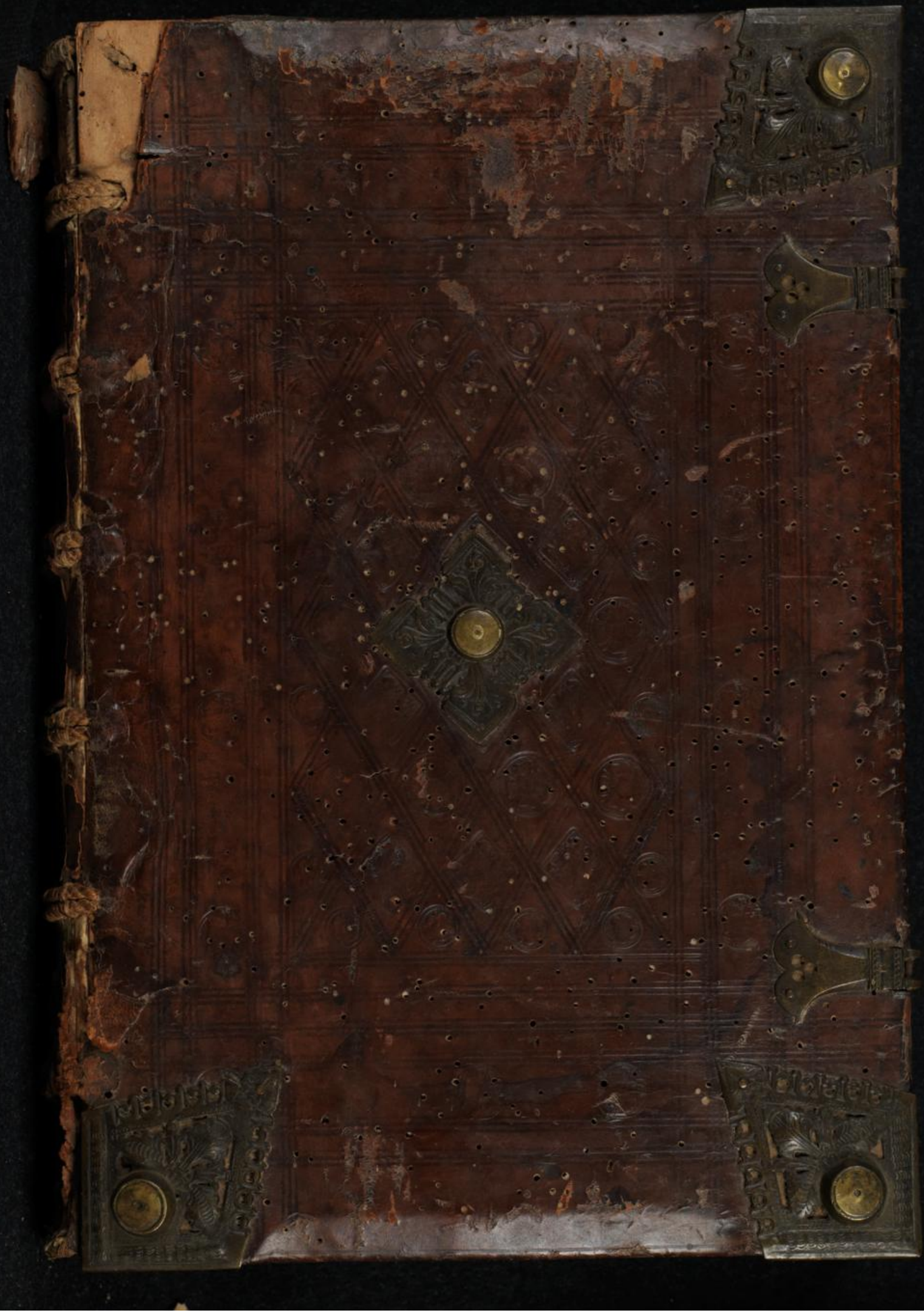

Bibl. Th. I A 13 (3)
(Jnk.)

Incipit prologus in Esaiam pphetam.

Nemo cū pphetas nē. Iste plogus diuidit i quinq; partes. In quaz prima errozē ponentiū pphetas apud hebreos metrice eē cō scriptos eliminat ibi Nemo cū prophetas nē. In secūda opus t auctozē multiplicit cōmēdat: p quod auditozū attētionem excitat: ibi Primū de Esaia sciēdū nē. In tertia opis difficultatē t laboris ūmēsitatē insinuat: p qō auditoz beniuolētiā captat: ibi Nec ignozo quāti laboris sit nē. In quarta locū t tēp' t māz pphetie determinat: vt p hō auditozes docīles reddat: ibi Prophetauit aūt. Locus determinat cū dī: In hierusalē t i iudea. Tēp' cū dī: Nec dū decē tribub' i captiuitatē ductis. Materia tāgit. s. ꝺ quos dirigit pphetia: cū dī: Ac de vtroq; regno nē. In quinta parte a paula t eustochio: qb' scribit suffragia oratiōnū postulat: ibi Quā quāto plus amatis nē. His visis expositōni lre insistam'. a Nemo cuz pphetas. i. libzos pphetaz. b Uersib' viderit nē]. i. distinctos brecuib' clausulis: q; p cola distinguit t comata: sicut iferi' exponet pleni'. c Metro eos nē] exqsitū modū loquēdi hz hic hieronym'. Metrū enim certis pedū mēsuris atq; spacijs terminat: nec vltra diuisionē tēpoz pstituta pgredit: t ita q metrice loqt: metro quasi quodā vinculo alligat. t dī metrū a metros grece qō ē mēsura latine: q; hz certā mēsurā syllaba z tēpoz. t nemo existimet pphas. d Aliquid sile nē] vt. s. metris ligent: aut metrice scribāt. sicut .n. dicit orator: Psalteriū lyrici pposuer pedes. In epistola ad paulinū: vbi exponit littera illa dauid simonides noster nē. iueies istū vsū cū expōne sua. Itē finis puerbioz ab illo loco. s. Mulierē fortē qs inueniet. metrice scribit: vide supza i plogo sup libzos regū ab illo loco: sz et psalmi vsq; ad locū: Pozro quiq; lre. t iuenies satis de metris istis. Itē i scō plogo sup iob dicē heronym': Dia fere scripturaz cātica sb metro pphēdi. i. metrice scribi. Sz potī' estimet fieri i pphis. e Quod i Demosthene nē] .i. i scripturis demosthenis t tullij: q; plaice scripserūt t nō metrice. f Ut p cola nē] p phe. s. sic opa tullū t demosthēis. g Qui vtiq; psa. nē]. In secundo plogo sup iob circa mediū dictū ē qd sit psa: t qd vsus. Cola t comata appellat maiozes t minozes distinctiōes. Colon. n. grece mēbzū latine. Coma aūt iterptat articulus siue particula. Articulus aūt dī paruū mēbz. Sicut aūt i corpoze articlus minoz ē mēbzo qō maī' ē: sic coma mīn' ē colo: qō dī mēbzū oīonis. Coma vo se hz p modū articuli. t dicūt qdaz q; coma ē quādo nec ē pfecta pstructio nec pfecta sentētia: t fit ibi pūct' rotūdus vl flex'. Colon vl colū vbi ē pfecta pstructio: sz nō pfecta sētētia: t ibi fit pūct' eleuat'. Period' vo ē qn pfecta ē pstructio t pfecta sētētia: t ibi fit vsus: vbi gza esaie. j. Qsi nolueritis t me ad iracūdiā puocaueritis: ecce coma. Gladi' deuozabit vos ecce colon vl colū: qō pstat ex duob' comatib'. Quia os dñi locutū ē: ecce terminat sētētia t fit plodus in fine vsus. t dī a peri qō ē circū: t odos qō ē cātus: quasi circularis t pfect' cantus. t pcozdant satis verba Isiō. in .vj. etymol. vbi dicit: Coma particula est sententie: colon mēbzus: periodus ambitus vel circuitus. secundum ipsum dicitur periodus a peri: quod est circū: t odos quod est via: quia in fine versus pfecta est via plolationis. Et subdit Isiō. Fit autem ex iuncti one verboꝝ coma ex comate colon: ex colō periodus. coma est iuncture finitio. s. articulus: vtputa t si vereoz iudices: ecce vnum coma. Sequitur t aliud coma ne turpe sit pzo fortissimo viro dicē: t factum est colon. i. mēbzum: quod intellectuz sensui pstat: sed adhuc pēdet oratio. Sicq; deinde ex pluribus membzis fit periodus. i. extrema sententie clausula: Ita veterē iudicioz morē requirunt. periodus aūt longioz cē non debet: q; vt spiritu vno pferat. Plenius loquit Isiō. in primo etymol. de ista mā. Dicit .n. ibi: Positura ē figura ad distinguendos sensus per cola: comata: t periodos: que dum ordine suo apponit: sensuz nobis lectionis ostendit. Dicte aut positure: vl q; punctis positis annotant: vel q; ibi vox p iteruallo distinctiōis deponit: has greci thesis vocāt: latini posituras. Prima posita subdistictio dī: eadē ē t coma. Media distictio sequēs ē: ipsa ē t colon. Ultima distinctio ē q; totā sententiā claudit: ipsa ē periodus: cui' vt dixim' partes sunt cola t comata: quaz diuersitas pūctis diuerso loco positis demonstrat. vbi .n. i initio pnunciat onis: necdū plena sensui pars ē: t tū respirare oz fit coma. i. particula sensus: pūctusq; ad imā lfaz ponit: t vocat subdistinctio: ab eo q; pūctuz subtus. i. ad imā litteram accipit. Ubi aūt in sequentibus iā sententia sensum pstat: sed adhuc supest aliquid de sētētie plenitudine: fit colon. i. media distictio: mediāq; litterā puncto notam'. i. ad mediā litterā punctū ponim'. Ubi vero iā p gradus pnūciādo plenā sentētie clausulā facim' fit periodus: pūctuq; ad caput littere ponim': t vocatur distinctio. i. disiunctio: q; integrā separat sētētiā. Hoc quidē apud oratoꝛes: ceteꝛ apud poetas: vbi in versu post duos pedes syllaba remanet: vt ibi Arma virūq; cano: coma ē: q; ibi post scāsionē pcisio vbi facta ē. Ubi vero post duos pedes de parte oratoꝛis nihil supest. vt ibi Anglia: Flandria: colon ē. totus aūt versus periodus ē. Aliqui exponūt: Per cola. i. p maioꝛes decisiōes: t p clausulas quasdam ex duabus vel pluribus dictionibus constantes: vt Esaie primo: Dereliquerunt dominum: blasphemauerūt sanctū israel: abalienati sunt retrorsum. Et comata: idest minoꝛes decisiones: vt Esaie nono: Uocabitur nomen eius admirabilis: consiliarius: deus fortis nē. h Interpretationem nouā. istaz. s. translationem: que iam noua dicitur quia de primo vase translata. s. de hebꝛeo in latinum: non sicut alie que primo de hebꝛeo in grecuz: post de greco trāsferebantur in latinum. Uel ideo dicit nouam: quia ante eum nemo de hebꝛeo transtulit in latinum. i Nouo scribendi genere. idest prosaice: quia antiqui philosophi t poete metrice solebant scribere: t non prosaice. Unde Isidoꝛus primo etymol. dicit: tam apud grecos q; apud latinos longe antiquioꝛem curam fuisse carminum q; prose. omnia enim prius versibus cōdebantur: prose aūt studium seꝛo viguit: t ideo appellatur nouū genus scribendi.

Incipit plogus in Esaiam prophetam.

Demō cū prophas vērsibus videꝛit esse descriptos: metrō eos estimet apō hebꝛeos ligari: et āliqd sīle habere de psalmis vl opib' salomonis. Sz qūod i Demosthene t Tullio solet fieri: ut p cola scribāt t comata: qūi vtiq; psa t non versib' pscripserunt. Nos quoq; vtilitati legentiū puidētes: iterptationem nouā nouō scribendi genere

LANDES- UND STADT- BIBLIOTHEK DÜSSELDORF

Prologus

k Distinxim⁹. i. distincte ⁊ apte scripsimus: quod multū pdest legentib⁹. l Ac primū de esaia sciendū ꝛc. diserꝰ. i. Diserꝰ ⁊ eloquēs. m Quippe. i. qđ mirum. n Ut vir nobilis. genere ⁊ nobilioꝝ mēte. o Et vrbāe eloquētie. i. curialis ⁊ elegātis eloquētie. Aliq̄ libri hñt vrbane elegātie q̄si dicerꝰ: sicut vrbani excellūt rurales i eloquentia ⁊ curialitate: sic esaias hēt pēminētiā eloquij p̄ ceteris prophetis. p Nec hñs q̄cq̄ ꝛc.] Nullam. n. icōpositionē vl iordinationem hz i suis verbis: sz semp ordinate loquitur ⁊ ornate. q Unde. q. s. ita diserte ⁊ ornate loquit i hebreo. r Accidit. hoc gō sequitur. s Ut p̄ ceteris prophetis. t Flore sermonis eꝰ. i. ornatum quē hz i hebreo ꝛc. v Trāslatio ñ potuerit ꝛc.] In latio. Sic rñdet ad āthipophorā que posset ei fieri: q̄re. s. sua trāslatio ñ hz tātū ornatū librorū quātū hz ipm hebraicū. m'ta. n. bene sonāt i vna lingua: q̄ nō ita bñ sonāt si ad aliā liguā fuerit translata. x Deide ꝛc.] Precedēti ,pphe cōmēdatiōez. y Q; nō tā. i. i tantū. z Prophā dicēdus sit q̄. i. quātū etiam ⁊ Euāgelista. q. d. qz tā fēa māifeste narrat: magꝭ dicēdꝰ ē euāgelista q̄ ppha: q̄ sb enigmate ⁊ obscure vitatē futurā p̄nūciat. a Ita. n. vniuersa xp̄i ꝛc.]. i. clare ⁊ expresse. b Prosecutꝰ ē. scribēdo. c Ut nō cū ꝛc.]. i. pphetare d Sz de p̄itꝰ ꝛc.]. i. pstruē vl ordiare. Esaie. ix. Paruul⁹ .n. natꝰ ē nobis ⁊ filiꝰ datꝰ ē nobis. Ecce q̄ expsse pdicat ꝺ xp̄o. Itē ꝺ eccla dē Esaie. v. Vinea facta ē dilcō ꝛc. e Uñ cōuenio. i. opioꝝ vl q̄busdā pictoris ppēdo. f Noluisse tūc tēporis ꝛc]. i. trinitatē icarnatiōis ⁊ passiōis secreta mysteria. g Perspicue ethnicis. i. gētilib⁹ q̄ erāt i egypto q̄n trāstulerūt. h Prodere alias pādere. i. māifestare: vide i opusculo de vocabulis bibliē vbi expōit ethnicē. i Ne sāctū canib⁹ ꝛc.] Matthei. vij. k Que. sacramēta o pāula ⁊ custochiū. m Aiaduertetis absc̄dita. i. ꝺ idustria omissa ab illis. lxx. iterptib⁹. l Ad hāc editionē legeritis. s. in qua exprimunt. vnde Esaie. ix. vbi. lxx. trāstulerant magni ꝓsilij angelus: Hiero⁹ trāstulit sicut erat in hebreo: ⁊ vocabit nomen eꝰ admirabilis: consiliarius: deus fortis: pater futuri seculi: princeps pacis. Item multa omiserunt vel obscure transtulerunt: sicut patet in epistola ad desiderium suprapositā. n Nec ignoro ꝛc.] p hoc insinuat se multum laborasse. In ista translatione hoc dicit: quia prius oportuit eum addiscere hebraicum antequam prophetarum plenum habuerit intellectum: ⁊ sic multum laborauit in addiscendo hebraicum ⁊ transferendo postea in latinum. o Nec est facile vtrum sit vera: falsa: comdistiximus. Ac primus ꝺ esaia sciēdū q̄ i sermōe suo disertus sit: quippe ut vir nobilis et vrbāe elegātie: nec hñs q̄cq̄ i eloqo rusticitatis admixtum.] Unde accidit ut p̄ ceteris flōrē sermōis eius trāslatio non potuerit ꝓseruare.] Deide et hoc adiicie dū:] q̄ nō tā prophā dicē dꝰ sit: q̄z euangelista. Itā. n. vniuersa xp̄i ecclieq̄z mysteria ad liq̄dū] pspexit ē ut nō putes eū de futuro vaticiari:] sed ꝺ pteritis historiaz texē]. Unde ꝓiscio nolui isse tūc tpis septuagita interptes fidei sua sacramēta] p spicue ethnicis, pdere: nec sāctuz canib⁹: ⁊ margaritas porcis darēt:] q̄ue cū hāc editionē legeritis ab illis āiadūtetis absc̄dita. Nec ignoro quāti laboris sit, pphetas ītelligē:] nec facile quēpiā posse iudicare de interptatōne:] nisi itellexerit ante: q̄ legerit. Nos quoq̄z patē mōrsib⁹ plurimoꝝ: q stimulāte iuidia: quōd ꝓsē q nō valēt dēspiciūt. Deiens g⁹ ⁊ prudēs] i flāmā mitto manū et nihilomin⁹ h⁹ a fastidiosis] lectoribꝰ p cor: ut quō grēci p⁹ septuagita trāslatores aqlā ⁊ symmachū ⁊ theodotionē] lē gūt: vel ob studiū doctrine sue: vel vt septuagita mag⁹ ex collatiōe eoꝝ itelligāt:] sic et isti sāltē vnuz post pores habere dignent interptem.] Legant prius: et postea desp̄iciant: ne uideantur non ex iudicio: sed ex odij presumptione ignorata damnare. Prophetauit aūt esaias i hierlz et i iudea

p Nisi intellexerit. pphetas ꝛz linguagium hebraeum. q Ante que legerit. trāslatoꝝ in latinum. Per hoc rephēdit quosdā emulos: qui rephendebāt eius trāslationē: non intelligētes hebraicaz veritatem. r Nos quoq̄z patere. i. expositos esse. s Morsib⁹. i. detractionibus. t Plurimoꝝ mihi inuidētium v Quod. i. cuius sentētia vl intellectū. x Ꝛ lō sequi nō valēt. i. nequeunt hre vel adipisci. y De spiciūt. quasi maledictū. z Sciens ergo. i. sciēter ⁊ prudenter. a In flāmā mitto manū. i. expono me periculo: s. detractionibus emulorum: ⁊ videtur alludere facto scenole: q̄ cuz vellet syllā romani imperij inimicum occidere: occidit cinnam consortem ⁊ amicuz suum: ⁊ qz sic erravit: m⁹nū tam diu in igne tenuit donec combusta fuit: vel est vulgaris modus loquēdi. b Et nihilomin⁹ ꝛc.]. i. tedioſis vel fastidio plenis. c Lectoribus pcor. qui fastidiunt. i. horrent vel spernūt translationem meā: vel quos tedet eam audire. Versus. Fastidit tedet: fastidit spernit ⁊ horret. d Ut quomō. i. sicut. e Greci post. lxx. ꝛc]. i. eorū trāslatiōes. f Legūt. de istis trib⁹ iuenies supra i secundo ,plogo super Job circa pncipium. Legunt inq̄: g Vel ob studiū doctrine. i. exercitiū ingenij sui: vel vt multa legentes multa sciant ⁊ doceāt alios. h Vel vt. lxx. interpretū translationem. i Magis ex collatione ꝛc.]coferendo translationem translationi: qz collatio plurū magis valet ad meliuſ intelligēdū. k Sic ⁊ isti emuli mei vel lectores fastidiosi. l Saltem vnū. nō plures sicut greci. m Post priores ꝛc.]me. s. qui post eos qui ꝺ hebreo transtulerūt i grecū de hebreo transtuli in latinum. n Legant prius. editionem meā. o Et postea despiciant. si reprehensibilez viderint. p Ex iudicio. discretionis: sed nō ex odiosa presumptione: vt fiat endias. q Prophetauit autem ꝛc. i hierusalē. metropoli iudee. r Et in iudea. vī hoc supfluuz. Per hoc ení qđ supra dixerat eū ,pphetasse in hierlz: satis videt dixisse eum in iudea prophetasse. Ad hoc dicendum q̄ iudea quandoq̄z dicitur tota terra promissionis. Unde in psal. notus in iudea deus. Quandoq̄z dicitur terra duarum tribuum: Matthei ij. g. audiens autem q archelaus regnaret in iudea. Quandoq̄z ponitur pro sorte iudē ij. paralip. xx. ca⁹. O iuda ⁊ hierlm nolite

timere.i.sors iude:⁊ sors beniamin: in qua erat primo hierusalē:⁊ sic accipit hic.ponit ḡ hic hierusalē ꝑ sorte beniamin:⁊ iudea ꝑ sorte iude. a ¶ Necdū .i.nōdū. b ¶ Decē tribuꝫ ⁊c. .I.s.ōs pea captiuauit salmanasar rex assyrioꝝ. Unde.iiij.reg.xvij.o. translatus ē isrl de terra sua in assyrios. Cōtrariū tñ videtur.iiij.reg. .xx.⁊ in multis alijs locis:q esaias ꝓphauit vsq ad manassen q occidit eū: ⁊ cōstat q nunc captiuate erant decē tribꝫ.s. septimo anno ezechie ꝑis manasse. Unde. iiij.reg .xviij.b.anno sexto ezechie capta ē samaria:⁊ trāstulit rex assyrioruꝫ isrl i assyrios. Ad quod respondendū ē exponendo: Prophetauit .i. ꝓphetare ichoauit. c ¶ Ac de vtroq regno i.ō rē tribuuꝫ ⁊ duaruꝫ:q: scissū est sicut hꝫ ꝫ reg.xij.e. d ¶ Texit.i.ordinauit. e ¶ Oraculū.i. ꝓphetiā q ē diuinū responsum vel diuinū eloquiū. f ¶ Et cū interdū. Hic tāgit materia huius libri.s.opera iusticie ⁊ misericordie: iusticie ibi Et post babylōie captiuitatē. Mie:ibi Reditū ꝑpli significet in iudeā. Et sequit: g ¶ Tamē ois ei cura. .i.principalis intentio est. h ¶ De vocatione gentiuꝫ. ad fidē. i ¶ Et de aduētu christi.i carnē. k ¶ Quē. christū. l ¶ Quāto plus amatis ⁊c.vt pro obtrectatione ꝑti.i.ꝑ emulatione ꝑti:vel pro sustinentia presentis obtrectationis. m ¶ Laniant.i.detrahendo discerpunt. n ¶ Qui scit me ⁊c. .I.s.hebree ⁊ chaldaice. o ¶ Eruditione sudasse.i.multū laborasse. Dicit.n. q propter hoc q posset loqui chaldaicū fecit sibi limare dētes. p ¶ De falsitate scripturarū.qz ante translationē hieronymi dicebant nos habere falsas bibliās ⁊ corruptas. q ¶ Insultarent.i.improperarēt. Insultare aūt aduersariorum ꝓprie dicit cum quadam cauillatione ⁊ derisione deridere.

¶ Explicit qualiscūq exposītio istius prologi.

¶ Postilla Nicolai de lyra super Esaiam incipit.

Hierusalē euangelistā dabo. Esaie .xlj.secūdū q dicit beat hieronymus i epistola ad paulinū de oib sacre scripture libris Esaias nō videt ꝓphetiā:sz magis euāgeliū texere: propter qō dicit idem hieronymus in prologo sup librū esaie:q nō tā ꝓpha dicēdus est:q euāgelista Et iō ꝓuenienter dicit verbū ꝓpositū de ipso:hierusalē ⁊c. In quo tangit quattuor cause huius libri esaie:quē ꝑ manib habem.s. efficiens: materialis:formalis:⁊ finalis. Efficiēs aūt cā dupler ē. Una principalis.s.spiritussanctus:quo inspirante locuti sūt ꝓphe: sm q dī secunda petri primo. Non.n. voluntate humana allata est aliquando prophetia:sed spiritusancto inspirati locuti sunt sācti dei homines. Et hec causa tāgit:cuz dicit: Dabo.qz cognitionē prophetica dedit esaie:ō quo potest accipi quod dī.j.xlij. Dedi te in fedus populi. Esaias .n. inter alios prophetas clarius descripsit mysteriū christi: p quod genus humanū est ipsi deo federatum. Alia vero causa efficiens instrumētalis est.s. esaias:qui spiritusancto dictante hunc librum ꝙscripsit: que notat: cum dicit: Euangelistam: ⁊ cū hoc notat etiā causa materialis ⁊ formalis. Ad cuius intellectuꝫ sciendū q euāgelista dicit ab eu quod est bonuꝫ:⁊ angelus quod est nuncius. Dicit autē bonus nuncius triplici ratione. Una ratio accipit ex parte mittentis .s.qz a bono dño mittitur: ⁊ sm hoc sub nomine euāgeliste tāgitur causa efficiens instrumentalis h libri .s.esaias a spiritusācto destinatus ad nunciandum verbo ⁊ scripto illa que ptinent in hoc libro. De quo potest accipi qō dicit.j.lxj. Spiritus dñi super me:eo q vnxerit me ad euangelizandū paupib misit me. Hec est littera secundum translationē.lxx.⁊ eadē est sententia in translatione nostra que hic hz: Spiritus domini super me:eo q vnxerit me ad ānunciandū:mansuetis misit me. Secundo modo dicit aliquis bonus nuncius seu euangelista ratione boni:quod p ipsū nunciat. Et secundū hoc sub nomine euāgeliste mā huius libri designat:in quo mysteriū ipsi christi quod nō solū ē bonū :sz etiā optimū describit:qz sicut dictū ē: magis videt euangeliū q prophetiā texere:vnde potest dicere illud Luce.i. Euangelizo vobis gaudiū magnū : qō erit oi populo. Tertio modo dī qs euāgelista seu bon nūcia ratione modi nūciādi:⁊ h ē quādo nō solū nūciat bonū: sz etiā bono modo:videlicet lucide ⁊ ornate. Et sic sub noie euangeliste tangit forma h libri. Sciendū tñ q duplex ē forma libri.s.forma tractandi:⁊ forma tractat. Forma tractandi ē modus agēdi seu loquēdi:q i h lib ē valde lucidus ⁊ ornatus. De claritate aūt ei dicit hieronym in plogo sup librū istū de esaia. Ita.n. vniuersa christi ecclesieq mysteria ad liq dū prosecut ē:vt nō putes eū de futuro vaticinari:sz de preteritis historiā texere. De ornatu vero ipsius dicit in eodē prologo de esaia: Sciēdū q in sermone suo disert sit:q pe vt vir nobilis ⁊ vrbāe eloquētie: nec hñs q̄cq i eloquio rusticitatis admixtū: vñ accidit vt ꝑ ceteris florē sermonis ei trāslatio nō potuerit ꝓseruare. Sic igit forma tractandi h libri:q ē idē qō modus loquēdi ō signat sub noie euāgeliste:eo q talis modus ē optim:vtpote lucidus ⁊ ornat:pp qō dī.j.xl. Exalta voce tuā:q euāgelizas hierusalē. ille .n. exaltat voce suā q ornate ⁊ lucide ānūciat suā ītētionē. Forma vo tractat ē diuisio libri:ō q̄ dicet litterā prosequēdo. Causa vero finalis h libri tāgit sb noie hierusalē. Hierusalē.n.i scripta aliqñ accipit,p ecclia militāte. Apoc.xxj. Vidi ciuitatē sācta hierusalē descēdētē de celo ⁊c. Aliqñ vo.ē ecclia triūphāte. Galatas.iiij. Illa q̄ sursū ē hierl ꝫ libera,p

Finis aũt huĩ libri duplex ẽ. Unus ꝑpinquus. ſ. inſtructio ſeu edificatio eccĺie militãtis ſb̃ nomie hieruſalẽ deſignate ꝓpter qõ dr iſra. lx. Surge illumiare hierlz: qz venit lumẽ tuũ. i. ꝓphetia Eſaie illuminãs totũ ſtatũ eccĺie. Aliuſ aũt ẽ finis vltim' ⁊ remot': videlicet ꝓſecutio ſupne beatitudinis i eccĺia triũphãte que ꝑ hieruſalẽ itelligit: ꝓpter quod dicit iſra. xxxiij. Oculi tui videbũt hieruſalẽ ciuitatẽ opulẽtã tabernaculum qõ nequaq; vltra tranſferri poterit. ꝑ ꝓphetiã. n. Eſaie videm' nũc ꝑ ſpeculũ ⁊ i enigmate: ſz poſtea i futuro lucide videbim' ⁊ apte: qõ nobis ꝓcedat ⁊c.

Incipit eſaias prophetaCapi. I.

Uiſio eſaie filij amos: quam vidit ſup Judam ⁊ hieruſalem: i diẽb' ozie ioathan achaz: ⁊ ezechie regum iuda. Audite celi ⁊ auribꝰ p cipe tra: ꝙm dñs locut' ẽ. Filios enutriui ⁊ exaltaui: ipſi aũt ſpreuerũt me. Cognouit bos poſſeſſorez ſuum: ⁊ aſin' ꝓſepe dñi ſui: Iſrael autem me non cognouit: ⁊ populus meus

Uiſio Eſaie. Dic accedendũ ẽ ad for- Ca. I. mã tractat' q̃ ẽ diuiſio libri: q̃ diuidit i duas ptes: qz ꝑ' ꝓmittit quedã breuiſ ꝓfatio. Subdi tur narratio: ibi Audite celi Circa libri h' expõnẽintẽdo q̃tũ poteſt ꝓ ſecq; ſenſũ ĺrale vitãdo mltiplicatoez ptĉlaz ⁊ ꝓcedãtiaz: qz ꝑ talia magꝭ impedit itellectus hominis q̃ inuef. In locis vo q̃z itellectus a iudeis depranat: itẽdo diuti' imozari: ſicut ⁊ feci exponẽdo libꝝ ſalmoz. Igit i ꝓfatione huĩ libri quattuoz manifeſtanf. Primũ ẽ ozdo huĩ libri iter alios libꝝ canonicos cũ dr: a Viſio. i. ꝓphetia. ꝑ qõ patet: q̃ liber iſte i ozdie libꝝ ꝓphetaliũ cõputatur. Sciendũ tamẽ q̃ viſio ꝓpie dicta ẽ cognitio ꝓphetica q̃ fit in vigilia: ꝓut dictũ fuit diffuſius in ꝓin' libri ſalmoz: vbi dictũ fuit de diuerſis gradib' ꝓphetie. Secũdũ ẽ ſcriptoz miſterialis h' libri: qui manifeſtat hic ex duob'. ſ. ex noie: cũ dr: b Eſaie. q̃ iter alios ꝓphas fuit notabilis ⁊ famoſus. Secundo ex genere cũ dr: c Filij amos. ⁊ vt dicit Ra. Da. iſte amos ⁊ amaſias rex iuda fuerũt fratreſ: ⁊ ſic Eſaias fuit ò genere regio. Unde ⁊ dicit hieronym' in ꝓlogo q̃ fuit vir nobilis ⁊ vrbane eloquẽtie: vt ſupza allegatũ ẽ. Et ꝑ h' patet q̃ iſte amos eſt alius ab illo: q̃ inter duodeciz ꝓphetas ponit tert': qz ille fuit paſtoz ⁊ ruſtican': vt hr in ꝓin' ſue ꝓphie. Unde etiaz ꝑ litteras hebraicas qb' ſcribũt: qz amos pater eſaie hz primã litterã: aleph: ⁊ vltimã ſade: ⁊ iõ robuſtus interpretat. Alij aũt hamos hz primã lram aym: ⁊ vltimã ſamech: ꝓpter qõ auulſus interpretat. Tertiũ qõ in hac ꝓfatione manifeſtat ẽ ꝓpꝫ cui eſaias ꝓphetauit: cũ dr: d Sup iudã ⁊ hierlz. ita q̃ ꝑ hierlz q̃ erat ciuitas metropolis intelligit rex ⁊ ſacerdos ſũmus alijqs ſacerdotes notabiles: ⁊ ceteri ibidẽ habitantes. Per iudã vero reliqu' populus de regno iude: qõ dr regnũ duaz tribuũ. Quartũ aũt ẽ h' ꝓphetie tẽp': cũ dr: e In dieb' ozie ⁊c. Tempoze. n. h' regis cepit ꝓphetiçare: licet aũt tẽpoze manaſſe filij ezechie ꝑ phetauerit: tñ de tẽpoze eius nõ facit mentionẽ: tũ qz ille peſſim' fuit in cultu idoloꝝ ⁊ in occiſione ⁊ ꝓſecutione innocentiũ: vt hr. iiij. Reg. xxj. tũ qz ab eo occiſus fuit: eo q̃ peccata ipſius ⁊ ꝓpꝫ arguebat: ⁊ ad coloꝝdũ ſuã maliciaz fecit eũ adduci cozã ſe: vt hr in quodã libro hebraico: q̃ vocat iethamoth: ⁊ dixit ei: dñs dixit moyſi: Non videbit me hõ ⁊ viuet: Exo. xxxiij. Et tu dixiſti: Vidi dñm ſedẽtẽ ſup ſoliũ excelſũ: vt hr. j. vj. Ité moyſes dixit: Deuto. quarto. Nõ ẽ alia natio tã grandis q̃ habeat deos appzopinquãteſ ſibi: ſicut dñs de' noſter adeſt omnib' obſecrationib' noſtris Et tu dixiſti: Inuocate eũ dũ ꝓpe ẽ. j. lv. ꝑ h' iſinuãs q̃ paruz ſit nobis ꝓpinqu': ⁊ ſic ꝓdẽnauit eũ ad mortẽ: et tũc ꝑ phetа inuocauit dñm: q̃ apuit cedrũ in loco illo exiſtentez: ⁊ intra ſe occultauit ꝓphetã: ſz manaſſes hoc miracu lo nõ fuit retractus a malicia ſua: ſz vna cũ arboze fecit eũ ſecari ſerra. f Audite. Hic ꝓſequẽter ponit narratio. Circa qõ ſciendũ: q̃ intentio huius ꝓphetie eſt narrare chriſti myſteriũ: vt dictũ ẽ ſupza: qõ q̃dẽ myſteriũ fuit ad deiectionẽ ſupboꝝ: ⁊ exaltationẽ humilium: ſicut dr i cantico beate vginis: Lu. primo: Deposuit potẽtes de ſede ⁊ exaltauit humiles. Propter qõ ſãct' ſymeon Lu. ij. dixit: Ecce poſitus ẽ hic in ruinã ⁊ reſurrectionẽ mltoꝝ in iſrl'. Et iõ eſaias denunciando ⁊ ſcribendo chriſti myſteriũ ſimul denunciat ⁊ ſcribit deiectionẽ peccatoꝝ ſupbientiũ ⁊ ſe extollentiũ ⁊ erectionẽ humiliũ ⁊ iuſtoꝝ. Et ſecũdũ h' ꝓceſſus libri h' in duas partes diuidit. Quia primo cã chriſti myſterio deſcribit ꝓ[illegible]toꝝ deiectio: ſecundo iuſtoꝝ erectio. Secũda incipit. xl. Conſolamini ⁊c. Prima in duas: qz primo cũ ꝓtinẽtib' ad chriſti myſterium deſcribitur punitio peccatoꝝ quãtũ ad diuerſos populos ſpecialiter: ſecundo quãtũ ad oẽs generaliter. xxxij. ca'. Prima in duas: qz primo ponit punitio quãtuz ad iudeos: ſecũdo quãtuz ad populos extrancos ca'. x. ibi Ue aſſur virga ⁊c. Prima adhuc i duas: qz ꝓmo cũ myſterio chriſti deſcribit punitio regni iude ſiue duarũ tribuũ: ſecundo eius liberatio a ꝓſecutioe duoꝝ regũ: vt poſt vnũ mortificatiuũ apponat oleũ lenitiuũ Secũda pars incipit. vj. ca'. Et factũ ẽ. Prima i duas: qz ꝓmo ponit ꝓphetie denuntiatio: ſecundo eiuſdẽ cõfirmatio. vj. ca'. Prima adhuc in duas: qz primo deſcribit regni iude punitio: ſecundo ꝑ aduentũ chriſti eccĺie ꝓmotio ca' ſequẽti. Sciẽdũ tñ q̃ hec diuiſio nõ ẽ ita ꝑciſa: quin mẽbra diuiſionis coincidãt frequẽter: ita qõ in vna parte dicit: ponit etiã in alia: licet alijs vbis ⁊ alio modo: ⁊ idẽ ẽ dicẽdũ de alijs ſubdiuiſionib' q̃ fient ꝓ magna parte. Deceſſ aũt capitulũ in duas partes diuidit: qz ꝓmo oñdit ꝓplis pũiẽdus ꝑ peccatis i deum: ſecũdo ꝑ peccatis i ꝓximũ: ibi Quo facta ẽ. Prima i treſ qz ꝑ' oñdit ꝓpli culpa. ſecundo ſubdit pena: ibi Terra via. tertio ꝓſulit medela: ibi Audite vbũ. Circa ꝓmũ declarat primo peccati grauitas: ſecũdo ingrigibilitaſ ibi Sup quo. Circa ꝓmũ dr: f Audite celi. i. ãgeli q̃ ſt ciues celeſtes. g Et auribꝰ ⁊c. j. i. homes habitantes i ea: vtrãqz. n. nãz. ſ. ãgelicã ⁊ humanã voluit hic inteſtẽ. h Quĩ dñs ⁊c. Ieuius vbũ attente ẽ audiẽdũ. Quid aũt dixit ſubdit: i Filios enutriui. ſ. ꝓplz iſrl' paſcẽdo mãna in deſerto: ⁊ terrã lacte ⁊ melle fluẽtẽ ei ꝓſerẽdo. k Et exaltaui regnũ amorreoꝝ ⁊ chananeoꝝ eis tribuendo: vt patet i libro numeroꝝ ⁊ ioſue. l Ipſi aũt ſpreuerũt me. idolis ſeruiendo: ad qõ declinauerũt poſt mortẽ ioſue: vt patet i libꝝ iudicũ: regũ: ⁊ ꝓmo paꝛ. quoꝝ cecitatẽ arguit ꝓñi ꝓparando eos ad bruta aialia rudiſſima dicẽs: m Cognouit bos ⁊c.] qz ſuiẽdo ei in aratro recognoſcit pabuli ſibi exhibiti beneficiũ. n Et aſinus ⁊c.] inquantum ſeruit dño in deportandis oneribus ꝑ pabulo qõ recipit in preſepio ſuo. o Iſrael aũt ⁊c. Imihi ſeruiendo ꝑ tot ⁊ tãtis beneficijs a me ſibi ꝓpenſis. p Et populus meus. i. populus iſrael: qui a deo recepit legem ſpecialem.

q Nō intellexit. mea beneficia z precepta intra se legendo z recolendo: iō subdit: r Ue gēti peccatrici .i. peccato assuete: sicut dī aliqs artifex ex arte iā acquisita p opis exercitiuz. s Populo graui iniquitate. q: peccatū qō p penitentiā nō diluit: mox suo pondere ad aliud trahit.

r Semi nequā filijs sceleratis. q: p talia hoies efficiunt semē diaboli z ei⁹ filij: sicut p ꝓria bona opa efficiunt filij dei: z illa peccata magl explicat in speciali dicens: v De reliquerūt dñm. eius cultum debitum negligentes. x Blasphemauerūt sanctū ysrael. eius bonitati ō trahentes. Et dī hic sanctus israel ipse deus: q ē sanctus sāctoz. z dicebat sanctus isrl speciali mō: eo q illū ppl'z elegerat ad suū cultū. y Abalienati sunt retrorsuz. a deo recedentes z honorē sibi debitū dīs alienis tribuentes. z Super quo. Hic ꝑñ tangit peccatoz ico:rigibilitas: cū dī: Super quo cē. q. diceret frustra: q: non sequeret correctio vestra: iō subdit: a Addentes p̄uaricationē. quasi diceret ex p̄cussionib⁹ meis nō estis emendati: sz magis z magis peiorati: sic Pharao rex egypti: qō oñdit ꝓfter in diuersis ppli statib⁹: cū dī: b Omne caput. z p caput intelligit rex z principes q sunt capita populoꝝ: et dicit: c Languidū. q: lāgor ē infirmitas incurabilis: z p h⁹ oñdit eoz vita mala ico:rigibil.

d Et dē coꝛ merēs. p coꝛ intelliguntꝫ doctores z sacerdotes: q: sic ex corde pcedit sensus z motꝰ ad alias partes coꝛporis: sic p doctores z sacerdotes debent alij accipere bonū sensū bone cognitionis: z motū sācte opationis: accipiendo ab eis doctrinā z exēplū virtutis: sed ēꝛrio dī hic: d Dē coꝛ merēs. nō meroꝛe ꝓtritionis de peccatis: sz meroꝛe q ē defectus doctrine z virtutis. e A planta pedis cē. Per h⁹ intelligit q⁹ ibi sit ꝓfūd. .s. infirmitas culpe ad mortē gehēne deducentis: z hāc infirmitatē specificat dicēs: g Uulnus. i. peccatū patēs. h Et liuoꝛ. s. inuidia latēs. i Et plaga tumēs. .i. peccatū supbie inflatiuū. k Nō ē circūligata. liga tura legis diuine a peccato retrahētis. l Nec curata medicamine. i. verbo z exemplo sacerdotū z doctoꝝ. m Neqꝫ fota oleo. i. opib⁹ misericordie: q ipetrant remissionē culpe: Dan. iiij. Peccata tua elemosynis redie. n Terra vestra. Hic ꝑñ subdit ōbita pena. Circa qō sciendū: q⁹ sic dicit Ra. Sa. Esaias dixit ista duab⁹ tribub⁹ tēpoꝛe ezechie: decē tribub⁹ iaz captiuatis z de terra sua trāslatis in assyrios: vt hī. iiij. Reg. xvij. Et iō ppha primo reducit ad memoriā illā destructionez: secundo ꝓminat regno iude silez: ibi Et derelinquet. Circa primū dicit: n Terra vestra. i. terra decē tribuū: q dī hic ptinere ad regnū iude: q: sibi debebat de iure: eo q⁹ fuit de regno dauid z salomonis: sed tēpoꝛe roboā rebellauit: vt hī. iij. Reg. xij. o Desēta ē. i. derelicta ab habitatoꝛib⁹ suis in assyrios translatis vt dictū ē. p Ciuitates vestre cē. Jab assyrijs terrā isrl destruētibus. Et dicūt hic ciuitates illius terre pertinere ad regnū iude ratiōe dicta: eodē mō intelligit: qō subdit: q Regionē vestrā cē. .i. samaritani: q erant gentiles illuc adducti p regē assyrioꝝ: vt habet. iiij. Reg. xvij.

non intellexit. Uē gēti peccatrici: pplō graui iniqtate semini nequā: filijs sceleratis. Derliqrūt dñm: blāsfemauerūt sanctū isrl: abalieāti sūt retrorsū. Pup quo percutiā vos vltra: Jaddetes p̄uaricationē. Dē caput lāgui dū ēt oē coꝛ merēs. A planta pedis vsqꝫ ad vicē: nō ē in eo sānitas. Uuln⁹ ēt liuoꝛ ēt plaga tumēs: nōn ē circūligata nec curata medicamine: neqꝫ fota oleo. Terra vra ōserta: ciuitātes vre succēse igni. Regionē vraz coram vobis alieni deuorāt: Jet desolabit sicē i vastitate hostili. Et derelinqt filia syon ut vmbraculū i vinea: Jet sicut tuguriū i cucumēario: Jsic ciuitas q vastat. Nisi dñs exercituū rēliqsset nobis semē quasi sodoma fuissem⁹: z qsi gomoꝛra similes essem⁹. Audite vbuz dñi principes sodomoꝝ percipite auriꝫ legē dei vestri populus gomoꝛre. Quo mihi multitudinē victimaruz vestraꝝ dicit dñs: Jplenus suz. Holocausta

s Et derelinquet. Hic ppha ꝓfilez penā quātu ad aliquid cōminat regno duarum tribuū dicēs: Et derelinquet filia syon. i. hierusalē metropolis in regno iude derelinquet a suis habitatoribus transferendis in babylonē p nabuch. regē: z p ꝑñs alie ciuitates eiusdē regni. t Ut vmbraculuz cē. Jderelinquitur a custode ipsius vindemia collecta: q: nō habitat ibi vltra.

v Et sicut tuguriū cē. Jcucumeribus collectis derelinquitur a custode. Est autē cucumerariū locus vbi crescunt cucumeres. x Sicut ciuitas cē. Jciuibus inde captiuatis z q: ista captiuitas reducta fuit in terrā iude p cyrū regez: q dedit pplo iude licētiā redeūdi i terrā suā: iō subditur:

y Nisi dñs exercituū. i. āgeloꝝ. z Reliqsse. nobis semē. i. aliquos de regno iude redeuntes sub zorobabel duce z iesu sacerdote: q reedificauerunt tēplū z postea ciuitatem tempoꝛe Neemie. a Quasi sodoma fuissemus. i. destructi irreparabiliter sicut sodoma z gomoꝛra z alie tres ciuitates fuerunt subuerse absqꝫ reparatiōe: Gen. xix. b Audite. Hic ꝑñ ponit medela ꝓ pdicta mala. Et primo falsuz remediū excludit: secūdo verū ꝓsulit: ibi Lauamini. Circa primū sciēdū: q⁹ habitatoꝛes regni iude: q p maioꝛi partē erāt ita mali: vt pdictū ē: tñ credebāt malicia suā expiari sacrificiis z aliis huiusmōi q fiebāt i tēplo: qō erat i hierl'z: z h⁹ est flz sic dī. puerbioꝝ. xv. Uictime ipioꝝ abominabiles dño. Et h⁹ē qō hic dicit ppha satis diffuse. Et p⁹ excludit sacrificia: 2⁹ festa solēnia: ibi Neomenias: 3⁹ oratiōnū suffragia: ibi Et cū extēderetis. Circa ꝑmū excitat maioꝛes pplī ad itelligēdū dicēs: b Audite verbū dñi principes sodomoꝝ. i. silez illis: q: publice z inuerecunde faciebant mala supradicta: sic sodomite: vt hī Gen. xix. z iō dī. ī. 3⁹ cā. Peccatū suū sic sodoma pdicauerūt nec absconderūt. Consequēter excitat minoꝛes dicens: c Percipite auriꝫ cē. Et vtit h⁹ mō loquendi: q: sicut populus erat subiectus principibus: ita ciuitas gomoꝛra erat subiecta sodome: q erat metropolis i quinq ciuitatib⁹ subuersis. Ulterius ꝓponit intentuz dicens: d Quo mihi cē. .i. in quo placēt mihi: quasi diceret: nullo modo: ideo subditur: e Plenus suz. i. talibus non indigeo: sed magis abhoꝛreo: sicut homo plenus cibo abominat ipsum: ideo subdit: f Holocausta

arietum ⁊ adipē ⁊c.] De istis.n. speciebus aialiuz fiebāt sacrificia maiora. Et per reprobationē istoꝝ itelligit ēt reprobatio minoꝝ q̄ fiebāt de turturibus ⁊ colūbis. Dicebātur aūt holocausta q̄ totaliter icendebant ad honorē diuinuz. De sacrificijs aūt p peccato vna pars cedebat in vsuz sacerdotū. Et similiter de sacrificijs pacificoruz vna pars erat in vsū sacerdotum: ⁊ alia in vsuz offerentiū. sed i oīb⁹ sacrificijs esus adipis ⁊ sāguinis erat totaliter prohibitus: qz adeps cremabatur i altari holocaustoꝝ ⁊ sanguis effundebaē ad crepidinē illius altaris: vt hī in leuitico. g Cuz venire tis ⁊c.] .i. ad talia offerenduz sacerdotibus in introitu atrij sacerdotuz: qō dicebaē ēe in ꝓspectu dñi: eo q̄ erat ante tēplū vbi dabant diuina rīsa. h Quis quesiuit ⁊c.] quasi diceret ego quesiui. i Ut ābularet ⁊c.] hoc dī qz ꝓter atriū sacerdotū in quo offerebant sacrificia: erant duo alia: vnuz in quo orabant mundi: ⁊ aliud in quo orabant imundi. k Ne offeratis ⁊c.] .q. diceret talis oblatio vobis non valet: sz magis nocet: eo q̄ polluti peccatis ad loca sancta accedit is. l Incensū abominatio ē mihi. i. oblatio thymiamatis i altari incensi intra templū: q̄ oblatio erat sacrificioꝝ oblatorū sub diuo ꝓsūmatio: fz q̄ dī hebreoꝝ. ix. In priori quidē tabernaculo sēper introibant sacerdotes sacrificioꝝ officia ꝓsūmantes. m Neomeniā. hic excludit solēnitatis festa dicens: Neomeniā. i. qō fiebat in nouilunio apud iudeos pp beneficiū diuine gubernationis: eo q̄ i nouilunio frequēter apparet mutatio tēporis. Et dī a neos qō ē nouuz: ⁊ mene defectus: eo q̄ tūc renouaē lumē lune qō defecerat. n Et sabbatū. qō ē festū apud iudeos in memoriā bñficij creationis: vt hī Gen. ij. o Et festiuitates alias. s. pasche pentecostes: tubaꝝ expiationis: ⁊ tabernaculoꝝ: de qb⁹ dictuz fuit plenius Leuit. xxiij. p Non ferā. loquit scriptura de deo ad modū hominis aggrauati onere. q Et p hec oia ⁊ silia oñdit: q̄ talia nō erant deo placita: sz magis displicentia. q Iniqui sunt ⁊c.] in octaua.n. die festi tabernaculoꝝ fiebat festū cetus siue collecte. r Calēdas vestras. i. principia mensiū: p qō signat idem qō supra signatū ē p neomeniā. s Et solennitates vestras. oēs generaliter. t Odiuit aia mea ⁊c. et pz ex dictis sētētia. v Et cū extēderitis. hic excludit orationū suffragia dicens: Et cū extēderitis ⁊c. Iad me deprecandū. x Auertam oculos ⁊c.]sicut hō auertit faciē suā: ab eo quē non vult exaudire: ita sībdit: Et cū multiplicaueritis oratoz nō exaudiā. Et sībdit aliuz pdēoꝝ rationē. y Manus.n. vīe. i. opa vīa q̄ per manus designātur: eo q̄ manus ē organū organoꝝ: ꝯ dō aia a Sanguine plene sunt. i. peccatis enormib⁹. Erāt.n. homicide ⁊ idolatre ⁊ paupuz oppressores. Predicta.n. sacrificia ⁊ h⁹ mōi: nō hēbāt efficaciā ex opere operato: sic sacrificiū noue legis: sz tm̄ ex fide ⁊ deuotione offerētiū. Fides aūt erat in eis amota p idolatriā: ⁊ deuotio per malicias obstinatā. b Lauamini. hic ꝓñt vera mendela ꝓsulit. s. p verā penitētiā ⁊ boni operationē. Et h⁹ est qō dī: Lauamini. a peccatoꝝ maculis lachrymis cōtritiōis. c Mūdi estote. i. a reciduo cauete. d Auferte malū ⁊c.]qz nō sufficit mundicia exterioz. sine interioꝝ. e Ab oculis meis. hō.n. videt ea q̄ patent: sed deus intuet cor. i. Reg. xvj. f Quiescite agere perverse. a malo ōclinādo. g Discite benefacere. in bonis operibus vos exercēdo. Iste.n. sunt due partes iusticie. s. declinare a malo ⁊ facē bonū. h Querite iudiciuz. i. executionez debite iusticie. i Subuenite oppresso. euz releuando. k Judicate pupillo. i. p pupillo in cā sua iusta. l Defendite viduā. ꝑ eā calūniātē. Istas aūt ꝓsonas exprimit: qz frequēter iuste patiūē calūniā: eo q̄ ñ pñt se ōfendē: ⁊ iō idiget iudicū ⁊ potētū sustētatōe. m Et venite. i. si ita fecerit: tūc poterit ꝓqri nisi a deo releuemi: pp hec subdit ō releuatōe a peccat⁹: cū dī: n Si fuerint peccata vestra vt coccinū ⁊c. Isti duo colores hic positi sī valde tenaces ⁊ māsuri: ⁊ iō p hoc itelligit: q̄ peccata quātūcūq̄ sint grauia ex genē: ⁊ habituata ex ꝓsuetudine: diuina gratia purgabunt. secundo subdit de releuatione a corporalib⁹ miseriis: cū dī: o Si volueritis ⁊c.]ꝑceptis meis obedien⁹. p Bona terre comedetis. p h⁹ ēt intelligunt alia bona spiritualia: q̄ in talibus ꝓmissis sunt principaliter itellecta: qz ꝑmiū nō dz eē minus bonū: q̄ meritū: sz maius: bona autē temporalia sunt minora bona q̄ opa virtutum. q Quod si nolueritis ⁊c.]ꝑcepta mea trāsgredicdo. r Gladi⁹. Aduersarioꝝ vīoꝝ. s Devorabit vos. morte tēporalē inferendo: ⁊ ad mortē gehēne deducendo: q̄ sub morte tēporali intelligit. Hētes aūt rudes q̄les erāt in veteri testamēto potissime: nō attēdūt nisi bona ⁊ mala sensibilia: ⁊ iō i diuinis ꝓmissionib⁹ ⁊ ꝓminationib⁹ pphe mala ⁊ bona sensibilia exprimebāt: sub illis intelligēdo spiritualia ⁊ eterna. t Quō facta ē. hic ꝓñt oñdit populus iuste puniendus p peccatū i. primū. Et primo describit culpa: ꝛ pena: ibi Propter hoc. Circa primū primo describit hoim vulgariū culpa: cū dī: t Quō facta ē meretrix. i. plena meretricio p peccatū adulterij: fz q̄ dī Hieremie. v. Eq̄ amatores i feminas ⁊ emissarij facti sī: vnusq̄sq̄ ad vxorē proximi sui hinniebat. Et h⁹ ē valde graue peccatū ꝯ proximū: qz fit sibi iuria i re sibi charissima. s. i vxōe q̄ ē vna caro cū ipo: Gen. ij. ⁊ in prole que substituitur falsa. v Ciuitas

fidelis.i.plus ꝙ seruās fidelitatē matrimonij. x Plena iudicij.tpe dauid ⁊ salomonis:iō subdit: y Justicia habitabit ⁊c. Jut expositū est supra. Consequēter describit culpa doctoꝝ ⁊ sacerdotū:cū dr: z Argentū tuū.i.lingua doctoꝝ ⁊ sacerdotū: fm illud prouer. .x. Argētū electū .i.lingua iusti.

a Uersum ē in scoriā.i. a veritate in falsitatē per malā legis expositionē. b Uinū tuum.i.correctio populoꝝ p doctores ⁊ sacerdotes: fm ꝙ dicit Luc.v. in parabola sauciati: Infūdens oleo ⁊ vinū vbi p vinū intelligit correctio: eo ꝙ est mortificatiuū. c Mixtū est aqua.i.relaxatuz a correctione debita: q; doctores culpabiles nō habēt frontē corrigēdi peccatores. Consequenter describit culpa principū:cū dr: d Principes tui infideles.in regimine pplī. e Socij furū.sustentantes eos:eo ꝙ ꝓmunicant furtis eoꝝ. f Dēs diligunt munera.p auariciam. g Sequūtur retributiones.puertētes iusticiā:iō subdit: h Pupillo non iudicant.dādo ꝓ eo sentētiaz iniustā. i Causa vidue ⁊c. Jq; nō vident inde lucrū tēporale ꝙsurgere. k Propter hoc. Hic ꝓnī describitur pena debita:cū dr: k Propter hoc ⁊c.i. āgelorū. l Fortis israel.i.potens ad puniendū malos israel. m Deū ꝓ malo ppli mei. n Ego ꝙsolabor ⁊c. Et subdit modus ꝙsolationis: o Et vindicabor ⁊c. Et accipit hic ⁊ pro .i. Passiones.n. irascibilis terminantur in passionibus ꝙcupiscibilis. Jratus.n. delectatur cū punit iniuriā sibi illatā:⁊ sic ira terminat in delectationē. p Et ꝑuertā manū meā.i.potestatē meā punientē. q Ad te.debite puniendus: iō subdit: r Et excoquā ad purū scoriaz tuā ⁊c. Loquit de deo ad modū aurifabri:q p virtutē ignis ꝙsumit quicquid ē ipuritatis in auro vel argento:⁊ sic purgat. Sic in ꝓposito p ignē tribulationis imisse a deo iudeis p regez babylonis fuit purgatus ppls iudeoꝝ:q; purgatiōe facta reductus est a captiuitate babylonica:iō subditur: s Et restituā ⁊c. Jc. zorobabel ⁊ iesu filiū sedech machabeos ⁊ siles. t Et ꝙsiliarios ⁊c. Jc. Esdrā ⁊ Nechemiam: Aggeū:⁊ zachariā prophetas. v Post hec vocaberis ⁊c. Jc. dei. x Urbs fidelis. i diuino cultu. y Syō in iudicio redimet.p syō vbi erat tēplū ad qō ppls tenebat ter i āno ꝓuenire itelligit ipe pplus qui redept' fuit de babylone per viā iusticie: iquātū ꝓ culpa sustinuit penā debitā. Et q; p syō intelligat ppls ostēdit p hoc qō subdit: z Et rēducēt eā.mōs.n.syon q̄ est imobilis nō fuit trāslatus nec reductus:sed populus a Et ꝑteret scelestos ⁊ peccatores simul ⁊c. q; illi qui erāt i peccatis suis obstiati fuerūt mortui ptim i captione hierusalem ⁊ terre i circuitu:⁊ ptim i captiuitate babylonis. b Cōfūdent.n. ab idolis.⁊c. videtes p experiētiā:q; nō poterāt eos iuuare ꝓtra babylonios. c Et erubescet ⁊c. Jad colēdū ibi idola i locis amenis ⁊ deliciosis: vbi etiā suā luxuriā exercebāt i veneratiōe idoloꝝ ⁊ priapi maxie:vñ ⁊ dicebat de hortoꝝ. d Cū fueritis ⁊c. Ji. morti ꝓpinqui. sicut folia ōfluūt a quercu cū icipit mortificari. e Et velut hortꝰ ⁊c. Jin quo mortificant seminata ⁊ plantata. f Et erit fortitudo ⁊c. Ji. applicata debite pene. g Et opꝰ ⁊c. Jq; opus demeritoꝝ generat tribulationis incendium. h Et succēdet vtrū q; simul in igne gehēne quātū ad obstinatos in malis. i Et non erit q̄ extinguat. q; ille ignis est ꝑpetuꝰ Pōt etiā hꝰ referri ad ignē quo nabuçardā incendit domū dñi:⁊ domū regis:⁊ domos hierusalē p circuitum .iiij. Regū. vlti Et sic ille ignis non fuit extinctus ab homine:z solū p ꝙsumptionem combustibilis materie.

erūt pꝰ: Jet ꝙsiliarios tuos sic ātiqt'. Post hec vocaberis ciuitas iusti: Jurbs fidelis. Syon i iudicio redimet:⁊ rēducēt eā i iusticia. Et ꝑteret scelestos ⁊ peccatores simul: ⁊ q; dereliq̄rūt dñm ꝙsumēt. Cōfūdēt.n. ab idolis qbꝰ sacrificauerūt Et erubescetis sup hortis: quos elegeratis: Jcū fuerit velut q̄rcꝰ ōfluētibꝰ foliis: J⁊ vēlut hortus absq; aq̄. J Et erit fortitudo vestra vt fauilla stuppe: Jet opus vestrū quasi scintilla: Jet succēdetur vtrunq; simul: et nō erit qui extinguat.

In cā primo ysaie vbi dicitur in postilla: Tertiū qō i hac prefatione manifestatur est populus cui Esaias ꝓphetauit.

Additio prima.

Queritur hic quare non fecit mentionē in hac ꝓfatione de regibus israel: vt de hieroboā filio ioha; qui fuit ꝓteporaneus osee regi iude: sicut oseas fecit in sua prefatione. Silr quare Esaias non facit mentionem de samaria nec de israel sicut oseas fecit: licet multa Esaias de his ꝓphetauerit: put patet. j. vij. capꝰ ⁊. xvij. ⁊ alijs. Ad qō solet dici q; Esaias ꝓphetauit principaliter ꝫ duas tribus:⁊ iō eaz reges ⁊ suā metropolim.s.hierusalē tm̄ in titulo hz:z oseas ꝫ vtroq; prophetauit. Sz vlterius circa hꝰ posset dici q; cū esaias ꝓput dicit hieronymus i prologo de aduentu christi ⁊ vocatione gentiū:⁊ alijs mysterijs noue legis quasi historiā euangelicā videtur texere:iō de iuda a quo christus descendit fm carnem: ⁊ de iudea i qua natus est:passus ⁊ sepultus ⁊c:de quibus principaliter intendit tā tūmodo facit mentionē alijs dimissis:quasi incidentaliter ab eo introductis.

In codē capitulo primo vbi dicit in postilla. Circa primū dicit prophcta: Audite celi.i. angeli. Additio secūda.

Quod in hoc capitulo ꝓtinet circa deiectionē populi iudaici ⁊ causa ipsius ⁊ eius medela: postillator exponit de captiuitate babylonica ⁊ eius causa silr ⁊ remedio: vt pz in postilla. Que quidez expositio videt a plano sensu littere deuiare. nā cā ꝑcipua predicte captiuitatis fuit peccatū idolatrie: vt pz. iiij. Regū. ⁊. ij. ꝑal. tm̄ in ꝑticā non expimit hꝰ peccatū vt causa:z vt defectus diuine cognitionis:⁊ alia huiusmōi. licet. n. in fine capituli dicatur: Confundent.n. ab idolis quibus sacrificauerunt. hoc non ponitur vt cā: put ibidē declarabitur. Jtē q; iudei in captiuitate babylonica fuerunt purgati a peccatis predictis fm postillatorem anteq̄ reducent ad terrā promissionis:quod est ꝫ illud quod dicit: Sup quo pcutiā vos vltra addētes

p̄uaricationem: quod exponitur etiam fm̄ eu3 de incōri
gibilitate co3: vt patet in postilla. Itē manifestū ē: q̄ iudei
redeuntes de captiuitate babylonica p̄o maiōi parte non
fuerunt purgati: seu mundati a peccatis: ſ3 erant multipli
cati abominationibus chananeo3 & āmoꝛreo3: vt habe
tur exp̄resse esdre. ix. quod non consonat huic: q̄ō in hoc lo
co dī: Et ecce excoquā ad purū scoꝛiā tuā: & auferā oē stan
nū tuū. q̄ō expōitur ī postilla sic: q̄ sicut p̄ virtutē ignis cō
sumitur quicq̄d ē ipuritatis in auro & argento: sic per ignē
tribulationis īmisse a deo iudeis per reges babylonis: fuit
purgatus pp̄s iudeo3: q̄ purgatione facta reductus ē a ca
ptiuitate babylonica: hec in postilla. Ex quibus & alijs que
patebūt p̄sequendo verā expositionē: videt̄ p̄sens capi
tulū exponēdū de iudeis circa finem tēpli secundi ī iudea &
hierusalē residētibus: qui chr̄istū negātes dereliquerūt dñ3
& blasphemauerunt sanctū israel & alienati sunt retroꝛsu3:
put littera sonat & histoꝛie euāgelice testant: & etiaz experi
entia certificat. Ad cuius expōnis vlterioꝛez declarationez
p̄sideꝛandum est: q̄ esaias tanq̄ p̄opheta euangelicus ꝓse
quit̄ in p̄incipio sue p̄ophetie: vbi intendit agere de electi
one pp̄li iudaici & vocatione gentiū: eundē oꝛdinē quē chr̄i
stus in euāgelio p̄nosticauit. s. q̄ adiectio iudeo3 ex co3 de
meritis p̄cedere debebat vocationē gētiū. Vñ matth. xxi.
Chr̄istus loquens cū doctoꝛibus & p̄incipibus sacerdotuz
eis p̄posuit parabolā de patrefamilias: qui plantauit vi
neam & sepe circundedit ꝛc̄. Ex qua parabola & eius expo
sitione ꝓcludit: iō dico vobis q̄ auferetur a vobis regnum
dei: & dabit̄ genti facienti fructus eius. Vñ & esaias sequens
modū euāgelicū de silī parabola vinee indeis ip̄eroꝛauit:
infra. v. ca°. vt ibidē patebit. Et iō in hoc loco in quo denū
ciat vocationē gētiū: vt p̄z in p̄in̄ sequentis capituli: p̄mi
sit expressā reꝓbationē iudeo3: circa q̄ō. xix. facit. P̄rio
. n. testimonia inuocat celestiū & terrestriū dicēs: Audite ce
li & auribus percipe terra. Cuius ratio fm̄ glosā talis est. nā
sicut populo israeli p̄ moysē dictū fuit: Audite celi que lo
quar: & audiat terra verba oꝛis mei. sic post p̄uaricationē
pp̄li eosdē vocat esaias in testimoniū: vt cognoscāt deuz in
vltionē mandatoꝛū suoꝛ ad iracūdiā ꝓcitatū. vñ aduertē
ti vtrūq3 capitulū. s. illud Deutro. xxxij. & p̄imū esaie satis
p̄z: q̄ ea q̄ in illo ca° p̄nosticant̄ p̄ modū ꝓphetie monitiōis
in p̄senti ca° denunciant̄ tanq̄ p̄cedentia ad exḡcutionē.
Consequenter oñdit secūdo breuiter sue attestationis māz
dicēs: filios enutriui & exaltaui: ipsi aūt sp̄euerūt me. In
quibus verbis epilogat ꝓpēdiose multa q̄ fuerunt ī carmi
ne mosaico supꝛadicto: tāq̄ p̄ambula ad delectionē popu
li illius. dictū est. n. ibi: Nunquid nō ipse est pater tuus qui
possedit: fecit: & creauit te ꝛc̄. in quo ostenditur ipsos fuisse
filios dei p̄ creationē: silr & p̄ adoptionē: cū dicit: Pars aūt
dñi populus eius. Silr ibi fecit mētionē de educatione: nu
tritione: & exaltatione coꝛ: cū dixit: Circunduxit eū & custo
diuit ꝛc̄. Constitues eos p̄ excelsā terrā ꝛc̄. ad que verba al
ludit Esa. dicēs: Filios enutriui & exaltaui: ipsi vero sp̄e
uerunt me. Cōsequēter tertio: q̄ fm̄ apostolū ro. xj. ca°. Ce
citas ex parte p̄tigit in israel: vt plenitudo gentiū intraret:
iō oñdit q̄ p̄dictum peccatū p̄tinet ad cecitatē: & de hoi
cit: Cognouit bos possessoꝛē suū ꝛc̄. q. d. et si non haberēt
lumē nālis rōnis: ſ3 solū sensualē cognitionē sicut bruta: ad
huc debuissent cognoscere ex īnstinctu naturali benefacto
rem suū & nutritoꝛez: cū bos & asinus rationē nō habentes
hoc cognoscunt: & sic manifeste ꝓcludit̄ p̄dictū peccatū p̄
tinere ad cecitatē: nō solū mentis: ſ3 et sensus. Consequēter
quarto oñdit: ex qb̄° deuenerūt ad tātā cecitatē: Et de hoc
dicit: Ue genti peccatrici. vbi tria assignat vt causas seu oc
casiones incurrēdi p̄dictū cecitatis peccatū. s. de nō cogno
scēdo chr̄istū. P̄rima ē: q̄ gens illa ꝑ maiōi parte tātā cō
suetudinē habebat peccandi: q̄ iam inerat eis habitus vi
ciosus p̄ peccati actū acquisitus: inclinans per modum
nature: et de hoc dicit: Ue genti peccatrici. vñ non dic̄
ve genti peccanti: ſ3 peccatrici vt significet actū ꝓuersuz
in habitū. Secūda q̄ vt dicit gregoꝛius: P̄peccata gra
uia ex suo pondere in alia trahunt. Et de hoc dicit: Po
pulo grauī iniquitate. q. d. peccata huius populi tā gra
uia fuerunt q̄ ex magno pondere ad tā magnā cecitatē
eos deduxerunt. Tertia q̄ licet ille pp̄s a sanctis patri
archis descenderit: tñ tota fere multitudo pp̄li descēde
bat secūdū carnez ab illis qui freq̄nter & enoꝛmiter ī
deū peccauerūt: vt illi qui fecerūt vitulū ī oꝛeb: Exo.
xxxij. ca°. Silr in sepulchꝛo ꝓcupiscētie & apud aquas
ꝓtradictionis & in plurib° alijs: vt p̄z in libꝛis mosaice
legis: Judicū & Regū. Et ō hoc dicit: Semini nequā filijs
sceleratis. quasi diceret nō īmerito ad tātā cecitatē ꝺue
nit ille populus: q̄ quasi a nā fm̄ suā generationē inest
eis peccare in deuz. Consequenter quinto declarat illō
quod p̄us dixerat: P̄sp̄euerūt me. Et de hoc p̄imo di
cit: Dereliquerūt dñm. q̄ dixerunt Joh. xix. Nō habe
mus regē nisi cesarē: & q̄ blasphemauerunt sanctū isr̄l
q̄ dixerunt Joh. viij. ca°. Samaritanus es & demoniū
habes: tertio q̄ cū ipsi a veris p̄ophetis eruditi: semp
spectabant messiā de genere dauid: cū tñ eis adesset p̄se
nialiter: dicentes Matth. xiij. ca°: Nonne hic ē filius fa
bri. de quo dicit: Alienati sunt retroꝛsū. q̄ spreto vero
chr̄isto adheserūt cuidā pseudo messie: q̄ dicebat̄ ben
cogba. vt patet in thalmud. Uel aliter ī quodā libꝛo q̄
dī cabzind: Ex qua adhesione fuerunt ex eis multa mi
lia interfecti: vt ibidē hī: & sic alienati sunt retroꝛsum.
Consequēter sexto ostendit ipsos ē incoꝛrigibiles p̄ fla
gella seu tribulationes sibi a deo inflictas seu infligen
das: de quo dicit: Sup quo p̄cutiā vos ꝛc̄. Ad q̄ō sciē
dū q̄ in tēpoꝛibus que an̄ chr̄isti aduētū seu passionem
p̄cesserunt: cū ille pp̄s frequenter peccasset: deus pu
niebat eum varijs & diuersis modis ad finem vt ad
penitētiā reuerterentur. Vñ Deut°. vij. ca°. Sicut pater
coꝛrigit filiū suum: sic dñs deus tuus coꝛrigit te. P̄pater
enim flagellat filiū: vt coꝛrigatur: sed ī hoc peccato q̄ō
in chr̄isto ꝓmiserunt: quod est summum peccatū: iā de
us non punit illos tāq̄ filios vt coꝛrigātur: sed tāq̄ ho
stes: vt penā p̄o p̄dicto peccato fm̄ oꝛdinē sue iusti
cie patiantur: Juxta illud Matth. xxj. Malos male p̄
dat: & vineā suā locabit alijs agricolis: iō dicit: Sup q̄
p̄cutiā vos. quasi diceret: qua de causa habeo vos per
cutere: q̄ tā nō causa coꝛrectionis: cū ex p̄cussiōe ma
gis deteꝛioꝛes estis effecti. Quia oē caput languiduz.
& exponat̄ put ī postilla: vsq3 ibi Terra vestra ōserta.
In quo consequenter septimo destructionē hierusalez
& tēpli & totius regionis iude p̄ romanos ꝓphe p̄eno
sticat: iō dī: Et desolabit̄. sic ī vastitate hostili. s. irrepa
rabilr: Juxta illud Daniel. ix. Et finis eius vastitas. Et
subdit: Et derelinquet̄ filia syon. s. hierusalē vel tēpluz:
q̄ nō solū ab homin̄b°: ſ3 a deo fuit derelicta: Juxta il
lud Matth. xxiij. ca°. Relinquet̄ vobis domus vestra ō
serta. Consequēter octauo vt oñderet: q̄ licet maiōi pe
& p̄incipaliōi apud iudeos predicta scelera & penas in
curriſſent: nihilominus aliq̄ reliq̄e parue vt semina ad
salutē remanserūt: iō subdit: Nisi dñs reliq̄sset nobis se
mē ꝛc̄. vbi glosa: hic oñdit q̄ ō iudā & hierusalē dicta
sūt: ad captiuitatē romanoꝛ ē referenda q̄n in aposto
lis reliquie salue facte sūt: & in vna die crediderunt tria
milia & ī toto oꝛbe euangeliū seminatū ē: hec in glosa.
Consequenter nono vt ostendat q̄ predicte reliq̄e semi
nales: nō erant de maiōribus seu principalibus seu ī tā
ta quātitate: vt dicerent pp̄s: iō subdit: Audite verbū
dñi p̄ncipes sodomoꝛ: ꝓcipite legē dei vestri populus

gomorre: quasi diceret: Licet dñs reliquerit semẽ ex vo
bis: adhuc tamẽ principes vestri principes sodomorũ
sunt: ꝛ ppls cõiter populus gomorre. Ñ glosa in hoc
saluatis reliquijs p apostolos ad scribas ꝛ phariseos ꝛ
ppl̃z clamãtez: Crucifige. fmo ꝙuertit diocẽs: Audite ver
bũ dñi principes sodomorũ ꝛc̃. sicut. n. sodomite publi
ce peccabãt ꝛ sine verecũdia dixerũt ad loth: Adduc vi
ros q̃ ingressi sunt ad te: vt abutamur eis: Geñ. xix. ca°.
Sic isti inuerecũde ꝺ̃ christũ dixerunt principes: Reus
est mortis: ꝛ ppls crucifige eũ. vñ de ipsis dr. j. Iniquita
tẽ suã quasi sodomã predicauerũt: vt in tertio capitu
lo: hec in glosa. Cõsequenter oñdit decimo: q̃ non solũ
predicti principes ꝛ populus erant a deo electi: sz ẽt ce
remonialia ꝛ obseruantie legales erant euacuãda post
passionẽ christi: quod declarat in duobus: primo in vi
ctimis ꝛ holocaustis ꝛ alijs sacrificijs: ꝛ hoc cuz dicit:
Quo mihi multitudinẽ sacrificiorũ ꝛ victimarũ vestra
rũ ꝛc̃. secũdo in obseruantijs festiuitatũ ve. le. ibi Neo
meniã ꝛ sabbatũ ꝛc̃. Circa primũ sciendũ: q̃ licet in di
ctis quorũdã prophetarũ inueniant aliqua dicta q̃ vidẽ
tur sonare: q̃ sacrificia veteris legis non erant deo acce
pta: vt in psalmo: Nõ in sacrificijs tuis arguam te ꝛc̃. ꝛ
hier. vij dicit: Holocaustomata vestra addite victimis
vris: ꝛ comedite carnes. nõ tñ expresse leguntur huius
modi sacrificia prohiberi sic vt non offerrẽt: vt in hoc
loco: vbi non solũ Esa. dixit: Quo mihi multitudinẽ
sacrificiorũ ꝛ victimarũ vestrarũ. In quo ostendit q̃ de
us eis non indigeret: sz etiã superadditur expressa prohibi
tiõnẽ ne vltra talia offerrẽt: vñ dicit: Ne offeratis vltra
sacrificiũ frustra. In quo oñdit manifeste: q̃ post tẽpus
istud de quo propheta hic loquit: nõ erat licitũ offerre
sacrificia legalia ꝛ huiusmõi: ꝛ sic oz q̃ hoc intelligatur
de vltima destructione tẽpli p romanos: qñ obseruatõ
legaliũ erat mortifera fm doctores: non aũt de destruc
tione chaldaica qñ legalia non erãt euacuata: vñ glo
sa i hõ loco vltimã tẽpli destructõnẽ indicat. Post baby
lonicã. n. captiuitatẽ a ẓorobabel tẽplũ edificatũ ẽ: ꝛ in
eo diu sacrificatũ ẽ deo: hec in glosa. Circa secũdũ dicit
Neomeniã ꝛ sabbatũ ꝛ festiuitates vestras nõ ferã ꝛc̃.
vsq̃ ibi: Laboraui sustinẽs. in quo oñdit obseruãtiarũ
euacuationez circa festiuitates quas non dicit solũ fore
inutiles: sed ꝛ nociuas: vñ de eis dicit: Odiuit aia mea
ꝛc̃. Et sic pz q̃ ista intelliguñt post passionẽ christi ꝛ di
uulgationẽ euãgelij: qñ huiusmodi obseruantie sic mor
tifere. Consequenẽ vndecimo dr: Cuz extẽderitis manꝰ
vestras ꝛc̃. Ubi notãdũ q̃ nõ phibuit eis orare sicut fe
cit in sacrificijs dicẽs: Non offeratis vltra. Nam orare
deũ nõ pertinet ad ceremonialia veteris testamenti seu
ad eius obseruantias: nec fuit determinatus certus mo
dus seu forma orandi in veteri lege: vt sic esset ceremo
niale seu figuratiuũ: sz orare ptinet ad preceptũ charita
tis seu religionis: ꝛ iõ non fuit euacuatuz p nouã legez
sicut sacrificia ꝛ festiuitates. vñ nõ prohibet eorũ orati
ones: sz solũ ꝓminatur q̃ nõ essent ipetratiue: vñ dicit:
Cñ multiplicaueritis orationẽ non exaudiã. Cuius rõ
nẽ subdit dicens: Manus vestre plene sanguine sunt.
vbi glosa sanguine prophetarũ tãdẽ oñi eorũ. Ñ̃ iplete
mẽsurã patruz vestrorũ: hec in glosa Matth. xxiij. ca°: ꝛ
subdit: Ut veniat sup vos ois sanguis iustus: q̃ effusus
est ab abel iusto ꝛc̃. Consequenter duodecimo ponit re
media ad predicta dicens: Lauamini ꝛ mũdi estote. qõ
intelligit fm glosã de lotione baptismi: p quẽ rite susce
ptũ oĩa peccata mundant: ꝛ qz post baptismũ oz facere
dignos fructus penitẽtie: in qua primo requirit recedẽ
a malo: iõ dicit: Auferte malũ cogitationũ vestrarũ ab
oculis meis ꝛc̃. vbi notãdũ fm glosã: q̃ malũ nõ soluz
debet auferri a ꝓspectu hominũ: sed etiã a ꝓspectu dei: quẽ
nihil potest celari: i quo agit de directo ꝺ̃ hypocrisim pha
riseorũ ꝛ scribarũ: quorũ malicia tẽpore passionis christi ma
xime vigebat: de q̃bus ipse dicit Matth. xxiij. ca°: Oia opa
sua faciunt vt videantur ab hominibus. Cetera exponãt pro
ut in postilla: vsq̃ ibi Quia os dñi locutũ ẽ. Cõsequenter
tredecimo dicit: Quõ facta ẽ meretrix ciuitas fidelis. i quo
sermonẽ suũ dirigit ad ciuitatẽ sicut dixerat sermonẽ ad iu
dã: cũ dixit: Audite verbũ dñi principes sodomorũ ꝛ ppls
gomorre. ꝛ sic vt tenere ordinẽ sui rituli: vbi dr: Visio ysaie
quã vidit sup iudã ꝛ hierusalẽ. ꝛ ꝓcedit admiratiue dicẽs:
Quomodo facta ẽ meretrix. vbi glosa: nõ tã corpore q̃ mẽ
te recedendo a deo: q̃ q̃dẽ recessus sz possit intelligi p idola
triã: vel alia peccata q̃ separant homez a deo: q̃ ptigerunt ẽt
tẽpore ysaie: tñ fm glosã specialius ad tempus incarnatiõis
christi refert: qñ penitr recessẽrt ab ipo christo vo do: ꝛ bar
rabã vt liberaret eligendo: filiũ dei interfecerunt: qõ maxi
ma admiratiõe dignũ ẽ: ꝛ iõ dicit: Quomodo. Et qz istud
scelus precipue processit a falsa suggestione sacerdotum seu
scribarũ vel doctorũ: iõ subdit: Argentũ tuũ versũ ẽ in sco
riã. p falsas legis interpretationes ꝛ traditiões iniquas. vñ
eis dicebat christus Matth. xv. ca°: Irritũ fecistis mãdatũ
dei ꝓpter traditiones vestras. Cetera exponant, put in postil
la: vsq̃ ibi Et ꝙuertã manũ meã ꝛ excoquã ad purũ scoriaz tuã. quod nõ intelligit ipletũ fuisse in captiuitate babylo
nica: qz ibi ppls nõ fuit purgatus: vt pz ex supradictis: sed
oz intelligi de purgatione facta post passionẽ christi p ignẽ
spiritussancti: de quo ꝓprie potest dici: Excoquã ad puruz
scoriã tuã. qz tunc discipuli fuerunt oĩno purificati a sorde
peccati: qõ p scoriã intelligit. vel p stãnũ argento mixtum.
Cõsequenter decimoquarto dicit: Et restituaz iudices tuos
vt fuerunt prius. s. vt moyses ꝛ aaron ꝛ iosue: vt in glosa:
Et ꝓsiliarios tuos sicut antiquitus. Et intelliguñt sz glosã
q̃ ꝓsilia dei ꝛ secreta populo aperiũt: qõ ꝓprie ptinet ad a
postolos: nõ aũt ad ẓorobabel nec esdrã ꝛ huiusmõi: q̃ nul
la secreta ꝓsilia leguñt aperuisse ppls: sz solũ legẽ mosaicaz
plene legisse. Sequit. xv° Post hoc vocaberis ciuitas iusti
vrbs fidelis. qz postea predicta ecclia q̃ intelligit p hierusalez
vocat ciuitas iusti. s. christi: ꝛ vrbs fidelis. s. in eius fide fun
data. Consequẽter. xvj°. Syon in iudicio redimetur ꝛ redu
cet cã in iustitiã. q̃ q̃dẽ redẽptio nõ potest intelligi de baby
lonica: qz non fuit per iustitiã facta: sz p dei misericordiaz:
vñ ꝯach. p° de reedificatione tẽpli secũdi dr: Hec dicit dñs re
uertar ad hierusalẽ in misericordijs: domus mea reedifica
bitur i ea. Cuius ratio ẽ. nã esdre. ix. de populo iã reducto
in hierusalẽ legit: Nõ ẽ separatus ppls israel ꝛ sacerdotes ꝛ
leuite a populis terrarũ ꝛ de abominatiõibus eorũ: chananeis
videlicet ꝛ ethеis ꝛc̃. Et ibidẽ. j. esdre ꝓfitẽdo peccata ppli
tpe sacrificij vespertini deo dicebat: A diebꝰ patrũ nostro
rũ ꝛ nosipsi peccauimus grauiter vsq̃ ad diẽ hãc. Malachi
as ẽt q̃ fuit de redeuntibus a captiuitate babylonica in pri
mo tẽpore tẽpli secundi de multis grauibus increpabat po
pulũ dicens in pmo ca° sacerdotibus: O sacerdotes q̃ despicitis
nomẽ dñi: ꝛ in 2° ca°. Vos aũt recessistis de via ꝛ scandaliza
stis plurimos i lege. ꝛ ibidẽ arguebat pplm de peccato infi
delitatis seu blasphemie dicẽs eis ca° 3° in eo q̃ dicitis: Dis
q̃ facit malũ: bonus ẽ in ꝓspectu dñi: ꝛ tales placẽt ei. Que
q̃dẽ verba mãifeste derogãt diuine bonitati ꝛ iustitie: qz si
blasphemie. ex q̃bus ꝛ aliqs silibꝰ satis pz: q̃ ppls ille nõ fu
it redẽptus a captiuitate babylonica p viã iustitie: sz iñ mi
serationibꝰ dei: vt dictũ ẽ. Redẽptio aũt de qua hic agit, p
prie intelligenda ẽ ad lr̃az de redẽptione ecclesie p mortem
christi. Que q̃dẽ redẽptio fuit i iudicio diuino. s. discretio
nis: quo iudicio iusto sz nobis occulto: quos elegit vocauit
ꝛc̃. fm apostolũ ad Ro. viij. ca°. ꝛ de hac proprie intelligit:
Syon in iudicio redimet. ꝛ qz hec redemptio syon. s. ecclie

p mortem christi fuit facta per iusticiam non per potentiam: vt magister in tertio p auctoritatem Augusti. declarat: iō subdit: Et reducet eā in iusticia. qō non potest ꝓpetē reductis a captiuitate babylonica vt dictum est. Ūñ ⁊ aliq̄ expositores hebreoꝝ moderni: vt tā Rabi Dauid: q̄ huiꝰ ista applicant ad tēpus messie: non ad redemptionem babylonice captiuitatis. Consequenter. xvij° dicit: Et ꝓteret scelestos. i. sceleratos ⁊ peccatores simul: ⁊ qui dereliquūt dñz ꝓsumēt. q̄ vba referūt ad ea q̄ prꝰ dixerat circa principiū ca. vbi dixit: Ue gēti peccatrici ⁊c. Filijs sceleratis ⁊c. deliq̄rūt dñz ⁊c. Et ē sēsus sic iudicio discretiōis diuie ſyō redimet: vt dictū ē: qō itelligit ō electi: sic eodē iudicio ꝓterēt sceleratos ⁊ ꝓsumentes: q̄ dereliquerunt dñm: qō ipſet i pfidis iudeis ⁊ alijs christū malicioſe negantibꝰ: q̄ quottidie ꝓsumūtur: vt. ſ. dicet. Consequenter. xviij° dr: Cōfundent. n. ab idolis quibus sacrificauerūt ⁊c. qō prima facie videt ꝺ predictā expositionem. Nā vt dictū ē in tēplo secundo pro maiori ⁊ principali parte non fuerunt idolatre. Ad qō dicendū: q̄ hoc intelligit fm falsaz assertionem iudeoꝝ q̄ cū interrogant de causa huius diuturne captiuitatis in qua sunt: respondent q̄ causa est idolatria quā cōmiserunt patres eoruz in tēplo primo: ⁊ etiā peccatū vituli quod fecerunt in oreb: quod ē manifeste falsuz. Non. n. punit deus filios pro patribus vltra quartā generationez: vt pz Exo. xx. caꝰ: pſertiz cū filij non sunt imitatores paternoꝝ scelerū: vt ē in proposito. Judei. n. in hac captiuitate existentes non sunt idolatre: ſz proprie imitantur scelus patrum approbantes occisionē christi: ⁊ hoc ē quod dr hic: Confundent. n. ab idolis quibus sacrificauerūt: quasi diceret: hi qui dereliquerunt dñm ꝓsumēt: eo q̄ nō ꝓfundunt. ſ. penitētes de hoc q̄ christū dereliquerunt: ſz potius ꝓfundunt ab idolis quibus sacrificauerunt: hoc malicioſe fingentes ratione p̄dicta. ⁊ eodē mō intelligendū ē qō subdit: Et erubescetis sup horti q̄s elegeratis. Cōsequēter. xixꝰ dicit: Cū fueritis velut quercus defluentibꝰ folijs: ⁊ velut hortꝰ absq̄ aqua. vbi declarat illud quod dixerat parū supra: Qui dereliquerūt dñm ꝓsument. q̄ qdē ꝓsūptio fit tribus modis: q̄z duo sunt i hac vita. Cōsumūt. n. pfidi iudei in sua malicia pseuerātes: velut quercus defluentibus folijs: q: status eoꝝ quasi vetustate ꝓsumitur: Juxta illud hebreoꝝ. viij° caꝰ: qō veterascet ppe interitū ē. Consumitur ēt alio modo: velut hortꝰ absq̄ aqua. ſ. sapientie seu gratie. Tertio mō ꝓsumit statꝰ p̄dictorū finaliter in igne gehēne inextinguibili: de quo dicit: Et erit fortitudo vestra vt fauilla ⁊c. ⁊ exponat fm primā expositionem que ponitur in postilla.

¶ Replica.

Quia esaiā prophetā ⁊ primum eius capitulum. Cū postillator exponit de iudeis tpe primi templi peccantibus: ⁊ punitis pro peccatis suis: ⁊ reductis ad captiuitatē babylonicā. Qualiter ēt sanctꝰ thomas hoc capitulū exponit Burgēn. immemor prologi sui valde redarguit postillatorē: q: sepe dicta sancti thome declinat: q̄ tñ vt ipse dicit: sunt igne charitatis examinata: ⁊ nālis rationis dictamine multipliciter purgata: ipse hic eū ⁊ postillatoreꝝ redarguit: tāq̄ eos qui a plano sensu littere deuiarūt: ꝓ eo q: vt dicit culpa deiectionis hic descripta fuit idolatria que in hoc caꝰ non assignatur. Hoc ⁊ quedam alia mouent ipsū ad exponendū p̄sēs capitulū de iudeis circa finē tēpli secūdi in iudea ⁊ hierlz residētibꝰ: q̄ christū negātes dereliquerunt dñm: blasphemauerūt sanctū ilrl ⁊c. put littera sonat: ⁊ euangelice historie testantur ⁊ experientia certificat. Ꝟz huic expositōni obuiant multa q̄ primo ponent: ōbinc respondebitur ipsius motiuis. Quo ad primuz primo obuiat: q: dr in littera de tempore huius deiectiōis: q: eo tēpore oblationes festiuitates sabbata ⁊ cetera enumerata fuerint deo molesta: ejecta ⁊ reprobata. Tempore autez secūdi templi deo fuerint accepta tāq̄ grata: vt pz a caꝰ. x. Neemie ⁊ infra: ⁊ esdre secundo libro a capitulo. viij. vsq̄z ad finē libri. Et de redeuntibus a captiuitate babylonica exponitur ibidē ad litterā id qō in hoc capitulo ꝓtinet: videlicet nisi reliquisset nobis dñs semen ⁊c. q: dr caꝰ. viij. Quorauit esdras dicēs: Et nūc quāta misericordia facta est super nos abste dñe deus vt relinq̄ res radicē nostrā ⁊c. q̄ in illo capitulo continentur. Similiter in isto capitulo ꝓtinet: ꝓuertam manum meaz ad te ⁊ excoquā ad plenū scoriā tuā. Esdras ad litteraz exponere videt de redeuntibus a babylōica captiuitate: vt pz caꝰ vlti. secūdi esdre: vbi cū esdraſ nihil reprehēsibile in populo reppēriſſz: nisi q̄ hērēt vxores alienigenas. Ad eius persuasionē dimiserunt eas cū prole: q̄bus factis ⁊ sacrificijſ ꝓsūmatis dixit esdras: Jte mādu care nunc: sanctus enim hic dies est dño. Nolite ꝓtristari: dñs. n. clarificauit vos. Ex q̄bus pz q̄ deiectio de q̄ dicit hoc capitulū: fuit dicta de captiuitate babylonica ⁊ clarificatio de reditu ab ipsa captiuitate. Nā reuera deiectio ⁊ sacrificioꝝ ⁊ festiuitatū detestatio ꝓut hic enumerant: non possunt intelligi de tēpore secundi tēpli ⁊ circa eius finem ꝓut Burgēn. q: stati ante christi natiuitatē ceremōialia legis erant accepta deo: vt pz Lu. primo de ꝛacharia patre iohannis baptiste: cuius oratio tēpoꝛe incensi fuit exaudita qñ meruit etiā āgelū videre: immo ⁊ dñs noster ieſus christus tpe tēpli secūdi non venit soluere legē: ſz iplere: ⁊ ipse iuſſit discipulos ad diem festū ascendere: ⁊ ipse ascendit: opa legis fecit: pascha manducauit: ꝓut i hiſtoria euangelica clare ꝓtinetur: ⁊ apostoli post mortē christi multa legalia seruauerunt: vt pz in epistolis pauli ⁊ actibus apostolorum. Nā etſi in morte christi legalia fueruut mortua: añ publicationez tñ euangelij non erāt mortifera: ꝓut haberi potest ex epistola ad Gal. ⁊ alibi. Legalia. n. toto tpe tēpli ⁊ vsq̄ ad mortē christi valuerunt: assistente opere operante. ſ. fide ⁊ deuotiōe: quo tēpoꝛe idolatria publica non permittebatur. Detestatio igit legaliū de qua in hoc capitulo dr: tpe secundi tēpli nō habuit locū: sed tēpoꝛe primi tēpli qñ reges ⁊ populi fuerunt idolatrie dediti: tunc deficiēres fide. Secūdū quod obuiat expositioni Burgēn. trahit ex hoc caꝰ in quo dr: Quō facta es meretrix ciuitas fidelis. Meretriciū aūt ⁊ adulteriuz in ſcriptura ꝓ idolatria ponit: q̄ tpe secūdi tēpli locū non habuit: imo p̄sides illius tēpoꝛis eā ex coꝛde ꝓsequebantur. Qꝛ aūt Burgēn. meretriciū illud exponit de iudeis negantibus christū ⁊ petētibus barrabaz: non vī rationabile: q: meretrix ⁊ adultera dimisso vero sponso adheret alieno: iudei aūt christo abiecto ex malicia: petierunt barrabā: nō vt ei ex amore adhererent: vt adultere ꝓsueuerunt. Et hoc innuit: cū dr: Ciuitas fidelis. non. n. fidelitatē quā ad deū hīe debuerunt ad barrabam ꝓterterunt. Cū eū non fidelitate: ſz malicia saluarūt a morte. Tēpoꝛe aūt primi templi ille passus locū hz: q: tēpoꝛe dauid fuit ciuitas fidelis per cultū vnꝰ dei veri: ſz tēpoꝛibꝰ multoꝝ alioꝝ regū facta est meretrix ⁊ infidelis desuēs ad idola: iō assignat prō babylonice deiectionis culpa ⁊ cā. Tertiuz qō obuiat expōni Burgēn. dicit i hꝰ caꝰ: Et restituā iudices tuos sic ꝓus: et ꝓsiliarios tuos sic antiq̄. q: apostoli ō q̄b' Burgēn. exponit: nō erāt tales iudices ⁊ pplꝰ ꝓsiliarij: ſz potius a pplo reputati aduersarij: q̄ ēt nō fuerūt sic ꝓus ⁊ ātiq̄. q: ppls antiq̄tus ꝓsensit in iudices ⁊ stetit eoꝝ sētentie ⁊ dictamini: apostolis autē ⁊ vbis ⁊ factis mālfeste cōtradixerunt. Jtē iudices antiq̄tus ꝓsiliarij cū pplo remāserant ⁊ pro pplo quātūcūq̄z puerso itercesserāt sic moyses q̄ dixit dño: Aut dimitte noxaz pplo: aut dele me ⁊c. apostoli aūt monitu ſpiritusſancti ab eis recess-

ſerunt dicentes: Quia indignos vos feciſtis regno dei: ecce ꝓuertimur ad gentes. Act. xiij. Nō. n. ē bonoꝝ iu dicū ⁊ ꝓſiliarioꝝ bona ꝓditio: eos qb' ꝓſulēdū ē relinq re: ſz vſq; ad mortē ꝓſulē' ñ deſicē: ita fec ⁊ docuit apo ſtoloꝝ magiſter dñs ieſus. Exponit igit hic paſſus de hierlz terreſtri ⁊ iudicibus ꝯzobabel: neemia ⁊ ceteris Nā exponē de eccleſia ꝓput Burgeñ. ⁊ gloſa ordi. ē poti us litterā myſticare q̄ ad litterā ſēſuz exponē ꝛc. Quo ad ſecūdū videndu ꝯ motiuis Burgeñ. Nō. n. ꝓcludit p̄mū eius motiuū cū dicit cauſā h' deiectionis foꝛe: qz nō cognouerūt dñz: igit nō idolatria. Illa. n. ꝓſequē tia non valet: quia pot' ex añcedente infert oppoſituꝫ q̄ ꝓpoſitū. Cū. n. deus a viatoꝛe cognoſcit ꝓ fidē: ⁊ in littera aſſignat defect' cognitōis: igit ⁊ fidei. Defect' aūt fidei reducit ad idolatriā: qz nemo latrie colit: niſi eum quē deū foꝛe fide cognoſcit. Nihil. n. amatū niſi cogni tū. qz igit verū deuz fide nō cognouerūt ſeq̄q nec ve rū deū coluerūt: ⁊ ꝓ ꝑñs idola qō ē ꝓpoſitū. veritas h' ꝓñtis pz ex littera h' capituli vbi dī: Cōfūdētur ab ido lis qb' ſacrificauerunt ꝛc. Sz Burgeñ. h' dicti extoꝛtaz ponit expoſitionē dicēs: q̄ iudei ꝓfundunt ab idolis nō quibus ipſi ſed parres eoꝝ ſacrificauerunt tpe p̄mi tē pli. Iſta aūt expō ledit fidē nr̄az: qz fauet iudaiſmo mo derno: q̄ falſā excuſationē h' extreme eiectiōis ſumunt ab idolis patrū ſuoꝝ: vt etiā Burgeñ. dicit. Q̄ñ. n. q̄ritur a iudeis cauſa tā extreme ⁊ ptēſe captiuitatis eoꝝ: reſpondent vt Burgeñ. q̄ ē ex culpa patrū colētiū ido la: ſic aut̄ ſe falſe excuſando nō erubeſcunt ſz gloriant: q̄ ñ ſit ex ōmeritis eoꝝ iſta captiuitas: ⁊ p h' perſuadēt ſimplicibus: q̄ p patientiaz ſuſtinēt hanc captiuitatem ꝓ peccatis nō ſuis: ſed alioꝝz: ⁊ ſic p falſam excuſatio nē ſibi foꝛmāt vanā ſpē: cui Burgeñ. h' ſeruit. Nō igit ꝓfundunt ⁊ erubeſcunt ab idolis ſic expoſitis: ſed poti' vt dictū ē ſperant ⁊ gloriant. Nec valet Burgeñ. ſcōm motiuuz: qz dicitur in littera: Excoquā ad purū ſcoꝛiā tuā. Ex quo arguit: qz iudei in captiuitate babylonica non fuerūt emendati: ſed manſerunt incoꝛrigibiles: ꝓ pter hoc qō dī in codē caꝑ: Sup quo peutiaz vos vltra addentes p̄uaricationē. Dicta igit depuratio ſcoꝛie ñ habet locū in babylonica captiuita. Reſpondeo hic: q̄ Burgeñ. h sicut multotiēs facit littere tranſpoſitionē. Nā illud: ſup quo pereutiā vos. ptinet ad iudeoꝝ cap tiuādoꝝ incoꝛrigibilitatez. h' autē quod dī in fine ca pituli: Excoquā ad purum ſcoꝛiam tuā. ſm gloſā ni hil pertinet ad purificationez reductorum de captiuita te de qua purificatōe allegatū ē ſupꝛa vltimū capitulū eſdre ꝛ. Nunc autē nitit Burgeñ. imꝓbare emenda tionē reductoꝝ a captiuitate per incoꝛrigibilitatē nu dū captiuoꝝ: videat Burgeñ. grandipenſoꝛ quātū va leat. Ex mutatione. n. tempoꝝ cauſaꝝ ⁊ circūſtātiaruz ſepe in ſcripturis taliter inconſonantia reperiuntur: ſicut Matth. xxiiij. Stati coꝛrepto petro ⁊ diſcipulis q: doꝛmierunt: poſtea ſequitur: doꝛmite iā ⁊ requieſci te. ⁊ ſtatim ſequitur: Surgite eamus. Nec valet repli ca Burgeñ. q̄ ꝑñs reductus nō fuit purgatus: ſed poti us implicatus abominationibus chananeoꝝ: qz dictū eſt ſupꝛa: qō ad pſuaſionez eſdre dimiſerunt vxoꝛes cū ꝑle: ⁊ ſic clarificati fuerunt: ꝓut dicitur in loco p Bur geñ. allegato. ſ. ſecundo eſdre vlti. caꝑ. Cū autē Burgē. dicit illā purificationē ad apoſtolos ptinere: non videt veꝝ ad litterā: quia littera dicit de purificatione ciuita tis hieruſalez: ſō ſubdit poſt purificationez: Ciuitas iu ſtat. vrbs fidelis. cuius ciuitatis ad litterā apoſtoli nec erant ciues nec pars principalis nec fortaſſis integralis nec quantitatiua. Si dixeris q̄ ciuitas accipitur ꝓ ec cleſia cuius ciues et principes erant apoſtoli non nego ſm ſenſuz allegoꝛicū: ſz nō ad litterā. Nec valet tertiū moti uū Burgē. ſūptū ex h' caꝑ: cū dī: Syō i iudicio r̄dūcet ⁊ re ducet eā i iuſticia. arguē' ſic: Captiuitas babylōica ñ ē redu cta ꝓ iuſticiā: ſz poti' ꝓ miaz. Rñ. q̄ h' argumentū fūdat ſr falſa imagiatōe: ſonat enī q̄ſi mia ⁊ iuſticia in oīb' opibus diuinis non ꝯcurrant: qō ē ꝫ magiſtrū in 4° di. xlvj. Uñ etſi vna videat relucē in vno effectu: alia in alio: manēt tñ ſēp inſeparabilia ſm ſanctos doctoꝛes: miſericoꝛdia exhi bet ſine meritis: iuſticia aūt ꝓ meritis: aut demeritis. Nūc igit genus hūanū nō meruit redēptionē p chriſtū factā: iō dīc apoſtolus ad tituz ꝫ: Secūdū miam ſuā ſaluos nos fec nō ex opib' iuſticie q̄ fecim' nos. male igit nitit ꝓbare Bur geñ. q̄ ſit facta p chriſti iuſticiaz nobis occulta: qz ꝺdicit a poſtolo in multis locis dicenti: q̄ ſolū ſm ſuā miam. Jd igit qō hic dicit ſm expoſitionē poſtillatoꝛis ꝓpꝛ de baby lonica captiuitate in iudicio ⁊ iuſticia redēptū ē veꝝ: iquā tū ꝓ ſua culpa ſuſtinuit penā debitā: cōcurrēte tñ mia in punitiōe citra ꝓdignū. Et cū Burgeñ in hac mā vltimo ad ducit: q̄ videlicet ꝓpꝛs reduct' a captiuitate babylonica nō fuit ūmunis a peccato: idē poteſt argui ō populo p chriſtū redēpto in eccleſia: q̄ nō fuit ſine peccat: ſic pz de p' redēpto Latrone: ⁊ hodie i ſagena eccliē capiūt piſces boni cū malis admixti: q̄ oēs ſr p chriſtū ſufficiēt redēpti. ¶ La. II

Erbū qō vidit. Poſtq̄ ꝓpha deſcripſit regni iuō de iectionē: hic ꝓñt deſcribit regni chriſti. ſ. eccliē ere ctionē. Et diuidit in duas ptes: qz primo hec erectio deſcri bit: et ꝛ ꝓpha ad deſcribēdū ꝑdictā deiectionē reuertit: ibi Proiecisti. n. Prima pars a chriſtianis ⁊ iudeis de tpe chri ſti exponit: ꝫrio tñ mō: qz chriſtiāi dicunt hāc ſcripturā fu iſſe ipletā in aduentu ieſu naçareni: quē ꝓfitēt eē chriſtū in lege ⁊ ꝓphis ꝓmiſſū: iudei vero dicūt ipſā ūplēdā foꝛe tē poꝛe meſſie: quē expectant: qz ieſū naçarenū chriſtū eſſe ne gāt: ⁊ arguūt ex lra h' partis ꝑ: qz dī hic: Erit i nouiſſimis dieb' ꝓparat' mōs dom' dñi ꝛc. ⁊ ſic in nouiſſimus diebus littera h' partis ē iplēda. Dies āt ieſu naçareni non fuerunt nouiſſimi: qz p' mortē ei' fluxerūt mlti āni. ſ. M. cc. lxxxxiij. g̃ ñ fuit chriſtus: ſz ali' expectat q̄ erit i nouiſſimis. Jtē ſ'dit tur: Mōs dom' dñi i vtice mōtiū ⁊ eleuabit ſup colles. et ſic in aduētu chriſti mōs ſyō eleuabit i altū: qō nō ē adhuc factū: g̃ ꝛc. Jtē ſeq̄t: Et fluēt ad eū oēs gētes. ſ. p credulitatē i chriſtū. h' āt ñ ē ſcīn de ieſu naçareno: qz ſaraceni: tartari: ⁊ plures gētiles alij: ⁊ ēt iudei ꝓ maioꝛi parteñ crediderūt i ieſū naçarenū: g̃ ꝛc. Jtē ſeq̄t: Et ꝓflabūt gladios ſuos i vome res: ⁊ lāceas ſuas i falces: ñ leuabit gēs ꝫ gētē gladiū ꝛc. Ex q̄ vī q̄ i aduētu meſſie debeat tāta pax eē i mūdo: q̄ ceſſet vſus armoꝝ: ⁊ mā eoꝝ i iſtrā ꝓ agricultā ꝓuertat. Iſta nō ſolū ꝑñt ſolui: ſz ēt i aduerſarios toꝛq̄rī ſaltē ꝓ magna pte Ad p̄mū dicēdū q̄ nouiſſimū vno' accipit ſimplr ⁊ abſq; lute: ⁊ ſic tps nouiſſimū ſeu dies nouiſſimi dī tps futuꝝ ꝓ pe iudiciū. Alio' accipit reſpectiue: ⁊ ſic tps gre ſeu aduētus chriſti dī nouiſſimū qz legi euāgelice alia ñ ſuccedet: pp qō argumētū ñ valz: qz iſtō tps nouiſſimū hz lōgū tractū: ſic vltia etas hois alīs tm durat q̄tū oēs alie p̄cedētes. Jtē He. xlix. dī: Cōgregami filij iacob: vt ānūciē q̄ venta ſt vobis i dieb' nouiſſimis ꝛc. Et oia illa ſt diu adipleta: ēt ꝫ opionē iudeoꝝ ſic ibidē fuit expoſitū: pp qō ex illo vbo: In nouiſſi mis dieb' ñ hñt argumētū. ibidē ſ'dit: Nō auferet ſceptꝝ ō iuda: ⁊ dux ō femoꝛ ei': dōec veīat q̄ mittēd' ē. i. chriſt'. vñ i trāſlatōe chaldaica q̄ tāte aucti ē apō heb. q̄ null' vnq̄ fu it auſus ei ꝺdicē: hī meſſias. i. chriſt': vibi noſ hēm' q̄ mittē d' ē. Cū igit ſceptꝝ ⁊ dñatō ſint totalr ablata a iudeis: ⁊ iā diu ē: ſeq̄t q̄ aduēt' chriſti trāſit i p̄tū: ⁊ cū fuerit ablatuz tpe herodis ad quē deuolutū fuit regnū iudeoꝝ: cū cēt ali enigena: ⁊ tpe ipſi' nat' fuit ieſus naçaren': ſeq̄t q̄ fuit et eſt vere chriſtus: qz illo tēpoꝛe nullus alius apparuit q̄ ex doctrina ⁊ operibus dici poſſet chriſtus: ⁊ ſic argumentum

reducit ad propositū nostrū. Ad secūdum dicēdū:q̄ ratione illius dicti aliqui doctores hebrei dixerunt q̄ in adventu messie mons synai & mōs thabor & carmeli q̄ sunt ppe montē syon sunt adducendi diuia virtute: & sup illos mōs syon debet poni: vt sic impleatur qđ dr: Erit mōs dom' dñi i vertice montium &c.

Sz hoc dictū reprobat Ra. sa. sup locuz istuz dicens: Q̄ talis eleuatio nō ē intelligenda fz loci mutatōnē: sz p signoz operationē: q̄ maioza signa fienda sunt tūc in mōte syon q̄ in alijs tribus sint facta: & in h' dicit veritatē: sz in h' deficit: q̄ dicit futuz qđ p iesū naçarenum fuit factū: qđ sic pz. Maius signū factuz in monte synai fuit dario legis p angelū loquētē in psona dñi: Act. vij. Maius signū sine pparatione fuit q̄ christus verus homo verus deus in templo docuit legē enangelicā in quo legit pluries docuisse: qđ đdez tēplū erat in monte syon: vt frequēter dicuz ē: vbi ēt cecos & claudos curauit: & multa alia miracula fecit: vbi etiā ianuis clausis ad discipulos intrauit: suam resurrectionē manifestādo: & ibi sup apostolos alioſq̄ discipulos spiritū sanctū in die pentecostes misit: qđ fuit maximū miraculū. s. q̄ homines simplices & illitterati oēs scripturas intelligerent: & linguis oium gentiū loquerentur. Et p hoc pz: q̄ maioza fecit iesus naçarenus in mōte syon: q̄ vnquā fuerunt facta in tribus mōtibus predictis. Ex quibus pcludit christū venisse in persona iesu naçareni. Ad tertiū dicendū: q̄ hoc signū oēs non distribuit p singulis generū: sz pro generibus singuloz: q̄ de oibus gentibus aliq̄ puersi sunt ad fidē christi: etiā a tēpore apostoloz: sicut diffusius declaratū fuit psalmo. xviij. sup illud verbū: In oēz terram exiuit sonus eoz. sicut hec ppositio vera est: Oē aial fuit in arca noe: q̄ aliqua individua de singulis generibus aialiū fuerunt ibi. Ad fidē vero christi nō solū aliq̄ de gentibus singulis: sz multi sunt puersi: & q̄ fm expositores catholicos & hebreos pdicta distributio sic ē intelligenda: ex hoc pcludit iesū naçarenuz eē vere christū. Ad quartū dicē dū q̄ per hoc qđ dr: Nō exercebūt vltra ad prelia. nō hī q̄ post aduētū christi nullū debeat eē plū: sz q̄ oz esse magna pax tempore sui aduentus: & ita fuit: q̄ christus natus fuit tēpore cesaris augusti subiectis oibus gentib' romano imperio: & pacatis intrīn: q̄ sub eo numeratus fuit totus orbis: vt hī Luc. ij. & durauit ista pax p magnū spaciuz tēporis: nec plus hī p illā dictionē vltra: loco cuius ponit i hebreo od. & sīr. iiij. Reg. vj. habemus: Et vltra non venerūt latrones syrie in terrā israel: q̄ cessauerunt venire p aliquod tempus: tñ postea pluries venerunt: vt pz ex. iiij. Reg. Hi milit Heñ. xxxv. dr ad iacob: Nō vocaberis vltra iacob: sz israel. & tñ postea vocatus ē iacob multotiens. Per hoc cōcludit iesū naçrenū eē verū christū: q̄ natū tpe maxime pacis & tēporibus a prophetis pnunciatis. Ex predictis pz sententia huius partis. Tamē adhuc ad maiorez intellectum discurrēda ē breuiter applicādo ad ppositū. s. de eccl'ie promotione: & premittit breuis prefatio: cū dr: a Verbum quod vidit &c. quasi diceret verbū quod sb'ditur ē notabile: q̄ de maxima re: & iō maxime attendendū. Et quid sit illud onūdit: cū dr: b Et erit in nouissimis diebus. i. tempore gratie: quod dr nouissimū: vt predictum est. Et hoc modo dr prima ioh. ij. Nouissima hora ē. c Mōs domus dñi. i. ecclesia que dicit hic domus dñi: tū q̄ fū datata fuit p predicationē christi & eius miracula i mōte syō: vbi erat tēplū dñi vt pdēz ē: tū q̄ eccl'ia q̄ ē dom' dñi dignitate excellit oēz alia congregationē apn' mūdi ad dei cultū ordinata. d Et eleuabit' sr colles. i. sup ire principes: q̄ a tpe cōstantini ceperūt se supponere iugo christi. e Et fluēt ad eū oēs gētes. i. aliq̄ de oīb' gētib': vt pdēm ē. vl pōt dici: q̄ ē locutio hyperbolica ad designādū multitudinem gentilium: que fidem christi suscepit iudeis p maiori pte exceeat i infidelitate: fm illō ad Ro. xj. Cecitas ex pte pticit i isr'l: dōec plēitudo gētiū intraz sic dr: Oēs ō citate currūt ad tale spectaculū: ad signādū mltitudinē currētiū: lz alīi maioz pfectionis fuerint. f Et dicēt venite ascēdam' &c. q̄ illi q̄ recipiebāt fidē christi hortabātur alios ad silr agendū. g Et docebit nos vias suas &c. q̄ adulti vētētes ad fidē christi añq̄ baptizarēt catheticabāt & instruebāt ō his q̄ ptinēt ad fidē. h Q̄ ō syō exibit lex &c. h' ñ ē referendū ad credētes: q̄si sit verbū ipsoz: sz ē verbū esaie reddentis cāz & modū ō dicta multitudie gētiū ad fidē christi puertēda: q̄ ō hierl'z & iudea exierūt apli alīq̄ discipuli ad pdicādū gētib' fidem christi: pp qđ dr Act. xiij. Vobis oportebat pmū loq̄ verbū ōi. sz q̄ repellit illō & idignos vos iudicat eē vite ecce puertimur ad gētes: sic. n. precepit nobis dñs. i Et iudicabit gētes. iudicio discretiōis: q̄ p pdicationē aplorū alijs ō gētib' vocauit ad fidē: alijs i infidelitate dimisis: qđ đdē iudiciū iustū ē lz nobis occultū. k Et arguet pplos mltos. ō ifirmitate & alijs mal' suis: sic pz in actib' aplorum & legēdis sanctoz. l Et pflabūt gladios suos &c. b' dr ad designandū diuinitatē pad: q̄ fuit vbiq̄ natitati xpi tpe: vt pdēm ē: & durauit i idea ō q̄ ira elai as principalr loqbat a. xx. ānis & plus añ natitatē christi vsq̄ p' mortē ei' p. xl. ānos vl circit sb' ōnio romanorum: vt pōt colligi ex oēs iosephi & aliorum historiographorum sz iudeis finalr rebellātib' romānis ōstructi sē & captiuati p titū āno. xlij. a passiōe christi. Verisile ār ē q̄ i pace tā lōga cessātib' bell' mlta arma & istra bellica fuert puersa i istra agriculē apta: sic sensibilr vī i īr vbi p' bella sequit pax diuina. m Nō leuabit &c. Hyperbole ē ad ō signādū pac' diuinitatē: put cōit dr ō aliq̄ negocio qđ ptrahit vltra modū psuetū: istud negociū nūq̄ imabit: lz alīi imicē. j. ānū: vl. j. mēsē seu ēt i minori spacio fm pditōnē negocij. Et hic mod' loquēdi hyperbolic' sre quēs ē i pphis. n Dom' iacob. Hic p' puersionē gētiliū pōit puersio iudeoz: q̄ circa finē mūdi recipiēt fidē christi generaliter: & a tēpore christi vsq̄ nūc recipiūt caz aliq̄ particulariter. Et q̄ ad h' induci sūt p doctores conuersos ad fidē de gentilitate vl in se: sicut patet de augustino & ambrosio & alijs multis: vel in parentibus suis: sicut ē ō illis doctoribus qui nati sunt de parentibus christianis: tamen parentes eorum propinqui vel longinqui fuerunt ō gentilibus conuersi ad fidem christi: & in persona talium dicitur hic iudeis:

> Verbūz qđ La. ii. vidit esaias filī amoz sup iudeam & hierusalem. Et erit in nouissimis diebus preparatus mons domus dñi in vertice montium: et eleuabit sup colles. Et fluent ad eū omnes gentes: & ibunt populi multi et dicēt Venite ascendam' ad montem dñi & ad domum dei iacob: et docebit nos vias suas & ambulabimus in semitis eius: quia de syon exibit lex: & verbuz dñi de hierusalē. Et iudicabit gentes: et arguet pplos mltos. Et cōflabūt gladios suos in vomeres: & lāceas suas in falces. Non leuabit gēs ꝯ gētē gladiū: nec exercebuntur vltra ad prelium.

n Domus iacob ꝛc̃].i. in nomine fidei christiane. o Proiecisti. Aliqui doctores nostri hanc litteraz ꝛ sequẽtez vsq; ad sextũ capitulũ exponunt ꝺñr ad precedentẽ: referendo cã ad tempus christi: dicentes q; in istis capitulis describitur pena iudeoꝝ propter mortẽ christi: sz hoc nõ videt mihi: q; hic premittit culpa pene que describit i sequentib'. Culpa autẽ ista est principaliter multiplicatio idolatrie: vñ subdit: Et repleta ẽ terra eius idolis ꝛc̃. A tempore autẽ christi ꝛ ante p longuz tẽpus vsq; ad destructionẽ ciuitatis hierusalẽ p romãos que fuit inducta propter mortem christi: vt pz Lu. xix. Nõ fuit idolatria apud iudeos: imo etiã mirabiliter horruerũt: in tantuz q; cũ herodes sub quo natus fuit christus supra portã tẽpli posuisset aquilã aureã: quod ẽ signũ romani dominij: eo q; regnũ iude receperat a romanis: non ad hoc q; illa aquila adoraret: sz solũ ad portẽ decoreꝫ ꝛ iperatoris honorẽ: ꝛ tũ iudei ẓelo legis accensi dicẽtes nõ eẽ licitũ aliq; ymaginẽ quacũq; de causa eẽ in tẽplo vel circa tẽplũ illã ad terrã deiecerunt: scientes tũ q; ex hoc iminebat eis mortis periculũ sicut ꝛ ꝓtigit: q; plures ratione huius facti fuerunt ab herode occisi. Item tempore tyberij sub quo passus ẽ christus: pilat' iudee ꝓfectus imaginẽ cesaris portari fecit in hierusalem: qõ cũ cognitũ fuisset a iudeis: in magna multitudine venerũt ad pilatũ rogãtes vt illaz auferret: asserentes nõ eẽ eis licitũ aliquã imaginez eẽ intra ciuitatẽ: ꝛ pilatus videns multos eẽ paratos magis mori q; ꝑmittere imagines in ciuitate: fecit illas in cesariã deportari ad precauendũ dissensionez ppli. Et sile factũ legit tẽpore gaij: q; successit tyberio: eo q; petronius iudee prefect' volebat imaginẽ cesaris ad hierusalẽ portare: vt refert ioseph' libro de iudaico bello: ꝛ iõ saluo meliori iudicio mihi videt: q; hec lra ꝛ sequens vsq; ad septimũ capitulũ referenda ẽ ad tps precedens captiuitatẽ babylonicã: q; fuit inducta sup iudeos maxime ꝓpter idolatriã: q; tunc i eis multuz viguit: vt patet ex 4°. Reg. ꝛ 2°. Par. Igit fm hanc sententiã lra ista in qua esaias reuertit ad describẽdã pũitionẽ regni iude: quã describere supra inceperat: vt supradictũ ẽ: primo in duas partes diuidit: q; primo exprimit culpa: 2° subditur pena debita: ibi Non ergo dimittas. Circa primũ dicit propheta: o Proiecisti.n. pplm tuũ domũ iacob.i. pũcies. Loquit.n. de futuro p modũ ꝓteriti propter certitudinẽ prophetie q; fuit ipleta qñ nabuch. iudeos ò hierusalẽ ꝛ de iudea eicit: ꝛ captiuos in babylonẽ duxit. Consequẽter oñditur ratio dicte captiuitatis: cũ dr: p Quia repleti sunt vt oliz. In hebreo hr: Repleti sunt ab oriente. i. magica arte q; reperta fuit in parte orientali respectu iudee: vñ ꝛ balaã ariolus ꝛ magus habitabat i partibus orietis vt hr numeri. xxiij. ꝛ eadẽ sententia ẽ in trãslatione cõi: cũ dr: p Repleti sũ vt oliz. q; a tẽpore iudicũ: iudei ceperũt magicis vti. q Et augures. i. diuinos diuinationi superstitioſa: tũ auguriũ proprie est diuinatio per garritũ ꝛ volatũ auiũ. r Habuerũt vt philistijm. q; talib' intẽdebãt. Sciendũ tñ q; aliqua diuinatio p garritũ ꝛ motũ auiuz ẽ licita: videlicet inquãtũ se extẽdit cognitio naturalis. Aues.n. ꝛ bruta aialia citius sentiunt imutationẽ aeris: eo q; non habent intellectũ distrahẽtez vim sensitiuã: ꝛ sz talẽ immutationẽ incipiũt garrire: vel moueri de loco ad locuz aliter q; ãte: ad qõ sequit pluuia vel siccitas vel vẽtus: vel huiusmodi: fm diuersitatẽ nature auiuz vel brutoꝝ: ꝛ ex tali experientia cognoscunt homines q; talis garritꝰ seu volatus est signũ effectus naturalis sequẽtis. Et hoc modo etiã naute prenosticãt de futura tempestate p motũ delphinoꝝ i

Domus iacob vẽite ꝛ ambulemus i lumie dei nr̃i.] Proiecisti.n.populũ tuuz domuz iacob: quia repleti sũt vt olim: et augures ba buerũt vt philistijm: et pueris alienis adheserũt.] Repleta est terra argẽto ꝛ auro: ꝛ nõ est finis thesauroꝝ eiº. Et repleta est terra eius equis: ꝛ innumerabiles quadrige eiº. Et repleta est tra eius idolis. Opº manuuz suaꝝ adorauerũt: qõ fecerũt digiti eoꝝ. Et incurua uit se hõ: ꝛ humiliatus est vir. Ne ergo dimittas eis. Ingrẽdẽ i petrã: ꝛ abscondẽ in fossa humo a facie timoris dñi: et a gloria maiestatis eiº. Oculi sublimis hominis humiliati sũt: et incuruabit altitudo viroꝝ. Exal tabit aũt dñs solº i die illa:] qa dies dñi exercituũ sup oẽz superbũ et excelsũ et sup

superficie maris: sz si diuinatio talis extẽdatur ad actus humanos q; dependent ex libero arbitrio: superstitiosa est talis diuinatio qua vtebant iudei sicut ꝛ philistei. s Et pueris ꝛc̃. Jexercentes in eis vicium sodomiticũ: vt dicunt coiter expositores nostri. Ra. sa. vero exponit aliter dicens: q; iudei accipiebãt vxores alienigenas idolorũ cultrices: sicut dr̃ de salomone. iij°. Reg. xj. Et filij qui nascebant ex eis sequebant idolatriã matrũ: ꝛ sic iudei faciebant filios alienos a cultu dei. t Repleta ẽ terra argento ꝛ auro ꝛc̃. i hoc tãgit peccatũ auaricie: ad quod iudei semper fuerunt ꝓni. v Et repleta ẽ terra eius equis ꝛc̃. in hoc tangit peccatũ diffidentie: q; in defensione p talia ꝫ aduersarioſ magis cõfidebãt q; de diuino auxilio. x Et repleta ẽ terra eiº idolis ꝛc̃. Hic tãgit peccatũ coꝝ multiplicis idolatrie: ꝛ quantũ ad idoloꝝ fabricationẽ ꝛ quantũ ad veneratioñ: iõ subdit: Opº manuũ suaꝝ adorauerũt. ꝛ subdit: y Et incuruauit se hõ. idolis inclinãdo. Dia. n. ista peccata multiplicata fuerũt iter iudeos añ captiuitatẽ babylonicã: vt pz 4°. Reg. ꝛ maxie tẽpore manasse. 4°. Reg. xxi. z Ne g; dimittas eis. Premissa culpa: hic ꝓñr describit pena: et primo i generali: 2° magis i speciali ca' sequẽti. Pria i duas: q; primo describit penã: 2° oñdit medelã: ibi Quiescite. Circa primũ dicit ꝓpha: z Ne g; dimittas. quasi diceret exq; faciunt ista turpia: vt ꝑmissũ ẽ: nõ ẽ dimittẽdũ tñ dedecº culpe sine decore iusticie. Cõsequẽs ꝓuertit fmonẽ suũ ad pplz dicẽs: a Jngredere in petrã ꝛ absc̃dẽ ꝛc̃. q; multi ò populo timore regis nabuch. ꝛ exercituſ eius absc̃derũt se i cauernis petraꝝ ꝛ i fossis ire. b A facie timoris dñi. i. ipius nabuch. a deo missi ad puniendũ predicta peccata: qui fuit in hoc flagellũ dñi. c Et a gloria maiestatis eius. i. a maiestate eius gloriosa: quia fecit nabuch. venire cũ valde magna ꝛ excellenti potestate: cui nullus de regno iude potuit resistere: ideo subditur: d Oculi sublimis hominis. i. sedechie regis qui eleuatus in superbiam rebellauerat chaldeis. e Humiliati sũt. quia fuit captus ꝛ exoculatus: vt habetur. iij°. Reg. xxv. f Et incuruabitur altitudo viroꝝ. q; viri bellatores fuerũt occisi ꝛ captiuati. g Exaltabitur autem ꝛc̃]. i. tunc apparebit eius potentia in puniendo peccatores: ideo subdit: h Quia dies dñi. i. tempus vindicte eius. i Super oẽm superbuz. i. corde elatũ. k Et excelsuz. s. ex ambitione. l Et sup

oēm arrogantez. i. superbe loquentē ꝓtra deuz. m Et super oēs cedros libani ꝛc̄. i. machinamenta ex talibus lignis non potuerunt eos defendere. n Et sup oēs montes excelsos ꝛc̄. i. fortalicia in rupibus ꝛ locis quasi inaccessibilib⁹ destruentur p regez babylonis quantūcūqz sunt fortia i muris: iō subdit: Et sup oēz turrē excelsaz ꝛc̄.

o Et sup oēs naues ꝛc̄] qz sedebie ꝛ pplo suo defecerit oio victu alia hic. lij. q̄ solebāt apportari in copia p naues tharsi. p Et sup oē qđ ꝛc̄.] qz chaldei abstulerunt de regno iude q̄quid erat pciosuz ꝛ pulchrū. q Et inciuabit ꝛc̄] i. ōiciet p captiuitatē ꝛ mortē. r Et eleuabit dñs ꝛc̄. exponatur vt supra. s Et idola ꝛc̄.] qz chaldei ꝓfregerūt ipsa portātes secū auruz ꝛ argētum ꝛ alia metalla: hic. lij. t Et itroibūt i spelūcas ꝛc̄. ibi fugiētes ꝛ se absc̄dētes a chaldeis vt predictum est. naz ꝛ ipse sedechias rex fugit p viā subterraneaz: vt dictuz fuit. iij. Reg. xxv. v Ad facie formidinis dñi. sic ē in hebreo: ꝛ exponat vt supra. x Cū surrexerit p̄cutere terram. s. iudee p nabuch. tāq̄ p suū flagellū y In die illa ,pijciet ꝛc̄.] qz plures de pplo fugiētes portabāt secū talia: sz qz propter pondus impediebant a velocitate fuge: proiecerunt ea ne caperent a chaldeis: sicut pjciuntur merces in mari ne homines submergant. z Vt adorarent talpas ꝛc̄.] in talibus. n. imagibus p artē nigromancie factis demones aliqñ dabant rñsa. a Et ingredie scissuras petraꝝ. exponat vt supra: qz ē replicatio eiusdē sententie ad maiorē errorē. b Quiescite. hic ꝓhibit dñs medelā ꝺ p̄dicta mala pene. i. cessatione a prouocatione ire diuine maxime p peccatū idolatrie: et hoc ē qđ dr: b Quiescite ꝯ ab homine. i. a deo eius offensionez cauendo. Scriptura. n. veteris testamenti sacra frequenter loquitur ꝺ deo more humano: ꝛ silr vocat eū aliqñ hoiez vel virū: ꝛ maxime qz erat humanādus: vñ dr Exo. xv. Dñs q̄si vir pugnator. In hebreo hr: Dñs vir pugnator. sine quasi: ꝛ sicut ibi vocat vir pugnator: ita hic hō irat⁹: q̄si ad victā paratus: iō subdit: c Cuius spiritus. i. anhelitus. d In manibus eius ē. ho. n. iratus emittit anhelituz fumosū per nares. e Quia excelsus ꝛc̄.] ab āgelis sāctis q̄ eū sūme reuerēt: ꝛ multo fortius dz timeri ꝛ reuereri ab hominibus cauendo ab offensa ipsius: fm hebreos littera ē ista. Quiescite ab hoie: cuius spiritus in naribus eius est: qz in quo appreciatus ē ipse. ꝛ fm ipsos non intelligitur de deo: sz de hoie mortali: ꝛ iō non est ponēda spes in eo: sz i deo: Et hoc ē qđ dr: Quiescite ergo ab homine cuius spiritus i in naribus ē. i. qui viuit p respirationē aeris: ꝛ sic est fragilis ꝛ mortalis sicut alia aialia respirantia: qz in quo appreciatus ē ipse: quasi diceret in nihilo respectu dei. Et ex hoc subintelligitur q̄ adhuc idola que sunt ab eo facta sunt minus appreciāda: vt exponit Ra. Sa. ꝛ rōnabiliē quantū ad hoc: qz effectus nō excedit suā causā efficiētē: sed magis deficit ab ea.

Additio.

Consequēter dr̄ secūdo ca° Uerbū quod vidit ꝛc̄. In quo propheta postq̄ descripsit deiectionē iudeoꝝ post

---

oēz arrogātē: ꝛ būiliabit: et sup oēs cedros libāi sublimes ꝛ erectas: sup omēs quercus basan: et sup oēs mōtes excelsos: ꝛ sup oēs colles eleuatos: ꝛ sup oēm turrē excelsā: ꝛ sup oēz murū munitū: et super oēs naues tharsis: et super oē qđ visu pulchrū ē. Et incūrua bit oīs sublimitas hoīū:] ꝛ humiliabit altitudo viroꝝ Et eleuabit dñs sol⁹ i die illa: et idola pēit⁹ pterēt.] Et itroibūt i spelūcas petraꝝ ꝛ i voragines tre ā facie fō midinis dñi: ꝛ a gloria maiestatis ei⁹: cūz surrexerit p cutere terrā. In die illa ,pijciet homo idola argenti sui:] ꝛ simulacra auri sui q̄

---

mortē christi describit electionez ecclesie christi que eidem successit: ꝛ exponatur totuz sicut in postilla.

La. III.

Ecce enim dñator. hic cōsequenter describitur pena ꝓmināta magis in speciali. Et p̄ꝓpha oādit, ꝓpositū: ꝛ ad hoc iducit exē plū parabolicum capitulo. v. tertio confirmat dictum suum capitulo. vj. Prima i duas: quia primo pena describitur: secundo ab ea ps populi excipitur sequēti capitulo: ibi In die illa erit germē dñi. Prima adhuc i duas: qz primo describit pe

---

fecerat sibi: ut adorarent talpas ꝛ vesptiliones.] Et ingrē dier scissuras petraꝝ: ꝛ i cauernas saxoꝝ a facie formidinis dñi: ꝛ a gloria maiestatis eius: cū surrexerit pcutere trā. Quiescite ergo ab hoie cui⁹ spūs i nāribus eius est: qa excelsus reputatus est ipse.] La. III.

Ecce enīz dñator dñs exercituū auferet ab hierlm ꝛ ab iuda validū ꝛ fortez: omē robur pānis: ꝛ oē robur aq̄: ꝛ fortē ꝛ virū bellatorē: et iudicē et ,pphetā: et ariolum et senem: principē pēm sup quinquaginta: et honorabilē vultu: et ꝓsiliarium: et sapiētē ꝺ architectū: ꝛ prudētez eloquij mystici

---

na i sexu virili: i. i mliebri: ibi Dixit dñs de⁹ p eo. Prima adhuc i duas: qz p̄ describit pena. 2° subdit cā: ibi Ruit eni hierlm. Circa p̄mū premittit pena transmigrantiū ꝛ secūdo subditur pena remanentium: ibi Et dabo pueros ꝛc̄. Circa primum dicitur: a Ecce enim dominator. quantum ad actum gubernandi. b Dominus. quantum ad potestatem. c Exercituum. i. angelorum: qui sunt executores diuine voluntatis. d Auferet. per chaldeos in hoc sibi ministros. e Ab hierusalem ꝛ iuda validū. quantuz ad agilitatem membrorum. f Et fortem. quantum ad robur. g Omne robur panis ꝛc̄. quia in hierusalem obsessa a chaldeis defecit omnino cibus ꝛ potus: vnde deberet robur bellatorum sustentari. h Et iudicem. i. iudices ad: quos referebantur casus varij in hierusalem de alijs ciuitatib⁹. i Et ,pphaz. i. ,pphetas falsos qui decipiebant sedechiam regem ꝛ populum: asserentes q̄ non traderentur in manu regis babylonis: vt habetur Hieremie. xxxvij. k Et ariolum. idest ariolos: qui immolando demonibus in aris diuinabant. l Et senem. quia chaldei nō deferebant etati aut dignitati: ideo subdit: m Principem ꝛc̄.] in agibilibus dubijs. n Et sapientem de architectis. idest principales in mechanicis. o Et prudentem eloquij mystici. idest doctores magnos qui intelligebant legem ꝛ prophetas: non tantum secundum sensus litterales: sed etiam mysticos. Q autez de omnibus statibus predictis multi fuerunt ducti in babylonem cuz ioachim rege iuda: patet quarto Reg. xxiij. Et dicitur illa captiuitas p p̄ie trāsmigratio: qz ioachi reddidit se regi babylōis.

p Et dabo. Hic ꝓsequenter ponitur pena remanentiuz: z primo a transmigratione ioachiz vsq; ad destructionē ciuitatis sub sedechia: secūdo post destructionē: ibi Apprehendet. Circa primū sciēdū: q; tunc populus remanens fuit pessime gubernatus: ppt qō in pplo surrexerūt ꝓtēciones z diuisiones z alie miserie: ita q; illi q; ducti fuerant i babylonez iudicabantur meliozis cōditiōis q; illi q; remāserant: et hꝰ ē qō dī: p Et dabo pueros principes eoz. q: post ioachim ꝑdictuz regnauit filiꝰ eius .xviij. annoruz: z post illū sedechias .xxj. ānoz: z sic fuerūt iuuenes etate z iuniores moribus: z p ꝰnſ fuerunt pessimi q Et effeminati ꝛc. Iq: fuerunt ignorantes z mutabiles sicut mulieres: vterq; n. rebellauit ꝛgi babylonis in manū suaz z totius populi. r Et coꝛruet pplꝰ. i peccata z miserias: ꝓpter defectū regiminis ſm q; dī. puer. .xj. Ubi non ē gubernatio: pplꝰ coꝛruet. s Vir ad virū. i. ꝫ virū: iō subditur: t Tumultuabit puer ꝫ senē. subtracta oī reuerentia z honoze. v Et ignobilis ꝫ nobilē. subtracto timoze ex defectu regentiū. x Apprehendet. Hic describitur miseria remanentiū post ciuitatis destructionē: q: ille q; euaserant p diuersas societates fugiebant ad loca deserta: z erāt positi in tāto timoze z miseria: q; nullus volebat recipere curā regiminis alicuius turme seu societatis: et hꝰ ē qō dī: x Apprehendet .n. ꝛc. Ivt sit sub cura z protectione eius: iō subdit: y Et dicet vestimentū tibi ē ꝛc. Iq; sumus oibꝰ denudati: i ciuitate. n. ceco; monoculus ē rex regni. z Ruina hec. s. pplī nostri. a Sub manu tua. i. sub cura tua sit. b Respondebit. hꝰ renuendo dicens: c Nō suz medicus. i. non habeo potestatē nec scientiā vos saluādi. d Et in domo mea non ē panis ꝛc. i. in tanta pauptate sū sicut z vos: iō nolo vobis ꝓesse. e Ruit. Hic ꝓnter ponit cā pene ꝓdicte: licet. n. sit superius posita causa: tñ hic replicat z adducit alia. Causa aūt ista fuit multiplicatio peccatoz: inter que ꝓmo ponūtur peccata ꝫ deū: r ꝫ primū: ibi Populuz meū. Circa primū dī: e Ruit. n. hierusalē. quātū ad ciuitatez z populuz. f Et iudas ꝯcidit. i. regnū iude: cuius metropolis erat hierlm: et subdit causa cū dī: g Quia lingua eoꝝ ꝛc. Ip hoc qō dī Ligna: oñdit q; erant blasphemi. Per hꝰ aūt quod subdit: Et adinuentiones. oñdit q; non peccabāt ex passione: vel ignorantia: ſz studiose z ex certa scientia siue malicia: qō erat grauissimū. h Agnitio vultus ꝛc. Ii. ita erunt excecati in malis: q; malicia relucebit in vultibus suis: sicut luxuria meretricis relucet in facie eius: z nō solūmō in eoꝝ vultibus: ſz etiam in verbis z gestibus: iō subdit: i Et peccatū suū ꝛc. Inue recūde z publice peccādo. k Ve aie eorū. ꝓpter culpā z ēt penā sequētē: iō subdit l Qm̄ reddita sunt i eis mala. s. mala pene ꝓ malis culpe: verum tamē q ꝛq fuerunt iusti inuenerunt tūc babylonios ꝓpicios: vt pz ō hieremia: Hieremie. xl. iō subditur: m Dicite iusto qm̄ bene sibi erit ꝛc. i. retributionē bonoꝝ suoꝝ pcipiet. Etiam ꝫ iū dī de ipio: cū dī: n Ve ipio ꝛc. z patet sentētia. o Populū meū. Hic ꝓnter ponunt peccata ꝫ ꝓximū: cū dī: o Populū meuz exactores sui. i. supiozes q; erāt tyranni nō principes. p Spoliauerūt. bonis suis. q Et mulieres dñate sunt eis. q: ptrahebant viros suos ad idolatriam. r Populeꝰ meꝰ ꝛc. Isti erant falsi ꝓphe

adinuentionū suaꝝ comedet. Ve ipio i malū. Retributio. n. manuū eiꝰ fiet ei. Populū meuz exactores sui spoliauerūt: et mulieres dñate sūt eis. Populeꝰ meꝰ q te beatū dicūt: Ipsi te decipiūt: z viā gressuū tuoꝝ dissipāt. Stat ad iudicādū dñs: z stat ad iudicādos pplos. Dñs ad iudiciū veniet cū senibꝰ pplī sui z principibꝰ eiꝰ. Vos. n. depasti estis vineā meaz: Iz rapina pauperis in domo vestra. Quare atteritis pplm meuz: et faciesꝰ paupeꝝ ꝓmolitis dicit dñs exercituum: Et dixit dōminꝰ deꝰ: pꝛō eo q; eleuate sūt filie ſyon: I z ambūlauerūt extēto collo: et nutibus oculoꝝ ibant: et plaudebāt: et ābulabant: z pedibꝰ suis I cōposito gradu incedebant: decalūabit dñs verticez filiaꝝ ſyon: I et dñs crinē eaꝝ nudabit.

mittētes eis ꝓspera: ex q̄ꝝ ꝓmissiōe pplus rebellauit regi baylōis: z sic cū ciuitate periit. Et q: hoc factū fuit iudicio diuino: Iō subdit: s Stat ad iudicandū dñs. i. ad punitionē malorꝝ paratꝰ. Et q: ista mala erāt ꝓncipalit i ſupiozibus vt dictū ē. Sequit: t Dñs ad iudiciū veniet ꝛc. I. i. vt iudcet eos de suis tyrānidibꝰ: iō subdit vbi ipsiꝰ oci ad eos dicētis: v Vos. n. depasti. ꝛc. i. pplm isrl: qui dī vinea dñi. ꝫ. ca. v. cuiꝰ bona deuozabāt ꝓncipes: z pplꝰ remāebat paup z nudꝰ: iō subdit: Et rapia pauꝑis i domo vestra. x Quare atteritis pplm meū. angarijs z iurijs. y Et facies paupū. cōmolitis. i. macie attenuatis: q: intm̄ rapiebāt bona pplī: q; nō remāebat ei sufficiētia victꝰ. z Et dixit dñs. Hic ꝓsequēr describit pena i sexu muliebri: et ꝓmo quātū ad subtractionē ornamētoꝝ: scōo quantū ad mortē viroꝝ ibi pulcherrimi q̄ꝝ viri. Circa ꝓmū ꝓmittit ꝛsolētia mulieꝝ cū dī: a Pꝛō eo q; eleuate. ꝛc elatiōe mentis. b Et ābulauerūt extēto collo. qō ē idiciū iterioris elatiōnis. c Et nutibꝰ oculoꝝ ibāt. ipudice respiciēdo. d Et plaudebāt. dissolute ludē. e Et ābulabāt. ꝛc. I curiose z lasciue icedēdo: p q̄ ꝓuocabāt hoies ad luxuriā: iō subdit pena ōbita cum dī: f Decaluabit dñs ꝛc. I auferendo naturale ornamētū: quia crines a natura dati sūt mulieri i ornatū: g Et dñs crinē eaꝝ nudabit. ōclarā falsitatē capillorꝝ extraneoꝝ ad cōpositionem capitis additoꝝ.

g In die illa .s. diuine punitionis. h Auferet dñs ꝛc.] q: mulieres sotularib⁹ curiosis vtebant. i Et lunulas. incisiones ad modū lune factas in sotularib⁹: vt dicūt alicꝫ. Alij vero dicūt: q lunule erāt q̄dā parue bulle auree dependentes circa collū. k Et torques. i. ornamenta in superiori parte vestimētoꝝ facta circa collū ⁊ descendētia vsqꝫ ad pectus: sicut ⁊ diuisio vestiū erat i supiori parte pectoris.

In die illa auferet dñs ornamētū calciamētoꝝ] ⁊ lunulas ⁊ torques ⁊ monilia ⁊ armillas et mitras ⁊ discriminālia et perichelides ⁊ murenulas et olfactoriola et inaures et ānulos et gēmas i fronte pendētes et mutatoria et palliola et litheamia ⁊ acus ⁊ specla ⁊ sindones et vittas et theristra. Et erit pro suaui odore fetor: et pro zona funiculus: et pro crispā ti crine caluiciū: et pro fascia pectorali cilicium.] Pulcherrimi quoqꝫ viri tui gladio cadēt: et fortes tui i plio Et merebūt atqꝫ lugebunt porte eius: et desolata in terra sedebit. Ca. IIII.

l Et monilia. ad cōiungendū illā diuisionem. m Et armillas. q̄ sunt ornamēta brachioꝝ circa scapulas: ⁊ dicūtur ab armo. n Et mitras. .i. cucufas. o Et discriminalia. i. pectines. p Et perichelides. q̄ sunt ornamēta brachioꝝ vel pro manuū. q Et murenulas. q̄ fiebant in finibus vestimentoꝝ pro texte ex diuersis coloribus: ⁊ō vocabantur murenule. r Et olfactoriola. i. vasa parua argētea vel aurea: vbi reponebant redolentia ad magis hoies p uocandū. s Et inaures. i. ornamēta auriū. t Et anulos. i. ornamenta digitoꝝ. v Et gēmas. in fronte pendētes. habebant. n. serta in quib⁹ erant gēme posite pendentes in frōte. x Et mutatoria. i. diuersa vestiū paria. y Et palliola. i. exteriora vestimenta. z Et lintheamina. i. interiora iuxta carnez. a Et acus ⁊ specula. instrumenta sunt cū qb⁹ mulieres aptabant ornamenta coporib⁹ suis. b Et sindones. i. subtilia velamia: qbus operiunt humeri in ira illa. c Et vittas. i. pepla. d Et theristra. est autē theristrū vestis linea: q̄ vtunt mulieres i estate: ⁊ dicit a tero is: q: terunt; vt ibi fiant ruge multe ⁊ tenues ad curiositatez. e Et erit. mulierib⁹ p̄dictis. f Pro suaui odore fetor. ex infirmitate ⁊ miseria: ⁊ q: multe fuerūt incarcerate in locis fetidis. g Et pro zona funiculus. quo ligabātur vt captiue. h Et pro crispāte crine caluiciū. q: trahebant p capillos: ⁊ ex infirmitatib⁹ ⁊ miserijs fluebāt capilli de capitibus suis. i Et pro fascia ꝛc. Iest ātē fascia pectoralis vitta tenuis ⁊ delicata: cū qua stringunt mamille: ne ex sua grossitie turpitudinē ingerāt. Dia. n. ista inflicta sunt mulieribus tēpore captiuitatis babylonice. k Pulcherrimi. hic p̄nter describit eaz pena ex morte viroꝝ: ⁊ primo circa h⁹ondit ppositū: ⁊ infert quoddā corelariū: ibi Et apprehendēt. Circa primū dī: k Pulcherrimi quoqꝫ viri tui. i. iuuenes cū quib⁹ mulieres impudice delitiabant. l Gladio cadēt. s. p chaldeos. m Et fortes tui i plio. non potentes se defendere. n Et merebunt ꝛc]. s. hierusalē ⁊ aliarū ciuitatū: q̄ dicūt lugere metaphorice: ꝓpter ppli destructionē: sic p̄ratū ridere dicit qñ floret. o Et desolata in terra sedebit: quia muri per chaldeos fuerunt ad terram deiecti.

C In caꝫ vbi dicitur in postilla: Et prophetam. i. prophetas falsos. Additio.

Hoc q̄ dī hic: Et ꝓphetā. ⁊ fz glosā intelligit o vero ꝓpha: put plane littera sonat: q: expōit secūdū illud q̄ ponit in psalmo: Jā nō ē ꝓpha: ⁊ nos non cognoscet amplius. vñ secūduz h⁹ hec ꝓphetia q̄ incipit ab illo loco: Ecce dñator dñs: non pertinet ad statū babylonice captiuitatis i q̄ mlti fuerūt ꝓphete: vt Hiere. Ezechiel: Daniel: ⁊ huiusmōi. vñ aspicīēti bene singula q̄ de hac mā ꝓtinent in h⁹ ca. magis videntur ptinē ad statū h⁹ captiuitatis i qua nullū robur hūt seu valitudinē: nec ꝓphetā: nec ariolū: ⁊ sic de singulis hic ꝓtis: hec in glosa. ꝓpe applicāt huic statui eoꝝ hodierno: ⁊ specialr cū redditū cā huiusmōi penaꝝ: cū dī: Ruit hierusalē: ⁊ ꝓcidit iudas: q: lingua eoꝝ ⁊ adiuētiones eoꝝ ꝛ. deū ꝓpe vī ꝓpetē in deis modernis: q̄ quotidie in suis exp̄onibus ⁊ scripturis conāt adinuenire aliq̄ falsa ꝛ christū. Sil'ter qō sedt: peccatū suū q̄si sodoma p̄dicauerunt nō nisi eis ꝓpie ꝓpetit: q̄ publice approbāt quātū in eis ē occisionē christi: nō absondētes aliq̄d de malicia ibidē ꝓpetrata vnde expleta miseria coꝝ: tā i secu viril: q̄ femineo statim prophetat de felicitate coꝝ: q̄ saluati sunt de israel abiectis nō credentibus: ⁊ h⁹ cū dicit i caº sequēti. s. iij. In die illa erit germē dñi in magnificentia ⁊ gloria ꝛc. ⁊ exponat put in postilla. C Replica.

In capitulo tertio postill'. ⁊ burgē. differūt i applicatione: q: postill'. applicat ad captiuitatem babylonicam: similiter ⁊ sanctus thomas: burgē. aūt applicat ad captiuitatē iudeoꝝ hodiernam: sed cuz postill'. exponit primā partē huius capituli: Q deus auferet a hierusalem fortē validū ⁊ prophetaz. s. falsuz in quo confidere solebant: ⁊ fuerunt decepti: burgē. dicit fm glosam intelligi debere de vero pro phe ta. Et ex hoc arguit: q hoc capituluz in captiuitate babylonica locū non habuit in qua q̄plures sancti ꝓphete fuerunt. s. Hieremias: Baruth: Ezechiel: Daniel: ꝛc. Soluat hoc argumentū thomista: qui exponit de captiuitate babylonica: et cū hoc de propheta de instictu diuino: postillatoꝝ autez exponit de propheta falso: ⁊ō argumentū est contra eū: nisi quantū est de glosa per Burgē. allegata: quā ⁊ Burgē. ⁊ postillatoꝝ non reputant auctenticam. C Caplm. IIII.

Et apprehendent. hic ex dictis concluditur coꝝ relarium. Circa quod sciendum q: in hebreo non incipit hic capitulum: sed littera ista: Et apprehendent ꝛc. immediate coniungitur cum precedenti absqꝫ aliquo spacio vacuo intermedio: quod est signum alterius sententie seu capituli apud hebreos: ideo est cōclusio sequēs ex predictis. Ex hoc enim quod dictū est q: viri interficerentur in prelio: sequit q: multe remanerēt mulieres sine viris: q: mulieres nō sic interficiūtur in prelijs: et hoc ē quod dicit: a Et apprehēdēt ꝛc.] querentes eū habere sponsū: ⁊ q: ad spōsuz pertinet prouidere vxoribus ⁊ filijs de necessarijs: qō est difficile p tot vxoribus: ⁊ sic vnus vir reuneret ꝓiungi tot vxorib⁹: ⁊ō hoc remouef: cū subdit: b Panez nostrū comedem⁹ ꝛc. i. quidcbimus nobis ⁊ filijs de victu ⁊ vestitu. c Tantūmodo inuocetur ꝛc]. s. q: sumus vxores tue. d Auser obprobrium nostrū. .s. sterilitatis ⁊ nihil plus petimus a te.

e In die illa. Hic icipit caplm i hebreo: qz ibi pmitti tur spaciū vacuū. Superi⁹. n. descripta ē punitio malozū: z hic psequēter ponit psolatio bonozū fiēda per christū: qz sicut dictū ē supza: mod⁹ Esaie ē cū alijs que tractat iunul describere mysteriū christi qō itendit principaliter: z hebrei residuū hui⁹ capituli referūt ad tē p⁹ messie. Vñ qō dī hic: In die illa erit germē dñi zc. In trāslatōe chaldaica q apō hebreos dī: targū z ē aūtērica: apō hebreos dī: In tpe illo erit messias dñi. zc. z iō expositores latini h⁹ exponētes de psperitate redemptiōis de captiuitate babylonica magis iudaizāt qtuz ad h⁹ q hebrei. Igit scōm hāc sniaz hec littera i duas partes diuidit: qz prio pōit dicta psolatio bonoz quātū ad eoz exaltationem: secūdo quātū ad diuinā protectionē: ibi Et creauit. Circa primū dicit: e In die illa. i. tēpore gratie que dicit dies ppter claritatē noticie: ad romanos. xiij. Nox p̄cessit: dies aūt appropiquauit. f Germen dñi. i. christus qui dī germē dñi: qz nō fuit pceptꝰ virili semie: sed virtute spūssancti. g In magnificētia. in miraculis operatiōe: i sua resurrectiōe: z ascēsiōe. h Fructꝰ terre. s. virginis: de qua dī infra. xlv. Aperiat terra z germinet saluatorē. i Et exultatio bis q̄ saluati fuerint zc. i. apostolis z alijs fidelib⁹: q̄ post christi resurrectionē viso dño gauisi fuerunt: Joh. xx. Et in die pētecostes recepto spiritusancto: Act. ij. k Dis q̄ relictꝰ fuerit in syon zc. i. in ecclesia: vt dictū ē supza. ij. cap̄ sq̄ h⁹ē intelligēdū de illis q̄ in ecclesia sunt numero z merito: iō sequit: l Dis q̄ scriptus ē in vita. i. in lib⁹ vite: pp qō Ra. Sa. sic glosat dis scriptꝰ. s. seculi venturi. m Si abluerit. Hic accipit si pro qz. n Sordes filiarū syon. i. ecclie in spiritu iudicij: qz christus p viaz iusticie pro nobis satisfecit. o Et spiritu ardoris. qz h⁹ fecit ex maximo feruore charitatis. p Et creauit. Hic pñi ponit psolatio bonoz quātū ad diuinā protectionē. Circa qō sciendū: q⁹ in exitu de egypto dñs protexit filios israel p colūnā ignis z nubis: Exo. xiij. Tollēs qz āgelus dñi q̄ precedebat castra filioz israel: abijt post eos z cū eo pariter colūna nubis. Sequit Et erat nubes tenebrosa z illuminās noctē: ita q⁹ ad inuicē toto noctis tēpore accedēnō valerent. Fuit etiā postea colūna nubis in protectionē p̄ estū solis de die: et colūna ignis p̄ tenebras de nocte: z h⁹ fuit in figura gratie spiritussancti dande christi discipulis in signo visibili: Act. ij. q̄ protegit p̄ ardorē concupiscētie: et illumiat p̄ tenebras ignorantie: q̄ tanto melior ē illa colūna ignis z nubis: quanto veritas est melior vmbra: z ad litterā signū illud gratie apostolis date: habuit speciē ignis lucētis nō vrentis. Potest etiā pbabiliter dici: q⁹ apparuit ibi nebula lucida in signū diuine psentie specialis p gratiā: sic in dedicatione tēpli salomonis. iij. Reg. viij. z in erectione tabernaculi: Exo. xl. de quo potest expōi qō dī Act. 2 Et ipleuit totā domū vbi erāt sedentes. fm h⁹ igit dī:

opprobrium nostrum. In die illa erit germen dñi in magnificētia: z glia fructꝰ terre sublimis: et exultatō his q̄ saluati fuerint de israel. Et erit ois q relictꝰ fuerit i syō: z residuꝰ i hierlz. sanctꝰ vocabit ois q̄ scriptꝰ ē i vita i hierlz. Si abluerit dñs sordes filiarū syō: z sanguinez hierlz lauerit de medio eiꝰ i spiritu iudicij et spū ardoris. Et creauit dñs sup oēz

p Et creauit dñs. i. creabit: loquēdo de futuro p modum preteriti ppter certitudinē pphetie. q Sup oēz locum zc. i. ecclesie militātis q̄ syon dī: vt ostēsū ē supza secūdo: z qz ad litterā in monte syon fuit missio spiritussancti: in signo visibili sup apostolos in die pentecoste): vt dicit hieronymus in epistola ad paulinū de oīb⁹ sacre scripte libris. r Et vbi inuocatus. z p. i. vbi inuocat⁹ē. a fidelibus: qz ē locus orationis. s Nubem p die zc. i. gratiā spiritussācti modo predicto ptegētē. t Super oēm. n. gliam. columne ignis z nubis date filijs israel. v Protectio. scilz spūssancti: qz excedit eā: vt veritas vmbrā. x Et tabernaculuz erit. s. spūssancti. y In vmbraculuz. contra concupiscentie estū. z Et i securitatē zc. i. s. supbie. a Et a pluuia carnalis lasciuie. Vel a turbine. persecutionis quam nō timebant spiritusancto roborat. Et a pluuia. prosperitatis temporalis: ne per eā mollificet homo ad vicia. Ra. sa. dic hic: q⁹ p turbinē z ignē z huiusmōi intelliguntur gehēne pene: inducens ad hoc istud psal. x. Pluet super peccatores laqueos ignis sulphur z spūs procellarum zc. quātum ad hoc pertinet mecū: qz gratia spiritussancti ptegit ab illa pena: z maxime gratia p̄sūmata que est ipsa gloria.

locū mōtis syon: Et ubi inuocat⁹ē: nūbē p diem: z fumū z splēdorē ignis flāmātis i nocte. Sup oēm enim gliaz protectio: et taberna culū erit i umbraculū diei ab estu: et i securitatē z ab scōsionē a turbine z a pluuia.

Caplm. V.

Cantabō dilectō meo cānticū patruel mei: vinee sue. Vinea fcā est dilecto meo: i cornu filiō olei.

Caplm. V.

Cantabo. Postq̄ propheta descripsit punitionem regni per verbū narratiuū: hic cōsequenter hoc idē facit per exemplū parabolicū: z diuidit in duas partes. Primo ponitur pabola. Secundo arguit multiplex populi culpa: ibi Ve qui iniūgitis. Prima i duas: qz primo sub pabola vinee describit igratitudo populi. Et secūdo rectitudo diuini iudicij: ibi Et nūc oñdaz. Circa primū sciendū q⁹ pabola ista est de vinea cum magno sumptu z diligentia exculta: que tamen fructum non fecit: z sic a domino vinee contempta fuit z derelicta: z per hanc vineam intelligitur populus israel: vt habetur infra eodem capitulo. Vinea enim domini exercituum domus israel est quam vineam deus excoluit suis beneficijs: z tamen ad idolatriam declinauit: z sic eam contempsit subtrahendo suū auxiliū: z p̄ p̄sequēs tradidit i manib⁹ aduersarioz. Dicit igit: a Cantabo. i. alte pnūciabo. b Dilecto meo. i. p dilecto meo: i psona ei⁹ loquēs: sic appebit infra: z iste dilect⁹ intelligit⁹ deus: q̄ sic vocat i libro cānticoz: ōsi p totū. c Cānticū patruel zc. i. q̄ cātauit dō vinea sua. i. scriptura aliqn accipiūt pabole seu similitudies ex reb⁹ gestis: z iō dicunt aliq̄ z satis pbabiliter: q⁹ q̄dā patruel Esaie. i. filius patrui sui habuerat vineā cū magno sūptu z labore excultā z acq̄sitā: z tñ fuit sterilis: ppter qō dō ipsa sic dō re isolita fecit dictamen: qō vocat h cānticū: qz Esaias simulit locut⁹ē h de pplo israel sb noie vinee. Jō subdit. d Vinea facta ē zc. i. deo q̄ dī dilect⁹ rōe dicta. e In cornu. i. i loco celso z eminēti: qz hierusalē metropolis i iudea erat i alto loco respectu tre adiacētis: saltē qtū ad illā ptē: i q̄ erat tēplū z dom⁹ regia i monte syon. f Filio olei. i. i loco plēo oliuis: ex q̄ fructus exprimit oleum. Vñ z iuxta hierusalem est mons oliueti sic nominatus a fertilitate olei: z tali modo loquēdi dī aliqs filius mortis: qz plenus est scelere pro quo dignus est morte.

Et sepiuit eã. Et lapides elegit ex ea: & plãtauit vineã electã. Et ædificauit turrim in medio eius: & torcular extruxit in ea. Et expectauit vt faceret vuas: & fecit labruscas. Nunc ergo habitatores hierlm & viri iuda iudicate iter me & vineam meam. Quid est quod vltra debui facere vineæ meæ: & non feci ei: An quod expectaui vt faceret vuas: & fecit lubruscas? Et nunc ostendã vobis quid ego faciã vineæ meæ. Auferã sepem eius: & erit in direptionem. Diruam maceriã eius: & erit in conculcationem: & ponam eam desertã. Non putabit & non fodiet: & ascendet sup eam vepres & spine: & nubibus mãdabo ne pluat sup eã hymbrem. Vinea enim domini exercituum domus israel est: & viri iuda germen eius delectabile.

Et expectaui vt faceret iudicium: & ecce iniquitas: & iustitiam: & ecce clamor. Ve qui iungitis domum ad domum: & agrum agro copulatis vsq; ad terminum loci. Numquid habitabitis vos soli in medio terræ? In auribus meis sunt hec dicit dñs exercituum. Nisi domus multe deserte fuerint grandes & pulchre: & absq; habitatore. Decem enim iugera vineæ faciet lagunculam vnam: & triginta modii seminis faciet modios tres. Ve qui surgitis mane ad ebrietatem sectandam: et potandum vsq; ad vesperam ut vinum estuet? Cythara & lyra & tympanum & tibia & vinum in conuiuijs vestris: et opus dñi non respicitis: nec opera manuum eius considerastis. Propterea captiuus ductus est populus meus quia non habuit sciaz

Ve qui iungitis. Hic ponit arguit populi multiplex culpa. Et primo, phibz arguit culpã & preminat penã iuncti. Secundo prosequit penã separatiz: ibi ideo iratus est. Prima in tres: quia primo arguit populum de cupiditate. Secundo de carnalitate: ibi Ve qui surgitis. Tertio de superbie vanitate: ibi Ve qui trahitis. & in qualibet parte comminat penã. Circa primum dicit.

Ve qui surgitis &c. Judei. n. semper fuerunt ad auariciã, puni: & ideo in illo populo multi per potentiam auferebãt possessiones aliorum: & aliqui per fraudulentias.

Nunquid habitabitis &c. q. d. videmini hoc querere: & tñ terra fuit data a deo filijs israel cõiit pro habitatione pauperum sicuti & diuitum: & subdit preminatio pene: cum dicitur:

In auribus meis &c. quia exaudit iniuste oppressos ad vindicandum ideo subdit ibi:

Nisi domus multe deserte fuerint &c. sicut fuerãt male acquisite: & hoc impletum est quando populus ductus fuit captiuus.

Decem. n. iugera vineæ &c. i. sic vinee & agri fuerunt male acquisita ita efficiẽt steriles in penã. Est autem iugerum spaciũ in quod par bouum in die arare potuit.

Ve qui surgitis. Hic ponit arguit populum de carnalitate dicẽs: Ve qui surgitis mane &c. Sic. n. solet fieri illi qui fuerunt ebrij precedenti vespere eo quod in mane sit sitibundi.

Ad ebrietatem sectandam &c. Sicut & precedentibus: ideo subdit:

Et potandum &c. & quia ex tali potatione calefit caro: & inducit ad luxuriam: & ad alia mala. s. ad rixas & ad homicidia & pcilia: ideo subditur:

Ut vino estuetis. & pot teneri hic li vt vno modo casuali: quatenus ad illos qui sic vacabãt potatoi: vt ad mala sequentia ẽnt magis apti & pni. Alio modo prosecutive: quia talia mala nata sit seq ex ebrietate: et si iebrias se iebriare non itendat.

Cythara & lyra &c. ad excitandum luxuriam per dissolutos.

Et vinum. s. forte & electum.

Et opus dñi &c. Nihil agendo ad eius honorem siue obsequium: cum tñ abeo habeatis abundantia tẽpaliũ.

Nec opa manuum &c. s. qlit punivit acrit vicium carnalitatis pp ipsum mundum diluuio submergendo: Gen. vii. & quidquid ciuitates igne & sulphure succedẽdo: Gen. xix. Consequenter subdit pena: cum dicit:

Propterea captiuus &c. i. ducet. Esa. n. loquebat de futuro per modum preteriti: propter certitudinem euentus.

Quia non habuit scientiam. applicando ingenium suum ad diuinum obsequium: & ad iudicia sua considerandum in punitione carnalitatum: vt dictum est.

g Et sepiuit eã. mãdatis legis & sua & angelica protectione.
h Et lapides &c. Chananeos cultores lapidum de terra illa deijciendo: vt hꝫ libro iosue.
i Et plãtauit &c. i. pplz israel quẽ ad cultum suum pre ceteris, pplis elegit: in terra, promissionis plantauit.
k Et edificauit turrim. i. tẽplum ad modum turris factum: sicut dictum fuit .3. reg. vj. & quod fuit edificatum p salomonem in hierusalem in medio iudee existente tanquam metropoli.
l Et torcular &c. i. altare holocaustorum: quod dicit hic torcular eo quod ibi effudebatur sanguis victimarum sicut in torculari sanguis vuarum.
m Et expectauit &c. i. opa bona deum colendo.
n Et fecit labruscas. i. opa inutilia & nociua ad idolatriã declinando.
o Nunc habitatores hierusalem &c. hꝰ dicit inducendo pplz ad consideratione pdictorum beneficiorum.
p Quid est quod &c. q. d. nihil defuit ex parte mea: quin deberet facere optima opa: & fecit pessima.
q Et nunc ostendã. Hic ponit describit rectitudo diuini iudicij: quia ppter ingratitudinem oz pteni: & in manu aduersarioruz dimitti: ideo subditur:
r Auferã sepem eius. i. vere legis intellectum: non quod deus inducat aliquem ad errores seu falsuz estimandum: sz quia sacerdotes & legisperiti declinauerunt ad vicia: ppter quod deus iuste retraxit ab eis lumen sue gratie: & sic ex sua defectibilitate ceciderunt in errorem & cecitatem.
s Et erit in direptionem. quia demones ex hoc habuerunt sup eos potestatem diripiendo spiritualia bona: & disponendo ad ipsa. s. bona.
t Diruam maceriã eius. s. meam, protectionem & angelicam custodiam subtraendo.
v Et erit in conculcationem. i. in depressionem ab aduersarijs: & maxime a babyloniis: quia terram destruxerunt: & pplm parti captiuauerunt.
x Et ponam eam desertam. a protectione mea.
y Non putabitur. quia ad verba prophetarum noluerunt se corrigere auferendo mala vite sue.
z Et non fodiet. quia fossorio diuini timoris non fuerunt retracti ab iniquitatibus suis.
a Et ascendet &c. i. calamitates pungentes & miserie: & quia ad literam populo ducto in captiuitatem vepres & spine creuerunt in terra, p defectu culture.
b Et nubibus mãdabo &c. quia in terra illa secuta est siccitas magna.
c Vinea domini &c. in hoc ostendit quod parabola predicta intelligit de populo israel: & sic est exposita.
d Et viri iuda &c. Ihs potissime dicit, p christo: quia erat de tribu illa secundum carnem nasciturus.
e Et expectaui ut faceret iudicium &c. iustam sententiam, proferendo: quod pertinet ad iudices quorum est iudicare.
f Et ecce iniquitas. i. iniusticie inequalitas: quia perturbabant iudicia in fauorem partis: & propter munera.
g Et iusticiam. i. opa iustitie in populo coi viuendo iuste adinuicem.
h Et ecce clamor. de iniurijs vnius ꝛ alterum.

Et nobiles eius interierunt fame &c. qz i obsidione ciuitatis sub sedechia defecerũ omnino victualia: vt habetur quarto Regũ. xxv. b Propterea dilatauit &c. .i. capacitatẽ suã: & est locutio metaphorica: qz infernus nõ hz aiam propie. Accipit aũt infern' i scriptura dupliciter. Uno mõ pro fossa vbi ponũt mortuoz cadauera. Alio modo p loco vbi descẽdũt aie damnatoz ad purgãdũ: & generaliter illoz q nõ admittunt statim ad gloriaz: & qz tũc nullus ad eã admitteb̃atur quãtũcũq; iustus: iõ tunc oẽs mortui quãtũ ad aias ad infernũ descenderũt: & corpora eoz partim fuerũt sepulta: & parti i fossatis p iecta & putrefacta & sic infern' vtroq; mõ hic accipit. Cetera patẽt vsq; ibi: c Et incuruabit hõ &c. .i. deiciet totaliter a sua superbia.

Et nobiles eius interierunt fame: & multitudo eius siti exaruit. Propterea dilatauit infernus aiam suã: & aperuit os suũ absq; vllo termino. Et descẽdet fortes eius: & populus eius & sublimes gloriosiq; eius ad eũ. Et incuruabit hõ & humiliabit vir: & oculi sublimiũ deprimẽt. Et exaltabit dñs exercituũ in iudicio: & deus sanct' sanctificabit i iustitia. Et pascẽt agni iuxta ordinẽ suũ: & deserta in vbertatẽ vsa aduene comedẽt. Ue q trahitis iniquitatẽ in funiculis vanitatis: & quasi viculũ &c. .i. p h'q iudicium pdictũ faciet de peccatorib' manifestabit celsitudo ipsi'. e Et pascent agni .i. comedent agni filioz israel ab hostib': vt exponũt doctores nostri. f Et deserta &c. hostes. s. qz nõ solũ comederũt babylonij aialia iudeoz: sz etiã terrenascẽtia Ra. sa. ad ẽriũ sẽsuz exponit istaz litterã sic: Et pascent agni. idest iusti: qz filii israel ducti in babylonẽ habebãt victũ sufficientẽ scõm ordinẽ suũ. i. scõm sui status decentiã. hoc de Daniele patet & socijs eius: Danielis pmo. & de Joachim rege .iij. regũ vltio. Et idẽ est dicendũ de alijs iustis saltẽ p maiorẽ parte. Et deserta i pinguedines vsa. i. domos peccatoz pinguib' plenas. Aduene comedẽt .i. iusti de israel iter gentiles vt aduene habitantes. Sed melius videt itelligi de filijs israel reuersis de captiuitate babylonica: vt sit sensus: Deserta in piguedinẽ versa. i. fructus terre israel: q fuit deserta tempore captiuitatis: qz manserit inculta: & iõ quãdo icepit coli a reuertẽtib' de captiuitate, protulit fructus vberiores & meliores. Aduene comedẽt. i. filij israel de captiuitate reuersi: qui fuerãt aduene i babylone. g Ue qui trahitis. hic cõsequẽter pphã arguit populũ de peccato superbie: que trahit hominẽ ad alia peccata: scõm q dicit Eccle siastici. x. Initiũ omnis peccati superbia. Et hoc ẽ qõ dicit: g Ue qui trahitis iniquitatẽ. vobis aggregãdo eã. h In funiculis vanitatis. i. superbie que est occasio alioz peccatorũ: vt dictũ est. i Et quasi viculũ &c. .i. pcedendo vlterius ad peccata grauiora. Uiculum. n. plaustri est grossius q̃ funiculus: & sic p hãc similitudinẽ designat q superbia pmo ẽ occasio peccatoz mioz: & postea maioz: & sic erat i populo regni iude: intantũ q iciderat i errorẽ circa diuinã ,puidẽtiã: tenẽdo q dẽ nõ haberet ,puidentiam ò istis inferioribus: nec per consequens inferre ,pter ea que fiunt hic aliquam penam: iõ subditur:

k Qui dicũt. diuinã iusticiã ordidẽdo. l Festinet & cito veniat &c. Propha. nominabat eis penã a dõ iferendã p malis suis: & ipsi ordidẽdo respõdebãt: l Festinet &c. .i. pena quã cõminamini nobis: quasi dicat non timemus eã. vñ de ipsis dr Ezechielis ix. Dixerũt dereliquit dñs trã: & ñ videt nos & ex hoc erroi cecidẽrũt vlteri' i aliũ malũ dicẽtes q cult' diuin' ñ erat alicui' valoris hõib'. hoc. n. seqbat: ex eo q põebãt deũ ñ hic ,puidẽtiã ò humanis actib' & ecõtrario cultũ idoloz dicebãt eẽ bonũ: qz i illis dabãt aliqñ respõsa hõi b' ò agibilib' & tãq; essẽt ibi aliqd numinis hñs ,puidẽtiã de actib' humanis. Et hoc ẽ qõ dr: m Ue q dicitis malũ. i. cultuz idoloz. n Bonũ i. vtilẽ hõib'. o Et bonũ. s. diuinũ cultũ q ẽ bon' scõm vitatẽ p Malũ. i. eẽ nullius vtilitatis. q Ponẽtes tenebras. errorís r Lucẽ. s. veritatis. s Et lucẽ. s. fidei. t Tenebras eẽ ignorãtie. v Ponẽtes amaz. i. idolatria que ducit ad gehẽne amaritudinẽ. x In dulce. tanq; p cam homo psequat optatũ finẽ. y Et dulce. i. ipaz latriã q cõtingit summo bono. z In amaz. q sit ibi labor inutil' & expẽse: & ex hoc seqbat q isti sic errãtes suã scientiã pferebant notitie pphaz ẽriũ asserẽtiũ: iõ subdit: a Ue q sapiẽtes estis. i. cognoscẽtes diuina nõ scõm vitatẽ: sz tm̃ sm opinionẽ viam: iõ subdit: a In oculis vris. s. & sicut se estimabãt scientes circa diuina: ita & circa humana: sic tñ: iõ subdit: b Et coram &c. Prudẽtia. n. ẽ ppie circa agibilia humana. Ex pdictis aũt errorib' sequebat: q absq; vllo timore iplicarẽt se peccatis carnalib': ideo subdit: c Ue q potẽtes &c. de h'. n. iactabãt se: q vn' poterat tm̃ bibere quãtũ plures alij: & sic poterãt eos inebriare. d Qui iustificatis ipiũ p nũerib' &c. Dãdo sententiã iniqua p eo cõtra iustũ pauperẽ: nõter ,pter pdicta subdit debita pena: cũ dr: e Sicut devorat &c. In hebreo & libris correctis hz ppr h'sicut devorat stipulã lingua ignis. qñ. n. ignis modicũ tãgit stipulã: quasi lãbendo stati exuritur: & sic dicit pphet a: q pena pdictoz peccatiũ cito veniet a deo: ideo subdit: f Sic radix &c. J. i, totaliter extermiabit: sicut arboz cuius radix ẽ totaliter incinerata. g Et germẽ eoz. i. ples eoz. h Ut puluis ascendet. qz sicut puluis eleuat' in aere p vẽtũ ad aliũ locũ dispgit: sic filij eoz extra terrã suã fuerunt ducti in captiuitate: cuius causa adhuc repetit i generali: cum dicitur: i Abiecerunt enim &c. Jeam absq; timorem transgrediendo. k Et eloquium sancti israel. idest ipsius dei: quod per prophetas eis mandabat. l Blasphemauerunt, verba eorum deridendo: sm q habetur secundo paralipo. vlti.

Jdeo iratus est. hic ꝓsequẽter ꝓpha ꝓminatur penã populi separatiz. Et primo penã q̃ pcessit captiuitatẽ babylonis. Secũdo penã huiꝰ captiuitatis: ibi Jn his oibꝰ. Circa primũ dicit: m Jdeo iratꝰ ẽ ꝛc. Jꝓpter peccata ꝑdicta i populũ suũ. i. ɔ regnũ iude vbi erat tẽplũ dñi. n Et extẽdit manũ ꝛc. Jmultiplicit affligendo populũ ⁊ principes p reges assyrioꝝ ⁊ babylonis ante captiuitatẽ babylonica: vt patet quarto regũ. ⁊ secũdo paral. o Et percussit eũ .s. populuz. p Et ɔturbati ꝛc. J .i. principes. nã ⁊ manasses rex iuda tunc fuit captus: ⁊ cathenatus ducꝰ extra terrã suã p regẽ assyrioruz: vt habet secũdo paral. xxxiij. Et silr ioathã filiꝰ ozie p regem egypti. iij. regũ. xxiij. q Et facta sũt ꝛc. J Jechonias rex iuda fuit occisus: ⁊ cadauer eius extra muros hierusalẽ proiectuz: sicut dixerat hieremias de eo. xxij. caꝰ. Sepultura asini sepelief: ⁊ ita fuit de pluribꝰ aliis. r Jn his oibꝰ. Hic ꝓsequẽter describit pena babylonice captiuitatis: cũ dr Jn his oibꝰ. i. ex penis ꝑdictis a deo illatis. s Nõ ẽ auersus furoꝛ eiꝰ. oꝛ ex penis illis populus nõ fuit emẽdatꝰ: ſz magis obstinatꝰ in malo: vt patet ex quarto regũ. ⁊ ɔ paral. ideo subdit: t Sed adhuc manꝰ ꝛc. J Ad puniẽdũ ppli obstinationem p exercitũ regis babylonis: ió subdit: v Et cleuabit. i. faciet cleuari. x Signũ. i. vexillũ ad ɔgregationẽ bellatoꝝ. y Jn nationibꝰ peul. quia ex lõginqs partibꝰ venit ille exercitꝰ ɔ hierusalẽ. a Et sibilabit ꝛc J. i. faciet euz venire. b Et ecce festinus ꝛc J. qz ille exercitus q̃uis fuerit valde magnus: tñ fuit in breui tẽpore ɔgregatꝰ ⁊ cito venit ad hierz qz nõ fuit ipedimẽtũ i via: qõ declarat ꝓñ dicens: c Non ẽ deficiens ꝛc. J Ex tãta. n. volũtate veniebant ɔ hierusalẽ: q quasi non sentiebãt laborez: ⁊ sic tollit ipedimẽtũ lassitudis. d Nõ dormitabit ꝛc J .i. cũ magna solicitudine festinatiõis veniet: ⁊ sic tollit impedimentũ pigricie. e Neqz soluet cingulũ renũ eiꝰ ꝛc. Et sic tollit ipedimẽtũ: qõ aliqñ ꝓuenit i exercitu ex dissipatione armoꝝ ad sustinẽdũ. Silr et ipedimentũ armoꝝ ad inuadendũ: cum subdit: Sagitte eius acute ꝛc. Similiter tollit ipedimẽtũ qõ aliqñ ꝓuenit ex defectu equoꝝ: cũ dr: Ungule equoꝝ eius ut silex. quasi diceret: in via non ledentur: quãuis cũ festinatione veniãt. f Et rote eius .i. currus eius in quibꝰ pugnabant antiquitus. g Quasi ipetus tẽpestatis. i. terribiles ad modũ tẽpestatis: cui non potest resisti humana virtute. h Rugiẽtꝰ ꝛc. J. q. d. nõ flectet misericordia. vnde ⁊ rex babylonis filios sedechie regis occidi fecit in eius oculis: ⁊ postea oculos eius eruit: ⁊ nobiles de regno iude captos occidit: quarto regũ. vltimo: Sedechiã aũt exoculatũ duxit ligatũ in babylonẽ: ⁊ populũ terre captiuũ. Unde subdit: i Et frendet. p ira cũdiã. k Et tenebit ꝑdã ꝛc. Jqz nec a deo nec ab homine fuerũt de manibꝰ eiꝰ saluati. l Et sonabit sup eũ ꝛc. qz in tãta destructione fuit magnꝰ clamoꝝ ⁊ terribilis: taz ex parte babylõioꝝ se ad cedẽ populi exhortãtiũ: q̃ ex parte moztiũ: ⁊ alioꝝ i captiuitatẽ ducꝰ: ideo subdit:

Jdeoꝰ iratꝰ ẽ furoꝛ dñi li populũ suũ: et extẽdit manuz suã sup eũ Jet pcussit eũ. Et ɔturbati sũt mõtes: J et fca sũt morticia eoꝝ q̃si sterc in medio J platearꝝ. Jn his oibꝰ nõn ẽ auersus furoꝛ eiꝰ: sed adhuc manꝰ eiꝰ extẽta: J Et eleuabit signũz i nãtõibꝰ ꝓcul: et sibilabit ad eũ ɔ finibꝰ tre: J et ecce festinꝰ velocit veniet. J Nõn ẽ deficiens neqz laborans in eo: J nõn dormitabit neqz dormiet: J neqz soluet cingulũ renũ eiꝰ: nec rũpet corrigia calciamẽti eiꝰ. Sagitte eiꝰ acute: ⁊ oẽs arcꝰ eiꝰ extenti. Ungule equoꝝ eiꝰ vt silex: et rote eiꝰ q̃si ipetꝰ tẽpestatis. Rugit eiꝰ vt leonis: J rugiet vt catuli leonũ: et frendet et tenebit ꝑdã: ⁊ ample rabit: ⁊ nõ erit q eruat. J et sonabit sup eũ i die illa sic sonitꝰ maris. Aspiciẽmꝰ in terrã: ⁊ ecce tenebre tribulationis: et lux obtenebrata ẽ in caligie eius. J

.VI.

In anno quo mortuus est rex Oçias J vidi dominum sedentem

n Et lux obtenebrata. ꝛc J qz tribulatio illiꝰ captiuitatis fuit tãta: q tota glia q fuerat i pplo isrl uidebat simpliciter extincta.

Ca. VI.

In anno. Hic ꝓsequẽter esaias ꝓfirmat dictũ suu. Nam posset aliquis dicere: q verbum eius nõ esset auctẽticuz: eo q predicta nõ dixisset spiritusãto: propter quod in hoc capitulo ostendit se locutũ fuisse spiritu diuino. Et diuidit in duas partes: qz primo ponit diuina apparitio. Secũdo esaie legatio: ibi Et dixi. Ad itelligẽtiã ꝓme partis sciẽdũ: q esaias visione imaginaria vidit dñm i specie cuiusdã magni viri sedẽtis: cuiꝰ sedile erat in celo: ⁊ scabellũ pedũ eiꝰ i tẽplo: fm q dr infra. lxvj. Celũ mihi sedes ẽ: ⁊ terra scabellũ pedũ meoꝝ: ⁊ duos angelos stãtes in vtroq latere eiꝰ: ⁊ intellexit significationẽ visionis: alit nõ eet visio ꝓphica: sicut pharao q uidit spicas: Gen. xlj. ⁊ balthasar q uidit manũ scribẽtẽ in pariete: Dañ. v. visione imaginaria: ille dormiẽs: iste vigilãs neuter tñ fuit ꝓpha: ſz ioseph ⁊ daniel q visiones intellexerũt: vnde dicit Dañ. x. Intelligẽtia opus ẽ in visione: sicut diffusꝰ dictũ fuit in principio libri psalmoruz: vbi dictũ fuit de modis ⁊ gradibꝰ ꝓphetie tãq̃ ꝓambuluz ad oẽs libꝛos ꝓphetarꝝ. Igit circa istã visionẽ esaie q̃ fuit intellectualis ⁊ imaginaria: primo ponit apparitio diuina. Secũdo angelica: ibi Seraphi. Circa primũ ꝑmo notat tẽpꝰ: cũ dicit: a Jn anno ꝛc. J fm q dicit Ra. sa. iste nõ fuit ãnus mortis ozie regis accipiendo mortẽ p separatione aie a corpore: ſz ãnus q fuit a deo pcussus lepra: eo q voluit sibi officiũ sacerdotale vsurpare: vt hz ɔ paral. xxvj. qz extũc mũdo reputatus fuit mortuꝰ: qz extũc hitauit i domo sequestrata: et ioathã filiꝰ eiꝰ regebat palatiũ: ⁊ iudicabat pplm terre: vt hz. iij. regũ. xv. ⁊ ɔ paral. xxvj. Huic aũt dicto Ra. sa. ꝓsonat littera sequens i hoc caꝰ: vt videbitur. Cõsequẽter ponitur ipsa apparitio dei: cũ dicit: b Vidi dominũ. secũdũ dionysiũ ʒ caꝰ celestis hierarchie angelus fuit: tñ dñs noiat: eo q ad repsentãdũ psonã dñi apparebat: ⁊ in eius persona loquebatur: sicut ⁊ angelus loquens moysi in monte synai: dominus nominatur: vt patet i exo. in pluribꝰ locis. Qz aũt fuerit angelus habẽ actuũ. vũ. vbi dicit de moyse. Hic ẽ qui fuit i ecclesia in solitudine cum angelo: qui loquebatur ei in mõte synai: ⁊ cum patribus nostris: quia ꝓcepta decalogi dedit audiente populo: vt habetur Exodi. xx.

c Sedentez. Sedere aũt ꝓprie ẽ iudicãtis: illa aũt

apparitio fiebat ad proferendum sniam cõtra ociam regem turificare volentem de presenti: quia tunc lepra fuit percussus: vt dictum est: ⁊ contra pplm de regno iude de futuro: vt videbit infra: ⁊ ideo illa apparitio fuit in effigie homis sedẽtis. per illam etiã apparitionez in effigie homis sedẽtis significabat deus humanandus in persona filij: ⁊ hoc est qđ dicitur Joh. xij. vbi allegatur in scriptura que ponit infra i hoc capitulo: Excreca cor populi huius ⁊c. Et subdit euãgelista hec dixit esaias qñ vidit gloriam ei⁹: ⁊ locut⁹ ē de eo.

d Super solium excelsum. hoc est supra expositũ.

e Et plẽa erat domus. i. templũ a salomone edificatum: ibi enim fiebat illa visio.

super solium excelsum ⁊ elevatũ. Et plena erat domus a maiestate eius: Et ea q̃ sub ipso erãt replebãt tẽplum. Seraphi stabãt super illo: sex ale vni: ⁊ sex ale alteri. Duabus velebãt faciẽ ei⁹ Et duab⁹ velabãt pedes ei⁹ Et duabus volabant: Et clamabãt alt ad alterũ: ⁊ dicebãt: Sanctus scus scus dom⁹ deus exercituũ: plena est omis tra gloria ei⁹. Et

f A maiestate eius. quia ab illa effigie videbat fulgor mirabilis procedere. Sciẽduz q̃ istud: Et plena erat domus eius a maiestate. non ē in hebreo nec in libris correct.

g Et ea que sub ipso erant replebãt tẽplũ. In hebreo hꝫ: Et ore ei⁹ replebat tẽplũ .⁊ accipit hꝫ ore ꝓ finib⁹ vestimẽto rꝫ seu vestimẽti sui. Illa. n. effigies appebat quasi induta ad honestatẽ: ⁊ finis vestimẽti descẽdebat vsq; ad tẽpli pauimẽtuz: sicut cõiter fit de oris vestimẽtoruz hoiuz sedentiũ.

h Seraphi. Hic ꝓfter describit apparitio angelica cũ dr: h Seraphi stabant. sic. n. apparebãt tanq̃ pati ad ministrandũ deo: ⁊ expẽdũ ei⁹ imperiũ. Sciendũ tñ q̃ nõ erant de supiori ordine q̃ dr ordo seraphi: sz erãt ò angel q̃ mittunt in misteriũ ad exitiora noiant tñ seraphi ab effectu ppi purgatõez labioꝝ esaie p incẽdiuz: sic dcm̃ ē de alio ãgelo q̃ noiabat dns: eo q̃ loq̃bat in psona ei⁹.

i Sup illud. i. sup templũ vt dicũt expositores nri: tñ in hebreo hꝫ: Desup ei. i. dño: q̃ stabãt sup templũ pati ei obsecq̃: tõ sic appebãt q̃ vn⁹ erat ad dexterã dei alt⁹ ad sinistrã.

k Sex ale vni ⁊c. p alaz ꝓtẽplatio designat: vt dicit Greg. sup Eçech. igit p duas alas supius erectas itelligit ꝓtemplatio diuinoꝝ: q̃ sunt supra naturã angelicã. per duas ꝓtensas inferius ad cooperiendũ corpus ⁊ pedes eorum seraphin cognitio eoꝝ que sunt inferiora angelis designat. p duas medias ad volandum extensas cognitio angelice nature: ideo subditur:

l Duab⁹ velabãt ⁊c. In hebreo habet. Faciez suam. s. ipsoruz seraphi: q̃ transuersaliter versus inferiora ꝓtendebãtur: ⁊ sic corpora seraphi ⁊ pedes velabant: ⁊ hoc ad quandam decentiam ⁊ honestatem: Apparebat enim in figura humana q̃ honestio: appet operta q̃ nuda

n Et duabus. s. alijs medijs.

o Volabant. ad designãduz q̃ angeli semp sũt pati ad diuina ascendere: ⁊ ad iferiora descendẽ sm dñi voluntatẽ: iõ volat⁹ in medio loco disponit ãgl⁹ ad vtrũq; pat⁹. Et ad melius capiendũ posui hic figurã sm intentionẽ hebreoꝝ.

ꝓmota sũt sup limiaria cardinũ a voce clamantis: Et dom⁹ repleta ē fumo: Et dixi: Ve mihi q̃ tacui: quia vir pollut⁹ labijs ego suz: Et in medio ppli polluta labia hñtis ego habito: Et regem dñm exercituuz vidi oculis meis. Et volauit ad me vnus de seraphin: Et in

p Et clamabãt ⁊c] i. simul ⁊ concorditer vel quia vnus primo dicebat: ⁊ postea idez alius repetebat: sicut duo chori in ecclesia aliquãdo idem dicũt alternatiz.

q Sãctus: sanct⁹: sanctus. Secundũ hebreos dicitur ter sanctus: ad maiorem diuine sanctitatis expressionez: sicut hiere. xxij. dicit: Terra: terra: terra audi verbũ dñi ad excitandũ maiorẽ attentiõz. sm vero catholicos hic dicit ter sanctus ad designandũ in deo psonarum trinitatem.

r Dñs deus exercituũ. ad designandũ essentie vnitatẽ.

s Plena est omis terra gla eius. qz in omnibus creaturis relucet virtus ⁊ bonitas ipsius.

t Et cõmota sũt ⁊c. Jqz hec visio facta ē die percutionis ocie: vt dictum est supra: ⁊ tunc fuit motus tribilis: sm q̃ habet zacharie. xiiij. Et fugietis sicut fugistis a facie tremotus in die ocie regis iuda: q̃ terremot⁹ factus fuit ad oñdendũ indignatiõez dñi ꝓtra ꝓsumptiõez ocie. Ex illo aũt terremotu moti fuerũt pietes tẽpli: ⁊ per ꝓns sup limiaria: ⁊ cardines ostioruz.

u A voce clamãtis. qz talia fiũt in iferioꝝ⁹ per ãgelos.

x Et dom⁹ ⁊c.] Ad designãduz incẽdiuz futurũ dom⁹ dñi p chaldeos: vt habet. iiij. reg. vlti.

y Et dixi. Hic ꝓfter describit esaie legatio. Et primo describit dispositio debita. Secũdo legatio sibi iniuncta: ibi Et audiui. Dispositio aũt ista facta est ꝓio p esaie ꝓtritionez de eo q̃ peccauerat p omissionez: ideo dicit:

z Ve mihi qz tacui. a reprehensiõe vel repssione ocie regis de sua psũptione. erat enim esaias de genere regio: vt dictuz ē supra primo capitulo: et ppter hꝰ magis poterat ad regẽ accedere: ⁊ defectus suos sibi oñdere: q̃ alius de populo: ideo peccauit hoc omittendo: ideo subdit:

a Quia vir ⁊c.] sicut enim polluuntur labia loquẽdo qđ nõ decet: ita etiã tacẽdo qđ dici debz.

b Et in medio populi ⁊c.] non solum per omissionẽ: sed etiam p ꝓmissionẽ: quia multi de populo illo erant blaphemi: vt dictũ est supra.

c Et regẽ ⁊c.]. i. angelorum.

d Vidi oculi meis. quasi diceret: exquo sum peccato: ista visio nõ ē mihi ad ꝓfectũ sz ad iteritũ: ⁊ sic et dixerat manue ad vxorem suam: Judic. xiij. Morte morie mur qz vidimus dñm. Secũdo facta est esaie dispositio p angelũ purgantẽ eius peccata: hoc tñ fuit solũ instrumẽtaliter: qz solius dei ē purgare peccata ꝓncipaliter. Dicit igit:

e Et volauit ⁊c. Jp istum volatum intelligit velocitas angelica ad exequẽdum domini mãdatum seu beneplacitũ.

f Et in manu eius calcul⁹. i. carbo ignit⁹. Calcul⁹ enim plura significat. Uno enim modo signat lapidẽ puulũ. Alio mõ numerationẽ: qz antiqtus solebãt homes cũ lapillis numerare. signat et carbonẽ ardẽtez: ⁊ etiã qdã alia. Uñ vers⁹: Calculꝰ ē rõ: numer⁹: sinia carbo. Calcul⁹ ē põdus: minim⁹ lapis ens acut⁹. Per calculũ aũt istũ significabat ꝓphetie donuz

tūc esaie datuz. g Quē sorcipe ⁊c. ſ. holocaustor vbi erat ignis ꝓtinu⁹: vt hī leuit. vj. Sciendū tn q nō accipit h altare seu carbo māliter: qz ista fiebant visiōe imaginaria sicut dictū ē: qua videbat āgelus accipe carbonem de altari holocaustor. h Et tetigit os meū. ad designandū purgatiōez peccati sui p taciturnitatē p̄dictaz ideo subdit: Et auseret iniq̄tas tua ⁊c. i Et audiui. Dic cō sequēter describit legatio iniūcta esaie a dño quātuz ad illud qđ ptinet ad afflictionem malor. ⁊ quantuz ad ꝓsolatiōez bonoꝝ: ibi Et multiplicabit. Primū describitur cuz dī: i Et audiui vocez dñi. apparentis in effigie p̄dicta. k Dicentis quez mittā ⁊c. hoc ñ quesiuit ex ignorantia: sed ad ꝓueniētius intūgenduz negociuz esaie se offerenti ad obediendum: sic Hen. iij. dicit dñs adā: Ubi es. vt ex eius relp̄sione ꝓueniētius argueret eū de trāsgressione. l Et dixi ⁊c.] pat⁹ ad obediēdū: m Mitte me. nec se offerēdo peccauit: qz añ dispositū se vidit per purgatiōez p̄dictā. n Et dixit vade. ad arguēdū peccata regū iude. Ex hoc dicūt hebrei ⁊ rōnabiliter vt videt: qđ istud qđ dicit in hoc ca⁹. p̄cessit tpe: ea que scripta sūt supra a pncipio hui⁹ libri: in qb⁹ esaias arguit multiplicit peccata ciuſ populi. Ad que arguēda missus fuit a deo: sic alij ꝓphete. Et in hoc.c. ponit pria eius missio: vt dī. Nec obstat qđ vltimo scribit: qz frequēter i sacra scriptura scribūt posteri⁹ p⁹ us facta: ⁊ ecōuerso: vt frequēter dictū ē supra in alijs libris canonicis. o Et dices pplo ⁊c.] aurib⁹ corpis. p Et nolite intelligē. i. nolletis. nō. n. icitauit eos ꝓpheta ad nō intelligendū ⁊ nō obediendū: sz p̄dixit hoc futurū p̄nūciādo ſ. ppli obstinatiōem in malo: ideo sb̄dit: q Exceca cor populi hui⁹ ⁊c. i. denūcia ad excecandū p errorem in itellectu: r Et aures eius aggraua. i. aggrauādas denuncia i affectu p obstinatiōez: circa qđ talis excecatio ⁊ obduratio nō ē a deo directe: sz ex libeī arbitrīj defectibilitate. Homo eniz auertēs se a deo meret vt iuste de⁹ retrahat gr̄am suaz ab eo cui⁹ effectus est illūiare itellectū: ⁊ mollificare affectū: ⁊ ideo ipa subtracta homo excecat ⁊ obdurat ex sua malicia. hoc ad lr̄am fuit impletū qñ ad p̄dicatiōem christi iudei ꝓ magna pte fuerūt obdurati ſm q dicit exp̄sse: Joh. xij. ꝓpterea nō potant credere: quia dixit esaias: excecauit oculos eoꝝ: ⁊ indurauit coꝝ eoꝝ ⁊c. et sequit: Hoc dixit esaias qñ vidit gl̄iam eius. ſ. christi: ⁊ locut⁹ est de eo. Cognouit. n. tūc trinitatez ꝓsonarū ⁊ filiuz icarnandū vt p̄dictum est: ⁊ sic tūc vidit gl̄iam christi. i. eius diuinitatem. s Et dixi: vsqueq̄ dñe. ſ. durabit hec excecatio ⁊ obduratō: et dixit: t Donec desolent ⁊c.]qđ impletum fuit tpe titi qui destruxit ciuitatē: ⁊ terrā iudeoꝝ: ⁊ duxit pplm captiuum: ⁊ dispersit p orbē vt nō hitaret āplius i iudea: ideo subdit: Et longe faciet dñs homes. v Et multiplicabit ⁊c. Dic ꝓsequēter ꝓpheta denūciat consolatiōem credētiuz: qđ frequēter fit in h⁹ ꝓpheta ⁊ in alijs. ſ. denūciatio ꝓsolationis bonoꝝ iuxta denūciationē desolationis malorum: vt opposita manu eius calcul⁹: qñē sorcipe tulerat de altari:] tetigit os meū ⁊ dixit: Ecce tetigi hec labia tua: et auferet iniquitas tua: ⁊ peccatū tuū mūdabit. Et audiui vocez dñi dicentis: Quē mittā: ⁊ quis ibit nobis: et dixi. Ecce ego:] mitte me. Et dixit: Vade et dices pplo huic: Audite audientes] et nolite intelligē: ⁊ videte visionē ⁊ nolite cognoscē. Excēca cor ppli huius et aures ei⁹ aggraua ⁊ oculos ei⁹ claude: ne forte videat oculis suis ⁊ auribus suis audiat ⁊ corde suo intelligat: ⁊ ꝓuertat: ⁊ sanet eū. Et dixi: Usqz quo dñe: et dixit. Donec desolent ciuitates absqz hitatore:] domus sine hoie Et terra relinquet deserta: et longe faciet dñs homes. Et multiplicabitur q̄ derelicta fuerat.] i medio terre: et ad huc i ea decimatio. Et conuertet: et erit i oñsionē sicut terebinth⁹: ⁊ sicut quercus que expādit ramos suos. Semen sanctum erit id qđ steterit in ea.]

iuxta se posita magis eluceſcāt: et hoc ē qđ dī: v Et multiplicabit ⁊c. Qz añ aduentū exercit⁹ romanoꝝ cōtra iudeā christiani qui erāt ibi p admonitiōem angeli trāsierūt in regnuz agrippe: q erat ꝓfederatus romanis et sic fuerūt derelicti alijs ptim icaptiuatis: ⁊ ptim trucidatis: qui postea multiplicati sūt p orbez vniuersuz: vt pz ad sensuz.

x Et adhuc decimatio in ea. qz decime dātur a fidelibus ecclesie.

y Et ꝓuertetur ab abiectione et paucitate ⁊ pscutione quaz passa est ecclesia: primo a pncipib⁹ iudeoruz: vt patz actuū. ⁊ in pluribus locis alijs eiusdez libri: ⁊ postea ab impatoribus romanis ⁊ coꝝ p̄fectis: vt in sactorū legendis: ⁊ in chronicis habet.

a Et erit in oñsionē sicut terebinthus ⁊c. qđ impletū videm⁹ maxie a tēpore ꝓstantini: in q incipit ecclia nōbiliter ⁊ mirabiliter exaltari ⁊ dilatari. b Semen scm̄ ⁊c.] qz fideles nō multiplicant p generatiōez carnalē: sed p gr̄am sactificantez i baptismo: verūtn quia excecatiōis ⁊ obduratiōis iudeoꝝ tpe p̄dicatiōis christi ⁊ aplorum eius figura fuit obduratio p̄decessoꝝ suoruz tpe p̄dicatiōis hieremie ⁊ alioꝝ ꝓphetarū: qui fuerūt inuēti tēpe destructionis facte: p nabuch. regez babylonis: ideo lr̄a ista pōt exponi ꝓ illo tempore: lz pncipalis intētio ꝓphete ferat ad obstinatiōem iudeoꝝ tēpe p̄dicationis christi ⁊ apostolorum: ⁊ ſm istam sniam dicitur: Et dixi vsquequo dñe. ſ. durabit ista excecatio ⁊ obduratio. Et dixit: Donec desolate sint ciuitates absqz hitatore. qđ adimpletū fuit tpe sedechie qñ rex babylonis destruxit ciuitates regni iude: ⁊ pplm duxit captiuuz in babylonē: ideo sb̄dit. Et longe faciet dñs homes: et multiplicabit. Dic ꝓnter ꝓpheta denūciat ꝓsolationem bonoꝝ: ⁊ istud fit frequēter in h⁹ libro ⁊ in alijs libris ꝓphetalibus iuxta desolationē bonoꝝ: vt opposita iuxta se p̄ita magis eluscant: et hoc ē qđ dī: Et multiplicabit que derelicta fuerat. i. terra iuda que derelicta fuerat a suis hitatoribus i captiuitatez ductis multiplicabit adhuc i hoibus: aialibus ⁊ alijs bonis: qđ impletū fuit p⁹ captiuitatis reditus sub ꝯorobabel ⁊ neemia ⁊ machabeis. In medio terre. hoc dī qz iudea ē in ārto climate terre hitabilis. Et adhuc in ea decimatio. i. adhuc dabunt ibi decime bonoꝝ sacerdotib⁹ ⁊ leuitis deo mistrantibus: sicut habet neemie. x. Et ꝓuertet. a captiuitate i ꝓsperitatē. Et erit in oñsionem sic terebinth⁹ ⁊c. qz ꝓspitas coꝝ post tantā captiuitatez fuit magl admirabil: ⁊ hoc tpe machebeoꝝ: qñ recupauerūt ciuitatē ⁊ tēplū ꝺ antiochus regē tūc valde potētez. Semē sanctū erit id qđ steterit in ea. qz post reditū captiuitatis babylonice nō legit iudeoruz pplus ad idolatriā declinasse: nisi aliqui pauci ex violētia regis antiochi: vt hī. j. machabeoruz ⁊. ij. ⁊ tūc et aliqui licet pauci ꝓpatiue respectu totius populi

acceperũt aliq̃s ꝓditões gentiliũ faciẽdo sibi ꝓputia: pa
lestrã: ꝛ ephebian: vt hĩ. j. mach. j. nõ tñ dĩ ibi q̃ decliã
uerũt ad idolatriã. ¶ In ca° vj. vbi dĩ in postilla
posset. n. aliq̃s dicere q̃ vbũ eius nõ eẽt auctẽticuz.

Esaias in ꝓncipio sue ꝓphie ¶ Additio pria

E dixit:
Audite
celi ꝛ aurib° ꝑcipe
ꝛra: qm̃ dñs locu
t° ẽ. ꝛ iõ null° pos
set dicẽ ei: q̃ ver
ba illa dixisset spi
ritu suo ꝛ nõ spũ
dei: nisi tal ꝓdicẽt
sue ꝓphie: quã q̃
negaret: silr possz
negare pñtez visionẽ: ꝛ iõ nõ oz dicẽ: q̃ hec visio ponit
ad ꝓfirmationẽ ꝓdictoꝝ: sz ẽ visio ꝑ se reuelata ꝓphe.

¶ In eodem. c. vbi dicit in postilla: Sicut hiere. xvij.
dicit: terra: ꝛra: terra. ¶ Additio scõa.

Quod legit i hieremia: terra: ꝛra: terra audi v̄
bum dñi. nõ oportet vt itelligat ad excitãdaz
maiorẽ attentionẽ sicut iudei dicũt sed ad de
nõndum terre cui loq̃bat exp̃ssam distinctiõez. Erat. n.
terra cui loq̃bat triptita: cuius vna ps dicebat terra iu
dee: alia galilee: alia vero trãs iordanẽ: vt ps in libro q̃
dicit cãchedrin. vñ ad denõndum talẽ diuisionẽ ter no
minat ꝛrã: ꝛ ideo in hoc loco cũ seraphi ter sanctus cla
mabãt: ad lr̃am plane intelligẽduz ẽ ad designãdam tri
nam distictiõez i diuis ꝓsonis: put fides catholica tra
dit. Unde ꝛ q̃libet istoꝝ triuz noiuz in ꝓcreto significat
sãctitatez: vt denotet pluralitas suppõitoꝝ que ꝓcreti
ue intelligũtur. Uerbũ aũt substantiuuz ibi sb̃intellectũ
in singulari ponit: vt eẽntie vnitas intelligat. Et nõdũ
q̃ q̃dam expositores hebreoꝝ attendẽtes q̃ in vnitate
dĩna que suma ẽ: piculũ esset iterare noia que oino silia
essent: exquo necesse eẽt vt itelligeret aliq̃ pluralitas: iõ
aliter interp̃tati sũt hec dicta. s. vt scũs qui in ꝓio dixit
dei: ꝛ etiaz sanct° q̃ in scõo loco dicit itelligũt i vocatiuo
casu: sic q̃ vterqz seraphi clamabat ad alterꝝ dicens: O
sancte sctũs dñs deus exercituũ ꝛc. et hoc audẽt dicere:
eo q̃ in lingua hebraica in his noib° nõ ẽ dĩa casualis.
Sed hoc nõ vz aspiciẽti ꝓprietatẽ haꝝ dictionũ ꝓput h̃
ponũt. vnde translatio chaldaica ista tria noia de deo i
telligit: ꝛ ideo he due expõitiões quas postillatoꝛ ponit
nõ debent itelligi q̃si indifferẽter cõsonẽt lr̃e: sed pria ex
positio nõ ẽ vere litteralis: sz quasi a vitate lr̃e fugitiua.
Secũda aũt catholica ꝛ ꝓprie lr̃alis. Unde mgr̃ i. j. di.
ij. Inter alia testimõia trinitatis q̃ in ve. test. inueniũt:
hãc auctem tanquã a lr̃ali sensu sũptam allegat.

¶ In codẽ. c. vbi dicit in postilla: Et dixit vade ad ar
guẽduz peccata regni iude. ¶ Additio ꝛtia.

Licet esaias in p̃cedẽtib° argueret multiplici
ter ꝓpl̃m de peccatis eoꝝ: nũquã tñ eoꝝ ob
stinatiõem p̃nũciauit: q̃ obstinatio in hac vi
sione fuit ꝓio sibi reuelata cum dĩ: Audite ꝛ nolite itel
ligere ꝛc. exceca cor ꝓpli huius. Unde nõ ẽ necesse dicẽ
dum q̃ hec visio p̃cedat alias ꝓphetias p̃dictas: sicut
hebrei min° rõnabiliter dicũt. Nã i p̃cedẽtib° arguebat
peccata ꝛ scelera populi de mãdato dei: vt dictũ est. In
hac aũt visione sibi iniũctuz ẽ vt excecatiõez ꝛ indura
tionẽ eoꝝ futuraz tpe aduẽtus christi eis p̃nũciaret.

¶ In codẽ. c. vj. vbi dĩ in postilla: Et adhuc decimatio
in ea. q̃ decime dãt a fidelib° eccle. ¶ Additio q̃rta

Ubi nos hẽm°: Et adhuc decimatõ i ea. i hebr.
hĩ q̃daz dictio q̃ lz deriuet a decẽ: tñ nõ signi
ficat deciatiõez: lz significat denã. i. nũez denariuz i genẽ fe
mino: ꝛ ẽ sẽsus fm hebreos: q̃ a tpe h° visiõis adhuc rema
nebãt. x. reges i iuda vsq̃ ad trãsmigratõez babylonis iclu
siue: q̃ quidẽ reges apõ eos sũt ionathã: achaz: ezechias: ma
nasses: ãmon: ozias: ioaz: ioachim: iechonias: sedechias.

Potest ẽt alr itelligi
iste numer° denarius
vt referat ad illõ qõ
legit: Heñ. xviij. vbi
de° ꝓcessit abrae q̃ si
inuẽirent in sodomis
. x. iusti: ꝑceret toti ci
uitati ꝓ eis. vñ i hoc
loco dñs dicebat esa
ie q̃ lz ppls eẽt ita ma
l° sic ppls sodomoꝝ:
put supra dixerat. j. c. Audite verbũ dñi ꝓncipes sodomoꝝ
tñ adhuc remãebat in ea. s. i iudea ꝛ hierlm dena: videlz iu
storꝝ q̃ volebat eos sustinere ꝛ tolerare: donec ꝓuerterent.

eam: ꝛ nõ potuerũt debel
lare eam. Et nũciauerunt
domui dauid] dicẽtes:
Requeuit syria sup ephraiz
ẽt cõmotum est coꝛ eius ẽt
coꝛ populi ei° sicũt mouẽt

Et factum ẽ. Postq̃ esaias ¶ Ca. VII.
denũciauit regni iude punitiõez: hic denũciat ei°
liberatiõem a ꝑsecutione duoꝝ regũ: vt tanquaz
bon° samaritanus ꝓ° vinũ mozificatiuuz infũdat olcũ leni
tiuũ. Sciendũ tñ q̃ ꝓncipalis intentio ꝓphe est denunciare
christi aduẽtuz qui iterponit. Unde dic Ra. sa. super. ix. ca.
zach. Oz vniuersi ꝓphete nõ sũt locuti nisi sup ãnos redẽ
ptiõis ꝛ ad dies messie: qõ est itelligendũ de ꝓncipali intẽto
Et ideo ps ista in tres diuidit: qz ꝓio ꝓ signum dicte libera
tiõis denũciat christi incarnatio. 2° eius resurrectio sequẽti
ca°. Tertio eius ascẽsio. c. ix. Sciendũ tñ q̃ hec diuisio nõ ẽ
p̃cisa: qz i scõa ꝛ tertia pte fit mẽtio de ꝓtentis: in pria quan
tum ad aliud: qz ꝓphete freq̃ẽter replicãt idez: alio tñ mõ
qz modo exortatiuo loquũtur. Pñs autem caplm in tres
ptes diuidit: qz ꝓio ponit regni iude imminẽs piculuz. 2° pro
mittit liberatõis bñficiũ: ibi Et dixit dñs. Tertio daꝺ huius
liberatiõis signũ: ibi Et adiecit. Circa primũ ꝑmittit tꝑus
cũ dĩ: a ¶ Et factũ ẽ. qz q̃rto anno regni sui factũ est qõ se
q̃tur: b ¶ Filij ioathã filij ozie: fm q̃ dic Ra. sa. hic exp̃
mũtur pr̃ ꝛ au° ipsi° achaz ad oñendũ q̃ bñficiũ dinuz fa
ctũ ipsi achaz ꝓput in h°. c. describit: nõ fuit fm̃ ꝓpr̃ bonita
tez ipi° achaz cũ esset idolatra pessim°: vt hĩ. iiij. Regl. xvi.
ꝛ ꝑ ꝓns indign° dino bñficio: lz fm̃ est ꝓpr̃ meritũ pris sui
ioathã qui fuit bon°: vt hĩ. iiij. Reg. xv. Et ozie aui sui qui
dic° est ẽt azarias q̃ fuit ẽt bonus ꝛ iust°: vt hĩ. iiij. Reg. xv.
Uerũtamẽ p° ea ãno. xxij. regni sui supbiuit: ideo officiũ sa
cerdotale sibi vsurpare voluit: ꝓpr̃ qõ a deo lepra pcussus
fuit: quã patienr̃ portauit hitans in domo sequestrata: ꝛ sic
pctñ eius purgatũ fuit ꝑ pniam ꝛ penam illatã. c ¶ Ascẽ
dit rasin rex syrie ꝛ facee filius romelie ꝛc. Isti duo reges nõ
venerũt tũc sil̃ ꝺ regez achaz: sed dlz p se: ꝛ succesiue: ꝛ lz ñ
expugnauerint hierlm ciuitatẽ regiã: tñ de regno achaz du
xerũt magnã prędã: qz nõ potat eis resistere in cãpo: fm q̃
dicit. ij. pal. xxviij. Tradiditqz eum dñs de° i manu regis sy
rie: qui pcussit eũ: magnãqz prędã cepit de eius ꝓpio. Et sub
dit ibidẽ: Manib° quoqz regi isrl̃ tradit° ẽ: ꝛ pcussus ẽ pla
ga grãdi. d ¶ Et nũciauerũt. i. achaz q̃ descẽderat de do
mo dauid: ꝛ ꝓplo eius: e ¶ Dicentes. qz exercit° duoꝝ re
gũ nõ põt sic ꝓgregari: q̃n currat rumoꝛ ꝛ potissime ad il
los ꝺ quos itẽdũt bellare: ꝛ quis fuerit ille rumoꝛ subdit:
f ¶ Requeuit syria. i. rex syrie. g ¶ Sup ephraim. i. sup re
gnũ isrl̃: siue. x. tribuũ. qz hieroboã ꝓim° rex fuit de tribu
ephraĩ: vt hĩ. iij. Regl. xj. ꝛ alij ꝓ° euz cõiter. ꝑ h° aũt qõ sb̃
dit: Requeuit syria ꝛc. itelligit ꝓfederatis duoꝝ regũ ad ve
niẽdũ sil̃ ꝺ regnũ iuda. ex hoc. n. q̃ dlibz eoꝝ ꝑ se victoriaz
hũerat ꝺ achaz: cogitauerũt q̃ ãbo sil̃ posset destruẽ regnũ
ꝛ trãsferẽ ad aliũ: vt hĩ. j. h ¶ Et ꝓmotũ ẽ coꝛ eius. s. regis

achaz. i ¶ Et cor populi eius. pre nimio timore. k ¶ Si cut mouent ligna tē. eo. n. q fuerāt debellati a q̄libet rege p se: vt dictū est i cāpo: fuerūt valde triti: credētes q nō posſent resistere ābobus sil etiā in ciuitatib' munitis & fortalicijs. l ¶ Et dixit dñs. Dic ꝓnter ꝓmittitur liberatiōis bñficiū cum dī: Et dixit dñs ad esaiā. p ꝓsolatione regis & populi: licet nō meruisset: vt ꝑdictū ē: m ¶ Egredere i in occursū tē.] Dicūt alicq̄ expositores nostri: q rapsaces erat filius esaie qui ñ fuit honoratus a rege iuda ſm decentiā sui status cū cēt de genere regio: sicut et pat suus: vt supra dictus est: ppt qō indignat' transtulit se ad regez assyriorū: qui posuit eū inter principes sui exercitus: scōz q hī iiij. Regl. xviij. Et iō ſbdit h: Tu & q̄ dēlict' est i iasub. a fre suo ad alienigenas trāsecū te. Et dicūt isti expositores hoc dictuz rapsacis haberi ab hebreis: sed vbi habeat nescio: vñ et Ra. sa. aliter exponit ſm iterpretatiōem hui' nois Iasub: qui iterpretat reuersus: & sic dixit dñs: Tu et q̄ derelict' est iasub filius tu'. q̄si dicerz dñs pauci de populo iude qui reuetent ad me p pniam ad dōm tuū erūt tibi sicut filius tu' iasub. In scriptura. n. sacra ille qui p doctrinam suā alios conuertit ad deū: dī pat eoz: & ipi eius filij: ſm hūc modū dicit aplus. j. cor. iij. In Christo enim ihū p euāgelium ego vos genui. n ¶ Ad extremū aq̄ ducet tē.] Erant. n. ibi due piscine vbi colligebātur aque: & vna erat supior: altera: ita q de ipsa fluebat aq̄ i aliā: sic frequēter fit i stāgnis. o ¶ In via agri fullonis. i. p quam it ad agz illū vbi fullones pānos ab eis lotos in piscina extē debāt ad desiccādum. p ¶ Et dices ad eū. ex parte mea. q ¶ Vide vt sileas. i. sis in bona pace & q̄ete: ideo ſbditur: Noli timere tē. Sequtur. r ¶ A duabus caudis. i. exercitibus reges sequētib'. s ¶ Ticionū fumigātiū tē. ticiones fumigāt qñ extinguit flama: & q̄ glia regis syrie & regi israel erat extinguenda: sic denūciat ppha in hoc. c. iō eq̄pat eos ticionib' fumigātib'. t ¶ In ira furoris tē] . i. regni ei'. v ¶ Et filij romelie. i. regis & regni israel. supple in ira istoz ptra te. Noli timere: eo q ꝓsilium inierit ptra te syria i malū & ephraim. i. regnū israel. x ¶ Et filius romelie. i. rex eius. y ¶ Dicētes: Ascendam' ad iudā. sil & pcoriter: & dicit: z ¶ Ascendam' . eo q regnū iuda ē in eminentioi loco q̄ regna syrie & israel. a ¶ Et suscitem' eū. a sua quiete ipm ipugnādo. b ¶ Et auellam' eū ad nos. i. auferamus & ditioni nre subijciam'. c ¶ Et ponam' tē.] . i. romelie q̄ vocat h tabeel: vt dicit ra. sa. d ¶ Hec dicit dñs de'. cuius vbū non pōt cē flm. e ¶ Non stabit. i. ꝓsiliū eoz nō hēbit effectū. f ¶ Et nō erit istud. s. q transferat ad eos regnū tuum. g ¶ Sed caput tē.] & nō hierl'z. h ¶ Et caput damasci rasin. q. d. nō erit caput seu dñs hierlm. Vñ ſbdit: i ¶ Et adhuc. lxv. āni tē.] . i. regnū. x. tribuū. k ¶ Esse pplus tē.] . i. samaria desinet cē metropol' in regno ephraī. l ¶ Et caput samarie tē.] . i. filius romelie desinet cē caput i regno ephraim: q̄ i fi. lxv. ānoz osee rex israel sati cito fuit captus & in captiuitatē ductus: cum pplo suo p salmanasar regē assyrioz: vt hī. iiij. Regl. xviij. Sciendū tñ q̄ isti. lxv. āni nō sunt nūerandi ab illo āno q̄ esaias loqbatur ista: qa a principio regni achaz cui loqbat fluxerūt tantum xxij. anni. Achaz. n. regnauit. xvj. ānis tm: vt habet iiij. Regl. xvj. cui succeſſit ezechias i cuius āno. viij. captus fuit osee: vt hī. iiij. Regl. xviij. Et ideo dic Ra. sa. q̄ nūerandi sūt a tēpe quo amos cepit prophetare: q̄ ꝓphetizauit contra regnū syrie: ō et regnum israel: & cepit ꝓphetare p duos ānos añ terremotū: qñ ozias voluit turificare: vt dictum est supra: & sic propheticauit duob' annis añq̄ ozias peuteret lepra. vixit autez leprosus. xxv. ānis. cui succeſſit ionathā filius ei' i regno. xvj ānis & p' ipm achaz. xvj. & ezechias. vj. annis añ captionem samarie: q̄ simul iūcti faciūt. lxv. ānos. Alij vo dicūt q̄ isti āni sūt numerādi a tpe quo ozias fuit lepra pcussus eo q extūc reges israel & syrie acceperūt frontē insestandi regnū iuda: eo q rex erat pcussus lepra: sed dicūt eum vixisse leprosū. xxvij. ānis: & sic i idem redit quantum ad numerū ānoz: & ante filius romelie fuerat occisus ab osee: & sic desierat cē caput samarie. m ¶ Si non crediderit tē.] . s. in vitate hoc dixit esaias: q̄ sciebat achaz idolatrā pessimuz: vbis suis nō crediturum q̄ patz in hoc q̄ de dino auxilio diffisus refugit ad auxiliū regis assyrioz: vt habetur. iiij. Regl. xvj. n ¶ Et adiecit. Hic dicte liberatiōis ponit signū. Et diuidit in duas ptes: q̄ primo ponit signum liberatiōis ab hostibus tēpe achaz. Secūdo tēpore filij sui ezechie: ibi Adducet dñs. Prima in duas: q̄ primo ꝓmittitur signū. Secūdo dat: ibi Ecce virgo. Circa primū dicit: n ¶ Et adiecit tē.] p esaiā. o ¶ Dicēs: pete tibi signuz. liberationis tue & ppli tui: vt ꝑdixi. p ¶ A dño deo tuo. & nō ab idolis q̄ tu colis. q ¶ In ꝓfundū inferni. ſm Ra. sa. hic accipit ifernus ꝓ fossa siue sepulchro. i. pete tibi signū p resuscitatiōnē alicui' mortui. r ¶ Siue i excelsū supra. sic factū fuit tpe iosue p statiōem solis Josue x. s ¶ Et dixit achaz tē.] Et ſm q̄ dic Ra. sa. cū cēt idolatra pessim' signū tenuit: nolēs q̄ alicq̄d ad dei gloriā mōstraret: ideo ſbdit: t ¶ Et nō tentabo dñm. fuit excusatio ficta ad coopiendū malū suuz: ppt q̄ esaias intulit dicens: v ¶ Nūquid pauz tē.] . i. ppbetis: q̄s sepe molestabāt deridēdo: affligēdo: & aliqn occidendo: vt pz. iiij. Regl. & ij. pal. in pluribus locis. x ¶ Quia

ligna siluarū a facie venti. Et dixit dñs ad esaiaz. Egrēdere in occursuz achaz tu & qui derelictus ē i iasub filius tu':] ad extremum aq̄ ductus piscine superioris] i viā agri fullonis: & dices ad eum: Vide vt sileas. Noli timere: & cor tuū ne formidet a duabus caudis ticionuz fumigantiū istoz in ira & furoris rasin regis syrie] & filij romelie: eo q cōsiliuz inierit contra te syria i malū: & ephraim & filius romelie dicentes: Ascendamus ad iudam & suscitemus euz: & auellamus eum ad nos: & ponamus regez in medio eius filium tabeel.] Hec dicit dñs deus. Non stabit & non erit istud: sed caput syrie damasc':] & caput damasci rasin. Et adhuc sexaginta & quinq̄ anni: & desinet ephraim esse pplus: & caput ephraiz samaria:] & caput samarie filius romelie.] Si nō crediderit: nō permanebitis.] Et adiecit dñs loqui ad achaz:] dicens: Pete tibi signuz a dño deo tuo in profundum inferni: siue in excelsū supra. Et dixit achaz Nō petam:] & nō tentabo dñm. Et dixit. Audite ergo domus dauid. Nunqd parum vobis est molestos esse hoibus:] quia molesti estis & deo meo:] Propt h'

molesti estis ꝛc] Signuz ab eo oblatū renuēdo ne nom̄ eius glorificet. ¶ Propī hoc. i. ad declaratiōez nois sui ꝓncipalit. ¶ Dabit dñs ipse vobis signū. s. liberatōis vestre: ꝓnter quāuis sitis ingrati: qz deus multa bona facit ingratis ꝛ iustis: vnde dī matth. v. Pī vester celesti solez suū oriri facit sup bonos et malos. ¶ Ecce virgo. Hic ꝓm̄ ponit signū: ꝛ qz scpta ista m'tiplr puertit a iudeis: intēdo h aliqtulū imorari. ꝛ sic ꝓcedā: qz p' ponā obiectōes qb' nituntr oīdē q nō possit intelligi de christo ad lr̄am. Scdo ponam falsas expositiōes eoz: ꝛ eas excludaz. Tertio ponam expōitiōez catholicā ꝛ verā. Quarto obiectiones iudeoz soluā. Circa ꝓmuz arguūt ex hoc qō dī hic. Dabit dñs ipe vobis signū. s. liberatōis achaz ꝛ pplī sui a duobus regib' regnū eius destruē volētib': vt dictum est. Jesus aūt naçaren' nat' fuit post tpus achaz p q̄ngē tos ānos ꝛ āplius vt posset de facili oīdi p tpa regnoz se dimitto ꝓpter ꝓlixitatē vitādaz: ꝛ qz hoc ꝓcedit ab oibus xp̄ianis: ergo ꝓceptio seu natiuitas iesu naçareni nullo modo fuit signū dicte liberatiōis. Itē ex hoc qō dicit. Ecce vgo ꝛc. arguunt: quia in hebreo habetur: Ecce alma ꝛc. quod nomē significat virginez: sed adolescentulā: qō nomē indifferēter dī de virgine ꝛ corrupta: qō xp̄iani negāt de maria: quā dicūt virginem ꝓcepisse. Itē ex hoc qō sequtur: Et vocabit nomē eius emanuel. ꝛ in hebreo hī: ꝛ vocabit ipa. s. alma: nomen eius emanuel. Jesus aūt naçaren' nō fuit vocat' a mre sua: nec etiam ab alijs emanuel: sz iesus vt pz ex euangelijs eoz: ergo hec lr̄a nō pōt intelligi de ipso. Item arguūt ex hoc qō sequit in hoc. c. Anteq̄ puer sciat vocare patrē ꝛ matrez ꝛc. Ex quo pz q̄ in puero de q̄ fit hic ꝛm̄o fuit ignoz: antia qō christiani negāt de iesu naçareno: dicētes eū habuisse plenitudinē scie ab instāti ꝓceptiōis inquātū homo ꝛ inquātū deꝰ ab eterno. ¶ Circa scōz sciendū q ꝓpter ista que dicta sūt alij hebrei exponūt scripturaz istā de ezechia filio regis achaz: q̄ post dictū ꝓphe nat' fuit: vt dicūt in signū liberatiōis regni iude a ꝑdictis regibus. Et ad hoc iducūt qō hī. j. se. c. Et erit extēsio alarū ei' iplēs latitudinē terre tue o emanuel. Ezechias aute fuit dñs terre p' achaz ꝓtem suū: sz hoc dictuz reprobat Ra. sa. p hoc qz ezechias erat. xxv. annoz qñ cepit regnare post achaz ꝓtem suū imediate: vt hī. iij. Reg'. xviij. Achaz vero regnauit ānis. xvj. tātum: vt hī. iij. Reg'. xvj. ergo in ꝓncipio regni achaz ātēq̄ diceret ista ꝓphetia ezechias iaz erat nat': ꝛ erat. ix. ānoz: ꝛ sic nō pōt hec scriptura itelligi de ezechia. ꝛ adhuc ad o'cium Ra. sa. pōt addi: qz ꝛm ipz ꝛ ꝛm doctoꝛes catholicos: ꝓphetia ista fuit dicta quarto āni regni achaz: ꝛ sic ezechias tūc nō soluz habuit. ix. ānos: sed etiā. xij. ergo nō pōt intelligi de eo: ꝓpter qō Ra. sa. dicit qhec ꝓphetia itelligēda ē de filio esaie. Dicit. n. q esaias accepat i vtoꝛez quādam iuuēculā: ꝛ q̄ iaz ꝓcepat de eo: vñ dicē q talis ē lr̄a: Ecce adolescētula ꝓcepit ꝛ pariet filiū. ꝛ denūciatio huius part' fuit signū ab eo ꝑdictū: qz de puero existēte i matris vtero nescit an sit masculꝰ vel fcia: ꝛ iō q̄ñ certitudinaliter ꝑdicit signuz ē credibile q illud qō ꝓmittit ad tale signū sit futuz: vt sit sensus verbi esaie: Ecce adolescētula ꝓcepit ꝛ pariet filiū: et q̄ñ in natiuitate eius videbis vbuz meū verificatū: scias te a duobus regib' te uadere disponētib' cito liberandum: ꝛ ita fuit vt iste ra. sa. ꝓcesserit qz cito ad petitōz achaz rex assyrioꝝ venit i damascū ꝓtra rasin regē syrie ꝛ euz interfecit ꝛ pplm ei' trāstulit in cyrenē: vt hī. iij. Reg. xvj. ꝛ codē āno vt dicit osee filius hela: ꝓiurauit ꝓtra phacee filiū romelie regez israel: ꝛ eū interfecit: vt hī. iij. Reg. xv. Ad suū aūt, ꝓpositū cō firmādū adducit illud qō scribit. c. se. Et accessi ad ꝓphetissam ꝛ ꝓcepit et pepit filiū. Ex q̄ patz q ista adolescētula ō cu' ꝓceptu ꝛ ptu fit hic ꝛm̄o fuit yzoꝛ esaie ad quā accessit maritali affectu: ꝛ puer ꝓceptus ꝛ natꝰ de ea fuit filꝰ ei'. sz ista expō ñ pōt stare: qz. c. se. dī ō puero nato: Et erit extē sio alaz ei'. i. exercit' regi assyrioꝝ. iplēs latitudinē trre tue o emanuel. ꝛ loqt̄ ibi de terra regni iude: cui' nūquā fuit dñs esaias nec filius ei': ꝛ sic emanuel de cuius ꝓceptiōe ꝛ natiui tate fit hic ꝛm̄o nō fuit filius esaie. Jtez q dicē denūciatiōez natiuitatis pueri i sexu masculino eē signū a dño ꝓmissuz: videt ꝛlm: qz de mādato dñi dixit esaias: Pete tibi signuz a dño deo tuo in ꝓfūdū iferni ꝛc. p resurrectiōez mortui: vel p aliquā mutatiōem nōbilē ꝛ supnālez in cursu celesti: vt dicti ē supra. ꝛ idez dicē ra. sa. ꝛ sic illud signū debuit eē aliqd valde magnū: ꝛ excedēs totaz creature facltatem: cuiusmōi nō ē tlis denūciatio: qm̄ aliqñ mediante dici expi p aliq̄ signa ꝛ ex pientias ꝓcognoscūt sexū pueri nascituri: ꝛsi dicat q nō cognoscūt p certitudinez: tū negari nō pōt qn demones ꝓnoscant certitudinaliter: cū ad hoc se extēdat eoz noticia nāl: que remānsit integra in eis: ꝛ p ꝓns tlē signū pōt certitudialit ꝑdici a diabolo. Jtez. iij. Reg. xvij. dī q osee filius hela regnare cepit āno. xij. achaz: ꝛ fz hoc phacee filiuꝰ romelie vixit vsq̄ ad. xij. ānuz achaz: ꝛ sic ꝛlm vī qō dicē ra. sa. ipm interfectū ab osee codē anno q̄ natꝰ fuit emanuel: q ꝛm cū natus fuit anno achaz. iij.. vel. v. ad tradius. Item. c. viij. dicit: Anteq̄ sciat puer vocare ptem ꝛ mrez auferet fortitudo damasci: ꝛ spolia samarie coꝝ rege assyrioꝝ. sz nō legitur samaria spoliata a rege assyrioꝝ ante. ix. ānuz regni osee: i quo fuit capta a salmanasar rege assyrioꝝ: vt hī. iij. Reg. xvij. sz osee aī fuerit tributarius regi assyrioꝝ: ꝛ sic a natiuitate pueri de q̄ est hic ꝛm̄o q̄ fuit filius esaie: ꝛm dām. ra. sa. vsq̄ ad captionez samarie fluxerūt āni. xvij. s. viij. de regno achaz ꝛ. ix. de osee: vt pz p ꝑdicta: qz fuit natus. iij. āno achaz vel. v. ad plus ꝛ osee cepit regnare. xij. anno achaz: vt dictū est: aī vo. xvij. ānos puer scit vocare ptez ꝛ mrez. Si aūt dicat q osee cepit regnare. iij. anno achaz: vt dicūt aliqui: adhuc sequt̄ q puer i spoliatiōe samarie habuit. ix. ānos ante q̄s puer scit vocare ptem ꝛ mrez ad tardius. Itē qō assumit ad confirmatiōem sui ꝓpōiti cū dī: Et accessi ad ꝓphetissaz ꝛc. magis ē ad oppositū: vt oīdet. c. se. ¶ Circa tertiuz accipiēdū ē qō dicit matth. i. Hoc aūt totū fām ē vt ad implerez qō dictū ē a dño p ꝓphaz dicentē: Ecce vgo hēbit in vtero ꝛ pariet filiū: ꝛ vocabit nomē eius emanuel. ex hꝰ pz q ista scriptura esaie loqt̄ de dño iesu christo: cū matthe us aplis ꝛ euāgelista spūsancto plen' magis q̄ fuerūt ꝓphete veteris testa. dicat eā fuisse ipletaz i natiuitate christi: ꝛ fm hoc sic expōit a doctoꝛib' catholicis: ¶ Ecce vgo ꝛc]. i. beata vgo maria a ꝓphetis denūciata: q̄ ꝓcepit ꝛ peperit manens vgo ꝛ ¶ Et vocabit ꝛc]. qz vocatus ē christꝰ: qō est nomē significās duplicē nāz i vno suppōito: dīnaz. s. ꝛ hūanā ꝛ hoc idē signat: Emanuel qō ē interꝓtatuz nobiscū deus. a ¶ Butyrū et mel comedet. hoc dī ad denōdnduz vām ei' hūanitatē q̄ talibus nutrit: maxie i pueritia. b ¶ Ut sciat reprobare malū ꝛc. li vt nō tenet cālit: sz ꝛsecutiue: qz ab infantia sua hūit plenitudinē scie ad reprobandū malū ꝛ eligēduz bonū: loquēdo ō scia hūana. ꝛ qz ista hūit ab instāti ꝓceptiōis ꝛ nō añ: ideo sꝰdit: c ¶ Quia añquā sciat puer

repꝛobare malū ꝛč. derelinq̄t ira ꝛč].i. odio hēs tanq̄ tibi nociuā. ſ. ira iſrl̄ ⁊ ira ſyrie. d Facie duoꝝ reguꝫ ſuo rū. qꝛ rex aſſyrioꝝ regē ſyrie interfecit et pplm eⁱ trāſtulit i cyrenē: vt dictū ē ſupꝛa: ⁊ poſtea oꝛee regē iſrl̄ cepit: ⁊ pplꝫ eius trāſtulit i aſſyrios: vt hī. iiij. Reg. xvij Circa quartū dicēdū. Ad pmum. q̄ in ſacra ſcriptura ponit duplex ſignum alicuⁱ cuēt. Unū p noſticū: qđ ē indicatiū effectus futuri: ſic Judic. vj. Datū fuit ſignū gedeoni in vellē indicatiuū ſue victorie fute: ⁊ tle ſignū frequēti⁹ dat in ſcripta. Aliud ē ſignuꝫ rememoꝛatiuū effect⁹ pteriti: ſicut Exo. iij. Dixit dñs moyſi: hoc hēbis ſignū qđ miſerim te: cū eduxeris populū meū de egypto: īmolabis deo ſup montē iſtū. i. īmolabis deo de iſta miſſione q̄ tibi iponit ad liberatōez ppli red dēdo gr̄as deo: ⁊ ſic pꝛ q̄ iſtud fuit ſignū rememoꝛatiuum miſſiōis pterite. nec obſtat magna diſtantia tpis: qꝛ ſignuꝫ rememoꝛatiuū ita reſpicit pteritū in magna diſtātia ſic in pua: ſicut ⁊ ſignū pnoſticū reſpectu futuri. Sciēdū etiā q̄ liberatio regni iude a pſecutoꝛib⁹ fuit ſignū figuratiuū ſalu ationis mūdi fiende p chriſtū: ⁊ qꝛ achaz erat icredul⁹ verbo ꝓphete: vt dictū ē ſupꝛa: ꝓueniētius fuit vt ſibi daret ſignū rememoꝛatiuū futuꝝ lōginquū: vt ipſe in ꝓpꝛia pſōa nō vidēt: ſic in mēte ñ credebat: illi tñ q̄ deſcēdūt de eo videbūt: vt maria ⁊ ioſeph: ſō ſignāter ꝓpha nō direxit vbū ad achaz dicēs: audi achaz. ſz ad domuꝫ dauid dicēs: Audite ḡ dom⁹ dauid. de q̄ domo fuerūt ioſeph ⁊ maria: nō tñ ad eos refert qđ ibi dī: Nūqđ paꝝ vobis ē ꝛč. ſz illō qđ ſ̄bdit: Dabit dñs vobiſ ſignū. d Ad ſcōz dicēdū: q̄ almuth i heb. ſignat abſcōſiōez: ⁊ in dī alma abſcōdita: qđ ſignat iuuēcula⁹ aſpectib⁹ hoiuꝫ abſcōditaꝫ: ita q̄ de eius pudicicia ⁊ integritate nō dubitat: maxie q̄n ꝓponit lr̄a he: tūc ſic ſonat haalma: nec iueniūt in tota ſacra ſcriptura alique ſic ſcpte: niſi tm̄ tres. ſ. rebecca: Gen. xxiiij. vbi dī de ea: Puella de coꝛa nimis: virgo pulcherrima: ⁊ incognita viro. Et ſeqūtur ibidē: Puella que egrediet ad hauriandā aquaꝫ: in hebꝛeo hī haalma q̄ egrediet ꝛč. ⁊ maria ſoꝛoꝛ moyſi: Exo. ij. vbi dī de ea. Et iuit puella ⁊ vocauit mr̄z pueri. In hebꝛeo hī: Juit haalma ꝛč. et iſta que ſcribit i hoc. c. ⁊ iō cū due ꝓme fuerit vgines puriſſime q̄n noiate fuerūt noie haalma: ideꝫ tenēdū ē de iſta. d Ad ttiū dicēdū q̄ duplex ē nomē alicuⁱ ſ. ipoſitiōis ⁊ nāe: ſic ſortes eſt nomē ipoſitiōis: hō vel hⁱ nomē hō nomē nāe. Ieſus fuit nomē ipoſitū ipſi chriſto: vt pꝛ Luce. ij. Emanuel aūt ē nomē nature ſeu ꝓpetatis: ſignat n. nobiſcū deⁱ: vt dictū ē ſupꝛa: ⁊ hoc eſt ꝓpꝛiū nomē ipſi⁹ chriſti i q̄ dīna nā ⁊ hūana ſt ꝓiuncte in eodē ſuppoſito: ⁊ hⁱ mō vocat⁹ ē plurib⁹ alijs noīb⁹ ꝓpetates eⁱ ſignificātib⁹ ſic vocat⁹ ē lapis: Dañ. ij. ⁊ dauid: Ose. iij. ⁊ noie dñi thetragrāmaton: hic. xxiij. Et hⁱ ē nomē qđ vocabūt eū dñs iuſtus nr̄. vbi hēmus dñs in hebꝛeo hī nomen dñi thetragrāmaton: ⁊ plurib⁹ alijs noīb⁹ ꝓſlr noiat i ſcriptura. Ad quartū: iaz ſolutū ē ex his q̄ dicta ſūt: qꝛ lz in chriſto nō fuerit aliq̄ ignoꝛātia: tñ fact⁹ ē hō in tpe: ⁊ ſic hūit ſciam iſuſaz in tpe: ⁊ añq̄ illaz hēret liberatio populi p eſaiaz denūciata fuit ipleta. e Adducꝫ dñs. Sciēdū q̄ pars iſta ad finē. c. mltiplicit exponit a diuerſis: ſz vnā tātū expoſitiōez itendo ꝓſeq̄: que rōnabilior mihi vī: ⁊ eā ꝓſeq̄tur Ra. ſa. videlz q̄ in hac pte deſcribit ſignū liberationis a deo facte tpe ezechie filij achaz: qꝛ rex aſſyrioꝝ cū magno exercitu venit ꝛ

bonū: derelinq̄t ira quā tu ō teſtaris] facie duoꝝ regū ſuoꝝ. Adducēt dñs ſup te ⁊ ſuper pplm tuū et ſup domū p̄is tui] dies qui nō venerūt a diebus ſepationis] ephraim a iuda cū rege aſſyrioꝝ. Et erit in die illa: ſi

cū: cui ezechias reſiſtere nō potuit via hūana: ⁊ iō conuertit ſe ad dīnuꝫ auxiliuꝫ ipoꝛādū: ⁊ iō miſit dñs angelū ſuū q̄ vna nocte pcuſſit in exercitu regⁱ aſſyrioꝝ clxxxv. milia bellatoꝝ: qđ vides rex mane ſtritus ⁊ ꝓfuſus fugit ad ira⁹ ſuā cū paucis: ⁊ ibi interfect⁹ fuit a filijs ſuis. iiij. Re. xix.

bilabit dñs muſcē que eſt in extremo fluminuꝫ egypti:] et api que eſt in terra aſſur:] et venient ⁊ requieſcent omēs in tꝛuētib⁹ vallīū ⁊ in cauernis petraꝝ ⁊ in oībus frutetis ⁊ i vnīuerſis foꝛaminibus. In die illa

Igit ſcōm hoc reſiduū huius. c. in duas pteſ diuidit qꝛ pꝛio tangit hⁱ factū in generali: ſecūdo explicādo ptes eⁱ i ſpāli: ibi Et erit. Circa pꝛimū dī ipſi achaz e Adducet dñs ſup te. qꝛ theglatphalaſar rex aſſyrioꝝ vaſtauit ira eⁱ nullo reſiſtente: et eū afflixit: vt hēt. ij. paral. xxviij. f Et ſup domū p̄is tui. i. ſup egechiā filiū tuū ⁊ eius pplꝫ. Ezechias. n. fuit iuſt⁹ ⁊ bonⁱ: ⁊ iō magⁱ deſignat hⁱ p auū ſuū ioathan q̄ fuit iuſt⁹ q̄ p achaz p̄ez ſuū q̄ fuit peſſimⁱ: cū dī: Sup domū p̄is tui. ſ. ioathan de q̄ domo exiet ezechias filⁱ tu⁹. g Dies q̄ ñ venerūt ꝛč.] iſta ſepatio fuit fca tpe roboā: vt hī. iij. Re. xij. ⁊ a tpe illo vſq; ad tp̄us ezechie nō venerūt dies ita terribiles ⁊ ꝓſolabiles diuerſis reſpectib⁹: ſic venerūt tpe ezechie q̄n ſennacherib venit vltio ad deſtruēdū eⁱ regnuꝫ: iō ſ̄bdit: h Cum rege aſſyrioꝝ. q̄n in aduētu eius ad hierlm fuerūt illi dies rōe eius ⁊ formidinis exercit⁹: ⁊ ꝓ rapſacis blaſphēatōibus fuerūt tribiles ⁊ inſtabiles: ſz rōe miraculoſe liberatōis fuerūt ꝓſolabiles. i Et erit. Hic deſcribit fcm p ptes i ſpāli. Et pꝛio quātū ad aduē tū exercit⁹: ſcōo quātū ad pcuſſiōez ipſi⁹: ibi In die illa radet. tertio quātū ad puſſionē vict⁹ ezechie ⁊ pplī eius: ibi. Et erit. Circa pmū dicit: k In die illa. i. in tpe üio: qꝛ ꝓgregatio tanti exercit⁹ nō potuit fieri vno die. l Sibilabit dñs. i. inſpirabit volūtatez veniēdi ꝓtra ezechiaz. m Muſce que ē ꝛč] per muſcā intelligitur hic ppls egypti: q̄ cū magna turba venit cū ſenacherib ꝛ ezechiaz: vt dicūt alīq̄: ſed hoc videt falſū: qꝛ rapſaces tūc volēs terrere ezechiaz ⁊ pplm eⁱ dixit. iiij. Reg. xviij. In q̄ confidis vt audeas rebellare: an ſpas i baculo arūdineo atq; ꝓfracto egyptio. hoc aūt ñ dixiſſet ſi pplus egypti eēt i exercitu cum ſenacherib ꝛ ezechiā: ⁊ ideo alij exponūt de rege egypti qui alio tpe venit ꝛ iudeaz. ſ. tpe ioachaz filij ioſie quē vinxit ⁊ ipoſuit terre centū talēta argēti ⁊ talētū auri. iij. Reg. xxiij. Sed vidēt mihi: q̄ meliuſ pōt exponi de pplo libye: q̄ erat ſubiect⁹ regi aſſyrioꝝ: ⁊ iō venit ad eius exercitū: vñ nō dī h: Sibilabit dñs muſce q̄ eſt ē i egypto: ſz q̄ ē i extremo fluminū egypti. Et vocatur ille ppls muſca: ad deſignādū q̄ venit cū magna turba: ſic muſce. Dicit aūt hic fluminū egypti. qꝛ in egypto raro pluit: ſed ira irrigat per irrigatiōez nili q̄ ad hoc ab incolis p multos diuidit riuos: vt hī Deut. xj. n Et api ꝛč] Vocat ille pplus aſſyrioꝝ apis nō a dulcedie mellis: ſed ab aculeo: qꝛ ille pplus pupugit alias natiōes in circuitu eas pſequendo: vt hī. iiij. Reg. xviij. o Et venīēt ⁊ requieſcent oēs in tꝛuētib⁹ ꝛč. p hoc deſignat: q̄ ēnt occupaturi ⁊ deuaſtaturi oia loca regni iude: ſic factum fuit tēpe ezechie excepta hierlm quā ſennacherib nō cepit: deo exercituꝫ eius peutiēte. p In die illa. Hic ꝑter deſcribitur iſta pcuſſio: qꝛ dñs miſit angelū ⁊ pcuſſit in caſtris aſſyrioꝝ. clxxxv. milia: ita q̄ copa redacta fuerunt

in cineres intactis vestibus ⁊ armis: quo viso rex sēnacherib: fugit dīno iudicio i ira ſua gladio filioꝝ ſuoꝝ infectus fuit. iiij. Reg. xix. et hoc ē qđ dī hic: p ¶ In die illa. i. in tpe q̄ sennacherib veniet ꝑtra hierlm: vt deſtruat eam. q ¶ Radet dñs ⁊c̄]. i. acuta: q̄ illud quod acuit ſup cotē deducit: p nouaculā acutā que velociſcindit multitudinē piloꝝ itelligit diuina potētia: p quā velociter ceciditrex sennacherib ⁊ exercit⁹ ei⁹. r ¶ In his q̄ ⁊c̄] ſ. euphratrē: vltra qđ erat terra aſſyrioꝝ reſpectu hierlm. s ¶ In rege aſſyrioꝝ. hoc dicit⁹ ad excipiendū alios populoſ qui bitabant vltra euphratren. q̄ nō venerūt cū ſenacherib ad deſtruēduz iudā. t ¶ Caput. i. regez qui a filijs ſuis iterfectus fuit: vt dictū eſt. v ¶ Et pilos pedū. i. pedites de ſuo exercitu. x ¶ Et barbā vniuerſā. i. equites qui erāt circa regez adherētes ei ſicē barba capiti. y ¶ Et erit. hic ꝑnter deſcribit⁹ puiſio victus circa ezechiā ⁊ pplm eius quia lz exercitus ſēnacherib ⁊raz iudee i circuitu hierlz deſtruxerit: ⁊ bona ptim vaſtauerit: ⁊ ptim rapuerit: tñ dīs de victu ezechie ⁊ pplo ſuo ꝓuidit: vt dictum fuit iiij. Reg. xix. exponēdo illud: Hoc erit ſignum: comedeh⁹ áno qđ repperer⁊ ⁊c̄. ⁊ quātū ad hoc dī hic: y ¶ Et erit in die illa. i. tpe poſt deuaſtationē p ſennacherib.

z ¶ Nutriet homo ⁊c̄]. i. vaccā vnicaz ſibi remanētem de magno armēto boum. i. ceteris raptis ⁊ ꝓſūptis ab exercitib⁹ ſennacherib⁹. a ¶ Et duas oues. ſibi remanētes de magno grege ouiū: ceteris ꝓſūptis ab aſſyrijs.

b ¶ Et p̄ vbertate ⁊c̄] q̄ dñs dabit benedictiōem ſuā: ⁊ ſic hēbūt tantū de lacte: q̄ ſufficiet ei ad ſuſtētationez domus ſue: innñ q̄ nō ſolū comedet lac: ſz pinguedinez lactis q̄ colligit in butyro. Aliqui aūt exponūt hoc ad oppoſitū dicētes: q̄ per hoc exp̄mit defectus victus illō tpe ꝓpter vaſtatiōem terre ſic exponētes: Comedet butyrū. ꝓpter panis defectuz: ſz lr̄a p̄cedēs videt repugnare vbi dicit: Et p̄ vbertate: ſitr ſbſequēs cū dī. c ¶ Butyrū ⁊ mel comedet: vl māducabit. vbicūq̄z. n. iſta duo iūguntur in ſcriptura ſignāt abundātiā bonoꝝ ⁊re: vñ ⁊ terra p̄miſſionis ad ſui ꝓmēdatiōem frequēter dī in veteri teſtamēto fluens lacte ⁊ melle. d ¶ Omis hō ⁊c̄]. i. boies iuſti viuētes vita humana: ⁊ nō beſtiali: iſti fuerunt relicti i medio terre iudee euadentes gladiuz ſēnacherib: ſz mali qui erāt in peccatis obſtinati: fuerūt per eū exterminati: ⁊ iſtis iuſtis remanētib⁹ fuit ſufficiēter p uiſuz de victu. e ¶ Et erit in die ⁊c̄]. valentes mille argēteos. f ¶ Et in ſpinas ⁊c̄], ppī defectū colētiū: q̄ ſic dictū ē: multi pierant p exercitū aſſyriozum. Ra. ſa. aliter exponit dicēs: q̄ tpe ezechie poſt mirabilē liberationez ab exercitu ſennacherib vt p̄dictum ē: ezechias iduxit pplm ad legis ſtudium: ⁊ vt magis poſſent i hoc p̄ficē abſtraxerūt ſe a vino: ita q̄ paꝝ aut nihil bibebant: ⁊ ſic remāſerūt vinee inculte. g ¶ Luz ſagittis ⁊c̄.] ppī feras ⁊ ſerpētes ibi latentes iter fruteta ibidez creſcētia: ideo ſbdit: Vepres. n. ⁊ ſpine ⁊c̄. h ¶ Et omēs mōtes ⁊c̄]. i. ſpinis ⁊ vepribus purgabunt. ad hoc q̄ poſſit ibi bladū ſeminari. i ¶ Non veniet ⁊c̄] q̄: deo faciente ſeruabit⁹ terra in puritate ſua: vt ſic faciat fructū bonū ⁊ multū: ideo ſbdit: k ¶ Et erit in paſcua bouis ⁊c̄. i. ita erit fertil⁹ in fructu: q̄ nō ſoluz ſufficiet ad ſuſtentatiōem boūm: ſed etiā aialium domeſticoꝝ.

¶ In ca⁹. vij. vbi dī in poſtilla: Et dixit a chaz Nō petā.

¶ Additio prima.

In hac rſpō ſione achaz recte intellecta nō recuſauit petere ſignū: timēs ne aliquid ad dei gliaz mō ſtraret: vt Ra. ſa. dicē potuiſſet. n. eſaias vtute diuina oñdē aliquod ſignū et achaz nolēte: ſed hec reſponſio ſaliter exponi pōt ⁊ planius. Pro quo ſciendū q̄ aliqui querūt a deo ſigna nō tētando quaſi dubitantes de diuina potētia: ſed vt firmi⁹ vbis dīnis adherēt vt pz de gedeone iudic. vj. ca. ⁊ de ezechia. j. xxxviij. c. ⁊ de multis iuſtis. Alij vero ſigna querūt quaſi volētes expientiam ſumē de dīna potētia: de qua dubitant: ⁊ hoc ē ꝓpie tētare deum: ſicut legit⁹ de iſraelitis: numeri. xiiij. c. tentauerūt me decies. Alij vero in tāta infidelitate ſūt excecati: q̄ nolūt tentare deum: ſed quaſi certificati de ipotentia ſeu ꝓuidētia dei: credūt q̄ de hoc nō requirit⁹ tentatio: ſicē nullus ſenſat⁹ tentat an ignis calefaciat: cū ſit certus de hoc. Et iſto modo achaz peſſimus tāquā nō ſolū dubius de fide: ſz tanq̄ cert⁹ de oppōito dicit: nō petā: ⁊ nō tētabo dīm. q̄ſi diceret nec primo mō qđ ē petere ſignū: nec ſcdo mō qđ eſt tētare: ego volo ſigna. in q̄ manifeſte oñdebat nullā habere fidez nec p̄fidentiā de deo. Vnde nōndū: q̄ cum eſaias dixerat ſibi: pete tibi ſigna a dño deo tuo: correſpōdēter debuiſſet dicere: Non petā: ⁊ nō tentabo dīm deū meū. ſz i ſua reſpōſiōe peſſia reſcidit deū meū: vt māifeſte oñderet: q̄ dñs de q̄ eſaias loq̄bat: nō erat de⁹ ſu⁹. ſ. achaz. Ex q̄ eſaias p̄ñter itulit: Nunqđ paꝝ vobis ē ⁊c̄. Infidelitas. n. quā achaz oñdebat in p̄dicta reſponſione maxima offenſa dei erat.

¶ In eodē. c. vij. vbi dicit⁹ in poſtilla: Et ſi dicat q̄ non cognoſcūt p certitudinem. ¶ Additio ſcda.

Poſito q̄ demones p̄cognoſcūt certitudinaliter de aliq̄ mliere p̄gnāte: an ſit paritura maſculū l'ſeminaz: ex eoruz notitia nāli que itegra i eis remāſit vt poſtillator dicit: adhuc pōt negari: q̄ de muliere'q̄ nondum ꝓcepit: demones ex ſua notitia nāli p̄cognoſcant: an ꝓceptura ſit ⁊ paritura: cū demonū cognitio nāl nō ſe extēdit ad futura mere p̄tingentia: ⁊ ideo cū in ꝓpoſito eſaias loq̄bat de vgine que nōduz ꝓcepat ſz ꝓceptura erat. Nō. n. dixit: Ecce vgo ꝓcipit ſeu ꝓcepit: ſz ꝓcipiet. Nō obſtāte rōe poſtillaris: adhuc videt cauillatio iudeoꝝ i ſuo vigore: ad quā ꝓcuacūdaz videt aliter dicendū. Pro q̄ attendēdū ē q̄ ex p̄tingētib⁹ que eq̄liter ad vtrūlibet ꝓſueuerūt ſe hr̄e: nō pōt ſumi rōnabiliter certificatio alicui⁹ ꝓpōiti dubij: et ſi ab aliquo antequā p̄tingat p̄noſticetur: vbi gra: Si aliquis dicat alicui de aliq̄ re dubitanti: crede mihi hāc rem tibi dubiaz: i cuius ſignum do tibi: q̄ ſemel ꝓcias taxillos ⁊ in illa cietiōe vnica tua p̄dicta erūt paria: manifeſtū eſt: q̄ p̄dicto q̄ paria ēciant dubitās ſi ſit diſeret⁹: nō certificabit de dubio ſuo: q̄ ad talē p̄noſticatiōem nō requirit aliq̄ ſupnālis cognitio: ſz pōt rōnabiliter eſtimari: q̄ fuit caſualiter facta: vñ

in ꝓpoſito q̄ mulieres cōiter pariūt maſculos vl̄ feminas: caſu aliq̄ poſſet q̄s veraz ptez ꝓdicē ſine hoc q̄ ſibi credatur in aliꝫs dicendis. Vñ ridiculū videt q̄ i mā tā ardua z dubia tale ſignuz offerret ad certificatioem.

¶ In eodē.c. vbi dr̄ in poſtilla: Ut ſciat reꝓbare malū.

Dotandū q̄ i hoc q̄ dicit. ¶ Additio tertia. hic: Ut ſciat reꝓbare malū z eligere bonū. videtur ꝓpheta alludere ad hoc qđ dr̄: Geñ.iij. Eritis ſicut dij ſciētes bonuz z malū. primꝰ.n. adam ſciam boni z mali illicite appetiuit.ſ. vt eēt ſicut deꝰ. vñ ibidez dr̄: Eritis ſicut dij ſciētes bonū z maluz. z ſic lapſus ē in pctm̄ ſupbie: volens ſe adequare deo. Scōus aūt adaz.ſ. emanuel: de q̄ agitur nō habuit ſciaz boni z mali: niſi vt ſciret reꝓbare malū z eligere bonū. q. d. licz iſte filius virginis de quo loquor butyruz z mel comedet tanq̄ verꝰ hō: in hoc tñ differt a primo hoie: q̄z ille bonū z malū ſcire appetiuit: vt eq̄ret deo: iſte vero vt ſciret reꝓbare malū z eligē bonū: qđ itelligit de malo culpe qđ ē ſimpliciter z vere malū: malum vere pene eſt malū ſm qđ tantū. Et nōndū q̄ ſi ſcire intelligatur hic de ſcia expimentali: ſic in p̄dictis v̄bis inuenit im peccabilitas chriſti etiā ſcōm hūanaz nām. Iſto.n. mō non ſciuit chriſtus malū: q̄: peccatū nō fecit: nec iuenꝫ ē dolus i oze eius.ī.liij.ſed tm̄ ſciuit reꝓbare malū culpe. Item notandū q̄ vbi nos hēmus: Ut ſciat reꝓbare malum t̄. hebraica lr̄a hz: q̄ ſcit. vel eo q̄ ſcit ſcōm q̄ iuenit: q̄ ſcia eligendi bonū z reꝓbandi malū fuit in ipſo emanuel anteq̄ butyrū z mel comederet.ſ. ante natiuitatem ſuā: ſicut cauſa precedit effectū: z ſic virtute huius lr̄e hr̄: q̄ ante natiuitatē ſuaz habuit ſciam reꝓbādi malū z eligēdi bonū: qđ non ꝓpetit alī puro homini.

¶ In eodē.c. vbi dicit in poſtilla: Circa quartuz dicēdū ad primū: q̄ in ſacra ſcriptura ponit duplicit ſignū.

Signū indicatiuū alicuius. ¶ Additio quarta. effectus duplicit dat in ſcriptura. vno mō cum ſignuz dat in pñti: vt aliquid credat z hoc fiendum in futuro. vt de ſigno dato gedeoni z ſilibus: vel iam factū in ꝓterito: ſicut aptio terre deglutiētis dathā z abirō fuit ſignuz vt ꝓpliꝰ crederet: q̄ deus miſerat moyſen ad ꝓbandū z gubernandū ꝓpl̄m: Nume.xvj. Alio mō cū ſignū datur i futuro vt q̄ in futuro venerit credat. vnde Joh.xiij.c. Et nūc dixi vobis añq̄ fiat vt cum factū fuerit credatis: z iſto ſcō modo intelligit hoc qđ dicit hic: Ecce dabit dñs ipſe ſignuz. Nō.n. iſtud ſignū dabat in pñti nec pñtibus: ſz futuris de domo dauid: q̄bus hoc ſignū inotuit.ſ. beate vgini z ioſeph: et ſic ñ req̄rit vt hoc ſignū dicat memoratiuū: ſz ve pnoſticū. Sed ꝫ hoc dicūt iudei: q̄ hoc ſignū impertinēter ſeu iutiliter ponit i hoc loco: cū ſolū i futuro i magna diſtātia tpis erat dāduz: nec ē rememoratiuū ꝓteritoꝝ ſcōz hāc poſitionē. Ad qđ dicēduz: q̄ hoc iterponit hic ad exprobrationē maioꝝ icredulitatis ipſius achaz q̄ oipotētiaz dinaz z eius ꝓnidētiaz intm̄ ꝓtēpſit vt ſignū petere a deo: z ēt tentare dedignaret: vt ſupra i p̄ia additione iſti⁹.c. vñ q̄: oppoſita iuxta ſe poſita clarius elucēſcūt: ꝓpheta itroduxit hoc ſignuz: quaſi diceret: O domꝰ dauid que nūc tā icredula es: q̄ dedignaris petere ſignū a deo t̄. adhuc erit tpus i q̄ dabitur domui dauid ſignū altiſſimū z ꝓfundū. ſ. Ecce vgo ꝯcipiet t̄. qđ ſignū ſimplr̄ ab angelo ꝓpoſitū tam miriſſimū z ſupernāle: illa vgo de radice ieſſe electiſſima p fidez puriſſimā marie meritorie acceptauit: vñ de illa dr̄ Luce.j.c. Beata q̄ credidiſti t̄. z ſic in domo dauid icredulitas ſeu infidelitas ipſius achaz iuxta fidelitatez ſinceriſſimā vginis glorioſe poſita: clarꝰ illuceſcit. Itē p̄dicta pnoſticatio eſaie z ſi nō eēt vtilis ipſi achaz z etiā ſuis ꝓtēporaneis: fuit tamē marie vtilitat futuris: p̄ſertim bis q̄ fuerūt ꝓtēporanei chriſti: z poſteris q̄bus ab ipſo chriſto dr̄: Scrutamini ſcripturas i q̄bus putatis vos vitā eternaz hr̄e t̄. Joh.v.c. huiuſmōi.n. ſcrutātes cū iueniūt ꝓcordātiā huiꝰ dr̄i ꝓphetici: Ecce virgo ꝯcipiet cū dicto euāgelū: Ecce ꝯcipies in vtero t̄. ad verā fidem attrahūt vel i ipſa fortius confirmant: z ideo nōnter dixit matthe⁹ i hoc loco: vt iplere tur qđ dictū ē p ꝓphetā. q. d. attēdite ꝓcordātiā ꝓphetici vaticinij cū euangelico teſtimonio.

¶ In eo.c. vbi dicit in poſtilla: Ad ſcōm dicendū: Alma ſignificat abſcōſione. ¶ Additio ꝗnta.

Quia hoc qđ dicit in heb. haalma. Attēdēduz eſt q̄ alma ſignificat vginez abſcōditā: vt dicit in poſtilla: ſed hoc qđ addit ha: eſt quodā ſyncathegorema: ꝓnotās q̄ virgo illa de q̄ agit aliq̄ rōne ē notior ceteris ꝓpr̄ aliquā ꝑeminētiā: vel q̄: de ea iā fca ē mētio ꝓut ſup pſalteriuz in additiōib⁹ ſupra pſalmū viij. largius ē expoſitū. Ex quo aliq̄ difficultas i ꝓpoſito videt emergere circa ſignificatiōez ꝓpr̄ia huiꝰ dictionis haalma. Dicūt.n. aduerſarij q̄ tpe eſaie nō erat nota beata vgo: cū nondū eſſet i rez nā: nec de ea iam eēt facta aliq̄ mētio i ſcripturis ſacris. vñ nō de illa ꝓpr̄ie pōt itelligi li ha alma: ſz de alia tēpe eſaie apud eos qb⁹ loq̄bat nota: ſeu ceteris notior. Ad qđ reſpōdendū ſcōz Rai. martini. i pugione i ptia pte diſ.iij.c.viij. q̄ iaz longe añ eſaiā Salomō de cuius ſtripe naſcitura erat: exꝑſſam de ipa fec mētiōez. ſ. puer.xxx. vbi dicit: Tria ſūt mihi difficilia: q̄rtuz penit⁹ ignoro: Vtā aq̄le in celo t̄. z viaz viri in alma. i. i vgine abſcondita ſeu ſecreta: vbi predictus auct⁹: predictas q̄ttuor vias applicat q̄ttuor vīs chriſti. ſ. aſcēſioni viā aq̄le. Vtā q̄z chriſti de cruce ad ſepulchrū qđ erat excīſuz i petra: de q̄ ptia die reſurrexit vie colubri ſupra petrā applicat. Vtiam ēt chriſti p tēpeſtates z fluctuatiōes huius mūdi traſeūtis vie nauis in medio maris applicat. Vtiam vo chriſti in vtero vginis icarnati vie viri in alma: quā viā ipe ſalomon dicit ſe penit⁹ ignorare. ſ. quō abſq̄ hūano ſemine vgo poſſet ꝯcipere pfectū deuz z hoiem. vñ eſaias nō dixit: Ecce alma ꝯcipiet: ſz haalma tāquā de nota de q̄ ſalomon longe añ fecerat mētiōez loq̄ret. Sed ex hac expoſitiōe licz vā z rōnabili iudei ſumūt occaſiōez ſubſānandi ſeu blaſphemādi puritatē z ſanctitatē vginis glioſe. Dicūt.n. ſic legat ſeries text⁹ ꝓpr̄ put iacet i lr̄a. puer.xxx.z ibi inuenit qđ cū dixiſſet ſapiens: viā viri i alma. ſtatiz ſeqtur: Sic ē via mulieris adultere: q̄ comedit z tergit os ſuū: z ait nō feci iniq̄tatez. ecce inq̄unt oñdit manifeſte q̄ alma i hoc loco nō pōt eē niſi corrupta: eo q̄ mulieri adultere ꝓpatur. Ad quā obiectiōez p̄dict⁹ auctor reſpondet: q̄ v̄ba ſalomonis i dicto li⁹ pabolice itelligi debēt: ſicut ipe liber pabole ſalomōis intitulat. vñ frequēter videt vnū ptēdere: z aliud itendere: vt ptinet ad pabolicam locutiōez. Unde via mlieris adultere intelligi dr̄ hic nō ſcia adulterans: ſz plebs iudaica: de q̄. ī. eſa. lvij. Accedite huc filij auguratricis ſemē adulteri z fornicarie. Ex quo z aliꝫs ſilibus pz q̄ mulier adultera i ſacra ſcriptura ſepe accipit ꝓ ſynagoga iudaica: qđ ex mltis rōnib⁹ p̄dict⁹ auctor ibidē confirmat. Vñ quēadmodo via aq̄le in celo: z via ſerpentis in petra: z via nauis in aq̄s: z via viri in alma mirabiles ſeu difficiles fuerunt ſalomoni: ataz diſtātes ab intellectu ei⁹: ſic fuit apud eū mirabilis z valde diſtans a rōne via iſti⁹ adultere neceſſime. ſ. ſynagoge. nō.n. ſalomonis rō debuit aut potuit capere malicie imenſitatē: ipietatis ꝓfunditatē: z pfidie ptinacitatez: qua hec adultera verꝫ meſſiā chriſtū dñm innocētez ꝓdēnaret z barrabaz ſedicioſuz z hōicidā peteret: qua ēt fatuitate ſeu iſania: vel q̄ iudia diabolica ſtimulata potuit meſſiā repellē: cecos illūinantē: claudos curātē: mortuos reſuſcitātē: z innumerabilia miracla facientē: barrabā vo q̄ nihil tale vnquā fecit ꝓ meſſia ſu

scipere. bñ igit salomon celsitudinē supradictoꝝ quattuoꝝ: ꝛ ꝓfunditatem ꝛ imensitatē fatuitatis huius adultere ꝓsiderans: vehemeter admiratꝰ subiūxit: Sic ē via mulieris adultere: sic. s. admirāda ꝛ ad intelligēdum difficilis ꝛ vltra modū stupēda: que, panē tot mēdaciorum comedit: ꝛ comedere tam auide non desinit: ꝛ tñ quasi tergens os suū: ac si nihil insanie vel iniqtatis fuit opata: eruebescere nescit: vñ hiere. iij. ei dicit: Frons mulieris meretricis facta ē tibi: renuisti erubescere que ꝛ alia ad hec ptinētia largius ponūt a ꝑdicto auctore. li. ij. d. vbi supra. ¶ In codē. c. vbi dñs in postilla: Et erit in die illa ois locꝰ vbi fuerūt mille vites. ¶ Additio. vj.

AD intelligentiā huius qđ dī: Et erit in die illa omis locus vbi fuerūt mille vites mille argenteis ꝛc. Attendendū q in vastatiōe facta p exercitū sennacherib: fuerūt vince decise intrīn: q nō potuit ab eis incole hīc fructū vsq ad longū tpus: ꝛ ideo dimittebant iculte: ꝛ sic crescebant in eis spine ꝛ vepres et fere silue que i eis degebāt. Et hoc ē qđ dicit: Omis locus vbi fuerūt mille vites mille argēteis. i. dato q vites fuerint ita bone: q alias valerent mille argēteos: tñ ex defectu culture in spinas ꝛ vepres erunt: qua rōne cū sagittis ꝛ arcubꝰ igredient illuc. s. timore ferarū. Et q: hoc nō tñ erat in vineis: sz etiā i oībus locis planis terre: ideo dicit: Vepres. n. ꝛ spine erūt in vniuersa ira. s. plana: sed q: multi tpe belli relictis campestribꝰ metu hostiū ad montē ꝓfugerūt: ꝛ aspera montiū ꝓpria manu excolebāt: ideo in his locis montuosis in ꝑmis refugium habuerūt seminādi bladū ꝛ ꝑ pascuis aialiū: eo q illa loca alta erant ꝛ culta etiā tpe belli: sic q nō erāt spine ibi ꝛ vepres. et hoc est qđ dicit: Et omnes mōtes qđ in sarculo sarient nō veniet illuc terror: spinaꝝ ꝛ vepriū rōne ita dicta: et erit i pascua bouis ꝛc. ¶ Replica.

IN. c. vij. cum postill. illū passum: nō petam ꝛ nō tentabo dñm ꝛc. exponit sicut cōiter exponit: Burgen. tanꝝ ismael ꝺ omēs exponit q achaz ideo petē noluit: q: ꝑ certo tenuit deus isrl nihil posse. Sed illa expositio nō videt verisimilis. Naz auꝰ ꝛ pī achaz ozias ꝛ ioathan fuerant boni cultores dei: vt habet. iiij. Reg. xv. Et achaz. xx. annoꝝ erat aīquā pī eius morere: ꝛ fortassis vsebat adhuc ozia auꝰ achaz qui fuit a dño lepra pcussus: qđ etiā achaz latere nō potuit. Et. iiij. anno regni achaz hec recusatio signi oblati facta est: vt pz: nō ē igit vīsimile q. ꝺ. tam breue tpus de notitia dei ꝛ eius potētia ꝑ pīem ꝓculdubio īstructus: q: dicit bonꝰ. iiij. Reg. xv. potuerit transire ad illā certitudinē ipotentie dei quā burgen. describit i achaz fuisse Stat. n. idolatrie deditos de dei bonitate potentia ꝛ auxilio diffidere imo ꝛ desperare sine tali certitudine. Nō n. pōt in ītellectu quantūcūq; deprauato talis pōi certitudo sine rōne manifesta vel auctoritate: q in ꝓposito assignari nō possūt. certū. n. ē q achaz idolatrādo hūit affectuz deprauatū: sed nō intellectū: q: nulla rō cuz ad idolatriā mouit: sed sola malicia q est prauitas voluntatis ꝓtra dictamez recte rōnis: ideo dī de ipso. iiij. Reg. xvj. q ābulauit i vijs regū isrl qui quāuis cēt idolatre hoc nō ꝓcessit ex rōnis prauitate: sed affectiōis: q: fecerūt vitulos colēdos ne ꝓplus iret hierlm ad cultū veri dei: ꝛ redirent sic ꝑ assuefactiōem ad regnū dom' regis dauid: put hī. iij Reg. xij. imo ꝛ ioram filius achab cū cēt cultor idoloꝝ sciuit tñ dñm ꝛ eius potētiā: quem tñ nō coluit: vñ dixit heu heu heu: Congregauit nos dñs tres reges vt traderet in manu moab: put dicitur. iiij. Regū. iij. Modicum igit valet quod burgen. hic exponit. Sed nihil ꝓbat. ¶ Caplm. VIII.

ET dixit dñs ꝛc. Anteq descendā ad diuisionez huius. c. ꝛ eius expositionē ꝑ ptes: primo videndū est quid sit tenēduz de puero de quo fit ſmo in hoc. c. cū dicit: Et accessi ad prophetissaz ꝛ pcepit filium ꝛc. Et dixerunt aliqui q istefuit filiꝰ esa. de sua vxore q vocat hic ꝓphetissa: ꝛ hoc videt sequi thomas de aqno i q̄dam postilla q sibi attribuitur tanquā ex eius dictis reportata: vbi soluuntur argumēta que solēt fieri ad ꝓtrariuz. Ad qđ primo arguit per illud qđ dicit hic. Dicitur. n. hic: Adhibui mihi testes ꝛ accessi ad ꝓphetissam ꝛc. Esaias aūt cū esset honestus ꝛ sanctꝰ nullo mō induxisset testes sui cōcubitus cū vxore. Item ꝑ hoc qđ dī: Adhibui mihi testes fideles vriaz sacerdotez ꝛc. Iste. n. vrias fuit idolatra: q: fecit altare ad silitudinē altāris qđ erat i damasco ad cultuz idoli: ꝛ sup istud offerebat holocausta ꝛ victimas: vt hī. iiij. Reg. xvj. ꝛ sic nō pōt ad lrāz duci testis fidelis. Itez q: subdit: Et zachariam filiū barachie: q fuit i duodecim ꝓphetis vndecim': ꝛ nondū erat natus: q: ꝓphetauit tpe darij regis pārū: cuius tpe ꝓsūmatuz ē tēplum vt hī. j. esdre. vj. A quarto aūt ānō regni achaz in q̄ dicta fuit ista ꝓphetia: vel cito pꝰ vsq ad illud tpus fluxerunt anni cclxvij. ꝛ sic nullo modo i tepe esaie potuit induci testis: et assumptū declarat sic: q: achaz regnauit. xvj. ānis. iiij. Re. xvj. ꝛ sic a tpe huius ꝓphetie de regno eius remanebāt. xij. āni. Cui succesit ezechias regnās. xxix. iiij. Reg. xviij. Post quē manasses regnauit. lv. annis. iiij. Reg. xxj. Post quem amon. ij. iiij. Reg. xxj. Post quez iosias. xxxj. iiij. Reg. xxj. Post quē ioachim. xj. iiij. Reg. xxiij. Post quez sedechias xj. iiij. Reg. xxiij. Postea secutū ē tpus captiuitatis babylonice. lxx. annoꝝ ſm cōem ꝓputatiōez vsq ad ānuz ꝑmum cyri: a quo etiā vsq ad ꝓsūmatiōem tēpli pꝰ reditū captiuitatis babylonice fluxerūt āni. xlvj. Joh. ij. xl. ꝛ. vj. annis edificatū ē templū hoc ꝛc. qui sil' iuncti faciūt numez ꝑdictū. Ex quo arguit q nō potuit esaias ipm adducere i testimoniū. Scōm aūt ꝓputatiōem hebreoꝝ quā frequēter secutꝰ sum fluxerūt pauciores āni: sed ꝑ hoc nō infringit argumētum: q: ſm breuiores ꝓputatiōez a tpe quo esaias dixit: Et adhibui mihi testes ꝛc. vsq ad zachariaz filiū barachie fluxerūt. cc. anni ꝛ plus. nec pōt dici q zacharias' filius ioiade qui matth. xxiij. dicit filius barachie fuerit ille testis: q: añmo: tuꝰ erat per. c. ānos ꝛ āplius: qđ ꝑz sic: q: post ioas qui interfecit hūc zachariaz regnauit amessias filius eiꝰ. xxix. annis. iiij. Reg. xiij. Et post eū ozias. lij. ānis. iiij. Reg. xv. Post cum ioathan. xvi. quarto regum. xv. Post cum achaz quattuor annos antequam esaias diceret ꝓphetiam ista: vt dictū est supra. Qui āni simul iūcti faciūt annos. cj. Itez arguit ꝑ hoc qđ subdit: Anteq sciat puer vocare pīez ꝛ mīrem auferet fortitudo damasci ꝛ spolia samarie ꝛc. q spoliatio facta fuit. vj. anno eçechie: vt dictū ē. c. ꝓcce. Et sic puer natus tūc habuit. xviij. ānos ad minus. xij. de regno achaz vt ꝑdictuz est ꝛ. vj de regno eçechie. Puer aūt scit vocare pīem ꝛ mīrem aliquā bēat tot annos: ꝛ sic nō cēt verū qđ dī: Antequā sciat puer vocare pīem ꝛ mīrem ꝛc. Igitur ꝓpter ista tenēt doctores catholici cōiter: q illud qđ dicit i hoc. c. de puero ꝑdicto: nō sit intelligendū ad lrām de filio esaie. Sed hoc soluit tho. sic. Ad ꝑmuz dicē q iductio testiū nō fuit ad videndū ꝓcubituz esa. sed scripturā ei': q: dictuz fuit sibi a dño: Sume tibi librum grādem ꝛ scribe i eo ꝛc. Ad scōm dicit q vrias sacerdos fuit testis fidelis non rōne vite: sed officij dignitate: ꝛ q: a rege achaz fidelis reputabat q: isrl erat idolatra. Ad tertium dicē: q iste zacharias neuē fuit illoꝝ qui allegati sūt: sed alꝰ illius tpis q̄ sic nominabatur Cuius rō potuit esse duplex: vt dicē. vna q: fuit de genere zacharie ꝓphete: quem interfecit ioas rex iuda: vt hī. ij. Par. xxiij. qui dī filius barachie. Matth. xxiij. ꝛ sic iste q fuit tē poze achaz fuit nominatus eodē nomine: q: ꝓsuetudo fuit apud hebreos nominibus eoꝝ q fuerāt auctētici i illo genere pueros nominare. Alia q: iste zacharias fuit simil i sācritate ꝛ auctē illi

que interfecit ioas: ⁊ sic appellat' ē noie illius: quāuis hūerit aliud nomē ꝓpriuz: sic i euangelio Joh. baptista vocat' helias ꝓpter silitudinez officij: qz iohannes ꝑuenit christi primū aduentū: sicut helias ꝑueniet scōm. Ad quartū dic: q ista spoliatio samarie de qua h agit: nō fuit illa q facta fuit nono āno osee ⁊ vj. ezechie sed illa q facta fuit per theglat phalasar que ꝑcessit illā: qz fuit facta i dieb' phacee: scōm q dicit. iiij. Reg. xv. In dieb' phacee regis israel venit theglatphalasar rex assur ⁊ cepit ahyon ⁊c. et hoc fuit anteq puer natus sciret vocare patrem ⁊ mrez. Hoc dictū vi nimis fauere errori hebreoz: qui dicūt q i istis trib'. c. s. vij. viij. ⁊ ix. nō fit mētio de christo. Ad excludendū vo hanc falsitatez ⁊ ad declarandū vitatez: ꝓio ponēda est h translatio chaldaica: que apud hebreos dicit tharguz: ⁊ ē tāte auctis apud eos q nullus fuit ei ausus ꝓtradicere. est ēt i passibus obscuris: qualis ē iste declaratiua vitatis hebraice. Sciēdū igit vbi nos hēmus hic: Et adhibui mihi testes fideles: vriā sacerdotez ⁊ zachariā filiū barachie: ⁊ accessi ad ꝓphetissā ⁊c. Illa trāslatio sic habz: Et ꝓtestat' sum ex pte mea testificatiões malas qs dixi vēturas in ꝓphetia vrie sacerdotis Ecce futurū ē quoz sic oēm ꝓsolatioez quā dixi venturā in ꝓphetia zacharie filij barachie ego adducta' suz: ⁊ accessi ad ꝓphetissaz ⁊ ꝓcepit ⁊c. Ex ista translatiõe pz q nō ē verbū esaie: cū in ꝓphetijs istoz duoz testiuz nihil dixerit vel fecerit: nec in ipletiõe coz: sed ipse de' qui illustrādo mētes prophetas constituit: ⁊ predicta ab eis ipleri facit: ⁊ p ꝓns illud qō loco illi' hēm': Et adhibui mihi testes fideles: vriā ⁊c. nō est vbū esaie testes ad scripturaz suā seu ꝓcubitū iducentis: sed magis ipius dei itroducentis dictos ꝓphetas ad ꝓnūciandū istud qō ꝑordinauit futurū: ⁊ p ꝓns illud qō sb dit in eadē serie: ⁊ accessi ad ꝓphetissā ⁊c. nō est vbuz esaie ad suā vxorez carnaliter accedētis: sed ipsius dei: qui sic ꝓphetas illustrando testes suos ꝓstituit: ita sua gr̄a virginez fecūdauit: vt pz luce. j. Secdo ex th'argū ꝑdicto pz: q vrias q h testis iducit: nō ē ille vrias sacerdos q fuit tpe achaz: qz fuit pessim' idolatra. Iste aūt dī hic dñi ꝓpha: ⁊ hoc cōcedit Ra. sa. sup locū istū dicēs: q iste vrias q h testi iducit fuit vrias filius semei: q ꝓphauit i noie dñi tpe ioachi filij ioasie: vt hī hiere. xvj. Dicit etiā q zacharias q inducit hic testis secūd' fuit ille q in duodeci ꝓphis ē vndecim': de q uz testimoniis po'ea dicet. Sed ex dictis sequtur: q ista iductō testiū nō est coꝛpalis nec in pñti facta: sed spūalis ⁊ de futuro in lōginquū: qz a. iiij. anno regni achaz in q esaias dixit illa que ponūt in hoc. c. ⁊ ꝑcedēti vt supra dictū ē: vsq ad ꝓncipiū regni ioachim sub quo vrias ꝓphauit: vt ꝑdictuz ē: fluxerūt āni. cxxix. vt pōt videri per tpa regū suppōitoz in hoc. c. ⁊ multo plures fluxerūt vsq ad tpus secūdi testis s. zacharie filij barachie. s. āni. cclxvij. scōm cōem ꝓputationē: ⁊ scōm breuioreꝛ: cc. anni ⁊ plus vt supra declaratū est ⁊ p ꝓns cū testes debeāt respondē rei testificate accessus ad ꝓphetissam nō fuit coꝛpalis nec de pñti: sed spūalis ⁊ de futuro in lōginquū: scōm q hī luce. j. Spūssanct' supueniet in te: ⁊ virt' altissimi obūbrabit tibi. q aūt beata vgo maria ꝓphetissa fuerit: pz luce. j. vbi ꝓphetauit de sua veneratione futura dicēs: Beatā me dicent oēs generatiões. qz de omnibus gētib' sūt alicq christiani dicētes eā beatā: ⁊ nō solum a christianis dicit beata: sed ēt a saracenis. Scriptū est. n. in alchorano machometi: Dixerūt angeli o maria vtiqz deus elegit te: vt purificaret te: ⁊ elegit te claraz super mlieres seculoz. Itez ibidē: Dixerūt angeli o maria deus ānūciet tibi verbū ex ipo: nomē eius iesus filius marie: ⁊ erit honorabil in hoc scło ⁊ in futuro. Itez ibidē: Dixit ipsa deus me' quō erit mihi filius: ⁊ nō tetigit me homo dixit: sicut de' creat qō vult: cū decreuit vtiqz acq̄ratur. dicit. n. esto ⁊ erit: ⁊ h' modo dixit gabriel marie: Luce. j. Non erit ipossibile apud deū oē verbū. Itez in eodē cātico ꝓphauit maria de futura reꝛobatiõe iudeoz: ⁊ vocatiõe gētiū. d. Deposuit potētes de sede ⁊ exaltauit humiles. ⁊ sic pz eā fuisse ꝓphetis saz. Nunc videda sūt testimonia testiū supra iductoꝛū ⁊ qz ꝓphetiā vrie nō hēmus scriptā explicite: sicut nec de mltis alijs ꝓphet': vt pz ex ꝓcursu libri regū: ideo recurrendū ē ad illud qō de eo dicit hiere. xxvj. fuit q qz vir ꝓphetans in noie dñi vrias filius semei: ⁊ p ꝓphauit aduersus ciuitatē istā: ⁊ aduersus terrā hāc iuxta vniuersa vba hiere. Ex quo hī q ꝓphetauit destructiõem ciuitatis hierlm ⁊ iudee p chaldeos futuraz sic ⁊ hiere. ⁊ hoc ē qō dicit i trāslatiõe chaldaica supra posita: ⁊ ꝓtestatus sū ex pte mea testificatiões malas: qs dixi venturas i ꝓphetia vrie sacerdotis: ꝓphetiā autē zacharie filij barachie hēmus i li'. xij. ꝓphetaꝛ in q zacharie. ix. dicit: Exulta satis filia syon: iubila filia hierlm ecce rex venit tibi iust' ⁊ saluato: ipse paup ⁊ ascēdens sup asinā ⁊c. qō intelligit de christo etiā scōm hebreos vt plenius oñdet qñ ad locū illū deuenerim' dño ꝓcedē te: ⁊ hoc ē qō dī in trāslatiõe chaldaica supra allegata: Ecce futuꝛ est qs oēm ꝓsolatiõez quā dixi venturā i ꝓphetia zacharie filij barachie ego adducta' sum: q cōsolatio iplenda dicit i aduētu messie: ab ipso zacharia vt dictū ē: ideo stati sbdit de aduentu eius i mūdū: Et accessi ad ꝓphetissam. i. beatā virginē ⁊ ꝓcepit ⁊ pepit filium. Et ex dictis pz: q ipletio ꝓphetie vrie de destructiõe ciuitatis fuit certuz signū de ipletione ꝓphetie zacharie futura ꝑ christi aduētu. His igit predictis pz q solutiones thome ad rões supra iductas ad ꝓbādum q lra huius. c. nō possz de filio esaie itelligi nō valēt: quia flm assumūt: discurrendū tn ē p singulos ad maiorē declaratiõez veritatis: cū. n. dicit in pria q testes fuerūt in duci ad videndū scripturā: pz flm. qz nondū erāt nati: nec fuerūt vsq ad tpus p' valde longū. Itez si fuissent pñtes adhuc nō valeret: qz postq dixerat: Adhibui mihi testes vriaz ⁊c. non dixit ⁊ scripsi. sz accessi ad ꝓphetissam ⁊c. Similit cū dī in scda: q vrias fuit testis fidel rōne officij ⁊ reputatiõis regis: qz ille vrias nō ponit h testis: vt pz ꝑ ꝑdicta: ⁊ sic falsum assumit: nec fidelitas qua allegat ē scōm veritatē sz scōm'flam hoiuz estimatiõez: que a ꝓphis sanctis nō reputat. Dz silr i tertia dī tpe achaz fuisse quēdaz ꝓpham noie zachariā filiuz barachie: vi ficticiuz: qz de scripturis non hz auctem: ⁊ iō eadē facilitate ꝓtemnit qua ꝓbat: ⁊ dato q talis tūc fuisset: tn nō fuit ille qui hic testis iducit: vt patz ꝑ ꝑdicta. Similit q i quarta dicit: Theglatphalasar spoliasse samariaz. Ad qō ꝓbādū allegat. xv. c. iiij. Reg. Ex eodē loco appet falsitas huius dicti: qz ibidez dī: q cepit aliquas ciuitates i extremitatib' regni israel existens sed ad samariā que erat metropolis nō accessit: nec p ꝓns spoliauit. His ꝓlibatis ad expositõez hui'. c. accedam' in q vt supra dictū ē: denūciatur christi resurrectio futura ad spoliatiõez infernī ꝓncipalē: ⁊ p ꝓns ad significāduz tanquā p signū rememoratiuū spoliatiõez tuoz regnoruz. s. israel ⁊ syrie. Et diuidit in duas ptes: qz ꝓio ponit denūciatio signi: scdo occultatio mysterij: ibi Liga testimoniū. Prima adhuc i duas: qz ꝓio ponit signi denunciatio: scdo ad ꝓposituz applicatio: ibi Et dixit. Circa ꝓmuz dicit esaias: a ¶ Et dixit dñs ⁊c.] in heb. hī Rotulū grandē. q dicit grādis: qz ibi scribēduz erat mysteriuz christi resurgētis: qō ē maximū. b ¶ Et scribe

Et dixit dō .viii. min' ad me. Sume tibi librū grandez:] et scribe in eo stilo hominis velocis

in eo stilo hois. i. clare ⁊ plane ita q̄ qlibet hō etiā pau lr̄atus possit legere ⁊ intelligere. vñ ⁊ i translatiōe chaldaica hī: Scribe in eo exposite. Sciendū tñ q̄ hoc nō i telligit quātū ad mysteriū resurrectiōis christi: q̄ quantū ad hoc pōit hic: Breuiter ⁊ celate. ſz nō quātū ad captiuatiōem ⁊ spoliationē regū isr̄l ⁊ syrie: que clare et lucide ponunt ī eo. c. sicut. n. dictū est. c. p̄ce. hoc decēs fuit vt regi achaz incredulo daret signū cuius nō itelligeret p̄ncipale intētuz: ⁊ tñ cū hoc ex dei liberalitate p̄peret de p̄pinq̄ liberatiōis sue effectum q̄ secreta fidei incredulis sunt celāda: vñ dicit saluator matthe. vij. Nolite sanctū dare canibus ⁊c.

spolia detrahe cito p̄dare. Et ādhibui mihi testes fidēles: uriaz sacerdotem ⁊ zacchariā filium barachie. Et ād accessi ad p̄phetissaz: ⁊ cōcepit ⁊ peperit filiuz. Et dixit dñs ad me: Voca nomen eius: ād accelera: spolia: detrahe: festina predari quia nō ſciat vocare p̄atrem suū ⁊ matrē suā: ād ferretur fortitudo damasci: et spolia samarie coram rege assyriorum. Et ād iecit dñs loqui ad me adhuc dicens: Pro eo q̄ abiecit p̄plus iste āquas syloe q̄ vadunt cū silentio: ⁊ et assūpsit magis rasin et filium romelie: propt̄ hoc ecce dñs adducet sup eos aq̄s fluminis fortes ⁊ multas: ⁊ regem assyriorum ⁊ oēz gloriā ei⁹. ⁊ Et ād scendet sup oēs riuos eius: ⁊ fluet sup vniuersas ripas eius: et ibit p iudā inundās et transiens usq̄ ad collū veniet. ⁊ Et erit extēsio alaz eius ⁊ implēns latitudinē t̄re tue ō emanuel. Cōgregamini p̄pli ⁊ vincemini: ⁊ audite vniuersi p cul t̄re. ⁊ Cōfortami et vincemini: ād accingite vos et vincemini: iterū cōsiliū et dissipabit loqmi verbū ⁊ non fiet: quia nobiscū deus. Hec. n. ait dominus ad me: Sicut i manu fortis erudiuit me: ⁊ nē irez in via p̄pli huius ⁊ dicēns: Non dicat: coniuratio. Omnia. n. que loqt̄ p̄plus iste: ⁊ cōiuratio ē. Et timorem ei⁹ nē timeatis: neq̄z paueatis Dominū exercituū ipsum sanctificate: ipse pauor vester: ⁊ ipse terror vester: et erit vobis i sanctificatōez ⁊ magis i q̄ete ⁊ māsuetudine: maxie tpe regū bonoz vt dauid salomōis ⁊ similiū. p Et assūpsit magi rasin. regē syrie. q Et filiū romelie. de p̄tectiōe eoz magis p̄fidēdo q̄ de deo. r Propt̄ h⁹ ⁊c. ⁊ i. aduersarios cū fortitudie ⁊ impetu venientes: p̄pter hoc subditur exponēdo: s Regez assyriorum ⁊c. ⁊ i. potētiā exercituū eius. t Et ascēdet sup oēs riuos ei⁹ ⁊c. i. destruet totū regnū isr̄l sic i undātia aq̄z destruit oia q̄ inuenit. v Et ibit. Dic p̄nter pōit figni iude afflictio p redūdātiaz: cū dicit: Et ibit p iudā inundās. q: exercit⁹ assyriorum q̄ ō struxit samariā in regno iude mlta vastauit q̄ p q̄daz redūdātiā. x Et trāsiēs usq̄ ⁊c. ⁊ i. inīn afflixit regnū iuda: q̄ vix potuit sustinere: qō factū fuit tpe ezechie: vt dictū est. c. p̄ce. y Et erit ⁊c. ⁊ i. exercituz eius: q̄ ad lr̄az cohortes pugnatorum vocantur ale. z Implēs latitudinē t̄re tue. i. iudee quā assyrii vastauerūt. a Emanuel. i. christe. vt oēz est. c. p̄ce. cuius dicit illa terra spāliter: q̄a ibi fuit natus: puerſatus: ⁊ passus: ſz quia sennacherib rex assyriorum cum suo exercitu fuit diuinit⁹ debellat⁹: vt dictuz ē: ideo subdit: b Congregamini ⁊c. q̄: sēnacherib pplos multos adduxit secū: qui fuerūt deuicti p āgelū. c Et audite ⁊c. ⁊ Illud. n. factū tanq̄ valde mirabile fuit diuulgatum valde lōge. d Confortamini. p̄fidētes in virtute vra. i. p̄fortabimini: q̄ ppha nō induxit eos ad p̄sumptiōez de sua virtute: sed eā p̄dixit futuraz. e Et vincemini. virtute dina. f Accingite vos. ad vicendū scōm estimatōz vraz. g Et vincemini. scōm veritatē. h Iterū cōsiliū. vrm a deo: cuius causa subdit: i Quia nobiscū deus. i. adiutoriū nrm vos debellās p angelū suū. k Dec. n. Dic p̄nter pōit vtil⁹ mōitio: vz q̄ pplus iude nō timeat ab hūana p̄secutiōe: ſz solū deuz: et h⁹ ē q̄ō dī: k Dec. n. ⁊c. ⁊ i. oñdit mihi fortitudiez suā q̄ pōt p̄tegere oēz hoiez in se p̄fidētez. l Nē irez i via ⁊c. ⁊ i. timēdo aduētuz duoz regū: sic pplus regni iude timuit valde: sicut dēm ē. c. p̄ce. de achaz et pplo ei⁹. Et p̄motū ē cor ei⁹ ⁊ cor ppli ei⁹ sic mouēt ligna a facie venti. m Dicēs. s. dñs. n Nō dicatis p̄iuratio. i. nō tieatis a p̄iuratōe regū isr̄l: ⁊ syrie p̄ vos. o Dia. n. ⁊c. ⁊ i. pplus iude. p Cōiuratio ē. i. multū loqt̄ de p̄iuratiōe duoz regū p̄ se: sic hoies mlti tientes de p̄clo aliq̄ sup se vēturo: q̄si p̄tinue loquēt̄ de ipso ⁊ q: iste tior erat mal⁹: iō subdit: q Et tiorem ei⁹. i. illius cōiuratiōis. r Nē timeat. ſz q̄d sit timēdū oñdit cū subdit: s Dñm exercituū. i. āgeloruz. t Ipsū sanctificate. ei fuiendo. v Ipse pauor vester ⁊c. offensā illius solicite cauēdo. x Et erit vobis ⁊c. vos p̄firmādo bono si ei crederet.

Zelocit spolia detrahe. istud p̄uenit christo resurgenti qui tunc celeriter spoliauit infernū: ⁊ in hoc fuit signuz rememoratiuū spoliatiōis duorum regum: ⁊ ecōuerso hec spoliatio fuit signū p̄nosticum spoliatiōis fiende per christum. o Et adhibui mihi testes fideles. vbū est ipsius dei: vt p̄dictum est: ⁊ de fidelitate ⁊ testimoniis ipsorum testiū dictū ē. e Et accessi ad p̄phetissam. i. virginem mariā vt p̄dictum est. f Et dixit dñs ⁊c. Dic p̄nter ponitur signi adaptatio. et scōo subdit ratio dicti: ibi Et adiecit Circa p̄mū dicitur. g Voca nomen eius. s. pueri nati: loquit tamen hic scriptura de futuro per modū p̄teriti: p̄pter certitudinem p̄phetie vt frequēter supra dictum ē. h Accelera spolia detrahe ⁊c. q: hec p̄prietas p̄petit christo: vt dictū est. i Quia anteq̄ sciat puer vocare ⁊c. ſciētia creata: vt dictū est capitulo p̄cedenti. vnde idem ē ac si diceret: Anteq̄ fiat homo. k Auferetur fortitudo damasci. que ē ciuitas metropolis in regno syrie. l Et spolia samarie coram rege assyriorum. qui cito post interfecit rasin regē syrie: et postea cepit oseē regez isr̄ael et samariam: vt dictum ē capitulo p̄cedenti. m Et adiecit. Dic cōsequēter ponitur ratio dicti: videlicet quare regnum isr̄l fuit ita vastatuz: ⁊ primo ponit destructionis ratio: scōo regni iude afflictio quasi p quādam redūdantiam: q: erat immediate p̄iunctum regno israel ibi Et ibit: tertio vtilis monitio: ibi Dec. n. Ratio vero vastationis regni israel fuit q: recesserat a regno iuda: ⁊ a dei cultu: colendo vitulos aureos: ⁊ p̄fidēdo i regibus idolatris. s. syrie. et hoc est quod dicit: n Propter eo q̄ abiecit populus iste. i. pplus israel. o Aquas syloe ⁊c. ⁊ i. regimen regni iuda: ⁊ dei cultuz que erat vt

in lapidem aūt offensionis
et petram scandali duabus
domibus isrl ¶ Et in laqum
et in ruinā habitātibus hie
rusalē Et ōffendent ex eis
plurimi: et cadent et cōterēt
et irretientur et capientur.
Liga testimonium: signa le
gē in discipulis meis: ¶ ex
pectabo dñm qui abscōdit
faciē suā ¶ a domo iacob: et
prestolabor eius. Ecce ego
et pueri mei ¶ quos dedit mi
hi dñs in signū et in portē
tū israel: a dño exercituum
qui habitat in mōte syon ¶
Et cum dixerint ad vos:
quērite a phitonib' et a di
uinis qui stridunt in incāta
tionibus suis: ¶ nūnqd nō
pplis a deo suo requret visio
nem ¶ p viuis ac mortuis.
Ad lēgem magis et ad testi
moniū. ¶ Quod si non di
xerint iūxta verbum hoc:
nōn erit eis matutina lux.
Et transibit per eam et cor
ruet et esuriet: et cum esu
rierit irascetur: et maledicet
regi suo et dō suo. ¶ Et suspi
ciet sursum et ad terram in
tuebitur: et ecce tribulatio
et tenebre et dissolutio et
angustia et caligo psequēs
et ñ poterit auolare de an
gustia sua.

r ¶ In lapidē aūt cē. ¶ quas iusto iudicio fecē ruē: et iste due dom' fuerāt dom' phacee filij romelie: quā fecē ruē p ozee filium hela. iiij. Reg. xv. et domus ozee filij hela quā cuz to to regno isrl fecit ruere p salmanasar regem assyriozz. iiij. Reg. xviij. et q: in regno iude erant aliqui mali et icreduli q ruerūt gladio senna cherib ex diuino iudi cio: ideo subditur.

z ¶ Et laqueū et in rui nā habitantib' hierlz q: tñ boni remāserūt sal ui tpe ezechie: iō sbdi tur: et ¶ Et offendēt est eis plurimi. nō dicē omēs: q: sicē dictuz est boni sunt saluati.

a ¶ Liga testimoniū. Hic ponit occultatio mysterij christi in pncipio huius .c. positi Et pmo pcipit ista oc cultatio. scōo prohibet superstitiosa inqsitio ibi: Et cū dixerit. Circa pmū dicit esaie a dño: a ¶ Liga tes timoniū. i. inuolue p phetiam obscuritatibus ppter icredulos quib' talia sūt celāda vt dictū est supra.

b ¶ Signa legē cē ¶ . i. designa legē euāgelicaz dandaz discipulis meis. i. aplis aliisqz christi discipulis: q pdicādo legez euāgelicaz obscuritates pphetiaz aperuerūt et declarauerūt: oñdentes eas in christo impletas: vt pz in actib' aposto lozū: sicut fuerat a deo pordinatū: et hoc modo fuit dictum danieli. xij. c. Vade daniel: q: clausi sūt signatiqz sermones vsqz ad pfinitū tpus. c ¶ Expectabo dñm cē. Verbuz est esaie respōdentis: Expectabo dñm. s. iesum christū in carnē venturū. d ¶ Qui abscōdit cē ¶ a domo iacob. i. a pplo iu daico descendēte a iacob: q: in aduētu ei' pplus ille p ma iozi pte fuit cecatus p infidelitatē: scōm q dicit Ro. xj. Le cita) ex pte pringit i isrl cē. e ¶ Et pstolabor eū. i. patiens ex pectabo eius aduētū: licz differat in tpus longū. f ¶ Ecce ego cē. ¶ Aliq exponūt hoc de duob' filijs esaie. s. de iasub et de eo q vocatus ē accelera spolia detrahe in pncipio hui' c. quē dicut fuisse filiū esaie: sz istud oñsum ē cē falsuz. Itez isti magis iudaizāt i hoc q Ra. sa. hebre' q dicit h' cē intelli gendū de discipulis pphetaz: q dicūt eoruz pueri seu filij: q: sunt ab eis in lege dīna instructi: et p talez modū dicē apo stolus. j. cor. iij. in christo iesu per euāgeliuz ego vos genui et scōm hoc hic dicit esaias: f ¶ Ecce ego et pueri mei. i. di scipuli quoz aliqui habuerūt spm pphetandi: iō sbdit:

g ¶ Quos dedit mihi dñs. a quo ē pphetie spūs. h ¶ In signū et portentū. fuerūt n. pphete pcepti et vilipēsi: et multi eoz occisi: de quoz numero fuit esaias i signū christi passu ri cuius erāt nūcij. i ¶ A dño exercituum. i. angelozz.

k ¶ Qui hitat cē. ¶ ibi. n. tūc erat tēpluz: in q erat ppiciato riū qō sedes dei dicebat: vt dictuz fuit exo. xxv. et inde dīna respōsa dabant. l ¶ Et cuz dixerint. Hic pnter superstitio sa inqsitio, phibet cum dicit: Et cū dixerint ad vos. s. hoies idolatre et supstitiosi. m ¶ Quērite a phitonib' et a diui nis. responsuz de occultis et futuris. Dicunt aūt phitones q diuinat quodaz mō speciali. s. p apparentē suscitatiōem ali cuius mortui: sicut dictū fuit diffusius. j. Reg. xxviij. Dicūt aūt diuini generalit diuinatores superstitiosi. n ¶ Qui stri dent cē. ¶ q: vtunt q̄busdam noībus et verbis ignotis: et sbditur respōsio ppli fidelis: o ¶ Nūquid cē. quasi dicerz sic respōdebitis talib' malis psuasionib'. Nunqd ñ cē. ¶ Qsi dicēt sic: q: infideles req̄rūt hoc a deo suo sal so: et sic debēt fideles q̄rē a deo suo vo: iō sbdit: p ¶ Ad legē magis cē ¶ . i. ad legez dīni' da tā: et ad testioniū pphetaz a dō in spiratozū magi ē recurrendū q ad phitones et dīnos q ¶ Qsi non di xerint. i. fecerit. r ¶ Juxta vbum hoc recurrēdo. s. ad phitones et di uinos ꝫ vbuz h'. s ¶ Nō erit eis matutia lux. i. va di cognitō et dīna psolatio: sicē acci dit tpe regis sedechie: ideo sbdit: t ¶ Et cuz esurie rit irascet. q: tē, p pē obsidionē logā sēnacherib pualu it fāes i ciuitates. iiij. Reg. xxv.

v ¶ Et maledi cent cē ¶ q: multi valde de pplo iuda ducti ipatiētia ma ledicebant sedechie sub quo venerat eis ista miseria: et etiā dimittēdo legez ei' ad ritum gētiliū trāseundo.

x ¶ Et suspiciet sursū. quasi q̄rens a deo auxiliū necessi tate ppulsus: et hoc dicit p pplo q cuz sedechia remāsit i ciuitate et i lege. y ¶ Et ad terraz intuebit. p pfusio ne et desperatione: ideo subdit: z ¶ Et ecce tribulatio. quātū ad afflictiōem corpoz. a ¶ Et tenebre. quātuz ad deiectōez mētiū. b ¶ Et dissolutio. viriū ex tioze. c ¶ Et angustia. s. mētis: eo q nō apparebat via euasi onis. d ¶ Et caligo psequēs. q: sedechias et viri bella tozes de nocte fugerūt et chaldei eos insecuti sī. e ¶ Et nō potit auolare. q: sedechiā pphenderūt. iiij. Re. xxv.

¶ In. c. viij. vbi dī in postilla: Hoc dictū vī fauere ni mis erroi hebraoz. ¶ Additio prima.

Ad q ptinent i postilla san. tho. vel q ei attribu unt nō video t fauere erroi hebraoz i aliquo. Quz i hoc loco p' q posuit expositiōem hebraeo rū itelligētiuz q iste puer q vocat: Accelera spolia de trahe cē: itelligitur fuisse filius esaie. Cōsequnt ponit ꝫ eos obiectiōes que i hac postilla ptinent: p' ea ponit exposi tiōez glose cōis. s. q hoc itelligat de christo: q posita sub iūgit hec verba: Hec aūt expositio ñ ē tāte auctis sicē su perior: que fuit supra. ca. vij. de alio signo: quia magis extorta ē et ex scripturis nō habz auctem. vñ q̄daz dicūt nō cē icōueniēs si hoc itelligat ad lram de filio esa. ita tñ q puer ille sit figura christi: Hec ille. Ex q̄b' verbis pz manifeste q ipse nō ip: obat illā expositiōez q dicē ista in telligi de christo ad lram: sz dicē q nō ē tante auctis sicē supioz: cui' rōnem reddit māifestaz. Nā pria hz auctez ex euāgelio: Matth. j. h' totū fām ē vt ipleret q̄d dēm ē p pphaz: Ecce vgo pcipiet. sz expositio h' nō hz tātaz auctem: cū in sacra scriptura nō ptineat: q hoc quod dicitur hic: Accessi ad pphetissam. itelligatur de beata virgine: et sic manifestum ē q non est tante auctis sicut

precedens. Item principale fundamentuz quod ponit postillator ad firmanduz hanc expositionem: est illud qđ ptinet in trãslatiõe chaldaica: ex qua pcludit ꝛ bene q hoc qđ dr hic: Accessi ad pphetissaz: nõ ẽ verbũ esaie: sed ipius dei. ꝛ quia hoc fũdamentũ licz sit vez non tñ ẽ tante auctoritatis: sic si i lra ptineret: iõ verba sancti. pdicta vl eidem attributa sũt manifeste rõnabilia: nec in hoc fauet errori hebreoz. Nam illa q̃ ptinent in vij. ꝛ ix. c. necesse ẽ vt intelligãt de christo ad lram: sz ea que ptinẽt in hoc. c. viij. nõ habẽt ex necessitate lre vt intelligant de christo ad lram: sz auctẽ chaldaice trãslationis vt dictũ est. ¶ In eodẽ. c. vbi dr in postilla Similit qđ in. iiij. Reg. dr: Theglatphalasar spoliasse samariã vt in. iiij. Reg. dicit. ¶ Additio scda.

Licet theglatphalasar nõ expoliasset samariã qui tñ aliqs ciuitates regni israel cuius samaria est metropol cepit: satis vere posset dici q expoliauit samariã licz nõ totã nec totũ regnũ expoliasz sicutq expoliat aliquẽ de aliqbus bonis suis: dr ipz expoliasse quãuis nõ ex toto.

¶ In eod. c. vbi dr i postil. In q̃ vt supra dẽz est denũci at christi resurrectio futura. ¶ Additio tertia.

Aque ptinent in hoc. c. nõ videt ptinere ad signũ indicatiuum nec rememoratiuũ. nõ. n. in hoc. c. dicit: Dabit vobis signuz sicut i pceden ti: vt pz discurrẽti lram: ꝛ iõ licet expoliatio duoz regũ fuit figura expoliatiõis iferni per christuz fiẽde: sicut hi storie vet. test. fuerũt figure eoz q̃ ptigerunt in nouo: nõ tñ ex hoc dicunt fuisse data tanq̃ signa indicatiua seu rememoratiua.

¶ In eod. c. vbi dr i postil. Et erit vobis i sanctificatõez Dc qđ dicit hic: Et erit ¶ Additio q̃rta.

vobis in sanctificatiõem ꝛ i laqueũ ẽ. ppter videt referẽduz ad tpus aduẽt christi i carnẽ in q̃ tpe fuit christ i sanctificatiõem credẽtib: ꝛ in lapidez offensiõis: ꝛ petraz scandali duab domib isral. s. regali ꝛ sacerdotali: quas ppter suã icredulitatez iusto iudicio fecit ruere: ꝛ vtraq̃ eaz pcucit dici domus i scriptura. Vñ in pcedẽti. c. Audite nũc domus dauid. qđ intelligit de domo regali. ꝛ in psal. Dom aaron bñdicite dño. intelligit de domo sacerdotali. Dicere autez q̃ iste due domus intelligãt de domo phacee filij romelie ꝛ de osea filio bela: q̃ fuerunt reges israel nõ videt puenienter dici. Nam sic i regno iuda licet fuerint multi reges succesiue: nõ tñ ppter hoc dicũt mlte domus: sz dom dauid tñ: sic dicendum ẽ de regib isral. Sequit: Et in laqueũ ꝛ ruinã hitantib hierlm: qz i ciuitate hierlm vbi christus passus fuit multi ruerũt p infidelitatez: nõ tñ omes et iõ sequitur: Et offendent ex eis plurimi. i. nõ omes scdz istaz expositionẽ. ppzie sequitur imediate: Liga testimoniuz ẽ. qđ intelligit de occultatiõe mysterij christi: de q̃ statim i pcedentib agit: ꝛ exponat sicut i postilla.

¶ In eodẽ. c. viij. vbi dicit in postilla: Non erit eis matutina lux. ¶ Additio q̃nta.

Secundũ glosam q̃ dicit hic: matutina lux: intelligit ipse christus: ꝛ hoc ẽ ppzie dictũ. Naz christ est lux vera que illuminat oẽm hoiem Joh. j. Et dicit matutina qz añ oẽm lucez creata. Unde hic pphet reuertit ad declaratõez eoz q̃ supra dixerat Erit in sanctificatiõez. s. credentib. Et in lapidẽ offensionis. s. nõ credẽtib. Et primo agit de scdo vsq̃ ad finez. scdo vero de primo a pncipio sequẽtis. c. vsq̃ ibi: zelus dñi faciet hoc. Unde circa pmuz cũ dixisset: Non erit ei. s. pplo nõ credenti: Matutina lux. i. christus: ne forte quis estimaret q̃ hoc ptingeret illi populo icredulo: eo q̃ nõ habuissent psentiã pdicte lucis: ideo dicit: Transibit p eam. vñ luce. iiij. c. Jesus transiẽs per mediuz illoz ibat. ꝛ hoc qđ dicit: p eam. intelligitur iudeam vel hierlm de qua dicit: Et conzuet ꝛ esuriet. qđ pt itelligi ad lraz de tẽpore obsidionis hierlm p romanos: et sequit: Et cum esuriet irascet ꝛ maledicet regi suo ꝛ deo suo: qđ ppzie intelligit de christo cui maledicebant sicut ꝛ hodie: et sequit: Aspiciet sursum. i. p auxilio diuino seu celesti. Et ad traz ituebit. p subsidio ireno. Et q̃ neutrũ iueniebant: iõ sequit: Et ecce tribulatio ꝛ tenebre. s. ignorantie ꝛ infidelitatis. Et dissolutõ s. virtũ seu vtutum. Et angustia. pcipitatiõis seu pplexitat: Et caligo. psequẽs. s. cecitas idurati cordis: Et nõ poterit auolare de angustia. q̃cunq̃ remedio: ꝛ sic ppha declarat illud qđ dixerat de christo. Qz erit in lapidẽ offensiõis ꝛ i petram scandali hitantib hierlm. vt supra. Et sequit in sequnti c. Primo tpe alleuiata ẽ ze. i quo declarat pmũ qđ dixerat s. Et erit in sactificatiõem. s. credentib q̃bus p oppositũ dicẽ Uiderũt lucez magnã ꝛ lux orta est eis. ꝛ incipit a tpe pdictionis christi ꝛ ab initio miraculoz eius de q̃ dr: prio tẽpe alleuiata ẽ ze. et exponat sicut i postilla ze. ¶ Replica.

In. c. viij. cum postillator amore veritatis fidei christiane pmot diceret sanc. tho. nimis fauẽ errori iudeoz exponẽdo pncipiuz huius. c. de filio esaie quẽadmodũ iudei faciunt: qđ tñ vere exponi debz de christo spoliãte ifernũ ze. Burgen. assumit certamẽ p sanc. tho. asserẽs q̃ i nullo fauet iudeoz sic expositiõi: qđ q̃ vez sit pz ex hoc prio: qz friuolis ꝛ fatuis assertiõib nititr soluẽ argumẽta catholicoz: que fieri psueuerũt ꝑ illum iudeoz errorez. Scdo qz nõ roborauit argumẽta catholicoz nec aliquid facit p vera christianoz expositõe: sz lram pntez diuidit: exponit: pcordat quantũ pt p pfidia iudeoz. Tertio qz dicit catholicã expositiõem extortã: demũ qz dicẽ eã non ẽ tante auctis sic illaz supra. c. vij. vbi ille passus: Ecce vgo pcipiet. exponit de christo auctẽ euangeliste. Sed q̃ro: ista auctoritas quã pfert an sit apd iudeos auctẽtica. magi aut apud christianos. sed certũ ẽ q̃ nõ apud iudeos: qz translatio chaldaica cui initr expositõ hui lre ẽ apd iudeos maxie auctẽ. Exẽplũ at cui initr. vij. c. expositõ nulli auctis ẽ apd hebreos. igit maioꝛ auctis ẽ apd iudeos expositõ hui loci q̃. vij. c. Ad faciendũ. n. fidẽ infidelib p euangeliuz qđ nõ recipiũt nihil pcludim: nisi cũ h initamur eoz fũdamẽtis q̃ negare nõ psueuerũt. Nec valet qđ burgen. ponit ꝑ replicã postill. de spolio facto p theglatphalasar: qz p hoc spolium nõ est ablata fortitudo damasci ꝛ samarie: put innitit i lra sed fuit pticularis inuasio facta tpe ozie ꝛ ioathan. Quid autez hoc ptinet ad filiuz esaie de q̃ iudei false exponũt ꝛ sanc. tho. approbat. Sed qz postill. hic expositionẽ san. tho. pertractat. burgen. oppido offensus nescit i hoc. c. pacifice loq: qz nescit tolerare theologicũ modũ loq̃ndi postill. quo dicẽ destructõem duoz regnoz fore signũ pnosticuz destructionis ꝛ spoliatõis iferni. Spoliatiõez aũt iferni fore signuz rememoratiuũ spoliatõis de q̃bus hic dr ad lram: qđ egre se Burgen. facit argumẽtũ suũ psuetum a modernis hereticis receptũ: hoc nõ ponit i textu: igit nõ ẽ ze. qz vt inqt de signo nulla fit mentio. Quãuis aũt in lra etiã nõ fit mẽtio de figura: dicẽ tñ burgen. q̃ vna spoliatõ est figura alteri us. Nũc aũt figura est significatiua figurati. Significatiuũ aũt ꝛ signũ quãtũ distant dicat burgen. grandipẽsor.

Primo tẽpe. Anteq̃ descendã ¶ Caplm. IX

ad diuisionẽ huius. c. Sciendum q̃ iudei ꝛ aliqui expositores catholici i hoc eos nimis sequẽtes exponunt pncipium huius capituli ad litteram de captiuitate duplici filioruz israel. Prima autem fuit facta per theglatphalasar regez assyrioꝛum: qui captiuauit duas tribus vltra iordanem: ꝛ transiens iordanem captiuauit multos de terra ẓabulon ꝛ neptalim: vt habetur. iiij. Regum. xv. ꝛ de hoc exponunt quod dicitur in principio huius capituli.

Primo tpe. i. pma captiuitate. Alleuiata est ira çabulon et terra neptalim. s. a podere peccatoꝝ: hitatoꝝ suis i captiuitatem ductis. postea vero salmanasar rex assyriorum cepit osee regem israel ⁊ residuum populi quod remanserat transtulit in assyrios: vt habetur. iiij. Regū. xvij. ⁊ de hoc exponunt quod sḋit: Et nouissimo aggrauata ē via maris trans iordanē galilee gentium. quia aggrata fuit tota terra per dñi flagella in captiuitatē ducta. Dī aūt illa ira via maris: qz est ibi via publica ad portādū merces a iordane ad mare mediterraneū ⁊ econuerso Sz ista expositio vī icoueniēs. pmo qz ipli cat ꝫria saltē i mō lo qndi: qz pmā captiuitatem notat alleuiationē: ⁊ scōam aggrauationē cū tñ fuerūt eiusdē rōnis. Itez qz si loquere ē de secūda captiuitate: cū dicit: Et nouissimo aggrauata ē ⁊c. nō fieret ibi mentio de galilea que i pma captiuitate fuit captiuata saltē in magna pte: sed magis de samaria que erat ciuitas metropol regni: ⁊ pncipalis fuit obsessa ⁊ capta per salmanasar. Tertio qz matthe⁹. iiij. c. dicit hanc pphetiā fuisse ꝛpletaz ad lram i christo. d. sic de christo: Et relicta ciuitate sua nazareth venit ⁊ habitauit i ciuitate capharnaum maritima: i finib⁹ çabulon ⁊ neptalim: vt adimpleret qđ dictū ē p esaiaz pphām. Terra. n. zabulon ⁊ terra neptali via maris trās iordanez galilee gentiuz. Populus q̄ ābulabat i tenebris vidit lucē magnā ⁊c. Itē cū oēs expositores catholici dicant: q⁹ necesse ē de christo ītelligi illud qđ dicit supra septio: Ecce vgo ꝯcipiet ⁊ pariet filiū ⁊c. eo q⁹ dicit matth⁹. j. Hoc aūt totū factū ē: vt adimpleret qđ dictū ē a dño per pphām dicētez: Ecce virgo hēbit i vtero ⁊ piet filiū ⁊c. eadez necitate ꝛpellit qlibet doctoꝝ catholicus exponere de christo qđ dī hic: Primo tpe alleuiata est ⁊c. cū matthe⁹ dicat h⁹ ipletū ee i christo. Igit seqndo sniaz beati matth⁹. pñs. c. in q̄ ponit mysteriū christi quātū ad ei⁹ exaltationē in signū liberatōis regni iude: i duas ptes diuidit: qz primo ponit christi exaltatio: scōo dicta liberatio: ibi Verbū misit dñs. Circa pmuz sciendū: q⁹ christ⁹ fuit exaltatus: primo quātū ad declarationēz sue ocitatis i pdicatiōe sua ⁊ miraculis: scōo quantū ad exaltationēz hūanitatis ad t ex terā pīs. Primo igit ponit pmum: et scōo scōm: ibi Paruul⁹ Circa pmū sciendū: q⁹ ad pdicationem christi aliq̄ iudei crediderūt ⁊ in fide pmanserūt: aliq̄ aūt obstinati i sua malicia remanserūt: ⁊ aliq̄ a pncipio credētes p⁹ea ad vomitū reuersi sūt: ⁊ de istis mixtim loq̄t hic pphā. Circa pmuz dicit:

a Primo tpe alleuiata ē ira ⁊c. qz ibi christus circa pncipiū sue pdicatiōis publice frequēter docuit: ⁊ miracula fec: vt dicit matth⁹. ⁊ supra allegatū ē. ⁊ sic fuit ira illa alleuiata a iugo diaboli p ptātez christi: Verūtū qz plures eoꝝ reuersi fuerūt ad vomitū: iō sḋit: b Et nouissimo. i. circa finē pdicatiōis christi. c Aggrauata est via maris. quare aūt illa ira dicat via maris: supra expōitum est. de ista aūt aggrauatiōe hī matth⁹. xj. vbi dicitur: Tūc cepit exprobare ciuitatib⁹ in qb⁹ facte sūt virtutes: et ideo sḋitur: Ve tibi corozaī: ve tibi bethsaida: quoniā si in tyro ⁊ sydone facte eēnt virtutes: q̄ facte sunt in vobis: olim in cilicio ⁊ cinere penitentiam egissent. Iste autem ciuitates erant supra mare galilee i finibus zabulon ⁊ neptalim. Et postea sḋitur: Populus qui ambulabat in tenebris vidit lucem magnam. Iste populus fuit populus iudeorum: qui ambulabat in tenebris ignorantie ⁊ errorum: quia non habebant notitiam veri dei: nec legis mosaice: nec prophetarum: nec aliquorum sanctorum: nec habebant aliquam notitiam de christo: nec de regno celorum: nec de vita eterna: nec de aliquibus aliis que pertinent ad veram fidem: et ideo ambulabant in tenebris ignorantie ⁊ errorum. Vidit lucem magnam. i. christus q̄ est lux mūdi per pdicationem ⁊ miracla per que virtute faciebat. Habitantibus ⁊c. Terre. n. ⁊ ignorantia significat mortem vmbra. h Lux orta est eis. s. vita euangelica. vel pōt hec lra referri ad pres detētos in lymbo iferni: qb⁹ lux orta fuit: qñ christus ad eos descendit p⁹ passionēz suā. i Multiplicasti ⁊c. hoc refert ad illos q̄ christo pdicāte primo crediderūt: p⁹ea ad vomitū reuersi sūt: vt pdictuz est: ⁊ iō ex eis nō fuit mā letitie. Et pñter sḋit de credentib⁹ ⁊ in fide pmanētib⁹: k Letabūt coꝝ te ⁊c. messores. n. in plenitudie messis: ⁊ victores i spoliis diuidendis valde letāt. ⁊ ita fuit de discipl⁹ christi: qñ in die penteco stes receperūt plenitudinē spūssancti alta voce: ⁊ varijs linguis loq̄ntes magnalia dei: actū. ij. Et hui⁹ letitie sub dit rō cū dī. l Jugū. n. oneris eius. i. veteris legis: de q̄ onere dī actū. xv. Q: hoc est onus qđ nec nos nec pres nri portare potuim⁹. m Et vgā humeri eius. i. scribarū ⁊ pharisеoꝝ: q̄ supra onus legis addebāt ordinatōes pplo graues: scōm q⁹ dī matth⁹. xxiij. Alligant. n. onera grauia ⁊ iportabilia: ⁊ iponūt ea sup humeros hoiuz: digito aūt suo nolūt ea mouē. Ab istis aūt onerib⁹ fuit liberat⁹ fidel⁹ pplus p libertatē spūssancti: q̄ est in lege noua. n Et sceptr⁹ ⁊c. scōm q⁹ dicit iosephus libro de iudaico bello: p⁹ ascensiōez christi iudea fuit mltis dissensiōib⁹ intraneis dissipata: ⁊ erant ibi aliq̄ tyranni qui pplm vexabāt. multiplr ⁊ reb⁹ suis spoliabāt: et maxie pplm credētē i christū: vt patz i actib⁹ apl⁹oꝝ a q̄ b⁹ fidelis ppls fuit liberat⁹ p exercitū romanū veniētē ꝫ iudeā: qz tūc admōit⁹ fuit p angelū: vt transiret in regnū agrippe q̄ erat ꝛfederat⁹ romānis: vt hī i ecclīastica historia: ⁊ exactores p̄dicti fuerūt destructi: ⁊ ciuitates eoꝝ succese igni. o Sicut i die madiā. ista fuit victoria gedeonis: de q̄ hī iudic. vij. q̄ fuit sibi pnūciata per āgelū: sic ⁊ fidelis ppls liberat⁹ fuit p denūciatiōez āgeli i regno agrippe: vt dcz ē: ⁊ exactores eoꝝ occisi p exercitū romanoꝝ: ⁊ ciuitates eoꝝ succese ⁊ bona eoꝝ: iō sḋit p Quia iugū ⁊c. i. acqsita cū clamore ⁊ rapia. q Et vestimētū ⁊c. i. vestimētū occidētis: ⁊ occisi: qz nō solū vestimēta occisoꝝ ingnāt sāguine: sz et cuz h⁹ vestimēta occidētiū. r Erit i ꝛbustionē ⁊c. qz romāi īcēdentes hierl⁹ ⁊ alia loca vbi erāt pdēi exactores ⁊ tyranni sil⁹ cō busserūt vestimēta illoꝝ tyrānoꝝ ⁊ ea q̄ rapuerāt ab alijs: q̄ū miltos iffecerāt: vt hēt li⁹ de iudai. bello. Ex h⁹ aūt qđ dī hic: Et erit i ꝛbustiōez ⁊ cib⁹ ignis. Illi q̄ exponūt hūc passū de exercitu senacherib ab angelo pcusso: vt

Primo tpe. i. pma captiuitate. Alleuiata est ira çabulon et terra neptalim. s. a podere peccatoꝝ: hitatoꝝ suis i captiuitatem ductis. postea vero salmanasar rex assyriorum cepit osee regem israel ⁊ residuum populi quod remanserat transtulit in assyrios: vt habetur. iiij. Regū. xvij. ⁊ de hoc exponunt quod sḋit: Et nouissimo aggrauata ē via maris trans iordanē galilee gentium. quia aggrata fuit tota terra per dñi flagella in captiuitatē ducta. Dī aūt illa ira via maris: qz est ibi via publica ad portādū merces a iordane ad mare mediterraneū ⁊ econuerso Sz ista expositio vī icoueniēs. pmo qz ipli cat ꝫria saltē i mō lo qndi: qz pmā captiuitatem notat alleuiationē: ⁊ scōam aggrauationē cū tñ fuerūt eiusdē rōnis. Itez qz si loquere ē de secūda captiuitate: cū dicit: Et nouissimo aggrauata ē ⁊c. nō fieret ibi mentio de galilea que i pma captiuitate fuit captiuata saltē in magna pte: sed magis de samaria que erat ciuitas metropol regni: ⁊ pncipalis fuit obsessa ⁊ capta per salmanasar. Tertio qz matthe⁹. iiij. c. dicit hanc pphetiā fuisse ꝛpletaz ad lram i christo. d. sic de christo: Et relicta ciuitate sua naçareth venit ⁊ habitauit i ciuitate capharnaum maritima: i finib⁹ çabulon ⁊ neptalim: vt adimpleret qđ dictū ē p esaiaz pphām. Terra. n. zabulon ⁊ terra neptali via maris trās iordanez galilee gentiuz. Populus q̄ ābulabat i tenebris vidit lucē magnā ⁊c. Itē cū oēs expositores catholici dicant: q⁹ necesse ē de christo ītelligi illud qđ dicit supra septio: Ecce vgo ꝯcipiet ⁊ pariet filiū ⁊c. eo q⁹ dicit matth⁹. j. Hoc aūt totū factū ē: vt adimpleret qđ dictū ē a dño per pphām dicētez: Ecce virgo hēbit i vtero ⁊ piet filiū ⁊c. eadez necitate ꝛpellit qlibet doctoꝝ catholicus exponere de christo qđ dī hic: Primo tpe alleuiata est ⁊c. cū matthe⁹ dicat h⁹ ipletū ee i christo. Igit seqndo sniaz beati matth⁹. pñs. c. in q̄ ponit mysteriū christi quātū ad ei⁹ exaltationē in signū liberatōis regni iude: i duas ptes diuidit: qz primo ponit christi exaltatio: scōo dicta liberatio: ibi Verbū misit dñs. Circa pmuz sciendū: q⁹ christ⁹ fuit exaltatus: primo quātū ad declarationēz sue ocitatis i pdicatiōe sua ⁊ miraculis: scōo quantū ad exaltationēz hūanitatis ad t ex terā pīs. Primo igit ponit pmum: et scōo scōm: ibi Paruul⁹ Circa pmū sciendū: q⁹ ad pdicationem christi aliq̄ iudei crediderūt ⁊ in fide pmanserūt: aliq̄ aūt obstinati i sua malicia remanserūt: ⁊ aliq̄ a pncipio credētes p⁹ea ad vomitū reuersi sūt: ⁊ de istis mixtim loq̄t hic pphā. Circa pmuz dicit:

a Primo tpe alleuiata ē ira ⁊c. qz ibi christus circa pncipiū sue pdicatiōis publice frequēter docuit: ⁊ miracula fec: vt dicit matth⁹. ⁊ supra allegatū ē. ⁊ sic fuit ira illa alleuiata a iugo diaboli p ptātez christi: Verūtū qz plures eoꝝ reuersi fuerūt ad vomitū: iō sḋit: b Et nouissimo. i. circa finē pdicatiōis christi. c Aggrauata est via maris. quare aūt illa ira dicat via maris: supra expōitum est. de ista aūt aggrauatiōe hī matth⁹. xj. vbi dicitur: Tūc cepit exprobare ciuitatib⁹ in qb⁹ facte sūt virtutes: et ideo sḋitur: Ve tibi corozaī: ve tibi bethsaida: quoniā si in tyro ⁊ sydone facte eēnt virtutes: q̄ facte sunt in vobis: olim in cilicio ⁊ cinere penitentiam egissent. Iste autem ciuitates erant supra mare galilee i finibus zabulon ⁊ neptalim. Et postea sḋitur: Populus qui ambulabat in tenebris vidit lucem magnam. Iste populus fuit populus iudeorum: qui ambulabat in tenebris ignorantie ⁊ errorum: quia non habebant notitiam veri dei: nec legis mosaice: nec prophetarum: nec aliquorum sanctorum: nec habebant aliquam notitiam de christo: nec de regno celorum: nec de vita eterna: nec de aliquibus aliis que pertinent ad veram fidem: et ideo ambulabant in tenebris ignorantie ⁊ errorum. Vidit lucem magnam. i. christus q̄ est lux mūdi per pdicationem ⁊ miracla per que virtute faciebat. Habitantibus ⁊c. Terre. n. ⁊ ignorantia significat mortem vmbra. h Lux orta est eis. s. vita euangelica. vel pōt hec lra referri ad pres detētos in lymbo iferni: qb⁹ lux orta fuit: qñ christus ad eos descendit p⁹ passionēz suā. i Multiplicasti ⁊c. hoc refert ad illos q̄ christo pdicāte primo crediderūt: p⁹ea ad vomitū reuersi sūt: vt pdictuz est: ⁊ iō ex eis nō fuit mā letitie. Et pñter sḋit de credentib⁹ ⁊ in fide pmanētib⁹: k Letabūt coꝝ te ⁊c. messores. n. in plenitudie messis: ⁊ victores i spoliis diuidendis valde letāt. ⁊ ita fuit de discipl⁹ christi: qñ in die penteco stes receperūt plenitudinē spūssancti alta voce: ⁊ varijs linguis loq̄ntes magnalia dei: actū. ij. Et hui⁹ letitie sub dit rō cū dī. l Jugū. n. oneris eius. i. veteris legis: de q̄ onere dī actū. xv. Q: hoc est onus qđ nec nos nec pres nri portare potuim⁹. m Et vgā humeri eius. i. scribarū ⁊ pharisеoꝝ: q̄ supra onus legis addebāt ordinatōes pplo graues: scōm q⁹ dī matth⁹. xxiij. Alligant. n. onera grauia ⁊ iportabilia: ⁊ iponūt ea sup humeros hoiuz: digito aūt suo nolūt ea mouē. Ab istis aūt onerib⁹ fuit liberat⁹ fidel⁹ pplus p libertatē spūssancti: q̄ est in lege noua. n Et sceptr⁹ ⁊c. scōm q⁹ dicit iosephus libro de iudaico bello: p⁹ ascensiōez christi iudea fuit mltis dissensiōib⁹ intraneis dissipata: ⁊ erant ibi aliq̄ tyranni qui pplm vexabāt. multiplr ⁊ reb⁹ suis spoliabāt: et maxie pplm credētē i christū: vt patz i actib⁹ apl⁹oꝝ a q̄ b⁹ fidelis ppls fuit liberat⁹ p exercitū romanū veniētē ꝫ iudeā: qz tūc admōit⁹ fuit p angelū: vt transiret in regnū agrippe q̄ erat ꝛfederat⁹ romānis: vt hī i ecclīastica historia: ⁊ exactores p̄dicti fuerūt destructi: ⁊ ciuitates eoꝝ succese igni. o Sicut i die madiā. ista fuit victoria gedeonis: de q̄ hī iudic. vij. q̄ fuit sibi pnūciata per āgelū: sic ⁊ fidelis ppls liberat⁹ fuit p denūciatiōez āgeli i regno agrippe: vt dcz ē: ⁊ exactores eoꝝ occisi p exercitū romanoꝝ: ⁊ ciuitates eoꝝ succese ⁊ bona eoꝝ: iō sḋit p Quia iugū ⁊c. i. acqsita cū clamore ⁊ rapia. q Et vestimētū ⁊c. i. vestimētū occidētis: ⁊ occisi: qz nō solū vestimēta occisoꝝ ingnāt sāguine: sz et cuz h⁹ vestimēta occidētiū. r Erit i ꝛbustionē ⁊c. qz romāi īcēdentes hierl⁹ ⁊ alia loca vbi erāt pdēi exactores ⁊ tyranni sil⁹ cō busserūt vestimēta illoꝝ tyrānoꝝ ⁊ ea q̄ rapuerāt ab alijs: q̄ū miltos iffecerāt: vt hēt li⁹ de iudai. bello. Ex h⁹ aūt qđ dī hic: Et erit i ꝛbustiōez ⁊ cib⁹ ignis. Illi q̄ exponūt hūc passū de exercitu senacherib ab angelo pcusso: vt

supra dictā ē. vij. c. videnť ꝓtradicere textui. Dicūt. n. q̄ ăgelus pcussit exercitū plaga ignea: sic tñ q̄ corpora bel lator̄ erāt incinerata: arma tñ ꝛ spolia remanserūt intacta: ita q̄ pplus egrediebie exiens ad colligēdū spolia valde facilť accipiebat ea remanentibus cineribns. Illō aūt qō ꝓburiť et ē cibus ignis nō sic remanz itacū sed ꝓuertiť i ignē sicť cib' i cibatū.

s ¶ Paruulus. Hic ꝓnter pōiť exaltatio christi fm hūanitatem i sua ascensiōe. Sciendū tñ q̄ Ra. sa. et iudei moderni sequētes ipm exponūt hūc passū de

¶Pārūulus. n. nať ē nob: ⁊ ēt filius dāť est nob. Et fā ctus ē p̄ncipať sup humerū eius: ⁊ vocabit nomē eī admirabilis: ⁊ cōsiliarī deūs fortis: pāť futuri seculi p̄nceps pacis. Mūltiplicabiť eius iperiū: ⁊ pacis nō erit finis: sup̄ soliū dauid ⁊ super regnū eī: ůt ꝓfirmet illud ⁊ corroboret ⁊ in iudicio ⁊ iusticia amodo ⁊ vsq; in sēpiternū. ⁊ zēlus domini exercituū faciet hoc. ⁊ Verbum misit dominus in iacob: ⁊ cecidit in isrl.

egechia rege iuda lrām corrūpendo. Dicit. n. q̄ hec ē lra hebraica: Infans nať ē nobis filius dať ē nobis: ⁊ erit p̄ncipať sup humerū eius: ⁊ vocabit nomē eī admirabilis: ꝓsiliarī: deus fortis: pī sempitern': p̄ncipē pacis. ⁊ talis corruptio pōt defacili fieri i hebreo: q; hec dictio. victare: que signat ⁊ vocabiť: et vagitra: q̄ signat ⁊ vocabit eisdē lris penitus scribūť i hebreo: ſz varie sonant ꝓpť aliam et aliā pūctuatiōez. Itē silr: q̄ dicť p̄ncipez pacis in accusatiuo ꝓ noiatiuo facilť fit i hebreo: q; noia sūt apud eos ideclinabilia sicť apud latinos cornu ⁊ gelu: igiť sic exponit auctem p̄dictā: Infās nať est nobis: ⁊ filius dať ē nobis. q̄si dicerz ꝓpha: ſz achaz sit idolatra pessim': tñ filť eius egechias q̄ erit rex noster p' eū erit bon' ⁊ iustus. Et vocabit nomē eī admirabilis ⁊c. i. deus noster q̄ ē admirabiľ cōsiliarī: deus fortis: pī sēpiternus: vocabit. s. egechiam p̄ncipez pad. q; faciet pacez in dieb' suis: ita q̄ noia deitatez exprimēta nō referūť ad puerū natū: sed q̄ iste corrūpat lrām ponendo vocabit ꝓ vocabit: ꝑz ex translatiōe. lxx. iterptū qui fuerunt hebrei ⁊ valde lrati: quoꝝ trāslatio tlis ē: Puer nať ē nobis ⁊ filius dať ē nobis: cuius iperiū sup humerū eius et vocabiť nomē eius magni ꝓsilij āgelus. ita q̄ ꝓ istis dictiōibus: admirabilis: ꝓsiliarī: deī fortis: pī futuri seculi: p̄nceps pacis: posuerūt hoc soluz: magni ꝓsilij āgelus: cuius cā fuit scōm q̄ hiero. dicť in epla ad desideriū q̄ preponiť in biblijs p̄ncipio genī. q; transtulerāt libros veteris test. ptolomeo regi qui erat pbus ⁊ vnius dei cultor: et ideo vbi in hebreo fit mētio de deitate christi sicut fit in hoc loco tacuerūt: vel alii transtulerunt: ne ptolomeus crederet eos ponē duplicem deitatē: ⁊ vt secretū fidei ñ aperiēt gētili: ꝑz tñ ex coꝝ trāslatiōe q̄ in hebreo hī: et vocabit: et nō vocabit. et qō illud q̄ seqť Admirabilis: ꝓsiliarius: deī fortis ⁊c. referť ad puerū natum: ⁊ quod in fine auctis nō hī p̄ncipez pacis i accusatiuo: sed p̄nceps pacis in noiatiuo: q; loco oiuz istaꝝ dictionū poniť in trāslatiōe. lxx. magni ꝓsilij āgelus. in noiatiuo. Item hoc idez ꝑz ꝓ translationem chaldaicā que auctentica ē apud hebreos: vt dictuz est supra pce. c. que talis est: Infās natus est nobis: et filius dať est nobis: et recipiet sup se legem ad fuandū eā: et vocabitur nomē eius ab ante mirabil ꝓsilio: deus fortis: pmanēs in secula seculoꝝ: messias in cui' dieb' multiplicabitur pax sup nos. Ex hoc ꝑz mānifeste q̄ passus iste loq̄t ad lrām de christo qui expectabať in lege et ꝓphetis ad salutem mūdi venturus. Qō aūt in hac trāslatiōe poniť: Et recipiet sup legē se ad fuandū eā. loco cui' in hebreo habeť: Et erit p̄ncipať sup humerū eī'. ꝓuenit ipsi christo qui fact' est sub lege: vt dictum ē ad galatas. iiij. ⁊ q̄ dicť de seipso: Matth. v. Non veni soluere legē: sed adimplere. Q; etiaz in ea dicit: Et vocabiť nomen eius ab āte mirabilis ⁊c. ꝓuenit christo qui vocať fuit ab āgelo ihesus ātequaz in vtero ꝓciperet: vt dicit Luce. ij. in q̄ noie qō salus interpretatur oēs ꝓditiones h tacte iplicite ꝓtinent. Igiť remota falsa expositiōe accedam' ad veram q̄ est de dño ihesu christo: cuius hic introducit p̄ncipatus verūtamē pmittit eī' natiuitas: cuz dicit:

s ¶ Paruul'. n. ⁊c. ⁊ qui vere fuit puulus in hūanitate: et loq̄tur hic ꝓpheta de futuro per modum p̄teriti ꝓpter certitudinē ꝓphetie. Et sbdit eius magnitudo in deitate: t ¶ Et filius. s. nālis ipsius dei pūs: ⁊ p̄ pūs sibi equalis. v ¶ Datus ē nobis. scōm q̄ dī Joh. iij. Sic deus dilexit mūduz: vt filium suū vnigenitū daret ⁊c. x ¶ Et factus ē p̄ncipať ⁊c] crucem sibi baulando: vt dicit Joh. ix. p quā ptates aereas debellauit: ⁊ regnū suuz potēter intrauit: Luce. vlti. Oportuit pati christū: ⁊ resurgē a mortuis: ⁊ ita intrare gl̄iam suaz. y ¶ Et vocabiť ⁊c. Jmiracula faciēdo. z ¶ Consiliarius. ꝓsilia euangelica p̄ceptis decalogi supaddendo. a ¶ Deus fortis. ifernum spoliando. b ¶ Pater futuri seculi. electos ad ciuitatē celestem admittendo. c ¶ Pr̄inceps pacis. s. interne quātum ad ꝓscientiā ⁊ supne quātum ad celestez gl̄iam: ꝓpter qō in eius natiuitate angeli cātauerūt: Glia in altissimis deo ⁊ i ira pax hoibus bone volūtatis. Luce. ij. d ¶ Multiplicabiť eius iperium. vnde dixit Matth. vlti. Data ē mihi omis ptās in celo ⁊ in ira. e ¶ Et pacis ⁊c.]. s. pacis celestis ab eo date: q̄ ē eterna. Et ex hoc ꝑz q̄ hec lra nō pōt itelligi de egechia rege iuda: q; pax pax durauit sb eo. s. p. xv. ānos vel circiter: q; manasses filius eī' fuit pessim' in p̄ncipio regni sui ꝓpť qō turbata fuit pax regni: ⁊ ipse fuit i captiuitatem ductus: vt hī. ij. paľ. xxxij. Sciendū autē q̄ vbi dī hic: multiplicabiť eius iperiū ⁊c. in hebreo hī: lemarbe. qō significat ad mltiplcāduz: ⁊ poniť ibi lra mem clausa i medio dictiōis ꝓ nām suā: q; sp poniť in fine dictiōis: ⁊ nūquaz i medio nec in p̄ncipio: et hoc ad denotandū q̄ christus de quo scriptura hic loquitur: natus fuit ꝓtra cursuz nāe de vgine clausa. f ¶ Sup solīū ⁊c. videlz celeste figuratū p solīū dauid Vel: f ¶ Sup solīū dauid. i. sup ecclesiā militātē ꝓ regnū dauid figurata. g ¶ Ut ꝓfirmet ⁊c.] Ex hoc ꝑz q̄ nō ē hic fmo de regno dauid nec de regno egechie ad lrām: q; illō regnū nō fuit ꝓfirmatū. h ¶ In iudicio ⁊ iusticia ⁊c.] ſz ecclesia sic ē a christo ꝓfirmata nō solū triūphans: sed ēt militās: ꝓpť qō dicť christus Matth. vlti. Ecce ego vobiscū suz oib' dieb' vsq; ad finē seculi. i ¶ Zelus dñi ⁊c] zel' ē amor singularis: ex amore aūt singulari ipius dei ad gen' hūanuz ipletū ē christi mysteriū: ꝓpť qō dī ad hebreos. ij. Rusq; āgelos apphendit: ſz semē abrae. k ¶ Verbū misit. Descripta christi exaltatiōe. Hic ꝓnter liberatio poniť regni iude a regib' isrl ⁊ syrie ipm plequētibus ⁊ destruē volētibus: vt supra dictū ē. c. vij. Et renouet hic ppha tria i quib' cōfidebāt illi reges. s. ꝓ coꝝ adinuicē ꝓfectatiōem: et scdo plōaruz reputatiōem: ibi Et disperdet. tertio pplī multiplicationem: ibi Succēsa ē. Circa primū dicit: k ¶ Verbuz misit ⁊c.]p hoc verbum intelligitur prophetia esaie cōtra regnū israel: et quia iacob vocatus fuit israel: ideo subditur:

l ¶ Et cecidit in israel. tanquā pondus destruēs illud regnū.

Et sciet̄ ōmnis ppls ephraim et habitantes samariaz in superbia ⁊ magnitudie cordis dicentes: Lateres ceciderūt: sed quadris lapidib⁹ edificabim⁹: sycomoros succiderūt: sed cedros mutabim⁹. Et eleuabit dominꝰ hostes rasin sup eū: et inimicos eius ītumultum vertet: syriam ab oriente: et philistim ab occidente: et deuorabunt israel toto ore. In ōmnib⁹ his nōn est auersus furor eius: sed adhuc manus eius extēta.

m Et sciet. per expientiaz sue delectiōis. n Omis populus ephraim. i. regni israel qui sic noiat: eo q̄ ptimꝰ rex hieroboam fuit de tribu ephraim. o Et habitates samariaz. que erat metropolis in illo regno quā cepit salmanasar: ⁊ populū captiuauit. iij. Reg. xvij. p In superbia ⁊c.] an tequaz p salmanasar caperētur. q Lateres ceciderūt. per lateres hic intelligūtur reges israel: sub q̄bus regnū fuerat attritum: videlz tpe ioachaz ⁊ ante: fm q̄ dicit. iij. Reg. xij. Attriuerat eos rex syrie: ⁊ hoc p̄dixerat helyseus. iij. Reg. viij. dicēs asahel: Scio q̄ facturꝰ sis filijs israel mala: ciuitates eoz munitas igne succendes: ⁊ iuuenes eoz in ficies gladio: ⁊ puulos eoz elides: ⁊ p̄gnātes diuides. r Sz quadris ⁊c.] i. reges fortiores hēbimus: sicut murꝰ de lapidibus quadris fortio: ē: q̄ latericiꝰ: qō dicebāt de phacee et filio eius quē itendebant facere regez i regno iuda: vt dcm est supra. viij. c. Et idem significat qō sb̄dit: s Sycomoros succiderunt. i. reges pui valoris trāsierunt. t Sed cedros ītumutabimus. i. altiores et potētiores statuem⁹. Intēdebāt. n. sibi sub iugare regnuz iuda: vt dictū est supra: ⁊ q: talia p̄sumebant ex cōfidētia rasin regis syrie qui erat eis p̄federatus: ideo hāc p̄fidentiā remouet ꝓpheta dicēs: v Et eleuabit dōs hostes ⁊c.] .s. assyrios qui iterfecerūt eū: vt hz. iij. Reg. xvj. x Et inimicos eius in tumultū vertet. hoc ē in plium cōtra eū qō committit cum clamore ⁊ tumultu. ⁊ q: capta syria assyrius rex adduxit inde bellatores ꝓtra regnū israel: ideo sb̄dit: y Syriā ab oriente. sup. faciet dōs venire: ⁊ d⁹ ab oriē te: q: syria est i pte orietali respectu regni israel. z Et philistīm ab occidēte. q: terra philistinoz existēs [illegible] mare mediterraneū ē in pte occidētali respcu dicti regni. a Et deuorabūt ⁊c.] .i. destruēt ipm toto affectu ⁊ conatu. b In his oibus. s. pcussiōib⁹ regni israel. c Nō ē auersus furor eius. s. dni. d Sz adhuc ⁊c.] ad āplius puniēdū. s. p salmanasar rexē q̄ p̄ea captiuauit regnū israel. iij. Re. xvij. e Et ppls. s. israel. f Nōn ē reuersus. p pnaz ⁊ emēdationez. g Ad penitētez se. s. ad dnm cui⁹ volūtate ⁊ pmissione fiebat punitio illa. h Et disperdet. Hic ꝓnter ꝓpha ocludit scōz de quo ꝓfidebāt. s. psonaz reputatōez: q: ꝓfidebāt de pncipibus ⁊ militib⁹ ꝓuectis etate ⁊ fortib⁹ armis: qō excludit cū dr: Et disperdet dōs ab israel caput. scdo etiā ꝓfidebāt in ꝓphis falsis: q̄ ꝓpter questū seqbāt pncipes ⁊ milites falso eis ꝓspera ꝓmittēdo: qō excludit cum dr: i Et caudā ⁊c.] Dicūtur aūt ꝓphe falsi cauda: q: ꝓpi lucrū pncipib⁹ adherebāt: sic vulgariter adherētes alicui pncipi dicūtur ei⁹ cauda: ⁊ i ista cauda p mēdacia sua incurruabat eos a rectitudine iusticie: ⁊ refrenabat eos a dei reuerētia ⁊ timore. k Et erūt q̄ ⁊c.] .s. ꝓphe falsi ꝓmittētes eis ꝓspera. l Et q̄ beatificant precipitati. q: vteraz fuerūt captiuati. m Propi hoc ⁊c.] q: añ etatem adultī fuerūt pti occisi: ⁊ pti captiuati. n Et pillorz ⁊c.] et mlto min⁹ alioz: q: istis ꝓpi debilitatez ⁊ ipotentiā eēt magis pcendum. o Quia ois. s. de ppło israel. p Hypocrita ⁊c.] per iusticie simulatiōez: q: fm q̄ dicit hiqo: Simulata sanctitas duplex ē iniqtas. Et dic̄ ꝓpheta. Dis ⁊c. q: licz in ppło illo eēnt aliqui boni: vt thobias ⁊ siles ei: tñ erant ita pauci q̄ nō ꝓputāt: ꝺa illud qō modicū ē nō reputat: vt hz̄ ij. phys. q In oibus his ⁊c. exponat vt supra. r Succensa est ⁊c. Hic excludit tertiū de quo ꝓfidebāt. s. pplī multitudinē cū dicit: Succēsa ē. n. q̄si ignis ipietas. i. impietas ppli israel puocauit irā dei ꝓtra se q̄si ignē ardentē. s Vepraz ⁊c.] .i. pplz oēz. t Et succēdet in dēsitate saltus. q̄si dicerz: dēsitas multitudinis cis nō valebit. v Et duoluet ⁊c.] .i. maiores de pplis in tumo superbie laborātes simul puniēt cū ppło: ⁊ q: non soluz ītūebat eis malū ab aduersarijs extrinsecis: sed etiā ex dissensiōib⁹ itrinsecis q̄ sūt magis piculose: ideo sb̄dit: x In ira dni exercituum ꝓturbata ē terra. i. se ipsa. y Et erit pplus ⁊c.] .i. mā diuine vltionis. z Vir fratri suo nō pcet. ppt itrinsecā dissensiōez. a Et declinabit ⁊c.] in hoc cōminat eis ꝓpha maluz famis qō aliqñ magis nocet q̄ gladi⁹: vt dic̄ vegetius li bro de re mlitari b Unusqsq ⁊c.] .i. illū de quo pus ꝓfidebat: sic de brachio: ⁊ hoc ppt dissensiōez intrinsecā: ideo sb̄dit: c Manasses ephrai. Iste. n. due trib⁹ descēderūt de duob⁹ filijs ioseph. Cetera patēt ex dictis. In. c. ix. vbi dē in postilla: Ite hoc idez pz per trāslationē chaldaicam. Additio.

Abi mo. egyptius i quadā sua epla i qua tractat de messia dic̄: q̄ sex noia q̄ hic ponunt. s. admirabil: ꝓsiliator ⁊c.] si noia pueri nati. Idē tz ra. abenhagra i sua expositiōe: lz p̄ea extorte referāt

significata hoꝛ noiuꝫ ad eçechiã. ¶ Replica.

Arca principiũ. ix. c. vel fm aliqs biblias circa fi. viij. c. circa illũ passũ: prio tpe alleuiata est ira çabulõ. Burgẽ. fortassis pnia ducẽ: vl in defensiõem iudaismoꝛuꝫ attediatus cõmẽdat pter: un mo ꝓtra suũ morẽ expositõez postill. z ad euꝫ diriგit: nõ obstãte q postill. i ea parte san tho. satis reꝑhẽdit. ¶ Cap. X.

Ve qui ꝺdunt. ꝺic cõsequẽt ꝓpha concludit ex ꝺdictis ꝓclusionẽ. s. ppli isrl exminatioez ꝓpter qõ ista lra i aliqb' bibliꝭ ãti qs ẽ de ca. ix. in q ꝓpha prio rememoꝛat pncipum isrl maliciam diცens: a ¶ Ve q cõdunt ẽ.] eas i stituẽdo. b ¶ Et scribẽtes. eas i posterũ ꝓfirmãdo: z hoc ad depssionem subiectoꝛuꝫ qõ est ꝓpriũ tyrãnoꝛuꝫ: iõ sbdit: c ¶ Ut oppmerẽt ẽ. z pꝛ lra vsqꝫ ibi: d ¶ Quid facietis. vbi denũciat penã debitã.

Ve qui cõdũt leges iniquas:] et scribentes, iniustitiã scripserũt ut opprimerent in iudicio paupes: z vim facerẽt causę humiliuꝫ populi mei: vt essent vidue preda eoꝛuꝫ z pupillos diriperent. Quid facietis in die visitatiõis et calamitatis de longe venẽtis]: Ad cuius confugietis auxiliũ:] et vbi derelinqtis gloriã vestram:] ne incurue mini sub vinculo:] et cum interfectis cadatis: Super oibus his non est auersus furoꝛ eius:] sed adhuc manꝰ eius extẽta.] Ve assur. Virga furoꝛis mei:] z baculus ipse ẽ. In manu eiꝰ idigna tio mea. Ad gẽtez fallacẽ mittã eũ: z ꝓtra populuꝫ furoꝛis mei mãdabo illi: vt auferat spolia z diripiat ꝑdam: et ponat illũ in culca tionẽ quasi luteũ platearuꝫ.] Ipse aũt nõ sic arbitrabit: z coꝛ eius nõ ita estimabit: sed ad ꝓterendũ erit coꝛ eiꝰ et ad intrinitiõez gentium nõ paucaꝝ. Dicet. n. Nũquid non pncipes mei sil reges sũt:] Nunquid nõ vt carchamis: sic calãno: z vt arphat: sic emath: Nunqd nõ vt damasc⁹: sic samaria: Quomodo inuenit manus mea rgna idoli:] sic et simulacra eoꝛuꝫ de hierlm z de samaria.] Nunqd nõ sicut feci samarie z idolis eius:] sic faciam hierlm z simulacris eius: Et erit cum iplerit dns cuncta opa sua i mõte syon z i hierlz:] visitabo sup fructum magnifici coꝛ disl regi assur: et sup gliã altitudis oculoꝝ eiꝰ.] Dixit eni: In fortitudie mã mee] feci: et in sapia mea intellexi.

e ¶ In die visitatõis. q dns visitabit pctã vza ca p assyrios puniẽdo: iõ sbdit: f ¶ Et calamitatis ẽ.] qꝫ exercitus assyrioꝝ venit de longe ꝺ regnũ isrl. g ¶ Ad cui ẽ.] ad euadẽdũ assyrioꝝ gladium. h ¶ Et vbi derelinqtis ẽ.] p modũ custodie z depositi z salutiõis.

i ¶ Ne icuruemini ẽ.] ducti i captiuitatẽ vinculis alligati. k ¶ Et cũ interfectis cadatis. q ꝑplus isrl ab assyrijs ptim captiuat' fuit: z pti occisus: z dic ꝓpheta: Ad cuius ꝓfugietis auxiliũ ẽ. q. d. nullus potit vos libera re ab istis mal: qꝫ deꝰ sic decreuit. l ¶ Sup oibus his ẽ.] s. dei ꝺ vos. m ¶ Sed adhuc ẽ.] ad vlteriozem punitiõez: qꝫ. x. trib' in captiuitatẽ ducte ibi fuerũt in magna afflictiõe: nec inde p' ea redierũt ad ꝛam suã vt dicũt iudei. n ¶ Ve assur. ibi fm aliquos icipit. c. x. i quo ꝓpha icipit describere punitionem extrancoum. Et primo assyrioꝝ qui captiuauerunt regnum israel. Scõo babylonioꝝ q captiuauerũt regnũ iuda. xiij. c. Tertio alioꝝ de afflictõe iudeoꝝ gaudentiũ. xij. c. ibi In ãno quo. Pria i duas: qꝫ prio ꝓpheta describit assyrioꝝ exterminiũ. 2° reuertitur ad describendum christi mysteriũ: qõ erat suũ pncipale intẽtuꝫ. c. se. Pria i duas: qꝫ primo describit assyrioꝝ punitiõez: 2° ꝑplꝰ iude confortatiõez: ibi ꝓpter hoc dic dns. Prima adhuc in duas: qꝫ primo describit assyrioꝝ culpa: et scõo pena ibi ꝓpter hoc mittet. Circa pmũ sciendũ q culpa assyrioꝝ fuit i hoc: q ptãte sibi a deo ꝓcessa ad puniẽduꝫ populi isrl z etiã alioꝝ peccata abusi fuerũt dupliciter. vno modo attribuẽdo victorias illas virtuti sue: z nõ dine. Secundo qꝫ illa ptãte vtebant cũ magna crudelitate. Primo ergo describit causa dicte ptãtis a deo: in cuiꝰ ꝑsona dicit:

n ¶ Ve assur ẽ.] qꝫ instrumẽtum fuit dei ad puniendum illos qui per peccata sua enoꝛmia ꝓuocauerant iram dei.

o ¶ Ad fallacẽ gentẽ i. ad poupluꝫ isrl vbi erant falsi ꝓphete decipientes pncipes: z pncipes defraudebãt inferioꝛes p iniquas leges: vt ꝓdictũ ẽ.

p ¶ Mittam euꝫ vt puniat euꝫ spoliando bonis z adnihilãdo: ideo subdit: q ¶ Et ponat illũ ẽ.] qd sin resistentia ꝓcalcatur. Consequẽter tãgitur abusus huius ptãtis cum dicit: r ¶ Ipse autem nõ sic arbitrabitur. q sua victoria sit virtute mea.

s ¶ Sz ad ꝓterendũ erit coꝛ eius ẽ. abutẽdo sibi concessa ptãte ex nimia crudelitate. Et secũdo hoc attribuendo ꝓtestati sue ideo subdit: t ¶ Dicet enim coꝛde z oꝛe iactando: v ¶ Nunquid nõ pncipes ẽ.] i. equales regibus vel maioꝛes. vnde dixit rapsaces eçechie regi quarto Regũ. xviij. Quomodo potestis resistere ante vnũ satrapam de seruis domini mei minimis. x ¶ Nunquid non vt archamis ẽ. nomina sunt ciuitatum regalium qs ceperat rex assyrioꝝ. y ¶ Quomodo inuenit manus mea ẽ.] ea mihi subꝛiciendo. z ¶ Sic et simulacra eoꝝ de hierlm ẽ.] Naz in hierlm tempe eçechie nõ erant simulacra scõm veritatem: quia eçechias eas abstulerat: sed tantum scõm reputationem regis assur: quia idem reputabat cultum qui fiebat in templo domini: z cultum idoloꝝ i alijs terris. z ¶ Nunquid non sicut feci samarie ẽ.] qa iam eam destruxerat: z inde simulacra arca abstulerat.

a ¶ Sic faciaz hierlm. quam ꝓponebat destruẽ z templũ domini: sed quia frustratus fuit ab intento: vt habeꝫ quarto Regũ. xix. ideo subdit ꝓpheta: b ¶ Et erit. s. aliter q cogitet. c ¶ Cũ impleuerit dns cũcta opera sua in monte syon ẽ.] affligendo ꝓpter aliqua peccata. d ¶ Visitabo super fructum. i. opera mala. e ¶ Magnifici coꝛdis. i. superbi. f ¶ Regis assur. puniẽdo eum de malicia sua: z mutat hic ꝓpheta modũ loquẽdi de ꝑsona ꝓpria ad dominum: qõ frequẽter fit in ꝓphetis qui a deo inspirati loquebãt. Et ideo locutio ꝓphetarũ est locutio diuina: sicut operatio instrumẽti est etiã operatio artificis. g ¶ Et super gloriã ẽ.] hoc dicit qꝫ superbia citius z magis appet i oculis q in alijs ptibus coꝛporis. h ¶ Dixit. n. ex superbia coꝛdis. i ¶ In fortitudie ẽ.] et nõ dine. k ¶ Feci. s. victorias ꝓdictas.

l ¶ Et in sapia mea intellexi. qualiter talia essent agenda.

Et ābstuli termios populo rū: ⁊ ꝓncipes eoꝝ deprædatus sū: ⁊ detraxi q̄si potens in sublimi residentes. Et inuenit quasi niduꝫ manus mea ⁊ fortitudine pplorum: ⁊ sicut colligūtur ouа que derelicta sunt: ⁊ sic vniuersam tram ego cōgregaui: ⁊ non fuit qui moueret pēnā ⁊ ąpiret os ⁊ ganniret. Numquid gloriabitur securis ꝓtra eum qui secat in ea: aut exaltabit serra cōtra euꝫ a quo trabit? Quomodo si eleuetur virga cōtra eleuātem se: ⁊ exaltetur baculus q vtiq; lignū est. Ꝓpter hoc mittet dñator dñs exercituum ⁊ in pinguib⁹ eius tenuitatē: ⁊ sub tus gloriā eius succensa ardebit quasi ꝓbustio ignis: ⁊ erit lumē israel in ignē: ⁊ sanct⁹ eius in flāmma: ⁊ succendet ⁊ deuorabit spina eius ⁊ vepres i die illa vna: ⁊ gloria saltus eius: ⁊ carmeli eius ab amia vsq; ad carnē ꝓsummet. Et erit terror ,pfugus: ⁊ reliqe ligni salt⁹ eius ⁊ pr̄e paucitate numerabūtur: ⁊ puer scribet eos. Et erit in die illa: non ādijciet residuū israel: ⁊ hi qui fuerint de domo iacob initi sup eo q̄ pcutit eos: ⁊ sed initet sup dñm sanctuꝫ israel. ⁊ In veritate reliquie ꝓuertētur: ⁊ reliquie inquaꝫ iacob ad deū fortez. Si. n. fuerit pplus tuus israel q̄si barena maris: ⁊ reliquie cōuertent ex eo. Cōsūmatō abbreuiata inūdabit iustitiā. ⁊ Cōsūmatōez. n. ⁊ abbreuiatiōez dñs de⁹ exercituū faciet i medio oīs terre

os per eplas: ⁊ sic venerūt i hierlm in deo confidentes, ppr̄ pcussionē p̄dictā. Uel aliter ⁊ meli⁹ vt credo exponit h⁹ de regno iude: quātuꝫ ad ciuitates alias a hierlm. vñ hita tores fugerāt tiore sennacherib: ⁊ plures eoꝝ ñ fuerāt ausi venire in hierlm: vl nō potāt: ⁊ sic alibi latebāt: sed fugato sēnacherib redierūt ad loca sua ō dño ꝓfidentes audito miraculo.

x Inniti super eo ⁊c. ⁊ .i. sup regez assyrioꝝ in q̄ tēpe achaz ⁊ popul⁹ iuda fuit cōfisus: ⁊ ad petitionez achaz regē syrie interfecit: ⁊ regnuꝫ israel i tpe spoliauit: vt hī. iiij. Re. xvj. sed p⁹ea de amico factus inimic⁹ inuasit regnū iuda tpe sēnacherib. y Ꝙz initet ⁊c ⁊q: vlsa mirabili pcussiōe sennacherib: extūc firmit⁹ ꝓfisi fuerūt deo q̄ factificat israel: iō subdit: z In vitate ⁊c ⁊q: iudei q̄ remāserāt ad deuꝫ veraciter ꝓuersi sr. a Si. n. fuerit ⁊c. ⁊ .i. i magna mltitudie. b Reliqe ꝓuertēt ex eo q: pauci remanebūt. s. ad deuꝫ vē ꝓuersi: q: p⁹ captiuitatē regni israel p salmanasar regē assyrioꝝ: ⁊ post vastationē regni iude p sennacherib remāserunt pauci iudei respectu mltitudis eoꝝ q̄ fuēat tpib⁹ pteritis. c Cōsūmatio abbreuiata ⁊c. ⁊ q: exterminatio exercitus sennacherib que facta est ibreui tpe. s. in vna nocte fecit inundare. i. abūdare iusticiam in iudeis: q: viso miraculo laudauerunt deum fideliter ⁊ ex corde. Aliqui vero libri habēt innūdabit: ⁊ falso ex vicio scriptoꝝ ,ppter similitudinem litterarū. Et q: illa exterminatio facta fuit virtute diuina: vt predictum est: ideo subdit: d Cōsummatiōem. n. ⁊c. ⁊ .i. in iudea que ē in quarto clima te terre habitabilis: que diuiditur in septem climata: et ibi fuit percussus exercitus sennacherib ex diuina iustitia. sicut enim pater pius castigato filio ,pcit virgam in ignem: sic pater misericors diarum deus sennacherib cum suo exercitu qui erat virga domini ad castigāduꝫ populum suum: vt p̄dictum est: facta debita castigatione fuit ,pjectus in ignem materialem: ⁊ in ignē gehēne: vt predictum est: sennacherib tamen in persona ꝓpria non fuit combust⁹ corpaliter: ⁊ fugiēs ad terrā suaꝫ ibi interfectus fuit a filijs suis miserabiliter. iiij. Regū. xix.

m Et abstuli ⁊c ⁊ adiūgēdo regno meo. n Et detraxi quasi potēs. i. ꝓpria potētia captiuaui. o In sublimi re sidētes. i. in solio regali. p Et inuenit ⁊c. ⁊ .i. ita faciliter eos debellaui: sicut pulli existētes in nido capiunt. q Et sicut colliguntur ⁊c. ⁊ .i. a matre fouēte: que colligūt absq; difficultate. r Sic vniuersā ⁊c. ⁊ .i. hitatores ⁊ diuitias vniuerse terre. s Et nō fuit ⁊c. ⁊ .i. manuꝫ cōtra me. ꝓsequitur metaphoraꝫ suam de auiculis iuentis in nido. t Et aperiret os ad ꝓtradicendū. v Et gānirꝫ .i. gānri auderet. Cōsequēter arguit eius supbia cum dicit: x Numq̄d gloriabit⁹ securis ⁊c. attribuēdo sibi sectionem: ⁊ nō artifici moueti eā: quasi dicerꝫ sic est i ꝓposito: rex. n. assur attribuebat sibi victorias diuina vtute factas cum tñ ipse nō esset nisi solū ūstrumentuꝫ dei: vt supra dictū est. y Propter hoc. ꝓmissa assyrioꝝ culpa: hic cōsequenter denūciat pena cū dicit: y Propter hoc. i. ꝓpter supbiaꝫ p̄dictam ⁊ gloriationez falsaꝫ. z Mittet dñator ⁊c. ⁊ .i. angeloꝝ: ⁊ p consequēs nullus pōt ei resistere: cū etiam āgeli sibi seruiant. a In pinguibus eius. i. ꝓncipibus suis ⁊ bellatoꝝ robustis. a Tenuitatem .i. defectū roboris p angelū suū qui vna nocte iterfecit in castris assyrioꝝ. clxxxv. milia bellatoꝝ. vt hī. iiij. Regū. xix. b Et subtus gliam eius. i. sb armis ⁊ vestibus. c Succensa ardebit ⁊c. ⁊q: eoꝝ corpa sic cōbusta fuerūt: q⁹ in cineres fuerūt redacta itactis armis ⁊ vestib⁹ fm aliquos: vt dictū est supra. c. vij. d Et erit lumē israel. i. angel⁹ custodie illius ppli deputatus qui dī fuisse michael: Dañ. xij. e In igne. i. i pcussione assyrioꝝ p ignez modo dco. f Et sanct⁹ eius. i. idē āgelus. g In flāma. i. per flāmā cos iterficiet. h Et succēdet ⁊ deuorabit spina eius. i. maioꝝ sui exercitus. i Et vepres. i. minoꝝ. k In die vna. i. simul. illa. n. pcussio fuit de nocte: q: tñ ē pars diei nālis dī hic: In die vna. l Et gloria salt⁹ eius. i. ꝓncipes sui exercit⁹. m Et carmeli eius. i. acies bellatorum. n Ab aia vsq; ad carnē ꝓsūmet. q: aime coꝝ descēderūt ad ignē gehēne: ⁊ carnes fuerūt icinerate: q: tñ vestes remāserūt itacte: ideo dī h: o Usq; ad carnez. s. iclusiue: q: ꝓbustio illa non processit vsq; ad vestes ⁊ arma. p Et erit tror ,pfugus. q: sēnacherib videns i mane plagā illā iritus fuit ad irā suaꝫ cū paucis: iō subdit: q Et reliquie ⁊c. ⁊ .i. residui de suo exercitu: q̄ nō fuerūt pcussi. r Pr̄e paucitate nūabūt. cito ⁊ defacili: ideo sb̄ditur: s Et puer scribet eos. i. scribē poterit: q: pōt facē vnum modicū simplicē tractū cui⁹ figure ē lr̄a Joth apō hebreos que i nūeris signat. x. apud eos: et tot cuaserūt cū sennache rib. t Et erit in die illa. i. i tpe illo sennacherib fugato. v Non adijciet ⁊c. ⁊ .i. illi qui euaserāt manū salmansar q̄n cepit samariā ⁊ regē israel ⁊ nō audebant itrare regnū iuda ,ppr̄ inimicitias que fuerāt iter regnū israel ⁊ iuda: sz p⁹ recessū sennacherib ezechias assecurauit eos per epl̄as: ⁊ sic

Propterea hec dicit dñs deus exercituū: Nōli timē populus meus habitator syon ab assur. In virgā.n.percutiet te: et baculus suus leuabit sup te i uia egypti. Adhuc.n.paululū modicūq; et cōsumabit indignatio mea et furor meus super sceleratos eorum. Et suscitabit super eum dñs exercituū flagellū: iuxta plagam madian in petra oreb: et virgam suā super mare: et leuabit eam i uia egypti. Et erit in die illa auferetur onus eius de humero tuo: et iugum eius de collo tuo: et cōputrescet iugum a facie olei. Veniet in aioth transibit in magron: apud magmas commendabit vasa sua. Transierūt cursim: gabee sedes nostra. Obstupuit rama: gabaa saulis fugit. Hinni vocem tua filia gallim: attende laisa paupercula a nathot. Migrauit medemena: habitatores gebim congregati. Adhuc dies erit: vt in nob stet. Agitabit manum suam super montem filie syon collem hierlim. Ecce dñator dñs exercituū cōfringet ramum: in terrore: et excelsi statura succident: et sublimes humiliabuntur. Et suffodiet densa saltuum ferro: et libanus cum excelsis cadet.

a Propterea hec dicit dñs ꝛc. Posita assyriorum punitione: hic pmittit pōit egechie et pli sui cōsolatio. Et ponit reditū sennacherib i iudeā: et sui exercitus pcussio: ibi Veniet. Circa primum dicit: c Propter hoc. i. ppter punitionē assyriorum a deo pdictam. f Hec dicit dñs ꝛc. Cui⁹ vbum est ifalli biliter verum.

g Noli timere ꝛc. Quia ibi vigebat diuin⁹ cultus ideo spāliter dicit dei populus.

h Ab assur. i. a rege assyriorum et eius virtute.

i In virga.n. percutiet te. ex mea ordinatōe ad tuā castigationē: et nō ad deletionem.

k Et baculū suum ꝛc. i. super hierlm. l In via egypti. Sēnacherib.n. cuius ecclia ecclesiastās audiuit nūciū de tharacha rege ethiopum: q egressus erat de terra sua ad pugnādum cōtra eum: vt hi iiij. Reg. xix. et tūc recessit de iudea: vt iret obuiā ei: et sic via sua erat versus egyptum: et tūc misit nuncios et lras quibus cominabat egechie et populo eius de destructione eorum in suo reditu: et hoc est qđ dī: m Et baculus suus leuabit sup te in via egypti. i. existens i via versus egyptū cominabit tibi: veruntamē q: illa comminatio nō hūit effectum: q: in illo reditu exercit⁹ sennacherib fuit pcussus per angelū: vt hi. j. iō dicit: Leuabit baculus suū. et nō dī pcutiet: q: illa cōminatio nō hūit effectū: ideo sbdit: n Adhuc.n. ꝛc. Quasi p⁹ paucos ānos redijt sennacherib. s. post duos: vt dictū fuit. iiij. Reg. xix. et tūc fuit pcussus ei⁹ exercit⁹: ideo sbditur: o Et cōsumabit indignatio mea. i. vindicta. p Et furor meus ꝛc. i. s. sennacherib et sui exercitus. q Et suscitabit ꝛc. i. angelū pcutientē ipsum.

r Iuxta plagā madiā ꝛc. q: pcussio exercitus sennacherib fuit miraculosa: sicut et pcussio madianitarum: de qua hī iudic. vj. Et pcussio egyptiorum i mari rubro: de qua hī Exo. xiiij. ideo sbdit: s Et leuabit eā i via egypti. hoc est sicut leuauit potētiam suā ad pcutiendum egyptios psequētes hebreos in via maris rubri exeūtes de egypto: vt hī exo. xiiij. t In die illa. s. pcussionis exercit⁹ sennacherib. v Auferet⁹ onus ꝛc. i. grauamina q tibi inferebat. x Et cōputrescet ꝛc. i. diuine misericordie: qua dñs descendēs egechie interficit exercitum sennacherib p angelū: et ipm sennacherib p filios suos: vt dictū est supra. y Veniet in aioth. Hic describit reditū sennacherib in iudeā: vbi tūc fuit eius exercitus pcussus cū dī: y Veniet in aioth ꝛc. noia sūt ciuitatum p quas vēiebat ꝓra hierlm. z Apud magmas cōmendabit vasa sua. ibi.n. in quodam fortalicio reposuit ptem supellectilis sue: vt expeditius veniret ad destruē hierlm: ideo dī: a Transierūt cursim. q: festināter ibant versus hierlm. a Gabae sedes nostra. i. illuc poterimus venire ad figēdum tentoria: hoc dicebat sennacherib ad incitāduz exercitū de festinatiōe cōtra hierlm.

b Obstupuit rama. i. habitatores eius audiētes aduētum sennacherib: q: rama ē ciuitas ppe gabaa. c Gabaa saulis fugit. i. habitatores eius nō audētes expectare aduētum sennacherib. Et dicit gabaa saulis: q: saul eā inhabitauit: vt hī. j. Reg. xxij. et tēpe eius fuit ibi sedes regia.

d Hinni voce tua i. geme p auxietate ex aduētu sēnacherib.

e Filia gallim. gallim ē mons in quo ē ciuitas: que dicit filia mōtis illius: eo q: est ibi fortaliciū: vnde ciuitas illa defendit sic filia per matrem.

f Attende laisa. s. aduentum sennacherib vt tibi caueas.

g Paupcula anathot. ciuitas ē vñ fuit hieremias pphcta que dicitur paupercula: quia fuit ab exercitu sennacherib spoliata. h Migrauit medemena. i. habitatores eius fugerunt pre timore sēnacherib.

i Habitatores gebim. silr fugerūt: qđ aūt sequit dī in psona sēnacherib festinātis versus hierlm: dicētis exercitui suo:

k Confortamini ꝛc. talis. n. muatio in modo loquēdi fit frequēter i pphetis. ē aūt nob loc⁹ ppe hierlm ad quā euertēdā festinabat: iō subdit: l Agitabit manū suā. i. sui exercit⁹ virtutē. m Sup montē ē ꝛc. Jq: ciuitatē et tēplū intēdebāt destruē qđ erat i mōte syon: sz q: fuit defraudat⁹ ab intēto ex pcussione sui exercit⁹ p angelū: et ānquaz obsidez hierlm: vt dām fuit. iiij. reg. xix. ideo sbdit: n Ecce dñator ꝛc. j. i. exercit⁹ sennacherib virtutē. Laguncula. n. fit de ira: et ideo significat hūana cōpa q a dño sūt de terra: cōpa vero bellatorum sēnacherib fuerūt i cineres redacta.

o In terrore. q: sennacherib mane psurgēs: et ptritionez sui exercit⁹ videns territ⁹ fugit. p Et excelsi statura. i. pncipes sui exercit⁹. q Succident. i. interficiēt ab angelo sic arbores q succidit. r Et sublimes hūliabūtur. i. supbi: q: sennacherib cū paucis fugit: a sua supbia deiectus. s Et subuertent ꝛc. j. i. multitudo sui exercit⁹ destruct virtute angeli: que hic dī ferrū metaphorice: q: ferrū domat oia: vt hī dan. ij. ca⁰. Et nulla virtus hūana pōt resistere virtuti angelice. t Et libanus ꝛc. j. i. sennacherib cū pncipib⁹ suis fugiens eni ad iras suas interfect⁹ fuit ibidē.

Jn. ca⁰. x. vbi dī in postilla. Qđ aūt seqt. Additio. Oc qđ dī: Cōfortami adhuc dies ē ꝛc. Silr pōt intelligi i psona esaie fuisse dictū sic et pcedētia et sequētia vsq; ad fi. c. Ad qđ sciēduz q p⁹ q; ppha denūciauit reditū sēnacherib i iudeaz notando ciuitates p qs vēiebat ꝑ hierlm. d. Veiet i aioth: et oñdit quō ciuitates obstupebāt et alia fugiebāt p timorem suorum: vt cū dicit Obstupuit rama gabaa saul fugit migrauit medemēa: silr et habitatores gabi. s. fugerūt ꝓut in postilla. Cōsequēter reuertit ꝓpha ad confortandū eos: similiter ad cōsolāduz a pdicto timore et fuga dicēs: Confortamini adhuc dies est vt in nob stet.

et est sensus: nolite timere tumultū hui' inimici sennacherib: qz adhuc ē dies. s. in propinquo: vt in nobe: q̄ est q̄daz villa parua q̄ erat sacerdotū. Stet. s. secure z sine fuga sublato timore: z quomodo hoc fiat declarat subdens: Agitat manuz suam. s. dñs deus: sup mōtem filie syon z colles hierusalem. s. ad ptegendum eam. z qualiter hec ptectō fiat oñdit dicens: Ecce dominator dñs exercituz cō friget lagūculā. s. exercitū sennacherib. z exponātur cetera sicut i postilla.

Capitulum XI.

Egredietur. Hic pph̄a reuertitur ad describēduz christi mysteriuz: qō erat suū pncipale intētum. Et diuidit̄ in duas pres. quia pmo ponitur hui' mysterij descriptio. Secūdo subdit̄ gr̄aruz actio p tanto bñficio capitulo sequēti. Prima in tres. quia primo describit ipsius christi natiuitas. Secūdo ei' sanctitas: ibi Et requiescet. Tertio sublimitas: ibi In die illa. Circa primū sciēdum: q' istud capitulū exponit ad litteraz de christo a doctoribus hebreis z catholicis. vnde in trāslatōe chaldaica sic habet: Exibit rex de filijs Jsai: z messias de filijs filiorū eius dicet. iudei tamē hoc expectāt futurū: christiani vero hoc dicūt esse impletuz in iesu nazareno. Et scōm hoc dicit h: a Egredietur virga. i. virgo maria: q̄ dicit virga gracilis paupertate z humilitate: flexibilis pietate.

b Et flos de radice eius ascēdet. i. christus qui dī flos rōe puritatis: qm̄ nullum pctm̄ actuale seu originale habuit in eo locum: z qz ptulit fructuz nostre salutis. Hebrei autem exponnut vtrūq; de christo q̄ dicitur hic virga propter regiam dignitatez: z flos ppter vite puritatez. Et dicit ascendisse de radice iesse: qz pater dauid vocatus fuit Isai z iesse christus aūt descēdit de dauid secūdum eos. c Et requiescet. Hic pñter describit sanctitas ipsius christi sanctitas. z primo in seipso. Secūdo in corpe ei' mystico: ibi Et erit iusticia. Circa primū dicitur: c Et requiescet sup eū spiritus dñi qz i baptismo eius apparuit spiritussanct' in specie colūbe super eū: Matth. iij. ad designandū plenitudinez omis grē in eo: ideo subdit': d Spiritus sapiētie. i. dator sapiētie vel spiritus qui ē sapientia: z sic intelligitur de alijs cum dicitur: e Et intellectus cē. et enumerant hic. vij. dona spiritussancti: quorū sufficientia sic accipitur: Dona eni spiritussancti pficiunt aiam ad hoc: q' sit bene mobilis scōm instinctum ipsius dei tanquā a quodā motiuo principio superiori: fm illō Ro. viij. Quicūq; eni spū dei agūtur: hi filij dei sūt: z ideo dona sunt in ratione z volūtate. Ratio vero speculatiua est et practica: z in vtraq; cōsideratur apprehensio veritatis q̄ pinet ad inuētionez: et iudiciū de veritate. Ad apprehēsionez igit veritatis pficit speculatiua ratio p donum intellect': practica vero per donuz psilij. Ad recte vero iudicandum speculatiua rō pficitur p donū sapiētie: practica vero p donum scie. Voluntas aūt in his q̄ sūt ad alterū perficit p donū pietatis. In his aūt que sūt ad seipm pficitur per donū fortitudinis contra terroreē piculorum. Contra cupiscentiam vero inordinataz delectabilium pficitur p donū timoris: fm illud Prouer. xvj. In timore dñi declinatur a malo. z sic pz q' dona se extendūt ad omia ad que se extendūt virtutes intellectuales z morales. ista autez dona pfectissime fuerūt in aia christi: que fuit pfectissima inter oīa dona z charismatib' spūssancti. f Non fm visionez oculoz. s. corporalium. g Judicabit. qō exponit Ra. sa. dicens: q' messias iudicabit p sciam dei in eo existentē: per quā cognoscet q̄s sit innocēs: z q̄s reus z in hoc bñ dicit. Sz fm catholicos ista scia dei existēs in xpo duplex est vna increata que puenit ei inquantuz deus: de qua dicit. j. regl. xvj. Homo vidz ea q̄ patent: de' aūt intuetur cor. Alia creata que ppetit ei iquātuz homo diuinit' tamen ei data: z ista scientia se extendit ad omia que cognoscit deus scia visionis. s. ad omia que sūt: fuerūt vl erunt: fm quācunq; differentiaz tpis quantūcunq; sint occulta: z sic de vtraq; scia verificat in xpo: q' p sciam dei in eo lucentez cognoscit cordiū occulta. z ad idez refertur qō subdit:

Non secundum visionem oculorum iudicabit: neq; secōm auditum aurium arguet. Sed iudicabit in iusticia pauperes: Et arguet in eqtate pro mansuetis terre. Et percutiet terram virga oris sui: et spū labioz suoz interficiet impiuz. Et erit iusticia cingulum lūboz eius: et fides cinctoriū renū eius. Habitabit

h Neq; fm auditum cē. j. nō idigebit edoceri de veritate ab aliquo: qz p seipsuz cognoscet: z hoc impletū fuisse i christo dicit Joh. ij. Opus ei nō erat: vt quis testimoniū phiberet de hoie: ipse enim sciebat q̄d esset in hoie. i Sed iudicabit cē. j. s. cuāgelicos iudicās eos diuitijs celestib' dignos: Matth. v. Beati paupes spiritu: qm̄ ipsoruz est regnū celoz.

k Et arguet cē. j qō fuit impletū: qm̄ phariseos arguit pro apostolis: q̄s falso notabāt de trāsgressione sabbati: Matth. xij. c. l Et percutiet terraz. i. hoies terrenos. m Virga oris sui. i. doctrina sua arguēdo eoruz peccata. n Et spū labioz suorum interficiet impiū. i. antichristū: fm q' dī. ij. thess. ij. Tūc reuelabit il le iniquus quez dñs Jesus interficiet spū oris sui: z destruet illustratiōe aduētus sui. o Et erit. Hic pñter describit sanctitas in xpi corpe mystico: cū dicit. Et erit iusticia cingulū lūboz eius. p Et fides cē. i. iusti et fideles adherebūt sibi sicut cingulū z lūbare adherent hoi. vnde translatio chaldaica hic hz: Et erūt iusti circūcirca ei: z agentes fideliter apprpiquātes ei: z hoc pz impletū in aplis alijsq; discipulis z fidelibus: sibi per fidem z charitatē adherentib'. q Habitabit lup' cū agno cē. Ex hoc. n. z sequētib' dicūt hebrei q' in aduētu messie siue christi aialia quantūcūq; ferocia sic domesticabūtur: q' nō nocebūt adinuicem nec etiā hoibus: z ex hoc arguūt: q' iesus nazarenus nō fuit christ' in lege z pphetis pmissus: qz ista domesticatio nō ē adimpleta tpibus ei'. sed Ra. mo. istud dictū improbat quātū ad domesticatiōez aialiū. d. Non ascēdat supra cor: q' in dieb' messie deficiebat aliq̄d de via hui' seculi: vl innouet aliq̄d de opibus sex diez: sed ibit mūd' iuxta solitam viā: z p cōsequens aialia remanebūt in cōditionibus suis nālibus: z sic ex dicto Ra. mo. pz defect' argumēti. Similiter pz ex textu qui a pncipio huius capitulī loqtur metaphorice cū dī: Egredief virga de radice iesse: z flos de radice eius ascēdet cē. vbi dicunt hebrei: Et botrus de radice eius ascēdet. z fm eos messias ibi noiatur virga z botr' metaphorice. Similiter q' dī: Et erit iusticia cingulū lūboz eius z fides cinctoriū renū ei'. fm hebreos: iusti z fideles messie adherentes dicūtur metaphorice z eius cingulus: z cinctoriuz: vt

vt allegatū ē supra p translatiōez chaldaicā:et eadā rōe qō immediate seqt: Habitabit lup' cū agno ꝛc. ē metaphorica locutio:per quā itelligit pacifica cōuersatio ꝛ cohabitatō fideliū i primitiua ecclesia:scōz q' dī actuū iiij. Multitudis aūt credentiū erat cor vnū ꝛ aia vna nec quisq' eoꝝ q̄ possidebat aliq̄d suuz esse dicebat: sed erant illis oia communia. ꝛ sic quātūcunqz fuissent añ discordes in actib' ꝛ moribus vel modo viuēdi: recepta fide christi ꝛ gra spiritussancti fiebant pcordes i actibus moribus ꝛ mō viuēdi:ꝛ hoc est qō dicit: q Habitabit lup'.i.iste q̄ prius fuit raptor seuer'. r Cuz agno.i.cū innocēte ꝛ mansueto. pōt ēt hoc expōi spāliť de paulo q̄ fuit ō tribu bēiamin: phil'.iij.bēiamin vō vocat lup': Geñ.xlix. Bēamin lup' rapax ꝛc.et paul' p' psuersionē suā hitauit q̄te cū anania simplice ꝛ innocēte. Q2.n.homines noient noibus aialiū pz Geñ.xlix. vbi iudas vocatur leo:dan coluber: ꝛ beniamin lupus.hoc ēt pz ex cōi modo loquēdi hoiuz:q̄ raptor vocat lup' iracūdus canis:ꝛ mitis agnus:ꝛ sic de aliis scōm diuersas ꝓditiones. s Pardus.i. habens maculas diuersas ex diuersis erroribus. t Cum hedo.i.cū simplici fideli. v Accubabit.i. ꝓmorabit pacifice p' suā psuersionez ad fidē christi:ꝛ sic itelligit de sequētib' cum dicitur: x Vitulus.i.homo prius petulans ꝛ dissolutus. y Et leo.i. pus supbus. z Et duis.i. innocēs. a Et puer paruul' ꝛc'].i.christ' qui supra.ix.c. vocatur puulus:ducet eos ad volūtatez suā: qō adimp'etū ē in illis q̄ obediūt ei p fidez. b Vitulus.i. petulans vt dictū ē. c Et vrsus.i.ille qui pus fuit gulosus:ꝛ post fidē sobrius. d Pascent. vnifozmiter iuuēdo. q: sicut dictū ē i ꝓmitiua ecclesia:oia erant illis cōia. e Simul requiescent catuli eoꝝ.i.filij ꝛ familie ipsorum. f Et leo ꝛc'].i. supbus pus ꝛ delicatus: cū rusticano fideli victu simplici erit contentus: qō ipletum fuit i ꝓmitiua ecclesia: vt dictū ē:ꝛ q̄tidie implet i religionib': vbi nobiles'ꝛ ignobiles:lr̄ati et illitterati victu simplici vnifozmiter sūt ꝓtenti. g Et delectabit ꝛc'].i. de nouo renatus p baptismuz. h Sup foramina aspidis.i.sup psonas a demoīb' obsessas inde demōes ejciēdo:scōm q' dī:Marc. vlti. Signa aūt eos q̄ crediderint hec seq̄nt:i nōie meo demōia ejcient:linguis loquēt nouis:serpētes tollent. i Et in cauerna reguli ꝛc. Repetitio ē eiusdē sniē p alia verba: q: demō q̄ pus vocabat aspis hic iā vocat regulus q̄ ē serpēs venenosus. k Nō nocebūt ꝛc'].i.in eccl̄ia que dī mōs scūs vt dictū ē supra.ij.c. In ꝓmitiua.n. ecclesia credētib' dabatur prās sup demōia sic dictū ē.ꝛ q: ista ꝓcedebāt ex receptiōe fidei ad ꝓdicatiōez aplōz per orbē:iō sb'dit: l Quia replet.ꝛc' ꝛc'].i.euāgelio christi. m Sicut aq̄ maris opientis. q: tpe aplōz fuit publicata fides catholica p orbez vniuersū:sicut declaratū fuit psal.xviij. sup illud:In oēz tiraz exiuit son' eoꝝ ꝛc. n In die illa. Dic ꝓnter describit sublimitas christi ad quā puenit iquātū hō p suā bñdictaz passiōez:scōz q' dī Phili.ij. Hūiliauit semet ipm fact' obediēs vsqz ad mortē:mortē aūt crucis. ppi q̄ ꝛ deꝰ exaltauit illū:ꝛ ō dit illi nomē q̄ ē sup oē nomē ꝛc.et describit prio etꝰ exaltatio: 2° exaltatōis diuulgatio:ibi Et erit. Circa pmū dī: n In die illa radix iesse.i. christus egrediēs de radice iesse: vt dōz ē i pn. huī'.c. Et ad hoc deuotandū vbi translator scōm ꝓpetatem grāmatice debuit dicere q̄ in femínino:dixit q̄ i masculino: q: christus nām hūanam accepit in sexu pfecto: iō sb'dit: o Qui stat in signū pplorum i.in signū salutis gentiū: ꝛ hoc fuit in sua passiōe ipletū:qñ fuit

lupus cuz agno:et pardus cum hedo accubabit. Vitulus et leo et ouis simul mo rabūtur:et puer paruulus minabit eos.] Vitulus et vrsus pascent: simul requi escent catuli eoꝝ et leo q̄si bos comedet paleas.] Et delectabit infās ab vbere] sup foramina aspidis:et in cauernā reguli qui ablactatus fuerit:manū suam mittet. Nō nocebunt ꝛ non occident in vniuerso mōte sancto meo:] quia repleta est terra scia dñi:] sicut aq̄ maris operientis. In die illa radix iesse qui stat in signum populoꝝ: ipsum gētes deprecabunt: et erit sepulchrum eius gloriosum] Et erit i die illa:adijciet dominus secūdo mānū suam ad possidendū rēsiduū populi sui:quod rēlinquetur ab assyrijs ꝛ ab egypto ꝛ a phetros ꝛ ab ethiopia ꝛ ab elam ꝛ a sennaar ꝛ ab emath ꝛ ab insulis maris. Et lēuabit dñs signum in

eleuatus i cruce: ppi q̄ dixit saluator Joh.iij. Sicut exaltauit moyses serpētez i eremo i ligno:ita oz exaltari filiū hominis:vt oīs q̄ credit i eū nō pereat:sed hēat vitā eternam. De exaltatōe aūt ꝓpentis a moyse dī Numeri.xxj. Fac serpētez eneū ꝛ pone eū ꝓ signo:ꝛ q̄ pcussus aspexerit eū viuet: q̄ serpens eneꝰ fuit figura christi passuri:qm̄ sic p aspectum illius ꝓpentis saluabant hoies a morsib' serpētū: sic q̄ fide ituent mortē christi sanant a morsib' pctōrum:sic dēm fuit plenius Numeri.xxj. ꝛ ioh.iij. p Ipsuz gētes deprecabūtur. q: p' christi resurrectiōez ꝛ ascēsionē gētiles psuersi ad fidez p ꝓdicatiōez apostoloꝝ deprecati sūt ipsuz deuote. q Et erit sepulchrū ꝛc. Istū q: licz mors christi fuerit cotēptibilis:sepultura tñ eius fuit honorabilis: tum q: in sepulchro nouo lapideo ꝛ cū litheaminib' ꝛ aromatib' ꝓciosis: vt hī ioh. xix. tū q: fideles p orbez existentes: etiā magni et nobiles vadūt ad eius sepulchrum venerādū. r Et erit in die illa. Dic ꝓnter describit dicte exaltatiōis diuulgatio: q̄ facta ē p ꝓdicatōez aplōz alioꝝ q̄ christi discipuloꝝ per orbē cū dī: s Adijciet dñs scōo. q: primo ꝓdicauerat p seipm:et scōo ꝓdicauit p aplos suos aliosqz discipulos. t Manū suā.i. virtutez suā ꝓdicatiōez istā ꝓfirmādo miraculis scōz q' dī Marc. vlti. Illi aūt pfecti ꝓdicauerūt vbiqz dño coopante ꝛ fmonē ꝓfirmāte seqntib' signis. v Ad possidēdū.p fidē ꝛ charitatē. x Residuū pplī sui.i.electoꝝ q̄ sē pauci respectu alioꝝ. y Relinq̄t ab assyrijs ꝛ ab egypto ꝛc. noia sūt diuersaꝝ terraꝝ ꝛ locoꝝ:ex q̄bus p ꝓdicatiōez aplōz aliq̄ sē vocati ad fidez xp̄i:ꝛ p ista itelligūt alia loca q̄ nō expr̄imūt: ad q̄ puenit ꝓdicatio eoꝝ. Hebrei vō exponūt hoc de ꝓgregatiōe i iudea tpe messie que expectāt sz huic expositiōi q̄ sto initiť fūdamēto cū aduēt' christi transierit i ꝓteritū repugnat text'. prio p h' qō dī hic: Adijciet dñs 2° ꝛc. q: prio iudei fuerūt adducti i iudeā de egypto:ꝛ 2° de babylone. Si aūt reducerēt iterum ab hac dispersione in qua sunt diceretur: Adijciet tertio.scōo quia ista dispsio i q̄ sūt:fca fuit p romāos q̄ tñ ñ numerāt h' inī pplos cū dī: Ab assyrijs et egypto.pncipalr.n. tūc noiarēt romāi. z Et leuabit dñs ꝛc'].i. vtutē crucis faciet ꝓdicāi p aplos aliosqz discipulos:quā ꝓdicatiōem etā signis ꝓfirmabit: qō iam ē

impletum vt dictū est. a ¶ Et congregabit profugos ⁊c.] .i. illos qui fuerāt prius fidē ꝓfessi ⁊ postea facti ꝓfugi a cā tu dei: ⁊ dispersi p varios errores colliget in vnitate fidei catholice. b ¶ A quattuor plagis terre. i. ex omi pte terre. c ¶ Et auferet ẓelus ephraī ⁊c. per hoc itelligit mutua ꝓcordia ⁊ amicitia christi anorū: maxie i ꝓmissa ecclia: vt dcm ē supra. d ¶ Et volabūt ⁊c.] post resurrectōez .n. christi ⁊ ascēsionē philippus ꝑdicauit i ciuitatib⁹ phylistiorū vt hī actuū. viij. vbi dī: philipp⁹ aūt inuētus est i azoto que est ciuitas phylistiorū: ⁊ trāsiens euangelizabat ciuitatib⁹ cunctis ⁊c. terra ār phylistiorum est supra mare mediterraneum: ⁊ sunt ibi portus ⁊ naues in quibus aliq̄ de apostolis ⁊ discipulis christi fuerunt deportati ad predicandum in alijs terris: vt patz de paulo ⁊ bernaba ⁊ pluribus alijs. Et h⁹ ē qđ dī h: d ¶ Et volabūt ⁊c.] .i. expedite nauigabāt i eorū nauibus: que dicunt hic hūeri metaphorice eo q̄ sup hūeros portāt onera: sicut ⁊ sup naues. ꝓfectus. n. capitz vbiqz loq̄t metaphorice. e ¶ Simul ꝑdabūt ⁊c.] da aliq̄ eorū nauigauerūt versus orientē: ⁊ ꝑdicātes ibi fidez rapuerūt ide predā ꝓuertētes aliquos ad fidē: qui prius erant i possessiōe diaboli. f ¶ Idumea ⁊ moab ⁊c. qz in istis terris ad ꝑdicationē apl̄orum aliq̄ crediderūt ad obedientiaz fidei venientes. g ¶ Et desolabit dñs ⁊c.] .i. nihil qui igreditur mare mediterraneū trāsiēs p egyptū: ideo subditur q̄si exponitiue: h ¶ Et leuabit ⁊c.] ⁊ accipit h ⁊ pro. i. ita q̄ illud qđ prius dictū est Desolatio lingue maris: dicitur hic percussio flumis. i ¶ In fortitudie ⁊c.] qz dedit virtutē h⁹ faciendi qđ subdit: k ¶ Et percutiet eū ⁊c.] Alexāder. n. magn⁹ p magnū tps post esaiā: ⁊ p aliqđ tpus ante christi aduētū: vt facilius cū exercitu suo accederet ad alexandriam ⁊ ad aliquas alias ciuitates egypti: fecit diuidi nilū i septē portones intra mare mediterraneū sepatim cadētes. l ¶ Ita ut ⁊c.] .i. p ipz possint homes trāsire facilitē. ⁊ istō fuit ꝓnosticū q̄ predicatores euāgelij trāsirēt p orbē remotis ipedimētis virtute diuia: qđ pz ex hoc q̄ adhuc viuēte beato petro fides catholica diuulgata ē vsus occidētem vsqz ad mare oceanū: qđ pz ex hoc q̄ missi a beato petro ad ꝑdicādū fidē fundauerūt ecclīam senonis: que tūc erat metropolis frācie i honorē beati petri viui. Cū igit apli aliiqz discipuli exiuerūt ō hierusalē ad ꝑdicādū p orbē: que ē in q̄rto climate: ⁊ sic in medio terre habitabilis: sicut tūc viuēte petro diuulgata est fides catholica vsus occidētē vsqz ad oceanū qui ē terminus terre habitabilis: ita tenēdū est eā fuisse similiter diuulgatā ad alias ptes orbis: et ꝓpter velocitatē huius diuulgatōis dī: m ¶ Et erit via ⁊c.] .i. electis meis ad fidē vocandis. n ¶ Qui relinq̄t ab assyrijs. i. a demonibus eū prius possidentibus. o ¶ Sicut fuit israeli ⁊c.] .i. sicut diuina virtute remota fuerūt ipedimēta exitꝰ israel de egypto: sic diuina virtute remouebūt ipedimēta ab electis exeūdo de ignorātia et errore tenebris: qđ ipletū ē i ꝑdicatōe apl̄orū aliorūqz christi discipulorū: vt visū ē. Alit exponit ab illo loco: Et desolabit ⁊c. ita q̄ p linguā maris egypti intelligit ipa egyptus: q̄ est prope mare: ⁊ sic lingit ipm. Per flumen potestas regia que fuit fortis ⁊ magna: ꝓpter qđ cesar augustus sub q̄ natus fuit christus: diuisit eam in septez principipatus: et sic fuit multum diminuta ne possent rebellare: ⁊ talis sbiugatio huius regni ⁊ aliorū iperio romano fuit quedam dispositio ad hoc q̄ predicatio euangelij fieret libere p orbem. vñ dicit leo papa in sermone de apostolis petro ⁊ paulo: Dispositioni diuini opis maxime cōgruebat: vt multa regna vno confederarēt imperio: vt citoꝓuios hīet pp̄los ꝑdicatio generalis quos vnius tenebat regimem ciuitatis: ideo sbditur: Et erit via ſ siduo ⁊c. exponatur vt supra. ⁊ hꝰ maxie fuit ipletū tpe cōstātini q̄ voluit p orbē ecclesiaz licite fabricari ⁊ fidē christi ꝑdicari. ¶ In capl̄o .xi. vbi dī i postilla: Et egredietur ⁊c

natōes: Et cōgregabit ꝓfugos israel: ⁊ dispersos iuda colliget ⁊ā q̄ttuor plagis tre Et auferet ẓelꝰ ephraī: et hostes iuda peribunt Ephraim nō emulabitur iudam ⁊ iudas nō pugnabit ꝓtra ephraim. Et volabūt i humeros philistijz per mare ⁊ simul ꝑdabūt filios orientis ⁊ Idumea ⁊ moab ꝓceptuz manꝰ eorū: ⁊ filij āmō obedientes erunt. Et desolabit dñs linguā maris egypti: ⁊ leuabit manū suā sup flumē ⁊ i fortitudie spūs sui ⁊ percutiet eū i septē riuis ⁊ ita vt transeāt p eū calciati ⁊ erit via ſsiduo populo meo ⁊ q̄ relinq̄t ab assyrijs sicut

Licet materia hui⁹. c. ¶ Additio ꝓma. q̄ est de mysterio christi scōm oēs expositores multum distat tpe ⁊ rōne a materia imediate precedēti in qua agitur de interitu sennacherib ⁊ suoꝝ cōtinuat tū i littera per interpositionē huius ꝓiunctionis copulatiue et: cū dī: Et egredietur. non. n. dixit solū Egredietur virga. sed cum additione dicit: Et egredietur vnde huius copulatiue superaddite aliqualis ratio est querenda q̄ videtur talis esse: Vaz in precedēti capitulo propheta prenosticabat populo liberationem a sennacherib ⁊ exercitu suo per quam habituri erant pacē temporalem ⁊ tranquillitatez: qz ista esset valde grata ⁊ miraculosa: nō tū erat tā excellēs nec fructuosa: sicut liberatio fienda per christū in qua pax perpetua ⁊ spiritualis vanda erat: et ideo ꝓpha postq̄ descripsit primā liberationē adiūgit secūdā. q. d. hec liberatio a senacherib licet magna ad modicū tū reputatur respectu alterius liberationis per christū fiēde: de qua dicitur: Et egredietur ⁊c. eo mō quo christus dixit discipulis ⁊ apostol Luc. x. capitulo. Ecce dedi vobis potestatem ⁊c. sed i hꝰ nolīte gaudere ⁊c. iō gratiarū actionē in sequēti caplo subdit ꝓ hoc vltimo būficio. ¶ In eodem capitlo vbi dī i postilla: Et enūerātur hic septem dona spiritussancti.

¶ Additio secunda.

Sufficientia donorū sāctispūs quā postillator hic ponit ē vā ⁊ ꝓpria: ⁊ ponit sub eisdē vbis in ꝓma secūde. q. lxviij. arti. iij. fm quē hui⁹ dona se extendit ad oia ad q̄ se extendūt vtutes itellectuales ⁊ morales. put dī i postilla. Sz statim aliqz pulsat q̄dā inquisitiua questio. s. talis: cur ñ ponūt alię ptinētia ad theologicas vtutes: nā virtutes theologice maxime ordināt nos ad deū? Ad qđ dicēdū fm Tho. ibidez q̄ vtutes theologice psupponūt ad dona sic radices q̄daz donorū. nō. n. mouet animꝰ a spūsācto: nisi ei scōm aliquē modū vniat sic istrm ñ mouet ab artifice nisi p cōtactū vel aliquā aliā vnionē. ꝓma aūt vnio ad deū ē p fidē: spē: ⁊ charitatē. vñ oia dona ptinēt ad has tres vtutes tāq̄ ab eis deriuata. Cōsequēnt circa hꝰ qđ dicē postillā q̄ ista dona pfectissime fuerūt i aia christi ⁊c. vī q̄rēdū q̄ qz hoc sit vissimū: quō tū hoc posset ondi p hraz cui ò q̄libet viatorē i gra exīte vificat q̄ recipiscet sup eū spiritꝰ dñi sapiētie ⁊ itellectꝰ ⁊c. Ad qđ vī dicēdū q̄ plenitudo horū donorū i christo ex hoc ꝓsideraī: q̄ ab ipo gra spiritꝰ sācti derivat i membris suis. s. i corpore suo mystico vñ cū Joh. dixisset ò eo: Plenū gra ⁊ vitatis. sbiūxit: Et

de plenitudine eius oēs accepimus: Joh. ꝓmo: quā qui dez plenitudinē ꝑpha oñdit infra cū dixit: Erit iusticia cingulū lumboꝝ eius ꝛc̄. qd exponit de iustis ⁊ fidelib' adherētib' christo sicut cingulū ⁊ lūbare adherēt homi Ex qua metaphora patet ꝙ oēs iusti seu fideles hñt vtutē fidei ⁊ iusticie ⁊ alia huiusmōi ex adherētia ad ipm. Ex quo patet intentuꝫ .s. ꝙ ista hz christus plāarie: vt ab ipo in alijs deriuētur Cōsequēter videt querendū ḡre sex dōa hic ꝑ enumerata ponūt vniuersaliter. Nō enim dicit ips sapiētie ⁊ ips intellect': sed spūs sapiētie ⁊ intellect' Silr nō dicit spūs ꝓsilij ⁊ spūs fortitudis: sz ips ꝓsilij ⁊ fortitudis ⁊ sic ō alijs duob'. Ad qd dicēdū ꝙ i ꝓbiatōe inuit cōnexio donoꝝ adiuicē: eo mō q̄ vtutes cardiales vno mō ꝑtāt ꝓnexe: ex hoc ꝙ vna earū quodāmō per alia pficit. Vñ Greg. in ꝓmo moraliū de huiusmōi donis spūssancti loquēs dicit: Minor ē sapiētia si intellectu careat: ⁊ valde iutilis est intellect' si sapia non subsistit'. Utile est ꝓsiliū cui opus fortitudis deest: ⁊ valde fortitudo destruit: nisi ꝑ ꝓsiliū fulciat: nulla etiā est scia si vtilitatem pietatis nō habeat: ⁊ valde iutilis est pietas si scia discretōis caret: timor quoq; ipe si non has vtutes hūerit ad nullū opus bone actōis surgit. hec ille. ¶ In eodē vbi dicitur in postilla: Et auferetur zelus ephraim.

fuit israeli in die illa q̄ ascēdit de terra egypti. XII.

ET dicēs in illa: Confitebor tibi dñe quōniam iratus es mihi: cōuersus est furor tuus: ⁊ cōsolatus est me. Ecce deus saluator meus] fiducialit agā ⁊ non timebo. Quia fortitudo mea ⁊ laus mea dñs ⁊ factus est mihi i salutez.] Haurietis aquas i gaudio de fontibus saluatoris:] ⁊ dicetis i illa die:] confitemini domino: ⁊ inuocate nomen eius.] Notas facite in populis adinuentiōes ei': mementote qm̄ excelsum ē nomen eius.] Cantate dño quoniam magnifice fecit:] annūciateihoc in vniuersa terra.] Exulta ⁊ lauda habitatio syon: quia magn' i medio tui sctus israel.

EXemplificat ꝑpha mu ¶ Additio tertia. tuā concordiā seu amicitiaꝫ christianoꝝ adinuicē ꝑ hoc q̄d dicit: Auferet zelus ephraim. qz scōm glosaz quādo esaias hoc ꝑdicebat: inter duas ⁊ d̄ cem tribus discordia execrabilis erat: credentes autē pacifici sunt in christi fide ⁊ vnitate charitatis ꝓut patuit in ꝓmitiua ecclesia: qñ multitudinis credentiuꝫ erat cor vnū ⁊ aia vna: actuū quarto caplo. ¶ Ca. XII.

ET dices. Descripto christi mysterio: hic cōsequēter describit gratiarū actio ꝑ tāto bñficio cum dicit: a ¶ Et dices in die illa. i. tempore gre christi reuelate q̄d tps vocat dies. No. xij. Nox ꝑcessit: dies aūt appropiquauit. b ¶ Cōfitebor tibi dñe confessione laudis ⁊ gratiarū actionis. c ¶ Quoniaꝫ iratus es mihi. ꝓpter peccata mea me puniendo i captiuitate babylonica: ⁊ in ꝑsecutione antiochi illustris ⁊ pluribus temporib' alijs. d ¶ Conuersus est ꝛc̄] in mā suetudinē. e ¶ Et ꝓsolatus es me. ꝑ tuam benedictiaꝫ incarnatōez: ideo subdit: f ¶ Ecce deus ꝛc̄] visibiliter apparēs in carne assūpta. fiducialiter agā ⁊ nō timebo ampli' retardari a vita beata que ꝑ christū fuit aperta Sic eiz ꝓfitebat ꝓmitiua ecclesia sub apostolis i hierlm ꝓgregata: q̄ ꝑ maiorē ꝑte erat de gente iudeoꝝ: vt patet in actibus apostoloꝝ. g ¶ Quia fortitudo mea. i. dās mihi fortitudinez in aduersis. h ¶ Et laus mea dñs qz virtute diuina in ꝓmitiua ecclesia fideles nō solū patiēter sustinebant tormēta: sz gaudēter ⁊ cū laudibus diuinis. i ¶ Et fact' est ꝛc̄] qz imediate trāsibāt ad vitā celestē: qd nō fiebat sanctis veteris testamēti. k ¶ Hauriētis aquas ꝛc̄]. i. vos catholici hauriētis dona spūssancti de sacramētis noue legis: in q̄bus ꝓfert gra q̄d nō fiebat in sacramētis ve. le. l ¶ Et dicetis ꝛc̄] exhortando vos mutuo ad laudē diuinā. m ¶ Cōfitemini dño: ei' bñficia recognoscendo. n ¶ Et inuocate ꝛc̄] ipm deuote laudādo o ¶ Notas facite in pplis. i. in oibus gētib' ꝑ ꝓdicationem euangelice veritatis: p ¶ Adinuētiōes ei' idest modos mirabiles hūane salutis: q̄s adiuenit diuina sapiētia i filij dei icarnatōe ꝓdicatōe: passione: resurrectōe: ⁊ ascēsione q ¶ Memētote quoniam excelsum ē ꝛc̄] Philip. scdo: Dedit illi nomen q̄d est sup oñe nomē: vt in noie illo flectat oñe genu celestiū terrestiū ⁊ infernoꝝ: ⁊ ois lingua cōfiteat quia dñs noster ihesus christus in gloria est dei patris. r ¶ Cantate dño ꝛc̄] ponēdo nāz hūanā in christo ad patris dexteraz. s ¶ Anūciate hoc ꝛc̄] qd ipletū ē ꝑ ꝓdicationez aplorum alioꝝq; christi discipl'oꝝ ꝑ orbē vniuersum. t ¶ Exulta. in corde. v ¶ Et lauda. ore. x ¶ Habitatio syon. i. ecclesia q̄ vocatur syon: Hebre. xij. Accessisti ad syon mōtē ⁊ ciuitatē dei viuētis celestē hierusalez ꝛc̄. y ¶ Qz magn' in medio tui sanct' israel. i. christus sanctificās fidelē ꝑplm noie israel appellatū: vt frequēter supra dictū ē. Pōt ēt hec lra referri ad mōtē syō i q̄ erat tēplū: vbi legit christ' frequēter ꝓdicasse ⁊ miracula fecisse: ibi etiā aplis suā resurrectionez manifestauit: ⁊ sup eos spiritūsanctū in signo visibili misit vt dicit Hiero. in epistola ad paulinū de oibus sacre scripture libris. ¶ In caplo. xij. vbi dicit in postilla: Hauriet aḡs de fontibus saluatoris. ¶ Additio.

HOc q̄d dicit: Hauriētis aquas cū gaudio ò fōtib' saluatoris. posset exponi magis ꝓprie ad litteram de aqua baptismi que est ianua sacramentoꝝ i q̄ gra salutaris ꝓfert ⁊ dona spūssancti dant. ¶ Replica.

IN caplo. xij. vbi postill'. exponit illū passū: Hauriētis aquas de fōtib' saluatoris. de gra spūssancti ⁊ donis q̄ in euāgelio dicūt aq̄ viue que hauriunt de fōtib'. i. sacramētis q̄ fontes saluatoris ꝺ dicunt: Burgen. dicit ꝙ magis ꝓprie ē expositio ò aqua baptismi q̄ ē ianua sacramētoꝝ. Dz expō burgen. quā dicit magis ꝓpaz possumus dicere magis extorta rōe illi' ymini aquas. nā nō refert an aqua baptismi hauriat ex fōtib' vel flumib'. Et qz vult suā expositōez fore magis ꝓpaz cū dicit baptismū fore ianuā sacramētoꝝ: ideirco sensus esset hauriētis ianuā ex fontib' quāta sit huiusmōi expōnis ꝓpietas ꝑz etiā parū itelligenti Et cū oēs coiter catholici exponāt li fōtib' saluatoris ꝑ sacramētis ipropriissima esset burgen. expositio: hauriētis aquā. i. baptismū ex fōtib' saluatoris. i. sacramētis. qua rōe eni baptism' hauriri deberet ex alijs sacramētis eadē rōne ⁊ fortiori alia sacramēta hauriri deberēt ex baptismo: quia oia alia sacramēta rite suscepta baptismū ꝑsupponūt: cū baptism' ē vn' de fōtib' sacramētalib'. ipropriissima igit videtur expō burg. q̄ significat hauriet fontē ex fōtibus: sic igit burge. sepe mouet lana capna. ¶ Caplm. XIII.

ONus babylonis. Postq̄ ꝓpha denūciauit punitōnē assyrioꝝ q̄ captiuauerūt decē tribus: hic ꝙnter denūciat punitōez babyloniorum q̄ captiuauerūt reliquū duaꝝ tribuū. Et ꝑ denūciat babylonioꝝ ò structionez

secundo iudeorum consolationem capitulo sequenti. Prima in tres partes quia primo describitur vastantis exercitus conuocatio: secundo babyloniorum afflictio: ibi Ululate. tertio sequens desolatio ibi Et erit. Circa primum dicitur. a Onus babylonis. i. miseria eam opprimens. quod vidit esaias. i. preuidit in spiritu futurum. b Super montem. i. contra babylonem tumore superbie eleuatam. c Caliginosum. i. erroribus obtenebratam. d Leuate signum. s. vexillum precedens exercitum. e Exaltate vocem exhortando ad pluriu f Leuate manum. in signum confidentie et victorie obtinende: ideo subditur: g Et ingrediantur portas. s. babylonis tanquam victores. h Duces. s. medorum et persarum: quia cyrus rex persarum et darius rex medorum cum suis exercitibus babylonem ceperunt. vt habetur dan. quinto. i Ego mandaui etc. Hebrei dicunt citatis meis. dictum enim hebraica que ponitur hic equiuoca est ad citationem et sanctificationem. hebrei tamen videntur hic melius dicere: quia exponentes translationem nostram dicunt: Mandaui sanctificatis meis. i. ministris meis: inspirauit eis dominus voluntatem et audaciam persis et medis pugnandi contra babylonem. k Et vocaui fortes meos. dando eis fortitudinem. l In ira mea. i. ad exequendum punitionem a me dispositam. m Exultantes in gloria mea. i. in victoria gloriosa a me concedenda. vel quia cyrus rex persarum illam victoriam attribuit glorie diuine: vt habetur vltio paralipomenon. et post esdre. i. Hec dicit cyrus rex persarum omnia regna terre dedit mihi dominus etc. n Vox multitudinis. i. maximi exercitus contra babylonem venientis o Vox sonitus regum etc. i. cyri regis persarum et darii regis medorum: et quia forte isti aliquos alios reges adduxerunt secum. p Dominus exercituum etc. quia militibus et bellatoribus inspirauit voluntatem et audaciam veniendi contra babylonem. q De terra longinqua alias procul. non abhorrentes laborem itineris: et quia non solum homines fuerunt executores diuine iusticie contra babylonem: sed angeli: ideo subditur: r A summitate celi dominus et vasa furoris eius. i. angeli qui sunt quedam instrumenta ad exequendum diuina iudicia. s Vt dispdat omnem terram. s. babylonis. Et est locutio hyperbolica ad denotandum magnitudinem ciuitatis babylonice: et populi multitudinem. sicut aliquando dicitur parisius est totus mundus. t Ululate. hic consequenter describitur babyloniorum afflictio. Et primo quantum ad eorum anxietatem: secundo quantum ad eorum pene acerbitatem: ibi Ecce dies domini. tertio quantum ad aduersariorum ferocitatem: ibi Ecce ego. Circa primum dicitur: u Ululate. scilicet o vos babylonii: vlulatus quidem clamor confusus indicium est magni timoris prohibentis formare vocem distinctam. v Quia prope est etc. i. punitionis eius super vos. x Propter hoc etc. a sua virtute per cordis timorem: quia timor retrahit spiritum et calorem a membris exterioribus et sic remanent frigida et trementia: et per consequens inualida. y Et omne cor hominis tab. et pro. i. Conteretur per tristicia. z Torsiones etc. i. babylonii affligentur per angustia. sicut illi qui patiuntur talia. et Vnusquisque etc. non potens eum iuuare nec ab eo iuuari. a Facies combuste vultus eorum quia per se et medi incenderunt babylonem et multi fuerunt: ibi combusti. b Ecce dies hic consequenter describitur afflictio babyloniorum ex pene acerbitate: cum dicitur b Ecce dies domini id est punitionis eius. c Veniet crudelis ipsis babyloniis per acerbitate punitionis ad quod designandum subditur d Indignationis plenus etc. ad hoc. n. ponuntur tot verba quasi idem significantia vt designent maiorem exaggerationem pene ad ponendum terram scilicet babylonis e In solitudinem occisis incolis. f Quoniam stelle celi. i. principes magni g Et splendor earum. i. sapientia eorum h Non expandent lumen suum. quia fugiet ab eis mens et consilium contra imminens periculum. i Obtenebratus est sol etc. i. Balthasar rex qui occisus fuit dan. quinto. et tamen adhuc erat prope principium regni sui. k Et luna etc. i. regia non procedit vltimus in appatu regio. l Et visitabo. hoc dicitur in persona domini m Super orbis mala. i. babylonis: et propter hoc aliqui dicunt hic vrbis et male. quia in hebreo est orbis: et dicitur de babylone hyperbolice. sicut parisius dicitur totus mundus: quia babylon erat valde magna. vnde dicit philosophus in libro politicorum: quod erat magis regio clausa muris quam ciuitas: eo quod excedebat nobiliter magnitudinem ciuitatis. dicit. n. hiero. quod muri erant in quadro edificati: et quodlibet latus habebat. xvj. miliaria que faciunt octo leucas. n Et requiescere etc. quia babylonii erant idolatre: vt patet in daniele. o Et arrogantiam etc. iactabant. n. se de fortitudine. p Precisior erit vir auro. i. rarior: eo modo loquendi quod dicitur omne rarum preciosum quia valde pauci de babyloniis remanserunt viri. q Et homo mundo obriço. i. auro puro et rutilante: et dicitur obriçum. ab ob et radio radias. r Super hoc celum turbabo etc. locutio est hyperbolica ad designandum magnitudinem ire dei contra babylonem. s Et erit quasi damula fugiens leonem. s. exercitus qui venerat aliunde ad auxilium Balthasar t Et quasi ouis. fugiens lupum. v Et non erit qui congreget. ad reducendum eos in babylonis auxilium: ideo subditur x Vnusquisque ad populum suum conuertetur etc. quia timore perterriti

Ca. XIII.

Onus babylonis quod vidit Esaias filius amos. Super montem caliginosum leuate signum: exaltate vocem: leuate manum: et ingrediantur portas duces. Ego mandaui sanctificatis meis: et vocaui fortes meos in ira mea exultantes in gloria mea. Vox multitudinis in montibus quasi populorum frequentium: vox sonitus regum gentium congregatarum. Dominus exercituum precepit militie belli: venientibus de terra procul. A summitate celi dominus et vasa furoris eius vt dispdat omnem terram. Vlulate: quia prope est dies domini: quia vastitas a domino veniet. Propter hoc omnes manus dissoluentur: et omne cor hominis tabescet et conteretur. Torsiones et dolores tenebunt: quasi parturiens dolebunt. Vnusquisque ad proximum suum stupebit: facies combuste vultus eorum. Ecce dies domini veniet crudelis et indignationis plenus et ire furorisque ad ponendam terram in solitudinem: et peccatores eius conterendos de ea: quoniam stelle celi et splendor earum non expendent lumen suum. Obtenebratus est sol in ortu suo: et luna non splendebit in lumine suo. Et visitabo super orbem mala: et contra impios iniquitatem eorum. Et requiescere faciam superbiam infidelium: et arrogantiam fortium humiliabo. Preciosior erit vir auro: et homo mundo obriço. Super hoc celum turbabo et mouebitur terra de loco suo: propter indignationem domini exercitium: et propter diem ire furoris eius Et erit quasi damula fugiens: et quasi ouis: et non erit qui congreget. Vnusquisque ad populum suum conuertetur: et siguli ad terram suam.

fugerũt ad loca sua vñ venerãt. y Dis q̃ iuẽt fuẽit remanens cum babylonijs occidet a persis ⁊ medis. z Et omnis qui supuenerit. vt babylonios adiuuet. a Cadet in gladio. aduersarioꝝ. b Infantes eoꝝ .ſ. babylonioꝝ. c Allident. ꝫ parietes d In oculꝫ eoꝝũ. qõ videre ẽ grauissimũ. e Dirupiẽt dom' eorum. i. opes ⁊ vtẽsilia domorum. f Ecce ego. Hic scribit afflicto babylonioꝝ ex persequẽtiũ ferocitate cum dicit: Ecce ego suscitabo sup eos. i. babylonios g Medos qui argentuz nõ q̃rãt ⁊c. ita q̃ p̃ desiderio occidẽdi retardabunt p̃dari: iõ subdit h Sz sagittis pulos ificiẽt ⁊c. ⁊ tñ talibus p sonis ad se defendendũ inualidis solet parci in bellis: ⁊ p hoc arguitur maior crudelitas ꝫ viros defẽdere se potẽtes. i Et erit. Hic post occisionẽ babyloniorꝝ describit ciuitatis destructio totalis absq̃ spe reedificatõis cũ dr: i Et erit babylon ⁊c] q̃ de ea gloriabant babylonij ꝓpr muroꝝ fortitudinẽ ⁊ ppli multitudinez k In regnis inclyta. i. noiata ꝓpr nobilitatem suã i oĩbus regnis. l In supbia chaldeoꝝ. q̃ de ipa se iactabant. m Subuersa. i. destructa ⁊ deiecta a statu suo. n Sic subuertit dñs sodomã ⁊ gomorrã. i. irrepabiliter: iõ subditur: o Nõ habitabit. ab hominib' p Et ñ fũdabit. ad sui reedificatõez. q Nec põet ibi ⁊c] Arabes tũc temporis habitabãt in tabernaculis frequẽter mutãtes loca ꝓ pastu aialiũ: p hoc ergo q̃ dic. Nec ponet ⁊c. designat destructio babylonis taliter q̃a sicut erit inepta habitatõi hominũ: ita ⁊ pascuis domesticoꝝ aialiũ: iõ subdit: r Sed requiescent ibi bestie .ſ. feroces: ⁊ monstruose: ⁊ etiã venenose: iõ subditur: s Et replebũt ⁊c] aues sunt magne solitudinẽ amantes. t Et pilosi saltabũt ibi. i. vulpes ⁊ lupi: vt dicũt aliqui. Alij vero dicũt q̃ pilosi hic accipiunt ꝓ q̃busdã aialibus mõstruosis: que in pte hñt effigiez hois ⁊ in pte bestie. Alij vero dicũt q̃ pilosi hic accipiunt ꝓ hominib' siluestrib' : q̃bus multitudo ⁊ magnitudo pilorꝝ ẽ ꝓ indumẽtis. Alij vero dicũt: q̃ pilosi hic accipiũt pro demonib' incubis: ꝛ istud nõ est verisile: cũ locus ille sit inhabitabilis nature humane: vt p̃dictũ ẽ. demões aũt nõ habitant inter bestias q̃ peccare nõ possũt: sed inter hoies eos ad peccatũ ꝓtrahere nitentes. v Et rñde bunt ⁊c] Aues sũt magnitudinis corui ne: sed maculis respersę: que fixo in palude rostro stridենt horrende: iõ dicunt vlule ab vlulatu dicte. x Et sirene. dic hieronim' q̃ sũt ſpentes alati ⁊ cristati. Alij vero dicũt: q̃ sirene sunt pisces marini in forma mulieris in pte supiori apparẽtes. Sz quicq̃d sit de talib' piscib': tñ nõ accipiunt hic sirene ꝓ eis: q: si sint tales pisces habitãt in mari: ⁊ nõ in ciuitatib' destructis. y In delubris voluptatis. i. in templo idolorꝝ in quibus gentiles exercebãt voluptatez carnis: vt in templo ꝓapi ⁊ veneris.

Dis qui iuẽt fuẽit occidet et ois qui supuenerit cãdet in gladio. Infantes eoruz allidẽt in ocłis eoꝝ: diripiẽt domus eoꝝ: ⁊ vxores eoꝝ violabũtur. Ecce ego suscitabo sup eos mẽdos: qui argẽtuz non q̃rant nec aurũ velint: sed sagittis paruulos iterficiẽt: ⁊ lactãtib' vteris nõ miserebũt: ⁊ sup filios nõ parcat ocul' eoꝝ. Et erit babylon illa ciuitas gloriosa in regnis: iclyta ⁊ supbia chaldeoꝝ sũbuła: sicut subuertit dñs sodomã ⁊ gomorram. Non habitabitur vsq̃ in finẽ: et nõ fundabitur vsq̃ ad generatiõem ⁊ generatiõem. Nec ponet ibi tentoria arabs: nec pastores requiescẽt ibi: sed requiescent ibi bestie: et replebunt domus eoꝝ draconibus. Et habitabunt ibi struthiones: et pilosi saltabũt ibi et respondebũt ibi vlule in edibus eius: et sirene in delubris voluptatis. XIIII. Prope est vt veniat tempus eius: ⁊ dies eius nõ elongabũtur. Miserebitur. n. dñs iacob et eliget adhuc de isrl: et requiescẽ eos faciet sup humũ suã: Adiũngẽt aduena ad eos:

+ Hebreo ponit quedã dictio que sonat cohirim qõ est plurale h' nois cohir: ⁊ habet multiplicem significationẽ vno modo significat pilosũ: vñ gen. xxvij. de esau q̃ erat vir pilosus: in hebreo dicitur cohir. Alio mõ significat idẽ qõ hircus capraruz. vn Leuitl. xvj. vbi dicitur: Et a multitudine filioruz israel accipiet hircos vbi in hebreo habet cohirim. Alio modo significat demonem: Leui. xvij. vbi dicit Nõ imolabunt vltra victimas demonibus in hebreo dicit cohiriz. In hoc vero loco dicitur cohiriz saltabunt ibi: quia secũdã translatõez. lxx. interpretum intelliguntur ꝫ modo .ſ. demones idem fm translatõem chaldaicam: idem etiã fm oẽs expositores hebreoꝝ. Nec obstat qõ obiicit postillator dicens q̃ cum ille locus sit inhabitabilis nature humane: demones non habitarent ibi ⁊c. Nam lz ciuitas babylonie fuerit penit' destructa ꝓut habetur i hoc caplo: terra tñ sennaar vbi sita erat babylon non legitur hic destruenda imo fuit habitata a multis hoibus: specialiter a iudeis qui remanserunt ibi post captiuitatẽ babylonicã: ⁊ etiã qui ibi redierunt post passionẽ christi ⁊ ibidem fabricauerũt illud opus catholice fidei inimicũ. ſ. thalmud babylonicũ ꝓut plenius dño concedẽte declarabitur Zach. v. vbi de hoc ad litteram agitur. ⁊ quia illud opus fuit maxime diabolicũ: iõ congrue dicit ꝓpheta q̃ in illa regione babylonis demones saltabunt. ſ. ꝓcurantes fieri illud pniciosũ opus. Replica.

+ In capitulo. xiij. pilosos exponit Burgẽ. saltãtes in terra sennaar ꝓ demonibus habitantibus ibi vbi vt dicit fabricatũ ẽ opus diabolicũ thalmud babylonicum: transeat illud ꝫ iudeos. La. XIIII.

Prope est. hic cõsequenter ꝓpheta denunciat iuõ oꝝ consolatõem. Circa qõ ꝓmo nũciatur eoꝝũ liberatio de captiuitate babylonica: ꝛº contra hostes insultatio: ibi Et erit. ꝫº insultationis confirmatio: ibi Non vocabitur. Circa primũ dicit: a Prope est ⁊c]. i. liberationis iudeoꝝ de babylone que facta est in principio regni cyri vt patz Esdre primo: sed quia fuit cyro inspiratum a deo: vt ibidem dicitur: Suscitauit dñs spiritũ cyri regis persarũ ⁊c. iõ subdit: b Miserebit. n. dñs iacob. i. ppli regni iude descendentis a iacob. c Et eliget adhuc de israel paucos de regno israel cũ ꝯorobabel reducendo. capta. n. samaria ⁊ translato inde ppło ꝓ salmanasar: aliq̃ euadẽtes manũ ei' itrauerũt regnũ iude ibidẽ habitates vsq̃ ad captiuitatẽ babylonis: ⁊ sic cũ illis de regno iude fuerũt captiuati: ⁊ cũ redeũtib' de captiuitate redierũt. d Et reqescere eos ⁊c] tpe ꝯorobabel: esdre: neemie: ⁊ machabeorum. e Adiungetur aduena ad eos. q: aliq̃ de gentilib'

cõuertebant ad iudaismũ p vnius dei cultũ: ⁊ isti dicebant aduene f Et tenebũt eos ppli. i. dabũt eis i via securitatẽ g Et adducent eos in locum suũ. quia cyrus dedit eis cõductũ: h Et possidebit eos ⁊c̃. i. in iudea que erat diuino cultui deputata. i Jn fuos ⁊ ancilla s hoc dicit q̃tũ ad pauperes gentiles qui uicti sunt eis ad seruiendũ. k Et erũt capiẽtes eos q̃ se ceperant ⁊c̃: hoc fuit iple tum tpe machabeoꝝ qui regnũ iudee recuperauerũt a grecis multis eoꝝ occisis ⁊ captis ⁊ aliquibus eoꝝ in seruitutẽ redactis: vt patet p̃mo machabeoꝝ ⁊ scõo. l Et erit. Hic p̃nter ponit insultatio ꝫ hostes. Et p̃ insultatio viuoꝝ: et secũdo mortuoꝝ: ibi Jnfernus. Circa p̃mũ dicit: l Et erit in die illa. i. tpe reductionis captiuitatis babylõice. m Cũ reqẽ ⁊c̃. s. itineris qñ ductꝰ fuisti in babylõez: n Et a concussiõe tua. q̃ captiui ducũt ipellendo ⁊ pcutiẽdo o Et a seruitute ⁊c̃. i babylone p Sumes pabolã istam que sequit cõtra regez babylonis: ⁊ dicit regem indefinite: quia aliqua de his que sequũtur verificãtur de vno rege: ⁊ aliqua de altero. q Quomodo cessauit exactor: q̃ rex babylonis p violentiã bona aliorꝝ rapiebat r Quieuit sbutũ. qõ iposuerat sup alias gẽtes ⁊ regna ⁊ hoc fuit potissime tpe nabuch. q̃ fuit potentissimus inter reges babylonis s Cõtriuit dñs baculum. i. virtutem. t Impiorꝝ. i. babyloniorꝝ: ⁊ hoc fuit impletũ in baltasar quẽ dñs p cyrũ ⁊ darium expugnauit ⁊ occidit. Dan. quinto v Virgã dominãtiũ. i. sceptrũ babyloniorꝝ q̃ dñabantur mlt gentib' x Ledẽtẽ pplos ⁊c̃. i. supbe. y Plaga insanabili: q̃ nõ poterãt ei resistere. z Subijcientem in furore gentes ⁊c̃. q̃ victorijs sibi a deo pcessis abutebant in crudelitate nimia. a Cõquieuit ⁊ siluit ois terra. i. habitatores ois terre: habitauerũt in pace regno babylonis dejecto. b Hausa ẽ. in corde. Et exultauit. in signo exteriori. exultatio eiꝰ dicit quasi extra saltatio. c Abietes quoq̃. i. pncipes magni terre. d Letate sunt sup te. i. ex tua dejectione dicẽtes. e Exquo dormisti. somno mortis. f Nõ ascendit q̃ succidat nos. i. ipugnet: psequit eiꝫ parabolã de arboribꝰ magnis pncipes significantibꝰ: vt dictũ ẽ. g Jnfernus. Hic p̃nter ponit insultatio mortuoꝝ. Et p̃mo pntra aiam: 2° quãtũ ad corporis sepulturã: ibi: Oẽs reges alias pncipes. Prima in duas: q̃ p̃mo ponit insultatio ꝫ regem babylonis: 2° occasione huius fit transitus ad casũ demõis. ibi Quomodo corruisti: alias cecidisti. Circa p̃mũ sciẽdũ q̃ hebrei ⁊ alicꝫ expositores catholici exponũt locũ istuꝫ de aia nabuch. descendente ad penas damnatoruꝫ: Sed saluo meliori iudicio: istud nõ videt mihi cõuenienter dictuꝫ: quia Dan. quarto nabuch. reuersus de amentia vi extũc vixisse i pfessione laudis diuine: vñ ibidem dicit: igit post finẽ dierũ ego nabuch. oculos meos ad celũ leuaui ⁊ sensus meus redditus est mihi: ⁊ altissimo benedixi: ⁊ postea subdit in fine capituli: Nũc igit ego nabuch. laudo ⁊ glificabo ⁊ magnifico regem celi: q̃ opa eius vꝫ: ⁊ oẽs vie eius iudicia: ⁊ gradientes in supbia põt humiliare ⁊ sic videtur vitam suã in bono terminasse: q̃ vlterius nõ fit mẽtio ꝺ fcidtuo ad maluꝫ: vñ ⁊ in decretis. xxiij. q. iij. c. nabuch. dicit q̃ fecit penitentiã fructuosaꝫ: ⁊ iõ dicẽdũ est: q̃ hoc referẽ ad baltasar nepotem suũ: q̃ in contemptũ dei fecit a portari vasa cõsecrata diuino cultui: ⁊ bibit in eis: ⁊ pncipes eius vxores ⁊ pcubine: pp qõ iterfectus fuit eadẽ nocte: Dañ. qnto: ⁊ fꝫ hoc dicit g Jnfernus. i. diabolus q̃ pcest iferno. h Subtus. q̃ infernus dicit esse in terre pfundo i Cõturbatur est ⁊c̃. i. pmotus ⁊ intentus: eo modo loquẽdi q̃ coiter dicit q̃n aliquis magnus ⁊ pessimus hõ moritur: q̃ demones sũt mltũ occupati circa receptionẽ ⁊ deductionẽ aie ei⁹. pphete. n. aliqñ vtebãt modis istis coib' loq̃ndi k Suscitauit tibi gigãtes idest alias gigantũ in inferno existentes: q̃ fuerunt mali hoies: Hen. vj. ad insultandũ tibi. l Oẽs pncipes terre. s. defũcti. m Surrexrũt de solijs suis. i. de locis in inferno sibi deputatis: ⁊ eodẽ mõ exponit qõ sbdit: Oẽs pncipes nationũ ⁊c̃. n Et dicent tibi. insultãdo. o Et tu vulneratus ⁊c̃. i. dejectus i infernũ ab honore tuo mũdano. p Cõcidit cadauer tuũ p mortem corporis. q Subter te sternet tinea ⁊c̃. q̃ cadauer hois mortui vermificat circũcirca. Alicꝫ tñ referũt hoc ad vermẽ ꝓscie: q̃ ꝓtinue remanet i dãnatis. Si aũt aliquis vellet exponere pdicta ad lram de aia nabuch. Dicendũ esset q̃ ista pphetia esaie nõ fuit pdestinationis que semp implet: sed ꝓminatõnis q̃ nõ semp iplet: sicut Jone tertio dr: Adhuc. xl. dies ⁊ niniue sbuertet q̃ tñ nõ fuit subuersa: talis eẽz pphetia nõ denũciat, put est in diuina prescientia q̃ est imutabilis: sed fm merita vl demerita hominũ: q̃ mutabilia sũt. fm eiꝫ demerita niniuitarum niniue erat sbuertenda: sed q̃ egerũt penitẽtiaꝫ ad pdicatoẽz Jone: nõ fuit ipleta ꝓminatio sbuersionis dicte: sic i ppsito. nabuch. eiꝫ añq̃ pp peccata sua peuteret amentia meruerat penã gehenne: ⁊ q̃ sibi fierꝫ talis insultatio a dãnatis. Verũtñ q̃ post amentiã recognouit dei potentiam ⁊ egit penitentiã fructuosam: vt dictũ est supra: iõ pena p Esaiam ꝓminata nõ fuit ipleta: ⁊ lꝫ sic possꝫ dici: vt tñ mihi q̃ ꝑma exposito melior est: ⁊ magis consona textui. r Quomodo cecidisti Hic p̃nter occasione regis babylonis agit de casu demonis scõm regulã exponẽdi sacrã scripturã q̃ dr de diabolo ⁊ eius corpore: quã iter alias ponit aug' ꝫ ꝺ doctna

christiana: ¶ Isidorus de summo bono. xx. capło ¶ illas ego posui in pncipio gen̄. pro expositōe totius scripture ista aūt regla qua hic vtendū est intelligit p hoc q̄ diabolus est caput omniū iniquoꝝ: scōz q̄ dicit gregoꝛi⁹ homelia. x. ¶ iō pp pnexionē capitis ad mēbra ¶ ecōuerso: scriptura sac̄ aliq̄n sub vno cō textu de vno trā sit ad aliud ¶ ecō uerso: ¶ hoc modo Esaias ꝟ loq̄ns de rege babylōis q̄ erat diaboli mē brū simplr q̄tum ad ipz balthasar ¶ ad tps q̄tuz ad ipm nabuch. trā sit ad loquēdū ō demone dicens:

r Quō cecidisti de celo. s. ēpyreo. s Lucifer. i. pulchroꝛ inť āgelos sic̄ lucifer q̄ ē stel la matutina pulchroꝛ ē iter stellas: iō alio noīe vocat⁹ ⁊ a venustate.

t Qui mane oriebaris. q: iter creatōez ei⁹ q̄ dicit hic ort⁹ ¶ lapsū fuit tps modicū. v Corruisti in terram q: ꝓiect⁹ fuit i hꝰ aere caliginoso. x Qui vlnerabas gētes. i. āgelos alios q̄b⁹ ipse fuit occasio cadēdi: angeli eni boni ¶ mali frequēter apparuerūt i specie humana ¶ iō noie gentiū ¶ hoīuz noiant: sic̄ actuū pꝰ de duobus sanctis angel⁹ dī: Ecce duo viri astiterūt iuxta illos i veſtib⁹ albis ꝛc̄. ¶ de diabolo dic̄ saluatoꝛ matth. xiij. Inimic⁹ hō supseminauit ziçaniā i medio tritici. y Qui dicebas in coꝛde tuo supbiēdo. z In celū ascendam sup astra celi ꝛc̄. i. sup alios āgelos: sic eiz voluit pceſſe alijs angel⁹ idebite. s. vt sibi exhiberēt honoꝛē soli deo debitū: ¶ nulli subesse: nō simplr cū sciret se nō posse eē absq̄ dei māutenētia: ſz q̄tū ad regulā agēdoꝝ. a Sedebo i mōte testamēti. i. i celo ēpyreo vnde ꝓcedūt oia q̄ i trīs fiūt tāq̄ de aula sūmi ipatoꝛis. b In lateribꝰ aqlonis. q: ſz fm phm altitudo mūdi sit i polo antarti coꝛtū ꝛz apparentiā hominū ē i polo opposito. s. artico q: iste polus ē nobis semp manifestus: ¶ sup nr̄m emiſperiū clcuat⁹: ¶ circa ipm videnť moueri stelle. Polus aūt antartic⁹ ē semp nobis occult⁹. vel alr: a Sedebo i mōte testamēti. i. sup eccleſiā q̄ dī mōs supra. c. ij. ¶ sic dī mōs nouī testamēti. Sup psonas. n. eccleſiasticas appetit diabolus maxīe dñari. b In lateribꝰ aqlōis .i. i coꝛdib⁹ frigidis ex defectu charitatis. c Ascēdā sup altitudinē nubiū. i. āgeloꝝ q̄ dicunť nubes metaphoꝛice: ꝓpť velocitatē mot⁹ sic̄ ¶ supra dicūť astra: pp claritatē nālis ītellect⁹. d Sūmilero altissimo. appetīt eiz silitudinē diuinā: vt pdictū ē. e Verūtn ad infernū ꝛc̄] quia sic̄ culpa ei⁹ fuit grauioꝛ: ita pena maioꝛ f Qui te viderūt. i. āgeli sancti q̄ viderūt eū cadētez ¶ vidēt ei⁹ dānatōez. g Ad te inclinabūť. p ꝓsideratiōnē diuine iusticie dicētes: h Nūqd ē ꝛc̄]. i. celū ēpyreū: qō dī terra viuentiū. i Qui ꝓcussit regna. i. oꝛdines āgeloꝝ: q: de oīb⁹ oꝛdinib⁹ alīq̄ ceciderūt cuz eo. Angeli vero i scriptura dicūť reges: q: p eos regit⁹ tota coꝛporal⁹ creatura: ¶ p ꝓs oꝛdines angeloꝝ dicūtur regna. vel pōt istud intelligi de ꝛa hitationi hominū deputata: cui⁹ pacē diabolus nitit⁹ pturbare: ¶ frequenter pturbat. k Qui posuit oꝛbē desertuz. q: añ moꝛtem christi omnes decedentes trahebat ad infernū: l Et vꝛbes eius destruxit. i. loca diuini cult⁹: que frequēť destruxit a deo pmissus. m Vinctis eius non aperuit carcerē. idest eos detinuit: q: aūt inde aliq̄ sūt amoti i resurrectōe christi fuit cōtra eius volūtatē. Aliqui vero expositores exponūt de rege babylonis ad litteram dicentes sic:

Quō cecidisti lucifer idest tu rex babylōis glorioſioꝛ regib⁹ alijs sicut lucifer alijs stell. Qui mane oriebaris q: licet regnū babylonie fuit valde gloſuz: tn̄ in hac gloria durauit tps modicū: q: ꝑ mꝰ rex gloriosus legitur fuisse nabuch. cui succeſſit euilmero dach filius eius: ¶ isti succeſſit balthasar ei⁹ filius: vt declaratum fuit diffusi⁹ Dañ. ſecundo: ¶ in isto defec regnum babylonie: ¶ translatū fuit ad medos ¶ pſas: Dañ. dnto. Corruisti i trā deiectus a regni dignitate. Qui vulnerabas gētes ex nimia crudelitate. Qui dicebas in coꝛde tuo in celum ascendam ꝛc̄. Opinio enim erat gentilium q̄ post dignitatem regni in vita pñti trāſferebāť ad celū: ſz q̄ dī 2° mach. xj. pīe nr̄o iter deos trāslato. Sedebo in monte testamenti. i. sup hierusalem extendam regnū meum: sicut ¶ factū est quando cepit sedechias: In lateribus aquilonis: quia hierusalem dicit esse in latere aquilonari montis syon. Ascendam super altitudinem nubium. i. prophetarum: similis ero altissimo. i. monarcha in mundo sicut ipe est in celo: verūtamen ad infernuz detraheris inuitus in profundum laci: quia qui pluſ se exaltat per superbiam: magis deiciť per penam: quod ipletum fuit in balthasar vt supra dictuz ē. Qui te videbūt ad te inclinabuntur quasi diceret ita profunde deiceris: q: q̄ te voluerit videre oportebit se inclinare. Nunquid ē iste qui conturbauit terra. i. habitatores terre Qui concussit regna subiciendo ea violenter suo imperio. Rex enim babylonis multa regna imperio sibi subiecit armoꝝ violētia Qui posuit oꝛbē desertuz pro magna parte interfectis iocolis ¶ vꝛbes eius destruxit: sicut patet de hierusalem ¶ ō multis alijs quas destruxit rex babylonis. Vinctis ei⁹. idest abeo non aperuit carcerem dimittendo eos etiam post lōgaz macerationem: ¶ fm istam expositōez littera ista dicitur ō demone figuraliter tantū. Prima tamen expositio magis consonat dictis sanctoꝝum: n Omnes reges. Hic pōť insultatio contra regem babylonis quantū ad sepulturam Et intelligat pars ista de nabuch. de quo dicunt hebrei: q: ipo moꝛtuo euilmerodach filius quē incarcerauerat ꝓpter mala que tempoꝛe amentie patris fecerat: timens ne resurgeret a moꝛte sicut rediꝛat de amētia: ꝓsilio ioachiz fec⁹ euz de sepulchro extrahi ¶ pticulatim etiā diuidi ¶ vulturibus dari: vt sic ipis euolātibus pres non possent iterꝝ cōgregari et fm hoc dicitur: n Omns reges gentiū ꝛc̄.] Sōno moꝛtis. o In gloria. i. honoꝛifice sepulti. p Tu aūt ꝓiect⁹ ꝛc̄] modo predicto. q Quasi stirps inutilis. qui ad nihilum est vtilis. r Pollutus. s. sanie quia cadauera sic ex tracta sanie sūt polluta. s Cū his q̄ interficiūtur gladio q̄ꝝ cadauera remanēt isepulta: ¶ sic a bestijs ¶ auib⁹ deuorant. t Descēderūt vsq̄ ad fūdamēta laci. q: carnibus deuoratis ossa remanētia p inūdantiam pluuiaꝝ trahunt

ad lacus ⁊ paludes ⁊ descendūt ad fundū. Cetera patent ex dictis. v¶ Tu enīz. Posita īsultatōe ꝯ regem babylōis hic ꝓnter ponit īsultatōis ꝓfirmatō p hoc qō denūciatur ēminatio regni: et ꝑmo ꝓfirmat verbo: 2° exemplo: ibi Jurauit dñs. Circa ꝑmū dicit: v¶ Tu eīz terrā cē]. i. eius ꝓditionē meruisti: ⁊ similiter exponit qō sb dit: Tu populū tuū cē. x¶ Non vocabit in eternū. s. regnū babylonicū saltem ḡtū ad progenie nabuch. iō subdit: y¶ Pcē parate filios eius occisiōi: qz balthasar fuit īterfect⁹ ⁊ tota cognatio eius: ⁊ trāslatum fuit regnū vt ꝑdēz ē: ⁊ sic patz lra vsq; ibi z¶ Et ponā eam. i. babylonem. a¶ In ꝓssessionē hericij. qz fca ē ihabitabil' hoibus: est eīz ericius aial spinosū. b¶ Et scopabo eā. auferēdo peccatores de ea sic de domo auferunt sordes cum scopa. c¶ Jurauit. Hic ꝓphetie veritas de destructōe babylonica ꝓfirmat exēplo. s. regis assyriox quē deus destruxit añ destructōez regni babylonis: ⁊ vtrāq; destructōez ꝑdixit Ysaias i pluribus locis. Et h̄ destructio regis assyrioz ponit ab eo ꝑma in signū certum destructōis babylonice future quasi diceret: Cū videritis dictū meū ipletuz de rege assyrioz sciatis ipm certitudinaliter iplendū de regno babylonioz: ⁊ fm hoc dicit: c¶ Jurauit dñs. i. firmit̄ statuit. d¶ Si nō vt putaui. i. i plcia mea disposui. e¶ Sic cueniet. Et qd sit illud sbdit: f¶ Ut ꝑtera assyriū i terra mea. i. in iudea vbi vigebat diuinus cultus: ⁊ iō dicitur ira dei specialiter. g¶ Et in mōtib⁹ meis. qz iudea ē ira montuosa. h¶ Conculcē eum. qz angelus dñi de exercitu assyrioz exeūte i iudea pcussit. clxxv. milia bellatoz: vt pz ēr to regū. xix. i¶ Et auferet ab eis iugū eius. s. ab egechia ⁊ pplo ipius. k¶ Hoc ꝓsiliū qō cogitaui sup oēz terram. s. ab assyrijs depressam ⁊ grauatā q⁹ ab eo auferat iugū assyrioz ⁊ p hoc qō dicit hic: D⁹ ꝓsiliū qō cogitaui. patet q⁹ est hic ꝓphetia ꝑdestinationis: ⁊ p consequens infallibiliter iplenda: vt patet ex ꝓdictis. l¶ Et hec manus. i. virtus dñi m¶ Extenta sup oēs gentes. ad liberandum eas de oppssione assyrioz. Cetera patent. n¶ In anno. Postq; ꝓphā denūciauit punitōnem assyrioz qui captiuauerūt regnum israel: ⁊ babyloniox qui captiuauerūt regnū iuda. Hic consequēter denūciat punitōem aliarum gentiū de afflictione vtriusq; regni gaudentium ⁊ affligentes adiuuātū: et ꝓio denūciat puntōem phylistinoz: ⁊ 2° alioz caplo sequēti: ⁊ vltra ꝓut patebit ꝓsequendo. Circa ꝑmū sciendū q⁹ tēpore achaz fortitudo regni iude fuit multū debilitata ꝓpter eius maliciam: quia phaꝛee filius romelie occidit de regno iuda cxx. milia: ⁊ ꝓpter hoc philistini intrauerūt regnū iuda ⁊ acceperūt plures ciuitates ⁊ habitauerūt in eis: 2° par. xxviij. ⁊ de hoc letabāf. Dz mortuo achaz egechias filio⁹ eī⁹ q̄ fuit bon⁹ ⁊ iustus: fortificauit regnū ⁊ pualuit aduersus philisteos: fm q⁹ dr ḡrto regū. xviij. Ipe enīz p cussit philisteos vsq; ad gaꝛam ⁊ oīs terminos eoꝝ a turre custodū vsq; ad ciuitatē munitā. Et h⁹ denūciat hic ꝓpha futuꝝ ad ppli iude ꝓsolatiōez: ⁊ philistinoz desolatōnē. Et ꝑmo notat tps dicēs: n¶ In āno cē]. i. āno p⁹ egechie: qui mortuo achaz regnauit īmediate. o¶ Factū ē onus istud. i. facta ē reuelatio Ysaie de philistinoz punitione: iō subditur p¶ Ne leteris philistea oīs tu. i. nulla ciuitas tua letetur ꝙa oīs non ⁊ nullus eꝛpollent. vñ qō dicitur hic oīs ciuitas non letet. fm ordinē cōstructionis idē ē: ac si diceret nulla ciuitas philistiorum letet. s. ō boc quod subditur: q¶ Quīn cōminuta ē virga. i. potētia. r¶ Percussoris tui. i. regni iude. qō añ tps achaz ꝓsueuit te pcutē ⁊ subīcere: sicut pz tpe dauid 2° regum ānto. ⁊ Ozie: vt habet 2° paral'. xxvj. vbi dicit de Ozia: Egressus ē ⁊ pugnauit cōtra philistīm: ⁊ destruxit murū geth: ⁊ murū iamnie: murūq; azoti: ita ꝓpī malicīā achaz tpe eius diminuta fuit potentia regni: sed itez fortificata tempore Ezechie: iō subdit: s¶ De radice. n. colubri. i. de ipso Dauid ⁊ alioz regū potentū. t¶ Egredief. nō nascēdo qz iam erat in ꝑmo ānno regni sui sed ad bellandum ꝯ vos o philistei. v¶ Regulus. i. Egechias q̄ plus nocebit vobis q⁹ ꝑcedentes. sicut regulus q̄ idem est qō basiliscus: quasi rex serpentū: a basileos grece qō est rex latine plus nocet q⁹ alij ꝓpentes: qz interficit flatu ⁊ visu. nec mirandū est: q⁹ Dauid sanctus ⁊ Egechias deuotus noiant colubri ⁊ reguli noīb⁹: qz hoc est ꝓpī nocumēta q̄ fecerūt ifidelib⁹: sicut ⁊ sanson qui in cathalogo sanctoruz ponit hebreoz. xj. noiatur coluber ⁊ cerastes: Heñ. xlix. fm oēs expositores. x¶ Et semen eius absorbens volucrē. i. depmens philistinoz supbiam pernimis eleuatam ex victoria tpe achaz habita. y¶ Et pascent ꝑmogeniti paupes. i. iudei tpe achaz depauperati releuabunt tpe Egechie. z¶ Et pauperes fiducialiter requescent. interfecto exercitu sennacherib p angelum: ⁊ philisteis p Egechiaz depressis: iō subdit: a¶ Et interire faciā cē]. i. virtutes philistinoz in obsidione pp defectuz victualiuz. b¶ Ulula porta clama ciuitas cē. i. custodes pōtaz ⁊ habitatores ciuitatū pp mīsiā i vobis futurā

laci. Quasi cadauer putridu3 nō hēbis ꝓsortium: neq3 cum eis i sepultura. Tu enī tra3 tuā dispdidisti: Jtu pplm tuu3 occidisti. Non vocabit in eternū semē pessimoru3. Pcēparate filios eius occisioni i iniqtate patrum eoꝝ. Non ꝓsurgent: nec hereditabunt trā: neq3 implebūt faciez orb̄ ciuitatu3. Et cōsurga3 sup eos dicit dñs exercituum: ⁊ pda3 babylonis nomē: ⁊ reliqas ⁊ germē ⁊ ꝓgenie3 dicē dominus. Et ponam eā i ꝓssessionē ericij: ⁊ in paludes aquaꝝ: et scopabo eam in scopa terens dicit dñs exercituum. Jurauit dñs exercituu3 dicēs: Si nō vt putaui ita erit: ⁊ quō mēte tractaui sic cueniet: ut conterā assyrium i tra mea: et i mōtibus meis cōculcē eum: ⁊ auferet ab eis iugu3 eius: ⁊ onus illius ab humero eoꝝ tolletur. Hoc ꝓsilium quod cogitauit sup oēm terram: et hec est manus extēta super vniuersas gentes. Dominus exercituū decreuit: ⁊ quis poterit infirmare: Et manꝰ eius extenta: ⁊ qs auertet eā: In ānno q⁹ mortuꝰ ē rex achaz: Jfactū3 est onꝰ istud. Ne leteris philistea omīs tu: quīoniā ꝓminuta est v̄ga pcussoris tui. De radice. n. colubri egredief rēgulus: et semē eꝰ ab sorbens volucrē. Et pascētur primogeniti paupes: et paupes fiducialiter requiescent: et interire faciam in me radicē tuā: ⁊ reliquias tuas interficiam. Ulula porta: clama ciuitas: ꝓstrata ē

Ab aquilone enim fumus veniet. i. exercitus Ezechie tē dens ad terrā philistino⁹: da geth ⁊ alie ciuitates philistino⁹ sup⁹apposite quas destruxit Ezechias: declināt versus australe⁊ ptem respectu hierusalē: vñ mouit se exercitus Ezechie: vt dicit Ra. sa. Alij vero exponūt de exercitu assrio⁹ ⁊ babylonio⁹um qui venerūt a pte aquilonari ad destruendū irā iudo⁹: sed prima expositio magis cōsonat pcedētibus ⁊ subsequētibus. vñ subdit: c philistea ois. Ab aglone n. fum⁹ veniet: ⁊ nō est q effugiat agmē ei⁹. Et quid rñ debit nuncijs gētis? Quia dñs fūdauit syon: et in ipo sperabūt pauper ppli ei⁹.

¶ Et qd rñdebit nuncijs eius gentis. i. nuncijs Ezechie ⁊ pncipū eius qui discurrentes p iudeam predicabāt dicentes: Reuertimi ad dominū deū abraam ⁊ isaac ⁊ israel: ⁊ reuertet ad reliq̄as que effugerūt manus regis assrio⁹ ⁊c. 2° paral. xxx. ⁊ subdit rñsio: d Quia dñs fundauit syon. eligēs locum illū ad suū cultum. e Et in ipso sperabūt pauperes ppli eius: quia non solū illi de regno iude: sz et⁹az multi de regno israel venerūt ad Ezechiam in hierlm pfidentes de diuina ptectōe: vt ibidem subdit: sic exponit Ra. sa. Aliqui vero expositores nr̄i exponūt de nūcijs sennacherib quos misit in hierusalē ad terrendum Ezechiam ⁊ pplm eius: vt habet 2° paral. xxxij. ⁊ rñsuz fuit eis q̄ non traderent se regi assrio⁹: sed magis cōfiderent de diuina ptectōe cōtra eum: Ezechia ad hoc adhortante ppl̄z: vt habet ibidem. ¶ In caplo. xliij. vbi dicit i. i postilla: Qui mane orietis: quia inter creationem eius. ¶ Additio pma.

Duplex est opinio circa hoc: an aliqua mora fuit inter creatōez ⁊ lapsū angeli: probabilio⁹ tñ est ⁊ magis sancto⁹ dictis ꝓsona q̄ statim post pmū instans sue creatōis diabolus peccauit: vnde de eo Joh. viij. dicit q̄ in veritate nō stetit. Nec obstat q̄ inter quelibet duo instātia tempo⁹ est dare tempus mediū put phaī in sexto physico⁹. Naz hoc habz veritatem de tēpe continuo: in angelis tñ qui non sūt subiecti celesti motui q̄ p° p tps continuū mensuraī: tēpus accipit̄ pro ipa successione operationū intellectus seu affectus: ⁊ ideo inter operatōes tales lz non sint simul nō recte dare tps mediū: vt in pma pte. q. lxij. articlo. vj. i rñsione ad vltimū argumentū. ¶ In eodem capitulo vbi dicit in postilla: Sic eni voluit p̄esse alijs āgelis.

Licet angelus malus ¶ Additio secūda. sciret se non posse esse absq̄ dei manutenētia nihil tñ phibet vt ipe vellet nulli subesse simpliciter. Voluntas enim q̄nq̄z est impossibiliū: p̄sertiz voluntas damnata: sicut in diabolo. ¶ In eodem caplo vbi dicit in postilla: Aliqui vero expositores exponunt de rege babylonis. ¶ Additio tertia.

Hoc q̄ dicit. Quomodo cecidisti lucifer. magis ꝓpe videt exponendum⁹ de angelo lapso q̄ de nabuch. cuius ratio est. nā nabuch. prout dicūt hist⁹ie fuit pmo hō infime ꝺditōis: ⁊ iō nimirū si p° suā magnā exaltatōez cecidisset: cū res faciliter cōuertunt in naturā suam: p̄sertim cuz bona fortune sint valde mutabilia sm phm: vñ nō videt dignū tante admiratōis q̄ cecidisset: vt de eo diceretur: Quomodo cecidisti lucifer. sed potius esset admirandū quomodo ascendisset ad tantā sublimitatē: sed de angelo pmo peccante valde ꝓpie ꝑuenit admirari: qui fuit in tāta puritate nature q̄ ceteras creaturas excedebat: p̄stim cuz sm quosdā in gratia fuit creatus: ⁊ de eo legit Ezech. capitulo. xxviij. Tu signaculū dei fuisti ⁊c. De tali igitur merito admiratur ꝓpheta dicens: Quomodo cecidisti lucifer: non eiz est modice admiratōis vt creatura tam pura i naturalibus ⁊ etiā in gratia creata que nullum habebat impedimentū nec contrariū sic cecidisset ab altissimo loco in pfundissimū: sed de nabuch. rationabiliter cōtigit p oppositum admirati. Vñ de eo ꝓpie intelligit illud qō infra dicitur nūquid iste est vir q̄ conturbauit terram: qui ꝓcussit regna ⁊c. q. ꝺ. non modice ad miratōis est q̄ nā taz cōtemptibilis attingeret ad facien dū tam magna ⁊ insolita que quidē admiratio est opposita admirationi predicte.

In capitulo. xliij. Burgen. ¶ Replica.

In circa casuz ⁊ ortū luciferi voluit aliq̄d dicere cum suo auctore quomodo statim post pmuz instans sue creatōis peccauit quasi motus spirituū mensuretur tpe in euo enim non ponit̄ cōiter pius ⁊ posterius instans nisi nature pfectionis vel originis. non successionis: quia eadez est mensura opatōis rei que est nature. cum igit̄ natura angeli scōm esse sit indiuisibilis: erit etiā indiuisibilis secūduz opari: quo ad mensuram successiuā que indiuisibilis est ⁊ ex diuisibilibus esse non pōt. Ponētes igit̄ mozulas aut duas aut tres aut quattuo⁹ inter creatōez ⁊ lapsum angeli: oz habere respectum ad ordinem nature qui est ordo pmanentium: quia sm illum ordinē pius est esse q̄ bene esse. nā nō cōuertitur subsistendi ꝓpria: ⁊ ita non est apud intelligētez terminos capibile angelū fuisse bonū vel malum nisi pcitelligat fuisse. Si igitur accipit̄ illa bonitas ⁊ malicia tanq̄ mozalis: tunc est solū bonus vel malus vsus liberi arbitrij ⁊ sic habemus duas mozulas ante appositionem vel negationem gratie: qua apposita vel negata oportet ponere tertiam: quia non pōt intelligi aliquem esse bonum bonitate gratuita nisi pcintelligat bonus bonitate naturali: ⁊ sic de malicia. In hac aūt tertia mozula oēs tam boni q̄ mali fuerunt in via: quia in statu merendi ⁊ demerendi: q̄ meritū beatitudinis nō est sine gratia. oportet igitur assignare ōrtā mozulam in qua fuerunt in termino meriti vel demeriti: quia non est intelligibile stante lege ordinata q̄ quis sit i termino premij nisi prius fuerit in via meriti: nisi quis cum Aug. ⁊ magistro velit dicere in angelis premiū pcessisse meritū: sed in hoc magistri illi ñ tenētur: de quo vide circa quartam. ꝺ. ij. libri sententiarum. Illas autem omnes mozulas possibile est esse in eodem instanti temporis: etiam si plures ponerentur scōm ordinem nature pfectionis vel originis. Sed de angelo⁹ motibus ⁊ operationibus per tpa ⁊ loca: dicendum q̄ non mensurarentur successionibus sed solum coexistentijs ⁊ presentijs: sicut fluxus aquarum circa palū ⁊ mot⁹ sperici i plano: vide Scotū circa di. xiij. ⁊. v. li. ij. ⁊ cum postill. vult luciferum sic supbisse: q̄ nulli voluit subesse hoc intelligendum esse non simpliciter: q̄ sciuit se sine dei manutenētia esse nō posse. Burg. aūt dic̄ q̄ voluit simpliciter ex hoc medio: quia volūtas est impossibilium Ad hoc mediū respondet postill. q̄ potest esse verum in ordine agendi sed non essendi. sciens enim modum essendi fz ordinem essentialis dependentie qui imutabilis est: ille scit fore ens ꝓhibitum vt in illo ordine nolit subesse. Non est igitur ad illud voluntas sed in ordine agendo⁹ sunt multa impossibilia non simpliciter sed sibi: ⁊ ad ea bene fertur p̄ supptio volūtatis qualis fuit in ꝓposito ⁊c. In locis medijs vsq̄ ad ca. xxvj. multa dicit Burg. q̄ quāuis sint alie applicationes non tamen contra postill. quia eadem littera varijs expositionibus sine absurditate applicari varie potest.

¶ Capitulum. XV.

Onus moab. Hic post denũciatiões punitõis philistinoꝝ ꝓpheta denũciat punitõem moabitarũ q̃ descẽderũt a loth cui abraam pater iudeorũ fecit multa bona educendo eũ de baraz: ⁊ inde ducendo eum in egyptũ: ⁊ reducẽdo: Gen. xij. ⁊ liberando eum de manu amraphel: q̃ duxerat eũ captiuuz: Gen. xiiij. ⁊ p preces suas liberando euz de ſuersione sodomoꝝ: Gen. xviij ⁊ iõ moabite ꝺebẽbãt filios israel diligere: sed ipi ecõtrario ꝺ tãq̃ reddẽtes malũ ꝓ bono gaudebãt de eorũ afflictionibus: ⁊ faue bãt eoꝝ afflictoribꝫ: ⁊ iõ ꝓpheta hic ꝺnũciat eoꝝ vastationem Et circa hoc ꝑmo vastatões eoꝝ denũciaꝝ icipit. 2° cãm cuiusdã dicti sui reddit i ꝑncipio sequẽtis capituli. 3° ad ꝓpositum redit ibi Audiuimus. Circa ꝑmũ incipit denũciare eoꝝ vastatõem duplicez: ꝑmo p assyrios. 2° p babylonios ibi Ad torrentẽ. Circa ꝑmũ dic: a Onus moab. i. eius vastatio mihi reuelata supra est que sequit:

Onus moab. XV. Quia nocte vastata est ar: moab cõticuit: quia nocte vastata est murus: moab conticuit. Ascẽdit dom⁹ ⁊ dybon ad excelsa in plãctũ: sup nabo ⁊ super medaba: moab vlulabit. In cunctis capitib⁹ eo⁹ caluitiũ: ⁊ oĩs barba radet In triũijs eo⁹ accincti sunt sacco: sup tecta eius ⁊ i plateis eius omnis vlulat⁹ descẽdet i fletũ. Clamauit esebon ⁊ eleale: vsq; iasa audita est vox eoꝝ. Super hoc expediti moab vlulabũt: aia eius vlulabit sibi. Cor meũ ad moab clamabit: vectes eius vsq; ad segor vitulã ꝓstẽrnantez: per ascensuz. n. luith flens ascẽdet: ⁊ in uia oronaim clamorez ꝓtritionis leuabũt. Aque eni nemrim deserte erũt: quia aruit herba: defecit germẽ: viror omis interijt. Secũdum magnitudinem opis: et visitatio eoꝝ. Ad torrentez salicũ ducẽt eos: quoniaz circuibit clamor terminũ moab. Usq; ad gallim vlulat⁹ eius: ⁊ vsq; ad puteũ belim clamor eius: quia aque dybon replete sũt sanguine. Pdõnã eniz sup dybon additamẽta his qui fugerint de moab leonem ⁊ reliquijs ire.

Capim. XVI.

Emittẽ agnũ dñe: dñã petrã deserti

b Quia nocte vastata ẽ. ar nomen est ciuitatis regie i regno illo moab. c Cõticuit. rancꝫ ꝓfusus non poteris rebellare: ⁊ accipit hic moab ꝓ ꝑplo moabitarũ. d Quia nocte vastatus ẽ murus. i. fractus ab assyrijs: eo q̃ custodes muri nõ poterãt ita defẽdere de nocte sic de die. e Ascẽdit domus regia. i. regis familia. f Et dybõ. i. hitatores dybon. g Ad excelsa vbi erant eoꝝ idola. h In plãctũ. q. d. no ad sacrificadũ ꝓ victoria: sz ad flẽdũ ꝓ delectõe sua. i Sup nabo ⁊ sup medaba. noia sũt ciuitatum ab aduersarijs captarũ. k Moab vlulabit. ꝑ dolore emittens. s. sonũ ꝓfusũ. l In cũctis capitibus eo⁹ caluitiũ ⁊c. q̃ in signũ tristicie deponebant capilli ⁊ barba sic dr ꝺ iob Tõso capite corruit in terrã. vl q̃ antiquitus capita ⁊ barbe captiuoꝝ radebant: vñ dr deutro. xxij. De cruore occisoꝝ ⁊ de captiuitate nudati inimicoꝝ capitis. m In triũijs eius accincti sũt sacco in signũ tristicie vel captiuitatis: sicut dictũ est de capillis: q̃ eiz hoies in signũ tristicie induerent se sacco: ꝑz Hester. iiij. vbi dicit: Que cũ audisset mardocheus scidit vestimẽta sua ⁊ indutus est sacco: ⁊ i plurib⁹ alijs locis. silr sacco vestiebant captiui bonis vestib⁹ spoliati. n Sup tecta ei⁹ ⁊c. In hoc tãgit magnitudo doloris ex magnitudie clamoris. o Usq; iasa. que ẽ ciuitas in extremitate regni moab. p Sup hoc expediti moab vlulabũt. Et dicunt ꝟ expediti iuuenes fortes carẽtes vxoribus ⁊ liberis: ⁊ ex clamore istoꝝ itelligit maior clamor alioruz. q Cor meũ ad moab clamabit. verbum ẽ ꝓphete ꝓpatiẽtis ei⁹ miserie: cui cã dicet caplo sequẽti. r Uectes eius vsq; ad segor. i. fortes illi⁹ ꝑli q̃ deberẽt esse clausura: ⁊ de sensio alijs fugerũt vsq; ad segor vitulã ꝓpter luxurie petulãtia. Et dicit vitulã in femino: q̃ sexu masculino vrebãtur habitatores eius pro femino ifecti vicio sodomitico.

s Ostẽrnantẽ. q̃ ꝛremotu corruit in ſuersione sodõe hebrei dicũt: Vitulã baronissã: ⁊ dic Ra. sa. q̃ ẽ ciuitas fortis i terra moab ꝓpr q̃ dr baronissa: ad quã moabite fugebãt pp ei⁹ fortitudinem: et hoc vi ver⁹ q̃ alia segor erat ſuersa. t Per ascensũ eiz luith. nomen ẽ mõtis ad quez fugit ps ꝑli moab

v In via oronaiz nomẽ ẽ loci p quẽ incedebant fugiẽtes ⁊ clamãtes. x Aq̃ eni nerim. nomen est territoꝝ abũdãti in fontib⁹ ⁊ p ons bene habitabilis. y Defte erunt: ab habitantibus inde fugientibus q. d. multo fortes alia loca remanebũt deserta. ⁊ sic dit cã: z Quia aruit herba: defecit germẽ ⁊c. i. iuuenes fortes ⁊ robusti de moab perierunt. a Secũdum magnitudinẽ opis. i. malicie eoꝝ per culpã b Et visitatio eorũ. s. p penã ex vidicta diuina q̃ cor: espõdet malicie. c Ad torrentẽ. hic ons̃ter denũciat vastatio moabitaꝝ p babylonios cũ dicit: c Ad torrentẽ salicũ. i. ad terrã babylonis q̃ abundat fluminib⁹ ⁊ salicibus sm q̃ dr psalmo. cxxxvj. Sup flumina babylonis ⁊c. Sequit. In salicib⁹ i medio ei⁹ ⁊c. d Ducẽt eos. s. babylonij. e Qm̃ circuibit clamor ⁊c. quasi diceret in tota ira moab erit clamor ptiz morientiũ: ptiz fugiẽtiũ iõ sbdit: f Qr aque dybon. nomẽ ẽ fluminis i terra moab. g Replete sũt sanguine interfectoꝝ. h Ꝓpõ eiz sup dybon additamẽta. s. sanguis: q̃ ꝑ effusiõez sanguis p assyrios addita ẽ effusio p babylonios: iõ sub dit: i Leonẽ ⁊c. i. nabuch. qui vocat leo. Hiere. iiij. Ascendit leo de cubili suo: ⁊ hoc pp crudelitatẽ eius ⁊ audaciã: ⁊ q̃ fortitã portabat leonẽ in armis suis depictũ: sic rex romanoꝝ aquilam.

Capim. XVI.

Emitte. hic ons̃ter reddit rõ cuiusdã dicti i. c. pcedẽti. Dixerat. n. Esaias. Cor meũ ad moab clamabit. s. p ꝓpassionẽ: ⁊ iõ hic reddit cõpassionis cãz. s. pp christũ quẽ ꝓpheta videbat nasciturũ de ꝑplo moab p ruth moabitidem quam acceperat booz i vxorẽ: ex q̃ genuit obeth: ⁊ obeth ieſſe siue isai q̃ fuit ꝑ dauid Ruth vltio: de q̃ descẽdit christus. igit circa hũc Esaias ꝓ denũciat christi natiuitatẽ: ⁊ 2° ei⁹ regiã dignitatẽ: ibi Et ꝓparabit. Prima i duas: q̃ ꝓpheta p̃ facẽ qõ dictũ ẽ: 2° quoddã corrolariuz infert: ibi Et erit. Circa ꝑmũ sciendũ q̃ antiq̃ patres multũ desiderabant christi aduẽtũ: iõ ꝓpha denũciat christũ p modũ deprecãtis dicẽs: a Emitte agnũ dñe ⁊c. i. o tu dñe ꝑ emitte christũ q̃ dr agn⁹ Joh. p°. Ecce agn⁹ dei ⁊c. b Dominatorẽ ire. pp qõ dr matth. vltio: Data est mihi ois ptãs i celo ⁊ i tra. c De petra deserti. locus ẽ i terra

moab de q̄ fuit ruth. Un̄ dicit Hieronymus i epistola ad paulinū de oib⁹ sacre scripture libris ruth moabitis Esaie explet vaticinium dicentis: Emitte agnū dñe rē. d Ad mōtē filie syon. i. ad hierl̄m i q̄ erat tēplū i mō te syō vbi btā v̄go obtulit filiū suū: Luc. 2°. e Et erit. Hic ppha ex dicti ifert cōzelariū: vz q̄ sicut ipe ꝓpatie bat pplo moabi tar ꝓpi xp̄m: ita ecōuerso ppl⁹ mo ab debebat ꝓpati pplo iudeoꝝ exq̄ descendit christus p booz sicut r ex moab p ruth vt dictuz est. Addit etiā ppha aliam rōez ꝓpatiendi. s. pp angustiā quaz moabite erāt pas suri. Afflicti enīz solēt alīs afflictis ꝓpati: r hāc rōez premittit dicens:

ād montē filie syon. Et erit sicut auis fugiens: r pulli ō nido auolātes: sic erūt filij moab i trānscēsu arnō. Ini cōsiliū: cogē cōciliū: pōne q̄si noctē vmbrā tuā in me ridie. Abscōde fugiētes: et vagos ne ꝑdas. Habita būt apō te, pfugi mei. Mo ab esto latibluz eoꝝ a facie vastatoris. Finitus ē. n. pul uis: cōsūmatus ē miser: dē fecit q ꝓculcabat terrā: et p

parabit in misericordia so liū: r sedebit sup eū i vitate in tabernaculo dō: iūdicās r q̄rēs iudiciū: et velociter reddēs q̄ iustū ē. Audiui mus superbiā moab: superb⁹ ē valde. Superbia ei⁹ et arro gātia ei⁹ et indignatio eius: plusq̄z fortitudo ei⁹. Iccir cō vlulabit moab at moab vniuers⁹ vlulabit. His q̄ui letant sup muros cocti late ris loquimini plagas suas:

rex vester aliq̄n misit p tributo regi israel. Agnū. i. agnos. acci piēdo singulare p plu rali: sic Exo. viij. Ue nit musca grauissia .i. multitudo muscarū De petra deserti. i. de tali loco terre moab vn̄ mittebant agni p dicti. Ad montem fi lie syō. i. ad samariaz q̄ edificata fuit i mon te empto a somer: 3° reguz. xvj. r erat me tropolis in regno isr̄l r dicit mōs filie syon q: oēs ciuitates toti⁹ iudee fuerūt sub hie rusalem i q̄ est mons syon vsq; ad diuisionem regni tpe roboam. Et erit propter superbiam moab. Sicut auis fugiens rē. quia vastatio hec fuit eis inflicta pro supbia sua cum alīs malis. Consequen ter ostendit propheta modum cuadendi hanc penam. s. per ꝓpassionez. s. ad filios israel dicens: Ini consiliū rē. exponatur vt supra vsq; ibi: Finitus est enim puluis: consūmatus est miser: defecit qui conculcabat terram. vbi Ra. sa. dicit q̄ hec est littera hebraica: Defecit suctio: consūmata est mam milla: defecerūt mobilia de terra. quā litterā sic exponit: Defecit suctio. i. aialia que ante abundabant in terra moab nō sugent amplius lac matrum suarū. Cōsūmata est māmilla idest defecit lac de māmillis animaliū: vnde moabite i lacte et butyro solebant abundare. Defecerunt mobilia de terra. i. animalia que gradiūtur super terram: quia hostes deduxerunt ea per predam. hanc enim penam cōminatur eis Esaias: r tunc conuertit se ad nunciandum fortificatōez regni iude tpe Ezechie dicens: Et preparabitur in misericordia solium. quia ex dei misericordia exercitus sennacherib ab angelo percussus fuit: r ipse fugiens ad terram suaz ibi i terūt: r tunc Ezechias in pace r gloria regnauit: vt habetur 2° par. xxij. Et sedebit super illud i veritate. vnde dixit: Fiat pax r veritas in diebus meis. quarto regum. xx. In tabernaculo Dauid. i. in ciuitate quā edificauit dauid: iudicans r querens iudicium rē. quia ipse fuit iustus: r in alīs iusticiam seruauit. v Audiuimus. quia secūdum exposito res hebraicos r latinos moabite non fecerūt secūdum monitionem Esaie de conseruando fugitiuos de pplo israel: iō non euaserunt penam cōminatam: r ad hoc designandum reuertitur hic propheta ad describendum eorum penam r culpam: r primo predicit exterminium. secundo excludit eorum remedium: ibi Et erit. Circa primū dicit: v Audiuimus superbiam moab. per famam volantē. x Superbia eius. in factis. y Et arrogantia. in verbis. z Et indignatio eius. in exteriorib⁹ signis. a Plus q̄ fortitudo eius. Est enim modus superbi plus estimare ō se q̄ sit in veritate. b Iccirco. i. propter istam superbiā c Ululabit moab at moab rē. querētes ab inuicem auxilium: r non inuenient. d His qui letantur super muros rē. tales eiz muri fiebāt antiquitus. s. de lateribus coctis r i fortitudie taliū murorum glabāt moabite. e Loquimini. o vos ꝓphete. f Plagas suas. i. miserias eis supuenturas.

g Qm̃ suburbana esebon. nomen ē ciuitatis famose: in terra illa. h Deserta sūt. a suis hītatorib' inde fugientibus. i Et vineā sabama. ciuitas erat i moab abūdans i vineis. k Dñi gentiū exciderūt. i. assyrij primo: ⁊ p'ca babylonij: ⁊ dicūtur vtriq; dñi gentiū: q; tpib' suis mltas gētes subiecerūt dominūs suis. l Flagella eius .i. palmites q̃ vulgariter vocāt flagella: ⁊ sic ē i hebreo: tñ accipiunt hic palmites metaphorice: p pplo illius ciuitatis q̃ abūdabat i vineis: vt dcm ē. m Vsq; ad iazer puenerūt. fugiēdo aduersarios. n Errauerūt in deserto. hoies. n. pre tore fugientes: de facili errāt ppī mentis perturbatiōez. o Palagines ei'. i. viri fortes. p Relicte sūt. s. a deo tāquā iutiles. q Transierūt mare. i. euphraten ducti in captiuitatez ad terrā alienaz. ⁊ vocat hic fluuiū, euphratē mare: ppter eius magnitudinē fm morez hebraici fmonis: q̃ cōgregatio aquaz mare vocat: fm illud Heñ. j. Congregatiōesq; aq̃z appellauit maria. r Sup hoc ploratbo. hoc dicit ppha: popatiēs pplo moab rōe supradicta. s In fletu. i. veraciter ⁊ nō ficte popatiens. t Iazer. ē nom ciuitatis i moab. v Et vineā sabama. i. super sabama ciuitatē vineis abūdantē: q; ille ciuitates fuerūt destructe. ⁊ eodē mō exponit q̃ subdit: x Inebriabo te rē. esebon. n. ⁊ elale sūt noia ciuitatum i moab: ⁊ cām sue popassionis subdit: y Qm̃ sup vindemiā rē] vnde debebaf viuere. z Vox calcantiū irruit. s. hostium sibi rapientiū. a Et auferet letitia rē] Locus ē in moab fertilis i vino ⁊ blado. b Et in vineis nō exultabit rē. Qm̃ enim vindemia est abūdans ⁊ messis colligitur pacifice: hoies exultāt ⁊ cantant: ⁊ iō q̃n ab aduersarijs ptim occidunt ⁊ ptiz fugantur: ⁊ messis ⁊ vindemia ab aduersarijs capitur: tunc habetur materia tristicie ⁊ ploratus c Sup hoc venter meus. i. mens mea: eo modo loquēdi quo dicitur de aliquo parū lrato: parum habet in ventre. d Ad moab quasi cithara sonabit. emittendo vocem lugubrē gemitus sicut i fletu moztuoz aliq̃n cantabat carmē lugubre in cithara. e Et viscera mea. mouebunt p compassionem. f Ad murū cocti lateris. i. ad moabitas qui habitabant in ciuitatibus clausis talibus muris: vt supra dictum est. g Et erit. hic consequēter ppheta excludit remediū. d. g Et ēit cū apparuerit q̃ laborauit moab .s. inuanum ad defendendum. h Sup excelsis rē]. i. ad idola in montibus posita: q̃ reputauit sancta: iō dicit hic Sancta sua. nō simpliciter ⁊ absolute: sed cū deiminatōne eius q̃ est sua. i Ut obsecret. p sua liberatōe. k Et non valebit. quia idola nullā habent vtutem adiuuandi. l Hoc verbū rē]. i. de punitōe moab absq; retractione. m Extunc. i. ab eterno: quia extūc oia futura disposuit. Rab. sa. exponit: Extunc. i. ex tempore quo moabite cōduxerunt balaā ad maledicendum pplo israel: Numeri. xxij. Disposuit deus hanc penam sup moabitas futurā non tñ intelligit p hoc q̃ aliqua nouitas sit in deo: sed q; illud factū fuit dispositiuū seu meritoriū respectu pene que h describit. n Et nūc locutus est dñs. s. per me pphaz suū dicens: o Jn tribus annis rē] Aliqui numerāt istos tres ānos a morte achaz: sed hoc non videt verum

qm̃ suburbana esebon dēserta sunt. Et vinēam sabama dñi gentium exciderūt. Flagella eius vsq; ad iazer puenerunt: errauerūt in deserto: prōpagines eius relicte sūt: trānsierūt mare. Sūper hoc ploratbo in fletu iazer: et vineam sabama. Inebriabo te lachryma mea esebō ⁊ eleale: qm̃ sup vindemiaz tuaz ⁊ sup messem tuā] vōx calcantium irruit. Et auferet letitia ⁊ exultatio de carmelo: et in vineis nō exultabit neq; iubilabit Vinū in torculari nō calcabit q̃ calcare psueuerat: vocē calcātiū abstulit. Sūper hoc venter meus ād moab q̃si cithara sonabit: et viscera mea ād murum cocti lateris. Et erit cū apparuerit qd̃ laborauit moab sup excelsis suis: ingredief ad sca sua lut obsecret: et nō valebit. Hoc verbū qd̃ locutus est dñs ad moab] extūc: et nūc locutus ē dicēs: Jn tribus annis quāsi āni mercenarij auferetur glia moab] sup omni populo multo: et relinquetur in eo sicut racem paruus] ⁊ modicus: Onus damasci XVII. Oneq; quā multus.

ponit qd̃ dī h: o Jn trib' ānis. i. p trib' ānis q̃bus moabite cum salmanasar ipugnauerunt filios israel. p Quasi āni mercenarij. i. āni q̃ fuerūt moabitis q̃si mercenarij: eo q; p stipēdijs erāt ibi. q Auferet glia moab. per vastatōez tre sue: q̃si diceret illud factū eozū i trib' ānis dict fuit cā punitōis sue a deo: ⁊ sic p h' qd̃ dī h i trib' ānis nō pfigit tps sue punitōis: sz assignatur ei' cā ptial': q; poductio balaā pdēa: ⁊ ista ipugnatō pplī israel pcurrerūt ad h': ⁊ ēt moabitaz supbia vt dcm ē. r Et relinquet rē] q; pauci de moabitis effugerūt man' vastatoz: vl q; alīq pauci vl paupes a vastatoribus fuerūt dimissi p cultura tre: sic nabuçardā destructa hierusalē duxit pplz reputatōis i babylonē: ⁊ de paupib' tre reliqt vinitores ⁊ agricolas: vt hēt hieremie vltio. Jn ca. xvj. vbi dī i postilla: Extūc. i. ab eterno q; extūc oia futura disposuit. Additio.

Expositio Ra. sa. vī irratōnabil: tū q; de' vsq; ad ītiā ⁊ q̃rtā gnātōez punit pctā patrz i filios: vt pz Exod. xx. ⁊ iō ia trāsiuerāt mlto plures gnātōes a tpe poductōis balaā vt manifestū ē: tū q; alia pctā h expssa sufficiūt ad pmerendā talē punitōem. s. pugnatio filioz israel fugiētiuz: ⁊ ēt supbia ipi' moab q̃ maximū peccatū ē: vñ qd̃ dī: Extūc. mel' exponitur fz postill'. s. ab eīno .s. fm diuinā pscietiā. XVII.

Onus damasci. hic ponit punitio syroz pplz israel ad peccatū inducētiū: q; phacee rex israel fuit pfederat' regi syrie: vt dictū ē supra. c. vij. ⁊ sic coicauit ei i amicicia: ita i idolatra. Silr achaz rex iuda fecē sibi fiēi altare holocaustoz i hierlz ad silitudinē altar' qd̃ erat i damasco: vt hī q̃rto reg. xvj. Diuidi tur aūt pñs capl'z i tres ptes: q; p' ōscribit punitō syrorū filios israel ad peccatū trahentiuz: 2° filioz israel in ipis pfidentiū: ibi Et erit. ⁊ 3° assyrioz vtroq; vastātiū: ibi Ue mltitudini. Circa pmū dicit: a On' damasci. i. punitio syrie a deo puisa: q; damascus erat metropol'

Ecce damascus desinet esse ciuitas

Ecce damascus desinet eē ciuitas: ⁊ erit sicut aceruus lapiduz i ruina. Derelicte ciuitates aroer grēgibus e rūt: et requescent ibi: ⁊ non erit q exterreat. Et cessabit adiutoriuz ab ephraim: et regnū a damasco: et relige syrie sicut gloria filiozū isrl erunt dicit dns exercituū. Et erit in die illa attenuabi tur gloria iacob: et pigue do carnis eius emarcescet: et erit sicut ꝯgregans i mes se qō restiterit: ⁊ brachiuz eius spicas leget. Et erit sic querens spicas in valle ra phaim: et relinquet in eo si cut racemus et sic excussio olee: duaꝝ vel trium oliua ruz i sūmitate rami: siue qt tuoz aut qnqz. In cacumi bus eius fructꝰ eiꝰ: dic dns deus isrl. In die illa inclia bitur homo ad factorez su um: ⁊ oculi eius ad sanctū isrl respicient: ⁊ nō iclinabi tur ad altaria que fecerunt manꝰ eius: ⁊ que opati sūt digiti eius: nō respicient lu cos ⁊ delubra. In die illa erunt ciuitates fortitudinis eius derelicte sicut aratra ⁊ segetes que derelicte sunt a facie filioꝝ israel. Et eris deserta: qz oblita es dei sal uatoris tui: ⁊ fortis adiuto ris tui non es recordata. Propterea plantabis plā tationez fidelez: et germen alienuz seminabis. In die plantationis tue labrusca: et mane semen tuuz flore bit. Ablata est messis i die hereditatis: et dolebit gra uiter. Ue mltitudini popu lorum multoꝝ ut multitu do maris sonātis: ⁊ tumul tus turbaꝝ sicut sonit aq rū multaꝝ. Gonabūt ppli sic sonit aqrū iundātiū: et i crepabit eū et fugiet procul.

a damasco. eo q nomen regiū fuit ablatum p theglat phalasar. g Et relique syrie ꝛc. i. isti ⁊ illi captiuabūt paucis euadentibus fugiendo ⁊ sic factū est: qz sicut the glatphalasar captiuauit ppl'm syrie: sic salmanasar re gnū isrl: vt hz. iij. regū. h Et et. Hic ꝓnter describit punitio regni israel eo q confidebat de adiutorio syrozū plusq de deo: ⁊ ad eoꝝ idolatria trahebat. Et diuidit in tres ptes: quia ꝑmo ꝓpha denūciat punitōis effectū 2ꝰ eius fructū: ibi In die illa inclinabit. 3ꝰ redit ad denū ciandū destructōez regni israel: ibi In die illa ciuitates. Circa ꝑmū dicit h Et erit in die illa ꝛc. i. regni isrl ⁊ hoc p destructōez syroꝝ ō quoꝝ confidentia gloriabat i Et pinguedo carnis eius marcescet. i. diuitie eius ō ficient. Ūñ de aliquo diuite hoie dicitur coiter q ē pin guis: ⁊ hoc fuit qñ salmanasar cepit samariam: ⁊ ppl'm captiuauit: ⁊ sic diuitias regni sibi rapuit. k Et erit sicut ꝯgregans ꝛc. i. pauci de pplo israel euadent. sicut spice remanētes post terga metētiū pauce sunt. l In valle raphaiz. locus est in iudea: vbi philistei venerūt ad pugnandū cōtra Dauid. ij. regū. v. m Et relinq tur i eo ꝛc. Qui remanet pꝰ videmiatores. n Et sic excussio olee ꝛc. Est autem oliua fructus oliue. per ista i telligit q pauci numero euaderent manus salmanasar sicut post videmiatores remanēt pauci racemi ⁊ pauce olee post excussionem oliuarum. o In die illa. Hic ostēditur huius punitionis fructus: quia illi qui euaserunt fugiendo: postea venerūt in regnū iuda sub ezechia rege: ⁊ fuierūt dño idolis dimissis: ⁊ hoc est qō dicit: o In die illa ꝛc. i. ad dñz: ⁊ patet lra ex predictis. p In die illa. Hic redit ꝓpheta ad denūciandū destructōem regni israel dicēs: p In die illa erunt ꝛc. i. samaria ⁊ alie ciuitates munite. q Erūt derelicte. ab habitatoribꝰ suis i captiuitatez ductis. r Sicut aratra ⁊ segetes. quia sicut filij israel nō potuerūt defendere ea que erant i cāpis: ita nec seipsos i ciuitatibus muratis. Et huius destructōis cā subdit: s Et erit derelicta quia oblita es dei saluatoris tui ꝛc. t Propterea plātabis plantationez fidelem secunduz expositores nostros ꝓpheta ir risorie hoc dicit: eo q subdit: v Et germē alienum. scilicet a filiis ⁊ moribus. x Seminabis. ⁊ ad hoc cōcordat qō subditur: y In die plātatōis tue labrusca. i. vitis siluestris ⁊ inutilis: ⁊ p ista designatur ppli isrl malicia Ra. sa. aliter exponit dicens q ꝓpheta hic loqt de preterito per modum futuri cum dicitur: Propterea plan tabis plantationem fidelem. quia populus israel fuit plātatus in sanctis patriarchis: sz postea declinauit ad idolatriaz iō subdit: Et germē alienū seminabis. In die plātatōis tue idest receptōis legis diuine in monte synai: qz dns plātauit israel tāq vitē specialē p legis datōez: ita q plātatio h accipit alr q pꝰ. Labrusca. qz tūc fecē sibi vitulū ꝓflatilē. z Et mane semē tuū florebit. i. añ tps debitū: ⁊ sic fructu carebit. h mō ppls israel gloriās de ꝓfidētia syroꝝ icōueniēt reflo ruit: ⁊ iō pēa secuta fuit. vt pdictū ē: iō subdit: a Ablata ē messis. s. israel ab assyrijs. b In die hereditat. Hebrei dicūt: In die iūrmitat. qz vt ppli isrl tūc fuit ifirmata ⁊ ad nihilata: iō subdit: Et dolebit grauiter. fm aūt trāslatorez nr̄az sic exponit: b In die hēditat. i. tpe q debebat colligi mes sis ⁊ recōdi i horreis: ⁊ sic vt hēditas possideri. c Et dolebit grauiter. s. isrl ex malis sibi illat. cā aūt diuersitat h' lre ē: qz dictio hebraica q ponit h. s. vahela equoca ē ad isrmitatē ⁊ hēditatē. d Ue mltitudini. Hic describit punitō assyrioꝝ regna israel ⁊ syrie vastātiū cū dr: Ue mltitudini pploꝝ mltoꝝ. qui venerūt cū sēnacherib ꝯ hierlm: ⁊ ponit ve ꝓ onere: qz tāē ipoztant i ꝓposito. e Ue multitudo maris sonāt ꝛc. i. ꝓcessu. n. exercit' fit magn' tumlt': ex collisiōe armoꝝ ⁊ motu curriū: ⁊ sonitu bucciaꝝ: ⁊ maxie qñ exercit' ē valde magn'. ql erat exercit' sēnacherib. f Increpabit eū. ꝓ āgelū suū pcutiēdo eū exercitū: qrto regū. xviij. g Et fugiet procul. qz sēnacherib visa plaga cū paucis fugit

ad terrā suā velociter:iō sbdit: Et rapietur sicut puluis ꝛc̄. in tpe vespe ⁊ ecce turbatio qz pcussio dicta facta fuit de no ete que icipit a vespere. Jn matutino:⁊ nō sbsistet:qz senna cherib i mane vides plagā sui exercit⁹ fugit:vt dictū ē:⁊ cō cludit ꝓpheta: Hec ē pars ꝛc̄.i. pena dicta est illud qō iuste reddit in inimicis nostris. ¶ Ca.XVIII.

Et rapiet sicut puluis mō tium a facie vēti:⁊ sicut turbo coraz tēpestate. Jn tempore vespe:⁊ ecce turbatio in matutino:⁊ nō subsistet. Hec est ps eoꝝ q vastauerūt nos:⁊ sors diripientiū nos. ¶ XVIII.

Omēs hābitatores orbis qui moramī i terra cūz eleuatum fuerit signū in mōtib⁹ videbitis:⁊ clangorez tube audietis:qz hec dicit dñs ad me:Ego quiescam ⁊ ꝓsiderabo in loco meo: sicut meridiana lux clara ē:⁊ sicut nubes roris i die messis. ¶ Ante messem.n.tot⁹ efflorauit:⁊ immatura pfectio germinauit:⁊ precidet ramusculi eius falcib⁹:⁊ q derelicta fuerit abscident. Excutient:⁊ relinquet sil aubus montium ⁊ bestijs terre:¶ et estate ꝓpetua erūt super eum volucres:⁊ omnes bestie terre super illum hyemabūt.¶ Jn tempe illo

Ue tre cymbalo. Ra.sa. exponit h⁹ capl̄z de destructōe exercit⁹ gog ⁊ magog p regez messiaz quē iudei expectant venturū: sed hec expositio inititur falso fūdamēto: cum aduēt⁹ christi trāsierit in ꝓteritū:⁊ iō exposito res nostri dicunt q Esa. incipit hic describere punitōez egypti oruz qui tpe sedechie fecerūt pplz de regno iuda ꝓfidere in suum auxiliū:⁊ sic rebellauit cōtra regē babylonioz: ꝓpter qō captiuatus fuit ppls:⁊ destructa ciuitas ⁊ templum. Dic igit̄ presēs capl̄z in duas ptes diuidit:qz ꝑmo describitur egyptioz ꝓuaricatio:2⁹ pene cōmiatio:ibi Oēs habitatores. Circa ꝑmuz dr̄: a ¶ Ue terre.s. egypti. b ¶ Cymbalo alaz. Dicit aūt egyptus alaz cymbalū:qz rex egypti denūciando regno iude magna ꝓmissa faciebat ipsū i vanū ꝓfidē sub alaz suaz vmbra. c ¶ Que est trās flumē ethiopie.istud flumē ē nilus diuidēs egyptuz ab ethiopia ⁊ ꝓpm trāsiuit alexāder magn⁹ de ethiopia i egyptū. d ¶ Qui mittit i mari legatos.i. nūcios p mare ad regē iude ipm assecurādo. e ¶ Jn vasis papyri.i. i nauib⁹ d papyro factis:ē.n.papyrus spēs iūci:ita magni q ide poterāt fieri nauicule:vt dicūt aliq. vel vt dicūt alij e ¶ Jn vasis papyri.i. lris i papiro scriptis qs portabāt dicti nūcij. vi tñ mihi q papyrus nō accipit h̄ ꝑ iūco realiter:sed tātū silitudinarie.s. ꝑ ligno ꝓplanato:sic iūc⁹ hz superficiē planaz ⁊ ablqz nodis. vñ ⁊ gen. vj. vbi dr̄. Fac tibi arcā de lignis leuigatis.i. dolatis ⁊ ꝓplanatis:vt dictū fuit ibidē. Jn hebreo habet:de lignis Gofer. Et ista eadē dictio ponit h̄ vbi nos habem⁹: Jn vasis papyri: i hebreo habet: Jn vasis gofer.⁊ hz hebreos signat iūcum:nō tñ realiter:sz silitudinarie accipit h̄ ⁊ ibi mō dicto. Arca.n.noe q̄ fuit tāte ḡtitatis nō potuit fieri de iūcis. f ¶ Jte angeli veloces.i. nūcij. g ¶ Ad gentē ꝓulsā ꝛc̄.¶ i. ad gentē regni iude:vt patebit ex fine h⁹ ptis :hec ez gēs fuit multipliciter ꝓulsa ⁊ dilacerata :⁊ frequēter.s.a regib⁹ israel egypti:syrie:assyrioz:⁊ babyloniorū:vt pz.iiij.regū. h ¶ Ad pplm terribilē nō a ptāte: sz a miseria sibi supueniēte:qz ppls cadēs in infortunijs ⁊ miserijs ex sui ꝓsideratōe incutit troze alijs ne siliter eis ꝓtingat. i ¶ Post quē nō ē alt⁹.s. mirabilior: k ¶ Gentē expectātē .s. auxiliū ab egyptijs ꝺ regē babylonis:sz qz illa expectatio fuit frustra:iō sbdit: l ¶ Et ꝓculcata. ab exercitu babylōis m ¶ Aut⁹ diripuerūt flumia.i. ipes aduersarioz. n ¶ Terrā ei⁹ ⁊ q̄ sit illa ꝛra sbdit ad mōtē noīs dñi ꝛc̄.qz i hierusalē erat templū nomini dei dedicatū. o ¶ Oēs hitatores. Dic ꝓnter ponit egyptioz punitio. Circa quā sciendū q⁹ punitio egyptioz posita i h⁹ caplo ⁊ duob⁹ sequētib⁹ cōit expōit a doctoribꝰ nr̄is ò punitōe egypti:q̄ facta ē p assyrios:sz saluo meliori iudicio vi mihi:q⁹ meli⁹ exponat de iplici punitōe egypti:q̄z ꝑma fm ordinē hist̄orie fca fuit p assyrios scūda p babylōios ttia p romāos. ⁊ p⁹ h̄ ponit scōa:2⁹ ttia.c.sequēti: et tertio ꝑma.c.xxj. Scriptura .n. sāe nō sēp ꝓcedit fm ordinē hist̄orie:⁊ maxie i ꝓphet. sz frequēti pri⁹ fca posterius scribūt:vt pz q̄sti i oib⁹ libris scripture. Rōnabiliter ēt p⁹ponit ꝓpheta punitiōem babylōios fcaz ꝓtinuādo se ad pcēdentē i q̄ posuerat puaricatōnē egyptioz ꝓbēdo ꝓfidēta fallaz indeis rebellandi ꝺ babylōios:⁊ iō imediate sbiūxit punitōez egyptioz ꝑ ipos. Et dr̄ui dit i duaz ptes:qa p⁹ ponit egyptioz punitio.2⁹ iudeoz ꝓsolatio:ibi Jn illo tpe. Circa ꝑmuz dicit ꝓpheta. o ¶ Oēs habitatores orbis.i. egypti: ⁊ est locutio hyperbolica:ad denotandū magnitudinem illi⁹ regni:⁊ multitudinē ppli sicut dicit parisius ē totus mūdus. p ¶ Cum eleuatū fuerit signum.i. vexillum regis babylonis. q ¶ Jn montibus.i. in fortalicijs i alto situatis. r ¶ Videbitis.ad desolatōez viam. s ¶ Et clangorem tube audietis.ad concitandū bella ꝺ totam terram egypti residuam. t ¶ Ego quiescam a ꝓtectōe egyptioruz. v ¶ Et considerabo in loco meo.i. in me ipo. x ¶ Sic̄ meridiana lux clara ē qz oia nuda ⁊ apta sunt oculis dñi. y ¶ Et sicut nubes ꝛc̄ ¶ que refrigerat messores a labore ⁊ caloze:ita refrigerabo babylonios a labore belli:vt de facili possint vos deuincere ⁊ detri ū care. z ¶ Ante enim messem idest ante perfectionem. a ¶ Totus efflorauit scilicz populus egypti. b ¶ Et immatura perfectio germinauit idest ante tempus debitū ⁊ sic citp corrumpetur:ideo subditur: c ¶ Precidētur ramusculi eius falcibus ꝛc̄.idest populus egypti etiam vsqz ad minimos interficietur. d ¶ Et relinquet ꝛc̄ ¶ scilicet cadauera egyptioz ab eis deuorāda. e ¶ Et estate perpetua.i. vna estate integra . f ¶ Erunt super eum volucres:quia inde satis habebunt ad comedēdū ꝓ illo tempore. g ¶ Et oīs bestie terre ꝛc̄ ¶ .i. satis ad comedendum p totum hyemē habebūt per estatez enim hic posita ⁊ hyemē intelligit tempus vni⁹ anni vt dicit Ra.sa. h ¶ Jn illo tpe. Hic ꝓnter describit cōsolatio iudeoz facta p cyrum regem ꝑsarū:qui dedit licētiā iudeis redeūdi i iudeā:⁊ vasa tēpli remisit cū eis: vt habet ꝑmo Esdre ꝑmo:⁊ hoc ē qō dr̄ Jn illo tpe.qz postq⁹ nabuch. debellauerat egyptum tpe balthasar ne potī sui:regnū babylōie fuit ad medos ⁊ ꝑsos trāslatū.

¶ Deferet munus. i. vasa a cyro remissa: vt dictum est & etiã q: iudei remanẽtes in babylone miserũt ad locum diuini cultus p iudeos illuc redeũtes munera plurima vt habetur primo Esdre. j. k ¶ Applo. s. regni iude. ¶ Diuulso & dilacerato modo supra exposito.

¶ In caplo. xviij vbi dr i postilla: Circa pmũ dicit: Ue terre. s. egypti ¶ Additio.

deferetur munus dño exercituum a populo diuulso & dilacerato: a populo terribili post quẽ nõ fuit alius

Hoc capl̃z xviij. qõ incipit. Ue ire cymbalo alarum videt ꝓprie exponendũ de filijs israel qui fuerũt transmigrati p salmanasar regez assyriorum: vt habet quarto regum. xvij. vbi dicit: Et transtulit israel in assyrios: posuitq; eos in haylam & in habor iuxta fluuiũ gosam i ciuitatibus medorum: quia tpe alexandri magni recluſi fuerũt miraculose ad oratiõẽ ipsius alexandri vt narrat iosephus: ita q locus in q̃ sũt ẽ inexabil̃: egredient̃ tamẽ circa finẽ mũdi magnã hominũ stragẽ facturi ꝓut hẽt i hystoria scholastica. vñ de istis videt agere ꝓpha i hoc caplo cũ dicit. Ue ire cymbalo alarum. De gẽte n. seu terra q̃ est i valde remotis seu in locis coiter intrãsibilib' nõ habet noticia nisi ex sono cymbali: q̃ de lõginq̃ sentit: & qñ q̃s ex illa pte lõginqua venit q̃si ẽt volare dicit vnde Deutro. xxviij. caplo dr. Adducet dñs sup te gentez de lõginq̃ in similitudinem aqle volantis: & hoc ẽ q̃ dicẽ. Ue ire cymbalo alarum. i. ve ire ita remote & recluse a puersatiõe hominum cõi: q̃ quasi cymbalo sonus eius euenit p volatum alarum. Et sequit. q̃ est transflumina ethiopie alludẽdo ad illud q̃ dicit caplo supra dicto ãrto regii xvij. q fuerũt transmigrati transflumina gozan que ꝓ videat vocari flumina ethiopie. vñ ꝓpha ꝓ nõ noiat p ꝓprio noie ira nec ciuitates in q̃b' erant: sicut nec fuerunt noiate in ꝓpa hystoria sue trãsmigratõnis supra dicta. Et sequit. Que mittit i mari legatos & i vasis papyreis sup aq̃s. Pro q̃ sciendũ q illi de decẽ tribub' sic eximinati & recluſi veriſir credit q desiderant scire ea q̃ gerũt circa illos: q̃ i his ptib' remanserũt in iudea: tũ q: multi de illis decẽ tribub' remanserũt in iudea & in alijs dispſi ptib' fugiẽtes a rege assyriorum: vt pz de thobia qui erat de tribu neptalim: & sic de alijs: tũ q: illi iz ꝑ maiori pte fuerũt idolatre tm̃ spectabãt saluatorẽ seu messiam sicut & alij de genere iacob: & io aliq̃n mittebãt nũcios versus hierusalẽ vt aliq̃d scirent ex ꝓdictis. sz q: hoc nõ poterant facere p irã ꝓpt̃ reclusionẽ nitebant hoc facere per aliquas aquas sb̃terraneas seu occultas. Et i vasis papyreis. i. i fiscellis scirpeis. Dictio. n. hebraica q̃ hic ponit̃ ñ ꝓsonat i aliq̃ dictõi q̃ põit̃ gen. vj. cũ dr: Fac tibi arcã de lignis leuigatis. ibi eni dr de lignis Hoffer: hic aũt de lignis gome: & ẽ dictõ cadẽ oio ei que ponit̃: Exo. 2°. vbi dicit: Fecit fiscellã scirpeã & linuit eã. Vñ dictio gome q̃ h & ibi in exo. ponit̃ significat iuncũ. sũt. n. aliq̃ iunci marini ita duri q possent ex eis fieri aliq̃ vasa ad nauigandũ ꝑ flumina. Et q: huiusmodi iũci iz duri non tñ habent duricẽ lignorum & ex q̃b' nauigia fiũt: & io dicũt hebrei q tuti' nauigat in eis ꝑ aliquas ripas fluminum eo q non ita cito frangũtur: sed quandoq; cedũt tangẽti: & io talibus nauigijs mittebãt legatos suos vt securi' ꝑ loca sb̃terranea seu occulta trãsire possent. Hoc autez qõ dicit in mari. intelligendũ est de ꝓgregatõe aquarum ꝓut sepe ꝓsucuit dici in scriptura. q̃d aũt deberent facere isti nũcij sb̃dit cũ dicit. Ire ad gentẽ ꝓuulsã & dilacerratã. i. ad gentẽ iudeorum ꝓut in postilla declarat. Et seq

Ad ppl̃z tribilẽ. Hẽs. n. iudeorum iz ꝓpa ptãte ñ eẽt tribiliora lijs: ptãte tm̃ diuia frequẽt mirabilia ꝑ eis opãte tribil̃ erat vt pz Josue 2°. c. ō raab dicẽte exploratoribus' q̃ oẽs hitatores terre chanaã timebãt eos ꝓpt̃ transitũ iordanis & huiusmõi. Et iõ dicit: ꝓ quẽ ñ ẽ alius. tribilior i signis & ꝓdigijs: Et seq

a gente expectãte: & dilacerata: cuius diripuerũt flumia terraz eius: ad locũ nois dñi exercituum montem syon.

Hẽtẽ spectatẽ. s. salnatorẽ & redẽptorẽ. Et ꝓclcatã cui' diripuert flumia irã ei' q̃si dicẽt q̃tũcũq; ꝓclcata ẽ ab ipetu aduersariorum sp ẽ spectãs suã liberatõnẽ a deo: & vt ostẽdat i qua terra esset illa gẽs ꝓuulsa & dilacerata & spectans: sb̃dit. Ad locũ nois dñi exercituum montẽ syon. In illo. n. loco vbi ẽ inuocatũ nomen dñi hitabat illa gẽs ad quã mittebãt illi q̃ trãs flumia ethiopie recludebant: & sequit: Oẽs hitatores orbis q̃ morami i tra vr̃. Que q̃dẽ vba fm oẽs expositores itelligunt ee dca ꝑ ppheta i psona dñi. Ad quorum declaratõez attendendũ q̃ i his que dicta sũt exprmit̃ ratio hui' legatõnis. Dic̃. n. Ite ãgeli veloces ad gentẽ ꝓuulsaz. nõ aũt dicit q̃d illi angeli seu nũcij debebãt nũciare illi genti cui mittebant: vel q̃d ab eis debebãt scire: sed hoc aliqualiter iuenit i hoc qõ dixit supra Ad gentẽ spectantẽ. q. d. sciatis ab eis si illud qõ spectant a deo habeat in re vt & nosipi pticipem' eorum redẽptõez. Ad qõ rñdet i psona dei. Oẽs hitatores orbis q̃ moramini in terra cũ eleuatũ fuerit signũ i mõtib' videbitis & clangorez tube audietis. Cui' sensus ẽ: q redẽptio veri messie. s. christi quã oẽs fideles expectabãt oñdenda erat publice oib' hitatoribus' orbis i duob' ꝓncipalit̃. ꝓ enim i leuatõe signi crucis vñ: Si exaltat' fuero a tra oia trahã ad meipm: Joh. c. xij. 2° i ꝑdicatõe vniuersali aplorum & discipulorum christi p orbẽ di uulgata de q̃ dicit: Et clãgorẽ tube audietis. q̃si diceret nunc ijs missis ꝑdictis: nõ oz vos mittere ad iq̃rendũ de tpe spectatõis redẽptõis vr̃e: q: hoc publicabit oib' ꝓmorãtibus i tra ꝑdictis duobus modis. Põt ẽt referri hoc qõ dr: Cum eleuatũ fuerit signũ i mõtib' videbitis ad exaltatõez crucis p victoriã ꝓstãtini ipatoris: q̃ p totũ orbẽ salutifẽ fuit diulgata: & sic i h' qõ dr: Oẽs hitatores orbis tr̃. oñdit q̃ saluator ñ erat sic spectãdus vt circũiret p orbez ad saluandos eos q̃ saluãdi erat ꝓut q̃dã hebreorum erronee putabãt: sz p eleuationẽ signi & auditũ clãgoris tube supra dictis: salus erat p orbẽ & vsq; ad reclusos ꝑdictos extendẽda. Ad qõ amplius declarandũ sb̃dit: Quia hec dicit dñs ad me: q̃escã & ꝓsidera bo i loco meo. Et ẽ sensus: q: postq̃ passio christi fuit celebrata ñ oportebat vt christus p mũdũ discurreret: sz vt iam q̃esceret a laboribus': de q̃ dicit: Quiescã & ꝓsiderabo. i. q̃ prouideret sue ecclie ipo surgũ i loco suo ad dexterã ptis existẽte: ō q̃ dicit: Et ꝓsiderabo i loco meo. Et q: hec ꝓsideratio seu ꝓuisio fit mediãte lumine fidei & feruore charitatis ab ipso deo ifusis: iõ sb̃dit: Sicut lux clara est & meridiana: vt p hoc q̃ dr: Lux clara: itelligat lumẽ fidei: & p hoc q̃ dicẽ. meridiana. feruor charitatis sicut feruor diei viget ꝓcipue sole existente i meridie: Et q: ex istis vtutib' q̃ a deo q̃escẽte & ꝓsideratẽ i suo loco i ecclia ifũdũt deriuant dona spũssancti q̃ sui rores aspersione ecclesiã fecũdat.: deo subdit: Et sicut nubes roris i die messis. Et seq̃t: Añ messez. n. tot' efflorauit. i q̃ ꝓpha insinuat istis trãs flumia ethiopie exñtib' q̃ tpe & mõ ad christũ accessuri erãt: & h' erat suũ ꝓncipale itentũ: qõ q̃dez tẽp' erit circa finẽ mũdi: vt dictũ ẽ. Finis. n. mũdi dicitur messis Matth. viij. Finite vtraq; crescẽ vsq; ad messẽ. Et ẽ sẽsus Añ messẽ. i. añ finale iudiciũ ille ppls florebit. i. rẽdet ad fructificãdũ i bõis opib' & cultu dei: sicut flos tẽdit i fructũ & dicẽ efflorauit ꝓteritũ ꝓ futuro: & ne cũ dr totus. intelligat ꝓ toto illo ppło nemine deficiẽte: iõ subdit: Et immatura ꝑfectio

germinauit:q; ñ oēs veniēt ad maturitatis pfectōez ꝓsci denť ramusculi eius falcibus ꝛc̄.q; illi ramusculi q̄ sūt qua si iutiles prescindent:ꝛ q̄ derelicta sūt abscindent.ſ.a co:po re ecclesie:ꝛ excutient.ſ.de ira sua in qua sūt recluſi:Et ſeq̄ť Dereliquēť ſimł auibus montiū vſq; ibi ſup eū hyemabūt in quo p̄dicit strages ꝛ mortalitia q̄ debēt fieri in sua excussione ꝓut dictū fuit in ꝓncipio huⁱ expositionis ꝛ q; tam de existētibᵇ q̄ de obuiātibᵇ erant multi mortui:iō dic̄: Derelinquent ſimł.ſ. ab vtraq; pte pugnātium.ſequit:In tēpore illo deferēť munus ꝛc̄.in quo ꝓpha post q̄ predixit modū sue egressionis siue excussionis subdit tempus sue ꝓuersiōis ad christū dicens: In tēpore illo.ſ.ante messem vt expositū fuit deferēť munuſ dño exercituū .ſ.p latrie cultum. A pplo diuulso ꝛ dilacerato ꝛc̄.ſ.a reliquūs pplī iudeoꝝ:ꝛ etiam ab illiſ qui excutiendi sunt a terra trans flumina ethiopie supra dicta.de vtriſq; enim possunt ꝓprie poni illa que hic traduntť. Nam tam illi de decē tribubus qui vltra flumina predicta existūt:vt est dictū q̄ illi de duabus tribubus:ꝓprie possūt dici gens conuulsa ꝛ dilacerata spectans ꝛ huiusmōi:vt patet intuēti. Et sequit:Ad locū nois dñi in syon.ſ.ad ecclesiā.cōcordat aūt huic sententie seu expositiōi q̄ legitur Sophonie tertio vbi sic vltra flumina ethiopie inde supplices mei filiū diſpſoꝝ meoꝝ deferēt munus mihi. Ad q̄ sciendū:q; ibi loquit̄ de statu finali:quomodo oēs gentes reducende sūt ad verū cultū diuinū:vnde ímediate añ dicit:Tūc reddam populis labiū electū vt vocent oēs in noīe dñi ꝛ ſuiať ei humero vno. Et ibidē vocat illos q̄ sūt extra flumina ethiopie.ſ.illos de decem tribubᵇ predictis supplices dei inquātū ei humiliabunť p penitentiam de preteritis.dicit etiam eos filios diſpſoꝝ meorū eo q; descendūt ab illis qui diſpſi fuerūt p assyrios ex sentētia diuina.de quibᵇ ꝓludit q; deferent deo munera siſormia sicut hic dicit:In illo tpe deferetur munus dño exercituū a pplo diuulso ꝛc̄. ¶ Caplm. XIX.

ONus egypti. Hic consequenter denūciatur punitō egyptioꝝ per romanos: et ꝑmo dicta punitio: 2° iudeoꝝ ꝓsolatio:ibi In die illa erūt. Circa ꝑmum sciendū:q; antonius collega augusti cesaris ſb quo natᵘ fuit christus amore cleopatre regine egypti captus: repudiauit vxorē suā augusti sororē:ꝛ cleopatrā accepit:ꝛ augusto bellū induxit:a quo tñ fuit debellatus:ꝛ capta egyptᵘ:ꝛ q; tpe augusti christus fuit natus ꝛ in egyptum portatus:ideo ad hoc incipit prophetа dicens: b ¶ Ecce dñs ascendet super nubem leuē.assumendo sibi carnem humanā:que dicitur nubes:q; formata fuit ſpūſſancti virtute:ſic nubes sursum generantur in aere virtute solis. Et leuis:quia non fuit aggrauata pondere peccati originalis. c ¶ Et ingredietur

OMus egypti XIX. Ecce dñs ascēdet sup nubē leuē: et ingredieť egyptum:et mouebūť simulacra egyptia a facie eius: et cor egypti tābescet in medio eius. ¶ Et cōcurrere faciam egyptios adūſus egyptios: ꝛ pugnabit vir ꝓtra fratrem suū:ꝛ vir ꝓtra amicum suū: ciuitas aduersus ciuitatē:regnū aduersus regnum:et dirūpetur ſpiritus egypti i viſceribᵘ eⁱ:et cōſilium eius ꝑcipitabo:et int rogabunt simulacra sua:ꝛ dinos suos: ꝛ phitones: ꝛ ariolos:et tradam egyptū in manu dñoꝝ crudeliuz:¶ et rex fortis dñabiť eorum: ait dñs exercituū. Et ārscet aqua de mari:ꝛ fluuius desolabiť ¶ aridaq; siccabiť:ꝛ deficient flumina. Attenuabūť ꝛ siccabūť riui aggerū. Cālam ꝛ iunc ꝛ marcescet: nudabiť aluеᵘ riui a fōte suo. Et ois sementis irrigua siccabitur arescz ꝛ nō erit. Et mērebūť piscatores:ꝛ lugebūť oēs mittētes in flumē hamū:ꝛ expandentes rete sup facie aq̄rū emarcescēt. ¶ Cōfūdēť q; opabāť linū ¶ plectētes ꝛ texētes subtilia. Et erūt irrugua eⁱ flaccentia: ¶ oēs q; faciebāt lacunas ad capiendos piscеs. Stūlti ꝓncipes thaneos: sāpiētes ꝓsiliarij pharaōis ꝺēť ꝓsiliū ſipiēs. Quō dicetis pharaōi :filiᵘ sapiētiū ego ¶ egyptum.fugiens psecutōez herodis:Matth.2°. d Et mouebunť simulacra egypti a facie eius q; eo ingrediente egyptū simulacra cozzuerunt:vt dicit in scholastica hiſtoria in signum destructōnis idolatrie p p̄dicatōem euangelij destruende. e ¶ Et cor egypti ꝛc̄ ¶ hoc refertur ad antonium regē ꝛ cleopatraz reginaz:q; sic cor mouet alia mēbra sic populū egypti mouebat rex ꝛ regina:ꝛ bene dicit ſ ¶ Tabescet i medio eⁱ.quia exercitu egypti debellato ātoniᵘ fugiēs seipſū interfecit: ne caperet ab augusto:ꝛ simłr cleopatra excitauit ſpentem veneno sum ad se mordēdum:ꝛ sic morsu serpentis interijt. g ¶ Et cōcurrere faciam egyptios ꝛc̄.quia aliq; cor timentes augusti potestatē iūxerūt se ei:ꝛ sic pugnabāť ꝑ alios egyptios qui erāť cū ātonio. h ¶ Et dirūpetur ſpiritᵘ egypti ꝛc̄.i.fortitudo eⁱ. i ¶ Et cōſilium eius ꝛc̄ ¶ quia antonius intendebat augustum deijcere ab impio:ꝛ accidit ecōtrario. k ¶ Et interrogabunt simulacra sua:q; antoniᵘ ꝛ cleopatra in talibus confidebant. l ¶ Et tradā egyptum ꝛc̄ ¶ quia multi egyptij in illo bello fuerūt occiſi: ꝛ quia capta egypto a romanis fuerunt ibi positi p̄fecti romanoꝝ:q; sup eos ponebāť graue iugum. m ¶ Et rex fortis dñabitur eoꝝ.ſ.augustus qui ipatoꝛ fuit potētiſſimus. n ¶ Et arescet aqua ꝛc̄ ¶ p hoc intelligitur desolatio terre egypti:que ex vna pte est supra mare: ꝛ ex alia sup nilum. o ¶ Calamus ꝛ iuncus marcescet ꝛc̄.per hoc designatur q; gaudium ꝛ letitia deficient de egypto:quia viroꝛ iunci ꝛ calami letitiā significat.vnꝺ pratum virens coiter dicitur ridere. p ¶ Et merebūť piscatores ꝛc̄.multi enim illius artis erant in egypto: eo q; abundat aquis.habet eni mare ex vna pte:ꝛ nilū ex altera. q ¶ Cōfundent ꝛc̄ ¶ .i.qui faciebant opa subtilia de lino. r ¶ Et erunt irrigua eius ꝛc̄ ¶ .i.arentia. s ¶ Oēs qui faciebāť lacunas.i.viuaria. p ista q; dicta sūt intelligiť:q; oēs artifices egypti p romanos ſpoliarē tur ꝛ vastarent. Et ꝓpter idē ondit de ꝓncipibᵘ ꝛ maioribᵘ cū dī: t ¶ Stulti ꝓncipes thaneos.dicti a thanis ciuitate egypti valde nobili. v ¶ Sapientes ꝓsiliarij pharaonis. Antonū vocat pharaonē:q; oēs reges egypti ab ātiq; ꝛ tpe esaie vocabāť pharaones. x ¶ Dederūt ꝓsiliū ſipiēs.ſ.ātonio de mouēdo plīū ꝑ augustuz. y ¶ Quō dicetis ꝛc̄. ¶ allegabāť.n.q; i egypto vigerat sapia ab ātiq; vt habeť p̄meta.ꝛ q; illud regnū erat valde ātiquū:ꝛ ātiquus satⁱ q; regnū romanū q̄ō icepit tpe achaz regis iude: vt habetur i hiſtoria scholastica:ꝛ sic dicebāť q; nomē mōarchie ibi poneret:ꝛ q; accidit ꝑ iū

ideo subditur: v ¶ Ubi nūc rē] quasi dicat apparet eoꝝ insipientia. x ¶ Annūcient tibi rē. quasi diceret non poterūt: ꝛ patet littera vsq; ibi: y ¶ Deceperunt egyptū. s. ꝓsiliarij predicti. Et subdit modus deceptōnis z ¶ Angulū populoꝝ eius] angulus qui duabus lineis ꝓcurrētib' efficit: ꝓpic dicit ꝓiūctio antonij ꝛ cleopie ꝛ sic est sensus: q decipiendo cleopatrā ꝛ antoniuꝫ deceperūt p ꝓñs totam egyptum. a ¶ Dñs miscuit rē.] i. ꝓtrouersie ꝛ errorꝭ: h' enim fec' dñs pmissiue ꝓpter mala egyptioꝝ punienda. b ¶ Et nō erit egypto opus rē. i. ppls egypti nō habebit se intromittere de rege ꝓficiendo: q̄ per caput ō signat: nec de familia eius sequēte que dicit cauda. nec de iudicibus ꝛ prefectis pplm gubernantib' eū refrenādo ab iniurijs inferendis: ꝛ penis in irrogando ꝓ illatis: quia capta egypto p augustū: gubernatio egypti devoluta ē ad ipm romanū: qō ponebat ibi ꝓfectos ꝛ iudices. c ¶ In die illa rē] .i. egyptij erūt totaliter subiecti romanis: sicut mulieres viris. d ¶ Et timebūt rē.] i. potestatis ei' quā tribuit augusto cōtra egyptū: quia ois potestas a deo est. e ¶ Et erit terra iuda rē] iputādo vastatōes suas euenisse ꝓpter mala q̄ fecerat antonius i ira iuda: qui antigonū descendentē a machabeis interfecit ꝛ herodem alienigenā regem iudee instituit: vt habetur in scholastica historia. f ¶ Dis q̄ recordat' fuerit. de malis q̄ fecit antoni' in iudea: ꝛ de illis q̄ ꝓpter h' venerūt in egypto. g ¶ Pauebit a facie rē] timens ei' iudicia. h ¶ In die illa. Hic ꝓñt describit egptioꝝ releuatio p susceptōes ꝛ fidei ꝛ cult' diuini: q̄ ꝓualēt oīb' tpalib' bonis. Et diuidit in duas: q. p' describit ista receptio fidei ab egyptijs. secundo ab assyrijs: ibi In die illa. Circa ꝑmū sciendū q aliqui hebrei ꝛ silr alīq catholici in hoc eos sequētes exponūt ptem illam de onia sacerdote: q̄ de iudea ex pluribus alijs intrauit egyptū dicēs se velle implere ꝓphetiā esaie que ponit hic: ꝛ eum rex egypti honorifice eum recepisset: ꝛ ciuitatē ad habitandū concessisset: erexit ibi altare dñi hostias ꝛ oblatōes offerēs sup illud. sed hoc non videt verū. ꝓmo q. dicit h. Erūt q̄nq; ciuitates rē. Onie vero ñ legit nisi vna tm̄ ciuitas assignata. Secūdo q. illud factū onie non fuit laudabile: sed magis vituperabile: scōm q dicit Dañ. decimo: Filij quoq; ꝓuaricatoꝝ ppli tui extollent: vt ipleant visionē ꝛ corruent: qō exponit de hoc facto onie. non enim licebat iudeis erigere altare ꝛ sacrificare: nisi i hierusalē ꝛ maxie post templi salomonis edificatōes. factum aūt qō h dicit ꝓmēdabile est ꝛ deo acceptū vt patebit lra. p sequēdo. Ra. sa. aliam expositōes ponit: dicēs q̄ sennacherib vltio veniens ꝑ hier'm adduxit secū aliquos ꝑncipes de egypto quos ceperat in bello ꝑ tharatham regem ethiopie quez iuuabāt. de quo bello habet quarto

filius regū antiquoꝝ? Ubi nunc sit sapientes tui] Annūcient tibi ꝛ indicēt qd cogitauerit dñs exercituū super egyptū. Stulti facti sūt ꝑncipes thaneos: emarcuerunt ꝑncipes mēpheos: dece-perūt egyptum: ⁊ anguluꝫ populoꝝ eius. Dōmin' miscuit in medio eius spiritū vertiginis:] ꝛ errare fecerūt egyptū in oi ope suo: sicut erat ebrius ꝛ vomens. Et nō erit Egypto opus qō faciat: caput ꝛ caudaꝫ icuruantez ꝛ refrenātez. In die illa erit egyptus q̄si mulieres:] ꝛ stupebūt: et timebūt a facie cōmotionis manus dñi] exercituum: quā ipe mouebit super eaꝫ: et erit terra iuda egypto in pauorem. Omis qui illius fuerit recordatus: pauebit a facie consilij dñi] exercituuꝫ: qō ipse cogitauit super eā. In die illa erūt q̄nq; ciuitates i terra egypti loquētes lingua chanaam:] ꝛ iurātes p dñm exercituū. Ciuitas solis vocabit vna. In die illa erit altare dñi i medio tre egypti

regum. xix. ꝛ illos principes adduxit secuꝫ ꝓpditos: vt ostēderet eos Ezechie ꝛ pplo eius ad terrendum eos. sed quando exercitus sennacherib fuit percussus ab āgelo ipi fuerūt saluati: ꝛ p Ezechiam a vinculis liberati: ꝛ sic reuertentes in terram suam fecerunt altaria ad colendum deum israel qui eos liberauerat ō mānu sēnacherib: ꝛ sic exponit litteram ista i ¶ Erunt q̄nq; ciuitates in terra egypti rē. sed contra hoc est qō subditur. Loquentes lingnā chanaan rē. i. hebraicaꝫ. quia terra chanaan tunc ꝛ a longo tempore ante ab hebreis habitabatur si autem dictum Ra. sa. esset verum: ꝓphe-ta diceret: Loquētes linguam egyptiacam rē. si autem dicatur q̄ duxerunt secuꝫ hebreos ad faciendum diuinum officium in egypto: non valet: qa non erat eis licitum ibi erigere altare: vt dictum est: ꝛ sic factū eorum esset vituperabile ¶ Nulla etiam scriptura canonica nec historia famosa de hoc aliquid dicit: ꝛ ideo illud dictuꝫ videtur esse ficticium. Propter quod pars ista exponitur de receptione fidei christiane ab egyptijs: quam beat' Simō apostolus predicauit in egypto que ei sorte aduenit vt habetur in legenda sua: ꝛ similiter Marcus euangelista secundum quod dicit hiero. libro illustruum virorum: ꝛ tunc ipsi ordinauerunt ibi ecclesias ꝛ erexerunt altaria i nomine domini iesu christi. Et secundum hoc dicitur hic: In die illa. i. tpe christi q̄ natus fuit sb̄ augusto. i ¶ Erūt q̄nq; ciuitates rē.] i. hebraicā In egypto eiz erāt mlti iudei: q̄ fuerāt dispsi tēpore machabeorum ꝛ ante: qui credentes ad p̄dicationem simonis apostoli ꝛ marci euangeliste fuerunt ab eis ordinati ꝛ dispositi ad regimen ꝛ doctrinaꝫ egyptiorum in christum credentium: ꝛ ad celebrandum diuinum officium in lingua hebraica. Potest etiam dici q̄ egyptij ad fidem conuersi deum laudabant hebraica lingua: quia in primitiua ecclesia baptizatis per impositionem manuum apostoloꝝ dabatur spūssanctus in signo visibili: ꝛ loquebantur varijs linguis: vt habetur Actuum octauo ꝛ .xix. Fit autem hic mentio magis in speciali de lingua hebraica q̄ de alijs: quia illa est lingua prima: ꝛ fuit omnibus communis vsq; ad edificationem turris babel: vt habetur gen. vndecio. Et exprimūtur hic q̄nq; ciuitates tanq̄ principales in quibus euangelium predicatum est in egypto: licet i pluribus alijs locis eiusdem regni predicatum fuerit tempore apostoloꝝ. k ¶ Ciuitas solis vocabit vna. Dicūt alīq q̄ hec est alexandria: que dicit ciuitas solis. i. christi qui est sol iusticie: eo q̄ fides christi ibi viguit tpe marci euangeliste sb̄ quo fideles viuebāt in alexandria: hūtes oia coia: eo mō quo leguntur vixisse sb̄ petro i hierusalē: actuū quarto: ꝓpt̄ qō philo diserti-ssim' iudeoꝝ librū ꝓposuit ad ꝓmēdatōes vite ipoꝝ: vt dic' hiero. i libro illustriū viroꝝ. Alīq vo dicunt q̄ ciuitas sol' h' di elyopol' q̄ ē ciuitas in egypto. Et dī ab elyos qō est sol. ꝛ pol' qō est ciuitas: ꝛ de hac hic fit specialis mētio: eo q̄ sacerdotes ibi mānserūt ab antiq̄: vt habet̄ gen. .xlj. In die illa erit altare rē.] dedicatum in honore christi.

ideo subdit : m Et erit titulus. istud põt referri ad christũ: ita q̃ iste titulus sit iesus nazarenus rex iudeoꝝ: qui in termino vite christi passibilis fuit positus sup crucẽ. signuz aũt crucis ponit in altaribus ꝛ locis christi nõie dedicatis. põt etiã referri ad terrã egypti: vt sit sensus q̃ fides christi fuerit p̃dicata p totam egyptũ vsqz ad ĩmios eius. n Clamabũt eiz ad dñz .s. egyptij o A facie tribulanti scilicz demõis. p Et mittet eis saluatorem vz iesũ christũ ab eis receptuz p verã fidez ab aplis ab eo missis p̃dicatã q Qui liberet eos de tenebris erroris ꝛ potestate demonis: ideoqz subdit r Et cognoscet dñs ꝛc] hostia noui testamenti est eucharistia q̃ dicit h hostie i plurali: qz succedit oĩbus hostijs ꝛ sacrificijs veteris testamẽti: põt ẽt hoc referri non soluz ad eucharistiã sed ad orõnes ꝛ suffragia ecclesie: q̃ dicunt hostie psal. xlix. Sacrificiũ laudis honorificabit me ꝛc. s Et pcuti et ꝛc] scilicz tpali pẽa vt dictũ ẽ ad eius castigatõem. t Et sanabit eã p verã fidẽ v Et reuertẽtur. ad dñm veraciter ꝛ pfecte: iõ subdit x Et placabit eis. y In die illa erit via ỏ egypto in assyrios ꝛc. qz p̃dicatores euãgelij ỏ vna ira discurrebant ad aliã ꝛ ecõuersio: vt patet in actibus apostoloꝝ in pluribus locis. z Et seruient egyptij assyrijs ex mutua charitate: quia i primitiua ecclesia fideles vñcũqz essent qñ̃ poterãt adinuicem viuebant in maxima pcordia: vt patet act. quarto: ꝛ ad h̃ refertur qõsõdit: a In die illa erit israel tertius. qz apostoli fuerũt de israel: ꝛ p p̃dicatõez euangelij ꝓuerũt diuersos pplos adinuicẽ mutua charitate: ideo subdit : b Benedictio in medio terre: quia benedictio dei dat existẽtibus i charitate: ꝛ his dicit pz sñia lre seqntl. In capl̃o. xix. vbi dñs i postilla: Dñs miscuit i medio ea spz vrtigis. Addit̃io

Vertigo prout in hoc loco cõpetit significat conuolutiones seu cõgyrationes: que qñqz fit in cerebro a morbo sicut in terra fit a vento ꝓut medici tradunt: vñ qui talem morbũ patitur non põt recte iudicare de agendis sed errat sicut ebrius ꝓut dr in lra. Ca. XX.

In ãno. Dic ꝓsequẽter ponit punitio egyptiorum facta p assyrios. Et diuidit in duas ptes: qz pmo ponit punitio egyptiorum: secũdo ex hoc sequens stupefactio iudeoꝝ: ibi Et timebunt. Circa primuz pmittit tempus reuelationis facte de ista punitione cum dicitur:

ẽt titulus dñi iuxta ĩminuz eius: ꝛ erit i signũ ꝛ in testimoniuz dño exercituuz i terra egypti. Clamabunt. n. ad dñm å facie tribulantis: ẽt mittet eis saluatorẽ ꝛ ꝓpugnatorẽ qui liberet eos. Et cognoscet dñs ab egypto: ꝛ cognoscent egyptij dñm in die illa: ꝛ colent euz i hostijs:] ꝛ i muneribꝰ: ꝛ vota vouebũt dño ꝛ soluent. Et pcuciet dñs egyptum plaga] ẽt sanabit eam: ẽt reuertẽt egyptij ad dñm: ẽt placabit eis: ꝛ sanabit eos. In die illa erit via de egypto i assyrios: ꝛ intrabit assyrꝰ egyptuz: ꝛ egyptius i assyrios: ẽt seruient egyptij assur. In die illa erit israel tertius egyptio ꝛ assyrio: benedictio i medio terre: cui benedixit dñs exercituũ dicens: Benedictꝰ populus meus egypti: ꝛ opus manuũ mearũ assyrius: hereditas aũt mea isral. .XX.

In ãno quo ingressus est thartan i açotum: cũ mississet eũ sargon rex assyrioꝝ ꝛ pugnasset ꝯ açotuz ꝛ cepisset eã: in tẽpore illo locutus est dñs in mãu esaie] filij amos: dicens: Vade ꝛ solue saccuz de lumbis tuis: ꝛ calciamẽta tua tolle de pedibꝰ tuis. Et fecit sic: vadens nudus ꝛ discalciatus. Et dixit dñs Sicut ambulauit seruꝰ meus esaias nudus ꝛ discalciatus: triũm ãnoꝝ signuz ꝛ portentuz] erit sup egyptũ ꝛ sup ethiopiam: sic minabit rex assyrioꝝ captiuitatẽ egypti: ꝛ transmigrationez ethiope: iuuenez ꝛ senẽ: nudam ꝛ discalciatã discoopertis natibus ad ignominiaz egypti. Et timẽbunt ꝛ confudent ãb ethiopia spe sua ꝛ ãb egypto glia sua. Et dicẽt hĩtator insule huius] in die illa: Hoccine erat spes nostra: ad quos confugimus in auxilium: vt liberarent nos a facie regis assyriorum. Et quomodo effugere poterimꝰ nos.

posuit catẽas collo suo ad designãdũ q̃ sic ducerent ꝓcatenati illi ꝯ ꝙs ꝓphetabat: dicere. xxvij. Et sic esaias iuit nudus ꝛ discalciatus ad designandum q̃ egyptij ꝛ ethiopes nudi ꝛ discalciati ducerent in captiuitatem per regez assyrioꝝ. Et patz littera hꝰ excepto d Trium ãnoꝝ ꝛc] qõ exponit sic q̃ hoc fecẽ esaias ꝓ tres annos ãteq̃ accideret istud factum: quoruz numerus incipit ab illo tempore quo tarthan intrauit açotum. Rex eim assyriorum vi existens i iudea ꝛ eã deuastãs audiuit de rege ethiopuz q̃ egressus erant ad impugnãdum ipsum: ꝛ cum eo erat rex egypti: ꝛ tunc recessit ỏ iudea: ꝛ illos reges debellauit: ꝛ pplz duxit captiuum i fine triũm annorum postq̃ esaias predixerat hoc. Ra. sa. dic q̃ li trium annoꝝ non solũ refertur ad tempus reuelatiõis facte esaie vsqz ad eius impletõez: vt dictum est: sed etiaz refertur ad factum esaie: scilicet q̃ tribus annis iuit sic nudus ꝛ discalciatus. sed hoc non est verisimile: q̃ dominus tam diu faceret eum incedere taliter: maxie cuz esset de stirpe regia: ꝛ ideo alij expositores dicũt: q̃ iuit sic tantum tribus diebus in signum triũm annoruz dictoruz: sicut dicitur Ezech̃ quarto: Diem pro anno dedi tibi e Et timebunt. Dic ꝓsequenter ponit stupefactio iudeoꝝ qui confidebãt in adiutorio regũ egypti ꝛ ethiopie contra regem assyrioꝝ: ꝛ ideo q̃n sciuerunt eos captiuatos a rege assyrioꝝ fuerũt triti ꝛ stupefacti et hoc est q̃d dicit: e Et timebũt ꝛ ꝓfundent. scilicet iudei f Ab ethiopia spe sua. i. ỏ cuꝰ auxilio spabãt g Et ab egypto glia sua. i. de cꝰ auxilio glabat. h Et dicet ꝛc] i. ppls regni iude: qd̃ dr insula: eo q̃ ẽ iter duo maria. s. mare mortuũ ab oriẽte: ꝛ mare mediterraneum ab occidẽte: Dicũt tñ alicq̃ q̃ dr insula: eo q̃ pcutiebat hic ꝛ inde tribulatõibus: sicut insula fluctibus: sed pma expositio ẽ magis lralis. Cetera patẽt ex dictis.

Onus deserti maris. Presens ¶ Caplm. XXI caplm i tres ptes diuidit: q̃ pmo pphet̃a pri-
mo loq̃tur ꝯ babylonios: secundo ꝯ idumeos ibi Onus duma. tertio ꝯ agarenos: ibi Onus in ara-
bia. Circa pmũ sciendũ: q̃ spũs pphetie nõ semper adest pphetis. z qñ tã-
git mẽtẽ pphete de aliquo negocio futuro: non semp reuelat oẽs cõditi ones: sicut plẽius dictũ fuit i prin̄ci-
pio libi psalmo z cũ ageret de va rio tactu spũssan cti circa mẽtes p phetaz: z inde ẽ q̃ de eodez negoci o plibus vicib̃ tangit aliq̃n̄ men tes pphetarũ: re uelãdo vna vice q̃ nõ erat i alia r̃ uelatũ. z sic pro

Onus deserti ¶ xxi. maris. Sicũt turbines á b aphrico veniũt: de deser to vẽit de trã horribili. Ui sio dura nũnciata est mihi. Qui icredulus ẽ: infideliter agit: et qui depopulator ẽ vastat. Ascẽde elaz: obside mede: omnẽ gemitum eius cessare feci. Propterea re pleti sũt lũbi mei doloze: z ãgustia possedit me: sic an gustia parturiẽtis. Corrui cũ audirẽ: cõturbat̃ sũ cuz uiderẽ. Emarcuit coz meuz tẽnebze stupefecerunt me. Babylõ dilecta mea: posi ta ẽ mihi i miraculũ. Pone mensam: cõtemplare in specula. Cõmedentes z bibentes: surgite: principes arripite clypeum. Hec. n. dixit mihi dominus: Uã de et pone speculatorem

phete frequenter idẽ repetũt addendo ad ea q̃ẽ pr̃ius dixerãt: vel magis explicãdo q̃ pr̃ius fecerãt: z sic est in proposito. Superius. n. esaias destructionẽ babylonis denũciauerat. xiij. cap̃. z. xiij. z hic eandem destructio nẽ repetit explicãdo aliqua q̃ nõ fuerãt pr̃ius taliter ex plicata. Et diuidit in duas ptes: fm duo q̃ hic explicãt. Secũdũ ponit ibi: Babylõ dilecta. Prima i duas: q̃ p mo põit dicta explicatio: secũdo pphete cõpassio: ibi ppꝛea: a ¶ Circa pmũ dr: Onꝰ deserti maris. i. babylo nis: vt pz ex seq̃ntibus. z fm aliquos dr hic mare ꝓ pter ppũ i ea exĩtẽ multitudinẽ. Et mare desertũ: eo q̃ pphet̃a denũciabat cã deserendã a suis habitatoꝛibus Sed mihi vi melꝰ hic dici: desertũ maris: vel mare de sertũ ad explicãdũ modũ captõis babylonice: qui nõ fu erat supꝰ explicat̃. Perse. n. z medi obsidẽtes babylo nẽ z nõ potẽtes eã capẽ pp muroz z altitudinẽ z spissitu dinẽ lõge a ciuitate diuiserũt fluuiũ euphratẽ: q̃ p arcus trãsibat p mediã ciuitatẽ i mltos riuos: ita q̃ itrauerẽt ciuitatẽ p arcꝰ illos: z sic dr babylõ desertũ mare pp atte nuationez euphratis: q̃ ẽ magn̄ fluuꝰ: ppr̃ q̃ dr h̃ ma re more hebꝛaici sermõis: quo ꝯgregatio magna aq̃ ma re vocatur: fm illud gen̄. pmo: Cõgregatõesq̃ aquaruz appellauit maria. b ¶ Sicut turbines ab aphrico veni unt. Aphricus ẽ vẽtus lateral̃ iter meridiẽ z occidẽtez. z dicũt hic alĩq̃ expositoꝛes q̃ Perse z Medi ex illa p te venerũt cõtra babylonẽ: sed hoc nõ vi verũ: qz regio nes medie z persidis magis declinãt ad oppositã partẽ et ideo per hoc q̃ dr hic: c ¶ Ab aphrico zc. nõ desi gnat̃ terminus seu plaga vñ venit exercitus ꝯ babylonẽ sed magis designatur modus veniẽdi: q̃ aphricus ẽ vẽ tus tẽpestuosus generãs turbines fulgura z tonitrua: q̃ sũt valde terribilia: z ex hoc perse z medi venerũt ꝯ ba bylonẽ quã destruxerũt: z pplm occiderũt: vt predictuz ẽ supꝛa. c. xiij. d ¶ De deserto venit. q̃ iter babylonem z locũ vnde venit exercitus erat q̃dam desertum per q̃ transijt. e ¶ De terra horribili. i. de media z pside q̃ erãt horzende babylonijs. f ¶ Uisio dura. ꝯ babylo nios. g ¶ Nũciata ẽ mihi. z que sit illa subdit: Qui i credulus ẽ ifideliter agit: z qui depopulatoꝛ ẽ vastat. i hebꝛeo hr: Cõtẽnens contẽneris: vel decipiens decipie ris: deuastans deuastaris. q̃ exponit Ra. sa. de regno babylonis z regno perſaꝝ: qz post regnũ babylõie q̃ contẽpsit seu decepit z deuastauit multas puicias: surrexit rex pſarũ sub cyro q̃ sibi subiecit regnuz babylonie z deua stauit: scõm q̃ dr ifra. xxxiij. Ue q̃ spnis: nõne z ipse spneris Ue q̃ predabis: nõne z ipe p̃dauaueris zc. ad eũdem sensuz re ducit translatio nr̃a. h ¶ Qui incredulus ẽ infideliꝰ agit. hꝰ dicit de balthasar rege babylonis q̃ fuit idolatra pessimus: vt habet dan̄. cpto: z sic fuit incredulus. vl̃ qz dictũ hiere. xxix. ꝺ re gni sui tminatõne cre didit esse falsũ: ppter q̃ fecit illud ꝓuiuiz magnum: dan̄. cpto. Egit etiã ifideliꝰ: quia vasa diuino cultui ꝺ dicata applicauit vsi hꝰ cõibꝰ i illo ꝓuiuio i ¶ Et q̃ depopulatõ est vastat. q̃ itelligi tur de cyro q̃ babylo nẽ z multas alias pꝛo uicias depopulauit z vastauit. k ¶ Ascende elam. regio est pſidis cꝰ bellatoꝛes cũ cyro ascenderũt ꝓtra babylonẽ. l ¶ Obside medeba'. i hebꝛeo z i libꝛis coꝛrectis habet: Mede. q̃n̄ perse z medi obsederũt babylonẽ. m ¶ Oñe i gemitũ zc̃. i. facia ꝺ p pinquo eo q̃ babylonij a vobis capti n̄ audeãt coꝛã vobis cõqueri p̃ nimio timoꝛe z depssione. n ¶ Propterea. hic ꝓsequẽter ponit pphete ꝓassio: qz lz odiret babylonioꝛuz maliciã: diligebat tñ nãz: z iõ ꝓpatiebat miserie eꝰ quã viꝺ bat futurã. Et ppr̃ hoc dicit ppha: Propꝛea repleti sũt lũbi mei doloꝛe zc̃. Et pz lr̃a vsq; ibi: o ¶ Tenebꝛe stupefe cerũt me. i. miserie venture sup babylonez: stupefecerũt me p admiratõe. p ¶ Babylon. hic ponit scõz explicas captõ nis babilonice modum: et p̃ ex demerito balthasar regis: secũdo quãtũ ad modũ exercit̃ ꝯ eũ veniẽtis: ibi Hec enim dixit. Circa pmũ dr: q ¶ Pone mensã. i hꝰ alloq̃t baltha sar q̃ fecit grãde ꝓuiuiũ: Dan̄. cpto. Dicũt. n. aliq̃: q̃ cyrus z darꝰ fuerũt i hꝰ ꝓuiuio iuitati a balthasar: eo q̃ dolose si mulauerũt se velle pacificare cũ eo: z sic recedere cũ amici tie federe: ppr̃ qꝺ balthasar fecit eis ꝓuiuiũ: sz hꝰ nõ vi ve rũ: qz dan̄. cpto dr: Balthasar rex fecit grãde ꝓuiuiũ optia tibꝰ suis mille. si aũt fecisset illud cõuiuiũ cyro z dario regi bus: pncipalr fuissent exꝑssa eoꝛ noia: ppr̃ qꝺ dicũt hebꝛei qꝺ fecit illud ꝓuiuiũ suis pncipibus: estimans dictũ hiere. fuisse falsũ de tminatõe regni sui: qz tminũ positũ hieremie xxix. credidit eẽ transactũ: ppr̃ qꝺ i dei ꝓtẽptũ fec̃ apꝛta ri vasa dei i illo ꝓuiuio: z qz ex hꝰ meruit a deo ꝺdꝫari: vt ibidẽ dr: ideo sequit: r ¶ Cõtẽplare i specula. s. manũ scri bentẽ sententiã dei ꝯ te: ꝓtra cãdelabrũ i supficie parietꝭ aule regie: cuꝰ scriptura z expositio diffuse ponũtur: Dan̄. cpto s ¶ Comedẽtes z bibẽtes surgite pncipes zc̃. q̃si diceret p pheta nõ est tps festiuãdi: sz magis vos defendẽdi: qz eadez nocte pse z medi itrauerũt ciuitatẽ mõ supꝛa dicto: z inter fec̃ fuit balthsaar cũ ppꝛo suo: Dan̄. cpto. t ¶ Hec enim dixit mihi zc̃. Hic ꝓnter pphet̃a explicat modũ veniẽdi p sazz z medoꝛz ꝯ babylonẽ dicẽs: Hec. n. dixit mihi dñs. cuꝰ vbũ nõ põt eẽ falsũ v ¶ Vade z pone speculatoꝛẽ zc̃. Dicũt hebꝛei: q̃ fuit Abacuc ꝓpheta: eo q̃ subditur infra: Su per speculam domini ego sum stans zc̃. Cuius sententia ponitur Abacuc secundo: ex dicta persona ipsius: sed me lius intelligitur de ipsomet Esaia: vt habetur ex fine hu ius partis. Sic igitur exponitur: v ¶ Vade z pone spe culatoꝛem. scilicet teipsum ad videndum z nunciandum

pplo tuo que vētura sūt sup babylonē. x Et vidit. loqt de seipso quasi de alio: ꝛ hic mod⁹ loquēdi frequēs ē in pro phetis: et ēt in euangelijs. y Currus duoꝝ equitū. i. cyri regis pſaꝝ ꝛ darij regis medoꝝ: qui erāt iūcti quasi due rote in vno curru ad currēduꝫ sup babylonē. z Ascensor ē asini ⁊c] vidit. n. visione imaginaria duos eq̄tes: quoꝝ vn⁹ equitabit asinū ꝛ alter camelū: ꝛ intellexit q⁹ equitās asinū significabat cyrū pſidentē regno pſarū: qđ vsq; ad tps cyri fuerat humile ꝛ subiectuꝫ: ꝛ q⁹ ascensor cameli qui ē aial nobile ꝛ magnificum significabat darium pſidētē regno medorū: qđ a longo tpe fuerat nobile ꝛ magnū. a Et cōtemplatus est diligenter. ad pcipiēdū reuelatiōes diuinas: sic bonus discipulus ad itelligēdum mgrī sui doctrinā: vñ dicit. j. l. c. Mane eriget mihi aurez vt audiam eū q̄si mgr̄m.

ꝛ qđcūq; viderit ānūciet. Et vidit currū duorū eqtū ascensorez asini ꝛ ascensorē cameli.] ēt cōtemplatus ē diligēter multo ituitu. Et clamauit vt leo sr̄ specłaz dñi ego sū stās iugiter p diez: ēt sup custodiaz meā ego sum stans totis noctib⁹. Ecce iste venit ascensor vir bigeqtū:] Et rēspondit ꝛ dixit Cecidit cecidit babylō: ēt oia sculptilia deoꝝ ei⁹ contrita sunt]in trazz. Tritura mea ꝛ filia aree mee:] quę audiui a dño exercituū:]do ist̄l ānūciaui vobis. Onus duma ad mē clamat ex seir. Custos quid de nocte: Custos quid de nocte. Dixit custos: Venit mane et nox. Si q̄ritis querite cōuertimini ꝛ vēite. Onus i arabia. In saltū ad vespā dormietis: in semitis dodanim Occurrite ⁊ sitiēti ferte aq̄m habitatis trā austri:] cum panib⁹ occurrite fugiēti. A facie. n. gladioꝝ fugerūt: a facie gladij iminētis: a facie arc⁹ extēti: a facie ḡuis plij quōniā hec dic dñs ad me Adhūc i vno anno q̄si mercenarij: ēt auferet ois

b Et clamauit vt leo. q: sicut rugit⁹ leonis ē irribilis: sic ꝓphetia sua erat terribilis babylonijs. c Super speculaz dñi ego sum stans ⁊c. patus ad videndū illud qđ mihi ondi tur. d Et super custodiā meā. vt per defectuz seu petīm meū dīnis reuelatiōibus nō ponā impedimētuz. Et subdit visio sibi ondā: e Ecce iste vēit. s. ꝺ babylonē f Ascensor vir ⁊c] .i. cyrus in ꝓrio accepturus sup duo regna dñium: vel aliter: f Ascensor vir. i. viri ascensores: accipiēdo singulare ꝓ plurali: sicut exo. viij. Venit musca grauissima: et isti viri sūt cyrus ꝛ darius: ita q⁹ p bigaz equitū idē itelligit qđ supra p currū duoꝝ equitū. g Et respondit ꝛ dixit. s. esaias ꝓpheta: q̄ noiatus ē hic speculator: vt dictū est.

h Cecidit cecidit babylon. ꝛ duplicat cecidit ad maiorez affirmationē vt cōiter exponit. Ra. sa. dicit: q⁹ duplicat ad significādū duplicē babylonie casū: vnū a cyro ꝛ dario a quibus capta fuit ꝛ incēsa: aliū a dño: a quo p⁹ ea subuersa est taliter q⁹ est ibabitatiꝰ facta: vt dictū ē sup. a. xiij. Erit babylon subuersa: sicut subuertit dñs sodomaz ꝛ gomorram.

i Et oia ⁊c] q: pse ꝛ medi ea ꝓfringentes: aurū ꝛ argentū asportauerūt. Cōsequēter esaias ꝓuertit se ad loq̄ndum regno iude dicēs: k Tritura mea ⁊c] Jn heb. habet filius idē tñ significat vtroq; vocabulo. ppha. n. ppr̄z regni iude vocat trituraz suā. et filiū seu filiam aree sue: p qđ intellig ē granū purū a palea excussuz. Intentio. n. ei⁹ erat excutere a pplo illo oēm maliciaz ꝛ castigare eos p alioꝝ flagellatiōez ab eo denūciatā: iō sbdit: l Que audiui ⁊c.]qui fallere nō pōt nec falli. m Annūciaui vobis. in vītate ꝓ vra correctiōe. Et p hoc pz q⁹ tota pars ista a loco illo: Uade et pone speculatorez ⁊c. intelligit de esaia ꝛ nō de alio ꝓpha.

n Onus duma. Dic ꝓpheta scribit ꝺ idumeos qui p⁹ captiuitatez regni iude fuerūt captiuati a nabuch. ꝛ postea liberatis iudeis p cyrū ipsi nō fuerūt liberati: ꝓpter qđ ꝓgrebant cū descēdissent de isaac p esau: sicut filij israel p iacob: sz h⁹ nō valebat: q: nō fuerāt ita penitētes ꝛ ꝓuersi ad deuz sicut iudei: et hoc ē qđ dicit: n Onus duma. i. edom. nomina. n. hebraica aliqñ variant a pte ꝓncipij ꝛ a pte finis sicut ꝛ latina: vnde sic idē nomē est colin⁹ ꝛ nicolaus: sic edom ꝛ duma. o Ad me clamat ex seyr. i. pplis idumeorū in captiuitate detētus. Edom. n. ꝛ seyr noia sī eiusdē terre. o Ad me clamat. p sua liberatōe. Rasa. dic q⁹ iste clamor itelligit oīo āgeli pīdētis pplo idumeoꝝ. Angeli. n. sci deuz deprecant pro pplis quorū custodie sunt pfecti: vt hī dañ. x.

p Custos. i. domine q̄ es custos oiuz: scom illud psalmi. cxxvj. Nisi dñs custodierit ciuitatem ⁊c.

q Quid de nocte. i. quātū remanet nobis de nocte huius captiuitatis. r Dixit custos. i. domin⁹ loquēs p esaiā.

s Venit mane ꝛ nox. i. mane ꝓsolatiōis: ꝛ nox tribulatiōis inducūtur a deo secūdū emerita ꝛ demerita horuz: quasi dicerez: si vultis exire de captiuitatis nocte: t Conuertimini ad me veraciter ꝛ ex corde: iō sbdit: Si q̄ritis: q̄rite ⁊c. v Onus in arabia. Hic ꝓpheta scribit ꝺ agarenos: qui magis ꝓprie sic noiant̄ q⁹ saraceni: eo q⁹ descenderūt ab abra iz p ismaelez ācille agar filium: iz ipsi vsurparūt sibi nom̄ a sara q̄ fuit libera. crēpe n. quo nabuch. vastauit iudeā multi de iudeis fugerūt vsus arabiaz vbi hitant agareni: credentes se ibi hīe aliqđ refugiū: eo q⁹ descenderāt ab abraaz sicē ipsi: sed ipsi ēorio fuerūt eis duri: ꝓpter qđ ꝓpha denūciat eoꝝ punitōez dicēs: v Onus i arabia. Circa qđ sciendū q⁹ duplex est arabia. s. superior ꝛ inferior: inferior aūt ꝓpinqua ē iudee: ad quam fugerūt iudei: ꝛ illa fuit captiuata a nabuch. ꝓpter duritiam predictā: ꝛ nō alia: ꝛ ad hoc denotandū dicitur hic: v Onus in arabia. i. in vna pte arabie: ꝛ nō in tota: ꝛ nō dicit on⁹ arabie sicut on⁹ babylonis ꝛ aliarū. Consequēter describit fugā iudeorum dicens: x Jn saltu ad vesperā dormietis. ꝓpter defectum hospitij: q: nō recipient vos agareni. y Jn semitis dodanim. nomē est loci: ad quē est via per saltuz illum. z Occurrentes sitiēti ⁊c]. i. o vos agareni qui habitatis in plaga australi respectu iudee: occurrite misericorditer iudeis fugiētibus: qui sūt cognati vestri.

ꝛ A facie. n. gladioꝝ fugerūt ⁊c. quasi dicerz ista fuga nō procedit ex pusillanimitate: sed ex necessitate: ꝓpter qđ debetis eis magis ꝓpati: ꝛ q: hoc nō fecistis: iō subdit pena vestra cum subditur: a Quoniaz hec dicit dñs. cui⁹ dictū nō pōt cē falsuz. b Adhuc in vno anno. i. post captiuitatez iudeorū per vnum annuz tm stabitis in gloria ꝛ potestate vestra. c Quasi mercenarij. i. sicut mercenarius considerat finē anni in quo locatus est ad seruiendum ꝛ recipiendum premium: sic ego considero reddere vobis penam pro vestra duritia ꝛ nequitia statim illo anno transacto: ideo subditur:

d Et auferetur omnis gloria cedar. i. terra agarenorum sic nominata a cedar filio ismaelis: per vnū annū

eni post captiuitatē regni iude captiuauit eos nabuch. e Et reliquie muneri sagittor fortiū ⁊c. erant. n. agareni exercitati in arte sagittādi: sicut ismael cor pater: vt dicitur Gen. xxi. Factusq est iuuenis sagittarius. f Dominus. n. deus ⁊c.] cuius verbū ē stabile ⁊ firmuz: ⁊ in hoc oñdit prophēta: q hec est prophetia p̄destinationis: q̄ ifallibiliter adimplet. La. XXII.

Onus vallis. hic iter punitiones aliaruz gētiuz resumit prophēta punitionez regni iude adden do aliqua que nō fuerunt superius dicta. Et diuidit i duas partes: qz p̄mo ꝓpheta loquitur contra regnū: secūdo ꝓtra sacerdotium ibi: Hec dicit dominus. Prima i duas: qz primo describitur regni iude punitio: secundo subditur p̄nitentiōis ratio: ibi Et reuelabitur. Prima adhuc in duas: qz p̄ ponit denunciatio pene: secūdo subditur compassio prophete: ibi Propterea dixi. Circa primū dī: a Onus vallis. licet. n. hierusalez quantū ad vnā partē sit in mōte: tn vna pars eius est in valle: ⁊ qz propheta hic denunciat futurā eius deiectionē per nabuch. regez: iō potius noiat eaz noie vallis q̄ montis. b Visionis. qz multi ꝓphete visiones habuerūt de eā destructōe. c Quid nā tibi q̄z ē. i. qua de causa. d Quia ascendisti ⁊c.] .i. ad sacrificandū idolis super tecta domoz: vt dicūt cōiter expositores nostri: ⁊ in hoc tangitur culpa ciuitatis propter quā destructa fuit. s. idolatria. Ra. sa. exponit q appropinquante exercitu nabuch. ad hierusalem homines ascendebant super tecta domoz q̄ sūt plana in terra illa ad considerandū inde magnitudinē exercitus: ⁊ ad prouidendū inde contra aduersarios lapides ⁊ spicula cū machinis ad hoc sibi dispositis. e Clamoris plena. qz in tali preparatione fit clamor ppli. f Urbs frequens ⁊c.] .i. que prius fuisti exultans ex frequentia ppli in te habitantis. g Interfecti tui. i. de pplo tuo: non interfecti gladio: que est mors breuis sed fame que est mors diuturnior: sm q dī. iij. Reg. vlti. preualuit fames in ciuitate. i Cuncti principes ⁊c.] .s. sedechias ⁊ viri bellatores: vt habetur ibidem. k Dureq ligati sunt. qz exercitus regis babylonis cōprehendit sedechiā ⁊ eos qui erāt cuz eo. l Propterea dixi. hic consequenter ponitur compassio ysaie ꝓpter malū quod videbat futurū genti sue: cum dicitur: Propterea dixi recedite a me. quasi diceret nolo ꝓsolationez humanaz: ⁊ patet littera vsq ibi: m Dño deo exercituum. i. a domino deo exercitum ordinata est.

gla cedar Et relique nūeri sagittarioz fortiuz ō filijs cedar iminuent. Dñs. n. deꝰ israel locutꝰ ē.] Cxxii.

Onus vallis visiōis Quidnā tibi quoq̄z est quia ascēdisti ⁊ tu omis i tecta] clāmoris plēa: urbs frequēs: ciuitas exultans:] Interfecti tui: nō interfecti gladio: nec mortui tui mor tui in bello. Cuncti principes tui fugerunt] simul: dū req̄z ligati sūt. Omēs qui i uēti sūt vincti sī parit: ꝓcul fugerunt. Propterea dixi recedite a me: amare flebo Nolite incūbere vt cōsolemini me sup vastitate filie populi mei. Dies. n. interfectiōis ⁊ ꝓculcationis ⁊ fletuū dñi dño deo exercituū

in valle visiōis. Scrutans murū: et magnificus super montē. Et clam sūpsit pharetram: ⁊ currus bois equitis: ⁊ parietez nudauit clypeus.] Et erūt electe valles tue] plene quadrigaz: et equites ponēt sedes suas] Si porta: ⁊ revelabit opimentum iude.] Et videbitis in die illa armamētariuz dom⁹ saltus et scissuras ciuitatis dauid videbitis: qa multiplicate sūt: et cōgregastis aq̄s piscine iferioris:] ⁊ domos hierl̄z numerastis: et ostruxistis domos ad muniendū murū.] Et lacū fecistis iter duos muros: et aquam piscine veteris: et non suspexistis ad eum qui fecerat eam: et operatorē eā olim

m Dies interfectionis. ppli mei. o Scrutās murū. s. dominꝰ faciens scrutari per chaldeos ⁊ destrui. p Et magnificus super mōtē. s. syon vbi erat tēplū ⁊ domus regia cum magnis sumptibꝰ ⁊ laboribus edificata: que oia i momento destructa fuerunt a chaldeis: magis virtute diuina q̄ humana: propter idolatrie peccata. Rasa. dicit q ab illo loco. Propterea dixi ⁊c verba sunt ipsius dei cōpatientis ppli suo in afflictione positi: vnde ⁊ i libro q apud hebreos dicitur berakoch. i. benedictionū dicitur q qñ deus recordatur de destructione tēpli ⁊ captiuatione iudeoruz flet ⁊ lachryme eius cadunt in mare: sz hoc dictū falsuz est ⁊ puerile. q Et clam sumpsit pharetram. i. clamite qui sunt optimi sagittarij sūpserunt pharetras ad veniendū cuz nabuch. ꝑ hierusalem. r Curruz. i. currrus ad portandū arma ⁊ alia necessaria exercitus. s Et parietem ⁊c]. i. clypei pendētes ad parietes inde fuerunt assūpti a bellatoribꝰ nabuch. vt venirent ab bellandū contra hierusalez. t Et erunt ⁊c]. i. in quibus crescebat triticum ⁊ vinum in abundātia. v Plene quadrigarū. oia terrenascentia conterentium. x Et equites ⁊c]. i. custodias suas. y In porta. i. i portis hierusalez: ita q̄ nullus posset ingredi ad auxilianduz: nec exire ad alijs significādū alias fugiendum. z Et revelabitur. hic ponitur destructionis hierusalē ratio dupler. secunda ponitur ibi: Et vocaui. Prima ratio fuit qz nō cōfidebant de deo: sed magis de propria virtute ⁊ idustria ad resistendū nabuch: ⁊ hoc est quod dicitur: z Et revelabitur ⁊c]. s. templuz quod propter sactitatez sui sic erat optuz q̄ soli sacerdotes intrabat: sz tūc fecerunt inde foraliciū. a Et videbitis i die illa armamētariū. i. locū vbi reponebāt arma a tēpore salomōis: vt illis te mūias ꝑ chaldeos. b Et scissuras ciuitatis dauid. ad reparādū ⁊ ponēdū ibi defectores ꝑ chaldeos pp loci debilitatē. c Et congregastis ⁊c.]ad prouidendū hominibꝰ ⁊ iumētis de potu in tpe obsidionis. d Et domos ⁊c.]ad sciēdū q̄t essent ibi plene: ⁊ q̄lr posset eis victualia sufficere. e Et ostruxistis ⁊c]. i. muros hierusalē ad fortificādū eos de lapidibus ⁊ lignis inde assūptis: ⁊ et ne hostes possent ibi hēre latibula: loq̄t tn̄ hic de domibus que erāt in suburbijs: q̄ solet destrui pp aduentū aduersarioz ne sint ciuitati obsesse in necumētū. f Et lacū fecistis. i. fossā in q̄ aq̄ currēt. g Inter duos muros. ad murorz maiorē fortitudinē: cītas. n. diuisa erat triplici muro. h Et aq̄ piscine veteris. s. i statū pristinū restituistis. In obsidiōe. n. plus idiget ciuitas aq̄: eo q plures ꝓueniūt ibi ad ofensionē ciuitatis: ⁊ iō q̄dā piscina q̄ alio tpe nō erat necessaria: pp qō fuerat delicta iminēte obsidiōe fuit reparata. i Et nō suspexistis ⁊c]. s. hierl̄z. k Et operatorē eius

delonge. quia ab eterno p̄eordinauit ibi ponere templum suo nomini dedicatum. l ¶ Non vidistis. ad eius auxiliū recurrēdo: hoc ponit ad ostendendum: q̄ alias talis p̄eparatio pugne esset licita ⁊ bona: sicut ezechias diligenter se p̄eparauit ad resistendū sēnacherib: vt habet 4° Reg. ⁊. ij. pal. quia principaliter de deo confidit: ⁊ illud q̄d erat humane p̄uidētie nō omisit: sz isti diuinum auxilium totaliter neglexerant: in sua virtute ac p̄uidētia confidētes. m ¶ Et vocabit. hic ponitur secūda causa ōstructiōis hierusalem .s. tēpus vbi diuini per pphetas eis dicti: ⁊ hoc est quod dī: m ¶ Et vocabit dñs. s. p pphetas. n In die illa. s. ante destructionē hierl̄z. o ¶ Ad fletum ⁊ plāctū ⁊c. i. ōbitā cōtritōnem ⁊ satisfactionem de peccatis: vt euitaret pena diuine vltōnis. p ¶ Et ecce gaudium ⁊ letitia. p p̄trariū in p̄temptū verbi p̄phetarum eos ad penitentiaz reuocātiū. q ¶ Comedamus ⁊c. hoc. n. inter epulas derisorie dicebant: eo q̄ pphete cōminabantur eis captiuitatē ⁊ mortez nisi peniterēt: ⁊ q̄ talis contēptus maluz eoꝝ aggrauabat supra modū: tō subdit:

nō vidistis. Et vocabit dominus deus exercituū i die illa ad fletū: ⁊ ad planctuz ad caluiciuz: ⁊ ad cingulū saccī: ecce gaudium ⁊ letitia: occidē vitulos: ⁊ iugulare arietes: comedere carnes ⁊ bibere vinū. Comedam⁹ ⁊ bibam⁹: cras. n. moriemur.] Et revelata ē i auribꝰ meis vox dñi exercituum.] Si dimittetur iniquitas hec vobis donec moriamini: dicit dñs deus exercituuz. Hec dicit dñs deꝰ exercituū: Vade igredere ad cuz q̄ habitat i taberna culo ad sobnaz p̄positū tē pli: ⁊ dices ad eū: Quid tu hic: aut q̄si q̄s hic: Quia excidisti tibi bꝰ sepulchꝝ: excidisti in excelso memoriale: diligenter i petra tabernaculū tibi. Ecce dominus asportari te faciet:] sicut asportatur gallus gallinaceꝰ.] ⁊ q̄si amictū sic subleuabit te.] Coronās coronabit te tribulatione:] q̄si pilā mittet te in terrā latā ⁊ spacioſā. Ibi morieris: et ibi erit curꝰ glie tue] et ignominia domus dñi tui.] Et expellā te de statiōe tua:] ⁊ de ministerio tuo deponā te. Et erit in die illa: vocabo seruuz meū eleachiz] filiuz helchie ⁊ indūā illū tunica tua:] ⁊ cingulo tuo p̄fortabo eū: ⁊ potestatē tuā dabo i manu eius: et erit quasi pater habitantibus hierusalez] ⁊ domui iuda. Et dabo clauē domꝰ dauid] sup humeꝝ eius: et aperiet ⁊ nō erit q̄ claudat:] ⁊ claudet: ⁊ nō erit q̄ aperiat. Et figaz illū paxillū i loco fideli:] ⁊ erit in soliū glorie domui patris sui: et suspēdā sup eū oēz gloziā domꝰ patris ei⁹. Vasoꝝ diuersa genera: oē vas puulū a vasis craterarum vsqz ad omne vas musicoruz. In die illa dicit dominus exercituū:

r ¶ Et revelata est ⁊c.] puocati p talē p̄ceptū. s ¶ Si dimittet iniquitas hec. i. non dimittetur accipiendo⁹ si p nō. t ¶ Donec moriemini. nō solū corporis morte: sz etiaz ieēne. ⁊ accipit hic donec absqz tepozis determinatione: sic̄ psal. cix. Donec ponā inimicos tuos scabellū pedū tuoꝝ. v ¶ Hec dicit. Hic p̄sequenter loquit̄ pphetā ꝯ sacerdotium: et p̄imo ꝯ sobnā in speciali: secundo ꝯ alios magis in generali: ibi. In die illa. Prima in duas: q̄ primo ponitur ipsi⁹ sobne deiectio: secūdo eliachiz substitutio: ibi Et erit. Circa primū sciendū q̄ iste sobna ⁊ ei adherētes suadebant egechie q̄ redderet se ⁊ ciuitatē sēnacherib: vt dicūt heb. esaias aūt psuadebat ꝯtrū: ⁊ q̄ sobne nō fuit factū p̄silū: tō pti mot⁹ idignatōe: pti timore ne sēnacherib ex magnitudie potētie tpal⁹ ciuitatē capet armis: finaliꝝ cuz suis occulte exiuit ⁊ se reddidit assyrijs: ⁊ in ducē⁹ i eoꝝ terrā ibi mortuꝰ fuit: ⁊ hꝰ ē q̄d p̄dr̄ hic esaie a dño. x ¶ Vade ad sobnā p̄positū tēpli. i. sūmū sacerdotē: vt dicūt aliq̄ heb. Alij vo dicūt q̄ erat thesaurarius ⁊ custos vasoꝝ tēpli dñi: p̄mi tñ videt melꝰ dicē: q̄. ꝯ. dī q̄ eliachiz filꝰ elchie fuit sbstituꝰ loco ei⁹: q̄ eliachi fuit sacerdos sūm⁹ tpe egechie: vt dic̄ hic Ra. sa. ⁊ scripta hꝰ sat̄ inuit i hꝰ ca. ⁊ 4° Reg. xix. ca. y ¶ Quid tu hic. s. ag⁹ i tēplo dei idigne mistrādo. z ¶ Aut q̄si q̄s hic. q̄si diceret facto te oñdis ac si esses de genere regis dauid: tō sbdi

tur: a ¶ Quia excidisti tibi sepulchꝝ hꝰ ⁊c. Edificauerat. n. sibi sepulchꝝ notabile i ciuitate dauid iter sepulchra regia: vt post mortē cēt in memoria celebri: sic̄ ioada sūmꝰ sacerdos fuerat ibidē sepultꝰ pp bonitatē ipi⁹: vt hī. ij. pal. xxiij. sz ñ erat sile de isto: pp q̄d p̄uatꝰ fuit intēto: tō subdi

tur: b ¶ Ecce dñs ⁊c.] ab assyrijs. c ¶ Sicut asportat ⁊c.] i. p castratōez i pusillanimitatē gallie reducē⁹: ⁊ i hꝰ designat p̄pha q̄ pti erat ex timore se assyrijs redditurus. d ¶ Et q̄si amictū ⁊c.] i. facilit̄ ⁊ sine resistentia. e ¶ Coronās ⁊c.] i. vndiq̄ suscitabit tibi tribulatiōes: sic̄ coꝝa caput circundat. f ¶ Quasi pilaz mittet te. que aludentib⁹ p̄cipit de manu ad manū: sic iste sobna pꝰ reddit⁹ māibꝰ maioꝝ fuit positus ad manꝰ mioꝝ: q̄ ducerēt eū ad trā assyrioꝝ. g ¶ Ibi morier⁹ ⁊ ñ hꝰ vbi statuisti tibi sepulchꝝ. h ¶ Ibi erit ⁊c.] p̄uēsus i ig̃mniā. i ¶ Et ig̃mia ⁊c.] q̄z eius ig̃mia fūdabat i tēplū dñi cui fuerat p̄positꝰ. k ¶ Et expellā ⁊c.] i. ō dignitate sacerdotali in q̄ credis stabiliri. l ¶ Erit. Hic p̄nt̄ ōscribit ipi⁹ eliachi sbstitutio: cum dī: m ¶ Vocabo filiū ⁊c.] i. mihi fidelē fuitē. n ¶ Et iduā ⁊c.] i. tūica sacerdotali hiacynthia. o ¶ Et cingulo tuo. ō p̄cipositate māe ⁊ speciositate formē istoꝝ ornamentoꝝ sūmi sacerdotis dēz fuit diffuse Exo. xxviij. p ¶ Et erit ⁊c.] i. hñs curā ō eis pastoralē. q ¶ Et dabo ⁊c.] i. tēpli q̄d dī hꝰ domꝰ dō: eo q̄ p̄cepit ipz fieri p salomonē filiū suū: ⁊ p̄parauit expēsas p magna pte: ⁊ tradidit salomōi descriptōz tēpli: ⁊ edificioꝝ circa ipz: vt hī p̄ pal. xxviij. r ¶ Sup hūeꝝ ei⁹. q. hñs onꝰ cure tēpli ⁊ totꝰ ppli. s ¶ Et aperiet ⁊c. Jhꝰ dī ad oñdū supioritatē eiꝰ ad disponēdū ō ingressu tēpli ⁊ misterū ibidē exercēdi er q̄ sat̄ oñdit q̄ fuit i sūmo sacerdotio p̄stitutꝰ. t ¶ Et figā ⁊c.] i. p̄cipalē i tēplo dñi. v ¶ Et suspēdā sup eū oēz gloziā ⁊c. i. oēs alij sacerdotes inītēt eiꝰ potestati: sic̄ appēsa i paxillo inituné ei. x ¶ Vasoꝝ diuersa genera ⁊c. p hꝰ intuēs: q̄ oia essent sb ordinatōe ⁊ potestate sua. y ¶ Usqz ad oē vas musicoꝝ. Vasa musicoꝝ dicūt hebraico: q̄ istrm cuiuslibz artificis dī vas eius. Uñ ⁊ pꝰ Reg. xx. vbi dī: Dedit ḡ ionathas arma sua puero. In hebreo vo hī: Vasa sua. z ¶ In die illa. Hic loq̄t

propheta etiaz ꝯ alios sacerdotes in generali ſm q̃ dicunt expositores nostri cõiter dicentes: q̃ hic propheticat de abiectione sacerdotuꝫ tẽpore sedechie: quãdo tẽpluz fuit ꝓbustũ: z sacerdotes in captiuitatẽ ducti: cum dr: a Auferetur paxillus. i. iosedech qui tũc fuit ſũmus sacerdos.

b Et pibit ꝛc] .i. alĩ sacerdotes z ministri uniuersi ei sicut principali. Ra. sa. vero hꝰ exponit de electõne sacerdotũ minimus generaliꝫ: referens hanc sententiaz ad ipsum ſobnaz de quo supra fecerat mentiõnẽ in speciali: z hic iteruz: ut ostẽdat electionẽ aliorũ sibi adherentiũ cũ eo: z ſm hꝰ cuz dicitur: Auferẽ paxillus. intelligit ipse ſobna q̃ fuit sacerdos ſũmꝰ. Qui fixꝰ fuerat in loco fideli .i. ꝓstitutus in ſũmo sacerdotio tẽpli: z propter hoc ablatus a dño: q̃ ministrabat infideliter z indigne. Et peribit qõ pepẽderat i eo. i. adherẽtes sibi. z videt ista expositio melior q̃ prima q̃ magis litere precedenti consona. c Ca. XXXIII.

Onus tyri. Ad intelligentiã huius capituli sciendũ: q̃ tyrus fuit ciuitas sita in mari mediterraneo vndiq; mari circũcluſa: tñ ex vna parte nõ mltũ distabat a littore: z iõ erat aptissima ad receptionẽ nauiuz: ꝓpter qõ afferebantur ibi multa mercimonia: vñ ꝓcessu tẽporis fuit multuz ditata z in superbiã eleuata: ꝓpter qõ diuino iudicio bis fuit euersa: primo per nabuch. qui vt eaz facilius posset capere: voluit eã ꝓtiguare terre implendo spaciuz intermedium lapidibus z lignis z terra: ſz hoc non potuit: verũtamẽ nauigio eã cepit z subuertit: postea reedificata iterũ ꝑ Alexandrũ magnum fuit euersa: qui per multitudinẽ ppli cũ eo existentis cõtiguauit eã terre: z ſic eã cepit ſine nauigio. De prima vero euersione agitur in hoc ca. z specialiter ratione captiuitatis iudaice: q̃ regnũ tyri z regnum iude fuerunt adinuicem confederata tempore ſalomonis .iij. Regũ .v. z ideo captiuatis iudeis debuerunt compati ratione antique confederationis: ſed ecõtrario magis gauiſi fuerunt eos deridẽtes: ꝓpter qõ ꝓpha hic ꝺnũciat tyri deiectionẽ. Et diuiditur i duas partes: quia primo denunciabitur huiuſmodi deiectõ: ſecundo a quibus debeat destrui: ibi Ecce terra chaldeoruz. Prima adhuc in duas: ſecundum duo que ſimul propheta describit cuz tyri destructione d Primum est triſticia amantium: ſecunduz fuga inhabitantiuz: ibi Transite maria. Circa primuz dicitur: a Onus tyri. i. eius depreſſio: que ſubditur: b Ululate. pre triſticia. c Naues maris. i. o vos naute: quia ponitur hic cõtinens ꝓ contento: ſicut frequenter in ſcriptura accipitur domus vel ciuitas ꝓ habitantibus in domo vel ciuitate: z ſubditur cauſa huius triſticie: cum

aũferetur paxillꝰ qui fixus fuerat i loco fideli: z frãgeẽ z cadet: et peribit qõ pepẽderat i eo qa dñs locutꝰ est.

Onus tyri .xxiij. Ululate nãues maris quia vastata ẽ domꝰ vndẽ venire cõsueuerat: dẽ tra cethim reuelatũ est eis.] Tacete q̃ habitatis in ĩſula:] negociãtio ſidonis: Transfretãtes mare repleuerũt te] in ãquis multis: ſẽmẽ nili messis fluminis frugeſ eiꝰ: z facta est negociatio gentiũ. Erũbesce sidon ait mare: fortitudo maris dicẽs: Non pãrturiui z nõ pepe

ri: z non enutriui iuuenes: nec ad incremẽtũ pduxi vgines. Cũm auditũ fuerit i egypto:]dolebũt cuz audierit ꝺ tyro Trãsite mãia: vlulãte q̃i habitatis in ĩſula.] Nũqũid nõ hec vra est:] q̃ gloriabatur a diebꝰ pristinis in antiqtate sua:] Ducent eam pedes sui lõge ad pegrinandũ.] Quis cogitauit hꝰ sup tyꝝ] quondam coronatam: Cuius negociatores principes: institores eius inclyti terre. Dominus exercituum cogitauit hoc:]ut detraheret superbiam omnis glorie:]

dicitur: ꝺ Quia vastata est domus. i. tyrus i cuius domibus solebatis recipi. e Unde venire cõsueuerat. ſupple vobis cõſolatio: nauigantes enim per mare multuz cõconſolantur: quãdo veninunt ad portuz bonuz z quietuz: z est hic modus loquendi truncatus: quez oportet perficere per aliquaz ſupplitionẽ: z tali modo loquendi vtitur hic propheta: q̃ modus loquendi dolentium est in truncatione verboruz: dolore impedimente perfectaz expreſſiones. f De terra cethiz ꝛc.] in illa enim terra tyrũ habebant amicos: vt videbitur infra: z illi preſcientes apparatuz nabuchodonoſor ad veniẽdũ cõtra tyrũ: prenunciauerunt eis vt ſe munirent: tamen q̃ hoc non valuit eis: ideo ſubditur: g Tacete q̃ ꝛc]. i. in tyro mari circuncluſa: quaſi diceret non loquamini de defenſiõe: quia non valebit vobis.

h Negociatõ ſidonis. multi. n. mercatores de ciuitate ſidonis frequentabãt tyrũ: ꝓpter quod dicitur hic: negociatio eius. i Trãſfretantes ꝛc.] diuitiaſ z mercimoniaſ in ſuis manibus apportatis. k In aquis multis. i. venientes ꝑ multas partes maris. l Semen nili messis fluminiſ fruges eius ꝛc. in egypto raro fit pluuia: ſed fluuius nili diuiditur per riuos ad hoc q̃ fructificent ſemina in terra proiecta: vt habetur Deutero. xj. z ideo fruges egypti dicuntur fruges fluminis nili: z quia ibi crescunt in magna abundãtia ferebantur inde ad tyrũ per nauigium. m Erubesce sidon ait mare ꝛc. i. tyrus que vocatur hic mare: eo q̃ erat mari circuncluſa. m Erubesce sidon. q̃ deiectio ciuitatis metropolis cuiuſmodi erat tyrus reſpectu ſidõis: cedit in confuſione aliarũ ciuitatuz: z modus destructionis subditur: cum dicitur in persona tyri: n Non parturiui z non peperi ꝛc. quia in eius obſidione z destructione multe mulieres paſſe fuerunt aborſum. et multi de pueris natis: z de iuuenib' z virgib' mortui fuerũt añ etatẽ adultam z debitũ incremẽtũ. o Cũ auditũ ꝛc]. q̃ destructa fuerit tyrus. p Dolebũt. eo q̃ hẽbãt cũ tyriis amicitiã pp abũdãtiã frugũ: quã ibi adducebãt ad vẽdẽdũ. q Trãſite. Hic cũ destructione tyri denũciat fuga inhabitatiũ: cũ dicitur: q Trãſite maria. fugiendo ꝑ nauigiũ ad diuersa loca. r Ululate. ꝓ ꝓfuſione z triſticia. s Qui habitatis ꝛc]. i. in tyro q̃ dr ĩſula ratiõe ꝓdicta. t Nũqd nõ ꝛc.] ſupple ciuitas: z ẽ modus loquẽdi trũcatꝰ eadẽ ratiõe q̃ ſupꝝ. v Que gloriabat ꝛc.] q̃ multa tẽpora cucurrerãt a ſua fũdatiõe: z nullus potuerat eã debellare. x Ducẽt eã ꝛc]. i. hitatores eiꝰ. y Quis cogitauit ꝛc]. q. dicẽt nullus hõ cogitaſſet q̃ ſic poſſet destrui: cuius ratio ſubdit: z Quondã coronatã. i. ſup alias ciuitates reginã pp diuitias eiꝰ z fortitudinẽ. a Cui' negociatores pricipes. i. eẽles magis principibus ire vel maiores. b Domin' exercituuz ꝛc.]inſpirando nabuch. audaciã inuadendi eam: z ſubdit cauſam: c Ut detraheret ꝛc]. i. tyri q̃ dr hic ois glia

hyperbolice: ad designandum magnitudinē superbie eius: sicut de aliqua ciuitate in qua multuz viget superbia: dicit vulgariter: q̄ in ea est superbia totius mundi: z eodem mō intelligitur: quod subditur de nobilibus tyri. o ¶ Et ad ignominiam zc.] Consequenter denunciat velocitatē fuge habitantium in tyro dicens: e ¶ Transi terrā zc].i. ad modū fluminis z cōtinue z velociter currentis.

f ¶ Filia maris. eo q̄ erat mari circūclusa: vt dictum est supra.

g ¶ Non est cingulū vltra tibi. i. fortitudo resistēdi que designat per cingulum militare. b ¶ Manū suā .i. potestatem suam.

i ¶ Supra mare extēdit. s. tyrus q̄ per nauigium suū habebat in mari magnam potestatē. k ¶ Conturbauit regna. per potētiā suā iniuste deprimendo: z q̄z hec fuit vna causa sue submersiōis: subdit: l ¶ Dñs mādauit zc].i. aduersus tyrū q̄ sita ē i ra chanaam. filij. n. isrl nō potuerunt expellere totaliter chananeos: vnde dicit matth. .xv. iesus secessit in partes tyri z sidonis: z ecce mulier chananea a finib⁹ illis egressa zc. m ¶ Ut otereret fortes eius. p nabuch. n ¶ Et dixit. s. dñs. o ¶ Non adijcies zc].i. in tantaz superbiam eleuata. p ¶ Calūniā sustinēs. a nabuch. q ¶ Virgo filia sidonis. Dicit autē filia sidōis: q̄z si donij existentes prope illaz insulā edificauerunt eam de pr̄cepto regis assyrioz: cui tota terra illa fuit subiecta longo tpe: z ideo vnus rex assyrioz ꝓsiderās q̄ illa insula erat aptissima p̄o portu fecit eam edificari per populum prope existentē. r ¶ In certhim zc.]fugiendo: ibi enim habebāt tyri amicos: z iō ibi fugerūt aliq̄ p̄o receptaculo hñdo: q̄z tñ hoc non valuit eis: iō subditur: s ¶ Ibi q̄z zc.]q̄z nabuch. misit ad terram illaz vt redderentur sibi fugitiui de tyro z terra illa nō fuit ausa eos retinere. t ¶ Ecce terra. Dic ꝓsequenter prophet̄a denunciat a quibus tyrus fortet destruenda. s. a chaldeis: z hoc est quod dicitur: t ¶ Ecce terra chaldeoz. parata ad inuadēdū tyrū. v ¶ Talis ppls non fuit. i. tam fortis z crudelis. x ¶ Assur fundauit eaz. Aliqui expositores per li eaz intelligunt chaldeoz terraz: sed hoc non est veruz: q̄z Gen. x. dicitur: De terra illa egressus est assur. s. de chaldea: z iste assur fuit filius sem: z ab eo denominatus est populus assyrioz: vt dictū fuit diffusius Gen. x. Sed per li eam potius accipiendū est tyrū: z q̄z p̄o cedente tēpore quidā rex assyrioz fecit edificari eam: z iō dr̄ hic de ea: y ¶ Assur fundauit eaz. sed q̄z destructa fuit postea per chaldeos: iō subditur: y ¶ In captiuitatez traduxerunt zc. z patet littera: z ¶ Ululate naues maris .i. naute: vt expositū est in principio h⁹ capituli. a ¶ Quia deuastata est zc].i. tyrus in qua erat portus solennissim⁹.

b ¶ Et erit. Dic ꝓsequenter agitur de tyri reedificatione: et primo in temporalibus: secundo in spiritualibus: ibi Et

Et ēt ad ignominiā deduceret vniuersos inclytos terre.]

Trānsi trā q̄si fluuiū] filia maris: nōn ē cingulū vltra tibi. Manū suā extēdit sup mar: cōturbauit regna. Dōmin⁹ mandauit aduersus chanaā:] vt cōtereret fortes ei⁹: ēt dixit. Nō adij cias vltra vt glieris:] cālūniā sustinēs ūirgo filia sidonis. In cēthiz ꝓsurges trās freta:] ibi quōq̄z nō erit requies tibi.] Ecce terra chaldeoz tālis ppls nō fuit: āss sur fūdauit eā. In cāptiui tatez traduxerūt robustos ei⁹: suffoderūt dom⁹ ei⁹: posueruut eā in ruinā. Ululāte naues maris: quia deuastata est fortitudo vestra.]

Et erit in die illa: in ōbliuione eris o tyre septuagintā annis:]sicut dies regis vnius. P⁹ septuaginta annos erit tyro q̄si cāticū meretricis. Sume tibi citharā: circue ciuitatē meretrix obliuiōi tradita. Bñ cane: frequēta canticū: vt memoria tui sit. Et erit p⁹ septuagintā ānos: visitabit dñs tyrū:] ēt reducz eā i merces suas:] ēt rursū fornicabit cuz vniuersis regib⁹ tre sup faciē terre: z erūt negotiaciōes ei⁹: et merces eius sanctificate dño. Nō condent neq̄z reponent: qa bis q̄ habitauerit coram dño erit negociatō ei⁹ vt manducēt i saturitatē: z vestiāt vsq̄z ad vetustatez.

erūt. Circa primū tangit primo vastationis tyri duratio: cuz dicit: c ¶ In obliuione eris zc.] q̄z non veniēt ibi homines ad habitandum. d ¶ Sicut dies vnius regis. s. ipsius dauid: vt dixit Ra. sa. qui vixit. lxx. ānis vt habetur. ij. reg. .v. e ¶ Post. lxx. annos. s. vastationis tyri.

f ¶ Erit tyro. q̄si canticuz meretricis. meretrix enim derelicta a suo amasio solet conari ad cantandum melodiose ad reuocandum amasium ad se: z in hac metaphora intelligitur desiderium illoruz qui remanserāt de fugitiuis tyri ad reedificationem ipius: vt sic mercatores de diuersis regnis iterum venirent ad tyrum: iō subditur: g ¶ Et erit post. lxx. annos zc.]faciēs eā reedificari.

h ¶ Et reducet zc.] illic apportatas de diuersis regnis. i ¶ Et rursuz fornicabitur zc. quod potest intelligi de fornicatione corporali: q̄z mercatores elongati a suis vxoribus: sic solent fornicari: z de fornicatiōe spirituali: q̄z illa ciuitas idolatrie fuit dedita vsq̄z ad tēpora christi. k ¶ Et erūt. Hic incipit versus in hebreo in quo describitur reedificatio tyri in spiritualib⁹: cuz dicitur: Et erunt negociationes eius z mercedes eius sanctificate dño zc. quod dicunt aliqui impletū fuisse tpe neemie post redituz captiuitatis babylonice dicētes: q̄ tunc in tyro fuerunt homines deuoti z offerentes munera domino in hierusalem ad eius obsequium z sustētationē ministroz: sed quia hoc non apparet ex his que scripta sunt in esdra z neemia: nec ex historia iosephi seu alia historia auctentica: ideo videt mihi saluo meliori iudicio: q̄ impletio h⁹ prophetie reduci debeat ad tēpus christi: in quo multi de tyro deuote venerūt ad audiendū predicationē christi: vt habet matth. iij. z Luce .vj. z reliqui de tyro postea crediderunt ad p̄dicationē discipuloz christi se z sua ad obsequiū dei deuote offerentes. huic etiā expositioni p̄cordat Ra. sa. quantū ad aliq̄d dicens: q̄ hec prophetia implēda ē in aduētu regis messie: q̄ diuitias dei cultoribus applicabit: sz in h⁹ discordat q̄ dicit implendū de futuro: quod in rege christo de preterito est adimpletum. ¶ Caplm. XXIIII.

Ecce dñs. Aliqui expositores dicūt q̄ h⁹ capitulū exponēdū ē ad lr̄az de destructione idumeorū quā supra tetigit ꝓpheta breuiter ca. .xxj. Sz hic resumit vt diffusi⁹ pertractet: sz hoc dictū nō hz apparentiā: q̄z ex littera h⁹ ca. nec ex circūstantia hr̄ aliq̄d p q̄d intelligi debeat de idumea: ꝓpt q̄d beat⁹ hieronym⁹ dicit q̄ ꝓpha h⁹ loq̄t ad lr̄az de euersiōe generali totius mūdi i iudicio finali: ita q̄ in precedentib⁹ p̄opha

locutus fuerat de subuersione diuersarum gentium in speciali. s. iudeorum: babylonioꝝ: ⁊ egyptioꝝ: ⁊ huiusmodi: vt patet ex precedentibus. hic autē loquitur generaliter de subuersione mundi circa finale iudicium: ⁊ qz illud iudiciuz erit ad ignominiā iniquorum ⁊ gloriam iustoruz: ideo sic proceditur: qz primo ponuntur ptinentia ad istō iudicium: secūdo propheta ilsurgit ad dei preconiuz capitulo sequēti. Prima in duas: qz primo ponuntur quedā iudiciuz antecedentia: ⁊ secūdo cōsequētia: ibi Et erit. Prima in duas: qz primo describit tribulationis circa finem mundi acerbitas: secūdo eius ineuitabilitas: ibi Formido. Circa primuz sciendu q tribulatio mundi precedens iudicium ls futura sit horribilis iniustis: tñ erit iustis mā consolationis: propt qō saluatoꝝ Luc. .xxi. de hiis loquēs dixit apostolis: His autē fieri incipientibus respicite ⁊ leuate capita vestra. i. exhilerate corda: vt exponit greg. homelia prima. Et ideo hic primo pōitur malorum tribulatio: secundo iustoꝝ psolatio: ibi Quia hec erūt. Prima in duas: qz primo ponitur malorū afflictio: secundo letīcie subtractio: ibi Luxit vindemia. Circa primum dicit: a Ecce dñs dissipauit terrā. qz per ignē pflagrationis precedentē iudiciuz a statu suo imutabit b Et nudabit eā. herbis ⁊ arboribus. c Et affliget faciē eius: qz igne predicto superficies eius cremabitur Et accipit afflictio ibi metaphorice: sicut ⁊ per oppositū dicitur terra vel pratū ridere: qñ virescit. d Et dispergit habitatores eius. qz tunc oēs morientur vt resurgant in iudicio. e Et erit sicut populus sic sacerdos ⁊c. i. quantuz ad hoc non erit ibi acceptatio cōditionis status aut sexus. f Luxit ⁊ defluxit terra. i. habitantes in terra. g Defluxit orbis. a statu suo. h Et infirmata ē ⁊c. Jqz defecit in hoibus dominiuz ⁊ principatus. i Et terra interfecta est. i. habitatores terre. k Ab habitatoribus suis. i. propt pctā inhabitantiū: iō subdit: l Quia trāsgressi sunt leges ⁊c. Jbone psuetudinis que ē ius humanū. m Dissipauerunt fedus sempiternuz. facientes ꝫ ius nate quod in mētib' humanis indelibiliter ē scriptū. n Propt hoc maledictio. s. dei. o Mozabit terrā. i. homines terrenos. p Et peccabunt habitatores eius. qz appropinquāte iudicio habūdabit iniquitas: ⁊ refrigescet charitas: matth. .xxiiij. q Luxit. hic pñt describitur subtractio gaudij. ⁊ primo ex defectu vini quod solet ee materia gaudij: fz illud ps. ciij. Vinū letificet coꝛ homis. iō dī: q Luxit vindemia. secundo ex subtractione ludi recreatiui: cum dī: r Cessabit gaudiū tympanoꝝ ⁊c. ⁊ patz littera: tertio ex dōstru destructione habitaculi: cum dī: s Attrita ē ciuitas vanitatis. i. quelibet ciuitas mundi: que dicit vanitas: Ecclīastes primo Vanitas vanitatum dicit ecclesiastes ⁊c. t Clausa ē ⁊c. Jqz deficient homines. v Clamoꝛ erit sup vino. i. ex defectu vini: p qō intelligit defectus cuiuslibz poꝰ. x Deserta ē omnis letīcia. in presenti vita. y Translatuz ē gaudiū terre. ad locuz beatoꝝ: vbi solū remanebit gaudium. z Relicta ē in vrbe solitudo. i. i vrbib' accipiendo singulare p plurali: Exo. viij. Venit musca grauissima. i. multitudo muscaruz. Sciendū etiaz q propheta loquitur de futuris per modū preteriti: propter certitudinem prohetie: ⁊ qz talis modus loquēdi frequēt ē i pphis. a Quia hec erūt. hic pñt describit iustoꝝ psolatio: q nūc si depressi: fz in iudicio erunt exaltati. Et diuidit in duas: in ptē principalē ⁊ icidētalē: secūda ibi Ve mihi. Circa pmū sciēdū: q electi ad gloriā erūt valde pauci respectu dānatoꝝ: fm q dicit saluator matth. vij. Lata porta ⁊ spaciosa via q ducit ad pditionē: ⁊ multi sūt q intrāt p eā: q angusta porta ⁊ arta via q ducit ad vitā: ⁊ pauci sūt q inueniūt eam. ⁊ hoc est qō dī hic: a Quia hec erūt ⁊c. Jiudiciū. n. vltimū dī futuz prope hierusalē q ē in medio ire habitabilis: qz ē in 4ᵒ climate. b Quō si pauce olive ⁊c. fructꝰ. n. remanētes in oliua pꝰ excussionē: ⁊ racemi remanētes i vinea post vidēmiationē si valde pauci respectu collectoꝝ: sic electi in iudicio erunt valde pauci respectu aliorum: ⁊ de istis paucis subdit: c Hi leuabūt vocē suā. ex magno affectu. d Atq laudabūt. cū toto conatu. e Cū glorificat' ⁊c. J. i. cū dñs iesus christꝰ i iudicio apparuerit i forma humanitatis gliosa. f Hinniēt. i. signa letīcie ondēt sic equi hinniēs ex letīcia. g De mari. i. qz tūc trāsferēt ō hō mūdo q ē ad modū maris tēpestuosi ad portū glie i aia ⁊ corpe: ⁊ qz hō ē valde desiderabile: iō admonet pphā fideles: vt se ad alios ad hō disponāt p predicatoꝝ ⁊ susceptionē fidei catholice dicēs: h Propt hoc. i. cum electi i iudicio exultent. i In doctris ⁊c. Jqō fecerit aplī alīqz discipuli christi. k In insulis maris. qz pdicauerūt nō solū hitātib' i arida: fz ēt i īsul' maris: vt pz ō paulo i

Capl'z. xxiiii.

Ecce dominus dissipabit terram ⁊t nudabit eam: ⁊t affliget faciez eius ⁊t dispergit habitatores eius. Et erit sicut populus sic sacerdos: ⁊ sicut seruus sic dñs ei⁹: ⁊ sicut ancilla sic dña eius. Sicut emēs sic ille q uēdit: sicut fenerator sic is q mutuuz accipit: sicut q repetit: sic qui debet. Dissipatiōe dissipabit tra ⁊ direptiōe predabit. Dñs eni locutus est verbū hoc. Luxit et defluxit tra ⁊ infirmata ē: defluxit orbis ⁊t infirmata ē altitudo ppli tre: ⁊t terra interfecta ē ab habitatoribꝰ suis: quia trāsgressi sūt leges: mutauerūt ius: dissipauerūt fedus sempiternū. Propter hoc maledictio vorabit tra: ⁊t peccabūt habitatores eius: ideo qz insanient cultores eius: ⁊ reliquent hoies pauci. Luxit vindemia: infirmata ē vitis: igemuerunt oēs q letabant corde. Cessauit gaudiū tympanoꝝ: quieuit sonitus letātiū: conticuit dulcedo cithare. Cū cātico non bibēt vinuz: amara erit potio bibētib' illaz. Attrita ē ciuitas vanitatis: clausa est oīs domus nullo itroeūte. J clamor erit sup vino in plateis: deserta ē omnis letīcia: trānslatū ē gaudiū tre. Relicta ē i vrbe solitudo: ⁊ calamitas opprimet portas. Quia hec erūt i medio terre: J i medio pploꝝ. Quō si pauce olive que remāserūt excutiant ex olea: ⁊ racemi cū fuerit finita vindemia. Hi leuabūt vocem suam atq laudabunt: cū glorificatus fuerit dominꝰ J hinnient de mari. Propter hoc in doctrinis glorificate dominū: in insulis maris nomen domini dei

actibus apostolorum: & in pluribus locis: & q̄ publicatio euangelij processit ad oēs partes orbis: iō subdit: l Et finibus terre laudes. s. diuinas. m Audiuimus gloriam iusti. s. christi. cui' gloriā vbiq; terrar ē p̄dicata: & q̄ mysteriuz christi erat occultū & secretū tempore veteris testamenti: ppē quod. lxx. interpretes p eo qō habet supra. ix. ca. de christo: Et vocabitur nomen eius admirabil' ꝓsiliarius: deus fortis: pater futuri seculi princeps pacis. transtulerunt: Et vocabit nomē eius magni cōsilij āgelus. iō dicit h ꝓpheta: n Et dixi secretū meū mihi. & duplicat ad maiorez affirmationē: vel q̄ duplex ꝓtinebat secretū: ibi Unuz persone. i quo duplex ꝓfugit nā. s. diuina & humana: qō ē valde arduuz. Aliud tēporis q̄ determinatū tēpus sui aduētus erat valde occultum.

o Ue mihi. Hec est pars incidentalis i q̄ qua propheta deplorat casuz ppli sui: quo in aduētu christi pauci iudei crediderunt: & multi remanserunt cecati: & p ꝓfis sorte & gaudio electoruz priuati: qō p̄cuiens prophā dicit: o Ue mihi. ex casu populi mei. p Prevaricantes &c. Hic quater ponitur p̄uaricatio: quia primo p̄uaricati sunt iudei christi humanitatē blasphemantes: Ecce homo vorax & potator vini: publicanoz & peccatorum amicus. matth. xi. ca. secundo eius diuinitatē pp miracula virtute diuinitatis facta demonibus attribuentes: Luc. xi. In beelzebub principe demoniorum ejcit demonia. tertio mortē eius procurantes: quarto ipsuz in suis discipulis persequentes: vt patet in actibus apostoloruz in plurib' locis. q Formido. Postq̄ supra circa malos descripta est pene acerbitas: hic ꝓfis describit eius immutabilitas: vel i euitabilitas: cū dr: q Formido &c. Jgeneraliter etiā dicit hic: Formido. ex persecutione antichristi: quā aliqui nimis formidantes cadent in foueā transgressionis ei obedientes: iō subditur: Qui fugerit a facie formidis &c. r Et qui se &c. Jpost mortez antichristi de transgressione penitendo q̄ fin sactos & doctores nostros post mortē eius dabit aliquod tēp' penitētie deceptis ab eo. s Tenebitur laqueo. i. igne ꝓflagrationis quātū ad oēs generaliter: vel sentētia dānationis quātū ad reprobos partialiter. t Quia cataracte &c. i. talis punitio veniet a deo: cui resisti nō pōt. v Et ꝓcutient &c. Jq̄ p terremotū mōtes adequabunt terre plane: ideo subdit: Cōfractiōe ꝓfringet terra &c. Et patet littera vsq; ibi: x Et auferet &c. Jqō non hz stabilitatez: quasi dicerez firmitas terre non poterit resistere voluntati diuine. y Et grauabit eā &c. Ja suo statu pristio. a Et nō adūciet vt resurgat. ad hoc q̄ sit apta habitatiōi hoium & aialiū: q̄ cessabit mot' celi: & generatio & corruptio in elementis: tū terra inouabit & meliorabit: sicut & cetera elemēta. b Et terit. Hic ponunt ꝓfitia ad diuinū iudiciū. s. retrusio demonū & dānatoruz in infernū: & deductio electoruz ad celū empyreū: primū ponit cū dr: c In die illa &c. i.

israel. A finibus terre laudes: audiuim⁹ gloriā iusti. Et dixi secretū meū mihi: secretū meuz mihi. Ue mihi. Prevaricātes prevaricati sunt: & prevaricatione transgressoruz p̄uaricati sūt. Formido & fouea & laqueus super te: q̄ habitatores terre. Jet erit qui fugerit a facie formidis: cadet i foueaz: et q̄ se explicauerit de fouea: Jtenebit laqueo: quia cataracte de excelsis aperte sunt: et ꝓcutiet fūdamenta terre. Cōfractiōe cōfringet terra: ꝓtritiōe ꝓteretur tra. Cōmotiōe ꝓmouebit terra: agitatione agitabit terra sicut ebrius: et auferet q̄si tabernaculū vnius noctis. Jet grauabit eā iniqtas sua: Jet corruet: et non adiciet vt resurgat. Et erit in die illa: visitabit dns sup militiā celi: in excelso: et sup reges terre q̄ sunt sup terrā. Et ꝓgregabunt in ꝓgregatiōe vnius fascis i lacuz: Jet cludet ibi i carcere: et p' multos dies visitabunt. Jet erubescet luna: & ꝓfunde tur sol: Jcū regnauerit dns exercituū Jin mōte syō & in hierusalē: et i ꝓspectu senū suoz fuerit glorificat⁹.

d Et sup reges &c. i. sup tyrānos & p ꝓfis sup oēs alios malos.

e Et ꝓgregabūtur &c. i. in infernuz vbi simul detrudēt demones & dānati: fm q̄ dr matth. xxv. Ite maledicti i ignez eternū: q̄ parat⁹ ē diabolo & angelis eius &c. f Et claudent ibi i carcere. q̄ inde non potuerūt egredi. g Et post multos &c. Jvisitatio dī aliq̄n accipit i bonū: sicut Luc. p°: Visitabit & fecit redēptionē plebis sue. & h° mō dr h ēa accepisse. Origenes dicit q̄ post magnū circulū ānoz saluabūt dānati & demones qō ē ꝫ dictū saluatoris allegatū matth. xxv. Ite maledicti i ignē eternū &c. Alio' accipit visitatio dei in malū pene: sicut j. xxvij. Visitabit dns in gladio suo duro &c. & h° modo accipit h fm doctores catholicos: & ē sensus:

g Post multos dies visitabunt. i. post quodcūq; tēpus datū in pena detinebunt. Sciēdū tn q̄ sic i hebreo habet: De diebus multis vel a diebus multis visitabūtur. i. pro peccatis diebus multis ppetratis punient. s. p peccatis perpetratis a principio mūdi. Cōsequēr ponit se cūdū de gloria bonoz: cū dicit: h Et erubescet luna &c. Jnō q̄ tūc lumē eoz minuat: sz magis augmētabit: vt hī. j. xxx. Erit lux lune sicut lux solis & lux sol' septēpliciter: sed dicunt hic erubescē metaphorice: q̄ lumen eoz quasi nullus erit respectu luminis patrie fm q̄ dr Apoc. xxi. Ciuitas nō eget: sole neq; luna vt luceat in ea: sz claritas dei illuminabit illā: & lucerna eius agnus. i Cū regnauerit &c. Ji. angeloz. k In mōte syon & hierusalē. s. celesti: de q̄ dr Galat. iiij. Illa q̄ sursū est hierusalē libera est: q̄ ē mater nostra. l Et in conspectu senū suoz. s. patriarchaz: pphetaz & alioz sanctoruz. fuerit glorificatus. Jn ca. xxiiij. vbi dr in postilla: iō sbdit: A finib' ire laudes. s. diuias &c. Additio.

Hoc quod dr a finib' terre laudes audiuim⁹ &c. Jsequēdo expositionē postill. q̄ ē vera: pōt referri ad h° qō dixerat pauloante: q̄ hec erunt in medio terre. Pro q̄ sciendū q̄ hic ppha dolet de hoc q̄ pauci de gente sua. s. israel adheserunt doctrine christi: cū tn in medio eoz christus ꝓuersat⁹ ē: & illi q̄ lōge erāt. s. in insulis & extremis terre in magna copia ipi christo adheserāt: vñ cū dixiss3 supra: q̄ hec erūt in medio terre. s. hierusalē q̄ vt dr in glo. est vmbilicus terre a q̄ pauci exclusi fr. s. apostoli de qb' dicit: hi leuabūt vocē suaz &c. p quoz doctrinā glorificat⁹ ē deus & in insulis maris. s. in remotis: Nūc aūt subdit: A finib' terre laudes

audiuimus gloriã iusti. q. d. admirãdo in medio terre: vbi sal' fuit celebrata: iuxta illo ps. Opat' ẽ salutẽ in medio terre. nõ fuerũt nisi pauci inuenti: sicut racemi finita vindemia: z tamẽ a finibus terre. i. ab ab extremis laudes audiuimus gloriam iusti. s. christi: z q2 hoc contigerat eo q' propter peccata illius ppli secretum christi a seculis nõ cognouerant: ideo subdit: Secretuz. meum mihi. z est sẽsus: secretũ. s. mysteriuz christi. meuz. s. qõ ego pphetizo. mihi. idest eĩ non profuit sz mihi. Iuxta illõ quod habetur supra. vj. ca. Excecat eos populi h'. z duplicat ista vẽba. s. secretuz meum mihi. q2 non solum verbis: sed etiã reruz figuris huiusmodi secretũ pphetauerat. Et sequitur: Ue mihi. ex ꝓassione gentis suc: vt dictũ ẽ. Cetera exponant put i postilla.

Domine deus mẽus ẽs tu: et exaltabo te: z cõfitebor nõi tuo: quoniã fecisti mirabilia cõgitatões ãtiquas fidẽles: amẽ. Quia posuisti ciuitatẽ i tumultũ: i urbẽ fortẽ i ruinã: domũ alienoz: ut nõ sit ciuitas: z in sẽpiternũ non edificet. i Sup hoc laudabit te pplus fortis: i ciuitas gẽtiũ robustaz timẽbit te. Quia factus es fortitudo pauperi: i fortitudo egeno in tribulatione sua: i spes a turbie: vmbraculũ ab estu. Spiritus. n. robustoz quasi turbo ipellẽs parietẽ. i Sicut estus in siti: tumultũ alieno humiliabis: z quasi caloze sub nube tozrẽte ꝓ pagine fortiũ i marcescere facies. Et faciet dñs exercituũ oibus populis i mõte hoc cõuiuiũ pinguiũ: ꝓuiuiũ vindemie: pinguiũ medullatoz: vindemie defecate. Et ꝓcipitabit i mõte isto i faciẽ vinculi colligati sup oẽs populos: i tela quaz orditus est super oẽs natões. Ꝓcipitabit moztez i sẽpiternũ. i Et auferet dñs deus lachrymam ab

Domine deus. Hic ꝓñt ilsurgit pphet .XXV. ad dei preconiũ ex visione predicta. et p' põit ꝓ' phete preconiũ: secũdo celestiuz ciuiũ: ibi Sup hoc laudabit. Circa primũ dicit propheta: a Dñe. ratione generalis gubernationis. b Deus. ratione creationis. c Deus. ratiõe specialis illuminatiõis. d Es tu. z non alius. e Exaltabo te. collaudãdo te assidue. f Quoniã fecisti mirabilia. in damnatione malorz: z glorificatione iustorz. g Cogitationes antiquas. q2 ista diſposuisti ab eterno. h Fideles. q2 vniuerse vie dñi: misericordia z vitas. i Quia posuisti ꝛc. Iqõ exponunt aliqui doctores nostri de destructiõe hierusalẽ facta p titum z vespasianũ: sz huic dicto obuiat qõ sequit: k Ut non sit ciuitas ꝛc. Jhierusalez autẽ reedificata ẽ post illã destructionẽ: sz ad hoc respondent q' ẽ alia penitus ciuitas: z in alio situ: qõ arguit ex h' q' christ' passus fuit extra hierusalẽ: vt hz Joh. xix. z hebreoz. xiij. Loca aũt vbi passus fuit z sepult' si clausa ĩtra hierusalẽ q̃ nũc ẽ. Sz hoc nõ vi valere: q2 historiographi dicũt hierusalẽ q̃ nunc ẽ eẽ in eodẽ situ cũ pcedẽti: hoc excepto q' a parte aq̃lonari mur' ẽ dilatatus ad includẽdũ loca pdicta: z iõ noie h' ciuitatis intelligunt oẽs ciuitates mũdi: accipiẽdo singnlare ꝓ plurali q̃ oẽs destruent in fine mũdi: sicut dictũ ẽ ca. pcedẽti. pphet. n. in hoc ca. gratias agit de visione sibi facta put ꝓtinet pcedenti ca': z ad talẽ destructionẽ non seq̃t aliqua reedificatio. l Sup h'. Hic ꝓñt ponit gratiarũ actio celestiũ ciuiũ: et p' de sua ꝓmotiõe: 2' de demonũ depressione ca. xxvij. Prima in duas: q2 primo ponit gratiaruz accio de beneficijs collatis i terra: secũdo de collatis in celesti patria ca. sequenti. Circa primũ ponit gratiaz actio de quadruplici beneficio. s. de duplici euasione mali: z de duplici consecutone boni. Et ſm hoc pars ista i q̃tuor diuidit: z patebũt ptes ꝓsequen'. Primũ malũ ẽ ꝓsecutõ tyrannorz h' mũdi a q̃ si peniẽ' libera

ti: z h' ẽ qõ dicit h: l Sup h' ꝛc. i. celestis q̃ nõ potest ãplius a suo statu deiici. m Ciuitas gentiũ robustaz. i. ciuiuz celestiũ. z ẽ replicatio eiusdẽ sentẽtie ad maiorẽ affirmationẽ. n Timebit te. s. timore filialis reuerẽtie: q̃ timor remãebit i patria: ſz illo ps. xviij. Timor dñi sãct' pmanet i secz secli. z h' laudis z reuerẽtie subdit rõcũ dicit: o Quia fact' ꝛc. Jpstans ei patiẽtia ꝺ tyrãnos paupes spoliantes. p Fortitudo egeno ꝛc. Jq2 cõculcabat a diuitib' in pñti vita. q Spes a turbie. s. supboz rabie. r Umbraculũ ab estu. cupiditatis iniq̃z: vñ subdit quasi ꝓ expositiõe pcedẽtiũ: s Spirit' .n. robustoz. i. tyrãnoz potẽtiũ. t Quasi turbo ꝛc. Jq2 ipellũt iustos z inocẽtes p tyrannidẽ. v Sicut est' i siti. sicut. n. hõ sitiẽs ab estu aggrauat sic paupes ꝓ tyrannidez iniq̃z: q̃ tñ a deo destruet: iõ subditur:

x Et q̃si caloze ꝛc Ji. tyrãnoz. y Marcescẽ faciet. i. ꝺficere faciet. nubes. n. multũ calefacta sub sole ĩmittit calorẽ inferi' sub ĩrenascentia ex q̃ aliq̃n subito marcescũt z desiccant: sic virt' diuina aliq̃n repente destruit potẽtiã iniq̃z.

z Et faciet. Hec ẽ secũda ps i q̃ ponit ꝓsecutio ꝓmi boni qõ respicit refectionẽ aie i sacramento eucharistie qõ instituit dñs in cena ũminẽte sua passiõe: et quãtũ ad h' dixit ꝓ pheta: z Et faciet dñs exercituũ. i. christus rex ãgelorz. a Oĩb' pplis. i. electis suis q̃ assumũt ex oĩb' pplis. b In mõte h'. i. i mõte syõ vbi dñs fecisse cenã discipulis suis. c Cõuiuiũ pinguiũ ꝛc. i. ꝓuiuiũ excellẽtissimũ hñs i se oẽ spũale ꝺlectamẽtũ: qõ ꝺsignat ꝓ ꝺlectabilia corpalia h' exp̃sa: tũc. n. dedit discipul' suis corp' suũ i cibũ z sanguinẽ i potũ: z h' sacramẽtũ ẽ aie maxie refectiuũ: z p aplos suos z discipulos fec z fac h' ꝓuiuiũ mistrari oĩb' xp̃ĩãis ꝓ orbẽ diffusz Aliq̃ ãt exponũt istũ ꝓuiuiũ ꝺ ꝓuiuio a iudeis fco: p gaudio ꝺ infectõe holofernis: sz h' nõ vi bñ dictũ: tũ q2 ꝓ illa historia ñ ẽ ꝺ canõe nec apõ heb. hĩ: tũ q2 ista expõ ñ se hz ꝓñter ad pcedẽtia: z iõ melius expõit p' sequẽs alexandz. d Et pcipitabit. Hec ẽ itia ps i q̃ ponit euasio secũdi mali. s. pscutõis ãtichristi q̃ grauio: erit oĩb' pcedẽtib': cũ dicit: d Et pcipitabit ꝛc Ji. i mõte syon i q̃ fuit tẽplũ: vbi statuet antichrist' sedẽ suã: sz q' dicit. ij. thessal. ij. ꝺ antichristo q' extollet supra oẽ qõ dicit deo': aut qõ colit: ita vt in tẽplo dei sedeat: z christ' eũ ibi interficiet: vnde ibidem subdit apostolus: q' dominus iesus interficiet eũ spũ oris sui: sz alios vult h' erit i mõte oliueti i illo loco: vñ dñs ascẽdit i celũ: z istũ cõius tenet. e Faciẽ viculi ꝛc Ji. faciẽ ãtichristi q̃ erit q̃si qõdã viculuz ꝓstringẽs oẽs pplos sb' sua potestate. f Et tela quã orditus ẽ. i. pcessũ suũ z itẽtionẽ. g Ꝓcipitabit. Hec ẽ q̃rta ps i q̃ põit ꝓsecutio secũdi boni. s. i ico: ruptiõe corpis. Et diuidit i duas ptes: q2 p' ppha describit ꝓsecutoez h' boni scõi: 2' redit ad ꝺscribẽdũ dictõez ãtichristi: ibi Et trifabit. Circa pmũ dic: g Ꝓcipitabit ꝛc. Jq2 i iudicio oẽs resurgẽt ad vitã imortalẽ: ista tñ imortalitas corpis erit i augmẽtũ pene dãnatorz sic erit i augmẽtũ glie btorz. h Et auferet

dominus deus ꝛc. Quod partim habet veritatez in reprobis sicut ⁊ in electis: tunc enim cessabit ois generatio ⁊ corruptio: ⁊ iō non erit resolutio lachrymaꝝ a cerebro: nec de fluxus earum per oculos: tñ i eis erit turbatio cerebri: ⁊ dolor capitis: ⁊ tristicia mentis: ⁊ ꝓsilia que possunt esse absq; corruptione. ⁊ fz istū itellectū dicit matth. .viij. Ibi erit fletus ⁊ stridor dentium: sz in electis nō erunt lachrime corporales seu mentales: nec dolor aliquis in corpore seu mente: sed plena delectatio vtroq; [o] dicitur: i [c] Et opprobriū populi sui. i. electoꝝ: quoniā frequēter opprobria sustinent in ꝓsenti.

k [c] Auferet ꝛc. conferendo eis honorem celestez. l [c] Et dicēt i illa die .s. iudicij qñ videbūt christū i forma gloriosa: ⁊ dicentē eis: Venite benedicti ꝑris mei ꝛc. Matth. xxv. m [c] Ecce d⁹ noster iste. visibilis in demōstrata hūanitate. n [c] Expectabim⁹ eū. p verā spē. o [c] Et saluabit nos. sicut promisit. p [c] Iste dñs. s. oīuz. q [c] Sustinuimus eum. i. patienī sustinuim⁹ aduersa propī ipsuz. r [c] Exultabimus. gaudio exterius: q; exultatio dī quasi extra saltatio. s [c] Et letabimur. interius. t [c] In salutari eius. salute eterna nobis ab eo ꝓcessa. v [c] Quia requiescet manus dñi. i. potestas eius. x [c] In monte isto. i. i mōte syon q̄ imīnet valli iosaphat: vbi tenebit finale iudiciū: vt hz iohelis .iij. Et tunc requiescet ibi christi potestas qua dānati detrudent in infernuz: ⁊ electi in aia ⁊ corpore transferent ad celū. y [c] Et triturabitur. Hic redit ꝓpha ad describendū deiectionē ātichristi quā supra tetigerat in breui: dicit igit: y [c] Et triturabitur moab. i. antichristus: nec mirandū si sic nōiat: q; prophete ⁊ maxie esaias frequēter metaphorice loquūt: non. n. erit antichristus totaliter a demone obsessus: ⁊ opa eius fient virtute demonis: ⁊ iō nōiat hic moab: q̄ interpretat ex patre: q; erit filius pditionis: vt dicit apostolus secunda ad thessal. ij. ⁊ sic erit ex dīa bolo: sicut ex patre: eo modo loquēdi q̄ saluator dixit iudeis in Joh. viij. Vos ex patre diabolo estis. z [c] Sicuti terunt palee. q; virtus eius totaliter annihilabit. ⁊ [c] Et extendet. s. antichristus. a [c] Manus suas sub eo ꝛc. p hoc .n. intelligit q⁹ valide a christo ꝓcutiet: sicut aliq̄n inter homines alicui dicit: ego percutiā te ita valide q⁹ extēderis ad modū natantis grane. prophete. n. frequenī vtunt cōi modo loquendi. b [c] Et humiliabit. s. christus. c [c] Gloriā ei⁹ .s. antichristi q̄ se ostendet tanq̄ sit deus ꝓe nimia supbia vt dicitur .ij. ad thessal. ij. d [c] Cū allisione manuū eius. i. ministroꝝ eius. e [c] Et munimenta ꝛc.] o antichriste.

f [c] Concident oīa p q̄ credebat stabiliri i potestate sua deficient. Cetera patent. [c] In ca. xxv. vbi dicit in postilla: Quia posuisti ciuitatē in tumultum. [c] Additio.

Hoc quod dicitur: Quia posuisti ciuitatez in tumultū. proprie potest intelligi de destructione hierusalem per romanos: prout doctores nostri exponūt. nec obstat quod dicit postillator dicens: q; hierusalem fuit reedificata ab hadriano: q; hoc nō fuit i statū pristinū .s. vt ibi fieret cultus dei: put in ve. test. ad quē cultum templū in illa ciuitate ꝓstructū fuit ⁊ ordinatū: vt hz .iij. Reg. viij. Vñ sm phm vnūqōq; est sm illud quod est principale in eo: ⁊ fz hanc expositionē hoc quod sequit:

oī facie: et opprobriū ppli sui auferet de vniuersa tra: q; dñs locut⁹ est. Et dicēt in die illa: Ecce d⁹ nr iste: expectabim⁹ eū et saluabit nos. Iste dñs: sustinuim⁹ eū: exultabim⁹ et letabimur in salutari ei⁹: quia requiescet man⁹ dñi in mōte isto. Et triturabit moab sub eo: sicut triturabit palea in plaustro. Et extendet mān⁹ suas sub eo: sicut extēdit natans ad natandū: et humiliabit glōriā ei⁹ cuz allisiōe manuuz ei⁹. Et munimēta sublimi uz muroꝝ tuoꝝ deiciet

⁊ humiliabūt ⁊ detrahent in terrā usq; ad puluerem.

[+] In die illa cā .xxvi. tabit cāticū istud i terra iuda. Urbs fortitudinis nre: saluator ponetur in ea mutus ⁊ ātemurale.] Aperite portas ⁊ ingredietur gēs iusta: custodiēs ueritatem. Vet⁹ error abijt: seruabis pacē: pacē qā i te spauim⁹] Sperastis in domino in secūlis eternis: i dño deo forti i ꝑpetuū.] Quia incuruabit habitantes in excelso:] ciuitatez sublimē: humiliabit humiliabit eaz usq; ad trā

Sup hoc laudabit te ꝑplus fortis ⁊ ciuitas gentiuz robustaruz timebit te: proprie intelligitur ō eccla militante: q̄ ē fortis propī tolerantiam martyrioꝝ ꝓ noīe christi: q̄ q̄dē fortitudo non ita fuit inuenta i pplo ve. testa. q̄ q̄ dē expō videtur magis ꝓsona lre. Cetera aūt exponant put i postilla correspondent ꝓdictis. [c] .XXVI.

[+] In die illa. hic cōsequēter ponitur gratiaꝝ actio de beneficijs collatis i electis: et primo ostendit ꝓpositum: secūdo ꝓcludit duplex correlariū: ibi Morientes. Prima in duas: q; primo ponitur apertio ianue electis: secūdo clausio reprobis: ibi cū feceris iudicia. Et prima in duas: q; prio ponit apertio beatitudinis: secūdo rō h⁹ apertionis: ibi Semita iusti. Circa primū dī: a [c] In die illa. s. pacto iudicio. b [c] Cantabit canticū istud. ab electis. c [c] In terra iuda. que interpretat confessio. i. in terra viuentiū vbi ē iugis ꝓfessio diuine laudis: fz illud ꝑs. lxxxiij. Beati q̄ habitant in domo tua dñe: in secula seculoꝝ laudabūt te. Et iō terra iuda fz sensuz litteralē h⁹ metaphorice accipit: ⁊ sequit forma cantici: cū dicit: d [c] Urbs fortitudinis nostre. i. ciuitas celestis: cui⁹ excellētia nō pōt exprimi verbis hūanis: pp q̄ nō nōiat h⁹. Q. n. in aliq̄b⁹ libris ponit syon additū fuit ab aliq̄ expositore sm suā imaginationē: q; nō ē in hebreo nec in libris correctis. e [c] Saluator pōet i ea ꝛc]. i. erit nobis ꝑ oīmoda ꝓtectōe. f [c] Aperite portas ⁊ ingrediat. de plano ⁊ libere. g [c] Gēs iusta. ꝑ q̄ habit diuia fētia. Venite bñdicti ꝛc. loquē⁹ ō ingressu electoꝝ generalr i corpe ⁊ aia: tñ a tē pore passiōis christi aperta fuit ianua: ⁊ ingressi sr electi de fūcti q̄tū ad aias: ⁊ aliq̄ ēt q̄tū ad corpa ex gra spāli: vt pie credit ō btā vgie ēt ō bto iohe ei⁹ mīstro ab aliq̄b⁹. h [c] Custodiens vitatē. vite ⁊ doctrie. i [c] Vet⁹ error abijt. quādiu. n. homines sr i pñti vita possūt errare: sz i btis deū clar videtib⁹ h⁹ ē ipossibile: ⁊ q; nō solū ibi ē clara visio: sz ēt pfecta fruitio totalr q̄tās appetitū: iō subdit: k [c] Seruabis pacē. ⁊ ē vox scoꝝ ad xp̄m: ⁊ pacē duplicat pp q̄tē duplicē appetit⁹ itellectiui ⁊ sēsitiui p gliam corpis ⁊ aie. l [c] Q. i te ꝛc. Itaq; i redēptore nr̄m ⁊ glificatore. m [c] Spasti i dño. vox ē ꝓphe alloquēt scos. n [c] In seclis eternis. i. ad ꝓnūs ab eo vitā eterna. o [c] In dño deo ꝛc. Ip cui⁹ fortitudinē reprobi tenebūt i penaz ꝑpetuā: iō subdit: p [c] Q. incuruabit ꝛc]. i. supbos demones ⁊ tyrānos: ⁊ potissime antichristū supbissimuz ⁊ sibi adherētes. q [c] Ciuitatē ꝛc]. i. ciuitates accipien

singulare pro plurali: vt frequenter dictum ē: in quibus abundat superbia ⁊ alia vicia. r Coculcabit eā pes. .i. pedes: ⁊ quor sunt isti pedes subdit: s Pes pauperis. sic est in hebreo ⁊ in libris correctis. ⁊ iste paup ē christus: etiam sm q exponit hic Ra. sa. adducens ad hoc pro ꝓcordia illud zach. ix. Ecce rex tuus venit tibi iustus: ⁊ saluator ipse pauper. sz reducit hoc ad primum christi aduentum: in q dicit ordez ci subiuganduz. Sz in hoc falsū dicit q primus ei⁹ aduentus trāsijt i preteritum: ⁊ fuit in humilitate: secūdus autem erit in potestate de q̄ loquitur hic scriptura: cū dr: Coculcabit eaz pes pauperis .s. christi qui in p̄mo suo aduentu duxit vitā paupere. t Egressus egenor. i. apostolor qui propter christū oia tēporalia reliquerunt: ppt̄ qđ ei in iudicio assessores erūt: sz q ipse dic̄ matth. xix. Ecce nos reliquimus oia ⁊c. sequit: Sedebitis sup sedes iudicantes. xij. tribus israel. Et sic supbi huius mūdi erunt pedibus eor subiecti. v Semita iusti. Dic ꝓñt ponit rō apertionis ianue celestis: q̄ duplex est. Prima ⁊ principalis ē meritū christi: p qđ apta est generaliter quantuz ē ex parte dei: qui vult omēs homines saluos fieri: secūda est meritū elector quo aperit electis se disponentibus ad ingressuz: ⁊ non reprobis. primū tangit cū dr: v Semita iusti. i. via christi quā tenuit ⁊ docuit. ⁊ dr semita propter artitudinem ꝓsilior. dicit ār christus iustus absolute: qr p excellētiā. s. formaliter ⁊ effectiue: qr alios iustificat. x Recta est. distorsionē nullā hns a rectitudine virtutis: oēs. n. alie leges ab euāgelica pmittāt aliqua mala: sicut manifeste pz de legibus humanis q̄ pmittunt meretrices in ciuitatibus ⁊ plura alia q̄ non possunt corrigi lege humana: vt dicit Aug⁹. Silr de lege mosaica q̄ pmittit vsuras cū extraneis: ⁊ libellū repudij ex parua causa sicut diffusius declarauī in principio matth. Lex autē euāgelica nullā pfectionē virtutis omittit: nec aliqd illicitū pmittit. secūduz aūt tangit cū dr in psona electorū: y Et in semita iudicior tuor dñe. i. in via euāgelica te sequēdo. z Sustinuimus te. i. propt̄ te sustinuim⁹ tribulatōes ⁊ opprobria. a Nomen tuū. s. iesus. b Et memoriale tuus in desiderio aie. vñ dicit bernardus: Jesus mel i ore melos in aure: iubilus in corde. iō subdit i psona cuiuslibet iusti: c Alia mea desiderabit te in nocte. s. p̄ntis vite: in qua videmus p speculū ⁊ in enigmate. desideriuz. n. ꝓprie loquēdo est rei nō habite: sicut delectatō rei presentis: ⁊ iō electi in vita p̄nti proprie loquēdo deum desiderant: cui desiderio succedit fruitio. d De mane vigilabo ad te. i. a mane iuuentutis incipiā te querere. e Cū fecer⁹: descripta aptiōe ianue celestis electis. Dic ꝓñt describit eiusdē clausio iniusti. Claudit aūt aliquibus iniustis simplr: aliqb⁹ ad tps. Primo ergo ponitur primū: secundo secūdū: ibi Dñe dabis. Circa primū sciēdū q̄ claudit simplicit ⁊ ad sēp malis in sua malicia pseuerantib⁹ ⁊ sic morientib⁹: ⁊ isti sunt proprie q̄ nō corrigūt diuis flagellis: nec etiā beneficijs: ⁊ hoc ē qđ dr primo de flagell': e Cū feceris iudicia tua in terra. flagellando peccatores..

hūiliabit eā vsq̄z ad terrā: ⁊trahet eā vsz ad puluerē. Conculcabit eam pes: pēs paupis gressus egenorum. Semita iusti recta ē: rectus call' iusti ad ābulādū. Et i semita iudicior tuorū dñe sustinuim⁹ te: nōmen tuū ⁊t memoriale tuū in dsiderio aie. Alia mea desiderauit te in nocte: sz ⁊ spū meo in p̄cordijs meis: dē mane vigilabo ad te. Cū feceris iudicia tua in tra: iustitiaz discēt habitatōes orbis. Miserēamur impio: ⁊t nō discet iustitiā. In trā scor iniqua gessit: ⁊t nō videbit gloriaz dñi. Dñe exaltet man⁹ tua ut nō videāt: uideāt ⁊t cōfundāt çelātes pplm: ⁊t ignis hostes tuos deuoret. Domine dabis pacem nobis: omia enim opera nostra operatus es nobis. Domine deꝰ noster possederūt nos dñi absq̄z te: ītantū i te recordemur nois tui. Mortuī ñ viuant: gigantes nō resurgāt. Propterea visitasti ⁊ cōtriuisti eos: ⁊ perdidisti oēz memoriā eor.] Indulsisti genti dñe]: idulsisti genti Nunquid glorificatus es:

f Justitiā discēt. i. iustitiā tuā discent p experientiā flagelli: ñ tñ p emēdationē peccati: sicut pharao exptus fuit diuia flagella: nō tñ ad sui correctionē: sz magis ad obdurationē: ⁊ de beneficijs cū dr in persona dei: g Miserear⁹. ⁊ loqr in plurali ꝓpter trinitatē personar: vel ē sm⁹ dei ad angelos q̄ sī executores suor beneficiorū. h Impio. obstinato. i Et non discet iustitiā. reuertēdo ad ipsā p beneficijs diuinis: sicut pz ō pharaone a q̄ deꝰ frequēter ex sua misericordia retraxit penas inflictas: ⁊ tñ ex hoc nō fuit reuersus ad statū iustitie. k In terra sanctor iniq̄ gessit. nō retract⁹ ex loci sanctitate: qr talis peccat ex prēptu: ⁊ iō subdit: l Et nō videbit gloriā dñi. qr nunq̄ admittet ad gloriā paradisi. m Dñe exaltet man⁹ tua. i. potestas tue iusticie. n Ut nō videāt. i. vt nō illuminent a te ꝓpt̄ suū demeritū. o Videāt. s. meritū sanctor. p Et cōfundāt. sic de Cayn dr Gen. iiij. Irat⁹ ē Cayn vehemēt ⁊ procidit vult⁹ ei⁹: qr deꝰ respexerat ad abel: ⁊ ad munera eius. vt ibi premittit. q Zelātes pplm. i. illi q̄ inuidēt fraterne gratie. r Et ignis. s. infernalis. s Hostes tuos deuorz. nō p corū ꝓsūptōez: sz p ꝓtinuā afflictionē. t Dñe dabis ⁊c. Dic ꝓñt ondit qb⁹ malis ianua celestis ad tēp⁹ claudit. s. q̄diu manēt in peccatis: sz cū penitēt a deo visitati eis apit: ⁊ hoc ē qđ i eor psona dicit: u Dñe dabis pacē nobis. nos reconciliādo: ⁊ qr h⁹ puēit ex diuina gratia subdit: v Opa. n. opa nostra. s. meritoria. Opat⁹ ē nobis. qr nōsūt meritoria nisi ex acceptatiōe diuina: ⁊ gratia p quā sunt acceptabilia a solo deo i nobis efficit. x Dñe deꝰ ⁊c]. i. spūs maligni q̄ si aliēi a te possederūt nos vt suos: qr q̄ facit peccatū suu⁹ est peccati: Joh. viij. y Tm̄ in te recordemur nois tui. ita q̄ decetero ñ fuiam⁹ nisi tibi. z Morientes. hic ex pdictis ꝓcludit duplex correlariū. secundū pōit: ibi Dñe i āgustia. supi⁹ locut⁹ fuerat ꝓpha de resurrectōe generali diuz q̄ non erit silis i reprobis ⁊ i electis vt pz ex supradict]: iō ꝓcludit q̄ reprobi ñ resurgēt ad gliaz: sz ad igīmiaz ⁊ penā. ⁊ h⁹ ē qđ dicit ꝓpha: z Morientes ñ viuāt. vita glie: h⁹ dic optādo ex ꝓformitate sue volūtat ad diuinā iustitiā: sz illō pl. Letabitur iust⁹ cū viderit vindictā. ⁊ loqr h ō morientib⁹ i pctō mortali. a Gigātes. q̄ fuerūt ibi positi moztib⁹ ⁊ tyrāni. b Nō resurgāt. s. ad gliā sz magis ad penā: iō subdit: c Propterea visitasti ⁊ ꝓtriuisti eos. p penā durā. d Et pdidisti oēz ⁊c.] sz illō puer. x. ca. Nom ipior putrescz qr si rīmāet aliq̄ eor mēoria: ñ sit eis ad hōrē: sz ad ꝓfusionē. e Idulsisti ⁊c]. punitōez eor differē⁹: vt hēret locū pūitēdi: sz qr tales dilatois bñficio abusi sē subdit: f Nunqd glorificatus es. s. ab eis

per penitentiaz.q.d.non:ideo subditur: ¶f ¶Elongasti.s. a te. g ¶Oēs inimios terre.i.obstinatos i peccatis in quacūq; parte orbis. h ¶Dñe. Hic pōit scōz correlariū .s.q ecti surgent ad gloriā:z diuiditur i tres partes: qz propha p° describit cirē resurrectionē iustoz desideriū:secūdo resurrectionis actū:ibi Uiuēt mortui:tertio terminuz: ibi Uade populus meus. Desideriuz aūt resurrectiōis ad vitaz beatā cōsurgit principaliter ex duob°. Primū ē afflictō quaz iusti sustinent ō cōi cursu in psenti vita:ps q dī.ij.timo.3°. Oēs q pie volunt viuere in christo psecutōnē patiēt:propi qō dicit greg:1 Mala q nos hic oprimunt ad deuz ire opellūt.et h° est quod dicitur hic: h ¶Dñe in angustia. positi electi tui i vita

¶lōgasti ōes inimios ire. Dñe in āgustia reqsierūt te:i tribu latōe murmuri ōctria tua eis. Sic q ocepit cū appropinquerit ad ptū:dolēs clamat i doloribus suis:sic facti sum° a facie tua dñe. Lōcēpim° z q̄si pturiuim° z pepe rim° spūz. Salutes nō fecim° in tra:ideō nō ceciderūt bitātores tre. Uiuent mortui tui interfecti mei resurgēt. Expergiscimini et laudate qui bitatis i puluere: qā ros lucis ros tua°: et tra gigātiū detrahes i ruinaz. Uade pplus meus itrā i cubicula tua claude ostia tua sr te. Abscondē modicū ad momētū donec ptrāseat indiguatio mea. Ecce.n.dñs egredietur ō loco suo ut visitet iniquitatem habitatoris tre ocontra eū:et reuelabit tra sāguinē suū:et nō operiet vltra interfectos suos.

presenti. Requisierūt te desiderantes vitā futuram ex toto corde. i ¶In tribulatione murmuris.i.in tribulatione q̄ de cōi cursu est occasio murmuris i tribulatis. k ¶Doctrina tua eis.s.valet in dando eis patientiā: qz tamē non aufert totaliter tristiciā sēsibilē licet diminuat:iō subditur: Sicut que concepit &c. l ¶Sic facti sumus.z associat se propheta iustis positis in tribulatiōibus:z merito: qz post multas tribulatiōes fuit serratus:vt dictuz fuit supra ca. primo. m ¶A facie. Hic ponit secūdū ex q̄ orsurgit desideriū vite future.s.claritas faciei diuine:cuius aspectus est desiderabilis:intm̄ q in eā desiderant angeli prospicere: pria pe.j.z hoc ē qō dī: m ¶A facie tua dñe.i. ex plcheitudie faciei tue: n ¶Concepimus z quasi pe.] Hic est pūct°. In hebreo z in libris correctis : z pspirituz h intelligit fruens ōsideriū:z bñ dī: Perturiuim° z pepim°.i ptu.n.ē afflictio z cū seq̄t ōlectatio:scōz illud Joh. xvj. Mulier cū parit tristiciā hz:cū āt pepit puer iā nō memit pssure pp gaudiuz: sic desideriū visiōis dīne i pñti hz aliq̄d afflictōis:rōne dilationis:qz spes q̄ differt affligit aiaz: puer. xiij. z hz aliquid delectatōis pp spez oseqndi optatū.sz cū venerit visio dīna tūc erit delectatio sūma absz ulla tristicia. o ¶Salutes nō fecim° i tra.sic ē i hebreo z libris correctis. Et ē sensus: p ea q̄ fecim° nō obtinem° nec obtinere possum° i tra. Salutes.i. aie z corporis beatitudies:qz p° redrit moz gnālis oīuz: ad quā seq̄t resurrectio mortuoz q̄ i electi erit ad gliā aie z corporis:pp qō subdit: p ¶Ideo nō ceciderūt. p morte corporalē. q ¶Habitatores tre.gnāliter. et tenet hic li iō psecutiue z nō casualē. r ¶Uiuēt mortui. Postq̄ descripsit ppha desideriū resurrectōis i electi : hic oseqnī describit ei° de resurrectōis actū dicēs: r ¶Uiuēt mortui. vita glie q̄tū ad electos:de quoz resurrectōe fit hic fmo: iō subditur: s ¶Interfectiq̄ mei. ppi deū z iusticiā. t ¶Resurgēt. et dicit mei:se eis onumerādo:q̄si de sua morte pphetādo: qz fuit frat° sic dcm ē i principio hui° libri de pcepto manasse regis idolatre pessimi:eo q ipz z alios idolatras arguebat. Lōsequnī ouertit fmonē ad electos resuscitādos.d. v ¶Expgiscimi. a sōno mortis. x ¶Et laudate deū ō vīa glorificatōe futura. y ¶Qui habitatis i puluē. q̄tū ad corpora i cinere redacta. Lōsequnī alloq̄t deū: ex cuius vtute fiet resurrectio mortuoz.d. z ¶Quia ros lucis ros tuus.i.sic ros celestis ē suauis irenascentib° q̄ facit ea de tra resurgere:sic benignitas tua erit suauis electi dormientib°:quos faciet ad gliaz resurgere:z econtrario hec resurrectio erit impijs dānat:: ideo subdit: a ¶Et tra gigātū.i.peccatoz q̄ p potētiā fideles oppresserūt. b ¶Detrahes in ruinā.i. i gehēnā z accipit h tra,p peccatoribus i ea hitātib°.eo mō loquendi q° dī mō cōi lo-qndi tra ostructa qñ eius hitatores destruūt. c ¶Uade. Hic oseqnī describit resurrectionis tpus. posset .n. aliqs credē ex pdictis q eēt ppinqū tpus resurrectōis:qō ñ ē vez: sz erit in fine tpis ideo dī: c ¶Uade pplus me°. pri° recedēdo de vita pñti. d ¶Intra in cubicula tua.i. sepulchrū quātūcūq; ad corp° z purgatoriū : q̄tū ad aīmas electoz:q̄ tñ hñt aliq̄d purgādū in futuro. vl libū patrz q̄tū ad purgatas z añ aptionē ianue per mortem christi. vl celū empyreuz quantū ad purgatas post aptionē ianue. e ¶Abscondere.qz defuncti ab hoib° huius vite sunt absconditi. f ¶Modicū ad momētū.qz tēp° vsq; ad iudiciuz respectu ēternitatis ē modicū &c. h° mō dī aiab° electoz ōsiderātib° vltimū iudiciū: Apoc. .vj. Et dictū ē illis:vt requiescerēt adhuc tps modicū donec oppleāt oserui eorz z fratres eorz. g ¶Donec ptrāseat indignatio.i.electoz pturbatio p tribulatiōes tyrānoz z maxie ātichristi tpe. In aliqb° libris addit.mea sz ñ ē i heb.nec i libris correctis. h ¶Ecce.n. dñs.iesus christ°. i ¶Egrediet de loco suo.i.de celo empyreo ad iudiciū vēiēdo:quātū.n.ad hūanitatē egrediet z vēiet p localē motū:quātū vero ad deitatē q̄ ē vbiq; : egredi et p nouū effectū. k ¶Ut visitet iniqtatē &c].i.iniquitatēs peccatoz terrena amātiū. l ¶Et reuelabit tra sāguinē suū.i.mortē z depssiones fideliū:qz tūc mānifestabūt oia latētia. m ¶Et nō operiet &c. Jqz decetero nō committēt talia ¶In ca.xxvj. vbi dī in postilla: Nomē tuū .s.iesus z memoriale tuum. ¶Additio prima.

Quomō deus nomē suū propriū .s. tetragrāmaton reseruāt moysi:Exo.iij. legit sic: Hoc ē nomē meū in eternū z memoriale meū in generatione z generationē:vbi in additiōe ibidē fuit notatuz q hoc qō dicit: Hoc ē nomē meuz: refert ad nomē dñi tetragrāmaton : qō proprie significat essentiā diuinaz ,put ibidē fuit expositū:z quod seq̄t: Hoc ē memoriale meū.refert ad nomē iesus quod ē oforme maxie tetragrāmaton: put ibidē fuit declaratū:z de hoc ,propie intelligit illud ad phil.ij.z donauit illi nomē quod ē sup oē nomen:vñ in psona expectātiū seu desiderātiū christi aduētū esaias dicebat in hoc loco : Dñe sustinuim° te nomē tuū z memoriale tuū desideriū aie.q.diceret: desideram° noticiā nō solū nois tui .s. tetragrāmaton nobis i ve.te.propositi: sz etiā noticiā memorialis tui: qō.s.ē hoc nomē iesus : vt dictū ē de q̄ plenius hī in p dicta additione. ¶In eodē ca. vbi dicit in postilla: Indulsisti domine genti. ¶Additio secunda.

Ubi in translatione nostra dī: Indulsisti dñe genti &c. In hebreo hī sic: Addidisti dñe gēti addi

dísti .glorificatus es:elongasti oía extrema terre . ꝛ fm íſtam litterã prophęta loquít de additione gentium ad populũ íſraeliticũ:ꝛ ẽ ſenſus. Addidísti oñe gẽti.ſ.íſraelítice:gentes aliarũ nationũ:ꝛ qꝛ ex hac additione deus fuit magis glorificatus inquantũ nõ ſolũ laudatus eſt in iudea:ſz etiã a ſolis ortu vſq; ad occaſum: iõ ſ̃bdit: Addidísti glorificat' es. Et ne ex hoc itelligeret q̃ oẽs indifferenter fuerunt addíti per vere fidei ſuſceptionẽ. ideo ſubdit: Elongasti oia extrema terre .ſ. infideles ꝛ reprobos. ¶ In eodem vbi dícit in poſtilla: Vade. hic ꝑñter deſcribitur reſurrectionis tempus. ¶ Additio tertia.

In die illa .xxvii. viſitabit dñs i gládio ſuo duro ẽt grandi ẽt forti: ſup leuiathã:ſpẽtẽ vectẽ:ẽt ſup leuiathã ſpentẽ tortuoſũ ẽt occidet cetũ q̃ in mari ẽ.¶ In die illa vinea meri cãtabit ei. Ego dñs q̃ ſuo eam: rẽpente ꝓpinabo ei: nẽ forte viſitetur cõtra eã.¶ Nocte ꝛ die ſeruo eam:¶ indignatio non eſt mihi. Quis dabit me ſpinam ꝛ veprem:¶ In prelio grãdiar ſuper eaz:¶ ſuccẽdaz eam pariter.¶ An potius

Ipropheta in hoc qõ dícit: Vade popul' meus ītra i cubicula tua ꝛc̃. intendísset excludere ne alíqs crederet propinquũ eſſe tẽpus reſurrectõnis: vt poſtill. dicit ſic valde ꝑpríe diceret: Abſcondere modicũ ad momẽtũ. Iſte.n. dictiones ſignificant breuitatẽ tẽporis:nõ autẽ prolixitatẽ ſeu dilatationez: Hoc autẽ qõ dí: Claude oſtia tua ſuper te non videt p tinere ad intrantẽ in ſepulchro vel in limbo vel in empyreo: vñ melius vi dicẽdũ q̃ qꝛ prophęta imediate añ locutus fuerat de reſurrectione electoꝝ dicens: Viuent mortui ꝛc̃. quod in magnũ gaudiũ vertitur electoruz: iõ de perſecutione antichríſti q̃ modicũ añ tps reſurrectõis futura ẽ q̃ inter alias eſt maxima: vt hĩ Dañ .xij. ca. cos monet: quaſi diceret eis de hoc quod vobis ꝑphetiço óbetís exultare cũ tremore vt ſitis parati ad pſecutiones futuras patienter tolerandas: q̃ ſunt propinq̃ ꝑdicte reſurrectioni: ꝛ qualíter debeãt ſe preparare oñdit dicẽs: Vade popul' meꝰ: ītra i cubicla tua.ſ. ad orãdũ deũ eo modo q̃ dí matth. vj. Intra cubiculũ tuũ ꝛ ora patrẽ tuũ. oratio.n. ẽ maximũ remediuz in tribulationibus: iuxta illud ꝑſ. Ad oñm cũ tribularer clamaui. Itẽ monet eos vt a deo petãt ne ex vehemẽtia tribulationis aliqua verba porrũpent in dei offenſaz ſeu in vere fidei órogationẽ: ꝛ ò hoc dicit: Claude oſtia tua ſuper te. q̃ ꝺdẽ clauſura a deo impetrat: iuxta illud ꝑſ. Pone dñe cuſtodiã ori meo: ꝛ oſtiuz circũſtantie in labꝫ meis. Itẽ monet eos vt abſcondant ſe a ſeuiſſimis ꝯdictiõibus aduerſãtiũ: quod non niſi virtute diuina fieri poſſet: iuxta illud ꝑſ. Abſcondiſti eos in abſcondito faciei tue a ꝯtradictionibus hoiuz ꝛc̃. ꝛ qꝛ tẽpus huiuſmodi periculoſiſſime perſecutionis deus abbreuiabit propter electos: vt marci. xiij. ca. iõ prope ſubdit: Modicum ad momentum. ¶ Replicica.

In ca. autẽ .xxvj. cũ poſtill. dicit circa illũ paſſũ Abſcondere modicũ ad momentũ. de tpe iudicij exponendo quod a tpe prophetie ẽ modicũ reſpectu eterne duratiõis: Burgeñ. dicit ipropriiſſime ſic dici qꝛ ille dictiones ſignificãt breuitatẽ tẽporis: ſed illa obiectio ẽ ꝯ rotundũ textũ in multis locis ſacre ſcripture. Dicit.n. ſupra ca. .ij. de tpe chriſti erit in nouiſſimis diebus: poſt quos tamẽ multa centena annorum fluxerunt ꝛ Joh. i canonica. Filioli nouiſſima hora eſt que tñ ꝑpriſſime ab oĩb' exponuntur de multis centenis ãnoꝝ q̃ reſtãt: ꝛ ſic de alíjs locis ſcripture.

In die illa. Poſtq̃ deſcripta ẽ gra. .xxvii. accio de promotiõe electoꝝ: hic ꝓñt ponit gratiaꝝ actio de deiectione demonũ. ꝛ diuidit in duas partes: qꝛ ꝑ ponit hꝰ modi deiectõ: ſecũdo ſoluit duplex q̃ſtio: ibi Ego dñs. Circa primũ dí: a ¶ In die illa. ſ. iudicij generalis. b ¶ In gladio ſuo duro. quãtũ ad pene aſpitatẽ. c ¶ Et grãdi. quãtũ ad eius latitudinem. d ¶ Et forti. quãtũ ad immutabilitatem. e ¶ Sup leuiathã ꝛc̃. ꝑ leuiathã q̃ ꝺ bis ponit: ꝛ ꝑ cetũ idẽ intelligit. ſ. diabolus: vt di ctũ fuit iob. xl. ꝛ dí ꝺ leuiathã vectẽ: ꝓp ei' fortitudinẽ: fm q̃ de eo dí Job. xlj. Non ẽ potestas ſup tra q̃ ei ꝓparet ꝛ leuiathã. f ¶ Tortuoſũ. ꝓpt ei' callidítatẽ ad ꝺcipiẽdũ. g ¶ Et occidet cetũ ꝛc̃. i. diabolũ q̃ habitat i hoc aere caliginoſo tãq̃ in mari tẽpeſtuoſo: nõ tñ intelligit eius occiſio per mortẽ nature: cũ hoc mõ ſit immortalis: ſz ꝑ mortẽ gehẽne: qꝛ tũc ibi retrudet: nec poterit inde exire ꝛ boies tẽtare: ſeu ad peccatum inducere: quod erit ſibi graue: ꝛ in hoc creſcet pena eius: q̃ etiã portat mõ ignẽ ſuũ ſecũ: creſcet etiã i pena ſua accidẽtalis ex dãnatione hoiuz q̃s inducit ad peccatũ: ſicut ꝛ gloria ſãctoꝝ ãgelorũ ex gloria electoꝝ: quos inducunt ad bonũ. h ¶ In die illa. deiectionis demonis. i ¶ Vinea meri. In hebreo hĩ vinea vinoſa. Ex quo pz q̃ meri hic nõ eſt nomẽ ꝓpriũ: ſz cõmune: ꝛ ſignificat purũ vinuz ꝛ optimũ. Vinea igit meri. hic accipit ſocietas ſupernoꝝ ciuiũ in q̃bus nihil erit ipurũ ꝛ ipſi deũ laudabũt de deiectiõe demonũ. k ¶ Ego dominus. Hic ꝓñt ſoluit duplex q̃ſtio oriens ex predictis: ſecũda ſoluit: ibi Quis dabit me. Prima queſtio oſtendit ex hꝰ quod hic dicitur: Vinea meri ſocietas electoꝝ: quia ex q̃ fuerũt a deo ita electi ꝛ dilecti ab eterno: videret alicui extraneũ: quõ deus permittit eos tribulari in hoc mũdo: ſz q̃ dicitur ſecũda Timo. .iij. Omẽs qui pie volũt viuere: i chriſto pſecutionẽ patiẽt. Et rñdet dñs ad hꝰ q̃ talꝭ pmiſſio ñ ẽ ex odio: ſz magꝭ ex dilectiõe: ne ex pſpis i ſuperbia eleuẽt: ꝛ ꝑ exercitiũ patiẽtie i bono cuſtodiãt: ſz dictũ ſaluatoris: Luc. xxj. In patiẽtia vra poſſidebit aias vras. ꝛ hꝰ ẽ qõ dí h: k ¶ Ego dñs q̃ ſuo eã. ſ. vinea meã q̃ ẽ vniuerſal' eccliа: eo q̃ a ꝑ abel iuſto vſq; ad vltimũ electũ q̃ i fine mũdi naſcitur' ẽ: q̃t electos ptulit: tot palmites miſit: vt dicẽ gre. homl. vij. l ¶ Repẽte ꝓpiabo ei. ſ. potũ tribulatõis rõnib' ꝑdict: iõ ſ̃bdí: m ¶ Ne forte viſitet ꝛc̃. i. ex pſpis iſoleſcat: ꝛ ſic ꝑ iſolẽtẽs viſitet ꝯ eã i die iudicij. n ¶ Nocte ꝛ die ꝛc̃. i. tpe aduerſitatis ꝛ pſpitatis ſ̃b pena diſciplina. o ¶ Indignatio ñ ẽ mihi. i. hꝰ ñ facio ex ira ſeu idignatõe: ſz ex pena correctõe p ¶ Quis dabit. Hic ſoluit ſecũda q̃ſtio: qꝛ videt alicui: q̃ ꝑ merito iuſtoꝝ ò pplo iſrl ꝛ maxie aplorũ pcẽdũ fuiſſet alijs eiuſdẽ pplí ò captiuitate q̃ ſcã ẽ ꝑ mãoſ: ꝛ ſic i hac q̃ſtiõe pcedit: qꝛ ꝑ põit ad vtrãqz ptẽ rõ: ꝛ põit q̃ſtõis ſolutõ: ibi Numqd iuxta ẽ. Pri' arguit q̃ ñ ꝺbuit pci: ſz magꝭ ꝑ miti tudie malorũ iuſti cũ eis ꝺbuerẽt affligi ſic frequẽt ſam fuit i ve. teſt. ꝛ hꝰ ẽ qõ dí i pſonã dñi: p ¶ Quis dabit ꝛc̃. Jad ſuccẽdẽdũ citatẽ hierẽz. q ¶ In plio. ſ. romãoꝝ q̃ captã citatẽ icẽderẽt. r ¶ Gradiar ꝛc̃. Jeã calcãdo p romãos. s ¶ Succẽdã ꝛc̃ ſ. fideles i chriſtũ tũc credẽtes cũ ifidelib' i ſua cecitate obſtinati. q. d. hꝰ videret decẽs iuſticie mee ſic ſuccẽſa fuit hierẽz ꝑ chaldeos: ꝛ mlti iuſti fuerẽt ibi mortui ꝛ captiuati occaſiõe iuſtoꝝ. t ¶ An potꝰ. hic põit argumtũ ad oppoſitũ .ſ. q̃ ꝺbeat pci mal: cũ dí: An potꝰ tenebo. i. rtiebo. v ¶ Fortitudinẽ meã ceſſãdo a pũitõe ſ̃b ſpetie correctõis: iõ ſ̃bdit:

v ¶ Faciet pacẽ mihi. ꝛ ꝑ apostoloꝫ alioꝫq; christi discipuloꝫ meritis: propter qȯ subdit: x ¶ Qui egredientur. .s. ad predicandũ fidẽ catholicã per orbẽ. y ¶ Impetu. i. cũ feruẽti desiderio. z ¶ A iacob. i. a pplo israel: cuius modi fuerunt apostoli ꝛ alij. lxx. discipuli qui ꝑ maiorẽ parte fuerũt iudei. a ¶ Florebit ꝛc̃.] i apostolis .s. floribꝰ sancte vite ꝛ doctrie. b ¶ Et iplebũt ꝛc̃] .s. vba euãgelice doctrie ꝟz q; dȯ i parabola seminãtis: Luc̃ .viij. Semẽ ẽ vbũ dei. b ¶ Nunqd. hic ponitur solutio in qua sic ꝓceditur: q; primo soluit quantũ ad malos: secundo quãtuz ad bonos: ibi Et erit. Circa primum ꝑmo ostenditur: q; ꝑ predictis non est malis parcendũ: secũdo soluitur argumentũ: ibi Iccirco. ꝛ tñio ponitur maloꝫ exterminiũ: ibi Ciuitas. Circa primum dicit: b ¶ Nũqd ꝛc̃] .i. populi iudaici duz xpm tã crudeliꝫ affligerẽt.

tenebo fortitudinem meã: ¶ Faciet pacẽ mihi: pacẽ faci et mihi. ¶ Qui egredient ipẽ tu ã iacob florebit ꝛ germinabit israel ¶ et iplebũt faciẽ orbis seie.] ¶ Nunqd iux̃ plagã pcutientis se] percussit eũ: aũt sicut occidit interfectos eius] sic occisus ẽ: In mẽsura ꝓtra mẽsurã cuz adiecta fuerit iudicabit eã: mẽditatus ẽ in spũ suo duro] ꝑ diẽ est. Iccirco sup hoc dimittet iniqtas domui iacob: et iste ois fructꝰ: vt auferatur peccatũ eius.] ¶ Cuz posuerit oẽs lapides altaris sicut lapides cineris allisos: nõn stabũt luci ꝛ delubra. Ciuitas. n. munita desolata erit spacios relinqt̃: et dimittet quasi desertũ. Ibi pascetur vitulus: et ibi accubabit: et ꝓsumet sũmitates eius. In sicitate messis illius ꝓterentur mulieres venientes] et docetes eã. Nõn est. n. pplꝰ sapiẽs: propterea nõ miserebit eius qui fecit eũ: ꝛ qui formauit eũ non parcet ei. Et erit in diẽ illa percutiet dominus ab alueo fluminis] vsqz ad torrentem egypti: et vos cõgregabimini vnus ꝛ vnus filij israel.] Et erit in die illa clangetur in tuba magna:] pascet vitulus .s. pplꝰ romanus: qui dr̃ hic vitulus: pp carnis petulẽtiaz: ibi. n. fuit pastꝰ. i. diuitijs ciuitatis repletus. v ¶ Et ibi accubabit. i. poterit secure dõmire: q; eoz̃ aduersarij erãt mortui vel captiuati: vt dñm ẽ. x ¶ Et cõsumet sumitates eius. i. tẽpluz ꝛ edificia i circuitu q̃ erãt i mõte syõ qui ẽ supior pars ciuitatis. y ¶ In siccitate messis illius .i. ex defectu victus in hierlm. z ¶ Cõterent mulieres venientes. s. in hierlm ad diẽ festũ: vnde refert egesippus li. vi. q; quedã mulier de vltra iordanem venerat in hierlm: ꝛ cũ aliꝭ fuit ibi obsessa: ꝛ angustia famis ꝓstricta: comedit: ꝛ idẽ credibile est de pluribꝰ aliꝭ: lz nõ fuerũt deprehense: q; talia enormia fuit in clãculo. a ¶ Et docentes eã. sic ẽ i hebreo ꝛ libris correctis: ꝛ accipiũt ꝫ docẽtes ipsi sacerdotes: q; ex officio hẽbãt docẽ pplm: ꝛ isti tũc fuerũt cõstricti: q; cũ a tito postularẽt miraculose: iussit eos occidi: dicẽs eos degenẽs ẽe aĩ: q; tẽplo ꝛ numi cupent ꝛapuiuẽ: ꝛ cã sbdit: b ¶ Nõ ẽ. n. pplꝰ sapiẽs. i. hñs ỹi sapietiã q; sapida ẽ: sz tñ terrenã sapientiã que est aialis ꝛ diabolica: Jacobi. iij. c ¶ Propterea nõ miserebit ꝛc̃. Et patet lr̃a. d ¶ Et erit ꝛc̃. Hic soluit questio quãtũ ad bonos qui de iudeis crediderunt christo: qui destructa iudea fuerunt saluati in uita: ideo dicit: Et erit. s. quod sequitur: e ¶ In die illa percutiet ꝛc̃.] Et dicitur hic alueꝰ fluminis locus ubi oritur iordanis. Torrens autẽ egypti dicitur riuocoꝛula: q; ẽ puus fluuiꝰ in extremitate iudee in pte australi versus egyptũ: ortꝰ aũt iordanis ẽ i ymino iudee i pte aq̃lonari i radicibꝰ mõtis libani: vt dicit hieronymꝰ: ꝛ sic designat ꝫ terra iudee pcussa a romanis. f ¶ Et vos ꝓgregabimini vnꝰ ꝛ vnꝰ .i. pauci respectu multitudis pcusse ꝛ captiuate. g ¶ Filij israel. i. vos i xpm credẽtes fidẽ pitarche iacob q; alio noie dr̃ israel imitates. Scribit i ecclĩastica historia q; añ obsidiõez herlz p romanos: fideles q; erã i hierlz ꝛ iudea fuerãt admoniti p agelũ: vt trãsirẽt i regnũ agrippe q; erat ꝓfectꝰ romanis: ꝛ sic fuerũt ibi saluati. h ¶ Et erit i die ꝛc̃. Jp hãc tubã intelligit edictũ helij hadriani ipatoris romani q; hierlz ostructã et p titũ reedificauit: ꝛ suo noie heliã appellauit: sz postea magꝛ tenuit nom̃ ãtiquũ: ꝛ ipe edicto publico ꝓhibuit ne aliqs iudeꝰ ibiez hitarz: sed fuit pmissa ipis xpiãis ad hitandũ vt dicit hugo floriacensis libro. iij. Et tunc in hierusalem cõfluebant vndecũq; iudei ad christum ꝑuersi: eo q; diligebant locum illuz: iõ sbdit:

i ¶ Et venient qui pditi fuerāt de terra ⁊c. Iqz in istas terras per captiuitates precedentes multi iudei fuerant ducti ⁊ habitabant ibidē: qui per predicationē apostolozꝫ ⁊ aliozꝫ discipulozꝫ fuerunt ꝑsuasi ad fidē: ⁊ sic veniebant in hierusalē ratione dicta: ⁊ per istas duas terras itelligunt etiaz alie. i quib⁹ iudei captiuati habitabant. pōt etiam hec littera intelligi de ecclesia noie hierusalez significata: fz q dī Apoc. xxi. Vidi ciuitatē sāctā hierlim nouaz descendētē ō celo ⁊c. ad quā puenerunt p fidē multi ō oīb⁹ terris q̄ pri⁹ erāt perditi per errores ⁊ idolatriam deū adorantes fideliter ⁊ deuote: ⁊ hoc ē adoratōe latrie.

Caplm. XXVIII.

v ¶ Ve corone superbie. Supi⁹ locutus est ꝑ pha ꝑ duaꝫ tribuū plecutores: hic ꝑphetat ꝑ ꝑphaꝫ ꝓtētores. Et diuidit in duas: qz p⁹ ꝑphat ꝑ cōtēptores, ꝑphaꝫ pñtium: scdo futuroꝫ. xxx. caplo Prima in duas: qz prio ꝑphat cōtra cōtēptores de decē tribub⁹: scdo cōtra eos de duab⁹: ibi In die illa. Circa primū dicit: a ¶ Ve corone superbie. i. regno decē tribuū: qō intm superbierat: q⁹ pphetas dñi oio cōtēpserat ⁊ pphetis idolozꝫ adheserat ebriis ephraiz: qz illud regnū nō solū infectū erat p peccatū superbie: fz etiā gule ⁊ luxurie: ⁊ denōiaī ab ephraiz illud regnū: qz primꝰ rex .s. hieroboaz fuit de tribu ephraim. b ¶ Et flori deciduenti ⁊c. p hoc designans q⁹ destructio illius regni erat propinqua: q̄ facta fuit p salmanasar regē assyriozꝫ. ix. anno osee regis israel. iiij. Reg. xviij. c ¶ Qui erant ⁊c. Ista vallis fm Ra. sa. ē vallis cenereth fertilissima existens in regno decē tribuū. d ¶ Ecce validus ⁊ fortis dñs. cui nullus potest resistere. e ¶ Sicut ipetus grādinis ⁊c. p hoc intelligit exercitus salmanasar instinctu diuino venturus cū magna fortitudine ad ꝺstruēdū regnū israel: ita q⁹ israelite non possent resistere: sicut factum fuit: ideo subdit: Pedibus ꝓculcabit ⁊c. ⁊ ps ex oīcis littera: vsq; ibi f ¶ Quasi temperaneū. i. primitiuuz. g ¶ Ante maturitatē autūni. i. añ maturitatē decursu cōi. h ¶ Q̄ cū aspexerit ⁊c. Et ē sententia q⁹ sicut aliquis videns fructū aliquē maturū añ alios: vt pomū vel ficū vel h⁹modi: ex desiderio nouitatis stati accipit ⁊ comedit: sic salmanasar ⁊ eius exercit⁹ cū magna auiditate destruendi regnū israel venturi erant de propinquo ⁊ sic ꝓtigit: qz ꝑplz partiz occiderunt ⁊ partiz captiuū duxerant in assyrios: ⁊ terrā populauerunt alienis gētibus. iiij. Reg. xvij. i ¶ In die illa. Hic cō sequēt pphetat ꝑ ꝓtēptores q̄ erant ō duabus tribubus: et p⁹ ꝑ maiores ꝑpli specialit: secundo ꝑ totū populū cōiter ca. sequenti. Prima i duas: qz primo vt appareat ꝓtēptus grauior premittit dei beneficiū exhibitum: secūdo prophera predicit eoꝝ interitū: ibi Vex hi. Circa p mū sciendū: q⁹ captiuatis decē tribubus p salmanasar senacherib voluit destruere regnū iude: sed angelus dñi percussit exercituz: ita q⁹ oportuit eū fugē ad trā suā vbi a filijs suis fuit interfectus. 4°. Reg. xix. Et tūc ezechias rex iude cū populo suo ō spolijs mortuoꝝ fuerunt valde ditati: ⁊ sic habuerūt duplicē materiaz gladij. s. de morte aduersariozꝫ suoꝝ ⁊ ō spolijs eoꝝ: et hoc ē qō dicit: i ¶ In die illa ⁊c. i. angelorum.

k ¶ Corona glorie quantū ad maiores. l ¶ Et sertū exultatōnis. quātū ad miores q: corona fit de auro argento ⁊ gēmis: sertū vero de floribus. m ¶ Residuo populi sui. i. duab⁹ tribub⁹ q̄ remāserāt aliis captiuatis. n ¶ Et spiritus iudicij. i. ispirātis voluntatē iudiciū faciendi. o ¶ Sedēti sup iudiciuz. sic est in hebreo ⁊ in libris correctis. i. ezechie regi qui fuit iustus. p ¶ Et fortitudo ⁊c. i. populo ezechie qui exit ad collidendum spolia assyriozum: vt predictum est. Et redijt ad portam ciuitatis hierusalem plenus diuitijs aduersariozuz: ⁊ ideo dicitur hic: q ¶ Reuertentibus de bello ⁊ non bellantibus. quia illam victoriam non fecit dominus per homines sz per angelum. r ¶ Verum ⁊c. Hic premisso beneficio denunciatur interitus ratione ingratitudinis: ⁊ primo ponitur interitus duarum tribuum factus per chaldeos: secundo per romanos: ibi Propter hoc audite. Prima in duas: quia primo prophera describit eorum culpam: secundo debitam penam: ibi Et erit. Circa primū dicitur: r ¶ Verum hi. i. illi de duab⁹ tribub⁹. s ¶ Pre vino nescierūt: q: exposuerunt se epulis ⁊ potibus ⁊ alijs malis ⁊ cito dei beneficiū oblīti fuerunt: ideo subditur: t ¶ Sacerdos ⁊ prophera. qui deberent alios de dei benefijs instruere ⁊ ad dei laudem inuitare. v ¶ Nescierunt pre ebrietate. Et loquitur hic Esaias de prophetis falsis. x ¶ Absorpti sunt a vino ⁊c. inculcatio est verborum idem significantium ad ostendendum magnitudinem excessus eorum in talibus.

y ¶ Nescierunt videntē. i. verū prophetam fm q⁹ dicitur primo Reg. nono: Qui enim hodie dicitur propheta oliz appellabatur videns. Sacerdotes enim mali ⁊ prophete falsi veros prophetas domini contemnebant: ideo subdit: z ¶ Ignorauerunt iudicium. qz nolebant dirigi per verba sanctoruz prophetarū. ⁊ ¶ Omnes eniz mense ⁊c. Jex nimio epulationis ⁊ potationis excessu. a ¶ Ita vt nō esset locus vltra. s. mundus a talibus sordibus: ⁊ quia talis excessus causat cecitatem intellectus sic econtrario abstinētia clarificat: fm q⁹ dicitur Daniel primo de ipso ⁊ socijs eius qui fuerunt valde abstinentes: ⁊ idem dicitur: Pueris autem his dedit deus scientiam ⁊ disciplinam in omni verbo ⁊ in omni sapientia ⁊c. ideo subditur:

Et ⁊ uenietq pditi fuerāt ō tra assyriozꝫ: ⁊ q eiecti erant de tra egypti: ⁊ adorabūt dñz i mōte sancto in hierusalez

¶ Caplm. XXVIII.

Ve cōrone superbie: Jebrijs ephraim: et flori decidenti glie exultatōis eius: qui erāt in vertice vall⁹ piguissime Jerrātes a vino. Ecce valia⁹ ⁊ fortis dñs: sicut ipetus grādinis turbo cōfringēs: sicut impet⁹ aq̄ꝫ multaꝫ inūdātiū: ⁊ emissa rū sup trāz spaciosā. Pedibus ꝓculcabit corona superbie ebriozꝫ ephraiz. Et erit flos decidēs glie exultationis ei⁹ Jqui est sup verticem vall⁹ piguiū: quāsi tpaneuz antē maturitatē autūni: qō cuz aspexerit videēs: stati vt manu tenuerit J deuorabit illō. In die illa: erit dñs exercituū J coronā glie: et sertuz exultatiōis residuo populi sui: et spūs iudicij sedēti sp iudiciū: et fortitudo reuertentib⁹ ō bello ad pōtā. J Vex hi quoq; p vino nescierūt: ⁊ p ebrietate errauerūt. Sacerdos ⁊ ppha nescierunt p ebrietate: absorpti sūt a vino: errauerūt in ebrietate: J nescierunt videntem: ignorauerūt iudiciū. Omnes. n. mense replete sūt vomitu J sordiuq; ita vt nō essz loc⁹ vltra

b Quē docebit scientiaz .i. per sacrarū scripturaz studium. c Et quē intelligere cē].i. verba doctoz vel etiaz angeloz reuelantium: et respondit: d Ablactatos a lacte cē .i. segregatos a delectationibus carnalib' que sunt circa cibos z venerea: z qz detenti delectationib' carnalibus sunt ad hoc inepti: iō subditur: e Mā da remāda cē.]sic. n. loq̄bantur sacerdotes mali z prophete falsi deridendo verba prophetaz sanctoz: que non intelligebant sed falsa reputabant. Circa qō sciendū q' prophete nitebantur populū detrahere a malis aliquando comminando eis mala si in malis perseuerarēt: z tunc vtebantur verbo mādati sic supra ca°. v. Mandabo nubibus meis cē. z. xiij. Mādabo militie belli . aliquādo vero p'mittēdo bōa si a mal' desisterent: z tunc vtebatur verbo expectatiōis sicut habacuc. ij. Si morā fecerit expecta eū cē. z ideo sacerdotes mali z prophete falsi eos deridendo dicebant: Manda remanda expecta cē. Et subditur: f Modicū ibi. quasi dicant de p'minationib' eoz seu promissionibus modicū aut nihil vidim' ipletū. g In loquela. n. labij. In hebreo hē sic in balbuciēdo. balbuciens. n. satis mouet labia: sed tñ loquit male intelligibiliter. h Et in lingua altera. i. extranea. i Loquetur ad populuz istum: z ē sēsus: q' sicut loquela balbucientis z loquētis alicui i lingua sibi extranea: non ē sibi intelligibilis: sic verbū dñi p' pphetas loquentis non intelligebat' saltē quātū ad effectū a p'tē prozib' predictis. Et ponit exēplū: cū subdit: k Cui dixit. s. dñs. l Hec ē requies mea. i. ipletio mee voluntatis. m Reficite lassū. i. afflictis ipēdite opa mie. n Et hoc ē refrigeriū meū. sm illud matth. xxv. Qō vni ex minimis meis fecistis: mihi fecistis. o Et noluerūt audire. mihi obediendo: z sic factū est eis verbū dñi q̄si nō intelligibile. p Et erit. Hic p'dñi pōit pena debita ex dei iusticia p chaldeos inflicta. Circa qō sciēdū q' sedechias rebellauit regi babylonis ex p'fidentia adiutoriū p regē egypti: z iō veniēte rege babylonis cū milit pluries ad regē egypti ad hūdū auxiliū: z ille pluries p'milit z de ira sua exiuit ad hoc agēdū q̄z nō pfecit: qz redijt i egyptū: vt hī Hiere. xxxvij. z sic sedechias fuit defraudat' a suis petitionib' z p'missis regis egypti: z hoc sibi ip'opat' h: sic ipse z sui ip'operabāt. phis dñi q' verba eoz nō haberēt effectū vt p'dictū ē. z h° ē qō dī h: p Et erit eis verbū dñi. eos deridēdo. q Manda remanda. regem egypti p' succursu habendo. r Expecta reexpecta. eius aduentum: sicut dixit p'mittēdo. s Modicū ibi modicū ibi. i. nullus remediū hēbis ab eo: iō subditur: t Ut vadāt. i rebellioe sua p'cedēdo. v Et cadāt retrorsū. tāquā victi . r Et p'eāt fame z gladio . quātū ad mortuos. y Et illaqent z capiant. quātū ad ceteros in captiuitatē babylonicā in vinculis deductos. z Propter hoc. Hic p'nter ꝺ illusores veritatis p'dicit afflictiō p romāos. Circa qō sciēdū q' illa afflictio fuit q̄dā figuratio iudicij finalis: p'pi qō apostoli simul q̄sierūt de tpe vtriusq:

Matth. xxiiij. Dic nobis qñ hec erunt. s. destructio ciuitatis z tēpli: z quod signuz aduentus tui z p'sūmationis seculi: z christus ad vtrūq; sil' respondit: Matth. .xxiiij. z Marci. xiij. z Luc. xxj. Et iō p'io ponit hic afflictionē p'mā: z' secundam: ibi Et nunc. Circa p'muz sciendu q' prima afflictio facta ē p' pter malicia iudeoz cōtra christū vt habetur manifeste Luce. xix. Et ideo hic p'io ponitur contra christuz iudeoruz malignitas: secundo ipsius christi firma stabilitas: ibi Iccirco. tertio pene iudeoruz acerbitas: ibi Et pona. Circa p'muz dicit: z Propē hoc. i. propter destructionē ciuitatis p chaldeos q̄ contigit p'opter illusores p'phetarū: vt dictū est.

Quē docebit sciētiā: et quē intelligere faciet auditum?] Ablactatos a lacte: aul'sos ab vberib': qz māda remāda: mānda remanda: expecta reexpecta: expecta reexpecta:]modicuz ibi: modicuz ibi. In loquela. n. labij et lingua alia loquet ad populū istū: cui dixit: Hec est requies mea: reficite lassū: et hoc ē refrigeriū meū: et noluerūt audire. Et erit eis verbuz dñi: mānda remanda: manda remanda: expecta reexpecta: expecta reexpecta: modicū ibi: modicū ibi: ut vadant et cadāt retrorsuz: et p'eranť et illaq̄ent z capiantur. Propter hoc audite verbuz dñi viri illusores: qui dñami super populz meū q ē i hierlm.] Dixistis enī: Percussim' fed' cū morte: z cuz inferno feci m' pactum. Flagellū inundās cum trāsierit:] non veniet super nos: quia posuimus mendacium spem nostram: z mendacio p'tecti sumus. Iccirco hec dicit dom's deus: Ecce ego reexpecta: modicū ibi: modicū ibi: ut vadant et cadāt retrorsuz: et p'eranť et illaq̄ent z capiantur. Propter hoc audite verbuz dñi viri illusores: qui dñami super populz meū q ē i hierlm.] Dixistis enī: Percussim' fed' cū morte: z cuz inferno feci m' pactum. Flagellū inundās cum trāsierit:] non veniet super nos: quia posuimus mendacium spem nostram: z mendacio p'tecti sumus. Iccirco hec dicit dom's deus: Ecce ego

a Audite verbuz domini veri illusores. s. veritatis: quales fuerūt sacerdotes z legis doctores tempore christi: propter qō dixit eis matth. xv. Irritum fecistis mandatū domini p'opter traditionem vestram. doctrinam etiam christi veriſſimam illudebant. b Qui dominamini cē.] tunc enim sacerdotes z scribe regebant populum.

c Dixistis. n. i. facto ostendistis. d Percussimus fedus cum morte cē. Ille eni qui habet fedus vel pactū cum alio non timet ab eo. Est igitur sensus: Vos ostendistis per facta q' non timeretis mortem nature nec gehenne: qz ita obstinate persecuti sunt christum innocentez vsq; ad mortē: ac si nullam penam timerent inde se qui in presenti vel i futuro: ideo subditur: e Flagellum inundans cē.] super alios: z intelligitur hic flagellum inundans: exercitus romanorum qui afflixit totuz mundū. f Non veniet super nos. destruēdo nos z captiuando. g Quia posuimus mendacium spē nostram cē. ad hoc enim procurauerūt mortez christi vt euaderent flagellum exercitus romani: vt habetur Johānis .xj. Si dimittimus cum sic oēs credent in eū z venient romani z tollent nostrum locum z gentez: hāc autē mortē procurauerūt per mendacia: accusātes eū coram pilato: eo q' p'hibebat tributa dari cesari: z q' volebat se facē regē: vt hī Luc. xxiij. Sciebāt ā ista cē falsa: qz responderat eis ꝺ̄ius: Matth. xxij. Reddite q̄ sūt cesaris cesari cē. z q' fugerat populuz q̄ volebat eū regē p'stituē: Joh. vj. h°. n. fuerat ita publicū: q' nō p'terat eos latē: z sic p talia mendacia procurando mortē christi credebāt euadere insultus romanoz: p hoc tñ accidit eis ꝺ̄ius: vt p'dictū ē. h Iccirco. Hic pōit p'dñi ipsius christi stabilitas: qz p afflictiōez z mortē a iudeis sibi procurata peruenit ad stabilitatē immortalitatis corporis: et hoc ē qō dī h: h Iccirco. i. propter nequitiā iudeorū p'dictā. i Hec dicit dñs deus. cui' verbū nō p'terit cassari. k Ecce ego. verbū illud ē patris ō filio vel toti' trinitatis de hoie christo. Secūdū. n. oēs expositores hebraicos z latinos scriptura hec loquitur de christo.

mittã in fundamẽtis syon lãpidẽ: lãpidez, pbatũ: ãgularẽ: prẽcioſuz: in fundãmẽto fũdatũ. Qui crediderit: nõn feſtinet. ſEt põnã i põdere iudiciuz: ⁊ iuſticiaz in menſura. Et ſubuẽtet grã do ſpẽz mendacij: ẽt ptecti onẽ. Aq̃ũe ũndabũt: ẽt delebit fedus veſtrũ cũ morte: ẽt pactũ veſtrũ cũ iſerno non ſtabit.] Flagellũ inundãs cũz tranſierit: ẽritis ei i ꝯculcationez. Quãcũnqz p̃trãſierit tollet vos: qm̃ mane diluculo ptrãſibit i die ⁊ i nocte: ẽt tm̃mõ ſola vexatio itellectũ dabit auditui.]

k Mittã in fundamentis ſyon .i. eccleſie militantis que fundata fuit in ſyon per predicationẽ chriſti: q: plures in tẽplo exiſtente in monte ſyon predicauit: ⁊ q: in monte ſyon ſuã reſurrectionẽ diſcipulis manifeſtauit: ⁊ ibidẽ ſup apoſtolos ſpiritũſactũ in ſigno viſibili miſit. l Lapidẽ. i. chriſtũ: qui dicit lapis Dan. ij. Lapis q̃ percuſſerat ſtatuã factus eſt mõs magn⁹. m Lapidẽ, pbatũ. multis percuſſionib⁹ in ſua paſſione: ⁊ approbatũ a deo patre: ⁊ quod h⁹ intelligat de chriſto ad litterã etiã ſm iudeos p̃z per tranſlationẽ chaldaicã q̃ ſic habz: Ecce ego ſtatuẽs in ſyon regez meſſiã: regez potẽtem angularẽ: q: ex iudeis ⁊ gẽtibus tãquã ex duob⁹ parietibus ſimul iũctis fecit vnaz eccleſiam: ſm q⁹ dicit Job .x. Alias oues hẽo q̃ ñ ſt ex h⁹ ouili: ⁊ illas oz me adducẽ: ⁊ fiet vnũ ouile ⁊ vn⁹ paſtor. n Precioſũ .hũanitas. n. chriſti ex ꝯiunctione ad deitatẽ hz q̃dãmõ ĩfinitũ valorẽ. o Jn fũdamẽto fũdatũ. hoc dĩ q: aplĩ aliq̃n dicũtur eccleſie fundamẽta: Apoc. xxj. Murus ciuitatis hñs fũdamẽta duodeciz: tñ hoc eis ſolũ ꝯuenit inquantũ inniti tunt ipſi chriſto. p Qui crediderit ẽ.] h⁹ põt referri ad dictũ Eſa. ⁊ ſic ẽ ſenſus. p Qui crediderit. mihi õnũciãti aduẽtũ chriſti ꝑmũ. q Nõ feſtinet. ſic itelligendo verbuz meũ: q⁹ chriſt⁹ ſtatiz ſit venturus: q: adhuc eſt longuz tẽpus: a tpe. n. eſaie vſq; ad tẽpus chriſti fluxerunt anni quingenti vel circiter. Alio⁹ poteſt referri ad ipſũ chriſtum. Et ſic eſt ſenſus. Qui crediderit. ſ. doctrine chriſti: quia pluries locutus fuit de aduentu ſuo ad iudicium: vt patet ex predictis. Non feſtinet. imo expectet patienter tẽpus a deo determinatum: vnde ⁊ apoſtolis querentibus de tẽpore huius aduẽtus: Actuũ primo reſpondit: Non eſt veſtruz noſſe tempora vel momenta ẽ. r Et ponam. Dic ꝯſequenter deſcribitur pene iudeorum acerbitas: ꝑo morte chriſti nequiter procurata: cum dicitur: r Et ponaz in põdere iudicium ẽ. i. puniam eos ſm demerita. s Et ſubuertet grando. i. exercitus romanorum cuz magno ſtrepitu veniens ad modũ grandinis deſcendentis. t Spem mendacij. quia ſperabant euadere inſultum exercitus romani mendaciter procurãdo mortem chriſti vt predictum eſt. v Et protectionem. ex hoc mendacio ſperatam. x Aque. ſ. tribulationuz. y Jnundabunt. i. ſimpliciter auferent: ſicut aque inundantes rapiunt que inueniunt: ideo ſubditur: z Et delebitur fedus veſtrum cum morte: quia vos inuadet ineuitabiliter: a principio enim obſidionis per romanos fuerunt occiſi decies centum milia mortuorum: vt dictum eſt ſupra. a Et pactum veſtrum ẽ.] quia obſtinati in ſua infidelitate detracti fuerunt ſm animas ad penam gehenne. b Flagellum inundans .i. exercitus romanorum valde potens. c Cuz trãſierit. ad terram veſtraz. d Eritis in ꝯculcationem. quantum ad mortuos. e Quãdocũqz pertrãſierit tollet vos. quã tũ ad captiuos. f Quoniã mane diluculo ẽ. i. quocũqz tẽpore vel hora venerit contiget vobis ſine dilatione iſta miſeria. g Et tantum modo ẽ.] predixit enim chriſtus hãc deſtructionẽ pluries: vt patet in euangeliis: ſz noluerunt credere do nec ſenſerunt per experiẽtiam. h Coanguſtatũ eſt eniz ſtratũ. i. coz humanũ nõ poteſt capere ſimul ô uz ⁊ diaboluz: ſed ſuſcepto diabolo p peccatũ exit de⁹: ⁊ ecõuerſo ſuſcepto deo exit diabol⁹. i Et palliuz breue. ſ. amoris. k Utrũqz operire nõ poteſt. q: diabol⁹ nõ poteſt operiri pallio charitatis: nec deus pallio amoris male inflãmãtis: ⁊ quia iudei a ſe ejecerant deum humanatum: ⁊ per conſequens receperant diabolũ in dominũ. Ex quo merito debebat ſequi dicta punitio. l Sicut. n. in monte diuiſionum ẽ. Dic tanguntur breuiter due hiſtorie. Prima habetur ſecundo Reg⁹. quinto: vbi dicitur q⁹ virtute diuina philiſtei venientes contra dauid fuerunt debellati: ⁊ fugerũt relinquẽtes idola ſua: ⁊ tunc dixit dauid: Diuiſit dom⁹ inimicos meos ſicut diuiduntur aque. ⁊ propter hoc vocatus eſt locus ille baalpharaſim: ideſt campus diuiſionum ſm hebreos. Secunda hiſtoria habetur Joſue decimo: vbi dixit Joſue: Sol ne mouearis contra gabaon: ⁊ ſic ſtetit ſol immobilis donec fuerunt eius aduerſarij totaliter debellati. Eſt ergo ſenſus: q⁹ ſicut tunc dominus oſtendit iram ſuam tempore dauid contra philiſteos: ⁊ tempore Joſue contra chananeos: ſic oſtendit iram ſuam contra illuſores veritatis predictos: ideo ſubditur: m Ut faciat opus ſuum. ideſt vindictam de peccatoribus: q: tamen punire non eſt ſibi proprium: ſed magis miſereri ⁊ parcere: ſm q⁹ dicit Eccleſia: Deus cui proprium eſt ſemper miſereri ⁊ parcere. punire autem conuenit ei per accidens. ſ. propter hominum maliciam: ideo ſubditur: n Alienum enim eſt opus ẽ. quaſi diceret opus puniendi nõ ineſt ei ex ſua cõditione: ſed ex malorz trãſgreſſione. o Et nũc. Dic ꝯſequenter agit de punitione q̃ erit in finali iudicio: cũ dicit: o Et nũc. i. poſt deſtructionẽ ciuitatis p romanos. p Nolite illudere. veritatem euangelice ꝓdicationis. q Ne forte ẽ.] pena irremediabili i iudicio finali: ió ſubdit: r Cõſũmationẽ. n. ſ. mundi. ⁊ abbreuiationez. i. infra breue tempus reſpectu eternitatis. s Audiui a dño. qui ẽ regula veritatis. t Sup vniuerſam terrã. malos generaliter puniendo pena irremediabili: ⁊ bonos premiando gloria interminabili. v Auribus percipite ẽ. i. attendite diligenter iſta: ⁊ ponit exemplũ ad hoc ſẽſibile: et primo quãtum ad premiationez bonorum dicẽs: x Nũquid tota die, ideſt ſingulis diebus continue. y Arabit arans.

vt serat semen suum in agro. z ¶ Proscindet. cum aratro vel ligone. a ¶ Et sarciet. i. purgabit a sentibus ꝛ herbis nociuis. quasi diceret non: iō subdit: b ¶ Nonne cū adeq̄ uerit faciemus. i. superficiez terre pfecte dispositurit ad recipiendū semina. c ¶ Secret gith. fm glosā genus ē legumis cymino sile. d ¶ Et ponet triticū. i. ponet semia ordinate fz variam dispositionē terre cuius vna pars est apta vni semini: altera alteri. Per hoc intelligitur q̄ christus qui est agricola agri sui: qui ē ecclesia peracto finali iudicio ponet electos suos in distinctis mansionibus glorie: fm varia eoꝝ merita: ꝓpter quod dicit Joh. xiij. In domo patris mei multe mansiones sunt. e ¶ Nō. n. in serris ꝛc: Hic ponit exemplum de punitione malorꝝ: q̄ terrenasce tia collecta non similiter triturant: seu excutiuntur vnisoꝛmiter: sed aliqua cū leuioꝛi instrumento: vtpote cuꝝ virga: vt cyminuꝝ ꝛ similia. Alia aūt triturant cuꝝ instrumentis ferreis ꝛ ponderosis. Similiter i finali iudicio vbi erit vniuersalis peccatorꝝ collectio: nō oēs vnisoꝛmiter punientur sed aliqui grauius: ꝛ alij minus grauiter fm eoꝝ demerita: ꝛ fm hoc intelligitur ista parabola: nec mirandū q̄ p eadē semina intelligāt iusti premiandi: ꝛ peccatores puniēdi: q̄ hoc est ꝓpter identitatē nature in ipsis: sed est varietas i meritis ꝛ demeritis. ¶ Panis autez ꝓminuetur. i. triticū vnde fit panis quod ꝓminuitur inter molas. g ¶ Verum non in perpetuū ꝛc. ¶ hoc refert ad penas temporales quibus deus secundum ordinē sapientie sue aliq̄n punit peccatores ad correctionē eoꝝ: vel ad terroꝛē alioꝝ: ꝛ talis punitio cessabit in iudicio: ꝛ succedet pena eterna: qm̄ deus cōmittet executioni demonuꝝ quibus erunt subiecti in pena: qui ante fuerant eis subiecti in culpa. h ¶ Et hoc a dño deo exercituū exiuit. tāq̄ verbū irretractabile. i ¶ Vt mirabile faceret consiliuꝝ suū. q̄ nullus scit i qua parte sit futurus. s. premū vel pene finalis. k ¶ Et magnificaret iusticiaꝝ. quia finale iudicium omnibus apparebit iustum.

¶ In capitulo. xxviij°. vbi dicitur in postilla: Qui credide rit non festinet. ¶ Additio prima.

Vbi dicitur in translatione nostra: non festinet. in hebreo hꝫ quoddā verbū quod significat indifferēter: non festinet vel nō festinabit: ꝛ in secundo signi ficato est sensus: Qui q̄ crediderit doctrine christi de quo hic loquitur non festinabit ad credendum: eo q̄ doctrina christi maxime ē supra sensū hoīs: vnde ꝛ discipuli christi q̄ ei⁹ doctrinā ꝓtinue audierūt ꝛ eius miracula viderunt non tñ festinauerunt credere: vnde eis dicitur etiaꝝ post resurrectionē: O tardi coꝛde ad credendum. ¶ In eodē ca. vbi dicitur in postilla: Sicut. n. i mōte diuisionū. ¶ Additio secūda.

Ad vlterioꝛez declarationem huius quod dicit hic: Sicut. n. in mote diuisionū vsq̄ ad finē ca. ꝓsiderādū q̄ he due histoꝛie q̄ hic tanguntur. s. de monte diuisionis ꝛ de valle gabaon: videt ꝓprie referende ad duos aduentus christi in quoꝝ vtroq̄ iudiciū mundi ꝓsiderat. Nā i ꝑmo fuit iudiciū discretōis seu separatiōis: fm quod separati fuerūt credentes ab infidelib⁹: de q̄ iudicio Joh. xij. Nūc iudiciū ē mūdi. ꝛ ad h⁹ iudiciū refert q̄ dī h: Sicut in mōte diuisionū stabit dñs. i. in iudicio discretiōis seu separatiōis. In 2° vero aduētu erit vniuersale iudiciū i valle iosaphat in quo iudicio finali reprobi punietur. Ad q̄ iudiciuꝝ refert illud q̄ h dī: Sicut i valle q̄ ē in gabaon ira scit: q̄ in eodē iudicio sol iusticie stās ad iudicādū ꝫ dānatos irascet. s. signa ire oñden⁹: ꝛ q̄ i prio aduentu op⁹ redēptionis humani generis expleuit p passionē quam sustinuit q̄ nō cōueniebat ei⁹ deitati: iō subdit: Vt faciat opus suū: alienū ē opus eius. vbi glosa: ꝛ est greg⁹. In mundū venit vt faciat opus suuꝝ. s. redimet gen⁹ hūanū: fz ab ipso alienū ē opus ei⁹ nō. n. ꝓuenit deitati ꝓpui: flagellari: crucifigi. hec in glosa. Et notādū q̄ iste modus exponēdi h⁹ q̄ dī: Alienū ē opus ei⁹ ꝛc. vi. verioꝛ q̄ dicere q̄ punire nō est ꝓpriū deo: fz magis parcere ꝛ misereri: put in postilla: tū q̄ licet verū ē q̄ deo ꝓpriū ē misereri inquantū ad ipsū ꝓprie ptinet reuelare defect⁹ alioꝝ: nō tñ videt ꝓcedendū q̄ opus puniendi peccatores est alienum a deo: cum hoc opus pertineat ad veritatē iusticie q̄ deo maxime ꝓpetit: vt sacra scriptura in quā plurimis locis testat: tū q̄ opus puniendi transgressoꝛes ē bonū simplicit: licet fm quid. s. respectu puniti habeat rationez mali. s. pene. Cōstat aūt q̄ oē opus bonū deo maxime ꝓpetit: ꝛ sic pz q̄ punire delinquentes fm ordinē diuine iusticie nō ē dicēdū eē alienū opus a deo licet misereri sit deo maxime ꝓpriū. In 2° vero aduentu q̄ iudiciuꝝ vniuersale cōpetit christo etiā fm q̄ hō: Vñ Joh. v potestatē dedit ei iudiciū facere q̄ filius hominis ē. q̄ quidez potestas etiā se extendit ad angelos: Vñ apostolus ꝓria Cozi. vj. Nescitis qm̄ angelos iudicabim⁹. s. auctoꝛitate christi: iō sequit: Vt opet opus suuꝝ: pegrinū ē op⁹ eius. Nā sicut alienū ē. i. nō aduenies deitati: flagellari: ꝛ crucifigi: ita pegrinū ē humanitati oēs hoies ꝛ angelos iudicare nisi ex vnione ad verbū ꝛ alijs gratijs i christo singularibus hec ei ꝓpetebāt: ꝛ q̄ ista sic sūt alta supra sensū hoīuꝝ: vt in infidelib⁹ lumine fidei carentib⁹ q̄nq̄ ludibria videāt: iō subdit: Et nūc nolite illudere ne forte ꝓstringant vincula vestra: ꝓsumationē. n. ꝛ abbreuiatōm audiui a dño. q. diceret ꝓpi tales illusiones ordinata est a deo ꝓsūmatio abbreuiata: q̄ intelligit de captiuitate babylōica vel romana: ꝛ q̄ ad credēda illa q̄ dixerat de christo eē aliena ꝛ pegrina vident reqri dispositiones hūane ꝛ diuina auxilia: iō sb̄dit: Aurib⁹ pcipite ꝛc. Nūq̄d tota die arabit arā⁹ ꝛc. q̄ q̄dē exemplū n vī referendū ad finalē premiationē bonoꝝ: tū q̄ i futura remuneratiōe valde ꝑpꝛie electi dicerent poni vt semina. Semina. n. i scriptura dicunt eē in hac vita: vt cū dī i ꝑs. Eūtes ibāt ꝛ flebāt mittētes semina sua. Fructus vero seminū ꝓprie dicūt eē in vita alia i q̄ manipuli reꝝ semiataꝝ portāt: vñ dicit: Veniētes veniēt cū exultatiōe portātes māipulos suos. tū q̄ h dicit ꝓpha: Et pōet triticū p ordinē ꝛ hordeū ꝛc. statiz sb̄iungit: Et erudiet illū deus suus in iudicio docebit illū. Cōstat aūt q̄ in finali statu beatoꝝ cessat eruditio ꝛ doctrina: q̄ tūc oēs electi erūt pfecti ꝛ i dño docti: vt. ī. liij. caº. Et iō h⁹ exemplū vī potiº eē referendū ad illa que facit deus misericordit circa genus humanū: vt credāt q̄ ad salutē ptinēt: ꝛ bonū fructū afferāt

nuꝝ circuibit: fz i vga executiet gith: ꝛ cyminū i baculo: pānis aūt comminuet. Nec nō i pperuū triturās triturabit illuꝝ: ¶ neq̄ vexabit eū rota plaustri: nec vngulis suis cōminuet eū: et hoc a dño do exercituū exiuit vt mirabile faceret consiliū: et magnificāet iusticiā.

more boni agricole: qui multa ⁊ diuersa opera i agrū suū facit vt bene fructificet: vnde in hoc glosa sic dicit: Pius ⁊ misericors dominus genus humanū vt fructū boni operis afferat arat vt agricola: vomere predicationis prescindit: verbere tribulationis: nunc peste: nunc captiuitate corrigit: ⁊ hoc ē qō dicit: Nunqd tota die. hec in glosa. Ubi notandū q i hoc qō dicitur: Nunqd tota die: fm expositionez q̄ ē valde ꝓpa. ꝓpha mouet auditores quos añ ad attētionē excitauerat supra dicēs: Auribꝰ ꝑcipe ⁊c. vt estimēt: q sic agricola nō tota die arat: sic deꝰ non semper faciet dispositiones istas: sed tantum vsq; ad tempus futurum ex qua consideratione auditores discreti ad penitentiaz reuocātur: quod autē sequitur in littera: Non.n. in serris triturabitur gith ⁊c. referendū videt ad diuersum modum mortis electorū. Posset.n. aliquis querere: exquo oēs iusti cum de hac vita transeunt sunt in statu gratie: ꝑ quam vitam merentur: quare aliqui moriuntur in maximis tormentis ⁊ alij leuiter hanc vitam transeunt. Ad qō respondendum ꝑ exemplum de collectione fructuum diuersorum: quorum aliqui cum duritia ⁊ asperitate colliguntur sicut bladum de q̄ fit panis. Alij vero leuiꝰ p leues excussiones virge vel baculi: ⁊ hoc est quod dī: Nō enim in serris triturabitur gith: nec rota plaustri super cyminū circūibit: supple sicut super bladum: sed i virga excutiet gith ⁊ cyminum in baculo. s. leuiter. panis aūt ꝓminuet. s. serris ⁊ plaustris ꝓout in glosa. Sed possz quis dicere: q licet res que deducit i exemplum sit vera: tamen ad propositum non videt pertinere: eo q videtur iusticie dei eē ipsonum: q in his qui in statu gratie exeūt de hac vita: tanta inueniatur diuersitas in ipso modo mortis. Ad quod dupliciter respōdet. Primo dicēdo: Ueruntamen non in perpetuū triturās triturabit. quasi diceret momētanea sunt ista tormenta respectu perpetue premiationis: in qua omnia reducentur ad verā iusticiaz. Secūdo respondet sic: Et hoc a domino deo exercituum exibit vt mirabile faceret consilium ⁊ magnificaret iusticiaz: quasi diceret fm consilium diuinum mirabile ista exeunt: vt magnificet iusticiā: glosa interlinearis fm quā plus exigit ab eis qui plura acceperūt.

Replica.

In capitulo. xxviij°. circa illum passum: Alienum opus est: postillator dicit q per hoc intelligit opus iusticie dei quod est alienum inquantum alienum distinguitur contra propium. Iccirco sicut deo propium est misereri: ita punire. Dicitur hic deo alienum quia etiam punit citra condignum. Burgenſ instat rationibus que ex dicto postillatoris sunt solute Nā cum dicit: iusticiā ⁊ veritatem fm quam punitur iniquus bonum simpliciter ⁊c. Non negat postillator: sed loquitur soluz fm comparationē propij vt distinguitur contra alienum qui sunt modi dicendi. Dicitur ergo q fm esse iusticia et veritas ⁊ misericordia sunt vnum in deo ⁊ eque propria fm esse: sed non fm dici. Argumentum igitur quod facit Burgenſ contra postill. ⁊ sanctum thomam optime reducitur cōtra expositionem burgenſ quam dicit veriorem quāuis incontinuam. Exponit enim Burgenſ illum passum de opere redemptionis dicens: Id opus deo esse alienum: naz nō cōuenit deitati: ꝓpui: flagellari: crucifigi: tūc arguit sic: Ita vere ⁊ catholice dicimus deum consputum: flagellatum: ⁊ crucifixum: sicut de virgine natū: ⁊ neutrum est alienū: nisi vt distinguitur contra propium idcoma. Communicatione enim idcomatum ita verum est deum conspui sicut a puero fm damasc. stellas creari. Et mirandū q tam solubili ratione burgenſ. contra suum magistrum sanctum thomam laborat: quem tamen pre cunctis colere consueuit. Burgē. etiaz notat postillatorem exponentem seminationem pro retributione finali. Burgenſ enim vult q semen serendo vt faciat fructum pertinet ad presentem vitam non futuram: ⁊ maxime quia de significato per semen sequitur: Erudiet illum deus ⁊ docebit illum. nam eruditio ⁊ doctrina prout ipse vult cessabūt pro futura vita: quando omnes erunt perfecti. Sed ⁊ illud videtur improprie appropriari presenti statui: nam si modi seminandi ⁊ plantandi propter fructum qui venit a fruitione habent aliquam appropriationem ad statum vie in quo est fructus ⁊ fruitio iperfecta: multo maiorem habent appropriationem ad statum glorie in quo ē fructus ⁊ fruitio perfectissima: ⁊ si christus seminat iustos in terra morientium: propriissime eos plantat ⁊ seminat in terra viuentium. Et saluo iudicio meliori minus erudite videtur dictum in vita beata eruditionem ⁊ doctrinaz cessare: quia sic dicēs dstruit actus hierarchicos: qui actus nō distrahunt a perfectione vt dicit beatus dionysius de celesti hierarchia: nec dicit imperfectionez in vita beata accipere doctrinam sicut nec esse: ideo sicut christus accepit a patre esse ita ⁊ doctrinam: ⁊ in hoc sensu dixit Johannis. viij. Mea doctrina non ē mea fz exponē. b. Phil. ab hoc loco vsq; ad ca. xliij. mlta dic burgē. q ñ si ꝓria postill. nisi fz alia applicationē q̄ vt deū ē supra nō variat catholicā veritatez.

Ue ariel. Dic ꝓñt loq̄t ꝓpha ꝺ illusores [a] .XXIX. vitatis generalr. Et diuidit i duas ptes: q: primo declarat suū propositū: ⁊ 2° remouet dubiū: ibi Propter hoc. Prima adhuc in duas: q: primo populo ꝓminat. secūdo ipsū aliqualiter ꝓsolat more sam[illegible]tani post vinum mordicatiuum infundens oleū lenitiuū: Secunda ibi Et erit. Circa primū dicit. a [a] Ue ariel. ⁊ q[illegible]p ariel itelligatur ostendit: cū dicit: b [b] Ariel ciuitas [illegible]ierusalē quā expugnauit in principio regni sui iude ejciens iebuceos. ij. Regl. .v. c [c] Additus est annus ad annum. quasi diceret appropinquat finis durationis hierusalem: quia caldei destruxerunt eam tempore sedechie regis. d [d] Solennitates euolute sunt. q: destructo templo per chaldeos cessaucrūt: vñ in hebreo hī: Precise sūt. Et loquit propheta de futuro p modū preteriti: ꝓpter qō subdit: e [e] Et circūuallabo ariel. i. hierusalē que a chaldeis fuit obsessa in circuitu. 4° Reg. .vlti. f [f] Et erit tristis ⁊ merēs. ex fame ⁊ gladio superueniēte. g [g] Et erit mihi. s. hierlm. h [h] Quasi ariel. hꝰ dī ad exprimēdū q̄re hierlm vocat ariel in loco isto. Ariel. n. fz heb. significat altare holocaustoꝝ Et hꝰ ēt hī Ezechielis xliij. p hꝰ aūt q: dī de hierlm: Erit mihi q̄si ariel. intelligit q sic altare holocaustoꝝ erat aptū ⁊ circūdatū carnibꝰ animaliū imolatoꝝ: q: vna pꝫ pōebat sup altare ibi cremāda: alie aūt ptes dimittebāt circa altare distribuēde sacerdotibꝰ ⁊ leuitis ministrātibꝰ ⁊ aliq̄ etiā offerētibꝰ. s. ō hostijs pacificis: sic i destructōe hierlm p chaldeos ciuitas fuit plēa cadaueribus mortuoꝝ int[illegible] ⁊ circa. et sic exponit Ra. sa. i [i] Et circūdabo. q. sperā ⁊c. Reuertit ꝓpha ad describēdū obsidiōis modū: q: sic fuit obsessa a chaldeis q: null[illegible] potat egredi ad fugiēdū: nec aliquis exterioꝝ intrare ad ciuitatis auxilium.

tes euolute sunt. Et circūuallabo ariel: et erit tristis ⁊ merens: et erit mihi q̄si Ariel. Et circūdabo

k Et iacia ꝛc̃].ſ.terrã lapides ꝛ ligna ad implẽdũ foſſata. l Et mũimẽta ponã.i.machias ad deſtruendũ muros. m Humiliaberis.deiecta a regno. n De terra loq̃ris ꝛc̃.qz vulnerati ad terrã cadentes gemitus emittebant. o Et erit q̃ſi ꝛc̃.] Vox .n.exq̃ſita p artẽ phitonicã ẽ vox mortuoꝝ: vel potius demonũ ad ſimilitudinez mortuoꝝ apparẽtiuz ꝛ loquentiũ: vt dictũ fuit ꝓmo Regũ. .xxviij.ꝛ per hoc dat itelligere populi mortalitatẽ: ita q̃ non audiretur vltra vox eiꝰ niſi per modum phitonicũ. p Et erit. Hic ꝓſequenter ꝓphetа populum regni iude aliqualiter ꝓſolat: denunciando babylonioꝝ deſtructionem: qui quãuis ſm ordinez diuine iuſticie hieruſalem deſtruxerint magis virtute diuina q̃ humana: tamen hꝰ iniqua volũtate fecerunt: ꝛ factum illud proprie virtuti attribuerunt: ꝓpter quod poſtea p perſas ꝛ medos etiã deleti fuerũt: ꝛ hoc eſt quod dicit: q̃ſi ſperam in circuitu tuo ẽt iaciã cõtra te aggerẽ: Ẽt munimẽta ponã in obſidionẽ tuã. Humiliaberis: dẽ terra loqueris: ꝛ de humo audiet eloquiũ tuũ. Et erit q̃ſi phitõis ò tra vox tua: ꝛ ò humo eloquiũ tuũ mu ſitabit. Et erit ſicut puluis tenuis: multitudo vẽtilãtiũ te: ꝛ ſicẽ fauilla ptrãſiẽs mꝫ titudo eoꝝ cõtra te ꝑualuerunt. Eritq; repẽte ꝓſeſti a dño exercituũ: viſitabit i tonitruo: ꝛ ꝓmotiõe tre: ꝛ voce magna turbis ꝛ tẽpeſtatis: ẽt flãma ignis deuorãtis. Et erit ſicut ſõniũ vi ſiõis nocturne multitudo oĩuz gentiuz q̃ dimicauerũt cõtra ariel: ꝛ oẽs q militauerunt ꝛ obſederũt ꝛ ꝑualuerunt aduerſus eã. Et ſicut ſõniat eſuriens ꝛ comedit: cũ autẽ fuerit expgefactus vacua ẽ aia eius. Et ſicut ſõniat ſitiẽs ꝛ bibit: ꝛ poſtq̃z fuerit expergefactus laſſus adhuc ſitit: ꝛ aia eiꝰ vacua eſt: ſic erit multitudo oĩum gentiuz q̃ dimicauerũt cõtra mõtẽ ſyon. Obſtupẽſcite ꝛ admirami: Fluctuate ꝛ uacillate: inebriami ẽt nõ a vino: mouemi ẽt nõ in ebrietate: q̃oniam miſcuit vobis dñs ſpirituz ſoporis. Claudet oculos veſtros: ꝓphetas ẽt principes veſtros: q uidẽt uiſiões opiet Et erit vobis uiſio oĩuz ſi cũt verba libri ſignati Qũe cũ ꝺederit ſcienti lras: dicẽt lege iſtũ: ꝛ rñdebit: nõ poſſũ: ſignatus ẽ eni. Et ꝺabit liber nẽſciẽti lras: diceẽtq; ei: lege: ꝛ rñdebit: neſcio lras. ẽt dixit dñs: ẽo q̃ appropinquat ore ſuo: ꝛ labijs ſuis glorificant me: cor autẽ ſuum longe facit a me: ꝛ timor eius in me ꝛ mandatum hominum ꝛ doctrina: ecce ego addam ut ultra admirabile ſit populus iſte admirabile ꝛ mirabile: ꝛ peribit ſapientia ſapientium eius: ꝛ prudentia prudentium eius abſcondetur. Vę qui altum cogitant a domino auertere conſilium eius: ꝛ erit opus eorum in tenebris: ꝛ dicunt quis videt nos ꝛ quis nouit nos. Peruerſa eſtis quaſi figulus lutum deputabitur: numquid dicit figmentum fingenti ſe non fecit me: ꝛ figulo ſuo non intelligit. Numquid adhuc modicum eſt valde pauxillum ꝛ conuertetur carmelus in ſaltum: ꝛ carmelus in ſaltum reputabitur. Et audient in die illa ſurdi verba libri: ꝛ de tenebris ꝛ caligine oculi cecorum videbunt. Et adiicient mites ut lętentur in domino: ꝛ pauperes hominum in ſancto iſrael exultabunt. Quia defecit fortis: ꝛ conſumptus eſt illuſor: ꝛ interfecti ſunt omnes qui vigilabant iniquitatem. Qui peccare faciebant homines in verbo: ꝛ inſidiantibus in porta arguentem ſupplantabant in vanum iuſtum. Propterea hec dicit dominus ad domum iacob qui redemit abraham: non modo confundetur iacob: nec modo facies eius erubeſcet. Sed cum videbit filios ſuos opus manuum mearum ſanctificantes nomen meum: ꝛ ſanctificabunt ſanctum iacob: ꝛ timorem dei iſrael glorificabunt. Et qui errant ſpiritu intelligent prudentiam: ꝛ murmurantes discent doctrinam.

ſed a ſtupore vos cõturbante. a Mouemini.ò vno ꝓpoſito ad aliud. b Et non inebrietate. ſed.ſ.ex perplexitate. c Quoniaz miſcuit vobis ꝛc̃].i.mortis q̃ ſopor nominatur: ꝛ iſte potus fuit eis ꝓpinatus a romanis: qui populũ in maxima multitudine occiderũt: ꝛ reſiduuz captiuauerunt: vt dictuz ẽ ſupra capitulo .xxvij. d Claudet. Hic conſequenter ponitur malorũ excecatio Et ꝓio quantum ad maiores: ſecũdo quãtum ad vulgares ibi Ue qui profũdi eſtis. Prima i duaſ: quia primo ponitur malorũ excecatio: ſecũdo excecatiõis ratõ: ibi Et dixit dñs: Circa primum dicitur: d Claudet oculos vẽros. .i.excecabit ſacerdotes ꝛ ſcribas: qui debent eoſ dirigere ſicut oculi cetera corpis mẽbra. Sciendum tamen q̃ deus nõ eſt cauſa excecationis directe: ſed indirecte inquantuz iuſte a malis ſubtrahit gratiam ſuaz mentis illuminatiuam. e Prophetas. imminente enim euerſiõe hieruſalẽ apparuerũt plura ſigna huius euerſionis: vt dicit ioſeph': q̃ tñ ꝓphete falſi interpretabant in ꝓtrariũ.ſ.in bonũ ciuitatis futuꝝ. f Et principes veſtros.qz decepti a talib' ꝓphetis rebellauerũt romanis. g Et erit ꝛc̃].ſ.ꝓphetaꝝ antiquoꝝ q̃ ꝓphetauerunt de aduẽtu chriſti: ꝛ de deſtructiõe ciuitatis ꝛ tẽpli propter eius mortem. h Sicut verba ꝛc̃.] qui non poteſt legi quandiu eſt ſigillatus: ideo ſubditur: i Quem cum dederint ſcienti litteras ꝛc̃. Hic eniz reſpondẽt iudei moderni. multi enim doctores eorum qui precefſerunt determinauerunt tẽpus aduentus meſſie: vnus ꝓ alium: ꝛ omnes defecerunt: quia tempora ab eis prefixa tranſierunt: ſm q̃ dicit Ra. Sa. ſuper Danielem: ꝛ cauſam huius defectus dicunt doctores moderni.ſ.quia ſermones prophetarum ſunt clauſi. k Et dabitur liber.ſ.apertus predicatione chriſti ꝛ apoſtolorum. l Neſcienti litteras ꝛc̃. qz quando ſimplicibus iudeorum fit mentio de aduẽtu chriſti pretерito: ꝛ de ſimilibus: dicunt ſe non eſſe peritos in lege: ſed magiſtri eorum ſcirent de talibus reſpondere: quorum erroꝛib' firmiſſime adherẽt. m Et dixit dñs. Hic ponit cauſa dicte excecationis.ſ.hypocriſis: ſiue ſimulata ſanctitas: q̃ ſm hieronymũ ẽ duplex iniq̃tas: ꝛ marie etiã vigebat i ſacerdotib' ſcribis ꝛ phariſeis tpe chriſti: vt patet ex decurſu euangelij: et hoc eſt qꝺ dr: a Eo q̃ appropinquat ꝛc̃.] falſe ſtimulãdo iuſticiã.

b Et timuerunt me mandato hominū ꝛc. ꝓpter qō christus ip̄operat eis Matth. xv. Irritū fecistis māda tū dei ꝓpter traditionē vestrā. c Jō ecce ego addā. ad cecitatē eoꝝ: ꝓpter qō subdit: d Peribit ār ꝛc. i. ab illis q̄ sunt in statu sapiētū sicut erant sacerdotes scribe ⁊ pharisei. e Ve qui profūdi. Hic ꝓnē pōit excecatō vulgariū. tpe. n. christi in iudeis erat vna secta saduceoꝝ q̄ negabāt spiritū ⁊ angelū: ⁊ p ꝓns resurrectionē futurā: Act. xxiij. ⁊ p ꝓns negabāt punitionem oēm post vitā istam: ⁊ ex hoc processit error in vulgaribus hominibus: q̄ deus nō intromitteret se de humanis actib' puniēdis: neq; agnoscerent: ⁊ h' ē quod dī: e Ve qui ꝓfundi ꝛc. Intrā tū fm estimationē vestrā: q̄ diuina scientia nō attingit ad ipsum. f Quorū sunt in tenebris opera ītantū q̄ sūt deo occulta fm errorē vestr̄: ⁊ absurditatē hāc arguit prophā dicens:

ꝓpiquat ꝓpls iste oꝛe suo: ⁊ labijs suis glorificat me: coꝛ aūt eius lōge est a me: ⁊t timuerunt me mandato hominū ⁊ doctrinis: iō ēcce ego addā: vt admiratiōnē faciā ꝓpl'o huic miraculo grandi ⁊ stupendo. Pe rībit. n. sapiētia a sapiētib'] ei' : ⁊ itellect' prudētiū eius abscōdet. Ve q̄ ꝓfūdi estis coꝛde:] vt a dño absconda tis ꝓsiliū: q̄uoꝝ sī i tenebris opa: ⁊ dicunt: Quis videt nos: ⁊ qs nouit nos? Per uersa est hec vestra cogitatio: q̄si si lutū ꝓtra figulum] cogitet: ⁊ dicat opus factori suo: nō feciſti me: ⁊ figmētū dicat fictoꝛi suo: nō intelligis. Nonne adhuc i modico ⁊ i brcui] conuertet liba nus in chermel: ⁊ chermel i saltū reputabit:] Et audient in die illa surdi verba libri: et de tenebris ⁊ de caligine] oculi cecoꝝ videbūt. Et addēt mites i dōmino leticiam: et paupes homies in sācto israel exultabunt: quoniam defecit q̄ prevalebat: cōsūmatus ē illusoꝛ: et succisi sī oēs q̄ vigilabāt sup iniquitatem:] q̄ peccare faciebāt hoies in verbo:] et arguētē in porta supplā tabāt:] et declinauerūt frustra a iusto.] Propter hoc hec dicit dñs ad domū iacob: qui redemit abraam. Non mō confūdet iacob: nec mō vult' ei' erubescet: sed cum viderit filios suos ōpa manuum meaꝝ: i mē dio sui sanctificātes nomē meū] et sācticabūt sanctū iacob: et deum israel predicabunt: et scient errantes spiritu intellectum: et mussitatores discent legem.

.xj. Discite a me quia mitis sum ꝛc. p In domino letiriam. de conuersione gentium ad fidem. a Et pauperes homines .i. paupertatem euangelicam sequentes: quia in primitiua ecclesia omnia erant fidelibus communa quasi renunciando ꝓpꝛietati: Act. iiij. b Quoniam defecit qui prevalebat. cetus sacerdotum scribarū ⁊ phariseorum: qui in destructione ciuitatis fuit occisus. c Consūmatus est illusoꝛ. illuserūt enim multipliciter doctrinam christi. d Et succisi sūt ꝛc.] qꝛ tota eoꝝ intentio versa erat ad auariciam ⁊ rapinam. e Qui peccare ꝛc] quia querebant de oꝛe christi discipulorumq̄ eius aliquid calumniabile rapere: vt patet in euangelio ⁊ in actib' apostoloꝝ in pluribus locis. f Et arguentem ꝛc] .s. christum arguentes eoꝝ vicia in palā. g Et declinauerunt ꝛc] .i. a christo qui dicitur iustus anthonomatice: eo q̄ alios iustificat quem negauerūt coꝛā pilato. h Propter hoc. Hic remouetur quoddam dubium circa predicta de excecatione sapientum ⁊ illuminatione simplicium: ne forte crederet aliquis: q̄ hoc deberet accidere ꝓpe tempus esaie: ideo remouet hoc dicēs: i Nō modo confundetur iacob. i. populus iudaicus qui ꝓ maiori parte in aduentu christi fuit excecatus: ⁊ per romanos per orbem in captiuitate dispersus: vbi multas cōfusiones sustinet: ⁊ ideo determinatio huius temporis subditur: cū dicitur: k Sed cum viderit filios suos. i. apostolos qui fuerunt de gente illa. l Opera manuum mearm. quia per infusionem spiritus sancti de ideotis ⁊ timentibus fecit eos sapientissimos ⁊ constantes. m In medio sui ꝛc.] ⁊ hoc fiebat potissime in die pentecostes: Act. secundo. n Et sanctificabunt. idest sanctuꝫ predicabunt. o Sā ctum iacob. idest christum quez iacob patriarcha predixit venturum ad sanctificandum mundum: Genes. xlix. Non auferetur septrum de iuda ⁊ dux de femoꝛe eius: donec veniat qui mittendus est: ⁊ ipse erit expectatio gentium. p Et deum israel predicabunt. gentibus per orbem dispersis. q Et scient errantes spiritu. idest gentiles prius multis erroꝛibus implicati: intellectum legis ⁊ euangelij. r Et mussitatores. idest qui prius erāt ociosi ⁊ vanis occupatis. s Discent legez. mosaicam ⁊ euangelicā: ⁊ hoc patet impletum iam per orbem quasi vniuersum.

In capitulo vigesimo vbi dicitur in postilla: Propter hoc. hic remouetur quoddam dubium ꝛc.

Hoc quod dicit. Propter hoc hec dicit dñs ad domum iacob. propheta videt remouere quandã opinionem erroneã. Posset.n. quis dicere q cum pharisei z scribe de qbus statim supra agit: qui tñ errauerunt declinando a christo z cum negando z huiusmodi: descenderunt de iacob fm carnez q hec redundarz i pfusionem iacob patris eoz: sicut dr Prouer. xvij. capº. Sed hoc propheta iprobat dicens Propter hoc .i. ppt peccata z scelera predictoz pharisеoz um z scribarum: nõ mõ .i. non hac ratione confundetur iacob. i. patriarcha pater eoruz. Nec modo vultº eius erubescet. z est eadem sententia sub diuersis verbis: cuius rationẽ subdit dicens: sed cum viderit filios suos xẽ. sic est in hebreo: et est sensus: Non habet iacob rationem qua pfundatur ex hoc nec erubescat quia cum viderit filios suos. s. apostolos ab eo descendentes tam secundum carnem: q̃ secundum fidem sanctificantes nomẽ meum quia repleti spiritusancto loquebantur magnlia dei: Act. ij. caº. Et sanctificabunt sanctum iacob z deum israel Predicabũt i. predicabunt q christus sanctus sanctorum de iacob descendit z ipse fuit promissus: quod in magnam gloriam ipsius iacob vertit: nõ autem in confusionem: pre sertiz cum p huiusmodi predicationem idolatre venerunt in cognitionem veritatis: de quo dicit: Et scient errantes spiritu itellectũ. Similiter z mussitatões. s. plurimi ex iudeis ꝫ deum murmurantes. Discent legem. s. spiritualem per apostolos predicatam. Capl'm. XXX.

Væ filij. Hic psequenter esaias loquit ptra irrisores prophetarum futurorum: z potissime hieremie q̃ prophetauit tempore captiuitatis babylonice. Esaias vero ante prophetauit per plures annos: interfectus. n. fuit circa principium regni manasse: vt dictum fuit supra primo ca. A principio vero regni manasse vsq ad destructionẽ ciuitatis hierusalẽ per chaldeos fluxerunt anni. c. .x. qz manasses regnauit. lv. annis: Amon. ij. Josias. xxxj. Joachim. xj. Sedechias. xj. Sciendũ igitur q regnũ israel z regnũ iuda fuerunt destructa ex pfidentia adiutoriũ regis egypti. Expositores igitur nostri cõiter exponũt hoc capitulũ ad litteram de iudeis qui cuaserunt manus regis babylonis: sed interfecto godolia quez rex babylonis prefecerat terre iuda transierunt in egyptuz timore chaldeoz contra mandatũ dñi factuz eis ex ore hiere. vt hꝫ hiere. xlij. Sed hoc non videtur verum: qz de ipsis descendẽtibº i egyptũ dicitur infra ca. ixto. Nuncij tui vsq ad anes peruenerunt. que est ciuitas egypti. illi autẽ qui interfecto godolia transierunt in egyptũ non iuerunt illuc sicut nuncij ad reddendũ: sed sicut fugitiui ad illuc manẽdũ: ppter qõ Rasa. exponit hoc ca. de osee rege israel: qui misit nuncios ad regem egypti p auxilio habendo ꝫ regem assyriozum: vt sic liberaretur a tributo: qõ sibi reddebat singulis ãnis: vt habetur iij. Reg. xvij. z licet littera posset ad hoc applicari: videtur tamen mihi q melius debeat intelligi de sedechia rege iuda: qui ex pfidentia regis egypti rebellauit nabuc. regi ꝫ psiliũ hiere. vt habet hiere. xxxvij. Et pro isto auxilio habendo misit frequẽter sedechias solennes nuncios ad regez egypti: sed defraudatus fuit ab intẽto: qz rex egypti non adimpleuit ꝓmissum deferendo ei auxiliuz. Igitur fm hanc sententiam procedit hic propheta: qz primo comminatur penam regno iude propter confidentiam in egyptij: secundo idem facit regno israel capº sequenti. Et prima in duas: quia primo comminatur illis de regno iuda afflictionez: secundo denunciat eis pfolationẽ oleum infundens post vinum. secunda: ibi propterea expectat dominus. prima in duas: qz primo arguit culpam: secundo subdit debitam penã: ibi propterea hec dicit. prima adhuc in duas: quia primo arguit confidẽtiam eoz um super egyptum: secundo dei contemptum ibi Nunc ingressus. Circa primum dicit: a Væ filij desertores. consilij hieremie z aliorum prophetarum domini. b Vt faceretis psilium. de requirendo pharaonis auxiliuz. c Et non ex me. quia prophete domini hoc non consulebant: sed magis disconsulebant. d Et ordiremini telã. i. faceretis processũ ad rebellãdũ chaldeis. e Et non p spiritũ meũ. sed p spirituz mendacẽ i oze pphetaruz falsoz: hiere. xxviij. f Vt adderetis xẽ. Jqz primo diffisi fuerunt de diuino auxilio: secũdo minus pfisi de hũano: iõ subdit: g Qui ambulatis. z pz littera ex dictis vsq ibi: h Et erit vobis xẽ. qz ex pfidentia eius falsa rebellauerunt chaldeis: q̃ venientes destruxerunt ciuitatẽ z tẽplũ: z partim occiderũt: z parti captiuauerũt pfusibilitꝫ pplz. i Erãt .n. xẽ. aliqui libri bñt. Jerant. qõ fuit sic dictũ ab aliqb' correctõib': eo q sbdit vsq anes puenerũt. z male qz i hebreo z i libris correctis hꝫ: Erãt. n. taphnis. q̃ ẽ citas nobil' egypti. k Principes tui. missi tãq̃ solenes nũcij. l Vlq; ad anes puenerũt. pº. n. iuenerũt regẽ egypti i taphnis: sz añq̃ rnderz eis trãstulit se ad anes: q̃ ẽt ẽ ciuitas egypti: z sic secuti sũt eũ ad hñdũ eº rnsũ. m Oẽs pfusi sũt. s. dei nũcij: qz ñ hũerũt iñ aliqõ remediũ: sz pfusi onẽ: z cũ bº magnũ dãnũ: iõ sbdit: n On' iumẽtorũ austri. i. iumẽtoz portãtiũ onera vsus egyptũ: q̃ ẽ i pte australi respectu regni iude. Mũera mlta z magna p hñdo eius auxilio: z vñ portarẽt sbdit: o In tra tribulationis xẽ. i. i regno iude: cui imminebat magna tribulatõ z ãgustia a nabuch. rege. p Leena z leo. i. rex sedechias z regina: q Ex eis vipa xẽ. i. filij ex eis nati veneno malicie pleni. r Portãtes sr xẽ. Filij. n. regũ alñ mittũt ad qrẽdũ tale auxiliũ. vl põt expõi ꝺ qbº cũqz nunciꝰ a rege z regina missis: z propter hoc dicũtur cẽ ex eis. s Sup gibbũ camelozz. hz. n. camelus

gibbuz super dorsuz super quez ponitur sella: ⁊ onus. cetera patet ex dictis vsqz ibi: t Superbia tñ ē. ex magna. n. supbia ꝓcedebat q̄ ipse sedechias ⁊ populus eⁱ nolebāt seruire regi babylōis ꝛz ꝓsiliū Hieremie a dño sibi reuelatū. v Quiesce. a querendo tale auxilium ab egyptijs ꝯ regē babylonis: ⁊ seruias ei in pace.

sup hoc sūpbia tñ ē: quie/sce. Nunc ergo ingressus scribe ei sup buxū: et i libro diligēt exara. illud et erit i die nouissimo i testimōiuz ūsqz in eternū. Popul⁹. n. ad iracundiā ꝓuocās ē: ⁊ filij mendaces: filij nolētes audire legē dei. Qui dicūt videntib⁹ nolite videre ⁊ aspi/cientib⁹ nolite aspicere nobis ea q̄ recta sunt. Loqmi vobis placētia: videte nobis errores: auferte a me viaz: declinate a me semitā: cessz a facie vestra sanctus isrl. Propterea hec dicit sanct⁹ isrl. Pro eo q̄ reprobastis verbū hoc et sperastis i calūnia et in tumultu: et inixi estis sup eo: ꝓpterea erit vobis iniqtas hec: sicut iterruptio cadēs: resita i muro excelso. Cuius subito dū nō sperat veniet ꝓtritio eius: ⁊ ꝓminuet sicut ꝓterit lagēa figuli ꝓtritione pulida: et nō inueniet de fragmētis eius testa. in q̄ portet ignis culus de incēdio: aut hauriat parū aq̄ de fouea: quia hec dicit dñs deus isrl. Si reuertamini et quescatis: salui eritis. In silentio ⁊ in spe erit fortitudo vestra. Et noluistis et dixistis. Neqqz sed ad equos fugiem⁹. Ideo fugietis. Et sup veloces ascendemus. Ideo velociores erunt q̄ psequent vos. Mille hoies a facie terroris vnius: ⁊ a facie terroris quinqz fugietis: donec relinquamī quasi malus nauis in vertice montis: et quasi signū sup collē. Propterea expe/ctat dñs ut misereat vr̄i: et ideo exaltabit parcendo vobis. quia deus iudicij dñs. beati omnes qui expectant eum. Populus in sion habitans in hierusalē. flendo plorando ploratu. misertus miserebitur tui ad vocē clamoris tui. statim ut audierit exaudiet te. Et dabit vobis dñs panē angustie ⁊ aquā tribulationis. et non auolabit vltra doctor tuus. ⁊ erūt oculi tui videntes doctorem tuum. Et aures tue audient verbum admonentis post tergum tuum: et dicentis. Hec via ambulate in ea. nec declinetis neq̄ ad dexteram neq̄ ad sinistram. Et polluetis lamināria sculpturarum argenti tui: et ornamenta conflatilis auri tui. Sicut pannum menstruate proicies ea. Egredere foras dicens ei. Et dabit pluuiam semini tuo in quacūq̄ terra seminaueris eam. Panis quoq̄ frugum terre tue erit uber et pinguis. In die illa pascentur pecora tua in spatiosis locis. Et boues tui. pulli asinarum qui operantur terram. Ventilato hordeo et vanno. Et erunt in montibus excelsis rivi aquarum. et fluenta. in die occisionis multorum. cum ceciderint turres. Et erit lux lune sicut lux solis. et lux solis erit septuplex. sicut lux septem dierum. in die qua alligauerit dñs contritionem populi sui. et plagam vulneris eius curauerit. Ecce nomen dñi venit de longinquo. ardens furore. et grauis ad portandum. Labia eius repleta sunt indignatione. et lingua eius quasi ignis comedens. Et spiritus eius quasi torrens inundans usq̄ ad medium colli. ut dissipet gentes in nichilum. et quasi camum erroris in maxillis populorum. Canticum quasi nocte sanctificatarum solemnitatum. et letitia cordis quasi cum ducitur tibicen. ut intret in montem dñi. ad fortem israel. Et audire faciet dñs gloriam vocis sue. et terrorem brachii sui ostendet. in impetu furoris et flamma ignis vorantis. diffundet imbrem. et turbinem. et lapidem grandinis. A voce enim dñi pauebit assur. in virga percutiens. Et erit omnis transitus virge fundate quam requiescere faciet dñs super eum. in tympanis et citharis. et in prelio multo. Et manu extenta. Tophet enim constitutus est a rege. profundus et latus. Rogus eius ignis et ligna multa. flatus dñi sicut torrens sulphuris succendens eum. Vę qui descendis in egyptum ad auxilium. Et equis innitimini. et confidite in curribus quia multi sunt. et in auxiliatoribus quia fortes nimis sunt. et non respexerunt sanctum israel. et dñm non requisierunt. Et ipse sapiens adduxit mala. et verba sua non abstulit. et surrexit contra domum malignantium. et contra auxilium operantium iniquitatem. Egyptus homo et non deus. et equi eorum caro et non spiritus. Et dñs extendit manum suam. et infirmabitur adiutor. et corruet qui auxiliatus est. et simul omnes consumentur. Quia hec dicit dñs deus ad me. Sicut si rugiat leo. et catulus leonis super predam suam. quem si conclamatum fuerit pastorum multitudo non formidabit a voce eorum. nec conterretur a tumultu eorum. Sic descendet dñs exercituum ad expugnandum montem sion. et ad collem eius. Sicut volantes aues. sic protget dñs exercituum hierusalem. protegens liberabit. transiens conseruabit. Reuertimini ad eum a quo profundam recessistis filij israel. In die illa proicient homines idola argenti sui. et idola auri sui. que fecerunt sibi manus vestre peccatrices. Et cadet assur gladio non hominis. et gladius non vir deuorabit eum. Et fugiet a facie gladii. et iuuenes eius tributarii erunt. Et a timore suo transibit. et fugiet robustus eius. dicit dñs. cuius ignis in sion. et fornax in hierusalem. Ecce in iustitia regnabit rex. et principes in iudicio imperabunt. Et erit homo quasi absconditum a facie venti. et obumbraculum a turbine. sicut diuisiones aquarum in loco siti. sicut umbra petre grandis in terra lassata. Et non declinabunt oculi videntium. et aures audientium intendent. Et cor stolidum intelligit scire. et lingua balborum velox loqui. Et disertum. Non vocabitur ultra stolidus. neq̄ fatuus dicetur latenter. Stolidus enim stolidum loquetur. et cor eius faciet iniquitatem. ut operetur hypocrisim. et loquatur contra dñm errorem. ut inanes faciat esurientes animas. et potum indigentis deficere faciet. Vasa latronis. ipse nequissima cogitauit consilia. ut disperdat humiles in sermonibus mendacii. cum loquitur iudicium pauperis. Quia princeps ea cogitauit. et ipse contra principes stabit. et sine manu conteretur. Vos mulieres opulente surgite. audite vocem meam. filie confidentes audite auditionem meam. Post dies et annum conturbabimini confidentes. quia defecit vindemia. et messis non veniet. Contremiscite mulieres opulente. conturbamini confidentes. spoliate vos. et nudate. et accingite lumbos. Super ubera plangite. super mamillas. super terram uberem. super vineam fructiferam. Super terram populi mei spina et vepres ascendet. quoniam super omnes domos gaudentes ciuitatis exultantis. Quia palatium desertum factum est. multitudo urbis deserta est. Et collis et specula usq̄ in eternum erunt spelunce onagrorum. gaudium asinorum. Donec effundatur super nos spiritus de excelso. et erit desertum in carmelum. et carmelus in saltum reputabitur. Et habitabit in deserto iudicium. et iustitia in carmelo habitabit. Et erit opus iustitie pax. et cultus iustitie silentium. et securitas usq̄ in sempiternum. Et sedebit populus meus in pulchritudine pacis. et in tabernaculo fiducie. et in requie opulenta. Grando autem descendet in saltu. et humiliabitur ciuitas humilitate. Beati qui seminatis super omnes aquas. emittentes pedem bouis et asini. Vę qui rapis nonne et ipse rapieris. et qui despicis nonne et ipse despiciet. cum defeceris. Dñe propitius esto nobis. te exspectauimus. esto brachium nostrum in mane. et salus nostra in tempore tribulationis. A voce fugientis populi. et a timore tuo. elevate sunt gentes. Et congregabitur preda vestra sicut congregatur bruchus. et sicut impetus locustarum irruentium. Horribilis super eum dñs. et horribilis valde. et quis sustinebit eum. Et erit fortitudo temporum tuorum. diuitie salutis. sapientia et scientia. timor dñi ipse thesaurizabit eius. Ecce fortes clamabunt foris. angeli pacis amare flebunt. Dissipate sunt semite. quiescere fecit viator. irritum factum pactum. abiecit ciuitates. non reputauit homines. Luxit et infirmata est terra. confusus est libanus. et obstupuit. et factus est saron quasi desertum. et excussa est basan et carmelus. Nunc exurgam dicit dñs. nunc exaltabor. nunc sublimabor. Concipietis fenum. parietis stipulam. spiritus vester deuorabit vos quasi ignis. Et erunt populi quasi compositio calcis. quasi spine precise igni comburentur. Audite qui longe estis quę fecerim. et cognoscite fortitudinem meam qui prope estis. Conturbati sunt in sion peccatores. possedit tremor hypocritas. Quis habitabit ex nobis cum igne deuorante. quis habitabit ex nobis cum ardoribus sempiternis. Qui ambulat in iustitiis. et loquitur veritatem. qui abicit auaritiam ex calumnia. et excutit manus suas ab omni munere. qui obturat aures suas ne audiat sanguines. et claudit oculos suos ne videat malum. Iste in excelsis habitabit. munitiones petre sublimitas eius. panis ei datus est. aque eius fideles sunt. Regem in decore suo videbunt oculi eius. et cernent terram de longe. Cor eius meditabitur timorem. Vbi est litteratus. vbi est appensor. vbi est enumerator turrium. Populum audacem non videbis populum profundi sermonis. quem non possis exaudire. balbutientis linguę. ut non intelligas loquelam. Respice sion ciuitatem solemnitatis nostre. oculi tui videbunt hierusalem habitationem opulentam. tabernaculum quod non transferetur. Non auferentur clauus eius in sempiternum. et funes eius omnes non rumpentur. Quia illic magnificus dñs noster. locus fluminum latorum. rivi latissimi. Non ibit per eos remus. nec nauis ascendet per eos. Quia dñs iudex noster. dñs legifer noster. dñs rex noster. ipse saluabit nos. Relicte sunt funes tui. non firmauerunt malum mali. non expandent vela. Tunc dispertientur spolia predę multe. claudi predabuntur predam. Et non dicet habitator. infirmor ego. populo habitanti in ea dimittetur iniquitas. Venite gentes et audite. et populi intendite. audiat terra et plenitudo eius. orbis et omne germen eius. Quia indignatio dñi super omnes gentes. et furor super omnem exercitum eorum. interfecit eos. dedit eos in occisionem. Et interfecti eorum proicientur. et fetor cadauerum ascendet. et defluent montes a sanguine eorum. Et tabescet omnis exercitus celi. et complicabuntur sicut liber celi. omnis militia eorum. Et cadet sicut folium de vite. et quasi quod cadit de ficu. Quia inebriatus est in celo gladius meus. ecce super idumeam descendet. et super populum interfectionis meę ad iudicium. Gladius dñi repletus est sanguine. incrassatus est adipe. de sanguine agnorum et hircorum. de adipe renum arietum. Victima enim dñi in bosra. et occisio magna in terra idumee. Et descendent rinoceruli cum eis. et vituli cum fortibus. Et inebriabitur terra eorum a sanguine. et humus eorum adipe pinguescet. Quia dies vltionis dñi. annus retributionis iudicio sion. Et conuertentur torrentes eius in picem. et humus eius in sulphur. et erit terra eius in picem ardentem. Nocte et die non extinguetur. in sempiternum ascendet fumus eius. A generatione in generationem desolata erit. in sempiternum et in seculum seculi non transibit per eam. Et possidebunt eam nycticorax et ericius. bubo et corvus habitabunt in ea. Et extendet super eam regulam vastitatis. et pondus inane. Optimates eius non erunt ibi. nisi vocabunt regem. et omnes principes eius erunt nichilum. Et ascendent spine in palatiis eius. vrtica et tribulus in munitionibus eius. Et erit habitatio draconum. pascua struthionibus. Et occurrent demonia onocentauris. et pilosus clamabit contra socium suum. Nisi ibi requiescat lamia. et inueniat sibi requiem. Ibi habitabit onocentaurus. et pullos suos ibi congregabit. et fouebit. et in umbra illius congregabuntur milui. Ibi coniuncte sunt vultures. alter ad alterum clamabit. Nisi ibi requiescat lamia. et inueniat sibi requiem. Ibi habitabit onocentaurus. et pullos suos ibi congregabit. et fouebit. et in umbra illius congregabuntur milui. Ibi coniuncte sunt vultures. alter ad alterum clamabit. Quęrite de libro dñi. et legite. Nec unum horum defuit. non est quod requirat alterum. Quia os dñi mandauit. et spiritus eius congregauit eos. Et ipse eis sortem diuisit. manus eius partita est illis funiculo. Possidebunt eam usq̄ in sempiternum. in generationem et generationem habitabunt in ea. Lętabitur deserta et inuia. et exultabit solitudo. et florebit quasi lilium. Germinans germinabit. et exultabit lętabunda et laudans. Gloria libani data est ei. decor carmeli et saron. Ipsi videbunt gloriam dñi. et decorem dei nostri. Confortate manus remissas. et genua debilia roborate. Consolamini pusillanimes corde. confortamini. et nolite timere. Ecce deus noster iudicium adducet. et ipse retribuet. deus noster et saluabit nos. Tunc aperientur oculi cecorum. et aures surdorum audient. Tunc saliet sicut cervus claudus. et aperta erit lingua mutorum. Quia scissa sunt in deserto aque. et torrentes in solitudine. Et quod aruerat stagnum. et fons in terram sitientem. Et habitabit in cubilibus in quibus prius dracones habitabant. Et orietur virens arundo. et papirus. Et erit ibi semita. et via. et via sancta vocabitur. Non transibit per eam pollutus. et ipse erit via recta. ita ut stolidi non errent per eam. Non erit ibi leo. et bestia pessima non ascendet per eam. nec inuenietur ibi. Et ambulabunt qui redempti sunt. Et redempti dñi reuertentur. et venient in sion laudantes. et leticia sempiterna super capita eorum. Gaudium et exultationem obtinebunt. et fugabitur dolor et gemitus. Anno autem quarto decimo regis ezechie. ascendit sennacherib rex assyriorum. super omnes ciuitates munitas iude. et cepit eas. Et misit rabsacen de lachis hierusalem ad regem ezechiam in manu valida. et stetit in cacumine aquęductus piscine superioris. in via agri fullonis. Et egressus est ad eum eliacim filius helchie. qui erat super domum. et sobna scriba. et ioahe filius asaph a commentariis. Et dixit ad eos rabsaces. Dicite ezechie. Hec dicit rex magnus rex assyriorum. Quę est hec fiducia in qua confidis. Numquid consilium et virtus ad bellandum verbis labiorum tantum. Nunc ergo in quo confidis. quia recessisti a me. Ecce confidis tibi super baculum harundineum confractum istum egypto. super quem si quis incubuerit. intrabit in manum eius. et perforabit eam. Sic pharao rex egypti omnibus confidentibus in se. Quod si dixeritis mihi. In deo nostro confidimus. nonne ipse est cuius abstulit ezechias excelsa et altaria. et dixit iude et hierusalem. Ante altare hoc adorabitis in hierusalem. Nunc ergo tradite dño meo regi assyriorum. et dabo vobis duo milia equorum. si potueritis ex vobis qui ascendant super eos. Quomodo ergo stabit facies unius satrapę de minimis seruorum dñi mei. Confidis autem tibi in egypto. in curribus. et in equitibus. Nunquid sine deo ascendi ad locum istum. ut disperderem eum. Dixit deus ad me. Ascende super terram hanc. et disperde eam. Dixit autem eliacim et sobna et ioahe ad rabsacen. Loquere ad seruos tuos syra. quia intelligimus. et non loquaris nobis iudaice. audiente populo qui est in muro. Ne forte loquaris ad nos. et non audiat populus qui est in muro. et comedant stercora sua. et bibant urinam pedum suorum. Et dixit rabsaces. Numquid ad dñm tuum et ad te misit me dñs meus ut loquerer verba hec. et non ad homines qui sedent super murum. ut comedant stercora sua. et bibant urinam pedum suorum vobiscum. Et stans rabsaces clamauit voce magna iudaice. et locutus est. dicens. Audite verba regis magni regis assyriorum. Hec dicit rex. Non decipiat vos ezechias. quia non poterit eruere vos de manu mea. Nec confidere faciat vos ezechias in dño. dicens. Eruendo eruet nos dñs. et non tradetur ciuitas hec in manu regis assyriorum. Nolite audire ezechiam. Hec enim dicit rex assyriorum. Facite mecum benedictionem. et egredimini ad me. et comedite unusquisq̄ de vinea sua. et unusquisq̄ de ficu sua. et bibite unusquisq̄ aquas cisterne sue. donec veniam et transferam vos in terram similem terre vestre. terram frumenti et vini. terram panum et vinearum. terram olei et mellis. et viuetis. et non moriemini. Nolite audire ezechiam. qui decipit vos dicens. Dñs liberabit nos. Numquid liberauerunt dii gentium singuli terram suam de manu regis assyriorum. Vbi est deus emath et arphad. vbi est deus sepharuaim. anna et ava. Numquid liberauerunt hesamaritanam de manu mea. Quis est ex omnibus diis terrarum istarum. qui liberauerit terram suam de manu mea. Quia liberet dñs hierusalem de manu mea. Et tacuerunt. et non responderunt ei verbum. Mandatum enim regis erat. dicens. Non respondeatis ei. Et ingressus eliacim filius helchie. qui erat super domum. et sobna scriba. et ioahe filius asaph a commentariis. ad ezechiam scissis vestimentis. nunciauerunt ei verba rabsacen. Et factum est cum audisset rex ezechias. scidit vestimenta sua. et opertus est cilicio. et intrauit domum dñi. Et misit eliacim qui erat super domum. et sobnam scribam. et seniores sacerdotum operatos cilicio. ad isaiam prophetam filium amos. Et dixerunt ei. Hec dicit ezechias. Dies tribulationis et increpationis. et blasphemie dies hec. Forsitan audiat dñs deus tuus omnia verba rabsacen. quem misit rex assyriorum dominus suus. ut blasphemet deum viuentem. et exprobret sermonibus quos audiuit dñs deus tuus. Et leua orationem pro reliquiis que inuente sunt. Et venerunt serui regis ezechie ad isaiam. Et dixit isaias ad eos. Hec dicetis domino vestro. Hec dicit dñs. Ne timeas a facie sermonum quos audisti. quibus blasphemauerunt pueri regis assyriorum me. Ecce ego immittam spiritum in eum. et audiet nuncium. et reuertetur in terram suam. et corruere faciam eum gladio in terra sua. Reuersus est ergo rabsaces. et inuenit regem assyriorum expugnantem lobnam. audierat enim quod recessisset de lachis. Et audiuit de thara rege ethiopie. dicente. Ecce egressus est ut pugnet contra te. Et audiens misit nuncios ad ezechiam. dicens. Hec dicetis ezechie regi iude. dicens. Non te decipiat deus tuus in quo tu confidis. dicens. Non dabitur hierusalem in manu regis assyriorum. Ecce tu audisti omnia que fecerunt reges assyriorum vniuerse terre. quomodo interfecerint eas. et tu liberaberis. Numquid liberauerunt eos dii gentium quas disperdidit patres mei. gozan. et haran. et rasef. et filios eden qui erant in thalassar. Vbi est rex emath. et rex arphad. et rex ciuitatis sepharuaim. ana. et ava. Et tulit ezechias libellum de manu nuncium. et legit eum. Et ascendit in domum dñi. et expandit eum ezechias coram dño. Et orauit ezechias coram dño. dicens. Dñe deus israel qui sedes super cherubin. tu es deus solus omnium regnorum terre. tu fecisti celum et terram. Inclina dñe aurem tuam. et audi. aperi dñe oculos tuos. et uide. et audi omnia verba sennacherib. qui misit ut exprobraret deo viuenti. Vere dñe desolauerunt reges assyriorum omnes terras. et terram earum. et miserunt deos eorum in ignem. quia non erant dii. sed opera manuum hominum. ligna et lapides. et disperdiderunt eos. Nunc ergo dñe deus noster saluos nos fac de manu eius. et sciant omnia regna terre quia tu es dñs deus solus. Et misit isaias filius amos ad ezechiam. dicens. Hec dicit dñs deus israel. Quod me rogasti de sennacherib rege assyriorum. hoc est verbum quod locutus est dñs de eo. Despexit te. et subsannauit te virgo filia sion. post tergum tuum caput mouit filia hierusalem. Quem exprobrasti. et quem blasphemasti. et super quem exaltasti vocem tuam. et leuasti in excelsum oculos tuos. Contra sanctum israel. In manu seruorum tuorum exprobrasti dño. et dixisti. In multitudine curruum mearum ego ascendi altitudinem montium. ad latera libani. et succidam excelsos cedros eius. electas abietes eius. et introibo summitatem arbustum saltus eius. Ego fodi. et bibi aquas alienas. et siccabo vestigio pedis mei omnes riuos aggerum. Numquid non audisti quid olim fecerim illud. ex diebus antiquis ego plasmaui illud. nunc adduxi illud. et factum est ut in deuastationem reduceres urbes munitas in ruinosos tumulos. Et habitatores earum quasi humiles manu contriti et confusi. facti sunt fenum agri. herba virens. fenum tectorum. et culmus antequam segetem maturet. Habitaculum tuum. et egressus tuus. et introitus tuus cognoui. et furorem tuum contra me. Furor tuus contra me. et superbia tua ascendit in aures meas. Ponam igitur circulum meum in naribus tuis. et camum meum in labiis tuis. et reducam te per viam qua venisti. Et hoc tibi signum. Comedite hoc anno quod sponte nascitur. et in anno secundo quod de radice eius oritur. Et seminate et metite. et plantate vineas. et comedite fructum earum. Et mittet quod remanserit de domo iuda. et quod saluatum fuerit. radicem deorsum. et faciet fructum sursum. Quia de hierusalem egredietur reliquie. et saluatio de monte sion. Zelus dñi exercituum faciet istud. Propterea hec dicit dñs de rege assyriorum. Non introibit in ciuitatem hanc. et non mittet in ea sagittam. et non occupabit eam clypeus. et non mittet contra eam aggerem. Per viam qua venit. per eam reuertetur. et in ciuitatem hanc non introibit. dicit dñs. Et protegam ciuitatem hanc. et saluabo eam propter me. et propter dauid seruum meum. Et factum est in nocte illa. et egressus est angelus dñi. et percussit in castris assyriorum centum octoginta quinque milia. Et surrexerunt mane diluculo. et ecce uniuersa corpora mortuorum. Et profectus abiit. et reuersus est sennacherib rex assyriorum. et habitauit in niniue. Et factum est cum adoraret in templo nesroch deum suum. adramelech et sarasar filii eius percusserunt eum gladio. et ipsi fugerunt in terram ararat. Et regnauit asarhaddon filius eius pro eo. In diebus illis egrotauit ezechias usq̄ ad mortem. Et ingressus est ad eum isaias filius amos propheta. et dixit ei. Hec dicit dñs. Dispone domui tue. quia morieris tu. et non viues. Et conuertit ezechias faciem suam ad parietem. et orauit ad dñm. dicens. Obsecro dñe memento quomodo ambulauerim coram te in veritate. et in corde perfecto. et bonum coram te fecerim. Et flens flebat ezechias. Factum est autem verbum dñi ad isaiam. dicens. Vade. et dic ezechie. Hec dicit dñs deus dauid patris tui. Audiui orationem tuam. et vidi lacrimas tuas. Ecce ego adiciam super dies tuos quindecim annos. Et de manu regis assyriorum liberabo te. et ciuitatem hanc. et protegam eam propter me. et propter dauid seruum meum. Et hoc tibi signum a dño. quod faciet dñs verbum hoc quod locutus est. Ecce ego reducam umbram graduum per lineas quibus descendit in horologio achaz sole retrorsum decem lineas. Et reuersus est sol decem lineis per gradus quibus descenderat. Scriptura ezechie regis iude. quando egrotauit. et conualuit de infirmitate sua. Ego dixi in dimidio dierum meorum. vadam ad portas inferi. quesiui residuum annorum meorum. Dixi non videbo dñm deum in terra viuentium. non aspiciam hominem ultra. et habitatorem quietis. Generatio mea ablata est. et quasi tabernaculum pastorum. Precisa est sicut a texente vita mea. dum adhuc ordirer succidit me. de mane usq̄ ad vesperam finies me. Sperabam usq̄ mane. quasi leo sic contriuit omnia ossa mea. de mane usq̄ ad vesperam finies me. Sicut hirundo sic clamabo. meditabor ut columba. Attenuati sunt oculi mei. suspicientes in excelsum. Domine vim patior. responde pro me. Quid dicam aut quid respondebit mihi. cum ipse fecerit. Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animę meę. Domine si sic viuitur. et in talibus vita spiritus mei. corripies me. et uiuificabis me. Ecce in pace amaritudo mea amarissima. tu autem eruisti animam meam ut non periret. proiecisti post tergum tuum omnia peccata mea. Quia non infernus confitebitur tibi. neq̄ mors laudabit te. Non expectabunt qui descendunt in lacum veritatem tuam. Viuens viuens ipse confitebitur tibi. sicut et ego hodie. Filius notum faciet patribus veritatem tuam. Saluum me fac. et psallemus canticis meis cunctis diebus vitę nostre in domo dñi. Dixit autem isaias. Tollant massam ficorum. et curent vlcus. et conualescet. Et dixit ezechias. Quod signum quia ascendam domum dñi. Hec dicit dñs deus babylonis. Ecce ego reducam captiuitatem tabernaculorum iacob. et tabernaculis eius miserebor. et reedificabitur ciuitas super tumulum suum. et templum secundum ordinem suum stabit. Et egredietur ex eis confessio. et vox ludentium. et multiplicabo eos. et non minorabuntur. glorificabo eos. et non erunt pusilli. Et filii eius sicut heri et nudiustertius erunt. et congregatio eius coram me firmabitur. et visitabo super omnes tribulantes eum. Et erit principatus eius ex eo. et dominator de medio eius egredietur. et adducam eum. et accedet ad me. Quis enim iste est qui applicuit cor suum ut accedat ad me. dicit dñs. Et eritis mihi populus. et ego ero vobis deus. Ecce turbo dñi furor egredietur. et tempestas ruens. super caput impiorum veniet. Non auertetur furor dñi donec faciat. et donec perficiat cogitationem cordis sui. In nouissimo dierum intelligetis consilium eius quod cogitauit super vos. Hec dicit dñs omnipotens. Non audietis prophetas vestros. et diuinos vestros. et somniatores vestros. et augures vestros. et maleficos vestros. qui dicunt vobis. Non seruietis regi babylonis. Mendacium enim prophetant vobis. ut auferant vos de terra vestra. et eiciam vos. et pereatis. Et gens quę seruierit regi babylonis. et subiecerit cervicem suam iugo eius. relinquam eam in terra sua. dicit dñs. et colet eam. et habitabit in ea. Ad sedechiam quoq̄ regem iude locutus sum iuxta omnia verba hec. dicens. Subiicite cervices vestras iugo regis babylonis. et seruite ei. et populo eius. et viuetis. Quare morimini tu et populus tuus. in gladio. et fame. et pestilentia. sicut locutus est dñs super gentem quę non seruierit regi babylonis. Et nolite audire verba prophetarum qui loquuntur vobis. dicentes. Non seruietis regi babylonis. Mendacium enim prophetant vobis. Quia ego non misi eos. dicit dñs. et falso illi prophetant in nomine meo. ut eiciam vos. et pereatis. vos et prophetę qui prophetant vobis. Sacerdotibus quoq̄ et uniuerso populo locutus sum. dicens. Hec dicit dñs. Ne audiatis verba prophetarum vestrorum prophetantium vobis. dicentium. Ecce nunc vasa domus dñi reportabuntur de babylone cito. Mendacium enim prophetant vobis. Nolite audire eos. seruite regi babylonis. et viuite. Quare ciuitas hec in solitudinem data est. Si prophetę sunt. et si est sermo dñi apud eos. Obsecro ut non eant vasa que remanserunt in domo dñi. et in domo regis iude. et hierusalem in babylonem. Hec enim dicit dñs exercituum de columnis. et de mari. et de basibus. et de reliquis vasis que remanserunt in ciuitate hac. Quę non tulit nabuchodonosor rex babylonis. quando transtulit iechoniam filium ioachim regem iude de hierusalem in babylonem. et omnes optimates iude et hierusalem. Hec enim dicit dñs exercituum deus israel de vasis que remanserunt in domo dñi. et in domo regis iude. et hierusalem. Vadunt in babylonem. et ibi erunt usq̄ in diem visitationis meę. dicit dñs. et adducam ea. et restituam in locum istum. In anno autem illo. in principio regni sedechie regis iude. anno quarto. mense quinto. dixit ad me ananias filius azor propheta qui erat de gabaon. in domo dñi coram sacerdotibus. et uniuerso populo. dicens. Hec dicit dñs exercituum deus israel. Contriui iugum regis babylonis. Adhuc duo anni dierum. et ego reducam in locum istum omnia vasa domus dñi. que tulit nabuchodonosor rex babylonis de loco isto. et transtulit ea in babylonem. Et iechoniam filium ioachim regem iude. et omnes captiuos qui transmigrauerunt in babylonem. reducam in locum istum. dicit dñs. Confregi enim iugum regis babylonis. Et dixit ieremias propheta ad ananiam prophetam coram sacerdotibus. et coram uniuerso populo qui stabat in domo dñi. Et dixit ieremias propheta. Amen sic faciat dñs. confirmet dñs verba tua que prophetasti. ut reducantur vasa domus dñi. et omnis qui captiuus est de babylone in locum istum. Verumtamen audi sermonem istum quem ego loquor in auribus tuis. et in auribus uniuersi populi. Prophetę qui fuerunt ante me. et ante te a seculis. prophetauerunt super terras multas. et super regna grandia. in bellum. et in malum. et in pestilentiam. Propheta qui prophetauerit pacem. cum uenerit sermo prophetę. agnoscetur propheta quem misit dñs vere. Tulit autem ananias propheta torquem de collo ieremie prophete. et confregit illud. Et dixit ananias coram uniuerso populo. dicens. Hec dicit dñs. Sic conteram iugum nabuchodonosor regis babylonis. de collo omnium gentium infra biennium. Et abiit ieremias propheta in uia sua. Factus est autem sermo dñi ad ieremiam. postquam confregit ananias propheta torquem de collo ieremie prophete. dicens. Vade. et loquere ad ananiam. dicens. Hec dicit dñs. Vectes ferreos fecisti pro eis. et facies pro eis vectes ferreos. Quia hec dicit dñs exercituum deus israel. Iugum ferreum posui super cervicem omnium gentium istarum. ut seruiant nabuchodonosor regi babylonis. et seruient ei. Insuper et bestias agri dedi ei. Et dixit ieremias propheta ad ananiam prophetam. Audi anania. non misit te dñs. et tu confidere fecisti populum istum in mendacium. Propterea hec dicit dñs. Ecce ego mittam te auferre de superficie terre. hodie morieris. quia prevaricationem locutus es contra dñm. Et mortuus est ananias propheta in anno illo. mense septimo. Hec sunt verba epistole quam misit ieremias de hierusalem ad reliquos qui remanserant de senioribus captiuitatis. et ad sacerdotes. et prophetas. et uniuersum populum quem transtulerat nabuchodonosor de hierusalem in babylonem. Postquam egressus est de hierusalem iechonias rex. et regina. et eunuchi. principes iude et hierusalem. fabri. et inclusores de hierusalem. Per manum helchie filii helcie. quem misit sedechias rex iude in babylonem ad nabuchodonosor regem babylonis. Hec dicit dñs exercituum deus israel. omnibus qui translati estis de hierusalem in babylonem. Edificate domos. et habitate. et plantate hortos. et comedite fructum eorum. Accipite uxores. et generate filios et filias. et date filiis vestris uxores. et filias vestras nubentibus. ut crescant ibi. et non minuamini. Et quęrite pacem ciuitati ad quam transmigrare feci vos. et orate pro ea ad dñm. quia in pace eius erit pax vobis. Quia hec dicit dñs exercituum deus israel. Ne decipiant vos prophetę vestri qui sunt in medio vestrum. et diuini vestri. et nolite audire somnia vestra quę vos somniare facitis. Mendacium enim vobis prophetant in nomine meo. et non misi eos. dicit dñs. Quia hec dicit dñs. Iuxta impleti fuerint in babylone anni septuaginta. visitabo vos. et suscitabo super vos verbum meum bonum. ut reuocem vos ad locum istum. Ego enim scio cogitationes quas ego cogito super vos. dicit dñs. cogitationes pacis. et non afflictionis. ut det vobis finem optatum. Et inuocabitis me. et ibitis. et orabitis me. et ego exaudiam vos. Et quęretis me. et inuenietis. cum quęsieritis me in toto corde vestro. Et inuenire me faciam vos. dicit dñs. et reducam captiuitatem vestram. et congregabo vos de cunctis gentibus. et de uniuersis locis in quibus eiecti estis illuc. dicit dñs. et reducam vos in locum de quo transmigrare feci vos. Quia dicitis. Suscitauit nobis dñs prophetas in babylone. Hec dicit dñs ad regem qui sedet super solium dauid. et ad uniuersum populum habitantem in ciuitate hac. fratres vestros qui non exierunt vobiscum in captiuitatem. Hec dicit dñs exercituum. Ecce ego mittam in eos gladium. et famem. et pestilentiam. et faciam eos quasi ficus malas que comedi non possunt. propter malitiam. Et persequar eos in gladio. in fame. et in pestilentia. et dabo eos in fabulam. et in stuporem. et in sibilum. et in opprobrium cunctis gentibus. ad quas eiecti sunt illuc. Pro eo quod non audierint verba mea. dicit dñs. quę misi ad eos per seruos meos prophetas. mittens mane et surgens. et non audierunt. dicit dñs. Vos ergo audite verbum dñi omnis captiuitas. quam dimisi de hierusalem in babylonem. Hec dicit dñs exercituum deus israel. ad achab filium colaie. et ad sedechiam filium maasie. qui prophetant vobis mendacium in nomine meo. Ecce ego tradam eos in manu nabuchodonosor regis babylonis. et percutiet eos coram oculis vestris. Et assumetur ex eis maledictio omnibus captiuis iude qui sunt in babylone. dicentibus. Ponat te dñs sicut sedechiam. et sicut achab. quos assauit rex babylonis in igne. Eo quod fecerint stulticiam in israel. et mechati sint uxores proximorum suorum. et locuti sint verbum mendax in nomine meo. quod non precepi eis. Ego sum iudex. et testis. dicit dñs. Et semeię nehelamitę dices. Hec dicit dñs exercituum deus israel. dicens. Pro eo quod tu misisti in tuo nomine epistolas ad uniuersum populum qui est in hierusalem. et ad sophoniam filium maasie sacerdotem. et ad uniuersos sacerdotes. dicens. Dominus constituit te sacerdotem pro ioiada sacerdote. ut sis princeps in domo dñi. super omnem hominem furentem. et prophetantem. ut mittas eum in nervum. et in nervam. Et nunc quare non increpasti ieremiam anathotitem qui prophetat vobis. Quia ideo misit ad nos in babylonem. dicens. Longum est. Edificate domos. et habitate. et plantate hortos. et comedite fructum eorum. Legit autem sophonias sacerdos epistolam hanc in auribus ieremie prophete. Factus est autem sermo dñi ad ieremiam. dicens. Mitte ad omnem captiuitatem. dicens. Hec dicit dñs ad semeiam nehelamitam. Pro eo quod prophetauit vobis semeias. et ego non misi eum. et confidere fecit vos in mendacium. Propterea hec dicit dñs. Ecce ego visitabo super semeiam nehelamitam. et super semen eius. Non erit ei vir habitans in medio populi huius. et non videbit bona quę ego facturus sum populo meo. dicit dñs. quia prevaricationem locutus est contra dñm. Verbum quod factum est ad ieremiam a dño. dicens. Hec dicit dñs deus israel. dicens. Scribe tibi omnia verba quę locutus sum ad te in libro. Quia ecce dies venient. dicit dñs. et reducam captiuitatem populi mei israel et iuda. dicit dñs. et reducam eos in terram quam dedi patribus eorum. et possidebunt eam. Et hec sunt verba quę locutus est dñs ad israel et ad iudam. Hec enim dicit dñs. Audiuimus vocem tremoris. pauoris. et non pacis. Interrogate et uidete si parit masculus. Quare ego uidi omnem virum fortem manibus suis quasi parturientem. et conuersa sunt omnia ora in pallores. Vę enim grandis fuit dies illa. et non similis ei. et tempus tribulationis iacob. et de ipso saluabitur. Et erit in die illa. dicit dñs exercituum. conteram iugum eius de collo tuo. et vincula tua rumpam. et non seruient ei amplius alienigenę. Et seruient dño deo suo. et dauid regi suo. quem suscitabo eis. Tu ergo noli timere serue meus iacob. dicit dñs. et ne paueas israel. quia ecce ego saluum faciam te de longe. et semen tuum de terra captiuitatis eorum. Et reuertetur iacob. et requiescet. et prosperabitur. et non erit qui exterreat. Tecum enim ego sum. dicit dñs. ut saluum faciam te. Et consummationem faciam in cunctis gentibus. ad quas dispersi te. Tecum autem non faciam consummationem. sed castigans castigabo te in iudicio. quia innocentem te omnino non dimittam. Quia hec dicit dñs. Insanabilis contritio tua. grauis plaga tua. Non est qui iudicet causam tuam. ut alligetur. medicamina multa non sunt tibi sanitates. Omnes amatores tui obliti sunt tui. non requirent te. Quia plaga inimici percussi te. correptione crudeli propter multitudinem iniquitatis tuę. confortati sunt peccata tua. Quid clamas super contritione tua. insanabilis dolor tuus propter multitudinem iniquitatis tuę. confortati sunt peccata tua. fecerunt hec tibi. Propterea omnes qui deuorant te deuorabuntur. et omnes hostes tui ex te captiui ducentur. Et qui diripiunt te erunt

pauco tpe q2 post alios lōgo tpe venit de babylone: ⁊ non mlt̄ū supuixit. Jtē qō. j. dī: Et erit lux lune sic̄ lux solis ⁊c. exponunt dicentes: q hoc intelligitur de maiori letitia quā habuerūt post captiuitatē q̄ añ. tantus tñ excessus letitie ñ videtur bene predictis concordare: ⁊ maxime q2 nunq̄ redierunt ad tantā pspe ritatē sicut fuerāt añ de multo: maxie tpe dauid ⁊ salomonis ⁊ alio2 regu3 plurimo ru3: ⁊ iō saluo meliori iudicio: vī q iudei melius quantū ad ali quid exponant partē istā. s. de redemptiōe eo2um fienda p christū: sz i hoc errāt: qō expectant futu: ū qō ia trālūt in preteritū. igit accipiendo ab eis qō est verū ⁊ falsum respuētes: exponam' litterā de redemptiōe facta p christū. Et diuiditur in duas ptes: q2 primo ponit redēptio facta p christū i suo aduentu prio: secūdo fienda in secundo: ibi Et erit. Dicia h̄ pdicit ab esaia: cū dī: e¶ Propterea. .i. propt̄ mala vestra multiplicata. f¶ Expectat dñs ⁊c.] .i. differt redēptionē vestrā perfectaz p christū fiendā: verū tñ q2 nō aufert eā: subdit etiā: g¶ Jō exaltabit parcēs vobis. q2 tps sui aduentus erit tps magne misericordie: verū tñ ñ erit sine iustitia q̄ sēp dei misericordiā p̄comitat: iō sb̄dit: Quia deus iudicij dñs. h¶ Beati oēs ⁊c.] firmit̄ credēdo eius aductū. i¶ Populus. n. syon. i. fidelis ⁊ catholic'. k¶ Habitabit in hierusalē. i. in ecclia fm q dī ad hebreos .xij. Accessistis ad montē syon ⁊ ciuitatez dei viuētis hierlz celestē: ⁊ q2 ad litterā in monte syon incepit fides catholica p pdicationē christi in p2opria persona ⁊ p missionē spirit' sancti super apl̄os: vt dictū fuit supra. ij. ca. l¶ Plorās ne quaq̄ plorabis. p dilatiōe christi vēturi: p q̄ suspirabāt ingemiscentes patres ve. test. m¶ Miserās miserebit tui. intñ q exponet se morti. n¶ Ad vocē clamoris tui ⁊c. In primitiua ecclia ⁊ p longū tēpus postea sancti viri habebāt frequētissime ad votū diuina responsa. o¶ Et dabit tibi dñs ⁊c.] .i. ex dei gratia erit p̄tēt' paruo victu als parco: sic p3 in decursu ecclie in viris pfectis ⁊ religiosis. p¶ Et nō faciet auolare ⁊c.] .i. christuz q̄ dicit de seipso: matth. xxiij. Un' ē magister vester christ': ⁊ de sua pmanētia dic̄ matth. vlti. Ecce ego vobiscū sū oīb' dieb' vsq3 ad p̄sūmatōez seclī: fm. n. diuinitatē vbiq3 ē p cēntialē pnīā ⁊ potētiā: ⁊ i ecclia sua p specialē gratiā: ⁊ fm humanitatē in eucharistie sacramēto: i q̄ corp'ē ex vi sacramēti: aia ⁊ diuitas ex p̄comitantia inſepabili p' resurrectionē. Jn trāslatione chaldaica sic hī: Et n̄ recedet vltra diuinitas e⁹. Ex q̄ p3: q ñ pōt p̄uēiēt i telligi de esdra doctore: sz christo p̄uēit optie. q¶ Et erūt oculi tui ⁊c.] .i. christū q̄ apparuit visibil'ēt ocul' corporali b' in forma hūanitatis: ⁊ in sacramēto sub specie panis.

r¶ Et aures tue ⁊c.] .s. euāgelicū. s¶ P' tergū monēti. i. ad sequēdū vestigia christi pdicāti in psona p̄pa p': ⁊ postea i aplis alijsq3 discipulis. t¶ Hec ē via. s. fides catholica.

v¶ Ambulate i ea ⁊c. q2 ecclia nūq̄ declinabit gnāliū a fide catholica. x¶ Et p̄tamiabitis ⁊c.] q2 gētiles ad pdicationez apostolorū confregerūt idola sua materiaz ⁊ ornamēta idolo2 paupibus errogantes. y¶ Egredere dices ei. i. idolatrie que cessauit quasi in vniuerso orbe.

z¶ Et dabitur pluuia semini tuo ⁊c. Semē parabolice dicitur hic verbū euangelicum: fm q dicit saluator i parabola seminātis: luc. viij. Semē est verbū dei. ⁊ recipientib' ipsuz per fidez data est pluuia gratie dei: ⁊ per talē modū dicit Deutero. xxxij. Lōcrescat vt pluuia doctrina mea.

a¶ Et panis frugū ⁊c.] Iste est panis eucharistie q̄ dicitur panis fruguz terre: q2 materia huius sacramēti est panis triticeus de terra p̄ductus: ⁊ continz iste panis pingue dine gratie diuie.

b¶ Pascetur in possessione ⁊c.] .i. christus de quo dicit Joh̄. j. Ecce agnus dei qui tollit ⁊c. Pascitur spaciose. i dilatatione castitatis ecclie: fm q dicitur canticoruz. ij. Qui pascitur in liliis donec aspiret dies: ⁊ inclinētur vmbre. c¶ Et tauri tui. i. apostoli. d¶ Et pulli asinoruz. alij inferiores predicatores. e¶ Qui operātur terrā. laborando in agro dominico verbo ⁊ exemplo. f¶ Cōmixtū migma cōmedent. glosa super locū istuz dicit q migma ē hordeū mixtū cū palea: ⁊ eaz sequūtur expositores nostri: sed huic dicto videtur p̄trariari q̄ subditur: g¶ Sicut i area ventilatū est. i. purgatū a palea. quid aūt intellexerit hiero. p migma nescio: sed in hebreo habetur sic: Mixtū forte comedēt. i. ad p̄mixtiōez diuersoz granorū absq3 aliqua corruptione in sua bonitate manentiū: p q̄ metaphorice intelligit p̄gregatio fideliū ex iudeis ⁊ gētilibus: ⁊ varijs nationib': q̄ incorporati sunt ecclie p predicatiōez aplorz alioruq3 predicatoz. h¶ Et erūt ⁊c.] p montes excelsos intelliguntur apostoli: p colles q̄ sūt montes minores: pdicatores alij. i¶ Rui currentiū aquaz. i. abundātia sane doctrine: eo modo loquēdi quo dicit supra. xj. Repleta ē terra scientia dñi: sicut aque maris operientis. k¶ In die interfectionis ⁊c.] .i. tpe destructionis hierusalē in qua erant multe turres: q cū muris destructe fuerunt p romanos: ⁊ illo tempore multū viguit pdicatio euāgelij p apostolos alioscq3 discipulos christi. l¶ Et erit. Hic denunciat liberatio fideliū in secundo aduentu christi: tunc. n. liberabūtur a penalitatibus vite presentis. Et diuidit in duas: q: p' ponit huiusmodi liberatio: secūdo demonis abiectio: ibi Ecce nomē. Circa primū sciendū: q fm sanctos doctores ⁊ catholicos in finali iudicio mundus innouabitur ⁊ meliorabit: ad augmētū glie electoz: qui in elemētis ⁊ corporibus celestibus meliorat̄is videbunt clarius relucentiam diuine virtutis ⁊ bonitatis: fm illud

ctāt dñs vt misereat vestri: et iō exaltabit parcens vobis: q2 deus iudicij dñs. Bti oēs qui expectāt eum. Populus. n. syon habitabit i hierusalē. Plorās neq̄q̄ plorabis: miserāns miserebit tui. Ad vocē clamoris tui statiz vt audierit rñdebit tibi. Et dabit tibi dñs panē artū ⁊ aquā breuē: Et ñ faciet auolare a te vltra doctorē tuū: Et erūt oculi tui videntes p̄ceptorē tuum: ⁊ aures tue audient verbum post tergū monentis. Hec ē via: ambulate i ea: ⁊ ñ declinetis neq3 ad dexteram neq3 ad sinistrā. Et p̄tamia bitis laminas sculptiliū argenti tui ⁊ vestimētū p̄flatilis auri tui: ⁊ dispges ea sicut imūdiciaz menstruate. Egrēdere dices ei: Et dabitur pluuia semi tuo vbicūq3 semiaueris i terra: et panis fruguz terre erit vberrimus ⁊ pinguis. Pascet i possessione tua in die illo: agn' spaciose. Et tauri tui et pulli asinoz q operant terraz: p̄mixtuz migma comedēt sicut i area vētilatū est. Et erunt sup oēm montez excelsū: ⁊ sup oēz collē eleuatū riūi currētiū aquaz: i die interfectiōis multoz: cū ceciderit turres.

sapiētie. xiij. a magnitudine speciei creature poterat cognoscibiliter creator hoꝛ videri. decoꝛ aūt coꝛpoꝛ celestiū maxime ꝓfulsit in luce: ⁊ iō tunc augebit: ⁊ hoc ē qō dicit: ¶ Et erit lux lune sicut lux solis ⁊c. in die q̄ alligauerit vulnus populi sui. q̄ fideles resurgent i coꝛporibus glorioſis ab oi coꝛruptiōe ⁊ penalitate liberatis. m¶ Ecce nomen. Hic ꝓpie agitur ō dīectiōe demonis. Sciendū tn q̄ hebrei ⁊ expoitores nostri exponunt partez istā ad litteraz de deiectiōe sēnacherib regis assyriorū venientis ꝓtra hierusalē: qn̄ exēcitus eius percussus fuit ab angelo: sic q̄ coꝛpoꝛa bellatoꝛ fuerunt incinerata intactis vestib⁹ ⁊ armis: sicut dictum fuit supra. vij. ⁊ ad hoc satis posset applicari littera. Sed ꝺ h⁹ vī: qō dī h i ꝓxīn Ecce nomē dñi venit de lōgiq̄. Ex q̄ vī esaias loq̄ ō tpe longinq̄: qō ē tps iudicij finalis: ⁊ nō de ꝓpinq̄ seu p̄nti cuiusmodi dicta pcussio sēnacherib fuit: q̄ fuit tpe esaie: vt hī. iiij. Reg. xix. Itez qō dī in fine h⁹ ca. Ꝑparata ē. n. ab heri thophet ⁊c. i. pena gehēnalis: ſz q̄ dī ab oi b⁹ expositoꝛibus hebꝛeis ⁊ latinis: ⁊ iō vī esaias hic loq̄ tpe finalis iudicij: in quo demones cū dānatis retrudētur in inferno. ⁊ hāc sentētiā sequit hic magister alexander de hales q̄ fuit maximus theologus tempoꝛibus suis. Igitur fm hanc sententiā hec pars in tres diuiditur q̄: primo describit aduētus iudicis terribilis mp̄ſ: secūdo delectabilis iustis: ibi Canticum erit et tertio vt abiectiuus demonis: ibi Et auditam. Circa primū dicit esaias: m¶ Ecce nomē dñi. q̄ i iudicio apparebit dñs q̄ iudicatus fuit coꝛā pilato vt seruꝰ ⁊ abiectꝰ. n¶ Venit de longinquo: q̄ a tpe esaie erat magna distātia vsq̄ ad tēpus iudicij. o¶ Ardens furoꝛ eius. q̄: ignis cōflagrationis p̄cedet aduētū iudicis. p¶ Et grauis ad portādū. q̄: terribilia signa apparebunt ꝓpe iudiciuꝫ. q¶ Labia eius ⁊c. Ꝺ reꝓbos ꝺ quos pferet illā sentētiā: Ite maledicti ⁊c. matth. xxv. r¶ Et lingua eius. q. ignis deuoꝛans. q̄ p sētētiā ab eo platā deducent ad ignē gehēne interminabilē. s¶ Spiritus eius. i. eiusdē indignatio ꝺ reꝓbos. t¶ Velut toꝛrens inundās q̄ nō poterūt punitionē eius euadere. v¶ Ad pdendas gentes. ſ. quantū ad reꝓbos. x¶ Et frenū erroꝛis. q̄ cognoscent se errasse. illa tn̄ cognitio nō erit eis vtilis: ſz magis afflictiua: ꝓ remoꝛsū ꝓscientie: de q̄ dī. ī. vltio ca. Vermis eoꝝ nō morietꝫ. y¶ Canticū. Hic describit dictus aduentus delectabilis electis: q̄ tunc letabuntur non solum de sua glorificatione: ſz etiā de reꝓboꝛum punitione applaudendo diuine iusticie: ⁊ hoc est quod dicitur: z¶ Canticuꝫ erit vobis. ſ. electis. ȝ¶ Sicut vox. sic est in hebꝛeo. a¶ Sāctificate solēnitatis. i. solennitatis paschalis: i qua filij israel laudauerunt dñm ꝓ suo exitu de egypto: in quo figuratus fuit exitus electoꝝ de oi penalitate: quando ad celuꝫ transferentur glorioſi in anima ⁊ coꝛpoꝛe. b¶ Et letitia coꝛdis ⁊c. Ꝺli sic ipoꝛtat h eq̄litatē: q̄ letitia electoꝝ tūc excedet oēz letitiā q̄ pōt exp̄imi a nobis: ſz ꝓpheta vtit talib⁹ exēplis hoi b⁹ cognitiſ: q̄ fm q̄ dicit gregoꝛ⁹ balbucienꝺo ꝓout possumus: excelsi dei facta resonamuſ. c¶ Et audi tam. Hic ꝓsequenter ostenditur dictus aduentus vt demōis ab iectiuus: q̄ tunc auferetur eius potestas inducendi homines ad peccatū. ⁊ q̄ tunc cū reꝓbis retrudet in infernuꝫ: ex quoꝝ pena augebitur pena ō monū sicut gloria angelorum augmentabit ex glia electoꝝ: q̄s introduxerit ad meritū: iō dī: ¶ Et auditā faciet dñs gliā vocis sue dicēs electis: Venite benedicti ⁊c. d¶ Et terroꝛem brachij sui oñdet. i. demonū eiectiōe. e¶ In ꝓminatōe furoꝛis: cū dicet: Ite maledicti in ignē eternū: q̄ pat⁹ ē diabolo ⁊ āgelis ei⁹: matth. xxv. f¶ Et flāma ignis. ſ. gehēne. g¶ Allidet i turbie ⁊ lapide grādis. p ista q̄ sī hoib⁹ terribilia itelligit terroꝝ iudicis. h¶ A voce. n. dñi. i. sētētia iudicij. i¶ Pauebit assur. i. diabolus: q̄ h ad lr̄az itelligit sb̄ noie regis assur: q̄ multū afflixit pp̄lz dñi sicut supra. xiij. ca. sb̄ noie regis babylōis signat diabolus ad litterā: vt dictū fuit ibidē. k¶ Virga pcussus. i. vga diuine sentētie. l¶ Et erit trāsit⁹ ⁊c. ī. furm⁹ ⁊ stabilis: q̄ illa sētētia erit irretractabil: iō seqt: m¶ Quā reqescē ⁊c.] q̄ pena illi⁹ sentētie tenebit eū deꝑssū i ꝑpetuū. n¶ In tympanis ⁊ citharis ⁊c. ꝓ ista itelligit electoꝝ letitia: de potestate demonū electa: fm q̄ dī Apoc. xij. Audiui vocē magnā de celo dicētē: Nūc facta ē salus ⁊ vt⁹ ⁊ regnū dei nr̄i: ⁊ potestas chr̄isti ei⁹: q̄: piect⁹ ē accusator fratꝝ nr̄oꝝ ⁊c. o¶ Ꝑparata ē. n. ⁊c.]. i. gehēne pena ſz expositoꝛes heb. ⁊ latinos. Thophet. n. vno⁹ signat laxationē vl̄ apliationē: ⁊ iō sic noiat gehēna: q̄ oī hō q̄ ñ restringit fomitē suū: ſz magꝫ laxat ei habenas: cadit i gehenā vt dicē glosa hebꝛaica. dī aūt ꝑparata ab heri. i. a scda die creatiōis mūdi: vt dicūt aliq̄ q̄: ab illa die ñ fuit nudiustertⁿ: ſz tm̄ heri: ſz h⁹ ñ ē visile: q̄ scda die fcā fuit distinctio celi sideꝛei ab aq̄s iferioꝛib⁹ ⁊ supiōib⁹: vbi ñ ē gehēna: ſz circa cētꝝ ire: vt dicūt sācti doctoꝛes. Itez rō eoꝝ magꝫ ꝓcludit ꝺ iū q̄: si scda dies fuit ꝑma hñs heri: sequitur q̄ non ipsa fuit primum heri: sed magis dies p̄cedens: ⁊ ideo melius dicitur: q̄ heri hic accipit ꝓ principio tpis i q̄ dē creauit celuꝫ ⁊ irā: ita q̄ sic tūc fecē celū empyreū ꝓ electis: ita infernū ꝓ reꝓbis. p¶ A rge ꝑparata. i. a deo q̄ regit vniuersa: q̄ sic fecē hitatōnē electis i celo empyreo: sic ēt reꝓbis i iferno: i heb. hī regi ꝑparata. i. demōi ⁊ āgelis ei⁹: q̄ dī rex sr̄ oēs filios ſ supbie: Job. xlj. q¶ Ꝺ fūda. q̄: dī eē cirē cētꝝ ire. r¶ Et dilatata. q̄: mltī vadūt ad pditōnē: ſz ꝺcz saluatoriſ: mat. vij. s¶ Nutrimēta ei⁹ ⁊c. Ꝺ h⁹ ſignatur acerbitaſ pene. ¶ Flat⁹ dñi. i. effect⁹ suę iusticie. v¶ Si

lux lune sic lux solis: ⁊ lux sol⁹ erit septēplicit sicut lux septē dier̄ i die qua alligauerit dñs vulnus ppli sui: ⁊ percussurā plage eius sanauerit. Ecce nomē dñi venit de longinquo ardēs furoꝛ ei⁹: ⁊ grauis ad portādū. Labia eius repleta st idignatiōe:] et lingua eius quasi ignis deuoꝛās. Spīritus eius velut toꝛrēs inundans vsq̄ ad mediū colli: ād pdendas gētes in nibilū: et frenū erroꝛis qō erat in maxillis populoꝝ. Cānticū erit vobis sicut vox sānctificāte solennitatis: et letitia coꝛdis sicut q̄ pgit cū tibia] vt intret in montē dñi ad fortē israel. Et auditā faciet dñs gloriā vocis sue: ⁊ terroꝛē brachij sui oñdet i ꝓminātiōe furoꝛis: et flamma ignis deuoꝛantis. Allidet in turbine: ⁊ in lapide grandis. A vōce. n. dñi pauebit assur vga pcussus: et erit transit⁹ virge fūdat⁹] q̄a requiescere faciet dñs sup eū:] i tympānis ⁊ citharis in bellis ꝑcipuis expugnabit eos. Ꝺcꝑparata est. n. ab heri tophet ā rege ꝑparata: pfūnda: et dilatata Nutrimēta eius ignis: ⁊ ligna mlta:] flat⁹ dñi sicut toꝛrēs sulphuris succēdēs eā.

cut torrens sulphuris ꝛc. per hoc etiam ostenditur horror illius pene: ꝛ q̄ impediri non possit eo q̄ procedit fm ordinem diuine iusticie.

¶ In cā. xxx. vbi dicitur in postilla: Plorans nequaq̄ plorabit. ¶ Additio Prima.

Licet pces ve. testa. desiderassent aduentuz christi: non tamē leguntur pro dilatione huius aduentus plorasse: vnde hoc quod dicit: Plorans nequaq̄ plorabit. videtur intelligendum de sanctis ecclesie christi: q̄ persecutiones aduersariorum pro amore christi gaudenter tolerabāt: sicut de apostolis loquitur Act. .v. capi. Ibāt apostoli gaudentes ꝛc. Et ō sanctis martyribus legitur: q̄ tormenta sibi illata letanter sustinebant: ꝛ de istis dicit: Plorans nequaq̄ plorabis. patres vero ve. testa. tribulationibus aduenientibus animebantur: ꝛ quādoq̄ plorabant: vt patet de iacob: Genes. .xxxvij. ꝛ de ezechia infra. .xxxviij. Ratio autem huius differentie videtur esse passio christi: quam sancti ecclesie considerant vt iam experti. Antiqui vero psiderauerunt vt futurū: non vt factuz. Constat aūt q̄ ea que sunt in actu magis mouēt q̄ ea que sunt in potentia.

¶ In eodem ca. vbi dicitur in postilla: Et frenum erroris quia cognoscent se errasse. ¶ Additio secūda.

Hoc quod dicitur: Et frenum erroris quod erat in maxillis populorum cantituz erit vobis ꝛc. continuatur sub vna sententia. Ad quod sciendū q̄ dia bolus ante eius electionez seu reclusionē sic dominabatur suis possessis: q̄ trahebat eos ad libitum suum: sicut ascēsor trahit equuz cum freno: vnde in glo. vbi dicitur: Et frenuz erroris. dicit dominationez diaboli qui subditos trahit ad ruinā: quod quidē frenum erroris in canticuz erit vobis. s. electis: eo modo quo dicitur: Cantemus domino gloriose eniz honorificatus est: equū ꝛ ascensorē piecit in mare. Cetera exponant prout in postilla. ¶ Caplin. XXXI.

Ve qui descendūt. Postq̄ locutus est esaias ptra regnū iude: eo q̄ ex diffidentia diuini auxilij recurrerunt ad humanū tempore regis sedechie: hic ex sili causa loquit ptra regnuz israel tēpore osee qui vt euaderet reddere tributū assyriorz: quod regi assyriorz dare psueuerat: misit nūcios ad Susach regē egypti: ꝛ sic ex eius pfidētia rebellauit: ꝓpter quod salmanasar rex assyriorū vēit ptra eū: ꝛ regnū eius destruxit: vt habet. iiij. Regl. xvij. fm hoc igitur istud capitulū diuidit in duas partes: q̄ primo ponit destructio regni israel ex dicta cā: ꝛ saluatio regni iude ꝓtunc rōne oppositā: ibi Quia hec dicit. Circa primū sciendū q̄ sicut regnū isral fuit destructū ex mala pfidentia sua p egyptū: sic rex egypti cū suo exercitu fuit deuict⁹ a nabuch. rege babylōis 4° anno ioachiz filij iosie: vt hī dic. xlvj. ꝛ hoc q̄ falsā fiduciā dederat regi israel: ꝛ vtrūq̄ istorz denūciat esaias h: ꝛ pz littera ex dicti daucis exceptis. a ¶ Le

Caplin. XXXI

Ve qui descēdūt in egyptū ad auxiliū ꝛ eqs sperantes: ꝛ hītes fiduciā sup quadrigis q̄z multe sūt ēt sup eqtib⁹: q̄z pualidi nimis: ēt nō st pfisi sup sāctuz israel: ꝛ dñm nō requierūt. Ipse autē sapiens ādduxit malū: ꝛ ēt vba sua nō abstulit. Et psurget ꝛ domuz pessimorum: ꝛ ēt ꝛ auxilium opātiū iniquitatem. Egyptus hō ēt nō de⁹: ⁊ ēt eq eorū caro: ꝛ nō spiritus. Et dominus inclinabit manū suā z corruet auxiliator: ꝛ cadet cui pstat auxiliuz: simul q̄ descendūt in egyptū. s. de pplo israel. b ¶ Hītes fiducia sup quadrigis. q̄z multe sūt ad portādū arma. ꝛ oia exercitui necessaria. c ¶ Et sup equitib⁹. q̄z pualidi tūc egyptij erant ꝛ in armis famosi. d ¶ Et nō sūt pfisi ꝛc] .i. super deū q̄ sanctificat israel. e ¶ Ipse autē sapiēs. i. ipse de⁹: cui⁹ sapiētie nō ē numer⁹. f ¶ Adduxit maluz. s. pene sup regnū isral. g ¶ Et verba sua. q̄ p. pphetas dixit ō destructōe rḡni isral. h ¶ Nō abstulit. .s. ab effectu: ꝛz ea ipleuit. i ¶ Et cō surget ꝛc]. i. rḡnū israel: q̄ vitulos aureos adorabāt. k ¶ Et ꝛ auxiliū. .i. ꝛ regem egypti regi israel auxiliū promittenti. l ¶ Egypt⁹ homo. ꝛ sic ē sub deo ad puniendum illum pro libito sue voluntatis. m ¶ Et non deus. vt posset saluare regem israel cōtra ordinationem dei. n ¶ Et equi eorum caro ꝛ non spiritus. i. spirituales substantie: cuiusmodi sunt angeli: qui sunt exercitus dei. o ¶ Et dominus inclinabit manū suā. ad accipiendū de vtroq̄ rege vindictaz: ideo subditur: Et corruet ꝛc. p ¶ Simulq̄ omnes consumentur. li simul non importat identitatem temporis: quia duo reges predicti: tunc. s. eodem tempore non fuerunt debellati: vt patet ex predictis: sed designat similitudinem pene vtriusq̄ regis. q ¶ Quia hec dicit. Dic cōsequenter ponitur saluatio regni iude ꝓtunc ex causa opposita. s. ex vera confidentia in domino. Ezechias enim qui tempore osee regnauit: vt habetur. iiij. Regl. .xviij. totam confidentiam suam posuit in domino: ꝛ ad hoc induxit etiam populum suum: propter quod dominus modo mirabili liberauit eum de manibus sennacherib regis assyriorum: quarto Regl. xix. ꝛ hec saluatio describitur hic diffuse. ꝛ primo prophetice: secundo historice capitulo. xxxvj. Prima in duas: quia primo ponitur modus dicte saluationis in generali: secundo magis in speciali capitulo sequēti. Prima in duas: quia primo ponitur regni iude saluatio: secūdo sennacherib deiectio: ibi Et cadet. Circa primum ponitur exemplum de leone: qui non dimittit predam timore pastorum sibi occurrentium: sic dominus constanter ꝛ sine impedimento proteget ꝛ saluabit hierusalem cōtra sennacherib ꝛ eius exercitum: ꝛ sicut aues volantes non habent timere arcum sagittatoris sic nec habitantes in hierusalem impetum sennacherib regis: ꝛ sic patet littera vsq̄ ibi: r ¶ Conuertimini sicut in profundum recesseratis filij israel. hoc dicitur: quia populus israel dum transferebatur in assyrios per salmanasar regem: aliqui de illo regno euaserūt: latitātes vbi poterant: sed postea venerūt ad ezechiaz regez ꝛ recti abiecta idolatria ꝓuersi fuerant ad verū dei cultuz: iō subdit: s ¶ In die illa abiciet ꝛc]. i. despiciet pre

amore cultus diuini. t Et cadet. Hic prosequenter ponit sennacherib deiectio: q facta fuit p hoc: q angelus dñi percussit in exercitu eius .clxxxv. milia qō videns sennacherib cū paucis fugit territus: et hoc ē qō dī: t Et cadet assur .i. exercitus assyrioꝝ. v In gladio. non viri: sz angeli.

vestre in peccatuz: ēt cadet assur ī gladio nō viri: et gladi nō hois vorabit euz: ēt fugiet nō a facie gladij: ēt iuuenes ei⁹ vectigales erūt: ēt fortitudo eius a terrore transibit: ēt pauebūt fugiētes principes eius. Dixit dominus: cuius ignis ē in syon: et cāmin⁹ ei⁹ ī hierlz.

Ecce ī iusti .xxxii. cia regnabit rex: ēt principes ī iudicio preerūt. Et erit vir sicut q abscōdit a vēto: et celat se a tēpestate: sicūt riui aquaꝝ ī siti: ēt vmbra petre, pminētis in terra deserta. Nō caligabūt oculi videntiū: ēt aures audientiū diligēter auscultabūt: et coꝛ stultoꝝ intelliget sciētiaz: ēt lingua balboꝝ velociter loquet et plane. Nō vocabitur vltra is: q insipiens ē: princeps: neq fraudulēter appellabit maior. Stult⁹ .n. fatua loqt: ēt coꝛ eius faciet iniquitatē: ut pficiat simulationē: ēt loquat ad dñz fraudulēt: ēt vacuā faciat aiam esurientis: et potū sitienti auferat: fraudulēti vasa pessima sūt. Ipse .n. cogitatões pcinabit ād pdēdos mites ī sm̄ōe mēdacij: cūz loqueretur pauper

pfitēdo et idolatriam manifeste detestando. m Non vocabitur tc̄ .ſ. achaz: qui a vera sapientia decidit per idolatriam. n Neq fraudulentus tc̄. i. achaz qui fraudulenter respondit esaie supra. vij. Non petam et non tentabo dominū. in hoc fraudulenter simulans dei reuerentiaz: cum tamez ob hoc recusaret signum a deo dari: ne ex hoc glorificaretur nomen dominī: vt dictum fuit ibidem. o Stultus. Hic consequenter ponitur malicia manasse filij ezechie: propter cuius maliciam destructa fuit ciuitas p chaldeos. iij. Reguz .xxv. et primo describit eius transgressio: secundo ciuitatis destructio: ibi Mulieres. Circa primuz sciendum q sicut esaias describendo iusticiaz ezechie simul tetigit maliciā achaz patris sui: sic describēdo maliciam manasse tangit iusticiam iosie nepotis sui: vt opposita iuxta se posita magis elucescant. dicit igitur: o Stultus .ſ. manasses: qui ad idolatriam declinauit super omnes: quia idolatria non solum est stultitia sed magis insania. p Fatua loquetur. quia per verba sua seduxit principes et habitatores hierusalem: vt declinarent cum eo ad idolatriam: secundo Paral. xxxiij. q Et coꝛ eius faciet iniquitatem: quia ex magna libidine talia faciebat. r Ut perficiat simulationem. ostendendo se querere bonum commune: vt per cultum oīum idolorum impetraretur a multis dīis auxilium: sicut de ciuitate romana dicit leo papa: q magnaz arbitrabatur se suscepisse religionem: cum nullius gentis respueret falsitatem. s Et loquatur ad dominum fraudulenter. quia cum hoc q adorabat idola: adorabat etiam deum: vt sic haberet gratiam aliquorum principum: qui a cultu dei non totaliter recesserant. t Et vacuam faciet animam tc̄. quia ad cultum multorum deorum dicebat requiri magnas expensas: et sub isto pretextu leuabat a populo magnas pecunias: vnde pauperes grauabantur. v Fraudulenti vasa pessima sunt .i. ministri manasse regis sunt pessimi. apud enim hebreos instrumenta cuiuslibet artis dicuntur vasa. et quia manasses rex per ministros suos suam maliciam exercebat tāquā p instrumenta: ideo dicuntur hic vasa pessima. x Ipse enim .ſ. manasses. y Cogitationes concinnabit .i. machinationes suas malas verbis iusticie apparentis colorabit. a Ad perdendos mites .i. innoxios: sm q dicitur quarto Reguz .xxj. Sanguinem multum innoxium effudit manasses in sermone mendacij .i. per merdacia sermonibus iustis et apparentibus colorata: sicut dictum fuit supra primo capitulo: q esaiam comdemnauit ad mortem quasi zelo legis: et idem credendum q fecerit de multis alijs. b Cum loqueretur paup iudiciū .i. diceret veritatē: eo enīz q esaias et alij pphete ei⁹ malicia veracit arguebāt: q̄rebat occasiones interficiendi eos. Consequenter transit prophetа ad describēdum iusticiaz iosie q p duos annos post mortem manasse

amoze cultus diuini. t Et cadet. Hic ꝓsequenter ponit sēnacherib deiectio: q̄ facta fuit ꝑ hoc: q̄ ăgelus dñi ꝑcussit in exercitu eius .clxxxv. milia qō videns sennacherib cū paucis fugit territus: et hoc ē qō dī: t Et cadet assur .i. exercitus assyrioꝝ. v In gladio. non viri: sz angeli.

x Et fugiet .ſ. rex sennacherib. y Non a facie gladij .ſ. aduersarioꝝ suoꝝ: sz ex terꝛoꝛ supradcō. z Et iuuenes tc̄ .i. tributarij: q̄ antea tributuz ab alijs accipiebant. a Et fortitudo eius tc̄ quia ampli⁹ nō terrebit populos in circuitu: sz magis conuersio: iō subdit: b Et pauebunt tc̄ .ſ. cū rege sēnacherib: vt dictuz ē. c Dixit dñs tc̄ quia in altari holocaustoꝝ quod erat ī monte syon erat ignis perpetuus: qui nutriebatur a sacerdotib⁹: Leuitici. vj. d Et camin⁹ eius in hierusalē. hoc dicitur ꝓ altari incensi: ad quod ingrediebant oi die sacerdotes: vt ibi ꝓburerent thymiama ad cōsūmandum sacrificia: vt habetur ad hebreos. ix. Caplm .XXXII.

Ecce in iusticia. Hic prosequitur predictum magis in speciali: et diuiditur in duas partes: q̄ ꝓio describitur iusticia ezechie: propter quā facta fuit tunc dicta saluatio: et malicia sennacherib: propter quā facta ē eius deiectio ca. sequenti. Prima diuidit in duas partes: q̄: primo describit iusticia ezechie q̄ meruit dicta saluationē: et malicia manasse q̄ demeruit regni iude destructionē: ibi Stultus. Circa primū dicit: a Ecce in iusticia regnabit rex .ſ. ezechias: qui fuit iustus. b Et principes in iudicio preerunt. ab eo informati: et inducti. c Et erit vir tc̄ scōm hāc litterā li vir refert ad quēlibet de pplo iude: q̄ fuit ꝓtect⁹ ab impetu et tēpestate sēnacherib meritis ezechie. In hebreo aūt habet: Et erit vir sic abscōsio a vēto tc̄. et sic li vir refert ad ezechiā: q̄ dī vir a virtute. Et abscōsio .i. protectio a vēto. i. tēpestate: ad ipsius sennacherib pplm sic exercitū: vt dictū est. d Sicut riui aquaꝝ ī siti. si valde amabiles et vtiles: sic ezechias pplo suo. e Et vmbra tc̄. Jer siccitatibus et caloribus maxis. Nā talis vmbra est valde delectabilis hoibus ibi quiescētibus: sic ezechias pplo suo. f Nō caligabunt oculi videntiuz. q̄ esaias illo tpe multas habuit diuinas reuelatiōes et claras: et alij prophete q̄ tunc tpis erant. g Et aures audientiuz tc̄. Jq̄ ezechias et eius pplus verba esaie deuote recepert. h Et coꝛ stultoꝝ .i. illoꝝ q̄ fuerāt stulti tpe ꝑcedēti. ſ. tpe achaz ꝑfi ezechie: q̄ fuit idolatra pessim⁹. i Intelliget sciētiā. tpe ezechie qui fuit deuotus et studiosus. k Et lingua balboꝝ. i. illoꝝ qui tpe achaz nō audebant deū laudare manifeste et idolatriaz detestari. l Velociter loquet et plane. i. prompte deū

regnauit dicēs: c Princeps vero.i.iosias. d Ea que digna sunt tē. Jqz a iuuentute sua cepit esse multū solicit' de cultu dei: z cōi bono regni sui. e Et ipse sup duces stabit:q: nobiles iuda'ad cultū dei induxit:z toto tpe regni sui in hoc eos stabiliuit. f Mulieres. Dic ꝓñt subditur ciuitatis z regni iude destructio: z secundo restitutio: ibi Et erit. Circa primū dicitur: f Mulieres opulēte. Ditatores.n. hierusalez tpe sedechie vocat mulieres:eo q nō habuerunt virtutem se defendendi: velut effeminati. g Filie confidētes.in fortitudie muroꝝ:z in auxilio egyptioꝝ:vt patz ex supra dictis caplo .xxx. h Percipite auribus tē].q.d. cor dib' vestris deberet esse ipessū:z dd sit illō subdit: i Post dies z annū.p hoc non intelligitur aliquod tempus certū z determinatū:vt dicit Rasa.sz ē sēsus:sicut dies addentur ad dies precedentes z annus ad ānū:sic multiplicabunt vestre iniquitates. quousqz veniat ōstructio p chaldeos. k Et vos ꝓturbemi ꝓfidētes.i. vos q modo cōfiditis vt securi eritis vltra modū conturbati. l Cōsūmata ē.n. videmia.q: ducet ppls i captiuitatē:z sic non erit qui vltra colat terrā:nec per ꝓsequens q fructꝰ colligat. m Obstupescite.pre nimio terroꝛe vobis iminēte. n Exuite vos.vestibus gloriosis. o Et ꝓfūdemini.iudētes vos vilibus z asperis:iō subdit: p Accingite lūbos vestros.s.cilicijs. q Sup vbera plangite.i. signū plāctus z doloris ostēdite:hebrei dicūt hic: Sup agros plāgite qui dimittēt iculti z deserti:z ꝓsonat hoc littere sequēti: cū dī: r Sup regiōe desiderabili tē.i.iudea que frequēter i scriptura dicit fluēs melle z lacte ꝓ sua fertilitate. s Super humū ppli mei.i.super terrā habitātiū i locis cāpestribus vbi solēt cē boues inocētes z sine malicia. t Spine z vepres ascendēt.propter cultoꝝ absētia q ducētur in captiuitatē. v Quanto magis sup tē].i.hoiuz vacātiū gaudijs z delicijs quales de cōi cursu sūt habitātes i ciuitatibus magnis. Jn hebreo sic hī: Sup humū ppli mei spine z vepres ascēdēt:z etiā sup oēs domos tē. Et sic ē sēsus ꝓtrario mō .q.d. nō ē mirū: si super terraz iude inducā talē destructionē:q: etiaz hoc faciam in hierusalez meo cultui electa: z in domibus templi vbi solent leuite canere in domino exultātes. x Domus.n. dimissa ē.s.dom' regis a sedechia fugiēte relicta:z loquit de futuro p modū preteriti propter certitudinē prophetie. y Tenebre tē. Ja volētibus itroire. z Super speluncas.hoc est cellaria z foueas ex ruina edificioꝝ. a Vsqz ineternū. Jn hebreo habetur vsqz i seculum.i. vsqz ad tempus a deo preordinatum de eius reedificatiōe b Haudiū. Dic consequenter agitur de populi reparatiōe vsqz ad finem huius capituli. Et exponūt ali qui doctores nostri:totuz istud de tempore reedificationis templi z ciuitatis per çorobabel:neemiam z alios sanctos patres eiusdem temporis:sed contra hoc videtur: quia in

iudiciū. Princeps vero ea q digna sit principi cogitabit: Let ipe sup duces stabit. Mulieres opulēte surgite: z audite vocē meā:filie ꝓfidētes pcipitē auribꝰ eloquz meū. Post dies z annos et vos ꝓturbemini ꝓfidentes. Consūmata ē.n. vindemia:collectio vltra non veniet. Obstupescite opulente:ꝓturbami ꝓfidentes:exuite vos et ꝓfundemi:accingite lūbos vestros. Sup vbera plangite: sup regiōe desiderabili: sup vinea fertili. Sup humuz ppli mei spinē z vepres ascēdēt:quā tō magis sup oēs domos

gaudij Jciuitatis exultātis: Dom' .n. dimissa ē: multitudo vrbis relicta est:tenebre z palpatio facte sūt Jsū p spelūcas ūsqz in eternū. Haudium onagroꝝ pascua gregū:dōnec effundatur sup nos spūs de excelso. Et erit desertū in chermel: et chermel in saltū reputabit:et bitabit in solitudine:iudicium et iusticia in chermel sedebit. Et erit opus iusticie pax: et cultus iusticie silentiū:et securitas vsqz i sempitnuz. Et sedebit populus meus in pulchritudine pacis: et i tabernaculis fiducie: et in requie

reditu captiuitatis ppls nunq fuit in tanta prosperitate: tēporali z spirituali:qualis describitur i hac parte:vt videbitur ,ppi qō Ra.sa.exponit partē istaz de tpe magne felicitatis z prosperitatis:quā expectāt iudei habere in aduentu messie:z ideo de victus eius qō falsū ē reliquēdo.s.q christ' i mūdū sit vēturꝰ:vī mihi locꝰ iste exponendus ō statu prospero: quez fecit nobis christus: ozies ex alto.prophetā tñ ptinuādo dicēda dictis:recolit afflictiōes ppli a tpe suo futuras vsqz ad aduētū christi dicēs: b Haudiū onagroꝝ pascua greguz. Greges hic dicunt iudei:q quāuis quā tū ad mltos eent idolatre: z peccatis alijs implicati tñ multi de illis erāt boni z cultores dei. Onagri autē dicūt h reges ifideles:q eos seruituti sbiecerunt z afflixerūt.s.prio babylonū:postea pse z medi:ʒ greci z 4 romāi:ita q a tpe captiuitatī babylōice vsqz ad tē pus christi fuerūt subiecti alicui istoꝝ successiue:z si sūt aliqō interuallū:fuit tñ ita modicū respectiue:q qua si nō ē cōputāduz. Et isti onagri gaudebāt rape bona iudeoꝝ vñ ōberēt viuere. c Donec effūdat tē.] qō fuit ipletū qñ post resurrectiōez z glorificatiōez christi spiritussācti effusus ē sup aplos alioszq discipulos in signo visibili: Act.ij.q ē spūs pfecte libertatis: sm illud .ij. Cor.iij. Ubi spūs dñi ibi libertas. d Et erit deserta.s.gētilitas q fuit iculta z deserta nō hīs legē diuinā z pphetas. e Jn chermel.i.abūdās in bonis spiritualib':sicut iudea quantū ad bonos:vñ accipit hic chermel p carmelo q ē i regiōe iude:z erat locꝰ fertil. f Et chermel i saltū reputabit.i.iudea meliorabit q tū ad suscipientes xpi fidē:q: apli z alij.lxx.discipuli q fere oēs fuerūt iudei:fuerūt magne arboꝛes i ecclia dei:q dī ecclē:p cos .n. publicata ē fides p orbē:iō sbdit: g Et bita.i soli. .i.i gētilitate:q pꝰ erat iculta:vt dixē. h Judiciū.i.exercicio iusticie:q ē per fidē. i Et iusticia.s.euāgelica. k Jn chermel sedebit.i.i credētib' ex iudea:ex qb'z gētib' facta ē vna ecclia. l Et erit opꝰ iusticie pax.quam christo nato āgeli clamauerūt: Luc.ij. Glia i altissimis deo z i tra pax hoīb' bōe volūtat. m Et culꝰ iusticie silētiū. i ,pspis cauēdo a vbis iactatoꝛijs: z i aduerſ a murmuratoꝛijs. n Et securitas tē.]qz i pmittiua ecclesia ita erāt firmati virute spūssācti:q tormēta nō timebāt:ʒ mag' i eis gaudebāt: Act.v. Et q: ex hac vita trāsibāt ad securitatē z gaudiū celeste amoto ipedimēto p xpm:iō sbdit: o Et sedebit ppls tē.]q: pax celestis ex nulla pte ipediet seu obscurabit. p Et i tabernaculis .i.i māsiōib' diuersis ꝛz varietatē mēitoꝛ ō qb'z dī Iohis .xij. Jn domo pris mei māsiōes mlte sūt. q Fiducie.q: oēs sūt ibi certi de sue btitudis eternitate. r Et i requ

opulenta. Grando autē in defensione saltus: et humilitate hūiliabit ciuitas. Beati q seminatis super oēs aquas: et imittētes pedē bouis ⁊ asini. ¶ Ca. XXXIII.

Ve qui pdaris. Nonne ⁊ ipse pdaberis? Et qui spernis: nōne ⁊ ipse sperneris? Cū ꝯsumaueris depredationē: depredaberis: cū fatigatus desieris cōtēnere: ꝯtēneris. Dñe miserere nostri: te. n. expectauimus esto brachiū nostꝝ i mane: ⁊ salus nostra in tpe tribulationis. A voce angeli fugerunt populi: ⁊ ab exaltatione tua dispse sunt gentes. Et ꝯgregabunt spolia vestra sicut colligit bruc: ¶ velut cū fosse plene fuerint de eo. Magnificat ē dñs qm habitauit i excelso: iplevit syon iudicio ⁊ iusticia: ¶ et erit fides i temporib suis. Diuitie salutis sapia et sciētia: timor dñi: ipse ē thesaurus ei. Ecce videtes clamabūt foris: ¶ angeli pacis amare flebūt. Dissipate st vie: cessauit transiēs p semitā: irritū factū ē pactū: piecit ciuitates: non reputauit hoies. Luxit ⁊ elāguit tra: ꝯfusus ē liban ⁊ obsurduit. Et factus est saron sicut desertuz: ⁊ ꝯcussa ē basan ⁊

opulenta. Grando autē in defensione saltus: et humilitate hūiliabit ciuitas. Beati q seminatis super oēs aquas: et imittētes pedē bouis ⁊ asini. ¶ Ca. XXXIII.

Ve qui predaris. Nonne ⁊ ipse predaberis. Et qui spernis: nōne ⁊ ipse sperneris? Cū ꝯsumaueris depredationē: depredaberis: cū fatigatus desieris cōtēnere: ꝯtēneris. Dñe miserere nostri: te. n. expectauimus esto brachiū nostꝝ i mane: ⁊ salus nostra in tpe tribulationis. A voce angeli fugerunt populi: ⁊ ab exaltatione tua dispse sunt gentes. Et ꝯgregabunt spolia vestra sicut colligit bruc: ¶ velut cū fosse plene fuerint de eo. Magnificat ē dñs qm habitauit i excelso: iplevit syon iudicio ⁊ iusticia: ¶ et erit fides i temporib suis. Diuitie salutis sapia et sciētia: timor dñi: ipse ē thesaurus ei. Ecce videtes clamabūt foris: ¶ angeli pacis amare flebūt. Dissipate st vie: cessauit transiēs p semitā: irritū factū ē pactū: piecit ciuitates: non reputauit hoies. Luxit ⁊ elāguit tra: ꝯfusus ē liban ⁊ obsurduit. Et factus est saron sicut desertuz: ⁊ ꝯcussa ē basan ⁊

opulenta. q: ibi totaliter quietabitur appetit: sm illud ps. xvj. Satiabor cū apparuerit gloria tua. ⁊ quia post glorificationē christi destructa fuit hierusalē in vindictaz mortis christi: iō subditur: s ¶ Grādo aūt. i. multitudo exercitus romani. t ¶ In defensione saltus. i. in deiectione tēpli ⁊ domus regie que dicunt saltus: eo q ligna illius edificationis apportata fuerūt de saltu libani. v ¶ Et hūilitate humiliabitur ciuitas. s. hierusalē que fuit destructa ⁊ proiecta ad terraz. ⁊ q: illo tempore fides catholica fuit valde publicata p orbez: iō subdit: x ¶ Beati q seminatis. s. verbū euangelicū: Luce. viij. Semen est verbum dei. y ¶ Sup omnes aquas. i. sup oēs pplos gētiles ⁊ iudeos: Apoc. xvij. Aque multe populi multi. patet autē quod propheta loquit hic metaphorice: q: semen materiale nō seminatur sup aquas materiales. z ¶ Et imittētes pedē ⁊c. ¶. i. indifferenter ⁊ sine acceptatiōe docētes fortes ⁊ debiles: lr̄atos ⁊ simplices ⁊c. ¶. XXXIII.

Ve qui predaris. Hic ꝯñt describitur in particulari saluatio predicta regni iude quantū ad maliciaz sennacherib. ⁊ q: in exercitu eius fuerūt idumei qui semper fuerunt iudeis infesti: sicut esau a q descenderūt iudei: iō ppheta primo inuehit ꝯ assyrios. 2° ꝯtra idumeos ca. sequenti. Circa pmū sciendū q pñs ca. ab expositoribus nostris sm litteram refertur totū ad tps eçechie. in quo deiectus fuit sennacherib ⁊ ppls iude liberatus. Ra. sa. vero exponit ad litteram totum istud ca. reducendo ad tempus messie: in quo expectant iudei de oibus gentibus triūphare: ⁊ eis simplr dñari. Videtur autem mihi: q expositores nostri melius dicant: ⁊ sm hoc presens capituluz diuiditur in duas partes: q: primo ponitur sennacherib deiectio: secūdo status hierusalem melioratio: ibi Respicite syon. Prima in duas: quia primo describitur deiectio sennacherib regis: secūdo sobne sibi adherentis: vt supra dictum fuit. xxij. secunda ibi Audite. Circa primuz sciendum: q ad delectionem sennacherib secuta est exaltatio populi iude: ⁊ ideo propheta mixtim loquitur de vtroq: primo tamen inuehitur contra sennacherib dicens: a ¶ Ve qui predaris. s. populum domini. b ¶ Nonne ⁊ ipse predaberis. quasi diceret sic: quia exercitu eius percusso ab angelo. iiij. Reg. xix. populus eçechie exiuit ad colligendum spolia. c ¶ Et qui spernis. s. ipsuz deuz contra quez blasphemias dixit ⁊ scripsit: vt habetur. iiij. Reg. xix. d ¶ Nōne ⁊ ipse sperneris. s. a dño ⁊ populo tuo: q: percusso suo exercitu: fugit cōfusus ad terrā suaz: vbi fuit interfectus a filijs suis. Consequenter propheta conuertit sermonez ad deū pro liberatiōe populi dicens: Domine miserere nostri ⁊c. ⁊ patet littera vsq ibi: e ¶ A voce angeli. percutientis exercitum sennacherib. f ¶ Fugerunt populi. quia sēnacherib cuz illis q remanserant fugit. g ¶ Et ab exaltatione tua. i. ostensiōe tue virtutis in angelo percutiente. h ¶ Disperse sunt gentes. s. sennacherib cuz exercitu suo: quia aliqui mortui remanserunt: ⁊ alij fugerūt. i hebreo sic habet: A voce multitudinis fugerunt populi: ⁊ sm hoc istud refertur ad exercituz sennacherib quē populi audiētes superuenire: non audebant expectare: q: plimos deuicerat ⁊ expugnauit. g ¶ Ab exaltatiōe tua. i. a potestatis tue ostēsione: o tu sennacherib. h ¶ Dispse sūt gētes. p diuersas vias fugiētes. i ¶ Et ꝯgregabūtur spolia ⁊c. ¶. i. faciliter ⁊ i magna copia: q: exercitus sennacherib fuit sic percussus: q corpora erāt icinerata sub vestib ⁊ armis illesis: ⁊ iō facilit ⁊ copiose colligi poterant. k ¶ Magnificatus est dñs. in percussiōe sennacherib mirabili. l ¶ Qui habitauit in excelso. i. in celo empyreo: vbi specialit relucet excellentia sue glorie: licet sm potentiam presentiaz ⁊ essentiam sit vbiqz. m ¶ Impleuit syon ⁊c. ¶ In diebus eçechie: qui fuit iustus. ⁊ principes suos ad iusticiā induxit: vt habetur i principio precedētis capituli. n ¶ Et erit fides. i. fidelitas. o ¶ In tpibus suis. s. eçechie. hoc enim petiuit: vt habetur infra xxxix. Fiat tantuz pax ⁊ veritas in diebus meis. p ¶ Diuitie salutis sapientia. i. in cognitione rerum diuinarum. q ¶ Et scientia. in cognitione humanorum. r ¶ Timor domini ipse est thesaurus eius. i. eçechie qui preposuit ista omnibus bonis temporalibus. Cōsequenter reuertit ppheta ad narrandū afflictionē ppli sēnacherib. d. s ¶ Ecce videntes ⁊c. ¶ littera ē intricata: q: li foris reducit ad videtes: speculatores. n. existētes in alto videbant foris longe exercituz sēnacherib: ⁊ sic denūciabant eçechie regi ⁊ pplo suo: vt se preseruarēt. t ¶ Angeli pacis. i. nuncij eçechie quos misit ad loquēdum cum rapsace de pace: vt habetur infra xxxvj. v ¶ Amare flebunt. q: propter blasphemias contra deū dictas a rapsace scissis vestibus flētes ad eçechiā redierunt. x ¶ Dissipate sūt vie. ab exercitu sennacherib. y ¶ Cessauit trāsiēs. s. de pplo iude: q: nullus audebat timore assyrioꝝ p terrā ire. z ¶ Irritū factū ē pactū. primo. n. sēnacherib fecit pactuz cū eçechia: sz fregit illud: vt dictū fuit. iiij. Reg. xviij. a ¶ Proiecit ciuitates. q erāt in regno iude circa hierusalē. b ¶ Non reputauit hoies. s. q possent ibi in aliquo resistere. c ¶ Luxit ⁊ elanguit terra. s. iuda d ¶ Cōfusus ē liban ⁊ obsurduit. in hebreo hr: Et prescissus fuit. q: ibi exercitus sēnacherib presidit multa ligna ad faciendū machinamēta: ⁊ ex tali decisione fuit libanus deturbatus. e ¶ Et factus est saron sicut desertum ⁊c. Ista. n. loce erāt fertilia: sz per exercitū sennacherib deuastata. Sciendū etiaz q carmelus nō accipit hic p monte carmeli:

in quo helias occidit ꝓphetas baal: ⁊ erat in regno ysrl: sed accipitur ꝓ carmelo vbi manebat nabal: q̃ erat mons fertilis: ⁊ erat in regno iuda: ⁊ consequẽter ponit vindicta de maleficijs sennacherib. f Nũc ꝓsurgã dicit dñs. ad percutiendũ sennacherib ⁊ exercitũ eius: q: nũc ẽ tps: g Accipietis ardorez ⁊c. ex maleficijs .n. vestris sequit demeritum. h Et parietis stipulã. i. vt efficiamini sic stipla applicata igni. i Spiritus vester. i. voluntas vestra mala. k Ut ignis vorabit vos. i. merek vt igne cõsumami. ⁊ ita factũ fuit. q: exercit⁹ sennacherib sic percussus fuit ab angelo: q: corpora eorũ fuert redacta in cineres: ac si fuissent igne materiali ꝓbusta: ió subdit. l Et erunt populi. exercitus sẽnacherib. m Quasi de incendio cinis. i. vt cinis remanens de incendio. n Spine ꝓgregate. i. bellatorez sennacherib q̃ pungebant populũ dñi. o Igni ꝓburent. nõ solũ ex percussione angeli: vt dictũ ẽ: ſz etiã igne inferni. p Audite. hic ꝓñt describit deiectõ sobne pontificis q̃ ꝓsulebat ciuitatem reddi assyrijs: ⁊ q: hoc nõ fuit factũ: ptz iudignatione: ptz timore: cũ sibi adherentibus ad assyrios trãsiuit occulte: ⁊ ei successit in pontificatu eliachiz: vt dictũ fuit supra. xxij. ⁊ hoc ẽ qõ dr hic: p Audite q̃ longe estis ⁊c. ⁊ in hoc notat magnitudinẽ rei nunciande. q Conterriti sũt i syon peccatorez. i. sobna ⁊ ei adherentes. r Possedit timor hypocritas. q: erãt in statu ministrãdi dño: ⁊ sic apparebant boni ⁊ deuoti exterius: ſz ipsi nihil habebãt interius digniꝰ sacerdotio. Et ꝓsequẽter ꝓquerit de ista dignitate sacerdotali: cũ dr: s Quis poterit habitare ⁊c]. i. digne mistrare in altari holocaustorz: vbi erat ignis ppetuꝰ? Heui. vj. Et eadẽ sentẽtia replicat: cũ subdit: t Cũ ardoribꝰ sempiternis. ⁊ subdit rñsio: v Qui ambulat i iustijs. quantuz ad perfectionẽ vite. x Et loquit veritatẽ. quantũ ad sanitatẽ doctrine. y Qui ꝓijcit auaricia ⁊c. ita q: nullaz habet notã auaricie capiendo aliena p violẽtiã: nec etiã capiẽdo dona ꝫ iustitiã. z Qui obturat aures suas ⁊c]. i. sermonẽ de sanguine effundendo p mortẽ innocentis vel eius mutilationẽ. a Et claudit oculos ⁊c]. i. mulierẽ alienam ad ꝓcipiscẽdũ. b Iste in excelsis habitabit. i. talis digꝰ ẽ fungi sũmo sacerdotio: in mõte syon: vbi erat tẽplũ: ⁊ talꝰ fuit iste eliachiz: q̃ in hoc officio successit sobne. c Munimenta saxorz ⁊c. Isalomõ. n. edificauit tẽplũ in mõte moria de lapidibꝰ magnis ⁊ preciosis. iij. Reg. v. ⁊ edificia ad tẽplũ ptinentia: ⁊ ibi erat habitatio summi sacerdotis. d Panis datus ẽ ei ⁊c. nomine panis ⁊ aque intelligit oĩs cibus ⁊ potus in scriptura: vñ. iij. Reg. vj. Pone eis panẽ ⁊ aquã. ⁊ subdit: Et apposita est eis magna ciborz ꝓparatio. Summo autẽ sacerdoti debebantur primitie fructuz ⁊ animaliũz. e Regem in decore videbunt. s. ezechiam gloriose regnãtẽ post sennacherib deiectionẽ: vt habet. ij. pal. xxxij. ⁊ in hac gloria viderunt ipsuz eliachiz pontifex ⁊ alĩ mistri tẽpli. f Oculi eius. s. eliachim. g Cernent terrã de longe. q: de nonte syon vbi erat eius habitatio poterat videri iudea ꝓ magna parte. h Cor tuũ. o eliachi. mutat. n. ꝓpheta modum loquẽdi de tertia ꝑsona ad secũdam qõ fit frequenter in prophetis. i Meditabitur timorez. s. dñi ex casu predecessoris tui: ⁊ ió subdit: k Ubi ẽ littera tus ⁊c. i. vbi ẽ mõ sobna ꝓdecessor tuus in officio põtificis: propter qõ debuit cẽ litterat⁹ ad põderandum. l Legis verba. ad docendũ ignorãtes: q̃ dicũt hic puuli. q. d. perijt in terra aliena: vt hr supra. xxij. ió subdit: m Populũ ipudẽtez. i. sobnam ⁊ sibi adherẽtes. n Nõ videbis. ãpli⁹ i tẽplo dñi. o Pplz alti sermonis ⁊c. i. ꝓfũdi: sicut dr ioh. iij. Pute⁹ alt⁹ ẽ. ⁊ dr hic ꝓfũdus sermo: q̃ pp extraneitatẽ nõ ẽ intelligibilis. Et populũ talis sermonis vocat hic ꝓpheta sennacherib ⁊ assyrios quos itẽdebat sobna introducẽ itra ciuitatẽ ⁊ tẽplũ: sed defecit a ꝓposito. p In q̃ nulla ẽ sapia. s. i sennacherib ⁊ pplo ei⁹: q: vera sapia nõ põt cẽ i infidelib⁹. q Respice. hic ꝓñt describit ciuitatis melioratio: q: ꝑ deiectõnẽ sẽnacherib fuit mutata ò timore i securitatẽ: ò tristicia i leticiã: ⁊ ò penuria i abũdãtiã. ꝑ igit hec melioratio describit: 2ꝰ ꝓpheticat ꝫ sennacherib. itẽ ꝫ eũ iuebit ibi laxati sũt. Circa ꝓmũ tãgit ꝑ melioratio quantũ ad diuinũ cultũ: cũ dr: q Respice syon ⁊c. Vocabat. n. illa ps ciuitatis hierusal ẽ vbi erat mõs syõ ciuitas dauid: ⁊ i illa erat tẽplũ vbi celebrabãt solẽnitatez ꝑ ãnuz s. pasche pentecostes: ⁊ tabernaculorz: i qb⁹ ꝑpls ò tota terra debebat ꝓueniere: qõ nõ poterat pp exercitũ sẽnacherib existẽtẽ i iudea: ſz ipso deiecto venert vndiq; gaudẽt: 2ꝰ ponit melioratio quãtũ ad abundantiã: cum dr: r Oculi tui videbũt ⁊c. Jq: de spolijs exercit⁹ sẽnacherib oẽs de ciuitate fuerunt repleti ⁊ ditati: ꝫ quantũ ad securitatẽ: cũ dr: s Tabernaculũ qõ nequaq; transferri poterit. Vocat ꝫ tẽplũ salomõis tabernaculũ: qõ dr ĩmobile ad differẽtiã tabernaculi moysi: qõ trãsferebat ò loco ad locũ: vt ꝑz i li⁹ Nume. ⁊ ad idẽ ptinet qõ subdit: t Nec auferẽt claui ⁊c. Jin tabernaculo. n. moysi parietes erãt ò tabul' sil' ꝓiũctis p icastraturas ⁊ clauos q̃ amouebãt de locis suis qñ tabernaculũ deponebãt ⁊ portabãt ad aliuz locũ. in tẽplo. n. salomonis parietes erãt interius de lignis laminis aureis opertis: ⁊ erant

carmelus. Nunc ꝓsurgam dicit dñs: nũc exaltabor ⁊ nũc sublimabor. Cõcipietis ardorẽ et parietis stipulaz: spiritus vester ũt ignis vorabit vos: et erũt populi quasi de incendio cinis: spine ꝓgregate igni cõburẽtur. Audite q̃ longe estis q̃ fecerim ⁊ cognoscite vicini fortitudinẽ meã. Conterriti sunt in syon peccatores: possedit timor hypocritas Quis poterit habitare de vobis cum igne deuorante:] Quis habitabit ex vobis cũz ardoribus sẽpiternis: Qui ãbulat in iustitijs: ⁊ loquit veritatẽ: qui proijcit auaricias ex calumnia: ⁊ excutit manꝰ suas ab omi itinere. Qui obturat manꝰ suas ne audiat sãguinẽ:] et claudit oculos suos ne videat malũ.] Iste in excelsis habitabit munimẽta saxorz sublimitas eius.] Panis ei datꝰ ẽ: aq̃ ei⁹ fideles sũt. Regẽ i decore videbunt: oculi eius cernẽt trã ò lõge. Cor tuũ meditabit timorẽ. Ubi est lr⁹: vbi legis vba põderãs: vbi ẽ doctor puuloz. Pò pulũ ipudẽtẽ nõn videbis populũ alti sermonis: ita vt nõ possis itelligẽ diserti⁹dinẽ lingue ei⁹: in quo nulla ẽ sapia. Respice syon ciuitatẽ solennitatis nostre.] Oculi tui videbũt hierlim habitatorez opulẽtã] tabernaculũ qõ nequaq; trãsferri poterit: nec auferẽtur claui eius in sempiternum:]

ibi claui positi: vt iseparabiliť maneret ibi. v Et oēs funiculi ꝛc̄. i. stabilitas tēpli p ipetū sennacherib non dissoluet: ꝛ cā subdit: x Quia solūmō ibi magnifice ꝛc̄ q. magnifice dejecit sēnacherib cū exercitu sine opere humano. y Locus fluuioꝝ ꝛc̄. hoc refert ad illud quod fecit ezechias propter exercitus sennacherib: q. aquaz de ciuitate hierl̄z egredientē extra: ipse retinuit ad iplendū fossata ꝛ piscinas magnas: sicut stagna ꝛ residuū aq̄ qō nō poterat ibi capi: fecit ibi ōcurrere p aliū locum vt sic exercit' assyrioꝝ nulluz inde

Et oēs funiculi eius nō rūpēť. Jq̄ solūmō ibi magnificus est dñs de⁹ noster. Locus fluuioꝝ riui latissimi ꝛ patētes: non trāsibit super eū nauis remigū: neq; triēris magna trāsgredieť euz. Dōmin⁹ n. iudex nr̄: dōmin⁹ legifer noster: dōmin⁹ rex noster. Ipse saluabit nos.. Laxati sť funiculi tui: sed ñ prevalebūt. Sic erit malus tu⁹: vt dilatare signū ñ queas. Tūc diuidēť spolia p̄dę multaꝝ: clāudi diripient rapinā: nec dicet vicin⁹ elāgui. Populus q habitat i ea: auferet ab eo iniqtas.

haberet solaciū: iō subdit: z Non transibit per euz nauis r̄migū ꝛc̄. q. sic disposuit ezechias aquas illas: q erant ad munimētū ciuitatis: ꝛ in nullū auxiliū aduersarijs: quia non deseruiebant eis ad potum: nec ad nauigiū: vt sic cū nauigio possent obsidere vel intrare ciuitatez: ꝛ q. oia ista erāt attribuenda bonitati diuine p̄n cipaliter: iō subdit: a Dñs iudex noster. i. iudicabit pro nobis ꝫ sennacherib in monte synai. b Dñs legifer noster. q. ab eo recepim⁹ legē in monte synai: vt hz Exo. xx. ꝛ Deu. v. c Dñs rex noster. reges. n. iuda ñ erant nisi eius vicarij. d Ipse saluabit nos. in aliqb⁹ libris interponiť venier: sz nō ē in hebreo nec i libris correctis. e Laxati sť. Dic prophete itez inuehiť ꝫ sēnacherib: cuius exercitus pcussus fuit ab angelo añq̄ obsederat hierusalē: vt di ctū fuit. xvij. Regl. xviij. Dispōebat tū de propinquo obsidere eā figendo tētoria ibidē iō dr̄: e Laxati sť funiculi tui. i. dispositi vt cū eis figātur tentoria circa hierusalē. f Sed nō prevalebunt. q. nō obsedit eā. g Sic erit malus tuus ꝛc̄. malus h dr̄ lignū longū quod in medio tentorij erigiť: sicut malus in medio nauis: ꝛ q. desup ponit signū vel vexillū illius cuius ē tētorijū: sicut in sūmitate mali nauis ponitur signū aliqō. Ligna āt tētoriorum sēnacherib circa hierusalē nō fuerunt erecta nec signa suprapposita: iō dicit: Ut dilatare signū ꝛc̄. h Tūc diuident spolia. s. assyriorum. q. habitatores hierusalē pcusso exercitu sennacherib exierunt ad p̄dā. i Predaꝝ multaꝝ: tum q. magna fuit multitudo pcussoꝝ. s. clxxxv. milia: tū q. apposuerant ibi spolia: q̄ in alijs locis iudee rapuerant: tuz q. rex sennacherib ꝛ fugientes cū eo nihil secū asportauerūt: vt velocius fugerēt: ꝛ q. ad tale lucrū cucurrerit boies etiā debiles: iō subdit: k Claudi etiaz diripiēt rapinā. i. illud qō assyrū aliunde rapuerant. l Nec dicet vicinus elanguī. i. ex longa infirmitate precedēte non ōualebit: quin cū alijs vadat ad predā: prout poterit. m Populus q̄ habitat in ea. i. in hierusalem. n Auferet ab eo iniquitas. s. idolatrie: que ibi viguerat añ tp̄s ezechie ꝓpr̄ quā ciuitas meruerat subuerti: sz pp bōitatē ezechie q̄ abstulit idolatriā: ꝛ reduxit populuz ad dei cultū dicta pena non fuit inflicta ꝛc̄.

In ca. xxxiij. vbi dr̄ i postilla: Audite hic ꝓñ dscribit.

Hb⁹ loco vbi dr̄: Audite q̄ lōge estis. Additio. Incipit ca. fm hebreos ꝛ ptinuat vsq; ibi Auferet ab eo iniquitas. qō q̄dē ca. propie videť exponēdū de electione phariseoꝝ respuentiū doctrinam christi: ꝛ de prosperitate adherentiū christo: ꝛ de q̄busdaz ad hoc pertinentibus. dicit. n. Audite qui longe estis. s. post longa tēpora. Que feceri. glosa: inimicis meis iudeis. Et cognoscite vicini. s. ptēporanei. Fortitudinē meā: in hac vltione. Conterriti sunt in syon peccatores. in hebreo hī: Timuerūt in syō peccatores. qz ꝛ vt i iohe. xj. ca. dr̄: Timuerunt ne pderent gentē ꝛ regnuz si christo adhesissent: possedit tremor hypocritas. s. phariseos ꝛ scribas: quos frequenter christ⁹ hypocritas noiat: prout in multis locis euangelij hī: q̄ principaliter predictū timorē habuerūt. Et qz in hoc trepidauerunt timore vbi non erat timor: qz potius debuissent timere offensaz dei: ꝛ penas perpetuas quas propter hoc incurrebant: ideo quasi in persona eoꝝ propheta subdit dicens: Quis poterit habitare ꝛc̄. ex vobis cū ardoribus sēpiternis. q. d. prophete: magis essent timēdi ardores gehenne sēpiterni q̄ bona tēporalia pdere p romanos: presertiz cū ille qui nō ficte sicut pharisei: sz recte i iusticijs ābulat. Et loqť vitatē. s. absq; hypocrisis fictione securus est ab aduersitatibus periculū quo ad spiritualia inducentibus: de quo dicit: Iste i excelsis habitabit munimēta saxoꝝ. s. exēpla sanctoꝝ. Sublimitas eius. i. ꝓtectio eius apud deū. Si aūt querat in quo reficitur talis anteq̄ habitet in excelsis: subdit dicēs: Panis ei datus ē. s. panis vivus q̄ de celo descendit. Aque eius fideles sť. s. doctrine spirituales: iuxta illud iob. vij. ca. Aq̄ viue fluent de ventre eius. q̄ autē sit ista p̄miatio h⁹ iusti de quo loquit: cū dicit habitabit i excelsis: subdit. o. Regē i decore suo videbunt oculi tui. s. regē christū in deitate: in qua visione clara tota merces ꝓsistit fm Aug. Vel peracto iudicio oculi eius videbunt regē christū indutū decore humanitatis assumpte. Et qz hoc maxime longe est a statu h⁹ vite: iō subdit: Oculi eius cernēt terrā de longe. s. terrā viuentiū. ꝛ sequit: Cor tuū meditabit timorez. s. admirationis: q̄ quidē admiratio ꝓsurgit ex hoc q̄ illi q̄ videbant prudētes ꝛ speculatiui in presenti statu nō videnť attingere ad cernē dā illā terrā de lōge. ꝛ de hoc dicit: Ubi ē litterat⁹. i. philosoph⁹ fz glo. Ubi ē verba legis pōderās. s. phariseus ꝛ scriba: q̄ verba legis potius q̄ mētē legis pōdrabāt: vñ matth. xij. ꝛ Luc. xiij. ca. Curare hominē in sabbato dicebant illicitū eē. Ubi est doctor puuloꝝ. s. legisperitus q̄ dr̄ doctor puuloꝝ: eo q̄ dr̄ ad Gal. iij. ca. Lex pedagogus noster fuit in christo. Populū ipudētē. s. inꝓpositū in moribus. Nō videbis. s. in illa terra longinqua. Populū alti sermonis. ita q̄ nō possis intelligere disertitudinē lingue eius: qō fm glo. intelligit de rhetoricis: vt tullius cuius facundia ꝛ subtilitatē sermonis fz glo. pauci itelligūt. Jn q̄ nulla ē sapia. s. quā tū ad diuina: q̄ oia ponunť ad designādū q̄ doct: ina christi non in psuabilib⁹ humane sapie verbis sit: sz in doctria ꝛ veritate: vt in. j. ad Cor. ij. Cōsequēter dicit: Respice syon in q̄ ꝓpheta alloq̄tur peccatores ꝛ phariseos q̄ timuerunt gētē pdere ꝛ regnū: pp adhesionē christi: ostēdēs eis hūc timorē eē vanū: cū eccl̄ia christo adherens hz opulētiaz ꝛ firmitatē nō obstātib⁹ aduersarijs. ꝛ de hoc dicit: Respice syō s. o pharisee hypocrita. Respice syō ciuitatē solēnitatis nostre. s. ecclesiaz militātē. Oculi tui videbunt hierusalē. s. h⁹ modi eccl̄ia. habitationē opulētā. s. in q̄ nihil deficit de necessarijs ad salutē. Tabernaculū qō neq̄q̄ trāsferri poterit ꝛc̄. Eccl̄ia. n. militans licet tabernaculum dicatur respectu

triumphantis non tamen trāsfertur de loco ad locuz sicut tabernaculum iudeoꝝ factuz in deserto: qz īmobilis ē tanꝙ fundata super firmā petrā qō intelligit de ecclesia spirituali presenti q̄ in fide xp̄i fundata ē: ⁊ iō rōnē hꝰ īmobilitatꝭ subdit. o. Quia solūmodo ibi magnificus dñs deus noster supplē ē proprīū fundamentū: ⁊ qz in hac ecclesia viget sana doctrina plana ⁊ patens sine aliquo artificio seu idustria humana iō subdit: Locꝰ fluuiorū riui latissimi ⁊ patentes: non intrabit p eū nauis remigū: nec trieris magna trāsgrediet eū: qz non per artificia magna nec p ua huiusmōi doctria acq̄rēda ē. Dñs. n. nr̄ iudex dñs legifer nr̄ rē. q. d. totū regimen hꝰ tabernaculi seu ecclesie ē in deo a q̄ speramꝰ salutez: ⁊ iō hoc tabernaculū ē intrāsferibile: qz non p idustriā humanā: sz p puidentiā diuinā regitur: ꝓsequenter dicit: Laxati sunt funiculi tui: sz nō preualebunt rē. q. d. O pharisee ꝓtrariū predictoꝝ tibi ꝓtingit: qz cū magis respiceres ad humana subsidia q̄ ad diuina: funiculi tabernaculi tui sic laxati sunt q tā non possunt vlterius prevalere. Sic erit malus tuus. qō intelligit de tēplo: i quo vela pciosa pendebant: qō destructū fuit irreparabiliter p romanos ⁊ spoliatū. de quo dicit: Tunc diuidentur spolia predaꝝ multaꝝ. que qdē spoliatio deuenit ad tātaz facilitatē: q etiā infirmi vel debiles ea diriperent. ⁊ de hoc dicit: Claudi diripient rapinā. ⁊ qz in hac vastatiōe hierusalē ⁊ tēpli per romanos discipuli christi non fuerunt leſi: qz inspiratione diuina recesserunt ad terrā agrippe: iō dic̄: Non dicet vicinus elanguit. discipulos. n. christi vocat vicinos illius hierusalē mālis: nō autē ciues: qz non erāt cū eis vniti: qui quidē discipuli nō solū fuerūt leſi in illa persecutione hierusalē: sz indulgentiā peccatoꝝ ibidē ꝓsecuti sunt: iō subdit: Populus q̄ habitat in ea auferet ab eo iniquitatē s. ex merito passionis christi ibidē celebrate. Et attēdenduz q predicta expositio nō soluz est propria ⁊ vera: sz magis litteralis q̄ illa q̄ ꝓtinet in postilla. Nā hoc qō dī in principio hꝰ prophetie: Possedit timor hypocritas. proprius verificat de phariseis q̄ hoc noīe sepe a christo vocant. ⁊ qui pernicioſe timuerunt ne tollerētur ab eis regna p romanos q̄ de sobna: de quo non legit q timuisset: nec q fuisset hypocrita. Silr magis proprie dicit tabernaculū qō nequaq̄ trāsferri poterit de ecclesia q̄ de tēplo salomonis: qō nō p multa tempora fuit penitus destructū: ⁊ sic de alijs vt patz intuenti.

Capl̄z. XXXIIII.

Accedite gentes. Hic prophēta ꝓminat idumeis qui fuerunt ꝓtrarij iudeis: cū tñ debuissent eos iuuare eo q a duobus gemellis fratribꝰ descenderāt. s. esau ⁊ iacob: primo tamē prophēta ꝓminat oibꝰ existentibꝰ i circuitu regni babylonis generaliter: ꝛ idumeis specialiter: ibi Ecce sup idumeā. Circa primū dicit: a Accedite gentes rē. ⁊ p hoc insinuat q vult dicere magna: iō subdit: b Qz indignatio dñi sup oēs gentes. quas. s. rex babylonis virtute armoꝝ sibi subiecit: q fuerūt multe valde: sz q diffusius exprimit: dicē. xxv. c Et furor rē. Jqz non poterūt sibi resistere virtute armorum: ⁊ bene ponit hic: Indignatio domini. qz nabuch. non fecit illas victorias virtute propria: sz inquātū erat flagellū dei ad puniendum peccata illius temporis. d Interfecit eos. i. interficiet loquēdo de futuro p modū preteriti. e Interfecti eoꝝ proiicentur bestijs ⁊ auibus insepulti. f Tabescēt mōtes rē. J p hoc designatur multitudo interficiendoꝝ. g Et tabescet ois milītia celoꝝ. qō expōit ra. ſa. de āgelis prefectis ad custodiā dictaꝝ gētiuz: quos dicit si ml̄ puniri ⁊ ꝓtristari cū gentibus quib̄ presunt: qō ē erroneuz: illi. n. sunt angeli beati ⁊ iō nō potest eis aliquid ꝓtingere: quod sit ꝓtrariuz voluntati ipsoꝝ: ⁊ iō in nullo tristantur nec grauātur de punitione temporali seu eterna gentiuz quas custodiunt: qz talia procedūt sz ordinē diuine iusticie: cui pōia ⁊ simplr assentiunt: ⁊ iō aliqui expositores hoc exponunt de demonibus: sz non videt dictū rōnabiliter: qz de talibus occisionib̄ nō tristant: sz magis delectantur: ⁊ iō p milītiā celi sol ⁊ luna ⁊ alia astra notabilia intelligunt: q̄ frequenter in sacra scriptura milītia celi dicūtur: huiusmodi vero astra multi gentiles antiquitus colebant sicut deos: ⁊ iō metaphorice dicūt tabescere i destructione gentiū ea adorantiū: eo q apparet manifeste q non poterāt eas saluare. h Et ꝓplicabūt quasi liber celi. in libro. n. plicato queq̄ scripta sūt non possūt legi: ⁊ codē mō dī hic: q gētiles ex ꝓstellationibus futura prenosticantes nō poterant ibi videre infortunia superuentura p nabuch. i Et ois milītia eoꝝ defluet. i. influentia stellaꝝ eis non proficiet. k Quoniam inebriatus ē in celo gladius meus. i. gladius vindicte mee: ex ordinatiōe celesti seu diuina extētus est ad afflictiōez gentiū ⁊ effusionē multi sanguinis eoꝝ. l Ecce super idumeā. Hic ꝓñ ꝓpha iuebit ꝛ idumeos specialiter: ⁊ diuidit in tres partes: qz p̄ ꝓminat eis horribiz occisionez ⁊ terre destructionē: ibi Et ꝙuertēt: ⁊ ꝛ ponit vtriusq̄ dicti ꝓfirmationē: ibi Requirite diligēt. Circa ꝓmū dicit i p sōa dñi: Ecce sup idumeā rē. ⁊ pz lr̄a vsq̄ ibi: m De sanguine agnoꝝ. i. minoꝝ. n Et hircoꝝ. i. mediocriū. o Et de sanguine medullatoꝝ arietū. i. maioꝝ in potentia ⁊ diuitijs. p Victima. n. dñi. i. interfectio peccatoꝝ ex sententia dñi. q In bosra. de hac. n. ciuitate fuit iobab rex edom: Gen̄. xxxvj. r Et descēdēt vnicornes. i. superbi ⁊ ceruicosi. s Et tauri cū potentibꝰ. i. indomiti. t Inebriabit terra eoꝝ sanguine. In hꝰ notat magnitudo effusiōis sāguis hūani: cui cā sꝑdit cū dī: v Quia dies vltōis dñi rē. sic. n. fuerūt puniti idumei: eo q fuerūt molesti ⁊ aduersarij iudeis: q̄ruz ciuitas metropolis fuit hierusalē: in qua erat mons syon. x Et ꝙuertēt. Hic ꝓñ ꝓpheta ꝓminat eis terre

Hæc dicit gē .xxxiii. tes ⁊ audite: ⁊ ppli attēdite: audiat tra ⁊ plenitudo eius orbis ⁊ oē germē eiꝰ qā indignatio dñi sup oēs gētes: et furor sup vniuersā milītiā eoꝝ. J Interfecit eos ⁊ dedit eos i occisionē. Interfecti eoꝝ pijciēt: ⁊ de cadaueribꝰ eoꝝ ascēdet fetor. Tabescēt mōtes a sāguine eoꝝ: Jet tabescet ois milītia celoꝝ: et ꝙplicabūt sic liber celi: et ois milītia eoꝝ defluet sic defluit foliū de vinea ⁊ de ficu: qñoniā iebriatꝰ ē i celo gladiꝰ meꝰ. Ecce sr̄ idumeā descēdet: ⁊ sup pplm i terfectōis mee ad iudiciuz. Gladiꝰ dñi repletꝰ ē sāguie incrassatꝰ ē adipe de sāguie agnoꝝ: et hircoꝝ: et de sanguine medullatoꝝ arietū. Victimā. n. dñi in bosra: ⁊ interfectio magna i terra edō. Et descēdēt vnicornes cuz eis: et tauri cū potētibꝰ Inebriabit tra eoꝝ sāguie: ⁊ humꝰ eoꝝ adipe pinguiuz: qā dies vltiōis dñi: ānꝰ retributiōis iudicij syō. Et ꝙuertēt torrētes eius i picē: et

destructionē cū dī: Et ꝓuertēt torrentes eius in picē. i. i corruptionē ⁊ amaritudinē ex mltitudine sāguis ibidē decurrentis ⁊ cadauerꝝ ibidē pjectoꝝ. y Et humus eius in sulphur. hoc ē in fetorē ex cadauerib⁹ exalātē. z Et erit terra eius ⁊c.] qz habitacula illius terre fue rūt ꝓbusta ab aduersarijs: ita facilit ac si essent lignita pice. ⁊ Nō extinguet in sēpiternū opere hūano. ignis. n. ille ñ fuit extinctus ab incolis: q̄ erant ꝓ maiori pte interfecti: ⁊ residui fugitiui vel capti: nec ab aduersarijs q̄ ignē accenderant ꝟ soluz cessauit p defectuz materie ꝓbustibilis. Uel potest dici q⁹ in aliqua parte illius terre in signū dīnine vindicte apparuit ignis exiēs de venis sulphureis ire: q̄ adhuc perseverat: sicut ē in sicilia i mōte ethne: ī subdit: Ascēdet fumus eius ⁊c. a Nō erit trāsiens p eaz. qz euacuabit ab icolis. b Et possidebūt eā onocrotal⁹ auisē imūda. ⁊ dī ab onos q⁹ ē asin⁹: eo q⁹ habeat facīē: aliquo mō silem asino: vt hī in libro q̄ dī catholicon hebrei tn̄ dicunt hic: Noctua q̄ ē auis volans de nocte. c Et herit⁹. aial ē puū spinosū. d Et ibis. i. ciconia: hebrei dicunt Monedula. p ista designat vastatio terre: qz ista habitant in locis desertis. e Et extēdet sup eā mensura. i. destructio erit ⁊ vastatio ꝟ mēsurā peccatoꝝ: ī seq̄t: f Nobiles eius nō erunt ibi. qz erunt interfecti vel capti: ī subdit: g Regē potī⁹ inuocabūt. i. regē babylonis cui erunt subiecti. h Inuocabūt. vt eoꝝ misereat: qz tn̄ nō inueniēt apud euz misericordiā: subdit: Et erunt oēs principes eius in nihilū. i Et ozient in domib⁹ eius. ruinosis ⁊ derelictis. k Spine ⁊ vrtice ⁊ paliur⁹. Lardu⁹ ē spinosus cū q̄ pant panni. l Et erit cubile draconū ⁊c. p oia ista intelligit: q⁹ ira ad solitudinē redigēt. m Et occurrent demonia onocentauris. ꝟ expositores nostros dicunt hic demonia. demones incubi: vel hoies siluestres. Onocētauri autē aialia mōstruosa in parte supiori similitudinē hois hn̄tia ⁊ in inferiori asini: ī dī ab onos q⁹ ē asinus. hebrei dicūt. Et occurrent martine cattis siluestrib⁹: ⁊ dicuntur martine apud eos aialia similitudinē habentia cuz simijs: sunt tn̄ caudata. n Et pilosus clamabit alter ad alterū. i. vlulabit. ⁊ dicunt hic pilosi: sm hebreos aialia ferocioza ⁊ pilosa: sicut lupi ⁊ huiusmodi. o Ibi cubauit lamia. est animal monstruosum habens in superiori parte similitudinem mulieris: ⁊ in inferiori pedes equinos. Cetera patent ex dictis. p Requirite diligenter. Hic consequenter ponitur predictorum confirmatio: cum dicitur: Requirite diligēter in libro domini. i. in hoc libro Esaie: qui scripsit ipsum spiritusācto dictāte: prout dictum fuit in principio huius libri.

humus eius i sulphur. Et erit terra eius i picē ardentē nocte ⁊ die] nō extinguetur i sēpiternū. Ascēdet fum⁹ eius a generatione in generationē: dēsolabit i secula seculoꝝ. Nō erit trāsiēs p eā ⁊ possidebūt eū onocrotal⁹ et herit⁹: et ibis et coru⁹ habitabūt i ea. Et extendet sup eaz mēsura ⁊ redigat ad nihilū: ⁊ ppēdiculū i desolationē. Nobiles eius nō erūt ibi: regē potius inuocabūt: oēs ꝓncipes eius erūt i nihilū. Et oriēt i domib⁹ eius spine ⁊ vrtice ⁊ paliurus in munitoīb⁹ eius: et erit cubile draconū ⁊ pascua struti' onū: et occurrēt demonia onocētauris: et pilosus clamabit alt ad altez. Ibi cubauit lamia ⁊ iuenit sibi requiez. Ibi būit foueā herit⁹ ⁊ enutriuit catulos: ⁊ circūfodit ⁊ fouit i vmbra eius. Illic ꝓgregati sūt milui: alt ad altez. Requirite diligēter i libro dñi et legite: unū ex eis nō defuit: alter alterū ñ q̄siuit: qz qđ ex ore meo ꝓcedit ille mādauit: et spirit⁹ ei⁹ ipse ꝓgregauit ea: et ipe misit eis sortē: et manus ei⁹ diuisit eā illis i mēsurā.] Usq; i eternū possidebūt eā i generatione ⁊ generationē habitabunt in ea.

q Et legite. ſ. futuris temporibus: ⁊ iuenietis qz: r Unū ex eis. que predixi ventura supra eodem. s Non defuit. quin sit adimpletum. t Alter alterum non quesiuit. hoc est dictum: hoc nō contigit ex casu nec ex hūana industria: ſz ex ordinatōe diuina: ī subdit: v Quia qđ ex ore meo ꝓcedit. ꝓphetando. x Ille. ſ. deus. y Mandauit mihi. ispirando. z Et spirit⁹ eius ipse ꝓgregabit ea. ſ. aialia mōstruosa predicta. ⁊ Et ipe misit eis sortē. ſ. ad locū hītāduz. a Et man⁹ ei⁹ diuisit eā ⁊c.]. i. singul: ſz sine nāe ꝓuētiā. b Usq; i eternū. in hebreo hī: Usq; i seculū. qđ ꝓprie signat tēp⁹ quiquagita ānoꝝ: aliqn̄ tn̄ accipit i scriptura ꝓ maiori tpe: aliqn̄ ꝓ miori: vñ ñ accipit h ꝓ duratione ppetua: qz idumea post dstructionem dictā per nabuch. fuit postea habitata ab hoīb⁹: ⁊ p dicta aialia in eiecta.

¶ In ca. xxxiiij. Accedite gētes ¶ Additō.

Istud ca. in quo ꝓpheta inuitat oēs gentes ad audiendū: ⁊ indignationez dñi sup oēs gentes ꝓmittit: ⁊ ꝓñi restringit se ad idumeā tn̄ de cuius vastatione plura ⁊ principalia q̄ in hoc ca. ꝓtinent denunciātur: sm postil. in postilla sua principaliter exponitur de idumeis ab esau descēdentib⁹: eo q⁹ fuerunt contrarij iudeis cum debuissent eos iuuare: eo q⁹ a duobus gemellis fratribus ꝺscenderāt: prout in postilla largius ꝓtinet: qđ non videt rōnabiliter dictū: tū qz p ꝓcābulū h⁹ prophetie datur intelligi q⁹ indignatio dei de qua hic agitur: sit maxima respectu p dictarum: q̄ in prophetijs precedētibus fuerunt tradite. dicit. n. Accedite gentes ⁊c. Audiat terra ⁊ plenitudo eius: oz bis terraꝝ ⁊ oē germē eius. q̄ verba que tā maximā attentionē denunciant: ⁊ totū orbē terraꝝ ad audiendū excitāt non leguntur in alijs prophetijs esaie: in quibus de destructōe babylonioꝝ assyrioꝝ egyptioꝝ ⁊ alioꝝ agit. Ex quo videt q⁹ in hoc ca. de acerbiori ⁊ duriori indignatione dei tractet: tū qz fraternitas gemella esau ⁊ iacob quam allegat ad hoc q⁹ debuissent idumei adiuuare iudeos nūq⁹ fuit causatiua amicitie: ſz potius causauit inter eos magnā inimicitiā tā i suis primordijs: vt ꝑ Gen̄. xxv. vbi de ipsis gemellis in vtero existentib⁹ dī: Collidebant in vtero eius paruuli. q⁹ in processu in suis posteris: vñ Exo. ca. xvij. Ꝑum⁹ aduersarius q̄ exiuit obuiā pplo israel ad pugnādū cū eis: cuz exiret de egypto fuit amalech filius elipha⁹ primogeniti esau vñ. ij. Reg. viij. dicit de dauid: Posuit in idumea custodes statuitq⁹ presidiū: ⁊ facta est vniuersa idumea seruiens dauid. Ex quo ꝑ q⁹ iste due gentes israel. ſ. ⁊ idumei non habebant se adinuicē vt fratres: ſz potius vt aduersarij: prout fuit prophetatuz de eis: Gen̄. vbi supra. Duo pplī ex vētre tuo diuidentur: ppls quoq; pplm superabit. Nō ergo ex tali fraternitate videt sequi: q⁹ idumei tā acerrime debuissent puniri: eo q⁹ ñ adiuuissēt israelē: vñ alīq̄ expositores nostri h⁹ ca vident exponē principaliter de finali iudicio: in quo omēs

reprobi puniẽtur ex oĩb'nationib'. Et licet huic expositõi plurima:q̃ in hoc ca. ꝓtinent ꝓcedent:tñ nõ ꝓsonat ei hoc qđ dr.j. Reges potius inuocabunt:cũ i iudicio:nec post iudiciũ nõ sit aliud regnũ:nisi regnũ christi quẽ nõ possũt inuocare dãnati:in qb'malignitas odij sẽp pmanet:vt i 4°sẽtentiaꝝ di.xlvij. Ra.sa.vero ⁊ cõiter oẽs hebreoꝝ expositores:hoc ca.exponũt de romano iperio seu regno:vñ glo. nostra p bosra ⁊ edõ hebreoꝝ magistri romã volunt itelligi ⁊ oia de ipsa dici:q̃ ꝓtinent in sequẽti ca.hec in glo. Circa quã attẽdẽdũ:q̃ p romã intelligũt ecclĩã romanã:cuius caput in terris ẽ roma quã dicũt cẽ destruẽdã p messiã ab eis spectatũ:qđ qđẽ regnũ ecclie dicunt esse prefiguratũ per quartã bestiã:Dañ.iij.ca.q̃ destruenda ẽ p vnuꝫ regnũ incorruptibile a deo suscitãdũ:put ibidẽ hĩ. In qua expositione duo falsa presupponũt. Primũ.s.q̃ regnum christi seu ecclie sit figuratũ p quartã bestiã in visione Dañ.ꝓtẽtã:qđ est manifeste falsũ:put plene fuit expositũ in additionib'sup Dañ.capi. supradicto.2m presupponunt:q̃ ppls christian' sit idumeus:⁊ sic tenent'in oĩbus suis libris:tam thalmudicis q̃ aliis:vñ in hoc ca.Ra.canhi. sic dicit:q̃ regnũ romanũ ⁊ oẽs q̃ tenent legẽ nazareni:p maiori pte sunt idumei licet eis fuerũt aliq̃ nationes admixte. Silr dicit q̃ cesar ⁊ oẽs reges: qui fuerunt ante eum in roma si idumei. Ad qđ p̃ badũ nihil allegat:sz solũ suã fabulosã narrationẽ p̃supponit tã q̃ verã:cuius falsitas tñ ẽ manifestissima. Christiani n.si dicant descendẽ fm fidẽ:tũc principaliter descendunt a christo:cuius fidẽ ⁊ denoiationẽ tenẽt:q̃ đ dauid ⁊ p ꝓñs đ iacob descendit:nõ ãt de esau. Si aũt loquãt de descẽsu sz carnẽ:tunc de oĩb'nationib'sunt indifferenti:vñ petrus apostolus Act.x.ca. In veritate ꝓperi:q̃ nõ ẽ acceptor ꝓsonaꝝ deus:sz in oi gente. Paulus ẽt ad romanos.x.ca.inqt:Nõ ẽ distinctio iudei ⁊ greci. Dicere q̃ q̃ p idumeã intelligatur christianitas:seu ecclia romana:nõ solũ nõ hz fundamẽtũ: sed etiã manifeste ẽ falsuꝫ. Et notãduꝫ q̃ in hoc loco:sicut i aliq̃b'aliis verificat de eis:illud p̃s. Gladi' eoꝝ intret i corda ipsoꝝ. Nã si bene ꝓsiderentur scripture idumee:in hoc loco ⁊ in aliis silib' significat ad litterã synagogã iudeoꝝ:q̃ p peccatũ negatõis ⁊ occisionis christi facta ẽ ecclie dei inimica:sicut idumea ab esau descẽdẽs aduersatrix fuit ipi hierusalẽ. Ad cuius declarationẽ ostẽdẽdũ ẽ:quõ idumea q̃ñq̃ sub metaphora litteralit significet p̃dictaꝫ synagogã iudeoꝝ:ꝛ qualr littera h'ca.applicet idumee in hoc sensu supte. Circa primũ sciendũ q̃ fm Isidorũ. vij. ethy.q̃ esau p̃ mogenita sua:pp escã fratri suo minori vẽdidit:ac postmodũ paterna benedictiõe sibi ꝓmissa priuatus ẽ: significat eũdẽ,ppls israeliticũ:đ a deo vt Exo.narrat liber primogenitus filius nuncupatus ẽ:đ etiã ,ppter p̃sentis seculi lucra non solũꝫ primatus sui honorẽ amisit:verũ etiã ⁊ regni celestis premiũ preparatũ adipisci nõ meruit dño exprobrante:cũ dicit: Auferet a vobis regnuꝫ dei:⁊ dabitur gẽti faciẽti volũtatẽ eius:hec ille. Ex quo p locũ ab oppositis p quẽ sicut propositũ de proposito:sic ⁊ oppositũ de opposito verificat:q̃ sicut primogenitura ⁊ benedictio esau primogeniti sz carnẽ trãsiuit in iacob minoreꝫ:sic ꝑmogenitura ⁊ bñdictio synagoge sathãe ꝑmogeniti sz carnẽ trãsiuit i ecclaz etate minorẽ:⁊ sic i israeliticã dignitatẽ gẽtiũ trãsiuit plenitudo:intñ q̃ gẽtes verã fidẽ ipsius iacob recipiẽtes ppls israel dicat:vñ.j.xliij.de gentili ad fidẽ accedenti legit: Et in noie israel asimilabit.sic eadẽ ratiõe descẽdẽs a iacob sz carnẽ:⁊ ad ei'fide recedẽtes:sicut ẽ synagoga iudeoꝝ christum negãtiũ ⁊ crucifigẽtiũ i abiectionẽ trãseũt idumeticã: vñ ⁊ nomẽ idumee sibi vẽdicauerũt:q̃ ab exordio fuit israeli inimica:et iõ Apo.ij.de ipsis dr: Qui dicũt se iudeos ⁊ nõ sr:sz si synagoge sathane. Et notãdũ q̃ exordiũ h' distinctiõis.s. synagoge ⁊ ecclie ꝑpe figurat i exordio horꝝ duorꝝ fratrꝝ.s. esau ⁊ iacob: Gen.xxv. Si diligẽt attẽdat oia.n.horuꝫ fratrũ gesta principaliꝫ fuerunt figuratiua:vt ibidẽ in additiõe dictũ fuit. Sicut.n.ibidẽ collidebãt i vtero puuli:sic hic i vtero materno.s.in gremio sacre scripture q̃ mater ẽ vtriusq̃:cũ ex ipsa scriptura sacra mãz vite spiritualis sumit:in quo q̃dẽ vero tam synagoga q̃ ecclia ꝓtinue collidũt repugnãtes sibi inuicẽ i eius itellectu: sicut ẽt p̃ egressus ẽ esau:2°vero iacob:sic ⁊ hic synagoga patrꝝ.s.ecclia antiqui testamẽti p̃ egressa ẽ:ꝓñ vero ecclesia christi.s.noui test.sicut etiã ibi iacob egrediẽs plãtã fratris tenebat manu:sic ecclia i ꝓcessu suo exordio:q̃ i cepit a passiõe christi quodãmõ ritu synagoge tenebat in obseruantijs legalib'. Nã a tpe passiõis christi vsq̃ ad diuulgationẽ euãgelij:fm aug.licet legalia mortua erant:nõ tñ mortifera.vñ ⁊ paul' circuncidit timotheuꝫ:sicut autẽ ibi post egressũ totaliꝫ sunt diuisi:vnde dicit duo ppli ex ventre tuo diuidentur:sic ⁊ hic ecclia ⁊ synagoga omnino sunt diuise in fide ⁊ moribus: sicut etiam ibidẽ dicitur:Populus populuꝫ superabit:⁊ maior minori seruiet. sic synagoga que ẽ maior natu ecclie que minor ẽ natu seruit. Ex quib'patz intẽtũ .s.q̃ sicut vniuersalis ecclesia gentiũ in vnitate fidei christi aduenata:vere,⁊ ꝓprie dicit israel ⁊ domus iacob:de qua ãgelus ad virginẽ: Regnabit i domo iacob in eternũ:Lu. j.sic ⁊ synagoga sathane.s.iudeoꝝ: que domui iacob s.vere ecclesie est inimica idumea dici debet. Itẽ ad hãc veritatez cõfirmãdam facit quoddam valde notabile: quod habet ex codicib' eoꝝ valde auctenticis.traditis ⁊ firmiter credunt q̃ doctrina thalmudica nephãda eoꝝ fuit data moysi a deo in mõte synai ozetenus que quidez doctria falsa ⁊ pharisaica redacta fuit i scriptis per quẽdaz qui dicit apud eos Ra.iudanasci:qui totaꝫ illã doctrinã accepit a quodam qui dicebat Ra. mayr:a cuius auctoritate dependet illa doctrina: sed constat per eos:q̃ Rabi. mayr: ille qui fuit principalis actor erat idumeus natione:⁊ recepit fidem ⁊ ritum iudeoꝝ per temp' post passionez christi: vnde ⁊ ꝑ situs idumeus apud eos dicitur: que omia habẽtur in diuersis locis i thalmud:⁊ epilogãtur p ordinẽ in summa Rabi moy.egyptij que apud eos est solẽnissima in prologo suo vbi agit de auctoritate thalmudice doctrine. Ex quo patet q̃ sicut ecclesia christi dicitur ecclesia apostolica:eo q̃ doctrinã euangelice legis recepit a christo mediantibus apostolis: sic synagoga iudeoꝝ qui doctrinaz thalmudicaz habẽt pro lege dicẽda est idumetica:eo q̃ recepit doctrinã illaz mediante Rabi mayr.idumeo:⁊ sic habetur primũ intẽtuꝫ. Circa secũduꝫ dicitur in littera: Accedice gentes ⁊ audite populi attẽdite:audiat terra ⁊ plenitudo eius.in quo inuitat prophet a omẽs gẽtes ad audiẽduꝫ sententiaz latazcontra idumeaz.s.synagogaz. Nam sicut passio christi per synagogã maliciose ꝓcurata: fuit diuulgata per orbẽ per predicationez apostoloꝝ:sic condecens ẽ:vt pena idumee.s.synagoge omnib'gentibus insinuaretur ad laudem diuine iusticie:⁊ sequit: Quia indignatio domini super omẽs gentes. Ad quod sciẽduꝫ q̃ sicut cum israele de egypto exeunte multũ vulgus ,pmiscuũ exiuit:vt habet Exo.xij.capitulo: sic cum ipsis ascendentib'de babylonia multi se miscuerunt: vt patet Esdre quinto capło:iccirco tempore passiõis christi dicũtur fuisse in hierusalẽ de cunctis nationibus: vt habetur Actuũ.ij. capło. Et quia de ipsis multi adheserunt synagoge:vnde in lapidatiõe Stephani: Actuuꝫ septimo capitulo: Surrexerũt quidaz de synagoga que appellabat libertinoꝝ.ideo dicit:Indignatio domini ẽ super omẽs gẽtes. vt intelligatur distributio ꝓ generibus singulorum non pro singulis generum. Fuit etiam synagoga

postmodum p orbē terraꝝ ignominiose dispersa: prout fuit prenosticatū p moysen: Deu°. xxviij. ⁊ sic vindicta dei ipsis inflicta publicatur p oēs gentes. Qualis autē fuerit hec vidicta declarat. o. Interfecit eos ⁊c. qō ꝑmū ipletū fuit p romanos: qui capta ciuitate hierusalē innumerabiles occiderunt. Cōsequenter post modicū tps i ciuitate que dr bieber: vbi falsū messiā sup se posuerūt ⁊ postea a romānis obsessi ⁊ capti multa milia ex eis cū suo messia fuerūt occisi: prout in hystoria iosephi: ⁊ in alijs thalmudicis hystorijs narrat. Et qz taliū cadauera propter eoꝝ multitudinem insepulta remanebāt: ideo subdit: Interfecti eorum proijcientur ⁊ de cadaueribꝰ eoꝝ ascendet fetor. q. q̄dē interfectio seu occisio non cessat: sed quodāmodo ꝓtinue durat cū per interualla tempo rū qnqz in gallia: qnqz in anglia: aliqn̄ i hispania: ⁊ sic de alijs nationibus multa milia occiduntur a regibus seu a populis. Nā vt hec vindicta esset i memoria hominū: ⁊ non traderetur obliuioni disposuit deus: q in processu tēpoꝝ: ⁊ in diuersis nationibus seu regionibꝰ exerceret: ⁊ nō simul de terra delerent: prout propheta orauit in ps. d. Ne occidas eos. s. simul ne forte obliuiscaī populi mei: prout fuit ibi expositum i additione. Sequit in littera. Et tabescet oīs milītia celoꝝ. s. demonuꝝ aereoꝝ fm glosaz: qz deficiētibus mēbris eoꝝ quodāmodo vident tabescere vel annihilari: de quo dicit: Et ꝓplicabunt sicut liber celi. qz sicut in libro ꝓplicato nihil apparet legendū: sic nō apparebunt huiusmodi aere potestates: ac si essent vetustate ad ꝓsūptionē tēdētes: ō quo dicit: Et oīs milītia eoꝝ defluet ⁊c. ⁊ sequit: Qm̄ inebriatus ē in celo gladius meus. qz. s. p celestem sentētiā inebriatus ē sanguine interfectoꝝ gladius diui ne vindicte modo predicto. ⁊ sequitur: Et descendet. s. gladius meus de celo. sup idumeā. s. synagogā predictā Et sup ꝑplm interfectionis mee. s. qui me interfecerunt ad iudiciū. i. diuinū manifestādū. Et qz hec vltio se habebat extendere ad oēs tā maiores q̄ minores: iō sequitur: Gladius dn̄i repletus ē sanguine ⁊c. vsqz ibi Uictima. n. dn̄i in bocrha. Ad q̄ sciēdū qō bosrha ē ciuitas regia in terra idumea: vt hī Gen̄. xxxvj. Et sicut hic ꝑ synagoga accipit idumea rationibꝰ iaz dictis: si bosrha ꝑ eodē accipit: sub alia trāslatiōe. Bosrha. n. interpretatur vindemiata. Nā vatīr in hebreo significat vindemiā. synagoga. n. ante aduētuz christi dicebat vinea domini: supra. v. ca. Uinea dn̄i domus ysrael. q̄ q̄dē vinea licet añ habuisset palmites cū racemis seu fructū: nihil tn̄ post passionē christi in ea remansit boni fructus: sicut in vinea post vindemiā nihil fructus remanet: qua ꝓsideratione propie dicitur bosrha. s. vindemia. cetera patēt ex dictis: vsqz ibi. Quia dies vltionis dn̄i. s. sāguinis christi: prout in glo. Annus. i. tps retributionū iudicij syon: qz non solū idumea. s. synagoga ꝓsecuta ē christū caput: sz et mēbra sue eccl̄ie q̄ p syon designant. Un̄ matth. ca. xxiij. Cū reprobasset synagogā iudeorū ex ꝓsecutione prophetaꝝ: ⁊ huiusmōi. d. Ecce ego mitto ad vos prophetas ⁊c. Et ex illis occidetis in synagogis vestris. subdit: Ut veniat sup generationez istā oīs sanguis innoxi°: q̄ effusus ē a sanguine abel iusti ⁊c. Ex quo pz q̄ vindicta oīs sanguinis effusi iustoꝝ eccl̄ie ab abel incipientis: descendere dr sup synagogā: q̄ per idumeā hic intelligit. ⁊ sequit: Et ꝓuertent torrētes eius in picē. ⁊ humus eius in sulphur ⁊c. Et ascendet fumus eī in generatione ⁊ generationē. p torrētes. n. intelliguntur doctrine: q̄ a sacra scriptura fluunt p veros doctores: sicut supra ca. xxxiij. de simili dicit: Locus fluuioꝝ riui latissimi. ⁊ in sequēti ca. dicit: Et torrentes in solitudine. vñ torrentes synagoge q̄ in antiquis fluebāt a sāctis prophetis ⁊ doctoribus in aquas saluberrimas: postea cōuersi sunt p doctrinā pharisaicā ⁊ thalmudicā in picē ⁊ sulphurē q̄ generant fetorē. Ad cuius intellectū notanda sunt aliqua de multis ⁊ inumerabilibus: que in eoꝝ doctrinis absurda ⁊ nephanda legūtur. Ad quod sciendū q̄ synagoga iudeoꝝ post passionē christi intātū fuit excecata: q̄ i sua thalmudica doctrina quā falsē dei legē vocant multa tradi derūt maxime absurda de deo. vñ in libro q̄ dr barathoch rabi eoꝝ plane dicūt q̄ deus in qualibet vigilia noctis dolēs de destructōe tēpli sui ⁊ captiuitate iudeoꝝ rugit vt leo ⁊ dicit de seipso. Ue mihi q̄ destruxi domū meā: ⁊ ꝓbusi tēplū meū: ⁊ captiuaui filios meos inter gētes seculi. Et hanc sentētiā multis ⁊ varijs modis replicant. In principio ēt libri abodoȝera: querūt quid facit deꝰ i duodecim hozis diei. Ad q̄ rn̄dent q̄ in tribus horis primis sedens studet in lege: ⁊ in tribus secundis iudicat vniuersum mūdū: in tribus tertijs pascit totū mūdū: in tribus quartis ludit cum leuiathā: iuxta illud iob: Leuiathā istū quē formasti ad illudendum ei. Dicūt tn̄ q̄ a die qua tēplū ē destructū nō fuit ludus nec risus coram deo: sz fletus ⁊ planctus: iuxta illud esaie. Uocauit dn̄s exercituū in die illo ad fletū ⁊ plāctum ⁊c. Consequēter ibidē querunt quid facit in duodecim horis noctur nis: Et rn̄dēt alia silia in fatuitate. vñ quilibet hn̄s vsum rōnis admirari dr de tanta cecitate quō illi q̄ gloriāt se habere legē dei: attribuant vero deo: q̄ nec in dijs habent silem passionē fletus ⁊ planctꝰ ⁊ huiusmōi: quas pessimi idolatre suis dijs non attribuunt: ⁊ qō deterꝰ ē q̄ rabi eoꝝ determinant in libro q̄ dr hulin: q̄ deꝰ peccauit faciendo lunā mino rē sole in quātitate: ꝓ cuius peccato. s. dei expiādo dicūt q̄ offerebat. iij. Cal. hircus capraꝝ: de q̄ hī Numeri. xxviij. O mira ⁊ brutalis insania q̄ deo audet attribuere qō ērbe atis minime ꝓpetit ꝓut ē ve. qō miseriā significat q̄ aliena ē a quolibz beato: similiū ⁊ peccare ⁊ expiatōe ꝓ peccato indigere: ⁊ huiusmōi: q̄ horrēda sūt ⁊ stupēda. Sz si nōnulli modernoꝝ: q̄ ad has insanias colorādas dicūt: q̄ p̄dicta ⁊ multa silia q̄ in thalmud: de q̄ dicūt: sunt metaphorice intelligēda: eo mō q̄ sacra scriptura deo attribuit penitere: vt Gen̄. vj. ⁊ irasci numeri. xxj. ⁊ i alijs q̄plurimis locis: q̄ ⁊ silia intelligenda sūt silitudinarie. s. q̄ se hz in effectibꝰ suis de q̄bꝰ i illis locis agit: ad modū tales passiones hn̄tis: q̄ q̄dē cauillatio nō valet: tū qz licet i sacra scriptura: ꝓut ꝓphe qnqz more hūano loquūt talia qnqz tradāt: in dictis tn̄ ex positoꝝ sacre scripture talia nō sr admittēda: cū ad expositores ptineat: vt sacrā lrāz exponāt: nō āt qō talia tradāt i actis suis q̄ si errorꝝ inductiua: sicut p̄dicta: tum qz penitē vl irasci aut moueri ⁊ huiusmōi: q̄ i sacra scriptura deo attribuunt ꝓportāt aliq̄d qō i hoibꝰ essz laudabile. penitē. n. i hoie q̄ peccatū ꝓmisit laudabile ē. Irasci ēt sz moderatōez rōnis: vt iusticia exerceat ē laudabile. Moueri ēt ad bona ꝓsequēda ⁊ mala fugiēda landabile ē: ⁊ talia deo attribuūt vt bonū qō ipoꝛtāt hoies conēt imitari: sz misericordē: vl peccare nihil boni ipoꝛtat: ad qō imitādū hoies ꝓuocari debeant: si talia deo attribuē stultissimū ē. Sūt ēt i p̄dcā thalmudica doctria nephāda q̄dā fetida q̄ aures cuiuscūq; mo desti offendūt: q̄rū multa epilogat magister raimūdꝰ in pugione. iij. pte dis. iij. ca. xx. Et qz talia n̄ sr digna repetitiōe seu relatōe: iō illa omitto: sz solū ex his infero: q̄ talis doctria manifeste ē absurda ⁊ fetida: de qua ꝓphe dr hic: Et ascēdet fumus eius. s. horridus ⁊ fetidus mō predicto. Sūt etiā in iurib' deoꝝ thalmudicē multa iniquissima ⁊ nāli dictami rōnis o'no icōsona: vt plenꝰ declarabit sup zach. ca. v. ⁊ sequēt: Et ꝺsolabit i secula seculoꝝ. s. hierz illa māl' a iudeis sz glo. Nō erit trāsiēs p eā. qz romani decreuerūt: vt nemo ex iudeis reuerteret i trā suā: ꝓut i glo. Et possidebit illā onocrotulus ⁊ ericꝰ. p aues ⁊ aialia q̄ i hoc ca. ponunt intelligunt vicioſi homines: sicut cōmuniter exponit Deu°. xiij.

vbi hoꝛ ⁊ ſimilium eius prohibebatur: ſicut per coꝛuum intelligunt illi qui ſunt voluptatibus denigrati: vel qui ſũt exptes bone afflictiõis: qꝛ coꝛuus ſemel emiſſus ab arca nõ eſt reuerſus: ⁊ in miluo qui maximis vtit inſidijs deſignãtur fraudulenti. Iſta. n. vicia ⁊ ſimilia frequent i ſynagoga iudeoꝛ inueniunt: q̃ poſtq̃ a chriſto receſſit nunq̃ ad eũ reuerſa eſt ſaltẽ vniuerſaliter: ⁊ q̃ fraudulentijs frequent vtit ⁊ ſic de alijs aialibus hic expreſſis intelligenda ſunt vicia q̃ in ipſis remanſerunt poſtq̃ chriſtũ non receperũt: ⁊ non ſolꝫ vicia que p aialia hic expreſſa deſignãt: ſꝫ etiaꝫ alia que hic nõ exprimunt intelligant ineſſe eis: iõ ſubdit: Requirite diligent in libꝛo dñi. ſ. moyſaice legis. Et legite vnuꝫ ex eis nõ defuit. ſ. ex auibus ⁊ aialib' imũdis ꝓtẽtis in lege: qꝛ oia ſm coꝛ ſignificata modo predicto ibi manent: que oia dicunt in eis durare in ſecula ſeculoꝛ. ſ. durante coꝛ pfidia: ſicut Prouer. xxxj. dr de bibente vinũ: q̃ doloꝛis eius non recoꝛdatur ãplius. ſ. ebrietate durãte. Et ſm hoc exponi poteſt reſiduũ h' ca. ꝓxmiter ad predicta exceptis duob' paſſibus qui ſpecialiter ſunt exponendi. prim'. n. dicit: Nobiles eius nõ erunt ibi regẽ potius inuocabũt: ⁊ erũt oẽs principes in nihilũ. Ad quod ſciendũ q̃ iudei ſcientes ſe ꝓfuſos in negatiõe chriſti p prophetiã patriarche iacob. d. Nõ auferet ſceptꝛ de iuda ⁊ duꝛ de femoꝛe eius: donec veniat qui mittendus ẽ. ſ. chriſtus: ꝓut i coꝛ thargũ. ſ. in translatione chaldaica expoſit: eo q̃ iã a magnis tẽpoꝛib' ablatũ ẽ ab eis ſceptꝛ ⁊ ducatus: ⁊ tamen meſſiã non habent: ideo fingunt q̃ illi q̃ regunt eos in hac captiuitate per thalmudicaꝫ doctrinã dicũtur habere ſceptruꝫ ⁊ ducatũ: ꝓout tradunt i libꝛo qui dr cãhedri. qõ tñ euacuat prophet. d. Nobiles ei' nõ erũt ibi. q. d. Ad ducẽ ſeu ſceptꝛ habentez nobilitas ptinet quaꝫ tamen ipſi non habent: ſꝫ regẽ potius inuocabũt. manifeſte. n. ꝓfeſſi ſunt coꝛã pilato: Non habemus regẽ niſi ceſarẽ. ⁊ etiã extunc vbicũq̃ ſint: ſunt ſub poteſtate regia alicuius dominantis ſeu regẽtis. Et ſic patet q̃ falſuꝫ eſt dicere ſe habere ſceptruꝫ ⁊ ducatũ: preſertiꝫ cum etiaꝫ ſcribe ⁊ phariſei ſub cuius doctrina ſunt iã a longo tpe defuerunt: ⁊ de hoc ſubdit: Et erũt oẽs principes eius in nihilum. glo. ſcribe ⁊ ſacerdotes ⁊ phariſei. Secũdus paſſus ẽ: cuꝫ dicit: Et piloſus clamabit alter ad alteꝫ. Circa q̃ ſciendũ q̃ piloſus in hoc loco intelligend' ẽ demõ. Eadẽ. n. dictio ponitur hic: ⁊ Ysai. xvij. vbi dr: Nõ imolabũt vltra victimas demonibus. ⁊ ẽ ſenſus: nã fabꝛicatoꝛes thalmudice facultatis: vel potius falſitatis: habebãt demones maxime ſibi familiares: quoꝛ vnus vocabaꝫ bẽthamaleon: ⁊ alius ioſepheda: ⁊ cuꝫ iſtis maxime ꝓuerſabantur: put i multis alijs locis ipſius thalmud habet: ⁊ etiã narratur ab eis: q̃ ſemel fuerat a ceſare prohibitũ ne illã thalmudicã doctrinam diuulgarent: ⁊ tñ ad ꝓſiliũ ⁊ procurationẽ predictoꝛ demonũ huiuſmõi ꝓhibitio fuit reuocata: ⁊ ſic thalmudica doctrina recuperata fuit demonũ procuratiõe: q̃ quidẽ hiſtoria narrat p extẽſũ in libꝛo textuali ipſius thalmud qui dr mehila qui eſt auctenticus apud eos: ſm q̃ proprie dicit q̃ in idumea. ſ. ſynagoga ſathãe: Et piloſuꝫ clamabit alter ad alteꝫ. ſ. vnus demon ⁊ aliuꝫ ꝓſociũ ad opus ſuũ explendũ ſeu recuperanduꝫ: poſſet etiaꝫ hoc intelligi de duob' diabolicis hoibus: q̃ inter ceteros pſecutoꝛes chriſti ⁊ eccleſie pnicioſioꝛes cenſent. primuꝫ ſeu principalioꝛ in primitiua vide licet ſynagoga ſathane fuit ſcariothes: de quo chriſt': Qui tradit me tibi ꝛẽ. vñ a chriſto diabol' noiaꝫ: iob. vj. Nõne. xij. elegi ꝛẽ. Alter vero piloſus poteſt intelligi antichriſtus q̃ principalioꝛ erit in pſecutione vltima eccle ⁊ virtute demonũ miracula faciet ſaltẽ appentia ò q̃ dicit aposto. ad theſſa. ij. q̃ ſm opationẽ ſathane ꝛẽ. ⁊ ſic piloſi clamãt alter ad alteꝫ licet valde remoti in tẽpoꝛe: qꝛ affectõeſ coꝛ diabolice ad iuicẽ coꝛrñdẽt: nitẽtes. ſ. chriſtũ ⁊ eccliã ſbuertere: ali. ſ. i capite. ali vero i oib' mẽbris vniuerſalr ſibi ꝓtẽ poꝛaneis. Si aũt obijcit ꝑ expõnẽ p̃dictã q̃ vi ẽ myſtica nõ lr̃alis: eo q̃ idumea ꝓprie ſignificat illã terrã ſeyr quaꝫ eſau poſſedit: ſilr bogrha ciuitas principalis i ea exiſtẽs: vñ q̃ p iſta intelligat ſynagoga videt ptinere ad ſenſuꝫ myſticũ ſeu ſpiritualẽ: ⁊ ſic de multis in hoc ca. ꝓtentis ſm p̃dictã expõnẽ. Dicendũ igit q̃ in dictis pphetaꝛ multa traduntur parabolice ſeu methaphoꝛice ſicut ſupꝛa. v. Vinea dñi accipit ꝓ domo iſrael ⁊ xxv. p moab intelligit antichriſtus ad litterã: vt ibidẽ hr̃ in poſtilla. vñ ⁊ in hoc loco. qꝛ littera h' ca. nõ bñ adaptatur nec ꝓprie idumee nec rome: nec alijs de q̃b' dictũ ẽ: ſꝫ ſynagoge ſathane mõ p̃dicto. Jteꝛo de illa exponi tur ad litterã. qꝛ i locutiõe parabolica: vt dictũ fuit ſupꝛa in queſtione ſupꝛa ꝓlogum Heñ. ſenſus litteralis eſt non ille qui ſignificat primo p vocem: ſed ille qui intendit ſignificari: preſerti cũ in hoc loco multa inueniunt huic veritati ꝓſona: vñ ⁊ in alijs locis frequent accidit idumea p ſynagoga predicta: vt infra. lxiij. Quis eſt iſte qui venit de edom tinctis veſtibus de bogrha: ⁊ in alijs locis. ⁊ eadẽ eſt ratio de alijs i hoc capitulo parabolice contentis.

¶ Replica.

Sed in ca. xxxiij. recedit a poſtill. q̃ exponit hoc ca. ad litterã Burgen. Jpſe ãt p allegoriaꝫ ſatis extẽſaꝫ ponit propoſitiões thalmudicas ⁊ alia mira: de quibus non iudico.

¶ Capitulũ. XXXV.

Etabit deſerta. Andreas ⁊ aliqui expoſitoꝛes catholici i hoc ipſũ ſequẽtes exponũt iſtud ca. ad litterã nimis iudaice. ſ. de ꝓſpitate iudeoꝛ poſt reditũ de babylõe: ſꝫ h' non vi rõnabilr dictũ: qꝛ ab illo tpe vſq̃ ad chriſtũ fuerũt in ſeruitute: quãuis i terra ſua: ſicut dictuꝫ fuit ſupꝛa. xxxij. Fuerunt etiaꝫ in multis afflictionibus ⁊ anguſtijs: vt pꝫ in libꝛis Eſdre ⁊ Neemie ⁊ Dañ. ⁊ iõ proſperitas ⁊ iocunditas que in hoc ca. deſcribũt ad tẽpus illud nullo modo referri videntur. Si autẽ dicatur. q̃ imo. qꝛ hic ẽ hyppolica locutio: ſicut dicitur de alba muliere q̃ eſt albioꝛ niue: quãuis multũ deficiat a niuis albedine: hoc nõ vi ꝓuenient dictũ in propoſito: qꝛ magnificũ ⁊ piũ decet plus ꝓferre q̃ promittere: vel ſaltẽ nõ minus: ⁊ minus punire q̃ ꝓminari. deus aũt magnificẽtiſſimus ⁊ pijſſimus ẽ: ⁊ iõ eius promiſſiones de bonis nõ vident rõnabili exponi p reſtrictionez: niſi aliq̃n appareat manifeſte q̃ ſic debeant exponi: vt ꝓpr demeritũ manifeſte ſupueniẽs: pp qõ bonũ, pmiſſũ iuſte reſcindit: vel totaliter auferr: ꝓminationes tñ de malis rationabilr aliq̃n p exceſſũ ſiue reſtrictiõez exponũt ſm quãtitatẽ ⁊ meſurã peccatoꝛ ipſoꝛ delinquẽtiũ: pp qõ Ra. ſa. h' ca. exponit ò felici ſtatu quẽ expectãt iudei in aduẽtu meſſie. Jgit dimittẽdo qõ ſꝫ ẽ i dictis ei' .ſ. q̃ chriſt' ſit adhuc vẽtur' in mũdũ: ⁊ accipiẽdo qõ vez ẽ. ſ. q̃ h' ca. ſit ad tps chriſti referẽdũ: poteſt ſic ꝓtinuari ca. ꝓcedẽti: in q̃ ꝓpheta denũciauit deſtructiõez idumee ad cõſolationẽ iudeoꝛ hic ꝓñt denũciat eis ꝓſolatiõez pfectã chriſti tpe credẽti b' affuturã. Et diuidit in tres ptes: qꝛ p' ꝓſolat eos de futura multiplicatõe: ꝛ de credẽtiũ roboratõe: ibi Cõfoꝛtate man': ꝫ ò ỏmonũ deiectiõe: ibi Jn cubilib'. Ad cui dẽtiã ꝓmi ſciẽdũ q̃ i ſenhedri hieroſolymitano q̃ apõ heb. ẽ liber auctẽtic' dr q̃. v. res notabileſ defuerũt in ꝛ tẽplo p çoꝛobabel edificato: q̃ fuerant i tẽplo ſalomõis ꝓmũ ẽ ignis ꝓtinu' i altari holocauſtoꝛ: q̃ tũc p pluuiã vel vẽtũ nõ extinguebaꝫ: quãuiſ eẽt ſub diuo. Secũdũ ẽ arca teſtamẽti: vñ dr Dier. iij. Jn illis dieb' ñ dicẽt vltra: arca teſtamenti dñi: nec aſcẽdet ſup coꝛ: nec recoꝛdabũt illius ꝛẽ. Tertiũ ẽ vnctio regũ ⁊ pontificũ: qꝛ põtifices q̃ fuerunt poſt captiuitatẽ babylonicaꝫ non fuerunt inſtituti per vnctionẽ ſacram: ſed inſtituebantur

frequenter per reges: quibus iudei erant tributarij: qui frequeni vendebant sumū sacerdotiū. Silr toto illo tē pore iudei reges nō habuerunt: nisi aliquos paucos pa rū añ tps christi: z illi non fuerūt p vnctionez instituti. Quartuz ē spiritussanctus seu diuinitas: q̄ pro tāto di cebat in tēplo sa lomonis habita re: qz ibi a sūmo sacerdote audie bant diuina rīsa. non aūt in secun do tēplo. Quin tū est vrim z thu mim: pro q̄ ponitur in latino do ctrina z veritas: Exo. xxviij. z fm iosephū erat qui dā fulgor subito prosiliens de lapi dibus rationalis z humeralis: qñ deus acceptabat preces summi sa cerdotis: de quo dicit Josephus ȝ libro ātiq̄tatis iu daice: q̄ defecit p ducentos annos añ̄ icepit scribe re libz illuz: quez incepit scribere anno. xlij. a passione christi vel circiter: qz libz illū obtulit vespasiano impe ratori: q̄ cepit iperare anno dñice incarnationis. lxx. z sic fz ipsuz cessauit per magnū tēp' añ christū: z adhuc p maius tēpus ante cessauit fm libz preallegatū: z fm hoc dicit: a Letabitur deserta. i. iudea q̄ fuit deserta a deo quantū ad quinq̄ predicta. b Et inuia. tpe. n. primi tēpli prophete discurrebant p iudeā ppl̄z a malis retrahendo: z ad bonū exhortando. Tēpore vero secū di tēpli nō leguntur habuisse nisi aggeū ȝacharīā z mala chīā: q̄ prophetiçauerūt tpe reedificationis tēpli secun di: ȝ postea populus iudaicus caruit prophetis talib' p. ccc. annos z amplius: vsq̄z ad tps ioh. baptiste: qui cepit penitētiam predicare: z aduētū christi nunciare.

a Letabit deserta. i. iudea que fuerat predicto modo deserta. b Et inuia. in aduentu christi habebit ma teriaz gaudij quātū ad defunctos. quos christus de lim bo patrū transtulit ad gloriā: z quantū ad vīuos credē tes in euz: quod potissime fuit impletū: qñ recepto spū sancto in die pentecostes cōfidenter: z magna voce lau dabant dominum: Actuum. ij. c Et exultabit soli tudo. i. gentilitas que ad modum solitudinis caruerat cultu legis z prophetaz: z cum gaudio suscepit fidem christi ad predicationem apostolorum. d Et flore bit quasi lilium. decore sanctitatis z odore bone fame. e Herminans germinabit. per talem replicationem z reduplicationem intelligitur multitudo gentilium re cipiens christi fidem. f Et exultabit letabūda. corde g Et laudās. ore. h Gloria libani cē. per ista tria loca que pre alijs in iudea fuerunt amena z fertilia in telligitur: q̄ quicquid erat pulchritudinis z amenita tis in sanctitate z honestate in synagoga translatuz est ad ecclesiam ex iudeis z gentibus congregatam.

i Ipsi videbunt gloriam domini. i. ipsius christi quē viderunt apostoli alijq̄z discipuli oculis corporeis quā tum ad humanitatem: z oculis mentis quantuz ad dei

Letābit̄ deser .xxxv.

ta et iuia: et exultabit solitudo: et florebit quasi li lium. Herminans germina bit: et exultābit letabunda et laudās. Gloria libāi da ta ē ei: decor carmeli z sarō. Ipsi vidēbūt gloriā dñi: z decorez dei nostri. Cōfor tate manꝰ dissolutas: et ge nua debilia rōborate. Dicite pusillanimes ꝓfortāmi et nolite timere. Ecce deus noster vltionez adducet re tributionis: ipse veniet z saluabit vos. Tunc aperient oculi cecoꝝ: z aures surdoꝝ patebūt. Tūc saliet sicut ceruus: claudus: z aperta erit lingua mutoꝝ: quia scisse sūt i deserto aquē: et torrentes i solitudie: et q̄ erat arida in stagnū: z sitiēs in fontes aquaꝝ. In cubilib' i quib' pus draconū. Hi tabāt orieē viroꝝ calami z iunci: Let erit ibi semita: et via sācta vocabit̄. Nō trāsibit per eam pollutus: et hec erit vobis directa via: ita vt stulti nō errent per eam. Non erit ibi leo: z mala bestia non ascendet per eam: nec inuenietur ibi. Et ambu

fortate. Dic consequē ter denunciatur materia gaudij ex roboratione credentium: cum dicitur: Confortate cē. z est verbum prophete ad aplos.

k Cōfortate manꝰ dissolutas. i. gentilium qui ante erāt tardi z pigri ad opus bonū. l Et genua debilia. gentilium. m Roborate. verbo z exēplo ad q̄cuq̄z aspa p christo sustinendū. n Dicite. i. cōiter predicate. o Pusillanimes. tpē precedēti. p Confortamini. i virtute christi. q Et nolite timere. s. tormēta tyrā noꝝ: cuius causa subditur: r Ecce deus noster vltionē cē

super vestros psecutores. s Ipse veniet z saluabit vos. per passiones modicas ad gloriam deducendo: z sic factuz fuit in primitiua ecclesia: z per longum tempus postea: qz multi gentiles ad christuz conuersi: ita erant in domino cō fortati. q̄ non timebant tormenta: sed magis appetebant: vt patet in legendis multoruz sanctoruz. t Tunc aperien tur oculi cecoruz cē. Ista enim miracula fuerunt facta cor poraliter per christuz z postea per apostolos z alios credē tes in nomine christi: vt patet in euangelijs z actibus apo stolorum. Et fuerunt facta spiritualiter in illuminatione i fidelium fidez recipiendo. Et aures coꝝ fuerunt aperte mā datis christi obediēdo. Et claudi sanati per viaz moꝝ ince dēdo. Et muti loquelā receperunt fidē libere ꝓfitendo: cui' cā subditur: v Quia scisse sunt in deserto iudee z genti litatis: vt pz ex supradictis. x Aque. s. sacramēti baptis mi. y Et torrentes in solitudine. i. varie gratie spiritussā cti: de quib' dī Eccl. xij. Alij dat fmo sapiētie cē. z Et q̄ erat arida i stagnū cē. p hoc notat plēitudo gr̄e data tpe ec clesie p̄mitiue. a In cubilib'. Hic ꝓnūciat mā gaudij ex demonū diectōe: cū dī: In cubilib'. i. i phāis z tēplis ido lorū. a In q̄b' cē. i. demōes i idolis rīsa dātes. z aliq̄n i talib' locis apparurūt demōes i specie draconū. b Orieē viroꝝ cē. q̄z idol' ide abiecti talia loca frequēt p aplos ali osq̄z discipulos diuio cultui applicabāt. c Et erit ibi semi ta quātū ad obfuatōez ꝓsilioꝝ. d Et via. q̄ tū ad obfua tionē mādatoꝝ. e Et hec erit vobis via directa puēiēdi ad beatitudinē. f Ita vt stulti. i. simplices z illitterati ēt. g Nō errēt p eā. frequi. n. ptigit: q̄ simplices directi iceduūt p hāc viā: vñ cū Aug'. legissz vita pauli mōachi simplicis dixit: Siplices z illitterati rapiūt celū: z nos cū lr̄is nr̄is tra himur ad ifernū. Et ñ trāsibit p eā pollut'. ex hoc pz q̄ ppha ñ loq̄t de via mali: p quā idifferēt trāsit pollut' z mūd': z sic methaporice loquit in p̄cedētib' z sequētib': cū dicit. h Nō erit ibi leo cē. p hoc itelligūt ōmōes: q̄ i p̄mitia ecclia fugabāt p credētes: mar. vlti. Big eos q̄ crediderit: hec seq̄nt In noie meo ōmōia eiciēt cē. i Et ablabūt p viā iusticie

qui liberati fuerunt a demonis seruitute. a Et redempti a dño. iesu christo suo sanguine precioso. b Conuertentur ⁊ venient in syon. i. ad ecclesiam militantē ꝓmo: postea ad triūphantez: sm q dī heb. xij. Accessistis ad syon montē ⁊ ciuitatē dei viuentis hierusalē celestē ⁊c. c Et leticia sēpiterna ⁊c. ex h° ⁊ pluribus alijs in hoc ca. positis vī q hoc capitulū referri nō possit ab tempus iudeoꝝ ꝺ captiuitate babylonica redeuntium.

¶ In ca. xxxv. vbi dī in postilla: Igitur dimittendo quod falsū est in eius dictis.

Additio.

Resens capitulū bene ⁊ ꝓpe vī expōi a postilla: sz circa eī° ꝓtinuationē ad preterita attendēdū ē: q i ca. xxxiij. precedēti ab illo loco in quo dī: Audite q longi estis ⁊c. vt dcm ē: incipit capitulū sm hebreos vsqz ad finē illius ca. ꝓpheta tractauit de delectione ⁊ reprobatione pharise oꝝ doctrinaz christi respuentiuz: ⁊ de ꝓsperitate adherentiuz christo: ⁊ ꝺ quibusdā ad hoc pertinentibus vt ibidē fuit ostensū. In ca. vero sequēti. s. xxxiij. specialī agit de destructione synagoge iudeoꝝ q̄ p idumeā ibi designat ⁊ de pluribꝰ ad hoc ptinentibꝰ: vt ibidē fuit large ostēsū. In presenti vero ca. tractat ꝺ ꝓsolatione ⁊ statu credentiū in christo. Et exponat totū pñs capitulū prout in postilla.

labunt qui liberati fuerint
et redēpti a dño: ꝓuertēt: ⁊
veniēt in syon cū laude: et
leticia sēpiterna sup caput
eoꝝ. Gaudiū ⁊ leticiā obti
nebunt ⁊ fugiet dolor ⁊ ge
mitus. ¶ Ca. XXXVI.

Et factum est quarto
decimo āno regis eçe
chie: ascendit sennacherib
rex assyrioꝝ sup omēs ci
uitates iuda munitas: ⁊ ce
pit eas. Et misit rex assyri
oꝝ rapsacē de lachis ꝺi hie
rusalē: ad regē eçechiam in
mānu grauī: et stetit i aque
ductu piscine supioris: i viā
agri fullōis. Et egressus est
ad eū eliachi filius helchie
q erat super domuz: et sobna scriba: et ioha filius asaph ꝑmētariꝰ. Et dixit
ad eos rapsaces: Dicite eçe
chie: Hec dicit rex magn°
rex assyrioꝝ. Que ē ista fiducia q̄ ꝓfidis: aut quo consilio vel fortitudine rebellare disponis: Sup quē bēs
fiduciā: q ꝛcessisti a me: Ecce ꝓfidis sup baculū harūdineū ꝓfractū istū sup egyptū: cui si innixus fuerit hō
intrabit i manū eius ⁊ perforabit eaz: sic pharao rex
egypti oīb°q ꝓfidūt in eo.
Quod si respōderis mihi
i dño deo nostro ꝓfidim°:
nonnē ipse ē cuius abstulit
eçechias excelsa ꝺ altaria:
⁊ dixit iude ⁊ hierusalē co
raz altari isto adorabitis:
Et nūnc trade te dño meo
regi assyrioꝝ: et dabo tibi
duo milia equoꝝ: nec pote
ris ex te ꝑbere ascensores
eoꝝ. Et quō sustinebis fa
ciem iudicis vnius loci ex
seruis dñi mei minoribus:
Quod si ꝓfidis in egypto:
in quadriga ⁊ in eqtibus: ⁊
nunc nunqd sine dño ascēdi ad terrā istam vt despde
rē eā: Dōmin° dixit ad me
Ascēde sup terrā istā: ꝺ ⁊ dispde eā. Et dixit eliachiz ⁊
sobna: ⁊ ioabe ad rapsacē.

a Et factum est. Superius esaias descripsit liberatō nē eçechie: ⁊ pplī eius ꝑ modū ꝓphetie: hic ꝓsz eaz describit ꝑ modū historie. Circa qō sciēdū q eçechias misit magnas pecunias regi assyrioꝝ tali pacto q a terra eius recederet ⁊ ipse in pace dimitteret: vt dictū fuit. iiij. Reg. xviij. sz accepta pecunia pactū fregit: nitens hierusalē destruere: ⁊ pplm in assyrios trāsferre: ⁊ ad terrēdū eçechiaz ⁊ pplm suū verbis ꝓminatoꝝ: misit rapsacem cū magno exercitu añ hierusalē. Circa hoc igit sic procedit: q: ꝑ° ponitur dicta ꝓminatio: 2° eçechie liberatio ca. sequēti. Prima diuidit in tres: q: p:o ponit dicta ꝓminatio: 2° ꝓminati postulatio: ibi Et dixit eliachiz: 3° petitiōis refutatio: ibi Et dixit ad eos. Prima in duas: q: ꝑ° ꝓmittunt quedā preābula: 2° ꝓminatio dicta: ibi Et dixit ad eos rapsaces. Circa ꝑmū primo ꝓmittit tēpus: cū dicit: a Et factus est in quartodecimo āno ⁊c. 2° locus: ibi b Sup oēs ciuitates iuda. excepta hierusalē: ⁊ paucis fortalicijs. c Et misit rex assyrioꝝ ⁊c. ꝺbi remansit cū parte exercit° ad expugnādū locū illū. d In manu grauī. i. in tanta potestate: q eçechias se non poterat in cāpo sustinere: ideo tenebat se inter muros hierusalē. e Et stetit in aqueductu piscine supioris. illū. n. aqueductū q exibat extra ciuitatē diuerterat eçechias: vt dictuz est supra. xxxij. tamen locus retinebat nomen aqueductus. f In via agri fullonis. sic nominati: eo q fullones extendebant ibi vestes ad desiccanduz. g Et egressus est ad eū eliachim. ad tractandū de pace de cōsēsu vtriusqz partis. h Qui erat super domū. . s. domini. quia erat summus sacerdos: vt dictuz est supra. xxxij. i Et sobna scriba. i. scriptor annalium: ⁊ iste est alius ab alio: de quo habetur supra. xxij. qui ante eliachim fuit sūmus sacerdos. k Et ioahe filius asaph a commentarijs. i. cancellarius regis: ⁊ est acommentarijs vnum nomē ideclinabile ⁊ cōmunis generis: in hebreo tamen habet: Recordator. Et vt dicit Rasalo. habebat officium reducendi ad memoriaz casus tractādos coram rege: ⁊ fz debitum ordinem. prout casus debeant prius vel posterius expediri. l Et dixit. Positis quibusdaz preambulis: hic cōsequēter describitur cōminatio rapsacis ex parte regis assyrioruz loquentis. m Que est ista fiducia qua confidis. s. posse resistere: quasi diceret nulla est: quia si cōfidis de auxilio humano per regem egypti illud nullum est: ideo subditur: Ecce cōfidis su ꝑ baculū arūdineū ⁊c. ⁊ pz littera vsqz ibi: n Quasi rūderis mihi in dño ⁊c. vbi excludit ab eçechia auxiliuz diuinū dicēs: o Nonne iste est cuius ⁊c ꝺ. q. d. nō oz a deo spare auxiliū: cuius dimūit cultū: iste tū rapsaces dicebat falsū: q: post edificationez tēpli p salomonē: nō fuit iudeis licitū alibi offerre sacrificia: nisi in casu ex dispensatione diuina: sicut helias obtulit in monte carmeli. iij. Reg. xviij. p Et nūc trade te dño meo ⁊c. i. obliga te p cautioue sufficientē. q Et dabo tibi duo milia equoꝝ. vñ in hebreo hī: Pis vadiat°. s. pro duob° milibus equoꝝ: quos tradā tibi. r Nec poteris ex te ꝑbere ascensores eoꝝ. q. d. in toto populo tuo nō inuenies tot hoies: q sciant ⁊ possint eqtare. s Et quō sustinebis ⁊c. q. d. nullo mō: q: qlibet eoꝝ hz satis ples eqtes i acie sua. t Quasi ꝓfidis i egypto ⁊c. i. i ad iurorio dei ⁊ regis egypti: sil excludit h°. d. v Dñs dixit ⁊c. Jh° falso dicebat ad terrēdū eçechiā. x Et dixit

eliachim. hic consequenter ponitur ezechie peticio per nuncios suos facta: cum dicitur. x ¶ Loquere ad seruos tuos syra lingua. que non erat intelligibilis populo communi: ⁊ erat petitio rationabilis: quia talis tractatus debet cē secret' q̄lq; sit pfect' ⁊ firmatus.

Lōquere ad seruos tuos syra lingua: intelligim⁹ enī ne loq̄ris ad nos iudaice i auribus populi qui est super murū. Et dixit ād eos rapsaces: Nūqd ād dñm tuū: nūqd ād dñm tuū: et ad te misit mē dñs meus: vt loquerer oīa verba ista ⁊ nō potiꝰ ad viros q se dēt i muro ut comedāt ster cora sua: et bibāt vrinā pedū suoꝝ vobiscum? Et stetit rapsaces: et clamauit voce magna iudaice: ⁊ dixit Audite verba regis magni regis assyriorū: Hec dicit rex: Nō vos seducat ezechias: q̄ non poterit eruere vos: ⁊ nō vobis tribuat fiduciā ezechias sup dño dicēs: Eruens liberabit nos dñs: nec dabit ciuitas ista in manu regis assyriorū. Nolite audire ezechiā. Hec enī dicit rex assyriorū: Facite mecū bñdictionē ⁊ egredimini ad me: et comedite vnusq̄sq; vineā suā: et vnusq̄sq; ficū suā ⁊ bibite vnusq̄sq; aquā cisterne sue: donec veniam et tollā vos ad trām: q̄ ē vt tra vestra: terrā frumēti ⁊ vini terrā panū ⁊ vineaꝝ. Nec cōturbet vos ezechias dicēns: Dñs liberabit nos. Nūnqd liberauerūt dii gētiū vnusq̄sq; trām suā de manu regis assyriorū? Vbi ē deus emath ⁊ arphad? Vbi est deus sepharnai? Nūqd libauerūt samariā de manu mea? Quis est ex oīb' diis trāꝝ istaꝝ q eruerit trām suā de manu mea: vt eruet dñs hierlē de manu mea? Et siluerūt ⁊ nō rnderūt ei verbū. Mandauerat enī rex dicēs: ne rndeatis ei. Et ingressus ē eliachi filius helchie q erat sup domum: ⁊ sobna scriba: ⁊ ioahe filius asaph a cōmētariis: ad ezechiā scissis vestimētis: ⁊ nūciauerūt ei verba rapsacis ¶ Capl̄z. XXXVII.

Et factū ē cū audisset rex ezechias scidit vestimēta sua: et opertus ē sacco: et itrauit i domū dñi Et misit eliachim q erat sup domū: sobnā scribā: ⁊ seniores de sacerdotibus opertos saccis: ad esaiā filiū amos pphetā: ⁊ dixerūt ad eū: Hec dicit ezechias: Dies tribulationis: ⁊ correptionis: ⁊ blasphemie dies hec: qā qui vnicus est: vt dicitis: non poterit vos defendere: sz istud argumentū nullū est: q: illi non erant dii veri: sz falsi: ⁊ nullius virtutis: deus autem verus vnicus est ⁊ potentie infinite. o ¶ Et siluerunt. de mādato regis ezechie. timebant enī. ne si respōderēt: q̄ rapsaces multiplicaret verba blasphemie dei. p ¶ Et egressus ē eliachim ⁊c. vt referret ezechie rapsacis verba. q ¶ Scissis vestib'. h erat modus iudeoꝝ: q̄ scindebant vestimēta sua i signū doloris: quādo dī deū blasphemiā audiebāt. Vñ ⁊ sūm' sacerdos iponēs christo q̄ blasphēasset: scidit vestimēta sua: vt hī marci. xiiij. ¶ In ca. xxxvj. vbi dī i postilla: Et nūc trad̄ te dño meo ⁊c. ¶ Additio.

Dictio hebraica que hic pōitur vbi nos habemus: Nunc trade te. proprie significat mixtionē: ⁊ est sensus: Et nunc admisce te domino meo. i. sis de societate eius: ⁊ ipse dabit tibi plus de equis q̄ tu poteris habere de ascensoribus: ⁊ patet littera. ¶ Capl̄z. XXXVII.

Et factū est. hic consequenter describitur ipsius ezechie liberatio: ⁊ primo ponitur eius liberatio ab hoste: secundo ab infirmitate capitulo sequenti. Prima in duas: quia primo circa hoc ponit̄ pphetica ānūciatio: secūdo angelica executio: ibi Egressus est. Prima in duas fm duplicem denūciationē: secūda ibi Reuersus ē. Prima in duas: q: prio pōit ezechie hūilis petitio: secundo esaie psolabilis responsio: ibi Et dixit. Circa primum dicitur: a ¶ Et factū ē ⁊c.] eadem causa qua ⁊ nunc cū sui vt dictus est. b ¶ Et obuolutus est sacco. i. veste cilicina humiliando se coram domino: ideo subdit: c ¶ Et itrauit in domum domini. ad ipsū deprecandum humiliter ⁊ deuote. d ¶ Et misit eliachim. q: magis confidebat de meritis esaie q̄ de suis. e ¶ Filiū amos prophete. ita habent alīq libri: qō factū ē ab alīqb' correcto: ib': eo q̄ iste amos fuit pphā: sicut dictū fuit i prīn' h': sz melius dī h pphaz: vt referat ad Esaiā: sic. iiij. Regl. xix. i pn' vbi tractat ista historia. f ¶ Dies tribulationis ⁊ correctionis. s. mei ⁊ totius ppli. g ¶ Et blasphemie. dei. h ¶ Dies hec. s. in qua rapsaces dixerat predicta q̄ erāt ad afflictionē regis ezechie ⁊ ppli: ⁊ vituperiū dei. i ¶ Quia venerūt filij vsq; ad partum ⁊c. in

y ¶ Et dixit rapsaces. hic consequenter ponitur dicte petitionis refutatio: cum subditur: z ¶ Nunquid ad dominū tuum. s. ezechiaz. a ¶ Et ad te. eius nunciū. b ¶ Misit me dominus meus ⁊c. quasi diceret non: sed magis ad populum. c ¶ Vt comedāt stercora sua. i. nisi reddant se voluntarie: ita diuerūt obsessi: q̄ nō habebūt aliquid ad comedendū ⁊ bibēdū. d ¶ Et bibāt vrinā pedū suoꝝ. i. fluētez ad pedes suos. hoib' enī z timore ⁊ angustia magna positis solet fluē vrina versus pedes: ⁊ p hoc innuit famem ⁊ anxietatē eis futuraz in obsidiōe: nisi redderent se. e ¶ Et clamauit voce magna iudaice ¶ Ex hoc dicunt doctores: q̄ iste erat apostata a iudaismo. f ¶ Nō vos seducat ezechias. promittendo vobis auxiliū a domino futurum. g ¶ Facite mecū benedictionez. ad reddēdū vos mihi voluntarie. h ¶ Et comedite ⁊c]. i. habitate pacifice ⁊ quiete in terra ista. i ¶ Donec veniam ⁊c.] quasi diceret hic est modus regis assyriorum. s. transferre gentem sibi subiectam de terra sua natiua ad aliam: vt de eius obedientia sit magis securus: iam enī ante fecerat hoc rex assyriorum de osee rege israel ⁊ eius populo: vt habetur. iiij. Regl. xviij. k ¶ Et tollam vos ad terram ⁊c]. i. similis in fertilitate ⁊ amenitate: propter quod talis translatio non debet vobis esse grauis. l ¶ Nec cōturbet vos ezechias. retrahendo vos ab isto q̄ vobis offero. m ¶ Dicens Dominus liberabit nos. quasi diceret non poterit quod nititur probare: cum dicitur: n ¶ Nunquid liberauerunt dii gentium ⁊c. quasi diceret cum essent multi dii non potuerunt defendere cultores suos contra regem assyriorum: ergo deus noster

tãta afflictõe positi vt mulier existens in afflictione partus cui ofício vires pariẽdi k Si quõ audiat dñs ꝛc. sic legẽda ẽ ista littera: ibi icipiẽdo: Leua g̃ ad dñm oratione pro reliq̃is q̃ repte sũt. i. p iudeis q̃ remãserũt i regno iude: q̃ sũt valde pauci ꝓparatiue ad tpa p̃ita: qz iã decẽ trib' erãt captiuate. k Si quo modo audiat dñs de' tu'. i. quẽ tu colis solicite. l Verba rapsacis. vt sic moueatur ꝰ assyrios ꝓ verbis blasphematorũ: z liberet nos ab eis.

venerunt filij vsqz ad partum: z virtus non est pariendi. Si quõ audiat dñs de' tu' verba rapsacis quẽ misit rex assyriorũ dñs su': ad blasphemandum dñm deũ viuentẽ: z exprobrandũz sermonib' quos audiuit dñs deus tu'. Leua ergo oratione ꝓ rĩliq̃s que repte sunt. Et venerũt nuncii regis eçechie ad esaiã: et dixit ad eos esaias: Hec dicetis dño vestro: Hec dicit dñs: Ne timeas a facie vocis quã audisti: quib' blasphemauerũt pueri regis assyriorũ me. Ecce ego dabo ei spz̃ et audiet nuncium: et reuertet ad terrã suã: et corruere eũz facia gladio i terra sua. Reuersus ẽ autẽ rapsaces: et inuenit regez assyriorũ pliatẽ aduersus sobnã. Audierat.n.qz profectus esset de lachis: et audiuit de tharacha rege ethiopie dicentes: egressus ẽ vt pugnet ꝰ te. Qõ cũ audissz misit nũcios ad eçechiã dicẽs: Hec dicetis eçechie rgi iude loquẽtes: Nõ tẽ decipiat de' tu' in quo tu ꝓfidis dicens: nõ dabit hierusalẽ i manu regis assyriorũ. Ecce tu audisti oia q̃ fecerunt reges assyriorũ oib' tris quas subuerterunt: z tu poteris liberari. Numqd eruerũt eos dij gẽtiũz quos subuerterunt patres mei goçã z arã: z resseph z filios eden q erãt in thalassar. Ubi ẽ rex emath z rex arfad z rex vrbis sepharnaim ana z ana? Et tulit eçechias libros de manu nũcioꝝ z legit eos: et ascẽdit i domũ dñi: et expãdit eos coram dño. Et orauit ad dñm dicẽs: Dñe exercituum dei israel q sedes sup cherubĩ: tu es de' solus oium regnorũ tre: tu fecisti celum z terrã. Inclina dñe aurẽ tuã z audi: api oculos tuos z vide: z audi oia verba sennacherib q̃ misit ad blasphemãdũ deum viuentẽ. Vere.n. dñe desertas ferunt reges assyriorũ tras: z regiones earũ: z dederunt deos earũ igni: nõ.n. erant dij: sz opa manuũ hoium: lignuz z lapis: z cõminuerunt eos. Et nũc dñe deus noster salua nos de manu eius: z cognoscant oia regna tre: qz tu es dñs sol'. Et misit esaias filius amos ad eçechiã dicens: Hec dicit dñs de' israel. Pro quo rogasti ne ꝺ sennacherib rege assyriorũ: hoc ẽ verbuz qd̃ locutus ẽ dñs sup eũz. Despexit te et subsãnauit te virgo filia syon: post te

ẽt diuia: iõ sbdit: n Nõ te ocipiat ꝛc. z sic blasphẽauit deũ tãq̃ falsiloquũ: z ipotẽte: z ad h'iducit rões: cũ sbdit: b Ecce tu audisti ꝛc. als nosti z ẽ eadẽ rõ q̃ posita ẽ c'. ꝓcedẽti a rapsace ocã. c Et tulit eçechias. Hic ꝓñt posit ipi' eçechie ouota depcatõ: cũ dr: Et tulit. i. accepit. d Libros .i. lras regi assyriorũ: q ei ꝓmiabat lris z vbis ad maiorẽ assertionẽ. e Et ascẽdit ꝛc. ad douos' depcandũ ex scitate loci. f Et expãdit eos ꝛc. s. eçechias qz ꝓtinebãt blasphemias ꝰ ipz: vt sic idignaret ꝰ rgẽ assyriorũ. g Dñe exercituũ. i. ãgelorũ. h De' israel ꝛc. Ppiciatorius .n. qõ sedes dei dicebatur: sup alas cherubi põebat: vt dcm̃ fuit Exo. .xxv. z p hoc designabat qõd ꝑerat oi ãgelice create. i Inclina aurez ꝛc. i. effectuz tue iustitie oñde ꝰ sennacherib te blasphemãte: ceta patent vsqz ibi: k Cognoscãt oia regna ꝛc. Interea sennacherib: q̃ deos alioꝝ gẽtiũ ostruxit. l Et misit. Hic ꝓñt ponit eçechie ꝓsolatõ p cita ruinã sennacherib ꝺ ppiã futurã onũcian': z p' ocã ruina ꝑdicit: z ad h'signũ mirabile iducit: ibi Tibi ait. Circe ꝓmũ dirigit p' vbũ ad eçechiã cum subditur: m Hec dicit dñs ꝛc. Ieu' vbũ ñ potest esse falsum. n Pro qb' ꝛc. sunt exaudita.

o Despexit te. i corde suo vtutẽ tuã p nihilo rputãdo. p Et subsãnauit te. sensibili signo. subsãnatio.n. ꝓpe dr ꝓtẽpt' q̃ fit p rugationẽ nasi. q Virgo filia syõ. i. hitatio tẽpli i mõte syõ: mihi dilecta sic filia: z dr virgo pp integritatẽ fidei q̃ semp remansit ibi in aliquib': z maxime etiaz tunc uigebat tempore eçechie. r Post te caput mouit. ꝓminãdo a longe. s Filia hierusalẽ. q̃ dicitur virgo z filia: rõne iã dicta: qz hierusalẽ fuit ciuitas electa ad dei cultum: vt habetur. ij. paral. vj. Consequẽter esaias dirigit sermonem ad sennacherib dicens:

caput nouit filia hierusalē. Cui exprobrasti: quē blasphemasti: & sup quē exaltasti vocē tuā: & leuasti altitudines oculoꝝ tuoꝝ. Ad sanctū israel. In manu tuoꝝ exprobrasti dño: & dixisti: In multitudie quadrigaꝝ meaꝝ ego ascendi altitudinē montiū: iuga libani: & succidā excelsa cedrorū eius: & electas abietes illius: & introibo altitudinē sūmitatis eius: saltū carmeli eius ego fodi & bibi aquaz & siccaui vestigio pedis mei oēs riuos aggeꝝ. Nūnqd ñ audisti q̄ ōliz feceriz ei: & diebus antiqs ego plasmaui illud: & nūc adduxi: & factū ē i eradicationē colliū ꝓpugnatiū: & ciuitatū munitaꝝ. Habitatores eaꝝ breuiata manu cōtremuerūt: & ꝓfusi sunt: facti sūt sicut fenū agri: & gramē pascue: & herba tectoꝝ q̄ exaruit anteq̄z matureszrz. Habitatōnē tuā & egressuz tuū: & introituz tuū ego cognoui & ire tuā contra me. Cū furores aduersū me superbia tua ascendit in aures meas. Ponā ergo circulū i naribꝰ tuis: & frenū in labijs tuis: & reducā te i viā p quā veniſti. Tibi aūt boc erit signū. Comede hꝰ anno q̄ sponte nascunt: & in anno secūdo pomis vesce. In anno aūt tertio seminate & metite: & plantate vineas: & comedite fructuz eaꝝ. Et mittet id qđ saluatuz fuerit de domo iuda: & qđ reliquū ē radicez deorsū: & faciet fructū sursuz qđ de hierlz exibūt relige: & saluatio de mōte syon. zelus dñi exercituuz faciet istđ. Propterea hec dicit dominus de rege assyrioꝝ.

t Cui exprobrasti &c. cōminando & blasphemādo ex nimia superbia: & respōdet prophetа. v Ad sanctū israel. i. ad deū sanctificantē israel. vel sic: Ad illū quez israel adorat vt sanctuz sanctoꝝ: & sic superbisti ꝛ deū: & non ꝛ hominē tm̄. x In manu seruoꝝ &c.] vt patz de rapsace precedenti ca. & de alijs nūcijs a sennacherib missis: vt hi i isto ca. & iste fuit maior: ꝓceptus q̄ si sennacherib hꝰ fecisset in propria pſōa: sicut dare a lapā alicui p pſona vilē: q̄ si nota bilis hoc faceret manu propria. y Et dixisti. p̄ suptuose attribuendo tibi victorias: quas diuina virtute habuisti: iō subdit: In multitudine &c. z Ego ascendi i altitudines montiū. i. iudee q̄ ē terra montuosa. a Juga libani. i. montez syon vbi erat tēplū qđ dicitur hic libanꝰ: eo q̄ erat edificatuz de lignis libāi: vt habet .iij. Reg. .v. Et loquitur ò futuro p moduz ꝓteriti: q: pre supbia credebat certitudialiter hoc futurū ee ac si iā fecisset: verūtn̄ q: realiter nō erat factuz: iō subdit p modū futuri: b Et succidā excelsa &c. Jtē plū. n. erat edificatū partim de lignis cedrinis: & ptiz de abiegnis. c Saltū carmeli eius. ad pascendū aialia: q̄ ibi pascebantur in magna copia. d Ego fodi. ſ. puteos & cisternas de nouo. & causa subdit: e Et siccaui vestigio pedis mei &c. q. d. tanta ē multitudo exercitus mei in hominibꝰ & aialibus: q̄ aque preexistētes ibi nō sufficerent. f Nunquid nō audisti. tu sennacherib. g Que oliz feceri. creando mundū de nihilo. vel aliē & melius vt vī: g Que oliz feceriz. transferēdo regna de gēte i gentē ꝓ voluntate mea. q. d. sic: vt ex annalibus & chronicis in ꝓspectu tuo lectis: sicut & de assuero legitur hester. vj. ca. in aliquibus libris additē. Ei. ſz nō est in hebreo nec. iiij. Reg. xix. vbi ponitur ista historia si tamen addatur non est referenduz ad regez assyrioꝝ: sed ad genus humanum: cuius deus transtulit potestates & regna: vt dictū est. h Ex diebus antiquis. i. ab eterno. i Ego plasmaui illud. i. disposui fiendū quicquid fit successione temporꝝ. k Et nunc adduxi. i. victorias quas per patres tuos & te feci: propter peccata hominū punienda: fm q̄ dicitur supra. x. l Ue assur virga furoris mei & baculus ipse est. l Et factū ē &c.] i. principū ad inuicez discordantiū: q: aliqui volebant se reddere: alij vero contradicebant. m Habitatores eaꝝ &c.] i. potestate eoruz diminuta. n Facti sunt &c.] in quo non est potētia resistēdi. o Et herba tectoꝝ. que deficit anteq̄ veniant ad perfectionem. p Habitationē tuam. in regno tuo. q Et egressuz tuum. ad veniendum contra populum meum. r Et introitum tuum: intra iudeam. s Ego cognoui. i. ate disposui. t Et ire saniam tuam contra me. vt permitterem hoc te facere: quia deus non est actor maliculpe: nisi tantuz permissiue. v Furores aduersus me. meaz maiestatē blasphemādo. x Superbia tua. qua facta p̄dicta attribuisti tue virtuti. y Ascendit in aures meas. q̄si diceret: tempus est te reprimendi & puniendi: ideo subditur: z Ponā ergo &c.] sicut fit bubalis: vt iugo supponantur. a Et frenū i labijs tuis. sicut equis i domitis. a Et reducā te. malis gratibus tuis. b In viā per quā veniſti. vt habet ifra eodē ca. c Hec bi autē. Dic ad predictoz confirmationez dat mirabile signuz: cū subditur: d Comede &c.] i. sine cultura hominis: & illa fuerunt que germinauerunt ex granis contritis ab exercitu sennacherib: qui vastauit & diripuit bona terre: quando iuit ad pugnandum contra regem ethiopie: vt dictum est: quia sicut dicunt hebrei ex illis granis tot bona creuerunt q̄ totus populus egechie potuit vno anno ex illis viuere. e Et i anno secundo &c.] dicit Ra. Sa. q̄ exercitus sennacherib preciderat arbores fructuosas: & ipsi egechie ꝓmittitur: q̄ miraculose facerent ramos ita magnos: q̄ de fructibus ibi nascentibus populus anno secundo poterit sustentari. f In anno autem tertio seminate &c. quasi diceret O tu egechia cum videris hec duo signa: scias ruinam sennacherib futuram in principio anni tertij: quando reuertitur ad obsidendum hierusalem: q̄ ipso dicto poteris tute seminare & metere: & viuere quiete: ideo sequitur: Et mittet &c. subditur: g Radicem deorsum. idest stabilietur in terra. h Et faciet fructum sursum. i. opera sancta. i Quia de hierusalem &c.] i. due tribus que remanserāt aliꝰ decez captiuatis: & iste due tribꝰ timore sennacherib intrauerūt hierlz fugiēdo de circūstātibꝰ locis timore sennacherib: sz exercitu eiꝰ percusso exierūt inde secure ad loca sua redeūtes. k Et saluatio de mōte syō. q: dictiones egechie ibidē i tēplo statis: & sacrificia sacerdotū cū ꝑcibꝰ esaie meruerunt illaz saluationē populi de manu sennacherib. l Zelus domini &c.] vindicās blasphemiā sennacherib. m Propterea. hec dicit dñs. cuius verbū nō pōt falsū ee.

a ¶ Non intrabit ciuitatē hanc. vt credit. b ¶ Et non iaciet ibi sagittā. qz nō ꝓmittet tm̄ appꝛopiquare: vt hoc possit facere. c ¶ Et nō occupabit eaz clypeus. i. bellatoꝛes clypeati ad inuadēdū ciuitatē parati: vñ. iiij. Reg. xix. dī: Et nō occupabit eā munitio: qz sicut dicit Ra. sa. adhuc exercitus sennacherib non erat añ hieruſalez: qz fuit pcussus in nobe: q̄ nō multuz distat a hierlz: ⁊ huic ꝓsonat qđ dictū est supꝛa. x. Adhuc dies est: vt in nob stet: ⁊ dī ibi nob locus ille: quē Ra. sa. vocat nobe. d ¶ Et nō mittet in circuitu ei⁹ aggerē. ad iplēdū fossata. e ¶ In via q̄ venit ⁊c. qz ꝓpulsus fuit fugiendo redire i terrā suā: vt hī pte sequnti. f ¶ Protexi me ⁊ pp meā iusticiā ꝺomō strādaz in sennacherib destructione: et gloziam meā in tēpli ꝓtectione. g ¶ Egressus ē. Premissa ꝺnūciatione pꝛophetica de ruina sennacherib: hic ꝓñt ponit executio angelica: vbi p⁹ ponit pcussio exercit⁹: cū dī: Egressus ē aūt ⁊c. 2⁹ pcussio regis: cū dī: h ¶ Et egressus ē. ꝺ iuꝺea ꝓfusibiliter fugiens. i ¶ Et factuz est ⁊c.] Dicunt aliqui q̄ hoc fuit qz ꝺrdinauerat assaradō regnaturū post se: istis duob⁹. s. adramelech ⁊ sarsar filijs suis postpositis: ⁊ sic interfecerunt euz desiderio regnādi: sed huic videtur obuiare: qꝺ subdit: k ¶ Fugerūtq̄ in terrā ararath. i. armenie: ⁊ sic videt q̄ non interfecerunt cū cupiditate regnandi: pp qꝺ Ra. sa. aliā causaz assignat dicens: q̄ principes regni sui erant turbati ꝺ eū: eo q̄ filij eoꝝ ⁊ amici fuerant mortui: ꝓpter eius supbiā ⁊ blasphemiā ꝺ deū israel: vt dictū ē pꝛopter qꝺ tractabant de morte ipsius: qꝺ cū ad aures eius pueniſſet: intrauit tēplū dei sui ozans ⁊ ꝓmittes q̄ si periculū hoc euaderet: in eius honorē duos filios pꝛedictos sacrificaret. qꝺ intelligentes filij eū interfecerūt ne ab eo occiderent. ⁊ huic ꝓsonat qꝺ dī: Cū adoraret ⁊c.

In dieb⁹ illis. Post liberationē eꝛe- chie ab hoste: hic ꝓñt ponit eius liberatio ab infirmitate. Circa qꝺ primo pōit eius mirabilis sanatō 2⁹ repꝛimit ex hoc insurgens elatio ca. sequēti. Prima i tres qz primo ꝺnunciat sanatio: 2⁹ interponitur eꝛechie ozatio: ibi Scriptura: 3⁹ sanationis executio: ibi Et iussit: Prima in duas: qz primo sanatio nunciat: 2⁹ ad hoc signū mirabile datur: ibi Hoc autē. Circa primū premittit ifirmitas: 2⁹ nūciat sanitas: ibi Et factū ē. Circa primū dī: a ¶ In die⁹ illis egrotauit ⁊c. i. talr q̄ nō poterat curari p naz. Dicūt aūt aliq̄ q̄ hoc ꝓtigit ei: eo q̄ nō reddiderat gr̄as dño sufficiēter de pcussiōe exercit⁹ sennacherib. Sz h⁹ ipꝛobat ꝛa. sa. p h⁹ q̄ esaias dixit sibi postea: Et de manu regis assyrioꝝ eruā te ⁊ ciuitatē istā. Ex quo vī q̄ illa pcussio exercit⁹ fuit post infirmitatē eꝛechie: ⁊ nō añ: pp qꝺ dicit h⁹ ei accidisse: eo q̄ noluerat vxoꝛē accipe: qꝺ tñ facere tenebat: vt linea dauid in regno p ipm ꝓtinuaret: pp qꝺ ꝓualescēs accepit vxoꝛē de qua genuit manasses] ⁊ huic ꝺco ꝓcorꝺare vī: qꝺ habetur iiij. regū. xxi. vbi dī q̄ manasses erat. xij. ānoꝝ cuz regnare cepisset i mediate p⁹ morte eꝛechie: qui vixit. xv. annis post sanatiōez istā. Ioꝺo dicit ra. sa. q̄ illꝺ quod sequitur:

Non intrabit ciuitatē hāc: et nō iaciet ibi sagittā: et nō occupabit eā clypeus: et nō mittet i circuitu ei⁹ aggerē. In viā q̄ venit p eā reuertetur: ⁊ ciuitatē hāc nō ingredietur dicit dñs. Et protegā ciuitatē istaz vt saluē eā: ꝓpter me ⁊ ꝓpt̄ dauid seruū meū. Egressus ē aūt angelus dñi: ⁊ pcussit i castris assyriorū centū octogintaquinqz milia. Et surrexerūt mane: ⁊ ecce oēs cadauera mortuoruz. Et egressus ē ⁊ abijt. Et reuersus ē sennacherib rex assyrioꝝ: ⁊ habitauit i niniue. Et factū ē cū adoraret i templo nesrach deū suū: ad ramelech ⁊ sarasar filij eius pcusserūt eū gladio fugerūtq̄ i terrā ararath: ⁊ regnauit asaraddon filius eius pro eo.

¶ Capl'm. XXXVIII.

In diēb⁹ illis egrotauit eꝛechias vsq̄ ad mortē:] ⁊ introiuit ad eū esaias filꝰ amos ꝓphete ⁊ dixit ei: Hec dicit dñs: Dispone domui tue qz morieris tu ⁊ nō viues. Et conuertit eꝛechias faciē suā ad parietē: ⁊ orauit ad dñz: ⁊ dixit] Obsecro dñe: memento qsō quō ābulauerim coꝝā te] in veritate ⁊ i corde perfecto: ⁊ qꝺ bonū ē in oculis tuis feceri. Et fleuit eꝛechias fletu magno. Et factū ē vbuz dñi ad esaiā dicēs: Vade ⁊ dic eꝛechie: Hec dicit dñs deus dauid patris tui. Audiui orationē tuā: ⁊ vidi lachrymas tuas. Ecce ego adijciā sup dies tuos quindecim ānos: ⁊ de manu regis assyrioꝝ eruā te: ⁊ ciuitatē istā: ⁊ protegā eam. Hoc aūt tibi erit signū a dño: qz faciet dñs verbum hoc qꝺ locutus est. Ecce ego reuertī faciā vmbraꝝ lineaꝝ p qs descenderat in horologio achaz i sole ⁊rorsū decē lineis: ⁊ reuersus ē sol decē lineis p graꝺ⁹ quos ꝺscēderat.

i ¶ Et factuz est ⁊c.] Dicunt aliqui q̄ hoc fuit qz ordinauerat assaradō regnaturū post se: istis duob⁹. s. adramelech ⁊ sarsar filijs suis postpositis: ⁊ sic interfecerunt euz desiderio regnādi: sed huic videtur obuiare: qꝺ subdit: k ¶ Fugerūtq̄ in terrā ararath. i. armenie: ⁊ sic videt q̄ non interfecerunt cū cupiditate regnandi: pp qꝺ Ra. sa. aliā causaz assignat dicens: q̄ principes regni sui erant turbati ꝺ eū: eo q̄ filij eoꝝ ⁊ amici fuerant mortui: ꝓpter eius supbiā ⁊ blasphemiā ꝺ deū israel: vt dictū ē pꝛopter qꝺ tractabant de morte ipsius: qꝺ cū ad aures eius pueniſſet: intrauit tēplū dei sui ozans ⁊ ꝓmittes q̄ si periculū hoc euaderet: in eius honorē duos filios pꝛedictos sacrificaret. qꝺ intelligentes filij eū interfecerūt ne ab eo occiderent. ⁊ huic ꝓsonat qꝺ dī: Cū adoraret ⁊c.

¶ .XXXVIII.

In diēb⁹ illis. Post liberationē eꝛechie ab hoste: hic ꝓñt ponit eius liberatio ab infirmitate. Circa qꝺ primo pōit eius mirabilis sanatō 2⁹ repꝛimit ex hoc insurgens elatio ca. sequēti. Prima i tres qz primo ꝺnunciat sanatio: 2⁹ interponitur eꝛechie oratio: ibi Scriptura: 3⁹ sanationis executio: ibi Et iussit: Prima in duas: qz primo sanatio nunciat: 2⁹ ad hoc signū mirabile datur: ibi Hoc autē. Circa primū premittit ifirmitas: 2⁹ nūciat sanitas: ibi Et factū ē. Circa primū dī: a ¶ In die⁹ illis egrotauit ⁊c. i. talr q̄ nō poterat curari p naz. Dicūt aūt aliq̄ q̄ hoc ꝓtigit ei: eo q̄ nō reddiderat gr̄as dño sufficiēter de pcussiōe exercit⁹ sennacherib. Sz h⁹ ipꝛobat ꝛa. sa. p h⁹ q̄ esaias dixit sibi postea: Et de manu regis assyrioꝝ eruā te ⁊ ciuitatē istā. Ex quo vī q̄ illa pcussio exercit⁹ fuit post infirmitatē eꝛechie: ⁊ nō añ: pp qꝺ dicit h⁹ ei accidisse: eo q̄ noluerat vxoꝛē accipe: qꝺ tñ facere tenebat: vt linea dauid in regno p ipm ꝓtinuaret: pp qꝺ ꝓualescēs accepit vxoꝛē de qua genuit manasses] ⁊ huic ꝺco ꝓcorꝺare vī: qꝺ habetur iiij. regū. xxi. vbi dī q̄ manasses erat. xij. ānoꝝ cuz regnare cepisset i mediate p⁹ morte eꝛechie: qui vixit. xv. annis post sanatiōez istā. Ioꝺo dicit ra. sa. q̄ illꝺ quod sequitur:

b ¶ Dispone domui tue ⁊c. i. facte testamentuz tuuz dixit eseias eꝛechie tertia die ante pcussionē exercit⁹ sennacherib: et tertia die sequēti qua fuit illa pcussio facta eꝛechias sanatus ascendit in domuz domini: vt habet. iiij. regum. xx. c ¶ Et conuertit eꝛechias ⁊c.] vt oraret secretius et deuotius: ⁊ nō impediret ab assistētibus. d ¶ Obsecro domine memēto ⁊c.] hoc nō dixit ad iactātiaz sz magis ad gr̄aꝝ actionē: recoḡscēs: q⁹ h⁹ pcessisset ex bōitate diuia: vt sic gratus de pcedētib⁹ vlteriozē gr̄az ipetrarz. e ¶ Et factū ē. Hic ꝓñt denūciat ei⁹ sanitas: ⁊ pz lr̄a vsq̄ ibi: f ¶ Ecce ego adijciā sup dies tuos. qs tā pfecisti. g ¶ Quindeci ānos. ista fuit pphetia pꝺestinatōis: q̄ ē qñ fit reuelatio pphe alicui⁹ futuri, put est in diſpōne diuina: ⁊ ei⁹ pscientia: ⁊ hec ifallibiliter iplet q⁹ diuina pscientia ē imutabil⁹: pphia aūt supꝛa posita q̄ dixit: Morieris tu ⁊ nō viues: fuit pphia ꝓmiatōis q̄ ē qñ reuelat aliqd futuꝝ nō put ē i mente diuia: sz put ē i causis inferioꝝ: ⁊ sic erat ꝺ infirmitate eꝛechie que erat incurabilis p nāz: nō tñ p h⁹ exclusa debat ꝺn diuia virtute curaret: ⁊ iō talr pphia nō sēp iplet. h ¶ h⁹ aūt. h ꝓñt ꝺat signū mirabile ad ꝓfirmatoēz ꝺcē pphie: q̄ erat pꝺestinatiōis: cū dī i pson dñi: i ¶ Ecce ego ⁊c.] ex h⁹ pz q⁹ illꝺ horologiū erat ad solē ad cognoscēdū horas diei p vmbrā ⁊ dicit aliq̄ q⁹ due liee faciebāt vnā horā: ⁊ sz h⁹ illa dies artificialr fuit augmtata. x. horis tm̄. s. v. horis i regressu sol⁹ visus oriētē: ⁊. v. horis redeundo ad locū vbi icepat retrocessio. Alij vero dicunt ⁊ quibus vī: q⁹ qlibz liea faciebat vnā horā: ⁊ sic illa dies artificialr fuit augmtata. xx. horis. x. retrocedēs ad oriētē: ⁊. x. redeūdo ad locū pstinū: ⁊ sic illa dies artificialr fuit. xxxij. horaꝝ: qz añq̄ sol rtrocedēt hūerat. x. horas

ꝛ postea p retrocessū ꝛ regressionē. xx. ꝛ tādē duas hūit sole tendente ad occasū: ꝛ hec videt opinio Dionysij in epistola ad polycarpū: vbi loquēs de ista retrocessione solis dicit sic: Sol cū decia hora eēt: deo ꝓcipiēte repeda uit ad oriētem alijs decē horis designatis: deide rursus decem horis alijs ad occidentē currēte sole: ſz reliquis dici duabus horis ꝛc.

Scriptūra eẓechie regis iu da cū egrotasset: ꝛ ꝓualuis set de infirmitate sua. Egō dixi in dimidiō dieꝝ meo rum vādam ad portas infe ri ⁊ qſiui reliquū ānoꝝ meo rū. Dixi nō videbō dñm deum in terra viuentiū: nō aspiciaꝫ hoiem vltra: ⁊ ha bitatoꝛez qetis. Generatio mea ablata est ⁊ ꝓuoluta ē a me q̄asi tabernaculū pa storuz. Precisa est velut a texente vita mea: dum ad huc oꝛdirer succidit me. De mane vsq; ad vesperā finies me: sperabā vsq; ad mane. Quasi leo sic ꝓtriuit omia ossa mea. De mane vsq; ad vesperaz finies me. Sicut pullus hirundinis sic clamabo: mēditaboꝛ vt cōlūba. Attenuati sūt ocli mei suspicientes in excelsū. Domine vim patioꝛ rnde ꝓ me. Quid dicam: aut quid respōdebit mihi cū ipse fecerit: Recogitabo ti bi oēs annos meos i ama ritudie anime mee. Dñe si sic viuitur: ꝛ in talibus vita spiritꝰ mei. Cōꝛripies me ⁊ viuificabis me: ecce i pace amaritudo mea ama rissima. Tu aut eruisti aiaz meā ut non piret: ꝓiecisti post tergum tuum omnia peccata mea. Quia nō infernus confitebitur tibi ne q; mors laudabit te: nō expectabunt qui descēdūt in lacum veritatem tuam. Viuens viuens ipse cōfite bit tibi sicut ꝛ ego hodie.

k Scriptura. hic interponitur oratio Ezechie ꝓ graz actōe ō sua sanatōe: ꝛ ꝓmo p̄ mittit titulus: cuz dicitur: l Ego dixi. ꝛ diuiditur i duas ptes: quia ꝓmo Ezechias re colit anxietatem animi in qua fue rat: ꝛ bonū quod deus sibi p Esaiā ꝓmiserat: ibi Tu aut eruisti. Circa ꝓmū dic: m In dimidio dierum meoꝝ. tunc enim Ezechias erat in xxxix. anno vite sue: qō sic patz qz q̄rto reg. xvij. dī ꝙ Ezechias cāt. xxv. ānoꝝ qñ regnāe cepit: ꝛ. xxix. ānis regnauit: qui sil iūcti faciūt. liij. ānos: a qb' si sbtrahā tur. xv. qbus regnauit post infirmitatem istā remanent xxxix. ꝛ sic erat in. xxxix. āno qñ infirmatus fuit: quod est quasi mediū vite hoīs ꝑm cursum nature. n Vadam ad portas inferi. In hebreo habet Seol. qō aliqñ accipitur pro fossa vel sepulchro: ꝛ sic accipit quātum ad corpus Ezechie. Aliqñ aut accipit pro inferno: ꝛ sic accipitur hic pro aia eius: accipiendo tamen infernum pro limbo patrū: ꝛ iō non dicitur hic ad infernū: ſz ad portas inferi: quia limbus ille a sanctis dicit esse in supi ori parte iferni. o Quesiui reliquū ānoꝝ meoꝝ. i. mecū ꝓsiderabā: quot annis possem viuere p naturā. p Dixi. audito vbo Esaie morieris tu ꝛc. q Non videbo dñm deum. i. templuz dñi. r In terra viuē tium. i. inter oēs viuentes non aspiciam hominē vltra in presenti vita. s Et habitatorem quietis. i. ꝑplm regni mei habitantem in pace mortuo sennacherib. h' dicebat Ezechias: quia iam Esaias ibi dixerat hoc añ ruinam sennacherib ꝛ liberatiōez ciuitatis ꝛ populi: vt patet capitulo precedenti: ꝛ iō graue erat Ezechie illud bonum tempus non videre. t Generatio mea abla ta est. i. non habeo filium mihi succedentem in regno: ꝛ hoc consonat dicto Ra. salomonis sup: apposito: qꝫ non ha bebat adhuc filium. v Et cōuoluta est. ne extendat vl tra p generatōes futuras: sicut pa ll' ū plicatum nō extendit x Quasi tabernaculū pastoꝝ qñ mutant locum de ponunt ꝛ plicant ad alibi portandum. y Precisa est ve ut a texēte vita mea ꝛc. i. i medio ꝓcessus ui: sic tela aliꝰ scidit sa texēte dū ē adhuc i fieri. z Sic pull' hirūdis. clamās pro pastu recipiēdo a ma tre. a Meditaboꝛ in gemitibus multis. b Ut colūba. q̄ hēt gemitum pro cantu. c Attenuati sunt ocli mei ꝛc. qz ex diu rina attentōe oculoꝝ ad aliqd debilitat vi' visiua. d Dñe vi patioꝛ. rōe infirmitatis ad mortē me ducētis e Rnde ꝓ me. sic ē i hebreo ꝛ libris coꝛ rectis. q. d. nō possuz mortem euadere nisi negociū meū accipias sup te. f Quid di cam. creatoꝛi meo. g Aut qd. rndebit mihi sic figul' luto: cū i diceret: nō hēo ō facti suis ꝓtēdere. h Aū ipse fecerit. me creādo vel alr̄ uz ipse fecerit hāc infirmitatē suo iu sto iudicio mihi infe rēdo ꝓ delictis meis: ꝛ iō ñ hēo nisi illa re ferre hūiliē coā ipso ſbdit: Recogitabo ꝛc. i Dñe si sic viuit ꝛc. vt. s. ꝓstitut' siz i tali āgustia. k Cōꝛripies me. i. coꝛripias ita qꝫ hec i firmitas ñ sit mihi ad mortē: ſz ad coꝛrectōez. l Et viui ficabis me. i. viuifices. hebrei. n. nō habēt futuꝝ tps optati ui: ſz loco eī' vtūt futuro idicatiui. m Ecce i pace. i. tpe pacis mihi ānūciate ꝓ Esaiā sup deiectōe sennacherib ō ꝓ pinq̄ futura. n Amaritudo mea amarissima. i. amari tudo mortis mihi iminētis: nisi tu iuues me: valde augmēta bit: eo qꝫ ꝓ mortē ꝓuabor ab assecutiōe ⁊ bñficio dicte pacis o Tu aut. Dic ꝙñ Ezechias recolit bñficiū a deo sibi ꝓ stitū de ꝓlōgatōe sue vite dicēs: o Tu aut eruisti aiam meā. i. vitā meā. p Ut nō piret. ꝓ mortē. q Proiecisti ꝛc ꝯſi nolēs ea videre apli' ad puniendum: ꝛ sic viuificasti me nō solū coꝛporalr̄: ſz ēt ſpualr̄. r Quoꝛ nō iferꝰ ꝛc] ꝓ mortē. n. nō hēt locū ꝓfessio peccatoꝝ. s Non expecta būt: q descendūt i lacū. i. i infernū dānatoꝝ. t Veritatez tuā. i. effectū tue vitatis: q̄ ꝓmisisti salutē hūani generis per christū: qz nō eduxit illos q̄ ibi detinebāt. v Viuens vi uēs ipse ꝓfitebit tibi. ad ꝓfessionē eiz peccati requrit vita ꝑs: qz nō hēt locū ꝑ' mortē: vt dictū ē. Ad ꝓfessionē laudis re qrit vita gre: qa nō est speciosa laus i oꝛe peccatoꝛis. Eccl' xv. c. iō duplicat li viuēs. x Sic ꝛ ego hodie. confitebor

vtroq3 mō. Fecit ei3 hanc oīonez post cōualeſcentiā de infir
mitate: vt predictū eſt. y ¶ Pater. ſ. quicūq3 de pplo iſrl'.
z ¶ Filijs. ſ. ſuis. a ¶ Notam faciet veritatē tuā qua ſana
ſti me ſicut dixiſti p Eſaiam: ⁊ hoc narrabunt patres filijs
ſuis ad gloriā tuā: ⁊ quia Ezechias ſemp indigebat diuino
auxilio etiā poſt ſana
tionē: iō ꝓcludit i fine
b ¶ Dñe ſaluum me
fac. q3 ex te pendet ſa
lus corpis mei ⁊ aie.
c ¶ Et pſalmos nr̄os
cātabimus. ego ⁊ mi
niſtri tui. d ¶ Cūcti
diebus. i. in aliqua p
te dierū ſingulorum.
e ¶ In domo dñi. vbi
ē loc' deputat' oīoni
⁊ ſic oīo ceteris pari
bus eſt magis exaudi
bil' ibi q̄ alibi. f ¶ Et
iuſſit. Hic pōit execu
tio ſanatiōis Ezechie
q̄ tñ ordine tempor̄is
pceſſit oīonē p̄dictaz
vt patet ex pcedētib'
⁊ etiā ex ſequentibus
dicē igit̄: f ¶ Et iuſſit
Eſaias ⁊c] Dicūt ali
qui ⁊ ſatis apparent
q̄ emplaſtruz de ficꝰ
de natura ſua erat ag
grauatiuū illi' infirmi
tatis: ⁊ iō iuſſit ꝑpha
apponi: vt ſanato mi
rabilioꝛ appareret.
g ¶ Et dixit Ezechias
⁊c Iſtō refertur ad illō q̄ pōit ſupra. Q' aūt tibi erit ſignū
vbi ꝑpha reſpōdet ad queſtionē Ezechie hic motam. ſcri
ptura enim ſacra non obſeruat ordinem tempor̄is: ſed fre
quenter p̄ius dicta vel facta poſterius ſcribuntur: ⁊ ecōuer
ſo. ¶ In capitulo. xxxviij. vbi dicitur in poſtilla: Hic cō
ſequēter datur ſignum mirabile. ¶ Additio.

Licet cōmunis expoſitio doctoꝛum ſanctoꝛ circa
hoc ſignum factuz Ezechie ſit conformis huic q̄
exponitur in poſtilla: multa tamen occurrunt in
hoc maxima admiratione digna p̄out in additione ſuper
quarto regum. xx. caplo vbi de hoc eodem ſigno ſimili
tractatur fuit large oſtenſum. Unde ad predictas admirati
ones tollendas ⁊ ad veritatem litteze p̄out plane ſonat. p
ſequendam ſalua ſemper ſanctoꝛum auctoꝛitate ⁊ abſq3 ali
qua temeraria aſſertione: Hoc ſignum aliter videtur expo
nendum p̄out ibidem plane fuit declaratum.

¶ In eodē caplo vbi dī in poſtilla: Et dic Ezechias.

Licet frequēt in ſacra ¶ Additio.
ſcriptura non ſeruetur oꝛdo tempor̄is vt dicitur i
poſtilla: tamen q̄ queſtio iam determinata ⁊ ſatis
facta ſtatim ſine medio iteretur non recolo me vidiſſe. Un
de hoc q̄ dicitur hic: Dixit Ezechias. Aliter videtur poſſe
exponi. Ad q̄ ſciendum q̄ vbi nos habemus hoc interro
gatiuum. ſ. q̄. erit ſignum. in hebꝛeo habetur hec dictio
ma que vno modo ſignificat hoc idē q̄ in tranſlatiōe nr̄a
ſcilicet interrogationez de ſigno habendo ¶ Alio modo hec
dictio ma accipitur comparatiue ſeu admiratiue ſicut ibi:
Quā dilecta tabernacla tua. vbi loco q̄ ponitur hec dictio
ma. ⁊ eſt ſenſus: ſunt valde dilecta. ⁊ ſimilis dictio: ſcilicet
ma ⁊ ſub eodem ſenſu ponitur ibi q̄ dulcia faucibus meis
⁊ ibi q̄ bonum ⁊ q̄ iocundum: ⁊ in multis alijs. vnde
in hoc loco hec dictio ma non videtur tranſferenda. ſ̄ō
p̄mo ſenſu. ſ. interrogatiuo: ſed ſub ſecundo ſic. ſ. Dixit
Ezechias. q̄ ſignum q̄ aſcendam in domum dñi. i. q̄
mirabile ſeu notabile ſignum eſt q̄ datur mihi ad hoc
q̄ aſcendam i do
mū domini: ⁊ ſic
verba Ezechie in
hoc loco poſita
non ſignant que
ſtionem ſeu peti
tionem ſigni: cuz
iā illō hūerat: ſz
potius ſignificāt
acceptionez ſigni
am dati ſeu ad
mirationez de tā
to ſigno: ⁊ ſic enā
ratōnes in ꝓpꝛio
loco ponuntur.

Pater filijs nōtā faciet ve
ritatē tuā. Dñe ſaluum me
fac: et pſalmos nr̄os canta
bimus cūctis diebus vite
noſtre i dōmo dñi. Et iuſſit
eſaias vt tollerēt maſſaz de
ficis ⁊ cataplaſmarent ſup
vulnus ⁊ ſanaret. Et dixit
Ezechias. Q̄ō erit ſignū q̄
aſcendā in domū dñi.

¶ La. XXXIX.

In tēpoꝛe illo. P'
q̄ deſcri
pta ē Ezechie mi
rabilis ſanatio:
hic conſequenter
deſcribitur ex h'
conſurgens elatio
⁊ diuidit in duas
partes: quia p̄mo
huiuſmodi elatō
deſcribitur: ⁊ 2°
reꝑimitur: ibi
Introiuit autem
Circa p̄imū ſcie
dum q̄ babylonij circa curſum ſiderū erant intenti. vñ
⁊ aſtronomia ibidem p̄imo fuit inuenta. ſ. in chaldea
cuius metropolis eſt babylon: ⁊ ideo quando ꝓceperūt
retroceſſionem ſolis p̄dictam contra curſum nature
fuerunt ſoliciti quere qualiter hoc acciderat: ⁊ cū au
diſſent hoc accidiſſe in ſanatione Ezechie: de conſilio
ſapientum rex babylonis miſit libꝛos. i. litteras ad Eze
chiam ad ſciendū de retroceſſione ſolis mirabili: ſcōm
q̄ dicitur ſecūdo par'. xxxij. vbi dicitur: q̄ nuncij regis
babylonis miſſi fuerunt ad Ezechiam: vt interrogarēt
ipſum de ꝓtento q̄ acciderat ſuper terram: ⁊ miſit
munera in ſignum reuerentie. b ¶ Letatus eſt autem
⁊c] Leticia inepta ꝓcedente ex elatione: ex hoc q̄ tal'
rex ⁊ tantus ⁊ de tam longinquis ptibus miſiſſet ſibi
nūcios ſolennes ⁊ munera: vñ ſubditur: c ¶ Et oñdit
eis ⁊c. dicit Ra. ſa. q̄ non ſolum oſtendit eis diuitias
regni ſui ad ſuaz iactantiaz: ſed etiā ea que ſecretiſſime
⁊ reuerentiſſime ſeruabant in tēplo. ſ. ſacrā vnctionem
regū ⁊ pōtificū tabulas teſtimonij: ⁊ legem: que nō erāt
gentilib' oſtendenda: ⁊ hoc notat: cum ſubditur: Non
fuit verbum ⁊c Et ſubditur: In omni poteſtate ſua.
d ¶ Introiuit. Hic ꝓnter reꝑimitur dicta elatio p repre
henſionē ꝓphete: cum dicit: Quid dixerūt viri iſti ⁊c.
nō q̄ſiuit ex ignoꝛātia: q3 totū erat ſibi a deo reuelatum
ſed vt ex rñſione Ezechie conuenientius argueret eum.
e ¶ De tra lōginq̄ ⁊c] q̄ſi dicēt h' mihi fuit ad magnaz
gloriā: ⁊ iō oñdi eis totius regni magnificētiā. f ¶ Ec
ce veniēt ⁊c] Iſtud fuit cōpletum quando nabuch. rex
babylonis tempoꝛe ſedechie in babylonem tranſtulit ō
hieruſalez q̄cq̄d erat ibi p̄cioſū: vt hēt. iiij. regum vltio

g Et ō filijs tuis ꝛc. hꝰ fuit ipletū i Daniele ⁊ socijs ei⁹ q̄ fuerūt ō scie reg̃ iude: ⁊ ducti i babylonē tpe ioachin ⁊ ibi nutriti ⁊ eruditi: vt posset stare i palatio regis: vt habet Danielis ꝑmo. h Et dixit Ezechias ꝛc.] Penituit enim de sua elatōe: ⁊ sic acceptauit dñi sententiam supra se ⁊ supra regnū suū: propter quā pena ista non fuit inducta tpib⁹ suis: sed fuit dilata vsq; ad temp⁹ ioachin reg̃ ⁊ Ezechie: quō postq̄ sibi dictū fuit per Esaiā: respondit. i Fiat tātū pax ꝛc.] recognoscendo in hoc bñficiū diuinū de predēe pene dilatione.

Cap. XL.

Onsolamini mi. in precedētibus huius libri esaias cū mysterio christi denūciauit peccatoꝝ punitionē hic ꝑnter describendo idez mysterium denūciat in stoꝝ ꝓsolationez: ⁊ diuidit in duas ptes: q: ꝑmo inducit eos ad expectandū ꝓmissa diuina: 2° magis in speciali ꝓsequit illa .xlv. ca. Prima adhuc diuidit in tres: ſm tria ex quibus inducit rōem ad dicta ꝓmissa expectandum q: ꝑmo inducit hoc ex diuina potestate: 2° ex eius charitate ca. sequenti: 3° ex eius veritate. xliij. ca. ꝑma in duas: quia ꝑmo denūciat ꝓsolatoris ꝓsonaz: 2° declarat eius potentiā: ibi Quis mensus est. ꝑma adhuc in tres: quia ꝑma alloquit ꝓplm verbis ꝓsolatoꝝis: 2° denūciat ꝓsonam p̄cursoris: ibi Vox clamātis. 3° ꝓsonaz christi ꝓsolatoris: ibi Sup montē. Circa ꝑmum dicit. a Cōsolamini ꝓsolamini. replicat hꝰ vbū: q: ꝓmittit eis duplicē ꝓsolatōez. ſ. in bonis tempoꝝ alib⁹ ⁊ spūalib⁹ b Loquimini. vos ꝓphete. c Ad cor hierusalem idest ad ꝓsolatōem fidelium. d Qm̄ cōpleta est .i. terminata. e Malicia eius. quia peccatum ade per christum fuit amotuz. f Dimissa est iniq̄tas illi⁹. qa christus cōtra peccata ꝓsonalia attulit remediū: ⁊ loqr̄ hic ꝓpheta de futuro p̄ modum ꝓteriti ꝓpter certitudinem ꝓphetie. g Suscepit de manu dñi duplicia ꝛc. i. duplicē ꝓsolatōez p christū. ſ. in collatione gratie: ⁊ aptione gloꝛie: ſicut pro peccatis acceperat duplicem penam. ſ. coꝛpoꝛis ⁊ aie. h Vox clamātis. hic itroducit ꝓsona p̄cursoris. ſ. Johis baptiste: de q̄ itelligit ad lr̄am hec scriptura: vt pꝛ iohis ꝑmo: ⁊ marci p°: ⁊ matthei tertio ꝓpter qō aliq̄ doctoꝛes catholici male videntur dicere exponēdo hunc passū ad lr̄am de reditu captiuitatis babylonice: in hoc magis iudaiçantes quantuz ad aliquid q̄ hebꝛei: qui hunc passum ⁊ totum caplm exponūt ad lr̄am referendo ad tempus messie: dicentes q̄ superficies terre habitabilis ꝓplanabit diuinitus p̄ eleuatiōē vallium: ⁊ depꝛessionē montium: vt sic amotis omnibus impedimētis iudei p orbem dispsi possint faciliter in iudea congregari: ⁊ sic exponūt qō dicit hic: Omis vallis implebitur ꝛc. sed deficiunt dupliciter. ꝑmo quia babylonē. Nō relinquet qc quaz: dicit dñs. Et dē filijs tuis q̄ exibunt de te quos genueris tollent: ⁊ erūt eunuchi i palatio regis babylonis. Et dixit ezechias ad esaiam: Bonū verbū dñi] qō locutus ē: ⁊ dixit: Fiat tantū pax ⁊ veritas i diebꝰ meis.] xl.

Onsolamini cōsolamini populo meo dic deus vester. Loquimini ad cor hierusalem ⁊ aduocate eaz: quōniā cōpleta est malicia eius: dimissa est iniqtas illi⁹. Suscepit de manu dñi duplicia ꝓ oibus peccatis suis. Vox clamantis in deserto: Parate viam dñi: rectas facite in solitudine semitas dei nr̄i. Omis vallis exaltabit: et omis mons ⁊ collis humiliabit: et erunt praua indirecta: et aspa i ūias planas. Et reuelabitur gloria dñi: et videbit omis caro pariter quōd os dñi locutum ē: Vox dicentis: Clama. Et dixi: Quid clamabo: Omis cāro fenum et omis gloria eius q̄si flos agri.] Exsiccatum est fenū ⁊ cecidit flos: qūia spūs dñi suflauit in eo. Vere fenuz ē pplus. Exsiccatuz ē fenū et aduentū christi dicūt futurū q̄ iam trāsijt in ꝓteritū. 2° quia lr̄alez sensū hic accipiūt ſm significata vocum: cum dicitur Omis vallis implebitur ꝛc. qō non est verū in locutōe pabolica: sicut iudicum. ix. cum dicit. Jerunt ligna ad arboꝛem rānum ꝛc. sensus litteral⁹ ibi non est de arboꝛibus mālibus ꝓ voces significatis: quia sic scriptura esset falsa: sed est de abimelech ⁊ viris sichem: qui ibi p arboꝛes metaphoꝛice signātur: Qz autem sit hic metaphoꝛica locutō patet: non solum per dicta doctoꝝ catholicoꝝ: sed etiaz p dicta rabi moysi dicentis: Nō ascendat sup coꝛ q̄ in diebus messie ōficiat aliq̄d de via huius seculi: vel inouet aliq̄d de operibus sex dierū: sz ibit mundus iuxta solitā viā. ⁊ per ꝑns nō est itelligēduz q̄ i adnētu messie sit talis ꝓplanatio montiū ⁊ valliū nisi itelligat ō aduētu christi ad iudiciū: quia tunc inouabit mūdi status sed iudei hoc mō nō itelligūt: sed de aduētu ei⁹ i mūdū: vt satis patet ex p̄dictis. Jgit sequēdo sentētiam euāgelistaruz passus iste exponēdus ē ad lr̄am de iohe baptista ⁊ eius predicatōe: cum dicit: h Vox clamātis. i. iohis p̄dicantis. i In deserto. i. in iudea que dicit desertū ratione dicta superius in ꝓncipio. xxxv. capituli: ⁊ quia ad lr̄am iohes incepit predicare in deserto iudee: vt habet matthei tertio vbi dr̄: In diebꝰ illis venit iohes baptista p̄dicās ꝛc. k Parate viā dñi. Predicatio enim ei⁹ ⁊ suus baptism⁹ erāt q̄dā dispōes ppli ad suscipiendū de ꝓpinq̄ fidē christi vēturi: vt patet ex decursu euāgelij: ⁊ dic: l Viā dñi. quantum ad mādata decalogi. m Semitas dei nostri. quātū ad consilia euāgelica. n Omis vall⁹. i. hūilis. o Et omis mons ⁊ collis. i. supb⁹ ꝛc. q: sic dcz fuit i ꝓncipio h⁹ libri ꝓ aduētū xp̄i supbi dejecti sūt: ⁊ hūiles exaltati. p Et erūt praua. i. homes depꝛauati ex ꝓsuetudie peccādi. q Indirecta. i. ad rectitudinē iusticie reducti. r Et aspa. i. crudeles ⁊ duri s In vias planas. i. ad māsuetudinē deducti: sicut patet ō paulo q̄ fact⁹ fuit agn⁹ de lupo. Pōt et h⁹ alr exponi de opib⁹ penitētie. q̄ vident dura ⁊ aspa: sz p gr̄az christi facta sūt credētib⁹ leuia: vñ dic augustin⁹. oia seua ⁊ inmania leuia ⁊ ꝓpe nulla fac amoꝛ. t Et reuelabit gl̄a dñi. i. fili⁹ dei: q̄ dr̄ gl̄a p̄is: eo q̄ gl̄a ſm Tullium ē clara noticia cū laude. vñ gl̄a dr̄ q̄si q̄dā claria. c. mutata in. g. illa aūt q̄ ad noticiā ptinēt i diuinis filio appꝛopāt: ⁊ iō sic dr̄ sapiētia p̄is: ita eius gl̄a. v Et videbit ois caro. i. poterit videre. x Quod os dñi locutū ē. cui⁹ vbū deficē nō pōt ab ipletōe. y Vox dicētis. ſ. dñi loquētis ad Esaiā vel ad Johānē baptistam. a Clama. i. publice denūcia. b Omnis caro fenum. i. nullā firmitatē seu stabilitatē ex se habens: ⁊ accipitur hic caro ꝓ omni hoie carnaliter viuēte: ſm q̄ dicit ꝑma Coꝛ. xv. Caro ⁊ sanguis: regnū dei non possidebūt. c Et ois gloria ꝛc. qm̄ repēte deficit ex modico caloꝛe febꝛili ex volūtate dei: iō sb̄dit: d Oꝛ ips dñi ꝛc. e Vere fenū ē ppls. p hoc oñdit manifeste: q̄ ꝓpha loqr̄ h metaphoꝛice

vt predixi. f Verbū aūt dñi ⁊c. qō pōt intelligi de vbo i creato: fm q̄ dicit Iohis p̄mo. In p̄ncipio erat verbū ⁊c. ⁊ de verbo creato p̄ ꝓphas dicto: qō infallibiliter impletur i ꝓphetia p̄decessionis vt dictum est supra frequenter. g Sup mōtem. Hic ꝓnter introducitur ꝑsona ꝓsolatoris. s. dñi nr̄i ihesu christi: ⁊ est verbū dñi ad esaiā vel potius ad iohannē baptistā: cū dicit: g Super montē excelsū ascende. i. ad p̄eminētiā sanctitatis vite: tu. s. iobes de quo dicit saluator matthei xi. Inter natos mulierū nō surrexit maior Johanne baptista. h Qui euāgelizas syon. i. pplo iudaico: ⁊ dixit euāgelizas: qa p̄dicatio iohis ad euāgeliū ptinet. i Exalta noli timere. iohānes cū timore herodis aut phariseorum ⁊ sacerdotū non destitit a ꝓstanti veritatis denūciatōe. k Ecce deus nr̄. i. deus hūanatus: sic eni denunciauit iohes iohis p̄. d Ecce agn̄ dei q̄ tollit peccata mūdi. nomie agni exp̄mens humanitatē: ⁊ p ablationē peccati eī diuinitatē. l Ecce dñs de⁹ ⁊c] In aduentu enīz suo christus egit miracla stupenda: q̄ fieri non poterāt nisi vtute infinita. m Et brachiū eī dñabit. p brachia enim eī i cruce extēsa cecidit flos.] Uerbū autez dñi manet i eternum.] Sū per montē excelsū ascende tu qui euāgelizas syon: ex alta in fortitudie vocē tuā q euangelizas hierusalem. Exalta noli timere. Dic ciuitatibus iude: Eccē deus vester: Eccē dñs deus i fortitudine veniet:] et brachiū eī dñabitur: Eccē merces eius cū eo: et opus illī⁹ coram illo. Sicut pastor gregez suū pascet:] in brachio suo ꝓgregabit agnos:] ⁊ i sinu suo leuabit: fetas ipse portabit. Quis mensus est pugillo aquas: et celos palmo pōderauit:] Quis appendit tribus digitis molē terre:] ⁊ libr̄auit in pōdere mōtes: ⁊ colles in statera? Quis audiuit sp̄m dñi: aūt quis cōsiliarius eius fuit ⁊ ostēdit illi? Cum quo iniit ꝓsiliū ⁊ instruxit eum: ⁊ docuit eū semitam iusticie: ⁊ erudiuit eū scia: ⁊ viā prudentie ondit illi. Eccē gētes quasi stilla situle: et q̄si momentū statere reputate sūt. Eccē insule q̄si puluis exiguus:] et libanꝰ nō sufficiet ad succēdēdū:] ⁊ aialia eī⁹ nō sufficiēt ad holocaustū Oēs gētes q̄si nō sint: sic sūt coram eo: ⁊ quasi nihiluz ⁊ inanae reputate sunt ei. Cui ergo similez fecistis deū] aūt quā imaginez ponetis ei?] Nūqd sculptile ꝓflabit faber] aut aurifex auro figurabit illud: ⁊ lamminis argenteis argētari⁹? Fortē lignū ⁊ iputribile elegit artifex sapiens: querit quō statuat si mulacrū q̄ nō moueatur. Nūnqd ñ scietis? Nūnqd ñ audistis? Nūqd ñ ānūcia tum ē vobis ab initio? Nū quid nō intellexistis funda mēta terre?] Qui sedet sup gyrū terre: et habitatores eius sunt quasi locuste.] Qui extēdit velut nihili celos:] et expandit eos sicut tie. xl. ⁊ ppi dictā potētiā sbiūxit: v Quis adiuuit sp̄m dñi. q̄si min⁹ potentē: q̄si dicerēt nullus. x Aut cui ꝓsiliari⁹ ei⁹ fuit ⁊c. quasi hīet sapientiā diminutā: ⁊ pz lra vsq; ibi: y Ecce gētes q̄si stilla situle. i. cadens de situla q̄ nulli⁹ mometi reputat. z Et q̄si momētū statere. i. lingula statere: q̄ valde ō facili: ad vtranq; ptē mouetur ō se nullā hns stabilitatē. a Ecce i sule ⁊c.] in ꝓspcū ei⁹. b Et libanꝰ ⁊c] i. si aliqs vellz facē sibi sacrificiū obitū: oia lingna non sufficerēt ad ip̄m cremādum: nec p̄ ois oia aialia sufficerent ad offerendū sibi debitū holocaustū. c Oēs gentes quasi non sint: q; ex se nō habēt aliq̄d esse. Oia ista inducūt: ad ondēdū q̄ in nullo indiget alteri⁹ auxilio seu consilio. d Cui ergo. Hic ꝓnter ex dict̄ ido latria reꝓbēdit: i q̄ cult⁹ soli deo ō bit⁹ creature ip̄endit: ⁊ sic ei fm reputatōez idolatre adequat: ppt̄ q̄d dicit: d Cui q̄ ⁊c] Hoc dī ꝫ idolatras credētes aliq̄d diuinitatē cē in imaginib⁹ facti e Aut quā imaginē ⁊c] Et hoc dī ꝫ idolatras: q̄ imaginib⁹ nō attribuebāt aliq̄d numinis: sz q̄busdā ois iuisibilib⁹ i imaginibus repsentatis: ponebāt tñ pluralitatē deoz. f Nūqd sculptile ⁊c] oia ista inducūt hic ad ondendū q̄ ido la nullā stabilitatē habent a se: sed magis ab artifice: Et cū oēs gētes q̄si nihil reputate sint respectu dei: vt p̄dictū ē: ex hoc ꝓcludit q̄ idola adhuc minus sūt reputāda: iō sbdit: g Nūqd nō scietis. illud q̄d dictum ē de idolis q̄ sensibiliter potestis experiri. h Nūqd ñ audistis. q. d. sic q; i libris gētiliū ⁊ chronicis sep fuit facta mētio de ortu idolatrie p opus hominū: vt magis videbit ea. sequēti. i Nūqd nō itellexistis ⁊c]. q. d. i telligere debuistis q̄ a solo deo hēat stabilitatē: cū nihil sit sb ea sustentās eā. k Qui sedet ⁊c] tāq̄ princeps terren⁹. l Et habitatores eius. i. homes ei subditi sūt q̄si locuste respectu dei. m Qui extendit ⁊c] eum sint nature vl̄ materie sbtīl: q̄ dī q̄si nihil: eo q̄ ñ ē palpabilis: eo mō loquēdi q̄ aer nihil vocat ppt̄ suā stabilitatē Uñ dicit cōiter nihil in boto esse: cum sit plenus aere. In hebreo habetur: Qui extendit velut telam celos. ⁊ sic plana est littera ⁊ sequentibus consona: cum subdit: n Et expandit eos ⁊c] Loquitur hic de celo secūduz

cecidit flos.] Uerbū autez dñi manet i eternum.] Sū per montē excelsū ascende tu qui euāgelizas syon: ex alta in fortitudie vocē tuā q euangelizas hierusalem. Exalta noli timere. Dic ciuitatibus iude: Eccē deus vester: Eccē dñs deus i fortitudine veniet:] et brachiū eī dñabitur: Eccē merces eius cū eo: et opus illī⁹ coram illo. Sicut pastor gregez suū pascet:] in brachio suo ꝓgregabit agnos:] ⁊ i sinu suo leuabit: fetas ipse portabit. Quis mensus est pugillo aquas: et celos palmo pōderauit:] Quis appendit tribus digitis molē terre:] ⁊ libr̄auit in pōdere mōtes: ⁊ colles in statera? Quis audiuit sp̄m dñi: aūt quis cōsiliarius eius fuit ⁊ ostēdit illi? Cum quo iniit ꝓsiliū ⁊ instruxit eum: ⁊ docuit eū semitam iusticie: ⁊ erudiuit eū scia: ⁊ viā pru-

appētiā vīs̄: quia extrema celi in circuitu orizōntis nr̄i videnť sup terrā figi: et mediū qō est super capita nr̄a in altū erigi: ⁊ sic habet apparentiā tabernaculi extenti

o Qui dat secretoꝝ scrutatores. i. sapientes in speculabilibus. p Judices terre. i. prudētes i agibilibus.

q Velut ianes fecit. i. nullius reputationis in dei cōparatione: quod oñdit p simile cū subditur: r Et quidem. i. certe.

s Neq; plātato ⁊c. i. sicut plātula ñ radicata adhuc nec firma i terra a modico vento eradicat: sic etiaz oēs predicti quātūcūq; magni ad nutū dei eradicāt ⁊ tollunť de vita p̄sēti: ⁊ iō i fine ꝓcludit: t Et cui assimilastī me ⁊c. quasi diceret talis assimilatio ē valde erronea.

v Leuate. Hic ꝓñter ostenditur dei potestas ꝓtra

tabernaculū] ad inhabitādum. Qui dat secretorum scrutatores quasi non sint: iudices terre velut inanes fecit. et quidē neq; plātato neq; sato neq; radicato in terra trunco eoꝝ. Repente flauit in eos: ⁊ aruerunt: ⁊ turbo quasi stipulā auferet eos. Et cui assimilastis me ⁊ adequastis dicit sanctus Leuate in excelsuz oculos vr̄os: et videte quis creauit hec. Qui educit i numero militiā eoꝝ:] et oēs ex nomine vocat. Pre multitudine fortitudis: ⁊ roboris virtutisq; eius:]neq; vnuz

reliquū fuit. Quare dicis iacob: ⁊ loqueris israel: ab scōdita ē via mea a dño: et a deo meo iudiciū trāsibit] Nūqd nescis: aut non audisti: Deus sempiternus dō minus q creauit t̄mios terre ⁊ nō deficiet neq; laborabit: nec ē iuestigatio sapiētie eius. Qui dat lasso virtutē: ⁊ bis q nō sūt fortitudinē:] ⁊ robur multiplicat Deficiēt pueri ⁊ laborabūt: et iuuenes in infirmitāte cadent. Qui aūt sperāt i dño mutabūt fortitudinē: assūmēt pēnas sic aqle: current ⁊ nō laborabūt: ābulabūt

ptuose. s Mutabūt fortitudinē. q. d. erant pr̄i debiles ad grauia sustinendū: gr̄a diuina efficiēt fortes. t Assument pēnas vt aqle ⁊c. i. q. prius erant tardi ⁊ pigri ad bona opa: efficiēt veloces ad ipsa: ⁊ hoc videt ipletū in veteri ⁊ nouo testamēto p successiones generationū i illis q̄ veraciter ꝓuersi sūt ad deū.

In capitlo. xl. vbi dicit in postilla: Sup montē. Hic ꝓñter introducit p̄sona ꝓsolatoris. Additio

Licet expositō postillatoris de hoc q̄ dī: Sup montē excelsuz sit satis p̄sona littere ⁊ veritati fm trāslationem nr̄am: fm tamē hebraicā veritatē nō totaliter cōsonat lr̄e. Pro quo sciendū q̄ grāmatica hebraici fmonis a multi deuiat a grāmatica latina: ⁊ spāliter in hoc q̄ fm grāmaticā hebraicaz in vbis habet differētia inter sexuz masculinū ⁊ femininū sicut nos habem̄ i noibus ⁊ hoc fm quanlibet differentiā triū personaꝝ. Verbi gr̄a: aliter dicitur a fcia ego comedo quam a masculo: ⁊ sic in secūda ⁊ tīa persona Similiter in hoc ꝓnoie tu tui ⁊c. differentia est iter sexū masculinum ⁊ femininum. loquens enim cum masculo alr ꝓnominat tu q̄ si cum femina loqueret: ⁊ hoc est valde manifestū cuicūq; habenti aliqualez noticiā in illa lingua: vnō in hoc loco vbi dicit: Sup mōtem excelsum ascende. li ascē de est femini generis: non masculini. Similiter li tu: ⁊ li euangelizas: ⁊ li exalta: ⁊ sic de ceteris verbis ⁊ ꝓnoibus hūmodi ptentis que oia ptinēt ad femininū genus vsq; ibi: Ecce deus vester. ⁊ iō magis ꝓprie hec verba fm veram lr̄am hebraicaz intelligant: referenda sunt ad beatam virginem: ⁊ ad sanctā elizabet: fm ea que tradunt ō eis luce. j. capitlo: vt sit sensus q̄ esa: in p̄sona dñi dicit beate virgini. Sup montē excelsuz ascende tu qui euāgelizas syon. s. beata virgo: qō ipletum est quādo concepto filio dei in vtero virginali maria exurgens prexit in montana: vbi manifeste patet q̄ ascendit in montem excelsum. nam iudea vbi ẓacharias manebat erat altior galilea a qua recessit maria. christus enim de galilea in hierusalez pgens dicebat: Ecce ascendimus hierosolymā ⁊ quia de galilea in hierusalem beata virgo non p planam viam sed per montana iuit: iō ꝓprie ei dicitur: Sup mōtez excelsum ascende. ⁊ quia in saluatōe ad elizabeth nō solum mater: sed etiam infans in vtero eius christum instinctu spiritus sācti cognouit: quia vt dicit luce. j. Factū est vt audiuit salutatōez marie elizabet: exultauit infans cum gaudio. ī q̄ designatur gaudiū de p̄sentia dñi: iō de beata virgine i ipsa sancta salutatōe ꝓpe intelligit. Qui euangelizas syon. s. que nūcias bona sanctis animabus. s. elizabeth ⁊ iohi. Iō sequēter ꝓpha in p̄sona dñi alloquit ipsam elizabet. d. Exalta vocem tuā qui euāgelizas hierusalē. qō ipletū est q̄n elizabet exclamauit voce magna euāgelizando ipsi hierlm videlicet beate virgini dicendo: Beata que credidisti q̄m perficient in te que dicta sunt tibi a dño. Cōsequēter ꝓpheta i p̄sona dñi alloquit virginem. d. Exulta noli timere. i quo

ꝓuidentiā dei: quia ipse ē creator oīs creature: ⁊ ideo ipse ē dñs oīs creature: ⁊ ideo ipse ē dñs oīs creature: ⁊ ideo ipse ē dñs

innuit canticū eius altiori voce formandū q̄ cū p̄mo: soluz salutando euāgelizauit quasi diceret: non solū loquere voce submissa, put sufficit ad cognate tue salutatōez: sz ēt exalta vocē. s. put requirit ad modū cantici p qō cāticū ciuitatib⁹ iude. i. ecclesijs p̄sentib⁹ z futuris ānūcies p̄sentiā filij dei in te incarnati: z hoc est qō dicit: Dic ciuitatibus iude: Ecce deꝰ vester. qō cōtinue implet in ecclesia: cum p canticū p̄dictū solēniter memorat seu ānūciat aduētus dñi i eadē vgine. interposuit tñ ibi ppheta: Noli timere: qa virginalis pudicitia pauida ē z timida: vñ angelus ei dixit: Ne timeas maria: z etiam vt inueniret q̄ tanta erat humiltas virginis q̄ nō p̄sumebat canticū publice cantādū formare nisi spūssancti instinctus cā tangeret seu moueret. De quib⁹ usdā aūt in cantico virginis cōtentis quedā inuendo ppheta hic ponit: vt cuz dicit: Ecce dñs i fortitudine veniet z brachiū eius dñabit: que quidē verba videt correspōdere huic qō dicitur in cantico: Fecit potentiā i brachio suo vtrobiq̄ enim dat intelligi q̄ incarnatio filij dei ptinet ad infinitatez diuine potentie: z sequit: Ecce merces eius cum eo in ppheticis enīz locutionib⁹ p̄mittebat icarnatio filij dei quasi merces a deo danda in futurum: sicut Gen. xxij. abrahe dictum fuit: Benedicent in semine tuo oēs gentes. sed i p̄dicto cantico hec merces vt iam data annūciatur: vñ dicit Suscepit israel puerū suū. cui correspōdet vba ppbete. d. Ecce merces eius cum eo. Et quia vt dicit Gre. In bñdictōne cereī nihil nobis nasci profuit: nisi redimi prosuisset: ideo subdit: Et opus illius coram illo. s. opus redemptionis qō maxime pertinet ad diuinam misericordiam que iter ei diuina opera p̄eeminet: vñ in psal. Miserationes eius super oia opera eius. z ideo in cantico cum dixisset: Suscepit israel puerū suum. subdit Recordatus est misericordie sue. Sequit Sicē pastor gregem suum pascet. in quo innuit p̄opheta q̄ christus se haberet vt pastor ad gregem suum nō vt ad gregem alienum sicut mercenarius: cui non est cura de ouibus iob. ca°. x. qō correspōdet huic qō dicit in cantico: Sicut locutus est cē. ad patres enim semp se habuit deus vt pastor cum p̄prio grege: vñ in psalmo: Nos autem po. eius cē. Lectera exponantur vt in postil. que quidez expositio non solū videtur consona littere sed in se rationabilis. Esa. enim qui euangelicus ppheta dicitur vt in prologo z in phemio: sic de voce baptiste in deserto clamantis historiaz p̄phetice texuit vt statim supra: sic non immerito de voce virginis salutantis z cantantis ppheticā historiaz p̄dicere debuit: p̄mittit tñ historiam de voce baptiste: quātis ordine tēporis posterior fuit: eo q̄ illa fuit omnibus notior: a notioribꝰ. n. incipit p̄cessus discipline. In eodē caplo: vbi dicit in postilla: P̄re multitudine fortitudinis z roboris.

Vbi nos habemus. Additio secūda.

P̄re mltitudine fortitudinis: hebraica littera sic habz: P̄re multitudine z fortitudie roboris z virtutis nec vnus defuit: cuius sensus pōt esse talis q̄ militia celestis que in tanta multitudine est considerari debet: q̄ que libet stella habet fortitudinem. s. potentiam z virtutem actiuam ad influendum in istis inferioribus: vñ Gen. j. de sole z luna z stellis dicit: Posuit ea in firmamento celi cē. z in psalmo: Solem in potestatem diei cē. z sic diuinā potentiā z scientiā cōmendat ppheta non solū ex numerosa multitudine celestis milicie: sed etiam ex fortitudine z robore: z virtute influxiua eis a deo collata: a quibus nulla stella qnātūcūq̄ modica deficit quin habeat aliqualez potentiam: ex quibus excitat magis humana mēs ad cōsideranduz magnitudinē potētie creatoris.

¶ XLI.

Acēdāt ad me insule: z gētes mutēt fortitudine. Accedāt z tūc loquāt simul ad iudiciū p̄pinq̄mꝰ Quis suscitauit ab oriente iustuz: vocauit eū vt seq̄ret se: Dabit in p̄spectu eiꝰ gētes: z reges obtinebit. Dabit q̄si puluerē gladio z non deficient.

¶ Ca. XLI.

Taceant. Postq̄ p̄pheta indurit pplm israel ad certā expectationē p̄missoz ex diuina veritate: hic p̄ter idez facit ex eius charitate que amicos nō defraudat a p̄missi p̄secutōe: z diuidit in duas ptes: quia p̄mo ostendit dei dilectio ad dēz pplm ex bñficijs que ei in patribus p̄cessit: 2° ex p̄prio filio quē ei p̄misit caplo sequenti. P̄ima in tres fm ta beneficia: secūduz ponit ibi: Et tu israel. tertiū ibi: P̄o pe facite. Circa p̄mū sciendum qō p̄mū beneficium fuit collatū in abraā: quez deus sepauit ab infidelibus: educēdo eum p̄mo de hur chaldeoz: Gen. xj. caplo. Et 2° oharam Gen. xij. z p dñs pplm ab eo descendentem per isaac z iacob ab infidelibus sepauit: p̄pter qō z legem i monte sinai specialiter ei concessit: p̄pter qō dicit psalmo. cxlvij. Nō fecit taliter omni nationi: z iudicia sua non manifestauit eis. Et diuidit in duas: quia p̄mo ponitur huiusmodi sepatio: 2° contra idolatras inuectio ibi vnusquisq̄. Circa p̄mū p̄mo ad huius considerationez inducit. o. b Taceant ad me insule. i. habitatores insularum. c Et gentes. terram aridam hitātes o Fortitudinem mutent. vt qui erant fortes ad mala sint fortes ad bona. Accedant z. e Tunc loquantur simul. si habent aliquid iustuz p̄o se. Sc̄o bñficiū recolit dicens: f Quis suscitauit ab oriente iustum idest abraam: vt exponūt comiter catholici z hebrei: quē dñs vocauit p̄mo a chaldea: vt dictum est: z postea ab haram: z vtraq̄ regio vergit ad orientē respectu iudee quam dñs ei repromisit: Gen. xij. g Vocauit eum. per viam fidei z obedientie: vñ z ex fide fm mandatuz dei voluit filium īmolare: Gen. xxij. z ad hebreos. xj. z ideo dñs ei astitit ip̄m p̄tegēdo: p̄p̄ qō subdit: h Dabit in p̄spectu cē. Et loquitur hic ppheta de preterito per modū futuri: sicut frequēter fit in ppheticis: z hꝰ fuit ipletum: qñ abraam cum. ccc. vnaculis suis quattuor reges fortes debellauit: Gen. xiiij. i Dabit q̄si puluerē cē. quia eos facillime debellauit diuina virtute sibi assistente. k P̄sequetur eos. quia p̄secutus fuit fugientes vsq̄ soba z phenicem: Gen. xiiij. l Transibit in pace. quia nullus de suis in bello illo cecidit. m Semita pedibus eius non apparebit. quia valde facilit ad bellum iuit z redijt sicut de hoie faciliter trāseunte z leuiter dicitur: q̄ non figit vestigiū in terra: vel nō tāgit terram. n Quis hec operatus cē. quasi diceret deꝰ z non homo: ideo subdit: o Vocans generatōes. s. ad fidē z amicitiam suam. p Ab exordio. s. temporis quod patet in abel iusto: seth noe: abraam: z sic de alijs q Ego dñs. z ideo possum vocare ad meam amicitiaz q̄s volo sine iniuria cuiuscūq̄: cū nulli tenear: sz oīs id qō sūt tenēt a me: ideo subdit: P̄rimꝰ z nouissimꝰ ego sū cē

pinquauerũt ⁊ accesserunt
Unusqsqz ꝓxio suo auxili
abit: ⁊ fratri suo dicet: con
fortare. Cõfortauit faber
rarius pcutiẽs malleo eũ
q cudebat tũc tempozis: di
cens glutino bonũ est: ⁊ cõ
fortauit eũ clauis vt nõ mo
ueret. Et tũ israel ſue me⁹
iacob quem elegi: ſemen
abraam amici mei: in quo
apprehendi te: ab extremis
terre ⁊ a longinqs eius vo
caui te: ⁊ dixi tibi: Heruus
meus es tu: elegi te ⁊ non
abieci te. Ne timeas quia
ego tecum sũ: nẽ declines
qa ego deus tuus. Confor
taui te: ⁊ auxiliatus sũ tibi:
et suscepit te dextra iusti mei
Eccẽ cõfũdent ⁊ erubescẽt
oẽs q pugnãt aduersus te.
Erũt quasi nõ sint: ⁊ peri
bũt viri q cõtradicunt tibi.
Queres eos: et nõ inueniesviros rebelles tuos] Erũt
quasi nõ sint: ⁊ veluti con
ſuptio bois bellãtis aduer
sũ te: qa ego dñs deus tu⁹
apprehendẽs manũ tuam
dicẽsqz tibi: Ne timeas: ego
adiuui te. Noli timere ver
mis iacob: qui mortui estis
ex israel. Ego auxiliat⁹ tuz
tui dicit dñs: ⁊ redemptor
tuus sanct⁹ israel. Ecce po
sui te q̃si plaustrũ triturans
nouũ:] habẽs rostra serrã
tia. Tritũrabis montes ⁊
cõminues: ⁊ colles q̃si pul
uerez pones. Ventilabis
eos ⁊ ventus tollet: ⁊ turbo
dispget eos: et tu exultabis
i dño: i sancto israel letabe
ris] Egẽni ⁊ pauperes qrũt
aquas ⁊ nõ sũt: lingua eoꝝ
siti aruit. Ego dñs exaudi
am eos: deus israel: nõ de
relinquã eos. Aperiam in
supinis collibus flumina:

q Unusquisqz. Hic ꝓnter p oppositũ ponit inuectio contra factores ⁊ cultores idoloꝝ. Circa qõ sciendum q sicut dicit eusebius in chronica sua: anno .vij. abrae ninus rex assyrioꝝ condidit niniuem: ⁊ ipe incepit ido latriam: quia fecit imaginẽ belo patri suo defuncto: cui exhibebat tantaz reuerentiam q p cebat reis fugiẽti bus ad ipsam: vt dicit i scholastica hist oria: ppt qõ dicti pfugiẽtes in ceperunt adorare illã imaginẽ: ⁊ ad imitatiõez huius facti alij fecerunt imagies caris suis defunctis: ⁊ sic ima go sca a nino vo cabat belus ⁊ fuit pmũ idolũ: sic h⁹ nomen deriuatũ est ad alia idola: vtpote bel: baal: baalim: beelphe gor: ⁊ beelzebub: ⁊ huiusmodi fm diuersitates gẽtiũ ⁊ linguaruz: ⁊ qz hoc fuit multipli catũ tpe abrae vt dictũ est: iõ iuxta ipius fidelitatem arguit hic idola tria istoꝝ: ⁊ hoc ẽ qõ dicitur: Ui dẽrũt insule ⁊c. i. bitatores islarũ ⁊ aliarũ terraruz viderũt reuerẽtiã idolis a potẽtib⁹ exhibitã: ⁊ sic i timore positi ꝓfugerũt ad ipa venerãda: vt sic eis pceret: iõ sbdit: appropinq uerũt ⁊ accesserũt. s. ad idola. q Unusqsqz ꝓxio suo ⁊c. qz qñ aliqs hẽbat amicũ in piculo posituz: ꝓsulebat sibi refugere ad idolũ: ⁊ qz exẽplo Nini alij potẽtes fece rũt idola p manus tñ artificũ: iõ sbdit: r Confortauit faber ⁊c. ad cui⁹ intellectũ sciendũ: q⁹ in fabricatiõe idoli de metallo p malleatoẽz tres oparũ sũt necessarij pmus ẽ ille q materiã in igne calefactã cũ martello ducẽ ad formã pmũ idoli. secũdus est q ptes sic formatas cuz martello: cum lima polit. tertius est q ptes sic ꝓpatas ad inuicẽ ꝓsolidat: ⁊ cõiungit: ⁊ hoc notat: cum dicitur. r Confortauit ⁊c. Et ꝓstruat sic lra. Faber crarius. .i. metallicus. Percutiẽs malleo. i. martello. s. materiã ducendo ad idoli formã. Cõfortauit. i. efficaciter monu it. Eũ qui cudebat. i. cum lima poliebat. Cudere enim i vna significatõe idem est qõ polire: vt dicit in libro qui vocat catholicõ. Tũc tpis. i. tpe abrae q fabricatio ido loꝝ cepit multiplicari: vt dictũ est: Dicens. iste q polie bat erat dicens supple ꝓsolidatori: Glutino bonũ est. i. bonũ est ptes idoli formatas ⁊ politas ad iuicẽ ꝓiũgere Glutino. i. forti iũctura: ita q accipit hic glutinũ p illo metallo quo cõsolidant ptes ad iuicẽ Et vocat gallice gonadeure. vñ in hebreo sic habet: Dicens ꝓsolidari bo nũ hoc. s. q fortiter ꝓsolides ptes idoli sic ꝓparatas: sic enim mutuo se exhortabant artifices ppt maius lucrũ habendũ: ⁊ ppter grãm dñoꝝ. s Et tu israel. Hic reco lit scoz bñficiũ exhibitũ pplo tpe moysi. s. eductio ò fuitute egypti: ⁊ diuidit in tres ptes: quia pmo describit hic exitus. 2° aduersarioꝝ casus: ibi ecce ꝓfundent. 3° hebreoꝝ pfectus ibi Egeni. Circa pmũ dicitur in psona dei: s Et tu israel seruus meus. ꝙsi dicẽt exquo eduxi te ò fui tute egypti factus es spãliter tuus mihi. t Jacob quẽ elegi. Esau reprobato: scoz q⁹ dicit malachie p⁹ Jacob dilexi: Esau ãt odio habui. ⁊ accipit hic iacob pro popło descendente ab eo. v Semen abraam amici mei. qa amore mei parat⁹ fuit filiuz vnigenitũ imolare. x In q apphẽdi te .i. mihi appropriaui ei⁹ mẽtẽ. y Ab extrẽis ire ⁊c q: abraã fuit vocat⁹ ò chaldea vt dez ẽ sup z Seruus me⁹. exponatur vt supra. a Ne timeas minas. pharaonis. b Qz ego sum tecũ. te ptegẽs ⁊ defendẽs. c Ne ò clines. a vbis moysi p ui mei. d Qz ego de⁹ tu⁹ ꝓfortaui te. s. p eum: iõ subditur: e Et suscepit te dextera iusti mei. i. moy si ad extrahendum te de seruitute egypti. f Ecce ꝓfundent. Hic ꝓnter ponit aduersarioꝝ casus: cuz dicitur: Ecce ꝓfundent ⁊c. quia pharao cum suo exercitu p sequens hebreos submersus fuit i mari rubro: Exodi. xiij. g Queres eos. quia sicut dictũ fuit: exodi. xiij. Mare p iecit egyptios mortuos ad litus ad quos transierãt filij israẽ vt sic essent certi de morte eoruz ⁊ vt haberent spolia: ideo dicit: g Queres eos. iuestigando pciosa que erant sup defunctoꝝ corpora. h Et non inuenies eos absolute. sed: Non in uenies rebelles tuos. i. te psequẽtes: quia iam erant mortui: ⁊ sic non poterant amplꝰ eos psequi: ⁊ sic patet lra vsqz ibi i Noli timere vermis Jacob. i. qui fuisti inter egyptios reputatus vilis sicut vermis. k Qui mortui estis ex israẽ .i. reputati vt mortui in fuitute egypti: quia fuitus ẽ moꝝ ciuilis: ⁊ quia non solũ egyptij aduersarij erant hebreoꝝ: ꝙz etiã chananei qui postea ab hebreis fuerunt ꝺbellati: vt pz libro Josue: iõ sbdit: l Ego posui te q̃si plaustrũ ⁊c] sicut enim tale plaustrum ducti⁹ super segetes conterit eas: sic pplꝰ israel ptriuit chananeos: iõ subdit: m Triturabis mõtes. i. maiores: Josue. n. ꝺbellauit. xxxj. reges: Josue. xij. n Et colles. i. miores pncipes. o Et tu exultabis i dño expllis chananeis ò ira pmissiõis. p Egeni. h describit profectus filioꝝ israel per desertum: vbi filij israel pri mo passi sunt aque defectum: sed dominus suppleuit non soluz semel sed pluries: vt patet exodi. xv. ⁊. xvij. ⁊ numeri xx. Et hoc est quod dicitur. Egeni ⁊ pauperes querunt aqs

ꝛc̄. ⁊ pz lr̄a vsq; ābi: p ¶ Dabo in solitudinē. in deserto. n. illo vigebat ardo: solis: sed dñs ꝓuidit de vmbraculo per colūnam nubis: Exo. xiij. ⁊ sc̄om hoc dicit: p ¶ Dabo in solitudinem cedrū. i. vmbraculū ita bonū vel melius q̄ face rent arbores iste. vmbraculū enim nubis erat excellentius: quia datū diuina vir tute non nature: ideo sb̄dit. q ¶ Et itelligāt pariter. ꝺa man⁹ dñi fecit hoc. r ¶ Ꝓro pe facite. Hic recolit tertiū bñficiū populo exhibitū: tpe gozoba bel. s. liberato ꝺ captiuitate babylonica. ⁊ diuidit in duas ptes: quia ꝑmo ꝫ idola: q̄ vigebant in babylōe ponitur inuectio: 2ª. sb̄ditur ppli liberato ibi suscitaui. Circa ꝑmū dicit: r ¶ Ꝓro pe facite iudiciū vr̄m idest ꝺclarate iusticiā vr̄az si habetis o babylonij. s ¶ Afferte siquid habetis. s. iustitie ⁊ vr̄itatis. t ¶ Accedāt ⁊ nūcient vobis .s. idola vr̄a de quib⁹ ꝓfiditis. v ¶ Que cūq; ventura sūt. qꝺ est ꝑpriū diuinitatis iō subdit: x ¶ Et, sciem⁹ quia dij estis vos o idola. y ¶ Bñ q̄z aut male ꝛc̄] quasi dicere: non potestis: ꝺa sensu ⁊ intellectu caretis: iō ꝓcludit: z ¶ Ecce vos estis ex nihilo. vos. s. babylonij. a ¶ Et opus vestrū. i. idola via que fecistis. b ¶ Ex eo qꝺ nō est. i. nullū bñs firmamētuz. Et ꝓuertit ꝑmonē ad idola dicens. c ¶ Abominatio ē. i. supra modū abominabilis deo: iō dicit abominatio in abstracto: sic excellēs in liberalitate dī liberalitas. o ¶ Qui elegit vos. i. quicunq; reputauit vos tanq̄ deos suos. e ¶ Suscitaui. Hic ꝓnter ponit liberatio ppli de babylone que facta fuit ꝑ cyrū: ⁊ hoc ē qꝺ dicit: e ¶ Suscitaui. s. cyrū ei volūtatē inspirādo pugnandi cōtra babylonē. f ¶ Ab aquilone ꝛc̄] regio enim ꝓfidis est quasi in medio aqlonis ⁊ orientis: mediū aūt ab vtroq; termino notatur: ⁊ iō aduentus cyri cōtra babylonē dicit hic esse ab aquilone ⁊ ab oriente. vel quia Darius rex medoꝝ venit cum cyro cōtra babylonē: ⁊ regnū vni⁹ magis dediat ad orientē: alteri⁹ aūt ad aqlonē. g ¶ Vocabit nom̄ meū. i. ꝓfitebit: ꝓfess⁹. n. fuit cyr⁹ se obtinuisse mōarchiā vrute dei celi: vt ꝑz p⁹ Esdre p⁹. hec dic cyr⁹ rex ꝑsaꝝ oia regna ire ꝺdit mihi dñs ꝺ⁹ celi ⁊ ire ꝛc̄. h ¶ Et adducet mgr̄atus. i. potentes babylonis. i ¶ Quasi lutū. ꝓcās eos ⁊ deiciēs. k ¶ Quis ānūciauit ab Exoꝝ. ꝛc̄. i. añꝫ fierēt q̄si dicēt h⁹ ñ fecerūt idola babylonie: qz ñ ꝓdixerūt casū illū? ire: iō sb̄dit: l ¶ Nō ē ānūcias ꝛc̄. Cōsequēt oñdit qs ānūciauit. m ¶ Prim⁹. i. ipe ꝺ⁹ q̄ ē ꝑm⁹ ⁊ nouissimus: vt dictū ē supra eodē caplo. n ¶ Ad syō dicz. i. ad pplz iude ꝺnoiatū a loco ꝑncipaliori i q̄ vigebat cultus dei. o ¶ Ecce adsum. ad vīam liberatōem per cyrū suū meum. p ¶ Et hierusalē euangelistam dabo. i. ꝓphetam hoc bonū ꝓnūciantem. ⁊ pōit h euāgelista i sūgulari⁹ ꝑro plurali: sicut Exo. viij. Venit musca grauissima. i. multitudo muscarum: quia deus ꝑ plures ꝓphetas hāc liberatōem ꝓnūciauit. q ¶ Et vidi. s. reuelatiōem dñi mihi factam: est verbum Esaie cui plures reuelatōes fuerunt facte. de ista liberatione: vt patuit ex ꝓcedentibus: ⁊ magis apparebit ex sequētib⁹. r ¶ Et non erat ex istis idest ex babylōie idolis. s ¶ Quis q̄ qui iniret consilium. ꝓro liberatione cultoꝝ suorum. t ¶ Et interrogat⁹. a suis cultoribus. Responderet verbum: iō ꝓcludit. v ¶ Ecce omnes iniusti. s. babylōij. x ¶ Et vana opera eorū. i. idola ab eis facta: iō subditur: Ventus ⁊ inane simulacra eoꝝ.

¶ In caplo. xlj. vbi dicit i postil. Bene quoq; aut male si potestis facite. ¶ Additio.

Bi nos habem⁹: Bñ quoq; aut male si potest⁹ facite. in hebreo habetur. bene q̄z aut male potestis facere. cuius sensus est q̄ ꝓpheta idola alloquebatur. Sic nunc etis nobis quecūq; ventura sunt: ⁊ sciemus quia dij estis vos: ⁊ sciemus etiam q̄ bene ⁊ male potestis facere ratio quia sicut per annūciationem futuroꝝ si hoc fecissent idola sciretur q̄ essent dij: cum scire futura sit ꝓprium diuinitatis. eadem ratione sciretur q̄ possent bene vel male facere sicut dij vñ cum dicitur: Et sciemus q̄ dij estis. ista copulatiua ⁊ cōiungit similes orationes .s. q̄ dij estis vos: Et sciem⁹ q̄ bene ⁊ male potestis facere. sed ꝓpheta concludit q̄ quodlibet predictoꝝ ē falsū ꝺ. Ecce vos estis ex nihilo. s. idola. Et opus vestrū ex eo qꝺ non est. quia. s. nec iudicatis futura nec potestis bene facere. ⁊ iō cōcludit: Abominatio est q̄ elegit vos exponatur vt in postilla. ¶ In eodem caplo: vbi dicitur i postilla: Prim⁹. i. ipe deus. ¶ Additio scda

Bi in translatione nr̄a dicit: Ecce adsum. qꝺ ē verbum prime persone singularis numēi: i hebreo habetur: Ecce adsūt: qꝺ est tertie persōe pluralis numeri: ⁊ est sensus sc̄om glo. q̄ ꝑmus. s. deus ad syon. s. ecclesiam: dicet: Ecce adsunt. s. filij tui quos ꝑ fidem meā ꝺedi tibi. s. apostoli quoꝝ predicatōe nati sunt tibi filij: ⁊ sic qꝺ sequit: Et euāgelistam dabo. itelligit ꝓpe de euāgelistis christi: qui a deo fuerūt dati hierusalē. s. ecclesie ad ānūciandū bona spūalia a christo sibi data: ⁊ sequit: Et vidi ⁊ nō erat ꝛc̄. ꝺa nullus fuit ex idolatris nec ex ꝛcredul⁹. q̄ iniret ꝓsiliū ad redemptōem aiaꝝ: nec rñderet vbū: Cū oēs essēt iniusti: ⁊ vana opa eoꝝ. ⁊ sequit: Ecce puus meus suscipiā eū electus meus

qō exponit de christo ad lr̃am ꝓut in postilla.

Ecce puus. In ꝓcedenti ¶ Lapl'm. XLII. capi. ostensa ē dilectio dei ad ppl'm iudaicum ex būficijs que ei in patribus cōcessit: hic cō sequēter idem oñdit ex filio quē ei ex dilectione misit secūdūm q̄ dicit iohis. iij. Sic dē dilexit mūdū: vt filium suū ꝛ. Et diuidit in duas ꝓtes: q̄a ꝓmo agit de filij missione. 2° de fidei mltiplicatōe ca. sequenti Prima adhuc in duas ptes: quia ꝓmo describit hui' būficij magnitudo. 2° malox ingratitudo: ibi Hec vba. prima in tres: quia ꝓmo ꝓdicit filij dei aduentus 2° malox cas': ibi dñs sicut fortis: 3° iustox ꝓsp status: ibi ¶ deducā Pria adhuc i tres quia ꝓmo describitur filij mittendi conditio: 2° predicit eiusdem missio ibi Hec dicit dñs: 3° inducit gratiarū actio: ibi Cantate dño. Circa ꝓmū sciendū q̄ littera ista scōz latinos ¶ hebreos est de christo ad litteram intelligēda: ¶ hoc patet Matthei. xj. vbi ista littera allegat impleta in christo. ē h° etiā patet ꝓ translationē chaldaicā: que vocat thargū apō hebreos: ¶ est tante auctoritat' apud eos: q̄ nullus fuit ausus ei cōtradicere: ꝓpter qō aliq̄ doctores catholici exponētes passum istū ¶ totū caplm de cyro rege: qui iudeos liberauit a captiuitate babylonica male dicūt: etiā quantū ad hoc magis iudaizant q̄ hebrei exponētes ipsū de tpe christi: tñ hoc expectant in futuruz: ¶ hoc male: quia transijt in ꝓteritū: igit sequēdo dictū beati matthei apostoli ¶ euāgeliste exponat de christo: vt sit vbū ꝑis: cū dī: a ¶ Ecce fu' me'. q̄ lz ab eterno fuit i forma dei: i tpe tñ accepit formā fui: vt hēt phil. ij. b ¶ Suscipiā eū. q̄ hūanitas xp̄i assūpta ē i vnitatē suppositi diuini: ꝓ h°. n. qō dī: Suscipiā eū ñ ē intelligēdū q̄ pr̄ nāz hūanā assūpsit: q̄ sol' filius ē hūanatus sz hāc assūptōez tota ṫnitas fecē. c ¶ Elect' me'. ad redēm dū hūanū gen' d ¶ Cōplacuit sibi i illo ꝛ. ꝓ h°itelligit ꝑis ad filiū dilectō ꝑfecta. e ¶ Dedi sp̄z meū sup eū. i. plenitudinē gratie sp̄ūssancti in aia christi: iohis primo Vidimus eū quasi vnigenitū a patre plenū gratie ¶ vitatis. f ¶ Judiciū gentib' ꝓferet. iudiciū eiz extremuz denūciauit hoibus futurū: vt ꝓz Matthei. xxv. Item in forma humanitatis in qua iudicatus fuit coꝛā pilato feret sententiā in vltio iudicio: hoc excepto q̄ tunc apparebit i forma gloriosa: actuū ꝓmo: Dic iesus q̄ assūptus est a vobis sic veniet. s. ad iudiciū: sicut vidistis eū ascendentē. i. in forma humanitatis gloriosa: in q̄ ascendit in celū. g ¶ Nō clamabit. clamore ꝓtētionis: lz clamauerit clamore ꝓdicationis: Johis. vij. in nouissimo festiuitatis die stabat iesus ¶ clamabat ꝛ̄. Et clamore orationis ad hebreos. v. Cum clamore valido ¶ lachrymis offerens ꝛ̄. h ¶ Neq̄ accipiet ꝑsonā. secūdū q̄ dicit Matthei. xxij. Nō respicis ꝑsonā hominū. i ¶ Nec audiet vox foris. s. vox predicationis extra iudeā: quia i ꝑsona ꝓpria nō ꝓdicauit ꝓterq̄ iudeis: nisi raro: vtpote samaritanis: Joh. iij. q̄ tñ erāt i ꝓte iudei: q̄ recipiebāt. v. libros moysi: ¶ ꝓpi hoc dicit Matthe. xv. Nō sum missus nisi ad oues que perierūt do mus israel. k ¶ Calamū q̄ssatum nō cōtere. t. ppl'm gentilē vacuum a fide ad modū calami ¶ ꝙquassatum varijs errorib' idolatre hūc calamū non cōtriuit: sz magis refartiuit vocādo ad fidē p aplox ꝓdicatōem. l ¶ Et linū fumigās idest ppl'm iudaicum modice aut nulli' potestatis cōtra exercitū romanox. m ¶ Nō extinguet. q̄ ignis p romanos accensus i hierusalē nō fuit extinctus: nisi p ꝓsūptionē ꝙbustibilis materie. n ¶ In veritate educet iudiciū. qō itelligitur de iudicio discretionis: quo aliquos vocauit ¶ vocat ad fidem suo iusto iudicio alijs dimissis: ¶ de iudicio extreme examinationis: in quo ꝓceder secūduz lineam equitatis. o ¶ Nō erit tristis. in anio. p ¶ Neq̄ turbulētus. in exteriori signo. hoc tñ nō est intelligendum de tristicia naturali: que est passio existens in pte sensitiua: illā enim assūpsit: ad oñendū in se veritatem humane nature Matthei. xxvj. Tristis ē aia mea vsq̄ ad mortē: lz de tristicia obnubilāte rōez: q̄ in eo nō habuit locū: vñ vbi hēmus Nō erit tristis. in hebreo habet: Nō obscurabit donec pōat in terra iudiciū. qō pōt intelligi de duplici iudicio predicto q ¶ Et legē ei' insule expectabūt. qō pz ipletū in sicilia: āglia cypro: ¶ alijs insul': q̄ legē euangelica receperūt: et aliq̄ a tpe aplox: vt pz i actib' aplox i plurib' locis: qūo ꝑaulus ꝓdicauit in insulis. r ¶ Hec dicit. Dic ꝓnter describitur ipa missio: cū dī: Hec dic dñs de' creans celos ꝛ̄. quasi diceret sic creauit oia de nihilo sua vtute infinita: ita eadem ptāte mittet filiū i mūdū: ió sequit: s ¶ Ego dñs vocaui te in iustitia. q̄ christus mūdū redemit p via iusticie satisfactiōs p peccato plenissime. t ¶ Et apprehendi manū tuā. humanitas eni christi ē istr̄m diuinitati ꝙiūctum: ¶ ió nō mouet ad aliq̄d: nisi scōm motū diuinitatis. v ¶ Et fuaui te. recipiē do aiaz tuā in morte. scōz q̄ saluator petijt Luce. xxiij. Pater i manū tuas ꝓmēdo sp̄m meuz. x ¶ Et dedi te i fedus ppli. q̄ p mortē ei' sum' deo reconciliati. y ¶ In lucē gētiū recipiētiū fidē ad aplox ꝓdicatōez. z ¶ Ut aperes oculos cecox. i. gētiliū: q̄ ꝓus erāt errorib' excecati: q̄ ad lr̃az christ' mltos cecos illumināuit corporalr. a ¶ Et educeres de cōclusione victū. i. patres de libo q̄ ibi tenebant sic i carcere reclusi. b ¶ Sedētes i tenebris. q̄ carebāt claritate diuie visionis. c ¶ Ego dñs ꝛ̄. s. simplr ¶ absolute. Alij aūt dicūt dñi diminutiue ¶ ptícipatiue. d ¶ Gloriā meā. i. honorē mibi soli debitū. e ¶ Alij ñ dabo. ꝓcedēdo q̄ h° possit licite fieri. f ¶ Que ꝓma fuerūt. s. nūciata p moysen. g ¶ Ecce venerūt. sic ꝓz de igressu ire ꝓmissionis: ¶ pluribus alijs p moysē nūciati: q̄ ipleta sūt a tpe Esaie ¶ supra. h ¶ Noua q̄z ego ānūcio. s. de missiōe filij i carnez. i ¶ Anq̄ oriāt. i.

incipiãt fieri. k Audita vobis faciam. p Esaiam ⁊ alios ꝓphetas. l Cantate. Hic ꝓnter ponit gratiaꝝ actio pro tanti beneficij ꝓmissione: cum dicitur: Cantate dño cãticũ nouũ. p:o nouitate tanti mysterij vñ ⁊ nato christo nouum cantic̃ cantauerũt angeli: Luce. ij. m Laus ei⁹ ab extremis terre. quia i omnib⁹ terre partib⁹ sũt aliqui fideles christum laudantes: ⁊ qz christus laudandus ẽ nõ solũ in arida: sed etiam in mari: ⁊ eius insulis: iõ subditur: Qui descẽditis i mare ⁊c. n Leuet deserta. i. gẽtilitas exurgat ad fidẽ christiane statũ. o In domibus habitabit cedar. cedar fuit filius ismahelis: Gen. xxv. ⁊ iõ ꝑ ipz ꝺsignat ꝓpls ismahelitaruz qui antiqt⁹ habitabat i tabernaculis vagando ꝺ loco ad locum: ⁊ per hoc metaphorice designãtur populi gentiles in diuersis erroribus vagantes: qui modo p fidem habitant in domibus christi. i. ecclesijs: p fidez charitate formataz. p Laudate habitatores petre. Dicit Ra. sa. q⁹ p hoc intelligunt mortui sepulchra lapidea inhabitates: ꝙs dicẽ suscitãdos in aduẽtu messie sed hoc iam est adimpletum: quia christus lazaruz suscitauit de monumento: ⁊ eo resurgente multa corpora sanctoꝝ resurrexerũt de monumẽtis: Matth. xxvij. Pot etiam aliter exponi de terra moab: que petra nolatur supra. xvj. capo. Emitte agnũ dñe dñatorez terre de petra deserti ⁊c. ⁊ de terra illa aliqui crediderũt ad ꝓdicatõnem discipulorꝝ christi: in dño exultantes q Ponent dño gloriã. s. discipuli christi gloriã eius predicantes. r Dñs sicut fortis. Hic ꝓnter ponit malorꝝ casus cum dicit: Dñs sicut fortis egrediet. in exercitu romanorũ ꝓpter incredulitatez iudeorꝝ. s Sicut vir ꝑliato: ⁊c]. s. in romanis ad destruendũ ciuitatẽ ⁊ pplm. t Uociferabitur ⁊c. ⁊ quid dicat subdit⁹. v Tacui. coram pilato a sacerdotibus accusatus falso. x Semp silui. de iniurijs ⁊ obꝓbrijs mihi illatis. y Patiens fui. expectans eorꝝ penitentiã. z Sicut pturiens loquar. quasi diceret non possum nec debeo vltra cõtinere me a punitõe eorꝝ: iõ subditur: a Dissipabo ⁊c. desertos faciã montes. i. maiores. b Et colles. i. mediocres. c Et oñe germẽ eorꝝ exsiccabo. i. minores de populo destruã. d Ponam flumina in insulas ⁊c. ꝙstrahendo ab eis oẽs ꝺlectatões ⁊ diuitias. e Et deducã. hic ꝓnter describit saluatio credentiũ: cum dicitur: Et deducam cecos. i. gentiles erroribus ecatos. f In viam quam nesciunt. p obseruãtiam mandatorum

oriant audita vobis faciã. Cantate dño cãticũ nouũ laus eius ab extremis tre. Qui descenditis in mare ⁊ plenitudo eius: insule ⁊ habitatores earũ. Leuet desertũ ⁊ ciuitates eius: i dõmibus habitabit cedar. Laudate habitatores petre: de vertice montiũ clamabũt. Ponẽt dño gloriã: ⁊ laudẽ eius in insulis nũciabũt. Dñs sicut fortis egredietꝫ: sicut vir pretiator suscitabit çelũ.] Uociferabit ⁊ clamabit: super inimicos suos ꝓfortabitur. Tacui: semp silui: patiẽs fui sicut parturiẽs loquar. Dissipabo ⁊ absorbebo simul desertos faciã mõtes et colles: ⁊ oñe germẽ eorꝝ exsicabo. Ponã flumina in insulas: ⁊ stagna arefaciam. Et deducã cecos i viaz quã nesciũt: et in semitis quas ignorauerunt ãbulare eos faciam. Ponam tenebras coraz eis in lucẽ:] et praua i

recta. Hec verba feci eis: et non dereliqui eos. Conuersi sũt retrorsũ. Cõfundantur ꝓfusione q cõfidũt i scupltili: q dicunt cõflatili vos dij nri. Surdi audite: et ceci intuemini ad videndũ. Quis cecus nisi seruus me⁹: ⁊ surdus nisi ad quẽ nũcios meos misi? Quis ceꝯ nisi qui venũdatus ẽ? Et quis cecus nisi fu⁹ dñi? Qui vides multa: ⁊ nonne custodies? Qui apertas habes aures: nõne audies? Et dñs voluit vt sanctificaret eũ: et magnificaret legez ⁊ extolleret: ipse aũt ppls direptus ⁊ vastatus. Laque⁹ iuuenũ oẽs: et in domibus carcerũ abscõditi sũt. Facti sunt i rapinã: nec ẽ q eruat in direptõem: nec ẽ q dicat redde. Quis ẽ in vobis q audiat h⁹? attẽdat ⁊ auscultet futura? Quis dedit i direptõem iacob: ⁊ israel vastantibus? Nõne dñs ipse

g Et in semitis. p obseruantiã ꝓfilioꝝ. h Ponam tenebras ⁊c. p diuinoꝝ cognitionez. i Et praua. ex consuetudine peccandi. k In recta. p operũ rectificationem. l Hec verba. Supra posita est diuini beneficij magnitudo in filij missione: hic ꝓnter ponit malorum ingratitudo ex sua obstinatõe cum dr: l Hec verba feci eis. Filiũ. s. eis mittendo. m Et non dereliqui eos. sz ipe me: ideo subdit. n Conuersi sũt retrorsum. p infidelitatez: ⁊ qz aliqui de gentilibus fuerũt cõtra fidẽ christi obstiati p ter idola christũ psequẽtes: iõ subditur: o Confundant cõfusiõe ⁊ aliqui de iudeis ideo subditur: p Surdi audite. s. verba ꝓpharũ ad vos missoruz: qui ãnũciauerũt christi aduentum q Et ceci intuemini ad videndũ. s. ipletõez ꝓphetarũ in ihesu nazareno. Et qz iudei ꝓ maiori pte remãserũt in sua ceciate: iõ subdit: r Quis ceꝯ ⁊c. idest ppls iudaicus diuise fuituti specialiter obligatus a tpe susceptę legi ⁊ sbdit: s Nisi q venũdat⁹ ẽ. s. ppls iudaicus i destructõe hierusalẽ ꝓ Titũ i vindictã mortis christi. Dic. n. Hugo florlacensis q romani multa cede iudeoꝝ facti querebãt qb⁹ captiua mãcipia venderẽt: sz ꝙa plurimi venales ⁊ pauci inuenie bant ẽptores: nõ defuere q. xxx. mãcipia vno nũmismate mercarẽt: sic ecõuerso christũ emerãt. xxx. nũmismatib⁹. t Quis cecus nisi fuus dñi. i. ppls iudaicus: q fuit spãliter ad fuituẽ dei obligat⁹: ab illo tpe q deus pcussit ꝓmogenita egyptioꝝ. v Qui vides multa i lege ⁊ ꝓphis scripta. x Nõne custodies. ãsi diceret melius deberes custodire q⁹ alij: sed tu magis deuiasti. y Qui aptas habes aures. i. q frequẽter apuisti aures ad audiẽdũ legẽ ⁊ ꝓphas. z Nõne audies. ãsi diceret audisti aure corꝑis: sz nõ mẽtis. a Et dñs voluit vt sanctificaret eũ. s. pplm iudaicũ mittẽs eis filiũ suuz. b Et magnificaret legẽ. i christo iplẽs eã: scõm q⁹ ipse dixit Matth. v. Nõ veni soluẽ legẽ: sz adiplẽ. c Ipe aũt ppls direptꝰ ⁊ vastat⁹. p rõanos pp icredulitatẽ suã d Laqus iuuenũ oẽs. i. a iuuenib⁹ ducti sũt ligati. i. a bellatoꝝib⁹. e Et i domib⁹ carcerꝝ. p magna pte positi. f Facti sũt i rapinã. nec ẽ q eruat. adhuc. n. sũt i hac captiuitate: q iã durauit p ãnos mille. cclij. s. ãno

dñi .m.cccxxvij.q̄ liber iste fuit scriptus. g Quis est in vobis qui audiat hoc. aurib⁹ mētis.q.d.pauci. h Quis dedit i direptoez iacob nē.ꝛ rndet. Nonne dñs iesus christus. i Ipse cui peccauimus. cum negādo coꝛā pilato ꝛ mortē eius ꝓcurādo:ꝛ loquit de futuro ꝓ modū pteriti in pſoa iudeoꝛ:q̄ post destructionē cuitatis nō crediderūt i xp̄m k Et noluerunt in vijs ei⁹ ābulaꝛ .ſ.icreduli sequendo christū p opa bone vite. l Et nō audierūt legez eius.ſ.euāgelicaz sed magis respuerūt eaz. m Et effudit sup eū idignatōem.p exercitum romanoꝛ. n Et ꝓbussit eū in circuitu. quia romani nō soluz cōbusserūt hierusalem:sed ꝛ alias ciuitates i circuitu. o Et non cognouit. q̄ hoc esset in vindictaz mortis christi: ꝛ sic etiam in infidelitate permansit.

cui peccauimus? Et nōlu erūt in vijs eius ambulare et nō audierūt legem eius. Et effudit sup eū indignatiōnē furoꝛis sui:ꝛ forte bellū et cōbussit eū in circuitu:et nō cognouit:ꝛ succēdit eū ꝛ nō itellexit. XLIII.

egyptū: ethiopiam ꝛ saba ꝓ te. Exquo honoꝛabil factus es in oculis meis ꝛ glorioſus:ego dilexi te. Et dabo homes ꝓ te:ꝛ pplos ꝓ anima tua. Nōli timere quia ego tecū sum. Ab oꝛiente adducā semen tuuz:ꝛ ab occidēte cōgregabo te. Dicaz aqloni da:ꝛ austro noli ꝓhibere. Affer filios meos de lōgiquo:ꝛ filias meas ab extremis terre. Et oēm q̄ inuocat nomē meū in gloriā meā creauī eum: foꝛmaui eum et feci eum. Educ foras pōpulū cecuz et oculos hñtē:surdū: et aures ei sūt. Oēs gētes congregate sūt sil:ꝛ collecte st ēb⁹.

Et nunc hec dicit dñs creās te iacob: et foꝛmans te israel. Nōli timere quia redemi te:et vocaui te noie tuo. Me⁹ es tu. Cum trāsieris p aquas:tecuz ero ꝛ flumina nō operient te. Cum ābulaueris i igne:nō cōbureris:ꝛ flāma nō ardebit in te: qa ego dñs deꝰ tuus sanctus israel saluatoꝛ tuus. Dedi ꝓpiatōez tuā

Et nūc hec dicit dñs. Caplm.XLIII. Postq̄ actū ē capi.p̄cedenti de missione filij dei: hic ꝓnter agit de multiplicatōe fidei:ꝛ diuidit in duas ptes:quia ꝑmo ponit gentiū illuminatio 2° iudeoꝛ excecatio:ibi Hec dicit. Pria in duas:quia p° ponitur mnltiplicatio fideliū: 2° ei⁹ multiplicatōis effectuū p̄ncipiū:ibi Quis in vobis. Circa ꝑmū sciendum q̄ fides multiplicata est p opa miraculosa:vtutē totius nature trāscendētia:qb⁹ visis infideles cōuertebātur ad christū:vt pz in actib⁹ apl̄oꝛ in plurib⁹ locis:ꝛ i scōꝛū legendis:ꝛ iō ꝑmo ponit hic talis opatio:2° fideliū mltiplicatio:ibi Dedi ꝓpiatōez. Circa ꝑmum dicitur: p Hec dicit dñs nē] sicut eni fides patrū sanctoꝛuz a iudeis transit i christianos:sic ꝛ noia:scōm q̄ dī caplo sequēti: Alle vocabit i noie iacob:ꝛ hic scribet mānu sua dño:ꝛ i noie israel assimilabit. vt plen⁹ ibi dicet: ꝛ iō noibus iacob ꝛ israel itelligit hic ppls christian⁹:cū dī: a Creās te iacob.i.ꝺducēs te ad cē gr̄e p fidei susceptōnē. b Et foꝛmās te israel. in moꝛib⁹ p apl̄oꝛ ꝓdicationē. c Noli timere.iter pſuras ꝑmitiue ecclesie. d Qz redemi te.sanguie meo. e Et vocaui te nomine tuo.i.noie christiano. f Cum transieris p aq̄s idest p tribulatōes tpales. g Tecū ero.i.ad litteraz multi christiani sup aq̄s ābulauerūt ad ꝓfirmationem fidei. h Cū ābulaueris nē] Joicit hic Ra.sa.q̄ tpe futuro :qō vocat tps messie:accēdet ignis diuinitus comburēs alios pplos: ꝛ nō ledēs iudeos: sed qō expectat futurū:iam trāsit in p̄teritū:qz multi christiani ab in fidelibus in ignem ꝑcti fuerunt ꝛ diuinitus liberati:ꝛ frequenter carnifices cōbusti. i Dedi ꝓpiationem Hic ꝓnter ponit fideliū multiplicatio: cum dicit:Dedi ꝓpiatōez tuā egyptū. Glosa dic hic:ꝛ similit magister alexander de hales q̄ hoc intelligitur ad litteram de cōuersione egypti ꝛ ethiopie ad fidem christi:ꝛ sic est sensus: i Dedi ꝓpiationem tuā egyptū.i. dedi egyptū similem tibi in ꝓpiatōe inco:poꝛādo eū christo p fidem:q̄ est ꝓpiatio ꝓ peccatis totius mūdi:ꝑma iohis.iij.ꝛ in hoc alloq̄tur deꝰ ecclesiā ꝑmittuam :q̄ ꝑmo fuit i una collecta:ꝛ inde ad alias nationes dilatata:sic dictū fuit caplo 2°.noiat aūt hic specialiter egyptus ꝛ ethiopia:qz ibi satis cito fides fuit multiplicata : in egypto sb̄ marco in alexandria: et p beatū Mattheū in ethiopia rege cū vxore ꝛ filio baptizato:ꝛ pplo suo:iō sb̄ditur: k Ethiopiā ꝛ saba nomē ē ciuitati i ethiopia:vt dic hic glosa l Pro te.ſ.dilatanda dedi:ꝛ p istas duas ꝛas itelligunt alie ad q̄s dilatata ē fides eccl̄ie. m Ex q̄ honoꝛabil factus es. tu pple me⁹.h⁹ potissie i pletū fuit i xp̄i incarnatōe:accipiēdo.ſ.naturā hūanā ō iudeis i vnitate pſōe:quem honoꝛē nō fecit angelis:ad hebꝛeos 2°. Nusq̄ angelos apprehendit sz semē abꝛae. n Dilexi te.dando animam ꝓ te. o Et dabo homes.ſ.ad mortē multo fortius. p Pro te.ꝓfuanda ꝛ dilatāda:sicut pz de iuliano ip̄atoꝛe: q̄ cum magna pte exercitus romani p̄ijt in bello ꝑ psas:eo q̄ firmiter statuerat in suo reditu destruere ciuitatē cesaream cū pplo christiano ibidē existente sb̄ sancto basilio episcopo ꝛ multi etiā ip̄atoꝛes romani:vt Nero domicianus: ꝛ plures alij perierūt:eo q̄ mouerāt psecutōes ꝑ ecclesiam:iō subdit: q Noli timere pſuras.q̄ in ꝑmitiua ecclesia fuerūt magne. r Qz ego tecū sum.te ꝓtegendo ꝛ multiplicando. vñ ꝛ in illis pressuris multū creuit ecclesia in gentib⁹ ꝓstātia martyrū ꝛ miracula deꝰ q̄ circa eos fiebāt admirātib⁹:ꝛ sic ad fidē christi ꝓuertebant:iō sb̄dit: s Ab oriente adducā semē tuū nē.ista adductio seu ꝓgregatio fiōliū ñ ē itelligēda p localē motū:sz qz sūt aggregati christo capiti p vnitatē fidei ꝛ charitatis:iō dī Matthei.viij. Multi vēēt ab oꝛiēte ꝛ occidēte nē. t Affer filios nē] Hic accipit longitas nō scōz distantiā loci:sed peccati:qō facē homes a deo elōgari. v Et oēz q̄ inuocat nom̄ meū. Ex q̄ pz q̄ nō loq̄t de pplo iudaico tm̄:sz de omni aduenīēte ad fidē. x Creaui eū.in esse gr̄e: q̄ ē p creatōnem. y Formaui eum. moꝛib⁹. z Et feci eū.deducēdo ad pfectionis statū:iō sb̄dit: a Educ foras.i.extra erroꝛē. b Pplm cecū.pus c Et doꝛos hñtē.nūc p fidei susceptōnez. d Surdū.ſ. pus p iobedientiā. e Et aures ei sūt.nūc p obedientiā ꝛ itelligentiā:ꝛ itelligit hoc de iudeis ad fidē christi cōuersis q̄ p̄cedēti caplo vocati sūt ceci ꝛ surdi. Et ꝺa ecclia ñ solum ex iudeis ē collecta:sz ēt de oīb⁹ gētib⁹:iō sb̄dit: f Omis gētes congregate sūt nē.ſ. i vnitate fidei christiane. Et cū dī h Omnes gentes:est distributio ꝑo generibus singuloꝛ:qa in ea congregati sunt aliqui⁹ de omnibus gentibus.

Quis i vobis annunciet istd
⁊ q̄ p̄ma sunt audire vos
faciet: Dent testes eorū ⁊
iustificent: et audiant et di
cant: Vere vos testes mei
dicit dn̄s:] et seruus meus
quē elegi: ut sciatis ⁊ creda
tis mihi: ⁊ intelligatis quia
egoipse sū. Ante me non ē
formatus deus: ⁊ post me
nō erit. Ego sū ego sū dn̄s
⁊ nō est absq; me saluator.
Ego annunciaui et saluaui:
auditū feci: et nō fuit in vo
bis alienus. Vos testes mei
dic̄ dn̄s: ⁊ ego deus. Et ab
initio egoipse: ⁊ nō est q d
manu mea eruat. Opabor
⁊ qs auertet illud: Hec dic̄
dn̄s redēptor vr̄ sāctus isrl̄:
Propt vos emisi babylo
nem: ⁊ detraxi vectes vniu
sos: et chaldeos i nauibus
suis gloriātes. Ego dn̄s sā
ctus vester: creās israel: rex
vester. Hec dicit dn̄s q de
dit i mari viā:] et i aqs tor
rētibus semitā. Qui eduxit
quadrigā ⁊ equū agmen ⁊
robubstum. Simul obdor
mierūt nec resurgēt: cōtriti
sūt quasi linū: ⁊ extincti sūt
Ne memineritis prioruz: ⁊
antiq̄ ne intueamini. Ecce
ego facio noua: ⁊ nūc oriē
tur: vtiq; cognoscetis ea.
Ponā i deserto viā: et i in
uio flumia. Et glorificabit
me bestia agri: dracones ⁊
strutiones: qa dedi i deserto
aquas: ⁊ flumina i iuio: ut
darē potū pplo meo electo
meo. Populū istū forma
ui mihi: laudē meaz narra
bit: Non me inuocasti ia
cob nec laborasti i me isrl̄.
Non obtulisti mihi arietez
holocausti tui:] ⁊ victimis
tuis non glorificasti me.
Nō te seruire feci i oblatōne
nec laborē tibi p̄bui in thu
re. Non emisti mihi argen
to calamū:] ⁊ adipe victi
marū tuaruz nō inebriasti
me. Verūtn̄ seruire me feci
sti in peccatis tuis: prebui
sti mihi laborem i iiqtatibus
tuis. Ego sum: ego sū ipse

g Quis in vobis. Hic ꝯnter describit dicte congregatōis effectiuū p̄ncipiū. s. ipse deus qui talia pōt p̄dicere ⁊ sic efficere: non aūt idola que a gentibus colebant ⁊ hoc ē qd̄ dicitur: g Quis in vobis. i. in dijs gentiū. a Annunciet illud. quasi diceret nullus: quia futura ꝯtingentia certitudinaliter p̄dicere ē ꝓp̄ū dei p se: vel p ꝓphas suos: iō subditur: b Det. s. dij gētium c Testes eoꝝ. i. ꝓphetas eoꝝ. d Et iustificent. i. examinētur. vtrū sint veri vel falsi. e Et audiāt. a dijs suis futura cōtingentia. f Et dicāt. ea alijs ex nomie deoꝝ suoꝝ: q̄si dicerz nō poterūt sz ego potero: ideo subditur: g Vere vos testes ⁊c̄ est v̄bū dei ad ꝓphas suos: ⁊ maxie ad apostolos q̄ fuerūt testes eius: scd̄z q̄ dr̄ actuū p̄mo: Eritis mihi testes i hierusalez ⁊ i oi iudea ⁊ samaria ⁊ vsq; ad vltimum terre. h Et seruus meus quē elegi. i. quēcunq; elegero ad seruiendum mihi: supple erit testis meus. i Ut sciatis ⁊ credatis mihi. cū vidēritis ipleta q̄ an̄ denūciaui. k An̄ me nō est formatus deus. qr ipse ē solus eius a pte p̄ncipij: ⁊ etiā a pte finis ꝓp̄e loquēdo de eiusdē. l Ego sū nō hn̄s esse aliūde sz ex me. Ego sum dn̄s qr oia alia habent a me esse. m Ego ānūciaui. s. salutē generis humani p ꝓphetas. n Et saluaui p christū sicut ꝓmiseraz. o Et non fuit in vobis alienus. s. deus q̄ talia nunciaret. Cetera patent ex dictis. p Hec dicit. Hic ꝯnter ponit iudeorum excecatio ex ingratitudine ꝓcedens: ⁊ iō diuidit i duas ptes quia p̄mo ponit beneficioꝝ dei magnitudo: 2° iudeoꝝ igratitudo: ibi Nun me inuocasti. Pria in duas: qr p̄mo ponūt beneficia veteris testamenti: ⁊ secūdo noui: ibi Ne memineritis. it beneficia exhibita iudeis tpe veteris testamēti. ista fuerūt magis famosa ⁊ nota. s. liberatio de seruitute egyptiaca: ⁊ liberatio de captiuitate babylonica. Prio igit hic recolitur scd̄z: cum dicitur: q Propter vos. s. liberandos. r Emisi in babylonē. s. cyrū ⁊ darium cū exercitib' suis. s Et detraxi vectes vniuersos. i. clausas i q̄b' ꝯfidebant. t Et chaldeos in nauibus suis gloriātes. quia debellauerūt plura regna nō solū bellis cāpalibus: sed etiā naualib'. Cōsequēt recolit p̄mū bn̄ficiū: cū dr̄: v Hec dic̄ dn̄s ⁊c̄] diuidendo mare rubrū: vt p̄beret filijs israel trāsitū p siccū x Et in aquis torrentibus semitā. desiccādo iordanē fluuiū in transitu arce: vt habet Josue. iij. y Qui eduxit q̄drigam ⁊ equū. i. currus ⁊ equites egyptioꝝ ad isequendū filios israel intra mare rubrum. z Simul obdormierunt. somno mortis: quia fuerūt submersi i aq̄s: Exo. xiiij. ⁊ Ne memineritis. Hic recolūt bn̄ficia noui testamenti. cuz dicit: Ne memineritis p̄oꝝ ⁊c̄. i. p̄dc̄oꝝ beneficioꝝ: quasi diceret: licet fuerint magna: tamen in cōparatiōe ad bn̄ficiuz incarnationis: sunt modica aut nulla: iō sbditur: a Ecce ego facio noua. scd̄m q̄ dicitur hiere. xxxj. Creauit dn̄s nouū sup terram mulier circundabit virum. i. christuz in vtero suo ab instanti incarnationis viruz p̄fectum virtutib' ⁊ scientijs. b Ponam in deserto viam. s. perfectōnis ⁊ iusticie ⁊ vocatur hic desertum gentilitas ⁊ iudea: sicut dc̄z est supra. xxxv. c Et i inuio flumina. i. spūssācti dona. Unde dic̄ saluator iohānis vij. Qui credit i me: flumia de vētre eius fluent aq̄ viue: quod exponens euangelista subdit: Hoc autē dic̄ de spū quem accepturi erāt credentes in eum. d Et glorificabit me bestia agri ⁊c̄. i. illi qui ante conuersionem bestialiter ⁊ crudeliter viuebant. e Ut darem potum populo meo. christiano. f Electo meo. ad vitam beatam: hoc additur: quia non omnes christiani saluabuntur: sed tantum electi. g Non me inuocasti Hic ponitur iudeorum obstinatorum ingratitudo: cuz dicitur: Non me inuocasti iacob. gratias agendo de tātis beneficijs. h Nec laborasti. i. nec laborem magnum sustinuisti. In hebreo habetur: Quia laborasti exponitur tamen ad eundem sensum ab hebreis sic: Qr laborasti. i. cito attediatus ⁊ fatigatus fuisti seruiēdo mihi. i Non obtulisti mihi arietem ⁊c̄] hoc refertur ad beneficium liberationis de egypto: secundum q̄ dicitur Hiere. vij. Non precepi eis in die qua eduxi eos de terra egypti de verbo holocaustomatum ⁊ victimaꝝ ⁊c̄. k Nō emisti mihi ⁊c̄] . s. in exitu de egypto. Est aūt calam' vna de q̄ttuor spēb' aromaticis: q̄ pōebāt i thymiamate. l Veruntn̄ seruire me fecisti i peccatis tuis. i. ꝓ peccatis tuis expiādis h° pfectissie fuit ipletū i deo ⁊ hoie xp̄o: q̄ formā sui accepit: vt ꝓ pecis nr̄is satisfacēt. m Prebuisti mihi laborē. i. fuisti mihi occasio vt labōē passiōis sustierē. n Ego sū ⁊ n̄ alius

a ¶ Qui deleo iniquitates ꝛc̃ .i. ex misericordia mea ⁊ charitate: ⁊ iō non ꝓpr̃ tua merita: iō subdit: b ¶ Reduc me in memoriā .s. alicuī meriti: ꝓpr̃ qō deberez talia pati. q. d. non potes: iō subdit: c ¶ Narra siqd habes ꝛc̃. si aūt dicat q patres hoc meruerūt: ꝓnter hō excludit: cum dicit:

qui deleo iniqtates tuas ꝓpter me: ⁊ pctō ꝛ tuo ꝛ nō recordabor. Reduc me in memoriam ⁊ iudicemur simul: narra siquid habes vt iustificeris. Pater tuus primus peccauit. Et interpretes tui prevaricati sunt in me. Et contaminaui principes sanctos: dedi ad interpretationem iacob: et israel in blasphemiam.

d ¶ Pater tuus primus peccauit. Dicit Ra. sa. q iste pater fuit abraaz q peccauit qñ dixit: Gen. xv. Dñe deus vñ scire possum q possessur⁹ sum ea: dubitans ō diuino ꝓmisso sed q ibi tenui cōtrariū: ego sicut ⁊ alij doctores catholici: ⁊ maxie q ibidē ꝓmittit: Credidit abraā deo: ⁊ reputatū est ei ad iusticiā. iō melius subdit: q iste pat ꝓm⁹ intelligit adam: de quo certū est q peccauit trāsgrediendo dei mandatū: Gen. iij. ⁊ quia peccatuz ei⁹ transit ad posteros: non sic aūt peccata alioꝝ parentū: iō sit hic spāl mentio de eius peccato. e ¶ Et interpretes tui. i. moyses ⁊ aaron: q verba dñi referebāt ad pplm: ⁊ econuerso verba ppli ad deū. f ¶ Prevaricati sunt in me. aaron in fabricatione vituli: Exo. xxxij. ⁊ vterq; simul ad aquas ꝛtradictōnis: Nu. xx. g ¶ Et cōtaminaui. i. cōtaminatos ostendi. h ¶ Principes sanctos. s. dauid in adulterio bersabee ⁊ homicidio vrie: ⁊ Ezechiam in elatōe: qñ nūcij regis babylonis fuerūt ad eū missi ꝛro regū. xx. i ¶ Dedi ad interpretōez iacob. ꝓ reges assyrioꝝ ⁊ babylonis: vt patet ex supra dictis: ⁊ hoc ꝓpr̃ peccata ppli ⁊ pncipū. k ¶ Et israel in blasphemiā. ex hō eni q deus israel non liberauerat eū: gentiles dicebant eū ipotentē. Aliqui etiā de pplo israel ipatientia fracti ꝓrupebant in blasphemiā dei. ¶ In caplo. xliij. vbi dī in postilla: Primus. i. ipe deus. ¶ Additio.

Sicut apostoli fuerūt vere testes christi prout allegat in postil. ꝓ illud qō dicit actū. j. Eritis mihi testes in hierusalez. sic ⁊ potius christus testis dei dicit: vñ de christo ad lram dicit: Ecce testē gētiū dedi eū. ⁊ in euangelio. Ego ad hoc veni in mūdum ꝛc̃. vñ qō dicit hic: Et fuus meus quē elegi. s. erit testis meus. intelligendū est ꝓpe ad lram de christo. ¶ In eodem caplo: vbi dicit in postilla: Cōsequēter hoc excluditur cum dicitur: Pater tuus. ¶ Additio scōa.

Quod aūt dicit hic: Pater tu⁹ pmus peccauit recte exponit de adam sicut in postil. put verba plane sonāt. Adam eni fuit pm⁹ pater simpliciter ⁊ peccauit: Gen. iij. sed qō sequit: Et interpretes tui ꝓuaricati sūt in me. non bene exponitur de moyse ⁊ aaron: tū q moyses ⁊ aaron ꝓphete dñi dicunt nō interpretes. gra eni ꝓphetandi distinguit a gra interpretādi: vt patet ꝓ apostolū. j. coi. xij. tum q z moyses ⁊ aaron peccassent: nūq; tñ ꝓuaricati dicunt fuisse in deū. ꝓuaricari ei addit sup rōez peccādi: sic q prevaricari ꝓportat transgressionē legis ꝓ alijs: vt habetur in catholicō: qō non pōt dici de moyse: cuius peccatū ad aquā ꝛdictōis nō fuit ita graue vt ostensū est i additōe: Nu. xx. ⁊ ideo videt aliter hic dicendū. Prio quo attendendū est q ꝓphet hic facit mētionē de duobus peccatis que ad posteros transierūt: ⁊ de penis illis peccatis correspōdentibus. ꝓmū est peccatū ade qō trāsijt ad posteros ꝓ originē. secūdū est peccatū phariseoꝝ legē diuinā puerse intrectantiū: quib⁹ christus Matth. v. ca. Irritum fecistis mandatū dei ꝛc̃. qō quidē peccatū transijt ad posteros nō ꝓ originē sed ꝓ doctrine successionē. falsa eni interpratio legis ꝓ phariseos ꝓmo inuenta transijt in posteros. s. in iuōs hodiernos eā suscipientes. vñ isti pharisei ꝓprie dicūtur interptes: non eni suā doctrinā tradūt, vt ꝓphete: sz vt legi expositores seu interptes: qui qdem ꝓprie dicunt ꝓuaricati in deū: quia pre alijs transgressionem legis cōmittūt per falsam interptationez: de qruz falsa ⁊ peruersa doctrina dictū fuit supra in additōe ca. xxxiij. de pena autez p⁹ peccato correspondente. s. ade dicit ꝓpheta: Et cōtaminaui pncipes scōs vbi in hebreo habet: Et ꝓphanaui pncipes sanctos. ⁊ ē sensus q ꝓpter peccatū ade pncipes sancti. s. patriarche ⁊ alij iusti: qui debuissent gaudere diuino ꝛsortio fuerūt a deo ꝓphanati carentes diuina visione quasi ꝓphani. de pena autem correspōdente secūdo peccato dicit: Et dedi ad iterptionem iacob. s. ꝓ romanos: qui exequētes vindictaz sanguis christi qui p malicia phariseoꝝ fuit effusus recipiētiū ipsuz sanguinē sup se ⁊ filios suos. Ipsū iacob. i. ppl̃z israeliticū Ad internitionez dederūt: ⁊ pncipes israel in blasphemiaz. quia sūt a deo condēnati tanq̄ blasphemi dei. Cōsequēter aūt vt ostendat ꝓpheta: q iacob qui datus est ad internitionem: ⁊ israel in blasphemiā: distinguit a vero iacob qui ē ppl̃s fidelis: ⁊ a vero israel qui est a deo electus: iō subdit in pncipio huius capli sequētis: Et nūc audi iacob fue meus ⁊ israel quē elegi. quasi dicet tu iacob fue meus. s. pplus fidelis: quia infideles israel nō vult vt in glo. Et israel quem elegi. s. ꝓdestinando: qsi diceret ñ loquor iacob ꝓdicto in ꝓcedentibus q tantū secūdū carnem iacob dicit: qui datus ē ad internitionē: nec israeli qui in blasphemiā: sed iacob seruo meo ⁊ israel quē elegi: Et huic sententie ꝛcordat glosa: ⁊ sequit: Hoc dicit dñs. in quo ꝓdicit quomodo iacob seruus ⁊ israel electus a deo erant saluādi. s. ꝓ aquā baptismi ⁊ infusionem spūssancti. o. Effundā enim aquas sup sitientē ꝛc̃. Effundā spiritū meū sup semen tuū. exponat totū sicut in postil. ¶ Replica.

In cap. igit. xliij. cū dicit: Vere testes mei critis: ⁊ seruus meus quē elegi. Burgensis dicit illud vltimū ad lram ꝓprie intelligi de christo cōtra expositionē postil. Sz h⁹ vī piculosū sic picḷosū ē dicere christū ꝓpe creaturā: quēadmodū arrius q ꝓpr̃ hoc crepuit: ⁊ eius diffusa sūt viscera: ita dicere christū simpliciter ⁊ ꝓpe fuuz cū sit fili⁹ ⁊ heres ꝓ deū ad: Gal. iiij. Nā ad phil. 2° dicit accepisse formā serui: ex hoc nō debet dici fuus: sic missus in similitudinē ⁊ formā carnis peccati: nullo modo dicendus est peccator. Et si aliqñ dicit fuus: vt. j. xlix. hoc debet accipi specificatiue. s. inquātū hō vel scōm similitudinē: sz ꝓpr̃ hoc non debet ꝛcedi simpliciter fuus: sicut nec creatura nisi cū reduplicatōe specificatiue tenta. ¶ In eodem capitulo Burgen. notat postil. ꝛc̃. quia dicit moysen ⁊ aaron interptes. Prio quia fuerūt vere ꝓphete dñi: sed ex hoc nō bñ infert: igit nō sūt interptes. Nam dñm iesū ꝓphetā omnium ꝓphetarū euangelista non dedignat dicere interptē: quia interpretabatur scripturas: Luce vltimo. 2° obijcit burg. quia hic dicunt prevaricati qō de moyse ⁊ aaron dici non pōt. Rñdeo q aaron prevaricator fuit in fabricatōe vituli: ⁊ vt q ad aquas contradictionis: quoꝝ peccata sic fuerunt gratuita: vt eoꝝ occasione terram ꝓmissionis ingredi non permittebātur a deo: vt patet: Nu. xx. nec Burgē. his motiuis inualidis solum impugnat postillatorem: sed etiam sāctuz thomam cum postil. in hoc concordem.

ET nunc audi. ¶ Caplm.XLIIII.
Supius Esaias induxit pplm ad expectationem diuinoꝝ ꝓmissoꝝ ex diuina potestate ⁊ eius charitate hic facit istud idem ex diuina veritate: cuius est ipleꝛe ꝓmissa. Et diuidit in tres ptes: quia ꝑmo declaraꝫ diuina veritaꝫ ex implctione ꝓmissi: 2° ex defectõe idoli: ibi hec dicit dñs ⁊ 3° ex liberatõe pplī: ibi Hec dicit dñs rex Circa primam ptem sciendū: q aliq̄ doctores catholici cā exponũt de liberatõe pplī a captiuitate babylonica quam ꝓmiserat deus añ p ꝓphas: ⁊ de ꝓsperitate ei⁹ tpali ⁊ spūali post illū redītū: sed q: pplꝰ nõ legitur tũc tantā ꝓsperitatē habuisse: sicut dēz fuit supra.xxxv. ió Ra.sa. exponit eaz magis catholice q̄tu ad hoc de implctõne ꝓmissionis facte ipsi iacob: Gen.xxviij. Erit semē tuū q̄si pulueris terre: dilataberis ad orientē ⁊ occidētē cē. quā ꝓmissionem Ra.sa.d. implendam tpe messie p ꝓuersionem alioꝝ ad ei⁹ fidē ⁊ in hoc verum dicit sed q̄ expectat futurū iam transijt in preteritum: vt oñdat: igit sic exponat: a ¶ Et nūc audi cē. Ꝺcio excitat attētōez p hoc insinuās q̄ denūciaturus sit aliq̄d magnū. b ¶ Noli timere ſue meus iacob. alloquit pplꝫ noie iacob a q̄ descēdit. Et rectissime iacob dictus est altero noie israel: qui interpretatur directus cū deo: vt plen⁹ ostendi: Gen.xxxij. ió loco israel dic hic: c ¶ Rectissime quē elegi. Esau reprobato d ¶ Effundā ei aquas sup sitientē. s. iudeā. e ¶ Et fluēta sane doctrine. f ¶ Sup aridam. i. gentilitatē. vtraq̄ enim supra notata est defta: ⁊ solitudo. xxxv. ⁊ eadē rōe dicit h: sitiēs ⁊ arida: ⁊ q̄ p aquas istas intelligat diuina gra oñdit: cū sb̄dit: g ¶ Effundā ſpm cē. i. sup hoiem christū: qui fm carnē descendit de semine iacob: ⁊ ab istāti incarnatōis fuit repletus spūsancto. h ¶ Et bñdictõez meā cē. i. sup aplos ⁊ alios christi discipulos. q̄ fuerūt iudei in ꝓncipio: sup quos est effusa diuina bñdictio in effusione spūssancti sup ipos in signo visibili. i ¶ Et germinabūt inter herbas. qō glosat sic Ra.sa. i. in medio Esau: p quē intelligit romanuz ipiū. k ¶ Iste dicet dñi ego sū. isti erūt iusti pfecti. l ¶ Et ille inuocabit in noie iacob. isti sunt puuli filij ipioꝝ. i. iudei ꝺscendentes a malis patrib⁹: ⁊ sic puuli sūt i noticia legis tā q̄ male edocti a pentib⁹: vel q: coiter romanos designat sb̄ noie ipioꝝ: puulos intelligit filios romanoꝝ tpe messie credituroꝝ. m ¶ Et hic scribet cē. isti viri sūt penitentie seu reuersionis. n ¶ Et in noie israel assimilabit. In hebreo habet ꝓnoiabit. isti sūt ꝓuersi de gentib⁹. hec est glosa Ra.sa. Et pz q̄ lra ista etiā accipiendo fm expositōez suā est impleta: lz hoc nō intendat: q: in ciuitate romana q̄ est metropolis romani iperij: tm̄ creuit fides catholica: q̄ romana ſedes facta ē caput pplī christiani. Viri aūt pfecti veracit̄ di-

ET nūnc ¶ .XLIIII. audi iacob ſue meus ⁊ israel quē elegi. Hec dicit dñs faciēs ⁊ formans te: ab vtero auxiliator tuus. Nō li timere ſue meꝰ iacob: et rectissime quē elegi. Effūndā.n. aquas sup sitientez: et fluēta sup aridā. Effūndaz spiritū meū sup semē tuū] et bñdictõnez meā sup stirpem tuā:] et germinabūt i ter herbas quasi salices iuxta pterfluētes aquas. Iste dicet dñi ego sū: et ille vocabit i noie iacob. Et h̄ scribet manu sua dño:] et i nomine israel assimilabitur. Hec dicit dñs rex israel ⁊ redēptor eius: dñs exercituū: Egō prim⁹ ⁊ ego nouissimus:] ⁊ absq̄ me non est deus. Quis similis mei Vocet ⁊ ānūciet: ⁊ ordinez exponat mihi. Exquo constitui mibi ppl̄z antiquum Ventura ⁊ que futura sunt ānūciet eis. Nolite timere: neq̄ cōturbemini. Extūnc audire te feci: ⁊ annūciaui. Vos estis testes mei. Num quid ē deus absq̄ me: ⁊ formator quē ego nō noueri? Plaste idoli ōes nihil sūt: et amātissima eoꝝ nō ꝓdērūt eis. Ipi sūnt testes eoꝝ qa ñ vidēt] neq̄ intelligūt vt cōfūdant. Quis formauit deū: ⁊ sculptile ꝓflauit ad nihil vtile? Ecce oēs ꝑticipes eius confundentur Fabri enim sūt ex hoibus. Cōueniant omnes: stabūt et pauebūt: et ꝓfūdēt simul

eunt apostoli: q̄ fuerūt in gra ꝓfirmati: ⁊ de q̄libz istorū dicit: Iste dicet dñi ego sum. s. apostolus ad euāgelium eius predicandū: silr multi filij iudeoꝝ ⁊ et romanoꝝ fidē christi receperūt p baptismū. Itē a ꝓncipio ecclesie multi delicati facti sūt viri penitētie accipientes religiosū statū: ꝓuersi etiaz ex gēnib⁹ apparēt p totū mundum Patet etiā q̄ nomina israel ⁊ iacob coicantur gētilib⁹ cōuersis ad fidē. o ¶ Hec dicit Hic ꝓnter oñdit diuina veritaꝫ ex defectu idoloꝝ. Et ꝓmo ostendit idoloꝝ defectum 2° reuocat iudeos ad ver deī cultū: ibi Memēto horum. ꝓma adhuc i duas: q: p° ostēdit idoloꝝ ꝺfect⁹ 2° fabricandi modus: ibi Quis formauit. circa ꝓmū vt oppōita iuxta se posita magis elucescant: ꝓmo pōit diuine excellentie singularitas: cum dicit: p ¶ Ego prim⁹ cē.] vt per hoc magis appeat idoloꝝ defectibilitaſ cum dicit: q ¶ Quis simil mei. quasi diceret nullus. Sed sūt dij falsi q̄ ꝓbaſ ꝓ hoc q̄ subdit: r ¶ Vocet ⁊ ānūciet cē. i. ordinate referat illa q̄ feci a ꝓncipio mūdi ante hoꝝ ꝓditōnez: que non potuerūt sciri p hominē nisi ex diuina reuelatõe: sicut factū est moysi: q̄ i ꝓncipio Gen. ordiate narrat creatōez mūdi. s ¶ Ventura cē. i. cōtingentia futura: que soli deo sūt nota: q̄si diceret hec nō potuerūt facere idola: lz ego possū: ió sb̄dit: t ¶ Extūc audire te feci. i. ante p longū tps. s. illud q̄ erat sic futurū. v ¶ Vos. s. ꝓphete. estis testes mei q̄ talia ante aduentū vobis nūciaui. x ¶ Nūq̄d ē deus cē. quasi diceret non. y ¶ Plaste idoli. i. formatores idoloꝝ: ⁊ declinat hic plastes huius plaste. z ¶ Oēs nihil sunt. i. nullius virtutis ad faciendū aliq̄d numis. a ¶ Et amātissima eoꝝ. i. idola sua. b ¶ Ipsi testes eorū sunt cē.] Ex hoc enim q̄ fecerunt ea de materia sensibili ⁊ inanata: possunt veraciter testificari: q̄ i eis non est virtus visiua nec intellectiua: ⁊ sic debent in seipis ꝓfundi de cultu eoꝝ. c ¶ Quis formauit. hic cōsequēter ponit circa idola formationis modus: vt p h̄ q̄libz aduertat: q̄ nihil ē ibi diuinitatis: q: illud q̄ fit p artificiū hois: nō pōt esse nobilꝰ ipo: lz est vilius ⁊ ꝺfectibilꝰ: idolū est huiusmōi: ergo cē. vtutē hui⁹ ratiōis deducit hic diffuse: ⁊ ꝓmo in formatione idoloꝝ metallicoꝝ: cum dicitur: c ¶ Quis formauit deū cē. quasi diceret nullus: nisi fm reputatōez suā q̄ idolum reputat deū ver. d ¶ Fabri. s. idoloꝝ. sūt ex hoib⁹. i. de numero hōmū: ⁊ sic nō possūt facē aliq̄d maī hoic. e ¶ Cōueniēt oēs. hoies ad iudiciū extremū. f ¶ Et pauebūt a facie iudicis. g ¶ Et ꝓfundent simil. p eius sententiā.

h Faber ferrari⁹ ⁊c. totuz hoc inducit ad ostendendū quomodo idolū de metallo format laboze hois: ⁊ per ꝓns est aliqd minus ipso. i Exuriet ⁊ deficiet. s. faber ferrari⁹: ⁊ per hoc ondit diligentia artificū ad faciēdum idola: tū ꝓpter lucrū: tū pp gr̃am oñoꝝ. k Artifex lignarius. Dic inducit virtus predicte rōnis q̄tuz ad idola lignea laboze artificuz fcā ⁊ pz sententia aliquib⁹ paucis exceptis que discurrēdo tur. l Extēdit normā. i hebreo habet: Lineā. qz ꝓmuz in factione idoli lignei est extendere lineā sup lignū fm q̄titatē idoli formandi. m Formauit illud in runcina. ē aūt runcina istrūmētū ad cauāduz ligna. n Fecit illud in angularibus. in idolis enim fiūt multe figure angulares. Letera patent vsq; ibi: o Succidit cedros ⁊c. ista iducūtur ad oñdēdū q̄ idola aliquando fiūt ō vili materia: ⁊ applacabili foco ꝓ necessarijs hois: ⁊ iō nō ē applicabilis ad hoc q̄ fiat ibi aliquid numinis: ⁊ sic pater fatuitas colentiū: ppt qō in fine ꝯcluditur p Cor ilsipiens adorabit illud. a dozatione latrie. q Neq; dic ⁊c. s. idolum qō ō se est mendaciū: q̄a est fictio eius qō nō est. r Memento. hic ex predictis inuitat ppl̄z suū ad verū dei cultum. s. Mēmento horuz iacob. i. huiusmodi errorum ad cuitāduz idolatriā. s Quīa seruus meus es tu. eo q̄ eduxi te ō egypti seruitute. t Formaui te. dando tibi legem in monte sinai. v Deleui vt nubē ⁊c. qñ veraciter penituisti: iō subdit.: Reuertere ad me ⁊c. x Laudate celi. i. angeli sancti q̄ estis ciues celestes. y Jubilate extrema terre. i. vulgares hoies: qui sunt extremi in populo. z Resonate mōtes. i. maiozes. a Saltus ⁊ omne lignū. i. mediocres. b Quīa redemit dñs iacob. redēptione pfecta per filiū suum: ⁊ loquit de futuro p modum p̄teriti ꝓpter certitudinē pphetie. c Hec dicit. Dic ꝓnter ostendit diuina veritas ex liberatōe ppli de captiuitate babylonica quaz pdixit p pphetas ⁊ sic adpleuit. Et pmo oñditur dei potētia ad hoc agēdū: cum dicitur: d Ego sum dñs faciens oia. quasi dicēt multo plus possū q̄ ppl̄z liberare de captiuitate babylonica. e Irrita faciēs ⁊c. qz carent effectu. f Et ariolos in furoze vtēs adducēs ꝓ iū illi⁹ qō pdicūt. g Conuertens sapiētes retroꝝsū. i. astrologos q̄ de futuris ꝓtingentib⁹ asserūt p ꝓstellatōes: ⁊ deficiūt. h Suscitās. i. implens in effectu. i Verbuz serui sui. i. moysi: cui⁹ verba adipleuit in educēdo pplm de egypto ⁊ ad terrā ꝓmissionis introducēdo. k Et ꝓsiliū ⁊c. i. illud qō secrete reuelauerat pphetis suis. l Qui dico. lōge añq; veniat m Hierusalē hitaberis. per necmiam. n Et ciuitatib⁹ iuda: edificabimini. per ppl̄z de babylone redeuntem ad ciuitates suas ⁊ loca. o Qui dico profundo desolare. i. fluuio p babylonē transeūti: quem exercitus cyri longe a ciuitate diuisit in plures ptes: ⁊ sic itrauit p eius alueū ciuitatez vt dictuz ē supra. xxj. caplo. p Qui dico cyro. nomē ei⁹ pdicendo lōge añ ei⁹ ꝓceptōnē. q Pastor meus es. curā geres de oib⁹ ouib⁹ meis. s. iudeis. r Et oēz volūtatez meā ꝓplebis. puniendo babylonios p peccatā: ⁊ ppl̄z meū liberādo: Esdre p⁹. In caplo. xliij. vbi oī i postilla: Quis formauit. Dic ꝓnter.

Faber ferrarius lima opatus ē in prunis ⁊ in malleis formauit illud: ⁊ opatus ē in brachio fortitudis sue. Esuriet ⁊ deficiet: non bibet aquaz ⁊ lasscscet. Artifex lignarius extēdit normā: formauit illud in runcina. Fecit illud in angularib⁹: ⁊ in circino tornauit illud: ⁊ fecit imaginē viri q̄si speciosum hoiem habitātez in domo. Succidit cedros: tulit ilicez ⁊ querecū que steterat inter ligna saltus. Plantauit pinū quā pluuia nutriuit: ⁊ facta ē hoibus in focū. Sūpsit ex eis ⁊ calefactus ē: et succendit ⁊ coxit panes: de reliquo aūt opatus ē deū ⁊ adorauit: fecit sculptile: ⁊ curuatus ē añ illud. Medium eius cōbussit igni: ⁊ de medio eius carnes comedit. Coxit pulmētū ⁊ saturatus est: ⁊ calefactus ē ⁊ dixit: Vah calefactus suz: vidi focum. Reliquū aūt ei⁹ deum fecit ⁊ sculptile sibi. Curuatur añ illud: ⁊ adorat illud ⁊ obsecrat dicēs: Libera me: q̄z deus meus es tu. Nescierūt neq; intellexerunt. Obliti. n. sunt ne videant oculi eoꝝ: ⁊ ne intelligant corde suo. Nō recogitant i mente sua: neq; cognoscunt neq; sentiūt vt dicant. Medietatez eius cōbussi igni ⁊ coxi sup carbones eius panes: coxi carnes ⁊ comedi: ⁊ de reliquo ei⁹ idoluz faciaz? Ante truncū ligni ꝓcidam? Pars eius cinis est. Cor insipiēs adorabit illud: ⁊ non liberabit aiam suā: nec̄q; dicet: forte mēdaciū est i dextera mea? Memēto horuz iacob ⁊ israel: qm̄ seruus me⁹ es tu. Formaui te: seruus meus es tu israel: non oblīuiscaris mei. Deleui vt nubez iniq̄tates tuas: ⁊ quasi nebulā pcā tua. Reuertere ad me: qm̄ redimi te. Laudate celi qm̄ misericordiā fecit dñs iubilate extrema tre. Resonate mōtes laudatiōez: saltus ⁊ oē lignuz eius. Quōniam redemit dñs iacob: ⁊ israel gloriabit. Hec dicit dñs redeptor tuus: ⁊ formator tuus ex vtero. Egō suz dñs faciens oia: extendēs celos solus: stabiliens trā ⁊ null⁹ mecū. Irritā faciens signa diuinoꝝ: ⁊ ariolos i furorez vertēs. Cōuertēs sapiētes retroꝝsū ⁊ sciam eorum stultā faciēs. Suscitās uerbuz serui sui: et ꝓsiliuz nūciorum suoꝝ ꝓplēs. Qui dico hierl̄m hitaberis: et ciuitatibus iude edificabimini et deserta eius suscitabo. Qui dico ꝓfundo: desolare ⁊ fluuia tua arefaciā. Qui dico cyro pastor me⁹ es: et oēz volūtatē meā ꝓplebis. Qui dico hierl̄z edificaberis ⁊ tēplo fūdaberi. XLV.

Quum gētiles nō solū idola manu facta colebāt: sz et solē ⁊ lunā ⁊ stellas: Deu. iiij. nō videt ratio pphete que ex formatione idoloꝝ p artificiū hois sumitur sufficere: cum predicta corpora celestia non sunt

per manus hominū fabricata. Ad qō dicendū q colentes talia semp faciebāt aliqua humano artificio qbꝰ credebāt influentias celestes ad se trahere: ⁊ iō ratio ꝓphete contra eos militat. ¶ Caplm. XLV.

Hec dicit. Postq̄ Esaias induxit pplm ad expectādum diuia ꝓmissa tanq̄ certitudinaliter adimplēda: hic ꝓnter ꝓsequit magis in spāli illa bñficia. Et primo quātū ad liberatiōez a malis: 2° quātuz ad ꝓseruatiōem in bonis ca. lvj. Prima i duas q: ꝑmo ꝓmittit eis liberationis bñficiū: 2° excludit huꝰ liberationis impedimētū: ca. l. Pria adhuc inꝰ tres: q: ꝑmo prefignat liberatorē: 2° detinētium destructiōez ca. sequēti ⁊ tertio ꝓdicit iudeorū liberatōz ca. xlvij ꝑma in tres: q: primo ꝓnūciat liberationez. 2° refellit ꝺictoꝝ ibi Ue q ꝺicit. Et 3° denūciat liberatiōem: ibi Hec dicit. ꝑma in duas: quia primo describit liberatoris potestas: 2° eius natiuitas: ibi Rorate celi. ꝑma adhuc i duas q: ꝑmo ponit liberatoris virtꝰ: 2° cōsequēs fructꝰ: ibi Ut sciāt. Circa ꝑmū sciendū q Ra. sa. exponēs hāc lrām: a ¶ Hec dic dñs christo meo. sic eiz est i hebreo. dicit h Ra. sa. magistri nri sic dixerūt. i. sic exposuerūt: ⁊ vocat magistros suos doctores hebreoꝝ ātiq̄s: quoꝝ plures fuerūt añ christi aduentū. Deus sanctꝰ ⁊ bñdictꝰ dic messie suo. i. messie i lege ⁊ ꝓphet̄ ꝓmisso: Apponēs ego te ipi cyro. i. deligās te p cyrū. Ex quo ꝑz q fm ītētionē ātiq̄rū hebreoꝝ p cyrū h introductū liberatorē ppli de babylone: principalr itelligit christus mūdi saluator. Et p saluatōez ppli de babylone ptialē itelligit principlr saluatio mūdi generalis. Sciēdū tn q figura nō coꝛrespōdet i oīb figurato: ꝺa tñc nō eēt figura vel similitudo ſz idētitas: ⁊ iō cyrus non fuit christi figura i oibus q̄ de eo dicit: vtpote in illis q̄ sūt ipfectionis: vt cū dr: Nō cognouisti me. qō dr de cyro tn. Et ecōtrario illa q̄ sūt pfectionis simplr itelligēda sūt ō christo solū Et sic i hoc capi. aliq̄ dicūt ad lrāz de cyro tn: aliqua ō christo seu tpe christi tn: ⁊ aliq̄ ō utroq̄s. s. illa i qbꝰ cyrꝰ fuit christi figura: ⁊ verificant de vtroq̄: principalit tn de christo siue de redēptōe facta p xpm. b ¶ Cui. s. cyri. c ¶ Appēhendi dexterā. dās ei fortitudinē ad babyloniorꝝ ⁊ aliaꝝ gētiū sbiectionē. d ¶ Aperiā coram eo ianuas. i. faciā aperiri: q: dns tn imittebat tymoꝝ aliqb qō recipiebāt cyrū i dñz sine ꝺictōe. e ¶ Ego añ te ibo. formidinē tuā pplis icutiēdo. f ¶ Et gloriosos ire humiliabo. eos tibi subiūciendo. g ¶ Portas creas ꝓterā. s. ciuitatū tibi resistentiū. h ¶ Et dabo ⁊c] a regib babylonis ⁊ aliis. i ¶ Et arcana secretorū. i. pciosissima magis secrete fuata. k ¶ Ut scias qa ego sū dns. trāsferens regna ⁊ ptātes de gente i gentē fm voluntatez meaz. hoc. n. recognouit cyrus: vt habet ꝑmo esdre. j. Hec dicit cyrus rex ꝑsarum: oia regna terre dabit mihi dns celi ⁊ terre ⁊c. l ¶ Propter fuū meū iacob. i. ppi populū descendentē a iacob p te liberandū. m ¶ Et vocaui te nomine tuo. i. nomen tuum reuelaui longe ante tempus tuū. n ¶ Assimilaui te. notabilibꝰ psonis quoꝝ noia predixi añ

Hec dicit dominꝰ christo meo cyro cuiꝰ apprehendi dexteraz vt subijciā ante faciē eius gentes ⁊ dorsa regū vertā. Et aperiā coram eo ianuas: ⁊ porte nō claudētur. Ego ante te ibo ⁊ gliosos terre humiliabo Portas ereas cōterā: ⁊ vectes ferreos cōfringam. Et dabo tibi thesauros absconditos: ⁊ archana secretoꝝ ut sciaſ qa ego dns q voco nomen tuū deus israel prōpter seruum meuz iacob ⁊ israel electum meuz. Et vocauí te noīe tuo: assimilaui te: ⁊ nō cognouisti me. Ego dns ⁊ nō est amplius Extra me nō est deus. accinxi te et nō cognouisti me ut sciant hi q ab ortu solis ⁊ q ab occidēte: quōniam absq̄ me nō est deus. Ego dns ⁊ nō est alter: formās lucē: ⁊ creans tenebras: faciens pacē: et creās maluz. Ego dns faciens oia hec. Rorate celi desup ⁊ nubes pluāt iustū: apiat̄ tra ⁊ germinet saluatorē: ⁊ iusticia orī at̄ sil. Egō dns creaui eum

tpa eoꝝ: vt ismahelis: Gen. xvj. ⁊ iosie. iij. regum. xiij. o ¶ Et nō cognouisti me. da adhuc nō eras. p ¶ Accinxi te. fortitudie ad debellandū gētes ⁊ regna. q ¶ Et nō cognouisti me. etiā postq̄ dedi tibi fortitudinē: q̄uis eni cyrus recognouerit oia regna a deo sibi data: vt prēdictū est: tn nō cognouit euz tanq̄ solū adorādū: ꝺa colebat idola. r ¶ Ut sciāt. hic ꝓnter ponit ptāti cyri sequēs fructꝰ. s. i liberatōe ppli iude de babylone i ꝓfessione ptātis diuine: q: sic hēt ꝑmo esdre. j. cyrꝰ vbis ⁊ lris significauit p totū suuz iperiū mōarchiā a deo sibi datam Et ab eo sibi māꝺatū fuisse ō templi reedificatione ⁊ ad hoc faciēdū pplm iude ad ītā suam remittere: ⁊ hoc est qō dicitur r ¶ Ut sciant hi qui ab ortu solis ⁊c. i. p totuz imperiū cyri per litteras eius missas modo predicto. s ¶ Qm̄ absq̄ me non ē deus. qui possit tot ⁊ tanta facere. t ¶ Formans lucez iudeis ipsos de carceribus educendo. v ¶ Et creans tenebras. babylonijs ipsos per cyrū destruēdo. x ¶ Faciens pacē iudeis reuertentibus in hierusalez. y ¶ Et creans malum. s. pene ad punitionē peccatoꝝ. z ¶ Rorate celi. Hic ꝓsequēter describitur liberatoris natiuitas sicut dictum est: principalis intentio prophete est hic designare christum per cyruz: ⁊ sic designatur christi natiuitas per natiuitatem cyri. Primo ergo exponat figura. Ad cuius intellectū sciendum qō astriages rex medoꝝ ⁊ persarum vidit in somnis de genitalibus suc filie vitē oriri que totam asiam occupabat: ⁊ dictum fuit a cōiectoribus de ea filiū nasciturum: qui totam terraz illam occuparet: qō impletū fuit in cyro filie astriagis filio: ⁊ ideo natiuitas cyri hic describitur sub metaphora vitis seu plante orientis de terra: ad quā requirit influētia celestis: ⁊ dispositio terre per descensum super eā pluuie ⁊ roris. ⁊ hoc est qō dicitur. z ¶ Rorate celi desuper. rorem ⁊ influentiā emittendo: ⁊ nubes pluant iustuz. i. disponant materiā ad ortum iusti. i. cyri: qui vocat hic iustus inquātuz fuit executor diuine iusticie erga babylonios. Aperiat terra. i. astriagis filia: ⁊ germiet saluatorem. i. cyrum ad saluandum populum iude a babylonica captiuitate. Et iustitia oriat simꝰ. i. virtus exequēdi iusticiā meam. Ego dns creaui eum dando ei imperiū sicut papa vel ipator dicit creari: qñ ꝓmouetur ad talē dignitatem. Cōsequēter exponatur lra de re figurata. i. de christi natiuitate. z ¶ Rorate celi ⁊c. terra ista germinās saluatorē ē beata vgo cōcipiēs salnatoꝝ mūdi: nō ex virili semine: sed vrute spūssancti tanq̄ rore celesti Et qr principal itētio ꝓphete ē hoc significare: iō sb isto sensu hāc auctoritatē allegaui in aliqb locis. a ¶ Et iusticia oriat simul. i. gra iustificās: Johis primo. Gratia ⁊ vitas per iesuz christū facta est. b ¶ Ego dns creaui eum quantum ad humanitatem que est creatura dei.

Ue qui cõtradicit. Dic ꝓpheta increpat ꝺictozẽ seu ipe
ditozem. Astrages enim audiẽs expositõez sõnũ predicti
timẽs ne regno puaret: filiã suã dedit vxozẽ cuidam ple-
beo militi: vt si filius de ea nasceret nõ haberet amicos
potẽtes: q̃ iuuarẽt ipsũ ad obtinendũ regnũ: cũ hoc. n.
fecit diligẽt obs
uari tps ipgnatõ
nis filie sue ⁊ pt⁹
⁊ puerũ natũ fec
sibi appõtãi quẽ
cuidã pncipi occi
dendũ tradidit: il
le aũt compassus
tradidit eũ cuidã
famlo vt secreto
eum ad nemoza
portaret: ⁊ eũ ibi
dimitteret: qõ cũ
factũ fuisset: cani
cla pastoz iuxta
nemoza hitantiũ
q̃ catulos nutrie-
bat: diuina ꝓui-
dentia hoꝛis ꝓpe
tentib⁹ accedebat
ad puerũ: ⁊ eum
lactabat: quaz se-
quens pastoz mi-
rans ad qd nemo
ra intraret iuenit
puerũ quẽ vxozi
sue tradidit nutri
endũ vocans eum
spartacũ: q: sptes
ligua psica canes
signat: sed postea
ab eodem pncipe
cui tradit⁹ fuerat
occidendus voca
t⁹ fuit chozes: qõ
signat heredẽ in illa lingua: quasi diceret quãtũcũq; re-
luctet astrages iste erit heres: ⁊ hoc modo scribit in he
bzeo: sed qñ trãsfert ad latinũ vocat cyrus: sic h⁹ nomẽ
saul translatũ ad latinũ ꝓnũciat ⁊ scribit saulus: ⁊ iste
cyrus postea obtinuit monarchiã: ⁊ illa q̃ dicta sunt de
astrage ⁊ cyro habẽt i scholastica historia. igit cũ dicit:

Ue q̃ ꝺicit factoꝛi suo. In hoc increpat astrages: q̃
volebat diuinã ꝓuidẽtiã impedire. d Testa ò samꝫs
terre. i. opus terreũ seu testeũ: qò oi de samꝫs: eo q̃ i sa
mos insula ꝓmo fuit reptũ. e Nũq̃d dicet lutũ figu
lo suo. i. sicut lutũ non põt aliq̃d cõtra figulũ: sic nec tu
potes impedire volũtatẽ meã ⁊ ꝓpositũ. f Ue q̃ di-
cit patri nẽ. In hoc increpat astrages q̃ generatõez ⁊ edu
cationẽ cyri nitebat impedire vt dictũ est. g Hec dicit
dñs. Dic ꝓpter ponit liberatoꝛis vtilitas: ⁊ ꝓmo quãtũ
ad iudeos: ⁊ quãtum ad gentiles ꝓuersos: ibi Congre-
gamini. ꝓma in duas: q: ꝓmo ponit iudeoꝝ liberatio:
⁊ hui⁹ liberationis ꝓfessio: icõa ibi. Uere tu es deus. cir
ca ꝓmũ ꝓmo declarat ptãs diuina ad suscitandũ cyruz
liberatoꝛẽ iudeoꝝ: cũ dic: h Ego feci terraz nẽ] ⁊ pz
lfa. i Et omni militie eoꝝ mãdaui. i. cursũ sideruz
disposui ⁊ ordinaui. k Ego suscitaui eũ. s. cyrũ eaõ
ptãte. ad iusticiã. s. faciendam de babylonijs. l Ipse
edificabit ciuitatẽ meã. i. licentiabit reedificare: ⁊ loqui
tur de reedificatõe hierusalẽ. Circa qo sciendum q̃ hec
reedificatio põt ouplicite intelligi. vno mõ q̃tũ ad do
mos inhitantiũ: ⁊ sic Cyrus dedit licẽtiã reedificãdi hierl̃
q: mandauit reedificari tẽplũ ad dei cultũ: ⁊ sic ꝓcessit q̃ sa
cerdotes ⁊ ministri ⁊ alij indifferenter hitarẽt ibi: Alio mõ
accipit reedificatio q̃tũ ad muros ciuitatis ⁊ portas: ⁊ hoc
mõ fuit reedificata p neemiã de licentia ⁊ volũtate regis ar
taxerxis. m Et ca
ptiuitatẽ mea. i. iude-
oꝝ in me credentiuz
n Dimittet. gratis.
⁊ q: ex hoc facto po
testas cyri fuit ãplia
ta: iõ subdit: o La
boz egypti. i. ꝓciosa, p
q̃b⁹ egyptũ laborauerunt. p Et negociatio ethiopie. i. pre
ciose diuitie ethiopũ q̃ de longe p mercato
res ibi appoꝛtate sũt:
⁊ q: non solũ diuitie
iste: sz ẽt oñi eaꝝ facti
fuerũt sbiecti cyro in
ꝓmiũ liberationis iu
deoꝝz de babylone
iõ subdit: q Uiri
sublimes. i. reges ⁊ ꝓn
cipes dictaꝝ terraruz
r Ad te trãsibũt. i.
sb̃ dño tuo. s ꝓ
te ambulabunt. te se
quẽtes vt dominum
t Uincti manicis. i.
ꝓpedibus manualib⁹
v Pergent. q: aliq̃
eoꝝ sic ducebanẽ cõ
pediti ad declaratõez
victorie cyri. x Et
te adoꝛabũt supplicit
postulãdo a te miseri
coꝛdiã. z Uere tu
es. Hic ꝓpha ꝓuertit ſmonẽ ad deũ p modũ grãꝝ actõnis
ꝓfitendo ei⁹ diuinitatẽ ⁊ ptãtem, p liberatõe ppli sui dicẽs:
y Tantũ in te ẽ de⁹ nẽ. i. nullus ẽ de⁹ nisi tu q̃ potes facere
talia: ⁊ q: diuinitas dei nõ patet hominũ oculis: iõ sb̃ditur
Uere tu es deus absconditus. ⁊ ex hoc ꝓnter iuehit ꝓ idola-
tras. ꝺ. a Confusi sũt fabricatoꝛes erroꝝ. i. idoloꝝ. Et vo
cant hic fabricatoꝛes nõ solũ artifices faciẽtes idola: sz etiã
illi q̃ faciũt fieri: vt adoꝛẽt ea: ⁊ isti dicunt hic ꝓfusi: quia p
idola sua non potuerũt saluari de manu cyri. b Israel
saluat⁹ est in dño. i. p virtutẽ oñi omnipotẽtis. c Salu-
te eterna. ex hoc videt q̃ istud sit referendũ ad salutẽ factaz
p christũ: q: illa q̃ facta fuit tpe cyri non fuit talis: q: postea
ppls israel fuit multũ afflictus tpe anthiochi illustris: ⁊ po-
stea captiuatus p romanos. Etsi dicat q̃ hic in hebzeo hẽt
Salute colamim. i. salute seculoꝝ: q̃ non iportat eternitatẽ
sed tps longũ: hoc remouet p illõ qõ sb̃dit: ꝺ Nõ ꝓfun
demini nẽ] in hebzeo habẽt: Usq; in secla ⁊ vltra. ⁊ talis lo
cutio vbiq; in sacra scriptura iportat eternitatẽ a pte finis sz
doctoꝛes hebzeoꝝ. Et q̃ deꝰ sit potẽs ad dãdũ talẽ salutem
oñdit: cũ sb̃dit: e Qz hec dicit dñs creãs celos. de nihilo
vtute sua infinita: ⁊ patet littera vsq; ibi · f Nõ in absco
dito locutus sum. dando filijs israel legem: sed in mõte sinay
in apto. g Non dixi semini nẽ]. adimplendo precepta
mea pro modico premio sed pro magno valde. s. eterna sa-
lute: sicut enim supra frequenter dictum est: vbicunq; lex
vetus pro virtutum operibus de quibus sũt mãdata legis

te ambulabunt uincti ma-
nicis pergent: et te adora-
bũt teq; deprecabũt. Tan
tum in te ẽ deus: ⁊ nõ ẽ deꝰ
absq; te. Uere tu es deus
absconditꝰ: deus israꝫ saluato-
z. Confusi sunt ⁊ erubue-
rũt omes sil: abierunt i ꝓfu
sione fabricatores erroꝝ:
Israel saluatꝰ est in dño sa-
lute eterna. Non ꝓfudemi
ni ⁊ nõ erubescetis vsq; in
seculuz seculi: Quia hec dic
dñs creans celos. Ipse deꝰ
formans traz ⁊ faciẽs eaz:
ipse plastes eius. Non i va
num creauit eam: sed vt
habitaretur formauit eaz.
Ego dominꝰ ⁊ non est ali
us. Non in abscondito lo-
cutus sum: in loco terre te-
nebroso. Non dixi semini
iacob frustra: querite me.
Ego dominus loquẽs iu-
sticiam: annuncians recta.

ꝓmittit ꝓ⁹ ꝓmio bona tpalia: ſub illis intelligunt eterna bona ꝓncipaliter ꝓmiſſa: quia diuinū ꝓmiū ꝓncipale nō eſt minoris bonitatis q̄ meritum ſed maioris. Bona autē tpalia ſūt minora bona q̄ opera vtutū: ppi qđ nō ſūt eoꝝ ꝓncipale ꝓmiū. b Congregamini. Hic ꝓnter agit de ſalute gētiū: ⁊ exponūt ptem iſtā aliq̄ doctores nr̄i de gentilibus ꝓuerſis ad iudaiſmū: qñ viderūt liberationem eoꝝ per cyrum ⁊ ſic cū eis venerūt in hieruſalem: ſz hoc nō videt bñ dictū: qa illi fuerūt pauci: vt patet libro ꝓmo Eſdre. Cōuerſio autem iſtoꝝ de quibus eſt hic ſermo ſe extendit ad omnem nationem ⁊ linguam vt patebit ꝓ⁹ ſequendo litteram: ⁊ iō intelligenda eſt ō conuerſione gentilium ad fidē chriſti p ꝓdicatōes aploꝝ: ⁊ ſm h⁹ dicit: b Congregamini ⁊ veite .i. venite p fidē: congregamini p charitatē. c Qui ſaluati eſtis ex gentibus. ⁊ qz non oēs crediderūt ad ꝓdicatōes apoſtoloꝝ: ſed multi in idolatria remanſerunt: iō ſ⁹ditur: d Neſcierūt intelligere vitatē fidei. e Qui leuant xē] in hebreo habet q̄ leuāt lignū ſculpture ſue: ⁊ credo q̄ aliq̄ſ ſcriptoꝝ poſuit. s. ꝓ⁹. l. tñ eſt eadē ſentētia: qz p lignū vel ſignū intelligit idolū ſculptū: qđ a ſuis cultoribꝫ leuat i altū vt reuerēt⁹ adoret. f Annūciate xē. Jad iuicem ꝓferēdo g Quis auditū fecit hoc ab initio. i. euētum futuri contigētis lōge añ q̄ veniret. h Extūc ꝓdixi illud. i. iuenierl ꝓ dicta ꝓphaꝝ: q̄ ego ſolus talia ꝓdixi: q̄ ſum ſolus deus ſaluās: ⁊ iō ꝓnter iducunt oēs generaliter ad cultū vnius veri dei: cum dicit: i Cōuertimini ad me. xē]. i. habitātes in oībus finibus terre. k In memetipſo iuraui. hoc dicitur ad oñendendum certitudinē illi⁹ qđ denūciat. Uñ adhuc ſubditur: l Non reuertet. ſ. in caſſū: ſz iplebitur: ⁊ qđ ſit illō ſ⁹dit: m Qz mihi curuabit oñe genu: ꝓ adorationez latrie cui⁹ ſignū exteri⁹ eſt genuū flexio: vt dictū fuit pleniꝰ Deſter. iij. caplo. n Et iurabit oīs ligua. Iſta nūc ſūt ad ipleta: qz p ozdez ceſſauit idolatria: ⁊ ab omnib⁹ colit vnus deus: licet vario mō a chriſtianis iudeis ⁊ ſaracenis ⁊ aliꝫ alio modo pōt intelligi de ſolis chriſtianis: qz de oīb⁹ gentibus ⁊ linguis aliq̄ credūt in chriſtum ipm venerātes tanq̄ verū deū: ⁊ adhuc plures credēt circa finem mūdi. Ex dicl ꝓcludit: o Ergo i dño dicēt. i. poterūt dicē. p] Hec ſūt iuſticie ⁊ iperiū: qa ꝓncipes mūdi p magna pte ſ⁹miſerunt colla iugo chriſti: ⁊ obediūt eius vicario ſūmo pōtifici: ⁊ qz adhuc plures venient ad fidē iposterum: vt dictū eſt: iō ſubditur q Ad cum venient xē.] ō ſuis priſtinis erroribus r Omnes qui repugnāt ei. p infidelitatez ſeu malā vitā s In dño iuſtificabit xē] Hemē iſrael dicitur hic. omnis fidelis q̄ imitatur fidem ipſius iſrael q̄ de aduētu chriſti ꝓphetizauit: Gen. xlix. put dictum eſt caplo precedenti.

¶ In caplo. xlv. vbi dicit in poſtilla. Aſſimilaui te.

UBi translatio nra habet: ¶ Additio ꝑma.

Aſſimilaui te. in hebreo habet: Cognominaui te. ⁊ eſt ſenſus non ſolū deus nomen cyri reuelauit lōge añ tpſ ſuū: ſed etiā cognomen vocans eū paſtorē: vt ſupra. xliij. q̄ dico cyro paſtor meus xē. ¶ In eodem caplo vbi dicitur i poſtilla: Et hoc eſt qđ dicit: Rorate celi deſup

Lōgregami ⁊ venite: ⁊ accedite ſimł qui ſaluati eſtis ex gētib⁹. Neſcierūt qui leuāt ſignuz ſculpture ſue: ⁊ rogāt dñm nō ſaluantem. Annūciāte ⁊ venite: ⁊ conſiliamini] ſimł. Quis audituz fecit hoc ab initio: Ex tūnc prędixi illud. Nunqd nō ego dñs: ⁊ non eſt vltra deus abſqz me: Dē iuſtus ⁊ ſaluās non eſt preter me. Cōuertimini ad me ⁊ ſalui eritis oēs fines terre:] quia ego deus ⁊ nō ē alius. In mēmetipſo iuraui. egredietur de ore meo iuſticie verbū: ⁊ nō reuertetur: quia mihi curuabit omne genu et iurabit oīs ligua. Ergō in dño dicent: Dēe ſūt iuſticie ⁊ iperium. Ad eum venient: ⁊ confundentur] omnes qui repugnant ei. In dño iuſtificabitur ⁊ laudabitur oñe ſemē iſrael.]

Hoc qđ dicitur: ¶ Additio ſecūda.

Rorate celi. valde extorte exponit de natiuitate cyri i q̄ nihil noui euenit preter illud qđ i ceteris hominū natiuitatibus contingit. Illud eni qđ narratur de canicula cum nutriēte ſeu lactante qđ videt in eo ſingulariter contigiſſe nō pertinet ad eius natiuitatem: ſz ad ei⁹ educatōez: ⁊ ideo qđ hic dicit: Rorate celi deſup. de nullo plane pōt intelligi niſi de chriſti ꝓceptione quē rorāte ſpūſancto beata vgo germinauit. Nec etiam qđ ſequit: Et iuſticia oriat. ſimul pōt de ortu cyri i quo nulla eſt iuſticia orta intelligi. Uñ hec auctoritas nullo mō ē applicabilis niſi ad ortū chriſti: ⁊ iō ab vniuerſali eccleſia in diuinis officijs ſolum ad iſtud trahitur ꝓpoſituz qđ ꝓprie continuatur ad imediate ſequētia. Ad qđ ſciēdum q̄ cōtra myſteriū chriſti duplex ipugnatio ſurrexit. ꝑma. ſ. p corporalē pſecutōem que incepit ab herode volente chriſtū occidere ne pderet regnū iudee. ſecunda eſt pſecutio ſpūalis: que icepit a phariſeis doctrinā chriſti ipugnantib⁹. ſ. negando eius diuinitatem: ſimiliter ⁊ matris virginitatem. Uñ ꝓpheta in hoc loco alludēs iſtis duabus ipugnationibus. Circa ꝓmaz dicit: Ue q̄ cōtradicit factori ſuo. qđ ꝓpe exponit de herode q̄ audiēs natiuitatē chriſti miraculoſe magis oſtenſaz: ⁊ ore ſuo cōfitens ſe adoraturū chriſtū: temerarie niſus eſt cōtradicere diuine ordinationi p occiſionem pueroꝝ: ⁊ hec fuit ꝓma pſecutio chriſti corporalis. ō pſecutōe añt ſpirituali dicit: Ue qui dicit patri qđ generas ⁊ mulieri qđ ꝓturis. qđ denotat ipugnationez iudeoꝝ ſeu hereticoꝝ contra duplicem natiuitatem chriſti. ſ. eternam ⁊ temporalem. In hoc eniz q̄ dicit: Ue qui dicit patri qđ generaſ. intelligitur ille qui patri oīpotēti dic: Quid generas. ſ. equalem tibi filiuz: ⁊ eſt error negantiū generationem eternaz: in diuinis. In hoc añt qđ ſequit: Et mulieri qđ ꝓturis. itelligit ille q̄ negat natiuitatē chriſti talez fuiſſe ſine ſemine virili. Talis eiz dicit mulieri. ſ. marie. qđ ꝓturis. ſ. ſi hoiez nō cognouiſti: q̄ſi diceret h⁹ nullo mō poſſet eſſe. ⁊ pz q̄ expoſitio hoꝝ vſuū ꝓdicta magis ꝓpa ē ⁊ lr̄al q̄ alia q̄ de aſtrage ⁊ ſono ei⁹ loq̄t.

In caplo. xlv. Burgēſis ¶ Replica.

ſingulariter mouet ꝓtra poſtil. ipſū capi. exponentē multū diſtincte: dicens q̄ in eo qđaz dicunt tñ de cyro in qbus nō gerit figurā chriſti: ſicut cū dicit: Nō cognouiſti me. qđ ſine abſurditate chriſto nō pōt applicari: quedā añt dicunt de chriſto tñ: quedam de vtroqz principaliter tñ de chriſto tanq̄ p cyruz figurato: ⁊ ſic exponit illum paſſum. Rorate celi deſup xē. Qz nihil abſurditatis ē i vtraqz expōe. Burgēſis añt dic ſz nihil ꝓbat q̄ de cyro exponi nō poſſit ¶ Qz autē iſt ecclia vtit illo paſſu i diuino officio. Si illa rō valet ꝑs. Dñe ꝓbaſti. i officio diuino aſſumi nō deberet: qđ ō dauid ab oīb⁹ exponit tanq̄ figura: ⁊ ſic de q̄ pluribus alijs locis pſalmoꝝ ⁊ ſacre ſcripture.

Capitulum.XLVI.

Onfractus est. Post liberatoris pſignationez dic ꝓnter ꝓpheta denūciat hostiū .ſ. babylonioꝝ destructōem: ⁊ diuidit in duas: qꝝ ꝑmo denūciat destructio idolatrie ⁊ ppli: 2° cessatio regni capitulo sequenti.

Prima in tres: qꝝ ꝑmo dicta destructio denūciatur: 2° ppls ad cultum latrie reuocatur: ibi Audite me. 3° liberatio ei ꝑmittitur: ibi Recordamini. Circa ꝑmuz ꝑmittit idoloꝝ destructio cū dicit: a Confractus est bel. alias conflatus qđ erat ꝓncipale idolum babyloniorum: ⁊ loquit de futuro ꝑ modum ꝓteriti. b Contrit⁹ est nabo. Aliud idolum minus ꝓncipale. Dicūt tamē aliq̄ qꝝ nabo nō ē nomen ꝓpium ſz appellatiuū: ⁊ ſignificat ꝓphetiā ſiue diuinationez ⁊ ſic ē ſensus ꝓfracto idolo bel: cōfracta est ꝓphetia seu diuinatio quam sacerdotes beliſ fingebāt: vel quia demones in idol⁹ aliq̄n dabāt reſponſa. c Facta ſūt ſimulacra ꝛc̄. i. ſimilia eis: quia carentia itellectu: ꝓnter denūciatur destructō idolatrantiū. Circa qđ sciendū q⁹ sacerdotes idoloꝝ querētes fugere de babylone: qn̄ capta fuit ꝑ cyrum secū portabant idola: ⁊ sic ꝓpter pondus a veloci cursu fuerūt ipediti: ⁊ sic cum idolis capti ⁊ destructi: ⁊ hoc ē qđ dī: d Onera vīa. i. idola. e Graui pondere ꝛc̄ vos a cursu ipedientia. f Cōtabuerūt ⁊ cōtrita ſūt ſimul idest vna vobiſcū. g Alia eoꝝ. i. sacerdotuz ⁊ idolatraꝝ. h In captiuitatē ibit. qꝝ aliq̄ eoꝝ fuerūt captiui ⁊ in captiuitatē ducti. i Audite me. Dic ꝓnter reuocat pplz iude ad verū cultuz: quia multi fuerunt idolatre ante captiuitatē babylonicā: vt patet. iij. regū i plurbus locis: ⁊ ex hoc ꝓbabile videt qꝝ ⁊ hi q̄ fuerūt ducti in babylonē ſequebāt babylonioꝝ idolatriam. ⁊ ad reuocandū eum ꝑmo ostenditur affectus dei ad ipz cum dicitur in ꝑsona dei: Audite me domus iacob ꝛc̄. Sequit: k Qui portamini a meo vtero. i. q̄ afficior ad vos sicut mater ad filios. l Usqz ad senectā egoipse. i. iſtam affectionē: ego cōtinuabo: ꝓsequēter reuocat pplm ab idolatria dicens: m Cui assimilastis me. fabricādo vobis idola: iō subdit: n Qui cōferti aurum de sacculo. quasi diceret quāuis diligatis auruz sicut auari: tū ita fuistis ad idolatriaz ꝓni q⁹ ibi posuistis aurum vestrū: iō subdit: Londu cētes aurificem ꝛc̄. Et cōsequēter ostendit idolorum impotentiam dicens. Portant illū in humeris. ꝓpter qđ in fine concludit: o Redite ꝓuaricatores. i. idoloꝝ fabricatores ⁊ cultores. p Ad cor cogitādo qꝝ in idolis nihil numinis sit seu vtutis. q Recordamini. Dic denūciat liberatio ppli: ꝑmo trī oñdit dei potētia ad h⁹ agendū: cū dicitur q Recordamini poris seculi. i. creationis mūdi: q̄ a me creat⁹ ē iō subdit: r Quīn ego sū de⁹ solus. creator: ⁊ iō possuz popl̄z meū liberare ⁊ liberationē ꝓdicere: iō sb̄dit⁹: s Annūcians ab exōdio nouissimū. i. anteq̄ fieret annūciaui ꝓncipiū rei ⁊ terminū: sic ꝑz Genē. xv. vbi simul denūciauit abrae descensū iacob ⁊ filioꝝ ei⁹ in egyptū ⁊ afflictōem eoꝝ ibi dē ⁊ liberatōez: ⁊ eo⁹ modo Esaie reuelauit futuraz captiuitatē ppli ꝑ nabuch. ⁊ liberatōez ꝑ cyrū: ⁊ qꝝ iſtō sit certū oñditur ꝓnter: cum dicitur: t Consilium meuz stabit. de liberatione populi per cyrum. v Uocans ab oriēte auem. i. cyrum ad modum auis velociē venturum. x Uirum voluntatis mee idest executorem mee voluntatis. y Creauī. i. creanduz diſposui. a Et faciam illud. quia voluntas mea non potest impediri: ⁊ ad huius considerationem excitat iudeoruz attentionez dicens: b Audite me duro corde. i. qui habetis durū coꝛ: ꝓpter qđ dicit dñs Exo. xxxij. Cerno q⁹ populus iſte dure ceruicis sit. c Prope feci. i. fiendā diſpoſui. d Justiciam meam. in babylonioꝝ destructione: ⁊ vestra liberatione. e Dabo in ſyon ſalutem. reedificādo ibi templū ad nominis mei cultum: per quem cultores consequūtur ſalutem. f Et in israel. sic est in hebreo ⁊ in libris correctis. i. in pplo imitante fidē ei⁹. g Gloriā meā qđ fuit impletum ꝓperfecte in liberatione facta per cyrum: ⁊ ꝑfecte i liberatōe facta ꝑ christū de q̄ ē ꝓncipalis ītētio h⁹ capituli. vt dictū est supra. Caplm. XLVII.

Descende: sede in puluere ꝛc̄. Dic cōsequēter describitur deiectio babylonioꝝ quātū ad cessationem regni. Et diuiditur in tres partes: ꝺa ꝑmo ponit huiusmōi cessatio. 2° subditur huius pene ratio: ibi Iratus ⁊ 3° excludit eius euasio: ibi Sta cū ītātatoribus ꝛc̄. Circa ꝑmū dic: a Descēde. ꝺ dignitate regni. b Sede i pluē tāq̄ vil ⁊ abiecta. c Uirgo filia babylō. i. ciuitas babylōis ⁊ dr ygo: qꝝ als ñ fuerat violata siue capta ab aduersarijs

Onfractus est bel: cōtritus est nabo: facta sunt simulacra eorum bestijs ⁊ iumentis. Onera vīa grāui pondere vsqz ad lassitudinez. cōtabuerūt: ⁊ ꝓtrita sunt simul. Nō potuerunt saluare portantem: ⁊ āīa eoꝝ in captiuitatez ibit. Audite me domus iacob: ⁊ oīe residuū dom⁹ israel. Qui portamini a meo vtero: q gestamini a mea vulua. Usqz ad senectam egoipse: ⁊ vsqz ad canos ego portabo. Ego feci ⁊ ego ferā: ego portabo ⁊ saluabo. Cui assimilastis me ⁊ adequastis: ⁊ cōparastis me ⁊ fecistis similem: Qui ꝓfertis aurū de sacculo: ⁊ argentuz statera pōderatis. Cōducentes aurificē vt faciat deū: ⁊ procidūt ⁊ adorant. Portāt illū in humeris gestātes: ⁊ ponētes in loco suo. Et stabit: ac de loco suo nō mouebit. Sed ⁊ cū clamauerint ad eū non audiet: de tribulatione nō saluabit eos. Mementote istud ⁊ fundamini: rēdite ꝓuaricatores ād cor. Recordamini prioris seculi: quōniam ego sum deus ⁊ non est vltra deus: nec est similī mei ānūcians ab exordio nouissimuz: ⁊ ab initio que necdum facta sunt: dicens: Cōsilium meum stabit: ⁊ omnis voluntas mea fiet. Uocans ab oriente autem ⁊ de terra longinqua virūz voluntatis mee. Et locutus sum ⁊ adducam illud: creāui ēt faciam illud. Audite me duro corde: qui longe estis a iusticia. Prope feci iusticiam meam: ⁊ nō elōgabitur: et salus mea non morabitur. Dabo in syon salutem ēt in israel glōriam meam.

Caplm .XLVII

Descende: sede in puluere virgo filia babylon: sede in terra.

Non est soliū. i. regni thronus. e Filie chaldeoꝝ. i. babylonis que erat metropolis i chaldea. f Quia vltra ꝛc̄. i. regina seu dña que solent esse delicate: sed magis futuri subiecta: iō subdit: g Tolle molam ꝛ mole. qō est officiū ancille. h Denuda turpitudinē tuam. Jn hebreo hēt: denuda ligaturaz tuam. i. ornamentuz capitis: qō descendit vsqz ad humeros: iō subdit: i Discoopi humerū. per ista designatur applicatio ad opus seruile. cum eiz ancille ad talia se applicant: tales cooperturas amouent: ꝛ eadē sententia ipoztat per litterā cōem cum dī: Denuda turpitudinē tuam. quia ornamēti ablatio est quedā turpitudinis denudatio k Reuela crura. trā si flumina ꝛc̄. q̄si diceret in captiuitatez duceris peditando: ꝛ sic oportebit te eleuare vestes: ꝛ discooperire ptes inferiores ad trā scūdum aquas ꝛ flumina. l Ultionez capiā. de malis tuis. m Redēptor nr̄. p̄ locut⁹ est ꝓpha i pſona dñi: nūc loquit in ꝓpa pſona. s. Redēptor noster ō egypto ꝛ babylōe. n Dñs exercituū. i. angelorū o Sanctus isrl̄. i. scificās isrl̄. p De vtace. tanq̄ confusa Et redit hic ꝓpheta ad loquēdū in pſona dñi. q Et intra in tenebras. qz multi de babylonijs i captiuitatē ducti fuerūt ꝛ incarcerati in locis tenebrosis. r Jratus sū. Hic ꝓnter ponit dicte punitionis rō que triplex est. Prima accipit ex crudelitate quā babylonij exercuerūt in pplm regni iude: ꝛ hoc est qō dicit in persōa dñi: r Jratus sum. de ꝓterito. s Sup populū meū ꝓpter eius peccatū. t Cōtaminaui hereditatē meā. i. cō taminari pmisi hierusalē ꝛ templū a babylonijs ingredientibus ꝛ succedentibus vtrūqz. iij. regū vltio. v Non posuisti ꝛc̄] crudeliter vtēs victoria a me tibi data. x Super senem aggrauasti. cui ꝓpter etatē oēs debent compati. y Et dixisti. hic ponit secūda ratio q̄ accipit ex babyloni oz supbia cū dicit: Et dixisti. pre nimia elatōe: z Jn sēpiternū ero dña. alioz regnoz. a Non posuisti hec super coz tuū. s. q̄ in moēto deȝcere te possū a dignitate ꝛ confidentia tua. ꝛ patet littera vsqz ibi: Venient tibi hec duo subito. ꝛ que sint illa subdit: b Sterilitas. i. carentia p̄lis p interfectoēz habitantiū in te. c Et viduitas. i. carētia dñij. d Uniuersa. hic ponit tertia rō que accipit ex

Non est soliū] filiē chaldeoꝝ: quia vltra nō vocaberis mollis ꝛ tenera.] Tolle molā ꝛ mole farinam. Denuda turpitudinem tuam. Discooperi humeruz. Reuela crura: transi flumina. Reuelabit ignominia tua et videbitur opprobrium tuū. Ultionē capiā: ꝛ non resistet mihi bō. Redēptor nr̄ dominus exercituū: nomen illi⁹ sanctus israel. Sedō tace et ītra in tenebras filia chaldeoꝝ: qa ñ vocaberis vltra dña regnoꝝ. Jratus sum sup pplm meū: contaminaui hereditatē meā: ꝛ dedi eos in manu tua. Non posuisti eis misericordias] Sup senē aggrauasti iugū tuū valde: et dixisti: In sempiternū ero dña. Non posuisti hec sup coz tuuz: neqz recordata es nouissimi tui. Et nūc audi hec delicata: ꝛ habitās ꝓfideter: que dicis i corde tuo ego sū: ꝛ nō est ꝑter me āplius. Non sedebo vidua: ꝛ ignorabo sterilitatem. Venient tibi duo hec subito in die vna: sterilitas et viduitas. Uniuersa venerūt sup te, ꝓpter multitudinē maleficioꝝ tuoꝝ] et ꝓpter durinā incātatoruz tuoꝝ] vehementē. Et fiduciaz habuisti in malicia tua:] et dixisti: Nō ē qui videat me.] Sapia tua ꝛ scia] tua hec decepit te. Et dixisti i corde tuo: Ego sū: ꝛ ꝓter me non est altera. Veniet sup te malū ꝛ nescies ortū eius:] ꝛ irruet sup te calamitas quā non potis expiare. Veniet sup te repēte miseria quam nescies. Stā cū incātatoribus tuis ꝛ cuz multitudine maleficioꝝ tuoꝝ i quib⁹ laborasti ab adolescētia tua] si forte qd ꝓsit tibi: aut si possis fieri fortior: defecisti i multitudine ꝓsiliorꝝ tuoꝝ Stent ꝛ saluent te augures celi] q ꝓtēplebant sidera: ꝛ supputabāt mēses: vt ex eis ānūciarent vētura tibi. Ecce facti sūt q̄si stipula: ignis cōbussit eos. Non liberabūt aiam suā de manu flāme: nec sūt prune q⁹ cale fiant: nec foc⁹ vt sedeant ad eum. Sic facta sunt tibi: in maleficioꝝ multiplicatōe. cū dicit. d Uniuersa venerūt ꝛc̄] ꝛ dicunt malefici q̄ vtunt iuocationib⁹ demonū. e Et ꝓpter durinā ꝛc̄] qui deludūt sensus hūanos. f Et fiduciam habuisti ꝛc̄] in ipa pseuerando absqz timoze: cui⁹ ratio subdit: g Et dixisti: nō est ꝛc̄] ille eniz error erat tunc in babylone. s. q⁹ diuina ꝓuidētia ad act⁹ humanos se non extēdat: ꝛ sic tollitur timoze domi h Sapiētia tua ꝛc̄] ꝛ bn̄ dicit tua q: nō erat va scia nec sapia sz decepcio. i Preter me nō est altera. similis in potestate ꝛ dignitate. k Veniet super te malum ꝛc̄]. ꝛ ideo non poteris tibi ꝓuidē. Jn hebreo habetur: Et nescies requirere ipsum. hoc est nō ꝓuidebis: ꝛ sic remedium quercre non poteris. Cetera patent ex dictis l Sta. Hic consequēter excludit dicte pene evasio ꝛ hāc excludēdo ponit tria: ꝓ que regnum babylonis cōfidebat manere in sua potentia. Primuz erat multitudo incantatoꝝ ꝛ maleficoꝝ: ꝓ quoꝝ artes ꝛ opera credebāt se posse scire occulta ꝛ futura: ꝛ sic cauere pericula. hoc autez excluditur: cuz dicitur: l Sta cū incātatoꝝib⁹ tuis. q̄si diceret cū per eos non stabis. m Jn quibus laborasti ꝛc̄] hoc est a principio ex quo babylon fuit fundata. vnde ꝛ nigromantia cepta fuit in chaldea. n Si forte quid ꝓsit tibi. eoꝝ scientia. q. d. nō ꝑderit. o Aut si possis fortior: fieri. te muniendo contra futura pericula tibi ꝓ eos prenūciata: quasi diceret non: quia te premunire nō poterunt: iō subditur: Defecisti ꝛc̄. p Stent ꝛc̄. hic excluditur secūdum de quo confidebant: scilicet sciētia astrologoꝝ ꝛ diuinoruz ad precognitiones futuroꝝ hoc excludit dicens: p Stent ꝛc̄]. i. diuinātes de futuris ꝓ motuz celi: quasi diceret nihil poterūt indicare tibi: iō subdit: q Ecce facti sūt q̄si stipula. i. matia ad incendiū pata. r Ignis ꝓbussit eos. quia perierūt in icēdio babylonice ciuitatis. s Nō sūt prune q⁹ caleſiāt ꝛc̄. i. ille ignis nō erit ad recreatōez sic̄ ille q̄ sit in camino i hyeme: sz ad exīminatōem. t Sic facta sunt

quibuscūqz laboraueras. Negociatores tui ab adolescētia tua: vnūsqsqz i via sua errauerunt. Non ē qui saluet te. ¶ XLVIII.

Audite hec domus iacob q vocamini nomine israel: et de aqs iuda existis: qui iuratis in noie dñi: et dei israel recordami non i vitate neqz in iusticia De ciuitate.n.sancta vocati sūt: et sup deū israel ꝓstabiliti sūt. Dñs exercituuz nomen eius. Priora extūc ānūciaui et ex ore meo exierūt: et audita feci ea: repente opatus sum et venerunt. Sciui.n.quia durus es tu: et neruus ferreꝰ ceruix tua: et frons tua erea. Predixi tibi extūc: antegz venirent indicaui tibi: nē forte dicēs Idola mea fecerūt hec: et sculptilia mea et conflatilia mādauerunt ista. Quē audisti: vide oia. Vos autez nō ānūciastis. Audita tibi feci noua extūc: et ꝓseruata sūt q̄ nescis. Nunc creata sūt et nō extunc: et ante die: et ñ audisti ea: nē forte dicas: ecce ego cognoui ea. Neqz audisti neqz cognouisti: neqz extūc apta est auris tua. Scio.n.qa puaricans puaricaberis: et trāsgressorē ex vtero vocaui te Propter nomē meū lōge faciā furorē meū: et laude mea ifrenabo te nē itereas Ecce excoxi te: sed nō qsi

Cap.XLVIII.

Audite hec ꝓpheta denūciauit babyloniorz destructionē: hic cōsequēter denūciat ppli iude liberatōez: q̄ captiuus a babylonijs tenebat et viuidit in duas ptes: quaz pmo excitat audientiū intellectū. 2° ꝓsequit ꝓpositum: ibi Priora. Circa pmū recolit duo de quib' gloriabāt: et q̄ debebāt eos mouere ad bonū. Primū ē nobilitas ortꝰ: q̄ debet mouere ad bonū: vñ dicit boetius 3° de ꝓsol. Quin nobilitate generis istud est optimū: quia p hoc ē ipositā ipsis nobilibus q̄dā necessitas ne a maiorz suorz pbitate degenerent: et quātū ad hoc dicit: a Audite me dom' iacob. i. q descendistis a tāto patriarcha: et ab eo vocati estis filij israel. b Et de aqs iuda existis. i. de tribu nobiliori filiorz israel: quia erat regia. Scōm ē sanctitatis cultus: quia soli iudei dicebant p alijs cultores dei: et quātū ad hoc dicit: c Qui iuratis i noie dñi. q̄si ad eꝰ reuerētiā: hoies enī p maiorē sui iurāt: hebre. vj. Iz q̄a reuerētia debita nō est i illicito iuramēto: sed magis ire reuerentia: iō ad remouendū eorz falsā gloriā: subdit: o Nō in veritate neqz in iusticia. Et sic eos notat de iuramēto falso: qō caret veritate: et de iuramēto iniq̄: qō caret iusticia. c De ciuitate enī sancta. i. hierlm ad cultū dei electa. f Vocati sūt. i. denoiati ciues: de quo silr gloriabant. g Et sup deū israel nē. Jquia legē eius fuare ꝓmiserūt: et hoc etiam debebat eos mouere ad bonū. h Priora. Dic exequit ꝓpositū. s. de ppli liberatōe. Circa quā pmo ponit liberatis ꝓditio: 2° subdit ipsa liberatio: ibi Cōgregamini. Cōditio aut liberatis est q̄ sit sciens et potens ad hoc: et iō pmo ondit ipsi' dei scia: et 2° ipsius potētia: ibi Audite me. Pria i duas q̄a pmo dei scia ondit: 2° q̄dā obiectio soluit: ibi Propt nomē meū. Circa pmū sciēdū q̄ dei scia ondit duplicit vno mō ex certa reuelatione ꝓtingentiū fururorz. alio mō ex occultatōne eorz. Scōm ponit ibi Audita feci.

Circa pmū dicit in psona dñi: h Priora extunc. i. añq̄ fierēt. i Annūciaui. sic ꝓz Gen. xv. vbi denūciauit abrae pegrinationē seminis sui futurā i egyptū: et ide redituā q̄rta generatōe: et sic denūciauit: ita postea in effectū ꝓduxit: iō subdit: Repente opatꝰ sū nē. et ea huꝰ reuelatōis et ꝓsilii sub dit: k Sciui enim quia durus es tu. s. ad credendū veritatē et pnus ad idolatrie falsitatē: iō: l Priora dixi tibi extūc. s. lōge añ factuz. m Ne forte diceres nē. si euenissent absq̄ mea dnūciatōe. n Que audisti. p me reuelata o Vide oia. sicut p dixi adimpleta: et sic potes scire q̄ ego feci et ñ idola. p Vos aūt nō ānūciastis. sed ego qui hec reuelaui abrae et alijs ꝓphis q Audita feci. Dic ondit ꝓpositū ex aliquorz occultatōe. sic enī deꝰ aliq̄ reuelauit iudeis añq̄ fierēt: ne idolis eorz ascriberēt vt dictū ē: ita aliq̄ nō reuelauit eis: ne ꝓcognitio idol' ascriberet Et hoc est qō dicitur q Audita feci tibi noua extūc. i. añq̄ fierēt: vt dictū est ptē ꝓcedenti: et sic cōtinuat se ad ꝓcedētia. r Et ꝓseruata sūt. i. nota apō me tm s Que nescis nūc creata sūt. i. in effectu posita. t Et nō extūc nē. i. lōge añq̄ essent: nec ēt añ die vel horā i q̄ facta sūt illa cognouisti: cuius rō subdit: v Ne forte dicas: ecce ego cognoui ea. p me vel per idola añq̄ fierent: iō subdit: x Neqz audisti. ab idolis tuis. y Nec cognouisti. p te ipsum. Neqz extūc apta ē auris tua: et subdit cā: z Scio ei nē. i. scio ꝓnitatē tuā ad idolatriā. a Et trāsgressorē de ventre alias ex vtero vocaui te. i. de deserto: i q̄ portabā te: quasi mater puerū in ventre: ibi eni fabricauit ppls isrl vitulū cōflatilē et adorauit hostias imolando: Exo. xxxij. et iō aliq̄ sūt illi pplo celata vel velata vsqz ad horā euentꝰ: ne ex ꝓnitate eius ad idolatriā attribueret idolis istā ꝓcognitionē. b Propt nomē meū. Hic remouet q̄dā obiectio: q: posset aliqs dicere: exquo deus prescivit malitiam et pronitatē huiꝰ ppli. nō debuit eis tot bona fecisse: bꝰ remouet dicēs: q̄ illa nō fecit ppt pplm: sed ppt nomē suū: et hoc est qō dicit: b Propt nomen meū lōge faciā nē. i. feci: et loquit de ꝓterito p modū futuri sicut frequēter fit in ppheti. Quia tunc penitus non te deleui: vt seruarem promissum meum ad abraam isaac et iacob de conseruando semē eorū pp qō dicēte dño moysi Exo. xxxij. Cerno q̄ pplꝰ iste duꝝ ceruicis sit: dimitte me vt irascatur furor meus contra eos et deleaz eos. moyses orauit dñm dicens: Quiescat ira tua et esto placabilis super nequitiam populi tui. Recordare abraam isaac et israel seruorz tuorum: quibus iurasti nē. c Et laude mea infrenabo te. i. in frena subigam occupādo te i cerimonijs. d Ne itereas. offerēdo. s. idolis ista fuit vna de causis multiplicationis cerimonialiū. e Ecce excoxi te. p tribulatōes multiplices i deserto: et postea i ira p missionis p reges assyriorz et babylonie. f Sed nō quasi

argentū.quasi diceret:semp in te remansit ipuꝝ. g ¶ Elegi te in camino pauptatis.i. in egypto vbi in pauptate ⁊ afflictione coquebas latereꝫ in camino. Propter me.i. ꝓpter honorē meū fuandū:⁊ duplicat li ꝓpter me ad maiorē assertionem. h ¶ Faciam.s.liberationem tuam ⁊ saluatōem. i ¶ Ut non blasphemer.a dicentibꝫ q nō tenerem ad patres ꝓmictos fidelitatem.

argentum:elegi te i camino pauptatis. Propter me,propter me faciā:ut ñ blasphemer:et gloriā meā alteri nō dabo. Audi me iacob:⁊ israel quē ego voco. Egō ipse:ego ꝑmus ⁊ ego nouissim⁹. Manus quoqꝫ mea fundauit terraꝫ:⁊ dextera mea mēsa ē celos. Egō vocabo eos:et stabunt simul

Congregamini oēs vos et audite. Quis ō eis ānūciauit hec? Dominus dilexit eum: faciet volūtatē suā in babylone:⁊ brachiū suuꝫ in chaldeis:Egō ego locutus sum et vocaui eum. ad duxi eum: et directa est via eius. Accedite ad me:⁊ audite hoc. Non a principio i abscondito locutus sum.

k ¶ Et gloriā meaꝫ. idest cultū mihi debitum. l ¶ Alteri nō dabo.i. dari licite nō cōcedam. m ¶ Audite.hic ꝓnter oñdit potentia dei liberātī ⁊ hoc ex creatōe rez de nihilo:ad quā reqritur potentia ifinita quia inter nihil ⁊ aliquid non est ꝓportio aliqua:⁊ hoc est qō sequit: n ¶ Egoipse.⁊ nō alius supplecst creator. o ¶ Ego ꝑmus ⁊ ego nouissimus.a quo dependet oñe esse creatū. p ¶ Man⁹ quoqꝫ mea ⁊c.hoc dicit:quia terra est pars infima mūdi.sicut fundamentum in domo. q ¶ Et dextera mea mēsa est celos In hebreo habet:Palmiçauit celos.i.palmo mensurauit:p qō intelligit facilitas mēsurationis sic in eo qō mēsurat palmo hois. r ¶ Ego vocabo eos.i.corpora celestia iponēdo eis ꝓpa noia:psalmo.cxlvj. Qui numerat multitudinem stellarū:⁊ oibus eis noia vocat. s ¶ Et stabūt simul.i.parati sūt ad obsequiū meū:⁊ sic ostendit dei potestas non solū ex rerū creatōe:sed etiā ex earū gubernatōe. t ¶ Cōgregamini. Postq̄ Esaias denunciauit dei liberantis conditionem:hic ꝓsequēter denūciat ipsam liberatōem:⁊ 2° liberationis modū ⁊ ordinē:ibi Egredimini. Circa ꝑmū sciendū q liberatio ppli ō babylone facta p cyrū figura fuit liberationis a ptāte demonis facte p christuꝫ: ⁊ iō ꝑmo ponit liberatio ꝑma:⁊ 2ª scōa:ibi Accedite ad me:modus est enim ist⁹ ꝓphete :vt frequēter dictū est supra denūciando statū illius ppli:simꝫ denūciare mysteriū christi. Circa ꝑmum dicit: t ¶ Cōgregamini oēs vos.i.vos iudei. v ¶ Et audite.vocē oñi loquētis p os ꝓphete. x ¶ Quis de eis.i.ō chaldeis de quibus supra fecerat mentionē.annūciauit hec .s.mala eis futura p cyrū.q.d.nullus etiā de idolis hec ānūciare potuit. y ¶ Dñs dilexit eū.s.cyrū. Circa qō sciendu⁹ q diligere est velle alicui bonū:deus aūt ꝑmouit cyrū ad dignitatē regni de statu infimo ⁊ vili:vt dictū fuit supra.xlv. ⁊ sic dilexit eū quātū ad bonū regni ⁊ monarchie.nō tamē quātū ad bonū grē ⁊ glorie: quia lz deū celi ꝓfessus fuerit: vt habet ꝑmo Esdre.j.tñ cū hoc idola coluit:vt dictuꝫ fuit supra.xlv. z ¶ Faciet volūtatē suā.s.dei.in babylone chaldeos ꝓpt peccata sua puniēdo fm ordinē diuine iusticie:⁊ iudeos inde liberando. a ¶ Ego locutus sū.in ꝓsona dei hoc dicit:q mētiri nō pōt. b ¶ Et vocaui cū.ad dignitatē regni. c ¶ Adduxi eū.cōtra babylonē. d ¶ Et directa ē via ei⁹.p victoriā sequētē. e ¶ Accedite. hic ꝓnter denunciat liberatio a ptāte demonis figurata p liberatōez a captiuitate babylonis:hec aūt liberatio facta ē p missionem filij dei in mūdū:iō ꝑmo describit hec missio:2° facta p eū liberatio:ibi Dec dicit. Circa ꝑmū est aliquātulū īmorandum q: ibi exprimit sancte trinitatis mysteriū. Sciēdū igit:q illō qō hic dicit: f ¶ Nō a principio in abscondito locutus sum.quia in manifesto eaz dedi. Circa qō sciendū q licet lex illa fuerit data a tota trinitate cuius opera sunt indiuisa: tamen illa datio q totus ppl⁹ audiebat vocē oñi loquētis quantū ad decem ꝑcepta decalogi:vt habet Exo.xx.⁊ sic qō dicit h: Non a principio in abscōdito locutus sū.nō est verbum Esaie q legem nō dedit:sed ipsius dei:⁊ in hoc ꝓueniūt catholici ⁊ hebrei.qō aūt subdit: Ex tpe antēq̄ fierent ibi eram.i.antēq̄ lex daret: Et i hebreo habetur.In principio sui esse ego ibi.i.a principio dationis leg qō exponūt aliq̄ hebrei de ꝓsona Esaie:dicentes q oēs prophete fuerūt in mōte sinai ⁊ ibi acceperūt a deo ꝓphetias suas: sic moyses legem :futuris tamē tpibus fm ordiationem dei ab eis ꝓnūciandas:⁊ ꝑz hoc sequit Esaias: Et nūc misit me dñs deus ⁊ ispe⁹ eius .s.ad denūciandū ꝓphetiam quā tunc acceperaz.s.ipo tpe dationis legis.sed istud dictuꝫ est falsum:quia post dationem legis Esaias fuit natus.s.p oc.annos ⁊ āpli⁹ multi etiā ꝓphete adhuc posteriꝰ.s.hieremias:ezechiel daniel:aggeus ⁊ zacharias:⁊ plures alij. Si āt dicatur q anime ꝓphetarū extunc vel ante fuerūt create: ⁊ sic fuerunt ibi ꝓphete scōm aias.hoc non solum est cōtra doctores catholicos ⁊ philosophos:qui dicūt animam hois non ꝑcedere corpus duratione :sed etiā contra aliquos doctores hebreos: vnde super illud zacharie.xij. Ego formans spiritū hois in medio eius.vbi trāslatō nr̄a habet:Fingens spiritū eius in eo. dicit quedā glosa hebraica:q creator creat animā cum pfectōne figure corporis hūani:⁊ ita dicunt philosophi:quia anima ē actus ꝑmus corporis physici organici ⁊c. 2° de anima. h° et apparet Gen.ꝑmo vbi dicitur:q formato corpore ade deus inspirauit in faciē eius spiraculum vite: Ergo qō dicitur hic: Ex tpe antēq̄ fierent ibi eraz:vel A principio sui esse ego ibi .non potest intelligi de Esaia.hoc etiam patet in quoddā libro apud hebreos auctentico vbi ista littera inducitur dicta in ꝓsona dei sicut ⁊ precedens imediate.s. Non a principio in abscondito locutus sum .⁊ eodem modo qō subditur in eodem ꝓtextu ⁊ sub eodem versu : Et nunc misit me dñs ⁊c.in ꝓsona dei dicitur. si enim ad personam Esaie referretur:esset ibi ꝓncipium noui versus:vt esset distinctio inter personas loquentes:nunc aūt in hebreo vnicus est versus qui incipit: Accedite ad me ⁊c.⁊ terminat ibi: Et nunc dñs deus misit me ⁊ spiritus eius.incluſiue. Ex dictis patet mysterium sancte trinitatis : quia hic exprimitur deus missus a deo ⁊ spiritu eius.intermissum ⁊ mittentem est ꝓsonalis distinctio:⁊ sic apparet distinctio ꝓsonalis ipsius filij missi a patre ⁊ spiritu sancto:a quibus missus est in carnez pro mūdi salute. Resumatur ergo littera a principio:cum dicitur: e ¶ Accedite ad me ⁊ audite hoc. verbum est filij dei:vt patet ex predictis:q excitat attentionem audientium ad signandum q vult dicere aliquid magnū.s.sancte trinitatis ⁊ incarnatōis filij mysterium. f ¶ Non a principio.s.dationis legis g ¶ In abscondito locutus sum.quia in manifesto eaz dedi. Circa qō sciendū q licet lex illa fuerit data a tota trinitate cuius opera sunt indiuisa : tamen illa datio

appropriatur filio. Sicut ei illa q̄ ptinēt ad potētiā appropriātur pīi: ꝛ que ad bonitatē ſpūſcto: ita que pertinēt ad ſapiētiā filio: cuiuſmodi ē datio legis ꝛ pphetice cognitiōis ꝛ ſimiliū. b Ex tpe añq̄ fierēt ibi eraz. cū patre ꝛ ſpūſancto ſm diuinitatē. i Et nunc. id ē tpe gre. l Miſit me. ad hūanitatis aſſūptionez k Dñs. i. ē deus pī. m At ſpiritus eius. qui ē tertia in trinitate pſona. n Hec dicit. hic cōſequēter deſcribitur liberatio facta p filiū incarnatū: ꝛ hoc p ſuā ſanctā doctrinā ꝛ opera: cū dicit: n Hec dicit dñs de⁹ redēptor tuus. ideſt dei filius incarnat⁹: q̄ redēptor ē mūdi: ꝛ vnus deus ꝛ dñs cū patre ꝛ ſpūſācto. o Sanctus iſrl. ideſt ſcificās iſrl. p Ego dñs de⁹ tu⁹. rone deitatis. q Docēs te vtilia. i. deſt euāgelica ꝛ pſilia: q̄ ly nō ſint neceſſaria ad ſalutē: diſponūt tū ad pfectionē. chriſtus ei quātū ad moralia pcepta nō addidit niſi cōſilia. r Gubernans te i via qua ābulas. ideſt in pātī vita que ē via ad patriam. ꝛ q̄ ly doctrinā chriſti plures acceperint: tū multo plures recuſauerūt: vt pz in euāgelijs ꝛ actib⁹ aplox: iō ſubditur: s Utinam attendiſſes ꝛc. Iquātū ei ad credēda chriſt⁹ plura docuit tāq̄ de neceſſitate ſalutis: vt de articulo ſacte trinitatis ꝛ incarnatiōis: ō baptiſmo ꝛ cōſilibus. t Facta fuiſſet ꝛc. Ivideſ quātū ad pacē tēporalē: q: romani nō veniſſēt ad deſtruēdū locū ꝛ gētē que deſtructio fuit i vindictā mortis chriſti. ꝛ quātum ad pacē iternā ꝓſcientie: ꝛ pacē ſupne glie finalr ꝓſequēdā: ſicut angeli clamauerūt i natiuitate chriſti credēti bus affuturā luce. q̄. Glia i altiſſimis deo: ꝛ i terra pax hoibus bone volūtatis ꝛc. v Et iuſticia tua ſic gurgites maris. ideſt valde abūdās: q: iuſticia q̄ ē p fidem chriſti: illa ē iuſticia abūdās. x Et fuiſſ quaſi harena ſemē tuuz. i. filij tui ꝛ filie fuiſſēt mlto plures q̄ ſi: q: i deſtructiōe hieruſalē ꝓpter chriſti mortē multi iudei fuerūt iterfecti: videlz decies centūmilia a pricipio obſidionis ad finē ꝛ i captiuitatē ducti nonagitaſeptē milia vt dicit egiſyppus illox tēpox vicinus lo⁹. v. y Et ſtirps vteri tui. i. filij ꝛ filie z Ut lapilli eius. i. marī. Repetitio ē eiuſdē ſnie. Uocātur ēt b ſemē ꝛ filij ꝛ filie oēs qui credidiſſēt ad doctrinā iudeox: ſi fidē chriſti recepiſſent. a Et nō iterīſſet ꝛc. i. nō fuiſſet deſtructio iam dicta. b Egredimini. Poſtq̄ Eſaias denūciauit duplicē liberationē. ſ. p cyrū ꝛ per chriſtū: hic cōſequēter deſcribit vtriuſq̄ ordinē ſiue modū: ꝛ prio prie ſcōo ſcōe capi. ſequēti. Circa primū dicit: b Egredimini ō babylone. quaſi diceret ppe ē deſtructio ei⁹ per cyrum ꝛ exercitū ipius. c Fugite a chaldeis. q: nō ſolū ciuitas metropol⁹ fuit capta a cyro: ſz ēt tota regio d In voce exultatiōis ānūciate. ſ. hanc deſtructionez applaudēdo diuine iuſticie: ꝛ ēt liberatiōi iudeox q̄ p⁹ deſtructiōez facta ē p cyrū. e Dicite redēit dñs ſuū ſuum iacob. ſ. i liberatōe ō captiuitate babylonica. reducite ēt ad memoriā tāq̄ grati liberationē ō ſeruitute egypti. f Non ſitierūt in deſerto. cum exirent ō egypto: per hoc non excluditur ſitis generaliter: q: filij iſrael exeūdo ō egypto paſſi ſunt pluries ſitim i ōſerto: vt patet exo. xv. ꝛ xvij. ꝛ nume. xx. ſz excluditur ſitis ducēs ad periculuz mortis: ꝛ q: dñs ſubuenit eis: iō ſubditur: g Aquā de petra ,pduxit eis. vt pz exo. xvij. ꝛ nu. xx. h Nō eſt pax ꝛc. Iq: quātūcūq̄ dñs preſtaret eis hec beneficia ꝛ plura alia fuerunt tñ multi mali i pplo iſrl ꝛ dñm murmurātes qui mortui fuerūt vagabūdi in deſerto: vt habetur nu. xiij. ñ ei pōt iſtud ō ,pductiōe aq̄ ō petra exponi cōueniēter ō reditu captiuitatis babylonice: q: nō legit tūc dñs talia feciſſe. ꝛ nō ē veriſimile q̄ eſdras ꝛ alij qui illū reditū deſcripſerūt hoc tacuiſſent ꝛ ideo melꝰ exponit mō dicto ō reditu ō egypto.

Ex tpe añq̄ fierēt ibi eraz: et nūc dñs deus miſit me et ſpūs eius. Hec dicit dñs deus redēptor tuus ſanctus iſrl Ego dñs deus tuus: docens te vtilia: gubernās te in via qua ābulas. Utinā attendiſſes mādata mea! fācta fuiſſet ſic fluuius pax tua! ꝛ iuſticia tua ſic gurgites maris: ꝛ fuiſſet q̄ſi harena ſemē tuuz et ſtirps vteri tui ut lapilli eius. Non iteriſſet ꝛ nō fuiſſet attritū nomen eius a facie mea. Egredimini ō babylone: fugite a chaldeis. In vōce exultatiōis ānūciate: audītū facite hoc: ꝛ efferte illud vſq̄ ad extrēa terre. Dicite: Redemit dñs ſuū ſuum Jacob. Non ſitierūt i deſerto cuz educeret eos. Aquā de petra ,pduxit eis ꝛ ſcidit petrā ꝛ fluxerūt aq̄ Non eſt pax ipiis dicit dominus!.

In capitulo xlviij. vbi dicit i poſtilla: Propi nomē meum longe faciam. Additio prima.

Quod i pphetic⁹ ſcripturis frequēter fit ſmo ō futuro p modū pītī: ratio ē ,pter certitudinē pphetie ,pūt coiter dicit. ſz q̄ ō pterito p modū futuri fit ſermo hec rō nō ſufficit ſed aſſignāda eſt alia.

In eodē capitulo vbi dī in poſtilla: Et laude mea īfrenabo te. Additio ſecunda.

Per diuinā laudē hō aſcēdit i deū p affectū: ītātū q̄ per hoc retrahit ab his q̄ ſūt ꝫ deū: ꝛ hoc ē q̄ dicit pphēta: Laude mea infrenabo te ne intereas ſz ſctm Tho. i ſecūda ſcōe. q. xcj. que vī magiſ ,ppria expoſitio q̄ illa que in poſtilla dicitur ō laude.

In eodē caplo vbi dī in poſtilla: Et dextera mea menſa eſt celos. Additio tertia.

Per hoc q̄ dī: Dextera mea palmiſauit celos: ſz hebraicā litterā ñ ſolū itellr facilitas mēſuratiōis: ſed ēt mēſuratōis debita cōgruētia ſeu coadaptatio ad rē q̄ edificari itēdit: ſicut ille q̄ palma aliq̄d mēſurat: ſic vt nō excedat nec deficiat ab itēto ſz illud ſapiētie ca⁹ xj. Dia feci dñs numero pōdē ꝛ menſura. Replica.

In ca⁹ xlviij. poſtil. expōit illū paſſū: Propi nomen meū furor ē meū lōge faciā. i. feci ponēdo futurū ,pterito. Burgēſis dicit vſitatū i ,pphetis ponē pītū ,p futuro ,pter certitudinē pphetie. ſz ponere futurū ,p pterito hz aliā rōnē: quā tū nō aſſignat. pōt aūt pter alias rōnes dici q̄ pphete vtūtur ꝛ ſacra ſcriptura ō dō loquētes vbo oīuz tēporū idifferēter: q: eternitas ſoli deo ꝓueniēs coexiſtit oībus differētijs tēporū: ſicut dictū eſt ſupra exo. xxx. capitulo. In eodez capitulo: vbi dicitur: Et laude mea infrenabo te ne intereas. hoc frenū dicit poſtil. ceremoniales obligationes quibus populus tenebat: ne ad idola deflueret: Burg. aūt hoc factū parui pendens dicit illam laudem fore aſcenſum mentis in deū: per affectū tam feruidū vt per hunc tāq̄ per frenū retrahatur ab his que ſunt contra deuz. Sed manifeſtum eſt ex littera: q̄ illi iudei ō quibus hic dicitur huiuſmodi affectum nō habuerunt ad deū: q: coluerunt deū timore ſeruili: dū ei tributarent ad dñm clamauerunt: vt dī ō hoc pplo in mltis locis ſacre ſcripture. tpe aūt pſpitatis defluxerūt ad idola: iō dī ō eodē: Pplus hic labijs me

honorat ꝛc. Unde alia ē laus dei q̄ pcedit a libera volūtate ḡ q̄ a seruili obligatiōe. pria nō hz rōnē freni sz libertat̄: qz fit amore iusticie. Scōa hz rōnē freni: qz fit timore pene. p̄ma nō retrahit a malo sed tēdit i bonū: qō fit lībē sine frēo Scōa aūt retrahit a malo: sed ñ afficit ad bonū. Et q̄ ō p̄ma hꝰ nō dicatur sed ō scōa probat sanctus Tho. exponēs hūc locū ꝛ dicēs: Infrenā. i. obligā te ad ceremōiales laudes meas: ne sacrificia idolis offerēs intercas. ꝛ adducē ad id pcordātiā psal. In chamo ꝛ frēo maxillas coꝝ pstrige. puto hic ꝛ alibi oculos Burg. odio ꝛ liuore cecatos: vt videre nō potuit: q̄ vilipēdēdo po. s. Tho. vilipendit cuiꝰtñ dicta dixit i p̄logo sui operis igne charitatis examiata: ꝛ naturaľ rōnis oī ctamine multiplr purgata: ꝛ tñ h Burgē. p sui erroris pfirmatiōe allat sanctū Tho. secūda scōe. q. xcj. vt eū sic relinquat in contradictione.

HAudite ē ísule xlix. ꝛ attendite ppli ō lōge. Dōmin⁹ ab vtero vocauit me: ō vētre mr̄is mee recordatus ē nois mei: ēt posuit os meū quasi gladiuz acutū: sī ūmbra manꝰ sue, protexit me: ēt posuit me sicē sagittā electaz. In pharetra sua ābscōdit me: ēt dixit mihi: Seruꝰ meꝰ es tu ísrl: qā i te glorificabor. Ē ego dixi In uacuū laborauī: sinē cā ꝛ vane fortitudinē meā cōsūpsi: ergō iudiciū meū cū dño: ꝛ opꝰ meū cū ō meo Hec dicit dñs fōrmās me ex vtero seruū sibi: ūt reduc̄ iacob ad eū: et israēl ñ pgregabitur. Et glōificat⁹

Capitulum. XLIX

HUdite ísule. hic psequēt describit modꝰ. s. scōe liberationis facte p christū. Sciēdū tū q̄ alīq̄ doctores catholici totū istud capitulū exponūt ō liberatione facta per cyrū. sed istud ñ vī vex: qz pplꝰ ō babylone rediens nō fuit i tāta psperitate quāta describit h: imo fuit i mlta angustia ꝛ paupertate sicut dictū ē supra. xxxv. ꝛ i pluribus alīs locis. Preterea sic exponētes magis iudaīçant quātū ad hoc q̄ doctores hebreoꝝ antiq̄ q̄ aliqua dicta in hꝰ capitulo referūt ad tps christi. s. illud: Dedi te i lucē gētiū vt sis salus mea vsq; ad extremū terre. ꝛ p cōsequens alia q̄ annectūtur huic snie psequēt vel añcedēter. q̄ aūt ita sit: patet i glosa magna sup genē. xlj. caꝰ. vbi mouet talis qō ō messia: Poterit ne dici q̄ rdemptor cū venēt: sit leuās facies. i. acceptor psonaꝝ fz modū loquēdi hebraicū. ꝛ rñdetur ibi Absit. sed oēs pfitentes ei corde ꝛ ore ꝛ opib⁹ saluabit. sicut scriptū est hieremie. xxiij. In dieb⁹ illis saluabit iuda ꝛ ísrl ꝛc. ac si dicat Cōfitentes ei. ꝛ sic dī Esa. xlix. Dedi te i lucē gentiū: vt sis salꝰ mea vsq; ad extremū tre. hec glosa fz oēs doctores catholicos itellr ad lr̄am ō christo: vt plenē vide bit q̄ erinꝰ ibi dño pcedēte: ꝛ p psequꝫs alia q̄ ad idē inducūt ō ca. isto. Dedi te i lucē gētiū ꝛc. fz auctorē vl̄ auctores illꝰ itellr ad lr̄az ō christo. Itē actuū. xiij. hec añctas: Dedi te in lucē ꝛc. a paulo ꝛ barnaba iducīt tāḡ dca ad litterā ō pucssiōe gētiliū ad fidē christi. Itē ra. sa. dic q̄ illō qō habet versus finē hꝰ capituli: Nūqd tollet a forti pda ꝛc. itellr de esau p quē itelligit romanū imperiū: qz cū alīs iudeis expectat p messiā ventuꝝ liberari ō fuiture i q̄ si: ꝛ sic fm eū referendū est ad tps christi qō vex est: sed expectāt futuꝝ qō p Jesū nazarenū ipletū ē: ppt qō dicit matthei. xvij. Ergo liberi sūt filij. ꝛ loqtur ō tributo romano ipatori reddēdo. Igit̄ exponendo capitulū fm hūc sensū i duas ptes diuidit qz prio ponit modꝰ saluatiōis. scōo tollit merꝰ desperatiōis ibi Et dixit syon. Pria i duas: qz prio ponit saluatorꝭ pditio. scōo subdit salutis operatio: ibi Et ego dixi.

Circa p̄mū dī: a Audite ísule. hic excitat attētio: vt p hꝰ designet nūciāde rei magnitudo. b Dñs ab vtero vocauit me. hoc dī i psona christi hoīs ō q̄ adhuc exīte i vtero matris dixit dñs p angelū suū ad ioseph: Uocabis nomē eiꝰ Ie sū. Ipse ei saluū faciet pplm suū a pctis coꝝ. matthei primo c Et posuit os meū qua. ꝛc. In q̄ nōt efficacia vbi christi ad pscindendū vicia. d In vmbra manꝰ sue. i. ptās tis sue. e Protexit me. ñ ei fuit captꝰ a iudeis: nisi qñ voluit ꝛ se obtulit: Joh. xviij. Dixi vobis qz ego sum: si ḡme q̄ritis: sinite hos abire. f Et posuit me sicut sagittā electā. In hebreo habet: Clarā. i. límatā: p hꝰ itellr puritas ꝛ claritas doctrine christi. g In pharetra sua. i. i sua pudētia. h Abscōdit me. vsq; ad tēpus reuelationis mee. i Et dixit mihi seruꝰ meus es tu. ratione hūanitatis i qua accepit formā serui: phil. ij. Semetipm exinaniuit formam serui accipiens ꝛc. k Israel. sic nominat christus: qz ō pplo ísrl natꝰ: ꝛ rōne interpretationū quarum vna est: Uidens deū: quia anima christi vidit diuinam essentiā ab instanti sue creationis. Alia interpretatio est: Directus cū deo: quod optime puenit christo homini: quia eius humanitas est instrumentū diuinitatis coniunctū ei: ꝛ sic in omnibus mouetur fm dei tatis instinctum. l Quia in te glorificabor. per miracula diuine potestatis ꝛ excellentie demonstratiua. m Et ego dixi. Dic cōsequēter ponitur salutis operatio: et primo respectu iudeoꝝ: secundo respectu gentiliū: ibi Et glorificatus sum. Circa primuz sciendū q̄ laborēs christi ieiunādo: vigilando: docendo: predicando: ꝛ omnia alia erant ad nostram salutem ordinata: fm q̄ dicitur psalmo. lxxiij. Operatus est salutē in medio terre. ꝛ quāuis principaliter missus fuerit ad predicandū iudeis in persona propria: propter quod dicit matthei. xv. Non sum missus nisi ad oues que perierāt domus ísrael. tamē pauci iudei cōparatiue ad alios crediderunt: ꝛ quantū ad illos dicit: n In vacuum laborauī. propter incredulitatez iudeoꝝ: ꝛ ad idem facit quod sequitur: n Sine causa ꝛ vane fortitudinem meaz consumpsi. licet enī mortuus fuerit in etate virili tamē ex laboribus videbatur iam antiquus ꝛ in parte ꝓsumptus: propter qō dixerunt ei iudei Jo viij. Quinquaginta annos nondum habes ꝛc. o Ergo iudicium meum cū domino ꝛc. quia ipe videt q̄ nihil omisi de contingentibus ad salutem iudeoꝝ. p Formans me ex vtero seruuz sibi. quia ab instanti incarnationis fuit diuinitus corpus christi formatuz ꝛ animatum: ꝛ sic extunc perfectus fuit christus omnibus scientijs ꝛ carismatibus. q Ut reducam Jacob ad eum. i. populū ísrael descendentē a iacob ad quem vocendū fuit missus: vt dictū est. r Et ísrael nō cōgregabitur. in ouili dñi p susceptionē fidei: qz p maiorī parte i ifidelitate sua permānsit: sic ei iacob ꝛ ísrl sunt duo noīa vnꝰ persone: genē. xxxij. ita sunt hic nomia vnius populi ab illo descendentis. poest etiā hec littera exponi vt quod dicitur hic: q Ut reducam iacob ad eum. intelligatur de illis qui crediderunt ex populo iudeoꝝ: sicut fuerunt apostoli alīq̄ discipuli multi: vt habet i actibus apostoloꝝ: ꝛ quod subditur: r Israel autē non cōgregabitur. intelligitur de illis qui remanserunt increduli. s Et glorificatus sum. Dic consequēter describitur operatio salutis quātū ad gentiles cū fidez

christi receperũt: ⁊ diuiditur i duas ptes: qꝝ prio describitur huius salutis opatio. ⁊ scdo subdit grax actõ: ibi Laudate celi. ¶ Circa primũ dr i psona christi. s ¶ Et glorificatus sũ. iter gentes credẽtes nomẽ meũ: qđ factũ est virtute dei pris: iõ sdit. t ¶ Et dixit parũ ẽ vt sis mihi seruus. i humanitate assũpta ad suscitãdas tribus iacob ȯ morte infidelitatis ad vitã fidei: sm q̃ dr abacuc. ij. cap° Just° aũt ex fide viuit. v ¶ Et feces israel .i. vicia x ¶ Cõuertẽdas. i virtutes. y ¶ Dedi te i lucẽ gẽtiũ. p susceptionẽ luis fidei. z ¶ Ut sis salus mea. idest a me missa ⁊ data. a ¶ Usqꝫ ad extremũ terre. ⁊ hmõ dixit christus apostolis actuũ. prio: Eritis mihi testes i hierusalez ⁊ in oi iudea ⁊ samaria ⁊ vsqꝫ ad vltimum terre. a ¶ Hec dic dns. s dr̃pi. b ¶ Redẽptõ israel. qꝝ dixit filiũ p ei° rdẽptõe. c ¶ Sanctus eius i. sanctificator ipius. d ¶ Ad contemptibilẽ animã. i. christũ denominãdo apte totũ: q̃ i hũanitate assũpta ptemptibilis apparuit ifra. liij. Quasi absc̃ditus vult° eius ⁊ despectus ⁊c. e ¶ Et abominatã gentẽ. i. pmitiuã eccliaz quã supza modũ abominati sũt principes iudeoꝝ: vt pz i actibus apl̃oꝝ i plurib° locis. silr postea multi romani iperatores: vt nero: domicianus: Dioclecianus: Maximianus: ⁊ multi alij cã totaliter extermiare querẽtes. f ¶ Ad seruũ dominoꝝ i. pplm catholicũ: quia tunc christiani frequẽter cõdemnabantur ad metalla fodienda: ⁊ alia opa seruilia facienda. g ¶ Reges videbũt. miracula in virtute nomis christi fienda per apostolos ⁊ eoꝝ successores. h ¶ Et consurgent principes. ad statum fidei christiane: qõ maxime patuit tempore constantini. i ¶ Et adorabũt p pter dominũ. s. patrem. k ¶ Quia fidelis est. mittẽdo redemptorem mundo: sicut patribus pmiserat. l ¶ Et sanctũ israel. i. sanctificatorem eius. m ¶ Qui elegit te. s. christum hominem ad opus redemptionis humane. n ¶ Hec dicit dominus. idest deus pater. o ¶ In tempore placito. idest gratie. p ¶ Exaudiui te. Omis enĩ oratio christi ad patrem fuit exaudita: que processit secundũ deliberatiuam voluntatẽ. q ¶ Et in die salutis. idest in die passionis: qua operatus est salutem i medio terre. r ¶ Auxiliatus sum tui. dando constantiam patiendi. s ¶ Et seruaui te. recipiendo animam tuam in morte ⁊ preseruando corpus a corruptione. t ¶ Et dedi te in fedus populi. vt per te deo federaret. v ¶ Ut suscitares terram. idest habitantes in terra a morte culpe ad vitam gratie. x ¶ Et possideres hereditates dissipatas. idest nationes gentiuz diuersis erroribus laceratas. y ¶ Ut diceres his qui vincti sunt. consuetudine peccandi. z ¶ Exite. per veritatem penitentie. ⁊ his qui in tenebris sunt ignorantie. a ¶ Reuelamini. in veritatis cognitione. b ¶ Sup vias pascentur. idest i obseruatione mandatoꝝ ⁊ consiliorum. c ¶ Et in omnib° planis. idest in sanctoruz exemplis que sũt ita plana q̃ possũt ab oĩbus videri. d ¶ Pascua eoꝝ. quia magis edificant exempla q̃ verba. e ¶ Non esurient neqꝫ sitient ⁊c. Ex hoc enĩ patet q̃ ñ intelligitur de reditu captiuitatis babylonice: quia nunq̃ sic ẽ i pletum: sed de redemptione facta per christuz: que quidem habet effectum in consecutiõe vite beate: vbi nullum sentitur malum ⁊ habetur oẽ bonum: ideo subditur: f ¶ Et ad fõtes aquarum potabit eos. per qõ designat quies appetit° i bono adepto g ¶ Et ponã oẽs mõtes ⁊c. p h° itelligitur remotio ipedimento rũ publicationis euã

sũ i ocul' dñi: ⁊ de° me° fact° ẽ fortitudo mea: et dixit: parũ ẽ vt sis mihi seru° ad suscitandas trib° iacob: et feces isrl' p̃uertẽdas. Dedi te in lucẽ gẽtiũ: ut sis sal° mea usqꝫ ad extremuz tre. Hec dicit dns rẽdẽptor isrl' sanctus ei°: ad ꝓtẽptibilẽ aiam ad abohmiatã gẽtẽ: ad seruũ dnoꝝ. Reges videbũt et ꝓsurgẽt pricipes: et adorabũt ppt dñz: qã fidelis ẽ et scñ isrl' qui elegit te. Hec dicit dns: In tpe placito ẽxaudiui te: et i die salutis auxiliat° sũ tui. Et seruaui te et dedi te i fed° ppli ut suscitares terrã et possideres hereditates dissipatas: ut diceres his q victi sĩt: exite ⁊ his q i tenebris: reuelamini. Sup vias pascẽt: et i oib° planis pascua eorum.

Non esuriẽt neqꝫ sitiẽt: ⁊ ñ pcutiet eos est° ⁊ sol: qꝝ miserator eorum reget eos: et ad fontes aquarũ potabit eos. Et ponã oes montes meos i viã: ⁊ semite mee exaltabunt. Ecce isti ȯ longe veniẽt: et ecce illi ab aqlõe ⁊ mari: ⁊ isti ȯ tra australi. Laudate celi et exulta tra: iubilate montes laudẽ: qã ꝓsolatus ẽ dns pplz suum: ⁊ pauperũ suorũ miserebit et dixit syon: dereliqt me dns: ⁊ dns oblit° ẽ mei. Nũ qđ obliuisci põt mulier infãtẽ suũ: vt nõ misereat filio vteri sui: Et si illa oblita fuerit: ego tñ ñ obliuiscar tui. Ecce i manib° meis descripsi te: muri tui cõtra oculis meis sep. Uenerũt structores tui: destruentes te ⁊ dissipantes ã te exibunt.

gelij per discursum apostolorum aliorumqꝫ discipulorum vt fuit dictum supza. xl. capitulo: ideo subditur: h ¶ Ecce isti de longe venient. scilicet ad fidem per predicationem i ¶ Et ecce illi qui ab aquilone ⁊c. idest de omni parte terre habitabilis aride ⁊ insularum maris. k ¶ Laudate celi. Dic consequenter ponitur huius beneficij gratiaꝝ actiocuz dicitur Laudate celi. i. angeli qui sunt ciues celi: ⁊ christo nato gratias agentes cantauerunt glia in altissimis deo ⁊c. luce. ij. l ¶ Et exulta terra. idest habitãtes in terra quãtum ad minores ⁊ mediocres. m ¶ Jubilate montes laudem. quantum ad maiores. n ¶ Quia consolatus est dominus populum suum. per modum predictuz. o ¶ Et dixit syon. Dic consequẽter tollitur metus desperationis: ⁊ p mo respectu redemptionis fiende per cyrum. secundo respectu redemptionis fiende per christum: quia iste due simul tanguntur a pphẽta: vt dictũ est supza. scda ibi: Leua in circuitu. Circa primũ dicitur: o ¶ Et dixit syon. i. illi qui fuerant habitatores syon. p ¶ Dereliquit me dominus. hoc dicebant iudei in babylonem ducti post destructionẽ ciuitat' ⁊ t'pli qõ rmouet cũ subditur: q ¶ Nũquid obliuisci potest ⁊c. ⁊ patet littera. r ¶ Ecce in manib° meis descripsi te. in memoria: sicut illud quod tenetur manu. s ¶ Muri tui. scilicet ciuitatis ⁊ templi. t ¶ Coram oculis meis semper. quia prenideo eoꝝ reparationẽ. v ¶ Uenerunt structores tui. idest cito venient. s. zorobabel ⁊ iesus filius iosedech ad redificandum templum: ⁊ neemias ad redificationem ciuitatis. x ¶ Destruentes te. idest conantes te destruere. y ¶ A te exibunt. quod patet ipletum de

samaritanis quos noluerāt reuersi ō captiuitate associare sibi ad tēpli reedificationē: vt habet prio esdre. iiij. & sili' de edificatiōe ciuitatis dixerūt eis neemie. ij. Nobis nō ē pars & iusticia & memoria i hierusalē. a Leua. Hic remouet metus desperatiōis respectu redēptionis fiēde p christū. In ꝑmitiua ei eccl'ia erāt credētes pauci & ō humili plebe: & persecutiōibus principū oppressi: vt pz in actib' aplōrū ꝓpter qō estimari posset ō facili qō totū cito deberet ānihilari: & ideo denunciat ecclesie primitiue multiplicationē magnā fideliū: & prio denūciatur hec mltiplicatio: scōo mouetur quedam obiectio: ibi Nunquid tollet. Circa primū dī: a Leua in circuitu oculos tuos. i. ad oēs partes orbis. b Et vide. multitudinē ppli ad te per fidē venientis. c Omnes isti congregati sūt. in fide formata charitate. d Di b' his velut ornamēto vestieris. multitudo enī fideliū est ecclesie ornamentum. e Quia deserta tua & solitudines tue ⁊c. sic vocat terrā iudee: qz p' passionez christi a romanis fuit destructa. f Nūc augusta erūt. i. oēs fideles nō possent ibi capi ꝓpt qō aplī alīqz discipuli ꝑ maiori parte egressi sūt īn ad alias ptes mūdi ꝓ dilatiōe fidei. g Et longe effu. q absorbere. te. i. nitebāt absorbere: qz princi pes iudeoꝝ q conabantur ecclesiā nascētē absorbere: vt pz actuū. iiij. & v. & vij. & i pluribus alīs locis p romāos partim fuerūt trucidati: & pti captiuitati. h Adhuc di. in au. tuis filijs steri. tue. i. paucitati fideliū. i Angust' ē loc' mihi ⁊c. qz sicut dictū ē exierūt aplī p vniuersū orbē ꝑ multiplicatiōe fideliū. k Et dices i corde tuo. p admiratiōe tāte multiplicatiōis l Trāsmigrata & captiua. qz tpe persecutiōis q facta ē sub stephano oēs fideles q erāt i hierusalē dispersi sūt ad alias regiones ꝓter aplos: actuū. viij. illi ēt q poterāt capi trahebant ad carceres: vt captiui: actuū. ix. & modus b' multiplicatiōis oñdit: cū subdit: m Dec dicit dñs de': ecce le. ad gētes. qsi dicēt: ñ fiet vtute hūana: sz diuina. n Manū meā. i opib' miraculosis qb' visis gētiles ꝓuertebāt. o Et ad po. exal. si. meū. i. signum crucis p Et affe. fi. suos ⁊c. qz se & plē suā afferebāt aplis alīsqz discipulis: vt fierēt filij ecclie p susceptōez sacri baptismatis q Et erūt reges nutrit' tui ⁊c. h' pz ipletū i multi regib' & regnis: q fidē catholicā suscipiētes pascebāt pauples fideles. r Vultu i ter. de. ado. te. i. hēbūt te i maxia reuerētia qō pz ipletū tpe ꝓstātini & alioꝝ regū christiāoꝝ. s Et scies qz ego dñs. p experiētiā tāti boni. t Sup qō ñ cōfūdent ⁊c. qz finalr ꝓsequūt expectata. v Nunqd tollet ⁊c. Hic remouet obiectionē q posset fieri. & prio pōit eā dicēs: Nūquid tollet a forti ꝑda ⁊c. tāta ei erat ptās ꝓncipum iudeoꝝ in primitiua ecclesia: q prio conati sūt ecclesiaz absorbere: & multo maior iperatoꝝ romāoꝝ q postea idē attētauerunt: vt supra dictū ē: qō ñ videbat possibile ecclesiam erui ō manib' eoꝝ. et p fortē. hic itellr ptās iudeoꝝ. Per robustū ptās romanoꝝ. Cōsequēter remouet hāc obiectōez d. x Eqdē & captiuitas a forti tollet ⁊c. qz i vtraqz psecutōe ñ solū ecclesia fuit saluata sed ēt mirablr multiplicata. y Eos vero. i. iudeos & romāos. z Qui iudicauerūt te. in iuste. a Ego iudicabo. inferēdo penā debitā ꝓ pctō: ideo sbdit: b Et cibabo ho. tuos car. suis ⁊c. i. istos satiabo de carnibus illoꝝ: qz romani multū sāguinē iudoꝝ effuderūt. iudei ēt inter se multa bella itrī seca tē tpis habuerūt: vt dicit iosephus. mlti ēt ipatores romani psequētes ecclesiaz p senatū ad mortez ꝺdēnati sī: vt pz ō nerone qui ꝑmaz mouit psecutiōez & ō domiciano q mouit secūdā. c Et sciet ois caro. i. scire poterit ois hō. d Quia ego dñs saluās te. tātas ei psecutiones sustinuit ecclia qō qlz rōnabilr scīr pt: q stetit sola vtute diuia. e Redēptor tu'. ꝓpo sāguie. f Fortī iacob fortī supplātator diaboli: & sic iacob ē noiatī casus. Vl fortis ad defendēdū ppl'm meū catholicū: & sic iacob ē genitiui casus vel datiui. noia ei iacob & isrl' trāslata sī ad ppl'm catholicū: vt ostēsuz ē supra capitulo. xliij.

Isa. xlix. Reges videbunt & consurgent principes & adorabunt dominum deum tuum. Et hic remouet obiectionem quam posset aliquis facere ex dictis ysaie. xlix. vbi dī in postilla: Reges videbunt miracula virtute christi. Additio.

Iste versus: Reges videbunt. punctuatur sic i hebreo: Reges videbunt & consurgent: ibi punctus: & est sensus q reges vidētes miracula christi seu discipulorum eius. Consurgent. scilicet ad veneranda doctrinam christi eo modo quo dicitur leui. xix. capitulo. Coram cano capite consurge. principes adorabunt dominū deum tuum. & est sensus principes videbunt miracula supradicta. Et adorabunt deum. scilicet qui prius adorabant idola: & est quasi repetitio eiusdē.

Hec dicit dominus. Capitulum. L.

Superius denūciata est populi dei liberatio. Hic sequēter ponitur ipedimenti remotio. & diuiditur in tres partes ꝑm triplex ipedimentum. secunda ibi incipit sequenti capīo: tertia. lij. Circa primū sciendum q ipedimentum sic excluditur ex parte dei: q ecōuerso concluditur ex parte populi icreduli. Diuiditur ergo in tres partes: quia primo excluditur ipedimentū. scōo declaratur propositū ibi. in increpatione:

Leua i circuitu oculos tuos & vide: oēs isti congregati sūt venerūt tibi. Viuo ego dicit dñs: qz oibus: bis velut ornamēto vestieris & circūdabis tibi eos q̄si sponsa. Quia deserta tua & solitudines tue & tra ruine tue: nunc angusta erūt p habitatoribus: & lōge fugabūt q absorbebāt te. Adhuc dicēt i auribus tuis filij sterilitatis tue. Angust' est mihi loc': fac spaciū mihi vt habitē. Et dices i corde tuo: Quis genuit mihi istos: Ego steril & ñ pariēs trāsmigrata & captiua: & istos qs enutriuit: Ego destituta & sola: & isti vbi h' erant: Hec dicit dñs de': Ecce leuabo ad gētes mānū meā & ad pplos exaltabo signū meū. Et afferent filios tuos i vlnis: & filias tuas sup humeros portabūt. Et erunt reges nutricij tui: & regine nutrices tue. Vultu i terra demisso adorabūt te: & pulueꝝ pedū tuoꝝ lingēt. Et scies q ego dñs: sup quo ñ confūdet q expectāt eū. Nūnqd tollet a forti ꝑda: aut qō captuz fuerit a robusto saluuz eē poterit: Quia hec dicit dñs: Eq̄dē & captiuitas a forti tollet: & qō ablatū fuerit a robusto saluabit. Et pos xo q̄i iudicauerūt te ego iudicabo: & filios tuos ego saluabo. Et cibabo hostes tuos carnib' suis: & q̄si musto sāguie suo inebriabūtur Et sciet ois caro q̄ia ego dñs saluans te: & redēptor tuus fortis iacob.

tertio ꝓcludit icredulo⁹ lr̃a: ibi Quis ex vobis. Impedimẽtũ aũt posset esse ex pte saluatoris triplr: vtpote si esset nolẽs vel nesciẽs aut ipotẽs ad saluãdũ: ꝛ iõ ꝑ excludit ab eo defect⁹ volũtat⁹ cũ dr: a Hec dic dñs. saluator noster ihesus christ⁹ alloquẽs iudeos icredulos.

b Quis ẽ hic liber repudij ꝛc. q̃i. diceret nõ potest⁹ ostẽdere q⁹ ego di miserim synagogã matrẽ vestraz ꝓpter odiũ: sicut in lege veteri vir dimittebat vxorẽ rõne odij nec ẽt ꝑ pter lucrũ meum ideo subditur:

c Aut quis est creditor meus cui ven. vos a me alienãdo: ꝛ iõ conseq̃ter verũ ipedimentũ ꝓcluditur ꝫ increduloꝫ: cuz dr: d Ecce ei i iniq̃tatibus vestris. i. ꝑ iniq̃tatib⁹ vestris. e Venditi estis. i seruos ꝛ ancillas a romãis f Et in sce. ve. dimisi ma. vestrã i. synagogã. Sciẽdũ q⁹ scelus ꝓprie accipiẽdo ẽ petrn ꝓtra deũ. Iniq̃tas aũt ꝫ ꝓximũ. eo q⁹ sit ꝫ equitatẽ iusticie. iudei aũt ꝓio Peccauerũt in christũ vt ꝫ ꝓximũ dicẽtes: Ecce hõ vorax ꝛ potator vini ꝛc. ꝛ ũex. qñ ꝑdito rie emerũt ipm vt morti traderent fm hũanitatẽ: quia diuinitas mori nõ poterat: ꝛ ꝓpter hoc vẽditi fuerunt p romanos in seruos ꝛ ancillas: intãtũ q⁹ nõ defuerunt aliqui venditores qui. xxx. ꝑ vno nũmismate darẽt: vt dicit hugo floriacensis: sicut ecõuerso christum. xxx. denarijs emerãt. Peccauerunt etiã in christum tanq̃ i deum opera miraculosa diuinitatis ostensiua demonib⁹ attribuentes: luce. xj. In beelzebub ꝓncipe demoniorũ ejcit demonia. Secũdo remouẽtur ipedimẽta ignorãtie: cũ dr: g Quia veni. in hũanitate pfecta scientijs ꝛ virtutibus. h Et nõ erat vir. q: pauci virtutes operũ christi imitabãtur. i Vocaui. ꝑ predicationẽ clarã ꝛ efficacẽ. k Et nõ erat q̃ audiret. cũ effectu: q: cõparatiue multo plures nõ crediderũt ei. Tertio remouetur ipedimẽtũ ipotentie: cũ dr: l Nũquid adbreuiata ꝛc. quasi diceret nõ: ꝛ ꝑz littera. m Ecce i icrepatione ꝛc. hic cõsequẽter declarat ꝓpositũ: ꝛ ꝓio põitur huiusmodi declaratio: secũdo soluit quedã obiectio: ibi iuxta est. Declaratio vero ponit ꝓio quãtũ ad exclusionẽ ipotentie: cũ dr: m Ecce i icrepatiõe mea. i. i vbo meo. n Desertũ faciã mare. i. siccũ potero facere cũ voluero: sicut feci in exitu ỏ egypto o In duã celos tenebris. sic ei fecit tpe sue passiõis. p Et saccũ ponã operimẽtũ corr. i. nigredinẽ. Scõo declarat ꝓpositũ quãtũ ad exclusionẽ ignorãtie: cũ dr: q Dominus dedit mihi linguã eruditã. i. loquẽtẽ ex interiori cognitione: q: humanitas christi fuit plena oibus scientijs ꝛ virtutibus. r Ut sciã sustẽtare cũ q̃ lassus est.

Hec dic dñs: Quis liber repudij matris vre: quo dimisi eã: Aut qs ẽ creditor me⁹: cui vẽdidi vos: Ecce ei in iniq̃tatib⁹ vris vẽditi estis: et i sceleribus vris dimisi mrez vriam qã vẽi et ñ erat vir: vocaui et non erat q̃ audiret. Nũn qd abbreuiata ꝛ paruula facta ẽ man⁹ mea vt ñ possi redimere: aut ñ ẽ i me virt⁹ ad liberãdũ: Ecce i increpatiõe mea desertũ faciã mare ponã flumia i siccũ. Cõputrescẽt pisces sine aq̃: ꝛ morient insiti. Indũã celos tenebris: et saccũ ponã opimentũ eoꝝ. Dñs dedit mihi linguã eruditã: ut sciã sustẽtare cũ q̃ lassus ẽ verbo

Sic est in hebreo ꝛ libris correctis. i. monere eũ ad tolerantiam patientie vbo predicatiõis mee. ꝛ qz i christo ẽ duplex scia: vna diuina ꝛ eterna: alia tẽporalis ꝛ hũana: ꝛ vtraq; ẽ a pte in filio fm duplicẽ naturã: ideo subditur: s Erigit mane: mane erigit mihi aurẽ. ita q⁹ primũ mane accipit ꝑ

Erigit mane: mane erigit mihi aurẽ: vt audiã q̃si magistr. Dñs dedit mihi aurẽ: ego aũt ñ ꝓdico: retrorsũ ñ abij. Cõrpus meũ dedi percutientibus et genas meas vellentibus. Faciẽ meaz ñ auerti ab increpãtibus ꝛ ꝓspuentibus in me. Dñs deus auxiliator meus: et iõ ñ sũ ꝓfusus. Iõ posui faciẽ meã vt petrã durissimaz ꝛ scio qm̃ ñ cõfundar. Juxta ẽ q̃ iustificat me. Quis ꝓdicet mihi: Stemus sil. Quis est aduersarius meus: Accedat ad me. Ecce dñs deus auxiliator meus. Quis est qui condẽnet me: Ecce omnes quasi vestimentum ꝓterent: tinea comedet eos

eternitate: i qua filius habet scientiam diuinã a patre: ꝛ scõz prio instanti incarnatiõis in quo habuit scientiã infusam. Tertio declaratur ꝓpositũ quãtũ ad exclusionẽ ũmicitie ex parte volũtatis: per hoc q⁹ saluator ihesus christ⁹ ex maxima charitate sustinuit passiones mltas ꝑ oibus cuz dicitur:

t Dñs deus. s. pat. v Aperuit mihi aurẽ. insinuãdo mihi futurã ꝑ populo passionẽ meã. x Ego aũ tẽ nõ cõtradico. imo dixit: Fiat voluntas tua. matth. xxvj. loquens de passiõe sua. y Retrorsum non abij. imo querentibus ipsum ad mortez iuit obuiam: Joh. xviij. a Corpus meũ dedi percutientibus: vt patet in euangelijs.

b Et genas meas vellentibus. licet nõ sit scriptũ in euangelijs q⁹ euellerent eius barbã: tñ paratus fuit hoc sustinere sicut alia maiora: ꝛ fortitan sustinuit quia nõ oia sunt scripta. c Faciem meã non auerti. hoc patet ex euangelijs. d Dominus deus. s. pater. e Auxiliator meus. ꝑbẽs mihi voluntatem ꝛ constantiam patiendi. f Et ideo ñ sum cõfusus: quia per passionẽ suam transijt ad gloriaz sue resurrectionis. corpus etiam eius mortuũ fuit honorifice sepultũ. g Ideo posui ꝛc. i. me exposui ad sustinendũ que cũq; aspera. h Juxta est. hic soluitur quedã obiectio: iudei enim dixerũt christo Joh. viij. Tu de teipo testimonium perhibes: testimoniũ tuũ nõ ẽ verũ. ꝛ saluator respõdit: testimoniũ perhibet ỏ me q̃ mecũ ẽ pr. ꝛ ista rõsio fuit sua i spiritusancto põit hic: cũ dr: h Juxta ẽ q̃ iustificat me. s. pr. qui dr esse iuxta filiũ: ꝓpter vnitatẽ essentie ꝛ distinctionez psone: iustificauit filiũ faciendo opa diuina p ipm: propter qỏ ibidẽ dicit saluator Joh. x. Opera que ego facio i noie patris mei illa testimoniũ perhibent ỏ me. i Quis contradicit mihi: fm veritatem: quasi diceret nullus vestrum christus enim frequenter legitur imposuisse iudeis silentium ꝓpter veritatis euidentiam. k Ecce dñs deus auxiliator meus. in mea passione modo predicto. l Quis ẽ qui ꝓdẽnet me. s. iuste quasi diceret null⁹: fuit ei iuste ad mortẽ condemnatus: primo per sacerdotes. postea per pilatum: ſz ex hoc deportauerunt exterminiũ intantũ q⁹ pilatus per tiberium iperatorem fuit missus in exilium: ꝛ ibi ignominose mortuus: ꝛ sacerdotes per titũ fuerunt interfecti i destructione templi. Dixit enim iustum esse sacerdotes cum templo perire: ideo subditur: m Ecce omnes quasi vestimentũ conterentur. quantũ ad mortuos in exilio. n Et tinea comedet eos. quãtũ ad interfectos gladio: sicut tinea ꝓsumit

Quis ex vobis timēs dñm audiēs vocē serui sui: Quis ābulauit i tenebris: et nō ē lumē ei: Spēt in noīe dñi: et innitat sup deū suū. Ecce vos oēs accēdētes ignē: accincti flāmis. Ambulate i lumie ignis vī: et i flāmis qs succēdistis. Dē manu mea factū ē hoc vobis. In dolorib⁹ dormietis. Li. Audite me q seqmini qđ iustū ē et qritis dñm. Attēdite ad petrā vñ excisi estis et ad cauernā laci ō q pcisi estis. Attēdite ad abraā patrē vēm: et ad sarā q pepērit vos. Quia vnū vocaui eū et bñdixi ei: et multiplicaui eū. Cōsolābit ergo dñs syon: et psolabit oēs ruinas eī⁹. Et pōnet desertū eī⁹ qsi delitias: et solitudinē eī⁹ qsi hortū dñi. Gaudiū et letitia iuenietur i ea: grāz actio et vox laudis. Attēdite ad me pple me⁹: et tribus mea me audite. Quia lex a me exiet: et iudiciū meū in lūcez populoz requiescet. Prope ē iustus me⁹: egressus ē saluatō me⁹: et brachia mea populos iudicabūt. Me insule expectabūt: et brachiū meū sustinebūt. Leuate i celū oculos vros: et videte sub terra deorsū: quia celi sicut fum⁹ liquescēt: et terra sicut vestimētū atteretur: et habitatores eius sic hec interibūt. Salus autem mea in sempiternuz erit: et iustitia mea nō deficiet. Audite me. Hic finis

vestimentū quadā violētia. o Quis ex vobis. Hic cōsequenter cōcludit incredulos interitū: et prio arguit eos cum pā dicens: Quis ex vobis timēs dñm audiens vocez serui sui. i. christi ratione forme serui assumpte. p Quis ambulauit in tenebris. s. ignorantie. q Et nō est lumē ei. si credidit verbis christi quasi diceret nullus. iō subdit: r Speret in noīe dñi. s. quilibet fidelis. scōo subiungit penā cū dicit: s Ecce vos omnes accendentes ignē. i. ex incredulitate vīa meremini q succēdamini cū ciuitate et regiōe vestra: et sic fuit factū p exercitū romanorū et quia factū est ex ordinem diuine iustitie subditur: t De manu mea factū est hoc vobis: i doloribus dormietis. i. moriemini. nūquā ei pples iudaicus tot et tantos dolores sustinuit: sicut in obsidione et destructione hierusalē p titum vt ps p iosephū libro ō iudaico bello: et alios historiographos illis rpibus vicinos.

Audite me. Li. Hic finis uetur scōz impedimentū ex dilatiōe pmissi. ex hoc ei q liberatio per christū fienda tātū differebat: estimabāt aliqui iudei q illa liberatio nulla foret: iō hoc remouetur i hoc capitulo. et prio cōfertur spes assequēdi pmissū. scōo aufert timor circa malū pene huic liberationi annexū: ibi audite me. primū facit duplr. s. exemplo et vbo: secūdū ibi attēdite ad me. Circa primū sciendum q abrae facta fuit pmissio ō obtentu terre chanaā. gen. xv. et tū ista pmissio nō fuit iplet tūc: sed p quadrigētos annos: vt habet ibidē: tū finaliter fuit ipleta ppter fidē abrae et sare que eiusdez fidei fuit. et ex hoc cōcluditur q dilatio aducētus christi nō debuit iudeis diam inducere. Prio igitur circa hoc ponit exēplū cū dicit b Attēdite ad petrā. i. ad abraā et saraz vt expōit postea cū dī: c Attēdite ad abraā cē. et vocat abraā petra ppter fidei firmitatē. d Quia vnū vocaui eū. i. solū sine ple. e Et bñdixi ei. pferendo ei bōa tpalia et spūalia. f Et multiplicaui eū. i multitudinē pploz p isaac ismaelē et alios filios eius. Cōsequēter pcludit intentū. s. ō psolatiōe populi p christū cū dī: g Cōsolabit ergo dñs syon. i. ecclesiā q vocat syon: eo q ibi icepit vt dictū ē supra scōo caplo et i pluribus alijs locis. h Et psolabit oēs ruinas eius. ex diuersis erroribus ortas i pplo iudeoz ex mala doctria doctoz: qs amouit christ⁹ p suā doctrinā ppter qđ dic̄ saluator ō eis matthei. xv. Ceci sūt: et duces ceccoz. i Et ponet desertū eius qsi delitias. q: iudea bonis spūalib⁹ erat deserta: sed p christū fuit adipleta potissime p ifusionē spūssācti sup credentes i signo visibili: actuū. ij. et i plurib⁹ alijs locis. k Gaudiū et leticia cē. q: spūsācto repleti loqbātur magnalia dei letāter manifeste et pstāter. l Attēdite. Hic psequēter remouet dictū ipedimētū vbo. et prio remouet impedimentū. scōo cōfirmat dictū: ibi Leuate. Remouet autē ipedimētū i hoc q asserit aduent⁹ christi ō ppiquo. et pmo excitat attentio: cū dī: l Attēdite cē. q: nūciant hic magna et ardua. s. lex euāgelica: cū dī. m Quia lex a me exiet. et q ō lege christi itelligat: oñdit cū sōditur: n Et iudicium meū. s. fm legē meā. o In lucē pploz requiescet. qđ nō pot itelligi ō lege mosaica q fuit data vni pplo tm̄: sed lex christi diffusa est p orbē vniuersū. Ra. sa. et dic̄ h q ista erit qn̄ dictū sophonie imprebitur tertio capitulo: vbi dicit dñs: Tūc reddaz pplis meis labiuz electū: vt inuocent oēs nomen dñi: et seruiēt ei humēo vno. qđ fm oēs expositores catholicos et hebreos refert ad tpa christi Ex hoc pz q aliq expositores catholici i vno magis iudaizāt h quātum ad hoc q hebrei exponentes qđ dī h: Quia lex a me exiet cē. dicēdo q intellr ō edicto cyri p totū iperiū suū publicato q iudei redirent libere in terrā suam. Consequenter exprimitur legislator cum subditur: p Prope est iustus meus. i. christus qui dicitur iustus absolute et antonomatice eo q non solum est iustus formaliter vt alij: sed etiā effectiue alios iustificando. q Et brachia mea populos iudicabunt. i. dest apostoli q dicuntur brachia corporis ecclesie: sicut et christus caput: quibus dicitur matthei. xix. Cum sederit filius hominis in sede maiestatis sue: sedebitis et vos super sedes iudicantes duodecim tribus cē. r Me insule. i. gentiles vt dicūt hebrei. s Expectabūt. sic dī gen. xlix. Et ipe erit expectatio gentiū. t Et brachiū meū. i. christum qui brachium domini dicitur infra. lij. vt videbitur. v Sustinebunt. legem eius recipiendo. x Leuate. Hic consequenter ponitur confirmatio dicti per stabilitatem ipsius christi: cū dī: Leuate in celuz cē. i. considerate stabilitatem superiorum et inferiorum corporum. y Quia celi sicut fumus liquescent. Aduentum enim christi ad iudicium precedet ignis conflagrationis purgans celum aerem et terram. vel si intelligatur de celo sidereo per hāc liquefactionem intelligitur cessatio a motu qui cessabit i finali iudicio. z Et habitatores eius sicut hec interibunt. quia in igne cōflagrationis morientur omnes qui tunc viui reperientur a Salus autem mea. i. christus q dicitur salus a deo data. b Et iustitia mea. i. christus similiter qui propter excellentiam iusticie non solum dicitur iustus in concreto: sed etiam iustitia in abstracto. c Audite me. Hic consequenter tollitur timor mali annexi: receptioni eni fidei christi annexa erat perpessio mali pene: propter quod saluator dicebat apostolis: et p cōsequēs

fidelibus alijs. iohis. xvj. Venit hora vt omis q̃ interficit vos arbitret obsequiū se prestare deo. & hoc patuit i pse cutionib' ecclesie pteritis: & i persecutione ātichristi magis apparebit. pro ergo tollit timor psequentiū genera liter: scdo antichristi specialr: ibi Quis tu vt timeas &c.

Primus autem timor tollitur per hoc q̃ ille psecutiones ostēduntur pue & breues &c. & consolatio futura est ppetua: ideo subditur: c Audite me qui scitis iustū. i. christū per fidem cognoscit. d Lex mea s. euāgelica: vt declaratum ē supra e In corde eor radicata & firmata. f Nolite timere obprobriū hominū. propter christū: sed magis gaudete q̃ fuit i pletū actuum. v. Ibant apli gaudētes a ꝓspectu concilij: q̃m digni habiti sunt p nomie iesu contumeliaz pati. & idez apparuit & apparet in multis sanctis. g Sicut ei vestimētū .i. cito morient psecutores: & rodēt eos vermes g Sal' aūt mea. i. christ'. h In sēpiternū erit. saluās fideles suos salute eīa: et ideo aduētū ei' desiderans Esaias pphēta orādo exclamāt: i Cōsurge ꝓsurge. & ouplicat ppter ouplicez christi aduentū: primū & secūduz. k Induere fortitudinem. ad saluādū pplm tuū. & ad hoc adducit exemplū pteritor tempor dicens: l Nūqd nō tu pcussisti supbū &c. i. pharaonē q̃ supbuit cōtra dñm. o. Nescio dñz: & isrl nō dimittā. exo. v. Dr etiam draco ppter malicia qua filios isrl' oppримebat iniuste Exodi. j. ppter q̃d dr ō pharaōe. ezech. xxix. Draco magne qui cubas i medio fluminū. m Nūqd nō tu siccasti mare &c. vt habet exo. xiiij. n Et nūc. i. tpe gre o Qui redēpti sunt a dño. iesu christo. p Reuertent. ad vnitate fidei ecclesiastice. q Et venient in syon. i. ad sanctā ecclesiā q̃ vocat syon: vt p̃dictū est. Pōt ēt p syon hic iteller ecclia triūphās q̃ vocat syō i pluribus locis scripture. vñ ad hebreos. xij. Accessistis ad syon mōtez & ciuitatez dei viuentis hierusalē celestē & multorū milliū angelor frequentiam. ad quā veniunt fideles christi post hāc vitā. & huic sensui pcordat lra sequens. r Et leticia sempiterna sup capita eor &c. q̃d nō pōt haberi i pñti vita: ideo subdit: s Ego egoipe. & nō alius. t Consolabor vos. consolatiōe eterna q̃ a solo deo pōt dari. v Quis tu. Dic ꝓsequenter amouet timor ātichristi: & hoc duplici rōne. scōa ponit ibi Ego aūt. Prima aūt rō accipit ex breuitate tpis: q̃ lz pscutio antichristi futura sit valde grauis: tn erit breuis tēpore ppter q̃d minus timēda. vñ dr matthei. xxiiij. Nisi breuiati fuissent dies illi nō fieret salua omis caro &c.

me q̃ scit' iustū: pplm meū lex mea i cōdē eor. Nolite timē opprobriuz hoīum: & blasphemias eor ne metuatis. Sic ei vestimētū sic comedet eos vermis: & sic lanā sic deuorabit eos tinea. Sālus aūt mea i sēpiternum erit: & iusticia mea i gnātiones gnātionuz. Cōsurge ꝓsurge: indūē fortitudinez brachiū dñi. Cōsurge sic i dieb' antiqs: i gnātiōib' sclorū. Nūqd ñ tu pcussisti supbū: vulnerasti draconez: Nūqd ñ tu siccasti mare: aquaz abyssi vehementis: Qui posuisti, pfūdū maris viā: vt trāsirēt liberati. Et nūc q̃ redēpti st a dño: reuertēt & veniēt in syon laudātes: & leticia sēpiterna sup capita eor. Gaudiū & leticiā tenebūt: fugiet dolor & gemitus. Ego ego ipe ꝓsolabor vos. Quis tu vt timeas ab hoie mortali: & a filio hois qui q̃si fenum ita arescet: & oblit' es dñi factoris tui q̃ tetēdit celos & fundauit terrā: & formidasti iugiter tota die a facie furoris ei' q̃ tribulabat: & parauerat ad pdēduz: Ubi nūc ē furor tribulātis: Citō veniet grādiens ad aperiēdū: & ñ interficiet vsq̃ ad intnitionē: nec deficiet panis eius. Ego aūt sū dñs deus tu' qui ꝓturbo mare & itumescūt fluct' ei': dñs exercituū nomē meuz. Pōsui vēba mea i ore tuo: & i vmbra man' mee ꝓtexi te: vt plātes celos: & fūdes terram. & dicas ad syon: Populus meus tu es.

Et obliuiscēris dñi factoris tui: q̃ tetēdit celos & fundauit terrā: & formidabis assidue tota die a facie furoris tribulantis te: quasi paratus ad perdendum: vbi nunc est furor tribulantis? Festinat vt aperiatur in lapidibus: & non moriatur usque ad internitionem: nec deficiet panis eius. Ego autem sum dominus deus tuus qui conturbo mare & fremunt fluctus eius: dominus exercituum nomen meum. Posui verba mea in ore tuo: & in umbra manus mee protexi te: ut plantes celos & fundes terram: & dicas ad Sion: Populus meus es tu.

dicit g. v Quis tu vt timeas: & alloq̃t quēdz futurū fidelez tpe antichristi q̃ cū sit regeneratus i christo ñ dz timere persecutionē antichristi timore deficiente a bono. x Ab homie mortali. antichristus erit ei hō pur': & cito morietur post assecutionē dñi: ideo subdit: y Qui quasi fenū ita arescet

Fenū ei exīs i viroze si supueniat est' imoderatus facit ipm arescere: sic antichristus existens in sua ptāte interficiet a deo repēte. z Et oblit' es dñi creator tui. h' dr p ill' q̃ cadēt a fide vl cōstātia morū timore antichristi: ideo subdit a Et formidasti iugiter. i. nimis diu & irratiōabiliter. b A facie furoris eius: q̃ te tribulabat. Tūc ei erit tribulatio magna qualis non fuit a principio mūdi: matthei. xxiiij. c Et parauerat ad perdēduz. disponet ei antichrist' totaliter exterminare pplm christianum. d Cito veniet. i. velociter attiget graduz sue ptātis. e Gradiens ad aperiendum suū pessimū intētū ꝓ christum. In hebreo habet: Ad laxanduz.

quod exponit ra. sa. de laxatione seu defectu virtutis: licet ad alium intellectum. per hoc igitur fm intellectū nrz designat q̃ sicut ptās ātichristi cito ascēdet: ita cito deficiet: ideo subditur: f Et non interficiet vsq̃ ad internitionē. scilicz christianos morte repentina preuentus. in hebreo habetur Et non morietur interfectione. idest humano gladio. g Nec deficiet panis eius. idest non morietur fame: sicut nec gladio: sed domini nostri iesu christi verbo: fm q̃ dicitur. ij. ad thessal. ij. Quez dominus iesus christus interficiet spiritu oris sui &c. h Ego autem sum. Dic ponitur secunda ratio ad tollendum timorem antichristi: & accipitur ex consolatione fidelium illam persecutionem sequentem: propter quod est minus timenda: & quia oppositā iuxta se posita magis elucescunt: ideo primo ponitur magnitudo tribulationis precedentis. secundo subditur magnitudo consolationis sequentis: ibi Iccirco audi. Circa primū deus pater alloquitur filium qui deficiet antichristum: & consolabitur populum suum: cum subditur: h Ego autem sum dominus deus tuus. ratione humanitatis tue a me create. i Qui conturbo mare &c. idest facio tribulationes in mundo venire secundum ordinem sapientie mee & iusticie. k Posui verba mea in ore tuo. ad nunciandum euangelium: propter quod dicit christus Joh. vij. Mea doctrina ñ est mea: sz eius qui misit me. l Et in vmbra manus mee protexi te. a iudeis volentibus te occidere: quod tamen non permisi fieri ante contemplationē doctrine tue: ideo subditur: m Vt plantes celos. idest homines contēplatiuos. n Et fundes terram. idest actiuos. vtrāq̃ enim vitam predicauit christus. scilicet contēplatiuam & actiuā.

o Et dicas ad syon. idest ad ecclesiam. p Populus meus es tu. p susceptionē baptismi. Ex hoc pz q verba ista nō sunt ipsius dei ad Esaiā: vt aliq exponūt qz ppls syon non fuit sub dñio esaie: z quid dicat christus ecclesie i antichristi psecutione subdit: q Eleuare. a psecutiōe tpali ad pacē quātuz ad oēs: qz illa erit vltia psecutio ecclesie. r Eleuare. ō clpa ad gratiā quātum ad penitentes q timore antichristi ceciderāt. s Consurge. ad accipiendū premiū a christo venientē ad iudiciū. Hierusalē. i. ecclesia rōnibus dictis supra.

v Que bibisti ō manu dñi. i. ex eius pmissione z ordinatione.

x Calicē ire eius. i psecutiōe antichristi.

y Usqz ad funduz calicis cē. p hoc designat magnitudo tribulationis future antichristi tpe. Sciēduz tñ q li: vsqz ad: hic accipitur excluſiue: qz fundus calicis ē antichristo z eius satellitibus reseruatus: vt videbitur postea.

z Nōn ē q sustinēt eā cē. qz nullus de principibus christianis audebit se opponere vel resistere poterit antichristo: z idē facit qō subditur:

a Et nō ē q apprehēdat manū eius. ad educēdū eā ō tribulatione lz eni enoch z helias tūc se opponēt antichristo: tñ interficiētur ab eo.

b Duo sūt. s. mala pene.

c Que occurrēt tibi. que postea subditur: sed iterpōit:

d Quis contristabit sup te: quasi diceret nulli aut pauci. z istud refertur ad illud qō predictū ē: Nō ē q sustentet eā. q aūt sint duo mala pene p dicta subditur:

e Uastitas z cōtritio. z exponēdo subdit:

f Et fames. z. p id ē. i. fames. p q posita ē vastitas.

g Et gladius. p quo posita ē ptritio: ita q licet ponātur ibi quattuor fm nomē: sunt tñ duo tñ fz rem.

h Quis psolabit te: q. d. nulli aut pauci: cuius cā subditur:

i Filij tui. qui te posset psolari.

k Proiecti sunt. i. mortui: iō subdit:

l Dormierūt. somno mortis.

m In capite omniū viaz. carētes sepultura.

n Sicut oryx. ajal ē inūdū: vt habet deut. xiij. z declinat oryx origis

o Pleni indignatiōe dñi. hoc dicit fm estimationē hoiuz: qz tribulatio antichristi principaliter ordinabitur ad purgationē z meritū electoz: quāuis tūc estimēt hoies mundani deū ō eos esse offensū.

p Iccirco. Dic psequēter pōit sequēs cōsolatio: cū dī: Iccirco audi hoc paupcula. i. ecclesia tūc depauperāda p ātichristū ei' diuitias acceptuz.

q Et ebria. i. plena.

r Nō a vino. sed a tribulatiōis tormēto. hoc dī, psequēdo pabolā ō potatiōe calicis p dicti.

s Hec dicit dñator tuus. ad te psolandū.

t Qui pugnauit pro populo suo. i crucis ligno i hūanitate assūpta.

v Ecce tuli ō ma. tua cali. so. i. penā tribulatiōis.

x Fundū calicis indignatiōis mee. de manu tua abstuli.

y Nō adijcies vt bibas illū vltra. qz tribulatio ecclesie tpe antichristi erit vltima.

z Et ponā illū. s. fundū calicis reseruatū.

a In manu eoz q te humiliauerūt. s. antichristi z satellituz eius

b Et dixerūt aie tue. i. tibi.

c Incuruare vt trāseam'. sup te sicut sup terrā: intētio ei antichristi erit totaliter conculcare ecclesiam.

d Et posuisti vt terrā corpus tuum. quia corpe fideliū tūc occisoz remānebūt sup terrā insepulta des terrā: et dicas ad syon pplo meo es tu. Eleuare elē uare: z surgē hierlm que bibisti ō mānu dñi calicem ire ei'. Usqz ad fundū calicis soporis bibisti: z potasti vsqz ad feces. Nōn ē q sustentet eā ex oib' filijs quos genuit: et ñ ē q apphēdat manū ei' ex omnib' filijs quos enutriuit. Duo sūt q occurrerūt tibi. Quis pcontristabit sup te: Uastitas z ptritio: et fames et gladius. Quis pso labitur te: Filij tui ,ptecti sūt dormierūt i capite oiuz vi ax sicut oryx illaqat': plēni indignatiōe dñi: increpatiōe dei tui. Iccirco audi hec paupcula: et ebria nōn a vino. Hec dic dñator tu' dñs z deus tuus q pugnauit p pplo suo. Ecce tuli ō mānu tua calicē soporis: funduz calicis indignatiōis mee. Nōn adijcies vt bibas illū Et pona illū in mānu eoz q te humiliauerūt: et dixerūt aie tue incuruare vt trāseamus: et posuisti vt terrā corpus tuum: et quasi viaz trāseuntibus.

Capitulum. LII.

a Onsurge. Aliq expositores catholici exponūt istud capitulū de liberatione populi udaici de babylōe facta per cyrū de qua frequenter dictū est. sed saluo meliori iudicio nō videtur hoc conuenienter dictū: quia paul' apostolus in lege z prophetis hūanitus edoctus: et spiritusancto plenus: illud qō habetur in hoc cap' Quaz pulchri super montes pedes annūciantis z p dicantis pacē cē. allegat hoc dici ō predicatione euāgelij Róa. x. z iō nō videtur cōuenienter exponi ō nūcijs cyri missis per iperium suuz ad publicandum edictum de licentia data iudeis redeundi in hierusalē: vt isti exponunt. Itē ra. sa. super istud capitulū dicit q iste consolationes vltime. s. posite ab isto loco vsqz ad finē libri nō dicunt nisi sup captiuitatē edō: p quē itelligit romanū iperiuz qō posuit iudeos in ista captiuitate i qua sūt: a qua liberari expectāt per regē messiā: z sic fm eū hoc caplm itelligitur ō ipe christi: z i hoc vez dicit: lz erret expectādo futuz: qō iā ē preteritū. Igit sequēdo sniaz apli: z dictū ra. sa. in hoc caplo: quātū ad id qō ptinet veritatē: pōt dici queniēter qō in hoc caplo remouet tertiū impedimētū liberationis facte p christū ad icredulos qō, puenit ex ptēptu humilitatis christi. Principes ei sacerdotū z scribe ō aduētu christi nimis cānaliter sapiētes: expectabāt eū tpaliter regnaturū: z dominiū a romanis ablaturū: z iō cū viderūt eū humilē abiectū z pauperē: z ptēptuz terreno z docentē: cōtēpserūt eū: z sic fuerūt cecati z fructu sue redēptionis priuati. z hoc iuste: qz aduētus eius fuerat, pnūciatus i pauptate: Zacharie. ix. Ecce rex tu' venit tibi iustus z saluator: z ipse pauper cē. qō fz oēs doctores hebraicos ō aduentu christi itellr. hoc igit impedimentū remouet h oñdēdo q hūiliatio christi fuit dispō ad gliam: fm q dī phil. ij. humiliauit semetipm factus obediēs vsqz ad mortē: mortē aūt crucis. ppt qō de' exaltauit illū cē. z nō solū p' mortē fuit glorificat': fz et añ in opibus miraculosis ad declarationē sue diuinitat'. p pter qō christo petēte iohis. xij. Clarifica me pr cē. risū fuit: Clarificaui z itez clarificabo. i. clarificaui te in miraculis: z itez te clarificabo p gloriā resurrectiōis: z sic ē i corpore mystico christi: qō ē ecclesia: qz p' depressiōes eius p iudeos z tyrānos eleuata ē i magna glia et tēporaliter: z i ipis depssiōibus fuit multū eleuata spūalit i receptiōe spūssācti: z i miraculis q fiebāt p aplos z alios sanctos i noie christi: vt pz i actibus aplorz i plurib' locis: z in sanctorz legēdis. Scōm hoc igit pñs capl, i duas partes diuiditur: qz prio oñdit, ppositū i mystico christi corpore: scōo in ipso capite: ibi Ecce intelliget. Pria in duas: qz prio describit ecclesie depresse sublimatio: scōo eius dilatatio: ibi Quāpulchri. Pria i duas: qz p

ostenditur ꝓpositus: scõo adducitur exẽplũ: ibi Quia hec dicit. Licet primũ ꝓpheta alloquitur ecclesiaz ꝑmitinã. o. a ¶ Consurge cõsurge. ad opera virtutũ: ꝛ duplicatur li consurge: ad maiorẽ excitationẽ. b ¶ Induere fortitudine tua syon. ad tolerandũ cõstanter aduersa: quia cito post ascensionem christi ad celos facta ẽ psecutio magna i ecclesia: actuum. viij. ꝛ postea rome p neronẽ ꝛ alios plures psecutores ecclesie. sed qz post persecutiões ecclesie secuta est pax ꝛ honor: ideo subditur: c ¶ Induere vestimentis glorie tue. ꝛ hoc fuit impletum cõstãtini imperatoris tempore: q̃ pacem ecclesie p totum romanũ ipe oium dedit: ꝛ mirabiliter eam honorauit. d ¶ Qz nõ adijciet vltra vt ptranseat p te. sic te calcãdo ꝛ vilificãdo. o ¶ Incircũcisus. i. psecutor gẽtil. e ¶ Et imũd⁹. i. psecutor iudeus. si autẽ contra hoc obijciatur: q̃ post mortem constantini licinius persecutus est ecclesiam: ꝛ postea iulianus apostata. Dicendũ q̃ ille persecutiones nõ fuerũt tante q̃ deijcerent ecclesiam ab honore: nec diu duraverũt. Licinius ei in bello fuit deuictus ꝛ apud thessaloni cã capite trũcatus. Julianus etiã apostata a sãcto mercurio lancea fuit transfixus. Põt ẽt dici q̃ illa dictio vltra: cuz dicit nõ adijciet vltra nẽ. non ipozrat semp perpetuitatẽ a parte post: sed durationẽ temporis determinatã: ꝛ aliqñ nõ multũ longã: sicut dictũ fuit pleniꝰ supra caplo. q̃. toto aũt tpe cõstantini post eius baptismũ vniuersalis ecclia fuit in pace ꝛ honore. f ¶ Excutere ō puluere. i. ō precedẽti abiectõe: vel ō puluere ad lrã qz multi christiãi fuerãt ꝺdenati ad fodiẽdã ꝛ deportãdã arenã: vñ puluerizabãt: q̃ oẽs fuerũt absoluti ō mandato cõstãtini. g ¶ Sede hierusalẽ. i sede honoris: qõ tũc fuit ipletũ qñ roma q̃ erat caput mũdi facta ẽ sedes sũmi pontificis p ꝯstãtinũ: sede ipiali trãslata apõ ꝯstãtinopolim. h ¶ Solue vincula colli tui. qz oẽs christiani i diuersis partib⁹ orbis icarcerati p cõstãtinũ fuerũt liberati. i ¶ Gratis venundati estis. i. sine cã deputati operibus seruilib⁹. k ¶ Et sine argento redimemi. qa cõstãtinus ñ accepit iñ pecuniã: sed magꝭ ecõuerso pecunias suas distribuit p orbẽ ad edificatoz ecclias ꝛ sustẽtationẽ ministroz. l ¶ Quia hec dicit nẽ. Hic adducit exẽplũ ad ꝓpositũ: ꝛ ponit h duplex exẽplũ. primũ ẽ ō descensu ppli isrl i egyptũ cũ dr: m ¶ In egyptũ descẽdit ppls meus i principio. ō q̃ descensu habet gen. xlvj. n ¶ Ut colonus cẽt ibi. i. habitator ad euadẽdũ famis piculũ: sz postea fuit ibi multũ depssus ꝛ afflict⁹: sz dñs liberauit eũ: ista tñ liberatio h ñ exprimit: qz erat nota ꝛ famosa. ꝛ iõ sat⁹ dat itelligi p hoc q̃ descẽsus i egyptũ tangit. ꝛ idẽ dicendũ ō scõo exẽplo cũ subdit: o ¶ Et

Onsurgẽ: ꝓsurge iduẽ fortitudine tua syon. Induere vestimentis glie tue hierusalẽ ciuitas sancti qã nõ adijciet vltra vt ptrã seat p te icircũcisus ẽt imũdus. Excutere ō puluẽ: cõsurge: sẽde hierlm. Soluẽ vincula colli tui captiua filia syõ: qz hec dicit dñs: Grátis venũdati estis: ẽt sine argẽto redimemi. Quia hec dicit dñs de⁹. In ẽgyptũ descẽdit ppls me⁹ in ꝓncipio. vt colonus cẽt ibi: ẽt assur ãbsq; vlla cã calũniat⁹ ẽ eũ Et nũnc qd mihi ẽ h dicit dñs: Quñ ãblat⁹ ẽ ppls meus gratis. Phãtores ei⁹ iiq agũt dicit dñs: ẽt iugiter tota die nomẽ meũ blasphematur. Propter hoc sciẽt ppls me⁹ nomẽ meũ i die illa: qã egoipe q loqbar ecce adsũ Quã pulchri sup montes pedes ãnũciãtis ꝛ pdicãtis pacẽ: ãnũciãtis bonũ: pdicãtis salutẽ: dicẽntis: Syon regnabit de⁹ tu⁹. Vox speculatoz tuoz. Leuãuerũt vocem: simlaudabunt: quia oculo ad oculũ videbunt: cũz conuerterit dñs syõ. Gaudete ꝛ laudate simul deserta hierusalem: quia consolatus est dominus pplm suũ: redemit hierusalẽ. Pdãrauit dñs brachiũ scm suũ assur. i. rex assyrioz. p ¶ Absq; vlla cã calũniat⁹ ẽ eũ. tñ dñs mirabiliter liberauit eũ tpe ezechie: vt habet. iiij⁹. regũ Cõsequẽter applicãt exẽpla ad ꝓpositũ cũ dr: q ¶ Et nũc qd mihi hic. i. i psecutiõe ecclie. q. o. decet me eã liberare: ꝛ subdit eã: r ¶ Quñ ablatus ẽ ppls me⁹ gratis. qz i ꝑmitiua ecclia: multi fuerunt ablati p occisiões de pñti vita: ꝛ multi de locis suis p icarcerationes ꝛ exilia. s ¶ Dominatores ei⁹ inique agũt. qz iudei sb ꝙrũ dñio prio fuit ecclia i hierusalẽ ꝛ iudea: inique tractauerũt ppz christianũ: ꝛ postea iperatores romani ꝛ eoz pfecti. t ¶ Et iugiter tota die nomen meũ blasphemat. scz nomẽ christi q̃ ab ifidelibus magus ꝛ decepto⁹ fuisse dicebat. v ¶ Propter hoc. i. ppt iniurias dcas. x ¶ Sciet ppls me⁹. s. christianus. y ¶ Nomẽ meum. i. efficaciã nomis mei p experientiã salutis sicut vocor iesus. i. sal⁹ vl saluator ¶ In die illa. s. nõbili ꝛ famosa qñ cõstantin⁹ recepit baptisma.

a ¶ Quia egoipse qui loquebar. in humanitate assumpta discipulis meis. b ¶ Ecce assum. per saluationis effectum: ꝛ etiam in persona propria: quia constantinus ō baptismo consurgens confessus est se vidisse iesum christum. c ¶ Quã pulchri. hic ꝓsequẽter describit ecclesie dilatio p pdicationẽ apostoloz aliorũq; discipuloz: cũ dr: Quã pulchri. i. valde pulchri. d ¶ Sup montes. i. terrenos principes fidẽ christi recipietes ad pdicationẽ pdictoz. e ¶ Annũciãtis ꝛ pdicãtis pacẽ. i. legẽ euãgelicã: q̃ ẽ lex pacis ꝛ amoris: ꝛ põt hec lra exponi ō nũcijs ꝯstãtini missis p orbẽ: ad denũciãdũ ecclesie pacẽ: sed pria expõ magis ꝓsonat dictis apli vt supra dictũ ẽ: ꝛ ẽt lre sequẽti: i qua sbdit: f ¶ Dicẽtis syon regnabit de⁹ tu⁹. apli ei ꝛ alij pdicatores ecclie pdicauerũt ꝛ predicãt regnũ christi: ppt qõ dr matthei. xxiiij. Et predicabit hoc euãgeliũ regni i vniuerso orbe nẽ. vñ i fine legãdaz sanctoz cõiter põit: Regnãte dño nro iesu christo. g ¶ Vox speculatoz tuoz. i. prelatoz: sm q̃ dicitur ezech. iij. Fili hominis speculatorem dedi te domui isrl nẽ. h ¶ Leuauerunt vocem. constanter predicando. i ¶ Simlaudabunt. concorditer gratias agendo. k ¶ Quia oculo ad oculũ videbunt. i. sensibiliter. l ¶ Cũ conuerterit dominus syon. videntes multitudinem gentilium conuersam ad christum: ꝛ hoc fuit impletum tempore constantini: anno enim quo baptizatus fuit tanta multitudo credidit vt ad. xij. milia ꝛ amplius baptizandi ascriberentur: vt habetur in gestis sancti siluestri: absq; mulieribus ꝛ paruulis. iõ subditur: m ¶ Gaudete ac laudate simul deserta hierusalem. i. loca seruituti christi dedicata: que ante tempora constantini ita fuerunt deserta q̃ nullus christianus nisi furtiz audebat accedere: sed constantinus per totum orbem iussit ea aperiri: ꝛ a fidelib⁹ frequentari ꝛ alia de nouo edificari. n ¶ Parauit dominus brachium sanctum suum. idest filium qui dicitur virtus patris. j. ad Corinth. j. Predicamus

christū dei virtutē ⁊c. sic dī: brachiū dñi: eo mō loquēdi q̄ ptās secularis dī brachiū seculare. a ¶ In oculis oīuz gētiū. q̄ predicatores a tpe ꝓstantini liberius potuerūt vbiq̄z discurrere: ⁊ multi valde exēplo ipatoris icitati fuerūt ad fidē christi ꝓuersi: gentilitate relicta: ideo sbdit: b ¶ Recedite recedite. ō cītu idolatrie. c ¶ Pollutū nolite tāgere. i. nolite extēdere manus vīas ad opa pctōz. ⁊ quia ministri ecclie debēt eē mūdiores alīs: iō seq̄t: d ¶ Mūdamini qui fertis vasa dñi. i. q̄ estis deputati ad cultū dei: sicut leuite i veteri testō q̄ portabāt vasa cultus tabernaculi. e ¶ Nō in tumultu exibitis. i. p violentiā armoruz qō dī ꝓpter multos confessores ⁊ ministros dei icarcēatos q̄s ꝓstātin⁹ libere absoluit. f ¶ Nec in fuga ꝓperabitis. carcerē frāgēdo ⁊ iñ fugiendo. g ¶ Precedet ei vos dñs. p ꝓstantinū liberando. h ¶ Et congregabit vos de⁹ isrl. cū fidelib⁹ alīs ad laudandum deū i ecclesijs. i ¶ Ecce intelliget. hic ostēdit ꝓpositū in capite nostro iesu christo: q̄ fuit hūliat⁹ ⁊ exaltat⁹: vt supra dictū ē: ⁊ vtrūq̄z mixtim ponit h: cū dī: i ¶ Ecce intelliget seruus meus. q̄z hz sciētiā diuinā ab eterno: ⁊ hūanā ex tpe: ⁊ q̄ itelligat ō christo ad lr̄az p3 p trālatiōez chaldaicā que dī thargū apud hebreos: ⁊ tāte auctis ē apō eos q̄ nullus ausus fuit ei ꝓdicē: q̄ talis ē hic: Ecce ꝓsperabitur seru⁹ meus messias. ꝓpter qō antiq̄ hebrei ab illo loco vsq̄z ad finē. liū. capli. exposuerūt ad litteram ō psona christi. k ¶ Exaltabitur. ad vnitatē suppositi diuini: vel alit exaltabitur. in sua resurrectione. l ¶ Et eleuabitur. i sua ascēsione. m ¶ Et sublimis erit valde. sedē ad dexterā dei patris: marci vltimo: Et dñs q̄dē iesus postq̄ locutus ē eis: assumptus ē i celū: ⁊ sedet a dextris dei. n ¶ Sicut obstupuerūt super te multi. videtes miracula añ passionē facta: matthei viij. Dozzo hoīes mirati sūt dicētes: qual' ē h: q̄z vēti ⁊ mare obediūt ei. ⁊ finaliter doctrinam christi audiēdo miraculis confirmatā: matthei. vij. Admirabantur turbe sup doctrina eius: erat ei docēs eos sicut ptātē hns. o ¶ Sic i glozius. i. vituperatus erit. p ¶ Inter viros aspectus eī. q̄n fuit cōsputus ⁊ collaphis cesus. q ¶ Iste asperget gētes multas. i. mūdabit suo sāguie ⁊ baptismate. r ¶ Sup ipz cōtinebūt reges os suū. qō videmus ipletū i regib⁹ ad fidez cōuersis qui nō solū cōtinēt oza ꝓpria a blasfemijs: sz faciunt ēt suos subditos ꝓtinere blasfemos puniēdo. s ¶ Oz q̄bus nō ē narratū ō eo viderūt. credēdo: ⁊ isti sunt gētiles: ad quos ꝓphete missi nō fuerūt: neq̄z audierūt christū psonaliter pdicātē sicut iudei: ꝓpter qō dicit saluator matthei xv. Non sum missus nisi ad oues q̄ perierūt domus isrl. s. ad predicandum i persona ꝓpria.

¶ In capitulo. lij. vbi dicit i postilla: Cōsurge. ¶ Additio.

In hoc capitulo. lij. vī. ꝓpheta quedā ꝓambula presupponere ad passionē christi pertinētia de qua dicturus ē aperte ⁊ plene i sequēti ca'. s. liij. vnde ꝓmo hortatur ꝓplm fidelē ad virtutē. o. Consurge ꝓsurge iduere fortitudine tua syon. duplicatur aūt hoc verbū cōsurge ad maiorē confirmationē. vel p primū ꝓsurge: itellr rsurrectio a peccatis: p scōm vero pcessus ad virtutes: ⁊ sequitur Induere fortitudine tua syon. s. fortitudine gratie p quā resistitur aduersitatibus mūdanis ⁊ diabolicis tentatiōibus iuxta illud ad hebreos. xj. capitulo: Estote misericordes ⁊c. ⁊ quia per talem fortitudinem ocuenitur ad statum glozie prout ibidem sequitur: ⁊ accipietis regnum eternum: ideo subditur: Induere vestimentis glozie tue hierusalem ciuitas sancta. scilicet celestis de qua ꝓprie verificatur quod subditur: Quia non adiciet vltra ⁊c. quā exhortatiōnē ⁊ excitationē iterū ad maiorez ꝓfirmatōz sb' alijs vbis rpetit. o. Excutē ō puluere. s. pctōz: iuxta ps. Nūqd ꝓsitebit tibi puluis. Cōsurge. s. ad faciēdum bonū. Sirz sede s. mēte q̄eta. solue vincula colli tui ⁊c s. p ꝓtritionez verā p quā vicia pctōz soluūt. Qualiter aūt seu q̄ vtute posset h' i vicia captiuitat' pctōz solui sbdit. o. hec dic dominus gratis venūdati estis. In hoc enīz q̄ dicit gratis venundati estis intelligitur venundatio que est per peccatum: vnde supra. l. capitulo dixerat: Ecce iniquitatibus vestris venundati estis. Nam qui facit peccatum seruus peccati est: Johis. viij. In hoc autem quod sequitur: Et sine argento redimemini. ostenditur q̄ passio christi de qua intendit in proximo loqui: operata est salutem nostram per modum redēptionis nō corpalis: fm quā q̄nq̄z aliq̄ pecuniali pcio redimūt: sed p redēptionē spūalē. s. p sanguinē pciosū christi. vñ pria petri p⁹. Nō corruptibilibus auro vel argēto rdēpti estis sz pcioso sāguine agni ūmaculati ⁊ icōtamiati christi. q̄ q̄dē verba apli manifeste corrūdēt pdictis vbis ꝓphēticis. s. cū dī: Sine argēto redimemini. ⁊ ad declaratoz pdictoz subdit: Qz hec dic dñs de⁹: i egyptū descēdit populus me⁹. vbi ꝓpheta oñdit duas iteres captiuitatē babylonicā ⁊ egyptiacā a q̄b⁹ fuerūt p deū liberati: ⁊ captiuitatē pcti seu diaboli a q̄ christ⁹ redēit hūanū gen⁹ p suaz passionē. nā i pdictis duab⁹ captiuitatib⁹ iz eēnt ut se diserētes q: egyptiacā icurrerūt spōte descēdētes i egyptū vt coloni eēnt ibi: vt p3 gen. xlvj. ca. ⁊ sic egyptij habuerūt aliqlē rōnē detinēdi eos: q: subuenerūt eis i famis necessitate: vt i glo. in captiuitate aūt babylonica q̄ significat h' per assur eo q̄ assyrij cū nabuch. venēunt ñ fuit tal' cā vt i terra sua calūniarēt ⁊ oppzimerēt eos vt i gl. i vtraq̄s aūt captiuitate pdicta q̄ solū corpal' erat i mālta violēta p coactōz oppzimētiū sufficiēt fuerūt redēpti p potētiā diuinā aduersarios violēt ꝓpriz dei detinētes op pmētē: vt p3 i sacris scripturis ō h⁹ loquētib⁹: isz i hac captiuitate a q̄ christ⁹ p suā passionē rdēit h⁹ ñ solū ñ ꝓgruebat. s. q̄ de⁹ p suā solā potentiā diabolū spoliaret: eo q̄ hūanū gen⁹ pctm̄ qō fz augu. ñ ē nisi volūtariū captiuatū fuit: q̄ rōne erat iuste sb' fuitute diaboli derelict⁹ a dō: vt tractat a doctōib⁹ i. iij. dist. xix. ⁊ h⁹ ē qō sequit. Et nūc q̄d mihi ē: Hec dic dñs q: ablat⁹ ē ꝓplis me⁹ gratis. q. d. ⁊ nc. s. i hac captiuitate h⁹ ñ suffic. s. p solā potētiā rdimē. Q̄n ablat⁹ ē ꝓplis me⁹ grat. s. spōte tradēdo se pctō seu diabolo: q̄ rōe ꝓuēies ē vt p iusticiā rdimat. Si aūt ꝑ h⁹ dicat q̄ christ⁹ p suā passionē ñ solū ab actuali sz a pctō originali ꝓncipaliter redēit: qō q̄dē originale pctm̄ ñ est volūtariū i ipis descendētib⁹ p ꝓpagationē: Dicēdū q̄ sz pctm̄ originale non sit voluntarium i ipsis ꝓpagatis

líget seru⁹ meus: exaltabit ⁊ eleuabit: ⁊ sublimis erit valde. Sicut obstupuerūt sup te multi: sic ig̃lōrius erit iter uiros aspect⁹ ei⁹: ⁊ fozma ei⁹ it filios hoīuz. Iste asperget gētes multas: sup ipsū ꝓtiebūt rges os suū. Quia qb⁹ ñ ē narratū ō eo videūt ⁊ q̄ ñ audierūt ꝓplati sūt.

in ōculis oīuz gētiū: ⁊ vide bunt oēs fines tre salutare dei nr̄i. Recedite recedite: exite iñ: pōpulū nolite tangē. Exite ō medio ei⁹: mundamini q̄ fertis vasa dñi. Q̄n nōn i tumultu exibitis nec in fuga ꝓperabitis. Pdēcedet eni vos dñs: et cōgregabit vos de⁹ isrl. Ecce itel

fuit tamē voluntarium in primis parentibus a quibus trahunt originē. Et ideo simplr dixit: Ablatus ē pplus meus gratis. s. spōte se tradidit diabolo seu pctō: z ideo nō per solā potētiā redimēdus ē sicut i alijs captiuitatibus supadictis. z seqt: Dñatores eius iniq agūt. q. d. lz dñatores eius. s. principes teneb3 ax: inique agūt deducendo eos ad peccādū: nihilominus q3 gratis. s. spōte: vt dictū ē se tradiderūt: Et iugiter tota die nomē meū blasfematur. s. eo q3 in eis remanet culpa pcti: fm quā de3 offēditur: z iō dr blasfemari iuxta illud ad ro. ij. ca°. Per vos nomē dñi blasfematur i gentib'. Ex supadictis igit cōcluditur q3 captiuitas d quā agit nō p solā potētiā oppmentē aduersarios redimēda erat sicut z alie captiuitates: sed p aliquod remediū sufficiēs ad tollēdā culpā seu maculā pctō3: z iō sb̄dit: Propt h' sciet ppls me' nomē meū i die illa. s. ppter necessitatē seu ygruētiā pdictam sciet ppls me'. s. ppls nouiter p me rdēptus. nomē meū s. nomē ihesus qd significat redēptorē seu saluatorē a tali captiuitate diaboli seu pcti iuxta iterp̄tationē h' nois p angelū factā ipsi ioseph matthei. j. ca°. Ipse ei saluū faciet ppl'm suū a peccat' eor. z seqtur: In die illa. s. tēpore gre qñ hoc nomē fuit manifestū: tps ei gre dies dr: iuxta illud ad ro. xiij. ca. Nox p̄cessit: dies aūt appropiq̄bit. z q3 redēptio a deo vero facta trāscēdit oēs alias redēptiones q facte fuerūt mediātibus angelis seu hoib' mo p̄dicto: iō subditur: Quia ego ipe q loqbar. s. p. pphetas ecce assū. s. p carnē assūptā. q. d. redēptiōes p̄terite particulares z corporales p angelos seu pphetas i pſōa mea loquētes facte sūt. sed hec redēptio q spūalis atq3 vlis ē est or3 vt p me fiat. Vñ ego ipe q loqbar ecce assū. Item circa hoc qd dr: Sciet ppls me' nomē meū. Notādū q3 sicut i redēptione egyptiaca fuit moysi: z deiñ seniorib' ísrl: z deide pplo revelatū nomē dñi tetragrāmaton: fz cuius verā significationē ad deū ptinet signa z p̄digia facere facultatē nāe excedētia q requirebat ad illā redēptionē put fuit dictū exo. iij. in additiōe. ar. vij. sic i hac redēptioe vlī revelatū fuit nomē ihesus: prio virgini gliose deinde ioseph z alijs discipulis z fidelib': p qd nomē intellr salus vel saluator a pctis vt dictū ē. seqt: Quā pulchri sup mōtes. Ubi posq̄ ppha onderat q3 p̄dca redēptio spiritualis erat ab ipo vo do fīēda d publicatōe h' rdēptōis dic: Quā plchri sup mōtes. Ad qd sciēdū q3 facta rdēptiōe p passionē christi lz pluries suis aplis i sua rsurrectione apparuit: tn d apparitiōe eius facta i mōte galilee spālē mentionē fecit pdicēs mulierib': Annūciate fratribus meis vt eāt i galileā. q dē apparitio fuit i quodā monte galilee. vñ matth. vltimo: Undeci discipuli abierūt in galileā i montē vbi ordinauerat illis ihesus. d quo ppzie p̄t itelli istud vbū: q3 pulchri sup mōtes i. sup mōtē sumēdo plurale p singulari sicut i alijs multis locis: z seqtur. Pedes anuñciātis z pdicātis pacē. s. pedes christi qui i illo mōte annūciauit eis z iūxit pdicationē eu angelij pacis. d. Eūtes docete oēs gētes. s. cuā geliū pad. Annūciāt bonū pdicātis salutē. q3 tūc dictū fuit eis: Qui crediderit z baptizat' fuēit salu' erit. matth. vltio. in quo vbo manifeste pdixit salutē oiuz credēti. d. Syon regnabit deus tu'. q3 tūc christus dixit sion. s. aplis i quib' pcipue ecclia residebat: Data ē mihi ois ptas in celo z in terra. Si aūt q̄rat quare pedes christi singlr noiauit ppheta. Dicēdū q3 h' i designat adoratō aplor fuisse ibi facta vsq3 ad pedes: eo q3 d mulieribus ibidē dicit. Illi aūt accesserūt z tenuerūt pedes ei' z adorauerūt eū: z seqtur: Uor speculator tuor. qd cōit exponit d aplis z alijs platis eis succedētibus. fz saluo meliori iudicio magis ppe vi exponēdū d patribus i libo exītibus q3 speculatores vocāt i ve. te. Exec. iij. z. xxxiij. ca. fili hoīs speculatorez te dedi. Isti ei patres dicuntur leuare vocē z letari cū gaudio sue liberatiōis simul: q3 piūcti liberati fuerūt z beatitudinē sibi p̄missā z diu spectatā attigerūt d q3 dic: Quia oculo ad oculū videbūt. s. facie ad faciem: Cū puerterit dñs syon. z seqt: Gaudete z laudate sil' deserta hierusalē. qd satis ppe applicat p̄mitiue ecclie put in glo. Parauit dñs brachiū sanctū suū exponat. sicut i postilla: referendo tn ad tps pdicatiōis aplor. Recedite recedite exite inde. exponat d p̄mitiua ecclesia sicut i glo. q3 añq3 romani supuenirēt apli z alij fideles a iudea q3 p̄taminata remāserat ex occisiōe christi i regnū agrippe trāsierūt z ad alias gentes spūsancto admonente: vt i historia ecclīastica hr. seqtur: Mūdamini. s. a vicijs: q3 sertis vasa dñi. Per vasa dñi fm glosā intelligūtur sci. vñ paulus vas electiōis dr. vl vasa dñi sunt armaturadei: lorica iusticie: clypeus fidei: galea salut: z h' i: z neq3 estiaret ex h' q3 dixerat: Recedite recedite: exite inde. q3 i hac redēptiōe req̄rebat recessus corpal p modū fuge sicut i redēptione egyptiaca: exo. xij. iō sb̄dit: Qm̄ nō i tumultu exibitis nec i fuga p̄perabitis. s. sicut tūc. Precedet ei vos dñs. s. ipe dei filī' i pſona p̄pa. Et congregabit vos dñs deus ísrl. i fide z charitate: quis aūt sit iste de' ísrl statim subdit. d. Ecce intelliget seru' meus: quē h' vocat seruū eo q3 fuit obediens vsq3 ad mortē: d qua morte statiz in sequēti capitulo tractat. z seqtur Exaltabit. s. ad celos fz glo. q3 p obedientiā vsq3 ad mortez deus exaltauit illū: vt habet phi. ij. Et eleuabit sup oēs celos: z sublimis erit valde q3 ad dexterā pris sedēs. hec i glo. Antiq autez hebreoz istas eleuationes exponunt d messia sic: Exaltabitur. plusq3 abraā: Et eleuabitur. plusq3 moyses. Et sublimis erit valde plus q3 angeli superiores: ex quo patet q3 messias d quib' ēt fm ipsos loquitur prophera esset sublimior angelis superiorib'us. Et cū fm eos inter naturam diuinā z angelicā non sit mediū: cōsequenter cōcedere habent q3 ipse sit deus: z cū prophera hic vocat eū seruū quod nō cōpetit diuine nature: sequitur q3 in ipso sint due nature: diuina. s. z humana quod tamē ipsi negant: licet concedant p̄missa. In his eni z similibus nō verentur veritati per eos iplicite concesse cō tradicere.

Capitulum LIII.

Quis credidit. Ra. sa. z andreas exponūt hoc capitulū ad litterā de populo iudeoz: dicentes q3 prophera de illo loquitur quasi de homine vno: eo modo loquendi quo dicitur exodi. iij. capło. Filius meus p̄mogenitus ísrl. sed cor peruersitas patet per doctores hebreorū antiquos: vt dictū est precedenti capitulo. Itez sup illud gen. xxiij. Et introduxit eā isaac tē. dicit ra. moyses: Dic ē rex messias q3 dedit cor suū ad petēdū mīsatōes p ísrl: z ad ieiunādum z hūiliandū se p̄o eis: sicut scriptū est esaie. liij. Ipse autē vulneratus est propter iniquitates nostras: attritus est propter scelera nostra tē. Ex quo patet q3 fm istum doctorē hoc capitulū loquitur de christo ad litterā. hoc etiam patet per scripturas noui testamenti que sunt maioris auctoritatis quāuis a iudeis non recipiantur. quod eni dicitur in principio capituli. Domine quis credidit tē. iohis xij. dicitur impletum in christo. z similiter ad ro. x. Itez qd dicitur infra. Vere languores nostros ipse tulit tē. matthei viij. dicitur impletum esse i christo. Similiter quod postea subditur: Sicut ouis ad occisionem ducetur tē. vsq3 ibi: Qui abscisus est de terra viuentium. actuum. viij. de christo dicitur: Et cuz sceleratis reputatus est. Marci. xv. similiter dicitur impletum in christo. Igitur sequēdo hanc sententiam: dicendum q3 hic ponuntur remedia contra tria impedimenta predicta sicut fuit supra diuisum capitulum Et diuiditur in tres partes fm tria remedia. secūdum ponitur capitulo sequenti. tertium. lv. Primū autez impedimē tum percipiendi fructum redēptiōis christi fuit iudeoz pec catū ꝛ qd ponitur hic remediū passiōis christi que sufficit

ad delendū oē peccatū quātū ē ex se: ⁊ diuidit pñs capitulū in duas partes: qz prio esaias rei dicēde designat altitudinē scdo ꝓsequit dicēdoz ordinē: ibi ⁊ ascendet. Circa pmum dicit: a Quis credidit auditui nro. i. passiois christi mysterio: qđ ego ⁊ alij ꝓphete audiuim⁹ a spūsācto. ꝑuidit enim Esaias ꝓpheta iudeos ꝓ maiori parte ñ credituros sm q dicitur Johis. xij. Cū autem tanta signa fecisset coram eis non credebāt in eū: vt sermo Esa. impleretur quem dixit: Dñe qs credidit auditui nostro ⁊c. ⁊ sequit: Propterea nō poterant credere: qa iterꝫ dixit Esaias: Excecauit oculos eoꝝ: ⁊ indurauit coz eoꝝ ⁊c. ⁊ sb̄ditur: Hec dixit Esaias quādo vidit gloriam eius ⁊ locutus ē de eo. b Et brachiū dñi. i. filꝰ: vt dictū est caplo p̄cedēti. c Cui revelatū est: q. d. paucis valde ⁊ incōplete. d Et ascendet. Hic ꝓsequēter ꝓsequitur dicēdorū ordinē. ⁊ prio quātū ad modū nascētis cum dī: Et ascēdet sicut virgultū coz̄ eo. i. coz̄ deo patre. e Et sicut radix. surſū fructificās. f De terra sitiēti. i. de virgie nō humectata vel fecūdata hūano semine. g Non ē. Hic ꝓsequēter ponit ordinē suū quātū ad tolerātiā patientis: ⁊ prio describit eius passio ignominosa: scdo nobis fructuosa: ibi Ipse aūt. tertio sibi finaliter glorioſa: ibi De āgustia. Ista tñ diuisio nō ē sic p̄cisa qui partes i aliq̄ coincidant: ⁊ sic est cōit p totū lib̄z istū sicut a principio fuit dictū. Circa pmū dicit: g Non est ei spēs neq; decor. quāuis ei sm veritatē christus in hūanitate assūpta fuerit speciosus forma p filijs hoim: psal. xliij. tñ ista speciositas fuit deturpata alapis in facie eius ⁊ inflaturā ⁊ liuorē causātibus: ⁊ sputis eā fedantibus. h Et vidimus eū ⁊ nō erat aspect⁹. qz p horore auertebāt hoies faciē. i Et desiderauim⁹ eū. loquit ꝓpheta in ꝓsona sui ⁊ aliorꝫ sanctorꝫ aduētū christi desiderantiū: sm q dī matth. xiij. Multi ꝓphete ⁊ iusti desiderauerūt videre q̄ vos videtis: ⁊ ñ viderūt ⁊c. k Et nouissimū virorꝫ. i. valde abiectū. l Virꝫ doloꝝ. i. multi ⁊ magni dolor⁹ expertū passiue: sicut vir sanguinū dī q̄ ē effusor multi sāguinis actiue. m Et sciēte infirmitatē. s. carnis p experientiā absq; tñ pctō. n Et quasi abscōdit⁹ vult⁹ ei⁹ p verecūdia. o Vñ nec reputauim⁹ eū. nō tñ. s. saluatorez sz nec ēt alicui⁹ valoris hoiem: ⁊ loqt̄ h̄ ꝓpheta i ꝓsōa iudeorꝫ tpe christi exītiū: ⁊ ꝓnumerat se eis iquantū erat de pplo iuda: sicut daniel ꝓnumerat se pctoribus enormib⁹ q̄ fuerāt i regno iude. ix. ca⁹. quāuis ꝓticeps ñ fuisset. p Vere languores nros ipe tulit. i. infirmitates carnis vt famē: sitī ⁊ silia q̄ vere fuerūt i eo: sic ⁊ hūanitas vera. q Et nos reputauim⁹ eū q̄si leprosū. i. vilē ⁊ abominabilē ad moduz leprosi. r Et percussū a deo ⁊ humiliatū. ꝓpter pctā sua ꝓpria: ipo fuerūt ei sibi iudi q̄ haberet demoniū: ⁊ qđ sbuertebat pplm: ⁊ multa alia cria: vt pz ex occursu euāgelioꝝ.

Quis credidit auditui nro: et brachiū dñi cui revelatū ē? Et ascēdet sicut ꝛgultū coram eo: et sic iudex de tra sitiēti. Non ē spes ei neq; decor. Et vidim⁹ eū ⁊ nō erat aspectus: et desideravim⁹ eū despectū et nouissimū virorꝫ: virꝫ dolorꝫ et sciēte infirmitatē. Et quasi abscōdit⁹ vultus ei⁹ ⁊ despect⁹: ūñ nec reputauim⁹ eū. Vere lāguores nros ipe tulit: ⁊ dolores nros ipse portauit. Et nos reputauim⁹ eū q̄si leprosuz et percussū a deo ⁊ būiliatuz Ipe aūt vulneratus ē ꝓpt iniq̄tates nras: attrit⁹ est ꝓpt scelera nra. Disciplina pacis nre sup eū: ⁊ liuore eius sanati sumus. Oēs nos q̄si oues errauim⁹: vnusq̄q; i viā suā declinauit: et posuit dñs i eo iniq̄tatē oiuz nrm. Oblatus ē q̄a ipe voluit: et ñ aperuit os suū. Sic ouis ad occisionē ducet: ⁊ quasi agn⁹ coram tondēte se obmutescet: ⁊ ñ apiet os suū. De āgustia ⁊ de iudicio sublatus ē. Generationē ei⁹ quis enarrabit: Quia abscisus ē de terra viuētiū. Propt sceluſ ppli mei percussi eū. Et dabit ipios ꝓ sepultura: et diuites ꝓ morte sua: eo q̄ iniq̄tatē ñ fecerit neq; dol⁹ fuerit i ore eius et dñs voluit conterere eū i infirmitate.

s Ipse aūt. Hic ꝓñr oñdit passio christi nobis fructuosa: qz nō passus fuit ꝓ pctis ꝓpr̄is sz ꝓ nris expiādis: ⁊ h⁹ ē qđ dicit: Ipe aūt vul. ē ꝓpt iniq. no. et patet littera Ra. sa. dicit q istō dī i ꝓsona gētiliū: ⁊ vocat gētiles oēs ꝓter iudeos. d. q i aduentu messie gētiles videtes iudeos p eū mirabiliter exaltari dicent q afflictiones ēs nō sustinēt iudi i hac captiuitate fuert ꝓpter pctā gētiliū: ⁊ in h⁹ subiūgit ꝓdicit: qz alibi in multis locis dicit q hec captiuitas ē ꝓpter pctm̄ vitulū ꝓflatilis expiandum: exo. xxxij. t Oēs nos q̄si oues errauim⁹. qz nullus quantūcūq; iustus pōt euitare oīno peccatū saltem veniale. v Et posuit dñs i eo iniq̄tatē oiuz nrm. i. penā ꝓ iniq̄tatibus oiuz expiandis: ⁊ qz christ⁹ hāc penā ex maxima charitate sustinuit: ideo subdit: x Oblat⁹ ē. s. ad passionē. y Qz ipse voluit. ꝓpter obediētiā dei ꝓpris ⁊ liberationē hūani generis. z Et nō aperuit os suū. vbis recalcitrādo ⁊ iniurias ꝓ iniurijs reddēdo: sz magis coram falsē accusātibus ⁊ iuste iudicātibus tacēdo: sicut pz ex euāgelijs. Cetera patēt. a De angustia. Hic ꝓsequēter ostēdit eius passio finaliter glorioſa: qz p eā trāsijt ad resurrectionis gloriā: Luce vltimo. Oportuit pati christū ⁊ resurgere a mortuis: ⁊ ita intrare gloriā suā. ⁊ h⁹ ē qđ dī: a De angustia. s. mortis. b Et de iudicio. q̄ oēs decedētes ex diuina sētia detinebāt i limbo. c Sublat⁹ ē ꝓ potētiā sue resurrectionis. d Generationez ei⁹ qs enarrabit: qđ sm hieronymuz super matheū intelligit de generatione diuinitatis que inenarrabilis ⁊ incōprehensibilis est: non tm̄ ab hominibus sed etiam ab angelis. Ambrosius: impossibile est scire generationis secretum: mens deficit: vox silet: nō mea tm̄: sed etiam angelorꝫ: videtur tamen mihi saluo melioris iudicio q̄ melius exponatur de spirituali generatione per multiplicationem fidelium: ideo subditur: e Quia abscisus ē de terra viuentium. per mortem corporalem ad quam secuta est multiplicatio fidelium sm q dicitur iohis. xij. Nisi granū frumenti cadens in terra mortuum fuerit ipsum solum manet: si autem mortuum fuerit multum fructum affert. Ad generationez vero eternam filij nō videtur habere aliquā consequentiam qđ dicitur Quia abscisus est ⁊c. f Propter scelus populi mei. expiādū. g Percussi eū. i. peuti permissi. h Et dabit ipios ꝓ sepultura sua ⁊c. i. iudeos ipios ⁊ auaros dabit i mānib⁹ romānorꝫ i penā mortis: qđ tpe titi fuit adipletū. i Eo q̄ iniq̄tatē ñ fecerit ⁊c. ⁊ sic mors ē⁹ erat punitiōe digna. k Et dñs. s. pr̄ voluit ꝓterere eū i infirmitate. s. carnis: qz q̄ diuinitas patiat est ipossible.

Si posuerit pro peccato animam suam videbit semen longevum: et voluntas domini in manu eius dirigetur. Pro eo quod laborauit anima eius videbit et saturabitur. In scientia sua iustificabit ipse iustus seruus meus multos et iniquitates eorum ipse portabit. Ideo dispertiam ei plurimos et fortium diuidet spolia: pro eo quod tradidit in mortem animam suam: et cum sceleratis reputatus est. Et ipse peccata multorum tulit: et pro transgressoribus rogauit.

Per hoc autem quod dicit hic: Eo quod iniquitatem non fecerit patet falsa expo ra. sa. exponentis hoc capitulum de populo iudaico: vt supra dictum est: quod ab antiquo vsque ad pnia populus ille multas iniquitates fecit deum et primum: vt patet ex decursu scripture. Neque dolus fuerit in ore eius. quod silet patet falsum de populo iudeorum iter omnes homines sint et fuerunt multum mendaces et dolosi: non solum ergo alios sed et inter se ipsos. a Si posuerit animam suam pro peccato. accipit si pro quia: quia christus animam suam posuit pro peccato mundi. b Videbit semen longevum. i. multiplicatorum fidelium quod si semen christi: et hec multiplicatio secuta est ad mortem eius: vt predictum est c Et voluntas domini. de salute mundi. d In manu eius dirigetur. i. per ipsum populum. e Pro eo quod laborauit anima eius. ieiunando: vigilando: predicando: mortem sustinendo. f Videbit. resurrectionem suam. g Et saturabitur. tunc et non ante habuit gloriam in corpore: et sic fuit satiatus ex omni parte. h In scia sua. diuina et humana. i Justificabit ipse. quia nullus iustificabit nisi per ipsum. sed quia multi reddunt se indignos: ideo dicit hic: k Multos. et non omnes. l Et iniquitates eorum i. penam pro iniquitatibus. m Ipse portabit. ex obedientia ad patrem: et charitate ad hominem. n Ideo dispertiam ei plurimos. i. reddam ei plures de gentilibus qui ceciderunt de iudeis. o Et fortium. i. demonum de quorum fortitudine dicit iob. xli. Non est potestas super terram que comparetur ei etc. p Diuidet spolia. extrahendo patres de limbo: quod fecit christus in sua resurrectione. q Pro eo quod tradidit animam suam. ex maxima charitate. r In morte. valde acerbam. et cum hoc possibile: non subdit: s Et cum sceleratis reputatus est. quia inter latrones fuit crucifixus: vt per hoc principes malefici cum eorum a vulgaribus reputaretur. ad hoc ei inpetrauerunt iudei a pilato: vt duo latrones cum eo crucifigerentur: sicut ex dei ordinatione et hoc factum est: vt hec scriptura impleretur: vt dicit marci. xv. t Et ipse peccata multorum tulit. quantum ad efficaciam: omnium tamen quantum ad sufficientiam. v Et pro transgressoribus rogauit. luce. xxiij. Pater ignosce illis etc. et ex hoc patet expo. ra. sa. falsa: quia populus iudaicus non erat pro gentilibus imo quottidie erat pro destructione romani imperii: et maxime pro destructione discipulorum christi sm quod dicit hieronymus et per eius discipulos intelligit christianos.

In capitulo. liij. vbi dicitur in pos. Et dabit impios pro sepultura. Additio prima.

Hoc quod dicit hic: Et dabit impios pro sepultura sua. non proprie vult exponi de iudeis quod traditi fuerunt romanis in penam mortis christi. put in postil. quod si sic debuisset dicere: Dabit impios pro morte sua non pro sepultura: quia licet in morte christi maxime peccauerunt: non tamen in sepultura. Meritorie ei et honorifice christus fuit sepultus. vt supra ca. xj. Erit sepulchrum eius gloriosum: vnde aliter videt dicendum. Pro quo attendendum est quod sicut aliqui errauerunt circa diuinitatem christi credentes eum purum esse hominem sicut fotinus et nestorius: et alii heretici. silet alii errauerunt circa humanitatem: sicut manich: et quia euacuabat mysterium incarnationis humanam naturam a christo auferendo: sic fuerunt aliqui qui negauerunt christi mortem et sepulturam sicut sarraceni. vnde machometus in suo alchorano nephando dicit expresse quod iesus non fuit suspensus nec mortuus: sed quod sic assimilabatur videntibus: sed per apparitionem fantasticam non veram: quorum errorem propheta excludit dicens: Et dabit impios pro sepultura sua. et est sensus quod impii. s. milites custodientes sepulchrum domini fuerunt testes sue sepulture: et sic dedit impios. s. milites testes pro sepultura sua. et sequitur: Et diuitem pro morte sua. s. ioseph ab arimathia qui nobilis decurio erat. Iste enim fuit testis mortis domini: quia ipse corpus eius petiit Matth. xxvij. et sic dedit testem diuitem pro morte sua. vnde notanter posuit impios in plurali et diuitem in singulari: quia custodes sepulchri plures erant et diues ille vnus tantum.

In eodem capitulo vbi dicitur in postilla: Si posuerit animam suam pro peccato. Additio secunda.

Vbi nos habemus: Si posuerit animam suam pro peccato: In hebreo habetur. Si posueris peccatum animam suam. Ad quod sciendum quod hic videtur loqui propheta contra iudeos et alios peruerse credentes seu opinantes quod christus pro peccato suo proprio fuisset passus: quorum falsam credulitatem seu opinionem euacuat propheta per hoc quod ex morte christi secuta est propagatio fidelium longeua: et humana vita per ipsum christum in deum directa: quod patet ex hoc quod seruantes legem christi et precipue eius consilia non soluz vt hoies sm rōnem viuūt: sz etiam quasi angeli in celis conuersātes vñ apls ad phil. iij. Conuersatio nostra in celis est. Ait ei Piero. In carne pter carnem viuere non terrena vita est sz celestis. sm quam sniaz lra sic exponit: Si posueris pro peccato animam suam. i. si tu infidelis posueris pctm animam suam. i. si asseueri peccatrice fuisse animam christi. Videbit semen longeuum. quod intellr admiratiue seu interrogatiue dictum. q. d. quo videbit semen longeuum. s. multiplicationem fidelium quam secuta est ad mortem christi quod dicit fideles semen christi sunt per adoptionem: quod dicit rōni Gamalielis honorabilis legis doctoris quod actuz capitulo. v. pharisei dicebat: Discedite ab hoib istis. s. a discipulis christi et sinite illos: qm si est ex hoibus pslium hoc aut opus dissoluet. si vero ex deo est: non poteritis dissoluere Si autem hoc dicat quod aliq secte praue quoq durant magno tpe pmissione diuina: vt patet de saracenis. Ad hoc euacuandum inducit propheta aliam rōnem. d. Et volūtas domini in manu eius dirigetur. Constat autem quod volūtas domini est sanctificatio nostra: prima ad thessa. iiij. ca. Sed constat quod sanctificatio humana nunquam in legem vetere aliqua lege seu secta fuit sic frequenter directa in deum sicut in sequentibus doctrinam et vitam christi repit: quorum plurimi in tantum sanctimoniam sequuntur quod terrena omnino despiciunt et vsque ad sanguinis effusionem per veritate pugnat: et sic volūtas domini in manu christi directa est. vnde hoc quod dicitur: Voluntas domini in manu eius dirigetur. Legat admiratiue seu inquisitiue conformiter ad verba immediate precedentia sic: Si posueris. tu. s. infidelis peccatum animam suam. sc. peccatrices animam christi. Nunquid videbit semen longeuum: et nunquid volūtas domini in manu eius dirigetur. Replica.

In capitulo. liij. cum dicitur: Et dabit impios pro sepultura. postil. et s. Tho. concorditer exponunt de iudeis qui dati sunt in manu romanorum ob vindictam mortis christi: Burgensis se opponens dicit illam expositionem non propriam: quia vt inquit sm hoc debuit dicere dabit impios pro morte non pro sepultura: quia licet in morte christi valde peccauerunt: non tamen in sepultura. Meritorie ei inquit et honorifice christus fuit sepultus. ideo dicitur supra: Erit sepulchrum eius gloriosum. Sed ista videtur frustra dicta: quia sepultura est consequens mortem: ideo si iudei male egerūt mortem inferendo: per quam egerūt mortuo non pcendo animo fecerūt custodiri sepulchrum ne put predixit refugeret:

quãuis nõ crederent resurrectionẽ futurã. Sed ⁊ custodes corrupuerũt pecunia: ne resurrectionem factã publicarent. Infideliter igit ⁊ false dicit Bur. q̃ iudei i sepultura ñ peccauerũt. Nec valet qõ allegat sepulturã fuisse honorificã ⁊ meritoriã: qz hoc ptinet ad credentes: ñ ad pfidos iudeos q̃bus hodie sepulchr̃ christi nõ est gloriosz. Et falsũ est qõ dicit testes sepulture custodes fuisse: qz ñ fuerũt positi in testimoniuz qz ratione notorietatis nõ egebat testimonio: sed erãt positi ex cautela ꝺ discipulos ne furarentur corpus iesu: vt habet i hist'ria euãgelica: ⁊ sic extortis exponib' Bur. fãtasiat ꝺ scñ Tho. ⁊ postillatorem.

LAuda sterilis LIIII.

q̃ nõ paris: decanta laudẽ: et bini q̃ nõ paries basq̃ multi filij deserte mãgis q̃z ei' q̃ hẽbat viruz dicit dñs: Dilatá locũ tẽtorij tui: ⁊ pelles tabernaculorũ tuorũ extẽde. Ne parcas. Lõgos fac funiculos tuos ⁊ clauos tuos cõsolida. Ad dexterã ei ⁊ leuam penetrabis: et semẽ tuũ gẽtes hereditabit: et ciuitates desertas inhãbitabit. Noli timere: qz ñ ꝓfũderis neq̃z erubescas. Nõ eni te pudebit: qz ꝓfusiõis adolescẽtie tue obliuiscẽris: ⁊ opprobrij viduitatis tue ñ r̃cordaberis amplius. Quia dominabitur tui qui fecit te: dominus exercituum nomen eius: et redemptor tuus sanctus israel: deꝰ omnis

LAu LIIII. da sterilis.

Alíq̃ doctores catholici exponũt hoc capitulũ ꝺ reditu captiuitatis babylonice: ita q̃ cadẽ gens. s. iudea dr̃ h: Habens virũ ⁊ fecũda: sterilis ⁊ deserta fm diuersa tpa. Habens virũ ⁊ fecunda. a tpe legis date: qz fuit tũc desponsata deo p legis susceptionem. Derelicta ⁊ sterilis. tpe babylonice captiuitatis: sz hoc nõ vi bñ dictũ: qz sterili ⁊ deserte pmittit̃ maior multiplicatio plis exaltatiõis ⁊ honoris q̃ habẽti virũ: populus aũt reuersus ꝺ captiuitate babylonica nũq̃ fuit postea in tãta, psperitate quãtũ ad multitudinẽ pplí: diuitias ⁊ honores ⁊ huiusmodi: sicut fuerat añ captiuitatẽ: ⁊ maxime tpe dauid ⁊ salomonis: sz fuit in seruitute lz i terra sua: ⁊ afflictiõibus multis: vt dictũ est supra. xxxv. Itẽ infra dr̃ eodẽ capitulo. Ecce sternã p ordinẽ lapides tuos ⁊ fũdabo te i saphir' i q̃ denotat̃ redificatõ ciuitat̃ ⁊ tẽpli m'lto excellẽtior q̃ añ. Reedificatio vo tẽpli ⁊ ciuitat̃ p' captiuitatẽ babylõi cã nlla fuit r̃spectu illi' q̃ pcessit. Et iõ ra. sa. expõit istõ capitulũ ꝺ tẽpore christi: ita q̃ fz eũ iudea dr̃ hñs virũ ⁊ fecũda pro tempore ante captiuitatez factã p tytũ. Sterilis ⁊ derelicta. a viro p tpe captiuitatis i qua ẽ mõ. sz i aduẽtu messie erit in maiori psperitate quasi incõparabiliter q̃ fuerit vnq̃. sed istud dictũ fũdatur super erroneũ fũdamẽtũ. s. q̃ christus sit adhuc vẽturus, ppr qõ paulus apl's ad gal'. iiij. exponit principiũ hui' capituli ꝺ vocatiõe gẽtiliũ ad fidez christi: quã sniam itendo seq̃. Igitur ad intellectũ dicendorũ sciendũ q̃ sicut vna ẽ fides antiquor ⁊ modernor: licet sit mõ magis explicita: ita ẽ vna eccl'ia a pncipio mũdi vsq̃z ad finẽ: vñ dicit gregorius homelia. vij. Quis recti' patris familias silitudinẽ tz q̃ cõditor noster: q̃ eos quos cõdidit quasi subiectos possidet i domo q̃ hz vineã vniuersalẽ. s. ecclesiã: q̃ a pncio abel iusto vsq̃z ad vltimũ electũ q̃ i fine mũdi nasciturus est: quot sãctos ptulit: quasi tot palmites emi sit: ⁊ sic vna ⁊ eadẽ eccl'ia dr̃ sterilis ⁊ fecũda: virũ habens ⁊ derelicta: fm diuersas gẽtes ⁊ tpa: ita q̃ ꝑ tpe veteris testi dr̃ fecũda ⁊ virũ hñs quãtũ ad iudeos rõne legis accepte: ⁊ diuini cultus: que duo viguerũt apud eos. Sterilis ⁊ derelicta quãtũ ad gentiles q̃z pauci habuerũt fidẽ mediatoris vt sanctus iob ⁊ aliqui alij: nec data fuit eis lex diuina. Ecõuerso aũt, p tpe noui testi i quo pauci de iudeis ꝑpatiue: ⁊ multi de gentilibus crediderũt. Scõm hoc igitur dicendũ q̃ i pñti capitulo ponit remediũ oppositũ ipedimẽto liberatiõis fiẽde per christum tacto supra cap'lo. lj. qz ex dilatiõe, pmissiõis dicte saluatõis ab aliquibus poterat esti mari lz falso: q̃, pmissio posset frustrari. Jn hoc aũt capitulo ostenditur dicta, pmissio nõ solũ adipleri quãtũ ad iudeos oñs qui credere noluerũt sed ẽt quãtũ ad gentiles: qõ videntes adipleri iudei qui crediderũt i pmitiua ecclesia admirãtes ⁊ glorificãtes deũ dixerũt: Ergo ⁊ in nationes gratia spũssancti effusa ẽ: actuũ. xj. Secũduz hoc igitur pr̃es capitulũ i tres pr̃tes diuiditur: qa pncio describit salutatõis fiende per christuz dilatatio scõo fidelium exaltatio: ibi Noli. Tertio hostiũ p'stratio: ibi Ecce ego creaui. Circa pmũ dicitur.

a Lauda sterilis r̃c. i. ecclesia q̃ fuisti sterilis in gẽtilibus tpe veteris testamenti: ⁊ dicit: Lauda. s. itẽr' corde. b Decãta laudẽ. exterius ore. c Et binni. i corpore: qz fortis motus deuotiõis redũdat exterius i motib' corporis: psalmo. lxxxiij. Cor meũ ⁊ caro mea exultauerũt i deũ viuũ: ⁊ subditur rõ tante exultatõis: cũ dr̃: d Quoniã multi filij deserte. i. gentilitatis que fuit deserta tpe veteris testi: e Magis q̃ eius q̃ habebat viz. i. gẽtis iudaice: qz in nouo testõ plures sũt fideles ꝺ gentilibus q̃ ꝺ iudeis fuerũt tpe veteris testi. ⁊ qz ad multiplicatiõnẽ fideliũ seq̃t augmẽtatio diuini cult' subdit: f Dilata locũ tentorij tui r̃c. p locũ tentorij itell'r locus sacrificij: eo q̃ sacrificia in veteri lege fiebãt in tabernaculo accipiendo tabernaculũ p atrio sacerdotũ qõ erat ante tabernaculũ moysi factũ ꝺ cortinis: pellibus: tabulis: ⁊ silibus ad erectione tabernaculi necessarijs. locus autez sacrificij fuit artus tpe veteris testi: qz nõ erat licitũ offerre sacrificiũ nisi in hierusalẽ nec in tota ciuitate: sz in monte syon vbi erat tẽplũ: sz tpe noui testi dilatatus ẽ locus per orbem vniuersũ: vbi a christiãis offert eucharistia que est noui testamẽti sacrificiũ fm q̃ fuit predictũ malachie pnio: Ab ortu ei solis vsq̃z ad occasuz magnũ ẽ nomen meũ in gentibus dicit dñs: ⁊ in omni loco sacrificatur ⁊ offertur nomini meo oblatio munda r̃c. ⁊ propter hoc dicitur hic: f Dilata locum tentorij tui r̃c. Ad designãdũ ampliationem cultus diuini. g Ad dexteraz ei ⁊ leuã penetrabis. i. dilataberis ad ad omnẽ partem orbis. h Et semen tuuz gentes hereditabit. qz apostoli ⁊ alij fideles acquisierunt ecclesie alias gentes per suã predicationẽ. i Et ciuitates desertas. s. a deo, ppter idolatrie cultũ. k Inhabitabit. fidẽ ibi seminãdo. l Noli timere. quia multiplicatio hominũ nõ ẽ ad leticiã nisi sit ordinata ad bonũ fm q̃ dr̃ supra. ix. Multiplicasti gẽtẽ nõ magnificasti leticiã. iõ p' multiplicationẽ fideliũ: h psequẽt describit exaltatio eor ⁊ diuidit i duas pes: qz pnio põit rmotio cuiuscũq̃z pfusiõis: scõo assecutio honor': ibi Paupcla Circa pmũ dr̃. Noli timere qz ñ pfũderi. cui' rõ subdit cũ dr̃: m Quia pfusiõis adolescẽtie tue r̃c. Ad itellectũ h'l'e sciẽdũ q̃ a pncipio ñ fuit distinctio iude ⁊ gẽtilitat̃ sz icepit i abraã q̃ circũcisiõez accepit i signũ distinctõis. vñ circũcisio sic diffinit: Circũcisio ẽ signũ distinguens isr'l a gẽtilib'. ⁊ iõ pfusio adolescẽtie gẽtilitat̃ est idolatria: ad quã stati dẽliauit cultu ꝺi r̃manẽte i abraã ⁊ suis successorib' p ysaac. Opprobriũ vo viduitat̃ i gẽtilitate

accipitur a tpe legis date: quo ꝓpter idolatriã ꝙsi a deo dimissa est ⁊ repudiata ipa iudea ab ipo p legẽ desponsata. Cõfusio vo adolescẽtie ipi⁹ iudee ẽ idolatria: ad quã declinauit post dationẽ legi i deserto: ⁊ postea i terra promissionis. vñ dr hiere. ij. Recordatus sũ tui miserãs adolescẽtiã tuã: ⁊ charitatẽ dsponsatiõis tue: qñ secuta es me i deserto. Op probriũ autez viduitatis ei⁹ ẽ a tẽpõe legi noue quã renuit recipere: ⁊ sic derelicta est a deo ⁊ repudiata p maiorẽ pte. Nunc aũt ita ẽ q̃ iste cõfusiones ⁊ opprobria gentilitatis ⁊ iudee: nõ sũt recordanda i ecclia ex iudeis ⁊ gentilib⁹ cõstituta tpe gre: eo q̃ si eẽles iudi ⁊ gẽtiles ad pticipadũ gra⁊ christi i via: ⁊ gliaz i patria: ⁊ h⁹ ẽ qđ dicit aplꝰs ro. x. Non ei est distinctio iudei ⁊ greci: nã idẽ dominꝰ oium diues in oẽs q̃ inuocãt illuz. ⁊ ad gal. v. ⁊ vj. capitulis: In christo enĩ iesu neq̃ circũcisio valz aliq̃d neq̃ ꝓputium: sed noua creatura. ſ. p baptiſmũ regenerata: q̃ baptiſm⁹ ẽ culpe ⁊ pene õletiu⁹: ⁊ p cõsequẽs ꝓfusiõis ⁊ opprobrij: ppi qđ iudei credentes ñ pñt aliq̃d ip⁹ropare gẽtilib⁹ credẽtib⁹ ò peritis: nec ecõuerso: ideo dr q⁹ ꝓfusiõis adolescẽtie tue obliuiscẽris rẽ. ⁊ ꝑz lra ex pdictis vsq̃ ibi: n Quia vt mlierẽ derelictã rẽ] vbi alloq̃t eccliam put se extẽdit ad iudeos ⁊ gentiles ⁊ fideles q̃ i pñti vita cõit affligũt vt ꝑz ex decursu veter] ac noui testi: ideo assimilat mulieri derelicte ⁊ merẽti. Iz q⁹ ista tristicia puẽtit i gaudiũ in vita btã: q̃ a tpe passiõis christi est apta: iõ subditur o Ad punctũ in modico derelicã te. q⁹ q̃cũq⁹ tribulatio vite pñtis q̃si momẽtanea ẽ respectu ꝓsolatiõis celestis: ideo subdit: Et i mia sẽpi. miserr⁹ sũ tui. Notãdũ q⁹ in hac pte vbi trãslatio nr̃a hz: Quia dñabit tui: q̃ fecit te dñs exercituũ nomẽ ei⁹. in hebreo habet sic: Qui dñatores tui factores tui: dñs exercituũ nomen ei⁹. ibi manifeste apparet pluralitas psonaꝝ i deo: cũ dr i plurali Dñatores tui factores tui. et vnitas essentie: cũ sb̃ditur: Dñs exercituũ nomẽ est ei⁹. ita q⁹ noia plural⁹ numeri cõiũgũt cũ noib⁹ numeri singular⁹. p Sicut i diebus noe. Hic ꝓsequenter ponit ꝓfirmatio dicti h⁹ iuramẽto diuio cũ dr: Sicũ i dieb⁹ noe mihi istud rẽ. pactũ ei firmũ statuit deus cũ noe ò diluuio vltra ñ iducẽdo sup terrã: ⁊ eodẽ mõ dr ò tribulatiõe vlteri⁹ ñ iducẽda sup eccliam cũ dr: q Sic iurraui vt nõ iraſ. tibi ⁊ nõ icre. te. icrepatio diuina ẽ tribulatio ab eo imissa: ⁊ sic ꝑz q⁹ scripta loq̃t h⁹ ò statu eccl̃ie triũphãt⁹: vbi ꝓsio ⁊ tribulatio nullũ locũ hñt: vñ ⁊ adhuc sb̃dit: r Dõtes ei ꝓmouebũt. añ aduẽtũ christi ad iudiciũ. s Fedus pa. mee nõ mo. qđ si itelligat ò federe gre: ñ mouet ab eccl̃ia militãte gnãlr. fedus aũt gl̃ie ẽ oino imutabl̃e. t Pau percula. Hic cõsequẽter ponit honoris assecutio: vbi prio rcolit pcedẽs tribulatio: cũ dr: Paupcula tẽpestate. ſ. prio fuit ⁊ est. v Cõsulsa rẽ. q̃a eccl̃esia vt in pluri mũ fuit ⁊ est afflicta: ⁊ erit i prẽsẽti vita loquendo ò ipsa quãtũ ad illos q̃ numero ⁊ merito sũt in eccl̃ia: ⁊ hoc ꝓmittit h⁹: vt opposita cõsolatio siue honorratio clari⁹ elucescat: cum subditur: r Ecce ego ster. pro. la. tuos rẽ. qđ vno mõ põt intelligi de eccl̃esia militãte: ⁊ sic lapides isti sũt viri sancti i diuersis gradib⁹ ⁊ officijs eccl̃ie ꝓstituti: ex q̃bus edificat eccl̃esia. Alio modo de eccl̃esia triũphante: ⁊ sic lapides isti sũt beati in diuersis mansionibus ⁊ gradib⁹ glorie collocati: ò q̃ edificio habet apoca. xxj. vñ ibi cõcludit: Et ciuitas ñ eget sole neq̃ lũa vt luceãt i ea: naz claritas dei illumĩnabit illã. y Uniuersos fi. tu. doc. a dño. q⁹ i btitudine celesti oẽs videt i diuina essẽtia illo qđ ptinet ad eoꝝ btitudinẽ: ⁊ sic si edocti a dño imediate: ⁊ h⁹ ẽ qđ dr hier. xxxj. Et ñ docebit vltra vir ꝓximũ suũ: ⁊ vir frez suuz: dicẽs cognosce dñz. Oẽs ei cognoscẽt me a minio eoꝝ vsq̃ ad maximũ ait dñs. z Recede i. recedes. a Procul a calũnia. q⁹ ñ habebit locũ i pña. b Ecce accola veniet. i. gentil⁹. c Qui ñ erat mecũ. añ ꝙuersionem ad fidẽ. d Aduena quõdã tu⁹. i. q̃. ñ fuit natõe iudeus. e Adiũget tibi. i. adequabit tibi i donis gre ⁊ glorie: vt supra dictũ est. f Ecce ego. hic cõsequenr describit hostiũ deiectio. ſ. demonis ⁊ antichristi: q̃ erit ĩstrm diaboli ad psequendũ eccl̃esiã: ⁊ hoc est qđ dr: f Ecce ego creaui fabrũ rẽ. i. diabolũ q̃ quãtũ ad naturã q̃ bõa est a deo creat⁹ est: Iz ꝑ suã maliciaz deprauat⁹: ò q̃ dr Job. xli. Halit⁹ ei⁹ prunas ardere facĩ. i. tẽtationes i cordib⁹ pctõꝝ: ⁊ psecutiões ꝛ eccl̃esiã fideliũ. g At pferentem vas i op⁹. i. antichristũ quẽ possidebit: ⁊ ad pfectoẽz applicabit. h Et ego creaui iterfec. ad disp. i. michaelẽ archãgelũ cui⁹ ministerio ò precepto domini antichristus: ⁊ magna pars adherentium sibi interficietur: vt dicũt doctores sancti: ideo sb̃ditur: i Omne vas quod fictũ eũ contra te. diaboli instigatiõe. k Nõ diriget. i. intentio frustrabitur. l Et omnẽ liguã resistentem tibi. i. aduersantem catholice fidei m In iudicio iudicabis. quia sancti i extremo iudicio cũ dño impios iudicabunt. n Hec est hereditas seruoruz dñi. quia peracto iudicio celestem hereditatem in corpore ⁊ anima possidebunt.

terre vocabitur. Quia vt mulierẽ derelictã ⁊ merẽtẽ spũ] vocauit te dñs: ⁊ vxorẽ ab adolescẽtia abiectaz. Dixit deꝰ tuꝰ: Ad pũctũ i modico derelinq̃ te: ⁊ i miseratiõib⁹ magnis ꝓgregabo te. In momẽto idignatiõis abscõdi faciẽ meã parũp a te: ⁊ i mia sẽpiterna misertus sũ tui: dixit redẽptor tuus dñs. Sicut i dieb⁹ noe istud mihi ẽ: cui iurraui ne iducerẽ aq̃s diluuij vltra supra terrã: sic iurraui vt ñ iraſcar tibi ⁊ nõ icrepẽ te. Montes ei ꝓmouebũt ⁊ colles ꝓtremiscẽt: mia aũt mea ñ recedet a te: ⁊ fed⁹ pacis mee ñ mouebit: dixit miserator tuus dñs. Paupcula tẽpestate ꝓsulsa absq̃ vlla ꝓsolatiõe: ecce ego sternã p ordinẽ lapides tuos: ⁊ fundabo te i sapphiris: et ponã iaspidẽ, ꝓpugnacula tua: ⁊ portas tuas i lapides sculptos ⁊ oẽs ĩmios tuos i lapides desiderabiles: vniuersos filios tuos doctos a dño ⁊ multitudinẽ pacis filijs tuis ⁊ i iusticia fũdaberis. Recede, pcul a calũnia: qz ñ timebis: ⁊ a pauore: qz ñ appropiq̃bit tibi. Ecce accola veniet qui ñ erat mecũ: ad uenã quõdã tuꝰ adiũgẽt tibi. Ecce ego creaui fabruz sufflatẽ i igne prunas]: et, proferẽtẽ vas i opꝰ suũ: et ego creaui interfectorẽ ad disperdẽdũ. Oẽ vas qđ fictũ est ꝓ te ñ dirigẽt: et oẽm liguã resistẽtẽ tibi in iudicio iudicabis. Hec est hereditas seruorum domini: ⁊ iusticia eoruz apud me dicit dominus].

In capitulo liij. vbi dr in pos. Quia dñabit tui q fecit te dominus exercituū nomen eius. Additio.

Vbi trālatio nr̄a hz: Q2 dñadit̄ tui q fecit te. in hebreo habet: Q2 dñato2 tui ⁊ facto2 tui dñs exercituū nomē eius. ⁊ sic i hoc loco nō apparet pluralitas psonaꝝ i deo: nec inde oz sumi argumētū ꝯ hebreos: q2 fortecederet eis i deriſū: ſi tñ multa alia loca i q̄bus hoc myſteriū clarī ꝓbat. La. LV.

Omnes sitientes. Hic incipit capitulu3 i hebreo: i q̄ ponitur ſmediū oppoſitū tertio ipedimēto ſupra poſito. liij. caplo ex cōtēptu chriſti procedēte: ⁊ iō h̄ poſit ei⁹ eminentia. Et diuidit in tres partes: q2 prio deſcribit ei⁹ magnifica liberalitas: ſcdo ipius ſūma dignitas: ibi Ecce teſtem. tertio excitat noſtra ſedulitas: ibi Querite dñm. Circa primū dr: a Omnes ſitientes venite ad aq̄s ſ. gratie i pñti: ⁊ glie i ciuitate celeſti p ipſū chriſtū donādas: ſz q̄ ipe dicit Johis iij. Qui aūt biberit ex aqua quā ego dabo ei nō ſitiet i eternū: ſed aqua quā ego dabo ei fiet i eo fons aque ſalientis in vitā eternā. b Et q̄ nō habet vē. q. d. iſta ñ cadūt ſb̄ precio tpali: ſz dāt̄ ex mera liberalitate diuina. c Vinū ⁊ lac. p iſta q̄ i nutribilib⁹ ſūt p̄cipua itelligūt bona gratie ⁊ glie ſpūalia aie nutritiua: q2 ꝓpriū eſt hoib⁹ ad cognitōez ſpūaliū p ſenſibilia deuenire. d Quare appendit̄ argētū vē. i. ponitis ſtudiū ⁊ laborez vīm circa bona tpalia trāſitoria ⁊ deceptoria: q̄ nō reficiūt: ſed magis famē ⁊ ſiti faciunt: q2 cupiditatē augēt: vñ dic̄ poeta: Creſcit amor nūmi quātū ipa pecunia creſcit. Et idē dicit Ambroſius ſup Lucā ō hydropico: ⁊ idē ē ō ābitiōe bonoꝝ ⁊ h⁹i. e Et delectabitur i craſſitudine. i. gre piguedine: f Alia vīa. ñ co2p⁹: q̄ nō ſētit talia. g Inclinate aurē vīam. ad euāgelicā veritatem. h Et viuet aia vīa. vita gre: ⁊ poſtea glorie: ⁊ vñ iſta ꝓcedit ſubdit̄: i Et feriā vobiſcū pactū ſēpiternū. i. legē euāgelicā cui alia ñ ſuccedēt. k Miſericordias dauid fideles. ſic ē i hebreo ⁊ i libris correct̄. i. Miſericordias chriſti fideliꝫ adiplendas. Q2 aūt p dauid i telligatur chriſtus: patet oſee. iij. Reuertent filij iſrl ⁊ q̄rent dominū deū ſuū ⁊ dauid regem ſuū. vbi trāſlatio chaldaica hz: Et obedient meſſie filio dauid regi ſuo. ⁊ hiere. xxx. Seruient dño deo ſuo ⁊ dauid regi ſuo quez ſuſcitabo eis glo. hebraica. Obedient meſſie filio dauid. certū eſt tamen q̄ dauid diu ante erat defunctus q̄ iſti ꝓphete eſſent: ⁊ iō non intelligitur hoc ō ipſo ſed ō chriſto ab eo deſcenſuro: ſm q̄ dicitur Ro. j. Qui factus eſt ei ex ſemine dauid ſz carnē. ⁊ eodem modo hic per dauid itelligitur chriſtus. h̄ etiam patet per Paulū apoſtolum: qui actuum. xiij. allegat hanc ſcripturam ō chriſto dictam. ꝺ. Dabo vobis ſancta dauid fidelia. vbi enī trāſlatio noſtra habet hic: Miſericordias dauid fideles. trāſlatio. lxx. quam allegat Paulus habet: Sancta dauid fidelia. vt dicit gloſa actuuz. xiij.

Omnes sitientes venite ad aquas: et q nō habetis argētū: ꝓperate: emite ⁊ comedite. Veni te emite abſq; argento et abſq; vlla ꝯmutatōe vīnū ⁊ lac. Quare appēditis argētū nō i panib⁹: ⁊ laborez vīz ñ in ſaturitate? Audite audientes me ⁊ comedite bonū: et delectabit̄ i craſſitudie ália vīa. Inclinate aurē vīaz ⁊ vēite ad me: audite: et viuet aia vīa: et feriam vobiſcū pactū ſēpiternū: miſericordias dauid fideles. Ecce teſtē ppli dedi eū: dū cē ac p̄ceptorē gētib⁹. Ecce gētē quā neſciebas vocab: et gētes q̄ ñ cognouerūt te ad te currēt ꝓpt dñm deū tuū ⁊ ſcm iſrl: quia glorificauit te. Querite dñz dū inuēiri pōt: iuocate eū dum ꝓpe ē. Derelinquat ip⁹ viā ſuaz: et vir iniq⁹ cogitatōes ſuas et reuertat̄ ad dñz et miſerebit̄ ei⁹: ⁊ ad deū nr̄z quoniaz mult⁹ ē ad ignoſcendū. Nō enī cogitatōes mee cogitatiōes vestre: neq; vie vestre vie mee dicit dñs. Quia sicut exaltāt celi a tra: sic exaltate ſt vie mee a vijs vr̄is: ⁊ cogitatōes mee a cogitationibus vestris. Et quō deſcēdit imber ⁊ nix de celo ⁊ illuc vltra non reuertitur

Ex q̄ et vlteri⁹ pz q̄ ſnia totiꝰ capli ad lr̄az reducēda eſt ad tps chriſti. h⁹ et ſētit ra. ſa. vt pz ex ſupradict̄. b Ecce teſtē. hic ꝓſequēter deſcribit ipſi⁹ chriſti ſublimitas ⁊ primo in doctrina: cū dicitur: Ecce teſtem popl̄ dedi eum. i. in veritatis diuine teſtimonium: ꝓpter q̄ dixit Johis. xviij. Ego in hoc nat⁹ ſum: ⁊ ad hoc veni i mundum: vt teſtimoniū perhibeaz veritati. Secundo in poteſtatis eminentia: cū ſubdit̄ m Ducem ac p̄ceptorem gentibus. ſecūdum quod dicit̄ matthei vlti mo: Data eſt mihi omnis poteſtas in celo ⁊ in terra. n Ecce gentem. hic mutatur modus loquendi ō tertia p⁹ſona ad ſecundā: quod frequenter fit in prophetis: ⁊ dirigit̄ ſermonez ad chriſtum. d. n Ecce gētē. i. populū gentilem o Quā neſciebas. p approbatione: ꝓpter eius idolatriam: eo modo loquēdi q̄ dicitur fatuis virginibus: Neſcio vos. matthei. xxv. p Et gētes q̄ te nō cognouerunt. p fidem. q Ad te current. p celeram cōuerſionē ad p̄dicatōez aplorū. r Propt dñz deū tuū. i. piem qui eſt de⁹ ipſius chriſti hois. s Et ſanctū iſrl i. deū ſcificātem iſrl. t Quia glorificauit te. quātū ad gloriā corporis i reſurrectiōe: quā tūc habuit chriſtus ⁊ nō añ. ⁊ quātū ad ſeſſionē ad dexterā p⁹is i hūanitate: quā habuit i aſcenſiōe. ⁊ quantū ad operationē miraculoꝝ p aplos factoꝝ i nois chriſti inuocatione: q̄ videntes ppli gentiles ad chriſtū ꝓuertebāt: vt habet in actibus aplorū in pluribus locis. v Querite. hic cōſequenter excitat hūana ſedulitas ad q̄rēdū deū tpe gre: ex cōſideratione ſue liberalitatis ⁊ maieſtatis. Et p̄mo fit ꝓpoſitū: ſcdo declarat dictū ibi: Nō ei. Circa p̄m dr: v Querite dñz dū inuēiri pt. i. añq; vēiat ſeueritas iudicij. x Inuocate eū. p deuotā oratiōnē: y Dū ppe ē. ad exaudiēdū pat⁹: ⁊ q2 pctōr oz ñ ē exaudibil iō ſbdit̄ z Derelinquat ip⁹ viā ſuā. i. opa ſua mala. a Et vir iniq⁹ cogitatōes ſuas. ex h⁹ pz falſitas ioſephi dicēti q̄ cogitatōes itra manētes ñ ſt pctā. b Et reuertat ad dominū. p vaz pniaz. c Et miſ. ei⁹. dādo ei gr̄az. d Quōm mlt⁹ ē ad ignoſcendū. i. pnioz q̄ ad ꝑdēnādū. a Nō ei vē. hic ꝓſequēt declarat dcm ſuū: ⁊ prio ō diuia pietate dicit: Nō ei cogitatōes mee vē. cogitatōes ei hūane ſi ad iniurias vidicādū: cogitatōes aūt diuie ſi magis ad miſerādū. b Q2 ſic exaltāt celi a tra. q2 celū ſurſū ē: ⁊ tra deorſuz: ſic cogitatōs diuie: ⁊ opa ſūt eleuata ad ſupioza ſm q̄ dr̄ puer. xvj. Vniuerſa ꝓpt ſemetipz opat⁹ ē dñs: Cogitatiōes aūt hūane ⁊ opa tēdūt ad deorſū geñ. viij. Sēſ ⁊ cogitatō hūani cordis ꝓna ſt ad maluz ab adoleſcētia ſua. Scdo quātū ad verbi ſui ſtabilitatē cū dr̄: c Et q̄ō deſcē. h̄ im. vē. Jabq; effectū. iō ſeqt

o Sed inebriat terram ꝛc. ꝛ patz vsq; ibi. e Dicerit verbū meū. p pphetas dictuz: vel aliter. Verbum meum .i. filius. de quo dicit Johis. j. In pncipio erat verbuz ꝛc. f Qđ egredier de ore meo. quia semper nascitur a patre: ista enim natiuitas mensurat eternitate: q̄ pplectit oīe tps. g Non reuertet vacuū. filiꝰ eniz procedens a patre ꝛ veniens i mūduz nō redūt vacuus in celum: sz patres detētos in limbo adduxit secū: iō subditur: h Sed faciet q̄ cūq; volui. i. que cūq; per ipsū fieri disposui. similit si hoc referat ad verbum dñi p pphetas dictū: nō frustrat effectu a deo intento.

i Qz in letitia egredieminī. vos patres in limbo detenti. k Et i pace deducemi. ad gloriam celi. l Montes ꝛ colles. i. angeli supiores ꝛ inferiores: eo modo loquendi: quo dicit psalmo. cxxiij. Montes in circuitu eius. i. angeli: vt dicit glosa augustini. m Latabūt coz̄a vobis laudē. q̄ christo ascendēte cū electis fuit gaudium ꝛ letitia angelis sanctis. n Et oīa ligna regionis. i. ois creatura etiā insensibilis. o Plaudent manu. cōgaudentes suo creatori. p Pro saliūcula ascēdet abies. qđ exponit Ra. sa. sic. i. potestas auferet ab ipīs: ꝛ dabitur iustis: ꝛ istud fuit impletū in resurrectōe christi: per quā patres in libo detenti fuerūt de potestate demonū liberati: ꝛ ad celuz exaltati: ꝛ plenius iplebit in iudicio finali: qñ demones retrudent i infernū: ꝛ oēs electi i corpore ꝛ aia trāsferent ad celū: iō subdit: q Et erit dñs noiatus. ab oīb⁹ electis. r In signū eternū. i. in signū salutis eterne. s Qđ nō auferet. q̄ ppetuitas in rōe vere beatitudinis inclucitur ꝛc. Capīm. LVI.

a Hec dicit dñs. Supius ppheta cōsolatus est fideles denūciādo eis liberatōez a malis: hic iterū eos psolat denūciando eis pseruationez in bonis. Et diuidit in tres ptes: q̄ pmo ponit hui⁹ salutis pparatio: 2° huius salutis collatio capīo. lix. 3° salutis collate discretio. lxij. capīo. Pria in duas: q̄ primo ponit dicta preparatio seu dispositio: 2° tollit errozis occasio: ibi Et nō dicat. Circa pmuz sciendū: q̄ debita dispositio ad recipiendū salutē p christū donādā est q̄ homes iuste se habeāt erga pximū: ꝛ deuote erga deum. Pximū tangit: cū dicit: b Custodite iudiciū. qđ dī iudicibus ꝛ maioribus: vt non declinēt a rectitudine iudicij timore vel amore. c Et facite iusticiā. hoc dicit quātū ad oēs q̄: quilibet tenet viuere iuste cū proximo. d Qz iusta est salus mea. i. christus p quē a patre data est mūdo salus. e Ut veniat. carnem assumēdo. f Et iusticia mea. i. christus: q̄ p viam iusticie satisfecit deo patri. Dicit aūt christus iusticia ꝛ salus: q̄ pfectio xp̄i vno noie nō pōt explicari: ꝛ iō noiat pluribus noib⁹ hic ꝛ alibi. Cōsequēter ponit scōm de diuino cultu: cū dī: g Beatus vir q̄ fac h°. s. qđ postea sbdit: h Custodiēs sabbatū ne polluat illud. p sabbatū qđ erat ordinatū spāliter diuino cultui itelligit omne illud qđ ptinet ad diuinū cultū in noua lege. i Custodiens man⁹ suas. a malis opibus i q̄b⁹ maxime est trāsgressio sabbati ꝛ cultus diuini: magis q̄ i opib⁹ corporalib⁹ vtilitati hoīnū debitis. k Et nō dicat ꝛc. Hic pñter remouet error oziēs circa p̄dicta dispositōez ꝛ diuidit i tres ptes: scōz tres errores. secūda ps icipit sequenti capitulo: tertia. lvij. Pria i duas: q̄ pmo ponit errozis remotō 2° doctoz punitō: ibi Oēs bestie. Pria adhuc in duas: q̄a pmo error tollit. 2° vera veritas asserit: ibi Qz hec dicit. Iste ātem error pmus pcedit ex defectu nāli. s. generis ꝛ pelis. Ex hoc eni q̄ gētiles puersi ad iudaismū nō admittebāt ad cetū iudeoz: cōlit q̄ recipiebāt ad legis obsuātiā: nō tñ admittebāt statiz ad ea q̄ erāt honoris: iz aliq̄ i tertia generatōe ꝛ aliq̄ i decima: ꝛ aliq̄ nūq̄: vt dictum fuit plenius deut. xxiij. ꝛ ex hoc credebāt q̄ i pmio beatitudis eēt tāta distātia: ꝛ h° remouet: cuz dī: k Et nō dicat filiꝰ aduene. i. gentilis natōe. l Qui adheret dño. p verā fidē. m Sepatōe diuidet me dñs. in retributōe iustoz. n Ab pplo suo. s. iudaico. Silr q̄a defect⁹ pelis i lege erat vitupabil: aliq̄ simplices ple carētes q̄uis essent de pplo israel: estimabāt se deficere a premio iustoz̄um: eo q̄ nō multiplicauerāt pplm: ꝛ h° remouet cū dī: o Et nō dicat eunuchus. i. ipotēs ad generandū. p Ecce ego lignū aridū. ꝛ nō faciēs pelis fructū: ꝛ sbintelligit diminutio mercedis vel ablatio. q Qz hec ꝛc. Hic pñter 2ria veritas asserit: vz qđ eunuchus ꝛ gētil veniens ad fidē tātū bonū psequet gre i pseti ꝛ glorie i futuro: ceteris tñ pib⁹ q̄tū recipiet iude natōe ꝛ dotat⁹ mlta pelis ꝛ h° pz ipletū in noua lege: actuū. x. vbi spūssanct⁹ i signo visibili descēdit super cornelīū ꝛ alios gētiles cū eo existētes: sic ceciderat super aplos ꝛ alios fideles de iudeis existētes: ppt qđ dicit paulus apostolus: Ro. x. Nō est distictio iudei ꝛ greci: nā idē dñs omniū: diues i oēs q̄ inuocāt illū. ꝛ hoc ē qđ dī: q Qz hec dicit dñs ꝛc]. i. debite deū coluerit. r Et elegerint q̄ volui. s. iuste viuere cū pxio. s Et tenuerit fedus meuz idest legē euangelicā p quā deo federamur. t Dabo eis i domo mea. i. ecclesia militāte: vt dictū est supra. 2° capīo. v Et in muris meis. i ecclia triūphāte: q̄ p muros itelligitur: eo q̄ violētia ibi nō pōt iferri. x Locuz. recipiendo gr̄az i pseti: ꝛ gliaz i futuro. y Et nomē meli⁹ ꝛc] istud ppe refert ad illos q̄se castrauerūt pp regnū celoz p castitatis obseruantiam: que melior est ꝛ magis meritoria q̄ fecunditas prolis: sm q̄ dicit saluator noster matthei. xix.

Sūt enī eunuchi q̄ se castrauerūt ꝓpter regnū celoꝝ: qui pōt capere capiat. i. tantū bonū ꝓpter sui altitudinē nō ꝑcipitur: sed ꝓsulit. a ¶ Nomen sempiternū dabo eis. qō nō pōt intelligi de vita presenti: vbi nō continuat nomen taliū ꝑ successionē ⁊ generatōez: sed intelligit de vita beata. Consequēter ondit ꝓposītū in gētilibus: cū dr:

b ¶ Et filios aduene ⁊c. ⁊ patz sententia ex dictis vsqz ibi:

c ¶ Adducā eos ⁊c] idest in gloziā celestez vbi nihil admittitur nisi sanctū: Apoca. vltimo: Nō intrabit in illā aliq̄d coinq̄natū ⁊ ꝑmittit hic status ecclesie triūphantis: eo q̄ est ꝑm' in itenti one: ⁊ sb̄ditur status ecclesie militantis: cū dicitur: d ¶ Et letificabo eos ⁊c]. oīoes eoꝝ acceptando: iō subditur: e ¶ Holocausta eoꝝ ⁊c] ⁊ dicūtur hic holocausta ⁊ victime q̄ūq̄z bona ad gloziam dei facta. Pōt etiā hoc accipi spāliter ō eucharistia q̄ est sacrificiū fideliū ⁊ dicit holocausta ⁊ victime in plurali: q̄z cōtinet in se virtutez omniū sacrificiozum veteris legis mō supemineti. f ¶ Uūctis ꝓphis. sine aliqua acceptatōe: ꝓpt qō dixit petrus actuū. x. In veritate ꝓperi qō nō ē psonaꝝ acceptor de ⁊c. g ¶ Qui ꝓgregat dispsos israel. i. oēs electos i vnitate charitatis ⁊ fidei. h ¶ Adhuc ꝓgregabo ⁊c. q̄: post ꝓgregatōez ifideliū in vita pñti mō p̄dicto fiet iteꝝ ꝓgregatio ipsoꝝ i celo: ⁊ illa ꝓgregatio āpli' nō dispget. i ¶ Oēs bestie. q̄z error ꝑmissus ꝓcedebat ex ignozātia credētiū: hic ꝓnter ponit punitio doctoꝝ q̄ debebāt eos de ꝛ̄ia vitate docere: ⁊ ita fuit i destructōe hierl'z p Titū q̄ sacerdotib' noluit ꝑcere dicens: Justū esse sacerdotes cū templo perire: ⁊ hoc ē qō dicit: i ¶ Oēs bestie agri. idest mltitudo exercit' romani: k ¶ Uenite ad deuozādū idest ad destruendū sacerdotes ⁊ tēplū: ⁊ cā sb̄dit: l ¶ Speculatozes ei'. i. sacerdotes ⁊ doctozes ad q̄s spectat picula p̄uidere: ⁊ pplo nūciare. m ¶ Ceci oēs. i cognitōe saluatoꝛis quē te ꝓbauerūt: pp qō de ipīs dr Matth. xv. Ceci sūt: ⁊ duces eccoꝝ. n ¶ Canes muti ⁊c. q̄z ñ latrabāt ꝛ̄ ppli vicia eo q̄ erant silib' ⁊ maioꝛib' peccati irretiti. o ¶ Uidentes vana. q̄z tūc magis studebāt i curioꝝ vtpote cursu fidez ⁊ silib' q̄ i lege ⁊ ꝓphis: pp qō saluator dixit eis matthei. xvj Facie celi diiudicare nostis: signa aūt tpoꝛuꝫ nō potestis. ⁊ vocat ibi tpoꝝ signa: que de aduētu xpi ꝑ ꝓphas erāt dcta. p ¶ Dormiētes. i h' notat eos de carnalitate: ⁊ etiā de gulositate: cum subdit: Canes ipudentissimi ⁊c. q ¶ Jpi pastores ⁊c. i. sacerdotes ⁊ doctozes: q̄ pascere debēt pplm vbo ⁊ exēplo. r ¶ Ignozauerūt itelligentiā. verā scripturaꝝ: pp qō saluator ipsoperat eis marci. vij. Irritabāt mandata dei ꝓpt traditōes suas: ⁊ de falso intellectu in scriptura arguit eos in pluribus locis euāgelij. s ¶ Oēs declinauerūt i viā suā. ⁊ q̄ sit illa sb̄dit: cū dr: t ¶ Unusq̄sq̄ ad auariciā suā. sacerdotes eni ⁊ scribe mltū ad auariciā declinauerūt: ⁊ sb̄ specie religionis oblationib' ⁊ ꝓsilib' populū mltipliciter spoliabāt: ꝓpt qō statuerāt i tēplo hoies q̄ vēdebāt oues ⁊ boues ⁊ nūmularios: vt dictū fuit plenī' iob. ij. ⁊ matth. xxj. vñ ⁊ i libro hebraico qui dicit

Nomen sempiternū dabo eis: qō nō peribit. Et filios aduene q adherent dño vt colant eū: ⁊ diligant nomē eius vt sint ei i suos: omnē custodientez sabbatum ne polluat illud: ⁊ tenentē fed' meū. addūcā eos in mōtez sanctuz meū:] et letificabo eos i domo oratōnis mee] Holocausta eoꝝ ⁊ victie eoꝝ placebūt mihi] super altari meo: qa domus mea dom' orationis vocabitur cūctis pplis: ait dñs de' q̄ ꝓgregat dispsos israel. Adhūc cōgregabo ad euz cōgregatos ei'. Omnes bestie agri venite ad deuozan duz: vniuerse bestie saltus. Speculatozes ei' ceci oēs: nescierunt vniusi: canes muti nō valētes latrare: videntes vana: dormiētes ⁊ amātes somnia: ⁊ canes ipudentissimi nescierūt saturitatez. Ipsi pastozes ignozauerūt intelligētiaz. Omnes i viā suaz declinauerūt: vnusq̄sq̄z ad auariciā suaz a sūmo vsqz ad nouissimū. Venite sumam' vinuz: ⁊ ipleamur ebrietate: et sicut hodie sic ⁊ cras: ⁊ multo ampli'.

Iustus perit ¶ .LVII. Et nō est q recogitet i corde suo: et viri mie cōlligūtur: q: nō ē q itelligat. A facie.n. malicie cōllectus est iustus. Ueniat pax: requescet i cubili suo: qui ābulauit in directione sua. Uos aūt accedite huc filij auguratricis: semen adulteri et

¶ La. LVII.

Iustus pit. Dic amo' uet error: se cūdus: q̄ ꝓueniebat ex defectu penali. ex hoc enim

suā. ⁊ scb̄ specie religionis oblationib' ⁊ ꝓsilib' populū mltipliciter spoliabāt: ꝓpt qō statuerāt i tēplo hoies q̄ vēdebāt oues ⁊ boues ⁊ nūmularios: vt dictū fuit plenī' iob. ij. ⁊ matth. xxj. vñ ⁊ i libro hebraico qui dicit ionia: ⁊ ē auctēticus apud iudeos dicit q̄ in scōa domo erāt auaricie intenti: ⁊ vocatur scōa dom' tēpluz i reditu captiuitatis babylonice edificatū: vbi chīst' fuit oblat': ⁊ vbi legit pluries docuisse. v ¶ Uenite sumam' vnū. istō erat vbuz eoꝝ semetipsos ad carnalitates iuitatiū x ¶ Et erit sicut hodie sic ⁊ cras ⁊c. q̄z sēp inuenie bāt nouos modos trahendi pecuniā a populo ad cōmunādū ista ⁊ ampliandum.

aliq̄ q̄ aliqui cōsiderabant iustos ō cōi cursu tpaliter affligi pre ceteris: ⁊ maxie christū ⁊ apostolos ⁊ fideles alios i primitiua ecclesia: cogitabant q̄ hoc esset p̄o peccatis eoꝝ: ⁊ refugiebant vitā ⁊ doctrinā ipsoꝝ: ad oppositā vicia se cōuertentes in veteri ⁊ nouo testamēto: ⁊ scōm hoc ꝑsens caplm diuidit in duas ptes: quia ꝑmo error excludit: 2° malicia eoꝝ arguit: ibi Uos aūt. Circa ꝑmū dicitur: a ¶ Justus perit. i. christus q̄ morte ꝓfusibili ex hoc mūdo trālīt. b ¶ Et non est q recogitet. q̄ hoc non est ꝓpter suū delictū: sed ꝓpter nostrū exptanduz. c ¶ Et viri misericordie. i. apostoli aliiq̄ fideles ex cōpassione animarum se laboribus ⁊ tormentis exponentes. d ¶ Colligūtur. de vita ꝑsenti: sicut fructus maturi ad reponēduz in horreo celesti. e ¶ Nō est q̄ itelligat. q̄ hoc sit bonum ipsoꝝ: sed magis ad malū vt estimāt q̄ excluditur: cuz subditur: f ¶ A facie enīz malicie hominū pñtis vite. g ¶ Collectus est iustus. i horreo celesti. h ¶ Ueniat pax. celestis sup eum. i ¶ Requiescat in cubili suo. i. in gradu gloꝛie sibi ꝑparato k ¶ Qui ambulauit. in ꝑsēti vita. l ¶ In directōe sua. non dclinās a recta via. m ¶ Uos aūt. Hic ꝓnter arguit errantiū malicia: 2° cōmendatur redeūtium penitentia: ibi Qui aūt. 3° amboꝝ differentia: ibi Nō. n. ⁊c. Prima in duas: quia primo arguitur malicia ppli iudaici captiuitatē babylonicā ꝓcedēs: 2° sb̄sequēs: ibi In multitudine. Malicia aūt ꝓcedēs potissime fuit idolatria: pp quā secuta ē captiuitas illa: vt pz ex q̄rto regū ⁊ 2° par. ⁊ hoc ē qō dr: m ¶ Uos aūt accedite huc filij auguratricis. i. gētis iudaice. q̄ fuit mltū iteta augurijs tpe manasse: ⁊ alioꝝ regū maloꝝ. n ¶ Semē adulteri

z fornicarie. sic est in hebreo z in libris correctis: vocat autez hic adulter ipsuz idolū: z fornicaria ipsa iudea: q̄ p idolatriā cū idolo fornicata fuit: z sic posteri eoz dicunt filij fornicarie z adulteri: z nō solū illi qui fuerunt ante captiuitatē babylonis: sz etiā illi q̄ fuerūt post: etiā tpe christi: qz sic merita patrū: vt Abraā isaac z iacob recordant ad laudē bonoz: ita mala idolatrarū iproperāt malis.

o Sup quē lusistis .i. illusistis christum sputis z collaphis illudentes p Sup quē dilatastis os. ipz diffamando z vitupādo. q Et eicistis linguā. blasfemando q̄ patet in multis locis in euangelio. q. d. hō fecistis sup hominē tm̄: sz etiaz sup deuz z saluatorez vestrum.

r Nūqd nō vos filij sceleſti. i. sceleribus plēi. s Semen mēdax. q. d. sic. t Qui cōsolami i oīs ꝛc. ibi. n. colebāt idola: z in locis vmbrosis: iuxta hoc luxuriam exercebāt i veneratiōne aliquoz idoloz. s. veneris z priapi. v Immolātes puulos i torrētib'. ita q̄ sāguinē in pte decurrere faciebant intra aquā ad hōdū ibi diuinatiōnē. x Subter eminētes petras. de rupibus. n. solent torrētes descendere. y In ptib' torrētis ps tua. hoc dicit: qz ad imolādū pueros eligebāt talia loca. z Et ipsis. i. idolis. a Effudisti libamē. de parte sanguis puerorz: libamē. n. ē oblatio de liquidis. b Obtulisti sacrificiū. de carnib' eoz. c Nūqd sup his nō indignabor. q. d. sic: tū propter effusionē sanguis innocentis: tū qz hoc fiebat ad ipēdēdū obsequz idol'. d Super montē excelsū ꝛc. Jad fornicādū per idolatriam.

e Et post hostiū ꝛc. vt sic ingrediendo z egrediendo domū videres idolū vt sic ñ elaberet de tua memoria.

f Qz iuxta me discoopuisti ꝛc. loqt̄ ō iudea sic ō adultera effrenata: q̄ in codē lecto recipit adulterū cū marito: z hoc fuit ipletū potissime tēpore regis manasse: qui posuit idolū in tēplū dōi. q̄. Paral. xxxiij. g Et pepigisti cū eis fedus. s. idolatrie. h Dilexisti stratuz eorū manu apta. s. ad faciendū expensas magnas in idola. i Et ornasti te regi. sic ē in hebreo z in libris correctis. k Unguēto. quo meretrices pingūt facies suas: vt magis placeant adulteris: z hoc fuit ipletū maxime tpe Joz̄ filij achaz regis israel p Jezabel matrē ei': q̄ ad introitū hieu in israel depinxit oculos suos stibio ꝛc. vt placeret ei: sicut habet. iiij. Reg. ix. l Misisti legatos tuos procul. s. ad Theglathphalasar regē assyrioz tpe Achaz: vt patet. iiij. Regū. xvj. z ad regē egypti tpe sedechie: p fidēdo de hoīb': z de dño diffidēdo': pp qō secuta ē captiuitas babylōica: vt hī. iiij. Reg. vl

fornicarie. Sup quē lusisti: z Sup quē dilatasti os: et eicisti linguā: Nūqd ñ vos filij sceleſti: semez mendax: Qui p solamini i diis subt oē lignū frondosū: Jmolātes puulos i torrētib': subt eminētes petras. In pārti b' torrēti ps tua: hec ē sors tua. Et ipsis effudisti libamē: obtulisti sacrificiū. Nū quid sup his ñ indignabor: Sup mōtē excelsū z sublimē posuisti cubile tuū: Jz illuc ascendisti vt imolares hostias. Et post ostiū z retropostē posuisti memoriale tuū: qā iuxta me discoopuisti z suscepisti adultez. Dilatasti cubile tuū: et pepigisti cum eis fedus. Dilexisti stratū eoz mānu apta: et ornasti te regio vnguento: z multiplicasti pigmēta tua. Misisti legatos tuos procul et humiliata es vsqz ad inferos. In multitudine vie tue laborasti: Jnec dixisti: desperā Vitā manū tue inuenisti: p tereā ñ rogasti. Jdcō q̄ solicita timuisti: qā mētita es z mei nō es recordata: neqz cogitasti i corde tuo qz ego tacens Jz q̄si nō vidēs: z mei oblita es. Ego annūciabo iusticiā tuā: et opa tua nō prodēt tibi. Cūz clamaueris liberent te congregati tui. Et oēs eos auferet vent': tollet aura. Qui aūt fiduciaz hz mei: hēditābit trā: z possidebit mōtē sanctū meuz: Jet

timo: iō subdit: m Et humiliata es vsqz ad inferos. In hebreo habetur Vsqz sool: quod aliquādo accipitur pro fossa aliquando pro inferno: z vtroqz modo accipit hic: qz in captiuitate babylonica multi fuerunt mortui in peccatis suis: quoz cadauera in fossis fuerunt proiecta: z aie ad infernum descenderūt.

n In multitudine ꝛc. Hic consequenter ponunt peccata iudeorū post captiuitatem babylonicā: inter q̄ p muz fuit auaritia: vt dictū ē. ō. z ex hoc p cesserunt alia: qz sm q̄ dicitur Timo. vj. Radix omniū malorū ē cupiditas: z hoc ē qō dicit: n In multitudine ꝛc. Jqz rectores ppli vt sacerdotes z huiusmodi p diuersas vias querebāt extorquere pecunias a populo. p Nec dixisti quiescā. qz auaricia semper inuenescit. p Vitā manus tue inuenisti. i. oia necessaria ad vitā venerunt tibi ad manum.

q Propterea non rogasti. me deprecando deuote: qz homines pleni diuitijs obliuiscunt dei: Deutero. xxxij. Incrassatus ē dilectus z recalcitrauit. incrassatus: impinguatus: dilatatus. s. diuitijs: z sequit: Dereliquit deū factorē suū ꝛc. r Pro q̄ solicita timuisti. Hic incipit versus in hebreo: z legat interrogatiue vt sit sensus r Pro quo solicita timuisti. q. d. non pro me: nec pro cultu nomis mei: iō sequit: s Quia mētita es. scribit. n. Exo. xxiij. Venit ergo Moyses z narrauit plebi vniuersa verba dōi atqz iudicia. Responditqz totus ppls vna voce: oia verba dōi q̄ locutus ē faciemus: z sic promisit pro se z pro sua posteritate legez domini seruare: quod nō fecit. t Neqz cogitasti in corde ꝛc. i. dissimulans punire peccata vsqz ad tēpus: tamē postea punio grauius: iō subdit: v Ego annūciabo. i. manifestabo. x Justiciā tuā. i. iniusticiā tuā: qz ironice loquit: sicut fatuo ironice dicit: tu es multū sapiens. y Et opera tua. i. diuitie tibi congregate. z Nō proderunt tibi: iō subdit: a Cū clamaueris in angustia. obsidionis per romanos. b Liberent te congregati tui. s. nūmi aurei z argentei: quos indebite congregasti. q. d. nō poterūt: iō subdit c Et oēs eos auferet ventus. i. romanoruz ipet'. d Qui aūt. Hic pñt describit reuertētiū penitētia: qz ad predicationē christi z aplorz plures de iudeis credidērūt: z penā p romanos inflictā euaserūt: qz añ aduentū romanoz in iudeā admoniti fuerunt fideles p angelū: vt trāsirent in regnum agrippe: qui erat confederatus romanis: vt habetur in ecclesiastica historia: ideo subdit: d Qui aūt fiduciā habet mei. i. in me z non in pecunijs suis: cuius modi tūc erāt fideles nihil prop: iū possidētes: vt hī Act. iiij. e Hereditabit tetrā ꝛc. s. hierlm i qua ē mōs syon: helyus. n. hadrian' iperator hierusalē destructā p Tytum reedificauit: phibēs iudeos hitare i ea: z pcedēs ei' habitationē christiāis: iō subdit: f Et dicā. i. dici faciā p helyū

hadrianū. h Uiā facite ꝛc̄. ſ. q̄ populus meꝰ chriſtianꝰ abſq; vllo impedimento poſſit ibi redire. Poteſt ēt aliter exponi: vt per hoc qđ dicit hic: e Hereditabit terrā. intelligat terra viuentiū: quā vere penitētes poſſidebūt. vñ qđ ſb dit poſtea: i Declinate de ſemita ꝛc̄. in hebreo hī: Expedite viā: qđ ſic gloſat Ra. ſa. Amouete de vijs veſtris figmentū malū. p qđ intelligit inclinationē fomitis ad peccatū: ꝛ ſic pz q̄ fm ipſū paſſus iſte nō intelligit ad litterā ỏ expeditione vie materi alis in reditu babylonice captiuitatis: vt aliqui expoſitores noſtri volunt dicere: ſed de expeditiōe vie i reditu ad deū p penitētiā: ꝛ huic dicto ꝓcordat quod ſubditur: Quia hec dicit excelſus ꝛc̄. Sequitur:

k In ſan. ha. ꝛ cuz ꝓtri. ꝛ hu. ſpi. ꝛc̄. non cni. Hic ꝓpt̄ ponit obſtinatoꝝ ꝛ penitentiū differentia in punitōne ꝛ remedio. Circa qđ ſciendū: q̄ aduenīente punitione ceſſat cōminatio ꝛ ira puniētis: ꝓout quilibet experit: ꝛ hꝰ mō loq̄t dñs. o. l Non. n. ! ſepiternū mitigabo. peccatoꝝ ibꝰ cōminādo. m Neq; vſq; in finē. i. ſēp. n Iraſcar. cuius rō ſubdit. o Quia ſpūs a facie mea egredief ꝛc̄. loquit de ſeipſo ad modū hominis punientis: de cuius naribꝰ egredit fumus ꝛ flatus. q. d. punitōe facta ceſſabit ira mea. p Propter iniquitatē auaricie eius. ꝛ ſupple aliorꝝ malorꝝ ad hāc auaricīā ſequētiū. q Irat' ſū. ꝛ percuſſi eū. p exercitū romanorꝝ. Auaricia. n. phariſeoꝝ ꝛ ſacerdotū fuit occaſio eis deridēdi chriſtū: fm q̄ dī Luce. xvj. Audiebant aūt hec oia phariſei: q̄ erant auari: ꝛ deridebant eū: ꝛ ex ꝓuīti odiū ꝑ ipſū cōceperūt: ex quo vlterius eius mortē procurauerūt: pp qđ poſtea p romanos puniti fuerunt. r Abſcondi. ſ. me: gratiā me az ab eis iuſte ſubtrahendo. s Et abijt vagus. p diuerſa vicia. t In via cordis ſui. ꝓpriatē fomitis ſequendo.

v Uias eius vidi. q̄ oīa nuda ꝛ apta ſunt oculis dei.

x Et ſanaui eū. i. dedi ꝓo oīb' ſanationis ſufficiēs remediū. y Et reduxi eū. p penitētiā: qđ intelligit nō de oīb': ſz de vere penitētib' ſolū. z Et reddidi ꝓſolationes ipſi. i. donū ſpūſſācti in ſigno viſibili aplis alijſq; credētib': Act. ij. a Et lugētib' eī. q̄ eadē die ad ꝓdicationē Petri multi corde ꝓpūcti receperūt fidē chriſti: fz q̄ dī Act. ij. Et apoſtite ſūt in die illa aie circit tria milia. ꝛ pp hoc ſubdit:

b Creaui fructū labioꝝ. i. ꝓdicationis chriſti ꝛ aplorꝝ.

c Pacē. ſ. gratie in ꝓſenti: ꝛ glorie in futuro: qđ ſubdit:

d Pacē ei q̄ longe ē. i. pplo gentili ad chriſtū cōuerſo: q̄ legē ꝛ prophetas nō habuerat. e Et q̄ prope ē. i. pplo iudaico legē ꝛ prophetas hñti. hāc aūt ſcripturā iducit aplus Ephe. ij. in chriſto ipletā. d. Et veniens euangeliſauit pacez vobis q̄ lōge fuiſtis. Ex q̄ pz q̄ paſſus iſte nō itelligit ad litterā de nunciis Cyri p regnū ſuū miſſis ad denūciandū licētiā datā iudeis redeundi pacifice in iudeā: vt aliq̄ expoſitores noſtri volūt dicere. f Impij aūt. i. iudei in ſua malicia obſtinati. g Quaſi mare feruēs ꝛc̄. q. ꝓ ſequebant ad mortē credētes in chriſto: vt pz in actibus aplorꝝ. in plurib' locis. h Et redū. fruc. eiꝰ ꝓcul. ꝛ lutū. Sicut. n. fluctus maris veniētes ad littora generant ibi lutuz: qđ poſtea a tranſeūtib' ꝓculcat: ſic ꝓſecutiōes a iudeis illate chriſtiāis meruerūt: qđ cōculcarent tāq̄ vīles a romanis.

i Nō ē pax dicit dñs de' ipiſſ. q. iu dei q̄ remāſerunt obſtinati ſi ꝓ ozbē vagi i oppꝛobrio ꝛ futuute graui.

Jn ca. lvij. vbi dī i poſtilla: Qui āt hz fiduciā mei

Additio.

Uz hꝰ qđ dicit hic: Qui aūt hz fiduciā mei. exponat de fidelib' chriſti nihil ꝓpuz poſſidētib': hꝰ qđ ſeq̄t: Hereditabit iraz ꝛ poſſidebit mōtē ſanctū meū.

Clama ne ceſſes: quaſi tuba exalta vocē tuā: ēt ānūcia populo meo ſcelera eoꝝ: ēt domui iacob pēccata eoꝝ. Deī eteni de die i diē querūt: ēt ſcīr vias meas volūt quaſi gēs q̄ iuſticiā fecerit: ꝛ q̄ iudiciū dei ſui ñ ꝺreliq̄rit. Rogant me iudicia iuſticie: ēt appꝛopiquare deo volūt. Quare ieiunauim' ꝛ nō aſpexiſti: humiliauim' animas noſtras ēt neſciſti:

nullo' itelligēdū ē de hierl'm illa mālī: q̄uis n. hadrianꝰ iperatoꝝ illā hierl'm ꝓceſſiſſz chriſtiāis ad hitādū: nūq̄ tñ ē ꝺoz q̄ hec ꝓpha ꝓnoſticauit i ꝓmiū fidei ꝛ ſpei fidelib' chriſti. vñ tal' expō tāq̄ iudaica ē reſpuēda: ꝛ ſcā quā ponit poſtillatoꝝ ē, ꝓpe catholica ꝛ vera. .LVIII.

Clama ne ceſſes. Hic ꝛmouet tertiꝰ erroꝝ ꝓcedēs ex defectu moꝛali. Aliq̄. n. ꝓfidētes de apparēti iuſticia ſeu ſimlata: p hꝰ ꝓſumebāt ſaluāi: ꝛ iſtō mltū vigebat tpe xp̄i: vt pz ex ꝺcurſu euāgelij: vbi multū arguit hypocriſis phariſeoꝝ ſacerdotū ꝛ legiſpitoꝝ ꝛ fz hꝰ iſtud ca. i duas ptes diuidit: q: ꝓ falſū remediū excludit: 2ꝺ vero ꝓcludit: ibi Nōne hꝰ ē. Pria adhuc i duas: q: ꝓ falſitas ponit: et 2ꝺ excludit: ibi Ecce i die. Circa ꝓm̄ ꝺe pat alloq̄t hoiez chriſtū. d. a Clama ne ceſſes. pdicatōez ꝺbite ꝓtinuādo. b Quaſi tu. ex. vo. tu. manifeſte docēdo: hꝰ. n. mō ꝑdicanit chriſt': vt pz i euāgelio. c Et an. po. meo. ſ. iſrl. d Scelera coꝝ. i. pcta ꝺ de uz ꝓmiſſa. e Et domui iacob. qui alio noie dicī eſt iſrl. f Pcta coꝝ. ꝓmiſſa i primū: huic. n. pplo ꝑdicauit xp̄s i ꝑſona: pp qđ dic Matth. xv. Nō ſū miſſus niſi ad oues q̄ pierūt ꝺom' iſrl. g We eteni ỏ die i diē q̄rūt. legen' ſcripturas: de q̄ mltū gliabāt: tñ hꝰ mag faciebāt ad hñdū oñū ſup ppl'z: q̄ tūc gubernabat p ſacerdotes ꝛ legiſpitos: q̄ pp noticiā vitaꝝ. h Et ſcire vi. me. vo. i. ꝑtēdūt q̄ hꝰ velit. i Quaſi gēs q̄ iuſe. cū tñ ꝺriū egerit. Scdo gliabāt de oīone: ꝛ q̄tū ad hꝰ oī: k Rogāt me iu. iu. i. q̄ iudicē ꝑ eis ꝺ aduerſari oſ. ſ. romanoſ: q̄ eoſ tenebāt ſubiectos. l Et appꝛo. deo vo. ſ. i iudicio ad allegādū ſuā iuſticiā: iō ſb dit i ꝑſona eoꝝ. m Quaꝛ iciu. ꝛ ñ aſ. p exauditōez. n Dimi.

Ecce in die ieiunij vestri inuenit voluntas vestra: et oes debitores vestros repetitis. Ecce ad lites et petitiones ieiunatis: et percutitis pugno impie. Nolite ieiunare sic vsq; ad hanc diem ut audiat in excelso clamor vr. Numquid tale e ieiunium q̄ elegi: per diem affligere homo animam suam: Numqd contorquere quasi circulū caput suum: et saccus et cinerem sternere: Numquid istud vocabis ieiunium: et diem acceptabilem dño: Nonne hoc e magis ieiunium q̄ elegi: Dissolue colligationes impietatis: solue fasciculos deprimentes. Dimitte eos q̄ confracti sūt liberos: et oe onus dirupe. Frange esurienti panem tuum: et egenos vagosq; induc in domum tuam. Cū videris nudum operi eum: et carnem tuam ne despexeris. Tunc erumpet quasi mane lumen tuum: et sanitas tua citius orietur. Et anteibit faciem tuam iustitia tua: et gloria dñi colliget te. Tunc invocabis et dñs exaudiet: clamabis: et dicet ecce assum: q̄ misericors sum dñs deus tuus. Si abstuleris de medio tui cathenam et desieris extendere digitum: et loqui q̄ non prodest. Cum effuderis esurienti animam tuam: et animam afflictam repleueris: orietur in tenebris lux tua: et tenebre tue erunt sicut meridies. Et requiem tibi dabit dñs deus tuus semper: et implebit splendoribus animam tuam: et ossa tua liberabit. Et eris quasi hortus irriguus: et sicut fons aquarum cuius non deficient aque. Et edificabunt in te deserta seculorum: fundamenta generationis et generationis suscitabis. Et vocaberis edificator sepium: auertens semitas in quietem. Si auerteris a

a Ecce in die ie. ve. iue. vo. ve. Et accipit hic voluntas pro appetitu sensitiuo: que sequebant ꝺictamen rationis et diuine legis: io subdit: q Et oes debitores vestros repetitis. cū austeritate et ipotentes ad soluendū: et pte prohibito. s. āno septimo q̄ e remissionis: Deut. xv. r Ecce ad li. et cōtē. ie. i. in die ieiunij vestri talia exercet. s Et percutitis pugno impie. iniuriando proximo nō solū verbis: sz etiam factis: io subdit: t Nolite ieiunare. p talem modū. v Vt audiat in excelso clamor vester. cōtentiones et brigas suscitando. x Numquid ta. e ieiu. q̄ elegi. i. approbaui. y Per diem affligere homo animam suam. i. seipsum p abstinentiā absq; pietate. q. d. nō: quia exercitatio corporalis ad modicū vtilis e: pietas aūt ad oia. 1. Timo. vi. z Numqd contorquere quasi circulū. In hebreo habet: quasi hamū. a Caput suum. quod faciebant ad ostentationem ieiunij: in hoc designātes dolorem capitis ex ieiunio.

b Et saccum et cinerem sternere. i. pro lecto sibi parare.

c Numquid istud vocabis ieiunium. s. deo acceptū. q. d. nō: exquo e pietate et virtute vacuum. d Nonne hoc e. hic ꝓnit verum remedium cōcludit: et primo quantū ad pietatis exercitium: secundo quantū ad diuinum cultum: ibi Si auerteris. quantū ad primum dicit: d Nonne hoc est magis ieiunium q̄ elegi. i. approbaui. s. in quo fit abstinentia a vicijs et exercitium in operibus pietatis: io subdit: e Dissolue colligationes impietatis. i. cauillationes q̄b' sacerdotes et pharisei inuoluebant simplices ad pecunias eor extrahēdū. f Solue fasciculos deprimentes. i. penas graues quas ꝓponebant sup ppl'z: fz q̄ dī Matth. xxiij. Alligant. n. onera grauia et ꝓportabilia sup humeros hominū. g Dimitte eos qui confracti sūt. ex dura seruitute. Cetera patet vsq; ibi: h Tūc erūpet quasi mane lumen tuum. oriente tibi sole iustitie p gratiā. i Et sanitas tua citius orietur. ab infirmitate culpe. k Et anteibit fa. tu. iu. tua. p angelū te custodientem cora deo presentata. l Et gloria dñi colliget te. in morte. m Tunc invocabis. hic cōcludit remediū vere quātū ad orationem: cū dicit: Tunc invocabis et dñs exaudiet. s. q̄n exercueris opa pietatis. n Clamabis. in feruore orationis. o Et dicet ecce assum. p exauditionis effectū q̄d autem subdit: p Misericors sum dñs deus tuus. nō est in hebreo nec in libris correctis: sed p modum glose interlinearis primo fuit positum: postea p iperitiā scriptorum textui insertum.

q Si abstuleris de medio tui cathenam. i. carceratos relaxādo: vel cathenam vocat cauillatores ad inuoluendum simplices. r Et dixeris extendere digitum. alios de peccatis notando: sicut faciebat pharisei: Luc. xvij. d. Velut et hic publicanus. s Et loqui q̄ non prodest. alios vituperando: et te ꝓmēdando: sicut ille pharisee dicebat: Non sum sicut ceteri hoium raptores: adulteri: iniuno bis in sabbato etc. t Cum effuderis esurienti animam tuam. p pietatis affectū et si facultas assit p effectū: ideo subdit: v Et animam afflictam. reius defectū subleuando. x Orietur in tenebris lux tua. i. mutaberis o tenebris culpe ad lucem gratie. y Et requiem. s. mētis.

a Dabit do. de. tu. se. Ex q̄ ꝓz q̄ non loquit de requie tpali: q̄ frequēter interrūpit: et maxie iustis q̄ de cōi cursu plus ceteris tpalia affligunt. ij. Timo. iij. Oes q̄ pie volunt viuere in christo iesu ꝑsecutionem patiunt. q̄ aūt in aliqb' libris interponit: Deus tuus. nō e de textu. b Et iple. splē. ani. tu. i. splendoribus diuine noticie et virtutis. c Et ossa tua liberabit. ab infirmitate corporis. d Et eris quasi hortus irriguus. i. i bonis opib' fecundus. e Et edifi. in re ḋser. secu. i. gentiles adiungent tibi in vna ecclesia: q̄d fuerūt deserti i pristinis seculis: inquātū caruerūt lege et prophis. f Funda. gene. et gene. suscitabis. i. p generationū successionem adduces aliquos ad fidem: q̄d ipletū e i aplis et alijs credentib' de iudeis: p q̄m p dicationem et doctrinam in scripturis cor relictam ꝓuertit gentiles ad fidem. g Et voca. edifi. sepi. edificare sepes males officium pauperum et rusticorum: et io nō e tale q̄d q̄ debeat pmitti p operib' virtutum: et io p sepes hic intelliguntur impedimenta peccatorum p sanam doctrinam et ordinationes sacras: et h' ipletū e i aplis et eor successorib': q̄ p sanam doctrinam et sacre ecclesie institutā opposuerūt peccati obstacula: et io subdit: h Auertens semitas in quietem. sic e in hebreo et in libris correctis. Ad cessationem. n. peccatorum sequit̄ quies mētis: ppi q̄d dī in fine capitis: Nō e pax dicit deus meus impijs. i Si auerteris. hic ponit verum remediū quātū ad dei cultū: circa quod sciendum q̄ per obseruationem sabbati hic intelliguntur omnia que pertinent ad debitum dei cultum: sicut et i ꝑcepto de

calogi: Exo.xx. Memento vt die sabbati sanctifices. ad cuius obseruationē requirit cessatio ab opib' peccatoz: q̄ sūt maxime seruilia: Joh.viij. Qui facit peccatū seru' ē peccati iō dī: i Si auerteris a sabbato pedē tuū. vt non ꝓcedas ad male agendū: iō subdit: k Facere voluntatē tuā. sequē do appetitū tuuz irrationabilē. Secūdo ad obseruationē sabbati req̄runt occupatio ꝛ meditatio circa diuina: iō subdi: l Et voca. sab. deli. nē. i. intendēdo ad diuina. m Et glorificaueris i. honozaueris debite obs ruādo. n Dū nō facis vias tuas. se quēdo tuas cōcupiscētias. o Et nō iuuo. tua. i. effect' sēsibilis appetit'. p Ut loquaris sermonez. s. malū ꝛ deū vel ꝓximū: sed magis sis itētus ad deū laudāduz q Tunc delectaberis sup dño. sentiens intra te cōsolationes diuinas . r Sustol. te sup alti. terre. p ꝓceptū terrestriū ꝛ appetitū celestiū. s Et cibabo te here. ia. pa. tui. s. in beatitudine celesti. bona n. terrena cū sunt multo minoza bona opibus vīrtutū: non possunt eē principale ꝓmiū ꝓmissū patriarchis ꝓo opib' virtutis sicut ōclaratū fuit diffusius Gen.xv. t Os.n. dñi locutū ē. q. d. hoc stabile ē ꝛ firmū. u In ca. lviij. vbi dicit in postilla: Nolite ieiunare. Additio.

Si translatio nostra hz: Nolite ieiunare. hebraica littera hz quedā verba q̄ vno mō signāt: Et nō ieiunetis. ꝛ alio mō signāt: et nō ieiunatis. ꝛ si ꝓio mō intelligant exponunt sicut in postilla. Si aūt secūdo mō sēsus ē: Et non ieiunatis vt audiat in excelso clamoz vester. i. nō intēditis in ieiunando vt audiamini a deo: q: si sic cessaretis a contentionib' ꝛ iniurijs q̄ deo non placēt. Et hec expositio vī magis propria spālī pp li ꝛ que prepōitur huic verbo ieiunatis seu ieiuneris. Cap'm. LIX.

Ecce nō ē abbreuiata. Postq̄ posita ē ꝓparatio ad salutē. hic ꝓñt salus ponit: ꝛ diuidit in duas partes q: primo ponit ipsa salus: 2° magnitudo ipsius ca. sequenti. Prima in duas: q: p' ponit salutis necessitas: 2° eq̄litas: ibi Et vidit dñs. Circa primū sciendū q: necessitas ista ē pp miseriā culpe ꝛ pene: quā incurrerūt iudei ex contēptu christi: ꝛ de ista cadē miseria exponit Ra. sa. ꝓphēs ca. ꝛ quātū ad hoc cōuenit mecū: sed disconuenit inquātū dicit iudeos ab ea liberari p christū ventuz: cui' aduēt' trāsijt in ꝓteritū. Igit primo ponit h' miserie descriptio: 2° eiusdē ꝓfessio ibi Propter hoc. Prima in duas: q: p' describit miseria culpe: 2° pene: ibi Cogitationes. Circa primū dī: a Ecce nō ē abbreuiata. i. minozata. b Man' dñi. i. potestas eius. c Neq̄ aggrauata auris nē. q. d. ista miseria in qua estis nō ꝓuenit ex dei ipotētia: vel ignorantia ad saluandū: sz ex

sabbato pedē tuū: facēr vo lūtatē tuaz i die sācto meo ēt vocaueris sabbatū delicatū ꝛ sanctū dñi gloriosū: ēt glificaueris eū dūz nō facis vias tuas ēt nō inuenit voluntas tua ūt loquaris sermonē: tūnc delectaberis sup dño: ēt sustollā te sup altitudines terre: ēt cibabo te hereditate iacob ꝓris tui. Os ēi dñi locutū ē. C.LIX.

Ecce nō ē abbreuiata mān' dñi vt saluaī neq̄at: nēq̄z aggrauata ē auris eius vt nō exaudiat: sed iniquitates vestre diuiserūt iter vos ꝛ deū vestz: ēt peccata vestra absconderūt faciē ei' a vobis nē exaudirz. Manus. n. vre pollute sūt sāguine ēt digiti vī iniqtate. Labia vīa locuta sī mēdaciū: ēt lingua vīa iniqtatēz fab. Nōn ē q̄ iuocet iusticiā: nēq̄z ē q̄ iudicet ver': sed ꝓfidūt i nihilū: ēt loquūt vanitates. Cōceperūt laborē: ēt peperūt iniqtatē. Ōua aspidū ruperūt: ēt telas aranee texuerūt. Qui comederit ō ouis eoz mōriet: ēt qđ ꝓfotū ē erūpet in reguluz. Tēle eoz nō erunt in vestimētū: neq̄z opient opib' suis. Opa eoz opera inutilia: ēt op' iniquitatis i manib' eoruz. Pedes eoz ad malū currunt: ꝛ festināt vt effundant sanguinē inocētē. Cōgitationes eoz cogitatōes iutiles. Vastitas ꝛ cōtritio i vijs eoz. Viaz pacis nescierunt: ēt nō ē iudiciū i gressibus eoz. Dēmite eoz icuruate sunt eis: ōīs qui calcat

pte vestra: iō subdit: d Sed iniqui. ve. diui. inē vos ꝛ deū ve. separantes vos ab eo. e Et peccata ve. ab scon. fa. eius a vo. demeritozie. f Ne exaudiret. q: nō ē speciosa laus in oze peccatoris. g Man'. n. vestre i. opa vestra q̄ p man' designāt: eo q̄ man' ē organuz organoz. iq. d aia. h Pollute sūt sāguine. s. paperū bona cozuz rapīedo. i Et digiti vestri iniquitate. p h' designāt iniusticie minozes sicut digit' minoz ē manu. k Labia vīa locuta sī mendatiū. ꝛ christū dicēdo q̄ fuit mag' ꝛ ꝓpheta falsus. l Et lingua vīa iniquita tē fab. replicatio ē eiusdē sentētie ad maiozē assertōez. m Nō ē q̄ iuocet iusticiā. i. christū: Qui fact' est nobis a deo sapiētia ꝛ iusticia ꝛ sanctificatō nē. 1. Coz. 1. n Neq̄z ē q̄ iudicet vere. de factis christi: ꝛ loquit, ꝓpheta quantū ad illos q̄ sūt in infidelitate obstinati. o Sed ꝓfidūt i nihilū. i. i aduētu messie futuro q̄ iā trāsijt in ꝓteritū: ꝛ iō talis cōfidentia ē sup nihilū. p Et loquūt vanitates. q: doctozes iudeoz multotiēs terminos ꝓfixerūt ō aduētu messie: ꝛ oēs trāsierūt tāq̄ ꝓnūciati inanit ꝛ false. q Cōceperūt laborē. i. excogitauerī iferre laborē christo ꝛ discipulis. r Et peperūt iniqtatē. ꝓcedēdo ad effectū: vt pz ex euāgelijs ꝛ actib' apl'oz. s Ouа aspidū ruperūt. i. ꝓsilia venenosa ꝛ christū ꝛ discipulos ei' i effectū exterī' pduxerūt. t Et telas ara. texue. i. adiuētōes falsas ꝛ doctrinā christi: vt ab ea pplz auerterēt. v Qui come. de ouis eo. ꝓsētien' malignis ꝓsilijs ipoz. x Moriet. morte culpe. y Et qđ ꝓfo. ē erū. i re. q: q̄cđ pcedebat ex dictis ꝓsilijs totū erat venenosū. z Tele eo. ñ erūt i ve. scie ꝛ vtutis qb' aie vestiūt ꝛ ornāt: sz magis ad ꝓximū. a Opa eo. ope. iuti. i. nociua. min'. n. dicēs plus significat: iō sequt: b Et op' iniqtatis nē. pedes eorū ad malū currūt nē. s. ad effusionē sāguis christi ꝛ suorū discipuloz: vt de christo pz i euāgelijs ꝛ i actib' apl'orū de ei' discipul'. c Cogitatiōes. Hic ꝓñt ponit miseria pene. Dic. n. Joseph' li. ō iudaico bello. q: p' mortez christi añ destructōez ciuitat' p Titū: iudea erat multū lacerata ītraneis dissēsionib': ꝛ sic cogitabāt se mutuo spoliaī ꝛ iterficē: iō dī: c Cogi. eo. cogi. iuti. i. nociue d Vastitas ꝛ ꝓtritio. i. mutua puatō rez ꝛ occisio ꝓsonaz. e In vijs eoz. vt dictū ē. f Viā pa. nescie. q: p' dissēsiōes ītraneas romanis rebellauerūt. g Et nō ē iudiciū. i. executio opez iusticie. h In gres. eo. i. i suis ꝓcessib'. i Dēmi. eo. icur. sī eis. a rectitudine iusti'

cie ⁊ veritatis. k Dis q̄ calcat in eis. p eas proceden do. l Ignorat pacē. deo ⁊ proximo. m Propt h⁹. Hic ꝓnt ponit predicte miserie cōfessio: Esaias. n. ipsaꝫ preuidēs eā confitet: se cū illis numerando: eo q̄ erat ō populo iudaico: sicut Dañ .ix. ca. cōfitet peccata popli sui numerādo se cū peccatorib⁹: licet esset inocēs: ⁊ sic dicit Esaias:

m Propt hoc elōgatuꝫ ē a nobis iudiciū. i. executō iusticie actualis.

o Et nō apprehendet nos iust. cia. habitualis: ⁊ loquit de futuro p modū preteriti propter certitudinē prophetie.

p Expectauim⁹ lucez. i. xp̄m q̄ dr lux. ē. xlix. Dedi te i lucē gētiū ⁊c.

q Et ecce tenebre. qz in aduētu christi iudei pro maiori parte fuerunt excecati.

r Splēdorē ⁊ i tenebris ⁊c. repetitio ē eiusdē sētentie ad maiorē exaggerationem.

s Impegim⁹ in meridie. i. i tpe lucis gratie: qō maxime habuit rōnē meridiei tpe pdicationis christi ꝓpt cuidētiā miraculoꝝ.

t Rugiem⁹ quasi vrsi ⁊c. h⁹ fuit ipletū i aduentu romanoꝝ ꝑ iudeos.

v Expectauim⁹ iudiciuꝫ .i. q̄ fieret nobis vindicta de romanis nos affligētib⁹.

x Et nō ē. qz ecōuerso fuerūt destructi a romanis.

y Salutē. s. christū quē patres ve. test. expectauerūt.

z Et elōgata ē a nobis. i. a iudeis incredul' pp suā incredulitateꝫ.

a Multi. sūt. n. iniq. no. qz iudei a christo elongati ruunt de peccato in peccatuꝫ.

b Et peccata no. rnde. no. p miseriā subsecutā.

c Quia scele. no. no. p miserie effectū.

d Et ini. no. cogno. i. ex certa scia peccauim⁹: qō ē grau⁹ q̄ ex ignorantia vel infirmitate.

e Et auersi sum⁹ ne ire. p⁹ter. dei no. obedien⁹ doctrine christi.

f Ut loq̄remur calūniā. ꝺ christū ⁊ ei⁹ familiā.

g Et trāsgressionē. psequēdo inocētes ad mortē.

h Loce. ⁊ lo. sum⁹ de corde. i. sciēt ⁊ a ꝓposito

i Verba medacij. ꝺ xp̄z: vt pz Luc. xxiij. vbi accusauerūt cū q̄ phibebat tributa dari cesari: ⁊ q̄ volebat rex fieri: cū tn de ꝺrio esset certi: qz dixerat eis: Reddite q̄ sūt cesaris cesari: Matth. xxij. Etiā silr sciēs q̄ vēturi essēt vt ꝓstituerēt cū regē fugit i mōtē: Joh. vj.

k Et ꝓuerē retroz. iudi. i. ꝺdēnatōe christi inocētis p pilatū.

l Et iusti. lō. ste. qz nō habuit locū.

m Qz corruit i plate. ve. qz sacerdotes auertūt pplz a vītate ꝺ christū: vt barrabas liberaret: ⁊ christ⁹ crucifigeret: ió sequit:

n Et facta ē veri. i obli. qz vītas doctrie christi quā pplis audierat a mēte ei⁹ recessit p sacerdotū deceptionē.

o Et q̄ recessit a malo. de psecutione ⁊ morte christi penitēdo: cuius modi fuerunt iudei: qui cōtriti fuerūt ad predicationez Petri: Actuū. ij. vbi dicit: His auditis cōpuncti sunt corde: ⁊ dixerunt ad Petruꝫ ⁊ ad reliquos apostolos: Quid faciem⁹ viri fratres. Petr⁹ vero ait ad illos: penitētiā agite: ⁊ baptizetur vnusq̄sq̄ vestrū i nomine iesu christi ⁊c. sequit ibidē: Et appositi sūt in die illa anime circiter tria milia.

p Prede patuit. vt pz Actuū. vij. Facta est autē in die illa persecutio magna i ecclia q̄ erat hierosolymis.

q Et vidit. Hic ꝓse quenter ponit salutis equitas p punitionez malorꝝ ⁊ saluationez bonoruꝫ. hoc enim exigit equitas: ⁊ hoc i destructiōe iudee per romanos fuit impletuꝫ per quā icreduli mortui fuerūt: ⁊ captiuati: ⁊ credentes fuerūt saluati: primo ab exercitu romanoruꝫ: qz monitu angeli trāsierunt in regnū agrippe ante aduentum eoruꝫ: vt dictū ē supra. Postea a iudeis quia per eoruꝫ destructionez fuerunt liberati a persecutionibus quas eis faciebant: ⁊ recedificata ciuitate hierusalē p helyū hadrianū eā inhabitare pacifice permissi fuerūt: ió dr:

q Et vi. dñs ⁊ ma. appa. in oculis eius. s. q̄ fideles a iudeis incredulis sic affligerēt: ió sequit:

r Qz nō ē iudiciū. eo q̄ iniuste principes iudeoꝝ christianos cōdemnabant.

s Et vidit qz nō ē vir ⁊c. i. q̄ nō apponebat ibi remediū humana potentia.

t Et ꝺporiatus ē. i. de miseria ⁊ infelicitate eoꝝ molestatus.

v Et saluabit sibi brachiū suū ⁊c. i. fideles virtute sua.

x Indutus ē iusticia ⁊ lorica ⁊c. loquit de deo ad modū mīlitis armati procedētis ad saluationē ppli sui.

y Indut⁹ ē vestimētis vltiōis. i. exercitu romanoꝝ ꝑparato ad punitionē malorꝝ ex istinctu diuio.

z Et opt⁹ ē q̄si pallio çeli. i. tito q̄ erat sup exercitū sic palliū sup alia vestīta: ⁊ vocat palliū çeli: q̄ mīlitū fuit solicit⁹ ò captōe hierl̄z ad malorꝝ pūitōz: ió sb̄dit:

a Quasi ad ꝛributōez idignatōis hostiū suis. i. iudeis i ifidelitate obstinat': lz. n. tiū ꝺbellaret citatē: eo q̄ rbellauerat romānis: de⁹ tn ad hoc eū istigabat: vt p eū vidicta fieret ò christi in imicl.

b Insul' vi. red. Dicūt ār h isule hierl̄z ⁊ alie ciuitates iudee: eo q̄ sint site circa maria: tota. n. iudea fz suā lōgitudinē sita ē sup mare mediterraneū ex pte occidētis: ⁊ in latere oppositō hz iordanē fluuiū transeūtē p mare galilee: ⁊ mare mortuū.

c Et timebūt q̄ ab occidēte nomē dñi ⁊c. qz a tpe apl̄oꝝ fiōs catholica fuit mltū dilatata ad oēs ptes orbis.

d Cū venc. q̄si flu. vi. s. romānoꝝ exercitⁿ.

e Quē spi. dñi co. qz spūs dñi ad h⁹ eū istigauit: vt ꝓdictū ē.

venerit syon redemptor. ꝛ ē ꝺ syon datiui casus: ꝑ quā itelligit ecclesia: vt dictū ē. ꝯ. ij. ca. ad quam redimēda vēit i passione sua: et iterꝝ venit ꝑ effectū i destructione hierlz: ad accipiēdū vindictā de morte sua: ꝛ veniet ēt ad recipiēdū penitētes in sua mia: ꝛ maxⁱᵉ iudeos feruide reuertētes ad ipsū detecta falsitate antixpi ꝑ Enoch ꝛ helíaz: io sequit: ¶ Et eis q̄ redeunt ab iniq̄tate ꝛc. ꝛ in hoc sensu allegat hec scripta: Ro. xj. g ¶ Hoc fedꝰ meū cū eis ꝛc. qō subdit cū dī: h ¶ Spūs meꝰ q̄ ē in te. ad hoc. n. descendit spūssanctꝰ sup credentes in die penteco stes: vt q̄ priꝰ erāt timidi fierēt firmi ꝛ stabiles in amore christi.

redeunt ab iniquitate in iacob dicit dñs. ¶ Hoc fedus meū cū eis dicē dñs. Spiritus meꝰ q̄ ē i te et ṽba mea q̄ posui in ore tuo: nō recedēt ō ore tuo: ꝛ de ore seis tui dicē dñs: amodo ꝛ vsqz in sempiternum. ¶ LX.

Surgē illumināre hierusalē: gā venit lumē tuū: et glia dñi sup̄ te orta ē. Qz ecce tenebre operient terrā: ꝛ caligo pplos: super te aūt orietˢ dñs: et glia eiꝰ in te videbit. Et ābulābūt gētes in lumine tuo: ꝛ reges i splēdore ortⁱ tui. Leua i circuitu oculos tuos ꝛ vide: oēs isti congregati sūt: venerūt tibi. Filij tui de lōge venient ꝛ filie tue de latere surgēt. Tunc videbis et afflues: et mirabitur et dilatabit cor tuū quādō conuersa fuerit ad te multitudo maris: fortitudo gentium venerit tibi.

¶ Et ṽba mea q̄ posui i ore tuo. qz illa ex tūc ꝑdicauit ecclia: ꝛ ꝑdicabit vsqz in finē mūdi: ꝛ tē gloria ꝛ veritas hic ꝑdicata: lucide apparebit in patria. ¶ In ca. lix. ybi dī i postilla: Quia corruit i plateis vitas. ¶ Additio. j.

Hoc qō dī: Quia corruit in plateis veritas. propie vī exponēdū de ipso christo q̄ de seipso dicit Johis xiij. ca. Ego sum via veritas ꝛ vita. ꝛ qō sequit: Et facta ē veritas in obliuiōez. bene expōit de vitate ꝛ doctrina christi. put in postilla. prima. n. veritas ꝑdicta corruit i plateis ꝑ mōtē. secunda vero veritas. s. doctrīe facta ē i obliuionez ¶ In eodē ca. vbi dī in postilla: Et timebūt q̄ ab occidēte nomē dñi. ¶ Additio secunda.

Qrca hoc qō dī: Et timebunt qui ab occidēte nomē dñi ꝛc. Cōsiderandū q̄ timor occi. s. filialis fuit i toto orbe quātū ad iustos diffusus aplis ꝑdicantibus de quo dicit h: Et timebūt q̄ ab occidente nomē dñi: ꝛ ab ortu solis gloriā eius. ꝛ hoc principaliter exponit quinqz q̄ hic exp̄munt lz nō seruato tpis ordine. primo q̄ manifesta fuit vi dicta dei i occisores christi: de q̄ dicē: Cū venerit quasi fluuius violēt quē spūs dñi cogit. exponat sicut in postil. 2° eo q̄ venit redēptor ipsi syon. s. ecclesie in tēpore determinato a prophetis: de quo dicit: Et venerit syon redēptor. 3° exhⁱ q̄ redēptor ille reconciliauit sibi penitētes etiā de populo iudaico: de quo dicit: Et eis q̄ redeūt ab iniq̄tate iacob. 4° ex hoc q̄ spūssanctꝰ sup aplos ꝛ discipulos descendit ꝛ ꝑtinuo manet in ecclesia: de quo dicit: Spūs meꝰ q̄ ē in te. quito qz verba predicatiōis euāgelij silr in ecclia ꝑtinuāt: de q̄ dicit: Et verba mea q̄ posui in ore tuo non recedent de ore tuo ꝛ de ore seminis tui. ¶ Caplm. LX.

Surge illumināre: Ad itellectū sequētiū ꝓsiderāduz q̄ aliq̄ doctores catholici exponūt totū istud ca. de prosperitate redeūtiū de babylone: lz hoc nō vī verū: qm̄ illi nunq̄ fuerūt in tanta prosperitate vt pus: imo q̄ si oia q̄ dicūt h nō possūt exponi de ipsis nisi valde extorte qz dī h: Mirabit ꝛ dilatabit cor tuū. qn̄ conuersa fuerit ad te multitudo maris: fortitudo gētū venerit tibi. licet. n. aliq̄ gētilitate relicta eis adhesērūt: tn̄ fuerūt pauci ꝛ pue ꝛputationis ꝛ virtutis. Itē qō postea subdit: Et edificabūt filij peregrinoꝝ muros tuos: qz ipⁱmet edificauerūt eos tpe Neemie ꝛ cū magno labore ꝛ anxietate: ita q̄ vna manu faciebant opⁿ ꝛ altera tenebāt gladiū: Neemie. iij. ꝛ hⁱ timore aduersariorꝝ eos impedire volētiū: ꝛ qō h subdit: Aperient portę tue iugit ꝛc. qz magis tenebant clause aduersariorꝝ timore. Itē qō postea subdit: Gēs. n. ꝛ regnū qō nō seruierit tibi pibit. qz illa regna nō fuierī reis lz magis ecōuerso: ꝑ psi) tributū reddēdo: postea greci: ꝛ postea romanis: vt pz ex libris Esdre ꝛ neemie: ꝛ machabeorꝝ: ꝛ euāgeliorꝝ: ꝛ ex libris iosephi ꝛ aliorꝝ historiographorꝝ. Item expositores isti magis vidēt iudaizare quātū ad hoc: q̄ hebrei q̄ exponunt totū istud ca. ō tē pore xpi. vñ Ramoyses sup Gen. xxv. dicē q̄ illō qō dī h: Et ablabunt gētes i lumie tuo. itelligit ō messia. Dicūt igit q̄ ea q̄ ponūt h ipleta sūt paliter i aduentu messie: sed ꝯ hoc arguit ꝑ hoc qō vsus finē ca. dicit Nō occidet vltra sol tuꝰ ꝛc. qz lz antiqs doctores hebreorꝝ i aduētu messie nō ē itelligēdū aliq̄d imutāt ō cursu mūdi: vt ōz fuit. ō. ij. ca. ꝛ io qō dī h ō statu solis ꝛ lune ꝛ ō diuio lumie: nō pōt ꝓuenīre referri ad statū hⁱ mūdi seu pspitatē ire nā: sic iudei itelligūt dicētes messiaz tpaliter regnaturꝝ sup oēs gētes: ꝛ q̄ tē iudei pperent eo mō q̄ i hoc ca. describit. Igit dō q̄ sic ca. p̄cedēti descripta ē sal xpi: ita i hoc ꝓni describit magnitudo salutis hⁱ: et ꝑmo ex pte mātis recipiētis: secūdo ex pte cāe efficiētis ca. sequēti. Circa pⁱᵐ sciēdū q̄ mā siue subiectū recipiēs xpi salutē ē ecclia fideliū: q̄ hz duplicē statū. s. in mūdo q̄tū ad ecclīā militātē: ꝛ i celo quātū ad triūphātē. Primo g̃ ponit magnitudo salutⁱ ecclie respectu status pmi: secundo respectu secūdi: ibi Nō audiet. Prīa di uidit i tres: qz ꝑmo describit pspitas militātis ecclie ex fideliū multiplicatōe: sc̄o ex ecclarꝝ edificatōe: ibi Et edificabūt. tertio ex bonorꝝ assecutōe: ibi Et vēient. Circa ꝑmū dī: a ¶ Surge illumiar hierlz. i. ecclia militās vt dictū fuit. ō. ca. ij. q̄ surgē cepit ꝛ illuminari a principio doctrine christi. b ¶ Qz ve. lu. tu. i. christꝰ q̄ ē vera lux: Jo. j. ꝛ ō. xlix. vbi dī ō xpo. Dedi te i lucē gētiū ꝛc. c ¶ Et glia dñi. i. filꝰ q̄ ē glia dei pīs sic ꝛ eⁱ sapia: glia ei a claritate dī: q̄si q̄dā claria. c. mutata i. g. ꝛ sic appropiat filio: sic ꝛ ceīa ad noticiā ptinētia. d ¶ Sup te orta ē nā hūana assūpta. e ¶ Qz ecce te. ope. ter. ꝛc. vbiqz n. extra ecclīā sī tenebre erroris ꝛ igrātie. f ¶ Et gla eⁱ i te vi. p opatōez miraculorꝝ gloriā diuie virtutis demōstrātiū. g ¶ Et ābu. gē. i lu. tuo ꝛc. i. i luīe fidei xpiane qō apparet ipletū i diuersis ptibꝰ orbis in filijs ecclie. h ¶ Leua i circuitu oculos tuos ꝛc. ad oēz. s. differētiam orbis respectu hierlz vbi ꝑmo ꝑdicatū ē euāgeliū: ꝛ in alibi p xpi discipulos deriuatū. i ¶ Cōgregati sūt. fideles i vnitate fidei christiane. k ¶ Filij tui ō lō. ve. ꝛ filie tue ō late. i. de ꝓpe. l ¶ Surgēt. q. d. vtriusqz sexꝰ pīne nascēt filij ꝛ filie ecclie tā ō loginqs ptibꝰ q̄ ō ꝓpinqs. m ¶ Tē videbis. multitudinē credētiū. n ¶ Et afflues. ꝓsolatōibꝰ diuinis. o ¶ Et mirabit. ex tā veloci multiplicatōe: q: a tpe aplorꝝ ōriuata ē fides ad oēs fines bitabiliꝰ ptes: sic ōclatū fuit sup illō psl. xviij. In oēz terrā exiuit sonⁿ eorꝝ. p ¶ Et dila. cor tu. ꝑ gaudio. q ¶ Oñ cōuer. fue. ad te mul. ma. i. habitātiū i insul: sic pz ō. sicilia anglia ꝛ alijs insulis maris. r ¶ Fortitudo gentium. i.

Inundatō camelox opiet te:dromedarij mādian ⁊ efa. Oēs dē saba venient aurū ⁊ thus deferentes:⁊ laudē dño ānūciātes. Oē pecūdes pgregabit tibi: arietes nabaioth ministrābūt tibi. Offerēt sup placabili altari meo:et domuz maiestatis mee glificabo. Qui sūt isti q vt nubes volāt:⁊ quasi colūbe ad fenestras suas: Mē. n. insule expectāt et naues maris i principio: vt adducā filios tuos de longe. Argentū eox ⁊ aux cū eis nōi dñi dei tui ⁊ sācto isrl: qz glificauit te. Et edificabūt filij pegrinox muros tuos: et reges eox ministrabūt tibi. In idignatiōe .n. pcussi te:et i reconciliatione mea miserr̄ sū tui. Et aperiētur pōte tue iugit die ac nocte nō claudēt̄ur:ut afferat ad te fortitudo gentiū: ⁊ reges eax adducāt. Gēns. n. regnū qđ nō seruierit tibi pibit:⁊ gētes solitudine vastabūt. Gloria libani ad te veniet:abies ⁊ buxus ⁊ pinus sil'ad ornādū locū sanctificatōis mee:et locuz pedū meox glificabo. Et vēnient ad te curui filij eox q būiliauerūt te:⁊ adorābūt vestigia pedū tuox omes qui detrahebāt tibi: ⁊ vocabūt te ciuitatē dñi syon sancti isrl. Pro eo q fuisti dereicta et odio bita:et nō erat q p te transiret:ponā te i superbiā seculox gaudiū i gnātiōez ⁊ gnātionē. Et sūgges lac gētiū ⁊ mamilla reguz lactaberis. Et scies qz ego dñs saluās te:⁊ redēptor tuus fortis iacob. Pro ere afferā aux:⁊ pro ferro afferā argentū:⁊ pro lignis es:

ges terre reddebant tributū ipatori:q eaz edificauit. Jn idignatiōe.n.mea. p̄cussi deos iudeos i te bitantes. Et pcussi te. p titū. Et i reconciliatōe mea.erga xpi anos fideles. Ministerius suz tui.recedificādo te p hadrianū q ciuitatē christianis̄ cessit ad bitādū:⁊ iudeis bitatōez pibuit. Referēdo ād hāc lrāz ad ecclie edificatiōem vt pus: sic exponēda ē hec lra. In idignatione.n.mea pcussi te. qz pmitiua ecclia fuit multū afflicta:p̄a iudeis:postea a tyrānis: ⁊ hinc iudiciū hūanū videbat̄ pcedē ex indignatōe dei. lz hoc ēet expina castigatōe ⁊ probatōe: scripta ād frequēt loquit̄ hz modū hūanū: ⁊ hz hoc dr: In idignatōe mea cē. ⁊ in reconciliatiōe mea miserr̄ sū tui. dās tibi pacē āplia ionē ⁊ honorē pstātiū:ió subdit

a Arietes nabaioth. i. maiores illius ppli. b Ministrabūt tibi. sicut deuoti filij: de istis.n.gentib' plures crediderūr ad pdicationē apl'oz aliozūqz discipuloz:licet postea gēs illa fuerit infecta pfidia machometi. p istos ād intelligūtur alij gentiles ad fidē venientes:sed isti spāliter exprimūtur:qz descenderūt de Abraaz patre fidei nre. c Offerēt sup placabili altari meo. i. ipsi christo q̄ est altare ⁊ hostia. d Et domū maiestatis mee. i. ecclesiā militātē. e Glorificabo. miraculis doctrinā ecclie cōfirmātib'. f Qui sūt isti q vt nu. vo. i. apli aliqz pdicatores p orbē velociter discurrētes ad modū nubiū ⁊ colūbarū q. d. sūt valō mirabiles. g Me eteni isu. expe. i. bitatores isulaz ad rcipiēdū fidē: vñ ⁊ paul' apls i multis isulis fidē publicauit: vt hī i actib' apl'oz. h Et naues maris cē. p hoc signat pr̄optitudo eox ad credēdū. i Argētū eox ⁊ aux cē. qz venientes ad fidē offerebāt deo se ⁊ sua: vt hī Act. iiij. k Et edificabūt. Hic pñt describit pspitas ecclesie militātis i ecclias pstructōe: cū dr: Et edificabunt filij pegrinox. i. venientes ad fidē nati de gētilib' q̄ fuerāt pegrini a lege ⁊ cultu dei. l Muros tuos. i. ecclias māles ad dei cultū:⁊ hoc pz ipletū a tpe cōstātini: vt dictū ē. ō. m Reges eox mi. ti. expēsas ministrādo vt dictū est :pōt ēt hoc referri ad recedificationē hierlz p titū destructā:quā postea quasi p. l. annos vel circit hadrian' imperator recedificauit:sic q̄ loca sācta passiōis xpi ⁊ sepulture fuerūt iclusa ītra ciuitatē p dilatatiōnē muri ex illa pte:q̄ pus extra fuerāt: vt pz Joh. xix. Iste ād hadrian' erat gētil ⁊ ciuitatē edificauit p gētiles artifices ⁊ sic pōt exponi qđ dr: Et edificabūt filij pegrinox muros tuos. i. hierlz. Et reges eox ministrabūt tibi. i. expēsas: qz reges terre reddebant tributū ipatori: q̄ eaz edificauit. n In idignatiōe. n. mea. p̄cussi deos iudeos i te bitantes. o Et pcussi te. p titū. p Et i reconciliatōe mea. erga xpi anos fideles. q Ministerius suz tui. recedificādo te p hadrianū q̄ ciuitatē christianis̄ cessit ad bitādū:⁊ iudeis bitatōez pibuit. Referēdo ād hāc lrāz ad ecclie edificatiōem vt pus: sic exponēda ē hec lra. In idignatione.n.mea pcussi te. qz pmitiua ecclia fuit multū afflicta:p̄a iudeis:postea a tyrānis: ⁊ hinc iudiciū hūanū videbat̄ pcedē ex indignatōe dei. lz hoc ēet expina castigatōe ⁊ probatōe: scripta ād frequēt loquit̄ hz modū hūanū: ⁊ hz hoc dr: In idignatōe mea cē. ⁊ in reconciliatiōe mea miserr̄ sū tui. dās tibi pacē āplia ionē ⁊ honorē pstātiū:ió subdit r Et aperiēt porte tue cē. qz ecclias pr̄ clausas pcepit aperi:⁊ p ipiū suū nouas edificari. pōt ēt hoc expōi ō aptiōe spūali: qz ecclia sp ē aperta ad recipiēdū pēitētes:⁊ qz a tpe cōstāti ceperūt hoies sine timōe pfugē ad ecclīā xpi: ió subdit: s Ut affe. ad te fortitudo gē. cē. qz exēplo cōstāti multi potētes ⁊ rges venerūt ad fidē xpi. t Oēs. n. ⁊ re. qđ ñ fuit. tibi pi. qz nulli pōt fieri saluti nisi efficiat xpi ⁊ ecclie fu'. v Gloria libani cē. qz ad edificatōem ecclie adducebāt ligna electa ⁊ pciosa p diuotōez ipatoris regū ⁊ potētū ad hoc sūpt' pbētiū: possūt ēt p istas arbores intelligi psone notabiles ad ortū ecclie p fidē vēientes. x Et locū pe. me. glo. i. ecclīā militātē i q̄ bitat spāliter p grāz. Dicitur tm locus pedū dei eo mō loquēdi q̄ dr. j. lxvj. Celū mihi sedes ē ⁊ tra scabellū pedū meox. y Et veniēt. Hic pñt ponit pspitas ecclie militātis quātū ad psecutionē honoris: cū dr: Et veniēt ad te curui. facientes ruerētia tibi. z Filij eo. q̄ humi. te. i. regū ⁊ tyrānox q̄ psecuti fuerūt ecclīā: vt videm' ipletū p orbē i fidelib' q̄ ex eis descēderūt. a Qui detrahebāt tibi. q: xpianos vocabāt magos ⁊ maleficos: vt pz legēdis multox martyx. b Pro eo q fui. dereicta i. pmissa ab eis affligi. c Et odio bita. a pncipib' mūdi. d Et ñ erat q̄ p te trāsiret. ad te tpaliter pfoladū. e Ponā te i superbiā. e. i. gliā ⁊ honorē: ita q̄ superbia nō sonat hic i viciū: sz i honoris excessū. f Et sugges lac gētiū cē. i. ab eis accipiēs nutrimētū: sic videm' ipletū i dotatōe ecclie ō bonis principū. g Et scies qz ego dñs cē. p experiētiā boni qđ faciā tibi. h Pro ere afferaz auruz cē. in primitiua. n. ecclia calices

ꝛ alia eccleſie vaſa fuerunt de mā paꝛ pꝛecioſa: vt de ſtāno cupꝛo ꝛ ferro ꝛ hꝰ i: q̄ poſtea facta ſunt de auro ꝛ argēto: ꝛ lapidibus pcioſis. t ¶ Et ponā viſitationē tuā pacez. q. d. Sicut viſitaui te caſtigando: ꝛ pbando in perſecutiōibꝰ ita viſitabo te dādo tibi pacē ꝛ quietē. k ¶ Et ꝓpoſitos tuos. i. epos ꝛ alios pꝛelatos. l ¶ Juſticiā. ſ. effectiue quātū ad oēs: q̄ officiū eoꝝ ē docere iuſticiā: q̄ ē p chriſti fidez: ꝛ etiā formaliter quātū ad bonos: intm̄. n. fuerunt iuſti qꝺ vſq; ad tpa ſatis nobis pꝓpiqua oēs fere epi faciebāt miracula: ꝛ ad huc multi ſunt boni m ¶ Nō audiet. Hic ꝓñ ponitur pꝛoſperitatis magnitudo ꝛ ſalutis: quātū ad ſtatuz eccleſie triūphātis q̄ apta ē fidelibꝰ a tēpore paſſionis: ꝛ quātū ad hoc dī: m ¶ Non audiet vltra iniq̄tas i terra tua. i. in celeſti patria vbi iniquitas nō hz locū: Apo. xxi. Nō intrabit in ea aliquid coīquinatū ꝛc. n ¶ Vaſtitas ꝛ contritio. q̄ ſicut nō hz ibi locū culpa: ſic nec pena: ſed oīmoda ſecuritas ꝛ exultatio iocunda: iō ſubdit: Et occupabit ſalus ꝛc. o ¶ Nō erit tibi ampli ſol ad lucēdū ꝛc. ꝛ hoc eſt qꝺ dī Apo. xxi. Ciuitas nō eget ſole neq; luna vt luceāt in ea: ſz claritas dei illumiabit eā. ꝛ q̄ hec illuminatio ē eterna: iō ſubdit: Nō ocidet vltra ſol tu ꝛc. o ¶ Et ꝓplebūt di. luce tui. ſz q̄ dī Apoc. vj. ꝛ xxj. Et abſterget deꝰ oēz lachrymā ab oculis eoꝝ. p ¶ Populus āt tuꝰ oēs iuſti. iuſticia ꝓſūmata ꝛ cōfirmata: q̄ beati nō poſſunt vltra peccare: iō ſubdit: q ¶ In ppe. here. ter. ſ. viuētiū: q̄ nō amittit niſi p peccatū. r ¶ Germē plātationis mee. illud refert ad hoc qꝺ p̄mittit: Pꝺls āt tuꝰ q̄ ē germē plātationis diuine: pꝺ in terra mozietiū per gratiā a deo data: ſed poſtea trāſplātabit in terra viuentiū p gloziā: iō ſequit: s ¶ Opus manꝰ mee ad glo. i. ad gliā ꝓdū. t ¶ Minim erit i mille: iō dic ſaluator Matth. xj. Qui āt minoꝝ ē i regno celoꝝ maioꝝ ē illo. v ¶ Ego dñs. iō poſſū hꝰ facē. x ¶ In tpe ei. i. in tpe debito ꝛ a me diſpoſito. ¶ In ca lx. vbi dī i poſtilla: Qui ſūt iſti q̄ vt nubes volāt. ¶ Additio.

Circa hoc qꝺ dī hic: Qui ſunt iſti q̄ vt nubes volāt ꝛ q̄ſi colūbe ad feneſtras ſuas. notandū ē q̄ diſcurſus aploꝝ aſſimilat nubib: eo q̄ totū oꝛbē diſcurrerunt quaſi nō tēdētes ad vnū certū locū: iuxta illud pſ. In oēz terrā ꝛc. ꝛ de hoc dicit: Qui ſi iſti q̄ vt nubes volāt. aſſi milāt et colūbiſ eo q̄ i ſuo ōcurſu tetēderūt ad certa loca ꝛ ō termiata i qbꝰ locis ſpūalit nidificāt ꝛ fecūdāt: ꝛ vbi coꝛpa ſua i pace reqeſcunt: ſic pe. ꝛ pau. rome ꝛ iaco. i hiſpania: ꝛ ſic de aliis: ꝛ de hꝰ dic: Et q̄ſi colūbe ad feneſtras ſuas. q. d. lz aſſilant nubib i diſcurſu vli ꝛ q̄ſi ideterminato: aſſimilātur tñ colūbis in hoc q̄ in locū certū tēdūt ¶ Lapim. LXI.

Spūs dñi. Hic ꝓñ ponit magnitudo ſalutis ex pte cauſe efficientis q̄ chriſtꝰ ē: in auctoꝛe vero ſalutis requirit clemētia ꝛ potentia. pꝺ ponit ca. pſenti: 2ꝺ in ſequēti: Pꝛopter ſyon ꝛc. Pꝛia i duas: q: pꝺ oñdit i xpo pietatis dulcedo: 2ꝺ ex hoc oꝛiens eccleſie gratitudo: ibi Gaudēs. Pꝛia in duas: q: pꝺ oñdit in chriſto dulcedo pietatis ex multiplici afflictoꝝ conſolatione: 2ꝺ ex fidelium multiplicatione: ibi Et vocabūt. Circa pꝺ ſciendū q̄ alīq̄ expoſitoꝛes catholici volūt hoc exponere ad litterā i pſona Eſaie dicētis:

Adimus erit i mille: ꝛ parvulus in gentez fortiſſimā. Egō dñs: in tēpoꝛe eius ſubito faciā iſtud. ¶ .LXI.

Spiritus dñi ſup me: eo q̄ vnxerit me. Ad ānunciādū māſuetis miſit mē: ut mederet cōtritis coꝛde: et pꝛedicarē captiuis indulgētiā et clauſis āptionē ut pꝛedicarē ānū placabilē dño et diē vltionis deo noſtro: ut conſolarer oēs lugentez: vt ponerē ꝓſolatiōez lugentib ſyō: et darē eis coꝛonā pꝛo cinere: oleū gaudij ꝓ luctu: pallīū laudis pꝛo ſpū meroꝛis. Et vocabūt i ea fortes iuſticie: plātatio dñi ad glozificādū. Et ædificabūt ſolitudines antiquas: ꝛ inhabitabūt ciuitates deſolatas: q̄ corruperūt in generationes generationum. Et ſtabunt alieni ꝛ pascent greges veſtros: ⁊ filii alienigenarum aratores vestri: ⁊ vinitores vestri erunt. Vos autem sacerdotes domini vocabimini: ministri dei nostri dicemini vobis. Fortitudinem gentium comedetis: ⁊ in gloria earum superbietis. Pro confusione vestra duplicia possidebitis: pro confusione vestra laudabunt partem suam. Propterea in terra sua duplicia possidebunt: lętitia sempiterna erit eis. Ego enim dominus diligens iudicium: odiens rapinam in holocausto. Et dabo opus eorum in veritate: ⁊ pactum sempiternum feriam eis. Et agnoscetur semen eorum in gentibus: ⁊ germen eorum in medio populorum. Omnes qui videbunt eos agnoscent illos quod isti benedixerint semini cui benedixit dominus: ⁊ gaudens gaudebo in domino: exultabit anima mea in deo meo. Quia induit me vestimentis salutis: ⁊ indumento iustitiæ circumdedit me quasi sponsum decoratum corona: ⁊ quasi sponsam ornatam monilibus suis. Quia sicut terra profert germen suum: ⁊ sicut hortus semina sua germinare facit: sic dominus deus germinare faciet iustitiam coram omnibus gentibus. Propter sion non tacebo: ⁊ propter hierusalem non quiescam donec egrediatur sicut splendor iustitia mea: ⁊ salvator meus ut lampas accendatur. Et videbunt gentes iustum tuum: ⁊ cuncti reges clarum tuum: ⁊ vocabitur tibi nomen novum: quod os domini nominabit. Et eris corona gloriæ in manu domini: ⁊ diadema regni in manu dei tui. Non vocaberis ultra derelicta: ⁊ terra tua non vocabitur amplius desolata: sed vocaberis voluntas mea in ea: ⁊ terra tua inhabitata: quia complacuit domino in te: ⁊ terra tua inhabitabitur. Habitabit enim virgo in muro: ⁊ iuvenes ejus ⁊ senes habitabunt in plateis ejus. Et erit gloria eorum ⁊ multitudo eorum ⁊ fortitudo eorum a me dicit dominus. Egredimini de medio babylonis: ⁊ fugite a facie chaldeorum: in vocem exultationis annunciate: ⁊ audiatur hoc: ⁊ efferte hoc usque ad extremum terræ: dicite: redemit dominus servum suum jacob. Et non sitierunt in deserto quo duxit eos: aquam de petra produxit eis: ⁊ dissipata est petra: ⁊ fluxerunt aquæ. Non est pax impiis dicit dominus deus.

Dimus erit i mille: ꝛ parvulus in gentez fortiſſimā. Egō dñs: in tēpoꝛe eius ſubito faciā iſtud. ¶ .LXI.

Spiritus dñi ſup me: eo q̄ vnxerit me. Ad ānunciādū māſuetis miſit mē: ut mederet cōtritis coꝛde: et pꝛedicarē captiuis indulgētiā et clauſis āptionē ut pꝛedicarē ānū placabilē dño et diē vltionis deo noſtro: ut conſolarer oēs lugentez: vt ponerē ꝓſolatiōez lugentib ſyō: et darē eis coꝛonā pꝛo cinere: oleū gaudij ꝓ luctu: pallīū laudis pꝛo ſpū meroꝛis. Et vocabūt i ea fortes iuſticie: plātatio dñi ad glozificādū. Et ædificabūt ſolitudines antiquas: ꝛ inhabitabūt ciuitates deſolatas: q̄ corruperūt in generationes generationum. Et ſtabunt alieni ꝛ pascent greges veſtros: ⁊ filii alienigenarum aratores vestri: ⁊ vinitores vestri erunt. Vos autem sacerdotes domini vocabimini: ministri dei nostri dicemini vobis. Fortitudinem gentium comedetis: ⁊ in gloria earum superbietis. Pro confusione vestra duplicia possidebitis: pro confusione vestra laudabunt partem suam. Propterea in terra sua duplicia possidebunt: lętitia sempiterna erit eis. Ego enim dominus diligens iudicium: odiens rapinam in holocausto. Et dabo opus eorum in veritate: ⁊ pactum sempiternum feriam eis. Et agnoscetur semen eorum in gentibus: ⁊ germen eorum in medio populorum. Omnes qui videbunt eos agnoscent illos quod isti benedixerint semini cui benedixit dominus: ⁊ gaudens gaudebo in domino: exultabit anima mea in deo meo. Quia induit me vestimentis salutis: ⁊ indumento iustitiæ circumdedit me quasi sponsum decoratum corona: ⁊ quasi sponsam ornatam monilibus suis. Quia sicut terra profert germen suum: ⁊ sicut hortus semina sua germinare facit: sic dominus deus germinare faciet iustitiam coram omnibus gentibus. Propter sion non tacebo: ⁊ propter hierusalem non quiescam donec egrediatur sicut splendor iustitia mea: ⁊ salvator meus ut lampas accendatur. Et videbunt gentes iustum tuum: ⁊ cuncti reges clarum tuum: ⁊ vocabitur tibi nomen novum: quod os domini nominabit. Et eris corona gloriæ in manu domini: ⁊ diadema regni in manu dei tui. Non vocaberis ultra derelicta: ⁊ terra tua non vocabitur amplius desolata: sed vocaberis voluntas mea in ea: ⁊ terra tua inhabitata: quia complacuit domino in te: ⁊ terra tua inhabitabitur. Habitabit enim virgo in muro: ⁊ iuvenes ejus ⁊ senes habitabunt in plateis ejus. Et erit gloria eorum ⁊ multitudo eorum ⁊ fortitudo eorum a me dicit dominus. Egredimini de medio babylonis: ⁊ fugite a facie chaldeorum: in vocem exultationis annunciate: ⁊ audiatur hoc: ⁊ efferte hoc usque ad extremum terræ: dicite: redemit dominus servum suum jacob. Et non sitierunt in deserto quo duxit eos: aquam de petra produxit eis: ⁊ dissipata est petra: ⁊ fluxerunt aquæ. Non est pax impiis dicit dominus deus.

tis dulcedo: 2ꝺ ex hoc oꝛiens eccleſie gratitudo: ibi Gaudēs. Pꝛia in duas: q: pꝺ oñdit in chriſto dulcedo pietatis ex multiplici afflictoꝝ conſolatione: 2ꝺ ex fidelium multiplicatione: ibi Et vocabūt. Circa pm ſciendū q̄ alīq̄ expoſitoꝛes catholici volūt hoc exponere ad litterā i pſona Eſaie dicētis:

a ¶ Spūs dñi ſup me eo q̄ vnxerit me. ſ. ſpiritu pꝛophetie. b ¶ Ad annūciādū ꝛc. ſ. liberationez pplī a captiuitate babylonica: ꝛ ad hꝰ adaptāt litteram ꝓñ pꝛout poſſūt Sed hoc nō poteſt ſtare: vt vī: ex eo q̄ ſaluatoꝛ Luc. iiij. expreſſe dicit hāc ꝓphetiaz i eo fuiſſe ꝛpletā: Jgit in pſona chriſti hoīs dicit hic: Spūs dñi ſup me: q: fm humanitatez minoꝛ ē patre. Eo q̄ vnxerit me. dñs plenitudine gratie: Joh. j. Vidimus eū quaſi vnigenitū a patre plenuz gratie ꝛ veritatis ¶ Ad annunciādum māſuetis. i. apoſtolis ꝛ alīs doctrinā chriſti i manſuetudine ſuſcipientib. c ¶ Miſit me. quantū ad efficaciā: lz miſſus fuerit ad ſalutē oīuz quantū ad ſufficiētiā. d ¶ Ut mederer contritis coꝛde. q: vere penitētib datur gratia ſanans vulnera peccatoꝝ. e ¶ Et pꝛedicarē captiuis. i. in captiuitate peccati detentis. f ¶ Indulgētiaz per diuinā miſericoꝛdiā. g ¶ Et clauſis. i. patribus in limbo detētis. h ¶ Aperitionez. illos eni inde eduxit chriſtus in ſua reſurrectione. i ¶ Ut pꝛedicarē annū placabilem dño. iſte ē annus dominice paſſionis: in quo deus placatus eſt humano generi ſoluta emenda pꝛo pplī peccato: k ¶ Et diē vltionis. Hic ē dies iudicij extremi denunciatus a chriſto: Matth. xxv. l ¶ Ut conſolarer oēs lugentes ꝛc. i. lugentes ſtatū pꝛeſentis miſerie ꝛ dilatationē celeſtis patrie: hoc fecit chriſtus: Matth. v. dicēs. Beati qui lugēt: q̄m ipſi ꝓſolabunt. m ¶ Lugētibus ſyon. i. in eccleſia militante p ſyō deſignata: extra quā luctus nō ē meritoꝛius. n ¶ Et darē eis coꝛonā. ſ. glozie. o ¶ Pꝛo cinere. i. abiectione: Matth. v. Bti pauperes ſpiritu ꝛc. p ¶ Oleū gaudij. i. ꝓſolationem mētis. q ¶ Pꝛo cultu. interioꝛi. r ¶ Pallīū laudis. i. gaudiū exterius. s ¶ Pꝛo ſpiritu meroꝛis. i. pꝛo cultu exterioꝛi. t ¶ Et vocabunt. Hic ꝓñ oſtēdit pietas ſaluatoꝛis ex fideliū multiplicatiōe: vbi pꝛimo ponitur aploꝝ alioꝝq̄ chriſti diſcipuloꝝ pꝛedicatio ꝛ vocatio ꝓ quos fecit chriſtꝰ hāc multiplicationē: ꝛ ꝓ hoc itelligitur ꝓditio miſtroꝝ eccle eis ſuccedētiū: cuz dī: t ¶ Et vocabūt i ea. i. eccleſia militāte. v ¶ Fortes iuſticie. i. apli ꝛ alī diſcipuli eoꝝq̄ ſucceſſoꝛes: q̄ ad maioꝛē tenētur iuſticiā ꝙ ppls cōis. x ¶ Plātatio dñi. q: apli ꝛ diſcipli fuerūt ꝓplāte i hoꝛto militātis eccle. y ¶ Ad gliſicādū. i. gliā xpi ꝓdicādū: iō ſubdit: z ¶ Et ædifi. oſer. a

seculo.i.gentiles reducēt ad edificiū ecclesie militantis: qui fuerunt quasi a deo derelicti ab antiquo: eo q̄ nō habuerūt legē nec ꝓphetas. a ¶ Et ruinas antiquas erigēt.i.gētiles erigēt ad statū fidei q̄ ab ātiquo fuerunt ruinosi i peccato idolatrie ⁊ alijs mltiplicibus peccatis

b ¶ Et instau.ci ui.deser.⁊ dissi.p idolatriā q̄ p eos fuerūt instaurate ad latriā. c ¶ Et stabūt alieni.i. gē tiles ad fidē ꝙuersi

d ¶ Et pascēt pe. ve.⁊c. ista ꝺseruiunt ad victū ⁊ ve stitū: ⁊ p hoc designat q̄ ꝓdicatōes euāgelij posset ac cipe sūptus ab illꝭ ꝗbus ꝓdicarēt: vt dicit xp̄s luce.x. ⁊ paulus aplus prima corin.ix. Dñs ordinauit his qui euāgeliū ānūciāt de euāgelio viue re.p h ēt itelligit q̄ mistri ecclie habituri essēt ꝺ iure decimas aialiū et terrenascentiū sic̄ videm' ipletuz: ⁊ ḡtū ad istā partē decimā laici dicū tur pascere eoꝝ pecora.i. p eis e ¶ Et filij pe.agri.⁊ vi.⁊c.⁊ sic alieni ⁊ pegrini dicunt hic laici q̄ nō debēt ad diuinū misteriū accedere. f ¶ Vos aūt sacer.dñi vocabimi.i. vos apli ⁊ alij discipuli ⁊ successores vestri: dato ēt q̄ sint ex gēti litate vocati. a tpe eni aplōꝝ mlti de gētibus vocati ad fidē fuerūt ab eis istituti episcopi ⁊ sacerdotes: vt patet de sācto clemēte dionysio Tito Timotheo ⁊ mltis alijs. g ¶ Fortitudinē gētiū comedetis. q̄ mistri ecclie ꝺ bōis laicoꝝ sustētātur. h ¶ Et i gloria eoꝝ supbietis. i. a gloriosis ⁊ potētib' laicoꝝ eritis honorati: sic̄ videm' q̄ pncipes ꝑlatos ecclie honorāt sic̄ pces. i ¶ Pro ꝓfusione vestra duplici. istud referē ad tēpus ꝓmittue ec clesie i quo ꝺ pplo ꝑlatus ꝓficiebat: ꝓmus ad tormēta ducebat: ⁊ duplex malicia eis iponebat. s. sui ⁊ pplī: ꝺa eis iponebat q̄ cēnt i se sacrilegi ⁊ q̄ ab eis alij cēnt decepti: ⁊ sic grauius puniebātur. k ¶ Laudabūt partē eorum. i. vestram. s. mercedez. Et ē hic metaplasmus: vt exponūt alij. sed q̄ iste modus loquēdi videt extraneus a cōi mō loquendi scripture sacre: maxie q̄ metaplasmus fm doctores grāmatice ē trāsformatio syllabe i syllabam: vel lr̄e in lr̄am: vel accidentiū eius cā metri: vel alia cā rōnabili. sed q̄ sit mutatio dictōis in dictōez: ut dī hic nō inueni: iō pōt aliter dici: k ¶ Laudabūt p' tem eoꝝ. i. suaz: q̄ opprobria ⁊ tormenta aplis ⁊ alijs ecclesie ꝑlatis illata cedebāt ad bonū pplī. l ¶ Propē h'in terra sua. i. i celesti patria. m ¶ Duplicia possi debūt. i. duplicē gliaz aie. s. ⁊ corporis: iō sḃdit: n ¶ Le ticia sēpiterna erit eis. pōt ēt hec duplicitas itelligi i p̄sēti fz q̄ dī ꝑma Ti. v ¶ Qui bñ ꝑsunt ꝑsbyteri duplici honore digni hēant: q̄ a pplo ꝺbēt eis victū ⁊ honor ex hac āt lr̄a pz qō ocñ ē supra. s. q̄ ꝑsēs caplm itelligi

ficabūt deserta a seculo: ēt ruinas antiquas erigēt: ēt i staurabunt ciuitates deser tas ⁊ dissipatas i gnātionē ⁊ gnātionē. Et stābunt alie ni ēt pascent pecora uestra ēt filij pegrinoꝝ agricole et vinitores vestri erūt. Vos aūt sacerdotes domini vo cabimini: mistri dei nostri dicēt vobis: Fortitudinē gē tiū comedetis: ēt i gloria eo ruz supbietis. Pro ꝓfusio ne vestra duplici ⁊ rubore: laudābūt partē eoꝝ. Pro pter hoc i tra sua duplicia possidebūt: lētitia sempiter na erit eis. Quia ego domi nus diligēs iudiciū: ēt odio bñs rapinā i holocaustum. Et dabo opus eoruz i ueri tate: ⁊ fedus perpetuum fe riā eis. Et sciēt in gentib' se men eoꝝ: ⁊ germē eorum i medio populoꝝ. Omnes qui viderint eos cognoscēt illos: quia isti sūt semen cui benedixit dominꝰ. Gaudēs gaudebo i domio ⁊ exulta bit aia mea i deo meo. Qz i duit me vestimētis salutis: ⁊ idū mēto iusticie circūdedit me q̄si sponsū ꝺcoratū coronā: ēt q̄si sponsā ornatā mōilib' su is. Sicut.n. tra ꝓfert germē suum: ⁊ sicut hortus semen suum germinat: sic dominꝰ deus gērminabit iusticiam ēt laudem cōram vniuersis gentibus. ¶ .LXII.

PRopter syon nō tace bo: ⁊ ꝓpter hierl'z nō

diuie gre ⁊ vtut: q̄ sūt ecclie vestimēta ⁊ ornamēta. y ¶ Et idumeto iusticie. i. ope iusto ad ꝓxi'm. z ¶ Quasi sponsū decoratū coronā. h'dī ꝓpī ꝑlatos q̄ sūt spōsi eccliarū sibi cōmissaꝝ: ⁊ i h'sūt xp̄i vicarij. a ¶ Et q̄si sponsā ⁊c. h're ferē ad pplz ꝑlatis sḃditū. b ¶ Sic̄.n. tra ꝓfert germē suū. ex iusticia sol'. c ¶ Sic dñs de'. q̄ ē sol iusticie. d ¶ Germi nabit.i. germiaī faciet. e ¶ Justiciā. i corde ⁊ ope. f ¶ Et laudē. i ore. g ¶ Coram vniuersis gētib' p ꝓdicatioez aplōꝝ ⁊ aliōꝝ christi discipl'oꝝ ⁊ eis succedētium.

¶ In caplo. lxj. vbi dī in postilla: Et in gloria eoꝝ supbietis. ¶ Additio.

QUi i trāslatiōe nra dī: Et in glia eoꝝ supbiet'. in hebreo hī: Et i glia eoꝝ exaltabimi: q̄d magis concordat sentētie: q̄z supbia sonat i malū: non āt exaltatio seu hōnor. ¶ Caplm. LXII.

PRopter syō. Alīq̄ expositores catholici exponūt h'caplm sic̄ ⁊ ꝓcedēs de ꝓsperitate redeūtiū ꝺ babylone: dicētes q̄ ꝑ illud q̄d dī h: Donec egrediatur vt splēdor iust' ei' ⁊c. itelligit cyrus q̄ fecit iusticiaz eos remittēdo: ⁊ de captiuitate saluādo: ⁊ sic ꝓnī lr̄az adaptāt ad suū ꝓpositū: fz valde extorte i multis q̄z pauca accipiam. Qd̄.n. sḃdit h: Et eris corona glie ⁊c. exponūt ꝺ digni tate sacerdotali ⁊ regia: q̄d nō pōt ꝙuenienī dici: q̄z dignitas sacerdotal' ⁊ regia ꝙsistebat in h'q̄ istituebāt reges ⁊ sacerdotes ꝑ sacrā vnctōez: q̄ fm iudeos cessauit a destructōe ꝓmi tēpli: ita q̄ toto tpe tēpli scōi ꝑ redeūtes de babylone edificati nō fuerūt aliq̄ reges vel sacerdotes sic istituti. Itē toto illo tpe caruerēt regib' vsq̄ ad aristobolū filiū hyrcani q̄ ꝓm' sibi diadema iposuit p' q̄dr̄ igētos. lxxxj. ānos ⁊ tres mēses: ex q̄ ppls de captiuitate babylonica liberat' ad ꝓpa remeauit: ut dic̄ ioseph'. xiij. li'. antiq̄tatūca'. xxj. Itē qō dī

ūra: Si dedero triticū tuū vltra cibū inimīc tuis ⁊c. expo nūt de pacifica collectōe irenaſcētiū a iudeis p' dom̄ reditū: qò nō ē vez: q⁊ freq̄nt illo tpe fuerūt molestati a ſamarita nis ⁊ alijs gēt̄ib' ſe circūſtātib': nō ſolū i bōis exteriorib': ſz ēt i pſōis: vt p⁊ i libr' Eſdre: nec mīe: machabeor⁊: ⁊ ioſephi

Regib' ēt pſa⁊ redde bāt tributū de bōis ſu is: ⁊ poſtea greci ⁊ ro manis: ppt qò etiam Ra. ſa. ⁊ alij hebrei exponūt iſtud capl'm ⁊ p̄cedēs de pſpitate quā expectāt futurā tpe meſſie: ppt quod nos q̄ fm veritatem p̄fitemur x̄p̄m veſſe: hēm' ipm exponere de pſpitate ecclie: igi tur ſic caplo p̄cedēti oñſa ē clemētia ſalua toris i p̄ſolatōibus ⁊ bñficijs ecclie exhibi tis: ita i h' caplo ex cō ſilib' oñdit ei' poten tia: ⁊ diuidit i duas ptes: q⁊ p' deſcribitur ei' ptās: ſ' ptātis verī tas: ibi Jurauit dñs. Circa p'm dicit ppha a Propt̄ ſyo ⁊c. i. ppt̄ glia⁊ ecclie quaz video i futuro: nō ceſ ſabo de diuinis laudib' ⁊ pcāb'. b Donec egrediat. de ſi nu pīis i mūdū. c Ut ſplendor iuſt' ei'. i. chriſt': q̄ rōe di uinitatis dr̄ ſplēdor pīis: ⁊ figura ſb̄e ei': ad hebreos p̄mo. d Et ſaluator ei'. p ſuā oipotentiā: ppt̄ quā ſb̄dit ſibi aucte allegata ad he. p': Portāſq⁊ oia v̄bo vtutis ſue purgatōem pctōr⁊ faciēs ⁊c. e Ut lāpas accendat. ardore charitatis ad alios accēdendū: ſic ⁊ de lampade accenſa accēdunt alie ppt̄ qò dic luc. xj. Ignē veni mittere in t̄rā: ⁊ qd volo niſi vt accendat. f Et videbūt gētes iuſtū tuū. p fidē i p̄dica tōe apl'oz. g Et cūcti reges iclytū tuū. q⁊ multi recepe rūt fidē chriſti: ⁊ oēs recipiēt añ finē mūdi. h Et voca bit tibi nomē nouū. ſ. ecclia chriſtiana: q̄ p' vocabat iudeo rū ſynagoga. i Qò os dñi noiauit. Mat. xvj. Sup hāc petrā. i. ſup me chriſtū: edificabo eccliaz meā. k Et eris corona glie ⁊c. i. corona ta glorioſe: ſic de notabili liberali nō ſolū dr̄ q⁊ ſit liberalis i cōcreto: ſz ēt liberalitas in abſtra cto. l In manu dñi. i. i ei' ptectōe. m Et diadema re gni. Jſta ſcda corona tio ptiet ad honorē ecclie triūphantis p̄ia ad honorē eccle militāt. n Nō vocaberi vltra dere licta. a ſponſo tuo: q̄ dicit Matthei vlt. Ecce ego vobiſcū ſū oibus dieb' vſq⁊ ad p̄ſūmatōem ſecli. o Et terra tua nō vocabitur deſo. i. diuinis p̄ſolatōibus deſtituta: q̄ ſemper aderūt ecclie ēt i p̄ſuris. p Sed vocaberis voluntas mea i ea. p bōa opa mihi accepta. q Et terra tua ihabitata. a fidelib': ⁊ ſequit iterū poſt hoc: r Et terra tua ihabi tabit. p hāc ſcdam itelligit terra viuentiuz: ad quā fideles de pñti vita trāſſerunt. s Habitabit. n. iuuenis cū virgi ne ſcē ⁊ caſte: vt ioſeph ⁊ iohānes cū maria: valerian' cum cecilia: ⁊ chr ſtā' cū daria: ⁊ plures alij hāc pfectōez imitā tes: vt hī in collatōibus patrū: ⁊ i alijs plurib' loc. t Et habitabūt in te filij tui. p baptiſmū regenerati. v Et gau dēbit ſpōſus ſup ſpōſū. i. chriſt' ſup eccleſiā: x Et gaudebit ſup te de'. i. tota trinitas. y Sup muros tuos hierlm cō ſtitui cuſtodes. i. p̄ſtituēdos a deo p̄dixi: ut ſit v̄bum eſaie.

quieſcaz: Donec egrediat ut ſplēdor iuſt' ei': ēt ſalua tor ei' ut lāpas accēdatur. Et videbūt gētes iuſtū tuū ēt cūcti reges iclytū tuum. Et vocabit tibi nomē no uū: quòd os dñi noiauit. Et eris corona glie i manu dñi: ēt diadema regni i ma nu dei tui. Nō vocaberi vl tra derelicta: ēt tra tua non vocabit apl'o ſolata. Sed vocaberi volūtas mea i ea ēt tra tua ihabitata. Quia cōplacuit domio i te: ēt tra tua ihabitabit. Habitabit. n. iuuenis cū vgine: ēt habita būt in te filij tui. Et gaude bit ſpōſus ſup ſpōſā: ⁊ gau debit ſup te de' tu'. Super muros tuos hierlm p̄ſtitui cuſtodes: tota die et tota nocte i ppetuū nō tacebūt. Qui reminiſcimini dñi ne ta ceatis: ⁊ ne detis ſilentiuz ei: donec ſtabiliat: ēt donec ponat hierlm laudē in t̄ra. Jurauit dñs i dextera ſua: ⁊ i brachio fortitudis ſue. Si dedero triticū tuuz ul trā cibuz inimicis tuis: ēt ſi biberint filij alieni vinū tu um i quō laboraſti. Quia qui congregabūt illud cō medēt ⁊ laudabunt domi num: ēt qui comportant il lud bibēt i atrijs ſcis me is. Trāſite: trāſite p portas

Dicit ār hic glo. hebraica: q⁊ p muros itelligunt patres ſci abraā iſaac iacob ⁊ ceteri: q̄z merita ſūt poſteri q̄ſi defenſionis muri: ⁊ p cuſtodes angeli ſci eoruz merita coram deo recolētes: ⁊ nos multo fortiꝰ fz veritatē poſſu m' dicē q⁊ iſti muri ſunt apli fm q⁊ dr̄ apoca. xxj. Et mu rus ciuitatis hñs fūdamenta. xij. ⁊ in ipſis noia. xij. apl'oz ⁊ agni ſcripta. ⁊ p cuſtodes intelligunt āgeli ad cuſtodiā fide liū deputati: eoz merita coram deo pñtātes. ⁊ q⁊ pro bono ſtatu ecclie nō ſolū angeli ſi ſolliciti: ſz ēt ho mines deuoti: iō eos exhortando ſb̄dit: z Qui reminiſcimi dñi ne taceat. ceſſan' a p̄cib' ⁊ laudib' diuinis. ⁊ Donec ſtabiliat. p̄tra oēz aduerſitatez. a Et donec po nat hierlz. i. eccle ſiā. b Laudē in t̄ra. qò iplebit circa finē mundi

qñ oēs p̄uertent ad fidē chriſti. c Jurauit. hic p̄ñt deſcribit ſaluatoris veritas: q⁊ nō ſufficeret ptās ad ſal uandū. niſi ſil' adeſſet veritas i adiplēdo p̄miſſū. ⁊ di uidit in duas ptes: q⁊ p' ponit h' veritatis oñſio: ſcdo ex hoc iducit q̄dā ſalubris monitō: ibi Tranſite. p̄mū oñ dit p certitudinē iuramēti: cuz dr̄: c Jurauit dñs in dextera ſua ⁊c. i. i filio q̄ dr̄ ei' dextera ⁊ brachiū: ut. ē. liū. Brachiū dñi cui reuelatū ē. d Si dedero. i. non dabo. e Triticū tuū ⁊c. triticū eccleſie ē ſacr̄z eucha riſtie in pane triticeo cōfectū: qò nō ē ifidelib' dandum nec p hoc qò addit: f Ultra. itelligēdū ē q⁊ añ fuerit eis datū: q⁊ hec dictio vltra nō ſp ipoꝛtat talē añceſſiōz ſic p⁊ Deut. vlt. vbi dr̄: Nō ſurrexit vltra ppha ſic moy ſes: q̄ poſſz dñs vidē facie ad faciē ⁊c. q⁊ nec ſilis añ eū fu erat i cōditōib' ibidē exp̄ſſis. g Et ſi biberit. i. nō bi bent. h Filij alieni. a fide catholica. i Vinū tuum .i. chriſti ſanguinē ſub ſpē vini p̄tentū. k Jn q̄ labo raſti. lz. n. ſūm' ſacerdos ieſus chriſt' hāc p̄ſecratiōez fa ciat: tm̄ ſacerdotes ad hoc laborāt ieiunijs ⁊ oꝛonib': et alijs pijs opib' ſe diſponē: vt v̄ba p̄ſecratōis debite p̄ferāt: ⁊ ſacrm̄ p̄cipiāt. l Quia q̄ congregabūt illō. ſ. tri ticū p̄dcm̄. m Comedēt. p congregatōem: hic itelligit labor fideliū diſponēdo ſe ad debite cōicandū: ſic dcm̄ ē de ſacerdotib'. noiat tm̄ iſte labor noie congregatōis: qa iſtō ſacr̄z ē ſacr̄z eccliaſtice vnitatis. ē ēt circa hoc ſacrm̄ labor fideliū corporalis in pparatōe materie. ſ. panis ⁊ vini i q̄b' p̄ficit hoc ſacrm̄. n Et q̄ cōportāt illud. i. vi nū: p cōportatōez itellr̄ labor p̄dcōs fideliū. o Bi bēt i atrijs ſcis meis. i. i locis diuio cultui p̄ſecris. Ex h' p⁊ q⁊ ñ ē h' fmo ò pāe t̄riceo ⁊ vino cōit accepti: q̄b' vtūt hoies i loc nō ſacr̄: ⁊ magis q̄ i ſacr̄: q⁊ loca ſac ñ ſi epul ⁊ quiuñ cōib' apta: nec erāt i veri lege. p Trāſite. h ex p̄dcis p̄it monitō ſiue exhortatō. ex hoc. n. q⁊ ſaluator ē potēs ⁊ fideli i p̄miſſis adiplēdis: debēt oēs ad eccliaz

trāsire cui bōa ꝓmissa ꝓmittunt ⁊ cōcedūtur: ⁊ hoc est qđ dr: p Trāsite. ad ecclīaz militātē. p Trāsite. ad triūphātē. q Per portas. porta militāt ē baptism' porta triūphantis ē extrema vnctio: que ē sacrāmētum exeūtiū de hoc mundo ad trāscūdū ad celū. r Preparate viā pplo. vos predicatores ⁊ sacerdotes sacramēta mīstrantes s Planū facite iter. amouendo i pedimēta que sūt peccata. vnde dic̄ h' ra. sa. q' h' dr ō figmēto malo: p quod itelligit fomitē iclinatez ad peccatū: ⁊ sic pz etiam fm ipsum: q' nō ē hic sermo de ꝓparatōe matcialis vie. t Et eleuate signū ad pplos. virtutem sancte crucis eis ꝓdicando. ⁊ q: iam factum est q̄tū ad aliquos credētes i oīb' terre habitabilis locis a tpe apostolo z: fm q' diffusius declaraui sup illud psal. xviij. In omnē terrā exiuit sonus eoz: ibi subdit: Ecce dñs auditū fecit in extremis terre. Et subdit: v Dicite filie syō. i. congregationi fidelium. x Ecce saluator tuus venit. i. veniet ad iudiciū: sicut per icarnationē iā venit i mundū. y Ecce merces eius cū eo. ad reddēdum penam vel premiū fm merita ⁊ demerita hoīum z Et vocabūt. s. āgeli sancti q̄ erūt executores diuini iudicij. ⁊ a Eos. s. electos. a Popul' sanctus. eos ad gliam deducēdo. b Tu aūt. s. ecclesia. c Vocaberis ciuitas quesita. s. a dño ⁊ angelis scis. d Et nō derelicta. in manibus demonū cū reprobis.

ꝓpārate viā populo. Plānū facite iter ⁊ eligite lapides: ⁊ eleuate signū ad populos. Ecce dominꝰ audītū fecit i extremis terre. Dicite filie syō: Ecce saluator tuus venit: ecce merces eiꝰ cū eo: ⁊ opus eius coram illo Et vocabūt eos pplus scūs redempti a dño. Tu aūt uocaberis q̄sita ciuitas: et nō derelcta

¶ In ca. lxij. vbi dicitur in postilla: Et videbunt gētes iustum tuum. Additio.

Hoc quod dr: Et videbūt gentes iustū tuū. pōt itelligi de visiōe xpi in corpore assūpto i q̄ de' visibilit ꝓgnoscitur: ⁊ etiam de visione eucharistie eadem ratione.

Quis est iste. Capitulū lxiij

Capitulū. LXIII.

Quis est iste. Capitulū istud exponitur de xpo cōmuniter ab hebreis expositoribus ⁊ latinis aliter ⁊ aliter tn̄. Dicit enī ra. sa. q' per edom: cū dicitur h. Quis est iste qui venit de edom ⁊c. intelligitur romanū imperium ꝓut fuit i latitudie sua qñ dominabat vniuerso orbi: dicēs q' messias in aduētu suo multos de habitatoribus orbis interficiet: ꝓpter hoc describit hic eius vestimētū sanguie rubricatū: ⁊ oēs residuos iudeis subiciet: ⁊ ad hoc aptat lr̄am ꝓut pōt. sz nō ꝓsequor: hāc expōnem: qm̄ fundat super falsū: cū aduētus xpi trāsierit i ꝓteritū. Catholici vero cōiter exponunt de xpo post passionē suam redeūte ad pfem: sequētes i hoc beatos hieronymū ⁊ dionysiū: fm quos illud qđ dr h: a Quis ē iste qui venit de edom ⁊c. ē verbum angelorꝫ xpm ascēdentē admīratiū: ⁊ de eius mysterijs plen' doceri ⁊ illumiari petētiū: aliter tn̄: q: fm hieronymū ē verbū angelorꝫ iferiorꝫ querentiū edoceri a superioribus. Scōm dionysiuz vero. vij. c. celestis hierarchie ē verbū oium: q: etiā suprem̄i angeli quesierūt de ꝓdictis plenius edoceri. sed istis videt obuiare dictū augusti. v. sup Heñ. ad lr̄az vbi dic̄ q' angeli a ꝓncipio cognouerūt oīa mysteria gratie fienda: cui dicto respōdet ab alijs: q' licet cognouerūt dicta mysteria i gnāli: nō tn̄ q̄tū ad oēs ꝓditiones ꝓticulares: ⁊ de istis quesierī plenius edoceri. hāc aūt expositiōem nō itendo ꝓsequi p oīa. q: diffuse tradit in glosis ⁊ alioꝫ postillis ad qs q̄libet pōt recurrere: nec ipsam itendo i aliquo reprobare sz tm̄ per modū inquisitionis scholastice aliqua circa cā dicere. Primū ē: q' ista expositio in aliquibus videt extranea q: fm ipam cum dicitur hic: a Quis est iste qui venit de edom ⁊c. itelligendus est locus vnde xps ascendit. s. mōs oliueti vel hierusalē que ē iuxta cū. q' aūt hierusalē vel iudea itelligat ꝓ edom vidē extraneū: cū idumea semper fuit iuđe inimica: licut esau ipi iacob. Itē qđ dicitur ifra: b Et aspsus ē sanguis eoz sup vestimenta mea. sic exponitur ab eis: vt sit verbū xpi de sua passione loquentis: Et aspersus est sanguis eorum. i. sanguis meꝰ q̄ dicitur eoz: eo q' ē effusus ꝓ ꝓcuratiōne iudeoꝫ. hoc extraneū videt. q: nō recolo me vidisse alibi in scriptura talem loquendi modū. Item xpo ascēdente mysteriū incarnationis iam erat i effectu completū q̄tū ad substantiam facti ⁊ circūstātias. talia vero postq̄ sunt i effectu posita: nō vident excedere facultatem cognitiōis angelice: ⁊ maxime q: angeli etiam iferiores q̄ mittunt i misteriū fuerūt in istis ministri: vt patet de angelis natiuitatem xpi nunciantib' ipsis pastoribus: ⁊ de angelis apparentib' marie ⁊ ioseph ⁊ tribus magis ⁊ ꝓsimilib': vt pz ex euangelio i pluribus locis. ⁊ ideo dubiū videt q' ascendente xpo quererent plenius edoceri de passione xpi dicendo: Quare rubꝫ est indumentū tuum ⁊c. vt dicit expositio ista. Itez dato q' nō sit ibi aliquod tale dubiū seu modus loquendi extraneꝰ tamen nō sumus artati ad tenendū ipsam: vt videt. tum q: sacra scriptura expresse nō determinat: q' iste debeat esse sēsus huius scripture: sicut determinat de pluribus alijs i h' libro scriptis: ⁊ alijs veteris testamēti locis. verbi gratia qđ dicitur supra in principio. lxj. c. Spiritus domini super me eo q' vnxerit me. saluator dicit Luc. iiij. impletū fuisse i ipo tū similiter nec auctoritas ecclesie determiauit hoc qđ videtur vel audierim: sed solū ad hoc habemus auctoritates sanctoꝫ dionysij ⁊ hieronymi: ex quibus nō habet argumētū necessarium: sed tm̄ probabile: qđ sic debeat intelligi: vt habetur in sūma sancti thome: parte ꝑma: articlo. viij. prime questionis. ⁊ ideo dicit sanctus augustinus in epistola ad vicentiū donatistam: qui arguebat ꝓtra ipsum de dictis sācti hylarij: Ad qđ respondens dicit: hoc genus litteraꝫ ab auctoritate canonis distinguēdū est. nō enim sic legūtur tanq̄ eis testimonia proferantur: vt cōtra sentire nō liceat ⁊c. Itē de obscura traditione sacre scripture i pluribus locis: ⁊ maxime in ꝓphetis vna cā a doctoribus assignat: vt per studio sos multipliciter exponat: fm q' dr Dañ. xij. Tu aūt daniel claude sermōes ⁊ signa libꝫ vsq̄ ad tēpus statutū: ptransibūt plurimi: ⁊ multiplex erit sciētia. i. expositio: vt dicunt doctores nostri: ꝓpt qđ absq̄ ꝓiudicio aliq̄ expositōis ꝓdicte itēdo aliā ꝓseq̄ q̄ mihi clarior videt. ꝓdca vō sic diffuse posui nō solū ꝓ isto loco sacre scripture: sz ēt ꝓ alijs: vt diligēs lector ꝓsideret q̄ expositōes sacre scripture necessario sī tenēde: ⁊ q̄ nō. Ad cuidētiā expositōis ponēde ꝓsideraduz: q' edom ⁊ bosra i hebreo sūt noia ꝓpria ⁊ appellatiua: put aūt sūt ꝓpa Edom ē nomē filie isaac: q̄ alio noie vocat esau Heñ. xxv. ⁊ ēt ire ab eo denoiate: q̄ latine dr idumea. Bosra vō vel potī Bisra: sic. n. scribit i hebreo: nomē ē cīu tatis vñ fuit iobab rex edō: Heñ. xxxvj. put vero sūt noia appellatiua Edō signat rubedinē: ⁊ bosra munitionē. Dis igit ꝓdictis vēiam' ad diuisionē. Superi'. n. posita ē facta p xpz saluatio: hic ꝓñt pōt saluatōis discretio: q̄ pfecte fiet i finali iudiciō. tunc. n. saluator segregabit electos a reprobis: sic

segregat pastor oues ab hedis: Matthei. xxv. Illud aũt iudicii precedet psecutio antichristi ⁊ eius exterminiũ: ⁊ iõ primo põitur antixpi exterminatio: scõo iudicij executio. c. sequẽti. Circa pmũ sciendũ: q sicut dicit methodius martyr: ⁊ doctores cõiter ad detegendam antixpi perfidiã mittent a deo enoch ⁊ helias qua detecta iudei cõuertent ad fidẽ xpi penitentiã agẽtes: ⁊ iõ h pmo ponit antixpi ỏiectio: ⁊ scõo iudeorũ psuersio: ibi Miserationũ dñi. Circa primũ esaias preuidens antixpi potestatẽ futurã ⁊ p xpm subito dñicidã: admiratiue dicit xpo. a Quis ẽ iste. i. q victoriosus b Qui vẽit de bosra. i. de hierlm ciuitate munita i q antixps sedebit i templo tãq sit de: scõa thessal. ij. ⁊ ipsaz muniet ad sui stabilitõez. c De edom tictis vestib⁹. i. rubricatis: fm q dr j Quare ergo rubr est idumẽtũ tuũ: ⁊ p hoc designat iterfectio antixpi. Quẽ dñs iesus iterficiet spiritu oris sui i monte oliueti iuxta hierlz. ⁊ loquit h ppha de xpo ad modũ hois victoriosi: cui⁹ vestimẽta sũt rubricata sanguie victor ab eo. d Iste formosus in stola sua. i. i humanitate sua gloriosa: que ẽ quasi vestimẽtũ diuitar: phil. .ij. c. In similitudinẽ hoium fcis: ⁊ habitu iuuentus vt homo e Gradiẽs i multitudie virtutis sue. q. tũc apparebit cuz angelor multitudie. ꝓnter ponit xpi responsio ad quostiõnẽ ppbe dicẽtis: f Ego qui loquor iusticiã. spũ oris mei iterficiẽdo impiũ ⁊ magnã ptem sibi adherẽtiũ. g Et p pugnator sũ ad saluandũ. s. electos de psecutione antixpi: ⁊ ꝓnter querit ppheta iter: h Quare ergo rubr ẽ indumẽtũ tuũ rẽ. ⁊ pz ex dictis snia: ⁊ subditur xpi respõsio dicẽtis: i Torcular calcaui solus. ⁊ accipit hic ptinens p cõtento. s. torcular p vuis i torculari calcatis: p quas h intelligitur antixps ⁊ satellites eius. k Et de gentibus ñ ẽ vir mecũ. q. nullus de hoibus poterit deũcere antixpz. l Calcaui eos i furore meo. i. vindicta iusticie mee. m Et aspsus ẽ sanguis eor rẽ. ⁊ pz ex dictis snia. n Dies. n. vltionis. s. sanctor de imperio antixpi iterfector. o In cor de meo. s. firmiter dispolita. p Annus retributiõis mee venit. reddendo sibi ⁊ satellitibus suis penam debitã. p peccatis: vel alr: p Annus retributõis. i. iudicij generalis. q Circũspexi: ⁊ nõ erat auxiliator. exponat sic supra: De gentib⁹ nõ ẽ vir mecũ. r Et saluauit mihi. s. electos meos de psecutiõe antixpi. s Brachiũ meũ. i. potẽtia mea t Indignatio mea. ꝫ antixpi mala. v Ipsa auxiliata ẽ mihi. inquãtũ ex decẽtia diuine iusticie procedet ista vidicta. loquit h propha de futuro p modũ preteriti: vt frequẽnter fit i pphetis ꝓpter certitudinẽ ppbie. x Et inebriaui eos in furore meo: ⁊ detraxi virtutẽ eor. Miserationes dñi recordabor: laudẽ dñi sup oibus q reddidit nobis dominus: ⁊ sup multitudinẽ bonor domui israel que largit⁹ ẽ eis fm misericordias suas: ⁊ fm multitudinẽ miserationũ suarum: ⁊ fm multitudinẽ misericordiar sua rum: ⁊ dixit: Verũtamen populus meus ẽ: filij nõn negãtes. Et factus ẽ eis saluator in oi tribulatiõe eor Nõn ẽ tribulatus: ⁊ angelus faciei eius saluauit eos In dilectione sua: ⁊ indulgẽtia sua ipse redemit eos: ⁊ portauit eos ⁊ eleuauit eos cunctis diebus seculi. Ipsi autẽm ad iracũdiã ꝓuocauerũt: ⁊ afflixerũt spiritũ sancti ei⁹. Et cõuersus ẽ eis i inimicũ: ⁊ ipse debellauit eos. Et recordatus ẽ dierũ seculi: moysi ⁊ populi sui. Ubi ẽ q ẽduxit eos ỏ mari cũ pastorib⁹ gregis sui: Ubi est q posuit i medio ẽ qui vẽit de ẽdõ tinctis vestibus de bosra: Iste formosus i stola sua: grãdiẽs i multitudie fortitudis sue. Egó q loquor iusticiam: ⁊ ꝓpugnator sũ ad saluãdũ. quar ergo rubrũ ẽ idumẽtũ tuũ ⁊ vestimẽta tua sicut calcãtiũ i torclari: Torcular calcaui solus: ⁊ de gẽtib⁹ non ẽ vir mecũ. Calcãui eos in furore meo. ⁊ ꝛculcaui eos in ira mea. Et aspsus ẽ sanguis eorum sup vestimẽta mea: ⁊ oia idumẽta mea inquaui. Dies. n. vltõis in cor de meo: ãnus retributiõis mee vẽit. Circũnspexi ⁊ nõ erat auxiliator: q̃siui: ⁊ ñ fuit q adiuuaret. Et saluauit mihi brachiũ meũ: ⁊ indignatio mea ipsa auxiliata ẽ mihi. Et cõculcãui pplos in furore meo: ⁊ inebriaui eos in indignatõe mea: ⁊ detraxi in traz virtutẽ eor. Miserãtiones dñi recordabor: laudẽ dñi sup oibus q reddidit nobis dominus: ⁊ sup multitudinẽ bonor domui israel que largit⁹ ẽ eis fm misericordiar sua rum: ⁊ dixit: Verũtamen populus meus ẽ: filij nõn negãtes. Et factus ẽ eis saluator in oi tribulatiõe eor Nõn ẽ tribulatus: ⁊ angelus faciei eius saluauit eos In dilectione sua: ⁊ indulgẽtia sua ipse redemit eos: ⁊ portauit eos ⁊ eleuauit eos cunctis diebus seculi. Ipsi autẽm ad iracũdiã ꝓuocauerũt: ⁊ afflixerũt spiritũ sancti ei⁹. Et cõuersus ẽ eis in inimicũ: ⁊ ipse debellauit eos. Et recordatus ẽ dierũ seculi: moysi ⁊ populi sui. Ubi ẽ q ẽduxit eos ỏ mari cũ pastorib⁹ gregis sui: Ubi est q posuit i medio ẽ

onum dñi recordabor: laudẽ dñi sup oibus q reddidit nobis dominus: ⁊ sup multitudinẽ bonor domui israel que largit⁹ ẽ eis fm misericordias suas: ⁊ fm multitudinẽ miserationũ suarum: ⁊ dixit: Verũtamen populus meus ẽ: filij nõn negãtes. Et factus ẽ eis saluator in oi tribulatiõe eor Nõn ẽ tribulatus: ⁊ angelus faciei eius saluauit eos In dilectione sua: ⁊ indulgẽtia sua ipse redemit eos: ⁊ portauit eos ⁊ eleuauit eos cunctis diebus seculi. Ipsi autẽm ad iracũdiã ꝓuocauerũt: ⁊ afflixerũt spiritũ sancti ei⁹. Et cõuersus ẽ eis in inimicũ: ⁊ ipse debellauit eos. Et recordatus ẽ dierũ seculi: moysi ⁊ populi sui. Ubi ẽ q ẽduxit eos ỏ mari cũ pastorib⁹ gregis sui: Ubi est q posuit i medio ẽ

prima p gra ipetrãda recolũt beneficia antiq. Secũdo ponit eorũ petitio duota: ibi Ubi ẽ. circa pmũ recolunt pmo in gnãli bnficia exhibita iudeis: cũ esaias dixit fcor psõa. Miserationum dñi recordabor rẽ. ⁊ pz snia vsq; ibi: b Et dixit. s. dominus c Verũtñ pplus meus ẽ rẽ. i. q̃ vis sint peccatores in multis etiã a temporibus antiquis tñ elegi eos i populũ a tpe abrae cui data fuit circũcisio q̃ ẽ signuz distinguens isrl a gẽtib⁹. d Filij nõ negantes. s. nome meũ i afflictõne egypti. q. d. decẽs ẽ ꝓpter hoc apud me ipsorũ misereri. iõ sḋit e Et fact⁹ ẽ eis sal. i. oi tribulatione eor. quã sustinuerũt. f Nõ ẽ tribulat⁹. s. pplus iudaicus q̃tũ demeruit: et iõ sḋit g Et angelus faciei ei⁹. i. a facie dei missus. h Et saluauit eos. fm q dr: Exo. xiij. Tollesq; se angelus dñi q precedebat castra filior isrl: abiit post eos: ⁊ cũ eo piter colũna nubis: vt egyptũ nõ posset nocere eis: ⁊ ibidẽ sḋit: vt toto noctis tpe ad iuicẽ accedere nõ valerent. i In dilectiõe sua. gratuita. k Et idulgẽtia sua. remittẽte eor peccata. l Ipse redemit eos. s. dñs ⁊ nõ ex pplj iusticia: qõ pz ex igratitudie sequẽti: cũ subdit: m Ipñ aũt ad iracũdiã puocauerũt. s. dñz i fabricationc vituli: Exo. xxxij. ⁊ i multis alis scis: vt pz i libris veter⁹ testa. n Et afflixerũt spñm sci ei⁹. s. moysi: cui⁹ spm multoties ⁊ multiplicit afflixert: vt pz i libris exo. ⁊ deut. ⁊ nũeror. o Et ꝓuer. ẽ eis i inimi. s. dñs ñ ex odio: sz iusticia puniẽs eos p vicinos eor: vt pz li. iudicũ: ⁊ postea p reges egypti assyrior ⁊ babylõis. iiij. Re. p Et recordat⁹ ẽ rẽ. q. sic p moyse liberauit eos ỏ egypto: sic postea liberauit eos ỏ captiuitate babylõica p cyrum. q Ubi ẽ rẽ. h ꝓnñ põit petitio eor duota: ⁊ p. p liberatiõe a pẽa: ⁊ p liberatiõe a culpa: ibi Tu ãt. Circa pmũ dr i psõa iudeor tpe antixpi futuror q̃tũ ad penitẽtes q Ubi ẽ q edu. eos ỏ mari. s. rubro aqs eoz cis diuidẽdo: Exo. xiij. r Cũ pasto. gre. sui. i. cum moyse ⁊ aarõ: psal. lxxvj. Deduxisti sic oues pplm tuũ in manu moysi ⁊ aaron. q. d. ita facilẽ posset nos educere de pse

cutiõe antixpi. ꝛ hoc mõ sb intelligẽdũ ẽ i oĩb' seqntib' ptis hui'. s Ubi ẽ q posuit i medio eo'. s. ppli israeli tici. t Spiritũ sci sui. s. moysi: cui dedit spm ppban di ꝛ sapiẽtiã ꝛ ꝓstãtiã ad educẽdũ isrl de terra egypti. v Qui eduxit ad dexterã moysen. i. ad ptẽ bona ꝛ p speram: liberãdo eũ de persecutiõe pharaõis: eũ occi dere volẽtis: ero. ij. x Brachio maiestatis sue. i. fortitudie deitat sue. y Qui sci dit aquas. s. mari vtpz ex dictis. z Ut faceret si bi nomẽ sempiter nũ. Ad gliam. n. nois dei recolit ꝛ recolet i futuri ge nerationib' istud factũ. a Qui eduxit eos p abys sos. i. p pfũdũ ma ri rubri. b Qua si equũ i deserto non ipingentẽ. i. prompte ꝛ absq; aliquo ipedimen to procedentem. spiritũ sci sui: Qui eduxit ad dexterã moysẽ brachio maiestatis sue: qui scidit aq̃s ante eos: ut facerẽt sibi no men sempiternũ. Qui edu xit eos p abyssos q̃ equũ i deserto nõ ipingẽtẽ: quã si aial in cãpo descendens. Spus dñi ductor eius fuit Sic adduxisti pplm tuum: vt faceres tibi nomen glo rie. Attẽdẽ de celo: et vide habitaculo scõ tuo ꝛ glo rie tue. Ubi est zelus tuus: et fortitudo tua: multitudo viscerum tuor ꝛ miseratio nũ tuar: Sup mẽ cõtinue mus i mãib' iimici tui.

c Quasi aial i cãpo. i. i terra plana: vbi nõ habet ob stacula. d Descẽdẽs. spirit' dñi. s. angelus a deo mis sus. e Ductor eius fuit: vt pz ex predictis. f Sic addu popu. tu. vt fa. tibi no. glie. istud. n. fm fuit redu ctũ ad memoriã vsq; nũc: ꝛ reducet i posterũ ad gloriã diuini nois. g Attẽde de celo. ad orationes nostram. h Et vide de hita. san. tuo. afflictionẽ nr̃am: sic alias fecisti: iõ subditur: i Ubi ẽ zelus tuus. quo dilexisti patres electos. k Et fortitudo tua. qua totiẽs libera sti eos. l Multitudo viscer tuor. i. pietatũ q̃b' eis bõa prestitisti. m Sup me ꝓtinuerũt se. a ꝓdescẽsio ne. i ista. n tribulatõe mea cessauerũt. n Tu. n. hic ꝓpter petit liberatio a culpa. Circa quã ꝓio allegat pie tas ꝛ potẽtia diuina: cũ dr: n Tu. n. pr̃ noster. i gene ratiõe. n. mater mistrat materiã: ꝛ pr̃ dat formã: ꝛ ideo i gnatiõe hois de' dr pr̃: qr corpori organicato infundit aiam creãdo. o Et abraã nescivit eos. q. d. ab eo ñ habem' aiam: nec a iacob. p Tu dñe pater noster. ani mã dãdo. q Redẽptor noster. ipam iustificando. r A seculo no. tu. s. patris nr̃i ꝛ redẽptoris. s Qua re errare nos fecisti dñe. i. pmisisti. t De vĩs tuis. i. ꝓceptis ꝛ cõsiliis euãgelicis. v Indura. cor nr̃o. sb'tra hendo gr̃am tuã cor mollificantẽ: tũ iuste ꝓ nostra ire dulitate. x Ne timerem' te. nõ ẽ itelligẽdũ istõ causa tiue: sic q de' subtrahat gr̃az suã: vt p hoc ab hoib' ex cludat diuinũ timorẽ: sz itelligit tñ cõsecutiue. Ad subtractionẽ. n gratie seq̃t sbtractio timoris filialis: q̃ est ei ãner'. y Cõuertere. peccata nr̃a remittẽdo: ꝛ nos iu stificãdo. z Propter ser. tu. i. ppr̃ merita ꝓiarchar i fide xpi vẽturi mortuor: iõ sbdit: a Trib' hereditatis tue. et vt petitio sit magis eraudibil' adhuc recolit atrocitas pscutõis antixpi: cũ dr: b Quasi nihilu posse. po. san. tu. s. xpianũ ipz nihil reputãdo. c Ho stes nr̃i. s. antixps ꝛ sibi adherẽtes. d Cõcul. sancti tuã. Antixps. n. ꝓculcabit eccliaz dei cultũ ide auferẽ do. e Facti sum' rẽ. q. d. tãq̃ extranei a te dimissi su

In. c. lxiij. vbi dr i postil. ꝓm ẽ q; ista expositio i aliquib' videt extranea. Additio. j.

Expositio scto' in hoc loco ñ videt extranea si bñ ꝓsideret: sz satis rõnabil' nõ obstãtib' postillatoris rõnib' ꝫ eã scis: ꝛ iõ sic ꝓ modũ iquisitõis scholastice eã postillator im pugnauit sic pari modo dc'dẽda ẽ videt. Ad h'. n. qõ ꝓio dicẽ q; hierl̃z seu iudea nõ dr itelligi p edom cuz idumea semp fuerit iudee inimica: dicendũ q; descẽdentes a iacob fm carnẽ: ꝛ ab e' fide recedẽtes: sic fuit synagoga iudeor xpi negãtiũ ꝛ crucifigẽtium: tal' synagoga merito transit i idumiticã inimicitiã ꝫ veraz iudeã. vñ ꝛ nom̃ idumee sibi vẽdicat q̃ ab exõdio fuit israeli inimica: put plene ꝺclaratũ ẽ. ẽ. xxxiiij. c. in additõe: vbi oñsũ fuit q; p idumeã itelligitur ibi ad lr̃az sb sẽsu metaphorico synagoga iudeor q̃ ẽ synagoga sathãe: Apoca. ij. Silit p bosra ea dẽ itelligit synagoga ad lr̃am sub alia rõne. vide ibi. Itẽ ad hoc qõ dicit: ex hoc q; dr: Aspersus ẽ sanguis eor sup vesti mẽta mea. nõ recte intelligit de sanguie xpi: qr nõ inuẽit talem modũ loq̃ndi in scripturis sacris: dicẽdũ q; sicut i scripturis sacris q̃nq; attribuunt xpo aliqua que ei nõ ꝓpetũt fm se: sed alias ꝓsiderationes: vt cũ dr in psal. i pson christi: Uerba delictor meor. In quib' verbis xps dic delicta alior ee sua inḡtũ pro eis penã sustinuit: vt ipse postil. ibidem exponit: sic in hoc locus asperſus dicitur ee sanguis eor: nõ qr eet eor sanguis ppie: sed quia per ꝓcurationem eor fuit effusus: vl etiaz qr ipsi fecerũt se obnoxios sanguĩ. d. Sã guis eius super nos ꝛ super filios nostros. Itẽ ad hoc q; dic q; xpo ascendẽte mysteriuz incarnatiõis iã erat i effectu cõpletũ dicẽdũ: q; licet angeli visione beatifica mysteria gratie cognoscũt: nõ tñ oia: neq; equali oẽs: sz fm q; deuolue rit eis reuelare: vt in ꝑma pte q. lvij. articulo vltio i corpore qõnis. ꝛ iõ cognitio oiuz mysteriorum incarnatiõis christi videt excedere facultatẽ angelice cognitiõis. vnde de talib' angeli amplius querebant edoceri. Dato etiã q; hec rõ esset valida: tamen adhuc nõ cogeret exponere hanc ꝓphetiã de christo post passionẽ suã ad patrẽ redeũte: ꝛ hoc exponẽdo q; hoc qõ dr h: Quis ẽ iste qui vẽit ꝺ edom. sit verbũ Esa. admiratis de victoria passiõis: put postillator vult sz suaz expositionẽ. Itẽ ad hoc qõ dicẽ: q; nõ artamur ad tenẽdũ ex positionẽ ꝓdcor sctor dicẽdũ: q; licet verũ ẽ: q; ea q̃ habẽt tñ ex dictis sanctor doctor nõ sũt tãte auctoritatis: vt ex eis testimõia ꝓferant: put dic augustin': tñ fm pietatem seu ex dono pietatis oportet honorare sanctos ꝛ non contradicere temerarie eorum scripturis.

In eodẽ. c. vbi dicitur in postilla: Indignatio mea ꝫ antichristi mala. Additio. ij.

Ubi nos habemus: Indignatio mea. in hebreo habetur: Ira mea auxiliata est mihi. cuius sensus ẽ. Nam fm philosophũ: ad presentiam vindicte delectatio seq̃t: q̃ ꝺẽ vindicta si sit ꝓsẽ totalr excludit tristiciã

vnde hic loquit deus ad modū bois ꝙ vindictā perfectam exercēs per suā irā ex hoc ꝓsequtur ꝺetatiōez seu ōlectatiōez. ⁊ sic ira auxiliat irato: ò quo dicit: Ira mea seu indignatio mea auxiliata est mihi.

¶ In codē.c. vbi dō in postil. Tu.n. pater nr̄. In gnātiōe.n. mr̄ ministrat mām. ¶ Additio.iij.

Sicut dē ifūdit aiam cōpori organizato creando ita etiā ē creator materie de nihilo eā ꝓducēdo. Unde fz ꝓsideratiōez postillatoris: sic ptineret ad deū respectu bois rō maternitatis: sicē ⁊ paternitatis. Et iō aliter videtur dicendū. Pro quo attendendū ē q̄ ad hoc q̄ affectū filialē habeamus ad deū requirit ꝺonū spiritussancti. s. ꝺonū pietatis per quod ꝺonū cultū ⁊ officiū exhibem⁹ deo vt patri: fm illud Ro. viij. Accepistis spiritū adoptōis filioꝝ in quo clamamus abba pater. vnde scōm scm̄ tho. i scōa scōe. q. cxxj. articulo. j. in rēspōsiōe scōi argumēti: deo exhibere cultū: vt pūi ē excellētius q̄ exhibere cultū deo: vt creatori ⁊ dño. Et iō ad ꝓclamādū paternalem pietatē dei cū dixisset. Multitudo viscerꝫ tuoꝝ cē. subdit. Tu.n. pater noster. q. d. nō solū ad te clamam⁹. vt creatorē seu dominū fz vt ad pr̄em cui magis pertinet oñdere viscera miserationū ad filios: ⁊ sequit: Abraam nescivit nos. q. d. paternitas tua erga nos non est ita sicut paternitas abrae vel ysraelis qz tu nō solū es pater sed etiā dominus ⁊ redemptor ⁊ sal. vñ sb̄dit ꝓpha. d. Tu nr̄: redēptor nr̄ a sclo cē. ¶ Replica

Nic. lxiij. postillator allegat expositionē bea. dionysij ⁊ beati hieronymi exponētium ꝓut cōiter ꝺ xp̄o post passionē redeunte ad patrem: sed dic̄ salua reuerentia sanctoꝝ illam expositionē: nec velle seq̄: nec reprobare: sed per modū scholastice inquisitōis pauca circa eam dicere. p̄imū q̄ illa expositio videt ad lr̄az ee extranea vbi per edom accipitur mōs oliueti vel hierusalē: cū edom fuit iudee semper hostis sicut esau iacob. Scōo circa hꝰ qꝺ dō: Et aspersus ē sanguis eoꝝ sup vestimēta mea. expōitur q̄ sanguis xp̄i dicat sanguis iudeoꝝ: qz per ꝓcurationē eoꝝ effusus ē: dicit postillator se nō recolere simílem modum loquendi i scripturis. Tertio est sibi dubiū quo ad admirationes hic positas: quas ista expositio dicit ee ag̃eloꝝ cē. Et finaliter se excusans a sequela illius expositionis dicit: dato q̄ nō eēt talis loquendi extraneitas: nō sumus tamē arcta ti ad tenēdū illam expositionē tū qz sacra scriptura exp̄sse nō declarat q̄ iste sit sensus hui⁹ scripture ⁊ nō alius: sicut i plerisq̄ locis fit. exemplū supra. vij. c. Ecce virgo cōcipiet. sensus illius determiat auctoritate euangelij: ⁊ sic de alijs. Nec ecclia determiauit: sed solū habem⁹ ad id auctoritatez dionysij ⁊ hieronymi: ex qua nō habet argumētū necessarium q̄uis ꝓbabile ꝓut vult scūs thomas ꝑma pte sūme arti. vij. j. q. i rñsione ad 2m argumētū. Et hoc idez vult btūs augusti. ad vicentiū donatistā: q̄ arguebat ꝺ eū de dictis bti hylarij: cui rñdit beat⁹ augustin⁹ dicēs: Hoc gen⁹ scripturarū ab auctoritate sacri canōis distinguēdū ē. nō. n. sic legūt tanq̄ ex eis testimonia ꝓferant: vt contra nō liceat sentire. Sic ⁊ isdem beat⁹ augustinus libros suos non vult legi: vt necessitatem credulitatis imponāt: vt pz i libris retract. Sz his bene dictis ⁊ ad multa valentib⁹ Burgensis se opponit volens dicta motiua postil. euacuare. Ad p̄imū rēspōdet ꝑ sensū quē ipsemet dicit metaphoricū: q̄ ꝑ edom significet hierusalē qꝺ si ita ē: nihil ē ad ꝓpositū qz postillator dic̄ ad lr̄am non ad metaphorā. Nā multa sūt vera p metaphorā q̄ ad lr̄am vt termini sonāt sūt absurda: vt iudicum nono: Ierūt ligna vt eligerēt sibi regē. vnde sic fm burgēsē: ⁊ oēs cōiter doctores a solo sensu litterali sumit efficax argumentū: igitur ctiā a solo sensu lr̄ali nō a metaphorico sumitur efficax ad argumētū rēsponsio. qz igit burgēsis ꝑ metaphorā rēspōdet: nō euacuat p̄imū postillatoris argumentū Ad scōm argumētū postil. rēspōdet burgensis ꝑ littere corruptionē: qz mutat actiuū in passiuū. ꝓpha. n. i pſona xp̄i dic̄ hic de sanguis effusiōe quā actiue xp̄s fecit nō q̄ passiue sustinuit: ꝓz hꝰ ex littera i qua dicit: Calcaui eos i ira ⁊ cōculcaui i furore meo: ⁊ aspersus ē sanguis eoꝝ sup vestē meā cē. hic fit sermo de ira furore ⁊ idignatione xp̄i: q̄ i effusione sanguis xp̄i q̄ de corpore ei⁹ effusus ē: locū nō habēt: qz in ea ex parte xp̄i: nec fuit ira: nec furor: nec idignatio: sed charitas: patiētia ⁊ vnia miseratio. Ad tertiū argumētū postillatoris burgēsis rēspondet quasi act⁹ aliqs hierarchic⁹ cēt iquisitiu⁹: qꝺ ñ videt verū. qz actus hierarchici sūt superioꝝ ad inferiores: vt docet beat⁹ dionysius. Cū igit nō sit minor difficultas i q̄rēdo q̄ i determiando quesita: talis igit act⁹ hierarchicus si eēt: nō eēt inferioꝝ ad superiores: sed ecōuerso. sūt igitur act⁹ hierarchici reuelatiōes spontanee ñ inq̄sitiones exacte. Sūt etiā beati i his q̄ ostendūtur contēti nō i inquirendo curiosi. ⁊ videt in hac parte Burgēsis postillatorē nō recte vidisse qñ dicit eū sentire: q̄ ille inquisitiones sint esaie de victoria passionis xp̄i. Nō eni postillator hoc dicit: ſz dicit q̄ esai. admiraf ꝑ huiusmodi iquisitiōes de victoria xp̄i cōtra antich̄istū: ꝺe q̄ ⁊ burgensis rōne ꝓpulsus dimittendo sniam sanctoꝝ ⁊ seq̄ndo postillatorē expōit hūc passum. Et indignatio mea auxiliata est mihi cōtra antich̄istū inquit. Ad vltimaz rōnem postillatoris nō recte inuit burgen. quasi postil. temerarie se oppōat dictis sanctoꝝ: qꝺ patet in sua protestatione. qz vt dicit sine p̄iudicio sentētie sanctorum intēdo aliā prosecq̄. In codē. c. vbi dī. Tu pater noster es. postillator dicit q̄ ꝺe potius dicitur pater hominis: q̄ mater: qz ministrat formā: mater vero materiā i hominis gnātione. Burgēsis volēs hoc bene dictū ifirmare arguit q̄ fm dictum postilla. deus habet ita rationem maternitatis sicut paternitatis: qz creando materiam ministrat: sicut ⁊ formam. Rēspondeo q̄uis deus creauit materiam p̄imam. ex hoc tamen non dicitur mater in generatione hominis: quia nō ꝓponit homo ex illa materia p̄ima ⁊ anima: sed ex corpore ⁊ anima. corpus enim organizatum nō est ex nihilo per conseq̄ns non est creatum: sed opere parentum generatum. parēs autem in hoc opere ministrans materiam vere mater dicitur. administrans formam dicitur pater. quia igit deus huic corpori generato dat formam scilicet aiam igitur dicitur pater. Est igitur obiectio burgensis temptatiua: sicē i vico straminum parisius consueuit fieri contra beanos.

¶ Cap. LXIIII.

Finam. Aliqui doctores catholici exponunt p̄incipium huius capituli de p̄imo christi aduentu. sed hoc non videtur conuenienter dictum: quia p̄imus christi aduentus fuit in maxima humilitate: ⁊ sic ꝺescriptus fuit futurus: zacharie. viij. Ecce rex tuus vēit tibi iustus ⁊ saluator: ⁊ ipse pauper cē. vnde super illud: Genesis. xlix. Ligans ad vitez pullum suum cē. dicit rabi moyses: quādo vēiet rex messias in hierusalem ad saluandum israel ipse erit cingulans asinum suum: ⁊ equitans super eum: vt ducat se cum humilitate: sicut scriptum est zacharie nono: Et ipse pauper. Hic autem aduentus eius ꝺescribitur cū magna potestate ⁊ terrore: ꝓpter quod magister alexander de ales exponit hoc de secundo aduentu eius scilicet ad iudicium: qui in potestate magna erit ⁊ maiestate: Luce. xxi. Igitur hanc sententiam sequendo: dicendum q̄ postq̄ ꝺescriptum est antich̄isti exterminium: hic consequeni ꝺescribit iudiciuz. Circa quod p̄imo ponit sanctorū ꝺesideriū: secundo ipsum iudicium ibi Ecce tu iratus es. Prima i duas: qz ꝑ ponit dictuz ꝺesideriū: 2ꝰ hꝰ ꝺesiderij motiuū p̄incipiū: ibi A seculo.

Circa p^m sciendū q^d lz iudiciū futurū horrendū sit reprobis: tñ desiderandū ē electis: qui tūc in aia ⁊ corpe btificabunt: ppt̄ qđ saluator luce. xxj. loquens aplis de iudicio futuro dicit: His ãt fieri icipientib^9 respicite ⁊ leuate capita vra. i. exhilarate corda: vt exponit Grego. Quoniã appropiquat redẽptio vestra. hoc aũt puidens Esaias dicit:

Utinã dirũpes celos ⁊ descenderes a facie tua mõtes deflueret sicũt exustio ignis tabesceret aque arderet igni: ũt notus fieret nomẽ tuũ ãmicis tuis a facie tua gẽtes turbarent. Cũq; feceris mirabilia: nõn sustinebimus. Descẽdisti: et a facie tua mõtes dfluxerũt. A seculo ñ audierũt neq; auribus pceperũt. Oculus nõ vidit de^9 absq; te: quẽ p pasti expectãtib^9 te. Occurristi lẽtãti ⁊ faciẽti iustitiã: in vijs tuis recordabunt tui. Ecce tu irat^9 es et peccauimus: in ipsis fuimus semp: et saluabimur. Et facti sumus: vt imũdi oẽs nos: et qi pannus mẽstruate vniuerse iustitie nostre. Et cecidimus qi folij vniuersi: ⁊ iniqtates nre q̃si vẽt^9 abstulerũt nos. Nõn ē q̃ inuocet nomẽ tuũ: qui ꝓsurgat ⁊ tẽneat te. Abscõdisti faciẽ tuã a nob^9 ⁊ ãlisti nos i mãnu iqtatis nre

plaliter ponendo plurale p singulari: sic Exo. xxxij. dñe: Isti sũt dij tui. de vitulo ꝓflatili qui erat vnic^9: vt aliter ppter diuersas ptes aeris. s. supiorẽ mõtes trãscendẽte ⁊ iferiorẽ. ignis. n. ꝓflagratiõis attinget vtrãq; ptẽ q: tm̃ ascẽdet quãtũ aq̃ diluuij q̃. xv. cubitis vltra cacumina mõtiũ ascẽderũt: Gen. vij. b Facie tua montes deflueret. q: ante aduẽtũ iudicis mõtes terremotu corruẽt. c Sic exustio ignis tabesceret. igne. n. ꝓflagrationis materia mõtiũ cũ alia terra purgabit. d Aq̃ arderent igni. q: ille ignis purgabit aq̃s exũtes i superficie terre. e Ut notũ fieret nomẽ tuum. i. potestas tua tanq̃ iudicis venientis. f Inimicis tuis. q: ante timorẽ tuũ a se abiecerũt. g A facie tua gentes turbarentur. fm q̃ dr Luce. xxj. Arescẽtibus hominib^9 p timore ⁊ expectatiõe que superueniẽt vniuerso orbi. iõ subdit: h Cũ feceris mirabilia. predicta: i Nõ sustinebimus. q: q̃tũcũq; sint tũc tẽporis aliqui hoies iusti: concutient tm̃ horrore ex hũana fragilitate: quod ꝓñr declarat p simile: cũ subdit: k Descẽdisti. i datione legis sup mõtẽ synai videbatur tremere ⁊ ardere: vt habet Exo. xx. ppter quod filij isrl̃ territi ⁊ pauore ꝓcussi steterũt a longe dicẽtes moysi: Loquere tu nobis ⁊ audiemus: ⁊ nõ loquat nobis dñs: ne forte moriamur. ⁊ ex hoc sequit q̃ maior terror erit qñ veniet ad iudiciũ: q: illud respectu istius fuit minimũ. m A seculo. hic ꝓñr põitur rõ dicti desiderij. s. ex perfecta beatitudie quã sãcti tunc habebũt i aia ⁊ corpore: ⁊ nõ ante: A seculo nõ audierũt nẽ q: illõ bo^m ẽ infinitũ: ⁊ p ꝓñs ienarrabile. n Que preparasti expectãtibus te. s. filiũ tuũ: in cuius aspectu reficiẽtur beati iterius rõne sue deitatis: ⁊ exterius rõne sue hũanitatis: fm q̃ dicit Aug. super iohãnẽ: ⁊ fz hoc allegat hec auctoritas dicta ò filio q̃ ẽ dei sapiẽtia. j. ad Corinth. ij. o Occurristi. i. occurres: q: loquit̃ ò futuro p modũ pteriti ppter certitudinẽ ppbie. p Letanti ⁊ faciẽti iustitiã. i. cetui electorũ tunc i iudicio apparẽti: vt cũ letitia deducatur ad patriã. q In vijs tuis recordabunt tui. gras agẽdo de oib^9 bonis q̃ eis fecisti. r Ecce tu. hic ꝓñr dscribit ipz iudiciũ. Circa qđ

sciẽdũ q^d duplex ē dei iudiciũ: vnũ discretiõis qđ ē vocatio aliquor̃ ad fidem alijs dimissis iudicio dei occulto tamen iusto: ⁊ istud iudicium q̃tum ad suum statũ potissimũ incepit a pncipio pdicatiõis xpi: ppter quod dr Johã. xij. Nũc iudiciũ ē mundi: fm q̃ exponit sancti. Aliud ē iudiciũ discussionis quo dei iudicio redduñt pene ac premia pro peccatis ⁊ meritis: ⁊ istud potissimũ fiet i iudicio finali: qñ in aia ⁊ corpore beatificabuntur electi: ⁊ cruciabunt̃ reprobi: a tẽpore tñ passionis xpi cepit premiatio electorũ q̃tũ ad gloriã aie: ⁊ punitio reproborũ in aia: nõ solum extunc: sz etiã ante. De istis aũt duobus iudicijs vidtur Esaias loqui mixtiz vsq; ad finẽ libri. Et diuiditur i duas ptes In prima ponitur iudeor̃ querimõia: in secũda dñi sentẽtia. c. sequẽti. Circa primũ sciendũ q^d iudei per orbem dispersi frequenter lamentantur destructionẽ ciuitatis ⁊ templi p Titũ factam: ⁊ suam dispersionẽ per orbem precantes i iudea congregari: ⁊ ciuitatem ⁊ templum sibi restitui. licet ãt dicta destructio ⁊ dispersio inflicte fuerint eis propter mortem xpi: vt habetur expresse Luce. xix. tamen hoc non credunt iudei: sed attribuunt hoc peccato idolatrie vituli conflatilis: inducentes ad hoc illud quod Exodi. xxxij. dicitur: Ego autem i die vltionis visitabo hoc peccatũ ipsor̃: ⁊ ido latrie antiquor̃. que continetur in libris iudicũ ⁊ regũ tpe templi primi: ⁊ peccatis auaricie ⁊ odij fraterni: que vigerunt tempore templi secũdi. ⁊ fm hoc potest hec littera exponi. In hac igitur querimonia primo ponit confessio peccatorum: cũ dicitur: r Ecce tu iratus es. contra nos ⁊ cã subditur: cũ dicitur: s Et peccauimus. q. d. ⁊ iuste irat^9 es: q: peccauimus: ⁊ non solũ de nouo: sed etiam ab antiq̃. iõ subditur: t Et in ipsis. s. peccatis: v Fuimus semper. tamẽ de tua misericordia speramus: ideo subditur: x Et saluabimur. nõ ex nostra iustitia: sed tua misericordia: ideo subditur: y Et facti sumus vt imundi omnes nos. imundicia peccati. potest etiam hoc exponi corpore aliẽ quia iudei per orbem dispersi ab alijs gentibus reputãtur viles ⁊ abominabiles: z Et quasi pan. men. vni. iusti. nostre. q: iudei modo nõ possunt sacrificia pro peccatis offerre: q: talia nõ possunt offerri ab eis nisi in hierusalem: ⁊ sine talibus sacrificijs nõ reputant se perfecte mundari ⁊ iusti ficari. a Et cecidimus quasi folium. de arbore cadens: sic cecidimus ab honore regni ⁊ sacerdotij. b Iniquitates nostre quasi ven. abstule. nos. expellendo de terra promissionis ad longinquas partes orbis. c Nõ ē qui inuocet nomen tuũ. i. nõ habemus summũ sacerdotem qui oret p nobis ⁊ offerat sacrificiũ vt nobis placeris: fm q̃ dicitur leuitici. iij. de expiatione peccati totius multitudinis: ⁊ post õterminationẽ sacrificij debiti pro peccato subditur: Et orãte pro eis sacerdote propicius erit eis dominus. iõ subdit: d Qui cõsurgat. pro nobis: e Et teneat. te. in nostra reconciliatione. f Abscondisti faciem tuam a nobis. loqtur ò õo ad modũ hois irati: q̃ ñ vult oñdere faciã suã illi ꝓ qs irat^9 ẽ. g Et allisisti nos. i. ꝓfregisti. h In mãu

iniq̃tatis nr̃e. i. p̃opr̃ iniq̃tatẽ nr̃am. Consequẽter notatur misericordie petitio cũ dr̃: a Et nũc dñe pr̃ nr̃ es tu. per creatõem. b Nos vo lutũ: ꝛ fictor nr̃. supple es tu: fm qꝺ dr̃ hieremie. xviij. Sic lutũ in manu figuli: ita vos i manu mea dom' ist'l. c Ne iraſcaris dñe ſatis. i. abũdanter. d Et vltra ne memineris iniq̃tatis nr̃e. ad ãplius puniẽdum e Ecce reſpice. miſeriã nr̃am. ꝛ allegatur rõ cũ dr̃: f Populus tuus oẽs nos. per legez moyſi nobis datam. g Ciuitas ſci tui. .i. hierlm tuo cultui deputata. h Fcã eſt deſerta p Titum. i Dom' ſcificatõis nr̃e. i. tẽplũ vbi offerebant ſacrificia p ſcificatõe nr̃a. k Et glorie nr̃e. qz in ipſa glorificabamur ſup oia ꝛrena. Cetera patent ex dictis vſq; ibi l Nũqd ſup his. miſerẽris noſtris. m Cõtiebis te dñe. a nr̃a ꝓſolatiõe. q. d. non. n Tacebis ꝛ affliges nos. i. affligi pmittes ab inimicis nr̃is. o Uehemẽti. i. vltra poſſibilitatẽ nr̃am ſuſtinẽdi q. d. non decet te.

Et nũc dñe pr̃ nr̃ es tu: nos vo lutum: et fictor nr̃ tu: ꝛ opa manuũ tuarr̃ oẽs nos Ne iraſcaris dñe ſatis: et ne vltra memineris iniq̃tatis nr̃e. Eccẽ reſpice: pop'l' tuus oẽs nos. Ciuitas ſci tui facta ẽ deſerta: ſyõ deſerta facta ẽ: hierlm õſolata: dom' ſcificatõnis nr̃e et glie nr̃e: vbi laudauerũt te pres nr̃i facta ẽ i exuſtionẽ ignis: ꝛ oia õſiderabilia nr̃a verſa ſunt i ruinas. Nũqd ſup his cõtinebis te dñe: tacebis ꝛ affliges nos vehemẽter.

Laplm. LXV.

Quelierũt me qui ãte nõ iterrogabãt: inuenerũt qui nõ quesierunt me dixi: Ecce ego: ecce ego ad gẽtẽ q̃ nesciebat me: ꝛ que nõ inuocabat nomẽ meuz Expãndi man' meas tota die ad populum incredulum: qui graditur in via nõ bona poſt cogitationes ſuas. Populus qui ad iracundiam prouocat me ante faciem meam semp: qui imolant i hortis et ſacrificant ſuper lateres: qui habitant in ſepulchris et i delubris idolorum dormiũt qui comedunt carnem ſuillam: et ius prophanum vaſis eorum: qui dicunt: recede a me non appropiques mihi: quia imund' es. Isti fumus erunt i fauore meo: ignis ardens tota die. Ecce ſcriptum eſt coram me. Non tacebo: ſed reddam et retribuam in ſinu eorum iniq̃tates vras: et iniq̃tates patrũ vrorr̃ ſil' dic dñs: qui ſacrificauerũt ſup montes. imolat in hortis. vbi colebant idola: in locis. ſ. nemorenſis: vbi etiã luxuriã exercebant in veneratiõem idolorr̃ vtpote veneris ꝛ priapi. o Et ſacrificat ſup latere. ideſt ſup tecta domorum: ꝛ in loco patenti: ad dandum alijs exẽplũ idolatrie. p Qui habitant in ſepulchris. querẽdo diuinationes i mortuis p artem phitonicã: ꝛ alijs modis ſuperſticioſis. q Et i delubris idolorr̃ dormiũt ibi. n. antiq̃' ſup eorũ hoſtie imolate dormiebãt: ad hñduz reuelatões i ſõnis: ſic legit de bruto i hiſtoria britonum. r Qui comedũt carnẽ ſuillaz rẽ. idolis imolatam: ꝛ ſic erat ibi duplex trãſgreſſio. ſ. legis moſaice: que abſolute ꝓhibet talẽ carnẽ comedẽ: ꝛ ꝓhibitõis idolatre. s Et ius ꝓphanũ i vaſis eorr̃. i. oblatio ò mãducãda que fiebat cũ oblatõe ſacrificij de animalibus. t Qui dicunt. .ſ. gẽtili. v Recede a me rẽ. reputabant. n. getiles ita imũdos: qꝺ nõ cõicabãt cũ eis: vt pz ex libris veteris ꝛ noui teſtamẽti. iſte tñ cõceptus ſic ualuit: ꝛ maxie apud iudeos q̃ phariſei, dicebant qꝺ et iudeos cõtinebant: q̃ non erant de ſecta ſua: vñ ꝛ dño diſcũbẽte i domo matthei: q̃ erat natiõe iud': dixerũt: Matth. ix. Quare cum publicanis rẽ. ꝛ tñ matthe' erat natõe iud'. ꝛ ſic legit in euãgelio in plibus locis. iſti n. phariſei erant iuſti apparẽti: ſz nõ realiter: ꝛ qz ſimulata ſanctitas duplex ẽ iniquitas ſz qꝺ dic hiero. iõ ſubdit debita punitio: cũ dr̃: p Iſti fum' erũt i furore meo. i. mã applicabilis ignĩ' gehẽne. y Ignis ardens tota die. i. cõtinue ꝛ abſq; fine: ſicut dr̃ ifra i fine libri. Ignis eorr̃ nõ extinguet. z Ecce ſcriptũ eſt coram me. idelibiliter fm qꝺ dr̃ hiere. xvij. Peccm iuda ſcriptũ ẽ ſtilo ferreo i vngue adamãtino. a Nõ tacebo diſſimulã'. b Sz reddã ꝛ retribuã rẽ. Ad itel lectũ h' ſcienꝺ qꝺ ſic glia cuiuſlz bti creſcit ex glia ſibi cõiũctorr̃: ſic pẽa e' libz dãnati creſcit ex pẽa ſibi ꝓiũctorr̃ ꝓpr̃ qꝺ diues epulo i iferno poſit' petit laçarr̃ mitti ad fres ſuos ut ꝓteſtaret ill' ne venirẽt i locũ tormtorr̃: luc. xvi'. ꝛ h' ẽ qꝺ dr̃: b Sz rddã ꝛ rtbuã i ſinu eorr̃. i. iudeorr̃ rꝓbatorr̃ gnãlr porr̃ ꝛ poſtẽiorr̃. c Iniq̃tates vras. h' dr̃ q̃'' ad iudeos q̃ fuert p' captiuitatẽ babylõis maxie tpe xr̃i ꝛ deiceps. d Et iniq̃tates patrr̃ rẽ. ita qꝺ ex pena vra creſcit pẽa eorr̃ ꝛ ei': vt dẽz ẽ. e Qui ſacrificauerunt ſuper montes. Iſtud refertur ad iudeos illos qui preceſſerunt captiuitatẽ babylonicã q̃ fuerũt multiplr idolatre: vt pz i libris iudicũ regũ ꝛ paralipomenõ. poſt vo captiuitatẽ babylonicã ñ legũt iudei

fuisse idolatre nisi aliqui pauci circa tpa machabeoꝝ: sed postea ageꝫ de peccatꝭ coꝝ: ꝛ iã in parte dictum ẽ. ē. a ¶ Et sup colles cẽ. colendo ibi idola faciebãt deo op probria. b ¶ Et remetiar opꝰ coꝝ. inferendo penã ſm mensurã peccati ꝛ modũ. c ¶ Primũ i sinu coꝝ. i. peccatũ factũ in iuuẽtute simul puniã cũ peccato facto i senectute: vel aliter: Primũ. i. peccatũ patrũ i filios modo dicto.

d ¶ Hec dicit cẽ. Dic consequẽter circa iudeos ponitur paucoꝝ electio. s. apostoloꝝ ꝛ aliorꝝ qui crediderũt i christo: cuꝝ dicit: Hec dicit dominus. cui? verbuꝝ frustrari non potest. e ¶ Quo si inueniat granũ. s. vnum. f ¶ In botro. post tẽpestatẽ qõ est modi cum respectiue.

g ¶ Et dicat. volenti accipere.

h ¶ Ne dissipes illud quoniã benedictio est cẽ. i. donum dei qõ remansit ceteris pereuntib'. ¶ Sic faciã propter seruos meos. i. propter patriarchas ꝛ prophetas antiquos k ¶ Ut non disperdam totum. s. populum iudaicum. l ¶ Et educam de iacob semen. s. apostolos ꝛ alios de iudaismo credentes. m ¶ Et de iuda. de qua tribu natus ẽ christus secũdũ carnẽ. n ¶ Possidẽtẽ montes meos. i. ecclesiã militãtẽ ꝛ triũphãtẽ. o ¶ Et hereditabũt eã. s. ecclesiã militãtẽ pꝰ: ꝛ triũphãtẽ postea. p ¶ Electi mei. i. christiani veri. q ¶ Et erunt cãpestria i caulas gregũ cẽ. ꝛ per greges frequenter in scriptura intelliguntur fideles psalmo. xciij. Nos autem populus pascue eius: ꝛ oues manꝰ eius. per caulas igitur in cãpestribꝰ ꝛ vallibꝰ edificatas intelliguntꝫ ecclesie edificate p orbẽ vbiqꝫ: i qꝫbus fideles congregantꝫ ad percipiendũ sacramẽta ꝛ diuini verbi nutrimentũ. Exprimit tñ in speciali vallis achor qui de peccato suo vere penitẽs dedit gloriã deo: Josue. vij. ca. qꝫ ecclesia ẽ locus receptiuꝰ vere penitẽtiũ Designãt ēt hic noie gregũ fideles minores: ꝛ maiores noie armentoꝝ. r ¶ Et vos. Dic ꝓñ ponit predictoꝝ retributio: ꝛ ꝑmo reprobꝝ ꝛ electoꝝ mixtiꝫ: secundo electoꝝ separatiꝫ: ibi Quia obliuioni. Circa primum dicit: s ¶ Et vos q dereli. do. colẽtes idola. t ¶ Qui ob. estis montẽ sanctũ meũ. vbi erat templũ diuino cultui dedicatũ. u ¶ Qui ponitis fortune mẽsaꝫ eo q reputabat dea felicitatis tẽporalis. v ¶ Et libatis super eaꝫ oblationẽ de liquidis in hac idolatria ꝛ supradictis fuerunt iudei implicati ante captiuitatem babylonicã: quia multi ex eis sequebantur omnimodã idolatriam: vt patet ex. iiij. Reg. x ¶ Numerabo vos in

ēt sup colles exprobrauerũt mihi ēt remetiar opus coꝝ ꝑmũ in sinu eorũ. Hec dicit dñs. Quõ si inueniat granũ in botro ēt dicat nẽ dissipes illud qm̃ bñdictio ẽ: sic faciã pp seruos meos ut nõ dispdã totũ. Et educaꝫ de iacob semen: ēt de iuda possidẽtẽ mõtes meos. Et hereditabũt eã electi mei: ꝛ serui mei hitabunt tibi. Et erũt cãpestria i caulas gregũ: ꝛ vallis achor in cubile armẽtoꝝ pplo meo: q requierũt me. Et vos q dereliq stis dñm: qui obliti estis mõtẽ sanctũ meũ: qui ponit fortune mẽsã: ēt libatis sup eã: numerabo vos in gladio: ꝛ oẽs in cede corruetis: prõ eo q vocaui ēt nõ rñdistis: locut' sũ ēt nõ audistis: ēt faciebatis malũ i oculis meis: ēt q noluí elegistis. Propt̃ hec dicit dñs deꝰ: Ecce serui mei comedent: ꝛ vos esurietis. Ecce serui mei bibent: ꝛ vos sitietis. Ecce ancille mei letabũt: ēt vos cõfundemini. Ecce serui mei laudabunt pre exultatiõe cordis ēt vos clamabitis p dolore cordis: ēt p contritione spũs vlulabitis: ēt dimittetis nomẽ vestrũ in iuramẽtũ electis meis. Et interficiet te dñs deus: ēt seruos suos vocabit noie alio. In quo q bñdict' ẽ sup trã: benedicet in deo: amẽ. Et qui iurat i terra: iurabit i deo amẽ. Quia obliuioni tradite st̃ agustie priores: ꝛ quia abscondite sunt ab oculꝰ nostris. Ecce eniꝫ ego creo celos nouos ꝛ terram nouam: ēt non erunt in memoria priora:

gladio. quasi diceret nullus euadet: ideo subditur:

y ¶ Et oẽs cẽ. pro eo q vocaui. per pphetas. z ¶ Et nõ respondistis. peccata vestra cõfitendo: sed magis prophetas veristis superbiã augẽdo: vt ps. ẽ. pal. vlti. a ¶ Locut' sũ i psona pp̃a i hũanitate assũpta. b ¶ Et ñ audi. s. magistri doctrinã meã p̃hibentis vt patet ex euãgelio i plurib' locis. c ¶ Et faciebatis malũ cẽ. bona pauperũ rapiẽdo: ꝛ fratres vestros odiendo. ista. n. duo s. auaricia ꝛ fraternũ odiũ multuꝫ viguerunt in pplo iudaico post reditũ captiuitatis babylonice: vt dicunt etiã iudei ꝛ magis increuerũt iminẽte tpe christi. d ¶ Et q noluí elegistis. s. falsa apparẽtiã sãctitatis.: pp qõ christus maxime ꝺ hypocrisim p̃dicauit: ꝛ ibidẽ pena iuxta bonoꝝ p̃mia: qꝫ oppositum iuxta se posita maxis eluceſcunt cuꝝ subdit: e ¶ Ecce serui mei comedẽt cẽ. p cibũ ꝛ potũ hic intelligit refectio bonorũ i celo: qꝫ cõtinet i scriptura sacra bona spũalia ꝛ celestia metaphorice p corpalia ꝺ signãt: ꝛ plitim ꝛ esurie punitio maloꝝ i i

ferno: vbi ẽ ꝺfect' ois boni. f ¶ Ser. mei leta. i clara visiõe diuina g ¶ Et vos ꝓfũ. ꝓfusiõe extrẽa ꝺiecti cũ demõib' i penã. h ¶ Ser. mei lauda. ēt laude corpali: q fꝫ doctores erit i p̃sia. i ¶ Et vos clama. p̃ dolore cor. sic. n. i p̃sia põit clamor exultatõis: sic i gehenna clamor tristicie ꝛ desolatõis. k ¶ Et p̃ contri. spi. i. desolatõe: ꝓtritio. n. meritoria ibi locũ ñ hẽbit. l ¶ Ululabitis. qꝫ vlulat' ẽ vox diffusa: ꝛ ꝺsignat magnitudinẽ ãgustie ꝛ doloris. m ¶ Et dimittetis nom̃ i iuramẽtũ. s. execratiõis. n ¶ Electis meis. i. christiãis q sic iurãt aliqñ. si seci istꝺ qõ mihi ipõit: suspẽdar ego p pedes sic iurde'. o ¶ Inter. te dñs deꝰ. qꝺ fuit ipletũ p titũ. p ¶ Et seruos. i eũ credẽtes. q ¶ Voca. no. alio. qꝫ vocãt xp̃iãi a xp̃o. r ¶ In q q bñdict' ẽ cẽ. bñdictõe gre q oãt i baptismo: i q accipit nomẽ xp̃iani. s ¶ Bñdi et i deo. i. bñdictõe celesti si i gra pseuerꝫ. t ¶ Amẽ. i. fidelit̃ sic fiet. v ¶ Et q iurat i tra. i. hoib' aliqd affirmãdo. x ¶ Jura. i deo. ꝛ ñ i idolo. y ¶ Amẽ. i. fidelit̃ ꝺ iurare. z ¶ Qꝫ obli. Dic ꝓñ describit retributio electoꝝ sepati: tñ aliqd iterpõit ꝺ punitõe maloꝝ: vt videbit: ꝛ p̃ponit retributio q̃tũ ad ꝓsecutiõez boni: cũ ꝺ: z ¶ Qꝫ obli. tra. si ãgu. cẽ. q̃s fideles sustinuerũt pp magnitudinẽ glie supueniẽt i p̃sia: ꝛ q sic intelligat ps p hꝰ qꝺ subdit: ꝛ Ecce. n. ego creo celos cẽ. qꝫ i futuro inouabũt corpa celestia ꝛ elemẽta: ñ q̃tũ ad sbaz: sz q̃tũ ad claritatẽ ꝛ ꝺcorẽ: vt sic magis reluceat i eis bonitas diuina ad gliaz dei ꝛ etiam electorum in ipsis bonitatem dei clarius contemplantium q̃ añ: ꝛ talis inouatio vocat h creatio: sic ꝺ rex vl papa creari pp̃ mutatiõez stat': q̃uis coꝝ sba ñ mutet. a ¶ Et non erũt i me. p̃i. cẽ. hoc ẽ ꝺcz q stat' coꝝ p̃cedẽs nulli? mometi

reputabit respectu sequētis. b Sed gaudebitis ⁊ exultabitis vos electi. c Usq; in sēpiternū. q; eternitas a parte p̄ē de rōne beatitudis. d In his q̄ ego creo. i. i corp̄ib'ce lestib' ⁊ elemētis p̄dco mō meliorat. e Qz ecce ego creo hierl'z. i. eccliā triūphātē: Deb. xij. Accessistis ad syon mon

tē ⁊ ciuitatē dei viuē tis hierl'z celestē ⁊c. ñ n. dī creari simplicit q; celū empyreū a p̄n cipio mūdi fuit factū ⁊ angelis fpletū: sz dī creari q̄tū ad nouaz exultationē q̄ fiet i fi mundi: q; pacto iudi cio electi transferēt il luc in pfecta beatitudine corp̄oris ⁊ aie: ⁊ ex hoc crescet gaudiū āgelo; : iō subdit:

f Et ppl'z ei' gaudiū. q; āgeli gaudebūt de pfecta beatitudine cle ctoz: ⁊ electi de p̄sortio āgelo;. g Et exultabo i hierl'z. ñ ē intelligēdū q; aliq̄d per h' deo accrescat: cū ex seipso sit pfecte beat': sz q; faciet ciues celestes i seipso pfecte exultari: sic dī Gen. xxij. Nūc cognōui. i. cognoscē feci. h Et ñ audiet. Dic p̄ñ ponit dicta retributio q̄tū ad amotōnē mali: cū dī: Et non audiet i ea vltra vox fletꝰ ⁊c. in q̄ notat amotio oīs tristicie interioris ⁊ exterioris. i Nō erit ibi āplꝰ ifans dieꝝ. i. aliq̄s hñs multos dies. defi cies tñ i industria vel scia. l Et se. q̄ nō iple. di. su. i. hñs mlt̄os ānos i vacuū trāsactos: sz plenos meritis: ⁊ p hoc a ciui tate celesti amouet defect' noticie ⁊ vtutis. Et q̄ sic debeat hec littera itelligi: p̄z p̄ hoc q̄ subdit: m Cū puer cētū ānoꝝ. i. q̄ mltū vixit puerilit sequēs passiōes suas. n Mo riet. morte eterna. o Et pec. cē. an. q̄ trāsiuit tp̄s suū i va cuū a bonis op̄ib': peccās ex certa malicia. p Maled ct' erit. ista maledictōe q̄ hī Mat. xxv. Ite maledicti i ignē et nū ⁊c. q Et edificabūt domos ⁊c. p h'rmouet malū i sor tunū a hierl'z celesti. Circa q̄ sciēdū q; magnū ifortuniū reputat iter hoies: qñ q̄s multū laborat i aliq̄: ⁊ ñ p̄cipit fructū: i edificatiōe āt dom' ⁊ plātatōe vinee añ̄ faciet fructū ē magn' labor: iō magnū ifortuniū reputabat antiq̄t': ⁊ adhuc reputat: qñ aliq̄s p̄uēit morte añ̄ expiat bonū sequēs dom' ab eo edificate: et vinee plātate: pp q̄ Deut. xx. dī q; illi q̄ edificauerāt domos nouas ⁊ plātauerāt vineas nō in trarēt p̄liū: sz reuerterēt ad domos suas ne forte inficerēt i p̄lio ⁊ p̄uarēt bono p̄ñte mō p̄dcō: ⁊ ex honore h' ifortunū multi postea possent a bello p republica defendēda retrahi. p h'igit q̄ dī h: r Nō edificabūt ⁊c. dat itelligi: q; nulla ifortunia erūt i ciuitate celesti: ista tñ spāliter exp̄mūt: q; cōi' iter hoies h' vite repiūt: iō subdit: s Dez. n. dies ligni de q̄ ligno debeat itelligi exp̄mit trāslatio chaldaica q̄ dī thar gū apō heb. ⁊ ē valde auctentica apud eos: q̄ sic hz: Dez dies ligni vite. p esū. n. ligni vite durāte statu innocētie p̄tinua bit vita hūana absq; aliq̄ iueteratōe: ⁊ illō fuit figura ch: i sti: sz q; dic Jo. i Apoc. vlti. ca. q̄ ligno reficiūt beati iterꝝ i aspectu sue deitatis: ⁊ exterꝝ i aspectu sue hūanitatis: iō sb dit: t Erūt dies ppli mei. q; vita beatoꝝ ē ppetua a pte post: sic ⁊ chr̄ist' q̄ p lignū vite h̄ itelligit. v Opa ma. co. iuere. electis meis. i. merita sācto; tm̄ durabūt i p̄mio. p eis fddito q̄tū ipsi: sm q; dī Apoc. xiiij. Opa. n. illoꝝ sequūtur illos. p hoc āt q̄ dī h: Inueterabunt. non intelligit aliqua corruptio: sed perpetua iduratio: eo mō loquēdi q̄ dī de deo: Dan. vij. Donec vēit ātiquꝰ dieꝝ: ⁊ iudiciū dedit sāctis ⁊c. p antiquitatē ibi intelligit eternitas ⁊ nō defectio q̄ cōcomitat ātiq̄tatē dictā: Deb. viij. Q̄ ō ātiquat ⁊ senescit ppe interitū est.

fructꝰ eaꝝ. Nō ędificabunt ⁊ alꝰ hītabit: nō plātabūt: ⁊ alꝰ comedet. Sēcūdū. n. dies ligni: erūt dies populi mei: ⁊ opa manuū eoꝝ inue terabūt electi mei. Non la borabūt frustra: nēq; gene rabūt i p̄turbatiōe: q̄ semē bñdictoꝝ dñi ē: et nepotes eoꝝ cū eis. Eritq; añ̄q; cla mēt ego exaudiā: adhuc ill' loquētib' ego audiā. Lūpꝰ et agnus pāscent simul: et leo ⁊ bos cōmedet paleas: et serpēti puluis panis ei'. Nō nocebūt: neq; occidēt

x Non laborabūt. i. nō laborauerūt: q; frequenter hic accipit futuꝝ p̄ preterito: ⁊ econuerso.

y Frustra. q; cō sequunt p̄mia.

z Neq; gnā. i. cōtur. i. cānalit: quā gnātōez sed p̄turbatio solicitudis circ̄ puiliōez vxoris familie ⁊ plis q̄ nō habet locū i celis: iō dicit saluator: Matth. xxij. ca. In resurrectiōe nō nubēt neq; nubent: sed sunt sicut angeli dei in celo.

a Quia semen benedictoꝝ domini est. i. apostoloꝝ.

b Et nepotes eoꝝ cū eis. isti sūt electi per successores ⁊ discipulos apostoloꝝ in fide regenerati. Potest etiaz exponi q̄ dicit hic: Neq; generabunt in conturbatione de generatione baptismali que est per gratiā spiritus sancti mentis quietatiuā. c Eritq; . Dic tertio ponitur retributio electoꝝ quantū ad dei familiarē assistētiā ⁊ mutuā charitatis cōcordiā. Quantū ad primū dicit: c Eritq; anteq̄ clamēt ego exaudiā. clamor enim oīoīs ē pp ipletionē desideriꝝ clamātis. sācti vo i p̄ia nihil volūt absolute: nisi q̄ deꝰ vult: ⁊ iō nō orāt nisi p eo q; estimāt ōū velle: ⁊ sic deꝰ exaudit eos añ̄q; clamēt: iq̄tū i sua dispōe imutabili iā ē ordiatū q̄d simplicit volunt seu optāt. Secūdū ponitur: ibi Lupus ⁊ agnus pascētur simul ⁊c. si hoc referat ad statū ecclesie militātis. patet sētētia ex dictis. ē. xj. ca. excepto q̄ hic addit: Et serpenti puluis panis eius. p serpētē hic itelligit diabolus: qui sub specie serpentis primos parentes decepit: Gen. iij. Luꝰ pāis. i. nutrimētū sī hoies vani ⁊ terreni i q̄b' delectat: q̄ noie puluēris ōsignāt. si āt referat ad statū ecclie triunphantis: eo q; ppha sēp trāsit de vno statu ad aliū ⁊ ecōuerso: sic exponat. d Lupus. i. ille qui in mundo p̄ius fuit rapax: sed postea penituit bñ viuēdo. e Et agnus. i. ille qui bene vixit i innocētia pseuerando. f Pascent sil. q; in celesti patria sil' reficiunt: vt paulus ⁊ iohes euāgelista ⁊ cōsiles. g Et leo ⁊ bos. i. rex vl' p̄nceps secularis ⁊ hō rural. h Comedet paleas. i. sil' reficiēt i p̄ia: dū tñ sint sīles i meritis: ⁊ si dicat h q; p paleā ñ itelligit p̄uenīet ffectio celestis. dōz q; h est metaphorica locutio: vt satis p̄z ex p̄dictis: q̄ nō iportat sēp similitudinez in oīb': sic chr̄istus metaphorice leo dī Apo. v. ca. Ecce vicit leo de tribu iuda pp ei' cōstātiā ⁊ victoriā: ⁊ nō quātū ad crudelitatē: codē mō tenet hic ppha similitudinē quātū ad refectiōis vniformitatē: ⁊ ñ q̄tū ad paleaz vtilitatē. i Et ser. pul. ⁊c. exponat vt p̄dcz ē. k Nō nocebūt ⁊c. illa. n. ciuitas celestis erit imūnis a mutuo nocumento: ⁊ oīb' mōis iuicē p̄solabūt

¶In.ca.lxv. vbi dicit in postilla: Benedicet in deo. i. benedictione celesti si in gratia pscueret. Amē ¶Additio. ISta dictio Amē nō legitur in ve.te. dici in dei psona aliqua affirmatiue annunciatis seu promittētis: sed solū i persona hois supplicātis. vñ Deut. xxvij. Rñdit ois ppls amē. Et Hier. xj. Et dixi oñe. Amen .i. supplico vt ita fiat: ⁊ sic in alijs similib⁹: sed in euāgelio hec dictio frequenter repit dici i psona christi ꝓmittētis seu annunciantis: vt cū dicit: Amē. dico vobis q denotat promissiones seu assertiones a christo factas foꝛ veras seu fideliter iplendas. vñ christus proprie potest dici deus amen: eo q ipse solus hāc dictionē frequentabat promittēdo seu asserendo. ⁊ qz eius significationē firmiter obseruat iplēdo ꝓmissa: ⁊ iō postq̄ propheta dixit q noīa iudeoꝝ christū nō recipiēt ⁊ū dimitterent i iuramentū. s. execratoꝛiū: eo mō q̄ dī Hiere. xxix. Et assumet ex eis maledictio oi transmigrationi iudee q̄ ē in babylone dicentiū: Pōat te oñs sic sedechiā ⁊ achab quos frixit rex babylonis in igne: ⁊ sub iūrit Qz serui dei vocarent noīe alio. s. christiani. Consequenī dicit q de⁹ ēt soꝛtiret aliud nomē. s. de⁹ Amen: ⁊ hoc ē qō dicit: Qui ē benedictus sup terrā benedicet in deo amē. qz ois benedictio gratie seu glozie nō hī nisi a deo amen .s. christo. Silr q̄ iurat in terra oz iurare in deo amē: qz iuramētū ptinet ad latriā. vñ Deut. vj. cū dixisset: Dñz deuz tuū timebis ⁊c. subdit: Et p nomē illi⁹ iurabis. ⁊ sic ex pdictis vbis ꝓpha itēdit q ois bñdictio expectāda ē a deo amē. s. a xpo: ⁊ ois lata debet deo amē. s. ipi xpo q̄ dī de⁹ amē rōe pdicā. Et nō q de⁹ i vele. ꝓmittebat bona spiritualia ⁊ eterna iplicite: ⁊ tñ nō totaliter dabat: sed christus predicta promissa ipleuit. vñ sup illud Ro. j. ca. Ex fide in fidē. glo. Ex fide ꝓmissionis: in fidē iplētiois. ⁊ iō deus in ve.te. nunq̄ legit dici deus amē: propter eozum implctionem. ¶Replica. IN ca. lxv. vbi dī: Qui benedictus est sup terrā benedicet in deo amē. vbi Burgeñ. facit vnā exoꝛtā expositionē. o. hic amē cē ōbere cognomē christi: vt dicat christus deus amē proprie: qz frequēter vtebat illo noīe: vt pz in plurib⁹ locis euāgelioꝝ. Sz vī ironia iponere alicui nomē ex aliquo termino p loquelā frequentato: sicut frequēt predicās de noīe iesu p doctoꝛes noīatus fuit iesita ironice: qđ .n. ꝓphīz hic amē accipi significatiue in proprīa significatiōe sine tali abusiua expositione: Postil. n. expositio valde rōnabilis ē vsq̄ ad finē h⁹ libri. ¶Caplm. LXVI.

HEc dicit oñs. Hic circa predicta remouet iudeoꝝ fiducia falsa: ⁊ p⁹ hec fiducia tollit. 2° propha ad ppositū reuertit: ibi Audite verbū dñi. Circa p⁹m sciendū q iudei in aduētu messie expectāt tēplū re edificādū i q̄ offerēt sacrificia deo acceptissima. h⁹ remouet ꝓpha. ⁊ p⁹ pfidētiā edificatōis: 2° dicte oblatōnis: ibi Ad quē. Circa p⁹m. o. in psona dñi: b ¶Celū se. mea: ⁊ ter. sca. pe. meo. nō ē p h⁹ itelligēdū. q i deo sint lineam

in oi mōte sācto meo dicit dominus. ¶LXVI.

HEc dicit dñs: Celū sedes mea: terra aūt sca bellū pedū meoꝝ. Quē ē ista dom⁹ quā edificabitis mihi: et qs iste locus qetis mee: Oia hec man⁹ mea fecit: ⁊ facta sūt vniuersa ista dicit dñs. Ad quē āt respiciā: nisi ad paupculū ⁊ ꝓtritū spū et tremētē sermones meos: Qui īmolat bouē q̄ si q interficiat virū. Qui mactat pecus: quasi q excerebret canē. Qui offert oblatōnē: quasi q sāguinē suillū offerat. Qui recoꝛdat thuris: quasi q benedicat idolo. Hec oia elegerūt in viis suis: et i abominatiōib⁹ suis ānima eoꝝ delectata ē. Unde ⁊ ego eligā illusiōes eoꝝ: et q timebāt adducaz

ta coꝛpis: sic ut tellexerēt aliq̄ iudei: ⁊ et aliq̄ simplices christiani: q̄ pp h⁹ dicti sī ātropomoꝛphite: vt hī i collatōib⁹ patꝝ collatōe isaac .ij. sz p hoc dat itelligi: q diuia essētia nō ē loco ꝓphētibil: iō sb̄dit: c ¶Que ē ista do. quā edifi. mi. i. quā creditis futuro edificari p meo cultu. q. d. i h⁹ frustra pfitis. d ¶Et qs iste lo. de. alias requētōnis mee. q. d. nō quiesco nisi i meipo: qz i ipso pfecte beatus est. e ¶Oia hec man⁹ mea fec ⁊c. q. d. istis nō indigeo: sed ecōuerso indigent conseruatione mea: aliter redigerēt i nihilū: sic ⁊ ex nihilo facta sī. f ¶Ad quē āt ⁊c. Hic ꝓhī remouet pfidētia sacrificiorū. Circa qō sciēdum q sacrificia veteris legis ex duob⁹ fuerī accepta. vnū erat deuotio ⁊ obedientia offerentiū: eo q deus talia pceperat offerri: ⁊ sm hoc mot⁹ voluntatis interioꝛ ad obediēdū deo: erat principalis deo grat⁹ ⁊ quātū ad hoc dī: f ¶Ad quē āt rīspiciā nisi ad paupculū ⁊c. i. ad vere humilē. g ¶Et tremētē ser. me. i. vere obediētē q̄ reformidat transgredi verba mea ēt i minimis. Aliud erat fides offerētiū. sacrificia. n. illa fuerūt q̄dā signa oblationis christi future in cruce: ⁊ iō talis oblatio erat q̄dā protestatio h⁹ fidei: oblatio āt christi i cruce iā transit in ſt. ritū: ⁊ iō oblatio taliū sacrificioꝝ p⁹ publicatōez euāgelij ē mortifera: sic sicḡ vellet ptestari q christus sit ventur⁹: q iā venit ⁊ h⁹ē qō dī h: h ¶Qui īmolat bo. ōsi q̄ iter. vi. istō sp fuit ꝓhibitū ⁊ illicitū: ⁊ eodē mō offerre tale sacrificiū p⁹ euāgelij publicationē. i ¶Qui mactat pec⁹. i. capā vl ouē: ō isti n. trib⁹ spēb⁹ aialiū. s. bouis: capre: ⁊ ouis fiebāt sacrificia veteris le. sic dictū fuit plenius sup I. euiti. k ¶Quasi q excerebret canē. reputabat. n. canis tāte vilitatis: q nō solū erat aial īmūdū ad īmolādū ⁊ cōcedēdū: sz ēt ad redimēdū: ꝓmogenitū. n. asini īmūdū ñ offerret: tñ redimebat oue: Exo. xiij. non āt ꝓmogenitū canis: sz excerebrabat. l ¶Qui offert oblatōnē. de terrenascētibus: vt de⁹ pane: vino: oleo: ⁊ thure.

m ¶Quasi q̄ sā. suil. offe. qō erat abomiabile coꝛā deo: tū qz suis ē aial īmūdū fz legē: tū qz i suis sacrificijs idolatre tali sāguine vtebāt: vt pz. j. Mach. j. n ¶Qui recoꝛdat thuris. i. oblationis thymiamatis. o ¶Quasi q̄ benedicat idolo. i. offerat idolo. accipit n. benedictio pro oblatōe vl exenio. s. ē dī. j. Reg. xxv. Accipe benedictionē quā attulit famula tua ⁊c. p ¶Hec oia ele. i vijs su. dimittētes viās euāgelij. q ¶Et i abominationib⁹ suis. i. in talib⁹ oblatiōib⁹ deo abominabilib⁹. r ¶Ita eoꝝ dele. ē. ñ qz mō offerāt talia sacrificia: cū offerr nō sit eis licitū nisi i tēplo: qō erat i hierl̄z qō ē destructū: sz qz sperāt talia delectabiliter exercere i aduētu messie vt dictuz ē. Potest etiā hoc referri ad tēpus quod fuit post publicationē euangelij in hierusalez per apostolos vsq̄ ad destructionez templi: qz illo tēpoꝛe offerebant sacrificia etiā tpe obsidionis ciuitatis p tituz: vt dicit Josephus libꝛo. vj. de iudaico bello: q sacerdotes offerētes sacrificia i altari hō locaustoꝝ aliquando interficiebantur lapidib⁹ machinaꝝ. s ¶Ūñ ⁊ ego eligā illu. ⁊c. frustrādo eoꝝ sua fiducia. t ¶Et q̄ timebāt adducā eis. s. destructionē tēpli ⁊ ciuitatis: si referat hoc ad tps imediate pdictū qō pcessit tēpli destructoez si aut referat ad tps sequēs hoc exponendū ē de diectiōe ⁊ opprobrio ⁊ alijs malis tpalib⁹ in quib⁹ sunt ⁊ erūt: q timēt

iudei ⁊ timuerunt:⁊ cā hoꝛ maloꝛ ſubdit:cū dr: v Qz vocaui.eos ad fidē i ꝓſona ꝓpa eiꝰ ꝓdicādo: ⁊ p aplos ⁊ eo rū ſucceſſoꝛes. x Et nō erat q̄ rñdēt.q: pauci ꝓpatiue hāc ꝓdicationē fceperī. y Locut⁹ ſū tē.ſpetitio ē eiuſdē ſnie ad maiozē exaggeratōez. z Feceꝛtq; malū tē.q: iudei vſu ris rapis ⁊ ſoꝛtilegijs cōtēr ſūt valde inten ti. a Audite. Remota falſa fiducia iu deoꝛuꝫ: hic ꝓpha re vertit ad ꝓpoſitum:qđ eſt deſcribere duplex dei iudiciū a ꝓncipio ca.lxiij. vſq; ad finez libꝛi: vt dictū fuit ibidē. Et diui tur ſſiduū h⁹ca.i tres ptes:q: ꝑmo ꝓopha deſcribit aliqua pertinentia ad iudiciū diſcretionis:2° aliqua ptinentia ad iudiciuꝫ retributōis:ibi Letami. ꝫ° aliq; ptinētia ad vtꝛuq;:ibi Et mittā. Circē p̄m̄ ſciēdū q̄ iudiciū diſcretōis ē q̄ a liq; iudei vocati ſt ad fidē alijs i ſua ifidelitate dimiſſis iuſto dei iudicio:ſz nobis occulto:p̄ q̄ tāgit iudiciuꝫ diſcretionis quātū ad dimiſſos:2° quātū ad uocatos:ibi Aūq̄. Circa p̄mū ſciendū q̄ iudei i ifidelitate pmanentes fuerunt valde moleſti credentib⁹:vt pz i actib⁹ aplꝰ i multis locis:⁊ hoc ē qđ dr h: a Audite vbū dñi.vos apli ⁊ alij credentes. b Qui tremitis ad verbū eiꝰ.tāq̄ vere hūiles ⁊ obedien tes. c Dixerunt fra.ve.i.iudei i ifidelitate obſtinati. d Odientes vos.iteri i cauſa. e Et abijcientes.i.exte ri⁹ ingerentes pſecutiones in coꝛpe. f Ꝓpꝑi no. me.i.q: ꝓfitemi me tāq̄ veꝛe chriſtū. g Glificet dñs.iſtd dicebāt ironice de chriſto.vñ ⁊ ipſi i cruce pēdēti dicebāt: Matth. xxvij. Alios ſaluos fec:ſeipz ñ pōt ſaluū facē tē. h Et vi de.in leti.ve.q.d.finis vīe credulitatis nō erit vobis ad leti ciā:ſz magis ad triſticiā ⁊ ꝓfuſionē:ſz cū acciderit ꝓtiū:iō ſb dit: i Ipſi āt ꝓfūdēt.ſ.i deſtructione ciuitatis ⁊ tēpli p ro manos facta pp moꝛtē chriſti:iō ſubdit: k Vox ppli tē. clamātis i eiꝰ deſtructōe. l Vox de tēplo.ſ.ſacerdotū qñ tēplū fuit cōbuſtū:⁊ ipſi fuerūt occiſi de ꝑcepto titi dicentl: Juſtū eē ſacerdoteꝫ cū tēplo pire. m Vox dñi.i.romāoꝛ ex victoꝛia exclamātiū:vt dic Joſe.libꝛo de iudaico bello: ⁊ dr vox eoꝛ vox dñi:q: i illa victoꝛia fuerūt iſtra dei ⁊ mi niſtri. n Reddētes retributionē.i.ꝺbitā penā. o Inimi cis ſuis.i.iudeis q̄ eiꝰ moꝛtē ꝓcuraueꝛt. p Aūq̄. Hic agit de iudicio diſcretiōis q̄tū ad vocatos ad fidē.⁊ q: chriſtꝰ ē caput fideliū:iō ꝓmo agit de natiuitate chriſti:ſecūdo ꝺ na tiuitate fideliū i regnātōe baptiſmali:ibi Nūquid pturiet. Circa p̄m̄ ſciēdū q̄ ꝑs iſta ab hebꝛeis ātiqs ⁊ ēt a modernis cōit exponit de natiuitate chriſti:⁊ q̄ debeat ſic intelligi pz p trāſlatōez chaldaicā apō hebꝛeos auctētica q̄ vbi h hēm⁹ Anteq̄ partu.pe.aūq̄ ve.pꝝ eiꝰ pe.ma.ſic hz: Adhuc ñ cāt ei veniēs āguſtia:⁊ adhuc nō veniet ei tremoꝛ ex doloꝛib⁹ p pꝝ ptū:reuelabit rex meſſias. Dicūt igit iudei moderni q̄ ea dē die q̄ fuit deſtructū tēplū p romanos:nat⁹ fuit rex meſſi ſias:ſed adhuc nō liberauit iudeos ꝺ captiuitate:q: adhuc nō hūit l'cētiā a deo pp eoꝛ peccata:ſz ſtati cū habuerit ex equet:⁊ iō expectāt cū vētuꝛ.ſ.ad ſuā liberationē:ſic fil⁹ re gis nat⁹ adhuc magno tpe expectat ad regnādū. Sz pōt q̄ri ab eis:vbi ſtetit tm̄ tpis:q: a deſtructionē tēpli vſq; nūc flu xerūt anni.m.cc.lj.q: tēplū fuit ꝺbuſtū:anno a paſſiōe dñi xlij.⁊ mō currit ān⁹ dñi.m.ccc.xxvij. Ad h⁹ āt rñdēt varie: q: aliq̄ dicūt q̄ ē cū āgelis:ſicut fuit Moyſes.xl.dieb⁹ ⁊.xl.noctib⁹ cū āgelo q̄ loq̄bat ei i ꝓſona dñi: Act.vij. Alij vero dicūt q̄ ipſe ē rome i poꝛta ſedens cū paupib⁹ ⁊ lepꝛoſis:allegātes ad hoc illud Eſa.liij. Et nos vidi m⁹ eū quaſi lepꝛoſū a deo pcuſſū ⁊ humiliatū:⁊ itelligi tur de chriſto etiaz ꝛz hebꝛeos: vt dictū fuit ibidez. Alij dicūt q̄ va dit p mūdū i pau ptate ⁊ afflictōe ad ſatiſfaciēdū p peccatis iudeoꝛ. Sed iſte rñſiōes ⁊ cōſiles ſatis ap parent friuole ⁊ falſe ex eoꝛ vāia tōe. Jꝛ ꝛz eoſ meſ ſias ē pur⁹ hō: vt pz ex dictis: ⁊ q: reputāt eū hoiez puꝛ: ⁊ p ꝓñs hz ſenectutē ⁊ coꝛru ptōez ānexā: ⁊ iō nulla apparentia ē:q: tādiu vixit. Jtē extoꝛte exponūt litterā iſtā: Aūq̄ parturiret peperit.q.d.dū parturiret. ſ.iudea vel ciuitas hieroſolymitana ſentiens doloꝛem de ciuitatis ⁊ tēpli deſtructōe:peperit ſaluatoꝛē.ſ. meſ ſiā:dicendo q̄ eadē die fuit dicta deſtructio ⁊ meſſie na tiuitas:q: iſta dictio anteq̄ ſēp denotat tpis añceſſio nem:⁊ idem ē de dictione hebꝛaica hic poſita .ſ. bethe rem:que ſēper ſignat in ante ⁊ nūq̄ ſignat duꝛ vel quā do.igitur accipiendo id qđ eſt verum: in hoc dicto he bꝛeoꝛ.ſ.q̄ iſte paſſus intelligendus ē ad litterā de nati uitate meſſie.i.chriſti:⁊ dimittendo id quod eſt falſuꝫ: ſic exponitur ſm veritatem. p Anteq̄ parturiret peperit.i.anteq̄ beata virgo Maria doloꝛem partus ſentiret peperit:q: ſicut virgo cōcepit ita ſine doloꝛe pe perit. q Anteq̄ veniret pꝝ eiꝰ.i. doloꝛ ex partu:⁊ ē replicatio eiuſdem ſententie ad maioꝛem expreſſionē ⁊ cōfirmationē. r Quis audiuit vnq̄ tale tē.q.d. nullus:q: ſicut nulla alia virgo concepit:ita nec ſine do loꝛe peperit. s Nunquid parturiret tē. Hic ꝓſequē ter agitur de natiuitate fideliū p regenerationē baptiſ malem:q: poſt reſurrectionez ⁊ aſcenſionem chriſti fi deles breui tempoꝛe fuerunt valde multiplicati: vt ap paret in actib⁹ apoſtoloꝛ in pluribus locis:⁊ in legēdis apoſtoloꝛū alioꝛumq̄ chriſti diſcipuloꝛ:ita q̄ vſq̄ Pe tro fuit fides publicata i oīb⁹ prib⁹ terre habitabilis:ſic fuit dictū plenius ſuper illud pſalmi.xvij. In omnem terram exiuit ſonus eoꝛum tē. ⁊ hoc eſt quod dicitur: s Nunquid parturiret terra in die vna .i. in tempo re breui:⁊ dicet: Parturiret.ſ.eccleſia primitiua que fu it in afflictione ⁊ perſecutione multa. t Aut ape rietur gens ſimul.i.gentiles de omnibus partibus. v Ut parturiuit ⁊ peperit ſyon.i.eccleſia ſic nomina ta: vt dictum eſt ſupra capitulo ſecundo. x Filios ſuos. in chriſto regeneratos. ⁊ quia talis multiplica tio repentina facta eſt virtute diuina:ideo ſubditur: y Nunquid ego qui alios parere facio.i.fecunditā tem naturalem omnibus tribuo. a Jpſe non pari am dicit dominus.multiplicando fideles dicto modo: quaſi diceret immo ſic faciam: ideo ſubditur: b Si ego qui generationem tē. replicatio eſt eiuſ dem ſententie ad maioꝛem affirmationem. Aliqui autem doctoꝛes catholici exponunt hoc de eterna

eis:qā vocaui ct nō erat q rñderet:lōcutus ſū ⁊ nō au dierūt. Feceruntq; malū i oculis meis: ⁊ q̄ noluí ele gerūt. Audite vbū dñi qui tremitiſ ad verbū eius. Di xerūt fratres vīi odientes vos:et abijcietes ꝓpter no mē meū. Glorificet dñs: et videbimus i leticia vīa: ipi aūt ꝓfundēt. Vox ppli de ciuitate:vox de tēplo: vox dñi reddētis retributionez inimicis ſuis. Antēq̄ ptu riret pepit:ātēq̄ vēiret par tus ē pepit maſculū. Quis audiuit vnq̄ tale:⁊ quiſ vi dit huic ſile: Nūqđ pturi et terra i die vna:aūt parie tur gens ſil:qā parturiuit ⁊ pepit ſyō filios ſuos: Nūn qd ego q alios parē facio: ipſe nō pariā dicit dñs: Si ēgo q generationez ceteris

generatione filij a patre ꝑm nām diuinaz: sz hec expositio vī magis mystica q̄ litteralis. c Letamini. Dic ꝑñi agit de ꝓmissionibus ad iudiciū retributionis: et primo retributionis bonoꝝ: ꝑ malos siue reprobos: ibi Et cognoscet. Circa ꝑmū dī: c Letami cuz hierlz. i. cū ecclesia militāte ad triūphantē trāseūte in finali iudicio. o Dēj qui diligitis eā. i. hītes veraz z firmā charitatem.

e Gaudete cuz ea gaudio. ꝛplicatur gaudiuz ꝓpt duplicē leticiā tūc pfecte hīdā. s. interius z exteri' ex glia aie z corpis. f Uniuersi q̄ lugebatis sup eā. in afflictoīb' tyrānorū z maxime antichristi. g Ut sug. z replea. tot ẏba ꝓsolatia z affluētie bōi expssiua ponūt h: ad ō signādū excellētiaz retributōis celestis q̄ excedit nostrā apphēsionē: sic dōz ē. ē. lxiij. Oculus nō vidit de' absq; te q̄ ꝓpastu expectātib' te.

tribuo sterilis ero: ait dñs deus tu'. Letami cū hieru salē: z exultate i ea omnes q̄ diligitis eā. Gaudēte cū ea gaudio vniuersi q̄ lugetis sup eā: ut suggatis z repleami ab vberib' cōsolatōis eius: vt mulgeatis z delitijs affluatis ab oīmoda glia eius. Quia hec dicit dñs: Ecce ego declinabo sup eā quasi fluuiuz pacis: z quasi torrentez iundātē gloriā gentiū quam suggetis. Ad vbera portabimi: z sup genua blandiēt vobis. Quo sicui mater blādiat ita ego cōsolabor vos: z in hierusalē cōsolabimi. Uidebitis et gaudebit cor vestr̄: et ossa vra quasi herba germinabūt. Et cognoscet man' do

mini seruis ei': z idignabit inimic suis. Quia ecce dñs i igne veniet: et quasi turbo quadriga ei' reddē i indignatione furorē suū: et increpationē suā i flāmā ignis. Quia i igne dñs diiudicabit: et i gladio suo ad oēm carnē: et multiplicabūt interfecti a dño. Qui sanctificabant z mūdos se putabāt in hortis post vnā intrinsecus: qui comedebāt carnē suillā: et abhominationē z murē: simul cōsumēt dicit dñs. Ego āt opa eoꝝ et cogitatōes eoꝝ venio ut congregez cum oīb' gētibus z linguis: et venient et videbunt gloriaz meam. Et ponam in eis signum: et mittā ex eis qui saluati fuerint

nalit viuētē. 3 Et mltiplicabūt interfecti. morte gehēne. a Qui sacti. z mū. se pu. falso tm. b In hortis. i. i lodamis vbi colebāt idola ad suā scificatiōez fz suā erroneā estimatōez. c P' vnā itrisec'. sic ē i hebreo z i libris correct: z ē sēsus: itrisec'. i. itra hōtos dēos. p' vnā. s. pōtā: vl clausurā: z ió aliq libri hīt: p' ianuā. Ra. sa. sic exponit: p' vnā. i. vna societas p' alia: q: nō oēs idolatre itrabant sil hortos ad veneratiōnē idoli: sz vna societas p': q: egressa alia p' itrabat: z sic ꝓñi o Qui come. car. suil. idolis imolatā.

e Et abominationē z murē. i. alia imūda fz legē: nō solū ad offerēdū: sed et ad comedēdū: q̄ gētiles sacrificabāt idol: z iñ a liq̄ ptē comedebāt in veneratōez idoloꝝ. z sil' r mlti iudei h' facie bāt: q̄ nō solū imitabāt gētiles i idolatria imo et frequēt excedebāt: vt pz. xiij. Regl z ij. Paral'. z propter quod dī de iudea sub noīe hierlm: Ezech. v. ca. Ut plus esset i pia q̄ gentes rē.

f Sil ꝓsumēt. nō ꝑ pene terminationez: sed magis p eius cōtinuationez: sicut dī in fine h' ca. Ignis eoꝝ nō extinguet: z istud q̄ dictū ē de idolatria iudeoꝝ: referendū ē ad illos q̄ captiuitate babylonicā pcesserūt: vt. s. dictū ē: z q̄ sb'dit: Ad eos q̄ post fuerūt. q: tm isti z illi fecerūt vnū ppz: sub eodē ꝓtextu de ꝑmis ꝓcedit ad posteriores: cū dī: g Ego āt opa eoꝝ. i. rapinas z homicidia ex odio fraterno ꝓcedētia: q̄ vicia viguerūt in ipsis: vt dictuz ē. s. h Et cogitationes eoꝝ. ad interficiēduz christū: z et laqꝝ. resuscitatū: eo q̄ pp eū mlti credebāt i xp̄z: vt dī Jo. xj. z xij. z p' resurrectōez xp̄i z ascēsionē idē machinati sūt ꝛ aplos alios q̄ fideles. i Ueio. ad iudiciū extremū. k Ut congregē. i. i manifesto ponā sil'. l Cū oi. gē. z lin. q: illō erit iudiciū gnāle: z pcta oīuz erūt manifesta singul: vt dīnū iudiciū appareat iustū. m Et veniēt. oēs ad iudiciū: q: nullus subtrfugē valebit. n Et vide. glo. me. q: xp̄s i iudicio apparebit i forma hūanitat gliosa: cui' tñ aspect' erit tribul' z tristabil' reprobis: z delectabil' iustis. o Et ponā i eis signū. s. sācte crucis: fz q̄ dī Matth. xxiiij. Tunc apparebit signū filij hois i celo: qđ exponūt Orige. z Chrysostom' de signo crucis mirabili radiāte i iudicio ad gliā fideliū z pfusionē reproboꝝ: z max' eoꝝ q̄ eū crucifixerāt māib' siue linguis: ió dī Matth. xxiiij. Et tūc plāgēt oēs trib' tre. i. aliq̄ ex oīb' gētib'. p Et mittā. Dic vltio ponit sim' aliqđ ꝓtinēs ad iudiciū discussiōis: ꝑmittit tñ illud qđ ptinet ad iudiciū discretiōis: z sb'dit illō qđ ptinet ad iudiciū rtributionis: ibi Oz sic celi. Judiciū āt discretōis sepando fideles ab infidelib' factū ē executiue p ꝓdicatōnē aploꝝ alioꝝq; disciploꝝ ꝑ credētiū q̄ oēs vl fer oēs fuert iudei fz h' dī: p Et mittam ex eis qui saluati fuerint: aliis infidelitate permanentibus: cuiusmodi fuerunt apostoli z alij discipuli.

a Ad gentes.i.ad gētiles ꝓuertēdos. Sic.n.dixerūt Paulus ⁊ Barnabas iudeis obstinatis: Act.xiij. Vobis oportebat primū loq verbū dei:sed q repellitis illud:⁊ indignos vos iudicatis eterne vite: Ecce conuertimur ad gētes:sic.n. precepit nobis deus. b In mare.i.ad habitantes in insulis maris:in qb' publicata est fides catholica. primo p Barnabam ⁊ Paulū:vt patet in actib' aploꝝ:⁊ postea p alios predicatores i diuersis insulis maris. c In aphricā.q; beat' Mattheus predicauit i ethiopia:⁊ marcus in alexādria que ſt i Aphrica. d In lydiā.in qua predicauerat etiā alq. e Tenentes sagittā in itali az. Petrus.n. ⁊ Paulus ꝑdicauerunt Rome q ē caput italie. ⁊ dicūt hic tenentes sagittā:q; mlti discipuli christiani fuerūt ſb eis Rome: quos tāq; sagittas dñi miserūt i partes longinquas ad predicādū:vt Dionysiū in francia:z Marcū in alexandriā:⁊ sic de multis alijs.q; aūt ꝑdicatores vbi diuini sagitte dicāt:ps.ō.xlix. Posuit me q̄si sagittā electā ⁊c. f Et grecia.in qua paulus ꝑdicauit.ſ.athenis:⁊ in multis alijs locis:⁊ Johes euangelista in epheso. g Ad insulas longe.vt dictū ē.ō.de paulo ⁊ barnaba.

ād gētes i māre:in aphricā in lydiaz:tenentes sagittaz in italiā et greciā ād ilsulas longe:ād eos q non audierūt de me:et nō viderūt gliaz meā. Et annūciabūt gliam meā gētib': et adducēt oēs fratres vestros de cunctis gētib' dōnuz dño i eqs ⁊ in quadrigis:⁊ i lecticis: ⁊ in mulis: ⁊ i carrucis ād mōtē sactū meū hierusalez dicit dñs:qūō si iferant filij israel mūn' in vase mundo i domū dñi. Et assumā ex eis in sacerdotes ⁊ leuitas dicit dñs:qā sicūt celi noui ⁊ tra noua:q ego facio stare coraī me dicit dñs deus: sic stabit semē vestrū et nomen vestrū. Et erit mensis ex mense:⁊ sabbatū ex sabbato.] Veniet ois caro:vt adoret coraī facie mea dicit dñs. Et egredient: et videbūt cadauera viroꝝ q puaricati sūt in me. Vermis eorum nō morietur: et ignis eorum non extinguetur: et erunt vsqz ad satietatē ysi' onus omni carni.

Explicit Esaias.

h Ad eos q non audierūt de me.i.ad gentiles legē ⁊ prophetas nō hītes:in qb' fit mētio de christo vēturo. i Et nō vi.glo.me q; nō viderunt christū docētē ⁊ miracula facientē:sicut viderunt iudei:i quoꝝ terra predicauit in propria persona:⁊ fecit multa miracula:vt ps ex decursu euangelij:pp qō dicit Matth.xv. Nō sū missus nisi ad oues q̄ perierūt domus israel. k Et an.glo.me.gen.ſ.gloziam mee resurrectiōis ⁊ ascēsionis:⁊ miracula nomine meo faciendo ad confirmationē sermonis sui:⁊ subdit fructus h' doctrine:cū dī: l Et adducēt oēs fra.ve.i.christianos ō cunctis gentib'. m Donū dño.fidē christi recipiendo. n In equis ⁊ quadrigis ⁊c.nō ē p hoc intelligendū q; talis adductio sit p motū localē ⁊ instra corporalia:qō ps p hoc quod subdit: o Ad mon.san.me.hie.q; eadē rone hic acciperet hierusalē ⁊ mōs syon ad litterā pro ciuitate ⁊ templo mālib':qō nō potest dici:q; nō posset ibi cōgregari totus populus christianus:imo nec etiā iudaicus p orbē disp sus:⁊ iō talis adductio seu congregatio intelligenda ē in vnitate fidei ⁊ charitatis:de qua dicit saluator Matth.xviij. Vbi duo vel tres congregati fuerūt in noie meo in medio eorū sū. Et p varios vecture modos:cū dī hic: In eqs ⁊ quadrigis ⁊c.intelligunt ministeria aplorum:⁊ adiutoria angelorū qb' infideles adducti sūt ad fidē:ita q; p equos ⁊ q̄drigas fm Hiero.intelligūt auxilia āgeloꝝ:eo q; helias eqs igneis ⁊ curru igneo legit raptꝰ in celū.iij.Reg.ij.⁊ hoc misterio angelico. Per lecticas ⁊ mulas ⁊ carrucas:intelligūt misteria aplorum:fm tria q̄ in eis fuerunt ad cōuersionē infideliuz ſ.sancta conuersatio:sana ꝑdicatio:⁊ p miracula cōfirmatio. o Ad mon.san.me.hic.i.ecclesiā militātē:vt dictū ē.ō.ca.ij. p Dño si ife.fi.isra.i.apli q fuerūt israelite genere. q Munus in vase mūdo ⁊c.sic supple accepta ē coraī deo cōuersio infideliū p laborē coꝝ:imo multo plus:q; sacrificiū deo acceptissimū ē zelus aiaꝝ. r Et assumā ex eis.i. ex gētib' ꝓuersis. s In sacerdotes ⁊ leuitas. q; plos ex ipsis etiā a tpe aploꝝ ordinati sunt episcopi ⁊ ecclesie mīstri:vt ps de beatis clemente ⁊ dionysio ⁊ multis alijs. Et hoc ēt dicit q̄dā glo.hebraica: Exo.xij.sup illō Hec religio pha se ⁊c. Et sequit: Eadez lex erit idi gene ⁊ colono q̄ pegrinatur apud vos.glosa: Futuꝝ ē vt ꝓuersi de gentib' sint sacerdotes dño mīstrātes t Quia sic celi. Hic ꝑñ subdit id qō ptinet ad iudiciū retributionis ⁊ pᵒ q̄ ad bonos: cūꝺ. v Sic celi noui ⁊ terra noua ⁊c. q; a statu illius innouationis future: ō quas.dictū ē ippetuū nō mutabuntur. x Sic stabit semen vestrū.i. adducti ad fidē p vos qui sī de numero electoꝝ. y Et nomen vestꝝ.i.aploꝝ i perpetuuz de ciuitate celesti: iō subdit: z Et erit mē.ex mē.⁊ sab.ex sab.i.ppetua q̄es ⁊ duratio:q̄ nō possunt a vobis exprimi nec capi nisi p nomina ⁊ verba differentias tpis signantia: ⁊ hoc modo de eternitate dei dicitur Apoc.primo ca. Qui ē ⁊ qui erat ⁊ qui venturus est.eternitas tamen durationis designat p hoc qō dicit: Mensis ex mense.⁊ eternitas quietis:cū dicitur: Sabbatū ex sabbato. sabbatuz n.quietē signat vt in hebreo. a Veniet ois caro.i. ois homo existens de bonoruz numero:eo modo quo dicit.ō.xl. Videbit ois caro pter qō os dñi locutū est. vbi trāslatio.lxx. hz: Videbit ois caro salutare dei nostri: vt adoret coraī facie mea.q̄ clare vī in patria. Consequenī ponit retributio malorum simul cū retributione bonoꝝ:cū dī: b Egrèdient.ſ.beati nō per loci mutationez:sed p ꝓsiderationez. c Et videbūt cadauera ⁊c.corpora dānatoꝝ in gehenna: ⁊ q; iste sit iutellectus:patet per hoc qō subdit: d Vermis eoꝝ non morietur.q; vermes corpora mortuoꝝ corrodentes in sepulchris cito deficiūt cū eis:⁊ in puluerez conuertunt. e Et ignis eoꝝ nō extinguet. Ex q̄ ps qō dictū est.ſ.ō cruciatu corpoꝝ dānatoꝝ in igne inferni:q; est inextinguibilis. f Erunt vsqz ad satietatez.i.repletiōem ⁊ pfectionem. g Visionis oi carni.i.oi hōi beato: ñ sic intelligendo:q; beati delectent per se in penis dānatoꝝ:sed q; talis intuitus declarat eis diuine iusticie exercitū:⁊ diuie misericordie beneficiū:quo penas illas euaserūt:⁊ ꝓpie glorie augmentū: iquātū maior apparet ꝓpria ad suū ꝫtū: q; appositis iuxta se ꝫrijs maiora ⁊ minora vident:p' electoꝝ: ⁊ ex istis trib' beati p se letāt:ps.q; dī ps.lvij. Letabit iust' cū viderit vindictā ecce p'm: Manꝰ suas lauabit i sāguie peccatoris.iquātuz dei mia fact' ē imunis ab illis penis:ecce 2m. Si vtiq; ē fructꝰ iusto. accipit h' si p q;:q; p hoc apparz maior fruitio ꝓpria:⁊ sic totū cedit i gl'iā electoꝝ:⁊ ip'i' dei pncipaliter:cui ē honor ⁊ gl'ia i secula seculoꝝ. Amē. In ca. lxvj. vbi dī i postilla: Hec dicit dñs. Additio.

In hoc capitulo vltimo propheta agit de his q̄ primo ca. tractauit. ſ. de reprobatione iudeoꝝ ⁊ gentiū vocatione: ⁊ de iperfectiõe ſeu euacuatione quoꝝdã ꝓtentoꝝ in lege ve. q̄ ad cultū dei ptinere videbant: vt ſic reprobatio primi ſtatus nõ ſoluz attribuat peccatis iudeoꝝ: ſed ẽt impfectiõi legis antique de qua apoſtolus ad hebreos. vij. Quod aũt antiqua tur veteraſcet et prope interitũ ẽ. ⁊ ſilr cõcludit in fine capituli de ſtatu finali iuſtoꝝ ⁊ ſupplicio reproboꝝ circa q̄ octo facit. Primo oñdit iperfectionẽ legis circa determiationẽ ſolius vnius tẽpli ad diuinũ cultũ: de quo dicit: Hec dicit dñs: Celũ ſedes mea ⁊ terra ſcabellũ pedũ meoꝝ: q̄ ẽ iſta domus quã edificabitis mihi. Licet n. tẽplũ a Salomõe edificatũ: ſilr ⁊ tẽplũ 2m̃ ad diuinũ cultũ ptineret: nõ tamẽ huiuſmodi domus mãles capaces ſunt dei: vt forte prout hẽ in gloſa: aliqui ſtulti ſeu neſcientes eſtimabant: nõ autẽ ſapientes. Naz vt dr in iij. Regl. vij. Si. n. celũ ⁊ celi celoꝝ te capere nõ poſſũt quanto magis domus hec quã edificaui: ⁊ hoc ẽ quod dicit propheta: Celũ ẽ ſedes mea &c. q̄ ẽ iſta dom̃ quaz edificatis mihi. quaſi iſta nõ ſufficiãt ad habitationem meã: q̄ quidẽ iperfectio p legez nouã fuit ablata: in qua non fuit tm̃ vnus locus deputat̃ ad diuinũ cultũ. vnde Joh. iiij. dicebat chriſtus ſamaritane: Venit hora quã do nec in monte hoc nec in hieroſolymis adorabitis patrẽ &c. vñ habitatio dei prout in lege noua declaratur principaliter cõſiſtit in corde ad hoc diſpoſito. vñ Joh. j. Habitauit in nobis. ſ. in recipientibus chriſtum per veram fidẽ: ⁊ hoc ẽ q̄ dicit propheta: Ad quẽ autẽ reſpiciã niſi ad pauperculũ ⁊ cõtritũ ſpiritu. q. d. habitatio mea non ẽ in domo materiali: ſed in creatura rõnabili q̄ ẽ dei capax: cũ p veram humilitatẽ ⁊ cõtritionẽ ad hoc diſponit̃. Sancti. n. ⁊ iuſti in noua lege tẽplũ dei dicunt. Poſſũt tñ iſta verba: Ad quẽ autẽ reſpiciã &c. principaliꝰ ⁊ magis ꝓprie exponi de chriſto: in quo habitat plẽitudo diuitatis: vt dr ad Colo. ij. Qui pauꝑ ⁊ humilis corde nõ ſolũ ſimpliciter ſed exemplũ fuit vñ Matth. xj. ca. Diſcite a me &c. ſilr ⁊ tremẽte ſermones meos. ſ. p ſũmã obediẽtiã vſq̄ ad mortẽ crucis: vt ad Phil. ij. q. d. Inter oia que manus mea fecit: ⁊ vniuerſa que facta ſunt: de quibus ſtatiz. ē. fecerat mentionẽ: hec ẽ ꝓpria ſedes mea ⁊ quies. ſ. chriſtus pauperculus: non illa quã edificatis. Conſequenter ſecũdo poſtq̄ oſtendit imperfectionẽ legis antique quo ad tẽplum materiale: hic ꝙnter oſtendit ipſius iperfectionez quo ad ſacrificia in tẽplo oblata: de quo dicit: Qui immolat bouẽ quaſi qui interficiat virũ &c. prout in glo. Sacrificiũ vĩm nõ placet mihi poſt immolationez veri ſacrificij: in cuius vmbra ſacrificia vobis cõceſſi. Hec. n. habent in gloſa: ſm quaz gloſã cõtinuant hec verba ad illud quod imediate dixerat: Ad quẽ autẽ reſpiciã. q. d. ad illũ. ſ. pauperculũ. ē. dictũ reſpiciã: nõ ſolũ vt tẽplũ meũ ſz ẽt vt mun̄ mihi ſuauiſſime oblatũ: iuxta illõ ad Ephe. v. Tradidit ſemetipſũ ꝓ nobis oblatõez ⁊ hoſtiã &c. Poſt quod ſacrificiũ qui immolat bouẽ. quaſi q̄ interficiat virũ: q. poſt euangelij publicationẽ talia fũt peſtifera: prout in poſtilla: et exponant cetera ꝓut ibi dẽ vſq̄ ibi Audite verbũ dñi. vbi ꝙñ tertio propheta declarat falſũ motiuũ: quod iudei habuerũt: vt in abominationib̄ predictis permanſiſſent: ⁊ infert eoꝝ cõfutationẽ. Ad cuius declarationẽ ſciẽdũ q̄ predicta duo que ſunt de principaliorib̄ fũdamẽtis fidei legis noue: quoꝝ primũ ẽ q̄ deus dicit ꝓprie habitare i chriſto homine ſingulariori ⁊ excellentiori modo q̄ in aliqua alia re. ſ. p vnionẽ perſonalẽ: de q̄ dicit: Ad quẽ autẽ reſpiciã &c. vt fuit expoſitũ. Secũdũ ẽ q̄ ſacrificiũ chriſti fuit deo acceptiſſimũ pp qđ dr: Qui immolat bouẽ &c. iſta ⁊ ſilia q̄ fũt vera fidei fundamenta iudei exiſtimant eẽ valde derogatoria diuine excellẽtie. Primũ. n. creditũ iplicare q̄ creator ſit creatura. Secũduz vero q̄ diuinitas ſit paſſibilis: ſeu corruptibilis: quorum vtrunq̄ eſſet derogatorium diuine excellentie ſi ſic intelligeretur: vt ipſi falſe exiſtimant. vnde in hoc loco propheta dirigit ſermonẽ ad diſcipulos chriſti qui reuerenter ſuſceperũt eius verbũ ⁊ doctrinã. d. Audite verbũ dñi qui tremitis ad verbũ eius. dixerunt fratres veſtri. ſ. iudei infideles: qui fratres ſunt ſm carnẽ. Odientes vos ⁊ abijcientes ꝓpter nomen meũ. q. iudei tãtũ odiũ cõceperũt de chriſto: q̄ inter ſe ſtatuerunt: vt ſiquis confiteret nomẽ chriſti extra ſynagogaz ejiceret: ⁊ ſic de eis ꝓprie dicit: Abijcientes vos ꝓpter nomez meuz. Quid autẽ dixerũt hi fratres odientes: ſubdit cũ dicit: Glorificet dñs. q. d. Abſit q̄ de deo glorioſo talia dicãt. ſ. q̄ ſit homo verus. ſilr ⁊ q̄ ſit i ſacrificio oblatus: q. iſta ꝓut ipſi falſe cõcipiunt ſunt cõtra diuinã excellẽtiã: vt dictuz ẽ: quos propheta cõfutat dicens i perſona ſui ⁊ iuſtoꝝ: Et videbimus in letitia veſtra. q. d. veritas predictoꝝ elucidabit̃ in euentu: primo q. videbimus in letitia veſtra. ſ. diſcipuloꝝ: put. j. eodẽ ca. declarat: vbi dicit: Letamini cũ hieruſalẽ: vt ibidẽ exponet. Secũdo ꝓ cõfuſione fratũ odiẽtiũ predictoꝝ dicit: Ipſi autẽ cõfundentur. de qua cõfuſiõe ſtati ſubdit: Vox populi de ciuitate &c. Circa qđ ſciendũ q̄ in deſtructione tẽpli ſecũdi tria maxime aduerſatia iudeis contigerunt. vnũ. ſ. q̄ ciues eoꝝ ad inuicẽ odientes ſe interficiebant prout dicit Joſephus de quo dicit: Vox populi de ciuitate. Secũdũ erat q̄ in tẽplo occurrerũt multa ſigna diuine reprobationis: vt cũ velũ tẽpli ſciſſũ fuit: Matth. xxvij. ca. ⁊ alia multa q̄ in thalmud narrant̃ ad hec ꝑtinentia: de quo intelligit illud: Vox ò tẽplo. Tertiũ ẽ vox romanoꝝ exequentiuz diuinã iuſticiã: de quo dicit: Vox domini reddentis retributionẽ inimicis ſuis. ⁊ ſequit: Anteqū pturiret peperit. Vbi cõſequenter. iiij. propheta agit ò natiuitate pauculi. ſ. chriſti: ò quo añ dixerat: Ad quẽ ãt reſpiciã niſi ad pauperculũ: de quo denunciat q̄ eius natiuitas de beata virgine fuit maxime admirabilis: ⁊ iõ ſubdit: Quis audiuit vnq̄ tale: Aut quis vidit huic ſile. ſubiũgit etiã propheta de regeneratione fideliũ. d. Nunqđ pturi et terra. ⁊ exponat totũ ſicut in poſtilla. ſubdit propheta ò generatione eterna. d. Nunqđ ego qui alios parere facio. ipſe nõ pariã: q. quicquid pfectionis ẽ in creaturis p ãplũ ⁊ perfectius in deo inuenit̃ ſecluſa quacũq̄ iperfectiõe. vñ hec expoſitio q̄ dat̃ a ſãctis doctoribus: vt in poſtilla non videt̃ eẽ myſtica ſed litteralis. Nã paternitas ⁊ filiatio pri⁹ ⁊ magis ꝓpe dicunt̃ in diuis q̄ i creaturis: iuxta illõ apli ad Ephe. iij. Flecto gẽua mea ad patrẽ oñi nr̃i ieſu xp̃i &c. Cõſequẽter. v. dicit: Letamini cũ hieruſalẽ &c. vbi exp̃ſſe declarat illud qđ prius diſcipulis chriſti dixerat: Videbim̃ i letitia veſtra. exponat totũ ſicẽ in poſtilla. Conſequenter ſexto declarat extenſe punitionẽ fratrũ odientiũ ⁊ abijcientiũ diſcipulos chriſti propter nomẽ eius: de quibus dixerat ē. Ipſi autẽ confundent̃. ⁊ de hoc agit cũ dicit: Et idignabit̃ inimicis ſuis. vſq̄ ibi Sil ꝓſũmẽt dicit dñs. ⁊ exponat totũ ſicut i poſtilla. Et notandũ q̄ ex h⁹ qđ dr hic: Qui comedebant carnẽ ſuillã &c. Simul cõſũmẽt. Expoſitoreſ hebreoꝝ credũt ſe habere efficax argumẽtũ ad hoc qđ ſtatus chriſtianitatis cõſumẽdus ẽ tpe meſſie inaniter ſpectati: eo q̄ chriſtiani veſcũt carnib⁹ ſuillis: nõ tñ iudei nec etiã ſaraceni. Sz falſitas eoꝝ declarat i glo. maiori ſup Heñ. vbi exp̃ſſe hr̃ q̄ oia q̄z eſus erat illicit⁹ i ve. le. ꝺbebãt eẽ licita ad eſũ tpe meſſie: ⁊ ſpãliter h⁹ dicũt ò porco. vñ h⁹ qđ dr: Qui comedebãt cãnẽ ſuillã. exponẽdũ ẽ ꝓut i poſtil. Cõſequẽt. vij. dic: Ego ãt opa eoꝝ &c. i q̄ vi oñdẽ exoꝺiũ aplice doctrie. ſ. quo ꝓceſſit p̃ reſurrectõez xp̃i qđ ꝓtinat ad ꝓdca: ſpãliter ad illõ qđ dixerat

peperit syon filios suos. Ad quod sciendum q̄ prout legi-
tur in actibus apostolorum. ij. ca. eo tempore quo spiritus
sanctus descendit in apostolos christi: erant in hierusalem
habitantes viri religiosi ex omni natione que sub celo est:
qui oēs videbant gloriā dei inquantū videbant ipsos apo
stolos loquentes varijs linguis magnalia dei: que non nisi
virtute diuina fieri poterant: & hoc est quod dicit hic: Ego
autē opera eorū & cogitationes eorū. s. iudeorū volētiū sup
primere fidei veritatē. vnde & apostolos & discipulos inta-
tū persequebant q̄ oēs erant congregati propter metum iu
deorū in eodem loco: & sic deus ex operibus & cogitationi-
bus prauis iudeorū bonum elicuit. s. congregare apostolos
cū oibus gentibus & linguis vt viderent gloriā dei mō pre-
dicto. Et in hoc quod dicit: Cum oibus gētibus. intelligat
distributio pro generibus singulorum prout in multis lo-
cis. Et sequitur: Et ponā in eis signū. s. in discipulos signū
sancte crucis: qz crucifixū cōiter predicabāt: vel signū. i. mi-
racula vel signa que in nomine christi faciebāt: iuxta illud
Matth. vltimo. Signa autē eos qui crediderint hec sequē
tur: In nomine meo demonia eiicient &c. Et mittā ex eis q̄
saluati fuerint: vbi in hebreo habet: Qui euaserint: qz apli
& discipuli quasi fugientes euaserunt de persecutione iude-
orū ab hierosolymis ad gentes. s. ad gentiles. Exponātur
cetera prout in postilla: vsq; ibi Et adducēt oēs fratres ve-
stros: quod videt exponendū de martyrib' christi: qui in di
uersis partibus mundi fuerunt pro testimonio dei interfe-
cti: quorū corpora seu ossa adducunt frequenter de cunctis
gentib'. In equis & quadrigis &c. s. honorifice & diuersis &
varijs modis: ad montē sanctū meū hierusalē. s. ad ecclesiā
Quomodo si iferant filij israel munus in vase mundo in
domum domini. qz tanta veneratio fit reliquijs sācto-
rum in ecclesia: sicut olim fiebat in templo: cū munus
solennissimū ibi offerebat. Et hic innuit prophera ter-
tium pertinens ad perfectionem noui status. In veteri
n. lege corpora seu ossa mortuorū erāt immūda intantū
q̄ contaminabantur sacerdotes per contactū mortu-
orū: sed in no. le. hoc non habetur: imo reliquie sācto-
rum in altaribus ponunt: cuius differētie ratio potest
eē: qz aie defunctorū in veteri le. quātūcūq; sancte fuis-
sēt: separabant tñ a visione diuina. vnde & corpora eor
merito separanda erant a sanctuario: cuius oppositū
ē in noua lege: in qua aie sanctorū beatifice deo coniū-
gūt. vnde ad perfectionem sui status pertinēt predicta.
Consequenter octauo dicitur: Et assumam ex eis sacer
dotes & leuitas. In quo innuitur quartum pertinens
ad status noue legis perfectionem: inquantum sa-
cerdotium ipsius se extendit ad omnes gentes & non
coartatur ad certum tribum: sicut in ve. le. que quidē
extensio pertinet ad perfectionem: sicut noua lex perfe-
ctior ē que obligat omnes: q̄ lex vetus que tantum ob
ligat populum antiquum. Et i hoc etiā ostenditur trā
slatio legis antique ad nouam: iuxta illud Hebre. vij.
capitulo. Translato sacerdotio necesse est vt legis tran
slatio fiat: quod tamē hebrei fatue negant de quo non
ē ad presens agendum. Cetera exponātur prout in po-
stilla.

Explicit postilla fratris Nicolai de Lyra super
Esaiam prophetaz adiunctis additionibus & replicis.

¶ Prologus

¶ Incipit expositio ꝓlogi in hieremiam prophetam.

Ieremias ꝑpha ⁊c. Istū ꝓlogū dirigit hieronymus ad paulā ⁊ eustochiū: ad quaꝝ istātiā trāstulit libꝝ istū. Diuidit aūt iste ꝓlog⁹ i ꝗnq; ꝑticulas: i quaꝝ ꝑ⁹ dicit ꝙ licet iste ꝓphēta ceteris ꝓphetis simplicior videat in verbis tm̄ in sensibus est equalis. Unde dicit hiero. Hieremias ꝓpheta ⁊c. In secūda ꝑte simplicitatis huius ratōnem assignat: in qua cū multiplicter cōmendat: ⁊ ista ꝑs incipit ibi Porro simplicitas eloquij ⁊c. in qua cōmendat a trib⁹: primo a dignitate: ibi Sacerdos ex sacerdotibus. secūdo a priuilegio gratie: ibi Et in mīs vtero sanctificaui. tertio a statꝰ ꝑfectiōe: ibi Virgitate sua ⁊c. In tertia parte ꝗtuor exprimūtur scilicet ꝓphetie tēpus: materia: ⁊ loc⁹: ⁊ ꝓphete lamētationis modus. Tēpus ꝓphetie exprimit cum dicit: Hic vaticinari exorsus est puer. Materia: ibi Captiuitatem vrbis atq; iude ⁊c. Agit enim de captiuitate duaꝝ tribuū. Locus tangitur cum dī: Unde in iuda tm̄ ⁊c. Lamentatiōis modus tāgitur: ibi Et ciuitatis sue ruinas ⁊c. Et q; lamtatio metrice scribit in hebreo: dicit ꝙ sm̄ mensuras metri ⁊ versuū distinxit sententias in latino: ibi Nō nos mēsure metri ⁊c. In quarta tangit modus agendi in libro isto cū dī: Preterea ordinē visionū ⁊c. Ultimo dicit ꝙ da librum baruch omiserat cūq; libꝝ istuꝝ ad petitionē eaꝝ transtulerat ꝺ se emulos ꝓuocabat quos silendo cōpescer rectius erat: ibi Libꝝ baruch ⁊c. Littera satis plana est. b ¶ Rusticior. i. simplicior. ⁊ huic expositiōi cōcordat littera sequens. s. Porro simplicitas eloquij. Aliqui tm̄ exponunt: b ¶ Rusticior. i. rudior quia nō plano sermone loquitur sicut esaias sed sub figuris. c ¶ Sed sensibus par est. Sed contra hieronymus dicit in glosa in principio esaie: Nemo me putet esaiam breuiter posse exponere cum uniuersa domini sacramēta cōtineat. sed illud nusq; legitur de hieremia: ergo nō videt sensibus esse par esaie. Item in principio ezechiel dicit glosa hieronymi: Ezechielis difficultatē hebreoꝝ monstrat traditio: nisi enim quis apud eos sacerdotalis ministerij dignitatem. i. xxx. annos impleuerit nec principia geneseos nec cantica canticoꝝ nec exordiū ezechielis vel finē legere permittitur: vt ad plenam sententiaꝝ ⁊ mysticos intellectus plenuꝝ humane nature tempus

¶ Incipit ꝑfatio in hieremiam prophetam.

Hec interpretatio hieronymi est: Siqd i ea. nouerit ex hebreos codices exploret. Alia ē septuagin interpretatū ecclesijs vsitata Que q̄uis nōnlla alit habeat q̄ i hebreis codicib⁹ i ueīt: tm̄ vtraq;. i. sm̄ septuaginta ⁊ sm̄ hebreā: aplica auctoritate firmata ē: nō error neq; reꝑhēsiōe supiori ex certo ꝯsilio septuaginta nōnulli alit dixisse vl cō texuisse intelligunt. Qđ iō ꝑmonem⁹ ne quisq; alterā ex altera velit emēdar. Qđ singuloꝝ i suo gnē veritas obseruanda est.

¶ Incipit ꝓlog⁹ i eundem.

Hieremias ꝓpha cui h̄ ꝓlog⁹ scribit simone qdē apō hebreos esaie ⁊ osee ⁊ qbusdā alijs ꝓphis videt ee rūsticior. ex sensib⁹ par ē: qppe q eodem spū ꝓphetauerit. Porro simplicitas eloqi ō loco ei i quo natus est accidit. Fuit enim anāthotites q ēst vsq; hodie vicūlus trib⁹ ab hiero solymis distās milib⁹: sacerdos ex sacerdotib⁹: ⁊ i matris vtero scificat⁹ ỽginitāte sua euangelicū vitꝝ xp̄i ēc clesie dedicās. Hoc vāticinari exorsus ē puer: ⁊ captiuitatē urbis atq; iudee nō solū spū: sed ⁊ oculis carnis ituit⁹ ē. Jam decē trib⁹ israel assyrij i medos trāstulerāt iam tras eaꝝ cōlōie gentiū possidebāt. Unde in iuda tm̄ accedat. sed hoc nusq; de hieremia legitur: quomdo ergo dicit sensibus par? Rndeo par sensibus dicit: q; vtrobiq; de christo ⁊ de captiuitate duaꝝ tribuum ꝓphetizatur: stilus tamen ꝓfundior in alijs inuenit. d ¶ Anathotites. i. de anathot. f ¶ Vicul⁹. s. anathot. e ¶ Est vsq; hodie distas trib⁹ milib⁹. i. trib⁹ miliarib⁹. g ¶ Sanctificat⁹. vñ biere. j. Anteq; exires ō ventre sanctificaui te quod de alijs non legit. h ¶ Virgitate sua euangelicuꝝ vitꝝ. scilicet euāgelica perfectione ꝓditum. i ¶ Christi ecclesie dicans. dest copulās per hoc enim q; sub lege seruabat virginitatem in sacerdotio ꝓtendebat in se continentie perfectionez que docetur in euangelio. Signanter autem dicitur christi ecclesie dedicans. i. inseparabiliter per fidem adherens. k ¶ Vaticinari. i. ꝓphetare l ¶ Exorsus ē. i. incepit: ordior dīris ordit⁹ sum: vel orsus suꝝ dicitur telam ponere ⁊ quia qui telam ponit tunc eam incipit ideo ordiri ponitur ꝓ incipere: ⁊ compōit exordior: vñ exorsus m ¶ Puer. hiere. p⁹. Ecce nescio loqui q; puer ego sū ⁊c. n ¶ Urbis hierusalez atq; iude. i. duaꝝ tribuum. o ¶ Oculis carneis. Unde hiere. xxxix. Postq; ꝓdixerat captiuitatem hierusalez ⁊ translationem populi i babylonē: legitur ꝙ nabuchodonosor rex babylonis precepit nabuzardā vt tolleret hieremiam ⁊ nihil mali ei faceret: Sed quare non ꝓphetizat de captiuitate decē tribuum sed duaꝝ tantum reddit causam cum dicit: p ¶ Jam enim ⁊c. continua sic: Nō soluꝝ spiritu reuelante sed oculis corporis ituitus est captiuitatē duarum tribuum. Jam enim decem tribus israel assyrij in medos transtulerant. Unde. iij. reg. xvij. Trāslatus est israel de terra sua in assyrios ⁊ cetera. q ¶ Jam terras earum colonie gentium possidebant. Colonia dicitur vrbs vel castrum quod ꝓ defectu indigenarum nouis colonis adimpletur ¶ Item colonia dicitur agricultura vel cultus religionis: quia ergo idigenis. i. decem tribubus in assyrios translatis rex assyriorum misit gentes de babylōe ⁊ de chuta ⁊ de abaiath ⁊ de emath ⁊ de sepharuaim que ꝓ filijs israel possederunt samariam ⁊ habitauerunt in vrbibus ei⁹: vñ dī hic: r ¶ Colonie gentiū. i. gētes colētes. i. ihabitātes vrbes decem tribuum possidebant terras earum: vel colonie. i. agriculture. s ¶ Gentium. i. gentes agriculture dedite: quia a rege assyriorum misse erant ad colendam sibi terram decem tribuum. Possidebant terras earuꝝ. Vel colonie gentium. i. gentes varium cultum religionis habētes: quia sicut dicitur. iij. reg. xvij. Unaquegq; gens fabricata est deum suū. Possi. terras earuꝝ. t ¶ In iuda tm̄. i. in

duabus tribubus.
v Et i beniami.i.hie rusalez: qz in sorte be niamin pmo fuit hie rusalē: sicut dcm̄ ē su pra circa finē plogi i hieremiā. x Qua druplici planxit vel destinxit alphabeto. illud expositu3 est su pra i epl'a ad paulinū y Qd.s.q̄druplex al phabetū. 3 Nos. in translatiōe nostra. 7 Mensure metri v̄sibusq3 r̄ddidim'.i. iuxta mēsuras metri 7 versuū quas h3 i he braico distinxim' in latino: qz distinxim' sententias s̄m dictas mensuras.metrice eni scribūt treni i hebrai co: 7 sub certis clasu laꝝ mensuris destin guūt i latio. a Ad p̄stiam fidem.i.iuxta hebraicam veritatez cui fides d3 adhiberi b Preter misim'. qz nō est de canone: s3 postmodū trāslatus fuit d̄ greco in latinū iuxta vulgatā editio nē in qua iuentus est c Prestolātes.i. ex pectantes. v̄sus: Pre stolor expecto presto lor querer̄ dico. Pau la fuit quedaz matro na romana cui' filia fuit eustochium: de q̄ b' iuenies satis supra i plogo sup iosue ver sus finē. d Ceterū. p s3. c Recti' fue rat ad ꝯpendiū.i. ad abbreuiationem. e Mali.vitandi in alijs.s.in emulis meis vñ nō dicit rectius ab solute: sed addit. Ad ꝯpendium mali ponē modum.i. finem. f Furori.i. d̄tractō ni. g Eorū.quia quasi furibūdi detra hunt mihi.cetera pla na sunt.
Explicit qualiscunq3 expositio istius pro logi.

ēt i bēiami pphatauit: 7 ci uitatis sue ruinas q̄adru plici planxit alphabeto: q̄uod nos mensure metri versibusq3 reddidimus. Preterea ordinez visionū qui apud grecos 7 latinos omnino confusus est: ad pristinam fidez correxim'. Librum autez baruch no tarij eius: qui apud hebre os nec legitur nec habetur pretermisimus: p his om nibus maledicta ab emul' prestolantes: quibus me necesse est p singula opus cula responder̄. Et hoc pa tior: quia vos cogitis. Cete rum ad compendium mā li rectius fuerat modum fu rori eōrū silentio meo po nere: quam quotidie noui aliquid scriptitantem inui dorū insaniaz prouocare.

Item alius prologus in eundem.

Ioachiz filius iosie cuius ter tiodecimo an no prophetar̄ orsus est hiere mias: sub quo 7 olda mu lier prophetauit: ipse est q alio nomie appellatur elia chiz: 7 regnauit super tri buz iuda 7 hierusalem an nis vndecim. Cui successit in regnum filius Joachin cognomento ieconias: qui tertio mense regni eius die decima captus a ducibus nabuchodonosor ductus est in babylonez: 7 in loco eius constitutus est sedechi as filius iosie patruus eius cui' āno vndecimo hierl'm capta atq3 subuersa ē. Ne mo igitur putet eundez in danielis principio ioachin qui in ezechielis exordio ioachim scribitur. Iste ex tremaz syllabam chim h3: ille chin: 7 ob hanc cau saz in euangelio secunduz mattheum vna videtur de esse generatio: quia secun da tesseredecas i ioachim desinit filium iosie: 7 tertia icipit a ioachin a filio ioa chim. Quod ignorās por phirius calumniam instru it ecclesie: suam ostendens imperitiam: dum euangeli stam mattheuz arguere ni titur falsitatis. Quodq3 tra ditū scribitur ioachim mō strat non aduersariorum fortitudinis fuisse victoriaz sed domini voluntatis.

Incipit argumentum in eūdem.

Hieremias ana thotites: qui est viculus tri bus a hieroso lymis distans milibus: apud taphnas in egypto a populo lapidib' obrutus occubuit. Jacet vero in eo loco sepultus: quo dudum pharao rex habitauerat. Et quoniam postulatione sua defugatis ab eodem loco serpentib' egyptios a tactu aspidum facit esse securos: magna eum ibi religione egyptij venerantur.

Explicit argumentum.

Prologus

Postilla fratris Nicolai de lyra super hieremiaz incipit feliciter: adiunctis additiõibus domini pauli episcopi burgen. z replicis Matthie dozing ozdinis minozum.

Prophetã i gẽtib' dedi te. Verbũ p positũ scribit hieremie.j.ca.z dcm fuit sibi a dño:i q̃ possũt notari q̃tuoz cause hui' libi hieremie quez habemus pze manibus exponendũ videlicet causa efficiẽs matrialis foz malis z finalis. Causa vero efficiens duplex est. Una principalis:scilicet deus reuelãs omnia in hoc libzo contenta. Alia instrumentalis. s.sanctus hieremias:qui spirituancto dictante scripsit libz istũ. Et hec duplex causa efficiens notatur cum dicitur: De di te.ita q̃ in suppositio huius verbi dedi:qõ est z ipse deus exprimitur causa efficiens principalis: i hoc autẽ pronomine te:causa efficiens instrumentalis. Et õ vtra q̃ potest accipi illud qõ scribitur ezechielis.iij. Filij ho minis speculatozem dedi te domui israel. Ad hoc enĩ ponitur speculator in excelso vt a longe speculetur: z q̃ uiderit fideliter annũciet:z sic fecit hieremias: vt statiz videbitur in quodam generali z plenius in ꝓsecutione libzi. Causa vero materialis z formalis possunt notari in nomine prophete cum dicitur: Prophetaz. Ad cui' intellectũ sciendum q̃ ꝓpheta fm interpretationez no minis dicitur quasi procul fans:quia fatur seu denũciat ea que sunt longinqua a naturali cognitione humana. z ista quantum ad presens sunt in duplici gradu: quia aliqua sunt huiusmõi ꝓpter suam eminentiaz respectu intellectus nostri:cuiusmodi sunt diuia:ad que se habz intellectus noster sicut oculus noctue ad lucem solis. 2° metaphysice.iter ista vero valde longinquũ z remotũ est a cognitione nostra incarnationis diuine mysteriũ ex creaturis enim potest homo deuenire in cognitione prime cause que deus est:quãtũ ad multas eius condi tiones:z sic phi concluserunt de deo plurimas conclu siones.similiter natura humana per se accepta non ex cedit cognitionem nostraz:sed vnio nature diuine z hu mane in supposito verbi supza modũ transcendit facul tatem intellectus humani: mysterium autem istud de nunciauit hieremias propheta inter alios valde clare xxiij.ca.dicens: Ecce dies veniunt dicit dñs: z suscita bo dauid germen iustum z regnabit rex z sapiens erit: z faciet iudicium z iusticiaz in terra. In diebus illis sal uabitur iuda:z israel habitabit confidenter. Et hoc est nomen qõ vocabunt eum:dominus iustus noster. Hec est auctoritas que ad litteram de christo dicitur fz om nes doctores hebreos z latios:vt plenius videbitur do mino cõcedente. per hoc autez q̃ dicitur Suscitabo da uit germen iustum.exprimitur humanitas christi qui factus est ex semine dauid fm carnem:ad ro. ꝑmo. per hoc autez q̃ subditur: Et hoc est nomen qõ vocabunt eum dominus iustus noster.exprimitur diuinitas chri sti:clarius vt mihi videtur q̃ in alijs libzis veteris testa menti:quia vbi habemus dñs:in hebreo habetur nom domini tetragrãmaton: qõ fm antiquos doctores he breozum sic est appropriatum altissimo creatori: vt nõ liceat ipsuz nomen de alio dici:prout plen' dicetur do mino concedente: quando ad locum illum veniemus. Et quia hieremias ita clare christi mysteriuz denuncia uit prophetice:potest dici de eo qõ scribitur luce primo Et tu puer propheta altissimi vocabezis.quia valde ex pressit altitudinẽ sue diuinitatis: z hec est materia prin cipalis huius libzi. Unde dicit ra.sa. super. ix. capitu lum zacharie:q̃ vniuersi prophete nõ sunt locuti nisi õ diebus messie:qõ est intelligendum de principali intentiõe eozum:quia de pluribus alijs sunt locuti. Et fm hoc deus humanãdus est:subiectuz in omnibus libzis propt: eralib' sicut deus humanatus in euangelijs: quia qõ prophete nũ ciant futurum euangeliste narrant factum. Sicut enim de us sub ratione absoluta est subiectum in tota sacra scriptu ra:sic est in patribus eius subiectum sub rationibus deter minatis:vt dictum fuit plenius in principio geneseos. Alia vero sunt longinqua a cognitione humana propter sue en titatis z veritatis deficientiam:cuiusmodi sunt futura con tingentia õ quibus non est determinata veritas apud nos sed est determinata apud deum: z de talibus est prophetia fm q̃ dicit Cassiodozus super psalmuz. Prophetia est di uina inspiratio:rerum euentus immobili veritate denun ciãs. De talibus vero erat destructio ciuitatis z templi z ca ptiuatio populi per nabuc.futura:quã hieremias prophe tice denũciat z scribit in hoc libzo intrũ q̃ voluerunt cum propter hoc occidere: fm q̃ dicitur infra. xxvj. Judicium mortis est viro huic:quia ꝓphetauit aduersus ciuitatem istam. Et hec est materia huius libzi secundaria sub nomi ne prophete designata. Causa etiam formalis hui' libzi sub nomine prophete designatur. Circa qõ sciendum q̃ duplex est forma libzi.s.forma tractatus z forma tractãdi. Forma vero tractatus est diuisio libzi per partes z capitula:de qua videbitur in prosecutione libzi. Forma vero tractãdi ẽ mo dus agendi qui modus est prohoticus describẽdo diuinas reuelationes hieremie factas: propter qõ de ipso potest di ci illud qõ scribitur iohannis sexto: Hic est vere propheta. Et dicitur vere propheta ad differentiam pseudo prophe taz qui non prophetabant ex diuina inspiratiõe sicut hie remias:sed aliqui eozum ex propria fictiõe propter questũ z alij ex revelatione demonuz qui sunt mendaces: propter qõ false erant in pluribus prophetie eozum. Causa finalis huius libri est vtilitas vniuersalis ecclesie que collecta ẽ ex omnibus gentibus:z hic finis notatur:cum dicitur in gen tibus.i.ad vtilitatem omnium gentium: propter qõ de ip so potest dici illud esaie.xlix. Dedi te in lucem gentium vt sis salus mea vsq̃ ad extremum terre.vt sit verbum domi ni ad hieremiam dicentis: Dedi te in lucem gentiuz ad illu minandum eos lumine fidei z claritate mozuz: vt sis salus mea vsq̃ ad extremum terre.z hoc denunciative tm̃:quia christus est salus gentium effective: fm q̃ dicitur psalmo lxxiij. Operatus est salutem i medio terre.i.in hierusalem: que est i medio climate terre habitabilis in qua operatus est salutem humanam per suam passionem benedictam z resurrectionem z ascensionem in celuz:vbi cũ patre z spiri tusancto vivit z regnat in secula seculozum Amen.

Liber

Verba hieremie. Liber iste in duas partes diuidit. s. in prohemiū ⁊ tractatū: 2ª incipit ibi Et factū est. Prima in duas: quia primo ponit auctoris notificatio: 2° facta sibi ꝓmissio: ibi Et factū est. Circa primū notificat auctor ꝑmo ex noie cum dī: a Verba hieremie. supple sunt que sequūtur in hoc libro: Scdo ex genere cuz dī: b Filij helchie. qui fuit etiā propheta licet non taz famosus sicut hieremias: ⁊ hoc fm regulaz hebreoꝝ que dicit q qñ in principio alicuius ꝓphetie exprimitur nomen patris ipsius ꝓphete: intelligēdum est q ⁊ pater fuit propheta. c De sacerdotib⁹ q ⁊c] ex q patet dignitas sui generis: qz tribus sacerdotal' ꝓmixta fuit tribui regie pp sui dignitatez: Tertio ex loco cum dī: d In terra beniamin. Dicit ei hieronym⁹ in ꝓlogo huius libri q anathoth ē vicus tribus milibus distans a hierusalem in sorte beniamin situs. Quarto notificatur ex tēpore cum dicitur: e Q̄z facum est verbum dñi ⁊c. Et sciendū q istud q: nō ē ꝓnomen sed ꝯiunctio: ⁊ ponit pro qz: ⁊ referē ad id qđ dī in principio: Verba hieremie ⁊c. Et ad ostendendū q hec verba ꝓcedebāt ex spiritu diuino dī e Q̄ō factū ⁊c. i. qz factū est verbum dñi ad eum in diebus iosie ⁊c. Tacentur hic duo reges qnozum temporibus ꝓphetauit. s. ioachaz ⁊ ieconias filius ioachim eo q quilz eozum regnauit tñ tribus mensibus: ⁊ sic tps eozum computatur sub alijs regib⁹ vsqz ad transmigrationē hierlm. i. captiuitatem populi eius: ciuitate destructa ꝑ nabuc. i mēse quinto. Cōtrariū videt infra. xxxix. Ubi dī Mēse quarto quinta die mensis aperta est ciuitas ⁊c. dicendū q mense quarto fuit capta a babylonijs: vt ibi dī: sed ciuitas non fuit destructa nec populus in babylonē ductus: donec sup hoc audirēt voluntas nabuc. existent⁹ tunc in anthiochia p nūcios ad hoc missos: qui redierunt mēse quinto: vt dī hic f Et factum est. Hic cōsequenter describit cōmissio facta hieremie de actu ꝓphetādi cū dī ei a dño: g Priusq̄ te formarem in vtero noui te. noticia p̄destinationis q̄ est ab eterno. h Anteq̄ exires de vulua sanctificaui te. purgādo ab originali in vtero matris per gratiā sanctificantem i Et ꝓphe. in gen. dedi te. nūc tibi officiū ꝓphetandi imponendo: ⁊ qz officium est magnū: iō subdit excusatio hieremie. k Et dixi: a a a dñe deus. ⁊ dicunt aliqui expositozes q hic ter ponitur a qz hieremias se excusat a tanto officio propter triplicem defectum. s. etatis scientie: ⁊ eloquentie: quia ad huc erat iuuenis: sed hec expositio procedit ex ignorantia hebraici sermonis: vbi ponitur hic vna dictio ⁊ dicitur aba composita ex tribus litteris. s. aleph: he: ⁊ he quia bis ponitur hec littera he: ⁊ hec dictio sic sonat. a. a. a littera enim he aliquando sonat in hebreo sicut a in latino:

Incipit hieremias prophe-
ta. Capitulum. i.

Verba hieremie prophete filij helchie de sacerdotibus q fuerūt in anathot] i trā beniami. Quod factū ē vbū dñi ad eū i die b⁹ ioſie] filij amon regis iuda i tricesimo ano regni ei⁹: ⁊ factū ē i dieb⁹ ioachiz filij iosie regis iuda: vsqz ad ꝓsūmatiōz vndecimi āni sedechie filij iosie regis iuda vsqz ad trāsmigtōz hierlm i mēse qnto. Et factū ē vbū dñi ad me dicēs: Priusq̄z te formarē i vtero noui te: et añqz exires de vulua sanctificaui te: et ꝓphetā in gētib⁹ dedi te. Et dixi. A. a. a. dñe de⁹. Ecce nescio loq qz puer ego suz. Et dixit dñs ad me: Nōli dicer qz puer sū: qm̄ ad oia q̄ mittam te: ibis: ⁊ vniuersa q̄cūq̄z mādauero tibi: loqris. Ne ti meas a facie eoꝝ: qz tecū ego sū vt eruā te dicit dñs. Et misit dōmin⁹ manū suā ⁊ tetigit os meū: ⁊ dixit ad me. Ecce dedi vba mea in ore tuo: ⁊ ēcce ꝓstitui te hodie sup gentes ⁊ sup regna vt euellas et destruas et dispdas et dissipes et edifices ⁊ plantes. Et factū ē vbuz dñi ad me dicēs: Quid tu vides hieremia: Et dixi: ⁊ est dicta dictio interiectio dolentis vel admirantis. Sed quia deus potest supplere omnem defectuz: ideo subditur: l Noli dicere puer sum ⁊c. quasi diceret potens sum omnē defectū tuū supplere: ⁊ te ab impugnationib⁹ eoꝝ quos tu formidas protegere. Sciebat enim hieremias q ꝓphete q añ euz fuerāt pſecutiōes vsqz ad mortem sustinuerant: maxime tempoꝝ manasse regis: vt habetur quarto regū. Et subditur iunctio officij: cū dī: m Et misit dō. ma. su. ⁊ tetigit os meū. vidit enim imaginaria visione quasi similitudinez hominis deū representantis: os hieremie manu sua tangentis: ⁊ intellexit q ꝑ hoc designabatur collatio doni ꝓphetie sibi a deo: ideo subditur: n Ecce ōdi verba mea ⁊c. ⁊ qz hieremias non solum ꝓphetauit ꝛ regnum iude sed etiam contra plura alia vt videbitur infra: ideo sequit o Ecce constitui ⁊c. vt euellas. i. euellendo denuncies transferendos inde habitatozes. p Et destruas. quātum ad occidēdos. q Et dispердas. quātū ad fugiētes p diuersas vias. r Et dissipes. quantū ad moztēs in fuga vel captiuitate. s Et edifices ⁊ plantes. i. denūcies iudeos reedificandos ⁊ plantandos in terra sua: qō impletum fuit tempore ciri qui dedit populo licentiā redeundi in terrā suam ⁊ reedificandi templum ⁊ tpe arthaxersis qui dedit licentiam neemie reedificandi ciuitatem hierusalem: vt habetur ꝑmo hesdre ꝑmo ⁊ neemie ꝑmo. t Et factuz est. Finito prohemio hic incipit tractatus. Circa quē sciendū q licet principalis materia huius libri sit mysterium ipsius christi vt supra dictū est: tñ hieremias multo diffusius scribit futurā ciuitatis ⁊ tēpli destructionem: pp qō melius potest accipi diuisio libri fm istam materiā: ⁊ fm hoc liber iste in duas ptes diuiditur: qz primo hieremias hāc destructōnem futurā denūciat: 2° ipsam factā deplorat in trenis qui nō est liber distinctus ab isto: vt patet p hieronymū in ꝓlogo galeato: q ꝓlogus ponit in principio libri regū. Prima in duas: qz p⁹ futurā destructionē denūciat 2° dicta epilogat. ca. lij. Prima adhuc i duas: qz primo ꝓnūciatur ōstructio iudeoꝝ: 2° aduersarioꝝ suoꝝ. ca. xlvj. Prima adhuc i duas: qz p⁹ denūciatur dicta ōstructio ꝓphetice: 2° hystorice capitulo. xxxix. Prima adhuc in duas: qz p⁹ ostenditur destructio ciuitatis futura 2° subdit hui⁹ destructiōis cā caplo sequēti. Prima adhuc in duas: qz p⁹ ponit dicta ostensio: 2° ꝓphete ꝓtatio: ibi Tu ergo. Ostensio vo destructionis future fuit duplici uisiōe: 2ª ponit: ibi Et factū ē. Prima ponit cum dicitur: v Quid tu vides hieremia: non q̄rit

dñs ex ignorantia: sed vt ex eius responsione conueniē tius eū instruat de futura destructiōe ciuitatis: iō cōsequenter ponit pphete responsio. x ¶ Virgā vigilantē ego video. Aliq exponit: Virgā vigilātē. i. vigilātiū scz latronū qui vigilāt de nocte qñ alij dormiunt ad faciēdū furta: z habent aliqñ virgā longā i extremitate vncinū ferreuz hñtē cum q extrahunt vestes vel alias res de domib⁹ per fenestras: z p hoc vt dicāt designabat futura spoliatio ciuitatis p chaldeos. Sed istud dcm̄ pcessit ex ignorantia hebraici sermonis q sic hēt hic: Baculum amigdalinū video. z dicit Baculuz ad designādū pcussionē ciuitatī futurā: Amigdaliuz ad dsignādū h⁹ pcussiōis accelratōez: eo q inter alias arbores amigdalus multū accelerat emittere flores: z ideo cum subditur: y ¶ Bene vi. quia vigilabo ego rē. In hebreo habetur: Or festinabo ego. z eadem sntia ē in lra nra cū dr: Virgā vigilantē. z postea: Vigilabo ego. p vigilantiā. n. intelligit festinatio eo modo loquendi quo cōiter dr de hoie multū festinante ad aliqd obtinēdū q vigilat sup illud. sacra scriptura. n. nō semper transfertur de verbo ad verbū: sed aliqñ accipiendo sensū ex sensu. z ¶ Et factū est. Hic ponit 2ª visio cuz dr: a ¶ Quid tu vides. exponat vt supra: b ¶ Ollā succensam ego video. nō est intelligendū q viderit imaginaria visione ollā plenā igne ardente: vt aliqui imaginant: sed videbat ollam bullientē: z hoc mō cōi verbo dr olla succensa qñ fortiter bullit: vnde in hebreo habet Ollā bulliētē ego video z facies eius. i. ebullitiones eius que appent in superficie olle bullientis. In hebreo enīz facies ponit in plurali. c ¶ A facie aquilonis. i. a parte aquilonis: olla enī posita ad ignē qñ bullit ei⁹ ebulliciones incipiunt a parte ignis z flectunt ad partē oppositā: z p hoc significabatur q chaldei ciuitatem incēsuri venirent a pte aqlonis: z ideo sequit exponendo dictaz visionem: d ¶ Ab aquilone pādet malum rē. z patet lra vsq ibi: e ¶ Et ponēt vnusquisq; soliū suum. i. tē toziū suū: f ¶ In introitu portaz hierlm: vt null⁹ possit inde egredi quin capiat: vel ad lram soliū suū: qz capta ciuitate sederunt principes in portis in solijs suis tā q victores: vt habet ifra. xxxi. g ¶ Et loquar iudicia mea cū eis. reddendo eis penam debitā p peccatis.

Virgāz vigilātē ego video z dixit dns ad me. Bene vidisti: qz vigilabo ego sup vbo meo ut faciā illud. Et factū est vbū dñi ēo ad me dicēs: Quid tu vides? Et dixi Ollāz suscensā ego video: z faciez ei⁹ a facie aq lonis. Et dixit dns ad me Ab aqlone pādet malū sup oēs habitatores tre. Or ecce ego vocabo oēs cognatiōes regnoz aqlonis ait dns: z veniēt et ponent vnusqsq; soliū suū i introitu portaz hierlz: z sup omēs muros ei⁹ i circuitu: z sup vniuersas vrbes iuda. Et lōquar iudicia mea cū eis sup oēz malicia eoz q dereliquerūt me z libauerūt diis alienis: z adorauerūt op⁹ manuū suaz. Tu ergo accinge lūbos tuos z surge: z loqre ad eos oia q ego pcipio tibi. Ne formides a facie eoz: nec. n. timere te faciā vltū eoz. Ego qppe dedi te hodie in ciuitatem munitā: z in colūnā ferreā z i murū ereū sup oēz terrā regib⁹ iuda: pncipib⁹ ei⁹ z sacerdotibus: z pplo terre: z bellabūt aduersū te z non prevalebunt: qā ego tecuz suz ait dominus vt liberē te.

sczciuitatis destructiomem: facit ad iudiciuz veritatis: z vt sermo dei velocius compleatur: fm q exposuit ioseph de duplici somnio pharaonis famē futuram signāte: Genes. xli. b ¶ Tu ergo. Hic consequenter ponitur pphete exhortatio cum dicitur: Tu ergo accinge lūbos tuos rē. i. si, prompt⁹ z paratus ad exequendum mandatuz meum abūciēdo a te timorem humanum propter qō subditur: i ¶ Nec enim timere te faciam. i. pmittaz: propter qō subditur: k ¶ Ego quippe dedi te ho. in ciui. munitā rē. q. d. sicut ciuitas munita non potest capi nec colūna ferrea frangi nec murus eneus penetrari: sic non poteris a tuis aduersarijs superari: cuius cā subditur: l ¶ Or ego tecum sum. q. suz infinite virtutis: z sic possum te in omnib⁹ protegere.

¶ In capitulo primo hieremie vbi dicitur i postilla: Filij helchie q fuit ēt pphēta.

¶ Additio.

Quod sit regula apud hebreos q qñ in principio alicuius pphetie exprimitur nomē patris ipsius, pphete intelligendū est q pater fuit pphēta: nulluz habet fundamentum in sacra scriptura: nec aliquē hebreorum expositorem me recolo legisse hoc asserentem: licet in quodā talmudico libro hoc legatur: tñ hoc nō est pro regula reputandū: imo fm ra. cambi z alios auctēticos hebreorum expositores helchias hic nominatus ē helchias ille sūmus sacerdos qui inuenit librum legis tpe iosie: vt habet. iiij. re. xxij. qui quidē helchias nō fuit pphēta: qō patet ex hoc q ipse cum alijs de mandato regis iuit ad querendum verbum domini ab oldam prophetissa: vt patet in capitulo supradicto.

¶ Replica.

In caplo primo hieremie vbi postil. helchiā patrē hieremie hic nominatū dicit fuisse pphētā iuxta regulā hebreoz dicentē pres pphetaz noiatos fuisse pphetas: sed burgñ. dicit se illā regulā ñ legisse nec regulā cē: dicit tñ in thalmud reperiri. vnde qz thalmud apud iudeos p lege reputat: lex aūt z regula coincidūt: igit burgenſ negās illud dictū fore regulā: procedit ipsū cē regulā ex eo: qz dicit ipsū i thalmud fore prētū. Assumit aūt burgeñ. q helchias hic noiatus nō fuit pphēta: sz fuit ille summus potifex. de quo. iiij. re. xxij. dr: q inuenit librū legis tē pore iosie: z ad hoc allegat rabi cambi z alios. Sed videt q burgñ. p assumptū illud pbat ppositū: qz sūmi pontifices officiū fuit pphetare. si enim tpe christi qñ sacerdotiuz z pphia legis debuit obmutescere: ad pontificis officiū ptinebat pphetare: sicut dr iohānis. xi. de caypha: cū esset pontifex pphetauit: multo amplⁱ tpe regū qñ pphetia fuit i maximo vigore ad pōtificis officiū ptinebat pphare. ergo qz fm burgñ. helchias nō fuit pphēta: z cū hoc fm eundem fuit pontifex: ergo fuit pphēta saltē officio si nō actu. Et ad hoc tēdit argumētū burgñ. p qō nititur ostēdere ipsuz nō fuisse pphetā: qz missus est a rege ad oldam pphetissā ad

cōsulenduz. Ad hoc aūt cōiter dicit: q aliqui sunt pphete actu sed non officio: vt dauid: iob: z quāplures alij: quidaz aūt fuerunt pphete vtroqz mō sicut esaias: hieremias zc. quidā aūt officio z ñ actu: sicut mlti sūmi pōtifices: z sic helchias. Et ad sedandā burgeñ. ptentionē pōt dici q non est inc̄ueniens vnuz pphetā ad aliuz accedere z ab eo inquirer aliqđ sibi non reuelatum: z ab eo instrui vt patet factum in mlt̄is locis tpe regū. In p̄o libro r̄gū dr: Num Saul inter pphetas qui tñ cōsuluit phitonissam. multo rationabilīb' helchias existens pphēta potuit consulere veram pro phetissam: q2 pphete spiritu pphetico non semp tanguñt nec est in eoz potestate vsus luminis pphetalis: q2 donum supernaturale est. Sed quicquid sit de prophetia istius helchie non videt verisimile hunc sūmū pontificem fuisse patrē hieremie: q2 pater ipsius hic nominatus dicit fuisse de sacerdotib' qui sunt in anathot: qui fm beatū hieronymū fuit vicul' ruralis: z inde accidit ei hieremie rusticitas in eloquio: fuit enī anathotites: vt inquit idē beatus hieronym'. nec puto verisimile sūmū sacerdotem i tali viculo habitasse: sed in ciuitate regia ad reddēdū iura i causis pplexis. nec videtur honest' modus loquēdi litterę beati hieronymi de patre hieremie: si fuisset summ' pontifex. nō enim honeste de summo potifice dici potest: q sit vnus de sacerdotib': p̄sidens enim cuz simplicibus sacerdotib' non connumeratur honeste sicut non decet regem populo connumerari. ¶ Capitulum. II.

Et factū est. hic consequēter describit dicte destructionis causa. s. populi iudaici malicia: z diuidit i duas ptes: q2 p' hieremias arguit populi maliciā 2° ex hoc patitur mltiplicem iniuriā caplo. xx. Prima i duas: q2 primo arguit populi malignitas: 2° eius irreparabilitas. xiij. ca. Prima adhuc in duas: q2 pmo hieremias arguit populi transgressionē: 2° plangit sibi futurā psecutionē ca. xi. circa mediū: ibi Tu aūt dñe demōstrasti mihi. Sed istud dictū videt repugnare ei qđ dictum est capitulo precedenti. Nec enim timere te faciā. i. permittā: q2 planctus de malo futuro videt procedere ex timore. Ad qđ dicenduz q sicut dicit philosophus 2° rhetorice: Timor ē passio ō malo futuro de difficili euitabili: non tñ impossibili: q2 si apprehendat vt impossibile euitari: iā cessat timor: z succedit tristicia q ē ppria de malo psenti: q2 iā apprehēdit illō malū vt psēs: pp qđ iudicati ad mortē cū illuc ducunt ñ timēt sed tristāt: z hoc ē pe'q timere: puer. xvij. Spūs tristis exsicat ossa. hieremias aūt p diuinā reuelationē erat certus de psecutiōe sibi futura: z ideo nō erat in eo timor de hoc: sz tristicia z sic plangebat: q2 apprehendebat illā q̄si iā presentez pp euasionis impossibilitatē. Plāct' n. ppie est de malo p̄senti vel pterito scēm rē vel scēm apprehēsionē. Per dicta patet solutio argumēti. Prima adhuc in duas: q2 pmo arguit populi multiplex flagitiuz: 2° excludit ab eo remediuz: ca. v. Prima adhuc i tres: q2 primo arguit ppli malicia: 2° peccandi inuerecūdia: ca. sequēti: tertio peccātiū ptumacia ca. iiij. Presens aūt caplm in duas ptes diuidit: q2 primo pmittitur dei z ppli mutua dilectio: 2° ipsius ppli depraua

Et factū ē vbū dñi .II. ad me dicēs: vā ō z clama i aurib' hierlm dicens Hec dic dñs: Recordatus sū tui miserās adolescētiā tuā: et charitatē desponsationis tue qñ secuta es me i deserto: i terra q̄ nō seminat'. Sanct' isrl dño: primitie frugū eius. Oēs qui deuorāt eū deliquūt: mala venient su p eos dic dñs. Audite vbū dñi dom' iacob: z oēs cognationes dom' israel. Hec dic dñs: Quid inuenerūt pres vri i me iniqtatis: quia elōgauerūt a me et ābulauerūt post vanitatē: et vani facti sūt: Et nō dixerunt: ubi est dñs q ascendere nos fecit ō terra egypti: qui traduxit nos p desertū: p terrā inhabitabilē z inuiā p̄r terrā sitis: et imaginē mortis p̄r cuius verbum non pōt esse falsū. d Recordatus sū tui. s. o israel. e Miserās adolescētiā tuā. i. tempus tui exit' de egypto: f Et charitatem desponsationis tue. in legis datione: g Quando secuta me es in deserto. ad dictū moysi seruī mei: h In terra q̄ non seminat. eo q est omnio sterilis. i Sanctus israel dño. q. d. tūc popul' israel fuit sanctificat': k Primitie frugū eius. q. d. sicut primitie frugum offerebant dño pre frugib' alijs: sic populus israel fuit ei applicatus specialiter per susceptionē legis. tunc enī dixerūt: Dia quecū qz locut' est dñs faciemus exodi. xxiiij. l Oēs q̄ deuo. eum delinquunt. sicut enim primitie non comedebantur licite nisi a sacerdotib' z eoz familijs: sic populi terraz vastantes pplm iudaicum peccauerūt: q2 licet hec punitio pcederet a diuina iustitia: tñ aduersarij in deoz exequebantur volūtate mala: ideo subditur: m Mala venient sup eos. sicut declaratū est multipliciter in esaia z adhuc declarabit infra: n Audite hic consequenter describit populi deprauatio: z diuidit in duas: q2 primo describit ei' malicia: 2° remouet falsa fiducia: ibi Si laueris te. Prima adhuc in tres sz q malicia populi ex tribus oñdit: primo ex ei' ingratitudine: 2° ex gentilīū cōpatiōe: ibi Propterea. tertio ex flagello: uz multitudine: ibi Nūqd fu' zc. Circa primū dr: o Quid inue. pa. ve. in me iniqui. q. d. nihil: qa nō habet locū in deo: p Quia elongauerūt a me. q. d. nō fuit defectus ex patre mea sed sua: q Et ambulauerūt p' vanitatē. i. idola que nullā hñt virtutē aut bonitatē: r Et vani facti sr. i. bōitate vacui sicut z idola: pp qđ dr psalmo. cxiij. Similes illis fiant q faciūt ea zc. Q. enim declinauerūt ad idolatriā patet exodi. xxxij. in adoratione vituli: z postea in libris iudicū regū z pal'. s Et nō dixerūt. i. facto ñ oñderūt. t Ubi est dñs q ascendere nos fecit zc. q2 nō ostenderūt se gratos de hoc beneficio. v Qui traduxit nos p desertū. qui erat loc' inhabitabilis z inuius: x Per terrā sitis. q2 carebat fontib' z fluminib': y Et imaginē mortis. pp serpentes z animalia venenosa ibi existentia deut. octauo: z Per terram in qua non ambulauit vir. s. antea: z si aliqui ambulauerūt: fuerūt ita pauci q ōsi nihil sunt reputādi: z tñ in tota ista via dē' puidit bonis de victu z vestitu: ita q nihil eis defuit fm q dī

tio: vt grauior appareat ex pcedēti bōitate: 2ª ibi Audite. Circa primum sciendum q deus magnā dilectionez ostēdit populo iudaico qñ sic mirabiliter eduxit cū de egypto z sibi spēaliter despōsauit p oatōem legis: sz q dr psalmo. cxlvij. Non fecit taliter oi na. z iudi. sua nō ma. eis. Et conuerso popul' magnā dilectōez ostēdit ad deū qñ ad mandatū eius exiuit in desertum vbi victualia nō crescebant nec cibos ad sufficiētiā sibi prepararе poterant: z hoc ē qđ dr hic: b Audite z clama in auribus hierusalē. i. habitatoz eius: ita q oēs possint audire tam maiores q̄ minores. c Hec dicit dñs. cuius verbum non pōt esse falsū. d Recordatus sū tui. s. o israel. e Miserās adolescētiā tuā. i. tempus tui exit' de egypto: f Et charitatem desponsationis tue. in legis datione: g Quando secuta me es in deserto. ad dictū moysi seruī mei: h In terra q̄ non seminat. eo q est omnio sterilis. i Sanctus israel dño. q. d. tūc popul' israel fuit sanctificat': k Primitie frugū eius. q. d. sicut primitie frugum offerebant dño pre frugib' alijs: sic populus israel fuit ei applicatus specialiter per susceptionē legis. tunc enī dixerūt: Dia quecū qz locut' est dñs faciemus exodi. xxiiij. l Oēs q̄ deuo. eum delinquunt. sicut enim primitie non comedebantur licite nisi a sacerdotib' z eoz familijs: sic populi terraz vastantes pplm iudaicum peccauerūt: q2 licet hec punitio pcederet a diuina iustitia: tñ aduersarij in deoz exequebantur volūtate mala: ideo subditur: m Mala venient sup eos. sicut declaratū est multipliciter in esaia z adhuc declarabit infra: n Audite hic consequenter describit populi deprauatio: z diuidit in duas: q2 primo describit ei' malicia: 2° remouet falsa fiducia: ibi Si laueris te. Prima adhuc in tres sz q malicia populi ex tribus oñdit: primo ex ei' ingratitudine: 2° ex gentilīū cōpatiōe: ibi Propterea. tertio ex flagello: uz multitudine: ibi Nūqd fu' zc. Circa primū dr: o Quid inue. pa. ve. in me iniqui. q. d. nihil: qa nō habet locū in deo: p Quia elongauerūt a me. q. d. nō fuit defectus ex patre mea sed sua: q Et ambulauerūt p' vanitatē. i. idola que nullā hñt virtutē aut bonitatē: r Et vani facti sr. i. bōitate vacui sicut z idola: pp qđ dr psalmo. cxiij. Similes illis fiant q faciūt ea zc. Q. enim declinauerūt ad idolatriā patet exodi. xxxij. in adoratione vituli: z postea in libris iudicū regū z pal'. s Et nō dixerūt. i. facto ñ oñderūt. t Ubi est dñs q ascendere nos fecit zc. q2 nō ostenderūt se gratos de hoc beneficio. v Qui traduxit nos p desertū. qui erat loc' inhabitabilis z inuius: x Per terrā sitis. q2 carebat fontib' z fluminib': y Et imaginē mortis. pp serpentes z animalia venenosa ibi existentia deut. octauo: z Per terram in qua non ambulauit vir. s. antea: z si aliqui ambulauerūt: fuerūt ita pauci q ōsi nihil sunt reputādi: z tñ in tota ista via dē' puidit bonis de victu z vestitu: ita q nihil eis defuit fm q dī

deuī.ū.c. Domin' nouit iter tuū quomō trāsieris solitu
dinē hāc magnā per.xl.annos habitās tecū ⁊ nihil tibi
defuit. et i hoc maior dei dilectio apparuit q̄ tāto tpe
puidit eis ⁊ ita bene. a Et iduxi vos. mutat modus
loquendi de tertia psona ad primā. b In terrā car
meli. i. terrā isrl.
exprimit tm spāliū
carmelus eo q̄ ē
loc' fertilis ⁊ ame
nus. iste tm carme
lus ē alius ab illo
carmelo q̄ ē i sor
te ephraim: qui ē
magis sterilis: sic
dm̄ fuit cfa.xxix
Liban' q̄uertet in
cherml ⁊ cherml
i saltū reputabit.
c Et igred. pta.
multis idolatriis
d Sacerdotes
nō dixerūt vbi ē
dñs. cū deuote re
q̄rendo. e Et
tenētes leg̃. q̄ dat
mei cognitionez.
f Nesciēt me.
recognoscēdo me
dñm p debitā ser
uitutē. g Et pa
stores. i. reges et
pncipes. h Pre
uaricati sūt i me.
cultū mihi debitū
idolis exhibētes.
i Et pphete p
phetauerūt i baal.
loquit de falsis p
phetis q̄s reges ⁊
pncipes fouebāt ꝫ veros dñi prophas: vt pz.iij.reg. tpe
achab: ⁊.iiij.reg. tpe manasse ⁊ plriū alior: vt patebit
i.xx. k Propterea. hic ꝓnter arguit malicia popu
li iudeor i cōpatione aliar gentiū cū dī i psona dñi:
k Propterea adhuc iudicio ꝓtendā vē. q.d. nolo vos
⁊ filios vestros p violentiā deprimere: sz p viā iustīcie:
q̄ peiores estis gētib' alijs: iō subdit: l Trāsite ad in
sulas cethim. i. ad īsulas maris mediterranei i quib' ha
bitāt barbari. m Et i cedar mittite. i. ad agarēos q̄
descēderūt ab agar ancilla abrae p ismahelē ⁊ cedar fili
uz ismahelis. n Et ꝓsiderate vehemēter. i. toto mēt
conatu. o Si mutauit gēs. s. alia quecūq; a vobis.
p Deos suos. q.d. nō: sed quelibet gens alia illud q̄
primo coluit tanq̄ deū tenuit ei' cultu q̄uis sint dij fal
si. q Populus vo me'. i. pplus israel a me specialiter
electus: r Mutauit gloriā suā. i. deū suū in quo de
bebat gloriari: s In idolū. sicut pz exodi.xxxij. vbi
tanq̄ deū coluit idolū vituli pp q̄ dī psalmo.cv. Mu
tauerunt gloriā suā in similitudinē vituli vē. Postea
vo multis idolis ⁊ varijs seruierūt: vt patet in lib'is iu
dicū: regum ⁊ paral'. ⁊ q: istud erat valde ihonorabile: iō
subditur: t Obstupescite celi. i. angeli superiores. ⁊
porte celi. i. angeli inferiores. Sciendū tm q̄ i hebreo sic
habet: t Obstupescite celi sup hoc ⁊ turbetis ac dīs
sipetis: ⁊ sm hebreos loquitur de celo aereo q̄ dī hic
celi in plurali pp diuersas ei' ptes: vel accipiendo plura
le p singulari sicut exodi.xxxij. dī: Isti sunt dij tui isrl

terrā i q̄ nō ambulauit vir
neq; habitauit hō. Et idū
xi vos i terrā carmeli: vt co
mederetis fructū ei' ⁊ bōa
illi'. Et ingressi ꝓtaminastis
terrā meā: ⁊ hēditatē meā
posuistis i aboiationē. Sa
cerdotes nō dixerūt: vbi ē
dñs ⁊ tenētes legē nescierūt
me: et pastores puaricati sūt
i me. Et prophe, pphetaue
rūt i baal: ⁊ idola secuti sūt
Propterea adhuc iudicō
ptendā vobiscū ait dñs: ⁊ cū
filijs vris disceptabo. Trā
site ad insulas cethim ⁊ vide
te: et i cedar mittite et ꝓside
rate vehemēter ⁊ videte si
factū ē huiusce mōi: si mūta
uit gens deos suos. Et cer
te ipsi nō sūt dij. Populus
vo me' mutauit gloriā suā
in idolū. Obstupescite celi
sup hoc: ⁊ porte ei' desola

mini vehementer dic dns:
Duo. n. mala fec̄ pplus me'
Me dereliquerūt fontē aq̄
viue: et foderunt sibi cisternas dissipatas q̄ ꝓtinere ñ
ualēt aquas. Nunqd suus
ē isrl aut vernaculus: Qua
re ergo fact' ē i prdaz: Sup
eū rugierūt leones ⁊ dede
rūt vocē suā: posuert terrā
ei' i solitudinē. Ciuitatis ei'
exuste sūt: ⁊ nō ē q̄ habitet
in eis. Filij quoq; mephe
os: ⁊ taphnes ꝓstupraueŕt
te vsq; ad uerticē. Nunqd
nō istud factū est tibi: qā de
reliqsti dñz deū tuū eo tpe
quo ducebat te p uiaz: Et
nunc qd tibi vis i via egy
pti: vt bibas aquā turbidā
Et quid tibi cum via assy
riorum: vt bibas aquā flu
minis: Arguet te malicia
tua ⁊ auersio tua increpabit

futura p nabuc. q̄ su
it magna tēpestas iu
deis: sicut in cōmuni
modo loquendo dici
tur aliqua gens vel ci
uitas tempestari quā
do magnū infortuniū
accidit ei: ⁊ huius tē
pestas subditur causa
cū dicitur: v Duo
enim mala fecit popu
lus meus. ⁊ que sint il
la subdit: x Me
dereliquerunt fontē
aque viue. sic nomi
natur deus eo q̄ ē vi
ta per essentiaz dans
omnibus alijs vitam
⁊ inspirationem:
y Et foderunt sibi.
i. cū diligentia ⁊ labo
re q̄sierūt. z Ci
sternas dissipatas vē.
i. idola nullam vite
virtutem in se: nec in
alijs hñtia. a Nū
quid. Hic ostenditur
malicia populi ex fla
gellorum multiplica
tione cum dicitur:
a Nūquid seru' s.
emptic': est israel aut
vernaculus. i. seruus
nat' i domo vt sic de
beat flagellari. q.d. nō ista causa: ⁊ ideo iquirit de ea cū dī
b Quare ergo factus est in prdam, alijs gentib'. c Su
per eum rugierunt leones. i. assyriorz ⁊ egyptiorz regesq; cru
deliter ipsum inuadentes: iō subditur: d Posuerūt ter
ram eius vē. ⁊ patet littera usq; ibi: e Filij quoq; men
pheos ⁊ thaneos. i. egyptij sic nominati q: mephis ⁊ thāis
erant ciutates notabiles in egypto. f Cōstupr:auerūt te
i. dissipauerunt te. In hebreo habetur: Cōfregerūt te vsq;
ad verticem. istud fuit impletū qñ egyptij interfecerūt iosiā
regē qui erat caput iuda: ⁊ subditur dictor malor ⁊a
causa cū dī: g Nūquid non istud factū est tibi. q.d. sic.
h Quia dereliquisti dñm. p idolatriam. i Eo tpe. i.
ad illo tpe: k Quo ducebat te p viā. s. per columnam
ignis ⁊ nubis pcedendo: vt habet exodi. xiij. et hoc fuit qñ
populus fecit sibi vituluz ꝓflatilē ⁊ adorauit vt deū: exodi
xxxij. ⁊ postea tpe iudicum qñ non habebant regē nisi deū
vt habetur primo regū. l Et nunc qd vē. aquam turbi
bā. i. nili: vt habetur in hebreo: q: nilus diuidit p multos
riuos ad irrigādū terrā egypti: ⁊ sic ex cōmistione terre fit
ei' aqua turbida: ⁊ p bibitionē illi' aq̄ intelligit petitio sub
sidij ab illa gente. m Et qd vē. flumis. s. euphratis p ter
rā illā currentis: terra enim israel erat sita iter syriā ⁊ egyp
tū: q: ab aq̄lōe hz syriam a meridie egyptū: ⁊ qñ infestaba
tur filij israel ab vna parte q̄rebāt auxilium ab altera: ⁊ ni
hil eis valebat: iō subdit: n Arguet te malicia tua. despe
rantes enim de diuino auxilio recurrebant ad humanam:
⁊ ideo iusto dei iudicio deficiebant cadētes in manibus ad

uersatiõz:iõ subdit: o Scito ⁊ vide.pena intellectũ dãte. p Qz malũ. ex puatõe bõi pz' habiti. q Et amarũ. ex incursiõe mali pus iexpti. r Reliquisse te dñm.p ído latrie cultũ: s A seculo.i.a pricipio legis date: t Cõ fregisti iugũ meũ.faciendo ⁊ adorando pflatilem vitulum Exodi.xxxij. v Rupisti vincula mea.i.p cepta. x Et dixisti. facto. y Nõ seruiam.qz seruisti idolis ⁊ nemo põt duobus dñis fuire: matthei. vj. z In omni eminente cõ. in collibus enim colebant idola pp eminentiã loci ⁊ amenitatẽ ibidẽ in veneratõe idoloz:exercentes i pdensis luxuriã in venerationẽ veneriſ ⁊ papi. a Ego aũt plãtaui te cõ. Ji sãctiſ pfib'pzimi abzaã isaac ⁊ iacob.

te. Scitõ ⁊ vide qã malũ ẽt amaz ẽ rliqñisse te dñz dñ tuũ:⁊ nõ eẽ timorẽ ei' apõ te dicẽ dñs de' exercituũ. A seculo pfrẽgisti iugũ meuz: rũpisti vincula mea ẽt dixisti Nõ seruiã. In õmni.n.colle sublimi ⁊ sb oi ligno frõdoso tu pternaberis meretrix. Ego aũt plãtaui te vineã electã: Ioẽ semen vez. Quõ ergo puersa es mihi i prauũ vinea aliena: Si lauerisſ te nitro: ẽt multiplicaueriſ tibi herbã borith maculata es i iniqtate tua corã me dicẽ dñs de'. Quõ dicis nõ sũ polluta:p' baaliz nõ ãbulaui: Uidẽ vias tuas i conualle: scito qd feceris. Curror leuis explicãs viaſ suas:onãger assuet' i solitudie:i dẽsiderio aie sue attraxit vẽtũ amoris sui. Nullus auertz eã:õẽs qui qrũt eã ñ õficiẽt:i mẽnstruisſ ei' iueniẽt eã. Pzohibe pedem tuũ a nuditate: ⁊ gutt' tuũ a siti. ⁊ dixisti: Desperaui: neq̃q̃z

b Quõ ergo puersa es.q.d. ex malicia tua. c Si laueris te. Hic psequenter remouet falsa fiducia i duobus q̃ excludunt 2m ibi Quid niterisſ. Primã in duas:qz p' fit ista remotio: 2' pe ne cõmiatio:ibi Prohibe. Primũ in quo pfidebant erãt sacrifícia q̃ i tẽplo offerebãtur,p peccatoz expiatiõe:que tñ non valebãt absq̃z debita penitẽtia:ideo oꝛ: c Si lauẽis te nitro.speciesſ est ire:q̃ vtunt purgatoꝛesſ vestiuz:⁊ oĩ a niteo nitez: qz facit vestes nitidas. d Multiplicaueris tibi herbam borith. que similiter habet vim purgatiuaz.in hebzeo nõ habetur herbã:sed tñ borith:qõ frm hebzeos significat saponẽ q̃ hz vim purgatiuã:⁊ p ista intelligit multiplicatio sacrificioz ve.le.ad expiandũ peccata:que nõ valent ad hocsine õbita penitẽtia. e Quõ dicis cẽ.qz peccata negare ⁊ defendẽ grauius est q̃ facere:p' regũ. xv. q̃sti peccatũ ariolãdi est repugnare cẽ.iõ sequit: f Vide i cõualle.s.ennõ vbi filios suos traducebãt p ignẽ offerẽtes idolis. Ra.sa.dicit: In cõualle phegoz. vbi filij isrl' pmiserũt idolatriã:numeri.xxv. g Curror leuis cẽ.q.d.sine freno cucurristiſ ad idolatriã In hebzeo habet: Camela leuis retinẽs vias suas.i.moduz suũ currendi absq̃z obliuiõe exercens:⁊ est eadẽ snia: ⁊ dicũt hebzei q̃ femella camela agilioꝛ ẽ ad currẽdũ q̃ masculus: h Onager assuet' in solitudine. qz ibi puersatur: i In desiderio aie sue cẽ.p talẽ attractionẽ sentit a lõge femellã:⁊ sic insequit sine retiaculo.q.d.sic gẽs iudaica secuta est idolatriã. k Dẽs q̃ querũt eã. ad fornicãdũ cũ ea p idolatriã. l In mẽstruis ei' iueniẽt eã.in lege phibitũ erat ne mulier tpe mẽstruoz suoz admitteret cõcubitum alicuiꝰ viri:pp qõ nimis luxuriosa rputabat q̃ tali tpe se exponebat:⁊ p hoc designat vehemẽtia idolatrie in pplo isrl':qz oĩ tpe erat ad eã pat'. In hebzeo habet: In mẽse suo inuenient eã.qõ exponit ra.sa.dicẽs q̃ in vno mẽse anni onager dormit toto mẽse:⁊ alio tpe non querit vt capiat:qz hoc esset p nihilo pp eius cursũ velocem:sed tũc capitur faciliter ⁊ sine defectu ⁊ per hoc vt dicit designatur captõ gẽtis iudaice que facta est p nabuc. mense quarto:vt habet.iiij. rgũ vltimo. m Prohibe cẽ. Hic cõsequenter ponit pe ne cõminatio cuz dr: Prohibe pedẽ tuũ cẽ.q.d.recede ab idolatria ne ducaris in captiuitatem nudis pedibus ⁊ sitiens sicut solẽt duci captiui. n Et dixisti desperaui.de remedio: ⁊ iõ nõ dimittã. in hebze habet:nõ curo. s.de tali cõminatione: ⁊ magis cõsonat ei qõ sequit o Adamaui q̃ppe alienos.s.deos: ⁊ talis amoꝛ vehemẽs facit nõ curare de monitõ ne ad oppositum p Quõ pfundi tur cẽ.q.d. sic cõ fundẽtur filij isrl: qz iuenient idola eoruz a chaldeis eos saluare nõ potentia:⁊ loquitur

q In tpe afflictiõis sue dicẽt.i.tpe obsidiõis p chaldeos: r Libera nos.⁊ subdit dñi responsio: s Surgãt cẽ.quia ipse noluit eos liberare. t Scõz numez ciuitatũ cẽ.] p dñi cultu habebãt vnũ tñ altare ad imolãdũ in hierusalẽ.ex quo pz dei cõtemptus maioꝛ: ideo sequitur: v Omnes dereliquistiſ me.sine differentia sexus aut etatis. x Frustra percussi cẽ quia non est secuta correctio. y Deuorat gla.ve.pphe.vestros.s.zacharia tempore ioas:⁊ esaiaz tempoꝛe manasse:⁊ plures alios qui occisi fuerunt ante tempusſ hieremie:ideo subditur: z Quasi leo vastatoꝛ.qui animalia innocẽtia occidit vt ceruos ⁊ huiusmõi. a Generatio vestra.que semp sitiuit sanguinẽ innoxium. b Nunquid soli.fa. sum israel cẽ.q.d.non : immo pꝛouidi ei de terra fertili lacte ⁊ melle manãti. c Quare ergo dixit cẽ.q.d.nullã cãm habuit nisi maliciam suaz. d Nunquid cõ liuiscetur virgo.desponsata. e Ornamenti. qõ dat ei sponsus in desponsatiõe sua. f Aut sponsa fascie. i.ligamenti mamillaz ne grossities eaz indecenter appareat.q.d.nõ:⁊ per hoc intelligit q̃ gens iudaica nullo

pphẽta õ futuro p modũ pteriti:⁊ iõ subdit: q

mō debuit obliuiſci legis quā deus dedit ei in ornamē-
tū qñ eā deſponſauit in monte ſynai: ⁊ preceptoꝝ reſtri
ctium indecentiam vite: qz tamen fecit contrarium ⁊
longo tempore: ideo ſequitur: Populus autē meus cē.
g Quid niteris cē. Hic remouetur 2ᵐ. ſ. apparens
iuſticia per quaz ſuam malicia pal
liabant. vnde ⁊ rex manaſſes occi
ſionē eſaie pallia-
uit zelo legis ipo-
nens ei q̄ ō moy-
ſen locut⁹ fuiſſet
vt dcm̄ fuit eſaie
p̄mo: pp qđ dicit
g Quid nite-
ris cē. q. d. fruſtra
pallias malciam
tuam: qz ſm hie-
ronymū: ſimlata
ſanctitas duplex
eſt iniquitas.
b Ad querēdā
dilectionē. allegā-
do q̄ deberet te
deus diligere.
i Qūe inſuper
⁊ malicias cē ſēp
in malis creſcēdo
k Et in alis tu
is. i. i ſacerdotib⁹
⁊ regibus p quos
debebat ppls ſub
leuari ſicut auiſ p
alas. l Inuen-
tus ē ſanguis. ſ. p
phetaꝝ ⁊ maxie
tpe manaſſe. vnđ
di quarto reguz.
xxi. Et ſanguinem innoxium effudit manaſſes multuz
nimis: ita vt impleatur hieruſalē vſq̄ ad os. m Nō
in foſſis inueni eos. q. d. iſta occiſio innocentum nō fu
fuit facta in oculto ſed in manifeſto: ita q̄ nō poteſt ne-
gari. Ra. ſa. dicit q̄ hec eſt vera littera: m Nōn in
foſſis inueniſti eos. ⁊ eſt ſenſus: nō habuiſti cām occidē
di eos ſicut ille qui iuenit furē de nocte domū effodien-
tem: licite pōt eū occidere: vt habet exodi. xxij. n Sed
in om. que ſupra memo. i. qz inueniſti eos de idolatria
tua ⁊ alijs malis te p̄dictis argutes: iō occidiſti eos: cuz
tamen debuiſſes eoꝝ verba recepiſſe cū tremore ⁊ reue
rentia. o Et dixiſti. poſt iſta flagitia manifeſta.
p Abſq̄ peccato cē. qz licet malū ſit peccare: grauiuſ
tñ ē peccata ppetrata mēdaciter excuſare: iō ſubditur:
q Ecce ego iudicio p̄tēdā tecū. cōuincēs te de malicia
tua ⁊ puniēs nō violēter: ſed rationabiliter: ⁊ patet lr̄a
vſq̄ ibi: r Et ab egypto cē. ab aſur. tpe enim achaz
p̄ceſſerat iſta cōfuſio ab aſſur: qz ſpoliata domo dñi
miſſit regi aſſyrioꝝ munera: ⁊ tñ finaliter nō valuit ei
ſz magis nocuit: qz iuit obuiam regi aſſyrioꝝ i damaſ-
cū vbi videns altare idolatrie fecit fieri ſimile in domo
dñi: qđ fuit occaſio ruine ſibi ⁊ ppl̄o ſuo: ⁊ eoꝝ mō po-
ſtea ſecuta eſt p̄fuſio ab egypto tpe ſedechie qui ēt ex cō
fidētia r̄gis egypti rbellauit nabuc. regi pp qđ ciuitatē ⁊
tēplū ōſtruxit: ⁊ ppl̄z pti occidit ⁊ pti captiuauit: egypti
rege nullū auxiliū tribuēte: iō ſubdit: s Nā ⁊ ab iſta.
ſ. terra. t Egredieris. in captiuitatē ducta. v Et
manus tue erunt ſup caput tuū. in ſignū p̄fuſiōis ⁊ triſticie
ſicut thamar ab amō violata ⁊ eiecta poſuit manus ſuper
caput ſuū 2° regū. xiij. x Qm̄ obtriuit dñs p̄fidenti-
am tuam. quā habebaſ in rege egypti: ⁊ loquitur de futuro
per modum preteriti.

faſcie pectoꝝ aliſſue: Pp̄ls
vo me⁹ oblit⁹ ē mei diebꝫ in
numeris. Quid niteris bo
nā oſtendere viaz tuā: ad q̄rē
dā dilectōez q̄ ſue ⁊ ma
licias tuaſ docuiſti vias tu-
aſ: ēt i alis tuis iuēnt⁹ ē ſan
guis aiaꝝ paupū ⁊ inocen
tū: Nōn i foſſis iueni eos:
ſed i oib⁹ q̄ ſupra memora-
ui: ēt dixiſti: Abſq̄ pēcō ⁊
inocēs ego ſū: ⁊ ꝓpterea a
uertat furoꝝ tu⁹ a me. Ecce
ego iudicio p̄tēdā tecū: eo
q̄ dixeris: ñ peccaui. Quā
vilis facta es nimis: iterās
vias tuaſ. Et ab egypto cō
fūderiſ: ſic ꝓfuſa es ab aſſur
Nā ⁊ ab iſta ēgredieris: ēt
man⁹ tue erūt ſr̄ caput tuū
qm̄ ōbtriuit dñs p̄fidētiam
tuā: ⁊ nihil habebiſ ꝓſpeꝝ

Capitulum. III.

Vulgo dicit. Poſtq̄ pro
pheta ūdar
guit ppli malicia: hic cōſequēter arguit pec
cantū inuerecūdiaz: ⁊ h⁹ ſub metaphora
mulieris ꝓ ſua libidie a marito dimiſſe. ⁊
diuidit in duas ptes
qz p⁹ arguit hec iuere
cūdia abſolute: 2° cō-
paratiue: ibi Et dixit
Circa p̄muz dicitur:
a Vulgo dī. i. vul-
gariter ſeu cōmuniť.
b Si dimiſerit vir
vxorē ſuā. pp effrena
tam et libidinem.
c Et recedēs ab eo
duxerit virū alterum
nolēs aliqualiter cōti
nere ⁊ reconcilationem
viri modicū expecto-
d Nūqđ reuertetur
ad eā vltra. ſ. vir p̄m⁹
q. d. nō: ⁊ cā ſubdit:
e Nūqđ nō pollu-
ta cē. q. d. ſic: qz nimiſ
vilificata eſt: ⁊ ex hoc
oñ ſitur dei clemētia
cū ſubdit: f Tu
autē fornicata es. per
idolatriam. g Cū
amatoribꝫ multis. i. ſeruiendo multis idolis. h Tamē
reuertere ad me. q. d. ſuſcipiā te: qđ aūt ſubdit: i Et ego
ſuſcipiā te. i aliqb⁹ libris nō ē de textu: qz nō ē in hebreo nec
in libris correctis: ſed ſubintelligit: pp qđ aliquis expoſitor
poſuit hic p modū gloſe iterlinearis: q̄ poſtea inſerta fuit tex
tui p ipitiā ſcriptoꝝ. k Leua oculos tuos i directū. i. ad
facta tua recte p̄ſiderandū. l Et vide vbi nō p̄ſtrata ſis
q. d. nō eſt locus vbi nō exerceueris idolatriā. m In vijs
ſedebas. ſicut meretrix in biuio vt ſe expōat tranſeūtibus.
n Expectās eos quaſi latro. i. cum magno fornicandi de
ſiderio: ſicut latro expectat aliquē trāſeūtē deſiderās ipſuz
ſpoliare. o Et polluiſti ter. i fornicationib⁹ tuis. i. i idolatrijs.
p Et in malicijs tuis. peccando ō p̄imum. q Quā
obrem p̄hibite ſunt ſtille pluuiaꝝ ſicut patet. iij. regū. xvij
vbi dī q̄ clauſum fuit celū pp peccata terre: ſed non dicitur
ibi quātū tempozis: ſed Jacobi quito dī: q̄ nō pluit annis
trib⁹ ⁊ mēſib⁹ ſex: pp idolatriaz ⁊ alia peccata tpe achab ⁊
ieçabel. Cōſequenter ex p̄dictis ꝓcludit inuerecūdia peccā-
di cū dī: r Frons mulieris meretricis cē. ⁊ ſubdit diuia
clemētia ad penitētiā recipere ſemp pata cū dī: s Ergo
ſaltē āmō. i. poſt tot ⁊ tāta flagicia: t Uoca me pī me⁹.
recognoſcēdo bñficiū tue creationis. v Dux vginitatis
mee tu es. recognoſcēdo beneficiū eductiōis tue de egypto:
tūc. n. pp̄ls hebre⁹ cōiter erat integer ab idolatrie peccato
vſq̄ ad fabricationē vituli. x Nūqđ iraſcēis i ppetuū.
recedendo a me per peccatum. y Ecce locuta es ⁊ feciſti
mala. i. ore ⁊ ope peccaſti. z Et potuiſti. me permittēte

ex tuo demerito: qđ aũt sequitur: Et p verbis penitẽtie nẽ. vsq; ibi Qđ sermõe tractasti. inclusiue non est de textu: qz nõ habet in hebreo: nec in libris bene correctis. a Et dixit. Hic cõsequenter arguitur inuerecũdia p̃dicta cõpatiue s. ad pplm regni israel. Et diuiditur in duas ptes: qz primo ponit dicta ꝓpatio: et 2° peccatiũ reuocatio: ibi Vade et clama. Circa p̃mũ notatur tps huius reuelationis facte hieremie cum dr: a Et dixit nẽ. iosie regis. s. iude: ante eni tpe ezechie regis iude osee rex israel et ppls eius fuerat debellat' et captiuat' et ductus in assyrios pp idolatriã et alia peccata ipsoz: Ex q dicitur ẽr to regum. xviij. et hoc est qđ dr: b Nunquid vidisti. i. cõsiderasti. hieremias enim non vidit oculis carnis: nõdũ. n. erat nat' qñ popul' regni israel fuit captiuatus: quia hoc fuit sexto anno ezechie: quarto regum xviij. et extũc vsq; ad decimũoctauum ãnũ regis iosie in quo ista reuelatio facta fuit hieremie: vt dicit ra. sa. fluxerunt anni. xcviij. vt patet quarto regum: coniungedo annos intermedios per tpa q̃bus dicunt regnasse reges iuda illius tpis: Hieremias aũt adhuc iuuenis cepit p̃phetare tpe iosie: vt dcm̃ est supra caplo. j. c Que fecerit auersatrix israel. i. ppls regni israel. d Abijt sibimet super oẽm mõtẽ nẽ. i. exposuit se omni idolatrie. e Et dixi cũ fecisset hec omnia ad me reuertere. hoc dixit dñs per amos et osee qui prophetauerunt de regno israel: f Et non est reuersa. qz ad verba eoz non fecit penitentiã sz magis auxit maliciã. g Et vidit p̃uari. so. eius iuda. i. ppls de regno iude qui descenderat ex eisdem patrib': pp qđ vocatur et' sozor. h Quia pro eo q mechata esset nẽ. Jex ponendo se omni idolatrie: vt dictũ est: i Dimisissez eã. in manib' regis assyrioz: k Et dedisse ei li. repu. pmittendo q duceretur in captiuitatẽ. l Et nõ timuit p̃reua. iuda so. eius. ex dicta pena illata pplo israel: et tñ debuisset timere ne accideret sibi simile: qđ non fecit: ideo subditur: m Sed abijt et fornicata est. p idolatriaz timore dei post posito. n Et in om. his non est reuersa ad me. licet eam reuocauerim vbo pphetarũ et facto punitionis in pplo israel vt dcm̃ est. o In toto corde suo: sed in mẽdacio. qz i populo iuda erant multi qui exterius videbant iusti: et non tñ erant: vt dictũ ẽ caplo p̃cedenti. p Et dixit dñs ad me. cuius dcm̃ põt esse falsum. q Justificauit ani. su. auer. israel non simpliciter sed ꝓpatiue: ideo subdit: r Cõparatione p̃reua. iuda. hoc modo dixit iudas geneſis. xxxviij. de thamar iustioz me est qz minus peccauerat q̃ ipse: et sic est in proposito: tum qz in iuda erat tẽplũ et cultus diuinus quo debebat regnũ iuda teneri in timore dei: tũ qz regnuz iuda viderat punitionẽ p̃teritã regni israel: ex qua debebat a peccato retrahi: regnũ aũt israel nõ sic viderat punitiõez regni iuda. s Vade. Hic ꝓsequenter ponitur peccantiũ reuocatio: et primo de regno israel specialiter: 2° oiuz generaliter: ibi Conuertimini. Circa p̃mũ dr: s Vade et cla. ser. ist. ꝑ aqui. et est verbũ dñi ad hieremiã qui vt dicit ra. sa. fuit missus in terrã assyrioz que ẽ in plaga aquilonari respectu iudee: vbi ppls israel detinebat captiuus' ad p̃dicandũ eis penitentiã. Alij vero dicunt et verisimil' vt videtur q fuit missus ad aliquos q de pplo israel effugerant man' regis assyrioz: et latuerant in terris circumadiacentibus et postea ad terrã israel redierãt: et ibi multiplicati fuerãt: et qz erãt idolatre sicut ante captiuitatem fratz suoz: ideo hieremias fuit ad reducendũ eos ab idolatria ad dei cultũ qui vigebat i hierusalem maxime tẽpore iosie: terra autẽ regni israel ẽ in parte aquilõari respectu hierlz et regni iude.

tuisti: et dixit dñs ad me in dieb' iosie regis. Nunqd vidisti q fecerit auersatrix israel: Abijt sibimet sup oẽm mõtẽ excelsũ: et sb oi ligno frondoso: et fornicata ẽ ibi: et dixi: cuz fecisset hec oia: ad me reuertere: et nõ ẽ reuersa. Et uidit p̃uaricatrix sozor eius iuda: quia ꝑ eo q mechata eet auersatrix israel dimisissez eã et dedisse ei libellũ repudij: et nõ timuit p̃uaricatrix iuda sozor eius sed abijt et fornicata ẽ et ipsa: et facilitate fornicationis sue ꝓtamiauit trã: et mechata ẽ cũ lapide et ligno. Et iõib' his ñ ẽ reuersa ad me p̃uaricatrix sozor ei' iuda i tõto cõde suo: sz i mẽdacio ait dñs: et dixit dñs ad me: Justificauit aiaz suã auersatrix israel ꝓ patiõe p̃uaricatricis iuda. Vade et clama sermones istos ꝓtra aglonez et dices: Reuertere auersatrix israel ait dñs: et nõ auertã faciẽ meam a vobis: qã scũs ego dicit dñs: et ñ irascar i ppetuũ. Verũtñ scito iniqtatẽ tuã: qz i dñm deuz tuũ p̃uaricata es. Et dispsisti uias tuas alienis sub oi ligno frõdoso: et voce meã ñ audisti ait dñs. Cõuertimini

t Reuertẽ auersatrix israel. ab idolatria: v Et non auer. fa. meã a vo. sed suscipiaz vos in misericordia. x Quia sanctus ego sum. q. d. hoc faciam ex bonitate mea nõ pp vestra merita. et qz ad verã cõuersionẽ requiritur p̃z̃ peccati cognitio: iõ subditur: Verũtñ scito iniquitatem tuã nẽ. y Et dispersisti vias tuas alienis. i. idolis que dicunt dñi alieni et vocat hic vias tuas. i. pedes tuos quib' p̃ceditur per viam: loquitur. n. hic ꝓpheta de pplo israel sub metaphora meretricis que pata est diuidere pedes suos oi transeunti in cõcubitu carnali: sicut dr ezechielis. xvj. Diuisisti pedes tuos omni transeunti p viã. z Sub omni ligno frondoso. in talib'. n. locis exercebat idolatria: et cũ hoc aliqñ luxuria i veneratione veneris et p̃apapi. a Cõuertimini. Hic ꝓsequenter ponit reuocatõ peccantiũ generaliter. Sciẽdũ tñ q aliqui expositores nr̃i exponũt residuũ huius capituli de reditu filioz israel de captiuitate babylonica: et qz plures eoz remanserũt in babylone detenti amore plis quã ibi genuerãt et possessionũ quas ibi acquisierãt: iõ subdit: Et assumã vos vnũ de ciuitate et duos de cognatione nẽ. et qđ subdit: Et dabo vobis pastores nẽ. exponũt de zorobabel: hesdra neemia: aggeo et zacharia: qui gubernauerũt ppl̃z in tẽ poralib' et spiritualib'. Non dicẽt vltra arca testi nẽ. qz i tẽplo ab eis reedificato nõ fuit arca: vt dicunt et iudei et habet 2° macha. primo: et sic cõsequenter adaptãt lraz ad istud ꝓpositũ, put possũt. Sz huic dicto obuiat qđ subdit: In tpe illo vocabũt hierlz solũ dñi. qz nõ legit hierlz fuisse i tãta solẽnitate et reuerẽtia p̃ tps captiuitatis babylonice: sed semp vel qñ semp erat subiecta seruituti: primo ꝑsaz: et postea grecoz: et vltimo romanoz vt patet ex libris hesdre: neemie: machabeoruz: et ex euã gelijs. Item qđ subditur: Et cõgregabũt ad eã oes gentes in noie dñi. qz non legunt ꝓuerisse ad iudaismũ de gẽtilibus nisi pauci. similiter qđ subdit: In dieb' illis ibit

domus iuda ad domū israel: ⁊ veniēt simul de terra aquilōis. quia nō legit q̄ aliqui iudeī ciusdē tēporis iuerint ad reducendū filios israel de regno assyriorum vbi fuerūt ducti p assyrios. Propter q̄ ra. sa. exponit passum istum de tempore christi: ⁊ in hoc dicit magis catholice q̄ expositores p̄dicti. dicit tñ q̄ ista sunt implenda de futuro sicut ⁊ expectant christum venturū cuius ramen aduētus transit in preteritum. Igitur sequendo dictum eius quātum ad id q̄ continet veritatis parē ista in qua agitur de vocatiōe christi qui venit vocare peccatores matthei. ix. diuiditur in duas: q̄ primo circa hanc uocationem p̄mittit vocantis benignitas: ⁊ 2ª iudeorum malignitas: ibi Sed quomodo. Prima ad huc in duas: q̄ primo ponitur dicta vocatio: 2ª circa hoc soluitur questio: ibi Et dixi. Circa primū dicit in persona christi: a Conuertimini filij reuertentes. i. vere penitentes reuertendo de tenebris ad lucē: de umbra ad veritatem: b Quia ego vir vester. i. sponsus: sic enim habet in hebreo: q̄ optime cōuenit christo q̄ sponsus est ecclesie: ſm q̄ dī iohānis tertio: Qui habet sponsam sponsus est. Verū tñ q̄ ad christi vocationē pauci de iudeis crediderunt quibus ipse in persona ꝓpria p̄dicauit: ideo sequit: c Et assumam vos. vnū de ciuitate ⁊c. i. paucos respectu multitudinis remanētis in sua infidelitate: ⁊ istud fuit figuratū in ingressu terre ꝓmissionis: q̄ de sexcentis milibus qui exierunt de egypto duo tanū ingressi sunt eā. s. chaleph ⁊ iosue. d Et introducā vos in syon. i. in ecclesiā militantē que dī syon ⁊ hierlm: eo q̄ ecclesia put diuidit ꝺ synagogas: ibi incepit p christi predicatiōnē: ⁊ miraculorum opationes: vt patz ex euangelijs: ⁊ spiritussancti missionē super apostolos: vt patet actuū. ij. pp q̄ de ipsa dicitur hebre. xij. Accessistis ad syō mōtē ⁊ ad ciuitatez dei viuentis hierlm celestem. e Et dabo vobis pastores. s. apostolos. f Et pascent vos. s. scientia. i. fide certa que dī scientia pp certitudinem adhesionis: g Et doctrina. i. moribus sāctis. h Cū q̄ multiplicati fueritis. s. post christi ascensionē ſm q̄ dī actuū. vi. augebatur numer' discipulorum. i. credentiū in hierlm valde. i Et creueritis in terra. p vocatiōz gentiliū ad fidē: q̄ videmus impletum per orbem: k Non dicent vltra arca testamenti. s. q̄ circa eaz debeat esse cultus dei sicut fuit tempore veteris testamēti l Neq; ascendet super cor. i. fideles nō ponent ibi fiduciā sicut fiebat antiquitus qñ portabatur ad bellum vt saluaret ab inimicis ppl'm iudeorum: vt habetur p' regū in pluribus locis: m Nec recordabunt. amplius de arca quā fecit moyses: n Nec fiet vltra. s. arca noua: ⁊ p ista designat cessatio ceremoniarum veteris legis quā videmus impletam. Per dicta etiā patet falsitas iudeorum dicentiū q̄ in aduentu messie reddet eis arca testamenti: ⁊ altaria holocaustorum ⁊ incēsi ⁊c. ad cultū veteris legis pertinentia. o In tempore illo vocabūt hierlm. i. ecclesiā vt predictū est: p Soliū domini. Si hoc referat ad ecclesiam triūphātem hoc fuit impletū in ascensione christi scōz q̄ dicitur marci vltimo. Et dominꝰ q̄dem iesus christꝰ postq̄ locutus est eis assūptus est in celum ⁊ sedet a dextris dei. Si autem referat ad ecclesiam militantez impletum fuit qñ christꝰ sedens apostolos docebat: ⁊ iplet i eucharistia q̄ reuerēter seruatur in ecclia i qua totus christus ꝓtinet q Et ꝓgre. ad eā oēs gētes. i. aliqui ex oīb' gētib' p fidē charitate formataz. r Et nō ābulabūt p' prauitatē. sequendo idolatriā sicut ante fidei receptionē. s In diebus illis ibit domus iuda ⁊c. sancti enī apostoli simon ⁊ iuda fuerunt de domo iuda: quia fuerunt cognati germani ipsius christi: ipli vero p̄dicauerūt in plide q̄ ē i pte aquilonari respectu ire ꝓmissionis: vñ exierūt christi discipuli ad p̄dicandū p orbē: vbi erant multi israelite qui nō redierant de captiuitate: ⁊ multos de illis adduxerunt ad fidē sicut de gētib'. t Ad terrā quā dedi patribus. i. ad terrā viuentiū ad quā christus alcē dēs in celū transtulit p̄es sanctos qui p̄ius detenti fuerāt in lymbo. Illa. n. terra fuit eis ꝓmissa principaliter sicut declarat plenius gene. xv. Premiū enim a deo ꝓmissū non est minus sed maius merito: oia vero bona terrena sunt minꝰ bonū q̄ opus virtutis: ⁊ iō qñcūq; p operib' virtutū a deo ꝓmittit aliquid terenū: intelligit principaliter ꝓmissū bonū spirituale ⁊ eternum. v Ego autez. Hic circa p̄dicta mouet q̄stio. s. qualit habeat fideliū multiplicatio ⁊ hereditari celestis adeptio: cū dī: x Quo ponā ⁊c. ⁊ patet ex dictis littera vsq; ibi: y Hereditatē pclarā. q̄: ibi clare videt deus facie ad faciē: z Exercituū gētiū. exercitus gētium dicunt hic angeli sancti ad custodiā regnorum ⁊ gētiū deputati: ⁊ illorum ꝓprie est hereditas celestis. a Et dixi. Hic ponit respōsio. s. q̄ duo predicta habent p fidē ⁊ mores: iō subdit: b Patrem vocabis me. i. non solum corde credendo: sed ore confitendo: ad ro. x. ca. Corde enim creditur ad iusticiam: ore autem confesso fit ad salutem. Et quia fides sine operibus mortua est: iacobi. ij. capi. ideo subditur: c Et post me ingredi non cessabis. bona opera vsq; ad finē cōtinuando. d Sed quo. Hic ꝓsequenter circa christi vocationē ponit iudeorum malignitas cum dī: d Sed quo si cōtēnat mulier amatorē suum. i. maritū suū: vnde in hebreo habet sociū suū: e Sic cōtempsit me dom' israel. blasphemādo ꝓsequēdo ⁊ tandē occidēdo: ⁊ q̄ in vindictā eius secuta ē destructio iudeorum p romanos: vt habet luce. xix iō subdit: f Vox in vij audita ē plorat' ⁊c. q̄ destructa ciuitate iudei ducebant captiui ad diuersas ptes: suā miseriā deplorantes. g Quoniā iniquam fecerūt viā suam

recedendo a christo qui est via veritas ⁊ vita. sed q̄ post destructionem ciuitatis aliqui ō iudeis christo crediderūt: tenentes q̄ pp eius mortem fuisset illa destructio subsecuta ió hieremias hoc puidēs dicit quātum ad istos: a ¶ Non uertimini filij reuertentes. exponatur vt supra. b ¶ Et sanabo auersiones vr̄as. quibus auersi estis a christo: ⁊ subdit penitētium responsio: c ¶ Ecce nos venim⁹ ad te. p fidē. d ¶ Tu enim es dñe deus noster. iudei enim vere cōuersi christū eē verū deum cōfitentur. e ¶ Vere mendaces erant colles ⁊c. i. superbi p colles ⁊ montes hic metaphorice designati: sicut esaie. xl. dicit: Omnis mōs ⁊ collis hūiliabit. q̄ p phete vt cōiter metaphorice loquuntur: ⁊ isti superbi fuerunt sacerdotes ⁊ pharisei q̄ p suam superbiā christum ꝓtemserunt: ⁊ populum p sua mendacia a fide christi auerterūt: que mendacia ꝓuersi de iudaismo recognoscunt. f ¶ Vere in dño deo nr̄o. s. xpo. g ¶ Salus isr̄l. fm q̄ dr̄ actuū. iiij. de ipso. Et non est in alio aliquo salus. h ¶ Confusio. i. peccatū i christū: pp q̄ venit super nos ꝓfusio. i ¶ Comedit labor ē patrū nr̄oꝝ ⁊c. q̄ romani oia pretiosa in quibus laborauerāt iudei ⁊ alia ⁊ filios ⁊ filias eoꝝ rapuerūt: ⁊ iō sequit: k ¶ Dormiemus in ꝓfusione nr̄a. q̄diu stabimus in infidelitate: iō subditur: l ¶ Quia dño deo nr̄o peccauim⁹. ista sunt vba penitentium peccata p̄terita lamētātiū: ⁊ nō soluz peccata ꝓpria sz patrum suoꝝ: ⁊ patet littera ex dictis.

¶ In ca. iij. vbi dr̄ i postilla: Nūq̄d irascēris in perpetuū. Vbi nos habem⁹: Nunq̄d ira ¶ Addicio pri⁹. scēris ⁊c. in hebreo habet: Nunquid irascet i perpetuū aut pseuerabit i finem. Et expōitur sic q̄ si illa vxor seu sponsa de qua loquitur cōuerteret ad recognoscendū deū tanq̄ patrē suuz ⁊ ducē virginitatis sue: nunq̄d deus irasceret i perpetuū: ita q̄ nō reconciliaret eā. q. d. nō iurta illud psalmiste: Nō in ꝑpetuū irascetur ⁊c. Et hec sententia videtur magis ꝓpria in ꝓposito: valde eni ipse ꝓprie de peccatore inquātum a deo recedit diceretur q̄ irascitur sed potius prouocat deum ad iracundiam.

¶ In eodē ca. vbi dr̄ i postilla: Cōuertimini filij reuertētes Vbi nos habemus: filij reuertentes ¶ Additio. ij. in hebreo habet: Filij rebelles. ⁊ sic vocat rebelles ad pēitētiā ad quā attrahit eos ad h⁹: q̄ ego vir vī In eodē capīo. iiij. vbi dr̄ in postilla: Et istō fuit figuratū in ingressu terre ꝓmissionis. ¶ Additio tertia.

On videt ꝓprie figurari paucitas iudeoꝝ i christo credētiū respectu aliorꝝ in sua infidelitate remanētiū per chaleb ⁊ iosue ꝓut in postilla: tū q̄ ibi fuerūt tātū duo de sexcentis milibus viroꝝ: hic aūt multo plures fuerūt credentes. s. in maiori ꝓportiōe vt patet in actib⁹ apostoloꝝ: tū q̄ moyses ⁊ aaron q̄ fuerūt sancti ⁊ nō fuerūt ingressi terrā ꝓmissiōis figurarēt infideles christū negantes: qō videtur inconueniens: sed figura huius paucitatis credētium de iudeis ꝓprie pcessit tempore hieroboaz iij. re. xij. capīo: qñ totus populus israeliticus fuit diuisus in duas partes quarum maior. s. decem trib⁹ recesserūt a regno dauid q̄ fuit figura christi ⁊ a cultu dei qui vigebat in tēplo: ⁊ coluerunt vitulos. Minor vero pars. s. due tribus adheserūt regno dauid ⁊ cultui diuino: put hec figura largius tractatur in pugione: prima parte capitulo. ij. eam ꝓprie ad ꝓpositum adaptando.

¶ Replica.

IN capitulo. iij. burgen. mutat textum trāslationis nostre ab actiuo ad passiuū ⁊ sic postil. vno mō applicat burgen. alio mō veritas est i vtraq̄ applicatiōne. Sed q̄ dicit burgens. in hebreo habet: rebelles: vbi nos: reuertentes: credat burgen. q̄ voluerit puto be. hieronymū postillatorem ⁊ omēs alios ita ignaros hebraici sermonis vsq̄ ad burgen. nō fuisse vt interpretarentur rebelles per reuertētes filios. In eodem capitulo postil. dicit paucitatem credentiū in christū ex iudeis figuratam esse paucitate ingredientū terrā ꝓmissionis ex egritudinibus de egypto. Burgen. assignat aliā figurā putans figurā postil. non esse ꝓpriam. Ad hoc dicendum q̄ vnius facti possunt esse plures figure: sicut patet in locis multis sacri canonis. Etiā cum figura alicuius sit ei⁹ similitudo q̄ n semp currit ōtuor pedib⁹. Si. n. oīs similitudo eēt oīmoda nulla eēt similitudo sic arguit beat⁹ augu. Si oia essent eēlia: n esset oia Omnimoda. n. similitudo potius esset dicenda identitas q̄ similitudo: vt dicit burgen. vide circa primum capitulum osee ¶ Capitulum quartum.

SI reuerteris. Postq̄ hieremias reprehēdit populum de peccandi inuerecundia: hic arguit eū ō cōtumacia: ⁊ p̄ dicta ꝓtumacia arguitur 2⁹ pena debita subiungit: ibi Annūciate. Circa p̄mū dr̄ in ꝑsona dñi: a ¶ Si reuerteris israel. hic accipit si p nō: q̄ ista reuersio nō fuit subsecuta ⁊ sic apparet cōtumacia: ⁊ codē modo accipit cuz subdit: b ¶ Si abstuleris offendicula tua. i. peccata q̄b⁹ me offēdisti. c ¶ Nō cōmoueberis. de terra tua in captiuitatē babylonicā. d ¶ Et iurabis: viuit dñs ⁊c. Hic ponūt tres comites iuramēti licīti: ⁊ q̄libet subtracto fdditi illicitū: sicut ē iuramētū mēdax q̄ caret veritate ⁊ iuramētuz iniquuz: vt siquis iuret se hominē occisurū q̄ caret iustitia: ⁊ iuramētū icautū q̄ caret iudicio discretionis: vt sic̄s iuret sine cā ⁊ ratiōe legitima. e ¶ Et benedicēt eū oēs gentes. impēdo sibi bōa si fecerit ista: ⁊ mutat mod⁹ loquēdi de 2ª ꝑsona ad tertiā: sz q̄ hoc nō fecit: iō i captiuitatez ductus fuit. ⁊ p israēl itelligit hic pples regni iude: q̄ israēl ē nomē generale ad oēs hebreos: ⁊ hoc patz p hoc q̄ subditur: f ¶ Dec enim dr̄. do. vī. iu. ⁊ hierusalem. in aliq̄bus libris interponit habitatori: sz n ē de textu. g ¶ Nouate vobis nouale. est autem nouale terra de nouo culta ꝑ spinis ⁊ sentib⁹ plena: ⁊ per hoc innuit prophetā q̄ erāt inueterati i malicia. h ¶ Circuncidimini i dño.

in circuncisiõe spirituali: que placet ei: ⁊ q̃ sit illa subdit
i Et auser. prepu. cor. ve. i. peccata ⁊ ꝓsuetudines pec
cãdi. k Ne forte egre. vt ig. indi. mea ⁊c. i. vindicta
mea p ignẽ. ⁊ qz hoc nõ fecerunt in cõtumacia pmanen
tes: iõ secuta est succensio ciuitatis ⁊ tẽpli p chaldeos tẽ
pore sedechie. iiij
regũ vltimo. ⁊ in
fra. xxxix. l An
nunciate. Hic co
sequẽter sequitur
pene cõtumacie:
⁊ diuidit in duas
qz ꝑmo ponitur
cõminatio pene:
2° cõpassio hiere
mie: ibi Et dixi.
Circa primũ dr:
Annunciate in iu
da ⁊c. i. oibus no
tificate. m Et
canite tuba in ter
ra. ad ꝙocandũ
bellatores vnde
cũqz: n Et di
cite. Cõgre. ⁊ in
gre. ciuitates mũi
tas: vt ibi possu
mus saluari.
o Leuate signũ
idest vexillum.
p In syon. vbi
erat fortaliciuz ci
uitatis hierusalez
q Confortami
ni. ad inuicem.
r Nolite stare.
ociosi. s Qz
malum ego addu
co ab aquilone. i.
graue bellũ qõ ñ
poteritis sustiner
iõ subdit: t Et
cõtritõnẽ magnã
idest ciuitatis ⁊ tẽpli destructionẽ: ⁊ iõ q̃ dicit hiere. La
nite tuba. ⁊ postea: leuate signuz in syõ cõfortamini ⁊c.
dicit ironice. q. d. sic facietis: sed nihil valebit vobis: vñ
subditur: v Ascendit leo de cubili suo. i. nabuch. de
regno suo q̃ dicit hic leo: eo q̃ in vexillo suo habebat
imaginẽ leonis vt dicũt aliqui: vel pp suam audaciã ⁊
ferocitatẽ. x Et ꝓdo gẽtium se leuauit. qz a mitis gẽ
tib' ꝓdas accepit. y Egressus est de loco suo. ad ve
niendũ ꝫ iudeam: iõ subdit: z Ut ponat terrã tuam
i solitudinẽ. ciuitates destruẽdo: ⁊ habitatores captiuã
do. Et qz fuit h' iudeis mã dolorif: iõ subdit: a Su
per hoc accingite vos cilicijs ⁊c. in signũ tristicie ⁊ lam
tatõis. b In die illa dicit dñs pibit ⁊c. Jqz de nocte fu
gerũt per locũ occultũ: tñ nõ valuit eis: qz comprehẽdit
eos exercit' chaldeoꝝ: quarto regũ vltimo ⁊ ifra. xxxix
c Et obstupescẽt sacerdotes ⁊ pphete. qz dixerãt sede
chie regi ⁊ principib' ꝯrijs. d Et dixi. Hic ꝙsequẽt
ponitur ꝓpassio hieremie eo q̃ erat de pplo illo. Et di
uidit i duas: qz primo ponit ipsius dolor in mente: 2° in
corpore: ibi Ventrẽ meũ. Circa ꝑmũ dicit hieremias:
e Heu. interiectio est dolentis: ⁊ ponit ter pp triplicẽ
destructionẽ. s. tẽpli: ciuitatis ⁊ pplj. f Ergo ne dece
pisti pplm istũ. i. decipi pmisisti p falsos pphetas. q. d.

domino: Et auferte prepu
tia cordiuz vestrozum viri
iuda ⁊ habitatores hierlm
nẽ forte egrediat vt ignis
indigtio mea: ⁊ succẽdatur
⁊ nõ sit q extiguat pp mali
cia cogitatõuz vestraꝝ. An
nũciate i iuda: ⁊ i hierlz: au
ditũ facite: loqmini: Et cãite
tuba i tra: clamate fortit Et
dicite: Cõgregami ⁊ ingre
diamur ciuitates munitas
leuate signũ i syõn. Cõfor
tamini nolite stare: qã ma
lum ego adduco ab aqui
lone Et contritoem ma
gnã. Ascendit leo de cubi
lo suo: Et ꝓdo gẽtiũ se leua
uit. Egressus ẽ de loco suo
ut põat trã tuã i solitudinẽ
Ciuitates tue vastabunt: re
manẽtes absqz habitatore
Sup hoc accigite vos cili
cijs: plãgite ⁊ vlulate: qz nõ
est auersa ira furoris dñi a
vobis. Et erit: in die illa di
cit dominus pibit cor regis
⁊ cor principum: Et obstu

pescẽt sacerdotes: pphete
ꝛsternabũt: Et dixi: Heu:
heu: heu: dñe de⁹. Ergo ne
decepisti pplz istũ ⁊ hierlz
dicẽs: pax erit vobis: Et
ecce puenit gladi⁹ vsqz ad
aiaz. In tpe illo dicet pplo
huic ⁊ hierlz vent⁹ vres in
vijs q̃ sũt i deserto: vie filie
pplj mei nõn ad ventilãduz
⁊ ad purgaduz. Spiritus
plen⁹ ex his veniet mihi. Et
nũc ego: sz loquar iudicia
mea cũ eis. Ecce ꝙsi nubes
ascẽdet: Et q̃si tẽpestas curr⁹
ei⁹. Velociores aquilis eq illi⁹
Ve nobis: qm vastati sum⁹
Laua a malicia cor tuum
hierlm: vt salua fias. Usqz
quo morabũt i te cogitatõ
es noxie: Vox. n. ãnũciã
tis ab dã. Et notũ facietis ido
lũ de mõte ephraiz. Dicite
gẽtib⁹: Ecce auditũ ẽ i hie
rusalẽ: cũstodes venire de
tra lõgiqua ⁊ dare sup ciui
tates iuda vocẽ suã. Quasi
custodes agroꝝ facti sunt

sic: g Dices. i. dicere permittes ꝓ eos. h Pax erit ⁊c
potest et exponi negative: ergo ne decepisti. q. d. non sz falsi
pphete fingẽtes loqui ꝓ te: i Et ecce puenit gladi⁹ vsqz
ad aiam. i. vsqz ad intima cordiũ pplj ⁊ principũ: ⁊ loquit
de futuro ꝓ modũ ꝑteriti: iõ subdit: In tpe illo dicetur ⁊c.
k Ventus vrens in
vijs que sunt in deser
to. i. sicut vẽtus vres
omnia consumens q̃
crescũt in deserto: eo
qz modicum habent
d humiltate: propter
qd citius deficcantur
⁊ consumũtur a ven
to vrente. l Vie
filij pplj mei. quasi di
ceret: sic populus meus consumetur: ideo
subditur: m Non
ad ventilandum ⁊ purgandum. sicut
in aliquibus terris tri
ticuz purgatur a ven
to: quia granum cuz
palea ꝓicitur ꝙsuz
cum instrumento de
hoc apto: ⁊ vẽtus tol
lit paleas ⁊ granuz ca
dit in area: quasi dice
ret: sic nõ purgabitur
populus meus: sz ma
gis cosumetur: ideo
sequitur: n Spiri
tus. i. vẽt⁹. o Ple
nus ex his. s. adustiõi
bus. p Venit mi
hi. i. ad voluntatẽ me
am. q Et nũc ego
supple faciam hoc ex
odio vel violentia:
quasi diceret: nõ: sed
ex iustitia: ⁊ ideo sub
dit: r Sz loquar
iudicia mea cum eis.

puniens eos ꝓ iniquitatib⁹ suis. s Ecce quasi nubes. s.
tẽpestuosa q̃ subito surgit: t Ascẽdet. s. exercit⁹ chaldeoꝝ
⁊ dic ascẽdet: qz iuda ẽ i altiori situ q̃ sit regio vnde vẽit.
v Et q̃si tẽpestas curr⁹ ei⁹. ad portandũ arma ⁊ alia exer
citui necessaria: ⁊ isti curr⁹ pp multitudinẽ faciebãt strepitũ
magnum ⁊ terribilem ad modum tempestatis. x Veloci
ores a quibus equi illius. hyperbole est ad designadũ velo
citatem ⁊ fortitudinem equoꝝ. y Ve nobis ⁊c. Verbuz
est ꝓphete plangentis miseriã populi sui iminẽtẽ ⁊ cõsulen
tis penitẽtiam dicentis: z Laua a malicia ⁊c. vt per hoc
rigor diuine iusticie tempetur. a Usqquo morabũtur
in te ⁊c. q. d. tu nimis tardas agere penitẽtia: qz in ꝑmptu
est dei vindicta: vñ subditur: a Vox enim annũciãtis. s.
aduentũ regis babylõis b Dan. q̃ ẽ ciuitas in extremi
tate aquilonari iudee: exercitus. n. chaldeoꝝ venit ex illa p
te: c Et notũ facientis idolũ. i. regez babylonis qui se fe
cit adorari vt deũ i statua aurea: Dan. iij. d De monte
ephraim. locus est ꝓpinquior hierlm q̃ sit dan. ⁊ fm q̃
exercitus chaldeorum magis appropinquabat: scdm hoc
currebant nũcij sedechie destinati ad hoc ad nunciandum
sibi: ideo subdit: e Ecce auditũ est in hierlem. vbi erat
sedechias: f Custodes vẽire. i. chaldeos venientes ad ob
sidẽdũ hierlez: ⁊ ita ꝙligẽt custodientes portas ⁊ exit' q̃ nll?

posset egredi qui caperetur: cuius causa subdit: a Oz me ad ira. quo. per idolatriam ⁊ alia mala supra posita.
b Uentrē meū. Hic ꝓsequēter ponit dolor ꝓphe in corpore: vehemēs. n. motꝰ mētī gaudij vel doloris redūdat ad corpus: iō dicit ꝓpha: b Uentrē meū ⁊c. q. d. ita affligor in corpore sicut mulier pturiēs: vel sicut vir rorsiōes horribiles sētiens. c Dolus cordis mei turbati sunt. ex vehemētia doloris d Quoniā vocem buccine audiuit aīa mea. videbat. n. i spū exercitū chaldeoꝝ ve ꝓpinquo inuasuꝝ ciuitatē hierlm cuz tubis ⁊ clamoribꝰ bellicis. e Cōtritio super cōtritionē. q. ꝓmo vastatus est ppls fame: 2° gladio.
f Repēte va. sūt tabernacula mea. i. tēplū vbi erāt mltā tabernacula. g Subito pelles mee. loquit de tēplo salomonis ad modū tabernacli moysi qō fuit optum pellibꝰ: vt habetur Exo. xxvj.
h Usqꝙ videbo fugientē. p hoc designat q ppls israel ñ posset se defendere. i Stultus ppls meus. falsis pphetis credendo.
k Me ñ cognouit. verba mea recipiēdo vt habet infra i mltis locis: l Filij insipientes sūt. nescientes distinguere vera a falsis.
m Et uecordes. tanq insani pseudo pphetaꝝ dicta sequentes. n Sapientes sunt vt faciāt mala. ista est sapiētia mundana q est terrena aialis ⁊ diabolica: iacobi tertio.
o Aspexi terrā. s. iudee: p Et ecce vacua erat. bonis oibꝰ p chaldeos inde sublatis: ⁊ habitatoribꝰ captiuatis:
q Et celos ⁊ nō erat lux i eis. loquit metaphorice: p hoc designās magnitudinē tribulationis imminentis scōm cōem modū loquēdi q positis i angusta magna dicunt celi obtenebrati: ⁊ hic modꝰ loquēdi frequēs est i scriptura. r Uidi mōtes ⁊c. i. principes iudee ⁊ bellatores: s Et ecce mouebant. ad fugā tanq virib' dissoluti. t Intuit' sum ⁊ ecce nō erat hō. q. partiz fuerūt occisi: ⁊ ptim in captiuitatē ducti: ⁊ p fugā euaserūt pauci: vt habet infra. xl. iō subditur: v Et omne volatile ⁊c. p hoc designans euadētes i fuga. x Aspexi ⁊ ecce carmel desert. i. iudea a carmelo denoiata: eo q erat locꝰ fertilis ⁊ amen': intelligendo tñ de carmelo q ē in sorte iude: q. alius erat i sorte ephraim sterilis: cetera patēt ex dictis vsqꝙ ibi: y Sed tñ ꝓsūmationē nō faciā. i. ppls israel oīmodā dstructionē: q. postea tpe cyri rediit in iudeā: ⁊ reedificauit tēplū ⁊ ciuitatē: vt habetur ꝓmo esdre: ⁊ nemie: q. tñ hoc fuit post. lxx. annos. Fm cō munionē opinionē: iō subdit: z Lugebit terra tanq inculta. qō dī metaphorice lugere: sicut prelatū virē dī ridere sup eam in gyro: qūia me ad iracundiam prouocauit dic dns: Uie tue ⁊ cogitationes tue fecerunt hec tibi. Ista malicia tua qa amara q. tetigit cor tuū. Uē trez meū uētrē meū doleo: sensus cordis mei turbati sī in me. Non tacebo: qm vocē buccine audiuit aīa mea clamorē plij. Cōtritiō sup ptritōez vocata ē: ⁊ vastata est ois terra. Repēte vastata sī tabernacula mea: subito pelles mee. Usqzquo videbo fugientē: audiā vocem buccie. Quia stult' ppls meus mē nō cognouit. Filij insipientes sī: et uecordes. Sapientes sūt vt faciāt mala: bene aūt facere nescierūt. Aspexi terrā ⁊ ecce vacua erat: ⁊ nihil: et celos ⁊ ñ erat lux i eis. Uidi mōtes ⁊ ecce mouebantur: ⁊ oēs colles pturbati sūt. Intuit' sū ⁊ ecce ñ erat hō: et oē volatile celi recessit. Aspexi ⁊ ecce carmelus desert': ⁊ oēs vrbes eī destructe sūt a facie dñi ⁊ a facie ire furoris eī. Hec. n. dic dns: Deserta erit ois terra: sed tñ ꝓsūmatōez nō faciā. Lugebit terra: et merebūt celi desup eo q locut' sū. Cogitaui ⁊ nō penituit me nec auersus suz ab eo. A voce eqtis: ⁊ mittētis sagittā fugit ois ciuitas. Ingressi sī ardua: ⁊ ascenderūt rupes. Uniuerse vrbes derelicte sun: ⁊ nō hitat i eis hō. Tu aūt vastata qd facies: Cuz vestieris te cocci no: cū ornata fueris monili aureo: et pinxeris stibio oculos tuos: frustra cōpones. Cōtēpserūt te amatores tui: aīaz tuā qrent. Uocē ei q̄si pturientis audiui: āgustias vt puerpe. Uox filie syō iter morientes expādentesqz manus suas. Uē mihi: q. defecit aīa mea pp interfectos .v.
⁊ eodē modo qō subditur: a Et merebunt celi desup. q. ros ⁊ pluuia inde descendentes nō proficiebāt ibi pp defectū hominū colentiū: b Eo q locutus suz. diffinitiue hanc vindictā inferrēdo: iō subdit: c Cogitaui ⁊c. A voce equitis ⁊c. i. equitū regis babylonis ⁊ accipit hic singulare p plurali sicut exo. viij. dicitur Uenit musca grauissima. i. mltitudo muscaruz d Fugit ois ciuitas. i. habitatores oium ciuitacum.
e Ingressi sunt ardua. i. loca iaccessibilia equitibꝰ vbi multi fuerūt fame mortui non audētes inde egredi ad qremdū victū sibi. f Tu aūt vastata qd facies. q. d. nō habebis remediū: vnō subdit: g Cū vestieris te coccio ⁊c. loquit de iude a sub metaphora meretricis se ornātis vestibꝰ ⁊ iocalibꝰ ⁊ vnguētis meretricū cū subdit h Et pinxeris stibio. i. fardiatōe sicut dī de ieçabel quarto regum nono. ⁊ hoc ad qrendum gratiam:
i Frustra ꝓponeris. cuī cā subdit: k Cōtempserunt te amatores tui. i. chaldei cū qbꝰ mechata fuisti p idolatriam:
l Iam tuā qrēt quā auferēt de corpore: iō subditur m Uocē qsi pturientis audiui ⁊c. i quo ꝓpha describit clamorem morientiū fame ⁊ gladio: ⁊ ideo subdit:
n Ue mihi ⁊c. lamentans interfectionem populi sui Jn. c. iij. vbi dī i postil. Circa pm dic hieremias heu.

Hi dī heu heu heu eadē dictio Additio. ponit in hebreo sicut in p° capīo vbi dī a a a. Uñ nec ibi nec hic pōt triplex dictio: sz ē vna dictio ꝓposita ex tribꝰ lris, put postillator ibidē exposuit ⁊ eodē mō ē i hoc loco exponēdū. Capi. V.

Circuite. Superi hieremias arguit regni iude mltiplex flagiciū pp qō meruit suppliciū: hic ꝓsequēr excludit remediū. Et diuidit i duas ptes: q. ꝓmo ponit remedij exclusio: 2° subdit hieremie lamētatio capīo nono. pri i quattuor fm quattuor remedia q excludit in hoc capīo ⁊ tribꝰ sequentibꝰ: q sunt ppli iusticia: sacerdotū sanctimonia: tēpli sanctitas: doctor veritas: vt videbit. Primū aūt p qō posset ppls habere remediū esset aliquor iusticia, p quibus posset dns toti populo: sicut gen. xviij. dominus dixit se velle parcere toti ciuitati sodomorum pro decem iustis si ibi inuenirētur: ⁊ istud remedium in hoc capīo excluditur

ꝛ diuidit in tres partes: qꝫ primo excludit iusticia vulgarium: 2° principtū: ibi Ego autē. tertio simul istoꝝ ꝛ illoꝝ: ibi Super quo. Circa primū dī: a Circuite vias hierlm. querendo diligenter ꝛ non superficialiter: b An inueniatis viꝝ faciētē iudiciū. i. aliquos viros iustos in tali numero qꝫ pp eos ō cens sit parcere cōmunitati: non enim accipit hic: virū faciētē iudicium ꝑ vnico: qz ibi erat hieremías ꝛ baruch ꝛ abdēlech ethiops qui erāt iusti. Ad hoc ciz qꝫ ꝑ iusticia aliquoꝝ ꝑmunitati ꝓcatur sufficiens numer° re qrit. vnde ꝛ abraam petens a dño vt ꝑ aliquib' iustis parceret sodome: nō fuit ausus vltra decē descendere: gen. xviij.

Circuite vias hierlm ꝛ aspicite ꝛ cōsiderate ꝛ qrite in plateis ei°: ān inueniatis viꝝ faciētē iudiciū: ꝛ qrentē fidē: ꝛ ꝑpiti° ero ei

Quod si et viuit dñs dixerint: et hoc falso iurabunt:

Dñe oculi tui respiciunt fidez. Percussisti eos et non doluerūt: attriuisti eos ꝛ renuerūt accipe disciplinaz. Indurauerunt facies suas supra petrā: et noluerūt reuerti. Ego aūt dixi. Forsitā paupes sūt ꝛ stulti: ignorā tes viā dñi et iudiciū dei sui Ibo ergo ad optimates ꝛ loqr eis. Ipsi enī cognouerūt viā dñi ꝛ iudiciū di sui Et ecce magis hi simul cōfregerūt iugū: ruperūt vincula. Iccirco ꝑcussit eos leo de silua: lup° ad vespā vastauit eos: pard° vigilās sup ciuitates eoruz. Omis qui egressus fuerit ex eis capiet

qm̄ia multe sūt ꝑuaricatōes eoꝝ: ꝓfortāte sūt auersiones eoꝝ. Cui quo ꝑpitius tibi esse potero. Filij tui dereliquerūt me: et iurāt i his q nō est dij. Saturaui eos et mechati sūt: ꝛ i domo meretricis luxuriabant. Equi amatores i semias: ꝛ emissarij facti sūt: vnusquisq ad vxorē ꝓximi sui hinniebat. Nūquid sup his non visitabo dicit dñs: ꝛ i gente tali nō vlciscet aia mea? Ascendite muros eius ꝛ dissipate: ꝓsūmationē aūt nolite facere. Auferte ꝓpagines eius: qm̄ia nō sūt dñi. Preuaricatiōe. n. ꝑuaricata ē i me dom° isrl et dom° iuda: ait dñs. Me gauerūt dñz ꝛ dixerūt: Nō ē ipe: neqz veniet sup nos malum: gladium ꝛ famem nō videbimus. Prophe fuerūt in uentum locuti: et responsum non fuit in eis.

plex pena que inflicta est iudeis successiue ꝑ diuersa tpa: cū dī: t Iccirco ꝑcussit eos leo ō silua. i. rex babylōis q ꝑ leonē itelligit vt dcm̄ ē caplo ꝑcedēti: v Lup' ad vespā. i. rex ꝓsaz ꝛ medoz: qz lz cyr° fuerit iudeis beniuol': tn̄ ꝑ eū fuert aliq aliꝫ duri tenētes eos sb fuitute graui. x Pardus vigilās sup ciuitates eoꝝ. ad eas spoliādū: ꝑ hoc itelligit regnū grecoꝝ: ꝛ potissime ātiochi illustris q multa mala itulit iudeis: vt ꝓz p° mach. ꝛ 2°. y Omis q egressus fuerit ex eis capiet ꝑ romanū impiū per edō significatum: vt dīc hic ra. sa. ꝛ h° potissime fuit impletuz qn̄ titus destruxit ciuitatem ꝛ tēplū ꝛ captiuauit ppl'z: ꝛ cā ꝓdictoꝝ subdit: z Qz multiplicate sunt preuaricatiōes eoꝝ. ante captiuitatē babyloni cā. ꝛ Cōfortate sūt auersiones eoꝝ. post tps dicte captiuitatis ꝛ potissime tpe christi: a quo indei ꝑ oblationez sacerdotuz ꝛ pharisēoꝝ fuerāt auersi: vt dcm̄ ē supra caplo ītio. a Super quo. hic ꝓsequenter describit malicia omniū laicoꝝ generalit Et diuidit in duas ꝑtes: qꝫ ꝑ excludendo iusticiā eoꝝ cōcludit oppositā malicia: ꝛ 2° subdit ōbita pena ibi Hec ergo. Circa primū dī: a Super quo tibi ꝑpicius esse potero. q. d. dñs exquo nō est iusticia i vulgarib' nec i principibus ex ꝑte ppli: non pōt tibi ꝛmediari: ꝛ iō de vtrisq subdit: b Filij tui. i. maiores ꝛ minores: qui dicūtur filij regni iude ꝛ et hierlm que erat metropolis. c Dereliquerunt me. ꝑ idolatriam. d Et iurant in idolis his. i. ad eoꝝ reuerentiā: e Saturaui eos. replēdo bonis tē porālibus. f Et mechati sunt. ꝑ idolatriā que ē spiritualis mechia: ꝛ et corporali luxuria: iō sequit: Et i domo meretricis nē. g Equi amatores i scias. i hoc notat effrenatā eoꝝ luxuriā: eo qꝫ equi ꝑ ardoꝛe libidinis aliqñ insaniūt post equas: h Vnusquisq ad vxorē ꝓximi sui hinniebat i. signa luxurie pretēdebat inuerecunde. i Nunquid sup his nō visitabo. q. d. sic: iō cōuertit sermonē ad chaldeos dicēs: k Ascēdite mu. ei° ꝛ dissi. ciuitatē ꝛ gētē: l Cō sūmationē aūt. i. totalē ppli extermiationē: m Nolite facer. qz illi q fuerūt ad vitā reseruati ꝛ i captiuitatē ducti postea rdierūt i hierlz tpe cyri. n Auferte ꝓpagi. ei°. i. ramos ꝛ nō radices: ꝑ hoc designāt reditū dcm̄: o Qz nō sūt dñi. i. fuiētes ei. p Preua. eni ꝑua. i me do. isrl. i. decē trib' ꝑ q erāt iā captiuate i assyrios: q Et do. iu. i. due trib' postea: r Negauert dñm. s. facto idolis imolādo. s Necz ve. su. nos ma. a hieīmia ꝛ alijs ꝓphis nūciatū: sic n. falso estimabāt: iō sequt: t Prophe fu. i vē. lo. i. ꝑ nullo ꝛ

rñsum non fuit i eis.q; non est secuta aliqua correctio.
a Hec ergo. Hic cõsequenter ponitur debita pena:& primo ponit huius pene cõminatio: 2° cõminatiõs ratio: ibi Quõ si dixeritis. Circa primũ uidendum est: a Hec ergo euenient eis.i. pene que sequuntur. b Ecce ego do verba mea in ore tuo in ignẽ.verbũ ẽ dñi ad hieremiã qui pphetauit ciuitatẽ succendẽdam:supra primo capitulo: c Et populũ istũ in ligna.q; multi de pplo cum ciuitate fuerunt combusti.
d Ecce ego adducã sup vos gẽ.de lon.q̃si diceret: nõ miserebit vri ex aliqua familaritate pstita sicut solet esse inter vicinos: e Gẽtem robustaz. cui non poteritis resistere. f Gentẽ anti quã. q; nẽroth cito post diluiuiũ rgnauit in chaldea.q.d.exercitata ẽ in armis ab antiquo. g Gẽtẽ cuius ignorabis linguã. & iõ pces tue nõ valebũt apud eam: q; nõ intelliget te nec tu eã: h Pharetra eius quasi sepul. pa. q.d. in ea sunt optimi sagittarũ ita q; percussi ab eis statim moriũẽ & ad sepulchrum portantur: i Uniuersi fortes.ad sustinẽdũ belli laborez. k Et comedet segetes tuas ⁊c.i. destruet oia bõa tua in reb' ple & aialibus & terre fructib' l Uerũtñ in diebus illis ⁊c. exponatur vt supra. m Quõ si dixeritis. Hic prosequẽter ponit dicte cõminationis duplex ratõ 2ª ibi Iniquitates. Prima ratio accipit ex peccato idolatrie cum dicit: n Dices ad eos. tu hieremias ex domini persona. o Sicut dereliquistis me. legem meã transgrediendo. p Et seruistis deo alieno i terra vestra.s.in iudea: q Sic serui. dñs alie.in terra non vra.s.in babylone vbi multi de iudeis translati secuti fuerunt illius terre idolatriam. r Audi po.stul.qui nõ habes cor.i.intelligentiã boni.Cor.n. frequenter ponit in scriptura p mente seu intelligentia. s Qui habentes oculos.s.carnis. t Non videtis.oculis mentis. v Me ergo non timebitis ⁊c.q.d.me debetis timere:& de offensa mea dolere:cuius ratio subditur: x Qui posui harenã idest terrã aridã: y Terminũ mari.quem nõ transit vl tra se effundẽdo: z Et cõmouebuntur ⁊c.i.quãtumcũq; pmoueantur & intumescant fluctus eius:nõ tñ trãseunt terminũ a me prefixũ:cum tñ nullã habeãt cognitionẽ. a Populo aũt huic.ad imaginez dei facto prationẽ & intellectum. b Factum est cor incredulũ.

Hec ergo eueniẽt illi. Hec dicit dñs de' exercituũ. Ex locuti estis vbũ istud:Ecce ego do vba mea i ore tuo i ignẽ & pplm istũ i ligna:& vorabit eos. Ecce ego adducã sup vos gẽtẽ de lõgi quo:domus israel ait dñs: gẽntẽ robustã:gẽntem antiquã: gẽntẽ cui' ignorabis linguã:nec itelliges qd loq̃tur: Pharetra ei' quasi sepulchr patẽs:vniuersi fortes. Et cõmedet segetes tuas:& panẽ tuũ deuorabit:filios tuos & filias tuas cõedet gregẽ tuũ & armẽta tua & cõedet vineã tuã & ficũ tuã & pteret vrbes mũitas tuas in qb' tu habes fiduciã gladio. Uerũtñ i diebus illis ait dñs nõ faciã vos i cõsumationẽ. Quod si dixeritis quar fecit dñs de' nr nobis hec oia:dices ad eos:Sic dereliqstis me & fuistis do alieno i terra vra: sic seruietis diis alienis i tra ñ vra. Annũciate hec domui iacob: & auditũ facite i iuda dicẽtes: Audi populе stulte q nõ habes cor:qui hñtes oculos nõn videtis:& aures & nõ auditis. Me ergo ñ timebitis ait dñs: & a facie mea nõ dolebitis:Qui posui harenã terminũ mari:p ceptũ sempiternũ qd nõ pteribit:& cõmouebũt & ñ poterũt:& itumescẽt fluct' ei' & ñ trãsibũt illud. Populo aũt huic factũ ẽ cor incredulũ & exaspãs. Recesserũt & abierũt:& nõ dixerũt i corde suo. Metuam' dñz deũ nrz:q dat nobis pluuiã tẽporaneã & serotinã i tpe suo:plenitudinẽ ãnue messis custodiẽtẽ nobis. Iniqtates nre declinauerũt hec & pctã nra pohibuerũt bonũ a nobis: quia inuenti sũt in pplo meo ipij insidiatores quasi aucupes: laqueos ponentes & pedicas ad capiẽdos viros. Sic decipula plena auib' : sic dom' eoz plene dolo. Iõ magnificati sũt & ditati:incrassati sũt & impinguati: & pterierũt sermones meos pessime. Causam viduе nõ iudicauerũt: causã pupilli ñ direxerũt: & iudicium paupũ ñ iudicauerũt. Nunqd sup his non visitabo dicit dñs:aut sup gẽtez buiuscemõi nõ vlciscet aia mea:Stupor & mirabilia facta st i terra: Prophete prophetabant mendaciuz & sacerdotes applaudebãt manibus suis & populus meus dilexit talia. Quid igitur fiet i nouissimo eius vbis meis pphetas dictis. d Et exaspans.i. leges meas trãsgredies cetera patẽt i lra o Iniquitates. Hic sequẽter ponit 2ª ratõ que accipit ex peccato auaricie: & primo ptinuat lra hec precedenti:cum dr. p Iniqtates nre declinauerũt hec i.abstulerũt.s.plenitudinem ãnue messis. e Et pec.no.phi.bo.ano.s.bonuz spirituale & tpale: & subdit quomodo f Quia inuẽti sunt in po. meo impij insi. simplicibus ad eos decipienduz & paupã dũ. g Quasi aucupes. qui studẽt decipere aues & ideo subditur: h Sicut decipula. i. rete aucupũ. i Plena auib'. ab eis deceptis. k Sic do m' eoz plene dolo.i.bois simpliciuz dolose acqsitis l Iõ magni. si ⁊c. & prete.ser.meos pes. q; fm q; dicit apls ad timo. vj. Radix omniũ malorz ẽ cupiditas:ideo subdit m Cauz vidue ñ iudicauerũt.s. iuste sed iniuste pp mũera. aliq; libri hñt: Cam vidue. li. vidue ñ ẽ i hebreo nec i libris correctis: n Cauz pupilli ñ direxe. ⁊c.q; nõ spabãt inde habẽ lucrz. o Nunqd sup his nõ visitabo.q.d.imo: penam debitã inferendo p Stupor & mira.fac.si in ter.& q̃ sint illa subdit. q Prophete.s.falsi: r Prophetabãt mẽdaciũ.cũ tñ vt figebãt loq̃rẽt q̃si ex ore dei q ẽ vitas. s Et sacerdotes.q̃ p alios dñt ee itelligẽtes. t Applaudebãt.eoz mẽdaciis. v Et po.me' dile.talia. q; pplis cõis pn' ẽ ad mala. x Quid ergo faciet. vos sacerdotes & pphete falsi. y In nouissio e' .s.pplo mei qñ p chaldeos occidẽt & captiuabit.q.d.cũ eis pfusibilr mõtemi & captiuabimi

In capitulo quinto, vbi dicitur in postilla: Domine oculi tui respiciunt fidem. Additio.

Quod dicit hic: Dñe oculi tui respiciũt fidẽ: proprie potest exponi de vera fide p quã hõ iustificat: sm illud abac. ij. ca. Justus in fide sua viuit. quę q̃dem fides nõ erat in viris hierusalẽ de q̃bus hic agit: qõ ppheta ꝓbat ex hoc: q̃ lz de' p cusserit eos p aduersarios: non tñ volebant p pẽitentiã eo q̃ credẽbant q̃ hoc nõ p cedebat ex puidẽtia diuina eo mõ quo philistei dicebãt. j. regum. vj. Nequaq̃ manus eius tetigit nos: sz casu accidit. vnde pseuerabãt in peccatis suis tanq̃ ñ essent a deo flagellati: ꝛ hoc ẽ qõ dr Dñe oculi tui respiciũt fidẽ. p quã iustus credit q̃ tu punis peccatores q̃ das vnicuiq̃ sm opera sua: ꝛ tu respicis q̃ isti ñ hñt talẽ fidez: qõ patz ex hoc: q̃ tu percussisti eos ꝛ nõ doluerunt: sed potius indurauerũt facies suas ꝛ noluerunt reuerti: vt patet in littera. Et sic ex sua impendẽtia arguit defectũ fidei eoꝝ.

Onfortamini filij. vt beiami i medio hierlz ẽt in tecbua clãgite buccia ꝛ sup bethacaren leuate vexillũ: q̃ malũ visũ ẽ ab aq lõe ꝛ ꝓtritio magna. Speciose ꝛ delicate assimilaui filiã syõ: ad eã vẽient pastores ꝛ greges eoꝝ. Fixẽrũt in ea tẽtoria in circuitu pascet vnusq̃sq̃ eos q̃ sub manu sua sũt. Sanctificate sup eã bellũ: ꝙsurgite ꝛ ascẽdam' i meredie. Vę nobis q̃ declinauit dies: q̃ lõgiores facte sunt vmbre vespi. Surgite ꝛ ascẽdam' in nocte: ꝛ dissipem' dom' ei': q̃ hec dicit dñs exercituũ. Cedite lignũ ei': ẽt fũdite circã hierlz aggerẽ. Hec ẽ ciuitas visitatiõis: omnis calũnia in medio ei'. Sicut frigidã facit cisterna aquã suaz: sic frigidã fecit maliciã suam. Iniqtas ꝛ vastitas audiet in ea coram me sp: infirmitas ꝛ plaga. Erudire hierlm nẽ forte recedat aia mea a te: nẽ forte ponã te desertã trã inhabitabilẽ. Hec dicit dñs exercituum: Usq̃ ad racemũ colligẽt q̃si in vinea reliqui israel. Cõuertẽ manũ tuã q̃si vindemiator ad cartallũ. Cui loquar ꝛ quẽ cõtestabor vt audiat: Eccẽ incircũcise aures eoꝝ: ꝛ audire non possunt. Eccẽ verbum domini factum est eis in opprobriuz: ꝛ non suscipient illud. Iccirco furore domini plẽnus sum: laborauí sustinens. Effunde scet vnusquisq̃ principuz dictoꝝ: i Eos qui sub manu sua sunt. de ꝑdis terre. k Sanctifi. sup eam bel. i. ꝛfirmate: q̃ sanctum in vna significatione idẽ est qõ firmum: l Cõsurgtie. vbum est bellantium ꝛ hierlm: ꝛ mutuo se exhortantiũ. m Et ascendamus muros eius. n In meredie. in q̃ dignat desideriũ eoꝝ ad bellandũ ꝛ ciuitatez: q̃si non retracti ꝑ feruoꝛ solis ab actu bellandi o Ue no. q̃ declidies. ꝛ sic non poterimus eã capẽ ante noctem. p Surgite ꝛ ascendam' in nocte. totũ istud dr ad exprimẽdũ dem desideriũ caldeoꝝ: quasi nõ retrahantur a bello ꝑpter tenebras noctis: ꝛ qm̃ homines solent quiescẽ a laboꝛ diurno. q Cedite lignũ eius. i. ligna regionis in circuitu. r Et fundite. i. effundite. s Circa hierlm aggerẽ. i. congeriem de lignis terra ꝛ lapidib' ad implendum fossa. t Hec est ci. visi. i. punitionis a deo. v Omnis. Dic cõsequenter dicte punitionis assignat cã: cuz dr: Quis calumnia in medio eius. q̃ potentiores oĩbs modis querebant occasiones ꝛ minores ad rapiendũ bona coꝝ. x Sicut frigi. fa. cister. aquã suã rẽ. Hoc est dictũ q̃ charitas in pplo erat totaliter refrigidata ꝛ per cõsequens malicia augmentata: sm q̃ dicit saluator matth. xxiiij. ꝛ qm̃ abũdabit iniquitas refrigescet charitas multoꝝ. In hebreo habetur: Sicut putẽ effluit aquã suã scz cõtinue: sic pplus ꝓtinuat maliciã suã. y Iniqtas ꝛ vastitas audiet in ea. i. destructõ ꝛ plaga. z Erudir hierlz. verbũ est dñi quasi cõpatientis. ꝛ Ne forte recedat aia mea a te. i. dilectõ mea. a Ne forte rẽ. Usq̃ ad racemũ colligent. li vsq̃ tenetur hic excluſiue ꝛ est sensus: q̃ sicut pauci racemi euadunt manus vindemiatoꝝ: sic pauci iudei euadent manꝰ caldeoꝝ: ideo subditur: b Conuerte rẽ. ad cartallũ. qõ est instrumentum quo portantur vue ad prelsoꝛium: ꝛ est verbum domini directuz ad exercitũ caldeoꝝ qui partim occiderunt ꝛ partim captiuauerunt populum: ipsum ducentes ad prelsoꝛium mortis ꝛ angustie. In hebreo habetur: Ad iteratal scrutatiõel. per hoc designatur captiuatio iudeoꝝ qui remanserant cum godolia: quo interfecto fugerunt in egyptum contra consilium hieremie: vt habetur infra. xliij. ꝛ ibi cum egyptijs perierunt per caldeos: vt habetur infra. xliij. c Cui loquar. verbum est hieremie desperantis de iudeoꝝ correctione ideo subdit: d Ecce icircũcise aures eoꝝ. In hebreo habet: obturate. e Ecce ver. do. fac. est eis in opprobriũ. qõ ẽ pessimũ: q̃ pet' ẽ ipm vituparе q̃ nõ audire: pp qõ subdit ppheta: f Iccirco furore domini. i. eius vindicta: g Plenius sum. quia plene reuelata est mihi super populum futura. h Laborauí sustinẽs. i. pplo meo cõpatiẽs.

Effunde.i.effundes dictaz vindictã:z loquit hieremias ad dñm. a Super puulũ fozis ꝛc. quasi diceret: non pces alicui rõne etatis sexus aut ꝓditiõis. b Et trãsibunt domus eoꝝ ad alteros.i.bona de domibus eoꝝ. c Agri. i.bona agroꝝ.chaldei enĩz nõ remanserũt in terra ad possidendũ domos z agros in iudea. d Aminore. Hic ꝓsequenter excludit remediũ qõ posset haberi p sacerdotiũ:z primo ꝓpter maliciam eoꝝ. 2° propter diuisplicẽtiã sacrificioꝝ: ibi Ut quid. Circa primum dr: d Aminore qppe i. a leuita q̃ ministrabat sacerdoti: e Usqz ad maiorẽ.i. sũmũ sacerdotẽ. f Des auaricie studẽt varijs cautelis z dol̃ subtrahendo bona laicoꝝ. g Et cura.cõtri. fi. po.mei.i. destructõez hierusalẽ p ꝓphetas domini nunciatam. h Cũ ignominia.i. cum falsitate: i Dicẽtes:pax pax.s.pplo z ciuitati. k Confusi sunt.i. ꝓfundent in destructione ciuitatis: qz tunc eoꝝ falsitas apparebit z ipsi ignominiose occident z captiuabuntur. l Qui pon̄ ꝓfusiõe non sr cõfusi: qz etiaz añ õstructionẽ ciuitatis appuit eozuz falsitas in multis:de quo nõ erubescebant: sed magis errorẽ suũ mẽdacijs palliabant. m Quãobrem cadent inter ruentes.qz in captione hierusalẽ fuerunt cum alijs partim occisi z partim capti. n State sup vias.i. varios viuendi modos: o Et videte.inspiciendo scripturas. p Et interrogate.a ꝓphetis dñi qui sciũt intellectũ scripturaꝝ p reuelationẽ spiritussancti. q De semitis antiquis. i. antiquoꝝ.s.abraam isaac z iacob z aliozꝝ sanctoꝝ patrꝝ. r Et ambulate in ea.aliter etiã ei9 cognitio non ꝓficeret: s Et inuenietis refrigeriũ aiab9 vr̃is in sinu abrace cũ pr̃ibus sanctis. t Et dixerũt.facto. v Nõ ambulabim9:qz viuebãt mõ õrio. x Et constitui sup vos speculatores.s. ꝓphetas sanctos fm q dr̃ eçe. iij. Filij hois speculatorẽ dedi te domui israel. y Audite vocẽ tube.i.sancti ꝓphete qui dr̃ tuba:eo q sic̃ tuba materialis nõ põt emittere sonũ nisi insufflata: sic ꝓphete sancti loquebant a deo inspirati: 2° pe.i. Non voluntate humana allata est aliqñ ꝓphetia: sed spiritussancto ispirati locuti sũt scãcti dei hoies. z Et dixerunt: Non audiemus.qz ꝓphetis nõ credebãt:z magis eis calũniũ iferebãt vt habetur infra.xx.pp qõ subdit pena eoꝝ cũ dr̃: Ecce ego adducã sup pãruulũ fozis:z sup cõciliũ iuuenũ simul. Vir.n. cũ mulier capiet:senex cuz pleo diez. Et trãsibũt domos eoꝝ adulteros: ãgri z vxores piter:qz extẽdã manũ meã sup habitãtes traz dicit dñs:A minore qppe vsqz ad maiorẽ oẽs auarici e studẽt: z a ꝓpheta vsqz ad sacerdotẽ cũcti faciunt dolũ. Et cũrabãt ꝓtritionẽ filie ppli mei cũz ignomini a dicẽtes:pax pax:z non erat pax. Cõfusi sunt:qz abomiationez fecerunt: quin poti9 ꝓfusiõe nõ sũt ꝓfusi:z erubescere nesciũt. Quãobrẽ cadẽt iter ruẽtes: i tpe visitatõis sue corruẽt dic̃ domin9. Hec dicit dñs: State sup vias:et uidete:et interrogate dẽ semitis antiqs q̃ sit via bõa:et ãbulate in ea:et inuenietis refrigeriũ aiab9 vr̃is. Et dixerũt: Nõ ãmbulabim9. Et ꝓstitui sup vos speculatores. Et dixi: Audite vocẽ tube. Et dixerũt: Non audiem9. Jõ audite gẽtes z cognoscite ꝓgrega tio:q̃ta ego facia eis. Audi tra:ecce ego adducã mala sup pplm iustũ:fructũ cogitationũ ei9: qz v̊ba mea nõ audierũt:z legẽ meã,piecerũt. Ut quid mihi thus ò saba affertis: et calamũ suaue olentẽ de terra lõginq̃. Holocaustomata vr̃a ñ sũt accepta:z victime vr̃e nõn placuer̃t mihi. Propter hec dicit dñs: Ecce ego dabo i pplm istũ ruinas:z ruent in eis pr̃es z filij sil:vicin9 z ꝓxim9 pibũt. Hec dicit dñs: Ecce pplꝰ venit ò terra aq̃lõis:et gẽs magna cõsurget a finib9 terr̃. Sagittã z scutũ arripiet: crudelis ẽ z nõ miserebit. Vox ei9 q̃si mare sonabit:z sup equos ascendẽt pparati q̃si vir ad pliũ aduersũ te filia syon. Auditum9 famã ei9: dissolute sũt man9 nr̃e. Tribulatõ appḧendit nos:dolores vt pturiẽtẽ. Nolite exire ad agros: z i vineã ne ãbuletis: qm̃ gladi9 ĩmici pauor i circuitu. Filiã ppli mei accingẽr cilicio z ꝓspergẽr cinere. mala ꝛc. z Fructũ cogitationũ ei9. fruct9 est vltimũ qõ de arbore expectatur:z simili pena z pmiũ est illud qõ,p ope malo vel bono vltimo recipit. a Ut quid. Hic excludit remediũ p sacerdotes quãtũ ad sacrificia p ipsos oblata que nõ erant ire dei placatiua:pp qõ dr̃ in pson dei: Ut quid mihi thus ò saba affertis. in illa eni terra inuenit thus lucidissimũ qõ ponebat i thymiamate cremãdo i altari incensi. exod .xxx. b Et calamuz suaue olentem de terra longinqua. i. ò idia. ẽ ãt calam9 ãboz azõatica gracil̃ z nodosa ad modũ cãne vl arũdinis:z ponebat i sacra vnctione qua vngebant vasa diuio cultui ꝓsecrata:exodi. xxx. c Holocaustomata vr̃a. i.sacrificia totaliter incensa: d Nõ sunt accepta.qz sacrificia veteris legis nõ erant accepta ex seipsis:sicut est eucharistia q̃ est sacramẽtũ noue legis: sed erant tantũmõ accepta ex fide z deuotõe offerẽtiũ:sacerdotes aũt isti erant i fideles z ideoti: vt patz ex ꝓdictis z ideo sacrificia z victime eoꝝ non placebant deo e Propter hoc consequenter exduso remedio ex pte sacerdotũ:iteratur denũciatio punitõis:z pmo ponit hec iteratio:2° infert q̃dam conclusio:ibi. Probatorẽ. Circa pmũ dr̃: e Propter.i. pter mala supradicta: f Ecce dabo in po.iustũ ruin.s.famis gladij z captiuitatis. f Ecce popul9 vẽit de tra aq̃lonis.s.exercitus nabuc.q̃ trauit iudeã ex illa pte g Gens magna ꝛc.i.fortis z ad pliũ docta: h Crudelis ẽ.z sic non pcet alicui pietate ducta. i Vox ei9 q̃si mare sonabit.i. terribiliter:sicut sonus maris ex vnda collisione ẽ terribilis. k Audiuim9 famã eius.z loquit hieremias ex pson ppli iude: l Dissolute sũt manus nr̃e.pre timore. Timor enĩz cordis causat tremorez in exteriorib9 mẽbris. Cetera patẽt vsqz:ibi m Filia populi mei.i.hierlm que dr̃ populi filia eo q fuit ab eo edificata:vel ad litterã: Filia.i.filie accipiendo singulariter ꝓ plurali sicut exo. viij. Velit musca grauissima.i.multitudo muscarum accingere cilicio ꝛc. in signũ tristicie z doloris. mulieres enim in talibus tribulationibus

ostendunt maiora signa tristicie ꝛ doloris q̄ viri. o Luctum vnigeniti fac tibi. i. similem luctui quem facit mater p morte vnigeniti filij sui qui est maximus ꝛ amarissimus. p Probatore. Hic ex p̄dictis infert conclusio. s. q̄ labor hieremie ad reuocandū sacerdotes ꝛ populū ō malo ad bonū non habuit aliquem effectum: sicut labor examinatoris seu probatoris alicuius metalli q̄ metallū illud non purgat: sed magis in scoriam ꝛ cineres cōsumit: ꝛ hoc est q̄ dicit dñs hieremie: p Probatorem. i. examinatore. q De di ꝛc. Robustus. quia pp quascunq; minas ꝛ persecutiones nō diuisit arguere ei⁹ malū. sed q; correctō nō fuit secuta: iō sequit: r Omnes illi principes declinantes. a cultu dñi per idolatriam. s Ambulantes fraudulenter. dolo ꝛ calūnia alios bonis suis defraudātes. t Es ꝛ ferrum vniuersi. i. incorrigibiles: ideo subditur: Corrupti sunt ꝛ non emendati. v Defecit sufflatorium in igne. i. non habuit effectū verbū tuū. x Consumptū e plūbū. loquitur de hieremia ad modū aurifabri qui fundēs auꝝ vel argentū i igne appōit simꝫ plūbū vꝫ stagnū vt calor ignis auꝝ vel argentū nō p̄sumat sed magis stagnū vel plūbū: ꝛ iō q̄n stagnū e totaliꝫ p̄sumptum ignis p̄sumit auꝝ vel argētū positū in fornace: ꝛ sic eo p̄sumpto labor aurifabri nō hz effectū optatū sz magis p̄riū: ꝛ sic hieremias in correctōne iudeoꝝ: iō subditur y Frusta p̄flauit p̄flator ꝛc. ꝛ patet sentētia ex dictis. In sexto caplo vbi dr in postilla: Ideo subdit: Ecce incircūcise aures eorum. Additio.

Hebreo in hoc loco nō dr aures obturate: sed p̄prie dr incircūcise aures. sed q; auris in circuncisa intelligit habere p̄putiū q̄ aures videtur obturare: ideo per incircūcisionē auriū intelligit eorum obturatio. Capitulum. VII.

Verbum. Hic cōsequenter excludit tertiū remediū in q̄ cōfidebāt iudei. s. sanctitas tēpli p̄pter quā credebant ab aduersarijs defensari: ꝛ diuiditur in duas p̄tes: q; p̄mo ponit hec exclusio: scōo dicti p̄firmatio: ibi Tu ergo. Prima in duas: q; p̄mo ponit exclusio remedij: ꝛ⁰ destructio tēpli: ibi Ite ad locū. Prima in duas: q; p̄mo excludit fiducia in tēplo ex omissione boni ipositi: ꝛ⁰ ex p̄missione mali p̄hibiti: ibi Ecce vos. Circa p̄mū dr hieremie: b Sta in porta

Luctū vnigēiti fac tibi plāctū amaꝝ: q; repete vēit vastator sup vos. Probatore dedi te i pōpulo meo robustū: ꝛ scies: ꝛ p̄babis vias eorꝝ. Oēs isti principes declinātes: ābulātes fraudulēter. Es et ferrū vniuersi: corrupti si. Defecit sufflatoriū i igne: cōsūptū e plūbū. Frustra cōflauit p̄flator: malicie ei eorꝝ nō si p̄sūpte. Argētū reprobū vocate eos: q; dominus p̄iecit illos. VII.

Verbū q̄ factū e ad hieremiā a dño dicēs Stā in porta dom⁹ dñi: ꝛ p̄dica ibi verbū istud ꝛ dic: Audite verbū dñi oīs iuda q̄ ingredimini p portas has vt adoretis dñm. Hec dicit dñs exercituū deus israel: Bonas facite vias vras et studia vra: et habitabo vobiscū i loco isto. Nolite cōfidere in verbis mēdacij dicētes tēplū dñi: tēplū dñi: tēplū dñi est. Quoniā si bñdixeritis vias vras ꝛ studia vra: si feceritis iudiciuꝝ inter virū ꝛ p̄ximū ei⁹: aduene ꝛ pupillo: ꝛ vidue nō feceritis calūniam: nec sanguinē innocētē effuderitis i loco hoc: et p deos alienos nō ābulaueritis i malū vobismetipsis: habitabo vobiscū in loco isto i terra quaꝝ dedi p̄rib⁹ vris a seculo ꝛ vsq; i seculū. Ecce vos p̄fidetis vobis in sermonib⁹ mēdacij: qui nō p̄derūt vobis. furari: occidere: adulterari iurare mēdaciter: libare baalim: ꝛ ire p deos alienos quos ignoratis. Et venistis ꝛ stetistis coram me in domo hac in qua inuocatuꝝ est nomen meum: et dixistis liberati sumus: eō

ta dom⁹ dñi. vt oēs ingredientes ꝛ egredientes possint te audire. Letera patent vsq; ibi: c Bonas facite vias vras. i. opa. d Et studia vra. i. cogitationes. e Habitabo vobiscū in loco isto. vestras p̄ces exaudiendo q̄si diceret si ista omiseritis facere nō exaudiam: iō subditur: f Nolite confidere in vbis mendacij. que dicebātur a sacerdotibus p̄pter tēporale lucrum ꝛ que sint illa subdit: g Templū dñi ꝛc. Sic. n. dicebant sacerdotes q̄ oia mala remitterent eis si facerēt multas oblatiōes. ꝛ replicat ter vt sacerdotes oīderent deū suū magis firmū: q̄ tū erat falsuꝝ: q; p̄ requirit penitentia de p̄teritis ꝛ cautela de futuris: iō subditur: h Quia si benedixeritis. i. benedictōe dignas feceritis: i Vias vras ꝛc. i. opatōes ꝛ cogitationes vras: ꝛ explicat magis i speciali dicens: k Si feceritis. vos iudices l Judiciuꝝ. s. rectū quantū ad intraneos ꝛ etiam quātū ad extraneos: ideo dr: Ad uene. ꝛ quantū ad impotentes se defendere iō subdit: l Et pupillo ꝛ vi. nō fe. ca. ꝛ istud tangit iudices. vt i fauorē p̄tis opposite nō p̄demnet eos: ꝛ et alios inferiores vt non moueant contra eos causas iniustas. m Nec sanguinē innocentez effuderitis. vos iudices innocētes p̄dēnādo: ꝛ vos inferiores falso accusando: ꝛ i h⁹ monet cos q; se habeant iuste erga p̄rimū n Et p deos alienos nō ābulaueritis. colēdo solū deū vez vos bñ habētes erga deū: ista iponunt hoib⁹ facienda. s. bñ se habere i his q̄ si ad deū: ꝛ i his q̄ ad p̄rimū. o Habitabo vobiscū. exponat vt supra. p Ecce vos. hic p̄sequenter excludit dicta fiducia ex p̄missione mali p̄hibiti: cum dr: Ecce vos p̄fidetis vobis. i. ser. mēdacij pseudo p̄phetaꝝ ꝛ sacerdotum. q Qui nō p̄derūt vobis. sed magis nocebūt: min⁹. n. dicēdo pl⁹ signat. r Furari. p q̄ nocet p̄rimo i reb⁹ possessis. s Occidere. nocēdo ei i p̄sona p̄pria. t Adulterari. i p̄sona sibi p̄iuncta. v Jurare mēdacii ꝛc. ista sūt peccata ꝫ deū directe: ꝛ p hoc designat q; sacerdotes ꝛ prophete falsi informabāt pplm q; oē peccatū p̄missuꝫ ꝫ deū vl p̄rimū remittebat eis p solas oblatiōes i tēplo que cedebāt in vsū sacerdotū i toto: cuiusmōi erāt oblatiōes p̄ peccō: ō oblatiōib⁹ aūt pacificis vna ps cedebat in vsuꝫ offerentiū: iō subdit: x Et vēistis p̄fidenter. ex informatione p̄dictā y Et dixistis. factis oblatiōib⁹ vris. z Liberati sum⁹. ab oīb⁹ peccatis. a Eo q; fecerim⁹ abois istas. q̄ p̄t exponi dupliciter. Uno mō sic eo q; fecerim⁹ ꝛc. i. ab oi malo quod fecimus absq; alia satisfactione. Alio modo sic: Eo q; fecerimus abominatiōes istas. i. eo q; fecimus oblatiōes in templo que secundū veritatē erāt aboiationes ipli deo

q: de alieno erãt facte ⁊ mala intentiõe:iõ subdit: a Nũ quid ergo spelũca latronũ rẽ.quasi diceret sic: Spelũca ei latronũ ẽ eis ad refugiũ ⁊ ad repositionẽ suoꝝ furtoꝝ:⁊ sic ad tẽplũ recurrebãt pro salute psequẽda:⁊ ibi offerebãt p̃das ⁊ latrocinia. b Jte. Hic ex pdictis nũciat templi destructio:cum dicitur: Jte ad locum meũ.i. cultui meo deputatũ c Jn sylo.q̃ est ciuitas in sorte ephraim. d Ubi habitauit nom meũ a principio. q: tabernaculũ moysi ⁊ arca testamti primo habuerũt ibi sta bilẽ mansionẽ: vt habetur iosue.xviij. e Et videte q̃ feceri ei. quia loc' iam erat destruct' ⁊ cultus dñi inde sublat'. f Et nũc q: fe.oia opa hec .i. mala predicta que sunt tanta vl maiora q̃ illa pp que destructa fuit sylo. g Et locutus sũ ad vos per pphetas vos reuocãdo. h Mane consurgens.i. diligenter' faciens. i Et non audistis.vos corrigẽdo. k Faciam domui huic.i.templo p salomonez edificato. l Sicut feci sylo.qõ impletũ fuit p nabu. qui ostruxit hierusalem ⁊ tẽplũ:vt habet infra. m Et pjci am vos a facie mea. ejciẽdo de terra vra in babylonicam captiuitatem. n Sic pieci oẽs fratres vestros.i. decem tribus que iam erant in captiuitate iter assyrios.

q̃ fecerímus oomnes abominatões ístas. Nũnquid ergo spelũca latronũ facta ẽ domus ísta: i q̃ inuocatũ ẽ nomẽ meũ i oculꝰ vestríſ: Ego ego sũ: ego vidi dicit dñs. Jtẽ ad locũ meũ i sylõ ũbi habitauit nomẽ meuꝫ a príncipio:ẽt videte q̃ fecerí ei,ppter maliciaꝫ populi mei ísrl'. Et núnc q: feciſtis oía opa hec dic̃ dñs: ẽt locuť' sũ ad vos:mãne ꝓsurgẽs ⁊ loquẽs:⁊ ñ audiſtis: ⁊ vocaui vos:ẽt nõ rñdiſtiſ fãciã domui huic in q̃ inuocatũ ẽ nomẽ meũ:⁊ in qua vos habeť fiduciã:⁊ loco quẽ dedí vobis ⁊ patríbuſ vestris:ſicũt feci ſylo:ẽt ,pijciã vos a facie mea ſicũt,pieci oẽs fratreſ vẽos ũniuerſũ ſemẽ ephraim. Tũ ergo noli orare,p pplo hoc:nec aſſumas,p eis laudẽ ⁊ oro nẽ:ẽt nõ obſiſtas mihi: q̃ nõ exaudiã te. Nõnẽ videſ qd iſti faciũt in ciuitatibꝰ iuda:⁊ in plateis hieruſalez: Filíj cõlligũt ligna:ẽt pres ſuccẽdũt ignẽ: ẽt mulieres ꝑſpg ũt adipẽ:ũtſaciãt placẽtas regine celi: ẽt libent diſſ aliẽiſ:ẽt me ad iracũdiã prouocẽt. Nũqd me ad ira cũdiã ,puocãt dicẽ dñſ: Nõ nẽ ſemetipſos i cõfuſionẽ vultꝰ ſui: Jõ bꝰ dicẽ dñs deꝰ Eccẽ furoꝝ meꝰ ⁊ idignatõ mea cõflať ſup locũ iſtuꝫ ſũp víros:ẽt ſup iumẽta: et ſup lignũ regiõis:⁊ ſup fruges ire:⁊ ſuccẽdeť ⁊ ñ extiguet. Hec dicit dñs exercituũ deus iſrl: Holocaustomata vía ãddite victimis vũſ:ẽt comedite carneſ:qã ñ ſũ locutꝰ cũ patribꝰ veſtríſ ⁊ ñ pcepi eis in die q̃ eduxi eos ỏ terra egypti ỏ verbo holocaustomatũ ⁊ victiarũ:ſed hoc verbũ pcepi ei dicẽs: Audite vocẽ meã ⁊ ero vobis deꝰ ⁊ vos eritis mihi ppls: ⁊ ãbulate in oi via quã mãdaui vobis: vt bñ ſit vobis. Et nõn audierũt nec inclinauerunt aurẽ ſuam:ſed ãbierunt in voluptatibus ẽt prauitate corꝺis ſui mali: factiqꝫ ſunt retrorſum ⁊ non in ante:

o Uniuersũ semen ephraiꝫ. hoc dr quia illa tribus erat principalioꝝ inter decem: ⁊ q: hieroboã primꝰ rex eoꝝ fuit de tribu ephraim. p Tu ergo excluso pdicto remedio. Hic consequenter põit dicte exclusionis confirmatio: ⁊ hꝰ ex tribus que hic excludũt.s. hieremie oratio:⁊ holocaustorum oblatio:ibi Hec dicit. et adhesio populi cum deo:ibi Tonde capillum. Circa primũ dicit dñs hieremie: Tu ergo noli orare,p populo.⁊ subdit post. q Et nõ obsistas mihi.rogando q̃ non inferã ei predicta mala. r Quia non exaudiam te.cuius cã subditur: s Nõne vides qd isti faciũt.i.q̃ horribile quasi diceret:dignũ est q̃ puniant: ⁊ quid sit istud oñdit: t Filij colligunt ligna.ad coquendũ idolatrie sacrificia:ad hoc eni pueri inducebant a parẽtibꝰ vt nutriti in talibꝰ in senectute nõ recederẽt ab eis:fm qõ dr ,puer.xxij. Adolescens iuxta viã suam ẽt cũ senuerit nõ recedet ab ea. v Et pres succendũt ignẽ.dãtes filijs exẽplũ sic faciẽdi cũ venerint ad etatẽ adultã. x Et mulieres cõspergũt adipẽ.i.farinã tritici delicatissimã fm illõ psalmi.cxlvij. Ex adipe frumti satiat te.i qua mise bãt aquã faciendo inde pastã. y Ut faciãt placentas.i. panes rotũdos ⁊ tenues. z Regie celi.i.lune:⁊ sic pz q̃ oẽs pone dom' intrinsece. ſ. vir vxor ⁊ ples erãt in illa idolatria occupate. a Et libẽt oũs alienis.libamia sũt oblatões de liq̃dis vt de vino oleo ⁊ silibus b Et me ad ira cũdiã ,puocent.i. ad inferendũ vindictã:q: ira ⁊ alie passiões ñ sunt in deo:sed ei punitõ dicit ira eo q̃ ad modũ hois irati se hz qñ punit. c Nõne semetipsos.supple puocant. d Jn cõfusionẽ vultꝰ sui. q̃si diceret sic: eo q̃ ,curant p mala sua p me ꝓfusi bilíť pũiri:pp qõ subdit: e Ecce furoꝝ meꝰ.i.vindicta mea. f Cõflať sup locũ istũ. ad destruendũ ei uitatẽ ⁊ tẽplum. g Super virosꝫ. puniendo eos i psonis ꝓprijs. h Et sup iumẽta rẽ. puniendo eos in bõis possessis. i Hec dic. Hõse quẽ hic ꝓfirmat ꝓposituꝫ p exclusionez holocaustoꝝ deo oblati ira q̃ ñ valeat populo ad aliqđ remediũ cũ dr: k Holocaustomata vra. ista erãt sacrificia oignioꝝ eo q̃ totalit̃ icendebant ad diuinũ honorẽ. l Addite victimis vris.i.hostijs pacificis q̃z vna ps cedebat i vsum offerẽtiũ:iõ subdit: m Et cõedite carneſ.ſ.holocaustoꝝ q̃si diceret:ñ icẽdite p me: q: i nllo placẽt mihi:iõ subdit: n Quia ñ sũ locutꝰ.de ipsis mihi offerẽdis o Jn die q̃ eduxi eos de ira egypti.sic̃ pz exo. xx. vbi ỏdit pcepta decalogi pplo:⁊ ỏ holocaustis ñ fit ibi ſmo p Sz hꝰ vbuꝫ pcepi eis dicẽs: Audite uocẽ rẽ. Et hꝰ pz exo.xix. vbi dicit: Si audieritis vocẽ meã ⁊ custodieritis pactũ meũ eritis mihi in peculiũ. Melioꝝ ẽ enim obediẽtia q̃ victie:p regũ.xv. Sciẽdũ ñ q̃ postea dñs p moysẽ pcepit holocausta ⁊ victias sibi offerri a pplo ne talia offerẽt idolis ad qõ erãt,pni:⁊ ad expiẽdũ obediẽtiã pplí:⁊ ad pfigurãdũ futurã imolatõeꝫ xpi:⁊ pp hꝰ dcm ẽ hic: Nõ pcepi eis i die q̃ eduxi rẽ.p qõ ñ exclusit pceptũ postea datũ. q Et nõ audi.obediẽdo // r Sz abie.i volu.q̃tũ delicias carnis. s Et i pta. corꝺis ſui mali.fuiẽdo idolis. t Fciꝫ ſi re.a me recedẽtes.

v¶ A die qua egressi sūt ⁊c. i. a tpe illi⁹ egressionis: qz tunc fecerūt ⁊ adozauerūt vitulū ꝓflatilē: Exo. xxxij.
x¶ Usqz ad diē hanc. nō qz cōtinue fuerint idolatre: sz ꝑ maiozi parte tpis: vt patet ex libris iudicū reguz ⁊ pal. y¶ Et misi ad vos. s. reuocādos: sic ē i hebreo: et mutat modus lo quēdi de tertia ꝑsona i secundam. Cetera patent ex supza dictis vsqz ibi: z¶ Et vocabis eos. ad pniaz a¶ Et nō respō debunt tibi. p cozrectionē: ppi qō post sequitur:
b¶ Perūt fides .i. fidelitas ꝑ pli⁹ erga deū ⁊ ꝓximū
c¶ Ablata est ō oze eoz. qz tantū mō loquūtur do los ⁊ mēdacium.
d¶ Tonde. hic tertio ꝓfirmatur ꝓpositū excludēdo ꝓiūctionem ⁊ amicitiā ꝑli cuz deo. Ad cui⁹ itellectū sciēdū q ꝑphete dñi ñ soluz ꝑphetabāt vbis: sz et aliqñ sensibilibus signis: sicut hieremias posuit

å die qua egressi sunt ꝑres eoz ō terra egypti vsqz ād diē hāc. Et misi ād vos oēs seruos meos ꝓphetas per diem: cōsurgēs diluculo: ⁊ mittēs: ⁊ non audierūt me nec iclinauerūt aurē suā sz idurauerūt ceruicē suā: ⁊ pei⁹ opati sūt qz ꝑres eorū. Et loqueri ad eos oīa verba hec ⁊ ñ audiēt te: et vocabis eos: et nō rīdebunt tibi. Et dices ad eos: Hec ē gēs q ñ audiuit vocē dñi dei sui: nec recepit disciplinā Perijt fides: et ablata ē ō oze eoz. Tonde capillū tuum et ꝓijce: et sume in directū plāctū: qz ꝓiecit dñs ⁊ reliqt generationez furoris sui: ga fecerūt filij iuda ma

i collo suo catenas ad significādū q sic ducerent ꝓcatēati i captiuitatē: ifra. xxvij. ⁊ sic i ꝓposito dñs ꝓcepit hieremie vt tōderet capillos suos suo capiti adherētes ⁊ ei valde amabiles: eo q erat naçareus ex vtero matris sue vt dictū ē supza. c. i. ⁊ sic nouacula nō debebat super caput suū ascendere: vt dī de sāpsone iudicū. xiij. ⁊ hoc fuit ad significādū q dñs ꝑli⁹ regni iuda sibi ꝓi⁹ adherētē ⁊ amicabilē separet ⁊ ꝓijceret a se: ⁊ hoc ē quod dī:
d¶ Tōde capillū tuū. i. capillos accipiēdo singulare ꝑ plurali. e¶ Et ꝓijce. a te. f¶ Et sume i directū. i. directe accipiēs capillos. g¶ Plāctū. cui⁹ significatio ꝛ ditur: h¶ Quia piecit dñs ⁊ reli. gene. fu. sui. i. ꝑplm iuda quē dilexit ꝓius: qz ꝑ mala sua ꝓuocauit ꝛ se irā dei: ⁊ iō dī hic generatio furoris dei: sic homo dign⁹ mō te dī fili⁹ mortis. ij. Reg. xij. Cōsequēter pōit duplex cā hui⁹ ꝓiectōis. Prima cū dī: i¶ Posuerūt offēdicula sua. i. idola. k¶ In domo i qua ⁊c.]. s. i tēplo diuino cultui deputato: vt habet. iij. Reg. xxj. ⁊ hoc fuit valō detestandū: sicut cū mulier introducit adulterū i eodem lecto cū marito suo. 2ª pōit: ibi l¶ Et edificauerūt ex celsa. i. altaria alta: qz locus ille erat i valle: vt ꝑz ex lra seqnti: m¶ Tophet. i. idolo moloch: ⁊ fm q dic̄ Hra. sa. sonat tympanū seu tympānizationē: eo q ꝑ ritu illius idoli fiebat tympanizatio. Erat. n. illud idolū creū ⁊ interius cōcauū: ⁊ itra cauitatē illam fiebat ignis fortis: ⁊ qñ idolū erat ignitū ponebat puer qui offerebat i manibus ei⁹: ⁊ tūc sacerdotes pcutiebāt fortiter tympana ne parētes pueri audirēt clamozē pueri ⁊ ꝓpaterent: ⁊ vt crederēt sine dolore corporis aiam euolasse: ⁊ istō erat valde horribile. s. inocētem ad veneratiōez idoli sic inducere. n¶ Filij ennon. nomē erat ꝓpriū hois: cui⁹ filij erat dñs loci illius. o¶ Ut icenderēt filios suos. modo ꝓdicto. p¶ Que nō ꝓcepi ⁊c. hoc dī: qz sacerdotes illi⁹ idoli asserebāt talē oblationē ee deo valde acceptā: eo q dominus dixit abrae: Tolle filiū tuū vnigenitū quē diligis ysaac ⁊ offer illū i holocaustū ⁊c: Gen. xxij. qō ē falsū: qz illud nō fuit dictū abrae vt isa ac mozeret: sz vt obediētia ꝓbaret: ꝓpter quod ibidē subditur Ne extēdas manū tuā sup puerū: neqz facias illi qcq̄: nūc cognoui q timeas dñm ⁊c.
q¶ Et nō dicet amplius tophet ⁊ val. fi. ennō. licet. n. ennō sit nomē ꝓpriū: vt dictū ē: tñ alio mō est appellatiuum ⁊ signat ꝓsolationē. q. d. nō vocabit amplius locus ꝓsolationis: sz magis ꝛiuz .s. vallis itersectōis: qz multi iudei ibi fuerūt postea interfecti a chaldeis. r¶ Et sepelient i tophet. s. sepultura asini: sicut dī infra. xxij. de ieconia: Sepultura asini sepelietur. ⁊ h⁹ patet per hoc quod sequit: Et erit mozticinum populi hui⁹ i cibū volucrib⁹ ⁊c. Cetera patēt.

¶ In. vij. c. vbi dī i postil. Et replicat ter. Additio. Secūdū translationē chaldaicā replicat hic ter: tēplū dñi: eo q ter i āno debebāt apparere i templo cozā dño: vt ꝑz deut. xvj. c. per quā trinā appariti onem credebāt expiari a suis delictis: qō tñ erat faluz: nisi cozrigerēt vias suas: vt cōiter dicitur.

¶ In eodē. c. vbi dī i postil. Regine celi. i. lūe. ¶ Additio. ij.

Ubi nos habemus: Regine celi. in hebreo habetur quedam dictio q̄ vno mō significat reginā ⁊ alio mō significat opē: ⁊ sic nō designat vnū certū planetā: sed totū opus celeste quod obseruat ab astronomis se cūdū certas cōstellatiōes: ⁊ quōcūqz sit irratiōabile vidētur dici q luna sit regina celi cū sol sit maioris efficacie lumis ⁊ virtutis. ¶ In eodem. c. vbi dī in postil. Oz nō sū locut⁹ de ipsis mihi offerendis. ¶ Additio. iij.

Licet in preceptis decalogi ñ fiat mētio ō holocaustis: nec de sacrificijs: tñ antea: ⁊ spāliter qñ deus eduxit populū de egypto precepit eis de agno paschali imolando: quod fuit celebratuz in die ꝓpria seu tēpore eductionis de egypto: vt habetur: Exo. xij. quod ꝛdez sacrificiū: vt habetur ibidem vocatur victima: ⁊ hoc fuit primum preceptū ⁊ de principalib⁹ datis filijs ysrael a deo per moysen. Unō ratio postillatoris qua dicit q in hoc qō dicitur hic: Non precepi eis in die qua eduxi ⁊c. nō excluditur preceptum postea datum. s. de sacrificijs: sed preceptuz antea nō videtur sufficere: vt patet: et ideo aliter videt hic dicendū. Pro quo sciendum est q in precedenti capitlo iaz dixerat prophēta q holocaustomata ⁊ victime non placebant deo: eo q legem non seruabant: nunc autez arguit eos ex hoc q immolationes suas seu sacrificia non pro cultu dei: sed magis pro voracitate sua faciebāt. Unde glosa inter

linearis sup istud verbū: Et comedite carnes. sic dic: quia nō veneratiōe sui sz epulaz desiderio imolauerūt. hec i glosa. Unde cū dī h: Holocaustomata vestra addite victimis vestris ꝛc. sensus ē: Ex quo ad appetitū vestrū satiādū imolatis cōuenient ē: vt nō offeratis holocausta: q̄ totalr icēdūtur: z sic ꝑnter vident ꝓsumi totalr i honorē meū: sz addatis ea victimis vestris vt saturemini carnib⁹. naz victime ꝓ maiori pte cedebāt i vsū offerentiū. Et sequit: Quia nō sū locut⁹ cū ꝑib⁹ vestris: z nō ꝑcepi eis in die qua eduxi eos de terra egypti de verbo holocaustomatū z victimaz. q: tūc nō ꝑcepit eis facere holocausta z victimas: sz solū victimā. nā agn⁹ paschal victima erat vt pz i ꝑdcō. c. Exodi xij. n aūt holocaustū postea vo cū lapsi fuerūt i idolatriā de⁹ ꝑcepit eis holocausta z victimas sibi offerri a pplo ne talia offerēt idol: put i postilla. Et sequit: Sed hoc verbū ꝓcepi eis. Audite vocē meā. q. d. hoc mādatū de obediēdo deo i quo ver⁹ dei cult⁹ ꝓsistit semp fuit ꝓ se itētū a deo: nō āt holocausta z victie ꝛc

¶ In eodem. c. vbi dicitur i postil. Perūt fides. i. fidelitas populi. ¶ Additio quarta.

Hoc q̄ dī hic: Perūt fides. ꝓpie pōt itelligi de fide iustificāte: q: qui idola colunt: sicut verū deuz māifeste deficiūt i fide credētes idolū habere potētiam seu auctoritatē diuinā: Et q: duplex ē actus fidei. s. intrinsecus i corde quo credit ad iusticiam: z extrīsec⁹ i ore q̄ fit ꝓfessio ad salutē: ad Ro. x. iō ō primo dicit: Perūt fides. s. in corde: de secūdo vero: Et ablata est de corde eorum. et istum sensum videtur tenere glosa.

¶ In eodem. c. vbi dicitur in postilla. Tōde. Hic tertio cōfirmatur ꝓpositum ꝛc. ¶ Additio. v.

Hoc quod dī hic: Tonde capillū z ꝑjce z sume. nō sūt verba dñi directa ad hieremiā: q: vt dictū fuit Esaje. xl. c. sup illud verbū: Super mōtē excelsū ascēde verba hebraica z ꝓnoia distinguūt ꝛz sexū: q: aliqua sunt masculina z aliqua femínina: z q̄ h dī: Tonde z ꝑjce z sume. sūt femínini generis i hebraico i hoc loco sic q̄ dirigunt ad feminam: z iō hec verba itelligēda sūt tāq̄ dicta. ꝑ ꝓphetā i ꝑsona dñi ad ciuitatē hierlm: vt. s. i signū merozis tōderet capillos: q: vt dī in glo. apud veteres cōsuetudo fuit lugētiū tondere cesariem: sicut nunc econtra comā nimit tere luctus indicium est. hec in glosa ꝛc.

¶ N eodē. c. vbi dī in postilla: Et non dicetur amplius tophet z vallis filij ennon. ¶ Additio sexta

Ubi nos habemus: Vallis filij ennō. in hebreo habet: Gehen hynnon. vnde ex hoc noie fuit assūptū i hebreo gehēna ad significādū locū infernalez vbi cruciant dānati: z sic hētur i catholicon: z rō ē: q: i hoc loco crudelissime z irremediabiliter cruciabant hoies ꝑ demonū administrationē quodāmodo sicut i iferno. Similiter z tophet nomē est inferni: iuxta illud Esaie. xxx. c. Preparata est ab heri tophet ꝛc. ¶ Replica.

N. c septimo extraneū videt burge. q̄ postilla. regīnā celi vocat lunā: eo q̄ sol sit maioris efficacie: q̄ō argumētū burgen. modicū ꝓcludit: sz vsu loq̄ntiū philosophoz z poetaz ꝓcludit illa rō ꝑ postillatore. Nā sol dī pat: q: gnāt hoiez: z nō hoiuz tm sz z deoz .i. alioz planetaz: z a multis poetis dī sol rex rōe maioris efficacie: luna dī regina z mater: z bōa ꝓgruentia: q: sol z luna sūt duo magna luminaria: sol tm maⁱ z luna minⁱ: vt pz genesis. j. ita i regno magne ꝓsone sūt rex z regina: maior tamē rex q̄ regina ꝛc. ¶ In eo. capitulo vbi dicitur: Nō ꝑcepi eis in die q̄ eduxi ꝛc. dic postil. ꝑ h⁹ nō excludūtur precepta p⁹ data: vbi burgē. accipit occasionē ꝑ postilla tōde: cū tm z hic z ille volunt idē: vt pz. ¶ In eo c. vbi dī: Tonde capillū. burgē. hic z supra Esaie. iij. fantasiat de generibus verboz: q̄ videlicet vba sūt masculini generis z femínini generis i grāmatica hebraica: sicut noia i grāmatica latina. Nō si ita ē puto beatū hieronymū z alios nō latuisse. Sed glosa quā adducit nō facit ꝑ eo: sz stat cū expositiōe postil. q̄ tōsio capitis hieremie h ꝑcepta ꝓnostice designauit merorē ciuitat⁹ z populi: sic in ipsius collo cathena fuit ꝓnosticum signū captiuitatis de quo infra. xxvij. ¶ Capitulū. VIII.

In tpe illo. Hic excluditur quartū remediū. s. sapiētia doctoz si iesset: ꝑ quā ppls posset ab errore z idolatria reduci z a punitiōe diuia liberari: sed hoc excludit i hoc. c. q̄ō diuidit i duas ptes: q: ꝓmo ꝓdicitur ppli exterminiū. 2° excludit dictū remediū: ibi Miluus in celo. Prima adhuc i duas: q: primo pōit populi extermiatio: 2° extermiatōis rō: ibi Et dices. Circa ꝓmū ꝓmo pōitur extermiatio q̄tū ad defunctos quoz inter hoies nō remanēt nisi ossa sepulta: z q̄tum ad hoc dī: a ¶ In tpe illo. s. destructiōis hierlz ꝑ chaldeos. b ¶ Eȝciēt ossa regū ꝛc. mos. n. fuit apud iudeos sepelire mortuos sūptuose: vt hētur Johā. xix. z marie ꝑsonas regū z pōtificū z alioz notabiliū: ita q̄ i capitibus regū ponebāt corona⁹ aureas cū lapidibus ꝑciosis z anulos i digitis: z circa alias ꝑsōas poebant alia ꝑciosa ꝓm cōueniētiam sui status: ꝓpt q̄ō chaldei i destructione hierlm sepulchra taliū effoderūt ossa. ꝓjciētes z iocalia accipiētes. ¶ Et expandēt ea ad solē z lunā ꝛc. quasi diceret: sic sacrificauerūt soli z lune z ceteris stellis: sic iustū ē q̄ ossa eoz ꝓjciantur ad solē z lunā extracta de sepulchris: iō subditur: d ¶ Non colli. z nō sepe. d cetero: q: hitatores terre in captiuitatē ducent: e ¶ In sterquiliniū erunt. i. putrefiēt super terrā ꝑ pluuiā z niuē delup cadentē. Consequēter pōit exterminatio q̄tuz ad viuos cū dī: f ¶ Eligēt magis mortē. pre nimia anxietate z miseria quā sustinebūt. g ¶ In vniuer. lo. q̄ dere. sūt ad que eicci eos. in captiuitatē ductos vbi dicēt mortuos fuisse beatos. h ¶ Et dices. Hic ꝓnter ponit huius exterminiū rō que ē obstinatio ppli i peccato: cuz dī: i ¶ Numquid qui cadit non resurget ꝛc. q. d. ille q̄ cadit ad terram libēter resurgit: z qui auersus ē a recta via libenter reuertitur ad eam. k ¶ Quare ergo auersus est populus iste in hierusalem. a via morum.

auersiõe ꝓtentiosa: Apprehẽderũt mẽdaciũ: et noluerunt reuerti. Attẽndi et auscultaui: nẽo quod bonus ẽ loquit. Nullus est q agat pniam sup peccato suo dicẽs: Quid feci: Omnes cõuersi sũt ad cursũ suũ: qui equus impetu vadit in prelio. Milvus in celo cognouit tempus suũ: turtur et hirundo et cicõia custodierũt tẽpus aduẽt⁹ sui: pplus aũt me⁹ nõ cognouit iudicium dñi. Quõ dicitis sapientes nos sum⁹: et lex dñi nobiscũ ẽ: Vere ẽ mẽdaciũ opatus ẽ stilus mẽdax scribax. Cõfusi sũt sapientes: pterriti et capti sũt. Verbũ n. dñi, piecerũt: et sapia nulla ẽ in eis. Propterea dabo mlieres eox exteris: agros eox hẽ redib⁹. Quia a mimo vsq; ad maximũ oẽs auariciaz sequunt: a ꝓpheta vsq; ad sacerdotẽ cũcti faciũt mendaciũ. Et sanabãt ꝓtritiõe filie pplí mei ad ignomiaz dicẽtes: pax pax: cũ nõ eẽt pax. Confusi sũt q abominationẽ fecerũt: qnimo cõfusione nõ sũt cõfusi: et erubescere nescierũt. Iccirco cadẽt iter corruẽtes: in tpe visitatõis sue corruẽt dic dñs. Cõgregãs congregabo eos ait dñs. Non ẽ vua in vitib⁹ et nõ sũt ficus in ficulnea: folium defluxit: et dedi eis quẽ ptergressa sũt. Quare sedem⁹: Cõuenite et ingrediamur ciuitatẽ munitã: et sileamus ibi: quia dñs de⁹ nr silẽ nos fecit: et potum dedit nobis aquã fellis. Peccauim⁹ n. dño. Expectauim⁹ pacẽ et nõ erat bonũ: tẽpus medele: et ecce formido. A dan audit⁹ ẽ fremit⁹ equox ei⁹: a voce hinituũ pugnatox ei⁹ ꝓmota ẽ omis terra. Et venerũt et deuorauerũt terraz et plenitudinẽ ei⁹: vrbẽ et habitatores ei⁹. Ex ecce ego mittã vobis serpẽtes pessimos q bus nõ ẽ icãtatio: et mordebũt vos ait dñs. Dolor me⁹ sup dolorẽ: in me cor meum merẽs. Ecce vox clamoris filie pplí mei de terra lõgiqua. Nũqd dñs nõ ẽ in syõ:

1 Auersione ꝓtentiosa. i. obstinata nolens reuerti: et subdit huic cã: m Apprehẽderũt mendaciũ. pseudo ꝓphetax. n Et noluerũt reuerti. ad meũ obsequiũ o Attẽdi et auscultaui nẽ. loquit de⁹ ad modũ hominis emẽdationẽ sui filij desideratis: et qz non fuit secuta subdit: p Nullus ẽ q agat penitentiã. de peccatis preteritis: sz sunt obstinati ad futura ꝓpetranda: iõ sequit: q Oẽs conuersi sũt ad cursũ suũ nẽ. in q̃ notatur libido peccãdi et obstinatio maxia. r Milvus. h ꝓnter excludit remediũ qõ posset haberi p sapientia doctorũ: et prio hoc remedium excludit et exterminiũ populi futuꝝ repetitur: ibi Cõgregãs Circa pmũ pmittit ignorãtia pplí p exemplũ auiuz intellectu carẽtiũ cũ dr: r Milvus i ce. cogno. tẽpus suuz. s. nidificãdi et pullificandi. s Turtur et hirũdo et cicõia. custo. tẽpus aduẽtus sui. qz tpe determinato recedunt et reuertuntur.

t Po. aũt me⁹ nõ cogno. iudicium do. i. ei⁹ mandata p quox trãsgressiõe dñs iudicabit pplm et ꝓdẽnabit: et qz ignorãtia pplí, puenit ex defectu doctox: iõ ꝓnter arguit illi sapientiã eox dicẽs: v Quõ dicitis. vos scribe et doctores: x Sapiẽtes nos sum⁹. cognoscẽtes diuia de quib⁹ ꝓprie ẽ sapiẽtia. y Et lex domini nobiscũ est. .i. apud nos ẽ eius itellectus: qõ excludit cũ subditur: z Vere mẽda. opa. ẽ sti. men. scribax. qz false et extorte legem iterpretabant: sic dictũ est. c. precedẽti ò relaxatione rapinaz p oblationes. a Confusi sũt sapiẽtes nẽ. i. confũdent qñ cum ciuitate capientur. s. cui⁹ cõtrariũ asserebant: cui⁹ causa subditur: b Verbũ eni domini. per prophetas dictum. c Proiecerũt. tãq; falsum. d Et sapientia eius. s. domini. e Nulla est in eis. sed tm̃ sapientia que terrena est animalis et diabolica: Jac. iij. ꝓpter quod subditur pena: cum dicitur: f Propterea nẽ exteris. i. chaldeis q cas violabũt et postea ducent captiuas. f Agros eox. i. bona agrox. g Heredibus. i. extraneis: nõ ad modicũ tẽpus: sed ad lõgũ quasi hereditario iure. Dimisit. n. ibi rex babylõis de pauperibus terre qui colerent terram: non sicut domini sed magis serui reddendo tributum regi: et post redditũ de babylone iudea fuit sub seruitute: primo psax: scõo grecorum: et tertio romanox: vt pz ex libris esdre: necmie: machabeorum: et etiam ex euangelijs q̃tum ad seruitutem sub romanis. b Quia a minimo nẽ. vsq; ad locũ illũ. Cõgregans. expositum ẽ supra. vi. c. circa mediũ i Cõgregãs. Post q̃ excluſũ ẽ doctorum remediuz: hic ꝓnit repetit pplí exterminiũ cũ dr. Congregãs congregabo eos. q̃ timore exercitus chaldeorũ de villis cãpestrib⁹ fugerunt hierusalez. k Non est vua i vitibus nẽ. i. nõ erit aduenientibus chaldeis qui totũ comedẽt: iõ subdit: l Et dedi eis. s. iuõis terrenas cẽtia in abundantia. m Que ptergressa sũt s. ab eis et occupata a chaldeis.

n Quare sedem⁹. verbũ ẽ hitantiuz extra hierlm. q. d. si tardemus fugere i hierusalẽ: que ẽ ciuitas fortis et munita a chaldeis capiemur. o Et sileamus ibi. modus est. n. obsessox silere de die: vt audiant sonũ tube et currant ad locũ vbi sit insultꝰ hostiũ. p Quia dñs noster silere nos fecit. i. ad hãc necessitatez nos adduxit. q Et potũ dedit nobis aq̃ fellis. i. amaritatẽ amarã dedit nobis: cui⁹ cã subdit: r Peccauim⁹. n. dño. h⁹ dicebãt illi q̃ petiñ suũ ꝛcognoscebãt. s Expectauim⁹ pacẽ. sz dcã pseudo ꝓphetax. t Et nõ erat bonũ. s. pacis quod est sũmũ bonũ in vita: sicut dicit pristianus i minori volumine. si queratur quid sit summũ bonum in vita: bene respondetur pax. v Tempus medele. a rege egypti qui pmiserat auxiliũ sedechie et defecit: iõ subditur: Et ecce formido. cui⁹ causa subdit: x Adan auditus ẽ fremitus nẽ. ab illa cui parte intrauit iudeam exercitus chaldeorũ cum maxia potestate: et patet lra vsq; ibi: y Mittam vobis serpentes regulos. i. chaldeos. z Quibus non est incantatio. i. deprecationibus vestris non flectemur ad pcendum vobis. a Dolor meus super dolorem. verbũ est hieremie dolentis de populi sui culpa et de superueniente pena. a Ecce vox clamoris filie populi mei. i. synagoge vel congregationis iudeorum. b De terra longinqua. s. de babylõe vbi ducta in captiuitatem lamentabatur hierusalem destructionem dicendo: c Nunquid non est dominꝰ in syon nẽ. quasi diceret non: quia templum est destructum et rex sedechias captiuatus: et subditur responsio domini ad hãc q̃rimõiaz

o Quare ergo me ad iracūdiaz ꝛc̄.q.d.ista ē dicte ꝺstructionis cā. Consequēter ponunt verba hieremie lamētātis. e Transiit messis ꝛc̄.i.tēpus quo rex egypti debebat nobis auxiliari:qz guerre fiunt i estate. f Et nos saluati nō sumus.i.destructi sumus:minus.n.dicēdo plus significat aut rex ei⁹ nō ē i ea:? Quare ergo me ad iracūdiam ꝓci tauerūt in sculptilibus suis ꝛ i vāitatib⁹ alienis:? Trāsiit messis:finita est estas:et nos saluati nō sumus. Sū per cōtritiōe filie ppli mei ꝓtritus sū et contristat⁹:stupor obtinuit me. Nūquid resina nō ē i galaad:aut medicus non ē ibi:? Quare igitur non ē obducta cicatrix filie populi mei:

Ex cōfidentia.n. regi egypti rebellauit sedechias regi babylonis ꝛ ex hoc secuta est destructio ciuitatis ꝛ populi:vt habetur ihra .xxxvij.ꝛ iō subdit hieremias: g Super cōtri.filie po.mei cōtri sum.i. afflict⁹ corpore. h Et contristatus.mēte. i Stupor.i.stupefactio mēbroz. k Obtinuit me pre horroze tāti mali. l Nunqd resina nō ē in galaad per resinā intelligitur gutta arōatica ꝛ medicinalis p quā vt dicit ra.sa. hic itelligit sapientia:ꝛ p medicū sapiēs ꝺ curat vulnera peccatoruz:ꝛ talis erat hieremias ꝛ etiā baruch:ꝛ alij pphete sancti:ideo subditur: m Quare igit non ē obducta.i.pfecte curata. n Cicatrix.i. vuln⁹. o Filie populi mei. ex quo hēt medic⁹ ꝛ medicia ꝛ tacetur responsio:qz loquit ad modū hois turbati ꝺ trūcat vbū ꝛ nō complet. Respōsio tamē ē ꝙ ppls nolebat audire medicū nec eius recipere medicinā:vt pz ex supradictis.

.IX.

Quis dabit capiti meo aquā.ꝛ oculis meis fōtē lachrymaruz:? Et plorabo die ac nocte iterfectos filie ppli mei. Quis dabit me i solitudie diuersoz viatoz:? Et derēliquam ppl̄z meū ꝛ recedā ab eis:qm̄ia oēs adulteri sūt:ꝛ cet⁹ puaricatoz:et extēderūt liguā suā q̄i arcū mēdacij et non veritatis. Cōfortati sūt i terra:qz de malo ad malum egressi sūt:ꝛ me nō cognouerūt dic̄ dns. Unusquisqz se a pximo suo custodiat:ꝛ i oi fratri suo non hēat fidu ciā:qm̄ia ois frater supplātās supplātabit:ꝛ ois amicus fraudulenter icedet:ꝛ vir frez suū deridebit:ꝛ veritatē nō loquēt. Docuer⁹t .n. liguā suā loq mēdaciū] vt iniq agerēt laborauerūt Habitatio tua i medio doli:i dolo tenuerūt scire me: dic̄ dns. Propterea hec dic̄ dns exercituū: Ecce ego conflabo ꝛ pbabo eos. Quid.n. aliō faciā a facie ppli mei:? Sagitta vulnerās lingua eorū:dolum locuta ē. In ore suo pacē]cū amico suo loqt: ꝛ occulte ponit ei insidias. Nūquid sup his nō visitabo:dicit dns:aut i gente huiuscemōi nō vlciscet⁹ aia mea:? Sup montes assumā fletū ac lamētū:et sup speciosa deserti plāctū:qm̄ incēsa sunt:eo ꝙ nō sit vir ptrāsiēs:et nō audier⁹t vocē possidētis. A volucre celi vsqz

Quia oēs adulteri sunt .q.d.ex hoc hēo cam lamētandi ꝛ fugiendi. f Et extenderūt liguā suā quasi arcum mdacij. verba.n. mēdacia sūt quasi quedaz sagitte emisse:ꝛ sic lingua ex q̄ emittunt arcus dī: g Cōfortati sūt.i mali cia sua,pcedentes de malo ad peius h Unusquisqz se a pximo suo ꝛc̄.] q.dice. vicinitas ꝛ consanguinitas nō habēt aliquaz fidelitatē sibi adiunctaz:qz vicini ꝛ pxi sanguinei nitūt pdere se adinuicem:iō subditur: i Quia omnis fra.supplan. supplātabit.duplicatur aūt supplātationis verbum qz multum studebant ad h⁹ ꝙ vn⁹ aliuz deciperet et supplantaret. k Docuerūt.n. linguā ꝛc̄.]p verba pulchra ꝛ decepta ria sua mēdacia colorando:ideo subditur: l Habitatio tua i medio doli.qz quiescentes in suis domibus dolos ꝯ alios cogitabant. m In dolo renuerūt scire me.i. mandata mea:vt licentius peccarent. n Propterea. hic pōitur secūda rō lamentationis:ꝛ diuidit in duas partes: q; ꝑmo ponitur hec rō.2° querit huius rōnis considratio:ibi Quis est. Circa ꝑmum dicitur: n Propterea .i. ppter peccata populi predicta. o Ecce ego conflabo.i.puniam eos debita pena. p Quid enim aliud faciam ꝛc̄.q.d.tantū dedecus culpe non debet dimitti sine decore iusticie. q Sagitta vulnerans lingua eorum.quia habebant verba nociua valde:iō subditur: r In ore suo pacem ꝛc̄. Inulla enim pestis grauio; ad nocēdū ꝙ familiaris inimicus:ꝛ iste est amicus fictus. s Nunquid super his non visitabo. debitam penaz inferendo.q.d.sic. t Super mōtes assumā fletuz.i. assumi facia:ꝛ p montē intelligitur iudea que est terra mōtuosa. v Et sup spe.deser. plan.qm̄ incen.sunt. loquitur de futuro per modū preteriti ,ppter certitudinem. x Eo ꝙ non sit vir pertransiens.quia sūt occisi vl captiuati. y Et nō audierūt vocē possidētis.i.ipi⁹ dei ꝺ ē dns tot⁹ tre:ꝛ spāliū terre ꝑmissiōis. z A vo

In capitulo. viij. vbi dicitur in postilla: Nūquid resina non est in galaad. Additio.

Qui nos habemus: Resina.in hebreo habet: Tozi. quod significat i hebreo vbicūq; ponit tiriacam q̄ ē medicina ad salutē hoium ordinata spāliter contra venena ꝛ toxicationes:ꝛ est significatio littere magis ꝓpria in proposito. Capitulum.IX.

Quis dabit. Postq̄ hieremias descripsit maliciam populi ꝛ exclusionē remedij:hic ꝓnter pre dolore incipit lamētari:ꝛ diuidit in duas ptes:qz prio pōit hieremie lamētatio:scōo ppli iude reuocatio:sic pius pater post increpationē filij ꝛ abiectionē studet eū reuocare ad bonū.2ª incipit seqnti.c. Prima adhuc i duas:qz primo hieremias lamentat:scōo ceteros ad idē hortat:ibi Dec dic. Prima adhuc i duas:qz ꝑmo pōitur lamētatio:scōo lamentationis rō:ibi Qz oēs. Circa ꝑm dicit hieremias: a Quis dabit ꝛc̄.q.d.vellē totus resolui i lachrymas. b Et plorabo die ac nocte.i.cōtinue q̄tū pōt fieri. c Interfectos filie ppli mei.i.hierlm:vt dictū ē.ō c Quis dabit ꝛc̄.lugentes.n.querūt loca solitaria. d Et derelinquā populū meū.hoc.n.desiderabat,ppt mala culpe que videbat inesse

lucre celi vsq; ad pecora. i. a maioribus vsq; ad minores a ¶ Trãsmigrauerũt. i babylonem. Vel a volucre celi &c. q; cũ hoĩb⁹ capta sũt pecora & ad recessũ aialiũ & pecor remanet terra deserta: & sic ide fugiũt aues nutrimẽtũ ibi conueniens nõ habẽtes. b ¶ Et dabo hierlm i aceruos harene. p destructionẽ murorũ & domorũ. c ¶ Et cubilia draconũ. aialia. n. venenosa habitãt i ruinis. d ¶ Quis ẽ. hic ꝓnter ꝙrié huiꝰ destructiõis ꝓsideratio cuz dr Quis ẽ vir sapiẽs q̃ intelligat hoc .i. ꝓsideret dictaz destructionem. e ¶ Ut ãnunciet istud. querẽdo q̃re perierit terra: & sbditur responsio dñi: f ¶ Qz dereliquerũt legẽ meã &c. & pz littera ex supra dictis g ¶ Ecce ego cibabo &c. i. mittã eis tribulatiões amaras. h ¶ Et dispergã eos i gentibus. extraneis. i ¶ Et mittaz pr eos gladiũ. qz mlti de iudeis in via captiuitatis babylonice & i termio fuerũt mortui: et siliter de illis q̃ hieremie ꝓsilium post destructionẽ ciuitatis fugerũt i egyptũ. k Hec dicit dñs. Hic ꝓnter hieremias alios inducit ad lamentum dicens: l ¶ Cõtẽplamini .i. ꝓsiderate mala ẽdicta. m ¶ Et vocate lamẽtatrices. Antiqtus. n. in lamẽtationiꝫ vocabant mlieres carmẽ lugubre ꝓcinẽtes ad ꝓmouẽdũ alios ad fletũ: eo q̃ mulieres magis sũt ꝓpassiue q̃ viri: & adhuc fit i aliqb⁹ terris. n ¶ Et ad eas q̃ sapi. sũt. i hac arte. o ¶ Mittite & pperent. q. d. tẽpus lamẽtationis instat. cetera patẽt i lra vsq; ibi: p ¶ Quia ascẽdit mors &c. i. q. d. nihil valebit concludere ostia vel portas cõ chaldeos: qa ascẽdent & intrabũt p fenestras ad iterficiendum iuuenes & paruulos. q ¶ Et cadet morticinũ hois. q. d. ñ erit qui sepeliat: ió subdit: r ¶ Nõ gloriet sapiens &c. hoc dr q̃ illi de regno iude iactabãt se posse chaldeis resistere: parti p sapiam doctorũ: ptim p fortitudinẽ bellatorũ: ptim per munitiones & diuitias in hierlz cõgregatas. q. d. ista ñ valebũt vobis. s ¶ Sz i hoc glo. &c. Jve

ad pecora trãsmigrauerũt & recesserũt. Et dabo hierlz i aceruos harene & cubilia draconuz: & ciuitates iuda dabo i dsolatiõez eo q̃ nõ sit habitator. Quis ẽ vir sapiens qui itelligat hoc: & ad quẽ verbũ oris dñi fiat: ut ãnũciet istud: quare pierit terra & exusta sit q̃si desertũ eo q̃ non sit q̃ ptrãseat: Et dixit dñs: Quia dereliq̃rũt legẽ meã quã dedi eis: & nõ audierũt vocẽ meã: & non ãbulauerũt i ea: & abierũt p̃ prauitatẽ cordis sui & p̃ baalim qõ didicerũt a pãtr̃ suis: iccirco hec dicit dñs exercituũ deꝰ isrl: Ecce ego cibabo pplm istũ absinthio & potũ dabo eis aquã felli: Et dispgã eos i gẽtibus q̃s nõ nouerũt ipsi & pres eorũ Et mittã p̃ eos gladiũ dõec ꝓsumant. Hec dicit dñs exercituũ: Cõtẽplamini Et vocate lamẽtatrices vt veniãt Et ad eas q̃ sapientes sunt mittite: ꝓperet: festinet & assumãt sup nos lamẽtũ. Deducãt oculi nri lachrymas & palpebre nre dfluant aqs qr vox lamẽtatiõis audita ẽ de syõ. Quõ vastati sumꝰ & confusi vehemẽter: Qr dre liquim⁹ terrã: qm̃ diecta sũt tabernacla nostra. Audite ergo mulieres verbũ dñi: & assumãt aures vre sermonẽ oris eiꝰ: & docete filias vras lamẽtũ: & vnaqueq; proximã suã planctũ: qr ascẽdit mors p fenestras nras: Jngressa ẽ domos nras: dispdere parvulos dforis: iuuenes de plateis. Loqre: hec dicit dñs: Et cadet morticinũ hois q̃si stercus sup faciẽ regionis: & q̃si fenũ p̃tergũ metẽtis: & nõ ẽ q̃ colligat. Hec dicit dñs Nõ glorietur sapiẽs i sapia sua: & nõ glorietur fortis i fortitudie sua: & nõ glorietur diues i diuitijs suis: sed i hoc glietur q̃ gliat: Jscire & nosse me: qr ego sũ dñs q̃ facio misericordiã & iudiciũ & iustitiã i terra. Hec. n. placent mihi ait dñs: Ecce dies veniũt dicit dñs: Et visitabo sup eos circũcisiõe suã babz ꝓpuciũ: sup egyptuz: & sup iudã: & sup edõ: & sup filios ãmon: & sup moab: Et sup oẽs q̃ attonsi sũt i comã Jhi tãtes i deserto: quia omnes gẽtes hñt ꝓpuciũ: dois ãt domꝰ isrl̃ incircũcisi sunt corde.

¶ Audite verbũ qd̃ locutus est dñs sup re: ¶ Scire & nosse me. cauẽdo offensã meã & recurrẽdo ad meũ auxiliũ & nõ humanũ. t ¶ Ecce dies veniũt. de ꝓpin quo. v ¶ Et visitabo. p punitionẽ. x ¶ Sup om. q̃ icir. ha. ꝓpu. siue sit ꝓpuciũ carnis siue ꝓpuciũ cordis. y ¶ Super egyptum & super iudam. cũ punitione populi iude exp mit hic punitionẽ alioquoz populoz qui erant eis propinqui: & i quib⁹ habuerãt fiduciam de adiutorio & ipsi magis fuerunt eis i nocumẽtũ: ꝓpr̃ qd̃ hic exprimitur punitio eoz. z ¶ Et super omnes q̃ &c. Jsti erant agareni descendentes de ismael filio abrae: qui habebant capillos recisos vsq; ad aurem ad moduz pugilũ: in hebreo habet: Et sup om. angulatũ angulo. & dicẽra. qa. q̃ per hoc intelligitur ꝓpls habitans i deserto iuxta angulũ iudee. ¶ Quia oẽs gentes habent ꝓpuciũ. s. carnis: & iudei ꝓpuciũ cordis. Sciendũ aũt q̃ vbi hẽmus supra: Sup omnẽ q̃ circũcisũ habet ꝓpuciuz. in hebreo hẽt Sup omnẽ incircũcisum habentem ꝓpucium. qz aliqui de populis circũstantiꝫ iudeam erant circũcisi in carne. s. ismaelite: & qui agarẽi seu saraceni dicuntur: & silr idumei: sicut ismael filius abrae & esau filius isaac a quibus descẽderũt fuerũt circũcisi: & sic q̃tuz ad circũcisionẽ carnis filij isrl̃ non precellebant istos populos. Est ergo snia q̃ sicut circũcisio carnis nõ valebat extraneis: eo q̃ erãt incircũcisi ñtre ꝓ idolatriã: sic nõ valebat filijs isrl̃ q̃ hoc modo erãt incircũcisi corde: & ex hoc lra que sequitur exponit: ¶ Qr oẽs gentes habẽt ꝓpuciuz. sic ẽ exponẽda q̃ habent ꝓpucium cordis q̃tum ad circũcisos carne: vl̃ ꝓpuciũ carnis & cordis q̃tũ ad alios. ¶ Ca. X.

¶ Audite verbum. ꝓstq̃ hieremias deplorauit populi maliciã: hic ꝓnter revocat eos ad penitẽtiam Et ꝓmo revocat eos a seruitute idolatrie: & a trãsgressione legis diuine. c. sequenti. Prima in duas: qr primo ponitur dicta revocatio: scõo obstinatorũ punitio: ibi Cõgrega. Prima adhuc in duas: quia primo ponitur revocatio populi: scõo declaratio dicti: ibi Quia lignum. Ad itelligentiam ꝓme partis sciendum q̃ gentiles crediderũt corpora celestia cẽ animata: & nõ solum animata sz habere ali

quid diuinitatis:ꝛ sic ex libero arbitrio ifluere i ista inferiora ad causandū effectus ꝓsperos vel aduersos hominibus ꝛ iō statuerūt ea placare sacrificijs ꝛ oblationib⁹:ꝛ istud est falsū:qz vt dicit damascenus celi iaiati sūt ꝛ isensibiles:ꝛ sic agūt i hec iferiora ex necessitate nature:ꝛ sic offerre eis munera ad placationem ex timore effectuū est erroneū ꝛ supstitiosū ad idolatriā pertinēs ꝛ qz iudei i hūc errorez ciderant:vt pz ex supdictis.vij.c.q fa ciebant placentas regine celi:iō ab hoc errore reuocat eos hieremias dicēs: b Juxta vias gentiuz.i. leges ꝛ statuta earum. c Nolite discere.s. idolatriam. d Et a signis celi.i.a planetis ꝛ cōstellationibus diuersis. e Nolite metuere.s.metu supstitioso modo ꝓdicto f Quia leges po. vane sunt.quib⁹ statuerūt signa celi placare muneribus vt dez ē:ꝓ hoc tamē ñ excluditur metus rationabilis:licet.n. corpora celestia sint agētia de necessitate:habent tñ virtutē imutādi eleñta ꝛ ꝓposita ex eis ad diuersas qualitates:ex quib⁹ disponunt humana corpa ad varias ifirmitates:sicut ex dominio martis cholera accēdit ex qua accensione nō solūmodo corpora disponunt ad ifirmitatē aliquam:sed etiā appetitus sensitiu⁹ ad irā:ex quo sequunt vlteriꝰ lites ꝛ dissensiones:eo q̄ homes in plurib⁹ sequunt suas passiones:soli aūt sapientes eaz dominant per rōnem:timor aūt homes ꝓsiliatiuos efficit:vt dicit philosophus.ij.rhetorice:ad pcauēdū de malis futuris:ꝛ iō timere a celi ꝓstellatiōibus ad hoc q̄ homo ꝓsulat de habendo remedio ꝫ disponēs ad ifirmitates corpoz ꝛ malas passiōes ꝛ alia huiusmodi que possūt ex influētia celi causari:nō est malū sed licitum ꝛ bonū:ꝛ fm hoc dicit ptholemeus in cētilogio suo q̄ sapiēs dominabit astris:inquātū ꝓuidebit sibi de remedio ꝫ effectus eoz. g Quia lignū. hic ponit declaratio dicti:ꝛ diuidit in duas partes:qz primo ponitur ista declaratio:2° infert quedam cōclusio:ibi Sic ergo. Dixit.n. hieremias parte p̄cedenti q̄ leges populoz vane sunt q̄ sūt de idolatria:ꝛ hoc declarat hic diffuse ostendēs q̄ idola nullā habēt virtutē iuuādi vel nocēdi hominibus:ſz magis ecōuerso:qz homes faciūt idola p artē ꝛ possūt ea dissipare:ꝛ hoc est quod dī:Quia lignū ō saltu p̄cidit. ꝛ pz littera vsq; ibi: b In similitudinē palme fabricata sunt. qō exponit vno modo:qz sicut arbor palme celata per artē ñ habet aliquā virtutē faciēdi fructū:sic nec idola habēt aliquā virtutem faciendi bonū vel malum. Alio modo q̄ sic palma crescit in altum virtute nature:sic idolum metallicū erigitur in altum virtute artis ꝛ nō ꝓpria virtute: ꝛ iō subdit i Nō ē similis tui domine.qz oia agis ꝓpria virtute a nullo dependēs:ꝛ iō subdit: k Quis nō timebit te.q.d.nullus ē qui nō debeat te timere. l Tuum est enim dec⁹.i. vos domus israel. Hec dicit dñs:Juxtā vias gētium nōlite discere:et a signis celi nōlite metuē q̄ timēt gentes:quia leges ꝓpłoz vane sūt. Quia lignū ō saltu p̄cidit op⁹ manꝰ artificis i ascia Argēto ꝛ auro ōcorauit illud:clauis ꝛ malleis ꝓpegit vt nō dissoluaī. Jn similitudinē palme fabricata sunt: et nō loqnī:portata tollētur: qz icedere nō valēt. Nolite ergo timere ea qz nec male pñt facere nec bene. Nōn ē similis tui dñe:magnꝰ es tu ꝛ magnū nomē tuū i fortitudie. Quis nō timebit te o rex gētiū:Tuū ē.n.decꝰ. Jnter cūctos sapiētes gentiū:ꝛ i vniuersis regnis eorū:nullus ē similꝫ tui. Pāri ter īsipiētes ꝛ fatui;pbabūt Doctrina vanitatis eoz lignum ē. Argentū iuolutuz de tharsis afferēt:et aurū de ophaz opus artificis ꝛ manus erarij:hyacinthꝰ ꝛ purpura idumētū eoz. Opus artificū vniūsa hec: dominus aūt deus verꝰ ē. Jpe deꝰ viuēs:et rex sēpiternus. Ab idignatōe eiꝰ ꝓmouebit terra:et nō sustinebūt gētes cōminationē eꝰ. Sic ergo dicetis eis:Dij qui celos ꝛ terrā nō fecerūt peāt de terra: ꝛ ō his q̄ sub celo sūt. Qui facit terrā i fortitudie sua:ꝑpat orbē i sapia sua: ꝛ pruidētia sua extēdit celos: ād vocē suā dat multitudinez aquaz in celo:et eleuat nebulas ab extremitatibus terre sapientes seu philosophi posuerūt vnam causaz primaz hominib⁹ p̄sidentem:ꝛ illam dixerūt esse deuz deoz:ꝛ illuz p̄ceteris honorauerunt. Verūtamē cum vulgaribus hominibus vt cōmuniꝫ adorabāt idola in templis: ideo subditur: n Pariter insipientes ꝛ fatui ꝓbabunt. dicūtur autē hic insipiētes idoloz factores: ꝛ fatui eoz cultores: ꝛ vtriq; pbabūtur.i.reprobabunt. o Doctria vāitatis eorum.i.doctria q̄ asserūt idolū esse deū vana est:ideo subdit: p Lignū est.s.idolum interius:sed ornatū auro ꝛ argēto exterius:iō subdit: q Argentum iuolutū. in hebreo habet:Argentū ductile de tharsis affertur.qz ibi inuenit argentum ductilius. r Et aurū de ophaz.tertio Re.viij.nominat locus iste ophir:ꝛ ibi inuenit auruz valde bonū. s Opus artificis.supple ē idolum ex istis factum. t Hyacinthus ꝛ purpura indumētum eoz.idolis.n.aliqñ faciebant vestes de tali materia. v Dominus aūt.celi ꝛ terre. x Deus verꝰ est.isti aūt falsi. y Jpse deꝰ viuēs.isti āt carētes vita. z Et rex sempiternus.isti tēporaliter facti. a Ab indignatione eius cōmouebit terra.aliqñ inducit a deo terremotus ꝓpter hominū peccata. b Et nō sustinebūt gentes.que i terremotu aliqñ subito moriunt. c Sic ergo. hic ex predictis infert conclusio.s.q̄ idola nō sūt venerāda sed magis vituperāda:ꝛ hoc est quod dicitur: Sic ergo dicetis cē.ra.sa.dic q̄ hoc est ꝓncipium littere misse a hieremia ioachin regi iuda:ꝛ illis qui cuz eo iam erant in babylone:qz de consilio hieremie se tradiderant regi babylonis:vt habet.iij.Re.xxiij.vñ chaldaice scribit ab hoc loco:Sic ergo dicetis cē. vsq; ibi: Que sub celo sūt.inclusiue. Et est sensus fm ra.sa. Luz babylonij inducēt vos ad idolatriā sic dicetis: d Dij qui celos cē.ꝛ pz lra vsq; ibi: e Ad vocem suā dat multitudinem aquaz in celo.s.aereo vbi vapores humidi condensant in nubes:ꝛ nubes in pluuias resoluūt f Et eleuat nebulas ab extremitatibus terre.i.a mari oceano quod terminat terram habitabilem: inde enim eleuantur nebule ꝓ maiori parte. g Fulgura i pluuiam facit.quia resolutis in pluuiam nubibus fulgura cessant que ꝓcedebant ex eis. h Et educit ventuz

de thesauris suis.i. de locis occultis. i Stultus rē. a sciētia. faciendi idola ꝛ colēdi. k Vana sūt: ꝛ opus eoꝝ risu dignū.i. derisione. l In tempore visitatōis sue. a deo. m Peribūt. idola ꝛ idolatre. n Nō ē his. s. idolis. o Similis pars iacob. s. ipse dē quē solū coluit. p Qui .n. formauit oia ipse ē. s. dē iacob q Et isrl. i. popul' isrl. r Virga hereditatis ei' .i. pars vel mensura inquātū elegit eū spāliter ad cultū suū. s Dñs exercituū. i. angelorꝝ. t Nomē illi. ꝛ ñ alteri: homines. n. bene dominant hoīb': sz nō āgel. v Cōgrega. Dic ꝓnter describit obstinatoꝝ punitio: ꝛ p ꝗtū ad iudeos: 2 ꝗtū ad extraneos ibi: Effūde. Circa ꝑmū dī: v Cōgrega de terra cōfusionē tuā. q. d. veniet tibi confusio ex vniuersis pribus. x Que bitas in obsidiōe .i. tu hierlm que obsidēberis a chaldeis: ꝛ loquit de futuro per modū ꝓsentis ꝓpter certitudinē ꝓphetie. y Ecce ego longe ꝓiciam rē. ante. n. captiuitatē babylōis aliqui de regno iuꝺ fuerūt captiuati in ꝓpinqs regionib': vt in egypto ꝛ syria ꝛ silibus: sz babylōia valde lōge distat a iudea. z Ita vt nō iueniant. s. ab amicis suis. In hebr. hētur: Ita vt iueniant. s. penā debitā ꝓ peccatis suis: vt dic glosa hebraica: iō sbdit: a Ue mihi sup ꝓtritiōe mea. loqt sub ꝑsōa hierlz seu ꝑsōe hitātis i ea. b Ego aūt dixi. vexatione mihi itellectū dāte. c Plane hec infirmitas mea est. i. pēa ista ꝓcessit ex culpa mea. d Et portabo illā. mihi a deo iuste inflictam. e Tabernaculū meū vastatū ē. i. tēpluz de quo loquit ad modū tabernaculi moysi quod funibus extendebat ꝛ pellib' cooperiebat. f Filij mei exierūt a me. i. hitatores mei in captiuitatē ducti. g Quia stulte egerūt pastores. i. ꝓncipes ꝛ sacerdotes. h Et dñm nō quesierūt. ꝓ debitū cultum. i Propterea nō itellexerūt. verba prophāe. k Et dis grex eoꝝ. i. ppls. l Dispersus est. partim occisione ptim captiuitate. m Uox auditionis rē. qz a pte aqlonis itrauit exercitus chaldeoꝝ iudeam ad deuastandū eā. n Scio dñe qz nō ē hois via eius rē. i. nō ē in ptāte hois recte ambulare in via iustīcie nisi per te dirigat: qz tñ dē nō deficit alicui directionē istam debite petēti: sz multi per sua peccata demerentur a deo dimitti: ꝛ sic errāt iudei: iō subdit: o Corripe me dñe. de meo errore. p Uerūtñ i iudicio. tua misericordia temperato. q Et nō i furore. i. i rigore iustīcie. r Ne forte ad nihilum rediges me. ita ꝙ nullus de populo meo remaneat. s Effunde. Dic ꝓnter petīt punitio ꝗtū ad extraneos q̄ iudeā vastauerūt: qz licet in hoc fuerit executores diuie iustīcie: tñ hoc fecerūt mala voluntate. s. ex odio ꝛ sue virtuti ꝑsuptuose attribuendo qō fiebat a deo: iō dī: s Effunde idignationē. i. punitionem.

Fulgūra i pluuiā facit: et educit vētū ō thesauris suis Stult' fcūs ē ois hō a scia sua: cōfusus ē artifex ois in sculptili: qm̄ falsū ē qō ꝓflauit: ꝛ nō ē spūs i eis. Uāna sūt ꝛ opꝰ risu dignū. In tpe visitatōis sue pībūt. Non ē his silis pars iacob. Qui .n. formauit oia: ipe ē: et isrl virgā hereditatis ei': dñs exercituum nomē illi. Congrega ō tra cōfusionez tuā quē bitas i obsidione: qz hec dic dñs: Ecce ego lōge ꝓiciā bitatores terre in hac vice: ꝛ tribulabo eos ita vt non iueniantur. Uē mihi super contritiōe mea pessima plaga mea. Egō aūt dixi: Planē hec ifirmitas mea portabo illaz. Tabernaculū meū vastatū ē: oēs funiculi mei diruti sūt. Filij mei exierunt a me: ꝛ nō subsistūt. Nō ē q extēdat vltra tētoriū meuz ꝛ erigat pelles meas: quiā stulte egerūt pastores et dñz nō qsierūt: ꝓptērea nō itellexerūt et ois grex eoꝝ dispersus ē. Uox auditōis ecce venit: ꝛ cōmotio magna ō terra aqlonis: vt pōat ciuitates iuda solitudinē ꝛ habitacula draconū. Scio dñe qz nō ē hois via ei': nec viri ē vt ambulet ꝛ dirigat gressus suos. Corripe me dñe: vērūtñ i iudicio et ñ i furore tuo: nē forte ad nihilū redigas me. Effunde idignationē tuā sup gētes que nō cognouerūt te: ꝛ sup ꝓuincias que nomē tuū ñ inuocauerūt: qz cōedert iacob ꝛ deuorauert eū ꝛ cōsūpserūt illū: ꝛ dec' ei' dissipauerunt.

t Sup gētes q̄ non cognouerūt te. p fidē verā. v Que nomē tuū nō inuocauerunt. sed magis noia idoloꝝ. x Qz comederūt iacob. pplm isrl crudeliter occidēdo. y Et decus ei' dissipauerūt. i. tēpluz in quo iudei maxime gloriabantur.

¶ N. c. x. vbi dī i postilla: Ad itelligentiā ꝑme partis sciendum ꝙ gētiles. Additio. Non solū gētiles vt platonici posuerūt coꝝpa celestia eē aiata: sed etiā doctores nostri aliqui hoc sentire vident: vt origen. ꝛ hieronymus. Augustinus vero sup gen. ad lram hoc reliquit sub dubio nō declinās ad aliquā ptez dic etiā i enchiridion ꝙ si cōpa celestia sūt aiata: aie coꝝ ad āgelorꝝ societatē ptinent Sanctus thomas ve ro in parte ꝑma questi. lxx. arti. iij. in decisione qōnis i fine dicit ꝙ inter ponētes coꝝpora celestia eē aiata: ꝛ ponētes ea nō aiata: parua vel nulla differētia iuenit i re: sz i voce tantū. vnde nō debet cēseri erroneū dicere ꝙ coꝝpa celestia sint aiata. Itē supstitio idolatraꝝ nō solū se extēdit ad colēdum res aiatas: sz etiā res ianimatas ꝛ corruptibiles: vt pz Esaie .xliij. ꝛ i multis alijs locis. Et iō motiuū idolatrādi cū planetis nō pēdet ex hoc ꝙ credant eē animata seu inanimata: ꝑsertim cum scōm vtranq opinionem moueantur a sbstātia apprehendente rē.

¶ Replica.

¶ N. c. x. vbi i ꝓncipio postil. ponit notabile verbuz .s. ꝙ gentiles crediderunt coꝝpora celestia aiata: et nō solum animata: sed habere aliquid diuinitatis ꝛ sic ex libero arbitrio influere in ista inferioꝝ ad causādū in hominibus prosperitatem ꝛ aduersitatē: ꝛ iō statuerunt ea placare sacrificijs ꝛ oblationibus: hoc aūt est erroneum ꝛ supstitiosū ad idolatriam ptinēs. Et q̄uis burgē. inquātū vult esse catholicus: hoc totum notabile nō audet negare: trūcatim tamen postillatoris factum interpretatus: dicit ꝙ postillatoꝝ nō bene dicit esse errorem ꝙ coꝝpora celestia sint animata: quia vt inquit burgen. hoc dicunt origenes ꝛ hieronymus: ꝛ beatus augustinus relinquit sub opinione. Allegat etiā sanctū thomam in .i. parte questi. lxx. dicētem ꝙ inter ponētes coꝝpora celestia foze esse animata: ꝛ ponētes contrariū parua vel nulla differētia est in re: sed in voce tm̄ Quicquid sit de opinione sanctoꝝ circa illas ꝓpositiones: tamen vt plato ꝛ alij philosophi posuerūt ex huiusmodi aiatione mundū foze animal. hoc dic beatus augustin'. i.

retrac. c. x. nec haberi posse ex ratione nec scripture auctoritate Unde pz q̄ etsi opinabile sit sic dici celum vel mūdus aiatū nō est tn̄ ꝓbabile: q̄ ergo sit aial: q̄ talis aia celi si ponat: nō tn̄ ē vt ps cēntialis cū celo ꝓstituēs vnū ꝑ se. hoc dictū cōiter doctores moderni exponētes: dicūt illas corpora celestiū aias coniungi solū vt motores: z cō iunguntur illis corporibus sm̄ opari nō sm̄ ee: Jō dicit beatus augustinus in enchiridion: Si corpa celestia sūt aiata aie eoꝝ ad āgelorꝝ societatē pti nēt. Unde pz eē falsū q̄ modica sit differētia tn̄ vocis z nō rei iter tales positiones: q̄ positio gentilium vult tales aias coniūgi corporibus vt ꝓstituant vnū per se tāq̄ partes essētiales. positio aūt christianoꝝ ē sm̄ rem ꝑia: q̄ tales aie si sūt nō ꝓstituunt vnū nisi sicut motor z mobile quod nō est vnū ꝑ se sz ꝑ accidēs. Inter modernos aūt fortassis verū ē q̄ nō sit differētia in re iter positiōez affirmatiuā vl̄ negatiuā. Qui. n. negāt celū aiatum intelligūt sm̄ ee z ppie qui aūt ponūt intelligūt sm̄ opari tn̄ z ī ꝓpie. Scōm. n. ꝑ piam rōnem anime quā ponit aristoteles .ij. de aia: ipsa est actꝰ corpis organici habentis vitā i potentia: q̄ rō nō ꝓuēit motoribꝰ celi ppie: igit̄ ñ dicūt aie corporꝝ celestium que nō sūt organizata: q̄ nō mixta sz simplicia: nec habētia vitaz ī potētia: q̄ sūt ingenerabilia z incorruptibilia. patet ex his q̄ vtiliter burgen. mouet contra postillatorē. ¶ Cap. XI.

Uerbū. Dic ꝓnter reuocat ppls a legis transgressione: z diuidit i tres ptes: q̄ pmo pōit reuocatio domini: 2° rebellio ppli: ibi Et dixit dñs. 3° iflictio supplicij: ibi Quādoꝛē. Circa pmū dicit: b ¶ Audite vba pacti huius. i. legis que fuit q̄ quoddā pactū inī deū z ppl̄m. c ¶ Maledictus vir q̄ nō audierit. nō solū aure corporis sz etiā cordis z impletione opis. d ¶ Qō pcepi pr̄ē in die pr̄ē .i. i tpe eductionis de egypto: q̄ quinquagesima die a principio egressiōis data fuit lex i mōte synai. e ¶ De fornace ferrea. i. valde dura: eo q̄ afflicti fuerūt ibi filij ıſrl̄ laboribꝰ duris in ꝓpositione laterū z decoctione. f ¶ Ut suscitē iuramētū. effectu adiplendo. g ¶ Quod iurauī patribus vr̄is abrae. Heꝛ. xxij. z Isaac. xxvj. z iacob. xxviij. h ¶ Datuꝝ me eis ter. fluē. lac. z melle. i quo notat bōitas terre. i ¶ Si cut ē dies hec. i. sicut hec dies ostendit q̄ filij ıſrl̄ erant ī terra ꝓmissionis quā obtinuerāt a tpe iosue. k ¶ Respōdi pr̄ē. verbū ē hieremie. l ¶ Amē domine. i. sit maledictus q̄ legē nō obseruauerit. m ¶ Et dixit. Dic ꝓñ ter ponit ppli rebellio: q̄ mādato dñi de obseruatione legis nō obediuerūt q̄uis semper admoniti fuerit: ad hoc p. ꝓphetas per moysē: iosue: samuelem z alios sequētes vsq̄ ad captiuitatem babylonicam: z patet lra huiꝰ partis hoc excepto:

Erbūz qō factū ¶ .xi. ē a dño ad hieremiam dicēs: Audite verba pacti huiꝰ z loqmī ad virosꝫ iuda z ad hitatores hierlm: z dices ad eos: Hec dicit dñs deꝰ ıſrl̄: Maledictus vir q̄ ñ audierit verba pacti huius q̄d pcepi pr̄ibꝰ vr̄is ī die qua eduxi eos ō terra egypti dē fornace ferrea dicēs Audite vocez meā z facite oīa ea q̄ pcepi vobis: z eritis mihi ī ppl̄z: z ego ero vob ī deū: vt suscitē iuramētum q̄d iurauī pr̄ibus vr̄is dā tuꝝ me eis terrā fluētez lacte z melle: sicut ē dies hec Et rēspondi z dixi: Amēn dñe. Et dixit dominus ad me: Uociferare oīa verba hec ī ciuitatibꝰ iuda z foris hierlz dicēs: Audite verba pacti hꝰ z facite illa: q̄ ꝓtestās ꝓtestatꝰ sū ꝑres vros in die q̄ eduxi eos ō tra egypti vsq̄ ad diē hāc. Mane ꝓsurgēs cōtestatꝰ sū z dixi: audite vocē meā: z ñ audierūt nec iclinauerūt aurē suam: sz abierūt vnusquisq̄ ī prauitate cordis sui mali. Et iduxi sup eos oīa verba pacti huiꝰ: q̄d pcepi vt facerēt z ñ fecerūt. Et dixit dñs ad me: Inuēta ē cōiuratio ī viris iuda z in hitatoribꝰ hierlz. Reuersi sūt ad iniq̄tates patꝝ suoꝝ ꝓorez: qui noluerūt audire vba mea. Et hi ergo abierūt pꝰ deos alienos vt seruirēt eis. Irritū fecerī domꝰ ıſrl̄ z domus iuda pactuz meū: q̄d pepigi cū pr̄ibus eoꝝ. Quāobrez hec dicit dñs: Ecce ego iducā sup eos mala de quibus exire nō poterūt: et clamabūt ad me: et nō exaudiaz eos. Et ibūt ciuitates iuda z hitatores hierlz et clamabūt ad eos q̄bus libāt: et ñ saluabūt eos ī tpe afflictionis eoꝝ. Secundū numeꝝ .n. ciuitatū tuaꝝ erāt dīj tui iuda: et scōm numeꝝ viaꝝ tuaꝝ hierlm posuisti aras ꝓfusiōis: aras ad libādū baaliz. Tu ergo nōli orare ꝓ ppło hoc: z ne assumas ꝓ eis laudē z orōnez: q̄ ñ exaudiā ī tpe clamoris eoꝝ ad me: in tempore afflictionis eorum. Quid est quod dilectus meus ī dōmo mea fecit scelera multa: Numquid carnes sanctę auferent malitias tuas in quibus gloriata es? Olivam uberem, pulchram, fructiferam, speciosam vocavit dominus nomen tuum. Ad vocem loquelæ grandis exarsit ignis in ea, et combusta sunt rami illius. Dominus exercituum qui plantavit te locutus est super te malum pro malitia domus Israel et domus Juda, quam fecerunt sibi ut ad irritandum me incenderent thymiama Baal. Tu autem Domine ostendisti mihi et cognovi: tunc ostendisti mihi studia eorum. Ego autem quasi agnus mansuetus qui portatur ad victimam, et non cognovi. Contra me cogitaverunt consilium dicentes: Mittamus lignum in panem ejus, et eradamus eum de terra viventium, et nomen ejus non memorabitur amplius. Tu autem Domine exercituum qui judicas juste, probans renes et corda, videam ultionem tuam ex eis: tibi enim revelavi causam meam. Propterea hæc dicit Dominus de hominibus Anathoth, qui quærunt animam tuam, et dicunt: Non prophetabis in nomine Domini, et non morieris in manibus nostris: propterea hæc dicit Dominus exercituum: Ecce ego visitabo super eos: juvenes eorum morientur gladio, filii eorum et filiæ eorum mortui fame: et reliquiæ non erunt ex eis: inducam enim malum super viros Anathoth, annum visitationis eorum. Justus es Domine, si disputem tecum, verumtamen justa loquar ad te: quare via impiorum prosperatur? bene est omnibus qui prævaricantes praevaricantur? plantasti eos, et radicem fixerunt, proficiunt et fructum faciunt: prope es tu ori eorum, et longe a renibus eorum. Et tu Domine scisti me, vidisti me, et probasti cor meum tecum: congrega eos quasi gregem ad victimam, et sanctifica eos in die occisionis. Usquequo lugebit terra, et herba omnis regionis siccabitur? propter malitiam habitantium in ea consumptæ sunt bestiæ et volucres, quia dixerunt: Non videbit novissima nostra. Si cum peditibus currens lassaberis, quomodo contendere poteris cum equis? et si in terra pacis tutus es, quid facies in superbia Jordanis? Nam et fratres tui, et domus patris tui, etenim ipsi pugnaverunt contra te, et vociferati sunt post te plena voce: ne credas eis cum locuti fuerint tibi bona. Dereliqui domum meam, dimisi hæreditatem meam, dedi dilectam animæ meæ in manu inimicorum ejus. Facta est mihi hæreditas mea quasi leo in silva, dedit contra me vocem suam: propterea odivi eam. Numquid avis discolor hæreditas mea mihi? numquid et aves in circuitu? venite congregamini omnes bestiæ agri, properate ad devorandum. Pastores multi demolierunt vineam meam, conculcaverunt partem meam: dederunt portionem desiderabilem meam in desertum solitudinis. Posuerunt eam in dissipationem, luxit super me: desolatione desolata est omnis terra, quia nullus erat qui cogitaret corde. Super omnes semitas solitudinis vastatores venerunt: gladius enim Domini devorat a finibus terræ usque ad fines ejus: non est pax universæ carni. Seminastis triticum, et spinas messuistis: hæreditate possedistis eam, et non prodest vobis: confundamini a fructibus vestris propter iram furoris Domini. Hæc dicit Dominus de omnibus viris malis qui tangunt hæreditatem quam dedi populo meo Israel: Ecce ego evellam eos de terra sua, et domum Juda evellam de medio eorum. Et cum evulsero eos, convertar et miserebor eorum, et reducam eos unumquemque ad hæreditatem suam, et unumquemque ad terram suam. Et erit si diligenter didicerint vias populi mei, ut jurent in nomine meo: Vivit Dominus: sicut docuerunt populum meum jurare in Baal, et ædificabuntur in medio populi mei. Si autem non audierint, evellam gentem illam evulsione et perditione, dicit Dominus. Hæc ostendit mihi Dominus, et ecce fiscus plenus ficubus optimis nimis, quasi ficus primi maturescentes: et fiscus unus habebat ficus malas nimis, quæ comedi non possent præ malitia. Et dixit Dominus ad me: Quid tu vides Jeremia? Et dixi: Ficus bonas, optimas nimis: et malas nimis malas, quæ comedi non possunt præ malitia. Factus est sermo Domini ad me dicens: Hæc dicit Dominus Deus Israel: Sicut ficus bonas istas, sic recognoscam captivitatem Juda, quam emisi de loco hoc in terram Chaldæorum in bonum. Et ponam oculos meos super eos in bonum, et reducam eos in terram hanc, et ædificabo eos, et non destruam: et plantabo eos, et non evellam. Et dabo eis cor ut sciant me quia ego Dominus: et erunt mihi in populum, et ego ero eis in Deum: quia convertentur ad me in toto corde suo. Et sicut ficus malas quæ comedi non possunt præ malitia, sic dabo Sedeciam regem Juda, et principes ejus, et reliquias Jerusalem, et habitantes in terra Ægypti. Et dabo eos in fabulam, et in proverbium, in exemplum et in maledictum in omnibus locis ad quæ ejecero eos. Et mittam in eos gladium, et famem, et pestilentiam, donec consumantur de terra quam dedi eis. Verbum quod factum est ad Jeremiam de omni populo Juda in anno quarto Joakim filii Josiæ regis Juda, mense nono: et omnis populus Jerusalem sedebat in jejunio coram Domino. Et locutus sum ad omnem populum Juda, et ad omnes habitatores Jerusalem dicens: Ecce nunc in anno quarto Joakim filii Josiæ regis Juda, usque ad hanc diem, anni viginti tres factum est verbum Domini ad me, et locutus sum ad vos mane consurgens et loquens, et non audistis. Et misit Dominus ad vos omnes servos suos prophetas mane consurgens et mittens, et non audistis, nec inclinastis aures vestras ut audiretis. Dicentes: Convertatur unusquisque a via sua mala, et a pessimis cogitationibus vestris, et habitabitis super terram quam dedit Dominus vobis et patribus vestris a sæculo et usque in sæculum. Et nolite ire post deos alienos ut serviatis eis, et adoretis eos, et nolite ad iracundiam provocare me in operibus manuum vestrarum, et non nocebo vobis. Et non audistis me, dicit Dominus: ut ad iracundiam provocaretis me in operibus manuum vestrarum in malum vobis. Propterea hæc dicit Dominus exercituum: Quia non audistis verba mea, ecce ego mittam et assumam universas cognationes aquilonis, dicit Dominus, et Nabuchodonosor regem Babylonis servum meum, et adducam eas super terram hanc, et super habitatores ejus, et super omnes gentes in circuitu, et interficiam eos, et dabo eos in stuporem, et in sibilum, et in solitudines sempiternas. Et auferam de eis vocem gaudii, et vocem lætitiæ, vocem sponsi et vocem sponsæ, sonitum molarum, et lumen lucernæ. Et erit omnis terra hæc in solitudinem, et in stuporem: et servient gentes istæ regi Babylonis septuaginta annis. Et cum impleti fuerint septuaginta anni, visitabo super regem Babylonis, et super gentem illam, dicit Dominus, iniquitatem eorum, et super terram Chaldæorum, et ponam eam in solitudines sempiternas. Et inducam super terram illam omnia verba mea quæ locutus sum super eam, universa quæ scripta sunt in libro isto, quæcumque prophetavit Jeremias super omnes gentes. Nam et ipsi servient gentibus multis et regibus magnis: et retribuam eis secundum opera eorum, et secundum facta manuum suarum. Hæc enim dixit Dominus Deus Israel ad me: Sume calicem vini furoris de manu mea, et propinabis ex eo cunctis gentibus ad quas ego mittam te. Et bibent, et vomitabunt, et insanient a facie gladii quem ego mittam inter eos. Et sumpsi calicem de manu Domini, et propinavi cunctis gentibus ad quas misit me Dominus: Jerusalem scilicet, et urbibus Juda, et regibus ejus, et principibus ejus, ut darem eos in solitudinem, et in stuporem, et in sibilum, et in maledictum, sicut est hodie: Pharaoni regi Ægypti, et pueris ejus, et principibus ejus, et universo populo ejus, et omni mixto populo, et cunctis regibus terræ Hus, et cunctis regibus terræ Philistiim, et Ascalon, et Gaza, et Accaron, et reliquiis Azoti: Idumææ, et Moab, et filiis Ammon: et cunctis regibus Tyri, et cunctis regibus insulæ quæ trans mare est: Dedan, et Thema, et Buz, et omnibus qui attondent comam: et cunctis regibus Arabiæ, et cunctis regibus populi mixti habitantium in deserto: et cunctis regibus Zambri, et cunctis regibus Elam, et cunctis regibus Medorum: et cunctis regibus Aquilonis longe et prope, unum post alterum: et omnibus regnis orbis terræ quæ habitant super faciem terræ: et rex Sesach bibet post eos. Et dices ad eos: Hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel: Bibite, et inebriamini, et vomite, et cadite, et ne consurgatis a facie gladii quem ego mitto inter vos. Et erit si noluerint accipere calicem de manu tua ut bibant, dices ad eos: Hæc dicit Dominus exercituum: Bibendo bibetis. Ecce enim in civitate in qua invocatum est nomen meum ego incipio affligere, et vos quasi innocentes non eritis: gladium enim ego vocavi super omnes habitatores terræ, dicit Dominus exercituum. Tu autem prophetabis ad eos omnia verba hæc, et dices ad eos: Dominus de excelso rugiet, et de habitaculo sanctitatis suæ dabit vocem suam: rugiens rugiet super habitationem suam, vindemiæ quasi calcantium respondebunt universis habitatoribus terræ. Pervenit sonitus usque ad extremum terræ: judicium enim Domini cum carne disceptat, ipse impios tradet gladio, dicit Dominus. Hæc dicit Dominus exercituum: Ecce malum egredietur de gente in gentem, et turbo magnus consurget a finibus terræ. Et erunt interfecti Domini in die illa a finibus terræ usque ad fines ejus: non planctus, non colligentur, nec condentur, in stercus super faciem terræ erunt. Ululate pastores, et clamate, et aspergite vos cinere, duces gregis: impleti sunt dies vestri ut occidamini, et dispergam vos, et cadetis quasi vas desiderabile. Et non erit fugiendi locus pastoribus, nec salvandi duci gregis. Vox clamoris pastorum, et ululatus ducis gregis: quia vastavit Dominus pascua eorum, et pacifica quæ fuerunt, a facie furoris iræ Domini. Dereliquit quasi leo tentorium suum: factus est enim terra eorum in desolationem a facie furoris columbæ, et a facie furoris iræ ejus. In tempore illo dixit Dominus ad me: Sume tibi lumbare lineum, et pones illud super lumbos tuos, et in aquam non intinges illud. Et assumpsi lumbare juxta verbum Domini, et posui super lumbos meos. Factus est autem sermo Domini ad me secundo dicens: Tolle lumbare quod accepisti, quod est super lumbos tuos, et surgens vade in Euphraten, et absconde illud ibi in cavea petræ. Et abii, et abscondi illud in Euphrate, sicut præcepit mihi Dominus. Factum est autem post dies multos, dixit Dominus ad me: Surge vade in Euphraten, et tolle inde lumbare quod præcepi tibi ut absconderes illud ibi. Et abii in Euphraten, et fodi, et tuli lumbare de loco ubi absconderam illud: et ecce computruerat lumbare, et non erat utile quidquam. Factus est sermo Domini ad me dicens: Hæc dicit Dominus: Sic computrescere faciam superbiam Juda, et superbiam multam Jerusalem. Populus iste pessimus, qui nolunt audire verba mea, qui ambulant in pravitate cordis sui, et abeunt post deos alienos ut serviant eis, et adorent eos, erit sicut lumbare istud quod non est utile quidquam. Sicut enim adhæret lumbare ad lumbos hominis, sic agglutinavi mihi omnem domum Israel, et omnem domum Juda, dicit Dominus: ut sint mihi in populum, et in nomen, et in laudem, et in gloriam: et non audierunt. Et dices ad eos sermonem istum: Hæc dicit Dominus Deus Israel: Omnis lagena implebitur vino. Et dicent ad te: Numquid nescientes nescimus quod omnis lagena implebitur vino? Et dices ad eos: Hæc dicit Dominus: Ecce ego implebo omnes habitatores terræ hujus, et reges qui sedent de stirpe David super solium ejus, et sacerdotes, et prophetas, et universos habitatores Jerusalem ebrietate: et confringam eos alterum ad alterum, et patres et filios simul, dicit Dominus: non parcam, nec miserebor, nec clemens ero ut disperdam eos. Audite, et auribus percipite, nolite superbire: quia Dominus locutus est. Date gloriam Domino Deo vestro antequam contenebret, et antequam offendant pedes vestri ad montes caliginosos: exspectabitis lucem, et ponet eam in umbram mortis, et ponet in caliginem. Quod si non audieritis eam, in abscondito flebit anima mea a facie superbiæ, et plorans plorabit, et deducet oculus meus lacrymam, quia captus est grex Domini. Dic regi et dominatrici: Humiliamini, sedete: quia descendit de capitibus vestris principatus vester, corona gloriæ vestræ. Civitates austri clausæ sunt, et non est qui aperiat eas: translata est Juda omnis, transmigratione perfecta. Levate oculos vestros, et videte qui venitis ab aquilone: ubi est grex qui datus est tibi, pecus gloriæ tuæ? Quid dices cum visitaverit te? Ego enim erudivi eos, et docui eos principes super te, et quasi parturientem comprehendent te dolores. Et si dixeris in corde tuo: Quare venerunt mihi hæc? propter multitudinem iniquitatis tuæ revelata sunt verecundia tua, et ostensa sunt calcamenta tua. Numquid mutare potest Æthiops pellem suam, aut pardus varietates suas? et vos poteritis benefacere cum didiceritis malum? Et dispergam eos quasi stipulam ventum desertum. Hæc sors tua, pars mensurarum tuarum a me, dicit Dominus: quia oblita es mei, et confisa es in mendacio. Et ego revelavi femora tua super faciem tuam, et apparuit ignominia tua. Adulteria tua, et hinnitus tuus, scelus fornicationis tuæ super colles in agro vidi abominationes tuas. Væ tibi Jerusalem, non mundaberis post me usquequo adhuc? Verbum Domini quod factum est ad Jeremiam de verbis siccitatis. Luxit Juda, et portæ ejus corruerunt, lugentes in terra, et clamor Jerusalem ascendit. Et majores miserunt minores suos ad aquam: venerunt ad lacus, non invenerunt aquam: reportaverunt vasa sua vacua, confusi sunt et afflicti, et operuerunt capita sua. Propter terram quæ contristata est, quia non venit pluvia in terram, confusi sunt agricolæ, operuerunt capita sua. Etenim cervæ in agro pepererunt, et dereliquerunt, quia non erat herba. Et onagri stabant in rupibus, traxerunt ventum quasi dracones: defecerunt oculi eorum, quia non erat herba. Si iniquitates nostræ responderint nobis, Domine fac propter nomen tuum: quoniam multæ sunt avaritiæ nostræ, tibi peccavimus. Exspectator Israel, salvator ejus in tempore tribulationis: quare quasi advena fies in terra, et quasi viator declinans ad manendum? Quare quasi homo vagus factus es, et quasi fortis qui non potest salvare? Tu autem in nobis es Domine, et nomen sanctum tuum invocatum est super nos: ne derelinquas nos. Hæc dicit Dominus populo huic: Sic dilexerunt movere pedes suos, et non quieverunt: et Dominus non recipit eos, nunc recordabitur iniquitatis eorum, et visitabit peccata eorum. Et dixit Dominus ad me: Ne depreceris pro populo isto in bonum. Si jejunaverint, non exaudiam deprecationem eorum: et si obtulerint holocaustum et hostiam, non suscipiam ea: sed gladio, et fame, et pestilentia ego consumam eos. Et dixi: A, a, a, Domine Deus, ecce prophetæ dicunt eis: Non videbitis gladium, et fames non erit vobis: sed pacem veram dabit vobis Dominus in loco isto. Et dixit Dominus ad me: Falsum prophetant prophetæ in nomine meo: non misi eos, et non præcepi eis, nec locutus sum ad eos: visionem mendacem, et divinationem, et fragilitatem, et seductionem cordis sui prophetant vobis. Propterea hæc dicit Dominus de prophetis qui prophetant in nomine meo, et ego non misi eos, et ipsi dicunt: Gladius et fames non erit in terra hac: In gladio et fame consumentur prophetæ illi. Et populus ad quem ipsi prophetant erit projectus in viis Jerusalem præ fame et gladio, et non erit qui sepeliat eos, ipsos, et uxores eorum, et filios eorum, et filias eorum: et effundam super eos malum suum. Et dices ad eos sermonem istum: Deducant oculi mei lacrymam per noctem et diem, et non taceant: quia contritione magna contrita est virgo filia populi mei, plaga pessima nimis. Si egressus fuero ad agrum, ecce occisi gladio: et si introiero in urbem, ecce attenuati fame: etenim propheta et sacerdos peregrinati sunt in terram quam nescierunt. Numquid abjiciens abjecisti Juda? aut nauseavit anima tua Sion? quare percussisti nos, et non est sanitas nobis? exspectavimus pacem, et non est bonum: tempus curationis, et ecce pavor. Cognovimus Domine impietatem nostram, iniquitatem patrum nostrorum: quia peccavimus tibi. Ne blasphemes nos propter nomen tuum, ne dedecores solium gloriæ tuæ: memor esto, ne irritum facias fœdus tuum nobiscum. Numquid sunt in vanitatibus gentium imbres? aut cœli possunt dare pluviam? nonne tu es Dominus Deus noster, quem exspectavimus? tu enim fecisti omnia hæc. Et dixit Dominus ad me: Si steterit Moyses et Samuel coram me, non est anima mea ad populum istum: ejice illos a facie mea, et egrediantur. Et erit si dixerint ad te: Quo egrediemur? dices ad eos: Hæc dicit Dominus: Qui ad mortem, ad mortem: et qui ad gladium, ad gladium: et qui ad famem, ad famem: et qui ad captivitatem, ad captivitatem. Et visitabo super eos quatuor species, dicit Dominus: gladium ad occidendum, et canes ad lacerandum, et volucres cœli, et bestias terræ ad devorandum et disperdendum. Et dabo eos in fabulam cunctis regnis terræ pro Manasse filio Ezechiæ regis Juda, super omnibus quæ fecit in Jerusalem. Quis enim parcet tui Jerusalem? aut quis contristabitur pro te? aut quis ibit ut rogetur pro pace tua? Tu reliquisti me, dicit Dominus, retrorsum abiisti: et extendam manum meam super te, et disperdam te: laboravi rogans. Et ventilabo eos ventilabro in portis terræ: orbabo, disperdam populum meum, a viis suis non revertentur. Multiplicatæ sunt mihi viduæ ejus plus quam arena maris: adduxi eis super matrem adolescentum vastatorem meridie: incidere fecit super eam subito civitatem et terrorem. Infirmata est quæ peperit septem, defecit anima ejus: occidit ei sol adhuc die: confusa est et erubuit: et residuos eorum dabo in gladium in conspectu inimicorum eorum, dicit Dominus. Væ mihi mater mea, quia genuisti me virum rixæ et virum discordiæ in universa terra: non fœnori dedi, nec fœnus accepi, omnes maledicunt mihi. Dixit Dominus: Si non reliquiæ tuæ in bonum, si non occurrere feci tibi in tempore malo et in tempore tribulationis adversum inimicum? Numquid fœderabitur ferrum ferro ab aquilone et æs? Substantiam tuam et thesauros tuos in rapinam dabo gratis, et in cunctis peccatis tuis et in omnibus finibus tuis. Et transire faciam inimicos tuos cum terra quam nescis: quia ignis succensus est in furore meo, super vos ardebit. Tu scis Domine, recordare mei, et visita me, et ulciscere de persequentibus me: noli in patientia tua suscipere me: scito quoniam sustinui propter te opprobrium. Inventi sunt sermones tui, et comedi eos: et factus est sermo tuus mihi in gaudium, et in lætitiam cordis mei: quia invocatum est nomen tuum super me Domine Deus exercituum. Non sedebam in concilio ludentium, et exsultabam a facie manus tuæ: sedebam solitarius, quia amaritudine replevisti me. Quare factus est dolor meus perpetuus, et plaga mea desperabilis renuit curari? Numquid quasi mendax aquæ infidelium non habentium fidem? Propterea hæc dicit Dominus: Si reversus fueris, et reduxero te, ante faciem meam stabis: et si separaveris pretiosum a vili, quasi os meum eris: ipsi convertentur ad te, et tu non converteris ad eos. Et dabo te populo huic quasi murum æneum munitum, et pugnabunt adversum te, et non prævalebunt: quia ego tecum sum ut salvem te, et eruam te de manu malorum, et liberabo te de manu fortium. Et dixit Dominus ad me: Non accipies uxorem, et non erunt tibi filii et filiæ in loco isto. Hæc enim dicit Dominus de filiis et de filiabus quæ generantur in loco isto, et de matribus earum quæ genuerunt eos, et de patribus eorum qui genuerunt eos in terra hac: Mortibus ægrotationum morientur, non planctus, non sepelientur: in stercus super faciem terræ erunt, et gladio et fame consumentur, et erit cadaver eorum in escam volucribus cœli et bestiis terræ. Quia hæc dicit Dominus: Ne ingrediaris domum convivii, nec vadas ut sedeas cum eis: quia ego auferam de loco isto in oculis vestris et in diebus vestris vocem gaudii et vocem lætitiæ, vocem sponsi et vocem sponsæ. Et erit cum annuntiaveris populo huic omnia verba hæc, et dixerint ad te: Quare locutus est Dominus super nos omne malum grande istud? et quæ iniquitas nostra, et quod peccatum nostrum quod peccavimus Domino Deo nostro? dices ad eos: Quia dereliquerunt me patres vestri, dicit Dominus, et abierunt post deos alienos, et servierunt eis, et adoraverunt eos, et me dereliquerunt, et legem meam non custodierunt. Et vos fecistis nequius patribus vestris: ecce enim vos ambulatis unusquisque post pravitatem cordis sui mali, ut non audiatis me. Et projiciam vos de terra hac in terram quam nescitis vos et patres vestri: et servietis ibi diis alienis die ac nocte, qui non dabunt vobis requiem. Propterea ecce dies venient, dicit Dominus, et non dicetur ultra: Vivit Dominus qui eduxit filios Israel de terra Ægypti: sed: Vivit Dominus qui eduxit filios Israel de terra aquilonis, et de cunctis terris ad quas ejecerat eos illuc: et reducam eos in terram suam quam dedi patribus eorum. Ecce ego mittam piscatores multos, dicit Dominus, et piscabuntur eos: et post hæc mittam venatores multos, et venabuntur eos de omni monte, et de omni colle, et de cavernis petrarum. Oculi enim mei super omnes vias eorum: non sunt absconditæ a facie mea, nec occultata est iniquitas eorum ab oculis meis. Et reddam primum duplicia iniquitates eorum et peccata eorum, eo quod polluerint terram meam in morticinis idolorum suorum, et de abominationibus suis impleverint hæreditatem meam. Domine fortitudo mea, et robur meum, et refugium meum in die tribulationis: ad te gentes venient ab extremis terræ, et dicent: Vere mendacium possederunt patres nostri, vanitatem, et non est in eis utilitas. Numquid faciet sibi homo deos, et ipsi non sunt dii? Propterea ecce ego ostendam eis in vice hac, ostendam eis manum meam et potentiam meam, et scient quia nomen mihi Dominus. Peccatum Juda scriptum est stylo ferreo, in ungue adamantino exaratum super tabulam cordis eorum, et in cornibus arae vestrae. Dum recordantur filii eorum aras suas et lucos suos juxta ligna frondosa super colles excelsos. Mons meus in agro, fortitudines tuas in rapinam dabo, excelsa tua peccata in cunctis finibus tuis. Et dimittes ex te hæreditatem tuam quam dedi tibi, et servire te faciam inimicis tuis in terra quam nescis: quia ignem succendistis in furore meo usque in sempiternum ardebit. Hæc dicit Dominus: Maledictus homo qui confidit in homine, et ponit carnem brachium suum, et a Domino recedit cor ejus. Et erit quasi myrica in deserto, et non videbit cum venerit bonum: sed habitabit in siccitate in deserto in terra salsuginis et inhabitabili. Benedictus vir qui confidit in Domino, et erit Dominus fiducia ejus. Et erit quasi lignum quod transplantatum est super aquas, quod ad humorem mittit radices suas: et non timebit cum venerit æstus, et erit folium ejus virens: et in tempore siccitatis non erit sollicitum, nec aliquando desinet facere fructum. Pravum est cor omnium, et inscrutabile: quis cognoscet illud? Ego Dominus scrutans corda, et probans renes: qui do unicuique juxta viam suam, et juxta fructum adinventionum suarum. Perdix fovit quæ non peperit: fecit divitias, et non in judicio: in dimidio dierum suorum derelinquet eas, et in novissimis suis erit insipiens. Thronus gloriæ sublimis ab initio, locus sanctificationis nostræ. Exspectatio Israel Domine, omnes qui te derelinquunt confundentur: recedentes a te in terra scribentur, quia dereliquerunt fontem aquæ vivæ Dominum. Sana me Domine, et sanabor: salvum me fac, et salvus ero: quoniam laus mea tu es. Ecce ipsi dicunt ad me: Ubi est sermo Domini? veniat quæso. Et ego non turbatus sum te pastorem sequens, et diem hominis non desideravi tu scis: quod egressum de labiis meis rectum coram facie tua fuit. Ne sis mihi formidini, spes mea tu in die afflictionis. Confundantur persequentes me, et non confundar ego: paveant illi, et non paveam ego: induc super eos diem afflictionis, et duplici contritione contere eos. Hæc dicit Dominus ad me: Vade, et sta in porta filiorum populi tui, per quam ingredietur per eam rex Juda, et per quam egredietur: et in omnibus portis Jerusalem. Et dices ad eos: Audite verbum Domini reges Juda, et omnis Juda, et universi habitatores Jerusalem qui ingredimini per portas istas. Hæc dicit Dominus: Custodite animas vestras, et nolite portare onus in die sabbati, et introducere per portas Jerusalem. Et nolite efferre onus de domibus vestris in die sabbati, et omne opus non facietis: sanctificate diem sabbati, sicut præcepi patribus vestris. Et non audierunt, nec inclinaverunt aurem suam: sed induraverunt cervicem suam ne audirent me, et non acciperent disciplinam. Et erit si audieritis me, dicit Dominus, ut non inferatis onus per portas civitatis hujus in die sabbati, et sanctificetis diem sabbati, ut non faciatis in eo omne opus: Ingredientur per portas civitatis hujus reges et principes sedentes super solium David, ascendentes in quadrigis et equis ipsi et principes eorum, viri Juda et habitatores Jerusalem: et habitabitur civitas hæc in sempiternum. Et venient de civitatibus Juda, et de circuitu Jerusalem, et de terra Benjamin, et de campestribus, et de montibus, et de austro offerentes holocaustum et victimam, et sacrificium et thus, et inferentes sacrificium laudis in domum Domini. Si autem non audieritis me ut sanctificetis diem sabbati, et ne portetis onus, et introducatis per portas Jerusalem in die sabbati: succendam ignem in portis ejus, et devorabit domos Jerusalem, et non extinguetur. Hæc dicit Dominus ad me: Vade, et descende in domum figuli, et ibi audies verba mea. Et descendi in domum figuli, et ecce ipse faciebat opus super rotam. Et dissipatum est vas figuli quod faciebat ex luto, et reversus fecit aliud vas, sicut placuit figulo facere. Factus est sermo Domini ad me dicens: Numquid sicut figulus iste non potero facere vobis, domus Israel, dicit Dominus? ecce sicut lutum figuli in manu mea, sic vos in manu mea, domus Israel. Subito loquar adversum gentem et adversum regnum ut evellam et destruam et disperdam illud: si pœnitentiam egerit gens illa a malo suo quod locutus sum adversus eam, agam et ego pœnitentiam super malo quod cogitavi ut facerem ei. Et subito loquar adversum gentem et adversum regnum ut ædificem et plantem illud: si fecerit malum in conspectu meo ut non audiat vocem meam, pœnitebit me super bono quod locutus sum ut faciam ei. Nunc ergo dic ad virum Juda et ad habitatores Jerusalem dicens: Hæc dicit Dominus: Ecce ego fingo contra vos malum, et cogito contra vos cogitationem: revertatur unusquisque a via sua mala, et dirigite vias vestras et studia vestra. Et dixerunt: Desperavimus: sed ibimus post cogitationes nostras, et unusquisque pravitatem cordis sui mali faciemus. Propterea hæc dicit Dominus: Interrogate nunc gentes, quis audivit hæc? horribilia nimis fecit virgo Israel. Numquid derelinquet homo de petra agri nivem Libani? aut evellentur aquæ confluentes frigidæ, et defluentes? Quia oblitus est populus meus mei, vanitati incensum dedit, et infirmati sunt in viis suis, in semitis sæculi, ut ambularent in tramite, in via non trita. Ut ponerent terram suam in vastitatem, et sibilum sempiternum: omnis qui transierit per eam obstupescet, et movebit caput suum. Quasi ventum orientalem dispergam eos coram inimico: dorsum et non faciem ostendam eis in die perditionis eorum. Et dixerunt: Venite, et cogitemus contra Jeremiam cogitationem: non enim peribit lex a sacerdote, nec consilium a sapiente, nec verbum a propheta. Venite, et percutiamus eum lingua, et non attendamus universis sermonibus ejus. Attende Domine ad me, et audi vocem adversariorum meorum. Numquid redditur pro bono malum, quia foderunt fossam animæ meæ? Recordare quod steterim in conspectu tuo ut loquerer pro eis bonum, et averterem indignationem tuam ab eis. Propterea da filios eorum in famem, et deduc eos in manus gladii: fiant uxores eorum absque liberis, et viduæ: et viri eorum interficiantur morte, adolescentes eorum transfigantur gladio in prælio. Audiatur clamor de domibus eorum, cum adduxeris super illos latronem repentinum: quia foderunt fossam ut caperent me, et laqueos absconderunt pedibus meis. Tu autem Domine scis omne consilium eorum adversum me in morte: ne propitieris iniquitati eorum, et peccatum eorum a facie tua non deleatur: fiant corruentes in conspectu tuo, in tempore furoris tui operare in eis. Hæc dicit Dominus: Vade, et posside figulinum vas testeum a senibus populi, et a senibus sacerdotum, et egredere in vallem filii Ennom, quæ est juxta introitum portæ Testæ, et prædices ibi verba quæ loquar ad te: et dices: Audite verbum Domini reges Juda, et habitatores Jerusalem: Hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel: Ecce ego inducam malum super locum hunc, quod quicumque audierit, tinnient ambæ aures ejus: eo quod dereliquerint me, et alienaverint locum istum, et sacrificaverint in eo diis alienis quos nescivit ipse et patres ejus, et reges Juda, et impleverint locum istum sanguine innocentium: et ædificaverint excelsa Baal ad comburendos filios suos igne holocausta Baal, quæ non præcepi, nec locutus sum, nec ascendit in cor meum. Propterea ecce dies venient, dicit Dominus, et non vocabitur ultra locus iste Topheth, et vallis filii Ennom, sed vallis occisionis. Et dissipabo consilium Juda et Jerusalem in loco isto, et dejiciam eos gladio coram inimicis suis, et in manibus quærentium animas eorum: et dabo cadavera eorum escas volatilibus cœli et bestiis terræ. Et ponam civitatem hanc in stuporem et in sibilum: omnis qui transierit per eam obstupescet, et sibilabit super universam plagam ejus. Et consumam eos carne filiorum suorum et carne filiarum suarum: et carne proximi sui comedent eos in angustia et in vastitate qua vastabunt eos inimici eorum, et qui quærunt animas eorum. Et conteres vas coram viris qui ibunt tecum, et dices ad eos: Hæc dicit Dominus exercituum: Sic conteram populum hunc et civitatem hanc, sicut qui con

adulterū in eodē lecto cū marito. e Nūquid carnes sācte.s.sacrificioꝝ mihi oblatoꝝ. f Auferēt a te malicias tuas.q.d.q; talia nō placēt nisi ex deuotiōe ⁊ bōitate offerētium: ꝓpter hoc dī. Decē.iiij. Respexit dñs ad abel ⁊ ad mūera ei⁹. ꝓncipalia respexit ad bōitatē offerētis ⁊ ex ꝓsequēti ad eius oblatōez. Ra.sa.exponit. Nūqd carnes scē ⁊c̄.i.circūcisio.q.d.circūcisio non libēabit te nisi cū ea assint opera iusticie. g Oliua vberē ⁊c̄ in pricipio.n exit⁹ oc egypto vsq; ad ꝓsati onē viculi aurei fuit gratiosus status ppli: vel istud pōt referri ad statum ipsius tēpoze dauid ⁊ salomōis co q; dauid augmētauit cultū diuinū: ⁊ de precepto eius salomon edificauit tēplum: vt habet .j. pal. ⁊ subdit deterioratio cū dicitur: h Ad vocē loquele grandis. i. ipsius oci cui⁹ magnitudinis nō ē finis: vel ipius nabuc.q fuit instrumtū dei in ōstructione tēpli. i Et arsit ignis in ea. nabuc.n.precepit incendi ciuitatē ⁊ templū: ⁊ hoc cōtigit ꝓp ppli peccata. Cetera patent in lra. k Tu aūt dñe. Superi⁹ a pncipio tractatus huius libri hieremias increpauit populi iude maliciam: h ꝓnter plangit imminentē ex hoc sibi iniuriam: quia sicut dicit iob.os aureū: Incurrit odiū qui arguit crimiosos ⁊ diuidit in duas: q; ꝓmo plangit suam aduersitatez: et scdo aduersantiū sibi ꝓsperitatē.c.seqnti. Circa ꝓmū dicit: k Tu aūt do.demon.mihi ⁊ cogno.certitudialiter p tuam reuelationē: ⁊ qd sit illō sbditur: l Tu ostēn.mihi studia eoꝝ.q; p vias occultas querebāt inferre ei: iō subdit: Et ego quasi agnus māsuet⁹. m Et nō cognoui.ante reuelationē tuā scām mihi. Quia cogitauerunt super me consilia.quod subdit: n Dicentes.nō est de textu: sz subintelligit: o Mittamus lignum in panem ei⁹ ⁊c̄.est.n.in terra illa arboz nomie taxus venenata ⁊ inde dī toxicū.i.venenū: ⁊ toxico toxicas.i.venenare: a mutata in o: ⁊ de ligno illius arboris minutati inciso volebant ponere in cibo hieremie: qui cibus nomine panis intelligit vt sic mozeret ⁊ amplius eos nō argueret. p Tu aūt dñe sabbaoth.i.exercituum per quod angeli designant. q Videā vltionē tuam ex eis.hoc nō dicebat ꝛelo vindicte: sed amoze iusticie: ⁊ marie q; volebant verbum diuinum impedire. r Propterea hec dicit do. ad viros anathot. isti enīz erāt qui ꝓncipaliter eum occidere volebant: erat.n.hieremias de eadem ciuitate: ⁊ sic frequenti⁹ ⁊ acrius eos arguebat ꝓpter quod magis odiebant eū: ⁊ q; propter donū prophetie sibi magis inuidebant q; alij: eo q; inuidia magis est inter compatriotas ⁊ simul habitantes q; inter extraneos ⁊ lōgi quos: sm q; dicit philosophus.ij. rhetozice; cuius ratio est: q; iuidia est tristicia de bono alterius inquātuz estimatur propriū boni diminutiuum: bonum autem seu excellētia alicuius multuz longinqui non apprehenditur sic diminutiuuz boni proprij sicē excellentia propiqui: ideo subdit: s Et dicūt.ex inuidia moti. t Non prophetabis in nomine dñi ⁊c̄.i.si tu cesses a prophetia sicut ⁊ nos nō interficiemus te. v Propterea ⁊c̄.ego visitabo super eos.pena debitā inferēdo ꝓ sua malicia: ⁊ ꝓ lra.

quid carnes scē auferent a te malicias tuas i quib⁹ gloriata es? Oliuā vberē: pulchrā fructiferā: speciosā vocauit dñs nomē tuum. Ad vocē loq̄le grādis exarsit ignis i ea: ⁊ cōbusta sūt fruteta ei⁹. Et dñs exercituū q plātauit te locutus ē sup te malū: ꝓ mal' domus isr'l et dom⁹ iuda q̄ fecerūt sibi ad irritādū me: libantes baali Tu aūt dñe ostenstrasti mihi ⁊ cognoui: tū ostendisti mihi studia eoꝝ: ⁊ ego q̄si agnus māsuet⁹ q portat ad victimā. Et nō cognoui: q; cogitauer̄t sup me ꝓsilia dicētes: mittāmus lignū in panē ei⁹: ⁊ eradam⁹ eū ō terra viuētiū: ⁊ nomē ei⁹ nō memoret āpli⁹. Tu aūt domie sabbaoth q iudicas iuste ⁊ ꝓbas renes ⁊ corda: videā ultionē tuā ex eis. Tibi enim reuelaui cām meam. Propterea hec dicit dominus ad viros anathot q q rūt aiaz tuā: et dicūt: Non ꝓphabis i noie dñi: ⁊ non morieris i mānibus nostris Propterea hec dicit dominus exercituū: Ecce ego visitabo super eos: Juuenes morient i gladio: filij eoꝝ et filie eoꝝ morient i fame: ⁊ reliqe nō erūt ex eis. Inducā .n.malū sup viros anathot ānū visitatōis eoꝝ.

.XII.

Justus qdē tu es dñe si disputē tecū: verūtn iusta loq̄r ad te: Quare via impioꝝ ꝓsperāt: bene ē oibus q̄ p̄uaricāt ⁊ iiq agūt? Plātasti eos ⁊ radicē miserunt ꝓficiūnt ⁊ faciūt fructum. Propope es tu ori eoꝝ: et lōge a renib⁹ eoꝝ. Et tū dñe nosti me: vidisti me: ⁊ ꝓbasti cor meū tecū. Cōgregā eos q̄si gregē ad victimā: et scifica eos i die occisionis. Usquequo lugebit terra: ⁊ herba omnis regiōis siccabit? de malicia inhabitantiū eā: consumptum est animal ⁊ volucre. quia dixerunt: Non videbit nouissima nostra.

v Propter ea ⁊c̄.ego visitabo super eos.pena debitā inferēdo ꝓ sua malicia: ⁊ ꝓ lra.

Capitulum. XII.

Justus qdē. Hic cōsequēter hieremias plangit sibi aduersantium prosperitatem: aliqui tamen exp̄positores dicūt q; plāgit h ꝓspitatē chaldeoꝝ q̄ erāt infideles: sz lra p̄cedēs ⁊ sbsequēns magis ꝓsōat q; loq̄t ō viris anathot pseqntib⁹ hieremiā: vt dēz ē: et diuidit i duas: q; ꝓmo ꝓ modū q̄rimonie pōitur hieremie q̄stio. 2° dñi rnsio: ibi Si cū peditib⁹ Circa ꝓmū dic: a Justū qdē tu es dñe. hoc.n. ꝓmittit hieremias ne videatur loq; temere de diuis iudicijs hominibus occultis. b Verūtn iusta loq̄r ad te. nō ꝓ modū ꝓtētōis seu disputationis: sz ꝓ modū humilis q̄nis: sicut discipulus q̄rit a magro voles doceri ab eo. c Quare via impioꝝ. i. viroꝝ anathot me persequntiū. d Prosperāt. i. temporalia bona veniūt eis ad votū: iō sbdit: e Plātasti eos ⁊ radicē miserūt. i. firmati sūt in terra filijs ⁊ amicis. f Proficiunt. i bōis temporalibus. g Et faciunt fructū. ꝓolem multiplicādo. h Propope es tu ori eoꝝ. erant.n. sacerdotes vt habetur. ō. i. c. erat.n. anathot vna de ciuitatibus sacerdotū: ⁊ sic diuis laudibus laudabāt deū. i Et lōge a renibus eoꝝ. q; erāt adulteri sm q; dī supra.v.c. vnusq̄sq; ad vroꝛē ꝓximi sui hinniebat. k Et tu dñe nosti me. q; nihil eis ne cai: sz magis ꝓficere volui. l Cōgrega eos ⁊c̄ hoc dicit ꝛelo diuie iusticie. m Et sanctifica eos. in heb. habet: Et ꝓpara eos in die occisionis. vt tua iusticia implea tur: ⁊ ne ꝓpter eoꝝ maliciam terra vlterius sterilis reddat: iō subdit: n Usquequo lugebit terra ⁊c̄. iam.n. vt videt dominus induxerat siccitatē de qua hētur .j. xiij. capitulo. o Consumptum est animal ⁊ volucre. victum in campis non inuenientia: ⁊ causa huius siccitatis subditur cum dī:

p Qm̃ dixerũt. viri anathot ⁊ alij mali. q Non vi-
bit. ſ. dominus: r Nouiſſima noſtra. ad puniendũ. Ex q̃
videt q̃ ceciderãt in errorẽ quo negãt aiẽ humane imortali
tas: ⁊ ſic poſt mortẽ nõ remanet punitio aliqua: vel i illũ er
rorẽ qui negat diuinam ꝓuidentiam ſe extẽdere ad act' hu
manos: eo q̃ ꝓceduñt ex libero arbitrio: et ſic nõ puniunt a deo
s Si cũ peditibus. Hic ꝓnter ponit dñi reſpõſio q̃tũ ad duo 2ª ponit ibi: Reliqui. Conquerebatur autẽ hieremias ꝺ viris anathot eũ pſequẽtibus: ⁊ dñs reſpondet ſibi q̃ ſit grauiora paſſurus dicẽs: s Si cũ peditibus currẽs laborasti ⁊c. metaphõica ẽ locutio: ⁊ ẽ ſenſus. Si cũ difficultate ſuſtines perſecutionem virorũ anathot q̃ ſũt q̃ pedites ⁊ paui momẽti: quomodo ſuſtinebis pſecutionem regis ⁊ ꝓncipũ qui ſunt quaſi equites riſpectu eorũ: ⁊ tam̃ oportebit te illã ſuſtinere: vt hĩ ifra. xxxvj. t Cum aũt i ter. pa. ſecu. fue. .i. i ciuitate anathot in qua natus ⁊ nutritus fuiſti: ⁊ ſic habes ibi parẽtes ⁊ amicos q̃ aliquam ſecuritatẽ poſſũt dare tibi: ⁊ tũ ibi times. v Quid facies i ſuꝑbia iordanis. i. in hierlm vbi oportebit te ſuſtinere pſecutionẽ: vt hẽt ifra. xxvj. Vocat aũt hierlm hic ſuperbia iordãis: q̃ iordanis fluuꝰ freq̃nter intumeſcit intrñ q̃ exit ripas ſuas: ſic hierusalem ꝓpter potẽtiã ⁊ diuitias ſuꝑbierat ⁊ metas ſuas circa diuinũ cultum ſupra modũ exierat ad idolatriã ꝺclinando: vt ꝓz ex dictis ꝓcedenti. c. x Nã ⁊ fratres tui. i. viri anathot qui ſũt ſacerdotes ſicut ⁊ tu. y Et domus ꝓris tui. i. alĩq̃ tibi ꝓſanguinei. a Etiã ipi pugnauerũt aduerſũ te. cũ alijs querẽtes te ĩtoxicare. b Clamauerunt pꝰ te dicẽtes tibi verba pũgitiua vel potiꝰ verba detractiua q̃ nõ dicunt ante faciẽ: ſed poſt. i. occulte. c Ne credas eis cuz locuti tibi fuerint bona. aliqñ. n. loquebant ei pacifice fingẽtes amicitiam: vt magis eũ deciperẽt. d Reliq̃. Hic põitur 2ᵐ de quo reſpõdet dñs hieremie. ſ. de ppli iude deſtructione: ⁊ ꝓmo denũciat hec deſtructio: ⁊ ſcõ ipiꝰ reparatio ibi Et cũ euulſero. Et ex iſtis duobꝰ apparebit queſtiõis hieremie ſolutio. Circa ꝓmũ dicit dñs. d Reliq̃ domũ meã. .i. templũ meo nomini dedicatũ. e Dimiſi hereditatem meã. i. hierlm ⁊ iudeã. f Dedi dilectã aiaz meã. i. ita mihi dilectã ſicẽ aia mea: ⁊ dr hoc ad exprimẽdũ amicitiã dei erga locũ ⁊ gentẽ: ſicẽ aliqs de amico ſpeciali dicit: talis ẽ corr meũ ⁊ aia mea. g In manũ inimicorũ eius. i. nabuc. ⁊ exercituũ eius. h Facta ẽ mihi hereditas mea. i. gens iudaica ſm q̃ dr: Eſa. xix. Hereditas mea iſrl. i Quaſi leo i ſilua. i. a me extranea ꝓ idolatriam. k Dedit ꝺ me vocẽ. dicẽdo ome blaſphemiã. l Jõo odiui eã. dimittẽdo eã in mãibus inimicorũ ſuorũ: iõ ſ̃dicit: m Nunquid auis diſcolor. i. rubricata ſanguĩe i diuerſis ptib'. q. d. ſic: q̃ regnũ iuda fuerat afflictũ ptialit ab egyptijs ⁊ aſſyrijs. m Nũqd auis tincta per totũ. i. tota ſanguinolẽta. q. d. ſic ꝓ nabuc. q̃ totaz terrã ꝺſtruxit occidẽdo ⁊ captiuãdo: iõ ſubditur:

cabit, ꝓpter malitiã hitanum i ea: Cõſũptũ ẽ aial ⁊ volucre: quõniã dixerunt: nõ uidebit nouiſſima nra. Si cũz peditibꝰ currens laborasti: quõ ꝓtendẽ poteri cũ eqs: Cũ aũt i terra pacis ſecura fueris: quid facies i ſuꝑbia iordãis: Nãz ⁊ frẽs tui ẽt domꝰ pris tui: ẽtiã ipi pugnauerũt aduerſũ te: et clamauerũt pꝰ te plẽa voce Nẽ credas eis cũ locuti fuerit tibi bõa. Reliq̃ domũ meã: dimiſi hereditatẽ meã. Dedi dilectã aiaz meaz in mãnu inimicorũ eiꝰ: factã eſt mihi hereditas mea q̃ leo i ſilua. Dedit ꝓtra me vocẽ iõ odiui eã. Nunquid auis diſcolor hereditas mea mihi: Nũqd auis tincta p totũ Uenite congregami oes beſtie terre, ꝓperate ad deuorandũ. Paſtores multi demoliti ſũt vineã meã: conculcauerũt partẽ meã. Dederũt portionẽ meã ꝺſiderabilẽ in ꝺſertũ ſolitudis: poſuerũt eã i diſſipatiõez: luxitq̃z ſup me Deſolatiõe ꝺſolata eſt ois tra: q̃ nullus ẽ q̃ recogitet corꝺ. Sup oes vias ꝺſerti venerũt oes vaſtatores terre: q̃ gladius dñi ꝺuorauit ab extremo tre vſq̃z ad extremũ eiꝰ. Nõ ẽ pax vniũſe carni. Seminauerũt triticuz ⁊ ſpinas meſſuerũt: hereditatẽ acceperũt: ⁊ nõ eis ꝓderit. Cõfundemi a fructibꝰ vris ꝓpter irã furoris dñi. Hec dicit dñs aduerſũ oes vicios meos peſſimos qui tangũt hereditatẽ quam diſtribui ꝓpło meo iſrl. Ecce ego euellam eos ꝺ tra ſua: et domũ iuda euellam ꝺ medio eorũ. Et cum euulſero eos ꝓuertar ⁊miſereboꝛ eo ꝝ ⁊ reducam eos vir ad hereditatẽ ſuam: ⁊ vir i tram ſuã.

guinolẽta. q. d. ſic p nabuc. q̃ totaz terrã ꝺſtruxit occidẽdo ⁊ captiuãdo: iõ ſubditur:
n Uenite ⁊c. ꝓperate ad duorãdum carnes occiſorũ. o Paſtores multi. i. principes exercitus nabuc. ſm q̃ expoſitũ ẽ. ſ. c. vj. i ꝓncipio: ad eã venient paſtores: ⁊ cetera
p Demoliti ſi vineã meã. i. ꝓplz iſrl: ſicut dr Eſa. v. Vinea dñi exercituũ domꝰ iſrl eſt. q Luxitq̃z ſup me. afflictiõe dante eis intellectum. Cetera patent vſq̃z ibi:
r Seminauerũt triticum ⁊ ſpinas meſſuerũt. qõ expõit Ra. ſa. dicẽs q̃ iminẽte deſtructione ciuitatis iudei feceꝛt aliqua bõa: ſz nõ valuerũt eis: eo q̃ nõ ſecerãt debitam penitentiam de malis ꝓteritis ſcõm monitionem hieremie ſupra poſitaz .iij. c. Nouate vobis nouale ⁊ nolite ſerere ſup ſpinas. Põt ẽt hoc exponi: quia dominus ante aduentum nabuc. miſerat ſterilitatẽ per quã nõ fuit reuerſus popꝰ ad penitentiam. s Confũdemini. in captiuitatem ducti. t A fructibꝰ vris. i. ꝓpter demerita vra. u Dec dicit. Hic ꝓnter ponitur populi iude repatio: ⁊ hoc ad conſolationẽ bonoꝛ: ſicut ꝓmiſſa eſt deſtructio ad confuſionẽ malorũ: ꝓmittitur tamẽ deſtructio aduerſariorum cum dicit: t Hec dicit domin' aduerſũ omnes vicinos meos peſſimos. iſti erant idumei deſcendentes ab eſau fratre iacob: ⁊ moabite ⁊ ãmonite qui deſcẽderant de loth ncpote abrae: ꝓpter quod debebant iudeos diligere: ⁊ eõtrario aduerſabantur eis ⁊ incitauerũt nabuc. ꝺ eos: ⁊ in eius exercitu venerũt ꝺ iudeam: ideo ſubdit: v Aut tangũt hereditatez ⁊c. Ecce ego euellam eos de terra ſua. q̃ poſt captiuitatem iudeorũ: ipſi uerũt ſatis cito captiuati. x Et domũ iuda euellaz de medio eorũ. qe ipſi habitabãt circa terrã iuda. y Et cum euulſero eos. i. iudeos z Conuertar ⁊ miſereboꝛ eorum ⁊c. ⁊ hoc fuit ꝛmpletum tempore cyri regis perſarum qui remiſit captiuitatem iudeorum: vt habetur primo eſdre primo. ⁊ quia plures de babylonijs cõuerſi ad iudaiſmum venerunt cum eis: ideo ſubditur:
a Et erit ſi cruditi. a iudeis. aliqui libri habent: Eru-

ti.ꝛ male. b Did cerint vias populi mei. idolatriaꝫ dimittendo ꝛ vnū deū colēdo. c Ut iurent in noie meo.iuramentū.n.tale qñ habet circūstantias debitas fit i reuerentiā dei. d Sicut docue.po.meū iurare i baal.qz ante conuersionē inducebāt iudeos ad ritū gentilem. e Edifi cabunt in medio popli mei. fide ꝛ moꝛibus ꝛ tēporalibus bonis.

Capitl̄z. XIII.

a Hec dicit dominꝰ Supꝛ a p̄ncipio tractatus huiꝰ libri descripta ē circa populz regni iude malicie grauitas: hic p̄nter describitur ipsius icoꝛrigibilitas seu irrepabilitas: et diuiditur i. vij. partes fz. vij. modos ostendēdi ꝓpositum: partes patebūt ꝓsequendo. Primus aūt modus continetur i hoc.c. videlicet p pabolā lumbariꝫ putrefacti ad nihilū vltra valentis.ꝛ diuiditur in duas ptes:qz primo pabola ponit̄ ad ꝓpositum 2° ad hoc adducit exemplum:ibi Si mutare pōt. Prima in duas:quia p̄mo pabola pōit ꝛ scō exponitur ibi Et factum est Circa p̄mum dī: b Posside tibi lumbare lineū. i. de lino ꝓtextum. c Et pōes illud super lūboſ tuoſ. te accingendo. d In aquā nō inferes illud.ne ex madefactione citꝰ putrefiat sed magis aliunde. Cetera patēt in lr̄a. e Et factū ē hic cō seq̄nter exponit̄ pabola:ꝛ p̄mo q̄tū ad ꝓplī iude culpā 2° q̄tū ad penā:ibi Dices ergo. Circa p̄mū dī: f Sic putrescere faciā supbiā iuda ꝛc. eā anihilādo:ꝛ p hoc insinuat q̄ nabuc. nō anihilauit gl̄iaꝫ regni iuda virtute ꝓpria fz diuia:sic lūbare nō fuerat putrefactū ex madefactione aq̄:nec ex loci cōditione qz erat absconditus in foramie petre:fz diuia volūtate. g Populū istuꝫ pessimū.p̄mo ꝓpter eius inobedientiam :ideo subditur: Quia nolunt audire verba mea.2° ꝓpter nequitiam in ꝓximū:cū dī: i Et ambulāt in prauitate cordis sui. ex certa scientia nocumētū iferētes ꝓximis suis i reb' suis p auariciā sicut dictū ē.s. vj.c. A minore vsq; ad maiores oēs auaricie studēt ꝛc.ꝛ i vxoꝛib' p luxuriā.s. v.c. vnusq;q; ad vxoꝛē ꝓximi sui hiniebat. k Abierūtq; p' deos alienos.p idolatriā. l Et erūt sic lumbare istud.destructi et ānihilati. m Sic.n. adheret ꝛc. sic agglutinaui mihi i. aduīxi mihi. n Domum israel quantum ad decem tribus. o Et omnem domum iuda. quātum ad duas. p Ut essent mihi in populum vando eis legez in monte synai pre ceteris populis. q Et i nomē. vt nominarent specialiꝫ populus dei. r In laudem ꝛ gl̄iam. i. vt eēnt famosi per totuꝫ oꝛbē:sup. si audirent verba mea ōbite obedīdo. s Et ñ audierūt. in contrariuꝫ rebellādo. t Dices ergo. Dic ꝓnter sḡdit debita pena:ꝛ diuidit̄ in duas ptes:qz p̄mo ponit̄ denūciatō pene q̄tū ad oēs generaliter. 2° quantū ad p̄ncipes specialiter: ibi Dic regi. Circa p̄mum p̄mittitur parabola cum dicitur: v Omnis lagūcula implebitur vino est autem lagūcula vas terreum ad reponendum vinum:ꝛ qz acceperunt verba ꝓphete ad litteram: iō exponit parabolam dicens: x Hec dicit dominus. Ecce ego implebo ꝛ cetera. idest sicut lagūcula materialis impletur vino:sic totus populus regni iude quantum ad maiores: et minores ꝛ mediocres replebitur spirituali

Et erit:si eruditi didicerint vias ppli mei ut iurēt i nomie meo:viuit dñs:sicut docuerūt ppliꝫ meū iurare in baal: ēdificabūt in medio ppli mei. Qd̄ si ñ audierit: euellā gentē illā euulsiōe ꝛ pditōe ait dñs.

.xiii.

Hec dic dñs ad me: Vade ꝛ possidē tibi lūbare lineū:et pōes illd̄ sup lūbos tuos:et in aquā nō ifferes illud. Et possedi lūbare iuxta verbū dñi ꝛ posui circa lūbos meos. Et factus ē sermo dñi ad me secō dicēs Tolle lūbar̄ qd̄ possediſti qd̄ ē circa lūbos tuos:ꝛ surges vade ad eufraten:ꝛ absconde ibi illd̄ i foramine petre: Et abij ꝛ abscōdi illud i eufraten: sic p̄cepat mihi dñs. Et factū ē p' dies plurimos dixit dñs ad me: Surge ꝛ vade ad eufratē:ꝛ tolle inde lūbare qd̄ p̄cepi tibi vt absconderes illd̄ ibi. Et abij ad eufraten:ꝛ fodi:et tuli lūbare de loco vbi abscōderā illud. Et ecce computruerat lūbare:ita vt nulli vsui aptū eēt. Et factū est verbum dñi ad me dicens: Hec dic dñs: Sic putrescere faciā supbiā iuda ꝛ superbiā hierlm multā: populū istū pessimū: qui nolūt audire verba mea.et ābulant i prauitate cordis sui:abieruntq; p' deos aliēos vt seruirēt eis ꝛ adorarēt eos. Et erūt sic lūbare istud:qd̄ nulli vsui aptū est. Sicut.n. adheret lūbare ad lūbos viri sic agglutinaui mihi oēz dom̄ israel et oēm domū iuda dic dñs ut eēnt mihi i ꝓplī et i nom̄ et i laudē ꝛ gl̄iaꝫ et ñ audierūt. Dices g' ad eos sermonē istū: hec dic dñs deꝰ israel. Vis lagūcula implebit vino. Et dicēt ad te: Nūqd ignoramus:qz vis lagūcula implebit vino: Et dices ad eos: Hec dic dñs: Ecce ego implebo oēs habitatoꝛes terre huiꝰ ꝛ reges q sedēt d̄ stirpe dauid sup thronū eiꝰ ꝛ sacerdotes ꝛ ꝓphas ꝛ oēs habitatoꝛes hierlz ebrietate: et dispgā eos virū a frē suo ꝛ pres ꝛ filios pariter ait dñs Nō parcā ꝛ ñ ꝓcedā: nec miserebor vt non dispgam eos. Audite ꝛ auribus pcipite:nolite eleuari:quia dominus locutus ē. Date domino deo vestro gloriā ante qz tenebrescat: ꝛ ātequz offendant pedes vestri ad ebrietate: idest defectu mentis ꝛ coꝛporis ad resistendum aduersarijs: sicut ebrietas aufert sensum et membroꝝ vsum. y Et dispergam eos. in captiuitatem ad diuersas ciuitates et loca. z Nequz miserebor vt non dispergam eos.quasi diceret:bene tamen miserebor i alio: scilicet postea reuocando ipsos :sicut dictum est capitulo precedenti. a Audite et auribus percipite. verba sunt hieremie reuocantis populum ab erroꝛe. b Nolite eleuari contemnendo verbum domini. c Date domino deo vestro gloriam. confitendo humiliter culpam vestram et eius iusticiam :sicut iosue dixit achoꝛ: Josue septimo : fili da gloriam deo.ꝛ cetera. d Anteq; tenebrescat. idest anteq; tribulatio importabilis super vos veniat.

a Expectabitis lucē.i ꝓsolationē a rege egypti a quo tpe sedechie sperauerūt ꝙnabuc.auxiliari. b Et ponet eam i vmbrā mortis.q.illa fiducia fuit eis occasio destructionis vt dictū ē supra frequēter. c Q si hoc nō audieritis.in malo pseuerādo. d In absc̄dito ploza.aīa mea.vobis ꝓpatiēs. e A facie supbie.i.de malis vobis supuenientib⁹ pp superbiam vestram. f Dic regi. Postq̄ posita ē pena sup totū pplm generaliter. h ꝓnter ponitur q̄tū ad ꝓncipes spāliter cū dī: Dic regi ⁊ domiatrici humiliamini ⁊c̄ qđ exponit Ra.sa.de ioachin filio iosie ⁊ matre eius:q̄ reddiderunt se nabuc. ⁊ duxit eos in babylonez: vt hēt ifra.xxix.c.lra tamē sequēs magis cōcordat q̄ intelligatur de sedechia rege ⁊ ei⁹ vxore qui captus fuit a nabuc:⁊ exoculatus. g Ciuita.au. clause sūt.pre timore nabuc. venientis ꝙ sedechiam: ⁊ dicunt h ciuitates regni iuđ ciuitates austri:quia regnū iuda respectu regni isrl ē ī pte australi h Et nō ē qui aperiat.i.exire audeat. i Translata est ois iuda.quod fuit sub sedechia. translatio.n. que fuit sub ioachin fuit tm̄ ptialis. k Leuate ⁊c̄.ab aq̄lone.exercitus.n.nabuc.vēit ab illa pte. l Ubi ē grex.i. ppls.q.d.nō ꝓparebit in terra tua:sz trālferet ad alienam. m Quid dices cū visitauerit te.s.nabuc.te captiuādo.q.d.nō hēbis excusationē:q: dedisti ei occasionē:iō subditur n Tu.n.docuisti cos.i babylonios. o Aduersum te. ⁊ hoc ꝓmo fuit qñ egechias oīa que ī domo suo erant nunciis regis babylonis ostendit:ꝓpter qđ csaias eum reprehēdēs dixit q̄ de filijs eius ducēdi erēt eunuchi in babylonē: ⁊ q̄ ibi transportarent bona hierlm Esaie.xxxix.2° hoc fuit qñ illi de regno iude miserūt nūcios in babylonē ad apportādū inde idola:sic̄ habet: Ezc.xxiij.⁊ sic babylonij contrarierūt cū eis familiaritatē:⁊ considerauerūt ifirma terre per que posset cā obtinere ⁊ habere ꝑciosa q̄ ibi viderant tēpore egechie:⁊ postea alijs temporibus. p Nunqđ non dolores apprehendēt te.q.d.sic nabuc.te captiuāte:⁊ subdit cā cū dī: q Propter multitudinē iniqui.tue.in ꝓximū ⁊ ī deū. r Reuelata sūt verecūdioza tua.i.spoliata es bōis tuis:⁊ loquit de hierlm ad modū meretricis:q̄ cū spoliat ad vituperiū icipit a pte inferiori. s Pollute sūt plāte tue .i.gressus tui p quos opa designant:in hebreo habet: Preci se sunt plante tue.q.d.nō poteris vltra in malis tuis ꝓcedere. t Si mutare. Hic adducit exēplum ad ꝓpositū:⁊ dividit in duas:q: ꝓmo ad ꝓpositū ponunt duo exempla: 2° subdit debita pena:ibi Et disseminabo. Primū exemplum ē de ethiope qui nō pōt suam nigredinē imutare. 2m de pardo:qui nō pōt mutare varietates pellis sue: q: vtrunq; istoz ē a natura. Et sic dic de iudeis q̄ nō poterant reuerti ad bonū ꝓpter ꝓsuetudinē ad malū:q: cōsuetudo ē quedam natura:vt dic philosophus libro de memoria ⁊ reminiscētia:⁊ scōm hoc pz lra. Sciendū tamē q̄ hec similitudo nō tenet simpliciter sz tm̄ fm quid. Illa enī natura que ē causa nigredinis ethiopis in nullo subiacet ipio rōis ⁊ iō ethiops non potest illā imutare q̄tūcūq; conet ad hoc: sed habitus ex consuetudine peccādi gnātus ⁊ per modū nature inclinās ad malum:causat ex inclinatione appetitus sensitiui:q̄ natus ē obedire rationi:⁊ iō ꝑ conatū liberi arbitrij ad oppositū pōt reuerti ad bonum tm̄ cū difficultate ꝓpter habitū icliātē ad oppositū ⁊ hoc dī impossibile fm quid:prout dicit.v.metaphisice. vno modo dī impossibile qđ vix pōt fieri: aut cū difficultate:in exemplis āt de ethiope ⁊ pardo ē impossibile simpliciter:fm naturaz tamē: quia do non est impossibile. v Et,disseminabo. Hic ꝓnter ponitur debita pena cū dī:Et disseminabo eos ⁊c̄.ejciendo in captiuitate ad diuersa loca. x Hec sors tua ps q̄ mensure tue.i.pena correspondens peccatis tuis. y Quia oblita es mei.dimittēdo cultum diuinum. z Et ꝓfisa es ī mēdacio.i.in idolo. a Unde ⁊ ego nudaui femora tua ⁊c̄.i.inferendo tibi penā debitā oñdi peccatoz tuoz turpitudinem:iō subdit: b Adultria tua ⁊c̄.i.adulterium spirituale per idolatriā:⁊ corporale p luxuriā. c Et hinitus tu⁹.i.vtriusq; adultrij patēs libido. d Sup col.⁊c̄.ibi.n.colebāt idola: iō ꝓcludit: Ue tibi hierlm.⁊ cā subdit: e Nō mū.p⁹ me.i.mihi obediēdo. f Usq; adhuc.i.ita cito:⁊ sic legit ꝺcpsiue:alij aūt legūt iterrogatiu e.q.d.nō:⁊ ē ea dē sniā. Jn.c.xiij.vbi dī:In abscondito ploza bit anima mea. Additio.

Oicit i abscōdito se plorare vt ostēdat q̄ tanta eēt supbia iimicoz q̄ nō auderet libere ploza re seu gemere:ne offenderētur iimici qui erant maxie supbi:iō subdit: A facie supbi. Cap.XIIII.

Quod factū ē vbū dñi. Hic pōit 2m p qđ oñdit peti iuđ irrepabilitas.s.p siccitatē iducta ad ō signādū q̄ huoz gre ⁊ ouotōis totalit ōfecerat i eis sic̄ trenascētia totalit ōsiccata vltra ñ virescūt.circa qđ p° pōit siccitat fuclatio:2° ppbe ōpca°:ibi si iiq̄tates

hi hec: Propē multitudinē iniq̄tatis tue reuelata sunt verecūdioza tua:pollute sūt plante tue. Si mutare pōt ethiops pellē suā:aut pardus varietates suas:⁊ vos poteritis bñfacē cū didicerītis malū. Et dissemiābo eos q̄ stipulā q̄ vēto rapta tur ī deserto. Hec sors tua psq; mēsure tue a me dicit dñs:q̄nia oblita es mei ⁊t ꝓfisa es ī mēdacio. Unde ⁊ ego nudaui femora tua cō tra faciem tuā ⁊ apparuit ignominia tua: adultria tua:et hinit⁹ tu⁹ sceł fornicatiōis tue. Super colles i agro vidi abomiatiōes tuas. Ue tibi hierusalē. Nō mūdaberis post me:usq; quo adhuc:

Cap.XIIII.

Quod factū est verbū dñi ad hieremiā de sermonibus siccitatis.

Luxit iudea ⁊ porte eius corruerũt ⁊ obscurate sũt i terra: ⁊ clamor hierl̃ ascẽdit. Maiores miserũt mino res suos ad aquã: venerũt ad hauriẽdũ. Nõ inuenerũt aquã: reportauerũt vasa sua vacua. Confusi sũt ⁊ afflicti: ⁊ operuerũt capita sua ꝓpter vastitatẽ terre: q̃ nõ vẽit pluuia i terrã. Confusi sũt agricole: operuerũt capita sua. Náz ⁊ cerua in agro pepit ⁊ reliqt: q̃ nõ erat herba. Et ónagri steterunt i rupib⁹: traxerũt vẽtũ quã si draco nes: defecerũt oculi eoꝝ quiã nõ erat herba. Si iniqtatẽs nr̃e rñderint nob dñe fac ꝓpter nomẽ tuum: qm̃ mlte sũt auersiões nr̃e. Tibi peccauimus expectatio isrl̃: saluator nr̃ i tpe tribulatõis. Quare q̃i colon⁹ futur⁹ es i terra: ⁊ q̃i viator declinãs ad manẽdũ: Quare futur⁹ es velut vir vagus ⁊ fortis: q̃ non põt saluare:

Tu ãt i nobis es dñe: ⁊ nomẽ tuũ iuocatũ ẽ sup nos: nẽ derelinq̃s nos. Hec dic dñs pplo huic q̃i dilexit mouere pedes suos ⁊ nõ quiuit: ⁊ dño nõ placuit. Nunc recordabit iniqtatis eoꝝ: ⁊ visitabit pcta eoꝝ. Et dixit dñs ad me: Noli orare ꝓ pplo isto i bonũ. Cũz ieiunauerint nõ exaudiã preces eoꝝ ⁊ si obtulerint holocaustomata ⁊ victimas: non suscipiaz ea: qm̃ gladio ⁊ fame ⁊ peste ego cõsumã eos ⁊ dixi: Aá a dñe d⁹. Ecce phete dicũt eis: Nõ videbitis gladiũ: ⁊ fames nõ erit vobis: sz pacẽ veram dabit vobis i loco isto. Et dixit dñs ad me: Falso phe vaticinãt i nomine meo. Nõ misi eos: ⁊ nõ pcepi eis nec̃z locut⁹ sũ ad eos. Visionẽ mẽdacẽ ⁊ diuinationẽ fraudulẽ tam ⁊ seductionem cordis sui phetãt vobis. Iccirco hec dic dñs de phetis q

buentes victoriam sue virtuti ꝓprie: ꝓpter quod ꝓ persas fuerũt destructi. q Tu aũt i nobis es dñe. hoc dic: q̃ in templo erat ꝓpiciatorium quasi sedes ipsius dei: vt dictuz fuit plen⁹ Exodi. xxv. r Et no. tu. iuo. ẽ super nos. q̃ licet sit deus oium tñ vocabat spãliter deus hebreoꝝ: idola vero dicebant dñ gẽtiũ: ⁊ iõ sbdit, pphetas. s Ne derelinq̃s nos. i manibus aduersarioꝝ nostroꝝ. Alio modo exponitur hec lra: Quare quasi colonus rẽ. de xpo q̃ bitauit inter hoies quasi alien⁹ Joh. i. In ꝓpria vẽit ⁊ sui eũ non receperũt. Et q̃si viator declinans rẽ. da christus nõ habuit ꝓprium domicilium: Matth. viij. Filj⁹ hominis nõ habz vbi caput suum reclinet. Et iõ declinabat ad domũ marthe ⁊ alioz deuotoꝝ ad hospitandum. Et velut vir vagus. q̃ discurrebat p iudeam ad predicandum. Et vir fortis q̃ nõ põt saluare. i passione. n. sua non fuit vsus sua fortitudine: ꝓpt quod deridebãt eũ dicentes: Alios saluos fecit seip̃z nõ põt saluũ facere. Matt. .xxvij. ⁊ hec exposito magis consonat huic lre pcise: ⁊ scom hoc dr̃ ab aliqb⁹ expositõ lralis: ⁊ pcedẽs figuratiua: q̃ ꝓphe nũciando ppli captiuitatem futurã: p xp̃z redẽptionẽ itermiscebãt: vt pz i plurib⁹ locis. Cõsiderãdo vero lram pcedẽtẽ ⁊ subsequẽtẽ dr̃ ab aliis poz expositio lralis ⁊ ista mystica. t Hec dicit. Hic ꝓnter ponit dñi rẽspõsio: ⁊ scõo circa hoc ꝓphete admiratio: ibi Et dixi. Circa ꝑmũ dic hieremias explicãs dñi rẽsponsionem. t Hec dic do. po. huic. hieremias. n. rogauerat ꝓ pplo: ⁊ iõ pplo fit rẽsponsio. v Qui dilexit mouere pe. suos. ad q̃rendũ aliũde idola: sic dictũ fuit. ẽ. c. pcedẽti. x Et non q̃uit. in cultu diuio. y Et do. nõ placuit. i. displicuit. z Nũc recordabit iniqtatũ eoꝝ. iserẽdo penã absq̃ retractõe. ⁊ iõ phibet ppha, p eis orare cũ dr̃: Et dixit rẽ. a Cũ ieiunauerit rẽ. q. d. ꝓ afflictõe sua corpali ⁊ ꝓ pcib⁹ ⁊ sacrificijs nõ dimittã punitionẽ: iõ sbdit: Qm̃ gladio rẽ. b Et dixi. Hic põit phete admiratio de tãta ppli sui destructiõe cũ sbdit: c Aa a domine de⁹. dicũt alicq̃ ꝓ ẽ ponit ter a ꝺ tria ve posita Ezech. xxij. i filj materia: sz hoc procedit ex ignorãtia hebraici sermõis: sicut dictum fuit plenius. ẽ. c. i. q̃ ẽ ⁊ ibi ẽ vna dictio q̃ sic sonat aha: ⁊ ẽ aduerbiũ admirãdi. Cui⁹ causa subdit: d Prophe dicunt eis: Non videbitis gladiũ rẽ. ⁊ subdit rsponsio dñi cũ dicitur: Et dixit dñs ad me. ⁊ ꝑmo quãtũ ad pphas populum decipientes: cum dicitur: Falso prophete vaticinant rẽ. ⁊ patet littera.

ꝺ dñi rẽsponsio: ibi Hec dicit. Et 4⁹. deprecatõis iteratio: ibi Nunqd. Circa primũ ꝑmittit destructio hierlm cũ dicit: b Luxit iudea. i. luet ꝓpter mala sibi futura: loquit. n. de futuro per modũ ꝑteriti, ꝓpter certitudinẽ ꝓphetie. c Et porte eius corruerũt. i. corruent per chaldeos deiecte d Et obscurate sunt in terra. i. obscurabunt terra ⁊ luto: eo q̃ nõ reuelabuntur sed putrefiẽt. Necmias. n. ciuitatez rec dificãs fecẽ ibi portas nouas: q̃ priores erant totaliꝫ putrefacte per lõgitudinẽ temꝑis: ⁊ subdit ꝺ siccitate pcedia dicte destructioni: cũ dr̃: e Maiores miserunt rẽ. ⁊ patet littera vsq̃ ibi: f Naz ⁊ cerua i agro pepit ⁊ reliquit. vt iret ad q̃rendum pastũ vt posset nutrire fetũ: ⁊ q̃ nõ inuẽit mõtua ẽ fame ex parte vna: ⁊ fetus ex altera. g Et onagri steterunt i rupibus. in heb. habet: In ripis. s. fluuioꝝ ⁊ torrentiũ desiccatorum Et traxerũt ventũ. i. attraxerũt aerez ad sui refrigerationem: eo q̃ nõ inueniebãt aquã h Quasi draco nes. habet. n. draco multũ de calore itrinseco: ⁊ ideo ad eius refrigeriũ nõ solũ vtit potu aque sed etiam aerij attractione. i Defecerũt oculi eoꝝ. i. onagroꝝum. k Quia nõ erat herba. ⁊ sic moriebant ex defectu potus ⁊ pastus. l Si iniqtates. Dic ꝓnter ponit ꝓphete deprecatio: eo q̃ compatiebat pplo suo: ⁊ ꝑmo confitetur peccata ppli dicẽs: l Si iniqtates nostre responderũt nobis. ⁊ ponit h si, p q̃. q. d. ex peccatis nr̃is sum⁹ conscij q̃ meruimus a te puniri: ⁊ q̃uis eẽt iustus cõmerat se tamẽ peccatoribus: eo q̃ erat de eodẽ populo. m Dñe fac ꝓpter nomẽ tuũ. i. per tuã misericordiam nõ ꝓpter nostrã iusticiam. n Quare quasi colonus. futures iter. Dicit ãt colonus qui nõ ẽ de terra natus: ⁊ iõ ꝺ facili recedet inde: ⁊ p talem modũ loquit de deo q̃ erat recessur⁹ a iudea p subtractionẽ auxilij sui ꝺ chaldeos. o Et quasi via. decli. ad manẽdũ. i. quare ita pauꝫ stabis nobiscũ quasi viator q̃ tantũ per vnam noctẽ mãet i domo in qua hospitat. p Quare futurus es velut vir vagus. nos dimittes ⁊ ad alios transiens. In hebreo habet: Velut vir pauidus ⁊ fortis rẽ. q. d. q̃uis sis potẽs ad nos saluandũ: tamẽ chaldei dicent te pauidũ ⁊ impotentẽ nos saluare: ⁊ ita dixerunt chaldei postea attri

ꝛ q̄tū ad populū a falsis ꝓphetis ꝺceptū cū ꝺī: a ¶ Et populi ꝛē. erunt ꝓiecti. mo ꝛtui: ꝛ ꝓz lr̄a. ꝫ q̄tū ad hieremiā ꝓ ꝓplo oꝛātē cū ꝺī: b ¶ Et ꝺices ad eos verbū istud. Deducant oculi mei lachꝛymā. q. ꝺ. ꝓpheta: exquo nō possuꝫ ꝓ vobis exaudiri: nō restat mihi nisi lachꝛymari. cetera patēt i lr̄a. c ¶ Nunquid ꝓȷ̃ciēs. Hic ponitur ipsius hieremie ꝺepꝛecatio iterata: q̄uis. n. ꝺictū eēt sibi q̄ nō exaudiret quin popul' captiuaret: tñ in aliq̄ sperabat penā ꝺifferri vel ꝺiminui: ꝛ hēt simile. ȷ̄. Re. ō ꝺauid qui licet audiuisset a nathā ꝓpheta q̄ puer natus ꝺe bersabee moꝛeret: tñ ipo egrotante ieiunabat ꝛ oꝛabat ꝓ eī sanatiōe. Similiter samuel postq̄ cognouit saulē abiectū eē a ꝺño: tñ lugebat eum. i. Re. xv. Dicit igit hieremias lamētando: c ¶ Nunquid ꝓȷ̃ciēs abiecisti iudam. ꝛ ꝺuplicatur verbū abȷ̃ciendi ad ꝺesignādum abiectionis magnitudinem. ꝺ ¶ Expectauim⁹ pacē. per auxiliū regis egypti. e ¶ Et non ē bonū. q ꝛ magis fuit i nocumētuz: vt freq̄nt ꝺictum ē. s. f ¶ Cognouimus ꝺñe impietates nostras ꝛē. hoc ꝺixit hieremias in ꝑsōa sua ꝛ alioꝝ bonorum peccata ꝓpli confitentiū. g ¶ Ne ꝺes nos in oppꝛobriū ꝓpter nomē tuū. qō inuocatū est super nos: vt ꝓꝺictū ē. q. ꝺ. q̄ꝺāmoꝺo reꝺūꝺaret i te. h ¶ Solū glorie tue. i. tēpli vbi ē ꝓpiciatoꝛiū tanq̄ ſedile tuuz. i ¶ Recoꝛꝺare. tē pando rigoꝛē iusticie tue. k ¶ Ne irritū facias fedus tuuz nobiscū. quo i monte synai elegisti nos in spālem ꝓplm. Et vt impetret aliquā miſericoꝛꝺiā ꝓfitetur ꝺei magnificentiaz ꝺicēs: l ¶ Nunq̄d sūt in sculpti. gētiū qui pluant. q. ꝺ. nō: sed tu ꝺas pluuiā. m ¶ Aut celi possūt ꝺare hīmbꝛes. q. ꝺ. nullo modo sine te. n ¶ Nōne tu es ꝺñs ꝺeus noster. q. ꝺ. sic: o ¶ Quē expectauimus. saluatoꝛem in nostris tribulationibus. p ¶ Tu. n. fecisti omia hec. s. celos ꝛ hīmbꝛes ꝛ oia alia que sunt in celo ꝛ in terra. Caplm. XV.

ET ꝺixit ꝺñs. Hic ponit tertiū ad ostenꝺenꝺū peccatū iuꝺe irremeꝺiabile q̄tum ad penam temporalem. s. p exclusionē oꝛationis moysi ꝛ samuelis: quoꝝ tamē oꝛationes fuerūt valde efficaces: ꝛ ꝺiuiꝺitur in ꝓphetāt i noie meo quos ego nō misi: ꝺicentes: gladius ꝛ fames nō erit i terra hac. in gladio ꝛ fame ꝓsumēt, ꝓphete illi: ēt ꝓpli qb⁹ ꝓphetant erūt ꝓiecti i visbierlim ꝑ fame ꝛ gladio: ꝛ nō erit q̄ sepeliat eos: ipsi ꝛ vxoꝛes eoꝝ: filij ꝛ filie coꝝ ꝛ effuꝺā sup eos malū suum. Et ꝺicēs ad eos verbū istud: Deducant oculi mei lachꝛymā ꝑ noctē ꝛ ꝺiē ꝛ nō taceāt: qm̄ ꝓtritione magna ꝓtrita ē virgo filia populi mei: plaga pessima ve beməter. Si egressus fuero ad agros ecce occisi gladio ꝛ si ūtroiero i ciuitatez ecce attenuati fame. Ꝓphēta quoq̄ ꝛ sacerꝺos abierūt i terrā quā ignoꝛabāt. Nunq̄ꝺ ꝓiscies abiecisti iudā: aut syon aboīata est aīa tua: Quare ergo pcussisti nos ita vt nulla sit sanitas: Expectauim⁹ pacē ēt nō ē bonū: ꝛ tēp⁹ curatōis: ꝛ ecce turbatio. Cognouimus ꝺñe ipietates nr̄as iniqtates patrū nr̄oꝝ q ꝛ peccauimus tibi. Ne ꝺes nos i opꝓbriū, ꝓpter nomē tuum neq̄ facias nobis ꝓtumeliam. Sōlij glie tue rēcoꝛꝺare: nē irritū facias fed⁹ tuuz nobiscū. Nunq̄ꝺ sī i sculptilib⁹ gētiū q̄ pluant: aūt celi pnt ꝺare hīmbꝛes nisi tu volueris: Nōnē tu es ꝺñs ꝺe⁹ nr̄ qūē expectauimus: Tu. n. fecisti oia hec. xv.

ET ꝺixit ꝺōminus ad me: Si steterint moyses ꝛ samuel cōrā me: nōn ē aīa mea ad ppl̄z istū. Eij cē illos a facie mea ꝛ egrediant. Qō si ꝺixerit ad te: quo egrediemur: ꝺices ad eos: Hec ꝺic ꝺñs: Qui ad mortē ad mortē: ꝛ q̄ ad gla ꝺiū ad gla ꝺiū: ꝛ q̄ ad famē ad famē: ꝛ q̄ ad captiuitatē ad captiuitatē. Et visitabō sup eos q̄tuoꝝ spēs ꝺic ꝺñs Gla ꝺiū ad occisionē: ꝛ canes ad lacerandū: ꝛ volatilia celi ꝛ bestias terre ad ꝺeuoꝛādū ꝛ ꝺissipāꝺū: ēt ꝺabo eos i seruoꝛē vniuersis regnis terre ꝓpter manasse filiū ezechie regis iuda sup oīb⁹ q̄ fecit i hierusalez. Quis. n. miſerebit tui hierusalē: Aūt qs ꝓtristabit, p te: Aūt qs ibit ad rogāꝺū ꝑ pace tua: Tu reliqsti me ꝺic ꝺñs: retroꝛsū abisti. Et extēꝺā manū meā sup te: ꝛ iterficiam te. Laboꝛaui rogans: Et ꝺisp̄gam eos ventilabꝛo in pōꝛtis terre. post tanta mala in te perpetrata. l ¶ Aut quis contristabit ꝓ te. quasi ꝺiceret: quilibet iustus magis letabitur ꝺe impletione ꝺiuine iusticie. m ¶ Aūt quis ibit ad rogandum ꝓ pace tua. q. ꝺ. nullus: exquo oꝛatio moysi ꝛ samuelis ē exclusa. n ¶ Tu reliquisti. hic ꝓse quenter ponit ꝺicte reprobationis ratio cum ꝺicit: Tu reliquisti me ꝛē. ꝛ patz lr̄a vsq̄ ibi: o ¶ Laboꝛaui rogans. in hebꝛeo habetur: Laboꝛaui recogitans. pluries punitionē ꝺifferēꝺo: tuam emēꝺationē expectando: ꝛ ad eūꝺē sensū ꝑtinet lr̄a ista: o ¶ Laboꝛaui rogās. i. laboꝛare feci, ꝓphetas reuocādo populū ꝺuleiſ ꝑ ꝺepcatiōis moꝺū. p ¶ Et ꝺispgā eos vētilabꝛo. iusticie mee. q ¶ In pōꝛtis ꝛre. eꝛiciēꝺo eos ad ꝺiuersas ptes ꝛ lōgiq̄s

tres ptes: q ꝛ primo ponit populi reprobatio: ꝛ reprobationis ratio: ibi Tu reliquisti. ꝫ hieremie lamētatio: ibi Ue mihi. Circa ꝑmū ꝺī i ꝑsona ꝺñi: b ¶ Si steterint moyses ꝛ samuel. qui sūt valde amici mei. c ¶ Coꝝ me. i. ad me ꝺepꝛecandū ꝓ populo isto. ꝺ ¶ Nō ē aīa mea. i. voluntas mea ad parcēꝺuz ei: ideo subꝺitur: e ¶ Eȷ̃ce illos ꝛē. i. tu hieremia denuncia eos ꝺeȷ̃ciendos ꝺe ira sua: ꝛ q̄ ista eiectio sit ꝺura subꝺitur: f ¶ Qui ad mortē ꝛē. quia in obsiꝺione hierusalez aliqui fuerūt mō tui infirmitate ꝛ peste: aliqui gla ꝺio ꝛ aliq̄ fame ꝛ reliqui in captiuitatem ꝺucti. g ¶ Et visitabo sup eos q̄tuoꝝ spꝛecies. i. q̄ttuoꝝ mo ꝺos consumendi eos: qui patent in littera. h ¶ Et ꝺabo eos i seruoꝛem vniuersis regnis. in hebꝛeo hī In cōmotionez. quia vbicūq̄ au ꝺiebatur coꝝ ꝺ structio fiebat in hominibus coꝛꝺium commotio sīue concussio que vocatur h seruoꝛ i ¶ Ꝓpter manasse. qui supꝛa modum irritauit ꝺominum iꝺolatriam multiplicā ꝺo: ꝛ sanguinem innoxium effun ꝺendo: quarto regum vigesimoꝑmo. k ¶ Quis enim miſerebitur tui hierusalem. q̄ si ꝺiceret: nullus

r Interfeci ⁊ diſperdidi ꝓplm. per flagella mltiplicia eos caſtigando: ⁊ tamē nō ſūt emēdati. s Multipli cate ſūt mihi vidue. maritis eaꝝ interfectis. t Sup barenā maris. hyperbole ē ad ꝺenotādū magnā multi tudinē viroꝝ interfectoꝝ. v Induxi eis ſuper mr̃es adoleſcētis. i. ado leſcentiū accipien do ſingulare ꝓ plurali: ⁊ hec ma ter ꝺicitur hierl̃: que erat mat̃ to tius ire. x Va ſtatorem meridie .i. palam ⁊ mani feſte. y Miſi ſuper ciuitates alias. z Repente terroꝝ. audita ꝺ ſtructione hierl̃. ⁊ Infirmata ē que peperit ſeptē alīq̄ libri habent additum. Filios ſed non eſt in he breo nec in libris correctis. ꝓ iſtam infirmatam intel ligitur terra decē tribuū q̄ iā erat captiuata ꝓ regeꝫ aſſyrioꝝ: ⁊ per ſe ptē quos peperat intelligunt ſeptez cognationes regū maloꝝ qui ibi re gnauerant: vt ꝺicē hic ra. ſa. ſ. hieroboā ⁊ ꝺom̃ ſua: Ba aſa ⁊ ꝺom̃ ſua: amri: ihcu: manahen: phacee: ⁊ oſee cū ꝺomibus ſuis. a Occidit ei ſol cū adhuc eſſet ꝺies. quia regnū iſrl̃ fuit captiuatū cū adhuc regnū iuꝺe ſta bat in ꝓſpitate ſub eẽechia rege. b Et reſiduos eī .ſ. illos ꝺe regno iuꝺa qui ꝺicūtur eī reſidui: qz vtrūq; regnū erat ꝑs eiuſꝺē ꝓpli. ſ. hebraici. c In gladiū ꝺa bo. ꝓ chaldeos. ꝺ Ve mihi. hic cōſequēter ponitur hieremie lamētatio: ⁊ ꝺiuiꝺitur i ꝺuas partes: quia pri mo ponitur eī lamētio: ſecūꝺo ꝺn̄i cōſolatio: ibi. Dicit ꝺn̄s. Circa primū ꝺicit hieremias: ꝺ Ve mihi ma ter mea. hoc ꝺicit ꝓpter pſecutionē viroꝝ anathot con tra ipſū vt ꝺictū ē ſupra capl̃o xj. iō ſubꝺit: e Qua re genuiſti me virū rixe. qz ipm pſequebant verbiſ ⁊ fac tis. f Invniuerſa terra. ſ. illa. qz nō itelligit genera liter: ⁊ cōſequēter oſtenꝺit q nō erat ex culpa ſua ꝺicēs g Nō feneraui. i. nō cōmoꝺaui: q̄ſi ꝺiceret: nullū trac tatū ꝺe re tēporali cū eis habui vnꝺe poſſent me oꝺire ⁊ pſequi. h Omnes maleꝺicūt mihi. ⁊ hoc erat: qz vicia eoꝝ arguebat. icurrit eni oꝺiū qui arguit crimino ſos vt ꝺicit ioh. os aureū. i Dicit ꝺn̄s. hic ponit̃ pri mo ꝺn̄i cōſolatio: ⁊ ſecūꝺo ꝓphete petitio: ibi Tu ſcis. et tertio ꝺn̄i reſponſio: ibi. Propter hoc. Circa primū ꝺicit in ꝑſona ꝺn̄i conſolātis hieremiā: k Si nō re liquie tue i bonū. i. niſi finis huī negocij vēiat ad bonū tuū. ſupple nō credat mihi: ⁊ eſt mod̃ loquēꝺi q̄ apuꝺ hebreos ꝺicit truncatus vbi oꝑtet aliquiꝺ ſuppleri. ⁊ eoꝺē modo etiā cū ꝺicit: l Si ñ occurri tibi. i. occur rā. m In tēpore afflictionis. i hebreo habet: Si non feci tibi occurrere tē. ⁊ eſt eaꝺā ſentētia. qz ꝺn̄s poteſt oc currere ꝑ ſe vel ꝑ aliū. Et expōit iſtō ra. ſa. ꝺuplicii vno modo ꝺe ſeꝺechia rege iuꝺa qui tēpore ſue afflictionis mi ſit nūcios ad hieremiā rogans vt oꝛaret ꝺeuꝫ ꝓ eo ipſo ⁊ po pulo ſuo: vt habet iſra. xxj. c. q̄ ſeꝺechias ꝺ̄n̄s hic iimicꝫ chal ꝺeoꝝ ipſū obſiꝺentiū: vl̃ hieremie: qz ipꝫ pmiſit icarcera ri vt habet iſra cū tamē ex officio regis ꝺebuiſſet eū ꝺefēꝺe re. Alio modo ꝺe na buzarꝺan q̄ ꝺeſtructa ciuitate ⁊ populo ca ptiuato occurrit hie remie ꝺādo ei mune ra ⁊ libertatē cūꝺi vl̃ manēꝺi vbi vellet: vt habet iſra. xl. quāꝺo ſeꝺechias: ſacerꝺotes ⁊ falſi ꝓphete inimici hieremie i angustia ⁊ afflictione erāt. n Nūquiꝺ federabitur ferrū tē. ferrū hic ac cipit̃ primo ꝓ rege egypti: ⁊ iterū ꝓ re ge babylonis: qz vter qꝫ rex erat fortiſ: eſ ve ro ꝓ ſeꝺechia rege qui erat ꝺebilioꝝ. Eſt igit̃ ſenſus: Nunquiꝺ rex egypti ⁊ ſeꝺechias faciēt pacē cū nabuc. qui ꝺicit̃ ferrū ab aq̄lone eo q̄ venit̃ cōtra hierl̃ ex illa parte: q̄ ſi ꝺiceret nō pacifica būtur: qz ſic ꝓphetia tua inueniret falſa ⁊ magis te pſequeren tur tanq̄ ꝓphetā falſū cōuictū. Ra. ſa. ꝺicit q̄ hec eſt litte ra vā: Nūq̄ ꝓteret ferꝝ ferrū ab aq̄lōe ⁊ es. Nō hui' ꝺiuer ſitatis ē: qz verbū hebraicū h̄ poſitū a hiero. eq̄uocū eſt ⁊ ſi gnat aſſociationē ⁊ ꝓfractionē. ꝓmā ſignificationē ſeq̄t̃ trāſ latio nr̃a: 2am̃ vero ra. ſa. ſm eū ꝑ ferrū ꝓmo poſitū itelli git̃ rex egypti: ꝺ cui' auxilio ꝓfiꝺebat ſeꝺechias: ꝑ ferrū ſcꝺo poſitū rex babylōis: ⁊ ꝑ eos ipe hieremias q̄ iſine hui'. c. vo cat̃ mur' ereus: et ſic ē ſēſus: Nūq̄ rex egypti ꝑ ſuā fortitu ꝺinē ꝓteret regē babylōiſ ⁊ te q̄ ꝓphetiças ꝑ rege babylōiſ ꝫ ſeꝺechiā ⁊ regē egypti. q. ꝺ. nō: imo accꝺit ꝫrūm: iō ſb̄ꝺit cō uertēꝺo ꝓmonē ad regnū iuꝺa: o Diui. tu. ⁊ theſa. tu. i direpti. ꝺa. gra. i. ꝑ nullo. Sedechias. n. vnā ptē miſit regi egypti vt auxiliaret̃ ſibi ⁊ nihil ei valuit: vt hēbit̃. ſ. aliā vo ptē rapuerūt chaldei. p In om. pec. tuiſ. i. ꝑ pctis tuiſ ac cidēt tibi hec. q Et i om. ter. tu. ſic i oīb' termis tuis ſta tuiſti idola: vt habet̃. ō. c. xi. r Ignis ſuc. ē i furoꝛe meo. .i. ꝛelus vidicte mee. s Et ſup vos ardebit. i. vidictā meā ñ euadetis. t Tu ſcis. hic ꝓñ pōit̃ ꝓphe petitio: q: ꝺixe rat ſibi ꝺn̄s q̄ finis ſu' eēt bon' ipꝫ ꝫſolādo: iō petit hui' ꝫſo latōis acceleratiōnē ꝺicēs: t Tu ſcis ꝺn̄e. innocētiā meā. ſupple. v Recoꝛ. mei. me cito ꝫſolando ⁊ ꝺ aꝺuerſarīꝫ liberādo. x Noli i pati. tua. i. ꝺiu ſupportādo aꝺuerſari oſ meoſ. vñ i heb. hī: Noli i, plōgatōe tua ſuſcipe me. i. meā petitōez exaꝺire i lōgiquū. y Scito q̄m̃ ꝓpt̃ te ſu. op. q. ꝺ. cito ꝺbeſ aꝺhibē ꝛmediū. z Innuē. ſi ſer. tui. ſ. vitare plēi a Et co. eos. i. ſuſcepi tāq̄ cibū ſuauē. b Et fa. ē mi. ver. tu. i gau. ſ. a ꝑn' q̄n miſiſti me ad arguēꝺū ꝓpl̃: cui' correctō nē ſpabā: eo q̄ ꝺixiſti. ō. iij. Tu āt fornicata es cū amatōib' mltis tñ fuerte ad me: ⁊ ſic expōit ra. ſa. Alr expōit ſic: Et fa. eſt mi. tē. q: mā gauꝺij ꝺz cē hoi q̄n illuſtrat̃ ꝛuelatiōe ꝺīna ⁊ maxie i iuuētute ſua: ſic fuit ꝺe hiere. vt hēt̃. ō. i. c. ⁊ huic

expositioni cõcordat lra sequẽs cũ subdit: a Oñm inuocatũ ẽ nomẽ ꝛc. Jeo q̃ sũ institut⁹ ꝛ vocor ꝓpheta dñi. Et q̃ ꝓphete se abstrahebant a vanitatibus mũdi vt eẽnt magis apti ad pcipiẽdũ illumiatiões diuias: ideo subdit: b Nõ sedi ꝛc. ꝛ gloriatus sum. in te nõ i mũdana vanitate. verũtñ q̃ ꝓcessu tpis reuelata ẽ hieremie destructio ciuitatis ꝛ templi diffinitie: ita q̃ sciuit illam ꝓphetiam eẽ p̃destinationis: de q̃ tñ in p̃ncipio nesciebat vt rũ cẽt p̃destinatõis vel tñ ꝯminationis: q̃ sic in cognitiõe naturali ẽ ꝓcessus ỏ cognitione minus õterminata ad magis determinatam: vt habetur .j. physico. sic frequẽter fit in cognitione supernaturali: qui ꝓcessus est per reuelationẽ diuinaz: iõ sequit c A facie man⁹ tue .i. ꝓpter cognitionez vindicte tue future. d Solus sedebam tanq̃ tristis ꝛ merẽs. e Oñm amaritudine replesti me. reuelãdo destructionem ciuitatis ꝛ templi diffinitiue: ꝛ subditur: f Quare fa. est dolor me. ppe. i. absq̃ cõsolatione tempoꝛib⁹ meis: q̃ videbat q̃ ciuitas ꝛ templũ ñ reedificarentur tẽpoꝛe suo.

quõniam iuocatum est nomẽ tuũ sup me J: dñs deꝰ exercituũ. Nõn sedi i cõcilio ludentiũ: ꝛ gliat⁹ sũ: a facie man⁹ tue. Solus sedebam quõniã amaritudie rplesti me. Quar fcus ẽ dolor meus ppetu⁹: ꝛ plaga mea desperabil: renuit curari: Facta ẽ mihi q̃i mũdaciũ aq̃æ ifideliũ. Propter hoc hec dicit dñs: Si ꝓuerteris ꝓuertã te: et ante faciẽ meaz stabis: et si sepaueris pciosũ a vili: quasi os meũ eris. Cõuertẽt ipsi ad te: ꝛ tu nõ cõuerteris ad eos. Et dabo te pplo huic i murũ ereuz fortẽ: ꝛ bellabũt aduersum te: ꝛ nõ ꝓualebũt: quia ego tecũ sũ: vt saluẽ te ꝛ eruã te dicit dñs. Et liberabo te ỏ manu pessimoꝛ: et redimã te ỏ mãnu fortiũ .XVI.

Factũ ẽ verbũ domini ad me dicens: Nõn accipies vxoꝛem: ꝛ nõ erũt tibi filij ꝛ filie i lõco isto. Quia hec dicit dñs sup filios: ꝛ filias q̃ gnãnt i loco isto: ꝛ sup mꝛes eoꝝ q̃ genuerũt eos ꝛ sup pꝛes eoꝝ ỏ quoꝝ stirpe sũt nati i terra hac. Mortib⁹ egrotationũ moriẽt. Nõ plãgẽt ꝛ ñ sepeliẽt i sterquliniũ sup faciez terre erũt. Et gladio ꝛ fame ꝓsumẽtur: ꝛ erit cadauer eorũ i escã volatilib⁹ celi ꝛ bestiis terre. Hec. n. dicit dñs: Nẽ igrediaris domũ conuiuij neq̃ vadas ad plãgẽduz neq̃ ꝓsoleris eos: q̃ abstuli pacẽ meã a pplo isto dicit dñs: misericordiã ꝛ miserationes. Et moriẽt grãdes ꝛ parui i terra ista nõ sepelientur neq̃ plangentur et ñ se icidẽt: nẽq̃ caluiciũ fiet ꝓ eis. Et nõn frãgẽt it eos

q̃ psequebant hieremiã ad istictũ sacerdotũ ꝛ falsoꝝ ꝓphetaꝝ. J. c. xv. vbi dr i postilla: Propter manassen ꝛc. Additio.

Hoc q̃ dr h: Propter manassen ꝛc. videt esse ꝯ illud quod habet deut. xxiij. c. Nõ occidẽt filij ꝓ patribus. Ad quod dicendũ fz glosam q̃ quõ sanctoꝝ merita ad posteros descendunt: sic dauid et ceteroꝝ: si. peccatoꝝ flagicia si liberi nepotesq̃ similia agerent ad posteros pueniũt

Capitulũ. XVI.

Et fcm̃ est. Dicpõit q̃rtum per q̃ ỏ ostenditur peccatuz iuda irremediabile q̃tũ ad euasionez pene. s. mõtalitas hominuz futura sine retractiõe: ꝛ dimidit i duas partes: q̃ prio ponitur hui⁹ mortalitatis denũciatio scõo ipsius cã vel rõ: ibi Et cũ ãnũciaueris. Circa ꝓmũ dicit dñs hieremie: b Nõ accipies vxoꝛem ꝛc. ex hoc loco dicunt doctoꝛes q̃ hieremias mortuus fuit virgo: q̃ nõ ẽ aliquo modo verisimile q̃ cognouerit mulierem fornicarie cũ fuit sanctificatus in vtero matris: vt habet supra. j. c. ꝛ illustraꝛ⁹ dono prophetie a iuuẽtute vsq̃ ad mortẽ. Sed ꝯ hoc posset obici quod subditur: c Jn loco isto. ex quo vidẽt q̃ alibi accepit vxoꝛem. Ad quod dicẽdũ q̃ argumẽtum est magis ad oppositum q̃ ad ppositum: quia cũ dicit: Jn loco isto. intelligit tota iudea que ꝓ nabuc. fuit vastata: ꝛ mlto magis excludunt ab eo nuptie i terra aliena. s. i egypto vbi descẽdit cum populo iude fugitiuo: vt habet ifra. xliij. caplo: nec habuit ibi materiam leticie seu nuptiarũ sed magis tristicie ꝛ miseriarum ꝓ culpa populi quã arguebat ꝛ ꝓ pena sequente quã p̃euidebat. Cetera patẽt vsq̃ ibi: d Ne ingrediaris domũ conuiuij. s. gaudii. q. d. non imminet tempus gaudij sz doloris. e Neq̃ vadas ad plangendum. s. mortuos: tum quia nõ vacabat alicui plangere amicũ mortuũ ꝓpter continuum insultum chaldeoꝝ: tum quia pre nimia angustia melioris conditionis reputabant mortui q̃ viuẽtes. Cetera patent vsq̃ ibi: f Et nõ se incident. in hebreo habet. lacerabunt vnguib⁹: g Neq̃ caluiciũ fiet ꝓ eis. i. eradicatio seu tonsio capillozum: talia enim fiebant tunc i luctu mortuozum. h Et non frangent inter eos lugenti panem ꝛc. conueniebant enim amici defuncti ad manducandũ ꝛ bibendum cum filio eius vel alio repꝛsentante personã defuncti ad ꝯsolationẽ ꝓ morte eius:

g Fac. ẽ mihi quasi mẽdaciũ aq̃æ infideliũ. dicunt aque ifideles toꝛrẽtes qui ad tempus fluunt aquis q̃ aduenieẽte sicrate deficiũt: ꝛ per hãc similitudinẽ ifinuat ꝓpheta q̃ consolatio temporalis sibi deficiebat q̃n ea indigebat: sicut aq̃ toꝛrẽtis magis esset necessaria i estate q̃ i hyeme. h Propter hoc. Dicpõit põit dñi responsio in qua ꝓmittit ꝓphete supna cõsolatio que ẽ sũme appetẽda cũ dr: i Si ꝓuerteris. s. aliquos de malo ad bonũ per tuam exhortationem k Conuertã te. s. ad me dando tibi internaz ꝯsolationẽ. l Et ante faciẽ meam stabis. eternaliter videdo clare faciez meã cũ angelis. k Et si sepa. preci. a vili. i. predestinatos a ꝓscitis. l Quasi os meũ eris. q. d. in hoc loqueris pro me qui ꝓdestinatos ab eterno: ad gram voco in tpe. ille enim q̃ loquit ꝓ rege dr os regis. m Conuertẽtur ipsi ad te. malũ dimittẽdo ꝛ te imitãdo: n Et tu ñ ꝓuerteris ad eos. .i. ad eoꝝ maliciam precedentẽ. q. d. dñs nõ debes dimittere p̃dicationem ex hoc q̃ pauci tibi credunt ꝛ multi: ꝓpter hoc te odiunt: ꝛ quia ero tecum ꝯ eos: ideo subdit: o Et dabo te populo huic ꝛc. Jn tantũ q̃ non habebis eos time re: cuius causa subditur: o Quia ego tecũ sum. qui suz virtutis infinite. p Et liberabo te de manu pessimoꝛum .i. sacerdotum ꝛ pseudo ꝓphetaruz qui sub specie sanctitatis decipiebant populum: ꝛ dicebant hieremiam esse ꝓphetam falsum: ꝛ hoc ẽ pessimũ. s. sub specie sanctitatis agere malũ. Unde dicit hieronymus: Simulata sanctitas duplex ẽ iniq̃tas. q Et redimã te ỏ mãu fortiũ. i. regis ꝛ ꝓncipũ

ꝛ adhuc fit i pluribus terris.ꝓ hoc aũt ꝙ h dr ꝙ talia ñ fient: designat ꝙ nõ vacabit alicui flere mortuos: nec flẽ tes cõsolari rõnibus ꝓdictis. h ¶ Et cũ ãnũciaueris hic ꝓnter ponit dicte mortalitatis rõ: ꝛ diuidit i duas: qꝝ ꝓmo explicat causa: scõ replicat pena: ibi Eĳciam.

Pria pars patet vsqꝫ ibi: i ¶ Qꝛ dereliquerunt me pres vestri. negligendo diuinũ cultũ. k ¶ Et abierunt post dos alienos. per idolatriam: hoc pꝫ exodi .xxxij. i adoratõe vituli conflatilis ꝛ i libro iudicũ q̃ si p totũ. l ¶ Sꝫ ꝛ vos pe⁹ operati estis. q̃ nõ solũ coluistis idola: sꝫ ẽt ea posuistis i templo dñi: vt habet .iij. Re. xxj. qõ ñ fecerũt pres vri: ꝛ i hoc etiam estis obstinati: iõ ſbdimini: Ecce. n. vnusqsq; ꝛc̃. m ¶ Et eĳciã. Hic ꝓnr replicat pena: ꝛ diuidit in duas: qꝝ ꝓmo ponit iudeorum reprobatio: scõ gentiũ vocatio: ibi Domine fortitudo. Circa primum dicitur: m ¶ Et eĳciã vos de terra hac ꝛc̃. hoc fuit ipletum q̃n nabuc. i babyloniã trãstulit populũ: vt habetur infra. lij. n ¶ Et seruietis ibi dijs alienis. qꝛ mlti iudeoꝝ adheserunt idolatrie babyloniorꝝ. o ¶ Qui nõ da. vo. redez. q. d. ibi affligemini valde dura seruitute: iõ sequit: p ¶ Ecce dies vẽient ꝛc̃. ꝓ hoc inuit seruitutẽ babylõica fore duriorẽ egyptiaca: qꝛ faciet oblíuisci seruitutis egyptiace: ꝛ liberatio de babylõe liberationẽ de egypto. motus. n. maiores dpellũt miores: li. de somno ꝛ vig. q ¶ Ecce ego mittã piscatores multos. i. chaldeos q̃ ceperũt hitatores hierusalẽ tanq̃ pisces ꝛcluſos itra rete. r ¶ Et post hec eis mittã mul. vẽa. qꝛ rex sedechias ꝛ viri bellatores ꝛ plures alij de hierlm fugerũt per viã occultã: sꝫ chaldei ad modũ venatorꝝ ſsecuti sũt eos ꝛ ceperũt: vt habet .iij. Re. vltimo. s ¶ Et venabunt eos de oi monte ꝛc̃. i. ꝺ oibus latibulis vbi refugiẽt. t ¶ Quia oculi mei sup oẽs vias eorꝝ. i. super oia mala opa sua ad puniendum v ¶ Et reddã primũ dupli. iniq̃. ꝛ pecca. eorꝝ. i. peccata

lugenti panẽ ad ꝓsolandũ sup mortuo: ꝛ non dabũt eis potũ calicis ad ꝓsolandus sup pre suo ꝛ mre. Et domũ cõuiuij nõ ingredias vt sedeas cũ eis ꝛ comedas ꝛ bibas: qꝛ hec dic dominꝰ exercituũ deꝰ isrl: Ecce ego auferã ꝺ loco isto i oculis vris ꝛ i diebꝰ vris vocẽ gaudij ꝛ vocẽ leticie: vocez sponsi ꝛ vocẽ spõse. Et cũꝫ ãnũciaueris pplo huic oia verba hec ꝛ dixerit tibi: q̃re locutꝰ ẽ dñs sup nos oẽ malũ grãde istud: Que nra iniqtas: aut qꝺ pctm nrm qꝺ peccauim⁹ dño do nro dices ad eos: Quia dereliq̃runt me pres vri ait dñs: et abierũt pꝰ deos alieos ꝛ seruierũt eis: ꝛ adorauerũt eos ꝛ me dereliq̃rũt: ꝛ legẽ meã nõ custodierũt. Sed ꝛ vos peꝰ operati estis q̃s pres vri Ecce. n. ãbulat vnusqsq; pꝰ prauitatez cordis sui mali: vt me nõ audiat. Et eĳciaꝫ vos ꝺ terra hac i terrã qua ignoratis vos ꝛ pres vri: et seruietis ibi dijs alieis die ac nocte qui nõ dabũt vobis requẽ. Propterea ecce dies veniẽt dicit dñs: ꝛ nõ dicetur vltra viuit dñs q̃ eduxit

filios isrl ꝺ terra egypti: sꝫ viuit dñs qui eduxit filios isrl ꝺ terra aqlonis: ꝛ ꝺ vniuersis terris ad q̃s eieci eos ꝛ reducã eos i terrã suam quã ꝺdi pribus eorꝝ. Ecce ego mittã piscatores mltos dicit dñs: ꝛ piscabũtur eos. Et post hec mittã eis multos venatores: et venabũt eos ꝺ oi monte ꝛ ꝺ oi colle: ꝛ de cauernis petraruꝫ: quia ocli mei sup oẽs vias eorꝝ. Nõ sũt abscondite a facie mea: ꝛ nõ fuit occulta iniqtas eorꝝ ab oculis meis Et reddã pmũ duplices iniqtates ꝛ pctã eorꝝ: qꝛ cõtaminauerũt terrã meã i mortibus idolorꝝ suorꝝ ꝛ abominationibꝰ suis ipleuerunt hereditatẽ meaꝫ. Domine fortitudo mea et robur meum: et refugiũ meũ i die tribulationis. Ad te gẽtes ve niebãt ab extremis terre: et dicent: Uere mẽdaciũ posſederũt patres nri: vanitatez que eis nõ pfuit. Nũquid faciet sibi hõ deos: et ipsi non sunt dij: Jccirco ecce ego ostẽdã eis per vicẽ hãc ostendã eis manũ meaꝫ et virtutem meam: et sciẽt qa nomen mihi dominus.

filios isrl ꝺ terra egypti: sꝫ viuit dñs qui eduxit filios isrl ꝺ terra aqlonis: ꝛ ꝺ vniuersis terris ad q̃s eieci eos ꝛ reducã eos i terrã suam quã ꝺdi pribus eorꝝ. Ecce ego mittã piscatores mltos dicit dñs: ꝛ piscabũtur eos. Et post hec mittã eis multos venatores: et venabũt eos ꝺ oi monte ꝛ ꝺ oi colle: ꝛ de cauernis petraruꝫ: quia ocli mei sup oẽs vias eorꝝ. Nõ sũt abscondite a facie mea: ꝛ nõ fuit occulta iniqtas eorꝝ ab oculis meis Et reddã pmũ duplices iniqtates ꝛ pctã eorꝝ: qꝛ cõtaminauerũt terrã meã i mortibus idolorꝝ suorꝝ ꝛ abominationibꝰ suis ipleuerunt hereditatẽ meaꝫ. Domine fortitudo mea et robur meum: et refugiũ meũ i die tribulationis. Ad te gẽtes ve niebãt ab extremis terre: et dicent: Uere mẽdaciũ posſederũt patres nri: vanitatez que eis nõ pfuit. Nũquid faciet sibi hõ deos: et ipsi non sunt dij: Jccirco ecce ego ostẽdã eis per vicẽ hãc ostendã eis manũ meaꝫ et virtutem meam: et sciẽt qa nomen mihi dominus.

cordis ꝛ operis ipsorꝝ. Uel peccata ꝺ deũ ꝛ ꝺ primũ puniã debite anteq̃ reuocẽ eos de babylone. x ¶ Quia cõtaminauerũt terrã meã. s. iudeã que erat diuio cultui deputata rõe tẽpli quod erat i ea. y ¶ In mortibus idolorꝝ. i. i aialibus idolis imolatis. z ¶ Dñe. Hic iuxta delectionẽ iude orꝝ ponit vocatio gẽtiliũ ad fidẽ sicut fit i pluribus locis ꝓphetis: ꝛ qꝛ istud fuit ex maxia dei miseratiõe ꝛ potẽtia: iõ ꝓpheta dei potentiã confitet dicẽs: z ¶ Dñe fortitudo mea. i aggredi endo magna ꝓfidens de vtute tua. a ¶ Et robur meũ. i. me roborãs i sustinẽdo aduersa. b ¶ Et refugiũ meũ. ꝺ imminentia picula. c ¶ Ad te gẽtes. i. gẽtiles. d ¶ Uenient. p fidẽ ad aplorum ꝓdicationem. e ¶ Ab extremis ire. qꝛ i oẽm terraꝫ exiuit sonus eorꝝ psal. xviij f ¶ Et dicẽt. tua dei tatem confitendo. g ¶ Uere mẽdacium i cultu idolorum. h ¶ Posſederũt patres nostri. sic. n. dicebant gentiles ꝓuersi ꝓ aplorꝝ predicationez de idolis q̃ pres eorũ coluerant: iõ subdit: i ¶ Nũqd faciet sibi hõ deos. q. d. nõ: sed magis ecõuerso deus facit homines: ideo ꝛcluditur de idol. Et ipsi nõ sũt dij. ꝛ sbdit i ꝓsona dñi: k ¶ Jccirco ecce ego ostẽdaz eis. i. gentilibus ad fidem venientibus. l ¶ Per vicem hãc. idest apostolos: ꝛ qd ostenditur subdit: m ¶ Ostẽdã eis manũ meã. i. potẽtiã i opib⁹ miraculosis ad ꝓfirmationem veritatis predicate per aplos fꝫ q̃ dicitur Marci vltimo: At illi ꝓfecti ꝓdicauerũt vbiq̃ domino coopante ꝛ sermonem cõfirmãte sequentibus signis. n ¶ Et scient qꝛ nomen mihi dñs. in hebreo habet hic: Nomẽ domini tetragrãmaton. quod ẽ appropriatum summo creatori. Gẽtiles. n. videtes miracula q̃ nõ poterãt fieri nisi virtute diuia: statim cõfitebant diuinitatem xpi i cuius nomine hec fiebãt. Totũ autem istud ab illo loco: Ad te gentes. expõit ab aliquib⁹ cõiter ad lram precedentez de iudeis reuertẽtibus de babylone cum quibus plures gẽtiles ꝓuersi ad iudaismũ redierũt: ꝛ vtriq̃ ꝓfitebant pres suos in idolatria errasse: ꝛ pz applicatio lre ad hãc sniam. ¶ In capitulo. xvi. vbi dicitur in postilla: Non ingrediarl domum conuiuij.

¶ Additio.

VBi lra nostra habet: Cōuiui. in hebreo habetur quedā dictio que significat ꝓuiuiū nō simpliciter sz ꝓuiuiū lugentiū tm. vnde glo. i hoc loco: Mos ē lugentibus ferre cibos ⁊ parare ꝓuiuiū. vnde alibi: Date vinū his q̄ sūt i luctu vt obliuiscantur doloris. Hec i glosa.

¶ In eodē. c. vbi dr i postil. Ecce dies veniunt dicit dominus.

¶ Additio secunda.

LIberatio ab egyptiaca captiuitate ḡsi icōpabiliter excedit liberationez a captiuitate babylonica: illa eni fuit cū maxis miraculis ⁊ portentis: et cū vera libertate ⁊ triūpho sine aliq̄ iugo gentiū: eui⁹ oppositus ꝓtigit i babylonica captiuitate. Unde in tēplo secūdo celebrabatur festū pasche i memoriā liberatōis egyptiace: vnde luc. xxij. .c. Appropiabit āt pascha dies festus iudeoꝝ. Unde ō illo tēplo nō verificaret illud quod hic dicitur Nō dicet vltra viuit dns q̄ eduxit filios israel de terra egypti.

DEccātum iuda .XVII scriptum ē stilo ferreo in vngue adamantino: exāratū supēr latitudinem coꝝ dis eoꝝ: et i cornib⁹ araruz eorū. Cum recordati fuerint filij eorū araꝝ suaꝝ: ⁊ lucorū suoꝝ: lignoꝝq̄ frōdentiū i mōtib⁹ excelsis: sacrificātes i agro: fortitudinē tuam et oēs thesauros tuos in diripti⁹nē dabo: excelsa tua ꝓpter pcta i vniuersis finib⁹ tuis. Et relinqris sola ab hereditate tua quā ōdi tibi: ⁊ seruire te faciā inimicis tuis i terra quā ignoras Quōniā ignē succēdisti in furore meo vsq̄ue i eternū ardebit. Hec dic dns: Maledictus hō q̄ confidit i hoīe: ⁊ pōit carnē brachiū suuz: et a dño recedit coꝝ eius. Erit eni q̄si myrice i deserto et nō videbit cū venerit bonū: sz habitabit i siccitate i deserto i terra salsuginis ⁊ inhabitabili. Benedict⁹ vir q̄ confidit i dño: ⁊ erit dns fiducia ei⁹. Et erit q̄si lignuz q̄ trāsplātat sup aq̄s: q̄ ad humorē mittit radices suas et ñ timebit cū venerit estus Et erit foliū ei⁹ viride: ⁊ i tēpore siccitatis nō erit solicitū: nec aliq̄n desinet facere fructum. Prauum est coꝝ hominis et inscrutabile. Quis cognoscet illud: Ego dominus scrutās coꝝ

cū in illo tpe vigebat memoria liberatōis egyptiace sicut i primo tēplo: et iō hec ꝓphetia de tpe redēptionis xpi intelligēda ē: que quidē redēptio incompabiliter excedit redēptionez egyptiacam. Unde in glosa hoc quod dicitur non sub cyro sed sub xpo completum est.

¶ Replica.

IN. c. xvj. vbi dr: Nō ingrediaris domū cōuiuij: postil. dicit gaudiosi: burgē. lugentiū tm: q̄ mos ē inquit ferre cibos ⁊ parare ꝓuiuiū lugētibus: q̄ alibi dr: date vinū his qui sūt i luctu vt obliuiscant doloris. Hec burgē. Sed hec expositio videt ꝫ lram que dicit: Non ingrediaris ad ꝓuiuiū. burgē. aūt ꝓcipit i suo sensu pari cū uiuiū: ⁊ sic glosa burgē. ꝓcipit quod lra ꝓhibet ⁊ iterdicit.

¶ In eo. c. vbi dr: Ecce dies venīt ⁊c. Expōit postil. ꝓout lra sonat q̄ seruitus babylonica fuit durior egyptiaca ⁊ liberatio ab illa gloriosior ⁊ ꝓpdiosior q̄ ab ista: hoc sane intelligēdo de liberatiōe completa: que p xpm tempore secundi tēpli fuit cōsūmata. Istā supplētionē pōit postilla. ifra. xxiij. c. ⁊ per eā tollit obiectio burgē. i hoc loco. Ea q̄ ab hoc loco vsq̄ ad. xli. c. burg. facit si modice speculatōis. Ea. XVII

DEccatū iuda. Dic pōitur ḡntū ad ostēdēdū peccatū ppli iude isanabile: p h⁹ quod dr: Scriptū stilo ferreo i adamāte: que scriptura ē idelibilis: ⁊ dinidit hoc capitulū i duas ptes: q̄ ꝓmo ponit ppli iude reprobatio: 2° hieremie depcatio: ibi Sana me dne. Prima i duas: q̄ ꝓio pōit reprobatio ppli ꝓpter ei⁹ idolatriā: 2° ꝓpter ipi⁹ falsā ꝓfidētiā: ibi Hec dic. Circa p̄m dr: a ¶ Pecca. iu. scri. ē stilo ferreo. i. p sculpturā. b ¶ In vngue adamātino. i. in lapide adamātino ad modū vnguis polito: ⁊ i hoc designatur idelibilitas hui⁹ peccati ⁊ ei⁹ mānifestatio coram deo

c ¶ Exaratū. i. scriptū. d ¶ Sup latitudinē. in hebreo habet: Super tabulā cordis coꝝ. ex hoc pz q̄ i vngue adamātino significauit coꝝ ppli iude: q̄ō sic notatur ꝓpter obstinatio

nem in peccato. In hebreo habet: In vngue samir. ⁊ dicūt hebrei q̄ samir ē nomē vermis cuiusdā: cui⁹ sanguis bz vim cauādi ⁊ icidēdi lapidē: ⁊ fm hoc vnguis nō accipit h⁹ ꝓ politiōe sz ꝓ virtute illius sanguis: ⁊ fm eos sic fuerūt scissi lapides q̄ ponebant i tēplo salomōis: sic dictū fuit. iij. Re. vj sup illō Malle⁹ ⁊ securis nō sunt audita in domo dñi cū ediificaret.

e ¶ Et i cornibus araꝝ eoꝝ. q̄ ibi erant sculpta nomina idolorum.

f ¶ Cū recordati fuerint filij eoꝝ ⁊c. imitātes idolatriam patrū i oibus locis vbi patres eoꝝ sacrificabāt idol. g ¶ Fortitudinē tuā. i. bel latores tuos.

h ¶ Et oēs thesauros tuos. i. oēs diuitias. i ¶ In diripti⁹nes dabo. ipsis chaldeis qui diripēt sibi oia.

k ¶ Ꝓpter pecca ta i vni. fi. tuis. q̄ nō solū i hierlz sz i oibus ciuitatib⁹ iude vigebat idolatria: vt habet. ē. xi.

l ¶ Et reliqueris sola. i. priuata

m ¶ Ab hereditate tua. i. a terra iudee.

n ¶ Quoniā ignē succendisti. i. occasionē te puniēdi mihi prebuisti.

o ¶ Usq̄ i eternū ardebit. hoc dr q̄tū ad illos q̄ i pctis suis mortui sūt: ⁊ sic nō tm temporaliter sed eternaliter puniti sūt.

p ¶ Hec dic. Hic ꝓnter ponit reprobatio ppli iude ꝓpter falsā ꝓfidētiam: ⁊ ꝓmo ꝓpī ꝓfidentiā in egyptū: 2cōo ꝓpter ꝓfidentiā i diuitiis ꝓpīs: ibi Prauum ē. Circa ꝓmū dr: q̄ ¶ Maledictus hō q̄ confidit. i. hoc fuit sedechias cū pplo sibi assentiēte qui ꝫ nabuc. ꝓfidebat de auxilio regis egypti ⁊ de oci auxilio diffidebat: iō subdit: r ¶ Et a dño recedit coꝝ eius. q̄ confidere ō hoie dū tamē cōfidentia ꝓncipaliter sit i deo nō ē malū

s ¶ Erit. n. quasi myrice i deserto. i. sine fructu bono: sicut myrica que alio nomine vocatur genesta. est. n. fructetum inutile ad edificationem: nec facit fructū qui est conueniens ad nutritionē.

t ¶ Et nō videbit cū venerit bonum. quia sedechias fuit exoculatus ⁊ in babylonem ductus ⁊ ibi in amaritudine mortuus: ideo subditur:

v ¶ In terra salsuginis. idest amaritudinis. Et quia in populo iude erant aliqui boni: vt hieremias: baruch: ⁊ adrimelech in domino confidentes: ideo de talibus subditur: Benedictus vir ⁊c. ⁊ patet sententia vsq̄ ibi

x ¶ Et non timebit cum venerit estus. scilicet tribulationis: sicut enim lignum super aquas plantatum non perdit viriditatem adueniente estu: sic homo bonus non relinquit iusticiam adueniente tribulationis tempore.

y ¶ Prauum. Hic consequenter ponitur reprobatio populi ꝓpter confidentiam in suis diuitiis: cum dicitur:

y ¶ Prauum coꝝ hominis. idest ꝓnum ad auariciam.

z ¶ Et iscrutabile. ab homine qui tantū videt ea que patent primo Regu. xvj.

nō tamen a deo:iō sequit: a Ego dñs scrutās cor.i. cogitationes. b Et probans renes.i.examinans affectiōes. c Qui do vnicuiq; iuxta viam suam. priuās eū diuitijs male acquisitis:iō sequitur: d Perdix fouit.s.oua que nō peperit:furat.n.aliena oua & fouet ea:sz pulli idenati audiētes vocē ppzie mrīs q̄dā industria naturali currūt ad eā alienā dimittētes:& tūc percipit se fatue egisse i furto & fotu alienorum ouoz:& hec parabola applicat ad pplm iude q̄ bōa aliēa male aggregauerat cū sb̄dit: e Fecit diuitias & nō i iudicio.i.ñ modo licito sz illicito. f In dimidio dieꝝ suoꝝ derelinquet eas.male gratis suis chaldeis eas rapiētibꝰ g Et i nouissimo suo erit ilipiēs.i. tūc pcipiet insipientiam suā aliēa bōa illicite sibi aggregādo. Sed q̄ in pplo illo erant alīq̄ boni:vt pdictū ē q̄ non ponebant spē suā i bonis temporalibus sz i spiritualibus & eternis:iō sb̄dit q̄tum ad eos: h Soliū glorie altitudis a principio.i. celū empyrum quod ē altissimū: qō dr soliuz glorie:q̄ deus pſidens oi creature: ibi clare videtur & laudat a beatis a pncipio confirmatiōis sanctoꝝ āgeloꝝ & dejectiōnis maloꝝ. nec pōt hoc pueniēti itelligi de tēplo salomōis:q̄ nō fuit factū a pncipio tpis: sz extūc celū empyreum fuit factū angelis repletū. i Loc' scificatōis nostre.q̄ nullꝰ pōt igredi nisi scūs. k Expectatio ilrl'.supple est iste locus glorie:& accipit h ilrl' p bōis de populo ilrl':& iste locus fuit pmissus abrae & semini eius:Hen.xv. vt plenius dictū fuit ibidē:& ex hoc p oppositū cōcludit hieremias dānationē maloꝝ dicēs: l Domine oēs q̄ te derelinquūt.p idolatriā & alia opa mala. m Cōfundent.q̄ pfusibilē punient:& modus punitōis subdit: n Recedētes a te i ter.scrī.i.i inferno q̄ a doctoribus

ēt pbās renes:qui do vnicuiq; iuxta viā suā:& iuxta fructū adinuētionuz suaꝝ. Perdix fouit q̄ nō pepit. Fecit diuitias & nō in iudicio. In dimidio dieꝝ suoꝝ derelinquet eas:ēt i nouissimo suo erit ilipiens. Soliū glie altitudinis a principio locus scificationis nre expectatio ilrl'. Oēs oēs q te derelinquūt cōfudēt:recedē tes a te i terra scribētur:qm dereliquerūt venā aquarū viuentiuz:dñm. Sana me dñe ēt sanabor:salūum me fac ēt saluus ero:quoniam laus mea tu es. Ecce ipi dicunt ad me. Ubi ēst verbū domini:veniat. Et ego ñ sū turbatus tē pastorem sequens:ēt die hois nō dēsiderauī:tu scis. Quod egressum ē de labijs meis:rectū i ꝓspectu tuo fuit. Non sis mihi tu formidini:spes mea tu i die afflictiōis. Cōfundant qui me psequūtur & ñ confundar ego:paueant illi & nō paueā ego. Induc sup eos die afflictōis:ēt duplici contritiōe cōtere eos. Hec dicit dominus ad me: Vade & sta i porta filioꝝ ppli mei per quā ingrediuntur reges iuda & egrediuntur: & i cūctis portis hierusalē: & dices ad eos:Audite verbum domini reges iuda:& oīs iuda:cūctiq; habitatores hierlm:qui igredimini per portas istas. Hec dicit dominus:Custodite aias vestras:& nolite portare pondera i die sabbati:nec inferatis p portas hierlz:& nolite ejscere onera de domibus vestris i die sabbati:ēt oē opus nō facietis. Sanctificate die sabbati sicut pcepi pāb' vestris. Et nō audierūt nec iclinauerūt aurez suā:sz idurauerūt ceruicez suā ne audirēt me & ne acciperent disciplinā. Et erit:si audieritis me dicit dñs:vt nō inferatis onera p portas ciuitatis bui' i die sabbati: & si scificaueritis die sabbati ne faciatis i eo oē op':ingredient p portas ciuitatis bui':reges & pncipes sedētes sup soliū dauid:& ascendētes i curribꝰ & eqs ipsi et pncipes eoꝝ viri iuda & habitatores hierlz: & habitabitur ciuitas hec i sempiternum Et veniēt de ciuitatibꝰ iuda i circuitu hierlz & de tra bēiami & de cāpestribꝰ & de montosis & ab austro portantes holocaustum & victimam & sacrificium & thus:& inferent oblationē i domū domini. Si aūt nō audieritis me vt scificetis die sabbati & ne portetis onus & ne inferatis p portas hierusalem

cē sub terra dr: o Qm dereli.ve.aquaꝝ vi.do.a q̄ fluūt oēs grē:que dicūtur aq̄ viue:eo q̄ deducūt ad vitā eternam Joh.iiij. Qui biberit ex aqua quā ego dabo ei fiet i eo fōs aque saliētis i vitā eternā. p Sana me. Hic ꝓfert pōitur ipsius hieremie depcatio:& secūdo dñi rñsio:ibi Hec dicit Circa pmū dicit hieremias: p Sana me dñe.ab infirmitate culpe. q Et sanabor.q.d. de hac infirmitate nō possū sanari nisi p te: licet enī eēt iustus:tñ nō fuit i munis ab oi culpa saltē vēiali. r Salūū me fac.ab insidiantibus mihi iudeis. s Et saluus ero.q̄ nihil possūt cōtra te. t Qm laus mea tu es.s.obiective & finaliter. v Ecce ipsi dicūt ad me. drisorie x Ubi ē verbū dñi .i. vbi ē pēa captiuitatis quā i noie dei denunciasti nobis. y Veniat.q.d. certi sumus q̄ nō veniet q̄ tu es falsus ꝓpheta. z Et ego nō sū turbatus.turbatione rōnez subuertēte ꝓpē verba eoꝝ. a Te pastorē sequēs.māda ta tua exequendo. b Et die homis i. vitā carnalē & delicioſam. c Nō desiderauī. tu scis.qui secreta cordiū cognoscis. d Quod egressū ē de labijs meis. peccatores arguēdo. e Rectū i ꝓspectu tuo fuit hoc.n.feci ꝺ mādato tuo. f Nō sis mihi tu formidini.i.pēa quā sup pplz īducere disposuisti nō veniat sup me:iō subdit: g Spes mea tu in die afflictiōis. future p chaldeos quā per te spo cuadē:sz sup malos vēiet:iō sb̄dit: h Cōfundat rē.i.pfū dēt:ita q̄ ñ loqt optatiue sz magis ōnūciatie ꝺ malo futuro. pōt ēt dici q̄ loqt optatie ñ sitiēs ppli pnā sz approbās dinā iusticiā:sz illō psal.lvij. Letabit iust' cū vīderit vindictā. i Et duplici ꝓtritiōe.s.mōti & captitatis:q̄ aliq̄ fuerit iffecti & alij captiuati. k Cōte.eos.i.ꝓteres vl optādo dinā iusticiā vt dēz ē l Hec dr. do.h pōit dñi rñsio i q̄ pcepit hieremie q̄ timore hoiuz ñ dimittat mala arguēdo & spālit ꝺ sabbati violatiōe & hoc pcipiēdo assecurat eū:& pz lra vsqꝫ ibi: m Et dē op' nō faci,qō itelligit ꝺ ope fusili seu cōpali ipediēte reuerētia sabbati:tñ opa cōpalia ñ ꝓhibeāt q̄ ñ potāt bono mō differri

nec anticipari: sic̃ aialia adagre: ⁊ pabulū eis prebere: ⁊ i ca
su alib⁹ remediū adhibere qñ piculū erat i mora: sicut bouē
lapsū in foueā inde leuare: ⁊ silia poterāt fieri licite: ꝟz q⁹ di
cit saluator: Luce. xiij. ⁊. xiij. ⁊ hoc mō machabei pugnaue
rūt ⁊ iuadētes eos die sabbati. j. machabeoꝝ. ij. Cetera pa
tēt in littera vsq; ibi:

¶ Succendā ignez i portis ei⁹. hoc fuit i
pletū qñ nabuçardā i
cēdit domū dñi: ⁊ do
muz regis: ⁊ domos
hierl̃z p circuitū. iiij.
regū vlti. ¶ Et ñ
extinguet. s. p hūanū
officiū: sz tm̄ p mate
rie ꝓbustiōis defectū
chaldei. n. qui eū ac
cēderāt nō extinxerūt
nec pp̄s iude ꝺ parti
erat mortu⁹: pti captī
uatus. ¶ Cap. XVIII.

VErbū qō fa
ctum ē. hic
pōitur sext⁹
modus ostēdēdi pec
catū iude irremedia
bile p silitudinē figu
li vas dissipatū refor
mātis: eo q⁹ lutū ñ re
sistebat ei: sz pp̄s iuō
i peccato obstinat⁹ re
sistebat dine gr̄e: ppt̄
qō iusto dei iudicio
pmissus ē perire: ⁊ fz
hoc p̄sens caplm̄ in
duas p̄tes diuidit: q⁹
p̄mo ponit miseratio
dei benigna: ꝛ obstia
tio ppli maligna: ibi
Qui dixerunt. Circa
p̄mū exēplū ꝺ figulo
⁊ luto p̄tio ponit cuz
dī: b ¶ Surge ⁊ descēde in domū figuli ꝛc̃. ⁊ patet lr̃a. ꝛ
ad ꝓpositū applicat cū dī: c ¶ Nūqd sic̃ figul⁹ ꝛc̃.] q̃dd
placuerit mihi. q. d. sic: tm̄ ex parte materie ē dissimilitudo:
q⁹ lutū nō habet aliquid vnd̄ possit se stōtrahere a figuli or
dinatione: sed homo hz liberum arbitriū per quod pōt de
clinare a diuina lege p peccatū. Uerūtamē hoc modo exiēs
dei ordinationē ex parte vna reincidit i eam ex parte altera
. s. in ordinē diuine iustīcie puniētis dedecus culpe. Uerū: ñ
q⁹ deus semper paratus ē misereri ⁊ parcere penitētib⁹: iō
subditur: d ¶ Repente loquar aduersus gentem ꝛc̃. cōmi
nādo ei penā, ppter culpam suā. e ¶ Si pniam egerit gēs
illa. de peccatis suis vere penitēdo. f ¶ Aḡā ⁊ ego peniten
tiā. nō iferēdo penā ꝓminatā: ⁊ iō iducit pp̄s iude ad peni
tentiā per hieremiā dicēs: Nūc ergo ꝛc̃. g ¶ Ecce ego fin
go. i. iferre dispono: dicit tm̄ fingo p̄sequēdo pabolam de fi
gulo. h ¶ Cōtra vos malū. s. pene vobis iferēdo. i ¶ Re
uertat vnusquisq; mala relinq̄ndo. k ¶ Et dirigite vias
vestras. i bōis vos exercēdo. l ¶ Et studia vestra. de talib⁹
meditādo: ⁊ supplēdū ē: ⁊ ego penā cōminatā retractabo.
Circa ꝺdicta sciēdū q⁹ pnia i deo nō habet locū: ita q⁹ velit
aliquid: ⁊ postea nolit illud: q⁹ volūtas eius ē imutabilis:
sz sic̃ noster intellectus imaterialiter itelligit materialia: ita
voluntas diuina imutabiliter vult mutabilia. Sciendum
tamē q⁹ cōminationes penaꝝ ⁊ promissiones bonoꝝ aliq̃

i die sabbati succēndā ignē
i portis ei⁹ ⁊ deuorabit do
mos hierl̃z: et nō extinguet.

VErbū qō fcm̄ .XVIII.
ē ad hieremiam a dño
dicēs: Surge ⁊ descēde in
domū figuli: ⁊ ibi audies
verba mea. Et descēdi i do
mū figuli: ⁊ ecce ipse facie
bat op⁹ sup rotā: ⁊ dissipa
tū est vas qō ip̄e faciebat e
luto māib⁹ suis. Cōuūsusq;
fecit illud vas alteruz: sicut
placuerat i oculi ei⁹ vt face
ret. Et fcm̄ ē verbū dñi ad
me dicēs: Nūnqd sic̃ figul⁹
iste: nō potēo vobis facere
dom⁹ isrl̃ ait dñs: Ecce si
cut lutū i māu figuli: sic vos
dom⁹ isrl̃ i māu mea. Rēpē
te loq̃r aduersū gentē ⁊ ad
uersus regnū: vt eradicē et
destruā ⁊ dispdam illō. Si
pēnitentiaz egerit gens illa
a malo suo qō locut⁹ sū ad
uersus eā: ágā ⁊ ego pniaz
sup malo qō cogitaui vt fa
cerem ei ⁊ subito loq̃r ō gē
te ⁊ regno vt edificez ⁊ plā
tem illō. Si fecerit malū in
oculis meis vt ñ audiat vocē
meā pniaz agaz sup bono
qō locut⁹ sum vt facerez ei.
Nūc ergo dic viro iuda ⁊
habitatoribus hierl̃z dicēs: Hec
dicit dñs: Ecce ego fingo cō
tra vos malū ⁊ cogito cōn
tra vos cogitatōez. Reuer
tat vnusquisq; a via sua ma
la: ⁊ dirigite vias vestras et
studia vestra. Qui dixerūt
Desperauim⁹. Post cogita
tiones. n. nr̃as ibim⁹: ⁊ vnus
quisq; prauitatem cordis sui
mali faciem⁹. Iō hec dicit
dñs: Interrogate gentes:
Quis audiuit talia horribi
bilia: que fecit nimis virgo
israel: Nunquid deficiet ō
petra agri nix libani: aut
euelli possunt aque erum
pentes frigide et defluētes
denunciant, put sunt in dispositione mentis diuine: et
sic veniūt in effectum immutabiliter: ⁊ hoc modo dixit
samuel de abiectione saulis. j. Reg. xv. Porro triūp̄ha
tor i isrl̃ ñ parcet ⁊ penitudine ñ flectet: neq; enim hō ē
qui agat penitentiam. Aliq̃ vero denunciant ⁊ cōmu
niter, put sunt in
causis scōis: vide
licet in hominuz
meritis vel deme
ritis: ppter q̃ fm
legem diuina ali
qui meruerit p̄mi
ari vel puniri: et
talia non semper
eueniunt: sic̃ sunt
nunciata: q⁹ cau
se iste sunt muta
biles. possūt enim
homines mutari
de malo i bonuz:
⁊ econuerso: ⁊ sic
dicitur ione iio:
Adhuc. xl. dies ⁊
niniue subuertet.
sic enim demeru
erant peccata ni
niue: sed quia ni
niuite egerunt pe
nitentiaz subuer
sio non fuit sub
secuta: vt dicitur
ibidez: sic ergo di
citur hic ⁊ in aliis
locis scripture do
minus pēitere: eo
q⁹ ad modum ho
minis penitentis
se habet inquātū
non facit quod p̄
dixit: sicut homo
penitens: de hoc
quod ꝓposuit il
lud non facit: voluntas tamen hominis in hoc mutat:
non vero diuina. m ¶ Qui dixerūt. Dic ꝓsequenter
ponitur iudeoꝝ obstinatio maligna: ⁊ primo ꝛ dñi
nuz: ꝛ ꝛ eius nunciū: ibi Et dixerunt. Circa p̄mum dī:
m ¶ Qui dixerūt. s. iudei in malo obstinati. n ¶ De
sperauimus. s. de dei auxilio ⁊ eius ,pmissionibus: ppt̄
hoc. n. recurrebant ad humanū remedium: vt dictuz ē
caplo precedēti. o ¶ Post cogitatōes. n. nr̃as ibimus.
absq; freno ⁊ retinaculo: iō admiratiue sequit: p ¶ In
terrogate gentes. i. gentiles legem a deo non habentes.
q ¶ Quis audiuit talia horribilia. a gentibus facta:
r ¶ Que fecit nimis. reiterādo ⁊ ꝓtinuando. s ¶ Vir
go isrl̃. i. populus iuda. q. d. inter gentiles non inuenien
tur talia: quia sicut habetur supra. ij. c. quelibet alia gēs
coluit ꝓ deo illud quod primo recepit ⁊ nō mutauit
populus autem isrl̃ frequenter mutauit: ⁊ i idola mul
ta: ⁊ i admiratione huius subdit: t ¶ Nunquid ō pe
tra agri deficiet nix libani. in monte libā descendebāt
niues: vt dicunt aliqui expositores in tanta abundātia
q⁹ ex ea ꝛ resolutiōe cōtinuabat riuus ōscēdēs ad agros
petrosos: v ¶ Aut euelli possūt aq̃ erūpentes. ō fonti
bus abundantib⁹. p istas silitudines arguit malicia iud
oz: q⁹ q̃uis aq̃ riuales ⁊ fōrales cognitionē nō habeāt
tm̄ cursū suū ōbitū tenēt. iudei āt ad imaginēdoci ⁊ lege

diuina directi a deo totaliter retrocedebāt p idolatriaz
ō sequit: x Q: oblit' ē mei pp'l's me'. dimittēdo cul
tū meū: y Frustra libātes. idolis ipotentib' ad eos
adiuuādū. z Et ipigentes i vijs suis. cadēdo de pec-
catis i peccata: a In semitis seculi. i. in idolatrijs q̄
b' tūc seculū erat i
fectū. b In iti
nere nō trito. via
ni regia dī trita:
7 illa ē p decalogi
p̄cepta quā iudei
dimiserāt 7 p āli'
am icedebant. In
hebreo aūt sic ha
bet: Nūq̄d dereli'
quet ō petra agri
niuē libani. q̄ō sic
exponit: Nūquid
dereliquet. hō siti
ēs niuē libani. i.
aquā frigidaz ad
modū niuis de li
bano: 7 p̄sequent
De petra agri. i.
ōagro petroso: q̄
in alueo aq̄z cur
rētiū solēt esse la'
pilli. q. d. nō dere
linquet imo cum
magno desiderio
accipiet eā ad po
tādū: Aut auelli
p̄nt. s. de facili ab
hoie sitiente. Aq̄
erūpentes de liba
no frigide 7 ōflu
entes. q. d. nō 7 si
cedē aque que p'
designant sub noīe niuis cū dī nix libani. De monte. n.
libani fluūt aq̄ abundātes 7 optime: de q̄b' dī cāticoz
quarto: Fons hortoz putei aquaz viuentiū que fluunt
impetu de libano. Igit' sensus hui' littere ē q' homo siti
ens non dimittit aquas istas volūtate p̄pria: 7 si alq̄s
velit eas ab eo auferre resistit quātū p̄t violēter: 7 p h'
designat malicia ppli iude q̄ volūtarie reliquerat dīm
q̄ est vena aq̄z viuentiū: vt dcm̄ est capīo p̄cedenti: ī
subdit: Q: oblitus est mei populus me'. 7 exponat: vt
pus vsq; ibi: c Ut fieret terra eoz i desolationē. vbi
ponit pena sequēs malicia p̄dictā: pp quā terra iude fu
it p chaldeos vastata. d Et in sibilū. i. in derisionez
e Dis qui p̄terierit p eā obstupescet. ō tāta ōstructōe
f Et mouebit caput suū. notādo q' hoc p̄tigerit p̄pi
magnā malicia habitatoz: ī subdit: g Sicut vēt'
vrēs. qui dispergit 7 cōsumit: h Dorsū 7 nō faciem
oīdā eis. i. nō iuuabo eos: sicut hō vertit dorsū illi cui
non vult p̄stare auxiliū. i Et dixerūt. Hic p̄sequēt
ponit obstinatio iudeoz ō dñi nunciū: 7 diuidit in du
as: q̄ p' hec obstinatio p̄fit: 7 2' hieremie dep̄catio: ibi
Attende dñe. Circa p̄mū sciēdū q' dñs in filijs israel in
stituit sacerdotiū vt habet exodi. xxix. 7 hoc ad colēdū
dīm 7 docendū de lege dñi ppīm. Similiter instituit.
lxx. viros de seniorib' israel q̄ cuz moyse sustinerēt on'
regiminis ppli: numeri. xj. 7 extunc vsq; ad destructōz
ciuitatis 7 tēpli fuerūt sic statuti. lxx. virī q̄ cū rege 7 sū
mo sacerdote determinabant causas arduas. Simili
p̄misit pp̄ha dare p̄phetas p̄ successionē tp̄is. Et q̄ ista
tria a deo fuerāt instituta credebant alīq̄ 7 maxime illi de
anathot q' semp durarent: pp q̄ō verba hieremie ōriū asse
rentis cōdēnabant 7 eū p̄sequebant. Et hoc est q̄ō dicitur:
i Et dixerūt. ad inuicē p̄ferendo: k Uenite 7 cogite.
ō hieremi. cogi. i. vias p̄ueniētes ad eū occidēdū tanq̄ pro-
phetā falsū. Cuius cā
subdit: l Nō enīz
p̄ibit lex a sacerdote.
quin possit de ea ppīz
docere: m Neq;
cōsilū a sapiente. i. a
sapientib' ponēdo sin
gulare p̄ plurali: sic
exodi. viij. Uenit mu
sca grauissima. i. mul
titudo muscaz: 7 di'
cūtur hic sapientes. lxx
senes p̄dicti. n Nec
sermo a p̄pheta. q̄
dñs instituit ista: 7 isti
male arguebāt: q̄ sic
deus dat beneficia p'
seuerantib' in bono
ita data subtrahit ob
stinatis in malo.
o Percutiam' euz
lingua. accusando eū
esse p̄phetaz falsuz 7
sic moriat. p Et
non attē. ad vni. ser-
eius. hec lra est trans-
posita 7 sic est ōstruē
da: Et vniuersos ser
mones ei' nō attenda
m'. s. vt sic negatio se
quatur signū vniuer
sale q̄ facit suo ōrio e'
quipollere: q̄ ois nō
7 nullus equipollēt: 7 sic est sensus: Ad nullos sermōes eius
attendam': cū sint friuoli 7 nullus momenti. q Attēde
dñe. Hic p̄sequenter ponit hieremie dep̄catio dicentis: At
tende dñe ad me. liberandū de meis inimicis: r Et audi
vo. aduer. meoz. ad eā puniendaz. s Nunquid reddit.
s. mihi: t P̄ro bono malū. q. d. sic. v Quia foderūt
foueam aie mee. querētes eam educere de corpore malicio
se. x Recordare 7c. q' laborauerī p̄ bono coz. y P̄ro
pterea da filios eoz in famē 7c. q̄ō dupliciter exponit. Uno
mō denunciatiue tm̄ sic: z Da. i. dabis. Alio modo dep̄
catiue non sitiendo populi penam: sed magis diuinaz iusti
ciaz: sicut dictū ē capitulo p̄cedēti. a Audiat clamor
de domibus eorum. familie ibidē fame 7 gladio morientis
b Adduces enim super eos latronem. i. nabuc. cū suo ex
ercitu populū dep̄recantē occidētē 7 captiuitatē. Cetera pa
tent vsq; ibi: c Ne p̄picieris iniq̄tati coz. i. nō dimittas tm̄
ōdec' culpe sine decore iusticie. d In tpe furoris tui. i. vidi
cte a te iserēde. e Abutere eis. Circa q̄ō sciēdū q' abusus
p̄prie ē vti alīq̄ re ad aliud q̄ sit ordinata. nā vero hūana
eo q' ē ad imaginē dei facta ē ad gloriā dei ordinata: ista tm̄
ordinato ē lōgiqua q. d. disponit ō p̄pinquo p gratiā: 7 ad pe
nā disponit p culpā: 7 sic i dānatōe hominū maloz si con
sideret nā tm̄ ē abusus in hoc q' nā applicat ad penā q̄ erat
ordiata ad gloriā: si tm̄ p̄sideret nā obstinatōe i malo depo
posita: nō ē abusus: sed debit' vsus iusticie. Sciēdū tm̄ q' in
hebreo sic habet: In tpe furoris tui fac eis. s. q̄ō oz fieri fm
ordinē tue iusticie: 7 sic est lra plana C La. XIX.

Hec dicit dñs. Hic ponitur septimū ad ostendēdū

Hiria a deo fuerāt instituta credebant alīq̄ 7 maxime illi de anathot q' semp durarent: pp q̄ō verba hieremie ōriū asse
rentis cōdēnabant 7 eū p̄sequebant. Et hoc est q̄ō dicitur:
i Et dixerūt. ad inuicē p̄ferendo: k Uenite 7 cogite.
ō hieremi. cogi. i. vias p̄ueniētes ad eū occidēdū tanq̄ pro-
phetā falsū. Cuius cā
subdit: l Nō enīz
p̄ibit lex a sacerdote.
quin possit de ea ppīz
docere: m Neq;
cōsilū a sapiente. i. a
sapientib' ponēdo sin
gulare p̄ plurali: sic
exodi. viij. Uenit mu
sca grauissima. i. mul
titudo muscaz: 7 di'
cūtur hic sapientes. lxx
senes p̄dicti. n Nec
sermo a p̄pheta. q̄
dñs instituit ista: 7 isti
male arguebāt: q̄ sic
deus dat beneficia p'
seuerantib' in bono
ita data subtrahit ob
stinatis in malo.
o Percutiam' euz
lingua. accusando eū
esse p̄phetaz falsuz 7
sic moriat. p Et
non attē. ad vni. ser-
eius. hec lra est trans-
posita 7 sic est ōstruē
da: Et vniuersos ser
mones ei' nō attenda
m'. s. vt sic negatio se
quatur signū vniuer
sale q̄ facit suo ōrio e'
quipollere: q̄ ois nō
7 nullus equipollēt: 7 sic est sensus: Ad nullos sermōes eius
attendam': cū sint friuoli 7 nullus momenti. q Attēde
dñe. Hic p̄sequenter ponit hieremie dep̄catio dicentis: At
tende dñe ad me. liberandū de meis inimicis: r Et audi
vo. aduer. meoz. ad eā puniendaz. s Nunquid reddit.
s. mihi: t P̄ro bono malū. q. d. sic. v Quia foderūt
foueam aie mee. querētes eam educere de corpore malicio
se. x Recordare 7c. q' laborauerī p̄ bono coz. y P̄ro
pterea da filios eoz in famē 7c. q̄ō dupliciter exponit. Uno
mō denunciatiue tm̄ sic: z Da. i. dabis. Alio modo dep̄
catiue non sitiendo populi penam: sed magis diuinaz iusti
ciaz: sicut dictū ē capitulo p̄cedēti. a Audiat clamor
de domibus eorum. familie ibidē fame 7 gladio morientis
b Adduces enim super eos latronem. i. nabuc. cū suo ex
ercitu populū dep̄recantē occidētē 7 captiuitatē. Cetera pa
tent vsq; ibi: c Ne p̄picieris iniq̄tati coz. i. nō dimittas tm̄
ōdec' culpe sine decore iusticie. d In tpe furoris tui. i. vidi
cte a te iserēde. e Abutere eis. Circa q̄ō sciēdū q' abusus
p̄prie ē vti alīq̄ re ad aliud q̄ sit ordinata. nā vero hūana
eo q' ē ad imaginē dei facta ē ad gloriā dei ordinata: ista tm̄
ordinato ē lōgiqua q. d. disponit ō p̄pinquo p gratiā: 7 ad pe
nā disponit p culpā: 7 sic i dānatōe hominū maloz si con
sideret nā tm̄ ē abusus in hoc q' nā applicat ad penā q̄ erat
ordiata ad gloriā: si tm̄ p̄sideret nā obstinatōe i malo depo
posita: nō ē abusus: sed debit' vsus iusticie. Sciēdū tm̄ q' in
hebreo sic habet: In tpe furoris tui fac eis. s. q̄ō oz fieri fm
ordinē tue iusticie: 7 sic est lra plana C La. XIX.

Hec dicit dñs. Hic ponitur septimū ad ostendēdū

irremediabile ppli peccatuz. s. per factionē lagene terree cuius fractura est irrepabilis. Et diuidit in duas ptes: qz primo ponit dñi ꝓceptū: 2° ondit ipsū adimpletū: ibi Venit aūt. Dnia ꝑme ptis patet in lra exceptis aliqb° que exponē tur: b Ad senioꝛib° po. z a senio. sacer. qz isti ꝑ ceteris tenebantur verba dei recipere z ad hoc populū iducē. c Porte fictilis. sic noiabat quia ibi manebant figuli facientes vasa fictilia: vt dicunt aliq. Ra. sa. dicit q extra ciuitatem ꝓpe portā illā ꝓiciebant fragmenta vasoꝛ fictiliū: pp qd sic nominabat. d Et alienū fecerūt locū istū. s. a me cuius cā subdit: e Et libauerunt in eo dijs alienis. idem. n. locus nō cōuenit cultui dei monū in idolis: z cultui diuino: sicut nec idē lect° marito z adultero. f Et reges iuda reple. lo. istū sā. innocentū. qd patet de manasse rege: quarto regū. xxi. z de ioias q interfecit zachariā in templo: 2° par. xxiiij. f Ad cōbu. fi. suos igni in holoca. baali. dicentes se imitari in hoc abzaā: sed hoc est falsū: qz dñs phibuit interfectionē innocentuz: vñ z abzae volēti ysaac imolare deūm fuit a dño: Ne extendas manū tuā sup puerū zc. geñ. xxij. Illud eni ꝓceptū fuit datuz abzae ad declaratōez sue obediētie tm: ideo ibidē dr: Nūc cognoui q timeas dñm zc. i. cognoscere feci. g Sz vallis occisionis dicit ab occisione iudeorum ibi futura h Et dissipabo cōsiliū iude. quo rebellauit regi babylonis ꝫ cōsiliū hieremie. i Ut ponā ciui. hāc in stu. z in sibilum. exponatur sicut capitulo ꝓcedenti. k Et citabo eos carnes. fi. suoꝝ. qz ꝓualuit nimis fames in hierlz obsessa a chaldeis: quarto regū vltimo. l Et conteres la. in ocu. virozū. vt ostendat sensibili signo qd dixisti verbo. m Ut ponā ciuitatē istam sicut tophet. s. absq domib° z habitatoꝛib°. n In quaꝝ domatib°. i. tectis. o Sacrifi. omni militie celi. erant aūt tecta domoꝝ plana: z ibi ꝓstituerunt hostesteā à senioꝛib° ꝑpli z à senioꝛib° sacerdotū: z egrede re ad vallē filij ennō q ē iuxta itroitū pōrte fictilis: z p dicabis ibi vba q ego loq̄r ad te: z dices: Audite vbū dñi reges iuda: z habitatores hierlz: Hec dic dñs exercituū de° isrl: Ecce ego inducā afflictōez sr locū istū ita ut oīs q audierit illā: tiniāt aures ei° eo q dereliq rint me: et alienū fecerit locū istū: et libauerit i eo dijs alienis qs nescierunt ipsi z pres eoꝝ: et regesl iuda: z repleuerūt locū istū sanguie inocētū: z edificauerūt excelsa baaliz ad ꝓburēdos filios suos igni i holocaustū baaliz: q nō ꝓcepi: nec locut° sū nec ascēderūt i cor meū Propterea ecce dies veniēt dic dñs: z nō vocabit ap̄lus° loc° iste tophet z vallis filij ennō: sz vallis occisiōis. Et dissipabo ꝓsiliū iuda z hierlm i loco isto z subuertaz eos gladio i ꝓspectu inimi coꝝ suoꝝ: z i manu q̄rentiū aiaſ eoꝝ: z dabo cadauera eoꝝ escā volatilibus celi z bestijs tre: et ponā ciuitatē hāc i stupoꝛē z i sibilū. Oīs q ꝑterierit ꝑ eā obstupescet z sibilabit sr vniūsa plaga ei°. Et cibabo eos carnib° filioꝝ suoꝝ: z carnib° filiaꝝ suaꝝ: z vnusqsqz carnes amici sui comedet i obsidione z i āgustia i q̄ ꝓcludent eos inimici eoꝝ: z q q̄runt aiaſ eoꝝ. Et ꝓteres lagunculā i oculis viroꝝ q ibūt tecū: z dices ad eos: Hec dic dñs exercituū: Sic ꝓterā ppls istū z ciuitatē istā sicut ꝓterit vas figuli qd ñ pōt vltra instaurari. Et in tophet sepelient: eo q ñ sit a li° loc° ad sepeliēdū. Sic faciā loco huic ait dñs: z habitatoꝛib° ei°: ut ponā ciuitatē istā sic tophet. Et erūt dom° hierlm z dom° regū iuda sicut loc° tophet imūde: oēs dom° i quāꝝ donationib° sacrificāuerūt oi militie celi: z libauerūt libamina dijs alienis. Venit aūt hieremias de tophet q̄ miserat eum dñs ad ꝓphetandū z stetit i atrio dom° dñi z dixit ad oēm ppl̄m. Hec dicit dñs exercituū de° isrl. Ecce ego iducā sr ciuitatē hanc z sr oēs vrbes ei° vniuersa mala q̄ locut° suz aduersū eā: qm̄ idurauerūt ceruicē suā vt nō audirent sermones meos.

.xx.

Et audiuit phassur filius eminer sacerdos q ꝓstitut° erat ꝓncepsl i domo dñi hieremiam ꝓphantem hmones istos. Et percussit phassur hieremiam ꝓphetā. ser. istos. de destructō ne ciuitatis z templi: cuius contrariū iste phassur z alij sacerdotes asserebant. c Et percussit phassur hieremiam. actu loquentez in noie dñi ex quo grauioꝛ fuit iniuria. o Et misit eū i neruū. i. i cippū ne posset exire ad ꝓphetandum. e Quod erat in porta beniamin superioꝛi. erat enim duplex porta sic noiata: sed vna erat in loco superioꝛi in qua erat cippus ille. f In domo dñi. i. itra septa ad templum ptinentia. g Cunqz illuxisset. Dic ꝓsequenter ostendit hieremie

Capi. .xx.

Audiuit. Superꝰ hieremias reprehendit ppli malicias hic ꝓsequeni ex hꝰ patit iniurias: qz sicut dic iohānes os aureū: Odiuz incurrit q̄ arguit criminosos. Et diuidit i duas ptes. qz prꝰ patit iniuriā a pōtifice: 2° a multitudine: capitulo. xxvj. Ꝓma i duas: qz ꝓmo patit iniuriā: 2° resumit ꝓphetiā capitulo sequenti. Ꝓma ad huc in duas: qz ꝓmo hieremias iniuriam patitur: 2° de hoc cōqrit: ibi Hec dixisti. Ꝓma ad huc in duas: quia ꝓmo infert hieremie iniuria: 2° declarat eꝰ ꝓstantia ibi Cūqz. Circa ꝓmū dr: a Et audiuit phassur zc. ꝓncepsl in domo dñi. i. summ° sacerdos siue pontifex: b Hieremiā ꝓphetā. ser. istos. de destructō ne ciuitatis z templi: cuius contrariū iste phassur z alij sacerdotes asserebant. c Et percussit phassur hieremiam. actu loquentez in noie dñi ex quo grauioꝛ fuit iniuria. o Et misit eū i neruū. i. i cippū ne posset exire ad ꝓphetandum. e Quod erat in porta beniamin superioꝛi. erat enim duplex porta sic noiata: sed vna erat in loco superioꝛi in qua erat cippus ille. f In domo dñi. i. itra septa ad templum ptinentia. g Cunqz illuxisset. Dic ꝓsequenter ostendit hieremie

ēstantia: q3 tm̄ore carceris nō dimisit arguere malicia
pōtificis: ⁊ etiā ei⁹ patiētia: q3 pcussus ⁊ incarcerat⁹ ta
cuit: liberat⁹ aūt pōtifice cōstanter arguit: vt oñderet se
loqui nō ex impetu passiōis: sed ex instinctu diuine reue
lationis. g Nō phassur vocauit dñs nomē tuum.
phassur. n. in he
breo ſonat os ni
gri vel os nigruz
⁊ p os intelligitur
auctoritas pcipiē
di ratione pōtifi
catus: ⁊ p nigredi
nē illius potestatis
abusus: est ergo
ſensus: g Nō
phassur vocauit
dñs nomē tuū. i.
ex ordinatiōe oci
cito p̄uaberis po
testate q̄ abuteris:
b Sz pauorē. i
hebr. hēt: Sz ma
gur: ⁊ sic est q̄daz
alluſio aliō nomē
in ſono. Signat
tm̄ magur pauorē
ſeu pauidū i quo
ōsignat⁹ q̄ erat ca
piend⁹ a chaldeis
⁊ i captiuitatē du
cēd⁹. q̄ aūt sūdit
i Undiq3. desi
gnat q̄ ñ sol⁹ ipe
sz ēt oēs ei⁹ amici
ēnt occidēdi: vl
captiuandi ſm q̄
hieremias expo
nit cōiter: ⁊ pz lr̄a
vsq3 ibi: k Qui
b⁹ pphetasti men
dacū. ſ. q̄ ciuitas
nō ſit tradenda i
manib⁹ chaldeoz

illuxiſſet i craſtinū: eduxit
phaſſur hieremiā ō neruo
⁊ dixit ad eum hieremias:
Nō phaſſur vocauit dñs
nom̄ tuū ſz p̄uorē vndiq3
q3 hec dicit dñs: Ecce ego
dabo te i pauorē ⁊ oēs ami
cos tuos ⁊ corruēt gladio
inimicoz̄ suoz̄: ⁊ oculi tui
videbūt. Et oēz iudā dabo
i manu babylōis: ⁊ trāsdu
cet eos i babylonē: ⁊ percu
et eos gladio. Et dabo vni
uersā ſbam ciuitatis hui⁹: ⁊
oēm laborē ei⁹ oēq3 p̄ciū ⁊
cūctos thesauros regū iuda
dabo i mānu inimicoz̄ eoz̄
⁊ diripiēt eos ⁊ tollēt: ⁊ du
cēt i babylonē. Tu autem
phaſſur ⁊ oēs habitatores
dom⁹ tue ibitis i captiuitatē
⁊ i babylonē venies ⁊ ibi
morieris: ibiq3 sepelieris tu
⁊ oēs amici tui q̄bus̄ pphe
tasti mēdaciuz. Seduxisti
me dñe ⁊ seduct⁹ sū: fortior
me fuisti ⁊ inualuisti. Factus̄

cerdotes ⁊ pseudo pphete: sū seductus a te: q̄ō tm̄ est impos
sibile. aliqua. n. ppositio conditionalis bene est vera cuius
vtraq3 pars est falsa. ſ. ista. Si homo volat homo habet a
las. m Fortior me fuisti. q3 me horrentē pphetare pp
malū imminēs: pphetare me feciſti: nō per violentiā que li
bero arbitrio nō p̄t
inferri: ſed per ei⁹ in
clinationem que ver
titur ad voluntatē di
uinā: pue. xxj. Cor re
gis in manu dñi quo
cūq3 voluerit inclina
bit illud. n Fact⁹
sum in derisum tota
die. idest. continue.
o Omnes subſan
nant me. est aūt sub
ſannatio quedaz ſpe
cialis derisio ſic nomi
nata a naſo rugato.
p Quia iam olim
lo. voci. iqui. populi.
q Et vastitatez cla
mito. i. destructionez
terre pp pctā ſequen
tem: pp hoc. n. deride
bant hieremiam tāq3
falsū pphetaz q3 diu
añ ista predixerat ⁊ ñ
euenerat: r Et fa
ctus est sermo dñi mi
hi in opprobriū. q. d.
non dixi ista ō capite
meo ſed de p̄cepto
diuino. s Et dixi
. i. cogitando decreui
scōm impulsum ſen
ſualitatis. t Non
recordabor eius nē. i.
nō pphetabo ampli⁹
v Et factus est. ſ.
ſermo dñi. x In
corde meo quaſi ignis

ſū i ōrisū tota die. Oēs ſub
ſānāt me q̄ā iā oliz loq̄r vo
ciferās: iniq3tatē ēt vastitatē
clamito. Et fact⁹ ē mihi ſer
mo dñi i opprobriū ⁊ i de
risū tota die: ēt dixi: Nō rē
cordabor ei⁹: neq3 loq̄r vl
tra i noie illi⁹. Et fact⁹ est in
corde meo q̄i ignis exestu
ans: clauſusq3 i ossib⁹ meis
ēt defeci ferre nō ſustinens.
Audiui. n. p̄tuelias multoz̄
ēt trorē in circuitu: psequi
⁊ pseqūmur eū āb oib⁹ viris
q erāt pacifici mei: ēt custo
diētes lat⁹ meū: ſi q̄modo
decipiat: ēt p̄ualeam⁹ aduer
ſus eū: ēt ulciſcamur vltionē
ex eo. Dñs aūt mecū ē tan
q3 bellator fortis: iccirco q
pseqūt⁹ me cadēt: ⁊ infirmi
erūt ⁊ p̄ſudēt vehemēt q̄ā
nō intellexer̄t opprobriū ſe
piternū q̄ nūq3 delebit. Et
tu dñe exercituū, p̄bator iu
ſti q uides renes ⁊ cor: uidea
queſo vltiōem tuam ex eis

estuans. qui nō p̄t retineri quin exteriūs p̄deat: y Et
defeci. a ppoſito quo tacere p̄poſuerā. z Ferre non ſu
ſtinens. ſ. impulſum dñi ad pphetādū quin exequerer: quā
uis videre ide psecutionē mihi iminētē: iō ſubdit: a Au
diui. n. cōtumelias. in verbis: b Et terrorē. in factis:
c Persequimini ⁊ psequamur. verba erant aduersario3
hieremie mutuo ſe exhortantiū ad eius persecutionem.
d Ab oibus viris qui erant pacifici mei. ⁊ hoc erat gra
uiſſimū: q3 nulla peſtis grauior ad nocendū q̄ familiaris
inimicus. e Et custodiētes latus meū. i. mihi insidiātes
ex oi latere ad me ſubuertēdū per verba deceptoria: iō ſub
dit: f Siquo mō decipiat. i. ad nr̄am ſniaz ptrahat: vt
dicit ra. ſa. g Et p̄ualeam⁹ aduersus eū. ita q̄ dcm̄ nr̄m
approbet ⁊ ſuū reprobet: h Et pseqūmur vltionē ex co.
p ei⁹ morte: q3 ſi p̄mā. pphetia retractaſſet dicēdo p̄riū: re
putaret p̄uict⁹ de falsitate pphetie: ⁊ sic interficeret ſm legē
i Dñs aūt. Hic p̄sequenter p̄dit hieremie p̄solatio: q3 sen
tiebat diuinū adiutoriū ſibi aſſiſtēs: iō dicit: Dñs aūt mecū
ē nē. ⁊ pz lr̄a vsq3 ibi: k Qui nō intellexer̄t opprobriū ſe
piternū. i. penā gehēne q̄ eterna ē p oculis ñ habuer̄t l Et
tu dñe exer. i. angeloz̄. m Proba. iuſti. i. ei⁹ approbator:
n Qui vides renes ⁊ cor. i. corp⁹ ⁊ aiaz: vl affectiōes ⁊ co
gitatiōes. o Videa quę. vl. tu. ex eis. hoc. n. dic nō ſitiens

penā sed dei iusticiā. p ¶ Tibi enī reuelaui cām meā. nō tibi aliquid manifestando qō ignores: qz hoc est ipossibile sed auxilium a te postulando: ⁊ qz intellexit se exauditū: iō inuitat alios ad laudādū deū secū dicens: Cantate dño cē. q ¶ Maledicta. Dic hieremias querulaē dirigens sermonē ad ortū suuz: ⁊ p̄mo ad tp̄s sui ortus dicēs: Maledicta dies cē. nō sunt impatiētis ⁊ desperantis verba: sed in hoc exprimit horrorē sensualitatis r̄spectu mali imminētis: qō tñ patiens tolerabat: sicut sanct' iob exemplar patientie dixit: Pereat dies i q̄ nat' sum cē. ⁊ sic ē sensus: q ¶ Maledicta dies cē. i. si sequerer sensualitatis horrorē tēpori natiuitat' mee maledicerē: sicut etiā aliq̄ se interficiūt p̄ horrore mali presētis vel iminentis. Potest ēt hec lr̄a exponi vt sit verbū hieremie recitātis verba aduersariorz suorz natiuitati hieremie maledicētium. Scdo dirigit verbū ad p̄ncipia sui sui ortus. s. ad p̄em ⁊ matrem dicens: r ¶ Maledictus vir cē. ⁊ exponaē dupliciter sicut lr̄a precedēs. Uno modo referēdo ad sensualitaē: Alio modo ad aduersarios hieremie. s ¶ Sit homo ille vt sūt ciuitates. s. sodoma ⁊ gomorra ⁊ alie de quib' habeē geñ. xix. t ¶ Et ñ penituit eū. qz illas nō repauit: ⁊ sic ad modū penitētis nō se habuit. v ¶ Audiat clamorē cē. i. cōtinue audiat terrorē fremitū belli: ⁊ aduersariorz. x ¶ Quia nō me iterfecit a vulua. i. qz me nō iterfecit ante natiuitatē: y ¶ Et vulua ei' p̄ceptus sempiternus. ita q̄ nūq̄ p̄cessisset ad ortū. Cetera patent. Et illa que dicuntur hic ex parte matris p̄nt exponi dupliciter sic p̄dicta ex parte p̄is. Aliqui aūt verba predicta hieremie exponūt tanq̄ dicta ab eo ex subita mētis turbatiōe: scripsit tñ ea ex deliberatiōe: vt nō de venia desperem' si aliq̄n ex mētis turbatiōe verba indebita p̄feram'. Alij vero dicunt q̄ hieremias hic loquit i p̄sona ppli in destructione ciuitatis sic affligendi q̄ maledicit natiuitati sue ⁊ p̄ceptui. Sed due expositiones p̄me vident magis rationabiliter: ⁊ magis cōsone alijs locis similibus sacre scripture. ¶ Ca. XXI.

Verbū cē. Hic hieremias post sibi iniuriā illatam resumit suā p̄phetiā: ⁊ diuidit in duas: qz p° resumit p̄phetia: 2° quantū ad ptē ostendit impleta capitulo. xxiij. Prima adhuc diuiditur in duas ptes: qz p̄mo prophetat ꝯ habitatores hier'm generaliter: 2° ꝯ maiores specialiter: capitulo sequenti. Prima i duas: qz p̄mo ponit sedechie regis petitio: 2° hieremie rn̄sio: ibi Et dixit Circa p̄mū dī: a ¶ Verbū cē. qñ misit ad eū rex sedechias. Ex hoc patet q̄ liber iste nō p̄cedit ꝑm ordinem tp̄is: qz sequenti capitulo: ⁊ plurib' alijs scribunt plura que anteq̄ regnaret sedechias fuerūt facta: vt videbitur infra.

Tibi enī reuelaui cāz meā
Cāte dño laudate dñm:
qz liberauit aiaz paupis de
manu maloz. Maledicta
dies in q̄ nat' sū: dies i q̄ pe
perit me mat mea: ñ sit bñ
dicta. Maledict' vir q ānū
ciauit p̄i meo dicēs: nat' ē
tibi puer mascul': ⁊ q̄i gau
dio letificauit euz. Sit hō
mo ille ut sūt ciuitates q̄s
subuertit dñs ēt nō pēituit
eū. Audiat clamorē mane
⁊ vlulatū i tpe merediano
qā nō me interfecit a vulua
vt fieret mihi mat mea se
pulchz: ēt vulua ei' p̄cept'
eternus. Quare de vulua e
gressus sū vt viderē laborē
⁊ dolorē: ⁊ p̄sumerent i cō
fusione dies mei:

¶ XXI.

Verbūz q̄ factū est ad
hieremiā a dño: qñ mi
sit ad eū rex sedechias pha
sur filiū melchie ⁊ sophoni
az filiū maasie sacerdotē di
cēs: Interroga p̄ nob dñz
qa nabuchodonosor rex
babylōis p̄liat aduersum
nos: si forte faciat dñs nobis
cū scōz oia mirabilia sua: ⁊
fcedat ad nob. Et dixit hie
remias ad eos: Sic dicetis
sedechie: Hec dic dñs de'
isrl: Ecce ego p̄uertā vasa
belli q̄ i māib' vr̄is st ⁊ qb'
vos pugnatis aduersū regē
babylōis ⁊ chaldeos q̄ ob
sidēt vos i circuitu muroz
ēt p̄gregabo ea in m̄dio ci
uitatis h': ēt debellabo ego
vos i manu extēta ⁊ i bra
chio forti ⁊ i furore ⁊ i indi
gnatiōe ⁊ i ira grādi: ⁊ per
cutiā habitatores ciuitatis
hui'. Hoies ⁊ bestie pestilē
tia magna moriāt. Et p̄ost
hoc ait dñs: dabo sedechiā
regē iuda ⁊ suos ei' ⁊ pplz
ei' ⁊ q̄ derelicti st in ciuitate
hac a peste ⁊ gladio ⁊ fa
me i manu nabuchodono
sor regis babylōis ⁊ i mānu
inimicoz eoz: ⁊ i manu q̄
rentiū aiaz eoz ⁊ p̄cutiet e
os i ore gladij: ⁊ nō flecteē
neq̄z p̄cet nec miserebit. Et
ād pplm hunc dices: Hec
dic dñs deus: Ecce ego do
cōā vobis viā vite ⁊ viam

b ¶ Phassur filiuz belchie. ex hoc patet q̄ iste ē ali' ab illo phassur q̄ ponitur capl̄o precedenti: qz ille dī filius emmer.

c ¶ Interroga p̄ nobis dñm. in obsidiōe ⁊ angustia positi recurrerūt ad hieremiam cuius ante contemplerant prophetiam: sicut dom' predixerat sibi supra capitulo. xv.

¶ Conuertētur ipsi ad te cē. d ¶ Et dixit. Dic ponitur hieremie rn̄sio: ⁊ diuidit in duas partes: quia primo denunciat futurum exterminium: 2° dat consilium: ibi Et ad populum. Circa primum dicit:

e ¶ Ecce ego conuertam vasa belli. i. instrumenta bellica: quia modo loquendi hebraico instrūmta cuiuslibet artis dicuntur eius vasa ⁊ dicit: Conuertā s. in nocumentum vestrum: ex hoc enīz q̄ iudei restiterunt quantum potuerunt chaldei fuerunt eis magis duri: ⁊ idem significatur per hoc qō sequitur: f ¶ Et cōgregabo ea. i. instrumenta bellica. g ¶ In medio ciuitatis huius. i. in nocumentum eius modo dicto:

h ¶ Et debellabo vos. ex quo patet q̄ nabuc. non debellauit iudeos virtute propria sed diuina: quia in hoc erat instrumentum dei: sicut athila rex hunorum dixit sancto lupo trecensi se esse flagellum dei. Cetera patent vsq̄ ibi: i ¶ Et post hec ait dominus: dabo sedechiam. quia capta ciuitate fugit cum viris bellatoribus sed captus fuit a chaldeis cum insequentibus: ⁊ ad regem babylonis adductus: qui in conspectu eius interfecit filios eius ⁊ nobiles: ⁊ post hec cum exoculatū duxit in babylonem captum quarto regum vltimo: ⁊ 2° paralī. vltimo: ideo in fine concluditur: Et nō flectetur neq̄z parcet neq̄z miserebitur. k ¶ Et ad populum. Dic consequenter hieremias dat consilium: ⁊ primo oib' generaliter dicens: l ¶ Qui habitauerint

in vrbe hac. continuando rebellionem ꝺ regem babylonis. m Morietꝫ gladio ⁊ fame ⁊ peste. qz aliqui fuerũt occisi: ⁊ aliqui fame cõsũpti: ⁊ aliqui corruptiõe aeris mortui. n Qui aũt egressus fuerit. ꝺ ciuitate uoluntarie. o Et trãsfugerit ad chaldeos. se eis reddẽdo. p Viuet. qz recipiet eũ salua vita. q Et erit ei aia sua ꝙ spoliũ q. ꝺ sufficiat ei vitã suã saluaꝝ. cetera patẽt vsqz ibi: r Et domui regis rẽ. vbi dat cõsiliũ domui regie specialter dicens: s Judicate mane iudiciũ. i. celeriter exequimini qꝺ iustũ est nõ differendo pp fauorez vl potentiã ptis iniuste: ió subdit: Et eruite vi oppressũz rẽ. t Propter maliciaz studioꝝ vestrorũz. peccabãt. n. ex certa scia. v Ecce ego ad te. s. destruendã. x Habi. vallis solide atqz campestris, i. ad te gentez iudaicaz que habitas i hierusalem: que dicitur hic vallis solida ⁊ cãpestris qz partim erat sita i valle: ⁊ pti i mõte ⁊ erat clausa tribꝰ murisꝫ. y Qui dicitis: ꝙs pcutiet nos. ꝙfidentes de fortitudine ⁊ pluralitate murorũz ꝛz quia hoc nihil valet ꝺ dñz: ió sb dit: z Et vsita.

mortis: Qui habitauerit i vrbe hac morietꝫ gladio ⁊ fame ⁊ peste: qui aũt egressus fuerit ⁊ transfugerit ad chaldeos ꝙ obsidẽt vos: viuet: ⁊ erit ei aia sua ꝙ spoliũ. Posui. n. faciez meã sr ciuitatẽ hãc in malũ ⁊ non i bonũ ait dñs. In mãu regis babylonis ꝺabit: ⁊ exurz eã igni. Et ꝺomui regis iuda: Audite vbũ dñi ꝺomꝰ dauid. Hec dicit dñs: Judicate mane iudiciũ: ⁊ eruite vi oppressuz ꝺ manu calumniantis: ne forte egrediat vt ignis indignatio mea: ⁊ succedat: ⁊ nõ sit ꝙ extiguat pp malicias studioꝝ vestroꝝ. Ecce ego ad te bitãtricez vallis solide atqz cãpestris ait dñs: ꝙ dicitis: ꝙs pcutiet nos ⁊ qs ingredietꝫ domꝰ nras: Et visitabo sr vos iuxta fructũ studioꝝ vestroꝝ dicit dñs et succedã ignẽ i saltu ei⁹: et deuorabit oia i circuitu eius

re: ideo subdit: e Et liberate vi oppssũ rẽ. ⁊ aduenam ⁊ pupillũ rẽ. nolite ꝓtristare rẽ. p hꝰ inuit ꝙ ibi fiebant talia mala. f Si. n. facientes feceritis verbũ istꝺ. s. iustitiã exquẽdo ⁊ iniustitiã declinando: g Ingredient p portas. huiꝰ reges rẽ. i. pseuerabũt in honore regio. h Qꝺ si nõ audieritis verbũ boc. s. dimittẽdo iustitiaz i Jn memetipso iurauí dicit dñs. hoies enim p maiorem sui iurãt: ad hebreos sexto: deus autem nõ hz maiorem se: ió per semetipsum iurauit: k Quia i solitudie erit domus hec. i. domus regia: ad illã enim venerat hieremias: vt patet i principio huiꝰ capli. l Galaad tu mihi caput libani. galaad est monticulꝰ in sũmitate mõtis libãi existẽs ⁊ sic ad modũ capitis ibidẽ se hñs: ⁊ p hꝰ itelligit domꝰ regia vl solitꝺ per modũ capitis se habens ad alias regni ptes: ⁊ non accipitur hic galaad ꝓ illa terra ꝙ ẽ vltra iordanẽ. m Si nõ posuero te solitudiez. ⁊ subintelligit nõ credat mihi: n Urbes inhabitabiles. hꝰ enim impleuit deus ꝙ chaldeos: hierlm ꝙ erat caput regni succedentes ⁊ vrbes in circuitu destruentes: o Et sanctificabo. hebrei dicunt: Et ꝓparabo. verbuz enim hebraicũ hic positũ ẽ equiuocũ ad sanctificare ⁊ ꝓparare: hebrei tamen videntur melius hic dicere: qz chal-

Ec dicit dñs. XXII. Descende i domũ regis iuda ⁊ loqris ibi vbũ hoc: ⁊ dices: Audi vbũ dñi rex iuda ꝙ sedes sr soliꝰ dauid tu ⁊ ſui tui ⁊ ppls tuꝰ ꝙ ingredimini ꝓ portas istas. Hec dicit dñs: Facite iudiciuz ⁊ iustitiaz et liberate vi oppssũ de mãu calumniatoris: ⁊ aduenã ⁊ ppluz ⁊ vidua z nolite ꝓtristare neqz opprimatis iniq ⁊ sanguinẽ innocẽtẽ ne effundatis i loco isto. Si ẽni facietes feceritis vbũ istud: ingrẽdient ꝓ portas domꝰ huiꝰ reges sedẽtes de genere, dauid sup thronum eius: ⁊ ascendentes curꝰ ⁊ eqs ipsi ⁊ ſui ⁊ ppls eoꝝ. Quod si nõ audieritis vba hec: i memetipso iurauí dicit dñs: qꝺ i solitudinez erit domꝰ hec. Ur hec dicit dñs sr domuz regis iuda: Galaad tu mihi caput libani. Si nõn posuero te solitudinẽ urbes inhabitabiles et sanctificabo sr te iterficiẽtez vir ⁊ arma ei⁹: et succident electas cedros tuas et ꝑcipitabũt i ignẽ: et trãsibũt gẽtes multe ꝓ ciuitatẽ banc: et dicet vnusqsq ꝓximo suo ꝙre fecit dominꝰ sic ciuitati huic grãdi: Et respõdebũt Eo ꝙ delinqrit pactũ dñi dei sui: ⁊ adorauerint deos alieos ⁊ seruierit eis. Nolite

dei qui hoc fecerunt non fuerũt sancti sed infideles: tñ scoz translationez nostrã possunt dici sancti vel sanctificati: nõ formaliter sed effectiue tantũ inquãtũ erant instrumẽta diuine iustitie que est sancta. p Interficientẽ virũ ⁊ arma eius. i. chaldeos ad interficiendũ paratos ⁊ arma eoꝝ. q Et succidẽt electas cedros tuas. i. principes ⁊ nobiles ꝙ vocant hic cedri ꝓsequẽdo similitudinem: qz regnũ iuda signatũ est nomine libani in quo crescunt cedri. r Et ꝓcipitabũt in ignẽ: qz chaldei succenderũt ciuitatẽ. s Et trãsibũt gẽtes multe. post destructionẽ ciuitatis. t Et dicet vnusquisqꝫ. admirãs de ciuitatis tã fortis destructiõe v Et rñdebunt. attribuentis hoc virtuti ⁊ iustitie diuine pp peccatũ idolatrie. x Nolite flere. hic ꝓsequẽter hieremias ꝓphetat ꝺ aliquos reges i speciali. Ad cuius intellectum sciendũ ꝙ mortuo iosia rege iude successit ei filius ei⁹ ioachaz quẽ rex egypti cepit ⁊ victũ duxit in egyptũ: vbi ⁊ mortuꝰ est: ⁊ subtituit rex egypti fratrez eius heliachim ⁊

Lꝫ. XXII. Hec dicit dñs. Dic hieremias ꝓphetat ꝺ maiores specialiter: ⁊ ꝓmo ꝺ reges: z ꝺ pseudo prophetas ⁊ sacerdotes capitulo sequẽti. Prima adhuc in duas: qz ꝓmo ꝓphetat ꝺ domũ regiã in generali: z ꝺ aliquos reges in speciali: ibi Nolite flere. Circa ꝓmũ dic de mãdato dñi: b Audi verbũ dñi. ñ solũ aure corporis: ꝛz etiã mẽtis ⁊ cũ effectu opis. c Rex iuda rẽ. q. ꝺ. sicut tu es successor dauid in honore ita debes esse in valore. d Facite iustitiã ⁊ iudiciũ. iustitia ẽ snia iusta: iudiciũ vero executio illi⁹ iustitie ꝙ oz celeriter fie

vertit nomẽ eius in ioachim scriptum p m in fine quarto regum. xxiij. ℞ istum venit nabuc. cũ exercitibus suis ⁊ fecit eum sibi tributarium tribus annis: quato vero ãno pcipiens eius rebellionẽ in fauorez regis egypti qui fecerat euz regẽ fecit eũ capi ⁊ interfectũ extra portas hierlm inhumatũ ꝓjci: constituens pro eo eius filiũ ioachin scriptũ per n i fine: sed post tres menses cogitans q̃ non fideliter ei seruiret pro interfectione patris tã vili: venit ℞ eum qui consilio hieremie tradidit se regi babylõis a quo cuz matre sua: ⁊ multis nobilibus regni iude ductus est in babylonẽ: vbi fuit vsq ad diẽ mortis sue ⁊ loco eius constituit regẽ sedechiã ei⁹ fr̃uũ ⁊ filiũ iosie: q̃ postea rebellans regi babylonis captus a chaldeis exoculatus fuit ⁊ i babylonẽ duct⁹: quarto reguz vltimo: igit de istis quattuor loq̃t hic hieremias: ⁊ pmo de ioachaz: 2° de sedechia: ibi Plangite. tertio de ioachin filio iosie: ibi Ue qui edificat. quarto de ioachin nepote iosie: ibi Uiuo ego. Circa pmũ dicit hieremias ℣ Nolite flere mortuũ. i. ioachaz filium iosie mortuũ in egypto vt dictuz est. q. d. mors eius non est sic lamẽrabilis vobis sicut aliorum triũ sequentiũ: q̃ rex egypti nõ legit aliud malũ fecisse pplo iude nisi q̃ duxit eũ vinctum ⁊ iposuit regno iude tributũ peioza aũt satis cõtigerunt in temporibus alioz vt videbit ℣ Plangite. Dic cõsequenter loquit de sedechia q̃ inter istos vltimo regnauit: non. n. in scribendo tenet ordinẽ tpis vt dictum est capitulo p̃cedenti. dicit ergo: ℣ Plangite eum q̃ egredit. i. egrediet. Loquit. n. de futuro per modum p̃entis de sedechia: q̃ exoculat⁹ duct⁹ fuit postea in babylonem ibiq̃ mortu⁹: ⁊ tpe sue captionis fuit tẽpluz ꝓbustũ ⁊ ciuitas: ⁊ ppls ptim occisus ⁊ partiz captiuat⁹: q̃ erant occasio magni luctus. ℣ Quia hec dicit dñs ad sellũ. i. ad sedechiã q̃ nominat sellũ: primo pal. tertio. vt dcm̃ fuit ibidẽ q̃ regnauit ꝓ iosia pie suo nõ ũmediate sed i quarto loco: q̃ ante eũ regnauerũt duo fratres sui ⁊ eius nepos: vt dcm̃ est a ℣ Qui egressus ẽ de loco isto. loquit de futuro p modũ p̃teriti pp certitudinẽ ꝓphetie. Cetera patent. b ℣ Ue qui edificat. Dic loquit de ioachi filio iosie: cuius pmo describit malicia: 2° debitã penã: ibi Propterea. Circa pmũ dicit: b ℣ Ue qui edificat domũ suã in iniusticia. erat. n. iste ioachi cupidus ⁊ superb⁹: pp qõ ad faciẽdũ sibi edeficia excessiua in magnitudine ⁊ curiositate rapiebat bona aliena. c ℣ Amicum suũ opprimet frustra. i. sine causa legitima: ⁊ si faciebat hoc ioachi amicis multo fort⁹ alijs. d ℣ Qui dicit edifi. mihi do. latam. i. excessiuam in latitudine. e ℣ Et cenacula. i. solaria in quo notat excessus in latitudine. f ℣ Et facit laquearia cedrina. ⁊ sic est excessus in materia. g ℣ Plngitaz sinopide. in quo notatur excessus in curiositate. h ℣ Nunquid regnabis. s. pseuerãs i ℣ Quonia ꝓfers te cedro. i. te eleuas vltra debitũ: vel ꝓfers te cedro. i. salomoni potentissimo ad edificandũ k ℣ Pater tuus. s. iosas qui deuotus ⁊ sanctus fuit l ℣ Nũqd nõ comedit ⁊ bibit. i. pacifice vixit. m ℣ Et fecit iudi. ⁊ iusti. tunc cum bene erat ei. q. d. ex statu prospero potuisset aliter fecisse: ℞ sequitur: n ℣ Nũqd nõ ℞. supple vixit bene iuste. o ℣ Quia cognouit me dic dñs. q. d. sic. p ℣ Qui vo oculi ⁊ cor ad auaricia. ⁊ ℞ ogeneras a pie. q ℣ Et ad sanguinẽ inocẽtez ⁊c. ad h°. n. q̃ bona innocentũ sibi acq̃reret crimen dignũ morte eis iponebat. r ℣ Et ad cursum mali opis. cupiditas. n. ipellit ad oia mala pp qõ dic apostolus ad Timo. 6to. Radix omniũ malorz est cupiditas. s ℣ Propterea. Dic ꝓsequent̃ ꝓpheta denunciat debitã penã: ⁊ primo respectu regis dicẽs: t ℣ Nõ plangent eũ ve fr̃ ⁊c. i. sres eius ⁊ sorores nõ plãgẽt eũ mortuz dicentes: ve nobis ℞ morte fratris. v ℣ Nõ cõcrepabũt ei. i. fratres nõ dicent carmẽ lugubre: sicut tunc fiebat in solẽnibus sepulturis pp qõ subdit: x ℣ Sepultura asini. cui⁹ cadauer ꝓjcit in cãpũ vel fossatum. y ℣ Sepelietur: putrefact⁹ ⁊c. Cõtra hoc videt illud qõ dr̃: quarto r̃gũ. xxiiij. De isto ioachim: Et dormiuit ioachim cũ patribus suis. Ad hoc dicũt aliqui q̃ q̃ cadauer regis sic ꝓjectũ redundabat nimis in verecũdiã iudeoz: ipetrauerũt a nabuc. q̃ sepelirẽt. Uel põt dici q̃ quarto regũ nõ dr̃ q̃ sepultus fuerit: sed q̃ dormiuit cũ pribus suis: q̃ dormitatio non importat nisi mortem. Cõsequenter ponit pena pplj iude cũ dr̃: z ℣ Ascende libanũ ⁊ clama ⁊ i basã ⁊c. i. denũcia vsq̃ ad extremitates regni: q̃ liban⁹ ẽ in extrema pte versus aq̃lones: ⁊ basan versus orientẽ: a ℣ Et clama. ad trãseũtes ita q̃ oẽs ẽt extranei p terrã tuã trãseũtes pcipiãt dolorẽ tuũ b ℣ Quia ꝓtriti sunt oẽs amatores tui. i. egyptij de q̃z auxilio ꝓfidebas q̃s nabuc. debellauit ℞ rto regũ. xxiiij. c ℣ Locutus sũ ad te. p ꝓphetas meos. d ℣ In abundãtia tua. i. tempe ꝓsperitatis. in hebreo habetur: In pace tua. sine qua nõ põt esse ꝓsperitas. e ℣ Dixisti nõ audiã. q̃ rebellis fuisti vbis ꝓphetaz. f ℣ Hec ẽ via tua. i. ꝓsuetudo tua. g ℣ Ab adole. tua. i. ab exitu ℞ egypto. extũc. n. fuerit frequẽs rbellis moysi ⁊ ℞. h ℣ Oẽs

pastores tuos.i.reges ⁊ sacerdotes. i Pascet ventus i. inanis fiducia quã habẽt de egyptijs:de quib⁹ subdit: k Et amatores tui in captiuitatem ibunt.p nabuc.captiuandi. l Et tunc ꝓfunderis. pp frustrationẽ tue spei. m Que sedes in libano.i. in hierlm de lignis libani edificata. n Et nidificas. ouitias male ꝓgregãdo. o Quõ cõgemuisti.i.congemiscis:qz loquitur de futuro per modũ ꝑteriti. p Cũ venissẽt tibi dolores ⁊c.i. cũ venient in destructione tẽpli ⁊ ciuitatis. q Viuo ego. hic vltio loqtur ꝺ ioachin nepote iosie dicẽs in ꝑsona domini r Si fuerit iechonias:in hebreo habetur choniasːest tñ idem nomẽ ioachin iechonias ⁊ chonias variatum tñ in hebreo sicẽ i latio idẽ nomẽ ẽ nicolaus colet⁹ ⁊ colinus. s Annul⁹ i manu dextera mea ⁊c. antiquitus.n. ãnlus erat signuz

pascet vẽt⁹:ẽt amatores tui i captiuitatẽ ibũt. Et tũc ꝓfũderis ⁊ erubescες ab oi malicia tua: qũe sedes in libano ẽt nidificas i cedris. Quõ ꝓgemuisti cuiz venissent tibi dolores q̃i dolorisꝑturientis. Viuo ego dicit dñs: qz si fuerit iechonias fil⁹ ioachi regis iuda ãnul⁹ i mãu dextra mea:ide euel lã eũ. Et dabo te i manu q̃ rẽtiũ aiaz tuã:⁊ i manu q̃z tu formidas faciẽ:⁊ i manu nabuchodonosoz regis babylonis:⁊ i mãu chaldeorũ. Et mittã te ⁊ matrẽ tuã q̃ genuit te i trã alienã in q̃ nati nõ estis:ibiqz moriemi Et i tẽrrã ad quã ipsi leuãt aiam suã vt reuertant illuc nõn ꝛuertent. Nũqd vas

fictile atqz contritũ ẽuir iste iechonias:ː Nũnquid vas absqz oi voluptate:ː Quã abiecti sũt ipse ⁊ semẽ ei⁹ ⁊ ꝓiecti i terrã quã ignorabat:ː Terra tra tra audi sermonẽ dñi. Hec dicit dñs: Scribẽ uiz istũ sterilẽ:uiz q i diebꝰ suis nõ ꝓsperabit Nec.n.erit ꝺ semine ei⁹ vir q sedeat sup soliũ dauid:⁊ ptãtẽ habeat vltra in iuda.

a De pastoribꝰ.i. ꝓphetis falsis ⁊ sacerdotibꝰ. b Qui disperdũt ⁊ dilacerãt gregẽ.exemplo male vite ⁊ verbo falsedoctrine:iõ subdit pena cũ dĩ: c Ecce ego visitabo sup vos.acriter puniendo: d Malicia studioz vestroz.um. ex q̃ patet q ex certa scientia faciebãt talia. e Ecce ego.

Hic cõsequeter nicia tur aduẽt boni pastoris.s.christi de quo ẽ ꝓcipalis intentio hui⁹ ꝓphete ⁊ alioz:sicut dictũ fuit in ꝓncipio hui⁹ libri:tñ aliqui ex positoz nr̃i tota ista ptẽ vsqz ibi: Ad prophetas. exponũt ꝺ reditu captiuitatis babylõice. ⁊ qꝺ subditur Et suscitabo sup eos pastores ⁊c. exponũt Et iesu filio iosedech esdra:neemea:aggeo: ⁊ çacharia : ⁊ qꝺ postea subdit: Suscitabo dauid germ̃ iustũ exponunt de çorobabel qui fuit de semine dauid : vt patet matthei ꝓmo: ⁊ fuit dux ꝓpli de captiuitate redeũtis.qꝺ aũt postea subdit: Et hoc ẽ nom̃ qꝺ vocabunt eũ dñs iustus noster.quia sic dicũt isti expositoz iudei imponebant antiquitus filijs suis nomina dei. Sed ista expositio non videt vera.ꝓmo qz dĩ hic Nõ formidabũt vltra ⁊ nõ pauebũt.reuersi autẽ de captiuitate babylonica fuerũt frequẽter i afflictiõe magna ⁊ abiectiõe:vt dicitur neemie primo.⁊ i magno timore a gẽtibꝰ circũstantibus in tãtum q̃ vna manu faciebant opera ⁊ altera tenebãt gladiũ.secũdo quia subditur: ⁊ nullus queret ex numero:idest deficiet.qz nõ omnes iudei reuersi fuerũt de babylone.sed multi remanserũt amore vxoruz quas ibi ceperãt ⁊ prolis quã genuerant vt dictuz fuit esdre primo. Itẽ qꝺ exponũt ꝺ çorobabel. Suscitabo dauid germẽ iustũ ⁊c.nõ est verũ quia ibi subdit :⁊ regnabit rex ⁊c.quia çorobabel nõ fuit rex. Item qz de illo eodẽ rege subdit: Et hoc ẽ nomẽ qꝺ vocabunt eũ dominus iustus nr̃. vbi enim translatio nostra habet.domin⁹:i hebreo habetur :nomẽ domini tetragrãmaton:quod secundũ doctores hebreoz est apropriatũ sũmo creatoz:⁊ ideo non potest cõuenire alicui puro homini.quod autem dicunt vlterius q̃ iudei nomina dei iponebant filijs suis est ficticiũ:⁊ maxime de nomine domini tetragrãmaton.quod ꝓpter sui sanctitatem nullus audebat nominare nisi soli sacerdotes: nec tamen vbiqz sed tantũ in tẽplo. Preterea expositoz̃ isti magis iudaizant q̃ iudei qui passum iustũ intelligendũ dicunt ad litteram de christo. Unde ⁊ translatio chaldaica que apud hebreos est auctẽtica. ⁊ dicit targũ apud eos:vbi nos habem⁹ Suscitabo dauid germen iustũ.habz: Statuã dauid messiã iustũ. ꝓpter qꝺ littera ista de christo est exponenda.⁊ diuidit i tres partes.quia primo predicit fideliũ cõgregatio. secũdo subdit congregantis cõdicio:ibi Ecce dies: Tertio tanti beneficij recognicio:ibi Propter. Circa primũ dicitur i persona domini. e Et ego cõgre.reli.gre.mei.que cõgregatio

non est intelligenda per localem motum: sed per vnitatem fidei ⁊ charitatis nexū ſm q dicit ioh. xj. q christ⁹ moritur erat ꝓ gēte ⁊ vt filios dei q̄ dispersi erāt ꝓgregaret in vnū i. in vnū ritū fidei christiane de varijs sectis gentium ⁊ iudeoꝝ in quibus erant dispersi. f Et ꝓuertā eos ad rura sua. ager aūt dominicus est ecclesia: ⁊ sicut dicitur ager vnus pp vnitatem vniuersalis ecclesie: ita possunt dici plures agri: pp diuersas prouincias in quibus viget cultus christi: ⁊ ꝓpter diuersa loca huic cultui cōsecrata ad que conueniunt fideles. ⁊ dicuntur hic rura i hebreo autem habetur: Ad maneria sua. per quod clarius signant loca deo dicata.

cōgregabo reliqas gregis mei de oīb⁹ terris ad q̄s eiecero eos illuc: ⁊ cōuertam eos ad rura sua ⁊ crescēt ⁊ multiplicabunt: ⁊ suscitabo sup eos pastores ⁊ pascent eos. Nō formidabunt vltra: ⁊ nō pauebūt: ⁊ nullus q̄ret ex numero dic dñs: Ecce dies veniūt dic dñs: ⁊ suscitābo dauid germē iustū ⁊ regnabit rex ⁊ sapiēs erit ⁊ faciet iudiciū ⁊ iusticiā in tra in die⁹ illis saluabitur iuda: ⁊ israel habitabit cōfidenter. Et hoc est nomē q̄ vocabūt eū dñs iustus nr̄. Propter hoc ecce dies veniūt dic dñs: ⁊ nō dicēt vltra viuit dñs q eduxit filios isrl de tra egypti: sed viuit dñs q eduxit ⁊ adduxit semen domus israel de terra aquilonis ⁊ de cūctis terris ad

g Et crescēt ⁊ multiplicabuntur. sicut patet impletum p multiplicationē fidelium. h Et suscitabo super eos pastores. s. christum qui est ꝑnceps pastoꝝ ⁊ apostolos ⁊ successores eoꝝ. i Nō formidabunt vltra. istud refertur ad statū triūphātis ecclesie qui simul currit cum statu ecclesie militantis a tpe passiōis christi p quā aperta fuit ianua celestis. in illo vero statu formido nō habet locū: sed firma securitas ⁊ eterna. k Et nullus queretur ex numero. s. ꝑdestinatoꝝ de quo nullus deficiet ab assecutione celestis patrie. l Ecce dies. hic consequenter describit ꝑditio ꝓgregationis. s. christi dei veri ⁊ hois: cuius vera humanitas ostendit ibi: m Suscitabo dauid germē iustū. q: facet ē rex ex semine dauid scōm carnē ad ro. ꝑmo. n E regnabit rex. pp q̄ dicit matthei vltimo: Data est mihi omnis potestas in celo ⁊ in terra. o Et sapiens erit. sapientia increata ⁊ creata. p Et faciet iudiciū. discretiouis in ꝑsenti discernendo fideles ab infidelibus vocando aliquos ad fidē ⁊ alios dimittendo suo iusto iudicio: licet nobis occulto: ⁊ iudiciū discussionis in fine mūdi: q Et iusticiam. dando legē euangelicā q̄ cōtinet pfectā iusticiā: ⁊ in fine mūdi ꝓferendo iustā sententiaz de retributione bonoꝝ: ⁊ punitioe malorum: vt habet matthei. xxv. r In die⁹ illis saluabit iuda. i. q̄cūq; vere cōfitens corde ⁊ ore nomē dñi. ⁊ q̄ iste sit intellectus ꝑz nō solū per expositores latinos sed etiam hebreos: q: gen. xlj. dic quedā glosa hebraica: Poterit ne dici q redēptor sit leuās facies. i. acceptor ꝑsonaꝝ. ⁊ subdit ibi: absit. sed oēs confitētes ei corde suo ⁊ ore ⁊ opib⁹ saluabit. sicut scriptū est hieremie. xxiij. In die⁹ illis saluabit iuda. ac si dicat cōfitētes ei hec glo. s Et israel habitabit ꝓfidenter. istud refert ad statum ecclie triūpdantis vbi est sūma securitas. t Et hoc est no. q̄ voca. eū do. In hebreo habet: nomen dñi tetragrāmaton. q̄ nō pōt dici nisi de deo vero. Dicit enī rabi moyse. li. directionis ꝑplexoꝝ q hoc est nomē impositū a deo ad significandum essentiam diuinā scōm se abq; alīq respectu ad creaturā: pp hoc est omino incōmunicabile. Alia vero nomina aliq; mō cōicabilia sūt: sicut hoc nomē dñs cōicatur magnis ꝑsonis habentibus subiectos: ⁊ q̄ ꝓmouit aliquē dī eius creatoꝝ: sicut cōiter dī q ꝓmotus ē creatura eius. similter hoc nomen deus: q: iudices dicuntur dii: Exodi. xxij. Utriusq; enīz causa ad deos perueniet. Et per hoc patet diuinitas vera ipsius christi. hoc autem nomē apud hebreos dicitur ineffabile: ⁊ iō trāslator loco ipsius posuit nomen comune: ⁊ hoc modo transfertur dictū nomē vbi cūq; in veteri testamento inuenitur. Aliqui dicūt q h⁹ nomē dñi tetragrāmatō nō dī de deo tantūmodo: sed ēt de alijs: verbi gra Ezechi. vltimo dī: Et nom̄ ciuitatis dñs. ⁊ vbi hēm⁹ dom̄in⁹: in hebr. habet tetragrāmaton: ergo hoc nomē tetragrāmatō q̄ stat hic ꝓ ciuitate: non dicit de deo Itē gen. xxij. vocauit abraā nom̄ loci illius dñs videt. ⁊ vbi hēmus dñs: in hebr. habetur nom̄ dñi tetragrāmatō Itē iudi. vj. legitur: Edificauit ergo altare dño vocauitq; illud dominī pax. vbi in hebreo habetur nomē dñi tetragrāmaton. Itē exo. xxv Edificauit moyses altar dño ⁊ vocauit nomem eius dominus exaltatio mea. vbi habemus dominus: in hebreo habet nomē dñi tetragrāmaton: sed ista non derogant dictis Ra. moy. q: nullū predictoꝝ nominat nomine dei ꝓprio ⁊ absolute: sed a quodā effectu dei: ergo null⁹ homo ꝓprie ⁊ absolute vocatur deus sed cum quadā cōnotatione ⁊ ab aliquo effectu dei: sicut multi sunt vocati deodatus dominus' dedit: et similter de pluribus tā hominib⁹ q̄ locis: sicē in locis allegatis supra: vt patet intuenti. Uerūtn in p⁹ auctoritate dicēte. Et nom̄ ciuitatis. dñs debet addi ibidē. vnde translatio chaldaica hz monē ciuitatis: exponēt a die a qua faciet dñs descēdē diuinitatem suam ibidem: ⁊ sic patet ad alia: quid sit dicendum: quia ꝑ cū aliqua cōnotatione ponit dictū nomē: qñ ponit pro alio q̄ ꝓ vero deo. v Iust⁹ nr̄. i. iustificans nos: ꝓ q̄ ēt oñditur ei⁹ diuinitas cui⁹ ꝓpriū ē iustificare impiū. Sciendū aūt q hebrei ne ex hac auctoritate cogerētur christi diuitatē ꝓfiteri quē expectant futuꝝ hominē purū: moysen tm̄ sanctioꝛē: dicunt q lra hebraica talis est Et hoc ē nomē ei⁹ qui vocabit eū dñs iustus nr̄. ita q nom̄ dñi tetragrāmatō q̄ soli deo ꝓuenit: nō dī hic ō messia scōm eos: sed de deo qui vocabit eū ad redēptionē iudeoꝝ: ⁊ ipsi pñt sic mutare lraz de falcilli: q: dictio hebraica q̄ hic pōit. s. esser idifferēter accipit ꝓ q̄ ⁊ ꝓ q̄ Itē vocabūt eū ⁊ vocabit eū eisdē lris hebraicis penit⁹ scribunt ꝑz varie pūctant. q̄ pūctatio pōt valde defacili fieri: ⁊ q̄ iudei talē falsitatē fecerint i hoc loco ꝑz lxx. iterpretes q̄ fuerūt iudei valde lrati. ⁊ i hoc loco sic trāstulerūt: Et hoc ē nomen q̄ vocabūt eū dñs Justus nr̄. nec tm̄ ꝓ hoc reuelauerūt diuinitatē christi ptholemeo regi quā itēdebāt ei celare ſm q dic hero. in pluribus locis: q: ꝓ noie dñi tetragrāmatō trāstulerūt nom̄ grecū signās dom̄: sicut hoc nomen dñs ponit in translatioe latina: q̄ nom̄ nō solū dī de deo sed de quolibet hoie magno. Falsitas etiā predicta patet per trāslationē chaldaicam que sic habetur in hoc loco: Et hoc est nomen q̄ vocabūt ei nē. x Propter hoc. hic ꝓsequēt pōit tāti bñficij recognitio cū dī: y Et nō dicēt vltra viuit dñs nē. q: sicut ad presentiā maioris luminis min⁹ offuscat: sic aduēiente beneficio icarnationis iesu christi ⁊ redemptionis nr̄e ꝓ eū facte offuscata sūt oia beneficia ⁊ q̄si obliuioni data que fuerunt i veteri lege tanq̄ modica aut nulla respectiue. z Sed viuit dñs qui eduxit

ꝛ adduxit ꝛc̄ qò nō pōt intelligi de ritu captiuitatis babylonice: qz illò beneficiū q̄i icōparabiliter minus fuit q̄ eductio filioꝝ isrl̄ de egypto in tot signis ꝛ mirabilibus diuinis: ꝛ i tāta multitudie q erāt sexcēta milia absq; mulieribꝰ ꝛ puulis: ꝛ ideo ista adductio itelligit de vocatione ad fidem christi: qz de oibꝰ terre ptibus sunt alīq vocati ꝛ ista vocatio maior ē ꝛ excellētior q̄si icompabiliter omnibus bñficijs veteris testamēti a ¶ Et habitabūt in terra sua. i. i ecclesia militante: ꝛ postea i triūphāte q̄ est terra viuēti ū ꝓmissa fidelibus in ꝓmiū vt frequēter superꝰ ōdarauī. b Ad ꝓphetas. Hic cōsequēter neq̄tiam malorꝝ pastorꝝ diffusius resumit ꝛ ꝑmo arguit eorꝝ vitā: 2ᵒ doctrinā: ibi Hec dicit. Prima adhuc in duas: qz ꝑ° arguit eorꝝ mala vita: 2ᵒ subdit pena: ibi Iccirco. Circa ꝑm dicit hieremias. c ¶ Cōtritū ē cor meū ꝛc̄. qz dolebat de mala vita sacerdotū ꝛ falsorū ꝓphetarꝝ: compatiebat etiam eorū nature ꝓp mala que videbat eis imminēr: licet eorū culpā odiret. d ¶ Factus sum quasi vir ebrius. i. attonitus ꝓ ea quas eiecerā eos illuc: et habitabūt in tra sua. Ad ꝓphas: Cōtritū ē cor meū i medio mei: ꝓtremuerūt oia ossa mea. Factꝰ sū q̄si vir ebrius ꝛ q̄i hō madidꝰ a vino ā facie dñi: ꝛ a facie ꝟborꝝ scōrꝝ e°: qā adulterijs repleta ē terra: qā a facie maledictiōis lūxit tra: arefacta sūt arua desti. Factꝰ ē cursus eorꝝ malꝰ: et fortitudo eorꝝ dissimilis. Prophēta nāq; ꝛ sacerdos polluti sūt: et in domo mea iuēni maluz eorū ait dñs. Iccirco via eorꝝ erit q̄si lubricū i tenebris: impellēt. n. ꝛ corruēt i ea. Asferā. n. sup eos mala: ānuz visitatiōis eorꝝ ait dñs. Et i ꝓphetis samarie vidi fatuitatē: et ꝓphabāt i baal: ꝛ decipiebāt ꝑplm meū isrl̄. Et i ꝓphetis hierlz vidi silitudinē adulterātiū et iter mēdacij. Et cōfortauerūt mānꝰ pessimorꝝ: vt ñ ꝓuerteꝝ vnꝰ q̄sq; a malicia sua. Facti sū mihi oēs sodoma: ꝛ habitatores eius q̄si gomorra. Propt ea hec dicit dñs exercituum ad ꝓphas: ecce ego cibabo eos absinthio: ꝛ potabo eos felle. A ꝓphetis. n. hierlm egressa ē pollutio sup oēm terrā. Hec dicit dñs exercituz: Nolite audire ꝟba prophetarꝝ q̄ ꝓphant vobis: ꝛ decipiūt vos. Visiōnē cordis sui loquunt: nō de ore dñi. Dicūt his q̄ blasphemāt me: locutꝰ ē dñs: pax erit vobis: ꝛ oibꝰ q̄ ambulāt in ꝓtinacia cordis sui dixerūt nō veniet sup vos malū Quis. n. affuit i ꝓsilio dñi: ꝛ vidit ꝛ audiuit ꝛmonē eius Quis ꝓsiderauit ꝟbū illius ꝛ audiuit: Ecce turbo dñi ce indignatiōis egrediet: ꝛ tē pestas erūpēs sup caput impioꝝ veniet. Non reuertet furor dñi vsq; dū faciat: ꝛ vsq; dū ꝓpleat cogitatiōez cordis sui. In nouissimis diebꝰ intelliget ꝓsiliū eius. Nō mittebā ꝓphas: ꝛ ipsi curebāt: nō loq̄bar ad eos: ꝛ ipsi ꝓphabāt. Si stetissēt in ꝓsilio meo et nota fecissent ꝟba mea ꝑplo meo: auertis sē vtiq; eos a via sua mala ꝛ cogitatiōibus suis pessimis. Putasne deꝰ e vicino ego sum. i. cognoscens tm̄ illa que sunt in hebreo habet blasphemiā: iō subdit: q ¶ Et ꝓphetabāt in baal. q̄rēdo rūsū ab idolo vel potꝰ a demone i ipso: ꝛ nō a deo: ꝛ sic erat quedā blasphemia: qz ꝑ hoc ostendebāt q̄ reputabant baal plusq̄ deū. r ¶ Et in ꝓphetis hierlm vidi similitudinē. ad ꝓphetas samarie: adulteriū. i. idolatriaz s ¶ Et iter mendacīū. qz decipiebāt ꝑplz iude: sicut ille populū samarie. In hebreo habet sic: Vidi turpitudiez adulterij ꝛ iter mēdacij. turpitudo. n. adulterij est q̄n adultera in eodē lecto recipit adulterꝝ cū marito: ꝛ sic isti fecerūt: qz in templo dñi idoluz posuerūt: t ¶ Et cō fortauerūt. suo malo exemplo ꝛ verbo falso. v ¶ Manus pessimorꝝ. ad ꝑmāendū in pctō. x ¶ Facti sū mihi oēs sodoma. i. abominabiles vt sodomite: iō subditur i flictio pene: y ¶ Ecce ego cibabo eos absinthio ꝛc̄. i. replebo eos pena amarissima z ¶ A ꝓphetis. n. hierusalē egressa est pollutō. idolatrie ꝛ aliorꝝ malorꝝ. a ¶ Super oēm terrā. s. iudee. qz ꝑplz eos imitabatur b ¶ Hec dicit dñs. Hic ꝓsequenter arguitur ꝓphetarum falsorum ꝛ sacerdotuz doctrina: ꝛ ꝑmo quātuz ad denūciationez falsitatis: 2ᵒ quantū ad derisionez veritatis: ibi Si igit. Pria adhuc in duas: qz ꝑmo arguitur in eis denūciatio falsi: 2ᵒ coloratō dicti: ibi Audiui. Circa ꝑmū oī: c ¶ Nolite audire verba ꝓphetarꝝ. q̄ ꝓphetāt mendaciū ad vos decipienduz. d ¶ Visiōnē cordis sui. i. fictam ab eis. e ¶ Dicūt eis qui blasphemabāt me. ore ꝛ opere. f ¶ Pax erit vobis. assecurando ꝛ nutriendo eos in malis. g ¶ Quis. n. affuit in consilio domini. de ꝓphetis sic loquentibus. q. d. nullus qz eueniet ꝓmū: iō sequit: h ¶ Ecce turbo dñice indignationis. i. impetus diuine vindicte: i ¶ Sup caput impioꝝ. siue sint sacerdotes siue populares. k ¶ Non reuertet. i. non impediet sed absq; dubio veniet. l ¶ In nouissimis diebus. i. tpe destructionis ciuitatis qò dī hic vltimū: qz tunc terminatū fuit regnū iudeorꝝ: m ¶ Intelligentis cōsilium meū. i. penā quā dispono sui iferre videbitis ꝑ effectū. n ¶ Si stetissent in consilio meo. vbis ꝓphetarꝝ meorꝝ credēdo: o ¶ Et nota se. verba mea po. meo. sicut tenebant ex officio: p ¶ Auertisse eos utiq; a via mala. spiritū vere pēitētie eis ꝓferēdo. q ¶ Putasne deꝰ e vicino ego sum. i. cognoscens tm̄ illa que sunt

ꝓpe me ⁊ non ea que ſunt longe: hoc nō inducitur ad excludēdū doctrinā falſā aliquoꝝ ſacerdotū q̄ dicebāt deū ꝑ uidētiā attingere tm̄ ad ſupiora ⁊ nō ad iſta inferioꝛa: qui erroꝛ icepit a tpe ſancti iob. In ꝑſōa ſic errātiū dr̄ iob. xxij. Circa cardines celi pambulat nec nr̄a ꝑſiderat. Sed q̄ dei ꝓuidētia attingit ad oīa q̄tūcūq; occulta ideo ſequit: r ¶ Si occultabit ꝛc̄. i. nō occultabit: q̄d probat ex ei⁹ ꝑſentia ybiq; cum dr̄: s ¶ Nunq̄d non celū ⁊ terram ego impleo. q. d. ſic. t ¶ Audiui. Hic ꝓſequenter arguit in falſis ꝓphetis coloꝛatio ſui dicti ad hoc. n. q̄ magis ſibi crederet vtebant mō loquendi ꝓphetaruꝫ ⁊ hoc eſt quod dicit: t ¶ Audiui que dixerunt ꝓphe. ſ. falſi: q̄a verba eoꝝ nota ſunt mihi: v ¶ Prophetātes in noīe meo mēdaciū. ꝑmittētes ſue falſe ꝓphetie: hec dic dr̄s: ſicut ꝓphete veri x ¶ Sōnia. i. viſionē a deo accepi in ſōno: ⁊ q̄ hoc faciebant ad facilius decipiēdū populū: vt dcm̄ eſt: iō ſequit: y ¶ Qui volūt facere vt obliuiſcat̄ pplus meus noīs mei ꝑ ſōnia eoꝝ que narrāt vnuſq̄q; ad ꝓximū ſuū: ſicut obliti ſūt ꝑres eoꝝ noīs mei ꝑ baal. Prophete q̄ hz ſōniū narret ſōniū ⁊ q̄ hz ſmōez meū: loquat ſmōez meū vere. Quid paleis ad triticū dic̄ dr̄s: Nū q̄d nō ſic verba mea ſūt q̄ ignis ardēs dic̄ dr̄s: ⁊ q̄ſi malleus cōterēs petrā: Propterea ecce ego ād ꝓphetas ait dr̄s q̄ furāt verba mea vnuſq̄q; a ꝓximo ſuo. Ecce ego ad ꝓphetas ait dr̄s q̄ aſſumūt linguas ſuas: et ait dic̄ dr̄s Ecce ego ad ꝓphetas ſomniantes mendaciū dic̄ dr̄s: q narrauerūt ea et ſeduxerūt pplm meū i mēdacio ſuo: et i miraculis ſuis cū ego nō miſiſſē eos: nec mādaſſem eis: q nihil ꝓfuerit pplo huic dic̄ dr̄s. Si igit̄ interroguerit te pplūs iſte vel ꝓpha aut ſacerdos dicens: q̄d eſt onus dr̄i: dices ad eos: Vos eſtis onus. Proiiciā q̄ppe vos dicit dr̄s. Et ꝓpha ⁊ ſacerdos ⁊ pplus q̄ dicit onus dr̄i: viſitabo ſup virum illū ⁊ ſup domū ei⁹. Hec dicet vnuſq̄q; ad ꝓximū ⁊ ad fratrē ſuū: Quid rndit dr̄s: et q̄d locut⁹ e dr̄s: Et onus dr̄i vltra nō memorabit: q̄a onus erat vnicuiq; ſmo ſuus. Et puertiſti verba dei viuētis: dr̄i exercituum dei nr̄i. Hec dices ad ꝓphetā: Quid rndit tibi dr̄s ⁊ q̄d locut⁹ eſt dr̄s: Si aut onus dr̄i dixeritis ꝑ hoc hec dic̄ dr̄s: Quia dixiſtis ſmonē iſtū on⁹ dr̄i: ⁊ miſi ad vos dicēs: nolite dicere on⁹ dr̄i: ꝓptērea ecce ego buiſſe a deo viſionē i ſomno: m ¶ Et ſeduxerūt pplm meū i mēdacio ſuo. q̄ō finxerit: n ¶ Et miraculiſ ſuis. i hebreo habet: Et in extaſib⁹ ſuis. Aliq̄n .n. fingebāt ſe eſſe raptos a ſenſibus ad fingenduꝫ magnitudinē reuelationis ſibi facte: ⁊ talia pñt quodāmodo dici miracula: q̄ inducūt ſimplices hoīes i admirationem.

o ¶ Si igit̄. Hic arguit malicia eoꝝ i deriſiōe veritatiſ. Circa q̄ō ſciendū q̄ ſacerdotes ⁊ mali ꝓphe ōrifiozie noiabāt onus ꝓphaꝫ hie remie ⁊ aliozꝫ ꝓphaꝫ dr̄i: ⁊ pplꝫ inducebāt ad talez modū loq̄ndi duplici ratiōe. Una e q̄ ꝓphe dr̄i arguēdo eoꝝ vicia cōminabāt eis penas graues: ꝗs ꝓphe falſi vocabāt onera. Alia e: q̄ iſte pene diu ante euentū fuerūt per ꝓphas dr̄i nunciate: ⁊ iō ōrifiozie dicebāt: On⁹ on⁹ ꝑ hoc inſinuādo q̄ ille ꝓphetie eſſet ōrifibiles tāq̄ friuole ⁊ effectuz nō habētes: ⁊ ꝓp talē deriſionē dr̄i cōminat deriſiozi b⁹ penā: ⁊ pōitur iſta ſnia hic diffuſe ⁊ itricate cū dr̄ in ꝑſona dr̄i hie remie: o ¶ Si igit̄ iter. te ꝛc̄ q̄ō eſt on⁹ dr̄i. ꝓphetiā tuā on⁹ noiando deriſorie: p ¶ Dices ad eos: Vos eſtis on⁹. ſ. importabile pp pctōꝝ vīoꝝ pōd⁹: iō ſubdit: q ¶ Proiiciā q̄ppe vos. i captiuitatē: r ¶ Dic dr̄s. ſic ꝓiicit iportabile on⁹ s ¶ Et ꝓpha ⁊ ſa. ⁊ po. q̄d dic̄ on⁹ dr̄i. deridēdo ꝓphaꝫ verā: t ¶ Viſitabo ꝛc̄. i. puniā eū i ꝑſona ſua grauiter i ꝑſonis ſibi ꝑiūctis. Cōſequenter docet eos loq̄ reuereter de ꝓphia dr̄i cū dr̄: v ¶ Hec dicetis. i. ſic loq̄mini ꝺ ꝓphia dr̄i. x ¶ Quid rndit dr̄s. ꝓphe iquirenti ab eo y ¶ Et q̄d lo. ē dr̄s. ꝓphas inſpirādo: z ¶ Et on⁹ dr̄i vltra non memorabitur. i. prophetia domini amplius non nominabitur a vobis de noīe oneris: a ¶ Q̄z on⁹ vni. erit ſer. ſu⁹. i. ſi loq̄t de ꝓphetia dr̄i noiando eā on⁹: puniet grauiter ꝑ tali ſmoni. b ¶ Et puer. ver. dei vi. i. puerſe noiaſtis noiando ea onera deriſorie. i hebr. aūt hēt: Et puertiſtis vba deoꝝ viuētiū. ꝑ q̄ō i diuiniſ oñdit pluralitas ꝑſonaꝝ: ⁊ vnitas eſſētie cū ſubdit i ſingulari: Dr̄i exercituū dei nr̄i. c ¶ Hec dices. Docet modū loquēdi reuereter cū ꝓpha dr̄i: ⁊ patet ſnia ex dictis q̄ ē replicatio eiuſdē ad maiorē aſſertionē: ⁊ q̄ hāc dei

a ¶ Et q̄ habz ſermonē meū. ſicut hieremias ⁊ alij veri ꝓphete b ¶ Loquat ſermonem meum vere. ſ. ꝓmittendo hec dicit dr̄s. c ¶ Quid paleis ad triticū i. ſicut palee nō ſunt tritico cōmiſcende vt ecōuerſo: ſic nec nomē dr̄i eſt adiūgendū falſe doctrine ꝓphetaꝫ. d ¶ Nunq̄d nō verba mea ſunt q̄ſi ignis. q. d. ſic ꝑ q̄ō dixit hieremias ſupra. xx. caplo Factꝰ ē ſermo dei q̄ſi ignis exeſtuās in corde meo. q. d. ſicut ignis cōſumit paleas ⁊ malleus ꝓterit petras: ſic virtus noīs mei q̄ colorāt falſitates ſuas erit occaſio attritionis ⁊ pſūptiōis eoꝝ: iō ſequit: e ¶ Ecce ego. ſupple part⁹ ſū. f ¶ Ad ꝓphetas. i. ad puniēdū ꝓphetas falſos: g ¶ Qui furant̄ verba mea. a veris ꝓphetis: ꝓſiderabāt. n. attēte modū loquēdi ipoꝝ ⁊ illo vtebant i ſuis falſis ꝓphetijs: ſic ananias audiuit in principio regni ſedechie hieremiā dicentē: Hec dic dr̄s exercituū. Ecce ego ꝓfringā arcuꝫ helā. ꝛ. xlix. et ad ſimilitudinē hui⁹ dixit quarto āno ſedechie: Hec dicit dr̄s: Sic ꝓfringā iuguꝫ nabuc. ꝛc̄. ꝛ. xxviij. ideo ſequitur: h ¶ Qui aſſumūt linguas ſuas. i. modos loquēdi ꝓphetaꝫ dr̄i: i ¶ Et aiunt dicit dr̄s. i ſuis falſis ꝓphetijs. k ¶ Ecce ego ad ꝓphetas. exponat vt ſupra. l ¶ Somniātes mēdaciū. dicētes ſe ha

mõitionẽ ꝓtẽpserũt:iõ sequit pena ibi: d ¶ Propterea ecce ego tollam vos de ter.ve.portans.ſ. ad alienaz:qõ impletũ fuit i transmigratiõe ioachi regis iude inchoatiue:t ꝓſũmatiue i capiutate babylõica tpe sedechie.

¶ In ca.xxiij.vbi dr in postil. Sciendũ aũt q hebrei nẽ

Addi.pª.

Hebrei ñ solũ ſb terfugẽ nituntur a verita te huĩ auctoritatis que diuinitatẽ christi satis manifestat p varietatẽ littere ꝑut postillator dicit:quam varietatem recte confutat ꝓout in postilla: sed etiaz dicunt q licet nomen dñi tetragrãmaton nõ conueniat essentialiter alicui creature:tñ qñqz in scriptura creatura denominatur ꝑdicto nomine ad effectum ipsius dei. Ad qõ iducũt illud exo.xvij.vbi dicit: Edificauit moyses altare: t vocauit nomen eius: dñs exaltatio mea.t vbi nos habem' domin':i hebreo ponitur tetragrãmatõ: qõ non cõuenit ipsi altari ſm essentiam: sed denominatur sic ab effectu ipsius domini exaltantis populum israel:vt ibi dem exponitur in postilla. vnde in ꝓpositio dicunt q hoc nomen ꝓpriũm dei.ſ.dñs iustus nr:dicitur de illo germine suscitando de dauid non essentialiter:sed ab effectu ipsius dei iustificantis. Sed illa cauillatio non valet:nam ꝑut habetur in thalmud in libro qui dicitur babababata alias babalbatra in distinctione que incipit: qui vidit nauem:habet expresse q messias vocatur nomine dei tetragrãmaton: ad quod allegatur ista auctoritas hieremie: Hoc est nomẽ qõ vocabũt eũ dominus iust'nr. Et sic pz q nom̃ dr essẽtialiter itelligit i hac auctoritate:ibi.n. de essentiali noiatõe loquit vt ibidẽ pz nẽ.

¶ In eodẽ ca.vbi dr in postil. Circa qõ sciẽdũ q sacerdotes t falsi ꝓphete derisorie noiabant on' ꝓphetiam

Vbi nos habemus in hoc loco: ¶ Addi.ij. onus:i hebreo habet hec dictio:masca:q vno modo significat idẽ qõ on':alio mõ significat assumptionẽ.ſ.verbum assumptum a ꝓpheta: vnde numeri vicesimotertio t. xxiiij. vbi dicit de balaaz assumpta pabola dixit:in hebreo habetur ratio istius dictõis scilicet masca ꝑut signat assumptionẽ verbi vel pabole dei:t sic in aliis locis similibus:vbi ergo graue erat seu ponderosũ qõ ꝓphetiçabat irrisores vocabãt illã ꝓphetiam onus intelligẽdo in prima significatiõe. Quia igit ꝓphete solebant peccantib' tristia enunciare: vt ad penitentiã eos reuocarent:que tñ de' sepe misericorditer differebat:ideo populus pseudo ꝓphetaz fraude deceptus putabat non ventura que dñs minabatur:vnde t ꝓphetiã verã t seriosã in ludũ vertebat: t veris ꝓphetis irridendo dicebat: Hi viri pondus seu onus dñi anũciant. Unde tã ultra ꝓphetia nõ visio sed onus vel pondus dñi apud eos dicebatur: et iõ dñs ad hieremiã dicebat: Si interrogauerit te ꝓplis nẽ. t hec ſnia plenius habetur in glosa.

Capitulũ. XXIIII.

Ostẽdit. Super posita est hieremie ꝓphetia: hic ꝓsequẽter oñditur in pte impleta. t diuidit i duaſ qz ꝑmo oñdit hec impletio: 2° ponit ꝓphetie hieremie repetitio caplo sequẽti. Prima in duas:qz ꝑmo ponitur qdã imaginaria visio:t 2° ponitur ei' expositõ:ibi Et factũ est.aliter.n.nõ fuisset vera ꝓphetia nisi hieremias intellexisset visionẽ sicut pharao videns spicas nõ fuit ꝓpheta:quia nõ intellexit significatiõem ꝓp qõ dr daniel.x. Intelligentia opus est in visione. Circa ꝑmũ dr:

tollam vos portãs t dereliquã vos t ciuitatẽ quã dedi vob t pũb' vĩs a facie mea: t dabo vos i opprobriũ sempiternũ: t ignominiã eternã q nunqz obliuione delebitur ¶.XXIIII.

Ostẽdit mihi dñs: t ecce duo calathi plẽi ficis positi ante tẽplũ dñi postqz transtulit nabuchodonosor rex babylonis iechoniã filiũ ioachim regẽ iuda t ꝓncipes ei' et fabrũ et inclusorẽ de hierlim t adduxit eos in babylonẽ. Calath' vn' ficus bonas hẽbat nimis:vt solẽt ficus esse ꝑmi tpis. Et calathus vnus fic' habebat malas nimis:que comedi nõ poterãt eo q essent male. Et dixit dñs ad me: Quid tu vides hieremia: Et dixi: Fic' fic' bõas bõas valde:t malas:malas valde:q comedi nõ ꝑñt eo q sint male. Et factũ est verbũ dñi ad me dicens: Hec dic dñs de' isrl: Sicut ficus he bone: sic cognoscã trãsmigratõnẽ iuda quã emisi de loco isto i trã chaldeoz i bonũ:t ponã oculos meos sup eos ad placãdũ. Et reducã eos i terrã hãc:et edificabo eos t nõ destruã t plãtabo eos t nõ euellã et dabo eis coz vt sciãt me qz ego sũ dñs. Et erũt mihi in ꝓplm:t ego ero eis i deuz:qz reuertent ad me i toto corde suo. Et sicut ficus pessime que comedi non ꝑñt eo q sint male: hec dicit dñs:sic dãbo sedechiaz regem iuda t ꝓnceps ei' t reliquos de hierusalem q remanserunt in vrbe hac

b ¶ Ecce duo calathi nẽ. hoc vidit hieremias ꝑ visiõe imaginaria. Et subditur hui' visionis tempus cum dr: c ¶ postqz transtulit nabuc. nẽ. de qua translatiõe plenius dictum est supra.xxij. d ¶ Et fabrũ.i.artificẽ subtilẽ: e ¶ Inclusorẽ.i.aurifabrũ qui gẽmas preciosas ponit in auro vel argento: t in hoc patet ꝓphetiam hieremie impletã esse in pte: q freqenter ꝓponebat regẽ ꝓplm in babylonem ducendum. Cetera patent in littera quantum ad visionẽ imaginariã. f ¶ Et factũ est. Dic ꝓsequenter ponit expositio siue intellectus dicte visionis cũ dicit: g ¶ Sicut fic' he bone sic cogno.transmi. iuda nẽ. i.trãsmigratis dabo gratiã meã:t erit eis multo melius q̃ illis qui remanserunt in iudea:qz ioachin rex iuda p filiuz nabuc.fuit repositus in magno statu valde: ſm q habetur quarto regũ vltimo:t daniel t socũ eius t mardocheus q̃ fuerũt de transmigratis cũ ioachin:fuerũt multũ honorati a regib':vt pz i libris hester t dãiel. Dec aũt visio fcã fuit hieremie:qz illi qui erant in hierlm cũ sedechia rege reputabant miseros ioachin regẽ t alios q̃ cũ eo educti fuerãt i babylõe h ¶ Et rdu.eos i ter.hãc.lz.n.ioachin daniel t socii ei' t mardocheus non redierint i ꝓnis ꝓpriis:redierũt tñ in posteris suis:plures etiã illoz qui cũ eis transmigrauert cõpletis .lxx. ãnis etiã in iudeã redierũt. i ¶ Et edificabo eos nẽ.i.multiplicabo eos i ple t bonis tẽporalib'. k ¶ Et dabo eis coz vt sciant me.multiplicando eos in bonis spiritualib': l ¶ Et sicut ficus pessime.que sũt abominabiles m ¶ Sic dabo sedechiam regẽ mihi t hoib' abominabilẽ quia postea fuit captus t exoculatus: t filij eius t nobiles occisi: t populus partim occisus: t partim captiuatus

ꝛ ciuitas cõbusta: ꝛ ex hoc patet huius lre sentẽtia vsq; ibi:
n ¶ Et in maledictiõe. qz p̃ istã miseriã q̃cũq; maledice-
bat alteri: sic dicebat: sic accidat tibi sic sedechie regi ꝛ pplo
eius. o ¶ Et mittã i eis gla. ꝛ fa. ꝛ pestẽ. qz aliq; eoꝝ fuert
gladio mortui: ꝛ aliq; fame: ꝛ aliq; corruptiõe aeris seu mor-
talitate. .XXV

¶ Verbũ. Hic ponitur replicatio prophetie hieremie: ꝛ primo quãtũ ad hoc q̃ reprehenderat pplũ malitiam: 2° quantuz ad hoc q̃ prenũciauerat penaz: ibi Propterea. Circa p̃mũ p̃mo notatur tps cũ dicitur:
b ¶ In anno. iiij. ioachiz filij iosie. ex hoc patet q̃ hec reuelatio fcã hieremie fuit ante transmigrationem p̃cedenti capl̃o dictam qz iechonias siue ioachin sub q̃ facta ẽ illa transmigratio fuit filius istius ioachim sicut dcm̃ est supra. xxij. Et ideo subditur: Postq̃. i. post istam reuelationem factam hieremie translatus ẽ iechonias: q̃a octauo anno post icludendo hunc quartum ãnuz ioachim patris eius trãslat' fuit. b ¶ Ipse est primꝰ annus nabuc. qõ patet ex hoc q̃ xix. ãno nabuc. destructa fuit hierlm: quarto regum vltio. ꝛ a quarto anno istꝰ ioachiz inclusiue vsq; ad. xj. annũ sedechie in q̃ õstructa fuit ciuitas fluxerunt. xix. anni. scilz. viij. de regno ioachim q̃. xi. annis regnauit: ꝛ. xj. de regno sedechie. Cetera patent vsq; ibi:
c ¶ A. xiij. anno. vbi incipit ista replicatio: qz a. xiij. anno iosie cepit hieremias p̃phetare quo tpe fluxerũt anni. xxiij. vsq; ad quartũ annuz ioachim: iõ subdit: iste est annus. xxiij. d ¶ Et locutus sũ ad vos de nocte p̃surgẽs. i. vigilanter ꝛ psecuranter. e ¶ Et nõ audistis. vos emẽdando. f ¶ Et misit dñs ad vos oẽs suos suos p̃phetas. ex q̃ patet q̃ illo tpe fuerũt alij sancti p̃phete q̃ monebãt pplm ad bonũ. g ¶ Cõsurgẽs diluculo mittensq;. i. valde diligenter vos admonẽs: h ¶ Et non audistis. q. d. psecurantia vestra i malo nõ pucit ex defectu diuine misericordie: sz ex pte malicie vre. Cetera patẽt i lra. i ¶ Propterea. Hic p̃sequenter ponitur replicatio p̃phetie quantũ ad penã: ꝛ p̃mo exprimit pena iudeoꝝ: 2° pena suorum aduersariorꝝ: ibi Cũq; impleti. ꝛ hoc fuit ad p̃solatio

ꝛ q̃ habitant i terra egypti
¶ Et dabo eos in vexationẽ afflictionẽq; oĩbus regnis trę: i opprobriũ ꝛ i parabolã ꝛ i puerbiũ ẽt in maledictionẽ i vniuersis locis ad q̃ eiecĩ eos: ẽt mittã i eis gladiũ ꝛ famẽ ꝛ pestez donec p̃sumãt de tra quã dedi eis ꝛ patribus eorum ¶ .XXV.

¶ Verbũz qõ fcm̃ ẽ ad hieremiã de oi pplo iude i ãnno q̃rto ioachi filij iosie regis iuda: ipse ẽ ãn' p̃mus nabuchodonosor regi babylõis. Et locut' ẽ hieremias pphã ad oẽs pplz iuda ꝛ ad vniuersos hitatores hierlz dicẽs: A tertiodecimo ãno iosie filij ãmon regi iuda vsq; ad diẽ hãc: ipse est tertiꝰ ꝛ vicesimꝰ ãnꝰ: factũ ẽ vbũ dñi ad me: ẽt locut' sũ ad vos de nocte cõsurgẽs ꝛ loquẽs: ẽt nõ audistis: ẽt misit dñs ad vos oẽs suos suos pphetas p̃surgẽs dilu culo mittẽsq; ẽt nõ audistis neq; iclinastis aures vras vt audiretis cũ diceret: Reuertimini vnusq;sq; a via sua mala: ꝛ a pessimis cogitatõibꝰ vris: ꝛ habitabitis i tra quaz dedit dñs vob ꝛ p̃ib' vris a seculo ꝛ vsq; i seculũ. Et

nolite ire p' deos alienos vt seruiatis eis adoretisq; eos neq; me ad iracundiã puocetis i opib' manuũ vrar ꝛ nõ affligã vos. Et nõ audistis me dicẽ dñs: vt me ad iracũdia puocaretis i opib' manuũ vrar i malũ vrz Propterea hec dicit dñs exercituũ. Pro eo q̃ nõ audistis vba mea: ecce ego mittã ꝛ assumã vniuersas cognatões aquilonis ait dñs ꝛ nabuchodonosor regez babylonis seruuz meũ ẽt adducã eos sr̃ tra istã ꝛ super habitatores eꝰ ꝛ sup oẽs natiões q̃ i circuitu illꝰ sũt ꝛ interficiã eos ꝛ ponã eos i stuporẽ ꝛ i sibilũ ꝛ i solitudines sempiternas. Perdã qz ex eis vocẽ gaudij ꝛ vocẽ leticie: vocẽ sponsi: uocẽ mole ꝛ lumẽ lucerne. Et erit vniuersa terra eꝰ i solitudinẽ ꝛ i stuporẽ: ꝛ seruiẽt oẽs gẽtes iste regi babylõis septuagita annis. Cũq; impleti fuerit septuaginta ãni visitabo sup regẽ babylonis ꝛ sup gentẽ illã dicit dñs iniqtatẽ eoꝝ ꝛ sr̃ tra chaldeoꝝ: ẽt ponã illam in solitudines sempiternas. Et adducam super

nem aliquoꝝ bonoꝝ qui erant in pplo iude: vt dcm̃ est supra. xvij. Circa p̃mũ dr: k ¶ Pro eo q̃ nõ au. ver. mea. sed obstinati estis i malicia vra. l ¶ Ecce ego mittam ꝛ assumã rẽ. Ex instinctu. n. diuino nabuc. ꝛ bella torez sui acceperunt audaciã ꝛ cõstantiã impugnandi iudeã ꝛ eꝰ hitatores de suis malis mltiplicib': vt magis ex ordinẽ diuine iusticie punirent: m ¶ Seruũ meũ. iquãtum exeq̃bat diuinã iusticiaz. n ¶ Et addu. eos sup ter. istã ꝛ sup oẽs na. q̃ in circu. illꝰ sit. qz idumei philistei ꝛ alij circa iudeã hitantes fuerũt p nabuc. ꝛ p̃dati ꝛ captiuati ꝛ eoꝝ captiuitas hic denũciat cum pena iudeoꝝ: qui spabãt eoꝝ adiutorio rsistere regi babylõis. Cetera patẽt vsq; ibi:
o ¶ Vocẽ mo. ꝛ lumĩ lu. p h' desi' gnatur captiuitas habitatoꝝ. ꝛ sic nõ erit op' mole neq; lucerne pp̃ õfectũ habitatoꝝ.
p ¶ Cũq;. Hic cõsequent p̃dicit pena aduersantium iudeis ad bonoꝝ p̃solationẽ vt p̃dictũ ẽ: ꝛ diuidit in duas ptes: qz p̃mo p̃dicit destructio babylõioꝝ singulariꝫ: 2° multoꝝ generaliꝫ: ibi Qz sic Circa p̃mũ notat tps destructõis babylõie cum dr:
p ¶ Cunq; ipleti fu. lxx. ãni visi. sr̃e. baby. ipm ꝛ regnũ eꝰ destruẽdo

qõ fuit ipletũ in occisione balthasar regis babylõis: qz tũc regnũ suũ datũ est medis ꝛ psis: vt habet dan̄. v. numeratio tñ istoꝝ. lxx. ãnoꝝ varie ichoat a diuersis. Expositores. n. nr̃i cõiter icipiũt eã a destructiõe hierlz vndecimo ãno sedechie. Ra. sa. ichoat eã a. iiij. ãno regni ioachi filij iosie: q̃ fuit ãn' p̃m' nabuc. regis: vt dr i p̃ncipio hui' capl̃i. Ab isto vero ãno exclusiue vsq; ad vndecimum ãnũ sedechie fluxerũt decẽ ꝛ octo ãni: septem de regno ioachim q̃ regnauit vndecim annis: ꝛ. xj. de regno sedechie: tps aũt iechonie q̃ regnauit iter istos duos includitur in istis. xviij. ãnis ꝛ nõ computat p se: qz regnauit tñ tribus mẽsib': ꝛ ista patent ex quarto regum. xxiiij. q ¶ Et ponã illã i solitudiel sempiternas.

quia babylon nō fuit reedificata ⁊ inhabitabilis facta est ſm q̄ habetur Eſa. xiij. Non habitabit vſq; in finē ⁊c. Licet aūt babylonij in deſtructione iudeoꝝ fuerint executores diuine iuſticie vt prędictū ē: tñ fecerūt hoc iniqua voluntate ⁊ attribuentes victoriā illā ⁊ aliaſ arroganter ſue potestati: ⁊ nō diuine virtuti: pp qō meruerūt a deo puniri. a Quia ſeruierūt eis. ſ. chaldeis. b Cū eſſent gētes multe. ſ. iudei ⁊ alie natōnes ſbiugate chaldeis: c Et reges magni. erant in iſtis gentibus q. d. non fuerunt ſubiugati virtute chaldeoꝝ ſz diuina: ideo ꝺbuerūt puniri p ſua ſuperbia: pp qō ſubdit Et redda eis ⁊c. d Quia ſic dicē hic pōitur punitio multoꝝ generaliter: ⁊ diuidit in tres partes: q̄ primo ꝓdicit hec punitio: 2° dicti cō firmatio: ibi Cū q̄ voluerint. 3° reſumitur iudeorū deſtructio: ibi Vlulate. Circa ꝑmū dī hieremie a dño e Sume calicē. per quē intelligitur afflictio ſeu punitio mittenda a deo: f Et ꝓpinabiſ de illo cūctis gentibus ⁊c. i. ꝓphetabis hanc punitionē ſup eas venturā ⁊ dicit, ꝓpinabis: ꝓſequendo metaphoꝛam de calice. g Et turbabunt ⁊ inſanient. i. fugiet ab eis mēs ⁊ conſiliū: h A facie gladij. i. p timore gladioꝝ ſup eos venientiū. i Et accipe calicē de manu dñi. i. auctoꝛitatē ꝓphetandi punitionē venturā. Et dicūt aliq̄ q̄ videbat imaginaria viſiōe calicē a deo ſibi tradi: ⁊ p ipſū propinari regib⁹ ⁊ gentibus infraſcriptis: ⁊ intelligebat viſionis ſignificationē: ⁊ p⁹ ponit punitio iudeoꝝ cū dī k Hierlz. ⁊c. ſicē dies iſta. loq̄tur de futuro p modū preſentis pp certitudinē euentus: q̄ dies accipit hic pro die deſtructiōis ciuitatis ⁊ templi futura ſub ſedechia. Secūdo ponitur punitio egyptioꝝ cū dī l Pharaoni regi egypti ⁊c. q̄ dedit occaſionē ſedechie rebellandi nabuc. ꝑmittēs ei ſubſidiū: ex qua rebellione ſecuta ē dicta deſtructio. m Cūctis regibus terre auſitidis in hebreo hētur: Terre hus. de qua fuit iob ē illa ⁊ vicina iudee a pte oriētis: n Et cūctis regib⁹ terre philiſtijm. iſti erant vicini iudeoꝝ a pte occidētis: o Et reliquis idumee ⁊ moab. qui ſimilit erāt ꝓpinqui iudeis: p Et cūctis regibus terre tyri ⁊c. tyrus. n. ⁊ ſidō erant vicine iudee a pte aquilonis: q Et regibus terre inſulaꝝ. que ſt trans mare. i. vltra aliquā ptē maris reſpectu terre ꝑmiſſionis: ſicut ſunt cyprus rhodus ⁊ cōſimiles: ſi enim eſſent totaliter trās mare iam non eſſent inſule: r Et vniuerſis qui attonſi ſūt in comam i. deſt agarenis qui habebāt capillos reciſos ad modū pugilū. In hebreo habet: Et vniuerſis angulatis. p quos intelliguntur illi q̄ habitabant circa angulos terre ꝑmiſſionis vt dicūt aliqui: ⁊ ſubduntur multa nomia regū ⁊ terraꝝ ⁊ poſtea ſubditur: s Et omnib⁹ regnis terre. ē hyperbole ad deſignandū multitudinem terraꝝ ⁊ regnioꝝ que chaldei ſb̄iecerunt ſibi: ſicut eſdre primo dixit cyrus rex perſaꝝ: Oia regna terre dedit mihi dominus ⁊ tamen medietas terre habitabilis non erat ſibi ſubiecta. ⁊ p talē modū loquendi dī cōiter: tota ciuitas vadit ad tale ſpectaculū: ſz maior pars eſt ꝛma neat. Punitio autem illoꝝ hic ponit cuz nabucho. q̄ fuerunt cū nabuc. i deſtructione iudeoꝝ: ⁊ tñ multi eoꝝ debuiſſēt magis iuuiſſe iudeos rōne vicinitatis ſicut philiſtei ⁊ tyrij ⁊ ſidonij ⁊ conſimiles: vl rōne ꝓſanguinitatis: ſicut idumei qui deſcenderunt ab eſau fratre iacob ⁊ moabite ⁊ ammonite q̄ deſcēderūt a loth nepote abrae. t Et rex ſeſach bibet p⁹ eos. i. puniet. p ſeſach itelligit rex babylōis vt dicūt hieronym⁹ ⁊ hebrei. Ratio hui⁹ē: q̄ ſeſach ⁊ babel p q̄ō itelligit rex babylōis in hebreo ſcribunt lr̄is ſibi correſpōdētib⁹. Ad cui⁹ itellectū ſciēdū q̄ pueri apud hebr. ⁊ latinos addiſcūt alphabetū p⁹ ordie recto ꝓcedēdo de p⁹ lr̄a ad vltimā: 2° ordie retrogrado icipiēdo ab vltia lr̄a ad p̄mā redeūdo: ⁊ ſi iſti duo ordines iuxta ſe ſcribant vltia lr̄a ordinis p̄mi. ſ. thau eſt p⁹ in ordine 1° ⁊ corrīdet ipſi aleph que ē p⁹ in ordine p° ⁊ penultia lr̄a. ſ. ſin. correſpondet ipſi beth q̄ eſt 2ª: ⁊ ſic ꝓſequenter ꝓcedendo ex vtraq; pte verſus mediuz alphabeti vbi kaph ⁊ lamech ſibi correſpōdēt dcō mō. Nūc aūt ſic ē q̄ hoc nomen babel i hebr. ſcribit̄ p tres lr̄as tm̄. ſ. per duplicē beth ⁊ vnā lamech: ⁊ ſimilit hoc nom̄ ſeſach p tres. ſ. p duplicē ſin ⁊ p vnā kaph. Ex q̄ pz q̄ ſcribūt p lr̄as ſibi correſpōdētes mō p̄dicto. Q̄ñ vero iudei volūt aliq̄d velate ſcribere bñ faciūt talē ꝑmutationē lr̄aꝝ ⁊ hoc mō ſcripſit hic hieremias ꝺiectionē chaldeoꝝ velate ⁊ huic dicto ꝓcordat q̄ō iſra. li. babylō nomiat ſeſach vt dicit hieronym⁹: ne forte puocaret iſaniā chaldeoꝝ ꝛ iudeos qui redigendi erāt ſub ſeruitute eoꝝ. Sed q̄cquid ſit de veritate iſta tñ ratio nō videt valere: q̄ hieremias i h⁹ capło ⁊ i pluribꝫ aliꝭ locis ſcribit ꝺiectionē regis ⁊ regni chaldeoꝝ valde lucide ⁊ aperte: ⁊ ideo poſſet breuius dici q̄ ſeſach ē hic nomen egypti regis: ſicut enim imꝑatores romani oēs nominabantur ceſares ⁊ cum hoc ꝓprium momen habentes: vt iulius auguſtus ⁊ huiuſmodi: ſic omnes reges egypti vocabant pharaones: ⁊ p̄ter hoc habebāt nom̄ p ꝓpꝛiuz vt ſeſach. iij. regū xi. Fugit ad ſeſach regē egypti ⁊ nechao. iiij reg. xxiij. ⁊ ſic ō alīſ: ⁊ ſic ꝓbabilit̄ ꝓt dici q̄ ille rex

egypti sub quo vastatum fuit regnū: in quo capitulo supra exprimitur noīe cōi cū dī Pharaoni regi egypti rē. r hic p prio nomine cū dī: Et rex sesach bibet rē. a ¶ Bibite r inebriamini rē. i. sicut homo multū ebrius nō hz sensuz nec virtutē resistendi: sic nec vos poteritis resistere vidicte dei.

b ¶ Cuncz. Hic consequenter ponit cōsirmatio dicti cum dī: Cūcz noluerint accipere calicem. repellendo pphetiā tuā tanq̄ falsuz: c ¶ Dices ad eos. ꝓfirmando cam. d ¶ Hec dicit dñs exercituū. cuius verbuz non potest esse falsuz e ¶ Bibētes bibetis. i. sustinebitis penā veritis nolitis: cuius rō subdit: f ¶ Quia ecce in ciuitate rē. i. in hierusalē que ad cultū dei erat electa.

g ¶ Ego incipio affligere. s. peccatores.

h ¶ Et vos quasi innocentes: r imūes eritis. q. d. nullo modo. Cetera patet vsqz ibi: i ¶ Dñs de excelso ruget rē. loquit ō deo ad modū leōis q̄ rugētes faē stare oēs bestias r deuorat illam quā vult: sic deus ꝓ voluntate punit peccatoz sine absqz resistentia k ¶ Rugiet sup decorē suū. i. sup hierusalē r tēplū. l ¶ Celeuma quasi calcantium cōcinet. celeuma ē cātus vindemiatoz in fine vendemie q̄n habetur abundanter vinū: r in hoc designatur exultatio bellatoz in effusione sanguinis de victoria r multitudine spoliox. m ¶ Judicatur ipse. i. ostendit iustus in peccatoz punitione. in hebreo habet: Judiciū hoc. i. iusta dei pūitio Et ad quos se extendat subdit: Impios tradidi gladio: sequitur: n ¶ Ecce afflictio egre. de gente in gentē. q. babylonij afflixerūt iudeos r multa regna supra nominata: r iterū medi r perse destruxerūt babylonios: o ¶ Et erūt interfecti dñi. i. a dño vel virtute ei⁹: p ¶ A summo terre vsqz ad sūmū eius. hyperbole est ad signandū multitudinē interfectoz: r ad idē facit q̄ subdit: q ¶ Non plangent neqz colligent rē. q ¶ Ululate. Hic resumit vastatio iudeoz cum dī: Ululate pastores. ululatus est vox confusa r est signum magni doloris: r ¶ Et aspergite vos cinere. in signū humiliatōis: s ¶ Optimates gregis. i. maioris de populo: t ¶ Quia cōpleti sunt dies vestri. q. d. termin⁹ vite destructionis instat. v ¶ Et cadetis q̄si vasa preciosa. i. irrecuperabiliter. vilia enī q̄ cadunt bene recuperant: q̄ inueniētes parū aut nihil curant de eis. x ¶ Vastauit dñs pascua eoz. i. bona vnde solebāt nutriri. y ¶ Et cōticuerūt arua pacis in hebreo habet: Speciosa pacis. tpe enī pacis arua sūt speciosa: q̄ sunt bene culta r fructificantia: r sic dicunt metaphorice cantare: r ecōtrario cōticere q̄n sunt destructa ab aduersarijs: sicut ꝓtatū dī ridere q̄n vidit: r plorare q̄n aret. z ¶ A facie ire furoris dñi. i. pp vindictā ipsi⁹ a ¶ Dereliquit quasi leo tabernaculū suum. i. templū q̄ō a chaldeis fuit incensum: b ¶ A facie ire columne i. nabuc. eo q̄ habebat in aliq̄ vexillo sui exercitus imaginez colūbe vt dicunt aliqui sed hoc non videtur multum ꝓbabiliter dcīm: quia supra quarto capitulo dictū fuit q̄ habebat in vexillo signū leōis Ra. sa. dicit q̄ est lra A facie ire vinose. i. a facie vidicte dei inebrians tis: r sic ꝓsequitur metaphoram supra positaz de calice vini furoris: r de potatione ei⁹ r inebriatione: ratio huius diuersitatis ē: q̄ dictio hebraica hic posita. s. iona ē equoca ad colūbā r vinositatē. c ¶ Et a facie ire furoris dñi: i hebr. habet Ire furoris sui. r sic refert ad eundem de quo ꝓdicit A facie ire columbe.

¶ In capitulo. xxv. vbi dī in postilla: nūeratio tñ istoz. lxx. ānoz.

Cdi. j. Nabuchodonosor rex babylonis captiuitatē babylōice q̄renda ē i nono ca. dañ. vbi de. lxx. hebdomadib⁹ danielis reuelatis agitur ibi. n. large ō istis habet in postilla r i additione.

In eodē ca. vbi dī i postil. A facie ire colūbe. Adi. ij. Dictio hebraica hic posita. s. iona nō est equoca: nihil. n. signat i hebreo nisi colūbā: q̄ aūt dicit ra. sa. q̄ signat vinosā nō ē vez: nisi forte sm etymologiā qō ñ ptinet ad sensū litteralē. Uñ fz glo. r est gregorij p hoc qō dī: A facie ire colūbe. itelligitur ira dei. dic. n. sic: q̄ i illa nulla furoris iēlitas reperit furore dñi irā colūbe noiat: ō q̄ latri i glo ¶ C. XXVI.

In principio. Superius hieremias pp veritatē sue ꝓphetie passus est iniuriam a ꝓsona singulari. s. a sūmo pōtifice: hic eadē ō causa patitur iniuriā a multitudine: r p⁹ a pseudo ꝓphetis r sacerdotibus: 2⁹ a rege r ꝓncipib⁹. xxxij. ca. Dcia i duas: q̄: p⁹ patit iniuriā: 2⁹ ꝓstant resumit suā ꝓphām ca. sequēti. Prima i duas: q̄: p⁹ ponit hieremie psecutio: 2⁹ eiusdem liberatio: ibi Et audierūt. Circa p⁹m primo pōit tps huius psecutiōis cū dī: a ¶ In principio regni ioachi rē. 2⁹ causa eius q̄ fuit ꝓdicatio hiremie cum dī ei a dño.

b Sta in atrio dom' dñi. vbi causa oratiois cōuenie bāt iudei. c Et loqueris ad oēs ciuitates iuda. i. ad omnes homines venientes de omnibus ciuitatibus. d Noli subtrahere verbū. aliqd omittēdo. e Si forte audiā. hoc dr pp libertatez arbitrij qua potest hō penitēr z obstinari. f Et penitebit me mali. nō inferendo eis penaz cōminatā: talia vero nō arguunt in deo aliquā mutationē: sz tm in creatura sicut dcm est diffusius supra. xviij. cetera patēt vsqz ibi: g Dabo domū istaz. i. templū a salomone edificatum. h Sicut silo. in q̄ ciuitate p̄mo fuit fixū tabernaculū moysi: iosue xviij. z illa ciuitas erat destructa diu ante z cultus diuin' diu ablat' i Et vrbē hāc. s. hierlz. k Dabo i maledictōnē z. i. oēs maledicētes alicui ciuitati dicēt: sic cōtingat ei sicut hierusalē. tertio ponitur p̄secutiōis modus cuz dicit: l Et audierunt sacerdotes z prophe. s. falsi. Cetera patēt m Et audiert. Hic p̄sequēter describit hieremie liberatio. Circa quā p̄mo ponit cause examinatoz z ei' determinatō ibi z dixerūt. Circa p̄muz p̄mo ponunt iudices cum dr: m Et audierunt principes iuda verba hec: videlicet cōmotionem sacerdotum z pplī ꝫ hieremiā n Et ascēderūt de domo regis. qz tēplū erat in summitate mōtis syō z domus regis in in declivi montis o Et sederunt. vt maturius examinarēt negociū p In introitu porte domus domini noue. illa erat porta de qua dicit. iiij. regū. xv. q̄ ioathan edificauit portam domus dñi sublimissimam que dr hic noua: qz lōge post tps salomonis fuit edificatata. Consequēter ponit hieremie accusatio cū dr: q Et locuti sūt sacerdotes z̄c. Tertio hieremie responsio cum dicit: r Et ait hieremias. Dñs misit me q. d. nō feci de ppio capite. s Bonas facite vias vestras. i. opatiōes. t Et studia vīa. i. cogitationes. Cetera patent. v Et dixerūt. Dicitur cause determinatio cū dr: Dixerūt principes. vbi primo ponitur ratio pro ei' liberatione cum dicit x Nō est viro huic iudicium mortis. qz i no. do. dei no. lo. est. q. d. interficiendo ipsuz fieret contra deuz cui' est nunciusl. Et inducitur ad hoc exemplum michee pphete qui ante. s. tpe ezechie regis pphetauerat destructionem ciuitatis hierusalem z tēpli dicens: Syō quasi ager arabitur z̄c. nec tamē ezechias pp hoc eum occidit: sed magis ipe z pplis ad dictum ei' egerunt penitentiam z dominus distulit penam cōminataz: z fz hoc dicitur: y Et penituit dominum. non per aliquam mutationez in deo factā sed in effectu sicut dictum est supra. z Itaqz nos facim' grāde malū. supple si occidim' hieremiaz. a Fuit quoqz. Hic consequēter ponitur aliud exemplum ad eandē conclusionem vt dicūt expositores nri cōiter de vria propheta qui prophetauit destructionez ciuitatis z templi sicut z hieremias tpe regis ioachi: z pp hoc fuit occis' ab eo vt hic dr: z pōit istō exēplū ad hāc cclusionē ac si dicatur: Ezechias q̄ fuit bonus rex nō itefecit micheaz sed saluauit

Sta ī atrio dom' dñi: et loq̄ris ad oēs ciuitates iuda de qb' veniūt vt adorent in domo dñi: vniuersos sermones: qs ego mādaui tibi vt loq̄ris ad eos. Noli subtrahere vbū si forte audiant z puertāt vnusqsqz a via sua mala: et peniteat me mali qd cogitaui facere eis pp malicia studiozuz eoz. Et dices ad eos: Hec dicit dñs Si nō audieritis me vt ambuletis ī lege mea quā dedi vobis: vt audiatis sermones seruoz meoz, pphaz quos ego misi ad vos d nocte cōsurgens z dirigēs: z nō audistis: dabo domum istā sicut silo: et vrbē hāc dabo in maledictionē cūctis gentib' terre. Et audierūt sacerdotes z pphe z omis pplus hieremiā loquentez verba hec ī domo dñi. Cūqz cōplesset hieremias loquens oia q̄ p̄cepit ei dñs vt loq̄ret ad vniuersū pplm: appēhenderūt eū sacerdotes z pphete z omis pplus dicens: Morte moriat. Quare pphauit in nomine dñi dicēs: sicut silo erit domus hec: z vrbs ista desolabit eo q̄ nō sit habitator. Et congregat' est omis pplus aduersus hieremiā ī domo dñi: Et audierūt principes iuda verba hec: et ascēderūt d domo regis ī domū dñi: et sederūt ī introitu porte domus dñi noue: Et locuti sūt sacerdotes z pphe ad principes z ad omē pplm dicentes: Judicium mortis est viro huic: qz prophetauit aduersus ciuitatē istā sicut audistis auribus vestris Et ait hieremias ad oēs principes z ad vniuersū pplm dicēs: Dns misit me vt prophetarē ad domū istā z ad ciuitatez hāc oia verba q̄ audistis. Nūc ergo bonas facite vias vestras: et studia vīa z audite vocē dñi dei vestri: z pēnitebit dns mali qd locutus est aduersū vos. Ego aūt ecce ī manib' vestris sū: facite mihi qd bonū z rectū est ī oculis vestris. Verūtn scitote z cognoscite: qz si occideritis me: sanguinez innocentē tradetis vosmetipsos z ciuitatē istam z habitatores ei'. In veritate. n. misit me dns ad vos: vt loq̄rer ī aurib' vestris oia verba hec. Et dixerunt principes z omis populus ad sacerdotes z ad, pphetas. Non est viro huic iudicium mortis: qz ī noie dei nri locut' est ad nos. Surrexerunt ergo viri de senioribus terre: z dixerūt ad oēm cetū pplī loquētes: Miche as demoratus fuit, pphauit in diebus ezechie regis iuda z ait ad oēm pplm iude dicēs: Hec dicit dns exercituū Syō q̄si ager arabit: z hierusalem ī aceruuz lapiduz erit z mōs domus in excelsa siluaz. Nūquid morte cōdemnauit eū ezechias rex iuda z omnis iuda. Nunquid non timuerunt dominum z deprecati sunt faciem domini: et penituit dominum mali quod locutus fuerat aduersum eos. Itaqz nos facimus maluz grande contra animas nostras. Fuit quoque vir prophetās in nomine domini vrias filius semei d cariathiariz: z pphetauit aduersus

iochim vero malus rex interfecit vriam: ⁊ nos non debemus imitari facta mala: sed bona: pp qđ debem⁹ saluare vitā hieremie: ideo ꝯcludit in fine: b Igit̄ man⁹ aychan ⁊c̄. Iste.n.erat p̄ncipalis i allegatōe ⁊ determinatione ista. Ra.sa.hoc exponit ad p̄riū dicens q̄ iter illos p̄ncipes erāt aliqui boni q̄ stabant p hieremia: ⁊ illi alle gauerunt primum exemplū de ezechia rege ⁊ michea ꝓpheta Aliqui autem erant mali ⁊ illi erant hieremie contrarij: sicut sacerdotes ⁊ pphete falsi: ⁊ isti ad hoc allegauerunt scđz exemplū de ioachi qui occidit vriam .q. d. sic debem⁹ occidere hieremiā tamen alia pars fuit maior ⁊ p̄ualuit ⁊ sic finaliter aychan sētentiam dedit p hieremia ⁊ ipsum liberauit Et hec expositio 2ª videtur rationabilior: quia non est uerisimile q̄ p̄ncipes ꝟgis actu regnātis ex eius malicia facerent argumentū ad liberationē hieremie. ¶ Ca.XXVII

In principio. Hic consequenter hieremias liberatus resumit suam ꝓphetiā: ⁊ p̄mo ꝓphetat populo aduersa: 2º prospera.xxx. capitulo. Prima adhuc in tres ptes: q̄ primo ꝓphetat ꝯ sedechiam: 2º contra ananiam caplo sequenti: 3º contra ieconiā capitulo.xxix. Prima adhuc in duas: q̄ p̄mo ꝓphetat ꝯ reges ad sedechiam nuncios mittētes: 2º ꝯ ipsum sedechiā: ibi Et ad sedechiā. Circa p̄mū sciendū q̄ illō qđ ponit hic: In principio ⁊c̄. vsq̄ ibi: Hec dicit dñs: excluſiue est finis capituli p̄cedētis scđz expositores latinos cōiter: q̄ illa que dicta sunt caplo.xxvj. contigerūt in p̄ncipio regni ioachi filij iosie: vt patet in principio capituli. illa aūt q̄ sequunt in isto caplo fuerunt tēpore sedechie. A principio aūt regni dicti ioachi vsq̄ ad p̄cipiū regni sedechie fluxerunt.xj. anni ⁊ tres mēses vt patet: quarto reguz.xxiij. ⁊ iō sic exponūt qđ dī hic: a In principio regni ioachi ⁊c̄. dicens. ſ. ea que dicta sunt in principio capituli precedentis ita q̄ hꝰ est quedā recapitulatio capituli.xxvj. ⁊ qđ sequit: b Hec dicit dñs ⁊c̄. est p̄ncipiū.xxvij. capituli ⁊ est alia sētentia que cōtigit tpe sedechie. Hebrei vero dicunt q̄ hoc ē de capitulo.xxvij. Et dicit ra.sa. q̄ a principio regni ioachi filij iosie dñs dixit hieremie illud qđ sequitur in hoc caplo c Fac tibi vin. ⁊ ca. ⁊ po. eas i collo tuo: ⁊ q̄ portauit eas a p̄ncipio regni ioachi filij iosie vsq̄ ad quartum ānum sedechie in quo ananias abstulit eas de collo hieremie ⁊ fregit: vt habet capitulo sequenti. Si autez dicatur q̄ hoc videtur verisibile q̄ hieremias portaret cathenas in collo suo tanto tpe. ſ. quindeciz ānis: pōt dici q̄ pphete dñi talia gratia ⁊ alijs verisibilia legunt fecisse de mādato dñi: sicut eze chiel dormiuit sup latꝰ suū sinistrū. cccxc. diebus ⁊ itez. xl. diebꝰ sup latꝰ dextrū absq̄ cōuersiōe de latere in latꝰ: vt habet ezechielis quarto. ⁊ similiter esaias iuit nudꝰ ⁊ discalcia

ciuitatē istā: ⁊ aduersus terrā hāc iuxta oīa v̄ba hieremie. Et audiuit rex ioachi ⁊ oēs potētes ⁊ p̄cipes eiº v̄ba hec: ⁊ q̄siuit rex interficere eū: Et audiuit vrias ⁊ timuit fugitq̄z ⁊ ingressus est egyptū: ⁊ misit rex ioachi viros in egyptū helchanā filiū achoboz ⁊ viros cū eo i egyptū. Et eduxerūt vriā de egypto: ⁊ adduxerūt eum ad regē ioachi: ⁊ p̄cussit eū gladio: ⁊ piecit cadauer eiº i sepulchris vulgi ignobilis. Igit̄ mānº aichā filij saphā fuit cū hieremia ut nō traderet in manus ꝓpli ⁊ interficerēt eum. ¶ .XXVII.

In principio regni ioachi filij iosie regis iu

da fcm̄ est v̄bū istud ad hieremiā a dño dicēs. Hec dicit dñs ad me. Fac tibi vincula ⁊ cathēas ⁊ pones eas i collo tuo: Et mittes eas ad regez edō ⁊ ad regē moab ⁊ ad regē filioz āmō ⁊ ad regē tyri ad regē sidonis i manu nūcioz q venerunt hierlm ad sedechiā regē iuda: Et p̄cipies eis vt ad dños suos loquant. Hec dicit dominus exercituz deus isrl Hec dicetis ad dominos vros. Ego feci trā ⁊ homines ⁊ iumēta q̄ sūt sup faciē tre i fortitudine mea magna: ⁊ in brachio meo extēto. Et dedi eā ei q placuit i oculis meis: Et nunc itaq̄z ego dedi oēs terras istas in manu

tus tribus annis scōm hebreos: scōm alios vero tribus diebus vt dictum fuit esaie.xx. qđ erat satis graue ⁊ derisibile tanto homini qui erat de regio genere. Igitur fm istam sententiam presens capitulum sic diuiditur: q: primo ponit dei preceptum de cathenis fiendis: 2º de ipsis mittēdis: ibi Et mittes eas. Circa primum ponit temp⁹ precepti cū dī: In principio regni ioachim .qui regnauit vndeciz annis.quarto regum.xxiij. Fac tibi vincula ⁊ cathenas. iste cathene erant lignee. fm q̄ habet caplo sequēti: ⁊ iō partes eaz quibusdā viculis adinuicem adiungebantur: d ¶ Et mittes. Hic ponit preceptū de missiōe cathenarū: ⁊ primo precipit hec missio: 2º subdit missiōis rō: ibi Et p̄cipies Circa p̄m dī: Et mittes eas ad regē edō ⁊c̄. ⁊ sequit: e ¶ In manu. i. p mauz: f ¶ Nūcios rū q̄ venerūt hierusalem ad sedechiam. De causa huius aduentus dicunt expositores nostri q̄ venerunt ad sedechiam ad tractandum cū eo qualiter possent rebellare regi babylonis ⁊ de eius tributo se expedire: ⁊ littera sequens ad hoc concordat: in qua hieremias monet istos reges ⁊ sedechiam vt non rebellent regi babylonis sed magis ei seruient sub tributo. Ra.sa. cum hoc addit aliam causam dicens q̄ sedechias quarto anno regni sui iuit in babylonez: vt habetur infra.lj. ad portandum exenia regi babylonis qui fecerat eum regem: vt habetur quarto reguz.xxiij. Et tunc rex babylonis p̄fecit cū quinq̄z regibus hic nominatis: vt ab illis acciperet tributū in babylonē cuz suo mittendū: ⁊ ideo quādo redijt sedechias in hierusalem miserunt isti quinque reges nūcios ad eum eo q̄ erat institutus de nouo ad recipiendū eoꝝ tributū: ⁊ tunc vt dicūt expositores nostri habuerūt inuicē tractatum de rebellione ⁊ tributi negatione: eo q̄ isti quinq̄z reges ⁊ etiā sedechias libertatē desiderabāt. verūtn sedechias nō rebellauit aperte vsq̄ ad octauum ānum regni sui vt dicit iosephus: in talibus enim negotijs ponit magnus temporis tractus: sed tunc confidens de auxilio regis egypti ⁊ forte istoz quinq̄z reguz aperte rebellauit ⁊ tributum regi babylonis negauit. g ¶ Et precipies. Hic consequenter ponitur dicte missionis ratio q̄ est vt propheta nō solū v̄bo: sed etiā sēsibili signo significaret eis q̄ si rebellarēt male ptigeret ipsis: ⁊ patet lra excepti alicuiusque exponētur: h ¶ Ego feci trā ⁊c̄. i fortitudine mea magna: quia ad opus creationis requiritur virtꝰ infinita. i ¶ Et dedi eā ei q̄ placuit in oculis meis. nō est per hoc intelligendū q̄ nabuc. haberet gratiā gratū

facientem siue sanctificantem cū esset infidelis ⁊ idolatra: sz hoc dī qz dē indifferēter bōis ⁊ malis dat bona temporalia ꝓut sibi placet. a Serui mei. erat enīz executor diuine iustitie: vt supra dictū ē. xxv. b In sup ⁊ bestijs agri dedi ei. dicit ra. sa. q hoc dī eo q̄ nabuc. leo dī supra quarto capło: q ē rex aliaꝝ. c Et seruient ei oēs gētes. hyperbole est ad designandum multitudinē sui ī perū: d Et filio ei⁹. s. euilmaradach: e Et filio ē. s. balthasar in quo defecit regnum babylonie dañ. v: ió subdit: f Donec ueniat tps. s. punitionis terre ei⁹ ⁊ ipsius. Cetera patēt vsq ibi: g Vos ergo nolite audire ꝓphetas vros. q̄ fingebāt se habēr visiones a deo in vigilia: h Et diuinos. q̄ cōiectu rabāt p astra: i Et sōniatores. q̄ dicebāt se habere visiões i sōno: k Et augures. q̄ diuinabant per garrītū ⁊ volatuz auiū: l Et maleficos. q̄ diuinabāt i hostijs ōmo monib⁹ imolatis m Vt lōge faciant vos ꝛc. ist̄ō vt dī ꝓsecutiue ⁊ nō causaliter: ex hoc enīz q̄ credebant talib⁹ mēdacijs rebellabāt: ad qō se q̄bāt eoꝝ destructio ⁊ captiuitas Cetera patēt vsq ibi: n Dimittā eā i terra sua. tñ sub tributo regis babylonis.

o Et ad sedechiaz. hic ꝓsequenī ponitur ꝓphetia ō sedechiā ⁊ eius pplīm quā p̄dixerat hieremias vt patet superiuſ in pluribus locis: sz hic eā repetit loquendo nuncijs regū p̄dictoꝝ: scōm q̄ dicit hic ra. sa. ⁊ patet sīa vsq ibi: p Nolite audire ꝓphetaꝝ. s. falsoꝝ: vt patet ex sequentib⁹. q Vt eīciat vos. li vt tenet hic ꝓsecutiue ⁊ nō causaliter: vt supra dcm̄ est: ⁊ ꝓz lra vsq ibi: r Et si ꝓphete sunt. s. dicit nabuchodonosoꝛ regiſ babylonis: serui mei. Insup ⁊ bestias agri dedi ei: vt seruiāt illi. Et seruiēt ei oēs gētes: et filio ei⁹ et filio filij ei⁹ donec veniat tps tre ei⁹ ⁊ ipsi⁹. Et seruiēt ei gētes mult̄e ⁊ reges magni. Oēs aūt ⁊ regnū qō ñ seruierit nabuchodonosoꝛ regi babylōis ⁊ q̄cunq ñ curuauerit collū suū sub iugo regis babylonis: i gladio ⁊ i fame ⁊ in peste visitabo sup gētē illā ait dñs: donec cōsumā eos in manu ei⁹. Vōs ergo nolite audire ꝓphas vros: et diuinos: et sōniatores: et augures: et maleficos q dicūt vobis: nō seruietis regi babylōis: qz mēdaciū ꝓphetāt vobis: ut lōge faciāt vos ō tra vra: ⁊ eīciāt vos ⁊ pereatis. Porro gēs q̄ subiecerit ceruicē suaz sub iugo regis babylonis ⁊ seruierit ei: dimittā eā in tra sua dicit dñs: ⁊ colet eā ⁊ habitabit i ea. Et ād sedechiā regē iuda: locut⁹ sū sicz oia verba hec dicēs: Subijcite colla vra sub iugo regis babylonis ⁊ seruite ei ⁊ pplo ei⁹: ⁊ viuetis. Quar moriemi tu ⁊ ppls tu⁹ gladio ⁊ fame ⁊ peste: sicut locut⁹ ē dñs ad gētē q̄ seruir noluerit regi babylōis: Nolite audire vba ꝓphetaꝝ dicētiuz vobis: nō seruietis regi babylonis: qz mēdaciū ipsi loquūt vobis

s Occurāt dño. ꝑces efficaces ei porrigēdo: vñ in hebreo habet: Deꝑcent oīm exercituū vt nō veniant ꝛc. i. vt vasa que remanserunt in domo dñi nō portent in babylonē: sic illa que fuerūt portata in trāsmigratiōe ieconie: que tñ portabunt: ió subdit: t Quia hec dicit dñs exercituū ad colūnas. s. quasi magnas ⁊ valde notabiles q̄ erant in porticu tēpli: v Et ad mare. s. eneū in quo lauabant sacerdotes. x Et ad bases. s. lutez que erant valde curiose: vt patet tertio regz ió vero ista hic exprimūtur in speciali qz erant valde notabilia cetera aūt dicta sunt in generali cū subdit: Et reliqua vasorum ꝛc. de oib⁹ in fine conclud̄itur. y In babylonē trāsferent. qō fuit impletū capto sedechia rege: vt habet quarto regū vltimo: ⁊ Et ibi erūt vsq ad diē vi. sue. s. ad tps cyri q̄ i ꝓncipo regni sui dedit licentiā iudeis redeundi ⁊ reedificandi tēplū: ⁊ vasa q̄ fuerāt i babylonē portata: fecit i hierlm reportari: vt hēt esdre p⁹.

Non misi eos ait dñs ⁊ ipsi ꝓphant i nomine meo mēdacit: ut eijciāt vos ⁊ pereatis vos qz ꝓphe q vaticināt vobis. Et ad sacerdotes ⁊ ad pplz istū locut⁹ sū dicēs: Hec dicit dñs: Nolite audire vba ꝓphaꝝ vroꝝ q̄ prophetāt vobis dicētes: ecce vasa dñi reuertētur ō babylōe nūc cito. Mēdaciū. n. ꝓphetāt vobis. Nolite ergo audire eos sz seruite regi babylōis ut viuatis. Quare dat hec ciuitas i solitudinē: Et si ꝓphete sīt ⁊ ē vbū dñi i eis occurāt dño exercituū: vt nō veniāt vasa q̄ ō relicta fuerūt in domo dñi ⁊ i domo regis iuda ⁊ i hierusalē i babylonem. Quia hec dicit dñs exercituuz ad colūnas: et ad mare et ad bases et ad reliq̄ vasoꝝ q̄ remāserūt i ciuitate hac: q̄ nō tulit nabuchodonosoꝛ rex babylōis cū trāsferet iechoniā filiū ioachim regē iuda de hierlz i babylonē ⁊ oēs optimates iuda ⁊ hierlm. Qz hec dicit dñs exercituū de⁹ isrl: ad vasa q̄ derelicta sūt i domo dñi ⁊ i domo regis iuda ⁊ hierlz. In babylonē trāsferent: et ibi erunt vsq ad diem visitationis sue dicit dñs. Et afferri faciam ea: ⁊ restitui in loco isto.

.xxviii.

In factū ē i āno illo in ꝓncipio rḡni sedechie

Et factū est. hic ꝓsequēter hieremias ꝓphetat ō ananiā falsū ꝓphetā: ⁊ dī uidit in duas: qz ꝓmo ꝓphetia ananie pōit ꝛ⁰ a dño reprobatur: ibi Et factū ē. Prima i duas: qz ꝓmo ananias ꝓphetat verbo: ꝛ⁰ sensibili signo: ibi Et tulit. Prima adhuc i duas: qz primo ponit ꝓphetia ananie: ꝛ⁰ responsio hieremie: ibi Et dixit. Circa ꝓmū notat tps cū dicitur: a Et factum est in anno illo. s. quarto āno sedechie quo venerunt nuncij regum ad ipsum secundū q̄ subditur post: In anno quarto ꝛc. Sz contra hoc videtur illud quod interponitur: in principio regni sedechie: quartus enim annus sui regni non potest dici conuenienter principium eius: propter quod ra. salo. dicit q̄ principium regni hic accipitur pro illo tempore quo nabuc. prefecit eum quinq regibus vt p̄dictū est capitulo p̄cedenti. Et hoc fuit quarto anno re

gni sedechie. b ¶ Dixit ad me ananias.i. dirigendo sermonez ꝓriũ asserentez. c ¶ Hec dicit dñs exercituũ deꝰ israel. Contriui iugũ regis babylonis. audiuerat.i. iste ananias ꝑmo ãno regni sedechie hieremiã dicẽtẽ: Hec dicit dñs exercituũ. Ecce confringam arcum helam. ꝛ ad similitudinem huius dixit: postea quarto ãno sedechie illud qđ dicitur hic: c ¶ Hec dicit dñs ꝛc. qz falsi ꝓphete accipiebant modũ loquendi ꝓphetaꝝ dñi: sicut dcm̃ est supra. xxiij. Cetera patent in lra. d ¶ Et dixit heremias. Hic ꝓsequeñ põit respõsio hieremie dicẽtis. e ¶ Amẽ: Sic faciat dñs. cõsiderabat eni hieremias redituz trãsmigrationis ꝛ vasoꝝ q̃ cũ iechõia trãsmigrante fuerunt deportata: supposita tñ sup hoc volũtate diuina: sed qz sciebat hꝰ nõ eũẽturũ: ió subdit f ¶ Uerũtñ audi verbũ hoc. ꝑ qđ apparebit si ꝓphetia tua sit vera vl̃ n. g ¶ Propheta q̃ vaticinatꝰ est pacẽ. sup pplo futurã cũ venerit verbũ eius in effectu. h ¶ Scietur ꝓpheta. i. cognoscet de ipso q̃ est prophetaꝝ ver⁹ a deo missus. Ex hoc loco acceperũt iudei occasionẽ errandi dicentes q̃ ꝑ missiões dei de bono futuro fiũt absolute nec retractant: sed cõminatões ỏ malo fiũt sub cõditione. s. si nõ egerint penitentiã illi quib⁹ fiunt: ꝛ ideo accedente penitentia retractãt: sicut ꝓphetia ione ỏ niniue subuersione ꝑp penitẽtiã niniuitarum: ꝛ sic exponunt qđ dicitur hic: Propheta q̃ vaticinatꝰ ẽ pacẽ ꝛc. q. d. hieremias ananie: tu ꝓphetas pplo bonuz ꝛ ego ꝓpheto ei pene malũ: ꝛ tũc sciẽt q̃ tu sis ꝓpheta dñi si ipleta fuerit tua ꝓphetia: qz talis ꝓmissio nõ mutat: sz si nõ eueniat malũ pene qđ ꝓphetiço nõ ꝑ hoc argui potero de falsitate: qz talis ꝓphetia aliqñ nõ implet ꝑ penitentiã pplĩ supuenientẽ: sed istud dcm̃ apparet falsũ ex dictis hieremie supra xviij. vbi ꝓmissio de bono ita dicit retractabilis ꝑ pcm̃ supueniẽs: sicut ꝛ cõminatio de malo ꝑ penitetiã supuenientẽ. Unde ibidẽ dr in ꝑsona dñi: Repente loquar aduersũ gentẽ ꝛ aduersus regnũ vt eradicẽ destruã ꝛ dispdã illud. Si penitentiã egerit gens illa a malo suo agã ꝛ ego penitentiã sup malo qđ cogitaui vt facerẽ ei. Et stati subdit ibidez

regis iuda: i ãno q̃rto: i mẽse quinto: dixit ad me ananias filꝰ azur ꝓpha de gabaõ i domo dñi coram sacerdotibꝰ ꝛ oi pplo dicẽs: Hec dicẽ dñs exercituũ deꝰ israel cõtriui iugũ regis babylõis Adhuc duo ãni diez: ꝛ ego referri faciã ad locũ istũ oia vasa dñi q̃ tulit nabuchodonosoꝛ rex babylõis de loco isto: ꝛ trãstulit ea i babylonẽ. Et iechõiã filiũ ioachi regẽ iuda ꝛ oẽz trãsmigrationẽ iude q̃ ingressi sũt i babylonẽ ego ꝓuertã ad locũ istũ ait dñs: Cõterã ei iugũ regis babylõis. Et dixit hieremias ꝓpha ad ananiã ꝓphaz i oculis sacerdotũ ꝛ oculis oĩs pplĩ q̃ stabat i domo dñi: ꝛ ait hieremias ꝓpha Amẽ: Sic faciat dñs: Suscitet dñs ꝟba tua q̃ phetasti: vt referãtur vasa i domo dñi: ꝛ ois trãsmigratio ỏ babylõe ad locũ istũ. Uerũtñ audi ꝟbuz hoc qđ ego loq̃r i auribus tuis: ꝛ i auribꝰ vniuersi pplĩ ꝓphe q̃ fuerũt añ me ꝛ añ te ab initio ꝛ ꝓphaueruũt sr̃ trasmltas ꝛ sr̃ regna magã de plio ꝛ de afflictiõe ꝛ ỏ fame: pphã q̃ vaticinatus est pacẽ: cũ venerit ꝟbũ eiꝰ tũc sciẽt ꝓpha quẽ misit dñs i ꝟitate. Et tulit anãias ꝓpha cathenã ỏ collo hieremie ꝓphe: ꝛ ꝓfregit eaz. Et ait ananias i ꝓspectu oĩs pplĩ dicẽs: Hec dicit dñs: Sic ꝓfrigã iugũ nabucho donosoꝛ regis babylõis pꝰ duos ãnos diez de collo oĩuz gẽtiuz. Et ãbijt hieremias ꝓpha i viã suã. Et factũ ẽ ꝟbũ dñi ad hieremiã postq̃z ꝓfregit ananias ꝓpha cathenaz de collo hieremie ꝓphe dicẽs: Uade: ꝛ dices ananie: Hec dicit dñs Cathẽnas ligneas ꝓtriuisti et facies ꝑ eis cathenas ferreas: qz hec dicit dñs exercituũ deꝰ isrl: Jugũ ferreuz posui sr̃ collũ cũctaz gentiũ istaz vt seruiãt nabuchodonosoꝛ regi babylõis: ꝛ seruient ei: insup ꝛ bestias trẽdedi ei: Et dixit hieremias ꝓpha ad ananiã ꝓpham: Audi anania: Nõ misit te dñs: ꝛ tu cõfidẽ fecisti pplz istum in mẽdacio. Jccirco hec dicit dñs: Ecce ego mittã te a facie trę. Hoc anno morieris. Aduersũ. n. dñz locut⁹ es. Et mortuꝰ ẽ ananias ꝓpha i ãno illo: mẽse septio

Possent autẽ ad hoc adduci plura alia de sacra scriptura veteris testamẽti: sed ꝑpter prolixitatẽ omitto. Sciendũ tñ q̃ deus, pnior est ad miserandũ q̃ ad cõdẽnandũ: ꝛ per ꝓsequẽs ad nõ inferendũ malũ cõminatũ: q̃ ad auferẽdũ bonũ promissũ: lz tã ꝑmissio q̃ commiatio sint sub cõditiõe: ꝛ scõm hoc itelligit verbum hieremie q̃ sciet veritas ꝓphe denũciatis bonũ cũ venerit in effectu: iquã tũ deus non habz ꝓpitatẽ ad auferẽdũ. i ¶ Et tulit. Hic ꝓsequẽr ananias ꝓfirmat dcm̃ suum sensibili signo auferẽdo cathenam de collo hieremie ꝛ frangendo: vt ostenderet ꝛ verbo ꝛ sensibili signo dominium regis babylonis totaliter auferendum. k ¶ Et abijt hieremias ꝓpheta in viam suam. nolens contendere contra ananiaz l ¶ Et factum ẽ. Hic consequẽter ponitur reprobatio ananie: ꝛ primo quantum ad suam ꝓphetiam falsam cum dicitur in persona domini: m ¶ Cathenas ligneas contriuisti. falsum presumptuose signando: n ¶ Et facies pro eis cathenas ferreas. quasi diceret: ex mendacijs tuis facies illos rebellare regi babylonis ex quo incurrent maius malũ quasi incõparabiliter ꝙ ante: ꝛ patet littera vsq̃ ibi: o ¶ Et dixit hieremias. vbi ponit reprobatio ananie quãtũ ad psonã: cuz dr: p ¶ Ecce ego mittã te a facie ire. ꝑ mortẽ i qua boies tollunt de supficie terre ꝛ itra terrã sepeliunt. q ¶ Et mortuꝰ est ananias ꝓpheta in illo anno. vt hieremie veritas ꝓbaret: r ¶ Mẽse septimo. ꝛ sic a dcõ hieremie vsq̃ ad mortẽ eiꝰ fluxerũt tñ duo mẽses: qm̃ hec ꝓdixit mẽse quito: vt ꝑz i principio huꝰ capli.

Et hec sunt verba libri. Hic La. XXIX.
e pſequēter ꝓphetat ꝺ ieconiā q̄ iam cū matre
⁊ nobilib⁹ regni ⁊ sacerdotibus ⁊ ꝓphetis plu
rib⁹ duct⁹ fuerat in babylonē: sed sperabat ⁊ habebat
spem redire in iudeam ⁊ illi q̄ cū eo translati fuerāt de
cepti a falsis ꝓ
phetis existentib⁹
inter eos: ſz hiere
mias scribēdo eis
nitit auferre ista
ꝓfidētiaz falsā. Et
diuidit i duas par
tes: q; p⁹ epistole
hieremie ꝓpōit p
fatio: 2⁹ narratio:
ibi Hec dicit dñs
In pfatōne expri
mitur ꝓmo perso
na mittēs epistolā
cū dicitur: Que
misit hieremias
ꝓpheta. ⁊ loc⁹ vñ
misit cuz subdit:
De hierusalem: 2⁹
pſone ad quas mi
sit cuz subdit:
o Ad reliq̄as
senio; ⁊c. ⁊ patet
littera vsq; ibi:
e Et domina.
i. mater regis.
f Et eunuchi.
i. regis ⁊ regine
ministri q̄ sic no
minant non a mē
bro; sectione sed
a castitatis hone
state: tales. n. pone
nebātur antiqui
tus in regūs domi
bus ⁊ maxime cir
ca obsequiū dña
rū ⁊ sm tales mo
dum loquēdi di
cit saluato; mat.
xix. Sūt eunuchi
qui se castrauerūt
pp regnuz celo;
g Et faber ⁊ in
clusor. hec nomia
exponunt supra.
xxiij. tertio exp̄
munt pſone po;
tantes epistolam
cum dī: h In
mānu elasa filij sa
phan ⁊c. quos misit sedechias rex iuda ad portanduz
tributū q̄ debebat regi babylonis vel aliq̄ exenium
i Hec dic. Hic ꝓsequent ponit epistole narratio in q̄
hieremias aufert ꝓmo trāsmigratis falsam confidentia
2⁹ subiungit decipientiuz penā: ibi Hec dicit dñs. Pria
in duas: q; primo aufert ꝓfidētiam falsaz: 2⁹ denunciat
verā: ibi Quia hec. Circa primū dicit i pſona domini.
k Edificate domos ⁊c. i. disponite vos ad mandādū
diu i babylone ꝓuidendo vobis de domib⁹: terre fru
ctib⁹: ⁊ multiplicatione ꝓlis: ⁊ cito redire falso non spe
retis: ideo subdit: l Non seducant vos ꝓphete vestri.
scilicet falsi reditum ꝓpinquū denunciando. m Quia
hec dicit. Hic ꝓsequenter denunciat eis verā fiduciā: ⁊ ꝓmo
denūciat eā translatis in babylonē: 2⁹ ꝰriū nunciat habitan
tibus i hierl̄z: ibi Quia hec. Circa primū dicit: m Q;
hec dicit dñs. q. d. no
lite credere falsis ꝓ
phetis: quia hec ē sn̄ia
dñi de vro reditu.
n Cuz ceperint im
pleri in babylone. lxx
āni. tot. n. āni fluxerūt
sm hebreos ⁊ trans
migratōne ioachi, vs;
q; ad ꝓmū ānū cyri.
secūdū alios vo ꝓpu
tatio'istoz annoz in
cipit tardi⁹. s. a destru
ctione ciuitatis sub se
dechia: vt dcm̄ est su
pra. xxv. o Visi
tabo vos. sicut mise
ricors pater filios. ce
tera patent vsq; ibi:
p Ut reducaz vos
ad locū istum. i. i hie
rusalē non q̄ omnes
redierunt in personis
ꝓpr̄ijs: q; in tanto tē
pore mlti fuerūt mor
tui maxime illi qui e
rant iaz puecte etatis
q Ut dē vobis finē.
captiuitatis vestre:
r Et patientiaz. in
terim vsq; ad termi
nū predictū. s Et
inuocabitis me ⁊ ibitis
ad terrā vestrā. Cete
ra patent vsq; ibi:
t De vniuersis gen
tib⁹ ⁊c. q; in regno ba
bylonis erant gentes
varie ad quas iudei
fuerūt trāslati tpe ioa
chi ⁊ sedechie: ⁊ inde
redierunt cum zoro
babel duce. v Q;
dixistis suscitabit no
bis dominus ꝓphe
tas. i. quia credidistis
prophetis falsis vos
decipientibus ⁊ dicen
tibus se loqui in no
mine domini: ideo
ānunciaui vobis ter
minū vre reuersiōis i iudeā: vt ñ credatis eis dicētib⁹ vobis
q̄ cito debeatis reuerti. x Q; hec dic. Hic ꝓsequēr hāc
fiduciam remouet a sedichia rege ⁊ ei⁹ pplo q̄ ñ trāsmigra
rauerāt i babylonē: denūciādo q̄ passuri sit mlto grauiora
iō subdit: y Hec dicit domin⁹ exercituū. idest angelo
rum. z Ecce mittam in eos gladium ⁊ famem ⁊ pe
stem. omnia enim ista venerunt super eos obsessos in hie
rusalem: vt habetur quarto regum vltimo. a Et ponā
eos quasi ficus malas. i. abominabiles deo ⁊ hominib⁹ sicut
dictū est supra. xxiij. in parabola de ficub⁹. b Et dabo

Et hec sīt ẏba xxix.
libri que misit hiere
mias ꝓpha de hierlm ad
reliq̄as senio; trāsmigratō
nis ⁊ ad sacerdotes ⁊ pro
phetas ⁊ ad oēz pplm quē
transduxerat nabuchodo
noso; de hierlm i babylo
nē: postq̄z egressus ē iecho
nias rex ēt domina ēt eunu
chi ⁊ principes iuda ⁊ hierl̄z
ēt faber ⁊ iclusor de hierl̄z
in mānu elasa filij saphā ⁊
gamalie filij helchie q̄s mi
sit sedechias rex iuda ad na
buchodonoso; regē baby
lōis i babylonē dicēs: Hec
dicit dñs exercituū de⁹ isrl̄
oi trāsmigratiōi quā trāstu
li de hierlm i babylōez: E
dificāte domos ⁊ habitate
⁊ plantate hortos ⁊ come
dite fructū eoruz. Accipite
vxores ⁊ gnāte filios ⁊ fili
as: ⁊ date filijs vris vxores
⁊ filias vras date viris ⁊ pa
riāt filios ⁊ filias: ⁊ mltiplī
cabimi ibi ⁊ nolite eē pau
ci numero ⁊ q̄rite pacē ci
uitatis ad quā trāsmigrare
vos feci ⁊ orate ꝓ ea ad do
minū: qa in pace illius erit
pax vob. Hec dic dñs exer
cituū de⁹ isrl̄: Non vos sedu
cāt ꝓphete vri q̄ sunt i me
dio vrz ⁊ diuini vri: ⁊ ne at
tēdatis ad sōnia vra q̄ vos
sōniatis qa falso ipsi ꝓphe
tant vobis in noie meo: ⁊
nō misi eos dic dñs. Quia
hec dic dñs: Cū cēperit im
pleri in babylōe septuagi
ta āni: visitabo vos ⁊ suscī
tabo sr̄ vos vbū meū bonū
ut reducā vos ad locū istū
Ego. n. scio cogitatiōes q̄s
cogito sr̄ vos dic dñs: cogi
tatiōes pacis ⁊ ñ aflictiōes
ut dē vobis finē ēt patiētiā
ēt inuocabit⁹ me ⁊ viuetis: ⁊
⁊ orabit⁹ me ⁊ ego exaudi
az vos: q̄retis me ⁊ inuenie
tis. Cū q̄sieritis me in toto
corde vro ⁊ inueniar a vob ait
dñs. Et reducā captiuitatē
vraz ⁊ cōgregabo vos dē
vniuersis gētib⁹ ⁊ de cūctis
locis ad q̄ expuli vos dicit
dñs. Et reuerti vos faciā ō
loco ad quē trāsmigre vos
feci: q̄ dixistis: Suscitabit
nobis dñs ꝓphas i baby
lone. Quia hec dic dñs ad
regē q̄ sedet sr̄ soliuz dauid
⁊ ad oēz pplm habitatorē
orbis h⁹: ad frēs vros qui
non sunt egressi vobiscum
in trauſmigrationez. Hec
dicit dominus exercituuz
Ecce ē mittā i eos gladiū ⁊
famē ⁊ pestē ⁊ ponā eos q̄si
ficus malas q̄ comedi non
possunt eo q̄ pessime sint:
et persequar eos in gladio
et in fame et in pestilentia.
Et dabo eos in vexationē

eos in vexationē.per seruilia opera ⁊ grauia: a ¶ Vniuersis regnis terre.hoc dī q: sb̄ rege babylōis erāt plura regna b ¶ In maledictionē.quantum ad verba dura que eis inferebant: c ¶ Et in stupozē.p̄ admiratiō: coz miserie. d ¶ Et in sibilū.i.in derisū. Cetera patēt in lr̄a. e ¶ Hec dicit. Hic ꝓsequenter ponit pena falsoz ꝓphetaz q̄ decipiebāt pplz de babylōe trās migratū:⁊ primo ponitur pena duoz:uz simul qui nō solū erāt ꝓphe falsi: sz et adulteri:2° pena tertij qui nō solū erat assertoz falsitatis: sed et persecutoz vitatis : ibi Et ad semeiam. Nomia aūt duoz ponunt cū dī : f ¶ Ad achab filium cholie ⁊ ad sedechiam filiū maasie.⁊ subdit eoz pena cuz dī : Ecce tradā eos in manu nabuc. dicunt expositozes nr̄i cōiter q̄ isti fuerunt duo senes quos ꝓuicit dani el de falso testimonio ꝑ susannā pp̄ qō fuerūt cōdēnati ad mortē:vt habetur danielis.xiij. Verūtn̄ q: iudei in babylone erant serui nō habebāt aliquā iusticiam nec per ꝓsequens potestatem ꝓdēnandi aliquē ad mortez: iō subdit hic q̄ fuerunt traditi in manu nabuc.quia de sua falsitate fuer̄t accusati p iudeos cozaz rege vt locū eius tenē te:qui sniam mortis i eos dedit:⁊ executionē iudeis ꝓmisit:⁊ iō cū dī dan̄.xiij.popul' eos interfecisse:intelligendū ē tm̄ executiue cetera patēt vsq; ibi:

ūniuersis regnis tre:i mālē dictōnē et i stupozē et i sibilū ⁊ i opprobriū cūctis gētib' ad q̄s ego eieci eos:eo q̄ nō audierit vba mea dic̄ dn̄s:q̄ misi ad eos p seruos meos ꝓphas de nocte ꝓsurgēs ⁊ mittēs:⁊ nō audistis dic̄ dn̄s . Vos ergo audite vbū dn̄i oīs trāsmigōtio quā emisit d̄ hierlz i babylonē Hec dic̄ dn̄s exercituū deꝰ isrl'ad achab filiū cholie ⁊ ad sedechiā filiū maasie q ꝓphant vobis i noīe meo mēdacit. Ecce ego tradā eos i manu nabuchodonosoz regis babylōis:⁊ percuti et eos i oculis vr̄is. Et assumet ex eis maledictio oi trā smigōtiōi iude q̄ ē i babylōe dicētiū: Ponat te dn̄s sicut sedechiā ⁊ sic achab q̄os frixit rex babylōis i igne: p eo q̄ fecerit stulticiā i isrl ⁊ mechati sūt i vxores amicoz suoz:⁊ locuti sūt vbū i noīe meo mēdacit: q̄d nō mandaui eis. Ego sū iudex ⁊ testis dic̄ dn̄s. Et ad semeiaz neemalitē dices: Hec dicit dn̄s exercituū deꝰ isrl: Pro eo q̄ misisti i nōmīe meo libros ad oēz pplz q̄ ē i hierlz

⁊ ad sophoniā filiū maasie sacerdotē ⁊ ad vniuersos sacerdotes dicēs: dn̄s dedit te sacerdotē p iōiade sacerdote ut sis dux i domo dn̄i sup oēz vir̄ arreptitiū ⁊ ꝓphātē ut mittas eū i neruū ⁊ i carcerē. Et nunc q̄re nō increpasti hieremiā anathotitē q̄ ꝓphat vobis: Quia sr̄ hoc misit i babylōez ad nos dicēs: Longū ē:ēdificate domos ⁊ habitate ⁊ plāctate hortos ⁊ comedite fructꝰ eoz. Legit ergo sophōias sacerdos libz istū i auribꝰ hieremie ꝓphe. Et sermō ē vbū dn̄i ad hieremiā dicēs: Mitte ad oēz trāsmigratōez dicēs: Hec dic̄ dn̄s ad semeiā neelamitē: Pro eo q̄ ꝓphauit vob̄ semeias ⁊ ego nō misi eū:⁊ fecit vos confidere i mendacio:iccirco hec dic̄ dn̄s :Ecce ego visitabō sup semiā neelamiten et sup semē eī. Nō erit ei vir sedēs i mēdio pplī hui' et nō videbit bonū q̄d ego faciā pplo meo ait dn̄s:q̄ prauricatiōez locutꝰ ē aduersus dn̄m. ¶ .xxx.

Hec uerbū q̄d factū ē ad hieremiam a dn̄o

g ¶ Quos frixit rex babylonis in igne. Sz ꝑ danielis. xiij dicitur q̄ fuerūt lapidati. Ad q̄d dicendū q̄ quelibet pena mortis aliq̄n in scriptura significat noīe ignis. Vel q: ꝓmo fuerunt lapidati postea cōbusti:sicut de achoz dcm̄ fuit iosue septimo. Et hic exprimitur pena ignis:in dan̄. vero pena lapidationis:illud tn̄ q̄d de eis dī in danicle nō est auctēticum:q: non est de scriptura canonica:cetera patēt vsq; ibi: h ¶ Ego sū iudex ⁊ testis dicit dn̄s.q.d. null' pt effugere iusticiā meā. i ¶ Et semeiam. Hic ꝓsequēter ponit pena tertij qui non solū erat ꝓpheta falsus illis q̄ erant in babylōe sed etiā pcutoz: hieremie scribēs de babylone sūmo pontifici q̄ erāt in hierlm vt incarceraret hieremiā : eo q̄ scripserat trāsmigratis:ne falso sparēt cito reuerti:⁊ hoc est q̄d dī k ¶ Pro eo q̄ misisti libros.i.litteras: l ¶ Nomie tuo tā q̄ nomine vere ꝓphete dicens sophonie: m ¶ Dn̄s dedit te sacerdotē.s.summum: n ¶ Pro ioiada sacerdote.licet iste ioiada fuisset diu ante tn̄ ipsum noīat eo q̄ fuerat homo sanctitatis magne ⁊ auctozitatis in hꝰ adulando isti sophonie.q.d.tu es tante sāctitatis sicut ille. o ¶ Ut sis dux.i.princeps sacerdotū: p ¶ Sup omnē virum arreptitiū ⁊ prophetantē. i. qui prophetat ex virtute ōmonis eius fātasiam commouētis: q ¶ Ut mittas eū in neruuz.i. in cippum ita q̄ nō possit talia seminare i populo. r ¶ Et nūc quare nō increpas hieremiaz.taliter ꝓphetātem i hierusalē ⁊ nō soluz i hierusalem verbis : sed etiam in babylone scriptis ideo subditur: s ¶ Quia super hoc misit ad nos.s.epistolā:vt dcm̄ est in principio hꝰ capituli. t ¶ Dicēs.in eadē epistola. v ¶ Longuz est.s. tempus more vestre in babylone. x ¶ Edificate.i. dispōite vos ad diutinam mansionem sicut expositū ē supra. y ¶ Legit ergo sophōias sacerdos. ad'arguendū hieremiā de epistola quā miserat. cetera patent vsq; ibi z ¶ Ecce ego. vbi ponit pena semeie cū dicit: a ¶ Visitabo super semeiam neelamiten. in persona eius. b ¶ Et super sem

eius.i.in personis sibi cōiunctis. c ¶ Nō erit ei vir sedens.i.habitans: d ¶ In medio populi hui'.s. reuertentis in hierusalem: e ¶ Et non.vide.bo. q̄d ego faciam populo meo.ipsum de captiuitate liberando: f ¶ Quia prauricationes locutꝰ est aduersus dominū. notando hieremiam de falsitate qui ex ore domini loquebatur. ¶ .xxx.

Hec verbum. Superius hieremias prophetauit populo aspera : hic cōsequenter ꝓphetat prospera:istud autem q̄d erat summe prosperum erat aduentus christi ad salutem mundi:cuius figura fuerat saluatio populi de captiuitate babylonica de qua fecerat mentionem capitulo precedenti inter aspera que nūciauerat: vt oppositā iuxta se posita magis elucescerent ⁊ ideo cōuenienter post figurā hic ꝓsequenter denūciat

rē figuratā.ſ.p xp̄m ſalutē generalē qō facit i hoc.c.7 ſequēti.nec poſſūt conuenienti aliē expōi niſi referēdo ad tēpus xp̄i:vt in pſequendo magis apparebit. Ad itellectū tū ſequntiū ſciendū q̄ pphete ſcribendo nō ſeruant ſemper ordinē tempis:ſed frequnt̄ prius facta:ſcribūt posterius: 7 ecōuerſo:

vnō dicūt doctores hebrei: non ē prius 7 posterius in lege p quā itelligūt vetus testamētū in quo non ē attendendus ordo tpis ſz ordinē descriptōis: 7 idē dicūt doctores latini q̄ frequenter sacra ſcriptura loq̄tur p anticipatiōnē.ſ.posteriora p ponēdo:7 per recapitulationē pora postponendo: 7 hoc modo pcedit hieremias i hō libro i plurib' locis:vt pz in pcedētibus:7 in ſequētibus apparebit:et i hoc loco ſic pcedit: q: prio denūciat christi regnū 7 eius aduentum

dicēs: Hec dic̄ dñs de' iſrl̄ dicēs:Scribē tibi oia verba q̄ locut' ſū ad te i libro. Ecce.n.dies veniūt dic̄ dñs 7 conuertā conuersionē populi mei iſrl̄ 7 iuda ait dñs:et cōuertā eos ad terrā quā ōdi pātib' eoz 7 possidebūt eā. Et hec verba q̄ locut' ē dominus ad iſrl̄ 7 ad iudam. Quī hec dic̄ dñs: Vocem terroris audiuim':formido 7 nō ē pax. Interrogaté 7 videte ſi gnāt masculū. Quare ergo vidi oēs viri mānū ſup lūbū ſuū q̄ pturient:et cōuerſe ſūt vniuſe facies in auruginez: Uē q: magna dies illa:nec ē ſimilis ei':tempuſq̄ tribulatiōis ē iacob:

et ex ipo ſaluabit. Et erit i die illa ait dñs exercituum p̄trā iugū ei' ō collo tuo: et vincula ei' dirupā. Et non dñabūt ei ampli' alienī:ſz ſeruient dño do ſuo: et dauid regi ſuo q̄ ſuſcitabo eis. Tu ergo ne timeas ſerue me' iacob ait dñs:neq; paueas iſrl̄:q: ecce ego ſalua bo te ō terra lōginq̄: 7 ſemē tuū ō tra captiuitatis eoz. Et reuertet iacob et quescet et cūctis affluet bōis 7 non erit quē formidet: qm̄ tecū ego ſū ait dñs vt ſaluem te Facia.n.ꝯſūmationē in cūctis gentib' in quibus diſperſi te:tē autem non faciā in cōſūmationē: ſz castigabo

li conuerſione iudeoz ad christū detecta falſitate antichriſti p heliam 7 enoch:ideo de pſecutione antichriſti ſubdit: e Quoniam hec dicit dom'nus: Vocem terroris audiuimus nē. 7 cōnumerat ſe dom'nus christus fidelibus ſuis tunc passuris:eo modo quo dixit Actuū.ix. Saule saule q̄d me pſequeris. f Interrogate 7 videte ſi generat masculus. h accipit generare p parere. vñ in hebreo: Si parit masculus. 7 per hoc innuit anxietas et angustia tunc futura christi fidelibus:ideo ſubdit: g Quare ergo vidi oēs viri.i.cuiuslibet christiāi q̄tūcūq; fortis 7 firmi. h Manū ſup lumbū ſuū q̄ pturientis. modus.n. mulieris pturientis est imponere manus ſuas ad lūbos ſuos. i Et cōuerſe ſunt vniuerſe facies in auruginē.i.i colorē deformē pre āgustia 7 timore. k Uē q: magna dies illa.i. tempus illud erit magnū q̄tū ad intēſiōez tribulatiōis. l Nec ē ſimilis eius.p preter quod dī Matth.xxiiij. erit eni tribulatio magna qualis nū q̄ fuit ab initio mūdi vſq; modo neq; fiet. m Et ex ipo ſaluabit.omnis predestinat' ad vitā beatā q̄ noīe iacob itelligit:eo q̄ ſupplātatoz interpt̄at. n Et erit. hic conſequnter ponit dominiū xp̄i q̄ ſpiritu oris ſui interficiet antixp̄z:vt dī ſcōa ad theſſal.ſcōo.7 magnā partē adherētiū ſibi: ideo ſubdit: o Loterā iugū ei' de collo tuo.ſ.militātis ecclesie. p Et vincula ei' dirupā.i.machinatiōes ei' 7 deceptiōes. q Et nō dñabunt ei ampli' alieni.ſ.a deo. r Sed ſeruiet dño deo ſuo.ſ.deo patri. s Et dauid regi ſuo .i. dei filio icarnato. vnde in translatiōe chaldaica q̄ apud hebreos ē auctētica vt frequnt̄ dictū ē:ſic habet: Et obediēt meſſie filio dauid regi ſuo. vnde ſcōm oēs doctores hebreoz ipſō intelligit de xp̄o ad lr̄am. t Quē ſuſcitabo eis.i. faciam apparere ad eoz ſalutē:7 etiā q: ad lr̄az de' pater ſuſcitauit ieſū a morte. v Tu ergo ne timeas.cōfortatio est ꝯ tribulationē antixp̄i futurā. x Saluabo te de terra longinqua nē. iudei.n. tūc saluādi diſperſi ſūt in longinqs partib' mūdi 7 ibi captiui. y Reuertet iacob.ſ.ad xp̄m q̄ non ſolū intelligit de iudeis tunc cōuertēdis ſed ēt de xp̄ianis ab antixp̄o deceptis q̄ postea penitebūt. z Et quescet.a tribulatiōe antixp̄o infecto. a Et cūctis affluet bōis nē.hoc refert ad statū ecclesie triūphantis:vbi habet bonū ſine fine 7 securitas pfecta. b Faciā eni ꝯſūma.in cunctis gen.q: oēs gentes sectas ſuas varias dimittēt p fide xp̄i. c Te aūt. hic respondet q̄stioni tacite duplici:2ª ponit:ibi Propterea. Circa primū posset fieri questio quare dñs permittet fideles ſuos ſic tribulari tpe antixp̄i:7 respondet ꝫ q: hoc fiet vt purgent a peccatis que circa tēpora illa abūdabunt:ſz q̄ dī Matth.xiiij. Et qm̄ abūdabit iniq̄tas nē.7 hoc ē qō dī: c Te aūt nō faciā i cōſū.q.d.q̄tūcūq; futura ſit acerba pſecutio antichriſti:nō tn̄ deficiet ecclesia ſed purgabit: ideo ſubdit:Sed castigabo te in iudicio:vt non tibi videaris

inoxius. o Insanabilis fractura tua.q2 psecutio ātixpi erit irremediabilis via hūana. e Nō est qui iudicet iudiciū tuū.q2 tunc nullus audebit stare p iustis ad eos liberā dū. f Oēs amatores tui obliti sūt tui. q2 pncipes terrēi q modo defendūt ecclesiā nō audebūt ei ostendere nisi amicitiā. g Plaga inimici percussi te.q.d. tūc videbor aduersari ecclesie sic pr dure castigans filiū: videt ei ūmicari iudicio exteriori. h Propter multitudinē iniqtat tue. que tūc abundabit supra modum: vt dz ē. h Dura fcā spctā tua.i. dura correctione indigentia.

i Quid clamas super ptritiōe tua.q.d. iuste tibi infertur.

k Insanabilis ē dolor tuus.s. via humana: pter qđ xps apponet remediū interficiendo antixpz vt p dictū ē. l Propterea Dic soluit scda qstio: q2 posset aliqs quere re quid faciet xps de antixpo psecutore et sibi adherentib9:7 respondet q nō euadēt diuinā vidictā:7 hoc ē quod dī: l Propterea om.q come.te deuo. nō solū morte tpali sz etna. m Et vniuer. hostes tui in capti.du.a demōib9. n Obducā.n. cicatricē tibi.dādo spūm penitētie deceptis ab antixpo 7 eius satellitibus. o Quia iectā vocauerūt te syō.i.o tu ecclesia nomine syon vocata: Isa.ij.c.7 hebreoz.xij. Que vocabit iecta durante antixpi persecutiōe. p Cōuertā puer. tabernaculoz iacob.i. societates fideliū ab antixpo deceptoz:q2 dabit eis tēpus penitētie. q Et edificabit ciuitas.i. ecclia q ē ciuiū xpi vnitas. r In excelso suo.i.i honore magno q2 tūc oēs pfugient ad eam. s Et tēplū iuxta ordi.su.fū dabit.i. cultus xpi ab antixpo delectus in statū suū fforma bit. t Et egrediet de eis laus.s. diuia. v Horqz ludētiū.nō p dissolutionē sz p deuotionē:sicut dicebat dauid de seipso.q. Re.vj. Ludā ante dnm. x Et erūt filij eius sic a pncipio.i.sic ante psecutionē antixpi. y Et erit dux ei9 ex eo.i.xps ver9 homo. z Et applicabo eū 7 accedet ad me.q2 xps homo pre oibus habet accessū ad patrē:iō sbdit a Quis.n.iste est.i.ōte excellētie. b Qui applicet cor suū.q2 volūtas xpi homis i oibus pformis est volūtati diuie. c Ut appropinquet mihi. p sua volūtate:sicut filius patri. d Et eritis mihi in pplm.s. deo patri per filium:7 sbdit de pena impioz. e Ecce turbo domini.s.i die iudicij. f In capite impiorum conqescet.i. in antichristo qui erit caput impioz qn fulminabit. Vel in capite impiorum generaliter per finalem sententiaz cū dicet eis: Ite maledicti te i iudicio:vt nō tibi videaris innoxi9:q2 hec dic dns: Insanabil fractura tua:pessima plaga tua. Non est q iudicet iudiciū tuū:ad alligādā curationē tuā:vtilitas ñ ē tibi. Omnes amatores tui obliti sūt tui: teqz nō q̄rēt: Plaga.n.ūmici pcussi te:castigatōe crudeli. Propter multitudinē iniqtat tue durā facta sūt peccata tua. Quid clamas sup ptritiōe tua: Insanabil ē dolor tu9 Propter multitudinē iiqtatis tue 7 pter dura peccata tua feci hec tibi: propterea oēs q comedūt te deuorabūtur: et vniuersi hostes tui i captiuitatē ducent. Et oēs q te vastāt vastabūtur cūctosqz pdatores tuos dabo i pdā. Obducā.n.cicatricē tibi:7 a vulneribus tuis sanabo te dic dns. Quia eiectā vocauerūt te syon:hec ē q nō bēbat q̄rentē. Hec dic dns: Ecce ego pmittaz puersiōez tabernaculoz iacob: 7 tectis ei9 miserebor. Et ędificabit ciuitas i excelso suo et tēplū iuxta ordinē suū fūdabitur. Et egrediet de eis laus vocqz ludentiū: et multiplicabo eos 7 non minuētur:7 glificabo eos 7 ñ attenuabūtur: et erunt filij ei9 sic a pncipio:7 cet9 ei9 coram me pmanebit. Et visitabo aduersū oēs q tribulāt eū: et erit dux ei9 ex eo:7 pn ceps de medio ei9 pdiet. Et applicabo eū:7 accedet ad me. Quis.n.iste ē:q applicet cor suū ut appropinquet mihi ait dns. Et eritis mihi i pplm:7 ego ero vobis i deuz. Ecce turbo dñi furor egrediēs,procella ruēs i cápite impioz pqescet. Nō auertet ira indignatōis dns: donec faciat 7 cōpleat cogitationez cordis sui. In nouissimo diez intelligetis ea In tpe illo dic dns:ero de9 vniuersis cognatōib9 isrl:7 ipsi erūt mihi i pplz. Ee dic dns

g In nouissimo dierum intelligetis ea. per hoc satis innuit q hieremias loquitur de futuris in nouissimo temporis. Et quia tūc omnes conuertent ad vnum deum:vt predictū est:ideo subditur: h In tempore illo dicit dominus ero de9 vniuer. cognationibus israel. qđ e verū:siue accipiatur israel fm carnē: q2 tūc omnes iudei conuertent ad christū: vt dictum est: siue accipiat fm spiritū .s. pro omnibus fidelibus qui nomine israel nominant: Esa.xliij.

In.c.xxx. vbi dicit i postilla: Et applicabo eum 7 accedet ad me.

Additio.

De qđ dicit h: Applicabo eū 7 accedet ad me: ppie intelligit de xpo hoie q̄ ad deum habz duplicē applicationem seu accessū vnū.s. per gratiā 7 aliū p vnionez psonalem:7 quia nullus alius habz similē accessū duplicem: iō subdit Quis.n.iste est q̄ applicet cor suum: vt appropinquet mihi.q.d. nullus .s. qui habeat duplicem accessum: seu adherētiam ad deū modo ꝓdicto. Q2 aūt dī in postilla q volūtas xpi hois in oibus cōformis ē voluntati diuie vez ē:sed etiā hoc posset verificari de volūtate beatoz:7 iō respectu h9 nō ppie diceret: Quis.n.iste ē. vñ pdcā expositio videt magis ꝓpa rē.

Cap. XXXI.

Ec dic dns. Hic incipit capitulū. In hebreo p spaciū vacuū inter lram istam 7 pcedentē immediate que cōiungit lre precedētis.c.7 ppter hoc sic eam ordinaui. In hoc aūt capitulo agit ō ptinētibus ad aduentum xpi:7 diuidit in tres partes:q2 prio agitur de pertinētibus ad xpi predicationem:2° de pertinētibus ad eius incarnationem:ibi Hec dicit dominus 3° de pertinentibus ad legis euangelice lationē:ibi Ecce dies venient. Prima adhuc in duas:q2 primo ponitur figura:7 scdo res figurata: ibi Longe. Circa primū sciēdum q̄ saluatio populi israel de egypto fuit figura saluationis fiende per christum qui deduxit fideles ad terram viuentium per penitentie ,desertum: sicut moyses filios israel transeundo per desertum materiale ad possessionem terre promisse:7 quantum ad hoc dicitur:

b Inuenit gratiam in deserto pplꝰ qui remanserat gladio. omnes enim qui exierunt de egypto numerati a

.xx. annis ⁊ supra mortui fuerūt i deserto: vt habeā nu. .xiiij. Et p magna pte mortui fuerūt gladio: vt pz in libris exo. ⁊ nu. ergo populus q̄ iuenit gr̄am fuerūt eorū filij qui ingressi fuerūt terrā pmissiōis: iō subditur:

c Vadet ad requiē suā isrl. ⁊ dicit hieremias vadet ō futuro ad ōsignā dū q̄ ille ingressus terre pmissus q̄ p terierat erat figura ingressus in requiē celestē: q̄ erat futur': sm q̄ disfuse declarat apostolus ad hebre. .iij. ⁊ iiij. capitlo

d Dge. Hic cō sequēter declarat res figurata. s. salus p xp̄z ptunc fiēda q̄ facta ē per ecclesie edificationē: ⁊ q: illud tps adhuc erat longi quū: iō dic̄ hieremias.

Inuenit gr̄az i deserto ppls q̄ rmāserat gladio. Vadet ad reqē suā isrl. Logē dns apparuit mihi: et i charitate ppetua dilexi te: ideo attraxi te miserās. Rursūq; edificabo te: ⁊ edificaberis virgo isrl. Adhuc ornaberis: tympānis tuis et egredieris i choro ludentiū. Adhuc plātabis vineas i mōtibus samarie. Plantabūt plātātes: et donec tēp' vēiat nō vindemiabūt: quia erit dies i q̄ clamabūt custodes i mōnte ephraim: Surgite ⁊ ascēdam' i syon ad dnm deū nr̄z: q: hec dic̄ dns: Exultate i letitia iacob: et hinite ꝓtra caput gētiū: psonate ⁊ cānite ⁊ dicite. Salua dne pplz reliquas isrl. Ecce ego adducā eos ō terra aquilonis ⁊ congregabo eos ab extremis terre: iter quos erūt cecus ⁊ claudus ⁊ pgnans ⁊ pariēs simul: cet' magn' reuertētiū huc. In fletu venient: et i mia reducā eos. Et ad ducā eos p torrētes aquārū in uia recta: ⁊ nō ipingēt i ea: quia factus suus israeli pater: et ephraim pmogenit' meus ē. Audite verbū dnī gētes ⁊ ānūciate i insulis q̄ peul st ⁊ dicite: Qui dispsit israel cōgregabit eū: ⁊ custodiet eū sic pastor gregē suū. Redimet. n. dns iacob: et liba bit eū de mānu potētioris. et

e Dge. Hic cō sequēter declarat res figurata. s. salus p xp̄z ptunc fiēda q̄ facta ē per ecclesie edificationē: ⁊ q: illud tps adhuc erat longi quū: iō dic̄ hieremias. f Ideo attraxi te. beneficijs spālib' i datiōe legis ⁊ psimilibus: ppt qō dr̄ psal. cxlvij. Nō fecit taliter oi nationi ⁊ iudicia sua nō manifestauit eis. Verūtn q: illis beneficijs abusus fuit: ⁊ sic ab honore cecidit: iō subdit: g Rursūq; edificabo te. qō exponēs ra. sa. dic̄ q̄ edificationes ciuitatis hierlm ⁊ tēpli p salomonez ꝓzobabel ⁊ neemiā: iō cōtigerūt q: fuerāt facte p hoiez: sed ista de qua loq̄t̄ h hieremias fiet p manū diuinā: iō stabit ineternū: ⁊ in hoc dic̄ verū: sz qō subdit ē falsū. s. q̄ i aduētu messie quē iudei expectāt dē edificabit hierusalē nouā: q̄i ncōparabiliter nobiliorē q̄ fuerit precedens in qua messias tempaliter regnabit: ⁊ oēs gētes erūt subdite dominio iudeoꝝ: sz q̄ falso dicit implēdū iā est iplētū: q: xp̄s ver' deus edificauit ecclīam que hierusalē dr̄: Esa. ij. ⁊ ad hebre. xij. ⁊ apoc. xxj. Vidi ciuitatē sanctaz hierlm ⁊c. in qua regnat xp̄s: cui' regnū stabit ineternū

h Dge. Hic cō sequēter declarat res figurata. s. salus p xp̄z ptunc fiēda q̄ facta ē per ecclesie edificationē: ⁊ q: illud tps adhuc erat longi quū: iō dic̄ hieremias. i Adhuc ornaberis tympānis tuis. q: ad lr̄am in eccl̄ia cōueniunt fideles ad sonitū campanaꝝ ad deū laudādū: iō subdit: k Et egredieris in choro ludētiū. nō dissolute sz deuote: sicut cū vnus chorus cantat alacriter contra alium.

l Adhuc plā. vi. i mon. samarie. qō nō pōt intelligi ō redeūtib' a babylōica captiuitate: q: nūq̄ recupauerūt terrā illam: sz illā occupabāt gentes aliūde adducte que dicebant samaritani: ⁊ iō intelligitur de samaritānis crēdētibus ad pdicationē xp̄i: vt habet Joh. iij. Et ad predicationē apostoloꝝ: vt habet Act. viij. Fideles aūt nomine vincaꝝ designant vt pz i pluribus locis sacre scripture: ⁊ licet tota eccl̄ia dicat vna vinea ppt̄ fidei vnitatem: dr̄ et aliqn̄ plures ppter gentiū ⁊ locoꝝ ⁊ psonaꝝ diuersitatē.

m Dge. Hic cō sequēter declarat res figurata. s. salus p xp̄z ptunc fiēda q̄ facta ē per ecclesie edificationē: ⁊ q: illud tps adhuc erat longi quū: iō dic̄ hieremias. n Et donec ve. tēpus nō vinde. vindemiare ē fructū vinee colligere: fructus aūt vltim' huī' vinee ē beatitudo pfecta: que nō habet in presenti vita sz futura.

o Quia erit dies in qua clamabunt custodes. i. pdicatores.

o In mōte ephraim. i. i ecclesia: ephraim. n. crescēs vel frugifer interpretat: ⁊ ēt ad lr̄az i ptibus illis predicauit xp̄s ⁊ etiā apostoli.

p Surgite ascēdamus. pficiēdo de bono i melī'.

q In syon. i. in ecclesia militantē ⁊ triūphantem q̄ syon noīat: Esa. ij. ⁊ ad hebreos. xij.

r Exultate i leti. iacob. i. ppli xp̄iani sic noiati: q: xp̄s ⁊ aplī ⁊ quasi oēs fideles p̄mi descenderūt de iacob.

s Et hinite ꝓ caput gentiū. i. ꝓ diabolū q̄ tenebat gētes sibi subditas p idolatriā quā aplī pro magna pte destruxerunt p suā pdicationē: verūtn q: nō oēs adhuc credūt xp̄o: iō subdit

t Salua do. po. tu. reliqui. isrl. ⁊ dicunt̄ h reliquie israel oēs crediturī generalr: ⁊ iudei circa finē mūdi conuertendi spāliter: ⁊ sequit̄ responsio dei.

v Ecce ego adducam eos ⁊c. q: de oibus mūdi partibus aliqui adducti sunt ad fidez xp̄i ⁊ plenius adducent̄ circa finem mūdi.

x Inter quos erunt cecus ⁊ claudus ⁊c. i. habentes impedimēta veniendi ad fidem xp̄i que tollentur. pōt etiam dici ad lr̄am q̄ multi p xp̄m ⁊ apostolos ⁊ eoꝝ successores fuerūt illuminati corpore ⁊ mente ⁊ erecti ⁊ sanati ab infirmitatibus consimilibus: nō solum corporalibus sed etiam spūalibus.

y In fletu veniēt. s. vere contritionis.

z Et in mia reducā eos. que nō negat vere ꝓtritis.

a Et addu. eos p torrē. aquarum. i. p sacramēta eccl̄ie i quib' dant̄ aque gratie Joh. iij. Qui biberit ex aqua quam ego dabo ei nō sitiet ineternum ⁊c.

b In via recta. i. in fide catholica.

c Quia factus sum israeli pater. i. populo catholico generaliter: ⁊ conuersis a iudaismo specialiter.

d Et ephraim pmogenit' meus est. quia primi vocati ad fidem catholicam: vt andreas petrus ⁊ philippus ⁊ nathanael: vt habet Joh. i. fuerunt de regno decē tribuū: quod noie ephraim frequēter i scriptura noiatur: eo q̄ primus rex. s. hieroboam fuit de tribu ephraim. iij. Re. xi. Et quia post iudeos primo credentes q̄ quis pauci fuerint: compatiue vocati sunt gentiles: ideo subditur:

e Audite ⁊c. Qui dispersit israel. i. dispergi permisit p varias sectas ⁊ errores.

f Et congregabit eum. in vnitate fidei catholice. ⁊ nomine israel intelligitur quecūq; gēs ad fidem predestinata: vt dictum est supra.

g Redimet eum dominus iacob. sanguine proprio.

h Et liberabit eum de manu potentioris. i. demonis de quo scribitur Job. xli. non est super terram potestas que comparetur ei.

i Et venient ⁊ laudabunt in monte syon. i. in ecclesia militante ⁊ triumphante sic nominata: vt dictum est supra.

k Super frumẽto vino ⁊ oleo. p que pabolice itelligunt bona spũalia que nõ capiunt ab hominibus nisi sub similitudine coꝛpaliũ: ꝓpter qõ scriptura veteris ac noui testamẽti freq̃nter pabolice loquit: ⁊ ẽ ibi sensus lr̃alis non ille q̃ p voces immediate significat sed q̃ p res significatas intelligit sicut cũ dr̃ Judicum nono: Jerũt ligna ad rãnũ ⁊c. Sensus lr̃alis nõ ẽ de arboꝛibus sz de abimelech ⁊ sichimitis hoibus: ⁊ sic in ꝓposito p frumẽtuz ⁊ vinũ intelligitur eucharistie sacramentũ quod sub specie pãis ⁊ vini ꝓficit: ⁊ p oleũ gratia que in hoc sacramento ⁊ aliꝝs confert: l Et fetu pecoꝛũ ⁊ armentoꝝ. i. mltiplicatõe fideliũ fz q̃ dr̃ psal. lxxxxiij. Et nos populus pascue eius ⁊ oues manꝰ eius ⁊ dicunt h pecoꝛa minoꝛes: ⁊ armẽta maioꝛes. m Et ritoꝝ aia eoꝝ quasi hoꝛtus irriguus. ex sacramẽtis noue legis ex quibus aque gratie effluũt i aiam. n Et vltra non esuriẽt. istud ꝓprie refert ad statũ ecclesie triumphãtis vbi appetitus totaliter satiat. o Tunc letabit virgo. i. virgines. p In choꝛo. s. angeloꝝ ad quoꝝ societates hoies assumuntur. q Et cõuertã luctũ eoꝝ i gaudiũ. pfectũ ⁊ eternũ. r Et inebriabo. i. implebo. s Aiam̃ sacerdotũ pinguedie. i. glorie plenitudie: quia nõ gloriant tñ de gloria ꝓpria: sed etiã illoꝝ qui saluati sunt eoꝝ doctrina: ꝓpter qõ vltra cõmunes sanctos dicunt habere aureolã. t Hec dicit. hic ꝓñter ponunt aliqua ad icarnationẽ xp̃i ptinẽtia: ⁊ pmo ponit illud quod respicit exoꝛtũ: ⁊ cõceptũ: ibi Statue tibi. z passionis effectũ: ibi In diꝛubus illis. Prima i duas: in partẽ ꝓncipalem ⁊ icidentalẽ: ibi Et est spes. Circa primũ sciendũ q̃ audita xp̃i natiuitate herodes voluit eũ interficere: vt habet Matth. ij. ⁊ qz nõ cognoscebat eũ determiate: interfecit oẽs pueros a bimatu ⁊ infra: qui erãt in bethleem ⁊ finibus eiꝰ vt dr̃ ibidẽ: ⁊ tũc ipleta fuit hec scriptura fm q̃ exꝓsse dicit sanctus mattheus spũsancto illuminat⁹: ꝓpter qõ catholici eam aliter exponẽtes nimis iudaizant extoꝛte exponẽtes: quas expositiones ꝓpter prolixitatẽ ⁊ inutilitatẽ omitto. Est igit̃ sensus: v Vox in excelso audita ẽ. In hebꝛeo habet: Vox in rama audita ẽ. sic allegat matthe⁹: sz sciendũ q̃ rama ẽ nomẽ equiuocũ: qz vno modo ẽ ꝓprium nomẽ loci qui ẽ iuxta gabaa: ⁊ est alio modo nomẽ appellatiuũ: ⁊ sic signat excelsũ: nõ põt aũt h accipi ꝓut ẽ nomẽ ꝓprij loci: qz rama nõ est ꝓpe bethleem: sz bene distans: ⁊ per hier̃m intermediã: ⁊ iõ hieronymus transtulit nomẽ appellatiuũ dicẽs: x In excelso. ad designandũ magnitudinẽ clamoꝛis mulieꝝ quaꝝ filij interficiebãt. y Rachel plorantis filios suos. rachel eni sepulta fuit iuxta bethleem: vt habet geñ. xxxv. ⁊ iõ dicebat mater ciuitatis bethleem ⁊ totius territoꝛij: sicut apud nos sancti: quoꝝ coꝛpoꝛa requiescunt in ecclesijs dicunt patroni non solũ illaꝝ ecclesiarum sed etiã ciuitatũ ⁊ territoꝛij adiacentis: ⁊ sic dicit ploꝛare in filiabus suis. i. in matrib⁹ pueroꝝ: sicut ⁊ sancti dicunt compati afflictis quoꝝ sũt patroni. Judei aũt aliqui dicunt q̃ cũ iudei ducerent captiui in babylonẽ ⁊ transirẽt iuxta sepulchꝝ rachel vox de sepulchꝛo miraculose ꝓdiens fuit audita implorando dei pietatẽ pꝛo illis qui captiui ducebant: ⁊ hoc dictũ posui sup geñ. xlviij. nõ asserẽdo sz tñ referendo: qz ficticium videtur: tum qz dissonat a dicto euãgeliste tũ qz nõ est verisimile quin tantuz miraculuz fuisset expressũ. iij. Re. vel. ij. pal. vel i fine huius libꝛi: in quib⁹ locis describit deductio illoꝝ captiuoꝝ: qz iudei fuerũt valde soliciti scribere ea que erãt ad honoꝛẽ ipsoꝝ z Et nolẽtis cõsolari. cõsolatiõe hũana. ⁊ Qz non sũt. s. viuẽtes põti vita: ꝓpt̃ qõ sb̃dit consolatio diuia: a Qui escat vox tua ⁊c. qz ẽ merces operi tuo. i. filijs tuis q̃ dicunt ⁊ sũt opa

venient ⁊ laudabũt i monte syon ⁊ ꝓfluent ad bona dñi sup frumto: vio ⁊ oleo ⁊ fetu pecoꝝ ⁊ armentoꝝ ⁊ erit aia eoꝝ q̃i hort⁹ irriguꝰ: ⁊ vltra n̄ esuriẽt. Tũc letabit̃ vgo in choꝛo: iuuenes ⁊ senes simul. Et cõuertaz luctũ eoꝝ i gaudiũ ⁊ ꝓsolaboꝛ eos: ⁊ letificabo a doloꝛe suo. Et inebriabo aiam sacerdotũ pinguedie ⁊ pplis meꝰ bõis ad impleb̃it ait dñs. Hec dicit dñs Vox i excelso audita ẽ: lamẽtationis luctꝰ ⁊ fletꝰ: rachel ploꝛãtis filios suos: ⁊t nolẽtis cõsolari sup eis: qã nõ sũt. Hec dic dñs: Quiescat vox tua a ploꝛatu ⁊ oculi tui a lachrymis: qz est merces operi tuo ait dñs. Et reuertent de tra inimici ⁊t ẽ spes nouissimis tuis ait dñs ⁊t reuertent filij tui ad tmin̄os suos. Audiẽs audiui ephraim trãsmigrantez Castigasti me dñe: ⁊ erudi tus sũ q̃si uituleꝰ indomitꝰ Cõuerte me: ⁊ cõuertar: qz tu dñs deꝰ meus. Postqz enim cõuertisti me egi penitẽtiam: ⁊t postquaz ostẽdisti mihi p̃cussi femur meũ.

parentũ: p moꝛtẽ. n. illam repoꝛtauerũt martyrij pmiũ qz tamẽ moꝛientes q̃tucũq̃ iusti descendebant ad lymbũ inferni: ideo subdit: b Et reuerient de terra inimici. ista reuersio fuit in xp̃i resurrectione: qz tunc sanctos de inferno eduxit ⁊ i eius ascensione q̃neos ad celestia duxit. c Et est spes. Hic incipit versus in hebꝛeo: ⁊ ẽ pars incidentalis: occasione. n. consolationis rachelis ꝺ pueris occisis qui dicebant eius filiꝝ ratione sepulture: vt dictũ est: h conseq̃nter huius occasione daf sibi cõsolatio de filijs suis sic dictis ratiõe geniture. ephraim. n. per quem intelligit regnum decem tribuum. vt predẽm est: descendit de rachel per ioseph filium suum: ⁊ de cõuersione illoꝝ ad deum fit hic mentio cũ dr̃: c Et ẽ spes. s. future beatitudinis. d Nouissimis tuis. i. filiis tuis residuis. e Et reuertetur filiꝝ. s. tui. f Ad terminos suos. i. ad ecclesiam militantem que ẽ terminus in presenti vita: ⁊ triumphantem que est terminus in futuro: ⁊ hoc fuit impletum partim in apostol⁹ aliꝝq̃ credentibus ad predicationem xp̃i ⁊ apostoloꝝ q̃ fuerunt de regno decem tribuum: ⁊ perfectius implebit̃ur circa finem mundi in conuersione eoꝝ in generali. g Audiens audiui ephraim transmigrantem. q. d. ex tunc disposui eum reuocare ad fidem competenti tempoꝛe: ⁊ subditur: in persona iam conuersoꝝ ⁊ in fine mundi conuertẽdoꝝ: h Castiga. me. p flagellatõez in captiuitatem. i Quasi iuuenculus indomitꝰ. In hebꝛeo habet: Quasi vitulus indomitus. ⁊ nominatur sic ille populus: qz adoꝛabat vitulos aureos: fm illud psal. cxij. Similes illis fiant qui faciũt ea ⁊ omnes q̃ cõfidunt in eis. quos ad hoc fecit hieroboaz. iij. Re. xij. k Cõuerte me domine ⁊ cõuertar. nõ. n. põt aliquis ad fidẽ xp̃i vẽire: nisi gr̃a dei ipm ꝓueniẽte: fm q̃ dicit Jo. vj. Nemo põt vẽire ad me nisi pater q̃ misit me traxerit eũ. iõ subdit: l Postq̃. n. cõuer. me. tua gr̃a ꝓueniẽdo. m Egi pẽi. ad te fructuose fuerẽdo. n Et postq̃ ostẽ. mi. illuiando tenebꝛas erꝛoꝛis mei. o Per

cussi femur meū passiōes meas refrenādo. p Cōfusus sū. de hoc q̄ tam diu te puocaui: ⁊ subdit misericordia dei recipientis cū dī: q Si filⁱ honora. mi. ephraiz. ⁊ ponit h̄ si p̄ q̄: quia quilibet reuretēs ad deū veraciē efficit honorabilis in ꝓspectu eius. r Si puer delicatus. In hebreo habetur Solatiosus. i. materia solatij: fz illō Luce xv. gaudiū ē i cel sup vno peccatore penitētiā agēte s Quia exquo locutus sū de eo. reuocādo ad meritū. t Adhuc recordabor eius. dādo sibi p̄miuz. v Iccirco turbata sunt. i. picta te ꝓmota. Uiscera mea sup eum. x Statue tibi. Hic p̄ter agit de xp̄i cōceptu: ⁊ diuidit in duas: q̄a p̄mo describitur hec conceptio: 2° subdit fidei dilatatio: ibi Hec dicit Circa p̄mū p̄mittit dispositio populi ad xp̄m que est vera penitentia fm q̄ Joh. ei⁹ p̄cursor dicit Matth. iij. Penitentiam agite: appropinquabit. n. regnū celoz. ⁊ q̄tū ad hoc dī y Statue tibi speculam. i. explorādo p̄priam conscientiam. y Pone tibi amaritudines. i. cotritionis dolorē. z Dirige cor tuum in viā rectā. s. iusticie. a In qua ambulasti. in patrib⁹ antiq̄s qui fuerūt iusti. Rab. sa. dicit q̄ hec est vera lra hebraica. Statue tibi speculā Pōe tibi palmas. Dirige cor tuū tibi in viam rectā: in qua ambulauit. q̄d sic pōt exponi. Statue tibi speculaz. specula est locus altus vnde pōt alonge quis videre: est ergo sensus: Statue tibi speculā. q. d. mysteriū incarnationis adhuc longe distat: sicē dī in p̄ncipio huius c. Lōge dñs apparuit mihi. Pone tibi palmas. p̄siderando i nocentū victorias q̄ palmam martyrū obtinuerūt titulo xp̄i nati: vt dām est parte p̄cedenti. q. d. iste palme eēt signū natiuitatis xp̄i implete. Dirige cor tuū in viam rectam. i. legem euangelicam que nullaz patiē distor: siōez: sicē lex mosaica patiebat: q̄ p̄mittebat libellū repudij ⁊ vsuras cum extraneis: deute. xxiij. ⁊. xxiij. In q̄ ābulauī. i natura hūana assūpta: fm q̄ dī Act. p̄mo. Cepit ie sus facere ⁊ docere. b Reuertere virgo isrl. i. plebs p̄destinata ad fidē. c Ad ciuitates tuas istas. i. ad ecclesiam militantē ⁊ triūphantē q̄ ciuitates dicunt in veteri ⁊ nouo testamēto: vt dictū ē supra. d Usqz quo delitijs dissolueris. carnalij viuēdo. e Filia vaga. p diuersa vicia. f Quia creauit dñs nouū. i. incarnationis mysteriū: ⁊ loquit de futuro p̄ modū p̄teriti ꝓpter certitudinē ꝓphetie: ⁊ ponit ibi q̄ tāq̄ redditiuū cause respectu p̄cedētis snie. q. d. debet dimitti vita carnalis aduenīēte xp̄i icarnatione: ⁊ inchoari spūalis. g Femina circūdabit virū. q̄d fuit impletū in maria q̄ xp̄m virū p̄fectū scientijs ⁊ virtutibus ab instanti incarnationis in vtero suo circūdedit. h Hec dicit. Hic p̄ter pōitur dilatatio fidei xp̄iane q̄ secuta est ad xp̄i conceptū ⁊ oz tū cū dī: i Adhuc rē. iuda. noie iude itelligit oīs vere cōfitens deū ad lr̄am: etiam fm dispositiones hebreoz. vt declaratum est. s. xxiij. ⁊ sic terra iuda ē terra credentiū xp̄m ⁊ confitentiū. k Cū conuertero captiuitatē eoz. de fuitute peccati ad gr̄e libertatez. l Benedicat ti. dō. pulchritudo iusticie rē sic. n. orant fideles vt ecclia que est pulchritudo iusticie ⁊ mōs sanctus multiplicet etiaz bōis spūalibus ⁊ rpalibus: q̄ multiplcatio in sacra scriptura frequēter dī dei bñdictio. m Et habitabit ī eo. i. in ecclia que dicit mons scūs: vt habet supra. c. ij. n Judas. i. q̄libet fidelis cōfitēs xp̄z vt dictum ē o Et oēs ciuita. i. fideles: q̄ ponit h̄ cōtinēs p̄ p̄tēto: sicē freqnē accipit ciuitas, p̄ pplo i ea p̄tēto: sicē ciu dī talis ciuitas fecē h⁹. p Agricole ⁊ minātes greges. i. pastores ecclesie maiores ⁊ miores laborantes i agro dñico ⁊ gregē dñi pascentes. q Quia inebriaui. i. gr̄a repleui: r Animā lassā. i. p̄ius sub peccato afflictam. s Ideo quasi de somno suscitatus sū. verbū ē hieremie q̄ de tribulatōibus quas viderat venturas sup populū suū fuerat quasi somno depssus: sed audita redēptiōe fienda p xp̄m fuit q̄i excitat⁹: sicē de iacob dī Gen. xlv. Quasi de graui sōno euigilās rē. audito q̄ ioseph filⁱ su⁹ adhuc viueret. t Et somnus me⁹ dulcis mihi. i. versus in dulcedinē ꝓpter consolationē supuenientē. v Ecce dies veniunt. i. temp⁹ noui testamēti quod dī dies. ad Ro. xiij. Nox p̄cessit dies aūt approp̄inq̄bit. x Et seminabo domū israel rē.]. i. ecclesiam q̄ ē domus credentiū ⁊ p̄fitentium xp̄m. y Scie hoi. ⁊ scie iumē. i. sapientū ⁊ simpliciū: ⁊ hoc modo etiā exponit Ra. sa. ⁊ ī ecclia videm⁹ simplices sapiētib⁹ pmixtos ⁊ multiplicatos. pōt etiā hoc itelligi spāliī de credentibus ex iudeis: quoz aliq̄ fuerūt sapiētes ⁊ lr̄ati etiaz a p̄ncipio: sicut nathanael ⁊ paulus ⁊ plres alij: ⁊ aliq̄ simplices: vt petrus andreas ⁊ matthe⁹: ⁊ circa finem mūdi adhuc magis multiplicabunt credētes de iudeis simplices ⁊ litterati. z Et sicut vigi. sup eos rē.]in captiuitate babylonica ⁊ romanoz. a Sic vigilabo super eos vt edificē ⁊ plātē q̄d impletū est in his qui iam crediderūt in xp̄m: ⁊ amplⁱ implebit in crediturīs āte iudiciū. b In dieb⁹ illis. Hic ponit effectus passionis xp̄i. Currebat. n. tpe hieremie istō p̄ uerbiū apud iudeos de filijs p̄ peccato parentū punitis. Patres comederūt vuam acerbā rē. ⁊ istud durauit a p̄ncipio mūdi vsq̄ ad passionē xp̄i: q̄ p̄ peccato p̄moz pentuz oēs descēdebāt ad ifernū: fz ī passiōe xp̄i q̄ apta ē ianua celi: illa punitio ē amota: ⁊ iō puerbiū istō nō dz locū i illis q̄ fci sūt mēbra xp̄i p̄ baptismū: āte vo passionē xp̄i p̄ circūcisionē liberati a peccato originali: ibi descēdebāt ⁊ oēs q̄tūcūq̄ iusti: iō dicitur: b In dieb⁹ illis rē.]sed vnusquisq̄ in ini

ḡtate ſua moꝛiet.i. p iniquitate ſua dānabit pena eterna: ſz pena temporali aliq̄n puniunt filij p parentibus ſm ordinē iuſticie inquātū ſūt q̄dam reſ vel pars parētū: b Ecce dies. Hic ꝓnter ponit quedā ptinētia ad legis euangelice dationē: z qz leges ciuitatib⁹ ponunt: iō ponit ꝓmo huⁱ legis latio: z ciuitatis fidelīū edificatio: ibi Ecce dies. Circa ꝓmum dī: b Ecce dies veniēt. i. tpa noui testamenti. c Et feriaz do. iſrl z domui iuda. i. fidelibus xp̄z confitētib⁹ generaliter: z credētib⁹ de iudeis ſpāliter ſm q̄ dī Act. xiij. de iudeis: Vobiſ opoꝛtebit p mū loq̄ verbū dei z̄c d Fedus nouuz. i. legē nouaz: lex. n. frāq̄nter i veteri testamēto vocat fed⁹ z pactū. e Nō ſcom pactuz quod pepigi cū ꝑib⁹ veſtris. qz illa lex fuit timoriſ: iſta aūt amoris. f In die q̄ apprehendi z̄c. i. in tempoꝛe: quinquageſima. n. die ab exitu ō egypto data fuit lex i mōte ſynai: vt patz i exo. g Pactū quod irritū fecerūt. iꝑm multipliciter trāſgrediēdo vt pz in libꝛis iudicū regū z paꝛ. h Et ego dominaⁿ⁹ ſuz eoꝝ. p transgreſſionibus eos puniēdo: z ſb̄dit conditio noue legis cū dī: Sed hoc erit z̄c. i Poſt dies illos. i. poſt curſuz veteris testamēti. k Dabo legē meā in viſceribus eoꝝ z̄c. qz xp̄s legē euangelicā nō ſcripſit in pellibus vel tabulis materialibus: ſz in hūanis coꝛdibus z potiſſime q̄n ſuper credentes miſit ſpiritū ſanctū in die pentecoſtes: iō ſb̄dit l Et nō docebit vltra vir proxi. ſuū z̄c. qz illi oēs imediate a deo fuerūt edocti de ptinentibus ad legē nouā: z poſtea multi alij ſancti habuerūt ſcientiam a deo infuſam: z ſi iſtō generaliter intelligat: ad ſtatum triūphantis eccl̄ie refert: vbi oēs imediate videt diuinam cētiam. m Dec dī. do. q̄ dat ſolē i lumine diei z̄c. ordinate diſponēs oia. n Si ō fecerint leges iſte. reb⁹ naturalib⁹ a me impoſite. q. d. ſic ſunt ſtabiles ita fideles ſtabūt coꝛā me: qō pfecte implet in eccl̄ia triumphante. o Si mēſurari poterūt z̄c. i. ſicut nō p̄nt mēſurari: ſic nō abȳciam vniuerſū ſemē iſrl: qz aliqui iā ſūt vocati ad fidem a tempoꝛe xp̄i: z plenius vocabunt alij circa finē mundi. p Ecce dies. Hic ꝓnter agit de ciuitatis edificatione: z ſm q̄ dicit h Ra. ſa. z bene q̄tū ad hoc: non pōt intelligi de edificationibus factis p ſalomonē z neemiā qz nō fuerūt tante amplitudis ſic iſta deſcribit. Item qz i fine dī: Sanctū domini nō cuelleſ: z nō deſtruet vltra imppetuū. Ciuitas aūt edificata p ſalomonē fuit deſtructa p chaldeos z templū i ea exiſtēs: z ciuitatē reedificatā p neemiā z templū deſtruxerūt romani: z iō dicit q̄ hieremias loquit de reedificatione hierl̄m z tēpli in aduētu meſſie: quo tempoꝛe expectāt iudei hierl̄z z tēplū a deo reedificari materialiter multo p̄ciosius z latius q̄ vnquā fuerit: ſz hoc dictum fundat ſup erroneū fūdamētū. ſ. q̄ aduētus xp̄i ſit futurus: q̄ iam tranſijt in preteritū: ꝓpt qō hieronymus z alij expoſitoꝛes noſtri dicūt q̄ nō pōt intelligi ad lr̄az de edificatiōe hieruſalē materialē: ſz ſpūalis que edificata ē a xp̄o ex viuis lapidib⁹. ſ. xp̄i fidelib⁹: ſz qō dicit Apoca. xxj. Vidi ciuitatē ſcām hieruſalē z̄c. cuius edificatio hic parabolice deſcribit: p Ecce dies venient. i. tēpuſ noui teſtamēti. Et edifi-
cabitur ciuitas. i. eccl̄ia de qua dicitur pſal. lxxxvj. Gloꝛioſa dc̄a ſūt de te ciuitas dei. Aturre ananeel Ananehel interp̄taf gr̄a dei: per turrē igitur ananeel metaphoꝛice deſignant apoſtoli z alij credentes p̄mi qui ad mōz turris fuerūt ſolidati p gr̄am ſp̄ūſ ſancti deſcendēs ſuper eos in die pētecoſtes i ſigno viſibili: z iſti lapides p̄marij fuerūt iudei: ſz qz poſtea fuerūt gētiles ad fidem deuote veniētes eis i h⁹ edificio coniūcti: iō ſubdit: Uſq; ad poꝛtā anguli: ſic. n. due linee cōiūguntur in anglo: ſic iudei z gentiles in xp̄o: ꝓpter qō dī lapis angularis. Et qz eccleſia militans non ſolū hz in ſe iuſtos ſz etiā peccatoꝛes q̄tū ad numerū: licz nō q̄tū ad meritū: iō ſb̄ditur Et exibit vltra noꝛmā mēſure. ſ. ad recipiēdū peccatoꝛes quod exprimit magis in ſpāli cū ſb̄dit: Sup collem gareb. per quod intelligunt ſupbi deo abominabiles: gareb. n. iterp̄taf ſcabies. Et circuibit goatha. qō inipꝛetaf gēs peccatrix. Et oēm vallē cadauerū. per quam intelligunt carnales. Et cineres. i. peccatoꝛes penitentes ſm illō iob vltimo. c. Ago penitētiā in fauilla z cinere. Et vniuerſā regionē moꝛtis. i. generaliter oēs peccatoꝛes in regiōe vmbꝛe moꝛtis habitātes. Uſq; ad toꝛꝛētē cedron. qui interp̄taf tenebꝛe: qz peccatum mentē obtenebꝛat: z qz mlti de peccatoꝛibus ad lucē gr̄e reuertunt z ardentioꝛes in dei obedientia efficiunt: iō ſubdit: Et vſq; ad angulū porte equoꝝ oꝛientalis. z dicunt hic equi qui aguntur inſtinctu ſp̄ūſancti: ſm q̄ dī ad roma. viij. Qui ſp̄ū dei agūt hi filij dei ſūt. z ad iſtos ſe habet ſp̄ūſanctus: ſicut ſeſſoꝛ ad equū. Sanctū dñi non euelletur z̄c. qz cultus dei ab eccleſia non tollet: ſed pmanebit vſq; ad finem mundi: z tunc non deſtruet ſed magis perficiet in patꝛia vbi erit laus iugis z perpetua ſm illud: pſal. lxxxiij. Beati q̄ habitant in domo tua domine in ſecula ſeculoꝛum laudabunt te. Licet aūt hoc ſit bene dictum: videt tamen mihi ſaluo iudicio meliōꝛi q̄ locus iſte poſſit exponi ō reedificatione hieruſalem per hadrianuz imperatoꝛem: poſt deſtructionem factam ſub Tito z Veſpaſiano: in qua edificatione murus hieruſalē fuit dilatatus intm̄ q̄ loca dominice paſſiōis z ſepulture ſunt ibi iclusa: vt dicit hugo floꝛiacēſis z alij hiſtoꝛiographi: que tm̄ erant extra hieruſalē p romanos deſtructā: vt pz Joh. xix. et

dicēt vltra: pꝛes comederūt vuā acerbā: z dētes filioꝝ obſtupuerūt: ſz vnuſqſq; i iniq̄tate ſua moꝛietur. Dis hō q̄ comederit vuā acerbam obſtupeſcēt dētes eⁱ⁹. Ecce dies veniēt dicit dñs: z fēriā domui iſrl z domui iuda fed⁹ nouū: Non ſm pactuz q̄ pepigi cū ꝑib⁹ vꝛis i die q̄ apphēdi manū eoꝛuz vt educerē eos ō tra egypti pactū q̄ irritū fecerunt: et ego dñatus ſū eoꝝ dicit dñs ſed hoc erit pactū q̄ feriā cū domo iſrl. Poſt dies illos dicit dñs: dabo legē meam i viſceribⁿ eoꝝ z i coꝛde eoꝝ ſcribā eā: z ero eis i deum: z ipi erūt mihi in pplz et nō docebit vltra vir p̄xi-
mū ſuū: z vir fratrē ſuuz dicēs: cognoſce dñz. Oēs. n. cognoſcēt me a minimo eoꝝ vſq; ad maximum ait dñs: q: ꝓpitiabor iniq̄tati eoꝝ z pctī eoꝝ nō memoꝛabor amplⁱ⁹. Hec dicit dñs q̄ dat ſolē i lumīe diei: oꝛdinē lune z ſtellaꝝ in lumine noctis: q turbat mare z ſonāt fluctⁿ eⁱ⁹: dñs exercituū nom̄ illi. Si defecerit leges iſte coꝛā me dicit dñs: tunc z ſemē iſrl ōficiet vt nō ſit gēs coꝛā me cūctis diēb⁹. Hec dicit dominus: Si mēſurari poterunt celi ſurſum z inueſtigari fundamēta terre deoꝛſum: z ego abiſciaz vniuerſum ſemē iſrl ꝓpter oia que fecerunt dicit dñs.

ad hebreos .xiij. Et illā tradidit hadrianus xp̄ianis habitādam: phibēs ne aliquis iude⁹ hitaret ibidē. Sic ergo potest exponi lr̄a. p ¶ Ecce dies nē. et edificabit ciuitas. ſ. hierl̄z. q ¶ Domio. i. ad honorē dn̄i: q: ſoli xp̄iani ibi habitare fuerūt p̄miſſi: vt dictū ē. r ¶ A turre ananehel vſq; ad portā anguli. ab antiquo fuit i hierusalē quedā turris et quedaz porta ſic nomiate: vt habet neemie. iij. et .iij. Re. .xiij. et inter illa duo loca erat quaſi lōgitudo ciuitatis: et q: in latere aqlonari fuit dilatat⁹ mur⁹: vt dictū eſt iō ſequit: s ¶ Et exibit vltra. ſ. antiquā clauſuraz. t ¶ Normam menſure. ſ. hierusalez ad includendū loca p̄dicta: iō ſubdit: v ¶ Sup collez gareb. i. mōtē caluarie vbi xp̄s fuit paſſus: vn⁹. n. et idē locus aliq̄n nomiatur pluribus noibus: ſicut mons ſynai noiatur etiam mōs oreb: et mōs dei. x ¶ Et circuibit goatha. iſte videt ille locus q̄ Joh. xix. dicit golgatha: ſic. n. frequenī variant noia locoz p longitudinez temporz: ſic Joh. iij. noiat ſichar ille locus qui vocat ſichen. Heñ. xxxiij. y ¶ Et omnē vallē cadauerum ſic noiatam: q: ibi puniebant ad mortē iudicati: quoz cadauera ibi remanebant: et eadē rōne dī regio mortis et cineres: q: ibi fiebant diuerſe punitiones: et ibi aliq; oburebant quoz cineres remanebant. z ¶ Vſq; ad torrentē cedron. ſ. excluſiue: dilatatio muri p̄dicta ptingit prope torrentē cedron: fm deſcriptionē ciuitatis factaz ab illis qui viderūt eam. a ¶ Et vſq; ad angulū porte equorum ſic noiate: q: equi per illam adducebāt p adaquatione i torrēte cedron: et dī orientalis ad differentiam alterius porte que dicebat porta equoz que erat ppe templū ſic noiata: eo q hominēs eḡtare poterāt vſq; ad locū illū: ſed inde dimiſſis equis pcedebant peditādo vſq; ad templū: ſicut dictū fuit neemie. iij. Et iſta erat i parte occidentali ciuitatis ſic̄ et templū: illa vero magis in parte orientali b ¶ Sanctū dn̄i nō euellet nē. i. ſepulchri edificiū quod ſaraceni capientes ciuitatem non deſtruxerūt ſz magis honorifice reſeruauerūt vſq; hodie: ſic̄ dicunt illi qui viderūt et in ſcriptis reliquerūt.

¶ In capitulo .xxxj. vbi dicitur in poſtilla: Et ſic in .p. poſito per frumentum et vinū. ¶ Additio prima.

Sicut p frumētū et vinū intelligit⁹ euchariſtie ſacramētum: ſic p oleū in hoc loco debet intelligi oleū quod eſt materia ſacramētoz confirmationis et vnctionis extreme. Q̄ō aūt p oleū itelligat gr̄a: hoc magis videt ptinē ad ſēſū myſticū. ¶ In eo. .c. vbi dī i poſtil. Tūc letabit⁹ vgo. i. vgies ¶ Additio .ij.

Quod h̄ dī: Tūc letabit⁹ virgo. nō eſt neceſſariū q̄ exponat⁹ p plurale. ſ. dicēdo virgines. poteſt n. pp̄e expōi de beata virgie q̄ antonomatice dī virgo: illa. n. excellentioꝛi modo q̄ ceī beati letat⁹ i choro nō ſolū angeloꝛ ſz etiam ſanctoꝛ hominū de q̄bus ſ̄bdit: Juuenes et ſenes ſimul. vt p iuuenes intelligāt⁹ ſancti noui teſtamenti qui nouit veniūt: et per ſenes ſancti veteris teſtamenti: qui ſimul letanē in eccleſia triūphanti de qua agit⁹ vt poſtillator⁹ dic̄. Et q: tam virgo p̄dicta q̄ dicti ſancti iuuenes et ſenes anteq̄ ad ſtatū beatitudinis peruenirent fuerūt in luctu huius ſeculi et dolore: iō ſubdit. Conuertam luctum eoꝛ in gaudium.

¶ In eodē. c. vbi dī i poſtilla: Q: ficticiū videt: tū q: diſſonat a dicto euangeliſte. ¶ Additio tertia.

Ratiões quas poſtillator allegat ꝓ expoſitionez ficticiā iudeoꝛ de hac .pphetia: vox i rama audita ē nē. vere ſunt ſz nō accipiunt ab eis De p̄ma p̄z: nam ipſi nō accipiunt veritatē euangelij. De ſcōa vonam dicunt q⁹ h⁹ miraculū ſatis exprimit in iſto loco p hieremiā quod dicunt ſufficere ad publicationē hui⁹ miraculi: p̄ſertim cū hieremias fuit p⁹ captiuitatem decem tribuum: et videt narrare hic iſtud factū de ploratu rachel tanq̄ p̄teritū. Sz ē alia rō valida ꝓ eos. ſ. ex hoc q̄ ſequit: Hec dic̄ dominus. Quiescat voꝛ tua a ploratu nē. Qualis. n. erat conſolatio matri ſeu mulieri ploranti de cede p̄ſenti ſeu de captiuitate tante multitudinis filioꝛ etiam ſi certificaret de hoc q⁹ poſt multa curricula annoꝛ reuerteret de terra inimici poſteritas illoꝛ captiuoꝛ ſeu occiſoꝛ ad p̄opriam patriam ſeu ad terminos ſuos, put ipſi exponūt hoc quod ſequit: Eſt merces operi tuo: et reuertentur nē. quod intelligūt implendum in aduentu meſſie p eos inaniter ſpectati: quo tempore fm eos deſcēdentes a predictis captiuatis ſeu occiſis reuertent ad terram p̄miſſionis. Ridiculū. n. videt et dictami ratiōis oio inconſonū q⁹ aliqua mulier flens et dolens de nece ſeu ſtrage filioꝛ p̄ſentialiter facta: conſolet et quieſcat a fletu p hoc q⁹ certificat⁹ de reſtitutione deſcendentiū ab illis poſt decurſum duoꝛ milium annoꝛ vel circiter: naz fm philoſophū in p̄mo ethi. xv. c. Ex fortunijs vel infortunijs viuoꝛ ſi aliquid redundat ad mortuos: fragile et paruz eſt. q̄ō quidem inconueniens non ſequit ad verā expoſitionē catholicoꝛuz fm quā illi filij in p̄pria perſōa qui fuerunt occiſi ſūt reuerſi de terra inimici. ſ. herodis: ad terminos ſuos. ſ. ad regna celi que ſūt vera ſpes nouiſſima ō q̄ ſ̄bdit: Et ē ſpes nouiſſimis tuis. ¶ In eodē. c. vbi dī in poſtilla. Dabo legez meā in viſceribus eoꝛ. ¶ Additio quarta

Quum lex noua ſit ipſum euangelium de quo Joh̄ā. .xx. dī: Hec aūt ſcripta ſūt vt credatis videt q⁹ lex noua ſit ſcripta non indita. Sed ad hoc dicendu⁹ put in p̄ma ſcōe. q. cvj. arti. i. in coꝛ. q. q⁹ lex noua p̄incipaliter eſt ipſa gr̄a ſpūſſancti que dat fidelib⁹: de qua ad ro. .viij. Lex ſpūs vite in xp̄o ieſu liberauit me a lege peccati et mortis: habet tamē lex noua quedam: ſicut diſpoſitiua ad gr̄am ſpūſſancti p̄decām que continent⁹ in euangelio: ſic̄ ea q̄ ptinent ad manifeſtandū diuinitatem vel hūanitatez xp̄i vel ea que ptinent ad contēptū mūdi: et iſta ſūt ſecūdaria in lege noua: de quib⁹ oportuit inſtrui fideles xp̄i et verbis et ſcriptis. Idem dicendū eſt de his que ad vſū ſpūalis gr̄e p̄dicte ptinēt: que ſunt opera virtutū ad q̄ multiplicit⁹ ſcriptura noui teſtamēti hoies exhortat: vnde dicēdū eſt q⁹ lex noua p̄incipaliter ē lex idita: ſcōdario āt ē lex ſcripta nē.

¶ Verbū. Superius hieremias paſ ¶ Cap. XXXII. ſus ē iniuriam a falſis pphetis et ſacerdotib⁹: hic iterꝝ patit⁹ iniuriā a regibus et p̄incipibus: et p̄mo a regib⁹: 2° a p̄ncipib⁹. c. xxxvij. p̄ma i duas: q: p̄mo patit⁹ iniuriā a ſedechia rege: 2° a ioachi eius fratre. c. xxxv. Iſte tamē ioachim regnauit ante ſedechiā: vt dictū eſt. ſ. c. xxij. q: iſte

liber nō ꝓcedit fm ordinē tempis vt dictū est.ō. Prima in duas:qz hieremias ꝑmo patitur iniuriā:2° resumit suā ꝓphetiam:ibi Et dixit. In prima pte ponit hieremie incarceratio:2° incarcerationis rō.s.qz ꝓphetabat ciuitatē obsessā a chaldeis capiendam:z populū captiuādū:ppi qō sedechias reclusit eū ne talia coram populo loq̄retur:ne cor ppli formidine dissolueret: peccauit tñ sedechias b° faciendo:qz hieremias loquebat de mandato dei:z impellebatur ad hoc ex eius instinctu:ita q̄ non poterat nō loq̄:vt dictū ē.ō.xx.cetera patēt in lra vsqz ibi: b Et ibi erit donec visitez eū.s.in morte q̄ ē vltima visitatio dei ꝙtuz ad presentem vitam c Et dixit. Hic ꝓsequit hieremias resumit suam ꝓphetiā:z diuidit̄ in duas:qz primo ꝓphetiçat ppli iuō liberationē: 2° sedechie finē.c.xxxiij. Circa p̄mū sciendū q̄ liberatio ppli p cyrū fuit signū z figura liberationis fiende p xp̄z: iō p̄mo nunciat̄ ꝑma: 2° secūda.c.seq̄nti. Prima ī duas:qz primo nunciat liberatio populi: 2° ponit ꝯfirmatio dicti:ibi Et orauí. Primū ostendit p hoc q̄ ex ordiatōe diuia patruel hieremie venit ad eū offerēs ei venalē agrū suū: z ex diuina monitione hieremias emit:vt sic nō solum verbo sed etiam fctō ostenderet q̄ possessiones destructe a chaldeis:iterū emerent̄ et possiderent a iudeis post reditū ō babylone:z fm hoc p̄z littera aliquib° exceptis q̄ exponent: Et dixit hieremias.hoc nō refert ad lram immediate p̄ce lentē tanḡ sit responsio hieremie facta sedechie:sz refert ad p̄ncipiū.c.vbi dī: Verbū qō factū ē ad hieremiaz a dño.s.de liberatione ppli. Sed qz reuelatio fuit sibi facta in carcere:iō interposita fuit eius incarceratio z incarcerationis ratio:quo facto hic reuertit̄ hieremias ad narranduz reuelationē sibi factā cū dī: Et dixit hieremias.s.ill' q̄ cū eo erāt i carcere ad suā z eoz ꝓsolatōez. d Ecce ananehel. ī hebraeo hēt ananehel patruel tu°.i.filj° patrui tui. e Et appē.ei ar.septē sta.stater ē medietas vncie sz q̄ dic isidor xvj.etymologiaꝝ. f Et scripsi in libro.i.i charta q̄ solet fieri de talibus emptionib°. g Et signaui.s.sigillis debitis. h Et adhibui testes.ad maiorē certitudinem. i Et accepi libꝝ possessionis.i.emptiōis p quā habet ius possidendi. k Signatū.s.sigill' debitis. l Et stipulationes.i.interrogatiōes z responsiones vendētis z ementis:vt emis emo:vendis vēdo. m Et rata.i. v̄ba vtriusq; consensū exprimētia n Et signa forisec°.i.chartā apertam ꝓsimilē clausę z sigillate qō fiebat antiquit° vt de facili possz homo videre vtutez charte clause. vñ in hebraeo hic habet: Et discoopertū.i.scriptū aptū o Et pōes eos ī vase fic.vt ꝑmanere pos.die.ml'.s.vsqz ad solutionē babylonice captiuitatis: si enim posite eent ille lre in vase p̄cioso citius raperentur: z si in lapideo vase vel aliquo huꝰ modi citꝰ putrefierent ꝓpter lapideū humorē:vas aūt fictile siccum ē ꝓpter decoctionē. p Et orauí. Hic ꝓsequit̄ pōtur cōfirmatio dicti p hoc q̄ hieremias petit a dño perfectius instrui de ratione emptionis dicte:cum ciuitas esset de ꝓximo capienda et populus captiuandus: z dominus respondit q̄ p' captiuitatem ad loca sua populus reuertetur. Sic ergo procedetur:qz primo ponit hieremie petitio: 2° domini respōsio:

obsidebat hierl'm:z hiēmias ꝓpha erat clausus ī atrio carceris q̄ erat ī domo regis iuda. Clauserat.n.eum sedechias rex iuda dicens Quare vaticinaris dicens hec dic dñs:ecce ego dabo ciuitatē istā ī manꝰ regis babylōis:z capiet eā:z sedechias rex iuda nō effugiet de mānu chaldeoꝝ sz tradetur ī manꝰ regis babylōis:z loq̄tur os eiꝰ cū ore illiꝰ z oculi eiꝰ oculos illiꝰ vidēbūt:z ī babylonē ducet sedechiaz et ibi erit donec visitē eum ait dñs:si aūt dimicaueritis aduersū chaldeos:nihil p̄spe̊ habebitis.et dixit hieremias: Factū ē verbū dñi ad me dicens:Ecce ananehel filiꝰ sellū patruel tuꝰ vēit ad te dicēs: Eme tibi agrū meū q̄ ē ī anathot. Tibi.n.ꝑtinet ex ꝓpiqtate vt emas. Et vēit ad me ananehel filiꝰ patrui mei fm v̄bū dñi ad vestibulū carceris: z ait ad me: Possside agrū meū q̄ ē ī anathot in terra beniamī:qz tibi ꝓpetit hereditas z tu ꝓpinquus es vt possideas. Intellexi aūt q̄ v̄bū dñi eet. Et emi agrum ab ananehel filio patrui mei q̄ est in anathot. Et appēdi ei argētum septē state

res z decē argēteos:et scripsi ī libro et signaui et adhibui testes. Et appēdi argētū in statera et accepi libū possessiōis signatū et stipulatiōes et rata et signa forisecus. Et dedi libꝝ possessiōis baruch filio neri filij maasie ī oculis ananehel patruelis mei z ī oculis testiū qui scripti erāt in libro emptiōis:z ī oculis oīum iudeoꝝ q̄ sedebāt in atrio carceris. Et p̄cepi baruch coram eis dicēs: Hec dicit dñs exercituū deus israel: Sume libros istos: librum emptionis hūc signatū: et libꝝ hūc q̄ aptus ē:et pōes illos ī vase fictili vt ꝑmanē possint dieb° multis. Hec.n. dic dñs exercituū deus isrl Adhuc possidebuntur domus z agri z vinee ī terra ista. Et orauí ad dñm post q̄m tradidi libꝝ possessiōis baruch filio neri dicens: Heu heu heu dñe de°. Ecce tu fecisti celū z trā ī fortitudie tua magna:z in brachio tuo extēto. Non erit tibi difficile oē v̄bū: qui facis miaz in milib°: z reddis iqtatē patꝝ in sinū filioꝝ eoꝝ p° eos. Fortissime magne z potēs: dñs exercituū nomē tibi:magnꝰ cōsilio:et

ibi Et factum est. Sententia prime partis patet exceptis aliquibus que discurrentur. q Heu heu heu.ter ponit ad exprimendū dolorem prophete de destructione tē pli ciuitatis z populi. r In fortitudine tua magna z in brachio.repetitio est eiusdem ad maiorē expressionem:in deo.n.qui spiritus est:brachiū dicit eius potentia:sicut oculus eius noticia. s Non erit tibi difficile omne verbū.i.quodcūq; fieri possibile. t Qui facis misericordiam in milibus ꝛc.i.,pnior es ad miserendum q̄ ad ꝑdemnandū. v Magnus consilio.quia nullus pōt scire dei consiliū nisi quātum reuelauerit: x Et incōprehēsibilis cogitatu. qz q̄tuncunq; deum

cognouerit intellectus creat°:remanet tamē ab eo incō phensus. y ¶ Qui posuisti signa ⁊ portēta in ter. egy. signa ꝓprie dicuntur que signāt aliquid de pñti sic̄ subi ta conuersio virge moysi in serpentē fuit signū diuie vir tutis hoc facientis. portenta que dicunt quasi porro tē sa. i. in longiquuz signant ō futuro ⁊ sic virga moysi deuorauit virgas magoꝝ in portē tuz deuorationis egyptioꝝ i mari rubro ꝑ extēsiōez virge moysi su ꝑa mare: Exodi .xiiij. z ¶ Usqz ad diē hanc. ē me moria huius.

a ¶ In ist'l ⁊ i ho minibus aliaruz gentium. b ¶ Et tibi fecisti nomen ostendendo q tu sis deus ist'l.

c ¶ Sicut ē dies hec. i. sicut appa ret in pñti. Cetera patēt usqz ibi:

d ¶ Ecce munīti ones extructe sūt aduersū ciuitatē. .i. arietes ad fran gendum muros: ⁊ prerie ad ꝓiciendū lapides itra ciuitatē ⁊ turres lignee ad pugnan dū desuper cū ill' qui defendūt mu rū. e ¶ A facie gladij ⁊ fa. ⁊ pesti lentie. qz multi ō illis qui erant in h'erlz iam erant mortui gladio: et multi fame ⁊ mlti aeris corruptio ne. f ¶ Et tu di cis mihi dñe de°: eme agrū. q. d. h° est mihi mirabile ꝓpter ista. g ¶ Et factū est. Hic ꝓ̄ ponit dñi respon sio: ⁊ ꝓmo ō ciui tatis destructiōe ⁊ ꝓpli captiuatio ne: 2° de ꝓpli redu ctione: ibi Et nūc Sententia prime partis ꝓz in litte ra usque ibi:

h ¶ Et domos i quaꝝ doma. i. te ctis. i ¶ Sacri fica. baal. tecta incōphēsibilis cogitatu cu ius oculi apti sunt sup oēs vias filioꝝ adā vt reddas vnicuiqz ꝛm vias suas: ⁊ ꝛz fructū adinuētionum eius ¶ Tu posuisti signa ⁊ portē ta in tra egypti usqz ad di em hāc: ⁊ i ist'l ⁊ i hoib°: et tibi fecisti nomē sicut est dies hec. Et eduxisti ꝓplm tuū ist'l ō terra egypti in si gnis ⁊ portētis ⁊ in mānu ro busta ⁊ i brachio extēto et in terroꝛe magno: ⁊ ō disti eis tra hanc quā iurasti pa tribus eoꝝ vt dares eis ter rā fluentē lacte ⁊ melle: ⁊ i gressi sūt ⁊ possederunt eā Et nō obedierūt voci tue: ⁊ i lege tua nō ambulauerūt oia q̄ mandasti eis vt face rēt nō fecerūt: ⁊ euenerunt eis oia mala hec. Ecce mu nitiōes extructe sūt aduersuz ciuitatē vt capiat: ⁊ vbs da ta ē in manus chaldeoꝝ ⁊ i man° regis babylōis q ꝑ liant aduersus eam ā facie gladij ⁊ famis ⁊ pestilētie: ⁊ q̄cūqz locutus es accide runt vt tuipse cernis. Et tu dicis mihi dñe de° eme agꝝ argēto ⁊ adhibe testes: cuz vbs data sit i man° chalde oꝝ. Et factuz ē vbū dñi ad hieremiaz dicēs: Ecce ego dñs de° vniuse carnis. Nū qd mihi difficile erit omne vbū: Propter ea hec dic̄ do minus: Ecce ego tradaz ci uitatē istā i manus chalde oꝝ ⁊ i man° regis baby lonis ⁊ capiēt eam: ⁊ venient chaldei ꝑliantes aduersuz vbē hāc ⁊ succēdēt eā igni ⁊ cōburēt eam: et domos i q̄ꝝ domatib° sacrificabant .n. domoꝝ illius terre sūt plana ⁊ ibi edificabāt altaria ido loꝝ ad maiorē reuerentiā ipsoꝝ. k ¶ Faciētes ma. i oculis meis ab adole. sua. Adolescētia populi ist'l dī i exitu ō egy pto vt dictū est. ō. c. ij. ⁊ extunc fuerūt idolatre vt ꝓz i vitu li adoratione: Exo. xxxij. l ¶ Quia i furoꝛe ⁊ in indigna tione mea fa. ē mi. ci uitas hec. i. digna vi dicte ⁊ punitois mee m ¶ A die. i. a tēpoꝛe n ¶ Qua edificauerūt eam. ⁊ hoc fuit tēpo re salomonis qui hie rusalē ꝓius edificatā a melchisedech āplia uit: ⁊ triplici muro clausit: ⁊ ipe idolatra fuit. iij. Re. xi. ⁊ occa sione ei° mlti de pplo o ¶ Auferet de ꝓspe ctu meo. p ei° destru ctionē. Cetera patent usqz ibi: p ¶ Cū do ce. eos. p. ꝓphaſ meos q ¶ Diluculo. i. valō solicite ⁊ diligenter. r ¶ Et posuerūt idola sua tē. hoc potissime fuit tpe manasse. iiij. Re. xxj. s ¶ Et' edi fica. excel. baal q̄ sūt i valle filij ēnon. Uide tur ꝑdictio excelsa et in valle. Dicēdū q̄ lz eēnt altaria in valle: tñ corp° altaris idoli erat excelsius q̄ altar dñi. t ¶ Ut initiarēt .i. cōsecrarent: de mō aūt huius cōsecratio nis dictum est supra freq̄nti. v ¶ Et nūc. Hic ponit responsio dñi de reductiōe po puli: ⁊ ꝓmo continua tur hec lra ꝓcedētib° cuz dicitur: v ¶ Et nunc ꝓpter ista. s. pec cata ꝑdicta. x ¶ Dec di. do. deus ist'l ad ci uitatē hanc. illud q̄ō postea seq̄t: y ¶ De qua vos dicit. tu hie remia ⁊ alij ꝓphete. z ¶ Ut tradat tē. ⁊ i veritate erit ita. sz q̄d dicit deus ist'l ad hāc ciuitatē vltra: ⁊ sb̄iū ñsio dñi: a ¶ Ecce ego congregabo eos ō uni uersis terris ad quas eieci eos in furoꝛe meo ⁊ in ira mea ⁊ in indignatione grā di: ⁊ reducam eos ad lo cum istum et habitare eos baal ⁊ libabāt diis alienis libamia ad irritādum me Erāt. n. filij ist'l ⁊ filij iuda iugit faciētes malū i oculi meis ab adolescētia sua: fi lij ist'l qui usqz nunc exacer babāt in ope manuū suaꝝ dic̄ dñs: quia i furoꝛe ⁊ i in dignatione mea fcā ē mihi ciuitas hec ā die quā edifi cauerūt eā usqz ad diē istā qua aūferet ō ꝓspectu meo ꝓpter malicia filioꝝ israel ⁊ filioruz iuda quā fecerūt ad iracundiam me prouo cantes ipsi ⁊ reges eorum ⁊ principes eoꝝ ⁊ sacerdo tes ⁊ prophete eorum viri iuda ⁊ habitatoꝛes hierl'z. Et verterunt ad me terga ⁊ nō facies: cum docerē eos ⁊ erudirem diluculo: ⁊ nol lent audire vt acciperēt di sciplinam. Et posuerūt ido la sua in domo in qua inuo catum est nomen meuz vt polluerent eam: et edifica uerunt excelsa baal q̄ sunt in ualle filij ennon ut initia rent filios suos ⁊ filias su as moloch quod nō man dauī eis: nec ascendit i cor meum ut facerent abomia tionem hāc: ⁊ in peccatuz deducerent iudā. Et nūnc ꝓpter ista hec dicit do minus deus israel ad ciui tatem hanc: ō qua uos di citis q̄ trādatur in manus regis babylonis in gladio ⁊ in fame ⁊ in peste. Ecce ego congregabo eos ō uni uersis terris ad quas eieci eos in furoꝛe meo ⁊ in ira mea ⁊ in indignatione grā di: ⁊ reducam eos ad lo cum istum et habitare eos

habitare eos faciã ꝓfidenᵗ.nõ ē hoc intelligẽdũ ꝑ oi tpe generaliter:qz aliqñ ppl̃s de babylone reductus fuit i magno timore aduersarioꝝ positus:vt patet i neemia ⁊ libris machabeoꝝ. c ¶ Et dabo eis coꝛ vnũ ⁊ viam vnã.qz a tẽpore illo nõ legit ppl̃s ille ad idolatriã declinasse. d ¶ Ut timeãt me vniuersis diebus qõ impletũ est i credentibus de iudeis e ¶ Et feriã eis pactũ sempiternũz.qõ aliqui exponũt õ lege noua cui nõ succedit alia:i hebreo tamẽ habet: Pactũ seculi.ꝓpt qõ põt exponi de ꝑmissione reductiõis captiuitatis babylonice ⁊ ꝓseruatione populi i terra. f ¶ Et nõ desinã eis benefacere. q̃ diu stabũt i obedientia mea:tales.n. ꝑmissiones sunt sub cõditione vt dictũ ē supra xxviij. ⁊. xviij.

g ¶ Et leta.su.eis cũ bene eis fece. de.n.ñ delectatur in pẽis sed i beneficijs largiẽdis. h ¶ Et plan.eos i terra ista in veritate ⁊c. .i.firmiᵗ ita q̃ ñ euellent ꝑ captiuitatez q̃ diu adherebũt mihi: sed postq̃ negauerũt eũ coꝝ pilato dicẽtes Nõ habem⁹ regẽ nisi cesarẽ:expulsi sunt de terra illa ꝑ Titum et Uespasianũ:⁊ per orbem dispersi sunt.

i ¶ Sicut addu.sup po.istũ oẽ malũ hoc grande.s. destructõz templi ciuitatis ⁊ populi. k ¶ Sic addducã sup eos omne bonũ.nõ simpliciter ⁊ absolute: ſz sb determiatione:iõ subditur: l ¶ Quod ego loquor ad eos.ſ.reductionẽ de captiuitate ad terrã ꝓpriam:iõ sb̃dit: m ¶ Et possidebũt agri ⁊c.⁊ pz lra vsqz ibi: n ¶ Et scribent.ſ.ẽptiones. o ¶ In libro.i.in chartis:⁊ ponit h singulare ꝑ plurali :sicut exodi viij. Uenit musca grauissima ⁊c. p ¶ Et impriment signũ. .i.sigillum. q ¶ Et testis adhibebit.i.testes. r ¶ In terra beniami ⁊c.loquit.n.tm̃ de regno duaꝝ tribuũ.ſ.iude ⁊ beniamin:reuertẽtes.n.de babylone nõ recuperauerũt regnũ samarie sed manebant ibi gentiles qui dicebant samaritani etiam tempore christi. s ¶ Et in ciuitatibus que ad austrum sũt. ille erant de sorte iude que erat in parte australi terre ꝑmissionis:sicut habetur iosue.xv. capitulo.

¶ In.c.xxxij. vbi dr in postil. Heu heu heu. ¶ Additio.

Ui nos habem⁹: A a a:in hebreo nõ ponit h aliq dictio ter:sed vnica dictio ex tribus lris cõposita: sicut dictũ fuit.ē.in additione sup capitulũ quartũ:⁊ hec dictio ē quedã interiectio ⁊ exprimẽs dolorem.

Et factum est. Hic ꝑñ de ¶ Capi. XXXIII. scribit redemptio facta per xpm:⁊ quia talis reuelatio est ardua:ideo primo premittit quedã prefatio: ⁊ subdit narratio:ibi Quia hec dicit. Circa ꝑmũ põitur ordo hui⁹ reuelationis respectu ꝓcedentis cum dicit: Scdo.⁊ locus:In atrio carceris.⁊ actor: Hec dicit dominus qui facturus est ⁊c.in conceptione eni xpi aliqd factũ ē a deo per creationẽ.ſ.aia ⁊ corpus formatuz est virtute spũsãcti: ⁊ aia parata ē plenitudine gre b ¶ Ela.ad me. sic sãcti ꝓdecessores tui orauerũt ad me ꝺ ꝑmissione xpi. c ¶ Et exaudiã te.ꝺbito tamen tempore. d ¶ Et ãnũciabo tibi. ex nunc. e ¶ Grãdia ⁊ firmatu .ſ. mysteriuz redemptionis fiẽ de p xpz: qõ ē qd maximũ ⁊ stabilissimũ. f ¶ Que nesc.qz istõ mysteriũ nõ ē ꝓphẽtibile a mortali hoie g ¶ Qz hec dic. Hic ꝑñ põit narratio vbi ꝑmo ꝺscribit modus redẽptõis:ⁱ plõa redẽptoꝝ: ibi Ecce dies. Dria adhuc ſ,quas qz p⁹ breuit repetit ppli captiuatio:ⁱ xpi. redẽptio:ibi Ecce ego vt sic opposita iuxta se posita magis elucescãt. Circa ꝑm⁹ dic: Hec dic dns de⁹ isrl̃ ad domos ⁊c.⁊ sb̃dit: h ¶ Que ꝺstruẽtur.nã.n. ciuitas erat obsessa a chaldeis vt dcz ē.c. pcedẽti: ⁊ p machinas ꝑticulares lapides itra ciuitatẽ domus iaz in parte erãt destructe. i ¶ Et ad muni.ſ.bladi vini et victualiũ que iam fere erãt consumpte in ciuitate.

k ¶ Et ad gla veni.vt dimi.cũ chaldeis.ꝺ ciuitatẽ:exercitus.n.chaldeoꝝ semp augmẽtabat. l ¶ Et impleãt eas.ſ.domos hierlm ⁊ plateas. m ¶ Cadauerib⁹ hoquos percussi. Chaldei.n. in illis interfectionibus fuerũt quasi istrumẽta dei ⁊ executores iusticie ei⁹ vt frequenter dictũ ē.s. n ¶ Ecce ego. Hic ꝑñ ponit medicina siue redẽptio. Circa quod sciendũ q̃ totũ residuũ huius capituli exponit Ra.sa. de tpe messie dicens illũ adimplendũ qõ iam ē ipletũ:ꝺ ergo in persona redẽptoris. n ¶ Ecce ego obducã eis cicatricẽ.cũ.n.cicatrix vulneris ē obducta tũc ē vuln⁹ pfecte sanatũ:⁊ sanitas pfecta data ē p xpm ⁊ nõ p alium. o ¶ Et revelabo illis depcationẽ pacis ⁊ veritatis.ſ.pacẽ ⁊ veritatẽ ꝑ qua deprecati sũt patres veteris testamẽti:iõ xpo nato clamauerũt ãgeli Luce.ij. Gloria in altissimis deo ⁊ in terra pax hominibus bõe volũtatis. p ¶ Et cõuertam cõuersionẽ

iuda ⁊ cõuersionẽ hierlm.i.confitẽtiũ peccata sua ⁊ ve
nientiũ ad eccliam que noiatur hierlm Ysaie.ij. ad he
bre.xij.⁊ apoc.xxj. q ¶ Et edificabo eos sicut a princi
pio. ꝓncipiũ edificatiõis fuit in exitu de egypto: que edi
ficatio fuit ꝑ signa ⁊ miracula diuie virtutis: vt patet i
exo.⁊ i libro nũe
rox ⁊ i plurib⁹ lo
cis.⁊ hoc mõ edi
ficata est eccl'ia in
aduentu saluato
ris: vt ꝑz in euãge
lijs. r ¶ Et emũ
dabo illos ab oi
iniq.sua ⁊c.h⁹ nõ
possũt exponere
iudei de aliq̃ tpa
li saluatõe ppũ ꝑ
terita: qz dicũt q
i oi punitõe vl' af
flictiõe quã sustĩ
nuerũt vsq; nũc:
⁊ sustinebũt vsq;
ad aduẽtũ messie
sẽp expiat aliq̃ ꝑ
pene debite ꝑ vi
tuli adoratiõe: et
iõ ista emũdatio
ꝓpe itelligitur ỏ
xpo q̃ ꝑ suũ san
guinẽ lauit nos a
peccatis nr̃is q̃ est
pfecta mũdatio:
pp qỏ ill' q̃ lauãt
p baptismũ nõ i
põũt aliq̃ pnia sat
factoria ꝓ peccati
ꝑteritis: q: baptis
mus delet penã ⁊
culpã. s ¶ Et e
rit mi.i no. ⁊c.se
quit: Ũctis gẽti
bus ire. qz i oibus
gẽtib⁹ sũt aliq̃ cre
dentes xpo i q̃bus noiat ⁊ laudat: ⁊ ante finẽ mũdi pfe
ctius implebit. t ¶ Que audi. oia bo. ſ. assũptiõis hu
mane nature: opatiõis miraculoꝝ: eductõis de inferno
⁊ trãslatõis ad celũ. v ¶ Et pauebũt ⁊ turbabũt. iste
pauor ⁊ ista turbatio nõ sũt ire vel ipatientie: ſz admira
tionis ꝓ̃ magnitudie diuie misericordie in predictis.
x ¶ Adhuc audiet in loco isto ⁊c.fm q̃ dic̃ Ra ſa. hic
ẽ metaphorica locutio: ita q̃ ꝑ hoies ⁊ pastores itelligũ
tur ppli rectores: ⁊ ꝑ pecora iumẽta ⁊ greges intelligunt
sbditi eoꝝ. vnde qỏ i fine dr̃: Adhuc transibunt greges
ad manũ numeratis. sic expõit. i. ppli sub mãu regis in
capite eoꝝ ꝓcedẽtis ꝑ quẽ regẽ itelligit messiã vẽturum
quẽ nos ꝓfitemur vẽisse: ⁊ fm hoc exponẽda ẽ sic lr̃a:
y ¶ Adhuc audiet i loco isto. i eccl'ia noie hierlm signi
ficata: eo q̃ ibi fuit ichoata per xpi ꝓdicationẽ passiõez
⁊ resurrectionẽ ⁊ spũssancti missionẽ. y ¶ Quẽ vos
dicitis eẽ desertũ ꝑ chaldeos in trib⁹: ⁊ ꝑ demones in
spũalibus: ⁊ qđ ibi audiat subdit: z ¶ Vox gaudij et
vox leticie. qỏ fuit impletũ in xpi natiuitate angel' deuz
iocũde laudantib⁹ Luce.ij. ⁊ in spũssancti missione qñ
apostoli aliꝙz credẽtes varijs linguis loquebãt magna
lia dei Actuũ.ij. a ¶ Vox sponsi. i. xpi predicantis.
b ¶ Et vox sponse. i. ecclie deũ laudantis: vt iã dictũ ẽ
de apostol'. c ¶ Et portantiũ vota in domo dñi. qỏ vide
mus impletũ in credentib⁹ cũ diuinis laudibus ad ecclesiaz
portãtib⁹ vota sua. d ¶ Reducã. n. cõuersionẽ terre sicut
a ꝓncipio. i. ꝑ miracula reducã hoies ad fidẽ sicut populuz
isrl ꝑ miracula eduxi de egypto. e ¶ Adhuc erit ⁊c. habi
taculũ pastoꝝ ⁊c. i. a
postoloꝝ ⁊ succes
soꝝ eozũdẽ in eccl'ia q̃ ha
bẽt officiũ pascẽdi fide
les in ecclesia dei.
f ¶ In ciuitatib⁹ mõ.
⁊c. i. in oibus mundi
partibus: exꝑmuntur
tñ in spãli hierusalez
⁊ iudea ⁊ loca illa ꝑ
pinqua: qz ibi incepit
ecclesia put ꝯ synago
gam distinguit: ⁊ hoc
ꝑ ꝓdicationẽ xpi ⁊ a
postoloꝝ: ppt qỏ di
xit eis Act. i. eritis mi
hi testes in hierusalẽ
i oi iudea ⁊ samaria:
⁊ vsq; ad vltimũ ter
re: qz tũ pastores ⁊ po
pulares sũt sb̃ vno re
ge xpo: iõ subdit:
g ¶ Adhuc trãsibũt
greges ad ma. nume.
.i. xpi regis cui cogni
tus ẽ nũer⁹ electoꝝ.
h ¶ Ecce dies. Hic cõ
seq̃nr̃ describit ꝓsona
rũ ꝺeptoꝝ: ⁊ ꝓ̃o q̃tũ
ad verã humanitatẽ
cũ dr̃: i ¶ Germiare
fa. dauid ger. iusti. qz
xps fm carnẽ descen
dit ỏ dauid Matt. i.
q̃ aũt ỏ xpo itelligat
ad lr̃az ꝑz ꝑ trãslatio
nẽ chaldaicã q̃ sic hz
i loco isto: In dieb⁹ ill'
⁊ in illo tpe statuã dauid messiã iustũ. ꝛ describit q̃tũ ad
diuinitatẽ cũ sb̃dit: Et hoc ẽ qỏ vocabũt eũ dñs iust⁹ noster.
⁊ vbi translatio nostra hz Dñs. i hebreo habet: Nomẽ dñi
tetragrãmaton qỏ de solo deo vero dr̃: sic dictũ fuit plen⁹
supra. xxiij. vbi cõsimilis auctoritas ponit: ppter qỏ de ex
positione hic transeo breui⁹: qz illuc põt recurri ꝑ residuo
hui⁹ auctoritatis qỏ nõ ẽ hic ad plenũ expositũ. Sciẽdũ tñ
q̃ sic illã auctoritatẽ falsificauerũt iudei ne cogerent diuini
tatẽ xpi cõfiteri sic istã dicẽtes: q̃ hec ẽ lr̃a. k ¶ In die. illis
salua. iuda ⁊ hierlz habitabit ꝓfidenter. ⁊ i hoc dicũt verũ: ſz il
lud qỏ seq̃t falsificãt dicẽtes: Et iste qui vocabit eã dñs iu
stus noster. ita q̃ nomẽ dñi tetragrammatõ loco cui⁹ habe
mus dñs: nõ referẽt ad messiã ſz ad deũ qui mittet eũ: ⁊ edi
ficabit nouã hierlz fm eoꝝ errorẽ: vt dcz ẽ. ē. xxxj. ⁊ sic dici
tur vocare eã inquãtũ ipemet edificabit: ſz falsificatio ista
apparet ꝑ translationẽ chaldaicã q̃ vbi nos habemus: Et
hoc ẽ quod vocabunt eũ. sic habet: Et hoc est nomen quod
ipsi dicent ei. ⁊ ideo aliqui correctores nostri qui sic corre
rũt. Et hoc est quod vocabũt eũ. videnẽ in hoc aliquo mõ
sequi falsificationẽ predictam. Non interibit vir de dauid
⁊c. hoc impletum est de xpo qui fm carnem est de tribu sa
cerdotali ⁊ tribu regia que erant cõmixte: ⁊ eius regnum ⁊
sacerdotiũ sunt eterna: fm q̃ deducit apostolus ad hebreos

Hec dic̃ dñs exercituum:
Adhuc erit i loco isto des
to absq; hoie ⁊ absq; iumẽ
to: ⁊ in cũctis ciuitatib⁹ ei⁹:
habitaculũ pastoꝝ ⁊ accu
bãtiũ gregũ in ciuitatibus
mõtosis ⁊ in ciuitatibus cã
pestribus: ⁊ in ciuitatibus
q̃ ad austrũ sũt et in tra bẽ
iamin et in circuitu hierlz
⁊ in ciuitatib⁹ iuda ãdhuc
trãsibũt greges ad manuz
nũerãtis ait dñs: Ecce dies
veniẽt dic̃ dñs: ⁊ suscitabo
vbũbonuz qỏ locut⁹ sũ ad
domũ isrl ⁊ ad domũ iuda
In diebus illis et i tpe illo
germiare faciã dauid ger
mẽ iusticie: et faciet iudiciũ
et iusticiã i terra. In dieb⁹
illis saluabit iuda: et israel
habitabit ꝓfidenter. Et hoc ẽ
nomẽ qỏ vocabũt eũ: dñs
iustus noster: Quia hec di
cit dominus. Non interibit
de dauid vir qui sedeat su
per thronũ domus israel:
⁊ de sacerdotibus ⁊ ỏ leui

satis diffuse. a Qui offerat holocaustõata. oblatio.n. xpi in cruce cõtinet in se pfectã virtutẽ oĩum sacrificioz veteris legis: z iõ designat h p plura z varia sacrificia veteris legis. Et istud sacrificiũ offertur quotidie in ecclia in q̃ xps ẽ sacerdos z hostia. b Si irritũ põt fi. pac. meũ zc. istõ pactũ habet gen. viij Nox z dies nõ requi escẽt. est ergo sẽsus q̃ sicut illõ pactum fuit firmũ: ita illud qõ dĩ h de regno z sacerdo tio. c Sicut enũe rari ñ possũt zc. istõ impletũ ẽ in xpo de scẽdente de dauid: cu ius semẽ sunt fideles p oẽ mltiplicati sic stelle celi. d Nun quid non vidisti qd populus hic. scilicet babylonicus. e Lo cutus sit dicens due due cognationes. s. iu da z beniamin.

f Quas elege. dñs. alĩs decem captiuat prius p reges assyrio rũ. g Abiecte sũt. sic loquebãt chaldei postq̃ destruxerãt re gnũ duaz tribuũ esti mantes q̃ illõ regnuz nunq̃ deberet resur gere: z iõ subditur:

h Si pactũ meum ĩt diẽ z nocte. vt sibi cõtinue succedant q̃ diu durabit gnãtio hoĩz. i Et leges celo z terre nõ posui. dicũt h celi leges mo tus celi z influxus stel larum: et leges terre productio terrenascẽ tium. k Equi dem z semen iacob z cetera. Jhoc ẽ dictuz q̃ sicut iste leges sunt firme z stabiles sic se men iacob z dauid e rit semper coram me stabile. l Ut nõ assumã de scie eius pncipes. quod potis sime impletũ est in xpo z apostolis z coꝝ successoribus: Psalmo. xliij. Costitues eos pncipes zc.

Jn capitulo. xxxiij. vbi dicitur i postilla: Ecce ego obdu cam eis cicatricem. Additio prima.

Vbi nos habemus cicatricẽ: in hebreo habet que dam dictio que significat sanitatẽ acquisitã post longũ tẽpus: qõ magis psonat pposito q̃ cicatrix nam sanitas data per xpm respectu antiquoz patrũ data fuit post longũ temp̃: sed respectu fideliũ tempore xpi exi stentiũ fuit data sine magna mora tpis: z iõ ponunt h due dictiões significantes sanitatẽ: quaz vna significat post lon gam infirmitatẽ: alia nõ. Jtẽ vbi nos habemus: Et revela bo eis deprecationẽ pacis z veritatis: in hebreo habetur: Abundantiam pacis z veritatis zc.

Jn eodem capitulo vbi dicitur in postilla: Scõo de scribit q̃tũ ad diuinitatem. Additio ij.

Supra i capitulo. xxxiij. habetur consimiliś au ctoritas: z ibi est quedam additio ad pfirman dum expositionẽ postillatoris: z cõ tra falsificationẽ iudeoꝝ: vide ibi.

tis ñ iteribit vir a facie mea qui offerat holocaustoma ta z incẽdat sacrificiũ z ce dat victimas oĩbus diebus Et scñ ẽ verbũ dñi ad hie remiã dicẽs: Hec dicit dñs Si irritũz põt fieri pactuz meũ cũ die: z pactũ meum cũ nocte vt ñ sit dies z noxi tpe suo: z pactũ meũ irritũ eẽ posit cũ dauid filio meo vt nõ sit ex eo filius qui re gnet in throno eius: z leui te z sacerdotes mĩstri mei. Sicut enumerari non pñt stelle celi z metiri harene maris: sic multiplicabo se men dauid serui mei: z leui tas mĩstros meos. Et scñ ẽ verbũ dñi ad hieremiam dicẽs: Nunqd non vidisti qd ppls h locutus sit dicẽs due cognatões quas elege rat dñs abiecte sũt: z pplm meũ dispexerũt: eo q̃ nõ sit vltra gẽs coram eis. Hec dĩ cit dñs: Si pactuz meũ int diẽ z noctẽ: et leges celo et terre nõ posui: equidẽ z semẽ iacob z dauid serui mei, pi ciã. Jut nõ assumã de seie ei pncipes seminis abraham isaac z iacob. Reducã. n. puersiõez eoz z miserebor eis.

Ca. XXXIIII.

Verbũz qõ factum ẽ ad hieremiã a dño: quan do nabuchodonosoz rex babylõis z ois exercit ei vniuersaq̃ regna terre que erãt sub ptãte manus eius z oes pplĩ bellabãt ꝯ hieru salẽ z ptra oes vrbes ei dĩ cens: Hec dicẽ dñs de isrl: Vade z loqre ad sedechiã regẽ iuda: z dices ad eum: Hec dicẽ dñs: Eccẽ ego tra dam ciuitatẽ hãc in manus regis babylõis: z succẽdet eã igni. Et tu nõ effugies de manu eius: sz pphẽsione ca pieris z in manu ei traderi ẽt oculi tui oculos regis ba bylõis videbũt: z os ei cũ ore tuo loqtur: z babylo nẽ introibis. Attamẽ audi vbũ dñi sedechia rex iuda: Hec dicit dñs ad te: Non morieris in gladio sed i pa ce morieris: et sm pbustio nes patrũ tuoz regũ prio rũ qui fuerũt añ te sic cõbu rẽt te: z vẽ dñe plãgẽt te: qa vbũ hoc ego locut sũ dicit dominus. Et locutus est hieremias prophẽta ad se dechiam regẽ iuda vniuer sa verba hec in hierusalẽ: z

Ca. XXXVIIII.

Verbum qõ fcm est. Hic hieremias pdicẽ fi nẽ sedechie: z vi uidetur i duas: qz primo predicit fi nẽ sedechie regis: 2° arguit ipz z po pulum de transgressione diuine legis: ibi Verbuz quod factum est.

Circa primuz pri mo ponitur tem pus cum dicitur:

b Quando na buchodono. rex babylõis z cetera z ista obsidio in cepit nono anno sedechie et anno vndecimo ei capta fuit ciuitas: vt habetur infra .xxxix. z õ ista ca ptione subditur:

c Ecce ego tra dam ciuitatẽ hãc z cetera. z subdi tur finis sedechie z primo quantuz ad malum pene cum dicitur:

d Et tu non ef fugies de manu eius z cetera. qui a exercitus chal deoꝝ comprehendit sedechiaz fugientem et adduxit eum ad regem babylonis in re blata: vt habetur infra trigesimo nono: ideo subditur

e Et oculi tui oculos regis babylonis videbunt: et os eius cum ore tuo loquetur. sicut dicitur infra trige simo nono q̃ locutus est ad eum iudicia cum arguen do de infidelitate z periurio: propter quod fecit occi di filios ei coram eos: et postea ipz exoculari et in baby lonem duci. Secundo predicitur finis sedechie quan tum ad bonum cum dicitur:

f Non morieris in gladio. idest morte violenta.

g Sed in pace. idest naturali morte: et sepelieris honorifice: ideo subdi tur:

h Et secundum combustiones patrum tuo rum z cetera. In sepulturis enim regum cõburebantur aromatica nõ solum contra cadaueris fetorẽ: sed etiam

ad defuncti honorē. b Et ve do. plangent te. cātādo carmē lugubre sicut in sepulturis solēnibus. Cetera patēt vsq; ibi: i De. n. superant. s. nōdum capte. s. hierusalem lachis ⁊ azecha: alijs oībus iā captis a chaldeis. k Verbū. Hic ꝓnter hieremias arguit regē ⁊ populū de transgressione diuine legis ⁊ diuidit in duas partes: q; ꝑ pōit trāsgressio: ⁊ trāsgressiōis punitio ibi Propterea. Circa primū sciēdū q; Exo. xxj. dī. Si emeris seruū hebreū sex ānis seruiet tibi: i āno septimo egredietur liber gratis: ita q; nō poterat vltra teneri: nisi vellet manere: tpe vero sedechie regis ⁊ añ tenuerūt seruos ⁊ ācillas diutius p auariciā suā: ⁊ tm ad mōitionē hieremie ⁊ alioꝝ bonoꝝ rex sedechias ⁊ eius sbditi statuerūt firmiter dimittere suos suos hebreos ⁊ ācillas sm ꝓceptū legis ⁊ vt hec ordiatio eēt firma: scilicet vitulū i duas partes: ⁊ int illas partes transierūt rex ⁊ principes: ad signādū q; sic esset dignus occidi et diuidi ifringēs illā ordiatiōez: ⁊ talis modus confirmādi aliq̄d tunc tpis erat potissimus: verūtn isti postꝙ dimiserāt seruos ⁊ ancillas cupiditate ducti: retraxerūt eos ad se redigēdo eos i seruitutē: ⁊ sic nō solū peccauerūt ꝓ legez diuinā: sz eēt ꝓ statutū ꝓpriuz pena mortis firmatū vt dēm ē: ⁊ sz hoc pz lra paucis exceptis. l Predicās. i. solēnit de nūciās. m Et cōmaculastis nomē. q: illō pactuz ad maiorē solēni

exercitus regis babylonis pugnabat contra hierl'z: ⁊ ꝑtra oēs ciuitates iuda q̄ relique erant contra lachis ⁊ ꝓ azecha. Nē. n. superāt de ciuitatibus iuda vrbes munite. Verbū quod fcm̄ ē ad hieremiaz a dño post q̄z pcussit rex sedechias fedus cū oi populo in hieru salē: predicās vt dimitteret vnusquisq; seruū suū ⁊ vn' q̄sq; ancillā suā: hebreū et hebreā liberos: ⁊ nequaq̄z dñarent eis. i. i iudeo ⁊ fre suo. Audierūt ergo oēs ꝑn cipes ⁊ vniuersus populus q̄ ingrāt pactū vt dimittēt vnusq̄sq; seruū suū ⁊ ancillam suā liberos ⁊ vltra nō dñarētur eis. Audierūt igitur: ⁊ dimiserūt. Et conuersi sūt deicepsī ⁊ retraxerunt seruos suos ⁊ ācillas suas quos dimiserunt liberos: ⁊ subiugauerūt in famulos ⁊ famulas. Et factū ē vbuz ad hieremiam a dño dicēs Hec dicit dñs deus israel: Ego pcussi fedus cū patribus vīis: in die qua eduxi eos ō terra egypti ō domo seruitutis dicēs: Cum ꝓpleti fuerit septem āni dimittat vnusquisq; fratrē suum hebreū q̄ vēditus ē ei: ⁊ fuiet tibi sex ānis: ⁊ dimittes eū a te liberū. Et nō audierūt pres vīi me: nec inclinauerunt aurē suā. Et conuersi estis vos hodie ⁊ fecistis quod rectuz ē in oculis meis vt ꝑdicaretis libertatem vnusquisq; ad amicū suuz ⁊ inistis pactum i cōspectu meo i domo in qua inuocatum ē nomē meum sup eā.

tatē ⁊ firmitatē fuerat fcm̄ in domo dñi ⁊ i noie ipius: ⁊ sic trāsgressio ei' erat quodāmodo i iniuriā ⁊ irreuerentiā nois diuini. n Propterea. Hic ꝓnter ponit transgressiōis punitio cum dī: o Ecce ego ꝑdi. liber. ita q; non sitis serui mei nec ego dñs vester ad vos defēdēdū: iō sbdit: p

Et reuersi estis et cōmaculastis nomē meum: ⁊ reduxistis vnusq̄sq; seruuz suuz ⁊ vnusquisq; ancillā suam quos dimiseratis vt essēt liberi ⁊ sue potestatis: ⁊ subiugastis eos vt sint vob ser ui ⁊ ācille. Propterea hec dicit dñs: Vos nō audistis me vt ꝑdicaretis libertatez vnusquisq; fratri suo ⁊ vn' q̄sq; amico suo. Ecce ego ꝑdico libertatez ait dñs ad gladiū: ad pestē ⁊ ad famē et dabo vos in cōmotiōez cunctis regnis terre. Et dabo viros qui ꝓuaricantur fedus meū: et nō obseruauerunt verba federis q̄bus assensi sunt in ꝓspectu meo vitulū quē cōciderunt i duas partes: ⁊ transierunt int diuisiones eius: ꝓncipes iuda ⁊ ꝓncipes hierusalē: eunuchi ⁊ sacerdotes ⁊ ois populus terre q̄ transierūt inter diuisiōes vituli ⁊ dabo eos i manus inimicoꝝ suoꝝ: ⁊ in manus q̄rentiuz aiam eoꝝ: ⁊ erit morticinū eoꝝ in escam volatilib' celi ⁊ bestijs terre. Et sedechiā regem iuda ⁊ ꝓncipes eius dabo in manus inimicoꝝ suoꝝ ⁊ in manus querentium animas eorum: et i manus exercituum regis babylonis qui recesserunt a vobis. Ecce ego precipio dicit dominus: et reducam eos in ciuitatem hanc et ꝑliabuntur aduersum eam: ⁊ capient eam ⁊ incendent igni. Et ciuitates iuda dabo in solitudinez: eo q̄ nō sit habitator. Capitulum. XXXV.

Verbū quod factum

ad gla. ad pe. ⁊ ad fa. a q̄ bus vos nō ꝓtegam q Et da. vos i commoti. cū. re. ter. ejciē do vos ibi in captiui tatē: ⁊ est hypbole ad denotādū magnaz dispsionē iudeoꝝ: quia tūc non fuerūt dispsi p totū orbē sz postea p romanos. r Et da. viros q̄ ꝓua. fed' meū. i. legē in Exo. ꝑdictam. s Et non obser. ver. federis. i. statuti sui ꝑdicti: qō exponendo subditur t Vitulū quē cōci. rē. i. pactū sectione vituli cōfirmatum modo ꝑdicto. Cetera patēt vsq; ibi: v Et i manus exerci. re. ba. q̄ recesserūt a vobis. Cū. n. exercit' isti obsedissent hierusalem nono anno sedechie: ipse ⁊ subditi sui fecerunt pactum ꝑdictuz de dimissiōe seruoꝝ: ad impetrandum dei auxiliū: ⁊ postea exercitus egypti exiit ad leuādum obsidionem chaldeoꝝ de hierlm: qō audiētes chaldei dimiserūt obsidionē vt occurrerēt egyptijs ⁊ tūc iudei credētes se eē liberatos a chaldeis retraxerūt ad se seruos suos q̄s dimiserāt liberos: sic multi i periculo positi faciunt deo ꝓmissiōes ⁊ vota sz trāseunte piculo nihil faciūt: ꝓpī qō exiuio iudicio egyptij triti rdierūt i egyptū ⁊ filii chaldei ad obsidionē hierl'z quaz dimiserāt: iō sbditur: x Ecce ego pci. s. reuersionē egyptioꝝ. y Et re. eos. s. chaldeos. z In ciui. hāc .s. hierl'z ad ōstruēdū ipaz.

Capitulum. XXXV.

Verbū. Superius hieremias pal-

ſuſ ẽ iiuriã a ſedechia rege:hic patit iiuriaz a ioachi eius ffe. iſta tamẽ iiuria fuit prior ꝓcedẽti ꝙtũ ad tẽpus vt dcm ẽ.ẽ.xxxij. Et diuidit in duas ptes: qz ꝓmo hieremias arguit regis ⁊ populi in obediẽtiam:2° ex hoc patit iiuriã.c. sequẽti Primũ declarat exẽplo rechabitaz:ideo ꝓmo ponit exẽplũ: 2° applicat ad ꝓposituz ibi Et ſcm ẽ. Circa p^m ponit tẽpus cum dr: b In dieb' ioachi filij ioſie. q regnauit ante ſedechiam vt dctũ ẽ.ẽ.xxij. c Vade ad domũ rechabitaz. i. ad domuz in q̃ ſũt hoſpitati vt videbit infra. d Et introduces eos i domũ dñi. per hoc nõ intelligitur templũ ſed edificia ad eũ pertinẽtia ideo ſubdit: e In vnam exedrã. i. cameraz. f Theſaurorum. Erant. n. plures theſaurarũ templi qz alicq̃ cuſtodiebãt vaſa aurea. alij argẽtea. alij veſtes ſacerdotales ⁊ ꝙsimilia: ⁊ ꝓpe templũ habebant edificia ꝓ repoſitiõe talium ⁊ ꝓ ſua habitatõe g Et dabiſ eis bibere vinũ. i. offeres: qa ipi nõ biberũt: vt infra habet: nec iſtud ꝓcepti dñi ⁊ executio ei' p hieremiam fiebant ad hoc q ipſi biberẽt ſz vt ꝓbaret eoz obediẽtia ad ionadab patrẽ ſuũ q ꝓhibuerat eis vini potũ. h Et aſſũpſi ieçoniam ꝛc. iſti omnes erant ò rechabitis. i Filij iecedelie hominis dei. Iſte fuit ꝓpheta ſz q dic Ra. ſa. propter quod hieremias confidenr' iuit ad locum illũ cum rechabitis. k Nõ erat iuxta gaçophylaciũ principũ. ſic noiatuz:eo q oblatões principũ ibi ſeruabãt. l Sup theſau-

eſt ad hieremiam a dño in diebus ioachim filij ioſie regis iuda dicens:
Vade ad domum rechabitarum ⁊ loquere eis:et introduces eos in domũ domini in ũnã exedrã theſaurozz:et dabis eis bibere vinũ: et aſſũpſi ieçoniã filiuz hieremie filij abſame ⁊ fratres ei' ⁊ oẽs filios ei' ⁊ vniuerſã domũ rechabitaruz: ⁊ introduxi eos i domum dñi ad gaçophylaciũ filiorum anan filij iecedelie hominis dei qũod erat iuxta gaçophylaciũ ꝓncipũ ſup theſaurũ maaſie filij ſellũ q erat cuſtos veſtibuli. Et posui corazs filijs dom' rechabitarũ cyphos plenos vino ⁊ calices:⁊ dixi ad eos: Bibite vinũ. Qui rñdert: Nõ bibemus vinũ:qz ioadab fili' rechab pat nr' ꝓcepit nob dicẽs: Nõ bibet vinũ vos ⁊ filij vri vsq̃z in sempit nũ:et domũ non edificabitis ⁊ semẽtẽ nõ seretis:⁊ vineas nõ plãtabitis nec habebitis:sz i tabernacul' habitabitis cũctis diebꝰ vris: vt viuat diebꝰ multꝰ sup facie terre i q̃ vos pegrinami Obẽdiuim' ergo voci ioadab filij rechab ꝓris nri in oĩb' q̃ ꝓcepit nobis ita vt nõ biberemus vinũ cũctis diebus nris nos ⁊ mlieres nostre filij ⁊ filie nre: ⁊ nõ edificarem' domos ad habitandũ:⁊ vineã ⁊ agrũ ⁊ sementẽ nõ habuim':sz habitauim' i tabernacul' ⁊ obediẽtes fuimus iuxta oia q̃ ꝓcepit nobis ioadab pat nr'. Cũz ãt ascendisset nabuchodonoſoz rex babylõis ad terraz nraz:dixim':Veite ⁊ ingrediamur hierlz a facie exercitus chaldeoz ⁊ a facie exercit' ſyrie:⁊ mãſim' i hierlz Et factũ ẽ verbũ dñi ad hieremiã dicens:Hec dic dñs exercituũ de' iſrl: Vade ⁊ dic viris iuda ⁊ habitatorib' hierlz: Nũqd nõ recipietis diſciplinã vt obediat vbis meis dic dñs: Prevaluerũt ſmões ioadab filij rechab quos ꝓcepit filijs ſuis vt nõ biberent vinum:⁊ non biberũt vsq̃z ad diem hãc: quia obedierunt ꝓcepto patris ſui. Ego autez locutus ſum ad vos de mãe cõſurgens ⁊ loquens: ⁊ non obediſtis mihi. Miſiq̃z ad vos omnes ſeruos meos ꝓphetas conſurgens diluculo mittensq̃z ⁊ dicens: Conuertimini vnuſquiſq̃z a via ſua peſſima:⁊ bõa facite ſtudia veſtra: ⁊ nolite ſequi deos alienos neque colatis eos:⁊ habitabitis in terra quam dedi vobis ⁊ patribus veſtris. Et non inclinaſtis aurem veſtram neq̃z audiſtis me. Firmauerũt igit filij ionadab filij rechab ꝓceptũ ꝓris ſui qd' ꝓcepat eis: ppls aũt iſte ñ obediuit mihi. Jccirco hec dic dñs exercituũ deus iſrl' Ecce ego adducam ſup iudã ⁊ ſup oẽs habitatores hieruſalẽ vniuerſã afflictionez quã locutus ſũ aduerſũ illos:eo q locut' ſũ ad illos ⁊ non audierunt:võcaui illos et nõ reſponderunt mihi. Domui aũt rechabitarũ dixit hieremias:Hec dicit dominus exercituũ de' iſrael. Pro eo q obediſtis ꝓcepto ionadab patris veſtri:⁊ cuſtodiſtis omnia eius mandata ⁊ feciſti vniuerſa que ꝓcepit vobis: propterea hec dicit dominus exercituum deus iſrael: Nõ deficiet vir ò ſtirpe ionadab filij rechab ſtans in conſpectu meo cunctis diebus.

.i. ꝓpe locũ theſauri. m Domus aſie fi. ſel. q̃ erat cuſ. veſtibuli. i. loci vbi repõbãtur veſtes ſacerdotum. Lra patent vſq̃z ibi:
n Obediuim' ergo ioadab. vñ ab iſto icepit modus viuendi religioſus: per talem .n. modum viuẽdi oſtendebant ſe eſſe tantum peregrinoſ in preſenti vita ⁊ tendere ad vitã manentez:et dicunt doctores hebrei ⁊ latini q iſti deſcenderunt de iethro ſocero moyſi. o Cũ autem aſcẽdiſſet nabuc. rex babylonis ad terrã noſtrã ꝛc. hoc dixerunt ad ſuã excuſationẽ de hoc q ꝓtunc manebant .i. domũ i hierlz: vt dr i ꝓncipio h° capitli. q. d. noſ ſecim' h° neceſſitate ꝓpulſi q̃ ñ bz legẽ p Et ſcm ẽ. Dic applicat ad ꝓpoſitũ: qz rechabite firmit obedierãt hoi ⁊ rex ioachiz cũ ꝓplo ſuo nolebãt obedire deo oiuz pii ⁊ creatõi ex q̃ ꝛcludit q̃ merito erãt arguẽdi ⁊ puniẽdi: ⁊ patz lra paucis exceptis q Ego ãt lo. ſũ ad vos. ꝓ ꝓphas meos. r De mane ꝓſur. ⁊ lo. i. ſolicite ⁊ diligenter.
s Vocaui il. p ꝓphaz vba ⁊ attrahẽdo eos ꝓ bñficia ⁊ detrẽdo ꝓ flagella. t Et ñ rſpõ. mi. vba ꝓphaz reuerẽi audiẽdo: ⁊ ò bñficijs meis regratiãdo: ⁊ tioze flagelloz ò malꝰ ſe retrahẽdo. Lra patẽt in lra

Et fcz ē. Dic ꝓ̃ ter iſert hieremie iniuria 2° ab eo reſumit ꝓphetia: ibi Et factū ē. Prima in tres: q; ꝓmo hieremias recludit: 2° liber eius ꝓburit: ibi Miſit itaq; 3° ad mortē q̄rit: ibi Et p̄cepit. Prima in duas: q; ꝓmo ponit iuste occaſio: 2° hieremie recluſio: 2ª ibi Et p̄cepit. Occaſio aūt recluſionis fuit q; arguebat vicia regis et pl̄i: denūciās ſuper eos ventura flagella dei niſi a peccatis reſiliret. Circa ꝓmū ponit tēpus cū dicitur: In anno quarto ioachim rē. r ſequitur: b Ex diebus ioſie. tēpore .n. ioſie cepit prophetare vt dictū ē ſupra i ꝓncipio libri. c Si forte audiēte domo iuda rē. p hoc ñ intelligit in deo aliqua ignorātia reſpectu futuri: ſz p hoc deſignatur libertas arbitrij p quā rex r populꝰ poterant a malis ſuis reuerti. Cetera patēt. d Et p̄cepit. Dic ꝓnter oñdit hieremie recluſio: ioachi .n. recluſit eū ne prophetiam ſuaz publicaret in pop̄lo ſed qđ nō potuit exequi p ſeipſum executus eſt p baruch amicū ſuuz q; qđ p amicos facim⁹ quodāmō p noſipſos facim⁹ vt dic̄ phus. viij. ethi. Et pz lr̄a vſq; ibi: e In die ieiunij. Dicūt aliqui q; fuit in feſto expiatiōis in quo tenebātur in

Et factū ē in .xxxvi. āno q̄rto ioachim filij ioſie regis iuda factū ē verbū hoc ad hieremiā a domino dicēs: Tolle volumē libri r ſcribes i eo oīa v̄ba q̄ locut⁹ ſū tibi aduerſū iſrl̄ r iudā r aduerſū oēs gētes a die q̄ locut⁹ ſū ad te ex diebus ioſie vſq; ad diē hāc ſi forte audiēte domo iuda vniūſa mala q̄ ego cogito facē eis: reuertat vnuſq;q; a via ſua peſſima r ꝓpitiuſ ero iniq̄tati r pctō eoz. Vocauit ergo hieremias baruch filium nerie: r ſcripſit baruch ex ore hiēmie oēs ſm̄ones dñi quos locutus ē ad eū i volumie libri. Et p̄cēpit hieremias baruch dicēs: Ego clauſus ſū: nec valeo ingredi domū dñi. Ingredē ergo tu r lege ō volumie i quo ſcripſiſti ex ore meo v̄ba dñi audiēte pp̄lo i domo dñi in diē ieunij i ſup r audiēte vniūſo iuda q veniūt ō ciuitatibus ſuis Legeſ eis: ſi forte cadat oratio eoz i ſpectu dñi: r reuertat vnuſq;q; a via ſua peſſima: qm̄ magn⁹ furor r indignatio ē quā locut⁹ ē dominus aduerſus pp̄lm hunc. Et fecit baruch filius nerie iuxta oīa q̄ p̄ceperat ei hieremias ꝓpha: legēs ex volumie ſm̄ones dñi in domo dñi. Factū ē āt i āno qnto ioachim filij ioſie regis iuda: in mēſe nono: p̄dicauerūt ieiuniū i ſpectu dñi oī pp̄lo i hierl̄z r vniuerſe mlt̄itudini q̄ ꝓfluxerat ō ciuitatib⁹ iuda i hierl̄m. Legit qz baruch ex volumie ſermoneſ hiēmie i domo dñi in gaçophilacio gamarie filij ſaphā ſcribe i veſtibl̄o ſuperiori in itr̄oitu porte noue dom⁹ dñi audiēte oi populo. Cūq; audiſſz micheas

as filiꝰ gamarie filij ſaphan oēs ſm̄ones dñi ex libro: deſcēdit i domū regis ad gaçophylaciū ſcribe. Et ecce ibi oēs ꝓncipes ſedebant: eliſama ſcriba r dalaias filius ſemeie r helnathā filiꝰ achoboz r gamarias filiꝰ ſaphā r ſedechias filiꝰ ananie r vniuerſi ꝓncipes. Et nūciauit micheas oīa v̄ba q̄ audiuit legentē baruch ex volumie i auribus pp̄li Miſerūt itaq; oēs ꝓncipes ad baruch iudi filiū nathanie filij ſelemie filij chuſi dicēteſ: Volumē ex quo legiſti audiēte pp̄lo ſume i manu tua: r veni. Tulit ergo baruch filiꝰ nerie volumen i manu ſua: r vēit ad eos. Et dixerūt ad eū: Sede: r lege hec in auribꝰ nr̄is. Et legit baruch in auribꝰ eoz Igit̄ cū audiſſēt oīa verba obſtupuerūt vnuſq;q; ad ꝓxim̄ ſuū: r dixerūt ad baruch: Nūciare ꝺbem⁹ regi oēs ſm̄ones iſtos: Et interrogauerūt eū dicēteſ: Indica nobis: quō ſcripſiſti oēs ſermones iſtos ex ore e⁹. Dixit aūt eis baruch: Ex ore ſuo loq̄bat q̄ legēs ad me oēs ſm̄ones iſtos: r ego ſcribebā in volumie attramento Et dixerūt ꝓncipes ad baruch: Vade r abſcōdere tu r hieremias: r nemo ſciat vbi ſitis. Et ingreſſi ſūt ad regē in atriū. Porro volumen cōmendauerūt in gaçophylacio eliſame ſcribe r nunciauerūt audiente rege omnes ſermones. Miſit itaq; rex iudi vt ſumeret volumen: qui tollens illud de gaçophylacio eliſame ſcribe legit audiēte rege: r vniuerſis principibus qui ſtabant circa regem. Rex autem ſedebat in domo hyemali in menſe nono: et

dei affligere animas ſuas Leuitici. xxiij. ſed textus videtur cōtradicere: q; ifra dicit q̄ iſtud ieiunium ō quo eſt hic ſermo fuit mēſe nono: feſtum vero expiationis fiebat decima die ſeptimi mēſis: r iō alij dicunt q̄ iſtud ieiuniū fuit tūc publice populo ipoſitum: q; auditū fuerat i hierl̄m q̄ rex babylōis ſe diſponebat ad vēiēdū ꝑ iudeā r hieruſalē: ſicut niniuite p̄dicauerūt ieiuniuz audito verbo ione ꝓphete ō futura ſubuerſione niniue: ſz q; tal afflictio coꝝpſi nō valet cozā deo niſi homines reſiliant a peccatis: iō hieremias miſit baruch ad legendū ꝓphetiam ſuā in p̄ntia oīuz. Cetera patēt vſq; ibi: f In veſtibulo ſuperiori. vt de loco alto baruch audiret a pp̄lo exiſtente in atrio: ad qō ꝓuēiebat pp̄ls ad oraādū r verbū dei audiendum.

g In itroitu noue porte. iſta erat porta quā ioathā edificauerat vt dictū ē. ſ. xxvj. Cetera patēt in lr̄a.

h Miſit itaq;. hic ꝓnter liber hieremie ꝓburit cuz dō: Miſit itaq; rex iudi. In hebreo habet: Jehudi. r in latino ſignat iudeū: q; licet iudeus ſit nomē appellatiuum: iſti tamen erat appꝛiatum: ſicut apud nos aliquis ꝓprio nomine vocatur chriſtianus q̄uis ſit nom̄ cōmune alijs. cetera patent vſque ibi:

i Et poſita erat arula. eſt autem arula inſtrumentum ferreum in quo ponūtur carbones ardentes ꝓ calefactione magnorum. k Cunq; legiſſet iudi tres pagellas vel q̄ttuor. Rab. ſalo. dicit tres versus vel quattuor: dicēs q;

legebat lamẽrationes hieremie ⁊ legerat quattuor versus cõplete. s. Quõ sedet ⁊c. Plorans plorauit ⁊c. Migrans migrauit iudas ⁊c. Vie syõ lugẽt ⁊c. ⁊ cũ incepit dñtũ. s. Facti sũt hostes eius i capite. tunc rex ipatiens noluit plus audire: sed fecit libũ incidi ⁊ cõburi: iõ cũ dr: a Scidit illud scalpello scribe. i. puo cultello scriptoris. intelligẽdũ q hoc fec ỏ pcepto regis. vnỏ postea sbdit: b Uerũtñ helnathã ⁊ dalaias ⁊ gamarias cõtra dixerũt regi. nõ cõtentiose sed verbis deprecatoris. Unde in hebreo hẽt: Deprecati sũt regẽ. c Et pcepit. Hic pñter hieremias ad mortẽ querit cum dr: Et pcepit rex ⁊c. vt pphẽdẽret baruch scribã ⁊ hieremiã ꝓphetã. hieremias aũt iã erat reclusus in carcere vt dictũ ẽ supra: ⁊ iõ nõ querebat ad icarcerandũ sz ad occidẽdũ. d Abscõdit aũt eos dñs. quia vbi defecit remediuz hũanũ affuit diuinũ ⁊ pz i hoc magna obstinatio ioachim regi malo qui nõ solum pphetã dñi ꝓpter veritatẽ in carcere reclusit: sed etiam eũ inificere q̃siuit. e Et factũ est. hic pñt hieremias resumit suaz ꝓphetiam non solũ loquendo: sz etiã scribẽdo: ⁊ hoc de dñi mandato ad ꝓfirmatiõez veritatis libri ꝓbusti. ⁊ pmo ponitur hꝰ mãdatũ ⁊ pz. 2ꝰ subditur ipsius ioachi punitõ de libri ꝓbustiõe cum dr: Hec dic dñs ⁊c. et pz lra vsq; ibi: f Nõ erit ex eo q̃ sedat super soliũ dauid .s. stabilit: licet. n. ioachi filius eiꝰ ꝓ eo fuerit rex sbstituꝰ: tñ regnauit tantũ tribus mẽsibus: vt dcm est supra. xxij. vt habet. iiij. Re. xxiiij. ⁊ iõ regnũ eius ꝓ nihilo computat: sm q dic phus. q. phys. q illud qd modicũ ẽ quali ꝓ nihilo habetur. g Et cadauer eiꝰ. s. ioachi filij iosie. h Proijcietur ⁊c. rex. n. babylonis veniẽs ꝛ istũ ioachim cepit eũ: ⁊ cũ ei reddidisset tributũ tribus annis audiens q rebellare volebat ⁊ regi egypti adherere: missis exercitibus itez cepit eũ ⁊ interfectũ, piecerũt extra hierlm vt dictũ ẽ. s. xxij. Cetera patẽt vsq; ibi: i Hieremias aũt. vbi pnit repatio libri cõbusti: ⁊ cũ hoc supadditio: sic dr in fine. k Et insup additi sũt sermones ⁊c. Dicit aũt hic Ra. sa. q in libro primo quẽ cõbussit ioachi erant scripta tm tria capitula lamẽrationũ. s. pmũ scõm ⁊ quartũ: i quibus ẽ alphabetũ hebraicũ simplex: qz singuli versus a singulis lris incipiunt: sed i isto

posita erat arula cozaz eo plena prunis. Cũq; legisset iudi tres pagellas vel quatuor: scidit illũd scalpello scribe ⁊ piecit i ignẽ q erat sup arulã donec ꝓsumeret oẽ volumẽ igni q erat in arula. Et nõ timuerũt neq; sciderũt vestimenta sua rex ⁊ oẽs hui eiꝰ: q audierũt vniũsos smões istos. Uerũtñ helnathan ⁊ dalaias ⁊ gamarias ꝓtradixerũt regi ne ꝓbureret libz ⁊ ñ audiuit eos. Et pcepit rex hieremiel filio amalech: ⁊ saraie filio eçribel ⁊ selemie filio abdhel vt ꝓphẽderet baruch scribã ⁊ hieremiã ꝓphetã. Abscõdit aũt eos dñs. Et factũ ẽ verbũ dñi ad hieremiã ꝓphaṁ: postq; cõbusserat rex volumẽ ⁊ sermões quos scripserat baruch ex ore hieremie dicẽs: Rursũ tolle volumẽ aliud: ⁊ scribe i eo oẽs sermones priores q erãt i pmo volumie qd cõbussit ioachi rex iuda. Et ad ioachi regẽ iuda dices: Hec dic dñs: Tu ꝓbussisti volumẽ istũ dicẽs: Quare scripsisti i eo ãnũciãs: feliñ veniet rex babylonis: ⁊ vastabit terrã hãc: ⁊ cessare faciet ex illa hoiem ⁊ iumẽtũ Propterea hec dic dñs de ꝓtra ioachim regẽ iuda Non erit ex eo q̃ sedeat super soliũ dauid: et cadauer eius, pijciẽt ad estũ p die et ad gelu p noctem. Et visitabo ꝓtra eũ ⁊ ꝛ semẽ eiꝰ ⁊ ꝛ seruos eiꝰ iniqtates suas: et adducã sup eos ⁊ sup habitatores hierlm ⁊ sup viros iuda oẽ malũ qd locutꝰ sũ ad eos: ⁊ nõ audierũt. Hieremias aũt tulit volumẽ aliũ ⁊ dit illud baruch filio nerie scribe: q scripsit in eo ex ore hieremie oẽs sermones libri quẽ ꝓbusserat ioachi rex iuda igni: et insuper additi sũt sermões multo plures q̃z ãtea fuerant. .xxxvii.

Et regnauit rex sedechias filiꝰ iosie, p iechonia filio ioachi quẽ constituit rex nabuchodonosor rex babylonis in terra iuda: et nõ obediuit ipse ⁊ serui eiꝰ ⁊ populus terre vbis dñi q̃ locutus ẽ in manu hieremie pphe. et misit rex sedechias iuchal filiũ selemie ⁊ sophoniã filiũ maasie sacerdotẽ ad hieremiã pphetã dicẽs: Ora pro nobis ad dñm deum nostrum. Hieremias aũt veniebat & egrediebatur in medio populi: nondum enim missus fuerat in carcerem. Exercitus aũt pharaonis egressus fuerat de egypto: quo audito chaldei qui obsidebant hierlm, recesserunt ab hierlm. Et factus est sermo dñi ad hieremiã pphetã dicens: Hec dic dñs: Sic dicetis regi iuda qui misit vos ad me ut consulatis me: ecce exercitus pharaonis qui egressus est in auxilium vestrum reuertetur in terram suam egypti. Et reuertentes chaldei pugnabunt contra ciuitatem hanc: et capient eam et succendent eam igni. Hec dic dñs: Nolite decipere animas vestras dicentes: Recedentes recedent a nobis chaldei: non enim recedent. Etenim si percusseritis omnem exercitum chaldeorum qui pugnant aduersum vos: et remanserint ex eis viri vulnerati: unusquisque in tabernaculo suo consurgent et succendent ciuitatem hanc igni. Factum est autem cum ascendisset exercitus chaldeorum ab hierlm propter timorem exercitus pharaonis: audiens hieremias egredi voluit de hierlm ut pergeret in terram beniamin: et diuideret ibi possessionem in medio populi. Cumque esset in porta beniamin: erat ibi princeps custodie nomine yrie filius selemie filii hanenie: et apprehendens hieremiam pphetam dixit: Transfugas tu ad chaldeos. Et ait hieremias: Falsum: non transfugio ad chaldeos. Et non audiuit eum yrie: sed apprehendens hieremiam adduxit eum ad principes. Et iratus principes contra hieremiam percusserunt eum: et posuerunt eum in domo ionathe scribe: quia in hanc domum conuersa fuerat in carcerem. Ingressus est ergo hieremias in domum cisterne et in cellas: et mansit ibi hieremias diebus multis. Misit autem sedechias rex et tulit eum: et interrogauit eum rex in domo sua secreto et ait: Numquid est sermo a domino? Et dixit hieremias: Est: et dixit: In manu regis babylonis tradẽris. Et ait hieremias ad sedechiam regem iuda: Quid peccaui tibi aut seruis tuis aut populo huic quia misistis me in domum carceris? Ubi sunt nunc prophete vestri qui prophetauerunt vobis dicentes: Non veniet rex babylonis super vos et super terram hanc? Nunc ergo audi domine mi rex: et cadat quesumus deprecatio mea coram te: et non me reducas in domum ionathe scribe: ne forte moriar ibi. Precepit ergo sedechias rex: et custodiebatur hieremias in atrio carceris: et dabatur ei panis de platea pistorum donec consumeretur omnis panis de ciuitate. Et stabat hieremias in atrio carceris.

.xxxviii.

Audierunt autem saphatias filius matthan et godolias filius phassur et iuchal filius selemie et phassur filius melchie verba que locutus fuerat hieremias ad omnem populum dicens: Hec dicit dñs: Qui manserit in ciuitate hac morietur gladio et fame et pestilentia: qui autem exierit ad chaldeos viuet et erit ei anima sua in prędam et viuet. Hec dicit dñs: Tradita tradetur ciuitas hec in manu exercitus regis babylonis et capiet eam. Dixerunt ergo principes ad regem: Interficiatur quesumus homo iste: quia sic dissipat manus virorum qui remanserunt in ciuitate hac et manus omnis populi qui loquitur ad eos verba huiuscemodi: non enim quęrit homo iste pacem populo huic sed malum. Et ait sedechias rex: Ecce ipse in manibus uestris est: non enim est rex quicquam contra vos. Tulerunt ergo hieremiam et miserunt eum in cisternam melchie filii amelech que erat in atrio carceris: demiserunt autem hieremiam funibus. Et non erat in cisterna aqua sed lutum: et submersus est hieremias in luto. Audiuit autem abdemelech ethiops eunuchus qui erat in domo regis quod dimisissent hieremiam in cisternam. Sedente autem rege ad portam beniamin egressus est abdemelech de domo regis et locutus est regi dicens: Domine mi rex male fecerunt viri isti omnia quę fecerunt cum hieremia pphęta quem miserunt in cisternam: et mortuus fame peribit in loco in quo est: non enim est amplius panis in ciuitate. Precepit ergo rex ethiopi abdemelech dicens: Tolle tecum hinc triginta viros et leua hieremiam pphetam de cisterna antequam moriatur. Tulit ergo abdemelech viros secum et ingressus est domum regis subtus thesaurum: et tulit inde pannos attritos et vetera et demisit funibus ad hieremiam in cisternam. Et dixit abdemelech ethiops ad hieremiam: Pone pannos attritos et vetera hec sub ascellis manuum tuarum funibus. Et fecit hieremias sic. Et extraxerunt hieremiam funibus et eleuauerunt eum de cisterna: et mansit hieremias in atrio carceris. Et dixit sedechias rex ad hieremiam: Ego video super te verbum unum: ne abscondas a me. Et dixit hieremias ad sedechiam: Si annunciauero tibi: nonne morte morieris? Si autem consilium dedero tibi: non audies me. Et iuravit sedechias rex hieremie occulte dicens: Vivit dominus qui fecit animam hanc nostram: si occidam te et si tradam te in manu virorum istorum qui querunt animam tuam. Dixit autem hieremias ad sedechiam: Hec dicit dominus deus exercituum deus israel: Si egressus exieris ad principes regis babylonis: non morietur anima tua et ciuitas hec non succendetur igni: et viues tu et domus tua. Si autem non egredieris ad principes regis babylonis: tradetur ciuitas hec in manu chaldeorum et succendent eam igni: et tu non effugies de manu eorum. Et ait sedechias rex ad hieremiam: Timeo ego super transfugas chaldeorum: ne forte tradar in manu eorum et illudant mihi. Et ait hieremias: Non tradent te: audi quesumus vocem domini quam ego loquor ad te: et bene tibi erit et viues anima tua. Si autem renuis egredi: hoc est verbum quod ostendit mihi dominus: Et ecce omnes mulieres que remanserunt in domo regis iuda adducentur ad principes regis babylonis: et ipse dicent: Seduxerunt te et preualuerunt tibi viri pacifici tui: demerserunt in luto pedes tuos et reuersi sunt retrorsum. Et omnes uxores tue et filii tui adducentur ad chaldeos: et tu non effugies de manu eorum: sed per manum regis babylonis capieris: et ciuitatem hanc igni succendes. Et ait sedechias ad hieremiam: Nullus sciat verba hec et non morieris. Si autem principes audierint quod locutus sum tecum et venerint ad te et dixerint tibi: Indica nobis quesumus quid locutus es ad regem: ne celes nos et non occidemus te: et quid locutus est rex ad te: Dices ad eos: Deprecationes meas proieci ante faciem regis ne me reduceret in domum ionathe scribe: ut non moriar ibi. Et venerunt omnes principes ad hieremiam et interrogauerunt eum: et locutus est eis iuxta omnia verba que mandauerat rex: et siluerunt ab eo: quia nullus audierat sermonem. Mansit autem hieremias in atrio carceris usque in diem qua capta est hierlm. Et cum esset ibi cepta est hierlm. Et fugit sedechias rex et omnes uiri bellatores nocte per viam portę que est inter duos muros: et egressus est rex per viam campestrem. Persequentes autem chaldei fugientem regem: apprehenderunt sedechiam in campestribus iericho: et cum cepisset eum adduxerunt ad nabuchodonosor regem babylonis in reblatha: et locutus est ad eum iudicia. Et occidit regem babylonis sedechiam in reblatha coram oculis eius: et omnes optimates iuda occidit. Oculos autem sedechie regis babylonis effodit: et ligauit eum compedibus et adduxit eum babylonem. Et domum regis et domos populi igne succenderunt chaldei: et muros hierlm destruxerunt. Reliquos autem populi qui remanserant in ciuitate et perfugas qui confugerant ad eum et reliquam partem populi transtulit nabuzardan babylonem. De pauperibus autem populi qui nihil omnino habebant: reliquit nabuzardan in terra iuda: et dedit eis in die illa vineas et agros. Nabuchodonosor autem rex babylonis precepit de hieremia per manum nabuzardan: dicens: Tolle eum et pone oculos tuos super illum: et nihil mali facias ei: sed sicut locutus fuerit ad te: ita facias ei. Misit ergo nabuzardan et nabusezban et rabmag et omnes optimates regis babylonis: et miserunt et tulerunt hieremiam de atrio carceris: et commendauerunt eum godolie filio ahicam filii saphan ut educeret eum in domum: et habitauit in medio populi. Factus est autem sermo domini ad hieremiam cum clausus esset in atrio carceris dicens: Vade et loquere ebedmelech ethiopi dicens: Hec dicit dominus exercituum deus israel: Ecce ego adducam sermones meos super ciuitatem hanc in malum et non in bonum: et erunt in conspectu tuo in die illa. Et liberabo te in die illa dicit dominus: et non tradaris in manu virorum quos tu formidas. Eripiens eripiam te: et gladio non cades: sed erit tibi anima tua in prędam: quia fiducia habuisti in me dicit dominus. Hec sunt verba que locutus est hieremias ad omnem populum et ad omnem mixtum qui habitabat in medio eius in deserto et in terra: et ad omnes principes regis qui erant cum eo: Et ait ad eos: Hec dicit dominus deus israel: Si egressus exieris ad principes regis babylonis: uiuet anima tua et erit tibi in prędam anima tua. Si autem non egredieris ad principes regis babylonis

se mansuetus: sz fuit p malop ꝓsiliū decept⁹. o ¶ Hieremias aūt libere ambu. hoc dī ad ostēdendū regis fuerentiā erga cū: qz ipm vēire ad se nō iussit sz ad eū solēnes nuncios misit. e ¶ Nō. n. miserāt eū i custodiā carceris .s. principes ioachi tn rex eum icarceraucrat pus vt dictū ē i. c. pcedēti. 3° ponit causa postulatiōis sedechie cū dicitur f ¶ Igit exercitus pharaōis. chaldei .n. obsidentes hierusalez audientes egyptios venire i auxiliū iudeoꝝ dimittētes obsidionē occurrerunt egyptijs: ꝛ tūc sedechias sperauit se liberandū simpliciter a chaldeis ꝓpter qō ꝙsiuit a hieremia super hoc oñi responsū sz audiuit ab eo ꝓriū. vnde sequtur respōsū hieremie g ¶ Ecce exercit⁹ pha. q egress. ēvo. i auxi. supple. vobis nō valebit: iō subdit: h ¶ Reuertēt i ter. suaz. dicit aūt h Rab. sa. q egyptij veniebāt p mare i naues: ꝛ oñs fec apparere supza mare silitudines hoiū sūmersoꝝ: et tūc dixēt egyptij isti sūt pies nr̄i q̄ fuerūt sūmersi p iudeis ad q̄z auxiliū pcedimus: ꝛ sic indignati redierūt: sed istud videf ficticiū: qz ab exiu ō egypto qñ illi fuerūt sūmersi vsqz ad tēp⁹ sedechie fluxerūt āni nōgenti vel circiter q aūt egyptij qui erant hoies sensati crederēt corpoza tāto tempoze fuisse i mari absqz omnimoda dissolutione nō est aliqualiter verisimile: ꝛ iō sic dictū ē supza redierūt moti timore: qz chaldei tanq̄ potētiozes iam occupauerāt magnā partē terre regis egypti: vt habef. iij. Re. xxiij. i ¶ Et redient chaldei. ad obsidendū ꝛ destruēdū hierlm. cetera patēt vsqz ibi: k ¶ Sed ꝛ si per cuf. nē. q. d. voluntas dei ē q̄ ꝓualeant vobis finaliter: ꝛ iō si nō remanerēt inter eos nisi valde pauci: ꝛ cum hoc vulnerati: tamē ꝓualerent vobis finalit̄ virtute dei cui nō pōt resisti. l ¶ Ergo. hic ꝓnter ponit hieremie icarceratio: ꝛ subdit sedechie iterata interrogatio: ibi Mittēs aūt. Circa ꝑmū sciendū q exercitu chaldeoꝝ existēte circa hierusalem hieremias non poterat ire ad terraz

sophōiaz filiū maalie sacerdotē ad hieremiā ꝓphām dicēs: Oza, p nob dñm deū nr̄m. Hieremias aūt libere ambulabat in medio ppli. Nō ēni miserāt eū i custodiā carceris. Igitur exercit⁹ pharaonis egressus est de egypto: ꝛ audiētes chaldei q obsidebāt hierlz buiusce mōi nūciū recesser̄t ab hierusalē. Et fcm est v̄bum dñi ad hieremiā ꝓphām dicēs Hec dic dñs deus isrl: Sic dicetis regi iuda q misit vos ad me iterrogādū: Ecce exercit⁹ pharaōis q egressus ē vobis i auxiliū reuertetur i trā suā i egyptū: et redient chaldei ꝛ bellabūt ꝑ ciuitatē hanc: ꝛ capiēt eā ꝛ succedēt igni. Hec dic dñs: Nolite decipere aias vras dicētes: eūtes abibūt ꝛ recedēt a nob chaldei: qz nō abibūt. Sed ꝛ si pcusseritis oēz exercitū chaldeoꝝ q ꝓliāt ad uersū vos ꝛ derelicti fuerit ex eis aliq vulnerati: singuli de tētorio suo ꝓsurgēt ꝛ incēdēt ciuitatē hāc igni. Ergō cū recessisset exercitus chaldeoꝝ ab hierlz pp exercitū pharaōis egressus ē

hieremias ō hierlz vt iret i terrā beniamī: et diuideret ibi possessionē i ꝓspectu ciuiū. Cūqz pūenisset ad portā beniamī erat ibi custos portę p vices noie hierias filius selemie filij ananie: ꝛ apprehēdit hieremiā ꝓphaz dicēs: Ad chaldeos ꝓfugis Et rndit hieremias: falsū ē nō fugio ad chaldeos. Et nō audiuit eū sz ꝓphendit hierias hieremiaz et addu xit eū ad ꝓncipes. Quāobrē irati ꝓnceps ꝑ hieremiā cesum eū miserūt i carcerē q erāt i domo ionathā scribe. Ipse ei ꝓpositi⁹ erat sup carcerē. Itaqz ingressus est hieremias i domū laci ꝛ in ergastulū: ꝛ sedit ibi hiemias dieb⁹ multis. Mittens āt sedechias rex tulit eū: et iterrogauit eū i domo sua abscōditē: ꝛ dixit: Putasne ē sermo a dño: Et dixit hieremias: Est. Et ait: In manus regis babylonis traderis. Et dixit hieremias ad regē sedechiā: Quid peccaui tibi ꝛ tuis tuis ꝛ pplo tuo: qz misisti me i domū carceris: Ubi sunt ꝓphe vri q.p phabāt vobis ꝛ dicebant:

diuidendo a venditore. n ¶ In cōspectu ciuium. videbat enim cito populum i babylonem ducendum: iō volebat ante i possessionem se ponere.

o ¶ Cūqz venisset ad portam beniamin sic nominatam: quia ad sortē beniamin ducebat. p ¶ Erat ibi custos ꝛē. filius selemie filij ananie. dicit Rasa q̄ iste custos erat nepos ananie: cuius mortē festinam nunciauit hieremias supza. xxvij. ppter qō erat pronus ad iferēdum calūniam hieremie .s. q̄ fugeret ad chaldeos: vt ꝓditor ciuitatis: ppter qō ñ audiuit eius excusationem. q ¶ Et addu xit eum ad ꝓncipes qui erant peiozes ipo sede. hia rege vt ꝓdictum est. r ¶ Cesuz cum miserunt in carcerem. tanq̄ dignum non solum carcere sz etiaz plagis siue morte. s ¶ Qui erat in domo ionathan. ille carcer erat durior alijs. t ¶ Itaqz ingressus est hieremias in domum laci. idest in carcerem iuxta lacuz in quo proꝑciebātur ad mortem condemnati: vt habetur. c. sequenti. v ¶ Et in ergastulum. idest in laboris locum: ꝛ dicitur ab erge qō est labor: ꝛ nominatur sic: quia laboriosum erat ibi esse: ꝛ quia religati ibidem cogebantur laboriosa operari. x ¶ Mittens autem. Hic ponitur sedechie iterata interrogatio cum dicitur: y ¶ Interrogauit eum in domo sua. ad quam fecerat eum vēire. a ¶ Absconditē. ne offenderet principes qui eum incarcerauerant. b ¶ Putasne est sermo a domino. vt doceas me ō futuro. c ¶ Et ait. In manus regis babylonis traderis. non celans veritatē timore mortis.

d ¶ Quid peccaui tibi ꝛ cetera. quasi diceret: non merui ergate vel seruos tuos incarcerari: quia quicquid locutus sum dixi de mandato domini: quod probat consequenter per falsitatem prophetarum contrarium asserentium dicens: e ¶ Ubi sunt prophete vestri ꝛē. q. d. per effectū pz q̄ dicebāt vobis falsū. Cōsequēr pōit supplicatiōez suā dicēs

f Nunc ergo ⁊c.ne me remittas in domū ionathe. q; ibi erat carcer nimis dur': cui assensit rex: nō de totali liberatione ꝓpi ꝓncipes: ſz de mutatiōe carceris ad locū magis humanū: ⁊ ꝓuidēs ei de victu. g Excepto pulmēto. ꝑ hoc intelligitur q; cū pane dare ei pulmētū. hebrei tñ dicunt q; hec ē vera lra. De vico pāificū. ⁊ sic nō exprimit hic datio pulmēti: sed locus vnde de pane ꝓuideretur sibi. Cap. XXXVIII

HAudiuit. Hic ꝓsequit a ꝓncipibus mors hieremie ꝓcurat. Et dividitur in in duas ptes q; primo ponitur huiusmodi procuratio: 2° hieremie subleuatio: ibi Audiuit autē Circa primum ponit occasio procuratiōis cuz dicitur: a Audiuit autem saphacias ⁊c. sermones quos hieremias loqbat ad omnem populum. licet enim esset reclusus in vestibulo carceris: tamen ad locum illū poterant homines ingredi quibus non tacebat veritatem de futuris: sicut patuit per effectum postea: ⁊ subditur mortis eius procuratio cum dicitur: Rogamus vt occidatur hō iste. b De industria enim ⁊c. q. d. denunciat falsa tāq; hostis reipublice: ⁊ subditur concessio: c Ecce ipse in mānibus vestris est ⁊c. licz autem rex hoc cōcesserit ne incurreret maliuolentiam principū tamen non excusat a peccato mortali consentiendo in mortem innocentis ⁊ ꝓphete dei. d Tulerunt ergo hieremiam ⁊ ꝓiecerūt eum in lacuz. vt ibi moreretur fame ⁊ demersione intra lutum: ⁊ sic dura mōte. e Audiuit autem. Hic consequēter ponitur ipi' hieremie subleuatio: ⁊ dividitur in duas: q; primo ponitur subleuatio hieremie: 2° consultatio sedechie: ibi Et misit rex. Circa primum dicitur: e Audiuit autem abdemelech ethioſ. hoc exprimitur ad denotandū iudeoꝝ crudelitatem q; non compatiebant hieremie: ⁊ sibi compatiebatur homo nationis extranee. dicit tamē rabbi ſa. quia due sūt dictiones tales: abdemelech. i. seruus regis: ⁊ sic non est nomē alicui' hois determiati sz serui regis idifferēt. ꝑ q; cunq; ⁊ qō sbdit: Ethioꝑ dicit ē verū q; est ibi chusi qō signat ethiopē i qcūq; casu i singlari: q; oia noia hebraica si iōclia bilia: sic apō nos cornu ⁊ gelu: ⁊ sic dic q; chusi ē gti casus. i. ethiopis ⁊ ꝛfert ad sedechiā eo q; erat ōnigrat' vita ⁊ fama: ⁊ sic i alijs locis sic ē itelligēdū: ſz i littera hic ⁊ i seqntibus magis dr q; abdemelech sit nomē ꝓprium ⁊ q; fuerit ethiops natiōe. f Vir eunuchus. i. castus ⁊ honest'. cetera patēt vsq; ibi:

HAudiuit aūt saphacias filius madiā ⁊ hiedelias fil' phassur ⁊ iucha fil' selemie ⁊ phassur filius melechie sermones quos hieremias loquebat ad oēm pplm dicens: Hec dic dñs Quicūq; mānserit in ciuitate hac: morietur gladio ⁊ fame ⁊ peste: qui aūt profugerit ad chaldeos viuet ⁊ erit aīa eius sospes ⁊ viuens. Hec dicit dñs tradēdo tradetur ciuitas hec in manu exercitus regis babylōis: ⁊ capiet eam. Et dixerūt ꝓncipes rḡi: Rogamus vt occidat homo iste. Dē' industria. n. dissoluit man' viro rum bellantiū qui remāserūt in ciuitate hac: ⁊ man' vniuersi ppli loqns ad eos vniuersa verba hec: Siqui dē homo iste nō q̄rit pacez pplo huic sed malū. Et dixit rex sedechias: Ecc' ipe in mānibus vestris est. Nec .n. fas est vobis qcq; negare. Tulerūt ergo hieremiā ⁊ proiecerunt eū in lacum belchie filij amalech: q; eāt in vestibulo carceris ⁊ sūmiserūt hieremiam in funibus in lacū in quo nō erat aqua sz lutum. Descendit itaq; hieremias in cenum. Audiuit aūt abdemelech ethiops vir eunuchus qui erat i domo regis: q; missi sent hieremiā i lacū. Porro rex sedebat i porta beniamin. Et egressus est abdemelech ō domo rḡis: ⁊ locutus ē ad regē dicēs: Domine mi rex: male fecerunt viri isti oia quecūq; perpetrarūt ꝓtra hieremiā, ꝓphetā: mittētes eū in lacum vt moriat ibi fame. Non st.n. pāes vltra in citate. Precepit itaq; rex abdemelech ethiopi dicēs: Tolle tecuz hic triginta viros: ⁊ leua hieremiā, ꝓphām ō lacu añq; moriat. Assūptis ergo abdemelech secū viris ingressus ē domū regis q̄ erat sb celario ⁊ tulit ind' veteres pānos ⁊ antiq; vestimēta q; ꝓputruerāt: ⁊ sūmisit ea ad hieremiā in lacū p funicu' los. Dixitq; abdemelech ethiops ad hiemiā, ꝓphaz Pone veteres pannos ⁊ hec scissa ⁊ putrida sub cubito manuuz tuarum: ⁊ super funes. Fecit ergo hieremias sic. Et extraxerunt hieremiam funibus: ⁊ eduxerunt eum de lacu. Mansit autem hieremias in vestibulo carceris: Et misit rex sedechias. Et tulit ad se hieremiam prophetam: ad ostium tertium quod ostiū aūt atrū sacerdotū erat itiū: ⁊ ipe fec eū venire vsq; ad locū illū: tō qō sbdit: l Qō erat i do. dñi. non

g Pone veteres pannos ⁊c. ꝑ talē enim modū poterat leuari facilius ⁊ extrahi ō luto. h Et misit rex. Hic ꝓñt pōit sedechie ꝓsultatō vbi ꝓmo ꝓsiliū q̄rit. 2° datū renuit ibi Et dixit rex. 3° sb secreto pōitur ibi Dixit ḡ. Circa ꝓmū pōit sedechie inrogatio cū dr: i Et tu. ad se hiere. nolebat. n ad ipz ire duplici de cā: tū q; ñ ōcebat regē ire ad cācerē tū q; volebat fcz suū absconde q̄tū potat: secreto' aūt potat hiemias ad regē adduci q; q; rex iret ad eū: q; ꝛges icedūt cū magna comitiua hoīnū. k Ad ostiū tertiū. erāt. n. añ tēpluz dñi tria atria. s. mlierū ⁊ virorū ⁊ sacerdotū: vt dcz fuit. ig. re.

accipitur p domo tẽpli precise: sed etiã p edificijs alijs ad templũ ptinentibus. a Et dixit rex petẽdo a hieremia diuinũ oraculũ ꝛ cõsiliũ. 2° ponit hieremie respõsio: ibi b Dixit aũt. Premittit tamẽ hieremie assecuratio cũ dr: c Si ãnũciauero tibi ꝛc. ꝛ queritꝫ assensus ad diuinũ cõsiliũ cum dicitur d Et si cõsiliuz ôdero ꝛc. primuz aũt concessit sedechias: iõ subdit: e Jurauit ergo sedechias rex hieremie clã. ne puocarent principes si fecisset hoc manifeste. f Viuit dñs ꝛc. i. sicut est verũ q̃ de viuit ꝛ animas nostras creauit. g Si occidero te. accipitur hic si p nõ .q.d. sicut verũ ẽ illud quod dixi: ita verum ẽ q̃ nõ occidam te p me metipsum: nec ẽt per aliũ: iõ subditur: h Et si tradidero te i ma. viroꝝ istoꝝ. s. principũ qui posuerãt eum i lacũ vt dẽꝫ ẽ. cetera patent vsq̃ ibi: i Et succendent eaz igni. .q.d. tu eris causa huius incendũ quod reputabat peccatũ grauissimuz. k Et dixit. Hic ꝓsequẽt consilium datuz rẽnuit cũ dicitur l Solicitus sũ ppt iudeos ꝛc.] i q̃ apparet maligmitas iudeoꝝ ꝛ crudelitas: quia sedechias magꝫ timebat eos q̃ extraneos. m Et illudant mihi. iferendo mortẽ opprobriosam ꝛ vilem: plus enim timebat modum moriendi opprobriosum q̃ ipam mortẽ. Cetera patent vsq̃ ibi: n Et ipe dicẽt tibi imꝓperando. o Preualuerunt aduerꝫ te erat in domo domini. Et dixit rex ad hieremiam. Interrogo ego te sermonẽ ne abscõdas a me aliquid Dixit aũt hieremias ad sedechiã: Si ãnũciauero tibi: nũqd ñ iterficies me: Et si cõsiliũ ôdero tibi: ñ me audies. Jurauit ergo rex sedechias hieremie clã dicẽs Viuit dñs q̃ fecit nob aiam hãc: si ôccidero te ẽt si tradidero te i manꝰ viroꝝ istoꝝ q̃ querũt aiaz tuã. Et dixit hieremias ad sedechiam: Hec dicit dñs exercituũ deꝰ isrl: Si ꝓfectꝰ exieris ad ꝓncipes regis babylõis: viuet aia tua: ꝛ ciuitas hec nõ succẽdet igni: ꝛ salꝰ eris tu ꝛ domus tua. Si aũt ñ exieris ad principes regis babylõis: tradetur ciuitas hec i manꝰ chaldeoꝝ: ẽt succẽdent eã igni: ꝛ tu nõ effugies ô mãu eoruz. Et dixit rex sedechias ad hieremiã Sõlicitꝰ sũ ꝓpter iudeos q trãsfugert ad chaldeos: ne forte tradar i manus eorũ: ẽt illudãt mihi. Rñdit aũt hieremias: ꝛ dixit ei: Non te tradent. Audi q̃so vocez dñi quã ego loquor ad te: ꝛ bñ tibi erit: ꝛ viuet aĩa tua. Qõ si nolueris egredi iste ẽ sermo quẽ ostẽdit mihi dñs. Ecce oẽs mulieres q̃ remãserũt i domo regis iuda: educẽtur ad ꝓncipes regis babylonis: ẽt ipse dicẽt: Seduxerũt te: ẽt ꝓualuerũt aduersũ te viri pacifici tui: ômersерũt te i ceno: ẽt i lubrico pedes tuos: ẽt rcessert a te. Et oẽs vxores tue ꝛ filij tui educent ad chaldeos: ꝛ nõ effugies manꝰ eoꝝ q̃z i mãu regis babylõis: ca pieris: ꝛ ciuitatẽ hanc ꝓburet igni. Dixit ergo sedechias ad hieremiã: Nullus sciat verba hec: ꝛ nõ morieris Si aũt audierint ꝓncipes q̃ locutus sum tecũ: ꝛ venerit ad te: ꝛ dixerũt tibi idica nob qd locutus sis cũ rege ne celes: ꝛ nõ te ificiemus ꝛ qd locutus ẽ tecũ rex: dices ad eos: Prostraui ego ꝓces meas coraz rge: ne me reduci iubẽt i domũ ionathã:] ꝛ ibi morerer. Venerunt ergo oẽs ꝓncipes ad hieremiã: ꝛ iterrogauerũt eũ: Et locutus ẽ eis iuxta oĩa verba q̃ ꝓcepat ei rex. Et cessauerũt ab eo. Nichil. n. fuerat auditũ. Mãsit vero hieremias i vestibulo carceris vsq̃ ad diẽ quo capta ẽ hierlz. Et factũ ẽ vt capert hierusalẽ. C. XXXIX.

Anõ nono sedechie regis iuda mẽse ôcio vẽit nabuchodonosoꝛ rex babylõis ꝛ ois exercit⁹ eiꝰ ad hierlm ꝛ obsidebãt eã. Undecio aũt ãno sedechie mẽse q̃rto qnta mẽsis: aperta ẽ ciuitas: ꝛ ingressi sũt oẽs ꝓncipes regis babylõis: ẽt sederũt in porta media: nergel sereser semagar nabusar sachi rapsaces neregel sereser rebmag ꝛ omnes reliqui principes regis babylonis. Cũq̃z vidisset eos sedechias rex iuda ꝛ omnes viri bellatores: fugerũt ꝛ egressi sũt nocte ô ciuitate: p viã horti regis ꝛ ꝓtã q̃ viri paci. tui. i. ꝓphete falsi denunciantes pacẽ tibi. p Demerserũt te in ceno. i. ad statum vilitatis. q Et in lubrico pedes tuos. dando tibi occasionẽ ruine. r Et recesserunt a te. q: iminẽte captione ciuitatis transfugerũt ad chaldeos. Cetera patent. s Dixit ergo. Hic conseqnter negociũ in secreto põit: timebat enim sedechias offensã ꝓncipuz si ad eoꝝ noticia pueniret tractat⁹ inter ipsum ꝛ hieremiã: ꝛ patet lra vsq̃ ibi: t Prostraui ego ꝓces meas coraz rege ne me rẽ.] in hoc verũ dixit rex hieremias alias non obediuisset ei mentiẽdo: ꝛ hoc patet exh⁹ qõ sup: a dictuz est q̃ rex iurauit ei q̃ non interficeret eum nec traderet eũ i manus principũ qui miserant eũ intra lacum qui erat i domo ionathã scribe. nec est verisile q̃ rex iurassz de aliquo qõ hieremias non petiuisset. Cetera patẽt i lra. Cã. XXXIX.

Anno nono Superi⁹ descripta ẽ destructio hierusalẽ. p̃phetice: hic ꝓpter describit hist⁹rice: ꝛ diuiditur in duas ptes qui primo fit ꝓpositũ. 2° ponitur quoddaz corrolariũ. c. xlv. Prima in duas q: p° describitur ciuitatis captio. 2° populi rmanentis ordinatio: ibi Et reliquias. Circa p̃mum primo ponitur tempus obsidiõis cũ dicitur: a Anno nono sedechie. Secũdo tempus captionis cum dicitur: Quadecimo autem anno rẽ. ꝛ patet littera. Tertõ describit ipsa captio cũ dr: b Apta est ciui. fractis muris exterioꝝ ꝛ portꝫ: iõ subdit: c Et sede. i. porta media neregel. ꝛ ceteri disposuerũt se ad iuadẽdũ portas scõi muri: Qõ cũ vidisset sedechias ꝛ viri sui videtes q̃ ñ poterãt resistẽ hiti fugert. d Per viam horti regis. i. q̃

ducebat vsus hortū. d Et p portā q̄ erat iĩ duos muros. dicit Ra.sa.q̄ ibi erat vna porta ad ingrediendū viā subterraneā: cuius exitꝰ erat longe a ciuitate per quam fugerunt. e Persecutus ē aũt eos exer.chal.p indicium iudeoꝝ q̄ transfugerāt ad chaldeos: vt dicit ioſephꝰ. Ra.sa.aũt dicit q̄ ꝺus fecit apparere vnā ceruā que i ſupficie terre currebat sup viam ſubterraneaz ⁊ chaldei eā ſequentes viderūt ſedechiā ⁊ viros eius alōge exiſtētes ſuper terraz: ⁊ ſic eos ceperūt: vt dictū fuit diffuſius.iiij.Re. cetera patēt vſq; ibi: f Et locutus eſt ad eū iudicia. ꝑmo ꝟbo arguēdo eū de infidelitate ⁊ periurio.2° facto filios eiꝰ occidēdo coꝝā eo: ⁊ oēs nobiles q̄ ꝺderant ei ꝓſilium rebellādi. Ra.ſa. dic q̄ p nobiles hic itelligūt.lxx.ſenes iudices ppli cū rege ⁊ ſūmo ſacerdote: qꝺ fuerat i ſtitutum a tpe moyſi vt hētur numeri.xi. q̄.lxx.ſenes ſuſtinerēt onus regimis cū ipo: ⁊ dicit q̄ iſti relaxauerūt iuramētū ſedechie quod fecerat regi babylonis: ppt qꝺ fecit eos occidi. g Et domum vulgi i.domoſ accipiēdo ſingulare p plurali: qz chaldei icēderūt domos hierlm p circuitū: vt hēt.iiij. Re.vltimo. h Et reliq̄as. Hic ꝓnter ponitur ordinatio ppli remanētis: ⁊ ꝑmo q̄tum ad eos q̄ preſentes erāt: 2° q̄tū ad eos qui fugerant .xl.c.ibi Cunq; audiſſet. Prima diuidit i duas: qz ꝑmo ponit ordinatio generalis: 2° ſpecialis: ibi Precepérat. Circa ꝑmū ſciēdū q̄ ppls in ciuitate ⁊ territorio reptus pꝰ deſtructionē ciuitatis erat in duplici differētia: qz aliqui ante captionē fugerāt ad chaldeos: ⁊ alicꝫ inuēti fuerūt q̄ nō transfugerāt: ⁊ iſti erāt i duplici differētia: qz alicꝫ erant alicuiꝰ valoris ſeu reputatōis: ⁊ iſti cū ꝓcedētibus fuerūt translati i babyloniā: aliꝫ erant pauperes ⁊ nullius reputatiōis i aliqua arte ſeu ſciētia: ⁊ iſti fuerūt dimiſſi i terra ad colēdū terras ⁊ vineas reddēdo inde tributū regi babylōis p godoliam quē ꝓfecit eis: ⁊ ſcōm hoc pz lra. i Precepérat aũt. Hic ꝓnter ponit ordinatio ſpālis.ſ.de ꝑſona hieremie: iterponit tamē ſaluatio abdemelech: ibi Ad hieremiaz Circa ꝑmū pz lra vſq; ibi: k Tolle illū. ꝺ carcere i quo poſitus fuerat. vt dictū eſt.c. ꝓcedenti. l Et pone ſup eū

erat iĩ duos muros: ⁊ egreſſi ſunt ad viā ꝺſerti. Perſecūtꝰ aũt eos exercitꝰ chalꝺ oꝝ ⁊ ꝓꝓhēderūt ſedechiaz i cāpo ſolitudis hierichontine: ⁊ captū adduxerūt ad nabuchodonoſoꝝ regē babylōis i reblatha q̄ ē in terra emath: et locutꝰ ē ad eū iudicia. Et occidit rex babylōis filios ſedechie in reblatha i oculꝭ eꝰ: ⁊ oēs nobiles iuda occidit rex babylōis. Oculos quoq; ſedechie eruit ⁊ vinxit eū cōpedibꝰ vt duceret i babylonē Domū quoq; regis ⁊ domū vulgi ſuccēderūt chaldei igni: ⁊ murū hierlz ſubuerterūt. Et rēliqaſ ppli que remāſerāt i ciuitate: ⁊ pfugoſ q̄ trāſfugerāt ad eū: ⁊ ſup fluos vulgi q̄ remanſerant trāſtulit nabuçardan magiſter militū i babylonē: ⁊ ꝺ plebe pauperꝫ q̄ nihil pēitus habebāt: dimiſit nabuçardan magiſter militie in tra iuda: ⁊ ꝺdit eis vineas ⁊ ciſternaſ i die illa. Precéperat aũt nabuchodonoſoꝝ rex babylonis ꝺ hieremia nabuçardā magiſtro militū dicēs: Tollē illū: et pōe ſup eū oculos tuoſ nihilq; ei mali facias: ſed vt voluerit ſic facies ei. Abiit ergo nabuçardā ꝓnceps militie ⁊ nabuſ ſesbā ⁊ rapſacel ⁊ neregel ⁊ ſereſer ⁊ rebmag ⁊ oēs optimates regis babylōis miſerūt ⁊ tulerūt hieremiā ꝺ veſtibulo carceris ⁊ tradiderūt eū godolie filio aicham filij ſaphan: vt ſtraret i domū ⁊ hitaret in pplo. Ad hieremiā aũt ſcūs fuerat ſermo ꝺñi cum clauſus eēt i veſtibulo carceris dicēs: Vade ⁊ dic abdemelech ethiopi dicēs: Hec dicit ꝺñs exercituū ꝺus iſrael Ecce ego iducā ſermones meos ſup ciuitatē hāc i malū ⁊ nō in bonum: et erūt i conſpectu tuo in die illa: et liberabo te i die illa ait ꝺñs Et nō traderis i manꝰ viroꝝ quos tu formidas: ſed eruēs liberabo te ⁊ gladio nō cades: ſz erit tibi aia tua i ſalutē qz in me habuiſti fiduciā ait ꝺmin⁹. .xl.

Sermō q̄ ſcūs ē ad hieremiā a ꝺño poſtq̄z ꝺmiſſus ē a nabuçardā magiſtro militie ꝺ rama qñ̄ do tulit euz vinctuz cathenis in medio omnium qui migrabant de bieruſalem ⁊ iuda: ⁊ ducebantur i babylonem. Tollēs ergo

oculos tuos. ei i oībus ꝓpatiendo: cetera patēt vſq; ibi m Et tradiderūt eū godolie. vt ei ꝓueniēt de neceſſarijs,puideret. n Ad hieremiā. Hic ſaluatio abdemelech interponit: ⁊ 2° ordinatio circa hieremiā reſumit i ꝓncipio ſequētis capituli. Circa ꝑmū ponit temꝑ reuelatōis facte hieremie de abdemelech ſalute cū ꝺcitur: Cuz clauſus eēt ⁊c. cetera patent vſque ibi: o Et erūt i cōſpectu tuo in die illa.i.videbis ſermones meos ꝑ hieremiā dictoſ i pleri. p Et nō traderis i manus viroꝝ. i.chaldeorum: modus trāſliberationis nō plꝰ hic exꝑmitur: cetera patent.

Capitulū.XL.

Sermo q̄ factus eſt ⁊c. Hic ordiatō circa hieremiā reſumitur circa quā ſciēduz q̄ ſic ꝺcit Ra.ſal. hieremias videns ppl'm ꝺuci i babylonē in vinculiſ ⁊ cathenis iuit cuz eo vſq; rama: et ponebat ſe volūtarie inter ligatoſ ⁊ cathenatoſ ſup ponēs collū ſuuz cathenis eoꝝ ſm q̄ poterat: ꝓpter quod nabuçardā cui rex eū recommēdauerat noluit q̄ hoc mō iret cū populo: ſz poſuit i eius optiōe q̄ iret cū eo in babylonē honorifice ⁊ n̄ ſic captiu⁹: vel q̄ remaneret in terra iuda cuz godolia: ⁊ tūc fuit ſibi reuelatū a deo q̄ remaneret: qꝺ ⁊ fecit vt pro populo remanēte oraret: ⁊ circa ipſū quereret domini volūtatem: ⁊ ꝓpter hoc ꝺi: a Sermo qui factus eſt ad hieremiā a domino poſtq̄ dimiſſus eſt ⁊c. ⁊ iſtud refert ad illud quod infra ꝺi.xlij.cum autem completi eſſent decem dies factum eſt verbū ꝺmini ad hieremiā ⁊c. ſed hic interponitur hieremie remiſſio ⁊ fugitiuoꝝ reuerſio: ⁊ etiam godolie occiſio b De rama. nomē eſt loci vnꝺ redit hieremias ad godoliam ex causa ꝓdicta. c Quando tulit eum vinctū cathenis. non ꝓpꝛijs a quibus iam ante ſolutus fuerat in bieruſalē ſz cathenis trāſmigrātiū quibꝰ ſe igerebat: iō ſ'ꝺcit: In medio oīuz q̄ migrabāt ⁊c. d Tollēs

ergo princeps militie hieremiam . ne nabuc . contra eum offenderetur si ouceret hieremiam taliter in babylonē. e Dñs de.tu.locu.est ma.hoc.q.d.non debes ei trī cōpati exquo volūtas est dei tui: f Quia peccastis dño.nō loquit hic,p hieremia sed ,p pplo de quo erat. g Nunc ergo ecce solui te hr̄]. nolens q sic in babylonē ducaris. h Si placet tibi vt venias mecū. honeste fz regis mandatum i Veni . aliter nō. k Mecuz noli vēire fz habita apd godoliaz. i hebr. habet: Et adhuc ñ ē reuers: et reuers ē ad godoliā. qd sic exponit ab hebreis Et adhuc nō ē reuers'. s. pp verba nabuzardā: fz tūc facta est sibi reuelatio dñi de reuersione rōne pdicta: ideo sequit Et reuersus ē ad godoliā. s. pp verba dñi. iste.n. godolias transfugerat ad chaldeos ante captōnē ciuitatis de ꝓsilio hieremie vt dicit rasa . pp qd rex babylonis pfecit euz pplo remanēti in terra. cetera patēt i littera. l Cū qz audissent. hic pōit ordiatio populi quātū ad eos q fugerant: t diuidit in duas ptes: qr pmo ponit eorum receptio benigna: 2o ꝓ godoliaz ꝓspiratio maligna: ibi Johānā aūt. Sententia p me ptis pz in lra paucis exceptis: m Qui dispersi fuerat p rḡiōes. s. circa iudeaz: qr diuersi fugiebant ad diuersa loca sperantes ibi habere latibula pp aliquā amicitiaz seu familiaritatez ibi pr̄iusꝓtractā. n Et iurauit eis

princeps militie hieremiā dixit ad eum: Dominus dē' tuus locut' ē malū sup locū istū: t adduxit t fecit dñs sicut locut' ē: qā peccastis dño t nō audistis vocē ei': t factū ē vob ēmo hic. Nūc ērgo ecce solui te hodie de cathenis q̄ erāt in mānibus tuis . Si plācet tibi vt venias mecū i babylōez vēni t ponā oculos meos sup te. Si aūt displicet tibi vēire mecū i babylonē reside. Ecce ois terra i conspectu tuo ē. Quō elegeris t q̄ placuerit tibi vt vadas illuc p ge: t mēcū noli venire: sed habita apd godoliā t filiū aichā filij saphan quē ppo suit rex babylōis ciuitatib' iude. Habita ergo cū eo i medio pplī: vel q̄cūqz placuerit tibi vt vadas vade. Dedit q̄z ei mḡr militie cibaria t munuscula: t dimisit eū. Venit aūt hieremias ad godoliā filiū aichām in maspbath: t habitauit cū eo i medio pplī q relictus fuerat i tra. Cūqz audissent oēs p̄cipes exercit' qui dispsi fuerāt p regiōes: ipsi t socij eoz q pfecisset rex babylōis godoliā filiū aichā tre: t q ꝓmēdasset ei viros t mlieres t puulos t d pauperib' tre q nō fuerāt trāslati i babylōez: venerunt ad godoliam i maspbath t ismael filius nathanie t iohānan filius careee t ionathan t sareas filius thenoemeth t filij offi q erāt d nethophati t iechōias filius maachati ipsi t viri eoz. Et iūrauit eis godolias filius aichā filij saphā t comitib' eoz dicēs Nolite timere seruire chaldeis. Habitate i tra t seruite regi babylōis: t bñ erit vob Ecce ego hito i maspbath vt rñdeaz p̄cepto chaldeo rū]q mittūt ad nos . Vos aūt colligite vindemiam t messē t oleū t pdite i vasis vr̄is: t manete i vrbib' vr̄is qs tenetis. Ped t oēs iudei q erāt i moab t i finib' ammō t i idumea t i vniuersis regiōib' audito q dedisset rex babylonis reliqas i iudea t q ppposuisset sup eos godoliaz filiū aichā filij saphā: reuersi sūt inquā oēs iudei de vniuersis locis ad q̄ ,pfugerāt: t venerūt i trā iuda ad godoliā i maspbath et collegerūt vinū t messez mltū nimis. Johānnā aūt filius careee t oēs p̄nceps exercit' q dispsi fuerāt i regiōib': venert ad godoliā i maspbath: et dixert ei: Scitō q babalis rex filioz āmō misit ismael filiū nathanie pcutere aiaz tuā. Et nō credidit eis godolias filius aichā Johāna aūt filius careee dixit ad godoliam seorsū i maspbath loquēs: Jbo t pcutiaz ismael filiuz nathanie nullo sciēte: ne itficiat aiam tuā t dissipent oēs iudei q ꝓgregati sūt ad te: t pibunt rliqe iuda. Et ait godolias filius aichā ad iohannā filiū caree . Noli facere vbū hoc: falsum enim tu loqueris de ismael.

XLI.

Et factuz est i mēse septimo : venit ismael filius nathanie filij elisama de semie rḡali t optimates

godolias. q' fuaret vitā eorū . o Ecce ego habito i maspbath rē]. q. d. potestis ad me secure recurrere si in aliquo formidatis. p Jz oēs iudei q̄ erāt in moab rē . qui ad illa loca fugerant iminente guerra : q Audito q' de. rex ba. reli. in iudea. i. q' ordinasset aliquos de iudeis manere pacifice in terra sua ne terra redigeret in solitudinem pp defectū cultoruz: t sic redderetur inutilis regi babylonis. r Col legerunt vinū t messem multam nimis. respectu populi qui remāserat: quia quāuis chaldei vineas t agros p̄o magna parte destruxisset: tamen illud qd remansit nō solum fuit sufficiens: sed abundans p̄o illis paucis iudeis qui i tra habitabāt. s Johānan. Dic consequēter ponitur maligna cōspiratio contra godoliam: t diuiditur i duas: quia p̄imo cōspiratio fideliter detegitur: 2o nequiter perficitur se. capi. Prīa pars pz vsqz ibi: t Scito q' rē. percutere animaz tuā. i. te occidere: frequēter enim in scriptura anima accipitur ,p toto homine eo modo loquendi in quo totuz denominat a dignori parte. iste autem ismael eo q' erat de sanguine regio idignabatur q' godolias p̄erat populo: t ideo petijt a rege āmon ad quez confugerat auxilium ad ipsum iugulandū occulte: sed istud inotuit iohannan filio caree t socijs eius qui reuelauerunt hoc godolie volentes remedium adhibere: fz ipse non credidit t occisionem ismaelis p̄o hibuit: t patet lra.

Capitulū. XLI.

a Et factum ē t Dic cōsequēter conspiratio ismaelis nequiter perficitur: t diuidit i tres partes: quia p̄mo ponitur godolie occisio: 2o occisor' psecutō

ibi Audiuit aũt. Tertio ppli trepidatio: ibi Tulit ℊ. Prima pars patet vsq; ibi: b Et comederũt ibi panes. noie pãis itelligit ois cib': fec̃. n. eis godolias ꝓuiuiũ credẽs q; venisset amicabilit ad ipsũ. c Surrexerũt aũt ismael fili' nathanie ⁊ decẽ viri ⁊c. erant. n. multo plures aliter non fẽ cissent talem stragem sed isti decẽ qui exp'munt erãt principales cũ eo. cetera patãt vsq; ibi: d Et chaldeos qui repti si ibi. q; aliqñ mittebantur de babylone ad godoliã: vt rñderet de officio sibi ꝓposito: vt habetur capło ꝓcedenti Ecce ego hito in masphath: vt rũdeã ꝓcepto chaldeorum.

e Et viros bellatores. q̃ erãt cũ godolia ad munitionẽ loci.

f Percussit ismael. q; nõ ꝓcauebant sibi: ismael aũt ⁊ qui erãt cũ eo erant occulte armati. g Scõo aũt die. hic ꝓsequẽter ponitur occisio hoium venientiũ ad godoliã deuote cuz dr: h Venerũt viri ò sychez ⁊c. rasi barba ⁊ scissis vestibus ⁊c. Dicit hic ra. sa. q; isti ibãt i hierusalẽ ad offerendum munera i tẽplo: q; qñ recesserũt de domib' suis nesciebãt tẽplum esse ꝓbustũ: sed i via audierũt: ⁊ tũc i signũ tristicie fecerũt barbas suas radi ⁊ vestes iciderũt fz modũ iude oz. iafflictõe existẽtiũ Sz nõ videtur verũ: q; tẽplũ fuit ꝓbustuz ꝙnto mẽse quintadecima die mẽsis vt habet. j. liij. viri aũt isti venerũt mẽse septimo vt pz ex ꝓncipio hui' capli: ⁊ sic ab incẽdio tẽpli ⁊ ciuitatis vsq; ad aduentũ eoz fluxerũt duo menses vel circit: qõ aũt fcm sic notabile tãdiu nesciret in locis vñ venerũt nõ hz aliquã appẽtiã veritatis: q; samaria q̃ plus distabat a hierlm non distabat nisi p. xxviij. miliaria q̃ faciũt tñ. xiij. leucas: ⁊ sychem p. xij. milliaria vt dr in descriptione terre sãcte. Propter qõ dicẽdũ q; godolias p' destructionẽ tẽpli edificauit i masphath altare dñi: q; tpe samuelis fuit ibi arca dñi ⁊ altaz p aliqõ tps: vt dcm fuit. j. reg. vij ⁊ ad illũ locũ ex deuotõe veniebãt isti viri rasis tũ barbis ⁊ scissis vestibus i signũ tristicie p tẽpli destructiõe vt offerrent i domo dñi: sic enim noiat loc' ille rõne altaris: ⁊ quia erat statut' loc' oratiõis. i Egressus ergo ismael. vt eos decipet: viderat eni eos de alto loco venictes. k Incedẽs plozans in hoc simulãs se dolere de morte godolie: vt oi cũt aliq; sz huic ꝺicere videt qõ subdit: l Dixit ad eos. Venite ad godoliã. s. secure tanq; ad ꝓfectũ terre: nõ. n. est verisimile q; loqueret de cadauere ipsius ⁊ aliorũ interfectoz qõ magis volebat celare: ⁊ iõ cũ dr: Incedẽs ⁊ plozãs. hoc est intelligendum q; ꝓformabat se eis i luctu tẽpli ⁊ ciuitatis vt magi crederẽt sibi.

regis: ⁊ decẽ viri cũ eo ad godoliã filiũ aichã in masphath: ẽt comedert ibi panes simli in masphath. Surrexerũt autẽ ismael fili' nathanie ⁊ decẽ viri q cuz eo erãt ⁊ ꝓcusserũt godoliam filiũ aichã filij saphan gladio: ⁊ interfecerũt eũ quẽ ꝓfecerat rex babylõis tre. Odẽs q̃s iudeos q; erãt cũ godolia i masphath ẽt chaldeos q; repti sũt ibi ẽt viros bellatores ꝓcussit ismael. Sc̃õ aũtez die postq̃z occiderat godoliã nullo adhuc sciente: vẽnerũt viri ò sychem ⁊ de silo ⁊ de samaria octogita viri rasi barba ⁊ scissis vestib' ⁊ squalẽtes ⁊ munera ⁊ thus habebãt i manu vt offerẽt i domo domini. Egrẽssus ergo ismael fili' nathanie i occursũ eoz de masphath: icẽdẽs ⁊ plorãs ibat. Cũ aũt occurrissz eis: dixit ad eos: Venite ad godoliã filiũ aicham. Qũi cũ venissẽt ad mediũ ciuitatis iterfecit eos ismael filius nathanie circa mediũ laci ipse ⁊ viri q; erãt cũ eo. Decẽ aũt viri repti sũt ĩt eos: q; dixert ad ismael: Nõli occidere nos q; hẽmus thesauros i agro frumẽti ⁊ ordei ⁊ olei ⁊ mellis. Et cessauit ⁊ nõ iterfecit eos cũ fribus suis. Lac' aũt i quẽ ꝓiecerat ismael oia cadauera viroz q̃s ꝓcussit pp godoliã: ipse ẽ quẽ fecit rex asa pp baasa regẽ isrl. Ipsũ ꝛpleuit ismael fili' nathanie occisis. Et cãptiuas duxit ismael oẽs reliqas ppli q; erant in masphath filias regi ⁊ vniuersũ pplm q; remãserãt i masphath q̃s ꝓmẽdauerat nabuçardan princeps militie godolie filio aichaz. Et cepit eos ismael fili' nathãie: ⁊ abijt vt trãsirz ad filios ãmõ Audiuit aũt iohãnã filius caree ⁊ oẽs ꝓncipes bellatorũ q; erãt cũ eo oẽ malũ qõ fecerat ismael fili' nathanie ⁊ assũptis vniuersis viris ꝓfecti sũt vt bellarẽt aduersuz ismaelẽ filiũ nathanie: ẽt invenerũt eũ ad aq̃s multas q̃ sũt i gabaon. Cũq; vidissz ois ppls q; erat cuz ismael iohãnã filiũ caree ⁊ vniũsos ꝓncipes bellatoz q; erãt cũ eo: letati sũt. Et reuersus ẽ ois ppls quẽ cepat ismael i masphath: reũsusq; abijt ad iohãnã filiũ caree. Ismael autez filius nathanie

m Qui cũ ve. ad me. ciui. inifer. eos. Ibi. n. oimisserat hoies ãmatos latẽter ad hoc faciendum ⁊ ipse solus vel cum paucis occurrerat illis viris. Cetera patent vsq; ibi: n Noli occidẽ nos q; habemus thesauz. q. d. tibi erit necessari' ⁊ iuenire ñ poter' nisi indicauerimus o Lac' aũt ⁊c. ipse ẽ quẽ fecit asa rex pp baasa: sic habetur. iij. regũ xv. baasa rex isrl cepit edificare rama: vt nullus posset egredi secure ò regno iude pp qõ asa misit munera magna regi syrie vt iuaderet rgnũ baasa qõ ⁊ fecit pter qõ baasa fuit compulsus dimittẽ edificia rama: ⁊ tũc asa conuocato toto pplo suo ex lapidibus ⁊ lignis dicti edificij fecẽ fortalicia ad munidũ se de baasa: ⁊ tunc etiã fecit istũ lacuz ad locuz masphath fortificandum.

p Et captiuas duxit ⁊c. Hoc videt ꝺicer ei qõ supra dcm est: q; interfecerat iam ante oẽs qui erant cũ godolia i masphath: ꝓpter qõ dicẽdũ q; ibi p masphath intelligitur illud fortalicium ꝓcise vbi erat godolias filius aicham: hic autem territoziũm qõ erat circa istũ fortalicium vbi manebant aliqui iudei qui non fuerũt cũ godolia interfecti. Cetera patẽt. q Audiuit aũt. hic consequenter describitur ipsius ismaelis iscursio. Et patet littera vsq; ibi: r Et inue. eũ ad aq̃s multas que sunt in gabaon. licet gabaon sit i mõte in quo non sunt aque in abundantia: tñ desubt' erat vallis magna in qua erãt iste aque. s Cunq; vidisset ois ppls ⁊c. letati sunt: p sua liberatione de manibus ismaelis ipso

fugiēte: fm q̄ dī postea: v ¶ Fugit cū octo viris. duo enī de decē principalib⁹ quos secū adduxerat fuerant i terfecti. x ¶ Tulit ergo. hic põit ppli trepidatõ: t pri mo iste timor describit: c° hieremie ꝓsiliū q̄rit: q; timor ꝓsilatiuos facit vt dicit philosoph⁹: 2° rhetorice: 2ª ps incipit in ꝑncipio sequētis ca. Circa ꝑmū sciendū q̄ iō timuit ppls rema nere i terra iuda ne pp iterfectionē godolie qui tene bat ibi locū regis babylōis venirēt chaldei t interfi cerent totū pplm residuū imponen tes ei godolie ho micidiū: t pz lra paucis exceptis:

fugit cuz octo viris a facie iohānā t abijt ad filios am mon. Tulit ergo iohannā filⁱ caree t oēs ꝑncipes bel latoꝝ q erāt cū eo vniūsas reliqas vulgi q̄s reduxerāt ab ismael filio nathanie dē maspbath: postq̄z pcussit godoliā filiū aichā sortes viros ad plīū: t mulieres t pueros t eunuchos q̄os reduxerat ō gabaō t abie rūt t sederūt pegrinātes in chanaan q̄ ē iuxta bethleē vt pgerēt t itroirēt egyptū a facie chaldeoꝝ. Time bāt. n. eos: q; percusserat ismael filⁱ nathāie godoliā filiuz aichā quē ꝑposuerat rex babylōis i tra iuda.

Et ¶ Tãcesserūt ¶ .xlii. oēs ꝑncipes bellato ruz t iohānā filⁱ caree t ie çonias filⁱ osie t reliquuz vlg⁹ a puo vsq; ad magnū dixerūtq; ad hieremiā ꝓ phetā. ¶ Ladat oꝛo nr̄a i cō spectu tuo: t oꝛā ꝓ nob ad dñm deū tuū, ꝓ vniuersis

Y ¶ Quas redu xerat ab ismael fi lio nathāie. t hic est punctus: t q̄ sequit: y ¶ De maspbath. non si gnat locū vnō io hānā eas reduxit q; nō reduxit eas de maspbath sed de gabaō vt ocm est: t iō li de mas phath signat lo cū vñ erāt ille re liquie: q; erāt de cētō io maspbath vt predictum est. z ¶ Quos reduxe rat. s. iohānā fili us caree t socij ei⁹ a ¶ Vt pergerēt t itroirēt egyptū. rex. n. egypti erat aduersarius regis babylonis: t ideo credebant ibi esse securi. ¶ In ca. xlj. vbi dicitur in po stilla: ꝓpter quod dicendū q̄ godolias. ¶ Addi.

Quod godolias post destructionem templi edifi casset maspbath altare domini nullo modo vi detur dicēdū: tū q; de tali edificatione nulla fit hic mētio: nec⁹ quarto regū: nec in 2° par. tū q; post edifi cationē tẽpli ꝓhibituz erat sacrificare seu edificare alta re nisi in loco templi: vt habet deutero. xvi. caplo t in a liis locis: et iō dicēdū q̄ hoc q̄ dī hic: vt offerent in do mo dñi intelligit de domo dñi i hierosolyma: q; licet scirēt eā iā destructā: erat tñ apud eos celebris t venerā da sicut domus dñi: put etiā hodie ad illū locū pegrinā tur t libenter ibi offerrent si pmitterent a saracenis.

In caplo. xlj. ponit postil. godoliā in maspbath edificasse altare: vbi templo cōbu sto ipse t alij obtulerūt suas deuotiones. Burg. dicit h° nullo mō dicēdū: vtēs arguīto sibi t vuicklef familiari: q; inquit in scripturis nō fit mētio ꝛc. 2° argu it ex deute. vbi post edificationē tẽpli ꝓhibet sacrificari in alio loco ꝑter q̄ hierosolymis. Hic videtur dicendū q̄ nō oꝛ eundē mo; lū viuendi seruare tpe pacis t perse

relīqis istis: q; derelicti su m⁹ pauci de plurib⁹ sic ocu li tui nos intuent: t ānunci et nob dñs de⁹ tu⁹ viā ꝑ quā pgam⁹: t vbū q̄ faciamus ¶ Dixit aūt ad eos hieremi as, ppha: Audiui: ecce ego oꝛo ad dñm deū vrum sm vba vra: oē vbū q̄cūq; rñ derit mihi indicabo vobis nec celabo vos qcq̄z. Et il li dixerūt ad hieremiā. Sit dñs min⁹ iter nos testis veri tatis t fidei: si nō iuxta oē vbū i q̄ miserit te dñs deus tu⁹ ad nos: sic faciem⁹ siue bonū ē siue malum. Voci dñi dei nr̄i ad quē mittim⁹ te obediem⁹: vt bñ sit nob cū audierim⁹ vocē dñi dei nr̄i. Cùz aūt ꝓpleti esset de cē dies: fcm ē vbuz dñi ad hieremiā. Vocauitq; iohā nā filium caree t oēs ꝑnci pes bellatoꝝ q erāt cū eo: t vniuersum pplm a mimo vsq; ad magnū: t dixit ad eos: Hec dic dominus de us israel ad quē misisti me

cutiōis. tpe. n. pacis ocm est aplis: Nihil tuleritis in via. tpe psecutionis dispensatiue vt ocm est: Sz nūc qui hz tunicaz tollat simul t palliū. Ita tpe pacis nō licebat extra tẽplum altare ꝓstruere: tpe translmigatōis potuit licere nō ad sacri ficandū in illo: sed ꝑ deuotione offerēda. Nec oportuit de huiusmōi ope indiffe renti i scriptura mul tā fieri mētōnē. ꝑ hec pz ad motiua burgē. Circa residuū hui⁹ li bri nihil facit burg. ꝑ tractatōe dignū: t cir ca libz trenoꝝ burg. ꝓmēdat dñm t frem aureoli: ō postilla. tñ nihil tangit i figulari ¶ Capituluz. XLII. Et accesserūt.

Licet popul⁹ vellet i egyptū fugere: tñ ꝑus volue rūt ꝓsiliū hieremie q̄ rere: pp qō diuiditur in duas ptes: q; prio ponitur ppli petitio: 2° hieremie responsio ibi Dixit autez. Sen tentia ꝑme ptis patet vsq; ibi: b ¶ Ladat oꝛatio nr̄a in conspe ctu tuo. i. humilit⁹ te precamur vsq; ad pe dū oscula: c ¶ Oꝛa ꝑ nobis dñm. t patz lra nr̄. d ¶ Dixit autez hic cōsequenter ponitur hieremie respon sio. Et diuiditur i duas: q; ꝑmo querit eo rum assensuz: 2° expli cat eis dñi responsuz ibi Cum autem com pleti essent. Quesiuit autem hieremias assē sum populi ut faceret ꝑmpte sine rebellione aliqua dñi rñsum sibi fiendū: q; mi nus malū est cōsiliū dñi non querere q̄ quesitum t datum respuere: pp qō dicit saluator luc. xij. Seruꝰ qui sciuit volū tatem dñi sui t non fecit vapulabit multis. t pplis non so lū assensit sed assensum iuramēto firmauit dicēs: e ¶ Sit dñs inter nos testis veritatis. iurare. n. est deum testem iuo care: f ¶ Si non iuxta omne verbum nr̄m. subintelligitur puniat nos sm veritatem sue iusticie si non sic fecerimus: g ¶ Siue bonū est. i. ꝓsperum: h ¶ Siue malum. i. aspe rum ita q̄ non accipitur hic ꝓ malo culpe sed pene: sicut medicina amara suscipienda est pp sanitatem inde sequen tem. i ¶ Cum autem ꝓpleti. Hic consequenter hieremias explicat diuinū responsum sibi factum. t diuidit in duas p tes: q; primo ponitur huius responsi explicatio: 2° eius refu tatio capitulo sequenti: Circa ꝑmum sciendū q̄ responsum dñi stat in hoc q̄ ꝑmo ꝓmittitur eis bonū si in terra iuda remanserint: 2° predicitur malū si exierint: ibi Si autē dixe ritis. Circa ꝑmū ꝑmittit tps diuini responsi cum dicitur: i ¶ Cum aūt cōpleti essent decē dies ꝛc. sic est in hebreo: t iō aliqui libri male hñt: Septē: ex hoc patet q̄ hieremias que rendo diuinū rñsum oꝛauit decē dieb⁹: q; audita petitione

pplī respondit supra Ecce ego oro ꝛc̄.q.o. exnunc incipiam ora re ꝓ vobis. cetera patēt vsq; ibi: k ¶ Ut ꝓsternerē ꝑces vias. i. precesꝫ meas ꝓ uobis Cetera patēt vsq; ibi l ¶ Jam.n. placatus sum ꝛc̄. loquit deꝰ de seipso ad modū hois irati qui qñ vindictā intulit placat. Cetera patēt in lra. m ¶ Si aūt dixeritis. Hic cōsequēt ponit cōminatio mali si recesserint ꝛ ꝑmo pōit hec ꝑminatio: 2° adducit ad idem ratio: ibi Vos n. Sñia ꝑme ptis pz usq; ibi: n ¶ Ubi ñ videbimꝰ bellū. quia egypt̄ē ira pacifica ꝛ ꝛ secura: .o ¶ Et clāgorē tube nō audie. q̄ fit ad excitādū hoies ad arma. p ¶ Et fame nō sustinebimꝰ. qz terra est fertilis. Et subditur postea cōminatio pene i ordine cū dī: q ¶ Gladꝰ quez vos formidatis. s. regis babylonis .r Ibi cōprehendēt vos. qz postea ās̄i p. v. annos vel circiter rex babylonis vastauit egyptum ꝛ sibi subiugauit: ideo subdit: s ¶ Et fames ꝓ q̄ solicitis adhe. vo. vastatis boni egypti. t ¶ Oēsq; viri qui posuerint faciē suā. i. posuerint se ad ingrediēdū egyptū. v ¶ Sicut ꝓflatus est furor meꝰ. i. totaliter positus: x ¶ Sī habitatores hierlm sic cōfla. idig. mea super vos. in egypto. y ¶ Et eritis in iusurādū. s. execratio nis dicēdo: ita male contingat mihi sicut iudeis ingredientibus egyptū si nō fecero hꝰ vel illud. z ¶ Et i stupoꝛē. pre magnitudie mali vobis futuri. a ¶ Et in maledictū. ita q̄ aliqs maledicēs alicui ponet vos i exemplū dicendo: Maledicat tibi deus sicut illis iudeis. Cetera patent. b ¶ Vos enim. Hic ꝓsequēter adducitur ratio ad predicta que assumit ex hoc q̄ rogauerāt hieremiā ō q̄renda dñi vo lūtate, ꝓmittentes ꝛ astringentes se iuramento verbum dñi simpliciter facere vt patet ex supradictis: ꝛ ideo grauius erat retrocedere q̄ si ñ petiuissēt ꝛ se taliter astrinxissēt: ꝛ ex istis pz snia.

¶ Capi. XLIII.

Actū est. Postquā posita est diuini responsi explicatio: hic consequenter ponitur eiusdē refutatio: ꝛ diuiditur i duas partes: quia ꝑ hec refutatio ponitur: ꝛ 2° pena sequēs subiungit ibi Et factus est. Prima pars patz vsq; ibi: b ¶ Omnes viri superbi. quia rebellabant verbo domini. c ¶ Sed baruch filꝰ nerie. incitat te. hieremias eniz erat magne fame ꝛ auctoritatis: ꝛ ideo dictuz hieremie q̄ dicebant falsum retorquebant in maliciaz baruch qui tamē erat innocens. cetera patent vsq; ibi: d ¶ Et hieremiam ꝓphetam ꝛ baruch. Isti enim nō ibāt volūtarie sed coacti a principibus bellatorū ꝛ pplo ꝛ venerunt vsq; ad thanis nomen est ciuitatis famose in egypto. e ¶ Et factus est. Hic cōsequenter pena debita sub-

ūt ꝓsternerē ꝑces vias i cōspectu eiꝰ. Si qescentes mā seritis i tra hac: ꝛ edificabo vos ꝛ nō destruā: plātabo ꝛ ñ euellā. Jam.n. placatus sum supmalo: q̄ feci vob Nolite timere a facie regis babylōis quē vos pauidi formidatis. Nolite metuer eū dic̄ dñs: qz vobiscū sum ego vt saluos vos faciaz ꝛ eruā de manu eiꝰ: ꝛ dabo vobis misericordias ꝛ miserebor vī: ꝛ habitare vos faciā i terra via. Si aūt dixeritis vos: nō habitabimus i terra ista nec audiuimꝰ vocē dñi dei nri dicentes: neq; q̄z: sz ad terram egypti pgemꝰ ubi nō videbimꝰ belluz et clangorē tube nō audiemꝰ: et famē nō sustinebimꝰ ꝛ ibi habitabimꝰ: pp boc nūc audite vbū dñi relige iuda. Hec dic̄ dñs deꝰ exercituū deus isrl: Si posueritis faciē viam vt igrediami egyptū ꝛ intraueritis vt ibi bitetis: gladius quē vos formidatis ibi cōphendet vos i tra egypti: ꝛ famēs, p q̄ estis soliciti adherebit vobis in egypto ꝛ ibi moriemi. Oēs q̄z viri q posuerit faciē suaz vt igrediant egyptū vt habitēt ibi: morient gladie ꝛ fame ꝛ peste. Nullꝰ de eis remābit: nec effugiet a facie mali qd̄ ego afferā sup eos: qz hec dicit dñs exercituū: deus isrl. Sic cōflatꝰ est furor meus ꝛ idignatio mea sup habitatores hierlz sic ꝓflat idignatio mea super vos cū igressi fueritis egyptū et eritis i iusurandū et i stupoꝛem et i maledictuz ꝛ in opprobriuz: ꝛ nequaq̄z vltra uidebitis locum istum. Verbū dñi sup vos relige iuda. Nolite itrare in egyptū. Scietes scietis qz obtestatus suz vobis hodie: quia decepistis aias vras. Vos enim misistis me ad dñz deum nrm dicētes: Ora pro nob ad dñm deū nrz: ꝛ iuxta oia q̄cūq; dixerit tibi dñs deꝰ nr: sic ānūcia nob ꝛ faciamꝰ. Et ānūciaui vobis hodie: ꝛ nō audistis vocē dñi dei vri sup vniuersis ꝓ quibus misit me ad vos. Nūc ergo scientes scietis quia gladio ꝛ fame ꝛ peste moriemi i loco quē voluistis itrare vt habitaret ibi.

Actū est. C. XLIII. Factū est aūt cū ꝓplesset hieremias loquēs ad pplm vniuersos sermones dñi dei eorū ꝓ qbꝰ miserat eū dñs deus eoz ad illos omia vba hec: dixit azarias filꝰ ozie ꝛ iohānan filꝰ caree et oēs viri supbi dicētes ad hieremiā: Mendaciū tu loqueris Nō misit te dñs deꝰ nr dicēs ne igrediami egyptum vt habitet illic: sed baruch filꝰ nerie icitat te aduersuz nos vt tradat nos i manus chaldeoz ꝛ interficiat nos ꝛ traduci faciat i babylōez Et ñ audiuit iohānan filꝰ caree: ꝛ oēs ꝓncipes bellatoz ꝛ vniuersus ppls vocē dñi vt maneret i terra iuda sz tollēs iohānan filꝰ caree ꝛ vniuersi principes bellatorū: vniuersos reliquaz iuda q̄ reuersi fuerāt de cūctis gētib̄ ad q̄s fuerāt añ dispersi ut habitarēt in tra iuda: uiros ꝛ mulieres ꝛ puulos ꝛ filias regis ꝛ oēm aiaz quā relinq̄rat nabuzardā princeps militie cum godolia filio aicham filij saphan: et hieremiā ꝓphetam ꝛ baruch filiuz nerie: ꝛ igressi sunt in terram egypti: qa non obedierūt uoci domini ꝛ uenerūt usq; ad raphnis. Et factus ē sermo domini ad hieremiam in raphnis

iungit: ꝛ ꝑ ꝓp pcēm inobedientie: ꝛ ꝓp peccatū idolatrie caplo sequenti. Primū oñdit sensibili signo cū dicitur: f Sume ꝛc. Sub muro lateritio ꝛc. in hebreo habet: In luto lateritio. i. in luto dispositio ad faciendū inde lateres: g Cernentib⁹ viris iudeis. vt cū cōpletū fuerit sint memores q ꝑ dictum est eis.

h Ecce ego mittā ꝛ assumam nabuc. instigādo eū ad veniēdū ꝛ egyptū: i Seruū meū. hoc dī: quia erat executor diuine iusticie.

k Et ponā thronū ei⁹ sup lapides istos. i. sup locum vbi sunt lapides isti vel ꝓpe: q: frequēter in hebreo ponitur sup ꝓ iuxta: sicut dī cōmuni sermone q rothomagus ē sup secanā. Dicūt aut alīq expositores catholici q iudei ꝛ hieremiā cōcitati pp vba ista cuz illis lapidibus interfecerūt eū: ꝛ in hoc sequūtur epiphaniuz qui hoc ꝛ plura alia dixit de hieremia: sed hoc non habetur ex textu nec ex iosepho. Ra. sa. etiā sentit ꝛriū vt videbitur capitulo sequē. l Quos i morte ꝛc. q: aliquos iterficiet: aliquos captiuabit.

m Et succēdet ignē in delubris. i. in templis: ꝛ dicūtur delubra a deleo les: q: ibi delētur peccata scōm errorem gentiliuz

n Et captiuos ducet illos. i. egyptios.

o Et amicietur. i. inuoluet: p Terra egypti. milītudie exercit⁹ regis babilonis ita q non poterit resistere. i hebreo habet: Et amiciet terrā egypti. i. inuoluet:

q Sicut amicitur. i. inuoluit:

r Pastor pal. suo. pastor. n. trāsferēs greges de vno loco ad aliū inuoluit palliū suū: ꝛ portat sup humeꝝ: ꝛ per hoc designat q rex depdabit bona egypti portās ea ad terram suā: iō subdit: s Et egredietur inde in pace. i. sic victor cui non pōt resisti. t Et ꝓteret statuas dom⁹ solis. i. tēplum i quo colebat sol: qđ erat i ciuitate eliopolis: gen. xlj. ca. sic nosmata ab elios qđ ē sol ꝛ polis ciuitas: ꝛ ō ea dī esa. xix. ciuitas sol vocabit vna. XLIIII.

VErbū. Dic cōsequenti ponit cōminatio pene ꝓp pctō idolatrie: ꝛ diuidit in duas: q: 2⁹ pōit dicta cōminatio 2⁹ ppli obstinatio: ibi Nō dicerūt aūt. Prima adhuc i duas: q: prio arguit culpa: 2⁹ subdit pena: ibi Ideo hec dicit: Circa ꝓmū ponit locus cū dī: b Habitātes i magdalo ꝛc. nomina sīt villaꝝ i q̄bus habitabant iudei qui trāsfugerāt i egyptuz vt dictū est capīo ꝓcedenti c Vos vidistis omne malū ꝛc. q. d. ex eo q vidistis sensibiliter penā quā intuli hierlīm ꝛ terre iuda pp peccatū idolatrie: deberetis ee cautos. d Et misi ad vos oēs seruos ꝛc. Ji. ad vos plures nūcios frequenter ꝛ solicite ad retrahēdū vos de idolatria. cetera patēt vsq ibi: e Se cūdū diē hanc. i. vsq ad hāc diem apparet māifeste vidicta quā intuli. cetera patēt vsq ibi: f Numqđ obliti estis mala pīm vioꝝ. q. d. bene deberetis ee memores de pena quā eis intuli: vt sic i peccatis eos non imitaremi. g Nō sī mū. vsq ad hāc diem. q: macula remanet i vobis q̄ est cozfilij imitātes eos i malis. h Jō hec dicit dñs. Hic pōit cōminatio pene: ꝛ ꝓz lra vsq ibi: i Qui po. fasu. vt igre. ter. egypti. se ad h⁹ ꝓfirmādo ꝛ alios inducēdo. k Et

dicēs. Sume tibi lapides grādes i manu tua ꝛ absconde eos i cripta que est sub muro lateritio in porta domꝰ pharaōis i taphnis cernentib⁹ viris iudeis ꝛ dices ad eos: Hec dicit dñs exercituū deꝰ isrl: Ecce ego mittam ꝛ assumā nabuchodonosor regē babylōis seruū meū: et ponā thronū eius sup lapides istos qs abscondi ꝛ statuet solium suum sup eos. Veniēsqz percutiet trā egypti qs i morte i mortez ꝛ qs i captiuitate i captiuitatē: ꝛ qs i gladio i gladiuz Et succēdet ignē i delubris deoꝝ egypti ꝛ cōburet ea et captiuos ducet illos. Et āmiciet terrā egypti sicut amicit pastor pallio suo: et egredietur inde in pace. Et cōteret statuas domꝰ solis que sunt i terra egypti: ꝛ delubra deoꝝ egypti ꝓburet igni. XLIIII

VErbuz qđ factū ē ad hieremiam ꝛ ad oēs iudeos qui habitabāt in terra egypti habitātes i magdalo ꝛ i taphnis ꝛ i mēphis ꝛ i terra phatures dicēs: Hec dicit dñs exercituū deꝰ isrl Vos vidistis oē malū istud qđ adduxi sup hierlm ꝛ sup oēs vrbes iuda: ꝛ ecce deserte sunt hodie: ꝛ nō est in eis habitator pp maliciam quā fecerūt vt me ad iracū diā puocarent: ꝛ irent ꝛ sacrificarēt ꝛ colerēt deos alienos qs nesciebāt illi ꝛ vos ꝛ patres vestri. Et misi ād vos omnes seruos meos prophetas de nocte cōsurgens ꝛ mittens qz ꝛ dicens: Nolite facere verbuz abominationis huiuscemodi. Et non audierunt: nec iclinauerūt aurē suā vt cōuerterent a malis suis ꝛ nō sacrificarent diis alienis. Et ꝓflata est idignatio mea ꝛ furor meus: ꝛ succēsa ē i ciuitatib⁹ iuda ꝛ i plateis hierusalē: ꝛ verse sunt in solitudinē ꝛ vastitatez sīm diēm hanc. Et nūc hec dicit dñs exercituū deꝰ isrl: Quare vos facit malū grāde hoc ꝰ aias vias vt intereat ex vobis vir ꝛ mulier puulus ꝛ lactēs ō medio iude: nec relinquat vobis qcqz residuū puocātes me i opib⁹ manuū vestraꝝ sacrificando diis alienis i terra egypti i quā ingressi estis vt habitetis ibi: ꝛ dispeat: sitis i maledictiōez ꝛ i opprobrium cūctis gētib⁹ tre. Nūquid obliti estis mala patrum vestrorum ꝛ mala regum iuda ꝛ mala vxorum eorum ꝛ mala vestra ꝛ mala vxorū viaꝝ que fecerūt in terra iuda ꝛ i regionib⁹ hierlm: Nōn sunt munditi vsqz ad diem hanc: ꝛ nō timuerunt ꝛ nō ambulauerunt in lege dñi ꝛ in preceptis meis: que dedi coram vobis ꝛ coram patribus vestris. Jdeō hec dicit dominus exercituum deus israel: Ecce ego ponam faciem meam i vobis in malū ꝛ dispdā oēz iudā. Et assumā reliquias iude q pō suerūt facies suas vt ingrederentur terrā egypti ꝛ habitarēt ibi: et consumentur oēs i terra egypti ꝛ cadent in gladio ꝛ in fame. Cōsumēt a mīmo vsqz ad ma

consumentur omnes
i terra egypti. qz alicq
tñ euaserunt inde qui
non iuerant voluntа
rie sed magis ab alijs
tracti: vt videbit po
stea: l Ad quam
ipsi eleuant aias suas.
sapiētes reuerti aliqñ
in terrā iuda. m
Non reuertent nisi q
fugerint. i hebreo ha
betur: Nisi euadentes. z dicit hic rabi
sa. q isti sunt hieremi
as z baruch q i destru
ctione hierlm habue
runt regem babylōis
ppiciū: vt dictū ē supra. xxxvij. z. xxxviij
z similiter qñ destru
xit egyptū inueniens
hieremiam ibi: z ba
ruch fuit eis ppicius
dimittens eos redire
pacifice in iudeam: p
babile tñ est q cū eis
redierūt aliqui alij ꝺ
iudeis. Ex hoc pz qꝺ
dixi in caplo precedē
ti. s. q ra. sa. negat hie
remiā fuisse lapidatū
in egypto: quid tam
circa hoc veriꝰ sit iu
dicio aliorū relinquo
n Respōdert aūt.
Hic consequenter de
scribit ppli obstiatio.
Circa qꝺ pmū ponit
irrationabilis ppli re
spōsio: 2 rationabilis
dicte responsionis cō
futatio: ibi Et dixit.
Sententia pme ptis
pz vsq ibi: o Ser.
quē lo. es ad nos i no.
mo. non audie. ex te.
q. ꝺ. reputam⁹ te fal
sum dicere: p Sz
facientes faciemus.
absq retinaculo.
q Ut sacrificemus
regine celi. i. lune:
r Et bene nobis e
rat. in hoc falsum di
cunt: vt postea osten
ditur. s Qꝺ si nos
sacrificamus. verbuz
est mulierum post vi
ros suos loquentiuz
t Nunquid sine vi
ris nostris. i. sine scitu
z voluntate eorum.
v Faciem⁹ ei placē
tas. q. ꝺ. non: sicut ex
pmitur i textu pcedē
timuz: i fame z gladio mo
rient z erunt in iusiurandū
z i miraculū z i maledictio
nē z i opprobrium. Et visi
tabo sup habitatores tre egy
pti: sicut visitaui sup hierlz
i gladio z fame z peste: z ñ
erit q effugiat: z sit residuus
de reliqis iudeoz q vadūt
vt pegrinent i tra egypti z
fuertāt i terrā iuda ad quā
ipi eleuāt aias suas vt reuer
tāt z habitēt ibi. Nō rēuer
tētur nisi q fugerit. Rndē
runt aūt hieremie oēs viri
sciētes q sacrificarēt vxores
eoz dijs alienis z vniuerse
mulieres q̄z stabat mltitu
do grandis: z ois pplus ha
bitātiū i terra egypti i pba
tures dicētes: Sermonem
quē locut⁹ es ad nos i noie
dñi nō audiem⁹ ex te: sed fa
ciētes faciem⁹ oē vbū qꝺ e
grediet de ore nro: ut sacri
ficem⁹ regine celi z libem⁹
ei libamina: sic fecit nos z
pres: reges nri z principes
nri i vrbib⁹ iuda z i plateis
hierlz: z saturati sum⁹ pani
b⁹: et bn nob erat: malūqz
non vidim⁹. Ex eo aūt tpe
q cessauim⁹ sacrificare regi
ne celi z libare ei libamia: i
diguim⁹ oib⁹: z gladio z fa
me ꝓsūpti sum⁹. Qꝺ si nō
sacrificam⁹ regie celi: z lib a
mus ei libamia: nūqd sine
viris nris faciem⁹ ei placen
tas ad colēdū eā z libami
na ad libādū? Et dixit hie
remias ad oēz pplz adūsū
viros z aduersū mulieres
z adūsū vniūsā plebē q re
spōderāt ei vbū dicēs: Nū
qd ñ sacrificiū qꝺ sacrifica
stis in ciuitatib⁹ iuda z i pla
teis hierlm vos z pres vri:
reges vri z principes vri z
pplus tre: hoꝝ recoꝛdatus ē
dñs z ascēdit sꝛ coꝛ ei? Et
nōn poterat dñs vltra po
tare pp malicia studioꝝ ve
strorū: z pp abominatiōes
q̄s fecisti z facta ē terra via i
desolatiōez z in stupoꝛem
z i maledictū: eo q non sit
habitator: sicūt ē dies hec
Propꝛea q sacrificaueritis
idolis z peccaueritis dño:
z nō audieritis voce dñi z
i lege z i pceptis z i testimo
nijs ei⁹ nō ambulaueritis:
iccirco euenerūt vob mala
hec sicē ē dies hec. Dixit aū
tē hieremias ad oēm pplz:
z ad vniūsas mulieres: Au
dite vbū dñi oīs iuda q est
i terra egypti. Hec igt dñs
exercituū deus isrl dicēs: Vos
z vxores vre locuti est oꝛe
vro: z manib⁹ vris iplestis di
cētes: Faciam⁹ vota nra q
vouim⁹ vt sacrificem⁹ regie
celi z libem⁹ ei libaia. Im
plestis vota via: z ope ppe
trastis ea. Jō audite vbum
dñi ois iuda q habitatis in
tra egypti: Ecce ego iura
ui in noie meo magno: ait
dñs: qꝛ nequaqz vltra voca
bit nom meū ex ore ois vi
ri iudei dicētis: viuit dñs deus
in oi tra egypti. Ecce ego
vigilabo sup eos i malum
z nō i bonū: z ꝓsumēt oēs
viri iuda q sūt i terra egypti
gladio z fame donec penitus
ꝓsumant. Et q fugerint
gladiū: reuertent de terra e
gypti i trā iuda viri pauci
et scient oēs reliqe iuda in
gredientiū trā egypti vt ha
bitēt ibi: cuius sermo ꝓpleat
me⁹ an illoꝝ. Et hoc vob
signuz ait dñs q visitē ego
sup vos in loco isto: vt scia
tis qꝛ vere ꝓplebunt sermo
nes mei cōtra vos i malū
Hec dicit dominus: Ecce
ego tradam pharaonem
ephree regem egypti i ma
nu inimicoꝝ eius z in ma
nu querentiū animā illius
sic tradidi sedechiam regē
iuda in manu nabochodo
ti. sciētes q sacrifi
carēt vxores eoꝝ
In hebreo habet
hic: Fecim⁹ ei pla
cētas ad faciēduz
ei vltū. offerebāt
eni ei panes rotū
dos in quib⁹ erat
ipressa effigies lūe
r Et dixit hie
remias. Hic cōse
quenter ponit di
cte responsiōis cō
futatio: z 2⁹ infert
debita pūitio: ibi
Dixit aūt. Prīa
ps pz vsq ibi:
y Doꝝ icoꝛda
tus est dñs. s. sacri
ficioruz q̄ pies ve
stri z vos fecistis
in hierlm: dī eniz
iudex iust⁹ recoꝛ
dari de malis im
pioꝝ: qñ infert de
ditum supplicium
z Et non pote
rat dñs vltra poꝛ
tare. i. mala via
dissimulaꝛ absq
punitione. a
Sicut ē dies hec.
i. ita claruz ē hoc
sicut hec dies: z
sic pz confutatio
responsionis pdi
cte: qꝛ ex sacrifici
is idoloꝝ non ba
buerunt plperita
tem: sed maximā
aduersitatem.
b Dixit autē.
Hic ꝓsequēter in
fert debita pūitio
z pz lra vsq ibi:
c Ecce ego iu.
in noie meo ma.
ait dñs. qꝛ nō ba
buit maioꝛez se p
quē iuaret: iō iu
rauit p nomē suū
sicut z gen. xxij.
Per memet ipsū
iurauī dic dñs nē
o Ecce ego vigi
labo super eos in
malū. i. cito indu
cā super eos malū
pene: e Et sci
ent oēs reliquie
iuda. per pene ex
perientiam q̄ ha
bent mō oculos
clausos p culpam
cetera patent.

¶ In ca. xliij. vbi dī i postil. Ut sacrificem regine celi.

VBi nos habemus i hoc loco: Ut sacrificem regine celi. in hebreo habet: opi celi seu celoꝝ. qō nō est intelligendū de luna tm̄ sed de ꝓstellatiōe sideꝝ: ꝓut dcm̄ fuit supra capō septio in additiōe scda.

¶ Addītio.

¶ La. .XLVI.

VErbū qō locut' est. hic ponitur quodda corrolarium: r refertur istud dcm̄ ad tps ꝓcedens cum dī:

b ¶ Anno q̄rto ioachim rc̄. r sic ꝓz q istō fuit añ ō structionē hierlz p. xvij. ānos: qz ioachiz regnauit xj. annis r ano. xj sedechie quarto mense capta fuit hierlm: vt dcm̄ ē supra. xxix.

c ¶ Hec dicit dōs deus isrl ad te baruch rc̄. hic dicit ra. salo. q iste baruch ferebat molestē q ipse ñ erat assecut' spiritū ꝓphie: qz diu seruierat hieremie: sicut iosue minister moysi r helyseus minister helie cōsecuti fuerunt dnū ꝓphetie: r sic expōit qō subdit:

d ¶ Dixisti. tu baruch:

e ¶ Ue mihi mi. rc̄. ¶ Dolebat. n. ō icarnatōe hieremie: q tūc erat reclusus: vt dcm̄ supra est. xxxvj. r de hoc q nō hēbat spiritū ꝓphetie.

f ¶ Laborauī in gemitu meo. pp ista duo:

g ¶ Et requiem nō inueni. i. nō sū expertus super me reqescere spiritū dōi: r subdit rnsio sui dicti cū dī in ꝑsona dei:

h ¶ Ecce qs ego edificaui destruo. i. pplm meū r tēplū noi meo dedicatū destruā de ꝓpinquo:

i ¶ Et tu qris tibi grādia. q vis fieri ꝓpheta: alīq libri hñt gaudia: r male qz lra est corrupta p scriptores pp similitudinē lrarū.

k ¶ Noli querere. q. d. mgr tu' nō qsiuit sed magis de ꝓphetia se excusauit: vt ꝓz in ꝓncipio hui' libri.

l ¶ Quia ecce ego addu. malū. captiuitatis r destructionis:

m ¶ Sup oēm carnē. i. sup oēm hominē ō iudea: qz de illa terra loquit hic scriptura: r inducit hoc ꝓ ratione ex q̄ debeat cessare a sua petitiōe qz spūs ꝓphetie dat ꝓ cōi vtilitate ppli: scōm q dī ꝓma ad corin. xij. r iō iminēte destructiōe r captiuitate ppli nō dz spūs ꝓphetie postulari.

n ¶ Et dabo tibi aiam tuā. i. vitā r hoc sufficiat tibi. Expositores vero nr̄i nō dicūt q baruch quereret ꝓphetie spm̄ sibi dari: sed q impatiēter vl saltē min' patienter portabat tribulatiōnē magistri sui r suā: qz hieremias erat reclusus: r liber quē scripserat baruch ꝓbust': r vterqz ad mortē q̄rebatur: vt habet supra. xxxvj. r pp ista dicebat: Ue mihi mi. qm̄ addidit dōs dolorē rc̄. iō subdit i ꝑsona dōi: Ecce qs edificaui ego destruo. q. d. debes portare patiēter tribulationē tuā fm̄ q dicit apl's: flere cū flētib': Et tu q̄ris tibi grādia. i. vt sis i q̄ete r pace tua. Noli quere. q. d. nō est tps iminēte ppli tui tribulatiōe r captiuitate. cetera patēt ex dictis.

¶ La. XLVI.

QVod factū ē. Supra hieremias ꝓpheticauit ꝓ iudeos ꝓncipaliter licet aliq̄ immiscuerit ꝓ gentiles: hic consequenter ꝓpheticat ꝓ extraneos: r diuidit' in duas ptes: qz ꝓ mittit q̄dam breuis ꝓfatio: 2° subdit narratio: ibi Ad egyptuz Circa ꝓm dī:

a ¶ Qd factū est ver. dōi ad hiere. ꝓ gentes. Ista ꝓphetia erat ad ꝓsolatiōnē iudeoꝝ: r iō facta est ꝓ illas gentes q̄ speciali mō eis nocuerūt: r iste gentes fuerūt babylonij: q pplm captiuauerūt r egyptij ex q̄ꝝ ꝓfidentia iudei nabuc. rebellauerūt: vt ꝓz ex supra dictis: r amonite: r moabite: q debuissent eos iuuare ratiōe consanguinitatis: eo q descēderunt de loth nepote abrae r saraceni q descenderunt ab ismael filio abrae: r idumei q dēscē derūt ab esau fratre iacob: r philistei r syri ratiōe vicinitatis: r

Ad ēgyptū aduersū exercitum pharaonis necharo regis egypti: q erat iuxta fluuiuz euphraten in charchamis quē pcussit nabuchodonosor rex babylonis i q̄rtō anno ioachim filij iosie regis iuda.

Præparate scutuz et clypeū et ꝓcedite ad bellū Jungite equos r ascendite eqtes: state i galeis: polite lanceas: induite vos loricis. Quid igit'? Vidi ipsos pauidos et terga vertentes fortes eoꝝ cesos. Fugerūt cōciti: nec respexerūt. Terror vndiqz ait dōs. Non fugiet velox: nec saluā se putet fortis. Ab aquilone iuxta flumē euphraten victi sunt r ruerūt. Quis est iste q̄si flumen ascendit: r veluti fluuioꝝ intumescūt gurgites eius? Egyptius fluminis instar ascendit: am ꝓpham ꝓ gentes: Ad

tm̄ magis nocuerūt eis.

b ¶ Ad egyptū. Hic incipit narratio: r diuidit i. v. ptes fm̄ dnqz gētes ꝓ q̄s hieremias ꝓphetiçat: ptes ꝑsequendo patebūt. incipit aūt ab egyptijs: r dividit i duas ptes: qz ꝓmo describit egyptioꝝ destructio: 2° iudeoꝝ saluatio: ibi Et tu ne timeas. Prīa i duas: qz ꝓmo describit egyptioꝝ ōbellatio: 2° regni eoꝝ deiectio: ibi Verbum qō locut' ē. Prīa adhuc in duas: qz ꝓmo describit egyptioꝝ debellatōis generalitas: r 2° eiusdē grauitas: ibi Ascē de i galaad. Prīa adhuc i duas: qz ꝓmo describit debellatō q̄tū ad egyptios: 2° q̄tū ad eoꝝ auxiliarios: ibi egypt'. Circa ꝓmū ꝓmo tāgit loc' belli cum dicitur: Juxta flumē euphraten in carchamis. 2° tempus ibi: Quar. āno ioachiz. tertio belli appar' cū dī:

c ¶ Prepa. scutū. qō ꝓprie ē militū:

d ¶ Et clypeū. ꝓprie est peditum: tñ frequenter vnū pro alio:

e ¶ Et ꝓce. ad bel. ordinate p acies destinctas:

f ¶ Jungite eqs. i hebreo habet: Ligate eqs. i. cingulate: qō fit añ ascensū eqtū:

g ¶ Polite lā. i. forbite ferrea lāceaꝝ: vt melius penetrēt. Cōsequēter pōit ꝓlict' cū dī:

h ¶ Vidi ip. pauid. s. egypti.

k ¶ Et ter. ver. i. fugiētes:

l ¶ Nec respe. retro se ex festinatiōe fuge: r adhuc nō valebit eis: iō subdit

m ¶ Nō fu. ve. rc̄. iō admirādo subdit ꝓpha:

n ¶ Quis est iste. i. rex egypti:

o ¶ Qui q̄si flum' ascēdit. i. cū magna pōpa r appatu ad ꝓliū vēit: r tñ sic ē ꝓpit' ōbellat'.

p ¶ Egypt'. Hic ꝓsequēter ōscribit ōbellatō q̄tū ad auxiliarios cū dī:

q Et velut flu. moue. fluct⁹ eius. q: plures alias gentes se cū habebat ⁊ fortes: vt postea subdet: ò q̄z auxilo nimis cō fidebat. iō subdit: Et dicet ascēdes ⁊c. r Exultate i curribꝰ. q: antiquitus aliq̄ pugnabāt in curribꝰ: s Et p cedāt fortes ethiopie. i. bellatores de illa terra. t Tenentes scutū. i. docti ad pliū v Et lydū arripi. ⁊ iaciētes sagittas. q: erant edocti in arte sagittādi. ‖x Dies aūt ille dñi ⁊c. q. d. totū istud nō valebit egyptijs: q: dies ille belli statutꝰ ē a ꝺo ut fiat vidicta de eis y Deuorabit gladiꝰ. s. regis babylōis egyptioꝝ exercituz: ‖z Et inebriabit ſanguine eoꝝ. i. abq̄ mensura effundet sanguinem. a Ascēde. hic ꝺscribit debellatōis grauitas: q: multi fuerūt interfecti: ⁊ alij vlnerati ꝑ magna pte in sana biliter: iō subditur:

a Ascēde i galaad. vbi abūdabāt medicinalia. b Et tolle resinā. i. medicinā: q: tñ hoc ꝺr ironice: iō subdit: Frustra multiplicas ⁊c. c Audierūt gē. igno. tuā. ex fuga ⁊ debellatione. d Ululatus tuus. i. sonꝰ ꝓfusus fugientiū ⁊ morientiū: Repleuit terrā. ⁊ subdit causa e Quia fortis impe. i fortē. milites. n. pharaonis ꝺ adhuc non erāt vlnerati ex festinatione fugiendi vnus ipellebat aliū ad iraz ⁊ sic mutuo sibi nocebāt. f Verbuz. Hic ꝓsequēs ꝺscribit regni ꝺiectio: ⁊ subdit ei⁹ reparatio: ibi Et p̄hec. Prima adhuc i duas: q: ꝑmo ponit egyptioꝝ ruina: ⁊ chaldeoꝝ potentia: ibi Vox eius. Circa ꝑmū ꝺr: g Verbū ⁊c. q: venturꝰ erat nabuc. ꝺicit ioseph⁹. x. libro antiquitatis iudaice: q: nabuc. xxiij. āno regni sui itrauit egyptū: ⁊ subiecit sibi: debellatio aūt egypti ꝓicta fuit quarto āno ioachim filij iosie: vt ꝺr in ꝓncipio huiꝰ capli: ⁊ ille fuit ꝑmꝰ ānus regni nabuc. vt habet supra. xxv. ⁊ sic ab illa debellatōe egypti vsq̄ ad istā ꝺestructionē regni sui fluxerūt. xxij. āni. g Annūciate egypto. ⁊c. i. in oibus ciuitatibus ⁊ locis ꝓclamate: q: oēs ꝑparent se ad bellū: iō subdit: h Sta ⁊ ꝑpara te. q: tñ hoc eis nō valuit: iō subdit: Q: deuorabit gladiꝰ ⁊c. i Quare cōputruit fortis tuꝰ. i hebreo ꝺr: Quare iclinauit cadens ad terrā. nō potēs se sustinē sicut res putrida: redditur cā: Q̄m dñs subuertit eū. k Surge ⁊ reuer. ad ꝓpl̄z nr̄z. sic ꝺicebāt illi ꝺ venerant i auxiliū egyptioꝝ. l A facie gladij colūbe. i. exercitꝰ chaldeoꝝ sic noiati eo q: in aliq̄ eius vexillo erat signū colūbe vt expositores nr̄i ꝺicunt. i hebreo habet: A facie gladij vinosi. i. inebriati sanguine occisoꝝ: sicut supra coꝺ caplo ꝺr: Deuorabit gladiꝰ ⁊ inebriabit sanguine eoꝝ. Ratio diuersitatis huiꝰ lr̄e est: q: dictio hebraica hic posita equoca est ad vinositatez ⁊ colūbā: vt ꝺcm̄ est supra. xxv.

Et velut flumina mouebūt fluctꝰ eius: ⁊ dicet: Ascēdens opiā terrā: pdā ciuitatez ⁊ habitatores eius. Ascēdite eqūs ⁊ exultate in curribꝰ: et p cedāt fortes ethiopie ⁊ libye tenētes scutū: et lydij arripientes ⁊ iaciētes sagittas Diēs aūt ille dñi dei exercituū ꝺies vltionis: vt sumat vindictā de inimicis suis. Deuorabit gladius ⁊ saturabit: et iebriabit sanguie eorū. Victima. n. dñi exercituū i terra aq̄lōis: iuxta flumen euphraten. Ascēde in galaad: et tolle resinā virgo filia egypti. Frustra multiplicas medicamia: sanitas ñ erit tibi. Audierunt gētes ignominiā tuā: ⁊ vlulat⁹ tuus replet terrā. Quia fortis ipegit i fortē: ⁊ ābo piter cōciderūt. Verbū q̄ locutꝰ ē dñs ad hieremiā, ꝓphtā sr̄ eo q: venturus erat nabuchodonosor rex babylōis ⁊ percussurus terrā egypti. Annūciate egypto: ⁊ auditum facite i magdalo ⁊ resonat in mēphis ⁊ i taphnis ꝺicite: Sta ⁊ p̄para te: q: deuorabit gladius ea q̄ p circuitū tuū sunt Quare ꝓputruit fortis tuus? Nō stetit: q̄n dñs subuertit eū. Multiplicauit ruentes: ceciditq̄z vir ad ꝓximū suū. Et ꝺicēt: Surge: ⁊ reū tamur ad pplz nr̄z ⁊ ad terram natiuitatis nr̄e ā facie gladij colūbe. Vocate nomē pharaōis regis egypti tumultū adduxit tps: viuo ego inqt rex: dñs exercituū nom̄ ei⁹: q̄n sicut thabor i mōtib⁹ ⁊ sicut carmel⁹ i mari veniet. Vasa trāsmigratōis fac tibi habitatrix filia egypti: q: mēphis: i solitudine erit: ⁊ ꝺseret ⁊ inhabitabilis erit. Vitula elegās atq̄z formosa egypt⁹ stimulator ab aq̄lōe veniet ei. Mercenarij q̄z ei⁹ q ꝟsabāt in medio ei⁹: q̄i ūituli saginati uersi sūt ⁊ fugerūt sil: nec stare potuerūt: q̄a ꝺies interfectionis eoꝝ uenit sup eos tps visitatiōis eoꝝ. Vox ei⁹ q̄i eris sonabit: q̄n cū exercitu propabunt: et cum securibus veniēt ei. Quasi cedētes ligna succidēt saltū ei⁹ ait dñs: q: supputari ñ pōt. Multiplicati sunt super locustas: ⁊ non habent numerum. Confusa est filia egypti: tradita in manu populi aquilonis. Dixit dñs exercituū deus israel: Ecce ego visitabo super amon de alexandria: ⁊ super pharaonem: ⁊ super deos eius: ⁊ super reges eius: ⁊ super pharaonem: ⁊ super confidentes in eo. Et dabo eos in manu querentium animas eorum: ⁊ in manu nabuchodonosor regis babylonis: ⁊ in manu seruorum eius: ⁊ postea habitabitur sicut in diebus antiquis: dicit dñs. Tu autem noli timere serue meus iacob: ⁊ ne paueas israel: quia ecce ego saluum faciam te de longe: ⁊ semen tuum de terra captiuitatis eorum: ⁊ reuertetur iacob ⁊ requiescet: ⁊ erit opulens: ⁊ non erit qui exterreat eum. Tu ergo noli timere serue meus iacob: dicit dñs: quia tecum ego sum: quia consummationem faciam in cunctis gentibus ad quas eiecero te: tecum autem non faciam consummationem: sed castigans castigabo te: verumtamen innocentem non te faciam. Verbum dñi quod factum est ad hieremiam prophetam contra philistiim: antequam percuteret pharaon gazam. Hec dicit dñs: Ecce aque ascendunt ab aquilone: ⁊ erunt in torrentem inundantem: ⁊ operient terram ⁊ plenitudinem eius: urbem ⁊ habitatores eius: clamabunt homines: ⁊ ululabit omnis habitator terre. A sonitu fortium pedum ungularum eius: a tumultu quadrigarum eius: a fragore rotarum eius non respexerunt patres ad filios manibus dissolutis. Propter diem qui venit vastare omnes philistiim: ⁊ disperdere de tyro ⁊ sidone omnem reliquum auxiliatorem: vastauit enim dñs philistiim reliquias insule cappadocie. Venit caluitium super gazam: conticuit ascalon: reliquie auenarum eius. Usquequo concideris? Ah gladius dñi: usquequo non quiescis? Recipe te in vaginam tuam: ⁊ sta ⁊ silere. Quomodo quiescere potest? Super ascalonem ⁊ super litus maris: ibi constituit illud. Ascende moab ⁊ cōtere filios seth: ⁊ ꝺestruet eos: ⁊ ꝺisperdet eos

sunt sup locustas ꝛc̃.i hoc designat magna mltitudo exercitus babylonis. c Visitabo sup tumu.alexã.nomẽ est ciuitas egypti famose:in q̃ erat ppls mltus: iõ signat hic p tumltũ.i hebreo tñ hz: Sup tumultũ mino. sic.n. vocabat illa ciuitas tempore hieremie:sed postea p magnũ tps alexander magnus egyptũ sibi subiecit:ꝛ illã ciuitatez in ptẽ destructam reedificauit:ꝛ ampliauit ꝛ suo noie denominauit:pq̃ iõ trãslatoz q̃ fuit post tps alexandri:trãstulit nom̃ vltimũ qõ erat ꝛ est famosũ: b Et sup deos eius. i.sup idola argentea ꝛ aurea q̃ rapuerũt chaldei: e Et sup reges ei⁹.q; plurez regulí erãt sub ꝛge egypti: f Et sup eos q̃ ꝓfun.in eo. q̃ venerãt ad eius auxilíũ spãtes ab eo auxiliari i cãu consilí. g Et post hec. hic ꝓsequenter põitur regni egypti reparatio: q; lz tunc nabuc.egyptũ vastauerit:ꝛ nomen regni iude abstulerit: tñ postea fuit ab egyptijs habitata.ſ. post finem xl. annorum fm q̃ habet ezechielís xxix. fuerunt etiã ibi postea reges magni ꝛ potẽtes:vt pz in libzis daniel: ꝛ machabeoꝝ:ꝛ hoc ẽ qõ dr: Et post hec habitabit ꝛc̃. pz lra. b Et tu. hic ꝓsequẽt describit ꝓsolatio iudeoꝝ qb⁹ ꝓmittit reuersio a captiuitate babylõica: cuz dr: Et tu ne timeas ſue meus iacob.cui⁹cã subdit: i Q; ecce ego saluũ te faciã.ꝛ dr hoc de iustis illi⁹ ppli:q; impij fuerũt deleti.cetera patet vsq; ibi: k Te vero nõ cõsumã.totaliter delendo: l Sed castigabo te in iudicio.penis tpalibus fm ordinẽ iusticie mee:te affligendo: m Nec q̃si innocẽti pcã tibi.q.d.q; nõ es innocẽs fm veritatẽ:vel sic ne iudices te inocẽtẽ si tibi pcerẽ.

In ca.xlvj.vbi dr i postil. Et amon ꝛ moabite.

De istis ꝓsanguinitatib⁹ tã antiq; Additio ꝑ⁹. seu bñficijs tã lõgo tpe añ receptis q̃ postillatoz allegat nõ fit mẽtio i hoc loco nec i alijs similib⁹ q; talia nõ ꝓsueuerũt in memoriã reduci nisi apud eos q̃ scripturã sacrã recipiũt:vñ nationes hic exꝑsse reprehendunt pp vicinitatẽ:vel saltẽ humanitatẽ: q; fm legẽ nature hoc nõ dz alterꝝ ledere ꝛc̃. In eodẽ ca. vbi dr in postilla: Et tolle resinã. Additio scda. Vi nos habemus: resinã: in hebreo hz tori qõ signat turiacã,put dcm̃ fuit supra i additiõe sup capl̃z. viij In eoꝺ ca. vbi dr i postil. A facie gladij colũbe Hebreo in hoc loco ꝓprie dr Additio tertia. A facie gladij columbe ꝛc̃. non autẽ A facie gladij vinosi:qualiter aũt intelligat gladius colũbe vide supra capl̃o. xxv. i additione vltima.

Quod scm̃ est .xlvii. verbũ dñi ad hieremiã ꝓphã ꝺ palestios: añq; pcuteret pharao gaçam. Hec dr dñs: Ecce aq; ascẽdẽt ab aq̃lõe: ꝛ erũt q̃si torrens iundãs:ꝛ opiẽt terraz ꝛ plenitudinẽ ei⁹:vrbẽ ꝛ habitatoꝛes eius. Clamabũt homines ꝛ vlulabũt oẽs habitatoꝛes ꝛre a strepitu põpe armoꝝ ꝛ bellatoꝝ ei⁹ a ꝓmotõne q̃drigaꝝ ei⁹:ꝛ multitudie rotaꝝ illi⁹. Nõ rẽspexerũt pres filios manib⁹ dissolutis,p aduẽtu dei i q̃ vastabũt oẽs philistijm: et dissipabit tyr⁹ ꝛ sidon cũ oibus reliqs auxilijs suis. Depopulat⁹ est.n. dñs palestios rẽliquas insule cappadocie. Venit caluiciũ sup gaçam cõticũit ascalõ:ꝛ reliqe valis eaꝝ. Usqz quo cõcideris Omucro dñi: vsq; q̃ nõn quesces? Ingredere in vaginam tuam:frigerare ꝛ sile Quõ quescet:cũ dñs pcepit

a Quod factum est. hic consequenter hieremias ꝓphetiçat ꝺ philisteos:ꝛ ꝓmo ponitur huius reuelatõnis tps:cũ dr: q̃ factũ est verbum dñi ꝛc̃.añ q̃ pcuterez pharao gaçam:ꝛ vt dicit ra. ia. hoc fuit tps quo nabuc.obsidebat hierlz vt dicum est supra.xxxix.ꝛ ab illa obsessione discesserunt chaldei: vt obuiarent egyptijs venientib⁹ in auxilíũ iudeoꝝ:quoruz occursũ timẽs rex egypti spoliauit gaçam q̃ est ciuitas in extremitate terre philistinoꝝ versus egyptuz:vt pz in descriptione illius terre:ꝛ reuersus est in terrã suaz. Consequẽter ponitur vastatio philistinoꝝ per regez babylonis: cũ dicit: b Ecce aque descẽdent ab aq̃lone ꝛc̃.q; a parte aq̃lonis intrauit exercit⁹ babylõis teram philistinorum qui nominatur noie aquaꝝ inundantium ad designandũ fortitudinẽ exercitus ꝛ ei⁹ inpetum: sicut ysaie. vij. dicit: Adducet dñs sup eos aquas flumis fortes ꝛ multas regez assyrioꝝ ꝛc̃. c Clamabũt homines ꝛ vlulabunt. est enim vlulatus sonus cõfusus ꝓcedẽs ex magno timore ꝛ anxietate. d Non respexerunt pres filios.ad adiuandũ eos ex impotentia: e Et dissipabitur tyrus ꝛ sidon. iste ciuitates erãt cõfederate philisteis:ꝛ ideo dissipate fuerũt cũ eis: f Reliquias insule capadocie. capadoces ꝛ philistei exierunt de eadem gente: fm q̃ dr genẽ.x. de quib⁹ egressi sunt philistim ꝛ capturim.i.capadoces. vnde hic habet i hebreo. Insule caphtur.ꝛ pp ꝓpinquitatẽ dictã in auxilium philistinoꝝ venerũt:ꝛ cũ eis perierunt. g Venit caluiciũ super gaçaz. licet.n. fuisset ꝓmo spoliata p regẽ egypti vt dictũ est:postea fuit amplⁱ⁹ destructa p regem babylois. h Conticuit ascalon.i.ppls ascalonis: nõ potens resistere: i Usq; q̃ conideris:hic ẽ finis versus:ꝛ refert ad terraz philistinoꝝ:ꝛ qõ sequit: k O mucro dñi.dirigitur ad gladiũ regis babylonis qui dr mucro dñi:eo q̃ erat exector diuine iusticie:vt frequenter dcm̃ est supra. l Usq; q̃ non quiesces ꝛc̃.ꝛ sic dicebant philistei ꝛ regiões ille gladio babylonis afflicte:ꝛ rñdet ꝓpheta: m Quo quescet cum dñs ꝓceperit ei ꝛc̃.q.d. tales occisiones ꝛ victorias nõ facit virtute,ꝓpria:sed diuina:ꝛ simũliter cessabit ab occisiõibus

ꝛ victoꝛijs qñ ſꝛ ordinē diuie iuſticie pūiet ꝛ ipſe

XLVIII.

Ad moab. Dic in tertio loco ꝓphetiçat ꝯ moabitas ꝛ diuidit in duas ptes: qꝛ ꝑmo ponit afflictio moabitaꝝ ab aſſyrijs: 2ᵒ a chaldeis: ibi Hec dicit dñs. Et hoc mō pcedit eſaias ꝓpheta ꝯ eos ꝓphetiçādo. xv. capło ꝛ ſextodecio capło: ꝛ in pluribus vtitur ibi verbis hic poſitis: ex quo magis apparet eſaiā ꝛ hieremiā eoꝺ ſpū ꝓphetaſſe. Dzimū diuidit in treſ: qꝛ ꝑmo ponit moabitaꝝ vaſtatio: 2ᵒ vaſtationis ratio: ibi Dzo eo enim. 3ᵒ prophete compaſſio: ibi Ideo ſuper moab eiulabo. Circa ꝑmū nominat plures ciuitates terre moab per quas intelligitur ppls ibi habitans eo modo loquendi q̄ oī aliqua ciuitas affligi vel vaſtari qñ ppls ciuitatis affligitur vl vaſtatur. Dicit igitur

b Ue ſup nabo. nomē eſt ciuitatis notabilis in tra moab.

c Cōſuſa ē fortis. i. cariathiarim q̄ erat valde fortis ciuitas i ter alias.

d Cōtra eębon cogita. malū. ſ. chaldei dicētes ad iuicē: Uenite diſpdam⁹ eā ⁊c.

e Sequetur te gladius. quātuz ad fugientes ex te.

f Uox clamoris de oronaim. i. de tali loco egrediēs a mozientibus ⁊ fugientib⁹.

g Per aſcenſū. n. luith ⁊c. nom̄ eſt mōtis in moab ad quē multi flentes refugerunt:

h Hoſtes vlulatū cōtritionis audiuerūt. ſ. chaldei a longe ꝑceperunt clamoꝛē fugientiū:

i Et eritis q̄ſi myrice in deſerto. i. ſteriles ab oi bono. i hebreo ſic hī: Eritis q̄ſi vaſtitas i deſerto

k Dzo eo enī. Dic conſequēter ponit oēe vaſtatiōis rō: q̄ eſt duplex: vna ex eius faſtu: alia ex dei ꝓtemptu: 2ª ibi Abſciſum eſt. Dzima adhuc duplex: ꝑª qꝛ nimis confidebant in fortalicijs ſuis ⁊ abūdabāt diuitijs: 2ª qꝛ habebāt plures viros bellatores natiuos ò tra moab: pp qò nimis ſupbierāt: ⁊ iuſtū erat q̄ pūierent: ergo ꝑmo ponit ꝑmū: 2ᵒ ⁊ᵐ: ibi Quo dicitis. Circa ꝑmū dī:

k Dzo eo. n. qꝛ ba. fi. in mu. tuis ⁊c. reputādo eas i expugnabiles.

k Et i theſa. tuis. eſtimando qꝛ inde poſſes bellatores ꝓducere ad reſiſtendū oi hoi.

l Tu q̄ capieris. qꝛ nulla poteſtas humana valet ꝯ iudiciū dei.

m Et ibit chamos. idolū erat moabitaꝝ:

n In trāſmigratiōez. qꝛ chaldei portauerūt ipſz ad tra ſuā pp materie ꝑciositatē.

p Et veniet ꝑdo. i. exercitus chaldeorum.

p Et peribūt valles ⁊c. i. habitantes in vallibus ⁊ cāpeſtrib⁹.

q Date flozē moab ⁊c. i. dicite eū ſimilē flori cuius pulchꝛitudo marceſcit ⁊ deficit ſubito. trāſlatio chaldei aduerſus aſcalonē ⁊ aduerſū maritimas eiᵒ regiones ibiqz condixerit illi.

XLVIII.

Ad moab. Hec dicit dñs exercituū deᵒ iſrl: Uē ſup nabo: qñ vaſtata ē ⁊ cōfuſa. Capta eſt cariathiariz: ꝑfuſa ē fortis ⁊ tremuit. Nō ē vltra exultatio i moab: ꝯ eſebon cogitauerūt malū. Uenite ⁊ diſpdam⁹ eā de gēte. Ergo ſilēs cōticeſcet ſequetur qz te gladi⁹. Uox clamoꝛis de oꝛonaim vaſtitas ⁊ contritio magna. Cōtrita ē moab ānunciate clamoꝛē paruulis eiᵒ. Per aſcenſū. n. luith plozās aſcēdet in fletu: qñ i deſcenſu oꝛonaim hō ſtes vlulatū ꝓtritiōis audierūt. Fugite ſaluate aīas veſtras: ⁊ eritis q̄ſi myrice i deſerto. Quō eo enī qꝛ habuiſti fiduciā i mūitionib⁹ tuis ⁊ i theſauris tuis: tu q̄z capieris. Et ibit chamos in trānſmigrātōz: ſacerdotes eiᵒ ⁊ pncipes eiᵒ ſil. Et veniet ꝑdo ad oēz vrbē: ⁊ vrbs nulla ſaluabit: ⁊ peribūt valles ⁊ diſſipabūt cāpeſtria: qñ dixit dñs: Date flozē moab qꝛ flozēs egredient: ⁊ ciuitates eiᵒ deſerte erūt ⁊ inhabitabiles. Maledict⁹ q facit opᵒ dñi fraudulenter: ⁊ maledict⁹ q ꝓhibet gladiū ſuū a ſāguie. Fertilis fuit moab ab adoleſcētia ſua ⁊ requieuit i fecib⁹ ſuis. Nec trāſfuſus ē de vaſe i vas: ⁊ i trāſmigrātōnē nō abiit. Ideo ꝑmanſit guſtus eius i eo: ⁊ odoꝛ eius nō ē immutat⁹. Propterea ecce dies veniūt dic dñs ⁊ mittā ei ordinatoꝛes ⁊ ſtratoꝛes lagūculaꝝ ⁊ ſternent eū: ⁊ vaſa eius exhauriēt ⁊ lagūculas eoꝝ collident. Et cōfūdet moab a chamos: ſicut cōfuſa ē domᵒ iſrl a bethel i q̄ habebat fiduciam. Quō dicit: fortes ſumᵒ ⁊ viri robuſti ad pliandū? Uaſtata ē moab ⁊ ciuitates eius ſuccēderūt: ⁊ electi iuuenes eiᵒ deſcēderūt in occiſiōez ait rex dñs exercituū nom̄ eiᵒ. Propē ē interit⁹ moab ⁊ deſcēdit a ſupbia ſua:

daica hz ſic: Date cozonā moab: qꝛ egrediens egrediet. ⁊ ē hic moab genitiui caſus: ⁊ ē ſenſus: Regnū moab dabit alteri: ⁊ ſic egrediet a dignitate regia.

r Maledict⁹ qui facit opᵒ dñi fraudu. opᵒ dei dī deſtructio moab eo qò ꝓcedebat ſm ordinē diuine iuſticie: cuius executoꝛ erat exercitᵒ chaldeoꝝ: ió ſubdit:

Maledict⁹ q̄ ꝓhibet gla. ſuū a ſan. ſ. moabitarum.

Conſequenter reuertitur ad deſcribendū eius diuitias de qb⁹ ſupbierat dicēs:

s Fertilis fuit moab. ſ. diuitijs.

t Ab adoleſcētia ſua. i. a tpe quo cepit eē ppls noiatus.

v Et requieuit i fecib⁹ ſuis. i. dete poſſedit diuitias ſuas: q̄ feces dicūtur eo qꝛ ꝑſtant fomētū oibus vicijs

x Nec ē trāſfuſus ⁊c. loquitur ò eo ſm metaphoraz vini quod nō eſt tranſfuſum de vno vaſe ad aliò eo qꝛ non fuerat tranſlatus de terra ſua ad aliaz ꝑ captiuitatem.

y Ideo ꝑmanſit guſtus eius. i. ſapoꝛ eius:

z In eo. per quod deſignatur appetitus eius ⁊ inclinatio ad vicia q̄bus diuitie ꝑſtāt fomentum: ad timothe. vj. Qui volunt diuites fieri incidunt in laqueum ⁊ tentationes diaboli: ⁊ in deſideria mala ⁊ nociua ⁊c.

a Et odoꝛ eius. i. fama:

b Non eſt immutatus. ab antiquo. n. erant diffamati de vicijs carnalib⁹.

c Propterea ecce dies veniūt. de ꝓpinquo.

d Et mittā ei ordi. ⁊ ſtra. lagun. ⁊ ſternent eum. littera hebraica planioꝛ eſt que ē talis: Mittā euacuatoꝛes ⁊ euacuabūt eū. iſti fuerunt aſſyrij qui euacuauerūt eū diuitijs.

e Et lagūculas eoꝝ collidēt. i. homines poſſeſſores diuitiaꝝ vel loca vbi diuitie conſeruabant: hec omnia deſtruxerunt aſſyrij.

f Et confundetur moab a chamos. i. pp cultum idoli chamos:

g Sicut confuſa eſt domus iſrl a bethel. i. ꝓpter cultum vituli aurei in bethel: ſm qꝛ habetur. iij. regum. xij.

h Quomodo dicitis. Dicponitur 2ª ratio deſtructionis moab que eſt iactantia de fortitudine bellatoꝝ ſuoꝝ: cuꝝ dicitur: Quomodo dicitis fortes ſumus ⁊c. q. d. per effectū apparebit ꝯ rium: ideo ſubditur:

i Uaſtata eſt moab ⁊ ciuitas illius ſuccēde. ſ. aduerſarij.

k Et electi iuuenes eiᵒ. ſ. moab.

l Deſcēdēt. a ſupbia ſua:

l In occaſiōe. a

suis aduersarijs. m Consolamini eū. ironice loq̄t pp qō subdit: n Dicite. Quō ꝓfracta est virga fortis.i. potestas moab. o Baculꝰ gloriosus.i. sceptruz regni eiꝰ supbū. p Descēde de gloria.i ꝓsusiōez. q Sede in siti.i. penuria q̄ supbisti ex nimia abundātia. r Habitatio filie dibon. nom̄ est ciuitatis famose. s In via sta ꝛc. loquit ō ppīo modo ab p modū hois in pauore ꝛ angustia existentis: q̄ p spicit hinc ꝛ inde ad videndū si veniat aliq̄s vñ possit aliq̄d ꝓsolabile audire: frequenter tñ audit ꝓriuz ꝛ sic fuit in ꝓpositō: iō sequit: t Confusus est moab ꝛc. rñsio est interrogati. u Ululate ꝛ clama. ꝛc. vt oēs ꝑparēt se ad fugā: eo q̄ ciuitates fortes sūt ōstructe: ꝛ noiant in lra ꝛ patz. x Absciſum ē. Dicponitur ratio destructionis moab que accipit ex eiꝰ cōtemptu ꝛ ifidelitate cū subditur x Absciſum est cornu moab. i. supbia eiꝰ ē deiecta y Et brachiuz eius ꝓtritū est. i. fortitudo eiꝰ ē contrita. z Inebriate eum quoniaz ꝺ dñm erectꝰ ē: ꝛ ållidet mānū moab i vōmitu suo: et erit i derisū et ipsi. Fuit. n. i derisuz tibi isrl: q̄i iter fures repisses vt veniat ꝛ malū eiꝰ velociꝫ accurret nimis. Cōsolāmini eū oēs q̄ estis i circuitu eiꝰ ꝛ vniuersi q̄ scitis nomē eiꝰ dicite: Quō ꝓfracta ē virgo fortis: bāculꝰ gl̄iosus: Descē de de glia: et sedē in siti bābitatio filie dibō: qm̄ vastator moab ascēdet ad te: dissipabit munitiōes tuas. In viā sta: ꝛ ꝓspice habitatioratoer. Interroga fugientē: ꝛ ei q̄ euasit: dic qd accidit Cōfusus ē moab qm̄ victꝰ ē. Ululāte ꝛ clamate ānunciate i arnon: qm̄ vastata ē moab: ꝛ iudicium venit ad trā cāpestrē sup elon ꝛ sup iasa ꝛ sup mephat ꝛ sup dibon ꝛ sup nabo ꝛ sup domum de blathaim ꝛ super cariathaiz ꝛ sr̄ bethgamul ꝛ sup bethmaon ꝛ sup carioth ꝛ sup bosra: ꝛ sup oēs ciuitates tre moab q̄ lōge ꝛ ꝓpe sr̄. Absciſū est cornu moab calice ire dñi: et brachiū eius ꝓtritū ē ait dñs. Inebriate eū quoniaz ꝺ dñm erectꝰ ē: ꝛ ållidet mānū moab i vōmitu suo: et erit i derisū et ipsi. Fuit. n. i derisuz tibi isrl: q̄i iter fures repisses eū. Ꝓpter vba ergo tua q̄ aduersū illū locutꝰ es: captiuꝰ duceris. Reliqte ciuitates ꝛ habitate i petra habitatores moab: et estote q̄i colūba nidificās i sūmo ore foramis. Audiuim⁹ supbiā moab. Supbꝰ ē valdē. Sublimitatē eiꝰ ꝛ arrogantiā et supbiā et altitudinē cordis eiꝰ ego scio ait dñs. Jactantiā eiꝰ eo q̄ nō sit iuxta eaz vt eiꝰ: nec iuxta qd poterat conata sit facere.] Jō ululabo: ꝛ ad moab vniuersā clamabo: ad viros muri fictilis lamētātes. De planctu iaçer plorabo tibi vinea sabama. Propagies tue trāsierūt mare: vsq̄z ad mare iaçer puenerūt. Sup messē tuā ꝛ vindemiā tuaz ꝓdo irruit. Ablata ē leticia et exultatio ō carmelo ꝛ ō tra moab: ꝛ vinū de torcularibus sustuli. Nec q̄z calcator vue solitum celeuma cātabit. De clamore esebō vsq̄z eleale ꝛ iasa dederunt vocē suā ā segor vsq̄z ad oronaiz vitulā ꝓsternātē: aq̄ vo nemrim pessime erunt. Et aūferā de moab ait dñs exercitus assyrioꝝ de terra sua fuit trāslatus. Alī aūt exponunt aliter cū dō: b Habitate in petra. i. in rupibus altis: i Habitatores moab. q̄ solebatis habitare in ciuitatib⁹ delicatis: k Et estote q̄i colūba nidifi. i sum. ꝛc. i. in altiori loco rupis: vbi boies armati nō possūt ascēdere ꝛ vos seq. q. d. nō potestis aliter euadere: ꝓpter qō reuertit scriptura ad increpandū superbiā moab cum dī: Audiuimus supbiam ꝛc. l Sublimitatē eiꝰ. i statu: l Et arrogan. i affatu: m Et supbiā. i effectu: n Et altitudinē cordis. in cogitatu o Jactantiā eiꝰ ꝛc.] in hebreo habetur: Ira eiꝰ iniusta ꝛ fortitudo eius non sic fecit qō sic exponit sic rasa. Ira eius. i. odium ꝺ ppl̄z israel: Iniusta quia magi debuit populum israel diligere tanq̄ gratus de beneficijs que fecit abrā am erga loth patrem ipsius moab: quē captū ab hostib⁹ eripuit genē. xiiij. et ō subuersiōe sodome suis ꝓcib⁹ liberauit: genē. xix. p Ideo. Dic ponit ꝓsequēter ꝓassio hieremie q̄ moabitis cōpatiebatur eo q̄ videbat i spiritu christum descensurum de ruth moabitide de q̄ genuit booz obeth ꝛ obeth iesse patrem dauid sicut dictū fuit plenius esaie. xv. et hoc ē qō dicit: p Ideo lup moab ululabo. i. flebiliter clamabo. q Ad viros muri fictil. i ad moabitas habitātes ciuitates edificatas ꝛ clausas de lateribus coctis. r De plāctu iaçer ꝛc. nomen est loci vbi est vineaꝝ abūdātia. s Propagies tue. i. viri tui fortes quos sic vocat ex vineis ibi abundantib⁹. t Trāsierunt mare. in captiuitatem ducti. v Et exultatio de carmelo. nomē est loci i moab alius a carmelo q̄ est in iudea. x Requaq̄ ꝛc. celeuma cātabit. ē aūt celeuma cāticū videmiatoꝝ qñ abūdāt in vino: ꝛ p hoc intelligit destructio vineaꝝ ꝛ captiuatio hoiuz y De clamore esebon ꝛc. nom̄ est ciuitatis populose: pp qō clamor populi in eius destructione longe fuit diffusus: z Et a segor vsq̄z ad oronaim. q̄ est locus i profundo moab. a Vitulā cōsternantem. hoc dī eo q̄ segor fuit subuersa cū sodoma. Sciēdū tñ q̄ segor non erat in terra moab: sed in extremitate iudee versus terrā moab. b Aq̄ nērim pessime erūt. pp multitudinē sanguinis humani ibi currentis. c Et auferā ꝛc. offerētē i excelsis. ibi. n. idola

colebantur: a ℙ Propterea cor meū ad moab.p ꝓpassio nē: b ℙ Quasi tibia eris resonabit.alte clamando.ꝛ resumit hic ꝓpheta modū sue cōpassionis:sicut solet fieri i carminib⁹ lugubrib⁹:vbi ꝓncipiū in ꝓsequendo resumit: ℙ c Quia plus fecit q̄ potuit.i.attētauit aliqua mala q̄ perficere non potuit:qz tñ si bi est imputādū ac si fecisset:ideo subditur ℙ Iccirco perierūt. moabite. d ℙ Dē.n. caput caluicium ꝛc. illi eni q̄ antiq⁹ ducebāt captiui reddebāt quātuz ad capillos ꝛ barbā:ꝛm q̄ dr deutero.xxrij. De captiuitate nudati inimicoꝝ capitis. f ℙ In cun.mani. colliga.nē capti.n.in bello ducūtur colligati: ꝛ cilicio seu sacco induti: subtractis eis vestib⁹ ꝓciosis.cetera patent i lra g ℙ Hec dicit. Hic cō sequenter pōit destructō moabitaꝝ p regē babylōis:que fuit magno tpe p⁹ predictā:iō dr: h ℙ Ecce q̄si aq̄la volabit. qz exercit⁹ babylōis velociter ꝛ sine impedimento ꝛ moab venit. i ℙ Et extēdet alas suas i acies q̄ ordinate vocāt ale. k ℙ Et erit cor ꝛc.sicut cor mulie.pturiē.i.valde timiduz ꝛ anxiuz. l ℙ Et cessabit moab esse ppls.q.o.ita pauci rmanebūt q̄ dici ppls nō poterunt: m ℙ Quꝛ ꝛ dñz locut⁹ē.ex supbia enim ꝓcedit blasphemia. n ℙ Pauor ꝛ fouea ꝛc.i. tot picula ꝛ ex diuersis ptibus occurrent moabit q̄ si euadent aliqua capient i alq̄. o ℙ Adducam ꝛc. visitatiōis coꝝ.i.pūitiōis peccatoꝝ suoꝝ. p ℙ In vmbra esebō ste. de la.fugientes.esebon.n.erat ciuitas fortis:pp qō multi ne caperent a chaldeis ꝓfugerunt ad eā:vt ibi q̄ in vmbra ꝓtegerent:pp qō nabuc.iratus:illam succendit: ꝛ similiter seon:ad quā similiter alij fugerant pp eius fortitudinē: q ℙ Et deuorauit ptē moab.i.magnā ptē ppli refugientis ibi: r ℙ Et verticē.i.ciuitatē rgni capitaneā. s ℙ Filioꝝ tumultus.sic nominabat eo q̄ erat ibi ppls multus. t ℙ Periisti populo chamos.sic nocat ab idolo qō colebat. v ℙ Et cōuertā captiuitatē moab ꝛc.hoc addit i fine ad ostendenduz q̄ ppls moab repararet futuris tpibus:ꝛ subditur ꝛclusio huius capli: x ℙ Hucusq̄ iudicia moab.i. illa q̄ vētura si sup eā ex ordinatione diuine iustitie. ℙ Ca. XLIX.

offerētē i excelsis:ꝛ sacrificātē diis ei⁹. ℙ Propterea cor meuz ad moab quāsi tibia erit resonabit:ꝛ cor meum ad viros muri fictilis dabit sonitū tibiaꝝ:qā plꝰ fecit q̄z potuit:iccirco pierūt. Dē ei caput caluiciū:ꝛ omis barba rasa erit. In cūctis manib⁹ colligatio:ꝛ sup oē dorsuz ciliciū. Et sup oia tecta moab ꝛ i plateis ei⁹ omis plāctꝰ qm̄ ꝓtriui moab sic vas inutile ait dñs. Quō victa ē ꝛ vlulauerūt:Quō deiecit cervicē moab ꝛ ꝓfusus ē:Erit q̄z moab i derisū:ꝛ i exemplū omib⁹ i circuitu suo. Hec dic dñs:Ecce q̄si aq̄la volabit:et extēdet alas suas ad moab. Capta ē carioth:ꝛ munitiones ꝓphense sūt. Et erit cor fortiū moab in die illa sic cor mulieris pturiētis. Et cessabit moab esse ppls:qm̄ oniā cōtra dñz gliat⁹ē ℙ Pauor ꝛ fouea ꝛ laqus sup te o habitator moab ait dñs: Qui fugerit a facie pauoris cadet i foueā:ꝛ q̄ ascenderit de fouea capiet laqo. Adducā.n.sup moab annū visitatōis eoꝝ ait dñs. In vmbra esebon steterūt ō laqo fugientes:qz ignis egressus ē de esebon:ꝛ flāma de medio seon:et deuorauit ptez moab et verticem filioꝝ tumult⁹. Ue tibi moab. Periisti ppl'e chamos:qz ꝓpē si sunt filij tui ꝛ filie tue i captiuitatē. Et cōuertā captiuitatē moab in nouissimis diebus ait dñs. Hucusq̄ iudica moab. .xlix.

Ad filios āmon. Hec dē dñs: Nūqd nō filij sūt isrl:aut heres nō est ei: Cur igit hereditate possedit melchon gad:ꝛ ppls ei⁹ in vrbib⁹ ei⁹ habitauit: Ideō ecce dies veniūt i te:dic dñs et auditū faciā sup rabbach filioꝝ āmō fremitū pugn. Et erit i tumultū dissipata filie eiꝰ igni succendet:ꝛ possidebit isrl possessores suos ait dñs. Ulula esebon:qm̄ vastata ē hai. Clamate filie rabba:accigite vos cilicijs plāgite ꝛ circūite p sepes quoniā melchon i trāsmigtionē ducet: sacerdotes ei⁹ ꝛ ꝓncipes ei⁹ sil. Quid gloriari i vallib⁹: Defluxit valles tua filia dilecta:que cōfidebas i thesauris tuis: et diceba:Quis veniet ad me: Ecce ego inducā sup te terroꝛē ait dñs deus exercituū de cūctis qui circa te sunt: et dispergemini vnusquisq̄ in latus suum: nec ē qui reuocet fugientem. Et post hec reducam captiuos filiorum ammon dicit dñs. Ad idumeam. Hec dicit dñs exercituū: Numquid non est vltra sapientia in thaeman: Periit consilium a filijs eius: euanuit sapientia eorum. Fugite conuertimini: descendite vt habitetis in profundum habitatores dedan: Quia perditionem eius adduxi super eum tempus visitationis eius. Si vindemiatores introierint tibi: non relinquent racemum: si fures nocte: quicquid sufficit eis rapient. Ego autem denudaui esau: reuelaui abscondita eius: et latere non poterit. Corruit semen eius et fratres eius et vicini eius: et non erit. Derelinque pupillos tuos ego faciam viuere: et vidue tue in me sperent. Hec dicit dñs: Ecce qui non habebant iudicium vt bibant calicem: bibentes bibent: et tu quasi innocens derelinqueris: non derelinqueris innocens: sed bibendo bibes. Quia in me iuraui ait dñs: quia in desertum et in maledictum erit bosra: et omnes ciuitates eius erunt solitudines sempiterne. Auditum audiui a dño: et legatus in gentibus missus est: congregamini et venite adversus eam: et consurgamus in prelium. Ecce parvum dedi te in gentibus: contemptibilem inter homines. Superbia cordis tui extulit te habitator in cauernis petre: tenens altitudinem collis: quia exaltabis quasi aquila nidum tuum: inde detrahā te dicit dñs. Et erit idumea in desolationem: omnis qui transierit per eam obstupescet: et sibilabit super vniuersam plagam eius. Quasi in subuersione sodome et gomorre et vicinarum earum dicit dñs non habitabit ibi vir: nec inquilinus habitabit in ea. Ecce quasi leo ascendet de superbia iordanis ad habitaculum fortis: velociter faciam recedere eum ab ea: et electum quem preficiam super eam. Quis enim similis mihi: et quis sustinebit me: et quis est iste pastor qui resistat vultui meo: Propterea audite consilium dñi quod cogitauit super idumeam: et cogitationes eius quas cogitauit super habitatores theman: Si non trahent eos paruuli gregis: si non habitaculum eorum obstupescet super eis. A sonitu ruine eorum contremuit terra: clamor eius in mari rubro audietur. Ecce quasi aquila ascendet et volabit: et extendet alas suas super bosram: et erit cor fortium idumee in die illa sicut cor mulieris parturientis. Ad damascum. Confusus est emath et arphad: quia auditum malum audierunt: tabescentes in mari quasi mare quiescere non potest. Dissoluta est damascus conuersa est vt fugiat: tremor apprehendit eam: angustia et dolores tenuerunt eam quasi parturientem. Quomodo non derelicta est ciuitas laudabilis ciuitas gaudij mea: Propterea cadent iuuenes eius in plateis eius: et omnes viri bellatores conticescent in die illa dicit dñs exercituū. Et succendam ignem in muro damasci: et deuorabit domos benadad. Ad cedar et ad regna asor quę percussit nabuchodonosor rex babylonis. Hec dicit dñs: Surgite ascendite contra cedar: et vastate filios orientis. Tabernacula eorum et greges eorum tollent: pelles eorum et omnia vasa eorum et camelos eorum auferent sibi: et vocabunt contra eos terrorem vndique. Fugite recedite vehementer: et descendite vt habitetis in profundum habitatores asor dicit dñs: Quia iniit contra vos consilium nabuchodonosor rex babylonis: et cogitauit contra vos cogitationem. Ad gentem habitantem confidenter dicit dñs: non portas neque vectes habentem: solitarios habitant. Et erunt camelorum in direptionem: et multitudo pecorum in rapinam: et dispergam in omnem ventum tondentes comam: et ab omni latere eius interficiam eum dicit dñs. Et erit asor habitatio draconum: desolatio usque in sempiternum: non habitabit ibi vir: nec inquilinus habitabit in ea. Quod factum est ad ieremiam prophetam aduersus elam in principio regni sedechie regis iuda dicens: Hec dicit dñs exercituū: Ecce ego conteram arcum elam principium fortitudinis eorum: et inducam super elam quatuor ventos ab quatuor plagis celi: et dispergam eos in omnes ventos istos: et non erit gens quo non veniant fugati de elam. Et terrebo elam coram inimicis suis: et coram hiis qui querunt animam eorum: et inducam super eos malum furorem meum dicit dñs: et mittam post eos gladium donec consumam eos. Et ponam thronum meum in elam: et perdam de illa regem et principes dicit dñs. Verumtamen in nouissimis diebus reducam captiuitatem elam dicit dñs. Verbum quod locutus est dñs super babylonem et super terram chaldeorum per manum ieremie prophete. Annunciate in gentibus et auditum facite: leuate signum: auditum facite et nolite celare: dicite capta est babylon confusus est bel: contritus est merodach: confusa sunt sculptilia eius: contriti sunt idoli eius. Quia ascendit super eam gens ab aquilone ipsa ponet terram eius in solitudinem: et non erit qui habitet in ea: ab homine usque ad pecus fugientes recesserunt. In diebus illis et in tempore illo dicit dñs venient filii israel ipsi et filii iuda simul: pergentes et flentes ibunt et dñm deum suum quęrent. Sion interrogabunt viam huc vertentes facies eius: venite et adhereamus dño federe sempiterno quod non delebitur. Populus meus factus est pecora perdita: pastores eorum errare fecerunt eos: per deuia montium ambulauerunt: de monte in collem transierunt: obliti requiei sue. Omnes qui inuenerunt eos deuorauerunt eos: et aduersarii eorum dixerunt non delinquemus pro eo quod peccauerunt dño habitatori iustitie: et exspectationi patrum suorum dño mundabitur israel. Fugite de medio babylonis et egredimini de terra chaldeorum: et estote sicut hyrci ante greges. Quia ecce ego suscitabo et adducam super babylonem congregationem gentium fortium de terra aquilonis: et ordinabunt contra eam: inde capietur: sagittę eius quasi viri potentes erudite non reuertentur inanes. Et erit chaldea in direptionem: omnes qui diripient eam implebuntur dicit dñs. Quia lętamini quia diripuistis hereditatem meam: quia saltastis quasi vitulus super herbam: et hinnistis quasi tauri. Confusa est mater vestra nimis: erubescens peperit vos: ecce nouissima gentium desertum terra inuia et solitudo. Ab ira dñi non habitabitur: et redigetur in solitudinem vniuersa: omnis qui transierit per babylonem stupescet: et sibilabit super vniuersam plagam eius. Ordinamini contra babylonem in circuitu omnes qui tenetis arcum: iaculamini in eam: ne parcatis sagittis: quia peccauit dño. Clamate aduersus eam in circuitu: dedit manum suam: cecidęrunt fundamenta eius: destructi sunt muri eius: quoniam vindicta dñi est: vindicate in eam: sicut fecit date illi. Disperdite seminantem babylonem: et tenentem falcem in tempore messis: a facie gladii columbe sue conuertentur unusquisque ad populum suum: et unusquisque in terram suam fugiet. Israel dispersus agnus: leones expulerunt eum: primus comedit eum rex assur: et iste nouissimus euacuauit ossa eius nabuchodonosor rex babylonis. Propterea hec dicit dñs exercituū deus israel: Ecce ego visitabo super regem babylonis et super terram eius: sicut visitaui super regem assur. Et reducam israel ad habitaculum suum: et pascetur carmelo et basan: et in monte ephraim et galaad saturabitur anima eius. In diebus illis et in tempore illo dicit dñs quęretur iniquitas israel: et non erit: et peccata iuda: et non inuenientur: quoniam propitius ero quibus derelictis feci ego. Ascende super terram dominationum dupliciter ultionis ascende contra eam dicit dñs: et iuxta omnia que precepi tibi fac habitatoribus eius: gladius ad chaldeos dicit dñs et ad habitatores babylonis et ad principes eius et ad sapientes eius. Gladius ad arioles eius et stulescent: gladius ad fortes eius et pauescent. Gladius ad equos eius et ad currus eius et ad omnem promixtum qui in medio eius est: et erunt quasi mulieres: gladius ad thesauros eius et diripientur. Siccitas ad aquas eius et arescent: quia terra sculptilium est: et in idolis deliratura. Propterea habitabunt onocentauri cum hyenis habitabunt in ea filie struthionum: et non habitabitur vltra in sempiternum: nec edificabitur in generationem et generationem. Sicut subuertit deus sodomam et gomorram et vicinas earum dicit dñs non habitabit ibi vir: nec inquilinus habitabit in ea. Ecce populus de aquilone venit: et gens magna et reges multi consurgent a finibus terre. Sagittam et clypeum arripient crudelis est et non miserebitur: vox eorum quasi mare sonabit: et super equos ascendent: quasi vir ad pugnam ordinati contra te filia babylon. Audiuit rex babylonis famam eorum: et dissolute sunt manus eius: tribulatio tenuit eum: dolor quasi parturientem. Ecce quasi leo ascendet de superbia iordanis ad habitaculum fortis: velociter faciam recedere eum ab ea: et electum quem preficiam super eam. Quis enim similis mihi: et quis sustinebit me: et quis est iste pastor qui resistat vultui meo: Propterea audite consilium dñi quod cogitauit super babylonem: et cogitationes eius quas cogitauit super terram chaldeorum: Si non trahent eos paruuli gregis: si non habitaculum eorum obstupescet super eis. A sonitu captę babylonis contremuit terra: et clamor eius in gentibus auditus est. Hec dicit dñs: Ecce ego suscitabo super babylonem et super habitatores cor meum contra me insurgentium spiritum interficiam: et mittam in babylonem alienigenas qui ventilent eam: et vastent terram eius: quia adstiterunt ei undique in die afflictionis. Contra eum qui tendit tendat sagittam suam: et contra eum qui superbus est in lorica sua: ne parcatis iuuenibus eius: interficite omnem militiam eius. Et cadent interfecti in terra chaldeorum: et vulnerati in plateis eius. Non enim viduatus est israel deo suo exercituum a domino: cum terra eorum repleta sit delicto contra sanctum israel. Fugite de medio babylonis: et salvet unusquisque animam suam: ne pereatis in iniquitate illius: quia tempus vindicte dñi est: vicem ipse reddet ei. Calix aureus babylon in manu dñi inebrians vniuersam terram: de vino eius bibent gentes: propterea commote sunt gentes. Subito cecidit babylon et contrita est: ululate super eam tollite resinam pro dolore eius si forte sanetur. Curauimus babylonem et non est sanata: derelinquamus eam: et eamus unusquisque in terram suam: quia attigit usque ad celum iudicium eius: et sublimis factus est usque ad nubes. Eduxit dñs iustitias nostras: venite et narremus in sion opus dei nostri. Purificate sagittas implete pharetras: suscitauit dñs spiritum regum medorum: quia contra babylonem consilium eius ut disperdat eam: quia ultio dñi est ultio templi eius. Super muros babylonis leuate signum: confortate custodiam: preparate speculatores: parate insidias: quia et cogitauit et fecit omnia que locutus est dñs contra habitatores babylonis. Habitans super aquas multas locuples thesauris: venit finis tuus: mensura auaritie tue. Iurauit dñs exercituum per semetipsum: quia implebo te hominibus quasi bruchis: et super te vociferabuntur. Qui fecit terram in fortitudine sua: parans orbem in sapientia sua: et in prudentia sua extendens celos. Ad vocem dantis illum aquarum multitudinem in celo: et elevare nubes ab extremo terre: fulgura in pluuiam fecit: et eduxit ventum de thesauris suis. Stupidus factus est omnis homo a scientia: confusus est omnis fusor a sculptili: quia mendacium conflauit manus eius: et non est spiritus in eis. Vanum opus sunt: tempore visitationis sue peribunt. Non est hec similis eis qui possidet iacob: quia ipse formator omnium creauit: et virga hereditatis eius israel: dñs exercituum nomen eius. Malleus mihi es et arma bellica: et confringam in te gentes: et disperdam in te regna: et confringam in te equum et ascensorem eius: et confringam in te currum et ascensorem eius. Et confringam in te virum et mulierem: et confringam in te senem et puerum: et confringam in te iuuenem et virginem. Et confringam in te pastorem et gregem eius: et confringam in te agricolam et boues eius: et confringam in te duces et principes. Et reddam babylonem et omnes habitatores chaldee omnia mala sua que operati sunt in sion coram oculis vestris dicit dñs. Ecce ego ad te mons perdens omnem terram: et extendam manum meam super te: et detraham te de petris: et dabo te montem incendii. Et non tollent de te lapidem ad angulum: et lapidem ad fundamenta: quia solitudines sempiternas eris dicit dñs. Leuate signum in terra: canite tuba in gentibus: sanctificate contra eam gentes: conuocate aduersus eam regna ararath minni et aschenez: constituite contra eam principem: ascendere facite equos quasi bruchos horridos. Sanctificate contra eam gentes: reges medorum et ducatum eius: et omnem terram potestatis eius. Et contremiscet terra et dolebit: quia stabit super babylonem cogitatio dñi ut ponat terram babylonis in solitudinem absque habitatore. Cessauerunt fortes babylonis prelia facere: in munitionibus sedent: defecit fortitudo eorum facti sunt quasi mulieres: succense sunt habitacula eius: vectes eius confracti sunt. Cursor ad occurrendum cursori: et nuntius ad occurrendum nuntio: ut annuncient regi babylonis quia captum est vniuersum oppidum a summo usque ad nouissimum. Et vada occupata sunt: et paludes igni combustę: et viri bellatores conterriti sunt. Quia hec dicit dñs exercituum deus israel: Filia babylonis quasi area tempus dealbandi eam adhuc modicum: et veniet tempus messionis eius. Comedit me: contrivit me nabuchodonosor rex babylonis: quasi vas vacuum posuit me: quasi draco absorbuit me: repleuit ventrem suum de deliciis meis: eiecit me. Iniquitas mea et caro mea sit super babylonem dicit habitatrix sion: et sanguis meus super habitatores chaldee dicit ierusalem. Propterea hec dicit dñs: Ecce ego iudicabo causam tuam: et vindicabo vindictam tuam: et siccabo mare eius: et arefaciam fontem eius. Et erit babylon in congeries: habitaculum draconum: stupor et sibilus absque habitatore. Quasi catuli leonum rugient: excutient subulonem eius. In die cum concalefacti fuerint: ponam potum eorum: et inebriabo eos ut dormiant somnum sempiternum: et non resurgant dicit dñs. Adducam eos quasi agnos ad victimam: et quasi arietes cum hircis. Quomodo capta est sesach: et comprehensa est laus vniuersę terre: quomodo facta est babylon in stuporem inter gentes: Ascendit super babylonem mare: fluctibus eius operta est. Ciuitates eius facte sunt in stuporem terra inuia et deserta: terra non habitabilis: nec filius hominis transibit per eam. Et visitabo super belem in babylone: et educam quod deglutierat de ore eius: et non confluent ad eum amplius gentes: etiam murus babylonis corruit. Egredimini de medio eius populus meus: et liberet unusquisque animam suam a furore indignationis dñi. Ne forte formidet cor vestrum: et paueatis in auditione que auditur in terra: quia in anno veniet in anno auditio: et post hec in anno alio auditio: et iniquitas in terra: et dominator super dominatorem. Propterea ecce dies veniunt: et visitabo super sculptilia babylonis: et omnis terra eius confundetur: et omnes interfecti eius cadent in medio eius. Et laudabit super babylonem celum et terra et omnia que in eis sunt: quia a vastatore venient ei dicit dñs. Et babylon in ruinas populorum cadere facit interfectos: sicut in terra cecidit interfectus israel: sic cadent in babylone interfecti de cuncta terra. Qui fugistis gladium state nolite morari: memores estote dñi procul: et ierusalem ascendat in cor vestrum. Confusi sumus quia audiuimus obprobrium: operuit confusio faciem nostram: quia aduenerunt alienigene in sanctuaria domus dñi. Propterea ecce dies veniunt dicit dñs: et visitabo super sculptilia eius: et in medio omnis terre eius gemet vulneratus. Si ascenderit babylon in celum: et si munierit altitudinem fortitudinis sue: a me venient vastatores ei dicit dñs. Vox clamoris de babylone: et contritio magna de terra chaldeorum. Quia vastauit dñs babylonem: et perdidit de ea vocem superborum: et sonuerunt fluctus eorum quasi aque multe: et dedit vocem suam. Quia venit vastator super eam babylonem: et captę sunt fortes eius: contriti sunt arcus eorum: quia deus retributionum dñs reddens retribuet. Et inebriabo principes eius et sapientes eius duces eius et magistratus eius et fortes eius: et dormient somnum sempiternum: et non resurgent dicit rex dñs exercituum nomen eius. Hec dicit dñs exercituum: Muri babylonis latissimi subuertendi subuertentur: et portę eius excelse igni succendentur: et laborauerunt populi frustra: et gentes in igne defecerunt. Sermo quem mandauit ieremias propheta ad seraiam filium nerie filii maasie: cum iret ipse a sedechia rege iuda in babylonem in anno quarto regni eius: et ipse seraias princeps requietionis. Et scripsit ieremias in volumine vnum malum quod venturum erat super babylonem: omnes sermones istos qui scripti sunt contra babylonem. Et dixit ieremias ad seraiam: Cum perueneris in babylonem: et videris: et legeris omnes sermones istos: dices: Domine tu locutus es contra locum istum ut disperdas eum: ut non sit habitator in eo: a homine usque ad pecus: quia desolatus erit in solitudinem sempiternam. Cumque complueris legere librum istum: ligabis lapidem et mittes eum in medio eufratis: et dices: Sic submergetur babylon: et non consurget a facie mali quod ego inducam super eam: et defecerunt. Usque huc verba ieremie. Sedechias filius iosie regnauit pro iechonia filio ioachim: quem constituit nabuchodonosor rex babylonis in terra iuda: et regnauit pro eo sedechias filius eius super iudam et ierusalem. Non fecit autem malum in conspectu dñi: sicut fecerat iechonias: et sicut fecerat ioachim pater eius. Et iratus est furor dñi contra ierusalem et iudam: donec proiceret eos a facie sua: et defecit sedechias a rege babylonis. Factum est autem in anno nono regni eius: in mense decimo: decima mensis venit nabuchodonosor rex babylonis ipse et omnis exercitus eius contra ierusalem: et circumdederunt eam: et extruxerunt munitiones per gyrum. Et ingressa est ciuitas: et omnes viri bellatores fugerunt nocte per viam portę: que est inter duos muros iuxta hortum regis: et chaldei erant in circuitu contra ciuitatem: et abierunt per viam deserti. Et persecutus est exercitus chaldeorum regem: et apprehenderunt sedechiam in campestribus iericho: et omnis exercitus eius dispersus est ab eo. Et tulerunt regem: et adduxerunt eum ad regem babylonis in reblatha: et locutus est ad eum iudicia. Et regem quidem sedechiam occidit in reblatha: et oculos sedechie eruit: et vinxit eum catenis: et adduxit eum rex babylonis in babylonem: et posuit eum in carcere usque ad diem mortis eius. Et in mense quinto: septima mensis: ipse est annus nonus decimus nabuchodonosor regis babylonis: venit nabuzardan princeps exercitus qui stabat coram rege babylonis in ierusalem: et incendit domum dñi: et domum regis: et omnes domos ierusalem: et omnem domum grandem igne combussit. Et muros ierusalem in circuitu destruxit omnis exercitus chaldeorum qui erat cum principe militie. Reliquos autem populi: et fugitiuos qui transfugerant ad regem babylonis: et reliquum vulgus transtulit nabuzardan princeps militie. De pauperibus autem terre dimisit vinitores et agricolas. Columnas quoque ereas que erant in domo dñi: et bases: et mare eneum quod erat in domo dñi: contriuerunt chaldei: et tulerunt omne es eorum in babylonem. Lebetes quoque et fuscinulas: et thuribula: et cyathos: et omnia vasa ereas quibus ministrabant: tulerunt. Et fiscinas: et mortariola: et candelabra: et cyathos: et phialas: et quod aureum aureum: et quod argenteum argenteum: tulit princeps militie. Duas columnas: et mare unum: et duodecim boues eneos qui portabant bases: quas fecerat salomon in domo dñi: non erat pondus omnium vasorum horum. Columna una: decem et octo cubitorum altitudo eius: et funiculus duodecim cubitorum circumibat eam: et crassitudo eius quatuor digitorum: et cauata erat. Et capitellum eneum super eam: altitudo capitelli unius quinque cubitorum: et reticulum et malogranata super capitellum in circuitu: omnia enea: et similia columne reticulis erant. Malogranata quoque nonaginta sex: et omnia malogranata centum in circuitu reticuli. Tulit ergo nabuzardan princeps militie seraiam sacerdotem principem: et sophoniam sacerdotem secundum: et tres custodes vestibuli. Et de ciuitate tulit eunuchum unum: qui erat constitutus super viros bellatores: et septem viros de latere regis: qui inuenti sunt in ciuitate: et scribam principis militie: qui recensebat populum terre: et sexaginta viros de populo terre qui inuenti sunt in medio ciuitatis. Quos tollens nabuzardan princeps militie duxit ad regem babylonis in reblatha. Et percussit eos rex babylonis: et interfecit eos in reblatha in terra emath. Et captus est iuda de terra sua. Hic est populus quem transtulit nabuchodonosor: anno septimo: iudeos tria milia viginti tres. Anno octauodecimo nabuchodonosor: de ierusalem octingenti triginta duo animę. Anno tertio decimo nabuchodonosor: tulit nabuzardan princeps militie de iudea septingentas quadraginta quinque animas: omnes animę quatuor milia sexcente. Et factum est in tricesimo septimo anno transmigrationis iechonie regis iuda: in duodecimo mense: vicesima quinta mensis: leuauit euilmerodach rex babylonis in anno regni sui caput iechonie regis iuda: et eduxit eum de carcere. Et locutus est ei benigna: et posuit thronum eius super thronum regum qui erant cum eo in babylone. Et mutauit vestimenta carceris eius: et comedit panem coram eo iugiter cunctis diebus vite sue. Et cibaria eius cibaria iugia data sunt ei a rege babylonis per singulos dies usque ad diem mortis sue cunctis diebus vite sue.

Ad filios āmon. Hic in quarto loco ponit ꝓphetia ꝓ āmonitas ꝛ alias q̄ttuor gētes:ꝛ iō diuidit istud caplm in quinq; ptes que patebūt ꝓsequēdo. In p⁹ aūt pte ponit ꝓphetia ꝓ āmonitas:q̄ debuerūt diligere ꝛ iuuare pplm israel:pp beneficia q̄ fecit abraam loth patri eoruz:vt dcm̄ est cap̄lo p̄cedenti:ꝛ ipsi magis nocuerunt eis non solū gaudēdo de coꝝ iſortunijs:sz ēt terrā coꝝ i pte occupando:pp qō dicit hic: a ℙ Ad ad filios āmon. ꝛ ē vbū dñi ad aduersarios eoꝝ:diuinā iusticiā exequētes. b ℙ Nūqd ñ filij sūt isrl ꝛc q.d.imo:iō subdit: c ℙ Cur igit ꝛc.melchon.i.rex eoꝝ.s.āmonitaꝝ melchon.n. iterp̄tat rex eoꝝ:ꝛ alij qñ accipit ꝓ idolo āmonitaꝝ alij qñ ꝓ rege ipsoꝝ: d ℙ Gad. i.hereditatem gad. accipit.n.trib⁹ gad hereditatē vltra ior danē ꝓpe āmonitas:pp qō āmonite illā occupauerūt violēter ꝛ iniuste iō sequit pena cui dr: e ℙ Iō ecce dr.veniūt.i.b:cui f ℙ Et audi.fa.super rabbach.ciuitas erat metropolis i regno āmon: g ℙ Fremitū pugn. quē sustinere non poterit:iō sequit: h ℙ Et erit i tumultū dissipata.sic.n.ē i hebreo:alij libri habent tumultū:ꝛ male: i ℙ Filie qz ei⁹.i.ciuitates ꝛ ville sub ea existētes: k ℙ Igni succ. ꝛ possi.isrl possel.suos.h⁹ fuit ipletū tpe machabeoꝝ q̄ alijs de āmonitis sibi subiecerūt. l ℙ Ulula esebon ꝛc. hai.nomē ē cuiusdā fortalicij ꝓpinq; ciuitati esebon:iō ex destructōe ei⁹ imminebat destructio esebon. m ℙ Circuite p sepes.tāq; vagabūde ꝛ fugitiue: n ℙ Quꝛ melchon in transl.ducet erat.n. idolū de mā ꝑciosa:pp qō fuit asportatū ab aduersarijs. o ℙ Quid gloriari valli.i tra.n.illa erāt valles fertiles i bōis de qb⁹ gliabant:sz h⁹ excludit cū subdit: p ℙ Defluxit val.tua.i.a bōis suis ē euacuata. q ℙ Filia deli.i.gēs āmonitaꝝ delitijs carnalib⁹ ītenta: r ℙ Que ꝓfide.de thesau. tuis.tā de naturalibus:sicut sunt congregatio bladi ꝛ vini ꝛ olei: q̄

de artificialib⁹: sicut ſt congregatio pecunie auri ⁊ argẽ
ti: s Et dicebas ꝑ ſupbia. t Quis vẽiet ad me.
i. nullus audebit me inuadere: ſed ꝓriũ inducit cũ dr̃: Ecce ego inducã ſuper te terroꝛẽ ⁊c. v Diſpergemi
ſinguli a cõſpectu vio. ita ꝙ null⁹ videat aliũ decetero
x Et poſt hec reuerti faciaz ⁊c. hoc dr̃ ad aliquã ãmonitaz conſolationẽ: reſpectu tñ futuri tpis. y Ad idumeã. hec eſt 2ª pars in qua põitur ꝓphetia ꝛ idumeos qui debuerũt filios iſrl̃ diligere: eo ꝙ deſcenderũt ab eſau iſraelis fratre: ⁊ ip si econtrario oderunt eos: propter qõ dñs eos infatuauit vt neſcirẽt inuenire conſiliũ contra imminens piculũ: ⁊ hoc eſt qõ dr̃: z Nunquid non vltra ẽ ſapientia in theman. q. d. non: ⁊ tamen in illa ciuitate vigebat ſtudiuz ſapientie. ⁊ qz deficiente cõſilio contra periculuz non reſtat niſi fuga ideo ſubditur Fugite ⁊c. a Deſcẽdite i voraginẽ. i. in abyſſuz malorz. Vl̃ ad litterã. In voraginẽ, i. i loca ſubtrãea vos abſcõdendo b Si vindemiatoreſ ⁊c q. d. ſi vindemiatores vl̃ fures itroiſſẽt ad te aliquid tibi relinqſſent: ſed hoſtes tui ita ſcrutabũt oia occulta tua ꝙ nihil rmãebit ibi nec etiam homines: ideo ſubditur: Vaſtatum eſt ſemẽ ei⁹ ⁊c. c Relinque pupillos tuos. qñ. n. viri occidũtur ſeu in captiuitatẽ ducunt puuli ⁊ mulieres reliquũt ſm modũ bellandi rationabilẽ. Unde i hiſtoria ſancti ſiluestri dicitur: ꝙ hoc erat ſtatutum i bellis romanorz vt dcũqꝫ occidiſſet ifantẽ capitali ſnia puniret. ꝓ hoc ꝙ dr̃: Relinque pupillos ⁊c. daf itelligi ꝙ oẽs viri ſint occidendi vel captiuandi: ita ꝙ ſolũ remaneãt mulieres ⁊ puuli: d Et ego faciã eos viuere. ꝓpriũ eſt eni ipſi⁹ dei innocẽtibus in neceſſitatis tpe puidere: ⁊ ſubditur ratio talis punitionis: cũ dr̃: e Ecce qb⁹ non erat iudiciũ vt biberẽt calicẽ. i. ñ meruerãt mortil̃ ſeu captiuitatis penã: ſicut hieremias inocẽs fuit incarceratꝰ ⁊ baruch cũ ipſo ad'mortẽ qſlit⁹: vt dcñ ẽ ſupra. xxxvj. f Et tu qi ino. relinque. cũ tñ multa iniqua feceris. cetera patent vſqꝫ ibi: g In maledictionẽ erit boſra. i. exemplũ maledictionil̃: vt cũ aliqs maledicet alicui ciuitati dicat: Sic fiet de ea ſicut de boſra: dicit aũt hic ra. ſa. ꝙ boſra eſt ciuitas i moab: ſed ponit hic i punitione idumee: qz de ea fuit natus vnus edõ rex: ſm ꝙ dr̃ genẽ. xxxvj. Et regnauit ꝓ eo iobab ð boſra: poteſt tamẽ dici ꝙ ẽ alia ciuitaſ idumee eiuſdẽ tñ nois. i. diuerſis. n. ẽris ſi ciuitates eiuſdẽ nois. h Audi. au. a dño. vbũ ẽ hieremie: i Et lega. ad gen. miſ. ſũ. denũciãdo ex pte dei: vt vẽiãt ad ꝺ ſtructionẽ idumee: iõ ſubdit: k Ecce. n. puulũ ꝺdi te i gẽtib⁹. qui ſolebas eſſe maximus: l Cõtemptibilem. q. eras honoratus: cui⁹ cauſa ſubdit m Arrogãtia tua decepit te. qz excecat i tellectũ. n Qui habitat caueꝛ. petre. i. i lod iacceſſibilib⁹ ⁊ inexpugnabilib⁹: o Et apphẽ. nite. alti. colliſ. i. idebiti tibi honoriſ: ſz magis deijcieri iõ ſubdit: Cũ exaltaueris ⁊c. ⁊ pz lra vſqꝫ ibi: p Ecce qſi leo aſcẽdet. i. rex babylonis q̃ deſignat nomie leonis: eo ꝙ habebat ſignũ leonis in vexillo: vt dcñ eſt ſupra quarto. q De ſuperbia iordanis. i. ad ſimilitudinẽ iordanis intumeſcentis: q̃ tunc operit terram iuxta poſitam: ⁊ per hoc deſignat ꝙ rex babylõis veturus ſit cuz tanta multitudie ⁊ ptãte ꝙ abſorbeat idumeã: qõ notat cũ dr̃: r Ad pulchritudinem. eo ꝙ ibi erant ciuitates pulchre ⁊ fortes. s Et qs erit electus. i. princeps in i. lumea: t Quẽ ꝓponã ei. vt ei reſiſtat ⁊ preualeat. q. d. nullus: eo ꝙ iſte eſt executor mee iuſticie ⁊ procedens mea virtute: ideo ſubditur: v Quis eſt ſimilis mei. q. d. nullus. x Et quis eſt iſte paſtor. i. idumee rector. y Qui reſiſtat vultui meo quaſi. d. nullus: ideo ſequitur poſtea: z Si non deiecerint eos. ſ. idumeos. a Paruuli gregis. i. minimi de exercitu mea virtute, precedentes: b Et niſi diſſipauerint cũ eis habitaculũ eorum. i. ciuitates ⁊ fortalicia idumeo: um. q. d. niſi fiat ita non credatur mihi: qui tamen ſuz veritas ipa
c Avoce ruine eoꝛ cõmota ẽ terra. quia rumor huius.

tuũ ab oĩb⁹ q ſũt i circuitu tuo: et diſpgemini ſinguli a cõſpectu vio: nec erit q cõgreget fugiẽtes. Et poſt hec reuerti faciã fugiẽtes ⁊ captiuos filioz ãmon ait dñs Ad idumeã: Hec dicit dñs exercituũ: Nunqd ñ vltra eſt ſapiẽtia i theman: Deriſt ꝓſiliũ a filijs. Inutilis facta eſt ſapientia eoꝛ. Fugite ⁊ terga vertite: deſcẽdite in voraginez habitatores dedã: qm̃ pditionẽ eſau adduxit ſup eũ tps viſitationis ei⁹. Si vindẽmiatores eius veniſſẽt ſup te: nõ relinqſſet racemũ: ſi fures i nocte: rapuiſſẽt qõ ſufficẽt ſibi. Ego vo diſcoopui eſau: reuelaui abſcõdita ei⁹ ⁊ celari nõ poterit. Vaſtatũ ẽ ſemẽ ei⁹ ⁊ frẽs ei⁹ ⁊ vicini ei⁹: ⁊ non erit. Relinque pupillos tuos et ego faciam eos viuere: ⁊ vidue tue in me ſpabũt: ga hec dicit dñs: Ecce qb⁹ non erat iudiciũ vt biberẽt calicẽ: bibentes bibẽt: et tu qſi innocẽs relinqueris? Nõ eris innocens: ſz bibens bibes. Quia p memetipſum iurauit: dicit dñs: ꝙ i ſolitudinẽ ⁊ in opprobriũ ⁊ i deſertũ ⁊ i mal̃ ledictionẽ erit boſra: ⁊ oẽs ciuitateſ ei⁹ erũt i ſolitudines ſempiternas. Auditũ audiui a dño: et legat⁹ ad gentes miſſus ſũ. Cõgregami ⁊ venite ꝛ eã: ⁊ ꝓſurgam⁹ i pliũ Ecce. n. puulũ dedi te i gẽtib⁹: contẽptibilẽ inter hoies Arrogantia tua decepit te ⁊ ſupbia cordis tui: q̃ habitas i cauernis petre: et appẽdere niteris altitudinẽ collis. Cũ exaltaueris q̃i a gla nidũ tuũ: inde detrabã te dicit dñs. Et erit idumea deſerta. Omis q trãſibit per eã ſtupebit: ⁊ ſibilabit ſuper oẽs plagas eius: ſicut ſubuerſa eſt ſodoma ⁊ gomorra ⁊ vicine ei⁹ ait dñs. Nõ habitabit ibi vir: ⁊ nõ inquilet eã filius hois. Ecce q̃ſi leo aſcẽdet de ſuperbia iordanis ad pulchritudinẽ robuſtaz qz ſubito currere faciã euz ad illã. Et qs erit electus q̃ ꝓponã ei: Quis. n. ſilis mei Et qs ſuſtinebit me: Et qs eſt iſte paſtor q reſiſtat vultui meo: Propter ea audite conſiliũ dñi qõ iniit ð edõ: ⁊ cogitatões ei⁹ qs cogitauit de habitatoribus themã. Si ñ deiecerit eos pũuli gregis: ni ſi diſſipauerit cũ eis habitaculũ eoꝛ. A voce ruine eoꝛ

statim fuit diffusus ad habitantes in terra: & nauigantes in mari. a Ecce q̄si aquila ascēdet & euolabit. i. rex babylōis fortiter & celeriter veniet ꝫ idumeā: b Et expandet alas suas. i. acies suas: c Super bosrā. ciuitatē regiā. d Et erit cor fortiū idumee in die illa. s. qñ debēbūt resistere & bellare: e Quasi cor mulieris pturientis. i. pauidū & animis. f Ad damascū. Hic ꝓsequent ponitur ꝓphetia ꝫ syros q̄ multa mala intulerūt iudeis: vt pz. iii. regū & quarto in pluribus locis: & hoc est qđ dī: Ad damascū. erat. n. ciuitas metropolis syrie sm q̄ dī esaie. vii. Caput syrie damasc'. & iō prophetādo ꝫ damascū ꝓphetiçat ꝫ totā syriam. g Cōfusa est emath & arphath. nomia sī ciuitatū syrie h Quia audi. pessimi. audie. s. captionē damasci que erat metropolis. h Turbati sunt in mari. i. habitātes in q̄busdā insulis maris syrie ꝓpinq̄s & sub eī' dñio existentibus: pp qđ audita vastatiōe syrie turbati fuerūt: i Pre solici. quiesc. nō potuit. s. ppls ibi habitās timēs ne ad ipsum peruenīret gladi'. In hebreo aūt hī: Sicut mare turbatū quiescere non potuit. s. ppls existens in emath & arphath: & est lra plana q̄ nō leguntur tales i sule fuisse sub dñio syrie. k Dissoluta ē damascus. pre timore q̄ dissoluit vtutem animi & corporis: iō subdit: Versa est in fugā rē. l Dolores te. cā q̄si pturientē. que patit dolorē maximū & angustiā: m Quō derelique. ciuit. laudabilē. i. damascus metropolim vbi habitauerūt abundater & iocose. i hebreo hī: Quō non est fortificata ciuitas laudabilis rē. q̄ nō fuit sufficienter munita a ciuib' ꝫ hostes: & sic itelligit qđ dī hic m Quō derelique. ciuitatē. s. sic imunitā: vñ subdit n Ideo cadēt iuue. ei' in pla. ei'. eo q̄ hostes de facili itroibūt o Et oēs viri plū. ꝓticescēt. non potentes resistere. p Et succēdā ignē i muro damasci. i. domib' muro adherēti b': q Et deuorabit menia benadab. fuit. n. bēadab rex syrie magn' & potēs: vt hī tertio regū. xx. & fecit magna edificia in damasco q̄ tūc fuerāt ꝓbusta. r Ad cedar. Hec est ps quarta huius capituli: in q̄ ꝓphetiçat ꝫ saracenos q̄ melius dicerēt agareni: q̄ descenderūt ab abrāā p ismaelem filiū agar ancille: sed ipsi vsurpauerūt nomē a sara libera: cedar aūt fuit filius ismaelis: vt hī gen. xxv. Et q̄ fuit potens & famosus p ipsū intelliguntur hic agareni: s Et ad regna asor. nom̄ est ciuitatis metropolis: q̄uis. n. agareni habitarent in tabernaculis & non in ciuitatibus: vt postea dicet: tñ habebant aliquas ciuitates in q̄bus manebāt artifices ad faciendū multa boibus necessaria: que nō possunt fieri in tentoriis ꝓpetenter: sicut mō in dñio tartaror̄ sūt aliq̄ ciuitates. p mercatoribus & artificibus: sed nobiles & boies armor̄ habitant in cāpis & in tentoriis: q̄ aūt dī hic: Ad regna asor. pōit plurale ꝓ singulari: sicut exo. xxxij. Isti sūt dii tui israel. & tñ ibi erat vnicū ydolum. vel dī regna in plurali: q̄ sub vno principali rege erāt plures reguli. t Et vastate filios oriēt. sic. n. noiant agareni: q̄ habitabant in pte orientali respectu iudee. v Tabernacula eorū rē. q̄ sic dictū est: habitabant in tabernaculis cum gregib' suis: & de pasta vna regiōe transferebant tentoria sua ad alias x In voragini bus sedete. i. in locis occultis subterraneis: vbi chaldei nō possūt vos iuenire. y In ūt enim ꝓtra vos nabuc. rex babylonis consilium. cui' diffinitio fuit vos debellare diuitem cōmota est terra: clamor in mari rubro audit' ē vocis ei'. Eccē q̄si aqla ascendet: & euolabit: et expandet alas suas sup bosrā. Et erit cor fortiū idumee in die illa: q̄si cor mulieris pturientis. Ad damascū. Cōfusa ē emath & arphath: q̄ audītū pessimū audierūt. Turbati sūt in mari: p̄ solicitudie quiescere nō potuit. Dissolūta est damasc': vsa i fugā tremor apprehendit eā. Angustia & dolores tenuerūt eā q̄si parturientē. Quō dereliq̄runt ciuitatē laudabilē: vrbē leticie? Iō cādent iuuenes ei' i plateis ei': & oēs viri plij pticescēt i die illa ait dñs exercituū. Et succēdā ignē in muro damasci et deuorabit mēnia benadab. Ad cedar & ad regna asor: q̄ percussit nabuchodonosor rex babylōis. Hec dic dñs: Surgite & ascēdite ad cedar: et vastate filios oriēt. Tabernacula eor & greges eor capiēt: pelles eor & oia vasa eor & cāeloș eor tollent sibi: & vocabūt sup eos formidinē i circuitu ei'. Fugite: abite vehemēter: i voragīnib' sedete q̄ habitatis asor ait dñs. Iniit ēni ꝫ vos nabuchodonosor rex babylonis ꝓsiliū: & cogitauit aduersus cogitatiōes. Cōsurgite & ascendite ad gētē qui etā: & habitātē ꝓsidēt ait dominꝰ. Nō ōstia nec vectes eis: solī habitāt. Et erūt cameli eor in direptionē: & multitudo iumētor̄ in pdā Et dispgā eos in oēz vētū q̄ui sī attōsi i comā: & ex oi cōfinio eor adducā iteritū sup eos ait dñs. Et erit asor i habitāculū draconū: deserta vsq̄z i eternū. Nō manebit ibi vir: nec icolet eam filius hois. Qđ factū ē verbum dñi ad hieremiā ꝓphetaz aduersus elam i principio regni sedechie regis iuda dicēs: Hec dic dñs exercituuz: Ecce ego cōfringā arcū elā & sumā fortitudinē eor & inducā sup elam q̄ttuor cens bellatoribus suis: z Consurgite & ascendite ad gentē quietā. q. d. de facili poterit debellari. q̄ non cauet sibi. a Nō ostia nec vectes eis. i. nō habitāt in fortaliciis: sed in campis b Soli habitant. i. nō habent cū alīs gētib' ꝓfederatione a qb' auxilient: iō subdit: c Et erūt cameli eor rē. & q̄ ñ restat eis nisi fuga subdit: d Et dispgā eos in oēm ventū: q̄ boies fugientes vadūt ad diuersas ptes: e Qui sunt attonsi i comā. agareni. n. tūc habebant capillos recisos ad modū pugilū: vt dicūt expositores nr̄i. in hebreo hī sic: Et dispdā eos in oēz ventū āgulatos angulos. i. fugatos vsq̄ ad terre angulos: vt exponit ra. sa. f Et erit asor. ciuitas supradicta. g Habita. draconū. tāq̄ destructa sine reparatione. h Nō factū est. Hec ē quīta ps huius capli in qua ꝓphetiçat ꝫ elamitas: & pōit primo tps huius reuelationis facte hieremie: cuz dicit: In principio regni sedechie. & subditur ꝓphetia cū dī: i Ecce ego confringā arcū elā. i. eius potestatē: que designat p arcum eo q̄ erant optimi sagittarij: k Et inducā sup elam

quatuor ventos. i. aduersarios a quatuor ventis.
l ¶ Et ventilabo eos. ejciẽdo eos longe a terra sua. cetera patent vsq; ibi: m ¶ Et ponã soliũ meũ i elam. i. dabo dñiũ eius alteri: cui' solũ erit meũ iquãtũ potestate ⁊ auctoritate mea obtinebit. i hebreo hꝫ: Et ponã sedem meam. i. obsidionẽ meã in elã: vt expõit ra. sa. ⁊ dr̃ illa obsidio dñi: eo q̃ dñs instigauit eã fieri n ¶ In nouiss. aũt die. re. sa. capti. elã. illo eni regnũ fuit postea ꝑparatũ ꝑ magnũ tps. ¶ In ca. xlix. vbi dr̃ in postil. Ideo subdit: Cur igit hereditatez.

Additio prima.

Melchon i heb. significat sep idolũ ãmonitaz sed malchã alias melchõ significat regẽ eoz ⁊ aliox quozũcũq; dc q̃ bus agit.

¶ In eoõ ca. vbi dr̃ in postil. Dicit aũt hic ra. sa. q̃ bosra. ¶ Addi. ij.

Quod aũt bosra sit ciuitas in idumea ò ꝓncipi pibus ꝓz esa. xlij vbi dr̃: Quis est iste q̃ vẽit ò edoz tictis vestibus de bosra: ⁊ sic i alijs multis locis. .L.

ventos a q̃ttuor plagis celi et ventilabo eos i oẽs ventos istos: ⁊ non erit gẽs ad quã ñ puẽiãt, pfugi elã. Et pauẽ faciã elã coꝛã inimici suis: ⁊ i ꝓspectu q̃rẽtiũ aiaz eoꝛ. Et adducã sr̃ eos malũ: irã furoꝛis mei dic dñs. Et mittã pͦ eos gladiũ donec cõsumã eos: et ponã soliũ meũ i elã: ⁊ pdã ide r̃ges ⁊ ꝓncipes ait dñs. In nouissimis aũt dieb' reuerti faciã captiuos elã dic dñs. .L.

Verbũm qõ locut' est dñs de babylõe ⁊ de tra chaldeoꝛ i mãu hieremie ꝓphe. Annũciate i gẽtib' ⁊ auditũ facite. Leuate signũ: ꝓdicate: ⁊ nolite celare. Dicite: Capta ẽ babylon: confusus ẽ bel: victus est marodach. Cõfusa sũt sculptilia eoꝛ: supata sũt idola eoꝛ. Qm̃ ascẽdet ꝫ eã gẽs ab aqlõe: q̃ ponet terrã eã i solitudinẽ: ⁊ nõ erit q̃ habitet in ea ab hoie vsq; ad pecoꝛ. Et moti sũt: ⁊ abierũt In diebꝫ illis et i tpe illo ait dñs: vẽient filij isrl ipi ⁊ filij iuda sil. Ambulãtes et flẽtes ꝓgabũt et dñm dm̃ suũ q̃rẽt In syon interogabũt viam huc facies eoꝛ venient: et apponẽt ad dñm federe sempiterno: qõ nulla obliuione delebit. Brẽx pdit' fact' ẽ ppls me': pastores eoꝛ seduxerũt eos: fecerũtq; vagari i mõtib'. De mõte in collẽ trãsierũt: obliti sũt cubilis sui. Oẽs q̃ inuenerunt comedert eos: ⁊ hostes eorũ dixerũt: Nõ peccauimus ꝓ eo q̃ peccauerũt dño de coꝛi iustitie ⁊ expectationi patꝝ eoꝛ dño. Recedite de medio babylõis de tra chaldeoꝛ egredimini: et estote q̃si hedi ante greges. Qm̃ ecce ego suscitabo ⁊ adducã i babylõz ꝓgregationẽ gẽtiũ magnarum de terra aqlonis: ⁊ ꝓparabũt aduersus eã: ⁊ inde capient.

g ¶ In diebus illis ẽ. venient fi. israel ipsi ⁊ fi. iuda. regno eni israel captiuato per salmanasar aliqui euaserunt: qui postea in regno iude habitauerunt ⁊ sic cum filijs iuda ducti fuerũt in babylonem ⁊ cum eis redierunt: i ¶ Et flentes. ꝓ gaudio seu ex contritione precedentiũ peccatoꝛ ꝓpter q̃ fuerãt captiuati. k ¶ Properabũt ⁊ dominũ deum suũ querẽt. per debitũ cultũ: vnde primo esdre iij. dicitur q̃ venientes in hierlm erexerunt ibi altare domini offerentes super illo holocaustum domino mane ⁊ vespere.

l ¶ Et apponentur ad dominum federe sempiterno. quia postea non leguntur iudei a deo ꝓ idolatria declinasse: nisi aliqui pauci tẽpore machabeoꝛum: ⁊ magis violentia q̃ voluntate Sciẽdũ q̃ in hebreo hic habetur: Federe i seculum. qõ non semper importat ppetuitatẽ: sed durationem

Verbũ. hieremias ꝓphetauit ꝫ gẽtiles: hic vltio ꝓphetizat ꝫ babylonios: tũ q̃ magis circa eos imoraf: tũ q̃ ꝓ hoc hec ꝓphetia sequẽti lr̃e magis ꝓtinuat vt videbit: ⁊ diuidit i duas: q̃ ꝓmo ponit destructio chaldeoꝛ verbis planis: 2° magis pabolicis caplo sequenti. Prima i tres: q̃ ꝓ ponit destructio chaldeoꝛ: 2° destructiõis rõ: ibi Qm̃ exultatis: ꝫ° destruẽtiũ cõdicio ibi Ecce ppls. Prima adhuc i duas: q̃ ꝓmo describit chaldeoꝛ interit': 2° iudeoꝛ redit': ibi In diebꝫ illis. Circa ꝓmũ dr̃: b ¶ Annũciate i gẽtib'. tãq; mirabile factũ oib'. c ¶ Leuate signũ. i. ponite vexillũ aduersarioꝛ sup portas babylonis in signũ captiõis: ideo subdit: d ¶ Dicite r̃ẽ. marodach. dicũt expositores aliqui: q̃ ꝓ marodach intellr balthasar: quẽ interfecerit pse ⁊ medi: dañ. v. ⁊ dr̃ marodach: q̃ fuit filius euilmarodach. talia eni noia aliqñ variant i medio: sic guillelm' ⁊ guilor' sr̃ idẽ nomẽ. Ra. sa. dicit q̃ marodach est hic nomẽ idoli sicut ⁊ bel q̃ dicunt hic ꝓfusa ⁊ deuicta: q̃ manifeste appuit q̃ nõ habebãt ptãtem saluandi suos cultores. e ¶ Qm̃ ascẽdet ꝫ eã gens ab aquilõe. i. a media ⁊ pside: q̃ vergũt ad aquilonẽ respectu babylonie: f ¶ Qui ponet terrã eor' i solitudinẽ. q̃ babylonia tũc destructa: non fuit postea reedificata: sicut habetur infra eodem capitulo: ⁊ esa. xiij. g ¶ In diebus illis. hic consequenter describit iudeoꝛ reditus: q̃ post destructionem babylonie: cyrus primo anno regni sui dedit iudeis licẽtiã reuertendi in iudeam: primo hesdre primo. ⁊ hoc est qõ dr̃:

g ¶ In diebus illis r̃ẽ. venient fi. israel ipsi ⁊ fi. iuda. regno eni israel captiuato per salmanasar aliqui euaserunt: qui postea in regno iude habitauerunt ⁊ sic cum filijs iuda ducti fuerũt in babylonem ⁊ cum eis redierunt: i ¶ Et flentes. ꝓ gaudio seu ex contritione precedentiũ peccatoꝛ ꝓpter q̃ fuerãt captiuati. k ¶ Properabũt ⁊ dominũ deum suũ querẽt. per debitũ cultũ: vnde primo esdre iij. dicitur q̃ venientes in hierlm erexerunt ibi altare domini offerentes super illo holocaustum domino mane ⁊ vespere.

l ¶ Et apponentur ad dominum federe sempiterno. quia postea non leguntur iudei a deo ꝓ idolatria declinasse: nisi aliqui pauci tẽpore machabeoꝛum: ⁊ magis violentia q̃ voluntate Sciẽdũ q̃ in hebreo hic habetur: Federe i seculum. qõ non semper importat ppetuitatẽ: sed durationem notabilẽ: m ¶ Quod nulla oblíuione delebit. in hebreo habetur: Quod obliuioni non dabit. qõ est intelligedum vsq; ad christi aduentũ: quo tempore fuerunt a deo sepati ꝓpter suã incredulitatem: ⁊ sic intelligitur: q̃ obliuioni ñ dabit vsq; ad magnũ tps: a reditu. n. captiuitatis babylonice vsq; ad christum fluxerũt anni circiter. cccc. n ¶ Grex ꝓ ditus factus est populus meus. in captiuitate babylonica: ⁊ subditur cã: o ¶ Pastores eoꝛum. s. reges sacerdotes ⁊ falsi prophete: p ¶ Seduxerũt eos. vt patet ex predictis in hoc libro i pluribus locis. q ¶ Fecerunt eos vagari in mõtibus. in cultu idoloꝛum: que in talibus locis ponebantur: r ¶ Obliti sunt cubilis sui. i. templi domini: qõ dicebatur caula siue cubile fidelium: ⁊ quia ꝓpter hoc frequẽter traditi fuerũt iudei in manib' hostiũ: ideo subdit: s ¶ Oẽs q̃ inuenerũt r̃ẽ. dixerũt: Nõ peccauim' r̃ẽ. ex hoc. n. q̃ iudei ꝓ offensã dei tradebant in manib' hostiũ: dicebãt hostes se nõ peccare tractando eos cũ nimia crudelitate: sed hoc ñ ẽ vez: q̃ de' actibus maloꝛ bene vtit in bonũ: sicut ꝓ dominel exercet suã iustitiaz i dãnatos t ¶ Recedite de me. baby. vos iudei ꝓ cyrũ licentiandi: v ¶ Et esto. q̃si hedi aũ gregẽ i. letanter redite in iudeã: x ¶ Qm̃ ecce ego suscitabo r̃ẽ. ꝓ aduentum enim persarum ⁊ medoꝛum fuit capta

babylonia ⁊ ex ꝓsequenti data iudeis licētia. cetera patēt in lra. a Quoniā exultatis. Hic ponit destructiōis babylonice ratio: ⁊ est duplex. vna pp crudelitatē erga ppm iudaicū: alia pp impietatē erga dnm: 2ª ponit ibi: Vox fugientiū ꝓphia adhuc diuidit in duas: qz ad destructionē chaldeoꝝ secuta est liberatio iudeoꝝ: iō ꝑmo pōitur ꝑmū: 2° 2m: ibi Grex dispersus. Circa ꝑmū dī: a Dñe exulta. in debellatione ppli mei: b Et magna loqmi. attribuētes hō vie virtuti: c Diripientes hereditatē meā: qm̄ effusi estis sicut vituli sup herbā: et mugisti sicut tauri. Cōfusa ē mr via nimis: ⁊ ādequata puluerī q̄ genuit vos. Ecce nouissima erit in gētib⁹: et deserta in viā: et arens Abira dñi nō habitabit: sed redigetur tota i solitudie. Vis quī trāsibit p babylonē stupebit: et sibilabit sup vniuersis plagis ei⁹. Dreparami ꝛ babylonē p circuitū: oēs q tenditis arcū debellate eam nō ꝑcat iaculis: qz dño peccauit. Clamate aduersus eā Ubiqz dedit manū. Ceciderūt fūdamēta ei⁹: dstructi sūt muri ei⁹ qm̄ vltio dñi est Ultionē accipite de ea. Sicut fecit: facite ei. Disperdite satorē de babylone: ⁊ tenētē falcez i tpe messis ā facie gladij colūbe. Unusqsqz ād ppm suū ꝓuertet: ⁊ singuli ad terrā suam fugiēt. Grex displ⁹ isrl: leones eiecerūt eū. Primus cōedit eū rex assur: iste nouissimus exossauit eū nabuchodonosor rex babylōis. Propterea hec dicit dñs exercituū de⁹ isrl: Ecce ego visitabo regē babylonis i tra ei⁹ sicut visitaui regē assur: ⁊ reducā isrl ad habitaculū suū. Et pascet carmel⁹ ⁊ basā ⁊ i monte ephraim ⁊ galaad saturabit aia eius. In diēb⁹ illis ⁊ i tpe illo ait dñs q̄rent iniqtas isrl: et nō erit: ⁊ pctm iuda ⁊ nō inuenietur: qm̄ ppicius ero eis q̄s reliquero. sup tra dñantiū ascende: et sup habitatores ei⁹ visita. Dissipa ⁊ interfice q̄ post eos sūt ait dñs: ⁊ fac iux oia q̄ ꝑcepi tibi. Vox belli i tra: ⁊ cōtritio magna. Quō ꝓfract⁹ ⁊ ꝓtritus malle⁹ vniuse tre Quō vsa ē i desertū babylō in gētibus. Illaqaui te ⁊ capta es babylō ⁊ nesciebas inuenta es ⁊ apphēsa: qm̄ dominū ꝓuocasti. Aperuit dñs thesaurū suū ⁊ ptulit vasa ire sue: qm̄ opus ē dño exercituū in terra chaldeorum. Venite ad eam ab extremis finibus: aperite horrea eius: conculcate eā sicut aceruos: et disperdite eā: ne sit ei reliquiū. Interfice omnes iuuenes eius: descendāt ad occisionē. Uę sup eos qm̄ uenit dies eorū tpe visitationis eorū. Vox fugientiū ⁊ euadentiū de terra babylonis: ut annūciet in sion vltionē dei nr̄i: vltionē templi ei⁹. Clamate sup babylonē multitudinē sagittarios: castrametamini sup eā in circuitu: nō sit q̄ effugiat. Retribuite illi secundū opa sua: iuxta oia q̄ fecit: facite ei. Quia contra dñm superbū sanctū isrl. Propterea cadent iuuenes eius in platis eius: et omnes uiri bellatores eius conticescent in die illa. Ecce ego ad te superbe dicit dñs exercituū de⁹: quia uenit dies tua tpe quo uisitabo te. Et corruet superbus et cadet: et non erit qui suscitet eum: et succendam ignē in ciuitatibus eius: et deuorabit omnes in gyro eius. Hec dicit dñs exercituū de⁹: Calumniam patiuntur filii israel et filii iuda simul: omnes qui tenuerunt eos captiuos tenuerunt fortiter: noluerunt dimittere eos. Redemptor eorum fortis dñs exercituū nomen eius: iudicans iudicabit causam eorum: ut requiem det terre: et conturbet habitatores babylonis. Gladius ad chaldeos dicit dñs: et ad habitatores babylonis: et ad principes eius: et ad sapientes eius. Gladius ad arioles eius: et stulti fiant. Gladius ad fortes eius: et pauescent. Gladius ad equos eius: et ad currus eius: et ad uniuersum uulgus quod est in medio eius: et erunt quasi mulieres. Gladius ad thesauros eius: et diripientur. Siccitas ad aquas eius: et arescent. Quia terra sculptilium est: et in idolis gloriabuntur. Propterea habitabunt onocentauri cum ululis: et habitabit in ea filia struthionum: et non habitabitur ultra in perpetuum: nec fundabitur usque in generationem et generationem. Sicut subuertit dñs Sodomam et Gomorram et uicinas eius: dicit dñs: non habitabit ibi uir: nec filius hominis habitabit in ea. Ecce populus ab aquilone uenit: et gens magna: et reges multi consurgent a finibus terre. Sagittam et clypeum arripient: crudelis est et non miserebitur. Uox eorum quasi mare sonabit: et super equos ascendent: quasi uir ad pugnam ordinati contra te filia babylon. Audiuimus famam eius: dissolute sunt manus eius: angustia tenuit eum: dolor quasi parturientis. Ecce quasi leo ascendet de superbia iordanis ad habitaculum fortis: quia cito cursu faciam recedere eum ab ea: et electum quem preficiam super eam. Quis enim similis mei: et quis sustinebit me? et quis est iste pastor qui resistat uultui meo? Propterea consilium dñi audite quod cogitauit super babylonem: et cogitationes eius quas cogitauit super terram chaldeorum. Si non trahent eos paruuli gregis: si non habitationem faciet super eos pascua eorum. A uoce captiuitatis babylonis contremuit terra: et clamor in gentibus auditus est. Ecce quasi aquila ascendet et uolabit: et expandet alas suas super moab. Erit in die illa quasi cor mulierum fortium: cor eius sicut cor mulierum parturientium. Et timebunt moabitę: quia angustia tenuit eos. Pauor et laqueus et formido super habitatores moab dicit dñs. Qui fugerit a facie formidinis cadet in foueam: et qui ascenderit de medio foueę tenebitur laqueo. Quia adducam super eos annum uisitationis eorum dicit dñs. Si uindemiatores uenerint tibi: si latrones nocte: quomodo uastabuntur? nonne furabuntur quod sufficiat eis? Si uindemiatores uenerint tibi: si latrones nocte: quomodo uastabuntur? nonne furabuntur quod sufficiat eis? Quia scrutatus sum esau: reuelauit abscondita eius: et occultabit se non poterit. Uastatum est semen eius: fratres eius et uicini eius: et non erit. Relinque pupillos tuos: ego uiuificabo eos: et uidue tue in me sperent. Quia hec dicit dñs: ecce qui non habebant iudicium ut biberent calicem: bibentes bibent: et tu quasi innocens absolueris? non absolueris: sed bibendo bibes. Quia in me iuraui dicit dñs: quia in solitudinem et in opprobrium et in desertum erit bosra: et omnes ciuitates eius erunt in solitudines sempiternas. Auditum audiuimus a dño: et nuncius ad gentes missus est: congregamini et uenite contra eam: et consurgite in prelium. Ecce parum minimum dedi te in gentibus: contemptibilem inter homines. Superbia cordis tui extulit te habitatorem in foraminibus petre: tenentem altitudinem collis: cum exaltatus fueris sicut aquila: et inter sidera posita fuerit nidus tuus: inde detrahā te dicit dñs. Et erit edom in desolationem: omnis qui transibit per eam stupebit: et sibilabit super uniuersa plaga eius. Sicut subuersionem sodome et gomorre et uicinarum earum dicit dñs: non habitabit ibi uir: nec filius hominis habitabit in ea

impedimenta exercitui medoꝝ ⁊ persarum: iō subdit:
a Tollite de via lapides. ꝛdigite i aceruos. hꝛa hebraica ad aliū sensum reducit que talis ē: Apite portas. s. babylonis eas frāgendo. Cōculcate sic aceruos. s. frugū q̄ extendunt i area ⁊ terunt pedibus aialiū in terra illa ad granum excutiēdū. q. d. sic conculcate babylōis populū ⁊ iste sensus magis ꝓsonat hꝛe p̄cedenti ⁊ subsequēti: vt pz de se. b Vox fugientiū. Hic pōit 2ª cā destructiōis babylōice q̄ ē ipi etas ꝛ deū destruēdo ei⁹ tēplū: si. n. deū vex ipm ꝛpu tassent ei⁹ tēplū ñ ꝓbuissēt ⁊ hoc ē qō dī: b Vox fugiētiū ⁊c. q. d. ad hoc diuinitus fuerunt aliqui in babylōe a morte ꝓseruati: vt agnoscēt ⁊ ꝓfiterent babylōz ōstructā in vltionē destructionis tēpli dñi. cetera patēt vsq; ibi: c Et null⁹ euadat. s. de illis q̄s de⁹ ꝓordinauit interfici: q; plures morte euasēt vt p̄dictū ē imediate d Quia ꝛ dñz erecta est. destructionē hierlm sue virtuti iputādo: ⁊ templum domini concremando. e Aduersū scīm ısrl. i. aduersus dū q̄ colit ab ısrl sic scūs scōz. cetera patent vsq; ibi:
f Ecce ego ad te supbe. tu rex babylōis q̄ faciebas te adōari sic deū: dañ. iij. g Et deuo. oia i circuitu eius. q; medi ⁊ pse nō solū destruxerūt vrbes: sz alia q̄ erāt in circuitu vrbiū. h Hec dicit. Hic ꝓsequēter pōit liberatio iudeoꝝ ꝓsecuta ad destructionez chaldeoꝝ: a q̄bus dure tractabātur: ideo dī: Calūnia sustinent ⁊c. subdit vt exeant qui cōculcent eā Tollite de via lapides ⁊ rediģite i aceruos: ⁊ inflicite eā: nec sit qcq̄ reliquum. Dissipate vniuersos fortes ei⁹: discēdāt i occisiōez. Ue eis q; vēit dies eoꝝ: tps visitatōis eoꝝ. Vox fugiētiū ⁊ eoꝝ q̄ euaserūt de tra babylōis: vt ānūciat i syon vltionē dñi dei nr̄i: vltionē tēpli ei⁹. Annūciate in babylone plurimis oib⁹ q̄ tēdūt arcū. Cōsistite aduersus eā p gyꝝ: ēt null⁹ euadat. Reddite ei ſz op⁹ suū iuxta oia que fecit: facite illi: quiā cōtra dominum erecta est: ad ūersum sanctū ısrael. Iccir co cadent iuuenes ei⁹ in plateis ei⁹: ⁊ oēs vir bellatores ei⁹ ꝓticescēt i die illa ait dñs Eccē ego ad te supbe dicit dñs de⁹ exercituū: qa venit dies tui⁹ tps visitationis tue. Et cadet supb⁹ ⁊ corruet: ⁊ non erit q̄ suscitet eum ⁊ succēdā ignē i vrbib⁹ eius ēt deuorabit oia i circuitu ei⁹. Hec dicit dñs exercituum: Calumnia sustinēt filij ısrl ⁊ filij iuda sil. Oēs q̄ ceperūt eos tenēt: nolūt dimittere eos. Redēptor eoꝝ fortis: dñs exercituū nom̄ ei⁹ Iudicio defendat cāz eoꝝ vt exterreat trā ⁊ ꝓmoueat habitatores babylonis: Gladi⁹ ād chaldeos ait dominus ⁊ ad habitatores babylonis ⁊ ad ꝓncipes ⁊ sapientes eius. Gladius ad diuinos eius: qui stulti erūt. Gladius ad fortes illius: qui timebunt. Gladius ad equos eius: ⁊ ad currus eius ⁊ ad oē vulg⁹ quod est in medio eius: ⁊ erunt quasi mulieres. Gladius ad thesauros eius q̄ diripientur. Siccitas sup aq̄s eius erit ⁊ arescēt: q̄ tra sculptiliū ē: ēt i portētis gloriāt. Propterea habitabūt dracones cū fatuis ficarijs ⁊ habitabūt in ea strutiones Et nō habitabit vltra vsq; i sempiternū: nec extruet vsq; ad generatōez ⁊ generationē. Sicut subuertit dñs sodomā ⁊ gomorrā ⁊ vicinas ei⁹: ait dñs: Nō habitabit ibi vir: ⁊ nō incolet eaz filius hois. Eccē ppls veni et ab aquilone ⁊ gens magna ⁊ reges multi ꝓsurgēt a finibus terre. Arcū ⁊ scutū apprehendēt: crudeles sūt ⁊ īmisericordes. Vox eoꝝ quasi mare sonabit: ⁊ super equos ascendet sicut vir paratus ad ꝓlium ꝛ te filia babylon. Audiuit rex babylonis famam eorum ēt dissolute sunt manus ei⁹ Angustia apprehendit eum: dolor quasi parturientem. Eccē quasi leo ascendet de superbia iordanis ad pulchritudinem robustaz: quia subito currere faciam eum ad illaz. Et quis erit electus quem ꝓponā ei: Quis enim similis mei ⁊ quis sustinebit me: Et quis est iste pastor qui resistat vultui meo: Propterea audite cōsiliuz domini quod mente concepit aduersum babylonem ⁊ cogitationes eius quas cogitauit super terrā chaldeoꝝ eoꝝ liberatio virtute diuina. Redemptor eoꝝ fortis ⁊c.
i Judicio. i. ſz ordinē sue iusticie: k Defen. cām eoꝝ. eos liberādo: ⁊ chaldeos pūiēdo seqt: l Gladi⁹. s. medoꝝ ⁊ plaꝝ: m Ad chaldeos. destruēdos. n Gladi⁹ ad diuios ei⁹. q̄ delusi a demonib⁹ falsa babylōijs diuinabāt: eis securitatē ꝓmittendo: iō seqt: o Qui stulti erūt. q; ꝛriū apparuit p effectū. cetera patēt: vsq; ibi: p Siccitas sup aq̄s ei⁹. q; medi ⁊ pse siccauerūt alueū euphratis mō p̄dicto. q Oriter. scul. est. i. diuersis idolatrijs dedicata: r Et in poꝛ. gloriāt. i. in falsis figmentis: vt dicit glo. in hebreo hēt: In enim gloriāt. i. deo vel idolo gigantū: vt dicit ra. sa. s Propterea habi. dra. q̄ habitāt i loc is ruinosis ⁊ desertis: t Cū fatu. ficarijs. i. faunis ⁊ satiris: vt dicit hugucō q̄ si hoies sil uestres. vl fm alios demonel i tali effigie apparētes. cetera patent ex supadictis. v Ecce ppls. Hic pōit ō structiū ꝓditio: ⁊ p⁹ ex regiōe cū dī: Ecce ppls venit ab aq̄lone ꝛ a statura cuz dī: Et gēs magna. hoies. n. aq̄lonares sē maioris coꝛporis q̄ australes ꝛ a mltitudie: ibi Et reges multi. quarto ab animositate ⁊ crudelitate: cum dicitur Arcum ⁊ scutū ⁊c. q̄ to. n. hoies sē magis aq̄lonares tanto plus hūt de sanguie ⁊ sunt magis aiosi ⁊ iracūdi x Vox eoꝝ q̄i mare sonabit. ex mltitudie hoium ⁊ fremitu armoꝝ y Audiuit rex baby. fa. eoꝝ. in p dictis ꝓditiōib⁹: z Et dissol. si man⁹ ei⁹. p timore. ⁊ Angu. appḥē. eū. i aio iteri⁹ a Dolor q̄i pturiē. i sensib⁹ exteri⁹. b Ecce q̄si leo ascē. iste ppls ꝛ babylonē. c De supbia ioꝛ. ⁊c. exp̄at sic supra. xlix. hª excepto q̄ ibi dicit ꝛ idumeā: hic aūt ꝛ babylonē vsq; ad finem huius capituli.

In ca. l. vbi dī i postil. A facie gladij colūbe. Additio. In hebreo nō habet hīc aliqua dictio equiuoca ad colūbam ⁊ ad vinositatē: sed solū signat colūbā ad lr̄am ⁊ exponat sic̄ supra. xxv. i additiōe. Ca. LI. Hec dicit dns. Descripta babylonis destructione mō plano: hīc describitur mō magis pabolico: ⁊ dividit in duas: q̄ primo describit sub pabola verbi: ⁊ sub pabola facti: ibi Verbū q̄ō precepit. Dr̄ia i duas: q̄ primo ponit pabolica descriptio: 2° pōit explanatio: ibi Accuite sagittas: Dr̄ia i duas ām duas pabolas: 2ª ibi Calix aurē. Dr̄ia pabola ē de vento pestilente: p quē itelligit exercit⁹ medoꝝ ⁊ persoꝝ ad destructionē veniens babylōis cuz dī: b Ecce ⁊c. Ille uauerūt ꝫ me. tēpluz meū cōburendo tpe nabuc. ⁊ vasa mei cultus humanis visibus applicando tpe balthasar: dañ. v. c Quasi ven. pesti. s. exercitū medoꝝ ⁊ psaꝝ d Et mittā in bab. ventilatores. s. cyruz ⁊ darīū: exercitus rectores: e Et ventilabūt eā ⁊c. bona ei⁹ rapiendo ⁊ eā destruendo. f Nō tendat. sic habent libri correcti. g Qui tendit arcum suū ⁊c. q. d. pedites sagittarij ⁊ equites lozicati non poterunt defendere babylonem. Scōm hebreos lr̄a talis est. Attendat tendēs arcū suū ⁊ non valebit lorica. ⁊ ē modꝰ loquēdi decurtatus: vbi pz aliq̄d supplere: sicut scōo regū. v. ppo posuerat in die illa q̄ pcussisset iebuseuz subintelligendum est: fiet magister militie: ⁊ hoc modo cū dī hīc: Attendat. subintelligit bellatorē babylonicū: Tēdēs arcū suū. s. q̄libz sagittarī de exercitu cyri ⁊ darij: ⁊ non valebit lozica. s. babylōioꝝ ad sustinēdū ictū: ⁊ huic sensui magis cōsonat lr̄a sequens cū dī: Nolite pcere ⁊c. hui⁹ destructiōis subdit vna cā cū dī: h Qm̄ non fuit viduat⁹ ⁊c. i. derelictus ab eo totalit: q̄ licet pmiserit pplm suū affligi ⁊ captiuari a chaldeis: tñ postea vindictam accepit: iō subdit: i Fugite de medio baby. ⁊c. ⁊ pz lr̄a. k Calix. Hic ponit 2ª pabola. s. calic aurei iebriantis gētes: p quē designat rex babylonis: q̄ potū doloris mltis gētib⁹ ppinauit: ⁊ q̄ hoc fecit crudeliter ⁊ supbe: attribuens sue virtuti q̄ō fiebat virtute dei: iō fcm̄ est sibi simile ām ordinē diuine iusticie: ⁊ ām hoc pz lr̄a vsq; ibi: l Tollite resinā. i. medicinā ad dolorē ei⁹ sanāduz seu mitigandū: ⁊ loq̄tur ironice: vnde subdit: m Cura

Nisi detraxerint eos puuli greguz: nisi dissipatū fuerit cū ipsis habitaculū eoruz. A voce captiuitatis babylōis cōmota est terra: ⁊ clamor iter gētes audit⁹ ē. LI. Hec dic dns. Ecce ego suscitabo sup babylonē ⁊ sup habitatores eius q̄ cor suū leuauerūt ꝫ me quā si ventū pestilentē: et mittā in babylonē ventilatores et ventilabūt eā. Et demolient trā ei⁹: qm̄ venerūt sup eā vndiq; i die afflictiōis ei⁹. Non tendat q tendit arcū suū: ⁊ nō ascēdet lorica⁹ tus. Nolite pcere iuuenib⁹ ei⁹: iterficite oēm militiā ei⁹ Et cadēt iterfecti i tra chaldeoꝝ: ⁊ vlnerati i regiōib⁹ eius. Qm̄ nō fuit viduat⁹ isrl' ⁊ iuda a dño deo suo: dño exercituū: terra āt eorū rpleta ē dlicto a scō isrl' Fugite d medio babylōis vt saluet vnusq; aiam suā Nolite tacere sup iniqtatez ei⁹: qm̄ tps vltiōis ei⁹ ē dño vicissitudinē ipse retribuet ei. Calix aurē babylon in manu dñi iebriās oēz terrā De vino ei⁹ biberūt gētes ⁊ iō commote sūt. Subito cecidit babylō ⁊ cōtrita ē. Vlulate sup eaz: tollite resinā ad dolorē eius si forte sanet. Curauim⁹ babylonē: ⁊ nō ē sanata. Derelinquam⁹ eā ⁊ eam⁹ vnusq;q; i terrā suā. Qm̄ puenit vsq; ad celos iudiciū ei⁹: ⁊ eleuatuz ē vsq; ad nubes. Protulit dns iusticias nr̄as: venite ⁊ narrem⁹ i syon op⁹ dñi dei nr̄i. Acciuite sagittas ⁊ implete pharetras. Suscitauit dns spm̄ regū medoꝝ ⁊ ꝫ babylonē mens ei⁹ est vt pdat eā. Qm̄ vltiō dñi ē vltiō tēpli sui. Sup muros babylonis leuate signū: augete custodiaz. Leuate custodes: pparate insidias: q̄ cogitauit dns ⁊ fecit q̄cūq; locut⁹ est ꝫ habitatores babylōis. Que habitas sr̄ aq̄s mltas locuplex i thesauris: venit finis tu⁹ pedalis p̄cisiōis tue. Jurauit dns exercituū p aliaz suā qm̄ rēplebo te hoīb⁹ q̄si bruco: ⁊ uim⁹ babylonē ⁊c. ⁊ loquit scriptura ad modū medici totalit desperātis de sanatione infirmi: q̄ tūc dimittit euz: dicit tm̄ glosa q̄ verbū ē angeloꝝ ad custodiā babylonie deputatoꝝ: dimittentiū eā tpaliter affligi: exq̄ viderūt sr̄ hoc. volūtarē dei: iō subdit: n Qm̄ puenit vsq; ad ce. iudi. ei⁹. i. coram deo. o Protulit do. iusti. nr̄as. verbū est pphete i pson redeūtiū de babylonica captiuitate pfidētiū se liberatos p meritū hieremie: ezechielis: ⁊ danielis: ⁊ aliorum sanctoꝝ illi⁹ tpis ⁊ etiam patrū antiquoꝝ. p Accuite. Hic psequenī ponit dictaꝝ pabolaꝝ explanatō ⁊ primo pme: 2° 2ª ibi: Collidis. Prima in duas: q̄ primo ponit explanatio 2° dicti confirmatō: ibi Jurauit. p ma pabola signi ficabat exercituz medoꝝ ⁊ persaꝝ babyloniā destruentē: hoc aūt fuit maxime p artem sagittādi: ⁊ iō explanās modum destructionis dicit: Accuite sagittas ⁊c. q Quoniā vltio domini est. in cuius contēptū balthasar vasa divino cultui deputata: communibus usibus applicauit: r Vltio templi sui. qō nabuc. pbuit.

s Sup mu. baby. leuate signū ⁊c. q. d. quātūcūq; babylonij se disponāt ad defendēdū: tñ nihil eis valebit: iō sequit: Q. cogitauit dns ⁊ fec ⁊c. t Que habitas sup aquas multas. hoc dī: q. euphrates fluuius magn⁹ transibat per ciuitatē ante eius destructionē. v Locuplex in thesauris. de diuersis puincūs crudelit congregatis: x Venit finis tu⁹ pedalis pcisiōis tue. q. d. tu es ppe casū sic̄ arbor cui ē sola mēsura pedis pscindēda. i hebreo habet: Venit finis tu⁹ mēsura rapie tue. i. ꝫ mēsurā peccati tui: rapiendo crudelit bona aliorum: ⁊ iste sens⁹ magis cōsonat lr̄e p̄cedēti: vbi dī: Locuplex i thesauris. y Jurauit dns. Hic cōsequeter ponit confirmatio dicti: ⁊ hoc diuino iuramēto cū dī: Jurauit dns exercituū. i. angeloꝝ: z Per aiaz suā. i. p seipsū: q. ipse ē deꝰ iohānis ēuāgelistā. non enim habet maiorez p quē iuret iō iurat p seipsū. Gen. xxij. Et p meipsū iurauī dīc dns ⁊ a Qm̄ reple. te. babylōez: a Hoib⁹. tibi aduersāti b⁹: b Quasi bruco. q̄ incedit cū magna multitudie.

sup te celeuma cantabitur. Qui fecit trā i fortitudie sua et pparauit orbē i sapia sua t prudētia sua extendit celos. Dante eo vocez multiplicāt aq i celo. Qui leuat nubes ab extremo tre fulgura i pluuiā fecit: et pduxit ventos de thesauris suis. Stultus factus est omnis homo a scientia: pfulus est omnis conflator i sculptili qā mēdax ē pflatio ei⁹: nec ē spūs i eis. Vana sūt opa et risu digna: in tpe visitatōis sue pibūt. Non sic hec pars iacob: qā q fecit oia ipse ē et isrl sceptr hereditatis eius dns exercituū nom ei⁹. Collidis tu mihi vasa belli: et ego collidā i te gētes: et disp dā i te regna. Et collidā in te equū t eqtē ei⁹: t collidā in te currū t ascēsorē ei⁹: t collidā i te vir t mulierez. Et collidā i te senē t puer t collidā i te iuuenē t vgiez et collidā i te pastorē t gregē ei⁹: t collidā i te agricolā t iugales ei⁹. Et collidā i te duces t magistrat⁹: t reddā babylōi t cūctis habitatorib⁹ chaldee omne malū mentū iusticie mee: a Vasa belli. i. appatū bellorū alia rum gentiū. b Et ego collidā i te gentes. q iusticiā meā volūtate iniqua execut⁹ es. c Et disperdā i te regna. tibi subiecta t te auxilantia. d Collidā in te equū t eqtez. i. eqs t eqtes: q ponit hic singulare p plurali: t similiter i sequentibus: t ps lra vsq ibi: e De malis qō fecerūt i syon. temptum cōcremando. f In oculis vestris. i hoc alloquit iudeos qui hoc viderūt quorum plures erant in babylone. g Ecce ego ad te mons pestifer. i. babylon que es mons altus per potētiaz t superbiaz t: pestifer: occidēdo gentes alias crudeliter: h Euulsā te ō petra. i. de fortalicijs tuis in quibus confidis: i Et dabo te in mōtem combustionis: quia babylon fuit cōbusta a medis t persis. k Et non tollent de te lapidē in anguluz nec. i. non reedificaberis vltra. l Leuate signū. i. vexillū ad cōgregandū bellatorez ꝛ babylonem m Sanctificate. i. confirmate ad bellandum. sanctum enim in vna significatione idem est qō firmum n Annunciate contra illam regibus araratb. i. armenie regibus: o Menni t t ascenez. nomina sūt regnorum. p Numerate contra eaz taphsar. nomem est hebraicum t exercitum signat qui numerat i expeditiōe. q Adducite equū. i. eqs: r Quasi brucū aculeatū. i. agiles t p paratos ad bellū. cetera patent vsq ibi: s Quia euigilabit ꝛ babylonē cogi. dni. videbat. n. qi dormiēs pmittēdo crudelitates chaldeorū: t euigilans i punitōe eorū. t Cessauerūt fo. baby. victoriaſ. n. fecerāt virtute diuia: t iō ipa retractata nō solū cessauerūt a victorijs: sz etiā fuerūt deuicti ab alijs: iō subdit: v Et fa. si qsi mulieres. q si ibelles x Incēsa sūt taber. ei⁹. i. habitatiōes babylonis: y Cōtriti sūt vectes ei⁹. p fractionē portaz. z Currens obuiam currenti veniet: t nunci⁹ obui⁹ nūciāti t ānuciet regi babylonis q capta sit ciuitas ex parte vna: et ita fiet. Et sicut in tpe messis tritici venit area eius: adhuc modicū et veniet tps eius. Deuorauit me: contrivit me nabuchodonosor rex babylonis: quasi vas vacuum posuit me: quasi draco absorbuit me: repleuit venrem suum de deliciis meis: eiecit me. Iniquitas mea et caro mea sit super babylonem: dicit habitatrix sion: et sanguis meus super chaldeos: dicit hierusalem. Propterea hec dicit dns: ecce ego iudicabo iudicium tuum: et vindicabo vindictam tuam: et siccabo mare eius: et arefaciam fontem eius. Et erit babylon in congeries lapidum habitaculum draconum: stupor et sibilus absq habitatore. Quasi catuli leonum rugient simul: concutient subulcum suum. Quasi agni et hedi simul hircorum: et arietes cum eis. Propterea ecce dies veniunt: et visitabo super sculptilia babylonis: et omnis terra eius confundetur: et omnes interfecti eius cadent in medio eius. Et de babylone fugiet anima mea: et liberabo unusquisque animam suam a furore indignationis dni. Et ne formidet cor vestrum: et paueatis in auditione que audietur in terra: et rumor venerit in anno et post hec in anno rumor: et violentia in terra: princeps contra principem. Propterea ecce dies veniunt: et visitabo super sculptilia babylonis: et omnis terra eius confundetur: et omnes interfecti eius cadent in medio eius. Et exultabunt super babylonem celum et terra et omnia que in eis sunt: quia a vastatore venient ei dicit dns. Babylon quoque corruere facit interfectos israel: sicut in babylone vulnerati terre universe ceciderunt. Qui effugistis gladium: ite: nolite stare. Memores estote dni de longe: et hierusalem ascendat in cor vestrum. Confusi sumus: quia audiuimus obprobrium: operuit confusio faciem nostram: quia venerunt alieni in sanctuaria domus dni. Propterea ecce dies veniunt: dicit dns: et visitabo sculptilia eius: et in cunctis terris eius gemitus vulnerati audietur. Si ascenderit babylon in celum: et si munierit altitudinem fortitudinis sue: a me venient vastatores ei dicit dns. Vox clamoris de babylone: et contritio magna de terra chaldeorum. Quia vastat dns babylonem: et perdet de ea vocem magnam: et sonabunt fluctus eorum quasi aque multe: et dabitur sonitus vocis eorum. Quia venit vastator super eam babylonem: et captiui facti sunt fortes eius: et contriti sunt arcus eorum: quia deus retributionum dns reddens retribuet. Et inebriabo principes eius et sapientes eius: duces eius et magistratus eius et fortes eius: et dormient somnum sempiternum et non euigilabunt dicit rex dns exercituum nomen eius. Hec dicit dns exercituum: latitudo babylonis muri lati subuertendo subuertentur: et portę eius excelse igne succendentur: et laborauerunt populi frustra: et gentes quasi ignis defecerunt. Verbum quod mandauit ieremias propheta ad seraiam filium nerie filii maasie: cum pergeret cum sedechia rege iuda in babylonem in anno quarto regni eius: et ipse seraias princeps requietionis. Et scribet ieremias in volumine unum omne malum quod venturum erat super babylonem: omnia verba hec que scripta sunt contra babylonem. Et dixit ieremias ad seraiam: cum ingressus fueris babylonem et videris: et legas omnia verba hec. Et dices: tu dns locutus es contra locum istum ut disperdas eum: ut non sit habitator in eo a homine usque ad pecus: quia desolatus erit in solitudinem cunctis diebus. Cumque complueris legens volumen istud: ligabis lapidem et mittes illum in medio euphrates. Et dices: sic submergetur babylon et non consurget a facie malorum que ego inducam super eam: et defecerunt. Hactenus verba ieremie. Igitur seraias navigans babylonem legit omnia verba hec: et ligato lapide misit illum in medio euphrates. Et dixit

uersario⁹ cito fuit regi nunciatus: ideo subdit: a Capta est ciuitas eius a sũmo vsq; ad sũmũ. i. a ꝓma porta vsq; ad vltimã: b Et vada ꝓcupata sunt. q; medi⁹ p se p alueũ flumꝫis intrauerũt vt ocñ est. c Et paludes icẽse. i. ortalicia q̃dã i paludib⁹ sita: d Et viri bellatores ꝓturbati sunt. ex subito ingressu hostium. e Filia babilõis. i. gẽs babylonica. f Quasi area. i. messis extensa in area. g Tempus triture eius. i. sue cõtritionis sicut baldũ teritur in area. h Comedit me. Dic põit ꝯ babylonẽ querimonia de malo q̃ fecit i hierusalẽ: ⁊ diuiditur i tres ꝑtes: q; ꝓmo ponitur q̃rimonia: ⁊ circa eaz diuina iusticia: ibi Propterea. ꝫ sequens laus diuina: ibi Et laudabũt. Circa ꝓm̃ dr̃ in persona hierlm h Comedit me. populũ meũ occidendo ⁊ bona rapiendo. i Deuorauit me. crudeliter hoc agẽdo k Reddidit me q̃si vas inane. quod non est aptum ad suuz officium: quia sic hierlz destruxit q; non erat apta habitationi bominũ. l Repleuit ventrẽ suũ teneritudine mea. i. eo q; tenerrime diligebaz rapiẽdo sibi vasa aurea ⁊ argentea ꝓsecrata diuino cultui. m Et eiecit me. pplm meuz captiuãdo. n Inimici. aduer. me. i. fcã mihi a chaldeis: o Et caro mea, lacerata ab eis. p Super babylonẽ. supple veniat vltio eius. q Propterea. Hic cõsequenter ponit diuina iusticia cũ i ꝑsona domini respondet hierlz conquerẽti: r Ecce ego iudicabo cãm tuã. dando ꝑ te sniaz ꝯ babylonẽ: s Et desertũ faciã mare eius. i. cõgregationẽ aquaz ex cursu euphratis ſm modũ loquẽdi hebraicũ: q̃ ois aquaz congregatio vocat mare: ſm illũ gen̈ primo: Cõgregationẽq; aquaz appellauit maria. t Et siccabo venã eius. i. cursũ euphratis mõ supradicto. v Et erit babylon in tumulos. ex ruinis domoz ⁊ murorz: x Stupor ⁊ sibilus. pre admiratione tãte ruine. y Simul vt leones rugient. s. chaldei: leones. n. horribiliter rugiũt q̃n sunt deuicti: z Et excutient comas suas. detrahendo capillos suos pre dolore ⁊ indignatione: sicut faciũt leones q̃n sunt deuicti: in hebraeo tñ habet sic: Recanabunt vt catuli leonuz. i. extranee rugiẽt ꝑ dolore: q; recanare, ꝓprie ẽ asinoz. a In caloꝛe eorum ponam potus eoꝝ ⁊c. i. calefaciam eos q; potum ⁊ dor

regi babylonis qa cãpta ẽ ciuitas eius a sũmo vsq; ad sũmũ: ⁊ vada ꝓcupata sũt ẽt paludes icẽse sũt igni: ẽt viri bellatores ꝓturbati sunt Quia hec dicit dñs exercituũ deus isrl: Filiã babylõis q̃si area: tẽpus triture eius. Adhuc modicũ ⁊ vẽiet tẽpus messiõis eius. Comedit me: deuorauit me nabucho donosor rex babylonis. Reddidit me q̃si vas inane. Absorbuit me q̃si draco: repleuit ventrẽ suũ teneritudine mea: ẽt eiecit me. Inimici aduersũ me: ẽt caro mea sup babylonẽ dicẽ habitatio syon: ⁊ sanguis meus sup habitatores chaldee dicit hierlm. Propterea hec dicit dñs: Ecce ego iudicabo cãz tuã ⁊ vlciscar vltionẽ tuã. Et desertũ faciã mare eius: ẽt siccabo venã eius. Et erit babylõ i tumulos habitatio draconũ: stupor ⁊ sibil⁹ eo q; ñ sit habitator Sil⁹ ut leones rugiẽt ẽt excutient comas veluti catuli leonũ. In caloꝛ eoꝝ ponã potꝰ eoꝝ: ⁊ iebriabo eos vt sopiant ẽt dormiãt somnũ sempiternũ: ⁊ nõ cõsurgãt dicẽ dñs. Deducã eos q̃si agnos ad victiaz: ⁊ q̃si arietes cũ hedis. Quo capta ẽ sesach: ⁊ ꝓrebẽsa est inclyta vniuerse tre. Quo facta est i stupoꝛez babylon iter gẽtes: Ascendit sup babylõ mare: multitudine fluctuũ eius oꝑta est. Facte sunt ciuitates eius i stupoꝛẽ: tra in habitabilis ⁊ deserta: terra i q̃ nullus habitet: nec transiet p eã filius hois. Et uisita bo sup bel i babylõe: ẽt eiã q̃ absorbuerat de oꝛe eius: ẽt nõ cõfluẽt ad eã vltra gẽtes. Siq̃ ⁊ murus babylonis corruet: egredimi ⁊ de medio eius pplus meus vt saluet vnusq;z aiam suã ab ira furoꝛis dñi. Et nẽ forte molleſcat coꝛ uestꝝ: ⁊ timeat⁊ auditũ q audiet i tra. Et ueni et i ãno auditio: ẽt p⁹ hunc annũ auditio ẽt iniqtas in terra: ẽt dñator sup dñatoꝛez Propterea ecce dies ueniunt: ⁊ uisitabo sup sculptilia babylonis ⁊ omnis terra eius cõfudet: ⁊ uulnerati interfecti eius cadẽt i medio eius. Et laudabũt sup babylõez celi

mire faciã: ⁊ nõ solũ dormitione sopoꝛis: sed etiã mortis: ideo subdit: b Et dormiãt somnũ sempiternũ. dicit daniel⁹. v. q⁹ balthasar fecit grãde ꝓuiuiũ suis ꝓncipib⁹: ⁊ calefact⁹ vino fecit apporꝛari vasa dei vt biberẽt i eis: ⁊ ibidẽ sequit q⁹ eadẽ nocte interfect⁹ ẽ baltha sar: ⁊ regnũ eius accepit darius medus ⁊ qz fatigati a vino fuerẽt interfecti: ideo sequit: c Deducã eos q̃si agn. i. sine defensione: d Ad victimã Quo capta ẽ sesach. i. babylõ sic notata pp cozrũpentiã fraz vt dicti ẽ supra. xxv. fz ra. sa. e Accẽdit sr̃ baby. mare. i. exercitus magn⁹ valde ⁊ fortis f Multi. flu. ei⁹. i. bellatoꝛz: g Opta ẽ. i. absoꝛpta ⁊ destructa. cetera patẽt vsq; ibi h Et visi. sup bel. idolũ erat in babylonia: p qõ designat ppls cõlẽs eũ: i Et ciaz q̃ absoꝛ. de oꝛe ei⁹. diuitie. n. aliaz gẽtiũ q̃s babylonij absoꝛbuerãt sibi rapiẽdo: ex diuia sentẽtia date fuerẽt medis ⁊ ꝑsis: k Et ñ cõflu. ad eũ vl. gẽtes. q̃ erãt subdite dominio eoꝝ. l Egredi. ō me. ei⁹ pplus meus. lz. n. iudei essent fuit in ira babylõis: ita q; ñ poterãt exire regnũ: tñ poterãt de vna ciuitate trãsire ad aliã reddẽdo regi de bõis suis ꝑ tributo magnã portionẽ: sic ẽ de iudeis manẽtib⁹ sb ꝓncipib⁹ xp̃anis: ⁊ multi ex diuia admonitõe sic exiuerũt añ ōstructoez babylonis: b mõ tobias puidẽs iterituz niniue dixit filijs suis q; eo sepulto inde exierũt: tobie. xiiij. m Nesc. molle. coꝛ vñz ⁊c. i. nimio timoꝛ resoluat ex auditu apꝛopinq̃tionis exercituum ꝯ babylonẽ. n Et veniet i ãno au. s. rumoris ō occisiõe balthasar ⁊ ōstructõe babylõis: o Et p⁹ hũc an. audi. s. de via ruersiõe i hierlz: vt expõit ra. sa. occiso. n. balthasar dari med⁹ suscepit regnũ ei⁹: vt dcñ ẽ: ⁊ r̃gnauit p ãnũ ite grũ ⁊ ptẽ scõi: ⁊ sic ille scõs, p pte ei⁹ fuit ꝑm⁹ ãn⁹ cyri q̃ successit dario: ⁊ p⁹ ãno cyri fuit data dicta licẽtia redeundi: p Et iniq̃. i tra. qz darius ⁊ cyr⁹ fuerũt idolatre: q Et dña. sup dñatorẽ. i. cyrus p⁹ darium: vt dcñ ẽ. cetera patẽt ex supradicti. a Et laudabũt. Hic ꝓsequenti põitur laus diuina ō iusticia circa babylonẽ facta cũ dicit:

Et laudabūt sup babylonē celi ⁊ terra. i. āgeli ⁊ hoīes iō subdit: b Et oīa. ⁊ accipit hic ⁊ p. i. celū. n. est habitatio angeloꝝ: ⁊ terra hoīum: c Quia ab aq̄lone veniēt ei p̄dones. s. medi ⁊ pse: q̄ venerūt de aq̄lonari p te respectu babylōis: ⁊ subdit vna cā. s. occisio crudelis filioꝝ isrl cū dr: Et qūo fecit babylō ⁊c. d Qui fugistis gladiū. i. vos iudei q̄ euasistis: e Venite. in iudeā. f Et hierl̄m ascēdat sup cor vr̄m. i. accipiat cordi destructionē hierl̄z ⁊ tēpli vt ad eoꝝ reedificatioē animemi. g Cōfusi sumus ⁊c. q. d. q̄ diu tēplū dñi remāebit sic destructum a gētilibus: erit nobis ꝯfusio ⁊ opprobriuꝫ: iō subdit: h Qr venerūt alieni. i. idolatre q̄ sūt alieni a cultu dei. i Sup sancti. do. dñi. eam incēdēdo vt habet capitulo sequenti: ⁊ q̄rto regū vltimo k Propterea ecce dies veniunt. d̄ ꝓpiquo: l Et visitabo sup sculptilia. i. idola ⁊ tēpla babylonis: m Et in oī ter. eiꝰ mugiet vulneratꝰ. nō potēs loq̄ recte p̄ dolore: sꝫ mugiēs ad modū bestie. n Si ascēderit babylō in celū ⁊c. q. d. quantūcūqꝫ sit eleuata in honor ⁊ firmata in potestate: tñ destruet mea virtute: iō sequit: Ad me veniēt vastatores: o Et perdidit ex ea vocē magnā. i. verba iactantie de sua magnitudine ⁊ potestate: p Et sonabūt fluctꝰ eoꝝ. i. exercitus medoꝝ ⁊ psoꝝ. cetera patēt vsqꝫ ibi: q Et emarcuit arcus eoꝝ. i. non potuert se defendere p artē sagittādi in q̄ sunt edocti. r Et inebriabo p̄ncipes eiꝰ ⁊c. qr nocte sequēti festū balthasar: i q̄ ipse ⁊ p̄ncipes eiꝰ fuerūt vino repleti: interfectꝰ fuit balthasar ⁊ p̄ncipes cum eo: vt dcm̄ est supra. s Murus babylōis ille latissimꝰ. sic est i hebreo ⁊ in libris correctis. t Suffossione suffodiet. i. d̄ijciet quātūcūqꝫ sit latus ⁊ fortis: v Et labores pplꝰ ad nihilū. in edificatione eni muroꝝ ⁊ domoꝝ babylonis fuerūt expense multe diuitie acquisite laboribꝰ pplꝰ ⁊ gētiū: quas ab eis abstulerūt chaldei: ⁊ ideo diuinū fuit iudiciuꝫ q̄ tales edificationes redigerentur ad nihilū. x Verbū. hic ꝯsequenter describit destructio babylōis sub pabola facti: sicut. n. pabola verbi est qñ p significatū vocū aliud itelligit: vt cū dr iudic. ix. Jerūt ligna ad ramnū. p q̄d intelligunt habitatores sychem ⁊ abimelech quē fecert sibi regē: sic pabola facti ē qñ fit aliq̄d ad signandū aliud fiendū: ⁊ sic est i ꝓposito: qr d̄structio babylōis scripta i q̄dā libello: ⁊ alligata lapidi ponderoso: ꝓiecta fuit i fluuiū euphratē corā plrib' iudeis ad signādum destructōeꝫ babylōis futurā. Prīo ponit g̊ q̄s p̄cepit hoc fieri cū dr Verbū q̄d p̄cepit hieremias ⁊c. saraie filio nerie ⁊c. ⁊ tp̄s ⁊ ēt locus cū dr: y Cū p̄ge. cū sede. re. in babylonē ⁊c. sedechias. n. fuerat istitutꝰ rex a rege babylōis: ⁊ iō. q̄rto āno regni sui iuit i babylōeꝫ ad faciēd ei reuerētiā: ⁊ ad d̄ferēdū munera: cū q̄ iuit iste saraias: cuiꝰ subdit officiū cū dr: z Erat p̄n. ꝓphie. i. p̄ncipalis iter leuitas q̄ in tēplo decātabāt laudes diuinas a dauid ⁊ ab alijs ꝓphetis factas. in hebreo habet: Erat p̄nceps exenij. ⁊ ideo iuit cū sedechia ad faciendū exeniū regi babylois noīe sedechie. cetera patent vsqꝫ ibi a Cum veneris in babylonē ⁊ videris. diligenter ea que sūt scripta in hoc libro. b Et legeris omnia verba hec. s. coraꝫ iudeis: qui illuc trāslati fuerāt cū iechonia rege iuda: c Dices. corā eisdem: d Domine tu locutꝰ es contra locum istum. i. contra babylonē. cetera patent vsqꝫ ibi: e Ligabis ad eum lapidē. vt demergat i ꝓfundū flumis: ad d̄signādū totalē destructōꝫ babylōis f Hucusqꝫ v̄ba hieremie. dicūt aliq̄ q̄ nō ē d̄ textu sꝫ q̄dā rubrica apposita sꝫ hꝰ ñ ē verꝫ: qr sic scribit i hebreo sic ⁊ alia precedentia.

⁊ terra ēt oīa q̄ in eis sūt: q̄a ab aq̄lōe veniēt ei p̄dones ait dñs. Et qūo fecit babylon vt caderēt occisi i israel sic de babylōe cadēt occisi i vniuersa t̄ra. Qui fugistis gladiū: uenite nolite stare. Recōdami ꝓcul dñi: ēt hierusalē ascēdat sup cor vr̄m. Cōfusi sumꝰ: qm̄ audiuimꝰ opprobriū. Opuit ignominia facies nr̄as: q̄a venert aliēi sup scificatiōem domꝰ dñi. Propterea ecce dies veniūt ait dñs: ēt visitabo sup sculptilia babylōis: ēt i oīa terra eiꝰ mugiet vulneratꝰ. Si ascēderit babylō i celū ⁊ firmauerit i excelso robur suū: ad me veniēt vastatores eiꝰ ait dñs. Vox clamoris de babyōe ⁊ ꝯtritio magna d̄ t̄ra chaldeorum qm̄ vastauit dñs babylonē: ēt pdidit ex ea vocē magnā ēt sonabūt fluctꝰ eoꝝ q̄i aq̄ mlte. Dedit sonitū vox eorū: qr venit sup eā. i. sup babylōeꝫ p̄do: et app̄hēsi sūt fortes eiꝰ: ēt emarcuit arcus eoꝝ: qr fortis vltor dñs reddēs retribuet. Et iēbriabo p̄ncipes eiꝰ ⁊ sapiētes eiꝰ duces eiꝰ: ⁊ mgr̄atꝰ eiꝰ ⁊ fortes eiꝰ. Et dormiēt sōniū sēpit nū: ⁊ ñ exp̄giscēt ait rex dñs exercituū nom̄ eiꝰ. Hec dic̄ dñs exercituū: Murꝰ babylonis ille latissimꝰ suffossiōe suffodiet: ⁊ porte eiꝰ excelse igne ꝯburent: ēt labores populoꝝ ad nihilū ⁊ gentiuꝫ i ignē erūt: ⁊ dispibūt. Verbū q̄d p̄cepit hieremias ꝓpheta saraie filio nerie filij maasie cū pgēret cum sedechia rege i babylōeꝫ: i āno q̄rto regni eiꝰ. Saraias aūt ērat princeps ꝓphetie. Et scripsit hieremias oē malū q̄d vētuꝝ ērat sup babylonē i libro vno: oīa v̄ba hec q̄ scripta st̄ ꝯ babylonē. Et dixit hieremias ad saraiam Cū veneris i babylonez ⁊ videris ēt legeris oīa v̄ba hec: dices: Dñe tu locutꝰ es ꝯ locū istū vt dispderes eū ne sit qui i eo hītet ab hoīe vsqꝫ ad pecus: ⁊ sit ꝓpetua solitudo. Cūqꝫ ꝯpleueris legere libꝝ istū: ligābis ad eū lapidē ⁊ ꝓijcies illū i mediū euphratē: ⁊ dices: Sic submergeť babylō: ⁊ ñ cōsurget a facie afflictōis quā ego adduco sr̄ eā: ⁊ dissolueť. Hucusqꝫ v̄ba hiēmie

In ca. lj. vbi dicitur i postila: Tollite resinā. Additio. j

Dictio i hoc loco posita significat tiriacā nō resinā ꝓ ut dcm̄ fuit supra i additōe capl̄o. viij In eodē ca. vbi dr i postil. Stultꝰ factꝰ oīs hō. Additio. ij.

Quia gentiles idoloꝝ cultores non solum errabant i hoc q̄ idola vana colebant: sed etiam quia stulte estimabant q̄ deus verus quez populus israel colebat erat similis dijs eorum: vnde esaias. xxxvj. ⁊. xxxvij.

sennacherib ꝛ sui dicebāt ꝙ nō potuerat dē⁹ israel defendere hierlm a manib⁹ assyrioꝝ: nec sicut dñi aliaꝝ gētiū potuerant gentes suas ꝓtegere ab eis: quos dē⁹ ꝓfutauit p esaiam denunciando eis defensionē ppli sui: vt ibidē. sed in hoc loco qz hieremias nō potuerat oñdē chaldeis excellētiā diuie potentie p defensionē hierlm: cū ex ordine iustīcie diuine pp peccata ppli erat destruēda: ió ostēdit eis excellentiā dei israel respectu falsoꝝ deoruꝫ ex ꝙ dñi falsi sī ab hominib⁹ fabricati seu ficti: ꝛ sic cū actoribꝰ suis peūt: ꝛ pp hoc dicit: Stultus factꝰ ē oīs homo a scientia. ſ. vera: Cōfusꝰ ē oīs cōflator in sculptili ꝛc. qđ pz ex hoc qđ subdit: In tpe visitatiōis sue pibunt. ſ. idola vana cū cultoribꝰ eoꝝ seu actoribꝰ: ꝛ ratio ē: qz tales dñi nō hñt aliaz potentiā nisi eā quaz actor est seu cultōes sui fingunt: ꝛ sic opz ꝙ cū cultoribꝰ peāt: nō tñ sic ē de deo vero iacob cuꝰ virtus ꝛ potētia nō pendet a cultoribꝰ: sed eō totū esse ꝛ bonū colentiū ipsum pendet ab illo quē colūt: et ió dicit: Nō sic hec ps iacob. ſ. vt peat peunte pplo suo. Quia qui fecit omia ipse est. ꝛ sic esse oium ab illo dependet. Et qz ipse sit principium totius esse: tñ appropriat pplo israel specialr: ió subdit: Et israel sceptrū hereditatis eiꝰ. Cōsequenē ex pmanētia diuine potētie infert ꝙ sicut babylonij fuerūt īstrumēta diuine potētie ꝺ alias nationes: sic ꝛ alie gētes essent īstrumēta diuine vltionis contra eos specialiꝫ pp ea q̄ fecerāt i syon qui erat locus diuino cultui deputat⁹: ꝛ de hoc dicit: Collidis tu mihi vasa belli ꝛc. Et reddam babylonī omne malū quod fecerunt in syon in oculis vestris ꝛc. ¶ In eodē ca. vbt dī i postil. Regibꝰ mēni ꝛ aschenē. ¶ Additio. iij.

Qui nos habemꝰ: mēni ꝛ aschenez. in hebreo hēt aschenā qđ signat alemaniā. Itē tapsar ē nomen hebraicū significās capitaneū vel ducē exercitus.

¶ In eodē ca. vbi dī in postil. Et visitabo sup bel. ¶ Ad. iiij.

Quod dī hic. Et visitabo super bel. ꝓprie pōt intelligi de ipso idolo bel: sine hoc ꝙ significet pplz: quia cū deꝰ punit aliquā gentē idolatrā: ꝓsueuit ēt deos suos dissipare se ꝓfundere: vnde exodi. xij. caplo. In oibꝰ dīis egypti faciā iudicia. Et sic in alīs locis. Similiꝫ qđ dī Et ejciā qđ absorbuerat de ore eiꝰ: pōt intelligi de ore ipsi⁹ idoli bel in quo colentes ponebūt diuitias: fingendo ꝙ eas acceptasset: sicut faciebāt de moloth i occisiōe puerorꝫ. Similiter qđ sequit: ꝛ nō cōfluēt ad eā vltra gētes: ꝓprie intelligi potest de ipso idolo bal ad quod gentes confluebant cuz babylonia esset in prosperitate. ¶ In eodē ca. vbi dī i postil. Hucusqz verba hieremie.

Quod dī hic: Hucusqz verba hieremie: denotat ꝙ illa q̄ sequūt in sequenti caplo nō sunt reputāda de vbis ꝓphetie hieremie: ſz sumit historialiter a quarto regū vltimo caplo: inter qđ capitulū ꝛ istō modica ꝛ quasi nulla est differentia ꝛ interponitur hic hec historia destructionis hieruſalez ꝛ templi ad continuationez libri trenoꝝ ꝛc.

¶ Capitulū. LII.

Anni. xxj anni. Istud capitulum a principio libri fuit diuisum contra precedentia. est enim q̄dam breuis epilogatio respectu p̄cedentium in quibus descripta est destructio hieruſalez: licet occasione huius plura alia fuerint ānexa ꝛ diuiditur hoc capitulum in tres partes: quia primo ponitur ciuitatis captio: 2° capte destructio: ibi In mense autem quinto: ȝ° de reliquīs ordinatio: ibi De pauperib⁹ Prima in duas: quia primo ponitur captiōis occasio: 2° ipsa captio: ibi Factuz est autem. Occasio autem captionis prima fuit peccatum regis ꝛ populi contra deum: quod notatur cum dicitur: b ¶ Et fecit in oculis domini malum. imitando in hoc ioachim filiuz iosie ꝛ alios reges qui fuerunt idolatre: propter qđ dominuſ voluit hieruſalem destruere ꝛ maxime propter peccatum manasse qui posuit idola in domo domini: 2ª occasio fuit peccatum sedechie in regem babylonis: cui rebellauit q̄uis iurasset ei fideliter fuire: vt habet. ij. paral. vltimo: qđ notatur cum dicitur: Et recessit sedechias a rege babylonis. c ¶ Factuz est. Hic ponitur ciuitatis captio: ꝛ patet sententia ex his que dicta sunt supra. xxxix. vbi describitur ista captio: sicut ꝛ hic paucis exceptis que exponentur: d ¶ Chaldeis obsidentibus vrbez in gyro. si ergo queraꝫ quomō rex ꝛ bellatores potuerunt exire dicendum ꝙ erat via subterranea cuius introitus erat intra ciuitatem inter duos muros: ꝛ exitus erat longe a ciuitate vltra locum vbi erāt chaldei ꝛ per illam fugerunt rex ꝛ alij sicut dictum fuit supra. xxxix. ꝛ quarto regum vltimo. e ¶ Sed ꝛ omnes principes iuda occidit. dicit Ra. salo. ꝙ isti fuerunt. lxx. iudices ordinatiōis: eo ꝙ relaxauerant iuramentum sedechie. alij autez dicunt ꝙ uerunt principes inducentes sedechiam ad rebellandum regi babylonis: f ¶ Usqz ad diem mortis sue. licet autē mortuꝰ fuerit in carcere. tamen rex babylonis statum eius regium cōsiderans: fecit eum sepeliri

Anno viginti ꝛ .LII. vnⁱ ānⁱ erat sedechias cū regnare cepisset: ꝛ vnde ci ānis regnauit i hierlm. Et nomen mris eiꝰ amithal: filia hieremie de lobna. Et fecit malū i oculis dñi iuxta oia q̄ fecerat ioachim: qm furor dñi erat i hierlm ꝛ in iuda vsqz ꝙ ,pjceret eos a facie sua. Et recessit sedechias a rege babylonis. Factū est aūt i āno nono regni eiꝰ i mēse decio: decia die mēsis venit nabuchodonosor rex babylonis ipse ꝛ omis exercit⁹ eiꝰ aduersus hierlm: ꝛ obsederūt eā: ꝛ edificauerūt ꝫ eā munitōes in circuitu ꝛ fuit ciuitas obsessa vsqz ad vndecimū ānū regni sedechie. Mēse autez q̄rto nona die mēsis obtinuit fames ciuitatē ꝛ nō erāt alimenta pplo tre. Et dirupta ē ci uitas: ꝛ oēs viri bellatores eiꝰ fugerūt: exieruntqz de ciuitate nocte p viā portē q̄ est inter duos muros ꝛ ducit ad hortū regis: chaldeis obsidentibꝰ vrbē i gyro: ꝛ abierūt p viā q̄ ducit in eremū: Persecut⁹ ē aūt chaldeoꝝ exercit⁹ regē: ꝛ apprehēderūt sedechiā i deserto qđ ē iuxta hiericho: ꝛ omis comitat⁹ eiꝰ diffugit ab eo. Cūqz ꝓphēdissent regē: adduxerūt eū ad regē babylonis i reblata q̄ ē i terra emath: ꝛ locut⁹ ē ad eū iudicia. Et iugulauit rex babylonis filios sedechie i oculis eiꝰ: sed et oēs ꝓncipes iuda occidit in reblata. Et oculos sedechie eruit: ꝛ vinxit eū cōpedib⁹. Et adduxit eum rex babylonis in babylonem ꝛ posuit eum in domo carceris usqz ad diē mortis sue

ipse est. ꝛ sic esse oium ab illo dependet. Et qz ipse sit principium totius esse: tñ appropriat pplo israel specialr: ió subdit: Et israel sceptrū hereditatis eiꝰ. Cōsequenē ex pmanētia diuine potētie infert ꝙ sicut babylonij fuerūt īstrumēta diuine potētie ꝺ alias nationes: sic ꝛ alie gētes essent īstrumēta diuine vltionis contra eos specialiꝫ pp ea q̄ fecerāt i syon qui erat locus diuino cultui deputat⁹: ꝛ de hoc dicit: Collidis tu mihi vasa belli ꝛc. Et reddam babylonī omne malū quod fecerunt in syon in oculis vestris ꝛc. ¶ In eodē ca. vbt dī i postil. Regibꝰ mēni ꝛ aschenē. ¶ Additio. iij.

Qui nos habemꝰ: mēni ꝛ aschenez. in hebreo hēt aschenā qđ signat alemaniā. Itē tapsar ē nomen hebraicū significās capitaneū vel ducē exercitus.

¶ In eodē ca. vbi dī in postil. Et visitabo sup bel. ¶ Ad. iiij.

Quod dī hic. Et visitabo super bel. ꝓprie pōt intelligi de ipso idolo bel: sine hoc ꝙ significet pplz: quia cū deꝰ punit aliquā gentē idolatrā: ꝓsueuit ēt deos suos dissipare se ꝓfundere: vnde exodi. xij. caplo. In oibꝰ dīis egypti faciā iudicia. Et sic in alīs locis. Similiꝫ qđ dī Et ejciā qđ absorbuerat de ore eiꝰ: pōt intelligi de ore ipsi⁹ idoli bel in quo colentes ponebūt diuitias: fingendo ꝙ eas acceptasset: sicut faciebāt de moloth i occisiōe puerorꝫ. Similiter qđ sequit: ꝛ nō cōfluēt ad eā vltra gētes: ꝓprie intelligi potest de ipso idolo bal ad quod gentes confluebant cuz babylonia esset in prosperitate. ¶ In eodē ca. vbi dī i postil. Hucusqz verba hieremie.

honorificee sicut predixerat hieremias supra. xxxiij.
g ¶ In mense. Hic psequenʒ ponit ciuitatʒ capte destructio: circa qʒ primo ponit tps cū dō: In mēse aūt quito. licet aūt fuerit capta mense quarto: vt dō supra codē capitulo: tñ non fuit cōbusta donec sup hoc habuerūt voluntatē regis babylonis: q̄ agebat tūc i remotis. s. in ṙa emath vt habetur i textu: ⁊ sic trāsijt tps vsqʒ ad decimā diē quinti mensis: in qua fuit cōbusta. cetera patent in littera.
h ¶ De pauperibus. Hic cōsequēter ponit ordinatio de remanenti b⁹: ⁊ primo ō pplo 2° de rege ioachim ibi ¶ Et factum est. Prima i duas: qʒ primo pōitur ordinatio ō psonis reseruatis: 2° de occisis: ibi ¶ Et tulit. Prima adhuc in duas: qʒ primo ponitur ordinatio ō pplo: 2° translatoruʒ numeratō: ibi Iste ē ppls. Pria in duas: qʒ primo ponitur ordinatō de personis: 2° de vasis: ibi Columnas q̄s. Circa primum sciendum q̄ de psonis reseruatis sic fuit ordinatum: q̄ illi q̄ erāt alicuius reputationis in sapientia vel arte aliqua seu cōditione notabili fuerunt translati in babylonē vt de illa cōditione fuirēt babylonijs: ceteri vero fuerūt dimissi i iudeā ad colenduʒ agros ⁊ vineas: ne terra redigeret in solitudinē: ⁊ redderet inutilis regi babylonis. de cultura vero terre ei tributū magnū reddebat: ⁊ hoc est qō dō:

In mēse aūt qnto: decima mēsis: ipse ē ānº nonº nabuchodonosoʒ regi babylōis venit nabuçardan princeps militie q̄ stabat coraʒ rege babylōis i hierlim: ⁊ icēdit domū dñi ⁊ domū regis ⁊ oēs domº hierlʒ: ⁊ oēʒ domū magnā igne p̄bussit: ⁊ totū murū hierlim p circuitū destruxit cūcta exercitus chaldeoʒ q̄ erat cū mgro militie. Dē paupib⁹ aūt ppli ⁊ ō reliq̄ vlgo qō rmāserat i ciuitate ⁊ de,pfugis q̄ transfugerāt ad regē babylōis ⁊ ceteros de multitudie trāstulit nabuçardan princeps militie: de paupibus vō tre reliqt nabuçardā princeps militie vinitores ⁊ agricolas. Columnas q̄s ereas q̄ erāt i domo dñi et bases et mare eneū qō erat i domo dñi p̄fregerūt chaldei: ⁊ tulerūt oē es eoʒ in babylonē. Et lebetes et creagras et psalteria et phialas et mortariola ⁊ oia vasa erea q̄ in misterio fuerūt: tulerunt et hydrias et thymiamateria et vrceos ⁊ pelues ⁊ cādelabra ⁊ mortaria et cyathos. Quotqt aurea aurea: ⁊ qt qt argentea argētea. Tulit mgr militie colūnas duas ⁊ mare vnū ⁊ ūitulos duodeci ereos q̄ erāt sub basib⁹ qs fecerat rex salomō i domo dñi. Nō erat pōd⁹ eris oiuʒ hoʒ vasoʒ. De colūnis aūt: decē ⁊ octo cubiti altitudinis erāt i columna vna: et funicul⁹ duodeci cubitoʒ circuibāt eā. Porro grossitudo ei⁹ q̄ttuoʒ digitorum: ⁊ intrinsec⁹ caua erat ⁊ capitella sup vtrāqʒ erea Altitudo capitelli vni⁹ qn qʒ cubitoruʒ: et retiacula ⁊ malogñata sup coronā in circuitu: oia enea. Et fuerūt

p ¶ Confregerunt chaldei. vt materia posset expediti⁹ portari. q ¶ Et lebetes. i. chaldarias vbi coquebant carnes sacrificioʒ: r ¶ Et creagras. i. fuscinulas ad extrahendum carnes: s ¶ Et psalteria. i. instrumenta musica p leuitis: t ¶ Et phialas. vasa erāt ad reponēdū vnguenta: quibus vngebantur reges ⁊ sacerdotes: ⁊ vasa diuino cultui consecrata: v ¶ Et mortariola. in quibus terebantur species ex q̄b⁹ p̄pebātur vnguēta: x ¶ Et hydrias. i. q̄b⁹ pōebat vinū ⁊ oleū p libaminib⁹ fiēdis: y ¶ Et thymiamateria. in q̄b⁹ terebant species ad faciendū thymiama. qō cōburebat sup altare thymiamatis.
z ¶ Et vrceos ⁊ pelues. i. q̄b⁹ lauabāt carnes offerēde sup altare holocausti: a ¶ Et cyathos. in q̄b⁹ ppabat vinū ⁊ oleū vtrū esset apta ad sacrificiuʒ. b ¶ Quotqt aurea. nē. qʒ oia vasa aurea pōebāt ad vnā ptē: ⁊ argētea ad aliā ⁊ erea similiē ad aliaʒ c ¶ Vitulos. xij. ereos. boues vocāt. iij. regū o ¶ Qui erāt sub basib⁹. bases dicunt hic ptes fūdi maris ērei: qō sedebat sup illos. xij. vitulos: ⁊ tres respiciebāt ad orientē: ⁊ tres ad occidētē: ⁊ tres ad meridiē: ⁊ tres ad aq̄lonē e ¶ Nō erat pōd⁹ eris. hoc dō ad designādū magnitudinē ⁊ multitudinē ei⁹ intātū q̄ nō posset ō facili sciri pōd⁹ ōtermiatū. f ¶ De colūnis aūt. duab⁹ supra dictis. g ¶ Xviij. cubiti altitudinis nē. h⁹ itelligēdū ē de stipite: qʒ tota colūna ex q̄ttuoʒ ptib⁹ p̄dictis p̄stituta hēbat. xxv. cubitos i altū: vt hēt 2° par. iij. ⁊ declaratū ē diffusi⁹. iij. regū. h ¶ Et funicul⁹. xij. cubi. cir. eam. i. ei⁹ grossitiē. i ¶ Porro grossitudo ei⁹. i. spissitudo. k ¶ Quatuor digi. nē. ⁊ vtrāq̄ erea. quaʒ forma erat valde subtilis ⁊ artificiosa, put dcm̄ fuit. iij. regū: l ¶ Et retiacula ⁊ malogranata. ad decorē. n. capitelloʒ erāt ibi i ciruitu malogranata de ere apposita: ⁊ reticaula q̄ fm alios erāt q̄dā forāmina i circuitu capitelloʒ artificiose facta: sic i ostijs laternaʒ ereaʒ: ⁊ dicūt reticacula qʒ forāmina illa i aliq̄ erāt similia forāminib⁹ retis. fm alios erat op⁹ reticulatū ō filis ereis fcm̄ ⁊ positū super capitella: vl q̄ p illa appebāt malogranata sic illa q̄ sr̄ opta reti appēt exteri⁹ p ret forāmia. m ¶ Sup coronā. i. sr̄ capitellū q̄ dr̄ corona: eo q̄ erat sup caput colūne sic corona sup caput regi. n ¶ Et fue. malogra. nē. ōpēdētia a capitello ⁊ tot erāt q̄si apposita i q̄libz colūna. iij. vō regū dr̄ q̄ erāt ducēta in q̄libet colūna: centū dependētia: ⁊ cētū apposita: ⁊ sic dcm̄ fuit ibidem iste due colūne erāt site ,ppe pietes ex vtraq̄s parte porticus ita q̄ quatuoʒ malogranata iuxta parietem posita non apparebant: ⁊ ideo non computantur hic

o ¶ Quod erat in domo dñi. i. in atrio sacerdotū: domus. n. dñi large accepta nō solū accipitur p corpore tēpli: sed etiam ,p atrijs ⁊ edificijs ad ipsum ptinentibus

ꝛ sic remanent nonagintasex. tertio vo regum cōputantur omnia: o ¶ Et oia malogra. cētū retia. circūda. licet in q̄ libet columna esset tantum vnū retiaculuz: tñ ibi erāt centū distinctiones sicut in malogranatis erant centū ordines duo. n. malogranata. s. vnū appositū ꝛ aliud dependēs sub eo faciebāt vnū ordinez: ꝛ sic cū i circuitu capitelli essent centuz apposita ꝛ cētū depēdentia ibi p cōsequēs erant centuz ordines p ¶ Et tulit. Hic pōitur ordinatio de personis ad vitam nō reseruatis cum dr̄: Et tulit magister mi. saraiam sacer. primū. i. pri ordinis: dauid enim distinxit sacerdotes p xxiiij. ordines: vt habetur primo pal̄. q ¶ Et de ciui. tu. eunuchū ꝛc̄. Jex quo patet q̄ iste dr̄ eunuchus non a sectiōe genitalium: quia tales non p̄ponūtur hominibus belli: sz a maturitate ꝛ honestate: scdm q̄ dr̄ matthei. xix. sunt eunuchi qui se castrauerūt propter regnuz celoꝝ ꝛc̄. r ¶ Et. vij viros de his q̄ vi. fa. regis. i. habētes ad ipsum liberum accessuz s ¶ Et scribam principem mili. q̄ ꝓba. tyrōes. i. iuuenes aptos ad exercitium armorum: hos iterfecit rex babylonis quia consilium ꝛ fauorem dederant sedechie rebeillādi. t ¶ Et. lx. viros de populo terre. israel hos similiter interficit: quia restiterunt: ei defendendo ciuitatē quantum potuerūt: ꝛ sic non reddiderunt se voluntarie sed fuerunt inuenti latentes ꝛ absconditi. v ¶ Iste est populus. Hic consequenter ponitur translatorum in babylonem numeratio. x ¶ In anno septimo iudeos triamilia. ꝛ loquit̄ hic scriptura de translatis cū iechonia filio ioachim: vt dicit ra. sa. ꝛ alij hebrei sed cōtra hoc videtur qd̄ dicitur quarto regum. xxiiij. q̄ translati cum eo fuerunt. x. milia: sed hec dissonantia soluitur per hoc qd̄ hic dicit̄ iudeos triamilia. i. de tribu iuda: de alijs autem tribubus fuerunt septem milia: qui hic omittuntur: ꝛ quarto regum cum istis numerantur. Item quarto regū dicitur q̄ ista transmigratio fuit anno octauo nabuc. hic autem dicitur anno septimo. ad qd̄ dicendum q̄ ibi accipiuntur anni nabuc. a principio regni sui: hic autem ab illo tempore quo ioachim filius iosie fuit ei subditus ꝛ seruiēs sub tributo: nabuc. autem iam regnauerat vno āno. y In anno. xviij. ꝛc̄. loquitur hic de translatione populi cum rege sedechia. Sed contra hoc videtur qd̄ supra dicitur capitulo isto. Ipse est annus. xix. nabuc. ꝛc̄. ꝛ soluitur hoc sicut ꝛ precedens quia hic accipiuntur anni nabuc. a tēpore a quo ioachim factus fuit eius seruus: supra vero a principio regni sui. z ¶ Anno. xxiij. nabuc. tūc eniz cepit tryum ꝛ plures alias ciuitates circa iudeam ad q̄s confugerant ante plures iudei timore nabu. ꝛ illi tūc fuerunt capti ꝛ in babylonez ducti. a ¶ Omēs ergo anime. hic numerate: b ¶ Quattuor milia sexcente. Sciendum tñ q̄ fuerunt multo plures: sed hic ꝛ i libro regū numerantur tātum notabiliores. c ¶ Et factum est. Hic vltimo ponitur ordinatio de iechonia rege qui post longum carcerez fuit honoratus in babylone cum dr̄ Et factum est in xxxvij. anno trāsmigrationis ioachim. tantū enim fuit i statu hūili. d ¶ Eleuauit euilmerodach. iste eni regnauit post nabuc. patrē suuz scdm hebreos: ꝛ mortuo patre cū regnaret honorauit ioachin super omnes principes regni sui: vt apparet in littera ratio autem huius fuit scdm aliquos: q̄a nabuc. patre percusso amētia iste euilmerodach filius eius voluit regnare: ꝛ videbatur de percussione patris gaudere: pp qd̄ nabuc. in regnum restitutus fecit eum incarcerari cum isto ioachim: ꝛ sic cū eo cōtraxit amicitiam propter qd̄ cōstitutus i regno mortuo patre honorauit eū: cetera patent in lr̄a. e ¶ Et factuz ē post q̄ ꝛc̄. totum istud vsqz ad finem capituli videt̄ appositu ab aliquo expositore ad cōtinuandum sententiam capitulis sequētib⁹: qd̄ nō ē hebreo nec i libris correctis

malogranata nonaginta sex dependentia: et oia malogr̄nata centum retiaculis circūdabant̄. Et tulit mgr̄ militie saraiaz sacerdotē p̄mū ꝛ sophoniā sacerdotez scdm: ꝛ tres custodes vestibuli. Et de ciuitate tulit eunuchū vnuz q erat p̄posit⁹ sup viros bellatores: Jet septē viros de his q videbant faciē regis q iuenti st̄ i cītate et scribā p̄ncipē militū qui ꝓbabat tyrones: et sexagīta viros de pplo t̄re q iuenuenti sūt i medio ciuitatis Tulit autez eos nabuçardā mgr̄ militie: ꝛ duxit eos ad regē babylonis in reblata. Et pcussit eos rex babylonis: ꝛ iterfecit eos i reblata in terra emath. Et trāslatus ē iuda d̄ terra sua. Iste est ppl's quē trāstulit nabuchodonosor: In anno septimo iudeos triamilia ꝛ vigintitres. In anno decimo octauo nabuchodonosor trāstulit de hierl'z aias octīgentas trigītaduas. In anno vicesimotrtio nabuchodonosor transtulit nabçardā magister militie aias iudeoꝝ septingētas q̄dragintaqnqz. Oēs ergo aie q̄ttuor milia sexcente. Et factuz est i t̄cesimoseptimo anno trāsmigratiōis ioachim regis iuda duodecimo mēse vicesimaqnta m̄sis: eleuauit euilmerodach rex babylonis ip̄o āno regni sui caput ioachi regis iude: ꝛ eduxit eū de domo carceris ꝛ locut⁹ est cū eo bona. Et posuit thronū ei⁹ sup thronos regū q erāt p⁹ se in babylone: ꝛ mutauit vestim̄ta carceris eius ꝛ comedebat panē corā eo sp cūctis diebus vite sue. Et cibaria ei⁹ cibaria ppetua dabāt̄ ei a rege babylonis statuta p singulos dies: vsqz ad diē mortis sue cūctis diebus vite eius

Et factuz ē postq̄z in captiuitatē redact⁹ ē israel et hierusalē deserta ē: sedit hieremias ꝓpheta flens ꝛ planxit lamentatione hac i hierusalem ꝛ amaro animo suspirās ꝛ eiulans dixit:

Incipit postilla magistri Nicolai de lyra sup̄ libꝝ trenoꝝ q̄ apd̄ hebreos vocat cynoth. i. lam̄tatiões cuꝝ additiõibus pauli epi burgen̄. Cap. I. Uomodo sedet. In p̄cedēt⁹ hui⁹ libri pro phetauit hieremias destructionē hierlz futurā hic cõsequenī deplorat eā ia factā: qz vidit suā ꝓphetiam ꝓpleta. Circa qd̄ sciēdū q̄ sigul vsibus lr̄e hebraice ꝓponunt ꝛz ordinez alphabeti. Et dicunt aliqui q̄ ꝓposite sūt ad signādū sentētiaz versuū quib⁹ ꝓponunt: z sic ex iterpretationib⁹ lr̄aruꝝ ꝓcedūt ad expositionem versuū. Sz hoc nō videt bñ dictū: primo qz hebrei quoꝝ sūt iste lr̄e: z p ꝓse quēs virtutē earꝝ debēt magis cognoscere: nihil tale dicunt. 2° qz lr̄a per se sūpta vt lr̄a est: nullā hz significationē: nec p ꝓsequens in pratione: licet aliqua lr̄a vt est dictio aliq̄d significet: sicut apud latinos hec lr̄a a, put ē ꝓpositio significat sine si ergo ex ista significatione aliqs vellet ꝓcedere ad exponēdum virtutē ipius a: put est lr̄a: vel scripturam p a incipientē: eēt mālfesta eq̄uocatio. Itē isti imaginātur q̄ iste lr̄e nō sint de integritate versuū: ꝛz quasi quidaz tituli eis ꝓpositi: qd̄ nō est vez: qz sic sūt de integritate versuū i hebreo: sicut apud nos i illo hymno. A solis ortus cardine. lr̄e latine incipiendo ab a vsq̄ ad g inclusiue sūt de integritate versuū: qz ꝑmus incipit p a: a solis ortus cardine: 2° p b. beatus auctor seculi cardine. z sic ꝛnter vsq̄ ad g: z eodē modo ē hic de lr̄is hebraicis in hebreo: sed translator nō potuit in latino seruare ordinē lr̄aꝝ latinaꝝ i ꝓncipijs versuū: qz prima dictio i hebreo pro qua transfert: quomodo: incipit p aleph: z quomodo: incipit p q: z iō singulis versibus ꝓposuit sepatim lr̄as hebraicas p ordinē: nō ad signandū aliquid nisi q̄ p tales lr̄as incipiunt versus in hebreo: lamētationes. n. iste scripte sūt metrice i hebreo: z tpe hieremie currebat modus talis metrificandi aliquam materiā. s. q̄ versus inciperēt ordiate a lr̄is alphabeti. Sciendū ēt q̄ hic nō est q̄rendus ꝓcessus artis sed magis dolentis z ꝓquerētis: qui lamentās aliquod factū idem freq̄nē repetit sub alijs verbis. sic mater lamentās filiū mortuū aliq̄n noiat ipm pro pio noie: aliq̄n noiat eū cor suū: aliq̄n vitam suā: et sic de alijs: et freq̄nter de vna psona transit ad aliā magis fm motū affectionis q̄ fm ordinē rōnis. Preiea sub nomine ciuitatū vel locoꝝ intelligit ppls ibi prius habitans z sic dī ciuitas vel locus desolari vel flere: p desolatiõe z fletu populi. Dis igit̄ premissis hec ps libi hieremie q̄ apud hebreos cynoth vocatur. i. lamentationes: i duas partes diuiditur: qz primo ponit hieremie lamentatio: 2° eiusdem oratio q̄nto capitulo. Prima diuiditur i quattuor partes: fm quadruplex alphabetum hebraicum fm q̄ lamentationes iste metrice scribuntur: z hoc in quattuor capitulis: z hoc modo presens capitulū posset diuidi in. xxij. partes fm numerū lr̄arum: sed non est vis quia sicut dictū est iste lr̄e nō ponuntur hic ad sensū lr̄alem designandū. Dicit ergo: a Quomodo sedet sola. i. habitatoribus suis priuata. b Ciuitas plena populo. anteq̄ esset destructa. c Facta est quasi vidua. i. dignitate regni et sacerdotij orbata. d Domina gentiū. i. que fuit domina gētium: maxime tpe dauid z salomonis qui multas gentes alienigenas sibi subiecerūt vt habetur. ij. Reg. z iij. z ad idem pertinet quod subditur: e Princeps prouinciarū. s. temporib⁹ dictis. f Facta ē sub tributo. regis babylonis. g Plorās plorauit. per hanc reduplicationem intelligitur fletus abundātia h Jn nocte. i. tēpore tribulationis z angustie quod dī nox: i Et lachryme eius in maxillis eius. p h⁹ designatur continuatio z diuturnitas fletus. k Non ē qui consoletur ꝛc. Jquia populi iudeis cōfederati vt egyptij z syri z aliqui alij in necessitate eam reliquerunt: z nō solū reliquerunt sed etiam chaldeis eoꝝ aduersarijs fauerūt: iō subditur: Omnes amici eius ꝛc. l Migrauit iudas pp afflictionem z multitudinē seruitutis. sicut enim fuit dictuꝝ capitulo precedenti illos transtulerūt chaldei qui propter robur corporis vel industriam artis poterāt eis seruire: alios dimittentes pro cultura terre. m Habitauit inter gētes. populus in babylonem ductus. n Nec inuenit requiem. quia laboribus duris affligebatur. o Omnes persecutores eius apprehenderūt eam. i. hierusalem. p Inter angustias. s. famis z mortalitatis que preualuerāt in ciuitate quādo fuit capta: vt dictum est supra. Rabbi salomon exponit: Inter angustias. s. viarū vbi capiebant fugientes: qz non potuerāt diuertere. q Vie syon. Hic conuertit se ad lamentandū templi destructionem: quod erat in monte syon cū dicitur: q Vie syon. s. per quas populus veniebat ad templum de locis exterioribus. r Lugent. hoc dicitur metaphorice: sicut dicebantur gaudere in populi multitudine. vnde in hebreo habet: Vie syon herbose. qz nullus transibat per eas. s Eo q̄ nō sint qui veniant ad sollēnitatem. i. ad sollemnitates: quia ponit singulare pro plurali sicut frequenter fit in scriptura veteris ac noui testamēti. ter enim in anno debebat populus comparere in templo scilicet in pascha: pētecoste: z festo tabernaculorum Exodi. xxiij. sed destructo templo z populo captiuato nullus veniebat. t Omnes porte eius destructe. quia a chaldeis incense: vt dictum est supra. v Sacerdotes eius gementes. quia aliqui fuerunt occisi: z ceteri in captiuitatem ducti. x Virgines eius squalide. idest deformate ex fame et labore. y Et ipsa oppressa amaritudine. idest non potens inde relurgere: sicut qui oppressus est impotabili pondere. z Facti sunt hostes eius in capite. quia ante erant in cauda. ꝛ Jnimici eius locupletati sunt. de bonis que erant in hierusalem et iudea: quia tamen hoc factum est ex diuina iustitia: subditur: Quia dominus locutus est super eam z cetera.

Incipiūt threni. i. lamētationes hieremie q̄ cynoth hebraice iscribūt. Aleph

Quomodo sedz sola ciuitas plena populo. Facta est quasi vidua domina gētiū: princeps prouinciarū factā ē sub tributo. Beth. Plorās plorauit i nocte: et lachryme eius in maxillis eius. Non ē q̄ ꝓsoleat ea: ex oib⁹ charis eius: Omnes amici eius spreuerūt ea: z facti sūt ei inimici

Gimel: Migrauit iudas ꝓpter afflictionē z multitudinē seruitutis habitauit inter gētes nec inuenit requiē. Omnes ꝓsecutores eius apprehenderūt ea inter angustias. De leth. Vie syon lugēt: eo q̄ nō sint q̄ veniāt ad sollēnitatē. Omnes porte eius destructe: sacerdotes eius gemētes. Virgines eius squalide: et ipsa oppressa amaritudine. He. Facti sūt hostes eius in capite: inimici eius locupletati sūt: qz dns locutus ē super eā ꝓpter multitudinem

a Paruuli eius. qui secunduz leges belli nõ debebãt occidi. b Ducti sũt in captiuitatẽ. vt crescẽtes seruirẽt chaldeis. c Ante faciẽ tribulantis. i. ducẽtis eos ad tribulationẽ: illi. n. qui ducũt captiuos faciũt eos ire ante se ⁊ nõ p⁹. d Et egressus ẽ a filia syon. i. a hierusalẽ que dr̃ filia syon eo ꝙ ciuitas ꝓtegebat a tẽplo ⁊ regia domo que erãt i mõte syon sicut filia ꝓtegit a matre. e Omnis decor eius. s. regnũ ⁊ sacerdotiũ: iõ sequitur: f Facti sũt pricipes eius velut arietes. isẽsati. g Non inuẽientes pascua. fame afflicti. h Et abierũt absqz fortitudine. nõ potentes in aliquo resistere. i Ante fa. subseqntis. i. in captiuitatem ducentis. k Recordata ẽ hieru. die. afflic. sue ⁊ ꝑua. cõsiderans ꝙ illa afflictio merito sibi venerat ꝓpter peccata sua ꝑterita. l Oium desiderabiliũ suoꝝ. in diuis condescẽsionib⁹ sibi factis ad votũ. m Que habuerat a diebus antiquis. i. a tpe moysi q̃ deus pauit ppl'm illũ cibo celesti. xl. annis: ⁊ mlta alia beneficia cõtulit ei. n Cum caderet popl's eius in manu hostili. eadẽ ẽ. n. scientia cõtrarioꝝ ⁊ iõ vnũ oppositorũ aliud ad memoriam reducit: ⁊ etiã magis apparere facit: qꝛ opposita iuxta se posita magis elucescunt.

iniquitatũ ei⁹. Paruuli ei⁹ ducti sũt in captiuitatẽ: ãñ faciẽ tribulãtis. Uau. Et egressus ẽ a filia syon oĩs d̃cor eius. Facti sũt ꝑncipes eius velut arietes nõn iuẽientes pascua: et abierũt absqz fortitudie ãñ faciẽ subseqntis. çai: Recordata ẽ hierusalẽ dieꝝ afflictõis sue: ⁊ ꝑuaricationis oĩuz desiderabiliũ suoꝝ quẽ habuẽat a diebus antiqs cũz caderet ppl's ei⁹ i manu hostili: ⁊ nõ eẽt auxiliator. Uiderũt eã hostes: et deriserũt sabbata ei⁹. Heth: Peccatuz peccauit hierl'm: ꝓpterea i stabilis facta ẽ. Omnes q glorificabãt eã spuerũt illã qã viderũt ignominiã eius ipã aũt gemẽs et cõuersa ẽ retrorsũ. Teth: Sordes e⁹ i pedibus eius: nec recordata ẽ finis sui. Deposita ẽ vehemẽt: nõ habẽs ꝯsolaorẽ. Uide dñe afflictionem meam: qm̃ erect⁹ ẽ inimic⁹. Joth: Manum suaz misit hostis ad oĩa d̃siderabilia eius: qã vidit gẽtes igressas scũariũ suũ de quib⁹ ꝑceperas ne intrarẽt in ecclesiaz tuã. Caph: Oĩs popl's ei⁹ gemẽs: ⁊ querẽs panẽ. Dederũt ꝑciosa queqz ꝓ cibo ad refocillãdã aĩaz. Uide dñe et ꝯsidera: qm̃ facta sũ vilis. Lamech: O vos oẽs q transitis ꝑ viã attẽdite et videte: si est dolor sic dolor me⁹. Quoniaz videmiauit me vt locutus ẽ dñs: i die ire furoris sui. Mem: De excelso missit ignẽ in ossib⁹ meis: et erudiuit me. Expãndit rete pedibus meis cõuertit me retrorsũ. Posuit me desolatam: tota die merore cõfectã. Nun: Uigilauit iugũ iniqtatũ mearũ in manu eius: cõuolute sũt et iposite collo meo. Infirmata ẽ vt⁹ mea: dedit me dñs i manu de qua nõ potero surgẽ. Samech: Abstulit oẽs magnificos meos dñs de medio mei: vocauit aduersũ me tempus vt cõtereret electos meos. Torcular calcauit dominus virgini filie iuda. Ain

o Uiderũt eam hostes. captã ⁊ exulatã. p Et derise. sabbata eius. i. cultũ dei israel: reputãtes ꝙ saluare nõ poterat populũ illũ: sz hoc remouet ꝓpheta dicẽs: q Peccatum peccauit hierl'm. i. peccatis peccata accumulauit. r Propterea instabilis facta ẽ. nõ potẽs resistere aduersarijs ꝓpt dei sui offensam: nõ ꝓpter ei⁹ impotẽtiã. s Oẽs q glorificabãt eã. tpe sue ꝓsperitatis. t Spuerũt illã. tpe aduersitatis. v Quia vide. ignomi. ei⁹. i. destructionẽ ⁊ captiuitatẽ. x Ipsa aũt gemẽs sub onere iportabili. y Et cõuersa ẽ retrorsũ. s. i cõfusionẽ a statu honorabili. z Sordes ei⁹ in pedib⁹ eius. in hebreo habet: In oris ei⁹. loqt de ea sic de muliere patiẽte mẽstrua: cui⁹ imũdicia descẽdit ad iferiora: ita ꝙ fedant ore vestimẽti iterioris pedes tãgẽtis: ⁊ ꝑ hoc designat imũdicia idolatrie abũdãs in hierl'm: ꝑꝑ quã fuit destructa. a Nec ẽ recordata finis sui. i. excecata vicijs nõ cogitabat punitionẽ sup se finalit venturã: iõ subdit b Deposita ẽ vehement. ab oĩ honore ⁊ consolatiõe: idõ in ꝑsona e⁹ orat ꝓpheta dicẽs: Uide dñe ⁊c. c Manum suã misit hostis. i. ppl's ãmonitaꝝ ⁊ moabitaꝝ: vt dic Ra. sa. d Ad oĩa desiderabilia ei⁹. i. ad libros legis de q̃bus dicit Psalmo. xviij. desiderabilis sup aurũ ⁊ lapidẽ ꝑciosũ multũ: dic. n Ra. sa. ꝙ chaldeis currentib⁹ ad auꝝ ⁊ argentũ i destructione hierl'm: isti magis voluerũt currere ad cõburendũ libros legis: eo ꝙ scribit deutero. xxiij. ãmonites ⁊ moabites nõ itrabũt i eccl'iaz dñi i eternũ: iõ subdit: e Quia vi. gẽ. ãmonitas ⁊ moabitas. f Ingressas scũariuz tuũ. vbi lex seruabat ⁊ potissime deuteronomiũ i latere arce: deute. xxxj. g Oĩs ppl's ei⁹ gemẽs. pre anxietate famis que ꝑualuit i hierl'z obsessa a chaldeis: vt habet. s. xxxviij. h Dederũt ꝑciosa queqz pro cibo. illi qui erãt diuites. i Ad refocillandã aĩaz. i. ad mitigandũ famẽ: ⁊ nõ ad satietatẽ: iõ i ꝑsona eius orat ꝓpheta dicẽs: k Uide dñe. afflictionem meã. l Et considera. releuando eã. m O vos Hic iduc ꝓpheta alios ad ꝯpassionẽ dicẽs: O vos oẽs q trãsitis per viã. ꝓpe hierl'z d̃structã. n Attẽdite ⁊ videte. ꝑ compassionem. o Qm̃ vindemiauit me ⁊c. loquit de hierl'm ꝑ modũ vinee cui⁹ clausura ẽ dissipata: ⁊ fructus collectus: qꝛ muri hierl'm erãt dissipati: ⁊ oĩa bõa asportata. p De excelso misit ignẽ in ossib⁹ meis. i. in tẽplo ⁊ regis fortalicio: ⁊ in ceteris d̃ quoꝝ fortitudine ꝯfidebat ppl's: sic ossa sũt robur corporis: ⁊ oĩa ista fuerũt cõbusta a chaldeis: vt dictũ fuit. s. lij. q Et erudiuit me. qꝛ vexatio dat intellectũ. In hebreo habet: Et sepauit me. i. mẽbrati lacerauit. r Expã. rete pedi. me. i. ꝑmisit expãdi: ⁊ vocat h rete deceptio falsoꝝ ꝓ phaꝝ: q̃ fuit ppl'o cã ruine: vt freqnt dcz ẽ. s. s Conuer. me retror. i. de statu honorabili ad confusibilem. t Uigilauit iugũ iniq. me. i ma. e⁹. s. dñi: qꝛ vigilant ⁊ solicite iduxit penã ꝓ iniqtatib⁹ meis: ꝑꝑ hoc i ꝑsona ei⁹ dr̃ i ꝑncipio libri de d̃structiõe ppl'i loquẽs: Uigilabo ego sup vbo meo vt faciã illd̃. v Cõuolute sũt. s. iniqtates mee. x Et iposite collo meo. sic fardellus ipõit latrõi deꝑhẽso. y Infir. ẽ vir. mea. deo me deserente. z Dedit me do. i ma. s. chaldeoꝝ. a De q̃ ñ po. sur. vtute ꝓpa: sz tm̃ diuia. b Abstulit oẽs magni. meos.

regē ꝛ ꝓncipes ꝑphas ꝛ sacerdotes. c Vocauit aduersū me tps. s. afflictōis ꝛ destructōis. d Torcular calcauit dns ne. qz sic i torculari de uuis expꝛimit uinū: sic i destructione hierlz fuit effusus sanguis iudeoꝝ.

e Iccirco ego plozās ne. i quo notat fletꝰ ꝛ dolozis abūdātia. f Oz

Iccirco ego plozās ꝛ oculus meus deducēs aquas

lōge factus ē a me ꝓsolator. i. ipe deus retrahēs a me ꝓsolationē suā: lz sit vbiqz ꝑ potentiā ēntiaz ꝛ ꝑsentiā. g Facti sī filij mei. i. hitatores hierusalem. h Perditi fame mortalitate ꝛ gladio. i Expādit syō manꝰ suas noī ē q ꝓsoleꝫ eā: Mādauit dns aduersū iacob i circuitu eiꝰ hostes eiꝰ. Factā ē hierusalē q̄i polluta mēstruis inter eos. Jude: Justꝰ ē dominus: qā os eius ad iracūdiam ꝓuocaui. Audite obsecro vniuersi ꝓpli: et videte dolozē meū. Virgines mee ꝛ iuuenes mei abierūt i captiuitatem. Ioph: Vocaui amicos meos: et ipi deceperunt me. Sacerdotes mei ꝛ senes mei i urbe cōsupti sūt: qz q̄sierūt cibū sibi vt refocillarēt aias suas Res: Vide dne qm tribuloz: ꝓturbatus ē ventꝰ meꝰ. Subuersū ē coz meū i me metipa qm amaritudie plena sū. Foris interfecit gladius et domi moꝛs similis ē. Sin:

Audierūt qā igemisco ego et ñ ē q ꝓsoleꝫ me. Omnes inimici mei audierūt maluz meū: letati sūt qm tu fecisti Adduxisti diē ꝓsolatōis: ꝛ fiet sicꝫ mei. Thau: Ingrediat oē malū eoꝝ coꝝā te: ꝛ et deuindemia eos sic vindemiasti me ꝓp iniqtates meas Multi. n. gemitꝰ mei ꝛ coꝛ meū merēs. Aleph C. II.

Quomō obtexit caligine i furoꝛe suo dns filiā syon: ꝓiecit de celo i terrā iclytā isrl: et ñ ē recordatꝰ scabelli pedū suoꝝ i die furoꝛis sui. Beth: ꝑcipitauit dns nec pepcit oīa speciosa iacob: destruxit i furoꝛe suo mūitōes vginis iuda. ꝛ deiecit i trā: polluit regnū ꝛ ꝑncipes eꝰ. Gimel: Cōfregit i ira furoꝛis sui oē cornu isrl auertit retroꝛsū dexterā suā a facie inimici: et succēdit i iacob q̄i ignē flāme deuoranti i gyro. Deleth: Tetēdit arcū suū q̄i inimicus firmauit dexterā suā quasi hostis: ꝛ

vltra resistere. i Letati sūt. obsidētes. n. ciuitatē aliquaz multū guudet qn audiūt q illi q̄ sūt intra nō possūt tenere ciuitatē. m Qm tu fecisti. q. d. hoc nō accidit chaldeoꝝ virtute: sz ex punitiōe tue iusticie. n Adduxisti. i. adduces: loquit. n. d futuro ꝑ modū ꝑteriti pp certitudinē ꝓphetie vidēbat. n. ꝓpha futurā babylōis destructionē ad iudeoꝝ cōsolationē: qz ꝑ hanc habuerūt licentiā redeūdi ꝑmo āno cyri.

o Ingrediat oē malū eoꝝ coꝝā te. vt puniatur. p Et deuindemia eos. destruendo muros eoꝝ ꝛ bōa rapiēdo: ꝛ hanc dicit ꝓpheta nō zelo vindicte: sz diuine iusticie.

Capitulum. II.

Quomō. Hic ꝓpha describit hieremie lamentatio ꝑ ordinē alphabeto: ꝛ ꝑ lamētat destructionē citatis ꝛ tēpli dicēs admiratiue a Quō obte. cali. s. tribulatōis maxie. b In furo. suo. i. in effectu sue iusticie. c Filiā syō. i. hierlz vt expositū ē. c. ꝓcedēti. d Proiecit d celo i ter. i. d statu sūme honorabili ad sūme miserabilē. e Inclytā isrl. i. hierlz que erat metropol ꝛ nobilissima i regno iuda. f Et nō ē recor. scabelli pe. su. i. tēpli qd icēderūt chaldei: ꝛ dī scabellū pedū dei: qa intra ipz erat arca testamēti ꝛ ꝓpiciatoriū: qd erat quasi sedes dei: ꝛ arca quasi scabellū illius sedis: sic dictū fuit plenꝰ exo. xxv. g Precipitauit do. fm viam iusticie sue. h Nec pepcit. ex sua misericordia: eo q hz semp iusticiaz annexā. i Oia speciosa iacob. i. regnū ꝛ sacerdotiū: ciuitatē ꝛ tēplū: ꝛ per ꝓns alias ciuitates ꝛ fortalicia k Polluit regnū. i. ostendit pollutū multiplicibꝰ peccatis ex rigore sue punitionis. l Confregit in ira furoꝛis sui. i. i effectu sue iusticie m Omne cornu isrl. i. omnē statuz dignitatē ꝛ fortitudinem defensiōis. n Auertit retroꝛsū dexteraz suam a facie inimici. qd potest dupliciter intelligi: vno modo referēdo ad deū: eo q nō defendit populū isrl a suis inimicis: ꝛ sic auertit dexterā sue virtutis ab eis: Alio modo referēdo ad ꝑsonā: a quo deus subtraxit virtutem ꝛ idustriam se defendendi: ꝛ sic auertit dexterā iudeoꝝ a facie chaldeoꝝ. o Et succendit in iacob. s. p chaldeos hierusalez ꝛ terram in circuitu incendendo. p Tetēdit arcū suū. i. varios modos inuadēdi ciuitatem per exercitū chaldeoꝝ: vel ad lrām: Arcū. qz in chaldeoꝝ exercitu erant mlti sagittarij. q Quasi inimicus. sic enim conferendo beneficia ostēdit se amicū: ita iferēdo penas iudicat a simplicibꝰ inimicus: quis hoc faciat ex charitate ad purgationē maloꝝ: ꝛ

exercitiũ bonoꝝ in virtute patiẽtie. r Occidit oẽ quod pulchꝝ erat visu in tabernaculo filie syon.i. in tẽplo domini qõ erat i mõte syon: qz sacerdotes occisi fuerũt ibi: vt hz ifra eodẽ.c.7 oia pciosa inde aspoztata: cetera patẽt ex dicti vsqꝫ ibi: s Et reple. in filia iuda.i. i gẽte iudaica. t Humiliatũ 7 hũiliataz. qz oẽs vtriusqꝫ sexus hũiliauit i seruitutez 7 captiuitatẽ redigendo. v Et dissipauit. q̃i hortũ. cui' clausure dissipant collectis fructib'. x Tẽtoriũ suũ. i. tẽplũ salomõis: qõ erat dispositũ ãtra p sanctũ 7 sanctũ sanctoꝝ: sic tabernaculũ quod fecerat moyses in deserto.

y Obliuiõi tradidomin'. i. tradi fecit. z In syon festiui. et sab. qz destructo templo 7 pplo captiuato talia cessauerũt q̃si p ãnos lxx. a Repulit do. alta. su. pmittẽdo illõ destrui p chaldeos. b Maledi. scificatiõi sue. i. tẽplo i quo scificabant hoines p sacrificia 7 oblatiões cui maledixit .i. malefecit. dicere. n. dei ẽ facere psal. cxlvtij. Dixit: 7 facta si. lz aũt de' nõ sit actõ mali culpe: ẽ tñ actoꝝ mali pene: 7 sic maledixit tẽplo inquãtũ per chaldeos ipz pbussit fz ordinẽ sue iusticie. c Tradidit i man' imi. mu. tur. ei'. prope .n. tẽplũ erant turres notabiliões ad loci dẽfensionẽ. d Vocez doe. i do. do. s. aduersarij exultãdo de captiõe 7 spoliatiõe loci. e Sicut i die solẽni. i. sic in solẽnitatib' solebant cãtare leuite laudes dei. f Cogitauit do nẽ. qz ab eterno puidit oia in tpe fienda. g Tetẽdit funi. suũ. ad destruendũ fm lineã sue iusticie: isto mõ di. ij. Re. viij. Melius ẽ dauid duos funiculos vnũ ad occidẽdũ nẽ. h Luxitqꝫ antemurale. antemurale. n. ẽ paru' mur' ante murũ pncipalẽ i clausuris ciuitatũ: 7 viaz fuit dissipat' in hierl'z. i Defixe sũt. Hic spãliꝫ lamentat hieremias destructionẽ pplꝝ 7 afflictionẽ: tñ ptinuãdo se ad pcedẽtia pmittit de ciuitatis destructiõe dicẽs: Defixe si in terra porte ei'. i. amote ꝺ locis suis 7 in terram projecte. k Perdidit nẽ. regẽ ei'. i. sedechiã q̃ fuit ductus in babylonẽ: 7 plures de pncipib' suis. l Nõ ẽ lex. i. docto: legis qz fuerũt occisi: ita expõit Ra. sa. põt etiã expõi de lege ad lfaz q̃ fuit tũc cõbusta: vt dictũ ẽ. s. c. pcedẽti: tñ postea fuit p esdrã repata. m Et pphe eius. i. pphe hierl'z q̃ ñ erãt veri fz falsi. pphe: iõ sbdit: n Non inuenerũt visionẽ a domino. Joth: Sederũt i terra

ỏccidit oẽ qõ pulchꝝ erat visu i tabernaculo filie syõ effudit q̃i ignẽ idignationẽ suã. He: Factꝰ ẽ dñs velut inimicꝰ: pcipitauit isrl'. Porcipitauit oia menia eius: dissipauit munitiões eiꝰ: et repleuit in filia iuda hũiliã tũ 7 hũiliatã. Vau: Et dissipauit q̃i hortũ tẽtoriũ suuz demolitꝰ ẽ tabernaculũ suuz. Obliuiõi tradidit dñs i syõn festiuitatẽ 7 sabbatuz 7 i opprobriũ 7 i indignatiõne furoris sui regẽ 7 sacerdotẽ. Zai: Repulit dñs altare suũ: maledixit scificatiõni sue: trãdidit i manꝰ imici muros turriũ eiꝰ. Vocẽ derũt i domo dñi: sic in die solemni. Heth: Cogitauit dñs dissipare murũ filie syon: tetẽdit funiculũ suũ 7 ñ auertit manũ suã a pditiõe Luxitqꝫ ãtemurale: 7 murus pariẽ dissipatꝰ ẽ. Teth: Defixe sũt i terra porte eiꝰ perdidit 7 ptriuit vectes eiꝰ regẽ eius 7 pncipes eiꝰ i gẽtib'. Non ẽ lex: et pphe eiꝰ nõn inuenerũt visionẽ a domino. Joth: Sederũt i terra cõticuerũt senes filie syon: pspserũt cinẽ capita sua: accincti sũt cilicijs. Abiecerũt i terra capita sua vgines iuda. Caph: Defecerũt p lachrymis oculi mei 7 turbata sũt viscera mea. Effusũ ẽ i terra iecur meũ sup ptriti onẽ filie pplꝰ mei cũz õficeret paruulus 7 lactẽs i plateis oppidi Lamech: Matrib' suis dixerũt: vbi ẽ triticũ 7 vinũ: cũ deficerẽt quasi vulnerati i plateis ciuitatis: cũ exalarẽt aias suas i sinu matrũ suaruz. Mem: Cui cõparabo te vel cui assimilabo te filia hierusalẽ: Cui exeq̃bo te 7 psolabor te virgo filia syõ: Magnã ẽ. n. velut mare cõtritio tua Quis medebit tui: Nun: Prophe tui viderũt tibi falsa et stulta: nec apiebãt iniq̃tatẽ tuã: vt te ad pniaz prouocarẽt. Viderũt autẽ tibi assũptiões falsas et eiectiones. Samech: Plauserũt sup te manib' oes trãseuntes p viã: sibilauerũt 7 mouerũt capita sua sup filiã hierlim: Heccine est vrbs dicẽtes p

i ter. cõti. senes filie syon. i. hierlim. q. d. illi q̃ prꝰ erant ibi i honoꝛe 7 loquebant in auctoꝛitate sũt inhonoꝛati 7 muti p confusione. p Et conspersserũt cine. capita sua. in signũ tristicie: aliqui libri habẽt h additũ: Virgines hierlim. sz nõ ẽ in hebꝛeo: 7 iõ hec lra refert ad senes

q Accincti sũt cilicijs. in signuz pnie. r Abiecerũt i ter. capita sua virgi. iuda. p nimia angustia. s Defecerũt p lachrymy. ocu. mei. verba sũt hiemie cõpatiẽtis miserie pplꝰ sui. t Cõturbata sũt viscera mea nẽ. q. d. intrim doleo q̃ videtur mihi q̃ oia membra mea vitalia debeãt cadẽ i irã. v Cũ deficeret puulus 7 lactẽs. ex õfectu nutrimẽti: lactotas: idẽ ẽ qõ exhibere lac. lacteotes: idẽ est qõ lac sugere: 7 inde dr lactẽs. i. lac sugẽs: iõ sbditur: Matrib' suis nẽ. 7 pz lra. x Cui compabo te nẽ. 7 subditur: Et consolabor te. solaciũm enim miseri ẽ habere socium i pena: sed non inueniebant in propositio: ideo dicit ppheta: y Cui compabo te nẽ. quasi diceret non inuenio aliquam ciuitatem ita afflictam quam tibi possim in exẽplũ proponere pro aliquali tua consolatione: ideo subdit:

y Magna est. n. velut mare contritio tua. i. sic excedit contritiones aliarum ciuitatũ: sicut mare aquas fluminuz: ideo sequit: z Quis medebit tui. quasi diceret nullus posset nisi deus. a Prophete. Hic specialiter inuehitur contra falsos prophetas qui regem 7 populuz induxerũt ad rebellandum regi babylonis: ideo dicit: Prophete tui viderunt tibi falsa. ex sua confictione.

b Et stulta. quia per hoc secuta est destructio tua.

c Nec aperiebant iniquitatem tuam. te veraciter arguendo: sed magis palliabant peccata tua. d Viderũt autem tibi assumptiones falsas. inducendo te p falsas persuasiones ad sumendũ bellũ contra chaldeos.

e Et eiectiones. s. de terra tua. per captiuitatẽ tuam que ẽ ad hoc secuta. f Plauserũt super te manib'. deridendo fatuitatem tuã 7 calamitatẽ tuã. g Hec cine est vrbs dicentes pfecti decoris nẽ. ita. n. pulchre 7 magnifice edificauit eã salomon q̃ delectabile erat oib'

habitare i ea. b ¶ Aperuerūt ꝛc̄.].ſ. chaldei ꝛ alij eis adiuncti cōferēdo ad inuicē de tua deſtructiōe totalit: iō ſbdit: i Deuorabim⁹. ꝛ qz h⁹ faciebāt ex magna voluptate: iō ſbdit: k ¶ En iſta ē dies quā expectabamus. .ſ. cū magno deſiderio. l ¶ Fecit dō. q̄ cogitauit. i. ab eterno diſpoſuit.

m ¶ Compleuit ſer. ſuū quē preceperat a diebꝰ antiquis. ſ. i deutero. xxviij. vbi cōmiatur penā terribilē iudeis declinantibus ad idolatriā n ¶ Et letifica. ſuper te ūmicuz. ex ſua victoria ꝛ deiectione tua.

o ¶ Clamauit. h̄ hieremias induc̄ pplm ad querendū dei miſericordiā: ꝛ qz ad h⁹ facit aduerſariorū ſuperbia: ideo dic̄: Clamauit cor eorū. i. chaldeoꝝ.

p ¶ Ad dñz. i. ꝺ dñm eū blaſphemando tā ꝑ ipotentē ad ppli ſui defenſionē. Pōt ēt hoc alit exp̄i de iudeis: Clamauit cor eorum ad dñm ꝛc̄. qz multi eoꝝ videtes q̄ ñ poterāt vltra ōfēdere muros clamabāt ad dñz q̄rendo eius auxiliū. q ¶ Deduc quaſi torrentē lachrymas. abūdanē flendo. r ¶ Nō des requiē tibi. ab operibus pnie ceſſādo. s ¶ Neq; taceat pupil. ocli tui. fletū interrūpēdo. t ¶ Conſurge i. ſim̄ ſurge corpore. ſ. ꝛ mēte ad diuinā laudē: vt poſſis iuenire miſericordiā. v ¶ In pncipio vigiliaꝝ. i. celeriꝰ ꝛ expedite. x ¶ Effū de ſic̄ aquā cor tuū. i. pfecte ſicut aqua effūdit pfectiꝰ ceteris liquoribꝰ: ꝛ talis effuſio idē ē qđ intēſa deuotio.

y ¶ Leua ad eū manus tuas. p aīa. i. p aiabꝰ. z ¶ Parvuloꝝ ꝛc̄. qđ dupliciꝰ pōt intelligi: vno mō vt aie ille recipiant in ſinu abrae: alio modo vt mores illoꝝ inocētū i oratione recordet ante dñm: ad ꝓuocandū dei vindictam ꝺ chaldeos. a ¶ Vide dō. ꝛ conſidera. p cōdeſcēſionē tue pietatis. b ¶ Quē vindemiaueris ita. i. ſpoliaueris oibus bōis intrñ q̄ fame moziunt. c ¶ Ergo nec come. mu. q. d. ſic factū ē: legit. n. iiij. Re. vj. q̄ in obſidione ſamarie mlieres comederūt filios ſuos p̄ famis magnitudie: ꝛ idē credibile ē accidiſſe i obſidiōe hierlz per chaldeos: imo expreſſe dr infra. iiij. d ¶ Paruulos ad mē. palme. mulieres. n. p̄gnantes p̄ anguſtijs ꝛ doloribꝰ pariebant añ tēpus fetus impfectos: ꝛ ſic ſtatim moziebant ꝛ a matribꝰ comedebant: ꝛ hec miſeria predicit iudeis deutero. xxviij. ſi relinq̄rent deum declinantes ad idolatriā: qđ fecerūt vt pz in libris iudicū ꝛ regum.

e ¶ Si occidit. accipit hic ſi p qz: qz chaldei paſſim interficiebant ſacerdotes in tēplo dñi: vbi tamē parcere ꝺbu

ſecti ꝺcoris: gaudiū vniuſe terre. Ain. Aperuerūt ſup te os ſuū oēs inimici tui: ſibilauerūt ꝛ fremuerūt dētibꝰ ſuis: ꝛ dixerūt: deuorabimꝰ En iſta ē dies quā expectabamus: inuenimus: vidimꝰ Phe: Fecit dñs q̄ cogitauit ꝛ ꝓplēuit ſermonē ſuuz quē p̄ceperat a diebus antiquis. Deſtruxit ꝛ non pepcit: et letificauit ſup te inimicū: ꝛ exaltauit cornu boſtium tuoꝝ. Sad: Clamauit cor eoꝝ ad dñz: ſup muros filie ſyon. Deduc q̄i torrentē lachrymas ꝑ die ꝛ nocte: nō des requiē tibi: neq; taceat pupilla oculi tui. Coph: Conſurge: lauda i nocte: in pncipio vigiliaꝝ: effūde ſic aquā cor tuū ātē cōſpectū dñi. Leua ad eū manꝰ tuas ꝓ aīa pāruloꝝ tuoꝝ: qui fame pereūt i capite oīum

cōpitoꝝ. Res: Vide dñe ꝛ cōſidera qđē videmiaueriſ ita. Ergō ne comedēt mlieres fructū ſuū: puerulos ad mēſurā palme: Si occidit i ſcūario dñi ſacerdos ꝛ ꝓpheta: Jacuerūt i terra foris puer ꝛ ſenex: virgines mee ꝛ iuuenes mei ceciderūt in gladio. Interfeciſti i die furoris dñi q effugeret ꝛ relinqueret. Quos educaui ꝛ enutriui: inimicus meꝰ cōſūpſit eos. ¶ Aleph. iii. Ego vir videſ pauptatē meā: i virgā idignationis eius. Aleph: Adē miauit ēt adduxit i tenebras: ꝛ nō i lucē. Aleph: Tantū i me vertit: ꝛ conuertit manum ſuam tota die. Beth:

Ego vir. hic deſcribit lamētatio hieremie ſb̄ tertio alphabeto: ꝛ dic̄ hic Rabſa. q̄ hieremias ſcripſit iſtud capitulum poſtq̄ ioachim filius ioſie cōbuſſerat libꝝ ſuū in quo erant ſcripta alia tria capitula .ſ. pmū ſcōm ꝛ q̄rtū: ſic dictū fuit. ē. xxxvj ꝛ pp hoc in fine illius capitli dr q̄ hieremias tulit aliud volum̄ ꝛ dedit baruch q̄ ſcripſit in eo oēs ſmones libri prioris: ꝛ inſup additi ſi ſermōes plures q̄ ante fuerant: et ad hoc denotandum ſb̄ qualibz lra poſuit tres verſiculos in h⁹ capitulo. Sed iſtud dictū videt ꝓpugnare illis que ſupra dixi. ſ. q̄ hieremias lamentat deſtructionē ciuitatis iam factā qz vidit ꝓphetiam ſuā completā: qz combuſtio hui⁹ libri et repatio fuit longe añ deſtructionē hierlz. ſ. quarto āno ioachim filij ioſie: vt ibidē dr: qui regnauit. xj. annis: ꝛ poſt eū iechonias filius ei⁹ mēſibus tribus: ꝛ poſt eū ſedechias. xj. ānis: ita q̄ in eius anno. xj. fuit hierlm deſtructa. Ad h⁹ dicendū q̄ hieremias vidit deſtructionē ciuitatis dupliciter: vno modo viſione intellectuali ꝛ ꝓphetica: ꝛ ſic eā deploraut ſcribendo anteq̄ eueniret: alio modo viſione corporali qñ fuit completa: ꝛ ſic eam deploravit illud qđ prⁱ ſcripſerat p modū lugubris carminis ore proferendo. Jgit preſens capitulū in tres partes poteſt diuidi: qz primo hieremias ſuam miſeriā lamentat ꝛ ꝓpli: 2° dei miſericordiā ꝛ iuſticiam ſuam annexā confitet: ibi Miſericordie dñi. 3° ad lamentandū miſeriā reuertit: ibi Operuiſti. Et primū dicit in perſōa ſua ꝛ ꝓpli: a ¶ Ego vir videns paupertatem meam. i ſpoliatione ciuitatis ꝛ captiuatione. b ¶ In virga indignationis eius. i. vindicte ꝛ correctionis dei. c ¶ Me minauit. per exercitum chaldeorum in captiuitatem ducendo.

d ¶ Et adduxit in tenebras. in locis tenebroſis me recludendo. poteſt etiam hoc intelligi de ſedechia qui erat caput populi ꝛ exoculatus fuit ductus in babylonem. e ¶ Tantū in me vertit. loquitur ad modum hominis multum afflicti cui videtur q̄ nulla afflictio alia ſit ſue companda: ꝛ ſic dicit ſe ſolum afflictum. f ¶ Uetuſtam fecit pellem meam.

ex fame ⁊ labore que accelerant senectutē. g ¶ Cōtriuit os sa mea. i. robur corporis mei. h ¶ Edificauit i gyro meo. q; chaldei posuerūt tētoria i circuitu hierlm: ne aliqs posset egredi ad fugiendū: nec ingredi ad auxiliandū: iō subdit i ¶ Et circūdedit me felle. i. cordis amaritudie. k ¶ Et labore. in defensiōe muroꝝ: ⁊ etiā i opib⁹ laboriosis ⁊ seruilibus post captionē ciuitatis l ¶ In tenebro. collocauit me. hoc dī q̄tū ad illos q̄ fuerūt icarcerati in babylōe: sic sedechias ⁊ plures alij m ¶ Circūedificauit ꝛc. h⁹ pōt expōi de obsidione ciuitatis i gyro vt predictū ē: ⁊ et de illis q̄ in babylōe fuerūt recluſi in ergastulis vnde ñ poterāt egredi. n ¶ Aggrauauit compedē meū. q; aliq̄ fuerūt positi i compedib⁹ tā pōderosis q̄ vix poterant se mouere. o ¶ Sz et cū clama. q. d. sic ē exclusū a me hūanū auxiliū: ita etiā diuinū: videbat. n. hieremias captiuitatē p lōgū tēpus duraturā: ⁊ ideo subdit: p ¶ Conclu. vias meas lapidibus q̄dris. q. d. nullo mō ꝓnūc possū euadere q; nulla clausura fortior ē diuina sētentia. q ¶ Ursus insidi. fa. ē mihi. ñ p se sz p chaldeos: q̄ ex ordinatiōe diuina me ceperūt per vias occultas ⁊ māifestas. r ¶ Tetēdit arcū suū. in exercitu. n. chaldeoꝝ erant multi sagittarij q̄ ex oi pte mittebant sagittas ad interficiēdū defensores muroꝝ: iō subditur:

Uetustā fecit pellē meā ⁊ carnē meā: contriuit ossa mea. Beth: Edificauit i gyro meo: et circūdedit me felle et labore. Beth: In tenebrosis collocauit me quasi mortuos sempiternos. Gimel Circūedificauit aduersum me vt ñ egrediar aggrauauit compedē meū. Gimel: Sed ⁊ cū clamauero ⁊ cū rogauero: excluſit oratiōnez meā. Gimel: Cōclusit vias meas lapidib⁹ q̄dris: semitas meas subuertit. Beleth: Ursus insidias fact⁹ ē mihi: leo i abscōdito. Beleth: Semitas meas subuertit ⁊ cōfregit me: posuit me dēsolatā. Beleth: Tetēdit arcū suum: ⁊ posuit me q̄si signum ad sagittā. He: Misit in rēnibus meis filias pharetre sue. He: Factus sū i derisū oi pplo meo: cānticū eorū tota die. He: Repleuit me amaritudib⁹: iebriauit me absinthio. Uau: Cōfregit

s ¶ Misit in renib⁹ meis filias pharetre sue. i. sagittas q̄ dicūtur filie pharetre ſm modū loq̄ndi hebraicū: ⁊ q; sic filie a matre custodiunt sic sagitte i pharetra ꝓ custodia reponunt. t ¶ Fact⁹ sū in derisū oi pplo. oēs nationes iudeos ridebāt sic deuictos ⁊ captiuatos. v ¶ Canticū eoꝝ tota die. de talib⁹. n. victoriis solēt fieri cantilene: ad laudē triumphantiū: ⁊ vituperiū deuictoꝝ: iō subdit: x ¶ Repleuit me amaritudinib⁹ ꝛc. pena. n. grauis noie pot⁹ amari designat etiā ſm cōem modū loq̄ndi: y ¶ Cōfregit ad numerū dētes meos. q. d. tantā afflictionē sustinui ac si oēs dentes mei fuissēt sigillati ꝓfracti. Ra. sa. dicit q̄ hec ē lra: Confregit in harena dētes meos. q; iudei de terra sua eiecti faciebāt panes subcinericios in q̄bus cōmiscebant pulueres ⁊ harene: ſm q̄ dī ezechiel. iij. Sic comedēt filij isrl̄ panē suū pollutū inter gētes ad quas ejciā eos. ⁊ sic ex harēa ꝓmixta offēdebant dētes mādūcantiū. z ¶ Edificauit me cinere. ꝓmixto in pāe. a ¶ Et repulsa ē aia mea. ab oi cōsolatiōe. b ¶ Obliuius sū bonoꝝ. i. ita elongatus sū a bōis ac si nūq̄ aliq̄ habuissem. c ¶ Et dixi: perijt ꝛc. loquit i psona infirmoꝝ: q̄ quasi cadebāt i desperationē ex pōdere maloꝝ: ⁊ iō sup h⁹

ad numerū dētes meos: cibauit me cinere. Uau: Et repulsa ē aia mea: oblit⁹ sū bonoꝝ. Uau: Et dixi perijt finis me⁹: ⁊ spes mea a dño. çai: Recordare paupertatis et trāsgressionis mee: absinthij ⁊ fellis. çai: Memoria memor ero: et tabescet i me aia mea. çai: Hec recolēs i corde meo: i deo spera bo. Beth: Misericordie domini q̄ nō sum⁹ ꝓsumpti: q̄ nō defecerūt miserationes e⁹ Beth: Nouī diluculo: multa ē fides tua. Beth: Pars mea dñs: dixit aia mea: p ꝑea expectabo eū. Teth: Bonus ē dñs sprantibus i eū: aie querenti illū. Teth: Bonū ē p̄stolari cū silentio: salutaꝛ dñi. Teth: Bonū ē viro cū portauerit iugum ab adolescentia sua. Joth: Sedebit solitarius ⁊ tacebit: q̄ leuauit se sup se Joth: Ponet i puluere os suuz: si forte sit spes. Joth:

ꝓpheta deprecat dñm in psona ppli tā afflicti dicens: d ¶ Recordare tu dñe: e ¶ Pauptatis. quā sustineo i amotione oium bonoꝝ meoꝝ: f ¶ Et transgressionis mee. ⁊ accipit hic trāgressio passiue. i. passiōis mee quā chaldei ītulerūt mihi vltra modū. g ¶ Memoria memor ero. s. peccatoꝝ meoꝝ: q̄bus ista meruī: in hebreo habet: Memoria mēor eris. tu dñe ad puniēdū. h ¶ Et tabescet in me aia mea. de peccatis ppetratis cōfusa: ⁊ q; talis ꝓfusio adducit gloriā: iō subditur: i ¶ Hec recolēs i corde meo. hūilit: k ¶ In deo spabo. de cōsecutiōe diuie misericordie finalit. l ¶ Misericōdie dñi. Hic ꝓpheta ꝓfitet diuinā misericordiā q̄ semp comitat suā iusticiā: ꝓpter q̄ pēa a deo inflicta est patiēter toleranda: ⁊ prio pōit h⁹ confessio: 2° tollit error ā occasio: ibi Nō. n. dicit igit: l ¶ Misericōdie dñi. supple apparent i punitōe nostra. m ¶ Quia nō sumus consūpti. licet hoc meruissent pctā nra n ¶ Quia nō defecerūt miserationes eius. dimittēdo nobis reliqas populi: q̄uis nō meruissemus. o ¶ Nouī diluculo. i. a puericia mea: que dī diluculū vite hūane: sic senect⁹ dī vespa: fuit. n. hieremias a puericia illustratus a cognitione diuia: vt dī in ꝓncipio hui⁹ libri. p ¶ Multa est fides tua. i. fidelitas: ⁊ dirigit sermonē ad deū qui ē fidelissimus remūerator bonoꝝ: iō subdit: q ¶ Pars mea dñs. q. d. sufficit mihi ꝓ oibus. r ¶ Propterea expectabo eū. i. remunerationē eius. s ¶ Bonus ē do. sperā. i. cū. replicatio est ciusdē ſnie ad maiorē affirmationem. t ¶ Bonū ē p̄stolari cū silentio. i. patiēter ⁊ absq; murmure tribulationis tpe: ⁊ q; hoc facit exercitiū patiētie: iō subdit: Bonū est viro cum portauerit iugum ꝛc. v ¶ Sedebit solitarius ⁊ tacebit. vir in patiētia exercitatus. x ¶ Quia leuauit se sup se. aspirādo ad bōa celestia ⁊ cōtēnendo terrestria. y ¶ Ponet i pul. os suū. humiliter loq̄ndo: z ¶ Si forte sit spes. que ē expectatō future beatitudis: ⁊ dic forte: nō ꝓpter mutabilitatem a parte dei sz a parte liberi arbitrij: q; homo q̄tūcūq; exercitatus in virtute patientie per defectibilitatez liberi arbitrij potest ab ea cadere: ⁊ sic frustrari remuneratōe ⁊ qm̄ homo perfectus in virtute patientie: nō solum sustinet aduersa patiēter: sz ēt gaudenter: ſm illō actuū .iij.

Jbāt apostoli ga. a con. cō. quō. dī. ha. ſ. p no. ie. cō. pa. iō sequit: a Dabit pcutienti se maxillā. iniurijs se offerendo. b Saturabitur opprobrijs. in ipsis gaudēdo: z q: istud fit intuitu future mercedis: iō subditur: c Dr: nō repellet in sēpiternū dō. ſ. iustos tribulari p mittēdo. d Dr si abiecit. in presēti vita. e Et miserebit. in futura. f Scōm mlti. misericordi. sua. q: nō sūt ꝓdigne passiones hui⁹ tēporis ad futuraz gloriam que reuelabit in nobis: ad Ro. viij. g Nō enim. hic rmouetur error occasio z diuidit in duas partes ſm duplicē errorē: ſcda ibi Quis ē. Circa p̄mū sciendū q alii qui acceperūt occasionē errādi: eo q videbāt iustos i pñti vita vt cōtribulari: credētes q istud eēt deo p se z directe placitum qō nō est verum: sic amaritudo medicine nō ē accepta medico p se: sed solū ratiōe sanitatis conseqnde: z sic ē de pēis pñtis vite: que sūt quedam medicie respectu dei q̄ est medicus animaz: z hoc ē qō dicitur: g Nō. n. humiliauit. penis z afflictionib⁹ vite presētis h Ex corde suo. i. p se z ex directa electione: ſz vt p exercitiū patiētie sequat p̄miū glorie. i Ut cōte. ſb pedibus suis. resumat: Non. n. ex corde suo. i. ex electione directa hoc nō fecit: z similiter qō ſbdit: k Ut declinaret iudiciū viri. pmittēdo eū iniuste tribulari: iō ſbdit: l Dñs ignorauit. i. nō approbauit malicia facientiū. m Quis est. Hic remouet scōs error: ex hoc. n. q iusti in pñti vita vt frequnter tribulant: z impij prosperant crediderūt aliqui q deus nō haberet noticiā de his q̄ fiunt in terra: ex quoz persona dī Iob. xxij. Circa cardines celi pambulat: nec nostra cōsiderat. Sed hoc ē erroniū nō solū ꝓz sanctos ſz etiā ſm philosophos: Philosophi eni p̄mo ō aia arguēs cōtra empedoclē ducit ipz ad istō inconueniēs: q deus aliquid ignoraret. ſ. discordiaz: qō nos cognoscerem⁹: pp quod dicē hieremias. m Quis est iste q̄ dixit vt fieret. ſ. aliquid in terra. n Dño nō iubente. i. deo nō puidente z ordināte: z similiter quod sequit: o Ex ore altissimi. i. ex eius dispōne. p Nō egredient nec bona nec mala. q̄ similiter fiunt i terra. q. d. ista sūt erronia: z iō conseqnter inducit ad tolerantiam aduersoz q̄ a deo ordinant ad meritū z premiū electorum dicēs: q Quid mur. ho. viuēs. afflictus in pñti ſm dispositionē dei. r Vir pro pecca. suis. p penam expiādis. s Scrutemur vias nostras zc. q. d. si diligenter scrutemur cōscientias nostras inueniemus plra peccata. t Et reuertamur ad dñz. p pniam. v Leuem⁹ corda nostra. i oratione deuota q̄ ē ascensus mentis in deum ſm damascenū. x Cū manibus. vt simul eleuemur mēte z corpore. y Nos inique egim⁹. licet. n. hieremias eēt innocēs z sanctus: tñ cōnumerat se iudeis peccātibus: q: erat de pplo illo. z Iccirco inexorabilis es. nō ex defectu tue pietatiſ ſz ex actu nostre iniq̄tatis. a Operuisti hic reuertit hiēmias ad lamentandū sui z ppli miseriā dicens: Operuisti. ſ. nos multitudie aduersarioz. In furore. i. vindicta tue iusticie. b Et pcussisti. nos fame. c Occidisti. gladio aduersariorum. d Nec pepcisti. pp defectū meritoz nrorum. e Opposuisti nubē tibi. i. peccatoz nostroz caliginē ꝓsiderasti. f Ne transeat oratio. q. dī. ex hoc nostra oratio fit inexaudibilis corāte. g Eradicatōez a iudea. h Et abiectionē. i ira aliena. i Posuisti me. ſm ordinem tue iusticie. k Aperuerūt sup nos os suū. maledicēdo z conuiciando.

Dabit pcutiēti se maxillaz saturābit op̄brijs. Caph Quia nō repellet i sēpiternū dñs. Caph: Quia si abiecēt miserebit: ſm multitudinē misericordiarum suaz. Caph: Non. n. humiliauit ex corde suo: z abiecē filios hoiuz. Lamech: Ut ꝓtèreret sub pedib⁹ suis oēs vinctos terre. Lamech: Ut dēclinaret iudiciū viri: i ꝓspectu vult⁹ altissimi. Lamech Ut pūtēt hoiez in iudicio suo: dōmin⁹ ignōauit. Dē Quis ē iste q dixit vt fieret dñō nō iubēte. Dem: Ex ore altissimi nō ēgredietur nec mala nec bōa: Dem: Quid murmurauit hō viuēs: vir ꝓ pctis suis: Nun: Scrutemur vias nras: z q̄ram⁹ et reuertamur ad dñz Nun: Leuem⁹ corda nra cūz mānib⁹: ad dñz in celos

Nun: Nos iniq̄ egimus z ad iracūdiā puocauimus: iccircō tu inexorabil⁹ es. Samech: Operuisti in furore et pcussisti: occidisti nec pepcisti. Samech: Oppōsuisti nubē tibi: ne trāseat oratio. Samech: Eradicationē et abiectōez pōsuisti me i medio pplōz. Ain: Aperuerūt sup nos os suū oēs inimici. Ain: Formido z laqueus facta ē nobis vaticinatio z ꝓtritio. Ain: Diuisiones aq̄z deduxit oculus me⁹ i ꝓtritiōe filie populi mei. Phe: Oculus me⁹ afflict⁹ ē nec tacuit: eo q nō eēt reges Phe: Donec respiceret z videt de de cel. Phe Oculus me⁹ depdat ē aiaz meā i cūctis filiab⁹ vrb mee Sade: Ulcionatiōe ceperunt me q̄i auē inimici mei gratis Sade: Lapsa ē i lacū vita

l Formido z laqueus facta est nobis vaticinatio zc. i. vaticinatio hieremie z aliozum pphetarum: cui nō credidimus: deiecē nos in formidinē laqueū z contritionē. in hebreo habet h: Uastatio z contritio. ideo videtur q vicio scriptorum posita sit hic vna dictio ꝓ alia. ſ. vaticinatio ꝓ vastatio ex similitudine lrarum: z sic est sensus: Formido z laqueus. i. ex formidine fugiētes vnū piculū cecidim⁹ in aliud: sedechias. n. formidās seruitutē rebellauit regi babylonis: ad qō secuta ē eius captio z exoculatio: vastatio terre z hierlz contritio. n Diuisiones aq̄z oculus me⁹. p quod ō signat magnitudo fletus. o Oculus me⁹ afflictus est. sic ordinatur iste versus p̄ p̄cedētē. put in hebreo hī: q̄uis in aliq̄b⁹ libris nr̄is sit ecōuerso: dicē g: Oculus me⁹ afflictus ē. a magnitudie fleti⁹ p Nec tacuit. i. flere nō cessauit: Eo q nō eēt reges. ſ. nobis ſz labor z miſia. q Donec respi. zc. q. d. reḡē n expecto via hūana ſz tm̄ diuia. r Oculus me⁹ depze. ē aiaz meā. i. ex nimio fletu abstulit sibi ꝓsolationē. s In cūctis filiavrbis mee. i. p̄ destructiōe cūctaz ciuitatū iudee: q̄ dicebant filie vrbis hierosolymitane q̄ erat metropolis. in hebreo sic habet: Oculus me⁹ sordidauit aiam meam. i. ex fletu continuo sordidauit faciē meam: in qua relucet vis aie magis q̄ in ceteris partib⁹: eo q oēs sensus sunt in facie. cetera sic p̄ exponant. t Ulcionatiōe ceperūt me. q: exercitus chaldeorum insequēdo sedechiā cōprehendit eū: z multos alios. iiij. Re. vltimo. v Lapsa est in lacū vita mea zc. Ra. ſa. dicē q hieremias pphetauit hoc de daniele: q̄ fuit ō trāsmigrati

in babylonē:ꝛ fuit piectus in lacū leonū:ꝛ lapis positus super os laci:vt habet daniel'. vj.ꝛ. xiiij. r Inundauerunt aque.i.multitudo aduersarioꝝ:eo mō loqndi quo dī:Esa. viij. Adducet dō.sup eos aquas flumis fortes ꝛ mltas regē assyrioꝝ ꝛē. y Dixi perij.i.nō habēs remediū via hūana:ꝛ qz nō remanz nisi via diuia:ió subdit z Inuocaui nomē tuū dñe ó lacu nouissimo.i.ó extrema miseria.vel istud potest exponi ad lram ō hieremia qui fuit posit' i lacu i quo nō erat aq̄ sed lutū:vt hī.ē.xxxviij. et ibi orauit dñz ꝛ exauditus fuit:ꝛ de lacu eductus:ió subdit a Appropinquasti in die qñ inuocaui te dixisti ne timeas. me assecurādo. b Judicasti cāz aie mee.liberādo me a ppara ta mihi morte. Rab. sa.expōit hoc dictuz ee in psona ppli dicēs q istud refert ad pstina tpa:in quibus de' suo iusto iudicio librabat ppl̄z isrl' ab aduersarijs:vt in exitu de egypto:ꝛ i multis alijs locis:vt pz i libro iudicū ꝛ etiā reg.ꝛ ē sēsus: b Judicasti dñe ꝛē.i.consueuisti me dñe ab antiquo liberare ab affligentibus me iniuste:ió sic facias modo:pp qō subdit: c Vidisti do.iniq̄.s.chaldeoꝝ. d Adversū me.qz cruderiter ꝛ iniq̄ volūtate abusi sūt victoria habita de iudeis. e Judica iudiciū meū.liberādo me sic ꝓsueuisti facere. f Audisti opprobria eoꝝ do.nō solū plata ꝫ pplm tuū: sz ꝫ teipm: qz deū isrl' reputabāt impotentē ad saluandum g Labia insurgentiū ꝛē.replicatio est eiusdē snie ad maiorē exaggerationē. h Sessio.ꝛ resur.eoꝝ vides ꝛē.i.tu dñe qui vides oia:tu vides q̄ chaldei sedendo ꝛ stando derisorie cantāt ꝛ loquunt de me. i Reddes eis vicē dñe. qñ tibi placebit fm ordinē tue iusticie. k Dabis eis scudis.i.obdurationē in peccatis:vnde hī i hebreo Obdurationē. l Laborē tuū.i. laborē seruoꝝ tuoꝝ: qui dicit labor tuus:eo modo loqndi quo dī actuū.ix. Saule saule q̄d me psequeris.psecutionē.n.suoꝝ fideliū suam dicē:ppt laborē.n.ꝛ dolorē quē fecerūt chaldei iudeis iustis:quoruz plures erāt inter captiuos:meruerūt vt deus subtraheret ab eis suū auxiliū ꝛ grām:ꝛ sic in malis obdurarēt:ꝛ a medis ꝛ persis interficerent:ió subdit: m Persequeris i furo.tuo. .i.in vindicta tue iusticie. n Et conteres eos. per cyrum ꝛ darium:vt habetur danielis.v. Cap.IIII.

QUomodo. hic describit lamētatio sb ārto alphabeto:ꝛ dicit h Ra.sa.q̄ hieremias scripsit istō ārtū capitulū lamētando morte regis iosie:fz q̄ dī.ḡ. psal. xxxv. Uniuersus iuda ꝛ hierlm luxerūt eū. hieremias maxie cui' oēs cantores ꝛ cātatrices vsq̄z in ptem diem lamētatiōes super iosiā replicāt ꝛ.q.lex ꝛē. ergo cū in tribus capitulis precedētibus nō fiat mentio de lamētatione iosie oportet dicere vt videt q̄ hieremias hic eū lamentat: vel q̄ lamētationes de iosia apud nos nō habent. Sequēdo ergo sensū istū qui videt satis rōnabilis:pñs capitulū i duas partes diuidit:qz primo ponit huiusmodi lamentatio:ꝛ cōtra aduersarios inuectio:ibi Laude ꝛ letare. Circa primū sciendū q̄ sic dicē Ra.sa.hieremias lamētando iosiam immiscuit ppli miseriā: qz iosias erat caput ppli: ꝛ ió de vno tranlit ad aliud pp cōnexionē capitis ad membra ꝛ ecōuerso :ꝛ fm hoc diuidit i tres ptes:qz primo hieremias lamentat regni mutationē:2° ppli destructionē:ibi Sed ꝛ lamie:3° iosie occisionem:ibi Spū ſ Circa primū sciendū q̄ sic iosias fuit sanctissimus vt pz.iiij. Reg.ꝛ.ḡ. pal'.sic filij ei' successores ei fuerūt pessimi.s.ioachaz ioachi ꝛ sedechias vt pz.iiij. Reg.xxiij.ꝛ.xxiiij. Et ió p mortē iosie fuit mutat' regni stat' a bono in maluz ꝛ hoc ē q̄ dicit hieremias admirati ue: a Quō obscuratū est aurū. p quod intelligit status optim' regni sub iosia pp auri claritatē ꝛ preciositatē. b Mutatus ē color optimus.qz tpe iosie viguit diuinus cult' ꝛ ſb filijs suis idolatria. In hebreo hī: Mutata ē massa bōa .p quam intelligit iosias:ex quo tanq̄ ex massa optima ,pcesserūt filij pessimi:qō ē magne admirationis materia:ió sequit: c Dispersi sūt lapides sanctuarij. .i.iosie filij q̄ dicunt lapides pp obdurationem i malo: dicūtur tamē lapides sanctuarij eo q̄ pcesserūt ó patre sanctissimo:ꝛ hec ē metaphorica locutio:sic frequenter fit in pphetis:ꝛ isti tres filij iosie sic fuerūt dispersi: q̄a ioachaz vinctus ductus fuit in egyptū:ꝛ ibi fuit mortu' ioachim interfectus,iectus fuit extra portas hierlz: vt dm ē supra.xxij. sedechias vero exoculat' fuit ductꝰ in babylonē:ꝛ ibi mortu'. d Filij syon.hoc dī de filijs iosie q̄ fuerunt nutriti i mōte syon vbi erat domus regia. e Inclyti ārtū ad genus:vel qz fm preceptū patris nutriebant in mortib':q̄uis ex sua malicia fuerunt pessi. f Amicti auro prio.qz ad lram filij regū aurifrigiatis vestibus vtebant. g Quomodo reputati sūt in vasa testea.i.viliter abiecti:vt pz p predicta: sicut fragmēta vasoꝝ testeoꝝ,pjciūt in locū imūdū. h Sz ꝛ lamie. Dic ꝓñt hieremias lamētat ppli miseriā:ꝛ scdo ſbiungit miserie cām:ibi Propter peccā. Prima i duas:qz primo lamētat miseriā famis:2° destructōis vrbis:ibi Lō pleuit. Circa primū sciendū q̄ bestie ārtūcūq̄z crudeles naturalit diligūt fetus suos:ꝛ aliq̄n exponūt se morti ad defendendū eos:in obsidiōe vō hierlz p chaldeos tanta fuit fames q̄ viri ꝛ vroꝛes absōdebāt cibū ꝛ celabant adinuicem:sicut fuerat ꝓdictū p moysē deutero. xxviij Homo delicatus in te inuidebit fratri suo:ꝛ vroꝛi q̄ cubat i sinu suo ne det eis de carnibus filioꝝ suoꝝ ꝛē.ꝛ eo modo dimittebant filios ꝛ filias morī fame:celantes cibum ad mortē,ppriam differendum:ꝛ ideo plangit hic

Sin:Labia insurgentium mihi ꝛ meditationes eoꝝ aduersū me tota die. Sin: Sessionē eoꝝ ꝛ resurrectionē eoꝝ vide: ego sū psalmus eoꝝ. Thau: Reddes eis vicē dñe:iuxta opa manuū suarū. Thau: Dabis eis scutū cordis:labore tuū Thau: Persequeris i furore ꝛ conteres eos sub celis domine. Aleph. .IIII. QUomō obscuratum ē aurū:mutat' ē color optim' :dispersi sūt lapides sanctuarij i capite oiuz platearū. Beth: Filij syon inclyti ꝛ amicti auro primo: quō reputati sūt i vasa testea op' manuū figuli. Gimel: Sed

remias crudelitatẽ ꝓpli sui maioꝛẽ q̃ bestiaꝝ dicens:
h Sed ⁊ lamie. bestie sũt habẽtes faciẽ mulieri similẽ
i Nudauerũt mãmã. pate nutrire fetus suos. k Filia ꝓpli mei crudelis. i. crudelioꝛ ipis. l Quasi strucio in deserto. q̃ ponit oua ⁊ abscõdit i harena: ⁊ sic dimittit: nec ẽ solicita de fotu ouoꝝ: nec de educatiõe pullorꝝ: ⁊ sic erãt matres i obsidione hierlm respectũ filioꝝ: iõ sb̃ditur
m Adhesit lingua lactẽtis ad palatũ eius in siti: paruuli petierũt panẽ: ẽt nõ erat q frãgeret eis. Hebr: Qui vescebant voluptuose iterierũt in vijs: q̃ nutriebantur i croceis ãplexati sũt stercora. Mau: Et mãioꝛ effecta ẽ iniqtas filie ꝓpli mei peccato sodomoꝝ: q̃ue subuersa ẽ i momẽto ẽt nõ cepert i ea manꝰ. Jai: Candidioꝛes naçarei eiꝰ niue: nitidioꝛes lacte: rubicũdioꝛes ebore antiquo: sappbyrõ pulchꝛioꝛes. Beth: Denigrata ẽ sup carbões facies eorũ: ẽt nõ sũt cogniti i plateis. Adhesit cutis eoꝝ ossibus: aruit ⁊ facta ẽ quasi lignũ. Teth: Melꝰ fuit occisis gladio q̃z interfectis fame: q̃m isti extabuerũt consũpti a sterilitate ꝛre. Joth: Mãn muliex miserioꝛ

⁊ lamie nudauerũt mãmã lactauerunt catulos suos. Filiã ꝓpli mei crudel: quasi strucio in deserto. Beleth Adhesit lingua lactẽtis ad palatũ eius in siti: paruuli petierũt panẽ: ẽt nõ erat q frãgeret eis. Hebr: Qui vescebant voluptuose iterierũt in vijs: qui nutriebantur i croceis ãplexati sũt stercora. Mau: Et mãioꝛ effecta ẽ iniqtas filie ꝓpli mei peccato sodomoꝝ: que subuersa ẽ i momẽto ẽt nõ cepert i ea manꝰ. Jai: Candidioꝛes naçarei eiꝰ niue: nitidioꝛes lacte: rubicũdioꝛes ebore antiquo: sappbyrõ pulchꝛioꝛes. Beth: Denigrata ẽ sup carbões facies eorũ: ẽt nõ sũt cogniti i plateis. Adhesit cutis eoꝝ ossibus: aruit ⁊ facta ẽ quasi lignũ. Teth: Melꝰ fuit occisis gladio q̃z interfectis fame: q̃m isti extabuerũt consũpti a sterilitate ꝛre. Joth: Mãn muliex miserioꝛ

diũ cõxerũt filios suos: facti sũt cibus eaꝝ in ꝓtritione filie populi mei. Caph: Cõpleuit dñs furoꝛẽ suum: effudit irã indignatõis sue Et succẽndit ignẽ in syon: ẽt deuoꝛauit fũdamẽta eiꝰ. Lamech: Nõn credidert reges terre ⁊ vniuersi habitatoꝛes oꝛbis: q̃m ingredere tur hostis ⁊ inimicus per portas hierlz. Aem: Prõ pter pctã ꝓphaꝝ eius ⁊ iniqtates sacerdotũ eius: qui effuderũt i medio eiꝰ sãguinẽ iustoꝝ. Nun: Errauert ceci i plateis: pollũti sũt sanguine. Cũnq̃ nõ possent tẽnuerunt lacinias suas. Samech: Recedite polluti clamauert eis: recedite: abite: nolite tãgere. Jurgati qppe sũt: ⁊ cõmoti dixerũt iter gẽtes: nõn addet vltra ut hitet in eis. Ain: Facies dñi diuisit eos: nõn addet vt respiciat eos. Facies sacerdotuz non erubuerunt neq̃z senũ miseti sũt. Phe

b Melꝰ fuit occisis gladio. i. minꝰ male pp breuioꝛẽ cruciatũ: vnde Judith. vj. Sit finis noster breuis i oꝛe gladij: q̃ lõgioꝛ efficit in ariditate sitis. i Manus mulieꝝ miserico: diũ. i. q rõne sexus solẽt ee miseꝛicoꝛdes. k Coxert filios ꝛẽ. p nimia anxietate famis. l Compleuit. hic ꝓñ ter hieremias lamẽtatur miseriã ꝓpli ex ostructiõe ciuitatis cũ dñ: Compleuit dominus furoꝛẽ suũ. i. vindicte sue effectum.
m Et succẽ. ignez i syon. vbi erat tẽplũ ⁊ regis domicilium.
n Et deuo. fũdamẽta eiꝰ. i. ipsius syon: q̃ ñ solũ edificia q̃ erãt i monte syon fuerunt cõbusta: sz etiã oia alia que erant i peꝛ mõtis: ⁊ circa mõtem: vt hĩ. ẽ. lij. o Nõ credideruꝛ reges ire ꝛẽ. q̃: salomon potentissimus hierlz murauit ⁊ tã foꝛtiꝛ muniuit q̃ inexpugnabilis videbat. p Propt pec cata. hic ꝓñ tangit ꝓdicte miserie cã: ⁊ ẽ dupler: scõa ponitur ibi Cũ adhuc. Una ẽ occisio inocentũ i hierusalẽ: ⁊ maxie tẽpoꝛe manasse: vt habet iij. Re. xxiij. ⁊ hoc fiebat ad instinctũ ⁊ exhortatiõnẽ falsoꝝ ꝓphaꝝ ⁊ sacerdotum: vñ ⁊ moꝛtẽ ipiꝰ hieremie q̃rebãt: vt hĩ. ẽ. xxvj. iõ dr̃ h: Propter pctã ꝓphaꝝ ꝛẽ. ⁊ pz lr̃a. q Errauerunt ꝛẽ. lr̃a ista ẽ obscura ⁊ involuta ⁊ multiplicit expõit: accipiã illũ mõz q̃ mihi vi magis lr̃e ꝓsõare. s. vt ꝓtinuet lr̃e imediate ꝓcedẽti: q̃ loq̃t ꝺ pũitiõe iniq̃ inocẽtũ: q̃z aliq̃ occidebãt: q̃dã excecabãt: ⁊ gꝰtuz ad istos dr̃: q Errauert ce. i. iusti neq̃ excecati. r Pollu ti se san. s. alioꝝ iustoꝝ occisoꝝ: q̃ ñ vidẽtes ponebãt pedes suos ita i sanguie sic i alijs loc. s Cũq̃z ñ po. s. recte i cedẽ: aliq̃ libri hñt ẽ additũ. Jutrare. sz ñ ẽ i heb. nec i libris coꝛrect. t Tenuert laci. su. i. apphendere tẽtauert oras vestimẽtoꝝ vidẽtiũ: vt sic exirẽt ꝺ loc sãguie repleti: ⁊ ipi vidẽtes ⁊ maxie ppbe falsi ⁊ sacerdotes ñ pmittebãt dicentes
v Rede. pol. q̃ ꝙis sz vitatẽ eẽnt iusti: tñ a mal' reputabãt iniq̃. x Noli. tan. s. nos ne malicia via iq̃nemur: ⁊ p hũc mõz ꝺ talib' dr̃ esa. lxv. q̃ dicit Receꝺ a me: ñ appꝛopiq̃ mihi: q̃ imũd' es. y Jurga. q̃p. sc. ñ. n. sufficiebat falsis pphis ⁊ sacerdotib' iustos affligẽ tcis: sz ẽt affligebãt vbi iuri osi: ⁊ q̃ tale facin' eãt execbile ẽt apꝺ gẽtiles ad q̃z noticiã ꝺuẽit h' execbile fez: iõ sb̃dit: z Dixe. ini gẽ. dez crim ꝺre stãtes. a Nõ addz vl. s. de iudoꝝ. b Et hi. i cis. pp malicia ipoꝝ: iõ sb̃dit: c Fa. do. ꝛẽ. i heb. hr̃: Ira dñi. ẽ tm ea dẽ snia. d Dr̃. eos. i. i diuerꝑ irr̃ disposit. e Nõ ad. vt respi. eos. reducẽdo eos ad irã suã. f Faci. sacer. s. bonoꝝ ꝺ

quoꝝ numero erat hieremias: cui verba increpatiua nō receperūt sed multa opprobria ⁊ vituperia ei intulerūt: vt pz p supra dicta in pluribus locis: ⁊ idē faciebāt de alijs iustis: pōt etiā hec lra aliter exponi referēdo eam ad chaldeos: qui pp maliciā iudeoꝝ ab eis cognitam: vt predictū est sic contempserūt totū ppīm q nō deferebāt alicui rōne ordinis aut etatis. a ¶ Cū adhuc. Hic ponit scda causa predicte miserie iudeoꝝ: que fuit vana cōfidentia i auxilio egyptioꝝ vt freq̄nter dcz ē. ō. ⁊ hoc est quod dī Cū adhuc subsistere mus. i. anteq̄ ciuitas eēt capta. b ¶ Defecerūt oculi nostri. expectādo cum magno dsiderio. c ¶ Ad auxilium nostrū vanū. .i. ad exercitū egyptioꝝ. d ¶ Cū respicere mus attenti. ad videndū si veniret ad leuandū obsidiōez chaldeoꝝ. e ¶ Ad gentē que saluare nos nō poterat. qz sicut dictū est supra. xxxvij. cū exercitus egypti eēt in via veniēdi i auxiliū iudeoꝝ: redijt in egyptū timore chaldeoꝝ sibi occurrentiū. f ¶ Lubricauerūt vestigia nostra ⁊c. parti timore: parti fame: qz timidi ⁊ fame consūpti nō incedunt firmiter sed lubricādo. g ¶ Approp̄inquauit finis noster. i. mors: qz multi fuerunt occisi: ⁊ reliq̄ captiuati: que captiuitas est mors ciuilis. h ¶ Velociores fuerūt persecu. nostri aquilis q. d. pauci aut nulli poterāt effugere ab eis. i ¶ Super mōtes persecuti sūt nos. vbi credebamus eē tuti pp iaccessibilitatē loci. k ¶ In deserto insidiati sūt nobis. q. d. ñ patebat nobis aliquis locus fugiendi. l ¶ Spūs. Hic conseq̄nter hieremias lamentat iosie mortē. Circa quod sciēdū q fm hebreos ista est lra: Spūs naris nostre xp̄s dñi capt' est in fossis eoꝝ. quod sic exponit: Spūs naris nostre ⁊c. Iz in hominibus respiratio fiat p os ⁊ per nares: tamē illa q̄ fit p nares ē melior fm philosophū: talis aūt respiratio ē vite humane saluatio: qz ipa deficiente defic̄ vita: dic̄ g̃ hieremias in psona populi iude. l ¶ Spūs naris nostre. i. rex iosias ex tua bōitate ⁊ prudentia conseruator vite nostre.

Cū adhuc subsisterem⁹ dꝰ fecerūt oculi nr̄i ad auxiliū nostrū vanū: cū respicere mus attenti ad gentē q̄ saluare nos nō poterat. Iude: Lubricauerūt vestigia nostra i itinere platearū nr̄arū approp̄inquauit finis noster ꝓpleti sūt dies nr̄i: qz venit finis noster. Ioph: Velociores fuerūt persecutores nostri aq̄lis celi sup̄ mōtes persecuti sūt nos: i deserto insidiati sūt nobis. Res: Spiritus oris nr̄i: xp̄us dñs captus ē in peccatis nr̄is: cui dixim⁹ in umbra tua viuemus i gentibus. Sin: Gaude de ⁊ letare filia edom q̄ habitas in terra hus. Ad te quoq; pueniet calix: inebriaberis atq; nudaberis. Thau: Cōpleta ē iniqtas tua filia syō ñ addz vltra ut

m ¶ Christus dñi. i. vnctus in regem ex ordinatione diuina n ¶ Captus est in fossis eoꝝ. s. egyptioꝝ: dic̄. n. Ra. sa. q cū iosias iret ad pugnandū cū regez egypti: ⁊ nollet a pugna requiescere: vt habet. iiij. Re. xxiij. ⁊. q̄. pal'. xxxv. Egyptij fecerunt fossas prope suum exercitū: vbi iudei debebant eos aggredi: que erant opte desuper ⁊ exercitus iosie illuc veniens p fossas illas deceptus fuit statim debellatus: ⁊ iosias letaliter vulneratus: ⁊ ex vulnere postea mortuus. o ¶ Cui dixim⁹. i. de quo viuēte diximus. p ¶ In vmbra tua. i. sb protectione tua. q ¶ Viuemus in gentibus. i. securi ab impugnatione gentiū que circa nos habitāt. Expositores vero latini dicunt cōiter q hieremias hic pphetauit de morte dñi nostri iesu xp̄i: ⁊ fm hoc hec est lra: Spiritus oris nostri christus dñs ⁊c. Circa qō sciendū q vbi habemus h dominus: in hebreo habet nomē dñi tetragrāmaton: quod ñ potest dici de aliquo in nominatiuo casu: nisi de deo vero: verūtamē quia illud nomē est indeclinabile: sicut ⁊ alia nomina hebraica indifferenter accipit i casu nominatiuo ⁊ genitiuo: ⁊ reliquis: sicut hec nomina cozmu ⁊ gelu in latino: ⁊ ideo fm q iste passus exponit ō iosia qui fuit homo pur' nō potest dici de eo in nominatiuo casu: ꝫ bene potest ꝓput exponit de xp̄o qui ē verus homo ⁊ verus deus i vno suppposito: ⁊ sic ē sensus. Christus dñs. i. iesus verus hō ⁊ verus deus. Qui ē spūs oris nostri. i. nos viuificans i respiratiōe sue gr̄e. Captus ē i peccatis nostris. i. iudeis traditus pp peccata nostra delēda. Cui diximus in vmbra tua viuemus i gentibus. loq̄batur. n. hieremias in psona popli vt p̄dictū ē. vidit ār hieremias aliq̄s de iudeis fidē xp̄i recepturos: ⁊ per psequēs sub vmbra eius victuros cū gentibus fidez xp̄i recipientibus sub noie xp̄iano. vidit etiam alios i infidelitate pmā suros: ⁊ istos etiā vidit victuros inē xp̄ianos tempora lit̄ sub vmbra xp̄i vna. n. causa quare sic pmittunt viuere ē vt xp̄iani per pñtiam iudeoꝝ magis habeant memoriam xp̄i: sic diffusius p̄cm fuit super illō psal. lviij. Deus ostēdisti mihi sup inimicos meos: ne occidas eos ne q̄n obliuiscantur populi mei ⁊c. r ¶ Gaude. Postq̄ posita est hieremie lamētatio: hic in fine ponit ꝓ aduersarios iuectio: ⁊ dic̄ hic Ra. sa. q hieremias hic prophetiçat de destructione romani imperij: eo q destruxit templum ⁊ captiuauit populū iudeoꝝ tempore Titi ⁊ Uespasiani: ⁊ sic per filiam edom intelligit roma seu populus romanus cū dī. Gaude ⁊ letare filia edom ⁊c. q. d. gaudium istud quod habuisti de destructione ciuitatis ⁊ templi i tristiciam tuam conuertet. Ad te quoq; pueniet calix. vindicte diuie: Sed ista expositio nō videt rationabilis: quia edom alio noie dictus est esau: gen. xxv. ⁊ sic edom dīc̄ dit de sem filio noe p ysaac: cuius filius fuit esau: tota ār europa i qua ē roma dī populata fuisse a filijs iapheth: ꝓpter quod nō videt rationabiliter dictū: q per edom significet romanū imperiū: pp quod dicūt doctores nostri q p filiam edom itelligit ipa idumea ab ipo esau ꝓput dictus est edom denominata: ⁊ iuehitur h prophetа spāliter contra idumeos q̄ debuerant diligere filios isr̄l eo q descenderūt a duobus fratribus vterinis. s. iacob ⁊ esau: ⁊ ipsi magis econuerso habuerunt eos odio: ⁊ i destructione hierusalem fuerunt cū chaldeis gaudētes de illa destructione: ideo dī h: r ¶ Gaude ⁊ letare filia. edom. q. d. ista leticia tanq̄ iusta in tristiciam conuertetur: s ¶ Que habitas i terra hus. ista hus nō ē illa de q̄ nat' fuit iob: vt hī Job ꝑmo: sed alia eiusdē nois exīs i regno idumee: freq̄nt. n. i scriptura repit q oue ciuitates vel loca i diuersis rḡnis posita: eodē noie eḡuoce nominant. t ¶ Ad te q̄q; pue. calix. i. pena diuie vltionis v ¶ Inebriaberis. i. ad plenū pūeris. x ¶ Atq; nudaberis. honore ⁊ alijs bōis. y ¶ Cōpleta ē iniq̄. tua filia syō. .i. ꝓplebit i fine. lxx. ānoꝝ: qz tūc reuertent ad ira tuā: cōpleta captiuitate tue pēe: q̄ ꝓ iniq̄tatib' tuis ē tibi inflicta. z ¶ Nō ad. vl. s. dīs. a ¶ Ut trās. te. ō ira tua effic̄do sbtelligit tñ ꝓditio. s. si adhēas ⁊ fuias fidelit̄ dño deo tuo: qz iste ꝓmissiones diuie itelligūt sb ꝓditiōe: sic dcz ē supra. xviij. ⁊ ira factū est: qz filij isr̄l nō fuerūt dilecti de terra illa dōec negauerūt dñm suū iesū xp̄m coram pilato dicētes: Nō habemus regē nisi cesarē Joh̄. xix. c⁹

morte ĩique pcurantes: ppter qđ p romanos fuerunt partim occisi: ⁊ parti captiuati. b Uisitabit iniqtatẽ tuã filia edõ. cã iuste puniẽdo. c Discooperiet peccata tua. penã manifestã oĩbus iferẽdo: ⁊ loquit ỏ futuro p modũ pteri pp certitudinẽ pphetie. Cap. V.

Recorda re. Posita lamtatione: hic vltio põit eius oratio i qua hieremias explicat multiplicẽ populi sui miseriam ad puocãduꝫ diuinã misericordiã: ⁊ diuidit̃ur i duas ptes: qꝝ primo explicat miseriã ex pte captiuatiõis populi: ⁊ ex pte destructionis regni ⁊ tẽpli: ibi Cecidit corona.

Circa pmũ dicit: a Recorda. domine. i. ex tua pietate nr̃e miſie cõdescẽde: nõ. n. obliuio ⁊ recordatõ habẽt ppie locũ i deo: ſz ad modũ recordãtis alicuius miseri se habz qñ ei auxiliũ pbz b Dẽdi. no. versa ẽ ad aliẽos. qđ erat captiuati magna pena: maxie qꝝ illa ira fuerat pĩbus eoꝝ a deo pcessa. c Pupilli facti su. nẽ. viri. n. bellatores mortui fuerãt ⁊ occisi p maiori pte: ⁊ sic filij remãserãt pupilli: ⁊ matres vidue. Sciẽdũ tñ q pupillus ppie ẽ q̃ caret matre: orphanus vero patre: vnũ tñ freqñt accipit̃ p alio. d Aquã no. pecu. bibi. nẽ. qꝝ existẽtes in ira babylõis nõ pmittebant vti cõibus vt aqs ⁊ nemorib' libere sic babylõij ſz emebãt talia sic serui. e Seruicib' no. miabamur. i. de ãputatõe capitum nostroꝝ. f Lassis nõ dabat reqes. qꝝ babilonij cogebãt eos ad labore vltra modũ. Cõsequẽt explicat miseriã q̃ fuit añ ciuitatis destructionẽ cũ dr̃: g Egypto dedi. ma. ⁊ assyrijs. qꝝ aliqñ pfecerauerũt se cũ istis: aliqñ cũ illis: vt posset tutari ꝑ isultũ regis babylõis: ⁊ sic posset colẽ terrã suã ad habẽdũ victũ de terrenascẽtib'. h Patres no. pecca. peccato multiplicis idolatrie. i Et nõ sũt. sup ĩrã viuentes. k Et nos iniq. eoꝝ portaui. pp. n. iniqtates factas tpe manasse regis fuit destructa ciuitas ⁊ pplis ciuitatis captiuat': vt hĩ. iiij. Re xxiiij. Qui lõge añ captiuitatẽ mortuꝰ fuit ⁊ alij ciusdẽ tpis: bñ tñ punitur filij p parẽtibus tpalit̃ ⁊ maxie qñ sũt imitatores paternoꝝ sceleꝝ: sic fuit in pposito. l Serui dñati sũt nr̃i. i. illi q̃ prius solebãt seruire nobis: tpe. n. dauid ⁊ salomõis idumei ⁊ alij ppli circa iudeã hitãtes erãt tributarij regis iude: ſz capta ciuitate multi de iudeis sci sunt

transmigret te. Uisitãbit iniquitatem tuam filia edom discoõperiet peccata tua.

Oratio bieremie La. V.

Recõrdare dñe qđ acciderit nobis: intuere ⁊ respice ꝺppꝛobriũ nostrũ. Hereditas nostra vsa ẽ ad alienos: dom' nr̃e ad extraneos: Pupilli sc̃i sum' absq; patre: matres nr̃e q̃si vidue. Aquã nr̃az pecunia bibim': ligna nr̃a pcio cõparauimus. Cerũicib' nostris minabamur: lassis ñ dabat reqes. Egypto dedim' manum ⁊ assyrijs: vt saturaremur pãe. Patres nr̃i peccauerũt et nõ sũt: et nos iniqtates eoꝝ portauim'. Serui dñati sũt nr̃i: nõ fuit q redimẽt ỏ mãu eoꝝ. In aiãbus nostris afferebam' panẽ nobis: ạ facie gladij i deserto. Pelis nr̃a quasi clibanus exusta ẽ: ạ facie tẽpestatũ famis. Mulieres i syon humiliauerũt: ⁊ vgines i ciuitatib' iuda. Principes mãu suspẽsi sũt: facies senũ nõ erubuerũt. Adolescentibus impudice abusi sunt et pueri in ligno corruerũt Senes defecerũt de portis iuuenes ỏ choro psallẽtiũ Defecit gaudiũ cordis nostri: vsus ẽ in luctũ chorus nr̃. Cecidit corona capitis nr̃i: vẽ nobis qa peccauim'. Propterea mestũ factũ ẽ i dolore cor nr̃z: ideo cõtenebrati sũt oculi nr̃i. Propt̃ mõtẽ syon qꝝ dispijt: vulpes ãbulauerũt i eo. Tu ãt dñe i eternũ pmanebis: soliũ tuũ i gnãtiõez ⁊ gnãtionẽ. Quare i ppetuũ obliuisceris nr̃i: derelinques nos i lõgitudinẽ dieꝝ: Conuerte nos dñe ad te ⁊ cõuertemur: innoua dies nostros sicut a principio. Sed proiiciens repulisti nos: iratus es contra nos vehemẽter.

eis serui: qꝝ i illa captione fuerũt cũ babylonijs: ⁊ sic habuerũt ptẽ aliquã de captiuis. m In aiabus no. i. i periculo vite nr̃e. n Affereba. pa. no. i victũ nostrũ: cui' cã sbdit: o A facie gla. in deserto. vbi ponebant ĩsidie ad nos spoliãdũ ⁊ inficiẽdũ. p Pelis no. q̃si cliba. exusta. ẽ. i. exicca ta ⁊ ỏnigrata. q A fa. tẽpe. fa. ex defectu .n. nutrimẽti cutis ỏsiccat ⁊ nigratur. r Muli. i syõ hũi. .s. chalõi ⁊ alij aduersarij nostri eis abutẽdo etiã in loco sacro: ⁊ multo fortiꝰ in alijs ideo sequitur: Uirgines nẽ. s Principes ma. suspẽ. sũt. qa aliq̃ de pncipalib' populi: ex qꝝ cõsilio rebellauit sedechias: in detestatiõe facti fuerũt patibul' p man' eoꝝ affixi. t Facies senõ erubue. nõ pcẽtes eis rõne pucctie etatis in hebreo habetur: Mola onerati sũt facies senũ nẽ. qõ exponẽs Ra. sa. dicit q cũ ducerent captiui i babylonẽ: illi q̃ ducebãt eos cogebant eos ad portãdũ molas ad terẽdũ bladũ ⁊ silia: q̃bus idiget exercitus: nec i hoc ỏferebãt alicui pp senectutem. v Adolescẽ. ipudi. abusi sũt. vicio sodomitico. x Et puei ligno corruẽ. qꝝ aliq̃ eoꝝ fuerũt suspẽsi vt dicũt aliqui. i hebreo sic hĩ: Et pueri in ligno debilitati sũt. qđ expõit Ra. sa. ỏ iuuenib' q̃ poterãt aliqđ põdus portare: ⁊ illis iponebantur ligna portãda i itinere: sic viris grauioza vt ỏcz ẽ. y Senes defece. de poꝛ. s. hierz ⁊ aliaꝝ iudee ciuitatũ: vbi añ destructionẽ sedebãt senes autẽtice ad iudicãdũ. z Iuue. ỏcho. psallẽ. qꝝ parti erãt trucidati: ⁊ pti captiuati: pp qđ sbdit: Defecit gaudiũ cordis nr̃i nẽ. ⁊ pz lr̃a. a Cecidit. hic pñt explicat miseriã ex destructiõe regni: cũ dr̃: Cecidit corona. ⁊ subdit cã: b Ue no. qꝝ pecca. q. d. hoc malũ ⁊ alia pp peccata nr̃a incurrim': c Jõ cõtene sũt oculi no. ex cõtinuo fletu. Cõsequẽt explicat miseriã ex destructõe tẽpli cuz dr̃: d Propt̃ mõ. syõ i. pp tẽplũ i mõte syõ edificatum. e Uulpes ãbula. i eo. i. i ruinis tẽpli: qꝝ solẽt hitare i locis ỏsertis. f Tu ãt do. pma. i eter. nẽ. q. d. ꝛz tẽplũ sit destructũ qđ dicebat sedes tua: eo q̃ ibi erat ppiciatoriũ: tñ rẽanz firmũ soliũ tuũ i celo: vbi pncipalit̃ relucet tuũ dominiũ: ⁊ ỏ puertit se hiemias ad iplorãdũ dei miaz dicẽs: g Quare iperpe. obliui. no. nẽ. q. d. nõ decet tuã clemẽtiã: io sbdit: h Cõuer. nos do. ad te ⁊ cõuerte. qꝝ debita cõuersio libera arbitrij ad deũ: pſupponit istinctũ diuinũ: q̃ dr̃ gra pueriens. i Innoua dies no. sic a pncipio. qꝝ in mirabilibus tuis introduxisti nos i terrã pmissiõis. k Sz pũcies repulisti nos. i captiuitatẽ eiciẽdo. l Irac'es ꝑ nos vehe. puniẽdo

vltra id qđ possumus sustinere: licet hec pena nō excedat ordinē iusticie. q. d. respice nos oculo pietatis ⁊ misericordie: qr tibi proprium ē misereri ⁊ parcere: qui viuis ⁊ regnas deus in secula seculorum. Amen.

Incipiūt additiones pauli burgē. sup libr trenorum hiēmie In. c. i. vbi dī i postil. Quō sedet. Additio.

Licet liber iste cōpetenī exponat ad planū lr̄e sensum a postillatore: tm magister petr' aureoli notabilius videt illū exponere in quodā compēdio sacre scripture: ⁊ qr illud compendium nō habeat cōiter: iō de hoc nomine expedio remittēdo ad ipm: sed suam expositionē inpposui inter additiones: licet nō eam ponēdo oio sub proprijs verbis: sed qñq; aliqđ modicū mutando addēdo seu diminuendo, put visū fuit. Et notandū q in hac expositione nō pcedit ad singula verba lr̄e exponēda: sed solū ad principale intentū cuiuslibet versus: relictis alijs industrie studentis tū qr liber iste metrice pcedit vt postillator dicit: ⁊ cōiter tenet: in processu aūt metrico nō singula verba sūt ponderanda: sepe. n. eadē replicat auctor vel alia introducit, put metrico modo congruit: ſz illa tm sūt exponēda q̄ pncipaliter intendunt: tū qr illa que in hac expositione relinquuntur possūt haberi ex postilla suo mō, put ad propositū ptinent exponēda. Primo ergo fm predictū doctorē liber iste in qn qs ptes diuidit. In quaꝝ prima, ppheta principalit lamētat destructionē ciuitatis hier'lm: que quidē pars continet in pmo capitulo alphabetico: qđ incipit: Quō sedet ⁊c̄. In scđa lamentat pncipalit destructionē totius populi israel ⁊ totius regni: que incipit in scđo capitulo: Quō obtexit. In tertia vero more pphetico conuertit se ad xp̄m ⁊ lamētat de seipo quasi induēs psonam xp̄i: qua rōne aūt hoc sit hic introductū dicetur in pncipio tertie partis que incipit tertio capitulo: ibi Ego vir videns. In quarta aūt parte lamentat princi paliter ō destructione sanctuarij ⁊ templi: que incipit i quarto capitulo: ibi Quomodo obscuratū ē aur. In quinta āt parte fūdit orationē implorationū ad diuinam misericordiā, puocandam que incipit i q̄nto capitulo: ibi Recordare domine. Primū ergo capitulū quod pncipalit refert ad ciuitatē hier'z: q̄ erat caput regni. diuidit i duas ptes pncipales. Prio nāq; pphēta admirādo lamētat destructōez hier'z: q̄i loq̄ns ad seipm. Scđo vero ipsamet ciuitas lamētat seipaz quasi, puocando alios ad compatiendū sibi. Scđa incipit i xij. versu vbi dī: O vos omnes q̄ transitis per viā ⁊c̄. Pria ps cōtinet. xj. versus fm. xj. excellētias ciuitatis hier'lm sup quaꝝ amissiōe desolabiliter hieremias eam lamētat. Excessit nāq; ciuitas hier'lm alias ciuitates in auctoritate: qr multis ciuitatib' ⁊ terris dominabat saltē tempore dauid ⁊ salomonis: qđ deplorat in pmo versiculo dicēs: Quō sedz sola ⁊c̄. ⁊ sequit: Princeps puintiarū facta ē sb̄ tributo. Excessit etiā in letitia ⁊ iocūditate maxie tpe pdictoꝝ regū: qđ ōplorat in scđo versiculo dicēs: Plorans plorauit. ⁊ sequit: Nō est q̄ consolet eam. Tertio excessit in securitate: ita vt ō alijs terris ad eam conuenirēt pp securitatem: q̄ excellētia videt secq; ad pdictas duas: q̄ quidem excellentia deplorat i tertio versiculo vbi dī: Migrauit iudas pp afflictionē. ⁊ sequit: Oēs psecutores eius apprehenderūt eaz. Excessit quarto in solēnitatibus ⁊ celebritatibus diuis: qr ter in anno debebat populus conuenire in hier'z ad celebrāda diuina festa: qđ ōplorat in quarto versiculo dicēdo: Uie syō lugēt: eo q nō sint q̄ veniāt ad solēnitatem. Excessit q̄nto in pace ⁊ trāquillitate: qr licet tantus populus ibi concurreret presertim i pdict festis: tamē erat inter eos tranquillitas pacifica: vt pz tēpore salomonis: quod deplorat in q̄nto versiculo dicens: Facti sunt hostes eius in capite. Excessit sexto in fortitudie mīlitū ⁊ probitate vt pz presertim tempore dauid: qđ ad magnū decorem policie pertinet: decet enim fm legistas imperatoriam maiestatem esse armis decoratam: quod deplorat in sexto versiculo dicens: Egressus est a filia syon oēs ō cor eius: facti sūt principes eius velut arietes ⁊c̄. ⁊ sequit: Et abierunt absq; fortitudine. Excessit septimo in multiplici prosperitate ⁊ diuitiaꝝ copiositate: erat. n. tēpore salomonis copia auri ⁊ argenti quasi ferri: vt patet i tertio Re. quod deplorat in septimo versiculo dicens: Et recordata est hierusalem dieꝝ afflictionis sue. In brēo habet: Dieꝝ paupertatis sue. ⁊ sequit: Et omniuz desiderabilium suoꝝ ⁊c̄. Excessit octauo in laudis preconio ⁊ famositate: nominabat enim in cunctis regnis: ita vt regina saba veniret de finibus terre audire sapientiam salomonis: quod deplorat in octauo versiculo dicens: Peccatū peccauit hier'lm. ⁊ sequit: Omnes qui glorificabāt eaz spreuerūt eam. Excessit nono i pulchritudine ⁊ formositate: erat. n. pulcherrime edificata: qđ deplorat in nono versiculo dicēs: Sordes eius in pedibus ei⁹. ⁊ sequit: Deposita est vehementer. i. deformata Excessit decimo in ceremoniaꝝ sanctitate: ita vt nō permitteret aliquis gentilis ingredi infra templū: qđ deplorat in decimo versiculo dicēs: Manū suam misit hostis ⁊ sequit: Uidit gentes ingressas sanctuariū suū de q̄bus preceperas ne intrarent in ecclesiam tuam. Excessit vndecimo in copia panis ⁊ saturitate: prout in multis locis sacre scripture illa terra cōmēdatur: quod deplorat i vndecimo versiculo dicens: Omnis populus eius gemens ⁊ querens panem. Deinde incipit scđa pars principalis lamētationis huius primi capituli: i qua postq̄ ppheta lamentatus est ciuitatē destructam: introducit ciuitatem lamētantem seipam: ⁊ incipit duodecio versu. s. ibi: O vos omnes ⁊c̄. ibi enim loquit ciuitas inuocans alios ad sibi compatiendū: que pars diuidit in q̄tuor partes pncipales. Primo nāq; lamentat immensitatem sue miserie: ⁊ hoc in quattuor primis versicul' sb̄ similitudine quattuor modoꝝ hominū qui consueuerunt omnia spoliare. Dicit enim in primo versiculo dominū se habuisse ad ipsam instar vindemiatoris qui nihil in vinea relinquit: de quo dic: O vos omnes q̄ trāsitis per viam. ⁊ sequit: Qm̄ vindemiauit me vt locut' est dominus. In secūdo dicit deū se habuisse ad ipsam ad instar incendiarij ⁊ venatoris: incendiarius enim consueuit totum comburere: ⁊ venator quicquid capit in reti mactare seu occidere: ⁊ de hoc dicit in sequēti versu: De excelso misit ignem in ossibus meis. ⁊ sic incēdiarius: Expandit rete pedibus meis. ⁊ sic venator. In tertio dicit deū se habuisse ipam ad instar ligantis captum per manū ⁊ collū: sic q̄ nullo modo possit euadere de quo dicit in sequēti versiculo: Uigilauit iugū iniq̄tatum mearum in manu eius: cōuolute sunt ⁊ imposite collo meo. ⁊ sequitur: Dedit me dominus in manu de qua non potero surgere. In quarto dicit deū se habuisse ad ipam ad modū calcātis in torculari q̄ nullus humorem relinq̄t i vua: de quo dicit i sequēti versiculo Abstulit oēs magnificos meos dñs ⁊c̄. Torcular calcauit dñs ⁊c̄. ⁊ sic sb̄ q̄ttuor metaphoris pdcis: lamētata ē sue misie magnitudinē. In scđa vo pte lamētat sup implacabilitate diuie iracūdie: ⁊ h° i duob' vsicul. In prio nāq; oñdit q̄ ipa ñ pōt deū placare lachrymis oculoꝝ. Iccirco ego plorās ⁊ ocul' me' ōducēs aq̄s ⁊c̄. In scđo vero ostēdit q̄ nō pōt deū placare gestibus manuū aut signis deuotiōis quozūcūq; dicens: Expandit manus suas syon ⁊ nō est qui consoletur eam. ⁊ sic lamētat sup implacabilitate diuine iracūdie: cū tamen consueuisset alias sibi deū placabilem inuenire: prout patet i multis sacre scripture locis. In tertia vero parte lamentādo, p̄fitetur istud, puenire ex rectitudie diuie iustīcie: de q̄ dic Just' ē dñs: qr os ei' ad iracūdiā, puocaui. ⁊ dorat pars

Trenorus

ista p tres versiculos. In ꝑmo. n. ꝓfitet deū nō fuisse in iustū in captiuitate quā inflixit iudeis a hierlm exeūtibus: de quo dicit: Iuuenes mei ⁊ virgines mee abierūt in captiuitatē: In scdo ꝓfitet q̄ deus nō fuit iniustus in fame quā inflixit remanētib⁹: de quo dic: Vocaui amicos meos ⁊c. Sacerdotes mei ⁊ senes mei in vrbe ꝯsūpti sūt ⁊c. In tertio ꝓfitet q̄ nec fuit iustus i morte ⁊ gladio: que inflixit oibus tam istis q̄ illis: de q̄ dic: Vide dñe q̄m tribulor. ⁊ sequit: Foris interficit gladius ⁊ domi mors. In quarta vero pte ⁊ vltima lamētando ꝓstolat dulcore diuie clemētie ⁊ remediū cōsolationis future: ⁊ cōtinet pars illa in duob⁹ versiculis vltimis. In ꝑmo nāq; aperit inimicoꝝ incōpassionē respectu sui: ⁊ ꝓnūciat sibi diuinā consolationē ex aduersariorꝝ afflictiōe futura: de qua dicit: Audierūt q⁹ ingemisco ⁊c. ⁊ sequit Adduxisti. i. adduces: Diē cōsolationis ⁊ fient siles mihi. In scdo vero petit futurā punitionē sup inimicos ex demeritis eoꝝ ad suā futurā cōsolationē: de quo dicit: Ingrediat oē malū eoꝝ coram te ⁊ deuidemia eos sicut vindemiasti me. ¶ In capitulo secundo Quomodo obtexit. ¶ Additio.

In hoc. c. ꝓpheta lamentat destructionē tot⁹ terre israel ⁊ tot⁹ regni: ⁊ diuidit in quattuor ptes: ꝑmo nāq; lamētando loquit ad seipz: 2° vero lamentando dirigit sermonē suū ad terraz isral. ⁊ ad ipm regnū ibi: Cui compabo te: 3° dat sup hoc salubre consiliū: ibi Clamauit coz ei⁹ ad dñm: 4° texit deuotū oraculū ad deū: ibi Vide domine. Prima pars i qua lamentat loq̄ndo ad se diuidit in duodecim partes ꝑm duodeci infelicitates q̄ venerūt sup regnū illud oppositas duodeci excellentijs quas ꝓ⁹ habuerat. Excessit nāq; illud regnū alia regna ꝑmo i solēnitate honoris: vnde deutero. xxviij. Faciet te dñs deus tu⁹ excelsiorē cūctis gētib⁹ terre. ⁊ ibidē: Eris semp supra ⁊ nō subt sup hoc ergo in ꝑmo versiculo lamētat dicēs: Quomodo obtexit caligine. s. tribulatiōis: Filiā syon. i. totā terram ⁊ regnū: ⁊ sequit: Proiecit de celo i terrā inclytam isral. Scdo vero excesserat regna alia q̄tū ad nobilitatē ⁊ dignitatē ꝑncipū: q⁹ stirps dauid que regnabat in isral fuit scissima: sup quo in scdo versu lamentat prophet⁹ dicēs: Precipitauit dñs nec pepcit. sequit: Polluit reg⁹ ⁊ ꝑncipes ei⁹. Tertio vero excesserat q̄tū ad robur militū ⁊ robur pugnatorꝝ: vnde fuerat regnū fortissimū sicut cornu sup quo lamentat ꝓpheta i versu tertio dicēs Confregit in ira furoris sui omne cornu israel. Quarto vero excesserat q̄tū ad venustatē arborꝝ ⁊ pulchritudinē terrenascentiū: vnde erat terra nemorosa: ad videndū pulcherrima: sup q̄ lamentat prophet⁹ in q̄rto versu dicens: Tetendit arcū suū: quasi inimicus occidit oē quod pulcherrimū erat visu. Quinto excesserat q̄tum ad vrbes munitas ⁊ multiplex fortaliciū qō erat in toto regno isral ⁊ in multis locis ire, pmissiōis: vt pz ex libris pal. ⁊ Regū: sup quo in versu q̄nto lamentat dicēs: Factus est dñs velut inimic⁹: ꝑcipitauit isral: Precipitauit oia menia ei⁹: dissipauit mūitiones ei⁹. Sexto excesserat q̄tū ad locū sacz ⁊ dei tabernaculū qō fuerat in ipo regno: aliq̄n in sylo: aliq̄n in maspbat: ⁊ demū in hierlm: super q̄ in sexto versu lamentat dicēs: Et dissipauit q̄si hortū tētoriū suū: demolit⁹ est tabernaculū suū. Septimo vero excesserat q̄tū ad dei altare ⁊ multiplex sacrificiū: ꝑ qō filij isral ex ꝑcepto diuio pr⁹ habuerant sacrificare: sup quo lamentat in versu septimo dicēs: Reputlit dñs altare suū: maledixit sanctificationi sue. Octauo excesserat q̄tū ad vrbem principalē que erat metropol ⁊ regni soliū: q̄ qdem ciuitas erat valde notabilis i muris ⁊ mūitionibus: sup quo lamentat i octauo versu dicens: Cogitauit dñs dissipare murū filie syon. sequit: Luxit q⁹ antemurale: ⁊ mur⁹ eius pariter dissipatus est. Nono excesserat q̄tū ad cetū hominū sapia diua ⁊ ꝓphetia preditū nullū. n. aliud regnū receperat legē dei: aut habuerat ꝓphetas dei visiones videntes: super q̄ lamentat in nono viu dicens: Defixe sūt in tra porte ei⁹. q⁹ in portis sedebāt iudices ⁊ legis doctores deute. xvij. c. ⁊ sequit: Reges eius ⁊ ꝑncipes ei⁹ inter gentes: Non est lex nec ꝓphete. Decimo excesserat q̄tū ad populū honore ⁊ reuerentia dignū: q⁹ in nullo reg erant tales senes aut tales virgines in vtroq; sexu: ⁊ q̄ ad sanctitatē ⁊ oēm virtutē: ⁊ quo ad alias conditiones reuerentia dignas: sup quo lamentat in decimo versu dicēs: Sederūt in tra conticuerūt senes: abiecerūt in ira capita sua virgines iuda. Xj. vero excesserat q̄tū ad numerū paruulorū ⁊ multitudinē infantiū: q⁹ de⁹ multiplicabat semen filiorum isral plusq̄ aliaꝝ nationū: vnde in egypto fuerūt satis in bre ui tpe multiplicati: sup hoc vero ꝓpheta in versu vndecio lamentat plorās defectionē paruulorꝝ ⁊ lactentiū dicēs: Defecerūt ꝑ lachrymis oculi mei. sequit: Cū deficeret paruul⁹ ⁊ lactēs i plateis oppidi. Xij. vero excesserat cetera regna i abūdantia victualiū. ⁊ hoc q̄tū ad vitam diuturnā: vnde nō adbrcuiabant hoies passim in pueritia aut adolescētia: sed pueniebant ad perfectā etatē: ⁊ erat vna benedictio inf filios israel qui videbant filios filiorꝝ suorꝝ: sup quo lamentat ꝓpheta versu. xij. dicēs: Matribus suis dixerūt vbi est vinū ⁊ triticū. sequit: Cū exalarēt aias in sinu matrū suarꝝ Deinde sequit pars scda principalis in qua ꝓpheta lamētū suū dirigit ad terram isral ⁊ ad regnū: ad alloquendū ipsū: ac ponendo pre oculis dnq; ⁊ fin hoc pars ista continet dn qs versus. Primo nāq; pre oculis ponit ipi regno vt cōsideret magnitudinē sue pene ⁊ sue miserie: ⁊ hoc in versu. xiij. dicēs: Cui compabo te: vel cui assimilabo te filia hierlz: magna est velut mare contritio tua: dq̄ medebit tui. Scdo ponit ꝑ oculis ⁊ sibi ingerit originē sue culpe ⁊ sue malicie: q̄ origo fuerat ex hoc q⁹ ꝓphete nō aperuerūt filijs isral suam iniqtatem vt eos ad pniam prouocarent: ⁊ hoc facit in versiculo. xiij. dicens: Prophete tui viderūt tibi falsa. Tertio vero ponit pre oculis incompassionē totius vicinie ⁊ gētiū propinquaꝝ. hec est enim vna magna causa doloris existenti in miseria dū non inuenit aliquē qui sibi compatiatur: ⁊ hoc facit in versu. xv. dicens: Plauserūt super te manibus suis omnes transeūtes per viam: sibilauerūt ⁊ mouerūt capita sua. Quarto vero ponit pre oculis ⁊ sibi ingerit exultationē ⁊ gaudiū gentis aduersarie ⁊ nationis sibi inimice: q̄ ē magna cā doloris dū. s. aliquis inimicū videt in gaudio: ⁊ hoc facit i versu. xvj. dicēs: Aperuerūt sup te os suū omnes inimici tui dixerūt: Deuorabimus. En: iste ē dies quē expectabamus. Quinto ponit ꝑ oculis ⁊ ingerit hoc nō esse fcz a casu: imo fin prefinitionē iuste dei sententie: ⁊ hoc in versu. xvij. dicēs: Fecit dñs que cogitauit: complcuit sermonez suū quem preceperat a diebus antiquis. Deinde sequit tertia pars in qua ꝓpheta post lamentū dat salutare remediū ⁊ salubre consiliū: docet eni recurrere ad deū per sex. Docet. n. ꝑmo orare ⁊ clamare: 2° plorare: 3° plorando perseuerar 4° in oratione etiam in nocte vigilare: 5° coz suū humiliare: ⁊ sicut aquā effundere: vs⁹ elcuationem manuum ⁊ alijs gestibus ipm placare: ⁊ hoc facit in duobus versibus. s. xvi ū. ⁊. xix. ꝑ primo nāq; dicit: Clamauit coz eoꝝ ad dñm. ꝑ scdo dicit: Deduc quasi torrentē lachrymas. ꝑ tertio dicit: Non des requiem. ꝑ quarto: Cōsurge ⁊ lauda i nocte. ꝑ q̄nto: Effūde sicut aquā coz tuū. ꝑ sexto: Leua ad eū manus. Deinde sequit pars quarta in qua ꝓpheta ponit oratiōis textum: ⁊ texit oraculum deuotū ad deum: monuit enim filios israel sicut desolatos ad deum orandum: ⁊ ibi ponit orationem quam facere debent dicendo: Vide domine ⁊ considera. est autem ista oratio sūme prouocatiua

diuie mificordie: & tres ptinet vsus. s. xx. & xxj. & xxij. Nitit .n. puocare dei misericordiam allegādo suam magnificentiam: & vilitatē propriam: & hoc in pncipio versus xx. dicēs Vide domine & considera quē vindemiaueris ita. q. d. non decet tuam magnificentiā & excellentiam psequi me sic vilē & impotentē. Scdo vero allegando infelicitatē multā iam ppessam: qđ pz in hoc q mater iaz comedit filios: & q ppheta & sacerdos occisi sunt in sanctuario: & q nulli etati pepcit gladius: & hoc facit ab ipso loco: Ergo ne comedēt mlieres fructū suū. vsq; in finem totius versus. xx. & deinceps i versu. xxj. Tertio vero allegando hostium aduersariorū imāitatem & maliciam vt magis deus compatiat: & hoc facit in xxij. versiculo: ibi Vocasti quasi ad diem solemnē qui terrerent me de circuitu nē. & sic finit lamētatio scda. Circa quaz considerandū scdm pdictum magistrū: q licz hic fiat mentio de ciuitate hierlm: tamē oia que in hoc capitulo cōtinēt referenda sūt ad deplorationē totius regni israel in cōmunita: q oia q dicuntur de hierlm dicunt de ea: inquantū erat pars pncipalis vel metropolis regni: Et ideo in ista lamētatione fit mētio de terra israel & de speciosis iacob: & de filiabus hierlz. s. ō ciuitatib' regni: q erāt sic filie: & hierlz sic mat

In capitulo tertio: Ego vir videns. ¶ Additio.

IN hoc capitulo est tertia lamētatio: vbi ppheta postq deplorauit destructionē hierlz q erat soliū regni in primo capitulo: & deinde destructionē totius regni israel in secūdo capitulo: nūc in tertio incipit lamētari afflictionem sui ipsius in carcere positi & in lacu cōstituti: sic habet hieremie. xx. & xxviij. Vel potius & magis ppzie ad lram deplorat passionem christi: cui' memoria h introducit: eo q sicut int omnia meritoria que in hierlz fuerūt acta: fuit summū passio xpi: sic inter omnia peccata q fuerūt in hierlm materiali cōmissa: ppter que irrepabiliter fuit destructa: occisio xpi summū tenet locū. Unde in fine hui' tertie lamentationis concludit punitionē iudeoz finalem: que etiam hodie durat dicens in fine: Persequeris in furore & nē. quā quidem passionē in persona xpi deplorat in multis versiculis. In primo enim lamentat de sua expoliatione qua exuerunt eū vestimēta sua & nudauerūt sic paupere: vnde incipit: Ego vir videns paupertatem meaz. Scdo vero lamentat de sua captione & alligatiōe que fuit fca nocte a cohorte & tribunis: vnde sb'dit: Me minauit & adduxit in tenebris & non in lucem. Tertio vero lamētat de sua vexatione: qua per totam noctem in domo caiphe & anne fuit a iudeis vexatus: vnde subdit: Tantū in me vertit & conuertit manū suam. subdit etiam: Uetustā fecit pellē meam edificauit in gyro meo: in tenebrosis collocauit me. Quarto lamētatur de sua acclauatione qua fuit conclauatus in cruce: vnde subdit: Circūedificauit aduersū me: vt nō egrediar: aggrauauit compedē meū. Quinto vero lamentat de sua acclamatione qua clamauit in cruce: & absq; exauditione vt videbat: cū subdit: Sed & cū clamauero & rogauero excludet orationē meam: concluſit vias meas lapidibus q'dris. Sexto lamentat de sua illusione & blasfematione de q scriptum est: Pretereūtes blasfemabant eū mouētes capita sua: & hoc facit cū subdit: Ursus insidians factus est mihi: posuit me quasi signum ad sagittam: factus sum in derisuz omni populo: canticū eoz tota die. Septimo lamentat de sua cibatione & potatione ex vino mirrhato & mixto cū fele: vas enim fuit ei impositū plenū aceto: & hoc facit cū ait: Repleuit me amaritudinib': inebriauit me absinthio: recordare absinthij mei & fellis. Octauo lamentat de sua solitudine i cruce & oiuz desertione excepto latrone: de cui' puersione agit cū dicē: Memoria memor ero: & tabescet in me aia mea. & sequit verbū xpi ad latronē: Noui diluculo: multa ē fides tua. & sb'dit verbū latronis: Pars mea dns. ppter expectabo eū. Nono lamētat de mltiplici collaphizatiōe cum ait: Dabit percutiēti se maxillā: saturabit opprobrijs. Decimo lamētat de lachrymaz effusiōe i cruce de q dicit apostolus ad hebre. v. q cū lachrymis & clamore valido pces obtulit deo: & hoc facē cū sb'dit: Oculus me' afflict' ē. & sequit: Diuisiones aquaz oduxerūt oculi mei. Undecimo lamentat de morte & sepultura & lapidis obuolutiōe ad ostiū monumēti: cū ait: Uenatiōe ceperūt me q auē: lapsa ē i lacū vita mea: & posuerūt lapidē sup me Xij. lamētat de mulier fletu & vlulatōe: vnde ait: Inundauerūt aq sup caput meū. Xiij. vero agit de sua descē siōe ad limbū cū dicē: Inuocaui nomē tuū de lacu nouissimo: vocē meā audisti. Xiiij. agit ō sua resurrectiōe: ibi Appropiquasti i die qn inuocaui te: iudicasti dne causaz aie mee. Xv. agit de iudeoz malicioſa machinatiōe: q p' resurrectionē dederūt pecuniā militibus vt dicerēt q discipuli ei' ipsis dormientib' fuerūt ei' coz p' furati: & ō sb'dit: Uidisti dne iniqtatem illoz labia insurgentium & meditatiōes aduersū me. Xvj. vero & vltimo agit de cōgrua iudeoz punitione ppter illud peccatū: & eorū destructione & psecutione quā hodie patiunt: vnde sb'dit i fine lamētationis: Persequeris in furore & cōteres eos sb celis domine. In hoc lamētatio tertia finit.

¶ In quarto. c. Quomodo obscuratū. ¶ Additio.

SEquit quarta lamētatio que incipit: Quō obscuratū est aurū. vbi postq ppheta deplorauit destructionē hierlm q caput erat regni: nunc deplorat destructionē templi & cultus diuini & sanctuarij Est tn notādū q licet i qualibet lamētatiōe tāgat aliqd de destructione istoz quattuoz: tn pncipalit intendit pma lamētatio de pmo: & scda de scdo: & sic de alijs: Diuidit ergo hec lamētatio i tres ptes principales. Primo nanq; ppheta deplorat templi & cultus diuini desolatōez 2° vero ifert desolatōis cāz: & iquirit & inuestigat rōnem i versu. xij. q incipit: Nō crediderūt reges terre. Tertio vero cū gaudio predicit & aspicit futurā consolationez: in versu. xxj. qui icipit: Gaude & letare. Pria aūt pars i qua deplorat ppheta destructionē templi diuidit i ḡtuor partes fm ḡttuor q consideranda sūt circa templū Potest .n. primo considerari ei' apparatus quo vestiebat Nā tertio Re. vij. dī q nihil erat i templo qđ non tegeret auro: vbi etiam lapides saltem i rationali & vestib' sacerdotū: Hūc apparatū deplorat ppheta i pmo versu dicēs: Quomodo obscuratū est aurū & mutatus est color optimus. 2° vero potest considerari circa templuz comitat' & cetus qui igrediebant ipm: & p quos frequentabat: Nā igrediebātur ipm iclyti hoies: quos deplorat i scdo versu ppheta dicens: Filij syon iclyti & amicti auro puro alias primo. Ingrediebant ipm pie ac deuote mulieres: sup quib' deplorat i tertio versu ppheta: q; verse sūt a similitudie lamiaz que filios lactant in similitudinē crudeliū structionū: q; mulieres de hierlz legūtur comedisse filios suos tempore obsidionis: vnde subdit: Sz & lamie nudauerūt mammas suas. Ingrediebant etiā pueri & ifantes quos deplorat in quarto versu dicens: Adhesit lingua lactentis ad palatum eius in siti. Ingrediebantur etiam delicioſi iuuenes & adolescentes quos deplorat in quinto versu dicens: Qui vescebantur voluptuose iterierunt i vijs. Ingrediebāt qnqz diuersi status hoies & cōditiōis: quos oēs sub vna clausula generali p ppationē ad destructionē sodomoz ppheta deplorat i. vj. vsu dicēs: Et maior effecta ē iniqtas pli mei peccato sodomoz. Tertio pōt cōsiderari circa templū nazareoz ritus & celibatus quo oblectabat: qui quidē nazarei describunt i pristina dignitate i versu septimo q icipit: Candidiores nazarei eius niue. quos deplorat i versu octauo q incipit: Denigrata ē sup carbones. Deinde

vero concludit ex ꝑdĉa calamitate quedã generalis sentẽtia i nono versu: Meli⁹ fuit occisis gladio q̃ infectis fame. Deide vero illa ſnia approbat ex facti euidentia ⁊ p locũ a minori in decimo versu: Man⁹ mulier⁹ miſicor diũ coxerũt filios suos. Ex quo intẽdit ꝓpha ꝓbare q̃ melius fuit occisis gladio q̃ iterfectis fame. Quarto vo põt cõsiderari circa tẽplũ cõstructura ⁊ toti⁹ fabrice status: que in ſblime erigebat: cui⁹ cõbustionẽ ⁊ destructionẽ vsq; ad fũdamẽta deplorat i. xj. versu dicens: Cõpleuit dñs furorẽ suũ: succendit ignẽ in syon ⁊ deuorauit fũdamẽta ei⁹: ⁊ sic finit p̃ma ps p̃ncipalis quarte lamentationis. Est aũt sciendũ q̃ licet aliqualit̃ possit exponi q̃ i ista lamẽtatione ꝑdictũ ẽ de ꝓbustione templi q̃ fĉa ẽ p chaldeos ⁊ p nabuçardã p̃ncipẽ militie nabuchodonosor impante: magis tñ clare ⁊ l̃raliter expõi hꝫ ò ostructione facta p romanos ſb̃ Tito ⁊ Vespasiano: q⁹ i obſidione romano⁹ legunt mulieres miſericordes coriſſe filios suos ⁊ hoies extabuiſſe p̃ fame ⁊ cetera que h̃ dicunt: que tñ nõ legunt facta in obſidione hierꝫ p chaldeos. Deinde sequit⁹ ps ſcõa p̃ncipalis in q̃ ꝓpha iuestigat ⁊ narrat desolationis templi cãm ⁊ rõnez: q̃ incipit versu. xij. Nõ crediderũt reges tre. vbi ꝓpha ostendit hanc desolationẽ anteq̃ fieret fuiſſe vniuersis gentibus increbilẽ: ⁊ hoc versu. xij. ait: Non crediderũt vniuersi habitatores orbis: qñ ingrederet hostis p portas hierl̃m. 2° vero ostendit eandẽ desolationẽ postmodũ viſã eiſdẽ gentib⁹ iuſtam ⁊ rõnabilẽ pp tres cãs. Prima effusio sãguinis innocentis ⁊ iuſti: q⁹ sacerdotes ⁊ falſi ꝓphete inſecerũt ẓachariam esaiã: ⁊ multos alios ꝓphas israel: ⁊ hãc cãm hieremiã describit i versu. xij. q̃ icipit: Propt̃ peccata ꝓpha⁹ ⁊ iniq̃tates sacerdotũ. ⁊ in versu. xiij. q̃ incipit: Errauerũt ceci polluti ſũt sangũie. per quã cãm introducit clamorẽ oiu⁹ gentiũ ⁊ nationũ ꝯ habitatores hierl̃. in versu. xv. Recedite polluti. clamauerũt eis recedite rẽ. Et in versu. xvj. Facies dñi diuiſit eos. Scõa vero cã quare rõnabilis fuit tẽpli desolatio fuit ꝓstolatio alterius auxilij q̃ dei: cũ. n. nabuc. obſideret ciuitatẽ sedechias ⁊ ꝓpls ad auxiliũ dñi debuiſſent recurriſſe ⁊ potius recurrerũt ad auxiliũ regis pharaõis: pp q̃ dominus tradidit eos in manus nabuc. q̃ templũ ostruxit ⁊ huiuſmodi cã tangit in versu. xvij. q̃ incipit: Cum adhuc ſubſisteremus defecerũt oculi nostri ad auxiliũ nostrũ vanũ: cũ respicerem⁹ attenti ad gentẽ q̃ saluare nos nõ potat. In versu. xvij. describit q̃liter ipſis ſic ꝓstolantibus: egyptijs nõ venientib⁹: finis venit obſidionis eo⁹ ⁊ capti ſũt. vnde incipit versus ille: Lubricauerũt vestigia nostra. In versu vero. xix. ostendit q⁹ nec potuerũt fugientes de ciuitate pueníre vsq; in egyptũ: vnde ſbdit Velociores fuerũt psecutores nostri aquilis celi. Tertia vero cã desolatõis tẽpli fuit mors ⁊ interfectio iesu xp̃i que tangit versu. xx. qui incipit: Spiritus oris nr̃i xp̃us dominus captus est in peccatis nostris. q̃uis enim alĩq̃ iudeo⁹ intelligunt hunc versiculũ de iosia qui interfectus est a pharaone nechao: alĩ vero de sedechia qui egressus de ciuitate voluit fugere in egyptũ: quẽ persecutus est chaldeo⁹ exercitus ⁊ cõprehendit in deserto bieriche: tamẽ nõ potest intelligi ad l̃am de illis: cuj⁹ quilibet isto⁹ captus fuit in peccatis suis. Josias quidem: q⁹ non obediuit vero prophete ex ore domini: vt dicitur i libro esdre. Sedechias autem: q⁹ non obediuit verbis hieremie: nec seruauit iuramentũ quo se astrinxerat cũ rege chaldeo⁹. Et iccirco dicitur litteraliter non posse ista intelligi niſi de domino iesu christo: vnde que dicũtur a. xij. versu: ⁊ deinceps habent referri ad mortẽ eius in quam conſpiraverunt. ſ. sacerdotes ⁊ prophete: hoc est legis doctores ⁊ scribe: vnde etiam de iudeis verificatur post mortem christi ꝓfatus versus qui dicit: Faciesꝫ domini diuiſit eos: non addet vt respiciat eos. Post captiuitatem enim chaldeo⁹ deus respexit eos ⁊ in terram suam reduxit: sed post mortem christi desperit eos: sicut est hodie. Item si bene attendãtur predicta verba. ſ. Spiritus oris nostri christus. proprie intelliguntur de christo: qui scõm diuinam naturam inſpirauit in faciem primi hominis ſpiraculũ vite: geneſis capitulo. ij. quod pertinet ad esse nature hominis. De ipso etiam legitur Johan. capitulo. xx. Inſufflauit in eos dicens: Accipite ſpiritũ ſanctum. quod pertinet ad esse gratie: ⁊ sic scõm predictas consideraciones proprie dicit de christo deo ⁊ homine: Spiritus oris nostri. nõ aũt de aliquo alio puro homine. Item quod sequit⁹: Gaude et letare filia edom. ꝓprie videt intelligendum de illa idumea que est ſynagoga iudeo⁹ procurantiũ mortem christi ꝓut fuit declaratũ in additione supra esaiam. xxxiij. de illa enim potest intelligi quod in littera dicit: Que habitas in terra hus rẽ. hus enim interp: etat consiliũ. vnde de ista idumea dicit supra Esaie. xxxiij. capitulo q⁹ consiliũ iniuit contra christũ. Si enim in hoc loco idumea intelligeret de illa q̃ descendit ab esau ſe. undũ carnem: ⁊ hus de illa natione que descendit a nachor: sic falſum esſet dicere q⁹ idumea habitabat in terra hus: nam idumea ⁊ hus sunt diuerse nationes in diuerſis regionibus habitantes. Deinde sequitur tertia pars ⁊ vltima iſtius lamentationis in q̃ꝫ propheta aſpicit ⁊ predicit futuram consolationem de conuersione iudeo⁹: postquã introibit gentiũ plenitudo: vel de reditu eo⁹ de captiuitate babylonica. Et primo ironice loquit⁹ contra nationes vicinas ⁊ idumeos dicens: versu. xxj. Gaude ⁊ letare filia edom que habitas in terra hus. qõ intelligit⁹ p antiphrasim ⁊ quandam ironiam. Scõo vero consolat iudeos: vel de regreſſione de captiuitate babylonis: vel potius ⁊ litteraliꝰ de conuersione eo⁹ ad fidem iesu christi: que erit in fine seculi: ⁊ hoc in versu. xxij. ⁊ vltimo. Completa est iniq̃tas tua filia syon: nõ addet vltra vt transmigret te. Cõstat enim q⁹ ad litteram hoc intelligi non potest de captiuitate babylonica. Judei enim de hac reuersi captiuati sunt per romanos ⁊ trãsmigrati ⁊ diſperſi: ⁊ ꝓpter hoc referenda sunt hec ad finẽ seculi sic dcz ẽ. Et in hoc lamẽtatio quarta finit̃

¶ In capitulo q̃nto. Recordare. ¶ Additio.

Vltimo sequit⁹ oratio hieremie prophete pro pplo transmigrato: ⁊ diuidit in octo partes principales In prima nãq; ad modũ bene orantis ⁊ deuote: inuocat ad se ⁊ excitat diuinam miserationẽ ⁊ pietatẽ dicens Recordare domine quid acciderit nobis. Scõo vero narrat ⁊ referat suam vilitatẽ ⁊ infelicitatẽ ⁊ afflictionẽ: ⁊ q̃tũ ad amiſſionẽ poſſeſſionũ dicẽs: Hereditas nostra versa est ad extraneos. ⁊ quo ad amiſſionẽ amico⁹ subdẽs: Pupilli facti sumus absq; patre. ⁊ quo ad amiſſionem cibariorum addẽs: Aquã nostram pecunia bibimus. ⁊ quo ad amiſſionẽ libertatis subdens: Ceruicib⁹ nostris minabimur. ⁊ quo ad parẽtes ſbdẽs: Patres nostri peccauerũt ⁊ non ſũt. ⁊ q̃ ad amiſſionẽ poteſtatis ⁊ auctoritatis ſbdens: Serui dñati ſũt nostri. ⁊ quo ad amiſſionẽ pacis ⁊ securitatis addẽs: In manib⁹ nostris. ⁊ quo ad amiſſionem pulchritudinis ⁊ ſãitatis concludens: Pellis nostra quaſi clibanus exusta est. Tertio vero recitat aduersario⁹ multiplicẽ iniquitatem ⁊ abuſionem: qua abuſi ſũt in captiuitate: vt ex hoc de⁹ magis ad miſericordiam prouocaret: ⁊ hoc facit ibi: Mulieres in syon humiliauerũt: ⁊ virgines in ciuitatibus iuda. deinde vero maliciam ⁊ crudelitatem ſubdens: Principes manu ſuſpenſi ſunt: facies senum non erubuerunt. deinde vero ipſorum nequitiam ⁊ fediratem ſubdens: Adoleſcentibus impudice abuſi ſunt. Quarto vero propheta deplorat priſtinam dignitatem ⁊ priſtinam conſolationem: quia et defecit ſapientia et ſcientia: leticia et excellentia que

consueuerant esse in hierusalē. q̄tū ad sapientiam dic̄: Senes defecerūt de portis q̄tū ad leticiam subdit: Juuenes de choro psallentiū. q̄tū ad excellentiam concludit: Cecidit corona capitis nostri. Quinto vero prophera explicat suā iniquitatē ⁊ confitetur iustā punitionē: ibi Ue vobis quia peccauimus: ꝓterea mestū factū ē cor nostrū. Sexto vero laudat ⁊ p̄dicat diuinam duratione: ibi Tu aūt dñe ineternuz pmanebis. Septimo vero implorat dei benignitatē ⁊ petit sui reditus ⁊ sue conuersionis acceleratione: reditus quidez vel de babylonica captiuitate in hierlm: vel potⁱ⁹ ⁊ melⁱ⁹ de incredulitate ad iesu xp̄i fidem: ⁊ hoc facit ibi Quare ipe tuū obliuiscēris nostri. Sequit: Cōuerte nos dñe ad te ⁊ cōuertemur. Octauo ⁊ vltimo intuet ⁊ cernit diuinam seueritatem: ⁊ per cōsequens aliqualem dilationē exauditiōis de hoc quod petit ita celeriter impleri concludens: Sed ꝓiciens repulisti nos: iratus es contra nos vehementer. ⁊ i hoc threni hieremie finiuntur.

Expliciunt additiones Pauli episcopi burgen̄. super librum threnorū hieremie.

Vlgata editio de qua fit mentio in ꝓlogo super baruch expōit i ꝓlogo ſr ezechielē. cetera plana ſt

Incipit poſtil. frīs nicolai de lyra ſup baruch. Ca. I.

Hec verba libri. Poſt libꝝ tobie ſm ordinē tpis ſequit liber baruch immediate: nā hiſtoria tobie contigit temporibus ezechie regis iuda: vt oſtenſuz eſt ſupra in ꝓncipio libri tobie: baruch autē fuit notarius hieremie a tē poſ ioachim filij ioſie: vt hz hiere. xxxvj. ⁊ ꝺſtructa hierlm ꝑ chaldeos cum hieremia deſcendit in egyptum poſt interfectionem godolie hieremie. xliij. ⁊ poſtea ſcripſit librū iſtuz q̄tū ad illā partem cuius fuit auctor: quantū aūt ad epiſtolaz hieremie que ponitur in hoc libro: cuius tm nō fuit auctor: ſed tm ſcriptor ſcripſerat ante deſtructionem ciuitatis: vt videbit. ſ. dño ꝓcedēte. Igit liber iſte i duas ptes diuidit. ſ. in libꝝ baruch ſcribe: ⁊ in epiſtolā hieremie que incipit caplo ſexto. Prima diuidit in tres ptes ꝑ circa librū baruch ponit deſcriptionis act⁹: 2° legēdi modus: ibi Et legit baruch. 3° libri ꝓceſſus: ibi Et dicetis Circa ꝑmū ꝑmo ponitur ſcriptoris gen⁹ cū dī: a ¶ Et hec verba libri que ſcripſerat baruch filius nerie cē. ⁊ ſm regulam hebreoꝝ pater baruch: ⁊ auus ⁊ ceteri q̄ ponūtur hic habuerūt ſpiritū ꝓphetie ſicut ⁊ ipſe: dicunt. n. q̄ qñ in ꝓncipio alicuius ꝓphete ponit nomen patris eius ⁊ aui ⁊ ſic aſcendendo ꝑ hoc ꝺat intelligi q̄ ſpiritū ꝓphetic⁹ habuerūt. Sciēdū ēt q̄ dictio copulatiua cū dicitur: Et hec verba libri cē. copulat ad verba hieremie que baruch ſcripſerat ante: 2° ponit deſcriptionis locus cū dī: b ¶ In babylōia. Sed hoc videretur alicui falſū: qz hieremie. xliij. dī q̄ cum hieremia ⁊ alijs iudeis q̄ remanſerāt in iuda deſcendit in egyptū: ⁊ nō fuit in babyloniam cū alijs captiuatis. Dicēdū q̄ mortuo hieremia in egypto baruch fuit in babyloniā ad captiuoꝝ ꝓſolationē: ⁊ maxime qz hieremias ꝓphetauerat egyptū cito deſtruendā ꝑ nabuc. regē babylōis: hieremie. xliij. 3° ponitur deſcriptionis tps cū dī: c ¶ In āno qn to. ſ. a deſtructione hierlz ꝑ chaldeos: ſic. n. numerabāt iudei a tpe captiuitatis babylōice: ſicut mō cōputant a tpe captiuitatis ſue ꝑ romanos: incipiendo a deſtructione hierlm fcā ꝑ Titū ⁊ Veſpaſianū: d ¶ Et i ſeptia die menſis. nō dī hic quis menſis fuerit: ⁊ iō dī q̄ fuerit primus mēſis. d ¶ In tpe quo ceperunt chaldei hierlz. i. a tpe illo vñ incipiebat iudeoꝝ numeratio: vt dcm eſt: e ¶ Et legit. Hic cōſequenter ponit circa libꝝ iſtū legēdi mod⁹: ⁊ ꝑmo in babylonia: 2° in hieroſolyma: ibi Et collegerunt. Circa ꝑmū dī: Et legit baruch verba libri huius ad aures iechonie cē. Sed ꝫ hoc videt q̄ iechonias iſte erat in carcere regis babylonis. Dicendū q̄ non erat in carcere clauſus ſaltē continue: eo q̄ eſſet nobilis ⁊ rex iuda vel ſi erat clauſus nō tm taliter quin baruch poſſet ad eum accedere: talis. n. acceſſus frequēter ꝓcedit detētis in carcere

¶ Incipit ꝓfacio in librum Baruch ꝓphete.

Liber iſte qui baruch notie ꝓnotat i hebreo canone ñ hz: ſz tm̄ i vlgata editōe ſilr ⁊ epiſtola hieremie. Ꝓpter noticiā aūt legētium hic ſcripta ſūt: qz mlta de xp̄o nouiſſimiſqz tpib⁹ idicant.

Incipit Baruch ꝓpha. I.

Hec verba libri q̄ ſcripſit baruch filius neríe filij maaſie filij ſedechie: filij ſedei filij helchie: in bābylōia i ānō qnto: ēt in ſeptima die mēſis: i tpe q̄ ceperūt chaldei hierlm: ⁊ ſuc cēderūt eā igni. Et lēgit baruch v̄ba libri huius ād aures iechonie filij ioachim regis iuda: ēt ad aures vniuerſi ꝓpli venētis ad librū ⁊ ad aures potētiū filioruz regū: ⁊ ad aures ꝑsbytero ruz: ⁊ ad aures ꝓpli a mino mo vſqz ad maximū eoꝝ: oiuz habitantiū i babylonia ād flumē ſodi. Qui audientes plorabant ēt ieiunabāt: ⁊ orabāt i cōſpectu dñi. Et cōllegerūt pecuniā ſm q̄ potuit vniuſcuiuſqz man⁹. Et miſerūt i hierlm ad ioachim filiū helchie ſilij ſalon ſacerdotem: ⁊ ad reliq̄s ſacerdotes ⁊ ad oēz ꝓplm q̄ inuenti ſunt cuz eo

f ¶ Et ad aures vniuerſi ꝓpli. ſ. iudaici in babylonem ducti:

g ¶ Et ad aures potētiū filioꝝ regū. qz ducti fuerant ibi aliqui de ſemie regio: vt hz danielis ꝑmo: ⁊ fuerūt in magna ptāte: ſicut pz ex eodem libro de daniele ⁊ ſocijs eius. cetera patent vſq̄ ibi h ¶ Ad flumē ſodi. i. iuxta fluñ ſic vocatuz: ſicut dī hieremie xlvj. caplo. Ad fluñ euphraten victi ſunt i. iuxta flumē euphraten. i ¶ Qui audientes plorabāt. vt penitētes de peccatis ꝑ q̄ bus captiuati erant: k ¶ Et ieiunabant ⁊ orabant in cōſpectu dñi. affligendo corp⁹ ⁊ ſpiritū offerendo: vt ſic eoꝝ afflictionē deus reſpiceret ⁊ captiuitatē relaxaret. l ¶ Et collegerunt. Hic cōſequenter deſcribitur lectio libri huius in hierlm. Nā iudei habitantes in babylone fecerunt librū baruch transcribi: ⁊ miſerunt i hierlm: vt legeret ibi: ⁊ cū hoc miſerunt pecuniā: vt inde emerent neceſſaria ꝑ ſacrificijs ⁊ oblationib⁹ ibidem fiēdis ⁊ hoc eſt q̄ dī: Et collegerūt pecuniā. ⁊ pz lra vſq̄ ibi:

m ¶ Cū acciperēt. Sciendū tm̄ q̄ hoc videt alicui falſū q̄ hic tm̄ eſt: qz oēs iudei qui erāt in iudea interfecto godolia deſcenderūt in egyptū: vt dcm̄ eſt ſupra: ⁊ ideo nō videtur q̄ tūc in hierlm fuerit ꝓplis iudaicus: nec ſacerdotes ſacrificia offerentes: ⁊ maxime: qz ꝑmo eſdre. iij. dī q̄ ſorobabel ⁊ illi q̄ redierunt de captiuitate babylonica erexerunt altare ſup baſes ſuas: ⁊ obtulerunt ſup illud holocauſtū dño: q̄ fuit ꝑ longū tps poſt iſta: ꝓp q̄ videtur q̄ a deſtructiōe ciuitatis ⁊ templi p chaldeos vſq̄ ad reditū captiuitatis babylonice nō fuit in hierlz altare holocauſti erectū: nec ſacerdotes offerētes ſacrificia: ꝓp q̄ ⁊ cōſimilia liber iſte apud hebreos apocriphus reputat. Poteſt tm̄ dici q̄ licet interfecto godolia quē rex babylonis ꝑfecerat terre iuda: tot⁹ populus iudaic⁹ q̄ remanſerat in iudea fugerit i egyptū timēs q̄ rex babylonis mitteret ꝫ eū exercitū ad vindicandū mortem godolie: videns tm̄ poſtea q̄ non mitteret: ⁊ audiēs hieremiā ꝓphetantē q̄ rex babylonis egyptū inuaderet: ꝓ magna pte rediit in hierlm ꝓp loci ſanctitatē: ⁊ inter redeū tel fuerūt alīq̄ ſacerdotes q̄z ꝓncipalis fuit ioachim hic nominat⁹: nō tm̄ fuit filius ſūmi ſacerdotis: qz ioſedech ſūmus ſacerdos cū ſedechia rege fuit ductus in babyloneꝫ cui in ſummo ſacerdotio ſucceſſit ieſus filius eius in reditu captiuitatis babylōice: vt pz ꝑ eſdre 3° : ⁊ çacharie. iij. ioachim aūt filius iſtius ieſu fm hiſtoriagraphos poſtea fuit ſumm⁹ ſacerdos: ⁊ non eſt iſte ioachim de quo fit hec mentio: vñ dī hic: Joachim filiuz helchie: ad diſtinctionē alteri⁹ Ad illud autē qd̄ dicitur de erectione altaris poſt reditū captiuitatis

babylonice dicendū q̄ scriptura loquitur de solēni erectōe post reditū captiuitatis babylonice: tñ ante sacerdotes pre dicto mō redeuntes erexerāt altare puū ad sacrificādū dño put poterāt bono mō: sicut patriarche ⁊ pphete frequen legūtur altaria erexisse ad sacrificādū dño: Cum acciperēt vasa. hic est pstructio suspēsiua ⁊ intricata snia: p cuius itellectu sciēdū q̄ cū iechonia rege iuda i babylonē ducto: fuerūt vasa tēpli dñi aurea trāspor tata: p q̄bus rex sede chias i regno iude suc cedēs fecit vasa argen tea: q̄ non poterat fa cere aurea: sicut robo am filꝰ salomonis p scutis aureis q̄ abstu lit sesach rex egypti: fecit scuta erea. iij. re gū. xiiij. ⁊ illa vasa ar gentea captiuato sede chia fuerūt in babylo nē portata: q̄ saltē p pte redemerūt iudei i babylonē ducti: ⁊ mi serūt in hierlm p cul tu dei cū pecunia pro sacrificijs collecta: vt dicū est: ⁊ hoc ē q̄ dī m Cū acciperet. s. dictus ioachim sacer dos: n Vasa tēpli do q̄ ab. su. ō tēplo. sedechia rege capto: o Reuocare in trā iuda. i. vt remitterent in hierlm q̄ est metro polis in tra iuda: p Decia die mēsis sibā. q̄ correspondet ptim maio ⁊ partim iunio apud nos psequenter ostendit q̄ fuerint illa cum dicit: q Vasa argentea q̄ fecit sedechial rē. ⁊ pz ex dictis lra vsq̄ ibi r Et orate p vita nabu. rē. ex eius. n. pacifico statu depē debat pax terre babylonice: ⁊ p psequēs pax iudeoꝝ ibi trā slatorū: pp q̄ petebāt orari p vita regis ⁊ filij eiꝰ p̄m mo nitionē: hieremie. xxix. Orate p ciuitate ad quā trāsmigra ti estis: q̄ in pace illius erit pax vestra. s Ut det dñs vir tutē nobis. p̄mo petierūt orari p bono statu regni q̄ē ma gis cōe: postea p bono suo q̄ erat magis speciale: t Et illuminet oculos nros. in veritatis cognitione: v Ut viuam⁹ sub vmbra nabuc. exq̄ deus ordinauit: nos in eius seruitutē redigere. x Et seruiam⁹ eis. s. humiliter obtem perātes voluntati diuine: y Et inuenia. gra. in conspe. eoꝝ. vt nō cogant nos idolatrare: sz pmittant nos deo paci fice deseruire: z Et p nobis ipsis orate. rē. i. orate vt di mittat nobis peccata nostra. Cōsequēter subdit de lectione libi baruch cū dī: Et legit libꝰ istū rē. a Recitari i tē plo dñi. lz eni tēplū essz cōbustū: remanserat tñ platea atrij in qua ꝓueniebant iudei ad orandū ⁊ audiendū verbū dei b In die solēni. i. in diebus solēnib⁹ in q̄bus magis con ueniebat ppls. c Et dicetis. Postq̄ descriptus est circa lībꝝ baruch legendi modꝰ: hic cōsequenter describit libi p cessus: i q̄ p̄mo ponit humilis depcatio: 2° vtilis informatio

in hierlm cūz acciperēt vā sa tēpli dñi q̄ ablata fuerāt de tēplo rēuocare i terram iuda: decima die mēsis ſy ban: vāsa argētea q̄ fecit se dechias filꝰ iosie rex iuda postea q̄z cepisſz nabucho donosor rex babylonis ie choniam ⁊ principes ⁊ cunctos potētes ⁊ pplz tre ab hierlm ⁊ duxit eos vin ctos i babylonē. Et dixert Ecce misim⁹ ad vos pecu nias: ō q̄b⁹ emite holocau stomata ⁊ thus ⁊ facite mā na: ⁊ offerte p pctō ad araz dñi dei nri. Et orate p vita nabuchodonosor regis ba bylonis: ⁊ p vita balthasar filij ei⁹ vt sint dies eoꝝ sicut dies celi sup tram: ⁊ ut det dns vtutē nob: et illuminet oculos nros: ut viuam⁹ sub ūbra nabuchodonosor re gis babylōis ⁊ sub vmbra balthasar filij eius: et seruia m⁹ eis multis dieb⁹: et iue niam⁹ gratz in ꝓspectu eoꝝ.

Et pro nob ipsis orate ad dñm deū nrm: q̄ peccaui m⁹ dño deo nro: ⁊ nō ē a uersus furor ei⁹ a nob vsq̄z in hūc die. Et legite libꝝ istū quē misim⁹ ad vos rēci tari: i tēplo dñi i die solēni: ⁊ i die opportuno. Et dicetis Dño deo nro iusticia: nō bis aut ꝓfusio faciei nre sic est dies hec: oi iuda et habi tātib⁹ in hierlm. regib⁹ nris et ꝓncipib⁹ nris ⁊ sacerdo tib⁹ nris et ꝓphetis nris ⁊ pris nris. Peccauimus añ dñm deū nrm: et nō cre dim⁹ diffidētes i eū: et non fuim⁹ subiectibiles illi: et ñ audiuim⁹ vocē dñi dei nri ut ambularem⁹ i mādatis ei⁹ q̄ dedit nobis. A die q̄ eduxit pres nros ō tra egy pti vsq̄z ad die hāc eram⁹ i credibiles ad dñm deū no strū: et dissipati recessim⁹ ne audirem⁹ vocē ipsi⁹. Et ad heserūt nobis mlta mala et maledictiones q̄ constituit

iij. caplo: ibi Audi israel. vbi incipit tertiū capl'uz fm si gnationē hieronymi. Prima in tres: nam sicut dī ecc. x xxix. Oratio humilantis se nubes penetrabit. ⁊ iō ōmo ponit orantis humiliatio: 2° humiliantis se depcatio: ibi Et nūc dñe de⁹. 3° deprecantis pclusio: ibi Et nūc dñe dei. oipotēs. Circa pri mū ponit orātis humiliatio i duo b⁹: p̄mo pfitendo ppaz clpā: 2° pfitē do penā iuste illa tā in principio se cūdi capli Circa primū dī c Et dicetis. verba ba ruch recitando. d Dño deo no stro iusticia. ē equi iusticie regula: e Nobis aut cōfu sio faciei nre. i. pec catoꝝ nroꝝ cōfes sioe. f Sicē dies hec. supple māfestat inflictio ne pene: g Oi iuda. i. omi iudeo de regno iude. re gnū aut israel cap tiuatū fuerat p lō gū tps ante: h Et habitantibus in hierlm. marie: nam illaz obsede derunt chaldei ⁊ cōbusserunt pplz ptim occidentes: ⁊ ptim captiuan tes: i Regib⁹ nris. tres enim re ges successiue fue rant pfusibili tra ctati: nā ioachim filꝰ iosie fuit iterfect⁹ ⁊ extra portas hierlz ꝓiect⁹: sic pdi xerat hieremias. xxij. Sepultura asini sepelief rē. ⁊ ie chonias filius eius in babylonem ductus ⁊ incarcerat⁹ ⁊ sedechias eis succedens exoculatus: ⁊ in babylonez du ctus: ⁊ ibidē ignominiose mortu⁹: sicut dictū fuit abac. ij. k Et principib⁹ nris ⁊ sacerdotib⁹ nostris. qui fue rant ptim occisi ⁊ pti capti: l Et pphetis nostris. s. falsis asserentibus hierusalē a chaldeis nō esse capiēdaz potest etiam hoc exponi de prophetis veris: qui popu li sui confusiōem suaz reputabant. m Peccauimus ante dñm. licet autē baruch esset iustus ⁊ bonus. tamen cōnumerat se peccatoribus: eo q̄ erat de eodem populo n Et non credidim⁹. pphetis ipsius: o Diffidētes in eū. i. de ptectiōe eius: p Et non fuim⁹ subiectibi les. humiliter ei obediendo: q Et non audiuimus. verba eius respuendo: r Ut ambularemus in man datis eius. ad hoc enim data fuit lex in deserto: exo. xx. s Eramus icredibiles ad dominum. moysen ⁊ alios seruos eius exaspando: t Et dissipati recessim⁹ rē. hoies mali. n. sē in seipis dissipati: q̄ rō trahit ad bonū ⁊ sensualitas ⁊ ꝓsuetudo peccādi ad oppositū: fm q̄ de duc philosoph⁹. viij. ethicorū. v Adhēserūt nobis mlta mala. culpe ⁊ pene: x Et maledi. q̄ ꝓstitu. dño

moysi: deu. xxviij. z xxviij. y ¶ Qui edu. pces nros ō tra egypti. exo. xiij. z Dare nobis trā cē. i. ad dādū nobis terrā bonā z fertilē. a ¶ Sicut hodierna die. supple apparet sup nos maledictio dei q̄ iecti sum⁹ in de. b ¶ Et non audiuim⁹ cē. replicatio est eius quod supra dcm est: sic in orationibus solet idez pluries replicari ad maiorē affectus expressionem: z idem sit et in sequentibus.

c ¶ Operari dijs alienis. i. sacrificare eis: d ¶ Facie tes mala ante oculos dñi. qb⁹ oia nuda sunt z aperta ad hebre. iij. vel dicit: e ¶ Ante oculos dñi. qz tpe manasses regis iuda i tēplo dñi fuerunt idola posita, quib⁹ idolatre sacrificabant ¶ II.

Ropē qō hic consequenti penit̄ orantis humiliatio confitendo penam illatā esse iustā cū dicitur:

a ¶ Propter qō statuit domin⁹. i. firmit̄ disposuit: b ¶ Verbū suum. de iusta punitiōe peccatoz: c ¶ Qō locutus ē. p moysen z alios p phetas: d ¶ Ad nos z ad iudices nros cē. ita q̄ nullus se excusare possit de ignorātia: e ¶ Ut adduceret dñs super nos. iuste: f ¶ Mala magna q̄ non sunt facta sub celo. i. alia gente: quanto enī peccatū est grauius: tanto grauior debet esse pena. pplus autem israel pp legem a deo sibi datā z alia beneficia fuit i altiori statu q̄ ceteri ppli: sicut dī psal. cxlvij. Nō feci taliter oi nationi cē. pp qō eius peccatū fuit grauius qz ēpto status altior: tanto casus grauior: ió fuit maiori pena dignū. g ¶ Ut manducaret hō carnes filij sui. lz hoc non legat esse factū. iij. regū z. ij. par. in obsidione hierlm p chaldeos: tñ credendū ē hoc fuisse factū: vt dicit hic pphēta baruch: qz nō oia sunt in illis libris scripta: z maxime qz idē legit factū. iij. re. vj. in obsidione samarie: z in obsidione hierlm p romanos: sm q̄ refert iosephus z alij historiographi. h ¶ Et dedit illos sub manu regū oiuz cē. sicut pz libro regū z iudicū in pluribus locis ¶ In impro[illegible]ū z i desolationē. nā multa i

Dñs moysi suo quo q̄ eduxit pces nros ō tra egypti dare nob trā fluentez lac z mel: sicut hodierna die: et ñ audiuim⁹ vocē dñi dei nri sm oia vba pphetaz q̄s misit ad nos z ad iudices nros: z abiuim⁹ vnusquisq; i sensuz cordis nri maligni: ōpari dijs alienis facientes mala añ oculos dñi dei nri

Dñe deo nr vbūz suuz q̄ locut⁹ ē ad nos: z ad iudices nros q iudicauerūt i hierlm z ad reges nros z ad pncipes nros z ad oēz israel z iuda: ut adduceret dñs sup nos mala magna q̄ nō sūt facta sub celo quemadmodū fcā st in hierlm ex q̄ scripta sunt i lege moysi ut māducaret hō carnes filij sui z carnes filie sue. Et dedit eos sub manu regū oiz q st i circuitu nro i ipōperiū z i desolationē: z i oib⁹ pplis in q⁹ nos dispsit dñs z facti sum⁹ subt⁹ z ñ supra qz peccauim⁹ dño deo nro nō obaudiendo voci ipsi⁹ Dñe deo nro iusticia: nob aūt z pūb⁹ nris confusio faciei sicut ē diei hec. Quia locutus ē dñs sup nos oia mala hec q̄ venerūt sup nos: et nō sum⁹ deprecati faciem dñi dei nri: vt reuertēmur vnusquisq; nrm a vijs nris pessimis. Et vigilauit dñs i malis z adduxit ea sup nos: qz iust⁹ ē dñs i oib⁹ opib⁹ suis quē mādauit nobis: z non audiuim⁹ vocē ipsi⁹: vt iremus i preceptis dñi q̄ dedit añ facie nraz. Et nūnc dñe de⁹ israel q̄ eduxisti pplm tuum de terra egypti i manu valida et i signis et i prodigijs et in vtute tua magna z in brachio excelso et fecisti tibi nom̄ sicut ē dies iste: peccauim⁹: impie egim⁹: iniquē gessim⁹ dñe de⁹ nr i oib⁹ iustificijs tuis. Auertat ira tua a nobis: qā derelicti sum⁹ pauci int gētes vbi dispsisti nos. Exaudi dñe preces nras et orationes nras: et educ nos ppt te: et da nob inuenire gratiā añ facie eoz q̄ nos abduxerunt: vt sciat oīs tra qz tu es dñs de⁹ nr: z qz nomē tuū inuocatum est sup israel z sup gen⁹ ipsius Respice domine de domo sancta tua in nos z inclina aurem tuam z exaudi nos

ferebant iniuria z grauia iudeis inter gētiles tpe captiuitatis k ¶ Dño deo nro iusticia cē. exponat: vt supra qz repetitio ē eiusdē ad maiorē affectus expositionē: l ¶ Et nō sum⁹ deprecati facie dñi. frequenter. n. legit i pdictis libris q̄ iudei p peccatis suis a deo pcussi p penā: nō reuertebantur ad deū p penitētiā: m ¶ Et vigi. dñs i malis. s. pene iuste sr nos adducē dis: n ¶ Que dedit añ facie nraz i. clare z mānifeste: ita q̄ non possum⁹ nos excusare p ignorātiā: o ¶ Et nūc dñe. Postq̄ posita ē orantis humiliatio: hic psequēter pōitur humiliātis se deprecatio: z diuidit i tres ptes: qz p⁹ in oratione allegat dei magnificētia: 2⁹ orātis ppli penitētia: ibi Respice dñe 3⁹ diuini cult⁹ ignominia: ibi Et posuisti tē plū. Circa pmū scien dū q̄ sic dī. iij. ethicoz Magnificē icli nat ad dandū qō petitur qñ beneficia pri⁹ p stita p eū allegāt. z iō hic allegant bñficia a deo pstita pplo isral in exitu de egypto: cū dī o ¶ Et nūc dñe deus isral. lz. n. essz de⁹ oiū p creationē: diceb̄at tñ de⁹ isral p cultū specialē: p ¶ Qui edu. pplz tuum de ter. egypti. ō q̄ p se ñ poterat egredi: q ¶ In manu valida. i. i ptāte magna r ¶ Et in signis. q̄tū ad minora miracula s ¶ Et i prodigijs. q̄tū ad maiora. vñ dī. prodigiū q̄si procul a digito cuiusmōi ē miraculū raro visū: t ¶ Et in vtute tua magna cē. sicut patet in diuisiōe rubri maris z i muldis alijs pplo israel exibit: v ¶ Et fecisti tibi nom̄. p hoc. n. diuulgatū fuit nom̄ dñi p orbē: x ¶ Sicē ē. i. dies iste. i. sic p sens tps manifestat p scripturas canōicas de istis memorātiā facientes: y ¶ Peccauim⁹. i nosmet ipsos: z ¶ Impie egim⁹. erga deū: a ¶ Iniq̄ gessi. erga prīmū. b ¶ Auer. ira tua a nobis. i. pena nobis a te inflicta: c ¶ Qz dereli. su. pauci. nā multi de iudeis fuerāt gladio z fame mortui. d ¶ Exaudi dñe preces nras. factas verbaliter: e ¶ Et orationes nras. factas mētaliter: nā sm damascenū: Oratio ē ascensus mētis i deū: f ¶ Et educ nos. de captiuitate babylonis: g ¶ Propte te. i. ex tua bonitate z nō ex meritis nris: h ¶ Et da no. inueni. graz cē. i. vt sciant gētiles qz tu es dñs de⁹ nr. per hoc q̄ inueniem⁹ graz pncipū i tra aliena. i ¶ Respice dñe. Hic psequenter ponit ppli deprecatis penitētia: ex q̄ mouet

deus ad exaudiendū oratōes;depcantiuz:cū dī: l ¶ Respice dñe de domo scā tua.i. ō celo qō dī eī dom̄:q: lz sit vbiqz p potētiā essētiā z psentiā:tū ibi specialiter relucet eī maiestas z glia: k ¶ Quia nō mortui q̄ sī i iferno.i. recōditi in sepulchro:vel i iferno quātū ad aias:q̄ tūc oēs ibi descēdebāt: l ¶ Dabunt ho. z iustifi. dño.q: sī extra statū merēdi: m ¶ Sed aia que tristis est. per ꝓtritionem veram: n ¶ Super magnitudinē mali. z incedit curua. per veram humiliationem: o ¶ Infirma. p ꝓpe fragilitatē ꝓsideratione: p ¶ Et oculi deficientes. ꝓpios defectus z alienos attendētes: q ¶ Et aia esuriens.i. iustificari ōsiderans:matth̄. v. Beati q̄ esuriunt z sitiunt iustitiā: r ¶ Dat tibi gliaz.psal.l. Sacrificiū deo spūs ꝓtribulatus: s ¶ Q: non fm iustitias pīz nr̄orum. q: nō fuerī peccatores sicut z nos: t ¶ Nos fūdim̄ nē. misericordiā.i. pces misericordiā postulātes: v ¶ Sed q: misisti irā tuā.i. punitiones iustā: nō.n. ira z alie passiones sūt in deo: sz qn̄ punit ad modū irati se hz: x ¶ Sic locut̄ es in manu pueroz tuoz ꝓphaz.i. p ꝓphetas tuos: per manū.n. significatur hic ligua: eo q̄ man̄ est organū organozuz vt dī tertio de aia. y Inclinate humeros vestrū nē. hoc.n. frequēter dixit hieremias. s. q̄ ciuitas ōstrueretur z ppls captiuaret nisi se subiiceret regi babylonis: z silr alīq ꝓphete. cetera patēt vt qz ibi: z ¶ Ut transferentur ossa regū nr̄oz nē. iudei nanqz sepeliebāt potētes cū sūptib̄ magnis ponentes pciosa in eoz sepulchris: z iō chaldei qui erāt cupidi capta ciuitate hierlz fodiebāt talia sepulchra:pciosa rapiētes z ossa mortuoz ejiciētes: a ¶ Et mortui sī in doloribus pessimis.in obsidione.n.ciuitatis mlti fuerūt mortui:aliq̄ acris corruptione:aliq̄ gladio: z aliq̄ fame: b ¶ Et i emissione.q: mlti de illis q̄ mittebāt in babylonē captiui fuerūt in via mortui. c ¶ Et posuisti. Dic ꝓsequēr allegat diuini cult̄ ignominia:cū dī: Et posuisti tēplū.s.in desolatione. d ¶ In q̄ invocatū ē nomē tuū. ante ōstructionē eī: e ¶ Sicut hec dies.supple māifestat p rei euidētiā: f ¶ Et feciſti no. dñe de no. fm oēm bonitatē tuā nē.i. secūdū magnitudiez bonoz q̄ feciſti nobis ex tua bonitate in oratione legis z alīs bñficijs: inflixisti dñe nobis penā ex tua iustitia :eo q̄ fuim̄ ingrati z trāsgredientes tua mādata: g ¶ In die q̄ ꝓcepisti ei scribere legē. i. deut. h ¶ Multitudo hec magna z mlta.i. ornat̄ z pulchritudo ppli isrl i ¶ Cōuertet i minimā. p gladiū z captiuitatē: k ¶ Q: scio q̄ me nō audiet. de. n. ita cognoscit futura sicut psentia: l ¶ Popul̄ ē.n. dura ceruice.vt pz ex ō cursu veteris testamēti. m ¶ Et puertet ad cor suū. recognoscēdo ppū delictū: n ¶ In terra captiui. sue. vexatione ei itellectū dāte. o ¶ Et dabo eis cor.s.ꝓritū: p ¶ Et aures z audi. dei verbū q ¶ Et lauda. me i ira captiuitatis sue.sicut dcm̄ ē supra de tobia.tobie.xiij. Et idē fuit i alīs mltis iustis:vt in daniele z socijs eī z ꝓsilib̄. r ¶ Et auertent se a dorso suo duro. i.ab ipa bedientia sua dura: s ¶ Quia reminiscent viā patrū suoz.q̄ silr p peccatis suis mortui fuerūt i captiuitate. t ¶ Et reuocabo illos i irā nē.hoc fuit impletū aliqualit̄ qn̄ eyr̄ dedit iudeis licētiā redeūdi i iudeaz: sed plenius p christū apientem celi ianuā qō ē ira viuentiū: p irā ꝓmissionis figurata pmiū.n. virtutē a deo ꝓcipaliē ꝓmissū nō pōt intelligi bonū terrenū:qō ē mīn̄ q̄ vtuti bonū:z iō qn̄ i scriptura ꝓ virtuosis operib̄ ꝓmittūt bōa corporalia z irena sub illis intelliguntē ꝓcipaliē ꝓmitti bona spiritualia z eterna: sicut dixi plenē gen. xv. et in plurib̄ alīs locis z huic sensui cōcordat lra sequēs cū dī: v ¶ Et statuā illis testamētū alterum. i. legem nouā p christū: x ¶ Sempiternū.tū q: legi noue lex altera non succederet:tū q: hz effectū sempiternū introducendo statim ad gliaz sempiternā:qō lex vet̄ facere nō poterat:fm q̄ deducit

Aperi oculos tuos z vide
qā nō mortui q sī i iferno q̄
rū spūs accepit̄ ē a viscerib̄
suis:dabūt honorē z iustifi
cationē dño:sz āia q̄ tristī ē
sūp magnitudinē mali: z ince
dit curua z infirmā:et oculi
deficiētes:et aia esuriēs dat
tibi gliaz z iusticiā dño:qā
nō fm iusticias pīz nr̄oz
nos fūdim̄ ꝑces z petimus
misericordiā añ ꝓspectū tu
uz dñe de nr̄:sed qā misisti
irā tuā z furorē tuū sup nos
sicut locut̄ es i manu pue
roz tuoz ꝓphaz dicens:
Dic dic dñs: Inclinatē humeros vīm z ceruicē vīaz : z
opa facite regi babylonis
z sedebitis i terra quā dedit
pīb̄ vīis. Qō si nō feceritis
nec audieritis vocē dñi dei
vri opari regi babylōis:de
fectionē vīaz faciā ō ciuitatib̄ iuda z a foris hierlm:
z auferā a vob vocē iocunditatis z vocē gaudij z vocē sponsi z vocē sponse: z erit
ois terra sine vestigio. Et ñ
audierī vocē tuā vt oparēt
regi babylōis z statuisti v̄
ba tua q̄ locut̄ es in manib̄ pueroz tuoz ꝓphaz ut
trāsferēt ossa regū nr̄oz z
ossa pīm nr̄oz ō loco suo
Et ecce sī ꝓiecta i caloze solis z i gelu noctis: et mortui

apostolus satis diffuse i epistola ad hebreos: ió subdit: ¶ Et nón mouebo amplius pplm meū ꝛc. qz mansio celestis stabilis ⁊ eterna est. ¶ Et nūc dñe oipotens. Postq̄ posita est oratis allegatio: hic cōsequenē ponit deprecatis cōclusio: cū dī: a ¶ Anima in angustijs. posita: b ¶ Et spiritus anxi⁹. ex afflictione oura: c ¶ Clamat ad te. vt possit aliquan tulū respirare. d ¶ Audi dñe. cō descendendo. cetera patent vsq; ibi e ¶ Audi nūc oratione mortuoꝝ israel. i. sanctoꝝ patriarchaꝝ ⁊ ꝓphetaꝝ q̄ viuētes orauerunt ad te ꝓ bono statu posteroꝝ. f ¶ Et fi. ipsoꝝ: qui pecca. añ te. i. vocē nr̄aꝝ audi: qui licet peccauerim⁹ tibi: tñ penitentes clamam⁹ ad te: g ¶ Et agglutinata sūt nob⁹ mala. i. pena multiplex est nobis inflicta. h ¶ Noli meminisse iniqtates pr̄z nr̄oꝝ. ꝓ ipsis nos puniēdo nā aliqñ filij iuste ꝓ pr̄ib⁹ puniunt pena rpali: qz filij sūt q̄dā res pium i ¶ Sed memento man⁹ tue. i. potentie tue ꝓ nr̄a liberatione: k ¶ Et nomis tui. cui⁹ ꝓpriū est ꝑcere ⁊ misereri. cetera patent vsq; ibi: l ¶ Quia ꝙuertemur ab iniqtate pr̄z nr̄oꝝ. in bonū p penitentiā nr̄am q̄ sum⁹ successores eorum: m ¶ In impꝛoperium ⁊ imaledictū. nā multa conuicia ⁊ maledicta inferebantur eis in aliena terra: n ¶ Et in pctñ. i. pctōres ⁊ ꝓ peccatis puniti ¶ Ca. III.

HAudi israel. Postq̄ ꝓmissa ē humilis deꝑcatio hic ꝙsequenter subdit vtilis iſormatio. Et ꝓmo baruch pplm israel ad bonū hortat: 2° eū multipliciter ꝙsolat sequenti ca. ibi: Animequioꝛ esto. Pria i duas: nā primo pplm ad sapientie desideriū inuitat: 2° q̄ sit illa sapientia declarat in ꝓncipio sequētis ca. Pria in tres: qꝛ primo ad querendū sapientiā inducit: 2° ab ea infideles excludit: ibi Quis inuenit. 3° q̄b⁹ ꝓceditur oñdit: ibi O israel. Circa ꝓmū dicit: a ¶ Audi israel mādata vite. i. mandata dei q̄ꝛ obseruatio inducit i vitaꝫ eternā. Matth. xix. si vis ad vitā ingredi serua mādata b ¶ Aurib⁹ ꝓcipe: vt scias prudentiā. nō humanā cui⁹ finis est felicitas politica: sed diuinā ⁊ infusā: cuius finis ē felicitaſ supna. c ¶ Quid ē israel q̄ in terra inimicoꝝ es. detentus in captiuitate. d ¶ Inueterasti i ꝛra alie. ibi exñs iā a lōgo tpe: qꝛ regnū israel fuit captiuatū anno vj. ezechie: ⁊ iechonias rex iuda cū nobilib⁹ ⁊ potētibus

Et nón mouebo ãpli⁹ pplz meū filios israel a ꝛra quā dedi illis. Et nūc dñe oipotēs deꝰ israel aiã i ãgustijs ẽt spiritꝰ anxꝰ clãmat ad te: Audi dñe ⁊ miserere qz deꝰ est misericors: ⁊ misereꝛ nr̄i qz peccauimꝰ añ te. Quia tu sedes i sempiternū: ⁊ nos peribimꝰ i euū. Dñe oipotēs deꝰ israel audi nūc oratōez mortuoꝝ israel ẽt filioruz ipsoꝝ q peccauerūt añ te: ⁊ audieꝛt vocē dñi dei sui: ẽt agglutinata sūt nob⁹ mala. Noli meminisse iniqtates pr̄z nr̄oꝝ ſz mēmēto manꝰ tue: ẽt nois tui in tpe isto qz tu es dñs deꝰ nr̄: ⁊ laudabimꝰ te dñe: qz ꝓp hoc dedisti timorē tuū in cordib⁹ nr̄is: ⁊ vt inuocemꝰ nomē tuū ⁊ laudemꝰ te i captiuitate nr̄a: qz ꝙuertemur ab iniqtate pr̄z nr̄oꝝ q peccauerūt añ te. Et ecce nos in captiuitate nr̄a sumꝰ hodie qz nos dispsisti i ipꝛoperiū ⁊ in maledictū ⁊ i pctñ oēs iniqtates pr̄z nr̄oꝝ q discesserunt a te dñe deꝰ nr̄.

HAudi israēl māda. III. ta vite: aurib⁹ percipe vt scias prudētiā. Quid est israel q̄ i ꝛra iimicoꝝ es: Inueterasti i ꝛra aliena: cōinquinatꝰ es cū mortuis. Deputatꝰ es cū descēdētib⁹ i ifernū dereliqsti fontē sapie. Nāz si i via dei ābulasses: habitasses vtiqz i pace sup trā. Discē vbi sit prudētia: ubi sit vt⁹: ubi sit itellect⁹: sūt scias sil ubi sit lōgiturnitas vite ẽt vict⁹: ubi sit lum̄ oculorū ẽt pax. Quis inuēit locū eius: Et qs itrauit i thesauros eoꝝ: Ubi sūt ꝓncipes gētiuz: ẽt q dñant sup bestias q̄ sūt sup trā: Qui i auib⁹ celi ludūt: q ārgētū thesauriçāt ⁊ aurū i q̄ ꝓfidūt hoies: ẽt ñ ẽ finis acqsitōis eoꝝ. Qui argētū fabricāt ẽt soliciti sūt: nec

regni sui anno primo sedechie: ⁊ sedechias cū reliquis ānō vndecimo regni sui: c ¶ Coinquinatus es cum mortuis. cū fidelibus qui dicūtur mortui: Matth. viij. Dimitte mortuos sepelire mortuos suos. filij enim israel inter eos captiuati: cōmuniter inquinabantur cibis eorum: vt dcm̄ est supra tobie ꝓmo. ¶ Deputatus es cū descendentib⁹ in infernum. i. cum idolatris inter eos cōmorando premisit ergo: Quid est israel. i. que est causa istorum malorum super te venientiuz: ⁊ respondet: g ¶ Dereliquisti fontez sapiētie. i. qz dereliquisti deum tuum. h ¶ Nā si in via dei ambulasses. tibi ostensa per legez ⁊ ꝓpheras: i ¶ Habi. vtiqz i pace super terraz. a deo tibi concessam: patet enim ex decursu veteris testamēti q̄ quādiu in via dei ambulauerūt in terra ꝓmissionis pacifice habitauerūt k ¶ Discē vbi sit prudētia: k ¶ Ubi sit virtus. similiter infusa: nam sicut virtutes politice ex actibus acquisite ꝓnectūtur prudentie politice: vt habetur. vj. ethicoꝝ sic virtutes morales infuse connectuntur prudentie diuine vel infuse: l ¶ Ubi sit intellectus. est autem intellect⁹ ꝓprie habitus principoꝝ: articuli vero fidei sunt principia oium credibilium: ⁊ ideo fides que est virtus intellectualis est huius modi intellectus: m ¶ Ut scias simul. i. per ipsam fides que est substantia rerum sperandarum argumentum. i. certitudo non apparentium: n ¶ Ubi sit longiturnitas vite i. vita eterna: e ¶ Et victus. i. fruitio beata: p ¶ Ubi sit lumen oculorum. per apertam prime veritatis visionem: q ¶ Et pax. pax dicit omnimodam appetitus q̄etationem per fidem enim cognoscimus certitudinaliter q̄ ista sunt in deo obiectiue: ⁊ in beatis spiritibus subiectiue. r ¶ Quis inuenit. Hic consequenter fideles ab hac sapientia excludit dicens: Quis inuenit ꝛc. q. d. nullus de infidelibus quantū cūq; potens ⁊ magnus: ideo subditur: s ¶ Ubi sunt ꝓncipes gētiū. tpe nāq; baruch captiuatis regib⁹ israel ⁊ iuda: omnes terre ꝓncipes erant idolatre ⁊ infideles: t ¶ Qui dominantur super bestias que sūt sup terrā. per venatiōis exercitiū. v ¶ Qui in auibus celi ludunt. p aucupiū: x ¶ Qui argē. thesau. ⁊ au. i quo cōsi. hoies. per hec. n. sperant obtinere sup alia regna dñiuz: y ¶ Et nō est finis acq̄sitionis eoꝝ. qz ꝙto plura acq̄runt tāto ad alia acq̄rēda ardentiꝰ anhelant. z ¶ Qui argentū fabricāt. inde faciendo monenta vl idola: a ¶ Et soliciti sūt. de obtinēdo q̄ cupiūt: b ¶ Nec est inuentio opū illorum. qz frequēt̄ ꝓuenīūtur

morte anteqū possit op⁹ intentū perficere: ſō dī: Extremina ti sūt ꝛc. c Iuuenes. mozib⁹ ꝛ etate: d Viderunt lu men. in bonis sensibilib⁹ suū ponentes finem: e Viā aūt discipline ignorauerūt. delectationes. n. sensibiles hanc no ticiam impediūt: f Neqz intellexerūt semitas ei⁹. i. mo dos inquiredi eam:

g Neqz filij eoꝝ. male nutriti ꝛ i sensi bilib⁹ delectationibus occupati sic pies eoꝝ h Nō est audita in terra chanaan. i q̄ añ filios israel habitaue rūt idolatre pessimi: vt pz in libꝛ numeri ꝛ deut: i Neqz vi sa est in theman. nom est ire ō q̄ fuit eliphat themanites q̄ nō po nebat nisi p̄sentē vitā vt dcm̄ fuit sup libꝝ iob: ꝛ idem videt fuis se de alijs habitatozi b⁹ illi⁹ terre: nā iste fu it ō maiozib⁹ ꝛ prudē tiozib⁹: ꝓpterea exclu si erant a sapia diuia q̄ felicitatem ponit in vita futura. k Fi lij q̄z ager .i. agareni q̄ mō dicūtur sarace ni vsurpantes sibi no mē a sara libera: cum tū descēderēt ab agar ancilla abrae: k Qui erq̄sie. pzu. q̄ de terra est: sūt. n. astuti in terrenis lucris:

l Et fabulatores. ad decipiendū i mer catiōibus hoies:

m Et exq̄sitozes in telligentie. que ꝓprie est de p̄sentibus tantum. n Viam autem sapientie. q̄ magis attendit bona futura: Nescierunt. o O israł. dic ꝓsequēti oñdit q̄b⁹ ꝓcedit sapia diuina cū dī: O israł conside ra: p Quā magna est do. dei. i. celū empyreū q̄ō ē loc⁹ bonoꝝ: est eni celum sup̄emū ꝛ p ꝓsequens maxime exten sum q̄to magis distat a centro mūdi. q Magn⁹ ē ꝛ nō bz finē .i. terminationē siue finitionē a pte p⁹. nā est ico:ru ptibilis: r Excelsus. q: est loc⁹ sup̄mus: vt dcm̄ est: s Et imēsus. nō simpliciter: q: nulla creatura sic est imēsa: sed p ꝓpationē ad nos: qui q̄titatem ei⁹ metiri nō possum⁹.

t Ibi fuerūt gigātes. hoc nō refertur ad lr̄am imediate p cedētē: nā i celo empyreo nō fuerūt gigantes q̄ si hoies inco posui mozib⁹: sed refert ad hoc qō p̄dicit: Nō ē audita i ꝛra chanaan: in q̄ habitauerūt gigātes: vt hē numeri. xiij. Ibi videm⁹ mōstra q̄dam filioꝝ enach de genere gigāteo q̄bus ꝓpati q̄i locuste videbamur: v Scientes bellū .i. artem belladi. x Nō hos elegit dñs. in pplm sibi peculiarē sic elegit israelē: y Neqz viā discipline inuenerūt. nā icom positi mozib⁹ fuerūt: z Propterea pierūt. filij. n. israel eos interfecerūt: vt hē in libꝛ iosue ꝛ iudicium. a Quis ascendit in celū ꝛē q. d. nullus hoium. s. añ christi aduentū ꝛ p tpe illo loq̄t baruch. b Quis trāsfretauit mare ꝛē. q. d. null⁹ p talē trāsfretationē potuit inuenire sapiaz diuiaz. est iuētio opū illoꝝ. Exter minati sūt ꝛ ad iferos descen derūt: ꝛ alij loco eoꝝ surre xerunt. Iuuenes viderunt lumē: ꝛ habitauerūt sup terrā Viā aūt discipline ignora uerūt: neqz intellexerūt semi tas ei⁹: neqz filij eoꝝ suscepe rūt eā. A facie ipsoꝝ lon ge facta ē. Non est audita i ꝛra chanaan neqz visa ē in theman. Filij q̄z agar q exq̄sierunt prudētiaz q̄ de ꝛra ē: negociatozes ꝛre ꝛ the man: et fabulatozes et exq sitozes prudētie ꝛ itelligen tie: Viā aūt sapie nescierūt ne qz ꝓmemōrati sūt semitas ei⁹ O israel q̄z mągna ē dom⁹ dei: ꝛ igens loc⁹ possessiōis ei⁹. Mągn⁹ ē ꝛ nō bz finez excelsus et imēsus. Ibi fuē rūt gigātes noiati: illi q ab initio fuerūt statura magna sciētes bellū. Nō hos ele git dñs: neqz viā discipline inuenerūt: ꝓpterea pierūt. Et qm̄ nō habuerūt sapiaz in terierūt pp suā insipientiaz Quis ascendit in celū ꝛ ac cepit eā: ꝛ eduxit eā ō nubi b⁹? Quis trāsfretauit mare ꝛ inuenit illā: ꝛ attulit illaz sup auꝝ electū? Non ē qui possit scire vias ei⁹: neqz q exqrat semitas ei⁹. Sed q scit vniuersa nouit eā: et ad iuenit eā prudētia sua. Qui pparauit trā i eterno tpe: et rpleuit eā bipedib⁹ ꝛ q̄dru pedib⁹. Qui emittit lumen ꝛ vadit et vocauit illō: ꝛ o bedit illi i tremore. Stelle aūt dederūt lumen i custo dijs suis: et letate sūt. Vocā te sūt: ꝛ dixerūt: Assum⁹. Et luxerūt ei cū iocūditate q̄ fe cit illas. Hic est de⁹ nr̄: et nō estimabit alt⁹ aduersus euz Hic ād inuenit oēz viā disci pline: et tradidit illā iacob puero suo: ꝛ israel dilecto suo. Post hec i trīs visus ē ꝛ cū hoib⁹ conuersatus est.

c Non ē qui possit scire vias ei⁹ naturali virtute sic iuenta ē sapia philosophica: d Sed q̄ scit vniuersa nouit eā. s. de⁹: e Et adinuenit eā prudentia sua. i. hz eā per seipsum ꝛ nō p doctorē aliū. f Qui ꝓpa rauit terrā in eterno tpe. nā i eternū durabit a pte post: sicut ꝛ alie mūdi ptes principales: meliorabunt tñ i suis q̄litatib⁹ i mū di inouatione:

g Et rpleuit eā bipe. ꝛ q̄drupe. i. auibus boibus ꝛ aialib⁹. lz. n. aues habitēt i aere: cōmun⁹ tñ alimētū accipiūt i terra.

h Qui emittit lumē ꝛ vadit. naz fm eius ordinatō nē lumē solis ꝛ lu ne diffundit per aerez. i Et vo cauit illud ꝛē. naz fm ordiationē ei⁹ lumē solis ꝛ lune q̄dāmō ꝛuocatur qñ certis tpib⁹ edi pant. k Stel le dederūt lumē. fm dei ordinatio nē: l Et letate sū. locutio ē meta phorica: sic cū dī p ratū rident: q: coꝝ poza celestia nō si aiata ꝛz damasce nū: m Vocate sū ꝛ dixe. ꝛē. illud dicere nō est aliō q̄p cursuz suū fm ordinationē dei p ficere. n Dic ē de⁹ nr̄. cui obedīūt coꝝpora celestia ꝛ terrestria: o Et nō estimabit alt⁹ aduersus eū. nā alij sr̄ oij falsi. p Dic adiue. oēz viā disci. ducentē ad vitā gle: q Et tradi dit illā iacob ꝛē. Iacob aūt ꝛ israł idē hō fuit: sed p⁹ vo cat⁹ ē iacob. i. supplantato:: postea israł. i. vidēs deuz. vel directius cū deo: genē. xxxij. per q̄ō designat q̄ in via pfe ctiōis opz hoiem pus luctari cū passionib⁹ ipsas subiici endo p exercitiū virtut: postea pficit i ptēplatione vitat Unde dicit gregorius sup eęchielē: q̄ cōtēplationis ar cē desiderant tenere: pus necesse ē: vt in cāpo actionis se p exercitia pbēt. ꝛ pbs. vū. physicoꝝ. sedēdo ꝛ dęcēdo i. sedatis passiōib⁹: fit aia sciēs ꝛ prudēs. ꝛ tō bene dī q̄ sapiam diuinā dedit de⁹ iacob ꝛ israł: q: passiōibus sup plantatis dat homini ptēplatio virtutū. r Post hec in ter. vi. ē ꝛ cū ho. ꝓuer. ē. q̄ō pōt duplicit itelligi. Uno mō vt sit relatio ptēriti: q: p⁹ illūinationē iacob ptiar che ꝛ dationē legis descēdētib⁹ ex suo scie: exo. xx. deus appuit illi pplo: exo. xxiij. Ascēderūtq̄ moyses ꝛ aarō nadab ꝛ abiu: ꝛ septuagita ex senioꝝ israł: ꝛ viderunt dñm deū. Et subdit ibidē: Necnō sup eos q̄ procul recessērāt de filijs israł misit manū suā: viderūtq̄ deū ꝛē. Cū illis et ꝓuersat⁹ ē quadragita ānis p̄bēs eis māna ꝛ alia bñficia multa: fm q̄ dī psalmo nōagesimoquarto: fm

trãslationẽ. lxx. interptũ. Quadragita ãnis ꝓtim⁹ fuit generationi huic rẽ. Alio mõ vt sit ꝓphetia de futuro q: post tps baruch chriſt⁹ de⁹ r hõ cũ hoib⁹ ꝙuersatus est: Joh. ꝓmo Verbũ caro factũ ẽ r habitauit in nobis rẽ. Et hec ẽ pfectio: expositio: q: ꝙuersatio ꝑ⁹ fuit hui⁹ figura. .IIII.

Hic liber. Postquã baruch i duxit ad sapietie ꝺsideriũ: r oñdit quibus ꝺatur r a q̃: hic ꝓsequẽt oñdit que sit illa sapiẽtia. s. lex a deo data dicẽs: a Hic liber mandatoꝝ dei. supple ẽ sapientia predita pp qõ dr deuꝫ. iiij Hec est sapientia nr̃a r intellectus coram populis: b Et lex q̃ ẽ ieter. nõ ei lex vetus p nouã ẽ abolita: sz magis pfecta: fm q̃ dicit saluator matth. v. Nõ veni soluere legẽ sed adimplere. vt ibi dẽ fuit declaratũ c Dẽs q̃ tenent eã. obseruando: d Ad vitaz. s. gr̃e in pñti r gl̃ie i futuro: lz. n. pies veteris testamẽti ꝺcedẽtes: nõ stati admitterẽt ad gl̃i az: erãt tñ admittendi suo tẽpe. s. amoto ipedimẽto p xp̃z: e Qui aũt dereli. eã. trãsgrediẽdo q: decedẽtes statũ descẽdebãt in gehennã. f Cõuertere iacob. i. ppl̃e descendens a iacob: g Et appẽde eã. per iugẽ memoriã: h Ambula p viã. moꝝ: i Ad splendorẽ ei⁹. oculos cõuertendo: iõ sub dit: k Cõtra lu. ei⁹. tales. n. non hñt añ se vmbram ignorãtie vl culpe: auertẽtes aũt se a lumie hñt vmbraz culpe r ignorãtie añ se. l Nec tradas alteri gl̃az tuã rẽ. legẽ diuinit⁹ ꝺatã ꝺimittẽdo: de cui⁹ acceptione poterat ppls israel ꝑ ceteris pplis gl̃ari: fm q̃ ꝺicitur psal. cxlvij. Non fe. ta. om. na. r iu. su. nõ ma. ei. ideo subdit: m Beati su. israł. hoc ꝺicit baruch eo q̃ erat de pplo illo: n Quia q̃ deo placẽt. i. mãdata legis r ꝓpheta rũ oracula: o Manifesta sr nobis. in lege r ꝓphetis p Animeꝺor. Posita ppli exhortatione: hic consequenter ponit ei⁹ ꝓsolatio: r ꝓmo i ꝑsona baruch loquẽtis: r in ꝑsona hierl̃m metropolis: ibi Et dixit. z in ꝑsona dei ꝓsolantis: ibi Animequior esto hierl̃z. Circa ꝑm dr: p Animeꝺor. i. ꝓstantior r hilarior: q Esto pplꝰ dei. i. pplꝰ israł dei cultor: ceteris ad idolatriã declinãtib⁹: r Memorabilis israł. coram deo: lz oblit⁹ videaris: iõ subdit: s Venundati estis. gentibus: Non in ꝺitionẽ. sz vt aflictio det vobis itellectũ ad viam emẽdationẽ: iõ subdit: t Sed pp qõ i ira. i. in peccatis

Hic liber mãda. IIII. toꝝ dei: et lex q̃ est in eternũ. Oẽs qui tenẽt eã: puenietˢ ad vitã: qui aũt ꝺereliq̃rũt eã: i mortẽ. Cõuertere iacob et appẽde eã: ãbulã p viaz ad splendorẽ ei⁹ cõ lũmẽ ei⁹. Ne tradas alteri gl̃iã tuã r ꝺignitatẽ tuã gẽti alie ne. Bti sum⁹ israł: qã q̃ deo placẽt mãnifesta sunt nob. Animẽqor esto ppl̃i ꝺi mẽ morabilis israł. Venundati estis gẽtib⁹ non i ꝺitionẽ: sed pp qõ i ira ad iracũdiã puo casti deũ: traditiqz estˢ adũsariis. Exacerbastis. n. eũ q̃ fecit vos deuz eternũ: imolãtes ꝺmonijs r ñ deo Obliti. n. estis eũ q̃ nutriuit vos: et ꝓtristati nutricẽ vr̃az hierl̃m. Vidit ẽnim iracũdiã ã deo veniẽtẽ vob: et dixit: Audite ꝓfines syõ. Addũxit. n. mihi ꝺ⁹ luctũ magnũ Vidi. n. captiuitatem ppli mei filioꝝ meoꝝ r filiarus quã supduxit illis extern⁹. Nutriui. n. illos cũ iocũditate: dimisi aũt illos cuz fletu r luctu. Nemo gaudeat sup me viduã r desolatã: ã multis derelicta sũ pp pctã filioꝝ meoꝝ: q: declinauerũt a lege dei. Justicias aũt ipsi⁹ nescierũt: nec ãbulauerũt p vias mandatoꝝ dei necꝫ p semitas vitatis eius cũ iustitia igressi sũt. Veniãt ꝓfines syon: r memorẽt captiuitatẽ filioꝝ r filiaꝝ meaꝝ: quã supduxit illis eter⁹. Addũxit. n. illos sr̃ gẽtẽ de lõginq̃ gẽtẽ ipꝛobã et alter⁹ ligue: qui ñ st reueriti senẽ: necꝫ pueroꝝ miſti sũt. Et ãbduxerũt ꝺilectos vidue: r a filijs vnicã desolauerũt. Ego aũt qd possũ ad iuuare vos: Qui enim ad duxit sr̃ vos mala: ipse vos eripiet ꝺ manib⁹ inimicoꝝ vr̃is ira dei ꝺignis: v Ad iracũdiã puo. deũ: tra ditiqz estis rẽ. r pz lr̃a vsqz ibi: x Et cõtri. natri. viam hierl̃z. q̃ nutriuit vos corporaliꝰ bonis tpalib⁹ ibidẽ abũd ãtibus: r spũaliter doctrina ꝓpheraꝝ ibidẽ habitãtiũ: iõ subdit: y Vidit. n. iracũdiã. i. penã: a Ad deo venient ẽ vobis. hoc. n. prꝛui ꝺit hieremias r alij ꝓphete q̃ locuti sunt ꝺ babylonica captiuitate: vt patuit supra i libris eoꝝ. b Et dixit. Hic ꝓsequent̃ põitur ppli ꝓsolatio i ꝑsona hierl̃m: r vt opposita iuxta se posita magis elucescãt: ꝓm o recitat mã desolatiõis: r⁹ cõsolatiõis: ibi Ego autem. Circa ꝑm dr: b Et dixit. s. p pro phaz r aliosˢ scõs) desolatõez hierl̃z lamẽtãtes: eo mõ loq̃ndi q̃ ppli dr facere r dicere qꝺ pplꝰ ei⁹ facit r dicit. c Audite confines syon. i. ciuitates affinitatẽ cum hierl̃z habẽtes. d Adduxit. n. mi. de⁹ luc. ma. i. mãm magnaz lugẽdi: p exercitũ chaldeoꝝ: pplꝰ meũ captiuãtiũ. e Nutriui. n. illos cũ iocũditate. tẽ porib⁹ dauid r salomonis: q: tũc erat in magna honoꝝ tpaliꝰz r spũaliũ ꝓsperitate: f Dimisi aũt illos cũ luctu r fletu. cũ ducerent̃ i babylonẽ tempoꝛibus iechonie r sedechie. g Nemo gaudeat sup me. q̃ magis indigeo ꝓpassione: h A multis. de filijs meis i captiuitatẽ ductis. i Justicias aũt ipsi⁹ nescierũt. practice: licet aliq̃ sciuerint speculatiue. s. sacerdotes r legispiti viuentes male: k Necꝫ p semitas. quantum ad consilia l Cũ iustitia ingressi sunt. s. pena per dei iustitiã inflicta: vnde r peccantiũ punitio ꝓmuni mõ loquendi iustitia nominat. m Veniant ꝓfines syon r cõme. rẽ. de hoc. n. ciuitates in circuitu iudee existẽtes frequenter loquebant siẽ solet fieri de tali casu. n Adduxit rẽ. de longinq̃. s. de chaldea r alijs regnis existentib⁹ sub chaldeis: o Hostẽ impꝛobã. i. bonis moꝛib⁹ carentẽ: p Et alter⁹ ligue. pp qõ min⁹ miserebant: q: nõ itelligebãt verba deꝑcãtiũ: ideo subditur: q Qui nõ sunt reuersi senẽ rẽ. qb⁹ tñ essz maxime ꝓpatiendũ: sed absqz discretione etatis ꝺitiõs r sexus pplm crudeliter afflixerũt. r Et abduxerũt ꝺilectos vidue. i. filios eius in captiuitatẽ duxerũt: r sic eã vnicam r desolatã dimiserunt. s Ego aũt. hic ꝓsequenter põit materia cõsolationis cũ dr: Ego autez qd possũ adiuuare uos. q. d. nõ est a vobis petendũ humanũ auxiliũ sed diuinũ: ideo sequitur: t Qui enim adduxit super vos mala. pene ad vestrã correctionẽ: v Ipse eripiet vos de manu inimi. ves. ad nois sui laudem ꝓcipiens cyro edificare tẽplũ in hierl̃m pp qõ dedit pplo iude redeũdi licentiam: vt hĩ

p̄mo esdre p̄mo. x Ambulate filij. de virtute i virtutē y Ego.n. derelicta sū sola. sicut lamētabat hieremias p̄pha dicēs treno. p°. Quō sedet sola ciuitas cē. z Exui me stola pacis. i. vestib° iocūditat°: a Indui aūt me sac. obsecra. antiq°. n. afflictionis tpe ozabāt hoies in sacco z cinere: vt p̄z de niniuitis. Jone. iij. ca. b Et clama. ad altissi. cē. Jnfidens q̄ acquie scat p̄cib° meis: ideo subdit: c Animeq̄zores estote filij. confidētes de auxilio dei. d Ego.n. spe. iter. salutē viam. i. q̄ det vobis nō solū salutez tpalē sed ēt eternam. e Et venit cē. a sancto. i. a deo q̄ ē sanct° sanctoz: f Sup cē. ab eterno salutari nr̄o. i. a christo q̄ fm diuinitatē est ab eterno: z sic de liberatiōe ppli facta p cyrū trāsit ad loquendū de liberatōne facta p christū: tanq̄ ò figura ad figuratū: sic esa. xiij. loquendo de casu regis babylonis: sub eo dē ptextu lr̄e trāsit ad loquendū de casu demonis: vt ibidē plenius fuit dcm: z ad idē facit q̄d sequit: g Reducet aūt vos mihi dn̄s cū gaudio cē. Jppls. n. p° babylonice captiuitatis reditum q̄si cōtinue fuit i afflictiōe: pp q̄d videtur hec scriptura loq̄ saltē p̄ncipaliter de liberatione facta p xp̄m. h Sicut. n. videt vicie syon. i. ciuitates circa iudeā posite.

vr̄oz. Ambulate filij ābulate: egō. n. derelicta sū sola Exui me stola pacis: indui āt me sacco obsecratōis: et clamabo ad altissimū i die b° meis. Jnimeq̄zores estote filij: clamate ad dn̄z z eripiet vos ò manu p̄ncipuz inimicoz. Ego enī spaui i eternū saluté viaz: et venit mihi gaudiū a scō sr̄ miseri cordia q̄ venit vob ab eterno salutari nr̄o. Emisi. n. vos cū luctu z ploratu: reducet aūt vos mihi dn̄s cū gaudio z iocūditate i sempiternū. Sicut. n. videt vicine syō captiuitatē viaz a deo: sic uidebūt z i celeritate saluté viaz i deo: q̄ supueniet vob cū honore magno z splēdoz eterno. Filij patienter sustinete irā q̄ supuenit vob Persecut° ē. n. te inimic° tu° sed cito videbis pditōez ip si° z sup ceruices ipsi° ascēdes. Delicati mei ābulauerūt vias aspas dicti sūt. n. ut grex dirept° ab inimicis. Animeq̄zores estote filij: et pclamate ad dn̄z. Erit enīz memoria via ab eo qui duxit vos. Sic enī fuit sensus vr̄ vt erraretis a do: decies tm̄ iterū quertētes regretis eum. Qui. n. iduxit vob mala ip se rursū adducet vobis sempiternā iocūditatē i cuz salute via. Ideoq̄z esto hierl'z. Exhortat. n. te qui te noiauit. Nōcētes p̄ribūt q̄ te vexauerūt: z q̄ gratulati sūt i tua ruina punietur. Ciuitates q̄b° seruiert filij tui: punier̄: z q̄ accepit filios tuos. Sicut. n. gauisa ē i tua ruina z letata ē in casu tuo: sic ꝓtristabit i sua desolatōe. Et āputabit exultatio multitudinis ei°: z gaudiū eo° erit i luctū. Ignis enī supueniet ei ab eterno i longiturnis dieb° z habitabit a demōijs i multitudie tpis. Circūspice hierusalē ad orientē: z vide iocūditatē a deo tibi vēientē Ecce. n. veniunt filij tui: q̄s dimisisti dispersos veniunt collecti āb oriente vsq̄z ad occidētē i vērbo sācti gaudētes in honorē dei. Exuē te hierlm C. v.

tpe antiochi epiphanis ducti etiā ad hoc magī timore q̄ infidelitate: vt habetur p̄mo macha. z 2° ista tm̄ rectū sitio dei magis impleta fuit in aplis z alijs credentibus de iudaismo: vt p̄z actuū 2° z iij. z Qui cē. mala. s. pene: a Ipse rursuz adducet vob. cē. Jq̄ potissime impletum est in aperitione ianue celest̄ per christū b Animequior esto. Hic cōsequēter pōitur consolatio inducta ex persona dei: z primo fit mentio de captiuitatis babylonice liberatiōe: 2° de populi fidelis exultatione: ibi Exue te hierusalem. Circa p̄mū ponitur primo aduersarioz punitio: cum dicitur: c Nocentes. tibi. s. chaldei d Peribūt. subiecti z depressi. cetera patent vsq̄z ibi: e Sicut enim gauisa est in tua ruina. scilcet gens chaldaica: f Sic contrista bitur in sua desolatione. per cyruz z darium: vt habetur danielis q̄nto: g Ignis enim superueniet ei ab eterno. scilicet dispositū a deo qui est eternus. qui etiam omnia futura p̄uidit ab eterno. babylō enim que erat metropolis chaldeorum fuit incensa

i Captiuitatem vestrā a deo. vobis inflictaz p̄opter peccata vestra. k Sic vide. z i celeritate. i. cito: l Salutē viam in deo cē. si referatur ad liberationē de babylone ē hypbole: si aūt ad liberatōnē p christi gratiā ē locutō clara m Perse. ē eni te inimi. tu°. i. chaldeoz ppls fm primū i tellectū: diabolus aūt vel q̄libet tyrān° p̄sequēs ecclias q̄tū ad 2m: n Sed cito videbis pditionē ipsius. q̄ cyrus destruxit pplm chaldeoz: z christus diaboli potētiā cōfregit z ēt tyrānoz. o Deli. mei. am. vi. aspas. i. grauiter sī afflicti ab aduersarijs: p Ducti sūt. n. in captiuitatē z mortē: q Ut grex direptus. i. rapt° p p̄dā. r Animeq̄zores estote filij. sustinēdo patienter: s Et proclamate ad dn̄z. q̄ liberauit vos potenter: ió subditur: t Erit. n. memoria via. i. bonū: v Ab eo q̄ duxit vos. i. a deo q̄ permisit, vos in captiuitatē duci. x Sicut cē. vt erraretis a deo. p multiplicē idolatriam: sicut p̄z quarto regū: z 2° par. y Decies cē. requiretis eū. post reditū enīz captiuitat̄ babylonice nō leguntur iudei fuisse idolatre: nisi aliqui pauci pro magna parte per cyrum z darium: b In longiturnis diebus. quia non fuit reedificata: sed magis postea hominibus inhabitabilis facta p̄opter animalia venenosa z mōstruosa: sicut p̄dixit esa. xiij. 2° ponit captuitatis liberatio: cū dr̄: i Circūspice hierlm ad orientem cē. inde. n. venit cyrus ad destruēdū babyloniam: z ad dandū populo iudaico redeundi licētiā: ideo subditur: Ecce enim veniunt filij tui cē. sequitur: k Ab oriente vsq̄z in occidentem. i. ab omni loco vbi fuerant dispersi: q̄z cyrus qui fuit monarcha publicauit dictam licentiam p totū imperium suū: vt hī p̄mo esdre primo: l Jn verbo sācti gaudentes. i. in verbo dei: q̄ ē sanctus sanctoz: z p esaiaz hieremiā z alios pphetas p̄dixerat hunc reditū: in honorē dei: q̄z redeuntes edificauerunt tēplū in hierlm ad honorē diuinū. .v.

Exue te hierlm. Hic vltimo sub noie hierusalem inducitur ppls ad gaudiū z exultationē cū dr̄: a Exue te hierlm stola luct° z vexatōis. mos

enim erat antiquitus ⁊ adhuc est in aliquibus terris ad uersitatis tpe vestes lugubres accipere: ⁊ redeūte ꝓsperitate illas deponere: ⁊ si in hac pte dirigat sermo ad synagogā ꝓ tpe redditus captiuitatis babyonice ē sermo hyperbolicus: si aūt ad eccliaz est magis plan⁹: pp qō in tendo litterā seq̄ isto modo referē do ptim ad tēpus gr̄e: ⁊ ptiz ad tps glie: iō subditur:

b ¶ Adeo tibi ē sēpiterna gloria. que per gratiam hic ichoat ⁊ i patria ꝓsūmat. c ¶ Circūdabit te deꝰ dyploide. q̄ ē vestis militaris: ⁊ dī a duplo duplas q̄ si duplex vestis: ꝓ quā intelligit duplex stola glie. s. anime ⁊ corporis

o ¶ Et imponet mitrā capiti rē.] qō videm⁹ ipletū in pontificib⁹ noui testamēti. e

Deꝰ. n. oñdet splēdorē eternū i te. ꝓ agnitionē veritatis euangelice.

f ¶ Nolabit rē. in sempiternum pax iusticie. vñ de christi regno dī esa. ix. Multipli plicabitur eius imperium ⁊ pacis eius non erit finis.

g ¶ Exurge rē. in excelso. i. in culmie virtutis: h ¶ Et circūspice ad orientem. i. ad christū: de q̄ dī luce ꝓ: Visi tauit nos oriēs ex alto: i ¶ In verbo sancti. i. christi q̄ est sactussanctoz daniel. ix. k ¶ Gaudētes dei memoria. apli. n. ⁊ alij credentes in eccliā ꝓmitiua etiaz in toz mētis positi gaudebant ex memoria christi: actuū q̄nto Ibant ap. ga. a cō. cō. q. di. ha. s. p. n. ie. cō. pa. l ¶ Exierūt. n. abs te. i. a te: m ¶ Pedib⁹ ducti. nā frequēter ducebantur ad mortem nudis pedibus vt cōdemnati: n ¶ Adducet rē. portatos in honorē. nā anie eoruz portabant honorifice ab angelis ad gliam. Dic aūt Ad te. eo q̄ est vna eccliа militans ⁊ triūphās sm duplices statū. s. ⁊ vie ⁊ patrie: ⁊ sic de vno statu eccliе rapti crudeliter: portabant ad alū statū eccliе ab angelis honorifice. Potest etiam totū exponi de statu vie sm tpa diuersa: nam episcopi qui tpe primitiue eccliе ꝓmi de ecclesijs ad tormenta rapiebantur: mō ad suas ecclias a militib⁹ ⁊ personis notabilib⁹ in pricipio honorifice deportantur: iō subdit:

o ¶ Cōstituit. n. deus. i. disposuit: p ¶ Humiliare omnē mōtem excelsū. i. tpale oñiū Unde ⁊ constantinus imperator exhibuit beato siluestro stratoris officium: q ¶ Et rupes phēnes. i. reges q̄rū regna diu durauerunt: r ¶ Et cōualles. i. infimos homines: s ¶ Replere ineq̄litatē terre. i. in vnā eccliam conuenire: in qua nō est acceptio psonaz: t ¶ Ut am bulet israel. i. fidelis ppls: v ¶ Diligēti i honorē dei. ad hanc. n. diligētia mouere oz equalitas dicta: q: magis sicut paruꝰ ꝓficere potest in dei via. x ¶ Obumbrauerunt autem silue rē. i. angeli sācti ⁊ eccliе ministri sua ꝓsidentia confortant ⁊ dirigunt ꝓpm in via dei: vt sic perueniat ad lumen glorie cū iocunditate: ideo subdit: y ¶ Adducet enim rē. cū misericordia ⁊ iusticia. que semp se cō comitant in oībus operibus dei: cui est honor ⁊ glia in secula seculoz Amen.

stola luctꝰ ⁊ vexatiōis tue: idue te decore ⁊ honore q̄ ā do tibi ⁊ sempiterna glia Circundabit te deꝰ dyploi de iusticie: et iponet mitraz capiti tuo honoris eterni.] Deꝰ. n. oñdet splēdorē suū in te: q̄ sub celo ē. Nomina bit. n. tibi nom̄ tuū a deo i sempiternū: pax iusticie ⁊ honor pietatis. Exurge hierusalē ⁊ sta i excelso: et circūspice ad orientez: ⁊ vide collectos filios tuos ab oriente sole vsq̄z ad occidentē i verbo sācti gaudētes dei memoria. Exierūt. n. abste pedib⁹ ducti ab inimicis adducet ā illos dīs ad te portatos i honorē sicut filios rḡni. Cōstituit. n deꝰ humiliare oēm mōtē excelsuz et rupes phēnes: et qualles. replē ineq̄litatē tre: ut ābulet israel diligēti i honorē dei. Obūbrauerunt aūt silue: ⁊ oē lignū suauitatis israel mandato dei. Adducet. n. deꝰ israel cū iocūditate i lumine maiestatis sue cū misericordia ⁊ iusticia que ē ex ipso.

¶ Incipit epla quā misit hieremias ad iudeos q̄ captiui erāt i babylone: cuius epla scriptor fuit baruch ꝓ pē qō adiūgit eius libro. VI.

Propter pcā q̄ peccastis añ deū: abducemini i babyloniā captiui a nabuchodonosor rege babyloniorz. Ingressi itaq̄z i babylonē eritis ibi annis plurimis ⁊ temporibus lōgis usq̄z ad generationes

¶ Capitulum. VI.

Propi pecata q̄ peccastis. Hec ē 2ª pars principalis huius libri: in qua ponitur epistola hieremie ad iudeos q̄ captiui erant in babylōe: cuius scriptor fuit baruch pp qō adiungit ei⁹ libro: ⁊ diuidit i tres ptes: nā pⁿ ponit huius captiuitatis cā: 2º phibet idolatria: ibi Nūc aūt. 3º subditur ei⁹ mltiplex ignominia: ibi Nam ligna. Circa pmū dī:

a ¶ Propter peccata q̄ peccastis añ deum. i. in hierlm q̄ erat electa ad diuinū cultū: ⁊ et in templo nā in plateis hierlm ⁊ in atrijs templi fuerūt are edite: vt patz iij. regū ⁊. q̄. palypo.

b ¶ Abducemini i babyloniā captiui. ex quo videtur q̄ hec epistola fuit scripta pⁿ transmigrationē ioachi: ⁊ eoz qui cū eo ducti fuerūt in babylonē. iij. regū. xxiij. ⁊ ante captiuitatē generalē sub rege sedechia factā: ⁊ sic hieremias in hac epistola loquit huic captiuitati ꝓ modū futuri: sicut i epistola missa trāsmigratiōi cū ioachi que hī hieremie. xxix. loquit per modū preteriti: veruntn hec epistola 2ª non fuit in babylonē missa donec post mortē hieremie baruch illā portauit ibidē: ⁊ eam legit transmigratis cū iechonia ⁊ captiuatis cum sedechia:

c ¶ Usq̄z ad generationes septē i. vsq̄z ad septē decades annoz vt dicunt aliqui: que faciūt. lxx. annos: tm̄ enim tēpis sm cōmuniorem opinionē fluxit a trāsmigratione ioachi vsq̄z ad reditū de babylone: sm tn̄ hebreos deficiunt q̄t tuor anni vel quinq̄ vt infra videbitur. Sed hoc dictum videt deficere ꝓmo i hoc q̄ tpus. x. annoz cōputant ꝓ vna generatione: q: puer decē annoz generare nō pōt fz cōmunē cursū nature: scriptura vero loquit de generatione scōm modū nature cōsuetū: 2º quia nō fuerūt ibi septez decades cōplete vt dcm̄ est sm cōputationē hebreoz quā cōmuniuſ secutus sum. Et iō videt mihi q̄ tempus. vij. generationuz inchoandū sit a transmigratione iechonie: ⁊ terminandus in reditu ppli de babylōe facta ꝓ esdrā: vt hī ꝓmo esdre. vij. ⁊. viij: q̄ facta fuit septimo anno darij sm cōputationē quā i pcedētib⁹ libris secutus sum tanq̄ verioz: daniēlis. ix. ⁊ i principio libri hester. hoc aūt tps fuit cētū triginta annoz vel ad minus. cxx. Nā a transmigratione iechonie vsq̄z ad captiuitatem sedechie regis fluxerunt. xj. āni: ⁊ inō vsq̄z ad ꝓmū annū monarchie cyri. iij. ⁊ inde usq̄z ad cambisem eius filiū. iij. āni fz hebreos sm alios aūt historiographos. xij. post cyrū cambises regnauit. viij āns: ⁊ post ipsū assuerus

xl. ⁊ post eū filⁿ eius dariⁿ alio noie artaxerses: dicⁿ. vij. annis vsq; ad missionē esdre cū pplo in iudeā redeūtis: anni vero dicti simⁱ iuncti faciūt annos. cxx. ꝓputatis tñ tribus annis monarchie cyri: ꝓputatis vero. xij. faciūt annos. cxxx vel. cxxix. in tanto vero tēpore bene ꝓplent. vij. generatiōes ſm cursū nāe: iuuenis n. occē ⁊. vij. annoꝝ vl. xvj. pōt nālit gene rare. c ¶ Post hoc aūt educā vos inde in pace. cū esdre sacerdo te. d ¶ Nūc āt. hic ꝓsequēt arceſ pplus ab idolatria cū dicit: Nūc nē. deos aureos. i. idola nē. e ¶ In humeris. sacerdotū: f ¶ Portari ostē. merum gētib⁹. i. ad incutiēdū eis timorē. Ad cuius intellectū sciēdū q; sicut ꝓmo re. iij. arca dñi p sacerdotes fuit portata ad exercitus ad incutiendū terrorem philisteis: ⁊ sicut rege frantie i exercitu existente fiūt ꝓcessiones pisius ⁊ alibi: in q̄bus ex deuotiōe portant sanctoꝝ reliquie vt orationib⁹ coꝝ rex ⁊ suus exercitus adiuuentur ⁊ aduersarij ꝓfundant: ⁊ sic p salute regis babylōis idola portabant in sacerdotū humeris: ō subdit: g ¶ Visa ita q; turba. babylōioꝝ h ¶ De retro ⁊ ab añ. nā in tali deportatiōe aliq̄ ꝓcedebāt ⁊ aliq̄ sequebāt idola: sicut in ꝓcessionibus christianoꝝ aliq̄ ꝓcedūt ⁊ aliq̄ sequūtur sācto rū coꝝpa: i ¶ Adorantes. deū vez: k ¶ Dicite in cordib⁹ vr̄is. si in palā dicere non audetis qō dī pp ifirmos: l ¶ Te oz adorari dñe. ⁊ non idola vana. m ¶ Angel⁹ aūt me⁹ vobiscū ē. hoc dī i ꝓsōa dñi: ⁊ accipit de exo. xxxiij. n ¶ Ipse āt exq̄rā aias vias. de manu illoꝝ q̄ vos oppzimūt iniuste: ⁊ accipit hoc verbū dñi de gen. ix. o ¶ Nā ligna. hic cōsequēt pōit idolatrie mltiplex ignominia. q̄ multis deductionib⁹ cōcludit ⁊ patebūt ptes ꝓsequendo. Ergo p⁹ ōductio accipit ex coꝝ fabricatione ⁊ ornamēto: cū dī: p ¶ Nā ligna ipsoꝝ. aliq̄ dicūt ligua eo qō p⁹ subdit: Et nō pnt loq. ſz hoc nō videt mihi: nam imagies fabricāt ⁊ formāt oze clauso ⁊ sic non appet lingua: nec fit in eis: ⁊ quia ꝛctio planior est cū dicit: o ¶ Nā ligna ipsoꝝ. t. ligna ex quib⁹ fiūt idola: p ¶ Polita. supple sunt: q ¶ A fabro. s. lignario: r ¶ Ipsa aūt inaurata ⁊ inargētata. desup: s ¶ Falsa sūt. licet. n. lignū auꝝ ⁊ argentū ⁊ huiusmōi que sī mā idoli sint res vere naturales: tñ ad id qō signat idolū ex eis factū falsa sūt: iō dicit apostolus ꝓma ad coꝝ. viij. q; idolū nihil est in mūdo. septē: p⁹ hōc āt educā vos ide cū pace. Nūc aūt videbitis i babylōia dos aureos ⁊ argēteos ⁊ lapideos ⁊ ligneos i būēris pōtari ostentantes metū gētib⁹. Vi dete ergo ne ⁊ vos siles effi ciamini factis alienis ⁊ metuatis: ⁊ met⁹ vos capiat in ipsis. Visa itaq; turba dē retro ⁊ ab añ: adorātes dicitē i cordib⁹ vr̄is: Te oꝝ adorari dñe. Angel⁹ āt me⁹ vobiscū est. Ipse āt exq̄rā animas vias. Māz ligna ipsoꝝ pōlita ā fabro: ipsa ctiā inaurata ⁊ inargētata fālsa sūt et ñ pnt loq. Et sicut ꝟgini amāti ornamenta: ita acce pta auro fabricata sī. Coronas certe aureas bñt sup capita sua dij illoꝝ vndē sub trahunt sacerdotes ab eis aurū ⁊ argētū: ⁊ erogāt illud i semetipsis. Dāt aūt ⁊ ex ipo ꝓstitutis ⁊ meretices ornāt: ⁊ itez cū ceperit illō a meretricib⁹ ornāt deos suos. Hi āt nō liberāt ab erugine et tinea. Optis aūt illis veste purpurea extergēt faciē ipsoꝝ pp puluerē dom⁹ q; ē plurim⁹ iter eos. Sceptꝝ āt hz vt hō sic iudex regiōis: q; i se peccātez nō iterficit. Habēt et i mānu gladiū ⁊ securiz sē āt de bello ⁊ a latronib⁹ nō liberat. Uñ ñobis notū sit: qa nō sūt dij. Nō ergo reuerem eos. Sicut. n. vas hois ꝓfractū iutile efficit: tales sī ⁊ dij illoꝝ. Cōstitutis illis i domo oculi coꝝ pleni sūt puluere a pedib⁹ itroeūtiū Et sicut alicui q; regē offendit circūsepte sī ianue: aūt si cut ad sepulchrū adductū mōtuū: ita tutāt sacerdotes ostia clausuris ⁊ seris nē a latronib⁹ expoliēt. Lucernas accēdūt illis: ⁊ qdē mltas: ex qb⁹ nullā videre pnt Sūt aūt sic trabes i domo Corda vo coꝝ dicūt eligere ēpētes q; de ira sī: dū comedūt eos ⁊ vestimētū ipsoꝝ: ⁊ nō sentiūt. Nigre fiunt facies coꝝ a fumo: q; i domo fit. Supra coꝝp⁹ corū ⁊ supra caput coꝝ volāt noctue ⁊ birūdines: ⁊ aues p hoc et qō dī: s ¶ Falsa sī. in purali: pz q; in ꝓncipio versus nō est lingua in singulari: t ¶ Et nō pnt loqui q. d. si essent veri dij possent loqui. v ¶ Et sicut virgi ni amāti ornamēta nē. sic idolis fiūt ornamēta ac si diligerent talia: cū tñ nihil possint diligere iō subdit: u ¶ Unde subtrahūt sacerdotes. si. n. esſent dij vere diligentes talia nō p mitterent sibi subtrahi. y ¶ Non liberantur ab erugine. i. rubigine. q̄ tū ad aurū argentū ⁊ alia metalla ex quib⁹ fiūt idola: z ¶ Et tinea. q̄tū ad ligna ex q̄ bus fiūt. ⁊ vestes quibus opiūt: q̄ a uermib⁹ corrodū tur. a ¶ Extergēt faciē ipsoꝝ. qt idola non pnt se tergere. cetera patent vsq; ibi: b ¶ Habet etiaz. s. idolū. c ¶ In manu gladium ⁊ securim. sic. n. formabatur idolum martis: q̄ dicebat deus belli: d ¶ Se āt ō bello nē. frequenter. n. i veteri testamento legit q; deuictis idolatris recipiebant a victoribus coruz idola. Et ex ꝓdictis cōcludit: e ¶ Unde vobis notū sit nē. s. q; in eis nihil est numinis nec eis ē aliq̄ reuerentia exhibenda f ¶ Sicut. n. hic ponitur 2ª oeductio ad eandē ꝓclusionē ⁊ accipit ex defectu vtilitatis cū dī: Sicut nē. inutile efficit ad officiū, ppriū. mā tñ aliq̄ valet: vt fragmēta cyphi argētei vel boti. silr idola q̄diu stāt in ppria forma nihil valēt: mā aūt vt argentū ⁊ auꝝ valet ad aliq̄s vsus. g ¶ Et sic nē. circūsepte sī ianue. ne possit exire ō carcere: h ¶ Aut sic ad sepul. addu. mortuū. antiquit⁹. n. in sepulchris potentū ponebant ꝓciosa: pp qō claudebant fortiē ⁊ cū diligentia ne a latronib⁹ rapent: i ¶ Ita tutāt sacer. ostia. temploꝝ k ¶ Ne a latronib⁹ expolient. s. idola ab ornamētis suis ꝓciosis: l ¶ Lucernas accēdūt nē. q. d. hoc sit inutiliter ⁊ frustra. m ¶ Corda coꝝ nē. aliq̄. n. idola erāt iterū ⁊ extera erea vel huiusmōi: ⁊ sic serpentes qui ⁊raz cōedūt gen. iij. Terrā comedes cūctis diebus vite tue. interiora idoloꝝ q̄ erant q̄si corda ipsoꝝ ꝓsumebant. n ¶ Nigre fiūt facies nē. Joburebātur. n. ibi thura i veneratiōe idoloꝝ: ⁊ ex fumo ascendēte denigrabant facies coꝝ. o ¶ Supra nē. noctue ⁊ birūdines nē. suas

immūditias ibidē faciētes. Ex quibus cōcludit sicut pri
us. Unde sciatis q: nō sūt dij ꝛc. q Aurꝫ ēt. Hic cō
sequēter pōit tertia deductio ad idē: ꝛ incipit a deturpa
tiōe sue speciositatis cū dr: q Aurū ēt qd hñt ad spe
cimē ē. i. decorē: r Nisi aliqs exterserit eruginem. su
perexercescētē: s
Nō fulgebūt. sed
magis obscura e-
runt. t Neqꝫ
enim dū cōflaren
tur. in fornace:
v Sētiebāt. q:
nihil hñt vite: ꝛ
iō subdit: x
Ex omni pcio ꝛc
ostentātes. i. ma-
nifeste ostendētes
y Ignobilitatē
suā hoib⁹. p hoc.
n. q portantur pꝫ
q nō hñt virtutē
gressiuā. z Cō
fundāt ēt q colūt
ea. i. debēt ꝯfundi
in semetipsis colē
tes sic deos talia
nullā virtutē ha-
bētia. a Pro
ptera si ceciderit i
terrā. ex pondere
materie: b A
semetipsis nō cō-
surgūt. i. ꝑpa vir
tute nō pñt surge
re. c Neqꝫ si
quis eū. i. idolum
d Statuerit re
ctū p semetipsuꝫ
stabit. qd ē min⁹
e Sed sic mor
tuis. i. nullā virtu
tē hñtib⁹: f Hu
meri eoꝝ illis ap
ponent. i. fulcimē
ta aliena qb⁹ sustē
tantur. g Ho
stias illoꝝ vēdūt
sacerdotes. nā ido
la cōmedere non
pñt sibi oblata.
h Et abutūtur.

ēt silr ꝛ catte. Unde sciatis
q: nō sūt dij. Ne ergo timue
ritis eos. Aurꝫ ēt qd hñt ad
specimē: nisi aliqs exterserit
eruginē: nōn fulgebūt. Nē
qꝫ. n dū ꝯflarēt sentiebant.
Ex oi pcio empta sūt: i qb⁹
spūs nō ē i ipsis. Sine pedi
b⁹ i hūeris portāt: ostētātes
ignobilitatē suā hoib⁹. Cō
fundāt ēt q colūt ea. Pro-
pterea si ceciderit i trā: a se
metipsis ñ ꝯsurgūt: neqꝫ si
siqs eū statuerit rectū per
semetipsū stabit: sed sic mor
tuis hūmeri eoꝝ ill' appo-
nent: Hostias illoꝝ vēdūt
sacerdotes ipsoꝝ ēt abutū
tur: silr ēt mulieres eoꝝ de
cerpētes neqꝫ ifirmo neqꝫ
mēdicāti aliqd imptiūt: de
sacrificijs eoꝝ fete ꝛ mēstru
ate cōtigūt. Scientes ita
qꝫ ex his qa nō sūt dij: ne ti
meatis eos. Unde. n. vocā
tur dij: Quia mulieres ap
ponūt dijs argēteis ꝛ au-
reis ꝛ ligneis: ēt in domib⁹
eoꝝ sacerdotes sedēt hñtes
tunicas scissas ꝛ capita ꝛ
barbā rasaꝫ: qꝫ capita nu
da sūt. Rugiūt aūt clamā
tes ꝯ deos suos sicut i cena

mortui. Vestimēta eoꝝ au
ferūt sacerdotes: ēt vestiunt
vxores suas ꝛ filios suos:
Neqꝫ siqd mali patiunt ab
aliq: neqꝫ siqd bōi poterūt
retribuere: neqꝫ regē cōsti-
tuē pñt neqꝫ auferre. Silr
neqꝫ dāe diuitias pñt neqꝫ
malū retribuere. Siqs illis
votū vouerit ꝛ nō reddide
rit neqꝫ hoc reqrūt. Hoiez
a morte nō libant: neqꝫ ifir
mum a potētiore eripiūt.
Hoiez cecū ad visū nō re
stituūt: d necitate hoiez nō
liberabūt. Vidue nō misē
bunt: neqꝫ orphāis bñfaci
ent. Lapidib⁹ de mōte siles
sūt dij illoꝝ lignei ꝛ lapidei
ꝛ aurei ꝛ argētei. Qui aūt
colūt ea ꝯfūdēt. Quō ergo
estimādū ē aut dicēdum il
los eē deos: Adhuc. n. ipis
chaldeis nō honorātibus
ea: qui cū audierit mutū ñ
posse loq offerunt illud ad
bel: postulātes ab eo loq:
quasi possint sētire: qui nō
hñt motum: ēt ipsi cum in-
tellexerint: relinquent ea.
Sēsum. n. no habēt ipsi dij
illorum. Mulieres autem
circūdate funib⁹ i vijs sedēt

sistis: sic sacerdotes i tēplis idoloꝝ manebāt ad colligendū
pecuniā ꝛ oblationes: s Hñtes tuni. scis. ꝛ capi. ꝛ bar.
rasā. in signū meroris ꝛ tristicie: vt qsi lugerēt p expiatione
peccatoꝝ offerentiū idolis: ꝛ iō subdit: t Rugiūt āt cla
mātes ꝯ deos suos. i. corā idolis: v Sic i cena mortui. i.
facta p mortuo: anti
qtus. n. sup sepulchra
de nouo mortuorum
comedebāt laute: ꝛ bi-
bebāt: ꝛ postea excla
mabāt qi lugētes mor
tuos: sic sacerdotes
idoloꝝ d sacrificijs ꝛ
oblatiōib⁹ laute viue
bāt: ꝛ eiulantes excla
mabāt corā idolis: qi
satisfaciētes p offerē
tiū pccis. x Vesti
mēta eo. aufe. sacer.
vt mulieres decepte d
nouo offerant nouas
vestes: ꝛ hoc ad sacer
dotū lucrū: iō subdit:
y Et vestiunt vxo-
res suas. de vestibus
amotis ab idolis. Cō
sequēter oñdit idolo-
rū ipotētia i multis ex
emplis cū dr: a Ne
qꝫ siqd mali patiunt
ꝛc. ꝛ pꝫ lr̄a vsqꝫ ibi:
b Lapidib⁹ de mō
te siles sūt. q inde se mo
uē nō pñt: neqꝫ aliqd
agere. iō ꝯcludit i fine
Quō g estimādū ꝛc.
c Adhuc. n. Hic po
nit deductio qnta ad
id ꝛ icipit a chaldoꝝ
vilipēsione: q cū essēt
cultores illoꝝ idoloꝝ
tñ qñ nō hēbāt inten
tū vilipēdebant ea: ꝛ
h⁹ ē qd dr: c Ad-
huc. n. ipsis chal. non
honorā. ea. i. vilipen-
dētib⁹: min⁹. n. dicen
do pl⁹ significat: d
Qui s. chaldei: e
Cū audie. mu. ñ pos.
loq. i. pcipiūt sic exo.
xx. Ppl's videbat voces. ibi. n. accipit vidē p audir: hic ecō
uerso audire p videre: cognoscit. n. hō eē mut⁹ p signa q fac
pōt ēt hic accipi audire ꝑpe: q: muti aliqñ pferūt voces iar
ticulatas tñ: ꝛ sic p auditū pcipit q sint muti: f Offert
illū ad bel. qd ē idolū babylōioꝝ: dañ. xiiij. g Postulā
ab eo. i. ab idolo: h Loq. i. q mut⁹ possit loq: i Qua
si possint sentire. i. postulatiōes coꝝ pcipere: k Qui nō
hñt motū. s. dij illoꝝ vl' idola. l Et ipsi. s. chaldi: m Cū
intellexerit. idola nihil posse: n Reliquēt ea. ipsa vilipē
dēdo. q. d. mlto forti⁹ filij isrl' qb⁹ spālit phibita ē idolatria
debent ea ꝯtēnere. a Mulieres āt. Hic pōit mod⁹ luxu
rie ex q ꝯtēnenda sūt idola: mulieres. n. fune cigebāt se supi⁹
qi ligate aliq magno crimie: sedētes i via p quā transibant
hoies pcedētes ad idola: ꝛ qñ aliquis eoꝝ transiens trahe
bat vnā illaꝝ extra viaꝫ ꝛ pscindens eius funem carnaliter

i. hostiarū pcio ad illicitos vsus vtuntur. i Silr ꝛ
mlieres eoꝝ decerpētes. i. sibi rapientes de talib⁹ hostijs
ꝛ eaꝝ pcijs. k Neqꝫ ꝛc. imptiūt. i. de huiusmōi ho
stijs idola indigētib⁹ nihil largiri pñt: l De sacrificis
eoꝝ fete ꝛ menstruate. i. mulieres immūde: m Con
tingūt. qd nō pmitterēt si essent vere dij: ideo ꝯcludit:
Scientes itaqꝫ ꝛc. n Unde enim. Hic ꝯsequent po
nit qurata dductio ad eandē ꝯclusionē: ꝛ incipit a sacer
dotū cupiditate: cū dr p modū qōnis: Unde. n. vocāt
dij. i. reputāt: ꝛ respondet dicēs: o Quia mulieres.
defacili deceptibiles: p Apponūt dijs argenteis ꝛc.
oblatiōes ꝛ munera q cedūt i vsus sacerdotū: ꝛ sic asse
rūt idola deos esse pp lucrū: iō subdit: q Et in do.
eoꝝ. i. in delubris idoloꝝ: r Sacerdotes sedent. i.
manent: sicut deut. p⁹: Sedistis in cades mlto tpe. i. mā

cognoscebat eam: illa reputabat se liberã a crimine cõmisso credẽs q̃ idolũ misisset illũ viz i signũ liberatiõis suc: r rediẽs ad socias exprobrat ei q̃ non fuerat digna sic ab idolo visitari: r hoc ẽ qõ dr: a ¶ Mulieres aũt. r pz ex dicti lra hoc excepto: b ¶ Succedentes ossa oliuaz. fm illũ idoli rium: propter quod in fine concluditur: Qũo estimandũ rc. c ¶ A fabris aũt. Hic ponit deductio sexta: q̃ accipitur ab idolorũ ipotetia: nã esse eorũ ab hoib' dependet iõ dr: A fabris aũt r ab aurificib' facta sr. tãq̃ aliqd min' ipsis q: causa effectiua potior est suo effectu. d ¶ Nihil aliud erũt nisi id qõ volunt esse sacerdotes. q̃ formaz r figuraz idoli fiendi tradũt artifici. e ¶ Aurifices rc. non sũt multi tpis. i. experti i sapia: iuuenes. n. acutius videntes r agiliꝰ opantes talia possũt melius fabricare q̃ senes. f ¶ Reliquerũt aũt falsa. i. artifices idoloz reliquerũt posteris idola q̃ sũt falsa q: nihil sũt q̃ũ ad id qõ repsentãt: vt dcm̃ est supra: g ¶ Et opprobriũ. q: cũ percipitur fallitas idolorum improperatur colentib' cult' eoz. h ¶ Nã cuz superuenerit illis pliũ. ab aduersarijs: i ¶ Cõgtãt rc. absc̃odant cũ illis. r sic cõfitentur facto q̃ dñ eoz imporẽtes sr ad saluandũ: Nã cũ sint lignea rc. sequit: k ¶ Sictur postea q: falsa sunt agentib' vniuersis. hoc videt esse prophetia de tpe christi in q̃ per orbez ẽiecta sunt idola p p̃dicatiõez apl'oz: r aliorum christi discipulorum: ideo concluditur Unde ergo notũ rc. l ¶ Regem regioni. Hic ponitur deductio septima ad idez r accipitur ex operib' diuinis q̃ non apparent i idolis sed magis ꝓriũ: iõ dic l ¶ Regẽ regioni nõ suscitant. qõ est p ꝓriũ dei: a q̃ est ois potestas terrẽa: m ¶ Neqz pluuiã hominib' dabũt. sic facit deꝰ. n ¶ Judiciũ q̃z nõ discernent. q: discretionẽ non habẽt: r tñ hoc est dei ꝓpriũ: cũ sit verꝰ iudex oium: o ¶ Nihil pñt sicut cornicule. imo minus q: cornicule pñt fugere periculũ imminẽs: nõ aũt sic idola: iõ succẽdẽtes ossa oliuaz. Cũ aũt aliq̃ ex ipsis abstracta ad aliq̃ transeũte dormierit cũ eo: ꝓrie sue exprobrat q̃ ea nõ sit digna habita sicut ipsa neqz funis eiꝰ diru pr̃ sit. Dia aũt q̃ illis siũt falsa sr. Qũo estimandũ aut dicẽdũ ẽ illos esse deos: A fabr̃ aũt r ab aurificib' fcã sũt. Nihil ãliud erũt nisi id qõ volunt esse sacerdotes. Aũrifices ẽt ipi q̃ ea faciũt nõ sr multi tpis. Nungd ergo pñt ea q̃ fabricata sr ab ipsis esse dij: Reliq̃rũt autẽ falsa ẽt opprobriuz postea futuris. Maz cũ supuenerit illꝰ pliũ r mala: cõgitãt sacẽ cerdotes vbi se absc̃odant cũ illis. Qũo ergo sentiri debeãt qm̃ dij sũt q̃ nec de de bello se liberãt: neqz de malis se eripiũt: Nã cũ sint lignea r lapidea r iaurata r iargẽtata scier postea qa falsa sr ab vniuersis gẽtib' r regib' q̃ manifesta sr: q nõ sũt dij sz opa mãuũ hoiuz r nullũ opꝰ dei cũ illis. Uñ ergo notũ ẽ qz nõ sr dij: sed opa manuũ hoiuz: r nullũ dei opꝰ i ipsis ẽ. Regẽ regioni ñ suscitãt: neqz pluuiaz hoibꝰ dabũt. Jũdiciũ q̃z nõ discernẽt: neqz regiões habũt ab iuuria qa ñihil pñt sicẽ cornicule int̃ mediũ celi r trẽ. Etẽni cũ inciderit ignis rc. r pz lra: pp qõ cõcludit: q ¶ Quo g̃ estimãdũ rc. q. d. nullo mõ. r Nõ a furibꝰ. Hic ponit deductio octaua q̃ accipit ex impotentiã resistẽdi iniurijs cũ dr: Nõ a furibꝰ. q̃ aliẽa rapiũt i occulto: s ¶ Neqz a latro. q̃ b' faciũt i mãifesto: t ¶ Se liberabũt dij rc. exq̃ pz eoz impotentia: ideo subdit: v ¶ Qui bꝰ iniqui. i. fures r latrones: x ¶ Fortiores sunt. ex poliando idola: iõ subdit: Auruz r argentum rc. r pz. Consequenter ostendit q̃ creatura que nõ reputãtur dij sr melioris cõditiõis cũ dr y ¶ Itaqz rc ostẽtantem virtutem suam. p effectum in subditis suis: z ¶ Aut vas i domo vtile. ad aliꝰ qõ opus: vt patella cyphus r huiꝰmõi: a ¶ In q̃ gliatur qui possidet illud. habẽs ide aliquã vtilitatez: b ¶ Uel ostiuz rc in pace sũt. i. in quiete vel in somno: quia tunc clausum est adrutandum quiescentes. c ¶ Sol qõ r lũa rc. suo splẽdore sunt hominibus vtilia: d ¶ Et emissa. a deo: e ¶ Ad vtilitates obaudiunt. quia suos cursus fm ordinationẽ dei perficiunt: r vtilitates hominib' inde pueniunt. f ¶ Jdipsũ aũt r spiritus. i. vent': g ¶ In oi regiõe spirat. i. pflat: h Et nubes. sũr pficiũt cursũ suũ p aerẽ fm dei ordiationẽ. i ¶ Ignis ẽt mis. desup. i imp̃ssiõib' igneis. s. in idol' sb descẽdt r i fulgur: k ¶ Facẽ qõ pce. ẽ ei. qz totũ pcedit ex ordiatõe dñi. l ¶ Dec ãt. s. idola: m ¶ Neqz spẽb'. i. formis visibilib': n ¶ Neqz virtutib'. ad aliqd agẽdũ: vni eoz filia sr: iõ ꝛcludit: Uñ neqz estimãdũ ẽ rc. o ¶ Uñ nõ pñt neqz iudiciũ iudicare. discernẽdo: p ¶ Neqz qcq̃ facere boibus Scientes itaqz quia non sr dij: ne ergo timuerit eos ignis i domũ deoz ligneo uz r argẽteozũ r aureoz: sacerdotes qdẽ ipsoz fugiẽt r liberabũt: ipsi vo sicut trabes i medio ꝛburenr. Regi ãt r bello nõ resistẽt. Qũo ergo estimãdũ ẽ aut recipiẽdũ q: dij sũt: Nõ a furibꝰ neqz a latronibꝰ sr libabunt dij ligniei r lapidei r iaurati r iargẽtati: qũibꝰ iniq fortiores sũt. Aurũ r argẽtũ r vestimentũ q̃ opti sũt auferẽt illꝰ r abibũt: nec sibi auxiliũ ferẽt. Itaqz melius ẽ esse regẽ ostẽtatẽ vtutẽ suã: aut vas i domo vtile i quo gliaz q̃ possidet illud: ut ostiũ i domo qõ custodit q̃ i pace sr: qz falsi dij. Sol qdẽ r luna ac sidera cũ sint splẽdida ẽt emissa ad vtilitates obaudiũt silr: r fulgur cũ appuerit pspicuũ ẽ. Jdi psũ aũtẽ r spũs i õi regiõe spirat: r nũbes qbꝰ cũ imperatũ fuerit a deo pãbulare i vniuersũ orbẽ: pficiũt qõ impatũ ẽ eis. Ignis ẽtiã mis sus desup vt ꝓsumat mõtes r siluas facit qõ pceptũ ẽ ei Hec autez neqz spẽb' neqz vtutibꝰ vni eoz silia sr. Uñ neqz estimãdũ ẽ neqz dicẽdũ illos esse deos: quando nõ pñt neqz iudiciũ iudicare neqz qcq̃ facere boibus Scientes itaqz quia non sr dij: ne ergo timuerit eos

a Neq; enim regibus. Hic ponitur deductio nona: q̄ accipitur ex defectu diuine ꝓprietatis cum dr̄: Neq;.n. regibus maledicēt.s.malis: b Neq; benedicent. bonis qd̄ est proprium dei. c Signa enim in celo. vt stationē solis sub iosue: ⁊ retrocessionem eius ezechie tēpore: d Gentibus nō ostēdūt. sicut deus legitur fecisse: ⁊ non solū deficiunt ab operibus dei: sz etiaz creature: ideo subditur: e Neq; vt sol lucebunt. ꝑ diem: f Neq; illuminabunt vt luna. per noctem ⁊ non solum deficiunt ab operib⁹ creature superioris sed etiam inferioris: iō subdit̄ g Bestie ⁊c̄. fugere sub tectum. ꝑꝑ imminēs tempestatis periculuz qd̄ non possunt facere dij gentium: ideo cōcluditur: Nullo itaq; modo ⁊c̄. h Nan sicut. Hic pōit̄ deductio decima ⁊ accipit̄ ex cōpatione idolorum rebus nullum habentibus effectum cū dicitur: Naz sicut i cucumerario formido. gallice respouentail: i Nihil custodit. nam aues videntes q̄ nullum habeat motum sedent super caput eius absq; timore: ita sunt dij illorum nullam penitus habētes virtutem. k Eodem modo ⁊ i horto alba spina. nihil facit ad custodiaz horti. l Siliter ⁊ mortuo proiecto in tenebris. i. in humato: m Similes sunt dij illorum. quia nihil plus possunt q̄ corpus mortuum in terra sepultuz. n A purpura q̄z. qua induuntur idola: o Et marmore. s. simili illi: vnde fiunt idola: ex eodez. n. marmore aliqñ de vna parte fit idolū: ⁊ de alia sternit̄ platea propter lutuz euitandū: p Que supra illos tene. supple nō apparet: idest nō apparet aliqua ratio quare idola sint superiora vel melioris conditionis q̄ purpura qua vestiuntur: vel marmor vnde formātur: ex quo concludit̄ Scietis utiq; q̄a non sunt dij. q Ipsi etiā. s. dij idolatraruz r Postremo comeduntur. qd̄ dupliciter intelligitur: vno modo: quia a latronib⁹ seu raptoribus venduntur: ⁊ sic preciuz eoꝝ comeditur: alio modo qꝛ post longā durationē a v̄mib⁹ corrodunt̄: si sint lignea: ⁊ a rubigie cōsumūtur: si sint metallica ⁊ ab hostibus cōfringuntur si lapidea: s Et erunt in opprobriuz colētib⁹ ipsa. Cōcludit ergo: t Melior ē igit̄ hō iust⁹. q̄ colētes idola: ⁊ sbdit̄ rō v Nā lō. erit ab opprobrijs. q̄ sr̄ iferenda idolatris: ⁊ min⁹ dicēdo signat maius: nā hō iust⁹ nō solū dz esse lōge ab opprobrijs: sed etiā honorabilis coram deo ⁊ angelis: qui in trinitate ꝑfecta viuit ⁊ regnat i secula seculoꝝ Amen.

Neq;.n.regib⁹ maledicent neq; benedicēt. Signa.n.i celo gētibus nō oñdūt: neq; vt sol lucebūt: neq; illuminabunt vt luna. Bestie meliores sr̄ illis: q̄ possunt fugere sub tectū ac ꝓdesse sibi. Nullo itaq; mō nob̄ ē māifestū qꝛ sr̄ dij: ꝑꝑ qd̄ ne timeatis eos. Naz sic̄ in cucumerario: formido nihil custodit: ita sr̄ dij illorum lignei ⁊ argentei ⁊ inaurati. Eodez mō ⁊ i horto spina alba: supra quā oīs auis sedet. Silr̄ et mortuo ꝓiecto in tenebris: silēs sr̄ dij illoꝝ lignei ⁊ iaurati ⁊ iargētati A purpura q̄z et marmore que supra illos teneāt: scietis itaq; qꝛ sr̄ dij. Ipsi etiā postremo comedūtur: et erūt opprobrium in regione. Melior ē igitur homo iustus qui non habet simulacra: nam erit longe ab opprobrijs.

Explicit liber baruch.

Explicit postilla super baruch.

Incipit expositio prologi in librum ezechielis prophete.

Ezechiel pphēta rē. Iste prologus diuidit i q̄n q3 pticulas. In p̄a oñditur quib⁹ pphetia hec traditur: vel quib⁹ pphēta in isto libro loq̄tur: ibi Ezechiel pphēta rē. In 2a describitur prophetie tps z locus: z loquendi mod⁹. Tps aūt describitur tripliciter: p̄o per etatē prophete: ibi Tricesimo autem etatis sue āno 2o per captiuitatem: ibi Et captiuitatis q̄nto. 3o q3 prophetauit sil tpe cuz hieremia: vnde dī hic: Et eodez tpe rē. Locus tangit cū dī: in chaldea rē. Modus loquēdi cū dī: Sermo eius nec satis disertus rē. In tertia parte cōmendatur a dignitate z a sermonis profunditate Dignitas notat cū dī Sacerdos rē. Sermonis profūditas notatur: ibi principia voluminis rē. In q̄rta parte insinuat hieronymus q̄re transtulit librum istum. s. propter varietatem trāslationum a veritate hebraica discrepantiū: ibi Sed z vulgata eius editio rē. In quinta inuitat paulā z custodiūm: vt translationē istā legāt docēs qualiter subsannantes emulos cōfundant: ibi Legite igitur z hūc librum rē. His visis lr̄e insistamus:

Incipit prologus in Eçechielem prophetam.

Ezechiel, pphēa cūz ioachiz rege iuda captiuus ductus ē in babylonez ibiq3 bis q cum eo captiui fuerāt, pphetauit pēnitenti b⁹ q ad hieremie vaticiniū se vltro ab aduersarijs tradidissēt: cūz viderēt adhuc vrbē hierosolymam stare qūā ille casurā esse p̄dixerat. Tricesimo autē etatis sue āno z captiuitatis q̄nto exōrsus ē ād cōcaptiuos loq. Et eodē tpe 3 posterior hic i chaldea: hieremias in iudea, pphetauerunt. Sermo ei⁹ nec satis diserti⁹ nec ādmodū rusticē: 3 ex vtroq3 medie tēperat⁹. Sacerdos z ipse fuit sic hieremias p̄ncipia voluminis: et finē magnis hīs obscuritatib⁹ i uoluta. Sed z vulgata ei⁹ editio nō mltuz distāt ab hebraico Undē sat⁹ miror qd cāe extiterit: vt si eosdē i vniuersis libris habemus iterp̄tes: i ālijs eadē: in alijs diuersa trāstulerit. Legite igit z hūc iuxta trāllationē nr̄az: q̄m p cōla scripti⁹ et comata manifestatiōē legentib⁹ sensū tribuit. Si aūt ā mici mei: z hūc subsānāuerit: dicite eis q̄ nemo eos ꝓpellat vt scribāt. Sed vereor nē illud eis euēiat qō grēce significāti⁹ dicitur ūt

Ezechiel pphēta rē. Iste, plogus diuidit i q̄n q3 pticulas. In p̄a oñditur quib⁹ pphetia hec traditur: vel quib⁹ pphēta in isto libro loq̄tur: ibi Ezechiel pphēta rē. In 2a describitur prophetie tps z locus: z loquendi mod⁹. Tps aūt describitur tripliciter: p̄o per etatē prophete: ibi Tricesimo autem etatis sue āno 2o per captiuitatem: ibi Et captiuitatis q̄nto. 3o q3 prophetauit sil tpe cuz hieremia: vnde dī hic: Et eodez tpe rē. Locus tangit cū dī: in chaldea rē. Modus loquēdi cū dī: Sermo eius nec satis disertus rē. In tertia parte cōmendatur a dignitate z a sermonis profunditate Dignitas notat cū dī Sacerdos rē. Sermonis profūditas notatur: ibi principia voluminis rē. In q̄rta parte insinuat hieronymus q̄re transtulit librum istum. s. propter varietatem trāslationum a veritate hebraica discrepantiū: ibi Sed z vulgata eius editio rē. In quinta inuitat paulā z custodiūm: vt translationē istā legāt docēs qualiter subsannantes emulos cōfundant: ibi Legite igitur z hūc librum rē. His visis lr̄e insistamus:

a Cum ioachi rege iuda. iiij. regum xxiiij. Transtulit q3 ioachi in babylonem rē. ibidem p̄ponitur de ceteris captiuis q̄ de hierlm translati sunt in babylonē: b Pēnitentibus q̄ ad hieremie vaticinium. i. prophetiam dicentis hieremie primo: Uenient z ponēt vnusq3 solium suū in introitu portarum hierlm rē. Item. xxj. Posui faciem meam super ciuitatem hanc in malum z nō in bonū ait dñs. In manu regis babylonis dabitur: z exuret eaz igni. Et p̄ōitur ibidē: Qui habitauerit in vrbe hac morietur gladio fame z peste: q̄ aūt fugerit ad chaldeos q̄ obsidēt vos viuet. Idem. xxxviij. a. Quicūq3 manserit in ciuitate hac morietur gladio fame z peste: q̄ aūt pfugerit ad chaldeos viuet: z sequitur: Tradendo tradet ciuitas hec in manus exercitus regis babylonij rē. Propter huiusmōi prophetias trit⁹ ioachi rex iuda tradidit se z suos regi babylonis oppugnanti hierlm: z ipse transtulit eos in babylonē: sicut legitur. iiij. reg. xxiiij. q: rex babylonis non tunc destruxit hierlm: sed constituit ibi regem sedechiam. Penitentibus ergo istis q̄ ad hieremie vaticinium se vltro aduersarijs tradidissent: cum rege ioachi: c Cum viderent adhuc vrbem hierosolymā stare. sedechia regnante: d Quā ille casurā esse p̄dixerat. vt supra dcm̄ ē: z tñ tota pphetia eius verificata ē sicut p3. iiij. re. xxiiij. Isti erant iudei de q⁹ dicebat sedechias hieremie. xxxviij. Solicit⁹ sum pp iudeos q̄ transfugerunt ad chaldeos: ne forte tradar in manus eoz z illudant mihi. e Exōrs⁹ est. i. incepit. In precedenti, p logo in hieremiam inuenies vnde dī exōrsus: f Ad cōcaptiuos loqui. i. prophetare cū captiuis: sicut p3 in principio libri vbi dī: cum essem in medio captiuorum rē. g Et eodem tempore rē. prophetauerunt. ipse z hieremias. i. cōtemporanei fuerunt in prophetando sicut de scholari qui fuit paris⁹ in scholis p quadraginta annos: z de alio scholari qui tantum per tres annos cum eo studuit dicitur q̄ fuit contemporanei i studio; non quia in toto: sed quia i alīq̄ parte temporis conueniunt: h Licet posterior. ecce successio quantū ad pphie exordium: i Dic in chaldea: hieremias in iudea. ecce varietas locorum. xxv. hieremie inuenies quot ānis precessit hieremias in prophetia: k Admodum. i. valde: l Principia voluminis. s. primū capitulum: m Et finem. s. vltima. ix. capla: vide glosam positam supra circa p̄ncipiū p̄cedentis plogi: n Sz z vulgata eius editio. i. translatio q̄ fuit inuenta hierosolymis cui⁹ auctor ignoratur: o Nō multū. tñ in aliquib⁹: p Distat ab hebraico. i. ab hebraica veritate: z nō solū ista trāslatio distat: sed ēt alie q̄ sibi inuicē aduersant: vnde miratur hieronymus dicēs: q Unde satis miror rē. cadē. q̄ hz hebraica veritas: r In alijs diuersa. ab hebraica veritate: s Per cola. i. p maiores orationis decisiōes vel clausulas: vt esa. j. Derelinquerūt dñz: blasphemauerūt scm̄ isrl: abalienati sūt retrorsū. t Et comata. i. minores decisiones q̄z singule clausule parum valēt per se: sed oēs sil collecte integrū sensū reddūt: vt esa. j. Ue gēti peccatrici: pplo graui iniquitate: semini neq̄ filijs sceleratis. In plogo sup esaiā inuenies plenius de colis z comatib⁹. u Amici mei. i. inimici: ironia ē q̄ ē snia pnūtiatiōi p̄riū hīs intellectū: v Subsāna uerint. subsannare ē rugato z p̄cto seu distorto naso irridere: vide in opusculo de expositione vocabulorū bīblie: w Dicite eis q̄ nemo eos cōpel. vt scri. i. vt aliq̄ scripa faciant sic vos me cogitis ad scribēdū: z ita cōtra pfundēt. vel fm aliam lr̄am: Dicite eis q̄ nemo eos ꝓpellat vt scripta mea legāt: z ista lra magis videt p̄cordare cū sequētib⁹: vñ dicit: x Sz vereor rē. q. d. nemo eos cōpellit ad legendū scripta mea q̄ ita subsannant. Sz vereor. i. timeo: y Ne illō eis. spōte legētibus: z Eueniat. idest cōtingat: a Dō grece significantius dī. i detestationē taliū q̄ latine: q: apud grecos vbiq̄ ē vsitatum z maxime detestatiōis expressiuū. vt significāt⁹. i. valde significatiue: q: maximā detestatōez signat: b Ut vo. fagolidozi. i. maledēta comedētes. i.

inco:pozantes sibi ea de quibus prius maledixerūt de trahendo:quidam exponunt sic: fagin grece idez est qō comedere:lidozos idem est qō maledictum:inde fagolidori dicunt detractozes quasi maledicta vel maledictō nes comedentes:q2 nihil aliud videntur habere in oze nihil aliud masticare nisi maledictas detractiones. ¶ Hoc est apud nos: g ¶ Manducātes senecias. q.d.nos latini vocamus manducātes senecias qui apud grecos emphatice fagolidozi nuncupantur. Senecia fm papiam grecuz est quod latine dicitur belua:immundum animal.hanc enīz philologus dicit aliquando marem aliquando feminam:z ḋa est animal īmundum emphatice ponitur hic pro īmundicia:z est sensus: g ¶ Manducantes senecias.i.qō vnus detrahendo euomit alius audiēdo deglutit: z ita in huiusmōi īmundicijs delectantur sicut famelici de lectant in comedendo:fm huguicōem hec senecio senecionis dicitur aliquantulum senex:z inde hec senecia dicitur pilatura labioz vel labium senis vel illud ruheuz qō est sub aure piscis per qō discernitur vtrum sit recēs aut non. dicuntur ergo manducantes senecias.i. pilaturas illas que valde īmunde sunt. vel senecias.i.labia sicut quis ex indignatione z ira corrodit labia sua . vel senecias.i.illusas piscium que nihil valent z cito putrefiunt:per quas detractiones inutiles z fetide designant. Alij dicunt q senecie dicuntur saliue defluentes per genas senis quas pre senectute retinere non potest : sz eas emittit p molares dentes qui canini. i.detractozij dicū cūtur:qō cōuenit inuidis: de quoz molaribꝰ frequens īmūdicia detractionis emittitur. Alij dicūt q senecia dicitur mus qui īmūdus est. Alij dicunt q senecia dicit quedā herba,puocās appetitum.s.nastruciū:z fm hoc exponunt:manducātes senecias.i.appetitū detrahēdo puocātes in q̄ delectāt sicut famelicus i comestione.

vocent fagolidori hōc est mānducantes senecias.

¶ Explicit prologus.

¶ Explicit qualiscūq; expositio istius prologi.

¶ Incipit postil.frīs Nicolai de lyra sup ezechielem.

Aperti sunt celi z vidi visiōes dei: ezechielis primo. In verbo ꝓpositi ab ezechiele dicto possunt notari quattuoz cause libri ezechielis ꝓphete quē pre manibus habemus. s.efficiens formalis materialis z finalis. Efficiens vero causa duplex est.s.principalis z instrumētalis . Principal vero ē ipse spūssanctus reserans mysteria in hoc libro descripta:qui designatur cum dī: Aperti sunt celi.i.secreta celestia seu diuina per spīmsanctū: pp qō dicit apocalpsis ij. Hec dicit qui hz clauē dauid qui aperit z nemo claudit.quia spiritussancti operationem nullus potest impedire. Causa vero efficiens instrumentalis est ipse ezechiel ꝓphera : qui spiritusancto referante vidit contenta in hoc libro:z fideliter conscripsit fm q̄ scribit apocalipsis.j. Quod vides scribe in libro z mitte septem ecclesijs.i. vniuersitati fidelium:ad quoz instructionem sunt destinata ea que sunt in hoc libro descripta. Circa causam formalē sciendū est:q̄ duplex est forma libri.s. forma tractatus:z forma tractādi. Forma vero tractatus est diuisio libri in partes:z capitula: de qua videbit ad litteram accedendo. Forma vero tractandi idem est qō modus agendi:qui in hoc libro non est per rationem discursiuꝰ:sed ꝓpheticus:z iō notatur cuz dicitur: Visiones. In hoc enim libro plures visiones ꝓphetice continetur:vt patebit prosequendo:de quo potest exponi qō dicitur osee.xij. Ego visionem multiplicaui:z in manu ꝓphetarum assimilatus sum. z per manus hic intelliguntur opera:quia ꝓphete sancti aliquando ꝓphetabant verbis:z aliquando sensibilibus factis:sicut dictum est in libro hieremie q̄ ipse captiuationem populi frequenter prenūciauit verbis:z aliquādo factis.s. portādo chatēas ligneas i collo suo:z silr ezechiel q̄ multas visiōes ꝓpheticas habuit aliqñ eas explicauit verbis:z aliqñ sensibilibꝰ facti:vt patebit infra,prosequendo deo cōcedente. Cause vero materialis z finalis tanguntur cū dī dei . Et quantū pertinet ad causam materialem siue subiectiuam: sciendū q̄ sicut in naturali scientia corpus mobile est subiectuz sub ratione absoluta:z in libris partialibꝰ sub ratione contracta: vt in libro celi z mundi corpꝰ mobile ad situ:z sic de alijs.sic in tota sacra scriptura subiectū est ipse deus sub ratione absoluta:pp qō dī theologia quasi sermo de deo:z in libris partialibꝰ sub ratione cōtracta. Dicit aūt ra.sa.q̄ omnes ꝓphete non sunt locuti nisi ad dies messie ideſt prenūciando tempora z mysteria christi:quia christus apud nos idem signat qō messias apud hebreos: christus aūt est nomen diuini suppositi:habentis diuinā naturaz z humanam:et fm hoc deus humanandus est subiectum generaliter in libris prophetalibus: z sub ratione magis contrahēte i libris singularibꝰ:sicut i libris de aia q̄ est ps nālis philosophie corpꝰ mobile aiatū ē subiectū:z sub ratiōibus adhuc magis ꝯhētibus i libris sequētibꝰ ad ipsū:vt corpus mobile aiatū aia vegetatiua i libro ō vegetabilibꝰ z plātis: z corpꝰ mobile aīatum respirās i libro de respiratiōe. De ratiōe vō ꝯhente ad hūc librū illud qō ē generale oibꝰ ꝓphetis videtur mihi q̄ ꝓbabiliter potest dici q̄ hec est ratio pfidētie creaturis:ita q̄ deus humanandus sub ratiōe pfidētie: vel vt pfidēs creaturis est subiectū i hoc libro:sicut plenius videbitur ,psequendo:ista tñ pfidētia aliter conuenit ei fz humanā nām z diuinā: qz fz diuinā cōpetit sibi a pncipio creatuꝝ:fz hūanā vero a pncipio icarnatōis auctoritatiue tñ:sed executiue ꝯuenit ei a tpe sue glorioſe resurrectōis:pp qō tunc dixit matth. vltimo: Data est mihi oīs potestas in celo z in terra. Sic ergo cā materialis vel subiectiua huius libri ē deus sub ratōe predicta: pp qō dī.j.xl. Facta est sup me manꝰ dñi z adduxit me illuc i visionibꝰ dei . Circa cām finalē sciendū q̄ de ē pncipiū z finis oiuz:fm q̄ dī apoc.j. caplo: Ego suz alpha z o.i. pncipiū z finis :z hoc loquēdo de fine extrinseco seu obiectiuo.finis aūt itrinsecꝰ seu subiectiuꝰ itellectualis nature duplex est. Unꝰ ē ꝓpinquꝰ.s.cognitio dei z potissime habita via supnāli cū enigmate tñ:z vt hz dilectōnē adiūctā:z hic ē finis,ppinqꝰ huiꝰ libri:q̄ scriptꝰ est ad hūdū noticiā z dilectionē dei i pfēti:ō q̄ dī sapie.xiij. Vani sī oēs hoies i qbꝰ ñ subest sciētia dei. vanū aūt dī illō qō nō attigit finē debitū:sicut medicina dī vana q̄ nō inducit sanitatem ad quā est ordinata:omnes aūt homines inquantum sunt facti ad imaginem dei ad beatitudinē supernaturalem sunt finaliter ordinati: ad quā nō pñt attingere sine ista scientia que est illꝰ beatitudinis ostensiua: ad finez enim totaliter incognitum nullus potest dirigere actꝰ suos propter qō merito dicuntur vani homines carentes scientia dei. Alius vero finis intellectualis nature est rationis.s. visio dei clara prout habet adiunctam fruitionem perfectā z hic ē finis remotꝰ huiꝰ libri:sicut z totius sacre scripture de q̄ fine dicit saluator ioh . xvij . Hec est vita eterna vt cognoscant te solū deum verum z quem misisti iesuz christū ad quam vitam nos producat qui cum patre z spiritusancto viuit z regnat in secula seculoz Amen.

Incipit Eçechiel ppha.

Et factū ē .I. i tricesimo anno.i.q̄rto i q̄nta mēsis: cū ēt sez i medio captiuorū iux̄ fluuiū chobar

Et factū ē. Dic ꝓsequenter accedē- dū ē ad formā tractat⁹ q̄ ē diuisio libri: q̄ in duas ptes diuidit. s. in ꝓhemiū ⁊ tractatū q̄ icipit ibi: Et vidi. In ꝓhemio vero ꝑmo ponit tp̄s reuelationis facte eçechieli ꝓphe cum dī: a Et factū est in .xx. anno .s. etat⁹ eçechielis: vt dicit hieronymus i ꝓlogo: hoc enim tp̄s est cōueniēs regimini ⁊ p̄dicatiōi vnde ⁊ ioseph i suo .xxx. anno fact⁹ ē ꝓpositus egypti gen̄. xlj. ⁊ christus baptizatus luce. iij. ⁊ extunc x̄ps cepit p̄dicare i publico. Sed ꝫ hoc videtur quedā glosa sup locū istū q̄ dicit sic: In āno .xxx. nō etatis x̄ē. Ad qō dicēdū q̄ illa glosa dī esse hieronymi: ⁊ iō nō est absolute intelligenda: aliter ꝑdiceret sibi: q⁹ dicit ꝫriū i ꝓlogo vt allegatū est: ⁊ ideo itelligēda ē cū ista suppletione. In .xxx. anno nō etatis supple tantūmō sed cū hoc in .xxx. anno alterius enumeratiōis: q̄ aūt sit illa hiezo⁹ ꝓsequit in illa glosa dicens: q⁹ icipit a .xviij. anno ioachin sic regis. Ad cuius intellectū sciendū q⁹ iudei aliq̄n in libris ⁊ chartis numerabant ānos a iubileo imediate p̄cedēte: ⁊ sic nō accipit hic ꝫ hieronymū. aliq̄n vo nūerabāt ab aliq̄ facto notabili emergente: sic a fūdatione tēpli p salomonez ⁊ a trāsmigratione ioachin: vt hī in hoc ꝓoemio: ipse est ānus q̄ntus trāsmigratiōis ioachin. Anno aūt iosie. xviij. repert⁹ fuit liber deut. in tēplo vt hī. iiij. re. xxij. i quo ꝓtinēt maledictiones terribiles venture sup legis trāsgressores: ⁊ maxime p idolatriā: q̄b⁹ auditis iosias sciēs transgressiōes ꝑdecesso⁹ suo⁹: scidit vestimēta sua ꝑ horroze mali super pplm vēturi: ⁊ q̄siuit ꝓsiliū ad placādū irā dei: ⁊ iō ab isto facto notabili cepert ānі p̄dicto mō numerari: a q̄ vsq; ad q̄ntū annū transmigratiōis ioachin in q̄ facta est reuelatio eçechieli: vt in hoc ꝓlogo dī. fluxerūt āni .xxx. q̄o sic ꝑz: iosias regnauit annis .xxxj. iij. re. xxij. ⁊ sic de regno ei⁹ post intentionē libri p̄dicti remanēt .xij. āni. Itē. xj. de regno ioachim filij ei⁹ quarto regū .xxiij. Item. vj. mēses in q̄b⁹ regnauerit ioachaz ⁊ ioachin: quarto regū .xxiij. ⁊ xxiiij. qui sex mēses cū patre decimooctaui anni iosie remanente p⁹ inuentionē libri ꝑ vno āno ꝓputant. Itē q̄nq; de transmigratiōe ioachin q̄ simul iuncti: faciūt annos .xxx. ⁊ sic idē annus fuit tricesim⁹ etatis eçechielis ⁊ iuentionis libri deutro. ⁊ q̄ntus transmigrationis ioachin. Scōo notatur locus cū dicitur: b Cum esse in me. cap. iux̄ta flu. chobar. ⁊ hic fluius ē in terra chaldeoz vt postea subdit: eçechiel enim cū ioachin trāsmigrauerat. dicūt aūt hic aliq̄ q⁹ chobar ē nomē appellatiū: vt sensus sit iuxta fluuiū chobar. i. iuxta fluuiū grauē ex magnitudine aque ⁊ ei⁹ impetu: ꝫ hoc dicū ꝓcedit ex ignorantia ideomatis hebraici: si. n. hoc esset verū scriberet ꝑ lr̄az deleth in fine sic: chobad: nūc aūt in hebraeo scribit ꝑ lr̄am res i fine: ⁊ iō dicēdū q⁹ est nomē ꝓꝑium tū. c Aperti sūt celi. nō ꝑm existentiā: sed ꝑm appentiā ꝑut in coruscatiōib⁹ videt apiri. d Et vidi. visione imaginaria ⁊ itellectuali d Visiones dei i. a deo mihi factas ⁊ diuina secreta signās. Tertio i hoc ꝓlogo notificat actor ministerialis hui⁹ libri: ⁊ ꝑmo ex noie cū dī: f Factū ē verbū dñi ad eçechielē: 2° ex genere cū dī: g Filiū buzi sacerdotē. ex quo ꝑz q⁹ ezechiel fuit de tribu sacerdotali: ⁊ ꝑ ꝓsequens de regia: q⁹ iste due trib⁹ erāt cōmixte. fuit ēt ꝑ⁹ eius ꝓpheta ꝑm regulā hebraeoz vz q⁹ qñ in ꝓncipio libri alicui⁹ ꝓphete exprimitur nomē ꝑris sui: datur intelligi q⁹ fuit ꝓpheta sic ⁊ filius: q̄uis nō habeat ꝓphetia ei⁹: sicut nec aliox multox: b Et facta ē sup cū ibi man⁹ dñi. eleuās mētē ei⁹ ad cognitionē secretox dei. i Et vidi. Dic ꝓsequenter ponit tractat⁹: ⁊ q⁹ liber iste est de deo creaturis ꝑsidēte: vt supra dcm est: iō diuidit in duas: q⁹ ꝑmo ponit hui⁹ ꝑsidentie supeminēs mod⁹ 2° mltiplex ei⁹ effectus caplo sequēti ⁊ sequentib⁹: ꝓp q̄o dicūt alij expositores q⁹ ꝑmū capitulū virtualit ꝑtinet sniam sequentiū: ꝑut effect⁹ in cā efficiēte virtualiter ꝑtinēt. In h⁹ aūt caplo describitur quedā imaginaria visio ad signādū diuine ꝑsidētie modū: cui⁹ significationē eçechiel intellexit: aliter nō fuisset ꝓpha sm q⁹ dī dañ. x. Intelligētia op⁹ ē i visione. vt diffusi⁹ ptracta ui i ꝓncipio libri psalmox. Igit ꝑmo exponit lr̄a hui⁹ capli applicando eā ad apphensionē imaginarie visionis: ⁊ postea dī q̄o ꝑ illā visionē imaginariā itelligatur. Hec aūt visio imaginaria hz tres ptes: ꝑ⁹ ꝓtinet ad aparētia: 2ª rotas appentes iuxta ea: q̄ icipit ibi Cūq; aspicerē. 3ª firmamētū apparens sup capita aialiū: ⁊ de sup effigiē hoīs sedētis sup thronū: q̄ incipit ibi: Et silitudo sup caput aialiū. Ad intellectū vero ꝑme ptis q̄ sanſ tradit inuolute: ꝓsiderādū q⁹ ꝓpheta videbat imaginarie nubē magnā ab aq̄lone venientē igne inuolutā: eo mō q̄ apparet i coruscatione: ⁊ ꝑ aprurā illius nubis videbat .iiij. aialia i oīb⁹ similia: licet aliq̄ dicāt q⁹ appebat tm̄ vnū aial hns quattuor facies: sed lr̄a magis videtur ꝓcedere q⁹ esset q̄ttuor talia: sicut apparebit mag. ī. x. caplo. ⁊ sic erant ibi .xvj facies: ⁊ idem dicit ra. sa. quātū ad numerū faciex: tm̄ aliter exponit dispositionē earū Et q⁹ illa quattuor aialia ab oīb⁹ ponuntur similia in oīb⁹ habita descriptiōe vnius hī descriptio oīum. Dicūt ergo doctores nostri q⁹ corpus aialis erat erectū sup pedes: ⁊ in supiori pte quadratū: vel sm alios rotūdū: nō tm̄ q̄tū ad hoc ē magna differentia: q⁹ ꝫ vtroq; facies disponebant sm q̄ttuor ptes oppositas: ita q⁹ facies hois erat in pte aialis opposita directe aspectui ꝓphete ⁊ dī ps anteriori: i pte vero oppsita seu posteriori facies aq̄le: ⁊ in aliis duab⁹ ptibus sibi oppositis facies leōis ⁊ facies bouis: ita q⁹ facies leonis erat in dextera pte respectu faciei hois: ⁊ facies bouis i sinistra. Ra. sa. aliter disponit dicens q⁹ q̄ttuor facies vnius aialis apparebāt in directo aspectu ꝓphete: ita q⁹ facies leonis erat ꝑma: hois 2ª: bouis 3ª: aquile quarta: ⁊ ita intelligendū in aliis tribus partibus quadrati. Et in quolibet animali erant similiter quattuor ale: quarum erant due dimisse ad corpus tegendum: ⁊ due superius erecte ad volandū ⁊ per extensionem alarum erant ista aialia adinuicem iuncta sicut homines in choreis: ⁊ in quolibet erant q̄ttuor manus similes manibus hominis: ⁊ similiter q̄ttuor pedes: q̄x tibie tales erant: q⁹ flexura genu eq̄liter flectebat ad q̄ttuor ptes oppositas: ⁊ silr plāta pedis eq̄lit applicabilis procedendo ad quattuor ptes oppositas: ⁊ sic illa aialia progredi poterāt ad .iiij. ptes oppositas absq; corpor⁹ ꝓuersione: sicut si hō haberet oculos i posteriori pte capitis sicut in anteriori: ⁊ silr sup vtrāq; aurē: ⁊ genua eq̄liter flexibilia ad partes q̄ttuor: ⁊ plantas equaliter applicabiles ad dictas partes: posset ambulare ad quattuor partes oppositas sine corporis ꝓuersiōe

Sciēdū ēt q̄ cuilibet faciei correspondebat vn⁹ pes in p̄te iferiori in recta linea sub facie: ale vero sic erant situate q̄ vna erat inter duas facies ⁊ ecōuerso. s. vna facies iter duas alas: ⁊ huic ſnie potest ō facili lr̄a applicari cū dī: a Et vidi imaginaria visiōe ⁊ intellectuali. b Et ecce vēt⁹ turbinis. q̄ facit reuolutiones in aere: c Veniebat ab aquilone. fm situ hier'lm: d Et nubes magna. extensiue ⁊ intēsiue: e Et ignis inuoluens. sicut appet in corruscationib⁹ magnis. f Et splendor in circuitu ei⁹. sicut corruscationes emittūt splendorē: g Et de medio eius q̄si species. i. similitudo. h Electri. ē autē electr̄ clarius relucens auro ⁊ argento: de medio. n. ignis videbat egredi talis refulgētia siue color. Jn hebreo hī: q̄i species hasſemū. ⁊ dicit hic ra. sa. q̄ ipe nescit p̄pe q̄d significet hassenul: ⁊ iō nescio q̄re hieronymus trāstulit electrū: nō multū videt, pbabile q̄ meliuſ intellexerit hebraicū q̄ vocor ille. h Et in medio ei⁹ similitudo q̄ttuor aliū. q. d. nō erāt aialia fm veritatē: sed fm appentiā. k Similitudo hois. ista facies p̄mo ponit q̄ erat i directo aspectu, pphete: nō aūt alie tres fm imaginationē lation̄: fm hebreos vō oēs quatuor erāt i directo aspectu: facies tñ hois exp̄mit p̄mo: q̄ est facies aialis notabiliorīs. s. rationalis: in eadem tñ linea facies leonis erat p̄ma: hois 2ª: bouis tertia: aq̄ le q̄rta. l Et q̄ttuor facies vni. s. aiali mō p̄dicto: m Et pedes eor̄ pedes recti. i. non habentes aliquaz extēsionē extra tibia: vt sic cēnt equaliter applicabiles ad oēm ptē: n Et plāta pe. eor̄ q̄si plā. pe. vituli. plan ta aūt vituli lz hēat extēsionē vltra tibia i p̄te anteriori tñ illa est modica: ⁊ pp hoc dī hic: q̄si: q̄ nō erat i toto simili: q̄ plāta aialiū hic descriptor̄ nullā hēbat extēsionē ad aliquā ptē: ⁊ pp hoc hebrei dicūt: q̄ hec ē lr̄a: n Et plā. pe. eor̄ q̄i plā. pe. rotūdi. sic ⁊ tibia: rō huiⁿ diuersitatis ē q̄ dictio hebraica q̄ pōit hic. s. aeguel. eā uoca ē ad vitulū ⁊ rotūdū: hebrei sequūt vnā significationē: ⁊ translatio nr̄a aliā: hebrei tñ videt melⁿ dicere q̄ expositō trāslatiōis nr̄e reducet ad dcm̄ cor̄: vt p̄z p̄dicta: o Et scintille ⁊c. videbāt egredi ō oculis aialiū: p Et manⁿ hois. i. siles manib⁹ hois: q Sub pēnis eor̄. q̄ videbant aliquantulū p̄gredi delubtus: r Juncteq̄ erāt penne eor̄. q̄ extremitas vnius tāgebat extremitatez alterius. s Non reuertebant cum incederēt. lz. n. icederēt ad quattuor ptes: vt habet. j. tñ hoc erat sine cōuersiōe corporis: vt p̄dictū est: ⁊ istud vocat hic nō reuerti: ⁊ subdit dispositio faciei cū dī: t Facies ho. ⁊ fa. leo. a dextris ⁊c. q̄ fm descriptionē latinor̄ facies hois erat in latere oppositō aspectui, pphete: facies aūt leonis in latere dextro ipsius aialis: ⁊ facies bouis in latere sinistro. fm vero descriptionē hebreor̄ q̄ttuor facies huiⁿ aialis erāt i latere oppositō aspectui, pphe: sic tñ q̄ facies leonis erat p̄ⁿ: hois 2ª: bouis tertia: vt ocm̄ est: ⁊ sic facies hois hēbat ad dexterā suā faciē leonis ⁊ ad sinistrā faciē bouis. v Et facies aq̄le desup ipsor̄ q̄ttuor. q̄ fm descriptōnē latior̄ facies aquile erat i p̄te posteriori q̄ tñ aq̄la hz collum lōgū: facies aquile eleuabat sup alias tres: fm hebreos vero nō plus eleuabat q̄ alie: vñ ⁊ i hebreo sic hēt: Et facies aquile i ipsis q̄ttuor vel ad ipsam q̄ttuor. i. exñs in eadē linea cuz aliis tribus tñ vltima: x Et facies eor̄ ⁊ penne eor̄ extēte desup. q̄ facies videbant respicere superiora: ⁊ penne extēte ad volandum similiter extendebant versus supiora: y Due penne singu. iunge. i

super eum ibi manus dñi. Et vidi: ēt ecce vēt⁹ turbinis veniebat ab aquilōe: ēt nubes magna ēt ignis inuoluēs. Et splendor i circuitu ei⁹: ēt ō medio ei⁹ q̄i species electri. i. ō medio ignis. Et i medio ei⁹ silitudo q̄ttuō aialiū: ⁊ hic aspect⁹ eor̄. Sili tūdo hois in eis. Et q̄ttuor facies vni: ⁊ q̄ttuor penne vni. Et pedes eor̄ pedes recti: ēt plāta pedis eor̄ q̄i plāta pedis vituli: ēt scintille q̄i aspect⁹ eris cādētis. Et mā nⁿ hois sub pēnis eor̄ i q̄ttuor ptibⁿ: ⁊ facies ⁊ pēnas p q̄ttuor ptes hēbāt: iūctēq̄z erāt pēne eor̄ aliⁿ ad alter̄. Nō rēuertebāt cū icederēt sz vnūq̄q̄z añ faciē suam gradiebat. Similitudo autē vult⁹ eor̄: facies hois ⁊ facies leōis a dextris ipsor̄ q̄ttuor: facies āt bouis a sinistris ipsor̄ q̄ttuor: ēt facies aq̄le desup ipsor̄ q̄ttuor: ēt facies eor̄ ⁊ pēne eor̄ extēte desup. Due penne singulor̄ iungebant: ēt due tegebant corpora eorū. Et ūnū q̄q̄z eorum corā facie sua ābulabat. Ubi erat ipetus spūs illuc gdiebant: nēc reuertebant cūz ābularent. Et similitūdo aialiū ⁊ aspect⁹ eor̄ q̄i carbonū ignis ardētiū: ⁊ q̄i aspect⁹ lāpadar̄ Hec erat visio discurrēs i medio aialiū: splēdor ignis ⁊ ō igne fulgur egrediēs: ⁊ aialia ibāt ⁊ reuertebant: i silitūdinē fulguris coruscātis. Cūq̄z aspicerez aialia

extremitatib⁹: vt p̄dictū ē. z Et due tege. cor. eor̄. ⁊ iste nō erant extente ad volandū: sed demisse inferius ad tegendum corpus. a Et vnūq̄q̄z eor̄ corā facie sua ambulabat. i. sine conuersione corporis modo predicto. b Ubi erat impetus spiritus. i. vēti turbinis supradicti: c Nec reuertebantur. i. corpora eorum non conuertebantur: d Cuz ambularent. ad partes oppositas nō simul sed successiue. e Et similitudo ⁊c. corpora aialiū videbantur fulgentia sicut ignis ⁊ lampades accense. f Hec erat visio discurrēs in medio animalium ⁊c. quia ignis ⁊ fulgur videbantur progredi ab eis. g Et animalia ibant ⁊ reuertebantur. quia ad partes oppositas poterant ire: ⁊ hoc vocatur hic reuerti: hoc tamen erat sine corporis conuersione vt dictum est. h Jn silitudine fulguris coruscantis. q̄ incessus eorum videbat valde velox ⁊ terribilis. i Cūq̄z aspicerem. Hic p̄sequent ponit descriptio rotaruz de q̄bus dicūt aliqui q̄ ibi tantū erat vna rota sicut ⁊ vnū aial fm eos: dicūt tñ rote i plurali pp q̄ttuor facies: sic ⁊ vnū aial dī plura pp q̄ttuor aialis facies: erat. n. hec rota composita ex duob⁹ circulis p oia equalib⁹ intersecantib⁹ se inuicē i duob⁹ punctis oppositis ad angelos rectos sperales: sicut duo colurī i spa mali: ⁊ sic erāt ibi q̄ttuor semicirculi p oia siles ⁊ eqles: q̄ dicūt hic rote facies. Sciēdū ēt q̄ qñcunq̄z stabat rota tāgebat terrā i altero pūctor̄ intersectiōis: ⁊ sic eqliter erat mobilis ad q̄tuor ptes oppositas. Scōm quattuor rote facies: ⁊ hoc sine conuersione corporis rote sicut dictū ē de tribus ⁊ pedib⁹ aialiū: ⁊ q̄ō dcm̄ est de vna rota intelligendū est de alijs trib⁹: sicut dcm̄ est de quattuor animalibus Hoc viso facili applicat lr̄a cuz dicit: Cūq̄z aspicerē ⁊c.

a Apparuit vna rota. composita tamen ex duobus circulis: b habēs quattuor facies. i. q̄ttuor semicirculos. c Et aspectus rotaꝝ ꝛ opus earum quasi visio maris. i. talis coloris sicut videt mare qñ ē quietū. In hebreo habet Sicut visio tharsis. i. lapidis pretiosi sic nominati: vt dicit ra. sa. tamen non dic̄ q̄lis sit ille lapis aut cuius virtutis. d Et aspectus earuꝫ ꝛ opa quasi sit rota i medio rote. i. vna transiens per medium alterius intersecando se inuicē ad angulos rectos speculares. e Per q̄ttuor partes eaꝝ euntes ibant. quia sicut dcm̄ est stabant in punctis intersectionum: ꝛ sic equaliter poterant reuolui ad quattuor partes: non tamē simul sed successiue: f Et ñ reuertebant cū ambularent. i. sine conuersione corporis totius rote poterāt ad partes oppositas ambulare: sicut ꝛ aialia g Satura erat q̄z rotis. i. magnitudo. h Et altitudo. s. magna: i Et horribilis aspect⁹. pp magnitudinem ꝛ motū eaꝝ velocem: k Et totum corpus. s. cuiuslibet rote: l Plenū oculis. i. picturis ad modum oculoꝝ factis sicut ē in cauda pauonis. m Cūq̄z ambularēt animalia. ad

apparuit rota vna sup terram iuxta aialia: habens q̄ttuor facies. Et aspectus rotaꝝ ꝛ op⁹ eaꝝ q̄si visio maris: ꝛ vna similitudo ipsaꝝ q̄ttuor ēt aspectus earuꝫ ꝛ opera: quasi sit rota in medio rote. Per quattuor partes earuꝫ euntes ibant: ēt nō reuertebant cū ambularent. Satura q̄z erat rotis ēt altitudo: ēt horribilis aspectus: ēt totū corpus oculis plenū i circuitu ipsaꝝ quatuor. Cūq̄z ambularent animalia: ambulabāt pariter ꝛ rote iuxta ea: ēt cū eleuarentur aialia de terra: eleuabant sil ꝛ rote. Quocunq̄z ibat spūs: illuc cūte spiritu ꝛ rote pariter eleuabantur sequētes eū. Spiritus. n. vite erat i rotis. Cū cūtib⁹ ibāt ꝛ cum stātib⁹ stabāt: ꝛ cuz eleuatis a tra: piter eleuabātur ꝛ rote sequentes ea: qa spūs vite erat in rotis. Et silitudo sup captia aialiuz firmamēti quasi aspect⁹ crystali horribilis: ēt extenti sup capita eoꝝ desup. Sub firmamēto aūt pēne eorū recte altēriuz ad alterum. Unūqōdq̄z duabus alijs velabat corpus suū: ꝛ alteruz sil⁹ velabat. Et audiebā sonū alterū quasi sonū aquarum multarū quasi sonum sublimis dei. Cūq̄z ambularēt: quasi son⁹ erat multitudinis: vt sonus castrorū Cūq̄z starēt dimittebant pēne eoꝝ. Nā cū fieret vox sup firmamentū qō erat sup caput eoꝝ: stabant ꝛ submittebant alas suas. Et sū p firmamētum qō erat imines capiti eorū q̄si aspect⁹ lapidis sapphyri: silitudo throni: ꝛ sup similitudiem throni silitudo q̄si aspectus hois desup. Et vidi quasi speciē electri: ūelut aspectū ignis intrinsecus p circuituz eius: a lūbis ei⁹ ꝛ desuper: ēt a lūbis eius vsq̄z deorsuz vidi quasi speciem ignis splendentis in ciruitu vēlut aspectum arcus cuz fuerit in nube in die pluuie. Hic erat aspectus splendoris per gyrum.

bilis. qz crystallus est glacies indurata p plēs annos. e Et extenti. illa crystall⁹ videbatur extēdi super capita animaluū sic extensio firmamēti. t Sub firmamēto aūt penne eoꝝ erecte. i. sursū erecte: v Alteri us ad alterum. qz tangebant se in extremitatibus: vt expositū est supra. x Et audiebaz sonū alarum. q̄ mouebantur per volatum: y Quasi sonū aq̄ꝝ mltaꝝ. i. magnuz ꝛ fortē: z Qūa si sonuz sublimis dei. i. sic sonū tonitrui q̄ dr̄ dei sonus qz ab eo fac⁹ a Cūq̄z am. q̄ so. erat multitudinis. nō cuiuscūq̄z s. vt sonus multitudinis castroꝝ: vbi q̄n iceptū a lōge audit⁹ son⁹ magnus ꝛ horribilis ex iceſſu turbaꝝ hinnitu eāꝝ: ꝛ collisione armoꝝ // b Cūq̄z starent demittebant penne eoꝝ. i. ille penne q̄ sursū erigebant ad volandum demittebant: sic ꝛ pēne auiū q̄n cessāt a volatu. // c Nā cū fie. vox sup firmamētū. i p ceptū sedentis in throno sr̄ firmamentū: ad cuius nutū stabāt ꝛ volabant: vt dcm̄ est Cōsequēt̄ ꝓcedit ad descriptionem throni ꝛ sedentis sup eū cū dr̄: d Et sup firmamen tū nē. ꝛ ps̄nia ex p̄dictis vsq̄z ibi: e Et vidi quasi spēm electri. i. spēs illius hois videbatur de electro vel talis coloris sicut est color electri: tm̄ differenter i pte superiori. s. a lūbis ei⁹: ꝛ sursū ꝛ i pte inferiori. s. a lumbis ꝛ deorsū ꝛ sursū: qz in pte superiori erat simlis electro igni to retinēti tm̄ fulgorez suū itra se: ideo subdit: f Velut aspectū ignis intrinsec⁹ p circuitū eius: g A lūbis eius ꝛ desup. i pte vero inferiori erat simlis electro ignito fulgorē suū emittenti extrinsec⁹: iō subdit: h Et a lumbis eius vsq̄z deorsum vidi q̄si spēz ignis. i. electri igniti: i Splēdentis. i. splendorem emittentis: k Velut aspectum arcus. i. iridis: qui est splendidus.

Ad facilē capiēdū p̄dictorum fm descriptionē latinoꝝ ꝛ etiam hebreoꝝ q̄ttū ad hoc q̄ eoꝝ descriptio differt a latinis. s. i descriptiōe aialiū tm̄ q̄ttū ad descriptionē faciez i alijs āt ē eaō. sciēdū tm̄ q̄ p̄dcā ñ p̄nt sufficiēt i plāo describi sz oz p imagiatōz ispiciēt mlta suppleri ad itellēz visiōis.

Ad intellectū visionis p̄dicte ꝯsiderandum ꝙ sicut dicit hieronymus in prologo: iudei qui cum ioachim ducti fuerant in babylonem: de hoc penitebāt ꝙ se reddiderāt regi babylonis: qꝛ videbant adhuc stare hierl̄z quā hieremias denūciauerat destruendam: ⁊ melius fore remanentibus in hierl̄m q̄ transmigratis in babylonez: vt habetur hieremie. xxiiij. Et iō quinto āno a trāsmigratione ioachiz dn̄s dedit eçechieli spiritū ꝓphetie ad cōsolationē tn̄ captiuoꝝ denūcians mala ꝺ propinq̄ ventura in hierl̄m ⁊ multo maiora q̄ sustinerent in babylone. Per ventum igitur turbinis ⁊ nubē venientes ab aquilone: intelligitur exercitus chaldeoꝝ: qui per illam ꝑtem intrauit iudeam: vt frequenter dcm̄ ē supra i esaia ⁊ hieremia. per ignē inuoluentē: intelligitur incendiuz ciuitatis ⁊ templi futuꝝ. ꝑ quaternairū autem animalium facieꝝ ⁊ rotarum: intelligitur quternarius numerus regnoꝝ magnorum sibi succedentiū .s. chaldeorum: persarū grecoꝝ: ⁊ romanorum: q̄ etiam regna infestauerunt ppl̄m iudeorum: nec mirum ꝙ idem numerus plurib⁹ sil̄itudinib⁹ figuratur: qꝛ gen̄. xlj. septē anni fertilitatis: ⁊ septē famis: duplici similitudine figurant̄ s. ꝑ spicas plenas ⁊ steriles: ⁊ per boues pingues ⁊ macilentas. In speciali vero ꝑ faciē leonis q̄ p̄ᵃ est: ſm descriptionē hebreoꝝ itelligit̄ regnū chaldeoꝝ seu babylonioꝝ: qꝺ fuit p̄mū iter ista quattuor: vnde rex babylonis frequenter vocatur leo in scripturis: vn̄ hieremie iiij. Ascendit leo de cubili suo ⁊c̄. ⁊ ſz aliquos habebat imaginē leonis in vexil'o suo. Per faciē hoīs intelligit̄ r̄gnū ꝑsaꝝ ⁊ medoꝝ: qꝺ successit r̄gno chaldeoꝝ: dan̄. v. Quia istud regnū humanius tractauit populum iudeoꝝ q̄ alia: vnde ⁊ cyrus dedit licentiam redeundi in iudeam. Per faciem bouis regnum grecorum: qꝛ sicut bos impellit cornib⁹ sic regnū grecoꝝ molestauit ppl̄z iudeoꝝ: ⁊ maxīe tpe ātiochi illustris: vt patz. j. ⁊. ij. machabeoꝝ: vnde ⁊ daniel̄. viij. iste antioch⁹ uocatur cornu modicū: ⁊ postea factum grāde nimis ꝯ merediem ⁊ contra orientē ⁊ ꝯ fortitudinē: ꝑ quā intelligitur templum qꝺ erat in hierl̄m. Per faciem autem aquile itelligit̄ regnum romanorum: vn̄ ⁊ aquila est signuz siue vexil'um romani imperij. Per alas autē intelligitur angelica potestas presidens dictis regnis: quia oia ista inferiora administrantur mediantibus angelis. vn̄ ⁊ angelus p̄sidens regno persarum vocatur princeps ꝑsarū: daniel̄. x. ⁊ p̄sidēs regno grecoꝝ: ibidem dr̄ princeps grecoꝝ: ⁊ sic intelligendū est de alijs. Per hoc ꝙ aialia ⁊ rote iste ad quattuor partes ibāt intelligitur dilatatio istoꝝ regnorum ad alias partes. Per velocem motum: ⁊ terribilē aspectum: intelligitur robur ⁊ ferocitas eoꝝ. Per manus autē: opera eo ꝙ manus ē organū organoꝝ: tertio de aia. Per firmamētū vero: qꝺ erat super capita animaliū intelligit̄ pars mūdi superior q̄ dicitur locus dei ⁊ beatoꝝ. Per sedentem in throno super firmamentū: intelligit̄ ipse deus presidens omni creature celesti ⁊ terrestri: ad cuius nutum oia disponūtur. Unde ⁊ ad preceptum sedentis in throno aialia quescebant ⁊ mouebantur qꝛ ipse mutat tpa ⁊ etates: transfert regna atqꝫ constituit: vt dr̄ daniel̄. ij. Per hoc aūt ꝙ appebat in forma humana designabat̄ ꝙ erat tpe gr̄e hūanādus. Per hoc aūt ꝙ appebat i colore electri: qꝺ ē auro ⁊ argento fulgidi⁹: itelligit̄ excessus sue sapiētie cui⁹ nō ē numer⁹. Per hoc aūt ꝙ i ꝑte superiori a lūbis ⁊ sursū retinebat splendorē iteri⁹: ⁊ i ꝑte inferiori. s. a lūbis ⁊ deorsum emittebat fulgorē exterius: intelligitur ꝙ diuina sapientia ꝓut est i ipso ē nobis occulta: manifestatur tn̄ nobis aliqualiter ꝑ suos effect⁹: ſm ꝙ dr̄ ad roma. p̄mo. Inuisibilia dei a creatura mūdi. i. ab hoīe: ꝑ ea q̄ facta sunt itellecta conspiciunt̄: sempiterna q̄ꝫ virtus eius ⁊ diuinitas. Sic ergo pz ex dictis ꝙ i h⁹ p̄ᵒ capl̄o describit̄ diuine p̄sidētie supeminēs stat⁹ siue vtus: vt supra dcm̄ est.

In ca. p̄mo vbi dr̄ in postil. Ex quo pz ꝙ eçechiel fuit de tribu sacerdotali. Additio prima.

De hac regula quā asserit postillator eē hebreoruz dictum fuit supra hieremie p̄mo in additione.

In eodem capitulo vbi dicitur in postilla: Per quaternarium aūt numeꝝ aialium ⁊ facieꝝ. Additio. ij.

Circa hāc visiōez ezechielis q̄tū ptinet ad expositō nem lr̄e applicando eam ad apprehensionē imaginarie visionis ꝓphete: postillatoz eā exponit satis ꝓpetenter saltem ꝑ maiorē parte. Et si forte in aliquib⁹ minus conuenienter illam exposuit: non est multum curādū eo q̄ expositio p̄incipalis nō consistit in hoc: sed in illo q̄ per hāc imaginariā visionem intelligi debet qō est p̄incipali⁹ in hac visione. Circa qō expositio postillatoris videtur nō solū deuia ab auditoribus sanctoz: sed etiam a cōi opinioni omniū hebreoz exositoz tā antiquoz q̄ modernoz. Est etiā valde incōsona lr̄e: vt videbit. Primū ꝑz per glosam cōem in q̄ expositiones Hieronymi Gregorij ⁊ q̄rundā alioz doctoz inominatoz ponūtur: q̄ cōiter per quattuor aialia: sanctos quattuor euangelista seu euāgelia q̄ttuor: p̄ncipalia mysteria christi fideliter narrantia intellexerūt. Nō aūt q̄ttuor mūdanas monarchias ꝑut postilla toz vult intelligunt: ꝑut plene ꝑz predictā glosaz intuenti. Oz aūt ab hebreoruz expositionib⁹ deuiet ꝑz. Nam antiq̄ssimi hebreoz. s. thalmudici in quodā libro auctētico apō eos qui dī haguiga expresse determinānt: q̄ intelligētia hui⁹ visionis ezechielis oz esse secretissima: sic q̄ non licebat alicui eam scienti alios de ipsa docere nisi tantū vnū: ⁊ hoc in magno secreto: non expr̄imēdo totā intelligētiā: sed tradendo p̄ncipia ex quibus discretus discipulus posset alia itelligere: ⁊ hoc pp magnitudinē mysteri qō etiā fm eos in hac visiōe intelligit ꝑut ra. moy. qui fuit de maximis moderno rum large tractat in suo libro de directione pte tertia in p emio: ⁊ in primis septem caplis eiusdē ptis. Et ibidem ocā sua ⁊ occultatione p̄dictoruū mysterioz modo predicto cō firmat p multas auctoritates antiquoz. Hoc idem tenz rasa. ⁊ ra. chami: ⁊ ceteri expositores. s. q̄ intelligētia cōtētoz in visione ezechielis sunt archana secretissima legis diuine que nō lz homini loqui. Manifestū est aūt q̄ monarchie chaldeoz ⁊ medoruꝫ ⁊c. non pertinent ad archana legis Sūt. n. ⁊ fuerunt vulgariter note. Et daniel etiā qui de eis pphetauit clare in pluribus locis tradidit eas aperte ⁊ palam: sic q̄ quilibet pōt eas intelligere sicut ⁊ alias planas ꝑ phetias. Ysaias ēt de chaldeis ⁊ ꝑsis manifeste ꝓphetauit caplo. xiij. ⁊ sic ꝑz ꝓpositū. s. q̄ hebreoz expositores non referūt intelligētiā hui⁹ visionis ad mundanas monarchias: sed ad diuinoz archana seu mysteria: que aūt sint archana ista apud hebreos q̄ tantā requirebāt occultationē ipsi non declarant. Videtur tū rationabiliꝰ dicendū q̄ fm veritatez ꝑut sancti doctores tradunt in hac visiōe incarnatio christi: ⁊ quedā alia ei⁹ mysteria itelligāt. Huiusmōi aūt icarnatio pplo antiquo nō erat ꝓpalanda: tum q⁹ pronus ad idolatriā: ⁊ ad ponendā corporeitatem in deo: et iō deut. iij. capitulo eis dī: Custodite igitur solicite aias vestras: non enim vidistis aliquā similitudinē in die in qua locutus est vobis dñs: ne forte decepti faciatis vobis sculptaz similitudinem. Et iō occultatū fuit eis icarnatōis mysteriuz in hoc loco ⁊ in pluribus alijs: ne forte si fuisset eis expresse ꝓpositū: laberentur in errorez circa diuinitatē: estimantes q̄ ipse deus fm suā deitatez fieret coꝑ non valentes pcipe modū vnionis hūane nature ad verbū ꝑut fides ponit catholica. s. q̄ vnio sit in psona non in nā. Unde ⁊ hodie estimant false: q̄ nos ꝓfitēdo christū verum deū esse ⁊ verū hominem ꝓsequenter ꝓfiteamur vnitatē diuine nature ⁊ humane: sic q̄ natura diuina ⁊ humana sint eadē nūero: que tū estimatio est falsa. Nā fm determinatiō nē chalcedonēn. cōcilij. nusq̄ sublata ē naturaꝫ differentia i christo ꝓp vnionē. Qō aūt expositio postillatoris p̄dicta sit inconsona lr̄e ꝑz ex multis. ꝑ nā hec visio totaliter cōsiderata: erat repsentatiua diuine maiestatis. ꝓpha. n. egredi ens in cāpū: vt ei dñs loqueretur: vt hī infra. iij. caplo dixit Et ecce ibi gl'a dñi stabat sicut gloria quā vidi sup fluuium chob ar. In qua visione. s. 2ª expresse facit mentionē in eodē caplo de p̄dictis aialibus ⁊ rotis. Ex q̄ ꝑz q̄ huius mōi aialia ⁊ rote ptinebāt ad repsentationē diuine glie seu maiestatis de q̄ loquit: q̄ qdem visio in eodē caplo contenta: facta fuit ad ꝓfirmandū dñi verbum. s. q⁹ daret ꝓphe ꝓstantiam p suam assistētiā ꝑut postillatoz ibi bidem exponit. In tali aūt assistentia ꝓphetā ꝓfortāte nihil videtur facere significatio monarchiaꝫ p̄dictaꝫ Itē infra decimo caꝰ: ista quattuor aialia vocant cherubin: dī ibi enim: Ipsū est aial qō vidi subter deū isral in xta fluuiū chobar: ⁊ intellexi q⁹ cherubin essent. Manifeste aūt videt incōueniēs q⁹ monarchie ille mundane idolatrie noiarent seu significarentur p cherubin: q̄ sūt noia angeloz beatoz sup q̄s deus dī sedere: iuxta illō psal. Qui sedes sup cherubin. ⁊ sic ln alijs q̄pluribus locis sacre scripture. Itē recessus dine assistentie ō tēplo repsentatus fuit ꝓphe p recessuz dñi sup illa cherubin exn̄tis: vt hī plane in p̄dicto caplo. x. p que quidē cherubin quattuor aialia p̄dicta intelliguntur: vt ibidem hī: Silr etiam regress⁹ diuine assistentie ad tēplū designat per gloriā dei ingredientem p viā orientalē: vt hī infra. xliij. De q̄ gl'ia sic igrediēte ꝓphā dicit: Scōz speciē quā viderā. s. iuxta fluuiū chobar: vt ibidē expōit in lr̄a: ⁊ sic ꝑz q⁹ erant ibi aialia ⁊ rote predicte. Costat aūt q⁹ in hoc regressu nō est aliq̄d ptinens ad monarchias p̄dictas. Item fm postillatorē p q̄ttuor aialia idem significat qō p q̄ttuor rotas: sicut p vaccas ⁊ spicas pharaōis genē. xli. qō nō videtur posse stare. Nā vt lr̄a testatur: inter aialia ⁊ rotas erat distinctio fm rem: ⁊ conuenientia i motu ⁊ qete qō ꝑz cum dī: Cūq⁹ ambularēt aialia ambulabāt piter ⁊ rote iuxta ea: ⁊ cū eleuarēt aialia de terra eleuabant simul ⁊ rote. Et infra: Cū cūctibus ibant ⁊ cū stantibus stabāt: ⁊ cū eleuatis a terra piter eleuabant ⁊ rote sequētes ea. s. aialia. Et sic apper manifeste q⁹ aialia ⁊ rote significabāt diuersas res: quaꝫ qdam sequebant alias mō p̄dicto: qō nō inuenitur in somnijs pharaonis cuius exēplū inducit: nec etiam monarchijs fm eū hic significatis. Sūt ēt multa particularia i hac visione ꝓtenta que sanctis euangelistis seu euangelij p̄dicatoribus ꝓpe coaptātur: nō aūt monarchijs predictis: ꝑut gregorius subtili indagie de q̄libz pticula tractat: vt cū dī de animalibus q⁹ facies ⁊ pēnas p q̄ttuor ptes habebāt: iūcteq⁹ erāt penne eoꝝ alterius ad alteꝝ. p hoc docet itelligēdū q⁹ ois euangelistaꝫ seu p̄dicatoꝝ euāgelij virtus: ois sapiētia qua ceteri homines cōtēplatōis sue volatu transcendunt vicissim sibi in pace atq⁹ vnanimitate ꝓiunguné. Penna. n. alterius ab altero diuisa esset si in hoc q⁹ vnus in sapientia euolat habere pacē cū altero recusaret. Simili qō sequit: Nō reuertebant cum incederēt. ꝓpie adaptat fm cum sanctis aialib⁹ p̄dictis que sic a terrenis actibus ad spūalia transeunt: vt ad ea que reliquerūt nullatenus vlterius reflectātur: ⁊ q̄ multa alia de aialibus tradita nō videné ꝓpetere mōarchijs mūdanis q̄ nūq⁹ in pace fuerunt: ⁊ a ꝓrio i ꝓriū reuertebant. Monarchie. n. p̄dicte reuerse fuerūt a ꝑsperitate i lapsū: vt ꝑz in eoꝝ gestis. Silr qō dī de rotis q⁹ habebāt q̄ttuor facies ⁊ aspect⁹ eaꝝ q̄libet rota i medio rote ꝑpie adaptatur duob⁹ testamētis q̄rū nouū latuit i veteri: vtrunq⁹ tū q̄ttuor faciel hz: cū scriptura sacra p vtraq⁹ testamēta i q̄ttuor est distincta ptib⁹: ꝑut gregor⁹ ista ⁊ cetera in hac visione ꝓtēta notabilissime discutit adaptando singula singulis circa ꝓpositū p̄dictū. Et iō q̄ plenā de hac visione vult habere expositionē: ad ipsius homelias recurrat: q̄s si diligenter scrutat⁹ fuerit: hanc visionez nullo mō applicabit ad mūdana p̄dicta. Nec expositio sua. s. gregorij i hoc loco reputari oz mystica

ſz lr̃alis:cū hec viſio ēt ſz omnes expoſitores pabolica ē. Et notandū q̄ liber iſte ſpāliter i ſuo exordio de xp̃o deo ⁊ hoie creature p̃ſidēte tractat:⁊ io ſup oia ab ipo pphēta viſa:aſpectū hois p̃oīt:quē quidē hoiez q̄i ſpēz electri vidit a lumbis eī⁹ ⁊ oſup:⁊ a lūbis eī⁹ vſq̄ ad deorſū quaſi ſpēm ignis ſplendētis:q̄ ⁊ alia circa hoc dc̃a ad duplicē naturam in xp̃o ꝓprie referūt:vt i homelijs p̃dictis ⁊ i gloſis plene tradit. Et q̄ iſta erāt multū rēota a ſenſu:ſeu cognitiōe iſraelitar̄ quib⁹ ꝓpha mittebat io ſb̃dit in ſeq̄nti.c. Fili hois ego mitto te ad filios iſr̃l ad gētes apoſtatrices ⁊c̄. ⁊ infra:Si forte ⁊ ipſi audiāt:⁊ ſi forte quieſcāt:qm̄ domus exaſperās ē.q.d.licet nō ſint aſſueti aſſentire ſimilib⁹ ꝓpheticis reuelationib⁹:ꝓpē tn̄ eis ⁊ ſcient:q̄ propha fuit i medio eor̄. Et nota q̄ incarnatio filij dei ⁊ paſſio ⁊ reſurrectio ⁊c̄. de q̄bus h̄ agitur erat potiſſima cōſolatio ipſis captiuis quib⁹ mitteb atur ſi tn̄ audirent:tradebat tn̄ enigmatice ⁊ obſcure ꝓp eor̄ impfectionē.p maiorē pte:diuia.n.myſteria ſz dei conſiliū i ſ̄ celeſtis hierar. occl̄tāda ſ̄ idigniſ ⁊c̄. ¶ Replica

IN p̄mo capitulo ezechiel poſtillator attēdens viſionē pphete imaginariā p ſanctos doctores ⁊ gloſa expōi ſz ſenſū myſticū:ad q̄s remittit eos q̄ in his delectant:ſz ipe quādā lr̃alem ſignificatōez illius viſiōis aſſignat.ſ.q̄ ſignificet p̃ſidentiā diuinaz p ſedentē ſup firmamētū que regit ⁊ vniuerſā creaturam adminſtrat:hāc q̄dē clarē:hāc vero obſcurius:rex autē magⁿ notabiliū clariorē fac̄ adminiſtrationē. Sz q̄ i tota ordinatōe mūdi inferiorīs: quattuor p̄ncipales monarchie fuerūt clariores effectus diuīe adminiſtratōis vel gubernatiōis:iō ſb̃ pedibus dei p̃ſidentis ſub ſpecie q̄ttuor aialiū h̄ deſcriptor̄ ſignificant:,put poſtillator ſigillatim declarat. Huic expoſitioni burg.ſe valde audacē opponit. Primū ex eo:q̄ dicit eū deuiare ab auctoritatibus ſanctor̄:q̄ p quattuor aialia recipiūt q̄ttuor euāgeliſtas ⁊c̄. Dehinc dic̄ eū deuiare a cōi opinīōe hebreorū tam antiquor̄ q̄ modernor̄. Demū dic̄ expoſitiōez eius lr̃e eē incōſonā ex multis motiuis que ſigillatim p tractabo ne fiat inuolutio. Quātū ad p̄mū burg. valō ponderat h̄ gloſam ordinariā:q̄ cōiter p̄oīt allegoricos anagogicos ⁊ alios myſticos ſenſus:raro aūt tāgit ⁊ raptim ſenſū p̄mo lr̃alem ſic ⁊ facit in hoc loco. Nō ē igit mirū q̄ poſtil. qui ſenſū lr̃alē ſemp q̄rit huiuſmodi myſticationē nō ſequit. Et cū dic̄ burg.oēs doctores i gloſa notatos ⁊ quoſdam innotatos hūc paſſū q̄ttuor aialium exponere de quattuor euāgeliſtis ſalſū ē:vt p̄z latā gloſā intuēti. Nā vnus innotat⁹ p lōgū,pceſſū expōit de quattuor viril⁹ aie.ſ.rōnali iraſcibili ↄcupiſcibili:⁊ ſyneriſi ad modū aquile ſupemīnēti. Alius de quattuor elemētis ⁊ eor̄ mixtione in hoie ⁊ cōiunctiōe. Alius de quattuor affectionibus aie.ſ.ſpe gaudio timore ⁊ dolore:que tpant quattuor virtutibus cardinalib⁹. Alius ō quattuor ordinib⁹ vel acieb⁹ in eremo ad quattuor mūdi plagas ordiatis. Et beatus hieronym⁹ in gloſa notat⁹ dic̄:id quod quidā ad quattuor aialia quattuor euāgelia referūt:de virtutibus auiū:de volatu tpuz ↄmixtōe elemētor̄:⁊ ordinib⁹ caſtror̄:q̄ oia ꝓterita relinquunt ad anteriora feſtinātes:has oēs quadrigas quaſi auriga dc̄regit:⁊ incōpoſitis currēteſ gradib⁹ ſuo parere cogit iperio faciēdaq̄ p̄cepit:⁊ vitāda vetat:hec vt putāt dicta ſūt pplo in babylōia captiuato:q̄ ſi colla deo ſub miſerit eius auxilio terrā recupabit amiſſā. Hec ſparſi in gloſa. nec ex gloſa haberi pot quēquā doctor̄ ſctōr̄ ſe ad quattuor euāgeliſtas determiaſſe niſi be.gregoriū cui⁹ expoſitionē nō eē lr̃alem:ſz myſticā ſatiſ apparet ex dicto glo.ſupraposito: q̄ videlicet dc̄a in hoc capitlo ſm illas poſitas q̄drigas ſūt ꝓpoſita pplo in babylōia capto ꝓ eor̄ emēdatiōe:que p euangeliſtar̄ allegatōes modicū vel nihil valuiſſent: imo ꝓphetia iſta notabilis fuiſſet expoſita ōriſioni. Patz etiā q̄ btūs greg. homelia nona ſuper eȩchielē dic̄:Initiū libri in eȩchielē ꝓpham magniſ obſcuritatib⁹ clauſū:⁊ q̄buſdā myſterior̄ nodis ligatū i homelijs octo deo largiente diſcuſſimus:tā nūc planiora ſūt q̄ ſe quunt. Ecce iſdē bea. gregori⁹ myſteria clauſa nō lr̃am dic̄ ſe diſcuſſiſſe in paſſu obſcuro:⁊ ꝓmittit in ſeq̄ntibus ponere planiora: cuilibet tn̄ ituēti ſuas homelias apparet mānifeſte q̄ circa planā lr̃am.ſ.in caſu ꝓphē in faciē eius erectiōe:collocutiōe ⁊c̄. myſtica expoſitiōe,pcedit:cōſeq̄ns ē eū in alijs ſē ſū myſticū coluiſſe. Nā ex oib⁹ homelijs illius ſenſū lr̃alē ſm ſonū verbor̄ nihil abſurditatis hñtem repire nō poſſum⁹ cū tn̄ cōſtet libr̄ ezechielis ſic ⁊ alior̄ ꝓphar̄ ſenſū lr̃alē habere. Sic igit pz q̄ expoſitio poſtillatoris nō deuiat ab auctoritate ſanctor̄ doctor̄. Sed quo ad 2m̄ q̄ burg. p̄tēdit q̄ poſtil. deuiat ab expoſitiōe oium hebreorū antiquorū ⁊ modernor̄:hoc burg. videt fingere:q̄ hebrei quos burgē. adducit nihil dicūt niſi q̄ p̄ncipiū huius ꝓphetie ē de ſecretiſſimis archanis diuie legis que nō licet hoi loq̄. Similit ēt poſtil. idē dic̄ hic:q̄ q̄ hic liber eſt de p̃ſidentia diuina reſpectu creaturarū oium maxie rōnabiliū:⁊ ſubdit q̄ p̄mū capitulū cōtinet virtualiter ſniam ſeq̄ntiū:,put effect⁹ oēs in cauſa virtualit continent. Nec putet burgē.,put arguit mo dicū eē totius ſacre ſcripture ſecretū:de quo hic ſm expoſitionē poſtil. dī. Nam generalit ⁊ virtualit omnia ſecreta includit diuina preſidētia:q̄ cūctarum rerū actus ⁊ opera occulto nobis iudicio:tamē totalit adminiſtrāt:⁊ ſpāliter magnarū rerū que aliquid diuini nois habere vident: ſic ſunt iuꝝ mōarchie mūdi per adminiſtrationē diuie preſidētie ad flagellū dei contra peccata mūdi ſpāliter iudeorum ordinate:vt fiat argumētum a maiori ex iſta lr̃a de iſtis monarchiis expoſita ſic. Si videmus illas potentiſſimas monarchias mūdi diuine ditiōi ſubiacere adeo q̄ ſine eius nutu nihil poſſint:ideo cuiuſcūq̄ regis regni ſpecialit iudeorū:imo cuiuſcūq̄ creature:actus opera ⁊ paſſiones ex eiuſdē p̃ſidētis voluntate procedūt:et ex hoc ad lr̃am.p cōſolatiōe vel correptione captiuorū in babylōia arguere volebat:q̄ eor̄ deſolatio liberatio ⁊ poteſtatis cuiuſcūq̄ ꝓſperitas ⁊ aduerſitas ab illa p̃ſidentia dependet:,put pz etiam huiuſmodi rōnis reſolutio ex gloſa ſanctor̄ ſupra allegata. Conſonat igitur poſtil. dictis ſanctorū ⁊ etiam hebreor̄ circa hūc paſſū Hebrei tamē allegati per burg. circa occl̄ta hic deſcripta ad lr̃am nihil dicūt:ſic nec burg.q̄ innitit expoſitiōi beati gregorij que pure myſtica eſt vt ſupra pbat. Hebrei etiā p̄ncipium hui⁹ libri occultauerūt:ſic p̄ncipiū gen̄. ⁊ cāticorū:,put dic̄ btūs hieronymus:⁊ aſſumit in gloſa p burgē. allegata: ſic q̄ nō liceret ea legere quēq̄ niſi ſacerdotalē etatē.ſ.xxx. annor̄ impleſſet:vt ad plenā ſcientiā:ſimilit ⁊ myſticos ſēſus plenū humane nature tēpus accedat:q̄bus nō obſtātib⁹ ⁊ genē. ⁊ cāticorū ſenſū lr̃alē habem⁹. Sed burg.non dat rōnem quare hui⁹ partis ſenſū lr̃alem habere nō debeamus Et nō videt potior ſenſus lr̃alis q̄ ille quē poſtil. pōit. Naz ꝓparatis oīb⁹ modis ſupra ⁊ ex glo.⁊ ſctis docto. adductis poſtil.ē vniuerſalior. Nā dei p̃ſidētia tanq̄ auriga regēs et ordinās ⁊ iordiatos mor⁹ coercēs ſignate q̄drige p quattuor aialia ⁊ rotas:vniuerſali⁹ reſpic illas q̄ttuor p̄ncipales mundi mōarchias:q̄ ꝓpōnez ⁊ mixtionē q̄ttuor elemētor̄:⁊ diſpōnez caſtror̄ p q̄ttuor plagas ⁊ alias q̄drigaſ.ē.enūeratas Et q̄ obȷcit burg. dī. illas mōarchias i ſcripturis fore clare deſcriptas:igit de eis tanq̄ archāis nō dz expōi ad lr̃am viſio quattuor aialiū ⁊ rotar̄. Ibi dico q̄ idē argumētū pl⁹ militat ꝯ ſctos doctores in gloſa notatos ⁊ nō notatos:q̄rū q̄drige aſſignate q̄dā ſ̄ note ex naturali philoſophia:vt q̄ttuor elemētor̄ ↄmixtio:q̄dā ſūt note ex morali phia:vtpote q̄ttuor paſſionū aie p q̄ttuor virtutes moderatio:quedā ex

hiſtoria manifeſta exodi: vtputa ad quattuor plagas caſtro tū i eremo diſpoſitio. ſ. ad ad orientē occidētē ↄc. vñ p eis ↄ postil. dico q mā ḡttuor aialiū ↄ rotaꝝ nō ē de ſecretis ſed ſb ſecretis. Secreta. n. ē dei p̄ſidētia quā apl's vocat incō-p̄hēſibilia iudicia dei: q̄ p̄ſidētia ꝺſcribit ſeſſio bois ſupza fir-maměrū vltra capita a'aliū. Quattuor aūt aialia lōge ſub ipis ſe cretis quēadmodum eſaie. vj. dī viſus dñi ſup ſoliū excelſū: ↄ eā que ſb ipo erāt reple bant tēplū. vt dñs ſe-dēs ad ſecreta ptineat ea aūt q̄ ſub ipo erāt ad effectus a ſecretis ꝑdeūtes. Et vt verū fatear p̄ncipiū geñ. ē de ſecretis archanis: q̄ de deo vt ē gnāliť oium creato: liber aūt cāticoꝝ de eiſdē archāis ē: q̄ ꝺ deo vt ē eccleſie ſpōſus ↄ gnālis amato: ↄ ꝑſeruato: in hoc q̄ꝝ loco idē occultus ꝺſcribit: vt oia eminēter ptinēs: ↄ vniuer ſi diſpoſito: ↄ bene volentiū liberato:. Nūc aūt q̄ postilla ro: cū modeſtia loq̄ns de archāis diuis dic̄ ſe balbutientez ad lr̄am aūt loq̄ns de his maxis monarchȳs facultatē hūa nā ſm ſe nō excedētibus dictis archanis rite ſbiectis: p ḡttu or aialia deſcribit quattuor regna mūdi p̄ncipalia ſemp re gno iudeoꝝ moleſta: inuens cū ꝓpha pplo captiuato: q̄ po teſtas coercitiua diuie p̄ſidentie illos monarchas: ↄ per ꝑſs quoſcūq̄ alios ſuos p̄ſecutores cohiberet a iudeoꝝ p̄ſecuti one: vbi demeritū ppli ipm p̄ſidentē ad iracūdiam nō ꝓuo caret: ↄ intelligerēt q̄ nulla noceret aduerſitas ſi nulla dña' reť iniq̄tas. Et pro tāto expoſit h̄ paſſus de quattuor monar chȳs ad captiuoꝝ ꝓſolatiōem: veri' deſperatiū corceptōem Ez ad archanū icarnatōis poſtil. cōformis ē ſcis doctoribꝫ ↄ gloſe: q̄ dic̄ pp futurā icarnationē p̄ſidentē in ꝓpoſito in ſpecie hūana apparuiſſe. Dicq̄ pz q̄ burg. nō vere dicit po ſtil. a ſctoꝝ auctoritate ↄ hebreoꝝ oiuꝫ expōne deuiaſſe. Ez q̄ ad tertiū articulū burg. dic̄ expōnem postil. lr̄e icōſonaz. Rō aūt ſua p̄ria nō valet: q̄ dicit q̄ hec viſio totaliť ꝓſide rata erat repſentatiua diuie maieſtatis. Fateor hoc vna cū postil. applicādo ſingula ſingulis: vt viſa ſupza firmamētū directe repſentarent ↄ cēnt ſecretiſſima ↄ altiſſima dei iudi cia ſm aplm ad Ro. xj. ea aūt que erāt ſb firmaměto: puta aialia rote ↄc. repſentarent diuie p̄ſidentie ſubiecta: ↄ ad vo luntatē p̄ſidentis vel mota vel deſcētia: vt ſine e' nutu nihil valent: ſicq̄ ītellecta ↄ pphete repetitis vicibus oſtēſa ad cō foztationē pphete fecerūt: cū quibus ſic dcīs ſtat expoſitio postil. ad lr̄am: Et q̄ ſbſumit burg. q̄ monarchie ad pphe te cōfortationē nihil facere potuerūt: falſū ē: q̄ fz p̄dicta il-laz ſbſeruitus ↄ limitatio ad ſui motū ↄ alia: valuerūt ad prophe ꝓfortationē ↄ ppli ꝓſolatōem: ſciētis ex hoc illas ſi-ne dei p̄ſidentis nutu non poſſe mouere ad deſperantium corceptionē mō ſupradcō: Q̄ ꝺ ſcḋo burg. obūcit de lr̄e icō-ſonātia pro eo: q̄ illa aialia a prophā vocant cherubin q̄ꝺ nomē illis idolatris cōuenire nō pōt: nō cōcludit. Nam ita pōt idolatris ꝓuenire nomē cherubin: ſic nomē xp̄s cui' de' apphendit dexterā: vt pz eſa. xlv. Dico igit q̄ noia digna ta lia idignis imponūtur idolatris rōne officij vt inſtrumētis diuie p̄ſidētie ↄ corrections: ſic pōt dici ſanct' ex officio imo ſciſſimus ex p̄ſonalibus vicijs idignus. Et malachias ſcḋo dic̄ ſacerdotē nō mō bonū ſz et malū: angelū dñi. pz etiā dicta reſpōſio p̄ doctores cōīt dictos termios dignos idignis applicatoſ exponēteſ. Nec valz qꝺ burg. obūcit ꝫ postil. di cētē aialia ↄ rotas ad idē ptinere: inducentēq̄ illꝺ geñ. xlj. De ſpicis ↄ bobus pharaōis. Cōtra qꝺ burg. dic̄ aialia ↄ rotas ſm rē diſtīgui ↄ cōuenire ſolū ſm motū ↄ q̄tē: q̄lit nō eſt ītcāu pharaōis. Rñdeo q̄ vtiq̄z fz rē ſi licet di cere imaginarie viſa fore res: diſtinguūt ſpice ↄ boues: ſic aialia ↄ rote: ↄ ſic iſta ꝓueniūt i q̄tē ↄ motu: ſic ↄ illa i vni' rei ↄ effect' ſignificatiōe. Nō .n. ē icōueniēs vnū plura ↄ plra vnū ſignificāe. Nec cō cludit q̄ burg. di cit nō ꝓuenire mo narchȳs illū paſ ſū: Cū ābularent nō reuertebantur imo dico fz gloſā ſupza adductā q̄ oia ſb diuia p̄ſi dētia ꝓſtituta ſic mouent q̄ p̄rita tranſeūtes ad futura feſtināt. Nec ē i eoꝝ ptāte ſic nec p̄ ſidentis: de p̄terito facere nō p̄teritū: vt ad p̄terita reuer tant. Nec valet dictū burg. expōnē bti gregoꝛij nō debē reputari myſticā. Nā ↄ ipe btūs greg. put ſupra oſtēſū eſt reputauit eā myſticā. Nec valet probatio burg. q̄ iō nō ſit myſtica: q̄ lr̄alis ſenſus eſt pabolic': q̄ mlto' paſ ſus cāticoꝝ bti greg. expoſit myſtice ſimiliť ↄ iob: vbi tū cōſtat lr̄alem ſenſū fore pabolicū. Dec ſufficiāt quo ad h' capitulū amatorib' postil. rectis ↄc.

Capitulū. II.

Hec viſio. Dic ꝫ̄ deſcribit diuie p̄ſidentie mł tiplex effect': ↄ p̄mo i punitiōe iudeoꝝ trāſmi gratos dei lentiū: 2° i deſtructiōe gentiliū bo nos crudeliť moleſtantiū ca. xxv. tertio i remūeratione iuſtoꝝ mala tpalia patienť tolerātiū. c. xl. Circa p̄muꝫ ſciendū q̄ ſic trāſmigrati cū ioachi dolentes de hoc q̄ ſe tradiderāt ad cōſiliū hieremie inť ſe murmurabant: ſic illi q̄ remāſerāt i hierlz trāſmigratos deridebāt: pu tātes vaticiniū hieremie de ciuitatis excidio nō impleri pp qō ezechiel replet' eſt ſpū. pphie p̄nūciās excidiū ciui tatis propinquū: ſic ↄ hieremias: ad repīmēdū iſtorum murmuratiōez ↄ illoꝝ deriſiōez. Ergo p̄mo prophan di officiū ſibi impōſit: 2° officiū ſibi ūunctū exerc̄. iiij. c. Pria i duas: q̄ pria iponit ſibi officiū: 2° arguit ei' ſilen tiū ſeq̄nti. c. ibi: Cū aūt ptrāſiſſent. Prima i duas: q̄ p° iponit ſibi officiū vbo: 2° ſig: ibi Tu ār. Prima adhuc i duas: q̄ pria pōſt impoſitio officij: 2° ꝓfortatio dñi: ibi Tu ḡ. In p̄ma pte p̄mittit q̄dam ptinuatio ad p̄cedētē viſionē cū dī: a Dec vi. fili. glie dñi. q. d. effigies ho mis ſup thronū ſapphyrinū ſedētis: nō erat ipe de' i na tura propria: ſz q̄dā ſiłitudo ſue maieſtatis repſētatiua b Et ceci. i ſa. meā. q̄ fragilitas hūana i talib' viſiōi-bus ſuū defectū experit fz q̄ dī dāicl'. x. Dñe mi i viſiōe tua diſſolute ſūt ꝓpages mee: ↄ nihil i me remāſit virtū iō ſbdit: c Et igreſ. eſt i me ſpūs. i. ſbſiſtendi virtus. d Poſtq̄ locut' ē mi. ille q̄ ſedebat in throno: e Et ſtatuit me ſu. pe. me. i. mihi ꝓtulit virtutē ſbſiſtēdi. cete ra patēt vſq̄ ibi: f Ad gē. aposta. a fiō. g Que receſſerūt a me. p idolatriā: h Patres eoꝝ ꝓuarica ti ſūt pactū meū ↄc. i. legem mea: q̄ cito poſt ingreſſum terre promiſſiōis declinauerūt ad idolatriā: vt pz in li-bris iudicū ↄ regū. i Et filij dura facie. i. irritates ir reuerētes ↄ inuerecūdi: k Et indomabili corꝺ ſunt. ſūt. n. in malis obſtinati: l Ad quos ego mitto tc. vt māifeſte appareat q̄ mala eoꝝ nō proueniūt ex defectu meo: ſz mitto prophetas meos ad arguēdū mala eoꝝ. m Si forte vel ipi audiāt ↄc. p iſtō forte nō intelligit

aliqō dubiū i deo respectu futuroꝝ: cū certissime oia p̄cognoscat: ſz p hoc itelligit vertibilitas liberi arbitrij ad bonū ꝛ malū. n Qm̄ dom⁹ exaspe. ē. i familia puocās ad irā dn̄m suū. o Et sciēt qz pphe. fue. i me. eo, ꝛ sic excusationē nō habebūt ſi a malis nō peniteant.

p Tu g. hic cō ſequenter ponit confortatio dn̄i p̄tra malicia eoꝝ q̄b⁹ debat loqui: qz min⁹ iacula ferūt q̄ puident. dic igitur: p Tu ergo fili hois ne timeas eos neque ſermones eorū metuas: qm̄ incrēduli ꝛ subuersores sūt tecū: et cū scorpionib⁹ habitas Verba eoꝝ ne timeas: ꝛ vultꝰ eoꝝ ne formides: qa dom⁹ exasperās ē: Loq̄ris ergo ẏba mea ad eos si forte audiāt ꝛ q̄escāt: q̄oniaꝫ irritatores sunt. Tu aūt fili hois audi quecūq; loquor ad te: et noli eē exasperans sicut dom⁹ exasperatrix est Apr os tuū ꝛ comede q̄cū que ego do tibi. Et vidi: et ecce manꝰ missa ad me: in q̄ erat uoluꝫ liber: et expādit illū coram me q̄ erat scriptꝰ intus ꝛ foris: et scripte erāt in eo lamentationes: et carmen: et ve. Capitu. III.

Et dixit ād me: Fili hominis quodcūq; inueneris: comed. Comede volumē istud: ꝛ vadēs loquē ad filios isrl. Et aperui os meū: ꝛ cibauit me volumine illo. Et dixit ad me: Fili hois: venter tuus comedz ꝛ viscera tua ꝓplebunt volumie isto quod ego do tibi. Et cōmedi illud: et factū ē in ore meo sic mel dulce. et dixit ad me: Fili hois vade ad domū israel: ꝛ loqueris verba mea ad eos. Nō .n. ad populū ꝓfundi sermonis ꝛ ignote lingue tu mitteris ad domū israel: neq; ad populos multos ꝓfundi sermōis ꝛ ignote lingue: quoꝝ nō possis audire sermones. Et si ād illos mitteres: ipi audirēt te: Domus aūt israel nolunt audire te: q̄a nolunt audire me. Dis qppe dom⁹ israel āttrita frōte ē: et duro corde: Ecce de di faciē tuā valētiorē facie bus eoꝝ: ꝛ frōtē tuā durio rē frōtib⁹ eoꝝ: ut adamātē ꝛ vt silicē dedi faciē tuā. Ne timeas eos neq; metuas a facie eoꝝ: qz dom⁹ exaspās ē. Et dixit ad me: Fili hois oēs sermones meos quos ego loquor ad te: assume in corde tuo: ꝛ auribꝰ tuis audi ꝛ vad ingredere ad trās migrationē ad filios populi mei: ꝛ loqueris ad eos et dices eis: Hec dic dn̄s deꝰ si forte audiāt ꝛ q̄escāt. Et ām̄supsit me spūs: et audiui vel ipi audiāt: ꝛ si forte quiescāt: q̄oniā dom⁹ exasperās ē: et sciet qz ꝓpha fuerit i medio eorū. Tu ergo fili hois nē timeas eos neque ſermōes eorū metuas: qm̄ incrēduli ꝛ subuersores sūt tecū: et cū scorpiōib⁹ habitas Verba eoꝝ ne timeas: ꝛ vultꝰ eoꝝ ne formides: qa dom⁹ exasperās ē: Loq̄ris ergo ẏba mea ad eos si forte audiāt ꝛ q̄escāt: q̄oniaꝫ irritatores sunt. Tu aūt fili hois audi quecūq; loquor ad te: et noli eē exasperans sicut dom⁹ exasperatrix est Apr os tuū ꝛ comede q̄cū que ego do tibi. Et vidi: et ecce manꝰ missa ad me: in q̄ erat uoluꝫ liber: et expādit illū coram me q̄ erat scriptꝰ intus ꝛ foris: et scripte erāt in eo lamentationes: et carmen: et ve. Capitu. III.

Et dixit ād me: Fili hominis quodcūq; inueneris: comed. Comede volumē istud: ꝛ vadēs loquē ad filios isrl. Et aperui os meū: ꝛ cibauit me volumine illo. Et dixit ad me: Fili hois: venter tuus comedz ꝛ viscera tua ꝓplebunt volumie isto quod ego do tibi. Et cōmedi illud: et factū ē in ore meo sic mel dulce. et dixit ad me: Fili hois vade ad domū israel: ꝛ loqueris verba mea ad eos. Nō .n. ad populū ꝓfundi sermonis ꝛ ignote lingue tu mitteris ad domū israel: neq; ad populos multos ꝓfundi sermōis ꝛ ignote lingue: quoꝝ nō possis audire sermones. Et si ād illos mitteres: ipi audirēt te: Domus aūt israel nolunt audire te: q̄a nolunt audire me. Dis qppe dom⁹ israel āttrita frōte ē: et duro corde: Ecce de di faciē tuā valētiorē facie bus eoꝝ: ꝛ frōtē tuā durio rē frōtib⁹ eoꝝ: ut adamātē ꝛ vt silicē dedi faciē tuā. Ne timeas eos neq; metuas a facie eoꝝ: qz dom⁹ exaspās ē. Et dixit ad me: Fili hois oēs sermones meos quos ego loquor ad te: assume in corde tuo: ꝛ auribꝰ tuis audi ꝛ vad ingredere ad trās migrationē ad filios populi mei: ꝛ loqueris ad eos et dices eis: Hec dic dn̄s deꝰ si forte audiāt ꝛ q̄escāt. Et ām̄supsit me spūs: et audiui

In capitulo scō: vbi dicitur i postilla. Qui erat scriptꝰ intus ꝛ foris.

Additio.

In heb. hē: Ante ꝛ retro. qō itelligit de p̄teritis ꝛ futuris. Si āt dicat int⁹ ꝛ foris: itelligēdū ē de sēsu interiori. s. spūali ꝛ ō exteriori. s. historiali nē. La. III.

a Et dixit. hic p̄n̄ describit ostēdi libri i corporatio: p quā intelligit mētis itellectō q̄ pascit verbo dei sic corpⁿ cibo mātiali: fz q̄ dī deute. viij. Non i solo pane viuit hō: sz in oi vbo qō procedit de ore dei: ꝛ sm h⁹ pz sma vsq; ibi: b Et co. illud. sic. n. videbat imaginaria visiōe q̄i volumē comederet: ꝛ intellexit dd significaret. c Et fa. ē i ore meo q̄i mel dulce. i q̄ ō signat suauitas diui eloquij inquātū ꝓcedit a deo: licet aliquā do habeat amaritudinē annexā vl subsequntem rōne effectus inde seqntis: videlicet qm̄ ē de punitiōe illorum ad q̄s afficit ille cui deus loq̄t: sic erat i proposito. d Et dixit hic p̄n̄ describit prophete ꝓfortatio vt cōstanꝫ ꝓcedat i officio sibi impositō: qz sibi ꝓmittit assistētia diuini auxilij: ꝛ qz non mittit ad pplz distātē multuz: nec extrance lingue: ꝛ sic pz sma vsq; ibi: e Et si ad illos mitteret⁹ ipi audirēt te. sic p; de ninuitis q̄ egerūt pniam ad p̄dicationē ione.

f Dom⁹ āt isrl no. audire te. cū tū sis de eadē gēte. g Quia nolūt au. me. vnde ꝛ iudei ad p̄dicationē xpi fuerūt ꝓ maiori pte rebelles ꝛ increduli. h Attrita fronte. i. irreuerētes deo ꝛ eius nunciis. i Et duro cor. pp obstinationem in peccatis. k Ecce dedi fa. tuā nē. i. ex mea assistētia dabo tibi constantiam ꝛ fortitudinē ad denūciandū volūtatē meā: qō designatur p fortitudinē adamātis ꝛ silicis q. d. dabo tibi cōstantiā sustinēdi oia aduersa in factis ꝛ vbis. Dicendū tū q̄ vbi trāslatio nostra hz l Ut adamā. ꝛ silicez dedi faciē tuā. in heb. habet: Ut vermē fortiorē rupe ōdi faciē tuā. ꝛ p vermē sm eos intelligit h⁹ sanguis cuiusdā vmis q̄ sine sonitu incidebant lapides in edificio tēpli salomonis sic dictū fuit ibidē. cetera patēt ex dictis vsq; ibi: m Et ām̄supsit me spūs. i. raptꝰ sui in spū ad peripiēdū qō subditur: n Et audiui post me vocē cōmotionis magne nē. ꝛ hoc fuit factū ad ꝓfirmādū dn̄i verbū. s. q̄ daret ꝓphe cōstantiaz

p suā assistentiā: illa. n. ꝓmotio aialiū ꝛ rotaꝝ designabat magnitudinē ꝺine virtutis ipi ꝓphe assistentis. o Spūs quoq; leua. me. i. ꝺedit mihi virtutē ꝛ ꝓstātiam exequendi mādatū ꝺnī: iō sḃdit: p Et abū. volēs obedire. q Amarus i indigna. spi. mei, pp ꝺuritiā ꝛ rebellionē ppli mei a deo auditā: qz sicut ꝺictū ē licet verbū ꝺi uinū ꝺulce sit audienti: inquātū a deo, pcedit: tn rōne alicui⁹ cōsequntis pōt cē cā amaritudis. r Man⁹. n. ꝺo. erat me. ꝓfor. me. q. ꝺ. licet scirē me missū ad pplm rebellē ꝛ icredulū: tamen virtus ꝺnī assistēs mihi ꝺabat mihi ꝓstantiā cūdi. s Et vēi ad transmigrationē. .i. ad pplm q ꝺe iuꝺa trāsmigrauerat in babylonē. t Ad aceruum no. fru. ꝰ hebreos nomē ē loci seu territorij sic vocati: forsitan eo qꝛ fruges ibi velocit matureſcebāt ſm alios h notat tps q̄ ezechiel vēit ad populū trāsmigratiōis: qz ſm eos tunc erat tēpus in quo fruges ꝓmittiue in aceruos congregabant. v Et ſedi vbi illi ſede. i. mā si cū eis eo modo lo-qndi quo ꝺi ꝺeute. i. Sedistis i cadeſ m⁹ to tpe. i. ibi māſiſt: ꝛ sḃdit ꝺuratio hui⁹ mansionis: x Et māſi ibi ſe. ꝺie. me. i me. corū. i. ſilēs a reꝓhēſiōe eoꝝ ꝛ merēs ꝓ malicia eoꝝ. y Cū aūt. hic ꝺnī arguit ezechielis ſilētiū: ꝛ ꝓmo arguit: ꝛ pūit: ibi Et facta ē. Circa primum arguit p ſilitudiez ſpeculatoris: q̄ ad hoc i alto loco ꝓstituit: vt denūciet ciuib⁹ periculū veniēs ſup eos vt ſibi ꝓcaueant: ꝛ ad excitādū eos ſi nimis pigreſcāt ꝛ ꝺormiāt: vt ſic ſemper ſint parati ciuitatē ꝺefendere: ꝛ ſi omittat aliquid de officio ſibi ꝓpoſito dign⁹ ē punitiōe. Ezechiel aūt erat ꝓstitutus a deo ſpeculator ſpūalis: ꝛ iō ex officio tenebat malos arguere de pctis vt peniterent: ꝛ bonos monere vt pſeuerarēt in bōis: ne offenſā dei incurrerēt: ꝛ qz nimis tacuerat. ſ. p ſeptē ꝺies: iō oſtendit ſibi pena taciturnitatis q̄ ꝺebeꝫ prelato ſeu ſuperiori ſi ſit negligens i arguiōe peccatoꝝ cū sḃdit: Sanguinē eius de manu tua requrā. Conſequnter oſtēdit ſibi liberatio ſui ſi fecerit qꝺ in ſe eſt cū ſubdit: Si aūt tu ānūciaueris impio. ꝛ ſequit poſtea: Tu āt aiaꝫ tuam liberaſti. Et idē oſtendit ſibi de negligētia ꝛ diligentia in monēdo iuſtos vt pſeuerēt in bono cuz ꝺi: Sed ꝛ ſi cōuerſus iuſtus ꝛc. ꝛ pꝛa lra. a Et fa. ē. Dic

post me vocē ꝓmotōis magne: bñdicta glia ꝺnī de loco ſuo: ꝛ vocē alaꝫ aialiuz pcutiētiū alterā ad alterā: ꝛ vocē rotarū ſequentiū aīalia ꝛ vocē cōmotionis magne. Spiritus quoq; leuauit me ꝛ aſſūpſit me: et abij āmar⁹ i idignatōe ſpūs mei Manus. n. ꝺnī erat mecū ꝓfortās me. Et vēni ad trāſmigrationē ād aceruū nouarū frugū: ad eos q habitabāt iuxta flumē chobar: et ſedi vbi illi ſeḃāt: et mā ſi ibi ſeptē ꝺiebus merēs i medio eoꝝ. Cūz aūt ptranſiſſent ſeptē ꝺies: factū ē verbū ꝺnī ad me ꝺicens: Fili hoīs: ſpeculatorē ḃ ꝺi te ꝺomui iſrl: ꝛ audies ꝺ ore me o verbū: ꝛ annūciabis eis ex me. Si ꝺicēte me ad impiū morte morieris nō annunciaueris ei: neq; locut⁹ fueris vt aūtatur a via ſua impia ꝛ viuat: ipſe impius in iniqtate ſua morieſ: ſanguinē aūt eius de mānu tua requirā. Si aūt tu ānunciaueris impio: ꝛ ille nō fuerit ꝺuerſus ab ipietate ſua ꝛ a via ſua impia: ipe quidē in ipietate ſua morietur: tū aū

tē aiam tuā liberaſti. Ez et ſi ꝺuerſus iuſtus a iuſticia ſua fuerit: ꝛ fecerit iniqtatē: ponā offendiculū coꝝā eo: ipſe morieſ: qz non ānūciaſti ei: in pctō ſuo morietur ꝛ nō erunt i mēoria iuſticie eius quas fecit: ſanguinem vero e⁹ de mānu tua requirā Si aūt tu ānunciaueris iuſto vt nō peccet iuſtus: ꝛ ille ñ peccauerit: viuēs viuet qz anūciaſti ei: ꝛ tu aiaz tuā liberaſti. Et factā ē ibi ſup me man⁹ ꝺnī: ꝛ ꝺixit ad me Surgēs egredere i cāpū ꝛ ibi loqr tecū. Et ſurgens egreſſus ſū i cāpū: et ecce ibi glia ꝺnī ſtabat q̄i glia quaz vidi iuxta fluuiū chobar et cecidi i faciē meā. Et ingreſſus ē i me ſpūs: ꝛ ſtatuit me ſup pedes meos: ꝛ locut⁹ ē mihi: ꝛ ꝺixit ad me: Ingrē dē: ꝛ icludē i medio dom⁹ tue. Et tu fili hoīs: ecce ꝺāta ſi ſup te vincula ꝛ ligabūt te in eis: ꝛ nō egredieris in medio eoꝝ: et liguā tuā adherē faciā palato tuo: Jt eris mut⁹ nec q̄i vir obiurgans q̄ ꝺom⁹ exaſperās ē. Cūz āt locut⁹ fuero tibi: apiā os tuū: ꝛ ꝺicēs ad eos: Hec ꝺi

ñi ſilentiū ꝓdictū punit. Prio cū ꝓmittit ꝺiuia apparitio ſibi fcā cū ꝺi: Et facta ē ſup me manus ꝺnī: ꝛ ꝺixit ad me: b Sur. egre. ꝛc. q. ꝺ. illi cū q̄bus es nō ſūt ꝺigni videre gliam ꝺnī tibi apparentē cū ſint rebelles ꝛ icreduli. c Et ſur. egreſ. ſū in cā. i. ad locū ſolitarium ſm deī mādatuz. d Et ec. ibi gloria ꝺo. ſtab. ꝛc. i. viſio imaginaria ſimil⁹ illi q̄ deſcripta ē. i. c. de aialibus ꝛ rotis firmāto ꝛ ſedēte ſup thronū ad repreſentandū gloriaz ꝺiuine maieſtatis e Et cecī. i faci. meā. ex humana fragilitate ad ꝺiuinam pſentiā. f Et igreſ. eſt i me ſpūs ꝛc. i. ꝓtulit mihi ſḃſistēdi virtutē quam ex me nō habebā: et ſubdit pena ſilentij ꝓdicti cum ꝺi: g Ingre. ꝛ icludere ꝛc. Ubi pōit ꝺuplex pena: vna ē recluſiōis ꝛ ligatiōis: vnde ſḃdit: h Data ſūt ſute vin. ꝛ liga. te in eis ſcz famuli tui volo. n. q̄ ſic te facias ligari. ꝛª ē ſḃtractio locutionis cum ꝺicitur: i Et lin. tuā adherē ꝛc. Jvt ſic nimis tacueras ꝓpria voluntate: ꝛ ſic inuitus taceas ex ꝺiua poteſtate ꝛ iſta cauſa nō exprimit h ſed ſupponit ex ꝓdictis: alia aūt cā exꝑmitur cum ꝺicitur: k Quia ꝺo. ex

aſperans ē. ſ. ppls tuus. q. ꝺ. vna cauſa tue ligatiōis ꝛ ſḃtractiōnis loquele ē: vt p hoc oſtendat q̄ nō ſint digni tua ſocietate igrediendo ꝛ conuerſādo cū eis: nec etiam digni tua ꝺoctrina ꝛ reꝓhenſiōe: iō tua cohabitatio cū eis ꝛ allocutio tpe cōpetenti futura: nō ſiet eis ſm eoꝝ merita: ſed ex mea tn̄ gratia: iō ſequit: l Cū aūt locu. ti. ape. os tu. ꝺādo tibi loqndi facultatē. m Et ꝺices ad eos. ſ. ea que iniūgam tibi: n Hec ꝺi. ꝺo. Qui au. ꝛc. ſm q̄ ꝺic Ra. ſa. iſtud nō pōit ḃ quaſi impositus ezechieli ad ꝺicēdum pplo: ſz poſtq̄ ꝺominus ꝺixerat ei aperiā os tuū: ꝛ ꝺices ad eos. ſ. ea que tibi iniungā: ꝺns ꝺixit ezechieli ꝺitionē ppli ꝺicēs: o Qui au. audit. ꝛ q̄ quie. ꝺeſcat. i. aliq̄ de pplo te audiēt verbis tuis acq̄eſcēdo: ꝛ aliq̄ quieſcent ab auditu verba tua repellēdo: ꝛ de iſtis sḃdit: Quia ꝺomus exaſperans ē. Scoz alios

vero verbū ē ipositū ezechieli ad dicēdū ppl'o in psona dei. o Qui audit nē.i.q̄ vult audire audiat: r q̄ nō vult dimittat: r ē mod' loq̄ndi illius q̄ grauit r molestē portat ouritiā audiētiū: ō sb'dit: Q2 dom' exasperās ē. Jh.c.iij. vbi dī in postilla: Et audiui p' me vocem cō motōis. Addi.

Hec vox magne pmotōnis vī significare q̄ incarnatio dei q̄ pphe fuerat i p cedētib' reuelata: erat maxie vtutis r potētie: vñ ōclarās qd sonabat p illā vocem sb'dit: Bñdicta glia dñi ō loco suo. q̄ vba pphe pdicto p2o posito adaptant: q2 ō hūanitate ōi fica p icarnatiōez ppie dī: Bñdcā glia dñi. r qō sequ tur: De loco suo. correspōdet huic qō dī michee.i.c. de hac mā: Ecce dñs egredīet de loco suo r descēdet r calcabit sup excelsa terre. Et nota q̄ dixit ppha: Et audiui p' me vocē. ñ. n. dixit añ me: nec cora me: vt inueret q̄ bñdicta glia dñi de q̄ loq̄bat p' eum erat vētura: eo mō quo iohānes dixit ioh.i.c. Post me venit' q̄ ante me factus est. Capitulū.IIII.

Et tu fili hois. Postq̄ descripta ē officiū ipositō hic ꝓñt ponit ipositi executio: r diuidit in duas ptes: q2 p' ponit ciuitatis r ppli destructio: 2' destructiōis rō. c. xv. P2ia adhuc i duas: q2 p2io denūciat ciuitatis r ppli exterminiū: 2' aufertur remediū. c. xiij. P2ia adhuc i tres: q2 p2io dicta destructio p̄dicit: 2' mltiplex abominatio in hierlm ostendit. c. viij. tertio scriptura ad ppositū renertit. c. ix. P2ima adhuc diuidit i q̄ttuor: q2 p' describit ipius hierlz obsidio: 2' ppli sui vastatio. c. v. tertio ire depopulatio. c. vj. q̄rto dicte vastationis acceleratio. c. vij. P2esens aūt capitulum i duas ptes diuidit: q2 p2io describit obsessio ciuitatis: 2' ex hoc sequēs oppssio famis: ibi Et tu sume. P2ia adhuc i duas: q2 p2io describit obsidionis mod': 2' captiuitatis vel iniq̄tatis tpis: ibi Et tu dormies. Circa p̄mū dī: n Et tu fili ho. iste modus loquēdi frequēter fit ezechieli: cuius rōnez assignāt doctores cōit. s. ne ex eleuatiōe ꝓtem platiōis obliuiscer et hūane fragilitatis. b Sume tibi laterē. s. crudū vt possint ibi ptrahi figure. c Et pones eū cora te. vt videas ibi diligent r attēte. d Et ō scribes in eo. i. i medio eius ciuitatez hierlz: e Et oz dinabis. i. describes f Aduer. eā obsi. in circuitu ei' g Et edifi. muni. i. scribes silitudinē turriū lignearū: ex qua ꝓ sūmitate vident ab extra illa q̄ fiunt i ciuitate. h Et ꝓportabis aggerē. i. describes portatores terre r ligno ad implendū fossata. i Et dabis ꝑ eā castra. .i. describes acies armato oppugnātes eā. k Et pones arietes. i. describes: sūt aūt arietes ligna oblonga in capite ferrata: cū quib' ipellit mur' ad cadendū: r sic vidēt q̄ ille later erat satis magnus vt posset in eo ōscribi oia ista: tamē in paruis figuris possūt multa describi i satis puo spacio. l Et tu su. tibi sartag. fer. nē. p hoc designat q̄ de' ad miserādū nō respiciet ciuitatē sic obsessā. m Et obfirmabis fa. tuā ad eā. respiciēdo eā q̄si facie to2ua r irata: in signū q̄ deus ē ei irat' iplacabili ira: tō ō sb'dit: n Signū ē do. ilrl'. i. oia q̄ dicta sūt tibi sūt signa obsidiōis r destructiōis hierlm. o Et tu do2. Dic ꝓñter ponit captiuitatis tpis fm latinos: r p2io q̄rtū ad captiuitatē decē tribuum: que vocātur h dom' ilrl': cū dī: Et tu dormies sup latus tuū siniſtr̄ p qō designat regnū decē tribuū, qō a p2incipio recessit a cultu dī uino sub hieroboam rege p2io q̄ fecē vitl'os aureos. iij. Reg. xij.

obsidionē: r circūdabis eā Signū ē domui ilrl'. Et tū dormies sup lat' tuū siniſtr̄ et pōes iniq̄tates dom' ilrl' sup eo nūmero dier̄ qbus dormies sup illō: r assumes iniq̄tates eo2: Ego āt ōdi tibi ānos iniq̄tatis eo2 numero dier̄ trecētos r nōaginta dies: r portabis iniq̄tatē dom' ilrl'. Et cū ꝓpleueri hec: dormies sup latus tuū dextrū secō: et assumes iniq̄tatē dom' iuda q̄drāgita dieb'. Dier̄ ꝓ āno die iquā

p Et po. iniq̄tates do. ilrl' sup eo. r p ini q̄tates intelligunt hic pene ꝓ iniq̄tatib' infligete. q Numero di erū qb' do2. sup illud .s. sup latus siniſtr̄: r subdit numer' dieruz ccc. r. lxxxx. dier̄ ad designādū q̄ tot ānis domus ilrl' erit in captiuitate r afflictiōe ꝓ iniq̄tatibus suis: tot eni ānī vt dicunt doctores isti fluxerūt a p̄ma captiuitate regni decē tribuum: quā fecit theglat phalasar qui captiuauit duas tribus cū dimidia existentes vltra iordanē: r cū hoc aliq̄s de illis q̄ erāt citra iordanem: vsq̄ annū assueri. xl. q̄ filios ilrl' a periculo mortis liberauit aman r filiis eius suspēsis: vt hī in libro hester: deductionē āt hui' numeri annoz ꝓ tpa regū h omitto ex cā q̄ postea dicet. Postea subdit tpis captiuitatis regni duaz tribuū qō dī h domus iuda cū dī: r Et cū cōple. hec: do2. sup lat' tuū dextrū. per qō designat regnū iuda: q2 firmius adhesit dño sic pars dextra est fortio: r longe tardius recessit a cultu dino q̄ regnū ilrl': vt p̄z. iiij. Re. r. ij. palipo. s Et assumes iniq̄. do. iuda. i. designabis captiuitatē ꝓ eius iniquitate inducēdam. t El. diebus. quoz significatio subdit cū dī: v Die ꝓ anno. i. quot diebus dormies sup lat' tuum dextrū: tot annis durabit captiuitas domus iuda: tot .n. anni vt dicūt doctores p̄dicti fluxerūt a transmigratiōe ioachi a qua incepit illa captiuitas vsq̄ ad p̄mū annū cyri: q̄ dedit ppl'o licentiam redeūdi: r dī hic bis diem p2o anno dedi tibi: pp captiuitatē duplicis regni. Deductionē vo. xl. ānoz istius scde captiuitatis ꝓ tpa regū omitto sic r p̄cedētis: tū q2 vtraq̄ deductio diffuse ponit in glosa ezechiel' super locū istū: ad quā quilibet pōt recurrere: q2 inuenit quasi vbiq̄: tū q2 vtraq̄ deductio videt in aliq̄bus discordare a dictis cōibus hebreoz r latinoz: p2ia in hoc q̄ dicit captiuitatē regni ilrl' termiatam tpe assueri: cū tamē oēs hebrei r latini ꝓ maiori pte dicant q̄ illa captiuitas nō est adhuc soluta sz ad horā fuerūt liberati a piculo mortis: nō a iugo futuris: simili scda q̄ dicit q̄ a transmigratōe ioachi vsq̄ ad p̄mū annū cyri fluxerūt tm̄. xl. ān: cū tū fz oēs hebreos: r fz latinos saltē ꝓ maiori pte: ad minus fluxerūt. lxx. ānī: vnō r hiere. xxix. dī: Cū ceperint impleri in babylone. lxx. anni: visitabo super eos verbū bonū nē. Scdz hebreos aūt h describit tpis iniq̄tatis sic sonat lra vtriusq̄ domus. s. israel r iuda pp quā vtraq̄ meruit captiuari: r accipitur h iniq̄tas notabilis que ē p idolatriā r que respicit cōem pplm: r nō tm̄ psonam singularē: iniquitas aūt ista in domo ilrl' duravit annis. cccl xxxx. quoz. ccxlj. accipiunt a p̄mo anno hieroboam qui peccauit r peccare fecit ilrl' in vitulis aureis: vt

freq̃nter repetit.iij. Re.x.iij.vsq; ad.ix.annũ osee:q̃ cũ populo regni isr'l tũc captiuatus fuit p regẽ assyrioꝝ:quoꝝum numerus sic declarat:hieroboã.n. regnauit annis. xxij. vt habet.ij. Re.xiiij.p'cũ nadab duob'annis.ij. Re.xv.baasa.xxiij.hela.ñ.zamri modicũ stetit iõ temp'ꝰ ꝓputat sub rege seq̃nti.s. amri: q̃ regnauit.xij.annis achab.xxij. Hec habẽt iij. Re.xvj. ochosias ñ.ij. Re.xxij ioram duodecim.iij. Re.i.ieu xxviij.ãnis.iij. Reg. x. ioachaz.xvij. ioas xvj.iij. Reg.xiij.hieroboã.xlj.iij. Re.xij ñ.zacharias ꝛ sellum vj.mẽsibus tm̃:iõ tps eoꝝ cõputat cũ seq̃nti.s.manahen qui regnauit.x.ãnis:phacea duob': phacee xx. Hec habent iij. Re.xv.c.osee.ix.qui nono ãno captus i samaria cũ ppl'o suo ductus ẽ in assyrios.iij Reg xvij. ꝛ isti anni simul iũcti faciũt numeꝝ supradictũ. Anni vero.cxlix.q̃ deficiũt ꝺ totali nũero s.cccl xxxx. accipiũtur de tpe iudicũ.s.a pꝛio anno abimelech vsq; ad vltimũ ãnũ heli:ꝺi .n.iudicũ. viij. q̃ gedeon ex oꝛnamẽtis aureis sibi datis de victoꝛia habita de madianit.s fecit ephoth.i.vestẽ sacerdotalẽ:ꝛ sb̃dit ibidẽ: fornicatus q; est ois isr'l in eo. ꝛ sic dictũ fuit ibidẽ ista fornicatio nõ fuit viuẽte gedeone:qꝛ non fecit ephoth ad cultũ idolatrie:s; ad dei cultũ in domo ppꝛia:sicut dictũ fuit ibidẽ. Post mortẽ aũt eius ois isr'l fornicatus ẽ in illo ephoth vtẽdo eo i cultu idoloꝝ baalim:ꝛ astaroth sic̃ ibidẽ subdit:ꝛ hec fornicatio durauit vsq; ad tps samuelis q̃ dixit ppl'o.i. Re.vij. Preparate coꝛda vꝛa dño: ꝛ fuite illi soli. Et sb̃dit: Abstulerũt ergo filij isr'l baalim ꝛ astaroth ꝛ seruierũt dño soli. Numerus aũt annoꝝ sic accipit: Moꝛtuo gedeone abimelech iudicauit ppl'm tribus annis Iudicũ nono. post eũ thola. xxiij. iayr. xxij. iudicũ decimo: ꝛ ibi subdit q̃ ppl's israel p'mortẽ iayr afflictus fuit p filios ãmon:ꝛ philistiim. xviij. annis q̃ nõ possũt ꝓputari in tpe iudicis seq̃ntis.s.iepte:ꝺ iudicauit tm̃ sex annis:ꝛ iõ accipiunt ẽ. xvij. ãni in quibus ppl's fuit sine iudice:post ꝺs iepte iudicauit.vj annis abessan. vij. abialõ. x. abdon. viij. ꝛ hec habent iudicũ. vij. sanson .xx. iudicũ. xvj. heli. xl.i. Re.iij. cui succedit samuel. Isti ãni simul iũcti faciũt ãnos. clvij. ꝛ sic habem'. viij. ãnos supfluos:q̃ sic rõnabiliꝛ possũt rescidi:ꝛ .n. scriptura dicat q̃ ois isr'l fornicatus fuit in ephoth facto a gedeone applicãdo illud ad cultũ idoloꝝ:tm̃ nõ dic̃ q̃ hoc fuerit imediate p'mortẽ gedeõis:ꝛ forte fluxerũt isti. viij. ãni añ vel aliqua ps eoꝝ. Itẽ aliq̃n ꝺimidius ãnus vel mioꝝ ps vnius iudicis p anno integ̃ cõputat:vt q̃n instituit i fine anni vel p'mediũ:ꝛ sic fm plures iudices possũt rescidi fm veritatẽ isti. viij ãni vel pars eoꝝ a numero posito i scriptura:nec tm̃ ppter hoc scriptura cõtinet falsũ:qꝛ loquit fꝛ cõez modũ loq̃ndi:sic̃ si rex frãcie coꝛonaret in natiuitate domini:diceret regnare illo anno.s.anno dñi tali in paschate seq̃nti inciperet ãnus scõus sue coꝛonatiõis fm cõem moduꝝ loq̃ndi pp mutationẽ numeratõis fm annos domini. Numerus aũt ãnoꝝ iniq̃tatis domus iuda incipit a tpe manasse regis iude q̃ hoꝛribiliꝛ peccauit ꝛ pplm peccare fec̃:ponendo idola in tẽplo dñi:vt hꝫ. iij. Re.xxj.pp quod snia dñi ꝺ futura captiuitate pplũ ascribit pctis manasse.iij. Re.xxiij. vbi dic̃: Uerũtm̃ nõ ẽ auersus dñs ab ira furoꝛis sui q̃ irat'ꝰ ẽ furoꝛ eiꝰ cõ iudã pp irritatões quibus puocauerat eũ manasses. Dixit itaq; dñs: Etiam iudã auferã a facie mea. Uerũtm̃ iste manasses penituit:ꝛ postea fidelis regnauit:ꝛ idolatriã abstulit:pp quod totũ tempus suũ nõ ponit in peccato iude:sꝛ tm̃.xvj.ãni p̃mi ꝛ.ũ. quibus regnauit amõ pessimus:cui successit iosias:de cui' tpe nihil ponit: ꝺa fuit scissimus:cui successerũt duo filij eius valde mali ioachi ꝛ seȼhias ꝛ quilibet.xj.ãnis regnauit:ꝛ isti anni simul iũcti faciunt.xl. de tpe vo ioachaz ꝛ iechõie nihil ponit:sꝛ fuerint mali ꝛ idolatre:qꝛ quilibz eoꝝ regnauit tãtũ tribus mẽsib': ꝛ computantur i tpe aliox. Uidet mihi tm̃ q̃ vtriq; expositioni p̃dc̃e addendũ sit q̃.cc cxxx. dies in quibus ezechiel iacuit super latus sinistꝝ ꝛ dexterũ fuerit signũ tpis obsidionis hierl'z:qꝛ i textu dr̃ post preceptũ de victa iacentia: Et cõuertes faciẽ tuã ad obsidionẽ hierl'm.qõ sic põt declarari:hierl'z fuit obsessa a chaldeis ãno sedechie.ix.decimo mẽse.x.die mẽsis ꝛ capta fuit anno.xj.sedechie mẽse.iij.ix.die mẽsis vt hꝫ hiere.lij.ꝛ sic a pꝛincipio obsidiõis vsq; ad finẽ ei' fluxit annus integer ꝛ q̃nq; mẽses ꝛ.xxviij dies: ezechiel aũt dormiuit sup latus suũ sinistrũ. cccxc. diebus:ꝛ sup dextrũ. xl. diebus:q̃ simul iũcti faciũt. ccccxxx. dies quorũ. cccl xv. faciunt vnũ ãnũ integrũ:ꝛ remanẽt. lxv. dies qui faciũt duos mẽses ꝛ sex dies:ꝛ sic tps obsidiõis hierusalem vsq; ad eius captionẽ nõ excedit tẽpus dormitionis ꝓphe super vtrũq; latus:nisi in tribus mẽsibus ꝛ.xxij. diebus: Et rõabiliꝛ põt dici q̃ tãto tpe fuit interrupta obsidio:qꝛ chaldei audientes q̃ egyptij veniebãt in auxiliũ iudeoꝝ reliquerũt obsidionẽ vt obuiarẽt eis quibus fugatis ad obsidionẽ redierũt:vt hꝫ hiere.xxxvij.ꝛ in tali recessu ab obsidione ꝛ reditu tanti exercitus bene fluxerũt tres mẽses ꝛ.xxij. dies:ꝛ sic habet ꝓpositũ.s.q̃ tps obsidionis hierl'm ꝛ tps dormitionis ꝓphete fuerũt equalia. Conseq̃nter redit scriptura ad describendũ obsidionẽ hierl'm cũ dr̃: ¶ Ut ad obsidionez hierl'm cõuer.fa. tuã.q̃ vultu irato respiciẽdo hierl'z: ꝛ p hoc notãdo iram dei ꝺ ipam. ¶ Et bꝛa.tuum erit exertũ.i.extentũ ad designandũ ꝓminatiõez vidicte dei sup eam. ¶ Et ꝓphabis aduer. eã. ꝓnũciando eius subuersionẽ. ¶ Ecce circũ.te vincul'.mõ supradicto. ¶ Et nõ te cõuer. nẽ. dõec cõpleas dr̃. obsi.tue.i. reclusionis in domo tua:quoꝝ numerus supꝛa ẽ positus.s. cclxxx. ꝛ iterũ. xl. ¶ Et tu sume. hic q̃n describit oppꝛessio famis secutura ex longa obsessiõe hierl'm: sic hꝫ. iij. Re. vltimo:ꝛ describit ꝺ p quãdã pabolã que p̃ ponit:ꝛ exponit:ibi Et dixit. Circa p̃mũ dr̃: ¶ Et tu sume tibi frumẽtum nẽ. talibus.n. solent muniri ciuitates ꝺ obsidionẽ. ¶ Et facies tibi panes numero dierum.s.cccl xxxx. panes. ¶ Libꝰ nẽ. erit in pondere. sicut sit in tempoꝛe obsidionis quãdo victualia icipiũt deficere. ¶ Xx. stateres in die. stater vero idem ẽ qõ dimidia vncia vt dicit isidoꝛus. xvj. etymologiarũ. ¶ A tpe vsq; ad tempus.i.a pꝛincipio. cccxc. dierum vsq; ad finem qualibet die vnum panẽ. ¶ Et aquã in mẽsura bibes sextã partẽ hin.i.sextarũ. ¶ A tempoꝛe vsq; ad tempus bibes illud.s.qualibet die sextam partẽ vnius sextarij. Quãtitas huius sextarij ꝛ decem

vnciaꝝ panis ꝑdicti nō est nobis certa: q; mēsure ⁊ pōdera multū variant ſm tpa ⁊ puintias diuersas: imo ēt in eadē puintia ⁊ in locis pinquis siē sextarꝰ vini mioꝝ ē satis pisius q̄ in villa sci dionysij: tñ ex circūstātia lre satis patet q̄ nō erat tāta q̄ sufficeret ad cibū ⁊ potū cō ueniētem ipſi⁹ eze chiel: ſz magis erat ad temperandū famē ⁊ sitim eius talis. n. portio da tur q̄n victualia i cipiūt deficere in obsidionibus.

v ¶ Et sterco. qō egre. de bo. opies illō. in heb. habet Coques illud. di cō. n. hebraica q̄ ꝟ ponit equoca ē ad opire ⁊ coḡre hebrei tñ vident ꝟ melius dicere: q; i aliq̄bus terrꝝ vbi ē defectus, ligꝝ rū: colligūt sterco ra bouū desiccata i cāpis ⁊ inde fit i gnis: ⁊ idē posset fieri de stercoribꝰ hūanis: ſz esset ni mis abomiabile: sic igit ad designā dū q̄liū iudei cōe dōrēt cibū abomi nabilē in terrꝝ alie nis vbi ducerent captiui: ꝓcepit de us ꝑphe q̄ facerꝝ ignē de stercoribꝰ boim desiccatis ⁊ i camio calefacto illo igne coqueret panē suū: ſz q; ꝑpha hoc horruit: dixit: ⁊ ¶ A a a do mine deus. ⁊ dicūt expositores aliq̄ q̄ ꝟ triplicat a ad ō notandū horroꝛē triplicē. s. vilitatis materie transgressi onis legis dine ⁊ captiuitatis significate: sed hoc ꝓcedit ex ignorantia hebrei sermōis in quo est ꝟ vna tm̄ dictō ⁊ sonat aha: ⁊ est interiectio admirantis seu ꝙquerentis sicut dōm fuit. i. c. hieremie. y ¶ Et morticinuꝝ ⁊ laceratū a bestijs nō comedi. q. d. adhuc eēt mihi grauꝰ vesci pane sic abominabili. z ¶ Ecce dedi tibi zē. in hoc tempauit ꝓceptum. a ¶ Et facies panē tuū in eo. i. coques modo ꝑdicto. b ¶ Et dixit. Dic ponit ꝑdce para bole expositio seu applicatio exꝑmendo famē in hierꝝ futuram cū dr: c ¶ Ecce ego ꝓterā ba. pa. i. sustentamē tū cuiuscūq; cibi qui noie panis intelligitur in scriptura d ¶ Et co. pa. in pōdere. i. nō ad saturitatē: sed famē ali quātulū tempandam. e ¶ In sōlicitudie. pp diminu tionē victualiū: ⁊ inuasionē obsidentium. f ¶ Ut defi cientibus pane ⁊ aqua. i. finaliter deficiet ois cibꝰ ⁊ potꝰ g ¶ Corruat vnusquisq; ad fratrē suū. nō potēs se susti nere ꝓ debilitate ⁊ timore. h ¶ Et ꝓtabescat. i. deficiat i ¶ In iniq. suis. i. pp iniq̄tates q̄s opati sūt ꝫ deum et ꝓximum zē.

¶ Capitulum. V.

ET tu fili hois. Dic ꝓnter describit ppli hierꝝ ō structio: ⁊ prio ad hoc ꝑabola ponit: 2° expōitur vsq; ad tps bibes illud. Et q̄ subcinericiū hordeaceū comedes illud: ēt stercore q̄ egredit ō hoie opies il lud i oculis eoꝝ. Hec dicit dñs: Sic comedent filij isrl panē suū pollutū inter gen tes: ad q̄s eijciā eos. Et di xi: Aā a dñe deꝰ. Ecce aia mea nō ē polluta: ēt morti cinū ⁊ laceratū a bestijs ñ comedi ab ifātia mea vsq; nūc ⁊ nō est igressa of meū ois caro īmunda. Et dixit ad me: Ecce dedi tibi fimū boū ꝙ stercoribꝰ būanis: ēt facies panē tuū i eo. Et di xit ād me: Fili hois: ecce e go ꝓterā baculū pāis i hie rusalē ēt comedēt panē su um in pōdere ⁊ i solicitudi ne: ⁊ aquā i mēsura ⁊ in an gustia bibēt: ut deficiētibus pāe ⁊ aq̄ cōrruat vnusq; q̄ ad fratrem suū: ēt contabe scat in iniq̄tatibꝰ suis. C. V.

ET tū fili hoīs sumē tibi gladiū acutū radētē pi los: ⁊ assumes eū ēt duces pēr caput tuū ⁊ ꝙ barbam tuā: ēt assumes tibi stateraꝫ pōderi ēt diuides eos. Tertiā ptē igni ꝙbures i medio ciuitatis iuꝝ cōpletionē dierū obsidiōis: ēt assumes tertiā partē ⁊ cōcides gladio i circuitu eī: tertiā vō aliaꝫ dispergel in vētū: ēt gladiū nudabis pⁿ eos. Et sumēs inde pucꝫ numerū ⁊ ligab eos i sūmitate pallij tui. Et ex eis rursū tolles ⁊ pijciel eos in medio ignis ⁊ ꝙbures eos igni: ēt ex eo egre diet ignis in oēm domum isrl. Hec dicit dominꝰ deus Ista est hierusalem. In mē dio gentium posui eā: ⁊ in circuitu eius terras. Et cō tempsit iudicia mea vt plus esset impia q̄z gentes: ⁊ pre cepta mea vltra q̄z terre q̄ ibi hec dicit dñs. Parabola aūt ista nō solū ē verbi ſz facti iō dī ꝑphe: b ¶ Sume tibi gla. acutū. i heb. hī: rasorium c ¶ Et duces. i. duci facies. d ¶ Per caput tuū ⁊ barbaz. no. n. posset hoc facere ꝑpha māu ꝓpria: ſz fecit hoc ꝑ raso rē: ⁊ idē intelligēdum est de dictis. c. ꝑce. vt de coctiōe panis ⁊ huiusmōi: q; ꝑpha iacēs sup latus suū si nistrū immobiliē nō potat hoc facē manu ꝓpria. e ¶ Et assu. tibi statera pōderiſ. i. aptā ad ponderāduz f ¶ Et diuides eos. ſ. pilos capitis tui ⁊ bā be in tres ptes eq̄les: ⁊ q; hoc nō potat bñ fieri numerādo ꝓcipi tur fieri pōderando. g ¶ Tertiā partē igni cōbures in me. ciui. ſ. hierꝝ descripte i late re ad ōsignādū q̄ ter tia pars ꝑpli hieroso lymitani mozeret fa me ⁊ peste obsidionis tpe: ⁊ hec pena vocat ꝙbustio ignis. In scri ptura. n. sacra freq̄n noie ignis intelligit a lia pēa. h ¶ Et assu. tertiaꝫ ptē ⁊ cōcides gla dio in circuitu eī. ad ōsignandū q̄ magna ps ppli hierosolymi tani occideret a chal deis extra muros: da aliq̄n exibant ad irru endū sup obsidiones ⁊ ibi occidebāt saltez multi ñ potētes se re trahere itra ciuitatē: aliqui ēt occulte fugi ētes ō ciuitate capiebāt a chaldeis ⁊ occidebāt. g ¶ Tertiā vero aliā dispges in vētū. hoc in pte dī ꝙ fugitiuis i egyptū post captiōez ciuitatis: vt hī hiere. xlij. h ¶ Et gla. nuda. pⁿ eos. q; nabuc. postea itrauit egyptū: ⁊ illos ptim occidit: ptim captiuauit sic eis ꝑdixerat hiere. i ¶ Et assu. inde. i. de ista ttia pte. k ¶ Paruū nu. ⁊ liga. eos zē. ad signāduz illos q̄ postea ducti sūt in babylonē captiui ⁊ i vita ꝓseruati. l ¶ Et ex eis rur. tol. ⁊ pj. eos i me. ignis. ad designādū achab ⁊ sedechiā quos i igne frixit rex babylōis: vt hī hie remie. xxix. m ¶ Et ex eo. hoc ē ex illo igne seu ꝙbustione n ¶ Egre. ignis i oēz do. isrl. i. icrepatio pene seu maledictio nis. Ex punitōe. n. illoꝝ duoꝝ assūpt⁹ ē mod⁹ cōis loq̄ndi i pplo isrl: vt cuz vnus maledicteret alteri: dicebat: sic tibi cōti gat sic ꝓtigit achab ⁊ sedechie: sic dī hiere. xxix. sic exponit hraz ista Ra. sa. Expositores ār latini exponūt de pena ruer tētiū de babylōe: q̄ muros ciuitatis repauerūt i āgustia ma gna: vt hī libro neemie: ⁊ de malicia quorūdā q̄ tpe macha beoꝝ ꝓcitauerūt gētiles ꝓ iudeā: vt hī. i. ⁊. ij. macha. sed ꝓ ma expositio planior ⁊ magis ꝓsona hre vī: o ¶ Dic dicit. ꝟ ꝓñ pōit expositio ꝑabole: pⁿ tñ rō oce ōstructōis assignat 2° ꝑabola ad ꝓpositū applicat: ibi Tertiā ptē. Circa ꝓmū dī p ¶ Ista ē hier. i. ciuitas quā i late descripsisti hierꝝ signat q ¶ In me. gen. po. eā. q; scita ē i q̄rto climate ire hītabilis septē climatibꝰ distincte. r ¶ Et ꝓtē. iu. mea vt plⁿ cēt ipia q̄

gentes duplici rõe.ſ.qz gẽtes leges ſibi traditas a ſuiſ maio
rib⁹ ſeruauerũt:iudei vero legẽ a deo ſibi datã reliq̃rũt:vnd̃
hiere.ij.dr: Si mutauit gens deũ ſuũ.i.nõ mutauit:z ſbdit
Popul⁹ ãt me⁹ mutauit gl̃iaz ſuã i.deũ ſuũ in idolũ. Itẽ p
pter multitudinẽ bñficiorz a deo receptorz in legis datione
z mãne celeſtis nutri
tione z ſilibus que ñ
fecerat de⁹ alijs gẽtib⁹
ſm q̃ dr pſal.cxlvij.
Nõ fecẽ taliter oi natõi
ẽ. Ingratitudo vo
aggrauat alia pcta:iõ
ſequit: s ¶ Qz ſup
aſtis gentes.ſ.in mali
cia. t ¶ Et iuxta iu
dicia gentiũ ẽ.i.mi
nuſ iuſte q̃ ipe vixiſti
v ¶ Faciã i me.tui iu
dicia.i. vindictas iu
ſticie mee. x ¶ Et fa
ciã in te q̃ nõ feci.ſ. tẽ
poribus preteritis.
y ¶ Et quib⁹ſimi.vl
tra nõ fa. Iſtud vltra
nõ ſignat ppetuitatez
a parte p⁹:ſicẽ z illud
eſa.ij. Et nõ exercebũ
tur ad pliũ:ſicẽ plen⁹
fuit ibi dictũ:ſz impõ
tat tp̃ſ longũ.ſ.q̃uſq̃z
iterent tales abomia
tiones vel maiorez:
qõ impleuerũt iudei
in occiſiõe xp̃i:pp qõ
incurrerũt tãta mala
vel maiora p roma
noſ:quãta incurrerãt
p chaldeos: iõ ſubdit
z ¶ Comedẽt pa.fili.
ẽ.hoc.n.in vtraque
obſidione.ſ.chaldeo
rũ z romanorz fuit i
pletũ. a ¶ Iccir.vi.
ego dr do.i.ſicẽ veruz
ẽ q̃ ego ſũ vita p cẽn
tiam:ita verũ eſt q̃ i
ferã dictam penam.
b ¶ Dzo eo q̃ ſãctuz
meũ i.templuz meo
nomi conſecratum.
c ¶ Violaſti ẽ.ſ.po
nẽdo ibi idola:vt ha
bet.i.re.xxj. d ¶ Ẽ
go quoq̃z cõfrigã.i.te
deſtruã:ſicẽ lagena i p
tes mimas confracta
e ¶ Et nõ pcet ocul⁹
me⁹.i exteriõi effectu
f ¶ Et nõ miſere.affe
ctu interiori. g ¶ Tertia ps. hic p̃ñter pabola ſup:aposi
ta ad ppositũ applicat:z ex p̃dictis exponẽdo ir̃am parabo
le pz̃ra vſq̃z ibi: h ¶ Et comple.ſu.meũ ẽ. loquit de ſe
ipſo ad modũ hoiſ irati:cuius ira quieſcit inflicta vidicta.
i ¶ Et conſolabor paſſiões.n.irascibiles termiant in paſſi
ones concupiſcibiles:vindicãs.n.malũ ſibi illatũ valde de
lectat.ij.rhetorice.z.iij.ethi.dr: Ira dulcior melle i pectori
bus virorz liqueſcit. k ¶ Et ſcient.p expientiã pene a
me illate. l ¶ Quia ego do.potẽs vindictam facere.
m ¶ Et da.te in deſertũ.que pri⁹ eras magnifice hitata
z loquitur de hierlm deſtruẽda. n ¶ Et in opprobriũ
q̃ ante fueras ſũme honorata. o ¶ Et blaſphe.exẽplũ
ẽ.ex hoc.n.q̃ vi
debat tãta deſtruc
tio dicebat q̃ h⁹
contigerat pp hõ
ribilia mala q̃ fu
erãt i ea. p ¶ Oñ
mi.ſagit.ſa.peſſi
mas.dic̃.n. vege
cius libro o re mi
litari:q̃ in ciuita
tibus obſeſſis: et
aliq̃n i caſtrl acri⁹
pugnat fames q̃
gladius. q ¶ Et
cõe.in yo.ba.pa
nis.i.oẽ ſuſtenta
mentum cibi.
r ¶ Et beſti.peſſi
mas. ſerpentes z
aĩmalia venẽoſa
ad vos intoxican
dũ z interficiẽdũ
flatu z morſu.
s ¶ Et peſtilẽtia.
.i.aer corruptus.
t ¶ Et ſanguiſ.i.
gladius effũdens
ſãguiez. v ¶ Trã
ſibũt p te.z ſbdit
x ¶ Ego dñs lo.
ſũ.cuius verbũ ñ
põt cẽ falſũ: z ſic
pena dcã ifallibi
liter vẽiet. ¶ Ca.VI.

Iſcus ẽ.
poſtq̃ o
ſcripta ẽ
hierlz obſidio: et
ppli ei⁹ deſtructio
hic p̃ñ deſcribit
tot⁹ iudee vaſta
tio:z diuiditur i
duas ptes:q̃ pri
mo deſcribit hec
vaſtatio:2⁹ vaſta
tiois acceleratio
.c.ſe. Preſens aũt
capitulũ i tres p
tes diuidit:q̃ pri
mo dscribit iude
e generalis vaſta
tio: 2⁹ aliq̃z ſpal
reſeruatio:ibi Et
relinquã.3⁹ ceiorz
final deſtructio:ibi Hec dicit. Circa pmũ dr: b ¶ Fili
ho.po.fa.tuã.i.reſpice terrã iſrl vultu irato ad dſignã
dũ irã dei p̃ ipaz. c ¶ Hec dr.do.dr mõ.z col.ẽ.q.d.
nullus locus remanebit indiſcuſſus ab aduerſarijs diſ
currentibus vbiq̃z ad interficiẽdũ hoſes latitãtes: z ra
piẽdũ ſibi bõa abſcõdita z cõburẽdũ edificia. d ¶ Et
diſp.excel.vĩa.vbi colebãt idola. e ¶ Et deijciã iterſe

ctos vestros ꝛc̃. q: corpa interfectoꝝ vbiq; dimittent i sepulta. cetera patẽt in lra vsq; ibi: f Et scietis quia ego sũ dn̄s. p experientiã vindicte mee. g Et reliquã. Hic ꝓnter describit aliquoꝝ spãlis reseruatio: q̃ ad hoc sũt reseruati in vita ꝛ ducti inter gentiles vt per pniam ad deũ ꝙuerterẽt ꝛ a dn̄o i periculis liberarent: ꝛ ex tali liberatiõe mirabili multi gẽtiles ꝙuerterent ad fidẽ vnius veri dei sic in libro hester legit cẽ factũ liberato pplo a persecutiõe amã: ꝛ danielis. iij. vbi dicitur q̃ liberati tribus pueris de camino ignis rex p̃cepit p totũ r̃gnũ suũ reuereri deũ celi ꝛ hoc ẽ q̃d dicit: g Et reli. i vo. eos q̃ fugerit gladiũ. s. chaldeorũ ad vitã reſuati. h Et recor da. mei lib. vii. vt p̃z i exẽplis positi. i Quia cõtriui cor eoꝝ. veratõe dãte eis intellectũ. k Fornicans. p idolatriã. l Et recedens a me. latriã negligẽdo: ex hoc videt q̃ ñ bñ dicãt q̃ exponunt passũ istuz ỏ apostolis ꝛ alijs credẽtib' ex iudeis: q̃a nõ fuit i eis pnia de idolatrie pctis que ḥ tangũtur: q: illo tpe ꝛ añ p longũ tp̃s cessauerat idolatria i iudeis. m Et scient q: ego dn̄s. nõ fru. lo. sũ vt faceꝛ eis maluz hoc. s. pene: dicẽ. n. phus .v. ethicoꝝ: q̃ pene sũt q̃da medicine ad pcti correctionẽ: ꝛ iõ sicut medicina dr̃ cẽ frustra q̃n nõ induc̃ sanitatẽ: sic pena inflicta dr̃ cẽ frustra q̃n ad eã nõ seq̃t correctio: sic dr̃ hiere. q̃. frustra pcussi filios vestros: discipliñ nõ receperũt. sed si inde sequit correctio sic in ꝓposito: tunc nõ ẽ frustrata fine suo. n Hec dicit. Hic ꝓn ter denũciat ceteroꝝ finalis destructio pp obstinatiõez eoꝝ in malo cũ dr̃ ꝓphe: o Percute ma. tuã. pcutiẽdo manus ad inuicẽ ad modũ dolẽtis ꝛ irati. p Et allide pedẽ tuũ. impingendo ad lapidẽ ad modũ bois turbati: qui nõ aduertit vbi pedẽ suũ põit. q Et dic

vestre ꝛ cõfringent: ꝛ cessabũt idola via: ꝛ ꝓterent de lubra via: ꝛ delebunt opa via: ꝛ cadet interfect' in medio vr̃: et scietis q: ego sũ dn̄s Et relinquã in vobis eos q̃ fugerint gladiũ in gentib': cũ dispersero vos in terris et recordabunt mei liberati vr̃i in gentib' ad q̃s captiui ducti sunt: q̃ ꝓtriui cor eoꝝ fornicãs et recedens a me: ꝛ oculos eoꝝ fornicãtes p' idola sua: ꝛ displicebũt sibimet sup malis q̃ fecerãt in vniuersis abominationibus illis: et scietis q: ego dn̄s: nõ frustra locut' sũ vt facerẽ eis maluz hoc. Hec dicit dn̄s de': Percute manũ tuã et allide pedẽ tuũ: et dic heu ad oẽs abominationes malor̃ dom' isr̃l: q̃ gladio fame ꝛ peste ruituri sũt Qui lõge ẽ: peste morietur: q̃ aũt ppe: gladio corruet: et q̃ relictus fuerit ꝛ obsessus fame morietur. Et ꝙplebo in dignationẽ meã i eis: ꝛ scietis q: ego dn̄s: cũz fuerit interfecti vestri in medio idoloꝝ vestroꝝ: i circuitu araꝝ vr̃aꝝ: in oi colle excelso ꝛ in cũctis sũmitatib' montiũ: ꝛ subtus oẽ lignũ nemorosũ: et subt' vniuersã quercũ frondosã: locũ ũbi accẽderũt thura redolẽtia vniuersis idolis suis. Et ẽxtendã manũ meã sup eos: et faciã terrã eoꝝ desolatã et destitutã ab deserto deblatha in ỏibus habitatiõib' eoꝝ: et scient quia ego dn̄s .VII. Et factus ẽ sermo domini ad me dicens: Et tu fili hois: hec dic dn̄s deus terre isr̃l: Finis venit: venit finis sup̃ q̃ttuor plagas tre Nũc finis sup te: ꝛ ẽmittaz furorẽ meũ i te. Et ũdicabo te iuxta vias tuas. Et ponã ꝛ te oẽs abominatões tuas. Et nõn ꝓcet ocul' me' sup te: et nõ miserebor: sz ũias tuas ponã sup te: ꝛ abominatiões tue in medio tui: eritis: ꝛ scietis q: ego dn̄s. Hec dicit dn̄s de': Afflictiõ vna afflictio ecce venit. Finis venit: venit finis. Euigilauit aduersũ te: ecce venit. Venit cõtritio sp te q̃ habitas i tra. Venit tp̃s: ppe ẽ dies occisiõis et nõ glie mõtiũ. Nũc de p pinquo effũdã irã meã super te: ꝛ ꝙplebo furorẽ meum i te. Et iudicabo te sm vias tuas: ꝛ ponã tibi oia scelera tua. Et nõ ꝓcet oculus me' nec miserebor: sed vias tuas ponaz tibi: ꝛ abominationes tue in medio tui erũt: ꝛ scietis quia ego sum dn̄s percutiens. Ecce dies ecce venit. Egressa est con

heu ad oẽs abominatiões. i. idolatrias pp penã sequentem q̃ subdit: m Quia gladio fame ꝛc̃. Sicut declaratũ ẽ. c. ꝓcedenti. s Qui lon. ẽ. s. ab aduersarijs. t Peste mozietur. i. corruptione aeris ꝛ mortalitate. v Qui aũt ppe. .s. aduersarios. x Gladio corruet. aduersarioꝝ. y Et qui relictus fue. ꝛ obsessus. pfidẽs in fortitudine murorum: fame morietur. z Et scietis q: ego dn̄s. p expientiam vindicte mee. a Cũ fue. interse. ve. i me. idolo. vt vbi peccauerũt ibi puniant. b Et sbtus oẽ lignũ nemorosũ. in talibus. n. locis exercebant idolatriaz maxie veneris ꝛ priapi: ibi in veneratiõez eoꝝ suã exercentes luxuriã. c Vbi accẽderũt thura redolentia. q̃ soli deo ỏberẽt offerri. d Et extẽdã ma. me. sup eos. i. ptãtem iusticie mee. f Et fa. terrã eo. desolatã. i. vacuã hoib' g Et destitutã. bonis fructib'. h A deserto deblatha. ad qõ i vna pte sui ẽmiatur iudea. i In oi bus habitationib' eoꝝ. .i. vsq; ad finẽ alterũ ita q̃ nihil remaneat qõ nõ sit desertum. k Et sci. q: ego dom'. p expiẽtia mee pũitõis. Cap. VII. Et factus est. Hic ꝓñ põit ꝓdicte vastationis acceleratõ. Circa quod ꝓmio põitur acceleratio eximinij: 2° exclusio r̃medij: ibi Canite tuba. Dzima in duas: q: ꝓmio põit vastatõis acceleratio 2° ipi' mod' vel rõ: ibi Florzuit vga. Circa p̃mũ dr̃: b Finis venit. i. finaꝝ vastatõ appinq̃t: ꝛ replicat h' ad maiorẽ assertionẽ. c Sup q̃ttuor pla. ire. s. iudee: ita q̃ nulla ps remaneat que nõ vastet. d Et iudi. te iu. vi. tu. .i. sm opa mala q̃ fecisti. e Et nõ ꝓcet ocul' me'. effectu. f Et nõ miserebor. affectu. g Sed vias tuas po. sup te. i. põdus pene tuis opib' debite. h Afflictio vna: afflictio ecce ve. i. multiplicatio afflictionũ vni' veniẽtis sup alterã. i Finis venit. toties replicat ad ostẽdẽdũ acceleratonẽ. k Et nõ glie mõtiũ. i. indea q̃ ẽ ira mõtuosa. cetera patẽt ex dictis: q: idẽ freq̃nter repetit ad maiorẽ exaggeratiõnẽ. l Florzuit. Hic ꝓñ ponit modus accelerationis sm

hebr̃eos: q̃ fuit p potẽtiã regis babylõis qui fuit instrumẽtũ dei in hac punitiõe vt freq̃nter dictũ ẽ. ō i esa. ⁊ hiere. ⁊ sic dī h: l ¶ Floruit virga. i. rex babylõis inualuit: q̃ ẽ virga ad pcutiendũ iudeã: m ¶ Germinauit supbia. q̃ victorias q̃s habebat virtute dei: ex supbia attribuebat ꝓprie virtuti.

n ¶ Iniq̃. sur. i via ipietatis. q̃ supatos ⁊ captos crudelit ⁊ impie tractabat fm q̃ ō eo dī esa. xliij. Cotriuit dñs baculũ ipioꝝ virgã dñantiũ cedẽtẽ pplos i indignatione plaga insanabili: sb̃ cientẽ in furore gẽtes psequẽtẽ crudelit. fm alios vo hic ponit cã siue rõ acceleratõis: q̃ fuit supbia sedechie regis ex qua rebellauit regi babylõis ipie frãgẽdo suũ iuramentũ. q̃. pal. xxxvj. Sic q̃ dī: l ¶ Floruit virga. i. sceptrũ iuda: qõ aliquã psperitatẽ habuit sub sedechia.

m ¶ Germinauit supbia. q̃ inde supbiuit.

n ¶ Iniqtas surre. q̃ ex hoc iuramẽtũ trãsgressus fuit. o ¶ In virga impie. q̃ sic regnũ suũ fuit ipium et vastatione dignum.

p ¶ Nõ erit ex eis. hꝰ ẽ nõ remanebit aliqs de domo sedechie: q̃ ipe fuit exoculat⁹ ⁊ in captiuitatẽ ductus: ⁊ filij eꝰ occisi. q ¶ Et nõ ex pplo. q̃ ꝓpti fuit captiuatus: ꝓtim occisus. r ¶ Neq̃ ex so. eoꝝ. in heb. hī: Neq̃ ex cetu eoꝝ. ⁊ p hoc intelligit iohãnã filius charee ⁊ socij eꝰ: qui post mortẽ godolie ducti fuerũt in egyptũ: vbi postea p regẽ babylõis fuerũt ptim occisi: ptim captiuati vt dcm est. ō. c. v. iõ subdit: s ¶ Et nõ erit requies i eis. nõ. n. inuenerũt requiẽ in egypto sic credebãt. vñ dicebant: Intrabimus egyptũ vbi clangorẽ tube ñ audiem⁹ nẽ. hiere. xlij. t ¶ Uenit tps. destructõis. v ¶ Qui emit nõ letet. q̃ cito pdet. x ¶ Et qui vendit nõ lu. q̃ cito pderet ẽt si nõ vẽderet. y ¶ Et adhuc in viuẽ. vita eoꝝ. i. sufficiat eis seruare vitam si possint. z ¶ Uisio. n. ad oẽs mlti. .i. visio fcã pphe de multitudis captiuitate. a ¶ Nõ regrediet. i. nõ retractabit: sz pcedet in effectũ. b ¶ Et vir in iniq̃. vite sue nõ confortabit. sic vt possit euadere mortẽ vel captiuitatẽ. c ¶ Tanite. Postq̃ pdca est acceleratio exterminij h̃ ꝓnter ponit exclusio remedij: ⁊ pmo ponit hec exclusio: 2° finaꝫ conclusio: ibi Fac ꝓclusionẽ. Primũ fit ostendendo q̃ nõ possunt euadere: nec se defendẽdo: nec se redimẽdo: iõ sb̃dit: c ¶ Tanite tuba. vos q̃ habetis officiũ excitandi alios ad bellũ: ⁊ loquit ironice. q. d. p nihilo facietis: subditur:

d ¶ Et nõ ẽ qui vadat ad prelium. cuius rõ sb̃dit: e ¶ Ira. n. mea. cui nullus põt resistere. f ¶ Sup vni. po. eꝰ. s. hierusalẽ. g ¶ Gladius foris. interficies eos q̃s inuenient extra

tritio. Floruit virga: germinauit supbia: iniqtas surrexit in virga ipietatis. Non ex eis: et non ex pplo: neq̃ ex sonitu eoꝝ: et nõ erit requies i eis. Uenit tps: appropiquit dies. Qui emit nõ letetur: et q̃ vendit nõ lugeat: q̃ ira sup oem pplm eius: q̃ qui vendit: ad id q̃ vendidit nõ reuertet: et adhuc i viuentiũ vita eoꝝ. Visio. n. ad oem mltitudinẽ eius non regredietur: et vir i iniqtate vite sue nõ cõfortabit. Tanite tuba pparent oes: et nõ ẽ qui vadat ad pliũ: Ira. n. mea super vniuersũ pplm eius. Gladius foris: pestis ⁊ fames i trisec⁹. Qui i agro ẽ gladio morietur: ⁊ q̃ in ciuitate: pestilentia ⁊ fame deuorabũtur et saluabũtur q̃ fugerint ex eis. Et erũt in montib⁹ q̃i columbe ꝓpallium: oes trepidi unusq̃sq̃ i iniqtate sua. Omnes manꝰ dissoluẽtur: et oia genua fluẽt aq̃s. Et accingẽt se cilitijs: ⁊ opiet eos formi

do: ⁊ i oi facie ꝓfusio: et in vniuersis capitib⁹ coꝝ caluitiũ. Argentũ eoꝝ foris ꝓ iscient: ⁊ aurũ eoꝝ in sterquliniũ erit. Argẽtuꝫ eoꝝ ⁊ aurũ eoꝝ nõ valebit liberare eos: i die furoris dñi. Aliaꝫ suã nõ saturabũt: ⁊ ventres eoꝝ nõ iplebũtur: q̃a scandalũ iniqtatis eorũ factũ ẽ et ornamẽtũ monilij suoꝝ i supbiã posuerũt: ⁊ imagines abominationũ suarũ et simulacroꝝ fecerũt ex eo. Propt̃ hoc dedi eis illõ i immũdiciã: et dabo illõ i manus alienoꝝ ad diripiẽdũ ⁊ impijs tre i pdã: ⁊ ꝓtamina bũt illud. Et auertã faciem meã ab eis et violabũt archanũ meũ: et introibũt i illud emissarij: ⁊ ꝓtaminabũt illud. Fac ꝓclusionem q̃m trã plea ẽ iudicio sãguinũ: ⁊ ciuitas plea iniquitate Et adducã pessimos de gẽtibus: ⁊ possidebũt domos eorum. Et quiescere faciaꝫ superbiã potentiũ: et possi

habitabãt in conuallibus secure: sz q̃ inde aduolant ad mõtes timore volentiũ eas capere sũt ibi valõ trepidi: ⁊ sic isti fugiti ui erũt ibi i timore positi. m Un⁹ quisq̃ i iniq̃. sua. .i. p iniqtate sua hꝰ patiet. n Omnes ma. dissol. timoꝝ. n. magn⁹ fidit mẽbra exteriora tremẽtia: ⁊ p pñs ad se defẽdẽduꝫ inualida.

o ¶ Et oia genua fluẽt aq̃s. s. vnie timõ. n. dissoluit vesicã ⁊ fac fluere vrinã. p ¶ Et accin. se cili. i signũ tristicie ⁊ anxietatis. q ¶ Et i vniuersis capi. eoruꝫ calui. q̃ p dolore trahẽt sibi capillos. r ¶ Argen. eoꝝ nẽ. i. argetuꝫ ⁊ aurũ nõ pl⁹ valebit eis q̃ sterquliniũ: q̃ inde ñ poterũt habere cibũ pp totalẽ defectũ victualiũ: nec ide poterũt se rdimere de manib⁹ ad

uersarioꝝ: cuius rõ sb̃dit: s ¶ Quia scandalũ iniqtatis eoꝝ fẽm est. i. p iniqtate sua corruerunt absq̃ resurrectione. t ¶ Et orna. mo. su. nẽ. i. q̃ de auro ⁊ argẽto fecerũt ornamẽta sibi in supbiã: ⁊ simulacra ad exercendũ idolatriam: iõ nõ valebit eis in necessitate positi sed magis dabit eoꝝ aduersarijs: iõ sb̃dit: v ¶ Propt hoc dedi eis illud in immũdiciã. i. nõ plus valebit eis q̃ sterquliniũ. x ¶ Et dabo illud in ma. alienoꝝ. i. chaldeoꝝ. y ¶ Et auer. fa. meã ab eis. subtrahẽdo eis omne meũ auxiliũ. z ¶ Et violabũt. s. chaldei. a ¶ Archanũ meũ. i. templũ ⁊ maxie sanctũ sanctoꝝ: q̃ nullus debebat igredi nisi sũm⁹ sacerdos semel i ãno. b ¶ Et itro. in istud emissariũ. i. viles psone ⁊ ribaldi. c ¶ Fac conclusionẽ. Dic ꝓñ põit pdicti negocij finaꝫ ꝓclusio: signãdo q̃ illud q̃ dictũ ẽ sit determiatũ a deo absq̃ retractione: iõ dī pphe: Fac ꝓclusionẽ. in heb. aũt habet: Fac catenã. q. d. ia catene sũt pate ad ligandũ eos ⁊ ducẽdũ in captiuitatẽ. d ¶ Qm̃ ter. ple. ẽ iudicio sanguis. q̃ in ea ꝓdẽnati sũt innocẽtes ad mortẽ p iniquos iudices: iõ iustũ ẽ vt habitatores eius occidant vel captiuẽt. e ¶ Et adducã pessimos. i. chaldeos qui erãt idolatre ⁊ crudeles valde. f ¶ Et dẽscere fa. sup. potẽ. i. regis ⁊ ꝓncipũ

ciuitatẽ. h ¶ Pestis ⁊ fames intrinsecus. q̃ frequenter acrius pugnãt q̃ gladi⁹: vt dic vegeti⁹ libro de re militari. i ¶ Qui in agro est nẽ. repetitio ẽ eiusdẽ ꝑmie ad maiorẽ assertionẽ. k ¶ Et saluabunt q̃ fugerint. ad loca i accessibilia. l ¶ Et erũt in mõ. q̃i co. cõualliũ. i. q̃ pꝰ

ꝛ sacerdotū. g ¶ Et possíde. san. eoꝛ. ſ. aduersarij.
h ¶ Angu. sup. req. pacē. ab aduersarijs. i ¶ Et ñ erit
vñ sedechias reddidisset se chaldeis nisi timuisset illudi
a iudeis qui transfugerant ad chaldeos: vt hī hiere. xxx
viij. k ¶ Cōturbatio su. ꝓtur. ve. i. multiplicabit vna
sup alia. l ¶ Et
auditus. malorū
rumoꝛ. m ¶ Et
querēt visi. de. ꝓ
pha. i. a pphetis
falsis: ꝛ ñ valebit
eis: vel de pphe ta
vo: qz sedechias i
arto positus que
suit sermonē do
mini a hiere: hie
remie. xxxviij. ſz
eius ꝓsilio ñ acqe
uit. n ¶ Et lex
pibit a sacerdote.
qz chaldei cōbus
serunt legem.
o ¶ Et cōsi. a se
. i. ab ordinarijs iudicibus quos interfec nabuc. eo q̄ re
laxauerant iuramētū sedechie quod fecerat regi baby
lonis: vt dicunt hebrei: ideo subdit: p ¶ Lex luge. ſ. sede
chias exoculatus ꝛ in captiuitatē ductus. q ¶ Et prin
ceps induetur meroꝛe. i. pncipes sedechie: ponit. n. h sin
gulare. p plurali: sic exo. viij. Meit musca grauissima. i.
multitudo muscaꝝ. r ¶ Et manus pplī terre. i. virtu
tes eoꝝ. s ¶ Conturbabunt. qz nō poterunt se defēde
re. t ¶ Secūdum viam eorum faciaz eis. reddēdo pe
nam debitam pro peccatis. ¶ Capitulū. VIII.

ET factum est. Supius denunciata est hierlm
ꝛ totius iudee destructio: h consequnter ponit
multiplex abomiatio que fiebat in hierlm: et
fuit in parte sue destructionis ratio. Diuidit ergo p̄s
capitulū in duas partes: qz primo ponit condicio reue
lationis facte: 2° multiplicatio abominationis reuelate
ibi Et dixit ad me. Prima i duas: qz primo ponit reue
lationis facte tempus: 2° locus: ibi Et emissa. Circa pri
mū dī: a ¶ Et factū est in anno sexto. ſ. transmigratio
nis ioachī regis iude. b ¶ In sexto mēse: in q̄nta. ſ. die
c ¶ Mensis. ex hoc pz q̄ hec visio facta est post illaz q̄
ponit supra. i. c. p annū integrum ꝛ duos mēses: quia il
la fuit facta anno q̄nto transmigratiōis ioachī: quarto
mēse: q̄nta die mensis: vt habet ibidem. d ¶ Ego sede
bam. i. manebam: sicut deuī. j. dī: Et sedistis i cades mlt
to tempoꝛe: e ¶ In domo mea. reclusus ꝛ iacens sup
latus dextrū adhuc. quod declaratur sic: qz ista visio fa
cta est post primam p annū ꝛ duos mēses precise: vt dez
est. Annus aūt habet. cccl xv. dies ꝛ duo mēses. lix. q̄ sīt
iuncti faciunt. cccc xxiij. dies. Preceptū aūt fuit ezechie
li iacere primo super latus sinistrū trecētis nonagita die
bus: vt habet supra. iij. c. ꝛ secūdo super latus dextruz
xl. dies: qui simul iuncti faciunt. cccc xx. dies: ꝛ sic pz q̄
si ezechiel a principio prime visionis iacere cepisset super
latus suū sinistrū: adhuc remanerent sex dies ad minus
quibus tenebatur iacere super latus suū dextrū quādo
hec visio fuit sibi facta. Item non habuit ꝓceptum d̄ ia
cendo sup latus suum sinistrū a principio prie visionis
sz per septē dies post: vt pz. s. iij. ꝛ. iij. c. qui iuncti cū isti
sex faciunt. xij. dies: ꝛ sic tenebatur adhuc iacere sup la
tus suum dextrū. xij. diebus: nisi forsitan dicatur q̄ ter
minus a deo fuit sibi adbreuiatus de iacentia predicta
q̄d lra nō ꝓtendit: sed magis contrariū dic: ꝛ ideo cū dī h

debūt scūaria eorū. Angū
stia supueniēte reqrēt pacē
et nō erit. Cōturbatio sup
ꝓturbationē vēiet: et audiť
sup auditū. Et q̄rēt visionē
d ꝓpha: et lex pibit a sacer
dote: et ꝓsiliū a senioribus.
Rex lugebit: et ꝑncipes in
duentur meroꝛe: et manus
pplī tre ꝓturbabūt. Secōm
viaz eoꝝ faciā eis: ꝛ ꝛz iudi
ciū eorū iudicabo eos: ꝛ sci

Ego sedebam in domo mea. sedere h accipit ꝓ manere: que
mansio idifferenter potest accipi stando vl iacendo vel sedē
do: ꝛ hic accipitur iacendo: vt declaratū est. f ¶ Et senes
iuda sedebant coꝝ me. h accipit sedere ꝓprie: venerant enīz
ad cōsolandum prophām qui tam diu iacebat vt languid⁹
vt dicūt aliqui. Alij
vo dicūt q̄ venerant
ad interrogandū eū
de statu hierusalez: ꝛ
hoc videť ꝓbabilius:
qz statim subditur re
uelatio facta ꝓphete
de destructiōe hierlz
futura ꝓp abominati
ones ibi factas: io sb
dit: g ¶ Et ceci. ibi
super me ma. do. ele
uans me ad ꝓtēdū i
spū statum hierusalē
h ¶ Et ecce silitudo.
. ſ. hois. i ¶ Quasi
aspectus ignis. ad de
signandum incendiū

ent quia ego dñs. ¶. VIII.

ET factū ē i āno sexto:
i sexto mēse i q̄nta mē
sis: ego sedebā i domo me
a: et senes iuda sedebāt coꝝ
me. Et cecidit ibi super me
man⁹ dñi dī. Et vidi et ecce
silitudo q̄si aspectus ignis. Ab
aspectu lūboꝝ et⁹: ꝛ deorsuz
erat ignis: et a lumbis eius
et sursum quasi aspectus
splendoris: vt visio electri.

ciuitatis futuꝝ: ꝛ p̄p hoc sic apparebat in parte iferiori. ſ. a
lūbis viri ꝛ deorsū. k ¶ Et a lūbis eius ꝛ sursū quasi aspe
ctus splendoris ꝛc. ad designandū q̄ ꝑpter ruinas ꝛ clades
que fiunt h inferius: nulla fit diminutio seu imutatio i splē
dore maiestatis diuie. a ¶ Et emissa. Hic ꝓnter tangit h⁹
visionis locus. ſ. templū hierosolymitanū: ad cuius ꝓspectū
fuit adductus ꝓpha: nō in corpe sed in spū. Sciendū tamē
ꝑpter intellectum seq̄ntiū: q̄ aliqui expositores dicunt q̄ tē
plum fuit sibi ostensū nō in illa forma que describit. iij. Re
gū de templo salomōis: sed in forma illa que describitur. j.
xl. c. ꝛ ad hoc satis potest lra applicari. Alij vero dicunt q̄
sibi fuit ostensū in forma templi salomonis: ꝛ hoc videť mi
hi ꝓbabilius dictum: qz ad hoc fuit sibi ostensū vt videret
abominationes que fiebant in hierlz de pñti: ꝛ que facte erāt
de ꝑterito. Templū aūt quod describit ifra. xl. c. nō fuit sibi
ostensū ꝓ aliqua abomiatione videnda: sed magis ad vidē
dum restitutiōem cultus dei pfectissimi tpe futuro: vt vide
bit ibi dño concedēte. In templo vero salomōis posita fu
erunt idola a tpe manasse: ꝛ adhuc stabat illud tēplum ꝓpe
qō videť ꝓbabilius: q̄ ꝓphete fuerit ostensū. Sciendū ergo
q̄ tēplum salomonis circa se habuit tria atria: illud aūt qō
erat templo ꝓpinquius dicebat atriū sacerdotū in q̄ erat al
tare holocaustoꝝ: ꝛ i hoc atrio erat tantū vnus ingressus. ſ.
i parte orientali directe ꝺ portam templi. 2ᵐ atriuz diceba
tur mūdoꝝ: qñ accedebant illuc causa oratiōis ꝛ etiā obla
tionis quam faciebant sacerdotibus in porta atrij sacerdo
tum. tertiū dicebat atriū imundoꝝ: ꝛ i istis duobus atrijs
erat triplex ingressus: vnus in parte aqlonari: alius in par
te orientali. tertius vero i pte australi ꝛz modū h figuratū.
Sciēdū tn q̄ i plano fi pñt figurari nisi fūdamta pietū: ꝛ io
illō qō erigebat surſū oportz ꝑ imagiatoēz ispicīēt supplerī

His aũt ꝓmissis sciẽdũ ꝙ ꝓpha ꝓio fuit adductus ĩtra atrium immũdoꝝ ꝓpe portã aquilonarẽ: ⁊ ibi vidit idolũ ẜeli 2° fuit adductus ad portã aqlõarẽ atrij mũdoꝝ: ⁊ ibi iuxta portã q̃ clausa erat vidit in muro fozamẽ qõ perfodiẽs trãsiuit in atriũ: ⁊ ibi vidit senes thurificantes idolis depictis 3° fuit adduct° ad portã atrij sacerdotuꝝ: q̃ erat in pte orientali: ⁊ ibi vidit mulieres plangentes adonidẽ: 4° fuit adductus ĩtra atriũ sacerdotũ: ⁊ ibi vidit viros adorãtes solẽ orientẽ. Prio ergo describit ꝓphe adductio cũ dr: a Et emissa silitudo man° .s. dei vel angeli i spẽ homis apparentis.

Et ẽmissa silitudo man° ap phẽdit me in cincino capitis mei: et eleuauit me spũs iter celũ ⁊ trã: et adduxit me in hierlm in visiões dei iux ostiũ interi°: quod rspiciebat ad aqlonẽ: ubi erat statutũ idolũ ẜeli ad puocãdã emulationez. Et ecce ibi glia dei isrl sm visionez quã viderã i cãpo: et dixit ad me: Fili hois: leua oculos tuos ad viam aqlonis Et leuaui oculos meos ad viam aqlonis: et ecce ab aqlone porte altaris idolũ ẜeli i ipo introitu. Et dixit ad me: Fili hois putasne: vides tu qd isti faciũt: abõminationes magas qs domus isrl fac hic: ut procul recedaz a scũario meo? Et adhuc puersus: videbis abominationes maiores. Et introdũxit me ad ostiũ atrij. Et vidi: ⁊ ecce fozamẽ vnũ i pariete. Et dixit ad me: Fili homis fode pietẽ. Et cũ fodisset parietẽ: appãruit ostiũ vnũ. Et dixit ad me: Ingre dere: ⁊ vide abominationes pessimas qs isti faciũt hic. Et ingrẽssus vidi: ⁊ ecce ois silitudo reptiliũ ⁊ aialium abominatio: ⁊ vniũsa idola dom° isrl depicta erãt i piete: in circuitu p totũ. Et septuagita viri de seniorib⁹ domus isrl: et iechonias filius saphan stabat i medio eoꝝ stantiũ añ picturas: et vnusqsq; bẽbat thuribulũ i manu sua: ⁊ vapor nebule de thure ꝓsurgebat: ⁊ dixit ad me: Certe vides fili hois q̃ seniores domus israel faciũt in tenebris: vnusquisq; in abscondito cubilis sui. Dicũt. n. Nõ vidz dñs nos. Derelict dñs trã Et dixit ad me: Adhuc cõuersus videbis abominationes maiores qs isti faciũt. Et introduxit me p ostium porte domus dñi qđ respiciebat ad aqlonẽ. Et ecce ibi mulieres sedebãt plãgẽtes adonidẽ. Et dixit ad me: Certe vidisti fili hois. Adhuc ꝓsus videb aboi natões maões his. et introduxit me i atriũ dom° dñi iri°. Et ingressus. dcãm camerã. v Vidi ⁊ ec. ois silitudo reptiliũ. talia. n. adorabãt ⁊ colebãt sm q dr: esa. ij. Ut adorarẽt talpas et vespertiliões.

x Et. lxx. vi. de seni. ex q̃ erat pec catũ grauis rõe p sõaz. y Et iechonias filius saphã rẽ. Iste vt dic ra. sa. erat honorabilis: ⁊ alios iduxerat ad idolatriaz iõ p ceiis expresse notat. z Certe vides fi. ho. rẽ.] vnusqsq; i abscõdito cubilis sui. pp hoc ad hoc signãdũ p fozamẽ itrauit ꝓpha ad thalamũ existentẽ vltra murz. a Dicũt. n. i. fctõ ostendũt: qi de nõ cos videat: vel h° qz incideràt i ĩtellz erroneũ. s. q diuina ꝓuidẽtia nõ se extẽdat ad hec inferiora: fz q dicit iob. xxij. In psõa talis erãtiũ Circa cardies celi pãbulat nec nra ꝓsiderat. b Et dr. Dic seqt itia abomiatõ q̃ et dr maior ꝓcedẽtiũ: ꝺa erat i porta atrij sacerdotũ: ⁊ hoc ẽ qõ dr: c Et introme p ostiũ por. do. do. dicebat ãt porta atrij sacerdotuz porta dom° dñi siue tẽpli: qz erat recte opposita illi porte: eo q vtraq; erat i pte orietali. d Qõ respi. ad aq. i illa. n. porta q̃ erat i pte orietali erãt duo ostia q̃ claudebãt in colũna media: sic cõit fit in magnis eccligs: ⁊ sic vnũ illoꝝ ostioꝝ erat in pte aqlonari illi° colũne ⁊ vsus aqlonẽ apiebat: aliud vo in pte australi: ꝓpha aũt fuit itroductus p ostiũ qõ apiebat vsus aqlonẽ. e Et ec. ibi. iuxta illõ ostiũ: f Mu. sede. plã. ado. dicũt. n. expositores latini q̃ iste adonides dicebat amasi° veneris: cui° mortẽ mulieris plãgebãt: ita q̃ rit° illi° idoli erat in plãctu ⁊ fletu mulieꝝ: in heb. hr: Plãgẽtes thaumũ. qõ significat icẽsionẽ: eo q̃ sic dic Ra. sa. idolũ illõ erat cõcauũ ⁊ fiebat ignis itra: et calor sursũ ascẽdẽs faciebat liq̃fieri ocl̃os idoli q̃ erãt plũbei: ⁊ sic videbat plozare: pp qõ mlieres i e clctu flebãt. a Et itro. me. h põit 4ª abomiatio cũ dr: ⁊ introduxit me i atriũ dom° dñi iri°. p qõ

k Et dixit. h ꝓñt ponit multiplex abomiatio: ⁊ diuidit i q̃ttuor ptes sm q̃ttuor abomiatiões ꝓphe ostẽsas: ⁊ patebũt ptes ꝓsequẽdo. Prima g abomiatio. s. de idolo baal ponit cũ dr: l Leua oculos tuos ad viã aqlonis. i. versus portaz aqlonarẽ. m Et ecce ab aq. por. altaris. dicũt h expositores cõiter q̃ hoc erat altare holocaustoꝝ: ⁊ dicebat porta illa porta illã altaris: nõ qz p portã illã cẽt igressus ad altare holocaustoꝝ: sz solũ p portã orientalẽ: vt pdcm ẽ: sz qz altare holocaustoꝝ ñ erat recte i medio atrij sacerdotũ: sed i pte aqlonari illius atrij: ⁊ sic respiciebat directe portã illã pp qõ dicebat porta altaris. posse. et alii dici q̃ dicebat põta altaris. s. idoli ẜeli quod erat iuxta introitũ porte: ⁊ illi idolo erat altare ꝓstitutũ a quo denomiabat illa porta. cetera patẽt ex dcis vsq; ibi: n Abomiatões ma. i. idolatrias o Ut pcul rece. a sanctu. meo. ñ p loci mutationẽ cũ de de necessitate sit vbiq; p cẽntiã pñtiaz ⁊ potentiã: sz p gre et cõdescẽsionis mee sbtractionẽ. p Et adhuc. Hic põit secũda abomiatio cũ dr: q Videbis abo. ma. duplici rõe

designat atriū sacerdotū qō vocabat atriū interi°:eo q erat tēplo ppiqui°. b Et ecce i ostio tēpli.i.añ ostiū c Inter vestibulū ⁊ altare.i.iter porticū tēpli ⁊ altare holocaustoꝝ qō erat i eodē atrio:vt pdcz ē. d Quia si.xxv.viri dorsa habētes ɔ tēplū.ex q̄ abominatio illius idolatrie dicebat maiorꝝ qꝝ ostendebat in loco sanctiori ⁊ i ptēptū templi deo cōsecrati videbat fieri°:eo q idolatrātes habebāt dorsa ad tēplū. e Et adorabāt ad ortū solis.adorātes solē tanq̄ deū. f Nūquid leue ē h°.q̄si d.nō:imo valde graue. g Et ecce appli.ramū ad nares suas. q exponunt doctores nostri dicentes q qꝝ idola erāt i alto eleuata:iō isti idolatre eleuabāt ramos ad tāgēdū ea:⁊ postea applicabāt ad nares suas°in reuerentiā idoloꝝ.hebrei dicūt q hec est lra:Et ecce applicāt fetorem ad nares suas.tamē sm hebreos prius fuit scriptum. Ad nasū meū.sz q̄a istud videbat ɔ dei reuerentiā:iō scribe mutauerūt istud sic ⁊ in plurib°locis aliis:⁊ vocatur apud hebreos tiquinsopheri.i.adoptatio scribarū h ponēdo ad nares suas:ita q fetor ad idolatras referatur agēdo ⁊ suscipiēdo:tñ i cōi modo loq̄ndi ō peccato vili dicūt homines q fetet in naribus dei:sz sm veritatem fetet in narib°peccātiū:inquātū deteriorant p ipz ⁊ nō ipe de°. h Ergo ⁊ ego fa.in furo.i.in vindicta iusticie mee reddēdo eis penā debitā p abominationib°pdictis Cetera patēt. i Jn.c.viij.vbi dī i postil. Jn domo mea reclusus ē iacēs sup lat°dextez. k Additio.j.

On cōprobat ex lra an hec visio facta pphete fuisset ipo iacente sup latus dextez vl sinistz aut sedentē tm̄:deductio.n.postil.nō videtur ad hoc facere:nā q fuit pceptū pphe de iacendo sup latus dextrū vel sinistrū certis diebus:nō est necesse:vt illi dies intelligant cōtinui:⁊ sic potuit pphā impleri diuinū mandatū intercise p diuersa tpa.vnde qō h dicit: Ego sedebam in domo mea.intelligendū ē illud sedere sic aliud sedere quod imediate sequit.s.Et senes iude sedebant cozā me.qō intelligit de existendo vel manēdo: nō āt de iacēdo:⁊ sb̄ ista significatione in alijs locis sacre scripture pluries inuenit. l Jn eo.c.vbi dī i postil. Mulieres sedebāt plāgētes adonidē. m Additō.ij.

Abbi moyses egyptius in suo libro de directione pplexoꝝ parte ītia scripsit q inuenerat in quodā libro antiquo de cultibus idoloꝝ:q olim quidā de pphis idoloꝝ noīe thaumū istabat apō quēdam regē vt coleret planetas ⁊ signa celestia:quē q̄dē thaumū ipse rex ferociter interfecerat:⁊ q in nocte mortis illius ꝓgregata sūt oia idola de diuersis partib° ad quoddā templū in babylōia in quo erat idolū solis aureū pendens inter celū ⁊ terrā:quod q̄dem idolū ceciderat in medio templi ⁊ alia idola in circuitu ei°:⁊ q idolū solis narrabat ceteris illud qō cōtigerat thaumū

pphe:vnde oia idola plorabāt ⁊ lugebāt tota nocte:⁊ ideo cū cēt mane volauerūt idola ad templa sua in diuersis ptibus:ex quo inoleuit vsus vt i pria die mēsis thaumuꝝ q̄ ē quartus mēsis sm eos:lugerēt homines seu mulieres ad idolatriā ꝺediti sup thaumū i quolibet āno. Dec ille: Que q̄dē narratio posito q sit fabulosa;put verisimiliter apparet:tñ sufficiens ē vt ex ea sumat vā expositio hui°lre .s. Mulieres sedebāt lugētes thaumū. Nā idolatraꝝ gesta cōfundant i falsis ⁊ ficticijs narratōib°:caput .n.idolatraruꝝ s.oia bolus mēdax ē ⁊ pat mēdacū:Johā. viij.si forte narratio pdicta sit vā:⁊ hoc qz vtute demonū ⁊ p magicas artes deo pmittēte fiunt miracula plerunq̄ similia illis miraculis q̄ fiunt p seruos dei:vt augustinus dicit i libro.lxxxiij. q̄sti onū:Intelligēdo tamē miracula large sūpta nō ppie:vt in pria pte q̄stione.cxiij. articulo.iij.i cor.q.tūc ex pdicta narratione ꝓsurgit qōdā fidei nostre testimoniū. Nā cū ista tā magna ⁊ admiranda antiq̄s tpibus fiebāt:que tñ post aduētū xpi nullibi facta i ueniunt:signū ē manifestū q p crucē xpi ptās demonū fuerit valde debilitata ipo dicente Johā.xij.c.Jam pnceps mūdi h°ej̄cietur foras:⁊.j.eçech.xiij.c.Spm̄ imūdū auferā ō tra

Et clamauit. Dic ꝓnter reuertif ppha ad La.IX. describēdū destructionē ciuitatis ⁊ ppli:cui°i pte cā fuerūt abominationes pdicte:⁊ diuidit in duas ptes:qz pmo describit destructio populi cōiter:2° pncipaliū spāliter.c.xj. Dria in duas:qz pmo describit plebis excidiū 2° ciuitatis incendiū.c.se. Dresens capitulū diuidit in tres ptes:qz prio ponitur visiōis modus:2° plebis interitus:ibi Et vocauit.3° eçech.luctus:ibi Et cede completa. Circa pmuz dī: a Clamauit.s.ille qui ostenderat eçechieli abominationes:⁊ psonam dei repsētabat:vt pdictū ē. b Appropinqua.visi.vbis.s.hierlm ad puniendū ipaz. c Et vn° quisq̄z aduersariozꝝ eius. d Vas interfc.hz.i. instrumētū ad interficiendū qō statim designat p hoc qō subditur: e Et ec.sex viri.i.angeli in spē viroꝝ:vtrū aūt intelligant angeli boni vel mali nō habet ex hoc:qz tales punitiones diuine aliq̄n fiunt ⁊ signant fieri per bonos angelos: aliq̄n p malos. f Veniebāt de via porte superioris que respic ad aquilonē.illa erat porta aquilonaris atrij mundoꝝ:que dicit superior respectu porte aquilonaris atrij imūdoꝝ :tēpluz .n.erat i sūmitate mōtis:⁊ ideo illa atria pcedebant versus templū ascendendo:⁊ ex parte aquilonari nō erat aliq̄ porta superioz versus templū: vt pz ex supradicti°:De illa q̄ pte veniebant ad portam atrij sacerdotū que erat in pte orīēta li. g Et vniuscuiusq̄z vas interitus.i.instrumētū vt lācea vel gladius. h Vir quoq̄ vnus vestitus lineis.ex h° vidētur q angeli i hac visiōe imaginaria ostēli erāt ageli bōi: qz vestis linea mūdiciā signat. i Et ingressi sunt. atrij sacerdotū:iō sb̄dit: k Et steterūt iuxta altare ereū.qō erat ibi. l Et glia do.isrl assūpta ē de cherub rē. Dic vocat glia dñi effigies bois sedētis in throno sup firmamētū apparēs sup capita aialiū:q̄ inseri° vocāt cherubi:⁊ h vocātur

cherub: accipiẽdo singlare p plurali: sic frequenter fit i scriptura: videbat g̃ ista effigies repesentãs dei maiestatẽ: recedere de capitibus aialium: ⁊ trãsire ad limẽ templi dñi: ⁊ p hoc ostendebat recessus dei de ppiciatorio qđ erat intra sanctasancto⁹ sup alas cherubi: nõ tñ p loci mutatiõem cũ de necessario sit vbiq⁹: sz per subtractiõez sue gratie ita q nõ daret ide respõsa sũmo sacerdoti sic faciebat ante.

a Et vocauit. Hic pñs ponit plebis iteritus: cui⁹ prio põit iũctionẽ cũ dñ: Et vocauit virũ q indut⁹ erat ⁊c. ad signãdũ illos q̃ bus erat pcendũ: ⁊ illi erãt i miori numero: ió subdit: b Et gna thau su. frontes. thau ẽ vltima lra alphabeti hebraici: ⁊ ẽ p⁹i hac dictiõe thoza q̃ hebraice legẽ signat ió scribebat sup frõtes viro⁹ gemẽtiũ ⁊ dolentiũ de trãsgressiõe legis in abominatiõi b⁹ supza dcis. c Et illis dixit. s. sex viri habentibus vasa interitus i manib⁹ suis. cetera patẽt vsq ibi: Et a scũario meo icipite iterficiẽdo p⁹ sacerdotes ⁊ leuitas ibi ministrãtes. Cõsequẽnt põit interfectõis executio: cũ dñ: Ceperũt g̃ ⁊c. d Cõtãminate domũ. dicebat aũt alicq̃s locus contaminari pp casũ mortui: Numeri. xix. e Et iple. atria interfectis. ista tria templi atria de q̃bus dictũ ẽ .c. pce. f Egredimini. s. de atrijs tẽpli cede cõpleta vt exequãmi pceptũ p totã ciuitatẽ: ió subdit: Et egressi sũt ⁊c. g Et ce. cõpleta. Hic pñs põitur ezechielis luctus cum dñ in persona eius:

Et glia dñi israel assumpta ẽ de cherub que erat super eũ ad limẽ domus. Et vocauit virũ qui indut⁹ erat lineis: ⁊ atramẽtariũ scriptor⁹ habebat in lũbis suis. Et dixit dñs ad eũ. Trãsi per mediã ciuitatẽ i medio hierusalẽ: ⁊ signã thau sup frõtes viro⁹ gemẽtiũ ⁊ dolentiũ sup cunctis abominationibus q̃ fiũt i medio eius. Et ill⁹ dixit audiẽte me. Trãsite p ciuitatẽ seq̃ntes eũ: et pcutite. Nõ parcat oculus vester: neq⁹ misereami. Senẽ adolescẽtulũ ⁊ virginez puulũ ⁊ mulieres iterficite vsq⁹ ad internitiõez. Oẽm aũt sup quẽ videritis thau ne occidat⁹ ⁊ a scũario meo icipite. Ceperunt ergo a viris seniorib⁹ q erãt ãte faciẽ domus. Et dixit ad eos Cõtãminate domũ Et iplete atria interfectis Egrẽdimini Et egressi sũt: ⁊ pcutiebant eos q erãt in ciuitate. Et cũ de cõpleta rẽmãsi ego: ruit q̃ sup faciẽ meã: ⁊ clamãsaio: Heu heu heu dñe de⁹. Ergo ne dispdes oẽs reliq as isrl effũdes furorẽ tuum sup hierlm. Et dixit ad me Iniqtas dom⁹ isrl ⁊ iuda magna ẽ nimis valde: et repleta ẽ terra sanguibus: et ciuitãs repleta ẽ auersione Dixerũt. n. derelict dñs terrã: ⁊ dñs ñ videt. Igitur et me⁹ ñ pcet oculi⁹: neq⁹ miserebor. Viã eorum sup caput eor⁹ reddã. Et ecce vir qui erat indut⁹ lineis q̃ hẽbat atramẽtariũ in dorso suo: rñdit verbum dicens: Feci sicut precepisti mihi. .x.

Et vidi: et ecce in firmamẽto qđ erat sup caput cherubi q̃i lapis sapphyr⁹ ⁊ q̃i spẽs similitudinis solij apparuit sup eũ. Et dixit ad virũ q indutus erat lineis: ⁊ ait: Ingrẽdere in medio rotarũ que sũt subt⁹ cherubi ⁊ iple manũ tuã pmnis ignis q̃ sunt inter cherubi: et effunde sup ciuitatez. Ingressusq⁹ ẽ i cõspectũ meo. Cherubin ãt stabãt a dext⁹ris dom⁹ cũ ingrederetur vir: et nubes impleuit atriũ interi⁹. Et eleuata ẽ glia domini dsup cherub ad limẽ dom⁹: ⁊ repleta ẽ dom⁹ nube. Et ãtriũ repletũ ẽ splendore glie dñi: ⁊ sonit⁹ alarũ cherubi: audiebat vsq⁹ ad atriũ exteri⁹: quasi vox dei oipotentis loq̃ntis. Cumq⁹ pcepisset viro q indut⁹ erat lineis dicẽs: sume ignẽ d medio rotar⁹ q̃ st inter cherubi: ingressus ille stetit iux rotã

istã cõbustio: q explicat visio: ibi Et apparuit. Circa pmũ dñ: a Et vidi. visione imaginaria ⁊ intellectuali b Et ecce i firmamẽto ⁊c. spẽs. n. glie domini q̃ recesserat de loco super capita cherubin trãsferẽs se ad limen domus: vt dẽm ẽ. c. pce. redierat ad locũ pstinũ sup firmamẽtũ i capitibus aialiũ: ⁊ dixit .s. sedẽs i throno dei maiestatẽ repsentãs. c Ingredere i me. ro. ⁊c. vnd. s. i. c. dñ: Similitudo aialiuz ⁊ aspectus eor⁹ q̃i carbonũ ignis ardentiũ. d Et effunde sup cui. s. hierlz: p quod designat incendiũ et⁹ futur⁹ fz iudiciuz dñi. e Ingressusq⁹ est. s. vir indutus lineis. f In conspectu meo. i. me videte: ⁊ ẽ verbũ pphe. g Cherubin ãt stabãt a dextris domus. i. ad dexterã partẽ templi: tñ i atrio sacerdotuz: ideo subditur: h Et nubes impleuit atriũ interius. ad designandum dei pseniaz fz q dñ. ij. pal. vj. Dominus pollicitus ẽ q habitaret in nebula. i Et eleuata est glia domini. da species repesentans dei maiestatem transiuit de capitibus cherubin ad limen domus: ⁊ signat iste trãsitus illud qđ dictuz est capitulo precedenti. k Et atriuz repletum est splẽdore glie dñi. i. splendore dei maiestatẽ repsentate. l At so. alaz cheru. p talẽ motũ alarũ intelligit, pmptitudo angelo⁹ ad exequndũ dñi mãdatũ m Iudie. vsq⁹ ad atriũ exteri⁹. sic. n. i hebreo habet: ⁊ ió alicq̃ male cozrigũt dicẽtes interi⁹: dñ ãt atriũ exteri⁹ atriũ imũdoz: eo q erat lõge remoti⁹ a tẽplo. n Quasi vox dei oipo. loq̃ntis. q. d. ille sonit⁹ alaz erat magnificus ⁊ mirabilis: fm q dñ psalm. xxix. Vox dñi i virtute vox dñi i magnificẽtia. o Cunq⁹ precepisset. repetitio est eius quod dictũ est supza: Ingredere i medio rotarum ⁊c. p Ingressus ille. s. vir indutus lineis. q Stetit iu. ro. vt accipet ignẽ p misteriũ: tñ cherub:

h Remãsi ego. q: nõ fui infect⁹ cũ alijs. i Ruitq⁹ sup faciẽ meã. p timore ⁊ admiratiõe tãti exterminij: ió subdit: k Heu. ⁊ triplicat ad maiorẽ exaggeratiõez. ccia patẽt vsq⁹ ibi: l Et reple. ẽ ira sangui. s. inocentũ occisor⁹ i ea: ⁊ maxime tpe manasse de q̃ dñ. iij. Re. xxj. q effudit sanguiez innoxiũ multũ nimis. m Et ci. repleta ẽ auersiõe. s. a deo p multiplicẽ idolatriam vt dictũ ẽ. c. pcedenti. n Dixer⁹t .n. Reliq⁹t dñs ⁊c. h⁹ expositũ ẽ. c. pce. o Et ec. vir q̃ erat idu. li. dic Ra. sa. q erat gabriel ãgel⁹ in spẽ viri.

Cap. X.

Et vidi. Hic pñter describit ciuitatis hierlm futurũ incendiũ: ⁊ diuidit in duas ptes: q: prio designatur

m Ad die. vsq⁹ ad atriũ exteri⁹. sic. n. i hebreo habet: ⁊ ió aliq̃ male cozrigũt dicẽtes interi⁹: dñ ãt atriũ exteri⁹ atriũ imũdoz: eo q erat lõge remoti⁹ a tẽplo. n Quasi vox dei oipo. loq̃ntis. q. d. ille sonit⁹ alaz erat magnificus ⁊ mirabilis: fm q dñ psalm. xxix. Vox dñi i virtute vox dñi i magnificẽtia. o Cunq⁹ precepisset. repetitio est eius quod dictũ est supza: Ingredere i medio rotarum ⁊c. p Ingressus ille. s. vir indutus lineis. q Stetit iu. ro. vt accipet ignẽ p misteriũ: tñ cherub:

ō subdit: Et extēdit cherub ⁊c. a Qui acci egres. ē. s. ad effundēdū super ciuitatē: nō tamē dī h q effuderit ad designādū q ciuitas tūc nō fuit ꝓbusta: sz postea per sex ānos: q: visio ista fuit āno sexto trāsmigratiōis ioa chi sexto mēse q̄nta die mēsis: vt hī in ꝓncipio. viij. c. ci uitas aūt fuit cō busta anno. xj. se dechie: q fuit ān° xj. a transmigrati one ioachi: q: sed chias ei successit i reg. b Et ap paruit. hic ꝓnter explicat mod° vi siōis q i aliquib° licet paud differt a mō visiōis posi te. ō. j. c. tales enī visiones fuūt ad ali quid signāduz: et iō frequenē fit ibi mutatō ad aliqd significādū qō de nouo dī: dicē ergo b Et apparuit in cherubi. illa āt q̄ttuor aialia. i. c. descripta vocant hic cherubi: eo q erāt alata ⁊ plidē tiā angelo: signi ficātia vt ibidē dī ctū fuit: angeli ve ro sūt sciētia plēi ⁊ sic iterꝑtat che rubi plētudo sci entie. c Et ec ce q̄ttuor rote iux ta cherubi. p h° pz qō dām ē. ō. i. .c. q erāt ibi q̄ttu or rote ⁊ q̄ttuor aialia. d Spe cies āt ro. erat q̄si vi. lapi. chrysoli. supza. i. c. dicit: et aspect° rotaꝝ q̄ visio maris: chrysolith° āt lapis ē ꝑcio sus hñs colorē aureū: ⁊ iō dī a chrysis qō ē aurū: ⁊ p h° qō ponit h q̄ visio lapidis chrysolithi: datꝫ intelligi q ꝑ pha erat magis illustratus fulgore dine sapie q̄ a princi pio: ⁊ idē designat ꝑ hoc qō postea subdit: e Et oē corpus eaꝝ ⁊ colla ⁊ ma. ⁊ pēne. q̄ tria vltima intelligū tur de aialibus ⁊ nō de rotis: ⁊ dicunt h plena oculi. pri mo vero. c. hoc tm̄ dī de rotis: ꝑ oculos aūt ꝓspicacitas intelligentie designat: vnde ⁊ hoies sapiētes ⁊ astuti ſm modū loq̄ndi cōem dicunt oculati. f Et ro. istas vo ca. volu. q: equaliē voluī poterāt ad quattuor partes. g Quat. āt fa. ba. vnū. s. aial. h Facies vna. i. pri ma sicut genī. i. Et scīm ē mane ⁊ vespe dies vn°. i. prim° i Facies cherub. Hic occurrit duplex dubiū: pmū est q̄re ista facies dī h facies cherub: q̄. i. c. dī facies bouis: scōm q̄re dī h ꝓpria: ibi aūt tertia. Ad pmū dicūt aliqui q facies bouis siue vituli ē multū simil faciei cherub: et ꝓp hoc sic noiat: sz hoc dictū ē ꝑ ioſephū dicentē q faci es cherub ē facies cuiusdā auis: que nunq̄ visa ē ab hoi bus sz eius similitudo oīsa fuit moysi i mōte vbi fuit sibi ostensū exēplar oīm fiēdoꝝ i tabernaculo: fz q dī exo. xxv Inspice ⁊ fac fm exēplar: qō tibi i mōte mōstratū ē. ē etiā ꝑ dām ra. sa. ⁊ alioꝝ hebreoꝝ q̄ dicūt q cherub ē q̄l faciēs pu eri gratiosi: ꝓp qō taliē cōiter depingit: iō dī q facies bouis fuit mutata i faciē pueri: cui° mutatōis rō pōt assignari: q̄a sic dām ē. ō. i. c. facies bouis signat regnuz grecoꝝ ꝓp ppli cōis petulantiā: tunc tm̄ in phis grecie maxie vi guit sapia: ꝓp qō ad hoc denotādū facies bouis q ē aial irrōna le versa fuit in faciez hois: q est aial rōale: ⁊ i faciē pueriliē: q: sa pientia nō senescit: sed magis iuuenescit etiā in senib° q̄ sedati° pas siōib° clar° vidēt fz q dī. vij. physi. Sedendo ⁊ q̄escendo fit ania scientes ⁊ prudēs. ꝓp h° dī sapie. vj. Clara ē ⁊ q̄ nunq̄ marcescit sa pientia. Ad scōz dicē dū q ꝓpt hoc dī h fa cies cherub ꝓma: q̄a apparebat directius vultui ꝓphe q̄ alie: si cut dām ē. ō. i. c. de fa cie bouis. k Ipsuz ē aial. i. quodlibet di ctoꝝ q̄ttuor aialiū ē illud idē qō videnā i pria visiōe descripta ō. i. c. l Et egres. ē glia dñi ⁊c.] rediens ad locum suum.

Et eleuata sūt cherubi: ip sūz ē aial qō videnā iuxt flu mē chobā. Cūq; ābularēt cherubi: ibant pariē ⁊ rote iuxta ea: ⁊ cū eleuarēt che rubi alas suas vt exaltarēt de tra: nō residebāt rote: sz ⁊ ipe iuxta erāt. Stāntib° illē stabāt: ⁊ cū eleuatis eleua bant. Spūs. n. vite erat in eis. Et egressa ē glia dñi a limine tēpli: ⁊ stetit sup che rubi.] Et eleuātia cherubi alas suas exaltata sūt a tra cozā me: ⁊ illi egrediētibus rote quoq; subsecute sunt. Et stetit i introitu porte do mus dñi orietalis: ⁊ glia dī isrl erat sup eos. Ipsum est aial quod vidi subt deum isrl iuxt fluuiū chobar. Et i telleri quia cherubi erāt. Quattuor ꝑ q̄ttuor vultus vni: ⁊ q̄ttuor ale vni: et simi litudo man° boīs sub alis eoꝝ. et silitudo vultuū eoꝝ ipsi vult° quos viderā iuxta fluuiū chobar] ⁊ intuit° eo rū ⁊ impet° singulorum an te faciem suam ingredi.

Et stetit i introitu porte domus dñi orietalis. dic Ra. sa. q̄ hec est porta atrū sacerdotū q̄ erat in parte orientali: ⁊ dī porta dom° dñi siue templi: eo q̄ in recta linea opponit porte templi: vt dōz ē. ō. viij. n Ip sū ē animal. i. quodlibet illoꝝ quattuor. o Quod vidi subter deū isrl. q: firmamentū erat super capita aialium: ⁊ desup effigies dei sedētis in throno repsentans eius maiesta tē. p Quattuor ꝑ quattuor vultus vni. i. per singla q̄t tuor aialia quattuor facies erāt cuilibet ipoꝝ. q Et sili tudo vultuū eoꝝ ⁊c.] q. d. licet apparentia vnius faciei eēt mutata vt predictū est: tamē erat idem animal. cetera autez que nō sunt hic exposita de aialibus ⁊ rotis: exposita sunt plenius supza. c. i. vbi potest haberi recursus.

In capitulo decimo vbi dicitur in postilla: hic occurrit duplex dubium. Additio.

Ad hoc duplex dubiū motū ꝑ postillatoꝝ videtur dicendū q nō solū pmū animal: sz quodlibet q̄ttu or aialiū pdcoꝝ in pria visione cōtentoꝝ in h° loco vocat cherub: vnde in lra expresse dī: Rota vna iuxta cherub vnū: ⁊ rota alia iuxta cherub alterum. Et quia secū dū glosam eadem debemus in hoc loco intelligere in expo sitione animaliū que supza. Nec enī mutatio nominū non debet referri ad mutatiōem rerum visaꝝ: sed ad maiorem

illustrationē ppbe. Illa.n.que pr̄ sub specie aialiū quasi in ferioꝛ cognouerat: hic cognoscit sub spē cherubin q̄ sūt altioꝛis gradus: vt expꝛessius denotet q̄ mysteria p huiusmodi aialia figurata sūt. ē. naturā rerū naturaliū. vnde nō solū facies bouis dī hic cherubin: sz ēt facies hois ⁊ facies leonis ⁊ huiusmodi: Et iō de oībus aialib⁹ sil sumptis dic infra codē .c. Intellexi q̄ cherubin cēnt. q. d. illa q̄ p̄ videra vt aialia quasi irena mō itellexi vt cherubin q̄ plenitudiez sapie ipoꝛtat. Cū āt dī: Facies vna facies cherub: ⁊ facies secūda facies hois ⁊c. i sola facie bouis fecit mutatiōez: q̄ bos vt dēz ē. ē. sz expositōez scōꝛ significat mysteriū passiōis: eo q̄ est aial imolaticiū: ⁊ sic hz firmioꝛē rōnez q̄ alia aialia: Iccirco ip̄posuit sibi nomē cherub: q̄i a foꝛtioꝛi ō oibus itelligeret rō cherubi: vnō stati ō oib⁹ q̄ttuoꝛ aialib⁹ dic: Eleuati sūt cherubin. ⁊ infra: Cūq̄ ābularent cherubi ibāt pit ⁊ rote. Et rōne p̄dca pōt dici q̄ añposuit facie bouis q̄ in pria visione fuit ētia: vt denotaret q̄i p locū a foꝛtiōi eq̄litatē aialiū i dignitate seu excellentia.

Et eleuauit me spi. xr. itus: et introduxit me ad portā dom⁹ dñi oriētalē q̄ respicit ad solis ortū. Et ecce i introitu porte vigiti q̄nq̄ viri: et vidi in medio eoꝝ iechoniā filiū açur: et pheltiā filiū banaie pr̄inci pes popli. Dixitq̄ ad me: Fili hois: hi sūt viri q̄ cogitāt iniqtatē: ⁊ tractāt p̄siliū pessimū i vrbe ista dicētes: Nōne dudū edificate sunt dom⁹ ⁊: Hec ē labes: nos āt carnes. Iccirco vaticinare de eis: vaticinare fili hois. Et irruit i me spūs dñi: ⁊ dixit ad me: Loq̄re: Hec dic dñs: Sic locuti estis dom⁹ isrl: ⁊ cogitatōes cordis vestri ego noui. Plurimos occidistis i vrbe hac: ⁊ iplestis vias ei⁹ interfectis. Propterea hec dic dñs: Interfecti vri quos posuistis i medio ei⁹ hi sūt carnes: et hec est leb⁹: et educā vos ō medio e⁹. Gladiū metuistis: et gladiū inducā sup vos dic dñs de⁹. Et eiciā vos ō medio eius. Baboq̄ vos i manū hostiū: ⁊ faciā i vobis iudicia. Gladio cadetis. In finibus isrl iudicabo vos: ⁊ scietis qa ego dñs. Hec non erit vobis i lebete: ⁊ vos ñ eritis i medio ei⁹ in carnes. In finibus israel iudicabo vos: ⁊ scietis quia ego dñs Quia i p̄ceptis meis ñ ambulastis: ⁊ iudicia mea nō fecistis: sz iuxta iudicia gentiū q̄ i circuitu vro sūt estis opati. Et factū z ē cū ppharē pheltias fili⁹ banaie mortu⁹ ē. Et cecidi i faciē meaz: clamās voce mana. Et dixi: Heu heu heu domine deus consūmationem tu facis reliquiarum isrāel: Et factum est verbum domini ad me dicens: Fili hoc vbū istud intelligit negatiue sic: Hec ciuitas nō erit lebes siue olla succēsa: vt dixit hiere. nec nos carnes bullite i ea. sz hec opinio nō p̄sonat lr̄e seq̄nti vt videbit: et iō Ra. sa. exponit hoc verbū: Et hec ē lebes ⁊c. tanq̄ affertiue dcm: vt sit sensus: sic caues conseruant in lebete vsq̄ ad pfectā earū decoctiōez: sic seruabimur i hierusalē vsz ad maturā etatē: assilat aūt plongatio vite decoctōi: q: q̄ diu calor natural decoqt alimentū q̄ertēdo i mēbra durat hois vita: tā diu. n. viuūt ai malia q̄ diu nutriunt. q. de aīma q̄n aūt calō naturalis sic debilitat q̄ nō pōt hoc facere: deficit vita: naturali morte.

i Iccirco. h p̄ter remouet hec pabola: ⁊ pz littera vsque ibi:

k Pluri. occi. i vt. hac. s. inocētes q̄s occidit rex manasses ⁊ alū rges mali ad psuasiōz sacerdotū: vnō ⁊ hieremiaz voluerūt sic occidē: vt habet hiere. xxvj

l Interfecti ⁊c. i medio ei⁹. s. hierusalē. m Hi sūt carnes. q: licet nō fuerit ibi mortui morte naturali: sz violēta: illa tñ mors fuit optia fz q̄ dī: psal. cxv. Pretiosa in cōspectu dñi mors sctōꝝ ei⁹. n Et hec est le. q: in hierlm fuerunt sepulti. o Et educā vos. extra hierlm i captiuitatē. p Gladiū metui. s. regis babylonis q̄n, p auxilio ad regem egypti misistis. q Et gladiū indu. su. vos. s. regis babylonis. r In finib⁹ isrl. .i. in ira aliena finib⁹ ire vestre iuncta. s Judi. vos. q: fuerūt adducti ad regē babylonis i ira emath: ⁊ ibi occisi: eo q̄ relaxauerāt iuramētū sedechie quod feceāt regi babylonis: vt dēz fuit hiere. xxxix. iō subditur:

t Hec. s. hierlm. v Nō erit vo. in lebe. manēdo in ea vsq̄ ad maturā etatē. x In finibus israel ⁊c. repetitio ē eius q̄ pdcm est ad maiorē affirmationem.

y Sed iuxta iudicia gentiū. imitando idolatriā eoꝝ z Et factū est cū, pphetarē pheltias fili⁹ banaie mortuus ē. dicunt aliqui q̄ nō fuit tunc sic i re: sed ppheta vidit in spiritu mortē sibi de ppinquo iminere: hebrei dicūt q̄ tunc mortuus fuit subito diuino iudicio: ⁊ hoc fuit scitū per nūcios qui frequēter mittebant de hierlm ad transmigratos in babylonē: qui interrogati ab illis quibus ezechiel narrauerat suā visionē: vt habet i fine huius capituli: responderūt q̄ eodē tempore ⁊ eadē hora mortuus fuerat: sicut ezechiel dixerat. a Et dixi. i fa. meā. ad deprecandū dñz ne multiplicaret exterminiū b Et factū est. hic p̄ter ponit consolatio eoꝝ que

trāsmigrauerāt cū dō: a Filii ho. fra. tui. i. iudei tecū i babylonē ducti. b Uiri, ppinq tui. q: inf eos erant aliq de genere sacerdotali: sic ⁊ ipe ezechiel. c Et ois do. is. q: de reg decē tribuū aliq euadētes man' salmana sar postea venerūt i regnū iuo: vt dcz fuit. iiij. Re. quorū aliq cū iechonia rege fuerunt i babylonē ducti. d Quib' dixe. .i. de qbus dixerā e Habi. hierlz. reputātes eos miseros ⁊ se felices: vt dictū ē in pncipio h'. c. f Lōge rece. a do. fputabāt n. eos a domino deiectos ⁊ orelictos. g Nobis da. ē ter i possess. q: credebāt secure viuere i hierusalem: vt pdcz ē. h Propterea hec dic do. de'. i. pp eoz insultatōnē ero vobis i cōsolatiōez: iō sbdit de transmigratis i Ero eis i sanmo. in terri ad qs venerūt. q: p daniele ⁊ socios eius q fuerūt positi super negocia regni babylonis: vt hz dani. ij. iudei ibi hitātes fuerūt sustētati i aliq ⁊ cōsolati: ⁊ postea p mardocheuz tpe assueri vt hz in li b' hester. k Lōgre. vos de pplis. tpe cyri q dedit licentiā redeūdi in iudeā. l Et aufe. oēs offē. i. idolatrias: q: p' reditū captiuitat babylōice nō legit il le ppls idolatrasse: nisi aliq pauci tpe antiochi q ad hoc coegit iudeos. i. ⁊. ij. machabe.

hōis fratres tui: ūiri, ppinq tui: ēt ois domus isrl: vniūsi qbus dixerunt hitatores hierlz: lōge recedite a dño: nōbis data ē terra i possessionē:, pptērea hec dic dns deus: Quia lōge feci eos i gētibus: ⁊ q: dispsi eos in terris: ēro eis i scificationē modicā in terris ad qs venerūt. Propterea loquere Hec dic dns de': Congregabo vos ō poplis ⁊ adunabo de terris in qb' dispsi estis: daboq vobis humū isrl. Et ingrediēt illuc: ēt auferēt oēs offensiones cūctasq abominatiōes eius ō illa Et dabo eis coz vnū: ēt spiritū nouū tribuā i viscerib' eoz. Et auferā coz lapideū de carne eorū: ēt dabo eis coz carneū: vt i pcepti meis ābulēt ⁊ iudicia mea custodiant: faciātq ea: ⁊ sint mihi i pplm ⁊ ego sim eis in deū. Quoz āt coz p'offendicula ⁊ abominatōes suas ābulat: hoz viaz in capite suo ponā dic dns deus. Et eleuauerūt cherubi alas suas: ⁊ rote cuz eis: ⁊ glia dei israel erat sup eos. Et ascēdit glia dñi ō medio ciuitatis: stetitq sup mōtē q ē ad orientē vrbis. Et spūs leuauit me adduxitq i chaldeam ad trāsmigratiōem i visionē i spū dei. Et sublatā ē a me visio quā videraz. Et locut' sū ad trāsmigratiōez oia yba dñi q ostenderat mihi

Et factus est fimo. XII. dñi ad me dicens: Fili hōis: i medio dom' exasperantis tu habitas: qui oculos habēt ad videndū ēt nō vident: ⁊ aures ad audiēdū ⁊ nō audiunt: q: dom' exasperans ē. Tu ergo fili hominis fac tibi vāsa trāsmigrationis: ⁊ transmigbis p die coram eis. Trānsmigbis aūt de loco tuo ad locū alterū in pspectu eoz: si forte aspiciant: q: domus exasperās ē. Et efferes foras vasa tua qi vasa transmigrātis p die i pspectu eoz. Tu aūt egredieris vespe coram eis sicut egredit migrās. Ante oculos eoz: pfodē tibi parietē ⁊ egredieris p eū i pspectu eoz. In humeris portaberis: i caligine effereris. Faciē tuā velabis ⁊ nō videb terrā: qm portētū dedi te domui isrl. Feci ergo sic precepe rat mihi dns. Vasa mea protuli quasi vasa transmigrantis per diem: ⁊ vespere perfodi mihi parietem

glo. do. de me. ciui. signās subtractiōez diuine protectiōis. v Seritq su. mō. s. oliuaz q vno miliari distat a hierlm vt hz actuū. i. p Et spi. leua. me tē. visiōe. n. imaginaria videbat sibi de hierlz i babyloniā reduci. y Et sub. est a me visio. i. rapt' mētis: ⁊ sic vidit se cē cū semb' sedētib' coram eo: vt hz. ē. vig. c. iōo sbdit: z Et lo. suz ad transl. i. ad iudeos trāsmigratos in chaldeā. ⁊ Oia verba do. q ostenderat mi. retulit n. eis visiones imaginariā pdictā: et eī' intellectū ⁊ significationē. Cap. XII.

Et factus ē. hic pñt describit punitio principū: ⁊ diuidit i duas ptes. s. pricipalē ⁊ incidentalē: 2ª ibi Et fcūs est. Primum aūt fit sub pabola fci ⁊ iō prio pabola pōit 2° expōit: ibi Et fcūs ē Parabola vo facti ē quādo fit aliqd ad significādū aliō fēz: sic pabola verbi qñ per vnū verbū intelligit aliud. prio ergo dicit b Fili hoīs i medio domus exasperantis tu habitas. q: plures eoz nolebāt credere verbis hiere. de dstructione hierusalem futura. c Qui oculos habent s. carnis. d Et nō vident. i. non intelligunt oculis mentis. e Tu ergo fili hominis fac tibi. vt per simile factum manuducātur ad intelligendum. f Uasa transmigrationis. i. instrumenta transmigrantib' apta: sicut baculus pera ⁊ similia. g Et transmigrabis p die. vt sic videāt te transire de loco tuo ad aliū. h Et efferes foras vasa tua. repetitio ē eiusdē sententie ad maiorē assertionē. i Tu aūt egredieris vespere tē. p hoc. n. designabat fuga sedechie et bellatoz eius de hierlm in ciuitatis captione āte oculos eorū. k Perfode tibi parietē tē. per hoc. n. designabat q exierūt per locū absconditū ⁊ per viam subterraneā vt dcz fuit hiere. xxxix. ⁊. iij. Re. vltimo. l In humeris portaberis tē. p hoc designat execratio sedechie: ⁊ sic nō poterat incedere nisi appodiando se super humeruz bucentis: ⁊ ad idem facit quod subditur: Faciem tuam velabis ⁊ cetera. ⁊ subditur causa: m Quia portentum dedi te. i. signuz futuri mali sedechie. Consequenter pōitur obedientia pphe cū dicit: n Feci ergo sic preceperat mihi. ⁊ patet littera

m Et da. eis coz vnū. s. ad seruiēdū vni deo celi.
n Et spi no. auferēdo eis voluntatē patz suoz q fuerūt ad idolatriā pni. o Et aufe. coz lapi. i. durū ad recipiēdū disciplinā dñi ⁊ pphaz. p Et da. eis coz car. i. tenez ⁊ dispositū ad recipiēdū: vt pz. i esdre: cui' doctrinā receperūt valde deuote. q Quoz aūt coz p'offen. i. paratū ad deū offendū qle erat coz coz in hierlz hitantiū: vt pz p pdcā. r Doz viā i ca. su. pona. reddēdo eis penā debitā. s Et eleua. hic vltimo pōit visiōis h'relatio: pmittit tñ recessus dine ptectiōis a hierlz cū dī: Et eleuauerūt cherubi alas suas. ad volā dū extra tēplū i quo erāt vt pz p pdicta. t Et ascēdit

ex dictis. a Et fa. est. Hic ꝓnter exponit pabola dca eo modo quo ia dictū ē q̄ tū ad sniam: aliq̄ tñ addunt q̄ exponent. b Nūquid nō dixerunt. q. d. ita quesierūt a te. c Quid tu facis. i. qd signat hoc factū tuū. d Dic ad eos. huius facti intellectū. e Sup ducē onus istud. i. super sedechiā. f Et su. oēm do. isrl' nē. qz capta ciuitate ⁊ duce nō poterat ꝑplo bene cē. cetera patēt vsque ibi: g Pariete perfodiēt. qz introit' vie sbterrance erat obturatus. vl' qz inter illū itroitū ⁊ regem erat mur' quē oportebat pforari anteq̄ posset illā viā subterraneaz ingredi. h Faciēs ei' operiet nē. ꝑ qđ designat excecatio sedechie. vel qz q̄n fuit captus a chaldeis velauerūt oculos eius sic solet fieri hoīb' morte dignis. i Et extendā rete meū super eū nē. i. exercitū chaldeoz qui inseqūns cepit eum. k Et adduc. eum in baby. vinctū ⁊ captiuū. l Et ipam nō videbit. qa ante fuerat excecatus iij. Reg. vltimo. m Ibiq̄ morietur. tñ fuit honorifice sepultus: vt hī hiere. xxxij. n Et oēs q̄ circa eū. ꝓncipes ⁊ bellatores. o Dispgaz. qz ꝑ maiori pte fugerūt eū relinquentes. p Et gla. euagi. p' eos. hoc dī pp iohannā filiū charee: ⁊ alios q̄ fugerūt i egyptū ꝙ ꝓsiliū hieremie: vt hī hiere. xliij. Et ibi fuerūt occisi ꝑ chaldeos q̄ ceperūt egyptuz q Relin. ex eis vi. pau. nē. hoc dī pp illos q̄ in vita fuerunt reseruati ⁊ in chaldeam ducti. r Ut denarrēt oia scele. eoz. facto ⁊ vbo: ex eoruz .n. miseria appebat q' deū suū offēdrāt: ⁊ mlti eoz pnia ducti h' idē vbo fatebāt. s Et sci. qz ego do. ꝑ expictiā mee ptātis ⁊ vidicte. t Et fa. ē. Hec ē ps icidētal' i q̄ p' mistā reg' ⁊ ꝓncipū: h' occasiōe pōit miseria plebis: ⁊ ꝓio denūciat hec afflictio. ꝛ eius acceleratio: ibi Et fcūs ē. Circa ꝓmū dicitur v Fili hoīs pa. tuū in ꝓtur. s. mētis ⁊ corporis. x Lo-

mãu: ⁊ in caligine egressus sum: ⁊ in humeris portab' in ꝓspectu eoz. Et factus ē sermo dñi mãe ad me dicēs Fili hoīs: nūnqd nō dixerūt ad te domus isrl: dom' exasperans: qđ tu facis. Dic ād eos: Hec dic dñs deus. Sup ducē onus istō q̄ ē in hierlz: et sup oēm domū israel q̄ ē i medio eorū. Dic: Ego portētū vestruz: Quō feci: sic fiet illi. In trāsmigratione ⁊ i captiuitatē ibūt: ⁊ dux q̄ ē in medio eorum in humeris portabit: in caligine egrediet. Pārietē perfodiēt vt educāt eū: faciēs eius operiet vt nō vid at oculo terrā. Et extēdam rete meū sup eū: ⁊ capietur in sagena mea et adducaz eū i babylonē i terrā chaldeozū: et ipam nō videbit: ibiq̄ morietur et oēs q̄ circa eū sūt. Presidiū eius ⁊ agmina eius dispergā in oēz ventū: et gladiū euaginabo p' eos. Et scient qz ego dñs q̄n dispersero illos i gētib' ⁊ dissemiauero eos i terris Et relinquam ex eis viros paucos a gladio ⁊ fame et pestilētia: ut narrent oia scelera eorū in gētibus ad q̄s ingrediētur: et sciēt qz ego dñs: Et factus est sermo dñi ad me dicēs: Fili hoīs pane tuū in ꝓturbatiōe comede: sz ⁊ aquā tuā in festinatione ⁊ merore bibe: ⁊ dices ad pplm terre: Hec dic do

minus dus ad eos q̄ habitāt in hierlm i terra israel. Panē tuū in solitudie comedēt ⁊ aquā suā i dsolatiōe bibēt: vt dsoleť ⁊ra a mlt'tudie sua pp iniqtates oīm q̄ hitāt i ea: et ciuitates que nūc hitāt dsolatē erūt: ⁊raq̄z deserta: ⁊ scietis qz ego dñs. Et fact' ē sermo dñi ad me dicēs Fili hoīs: qđ ē pbium istō i ⁊ra isrl' dicētiū: i longū differēt dies: et pibit oīs visio: Ideo dic ad eos: Hec dic dñs de': Quiescē faciā pbiū istō: neq̄z vulgo dicet vltra i isrl. Et loqre ad eos: q̄ appropinq̄uerūt dies ⁊ sermo oīs visiōis. Non. n. erit vltra oīs visio cassa: nec q̄z dinatio ābigua i medio filioz isrl: qz ego dñs loqr: ⁊ qđcūq̄z locut' fuero vbū fiet. Non plōgabit āplius: sz i dieb' vris dom' exasperans loqr vbū: ⁊ faciaz illō dicit dñs de'. Et fact' ē sermo dñi ad me dicēs: Fili hoīs: ecce dom' isrl' dicetiū: visio quā h̄ vidz i dies mltos: ⁊ i tempora longa iste prophetat Propterea dic ad eos: Hec dicit dominus deus. Nō plōgabit vltra oīs sermo me'. Verbū q̄ locut' fuero ꝓplebitur dic dñs de'

Et factus ē sermo .XIII. dñi ad me dicens: Fili hominis vāticinare ad prophetas israel qui ꝓphetāt et dices ꝓphātib' d corō suo. Audite vbū dñi: Hec di

mede nē. ꝑ hoc. n. designat miseria ppli hierosolymitāi futura in obsidiōe: qz pp defectū victualiū vn' rapiebat ab alio cibū: ⁊ cū hoc vix habebāt tēpus comedēdi: qa oportebat eos q̄ ꝓtinue dēdē mux. y Et ci. q̄ nūc hitāt. circa hierlz i iuda. z Deso. ert. i. hitatōib' vacue

a Terraq̄z dsta. pp defectū culture. b Et fa. ē. Dic ꝓnī describit pdicte vastationis acceleratio: eo q̄ incredulī dicebāt, pphetias hiē. ⁊ ezechiel nunq̄ impleri: ⁊ h' ē qđ dī: c Qđ ē, pverbiū vulgariť dcm d In lō. dif. di. i. tps ipletōis ñ vēnit: iō sequit: e Et pi. ois vi. frustrata effectu suo. f Iō dic ad eos. asserendo ꝙrium g Quiescere faciā, puer. istō. iducēdo i eoz oculis effectū. h Nō. n. erit vl. ois vi. cassa. lra sic ē ōdinata. Ois visio ñ erit vltra cassa. i. nulla visio, pphetica frustrabit' effectu ințēto: qz negatio p' posita sig vniuersali sac eq̄pollē suo ꝙrio: ⁊ sic ois nō ⁊ null': eq̄pollēt. i Ne q̄z divia. i. denūciatio futuri ex fulatōe ōi. k Ambigua. qz citra ipleť i effcū: iō sequt l Nō plō. āplius z in die. ve. nē. ex h'. n. tpe ñ fluxerūt sex āni integri vsq̄ ad ōstructionem hierlz: vtz ex octis ē. i pncipio. viij. c m Et fa. ē sermo do. nē. h ꝓnī ostēdit accelera' ipleti ois, pphie ezechil' c' pphia erat ꝓfōmis, pphie hiē. de ōstructōe ciuitatis ⁊ ppli captitate: ⁊ ꝑz snia ex dictis.

Et fcūs ē. h ꝓnī ezechiel, pphāt ꝙ fal. Cap. XIII. sos pphas: ⁊ p' ꝙ sexū virilē: z ꝙ mliebrē: ibi Et tu fili hois. Dzia i duas: qz p' pōit pseudo, pphaz cīpa: z ónciat eoz pēa: ibi Propterea. Circa p'm dī: b Vlti. ad, pphe. s. sos: iō sbdit: c Et di. pphe. ō cō. su. i. ō sua

fictiõe nõ ex dina reuelatiõe:iõ sb'dit: o Quasi vulpes in deser.tẽ. Est aũt vulpis aial dolosũ intẽdẽs decepriõi auũ:sic isti,pphe itẽdebãt ad ỏceptionẽ simpliciũ iõ arguit eos dices: e Nõ ascẽdistis ex aduerso.pcã ppli arguẽdo. f Neq; opposuistis mux.p peccatoribus feruẽter ozãdo. g Ut sta.i pre.pcussiõz oñi vitis meritis auertẽdo. h Uidẽt vana.mutat loq̃ndi mõz ỏ scda pte ad tertiam.

i Dicentes ait do.vt i modo loq̃ndi pformarent se veris,pphis ad facilẽ decipiẽduz. k Et pseue.cõfirmare sermõez. idẽ pluries t pluribus diebus ẽpetẽdo:vel dictũ ꝟ ium falso iuramẽto pfirmãdo.

l Nũq̃d nõ visionẽ cassã vidistis.q.d.sic. m Propterea. Dic pñter põit pẽa:t primo sic ,pphantiuz: 2° cis credẽtium:ibi Et ipe. Circa pmũ dr: m Propterea.i.pp mendacia,pphetica.

n Ecce ego ad vos.s. puniẽdos. o Et erit manꝰ mea.i.vidicte mee potẽtia. p Super ,pphas.falsos q In ꝯcilio populi mei nõ erũt. .i.i cetu reuertentiũ de babylõe.s. i plonis suis nec i filijs ab eis ꝓcreatis. r Et i scriptura do.isrl nõ scribent.redeũtes .n.ỏ babylõe habuerũt genealogias suas descriptas:vt sic singuli redirẽt ad hereditates patrũ suoz: vt habet pzio esdre. s Nec in terrã isrl ingredient.cũ reuerẽtibus de babylõe:sic expõit hec lra cõit.r: sz qz redeuntes de babylõe i iudeã fuerũt i magna afflictiõe t seruitute: iõ bonũ redeũtiũ nõ videt fuisse tm q illius bõi pzuatio eẽt sufficiẽs istoz falsoz,pphaz punitio: iõ videtur mihi q sic dz intelligi saltẽ pncipalit. q In concilio ppli mei nõ erũt.i.in societate supnoz ciuiũ. r Et in scriptura do.isrl nõ scribent.i.i libro vite in q̃ scribũtur electi. s Nec in terrã isrl ingrediẽt.i.in trã viuẽtiũ:p quã intelligit celestis habitatio:vbi moꝛs locũ ñ habz. t Dicẽtes pax.sic.n.dicebãt pplo q nullo mõ habebãt dubitare ỏ aduẽtu regis babylonis sup eũ:qỏ tñ erat falsũ. v Et ipe. Dic pñt põit pena credẽtiuz

cit dñs deꝰ:Ue,pphis insipiẽtib' q sequũt spm suũ et nihil vidẽt.Quasi vulpes i deserto:,pphe tui isrl erant Nõ ascẽdistis ex aduerso: nec̃q opposuistis mux pro domo isrl ut staretis i plio in die dñi.Uidẽt vana et diuinãt mẽdaciũ: dicẽtes: ait dñs:cũ dñs non miserit eos:et pseuerauerũt pfirmare sermonẽ. Nũq̃d nõ visionẽ cassã vidistis:t diuinationẽ mẽdacẽ locuti estis: Et dixistis ait dñs: cũ ego nõ sim locut'. Propẽa hec dicit dñs deꝰ: Ut locuti estis vana:t vidistis mẽdaciuz iõ ecce ego ad vos ait dñs deꝰ:et erit manꝰ mea sup̃ pphas q vidẽt vana t diuinãt mẽdaciũ. In ꝯcilio populi mei nõ erũt:et i scriptura domꝰ isrl nõ scribẽt nec i tra isrl ingredient: t scietis q ego dñs deus: Eo q deceperit pplz meũ dicentes pax pax:t nõ ẽ pax: et ipse edificabãt parietẽ:illi aũt liniebãt eũ luto absq; paleis Dic ad eos q liniũt absq; tẽpatura: q casurꝰ sit. Erit ẽniz imber iundãs:et dabo lapides pgrandes t dẽsup irruẽtes:et ventũ ꝓcelle dissipãtẽ. Siq̃dẽz ecce cecidit paries Nũnq̃d nõ dicetur vobis:ubi ẽ litura quã linistis: Propẽa hec dicit dñs deꝰ: Et erũpe faciã spm tempestatũ i idignatiõe mea: t imber iundãs i furoze meo erit:t lapides grãdes i ira i plũptionẽ. Et ỏstruã parietẽ quẽ liuistis absq; tpañto:t adeq̃bo eũ terre et reuelabit fũdamẽtũ eiꝰ: t cadet t psumet i medio eiꝰ:et scietis q ego sũ dñs. Et cõplẽbo idignateõz meã i pariete t in his q liniũt eum absq; tpamẽto:dicãq; vobis: Nõ ẽ paries:t nõ sunt q liniũt eũ. Prophe isrl q ,pphant ad hierlim:t videt ei visionẽ pacis t nõ ẽ pax ait dñs deꝰ. Et tũ fili hois põe faciẽ tuã ꝫ filias popli tui q̃ue,pphant ỏ cozỏ suo t vaticinare sup eas:t dic: Hec dicit dñs dus: Ue q cõsumũt puluillos sub oi cubito manꝰ:t faciũt ceruicalia sub cãpite vniuerse etati ad capiẽdas aias. Et cũ caperẽt aias pplı mei viuificabant animas eorum:et violabant me ad populum falsis,pphetis:cũ dr: Et ipe.s.pplis meꝰ. x Edificabat parietẽ.i.hierlz vt dicẽ Ra.sa.in qua ppls edificabat ita secure ac si deberet ibi semp manere. y Illi aũt.s. ,pphe falsi. z Liniebãt eũ.i.verbis adulatoziis pplo applauỏbãt: Alliter expõit vt p parietẽ intelligat ꝓgeries peccatoz: t maxie i cultu idoloz i q̃ falsi,pphe suis adulationibus nutriebãt pplz t iõ denũciat calus edificũ huiꝰcũ dicit: a Erit.n.imber inundãs.i.exercitꝰ chaldeoz abũdãs i bellatoribꝰ viris sic imber i guttis. b Et dabo lapi.pgrãdes.i.exercitus principes. c Desup irruẽtes. .i.fortiꝫ icitates cuneos suos ad ỏstructionẽ muroz. d Et vẽtũ,pcelle dissipãtẽ. .i.nabucho.regem. e Siq̃dẽ ecce ceci. pies.i.hierlz t altari a idoloz ibi edificata. f Nũq̃d nõ dicet vobis.impropando. g Ubi ẽ litura quã liniistis. q.d. apparet falsitas i adulatoribꝰ vtis. h Et erũpere.fa.spm tẽpe. .i.nabuc.quẽ pr' vocauit vẽtũ,pcelle t patẽt cetera ex dictis:ẽ.n. repetitio eiusdem tẽ. vsq; ibi: i Et rue labit fũda eiꝰ. chaldei .n.minauerũt muros hierlz i aliquibꝰ locis vt sic faceret eos ruere. k Et ,pple.idignatiõez mcã.i. effectũ dicte mee. l In pariete tẽ.t pz ex dictis smia. m Et tu hic pñt,pphetat ꝫ falsas prophetissas:t vituperat i duas:q; pmo põit ea culpa: 2° pẽa: ibi Propẽ hoc. Circa pmũ dr: n Fili ho.po.fa.tuã.ostẽdendo diuiam indignatiõem. o Contra filias.i.falsas ,pphetissas. p Que prophe.de coz.suo.t nõ spiritu diuino. q Ue q̃ sumũt puluillos tẽ.hoc duplr expõit: vno mõ vt p puluillos t ceruicalia intelligant vba adulatoria t mẽdacia:que dicebãt iste mulieres malꝫ hoibꝰ t idolatris: alio mõ itelligẽdo puluillos t ceruicalia ad lrãz: ,pphe.n.verũ solũ,pphabãt vbis sz et fcis t sensibilibꝰ signis: sic hieremias posuit catenas i collo suo ad significãdũ captiuitatẽ futurã hiere.xxvij. Et eodẽ mõ,pphe falsi faciebãt eos similiter:sic sedechias fecit sibi cõnua ferrea.iij.Re.xxij. Et eodẽ mõ,pphetisse false faciebãt pluuillos t ceruicalia:faciẽtes hoies accũbẽ sp ea:dicẽtes sic potestꝫ põmire secuꝫ t dete ñ timẽtes i aliq̃ ỏ aduẽtu chaldeoz. r Sub ca.vni.eta.i.hoiz cꝰ libz etatis. s Ad ca.ai.i.ỏcipiẽdas suis mndacijs. t Et vi.me ad po.me.i.

cogebāt me ad puniendū ip̄m: nec est intelligendū q̄ violentia seu coactio cadat i deo: sed hoc dr̄ ad denotādū q̄ ñ vult p se malū pene: sed p accidēs. s. pp ordinē sue iusticie: cū eius ppriū sit misereri ⁊ ppere. a ¶ Propt̄ pugil ordei. i. pp vlē questū talia faciebāt. b ¶ Ut interfi. alias q̄ nō moriūt. iustis. n. viuētib⁹ i domo nihil eis dānāt⁹ ꝓphetabāt mortē et infortunia: ⁊ iniustis qui p peccatū sūt mōtui, ꝓphetabāt vitam ⁊ ꝓspera pp cor̄ dōa c ¶ Propt̄ hoc. Dic ponit earum pēa cuz dr̄: d ¶ Ecce ego ad puluillos vīos. i. ad facta vīa puniēda. e ¶ Quib⁹ vos ca. i. decipitis. f ¶ Alias volātes. i. hoies q̄ deberēt eleuāi ad cognitionē diuinor̄: ⁊ loq̄tur de eis ad moduz volatiliū q̄ attēdētia ad instrumēta aucupis: in quibus sūt alīq̄ attrahentia vt grana: et huiusmōi illic descendūt ⁊ capiunt retibus suis: sic isti attēdētes ad vba ꝓphetissar̄ decipiebāt ab eis. g ¶ Et dirūpaz eos de brachijs vīis. .i. taliē puniā vos q̄ nō poteritis talia facere nec ꝓp̄m meū ō cipere. h ¶ Et scietis q̄: ego dñs. p experiētiā mee vindicte. i ¶ Pro eo q̄ merere fecistis cor̄ iusti. q̄tū i vobis fuit ifortunia sibi prophetando. k ¶ Quē ego nō contristaui. i. ñ dispositi inferre talia sibi. l ¶ Et cōfortastis ma. impij. ꝓphetādo sibi bona. m ¶ Ut non reuerte. a via sua mala. p hoc. n. nutriebat i malo suo. n ¶ Et viueret. s. si a peccatis suis pēitēt. o ¶ Propterea vana nō videbitis. quia auferā vos de vita pñti: ita q̄ ꝓp̄m meū decipere nō poteritis. ¶ Cap. XIIII.

A ¶ Venerūt. Supra descripta ē hierosolymitarum vastatio: hic pōit trālsmigrator̄ cōsolatio: ⁊ diuidit in duas ptes: q̄r prio pōit vtilis monitio: ⁊ subdit 2° ipsa cōsolatio: ibi Et fcūs est. Monitio ār vtilis fuit: q̄ quesierāt diuinū responsū a ꝓphis sāctis: ⁊ iō diuidit in tres ptes: q̄r prio ponit impedimēti oñsio: 2° subdit ei⁹ remotio: ibi Propica. 3° falsitatis punitio: ibi Prophā cū erraverit. Impedimētū ār dīni rep̄si ē ip̄m q̄rere ficticie: vtpote ad tēptandū ꝓphe veritatē: vel q̄r q̄rit eius rñsū pp curiosita meū ppter pugillū ordei ⁊ fragmē panis: ut iterficerēt aias q̄ nō moriunt: ⁊ viuifi carēt aias que nō viuūt: mentiētes populo meo credenti mēdacijs. Propter hoc dicit dñs deus: Ecce ego ad puluillos vīos quibus vos capitis aias volantes: et dirūpam eos de brachijs vestris: ⁊ dimittā aias quas vos capitis aias ad volandū. Et dirūpam ceruicalia vestra: ⁊ liberabo ppl̄z meum de manu vestra: neque erūt vltra in mānibus vestris ad p̄dādum: et scietis quia ego dñs. Pro eo q̄ merer fecistis cor̄ iusti mēdaciter: quē ego ñ cōtristaui: et confortastis manus impij: ut ñ reuerteret a via sua mala et viueret: ꝓptereā vana non videbitis ⁊ diuinatiōes nō diuinabitis amplius: ⁊ eruam populum meum de manu vestra ⁊ scietis quia ego dominus. Ca. XIIII.

ET venerūt ad me viri seniores israel: ⁊ sederūt coram me. Et factus ē sermo dñi ad me dicens: Fili hominis: viri isti posuerunt idolā suā in cordibus suis: et scādalum iniqtatis sue statuerunt cōtra faciem suam. Nūquid interrogat⁹ respondebo eis: Propter hoc loquere eis: ⁊ dices ad eos: Hec dic dñs de: Homo hō de domo israel q̄ posuerit immūdicias suas in corde suo: ⁊ scandalū iniqtatis sue statuerit cōtra faciem suam: ⁊ venerit ad prophetam interrogās p eum me: ego dñs respōdebo ei in multitudine immundicie suar̄ sūt capiat domus israel in corde suo quo recesserūt a me i cunctis idolis suis. Propterea dic ad domuz israel: Hec dicit dominus deus: Conuertimini ⁊ recedite ab idol̄ vestris: ⁊ ab vniuersis cōtaminationib⁹ vestris auertite facies vestras Quia homo hō de domo israel et de prosilitis quinqz aduena fuerit i israel: si alienat⁹ fuerit a me et posuerit idola sua in corde suo: ⁊ scādalū iniqtatis sue statuerit cōtra faciē suā et venerit ad prophaz vt iterroget p eū me: ego dñs respōdebo ei per me: et ponā faciē meaz super hoiez illū: et faciā euz in exēplū et in ꝓuerbiū: ⁊ dispdaz eū de medio ppli mei: ⁊ scietis q̄r ego dñs: Et prophā cūz errauerit et locutus fuerit verbū: ego dñs decepi prophetam illum. Et extē dam manū meā sup eū: ⁊ disperdā eū de medio ppli mei: ⁊ scietis q̄r ego dñs. Si autē propheta deceptus locutus fuerit verbū: ego dñs decepi prophetam illum: ⁊ extendam manū meā sup eum: ⁊ disperdam eum de medio ppli mei israel. Et portabunt iniquitatem suam iuxta iniquitatem interrogantis: sicut iniquitas prophete erit: ut non recedat vltra domus israel a me: nec polluantur vltra in cunctis preuaricationibus suis: ⁊ sint mihi in populum: et ego sim eis in deum dicit dominus deus. Et factus est sermo dñi ad me dicens: Fili hominis: terra cum peccauerit mihi ut prevaricetur prevaricationem: et extendam manum meam super eam: ⁊ conteram baculum panis eius: et immittam in eam famem: ⁊ interficiam de ea homines et iumenta: si fuerint tres viri isti in medio eius: ego vivo dicit dominus deus: si filios et filias liberabunt: ipsi soli iustificabuntur: terra autem desolabitur. Aut si gladium inducam super terram illam: et dicam gladio: Transi per terram: et interficiam de ea homines et iumenta: si fuerint tres viri isti in medio eius: ego vivo dicit dominus deus: non liberabunt filios et filias: sed ipsi soli liberabuntur. Aut si pestilentiam immittam in terram illam: et effundam indignationem meam super eam in sanguine: ut interficiam de ea homines et iumenta: si fuerit Noe et Daniel et Iob in medio eius: ego vivo dicit dominus deus: non liberabunt filium aut filiam: sed ipse iustificabit animam suam in iustitia sua. Quia hec dicit dominus deus: Quanto magis quattuor iudicia mea pessima gladius et fames et bestia pessima et pestilentia mittam in Hierusalem: ut interficiam de ea homines et iumenta? Et nunc ecce derelicti in ea salvabuntur educentes filios et filias: ecce ipsi egredientes ad vos: et videbitis viam illorum et adinventiones eorum: et consolabimini super malo quod induxi in Hierusalem: et omnia quecumque induxi super eam. Et consolabuntur vos videntes viam illorum et adinventiones eorum: et scietis quia non frustra feci omnia que feci in ea dicit dominus deus. Fili hominis: quid factum est lignum vitis de omni ligno palmitis qui est in arboribus saltus? Numquid tollitur ex eo lignum ut fiat opus? aut fabricabitur ex eo paxillus omnis vasis pendentis? Ecce igni datum est in cibum: consumpsit ignis medium eius: et combusta est facies eius: numquid aptum est operi? Ecce cum integrum esset nequaquam fiebat ex eo opus: quanto magis cum ignis illud consumpserit et combustum fuerit adhuc operabitur? Propterea hec dicit dominus deus: Sicut lignum vitis inter ligna saltus que dedi igni ad comedendum: sic dedi habitatores Hierusalem. Et ponam faciem meam in eis: de igne exibunt et ignis devorabit eos: et scietis quia ego dominus cum posuero faciem meam in eis: et dabo terram desolatam et desertam eo quod prevaricati sint prevaricationem dicit dominus deus. Et factus est sermo dñi ad me dicens: Fili hominis: loquere ad Hierusalem abominationes eius: et dices: Hec dicit dominus deus Hierusalem: radix tua et generatio tua de terra chanaan: pater tuus amorreus et mater tua cetea. Et quo ortus es die qua natus es non est precisum umbilicus tuus: et aqua non es lota in salutem: nec sale salita: nec pannis involuta. Non pepercit super te oculus ut faceret tibi vnum horum misertus tui: sed abiecta es super faciem terre in abiectione animarum tuarum in die qua natus es. Et preteriens ego per te vidi te conculcatam sanguine tuo: et dixi tibi in sanguine tuo vivito: dixi inquam tibi in sanguine tuo vivito. Multiplicata quasi germen agri dedi te: et multiplicata es et grandis facta: et ingressa es et peruenisti ad mundum mundorum: ubera intumuerunt et pilus germinauit: et eras nuda et confusione plena. Et preteriens ego per te vidi te: et ecce tempus tuum tempus amantium: et expandi amictum meum super te: et operui ignominiam tuam: et iuraui tibi et ingressus sum pactum tecum dicit dominus deus: et facta es mihi. Et lauabo te aqua: et dilauabo sanguinem tuum ab te: et unxi te oleo: et induam te varijs: et calciabo te ianthino: et cingam te bysso: et operiam te subtilibus: et ornabo te ornamento: et dabo armillas in manibus tuis: et torquem circa collum tuum: et dabo inaurem super os tuum: et circulum in auribus tuis: et coronam decoris in capite tuo. Et ornata es auro et argento: et vestimentum tuum byssus et subtilia: et polymita: et varia: similam et mel et oleum comedisti: et decora nimis fuisti: et prosperata es in regnum. Et egressum est nomen tuum in gentes propter pulchritudinem tuam: quia perfecta eras in decore meo quem posueram super te dicit dominus deus. Et confisa es in pulchritudine tua: et fornicata es in fama tua: et effudisti scortationes tuas super omnem transeuntem: ut eius fieret. Et sumens de vestimentis tuis fecisti tibi excelsa meretricia: et scortata es super ea: que non fient neque erunt. Vasa quoque gloriae meae tulisti de auro meo et de argento meo quod dederam tibi: et fecisti tibi imagines masculinas: et fornicata es in eis. Et tulisti vestimenta tua polymita: et operuisti ea: et oleum meum et incensum meum posuisti coram eis. Panem meum quem dederam tibi: similam et oleum et mel cibaui te: et posuisti coram eis in odorem suauitatis: et factum est ita dicit dominus deus. Et tulisti filios tuos et filias tuas quas genuisti mihi: et immolasti eis ad comedendum. Numquid de fornicationibus tuis parum fuit? Filios meos occidisti: et tradidisti eos ut consecrarentur eis? Et super omnia scelera tua et fornicationes tuas non es recordata dies adolescentie tue: quando nuda et confusione plena eras: et calcabaris sanguine tuo. Et post omnem malitiam tuam: ve ve tibi dicit dominus deus. Et edificasti tibi fornicem: et fecisti tibi excelsum in omni platea. In capite omnis viae edificasti excelsum tuum: et abominabilem fecisti pulchritudinem tuam: et diuisisti pedes tuos omni transeunti: et multiplicasti fornicationes tuas. Et fornicata es cum filijs egypti vicinis tuis grandis carnibus: et multiplicasti fornicationes tuas ad irritandum me. Ecce ego extendi manum meam super te: et minuam iustificationes tuas: et dabo te animas odientes te filias philistinarum que confunduntur in via tua scelerata. Et fornicata es cum filijs assyriorum eo quod insatiabilis fuisti: et fornicata es cum eis et nec sic impleta es. Et multiplicasti fornicationes tuas in terra chanaan usque ad chaldeam: et nec sic impleta es. Quam infirmum habens cor dicit dominus deus: quia fecisti omnia hec opera mulieris meretricis procacis. In capite omnis viae edificasti fornicem tuum: et fecisti excelsum tuum in omni platea: et non fuisti sicut meretrix: quia despexisti mercedem. Adulterina mulier: que super virum suum introducit alienos. Omnibus meretricibus dantur munera: tu autem dedisti cunctis amatoribus tuis munera: et conduxisti eos ut ueniant ad te de circuitu ad fornicationes tuas. Et factum est in te contra morem mulierum in fornicationibus tuis: et post te fornicata es: et in mercede quam dedi tibi et merces non est data tibi: et facta es contra morem. Propterea meretrix audi verbum dñi. Hec dicit dominus deus: eo quod effusum sit es aes tuum: et reuelata sit turpitudo tua per fornicationes tuas super amatores tuos: et super omnia idola abominationum tuarum: et super sanguinem filiorum tuorum quos dedisti eis: ecce ego congregabo omnes amatores tuos quos dilexisti: et universos quos odisti: congregabo eos undique super te: et reuelabo ignominiam tuam coram eis: et videbunt omnem turpitudinem tuam. Et iudicabo te iudicio mulierum adulterarum et effundentium sanguinem: et dabo te sanguine furoris et zeli. Et tradam te in manus eorum: et destruent fornicem tuum: et demolientur excelsa tua: et spoliabunt te vestimentis tuis: et tollent vasa gloriae tue: et dimittent te nudam et confusione plenam. Et adducent super te turbam: et lapidabunt te lapidibus: et confodient te gladijs suis. Et comburent domos tuas igni: et facient in te iudicia in conspectu mulierum multarum: et quiescere te faciam de fornicatione: et mercedem non dabis amplius. Et requiescere faciam indignationem meam in te: et recedet zelus meus a te: et quiescam et non irascar amplius. Eo quod non recordata sis dierum adolescentie tue: et irritauerit me in cunctis his: ecce ego quoque reddam viam tuam in capite tuo dicit dominus deus: et non faciam luxuriam super omnes abominationes tuas. Ecce omnis qui vtitur parabolis: parabolam hanc dicet de te: Qualis mater tua filia eius: que abhorret virum suum et filios suos: et sicut soror sororum tuarum que abhorruerunt viros suos et filios suos: mater vestra cetea. et pater vester amorreus: soror tua maior que habitat ad sinistram tuam: ipsa et filie eius: soror autem tua minor que habitat a dextris tuis: sodoma et filie eius. Nonne hec fuit iniquitas sodome sororis tue superbie saturitatis panis et abundantie et otium ipsius et filiarum eius: et manum egeno et pauperi non porrigebant. Et extulerunt se et fecerunt abominationes coram me: et abstuli eas sicut vidisti. Et samaria non peccauit omnia peccata tua: sed multiplicasti abominationes tuas super eas: et iustificasti sorores tuas in omnibus abominationibus tuis quas operata es. Tu quoque porta confusionem tuam que iudicasti sorores tuas: in peccatis tuis quibus abominabiles fecisti eas super eas: iustificate sunt magis quam tu: confundere et tu porta confusionem tuam: in eo quod iustificasti sorores tuas. Et reuertar reuertione sodome et filiarum eius: et reuertar reuertione samarie et filiarum eius: et reuertar reuertione captiuitatis tue in medio earum: ut portes confusionem tuam: et confundaris in cunctis quibus consolata es eas. Et sorores tue sodoma et filie eius reuertentur ad pristinum statum suum: et samaria et filie eius reuertentur ad pristinum statum suum: et tu et filie tue reuertemini ad pristinum statum vestrum. Et non fuit sodoma auditum in ore tuo in die superbie tue: antequam reuelaretur malitia tua: sicut in tempore obprobrij filiarum syrie et omnium circumquaque filiarum philistinarum que circuunt te undique. Scelus tuum et abominationes tue tu portabis dicit dominus. Quia hec dicit dominus deus: faciam tibi sicut fecisti: que despexisti iusiurandum ut irritum faceres pactum. Et recordabor ego pacti mei tecum in diebus adolescentie tue: et suscitabo tibi pactum sempiternum. Et recordaberis vie tue et confunderis: cum susceperis sorores tuas maiores te et minores te: et dabo eas tibi in filias: sed non ex pacto tuo. Et suscitabo pactum meum tecum: et scies quia ego dominus: ut memor sis mei et confundaris: et non aperiat tibi amplius os tuum propter confusionem tuam: cum propitiatus fuero tibi in cunctis que operata es dicit dominus deus. Et factus est sermo dñi ad me dicens: Fili hominis: enigma et loquere parabolam ad domum israel: et dices: Hec dicit dominus deus: aquila grandis magnarum alarum: longo membrorum ductu: plena plumis: et varietate: venit ad libanum: et tulit medullam cedri: et decussit cacumen eius: et transtulit illud in terram negotiationis: in urbe mercatorum posuit illud. Et tollens de semine terre: posuit illud in agro seminis: assumpsit super aquas multas: quasi salicem posuit illud. Et germinauit: et facta est vitis grandis humilis: habens palmites ad eum: et radices eius sub ipsa erant. Et facta est vitis: et fecit palmites: et emisit propagines: et germinauit. Et erat vna aquila grandis magnarum alarum: et multarum plumarum: et ecce vitis hec inclinauit radices suas ad eam: et palmites suos misit ad eam: ut irrigaret eam de sulcis plantationis sue. In terra bona in agro multarum aquarum constituta est: ut faciat palmites: et portet fructum: et sit vitis grandis. Dic: Hec dicit dominus deus: numquid prosperabitur? Nonne radices eius euellet: et fructum eius demetet: et arescet? Omnia folia germinationis eius arescent: et non in brachio forti et in populo multo ut auellatur radicitus. Et ecce cum transplantata fuerit: nonne arescet arescere faciet eam ventus urens? In terra germinationis sue arescet. Et dixit dominus ad me dicens: Dic nunc ad domum exasperantem: numquid non scitis quid hec significent? Dic: Ecce venit rex babylonis in Hierusalem: et tollet regem eius et principes eius: et adducet eos ad se in babylonem. Et tollet de semine regni: et pactum faciet cum eo: et adducet eum in execrationem: et potentes terre tollet: ut sit regnum humile: et non extollatur: et custodiat pactum eius: et stet. Et rebellauit ei mittens legatos suos in egyptum: ut dent ei equos et populum multum. Numquid prosperabitur? Et qui fecerunt hec: numquid effugient? Et qui irritum fecit pactum: numquid saluabitur? Vivo ego dicit dominus deus: quia in loco regis qui fecit eum regem: cuius despexit iusiurandum: et irritum fecit pactum eius: apud eum in medio babylonis morietur. Et non faciet ei pharao cum exercitu suo grandi et cetu magno in bello: cum congesserit agger: et erexerit vallum ut disperdat animas multas. Despexit enim iusiurandum ut irritum faceret pactum: et ecce dedit manum suam: et omnia hec fecit non effugiet. Propterea hec dicit dominus deus: vivo ego quia iusiurandum meum quod despexit: et pactum meum quod irritum fecit: reddam in capite eius. Et expandam rete meum super eum: et capietur in sagena mea: et adducam eum in babylonem: et iudicium faciam cum eo in praeuaricatione sua qua praeuaricatus est in me. Et omnes fugientes eius in omni agmine eius gladio cadent: et qui remanserint dispergentur in omnem ventum: et scietis quia ego dominus locutus sum. Hec dicit dominus deus: et tollam ego de medullis cedri excelse: et ponam in terra eminenti: in monte excelso et sublimi ponam eam. In monte excelso israel plantabo eam: et fiet in germen: et faciet fructum: et erit in cedrum magnam: et habitabunt sub ea omnes volucres omnis generis alarum: in umbra ramorum eius habitabunt. Et scient omnia ligna agri quia ego dominus humiliaui lignum sublime: et sublimaui lignum humile: exsiccaui lignum viride: et germinare feci lignum aridum. Ego dominus locutus sum: et faciam. Et factus est sermo dñi ad me dicens: Quid vobis est quod vos inter vos parabolam istam recitatis super terram israel dicentes: Patres comederunt vuam acerbam: et dentes filiorum obstupescunt? Vivo ego dicit dominus deus: si erit vobis vltra parabola hec dicendi in israel. Ecce omnes animae meae sunt: sicut anima patris: ita et anima filij mea est: anima que peccauerit ipsa morietur. Et vir si fuerit iustus: et fecerit iudicium et iustitiam: super montibus non comedit: et oculos suos non leuauit ad idola domus israel: et uxorem proximi sui non polluit: et ad mulierem menstruatam non accessit: et hominem non contristauit: pignus debitori reddidit: rapinam non rapuit: panem suum esurienti dedit: et nudum operuit vestimento: ad usuram non commodauit: et amplius non accepit: ab iniquitate auertit manum suam: iudicium verum fecit inter virum et virum: in praeceptis meis ambulauit: et iudicia mea custodiuit ut faciat veritatem: iustus est: vita viuet dicit dominus deus. Si autem genuerit filium latronem effusorem sanguinis: et fratri quidem horum nihil faciat: super montibus autem comedat: et uxorem proximi sui polluat: egenum et pauperem contristet: rapinas diripiat: pignus non reddat: et oculos suos leuet ad idola: et abominationem operetur: usuram accipiat: et amplius recipiat: numquid vivet? Non vivet: omnes abominationes istas operatus est: morte morietur: sanguis eius in ipso erit. Si autem genuerit filium qui videat omnia peccata patris sui que fecit: et videns non assumat similia: super montibus non comedit: et oculos suos non leuauit ad idola domus israel: et uxorem proximi sui non polluit: et hominem non contristauit: pignus non abstulit: et rapinam non rapuit: panem suum esurienti dedit: et nudum operuit vestimento: a paupere auertit manum suam: usuram et superabundantiam non accepit: iudicia mea fecit: in praeceptis meis ambulauit: hic non morietur in iniquitate patris sui: vita viuet. Pater eius quia calumniatus est calumniam: et rapuit rapinam fratris: et malum in medio populi sui fecit: ecce ipse morietur in iniquitate sua. Et dixistis: Quare non portauit filius iniquitatem patris? Filius autem iudicium et iustitiam operatus est: omnia praecepta mea custodiuit et fecit ea: vita viuet. Anima que peccauerit ipsa morietur. Filius non portabit iniquitatem patris: et pater non portabit iniquitatem filij: iustitia iusti super eum erit: et impietas impij super eum erit. Si autem impius egerit penitentiam ab omnibus peccatis suis que operatus est: et custodierit omnia praecepta mea: et fecerit iudicium et iustitiam: vita viuet: non morietur. Omnium iniquitatum eius que operatus est non recordabor: in iustitia sua quam operatus est viuet. Numquid voluntatis mee est mors impij dicit dominus deus: et non ut conuertatur a viis suis et viuat? Si autem auerterit se iustus a iustitia sua: et fecerit iniquitatem secundum omnes abominationes quas operatus est impius: numquid viuet? Omnes iustitie eius quas fecerat non recordabuntur: in praeuaricatione qua praeuaricatus est: et in peccato suo quod peccauit in ipsis morietur. Et dixistis: Non est recta via domini. Audite ergo domus israel: numquid via mea non est recta? Et non magis viae vestre prauae sunt? Si auerterit se iustus a iustitia sua: et fecerit iniquitatem: morietur in eis: in iniquitate sua quam operatus est morietur. Et si auerterit se impius ab impietate sua quam operatus est: et fecerit iudicium et iustitiam: ipse animam suam viuificabit. Videns enim et auertens se ab omnibus iniquitatibus suis quas operatus est: vita viuet: non morietur. Et dixit domus israel: Non est recta via domini. Numquid viae meae non sunt rectae domus israel? Et non magis viae vestre prauae sunt? Idcirco vnumquemque iuxta vias suas iudicabo domus israel dicit dominus deus. Reuertimini et agite penitentiam ab omnibus iniquitatibus vestris: et non erit vobis in ruinam iniquitas. Proicite a vobis omnes iniquitates vestras in quibus praeuaricati estis: et facite vobis cor nouum et spiritum nouum. Et quare moriemini domus israel? Quia nolo mortem morientis dicit dominus deus: reuertimini et viuite. Tu autem sume planctum super principes israel: et dices: Quid nam mater tua? Leena inter leones cubauit: in medio leonum nutriuit catulos suos. Et eduxit vnum de catulis suis: leo factus est: et didicit capere predam: homines deuorauit. Audierunt autem gentes de eo in interitione sua: et adprehensum est in laqueo suo: et adduxerunt eum in hamo in terram egypti. Et vidit quod expectata est: et perdita est spes illius: et tollens vnum de catulis suis: leonem eum fecit: qui ambulabat inter leones: leo factus est: et didicit capere predam: homines deuorauit. Et nouit viduas eorum: et ciuitates eorum desolauit: et contristata est terra et plenitudo eius a voce rugitus eius. Et dederunt contra eum gentes per circuitum de prouincijs: et expandit super eum rete suum: in sagena sua adprehensus est. Et posuerunt eum in hamo in carcere: et adduxerunt eum ad regem babylonis: et miserunt eum in munitionem: ut non audiretur vltra vox eius super montes israel. Mater tua quasi vitis in sanguine tuo plantata super aquas: fructifera et frondosa facta est ex aquis multis. Et fortitudinem habuit de virgis dominantium: et exaltata est statura eius inter condensa frondium: et apparuit in altitudine sua in multitudine palmitum suorum. Tradita est in furore: in terram proiecta est: et uentus urens exsiccauit fructum eius: confortati sunt et roborati rami eius: et ignis deuorauit eos. Et nunc ecce ipsa plantata in deserto in terra sitibunda: et ignis egressus est de virga ramorum eius: et deuorauit fructum eius: et non fuit in ea virga fortis sceptrum dominans. Lamentum est: et factum est in lamentum. Factus est sermo dñi ad me dicens: Fili hominis: viri isti posuerunt idola sua in cordibus suis: et scandalum iniquitatis sue statuerunt contra faciem suam. Numquid interrogatus respondebo eis? Propterea loquere eis: et dices ad eos: Hec dicit dominus deus: Domo hō de domo israel q̄ posuerit immundicias suas in corde suo: ⁊ scandalū iniqtatis sue statuerit cōtra faciem suam: ⁊ venerit ad prophetam interrogās p eum me: ego dñs respōdebo ei in multitudine immundiciaꝝ suaꝝ ut capiat domus israel in corde suo quo recesserūt a me i cunctis idolis suis. Propterea dic ad domuz israel: Hec dicit dominus deus: Conuertimini ⁊ recedite ab idol̄ vestris: ⁊ ab vniuersis cōtaminationib⁹ vestris auertite facies vestras Quia homo hō de domo israel et de prosilitis qcunqz aduena fuerit i israel: si alienat⁹ fuerit a me et posuerit idola sua in corde suo: ⁊ scādalū iniqtatis sue statuerit cōtra faciē suā et venerit ad prophaz vt iterroget p eū me: ego dñs respōdebo ei per me: et ponā faciē meaz super hoiez illū: et faciā euz in exēplū et in prouerbiū: ⁊ dispdaz eū de medio ppli mei: ⁊ scietis q̄r ego dñs: Et prophā cūz errauerit et locutus fuerit verbū: ego dñs decepi prophetam illum. Et extēdam manū meā sup eū: ⁊ disperdā eū de medio ppli mei: ⁊ scietis q̄r ego dñs. Si autē propheta deceptus locutus fuerit verbū: ego dñs decepi prophetam illum: ⁊ extendam manū meā sup eum: ⁊ disperdam eum de medio ppli mei israel. Et portabunt iniquitatem suam iuxta iniquitatem interrogantis: sicut iniquitas prophete erit: ut non recedat vltra domus israel a me: nec polluantur vltra in cunctis preuaricationibus suis: ⁊ sint mihi in populum: et ego sim eis in deum dicit dominus deus. Et factus est sermo dñi ad me dicens: Fili hominis: terra cum peccauerit mihi ut prevaricetur prevaricationem: et extendam manum meam super eam: ⁊ conteram baculum panis eius: et immittam in eam famem: ⁊ interficiam de ea homines et iumenta: si fuerint tres viri isti in medio eius: ego vivo dicit dominus deus: si filios et filias liberabunt: ipsi soli iustificabuntur: terra autem desolabitur. Aut si gladium inducam super terram illam: et dicam gladio: Transi per terram: et interficiam de ea homines et iumenta: si fuerint tres viri isti in medio eius: ego vivo dicit dominus deus: non liberabunt filios et filias: sed ipsi soli liberabuntur. Aut si pestilentiam immittam in terram illam: et effundam indignationem meam super eam in sanguine: ut interficiam de ea homines et iumenta: si fuerit Noe et Daniel et Iob in medio eius: ego vivo dicit dominus deus: non liberabunt filium aut filiam: sed ipse iustificabit animam suam in iustitia sua. Quia hec dicit dominus deus: Quanto magis quattuor iudicia mea pessima gladius et fames et bestia pessima et pestilentia mittam in Hierusalem: ut interficiam de ea homines et iumenta? Et nunc ecce derelicti in ea salvabuntur educentes filios et filias: ecce ipsi egredientes ad vos: et videbitis viam illorum et adinventiones eorum: et consolabimini super malo quod induxi in Hierusalem: et omnia quecumque induxi super eam. Et consolabuntur vos videntes viam illorum et adinventiones eorum: et scietis quia non frustra feci omnia que feci in ea dicit dominus deus. Fili hominis: quid factum est lignum vitis de omni ligno palmitis qui est in arboribus saltus? Numquid tollitur ex eo lignum ut fiat opus? aut fabricabitur ex eo paxillus omnis vasis pendentis? Ecce igni datum est in cibum: consumpsit ignis medium eius: et combusta est facies eius: numquid aptum est operi? Ecce cum integrum esset nequaquam fiebat ex eo opus: quanto magis cum ignis illud consumpserit et combustum fuerit adhuc operabitur? Propterea hec dicit dominus deus: Sicut lignum vitis inter ligna saltus que dedi igni ad comedendum: sic dedi habitatores Hierusalem. Et ponam faciem meam in eis: de igne exibunt et ignis devorabit eos: et scietis quia ego dominus cum posuero faciem meam in eis: et dabo terram desolatam et desertam eo quod prevaricati sint prevaricationem dicit dominus deus. Et factus est sermo dñi ad me dicens: Fili hominis: loquere ad Hierusalem abominationes eius: et dices: Hec dicit dominus deus Hierusalem: radix tua et generatio tua de terra chanaan: pater tuus amorreus et mater tua cetea. Et quo ortus es die qua natus es non est precisum umbilicus tuus: et aqua non es lota in salutem: nec sale salita: nec pannis involuta. Non pepercit super te oculus ut faceret tibi vnum horum misertus tui: sed abiecta es super faciem terre in abiectione animarum tuarum in die qua natus es. Et preteriens ego per te vidi te conculcatam sanguine tuo: et dixi tibi in sanguine tuo vivito: dixi inquam tibi in sanguine tuo vivito. Multiplicata quasi germen agri dedi te: et multiplicata es et grandis facta: et ingressa es et peruenisti ad mundum mundorum: ubera intumuerunt et pilus germinauit: et eras nuda et confusione plena. Et preteriens ego per te vidi te: et ecce tempus tuum tempus amantium: et expandi amictum meum super te: et operui ignominiam tuam: et iuraui tibi et ingressus sum pactum tecum dicit dominus deus: et facta es mihi. Et lauabo te aqua: et dilauabo sanguinem tuum ab te: et unxi te oleo: et induam te varijs: et calciabo te ianthino: et cingam te bysso: et operiam te subtilibus: et ornabo te ornamento: et dabo armillas in manibus tuis: et torquem circa collum tuum: et dabo inaurem super os tuum: et circulum in auribus tuis: et coronam decoris in capite tuo. Et ornata es auro et argento: et vestimentum tuum byssus et subtilia: et polymita: et varia: similam et mel et oleum comedisti: et decora nimis fuisti: et prosperata es in regnum. Et egressum est nomen tuum in gentes propter pulchritudinem tuam: quia perfecta eras in decore meo quem posueram super te dicit dominus deus. Et confisa es in pulchritudine tua: et fornicata es in fama tua: et effudisti scortationes tuas super omnem transeuntem: ut eius fieret. Et sumens de vestimentis tuis fecisti tibi excelsa meretricia: et scortata es super ea: que non fient neque erunt. Vasa quoque gloriae meae tulisti de auro meo et de argento meo quod dederam tibi: et fecisti tibi imagines masculinas: et fornicata es in eis. Et tulisti vestimenta tua polymita: et operuisti ea: et oleum meum et incensum meum posuisti coram eis. Panem meum quem dederam tibi: similam et oleum et mel cibaui te: et posuisti coram eis in odorem suauitatis: et factum est ita dicit dominus deus. Et tulisti filios tuos et filias tuas quas genuisti mihi: et immolasti eis ad comedendum. Numquid de fornicationibus tuis parum fuit? Filios meos occidisti: et tradidisti eos ut consecrarentur eis? Et super omnia scelera tua et fornicationes tuas non es recordata dies adolescentie tue: quando nuda et confusione plena eras: et calcabaris sanguine tuo. Et post omnem malitiam tuam: ve ve tibi dicit dominus deus. Et edificasti tibi fornicem: et fecisti tibi excelsum in omni platea. In capite omnis viae edificasti excelsum tuum: et abominabilem fecisti pulchritudinem tuam: et diuisisti pedes tuos omni transeunti: et multiplicasti fornicationes tuas. Et fornicata es cum filijs egypti vicinis tuis grandis carnibus: et multiplicasti fornicationes tuas ad irritandum me. Ecce ego extendi manum meam super te: et minuam iustificationes tuas: et dabo te animas odientes te filias philistinarum que confunduntur in via tua scelerata. Et fornicata es cum filijs assyriorum eo quod insatiabilis fuisti: et fornicata es cum eis et nec sic impleta es. Et multiplicasti fornicationes tuas in terra chanaan usque ad chaldeam: et nec sic impleta es. Quam infirmum habens cor dicit dominus deus: quia fecisti omnia hec opera mulieris meretricis procacis. In capite omnis viae edificasti fornicem tuum: et fecisti excelsum tuum in omni platea: et non fuisti sicut meretrix: quia despexisti mercedem. Adulterina mulier: que super virum suum introducit alienos. Omnibus meretricibus dantur munera: tu autem dedisti cunctis amatoribus tuis munera: et conduxisti eos ut ueniant ad te de circuitu ad fornicationes tuas. Et factum est in te contra morem mulierum in fornicationibus tuis: et post te fornicata es: et in mercede quam dedi tibi et merces non est data tibi: et facta es contra morem. Propterea meretrix audi verbum dñi. Hec dicit dominus deus: eo quod effusum sit es aes tuum: et reuelata sit turpitudo tua per fornicationes tuas super amatores tuos: et super omnia idola abominationum tuarum: et super sanguinem filiorum tuorum quos dedisti eis: ecce ego congregabo omnes amatores tuos quos dilexisti: et universos quos odisti: congregabo eos undique super te: et reuelabo ignominiam tuam coram eis: et videbunt omnem turpitudinem tuam. Et iudicabo te iudicio mulierum adulterarum et effundentium sanguinem: et dabo te sanguine furoris et zeli. Et tradam te in manus eorum: et destruent fornicem tuum: et demolientur excelsa tua: et spoliabunt te vestimentis tuis: et tollent vasa gloriae tue: et dimittent te nudam et confusione plenam. Et adducent super te turbam: et lapidabunt te lapidibus: et confodient te gladijs suis. Et comburent domos tuas igni: et facient in te iudicia in conspectu mulierum multarum: et quiescere te faciam de fornicatione: et mercedem non dabis amplius. Et requiescere faciam indignationem meam in te: et recedet zelus meus a te: et quiescam et non irascar amplius. Eo quod non recordata sis dierum adolescentie tue: et irritauerit me in cunctis his: ecce ego quoque reddam viam tuam in capite tuo dicit dominus deus: et non faciam luxuriam super omnes abominationes tuas. Ecce omnis qui vtitur parabolis: parabolam hanc dicet de te: Qualis mater tua filia eius: que abhorret virum suum et filios suos: et sicut soror sororum tuarum que abhorruerunt viros suos et filios suos: mater vestra cetea. et pater vester amorreus: soror tua maior que habitat ad sinistram tuam: ipsa et filie eius: soror autem tua minor que habitat a dextris tuis: sodoma et filie eius. Nonne hec fuit iniquitas sodome sororis tue superbie saturitatis panis et abundantie et otium ipsius et filiarum eius: et manum egeno et pauperi non porrigebant. Et extulerunt se et fecerunt abominationes coram me: et abstuli eas sicut vidisti. Et samaria non peccauit omnia peccata tua: sed multiplicasti abominationes tuas super eas: et iustificasti sorores tuas in omnibus abominationibus tuis quas operata es. Tu quoque porta confusionem tuam que iudicasti sorores tuas: in peccatis tuis quibus abominabiles fecisti eas super eas: iustificate sunt magis quam tu: confundere et tu porta confusionem tuam: in eo quod iustificasti sorores tuas. Et reuertar reuertione sodome et filiarum eius: et reuertar reuertione samarie et filiarum eius: et reuertar reuertione captiuitatis tue in medio earum: ut portes confusionem tuam: et confundaris in cunctis quibus consolata es eas. Et sorores tue sodoma et filie eius reuertentur ad pristinum statum suum: et samaria et filie eius reuertentur ad pristinum statum suum: et tu et filie tue reuertemini ad pristinum statum vestrum. Et non fuit sodoma auditum in ore tuo in die superbie tue: antequam reuelaretur malitia tua: sicut in tempore obprobrij filiarum syrie et omnium circumquaque filiarum philistinarum que circuunt te undique. Scelus tuum et abominationes tue tu portabis dicit dominus. Quia hec dicit dominus deus: faciam tibi sicut fecisti: que despexisti iusiurandum ut irritum faceres pactum. Et recordabor ego pacti mei tecum in diebus adolescentie tue: et suscitabo tibi pactum sempiternum. Et recordaberis vie tue et confunderis: cum susceperis sorores tuas maiores te et minores te: et dabo eas tibi in filias: sed non ex pacto tuo. Et suscitabo pactum meum tecum: et scies quia ego dominus: ut memor sis mei et confundaris: et non aperiat tibi amplius os tuum propter confusionem tuam: cum propitiatus fuero tibi in cunctis que operata

decepi ꝓphetā illū.i.decipi pmisi: a Et extendam manū mea.i.vtutē meā: b Sup illū. ad ipsū puniē dū:iō subdit: c Et delebo eū.i psona ꝓpa ⁊ posteritate sua: d Et portabūt iniqtatē suā.i. ꝓpheta ⁊ interrogās ipm:iō subdit: e Juxta iniqtatē iterrogantis ꝛc.idest iniquitas vtriusqꝫ pūiet grauit̄ tñ iniqtas ꝓphete qz maior est: f Ut non erret vltra dom⁹ isrl̄.p talē ꝓphetā decepta: g Sed sint mihi in pplm.cultū latrie exhibendo: h Et ego sim eis in deū.i via salutis dirigēdo. i Et factus est. hic cōsequēr ponit trāsmigratoꝝ ꝓsolatio. Sciēdū tñ qꝫ expositores latini cōiter exponūt residuū hui⁹ capli ɔ habitatores hierlm ⁊ iudee dicētes:qꝫ hic ab eis excludit remedium sperātum eo qꝫ confidebant liberari a cōminationib⁹ hieremie per merita antiquoꝝ patruꝫ: ⁊ hoc remouet ab eis p hoc qꝫ dicit qꝫ si noe daniel ⁊ iob:q̄ fuerūt valde iusti: eēnt ut eos ⁊ p eis orātes:nō liberarēt eos:sꝫ tñ seipsos:sꝫ lr̄a ñ videt ad hoc ꝓcōdare i fine capli: sed magis discordare pp qō ra. sa. aliī exponit dicens:qꝫ deus hic distinguit iter punitionem gentilium ⁊ iudeorum.s.qꝫ si ꝓ peccatis alicuius ire vel ciuitatis gētiliuꝫ deꝰ iferat vnā de q̄ttuor plagis hic enumeratis ad eius destructiōez:si noe daniel ⁊ iob eēnt ibi nō liberarēt populū: sed seipsos tñ:⁊ ciuitas vel terra fūdit⁹ destrueret absqꝫ repatiōe:sicut hī exēplū gen. xix. de subuersione sodome i q̄ liberati tñ fuerūt tres iusti.s.loth cū ouab⁹ filiab⁹ suis:sed si oēs q̄ttuor plagas hic enumeratas inducat sup hierlm ad eī destructionē:aliq̄ tñ reseruabūtur i vita ad ciuitatis futurā repationē: ⁊ sic factū ē:qz ꝯorobabel nepos iechonie fuit ducx redeūtiū de babyloe sub q̄ reedificatū ē tēplū:⁊ postea ciuitas sub neemia hⁱ dom̄ erat ad magnā ꝓsolationē trāsmigratoꝝ: g applicādo lr̄am ad hāc sniaz residuū hui⁹ ca. i duas ptes diuidit:ꝑ ꝓmo pōit mod⁹ punitiōis ire gētiliū: ꝛ⁰ iudeoꝝ ibi Q̄m hoc dicit. Circa ꝑm dī i psōa dñi: k Terra. s.gētiliū: k Cū pecca.mihi vt puari.puaricās.exaggerādo pcēa p:cis: l Extēdā manū meā sup eā. ad

dam manuꝫ meā sup illuꝫ ⁊ delebo eū ɔ medio pplī mei isrl̄: ⁊ portabūt iniquitatē suā. Juxta iiqtatē itrogantis: sic iniqtas ꝓphete erit:ut nō erret vltra dom⁹ isrl̄ a me neqꝫ polluat̄ i vniuersis puaricatiōib⁹ suis:sed sit mihi i pplꝫ ⁊ ego siꝫ eis i deū:ait dñs exercituū. Et fact⁹ ē sermo dñi ad me dicēs: Filij hois:trā cū pecca uerit mihi:vt puaricet puaricās:extēdā manū meā sup eā:⁊ ꝓterā virgā panis eⁱ⁹ ⁊ immittā i eā famē:⁊ interficiā de ea hoies ⁊ iumētū. Et si fuerit tres viri isti i medio eⁱ⁹ nōe daniel ⁊ iob: ipsi iustitia sua libabūt aias suas ait dñs exercituū. Nō ⁊ si bestias pessimas induxero sup trā vt vastet eā:⁊ fuerit inuia eo qꝫ nō sit ptrāsiens pp bestias tres viri isti si fuerit in ea:viuo ego dicit dñs deus qz nec filios nec filias libabūt:sꝫ ipsi soli liberabūtur trā aūt ꝓsolabit. Vel si gladiū induxero sup trā illam ⁊ dixero gladio:trāsi p trā ipsam puniendam: m Et cōterā virgā panis.i.sustentamentū cuiuslibet cibi q̄ noie panis intelligit in scriptura: ⁊ hec ē ꝑ⁹ plaga.s.famis. n Noe daniel ⁊ iob. isti tres pre ceteris pūib⁹ hic noiant:qz suis orationibus nō saluauerūt alios.noe.n. nō saluauit orationib⁹ suis orbē a diluuio: sed ptē aūt pſōe cū eo saluate fuerūt pp suā iusticiā: ⁊ vt p eas multiplicaret gen⁹ humanū.silr daniel suis orationib⁹ nō liberauit hierlm a destructiōe nec iob filios suos ⁊ filias a morte. o Ipsi iusti. libet. alias suas.i.pſōas suas tñ Cōsequēter ponit plaga 2ª cū dī: p De ⁊ si be. pessimas. vt leones ⁊ serpētes ⁊ dracones a qb⁹ nullo mō se pñt homines defēdere cetera patēt ex dictis Cōsequenter ponit 3ª plaga cū dī: q Vel si gla. indu. sup terrā illā.s.gētiliū: r Et dixero gladio. hoc ē bellatoribus vtēt⁹ gladio.cetera patēt. Consequēter pōit q̄rta plaga: s Si āt ⁊ pestē. imisero.i. generalem mortalitatē ex corruptiōe aeris: t Et effudero idigna. meā. i.effectū vindicte mee v In sanguine.i. ɔstructiōe vite generalis: eo qꝫ vita consistit i sanguie:ꝛ⁹ qꝫ dī leui. xvij. Alia omis carnis i sanguie ē. cetera patent ex dictis // x Q̄m hec dicit. hic cōsequenī ponit⁹ modus punitiōis hierlm: y Q̄ō ⁊ si q̄ttuor iudi. mea pessima.i.effect⁹ vindicte mee ꝓdictos: z Bladiuz ꝛc.imisero i hierlz.simul: sic ⁊ scm̄ fuit i obsidiōe p chaldeos: vt dcm̄ ē supra.v.ca. a Tñ relinquet i ea saluatō. s.aliq̄z q̄z filij ⁊ filie reedificabūt ciuitatē ⁊ eā habitabūt sicut scm̄ fuit sub ꝯorobabel duce: ⁊ neemia: vt ꝓdictū ē: ⁊ ñ fit hic mētio de trib⁹ ꝓdict⁹ pūib⁹:noe ⁊ daniel ⁊ iob:ad designādū qꝫ ēt sine meritis patruꝫ deꝰ hoc faceret: vt dicē ra. sa. eo qꝫ elegit ciuitatē illā ad suū cultū: vñ lz bis fuerit fūditus euersa:tñ fuit bis edificata ⁊ adhuc stat: b Ecce ipsi egredient ad vos.i.illi q̄ reseruabūt viui destructa hierlm per chaldeos venīt ad vos transmigratos: qz ducti fuerūt in babyloñ:vt hī.iij.regū vlt: c Et vide.via eoꝝ ⁊ adinuentiōes.i. pcēa p effectū pene a deo iposite: d Et ꝓsolabimi sup malo ꝛc.].i.illud malū erit vobis occasio ꝓsolatōis ɔ hoc qꝫ dolebatis vos traditisse chaldeis de ꝓsilio hieremie:qz p hoc videbitis vos cuasisse mal⁹ malū sine ꝓpatōe e Et ꝓsolabūt vos:dicētes vos fuisse beatos respectu eoꝝ f Et cogno.qꝫ nō fru. fecerim ꝛc. potio.n. amara nō dī

esse frustra si secet ſãitas: silr nec illa dura pena a deo iflicta supza hierlm: qz h° fuit ad declarationẽ diuie iusticie: z ad cõrectõz ppli: z qz h° videret p° trãsmigrati: z iõ fuert ꝓsolati

In ca. xliij. vbi dr in postil. Noe daniel z iob. ¶ Additio

Sti tres p̃ ceteris ꝓib° noiant: qz lz fuissẽt tãte iusticie z taz acceptι cozã deo vt ituitu eozuz de° restauraſſet ea que ꝓpr peccata alioz destruxerat: tñ non sufficerũt ad amouẽdũ sẽtiã diuinã. Pzi'm pzõ noe geñ. viij. vbi dr: Recozdat° ẽ dñs noe z adduxit spm̃ sr irã z iminute sũt aq̃ Ex q̃ pz q° ituitu ipsi° noe deus restauravit hũc mũdũ habitabilẽ: lz noe iusticia sufficiẽs nõ fuit ad amouẽdã sniam diluuij. De daniel vero silr dañ. x. vbi angel° ad eum missus ꝓ restauratõe tẽpli z ciuitatis hierlz depcatẽ ait: Noli me timere daniel: qz ex die p° q̃ posuisti cor tuuz ad intelligendum: vt te affligeres in conspectu dei tui: exaudita sunt verba tua rẽ. Ex quo patet q° orationibus ipsius daniel⁹ deus restauravit tẽplũ z ciuitatẽ: cũ hoc tñ manifestũ est q° tpe daniel fuit destructa ciuitas z tẽplũ. De iob vero pz iob vltimo: vbi hr q° per orationẽ ipsius iob fuit domus sua restaurata non tñ diuina snia pristina de destructiõe dom'sue z mozte filiozũ fuit sublata rẽ.

Capitulum .XV.

Et fact° est. Supius descripta ipsi° hierlm z populi vastatio: hic ꝓñ ponit dicte vastationis rõ: q̃ ẽ mltiplicatio flagitioz i hierlm z iudea: z h° describit sub decẽ metaphoris: z sm h° diuidit i. ix. ptes: qz ps vltia ꝓtinet duas metaphoras q̃ patebũt lr̃am ꝓsequendo. Pzi'a aũt de ligno vitis. Circa qõ notãdũ q° mltipicatio pcẽoz diminuit habilitatẽ libri arbitrij ad bonũ: z qñ talis multiplicatio multũ inualescit: videtur homo totaliter inhabil ad bonũ: sm q° dr puer. xvij. Impius cum in ꝓfundũ pec catoz venerit ꝓtẽnit. z h° signatur fuisse in pplo iude per metaphorã ligni p̃cisi de vite: qõ nõ est ad aliqõ opus vtile sed tm̃ ad incẽdiũ: z sm h° pz lr̃a hui' ca. paucis exceptis q̃ discurrent: diuidit tñ h°ca. i duas ptes: qz p° pabola plibat ẽ° ad ꝓpositũ applicat: ibi Propterea. Circa p'm occurrit exponendũ: b ¶ Aut fabricabit de ea paxillus. i. cauilla ad suspedẽdũ vas ẽt modici ponderis. q. d. nõ. c ¶ Utranq; ptẽ ei° ꝓsumpsit ignis. i. statim cũ ponit i igne totũ ꝓburitur. e ¶ Et medietas eius. i. magna ps: e ¶ Reda. est i fauillã. qz nõ remanẽt ẽt carbões nisi pauci z modici. f ¶ Nũqd vtile erit ad op°. s. p° ꝓbustionẽ. q. d. non: qz ẽt ãte nõ erat. sic exponũt alicꝙ in hebr. hr sic: Duas extremitates ei° ꝓmedit ignis. z sic pz q° p illud qõ dr in translatõe nr̃a: Utrãq; ptem eius ꝓsumpsit ignis: per vtranq; ptẽ intelliguntr due extremitates. qõ sic applicant ad ppositũ expositores latini dicẽtes q° p mediũ intelligitur ppls melior z fortior: q̃ cum iechonia trãslatus fuit in babylonẽ: vt hr hiere. xxiij. p extrema vero: residuũ ppli: qõ remansit sub sedechia rege: qz isti z illi fuerunt in afflictiõe: q̃ per cõbustionẽ intelligit: sic qõlibet penale siue afflictiuũ: nole ignis designat. Rasa. aliter applicat dicẽs q° per duo extrema intelligũtur illi qui p° fuerũt translati in babylonẽ capto ioachim filio iosie: sm q° hr dañ. j. z illi q̃ postea fuerũt trãslati cũ iechonia ei° filio: qz ꝓpe dicũt transmigratio. p mediũ vero ligni qõ fortι ꝓburit q° extremitates: eo q° ẽ in medio ignis: intelligit ppls q̃ fuit sub sedechia: q̃a fuit grauι afflict° pdictis. s. fame: peste: gladio: z captiuitate: vt pz p supza dicta: z hec applicatõ rõnabilioz videt q° p°.

g ¶ Propterea. Hic ꝓsequẽter ponit applicatio pabole ad ꝓpositũ z ex dictis pz snia vsq; ibi: h ¶ De igne egredientur: z ignis ꝓsumet eos. i. si euaserit vnaz penã incidẽt in aliã: h° dr pp iohãnã filiũ charee z alios qui post destructionem ciuitatis fugerunt in egyptũ ꝓtra consiliuz hiere. z h° tiore gladij regis babylõis: vt hr hiere. xliij z gladio regis babylõis ꝓsupti fuert i egypto. cetera patẽt.

Nũo lignũ vitis iter ligna siluaz qõ dedi igni ad deuorãdũ: sic tradã habitatores hierlz: z ponã faciẽ meã in eos. Egrediẽt: z ignis ꝓsumet eos. Et scietis q° ego dñs cũ posuero faciẽ meã i eos: z dedero trãsiuiã z desolatã: eo q° ꝑuari catores extiterit: dic dñs d°

Et fact° ẽ sm̃o .xvi. dñi ad me dicẽs: Fili hois: nõtas fac hierlz abominatões suas z dices: Hec dic dñs d° hierlm: rãdix tua z generatõ tua ð terra chanaan: pr̃ tu° amoreꝰ: et mr̃

a ¶ Factus est. Hec est pars 2ª in q̃ flagi' ¶ xvi. tia ppli iude describunt sub metaphora mulieris nate pauprime: z a viro magno miseri cordi ter educte z tãdẽ ornate: z sibi matrimonialiter dispon sate: q̃ tñ omniũ ingrata exponit se oi adulterationi inuerecũde: z sm h° pñs ca. in tres ptes diuidit: q° ꝓponitur pauptas nascentis: 2° pietas educantis z desponsantis: ibi Trãsiẽs aũt. 3° vilitas adulterantis: ibi Et hñs siduciam. Circa ꝓmũ dr: b ¶ Notas fac hierlm. i. pplo regni iuda: c ¶ Abominationes suas. sub sequẽti metaphora. d ¶ Radix tua rẽ. de terra chanaan. qõ exponũt alicꝙ dicẽtes: q° terra chanaea dr terra egypti: qz mesraim a quo denominat egyptus fuit filius cham vt hr geñ. x. ca. z in hebreo egyptus mesraim noiat. vbi qz in veteri testa. dr autem generatio ppli iude de egypto: eo q° pauci qui cũ iacob in egyptũ descenderũt illic in magna multitudine creuerũt: vt hr exo. j. Sed huic expõni nõ videt hñ consonare qõ subdit: Pr̃ tu° amoreꝰ qz sm p̃cedentẽ expõnẽ deberet dici egypt°: et iõ ra. sal'r exponit: videlicet q° hic ad lr̃az accipit terra chanaã in q̃ pegrinatus fuit abraã pater hui' ppli: vñ in hebreo sic hr: Masiones tue. vbi nos habemus: Radix tua. qz abraã in terra chanaan trãsiuit de loco ad locũ p diuersas mansiones: sicut aduena z peregrinus: vt pz in geñ. in pluribus locis: iõ subdit: e ¶ Pater tuus amoreꝰ. s. abraam qui dr amoreus: nõ natione: sed cohabitatõe eo q° amorreus habitabat in terra illa z in pte dñabat: f ¶ Et mater tua cethea. i. sara: eo q° sepultura fuit in terra filioz heth qui erãt de cetheis: z qõ dcm̃ est abraaz pr̃ iudeoz: põt dici de isaac z iacob: qui silr dicũt pres eoz: z de vxoribꝰ suis. s. rebecca z lia: q̃ ẽt sepulte fuert in spelũca duplici cũ sara: sed adhuc hec expositio non

ꝓsonat ei qꝺ infra ꝺr eoꝺē ca. sicut mater ita ⁊ filia: qꝺ ſm oēs hebꝛeos ⁊ latinos itelligit ꝺe imitatiōe in idolatria: ſara vero nō fuit idolatra: ſꝫ fidelis: ⁊ iō ꝺicēꝺū q hic per pēz ⁊ matrē itelligit ppls q ante filios iſrael habitauit in terra chanaan: cui ſucceſſit i hereditate ſicut ples pentiᵇ: modus tñ ſuccedēꝺi fuit violēt: imitat ēt fuit iſrl ppl̄z chanaan in idolatria: vt pz. iiij. re. in illo vero pplo aliqui erāt amoꝛei: ⁊ ꝝtū ad hoc ꝺicit: Pater tuus amoꝛeus: ⁊ alīq cethei ⁊ ſic ꝺicit: Mat tua cethea ⁊ ꝺr pr̄ rōe maſculoꝝ: mater rōe fēminaꝝ. g¶ Et qñ nata es. tps natiuitat huⁱ ppli fuit i exitu ꝺe egypto: qꝛ tūc ꝑpe incepit eē ppls: añ ei igreſſuꝫ egypti fuerunt ita pauci q nō poterāt ꝓuenienter ꝺici ppls: ⁊ p ingreſſū fuerī in ꝺura ſeruitute ꝺetēti qꝺ ſilr ē ꝺ rōnē ppli ab alio ꝺiſtincti: eo q fu est res ꝺñi ſui: in exitu vero ꝺe egypto fuit ꝺat libertati: ꝺata eſt etiā eis lex ſpāl in monte ſynai: tanꝫ populo ab alīs ꝺiſtincto: h¶ Non ē p̄ciſus vmbilic tu ⁊c. loquit ꝺe illa gēte p modū ſeie ꝺe nouo nate: cuⁱ ꝑmo p̄ſcindit vmbilic: p quē fet attrahit alimētū a matre q ꝺiu ē in vtero et: ⁊ p lauat a ſanguie: ⁊ ſalit ad ꝺeſiccatiōnē ⁊ obturatiōnē abſciſionis: ⁊ inuoluit pānis: qꝛ pueri ꝺe nouo nati aliter nō poſſēt nutriri: ꝺr aūt hic q talia nō ſi facta pplo iudaico p̄ꝺicto i oꝛtu ſuo. Et p negatiōnē p̄ſcisionis vmbilici intelligit q ille ppls tūc nō fuit totaliter ab idolatra ſepat: qꝺ pz ex hᵒ q cito poſt vitulū cōflatilē adorauit. p negatiōez aūt totiᵒ: defect vere cōtritionis ꝺe p̄teritis: p negatōem ſal: defect ſapiētie ſalutaris: i¶ Nec inuoluta pānis. ſ. virtutum. k¶ Nō pepercit ſup te oculᵒ. qꝛ egyptij ppl̄z illū valde ꝺure tractauerūt in egypto: ⁊ p exitū pſecuti ſi ad moꝛtē. exo. xiiij l¶ Sed ꝓiecta es ſp faciē tre. qꝛ ex vna pte ꝓcluſi erāt ꝺeſerto: ex altera mari: vt hr ibi: m¶ In abiectōe aie. ex hoc. n. credebāt egyptij eos faciliter interficere: ⁊ ita fuiſſet niſi ꝺe⁹ ſua miſericoꝛꝺia ipediuiſſet. n¶ Transiens aūt. hic ꝑñ ponit miſericoꝛꝺia ꝺei educātis ꝺeoꝛnātis ⁊ ꝺeſpōſātis: pⁿ ponit: cū ꝺr: Trāſiēs aūt p te. nō qꝛ i ꝺeo ſit motꝰ: ſꝫ qꝛ ſcriptura loqt ꝺ ꝺeo ad modū hoīs trāſeūt p viā: ⁊ puero a mre ꝺrelicto ꝓpatiēti: iō ſubdit o¶ Vidi te. oculo miſericoꝛꝺie: p¶ Ꝺculcari i ſanguine tuo. i. ppe effuſionē ſanguinis tui modo p̄ꝺicto. q¶ Et ꝺixi tibi. cū eſſes in tali piculo: r¶ Viue. ꝺa ſeruauī vitā tuā p mare rubꝝ te ꝺeducēꝺo. s¶ Dixi inquā ⁊c. repetitio ē eiuſdē ad maiorē exp̄ſſionē. t¶ Multiplicatā q̄ germē agri ꝺedi te. multiplicando ꝺiuitūs ⁊ ple: v¶ Et grādis effecta. loqt. n. ꝺ pplo iſrl ad modū pueꝛ le p nutritionē ad augumētū ꝺeducte. x¶ Et igreſſa es. .ſ. tps pubertatis: ⁊ facta es nubilis. y¶ Et pueꝛi. ad mūdū muliebrē. i. ad tps q̄ ſolent puelle nubiles ornari. z¶ Ubera tua ⁊c. tpe. n. pubertatis itumeſcūt vbera: ⁊ pili germiant: ⁊ iō ſubdit: Et pilⁱ tuⁱ germinauit. a¶ Et eras nuda. Hic 2ᵒ ponitur pietas ornātis ⁊ ꝺspōſātis: cuⁱ ornat oñditur p̄ neceſſitas cū ꝺr Et eras nuda. virtutibᵘ: b¶ Et. p ꝑñs: c¶ Cōfuſione plena. turpe ē. n. mulieribᵘ nudas eſſe q̄ viris. d¶ Et trā. p te. ꝺeſcēꝺo nuditati tue: e¶ Et ecce tps tuum tps amātiuꝫ. qꝛ oñditibi ꝺilectionē ſponſi ad ſpōſā. f¶ Et expādi amictū meū ſu. te. ſ. nubē ꝺ eſtū ſol̄ te ꝓtegētē: g¶ Et opui ignominiā tuā. ꝺādo tibi libertatē ꝺ ignominiā fuituⁱ q̄ fuiſtis in egypto. h¶ Et iurauī tibi ⁊c. i. accepi te i vxoꝛē i ſynai ꝺādo tibi legē. i¶ Et facta es mihi. obligata ⁊ alligata p ceteris ppl̄is: k¶ Et lauī te aq̄. mūdādo te a pcto idolatrie erga vitulū ꝓflatilē. l¶ Et vnxi te oleo. gre mee. m¶ Et veſti. te ꝺiſcoloꝛibᵘ ⁊c. p iſta ornamēta itelligit tabernaculū federis qꝺ p̄cepit ſibi fieri i ſignū recōciliatiōis p adoꝛationē vituli ꝓflatilis: coꝛtine vero tabernaculi erāt pluribᵘ coloꝛibᵘ ꝺecoꝛate: n¶ Et calciauī te hyacintho ⁊c. p hᵒ itelligit ſūmi ſacerꝺotis ornamēta: q erat inſtitutᵘ ad oꝛꝺandū p toto pplo: o¶ Et iduī te ſubtilibus. ornamēta. n. pōtificis fuerūt valde ſubtilit ſcā: vt pz exo. xxviij. p¶ Et ꝺedi armillas ⁊c. qꝛ manᵘ eiᵘ fuerūt ꝓſecrate: q¶ Et toꝛquē circa collū tuū. i. rōnale iudicij qꝺ erat i pectoꝛe ſūmi ſacerꝺotis: r¶ Et ꝺedi iaurē ſup os tuū. i. ornamētū legis qꝺ ꝺz eē i oꝛe ſacerꝺoti: s¶ Et circu. i auribᵘ tuis. i. ꝺuos lapides onychinos i ſuphumerali exītes: ſub auribᵘ ſūmi ſacerꝺotis ex vtraq pte. t¶ Et cozonā decoris i capite tuo. i. mitrā i capite ſacerꝺotis. v¶ Et ornata es auro ⁊c. oia. n. iſta erāt i ornamēti ⁊ veſtibᵘ pōtificis. x¶ Similam ⁊ mel ⁊c. oia. n. iſta ꝺedit ꝺe pplo i abūꝺātia introducēꝺo eos i terram, pmiſſiōis q̄ ꝺr manās lacte ⁊ melle exo. xiij. y¶ Et ꝺecoꝛa facta es vehemēt. ſupatis chananeis. z¶ Et pfe. i regnū. tpe ꝺd ⁊ ſalomōis. a¶ Et egreſſū ē nomē tuū i gētes. oēs. n. reges ire ꝺſiderabāt videre ſalomonē ⁊ ei⁹ ſapiaz audire: b¶ Quia pfe. eras i ꝺeco. meo. q. ꝺ. iſta nō habuiſti ex te vl ex meritī tuis: ſed ex mera gꝛa mea. c¶ Et habes fiduciā. Hic ꝑñ pōit vilitas foꝛnicātis ppls. n. iſrl ingrat ꝺe bonis p̄ꝺictis: tāq mlier foꝛnicaria ⁊ aꝺultera expoſuit ſe oīb idolatrīs: iō ꝺiuiꝺit i ꝺuas ptes: ꝺa

primo ponitur idolatrie culpa absolute: 2° ꝓpatiue: ibi Ecce ois. ꝑ 1ª in duas: q2 ꝑ° ponit culpa: 2° pena: ibi Ecce ego circa ꝑm dī: c Et hñs fiduciā in pulchritudie tua. i. nimis ꝓsisa ⁊ eleuata de bōis ꝓdicti a me tibi dat': d Fornicata es i noie tuo. i. idolatrie exposita ex tua malicia non ex defectu meo: e Et exposui. form. tuā omni transeūti. nullā idolatriam ḡtūcūq; vilē refutās ꝫ omnē amplectēs. f Et sumens de vesti. me. fe. tibi excelsa. ornamenta diuio cultui deputata idolatrie applicādo: ⁊ ñ solūmō ornamēta: ꝫ ēt vasa sacra iō sbdit: Et tulisti vasa ⁊c. g Imagines masculinas. i. idola q̄ vocātur hic imagines masculine ꝓsequēdo pabolā de meretrice q̄ cū masculis fornicatur. pōt etiā hoc dici ꝓ idolo papi qō figurabat in magnitudie virilis mēbri: fuit eni q̄dā iuuenis ō ele sponto hñs mēbrum virile valō excessiuuz rīspectu alioz hoium pp qō a gentilib' fuit ūter deos reputatus q̄ oia isolita credebāt aliq̄d habē numinis ⁊ istud idolū colebat i hierl'z. vñ itio regū xv. dī q̄ rex asa mr̄em suā amouit: ne esset ꝓceps i sacris papi. h Et sumpsi. vesti meta tua mlticolōia. ornando te in veneratiōe idoloz. i Et oleū meū ⁊c. i. illa q̄ debebāt mihi offerri obtulisti eis: oleū. n. offerebat in templo dñi ad ꝓtinuandū lucernas: ⁊ thymiama ad cremādū super altare incensi: ⁊ non soluz ea que debebāt mihi offerri: sed etiā illa vnde debebas nutriri obtulisti eis subtrahēs oi tuo ex vehemēti idolatrie desiderio: iō subdit: k Similā. i. farina tritici ōlicatissime: l Quibus enutriui te. i. q̄ dedi ad nutrimētū tuū: m Posuisti in ꝓspectu eoz. i. idoloz eis offerēdo: n In odorē suauitatis. i. vt placares eos tibi. o Et tulisti filios tuos. qō est grauī ꝑdictis: p Quos genera. mihi. exñs mihi ōspōsata p legis susceptōnē: pp qō debuerī deputari ad seruiēdū mihi: q Et imolasti eis. i. idolis: r Ad deuorādū. i. moriendū ꝓ veneratiōe idoloz: h°. n. fiebat ꝑticulariter idolo moloch: qō sicut supra dcm ē pluries: erat idolū creū ínterius ꝓcauū: i cui' ꝓcauitate fiebat ignis: ⁊ cū erat bene accēsū ponebat puer in manib' idoli vbi cremabatur sed tunc sacerdotes ꝑcutiebant tympana: pp qō locus ille vocabat tophet qō i latio sōat tympanū: ne pētes pueri offerētes: audirēt clamorē pueri ⁊ dolerēt: ꝫ magis gauderēt credentes pueri sine dolore ad felicē vitam transisse. s Nunqd pua est fornicatio tua. i. idolatra ista. q. d non: immo horribil ⁊ maxima: ideo eā replicat. d. Immolasti filios ⁊c. t Et post omnes abominationes. predictas: v Non es recordata dieruz adolescentie tue. i. vilitatis ⁊ abiectionis i qua eraſ quando i ꝑncipio accepi te: sicut expositum est supra eodem ca. x Et accidit p° omnem maliciaz tuam ve ve tibi. i. punitio ab assyrijs: ⁊ iterum a chaldeis: y Et edificasti tibi lupanar. i. templa ꝓ idolatria: z In cūctis plateis ⁊c. i. in locis cōib' vbi plures possūt cōuenire. a Et abominabilē fecisti decorē tuū. quē añ habebas: loquit. n. de populo sub metaphora meretricis que ex cōtinuatōne ⁊ freqntia meretricū: tpis redditur ⁊ abominabilis. b Et fornicata es cuz filijs egypti. i. cū egyptijs in idolatria cōicando cuz eis: c Magnaruz car. i. mēbrorum viriliū: per quaz magnitudiez metaphorice intelligit idolatrie magnitudo: d Ecce ego Posita idolatre culpa:

fiduciā in pulchritudie tua fornicāta es i noie tuo: ēt exposuisti fornicationē tuā oi trāseūti: vt ei' fieres. Et sumēs de vestimētis meis fecisti tibi excelsa hicinde ꝓsuta: ⁊ fornicata ē sup eis: sic ñ ē factū: neq; futuꝝ ē. Et tulisti vasa decoris tui de auro meo ⁊ argēto meo q̄ dedi tibi: ⁊ fecisti tibi imagines masculinas: ⁊ fornicata es i eis. Et sumpsisti vestimēta tua multicolōia: ⁊ vestita es eis. Et ōleū meū ⁊ thymiama meū posuisti coram eis ⁊ panē meū quē dedi tibi similaz et oleū ⁊ mel qbus e nutriui te: ꝓposuisti i conspectu eoꝝ i odorez suauitatis Et fcm ē ait dñs de': ēt tulisti filios tuos ⁊ filias tuas q̄s generasti mihi: ēt imolasti eis ad deuorādū. Nunqd pua ē fornicatō tua: Immolasti filios meos: ⁊ dedisti illos ꝓsecrās eis. Et p° ōēs ab omiationes tuas ⁊ fornicatōes nōn es recordata dierū adolescētie tue: q̄n eras nuda ⁊ ꝓfusiōe plena: ꝓculcata i sanguie tuo. Et ăcci dit post omnem maliciam tuam: ve ve tibi ait dñs de'. Et edificasti tibi lupanar: ⁊ fecisti tibi prostibulū i cūctis plateis. Ad oē caput vie edificasti signum ꝓstitutiōis tue: ēt abomiabilē fecisti decorez tuū. Et diuisisti pedes tuos oi transeūti: ⁊ mltiplicasti oēs fornicatiōes tuas. Et fornicāta es cū filijs egypti vicinis tuis mgnaꝝ carniū: ⁊ mlti plicasti fōnicatōz tuā ad irritādō me. Ecce ego extēdā manū meā sup te ēt auferā iustificationē tuā. Et dābo te i aias odiētiū te filiaꝝ palestinaꝝ: q̄ue erubescunt in via tua scelerata. Et fōnicāta es i filijs assyrioꝝ: eō q̄ necdū fueris expleta. Et p° q̄s fornicata es nec sic es satiata: ēt mltiplicasti fornicationē tuā i trā chanaan cū chāldeis: ⁊ nec sic satiata es Jn q̄ mūdabo cor tuuz ait dominus deus: cum facias omnia hec opera mulieris meretricis ⁊ ꝓcacis. Quia fabricasti lupanar tuum in capite oīs vie: ⁊ excelsū tuū

hic consequenter ponitur pena: ⁊ diuiditur in tres partes: q2 ꝑ° ponit pena succincte: 2° repetit culpa idolatrie ibi Et fornicata es. ꝫ resumitur pena magis diffuse: ibi propterea. Circa ꝑmū dī: e Ecce ego extēdā manū meam super te. ad te puniendum: e Et auferam iustificationē tuā. i. tēplum vbi offerebantur sacrificia ꝓ peccatis iudeoꝝ: qō per chaldeos fuit incensum. iiij. regum vltimo. f Et dabo te in aias odientiuz te. i. ad volūtatē eoꝝ: g Filiarum palestinarum. i. gentiū de terra philistinoꝝ q̄ sēper oderūt iudeos: iſti eniz cū chaldeis venerūt ad destruēdū hierl'm: h Que erubuit. i. via tua scelerata. i. erubescerēt facere tā horribilia q̄ fecisti: i Et fornicata es i filijs assyrioꝝ. cōicando idolatrie eoꝝ: sic ꝑz de rege achaz. iiij. re. xvj. k Eo q̄ necdū fuit expleta. i. satiata idolatria: l Et mlti. fōni. tuā. i. idolatriā: m Jn ira chanaā. i. i iudea q̄ añ fuit dcā chanaā ira. n Cū chal. coꝝ idola colēdo i iuda: o Jn q̄ mū. cor tuū. q. d. tāta ē immundicia tua q̄ non

apparet via mūdādi te. p Quia fabricasti lupanar. i. tēpla ꝓ cultu idoloꝝ: vt dcm̄ est supra. q Nec fcā q̄i mere. fastidio. frequētis cōcubit' r Augēs p̄ciuz. sui cōcubit': r Sed q̄si mulier adultera. qꝛ ꝑ legē es es mihi desponsata: s Que super viꝝ suū inducit alienos. ad sui cōcubitū dando eis premium: qd̄ est ꝯ ꝯsuetudiez meretricū: ⁊ h° ꝓuenit ex magna libidine adulterandi sicut ppl's hierl'z ⁊ regni iude dabat dona p̄ciosa sacerdotib' afferētib' sibi idola gētiuz varia. ‖ t Propterea. Hic resūit pena magl diffuse cū dicitur v Quia effusū est es tuū. i. diuitie tue sūt cōsumpte i vicio idolatrie mois p̄dictis x Et reuelata ē ignomia tua. i. manifestata ē vilitas tua i idolatria: ⁊ maxie i filioꝝ imolatiōe: vt dcm̄ est supra. y Ecce ego cōgre. oēs ama. tu. q̄b' cōmixta es. cōicādo idolatriis eoꝝ. z Cū vni. q̄s oderas. i. cuz philisteis qui semp fuer̄t odiosi iudeis ⁊ ecōuerso. a Et congre. eos sup te. in obsidiōe hierl'm b Et nudabo ignominiā tuaz. i. vilitatem culpe tue manifestabo ꝑ euidētiā vindicte. c Et iudica. te iudicijs ad adulteraꝝ ⁊c̄. q̄bus s̄m legē mors est infligenda. d Et dabo te i sanguiem. i. in effusionem sanguinis passiuā: e Furoris ⁊ çeli. i. ꝓcedētē ex furore ire mee ⁊ çelo iusticie mee. f Et denu. te vesti. tuis ⁊c̄. i. oib' diuitijs tuis. g Et addu. sr̄ te multitudinē i exercitu regis babylōis. h Et lapi. te lapidib'. tūc. n. mlti de iudeis fuer̄t iterfecti lapidib' machichinaꝝ. i Et trucidabūt te gladijs suis. i captiōe. n. ciuitatis mlti fuerūt trucidati gladijs. k Et ꝯburēt domos tuas. vt hr̄. iiij. reg. vlti. vbi dr̄ ꝙ nabuçardā incendit domū dn̄i: ⁊ domū regis ⁊ domos hierl'm per circuituz. l Et faciēt i te iudicia. penas iuste inferēdo m In ocul' mlieꝝ plimaꝝ. i. plimaꝝ gētiū q̄ erāt i illo

fecisti i oī platea. Nec fcā es q̄si meretrix fastidio augēs p̄ciū: sed q̄si mulier adultera: que sr̄ viꝝ suū iducit alienos. Oib' meretricib' dātur mercedes: tu āt dedisti mercedes cūctis amatorib' tuis: ⁊ dona donabas eis vt intrarēt ad te vndiqz ad fornicādū tecū. Factūqz ē i te ꝯ ꝯsuetudinē mulieꝝ in fornicatiōib' tuis ⁊ p' te nō erit fornicatio. In eo. n. ꝙ d̄disti mercedes: ⁊ mercedes nō accepisti: fcm̄ ē i te ꝯriū Propterea meretrix audi verbū dn̄i: Hec dic̄ dn̄s de' Quia effusū ē es tuū: ⁊ reuelata ē ignominia tua i fornicatiōib' tuis sup amatores tuos: ⁊ sr̄ idola aboiatōum tuaꝝ i sanguie filioꝝ tuoꝝ q̄s d̄disti eis: ecce ego ꝯgregabo oēs amatores tuos q̄b' ꝯmixta es: ⁊ oēs q̄s dilexisti cūz vniuersis q̄s oderas Et cōgregabo eos sr̄ te vndiqz: ⁊ nudabo ignominiā tuā corā eis. Et videbūt oēz turpitudinē tuā: et iudicabo te iudicijs adulteraꝝ ⁊ effūdētiū sāguinē. Et dabo te i sanguinē furoris ⁊ çeli ⁊ dabo te i manus eoꝝ. Et destruēt lupanar tuū ⁊ demoliēt ꝓstibulū tuū. Et denudabūt te vestimētis tuis ⁊ auferāt vasa decoris tui. Et reliquēt te nudā plenāqz ignominia: et adducēt sr̄ te mltitudiez. Et lapidabūt te lapidib': et trucidabūt te gladijs suis. Et ꝯburent domos tuas igni: et faciēt i te iudicia i oculis mulieꝝ plurimaꝝ. Et desinēs fornicari: et mercedes vltra nō dabis Et reqescet idignatio mea i te: et auferet çel' me' a te: et qescā nec irascar āpli' eo ꝙ nō fueris recordata dieruz adolescētie tue: ⁊ ꝓuocasti me i oib' his. Quapropt ⁊ ego vias tuas in capite tuo dedi: ait dn̄s de': ⁊ non feci iux̄ scelera tua i oib' abominatiōib' tuis. Ecce oīs qui dic̄ vulgo ꝓuerbiū i te assumet illd̄ dicens: Sic mr̄ ⁊ filia ei'. Filia mr̄is tue es tu: q̄ ꝓiecit viꝝ suū: ⁊ filios suos: et soror soroꝝ tuaꝝ: q̄ ꝓiecer̄t viros suos ⁊ filios suos. Mat̄ vr̄a cethea: ⁊ pr̄ vr̄ āmorre'. Et soror tua maior samaria: ipsa et filie eius que hitāt ad sinistraz tuaz. Soror āt tua minor te: que hitat a dexteris tuis sodoma ⁊ filie e'. Sed nec i vijs eaꝝ ābulasti: neqz s̄z scelēa earum fecisti. Pauxillum minus pene sceleratiora fecisti illis: in oib' vijs tuis.

exercitu. n Et desines fornicari. i. idolatrare qꝛ nō vacabit tibi p̄ nimia tribulatiōe: o Et mercedes vltra nō dabis. sacerdotib' idoloꝝ: qꝛ nō habebis vn̄. p Et auferetur çel' me'. i. amor singularis q̄ est viri ad vxorē: q A te. sicut repudiata a me. r Et q̄escā nec irascar āplius. loq̄tur scriptura de deo tāq̄ d̄ hoīe q̄ n̄ irascit de quocunqz malo culpe vl' pene supueniēti vxori repudiate ⁊ cā hui' repudiatōis subdit: s Eo ꝙ n̄ fue. recor. dieꝝ ado. tue. i. bn̄ficioꝝ que tibi in adolescētia tua feci: ꝓut ē expositum supra. t Quapp ⁊ ego vi. tu. i ca. tuo dedi. te pūiēdo tn̄ citra ꝯdignū: iō subdit: Et n̄ feci iuxta scelēa tua v Ecce oīs: Hic arguit malicia ppl'i iud̄ sub noīe hierl'm: ⁊ h° ꝯpatiue. s. ad ppl'm sodomoꝝ: ⁊ ppl'z. x. tribuū: ⁊ diuidit i duas qꝛ p' arguit culpa: 2° subdit pena: ibi Ergo ⁊ tu. Circa p̄mū premittit ppl'i iud̄ radix p̄ q̄ hic accipit ꝓ gēte i t̄ra iuda habitāte añq̄ filij isrl' igrederētur t̄rā ꝓmissiōis cuz dr̄ v Ecce oīs q̄ dicit ꝓue. vulgo. ad derisionē alicui'. ‖ x In te assumet illd̄. te deridēdo: y Dicēs Sicut mr̄ ⁊ filia eius. i. sicut gēs q̄ p̄cessit in terra iuda filios israel fuit fornicatrix spiritualit ꝑ idolatriaz: sic ppl's iuda. z Filia mr̄is tue es tu. per imitationez: a Que ꝓiecit virū suū. s. deū per idolatriā: ‖ b Et sorō soroꝝ tuaꝝ. s. sodome ⁊ samarie: vt exp̄mit. j. ꝑ q̄s itelligit ppl's sodomoꝝ ⁊ ppl's. x. tribuum. c Mat̄ vr̄a cethea. ⁊ exponit vt supra d Et soror tua ma. samaria. maior. n. fuit ppl's. x. tribuū q̄ ppl's r̄gni iude: e Et filie ei'. i. alie ciuitates ⁊ ville q̄ꝝ samaria erit metropolis: f Que habitāt ad sinistrā tuā. s̄. n. in aq̄lonari ꝑte respectu hierl'm: q̄ ꝑs aq̄lonaris ēt vocat hic sinistra: eo ꝙ ab aq̄lōe venert sup hierl'z mlta mala Hiere. j. Ab aq̄lōe pandet ⁊c̄. g Soror āt tua minor te. qꝛ ppl's sodome minor fuit q̄ iud̄: h Que habitat a dextris tuis. qꝛ declinat versus meridiē respectu hierl'm: ⁊ sic dr̄ hic dextera sic ꝑs oppoita sinistra. i Sz nec i vijs earū ābulasti. sz i peioribꝰ. k Pauxillū minus pene ⁊c̄. qd̄ exponit ra. sa. sic si fecisses talia mala ⁊ non maiora parum

reputarē: aliter aūt legit interrogatiue. k ¶ Pauxillū minus rē. q. d. non: imo multo maiora mala fecisti rē. hoc cō cordat lr̄e sequenti cū dr̄: l ¶ Quia non fecit sodoma rē. ꝛ hoc declarat ꝓñr cū dr̄: m ¶ Ecce hec fuit iniq. sodome so. tue superbia. de se ꝑsumēdo: n ¶ Saturitas panis. deliciose viuēdo: noie. n. panis intelligit oīa cibus i scriptura. o ¶ Et abūdātia. diuitiarū male acqsitarū: p ¶ Et ociū. a bonis operib⁹: q ¶ Et manū egeno ꝛ paupi nō porrigebāt. p defectū misericordie: nō potētie: vt patet ex p̄ceden tib⁹: ꝛ qz ista ducunt ad vicia carnis peiora ió subdit: r ¶ Et fecerūt abominatiões coꝝ me. exercēdo vicia ꝫ naturā: qđ est abominabile: s ¶ Et abstuli eas. subuertēdo ciuitates illas: gen. xix. t ¶ Sicut vidisti. ꝛ te exēplo ei⁹ non castigasti: qđ aggrauat peccatū. i hebreo hr̄: Sicut vidi. s. iuste fiēdū: vñ' gen. xviij. dicit dominus de sodoma ꝛ gomorra: Descendam ꝛ videbo vtrum clamorem qui venit ad me ope compleuerit. peccata aūt sodome hic enumerata non sūt ita grauia de genere: sicut ē idolatria que cū mltis alijs vicijs vigebat i hierlm ꝛ terra iuda. v ¶ Et samaria. dimi. pec. tuoꝝ nō peccauit. qz pplūs hītans in hierlm coluit idola i domo dñi posita tpe manasse. iij. reg. xxj. qđ fuit grauissimū: sic turpissimū ē mulieri qꝫ educat adulteꝝ ad pprium lectū maritiꝫ: x ¶ Et iustificasti sorores tuas. nō absolute: sed in cpatōe tua: sic pallidū cpatū ad nigꝝ dr̄ al bū: ꝛ sm h⁹ dixit iudas gen. xxxviij. ò thamar: Justior me ē rē. y ¶ Ergo. Repnsa malicia hic ꝓñr subdit pena: ꝛ p⁹ denūciat cpatiue: 2⁹ absolute: ibi Et faciā. Et in vtraqꝫ pte sil' ponit pene ꝓminatio: ꝛ sequens liberatio. Circa p⁹ dr̄: y ¶ Ergo ꝛ tu por. cōfusionē tuā. i. penā ꝓfusibilē: z Que vicisti sorores tuas. i malis: ꝛ ¶ Ergo ꝛ tu ꝓfundere. repetitō est ciusdē sñie ad maiorē affirmationē. a ¶ Et quertā resti. eas rē. ra. sa. exponit h⁹ de tpe messie quē expectāt iudei. d. q ira sodomoꝝ q̄ subuersa igne ꝛ sulphur legit gen. xix. tunc sanabit: ꝛ erit ira pulchra sicut a p̄n⁹: ꝛ tñ de ea dr̄ gen. xiij. q tūc irrigabat sicut paradisus dñi: sed hec exposito fundat supra erroneū fūdamētū. s. q xp̄s sit venturus i mūdū: pp q dicē hieronym⁹ q scriptura loqt hic metaphorice: p quersione sodomoꝝ: signās quersionē gentilium ad christū: ꝛ p quersionē samarie: reuersionē hereticoꝝ ad vnitatē ecclīastica: a q̄ discesserāt: sic. x. trib⁹ a regno dauid. iij. reg. xij. p reuersionē vero hierlm: quersionē xp̄ianoꝝ percatiū: in fide tñ ifozmi manētiū ad bonū. Dz qz ista expositio videt aliq⁹ magis mystica q̄ lr̄alis: ió aliter exponūt dicentes q p sodomā itelligūt oue trib⁹ ꝛ dimidia existētes vltra iordanē: eo q erāt ppe sodomā. p samariā alie. vij. tribus cū dimidia: p hierlz regnū iude: ꝛ hi dicūt q oia ista: Et cōuertā restituens rē. ipleta fuerūt in reditu de captiuitate babylonica: in q̄ fuerunt oue trib⁹. s. iude ꝛ beniamin: ꝛ aliq de. x. tribubus: qui effugiētes manū regis assyrioꝝ venerūt ad habitādū in regno iude: ꝛ cū illis de regno illo captiuati fuerūt: ꝛ cū redeūtib⁹ redierūt. Sed hec expositio videt in duob⁹ deficere: p⁹ qz sors iude fuit magis ppin qua sodome q̄ sortes vltra iordanē exītes: qz mare salis vbi antiquit⁹ fuit terra sodomoꝝ habitabilis: claudit terminuz sortis iude a pte orīē tali: ꝛ partim a meridionali: qa est i angulo vtriusqꝫ lateris: vt pz in descriptiōe terre. pmissionis: 2⁹ qz redeūtes de babylone non recuperauerūt samariā: ꝛ ciuitates ei ppinqs: sz tenuerunt eas gentiles illuc missi a rege assyrioꝝ: vt pz p mo esdre ꝛ neemie: ꝛ etiaz i euāgelio ꝛ actib⁹ apostoloꝝ. Propter qđ videtur mihi saluo meliori iudicio q hec lr̄a pōt exponi magis lr̄aliter q̄ dicat hiero. ꝛ vitando errorē ra. sa. conuenio tñ cū utroqꝫ inq̄tū dicūt hāc lr̄az referri ad tps christi: sed scōm expositionē meā per sodomā intelligit ppls āmon ꝛ moab: eo q loth pater eoꝝ habitauit i sodomis: gen. xij. ꝛ filie loth matres eoꝝ ibi nate fuerūt p samariā vero gentiles ibi habitantes: vt dcm est: ꝛ p hierlm ppls iudeoꝝ: de oibus istis aliqui fuerunt quersi ad fidē xp̄i p p̄dicationē ei⁹ ꝛ aplōꝝ: sicut pz ò iudeis in euangelio in multis locis: ꝛ in actib⁹ aplōꝝ: silr de samaritanis q̄ aliq crediderūt ad p̄dicatōnē christi: Jo. iij. ꝛ postea ad p̄dicationē discipulorū actuū. viij. Et si militer de āmonitis ꝛ moabitis q̄ ire erant ppinque iudee: vnde exierūt xp̄i discipuli ad p̄dicandū fidē per orbē: ꝛ sic p⁹ predicauerunt i ptib⁹ ppinqs: sm hoc pz lr̄a ex dictis vsq ibi: b ¶ Et portes ignominiā tuam. vt tenet h consecutiue: ad quersionē. n. iudeoꝝ ad fidē secuta est eoꝝ erubescentia: ꝛ ꝓfusio de pcīs ꝑteritis: ꝛ maxime in pcuratiōe ꝛ ꝓsensu mortis christi: p verā penitētiā: vt pz actuū. q̄ ca. c ¶ Jn oib⁹ q̄ fecisti ꝓsolans eas. qđ. n. solatiū est miseri habere socios in miseria. Vel melius: qz p mortē xp̄i a iudeis ꝑcurata: venit ꝓsolatio gētib⁹ p aplōꝝ p̄dicationē: vñ actuū. xiij. Paul⁹ ꝛ barnabas dixerūt iudeis obstinatis: qz indignos vos iudicastis eterne vite: ecce cōuertimur ad gētes: sic. n. ꝑcepit nobis dr̄. d ¶ Et sorores tua so. rē. ad antiquitatez suā. s. ad fidem loth vni⁹ veri dei cultoris: sic edoct⁹ fuit ab abraā apd quē diu mānsit: ꝛ sic habuit fidē xp̄i abrae pmissi: gen. xxij. In semie tuo bñdicēt oēs gētes. e ¶ Et samaria rē. ad ātiqtatē suā. i. ad fidē iosue ꝛ alioꝝ senū fideliū: q habitauerūt ibi in p̄n⁹ ingressus filioꝝ israel in terram illā qui habuerunt fidem de christo vēturo: f ¶ Et tu ꝛ filie tue reuertemini rē. qđ patet impletum i aplis ꝛ alijs de iudea ad fidē vocatis. g ¶ Nō fuit āt sodoma rē. i. q̄diu fuisti in glia ptāris tue: ira despicie bas eā q dedignabaris de ea aliq̄d dicere vel audire:

Viuo ego dicit dñs de⁹: qā ñ fecit sodoma sorori tua ipsa ꝛ filie ei⁹: sicfecisti tu ꝛ filie tue. Ecce hec fuit iniqtas sodome sororis tue: superbia: saturitas panis et abūdantia et ociū ipsi⁹ ꝛ filiaꝝ eius: et manū egeno ꝛ paupi ñ porrigebant: ꝛ eleuate st et fecerūt abominatiões coꝝ me et abstuli eas sicut vidisti. Et samaria dimidiū pcoꝝ tuoꝝ nō peccauit: sz vicisti eas sceleribus tuis: et iustificasti sorores tuas i oibus abominatiōib⁹ tuis q̄s opata es Ergo ꝛ tu porta ꝓfusiōz tuaz: q̄ iudicisti sorores tuas pec catis tuis sceleratis agēs ab eis: iustificate st. n. a te. Ergo ꝛ tu ꝓfūde ꝛ porta ignominiā tuā: q̄ iustificasti sorores tuas. Et ꝓuertā restituēs eas ꝓuersiōe sodomoꝝ cū filia b⁹ suis: ꝛ quersione samarie ꝛ filiaꝝ ei⁹. Et quertā reuersionē tuam i medio eaꝝ ut portes ignominiā tuā: ꝛ cō fundaris in ōmnibus que fecisti ꝓsolans eas. Et sorores tua sodoma ꝛ filie ei⁹ reurtētur ad ātiqtatē suā: et samaria ꝛ filie ei⁹ reuertēt ad ātiqtatē suā: et tu ꝛ filie tue reūtemi ad antiqtatē viaz. Nō fuit āt sodoma soror tua au

h Antequ reuelaretur malicia tua. p manifestam dei vindictā: i Sicut hoc tpe. s. captiuitatis sedechie & ppli sui: k In opprobriū. s. actū ē: l Filiaꝝ syrie &c. q; ciuitates syrie & aliaꝝ irauꝝ circa iudeā opprobria dicebant de pplo iude captiuato. m Scelus tuū & ignominiā tuā tu portasti. per vindictā dei: & loq̄t hic p ppha de futuro p modū preteriti: q; ezechiel ista pphetauit ante destructionem ciuitatis hierl̄z. n Quia hec dicit dns de⁹. cui⁹ vbuz nō pōt esse flm. o Et faciā. Dic ꝑñi denūciat pena absolute: & cuz h⁹ futura misericordia xpi tpe. dicit igit in persona dei: Et faciā tibi. inferendo penā: p Sicut dispexisti iuramētū. transgrediendo legē ad cui⁹ ꝓseruatiōz te obligasti i mōte synai exo. xxiiij. Dia q̄ cūq; locutus est dns faciemus: & erimus obedientes. q Et recordabor ego pacti mei. tunc. n. pmisit deus se eis mittere xp̄m: flm q; dī deut. xviij. Prophaz suscitabo eis filiz tui &c. r In dieb⁹ adolescētie tue. qō fuit i exitu de egypto & tpe datiōis legis: s Et suscitabo tibi pactū sempiternū. i. pactum noue legis cui ñ succedz alia i futurū. t Et recordaberis viā tuaꝝ. penitēdo de pccīs preteritis vt pdictum ē. v Cū recepis sorores tuas tecū. s. alias gētes itra eccl̄iam q̄ ichoata fuit i iudeis: x Te maio. cuz minori. tuis. q; aliq̄ gētes ad fidē xpi ꝓuerse erāt maiores gentes iudeoꝝ: & aliq̄ minores. y Et dabo eas tibi in filias. q; oēs sūt filij eccl̄ie i apl̄is inchoate: z Sz nō ex pacto tuo. h⁹ est ex virtute legis veteris sed noue: iō subdit a Et suscitabo pactū meū tecū. qō dī pactū nouuz nō flm pactū in oreb initū: hiere. xxxj. b Et scies. q; ego dns. p miracula diuinitatē xpi oñsiua: c Ut recor. & pfūda. de pccīs tuis preteritis: d Ut nō sit tibi vltra apire os. q; nō poteris dicere q; aliq̄d omiseri de bñficijs plib⁹ pmissis: e Cū placat⁹ tibi fuero. p carnis assūptionē: e In oib⁹ q̄ fecisti. q; passio christi in carne assumpta: fuit sufficiens ad delendum oia peccata.

In ca. xvj. vbi dī i postil. Di tu⁹ āmorre⁹ &c. Additō. j.

h Oc qō dī hic: Di tu⁹ āmorre⁹: & mr tua cethea: ppe pōt expōi vt sonat. Ad qō sciēdū q; ppha sepe mutāt modos loq̄ndi: sic & locutōes psōaꝝ q; q̄nq; mutāt psonā pmā in scdaz: & ecōuerso. Vñ & i h⁹ loco q̄nq; loq̄t ppha ꝑsie hierosolymitane: nō respectu ciuitatis nec tēpli & de illa dicit: Di tu⁹ āmorre⁹ & mr tua cethea: q; isti fuerūt de ātiq̄oribus & famosioribus illi⁹ ire habitatoribus. Et flm istū modū intelligit illud qō dī. j. eodē ca. Sic mr ita & filia ei⁹. q; loq̄tur ō illa terra q̄ p⁹ fuit sub idolatris āmorreoꝝ & postea sub idolatris iudeoꝝ. cū aūt secūt: Et qñ nata es. vertit se ppha ad loquēdū cū pplo hierosolymitano sibi ꝓtēpaneo: & exponat sic in postilla. In eōd ca. vbi dī i postil. Trāsiēs āt p te. Ecūdū hebreos hoc qō dī: Transiēs Additō. ij. āt p te. refert ad illud qō legit i exitu isrl de egypto qñ de⁹ trāsiēs ad pcutiendū primogenita egypti: vidēs sanguinē agni paschalis imolati: no p mittebat eos perire. Vñ exo. xij. Trāsibit eni dns pcutiēs egyptios: cunq; viderit sanguinē i suplimiari & i vtroq; poste transcendet ostium domus: & nō sinet pcussorem igredi domos vias: qō ꝑpe videt respōdere huic qō dicit hic: Trāsiēs aūt p te vidi te ꝓculcari in sanguine tuo. s. agni: & dixi tibi in sanguine tuo viue &c.

dita i ore tuo i die superbie tue anteqūz reuelaret malicia tua sicut hoc tpe in opprobriū filiaꝝ syrie: & cūctaꝝ i circuitu tuo filiaꝝ palestinarū q̄ ābiūt te p gyrū. Scel⁹ tuū & ignominiaz tuā tu portasti ait dns de⁹. Quia hec dicit dns de⁹: Et faciā tibi sicut despexisti iuramētū ut irritū faceres pactum: et recordabō ego pacti mei tecū i die bⁿ adolescētie tue: et suscitabo tibi pactū sempitnū. Et recordaberis viaꝝ tuaꝝ: & ꝓfūderis cūz recepis sorores tuas tē maiores cū minoribus tuis. Et dabo eas tibi i filias: sz nō ex pacto tuo

et suscitabo ego pactū meum tecū. Et scies q; ego dns: ut recorderis & ꝓfūdaris: et nō sit tibi vltra apire os p ꝓfusiōe tue: cū placat⁹ tibi fuero i oīb⁹ q̄ fecisti: ait dominus deus. XVII.

Et factū ē vbū dñi ad me dicēs: Fili bois p pone enigma & narra parabolā ad domū isrl: & dices: Hec dicit dns de⁹: Aquila grādis: magnaꝝ alaꝝ: longo membroꝝ ductu: plena plumis & varietate: venit ad libanū et tulit medullā cedri. Sūmitatē frondiuz eius auulsit: & transporta uit eam in terraz chanaan

Jn eōd ca. vbi dī in postil. Propi qō dic hierony. Additō. ij.

Expositio beati hiero. bñ pōt dici hr̄alis. Nā decem tribus recedētes a cultu diuino & a regno dauid p deum electo: propr̄ie possūt dici heretici. p sodomos autē in scriptura sacra nō solū itel ligūt sodomi natiōe: sed et eoꝝ imitatores. Vñ esa. j. dī iudeis: Audite verbū dñi pncipes sodomoꝝ: aurib⁹ pcipite populū gomorre. in q̄ loco manifeste ad hr̄am accipit gēs sodome pro pplo eos imitante. Dicere āt q; p sodomā intelligat pplus āmo & moab: put postillator vult valde remotū videtur a significatiōe hr̄e. Nec credo q; h⁹ inueniat i scriptura sacra in alio loco. Et notādū q; ex h⁹ passu hebrei estimant habere validū argumētū: ꝫ nos q̄ xp̄m iā venisse ꝓfitemur Dicūt. n. q; ex h⁹ q; sodoma & gomorra nō sunt reuersa ad statū pristinū: put ꝫ ppheta pnūciat: sequit q; nōdū venit christus de q̄ agit. Sz h⁹ argumētū euacuat plane p expōez hieronymi q̄ fūdat i sensu hr̄ali mō pdicto. Ca. XVII.

Et factū ē. Dec est tertia ps in q̄ ppha arguit ppli iude flagitia sub metaphoza cedri trāsplantate: & vinee vento vrenti desiccate: & diuidit in duas ptes: q; p⁹ ponit flagitij punitio: 2° remedij pmissio: ibi Dec dic dns. Pria in duas: q; p⁹ pabola ponit: 2° exponit: ibi Et factum est. Prima diuidit i tres ptes: q; p⁹ sub pabola describit iechonie trāsmigratiō: & sedechie substitutio: 2° eiusdez rebellio: ibi Et facta est. 3° eius captiuatio: ibi Dic. Circa p⁹mū dī: b Propone enigma. i. verbū bñ⁹ obscuritatē: q; velatū per pabolā. c Aquila grādis. p adla q̄ est rex auium itelligit nabu. rex babylōis ipans multis terris & puincijs: iō dī grādis: d Longo membro. ductu: ple. plu. & varietate. i. diuitijs q̄ erant de diuersis regnis supatis aggregate: e Venit ad libanū. i. ad tēplū qō erat in hierl̄z qō in plib⁹ scripturis vete. te. dī liban⁹: eo q; factū fuit ō lignis libani: vt bī. iij. re. f Et tulit medullā cedri. i. dcdd erat i hierl̄m pciosū. g Sūmitatē frondiū ei⁹ auulsit. i. iechonia regē: pncipes: & psonas notabiles: cū qb⁹ cepit pciosa q̄ repit: h Et trāsportauit eā i terrā chanaā. i. i babylōez chanaan. n. in hebreo est nomē ꝑpuz: & appellatiuū: & put

est nomẽ ppriũ signat iudeã: eo q eã inhabitauerunt chananei añ filios israel: put vo ẽ nomẽ appellatiuũ sic signat mercationẽ: z fm h° terra babylõie dr hic tra chanaã: eo q multi mercatores frequẽtabãt eã pp diuitias tre: z ppli mltitudinẽ: iõ subdit: i ¶ In vrbe negociatoꝝ. in vrbe. n. babylonica fuit posit' ieconias in custodia: z subdit substitutio sedechie: cũ dicitur: k ¶ Et tulit de semie terre. sedechiã q nat° erat de iudea z de stirpe regia: l ¶ Et posuit illud i terra. q; fecit cũ regẽ in iudea: m ¶ Pro semine. ieconie neporis sui: n ¶ Ut fir. radi. sup aquas mltas. i. vt regnaret super multos hoies: q; nõ solũ tradidit ei iudeam ad custodiẽdũ: sed et aliqs alias tras ppe eam. o ¶ In supficie posuit illud. q; regnũ sedechie nõ fuit firmũ: sz paxx durauit. s. xj. annis. p ¶ Cuiqz germinassz. i. frgnare cepisset q ¶ Treuit i vineam latiorẽ. p sue ptãtis dilatõnẽ: r ¶ Humili statura. q; erat sub rege babylõis: z reddẽs ei tributa: s ¶ Respicietib' ramis ei° ad eã. i. ad aqlã pdictã: sedechias. n. z pncipes ei° fuiebãt regi babylõis vt dcm ẽ: t ¶ Et radices ei° sub illa erãt. q; firmitas regni sedechie: dependebat a babylõis rege. v ¶ Fcã ẽ ergo vinea z fructificauit. quia regnum sedechie multiplicatuz fuit in diuitijs z ptãte: q̃diu iuramentũ factũ regi babylonis fuauit. x ¶ Et fcã est. Hic ꝓñt describit ipius sedechie rebellio: ex multiplicatione. n. sue ptãtis eleuat° voluit negare tributũ regi babylonis: z vt hoc meliuz faceret: ꝓfederauit se regi egypti qui erat aduersari° regi babylonis: z h° ẽ qd dr: y ¶ Et facta est aqla altera. i. rex egypti: z ¶ Grãdis. i dnio: z Magnis alis. i. exercitu mlto: vñ acies exercituũ alenoiantur: a ¶ Multisqz plumis. i. diuitijs. b ¶ Et ecce vinea ista. i. sedechias cũ gẽte sua: c ¶ Quasi mitt. radi. suas ad eã. vt posset stare ꝫ regẽ babylõis p egypti regẽ: d ¶ Palmites suos extẽdit ad illã. mittẽdo solẽnes nũcios ad ꝫhendũ fed° z amicitiã: e ¶ Ut irrigaret eã de areo'is. ferendo sibi auxiliũ in bellatoribꝰ suis. est ãt areola loc° bñ semina tus: z p h° intelligit q; in egypto erãt multe ciuitates plene viris bellatoribꝰ: f ¶ Ut faciat frodes z portet fructũ. i. vt possit tenere z dilatare regnũ suũ ꝫ nab. g ¶ Dic. Hic ꝓñt describit ipsius sedechie captiuatio: cũ dr i psona dñi: Dic. tu ezechiel: g ¶ Ergo ne, psperabit. s. sedechias. q. d. non: iõ subditur: h ¶ Nõne radices ei° euellet. s. nabu. q. d. sic: potestatem ei° totaliter auferendo: i ¶ Et fructus eius distringet. sanguinem filiorum sedechie effudẽdo: sicut effundit vinum de vuis qñ stringunt: filios. n. sedechie occidit rex babylonis in oculis eius. iiij. reg. vlti. k ¶ Et siccabit omnes palmites eius. pncipes ei° virtute eneruando: l ¶ Et arescet. s. vinea predicta: p quã intelligit sedechie potestas regia: m Et nõ in brachio grandi rẽ. sedechias. n. fugiens a paucis chaldeis i sequentibus captꝰ fuit bellatoribus suis hinc z ide fugientibus. iiij. reg. vlti. n ¶ Ecce plantata est. potestas sedechie p nabu. vt predictũ est o ¶ Ergo ne prosperabitur. q. d. non. p ¶ Nõne cum tetigerit eaz ventus vrens. i. exercitus chaldeorum qui cõbussit ciuitatem z templum: q ¶ Siccabitur. p totalez defectum sue virturis. q. d. sic. r ¶ Et factum ẽ. Hic parabola posita exponitur eo modo quo dictuz est: scilicet ò transmigratiõe iechonie: z substitutiõe sedechie: z de rebellione eius: z iuramenti fractõne z eiusdẽ captione z patet ltera pauca exceptis que discurrentur: s ¶ Dic ad domum exaspantem. i. ad regnuz iuda deuz suum preuaricatiõibꝰ ꝓuocantez. t ¶ Et assumet regẽ. s. iechoniã. v ¶ Et tollet de semine regni. s. sedechiã: x ¶ Ferietqz cũ eo fedus. instituendo eũ regem sub pacto iuramẽto firmato: q; seruiret ei fideliter sub tributo. y ¶ Qui. s. sedechias: z ¶ Recedens ab eo. tributum denegando. a ¶ Nunqd prosperabitur. q. d. non. b ¶ In loco regis. i. i terra regis babylonis: ibi ductus fuit sedechias exoculatus z ibidẽ mortuus. c ¶ Et nõ in exercitu rẽ. faciet contra eum. i. contra regẽ babylonis: d ¶ Pharao. rex egypti: e ¶ Prelium in iactu aggeris. i. impediendo obsidionem: est aũt agger aggregatio terre z lignorum ad implendum fossata: vt obsidentes possint pugnare cum obsessis ad propugnacula: f ¶ Et in extructione vallorz. i. fossatorz q fiũt exterius ante portas ne obsessi subito possint irruere sup exercitũ obsidentẽ in istis. n. exercitus chaldeorz nõ fuit impedit° a bellatoribus pharaonis: ꝫ. n. exierit de egypto vt ferrẽt auxiliũ sedechie: tñ territi a chaldeis eis occurrentib' redierunt

ĩ urbe negociatoꝝ posuit illã. Et tulit de semine terre et posuit illud in terra ꝑ se mie: ut firmaret radicẽ sup aqs mltas. In supficie posuit illud. Cuiqz germinasset creuit i vineã latiorẽ: hũmili statura rẽspicietib' ramis ei° ad eã: et radices ei° sub illa erãt. Facta ẽ ergo vinea: z fructificauit i palmites z emisit, ppagies: Et facta ẽ aqla alta grandis: mãgnis alis: mũltisqz plumis. Et ecce vinea ista quasi mittẽs radices suas ad eã: palmites suos extẽdit ad illã: ut irrigaret eã de ariolis, germis sui: q; i tra bõa sup aqs mltas plãtata ẽ ut faciat frondes z portet fructũ: vt sit in vineã grãdẽ. Dic: Hec dic dñs de°: Ergõ ne, psperabit Nõnẽ radices ei° euellet: et fructꝰ ei° distringet: et siccabit oẽs palmites germis ei° et arescet: et nõ i brachio grãdi neqz i pplo mlto: vt euellet eã radicit°: Eccẽ plãtata ẽ. Ergõ ne, pspabit: Nõnẽ cũ tetigerit eã vẽt° vrẽs siccabit: z i areis germis sui arescet: Et factuz ẽ vbũ dñi ad me dicẽs: Dic ad domũ exaspatẽ. Nescitis qd ista significẽt: Dic ecce vẽiet rex babylonis i hierlz: et assumet rgẽ z pncipes ei°: z adducet eos ad semetipsũ in babylonẽ. Et tollet de seie regni: ferietqz cũ eo fed°: z ab eo accipiet iusiurãdum Dz z fortes tre tollet vt sit regnũ bũile z nõ eleuet: sz custodiat pactũ ei°: z fuet illõ. Qui recedẽs ab eo misit nũcios ad egyptũ: vt daret sibi eqs: z pplm multũ. Nunqd psperabit vl cõseqt salutẽ q fec hec: Et q dissoluit pactũ: nũqd effugiet Viuo ego dic dñs de°: qm i lõco regis q pstituit eũ regẽ cui° fecit irritũ iuramẽtũ z soluit pactũ qõ hẽbat cũ eo: i medio babylonis morietꝰ. Et nõn i exercitu grandi: neqz i pplo mlto faciet ꝫ eũ phãrao pcliũ i iactu aggeri et i extructõe vallorz. Et fructus eius distringet. sanguinem filiorum sedechie effudẽdo: sicut effundit vinum de vuis qñ stringunt: filios. n. sedechie occidit rex babylonis in oculis eius. iiij. reg. vlti. k ¶ Et siccabit omnes palmites eius. pncipes ei° virtute enerua ndo: l ¶ Et arescet. s. vinea predicta: p quã intelligit sedechie potestas regia: m Et nõ in brachio grandi rẽ. sedechias. n. fugiens a paucis chaldeis i sequentibus captꝰ fuit bellatoribus suis hinc z ide fugientibus. iiij. reg. vlti. n ¶ Ecce plantata est. potestas sedechie p nabu. vt predictũ est o ¶ Ergo ne prosperabitur. q. d. non. p ¶ Nõne cum tetigerit eaz ventus vrens. i. exercitus chaldeorum qui cõbussit ciuitatem z templum: q ¶ Siccabitur. p totalez defectum sue virturis. q. d. sic. r ¶ Et factum ẽ. Hic parabola posita exponitur eo modo quo dictuz est: scilicet ò transmigratiõe iechonie: z substitutiõe sedechie: z de rebellione eius: z iuramenti fractõne z eiusdẽ captione z patet ltera pauca exceptis que discurrentur: s ¶ Dic ad domum exaspantem. i. ad regnuz iuda deuz suum preuaricatiõibꝰ ꝓuocantez. t ¶ Et assumet regẽ. s. iechoniã. v ¶ Et tollet de semine regni. s. sedechiã: x ¶ Ferietqz cũ eo fedus. instituendo eũ regem sub pacto iuramẽto firmato: q; seruiret ei fideliter sub tributo. y ¶ Qui. s. sedechias: z ¶ Recedens ab eo. tributum denegando. a ¶ Nunqd prosperabitur. q. d. non. b ¶ In loco regis. i. i terra regis babylonis: ibi ductus fuit sedechias exoculatus z ibidẽ mortuus. c ¶ Et nõ in exercitu rẽ. faciet contra eum. i. contra regẽ babylonis: d ¶ Pharao. rex egypti: e ¶ Prelium in iactu aggeris. i. impediendo obsidionem: est aũt agger aggregatio terre z lignorum ad implendum fossata: vt obsidentes possint pugnare cum obsessis ad propugnacula: f ¶ Et in extructione vallorz. i. fossatorz q fiũt exterius ante portas ne obsessi subito possint irruere sup exercitũ obsidentẽ in istis. n. exercitus chaldeorz nõ fuit impedit° a bellatoribus pharaonis: ꝫ. n. exierit de egypto vt ferrẽt auxiliũ sedechie: tñ territi a chaldeis eis occurrentib' redierunt

in egyptū: hiere. xxxvij. cuius cā subdit: g Spreuerat. n. iuramētū. s. sedechias pp qđ de' subtraxit ei oē psidiū. h Et expādā sup eū rete meū. rete suū ꝛ sagenā dicit exercitū chaldeoꝝ ꝓphētēte sedechiā. i Hec dicit. Post punitionē flagitiū hic ꝓñt ponit ꝓmissio remedij: que ipleta est in christo: ideo subdit: k Et sumā ego de medulla cedri. i. regē messiaz fm q̄ dicit ra. salo. ꝛ iō ex positores nr̄i q̄ ex ponūt hūc passū de zorobabel ad lr̄az: magis iudaizant in h' q̄ iudei ꝛ dī de medulla cedri: qz christus fm carnē fuit de semine dauid.

l Et ponaz de vtice ramoꝝ eius tenerꝝ. qz christus fuit pietate tenerrimus: m Et plātā. sup mō. excelsū. i. eccliaz militantē ꝛ triūphātē. vel Sup mōtē excelsū. i. montez syon vbi oblatus fuit in templo: ꝛ postea pluries p̄dicauit: ꝛ multa miracula fecit: ꝛ spiritū sanctū sup aplos misit: n Et erū. i germen. per fideliū multiplicationē: o Et erit in cedrum magnam. vnde post resurrectionē suam dixit matth'. vlti. Data est mihi oīs pt̄as in celo ꝛ in tra. p Et habita. sub eas oēs volucres tc̄. i. p̄incipes potētes: sic videm' impletū maxime a tpe ꝓstātini. q Et sciēt oia ligna regiōis. i. oēs gētes: r Quia ego dñs būilia. li. sublime. i. romanū impiū sub christi fuitute: s Et exaltaui lignū humile. i. christū qui dic̄ matth'. xj. Discite a me qz mitis suū ꝛ humilis corde. t Et siccaui lignū viride. i. pplm iudaicū. p maiozi pte manente i sua infidelitate. v Et fron. fe. lignū aridū. i. gentilē pplz fructificare feci: p susceptiōez fidei: q̄ p̄ius erat lignum aridū ex carentia hūoris gratie. Ra. sa. istud vltimū exponit de iechonia ꝛ sedechia: dicēs q̄ lignū viride desiccatū intelligit sedechias pp multitudinez filioꝝ q̄s oēs occidit nabu. p lignū aridū frōdescēs iechonias q̄ carēs liberis in babylonē fuit ductꝰ ꝛ ibi genuit zorobabel: de q̄ descendit fm carnē dñs nr̄ ihesus christ' matthei ꝓmo.

Et factus est. Hec est q̄rta pars in XVIII. qua arguit malicia ppli ex pabola vue acerbe Et ad itellectū hui' ca. sciēdū q̄ iudei murmurabāt ꝺ iusticiā dei dicētes: q̄ iniuste eos puniebat p peccatis pentū: qđ in h' ca. oñdit esse falsū: pene. n. si in duplici genere: qz aliq̄ sunt corporales ꝛ aliq̄ spūales. Itez corporaliū aliq̄ sūt tpales tm̄: alie eterne: sicut pene gehēne. pene vero corporales ꝛ tpales sūt quedā medicie illis qui cū eis puniūt vt cū aliqs flagellat vel incarcerat ad sui correctionē: vel alīs: vt cū aliqs p malefactis suis occiditur vt alī terreant ꝛ sic emēdent: sunt nihilominus tales pene medicine illis q̄ occidunt si patient sustineant: qz valet ad bonum aie suę: ad qđ bona corporis finaliť ordinantur: ꝛ talibus penis corporalibus ꝛ tpalib': bene puniuntur filij a deo ꝛ ab homine p parentib': qz fm corpus sunt res ip soꝝ pentū: ꝛ sic deus p peccato dauid fecit filiū suū de bersabee natū mozi. ij. re. xij. Penis vero spūalib' nō puniunt a deo filij p pentib': qz fm aiaz nō sunt res pentū: qz imediate aie a deo p creationē infundūt: ꝛ i h' sensu loquit istud ca. i pte: qz q̄ filij non nō puniāt̄ p p̄ibus p ratiōe inducit dñs dicens. Ecce oēs aie mee sī: qz sī a me creante ꝛ infundente. Et qz pene eterne etiam corporales nō inferūt nisi p peccato mōrali ꝛ ꝓpio: iō talibus penis non puniunt filij p pentib'. Sciēdū tm̄ q̄ filij pentū malozꝝ frequenť imitatoreꝝ sī paternozꝝ scelez: eo q̄ si inter eos nutriti ꝛ fcā pentū hñt in auctozitate maiozi: ꝛ sic frequenter puniuntur etiam corporaliter ꝛ spiritualiter p pc̄a pētū: occasionaliť tm̄ ingētū accipiunt ab eis exemplū ſz p pc̄is ꝓpīs simplicit: ꝛ h' mō pcedit in hoc ca. qz iudei erāt imitatores pentū in idolatria: ꝛ alī facinozib': ꝛ sic in iuste ꝺ deū murmurabāt dicentes: q̄ puniebat eos tm̄mō p pc̄is pētū. His p̄missis pñs capi. in duas ptes diuidit: qz p' malicia ppli arguit: 2° ad pēitētiā inducit: ibi Cōuertimini pri' in duas: qz p' ponitur pabola tanq̄ falsa: 2° declarat p exēpla: ibi Et vir. Circa p̄mū dī in pſōa dei: b Quid ē q̄ iter vos pa. verti. in puerbiū. iter vos frequenť de mea iusticia murmurando. q. d. male loquimini: c Dicētes: pies cōederūt vuaz acerbā. i. cōmisert pcā deū exacerbantia. d Et dētes filio. obstupuert. i. filij pena sustinuert. e Viuo ego dic̄ dñs. i. sic verū est q̄ ego viuo sic vez ē q̄ hec pabola nō est a vobis rationabiliť dcā: ꝛ accipit ibi si p ñ cū dī: Si erit tc̄. f Ecce oēs aie. exponat: vt supra g Aia q̄ pecca. ipa morie. morte culpe ꝛ postea morte gehēne si pseueret i pc̄is. h Et vir. Dic ad ꝓpositū iducūt exēpla: ꝛ diuidit i duas ptes: qz p' ponūt exēpla de pseuerantib' i bono vl i malo: 2° de nō pseuerātib': ibi Si aūt ipi'. Circa p̄mū ponūt tria exēpla: ꝛ ē p̄mū de pie iusto in iustitia p seuerāte: ꝛ pz lr̄a paucis exceptis. h Et vir si fuerit iu. i aio: i Et fecerit. opa iustitie de fco: k In mōti. ñ come. de sacrificijs idolatrie ad coꝝ reuerētiā: l Et oculos

suos nō leuauerit. spā
do ab eis bōa ꝓsequi
m Pignus debito
ri rēddiderit. sibi neces
sariū: sm q̄ precipit
exo. xxij. q̄ si accipiat
ꝓ pignore opimentū
paupis necessariuz si
bi de nocte: reddat añ
solis occubituz: pote
rat ñ mane reaccipe
n Et iudiciū veruz
fecēit rē. Jqō ptiet ad
iudices siue sint ordi
narij siue arbitrarij.
o Vita viuet. non
solū nature: sed etiaz
grie. p Qz si gēue
rit. Hic ponit 2m exē
plū de iusto filio ho
minis iusti: et pz silr
lra paucis exceptis.
q Et fecerit vnū de
istis. i. de lege phibitis
r Et hec qdē oia ñ
facientē. i. omiserit a
liq̄ de preceptis affir
matiuis. cetera patent
in littera vsq̄ ibi:
s Cū vniuersa hec
detestanda fecerit. li
vniuersa non tenetur
hic collectiue: quia ꝓ
singulis incurrit moz
tē culpe. t Qz si ge
nuerit. Hic ponit ter
tiū exemplū de filio
iusto patris iniusti: q̄
timore ductus pater
na scelera non imitat
z pz lra ex supradicti
vsq̄ ibi: v Et dici
tis. vbi ponit quedaz
qō z eius solutio cir
ca p̄dicta: z pz littera
x Si autem ipius.
Hic ꝓñt ponūtur exē
pla de auertētibus se
a suo ꝓpolito: z prio
de auertēte se a malo
2o de auertēte se a bo
no: ibi Si aūt. Circa
primū oz: y Si āt
impius egerit penitē
tiam ab oīb⁹ peccatis.
qz nō valet nisi sit in
tegra. y Et custo
dierit oīa p̄ce. mea.
qz transgressio vnius
facit hoiem iniustuz.
z Oium iniq̄. eius
q̄s opat⁹ ē nō recoda
boz. ad puniēdū eter
naliter: punientur tñ
bñ tpaliť. a Nun
quid voluntatis mee

menstruatā nō aceserit: z
hoiem non ꝓtristauerit: pi
gnūſ debitori reddiderit: ꝓ
vi3 nihil rapuerit panē suū
esurienti ōderit: z nudū ope
ruerit vestimēto: ad vsurā ñ
cōmodauerit: z āplius nō
accepit: ab iniqtate auerte
rit manū suā: ēt iudiciū ve
rū fecerit iter vi3 z vi3: lz
ī p̄ceptis meis ābulauerit z
iudicia mea custodierit vt
faciat veritatē: hic iust⁹ est
Vitā viuet: ait dñs de⁹. Nō
si gēnuerit filiū latronē effū
dētē sāguinē: ēt fecerit vnū
ō ist: ēt hec qdē oīa ñ faciē
tē: sz in mōtib⁹ comedētez
z vxorē, ꝓximi sui polluētē
egenū z paupē ꝓtristātem
rapiētē rapinas: pign⁹ non
reddētē: z ad idola leuantē
oculos suos: abomiationē
faciētē: ad vsurā dātē: z am
pli⁹ accipiētē: nūqd viuet:
Nō viuet. Cūz vniūsa hec
detestāda fecerit: morte mo
rieť. Sāguis ei⁹ in ipso erit:
Nō si gēnuerit filiū q̄ vidēſ
oīa pcā p̄ris sui que fecit: ti
muerit: z ñ fecerit sile eis: sī
mōtes nō comederit: z ocu
los suos ñ leuauerit ad ido
la dom⁹ isrl: z vxorē, ꝓximi
sui nō violauerit: z vi3 nō
cōtristauerit: pign⁹ non reti
nuerit: z rapinā nō rapue
rit: panē suū esurienti dede
rit: z nudū opuerit vestimē
to: a paupis iniuria auerte
rit manū suā: vsurā z supa
būdātiā nō accepit: z iudi
cia mea fecerit: z in p̄ceptis
meis ābulauerit: hic ñ mo
rieť ī iniqtate p̄ris sui: sz vita
viuet. Pr ei⁹ q̄z calūniatus
est: z viz fecit fratri: z malū
opat⁹ est in medio ppli sui
ecce mortu⁹ ē in iniquitate
sua: ēt dicitis: Quare non
portabit filius iniquitatem
patris: Videlicet quia filⁱ
iudiciū z iusticiaz operat⁹

est: oīa p̄cepta mea custodi
uit z fec̄ illa: vita viuet. Alia
que peccauerit ipsa morie
tur. Filⁱ nō portabit iniq
tatē p̄tis: z p̄ nō portabit ī
iquitatē filij. Justicia iusti
sup eū erit: z ipietas impij
erit sup eū. Si aūtē impius
egerit penitētiā ab oīb⁹ pec
catis suis q̄ opat⁹ est ēt cu
stodierit oīa p̄cepta mea: z
fecerit iudiciū z iusticiā vi
ta viuet z ñ morieť. Oīuz
iniqtatū ei⁹ q̄s opat⁹ ē nō re
cordabor. In iusticia sua
quā opat⁹ ē: viuet. Nūnqd
volūtatis mee est mors im
pij dic̄ dñs de⁹: z nō vt con
uertat a vijs suis: z viuat:
Si aūtē auerterit se iust⁹ a
iusticia sua: z fecerit iniqta
tē sm oēs abomiatiōes q̄s
opari solet ipius: nūnqd vi
uet: Oēs iūsticie ei⁹ q̄s fece
rat nō recordabunt. In p̄
uaricatione q̄ puaricat⁹ est:
z ī pcō suo qō peccauit: ī
ipsis morieť: ēt dixistis: Nō
ēst eq̄ via dñi. Audite ergo
dom⁹ isrl: Nūnqd via mea
non ē eq̄: z nō magᵗ vie vie
praue sūt: Cūz. n. auerterit
se iust⁹ a iusticia sua z fece
rit iniqtatē: morieť ī eis. In
iniusticia quā opat⁹ est mo
rieť. Et cū auerterit se ipius
ab ipietate sua quā opatus
ē z fecerit iudiciū z iusticiā
ipse aiaz suam viuificabit.
Cōsiderās. n. z auertēs se
ab oīb⁹ iniquitatib⁹ suis q̄s
opat⁹ ē: vita viuet z nō mo
rieť. Et dicūt filij isrl: Non
est eq̄ via dñi. Nunqd vie
mee nō sī eq̄ dom⁹ isrl: z nō
magis vie vie praue: Jccir
co vnūquēq̄z iuxta vias su
as iudicabo dom⁹ isrl: ait
dñs de⁹. Cōuertimini ēt
agite penitētiaz āb oīb⁹ ini
quitatib⁹ vīs: ēt nō erit vob
in ruinā iniquitaſ. Proiisci
te a vob oēs iniqtates vias

est mors impij. i.
vt moriat in ipie
tate sua. q.d. nō:
ipietas. n. nō pōt
esse a deo volita:
punitio aūt ipie
tatis bene ē ab eo
volita inquantuz
est iusta. b Si
autem. Hic ponit
exemplū de auer
tente se a iusticia:
z patz littera vsq̄
ibi: c Nunqd
viuet. q.d. nō: vi
ta gratie que stati
p̄ditur per pecca
tum mortale.
d Oēs iusticie
eis quas fecerat.
in gratia exīs:
e Non recorda
būtur. ad premiā
dū eternaliter si p
severet in malo: si
aūt recuperet gra
tiaz viuificabunt
z sic p̄miabunt ñ
solum tpaliter sz
etiaz eternaliter.
f Et dixistis. er
ronee: g Non
est equa via dñi.
in sic puniendo.
h Nunqd via
mea non est eq̄.
q.d. imo: quia sū
regula equitatis.
i Cū. n. auerte
rit se iustus rē. in
tali enim puncto
in q̄li reperitur in
morte: i tali iudi
candus est: ió fina
liter concluditur:
Jccirco vnūquē
q̄z iuxta vias suas
iudicabo rē.
k Cōuertimi.
Hic post repren
sionē malicie po
nitur monitio ad
pniam cum dicit
Cōuertimini. ad
deum: l Et a
gite penitētiā. de
testando peccatū
m Ab omibus
iniquitatib⁹ vīis.
qz non valet peni
tentia nisi sit inte
gra. n Et non
erit vobis in rui
nam. s. in foueam
gehēne: o Ini
quitas. per penitē

tã delecta. p Et facite vobis cor nouũ. talis nouitas est per gratiam q̃ a solo deo datur: tñ homo ad hoc facit iquãtũ per liberũ arbitriũ cũ dei adiutorio se ad hꝰ disponit: iõ subditur: q Reuertimini. p penitentiã. r Et viuite. p gratiã q̃ ducit ad vitã glie sempiternã.

In ca. xviij. vbi dr i postil. Et ozi stis erronee: Nõ ẽ eq̃ via dñi.

Additio.

Circa hoc iudei etiã moderni vehemẽter errãt. Est. n. determinãtũ apõ eos q hõ iudicatur iustꝰ vl iniustꝰ apõ deũ fz numez meritoz z demeritoz: sic q si aliquis habẽs plura merita postea labatur i peccata: oum tñ non fuerit tot peccata numero sicut fuerunt merita q talis iudicatur iustꝰ apud deum. vñ ra. moy. i suo deutero. vbi tractat de penitentia capitulo iij. dicit sic Quilibet hõ cuꝰ merita sũt plura nũero q̃ pcca iustꝰ ẽ cꝰ pccã si plura nũero q̃ merita est impius: qui autem habet tot merita sicut peccata mediocris est. Hec ille: quam sententiam falsaz z erroneã oẽs cõiter tenent nemine ꝺicente. ex qua falsa snia sequitur q si q̃s hñs decẽ merita: postea cõmitteret nouez peccata et set iustus etiam non penitẽdo ꝺ pccis: qꝺ ẽ maxie erroneũ z ꝺ lram huꝰ ca. vbi dr: Cum. n. auerterit se iustus a iusticia sua z fecerit iniqtatẽ morietur in ea. Et. j. capitulo. xxxiij. Et si dixero iusto q vita viuet: z cõfisus i iusticia sua fecerit iniqtatẽ oẽs iusticie eius obliuiõi tradentur: z in iniqtate sua quã operat ẽ in ipsa morietur: Quod est manifeste ꝺ errorẽ ꝓdictũ. XIX.

Et tu. hec est ps quinta in qua arguitur pricipũ malicia sub metaphora leene z vinee euulse: z diuidit in tres partes fz tres filios iosie cõtra quos loquit: aº ibi Que cum vidisset. zº ibi: Mat tua. Circa pmum dr a dño: a Et tu. ezechiel. qꝺ aũt subditur in aliquibus libris: fili bois. non est in hebreo nec in libris correctis: b Assume planctuz sup pncipes. plãgendo eoz culpam z penã sequentẽ. c Quare mat tua. i. domus regia: d Leena. i. crudeli facta z rapax cum tñ dauid fuerit mitissim': e Inter leones cubauit. i consilio crudelium z impioz acquieuit. f In medio leunculoz enutriuit catulos suos. i. pueros ꝺ semine regio. g Et eduxit vnũ de leunculis suis. s. ioachaz filiũ iosie: h Leo factus est. i. rex instituus. iiij regũ. xxiij. per leonẽ enim ꝺ ẽ rex aialiũ intelligitur ipz regnũ: i Et didicit capere predam. per rapinas:

in qbꝰ ꝓuaricati estis: et facite vobis cor nouum z spiritũ nouũ. Et q̃re moriemini domꝰ isrl: Quia nolo mortẽ morientis dic dñs deꝰ Reuertimini et viuite. XIX.

Et tũ assume planctuz sup pncipes isrl z dices: Quare mat tua leena inter leones cubauit: In medio leunculoz enutriuit catulos suos. Et eduxit vnuz de leũculis suis: leõ factus ẽ: et didicit capere ꝓdã boiez q comedere. Et audierũt de eo gẽtes: et in captione ipsoz ceperũt eũ: et adduxerũt eũ i cathenis i trã egypti. Que cum vidisset quoniã infirmata est et pist expectatio eiꝰ: tulit vnũ de leũculis suis: leõnẽ ꝓstituit eũ. Qui incedebat inter leões et factꝰ ẽ leo: et didicit ꝓdã capere: et boies deuorare: didicit viduas facere: z ciuitates earũ i desertũ adducere: z desolata ẽ i terrã z plenitudo eiꝰ a voce rugitꝰ illiꝰ. Et cõuenerunt aduersus eũ gẽtes vndiq̃z de puitijs et expãderũt sup eũ retesuum. In vulneribꝰ earũ captꝰ est z miserũt eũ i caueã. In cathenis adduxerũt eũ ad regẽ babylonis miserũtq̃z eũ i cãcerẽ: ne audiret vox eiꝰ vltra sup mõtes isrl. Mater tua q̃si vinea i sanguine tuo: sup aquã plantata est. Fructus eiꝰ z frondes eius creuerũt ex aq̃s multis: et facte sũt ei virge solide in sceptra dñantiũ: z exaltata ẽ statura eiꝰ iter frondes. Et vidit altitudinẽ suã i multitudine palmitum suoz: et euulsa ẽ i ira i trãq̃z ꝓiecta:

k Hominẽq̃z comedere. p homicida. l Et audierunt de eo gentes. qz malicia eius nota facta est gentibus i circuitu habitantibus. m Et nõ absq̃z vulneribus suscepert eũ. qz in captione eius p regem egypti fuerunt hinc z inde plurimi vulerati. In hebreo hꝫ sic: In fossis eaz captus est.

psequẽdo parabolã leonis: ad cuius captõnez fiunt fouee z operiuntur paleis in superficie: z leo desuper incedẽs: cadit z sic capitur. n Et eduxert euz rẽ. Jhoc hꝫ. iiij. reguz. xxiij. o Que cũ vidisset. Dic consequenter agitur de ioachim filio iosie: quez rex egypti substituit regez loco fratris sui: vt ibidẽ habet. p Que cum vidisset. s. domus regia: p Quoniã infirmata ẽ. per captionẽ ioachaz q Et perist expectatio eius. i. expectatio defensionis per eum: r Tulit vnũ ꝺ leũculis suis. s. ioachim. s Leonez constituit eum. i. fecit regez: licet enim rex egypti hꝰ fecerit: tñ hoc fuit ad ꝓces stirpis regie. t Qui incedebat inter leones. habens se cũ boies ipios z crudeles: v Et factus est leo. i. similis eius i crudelitate: x Et didicit predam capere. subditos spoliando: vt inde solueret tributum regi egypti. iiij. re. xxiij. y Et homines deuorare. i. vicinas gentes occidere. cetera patent vsq̃ ibi: z Et conuenerunt aduersus euz vndiq̃z gentes de prouincijs: in exercitu regis babylonis: a Et expanderunt sup eũ rete suũ. i. multitudinem bellantium. b In vulneribus earũ captꝰ est. in hebreo hꝫ: In fossis earũ captꝰ ẽ. Et exponat vtraq̃z lra: vt supra. c Adduxerũt eũ ad regẽ babylõis rẽ. icepert tamẽ chaldei ipsũ ducere in babylonẽ: sed in via mutato consilio reduxerunt eum ante hierlm: z ipso interfecto piecerũt cadauer eius extra portas hierlm: vt hꝫ hiere. xxij. ꝺ Mater tua. Dic agit de tertio filio iosie. s. sedechia quẽ rex babylõis exoclauit: z in babylonẽ duxit: z ꝓtũ ad hoc ꝺ: Mater tua. i. domus regia: e Quasi vinea in sanguine tuo. ex rebellione enjz sedechie ꝺ regẽ babylõis secuta ẽ magna effusio sanguis. i hebreo hꝫ: Quasi vinea i similitudine tua. i. assimilata est vinee euulse: vt habetur infra. f Sup aquã plãtata ẽ. i. super pplm iuda fluidũ sic aq̃. g Fructꝰ eiꝰ z frondes eiꝰ i. diuitie z filij. h Creuerũt ex aq̃s multis. i. ex stipendijs a pplo mlto collectis: i Et facte sunt ei virge solide i sceptra dñantiũ. sedechias enim confidens de sua potestate z robore gentis sue: voluit dñari absq̃ iugo regis babylonis k Et vidit altitudiez suã. ꝓsideras ex superbia sua q̃ indecens erat ei subesse regi babylonis: z sic rebellauit: z iuramentũ fregit: pp cuius fractionem dñs fuit iratus contra eum z cõtra suuz pplm: iõ subditur: l Et euulsa est in ira. s. ꝺi

eius enim delectio ⁊ regni sui magis fuit virtute dei q̄ hoīs
a Et ventus vrēs.i.rex babyloniſ: b Siccauit fructū
ei⁹.q2 occidit filios ei⁹. c Marcuerūt ⁊ are.ſi vir.robo.
ei⁹.q2 fracta ciuitate viri bellatores ei⁹ fugerī. d Ignis cōe
dit eā.q2 chaldei incēderūt domū regis:⁊ tēplū: ⁊ totā ciui
tatē.iiij.regum vltio.
e Et nūc trasplāta.
est in deserto . q2 sede
chias cū multis alijs
fuit ducⁿ i babylonē:
vbi frequenti pūgebā
tur verbis ⁊ factis in
iuriosis tanq̄ deserti
spinis: e Jn ira in
uia ⁊ sitienti.q2 ibi ēt
patiebant defectū suf
ficiētis alimēti. f
Et egressus ē ignis.i.
ismael: g De vir
ga ramoꝝ ei⁹. q2 fuit
de semine regio : h
Qui fru.ei⁹ comedit.
q2 godoliā infecit: ⁊
filias regis ⁊ pplm q̄
cū eo erat captiuauit
vt hī hiere.xlj. i
Et nō fuit i ea virga
fortis. q2 iobānā filⁿ
charee:⁊ bellatores q̄
cū eo erant: ⁊ reliquⁿ
pplūs timore chaldeo
rū cōcussi fugerūt in
egyptū ꝫ verbū dñi
ad eos p hieremiam
dictum: hiere.xliij.
k Plāctⁿ i.mā plā
ctⁿ l Est.toti pplo:
q̄ dcm̄ est de filijs io
sie regⁱ iuda sci ⁊ iusti.

et ventⁿ vrēs siccauit fructū
ei⁹:marcuerūt ⁊ arefacte sī
virge roboris ei⁹. Ignis cō
medit eā. Et nūnc trāsplan
tata ē i deserti i trā iuia ⁊ si
tienti: ēt egressus ē ignis de
virga ramoꝝ ei⁹ q̄ fructum
ei⁹ comedit: ēt non fuit i ea
virga fortis sceptrū dñan
tiū. Plānctus est: ⁊ erit in
planctum. ¶.xx.

Et factū ē i āno septi
mo i q̄nto:i decima
mensis vēnerūt viri ō senio
rib⁹ isrl ut interrogarēt dñm
⁊ sederūt coā me. Et fact⁹
ē sermo dñi ad me dicēs: Fi
li hois:loqre senioribⁿ isrl:
⁊ dices ad eos: Hec dicit
dñs deⁱ: Nūnqd ad intro
gādū me vos venistis:? Vi
uo ego:q̄ nō rndebo vob
ait dñs deⁱ. Si iudicas eos
si iudicas fili hois. Abomi

natōes pⁱrū eoꝝ ondē eis:
⁊ dices ad eos: Hec dicit
dñs deⁱ: In die q̄ elegi isrl ēt
leuaui manū meā p stirpe
domⁿ iacob ēt appui eis in
trā egypti ⁊ leuaui manuꝫ
meā p eis dicēs: ego dñs
deⁱ vr̄: in die illa leuaui ma
nū meā p eis ut educerem
eos de trā egypti i terram
quā,puideram eis fluentē la
cte ⁊ melle:que ē egregia i
ter oēs trās :ēt dixi ad eos
Unusqsq offensiones ocu
loꝝ suoꝝ abijciat ēt i idol
egypti nolite pollui. Ego
dñs deⁱ vr̄. Et irritauerī me
nolueruntq̄ me audire.
Unusqsq aboiatōes ocu
loꝝ suoꝝ n̄ piecit: nec ido
la egypti reliq̄rūt. Et dixi
ut effunderē idigtōez meā sr
eos:⁊ implerē irā meaꝫ in
eis in medio terre egypti.

Et fcm̄ est. Dec est ps'sexta in q̄ arguit pplm .xx.
e malicia sub metaphora saltus cōburēdi:⁊ diuidit
in duas ptes:q2 p⁹ malicia pplī arguit:2⁹ pabola in
ducitur:ibi Et factus est:versus finē capli. Prima i duaſ q2
p⁹ ponit senū interrogatio:2⁹ dñi rnsio:ibi Et factus ē. Cir
ca pmū dr: a Et factū ē in anno septimo.s.transmigra
tionis iechonie: b Jn quinto. s. mense pp quod i ali
quibus libris mense ponitur:sed non est in hebreo nec in li
bris correctis subintelligitur tamen: c Jn decima.s.die
Mēsis: d Uenerūt viri de senioribⁿ isrl.q̄ regebant pplm
in terra babylonis trāslatū:⁊ iō in ipsis tot⁹ pplūs quasi vir
tualiter ꝓtinebat: e Ut interrogarēt dñm.de agendis p
eos:⁊ dicit hic ra.sa.q̄ venerant ista intentione q̄ si nō ha
berēt a deo rnsuꝫ de negocijs sibi iminētib⁹: non curarēt ō
obedientia vlteriori ad ipsū:sic fu⁹a dño alteri venditus:⁊
vxor a viro repudiata nō curāt de ipsis vltra:sed q̄rūt sibi
cōmodū alibi vbi possūt. f Et fact⁹ ē. Hic consequenter
ponit dñi rnsio:⁊ h⁹ p modū icrepatiōs: ⁊ diuidit in duas
q2 p⁹ increpat pplī malignitas: 2⁹ declarat dñi benignitas:
vt oppositā iuxta se posita magis eluceſcāt:2⁹ ibi Uiuo ego
Pri⁹ adhuc in tres:q2 p⁹ arguit malicia q̄rentiū: 2⁹ patruꝫ
pcedentiū:ibi Si iudicas.3⁹ filioꝝ sequētiū:ibi Propterea
dic. Circa pmū pr lra vsqꝫ ibi: g Nūqd ad iterrogādū
me venistis.q.d.nō venistis ad interrogādū me de salute a
nimaꝝ viaꝝ:sed de negocijs vestris tpalib⁹:⁊ h⁹ intentione
puersa.s. vt si negaret vobis rnsio haberetis occasionē ser
uiēdi idolis:⁊ non mihi vt dcm̄ est. b Uiuo ego.i.sic
verum est q̄ ego sum vita p essentiā:ita verū est q̄ sedē
i Quia non respondebo vobis.s.ad votū vr̄m nec
p hoc habetis libertatē seruiendi idolis sicut queritis:
sed restringā vos in futuro mea:vt hī infra codē caplo
k Si iudicas. Hic ꝓñt arguit malicia patrum pcedē
tium:⁊ hoc scōm
tria tēpora. s. ha
bitationis in egy
pto : in deserto:⁊
in pmissiōis solo
⁊ sm hoc diuidit
in tres ptes :2⁹ ibi
Et eieci ergo.3⁹ ibi:
Quāobrē. Circa
pmū dr : k
Si iudicas eos.vi
delicet senes israel
a te querentes: ⁊
accipitur hic iudi
care ,p rationabi
liter arguer: sicut
infra eodē ca. Ju
dicio contendi ad
uersus patres ve
stros in deserto.⁊
accipitur etiā hic
si,p q2 eo q̄ ad eos
chielē pticbat ar
guere pplī vicia.
l Abomia.pa.
eoꝝ.i.pcca aboia
bilia: m Ostē
de eis. vt rōnabi
lius ꝓuincāt. n
Jn die q̄ elegi isrl.
h⁹ fuit q̄n dñs ap
pauit moysi ōnū
ciās ei de hac libe
ratione: exo . iij.
o Et leuaui manū meā.i.potētiā meā ad pcutiendū
egyptū: p Et appui eis in ter. egypti.ista fuit reuela
tio fcā aaron : vt occurreret moysi venienti:vt hī exo.
iiij. et tūc fcā fuit sibi reuelatio de mō liberatiōis pplī
⁊ de sacerdotio sibi futuro: vt hī.j.re.ij. Dec dic dñs.
Nūqd nō apte reuelat⁹ sū domui pris tui cū esset in egy
pto.h⁹.n.dcm̄ fuit heli de aarō descēdēti. q Ut edu.
eos de trā egypti.p signa ⁊ ostēta: r Jn trā quā,pui
derā eis.tanq̄ pr filijs: s Fluētē lacte ⁊ melle.i.abū
dante bonis: t Que est egregia inter omnes terras.
audiui ab illis q̄ fuerūt in iudea ⁊ in egypto : q̄ egypt⁹
est fertilior ⁊ amenior:⁊ scōm hoc ista eminentia referē
da est ad chr̄istum qui erat inde nasciturus scōm carnē
⁊ ibi operaturus humanā saltē: v Et dixi ad eos.p
moysē ⁊ aaron . x Unusqsq offensiones oculoꝝ
suoꝝ abijciat.p veram penitētiā: y Et in idolis egy
pti nolite pollui.vt sicut sum sāctus ita ⁊ vos sitis sācti
iō subdit: z Ego dñs deⁱ vr̄. cui debetis cōformari.
a Et irritauerī me.i malis pseuerādo. b Et dixi
vt effun.indi.meā sup eos.fuerūt.n.in illo pplo mlti ita
mali ⁊ duri q̄ p⁹ visionē signoꝝ i plagis egypti adhuc
rebellabāt verbis moysi:vt hī exo.xiiij. Nōne iste ē ser
mo rē.pp q̄ deⁱ voluit eos occidere in egypto: vt dicit
hic ,ppha spū dei loquens : pp q̄ tenendū est firmiter
q̄ sit vex:licet in exodo non sit scriptum: multa.n. tūc
fcā fuerunt q̄ nō fuerī tūc scripra:sicut ⁊ ioh. vlti.dr de
chr̄isto:Multa quidē ⁊ alia signa fecit ihesus in ꝓspectu

discipulorꝝ suorꝝ que non sunt scripta in libro hoc.
a Et feci. s. misericorditer cū eis morte illā nō iferēdo
b Propr̄ no. me. vt nō violaret. i. vilificaret: c Co
rā gētib⁹ in q̄rꝝ medio erāt. i. corā egyptijs: qr dixisset: iō
interfecit eos in ira nr̄a: qr nō poterat eos inde educere:
c Et inter q̄s apparui eis. per sī
gna mee ptātis de
claratiua in ira e
gypti: d Ut
edu. eos de ira e
gypti. post mltas
plagas egyptijs il
latas. e Eieci
ḡ. hic p̄ñt arguit
malicia ppli q̄tū
ad tps mālionis
in deserto: r pmo
malicia patrꝝ: 2°
filiorꝝ: ibi Dixi āt
Circa p^m dr̄: Eie
ci ḡ eos de ira egy
pti. tñ. n. timore
incussit egyptijs
de⁹: q cogebāt fili
os isrl exire: exo.
xij. f Et edu
xi eos in desertū.
diuidēdo eis ma
re rubr̄: exo. xiiij
g Et dedi eis p
cepta mea. in mō
te synai: r dicit p̄
cepta q̄tū ad mo
ralia r ceremonia
lia. h Et iudi
cia mea. q̄tū ad
iudicialia. i
Que faciēs hō vi
uet in eis. qr non
inferet sibi mors
q̄ infligēda ē trās
gressorib⁹ legis.
k Insup r sab
bata mea dedi eis.
vt. s. discerēt a ser
uitib⁹ opib⁹: sicut
r ego sabbato de
ui a nouis operibus condendis: genñ. ij. l Ut esset si
gnum. s. specialis dilectionis: m In̄ me r eos. vt. s.
discerēt in meipso vacando diuinis. n Et irritaue.
me dom⁹ isrl i dsto. p murmuratiões suas i marath r
raphidi: vt pz exo. xv. r. xvij. o Et sab. mea violaue
rūt. qr aliq̄ de pplo ꝯ p̄ceptū moysi exierūt ad colligen
dū: nā in die sabbati: exo. xvj. p Dixi ḡ vt effūderez
furorē meū r̄c. p⁹ fabricationē vituli r eⁱ adorationem
tūc. n. dixit dñs ad moysen. Dimitte me r̄c. exo. xxxij.
q Et feci. s. misericordiā nō iferēdo penā istā: ne viola
ret: iponendo mihi falsū. s. qr ad interficiendū eos edu
xisse⁊ i desertū. Vñ tūc allegauit moyses corā deo: Ne
q̄so dicāt egyptij r̄c. r Ego igit leuaui ma. meā. i. vi
dictā meā: s Sup eos in deserto. h⁹ fuit qñ iriti vbis
explorator voluerūt reuerti in egyptū nu. xiiij. t
Ne inducerez eos in terrā. s. pmissionis: null⁹. n. de illis
intrauit nisi caleb r iosue r leuite: vt dcm̄ fuit ibi: qr non
fuerant cū alijs numerati: v Precipuā oium ira.

Et feci pp nomē meū: vt ñ
violaret corā gētib⁹ i q̄rum
medio erāt: et iter q̄s appui
eis ut educerem eos de tra
egypti. Eieci ergo eos de tra
egypti et eduxi eos i desertū
et dedi eis p̄cepta mea et iu
dicia mea ostēdi eis: q̄ faci
ēs hō viuet i eis. Insup r
sabbata mea dedi eis ut es
set signū iter me r eos: r sci
rēt qr ego dñs scificās eos.
Et irritauerūt me dom⁹ isrl
i desto i p̄ceptis meis non
ābulauerūt: r iudicia mea
piecerūt q̄ faciēs hō viuet
i eis: et sabbata mea viola
uerūt vehemēt. Dixi ergo
vt effūderē furorē meū sup
eos i desto: r psumerē eos
Et feci pp nomen meū: ne
violaret corā gētib⁹: o qb⁹
eieci eos in cōspectu earū:
Ego igit leuaui manū meā
sup eos i desto nē iducerē
eos i tra quā odi eis fluētē
lacte r melle: pcipuā tra
oiuz: qā iudicia mea piece
rūt: r i p̄ceptis meis ñ ābu
lauerūt: r sabbata mea vio
lauerūt. Post ídola. n. cor
eoꝝ gradiebat. Et pepcit
oculꝰ me⁹ sup eos vt nō iter
ficerē eos: nec pslupsi eos i
desto. Dixi aūt ad filios eo
rū i solitudine: In p̄ceptis
patrꝝ vioꝝ nolite icedē: nec
iudicia eoꝝ custodiat: nec
i idolis eoꝝ polluami. Ego
dñs deꝰ vr̄. In p̄ceptis meis
ābulate: et iudicia mea cu
stodite r facite ea: et sabba
ta mea scificate ut sit signū
int me r vos: r sciatis quia
ego dñs deus vr̄. Et exacer
bauerūt me filij: r in p̄ceptis
meis non ambulauerunt
r iudicia mea non custodi
erunt vt facerēt ea: que cuz
fecerit hō viuet i eis: r sab
bata mea violauerūt: Et cō
minat⁹ sū vt effūderē furo
rē meū sup eos: r iplerē irā
meā i eis i desto. Auerti āt
manū meā: et feci pp nom̄
meū: vt ñ violaret corā gen
tib⁹: de qb⁹ eieci eos i oculis
eaꝝ. Iterum leuaui manū
meam in eos in solitudine
ut dispergerem illos in na
tiones: r ventilarem in ter
ras: eo q̄ iudicia mea non
fecissent: r precepta mea
p̄robasset: r sabbata mea

exponat hec eminentia sicut supra:
p Quia iudi cla r̄c.
i. legē meā trāsgrediendo. y Post ídola. n. cor eoꝝ gra
diebat. erant. n. pni ad idolatriā: vt pz in adoratiõe vituli:
z Et pepcit oculꝰ meꝰ sup eos. qr tūc nō fuerūt mortui lz
meruissent: nisi decē explorator̄es: q̄ pplm̄ trucrant: mors
aūt aliorꝝ dilata est:
tñ oēs mortui fuerūt
in deserto: sed huic vi
dest p̄riū qō subdit:
a Nec psumpsi eos
in deserto. ad qō dicē
dū q̄ psūptio p̄prie
importat delectionem
horū in se: r in poste
ris suis: remansernnt
aūt eoꝝ filij: r sic nō
fuerūt cōsūpti. b
Dixi aūt. hic p̄ñt ar
guit malicia filiorꝝ cū
dr̄: Dixi autem ad fi
lios eorum. p moysē
r aaron. c In̄ pre
ce. pa. ve. noli. incede
re. docebant. n. filios
suos consimiliter eis
viuere. d In p̄ce
ptis meis ābulate. q̄ si
sancta: e Et iudi.
mea custodite. q̄ si eq̄
f Et sabbata mea
sanctificate. diuio cul
tui vos applicando:
g Ut sit signū. s. di
lectionis: per hoc eni
appebit q̄ me diligi
tis. h Et exacerba
uerunt me filij. in pec
cato phegor: vt habe
tur nu. xxv. illud eni
contigit post mortem
patrum: vt dicit ra.
salo. r hoc idem vide
tur: qr immediate po
pulus numerat: nu.
xxvj. r in fine conclu
dit: hic est numer⁹ fi
liorꝝ israel q̄ descripti
sunt a moyse r eleaza
ro sacerdote r̄c. Et subditur Inter quos nullus eorum fuit
qui añ numerati si a moyse r aaron in desto synai. i Et
cōminatus sum vt effūderem furorē meū. qr p pcō phegor
meruerāt aliq̄ mortē: r reliq̄ dispsionē: ita q̄ itrarēt dispsio
nis terrā k Auerti aūt manū meā. licet eni tūc aliq̄ fue
rūt mortui: tñ aliqui nō fuerūt ab ingressu terre impediti:
l Et feci pp nomē meū. ne egyptij reputasset me falsū nō
adiplēdo, pmissū filijs isrl scñ de introductiõe i terrā cha
naneorꝝ. m Iterꝝ leuaui manū meā. ad testificandū per
moysen: n Ut dispergerē illos i nationes. nō tūc: sz post
ingressū, pmissionis: r post declinationē ad idola: vt pz in
libris iudicū r regū: pp qō secuta ē captiuitas. x. tribuū p°:
r postea duaꝝ: vt pz. iij. reg. r h⁹ p̄dixit moy. deu. xxxj. Cō
gregate oēs maiores natu. r subdit: Et iuocabo ꝯ eos celuz
r terrā. Noui eni q̄ post mortez meaz iniquc agetis r decli
nabitis cito de via quā precepi vobis: r occurrēt vobis ma
la i extremo tpe r̄c: o Eo q̄ iudi. mea nō fecissent. istud
refertur ad tempus iudicum r regum qō ,ptūc erat futurꝝ

tñ denunciatur hic per modū ꝓteriti: tum qz scriptura maxime ꝓphetaꝝ frequenꝫ loquitur de futuro p modū ꝓteriti: vt frequenter dcm̃ est supra: tū qz istud erat dcm̃ a moyse de ꝓterito: vt dcm̃ ē: ad quā ꝓnūciationē ista lra refert i pte: ꝛ ꝯcludit i fie: a Ergo ꝛ ego de. eis ꝑce. ñ bōa. qō expōit ra. sa. di. q lz cēnt bōa in se: eo q erant cōtrāria iusticie: tñ ñ erāt bōa trāsgressoꝝ b̃: q puniēdi erāt graui⁹ p̃ agnitaz dñi volūtatē: vñ luce. xij. dr̃: Seru⁹ q cognouit voluntatem dñi sui ꝛc. b Et iudicia in qb⁹ nō viuēt. i. morieēt. p̃cepta. n. iudicialia in plurib⁹ casibus dicebāt mōtē iferēda trāsgressoꝝibus: c Et pol. eos in mune. suis. i. pollui ꝓmisi inḡtuz illa q̃ debebāt deo offerre offerebāt idolis. Aliter expōit tho. d aqui. in p⁹ scōe. d. q scriptura loquit hic de ꝑceptis ceremonialibus q̃ dicūt ꝓcepta non bona: qz non cōferebant gratiam mūdantem a pcō: ꝛ tñ hoies p oblationes sacrificioꝝ ostendebāt se peccatores: iō dicit c Et pollui eos in muneribus suis. i. polluos ostēdi: d Cū offerrēt oē qō aperit vuluā. i. ꝓmogenita aialiū: e Propter delicta sua. q̃ tñ non auferebāt p ista sacrificia quātuz est ex se: auferebant tñ per cōtritionē ꝛ fidem offertiū inḡtū hoies vere ꝓtriti talia offerebant hñtes fidē xp̃i vēturi quē h⁹mōi sacrificia figurabāt. f Quāobrē. Hic arguit malicia ꝑli p⁹ ingressū tre ꝓmissionis cū subdit: g In hoc blasphe. me pa. ve. cū ꝑceuissent me. ꝑus in deserto vt ꝑdictū est: h Et iduxi. eos i trā. s. chanaan: i Sup quā leuaui manū meā. iurando ipsi abraā: genē. xxij. Per memetipsū iurauī dicit dñs. Et subdit Et possidebit semē tuū porta⁹ inimicoꝝ suoꝝ ꝛc. k Ut derūt omnē collē excelsum. i. loca idoloꝝ cultui apta sm modū gentiliū: l Et īmolauerūt ibi victi. suas. ea colēdo m Et dederūt ibi irritatōnē. idolatria. n. ē dei irritatiua ꝛ ꝓuocatiua: n Et posue. ibi odo. suaui. sue. offerendo thymiama suaue qō soli deo ōbebat offerri. o Et dixi ad eos. p samu elē ꝛ p alios ꝓphetas. p Quid ē excelsuz. q. d. nihil inḡtū ibi colit idolū qō sm veritatem nihil est. q Et vocatū ē nomē ei⁹ excelsū. vñ in libro regū frequenter dr̃: Adhuc ꝑplis īmolabat i excelsis. r Propterea. post malicia p̃uz ꝓcedētiū. Hic ꝓñ arguit malicia filioꝝ seqntiū tpe ezechielis exñtium: cum dr̃: s Certe in via p̃ium violassent: ꝛ p⁹ idola p̃uz suoꝝ fuissent oculi eorum. Ergō ꝛ ego ōdi eis ꝑcepta nō bōa: et iudicia i qb⁹ nō viuēt: et pollui eos i munerib⁹ suis cūz offerrēt oē qō apit vuluā pp delicta sua: ꝛ sciēt qz ego dñs. Quāobrē loqre ad domum isrl̃ filioꝝ isrl̃: ꝛ dices ad eos: Hec dicit dñs de⁹: Adhuc ꝛ i hōc blasphemauerūt me p̃es vr̃i cū ꝑceuissēt me ꝓtenentes: et iduxissē eos i trā: sup quā leuaui manuz meā vt darē eis. Viderūt oēz collē excelsū: ꝛ oē lignū nemorosū: et īmolauerunt ibi victimas suas: et dederūt ibi irritatiōez oblatiōis sue: et posuerūt ibi odoreꝝ suauitatis sue: ꝛ libauerūt libatōes suas et dixi d eos: Quid est excelsū: ad qō vos ingredimi Et ūocatū ē nomē ei⁹ excelsū vsqz ad hāc diem. Propea dic ad domū isrl̃: Hec dicit dñs de⁹: Certe i via p̃z vr̃oꝝ vos p olluimi: ꝛ p⁹ offendicula eoꝝ vos fornicamini: ꝛ i oblatione donoꝝ ve. vos pollui. s. p idolatriā ꝛ alia vicia: t Cū trāsdu. filios. ve. p ignē. q̃ trāsductio pōt duplicit intelligi: vno mō q offerebāt eos idolo moloch ꝛ cremebāt p modū frequenī dcm̃ supius. alio mō q p trāsitū inī ignes esti mabāt purgari: q̃ mō adhuc tartari dicūt vti: q p ignē credūt oia purgari: v Et ego respondebo rē. s. ad votū vīum sicut q̃siuistis i ꝓncipio ca. q. d. nō. x Viuo ego. Post q̃ reprenhēsa est malicia ꝑli: hic ꝓñ declarat benignitaz dr̃i: q̃ aliq̃n ñ ꝓmittit peccatores p suo libito male agere: sz per flagella eos castigat: ꝛ q̃dāmō cogit ad se redire: ꝛ h⁹ est qō dr̃ hic: y Tū respōde. vobis. ad votum vīm seu ꝓsperitatē tpalē quā q̃rit z Neqz cogitamētis vre fiet. q̃a sicut dcm̃ est ꝓpus intēdebāt seruire idolis libere tanq̃ dimissi a seruitute dei: si nō haberēt responsum ad votū: iō sequitur: a Dicētū: Eri⁹ sicut gentes. liberi ab obseruatione legis dei: qō excludit cū subdit: b In manu forti. cui nō poteris resistere: c Regnabo sup vos. cogens vos p flagella ad fuitutē meā per talē modum loquēdi dr̃ osee ꝛ⁰ in persona populi israel: Reuertar ad vir meū ꝓrē qz melⁱ mihi erat tūc q̃ nūc. d Et addu. vos i des. pp̃loꝝ. qz p⁹ afflictōes mltas i babylōe reduxit ꝑplz i iudeā: i q̃ itinere trāsierāt p desta: e Et iudi. vobis. ibi fa. ad faciē. i. p bōa q̃ vobis faciā manifeste videbit q nō afflixi vos ex odio: sz magis ex amore: vt reducerē vos ad bonū. f Sic iudi. ꝓtē. aduc. pes ve. i des. tre egypti. p bñficia. n. ibi oīuit collata manifeste appuit q̃ afflictō ꝑli q̃ ꝑcesserat i egypto: ꝓmissa fuerat iusto dei iudicio. g Et subūjciā vos scep. meo. i. dñio meo. p⁹ reditū. n. captiuitatis babylōice non legit ꝑplis isrl̃ fuisse i idolatria: nisi aliq̃ pauci tpe antiochi: vt hz. j. mach. ꝛ tñ h⁹ magistioꝝ q̃ idolatrādi volūtate q̃ tū ad mltos: iō sbdit: h Et iduxi vos i vic. se. i. ad obuātiā legis q̃ dr̃ fed⁹ dñi i plurib⁹ loc. ve. te. i Et eligā rē. de terra icolat⁹ eoꝝ. i. iudea: k Educā eos. in captiuitatē. l Et terrā isrl̃ nō ingredient. sz i captiuitate morieēt: m Et scietis qz ego dñs. faciēs misericordiā cū

loquēdi dr̃ osee ꝛ⁰ in persona populi israel: Reuertar ad vir meū ꝓrē qz melⁱ mihi erat tūc q̃ nūc. d Et addu. vos i des. pp̃loꝝ. qz p⁹ afflictōes mltas i babylōe reduxit ꝑplz i iudeā: i q̃ itinere trāsierāt p desta: e Et iudi. vobis. ibi fa. ad faciē. i. p bōa q̃ vobis faciā manifeste videbit q nō afflixi vos ex odio: sz magis ex amore: vt reducerē vos ad bonū. f Sic iudi. ꝓtē. aduc. pes ve. i des. tre egypti. p bñficia. n. ibi oīuit collata manifeste appuit q̃ afflictō ꝑli q̃ ꝑcesserat i egypto: ꝓmissa fuerat iusto dei iudicio. g Et subūjciā vos scep. meo. i. dñio meo. p⁹ reditū. n. captiuitatis babylōice non legit ꝑplis isrl̃ fuisse i idolatria: nisi aliq̃ pauci tpe antiochi: vt hz. j. mach. ꝛ tñ h⁹ magistioꝝ q̃ idolatrādi volūtate q̃ tū ad mltos: iō sbdit: h Et iduxi vos i vic. se. i. ad obuātiā legis q̃ dr̃ fed⁹ dñi i plurib⁹ loc. ve. te. i Et eligā rē. de terra icolat⁹ eoꝝ. i. iudea: k Educā eos. in captiuitatē. l Et terrā isrl̃ nō ingredient. sz i captiuitate morieēt: m Et scietis qz ego dñs. faciēs misericordiā cū

penitentib⁹:⁊ iusticiam cū obstinatis:de qb⁹ subditur:
a Singuli post idola vīa ambulate. loqt ad modū hominis irati ꝓ suū impiū ejiciens cū a sua seruitute.
b Od si ⁊ in h⁰ nō audieritis me ⁊c. qz aliq̄ volebāt seruire idolis in tēplo dñi: exēplo manasse q̄ in templo dñi posuit idola. iiij. re. xxi. ⁊ subintelligit:grauius puniemi: qz grauius est idolatra re i tēplo dñi: q̄ alibi:⁊ ē hic modus loquēdi qui apud hebreos dī decurtat⁹:ad cui⁹ itellectū oz aliq̄d supplere:sicut. q̄. regū. v. Propo suerat ōō i die illa premiū ei qui percussisset iebuseū ⁊ nō dī qle pmiū sed itelligit q̄ fieret princeps militie: sic exponitur p⁰ par. xj. Ratio aūt quare hic vtitur tali mō loqn̄di est: qz sic dcm̄ est loquit ad modū hois irati qui pre ira solet trūcare verba sua:⁊ subditur de peitētib⁹: c Ibi seruiet mihi ois domꝰ isrl. qō impletū fuit i redeuntibus de babylone q̄ reedificauerūt tēplū i mōte moria ibi dño seruiētes. d Et ibi q̄rā pmitias vras. ad sustentationem sacerdotum ⁊ leuitarum: vt patet nec. x. e In odo. suaui. susci. vos. oblatiōes acceptā do: f Et sciti. in vobis. i. scūs appebo in liberatiōe via. g Et recordabimi ibi viaꝝ vraꝝ. vere penitentes de pcīs vīis ꝓteritis: h Et sciet qz ego dñs. p exp̄tiā bñficioꝝ meoꝝ: i Ꝓter nomē meum. i. ex mea misericordia ⁊ nō ex vestra iusticia. k Et factꝰ est. Hic pñt p⁰ reprehensionē malicie ponit applicatio parabole ad ostendēdū dicte malicie punitionē:cū dī: l Pone fa.tu. ꝯ viā austri. i. ꝯ regnū iuda qō ē in pte australi ire,pmissiōis: m Et stilla. i. denūcia futuram penā. n Ad aphricū. i. ad iude regnū: est. n. aphric⁹ vent⁹ flās ex pte meridiei: o Et ꝓpha ad saltū. i. ad tēplū qō in plurib⁹ locis salt⁹ dī:eo q̄ fuit factū de lignis salt⁹ libani. p Ecce ego succē. i te ignē: qz succensum fuit p nabuzardā. iiij. re. vlti. q Et ꝯbu. i te oē lignū viride. i. illō qō non est bene aptū ꝯbustiōi:tāt⁹. n. fuit ille ignis q̄ ꝯburebāt et lapides usti. r Nō exti. flāma succēsiōis. s. p studiū.hois:sz solū p⁹ defectū materie ꝯbustibilis: s Et ꝯbu. in ea ois facies. refugientium illuc,p tuitōe: t Et videbit vniuersa caro ⁊c. oib⁹. n. appebat manifeste q̄ illud fuit scīm magis ex dei vindicta q̄ potētia hoiuz. v Et dixi:a a a dñs de⁹. In hebreo ē vna dictō q̄ sic sonat:aha: ⁊ ē itericctio dolētis seu admirātis ⁊ se excusātis. volebat. n. ppha se excusare de tali ꝓnunciatiōe ne a pplo ōrideret:iō subdit: x Ipsi dicūt ō me. me ōridēdo. y Nūq̄d nō p pabolas. i. p verba obscura

Et vos dom⁹ isrl: hec dicit dñs de⁹: Singuli p⁰ idola vīa ambulate:⁊ seruite eis. Quod si ⁊ i hoc nō audieritis me:⁊ nomē meū scīm pollueritis vltra i muneribꝰ vīis ⁊ i idolis vīis:i mōte scō meo i mōte excelso isrl: ait dñs dⁿ⁹:ibi sīuiet mihi ois dom⁹ isrl:oēs inq̄z i tra i q̄ placebūt mihi:et ibi q̄rā pmitias vras:⁊ initiū ōcimaꝝ vraꝝ i oib⁹ scificatiōib⁹ vīs. In ōdore suauitatis suscipiam vos:cū eduxero vos ō pplis ⁊ ꝯgregauero vos de trīs i q̄s dispsi estis: et scificabor i vob i oculis nationū. Et scietis qz ego dñs cū eduxero vos ad trā isrl: i tra ,p q̄ leuaui manū meā: vt darez eā pūb⁹ vīs. Et recordabimi ibi viaꝝ vraꝝ ⁊ oiuz scelerꝝ vrorꝝ qb⁹ polluti estis i eis:⁊ displicebitis vob i cōspectu vro i oib⁹ malicijs vīs q̄s fecistis: et scietis qz ego dñs cū bñfecero vob,ppter nomē meū:⁊ nō sz vias vras malas neqz sm scelera vra pessima dom⁹ isrl: ait dñs de⁹. Et factꝰ est ꝑmo dñi ad me dicēs: Fili hois:pone faciē tuaz ꝯ viā austri et stilla ad aphricū:et ꝓpha ad saltū agri meridiāi:⁊ dices saltui meridiano: Audi verbū dñi: Hec dicit dñs de⁹: Ecce ego succēdā i te ignē: et cōburā i te oē lignū viride ⁊ oē lignū aridū: nō extinguet flāma succēsionis. Et ꝯbūret i ea ois facies ab austro vsq̄z ad aqlonē: et videbit vniuersa caro qz ego dñs succēdi eā: nec extinguet:et dixi: A. a. a. dñe de⁹. Ipsi dicūt de me: Nūq̄d nō p pabolas lōq̄t iste? XXI. Et factꝰ est ꝑmo dñi ad me dicēs: Fili hominis pone faciē tuam ad hierusalem:et stilla ad sactuaria: ⁊ propheta contra humū israel:⁊ dices tre isrl: Hec dicit dominus deus: Ecce

z Loquit iste. in h⁰ eni designabāt q̄ sic loqbat q̄ nec a se nec ab alīs itelligebat: ⁊ p cōsequēs vba sua nō essent apprecianda.
In ca. xx. vbi dī in postil. Que faciēs hō viuet i eis A Addi. p⁰ Hoc qō dī hic b Que faciens hō viuet i eis nō solū videt itelligēdū q̄ sibi nō iferē mozs q̄ itligēda ē trāsgressoribꝰ legis: ꝓut postillato: vult:sz et inḡtū fuāti legis ꝓcepta cōcedit vita btā. Vñ sal uatō matthi. xix. ca. Si vis ad vitā igredi serua mādata. vbi gl. Nota q̄ iusticia legis suo tpe obseruata nō solū bona terre sz etiā vitā einā dabat: hec in glosa. et h⁰ itelligēdū ē cū fide mediatoris. Nec obstat q̄ per tpales ꝓmissiones ⁊ ꝓminatiōes lex vetus iducebat ad obseruātiā ꝓceptoꝝ: qz hoc erat pp ipfectōz pplī q̄ puero sb pedagogo exīti ꝓpat: ad gal. iij. In eōō ca. vbi dī in postil. Et ego dedi eis ꝓcepta non bona.

Quod ꝓcepta legis q̄ iusta sē dicunt A Additio. q̄. nō bōa in h⁰ loco:eo q̄ nō sī bōa trāsgresso:ib⁹,put ra. ſa. dicit nō videt ꝓsonū lre: nā res nō denoiant bone vel male simpliciē nisi ab eo qō hñt in se:nō aūt ab eo qō eas seqt̄ p accidēs. Scriptura āt hic loqt absolute ⁊ simpliciter dicēs: Dedi eis ꝓcepta non bona. Vñ expositio sācti thome videt vera ⁊ lre cōsona: vt pz intuenti:⁊ p̄sertiz qz vbi nos habem⁹: Ꝓcepta non bona. hebraica veritas habet: Ceremonia nō bona. Capitulum. XXI.

Et factus est. Hec est pars sexta in qua arguitur populi malicia sub parabola gladij acuti. per quem intelligitur nabucho. iudeoꝝ malicias puniturꝰ ⁊ diuidit i duas ptes. s. ꝓncipalē ⁊ icidētalē: 2ª ibi Et tu. Ꝓma adhuc in duas: quia primo describitur occisio plebis ⁊ deiectio principis: ibi Tu autez. prima adhuc in duas: qz ꝑmo describitur crudelitas chaldeoꝝ sub metaphoza gladij: 2° eoꝝ occasio veniendi: ibi Et fact⁹ est. Ꝓma adhuc in duas: quia primo nunciatur plebis occisio: 2° excitatur prophete compassio: ibi Et tu. Circa primum dicitur ezechieli: b Pone faciem tuam ad hierlm. ita q̄ ex modo ponēdi faciē tuā designet futura pūitio super eaz: c Et stilla ad sanctuaria. idest destructiones eorum denuncia.

Unde dicit hic ra. sa. q dñs hic sanctuaria in plurali ad desi gnandū destructionē ꝑmi tēpli ad chaldeos: ⁊ scōi p roma nos. d Ejeciā gladiū meū. i. chaldeoꝝ exercitū: q dñs hic gladi⁹ oñi: eo q erat executor sue iusticie i peccatoꝝ punitōe e De vagi. sua. educēdo eū de chaldea. f Et occidā i te iustū ⁊ impiuz. in ca ptiōe. n. hierlz plures iusti occasione impio rū fuerī occisi: ꝑfuit tñ eis ad meritū inq tū acceptabāt iusticia dei. g Pro eo aūt q occidi i te iustum ⁊ impiuz. ēt iustis tpali ter nō parcēdo: mul to minus pcā alijs gē tib⁹ idolatrie deditis: quoꝝ valde mlte fue rūt occise p exercituz regis babyonis: ideo subdit: h Jccirco egredietur rē vt sciat ois caro. p effectum mirabilē: i Quia ego dñs eduxi gladiū rē. oēs. n. poterāt vi dere manifeste q nab. nō poterat tātaz stra gē hoim facere nisi di uina virtute. k Et tu fili. Hic ꝑñē excita tur ꝑphete ꝑassio: cū dr: Et tu. s. eçechiel l Jngemisce. pre doloze cordis: m Jn cōtritōe lūboꝝ. boies. n. mltū amari cati deficiūt in robo re: q defect⁹ p cōtritō nē lūboꝝ designatur cetera patēt vsq ibi: n Pro auditu. s. gladij nabu. veniētis sup ppl'm iude. o Et tabescet oē cor. i. deficiet p timore. p Et dissoluēt vni uerse man⁹. q. cor de deficiēte a quo proce dit ad membra exteriora sensus ⁊ motus: redduntur tre mētia: ⁊ a sua virtute dissoluta. q Et per cūcta genua fluent aq. i. vrine: q timor facit dissolutionē vesice. cetera patent vsq ibi: r Gladi⁹ exacut⁹ est ⁊ limat⁹. qd statim exponit cū dr: s Ut cedat victimas. i. boies ad mortem t Exacut⁹ est. in q designat tanta virt⁹ i exercitu chaldeo rum q nō poterat ei resistere: v Ut splēdeat limat⁹ ē. p hoc intelligit terror hui⁹ exercit⁹ stupefaciēs boies. Tūc di rigit sermo dñi ad nabu. cū dr: x Qui moues. i. amoues y Sceptrū filij mei. i. regnū iude: z Succidisti oīe lignū. i. oēm hoiem iuuenem ⁊ senem. a Et dedi eū ad leuigandū. i. forbiendū: forbit. n. gladius in ꝑparatiōe bel li: ⁊ ista forbicatio intelligit nabu. ꝓparatus ad bellum: b Ut teneat manu. s. diuina que ꝑncipaliter fecit stragez ex iusticia sua. c Clama ⁊ vlula. ꝓpatiendo ppl'o tuo. d Qui fugerāt gladiū. regis assyrioꝝ: e Gladio tra diti sunt. s. chaldeoꝝ: ⁊ loquit de aliquib⁹ regni. x. tribuuz: qui effugerant manus regis assyrioꝝ: ⁊ postea habita uerūt i regno iude tpe eçechie: ⁊ sic cū ill' de regno iude pūiti fuerī ꝑ nabu. f Jccirco plaude sup femur. i. p cute qō ē signū doloris: g Qz ꝑbat⁹ ē. i. approbat⁹ a me gladi⁹ regis babylōis: h Et h⁹ cū sce. s. duerterit. s. iudeoꝝ: i Et nō erit. qz p⁹ sede chiā nō habuerī regē ꝓpe loquen do vsq ad xp̄z: lz ei iohes hircan⁹ a machabeis desce dēs iposuerit sibi diadema: tñ ipse ⁊ alicq alij ꝑ eū ñ fuerī r̄ges ꝓpe: q nō fuerūt īstituti ꝑ diuinā electōez ⁊ sacrā vnctionē Et excitat iterꝝ p ꝓphē ꝓassio cui⁹ Tu g rē. k Et du. gla. ac tri. i. a te venīciet dupli cād⁹ ⁊ triplicād⁹ ad designādū mltitudinē iterficiē doꝝ. l Jn oi b⁹ portis eoꝝ de di ꝓturbatiōem gladij acuti. ita ei chaldei obseruauerūt portas hie rusalē q null⁹ abs q morte poterat egredi. m Ua de ad exterā siue ad sinistrā. tu na bu. q. p uolūtate tua vbiq habe bis verā victoriā n Quin ⁊ ego plau. ma. ad manū. lugendo ppli mei destructioez dñi aūt de plangē qñ facit alios ⁊ maxie iustos q sci eb⁹ membra plāgēteſ

ego ad te: ēt eiscia gladium meū dē vagina sua ēt occi dā i te iustū ⁊ impiū. Pro eo āt q occidi i te iustū ⁊ im piū: iccirco egredieī gladi⁹ me⁹ de vagina sua ad oēm carnē ab austro vsq ad aq lonē: vt sciat ois cāo q ego dñs eduxi gladiū meū de vagina sua irreuocabilem Et tu filij hois igemisce in cōtritōe lūboꝝ: ⁊ i amari tudinib⁹ igemisce coꝝ eis. Cūq dixerint ad te: q̄re tu gemis: dices: Pro auditu qa venit: ēt tabescet oē cor: ēt dissoluent vniuerse man⁹ ⁊ infirmabit ois spūs: ēt p cū cta genua fluēt aq. Ecce ve nit: ⁊ fiet ait dñs de⁹. Et fa ct⁹ ē sermo dñi ad me dicens Fili hois: ꝓpha ⁊ dices: Hec dic dñs de⁹: Loquere Gladi⁹ gladi⁹ exacut⁹ ē ⁊ li mat⁹. Ut cedat victimas ex acut⁹ ē: ut splēdeat limat⁹ ē. Qui moues sceptrum filij mei succidisti oē lignū. Et dedi eū ad leuigandū: ut te neatur manu. Iste exacu tus est gladius: ⁊ iste lima tus est vt sit in manu inter ficientis. Clama ⁊ vlula fili

hois: q hic factus ē i ppl'o meo hic i cūctis ducib⁹ isrl' q fugerāt. Gladio traditi sī cū ppl'o meo. Jccirco plau de sup femur qa ꝑbatus ē: ēt hoc cū sceptrū subuerterit ēt non erit dic dñs de⁹. Tu ergo fili hois, ꝓpha: ⁊ pcute manu ad manū: ēt duplice tur gladi⁹ ac triplicet gladi⁹ interfectoꝝ. Hic ē gladi⁹ oc cisionis magne: q obstupescē eos facit ⁊ corde tabescere ⁊ multiplicat ruinas. Jn oi b⁹ portis eoꝝ dedi coturba tionē gladij acuti ⁊ limati ad fulgendū: amicti ad ce dē. Exacuere vade ad dex terā siue ad sinistraz: qcūq faciei tue ē appetit⁹. Quin ⁊ ego plaudam manu ad manū: ⁊ iplebo idignatioz meā. Ego dñs locut⁹ sū. Et fact⁹ ē sermo dñi ad me dicēs Et tu fili hois pone tibi duas vias: ut veniat gladi⁹ re gis babylōis. De tra vna egredietur ābo. Et manu capiet ꝓiectura: i capite vie ciuitatis ꝓficiet. Uia ponet vt veiat gladi⁹ ad rabbath filioruz ammon: ⁊ ad iudā in hierusalez munitissimā:

sic faciebat ō eçechiele: ⁊ p talē modū loquēdi dic ge. xxij ad abraā: Nūc cognoui q timeas deū. i. alios cognoscē feci p tuā obedientiā. o Et fact⁹ ē. hic ꝓñt pōit occasio q nabu. venit directe ꝫ hierlz: ad cui⁹ intellectū sciēdū q rex babylōis ⁊ su⁹ exercit⁹ venerūt ad qdā biuiū: cuius vna via ducebat ad terrā āmonitaz: alia vero ad hierlz: ⁊ qz chaldei vtebant diuinatiōib⁹ ⁊ sortilegijs: ⁊ iō p diui nationē voluit videre q via eēt magis sibi eligēda ꝑ vi ctoria futa: qz itēdebat vtrāq trā ipugnare: nō tñ sil lz successisse: ⁊ diuinatō illa cecidit ad via q ducit ad hierlz ⁊ illā tenuit: ⁊ h⁹ē qd dr: p Po. ti. i. pone ꝓsiderādo: q Duas vi. ꝓcurrentes tñ in vno biuio: r Ut ve. gla. re. baby. p istam viam vl' illā: s De tra vna. i. de chal dea: t Egre. ambo. s. nabucho. ⁊ eius exercitus qui erit vnic⁹ vt ad vnū locū veiāt. v Et manu ca. pie. q via sit eligēda sibi: x Jn capite vie. ciui. i. ciuitatū biuiū. n. erat caput vie, ꝓcedēdi ad ciuitatē metropoliz

ãmonitaꝝ. ſ. rabath: ⁊ ad ciuitatẽ metropoli iude. ſcilz hierlz. ⁊ Stetit n. rex baby. i biuio. ąuſqꝫ ꝓpleta eẽt ſua diuinatio: a Cõmiſcẽs ſagittas. dicũt. n. aliq ꝙ i vna ſagitta ſcripſit nomẽ rabath: ⁊ i alia nomẽ hierlz ⁊ ꝓiecit ſum' in altũ accipiẽs ꝓ coiectura ꝙ debẽt ire ad ciuitatẽ c' ꝓ' caderet ſagitta: qđ cõtigit ỏ illa in qua erat ſcriptuz nomen hierlm.

b Interrogauit idola. q̃ ſecũ portabat in exercitu c Exta conſuluit. inſpiciendo viſcera aialis idolis i molati: in talib' eni diuini gentiũ cõiecturabãt.

d Ad dexterã ei' ſcã ẽ diuinatõ. iſti. n. tres modi ꝓiecturandi cõuenerũt in hoc ꝙ ỏ dinaret ad hierlz que erat ad dexterã venientium de chalđa ⁊ rabath ad ſiniſtrã: e Ut põat arietes. ad ꝓcuſſionẽ muroꝝ: f Ut apiat os incede. p' cipiendo ſuis bellatorib' cedem iudeoꝝ: g Ut eluet vo. i vlula. ſ. pugne ad bellatores ſuos exhortandum: h Ut ponat arietes contra portas. ad frangendũ eas: i Ut cõportet aggerẽ. ad iplendũ foſſata: k Ut edificet munitiões. i. lígneas turres vnde interioza ciuitatis videri poſſint ⁊ impugnari. l Eritqꝫ q̃ſi fru. ꝓſu. oza. i ocu. eoꝝ. i. ſedechie ⁊ ſuoꝝ bellatoꝝ: q̃ tñ cõfidebãt in ſua fortitudine ⁊ ẽt muroꝝ ciuitatis ꝙ videbat eis p nabu. inexpugnabilis: ⁊ ſic fruſtra cõſuluiſſet idola ⁊ diuiatiões q̃ſuiſſz mõ ꝑdicto: m Et ſabbatoꝝ ociũ mutãs. dabat. n. rex nabu. inſultũ ciuitati hierlz: ⁊ ſic mutauit ociũ ſabbati dicit: qz iudei ſumebãt arma ad ỏfendẽdũ ciuitatẽ ſed ſedechias ⁊ ſui reputabant hoc fruſtra fieri a nab. eſtimãtes ꝙ nec ſic ciuitas poſſet ab eo capi. Alij dicũt ꝙ hec ẽ lr̃a. Sabbatoꝝ ociũ imitãs. ſicut nihil opis fiebat in ſabbato: ſic ſedechias ⁊ ſui eſtiabãt nabu. nihil ꝓficere i ſuo cõatu: ⁊ de tali conãte fruſtra dr̃ ꝓmuniter ꝙ nihil facit: ⁊ in h' imitat ociũ ſabbati: q̃tuz ad hoc i heb. hr̃: Septies ſeptẽ. cui ꝑmittit: Fruſtra ꝓſulẽs oraculũ qđ expõit ra. ſa. di. ꝙ nabu. xlix. vicib' q̃ſiuit diuinationes ꝓ captiuitate hierlm q̃ faciunt ſeptẽ ſeptenas.

n Ipſe aũt recor. iniq. ad ca. nabu. n. memoz iniq̃tatũ ſedechie: eo ꝙ fregerat iuramẽtũ: ſpabat capere ciuitatẽ ⁊ pplm: ⁊ ſic fuit ſcm̃. ⁊ qz h' pccm cũ alijs ſupadditis fuit cã deſtructiõis ciuitatis: iõ ſeqt: o Dzo eo ꝙ recordati eſtis. tu ſedechia ⁊ ppls tu': p Iniq̃tatũ vẽ. pcã vĩa reiterãdo: q Et reuelaſtis puari. vias. publice ⁊ iuerecũde peccãdo: r Et appa. pcã vĩa in om. co. vĩis. i. q̃ ꝑ' latebãt in cordib' vĩis: s Manu capiemini. i. potẽtia regis babylõis. t Tu aũt. Dic ꝓñi arguit ſpecialit malicia ſedechie regis: cũ dr̃: Tu aũt ꝓphane. erga deũ: v Impie. erga hoies: x Cui' venit dies. punitionis tue a deo. y Auſer cydariz: tolle coronã. i. pp maliciaz tuã auferet ſacerdotiũ ⁊ regnũ. cydaris. n. ẽ mitra

Stetit. n. rex babylonis in biuio in capite duaꝝ viaꝝ dinatiõez q̃rẽs: cõmiſcẽs ſagittas. Interrogauit idola extã ꝓſuluit. Ad dexteram ei' ſcã ẽ diuinatio ſr̃ hierlm ut' põat arietes: ut apiat os i cede: ut eleuet vocẽ i vlulatu: ut põat arietes ꝛ portas ut ꝓportet aggerẽ: ut edificet mũitiões: eritqꝫ q̃ſi ꝓſulẽs fruſtra oraculũ in ocul' eoꝝ: et ſabbatoꝝ ociũ mutãs. Ipſe ãt recordabit iniqtatis ad capiẽdũ. Iccirco hec dic dñs de': Pro eo ꝙ recordati eſtis iniq̃tatis vĩe et reuelaſtis puaricatões vias et appuerũt pcã vĩa i oib' cogitatõib' vãis. Pro eo in quã ꝙ recordati eſtis: manu capiemi. Tu aũt pphane ipiẽ dux iſrl cui' venit dies i

sũmi põtificis: ⁊ ſic accidit: qz ioſedech ſũm' põtifex cũ ſedechia fuit captiuat'. ℣ 3 Nõne hec ẽ. ſ. manus nabuc. de q̃ ꝑdictũ ẽ: Manu capiemi: a Que hu. ſubleuã. ſ. godoliã que ꝑfec ire: q̃uis nõ eẽt de regio ſemie: b Et ſub. hmiliauit. qz ſedechias de regno deiecit: ſic hebrei exponũt hanc lr̃az. Videt tñ mihi aliter dicendũ ſm lr̃az imediate ꝓcedẽtẽ ⁊ ſequẽtem: qz imediate ꝓmittit: Tolle coronã. ſ. r̃gni iuda vt dcz eſt: ỏ qua ſubdit: Nonne hec ẽ q̃ hũilẽ ſubleuauit. ſ. ipſuz ỏỏ: Et ſblimẽ hũiliauit. ſ. ſedechiã pp maliciã ſuam: iõ ſubdit: c Iniq̃. iniq. iiq̃tatẽ: ter ponit: qz ſedechias iniq̃ egit erga deũ: ⁊ erga pplm ſuũ: ⁊ erga regẽ babyloniozꝝ. ℣ 6 Ponã eã. i. coronam regni iuda ꝺeponã ꝓ

tpe iniq̃tatis ꝓfinita: hec dicit dñs de': Auſer cydariz: tolle coronã. Nõne hec ẽ qũe hũilẽ ſbleuauit: et ſublimez hũiliauit: Iniq̃tatẽ iiq̃tatez iniq̃tatẽ põnã eã. Et hõc ñ fecĩ ẽ donec veniret cui' eſt iudiciũ: et tradã ei. Et tũ fili hoĩs, ꝓpha ⁊ dic: Hec dicit dñs de' ad filios ãmõ: ⁊ ad oppꝛobriũ eoꝝ. Et dices: Mucro mucro euagina te ad occidẽdũ: limã te vt iterficias ⁊ fulgeas: cui tibi viderẽt vana ⁊ diuinarẽt mẽdacia: ut dareris ſup colla vlneratoꝝ ipioꝝ q̃oꝝ venit dies i tpe iniq̃tatis ꝑfinita. Reuertere ad vaginã tuaz in locum in quo creatus es. In tra natiuitatis tue iudicabo te ⁊ effundam ſuper te indignationẽ

hac triplici iniquitate. e Et hoc ꝛc. cui' ẽ iudiciũ. i. nab. q̃ locut' fuit iudicia ad ſedechiã filios ei' interficiendo: ⁊ ipſũ exoculando. iiq. regũ vlti. e Et tradã ei. ſedechiã ⁊ eius pplm. f Et tu. Nec ẽ ps incidentalis in qua agit de deſtructiõe ãmonitaꝝ ꝓ exercitũ chaldeoꝝ: qz ſupra dixerat regẽ babylonis ſtetiſſe in biuio ad q̃rẽdũ diuinationẽ venie di ꝛ iudeos vel ãmonitas. ꝑ' q̃ agit de deſtructione ãmonitarũ cũ dr̃: g Ad filios ãmon ⁊ ad oppꝛobriũ eoꝝ. fuerãt eni in exercitu cũ rege aſſyrioꝝ in deſtructiõe ſamarie: ⁊ ex illa victoria de iudeis dicebãt oppꝛobria eis. h Mucro mucro. i. tu nabuc. ⁊ põit bis ad maiorẽ affirmatõnẽ: vl qz bis debellauit ãmonitas: vt dicũt alij: i Euagina te. i. egredere ỏ ira tua. ſ. de chaldea: k Ad occidẽdũ. ſ. ãmonitas: l Limа te vt fulgeas. ad ꝛrẽdũ eos: fulgoz. n. armorũ ꝛret aduerſarios: m Cũ tibi vide. vana ꝛc. nabuc. n. ꝓcedẽdo ꝛ ãmonitas q̃ſiuit cõſiliũ ab idolis ⁊ diuinis: ſicut fecerat veniẽdo ꝛ hierlz: ⁊ rñſuz ſibi fuit ꝙ ſecure ꝓcederet qz haberet victoriã: ⁊ h' nõ fuit mẽdaciũ nec falſũ: qz ſic cõtigit de fco: verũtñ ſacerdotes idoloꝝ: ⁊ diuini dicebãt ſibi ꝙ fieret virtute idoloꝝ ⁊ ſortilegioꝝ: ⁊ ſic credidit nabu. ⁊ hec ſm hoc erant mẽdacia ⁊ falſa: qz victoria illa ꝓceſſit ex dei ſnia ad punitõnẽ maloꝝ: n Ut dareris ſr̃ collavul. impioꝝ. ſ. ãmonitaruz: o Quozum veniet dies. ſ. puniti onis iuſte: p In tpe iniq. ꝑfinita. i diuia ſnia: ⁊ ñ i idolorũ ⁊ ſortilegioꝝ potẽtia. q Reuertere. Dic ꝓñi agit de deſtructõe chaldeoꝝ cũ dr̃: Ruertẽ ad vaginã tuã. i. i chaldeã p' mltaꝝ gẽtiũ ſtragẽ. r In tra nati. tue. i. in babylone: s Judicabo te. ⁊ h' fuit ipletũ in nabu. qñ verſus i amẽtiã

in feras fuit electus ⁊ ōtū ad posteritatē eius: ⁊ regnū tpe balthasar nepotis sui: q̄ iterfectus fuit a medis ⁊ persis i babylone ⁊ ciuitas succēsa: iō subdit: In igne furoris mei cē. ¶ Daboq̄ te i ma. hoiz isipiētiū. pp b°. n. medi ⁊ pse i illa victoria fuert insipiētes reputati: q̄z ptēnebāt auz ⁊ argētū: vt intenderent interfectioi hoiz: vt hī esa. xiij. iō subditur: Et fabricā. iterituz. vl̄ dicebāt insipientes respectu chaldeoz: eo q̄ i chaldea vigebat astrologia ⁊ ars magica: t ¶ Obliuiōi tra. q̄z ciuitas illa fcā est ihabitabilis esaie. xiij.

.XXII.

Et fcm̄ ē. Dec est ps̄ septima i q̄ exp̄mitur ppli iude malicia sub metaphora mltiplicī metalli pflati puniēda: ⁊ diuidit in duas: q̄z p° malicia exp̄mit 2° pabola subdit: ibi Et fcm̄ ē. Circa p̄muz exp̄mit p° crimē cruōlitatis: cū dī: b ¶ Ciuitas effū. sanguinez. s. inocētē: c ¶ Ut veniat tps eius. i. destructiōis eius. 2° crimen idolatrie cū dī: Do Et q̄ fe. ido. ō semetipsā. i. ad malū suum. e ¶ In sāguie tuo cē. p ist̄s. n. vicij duob° cū alijs sequētibus: secuta ē destructio ciuitatis. f ¶ Propter dedi te opprobriū gētibus ⁊ irrisionē vniuersis tris q̄ iuxt̄ sē ⁊ q̄ pcul a te. Trium phabūt ō te: sōrdida: nōbilis: grandis intitu. Ecce pn cipes isr̄l singuli i brachio suo fuerūt i te ad effūdēdū sanguinē: pīez ⁊ mr̄ez ptumelijs affecerūt i te. Aduenā calūniati sē i medio tui: pupillū ⁊ viduā pstituerūt apō te: sāctuaria mea spreuistis: et sabbata mea polluistis. Viri detractores fuerūt i te ad effūdēdū sanguinē: ⁊ sup mōtes cōmederūt i te: scelus opati sē i medio tui. Verecundiora pīis discoopuerūt i te: imūdiciaz mēstruate hū ilīauerūt i te Et vnusq̄sq̄ i vxorē pximi sui opat° ē abominationē: ⁊ socer nurū suaz polluit ne pharie: frat sororē suā filiā pīis sui oppressit i te. Munera acceperūt apud te ad effundēdū sanguinē: ūsurā ⁊ supabūdātiā accepisti: et auare pximos tuos calūniabaris: meiq̄ oblita es dicit dñs de°. Ecce pplosi manū meaz sup auariciā tuā quā fecisti: ⁊ sr̄ sāguinē q̄ effus° ē i medio tui. Nūnqd sustinebit cor tuū: aut pualebūt manū tue i dieb° q̄s ego faciā tibi: Ego dñs locut° sū ⁊ faciā. Et dispgā te i nationes: ⁊ vētilabo te i trās. Et dēficere faciā imūdiciā tuā a te: ⁊ possidebo te in spectu gētiū: ⁊ scies q̄z ego dñs Et factū est mihi dicens: Fili hominis: vērsa est mihi domus israel i scoriā: Omnes isti es et stānū et ferr̄ et plūbū i medio fornacis: scōria argēti fcī sē

meā. In igne furoris mei sufflabo in te: dāboq̄ te in manū hoim isipiētiū et fabricātiū iteritū. Igni eris cib° Sāguis tu° erit i medio tre ōblīuioni traderis: q̄z ego dñs locut° sum. ¶ XXII.

Et factū ē vbū dñi ad me dicens: Et tu fili hois nū iudicas nū iudicas ciuitatē sāguinū: ⁊ ostendis ei oēs abominatōes suas: Et dices: Hec dic dñs de° Ciuitas effūdēs sanguinez i medio sui: ut ueniat tps ei° et q̄ fecit idola ō semetipsā vt pollueret. In sanguine tuo q̄ a te effusus ē deliqsti ⁊ in idolis tuis q̄ fecisti polluta es. Et appropinq̄re fecisti dies tuos: ⁊ adduxi tē pus ānoz tuoz. Propter dedi te opprobriū gētibus ⁊ irrisionē vniuersis tris q̄ iuxt̄ sē ⁊ q̄ pcul a te. Trium phabūt ō te: sordida: nōbilis: grandis intitu. Ecce pn cipes isr̄l singuli i brachio suo fuerūt i te ad effūdēdū sanguinē: pīez ⁊ mr̄ez ptumelijs affecerūt i te. Aduenā calūniati sē i medio tui: pupillū ⁊ viduā pstituerūt apō te: sāctuaria mea spreuistis: et sabbata mea polluistis. Viri detractores fuerūt i te ad effūdēdū sanguinē: ⁊ sup mōtes cōmederūt i te: scelus opati sē i medio tui. Verecundiora pīis discoopuerūt i te: imūdiciaz mēstruate hū ilīauerūt i te Et vnusq̄sq̄ i vxorē pximi sui opat° ē abominationē: ⁊ socer nurū suaz polluit ne pharie: frat sororē suā filiā pīis sui oppressit i te. Munera acceperūt apud te ad effundēdū sanguinē: ūsurā ⁊ supabūdātiā accepisti: et auare pximos tuos calūniabaris: meiq̄ oblita es dicit dñs de°. Ecce pplosi manū meaz sup auariciā tuā quā fecisti: ⁊ sr̄ sāguinē q̄ effus° ē i medio tui. Nūnqd sustinebit cor tuū: aut pualebūt manū tue i dieb° q̄s ego faciā tibi: Ego dñs locut° sū ⁊ faciā. Et dispgā te i nationes: ⁊ vētilabo te i trās. Et dēficere faciā imūdiciā tuā a te: ⁊ possidebo te in spectu gētiū: ⁊ scies q̄z ego dñs Et factū est mihi dicens: Fili hominis: vērsa est mihi domus israel i scoriā: Omnes isti es et stānū et ferr̄ et plūbū i medio fornacis: scōria argēti fcī sē

reſūit viciū cupiditatē ⁊ crudelitatē sil': cū dī: p ¶ Munera acceperunt cē. interficere. n. lucri cupiditate enorm° est q̄ ex surreptione ire. q ¶ Usurā ⁊ supabundantiā accepisti. et a fratrib' tuis iudeis: r ¶ Et auare pximos tuos calūniabaris. ad extorquēdū pecuniā. s ¶ Mei q̄z oblita es. precepta mea ptēnēdo t ¶ Ecce cōplosi manū meas cē. ōsi homo dolores aflictus propter vicia tua. v ¶ Nūqd sustinebit cor tuū. penā quā intēdo inferre. q. d. non imo deficiet p timore: ⁊ per cōsequēs manū ⁊ alia membra q̄ hnt sēlum ⁊ motū a corde. x ¶ Ego dñs locutus sum ⁊ faciam. q. d. nō est pphetia pminationis tm̄ que aliquādo ⁊tracta tur: sed cū hoc p destinationis que semper impletur: y ¶ Et deficere faciam imundiciaz tuam a te. multos peccatores occidēdo: alios iter gentes taliter affligendo q̄ vexatione intellectum dante congentur perpenitentiam redire ad me: iō subditur: Et possidebo te cē. z ¶ Et factum est. Dic consequenter sub metaphora multiplicis metalli cōflati describitur punitio populi: Et primo hec punitio exp̄mitur: 2° scriptura ad describendum vicia reuertitur: ibi Et

patus est tibi grandis interitus. Postea subditur crimen contemptus parentum: quod est contra legem naturalem ⁊ diuinam cū dicitur: Patrē ⁊ mr̄ez cē. ⁊ crimē oppressionis paupū cū dī: Aduenā calūniati cē. ⁊ subdit ptēptus ipsius dei cū dī: k ¶ Sāctuaria mea spreuistī. ponēdo ibi idola l ¶ Et sabbata mea cē. opando nephāda dieb' sacris. m Viri detra. cē. inocētes mēdacī accusando: vt morerent sic ō hiēmia dicebāt. Judiciū mortis ē viro huic. biere. xxvj Cōsequēt exp̄mit crimē nephāde luxurie cū dī: n ¶ Scel° opati sūt. i. scelera q̄ magis exp̄mūt cū subdit: o ¶ Verecūdiora pīis discoopuerūt cē. nouercas suas carnalit cognoscēdo: ⁊ ad mulieres mēstruatas accedēdo: adulteriū indifferenter cōmittendo: iō subdit: Unusquisq̄z cē. Cōsequēter

factum est. Circa primum dicitur in persona domini: a ¶ Uersa est mihi domus israel in scoriaz. idest de mundicia in immundiciam. isto modo dicitur esaie primo: Argentum tuum versum est in scoriam.

b ¶ Omnes isti es. habentes similitudinem auri: c ¶ Et stannum. habentes similitudinem argenti: ⁊ tamen non sunt: ⁊ per hoc designantur hypocrite: quoꝝ aliqui habebant apparentiam maiorē sanctitatis: ⁊ alii quī minorem: primi per es: secundi per stannum intelliguntur: d ¶ Et ferrū. i. in vicijs indurati: e ¶ Et plūbum. carnales ⁊ lasciui: quia plumbum statim ad calorē ignis liqscit. f ¶ In medio fornac. i. diuie arguitōnis p pphas. g ¶ Scoria ar. fa. si. ñ recipiētes cōrectōz

sed peiorationē: ꝛ sequt pena correspondens cū dr: Eo q̄ versi estis ꝛc. subdit: a ¶ Congrega. vos i me. hierlm. vt defendatis eā a nabu. fm itētionē viaz: sed ꝑ iū euenier: io sequt: b ¶ Congregatione ar. ꝛ eris ꝛc. i me. for. qz capta hierlz ꝛ succensa aliq̄ iusti tpalit pierūt cū iniustis: vt dcm̄ ē ca°. ꝓcedēti: q̄ p argentū hic itelligūt: de significatōe eris ꝛ ferri stanni ꝛ plūbi dcm̄ ē. c ¶ Et requiescā. loqr ō° ō seipo ad modū hois irati cui° ira p° punitōez q̄escit d ¶ Et scietis q̄a ego dns. p expientiā mee ptātis. e ¶ Et fcm̄ ē. hic repetit ppli vicia ēt̄ū ad diuersos stat°: cū dr p° generalit: f ¶ Tu es terra imunda. ex pcis ꝓteritis: g Et nō ꝓpluta. i. carēs opib° bonis sic terra ñ ꝓpluta caret fructib°. Et ꝓsequēt subdit crimē ꝓphaz cū dicit: g ¶ Coiuratio pphaz. s. falsoz: h ¶ Sicut leo rugies ꝛc. qz plecbātur ad mortē pphetas dñi: ꝛ rapiebant eoz bōa i ¶ Viduas eius multiplicauerūt. occidendo veros pphetas eaz maritos: ꝛ subditur crimen sacerdotum: cum dicitur: k ¶ Sacer. ei° cōtem. le. meā. de ei° obseruātia ñ curādo l ¶ Et polluerūt sanctuaria mea. idolatriā ibi exercendo: m ¶ Inter san. ꝛ ꝓpha. nō habue. distātiā. idifferēter imolātes aialia mūda ꝛ imūda. n ¶ A sabbat meis auer. ocu. suos. cultū meū negligēdo: ꝛ ad irena lucra se cōuertēdo. Cōsequēt pōit crimē ꝓncipū cū dr: o Principes ei° i me. illi° q̄i lupi. inocētes iugulātes ꝛ bona eoz rapientes: p ¶ Et auare sec. lucra. subuertēdo iusticiā pp nūera. q ¶ Prophete aūt ei°. s. falsi: r ¶ Liniebāt eos absq̄ tpamēto. i. idecenī ꝓmēdātes vicia ꝓncipū: q̄ debāt arguere: colorātes ea pallio false iusticie: s ¶ Dicentes: hec dicit dns de°. qz simulabāt se ꝓphas veros i mō loquēdi: vt facili° decipent. Cōsequēter tāgitur crimē ppli cōis: cū dr: t ¶ Ppli terre calūniabāt. s. simplices: v ¶ Calumniā. i. sine cā. x ¶ Et rapiebāt violēter. eoz bōa. y ¶ Egenū ꝛ paupē affligebāt. i. illos q̄ se defendere nō valebant. z ¶ Et q̄siui de eis. s. ō oib° pphetis p dictis sacerdotib° ꝓncipib° ꝛ vulgarib°: a ¶ Viz q̄ interponeret sepē. i. pcē efficacē: b ¶ Et staret oppositꝰ ꝫ me. i. ad impediēdū rigorē iusticie mee: c ¶ Et nō inueni. saltē vnū: vt exponūt aliq̄: sed hoc nō uidet bn̄ dcm̄: qz ibi erāt hiere. ꝛ baruch: q̄ erāt iusti: ꝛ orabāt ꝓ salute ppli: ꝛ sicut dcm̄ est supra i captione hierlm plures iusti cum impijs fuerunt occisi: de quibus ñ est verisile quin deū orarent ꝓ liberatione ciuitatis ꝛ tot° ppli: ꝛ io cum dr: d ¶ Et quesiui de eis viz. i. viros in numero sufficiēti: vt p illis deberē parcere toti ciuitati: vnde ꝛ abraam gen. xviij. Cū quesiuisset a dño si parceret ciuitati sodomoz ꝓ. x. iusti nō fuit ausus querere de minori numero° vl terius: ꝛ ideo qd subdit: e ¶ Et nō inuēi. s. viros iustos in numero sufficienti. iniqtas enim ciuitatis erat nimis grauius ex multiplicitate enormitate ꝛ diuturnitate: vt patet ex predictis ꝛ diffusius. iij. regū. x. ij. paly. Per talē modū dicitur cōiter: nō est vir in ciuitate quando sunt ibi pauci viriles ꝛ animosi: ideo subditur vindicta cū dicitur: Et effundi super eos indignatiōez meam ꝛc: ꝛ patet lra. ¶ In capitulo. xxij. vbi dicitur in postil. Virum qui interpōeret sepē. ¶ Additio.

Quod dicit hic: Quesiui de eis viraz qui interponeret sepem ꝛc. ꝛ non inueni. bene potest expōi de vno tantum: put lra sonat plane. Ad quod sciendum q̄ nō omnes iusti sunt equales i gradu iusticie seu meriti. Unde licet essent aliqui iusti tempore destructionis hierusalem: vt hiere. ꝛ baruch: non tamen erant tanti meriti vt per orationes deus placaretur sicut per orationem moysi placatus fuit deus erga filios israel in deserto. Unde psalmista: Et dixit vt disperderet eos: si non moyses electꝰ eius stetisset in confractione in conspectu eius. Unde hic in littera non dicitur: Et quesiui de eis virum iustum ꝛ non inueni. sed dicit: Et quesiui de eis virum qui interponeret sepez ꝛ staret contra me oppositus. q. d. licet essent ibi iusti aliqui: non tamen aliquis eorum erat tante iusticie ꝛ meriti q̄ posset quasi in oppositum stare contra diuinam iram ꝛ hoc more humano loquendo. Unde glosa super istō verbum: Qui interponeret sepem ꝛc. qui ire mee posset resistere sicut moyses ꝛ aaron ꝛ samuel. Unde moysi quasi resistenti ꝛ renitenti dicitur: Dimitte me ꝛ delebo populum istum hec in glosa: et ideo ex hoc q̄ talis resistens nō inueniebatur sicut moyses: non sequit q̄ ibi non erant alīq̄ iusti mīn tamen sufficientes: Quia autem dicitur de abraam q̄ non fuit ausus de minori numero querere ꝫ decem: non facit ad propositum: put potest haberi super gene. xviij. capitulo in additione vltima. ¶ Replica.

In ca°. xxij. qz a ꝓ° caplo vsq̄ ibi burgē. nihil pōderosi mouet dignū ꝓ tractatiōe vbi postil. illū passū Et quesiui de eis virum q̄ staret ꝫ me oppositꝰ: scilz

ad impediendū oratiōnib⁹: ⁊ nō inueni: exponit virū. i. viros singulare p plurali: viros inq̄ i numero sufficiēti: vt pp illos deberet pcere toti ciuitati ⁊ pplo: quēadmodū abraā nō fuit ausus petere p pauciorib⁹ q̄ decē tāq̄ sufficiētib⁹: vt p3 gen. xviij. burg. p̄dicit dicēs debere itelligi singulariter de vno sufficiente sicut moyses de q̄ dr nisi stetisset moyses in cōfractione ⁊c. Sed burg. videt facere iniuriam hiere. q̄ fuit sanctus anteq̄ nat⁹ ⁊ nō legit deū grauiē offendisse sicut moyses. Magni igit meriti fuit apud deum ⁊ satis sufficiēs ad impetrandū q̄cūq̄s impetrabile. Sed q̄ desolatio de q̄ hic dr̄ pcessit ex sntia dei diffinitiua: p q̄s irretractabili: tpe āt moysi fuerūt snie cōminatorie q̄ erāt signa diuine volūtatis nō volūtas bñ placēs: et ideo irretractabilitas snie i hoc loco non fuit ex defectu itercessoris sufficietis: sed ex irrefragibilitate diuie volūtatis. Ira igit ista que dicit: Quesiui ⁊ non inueni viz. intelligēda est q̄si more hūano dicta ex hypothesi impossibili: vt sit sēsus q̄ impossibile est dei diffinitionē impediri: ⁊ si quē se opponētē q̄rerē non inuenirē. Et sic fortassis accipi oportet illud hiere. v. Circuite vias hierlm. Exēplū aūt q̄ hic postil. ponit de abraā non placet burgē. Vide illius correctionē supra gen. xviij. fm distinctionē superadictā snia dei ex diffinitione: vel dnatione. Dōt dici viz vel viros: q̄ ita impossibile est plurib⁹ sicut vni: nisi apposita esset dditio in determinatione diuine snie ⁊ vn⁹ sufficeret: sic christ⁹ sufficit tollere chirographū: vl certus numer⁹: vt. x. i casu sodomor: put dicit gen. ca. supra allegato. ¶ Ca. XXIII.

ET factus est. Hec est pars octaua: in q̄ describit malicia pplī sub metaphora duar sororū turpiū fornicatiū: minor post maiorē: p q̄s intelligūtur samaria ⁊ hierlm: vt exprimit in lra: ⁊ p dnsequēs regnū islr̄ ⁊ regnū iuda: q̄r fuerūt metropoles que fornicate sūt enormiter per idolatriā: vt p3 ex decursu. iij. ⁊ iiij. reg. ⁊ ij. pal. igitur pn̄s capl'm in tres ptes diuiditur: q: p̄mo sub dicta metaphora de vtroq; regno agit p dnctim: 2° diuisim: ibi Fornicata est 3° iterū dncti: ibi Et ait dn̄s. Circa p̄mū dr: b ¶ Due mulieres. i. duo regna p̄dicta: que dicūt mulieres q: erāt ad oē bonū effeminata: c ¶ Filie mr̄is vn⁹ fuerūt. q: tpe dauid ⁊ salomonis regnū fuit vnū: 3 ouritia vbor roboā i duo diuisū. iij. reg. xij. d ¶ Et fornicate sūt i egypto. ñ pōt itelligi h⁹ de duobus regnis diuisis in seipis: q: ista diuisio regni per quīgētos ānos fcā fuit p egressū de egypto: ⁊ iō expōit vno mō i q̄tū fuerūt originaliter i pib⁹ i egypto existētib⁹ ⁊ ad idolatriā egyptior dclinātib⁹. Alio mō dicit ra. sa. q h⁹ itelligit p imitatōnē: q: ista duo regna ad modū patr̄ i egypto exñtiū declinauerūt ad idolatriā. e ¶ In adolescētia sua fornicate sūt. q: stati i pncipio diuisionis hieroboā rex islr̄ fecit vitulos aureos a pplo suo coli. iij. re. xij. ⁊ postea regnū iuda ad idolatriā dclinauit. f ¶ Ibi subacta sūt vbera earū. pseq̄t metaphorā designando idolatrādi actū per carnalē cōcubitū: g ¶ Et fra. sr̄ māme puber. earū. in defloratione. n. iuuencule mollificāt māme. h ¶ Nomina autē earū oolla maior. i. samaria siue regnū islr̄: vt exprimitur. j q̄ dr maior: q: regnū illud continebat. x. trib⁹: r̄gnū aūt iuda duas: ⁊ noia foolla: q̄ in hebreo sōat tabernaculū: q: postea fuit tēplum baal ibi. iij. Re. x. ca. regnū vero iuda ooliba: q̄ interp̄tat tabernaculum meū: q: ibi fuit tēplū dn̄i in hierlm i ¶ Et peperunt filios ⁊ filias. mltiplicando pplm i vtroq; regno.

k ¶ Fornicata ē. Hic p̄sequenter agit diuisiz de vtro q; regno: p° de regno islr̄: 2° de regno iuda: ibi Q̄d cū vidisset. Circa p̄mū dr: l ¶ Fornicata ē igit sup me. i. i iuriā meaz qui sū vir ei⁹: l ¶ Oolla. i. regnū islr̄ sub noie samarie statim a tempore ieroboam: vt dcīn est colēdo vitulos aureos idolatrauit: m ¶ Et insaniuit in ama. suos in assyr. ppinquantes. i. sibi propinquos in situ: quesiuit eni regnū islr̄ cū assyrijs fedus: ⁊ amicitiā: ⁊ ex p̄sequenti recepit ipsor idolatriā: ⁊ vt dic̄ ra. sa. hoc fuit impletu tpe manahen regis islr̄. qui per regē assyriorū quesiuit fulciri i regno suo: pp q̄d dabat ei singulis ānis magnū tributū. iij. re. xv. n ¶ Principes ⁊ magistratus ⁊c. cū istis. n. q̄ erant maiores post regē quesiuit manahen ex cā p̄dicta amicitiaz: ⁊ secut⁹ est postea idolatriā o ¶ Insup ⁊ fornicationes ⁊c non reliquit. q: cum hoc colebat vitulos aureos ad modū patr̄ q̄ fuerant in egypto: vt p3 exo. xxxij. De adoratōe vituli cōflatilis. Ra. sa. aliter exponit. d. q̄ illud fuit impletū tpe osee regis islr̄: q̄ nitens rebellare regi assyriorū quesiuit amicitiā regis egypti. iij. re. xvij. ⁊ sic cōmunicauit idolatrijs ei⁹ vt maiorē fauorē inueniret apud eū. p ¶ Propterea tra. eā in ma. ama. suor. ⁊ qui sint illi subdit: q ¶ Inman⁹ filiorū assur. isti fuerant amatores tpe manahen: vt dcīn est tpe osee salamanasar res assyriorū cepit osee regē islr̄: samariā: ⁊ pplm captiuauit: vt hī ibidē: q ¶ Ipsi discooperuerūt ignominiā illius. regē ⁊ pplz capiendo ⁊ ptim occidēdo ⁊ ptim captiuando. r ¶ Et fa. sr̄ mulieres famose. i. diffamate p orbē: ⁊ p3 hoc loquit de samaria ⁊ hierlm p̄junctim: sed nō cōcordat q̄d subdit: s ¶ Et iudicia perpetrauerūt i ea. pp q̄d videtur trāslatio nr̄a in aliq̄ deficere: q: i hebreo sic hī: Et facta est famosa. i. diffamata mulierib⁹. i. alijs ciuitatib⁹ ⁊ gētib⁹ ad q̄s deuenit: cōfusio captōis dicte: s ¶ Et iudi. ppetra. i ea. s. assyrij: eo q̄ osee ⁊ ei⁹ pplis fregerāt pacta cū eis inita. t ¶ Q̄d cum vidisset. Hic agit diuisim de

hierlm seu regno iude: ⁊ pⁿo exp̃mit eius malicia: 2° sb̃dit pena: ibi Propterea. Prima adhuc i tres: q⁹ pⁿo exp̃mit eius idolatria cū assyrijs: 2° cū chaldeis: ibi Cūq; vidisset. 3° cū egyptijs: ibi Multiplicauit. Circa primuz dī: t ¶ Qō cū vidisset sozor ei⁹ ooliba. i. hierl̃z siue regnū iuda punitō nē r̃gni isrl̃ pp cō federatiōez sui cū gētilib⁹ ex diffidē tia diuini adiutō rij: ex qua pfecōra tione secuta ē cōi catio idolatrie: ō buissz r̃gnū iuda a talibus cauisse: qō nō fecit: sz pei⁹ opatū est: q⁹ ido la fuerūt posita i tēplo dñi tpe ma nasse. iij. Re. xxj qō fuit grauissi mū: sic adulterū carnale quo mu lier recipit adulte rū cū marito itra lectū: iō sb̃ditur: v ¶ Plus q̃ illa i saniuit libi. nē. Jt hoc tpe achaz: vt dic Ra. sa. q̃ que siuit familiarita tē theglatphala sar regis assyrio rū mittēs ei nūcios ⁊ mūera vt p̃ beret ei auxilium iij. Re. xvj. ⁊ i fa uorē eius abstulit cultū dī ō domo dñi: ponēs ibi al tare pegrinuz: vt habetur ibidem x ¶ Ducib⁹ ⁊ ma gistra. isti erāt pn cipales in exerci tu regis assyrioz de quibus magis cōfidebat achaz: q̃ de auxilio diui no. y ¶ Et au. fornicatōes suas. pleus q̃ illa insaniuit libidi ne: ⁊ fornicatiōez suā super fornicationē sozoris sue ad filios assyrioz p̃buit ipudē ter J: ducib⁹ ⁊ magistratib⁹ ad se venientib⁹ indutis veste varia: eqtib⁹ q vectabātur eqs: ⁊ adolescentib⁹ forma cunctis egregia. Et vidi q polluta eēt via vna ambaz ⁊ adiunxit fornicatiōes suas: Cūq; vidisset viros depi ctos i pariete imagies chal deoz expssas coloribus: ēt accictos baltheis renes: ēt tyaras tictas i capitib⁹ eoz formā ducū oiuz: silitudiez filioz babylōis treq; chal deoz i qua orti sūt: insaniuit sup eos pcupiscētia oculoz suoz: ēt misit nūcios ad eos i chaldeā. Cūq; venissent ad eā filij babylonis ad cu bile māmaz pollúerūt eā stupris suis: ⁊ polluta ē ab eis: ⁊ saturata ē aia ei⁹ ab il lis. Denudauit quoq; fornicatōes suas: ⁊ discoope ruit ignominiā suā. Et recessit aia mea ab ea: sic recesse rat anima mea a sozore e⁹. Multiplicauit. n. fornicati ones suas recordans dies adolescētie sue quib⁹ forni cata ē i terra egypti J: ēt insa niuit libidine sup pcubituz eoz quoz carnes sūt vt cā nes alinoz: ⁊ sic fluxus eq̃ rū fluxꝰ eoz. Et renouasti sce lus adolescētie tue: qñ sub acta sunt in egypto vbera tua: ⁊ pfracte sūt māme pu bertatis tue. ¶ Propter ea oo liba hec dic dñs de⁹: Ecce ego suscitabo oēs amato res tuos sup te: de quib⁹ satia ta est aia tua: ⁊ cōgregabo eos aduersū te in circuitu: filios babylōis ⁊ vniuſos chaldeos: nobiles ⁊ tyrānos q3 ⁊ principes: oēs filios as syrioz: iuuenes forma egre gia: duces ⁊ magistratꝰ vni uersos principes principū ēt nominatos ascēsores equo rū. Et ueniēt sup te instructi curru ⁊ rota: multitudo po puloz. Lorica ⁊ clypeo et galea armabūtur sup te vndi q3. Et dabo coram eis iudici um: ⁊ iudicabūt te iudicijs suis. Et ponā çelū meū i te quē exercēt tecū in furore. Nasū tuū ⁊ aures tuas pci dēt: ⁊ q remāserint gladio cōcidēt. Ipsi filios tuos et filias tuas capient: ⁊ nouis simū tuū deuorabitur igni

pei⁹ faciēs q̃ regnū isrl̃. 3 ¶ Cūq; vidisset. Hic pñt exp mit ei⁹ malicia cū chaldeis: quoz audiēs victorias que siuit cū eis amicitias ex pua cōfidentia i deū: ⁊ nimia i hoiem: ⁊ hoc est qō dī: Cunqz vidisset viros depictos i piete. q: facta, pbitatis cito solēt depingi in diuersis lo cis. a ¶ Et accinctos baltheis. i. militarib⁹ cingulis i si gnū pbitatis. b ¶ Et tyaras. in signū nobilitatis. c ¶ Insaniuit su. eos pcupi. ocu. suoz. q̃redo 'eoz amí citiā. d ¶ Et mi. nū. ad eos in chaldeā. de istis nūcijs habeē si referat ad nūcios tpe sedechie: q: nabuc. rex isti tutus mittebat singulis ānis nūcios deferētes ei tributū ⁊ munera vsq; ad rebellionis sue tps. e ¶ Cūq; venis sent ad eā filij babylōis. Ra. sa. hoc expōit de nūcijs regis babylonis: q̃ venerūt ad ezechiā: i quoz aduētu eze chias nimis gloriatus ostēdit eis oia secreta regni: vnde dñs fuit iratus ꝫ eū: vt patz. iij. Re. xx. sed q: hic sequitur: f ¶ Polluerūt eā stu. suis. qō ppzie dī de idolatrijs: qs eze chias nō recepit: imo eas q̃ ante erāt i regno suo extirpauit iō videt meli⁹ exponēdū de babylonijs: tpe ioachi filij iosie: ⁊ tpe sedechie veniētibus in hierlm: q: vterq; rex pluribus ānis seruiuit babylo nijs: ⁊ sic babylōij ve niebāt i iudeā ad q̃rē dū tributa: ⁊ verisile ē q⁹ iudei cōicabāt eis i idolatria ad captan dū eoz beniuolētiaz maxie cū pni esset ad oēm idolatriam. g ¶ Et recess. aia mea .i. dilectio mea ab ea sic ipa discesserat a cl tu meo. h ¶ Multiplicauit. Dic pñt de scribit ei⁹ malicia cuz egyptijs cum dicitur: Multiplicauit. n. fornicatiōes suas. i. idolatrias. i ¶ Recor. dies adolescētie sue ⁊ cetra. Jq̃ intelligit ori ginaliter in patrib⁹: vel p eoz imitationez vt dēm ē. s. k ¶ Et insa niuit libi. su. pcu. eo. ⁊ hoc fuit tpe sedechie q̃ vt liberaret a tribu to regis babylōis con tra iuramētū suum: amicitiā cū rege egy pti ꝫxit mūera ei mit tēs: ⁊ eius idolatre cōi cans. l ¶ Quoz carnes sūt vt carnes asi. nē. p hoc designatur magnitudo idolatrie ⁊ multitudo tūc vigē tis in egypto: sic hec aialia sūt excessiue lu xuriosa. m ¶ Et vi sitasti scelus adolescē tie tue. exponatur sic supra. n ¶ Propte rea. Dic pñter subdit correspondens pena: cū dī in persona dei: o ¶ Ecce ego suscitabo oēs amatores tuos. i. illos cū quib⁹ cōicasti in amicitia ⁊ idolatria. q ¶ Contra te. vt p eos pu niam te. q ¶ De quibus satiata est aia tua. sedechias. n. re bellans regi babylonis in hoc ostēdit se satiatū amicitia ei⁹ ⁊ attediatū. r ¶ Nobiles tyrannos. i. potentes ⁊ volūtari os ad te destruendu. s ¶ Et noiatos ascensores equoz. i. famosos equites. t ¶ Et veniēt super te instructi curru. i. curribus ad portandum exercitui necessaria: ⁊ etiam ad pu gnandum: quia antiquitus pugnabant aliqui in curribus. v ¶ Et dabo coram eis iudiciū nē. i. faciam eos executores mee iustitie in te. x ¶ Et ponam çelū meum in te. i. çelum iustitie mee q̃tum ad effectū: iō subdiur: Que exercēt tecū. y ¶ Nasū tuū ⁊ aures tua pcident. i. deformabūt te. ⁊ h⁹ fu it potissime in exoculatione regis sedechie ⁊ nobiliū occisi one. iij. Re. vlt. a ¶ Et nouissimū tuū deuorabit igni. q:

finaliter ciuitatē ⁊ tēplū ꝓbusserūt chaldei: sublatis pr̄ꝰ ide oibus p̄cipuis: iō subdit: Et denudabūt te vestimētis tuis.
a Et requie. sa. scelus tuū de te. qz nō vacabit tibi idolatrare. b At fornicationē tuam de tra egypti. i. cōicatōez i idolatria ⁊ amicitia. c Neqz leuabis oculos tu. ad eos. sperādo ab eis auxiliuz: ⁊ ex tali spe vana rebellauit sedechias ⁊ destructa fuit ciuitas d Ecce ego tra. te i ma. eoꝝ q̄s odisti. i. chaldeoꝝ q̄b' rebellasti. ceca patēt ex dictis vsqz ibi: e In via sozo, tue. i. samarie. f Ambulasti multiplicīt idolatrando. g Et da. calicē eius i ma. tua. i. puniaz te ꝓsili pena q̄ i scriptura noie calicis designatur. h Bibes ꝓfūdū ⁊ latū. i. magnam penā itēsiue ⁊ extensiue sustinebis. i Que es capacis. i. afflictōis ⁊ ign̄ie dignissima.
k Et pota. vsqz ad feces. loq̄t metaphoꝛice q̄i de hoie q̄ potat nimis auide: ⁊ sic nō solū bibit feces q̄ sūt i fūdo: sz etiā videt: q̄a velit q̄amō cyphuz glutire: ⁊ p h' ōsignat magnitudo pene.
l Et vbe. tua lace. p dolore: sic hoies in magna tristicia exist̄tes trahūt capillos suos: ⁊ lacerāt se vngui bus. m Protecti. me pr̄ coꝛp'tu. loq̄t ō hierz p modū adlte re iuerecūō q̄ a coꝛpe suo elōgat virū ⁊ currit ad adulteriū: sic ppls hierz elongauit se a dō ⁊ idola coluit n Et ait. Hic iterū agit ō reg̃ iud ⁊ samarie ꝓiūcti: ⁊ p' pōit cl'pa: ⁊ pena: ibi Viri q̄ Circa pmū exp̄mitur culpa ꝓiūctim cū dī: o Nūqd iud. oolā ⁊ oolibā. q. d. ad te p'tinet iudiciū ꝓdēnatōis eaꝝ nūciare. p Qz adult. sunt. idolatria. q Et san. i ma. ea. p homicidia. r Insup ⁊ fi. suos q̄s genu. mi. i. q̄s debuerūt applicare meo cultui: s Obtulerūt eis. i. idolis. t Ad deuo. i. ꝓburēduz per modū supius frequēt dictū de pueris oblatis idolo moloth v Pollue. sanctua. meū i die illa. i. tpe manasse: q̄ i tēplo posita fuerūt idola. iiij. Re. xxj. x Cuqz imo. fi. suos rē. qz p' talia nephādā eadē die volebāt itrare tēplū: ⁊ deo seruire: ⁊ min' malū cēt a sacro loco se retrahere. y Misc.

Et denudabūt te vestimentis tuis: ⁊ tollent vasa glie tue. Et rēquescere faciā scel' tuū de te: et fornicationē tuam de terra egypti. Nec leuabis oculos tuos ad eos ⁊ egypti nō recordaberis āpli': qz hec dic dñs deus: Ecce ego tradā te i manus eoꝝ quos odisti: i man' de qb' satiata ē aia tua: ⁊ agēt tecū i odio. Et tollēt oēs labozes tuos: ⁊ dimittēt te nudā ⁊ ignominia plenā: ⁊ reuelabit ignominia fornicationū tuaꝝ. Scelus tuuz ⁊ fornicatiōes tue fecer̄t hec tibi: qz fornicata es p' gētes int̄ quas polluta es i idolis eaꝝ. In viā sozoris tue ām bulasti: et dabo calicē eius i mānu tua. Hec dic dñs de' Calicez sozoris tue bibēs: ꝓfūdū ⁊ latū. Eris i derisū ⁊ i sōsānatōez q̄ue es capacissima: ebrietate ⁊ dolore repleberis: calice merozis ⁊ tristicie: calice sozoris tue samarie. Et bibes illū: et ē potabis vsqz ad feces: ⁊ fragmēta ē deuozabis: et vbera tua lacerabis: qz ego locutus sū ait dñs de'. Propt̄ea hec dic dñs de'. Quia oblita es mei ⁊ piecisti me p' coꝛp' tuū: tu quoqz pōta scel' tuū ⁊ fornicatōes tuas Et ait dñs ad me dicēs: Fili hois: nūnqd iudicas oolā ⁊ oolibā: ⁊ ānuncias eis sceleraeaꝝ: q̄a adultate sūt et sanguis i mānib' eaꝝ ⁊ cū idolis suis fornicate sūt: Insuper ⁊ filios suos quos genuerūt mihi: obtulerūt eis ad deuozādū. Qz ⁊ hoc fecer̄t mihi. Polluerūt scūariū meū i die illa: ⁊ sabbata mea ꝓphanauer̄t. Cūn qz īmolarēt filios suos idolis suis: ⁊ ingrederent scūarium meū i die illa vt pollueret illud: et hec fecerūt i medio dom' mee. Misert̄ ad viros venientes de lōge: ad quos nūcios miserāt. Itaqz ecce venerūt qbus te lauisti ⁊ circunliuisti stibio oculos tuos: ⁊ ornata es mūdo muliebri. Sedisti in lecto pulcherrimo: mēsā ornata ē ante te. Thymiāma meū et vnguētū meū posui isti sup eā: et vox mltitudis exultātis erat i ea. Et i ūtrisq ō mltitudie hoiuz adducebant ⁊ vēiebāt ō deserto: posuerūt armillas i mānib' eoꝝ: ⁊ coronas speciosas i capitib' eoꝝ. Et dixi ei q̄ atrita ē in adulteriis. Nunc fornicabit i fornicatiōe sua et hec: Et ingressi sūt ad eā: q̄i ad mulierē meretricē: sic ingrediebāt ad oollā ⁊ ad oolibā mulieres nepharias Viri ergo iusti sunt. Qui iudicabūt eas iudicio adultere

ad viros ve. delōge rē. loq̄t de pplo ad modū mulieris libidie ardentis que aliq̄n mittu longe cū labor: ib' ⁊ sūptibus magnis, p adulteris aduocandis: ⁊ in aduētu eorum lauat se ⁊ ornat vt eis placeat: sic iudei mittebāt lōge: ⁊ cū sumptibus magnis ad adducendū sacerdotes idolatrie ō nouo ab eis audite: ⁊ ill̄is idol' offerebāt bona que deo debebāt offerri: ⁊ pz littera vsqz ibi:
z Et mīsa ornata est añ te i. altare idoli ornatū ē ornamentis tēpli mei: ideo subdit:
a Thymiama meū. de quo precipitur Exo. xxx. qō mihi soli offeratur. b Et vnguentū meum. i. quo vasa mei cultus debent inungi. c Posui isti super eam. i. applicasti ad idolatriam. d Et vox mltitudinis exultantis. ad laudem idolorum.
e Et in viris q̄ ō multitudie hominū adducebāt. i. sacerdotib' idolorum. f Posuerunt armillas in manibus eorū rē. ornando eas ornamentis sacerdotum domini.
g Et ingressi si ad eam. polluendo per idolatriā.
h Viri ergo iusti sunt. Hic cōsequenter ponitur pena cum dicitur Viri ergo iusti si. i. aliqui viriles ⁊ potentes: qui in comparatione iudeorum sunt iusti: ⁊ per istos intelliguntur assyrii: qui destruxerunt samariam: ⁊ chaldei ⁊ alii qui fuerunt cum eis in exercitu contra hierusalem: ipsi enim non receperant legem domini: sicut iudei: ⁊ ideo q̄uis essent idolatre: tamen minus in hoc peccabant q̄ iudei. i Ipsi iudicabunt eas. i. erunt executores iustitie mee. k Iudicio adulterarum rē. que fm legem condemnantur ad mortem. Et hoc modo chaldei iudicauerunt regnum iuda: ⁊ assyrii regnuz israel: vt frequenter dictum est supra: ideo subditur:
l Adduc ad eas multitudine. s. exercituum ad eas to-

taliter diſperdēdū: ꝛ ꝓ ſra vſq; ibi: m Et auſe. ſcel' de ira. p captionē vtriuſq; regni. n Et diſcēt oēs mulieres. i. alie gētes. o Ne faciāt ſz ſcelus eaꝝ. ſ. rūpendo iuramētū qō fecit ſedechias regi babylōis q̄ adiurauerat eū ꝑ oñz. ū. pal'. vlt. ꝛ oſee rex iſrl regi aſſyrioꝝ.

Cap. XXIIII.

ET factuz ē. hec eſt ps nona i q̄ pp malicia populi deſcribit ei' tribulatio ſb' metaphora ouplici: ſub vna ꝺscribit ppli afflictio: ſub ſcda afflictōis aggrauatio: ibi Et factū ē. Prima in duas: q; prio pōitur parabola: ꝛ ſcdo exponit: ibi Propterea. Circa p̄mū ꝑmittit tēpus cum dicitur:

b In āno no. ſ. trāſmigratōis ioachi: ꝛ idē fuit annus non' regni ſedechie q̄ ei ſucceſſit: ꝛ eodē āno nabuc. hierlm obſedit. c Menſe decio: decima die mēſis. vt hī. iiij. Re. vlt. iō ſubdit d In q̄ confirmatus ē rex babylonis. i. obſirmatus e Aduerſū hieruſalē. ad deſtruēdā eā. f Et dices p puerbiū. i. pabolam q̄ ſequit: cū dī: g Pone ollā. i. diſpone ad ignē: ꝛ p ollā itelligit hierlz: vt exponit. j. q; pplus fuit congregatus in ea ꝑ refugio et ꝑ deſeſiōe ciuitatis ꝛ tēpli ꝺ chaldeos: in aliq̄bus libris ſbdit tñ nō eſt i hebreo. h Eneā. ſz ſbitelligit vt ꝑz ea q̄ ifra ſequūt ꝛ pp hoc additū fuit ab aliq̄ expoſitore: vel forte a trāſlatore: q̄ nō ſemp trāſtulit vbū ex vbo: ſz aliqñ ſenſū ex ſenſu. Pinguiſſimuz pec' aſſume. ſtud i heb. nō ē in h' loco ſed poſtea. i Congere fruſta ei'. i. pinguiſſimi pecoris de quo poſtea ſubdit: ꝑ hec fruſtra intelligūtur ptes ppli in hierlz ꝓgregati ad eius defenſionē ꝺ nabuc. k Omnē ptez bo. i. oēs fortes bellatores. l Electa ꝛ oſſibus plena. i. oēs viros fortes q̄ ꝓcurrerūt ibi vndiq;. m Pinguiſſimū pec' aſſume. i. id qō ē melius in hoibus de toto reg̃. n Cōpone quoq; ſtrues oſſium ſub ea. i. facies ignē de ſubt' de oſſibus q̄ eſt fortior: q̄ ō lignis: ita exponūt aliq̄: ſed hoc nō videt bñ dictum: q̄a ifra vbi de iſto igne loquit vbi tranſlatio noſtra ſic hz: Congere oſſa q̄ igne ſuccēdā. In heb. hī. Multiplica ligna accēde ignē. pp qō Ra. ſa. ſic exponit. n Cōpone ſtrues oſſiū ſub ea. i. ſic diſpone fruſta in olla: q̄ ptes magis oſſee ſint de ſubtus q̄i alias ſuſtētātes: ꝑ qō deſignabat diſpoſitō bellatoꝝ intra hierlm ꝑ talē modū q̄ fortiores preſtarēt ꝺbiliorib' fulcimētum o Efferbuit coctio eius. i. inſultuſ hoſtiū iualuit intrñ q̄ ēt fortiores bellatores itra hierlz exītes q̄ ꝑ oſſa intelligūt fuerūt quaſi diſſoluti vtute: ideo fugerūt fracta ciuitate in. iiij. Re. vltimo. p Propterea. hic cōſequenter dicta pabola exponit: ꝛ ad ſenſū iā dcz: ſz aliq̄ ſupaddūt cuz dī: q Ve ciui. ſanguinū. i. hierlm q̄ effudit ꝑ haruz ꝛ iuſtoꝝ multū ſanguiez r Dolle. ſic ſupra notata ē hierlz vt dcz ē. s Cui' rubigo. .i. malicia indurata. t In ea ē. pſeuerās v Per ptes ꝛ ptes eīce eā. q; i lōga obſidiōe aliq̄ de induratī mal' pierūt fame et alīs peſtilētia ſeu aeris corruptiōe: ꝛ in eo' captione aliq̄ ſūt gladiati: ꝛ reliq̄ captiuati. x Nō cecidit ſu eā ſors. qñ. n. ponit ſors ad oſtēdēdū q̄ ꝺbeāt mori: vel dimitti: ſors parcit pluribus: ſic ionas ſorte deꝑhenſus ceteris dimiſſis fuit i mare. piectus: ſz h' oēs capti ſūt modis ꝑdcis Et ſi aliq̄ euaſerūt: vt iſmael ꝛ aliq̄ alij: fuerūt ita pauci ꝓportione q̄ q̄i ꝑ nihilo ꝓputandi erāt: q̄ tñ poſtea fugiētes i egyptū cū ioh̄āna filio charee pierūt: ſaltē ꝑ maiori ptē: hiere. xlij. y Sāguis. n. eius. i. peccatū. z Sup lympidiſſimā petrā effudit illū. i. ita publicū ē ꝛ manifeſtū oibus q̄ nō poteſt aliq̄ tergiuerſatiōe celari: ſz iuſtitia dīna ipm exigit ſtatim puniri: iō ſbdit: a Ve ciui. ſāguinū. i. hierlz. b Cui' ego grā. ſa. pirā. i. ignitiōez a pir qō ē ignis. c Congere oſ. i heb. hī ligna. d Conſu. car. i. fame ꝛ peſte morīēt debiliores. e Et coq̄t vniuerſa ꝓpoſitio. i. tota ꝓgregatō ppli i hierlz ſupra modū affliget: f Et oſſa tabe. q; ēt illi q̄ ſi fortiores deficiēt. g Pone q̄z eā ſup pzu. vacuā. q; poſt euacuationē ciuitatis a pplo ꝛ diuitūſ finaliī icēſa fuit a chaldeis. h Ut icale. ꝛ liq̄. es ei'. i. mā edificioꝝ. i Et cōſu. ru. e'. vt ſic loc' icēdat i ōteſtatōez malicie i eo diu ꝑpetrate. k Mul. la. ſu. ē. ad amotōez dce rubigis ꝑ hiere. ꝛ aliōs ꝑpl̄as pplz arguētes: ꝛ ob h' mltas iurias ſuſtinentes.

l ¶ Et nō exi. de ea ni. rubigo ꝛc. ſ. tribulatōis q̄ freq̄nt̄ ꝓti
git illo pplo ante eius destructionē. a ¶ Immūdicia tua
execrabil: q̄ mūdare te volui. modis facilioꝛib⁹: vt p ppha
rū cozrectiōes ꝛ ptculares afflictiōes. b ¶ Et nō es mūda
ta talibus modis. c ¶ Dz nec mū. pr⁹ do. fa. dęsc. idigna.
meā i te. te totaliꝛ de
struēdo: sic i dignatio
hois izati dęscit i de
structiōe sui aduersa
rij. d ¶ Et fa. ē. hic
pōit scōa pabola ad
oñēdū doloꝛis aug
mētū: ꝛ prio pabola
ponit: ꝛ expōit ibi: Et
dixit. Circa ꝓmū sciē
dū q̄ doloꝛ cozdis al
leuiatur p fletū ꝛ plā
ctū fm q̄ dic̄ phs. ij.
rheto: q̄ diu tenet
clausus i cozde magis
pūgit: sz p fletū ꝛ plā
ctū euapozat ꝛ euane
scit: sic ꝛ doloꝛ aposte
matis q̄diu ē i itegꝛ
ꝛ clausū mag⁹ affligit
mitigat aūt q̄n rūpit
ꝛ sanies fluere incipit
Ezechieli vo data fu
it mā doloꝛis ō mōte
vxoꝛis: ꝛ phibit⁹ fuit
eā flere ꝛ lugē. Et h⁹
ē q̄d dz h: e ¶ Ecce
ego tollo a te deside.
ocu. tuoꝛ. i. vxoꝛē tu
am q̄ ē mag⁹ dilīgibil
p̄ aurū ꝛ argentum.
f ¶ Ingemi. tacēs. ita
q̄ nō appareat signū
doloꝛis exteꝛn⁹: sz con
tineat iteꝛn⁹. g ¶ Co
rona tua. i. mitra seu
cucufa. h ¶ Circūli
gata sit tibi. ad ꝓpoſi
tionē capilloꝛ tuoꝛ
q̄ ē ꝫ modū lugētiū
i ¶ Nec amictu oza
velabis. trahendo ca
puciū añ oculos sicut
solēt facere lugentes.
k ¶ Nec ci. lugē. cōe
des. i. nō viues auſte
re: sic solēt lugētes fa
cere. l ¶ Locut⁹ sū ḡ
ad pplm mane. nūciādo ista a dño mihi p̄dicta. m ¶ Et
mortua ē vxoꝛ mea velpe. eiusdē diei ad verificationē dicti
n ¶ Feciq̄ ma. diei seq̄ntis: o ¶ Dic̄ ꝑcepat mihi. cōtinē
do a luctu. p ¶ Et dixit. hic ꝓn̄ pabola exponit: p h⁹. n.
designabat q̄ iudei q̄ trālmigrati fuerāt cū iechonia i baby
lonē haberēt materiā doloꝛis de destructōe hierl̄z ꝛ tēpli: ꝛ
ō intersectione in qua erant amici ꝛ cōsanguinei: ꝛ tn̄ nō au
derēt lugere exñtes in chaldea: ne viderent dolere ō regl ba
bylonis victoria: ꝛ sic durius tractarent: ꝛ fm hoc patz lra
ꝓ magna pte. q ¶ Hec dic̄ dn̄ deus. qui mentiri nō pōt.
r ¶ Ecce ego polluam. i. polluī permittam. r ¶ Sanctua
rium meū. i. templum per chaldeos destruēdū. s ¶ Sup
biam. i. gloriam. t ¶ Imperij vestri. ſ. hierusalem que me
bigo eoꝝ: neq̄z ꝓ ignē.] Im
mūdiciā tua execrabil: qa
mūdare te volui: et non es
mūdata a sordib⁹ tuis. Sed
nec mūdaberis pr⁹ donec
q̄escere faciā indignationē
meā i te. Ego dns locut⁹ sū
Veni ꝛ faciā: nō trāseā nec
parcā: nec placabor: Juxꝝ
vias tuas ꝛ iuxꝝ adinuētio
nes tuas iudicabo te dicit
dns. Et factū ē vbū dn̄i ad
me dicēs: Fili hominis: eccē
ego tollo a te desiderabile
oculoꝝ tuoꝝ i plaga: ꝛ nō
plāges: neq̄z ploꝛabis neq̄z
fluent lachꝛyme tue: Ingē
misce tacēs: mōtuoꝝ luctū
nō facies. Coꝛona tua cir
cūnligata sit tibi: ꝛ calciam̄
ta tua erūt i pedib⁹ tuis: nec
amictu oza velabis: nec ci
bos lugētiū comedes. Lo
cutus sū ergo ad pplm ma
ne: et mōtua ē vxoꝛ mea ve
spe: Feciq̄z mane sicut prece
perat mihi. et dixit ad me
pplus: Quare ñ indicas no
bis q̄d ista significēt q̄ tu fa
cis: Et dixi ad eos: Sermo
dn̄i fcūs ē ad me dicēs: Lo
q̄re domui isrl. Hec dic̄ do
minus de⁹. Eccē ego pollu
am scūariū meū: superbiaz
ipērij vīr: et desiderabile o
culoꝝ viꝝ: ꝛ sup quo pa
uet aīa vīa: ꝛ filij vīi ꝛ filie
vie q̄s reliqstis: gladio ca
dēt: et facietis sic feci. Oza
amictu nō velabit⁹: ꝛ cibos
lugētiū nō comedetis. Co
ronas habebitis i capitib⁹
vīis: ꝛ calciamēta i pedib⁹
Nō plāgetis neq̄z flebitis:
sz tabescetis i iniq̄tatib⁹ ve
stris: ꝛ vnusq̄sq̄z gemet ad
fratrē suū. Eritq̄z ēzechiel
vobis i portētū. Juxta oia
q̄ fecit facietis: cū venerit istō
ꝛ scietis q̄z ego dns de⁹. Et
tu fili hois eccē i die q̄ tollā
ab eis fortitudinē oꝛuꝝ et
gaudiū dignitatis: et dīlde
riū ocloꝝ eoꝝ: sup quo re
q̄escūt aīe eoꝝ: ꝛ filios ꝛ fi
lias eoꝝ: i die illa cū venēit
fugiēs ad te vt annūciet ti
bi: i die inquā illa apiēt os
tuū cū eo q̄ fugit: ꝛ loq̄ris
ꝛ nō silebis vltra: erisq̄z eis
i portentum: et scietis quia
ego domin⁹. ¶ Cap. XXV.
Et factus ē sermo domi
ni ad me dicēs: Fili bo
minis: pōne faciē tuā ꝫ filios
āmon ꝛ pphabis de eis: ꝛ
dices filijs āmon: Audite
verbū dn̄i dei. Hec dic̄ do
minus deus: Pro eo q̄ di
xisti euge euge sup scūari
um meū quia pollutuz ē: ꝛ
sup trā isrl q̄n desolata ē: ꝛ
tropolis erat in regno iude. vnde translati fuerant isti.
v ¶ Et desiderabile oculoꝝ vestroꝝ. i. omne illud q̄d
desideratis videre redeundo in iudeam: ꝛ de cuius de
structione timetis. x ¶ Et facietis sicut feci. vos contí
nendo a gemitu ꝛ luctu ratione predicta. y ¶ Eritq̄z
ezechiel vobis in
portentum. i. in si
gnum facti vestri
futuri: quia sicut
nō luxit mortem
vxoꝛis: sic nec vos
audebitis lugere
destructionē tem
pli ꝛ ciuitatis.
z ¶ Ecce in die q̄
tollam ab eis foꝛ
titudinem eoꝝ.
.i. viros bellatoꝛes
de hierusalem.
a ¶ Et gaudium
dignitatis. i. fgnū
ꝛ sacerdotium.
b ¶ Et desideriū
oculoꝝ eoꝝ.
.i. templuꝝ ꝛ alia
que desiderāt ite
rum videre.
c ¶ Aperietur os
tuum. i. tunc po
teris secure loqui
de ista destructio
ne que tunc pate
bit per effectum:
de qua popul⁹ tu
us non vult mo
do tibi credere.
d ¶ Et scietis q̄a
ego dominus. p
experientiam vi
dicte mee. XXV.
¶ Et fcūs
ē. In p̄
cedentí
bus a. ij. c. vsque
huc prophetauit
ezechiel ꝫ iudeos
pauca de alijs gē
tibus interserēdo
hic incipit ppha
re ꝓtra extraneos
ꝛ diuiditur i tres
partes: quia prio
prophetiçat ō gē
tibus extraneis. 2° interserit aliqua de iudeis. xxviij. ca.
3° resumit de extraneis capitulo. xxxviij. Prima in ou
as: quia primo prophetiçat contra quattuoꝛ populos
succincte: secūdo contra alios duos diffuse capitulo se
quenti. Prima adhuc in tres: quia primo prophetiçat
contra amōitas: secūdo contra idumeos ꝛ moabitas:
ibi Hec dicit. tertio contra philisteos: ibi Hec dic̄. Cir
ca primum dicitur: b ¶ Pone faciem tuam contra fi
lios āmon. i. contra terram eoꝝ: vt non solū ex mo
do loquendi: sed etiam standi ostendas te contra eos lo
qui. c ¶ Pro eo q̄ dixisti euge euge. interiectio est gau
dentis. d ¶ Super sanctuarium meum. i. templum.
e ¶ Quia pollutum est. i. destructum per chaldeos.

f Iccirco ego tradã te filijs orientalib⁹. i. chaldeis q̃z terra vergit ad orientẽ respectu terre ãmonitarz. Isti. n. ãmõite descẽderũt de loth nepote abrae: pp qõ tristari debebant de iudeoz afflictione: t ipsi gaudebant odio t iuidia moti: pp qõ meruerũt destrui t captiuari.

g Et collocabũt caulas suas in te. .i. ita destruẽt edificia ciuitatum q ponent ibi caule pecoz. h Da boqz rabath. metropoli ire ãmon i Jn hitaculuz cameloz. i. sic destruetur q camelꝰ pascẽt ibi: t resumit cã cũ oĩ:

k Pro eo q plausisti manu. i. oñdisti signa magna leticie p hierusalẽ t tẽpli destructõe. l Ex tẽdã ma. mea super te. i. vidictã meã.

m Hec di. Hic pñt pphetiçat cõtra moabitas et idumeos cum oĩ

n Pro eo q dixerũt moab t seyr .i. moabite et idumei: idumea. n. t seyr sunt noia synonyma.

o Ecce sic oĩs gen. do. iuda. i. regnuz iuda ẽ destructuz et captiuatũ sic alia regna: h⁹ dicebãt insultãdo t gaudẽdo: cũ tñ ỏberent ꝓpati t ꝓdolere: eo q moabite de scẽderũt de loth nepote abrae: et idumei de esau fratre iacob.

p Iccirco ecce ego ape. hu. moab. i. fortalicia et munitiones fortes q̃ sustinẽt põdus aduersariozꝫ que noiant cuz sbdit:

q Bethiesimoth rẽ. filijs orientis. i. chaldeis: vt dcm ẽ supra.

r Ut ñ sit memoria vltra filiozꝫ ãmon. i. nõ sint i reputatione vsqz ad tẽpus magnũ.

s Et in moab fa. iudicia. i. vidictas.

t Pro eo q fecit idumea vltionẽ. psequendo odiose filios iuda: q̃i in vltionẽ bñdictõis paterne: quã obtinuit iacob añ esau pmogenitũ: pp q esau psequebat iacob fratrẽ suũ: t siliter posteri esau posteros iacob: q̃ tñ psecutio erat iiusta: tũ qz hoc factũ fuit ex ordiatione diuina: tũ qz esau vendiderat iacob sua primogenita.

sup domuz iuda qm̃ ducti sũt in captiuitatẽ: iccirco ecce ego tradã te filijs orientalib⁹ i hereditate: et collocabũt caulas suas in te: t ponẽt i te tẽtoria sua. Ipsi cõedent fruges tuas: t ipsi bibẽt lac tuum. Babõqz rabath in hitaculũ camelorz t filios ãmon i cubile pecorũ t scietis qz ego dñs.

Qz hec dicit dñs de⁹: Pro eo q plausisti manu t pcussisti pede t gauisa es ex toto affectu sup terrã isrl. Iccirco ecce ego extẽdã manuz meã sup te: t tradã te i direptionẽ gentiũ: t interficiaz te de pplis t pdam de terris: t pterã: t scies qz ego dñs.

Hec dicit dñs de⁹: Pro eo q dixerũt moab t seyr: ecce sic oĩs gentes domus iuda: iccirco ecce ego aperiã humerũ moab de ciuitatibus: de ciuitatibus inquaz eius: t de finibus eius iclytas tre bethiesimoth t beelmeõ t cariathaim filijs orientis cũ filijs ãmon. Et dabo eã in hereditate: ũt non sit vltra memoria filiorũ ammon i gentib⁹. Et in moab faciã iudicia: t scient qa ego dñs.

Hec dicit dñs deus: Pro eo q fecit idumea vltionẽ vt se vindicaret de filijs iuda peccauitqz delinquẽs t vidictã expetiuit de eis: iccirco hec dicit dñs de⁹ Extendam manũ meã sup idumeã: t auferã de ea hominẽ t iumẽtũ: et faciã eaz desertã ab austro: t q sunt i dedan gladio cadẽt. Et dabo vltionẽ meã sup idumeam pr manũ ppli mei isrl: t faciãt in edom iuxta iraz meã t furorẽ meũ: t scient vindictã meã dicit dñs deus

Hec dicit dñs de⁹: Pro eo q fecerũt palestini vidictã: et vlti se sũt toto aio: interficientes et implẽtes inimicitias veteres: ꝓpterea hec dicit dñs deus: Ecce ego extendam manũ meã sup palestinos: t interficiã interfectores. Et pdã reliquias maritime regionis: faciãqz i eis vltiones magnas ãguens in furore: t scient quia ego dominus: cum ỏdero vindictam meã super eos.

Et factũz ẽ i vn. xxvi. decimo ãno priã mensis: factus ẽ sermo dñi ad me dicens: Fili homis: pro eo q dixit tyrus de hierlz eũge cõfracte sũt porte populorum: conuersa est ad me: implebor: deserta est: propterea hec dicit dominus deus. Ecce ego super te tyre: t ascendere faciam ad te gentes multas: sicut

v Et fa. eã desertã ab austro. i. a iudeis q̃ sũt i pte australi rispectu idumee: io sbdit: x Per ma. ppli mei isrl. hoc fuit tpe mach. qui idumeos ipugnauerũt. j. mach. v. ca.

y Hec dicit. Hic pphetiçat cõ philisteos qui semp fuerũt inimici iudeorz: vt pz ex libris iosue: iudicũ t regũ.

z Et vlti se sũt toto aio inficientes. iudeos ex maxia libidine occidẽdi.

a Et iplẽtes inimicitias veteres. i. addẽdo ad inimicitias q̃s habuerunt philistei cõ iudeos a pncipio igressus eorz in trã. pmissiois.

b Et pdã reliquias marí. regi i. regionis philistinorz: q̃ sita est sup mãe mediterraneũ

Capitulũ. XXVI.

Et factum ẽ. Hic pñt pphetiçat cõ duos populos diffuse. s. cõ tyrios t egyptios qui multas molestias iudeis intulerũt: qz tyrꝰ erãt propinq iudeis a pte aqlonis: egyptꝰ vero a pte austri. sic g diuidit i duas ptes qz prio pphetiçat cõtra tyrũ: 2° cõ egyptuz .c. xxix. Pria diuidit i tres pm tres cãs destructõis tyri: t hoc i isto .c. t duobus seqntibus. Pñs aũt. c. diuidit i duas ptes: qa pmo põit cã destructõnis: 2° stupor admiratõis: ibi Hec dic. Prima i duas: qz prio ponit tyri destructionis cã demeritoria: 2° effectiua: ibi Qz hec dic.

Circa pmũ sciẽdũ q ciuitas hierlz fuit valde nobilis t famosa: pz ex. iij. Reg. qz salomõ eã nobilissime edificauit: t iõ postea hitatores tyri cõ iudeam fuerũt iuidia moti: t de ostructõe ciuitatis t ppli gauisi: pp qõ meruerũt a ỏo puniri: maxime qz salomõ t hyrã rex tyri fuerũt adiuicẽ valde amici. iij. Re. v. p̃

igit põit tps huꝰ reuelatõis cũ oĩ:

a Et fa. ẽ i. xj. ãno. s. migratõis ioachi.

b Prima mẽsis. i. pria die.

c Pro eo q dixit tyrꝰ. i. hitatores tyri de hierlz destructa p chaldeos.

d Euge. iteriectio gaudẽtis ẽ.

e Cõfracte sũt porte ppl̃oz. i. porte hierlz ad quã declinabãt ppli multi cã mercatõis t cã negociatõis.

f Cõuersa ẽ ad me. s. mercatorꝫ multitudo.

g Impleboz. s. mercatõib⁹ t lucris: eo q hierlm ostructa t ỏserta ẽ.

h Ecce ego su. te tyre. ad te ostruẽdũ

ascendit mare fluctuãs. Et dissipabũt muros tyri: ⁊ d̃struẽt turres ei⁹. Et rãdã pl̃uerem eius dea ea: ⁊ dabo eã ĩ lympidissimã petram. Siccãtio sagenaꝝ erit ĩ medio maris: q̃ ego locutus sũ ait dñs de⁹: ⁊ erit in direptionẽ gẽtib⁹. Filiẽ quoq̃ eius quẽ sũt ĩ agro gladio ĩterficient̃: ⁊ sciẽt q̃ ego dñs. Quia hec dic̃ dñs de⁹: Ecce ego adducã ad tyrũ nabuchodonosor regẽ babylõis ab aqlone: regẽ regũ cũ eqs ⁊ currib⁹ ⁊ equitib⁹ ⁊ cetu ppl̃oq̃ magno. Filias tuas que sũt in agro gladio interficiet: ⁊ circũdabit te munitiõib⁹ ẽt ꝯportabit aggerẽ ĩ gyro. Et eleuabit ꝯ te ad clypeũ: ẽt vineas et arietes tẽpabit ĩ muros tuos: ⁊ turres tuas destruet ĩ armatura sua. Inundatiõe equoꝝ eius opiet te puluis eoꝝ: a sonitu eqtũ ⁊ rotaꝝ ⁊ curruũ mouebunt̃ muri tui. Cũ ingressus fuerit põtas tuas q̃i per introitũ vrbis dissipate: vngul̃ equoꝝ suoꝝ ꝯculcabit oẽs plateas tuas: ppl̃z tuũ gladio cedz ẽt statue tue nobiles ĩ terrã corruent. Vastabunt opes tuas: diripent negociatões tuas: ⁊ destruẽt muros tuos: ⁊ domos tuas preclaras subuertẽt: ⁊ lapides tuos ⁊ ligna tua ẽt puluerem tuũ ĩ medio aquaꝝ ponẽt.

Et quiescere faciã multitudinẽ cãticoꝝ tuoꝝ: ⁊ sonit⁹ citharar̃ũ tuarũ nõ audiet̃ amplius. Et dabo te ĩ lympidissimã petrã: siccatio sagenarũ eris: nec edificaberis vltra: q̃ ego dñs locut⁹ sũ ait dñs. Hec dic̃ dñs deus de tyro: Nũnqd non a sonitu ruine tue: ⁊ gemitu ĩterfectoꝝ tuoꝝ cum occisi fuerint in medio tui: cõmouebunt̃ insule: ẽt descendẽt d̃ sedibus suis: oẽs p̃ncipes maris: ⁊ auferẽt exuuias suas: ⁊ vestimenta sua varia abijcient ⁊ induẽt̃ stupore: In terra sedebũt: ⁊ attoniti sup r̃pẽtino casu tuo admirabũt̃: ⁊ assumentes sup te lamẽtũ dicẽnt tibi: Quõ peristi q̃ hitas in mari vrbs inclyta: q̃ fuisti fortis ĩ mari cũ hitatorib⁹ tuis quos formidabãt vniũsi: Nũnc stupebũt naues ĩ die pauoris tui: ⁊ turbabuntur ĩsule in mari: eo q̃ nullus egrediatur ex te. Quia hec dic̃ dñs deus. Cũ dedero te vrbẽ desolatã sic̃ ciuitates q̃ nõ habitãt̃: ẽt adduxero super te abyssũ: ⁊ operuerint te aque multe: ẽt detraxero te cũ illis qui descendunt ĩ lacũ: ad populũ sempit̃nũ ⁊ collocauero ĩ t̃ra nouissima sic̃ solitudies vet̃es cuz his q deducũt̃ ĩ lacũ vt nõ hiteris. Porro cũ dedero gl̃iaz ĩ t̃ra viuẽtiũ: ĩ nihilũz

ponẽt. quia ventus eleuãs pulueres de ruinis p̃ijciebat eos in mare: ibi ẽt fuit p̃iecta magna pars lapidum ⁊ lignoꝝ: que fuerũt in edificijs. b Et quiescere faciam multitudinẽ canticoꝝ tuoꝝ. q̃ nõ habebis materiã cãtandi: sed magis lugendi. cetera patẽt ex p̃dictis vsq̃ ibi: c Nec edificaberis vltra. i. vsq̃ ad magnũ tẽpus post quod tamen fuit reedificata: et iterum destructa per alexandrum magnũ: ⁊ iterum reedificata: ⁊ postea a xp̃ianis capta: ãno domini m⁹. cxxv. vt habetur ĩ chrõica helinandi. d Hec dic̃. Hic ꝯnter describit̃ stupor admirationis tante ciuitatis cum d̃: e Nũquid a sonitu ruie tue ⁊c̃. .i. auditis rumoribus ruine tue. f Cõmouebuntur insule. i. habitatores insularuz q̃ solebãt freq̃ntare põtũ tuũ. q. d. sic p̃ admiratiõe ⁊ stupore. g Et descendent d̃ sedibus suis. in signũ tristicie ⁊ humiliatiõis. h Oẽs p̃ncipes maris. .i. nauigioꝝ: qui frequentabãt portũ tuuz. i Dicent tibi. compatiẽdo. k Quomodo p̃isti. q. di. nõ vidbatur possibile fiẽi virtute hũana: ⁊ sine dubio ita fuit: q̃ victoria illa facta ẽ p̃ncipaliter ṽtute diuina: vt dictũ ẽ l Nunc stupebunt naues. i. portantes mercimonia in nauibus. m Eo q̃ null⁹ egrediatur ex te. qui eos recipiat ⁊ merces eorum emat. n Et adduxero super te abyssũ. i. omnimodã destructionẽ. o Et detraxero te ⁊c̃. in mortem vel ĩ infernum. p Ad populũ sempiternũ. q̃ a morte ⁊ ĩferno nõ ẽ recessus ad p̃ntis vite statũ. q Porro cũ dedero gl̃iam. electis in iudicio dicendo: Veĩte bñdicti ⁊c̃. r In nihilũ r̃digã te. q̃ cessabit stat⁹ mortal̃ vite.

ꝛ pz lr̃a vsq̃ ibi: i Et radã puluerẽ e⁹ de ea ⁊c̃. i. sic d̃struam oĩa edificia: q̃ vẽtus tollet puluerẽ ⁊ remanebũt soli lapides. k Siccatio sagenaꝝ erit in medio maris. hoc d̃ eo q̃ tyrus erat vndiq̃ clausa mari: iõ ipsa destructa piscatores siccabant ibi retia sua. l Filie quoq̃ eius. i. ciuitates ⁊ ville ei subdite. m Que sũt ĩ agro. .i. ĩ arida site ⁊ nõ in mari: sicut tyrus. n Gladio cadẽt. interfectis eaꝝ hitatoribus. o Quia hec. Hic ꝯnt̃ põit hui⁹ destructõis cã effectiua q̃ ẽ duplex: vna p̃ricipalis. s. de⁹: alia ĩstrumẽtal̃. s. rex babylõis q̃ in hoc fuit flagellũ dei: ⁊ vtraq̃ tãgit̃ cũ d̃: in persona dei. p Ecce ego addu. ad tyrũ nabuc. ⁊c̃. ꝑ illã. n. partẽ adduxit exercitum ad tyrum. q Regẽ regũ. q̃ ml̃tos reges hẽbat t̃butarios. cetera patẽt vsq̃ ibi: r Et ꝯportabit aggerez. voluit .n. a littore mari vsq̃ ad tyrũ ponere tantã ꝯgeriẽ lignoꝝ terre ⁊ lapidũ q̃ haberet viam vsq̃ ad ciuitatez: sz ꝯplere non potuit: propt̃ qd̃ p nauigiuz eã cepit. s Et ele. ꝯ te clypeũ. i. clypeos bellatoꝝ suoꝝ ad te ĩuadendũ. t Et vineas ⁊ arietes tempabit. i. in debita ꝓportiõe collocabit ad d̃ijciendũ muros tuos. Est aũt vinea instrumẽtum bellicum ad destruendũ murũ: et ĩ libro qui catholicõ d̃: vocatur cat⁹ alio nomine: ⁊ dicitur vinea: q̃ iungit̃ muro: ⁊ desub⁹ latẽt hoies murũ p̃forantes: sic̃ vinea adheret muro ⁊ sub ea obumbrant̃ hoies. v Inundatione equoꝝ ei⁹. i. ex maxia multitudie eorum. x Opiet te puluis eoꝝ. i. tãt⁹ puluis eleuabitur q̃ ciuitas ab exñtibus extra aliquãtulũ a lõge nõ videbitur: y A sonitu ⁊c̃. mouebũt̃ muri tui. i. videbunt̃ moueri. cetera patẽt vsq̃ ibi: z Et statue tue nobiles. i. idola tua. vel dicunt̃ hic statue nobiles imagines notabilium personarũ: que antiquitus in ciuitatibus erigebãtur ad honorẽ ip̃aꝝ. a Et puluerẽ tuũ ĩ medio aquarũ

Et factū est. hic ponit scōa cā dicte .XXVII. destructiōis tyri que fuit nimia opulētia. vnō tyrij fuerūt deo ingrati: t in superbiā eleuati. Et diuidit in duas ptes: q; ꝑmo describit hec opulentia: 2° oppositā miseria: ibi In aquis multis. vt opposita iuxta se posita magis elucescāt. Prima in tres ꝑs q hec opulentia in trib° ostē dit: p' in apparatu nautico: 2° in exercitu bellico: 3' in excessu mercatiuo: 2ª ibi: Perse t lydij: 3ª ibi: Cartha gīnēses. Circa pmū dō: b Assume sup tyrū lamentū. i. describe miseriam lamēta bilē sibi superuēturā: eo q abusa est opulentia bonoꝝ. c Et dices tyro que habitat in introitu maris. q; sicut dcz ē erat vndiq; clausa mari: sed vna pars erat propinq; littori. d Negociatiōi pplorū qui ex diuersis partibus veniebāt ad portum. e O tyre tu dixisti. te factādo: f Perfecti decoris ego sum. i diuitijs bellatoribus t edificijs. g Finitimi tui. i. sidonij in finib' tuis habitātes b Qui te edificauerūt impleuerūt decorem tuū: ābietibus de senir extruxerunt te cū3 oīb' tabulatis marīs: cedruz de libano tulerūt vt facerēt tibi malū: quercus de basan dolauerūt in remos tuos: t trāstrā tua fecerūt tibi ex ebore īdico: et ptoriola de insulis italie. Byssus varia de egypto texta est tibi in velū: vt poneret in malo biā cynthus t purpura de insulis elisa facta sunt opimētum tuum. Habitatores sidonis et aradij fuerūt redigā te: t nō eris: t requisita nō inuenieris vltra in sempiternū dicit dñs de°. XXVII

Et factū3 ē ad me dicens: Tu ergo fili hois: assume sup tyrū lamētū: et dices tyro: q habitat in introitu maris: negociationi pplorū ad insulas multas: Hec dicit dñs deus: O tyre tu dixisti. Perfecti decoris ego sū: t in corde maris sita. Finitimi tui q te edificauerūt impleuerūt decorem tuū: abietibus de senir extruxerunt te cū3 oīb' tabulatis marīs: cedruz de libano tulerūt vt facerēt tibi malū: quercus de basan dolauerūt in remos tuos: t trāstrā tua fecerūt tibi ex ebore īdico: et ptoriola de insulis italie. Byssus varia de egypto texta est tibi in velū: vt poneret in malo biā cynthus t purpura de insulis elisa facta sunt opimētum tuum. Habitatores sidonis et aradij fuerūt remiges tui sapientes tui tyre facti sunt gubernatores tui senes byblij t prudētes ei° habuerunt nautas ad ministeriuz varie supellectilis tue. Omnes naues maris: t naute earuz fuerunt i populo negociatiōis tue: Perse lydi t libyes erant in exercitu tuo viri bellatores tui: clypeum t galeam suspenderunt in te pulchritudinem tuam. Carthaginenses negociatores tui. A multitudine cūctaruz diuitiarum: argento: ferro: stanno: plumboq; repleuerūt nundinas tuas. Grecia et tubal et mosoch: ipsi institores tui. Mancipia t vasa erea adduxerunt populo tuo de domo thogorma: coꝝ habitationis in naui: erant alia de materia vili exposita ventis t pluuijs: sic in tabernaculo moysi sup opimentū de cortinis opere vario contextis: erant alia operimenta de pellibus t sagis. t Habitatores sidonis. que erat ciuitas sb' dnio tyri. v Et aradij. sic noiati ab arado īsula tyro ꝑpinq. x Fuerūt remiges tui. i. ducentes remos. vnde vsus: Est remex ducēs: ē remus ductus in amne. Isti eni erant assuecti a puericia remigare: t iō melius sciebant facē. y Sapientes tui tyri. i. valde experti i mari. z Facti sūt gubernatores tui. q; ex istis depēdz salus nauiū: t q sunt isti sb'dit: a Senes byblij. a biblos īsula dicti: q ꝑ experientiā lōgā: hēbāt nauigādi sciaz. b Habuerūt nautas ad misteriū. q gubernabāt naues puas: i quib' mercimonia portabātur ad littus ō magnis nauib' q nō pnt tm̄ appropiare ire. c Dēs naues maris tē. hypbole ē ad designādū mltitudiez nauiū: t nautaꝝ portū tyri frequētātiū. d Perse. hoc ꝑñt oñdit opulētia tyri i exercitu bellico: ciuitates. n. t regna diu durare nō posset nisi haberēt validos bellatores: q iuadētibus resisterēt: iō dī: Perse t liby. isti erāt optimi sagittatōes. e Aly. t ga. suspē. i te. vt pmpte possēt se amāe. f Pro or. tuo. h°. n. erat ad gliaz citatis t trorē aduersarioꝝ. g Fi. aradij. i. hoies ō arado īsula. h Gz t pygmei. hoies sūt cubitalis magnitudis. dicūt tm̄ h expositores alicq; erāt opti sagittatōes: lz eēnt pui: t iō ad ōfēsiōez citati i trib' pōebāt. lz h° n est vsile q i tā puo cōpe eēt vt' ad efficaciā sagittādū: maxie ꝺa ō eis dī q pugnāt ꝛ gues t vix se pnt ab eis ōfēdē: iō melius dī q ibi pōebāt ad dēlatōez fortitudis tyri. q. d. si nō eēnt ibi alij pugnatōes: posset tm̄ resistē aduersarijs: sic. ij. Re. v. fz vnā opinionē ceci t claudi. ī. portas hierlz fuert poiti ad īsultādū dauid: ac si diceret: isti soli posset ōfēdē citatē ꝛ te iō sb'dit: i Ypi ꝑple. pul. tuā. i. ꝑpletā oñdert tuā fortitudinē. k Cartha. h oñdit opulētia tyri i excessu mercatiuo: Vbi nō q p mercatores illa q abūdāt i vna tra t vilit emūt ad alia ꝺportāt ubi care vēdūt: t sic itelligēdū ē ō tris iferi° noiati q bona ibi abūdātia portabāt ad nūdinas tyri: vbi mercatores ō diuersis natiōib' ꝑcurrebāt: iō dī: k Cartha. nego. tui. portātes diuersa metalla ad nūdias tyri. Erat āt carthago citas magna aphrice capitanea. l Gre. t tubal. i. hispania. m Et mosoch. i. capadocia. n Ypi. i. hoies ō isti tris nati. o Insti. tui. i. mercatōes sic dī: q; istāt mercib' vēdēdis t emēdis. p Mācipia. i. seruos t ācillas vēa

les. q De domo thogorma. i. ō phrigia. r Equos ꝛ equites. vt eēnt ibi stipendiarij. s Filij dedan. ciuitas est idumee vt dām ē. ō. xxv. t Dētes ebur. i. dētes elephāto rū de quibus fiūt opa eburnea. v Et hebeninos. ē aūt heben' arbor q̄ cesa durescit i modū lapidis: ꝛ hz lignū nigrū: ió frequēt piungit i opibus curiosis cuz ebore: vt albuz iuxta nigrū magis appareat ꝛ ecōuerso. Dicuntur aūt dētes hebenini portiones ligni dēmō idurati. x Syrus negotiu' tu'. i. ad vtilitatē tuā. y Propter multitudinē operū tuoꝝ. in te fiēdoꝝ z Huttam. i. tincturam pciosā. a Et purpurā ꝛ scutulata. .i. pannos varie contextos ad modū scutoꝝ. b Et sericuz ꝛ chodchod. nomē ē hebraicū: ꝛ dicūt hebrei q̄ ē nomē lapidis pciosi: q̄s aūt sit ñ dicūt in spāli. c In frumēto prio. i. optimo qō crescit i iudea Cetera patēt vsq; ibi d In vino pin. i lanis coloris opti. i hebreo habet: In vino albo ꝛ lana alba. vinū. n. albū assimilat pinguedini in colore: color alb' ēt tenet sup mū gradū i coloribus. e Dan ꝛ gre. ꝛ moçel. noia sūt regionuz orientaliū: vt dicunt aliq̄. f Proposuerūt fer. fabrefactuz. i. formatū i diuersa instrumēta. g Stacten. i. gutta myrrhe. h Et cala. spēs aromatica q̄ crescit iuxta libanū. ceia patent vsq; ibi: i Cū vniuersis pri. aromati. i. pciuis. k Arā ꝛ chēne ꝛc. noia sūt regionū. vñ veniebāt mercatores ad tyrum. l In volucris. i. fardellis. m Hiacynthi ꝛ polymitoꝝ. q: i eis pciosi pānі hiacynthini coloris et pānі multi coloris q̄ dicūt ex polymiti a polys qō est plurales ꝛ mitos gutta. n Cedros quoq; ꝛc. q: ad nūdinas tyri nō tm̄ apportabantur per mare pānі ꝛ ceia supra dicta sz ēt ligna cedrina. o Et repleta es. a multis diuitijs. p Et glorifi. nimis i corde maris. i. eleuata in superbiam pp situ difficilē ꝛ quasi iexpugnabilē. q In aqs multis. Hic pnter ponit ipius tyri seqns miseria: ꝛ diuidit in duas

ēquos ꝛ equites ꝛ mulos adduxerūt ad forū tuū. Filij dēdan negociatores tui Insule mlte negociatō manus tue. Dētes eburneos ꝛ hebeninos pmutauerūt i pcio tuo. Syrus negociator tuus pptēr mltitudinē operū tuoꝝ: guttā ēt purpuram ꝛ scutulata ꝛ byssū ēt sericū ꝛ chodchod, ppo suerūt in mercato tuo. Juda ꝛ terra isrl ipsi istitores tui in frumento prio: balsamū ꝛ mel ꝛ oleū ꝛ resinam pposuerūt i nūdinis tuis. Damascenus negociator tuus in multitudie operuz tuoꝝ: i multitudie diuersarum opum: i uino pinguі: i lanis coloris optimi. Dan ꝛ grecia ꝛ moçel i nūdinis tuis, ppósuerūt ferrū fabre factum: stacten ꝛ calamus i negociatiōe tua. Dedan institores tui in tapetibus ad sedēdū. Arabia ꝛ vniuersi pncipes cedar ipsi negociatores manus tue: cū agnis ꝛ arietibus ꝛ hedis venerūt ad te negociatores tui. Uē ditores saba et rema ipsi negociatores tui: cum vniuersis primis aromatibus ꝛ lapide pciosо ꝛ auro qō pposuerūt in mercato tuo Arām ꝛ chēne ꝛ eden negociatores tui. Saba assur ꝛ chelmach vēditores tui: ipsi negociatores tui: multiphariaz in vestibus hiacynthi ꝛ polymitoꝝ gaçarūq; pciosaꝝ que obuoluta ꝛ astricte erant funib': cedros quoq; habebāt i negociatiōibus tuis. Naues maris pncipes tui in negociatione tua: ēt repleta es ēt glificata nimis in corde maris. In aquis multis addūxerūt te remiges tui. Uētus auster cōtriuit te. In corde maris diuitie tue: ꝛ thesauri tui ꝛ multiplex instrumē tuz tuū. Naute tui ꝛ gubernatores tui qui tenebāt supellectilē tuā: ꝛ pplo tuo p erant: uiri quoq; bellatores tui qui erant in te cum vniuersa multitudiue tua que est in medio tui: cadent in corde mari in die ruine tue A sonitu clamoris gubernatorum tuorum cōturbabūtur classes: ēt descēdent de nauibus suis omnes qui tenebant remum. Naute ꝛ vniuersi gubernatores maris in terra stabunt ꝛ eiulabunt sup te voce magna: ꝛ clamabunt amare. Et superiacient puluerē capitib' suis ꝛ cinere conspergentur: ēt radent super te calutiaz: ꝛ accingentur cilicijs. Et plorabunt te in amaritudine aime ploratu amarissimo: ꝛ assument super te carmē lugubre: ꝛ plangēt te. Quē est vt tyrus que obmutuit

pteſ: q: prio ponit ipius tyri destructio: 2' alioꝝ ppassio ibi A sonitu. Circa pmū describitur destructio tyri sb metaphora nauis in medio mari exntis: ꝛ tēpestate surgente pterit: ꝛ diuitie ibi exntes perduntur: ꝛ boies submerguntur: ꝛ hoc ē qō dr: q In aquis multis. i. i tribulationibus magnis. r Adduxerunt te remiges tui. i. rectores tui p ingratitudinez eoꝝ ꝛ supbiaz vt dām fuit in prima. s Uentus auster. i exercitus chaldeoꝝ qui cōparatur austro: eo q' ventus est tēpestuosus. t Cōtriuit te. i. cōteret te loqndo ō futuro per modum p teriti pp prophie certitudinem. v In cor. mari diuitie tue ꝛc. da chaldei q̄quid pciosuz erat ibi absorbuerūt rapiētes sibi. x Naute tui ꝛ gubernatores. ppli. y Qui tene. supel. .i. ciuitatē fgimē. z Uiri q̄q; bella. tui q̄ erant in te. ad tui ōfusionē. a Cadēt i corde mari. absorpti a chaldeis. b A sonitu clamoris gubernatoꝝ tuoruz .i. a rumoribꝫ audīti ō diectōe maioꝝ tuoꝝ. c Cōturbabūtur. clas. i. alie ciuitates. d Et descēdent de nauibus suis. i. humiliabunt: ꝛ timebūt oēs qui tenebant remū. i. ciuitatū gubernaculū. e Naute ꝛ vni. ꝛc. i. alij maiores pfidētes sb maioribꝫ. f Eiula. su. te. i. p tua ōstructōe rōibꝫ pdcis. g Et supia. pul. capi. suis. i sigñ tristicie ꝛ hūliatōis. h Et ra. su. te. i. pp te. i Calui. capillos, ppos tōdendo. sic dr ō iobi amaritudie poito Et tōso capite corruit i trā. ceia patēt vsq; ibi: k Que ē vt tyr'. i. silis ei i diuitijs ꝛ fortitudine.

l Que obmutuit in medio maris. nō potēs resistere chaldeis. m Que in exitu negociationū tuaꝝ ꝛc. i. de bonis apportatis in te p mare ꝛ tibi vēditis diuersis gentib' ꝛ sic de te exeūtibus. n Implesti pplos multos. coꝝ indigētias supplēdo. o Nūc ptrita es a mari. i. a nabuc. q̄ cō pat mari pp eius tēpestuositatē. vel hoc dī: q: p naufgiū cepit ciuitatē p Uniuersi habita. insu. obstu. sup te. i. p tua destructiōe. q Et reges eaꝝ oēs tēpe. pcussi. timētes ne silit sibi ptingeret. r Muta. vultus. p tristicia ꝛ timore. s Negocia. popu. sibi lauerūt sup te. sic supra rē pdītā solēt hoies sibilare i signum totalē destructōis. XXVIII

Et factus ē. hic ponit ītia cā destructiōis tyri: q̄ fuit nimia superbia: ꝛ diuiditur i duas partes: q: p mo describit tyri dictō: 2° israel' exectio: ibi Et ñ erit vltra. Sicut. n. dictū ē. s. vna cā destructōis tyri fuit q̄ gaudebat ō destructione hierlz: iō ecōuerso p' destructionem tyri ponitur subleuatio populi israelitici. Prima i duas: q: primo describit destructio tyri metropolis: 2° sibi subdite sidonis: ibi Et fcūs

Prima in. iij. q: prio circa tyrū ponit excessus elatiōis: 2° casus destructionis: ibi Propterea. 3° modus lamētationis: ibi Et factus est. Circa pmū sciēdū q̄ alicq̄ istud ca. exponūt de casu diaboli: sed hec expositio videt magis mystica q̄ lr̄alis: iō alij exponūt ad lr̄am de rege tyri cui dī: b Eo q̄ eleuatū est cor tuū. p nimie superbie excessū. c Et dixisti: deus ego sū. i. potēs in terra sic deus in celo: ꝛ ē hybole: sic cōiter dī de aliquo multuz potēte in aliqua patria vel ciuitate: talis ē de' talis ciuitatis vel patrie. vel forte hoc dī: q: rex tyri ex nimia elatione faciebat sibi exhiberi diuinos honores: sicut ioas rex iuda. ij. par. xxiij. ꝛ nabuc. danie. iij. ꝛ gaius impator. d Cū sis homo. fragilis ꝛ mortalis: vnde deberes humiliari ꝛ te nō facere tanq̄ deū adorari. e Ecce sapientior es tu daniele ꝛc. fm estimationē tuam pre-

in medio maris: Nūc i extu negociationum tuarum de mari implēsti pplos multos i multitudie diuitiaruz tuaꝝ ꝛ pplorꝝ tuorꝝ ditasti reges tre. Nūc ptrita es a mari: in pfundis aq̄ꝝ opes tue: ꝛ ois multitudo tua q̄ erat i medio tui ceciderunt Uniuersi hitatores īsularū obstupuerūt sup te: et rges eaꝝ oēs tēpestate percussi mūtauerūt vultus. Negōciatores pplorꝝ sibilauerunt sup te. Ad nihilū deducta es: ꝛ nō eris vsq̄ꝝ i ppetuū.

Et factus ē ser. XXVIII. mo dñi ad me dicens: Fili hois: dic pncipi tyri: Hec dic dñs deus: Eō q̄ eleuatū ē cor tuū et dixisti: deus ego sū: ꝛ in cathedra dei sedi in corde maris: cūz sis hō ꝛ nō deus: ꝛ dedisti cor tuū q̄si cor dei. Eccē sapiētior es tu daniele: oē secretū nō ē absconditū a te. In sapiētia ꝛ prudētia tua fēcisti tibi fortitudinē: ꝛ acqsisti auꝝ ꝛ argētū in thesauris tuis: in multitudine sapiētie tue: ꝛ in negociatōe tua multiplicasti tibi fortitudinem ꝛ eleuatū ē cor tuum in rore tuo. Propterea hec dicit dñs deus: Eo q̄ eleuatū ē cor tuū q̄si cor dei: iccirco ecce egō adducā sup te alienos rōbustissimos gētiuz Et nudabūt gladios suos sup pulchritudinē sapiētie tue: ꝛ polluēt decorē tuum Interficiēt ꝛ detrahēt te: et morieris in interitu occisorꝝ in corde maris. Nunquid dicēs loq̄ris: deꝰ ego sū: coram interficiētibus te: cum sis hō ꝛ nō deus: In māu occidentiū te mortē icircūcisorꝝ morieris in māu alienorꝝ: q: ego locutus sū ait dñs deꝰ: Et fact' ē sermo dñi ad me dicens: Fili homis: leuā planctū sup regem tyri: ꝛ dices ei: Hec dicit dñs deus. Tū signaculū similitudinis: plēnus sapientia: perfect' decore in delitijs paradisi dei fuisti. Omnis lāpis pciosus operimētuz tuum: sardius thopaçius ꝛ iaspis chrysolith' ꝛ onyx ꝛ beryllus: saphirus ꝛ carbunculus et smaragdus. Aurū quoq̄ opus decoris tui ꝛ foramina tua i die qua cōditus es preparata sunt. Tū cherub extentus

sumptuosam: vel hoc dī de risorie. f In sapiētia ꝛ prudētia tua. irena aiali ꝛ diabolica: g Fecisti tibi fortitudiez. aggregando tibi bellatorꝝ multitudinē. cetera patent in lr̄a h Propterea. Hic pñi ponitur casus deiectiōis: q̄ iuste infertur excessui elationis: iō subdit: i Ego adducam sup te alienos. i. chaldeos: q̄ rū linguā nō itelliges k Robustissi. gen. ꝛ iō nō poteris resiste re: ꝛ tunc cognoscēs fragilitatē tuam: iō sequit: l Nūqd dicens loqueris: deus ego sum ꝛc. q. d. nō: qz deficiet superbia tua. m Mō te incircucisorꝝ morieris. i. non solū morte corpali ꝛ etna: ꝛ loquit̄ h scriptura de incircūcisis idolatrie ōditis: q̄ō tunc erat cōe p orbē: incircūcisi tñ q̄ nō tenebāt ad legez moysi: ꝛ erāt cultores vnius veri dei: sic iob ꝛ plures alij morieb̄ātur i statu saluādorū n Et factus ē. hic pñter ponitur mod' lamētationis cū dī: o Leua planctum ꝛc. ꝛ qz sic dic' boeci. j. ō conso. Infelicissimū infortunij genus ē fuisse felicem. ideo i hoc planctu pio rēcolitur felicitas reg' tyri pterita cum dicitur: p Tu signaculuz simlitudinis. s. dei: bona. n. a deo data etiā naturalia: vt claritas ingenij: potētia ꝛ huiusmodi: sunt quedā impressiones bonitatis diuine: que multū abundanter fuerūt regi tyri ꝛ suis principibus concesse: ideo sb̄ditur: q Plenus sapientia. i. claritate i genij per quam acquirit sapientia de facili si applicetur ad diuina: sed ista fuit magis applicata ad curiosa ꝛ terrena: iō subditur: r Perfectus decore. in domibus ꝛ vestib' curiosis: ꝛ thesauris ꝛ iocalibus preciosis. s In delitijs paradisi dei fuisti. hybole est ad designandum multitudinez ꝛ magnitudinē delitiarū in quibus viuebant tyrij: p talem modū dī gen. xiij. de regione circa iordanē: qō irrigabatur sicut paradisus dñi. t Omnis lapis preciosus operimētū tuū. in vestibus. n. suis habebant lapides preciosos ad ornatū insertos: quoꝝ noiantur aliqui cū dicit: v Sardius thopasius ꝛc. per quos intelligunt etiam alij nō nominati. x Aurū quoq̄ opus decoris tui ꝛ foramina ꝛc. q: gēme iste erant auro incluse ex vna pte: ꝛ iō i auro fiebāt q̄dam fosse que dicunt hic foramina: vt ibi gēme includerent ex pte vna. y Tu cherub extentus ꝛc. cherubin exītes

ī tēplo extēdebat alas suas: ita rex tyri extēdebat potentiā ꝛ gliam ad regiones alias p fame diffusionē. z Et posui te ī mōte sctō. i. i honore ſgio firmo: ſactū. n. i vna significatōe idē ē qđ firmū. ꝛ Dei. qz ois potestas a deo ē. a In medio lapidū ignitoꝝ. i. ad modū ignis radiātiū. b Ambulasti. talib⁹ ornatus vt dīz ē. c Perfectus in vijs tuis. i. p spere icedens in tpalibus bōis. d Dōec iuēta est iniqtas i te. p quā demeruisti ōnīa a dignitate. e In mlti. negoci. nē. Jfraudulenī acquirendo. f Et eieci te de mō. dei. i. de ſblimitate regni a me tibi dati. cetera patēt ex dcis vsqz ibi: g Perdidisti ſapiam tuā i decore tuo. ex decore. n. diuitiarū ꝛ potētiaruz eleuatus fuit in superbiam: q̄ obnubilat intellectū: ꝛ sic destruit ſapiam. h Añ facie regū dedi te. i. i ēplum vt caueant a mal' tuis. i Polluisti ſcificationē tuā. i. regni tui firmitatē k Producā g ignē de medio tui. qz disse sio fuit i tyro: ꝓpter quā alicq exierūt latēt eūtes ad regē babylonis: ꝛ incitauerūt eum vt vēiret ꝯ tyrū ad eā incēdēdū. l Oēs q̄ viderint te i gētib⁹ obstupescēt ex tuo casu repētino. m Nihil factus es. ciuitas eni ita fuit destructa q̄ q̄ nihilū erat reputanda. n Et nō eris in ꝑpetuum. .ſ. reedificata vsqz ad tēpus magnū. vnde in heb. habetur: Et nō eris in seculū. qđ nō importat ꝑpetuitatē ſimplicit'. o Et fcūs est. hic ꝓfiter describit destructio sidonis que erat de regno tyri cū dī: p Ecce ego ad te sidon. ſ. ad te puniendā. q Et glificabor i me. tui. i. gl̄iosus apparebo p effectū mee ptātis. r Cū fecero in ea iudicia. puniēdo eā fz sua demerita. s Et ſcificatus fuero in ea. qz dicar scūs p eius punitōe iusta. t Et īmit. ei pesti. i. mortalitatē ex longa obsidione. v Et sanguiez. i. effusionē mlti sāguis in ei⁹ captione. x Et nō erit. hic post dejectionē tyri ꝛ sidōis: q̄ multa mala intulerūt iudeis: ponit iudeoꝝ cōsolatio cū dī: Et nō erit vltra domui isrl' offēdiculū amaritudis. p tyrios ꝛ sidonios spoliantes isrl' bōis suis. y Et spina do. inse. qz nō solū bonis suis filios isrl' spoliabāt: sed ēt in corporibus ledebant vulnerādo ꝛ occidendo. z Et sciēt qz ego dñs. p expientiam bonoꝝ q̄ ꝓferam eis: ꝛ h⁹ fuit ipletū in reditu babylonice captiuitatis: iō sb̄dit: Añ ꝯgregauero nē. a Sanctificabor i eis. i. scūs apparebo i eoꝝ liberatōe mirabili. b Et habitabūt i ea securi. reedificata hierlz p neemiā: Tūc. n. samaritāi ꝛ alij eoꝝ aduersarij ceſ

ꝛ ptegēs: et posui te ī mōte sctō dei. In mēdio lapidū ignitoꝝ ambulasti: perfect⁹ in vijs tuis a die conditionis tue: dōnec iuenta ē iniqtas in te. In multitudine negociationis tue repleta sūt interiora tua iniquitate ꝛ peccasti: et eieci te ō monte sancto dei: ꝛ perdidi te o cherub ptegens de medio lapidū ignitoꝝ. Et eleuatū ē cor tuū i ōcore tuo. Perdidisti ſapientiā tuā i decore tuo: i terrā ꝓiecī te: ātē facie regū dedi te vt cernerēt te. In multitudie iniqtatū tuaꝝ ꝛ iniqtate negociatiōnis tue pollusisti ſanctificationē tuam. Producā ergo ignē de medio tui q comedat te: ꝛ dabo te in cinerem sup terram in ꝓspectu omniū videtiū te. Omnes qui viderint te in gētib⁹ obstupescent sup te. Nihili factus es: et nō eris ī ppetuū Et factus ē sermo dñi ad me dicens: Fili hois: pone faciē tuā ꝓtra sidonē ꝛ pphetabis ō ea ꝛ dices: Hec dicit dñs deus: Ecce ego ad te sidon: et glorificabor in medio tui. Et scient qz ego dñs: cū fecero i eo iudicia et ſanctificatus fuero in ea. Et īmittā ei pestilētiam: et ſanguinē in plateis eius: et corruent interfecti i medio eius gladio per circuitum: ꝛ scient qz ego dñs. Et nō erit vltra domui isrl' offendiculū amaritudinis: et spina dolorē inferens vndiqz p circuitū eoꝝ qui aduersātur eis: et sciēt quia ego dominus deus. Hec dicit dominus deus: Añ cōgregauero domū isrl' ō populis in quibus dispersi sūt ſanctificābor i eis cora gētibus: et habitabūt in terra sua quā ōdi seruo meo iacob: ꝛ habitabūt in ea securi. Et ēdificabūt domos ꝛ plātabūt vineas: ꝛ habitabūt ꝓfidēt cū fecero iudicia in ōmnibus qui aduersantur eis p circuitum: ꝛ sciēt quia ego dñs deus eorum. .XXIX.

molestauerāt iuō os: fuerunt capti uati p regē babylonis: ꝛ postea babylonij p cyrum ꝛ darium: danielis. v Et p' hoc p duos ānos q̄bus regnauit dari': cyrus ei succedens ōdit populo iudeoꝝ licētiam redeūdi i iudeam: vt hī. j. esdre. j. Jn. c. xxviij. vbi dicit i postil. Circa pm̄ sciēdū q̄ alicq ca. istud exponunt ō casu diaboli.

Additio.

Stud cathalic⁹ exponitur de casu diaboli fz se primā regulaz isidori de summo bono quā ēt postil. recitat i. ij. plogo sup gen. et sumit illa regula de diabolo ꝛ de eius corpore: q̄ cū diabolus omniū iiquorū sit caput iuxta illud iob. xlj. capitulo: Ipse ē caput sup oēs filios superbie: cuius capitis mēbra sūt oēs iniq̄: Jō pp ꝓnexionē capitis ad mēbra scriptura loq̄ns ō vno i eodē contextu transit ad loq̄ndū de alio: sic esa. xiij. c. loquēs de rege babylonis q̄ erat diaboli mēbr⁹ trālit ad loq̄nduz de ꝓncipe demonū cū subditur ibidē: Quō cecidisti de celo lucifer qui mane oriebaris. Et ezechiel. xxviij. loq̄ns de ꝓncipe tyri transit ad loq̄ndū de diabolo cum dicit: Tu signaculū similitudis plenus sapia ꝛ pfectus decore: i delitijs paradisi dei fuisti. Hec ille. vnde hoc. c. hāliter de vtroq̄ ꝓdictoꝝ. ſ. capite ꝛ mēbro exponēdū ē trāseūdo de vno ad aliū mō ꝓdicto. Capitu. XXIX.

In anno. hic ezech. ꝓphat ꝯ egyptū: ꝛ diuidit i duas ptes: qz ꝓio destructionē egypti denūciat 2° sup hoc carmē lugubre decātat. c. xxxij. ꝓia i duas: qz ꝓio hanc destructionē ꝓdic: 2° ad similitudinē adducit. c. xxxj. ꝓia adhuc i duas: qz ꝓio ꝓphat contra regē egypti ꝛ eius bellatores: 2° cōtra eoꝝ auxiliatoris. c. se. ꝓma in duas: qz primo denūciat egypti ōstructio: 2° populi iudaici reductio: ibi In die illa. ꝓia adhuc in duas: quia primo ponitur causa destructionis demeritoria: 2° effectiua: ibi Et factum est. ꝓma adhuc in duas: qz ꝓio pōit egypti destructio: 2° eiusdem

repatio: ibi Quia hec dic. Pria in duas ſm duplicē cāz
deſtructionis egypti: ſcōa ibi Pro eo q̄ fuiſti. Pria aūt
fuit nimia ſupbia: cui tñ ꝓmittitur tempus reuelatiōis
h' deſtructōis cū dī: a In āno decio. ſ. trāſmigratio
nis ioachi regis iuda. b Una die mēſis. i. pria die
mēſis: ſic̄ gen̄. j. dī
Factuz ē veſpe ⁊ mane dies vnus
.i. ꝑm'. c Pone fa. tuā ꝫ pha.
ad. pnūciādū miſeriā ei ⁊ pplo ſu
o futurā. c Ec ego ad te. ſ. dſtru
endū. d Draco. pp doloſitatē
e Magne. ppt
ptātē. f Qui
cubaſ. i. ſecure bi
tas ſm tuā eſtia
tionem. g In
medio fluminuz
tuoz. i. in egypto
q̄ nilo irrigat: et
nilus pp eius ma
gnitudinē ⁊ ire fe
cūdationē in plu
ribus alueis diui
dit: h Et dic.
p̄ nimia ſupbia.
i Meus eſt flu
uius. i. domioz i
egypto: nec ſupio
rē aliquē aliq̄li f̄
cognoſco. k Et
ponā frenū i ma
xillis tuis. i inſti
ctū exeūdi in pre
liū ꝫ regē babylo
nis. l Et ag
glutinabo piſces
fluminū tuozū. i.
oēs bellatozes e
gypti i hoc aſſen
tiēt tibi: m Et
extrahā te ⁊c. da
iuit obuiā f̄gi ba
bylōis vſq̄ ad fi
nes regni egypti.
n Et p̄ſciā te i
deſertū. q: ibi fu
it interfect': ⁊ ma
ioz pe ſui exercit'
⁊ coz cadauera
remāſerūt ſepul
ta. o Pro eo.
Dic poſit cā ſcōa
demeritoria q̄ fu
it falſa ꝓfidentia
quā dedit ſedechie regi iude: ꝓmittēs ei auxiliū ꝫ regez
babyloniſ: ex quo ſedechias fuit motus ad rebellandu
regi babylōis: a quo cū pplo ſuo fuit captus ⁊ captiua
tus: rege egypti nō ꝓſtante ei auxiliū: vt hī hiere. xxvij.
⁊ hoc eſt q̄ dī: o Pro eo q̄ fui. ba. arun. do. iſrl. fal
ſam confidentiam ei ꝓbendo. p Qñ apprehenderūt
te manu. confidentes de tuo auxilio. q Et ꝓfractus
es. eis deficiendo. r Et laceraſti omnē humerum eoz̄.
.i. fuiſti occaſio occiſionis ⁊ deſtructōis eoz̄: ⁊ ſubditur pe
na cum dī: Propterea ⁊c. ⁊ patet lr̄a ex p̄dictis vſq̄ ibi:
s A turre ſyenes. que eſt i vno termio egypti. t Uſq̄
ad termios ethiopie. q̄ ſūt in oppoſita parte. v Nō p
tranſibit eā pes hois
⁊c. i. ita pauci erūt ibi:
q̄ q̄ꝫ ꝑ nihilo erūt cō
putādi: ſic̄ dī cōiter:
nullus ē i foro quādo
ſūt ibi pauci compa
tiue reſpectu numeri
qui ſolet ibi eſſe. cete
ra patent vſq̄ ibi:
x Et diſpergā egy
ptios in nationes. q̄a
plures eoz̄um fuerūt
in captiuitatez ducti:
⁊ multi in ſeruitutez
venditi gētibus ⁊ na
tionibus diuerſis.
y Quia hec dicit.
Hic conſequenter de
ſcribitur egypti repa
tio cum dicit: Poſt
finē. xl. annoz̄ cōgre
gabo egyptum de po
pulis ⁊c. z Et col
locabo eos i tra pha
tures. que eſt in opti
mo egypti loco.
a Et erunt ibi i re
gnum humile. ita q̄
non reuertentur ad p̄
ſtinam pompā ⁊ ſup
biam. b Neq̄ ert
vltra domui iſrl̄ con
fidentia. ſ. falſa ſic̄ fu
erunt tpe ſedechie.
c Docētes iniquita
tem. induxerunt eniz
ſedechiam ad frangē
dum iuramentuz q̄ fe
cerat regi babylōis
ideo ſ̄bdit: d Ut
fugiant. de dominio
nabuchodonoſoz.
e Et ſequātur eos.
ideſt egyptios de eis
confidendo. f Et
ſcient quia ego domi
nus. per expīētiaz po
teſtatis ⁊ vidicte mee
g Et fām ē. Hic po
nit deſtructōis egypti
cā effectia q̄ ē duplex
vna p̄ncipalis. ſ. deus
⁊ alia inſtrumentalis
.ſ. rex babylōis ⁊ eius
exercitus: ⁊ vtraq̄z tangitur in hac parte: ꝓmittit tñ tp̄us
huius reuelationis facte eçechieli cū dī: g Et factū eſt i
xx. ⁊. vij. āno. tranſmigratōis ioachi regis iude. h In p̄
mo. ſ. mēſe. i In vna mēſis. i. pria die mēſis: vt. ꝫ. expo
ſitū ē. k Nabu. rex ſer. feē exer. ſu. i executōe iuſticie mee
a Aduerſus ty. q̄ pp ſuā ſupbiā dſtrui meruerat ꝑ diui
nā iuſticiā. b Dē caput. i exercitu nabu. c Decaluatū.

Man annō decimo ⁊ duo
decimo mēſe vnā die
mēſis factū eſt v̄bū dñi ad
me dicens: Fili hois: ponē
faciē tuam ꝓtra pharaonē
regē egypti: ⁊ ꝓphetabis
ō eo: ⁊ de egypto vniuerſa
loquere ⁊ dices: Loc dicit
dñs deus: Ecc̄ ego ad te
pharao rex egypti draco
māgne q̄ cubas i mēdio
fluminū tuoz̄ et dicis mē
ē fluuius: ⁊ ego feci memet
ipſū. Et ponā frenū in ma
xillis tuis: et agglutiabo pi
ſces fluminū tuozum ſqua
mis tuis. Et extrahā te de
medio fluminuz tuoz̄: ⁊ vni
uerſi piſces tui ſquamis tu
is adherebūt. Et p̄ōijciaz
te in ōſertum: ⁊ oēs piſces
fluminis tui. Sup faciē ⁊re
cades: ⁊ nō colligeriſ: neq̄z
ꝓgregaberis. Beſtijs ⁊re ⁊
volatilibus celi dedi te ad
uozandum: ⁊ ſcīet oēs ha
bitatozes egypti q: ego dñs.
Pro eo q̄ fuiſti baculus
arūdie' domui iſrl' q̄ñ ap̄p
henderūt te manu: et ꝓfra
ctus es et laceraſti oēm hu
merū eoz̄: ⁊ inītētibus eis
ſup te cōminutus es ⁊ diſ
ſoluiſti oēs renes eoz̄: pro
pterea hec dicit dñs deus:
Ecce ego adducā ſuper te
gladium meū: ⁊ interficiaz
ō te hominē ⁊ iumentum.
Et erit terra egypti in ōſer
tum ⁊ in ſolitudinē: ⁊ ſcīet
quia ego domin'. Pro eo
q̄ dixeris: fluuius meus ē
⁊ ego feci euz: iccirco ecce
ego ad te ⁊ ad flumia tua.
Daboq̄z terram egypti in
ſolitudinē gladio diſſipatā
ā turre ſyenes uſq̄z ad tmi
nos ethiopie. Non ptranſi
bit eam pes hois: neq̄z pe
cus iumēti gradietur i ea: ⁊ nō
habitabitur quadraginta
ānis. Daboq̄z terrā egypti
ōſertam in mēdio terraruz
deſertarū: ⁊ ciuitates eius i
medio vrbium ſubuerſarū
⁊ erūt deſolate quadragin
ta annis. Et diſpergā egy
ptios in nationes: ⁊ vētila
bo eas i terras. Quia hec
dic̄ dñs deus: poſt finez q̄
dragita ānoz̄ cōgregabo
egyptū ō populis i quib'
diſperſi fuerāt: ⁊ reducā ca
ptiuitatem egypti: et collo
cabo eos i terra phatures
in terram natiuitatis ſue: et
erūt ibi i regnū humile. In
ter cetera f̄gna erit humilli
ma: ⁊ nō eleuabitur vltra
ſup natiōes. Et iminuā eos
ne impent gentibus: neq̄z
erūt vltra domui iſrl' ꝓfidē
tia dōcētes iniq̄tatē ut fugi
ant et ſequātur eos: et ſcīet
q: ego dñs deus. Et factū
ē i viceſimo ⁊ ſeptimo āno
i p̄mō in vnā mēſis: factū ē
v̄bū dñi ad me dicens: Fi
li hois: nabuchodonoſoz
rex babylōis ſuuiſ feē exerci
tū ſuū ſuitute mag̃ ādūſus
tyz. Dē caput decāluatū:

ex deportatione bacineti ferrei vel galee. d Et omis humerus depilatus ē.ex deportatiōe lapidū ⁊ lignoꝝ quibus nabuc. voluit facere via vsqꝫ ad tyrū: vt ꝑdictū ē. e Et merces nō ē reddita ei: neqꝫ exercitui eius de tyro. qz habitatores tyri videntes appropinquare eius captionē oia ꝓciosa q̄tū potuerūt miserūt ad īsulas lōge per nauigiū: ⁊ residuum abscōderūt in ira. vel ꝓiecerī i mare ne aliqd inde haberēt chaldei. f Propica nē. dabo nabu. regez babylōis i terra egypti. .i. faciā eū ibi habere victoriā. g Et dēꝑdabit manubias .i. q̄cūqꝫ ꝓciosa: ⁊ dicūt manubie q̄ manu capte. cetera patēt ex dicti. Sz q̄rit h quō bona egypti data fuerūt a deo nabu ⁊ eius exercitui ꝓ destructiōe tyri. Ad qō dicēdū q ꝙ si nabu. fecit hoc ituitu iusticie: vtpote pp malicia habitātium i tyro bñ meruit ex hᵒ retributionē tēporalē q̄uis eēt idolatra ⁊ infidel. Si āt ñ fec̄ hoc ituitu iusticie: sz dñatōis ⁊ cupiditatis libi dicit: sic̄ videt textᵘ sōare ex p̄cedētibᵘ: sic nō meruit inde mercedē aliquā ēt tpalē: ⁊ fm hoc scriptura loq̄t h ō deo sic̄ ⁊ i multis alijs locis mozte hūano Apō hoies. n. ille cuiᵘ aduersarijˢ ōbellat ab aliquo gratē debellāti: q̄uis nō fecerit hᵒ i tuitu eiᵘ: sic̄ dī. ij. Reviij. q thou rex ematḥ misit iocalia ꝓciosa dauid eo ꝙ percussērat adadeçer reqē syrie eiᵘ in imicum licet hoc nō fecissz alī qualit̄ ꝓpter ipsum.

ēt omnis humerus depilatus est. Et mercēs non ē reddita ei neqꝫ exercitui eius de tyro: ꝓ seruitute q̄ seruiuit mihi aduersus eaz Propterea hec dicit dñs deᵒ: Ecce ego dabo nabuchodonosoz regē babylonis i terra egypti: ⁊ accipiet multitudinē eius ēt depdabit manubias eius ⁊ diripiet spolia eius: ⁊ erit merces exercitui illius ⁊ operi quo seruiuit aduersus eaz Dedi ei terrā egypti: ꝓ eo q laborauerit mihi ait dñs deus. In die illa pullulabit cornu domᵘ isrl: ēt tibi dabo apertū os i medio eoꝝ ⁊ sciēt qz ego dñs. .xxx.

Et factuz ē vbū dñi ad me dicēs: Fili hominis ꝓpha: ⁊ dic: Hec dicit dñs deᵒ: Vlulate vē ve diei: qa iuxta est dies: ⁊ appropinquabit dies dñi: dies nubis tempus gētium erit. Et ueniet gladiᵘˢ i egyptū: ēt erit pauor i etbiopia cū ceciderint vulnerati i egypto: ⁊ ablata fuerit multitudo illiᵘˢ: ēt destructa fundamēta eius. Ethiopia ⁊ libya ⁊ lydi ⁊ oē reliquū vulgus ēt chub ēt filij terre federis cum eis gladio cadēt. Hec dicit dñs deus: Et corruēt fulciētes egyptum ⁊ destruetur superbia ꝑij eius. A turre syenes gladio cadent in ea: ait dñs exercituū. Et dissipabuntur i medio terrarum desolatarum: ⁊ vrbes eius in medio ciuitatuz desertarum erūt ⁊ scient quia ego dominus deus: cum dedero ignem i egypto ⁊ attriti fuerint oēs auxiliatores eius. In die illa egrediētur nūcij a facie mea in trieribus ad ꝓterēdam ethiopie confidētiaz: ēt erit pauor i eis i die egypti: quia absqꝫ dubio veniet. Hec dicit dñs deus. Et cessare faciam multitudinez egypti i mānu nabuchodonosoz regis babylōis. Ipse ⁊ ppls eius cum eo fortissimi gentium adducētur ad disperdendam terram. Et euaginabūt gladios suos super egyptuz: ⁊ implebunt terram interfectis: ēt faciam alueos fluminū aridos ⁊ tradam terram i manus pessimorum: ⁊ dissipabo terram ⁊ plenitudinem eius in manus alienorum. Ego dominus locutus sū Hec dicit dominus deᵒ: ēt dispdā simulacra: ⁊ cessare egypti q̄ ꝓpiqua ē: io sbdit: d Et veniet gladius. s. chaldeoz. e In egyptū. ⁊ etiā sup auxiliatores eoz io subdit: f Et erit pa. in ethio. que erat egypto ꝓfedēata. g Et destructa fundamēta. ciuitatuz et fōtaliciorz egypti h Et chub. id est arabia egypto confederata. i Et filij terre federis. i. iudei q̄ post mortē godolie fugerūt in egyptuz: ⁊ ibi cū egyptijs fuerunt partim occisi ⁊ parti captiuati a chaldeis: vt habet hiere mie. xliij. Di aūt h iudea terra fedēris: qz ꝓmissa fuit abrae ⁊ semini eius in federe: qđ iūxit cū eo dominus: genesis .xv. h A turre syē. q̄ ē i vno ītio ire egypti. i Gladio cadēt. ⁊ i hoc innuit destructio tot̄ ire. cetera patent vsqꝫ ibi: k In die illa egredi. nū. a fa. mea. i. chaldei ꝓcedētes ex ordinatiōe mea. l In trieribus. i i nauibus habētibᵘ tres ordines remorum. m Ad ꝓterēdā ethiopie ꝓfidētiā. pᵒ ōstructōez. n. egypti iuert illuc chaldei p mare. n Et erit pa. i eis. i. i ethiopibᵘ. n In die egypti. i. tpe q̄ ōstruet egyptᵘ. o Qz absqꝫ du. ve. .s. vtriusqꝫ ire ōstructio. p Et cel. fa. mlti. egy. nē. qz ñ potit resistere nabu. regi. q Et fa. alueos flu. ari. sic dcz ē. ē. nilus trāsiēs p egyptū i plures alueos diuidit: q tñ p chaldeos ad hᵒ fuerunt sbdiuisi: vt eqtes ⁊ pedites trāsire posset facilit̄ p totā ītā egypti. r Hec dic. Hic ꝓphat ō egyptios sepati: ⁊ pᵒ ō mltitudinē plebis generalit̄: ⁊ ō psonam regis ꝓncipalit̄: ibi Et factū ē. Circa p mū dī: s Et disperdā sīlacra. qz chaldei inde accipiebant auꝝ ⁊ argētū ⁊ destruebāt residuū. t De mē.

ex ꝓphetia ezechiel ꝓphetat nō solū ō egyptios: sz ēt ō eoꝝ auxiliarios: ⁊ diuidit i duo: qz primo ꝓphetat ō vtroqꝫ coniūcti: ⁊ ō egyptios sepatim: ibi Hec dic. Circa ꝓmū dicitur:

ciuitas est egypti que nunc dicit damnata. a Et dux .i. rex. b De ira egypti nō erit amplꝰ .i. vsq; ad magnū tps: q; pꝰ finē. xl. ānoꝝ in egypto fuit regnū: būile tñ vt hi. c. pce. Lera vbi noiantur diuerse ciuitates egypti patēt vsq; ibi: c Juuenes eliopoleos ꝛ bubasti. i. homines apti ad pliū de istis ciuitatib'. d Gladio cadēt. in prelio. e Et ipse. s. ciuitates. f Capiue ducēt. i. fliquꝰ pplꝰ i eis habitāſ g Et i taphnis nigrescet dies. metaphorica ē locutio: ad ōsignāduz tribulatōis superuenture magnitudinē. Lera patēt i lra. h Et fēm ē. hic, ppbat pncipaliter ꝯ psonaz regis: ꝛ prio ponitur tps h' reuelationis cū dicitur: Et factū ē i. xj. anno transmigratōnis ioachi. sic enī cōputat ezechiel: q; fuit de transmigratiōe cū eo: vt dictū ē. i Fi. ho. brachiū pharao. .i. potestatez eius k Cōfregi. i. de prio confringaz. l Et ecce nō ē obuolutū. s. pānis ꝛ ligatur: eo q; fractura ē īsanabilis Lera patent vsq; ibi: m Et dūp gā egy. i gē. captiuādo pplꝰ eꝝ i diuersis trīs ꝛ natōnib'. n Et cōfortabo bra. regis baby. i. virtutem eꝝ ꝛ bellatoꝝ suoꝝ. o Daboq; gla. me. i mānu eꝰ. hoc dī ad insinuādū q; victōria quā habuit i egypto fuit magꝝ vtute diuina q; hūana. cetera patent.

Capi. XXXI.

Et factū ē Postquā ezechiel. p phauit ꝯ egyptuz ꝛ ad hoc adduc exēplū: qō prio declarat: ꝛ ad pposituz adaptatur: ibi Cui assimilatus es. Circa pmū sciēdum q; exēplum ponit h' de rege assyrioꝝ qui fuerat potentior rege egypti: ꝛ tamen debellatus fuerat ex ordine diuīe iusticie a nabuc. pp quod rex egypti nō debebat confidere se posse ei reīstere. Igitur pars ista in duas diuidit: quia prio ponitur regis assyrioꝝ sublimatio: ꝛ° eiusdem deiectio: ibi Propterea. Circa pmum ponit tēpus huius reuelatiōis cū dī: a Et factū est in ānō. xj. s. transmigrationis ioachi. b Tertio. s. mense c Una mēsis. i. prima die mensis: ꝛ sic patet q; hec reuelatio facta est post pcedētē per duos menses. vj. dieb' mīn'. d Dic pharaoni regi egypti ꝛ populo eius. eoſ cōiungit in prophetia. quia coniungēdi erāt in pena. e Cui similis fcūs es. quasi dicat q;tuncūq; sis potens: adhuc tamē nō ascendisti ad potentiam regis assur: iō sūditur: f Ecce assur quasi cedrus in libano. i. altior ceteris regibus: sicut cedr' alīſ arboribus. g Pulcher ramis. in pchritudine prolis. h Et frondibus nemoroſ .i. principibus ꝛ militib' copiosus. i Excelsusq; altitudie. potestatis regie. k Et inter condensas frondes. i. per multitudinem pncipum ꝛ bellatoꝝ suoꝝ. l Eleuatum est cacumen eius. i. dominium eius super multa regna. m Aque nutrierunt illuz ꝛc. per aquas ꝛ abyſsum intelligitur copia diuitiarum: p quā habuit fortes bellatores ex diuersis nationibus collectos: iōo subditur: Et riuos suos emisit et cetera. ꝛ q; p hoc eleuata est et dilatata potestas sua: ideo subdit: Propterea eleuata ē ꝛc. n Cunq; extēdisset vmbram suaz. p potētie sue dilatatiōnē. o In ramis eꝰ fece. ni. oīa vola. celi. i. reges magni acq̄euerunt subīci sibi. p Et sub frondibus eius genuerūt oēs bestie saltuū. i. homines q; videbātur idomabiles fuerunt subiecti p eū. Cetera patēt vsq; ibi

Juuenes eliopoleos ꝛ bubasti. i. homines apti ad pliū de istis ciuitatib'. d Gladio cadēt. in prelio. e Et ipse. s. ciuitates. f Capiue ducēt. i. fliquꝰ pplꝰ i eis habitāſ g Et i taphnis nigrescet dies. metaphorica ē locutio: ad ōsignāduz tribulatōis superuenture magnitudinē. Lera patēt i lra. h Et fēm ē. hic, ppbat pncipaliter ꝯ psonaz regis: ꝛ prio ponitur tps h' reuelationis cū dicitur: Et factū ē i. xj. anno transmigratōnis ioachi. sic enī cōputat ezechiel: q; fuit de transmigratiōe cū eo: vt dictū ē. i Fi. ho. brachiū pharao. .i. potestatez eius k Cōfregi. i. de prio confringaz. l Et ecce nō ē obuolutū. s. pānis ꝛ ligatur: eo q; fractura ē īsanabilis Lera patent vsq; ibi: m Et dūp gā egy. i gē. captiuādo pplꝰ eꝝ i diuersis trīs ꝛ natōnib'. n Et cōfortabo bra. regis baby. i. virtutem eꝝ ꝛ bellatoꝝ suoꝝ. o Daboq; gla. me. i mānu eꝰ. hoc dī ad insinuādū q; victōria quā habuit i egypto fuit magꝝ vtute diuina q; hūana. cetera patent.

Capi. XXXI.

Et factū ē Postquā ezechiel. p phauit ꝯ egyptuz ꝛ ad hoc adduc exēplū: qō prio declarat: ꝛ° ad pposituz adaptatur: ibi Cui assimilatus es. Circa pmū sciēdum q; exēplum ponit h' de rege assyrioꝝ qui fuerat potentior rege egypti: ꝛ tamen debellatus fuerat ex ordine diuīe iusticie a nabuc. pp quod rex egypti nō debebat confidere se posse ei reīstere. Igitur pars ista in duas diuidit: quia prio ponitur regis assyrioꝝ sublimatio: ꝛ° eiusdem deiectio: ibi Propterea. Circa pmum ponit tēpus huius reuelatiōis cū dī: a Et factū est in ānō. xj. s. transmigrationis ioachi. b Tertio. s. mense c Una mēsis. i. prima die mensis: ꝛ sic patet q; hec reuelatio facta est post pcedētē per duos menses. vj. dieb' mīn'. d Dic pharaoni regi egypti ꝛ populo eius. eoſ cōiungit in prophetia. quia coniungēdi erāt in pena. e Cui similis fcūs es. quasi dicat q;tuncūq; sis potens: adhuc tamē nō ascendisti ad potentiam regis assur: iō sūditur: f Ecce assur quasi cedrus in libano. i. altior ceteris regibus: sicut cedr' alīſ arboribus. g Pulcher ramis. in pchritudine prolis. h Et frondibus nemoroſ .i. principibus ꝛ militib' copiosus. i Excelsusq; altitudie. potestatis regie. k Et inter condensas frondes. i. per multitudinem pncipum ꝛ bellatoꝝ suoꝝ. l Eleuatum est cacumen eius. i. dominium eius super multa regna. m Aque nutrierunt illuz ꝛc. per aquas ꝛ abyſsum intelligitur copia diuitiarum: p quā habuit fortes bellatores ex diuersis nationibus collectos: iōo subditur: Et riuos suos emisit et cetera. ꝛ q; p hoc eleuata est et dilatata potestas sua: ideo subdit: Propterea eleuata ē ꝛc. n Cunq; extēdisset vmbram suaz. p potētie sue dilatatiōnē. o In ramis eꝰ fece. ni. oīa vola. celi. i. reges magni acq̄euerunt subīci sibi. p Et sub frondibus eius genuerūt oēs bestie saltuū. i. homines q; videbātur idomabiles fuerunt subiecti p eū. Cetera patēt vsq; ibi

a Cedri nō fuerūt altiores illo i padiso dei. i. alīq reges in tra ḡtūcūq bona ⁊ amena: nō erāt ei eqles in potētia: nequ i multitudie bellatoꝝ: iō sb̄dit: b Et platani ñ fue. eq frō dib' illi'. Dē lignū nē. i. oē regnū ḡtūcūq pulchꝝ ⁊ amenū i diuitijs ⁊ potētia nō fuit ei adeqtū. c Et emu. sūt eum oia ligna. i. oēs fges i uidebāt ei pp ei' excellētiā. d Que erāt i padiso dei. reges. n. solēt delitiose viuere ⁊ iō dicūt ee in regnis suis qi i padiso: dī tñ padisus dei: q; dignitas regia a deo pcedit Prouer. viij. Per me reges regnant nē.

e Propiea. Hic ꝑñ ter describit regi assur diectio cū dī: Propterea nē. i. q; pp ptātē a deo sibi pcessā eleuatus ē in superbiam.

f Tradidi eū i manus fortissi. gētiuz. i. nabuc. g Juxta impietatē e' eieci eū. impietas ē ꝑpe peccatum ꝭ deū: sic pietas ē cult' diuin'. Rex ât assyrioꝝ ex nimia ſuppbia ꝓrupat i diuinā blasphemiā ⁊ ptēptū dicēs. iij. Re. xix. Scribēs epechie: Nō te seducat dñs de' tu' in q̄ habes fiduciā nē. ⁊ iō meruit deici a regno

b Et succi. eū alīci. .i. chaldei. i Et p ūciēt eū sp mōtes nē. .i. in mōtib' ⁊ vallib' debellabūt eū chaldi iterficiēdo pplz eius.

k Et recedēt ō vmbraculo ei'. i. ō domi nio ipi'. l Oēs populi tra. quos sibi sb̄iecerat armoꝝ vtute

m In ruina ei'. da ꝓpauerat regez assur cedro: iō delectionez ei' designat sb̄ silitudine cāus cedri. n Ditauerūt oia vola. nē. .i. i cedro illo añq̄ ruēret. habitauerūt volatilia nē. ⁊ exponat vt supra.

rum. Erat. n. radix illius iuxta aquas multas. Cedri nō fuerūt altiores illo i paradiso dei. Abietes nō aequauerūt sūmitatem eius: nec platani nō fuerunt eque frondibus illi'. Dē lignuz paradisi dei nō est assimilatum illi ⁊ pulchritudini ei' qñ speciosū feci eū ⁊ multis ꝑdēsisq; frondib'. Et emū lata sūt eū omnia ligna voluptatis: quē erant in paradiso dei. Propea hec dic dñs deus: Pro eo q; sublimatus est in altitudine ⁊ ō dit sūmitatem suam virētē atq; condēsam: ⁊ eleuatuz est coz eius in altitudie sua trādidi eum in manus fortissimi gentiū. Faciens faci et ei. Juxta impietatē eius eieci euz: et succident eū alieni ⁊ crudelissimi nationū. Et ꝓiiciēt eū super montes: ⁊ in cūctis cōuallibus corruent rami eius. Et confringent arbusta eius i vniuersis rupibus terre: et fce dent de vmbraculo ei' ōes populi terre: ⁊ relinquēt euz Jn ruinā eius habitauerūt omnia volatilia celi: ⁊ in ramis eius fuerunt vniuerse bestie regionis. Quāobrez nō eleuabuntur in altitudine sua omnia ligna aquaꝝ nec ponēt sublimitatē suaz

o Quāobrē nō eleua. in altitu. sua nē. i. illi q̄ remanebūt de assyrijs nō ascēdēt decetero ad ꝑilem ptātē: ⁊ sb̄dit cā eū dī: p Quia oēs tradi ti sūt i mortē. corpalē. q Ad īrā vlti. i. ad īfernū ḡtum ad aia: q̄ a doctoꝝib' dī ee i. plūdis ire: ⁊ eodē mō intelligit qō sb̄ditur: r Ad eos q̄ descen. i lacū. i. q̄ añ mortē xpi descenderāt i gehēnā: put expōit Ra. sa. s In die qñ descēdit ad inferos indixi luctū. amicis ei'. t Opui eū abyſſo. i. abſo: bui eū exercitu chaldeoꝝ. v Et phibui flumina eius nē. i. diuitie eius ⁊ potentia nō potuerūt eū liberare

p Contristatus ē sup eū libanus. i. regnum assyrioꝝ. y Et oia ligna agri cōcussa sūt. i. vinitores ⁊ agricole z A sonitu ruine eius cōmoui gentes. ꝑ stupoze ⁊ admiratione de ruina tanti regis. a Cū deducerem eū ad īfernū. quātū ad aiam. b Et conso. sūt i ira infi. .i. in inferno q̄ dī ee i terre pfundo qz illi q̄ ꝓius ibi descēderāt recepe rūt ꝓsolationem aliquā de ei' ōscēsu: solatiū. n. ē miseri habere sociū i pena: ⁊ maxie illoꝝ qui occisi fuerant p reges assyrioꝝ: p talē mōz dī esaie. xiiij. ō rege babylōis: Uniuersi respōdebūt ⁊ dicent tibi: ⁊ tu vulneratus es: sic ⁊ nos: nostri silis effectus es. sic ibi dē fuit expositus.

c Omnia ligna voluptatis. i. fges ⁊ potētes in hoc mundo qui i hoc mūdo vixerūt ō litiose. d Nō ⁊ ipsi cū eo descēdent. ad eundem locū. e Et brachium vniuscui' q̄z. i. fortitudo ei' ad infernum deducta. f Sedebit sub vmbraculo eius. i. aliquaz consolationez in eius descensu habebit modo ꝑdicto: sicut vmbraculum facit cōsolationem calefacto. g Cui assimilatus es. Dic consequenter exēplum de rege assur posituz applicatur ad propositum. s. ad regem egypti de quo supra dcm ē in pncipio. c. Cui similis factus es nē. ⁊ subdit: Ecce assur nē. Et eodē modo hic intelligit: g Cui assimulatus es. q. d. regi assur in dejectione: licet nō fueris ei equalis in potestate: vt supra dcm est: tamē fuisti valde magnus inter alios reges.

h Ecce deductus es cū lignis voluptatis. i. cū regibus iam defunctis. i Ad ter. vltimam. i. in gehēnam. k In medio incircūcisoꝝ nē. q̄ cuz hoc erāt idolatrie dediti. l Ipse ē pharao nē. istud ponitur vltimo ad denotandum q̄ ea que dicta sunt in hoc capitulo: dicta sunt ꝓpter eius dejectionem ⁊ populi sui.

Et factū ē. Postq̄ ppheta denūciauit. XXXII. regis egypti deiectionē: hic ꝓnter assumit sup hoc lamētationē. Et diuidit in duas ptes: qa ꝑmo planctus incipitur: 2° iterū resumitur: sic solet fieri i carmine lugubri: 2° ibi Et factum est. Prima in duas: q̄ ꝑio recolit ei⁹ ꝓcedens sublimitas: 2° ponitur ipi⁹ sequēs calamitas q̄ infelicissimus i fortunij genus est fuisse felicem. j. ō ꝓsola. 2ª ibi. Propterea. Circa ꝑmus ꝓmittitur tēpus reuelationis cū dī: a ¶ Et factum est in. xij. āno. s. transmigrationis ioachi. Cetera patent vsque ibi: b ¶ Leōi gētium assimilatus es. in fortitudine ⁊ crudelitate.

c ¶ Et draconi. i. cēto. vnde gen̄. j. vbi nostra trāslatio hz: Cete grandia. in heb. hētur Dracones magni.

d ¶ Et vēti. coꝛ. i. ptāte tua cleuatus. e ¶ In fluminibus tuis. h° dī q̄ terra egypti est fluuialis ex diuisione nili: vt supra dictum est.

f ¶ Et conturbabas aquas pedib⁹ tuis. tyrānice rḡēdo. g ¶ Propterea. Hic ꝓnter ponitur e⁹ calamitas ⁊ ꝑio describitur hec miseria: 2° ei⁹ causa effectiua: ibi Quia hec dicit. Circa ꝑmum dī i ꝑsōa dī: h ¶ Propica. i. q̄ abusus es ptāte a me tibi cōcessa. i ¶ Expandā sup te rete meū. i. exercitum chaldeoꝛum.

k ¶ Et extraham te. de loco ꝑsentis vite. l ¶ Sup faciē agri cē. q̄ cadauera sua ⁊ suoꝛ bellatoꝛ fmāserūt insepulta bestijs ⁊ auibus lacerāda. l ¶ Et implebo. col. cē. i. in quocūq̄ loco fugeris: occisus eris. m ¶ Et operiam cū extinctus fueris celos cē. hoc dī ad designādū magnitudinē tribulationis egyptioꝛ que designari solet ꝙ tempus obscurū ⁊ tenebꝛosū. vnde ouidius in ꝓmo de tristibus dī: Tempoꝛa si fuerint nubila sol⁹ eris.

n ¶ Solē nube tegam. i. regē calamitate deijciam.

Et factū ē. xij. xxxii. anno in mēse. xij. i vna mensis: factū est ꝟbum dñi ad me dicens: Fili hominis assume lamētū sup pharaonē regē egypti: ⁊ dices ad eū: Leoni gētiū assimilat⁹ es: ⁊ draconi qui est in mari Et ūētilabas cornu i flūminibus tuis: ⁊ cōturbabas aquas pedib⁹ tuis: ⁊ cōculcabas flumia earū Propterea hec dicit dñs deus: Expandā super te rete meum i multitudine populorū multoꝛ: ⁊ extrahā te in sagena mea: ⁊ ꝓiciaꝫ te i terram. Sup faciem agri abijciā te: ⁊ bitare faciā sup te oia volatilia celi: ⁊ saturabo de te bestias vniuerse terre. Et dabo carnes tuas sup mōtes: ⁊ implebo colles tuos sāie tua. Et irrigabo terram fetoꝛe sanguinis tui: insup mōtes ⁊ valles implebunt ex te. Et ōperiam cū extinctus fueris celos: ⁊ nigrescere faciam stellas ei⁹ Solē nube tegam: ⁊ luna nō dabit lumen suū. Oia luminaria celi mērere faciā super te: ⁊ dabo tenebras super terrā tuam dicit dñs deus. Et irritābo coꝛ pplorum multoꝛū: cū induxero contritionē tuam in gentibus super terras quas nescis: ⁊ stupescere faciā sup te populos multos. Et rēges eoꝛ horꝛoꝛe nimio formidabūt super te: cū volare ceperit gladius meus sup̄ facies eoꝛuz: ⁊ obstupescent repente singuli ꝓ anima sua in die ruine sue. Quia hec dicit dñs deus: Gladius regis babylonis veniet tibi: in gladijs fortiū deijciam multitudinē tuaz Inexpugnabiles oēs gentes he. Et vastabunt superbiam egypti: ⁊ dissipabit multitudo eius. Et pdaz oia iumēta eius: quē erant super aquas plurimas: ⁊ nō cōturbabit eas pes hominis vltra: neq̄ vngula iumentoꝛ turbabit eas. Tūc puriſſimas reddam aquas eoꝛ ⁊ flumina eoꝛ quasi oleū adducam ait dominꝰ deus: cū dedero terrā egypti desolatam. Deseret aūt terra a plenitudine sua q̄n ꝑcussero omnes habitatores eius: ⁊ scient quia ego dominus. Planctus est: ⁊ plangent eum filie gentiuz super egyptū ⁊ super multitudinē eius plangent euz ait dñs deus. Et factū ē in duodecimo āno: in quintadecima mensis: factum ē verbum domini ad me dicens: Fili hominis: cāne carmen lugubre sup multitudinē egypti. Et dētrabe

o ¶ Et luna. i. regina. p ¶ Nō dabit lumē suū. i. nō ꝏcedet oꝛnata sz magis captiuata. q ¶ Omnia luminaria celi. i. sapiētes egypti: tūc. n. vigebat ibi sapiētia: vt hī. j. metaphy. r ¶ Merere sa. pp regis ⁊ regni deiectionē. s ¶ Et irrita bo. i. ꝯ te ꝙuocabo. t ¶ Cū indu. cōtri. tuā i gentib⁹. i. cuz pplm tuum ꝓtritum captiuabo inter gētes extraneas ⁊ longiq̄s. v ¶ Et stupe. fa. su. te. i. pp tui tantā deiectionē ⁊ populi tui. x ¶ Et reges eoꝛ cē. i. nō solū vulgares: sz ēt reges ⁊ potētes timebūt ne sile eis accidat. y ¶ Cū volare cepit gladius meus. i. vindicta mee iusticie. z ¶ Sup faci. eoꝛ. videntes app: opinqua re chaldeoꝛ exercitū q̄ dī hic gladius dñi eo q̄ erat executoꝛ diuine iusticie: ⁊ hº modo rex humoꝛ dixit sctō lupo epo trecēsi se eē flagellum dei.

a ¶ Quia hec dicit. Hic ꝓnter ponitur cā effectiua dicte deiectionis: instrumētal tñ: q̄ rex babylōis in hº erat instrumētum dei: vt dictū ē: ꝛō dicitur: b ¶ Gladi⁹ regis babylōis vēiet tibi. i. ad destructionem tuam c ¶ Inexpu. oēs gen. he. exītes cū babylonis ḡge. d ¶ Et pdā oia iumēta. q̄ chaldei ñ solū iterficiēt homes sz ēt pdabunt aialia. e ¶ Que erāt sup aq̄s plimas. ira. n. egypti pascualis est pp irrigatōez nili f ¶ Et ñ cōtur. eas pes homis cē. i. ita pauci erūt homies ⁊ aialia i ira egypti q̄ ex trāsitu eoꝛuz nō turbabūtur aq̄ sz erūt puriſſime. g ¶ Et plan. eū filie gētiuz. i. mulieres i diuersis terris cātabāt sup eū cāmē lugubre magi ad ꝺrisionē q̄ ꝓpassiōez. h ¶ Et factū est. hic resumit carmē lugubre ex noua reuelatiōe: ⁊ diuidit i duas ptes: q̄ ꝑ pōit miseria egyptioꝛ absolute: 2° ꝓpatiue: ibi Loqnt ei. Circa ꝑmū ꝓmittit tps reuelatōis facte cū dī: h ¶ Et factū ē i. xij. āno. s. transmigratōis ioachi: ⁊ sic facta ē in eodē anno quo ⁊ ꝓcedēs ⁊ eodē mēse: tñ alia die: q̄ ꝓcedēs fcta fuit ꝓma die mensis: hec aūt. xv. vt ꝓz i lra. i ¶ Cane car. lugu. magi ad ꝺrisionē egypti q̄ ad ꝓpassionē. k ¶ Et detra. cā. i. dic cā ꝺtrahēdā i gehēnā. a ¶ Et filias gētiū. i. gētes venientes i ei⁹

auxiliū. b Quo pulchrior es. i ptāte ⁊ diuitijs. c De scēde. in pfundiorē locū inferni: q̄ ꝙto gradus altior: tanto casus grauior. d Gladius da. ē. regi babylōis ad te interficiendū ⁊ pplm tuū. e Loq̄nt ei. Hic describit miseria egypti ꝓpatiue: ⁊ prio pōit duplex dānatoꝝ grad⁹: 2° ostendit in quo pharao sit ponēdus: ibi Et tu ergo. Prīa diuiditur i duas fm duos grad⁹ 2ª ibi Et non dormient. Primus aūt gradus est illoꝝ q̄ descēdunt ad infernū morte violenta cū dicitur e Loq̄nt ei potētissimi robustoꝝ de medio inferni. insultādo ei q̄ sic deiectus ē in infernū morte violenta sic ⁊ ipsi. f Ibi assur nē. qui debellatus fuerat ante regē egypti: vt dictū ē ca. pcc. g In circuitu illius sepulchra eoꝝ. i. interfectoꝝ cū eo: ita q̄ sic fuerāt socij in morte: ita ⁊ etiam in pēa gehēne: ⁊ pene istoꝝ dicunt ꝫ sepulchra eo modo loq̄ndi quo dī luce. xvj. Mortuus est diues ⁊ sepultus est i inferno. h Qui dederāt quōdaz formidinē in tra viuētium. .i in iudea: vt dic ra. sa. illā. n. afflixerūt reges assyrioꝝ: vt patz iij. Re. Dōt etiaz cū hoc intelligi de alijs terris multis: quibus formidabiles fuerant reges assyrioꝝ: vt pz iiij. Re. xix. i Ibi elā. i. elamite q̄ similiter per gladiū descenderant ad infernum. Et ex dictis patet lra vsque ibi: k Ibi mosoch. i. capadoces l Et tubal. i. hyberij qui similiter morte violenta descenderunt ad infernum: iō concluditur: Omnes hi incircuncisi interfecti nē. m Et nō dormient. Hic ponit secūd⁹ grad⁹ dānatoꝝ morte nāli morientiū seu corruptōe aeris: ⁊ ñ violētia gladij a quibus seperant p̄dicti cū dī: Et nō dormiēt. videlicet supradicti. n Cū fortibus cadentibusq̄. i. morientibus p se sine gladio. o Qui descenderūt ad infernū cum armis suis. i. arma nō sūt eis ablata per violentiam. p Et posuerūt gladios suos sub capitibus suis. antiquitus enim i

eam ipsam ⁊ filias gentiuz robustaꝝ ad terrā vltimaz cū his qui descendūt in lacum. Quō pulchrior es de scēdē: ⁊ dormi cū incircūcisis. In medio interfectorum gladio cadēt. Gladius datus ē. Et attraxerūt eam et oēs pplos eius. Loquent ei potētissimi robustoꝝ de medio inferni: qui cum auxiliatorib⁹ eī descēderunt ⁊ dormierūt incircūcisi interfectiq̄ gladio. Ibi assur ⁊ otis multitudo eī: in circūitu illius sepulchra eoꝝ oēs interfecti: ⁊ qui ceciderunt gladio: quoꝝ data sunt sepulchra i nouissimis laci. Et fcā ē multitudo eius p gyrū sepulchri eī vniuersi interfecti cadentesq̄ gladio q̄ dederāt quōdā formidinē suam i terra viuentium. Ibi elā: ⁊ otis multitudo eī p gyrū sepulchri sui. Oēs hi interfecti ruētesq̄ gladio: q̄ descēderūt incircūcisi ad tra vltimā. Qui posuerūt trorē suū i terra viuētiū: ⁊ portauerūt ignominiā suaz cū his qui dēscēderūt in lacuz In medio interfectoꝝ posuerūt cubile eī in vniūsis pplis eī: in circuitu eī sepulchrꝝ illius. Oēs hi incircūcisi interfecti q̄ gladio. De derūt. n. terrorē suū i terra viuētiū: ⁊ portauerūt ignominiā suā cū his qui descēdunt in lacū. In medio interfectoꝝ positi sē. Ibi mō soch: et tubal ⁊ otis multitudo eius: in circuitu eī sepulchra illius. Oēs hi incircūcisi interfectiq̄: ⁊ cadentes gladio: q̄ dederūt formidinē suam in terra viuētium: et nō dormiēt cū fortib⁹ cadentibusq̄: ⁊ incircuncisis: q̄i descēderūt ad infernum cū armis suis. Et posuerūt gladios suos sub capitibus suis: et fuerūt iniqtates eoꝝ in ossibus eoruz q̄ terror fortiū facti sunt in terra viuentiū. Et tu ergo i medio incircūcisoꝝ contereris: ⁊ dormies cū interfectis gladio. Ibi idumea et reges eī ⁊ omnes duces eī q̄ dati sunt cū exercitu suo cū interfectis gladio: ⁊ qui cū incircūcisis dormierūt: ⁊ cū his qui descēderunt i lacū. Ibi pncipes aglonis oēs et vniuersi venatores q̄ deducti sūt cū interfect⁹: pauentes ⁊ i sua fortitudie cōfusi: q̄ dormierūt incircūcisi cū interfectis gladio: et portauerūt confusionē suā cū his q̄ descēdū i lacū. Vidit eos pharao et ꝓsolat⁹ ē sup vniuersa mltitudie sua q̄ interfecta ē gladio: pharao ⁊ otis exercit⁹ eī ait dñs dē: q̄ dedit trorē suū i tra viuētiū: ⁊ dormiuit i medio incircūcisoꝝ cū interfect⁹ gladio: pharao ⁊ omnis multitudo eī ait dominus deus.

sepulchris taliū: eoꝝ ponebāt gladū: ad caput sepulchri: in signū q̄ nō fuerant in bello deuicti: ita exponit Rasa. q Et fuerūt iniqtates eoꝝ in ossibus eoꝝ. i. q̄is nō fuerūt puniti morte corpali: tñ p iniquitatibus suis puniti sūt pēa gehēne: q̄ ē latēs viuētib⁹ sic ossa sb carne r Et tu g̃. Hic ꝓnter ostenditur in quo gradu sūt egyptij reponēdi .s. in primo cū illi qui per gladium descenderūt in infernū: iō dicitur: Et tu .s. pharao cum exercitu tuo s Dormies cū interfect⁹ gladio. ⁊ ꝓnter subdit de pluribus alijs sic punitis cū dicit: Ibi idumea nē. ⁊ pz littera vsq̄ ibi t Et vniuer. venatoreſ. i. homicidā ⁊ tyrāni: eo mō loq̄ndi q̄ dī gen. x. Quasi nēroth venator robustus coram deo. v Et portauerūt confusionē suā. i gehēna q̄ ē valē confusibilē pēa. x Vidit eos pharao. i pēa gehēne. y Et ꝓsolat⁹ ē sup vni. multi. sua. vidēs q̄ alij reges cū exercitib⁹ suis erāt i sili pēa: q̄dam. n. solatiū miseri est hīe sociū i pēa vt p̄dēz ē. cetā patēt ex p̄dcis. Hz ꝫ dicta de hac ꝓsolatōe vī eē q̄ i cuā gelio lu. dī ꝺ diuite epulōe q̄ i inferno posit⁹: petebat laçaruz mitti ad frēs suos viuētes ne vēnīrēt i locum tormentoꝝ. Ad q̄ dicēdū q̄ sic i demōib⁹ remāserūt naturalia integra: fz dionysiū: ita i dānat⁹ hoīb⁹: iō diues iste ex pietate nāli portat eis ꝓpati. Itē q̄ suo malo exēplo ⁊ fōte vbo iduxerat eos ad peccādū: ⁊ sciebat penā suā aggrauādā ex dānatōe eoꝝ ⁊ timore h⁹ mali petebat laçaꝝ mitti. Iste ꝫ cāc ñ fuit i p posito: q̄ hec ꝓsolaꝺ pceōbat ex ꝓsortō i pēa rspcū extraneoꝝ q̄ ñ attinebāt sic pharaōi nec fuerāt eis occasio ōli q̄ndi. In. c. xxxij. vbi dī i po. Et tubal. i. hyberij. Ad.

Ubal hispānā significat ꝙz cōez itelligētiā histo riographoꝝ nr̄oꝝ: ⁊ sic postil. eā exposuit sup hieremiā: tñ qñqz alr transtulit. vñ esaie vlti. vbi dr̄: Mittā ex eis. s. aplīs q̄ saluati fuer̄t ad gētes i ma ri in aphricā: in lydiā: tenentes sagittā in italiā ⁊ greciā Et vbi dr̄ italia. i heb. hr̄: tubal q̄ si gnificat hispāiā: ⁊ sic fuit i re: qz iacobus maior fuit missus i hispaniā ad p̄dicandum: ⁊ postea ibidē i mō te gl̄iose ⁊ mira culose sepultus.

Cap. XXXIII.

Et factuz ē. Postq̄ ezechiel, p phetauit de extra neis: hic iterū, p' phetat de iudeis quib' prio ꝓphat aduersa: 2° ꝓspa. xxxvj. c. Prima adhuc i duas: qa ꝑmo, ꝓphat ꝯ iudeos generalr: 2° ꝯ eoꝝ pastores spā liter. c. se. Prima adhuc i tres: qr̄ p' ꝓphetat de iude is exñtibus i chal dea: 2° de exñtib' i iudea: ibi Et fcm 3° iterū de exñtib' in chaldea: ibi Et tu fili hois. Pria adhuc in duas: qr̄ prio pōit populi mōitio: 2° eiusdez obstiatio: ibi Tu ḡ. Circa ꝑmū p̄emittit pabola de speculatore cū dr̄ b Terra cū in duxero su. eā gla. .i. exercitū cū gla dijs: ad puniēduz iniqtates i ea, ha bitantiū c Et tulerit z̄. de no uissimis suis. i. de iferiori populo: vt dicūt expositores aliq̄. Sz hoc non videt bn̄ dictū: qr̄ hec pabola speculatoris applicat ad ezechielē: qui erat de excellētioribus nō solū rone, ꝓphetice cognitōis: sz ēt sanguis: qr̄ fuit de tribu sacerdotali: vt pz in, plogo: que ꝑmixta erat regie ⁊ iō cū dicitur: De nouissimis suis. intelligendū est. i. de excellentioribus: ita. n. pōt accipi nouissimū vel vltimū in ascēdendo: sicut in descendendo. Et hoc modo dicit: geñ. xlvij. q̄ ioseph extremos suorum fratrū quinq̄z vi

Et factuz ē v. xxxiii. nō dñi ad me dicēs: Fi li hois loq̄re ad filios ppli tui: ⁊ dices ad eos: Terrā cū induxero sup eam gla dium: et tulerit popls terre virū vnū de nouissimis su is: et ꝓstituerit eū sup se spe culatorē: ⁊ ille viderit gladi uz veniētē sup trā: et cecine rit buccina ⁊ annūciauerit pplo: audiēs aūt quisquis ille est: sonituz buccine: ⁊ nō obtuauerit: veneritq̄z gla dius ⁊ tulerit eū: sanguis ip sius sup caput ei° erit. So nū buccine audiuit ⁊ nō se obseruauit: sanguis eius i ipso erit. Si aūt se custodi erit: aiam suā saluauit. Nō si speculator viderit gladiū venientē: et non insonuerit buccina: ⁊ popls se nō cu stodierit: veneritq̄z gladius ⁊ tulerit de eis aiam: ille q̄ dem i iniqtate sua capt' est sanguinē aūt eius de mānu speculatoris reqrā. Et tu fili hois: speculatorē dedi te domui isrl. Audiēs ergo ex ore meo sermonē: ānūciab eis ex me. Si me dicēte ad impiū: impie morte morie ris: nō fueris locutus: vt se custodiat impius a via sua ipse impius in iniqtate sua morietr: sanguiez aūt ei° de manu tua reqrā. Si āt ānū ciāte te ad ipiū: vt a viis su is ꝑuertat: nō fuerit ꝓpius a via sua: ipse i iniqtate sua morietur: porro tu aiaz tuā liberasti. Tu ergo fili hōis dic ad domū isrl. Sic locu ti estis dicentes: Iniqtates nr̄e et pctā nr̄a sup nos sūt et in ipsis nos tabescimus Quō ergo viuere potum⁹? Dic ad eos: Viuo ego dic dñs de⁹: nolo morte impij: sz vt cōuertat impius a via sua ⁊ viuat. Cōuertimini a viis vr̄is pessimis. Et q̄re mori emini dom⁹ isrl? Tu itaque fili hois: dic ad filios popu li tui: Justicia iusti nō libe rabit eū i quacūq̄z die pec cauerit: ⁊ impietas ipij nō nocebit ei i q̄cūq̄z die con uersus fuerit ab impietate sua. Et iustus nō poterit vi uere i iusticia sua: i quacun q̄z die peccauerit. Etiām si dixero iusto q̄ vita viuat: ⁊ ꝓsus i iusticia sua fecerit iniqtatē: omnes iusticie ei° oblionioni tradentur: ⁊ i ini qtate sua: quā operat' est i ip sa morietr. Si aūt dixero i' prio: morte morieris: ⁊ egerit penitētiā a pctō suo: fece ritq̄z iudiciū ⁊ iusticiā: ⁊ pi gnus restituerit ille impius rapināq̄z reddiderit: in mā datis vite ambulauerit: nec fecerit quicq̄z iniustum vi ta viuet ⁊ non morietur. Omnia peccata eius que peccauit: nō imputabūtur ei. Judiciuz ⁊ iusticiā fecit

ros constituit coram rege. ⁊ ad hoc concordat quod subdit hic: d Et constituerit eum super se speculatorem. li fu per impōrtat eminentiam. e Et cecinerit buccina. nihil omittendo de pertinentibus ad officium sibi impositum. Cetera patent vsque ibi: f Et nō insonuerit buccina. omittēdo de hoc qō spectat ad eius offici um: ideo sibi imputa tur homicidium. Cō sequenī parabola ad propositum applica tur cum dicitur: g Et tu fili homis z̄. ⁊ patet sentētia ex supra dictis. iḡ. c. vbi ponūtur q̄i eadē ver ba. h Tu ḡ. Hic ꝓnter ostendit populi obstinatio: ⁊ hoc ex duob': 2m pōitur ibi: Et dixer̄ūt. Primum aūt ē desperatō: q̄ est cā obstinationis i pec cato: qñ. n. homines ō sperāt ꝓsequi veniaz: nō agunt pniaz: ⁊ sic erat de iudeis q̄tum ad multos qui erant cū ezechiele, i chaldea iō dicitur ei: h Tu ergo fili hominis dic ad domū isrl. i. ad iu deos tecū existentes. i Sic locuti est dī centes. vnus ad alterꝝ k Iniquitates nr̄e. erga proximum: l Et pctā nostra. er ga deum: m Su per nos sūt. i. tam gra uia q̄ non possumus ea expiare. n Et i ipsis nos tabescimus. desperati posse in iu deā reuerti. o Quo mō ergo viuere pote rimus: vita gratie. Dic ad eos. errorem istuz improbando no mine meo. p Viuo ego. idest sicut ve rum est q̄ sum vita per essentiam: ita ve rum est quod sequi tur: q Nolo mor tem impij ⁊ cetera. ex ponatur sicut supra. xviij. capitulo. hoc ex cepto quod subditur: r Etiam si dixero iusto q̄ vita sua viuat ⁊ cetera. quia talis promissio dei intelligitur sub condicione. s. si in iusticia perseueret. a Et dixerunt. Dic ponitur secundū ad ostendendum obstinationem po puli: ⁊ est iniusta murmuratio contra deum: ⁊ est effe ctus obstinationis. ex hoc enim q̄ homines sunt in mal' obstinati, prūpe solēt i blasphemiā dei: ⁊ sic erat ō isrl: iō dr̄

a Et dixe.si.po.tui.q.d.nō sūt tā ō pplo meo ſz meritū. b Nō ē eq ponde.via dñi.i. iusta qō ē impossibile: cū sit regula iusticie. Cetera patēt ex dictis.ō.xvij.c. c Et fcz est. Hic pphetat de iudeis exntibus in iudea: z pio ponitur destructio hierlm cū dr: Et factū ē in.xij.āno.s.trālmigrationis ioachi. d In decimo mēse.z sic pz q hoc fuit post reuelatōes positas i pcedēti.c.fere p decē mēses:qz ille facte sūt.x ij.āno primo mense. e Ma.āt dñi.i.ei potētia. f Fa.fue. ad me.reuelando qō fcm fuerat in hierlm g Anteq.hoc nunciaret. Qui fugerat. h Apuitq os me. dādo mihi ꝓstantiaz loqndi de ipletiōe p phetie mee:de destructione hierlz quā ipsi reputabāt añ friuolā Conseqnt pōit pphia de remanētib' i terra p'destructiōez hierlz cū dr: i Qui ha.i ruinosis.i.i iudea plena ruinis. k Un' erat abraā tc.i.si ille q erat vn' tm habuit ꝓmissionē terre pro suo scie: nos q multi sumus multofor'de bemus eā possidere. Ra.sa.alr exponit et mel' vt videt dicens: k Un' erat abraā. .i.i vno pcepto do cōfederatus.s.i pcepto circūcisiōis:gen.xvij. l Nos āt mlti su.i. veo pfederati i mltis pceptis: vt pz in datione legis q ptinet mlta pcepta moralia:ceremōialia z iudicialia:z iō mel' debet nobis terra: sic.n.inī se loqbāt:sz h error tollit cū dr: m Qui in san.come.i. viuitis de alieno p rapinā et homicidiū rapto. n Et ocu.ve.leuatis ad imū.ve.i. ad idolatriā:vl ad sodomiā z expōit Ra.sa. o Et san.fun.inocentē:vt pz de ismaele et socijs eius q interfecerūt godoliā z plures alios inocētes ut hī hiere.xlj. p Nūqd terrā here.possi.q.d.nō qz nō estis filij abrae p imitationē vite. q Stetistis i gla.vis.pati ad homicidia. q Fecist' abominatōes i.turpia vitia. r Et vnusqsq vxo.pxi.sui polluit.p adulteria:iō subdit pena cum dicitur: s Qui in ruinosis habitāt gladio cadent.qz godolias z plures alij post ruinas ciuitatis fuerunt

vita viuet. Et dixerunt filij populi tui: Non ē eq ponderis via dñi. Et ipox via iusta ē. Cū.n. recesserit iustus a iusticia sua: feceritq iniqtates:morietur in eis. Et cū recesserit ipius ab impietate sua:feceritq iudiciuz z iusticiā:viuet in eis. Et dicitis: Nō ē recta via domini. Unūquēq iuxta vias suas iudicabo ō vobis domus isral. Et factū ē i duodecimo āno i decimo mse: in qnta mēsis transmigtionis nostre:venit ad me qui fugerat de hierlm dicens: Vastata ē ciuitas. Manus aūt dñi factā fuerat ad me vespe: antēq veniret q fugerat:aperuitq os meū:dōec veniret ad me mane:z aperto ore meo nō silui āplius. Et fcm ē vbū dñi ad me dicēs Fili hois:qui habitant in ruinosis his sup humū israel: loqntes aiūt: Un' erat abraam:z hereditate possiōbat tram: Nos aūt multi sum' nobis data ē terra i possessionē. Iccirco dices ad eos Hec dic dñs de': Qui i sāguine comeditis: et oculos vros leuatis ad imūdicias vras et sanguinē funditis: nūnqd trā hereditate possidebitis: Stetistis i gladijs vris:fecistis abominationes et vnusquisq vxorē ꝓximi

sui polluit:z terrā hereditate possidebitis:? Hec dices ad eos:Sic dic dñs deus: Viuo ego:qz qui i ruinosis habitant:gladio cadēt:et q in agro ē:bestijs tradet ad deuorandū: qui āt in pīdijs z i spelūcis sūt:pste morietur. Et dabo terrā in solitū dinē z in desertū:z deficiet supba fortitudo ei':z desolabunt mōtes isral:eo q nullus sit qui per eos transeat Et scient qz ego dñs:cū dedero terrā eox desolatā et desertam ꝓpter vniuersas abominatōes suas qs opati sūt. Et tū fili hois filij populi tui qui loquūtur de te iuxta muros z in ostijs domox:et dicūt vnus ad alterū vir ad ꝓximū suū loquētes:venite et audiamus:qs sit sermo egrediens a dño. Et veniunt ad te quasi si ingrediat populus:z sedent coram te populus meus. Et audiunt sermones tuos z nō faciunt eos: quia i canticum oris sui vertunt illos. Et auariciam suam sequitur cor eorum et ē eis quasi carmē musicū:quod suaui dulcisq sono canitur Et audiūt verba tua z nō faciunt ea: et cum venerit quod predictum est: ecce enim venit: tunc scient: qa prophetes fuerit inter eos

in iudea occisi:ut dictum est:z post mortē eius alij fugerunt in egyptum timore chaldeox: z ibi cum egyptijs occisi fuerunt a chaldeis. t Et qui in agro est.insidiantes transeuntibus. v Bestijs tradetur.ad deuorādū x Qui aūt in pīdijs z in spelūcis sunt. ꝓ sua tuitione. y Peste morient .i. corrupto aere. z fame.

z Et dabo terram.s. iudee. a In solitudiez per defectum habitantiū z cultorum. b Et scient quia ego dñs. p experientiā ptātis z vidicte mee. c Et tu. Hic iterum resumitur ꝓphetia de iudeis existentib' i chaldea cum ezechiele cuz dr: d Filij populi tui.qui loquuntur de te.de risorie. e Iuxta muros in ostijs domorum.i talibus enim locis solent conuenire homines ad confabulandum. f Dicunt. de risorie. g Uēite.ad ezechielem h Et audiam' quis sit fmo egrediens a domino. ac si venirent ad te ex verbi dei desiderio z deuotione:quod tamen ē falsum:ideo subditur: Et audiūt sermones tuos et nō faciunt. cuius causa subditur: i Quia in canti.or.sui ver.il.sic cātilenas fabulosas ogeri. h Et aua.suaz seqt cor eox. ponēdo ibi totā cordis sui attētiōez. i Et ē eis q̄ car.musi.s. vbū tuū mō pdicto. k Qō sua

ui dul.so.canit.i.ad aliquā delectationē:sic cantilene et fabulose audiunt ad delectatōez z nō ad edificatiōez. l Et cū ve.ma.a te pdēm:ecce.n.vēit.s.de ꝓpinquo. m Tūc sci.q ꝓo.fu.ir eos.qz viōbūt ꝓphia tua ipleta

In.c.xxxij.vbi dr i postil. Et dixerūt filij ppli tui.

Error iudeox circa regulā iusticie. Addi.j. iudicādo hoies iustos vl iniustos durat i eis vsq hodie:.put fuit oñsū i additiōe supra.c.xviij.

Jn.e.c. vbi dr in postil. Un' erat abraã. a Addi.ij.

HBraã nõ solũ vnũ ꝑceptũ dei seruauit: sz multa ⁊ varia ꝑ quib' de' ei pmisit terrã ꝑmissionis ⁊ benedictionẽ gentiũ i scie ei'. vnde gen. xxvj. ipsi isaac a deo dr: Daboq posteris tuis vniuersas regiões has: ⁊ bñdicent in scie tuo oés gẽtes terre: eo q obedierit abraã voci mee ⁊ custodierit ꝑcepta: ⁊ mandata mea: ceremonias leges qs seruauerit. Ex quo pz q nõ solũ pp ꝑceptũ circuncisionis fuit deo ꝓfederatus: sed ẽt pp alia plurima ⁊ forte maiora: sicut ẽ imolatõ isaac ac gen. xxij. Unõ prĩa expositio videtur verior.

La. XXXIIII.

ET factuz ẽ. hic phat ispãli ꝫ pastores isrl ⁊ primo declarat maliciam ipor: 2° denũciat consolationez subditis eor: ibi Propterea pastores. Circa pmũ dr: b De pastoribus isrl. i. ꝓncipibus ⁊ falsis pphis. c Qui pascebãt semetipsos. intẽti carnalibus delicijs: ⁊ nõ curantes de suis sbditis. d Lac com. ⁊c. bõa eor rapiẽdo ad victũ vestruz ⁊ vestitũ. e Qõ crassum erat occidebatis. diuitibus crimia capitalia iponendo: vt sic habere tis bõa eor vt pz de naboth. ij. re. xxj. Et sile creditr de plurib' alijs eẽ factũ. f Gregẽ aũt meũ nõ pascebatis. exemplo bone vite: ⁊ verbo sãe doctrine. g Quod infirmũ fuit nõ solidastis. ꝓnos ad vicia impediendo. h Et qõ egrotũ non sanastis. assuetos in malis reuocando. i Quod confractũ ẽ. per impatientiam. k Non alligastis. benigne cõsolãdo. l Et qõ abiectũ erat. de cultu diuino per idolatriam. m Nõ reduxistis. ad latriam. n Quod pierat. p desperationẽ. o Non q̃sistis. pmittẽdo eis ex dei misericordia veniam. p Sed cũ austeritate i pabatis eis. imponẽtes eis onera grauia ⁊ importatabilia. q Et disperse sũt oues mee p diuersa vicia ꝑ defectũ boni regiminis ⁊ doctrine. r Et facte sunt in deuoratione omniũ bestiarũ. i. demonũ vel aduersarioꝝ crudeliũ. i. assyrioꝝ ⁊ chaldeoꝝ: vt pz p ꝓdicta in pluribus locis s Errauerũt greges mei in cunctis mõtibus ⁊c. i. in locis oĩbus vbi colebant diuersa idola. t Propterea. hic pñ ter ꝓmittit sbditi cõsolatio: ⁊ diuiditr in tres ptes: q: prio põit necessitas huius ꝓsolationis: 2° ꝓsolatiõis actus: ibi hec dr. 3° modr: ibi Saluabo. Circa pm dr: t Propterea pastores. i. pp defectũ vestri regiminis v Audite ver. do. ꝓpatiẽtis miserie ppli sui. x Pro eo q facti sũt greges mei i rapinã. modis ꝓdictis. y Eo q nõ eẽt pa. s. bon': sz magis i lupũ mutat': iõ subdit: z Neqz. n. q̃sierunt ⁊c. ⁊ pz lra ex dictis. a Hec dicit. hic cõsequnter ꝓmittit ꝓsolatõis actus cũ dr in pson dei. b Reqrã gre. meũ de ma. eor. i. maloꝝ pastoꝝ auferẽdo: ⁊ hoc fuit impletũ tpe xpi vt magis patebit. j. tũc. n. sacerdotes ⁊ scribe alijs onera grauia ĩponebant ⁊ importabilia: vt habetur matth. xxiij. et quibus liberati sunt fideles p libertatem euangelij: ꝛz q declarat apostolus in epistola ad gal. diffuse. c Ecce egoipse ⁊c. ⁊ visitabo eas. per assumptionez carnis humane. d Sic visitat pastor gregez suum. misericorditer ⁊ benigne. e Et liberabo eas de omnibus locis. congregando eas in vnitate fidei ⁊ charitatis. f Et inducam eas in terram suam. i. in ecclesiam militantem: et postea in triumphantẽ: que est terra viuentiũ. g Et pascam eas in montibus israel. i. in ecclesia militante per dõa gratie: ⁊ in triumphante per dona glorie: que designantur hic per pascua vberrima ⁊ cetera corporalia: q: spiritualia sub similitudinibus corporalium in scriptura veteris ac noui testamẽti frequenter designantur: vt fm q dicit gregor' homelia. xxxvij. Insurgat animus ex his que nouit ad ea que non nouit: ac per hoc quod nouit diligere discat ⁊ incognita amare. h Quod perierat. per defectum regiminis. i Requiram. reducendo ad me p gratiã. k Et qõ abiectũ erat. p pastoꝝ tyrannidem. l Reducã. p beni

ET factũ ẽ v. xxxiiii. vbũ dñi ad me dicẽs: Fili hoĩs ꝓpheta de pastoribus isrl: ꝓpheta ⁊ dices pastoribus: Hec dicit dñs de' Uẽ pastoribus isrl: qui pascebãt semetipsos. Nonne greges a pastoribus' pascunt Lac comedebatis ⁊ lãis operiebamini: ⁊ quod crassum erat occidebatis: gregẽ aũt meũ nõ pascebatis. Quod infirmũ fuit nõ solidastis: et qõ egrotũ nõ sanastis. Qõ confractũ ẽ nõ alligastis: et qõ abiectũ ẽ nõ reduxistis ⁊ quod pierat nõn q̃sistis: sed cũ austeritate ipabatis eis: ⁊ cũ potẽtia. Et disperse sũt oues mee: eo q nõ eẽt pastor: et facte sũt in deuorationẽ oĩum bestiarũ agri: ⁊ dispse sũt. Errauerũt greges mei i cũctis mõtibus: ⁊ in vniuerso colle excelso: ⁊ super oẽm faciẽ tre dispsi sũt greges mei: ⁊ nõ erat q requireret. Nõ erat inquã q requireret. Propterea pastores audite vbũ dñi. Uiuo ego dicit dñs de': q: prõ eo q facti sũt greges mei i rapina: ⁊ oues mee i deuorationẽ oĩum bestiarũ agri: eõ q nõ eẽt pastor: neqz. n. q̃sierunt pastores gregẽ meũ: sz pascebãt pastores semetipos ⁊ greges meos ñ pascebãt. Propterea pastores audite vbũ dñi. Hec dicit dñs deus: Ecce egoipse sup pastores rẽqrã gregẽ meũ de manu eoꝝ: ⁊ cessare faciã: vt vltra nõ pascant gregẽ meũ: nec pascant ãplius pastores semetipsos. Et liberabo gregẽ meũ de ore eoꝝ: ⁊ non erit vltra eis in escã: q: hec dicit dñs deus: Ecce egoipse requirã oues meas: ⁊ visitabo eas. Sicũt visitat pastor gregẽ suũ: in die q fuerit in medio ouiũ suarũ dissipatarũ: sic visitabo oues meas: et liberabo eas de oĩbus locis: in quib' dispse fuerant i die nubis ⁊ caliginis. Et educã eas ꝺ pplis ⁊ congregabo eas de terris: et iducã eas in terrã suam: et pascã eas i mõtibus isrl in riuis ⁊ i cũctis sedib' terre. In pascuis vberrimis pascã eas: ⁊ i mõtib' excelsis isrl erũt pascue eaꝝ. Ibi requiescẽt in herbis virentib': ⁊ in pascuis pinguib' pascẽtur sup mõtes isrl. Ego pascam oues meas: ⁊ ego eas accubare faciã dicit dñs de' Quod pierat rẽqrã: et qõ abiectum erat reducam: ⁊

gnã consolationẽ. a ¶ Et qõ infirmũ fuerat p ꝓnitatẽ ad malũ ex exemplo maloꝝ pastoꝝ. b ¶ Cõsolidabo. firmãdo i bono. c ¶ Et qõ pingue ⁊ fo. custo. i suo bono statu in heb. aũt hĩ: Et qõ pingue ⁊ fortẽ ꝓsumã. i. diuites ⁊ potẽtes qui iniq̃ oppꝛesserũt pauperes puniam: iõ sõdit: o ¶ Et pascã illos i iudicio. iuste ꝑm demerita puniẽdo: eo mõ quo dr̃ iij. Re. vltio. Tollite micheã rẽ. ⁊ sõditur Mittite virũ istum i carcerẽ: ⁊ sustẽtate eũ pane tribulatõis ⁊ aqua ãgustie. Et huic expositiõi magis concor. lra seqns: vt videbit. e ¶ Ecce ego iudico. i. distiguo ẽtuz ad penã ⁊ premium. f ¶ Ini pec̃. masuetũ. g ¶ Et pec̃. feroꝝ. i. ini simplices boies ⁊ feroces: iõ subditur h ¶ Arietũ ⁊ hirco. i. bonoꝝ ⁊ maloꝝ ut mõ dr̃ matthei. xxv. Statuet oues a dr̃tris: hedos ãt a sinistris i ¶ Nõne sa. vo. erat. i. sufficere debebat vobis potentibus. k ¶ Pascua bo. õpasci. i. meliorib' bõis i pñti vita vri. l ¶ Insup ⁊ reli. pas. ve. conculcastis. i. illa vñ deberẽt pauperes viuere dedistis satellitib' vñis Et eodẽ mõ exponendũ est qõ dr̃: Et cũ purissimã aquam rẽ. m ¶ Propꝛea. i. ꝓpter talẽ iniuriã simplicib' illatã. n ¶ Ecce ego ipe iudico rẽ. expõat vt. ẽ. o ¶ Pro eo q̃ late. ⁊ hu. ipinge. fortitudie vĩa ⁊ potẽtia simplices ipugnando p ¶ Saluabo. Hic incipit versus i hebꝛeo vbi ostẽdit p quẽ fieri ꝺbeat ista salus ouiũ. s. pastorẽ xp̃z cũ subdit: q ¶ Et susci. su. ea pa. vnũ. s. xp̃z ꝑm q̃ ipemet dicẽ Johã. x c. ¶ Et fiet vnũ ouile ⁊ vn' pastor. r ¶ Seruũ meũ dauid. i. regẽ de seie dauid: vt dicẽ Ra. sa. p quẽ intelligit messiã venturũ ex̃z errorẽ suuz: nos aũt xp̃m q̃ iam vẽit i mũdũ factus ex seie dauid ex̃z carnẽ: vt pz matth. j. s ¶ Ipse pa. eas verbo euangelico ⁊ virtutis exemplo. t ¶ Ego ãt dñs ero eis in deũ. ñ xp̃iane religionis cultum. v ¶ Et seru' me' dauid. i. xp̃s q̃ dr̃ seruus dei rõne hũanitatis assũpte: in qua mior est pẽ: ꝑm q̃ dr̃ Joban. xiij. Pater maior me est. x ¶ Et fa. cũ eis pa. pacis. i. legẽ euangelicaz que est lex amoris: ⁊ per ꝓns pacis. y ¶ Et cess. fa. be. pessi. diminuẽdo demonũ potentiã: que p mortẽ xp̃i sũt diminute. z ¶ Et q̃ habitant in deserto. religionis. a ¶ Securi doꝝ mient. a ꝓturbatione demonũ. b ¶ In saltibus. i. lod religiosis sepatis a secularib'. c ¶ Et ponã eos i circuitu coll' meis. i. eccl'ie militantis. d ¶ Benedictionez. i. bñdictos: p̃ ceteris. e ¶ Et deducã imbꝛẽ. s. gr̃e. f ¶ In tpe suo. hoc potissime fuit i ꝓmitiua eccl'ia qñ spũsc̃us descẽdit sup apostolos in sĩg̃ visibili: Actu. ij. ⁊ postea dabat alĩs p impositionẽ manuũ apostoloꝝ actu. viij. g ¶ Et da. lignũ agri fructũ rẽ. qz ad h° se quebat multiplicatio bonoꝝ operum in ecclesia. h ¶ Et cẽt i terra sua absq̃ timoꝛe. rẽ. qz in contumelĩs hominũ gaudebant ⁊ demonibus ĩpabant: vt pz in actibus apostoloꝝ in pluribꝰ locis. i ¶ Et suscitabo eis germẽ nominatũ. i. xp̃z de semine dauid nasciturũ: in lege ⁊ ꝓphetis ꝓfiguratum: ⁊ apte nũciatũ. k ¶ Et ñ erunt vltra immi nuti fame. s. spũali ex ẽfectu verbi dini. l ¶ Neq̃ portabũt ampli' oppꝛobria gẽtiũ. quia gentiles ad fidem conuersi ñ inferũt oppꝛobria xp̃i discipulis: ꝫ magis honorem m ¶ Et scient qz ego dominus de' eorum cum eis. per experientiam bonitatis' mee in bñficijs sibi collatis. Ia. XXXV ¶ Et factus est. Hec ẽ pars incidentalis: in qua post consolationem fidelium recolit destructionẽ idumeoꝝ: qui semper fuerunt infesti iudeis colentibus deum: ⁊ diuiditur in duas partes ꝑm duas causas huius destructionis: 2ª ibi: Eo q̃ dixeris. Prima causa ẽ fraternũ odiũ: qz sicut esau odio habuit iacob fratrem suum vterinũ: vt habetur genesis. xxvij. sic idumei descendentes ab esau: iudeos a iacob descendentes: ⁊ hoc est quod dicitur in persona domini b ¶ Ecce ego ad te mons seyr. i. idumea que est montuosa. c ¶ Et extendam manum meam. i. potentiam. d ¶ Super te. i. ad te destruendam. eo q̃ fueris inimicus sempiternus populi israel: ⁊ concluseris filios isr̃l. fuerunt enim idumei in obsidiõe hierusalẽ cũ chaldeis

qõ ꝓfractũ fuerat alligabo ẽt qõ infirmũ fuerat ꝓsolidabõ: ẽt qõ pingue ⁊ fortẽ custodiam: ẽt pascã illas in iudicio. Vos ãt greges mei: hec dicẽ dñs de': Ecc̃e ego iudico intẽr pecus ẽt pecus ãrietũ ⁊ hircoꝝ. Nõne satis vobis erat pascua bõa depasci: Insupẽr ⁊ reliquias pascuaꝝ vĩaꝝ ꝓculcastis pedib' vestris: ⁊ cũ purissimã aquã biberetis: reliquã pedib' vĩis turbastis. Et ouesmee bis q̃ ꝓculcata pedib' vĩis fuerãt: pascebant: ⁊ q̃ pedes vĩi turbauerant: hec bibebant. Propterea hec dicẽ dñs de' ad vos: Ecc̃e ego ipse iudico intẽr pec̃ pingue ⁊ macilẽtũ. Pro eo q̃ lateribꝰ ⁊ humeris ipigebatis: ⁊ cornibus vĩis ventilabatis oia infirma pecoꝛa: donec dispgerent foꝛas: saluabo gregẽ meũ: ⁊ nõ erit vltra in rapina: ⁊ iudicabo ĩter pec̃ ⁊ pec̃. et suscitabõ sup ea pastorẽ vnũ qui pascat ea: seruũ meum dauid ipe pascet ea: ⁊ ipse erit eis i pastorẽ. Ego aũt dñs ero eis i deũ: ẽt seru' me' dauid ꝓnceps i medio eoꝝ. Ego dñs locutus sũ. Et faciam cum eis pactum pacis: ẽt cessare faciam bestias pessimas de terra: ẽt q̃ habitant in ẽserto: securi dormiẽt i silvis: ẽt ponã eos i circuitu coll' meis bñdictiõnẽ: ẽt deducã i breui i tpe suo: ⁊ pluuie bñdictiõis erũt. Et dabit lignũ agri fructũ suũ: ⁊ tra dabit germẽ suũ: ẽt erũt in tra sua absq̃ timoꝛe. Et sciẽt qz ego dñs: cũ ꝓtriuero catenas iugi eoꝝ: ⁊ eruero eos de mãu impantiũ sibi. Et nõ eruũt vltra in rapinã i gẽtib' neq̃ bestie tre deuoꝛabũt eos: ꝫ habitabũt ꝓfidẽter absq̃ vllo terroꝛe. Et suscitabo eis germẽ nomiatũ: ẽt nõ erũt vltra imminuti fame in trã: neq̃ põta bũt vltra oppꝛobriũ gẽtiũ Et scient qz ego dñs de' eorum cũ eis: ⁊ ipi ppls me' dom' isr̃l: ait dñs de'. Vos aũt greges mei greges pascue mee boies estis: ⁊ ego dñs de' vr̃ dicit dñs deus.

Et factũ ẽ ẽmo xxxv dñi ad me dicens: Fili hois pone faciẽ tuã aduersũ mõtẽ seyr: Et ꝓphabis de eo: ⁊ dices illi: Hec dicẽ dñs deus: Ecc̃e ego ad te mõs seyr: ẽt extẽdã manuz

g In tpe afflictionis eoꝝ. i. destructionis ciuitatis ⁊ tẽpli de q̃ fuerunt sũme afflicti: h In tpe iniquitat extreme. i. extreme pũitõis iudeorũ ꝓ suis iniquitati bus: ⁊ accipit hic extremuꝫ ꝓ maxio pp destructionez ciuitatis ⁊ templi: vt dictum est: i Sanguini tra dam te. i. filiꝫ isrl tibi consanguine is: ⁊ hꝰ fuit imple tũ tpe machabeo rum: qñ iudas ex pugnauit filios e sau. j. macha. v. k Et cũ sangui ne oderis. i. qz o dio habuisti iude os tibi consangui neos: l Sangu isꝫ pseqet te. i. iudaicꝰ ppls tibi consanguineus. ⁊ ce tera patẽt vsqz ibi m In solitudi nes sempiternas. i. lõgas: n Tra dam te. qz postea terra illa fuit ha bitata: sz nõ ita ci to. Aliter exponi tur ista lra vt per sanguinẽ hic itel ligat homicidiuꝫ vt sit sensus: ꝙ sic idumei crudeliter occiderũt iudeos vt dcm̃ est supra: ita ꝓp hꝰ pccm̃ ef fusus est crudelit sagiis eoꝝ a chal deis: ⁊ terra eoꝝ destructa vsqz ad longũ tps: ⁊ hec expositio magis ꝯsonat ꝓcedẽtib p Eo ꝙ dixeris. Dic ponit 2ª cã ꝺ structois idumeo rum que est cupi ditas ambitiosa: cupiebant. n. here ditare terrã iudee que erat eis ꝓpiq ⁊ ideo inuerunt chaldeos in obsi diõe hierlm: p hꝰ spãtes obtiere ter ram: ⁊ hꝰ est quod dr: o Eo ꝙ di xeris due gentes ⁊c. i. duo regna. s. iude ⁊ isrl erũt mea: p Cũ dominꝰ esset ibi. qz i hierusalẽ colebat i tẽplo i quo erat ꝓpicia toriũ: qꝺ dicebatur sedes dei: vt dcm̃ fuit diffuse exo. x xv. q Quia facia iuxta iram tuã. i. debite te puien do de ira ⁊ inimicitia ꝫ iudeos: r Et notus efficiar per eos. i. eoꝝ liberatõe de babylonica captiuitate te in captiuitate remanẽte. s Audiui vniuersa opprobria tua. de ostructione iude. t Deserti. s. sunt mõtes isrl: meã sup te: ⁊ dabo te deso latũ atqz defectũ. Urbes tu as demoliar: ⁊ tu defect eris ⁊ scies: qz ego dñs: eo ꝙ fue ris inimic sempitern: et cõ cluseris filios isrl i manꝰ gla dij in tpe afflictiõis eoꝝ in tpe iniqtatis extreme. Pro ptea viuo ego dic dñs deꝰ qm̃ sãguini tradã te: ⁊ sangu is te pseqt. Et cũ sangui nẽ oderis sãguis pseqtur te Et dabo mõtẽ seyr desola tũ ⁊ defectũ: ⁊ auferã de eo eũtẽ ⁊ redeuntẽ: ⁊ implebo mõtes eꝰ occisoꝝ suoꝝ. In collibꝰ tuis ⁊ in vallibꝰ tuis atqz i torrẽtibꝰ iterfecti gla dio cadẽt. In sõlitudies sẽ piternas tradã te: ⁊ ciuita tes tue nõ habitabunt. Et scietis qz ego dñs deꝰ: eo ꝙ dixeris: due gẽtes ⁊ due tre mee erunt: ⁊ hẽditate possi debo eas: cũm dñs eet ibi: Propterea viuo ego dicit dñs deꝰ: qꝺ faciã iuxta iram tuã ⁊ sm̃ zelũ tuũ: quẽ fecisti o dio hñs eos: et notꝰ efficiar p eos cũ te iudicauero: ⁊ sci es qz ego dñs. Audiui vni uersa opprobria tua: q̃ lo cutꝰ es de mõtibꝰ isrl dicens Deserti nõb ad deuorãdũ dati sũt. Et isurrexistis sr me ore vro: ⁊ derogastis adusũ me. Verba vra ego audiui Hec dic dñs deꝰ: Letante vniusa tra i sõlitudiez te re digã: sicuti gauisus es sup hẽditatẽ domꝰ isrl: eo ꝙ fue rit dissipata: sic faciaz tibi. Dissipat eris mõs seyr ⁊ ydumea ois: ⁊ sciẽt qz ego dominus. XXXVI. Tu aũt fili hois, pphẽ ta super mõtes isrl: ⁊ dices: Mõtes isrl audite verbuz dñi: Hec dic dñs deꝰ: Eo ꝙ dixerit inimicꝰ ꝺ vob: eũ ge altitudines sempitne in hẽditatẽ date sũt nob, ppte rea vaticiare ⁊ dic: Hec dic dñs deꝰ: Pro eo ꝙ desola ti estis ⁊ cõculcati p circui tũ ⁊ fci i hẽditatẽ reliqs gẽ tib: et ascẽdistis sr labium ligue ⁊ opprobriũ ppli ꝓ pterea mõtes isrl audite v bũ dñi dei: Hec dic dñs ꝺ mõtibꝰ ⁊ collibꝰ torrẽtibus vallibusqz ⁊ desertis pietinis ⁊ vrbib derelictis: q̃ depo pulate sũt: ⁊ subsanate a reli qs gẽtib p circuitũ. Pro pterea hec dic dñs deus: Quoniã i igne zeli mei lo cutꝰ sũ de reliqs gẽtib ⁊ de idumea vniuersa: q̃ dederũt trã meã sibi i hẽditatẽ cum gaudio ⁊ toto corde ⁊ ex aio: ⁊ eiecerũt eaz: vt vasta rẽt: iccirco vaticinare super humũ isrl: ⁊ dices mõtib ⁊ collibꝰ iugis ⁊ vallibꝰ: Hec dic dñs deus: Ecce ego in zelo meo ⁊ in furore meo locutꝰ sũ: eo ꝙ confusionem v Nobis ad deuorandum dati sunt. qz comedem bona ibi crescentia. x Et insurrexisti sr me ore vro. dicẽtes ꝙ non poteraz defendere iudeos a rege babylonis. y Ver ba vestra ego audiui. i. blasphemias vias punire disposui z Letãte vniuersa tra. s. isrl: a In solitudie te redigã qz post redituz iudeo rum de babylone idu mei remanserunt in captiuitate: ⁊ sic idu mea remansit desola ta propter defectum culture. XXXVI. a Tu autez. Su perius egechi el pphetauit iudeis aspera: adiun xit tñ in fine. xxxiij. ca. consolationem de liberatione eorum p christuz fienda: hic, p phetat eis, pspera: ⁊ pmo facit hoc simpli ci sermone: 2º pphe ti ca visione ca. sequẽti. Circa pmũ agitur de liberatõe ppli iudaici: ⁊ diuiditur i duas partes secundum du as causas huius libe rationis: 2ª ponitur ibi Et factũ est. Pria aũt cã ẽ revelatio po puli a miseria. Et di uiditur in duas: qz pꝰ ponit aduersantiũ de iectio: 2º ppli iudaici erectio: ibi Vos autẽ Circa pmũ dr: b Propha sup montes isrl. pspa nuciando: c Eo ꝙ dixerit ini micꝰ de vobis. gaudẽ do de via destructiõe ꝺ Euge. interiectio est gaudẽtis: e All titudines sempiterne. i. ira iudee mõtuosa: f In heredi. da. sũt nobis. sic. n. dicebant idumei: vt dcm̃ est ca precedenti. g Et ascendistis sr labiũ li gue. quia extranei lo quunt de vobis derí dẽdo ⁊ iproperando. cetera patẽt vsqz ibi: h Propterea. i. pro pter talia iproperia ⁊ vitupia. i Cum in igne zeli mei. i. in effectu vidicte mee k Locutꝰ sũ de reliqs gẽtib. sentẽtialr eaz punitionẽ de terminãdo. l Que dede. trã meã sibi. i. iudeã q̃ dicebat specialiter terra dei: eo ꝙ in hierlm vigebat cultus dei: m Cum gaudio. aliqui libri habent: Cum gladio. sed in hebreo ⁊ in libris correctis est: Cum gaudio. quia cum magna libidine occiderunt populum iudaicum: ⁊ captiua uerunt: ⁊ terrã vastauerunt: cetera patent ex dictis vsqz ibi:

n Iccirco.i.pp ꝓfusionē quā vos iudei sustinuistis:
o Ego leuaui manū meā.i.potentiā meā ad faciendū vi
dictā: p Ut gentes q̄ in circuitu vīo sūt. q̄ ex odio erga
vos regē babylōis sup vos adduxerūt:ꝛ cū eo in vīa destru
ctiōe fuerūt: q Ipse ꝓfusionē suā portēt. qz pti occidēt
ꝛ partim captiuabū
tur: r Vos autē.
Dic ꝓnt ponit ppli iu
daici erectō. Circa qđ
sciendū q ista erectio
icepit i reditu captiui
tatis babylōice q̄ fuit
figura liberatiōis per
xp̄m fiende pp hoīem tū
mihi videt lra sequēs
de vno tpe tranlit ad
aliud :sic esaias.xliij.
loquēdo đ rege baby
lonis q̄ fuit figura de
mōis:trālit ad loquē
dū de lucifero. Dicit
ergo: Vos aūt mōtes
israel ramos vīos ger
minetis.redeūte.n.po
pulo de babylōe i iu
deā ira cepit melius
fructificare pp aduen
tū colētiū. s Pro
pe.n.ē vt veniat.s.po
pul' de babylone qui
intendit culture vīe:
t Et ruī. instaura.
ꝯobabel.n.ꝛ alij cū
eo exītes istaurauerūt
tēplū: ꝛ neemias ꝛ q̄
cū eo erāt muros ciui
tat ꝛ sīr ppli hitatio
nes suas in diuersis lo
cis: v Et habita
re vos faciā sic a pncī
pio. qñ pplus itrauit
terrā sub iosue duce:
x Bonisqz do.ma.
q̄ ab initio babuist.
i hebr.hī: Añ. ꝛ istō
videtur mihi debere
referri ad tp̄s xp̄i: in q̄ maxīa bōa data fuerūt credētib' q̄z
pmi fuerunt iudei:in toto.n.tpe a reditu captiuitatis de ba
bylone vsq̄ ad tp̄s xp̄i nō legit pplis iudaicus fuisse in tāta
ꝓsperitate de multo sicut fuerat añ captiuitatē babylonicam
y Et addu.sup vos.o mōtes israel: z Boies.vos colen
tes. a Et eris eis.tu terra israel mōtuosa: b In here.
ꝛ ñ ad.vltra vt absq̄ eis sis.i.non captiuabuñt vltra de te:
ꝛ qz postea fuerunt captiuati a romanis dicūt expositores
aliq̄ q hoc est referendū ad ira viuentiū figuratā p iram
israel:de q̄ nullus eīcit q̄ intrauerit ad eā. pōt tñ expōi de ira
israel ad lraz dicēdo q p lī,vltra non imp̄ortat semp duratio
ppetua a pte p': sed etiā aliqñ nō multū longa: sicut declara
tū fuit diffusius esaie 2° sup illud verbū: Et nō exercebūt
vltra ad plūū. Post aduentū.n.christi fcā sī milta plia i ira.
c Pro eo q dicunt de vobis.s.mōtibus israel vituperando:
d Devoratrix hoīm es. qz in iudea fuerūt multe occisio
nes p reges assyriorꝫ ꝛ babylonis ꝛ aliōꝝ alīs: iō dicebāt
gētiles ip̄roperādo q illa ira devorabat habitatores suos
e Propterea hoies nō comedes āplius ꝛc.i. talis occisio
no erit i te vltra. f Nec auditā faciā in te amplius con
fusionem gētiū.i.imp̄roperiū p̄dictū ꝫ te a gentilib'.
g Et factū est. Dic ponit 2°cā liberatōis iudeoꝝ.s.vt
per hoc tollatur blasphemia ꝫ nomen diuinum:ꝛ diui
ditur in duas ptes: qz p̄mo huius blasphemie modus
ponitur:2° tollitur: ibi Et pepci. Circa p̄mū sciendū q
gētiū sustiuerit:iccirco hec
dic dñs đ':Egō leuaui ma
nū meā: ut gētes q̄ i circui
tu vīo sīt: ipse ꝓfusionē suaz
portēt:vos āt mōtes israel ra
mos vīos germinetis:ꝛ fru
ctū vīuz auferat pplo meo
israel. Prōpe.n. est vt veniat
Ut ecce ego ad vos ꝛ con
uertar ad vos:ꝛ arabimini
ꝛ accipietis semētē:ꝛ multi
plicabo in vob' boies oēm
q̄z domū israel. Et hitabūt ci
uitates:et ruīosa istaurabūt
ꝛ replebo vos hoīb' ꝛ iu
mētis: ꝛ mltiplicabūt ꝛ cre
scēt. Et hitare vos faciā:sic
a pncipio: bōnisqz dōabo
maiorib' q̄z būistis ab ini
tio:ꝛ scietis qz ego dñs. Et
ādducā sī vos bōies pplī
meū israel:ꝛ hēditate possi
dēbūt te. Et ēris eis i hēditatē
ꝛ nō addes vltra: vt absq̄
eis sis. Hec dicit dñs de':
Prō eo q dicūt đ vob:dē
uoratrix hoīz es ꝛ suffocās
gētē tuā:ꝓptēa boies ñ co
medes āplius: ꝛ gētē tuā ñ ne
cabis vltra ait dñs de'. Nec
audītā faciā īte āplius ꝓfusio
nē gētiū:ꝛ opp̄robriū pplo
rū neq̄z pōtab: ꝛ gētē tuā
nō amittes āplius ait dñs de'
Et factū est vbū dñi ad me
dicēs: Fili hoīs: dom' israel
hitauerī i humo sua:et pol
luerī eā i vīs suis ēt i studi
is suis. Jux imūdiciā men
struate fca ē via eoꝝ coraz
me:et effudi idignatōz meā
sr eos ꝓ sāguie:quē fuderī
sr trā. Et i idol'suis pollue
rūt eā: et dispsi eos i gētes
ꝛ vētilati sī i tras. Jux vias
eoꝝ ꝛ adiuētōes eoꝝ iudi
caui eos. Et igressi sī ad gē
tes:ad q̄s itroierī: et pollue
rūt nomē scm meū : cūz di
cerēt de eis pplis dñi istī ē:
ꝛ de tra ei' egressi sī. Et pe
pci nomi scō meo: qđ pol
luerat dom' israel i gētib': ad
q̄s igressi sī. Iccirco dices
domui israel:hec dic dñs de'
Non pp vos ego faciā do
m' israel:ſz pp nomē scm meū
qđ polluistis i gētib':ad q̄s
itrasti. Et sanctificabo nom̄
meum magnū:qđ pollutū
audītā faciā īte āpli' ꝓfusio
nē gētiū:ꝛ opp̄robriū pplo
rū neq̄z pōtab: ꝛ gētē tuā
nō amittes āpli' ait dñs de'
Et factū est vbū dñi ad me
dicēs: Fili hoīs: dom' israel
hitauerī i humo sua:et pol
luerī eā i vīs suis ēt i studi
is suis. Jux imūdiciā men
struate fca ē via eoꝝ coraz
me:et effudi idignatōz meā
sr eos ꝓ sāguie:quē fuderī
sr trā. Et i idol'suis pollue
rūt eā: et dispsi eos i gētes
ꝛ vētilati sī i tras. Jux vias
eoꝝ ꝛ adiuētōes eoꝝ iudi
caui eos. Et igressi sī ad gē
tes:ad q̄s itroierī: et pollue
rūt nomē scm meū : cūz di
cerēt de eis pplis dñi istī ē:
ꝛ de tra ei' egressi sī. Et pe
pci nomi scō meo: qđ pol
luerat dom' israel i gētib': ad
q̄s igressi sī. Iccirco dices
domui israel:hec dic dñs de'
Non pp vos ego faciā do
m' israel:ſz pp nomē scm meū
qđ polluistis i gētib':ad q̄s
itrasti. Et sanctificabo nom̄
meum magnū:qđ pollutū
ad captionem iu
deoꝝ inter genti
les secuta ē blas
phemia nominis
diuini: qz aliqui
eorum erant valde mali quaz ma
liciam gentiles re
torquebant in de
um imp̄roperando ei q̄ haberet
ita malum pplm
Alij autem erant
valde boni:de q̄
bus dicebāt etiaz
gentiles q̄ de' eo
rum non potue
rat eos saluare li
cet viuerent iuste
Premittit tamen
hic malicia ppli
p̄ropter quam fu
it electus de iudea
cum dicitur:
h Domus israel
habitauerunt in
humo sua. i. i iu
dea: i Et pol
luerunt eaz in vi
is suis.i. peccatis
idolatrie: ꝛ luxu
rie:ꝛ effusione sā
guinis innocentis
vt patet ex sup̄a
dictis: k Edin
studijs suis. ex q̄
patet q talia fece
runt ex magna li
bidine peccandi
quia ad hoc stu
diose intendebāt:
l Et effudi indignationem meam super eos.puniēdo
p̄ro peccatis: m Et dispersi eos in gentes.captiuan
do in diuersis terris: n Et polluerunt nomen san
ctum meum.inquātum occasione eoꝝ dicte sunt blas
phemie contra eum modis predictis: ideo subditur:
o Cū diceretur de eis.a gentibus: p Populus
domini iste est.ꝛ ideo ex malicia aliquorum dicebatur
dominus malus:ꝛ ex bonitate aliorum ipotens:vt pre
dictum est:ideo quātum ad malos dicitur derisorie:
Populus domini iste est.ꝛ de bonis qđ subditur:
q De terra eius egressi sunt. q.d.non potuit eos ibi
seruare. r Et peperci. Dic consequeter ponitur ab
latio huius blasphemie per reductionem populi de ba
bylone:ꝛ sic ablata fuit gētilibus occasio dicte blasphe
mie:ꝛ hoc est qđ dicitur in persona dei: Et peperci no
mini sancto meo.occasiōem dicte blasphemie subtrahē
do. s Non p̄ropter vos ego faciam. idest p̄ropter
iusticiam vestram: sed p̄ropter nominis mei reueren
tiam. t Et sanctificabo nomen meum.i.sanctum
ostendam in liberatione vestra mirabili:iō subditur:

v Tollam quippe vos de gentibus ⁊c. per cyrum. p Et effundā sup vos aquā mūdā. i. peccata via pe'rita remittā. Doctores aūt nr̄i lr̄am istam exponūt de reductione ppli ad fidē christi: ⁊ de ablutione baptisma li qua tollitur culpa ⁊ pena. Et huic ēt expositiōi p̄cor dat qō dr̄ in q̄dā libro iudaico apō hebreos auctētico qui dicitur ioma hierosolymitanū Quemadmoduz pelag⁹ mūdificat pollutos: ita deus sanct⁹ ⁊ benedict⁹ erit mūdans in futuro isrl̄. ⁊ sic est dicēs eçech. xxxvj Aspgā sup vos a quas mundas ⁊c. qō aūt dr̄ in futuro in oziginalib⁹ ⁊ glosis hebreoz sup refert ad tp̄s messie y Et dabo vobis cor nouuz ⁊ spm̄ nouuz .i. volūtatē bene'faciendi: ⁊ hoc referendo ad tp̄s reditus de babylōe q: postea melius vixerunt q̄ ante. Melius tn̄ expo'nitur referēdo ad tp̄s christi de datione spiritussācti aplis ⁊ alīs credē tib⁹. z Et auferā cor lapideū. i. i pcīs obstinatum dādo verā contri tionē de pcīs. a Et habitabi. in tra quā dī pa tribus vr̄is. i. i iu'dea referendo ad pplm̄ de babylōe redeuntē: vel in ec clesia triumphan te ⁊ militante refe rendo ad populū in christum credentem: b Et vocabo frumentū ⁊c. qō intelligitur ad litterā de multiplicatōne terrenascen tiū post reditum de babylone: vel p ista metaphorice in telligūt bona spiritualia tpe christi data: vt eucharistia que p̄ficitur de frumēto: ⁊ alia christi dona q̄ frequent in scriptura significant p copozalia. c Nō pp vos ego faciam. ⁊c. q: reditus de babylone ⁊ aduent⁹ christi p̄cesserūt ex mera bonitate diuina. d Cōfundimini ⁊ erubescite sup vīs vr̄is. i. malis preteritis. cetera patēt vsq; ibi: e Terra illa inculta ⁊c. referendo ad redi tū captiuitatis babylonice intelligit de terra iudee que tempore captiuitatis fuit deserta: pp cultorum absentiā sed in reditu captiuitatis facta fuit fructifera ⁊ amena p cultorum pn̄tiam ⁊ diligentiam: referendo aūt ad tē pus christi intelligitur de gētilitate: que ante aduentū

est int̄ gentes: qō polluistis i medio eaz: vt sciāt gētes: qz ego dn̄s ait dn̄s exercituū. Cū sanctificat⁹ fuero i vob coraz eis. Tōllā qppe vos de gētib⁹ ⁊ p̄gregabo vos de vniuersis tris: ⁊ adducā vos in terrā vām. Et ēffun dā sup vos aquā mūdā: ⁊ mūdabimini ab oīb⁹ igna mētis vr̄is: ⁊ ab vniuersis idolis vr̄is mundabo vos. Et dābo vob cor nouum: ⁊ spm̄ nouū ponā i medio vr̄i. Et āuferā cor lapideuz de carne vā: ⁊ dabo vob cor carneū: ⁊ spm̄ meū po nā in medio vr̄i. Et faciam vt i p̄ceptis meis ābuletis ⁊ iudicia mea custodiatis ⁊ opemi. Et hābitabitis in tra quā dedi p̄ribus vr̄is: ⁊ eritis mihi in pplm̄: ⁊ ego ero vobis in deū. Et salua bo vos ex vniuersis inqna mentis vr̄is: ēt vocabo fru mētū ⁊ mlt̄iplicabo illud: ⁊ nō īponā vobis famē. Et mlt̄iplicabo fructū ligni ⁊ ⁊ genimina agri: vt nō por tet vltra opprobriū famis in gētib⁹. Et r̄cordabimini' vias vaz pessimarum stu diorūq; ñ bonoz: ⁊ displi cebūt vobis iniqtates vr̄e: ⁊ scelera vr̄a. Nōn pp vos ego faciā ait dn̄s de⁹: notuz sit vobis. Cōfundimini ⁊ erubescite sup vīs vr̄is do m⁹ isrl̄. Hec dic dn̄s de⁹: In die q̄ mūdauero vos ex oi b⁹ iniqtatib⁹ vr̄is: ⁊ habita ri fecero vrbes ⁊ istaurabe ro ruinosa: ⁊ tra ōserta fue rit exculta: q̄ quondā erat desolata i oculis ois viato ris dicēt: Terra illa inculta facta est: vt hort⁹ voluptatis ⁊ ciuitates deserte ⁊ destitu te atq; suffosse mūite sede rūt. Et sciēt gētes: q̄cūq; de relicte fuerit i circuitu vr̄o: qa ego dn̄s edificaui dissi pata: plātauiq; iculta: ego dn̄s loctu⁹ sum ⁊ feceri. Hec dic dn̄s de⁹: Adhuc i hoc iueniēt me dom⁹ isrl̄ vt faci am eis. Mlt̄iplicabo eos sic gregez hoium: sūt gergē scm̄: sūt gregē hierlm in solē nitatib⁹ ei⁹: sic erunt ciuita tes deserte plene gregibus hoiuz: ⁊ scient qz ego dn̄s.

Facta ē sup xxxvii. me manus dn̄i: ⁊ edu xit me in spiritu domini: ⁊ ⁊ dimisit me in medio cam pi qui erat plenus ossibus

christi fuit quasi terra inculta: q: non habuit doctores le'gis diuie: nec pphetas q̄ eā excolerēt: ad fecūdationē bono rū opum: sed p⁹ aduētū christi p p̄dicationē aplor ⁊ alior discipulor fcā est fructifera ⁊ amena p susceptionez fidei ⁊ mor. Et huic expositioni consonat qō subditur postea:

f Mltiplicabo eos sicut gregē hoium. q̄ tum ad bonos mores q̄ pr⁹ erāt bestialiter viuētes: g Ut gregez scm̄. per susceptio nem fidei iustificantis h Ut gregē hierlm i solēnitatibus eius. i quo designatur mul titudo credētiū de gē tilib⁹: sicut in solēnita tibus maxime pasche pente. ⁊ tabernaculo rum: conueniebat in hierlm ppls mltus. In ca. xxxvj. vbi dr̄ in postil. Et scificabo nomen meū. Addi.

Eā q̄ i hoc ca. p̄cipaliter tinentur non possūt rationabiliter intelligi ad lr̄az de li'beratiōe a babylōica captiuitate. in illa. n. liberatione nō leguntur aliqua miracula fcā manifeste p̄o quibus possz dici: Scificabo nomē meū. i. scm̄ oīa dā in liberatiōe mira bili: put dic postilla tor. Licētia. n. data p cyrum lz fuerit a deo volūtatē ipsius mouē te: ñ tn̄ fuit miraculo se fcā imo fm̄ cursuz cōem reges huius se'culi p̄dicūt ea q̄ fuer̄t fcā p inimicos q̄s de'bellauerūt. Vñ cyrus q̄ deuicit chaldeos ra tōnabilit detestat de structionez hierlm p eos factaz: nec hoc de bet inter miracula reputari: licz hoc sit a deo misericoditer factum. Itē hoc qō dr̄: Effundaz sp vos aquā mūdam ⁊c. Omnes hebrei antiq referūt ad tp̄s messie i q̄ debebāt pur gari pcā. Silr qō dr̄: Dabo vobis cor nouū ⁊ spm̄ nouum ⁊ auferā cor lapideū. p̄prie refert ad tp̄s christi: non ad tp̄s reditus de babylone: q: licet postea melius vixerūt q̄ ante vt dicit postillator: ñ tn̄ p̄pe diceret q⁹ ōdit de⁹ ill' redeūtib⁹ cor nouū ⁊ spz nouū. Nā mlti exīte⁹ i captiuitate babylōi ca hēbāt spm̄ rectū ⁊ cor mūdū: vt hieremias: daniel: ⁊ eçechiel ⁊ huiusmōi q̄z sillies ñ mlti legūt p⁹ redificatōez tēpli.

Facta est. Dic p̄ñi describit liberatio ppli imaginaria ⁊ pphetica visione: ⁊ diuidit in i duas ptes: q: p⁹ describitur liberatio ppli captiua ti: 2° vnio dispsi: ibi Et factus est. Prima in duas: q: p⁹ po nitur imaginaria visio: 2° eius expositio: ibi Et dixi. Circa

ꝑmum dī: a Facta est sup me manus dñi ⁊c. videbat.n. ꝓphete imaginaria visiõe q̄ p man⁹ cuiusdã effigiei deũ re ꝓsentãtis: portaret in cãpũ plenũ ossib⁹ mortuor: b Et circũduxit me p ea in gyro. ita q̄ nõ intrabat ini ossa sz circuibat extra: erat.n. ezechiel sacerdos: q̄ nõ debebat ꝓtami-nari ex tactu ossium alicuius mortui c Siccaq; vehemẽt. q̄si hoiuz tã diu mortuo rũ. d Dñe de⁹ tu nosti. q̄ habes scientiã nõ solũ ꝑdictorum ⁊ ꝑntiuz sed ẽt futuror⁹ e Ossa arida audi te verbũ dñi. q̄ potest imperare vobis sicut viuẽtibus creaturis. f Ecce ego itromittã in vos spm̃. lz hoc ponat ꝑ⁹: tñ fuit vlti mũ: q⁹ ꝓcessit ꝓiũctõ ossiũ ad iuncturas debitas: ⁊ extẽsio neruorum ⁊ carniũ ⁊ cutis desup: vt postea subditur: Et dabo super vos neruos ⁊c. ⁊ vltimo ponitur: Et dabo vobis spm̃ ⁊ viuetis. h Factus est aũt sonitus ⁊c. q⁹ ex cõmotione ossiuz ad suas iũcturas appropinquantiuz videbat imaginarie sonus p̄cedere. cetera patẽt ex dictis vsq; ibi: i A quatuor ventis. t. a quattuor mũdi plagis: vnde stant q̄ttuor venti ꝑncipales: non quia hẽant virtutem viuificãdi: sed q⁹ stantib⁹ illis videbat imaginarie a deo dari eis spũs vite. k Et dixit. Hic ꝓ̃ ponit huius visionis itellectio ⁊ dicunt aliq̄ q⁹ visio ista itelligẽda ẽ de resurrectõe generali tpe iudicij: sz saluo meliori iudicio ñ videt h⁹ mihi: q⁹ stati exponẽdo dī: l Ossa hec vniuersa domus israel est. resurrectio autem generalis non solum erit filiorum israel: sed oium generaliter. Item quia subdit: Ipsi dicũt. Aruerũt ossa nr̃a ⁊ pḟt spes nr̃a. Si aũt itelligeret ō resurrectõe generali: istud dictũ ita se extẽderet ad p̄⁹ defunctos sic ad viuentes ⁊ futuros: iusti aũt defũcti a ꝓncipio mũdi vsq; ad tp̃s ezechielis ⁊ vsq; ad resurrectiõez xp̄i habebãt certã spẽ resurgẽdi in pte elector⁹: ipũ ẽt exñtes in inferno sciunt se eẽ resurrecturos ad augmẽtuz sue pene: q⁹ tũc punient in aia ⁊ corpore: ⁊ iõ videt q⁹ hec visio intelligẽda sit ad lr̃am de liberatione ppli israel a babylonica seruitute q̄ est moris ciuilis: ⁊ iõ talis liberatio ꝓuenienter dī viui-

ẽt circũduxit me p ea in gyro. Erãt ãt multa valõ sr̃ faciẽ cãpi: siccaq; vehemẽt. Et dixit ad me: Fili homis: putasne viuent ossa ista: Et dixi: Dñe deus tu nosti. Et dixit ad me: Vaticinare ō ossib⁹ istis. Et dices eis: Ossa arida: audite verbũ dñi: Hec dic dñs de⁹ ossib⁹ his: Ecce ego itromittã in vos spm̃ ⁊ viuetis: et dabo sup vos neruos: ⁊ succrescere faciã sr̃ vos carnes: ⁊ super extẽdã i vob cutẽ: ⁊ dabo vobis spm̃ ⁊ viuetis: ⁊ scietis q⁹ ego dñs. Et ꝓphetaui sic ꝓceperat mihi. Fact⁹ est ãt sonit⁹ ꝓphetãte me: ⁊ ecce cõmotio. Et acceserũt ossa ad ossa: vnũq̄q; ad iũcturã suã. Et vidi: ⁊ ecce sup ea nervi ⁊ carnes ascenderũt: ⁊ extẽta ẽ i eis cutis desup: ⁊ spm̃ nõ hẽbãt. Et dixit ad me: Vaticinar⁹ ad spm̃: vaticinare fili hois: ⁊ dices ad spm̃: Hec dic dñs de⁹: A q̄ttuor vẽtis veni spirit⁹: ⁊ suffla sup interfectos istos: ⁊ reuiuiscãt. Et ꝓphetaui sic ꝓceperat mihi. Et ingressus ẽ in ea spũs: ⁊ reuixerũt: steterũtq; sup pedes suos exercit⁹ grãdis nimis valde. Et dixit ad me: Fili hois: ossa hec vniuersa: domꝰ israel. Ipsi dicũt: Aruerũt ossa nr̃a: et pijt spes nr̃a et absciss⁹ sum⁹. Propterea vaticinare: ⁊ dices ad eos: Hec dic dñs de⁹: Ecce ego aperiã tumulos vr̃os: et educã vos de sepulchris vestris ꝑ⁹ me⁹: ⁊ iducã vos i terrã israel. Et scietis q⁹ ego dñs: cũ apuero sepulchra vestra: ⁊ eduxero vos de tumul⁹ vr̃os ꝑ⁹ me⁹: et dedero spm̃ meũ in vob ⁊ vixeritis. Et requiescere vos faciã sup humũ vr̃az: ⁊ scietis q⁹ ego dñs locut⁹ sũ: ⁊ feci ait dñs deus. Et factꝰ ẽ sermo dñi ad me dicẽs: Et tu fili hois sume tibi lignũ vnũ: ⁊ scribe sup illo: iude ⁊ filior⁹ israel socijs ei⁹. Et tolle lignũ alterũ ⁊ scribe sup illo: ioseph lignũ ephraim: et cũcte domꝰ israel socior⁹q; ei⁹. Et adiunge illa vnũ ad alterũ tibi in lignũ vnũ: ⁊ erũt in vnionẽ in manu tua. Cũq; autez dixerint ad te filij ꝑ⁹i tui loquentes: nõne idicas nobis quid in his tibi velis: Loquer⁹ ad eos: Hec dic dñs de⁹: Ecce ego assumã lignum ioseph: q̄ ẽ in manu ephraim ⁊ tribus israel: q̄ sũt ei adiuncte: ⁊ dabo eas piter cũ ligno iuda: ⁊ faciã eas in lignum vnũ: ⁊ erunt

p Et absciss⁹ sum⁹. a terra natiuitatis nr̃e. q Propterea vaticinare. ad auferenduz ab eis hãc ōspatiõnẽ. r Ecce ego apiã tumu. vr̃os. i. loca in q̄b⁹ estis serui: ⁊ carceres i q̄bus aliq̄ erãt ligati: s Et educã vos. p licẽtiam regis cyri qui dedit licẽtiã ꝑ⁹o redeũdi. j. esdre. j. t Et dedero spm̃ meũ i vobis. i. cõstãtiã redeundi in iudeã ⁊ ꝓposituz meliorãdi vitã vestrã. v Et factus ẽ. Dic ꝓ̃ describit vnio ꝑ⁹i dispsi: ⁊ diuidit i duas ptes: q⁹ ꝑ⁹ signũ sensibile ponit: 2⁹ exponit: ibi Cũ aũt dixerint Circa ꝓmũ scindũ q⁹ ꝓphete ad magis mouẽduz corda audientiuz aliq̄n ꝓphetabãt nõ solũ verbis: sz ẽt sensibilib⁹ signis sic iuit esaias nud⁹ ⁊ discalciat⁹: esaie. xx. ca. ⁊ hieremias põtauit chatenas ligneas i collo suo: hiere. xxvij. ⁊ eodez modo ꝓcipit h ezechieli cum dī: x Sume tibi lignuz vnũ ⁊ scribe sup illud iude. in hebr. liiude ẽ patriui cassus: y Et filior⁹ israel socijs ei⁹. i. tribui beniamin que in diuisiõe regni adhesit roboam sic ⁊ trib⁹ iuda: ꝓp q̄d illud regnũ dicebat duar⁹ tribuũ. trib⁹ ẽt leuitica fuit illi adiuncta eo q⁹ hieroboã ꝑm⁹ rex israel cultor⁹ vitl⁹or⁹ aureor⁹ sacerdotes ⁊ leuitas elecit de regno suo: ⁊ sic venerũt in regnũ iude z Et tolle lignũ alterũ ⁊ scribe sup illud ioseph lignũ ephraim. q⁹ ꝑm⁹ rex hieroboã fuit de tribu ephraim filij ioseph: a Et cũcte dom⁹ israel socior⁹q; ei⁹. i. aliar⁹ tribuũ. b Et adiũ. illa vnũ ad alterũ. ꝓtiguatiõe ita q⁹ videant lignũ vnũ. c Cũ aũt dixerint. Hic ꝓ̃ ponitur expositio dicti signi cũ dī: d Ecce ego assumam

lignū ioseph ꝛc.p̄h̄. n. designabat futurum q̄ regnuꝫ ysrl̄ erat cōiungendū regno iude sub vno rege xp̄o. non enim pōt exponi ad lr̄aꝫ de zorobabel seu q̄cūq; alio vsq; ad christū: qz de semine dauid nō fuit aliq̄s rex vsq; ad ipsū: iō subdit postea e ¶ Et seruꝰ meꝰ dauid super eos. p quem intelligitur messias siue xp̄s in lege ⁊ prophetis promissus sicut fuit declaratum diffusi' hiere. xxx. ⁊ iosie. iij. etiam ſm doctores hebreorum.

f ¶ Et pastor vnꝰ erit oium eoꝝ. s. xp̄s ſz q̄ dī iohānis. x. ca. ⁊ fiet vnum ouile ⁊ vnꝰ pastor. Et sciēdū q̄ per regnuꝫ ysrl̄ non solū hic intelligūt decē tribꝰ ſz ēt oēs vocati ad fidē de gētilibꝰ qui colebāt idola añ susceptionē fidei: sicut ⁊ regnū ysrl̄ coluit a principio regni ſb hierobo am: ut hī. iij. regū xij. Uñ ⁊ conuersi de gentibus nomen ysrl̄ assequūt ſz q̄ dī esaie. xliij

vnū in manu eiꝰ. Erūt aūt ligna sup q̄ scripseris i manu tua i oculis eoꝝ ⁊ dices ad eos: Hec dicit dñs deꝰ: Ecce ego assumā filios ysrl̄ ō medio natōuꝫ ad q̄s abierūt: ⁊ congregabo eos vndiq; ⁊ adducā eos ad humū suā. Et faciā eos gētē vnaꝫ i tra i mōtib' ysrl̄: ⁊ rex vnꝰ erit oib' iperās. Et nō erūt vltra due gētes: nec diuidēt āpli' i duo r̄gna. Neq; polluēt vltra i idolis suis ⁊ abominatiōib' suis ⁊ cūctis iniq̄tatib' suis: ⁊ saluos eos faciā de vniuersis sedib' suis i q̄b' peccauerūt: ⁊ emūdabo eos. Et erūt mihi ppl's ⁊ ēgo ero eis deꝰ: ēt seruꝰ meꝰ dauid rex sup eos: ēt pastor vnꝰ erit oiuꝫ eoꝝ. In iudicijs meis ābulabūt: ⁊ mandata mea custodiēt: ⁊ faciēt ea. Et habitābūt ſr̄ tram: q̄ā dedi famulo meo iacob: i q̄a habitauerūt patres vestri: ⁊ habitabūt sup eā ipsi ⁊ filij eoꝝ: ⁊ filij filioꝝ eoꝝ vsq; i sempiternū: ⁊ dauid famulus meus princeps eoꝝ i ppetuū. Et pcutiā illis fedꝰ pacis: pactū sempiternuꝫ erit eis. Et fundabo eos ⁊ multiplicabo: ⁊ dabo sanctificatiōez meā i medio eorū i ppetuū: ⁊ erit tabernaculū meū i eis: ⁊ ero eis deꝰ ⁊ ipsi erūt mihi ppl'es. Et sciēnt gentes: q̄ ego dñs sanctificator ysrael cū fuerit sanctificatio mea in medio eorum in perpetuum.

g ¶ In iudicijs meis ambulabūt. seruando legem euāgelicam. h ¶ Et habitabūt sup terrā. s. viuentium: i ¶ Quā dedi famulo meo iacob. i. datuꝫ promisi: iudea. n. nō fuit tra principalit promissa abrāe ysaac ⁊ iacob: q̄ p' a deo principaliter datū nō est minus bonū q̄ meritū sed maius: opa aūt virtutū pp q̄ facta fuit promissio pribus si maiora bona q̄ q̄cūq; materialis terra: ⁊ iō in promissiōe materialis tre intelligebat principaliter promissio terre viuentiū vt dcm̄ fuit gen. xv. magis diffuse: ⁊ sic intellexerūt patriarche ſm q̄ declarat apl's ad hebre. xj. dicēs ō ipsis. Nūc aūt melioꝛe appetūt. s. patriā: ⁊ subdit. i. celestem: k ¶ In qua habitauerūt pres vestri. mente p fidē: eo mō loquendi q̄ dī phil. iij. Nra autē conuersatio in celis est. ⁊ habitatio corporalis ipsoꝝ in materiali tra erat huius habitatiōis figura. Uel pōt dici: k ¶ In q̄ habitauerūt pres vestri. i. habitabūt loquendo de futuro p modum p̄teriti pp certitudinē prophetie: ⁊ tali mō loquēdi vtūt frequenter p' phe: vt supra visū ē i mlti loc: iō subdit: l ¶ Et dauid famulus meus princeps eoꝝ i ppetuū. q̄d nō pōt itelligi de p'sona dauid nec de aliq̄ de semine ei' nisi de xp̄o cui' regnū ē eternū. m ¶ Et pcutiā illis fedus pacis. q̄d hic incohat i obseruātia legis euāgelice q̄ ē lex amoris ⁊ pficit i patria vbi pax ⁊ amor cōsūmat: n ¶ Et da. scificatiōez meā. i. faciā eos sāctos. o ¶ Et erit tabernaculū meum in eis. i. habitabo cū eis i p̄ti in terra p gr̄aꝫ ⁊ in celo p gl̄iam. p ¶ Et sciēt gentes q̄ ego dñs scificator ysrl̄. i. cuiuslibet fidelis q̄ noie ysrl̄ noiat vt supra dcm̄ est.

In ca. xxxvij. vbi dī in postil. Et dixit. hic ponitur huius visiōis itellectio. ¶ Additio.

Quod hec visio ezechielis exponat de liberatiōe ppli ysrl̄ a babylonica captiuitate: videt inconsonū lr̄e: tm̄ q̄ licet fuitus sit moꝛs ciuilis: nō tm̄ loca vbi serui sūt dicūtur sepulchra itm̄ q̄ cū liberant serui dicant tumula apire ⁊ huiusmōi q̄ in lr̄a de hꝰ dicūt: tū q̄ licet fuerunt liberati a seruitute babylonica: remanserūt tm̄ sub seruitute pr̄arū ⁊ medoꝝ: vñ post redēptōez a babylonica captiuitate. j. esdre. ix. ca. legit esdras dixisse: Serui sum' ⁊ i seruitute nr̄a non dereliq̄t nos deꝰ nr̄: etiaꝫ inclinauit sup nos misericordiaꝫ et sic adhuc remanebant moꝛtui ciuiliter tū q̄ q̄ō dī h: Et dabo sup vos neruos ⁊ succrescere faciā sup vos carnes: ⁊ extendā in vobis cutem. nō videtur ptinere ad eductos de seruitute ad libertatē: vñ manifestū videt q̄ hec visio ptinet ad resurrectōem generalez: in qua oia p̄dicta requirunt: p' ut lr̄a plana sonat: ſz suam p̄mariā significationē: a qua nūq̄ā est recedenduꝫ ſm sensuꝫ lr̄alem: nisi necessitaſ cogat. Si aūt dicat q̄ necesse ē: vt nō intelligatur de resurrectione generali: pp obiectiones allegatas per postillatoꝛez quaꝝ p̄ria est ex hoc q̄ō dī: Ossa hec vniuersa dom' ysrl̄. cū tm̄ resurrectio p̄dicta non soluꝫ sit filioꝝ ysrl̄: ſz oiuꝫ generaliter. 2ª est de hꝰ q̄ō dī: Aruerūt ossa nr̄a ⁊ p̄ijt spes nr̄. put i postilla. Ad p̄mū dicendū q̄ ꝛz resurrectō generalis sit oium generaliter: tā iustoꝝ q̄ reproboꝝ: qz tm̄ reprobi ad maius supplicium resurgūt: nō dicunt̄ p̄prie resurgrē. Uñ psal. Jō non resurgūt impī in iudicio. put postillatoꝛ ibidem exposuit. Et iō ꝓpheta non fecit mentiōez hic nisi de filijs ysrl̄ sub q̄ꝝ noie oēs iusti intelliguntur: put i multis alijs locis. Ad 2ᵐ dicendū q̄ hoc q̄ō dī: Aruerunt ossa nr̄a: ⁊ p̄ijt spes nr̄a. intelligit de iustis defunctis: qz licet habuerūt certam spem resurrectionis: qz tm̄ spes q̄ differtur affligit animū: vt p̄v. xiij. ca. iō ꝓpha dicit eos sic loquentes: q̄si ſm cursum hoium communem hꝰ dicere potuissēt.

In ca. xxxvij. vbi postil. motus duab' ¶ Replicatiōibus expōit visionē huius ca. ad lr̄am de liberatione a captiuitate babylonica: quā q̄dā exponunt de resurrectione generali futura: fortassis bñ ſm allegoriā: huic burg. valde ꝛrius p̄sequitur scōam expositionē motus debilibus rationib'. P̄ria qz dicūt hic liberati a sepulchris q̄ō nō videt habere locū i illa captiuitate. Sed rñdet q̄ sic fuitus ē moꝛs ciuilis: ita loca taliū fuoꝝ p̄sertim carceres merito dicuntur sepulchra ad instar q̄ a phis dicuꝫ dī viui hois sepultura. 2ᵒ burg. mouet q̄ ꝛz fuerūt liberati a fuitute babylōica: remāserūt tm̄ sub pr̄aꝝ medoꝝ grecoꝝ ⁊ romanoꝝ fuitute. Ad q̄ō dico q̄ q̄uis remanserūt tributarij: nō tm̄ captiui: aliud enim est seruire sub tributo ⁊ captiuitate. Seruiens enim sub tributo est totaliter sui iuris: non aūt captiuꝰ. Et pp defectū hunc captiui dicunt̄ ciuiliter moꝛtui ⁊ sepulti. Nec burg. bñ rñdet ad motiua postil. Cum enim postil. primo moueat ex eo: qz ex lr̄a nō innuit nisi de domo

ísrael íō inconuenienter dī: de domo ísrl qō est oīb' hoīb' generale. ſ. reſurrectio mortuorū. Ad hoc rñdet burg. q' per domū ísrl' itelligūt electi q̄ ſolū ꝑpe reſurgēt iuxta illō pſal. nō reſurgūt ipi in iudicio. Et dicit poſtillator sic circa auctoritatē allegatā ſentire. Sed vtrūq; falſū eſt. Primum: q; abſolutus articulū fidei omni carni cōem appropꝛiat vni plus q' alteri: nā oēs ſm apls propꝛie reſurgemus. Nec huic obſtat illō pſal. allegatū: q; hoc allegatū nō dicit reſurrectionem impiorum teneri ſm quid & non ꝑpe quēadmodū gloſat bur. qō ꝓz ex eo: q; dī in iudicio. ſ. ſeſſuri iudicantes quēadmodū in hac vita in cathedra peſtilētie ſedeꝛ ꝓſueuerunt. Et ꝓz ex eo qō ſequit: Neq; peccatores i ꝓſilio iuſtorum. qō ꝓz totū dicere ſm q̄d non ꝓpꝛie: q; argumentū tale: Pec catores nō reſurgent i ꝓſilio iuſtorū. igitur nō reſurgēt: tenet a ſz q̄d ad ſimplicit'. Etiā falſū ē qō poſtillatorī ipōit: q; poſtil. gloſat locū pſal. allegatum q' non reſurgunt iniuſti ad ſuā exaltationē ex quo etiam non ſequitur ꝓpꝛie ſed ſolum ſecūdum quid: igitur iniuſti non reſurgent. Scdo poſtil. mouet: q; dī: Spes nra pūt. qō de iuſtis maxime locū non hz: nā ipſi oēs habuerūt ab initio ſpē certā future beatitudis. Ad qō dicit burg. q' q̄uis habuerūt ſpem: ſpes tñ q̄ differt afflīgit animā iuſtorū: puerbiorū. xiij. ſed hoc non ſoluit: q; nō ſequtur ſpes differt: igit pūt: ꝓxima eni eſt expoſitio. Nec verū eſt dilationē reſurrectionis iuſtorū eſſe afflictiuā: q; afflictio ñ ſtat cū pfcā beatitudine: vt ꝓz. xij. ſup genē. ad ſram: quāuis enim aliq̄ mō ſpata ratardat: vt ibi dī nō tñ afflīgit. XXXVIII.

Et factus eſt. Poſtq' pphetauit pſpera & aduerſa de iudeis: h reuertit ad pphetādū de extraneis. ſ. ꝓtra gog & magog. Circa qō ſciēdū q' hebrei dicūt q' ſūt gentes q̄ venture ſt ad pugnādū ꝫ hierlm: & debellabuntur p regē meſſiam: quē expectāt adhuc venturū. Sed h' ocñ eſt erroneū: quia aduētus chriſti trāſijt in ꝓteritū. Jō aliq̄ doctores nri dicūt q' gog & magog nō eſt aliqua gens determinata: ſed generaliter ſignificat pſecutores eccl'ie: ſz hec expoſitio videt nimis myſtica: pp qō ſaluo meliori iudicio videt mihi ſ'per gog itelligi antichriſt'. Dī. n. gog a gag qō ſignicat tectū in hebreo: q; lz antichriſtus ſit futurus hō: inhitabit tñ totaliter a diabolo: & ſic erit q̄ſi el' tegumētū ſub ſpecie humana. Magog aūt ſignificat de tecto p qō intelligūt adherētes ātichriſto tanq' de el' familia ſeu pplo: huic aūt expoſitiōi ꝓcordat qō dī apoc. xx. Soluet ſathanas de carcere ſuo & exibit ſeducere gētes ſup q̄tuor angulos terre gog & magog cē. qō exponit de pſecutiōe antichriſti quem diabol' ꝑmo ſeducet & poſtea alios ad adherēdū ſibi. Huic etiam dicto ꝓſonat dcm apli ſi referat ad 2m aduētū xpi:

XXXVIII. Fīmo dñi ad me dicēs Fili hoīs: ponē faciē tuā ꝫ gog & tra magog ꝓncipē capitis moſoch & thubal: & vaticinare de eo: & dices ad eū: Hec dicit dñs de': Ecce ego ad te gog ꝓncipē capitis moſoch & thubal. Et circūagā te & ponā frenuz in maxillis tuis: & educā te & oēm exercitū tuū: eqs & eqtes veſtitos loricis vniuſſos: multitudinē magnam haſtā & clypeū arripientiū & gladiū. Perſe ethiopes & libyes cū eis: oēs ſcutati & galeati. Gomer & vniuerſa agmia ei': domꝰ thogorma latera aqlōis: & totū robur ei' ppliq; mlti tecū. Prepara & inſtrue te & oēm multitudinē tuā: q̄ coaceruata ē ad te: & eſto eis ī ꝓceptum. Poſt dies mltos viſitaberis. In nouiſſimo ānoꝝ venies ād trā: q̄ reūſa ē a gladio & congregata eſt de pplis multis ād montes ísrl: q̄i fuerūt deſerti iugit: Hec de pplis educta ē: & hitabūt ī ea ꝓfidēter vniuerſi. Aſcēndēs aūt q̄ tēpeſtas veies: & q̄i nubes vt opias trā: tu & oia agmia tua: & ppli mlti tecū. Hec dicit dñs de': In die illa aſcēdēt ſmones ſup cor tuū: & cogitabis cogitatōes peſſimas: & dices: Aſcēdā ad trā abſq; muro: veniā ad geſcētes habitātesq; ſecure. Hi oēs hitant ſine muro: vectes & porte nō ſt eis: ut diripias ſpolia & iua

Conuocabo. Prima in duas: q; ꝑ ponit hui' pſecutionis ꝓparatio: 2e executio ibi: ꝑ dies. Circa pmū dī: b Pone faciē tuā ꝫ gog. i. diſpone te ad pphetādū ꝺ aduētu ātichriſti & eꝰ ōſtructōe: c Principē capitū moſoch & thubal. q; iſti ſgeſ ſubūciēt ei. ſ. capadocie & hybrie. d Et circūagā te. i. diſcurrēs pmittā ad fideliū impugnationē. e Et ponaz frenū in maxillis tuis. q; antichriſtus nihil poterit facē niſi q̄tū de' pmittet: f Veſtitos loricis. i. armis ad ſuſtinēdū: & etiaz ad adiuandū: iō ſequit: Haſtam & clypeū arripientiū cē. g Gomer & thogorma. nomia ſunt populorum antichriſto adherentiū. h Prepara & inſtrue te. i. ꝑparabis te ad vaſtationē eccl'ie. i Et eſto eis ī ꝓceptū. i. mltitudo tibi coacerbāda tibi obediet ad nutū. k Poſt dies. Dic ꝓñ ponit executio pſecutiōis: & diuidit in duas: q; pꝰ ponit hec executio: 2e eiuſdē ꝓnūciatio: ibi Hec dic. Circa ꝑm ꝑmittit tps cū dī: k Poſt dies multos viſitaberis. i. pūieris. q; finaliť antichriſtus a deo fulminabit vt. j. dicet. l In nouiſſimo annoꝝ venies. i. circa finē mūdi m Ad trā que reuerſa ē a gladio. i. ad eccleſiam diſſipāciaz que primo fuit ſub gladio iudeorꝝ & tyrānorꝝ: ſz a tpe ꝓſtātini hūit pacē: & ſic reuerſa ē a gladio. n Et congregata ē de pplis multis q; de oībus gētib' aliq̄ crediderūt xpo: o Ad mōtes ísrl. i. ad iudeā mōtuoſā: lz. n. veniat ad vaſtādū vbiq; eccliā: tamē ſpāliť veniet in hierlm vt in tēplo dei ſedeat tanq' ſit de': vt dī 2a ad theſ. ij. p Qui fue. deſerti iugit. i. frequēter: q; ꝑ pchaldeos: & poſtea p antiochū nobilē: & itez p romanos: poſtea p ſaracenos. q Hec de pplis educta ē cē. q; añ aduētū antichriſti xpiāi de plib' irīs veniēt i iudeā & capiēt eā & ibi pacifice habitabūt ad tps: & poſtea q̄ſi ſubito veniet ātichriſt': iō ſubdit: r Aſcēdēs aūt q̄ſi tēpeſtas venies. i. ſubito i magna multitudie ita q' fideles nō poterūt tibi reſiſtere. s In die illa aſcēdēt ſermōes ſup cor tuū cē. q; extollet ſupra oē illō qō deus dicitur: aut quod colitur: 2a ad theſ. ij. t Et dices. pre nimia elatione. v Aſcendam ad' terrā abſq; muro cē. ideſt ita facilliter capiam ac ſi non eſſet ibi murus vel munitio vel aliq̄ belli ſuſpicio. x Ut

diripias spolia. christo credentium: γ ¶ Ut inferas ma.tu.sup eos q̃ deser.fue.τ po.restituti.q: sicut dcm̃ ẽ tpe tyrãnoꝝ fideles videbant deserti a deo: τ tpe pacis secute restituti: vel q: fideles electi de ira ꝓmissionis p saracenos ibi restituent añ aduẽtũ antichristi: vt dcm̃ ẽ

z ¶ Qui posti. cepit τ esse ba.vm. terre. i. hierlm τ terre ꝓmissionis q̃ est in medio tre habitabilis: q: est i quarto climate a ¶ Saba τ dedã τc.noia sunt gentiũ ãtichristo adherẽtiũ: b ¶ Et omnes leones ei⁹. i. feroces ꝯ xpianos: c ¶ Dicent tibi.adulãdo τ ꝯ fideles incitando d ¶ Nunq̃d ad su.spo. tu venis. q.d.sic:τ iõ ad h⁹ ẽ intẽdẽdũ.cetera patent in lra vsq; ibi: e ¶ Nunq̃d τc.ppls me⁹ isrl'. i.vniuersitas fidelium: f ¶ Consideni.recupata terra ꝓmissionis ab eis vt p̃dictũ est. g ¶ Scies τ venies.tunc ad ipsum inuadendum cuꝫ satellitibus tuis. h ¶ Et ascendes sup pplm meum isrl' q̃si nubes.i.subito:q: nubes aliq̃ surgũt ex ispe

das p̃dã:ut inferas manuꝫ tuã sup eos:q deserti fuerant τ postea restituti:τ sr pplm q est ꝯgregat⁹ ex gẽtib⁹:qui possidẽ cepit τ esse hitator vmbilici tre. Saba τ dedã τ negociatores tharsis et oẽs leones ei⁹ dicẽt tibi: Nunqd ad sumẽda spolia tu venis: Ecce ad diripiendã p̃dã ꝯgregasti mltitudinẽ tuã:vt tollas argẽtum τ aurũ:auferas supellectilez atq; substãtiam:τ diripias manib⁹ infinitas. Propterea vaticiare fili hois: τ dices ad gog: Hec dic̃ dns deus Nunqd nõ i die illo cũ habitauerit pplus me⁹ isrl' ꝑsidẽter:scies τ venies de loco tuo a lateribꝰ aqlonis tu τ ppli mlti tecũ:ascẽsores eq̃ rum vniuersi: cet⁹ magnus τ exercitus vehemens: et ascẽsdes sup pplꝫ meũ isrl: q̃si nubes ut opias tra: In

i ¶ Ut operias terram. multitudine tibi adherentium: k ¶ Et adducam te super terram meam. i. sup terram ꝓmissionis:que dicitur dei modo speciali: q: ibi opat⁹ ẽ salutẽ in medio tre in assũpta ꝓ nobis humanitate: l ¶ Ut sciãt gentes mee cũ scificat⁹ fuero. i. sanctus apparuero: m ¶ In te.ibi te interficiẽdo cum exercitu tuo:vt postea dicetur: n ¶ Hec dicit. Hic cõsequenter ponit dicte psecutiõis ꝓnũciatio:cuꝫ dẽ in pson dei: o ¶ Tu q̃ ille es de q̃ locut⁹ sũ τc.q: esaias τ hieremias τ alĩ ꝓphe:locuti sũt de hac psecutiõe:vt p̃z hic τ in plurib⁹ alĩs locis sic exposui i libro psalmoꝝ τ alioꝝ libroꝝ ꝓphtaliũ: p ¶ Ut adducerẽ te sup eos.ad purgãdũ electos:τ puniẽdũ reprobos:iõ subdit: q ¶ Ascẽdet indignatio mea τc.i. vidicta: r ¶ Quia in die illa erit ꝯmotio τc.] q: mlti fideles erũt vacillãtes ita vt in errorẽ ducãt:si fieri põt ẽt electi:matthei.xxiiij. s ¶ Et ꝯmouebunt a facie mea.i.vacillabũt i fide. t ¶ Pisces maris τc.i.exñtes in ecclia in q̃libet statu:q̃z aliqui sũt voluptuosi:iõ ꝯpant piscibus existentib⁹ in mari:τ aliq̃ supbi alta petẽtes:vt volucres celi:τ aliq̃ simplices:vt bestie agri:τ aliq̃ cupidi sup tra reptãtes:τ aliq̃ hoies rationabiliter viuẽtes. v ¶ Et subuertent mõtes.i. multi de platis τ ꝓncipib⁹. x ¶ Et cadẽt sepes.i.mlti de religiosis τ doctoribꝰ. vel p mõtes sepes τ muros itelligũt

nouissimis dieb⁹ eris:et ducã te sup tra meã:ut sciãt gẽtes mee cũ scificat⁹ fuero i te coꝝ oculis eoꝝ o gog. Hec dicit dns de⁹: Tu ergo ille es de q̃ locut⁹ sũ i dieb⁹ antiqs in mãu puoꝝ meoꝝ ꝓphetaꝝ isrl: q ꝓphetauerũt i diebꝰ illoꝝ tẽpoꝝ: ut adducerẽ te sup eos. Et erit i die illa i die aduẽt⁹ gog sup tra isrl ait dns de⁹: ascendet indignatio mea i furore meo τ in çelo meo. In igne ire mee locut⁹ sũ: q̃ i die illa erit cõmotio magna sr tra isrl et ꝯmouebunt a facie mea pisces maris τ volucres celi τ bestie agri: τ oẽ reptile q̃ mouet sup humũ: cũcti q; hoies q sũt sup faciẽ tre. Et subuertent mõtes: et cadẽt sepes: τ omis murus corruet in terraꝫ. XXXIX.

Et ꝯuocabo adũsus eũ in cũctis mõtib⁹ meis

fortalicia i mõtibus sita: τ muris τ clausuris munita: q̃ nõ poterũt resistere potentie antichristi. ¶ In ca.xxxviij. vbi dr in postil. Propr q̃ saluo meliori iudicio. ¶ Additio.

Expositio postillatoris de gog τ magog q; itelligat de psecutõne antichristi videt vera pp rationes q̃s ipse dicit:sed ei⁹ expositio de istis nomib⁹ gog τ magog ptinet ad etymologiam valde remota. Ñ meli⁹ videt dicendũ q; gog sit nomen ipsius antichristi:multi. n.fuerũt noiati p ꝓphetas per magna tpa añ eoꝝ natiuitatem: sicut pz de cyro iosia τ alĩs. Magog aũt ẽ nomẽ scdi filĩ iaphet: vt pz geñ.x.τ sic potest accipi p sua ꝓpria significatione vt itelligat q; illa gens descendens a magog sit de principalib⁹ adherẽtib⁹ gog siue antichristo ¶ Et huic cõcordat auctoritas apoc.per postillatorẽ allegata: Nam gens descendẽs a magog dicitur i angulo aqlonari tre: versus quam ptem: vt dicit adherentes antichristo adorabunt eo q; christiani adorãt ad orientẽ: hebrei ad occidẽtẽ: saraceni vero ad mereḋiem. Restat ergo plaga aqlonaris ad quam adorabunt antixpiani a qua pandet oẽ malũ sup oẽs hitatores tre: Viere.j.cap. ¶ Replica

In ca.xxxviij.de gog τ magog dicit burg.satis concorditer postil. pterq̃ q; restringit magog ad gentẽ descendẽtez a iaphet cui⁹ ꝓmogenit⁹ dict⁹ fuit magog.d.q; illa gens erit de principalib⁹ adherẽtib⁹ antichristo Sed illa expositio burg.videt xpianitati exprobratiua. Nã iaphet cũ sua ple occupauit europã fm oẽs cõiter historiographos:in sola aũt europa vt plimũ viget xpianissimus: vt dicit isdẽ burg.circa sextũ ca.zacharie.j.τ sic xpiani fm illã burg.expõez essent futur⁹ exercit⁹ τ ꝓncipalis antichristi q̃ ẽ xpianis dedecus audire:iõ burg.cũ q̃busdã alĩs ỏbuit opinari q; pfidi iudei spãlie.x. tribuũ trãslati p salmanasar τ p alexandrũ iclusi i mõtib⁹ caspyos q̃ tpe ãtichristi soluent̃ τ antixpm recipiẽt ꝓ messia infideliter expectato:τ ei in ecclie q̃ ẽ in europa potissimũ pscutione adherebũt: q̃ fortassis genti sue affectus burg.noluit inelligere.

Et conuocabo. Hic incipit capitulum in hebreo: in quo agitur de destructione antichristi τ sui exercitus: τ primo circa hoc ponit antichristi deiectio: 2° deiecti spoliatio: ibi Hec est dies. 3° spoliati tumulatio:ibi Et erit in die. Quarto concluditur intenta conclusio:ibi Et ponam. Circa primum dicitur:

a ¶ Et conuocabo aduersus eũ.i.antichristũ τ eⁱ exercitũ b ¶ In cunctis montibus meis .i. in iudea q̃ est mõtuosa:

c Gladiū. ad interficiēdū ipsū. d Gladi' vniuscuiusq; in fratrē suū. q; fulminato antichristo i mōte olivēti & i magna pte exercit' sui: erit dissensio inter residuos: imponētes ad invicē q; incitaverūt eos ad sequendū antichristū: & sic inter eos erit bellū. e Et tūc iudicabo eū peste & sanguie & imbre vehemēti: & lapidib' imēsis. Ignē & sulphur pluā sup eū & sup exercitū eius: & sup pplos mltos: q; sē cū eo. Et mágnificabo & sāctificabo: & notus ero in oculis mltarū gentiū: & scient quia ego dñs. Tu aūt fili hoīs vaticinare aduersū gog & dices: Hec dic dñs de': Ecce ego sū te gog principē capitis mosoch & thubal: & circūagaz te & educā te: & ascēdere te faciā de lateribus aglonis: & educā te sup mōtes isrl. Et pcutiā arcū tuū in manu sinistra tua: & sagittas tuas de manu dextera tua deiciaz Sup mōtes isrl cades tu & ola agmina tua: & pplī q; sē tecū. Feris auib' oiq; volatili celi & bestijs ire dedi te ad deuorādū. Sup faciem agri cades: q; ego locutus suz ait dñs de': Et imittā ignē in magog: et i his qui habitāt in insulis ꝑfidēt: et sciēt q; ego dñs. Et nōmen scm meū notū faciam i medio ppli mei isrl: et ñ polluā nomē scm meū āpli': & sciēt gētes q; ego dñs sāct' isrl. Ecce venit & factū est. q. d. ita certū est de futuro ac si iā trāsisset in preteritū. r Hec est dies. Hic ꝓsequenter describit exercit' antichristi spoliatio: cū dī: Hec est dies. s. destructiōis antichristi & exercit' sui: s De qua locut' sū. p. ꝓpheras: vt dcm est ca. ꝓcedenti. t Et egredient habitatores de ciuitatib' isrl. ad colligēdū spolia. Expositores aūt nr̄i dicūt cōiter q; p habitatores de ciuitatib' isrl' intelligunt ciues celestes in diuersis māsionib' habitantes fm illud iohānis. xiiij. In domo pr̄is mei mansiones multe sunt. i. diuersi grad' beatitudinis: q; cū christo egrediēt ad iudiciū: & cū eo iudicabūt impios approbando eius iudiciū: & maxime de antichristo: & dānādis cū eo: de qbus subdit: v Et succēdēt & cōburēt arma clypeū & cū. i. antichristū & eī exercitū ꝓdemnabūt ad ignē eternū mō dcō: q; vocāt hic arma: eo q; armis ipugnauerunt fideles eos crudeliter occidendo: qō erit causa damnationis ipsoz. x Et succēdēt ea igni septē annis. i. eternaliter qō p septē annos intelligit eo q; vniuersitas tpis septenario numero designat. y Et nō portabūt ligna de regiōib'. i. nō cōdemnabūt iustos fructū pietatis facientes sicut ligna regionū: z Neq; succendent de saltib'. i. non cōdemnabūt eos q; hitant in saltu pnie: a Qm̄ arma succēdet igni. i. cōdemnabūt ad ignē eternū ipios tā tūmō & non iustos. Sed hec expositio videt magis mystica q; lr̄alis: ideo absq; ꝓiudicio pōt aliter dici q; interfecto antichristo & eius exercitu egredient christiani qui remanebunt viui de locis vbi erant abscōditi ad colligēdū spolia: & ea q; erūt apta ad icēdiū: vt clypei hastē: & huiusmodi applicabūt igni: iō dī: b Et succēdēt nē. & alia coruz tā tū ꝓgregabūt qō sufficiet eis ad magnū tps: qō expimit hic p septem ānos: & iō nō erit eis necesse aliūde ligna colligere. Et depredabunt eos quib' p̄de fuerant. arma & spolia eoz colligēdo Sed hoc dcm̄ videt esse ꝓ illud qō dī cōiter a doctoribus: q; p' mortē antichristi dabūt .xlv. dies ante iudiciū: vt decepti ab eo habeāt locū penitendi: & accipit de daniele. xij. vbi dicitur sic Beat' q; expectat & peruenit vsq; ad dies mille trecētos xxxv. Iste. n. numerus excedit numez ibidē supraposit̄ de regno antichristi in. xlv. dieb': & sic inē mortē ātichristi & iudiciū spaciū septē ānoz nō erit. Ad qō dicēdū q; licz hoc dcm̄ sit satis cōe tñ non est oīno certū: q; ñ determinat p scripturā vtrū illi dies sunt vsuales. s. continentes tm̄ vnā diem & vnā noctē: vel annales: sic dicit supra. iiij. ca. Die p anno dedi tibi. & iō de illē. xlv. dieb' p' mortē antichristi non hē certum vtrum sint. xlv. dies naturales vel xlv. anni: & dato q; esset determinatum de dieb' vsualib': non tñ ē determinatum vtrū statiz p' illos. xlv. dies imediate sequat iudiciū: imo videt q; sit mal' spaciū tpis itermediū: p illō qō dī matthei. xxiiij. de aduentu christi ad iudiciū: Sicut. n. erant in diebus añ diluuiū comedentes & bibentes & nubētes & nuptui tradentes vsq; ad eū diē q; intrauit noe in arcam: & nō cognouerūt donec venit diluuiū & tulit oēs: ita erit & aduent' filij hoīs. & istō referūt alij doctores nr̄i ad tēpus qō erit iter mortē antichristi & diē iudicij: talis aūt pax & securitas i q; quia & ꝓnubia absq; tiore exercēt non videt ee tā pui tpis sic. xlv. diez sed maioris. b Et erit. Hic ꝓñ agit de sepultura antixpi & suoz: & p' pōit ꝓpositū: 2° remouet dubiū: ibi Tu aute. Circa p'm scien dū q; sic ps imediate pcedēs expōit a doctoribus cōiter ō scis: q; cū xpo adiudicabūt ipios igni gehēne: ita & hec ps intelligit de sepultura eoz in inferno eo mō loquēdi q; dī luce. xvj. Mortu' est diues & sepultus ē in inferno:

qui vocat h vallis viatoꝝ q: lata est via q̄ ducit ad pdi tionē ⁊ multi igrediūt p eā: matth. vij. Et dī hec sepultura fieri septē mēsib': q: eternaliter erūt ibi sicut supra dcm est de septē annis. Qd aūt ibi dī de ossib' remanē tibus super terram q̄ statuent iuxta illa tituluꝝ donec sepeliant: per hoc itelligitur q̄ si p' morte antichristi inueniant aliq̄ de secta sua obstiati ab alijs p excōica tionē sepabuntur donec p mortem sepeliant cū alijs in iferno. Sz q: hec expō sicut ⁊ p ceden) videt multū mystica: iō pōt exponi de sepultura corporali: non pp antixpi ⁊ suoꝝ honorē: sz ad ire purgationē vt dī i lra: Sic g̈ exponit: b Et erit i die illa. s. notabili pp deiectōnē antichristi: c Dabo gog. i. antichristo ⁊ eius exercitui: d Locū. s. sepulture: e Noiatū. i. famosum ex tanta multitudie ibi sepulta: f Vallē viatoꝝ. q: ibi erit strata publica g Ad orientem maris. i. visus mare mortuū qđ ē i pte orietali iudee h Que obstupescere faciet ptereūtes. i. admirari ex tali ⁊ tāta deiectione antichristi ⁊ suoꝝ ibidem sepultoꝝ: i Ut mūdent terram. a cadauerib': k Septē mēsib'. tā tū eniꝫ tps apponent illi qui ad h' statuentur: l Et erit eis nominata dies. i. celebris: m In qua glorificatus sū. interficiendo antichristū ⁊ ei' exercitū: dies. n. victorie solēt hēri celebres. n Et viros iugiter ꝓstituent. q̄ sint oliḡtes ad hoc op' ꝓficiendū. o Cūq; viderint os hois statuēt iuxta illud titulū. i. notabile signū vt defacili possit iueniri: vt sic mīta ossa sic inuenta sil' p signa de facili colligāt ⁊ sepeliant: p Pollictores. i. cadauer curatores. q Nō mē aūt ciuitatis. i. loci vbi fiet sepultura: r Amona. i. pplosa fm pp'ietatē hebraici fmonis pp multitudiez ppli ibi sepulti. s Tu g̈. Hic remouet dubiū: q: hic actū est de sepultura cadauerū: iō posset aliq̄s credere illa: dabō gog lōcū nōiatū sepulchꝝ i isrl: vallē viatorū ād orientē maris: q̄ obstupescere faciet ptereūtes. Et sepeliēt ibi gog ⁊ oēs multitudinē ei': ⁊ vocabit vallis multitudinis gog: ⁊ sepelient eos dom' isrl: vt mūdēt trā septē mēsib'. Sepeliet autē eū oīs ppls trē: ⁊ erit eis nominata dies i quā glorificatus sū ait dñs de'. Et uiros iugit ꝓstituēt lustrātes traz q̄ sepeliāt ⁊ reqrāt eos: q: remāserāt sr̄ facie trē: vt emūdēt eā. Post mēses aūt septē q̄rēt icipiēt: ⁊ circuibūt pgrātes trā. Cūq; viderint os hois: statuēt iuxta illud titulū: donec sepeliāt illud pollinctōes i valle multitudinis gog. Nōmē aūt ciuitatis āmona: ⁊ mūdabūt trā Tu ergo fili hois: hec dic dñs de': Dic oī volucri ⁊ vniūsi auib' cūctisq; bestijs agri: Cōuenite, pperate cōcurrite vndiq; ad victimaz meā quā ego īmolo vob: victimā grādē sr̄ mōtes isrl: vt cōedatis carnes ⁊ bibatis sāguinē. Carnes fortiū comedetis: ⁊ sāguinē pncipū trē bibetis: arietū ⁊ agnoꝝ ⁊ hircoꝝ tauroꝝq; ⁊ altiliū ⁊ pinguiū oium. Et comedetis adipē i saturitatez ⁊ bibetis sāguinē i ebrietatē de victia: quā ego īmolaui vob: Et saturabimi: sup mēsam meā de eq̄ ⁊ ō egte forti: ⁊ de vniuersis viris bellatoribus ait dominus deus. Et pōnam gloriam meam i gentibus: ⁊ videbunt oēs gētes iudiciū meū qđ feceri: ⁊ manum meā: quā posueri sup eos Et sciēt dom' isrl: qā ego dñs de' eoꝝ ā die illa ⁊ deinceps. Et sciēnt gētes qm̄ i iniqtate sua capta sit dom' isrl: ⁊ q̄ dereliq̄rit me: Et abscōderi faciē meā ab eis ⁊ tradideri eos i man' hostiū: ⁊ ceciderint i gladio vniūsi. Juxta imū diciā eoꝝ ⁊ scel' feci eis: ⁊ abscōdi faciē meā ab illis. Propter hec dic dñs de' Nūc rēducaz captiuitatē iacob: ⁊ miserebor oīs dom' isrl. Et assumā zelū p nōie scō meo: Et portabūt cōfusionē suā ⁊ oēz puaricatiōnē: quā puaricati sūt i me: cū habitauerit i trā sua ꝓfideter neminē formidātes: Et reduxero eos de pplis Et ꝓgregauēo de trīs īmicoꝝ suorū: ⁊ scificat' fuero i eis in oculis gētiū plurimaꝝ. Et sciēnt q: ego dñs de' eorum: q̄ nō fuissēt ab auib' ⁊ bestijs corrosa: qō ē ꝛ illō qō dcm ē supra breuiter: Omni volatili ⁊ bestijs terre dedi te ad deuorandū. ideo de ista deuoratione hic dī plen': cū dī: Dic oī volucri ⁊c. t Cōuenite ⁊c. ad victimā meā quā īmolo vobis. i. ad corrodēdū cadauera īmolatorū a me i exercitu antichristi: anteq̄ eniꝫ sepelirētur cadauera aues ⁊ bestie fuerī de eis saturate: v Arietū agnoꝝ. ⁊c. i. ita comedetis principū carnes ⁊ bibetis sanguinē ac si essent arietes ⁊ agni pingues occisi: x Et satu.. sr̄ mē. meā. i. sup locū a me vobis patū. y Et ponā. Dic pōt ītēta ꝓclusio ad h°. n. fiet ātichristi ⁊ sui exercit' deiectio vt de' glificet: ⁊ de ei' oppssiōe pplus xpiana nus liberet: ⁊ h°ē qō dī i pona dei: Et ponā gliā meā i gentib'. q: oēs gētes remanentes videbūt i h°potentia meā gliosā z Et sci. do. isrl. i. pplis xpian': a Q: ego dñs de' eoꝝ. p speciale ptectionē: b A die illa ⁊ deinceps. q: p' morte ātichristi nō habit tribulationez. c Et sciēt gētes qm̄ in iniqtate sua capta sit dom' isrl. i. pplis christian' fuerit oppssus ab ātichristo p suis iniqtatib': q: fm q̄ dic saluator ante tps ātichristi abundabit iniqtas: ⁊ refrigescet charitas mltoꝝ in ecclesia dei. a q̄ iniqtate purgabit p tribulatōez ātichristi: d Et ab scō. sa. meā ab eis ⁊c. tpe. n. tribulatōis ātichristi videbit de' ab scōdere faciē suā christiāis dimittēdo eos i acerbitate tribulatōis sic hō auertit faciē suā ab illo quē ñ vult a miria releuare. Sed q: tps illi' pscutōis erit breue: vt dī matth. xxiij. iō subdit: e Nūc. i. i breui: e Reducā capti. iacob. i. pplī christiāi eū liberādo ab oppssiōe ātichristi. f Et assu. zelū. s. vidicte mee ꝛ ātichristū: g Pro no. scō meo. qō ipe blasphmabit: h Et por. ꝓfu suā. i. christiāi p' morte ātichristi i seipis erūt ꝓfusi de pcīs pteritis pp q̄ traditi fuerī p secutiōib' ātichristi: i Et redu. eos de pplis. i. ō erroꝝ' pploꝝ qb' assēserāt deecpti ab ātichristo ⁊ sibi adherētib': q: sic dcm ē dabit eis penitēdi tps: k Et ꝓgre. de ter. inimi. suoꝝ. ad vnionē ve fidei ⁊ charitatī l Et sci. q: ego dñs de' eoꝝ. p expietiā vidicte mee i ātichristi pscutione:

ideo subditur: m Eo q transtulerim eos in nationes. subiũciendo eos oppssioni ⁊ seruituti antichristi: ⁊ suox q erũt diuersax nationũ: vt dcm est supra: ⁊ p expientiã gratie mee: iõ subdit: n Cõgregaueri eos sr terrã suã. i. terra ꝓmissionis q̃ est terra fideliũ a q̃ timore antichristi aliq erũt fugitiui ⁊ aliqui in captiuitatẽ ducti: q̃ eo mõruo ibi reuertentur. vel sup terraz .i. in ecclia militante p gratiã ⁊ triũphãte p gliaz q̃ ẽ terra viuentiũ: o Et nõ derelinquerim quẽquã ex eis. i. ex p̃ destinatis. p Et non abscõdã vltra fa. meã ab eis. quia in patria videt facie ad faciẽ: q Eo q effuderi spm̃ meũ sup oẽm domũ isrl' ait dñs dc'. XL.

Mũigesimoqnto anno trãsmigratõis nre i exordio ãni decia mẽsis q̃rtodecio ãno: postq̃z percussa ẽ ciuitas: i ipa hac die fcã est sup me manꝰ dñi: ẽt adduxit me illuc i visiõibꝰ dei. Addúxit me i tra isrl: ẽt dimisit me sup mõtez ex celsũ nimis: sup quẽ erat: q̃i edificiũ ciuitatis vergentis ad austrũ: ⁊ introduxit me illuc. Et ẽcce vir cuius erat spes: q̃si spes eris: ẽt funiculus lineꝰ i manu eiꝰ: ẽt calaꝰ eo q trãstuleri eos i natiões ẽt congregaueriz eos sup tra suã: ẽt nõ derelinquriz quẽq̃z ex eis ibi. Et nõn abscõdã vltra faciẽ meã ab eis: ẽt q effuderi spm̃ meũ sup oẽm domũ isrl' ait dñs dc'. XL.

Vicesimo. hec est pars vltima princi- XL. palis huius libri: in qua agitur de remuneratiõe bonox vsq̃ ad finẽ libri: hec tm̃ remuneratio fm aliqs itelligit de bonis corporalibꝰ vel de bõis fortune: fm alios de bonis gre: fm alios ptim de bonis gre: ⁊ ptiz de bonis glie: put in fine libri magis videbit dño ꝓcedente. Sciẽduz igit q in hac parte vltima est aliq̃d in q̃ cõueniũt iudei ⁊ christiani: videlicz q illa q̃ dicũt hic vsq̃ ad finẽ libri: fuerunt ostẽsa ezechieli in imaginaria visiõe: cui' tm̃ significatõnẽ intellexit: aliter tm̃ esset visio pphetica. Et est ibi aliq̃d i quo dissentiũt: videlicet i significatõe hui' visionis. Primo igit exponet lra vsq̃ ad finem libri q̃tũ ad pm. Et q̃ hec visio imaginaria ponit hic satis obscure: iõ circa descriptões imaginarie visionis ⁊ eiꝰ expositionẽ: non solũ variant hebrei ⁊ latini: sed ẽt hebrei ab inuicẽ: q̃ ra. moy. ⁊ ra. sa. ipaz varie describũt ⁊ exponunt. Silr latini: q̃ magr ricardus de scõ victore: ⁊ dñs hugo Cardinalis de ordine p̃dicatorũ ⁊ frat girardꝰ de pzunio ordinis fratx miox: circa dictã descriptionẽ ⁊ expositionẽ mltipliciter variant. Nec est mirũ de dictis variationibꝰ: q̃ descriptio huius edificij valde obscure tradit i textu: ⁊ ẽt trãslatio nra i multis discrepare videt ab hebraica veritate. Dia vero cox dcã repetere: ⁊ vbi deficere vident: improbare esset negociũ valde plixũ: ⁊ per ꝓñs legẽtibꝰ tediosũ: maxime q̃ in descriptõe imaginaria ⁊ eiꝰ expõe nõ cõsistit principaliter vtilitas pphetice visiõis: sz i itellectu eiꝰ q̃ p visionẽ imaginariã designat: sic pz ex dictis in pncipio huius libri: q̃ i descriptiõe imaginaria q̃ttuor aliaiũ ⁊ rotax: nõ ꝓsistit pncipalit vtilitas visiõis illius: sz in intellectu eiꝰ q̃ p rotas ⁊ aialia designat: q̃ fuit reuolutio q̃ttuor regnox: que pplm isrl successiue afflixerunt: sic ibidẽ plenius fuit dcm. Omissis igit descriptionibꝰ p̃dictis: intendo ponere modũ vnũ: q̃ videt mihi magis ꝓsonꝰ lre: ⁊ descriptiõi ra. sa. in plibus ꝓuenire: dcã ẽt aliox q̃ a veritate magis discrepare vident exponẽdo lram̃ ipzobare. Scdz hꝰ igitur residuũ hꝰ libri in duas ptes diuidit: q̃ pꝰ pmittit q̃dã breuis pfatio: 2° subdit visiõis imaginarie descriptõ: ibi Et mensus est. Pri° in tres: q̃ pꝰ ponitur hꝰ visionis tps 2° loc°: ibi Et adduxit me illuc. 3ꝰ fruct°: ibi Et ecce vir. Circa pmã ptẽ sciendũ q̃ transmigratio babylõis incepit ꝑpe a ioachin rege iuda: q̃ dictus ẽ iechonias: ⁊ tunc trãsmigrauit ezechiel ⁊ mardochẽ: ⁊ pꝰ istã trãsmigrationẽ regnauit sedechias. xj. ãnis: ⁊ in. xj. cꝰ ãno destructa fuit ciuitas ⁊ tẽplũ: vt hz. iiij. re. xxv. Et. xiiij. anno pꝰ destructionez vidit ezechiel hãc visionẽ: vt hz hic i lra: ⁊ sic pz q̃ a tpe trãsmigratiõis vsq̃ ad tps hꝰ visionis fluxerũt. xxiiij. anni ꝓpleti ⁊ i pncipio. xxv. facta ẽ hec visio: ⁊ hoc est q̃ dz a In. xxv. anno rẽ. ⁊ pz ex dictis lra paucis exceptis q̃ sequũt: b Decia. s. die: c Mẽsis. pmi: d Facta est sup me manus dñi. i. virtus eius eleuãs me ad visionẽ sequẽtiuz e Et adduxit me. Hic ꝓñ põit hꝰ visionis locus q̃ ẽ duplex. Unus subiectiue q̃ tangit cũ dz: e Et adduxit me illuc in visionibꝰ dei'. nõ. n. ezechiel fuit eductꝰ de babylõe corporaliter: sed tm̃ in visione prophetica q̃ est in vidente subiectiue: ⁊ ideo locus huius visionis subiectiue fuit babylonia in qua fuit ezechiel. Alius est locus obiectiue qui tangitur cũ subdit: f Adduxit me in terrã isrl. quã imaginarie videbat ꝓpheta: g Et dimisit me sup mon. excelsũ nimis. sic imaginarie videbat ꝓphe: h Sr quẽ erat edi. q̃i ciuitas. ⁊ dz q̃si q̃ ñ erat edificiũ reale: sz silitudo repntãs: i Vergentis ad austrũ. Dicũt aũt expositores nri cõiter q̃ nomine ciuitatis ⁊ edificij tẽpli idem ꝓprie: nã tẽplũ cui' edificium .ꝛ. describit hz multas mansiones sicut ciuitas: ⁊ muri eius erãt cũ ꝓpugnaculis ad modũ ciuitatis: mõs tm̃ in q̃ erat edificium templi aliq̃tulũ erat ẽmissus in pte australi magis q̃ aqlonari iõ dz: i Vergẽtis ad austr. Sed q̃ isti dicunt de ꝓpugnaculis nõ hz: nã in tota descriptione templi sequente nulla fit mẽtio de ꝓpugnaculis: tm̃ est satis ꝓbabile: q̃ ꝓpugnacula faciũt ad ẽcorẽ ⁊ fortitudinẽ edificioz. Sed q̃ dicũt nomie ciuitatis ⁊ edificij tẽpli idem signari nõ videt vez: nã in fine libri describit ciuitas se parati a tẽplo: ⁊ iõ hebrei dicũt ⁊ melꝰ: vt videt: q̃ propheta duo vidit: sz ciuitatẽ ⁊ tẽplũ: ⁊ q̃ tẽpluz erat in pte aqlonari: ciuitas aũt i pte australi: ⁊ p edificiũ signi ficauit tẽplũ: ⁊ noie ciuitatis ciuitatẽ vergẽtẽ ad austrũ ⁊ ad hꝰ reducũt doctores nri p̃dicti i fine libri i descriptõne tre tribubꝰ isrl diuidende: saltẽ aliq̃ situantes tẽplum in pte aqlonari illi' ire: ⁊ ciuitatẽ in pte australi: vt ibi videbit pleniꝰ dño ꝓcedente. k Et ecce vir. Hic ꝓñ ponit visionis fructus: qui ꝓsistit in hꝰ: q̃ angelꝰ oñdit ezechieli descriptionẽ ⁊ mẽsurã eoz q̃ sequũt: vt ãnũciaret filijs isrl p q̃s vniuersitas fideliũ intelligit: vt studio si p orationẽ ⁊ exercitiũ studij q̃rerẽt itellectũ visionis sibi apiri: sic dcm fuit dãielis. xij. ca. Tu aũt daniel clau de smones ⁊ signa libx vsq̃ ad tps statutũ ptransibũt plrimi ⁊ mltiplex erit sciẽtia. Et sic intelligendũ est de alijs visionibꝰ ppheticis: q̃x itellect p ppheta nõ apit ponit tm̃ aliq̃d vñ hz aliq̃lis via studiosis ad itelligendũ sic dixi in apoc. q̃tũ spectat ad libx illũ: ⁊ i fine hꝰ visionis silr dicã q̃tũ ad ista dño cõcedẽte. Dicit igit: k Et ecce vir. i. angelꝰ in specie viri: l Cui' erat spes q̃si spes eris. i. silitudo eris. es. n. ẽ durabile ⁊ sonabile: ⁊ p durabilitatẽ significat imortalitatẽ spũs angelici: ⁊ p sonabilitatẽ pmptitudinẽ eiꝰ ad resonãdũ laudes diuinas fm illõ iob. xxxviij. Ubi eras cũ me laudarẽt astra matutina: ⁊ iubilarẽt oẽs filij dei: ⁊ ad reuelandũ hoibus

secreta dei. m Et funiculus in manu ei⁹. in edificijs enim recte erigendis funicul⁹ in cuius extremitate pẽdet plũbũ deseruit: n Et calamus mẽsure.i. apt⁹ad mẽ surãdũ:p ista duo designabat edificioꝝ sequentiũ ꝙtitas ⁊ rectitudo. o Stabat aũt i porta.muri exterioris: p Et locutus est ad me ⁊c. ⁊ pars ex dictis sẽtentia vsqꝫ ibi: q Et in manu viri. i. angeli. r Calamus mẽsure sex cubitoꝝ. hebrei dicũt: sex vlnarum.sed ẽ ea dez ſnia: nã vlna illa erat pua: habens q̃li longitudinem cubitalem: vt postea videbit s Et palmo. dicunt aũt expositores nr̃i cõiter q palmus erat pars calami qua tenebat eũ ãgel⁹ ⁊ residuo calami qõ cõtinebat sex cubitos siue vlnas mẽsurabat: ⁊ erant isti cubiti sex signati distincte sicut in vlnis q̃bus mẽsurant pãni: signãt distincte medietatis ⁊ quarte: iõ angel⁹ aliqñ mẽsurabat fm ptẽ calami ſ.fm vnũ cubitũ tm̃ vel duo vel tres. Hoc aũt vltimũ dictũ de signatione cubitoꝝ vel vlnaꝝ in calamo satis apparet vez. Primũ aũt.ſ. q non mensurabat fm ꝙtitatẽ palmi: nõ videt vez: q mẽsurantes pãnos eũ vlna breui: vel longa: ita mensurãt fm ꝙtitatẽ vlne quã tenet in manu: sicut fm alias eius ptes. Jõ ad intellectũ huius partis sciẽdũ q apud hebreos ponderа ⁊ mẽsure sanctuarij maiores erãt ꝙ in alijs rebus cõmunibus: sicut hĩ manifeste in libris exo. leui. numeri: ⁊ deutero. ⁊ silr erat de vlna q̃ maior erat i sanctuario q̃ mẽsurabant tele ex q̃b⁹ fiebant vestes sacerdotũ ⁊ leuitarũ ⁊ cetera silr mõ mẽsurabilia. vlna.n. cõis cõtinebat q̃nqꝫ palmos: vlna vo sanctuarij sex palmos. Et accipit hic palmus nõ fm ꝙtitatem manus extẽse sz clause: ita q ꝓtinet quãtitatẽ q̃ttuor digitoꝝ ex transuerso: ⁊ vocatur hec quãtitas gallice dour: hebraice cophac: ⁊ sic vlna vel cubitus sanctuarij cõtinebat vnũ palmũ vltra cõem. Quinqꝫ vero palmi dicto modo accepti faciunt q̃si magnitudinẽ cubitalẽ: iõ dixi qõ vlna cõis hebraica ⁊ cubitus sunt q̃si eadẽ mensura: ⁊ sic pz q vlna vel cubitus sanctuarij cõtinebat cubitũ siue vlnã cõem ⁊ palmũ: ⁊ hoc pbat p illud qõ dr̃. ſ. xliij. ca. Iste aũt mensure altaris in cubito verissimo: qui hẽbat cubitũ ⁊ palmũ. Verissimũ cubitũ siue vlnã verissimaz vocat vlnã vel cubitũ sanctuarij: ⁊ hẽt vltra vlnã cõem vel cubitũ vnũ palmũ p̃dicto mõ acceptũ. Est igit sẽsus h⁹ lr̃e: Et in manu viri calamus mẽsure sex cubitoꝝ ⁊ palmo. i. sex cubitoꝝ cõium ⁊ palmo. ſ. addito cuilibet sex cubitoꝝ tales.n. ſ cubiti sanctuarij: vt dcñ est fm q angel⁹ mensurabat: ⁊ h⁹ clarius appet in lr̃a hebraica q̃ talis est: Et in manu viri calamus mẽsure sex vlnaꝝ in vlna ⁊ palmo.i. loquẽdo de vlnis q̃ cõtinẽt vlnã cõem ⁊ palmuz ita q h⁹ ⁊ palmo: non refert ad ptẽ calami q̃ angel⁹ calamũ tenebat: sed ẽ determinatio: q sex cubiti debẽt intelligi de cubitis vel de vlnis sanctuarij. t Et mẽsus ẽ.

m⁹ mẽsure i manu ei⁹. Stabat aũt i porta: ⁊t locutus ẽ ad me idẽ vir: Fili hois: vide oculis tuis ⁊ auribꝰ tuis audi: ⁊ põe cor tuũ i oia que ego ostẽdã tibi: q vt oñdãt tibi adduct⁹ es huc. Annũcia oia q̃ tu videſ domui isrl̃. Et ecce mur⁹ foris sec⁹ i circuitu dom⁹ undiqꝫ ⁊t in manu viri cãlam⁹ mẽsure sex cubitorum: ⁊t palmo. Et mẽsus ẽ latitudinẽ edificij calamo vno: altitudinem quoqꝫ calamo vno

Posita pfatione: hic ꝓñt describitur ipsa visio: ⁊ diuiditur in tres ptes: q: p⁹ describit templũ ⁊ edificia ad ipsuz ptinẽtia: 2⁹ terra pplo diuidẽda: ca. xlv. 3⁹ ciuitas edificanda: vltimo ca. ibi Et hi egressus. Prima ad huc i duas: q: p⁹ describitur templũ ⁊ ptinentia ad ipsum: 2⁹ leges ministratiũ: ca. xliij. ibi Et adduxit me. Prima adhuc in duas: q: p⁹ ponitur descriptio templi: 2⁹ altaris holocausti: ca. xlij. ibi Iste aũt mensure altaris. Ad intellectum prime partis notandũ q tm̃ tẽpli edificium erat situ in spacio q̃drato: cuius vnũ lat⁹ erat directe ad orientẽ: ⁊ oppositus latus ad occidẽtem alia duo vnũ ad aq̃lonem: alterꝫ ad meridiẽ: ⁊ in h⁹ spacio erat triplex murus vnus exterior: scõs medius: ⁊ tert⁹ interior: ⁊ spaciũ ꝓtentũ inr̃ murũ mediũ ⁊ interiorẽ dr̃ atriuz exterius: ⁊ spaciũ cõtẽtũ inter murũ mediuz ⁊ exteriorẽ: dr̃ ab aliq̃b⁹ vulgi locus: hac forsitan ratione q: gẽtiles admittebantur ad locũ illũ ratione orationis: nã aliqui gentiles ex deuotione ad tẽplũ veniebãt ad adorãdũ illuc: vt hĩ. iij. re. viij. ⁊ iohannis. xij. Sciẽdũ tm̃ q istud spaciũ q̃dratum ptim erat in sũmitate mõtis in plano: ptim in montis pendulo: vt magis videbit. ſ. ⁊ hec gibbositas spacij seu inequalitas ꝙtũ ad latitudinem situs non põt in plano figurari ꝓpter qõ debet p imaginationẽ suppleri. Ad maiorem aũt dictoꝝ ⁊ dicendoꝝ intelligentiã posui hic talem figurã.

Sciendum tamen q hec figura ⁊ alie sequentes non semp sunt ꝓtracte pcise in illa ppoꝛtiõe q̃ dr̃ hic: q: hoc ẽ difficile fieri: sed supponatur sic esse: sicut ad intelligendum ꝓclusiones geometricas ptrahuntur aliq̃ figure q̃ non semp sũt facte in illa ppoꝛtiõne q̃ a doctore dr̃: sed ab ipso ⁊ ab audiẽtib⁹ sic facte supponũtur. Itẽ qui vult itelligere ea q̃ dicũt hic de edificio ezechielis: nõ negligat hẽre dictas figuras ⁊ ispicere: nã aliter paruz aliq̃d i tali possit itelligere nisi cũ tedio ⁊ capitis sui fractione. Prima pars diuiditur in duas: quia ꝑmo describitur ps anterior totius edificij: 2⁹ posterior ⁊ dr̃ ps anterior que incipit a latere orientali muri exteriꝛis: ⁊ ꝓtẽdit vsqꝫ ad murũ occidentalẽ atrij interioris: ita q

linea imaginarie ꝓtracta a finib⁹ illius muri versus aq̄lonē
⁊ versus austrū diuidit ptē anteriorē a posteriore: qꝛ poste-
rior est versus occidētē: 2ª ps incipit in fine p̄sētis capl̄i: ibi
Et itroduxit me. Priª adhuc diuidit i tres ptes. qꝛ p̄° descri
būt porte muri exterioris: 2° porte medij: ibi Et vēit ad por
tā. 3° porte muri interioris: ibi Et introduxit me in atrium
interi⁹. Circa p̄mū sciendum ꝙ i orientali parte muri exte-
rioris i medio eius erat quedā aptura decē cubitoꝝ latitu-
dinis in qua erat porta: ⁊ similiter in 2° ⁊ 3° muro directe se
respicientes. Quātum igit ad primum murū dr̄: Et mēsus
est latitudinem edificij calamo vno altitudinem q̄ꝫ calamo
vno. ⁊ ſm hebreos edificium hic vocatur murus exterior
cuius spissitudo dr̄ hic latitudo: ⁊ sic ē eq̄lis altitudini. Sꝫ
hoc non videt ꝯuenienter dcm̄: nam intentio ꝓphete est de
scribere edificiū decenter dispositum: non ē aūt decēs dispo
sitio muri cuius spissitudo est equalis altitudini: ⁊ iō meli⁹
vident dicere expositores alij dicentes ꝙ nomine edificij hic
intelligit q̄dam domuncula sup portā edificata cuius lati-
tudo est vnius calami ſm spissitudinē muri: ista tn̄ mēsura
vni⁹ calami accipienda est intra parietes domūcule: sicut. j.
dicet de thalamis ⁊ porticib⁹: ⁊ sil̄r altitudo. Lōgitudo aūt
eius ſm latitudinē porte. s. decē cubitoꝝ: sed non fit hic mē
tio de ista longitudie: qꝛ tres porte p̄dicte se respicientes ab
oībus ponunt eiusdem latitudinis: porte autē muri medij
⁊ interiores describūtur infra decē cubitoꝝ latitudinis: ⁊ ꝑ
cōsequens ista. Item ſꝫ hebreos in muro exteriori describit
vna porta tantū. s. in latere orientali: ⁊ tn̄ i muro medio ⁊ i
teriori ponunt duas portas. s. in latere aq̄lonari ⁊ sil̄r in au
strali: que vident ꝓ nihilo poni: nisi in muro exteriori sint
porte correspondētes ad introeundū: pp qd̄ alij videntur
melius dicere dicentes ꝙ in latere muri exterioris aq̄lonari
⁊ australi sī due pore ꝯsimiles porte orientali. Ad capiēdū
vero facilius que dicta sunt ⁊ dicēda ponit hic talis figura

a Et venit ad portam. Hic ꝯsequenter describuntur
porte muri medij: ⁊ diuidit in tres partes: qꝛ p̄° descri
bitur porta orienalis: 2° aq̄lonaris: ibi Portā q̄ꝫ. 3° au-
stralis: ibi Et duxit me. Prima adhuc in duas: qꝛ p̄mo
describitur orientalis porta: 2° quedā extra illā portaꝫ
exn̄tia: ibi Et eduxit me ad atriū. Ad itellectū prime ꝑ-
tis considerandū ꝙ hec porta describit habere vestibu-
lū: porticū: frontes: thalamos: ⁊ gradus. Gradus aūt sī
pp decliuitatē montis: ⁊ ideo a loco vulgi erat ascensus
ad portam istā ꝑ septem gradus. Vestibulū aūt est qd̄
dam spacium ante apturā muri medij quinqꝫ cubitoꝝ
in latū. s. ab oriente in occidentem: ⁊. xxv. in longuꝫ ab
aquilone in austruꝫ. Portic⁹ aūt est edificiū situ super
apturā muri medij: ⁊ ex pte interiori ipsius muri tran
siens vltra muruꝫ medium per octo cubitos intra atri
um exterius: ⁊ a terra vsqꝫ ad sūmitatem huius porti-
cus sunt cubiti. l. ⁊ iuxta postes ostij sunt due turres: q̄-
rum altitudo describitur sexaginta cubitoꝝ: sicut i por
tis castrorum ⁊ notabiliū edificiorum fiunt due turres
vna ex vna parte ostij: altera ex altera: ⁊ vocantur fron
tes quia sunt ad decorem porte ⁊ ad eius defensionem:
sicut fortalicia in extremitatibus terraꝝ dicuntur fron
tarie ⁊ in sūmitatibus istarum turrium erant pomelli:
⁊ super pomellos rami palmarum celati: sicut cōmuni
ter videmus i pomellis turriū ꝙ habent desuper folia
celata vel ramos arborum: ⁊ iste tres erant edificate in
spissitudine muri: tamen excedebant illam spissitudinē
aliquantuluꝫ ex vtraqꝫ pte. Iuxta turres istas describū
tur sex thalami ꝓ portarijs: tres iuxta vnā: ⁊ tres iuxta
aliā: q̄ i hebreo vocantur appenditia: qꝛ describuntur
adherentes muro medio ab exteriori tamen pte eius: ⁊
ostia thalamoꝝ describuntur ad vestibulum porte: ita
ꝙ ostia thalamorum ex vna parte sunt directe contra

ostia thalamoꝝ exñtium in alia ꝑte per modum hic figuratum: ꝑut ꝑ̄ in plano figurari. ſ. fz ſitū fundamē toꝝ: ⁊ añ thalamos ex vtraq; ꝑte oſtū deſcribit q̄ddaz ſedile latitudinis vn⁹ cubiti qđ in textu vocat margo. Itē ſciēdū q; porta hic accipitur dupliciter. Uno modo large, ꝑ aptura oſtū ⁊ edificioꝝ in lateribus porte ⁊ de ſuper exñtium: ſicut dicim⁹ cōmuniter q; porta ciuitatis eſt bñ turrita ⁊ deſup bene edificata. Alio modo ſtricte ꝑ ipſo oſtio: ſic dicimus q; porta ciuitatis eſt clauſa: qñ oſtiū eſt clauſū: ⁊ apta qñ eſt apertū. Item ſciendu: q; lz veſtibulū ꝓpe ſit ante portā muri ⁊ portic⁹ p⁹: tñ vtrū q; ſpaciuz. ſ. anterius ⁊ poſterius aliq̄ veſtibulū aliq̄ porticus noiatur. Itē iſte tres porte ſūt oino ſimiles: ⁊ iō qđ in deſcriptione vn⁹ omittit ⁊ in deſcriptione alte ri⁹ exꝑmit intelligendū ē eſſe in oīb⁹. Et idem dicenduz de tribus portis tertū muri: exceptis illis in q̄bus differunt a portis muri medū q̄ inferius exꝑimēt. Hoc aūt dico ꝓpter veſtibulum quinq; cubitoꝝ latitudinis: qđ ſolū exꝑmitur in deſcriptione porte auſtralis tertū muri: qđ ſil⁹ intelligendum eſt eſſe in alīs. Ad magis intelligendū q̄ dicta ſunt ⁊ dicēda poſui hic duas figuras q̄ꝝ ꝑ⁹ repꝛeſentat ſitum porte: porticus: ⁊ veſtibuli: frōtium: ⁊ thalamoꝝ ſm lineas fundamentales: tñ intelligendū q; fundamenta frontium non incipiut a terra ne impediāt ſpaciū inter thalamos: ſed q̄i ꝑ cēuz cubitos in latitudine muri: ꝑut exꝑmit in figura 2ª. Secunda vero figura repꝛeſentat altitudinē porte: porticus: ⁊ frōtiuz ſm ſpaciū a porta orientali: thalami vero non poſſunt ſic ꝙuenienter figurari ſm latitudinē ſuā ꝓp muꝝ 1ᵐ cui iunguntur: ſed defacili poſſunt imaginari tanq̄ eleuati ſuper ſua fundamenta iuxta frontes: quāta tñ ſit eleuatio non habetur ex textu.

His ꝓmiſſis reuertamur ad expoſitionem lr̄e. a Et venit ad poꝛ. q̄ reſpi. viā oꝛientalē. hec eſt porta ſcōi muri ad quā venit de porta oꝛientali ꝓmi muri ſiue exterioꝛis b Et aſcendit per gradus eiuſ nē. ex hoc ꝓz q; gradus iſti erāt extra portā i loco vulgi: qz ꝑ⁹ aſcendit gradus dictoſ ⁊ poſtea occurit ſibi limen porte mēſuran dum: ſi enīz eſſent iſti gradus intra portam vt dic̄ magiſter ricar d⁹a de ſancto victoꝛe vel in ſpiſſitudie mu ri porte vt dicunt ali⁹ qui: ꝓpheta dixiſſet: menſus eſt limē porte ⁊ aſcendit per graduſ ei⁹: qz limē pri⁹ occurriſſet mēſurāti q; gradus aſcēſus. c Et menſus ē limē porte nē. fz muri medū ſpiſſitudinem: tñ in hebꝛeo ſic habetur: Et menſus eſt poſtē porte. ⁊ dicitur poſtis oſtū ꝑs muri aſcendens ſurſū ſm latitudinem oſtū ex vna ꝑte: c⁹ latitudo ē ſm ſpiſſitudinē muri ſic ⁊ limiſ. d Ideſt limen vnū. hic videt lr̄a corꝛupta ꝑ ſcriptoꝛes ponētes. i. ꝑ ⁊: nā in hebꝛeo ſic hī: Et poſtē vnū. nā oſtiū qđ dī hic poꝛta hz duos poſtes: ſed dexteꝛ ⁊ ſiniſtrū eq̄lis menſure: ⁊ ſil⁹ duplex limen. ſ. inferius ⁊ ſupius: ⁊ eiuſdē menſure: ꝓp qđ non variat mēſura ſi dicat limē ſm trāſlationē nr̄az vl poſtē fz hebꝛeos: e Et thalamū. i. quēlibet. vj. thalamo rum: qz frequēter accipit hic ſingulare ꝓ plurali: f Uno cala. in lon. ⁊ vno cala. in latū. iſtud ſpacium q̄dratū intelligendū ē intra parietes thalamoꝝ: ita q; muri claudentes ⁊ diuidentes thalamos ſunt extra mēſurā iſtam: iō ſubditur g Et inter thalamos. v. cubitos. dicūt h cōiē expoſitoꝛes q; q̄libet muroꝝ diuidentiū inter thalamos hēbat. v. cubitos i ſpiſſitudine: cui⁹ mēſura hic ponit nā ſpiſſitudo muri diuidit iter thalamū ⁊ thalamū: fz ñ ē veriſile q; ſpiſſitudo muri diuidentis eſſet tāta: cum ſpacium cuiuſlibet thalami ſit tm̄ ſex cubitoꝝ in q̄drum: vt dcm̄ eſt: ⁊ ideo melius videt q; ꝑ h⁹ qđ dī h: Et inter thalamos. v. cubitos. itelligū tur duo muri diuidētes tres thalamos ex vna ꝑte: ⁊ piſſitudo cuiuſlibet ſit duoꝝ cubitoꝝ ⁊ dimidū: ⁊ idē intelligēdū eſt in. iiij. thalamis ex ꝑte altera: h Et limē. ſic hī in hebꝛeo. ex q̄ ꝓz q; ſupꝛa nō mēſurāt duo limina: nā ſic in eadē porta eſſent tꝛia limia qđ ē falſū: fz mēſurāt ibi duo poſtes vt dcm̄ ē: h aūt limia: ⁊ accipit h ſingulare ꝓ pl̄ali. nā mēſurato vno limie hī mēſura alteri⁹: qz ſi eiuſdē mēſura vt ꝑ dcm̄ ē. i Juxta veſtibulū porte intrinſec⁹. in hebꝛeo hī: Juxta porticū porte itrinſec⁹. qz portic⁹ ē itra portā i atrio exterioꝛi: veſtibulū aūt extra in loco vulgi: vt ſupꝛa dcm̄ ē. l Calamo vno. hec ē mēſura limis cui⁹ latitudo ē fz ſpiſſitudinē muri medū. k Et mē. ē veſti. porte. hebꝛe⁹ ſic hz Et mēſ⁹ ē porticū porte octo cubitoꝝ. tātū. n. occupabat ꝺ atrio exterioꝛi vltra portā ꝓcedēte ab oꝛiente i occidētem: l Et frōtē ei⁹ duob⁹ cubitis. de frōtib⁹ porte dic̄ ra. ſa. q; ſi pilarū rotūdi adherētes muro medio a ꝑte exterioꝛi: vnus ad dexterā porte ⁊ alius ad ſiniſtrā: eleuati ſurſū vltra totū porte edificiū: ⁊ ſpiſſitudo cuiuſlibet ſui diametri ē duoꝝ cubitoꝝ ſic exponit qđ dī h: l Et frontem ei⁹. i. q̄libet duaꝝ frontiū: m Duob⁹ cubitis. ſ. i ſpiſſitudie: ſed h⁹ nō videt veꝛ: nā. j. dī q; i frōtib⁹ erāt feneſtre oblīq̄ ad dādū lu nē iteri⁹ qđ nō eēt niſi eēt itra frōteſ ꝓcauitas aliq̄ in q̄ ſaltē

fieret ascēsus surſū p cochleā q̄ gallice dr̄ viz: h⁹ aūt nō pōt fieri itra circulū cui⁹ diamet⁹ ē duoꝝ cubitoꝝ mīn: ꝛ iō melꝰ dr̄ q̄ frōtes iſte ſi oue turrelle ex vtraq; pte porte: vt p̄dcm̄ eſt tante latitudis q̄ intra ꝓcauitatē ſit aſcenſus p modum cochlee: ꝛ mur⁹ circūdās ſpiſſus duob⁹ cubitis. In talib⁹ aūt turrellis fuūt feneſtre obliq̄. i. ſtricte extēi⁹ ꝛ late iter⁹ ad diffuſionē lumis: ꝛ gallice vocant archieres: ꝛ ſic dr̄

l ¶ Et frōtē ei⁹. i. q̄libet duaꝝ frontium:

m ¶ Duob⁹ cubitis. i ſpiſſitudie muri mō docō. De iſtis vero frōtib⁹ dicūt expoſitores catholici irratōnabil⁹ ꝛ magꝭ ꝓfuſe q̄ hebrei: qō pp̄ plixitatē repetē ꝛ ip̄robare hic omitto.

n ¶ Veſtibuli aūt porte. hebreus ſic hz: Portic⁹ aūt porte: o

o ¶ Erat intrinſecus. i. intra portam in atrio exteriori: vt ſupra dictum eſt.

p ¶ Porro thalami porte. hebreus habet Appenditia ad viam orientalē. in illa. n. pte menſurabat: vt p̄dcm̄ ē.

q ¶ Tres hinc ꝛ tres inde. ſ. tres ex vna pte porte: ꝛ tres ex altera.

r ¶ Mēſura vna triū. q̄ q̄libet ē ſex cubitoꝝ:

s ¶ Et mēſura vna frontiū. q̄ mur⁹ cuiuſlibet ē ſpiſſitudis duoꝝ cubitoꝝ:

t ¶ Ex vtraq; pte. ſ. oſtij porte.

v ¶ Et mēſus eſt Latī. limis porte. Supra mēſurata ē ſpiſſitudo limis q̄ ē p̄cedēdo ab oriēte in occidentē: hic aūt mēſurat latitudo ei⁹ q̄ ē ab aq̄lone in auſtrū: cū dr̄:

x ¶ Decē cubitoꝝ. ꝛ tāta ē aptura oſtij iter duos poſtes.

y ¶ Et lōgitudinē porte. ſ. altitudinē oſtij porte q̄ vocat hic longitudo: eo q̄ ē maior dimēſio ei⁹.

z ¶ Tredici cubitoꝝ. ꝛ tāta ē altitudo poſtiuꝝ oſtij:

a ¶ Et margi. añ tha. cubi. vni⁹. ſ. ſedile p portarijs

b ¶ Et cubit⁹ vni⁹ finis vtriuſq;. nā illud ſedile nō eſt ante oſtiū thalamoꝝ: q: ipediret ingreſſū: ſed ex vtraq; pte oſtij p̄cedēs vſq; ad finē muri

c ¶ Thalami aūt ꝛc. h⁹ pz ex dictis:

d ¶ Et mēſus ē porta ꝛc. xxv. cubitoꝝ. Tantū eſt. n. ſpaciū a tecto thalami p̄mi exiſtētis ex vna pte porte: vſq; ad tectuꝫ thalami primi exiſtentis ex altera pte porte ita q̄ aptura porte tenet. x. cubitos: ꝛ ſpaciū ex vna pte porte inē apturā ꝛ thalamū ſeptē cubitos cū dimidio: ꝛ tātū ex altera pte porte: qui ſimlit̄ūcti ſūt. xxv. cubiti: ꝛ notabiliter dic̄: A tecto thalāi ꝛc̄. nā a pede thalāi vſq; ad pedē oppoſiti thalami ſūt mīn. xxiij. cubiti: nam margo ſiue ſedile añ thalamoſ occupabat vnū cubitū ex pte vna: ꝛ alterū cubitū ex pte altera: ab oſtio mīn vnius thalami vſq; ad oſtiū alterius ſūt. xxv. cubiti: q: nō ē ibi ſedile: vt p̄dcm̄ ē.

e ¶ Oſtiū ꝓtra oſtiū. ſic. n. ē diſpoſitū oſtiū thalami ex vna pte q̄ ſm rectā lineā oppoſit oſtio thalami ex altera.

f ¶ Et fecit frontes. i. mēſurauit:

g ¶ Per. lx. cubitos. tātū. n. ſe eleuate a ira:

h ¶ Et ad frōtē. i. añ frōtē a pte mīn interiori muri medū:

i ¶ Atriū porte. ꝛ h⁹ ē atriū exteri⁹: ꝛ ē q̄dā platea q̄drata:

k ¶ Ante faciē porte. i hebreo hr̄: Et ſup faciē porte ꝛc̄. ꝛ ē eadē ſnia dū mīn li añ ſignificet locū eminētiorē:

l ¶ Que ptinge. vſq; ad faciē veſti. porte interioris. i hebreo hr̄: Vſq; ad faciē porticus. ꝛ ſic pz q̄ in trāſlatiōe nr̄a veſtibulū pōit p porticu. Ad hui⁹ itellectū ſc̄e ſciendū q̄ portic⁹ ē edificiū ſupra portā edificatū: mīn trāſiens vltra portā in atrio exterioꝛi: vt ſupra dcm̄ eſt: ꝛ hz duas māliones. ſ. ſupiorē ꝛ inferiorē: ꝛ iferior incipit a pede porte: ꝛ ide vſq; ad ſūmitatē ſupioris ſ. l. cubiti. Dr̄ aūt hec porta interior reſpectu porte claudentis veſtibulū que ē i loco vulgi: vt dictum eſt ſupra.

l ¶ Et feneſtras obliquas ꝛc̄. naz in thalamis ſi feneſtre magis ſtricte exterius: ꝛ magis late interi⁹ ratiōe ſupra dcā:

m ¶ Et in frontibus eoꝝ. ſ. ſilr feneſtre obliq̄: ꝛ dicūt h frōtes porte ꝛ frōtes thalamorū: nā hēbāt porta ex vno latere: ꝛ thalamos ex alio: vt pz i figura:

n ¶ Que. ſ. feneſtre:

o ¶ Erant intra portā vndiq; per circuitū. nam ſi in edificijſ adherentib⁹ porte vndiq;.

p ¶ Silr autem erant ꝛ in veſtibulis. hebreus habet: Et in porticib⁹. dicitur i porticibus p gyrū: q: ſic ſi feneſtre i porticu oriētalis porte ſic ſi feneſtre i porticib⁹ portaꝝ aq̄lonaris ꝛ auſtralis.

q ¶ Et añ frōtes pictura palmaꝝ. i hebr. hr̄: Et in frōtibus palme. nā in ſupioꝛi parte frontiū q̄ tēdit in acutū ē ſilitudo palme celata: vt dcm̄ ē ſupra. Et candē ſniaz cōtinet trāſlatio nr̄a: cū dr̄:

r ¶ Et añ frontes ꝛc̄. ſi li añ denotet eminētiā: ſic dr̄ ioh. j. Qui p⁹ me venit añ me factꝰ ē. i. ſupioꝛ mihi vel plat⁹.

s ¶ Et eduxit me. hic deſcribūt aliq̄ q̄ ſūt vltra portā ſcōi muri cū dr̄: Et eduxit me ad atriū exteri⁹. qō ē iter muꝝ mediū ꝛ tertium

t ¶ Et ecce gaçophylacia. hebr⁹ hz: Cameras:

v ¶ Et pauimentum ſtratū lapide. ē. n. q̄dā platea ſub diuo pauimētata.

x ¶ Triginta gaçophylatia in circuitu pauimēti. excepto tīn ſpacio a porticu porte atrij exterioris occupato: ꝛ ſilr ſpacio occupato a porticu ꝛ veſtibulo ꝛ thalamis porte atrij interioris: q̄ oia ſi ſituata i atrio exterioꝛi: vt videbit. ſ. De longitudie vero ꝛ latitudine iſtoꝝ gaçophylaciorum nihil dr̄ i textu: nec de eoꝝ eq̄litate vel ieq̄litate: ſz de eoꝝ ſitu dr̄ q̄ ſi in circuitu pauimēti: nō tīn accipit circuit⁹ p toto ei⁹ ambitu: vt p̄dcm̄ ē: ꝛ ſicut frequēt accipitur circuit⁹ i deſcriptione hui⁹ edificij: vt. j. videbit. Debent igit gaçophylacia ſituari circa pauimētū oriētale decētiori mō q̄ poteſt fieri: ſaluis tīn debitis ſituatiōib⁹ alioꝝ q̄ i textu exp̄mūt: q̄ videt mihi talis eē. ſ. q̄ ad lat⁹ aq̄lōare pauimēti ponāt decē q̄ occupāt cētū cubitos vnū iuxta aliō: ꝛ ad lat⁹ auſtrale ſilr ponāt decē q̄ occupāt centū cubitos vnū iuxta aliō. Ad lat⁹ aūt oriētale octo: q̄tuoꝛ ex vna pte porte atrij exterioꝛis: ꝛ. iiij. ex alia pte eiuſdē porte q̄ cū ipſa occupāt cētū cubitos: duo vero reſidua gaçophylacia ponūt iuxta thalamos porte oriētalis atrij interioris: vnū ex vna pte ꝛ alterꝫ ex altera: q̄ cū ipſa ꝛ eī thalamis occupāt. c. cubitos p modū inſerti figuratū. Et ad maiorē diſtictiōez a thalamis gaçophylacia ſi rubei coloris. Sciēdū ēt q̄ in angulis circa pauimētū nō ponūt aliq̄ gaçophylacia

qz nō possent habere ostia sup pauimētū: qō tñ oz esse a Et pauimētū i fronte portaz. in hebreo hī: Ad latus portaz. z ponit singulare p plurali. s. latus p latera b Scōm lōgitudinē portaz. i. in recta distantia eaz ab oriente in occidentē. q. d. nō solū est pauimētū ad latera portaz: declinando ad austrū z aqlonē: sed etiā inter duas portas recte ꝓcedēdo ab oriente in occidē tem: c Erat i ferius. h addit ad ostendedū q non loqt̄ d pauimēto alicui⁹ superioris māsionis vel solarij. et ḡta sit dimensio pauemēti inter duas portas ꝑdictas ostendit: cū subdit: d Et mensus ē latitudinē a facie porte inferioris. i. porte atrij exteriorīs: e Usqz ad frontē nē. i hebreo hī Usqz ad faciē: f Atrij interioris. i. porte atrij interioris. dicūt autē h facies pōtaz parietes ipsaruz ex opposito se mutuo respicientes: g Extrinsecus .c. cubitos per qō ostendit q ḡtitas portarum non includitur in istis .c. cubitis sed excluditur: h Ad orientē. i. procedendo ab oriente in occidentem sunt .c. cubiti inter duas portas: i Et aquilonē. i. ꝓcedēdo ab aquilōe in austruz si silr .c. cubiti: z dī: A facie porte inferioris vsqz ad faciē nē. ad designandū q in lateribus portaz maioz ē dimensio pauimenti ab oriente in occidētē q̄ iter duas portas .s. ḡtū porta atrij interioris pꝛtinet atrij exterius q̄ ei⁹ thalami qō ē p. vij. cubitos vel circiter. k Portā q̄z. hic ꝓñ describit porta aqlonaris q̄ silis est oino porte orientali: pp qō ex dictis in descriptiōe illius pz hec lra vsqz ibi: l Quinq̄aginta cubitoz lōgitudinez ei⁹. i. altitudinē q dī h longitudo: eo q est maioz dimensio: a pede. n. porte vsqz ad sūmitatem edificij supra ipsū sit. l. cubiti sic dcm̄ ē de porta orientali: m Et latitudinē xxv. cubitoz. q̄ h accipit a tecto thalami ex vna pte vsqz ad tectū thalami ex altera: qō spaciū ē. xxv. cubitorū: tātū. n. spaciū occupabat porta cū ꝓtib⁹ suis ab oriēte i occidentē: n Septē graduū ascēsus ei⁹. z idez numer⁹ graduū itelligend⁹ ē in porta orientali p⁹ descripta de qb⁹ loqt̄ ibi scriptura: sed non exprimit ibi numerus o Et porta atrij interioris nē. hec lra apud hebreos vocatur decurtata. i. indigens suppletione: sic ē in multis locis sacre scripture: z est sensus: o Et porta. s. aqlonaris: p Atrij interioris. i. per quā intrat atriū interius: q Cōtra portā aquilonis. i. ꝫ portā aqlonarē lacia in circuitu pauimenti et pauimētū i frōte portaz secūdū lōgitudinē portaz erat inferi⁹. Et mēsus ē latitudinē a facie porte inferioris vsqz ad frōtē atrij interioris extrinsec⁹: cētū cubitos ad orientē et aqlonē. Porta vo q respiciebat viā aqlōis atrij exterioris mēsus ē: tā in lōgitudie q̄z i latitudine: z thalamos ei⁹ tres hinc z tres inde: z frōtē ei⁹ z vestibulum ei⁹ sm mēsurā porte ꝑdictis: quinq̄ginta cubitoz longitudinē ei⁹ et latitudinē vigintiqnqz cubitoz. Fenestre aūt ei⁹ z vestibulū z sculpturē ꝟz mēsurā porte: q̄ respiciebat ad orientē: et septēz graduū erat ascēsus ei⁹. Et vestibulū añ eā: et porta atrij interioris contrā portā aqlōis et orientalē. Et mēnsus est a porta vsqz ad pōtā cētū cubitos. Et ēduxit me ad viā australē: z ecce porta q̄ respiciebat ad austrū. Et mēsus ē frōtē ei⁹: et vestibulū ei⁹ iuxta mēsuras supiores: z fenestras ei⁹ et vestibula in circuitu sic fenestras ceteras qnq̄ginta cubitoz lōgitudie z latitudie vigintiqnqz cubitoz: z i gradib⁹ septez ascēdebat ad eam. Et vestibulū ante fores ei⁹: z celate palme erāt: vna hinc z alia inde i frōnte ei⁹: et porta atrij interioris in via australi. Et mēnsus est a porta vsqz ad portā i via australi cētū cubitos. Et itrōduxit me i atriū interi⁹ ad portā australē: et mēsus est portā iuxta mēsuras supiores thālamū ei⁹: et frōtē ei⁹ et vestibulū ei⁹ hisdē mensuris: z fenestras ei⁹ z vestibulū ei⁹ i circuitu qnq̄ginta cubitos lōgitudis: et latitudis vigintiqnqz cubitos: z vestibulū p gyz portā aquilonis. i. ꝫ portā aqlonarē atrij exterioris: r Et orientalē. i. silr i pte orientali porta atrij interioris est ꝫ portā orientalē atrij exterioris: iste. n. porte sm lineā recta sunt oppositē i parte orientali z aqlonari z australi sic dictū fuit in ꝓncipio huⁱ⁹ edificij s Et mēsus ē a porta vsqz ad portā centuz cubitos. hec est mensura pauimenti ab aquilone in austrum inē duas portas: in lateribus aūt istaz porta rum est maioz dimēsio pauimenti ab aqlone in austz q̄ in lateribus portaz orientaliū: eo q circa istud pauimentū nō ponūt aliq̄ gaçophylacia: vt dicit. ꝟ. mēsura aūt h⁹ pauimēti ab oriente i occidentē h tacet: qz supponit eē. c. cubitorū: sic ē dimēsio pauimēti orientalis ab aqlōe in austz. t Et eduxit me ad viā australē. Hic ꝓñ describitur porta australis atrij exterioris q̄ silis est aliis duab⁹ ꝑdictis pp qō ex dictis pz lra paucis exceptis. v Et vestibulū ei⁹. i. porticū: sic. n. est i hebreo x Et vestibula. i. porticꝰ i plali: qō dī eo q tota porticꝰ habz duas mansiones. s. superiorē z inferiorem: vt dcm̄ ē supra ō porticu porte orientalis: y Et vestibulū añ fores eius. h accipitur proprie vestibulum pro spacio vacuo qō ē ante portā inē thalamos ex vna pte z thalamos ex altera: vt dcm̄ ē supra z In frōte ei⁹. i. i vtraq̄z frōtū ei⁹: q. sup vtrāq̄z ē celata sculptura palme: vt ꝑdcm̄ ē: a Et porta atrij interioris in via australi. i. porta atrij interioris australis ē directe opposita porte australi atrij exterioris: b Et mēsus ē a porta nē. hec est mēsura pauimēti australis ab austro in aqlonez c Et itroduxit me. Postq̄ descripte sūt porte muri medij cingētis atriū exteri⁹: hic ꝓñ describūt porte tertij muri cingētis atriū interi⁹: z diuidit i tres ptes sm tres portas: ptes patebūt ꝓsequēdo. Circa p'''dī: c Et itroduxit me. s. angel⁹ mēsuras edificiū: d In atriū interi⁹ ad portā australē. mēsurādo. n. portas atrij exterioris: vltio mēsurauerat portā australē: vt pz i pte imediate ꝓcedēti: ꝛō mēsurādo portas atrij interioris icipit a porta australi q̄ directe respicit portā australē atrij exterioris: vt supra dcm̄ ē e Et mē. ē poz. iuxta mēsu. superiores. nā porte atrij interioris sūt oino silles porti atrij exioz: excepti aliqb⁹ q̄. ꝟ. expmūt: f Thalami. i. thalamos. g Et frō. ei⁹. i. frōtes. h Et vestibulū. i. porticū. i Quinq̄. cubi. lōgi. i. altitudiē q̄ dī h lōgitudo: eo q̄ ē maioz dimēsio: z tot. n. cubiti sūt a pcō porte vsqz ad sūmitatē porticꝰ sue: vt supra dcm̄ ē de aliis portis: k Et latitudinē. xxv. cubitos. z accipit h latitudo a imino frōtis porte a pte orientali vsqz ad iminū frōtis porte a pte occidētali: l Et vestibulū. h accipit ꝓprie vestibulū p spacio vacuo quod

est ante portã ciu⁹ longitudo est .xxv. cubitoꝝ accipiẽdo lõ gitudinẽ ab ostio thalami ex vna pte vsq; ad ostiuz thala mi ex pte oppolita qõ ẽ .xxv. cubitoꝝ. eo q⁹ ostia thalamo rũ nõ hñt margines siue sedilia añ se occupantia duoſ cubi tos hinc ⁊ inde: ⁊ iõ qualis ẽ distãtia inter ostia ſicut inter tecta q̃ ſupra dcã est: xxv. cubitoꝝ: ⁊ accipitur hec longitudo ab oriente i occidentẽ a ¶ Et vestibulũ ei⁹. i. porticus. b ¶ Ad atrium exterius. i. in atrio exteriori: ⁊ hoc est vnũ in q̃ differunt porte atrij interioris: q: nõ ſũt i atrio interiori ſic porte atrij exterioris ſũt i atrio exteriori: vt p̃dictũ est. c ¶ Et palmas ei⁹ i frõte. i. in frontib⁹ mõ ſu p̃adcõ: d ¶ Et octo gradus erant q̃b⁹ aſcẽdebat p eã. h⁹ est 2ᵐ in q̃ differũt porte atrij interioris a portiſ atrij exterioris: nã iſte hñt octo grad⁹: ille vero. vij. tm̃ vt p̃dcm̃ ẽ: ſũt eni edificia iſta i pẽdu lo mõtis: ⁊ iõ ỏ loco iferiori ad ſupiorẽ de ſcribitur aſcenſus per grad⁹. e ¶ Et introduxit me. Hec ẽ 2ª pars in qua deſcribit porta orientalis atrij interioris: ⁊ p⁹ lr̃a ex dictis in deſcriptione portaꝝ p̃cedẽtiũ vſq; ibi: f ¶ Et vestibulũ ei⁹. i. atrij exterioris. i hebreo hẽ: Et porti cus ei⁹ ad atriũ exteri⁹. ſ. vrgens: q: ponit in atrio exteriori: ſicut dcm̃ ẽ ỏ porta auſtrali in pte imediate p̃cedẽti: ⁊ iõ lr̃a uidet eſſe corrupta p ſcriptores: nã i porta auſtrali iã deſcri pta ⁊ aqlõari imediate p⁹ deſcribenda nõ ponit: Et veſtibu lũ eius. i. atrij exterioris: ſed ſic: Et veſtibulũ ei⁹ ad atriũ ex terius. vt p⁹ ex textu: ⁊ accipit h⁹ veſtibulũ p porticu. põt tm̃ lr̃a nr̃a ſic exponi: lz aliquãtulũ extorte: f ¶ Et veſtibuluz ei⁹. i. portic⁹ porte orientalis. g ¶ Idest atrij exterioris. q. d. cui⁹ ſitus est in pte atrij exterioris. cetera patent ex dictis in deſcriptiõe aliaꝝ portaꝝ. h ¶ Et introduxit me. Hec ẽ 3ª ps in qua deſcribit aqlonaris porta interioris atrij: ⁊ p⁹ lr̃a ex dictiſ in p̃cedenti. i ¶ Et p ſingula gaçophyacia ⁊c. occaſiõe hui⁹ lr̃e magiſter ricardus de ſcõ victore: ⁊ dñs hugo Cardinalis dicũt q⁹ ſic in pte orientali ſunt gaçophy lacia: ſic in parte aqlonari iungentes hãc lr̃am lr̃e imediate p̃cedenti: ⁊ ſilr̃ in pte auſtrali. ad h⁹ ẽt videtur facere qõ ſu pra dixi. ſ. q⁹ illud qõ exprimit in deſcriptione vnius porte intelligendũ est eſſe in alijs portis: exceptis his q̃ per textuz excludunt: ſicut ẽ numer⁹ gradũ q̃ ẽ alt⁹ in portis atrij interioris ⁊ exterioris: ⁊ ſitus porticũ: vt ſupra dcm̃ est. Ra. ſa. hebre⁹ nõ põit gaçophylacia niſi in pte orientali: q: ſi eſſent in parte aquilonari ⁊ auſtrali ſic i orientali deſcribẽdo por tas aqlonares ⁊ auſtrales fieret aliq̃ mẽtio ỏ gaçophylacijſ ſaltẽ breuiter tangendo: ſicut fit de porticib⁹: veſtibulis frõ tibus: thalamis: ⁊ feneſtris: q̃ oia ſimul iuncta ⁊ multo ma gis qõlibet eoꝝ p ſe ſũptũ: ſũt quid ſatis minus q⁹ gaçophy lacia: quoꝝ .xv. ſilr̃ iuncta fm latitudines ſuas occupãt cen tũ cubitos in longitudine: ⁊ alia .xv. tm̃ ex pte oppoſita in atrio exteriori in parte orientali fm dictos doctores: qõ ãt in deſcriptione portarũ auſtraliuz ⁊ aquilonariũ fiat repli

longitudine vigintiquinqz cubitoꝝ ⁊ latitudine qnqz cubitoruz. Et veſtibulũ ei⁹ ad atriũ exteri⁹: et palmas ei⁹ i frõte et octo grad⁹ erãt q̃b⁹ aſcãdebat⁹ p eã. Et itrõ duxit me i atriũ iteri⁹ p viã orietalẽ: ⁊ mẽſus ẽ portam ſm mẽſuraſ ſupioreſ: thala mũ ei⁹ ⁊ frõtẽ ei⁹: ⁊ veſtibu lũ ei⁹: ſicut ſupra: ⁊ feneſtraſ ei⁹: ⁊ veſtibula i circuitu lõ gitudie qnq̃gita cubitoruz ⁊ latitudie vigintiqnqz cu bitoꝝ: et veſtibulũ e⁹. i. ãtrij exterioris ⁊ palme celate i fronte ei⁹ hic ⁊ ide: ⁊ i octo gradib⁹ aſcẽſus ei⁹. Et itrõ duxit me ad portã q̃ reſpi

ciebat ab aqlonẽ. Et mẽſuꝛ ẽ ſꝛ mẽſuras ſupioꝛes tha lamũ ei⁹ ⁊ frõtẽ e⁹: ⁊ veſtibu lũ ei⁹ ⁊ feneſtras ei⁹ p circui tũ lõgitudie qnq̃gita cubi toꝝ: ⁊ latitudie vigitiqnqz cubitoꝝ: ⁊ veſtibulũ ei⁹ re ſpiciebat ad atriũ exterius ⁊ celatura palmaꝝ i fronte ei⁹ hic ⁊ inde: ⁊ i octo gradi b⁹ aſcẽſuſ ei⁹: ⁊ p ſingula ga çophylacia ỏſtiũ in fornti b⁹ portaruz ibi lãuabãt ho locauſtum. Et in veſtibulo porte due mẽſe hinc et due menſe inde: ut immoleẽt ſu p eas holocauſtũ et p pec cato ⁊ pro ỏlicto. Et ad la tus exteriuſ qũod deſcẽdit

lacia ñ ſunt hui⁹ mõi: cũ porte ſint pp gaçophilacia magiſ q⁹ eõuerſo ⁊ ẽt ſeparata in ſitu fm deſcriptiones dictoꝝ doctoꝝ. Itẽ ipſi nõ obſer uãt i h⁹ ſilr̃ ſtudiez quã p ratõe indu cunt: nã i pte oriẽ tali ponunt. xxx. gaçophylacia. xv ex vna pauimẽti pte: ⁊. xv. ex alia: in pte vero aqlo⁹ nari ponũt. xv. tã tũ: ⁊ ex vna parte pauimenti: ⁊ ſilr̃ i auſtrali. Qõ ãt obũcit ỏ textu cũ dõ: Et p ſigula ga çophylacia oſtiuz in frontibus por taꝝ. nõ valet: naz in hebr. ſic hñ: Et gaçophylaciuz ⁊ oſtium eius in frõtibus portarum. qõ exponit ra. ſa. ſic Et gaçophylaciũ erat ibi. ſ. i atrio interiori: vt patebit ex ſeq̃ntib⁹: k ¶ Oſtiũ ei⁹ in frõtib⁹ portaꝝ. i. verſus frõtes illi⁹ porte: q̃ frõtes aliq̃tulũ trãſeunt i atriũ ite ri⁹: vt ſupra dcm̃ est. Portic⁹ ãt illi⁹ porte ẽ ex altera pte muri interioris i atrio exteriori: vt ſupra dcm̃ ẽ: ⁊ iõ oſti um dõi gaçophylacij nõ reſpicit porticũ: ſz frõtes porte aqlõaris q̃ põit h⁹ i pl̃ali: cũ dicitur: In frõtib⁹ portaꝝ. nã i illa porta large ſũpta ſt tria oſtia. ſ. muri interioris ⁊ portic⁹ ⁊ veſtibuli: q̃ oſtia porte dicũt ſtricte accipiendo portã: vt ſupra dcm̃ ẽ. Põt ẽt iſte paſſus expõi fm trãſ latõez nr̃am cũ dõ: Et p ſingula gaçophylacia oſtiũ in frõtib⁹ portaꝝ. nã i atrio interiori ſt plura gaçophylacia: vt patebit ex lr̃a ſeq̃nti: ⁊ oſtia eoꝝ nõ põt reſpicẽ por tic⁹ portaꝝ: q̃ portic⁹ ſt i atrio exteriori: ſz reſpicere põt frõtes: nõ ſolũ porte aqlonaris: ſed etiã aliaꝝ q̃ꝝ frõtes ptim ſunt in atrio interiori mõ ſupradcõ. Et iõ melius dõ q⁹ in hac pte deſcribũt aliq̃ q̃ ſi in atrio interiori: ſicut dcm̃ ẽ ſupra i diuiſiõe dõ igit: i ¶ Et p ſingu. gaçophy lacia. itra atriũ exteri⁹ exñtia: k ¶ Oſtiũ i frõtibus portaꝝ. diuerſaruz vt magis videbit: l ¶ Ibi lauabãt holocauſtũ. i. carnes cremãdas i altari holocauſto rũ: qõ ab oib⁹ expoſitoꝛib⁹ ponit i atrio interiori. m ¶ Et in veſtibulo. Hic iterſerit ỏ mẽſis q̃ꝝ aliq̃ ſi i atrio exte riori. ſ. mẽſe q̃ deſeruiũt immolatiõi victie holocauſti: eo q⁹ imediate locut⁹ ẽ ỏ holocauſto. dicit igit: Et i veſtibu lo porte. ſ. aqlõaris. ⁊ accipit hic veſtibulũ p porticu q̃ ẽ i atrio exteriori: vt freq̃nt dcm̃ ẽ. n ¶ Due mẽ. hic. i. i vno latẽ: o ¶ Et due mẽ. ide. ſ. i altero: p ¶ Ut imo. ſr̃ eaſ holo. i. victia totalr̃ cremãda: q ¶ Et p pe. ⁊ p deli. i. victia p pecõ p̃miſſiõis: ⁊ p pecõ omiſſiõis: qõ dr̃ deli ctũ: q̃i ỏrelictũ. r ¶ Et ad la. exte. i. extra porticũ iuxta tm̃ ei⁹ pietẽ. a ¶ Qõ aſcẽ. ad oſti. por. ⁊c. i. vñ aſcẽdit ad oſtiũ porte aqlõaris exñtis i muro iteriori: nã ad illam

est ascensus p octo gradus: vt pz ex p̄cedentib⁹: ⁊ illi gradus sunt ante porticū: b Due mēse: ⁊ ad lat⁹ alterū añ vestibulū. i. porticū. cetera patent ex p̄dictis vsq; ibi c Sup q̄s imolabāt. i. imolationē disponebāt: nam iiij. sī p ipsa imolatione ⁊. iiij. p vasis imolatiōis de q̄bus subdit: d Quattuor āt mēse ⁊c. q̄z maria ⁊ forma d̄scribit cū dicitur: De lapidib⁹ q̄dris. ⁊ tria dimensio cuz subditur: Lōgitudie cubiti vnius ⁊c. e Sup q̄s ponant vasa in quibus imolatur. i. īstrumēta imolationi deseruientia 2m enim modum loquendi hebraicū instrumēta cuiuslibet art⁹ uocātur cōit vasa: vñ gen. xxvij. vbi dr: Sume arma tua pharetrā ⁊c. i hebreo hr: Sume vasa tua. f Et labia eaz palmi vni⁹. hic accipit palmus nō s̄m lōgitudinē manus: sed s̄m latitudinem ⁊ vocatur gallice dour: ⁊ est dimensio. iiij digitorum ex trāsuerso: g Reflexa itrinsecus p circuitū. versus ptē supiorē: sicut ē in scacarijs: ⁊ sī ad ad h⁹ hec labia vt vasa sup mēsas posita. s. cultelli ⁊ bacini ad recipiendū sanguinē ⁊ huiusmōi: ibi meli⁹ reponantur: h Sr̄ mēsas āt carnes oblatōis. i. offerēde in altari holocaustoz. i Et extra portā. Dic reuertit ad plenius d̄scribēdū gaçophylacia p̄dicta i atrio iteriori exn̄tia. d. Et extra portā iteriorē. i. atrij iterioris: k Gaçophylacia cātoz in atrio interiori. ex h⁹ ⁊ seq̄ntibus videt manifeste q̄ etiā richardus de scō victore: ⁊ hugo Cardinalis ⁊ alij eos sequētes nō dicāt bñ: dicentes q̄ nullū edificiū nisi solū altare holocaustoz est in atrio interiori: nā gaçophylacia cātoz dicūt h̄ esse ibi: nec ꝯ hoc ē qd̄ dr hic: Et extra portā ⁊c. nā illud qd̄ est vltra portā vel citra pōt dici extra eā: lz cōius dicat de eo qd̄ ē citra: pp qd̄ ad excludēdū hūc itellectū subdit: in atrio intiori: ⁊ ad ostendendū in q̄ pte atrij sunt: subdit: l Qd̄ erat in late. por. respi. ad aq̄lonē. i. porte aquilonaris: m Et facies eoz. i. ostia: n Contra viā australē. i. ꝯ austrū vt meli⁹ appebit in figura seq̄nti o Una ex latere porte ⁊c.] hec lr̄a videt falsificata p scriptores vel impitos correctores: nā sic debet eē: Unū ex latere porte oriētalis: ibi. n. vnū ē gaçophylaciū: Qd̄ respiciebat ⁊c. ⁊ sic hēm⁹ q̄ttuor gaçophilacia in atrio iteriōi exn̄tia: duo p cātorib⁹: ⁊ vnū supra positū s̄z lr̄az hebraicā: ⁊ h̄ alterum: ⁊ p q̄b⁹ sint ista duo: subdit: o Hoc gaço. qd̄ respi. viā meridi. ex trāsuerso: p Sacerdotū. supple ē: q Qui excubāt i custodijs tēpli. ne aliq̄d indecēs fiat ibi: r Porro gaço. qd̄ respi. ad viā aq̄lonis. i. frōtes porte aq̄lonaris: vt dcm̄ ē supra: q̄ porta est via itrādi atriū interi⁹ ab aquilōe sic meridiana ab austro. s Sacerdotū erit q̄ excu. ad mini. altaris. i. ad h⁹ uigilāt: sic. n. hr. j. pal. xxiiij. Dauid āpliās cultū diuinū instituit. xxiiij. sacerdotes maiores alijs: tñ sub sūmo pōtifice: qui ministrarēt p hebdomadas successiue. ⁊ iō pportionabiliter fuit ordinatū de minorib⁹ sacerdotibus ⁊ cātorib⁹: pp qd̄ in atrio interiori ponunt quattuor gaçophylacia: duo p cantorib⁹: ⁊ duo p sacerdotibus: vt manerēt ibi tēpe hebdomade sue mīstrationis. Vel aliter pōt dici q̄ non manebāt ibi de nocte nec comedebāt: sed sacerdotes manebant ⁊ cōedebāt i edificio aq̄lōari ⁊ australi exn̄tib⁹ i latib⁹ tēpli: vt. j. dicet: cantores aūt cū alijs leuitis i gaçophylacijs exn̄tib⁹ in atrio exteriori i pte orientali: dicebant tñ dcā. iiij gaçophylacia cantoz ⁊ sacerdotū: qz ꝯsuabant ibi instrumenta eoz ministerio necessaria: vt cithare cymbala ⁊ huiusmōi pro cātoribus: acetabula vero ⁊ phyale thuribula ⁊ huiusmōi pro sacerdotib⁹: ne bis in die p sacrificio vespertino ⁊ matutino oporteret talia exportare ⁊ reportare: sic in eccl̄ijs nr̄is remanent frequenter calices libri ⁊ vestimenta: ⁊ mīstri in alijs locis comedunt ⁊ iacent. t Isti sunt filij sadoch ⁊c. h⁹ dr qz salomō. iij. reg. 2° abiecto abiathar de summo sacerdotō instituit sadoch loco eius: ⁊ sic sūmuz sacerdotium fuit reductum ad pgeniē eleaçari filij aarō: sic dcm̄ fuit plenius ibidē. Cōsequēter pōit mēsura atrij iterioris: cū dr: v Et mēsus est atrium ⁊c. ⁊ pz lr̄a: ⁊ in h⁹ terminat d̄scriptio ptis añrioris edificioz tēpli q̄ incipit ab exteriori muro orientali ⁊ terminat i latere occidētali atrij interioris: ⁊ linea exinde imaginarie ptracta vsq; ad muros exteriores aq̄lonarē ⁊ australē. Ad p̄dcā v̄o facili⁹ capiēdū posui hic figurā seq̄ntē p̄dcā rep̄sētātē q̄tū ad lineas fūda metales.

ad ostium porte: q̄ pgit ad aq̄lonē dūe mense: ⁊ ad latus alterum ante vestibulū porte due mense. Quattuor mēse hic ⁊ q̄ttuor mense ide: p latera porte octo mēse erant sup q̄s imolabant Quattuō āt mēse ad holocaustū de lapidib⁹ q̄dris extructe lōgitudie cubiti vni⁹ ⁊ dimidij: ⁊ latitudie cubiti vni⁹ ⁊ dimidij: ⁊ altitudine cubiti vni⁹ sup q̄s ponant vasa: i qb⁹ imolat holocaustuz ⁊ victima. Et labia earū palmi vni⁹: reflexa itrinsec⁹ p circuitū. Sup mēsas aūt carnes oblationis. Et extra portā interiorem gaçophylacia cātoz i atrio iteriori: quod erat in latere porte respicientis ad aq̄lonē: et facies eoz contra viā australē: vna ex latere porte orientalis: q̄ respiciebat ad viā aq̄lonis. Et dixit ad me: hoc gaçophylaciū qd̄ respicit viaz meridianā sacerdotuz q excubāt i custodijs tēpli: porro gaçophylaciū qd̄ respicit ad viā aq̄lōis: sacerdotū erit q excubāt ad ministeriuz altaris. Isti sunt filij sadoch: qui accedunt de filijs leui ad dominum: vt ministrent ei Et mensus est atrium longitudine centū cubitoz: ⁊ latitudinē cētū cubitoz p q̄drū: ⁊ altare añ faciē tēpli

x ¶ Et introduxit me ꝛc̄. Descripta pte añriozi edificioꝝ tēpli: hic ꝓsequenter describitur posteriozi: in qua fm latinos sūt quinq; edificia p̄ncipalia. s. porticus tēpli: ipsū tēplū: edificiū aquilonare ex vno latere tēpli: ꝛ edificiū australe ex altero: ꝛ edificiū sepatum ab occidentali pte templi. Hebrei vo nō ponūt istud vltimū: dicētes q; edificiū in textu dictuz sepatū est ipsū tēplum cū sua porticu: qō rationabiliter pōt dici: nā accipiēdo sic tēplū cū sua porticu inter ipsuz ꝛ alia edificia est spaciū: ꝛ sic est ab eis sepatū in situ. silr in altitudine: nā a ira i sursuz excedit alia edificia: in. lx. cubiti vl̄ circ. silr dignitate: qz dignius ē ceteris edificijs: sic igit ps ista in tres ptes diuidit: qz p̄° describitur porticus templi: 2° templū ipsū in p̄ncipio: sequentis ca. 3° edificium aquilonare ꝛ australe: ca. xlij. Ad maiorē intelligentiā dicendoꝝ sciendū q; accipiendo tēplū cum porticu: templū hz tres partes. Prima est porticus habēs. xj. cubitos in latitudine q̄ accipitur ab oriēte in occidentem: ꝛ. xx. cubitos in longitudine fm latitudinē tēpli ab austro in aq̄lonē. 2° est sanctuz vel sancta habens. xx cubitos in latitudine. s. ab austro in aquilonez ꝛ. xl. in longitudine. s. ab oriente in occidētē. 3° ps tēpli est sanctūscoꝝ hns. xx. cubitos in longitudine: ꝛ. xx. in latitudie: ꝛ accipiūtur iste mēsure intra parietes per modū h figuratū.

his premissis ad litteram accedamus. x ¶ Et introduxit me in vestibulū templi. i. i eius porticū: ita q; h vestibulum ꝑ porticu sumitur: ꝛ similiter in littera sequēti: x ¶ Et mēsus est vestibulum. v. cubitis hinc. i. pietem vestibuli ex vna pte ostij: z ¶ Et. v. cubitis inde. ex altera ostij parte: ꝛ ostiuz est latitudinis. x. cubitoꝝ: sic dictuz est de aliis portis atrioꝝ: ꝛ hec est longitudo porticꝰ iuxta latitudinē tēpli: vt p̄dictū ē. a ¶ Et latitudinez porte triuz cubitoꝝ nē. hic accipitur porta ꝑ postibus existentibus ex vtraq; pte ostij in qb⁹ sūt q̄dā celature: ꝛ silr in limie superiozi: ꝛ q̄libet celatura ē triū cubitorū latitudiſ p modū i margine figuratū: b ¶ Tōgitudinē āt vestibuli ꝛc̄. h° pz ex p̄dictis: c ¶ Et octo gradib⁹ ascēdebatur ad eaz. li octo non est de textu: quia nō est in hebreo vbi sic habet: Et gradib⁹ ascendebat ad eā. templuz. n. cū sua porticu est in sūmitate mōtis: ꝛ ideo de atrio interiozi ē ascensus p gradus ad porticuz tēpli: sed numerus graduū nō ponitur h: sed ꝑbabiliter pōt dici q; sint. xv. sicut in tēplo salomonis: d ¶ Et colūne erant in frōtib⁹ ꝛc̄. frontes h dicūt ptes due pietis exīntes ex vtraq; pte ostij q̄ꝝ q̄libet dī superius. v. cubitoꝝ: ꝛ añ illos pietes in porticu erāt due colūme: vna hinc ꝛ altera inde sicut fuit in templo salomonis: vt habet. iij. re. vij. ¶ Capituluz. XLI.

Et introduxit me. Hic ꝓsequenter describit ipm tēplū: ꝛ ꝑ° q̄tum ad ptē q̄ dī scm̄ vel sancta: 2° q̄tum ad illam que dī scm̄ sāctoꝝ: ibi Et introgressus. 3° q̄tum ad aliqua templo adiuncta: ibi Et mēsus est. Circa ꝑm dī: a ¶ Et introduxit me in templū. ex hoc q; dic̄: Introduxit. pz q; iste mensure accipiūt intra parietes: vt p̄dictum est: ita q; spissitudo pietū nō includitur: b ¶ Et mensus est frontes. i. exteriozes superficies pietū exīntiuz ex vtraq; parte aperture ostij: q̄ frōtes nominat: eo q; venientibus ad ostium statim patēt interiozes aūt superficies latent: c ¶ Sex cubitos latitudinis hinc. q̄tū ad vnaz frōtem: d ¶ Et sex cubitoſ latitudinis inde. q̄tum ad alterā: aliqui libri h hnt altitudinis ꝛ male: nā hebrei ꝛ libri bene correcti hnt latitudinis: e ¶ Latitudinē tabernaculi. i. templi qō frequenter in scriptura vocatur tabernaculum. q. d. due frōtes dicte cum apertura muri ꝑ ingressu a parte exteriozi ꝓtinent precise latitudinem templi: sed h⁹ videt falsum: quia statim subdit: f ¶ Et latitudo porte decem cubitoꝝ erat. decē āt ꝛ bis sex faciunt. xij. cubitos: latitudo vero templi intra muros est. xx. cubitoꝝ tm̄ vt dcm̄ est supza. Ad hoc dicendū ē q; porta accipitur pro ostio: ostū vero latitudo excedit latitudinem aperture ingressus tantum quanta est spissitudo ostij:

Et introduxit me in vestibulū templi: et mensus est vestibulū quinq; cubitis hinc: et quinq; cubitis inde: et latitudinē porte triū cubitoꝝ hinc ꝛ triū cubitoꝝ inde: longitudiuē aūt vestibuli viginti cubitoꝝ ꝛ latitudinē vnde ciz cubitoꝝ. Et octo gradibus ascēdebat ad eā: et columne erant in frontib⁹ vna hinc: ꝛ altera inde. ¶ XLI.

Et introduxit me in templum: et mensus ē frontes sex cubitos latitudinis hinc: et sex cubitos latitudinis inde latitudinem tabernaculi. Et latitudo porte decem cubitoꝝ erat

vt pz ad sensuz i ostijs domoz. Et p hoc issinuat q spissitudo istius ostij est vnius cubiti: 7 sic latitudo ei' excedit latitudinē h' apture vno cubito hic: 7 altero inde: 7 sic apta exterioz i muro ē tm̄. viij. cubitoz: q̄ cū. xij. cubitis frontiū faciūt. xx. cubitos p̄cise. Et q iste sit itel lect' pz ex lra seqn ti cū dī: g Et

Et lata porte. v. cē. nā ab extrēitatib' latitudīs ostij vsqz ad pietes tēpli sūt tm̄. v. cubiti ex v na parte: 7. v. ab altera: vt pz ex dictis. Nec mirādū q spissitudo ostij dcā ē vni' cubiti: qz de porta tēpli p romāos ꝓbusti dicit ioseph'. vij. li'. de iudaico bello: q erat tāti ponderis q vix a. xx. viris claudebat: h Et mēsus est lōgitudinē ei'. s. tēpli q̄tū ad illā ptē q̄ dī scm̄ vel scā. i Xl. cubitorum cē. hoc pz ex dictis. k Et introgressus. Hic ꝑsē describit ps tēpli q̄ dī scm̄scoz cū dī: Et introgressus intrisec'. i. scm̄ scoz qđ dī interi' tēplum sicut in tabernaculo moysi dicebat iterius tābernaculū: l Mēsus est in frōte porte. i. i piete ex utraqz pte ostij existente: m Duos cubitos. hec est spissitudo pietis siue frontis: pies. n. iste n̄ est multū alt': nec sustinet sup se aliud pōd': qz soluz dī uidit inter scm̄ 7 scm̄scoz in iferiozi māsione tēpli: 7 iō nō describit tāte spissitudinis sicut alij pietes tēpli: pp qđ doctozes nr̄i videnē male dicere: qz dicūt ei' spissitudinē. vj. cubitoz sic alij pietes claudentes templum: n Et portā. i. apturā ingressus exterioz ē: o Sex cubitoz. in latitudie. p Et latitudinē porte i. ostij. q Septē cubitoz. nā ei' latitudo excedit latitudinem aperture dicte dimidio cubito hinc: 7 dimidio cubito inde: sic dm̄ est de cubito integro in descriptione porte imediate p̄cedentis. r Et mēsus ē longitudinē cē. h' pz ex dictis supza vbi describit scm̄scoz q̄drū eqlatez s Ante faciē templi. i. ptis āterioris tēpli: t Et dixit ad me. s. angel' hec oñdens. v Hoc est scm̄scoz. s. qđ est vltimo descriptū. x Et mēsus ē. Hic ꝑsē describūt q̄da adiuncta tēplo: 7 diuidit in ptes. xiij. Fz numez adiūctoz q̄ patebūt ꝓsequendo. Circa p'm sciendū q tēplū stricte 7 ꝓpe accipit ꝓ spacio inē pietes incluso: 7 fm hoc pietes st q̄da adiuncta de qb' agit p° cū dicit x Et mēsus ē pietē dom'. i. pietes tēpli. accipiēdo sin gulare ꝓ pl'ali: sic frequēt fit i descriptōe h' edificij. y Sex cubitoz. s. in spissitudie: nō. n. pōt alr itelligi: na lōgitudo pietū tēpli ē. c. cubitoz: 7 altitudo. cxx. cu bitoz vt pleni'. j. dicet: 7 dicit pietē dom'. i. tēpli qz pies anterioz portic' fm hebz. nō est tāte spissitudis: vt iferi' dicet: a Et latitudinē lateris. Hec ē z°ps in q̄ dest ri būt q̄dā adiūcta tēplo q̄ vocāt h latera: ò qb' dicit ricar dus de scō victoze q si deābulatozia: 7. j. dicūt bis. xxx iij. idest. lxvj. Fz ipsū 7 alios doctozes latios: q̄z sex po nit ītra murū in iferiozi māsiōe tēpli: tria in vno latere eius: 7 tria in altero: 7 ꝑmū ōstat a pauimēto p sex cu bitos: 2m̄ p. xij. tertiū p. xviij. 7 h' ē i vna pte tēpli: 7 silr in altera. Sed h' dcm̄ ē irratiōabile: qz sic ipedirēt illu minationē tēpli p fenestras 7 aspectū pulchzitudis pietū tēpli q̄ describūt iteri' deaurati cū pulcherrimis celatu ris. Itē ꝺdicit sibiipsi vt videt q̄tū ad latera q̄ ponit ex tra tēplū. s. xxx. in vno latere: 7. xxx. in altero: nā iferi' latus siue deābulatoziū ōstat a terra p sex cubitos: 7 2m̄ a p° p alios sex: 7 sic ꝑsē de alijs in altitudie muri tēpli

ēt lata porte qnqz cubitis hic 7 qnqz inde. Et mēnsus ē lōgitudiez ei' q̄drāgita cu bitoz: 7 latitudiez vigiti cu bitoz. Et introgressus intrin sec' mēnsus ē in frōte porte dūos cubitos: ēt portā sex cubitoz: ēt latitudiem por te septēz cubitoz. Et mēsus ē lōgitudiez ei' vigiti cubi toz: 7 latitudiez ei' viginti cubitoz antē faciē tēpli: ēt dixit ad me: hoc ē scm̄scoz Et mēnsus ē pietē dom' sex

ex q̄ sequtur q hec altitudo hz tricesies sex cubitos: vel sexies xxx. qđ idez est: 7 sic altitudo muroz tēpli ē. clxxx. cubito rū. Ipse vero dicē q est tm̄. cxx. cubitoz sicut de templo sa lomonis dī 7° paly. iij. cui assilat istud templum: propter qđ dns hugo Cardialis dicit q ista latera sūt sedilia iuxta latera templi: interi' tamen posita ꝓ sa cerdotibus oiuias laudes cantantibus. Et qz qđlibz lat' dī esse. iij. cubitoz: ista latitudinē pon t ꝓceden do a parietib' templi versus mediū. Scom aūt dimēsionem aliā s. ꝓcedendo fm longitudinem parietum tēpli: qđlibz latus siue sedile habet duos cubitos tm̄: ex q sequt q. xx. latera iplēt lōgitudinē añrioris ptis tēpli ex vna pte q̄ est. xl. cubitoz: 7 silr. xx. latera ex pte opposita: decez āt lata iplēt silr scm̄scoz ex vna pte: 7 decē ex altera: nam eius longitudo est. xx. cubitoz. Sex vero latera q̄ remanēt collocat ex vtraqz pte ostij tēpli per modū infra figuratū Licet aūt hoc dcm̄ habeat apparētiā p° facie: tm̄ nō videtur posse stare: p° qz scm̄scoz ingreditur sol' pōtifex summus 7 semel i āno: vt pz ex ve. 7 no. te. 7 sic nō si ibi ponēda sedi lia ꝓ sacerdotib': nā h° esset frustra: qđ nō ē dicēdū. Item dimēsio sedilij fm quā hoies sedent lateralit iuxta longitu dinem pietis: non est minoz sed maioz cōiter q̄ illa dimen sio q̄ ꝓcedit a pte pietis versus mediū chozi vel tēpli: ipse vero ponit eā minoze de medietate: vt pz ex dictis: 7 sic dcā sedilia reddit iutilia 7 iepta ad sedēdū: vt de facili pōt ima ginari. Itē ꝺdicit sibiipsi. qz ponit in anteriori pte tēpli. xl. sedilia totā ei' longitudinē ex vtroqz latere ꝓplētia: 7 tm̄ cū h° ponit vnū ostiū ad orationē i qđlibz latere: 7 ꝓ ꝓsequēs ꝺ apturā illoz ostioz nō pōt aliqđ sedilie poni: nā ipedirz trāsitū maxime cū qđlibz sedile iuxta pietē tēpli ascēdat ꝓ vj. cubitos fm ipm pp qđ nō solū ipediret trāsitū: sz ēt tali' obturaret. Optet ēt dicere q qđlibz ostiū sit ad minus duoz cubitoz latitudis: 7 sic tollit vnū sedile ex vno latere 7 vnū ex altero: pp qđ nō remanēt nisi. xxxviij. ad pl': 7 sic fm ei' dcā sī. xl. 7 nō. xl. Pla ēt alia icōueniētia ad ei' dcm̄ sequūt: q̄ pp ꝓlixitatē omitto. Propi qđ dico cū hebreis q ista latera sūt appenditia lateriḃ' tēpli exteri' adherētia: pp qđ latera noiant: sic. iij. re. vj. circa tēplū salomonis fuerūt appenditia fm hebreos: put pleni' ibi dixi. Latera vero de quib' h loq̄mur: ponenda sūt i trib' lateriḃ' h' tēpli. s. occi dentali aqlonari: 7 australi. In oriētali vo nō si ponēda: eo q ex illa pte ē igressus tēpli. In latere vero occidētali qđ est breui': ponūt. vj. appēditia siue latera. In latere vero aqlo nari qđ ē mlto lōgius: ponūt. xxx. 7 silr i australi qđ ē eqlis lōgitudis: 7 sic hī numer' latez siue appenditioz. s. lxvj. Modus aūt ponēdi talis ē: In tēplo nāqz isto describunt in ferius pilarij ꝓminētes extra pietes: ad ipsos fortificādū: sic fit cōiter in notabilib' 7 arduis edificijs. Igit in piete occi dentali ipsi' tēpli ponūt tres pilarij: duo i ei' extremitatib': 7 vnus in medio eius: nā ex pte occidentis non est aliquis igressus vel egress' 7 dicti pilarij ꝓminent extra parietē tē pli. v. cubitis: ex hoc ꝓminentia pilarioz pforat in tribus locis: vno sup alių: 7 in illis fozaminib' figuntur trabes de pilario i pilariū sr quas situant ligna q̄ gallice dicūt solluez ex vna parte: 7 altera pte figunt solliue in piete claudēte ap pēditia in pte exteriozi: ad portandū tria tabulata vnū sup aliud: ita q ꝓmū tabulatum tectum est appēditijs inferio ribus: 7 pauimentum medij s: 7 2m̄ est tectū medūs: 7 pau mentum superiozib': tertiū vero tectū est tantū supiozibus

nam hec tecta ponunt plana: ⁊ sunt hec tabernacula sic di
sposita: q̄ p̄mū distat a terra p̄ sex cubitos: ⁊ 2ᵐ a p̄° p alios
sex: ⁊ silr tertiū a 2°. Et sic patet q̄ iuxta murū tēpli ascēdūt
p. xviij. cubitos: non ꝓputata spissitudine tabulatoꝝ q̄ po
nitur duoꝝ cubitoꝝ. Et sic appenditia ascēdūt vsq; ad vi
cesimū cubitū incluſiue pietū tēpli: ⁊ tanta est altitudo pie
tis claudentis appēditia exterius. Et q̄ inferior māsio tē
pli vsq; ad p̄imū tabulatum seu cenaculū ponenda ē. xxx.
cubitoꝝ sicut in tēplo salomonis. iū. re. vj. ió sup appendi
tia remanet paries tēpli liber sine obstaculo p. x. cubitos ad
recipiendū lumen per fenestras ad sufficientē illuminationē
inferioris mansionis tēpli. Si vero mansionis huⁱ⁹ pōat
altitudo. xl. cubitoꝝ sicut dicūt alicq̄: sic adhuc erit cōvenie
tior illuminatio. Et q̄ mihi videt hec dispositio decētior:
q̄ p hoc seruat vniformitas triū mansionū: ió sic inferⁱ⁹ fi
gurat. Ex dictis sequit q̄ in latere occidētali tēpli sunt sex la
tera seu appenditia: duo ꝑpe terrā distincta p pilariū me
diū: ⁊ ꝓtensa vsq; ad pilarios i extremitatibⁱ⁹ exītes. Et cū
spaciū totū inter duos extremos pilarios sit. xx. cubitoꝝ
fm latitudinē templi: sequit q̄ qōlibet appenditiū sit. x. cu
bitoꝝ ab aq̄lone in austrū: ꝓtensa tn̄ spissitudie pilariū me
dij. Et sup duo appēditia inferiora sī duo alia media: ⁊ su
per illa duo supiora in oibus silia. Et silr dicēdū ē de appē
ditijs in latere aq̄lonis existentibus: nā ibi ponunt. xj. pila
rij i longitudie pietis aq̄lonaris: q̄ cum muro claudente ap
pendencia i pte occidentali faciunt decē inter capedines: in
q̄bus ponunt decē appenditia iferiora: ⁊ sup illa decē me
dia ⁊ itez sī illa decē alia supiora: sicut dcm̄ ē de appēditijs
occidētalibⁱ⁹. Licet aūt appenditiū vnū triplicatuꝝ fm infi
mū ⁊ mediū ⁊ supremū mō dicto claudat ex vna pte piete
occidētali claudente appenditia occidentalia: ⁊ ex altera p
te claudat piete aq̄lōari claudēte appēditia aq̄lōaria: ⁊ sic
ꝓputari posset cū illis appendicijs ⁊ cū illis: tn̄ ne idē bis cō
putet: hic tn̄ ꝓputat cū aq̄lonaribⁱ⁹. Et eodē mō dicēdū de
angulari appenditio i pte australi. Itē a dicto appenditio
angulari icluſiue vsq; ad nonū cubitū a fine oppositi pie
tis aq̄lonaris tēpli excluſiue: vt magis videbit sunt cētum
cubiti: ⁊ sic decē appēditia i hac longitudie collocata occu
pāt centū cubitos: ⁊ p ꝑns q̄dlibz eoꝝ est decē cubitoꝝ ab
occidēte in orientē: icluſa tn̄ spissitudine pilarioꝝ inᵗ ipsa di
uidentiū: ⁊ spissitudine parietis claudentis exteri⁹ a pte occi
dentali. In nouē aūt cubitis remanentibⁱ⁹ de aquilonari lō
gitudine templi: ponitur coclea ad ascēdēdū sursum in
cenaculū tēpli p̄mū ⁊ 2ᵐ: ⁊ simile ad appēditia media
⁊ supioꝝa. Nā ibi ponūtur ostia ex vna pte ad ingres
sus appenditioꝝ: ⁊ ex altera ad ingressū cenaculoꝝ: pp
q̄ hec coclea ascēdit vsq; ad sumitatē tēpli: vt per eam
sit ingressus ad tēpli tectū: q̄ ab oībⁱ⁹ expositoribⁱ⁹ poni
tur planū. Q; autem dictum est de appenditijs ⁊ coclea
in aquilonari latere tēpli: idē per oia intelligēdū est in
eⁱ⁹ latere australi. Et si dicatur q̄ vna coclea sufficit ad
predicta ⁊ per ꝑns alia superfluit: dicēdū est q̄ nō: nam
hec duplicatō valet ad securitatē: vt si imineat piculuꝝ
ignis vel aliquid aliud p plura loca sit ascensus sursum
pp q̄ in ecclijs magnis fiūt tales coclee cōiter i eaꝝ frō
tibus ex vtraq; pte. Circa vero duo latera tēpli. s. aq̄lo
nare ⁊ australe: ab oībus expositoribus ponunt duo e
dificia a muris tēpli p. xx. cubitos distantia: ⁊ qōlibet
duoꝝ edificioꝝ est longitudinis cētū cubitoꝝ ⁊ latitu
dinis. l. cubitoꝝ. de altitudine vero non sit mentio i te
xtu: ꝓbabile tn̄ ē q̄ ē. lxxv. cubitoꝝ: ita q̄ quelibet triū
māsionū q̄ ponūt ibi vna sī alia: sit. xxv. cubitoꝝ sicut
dcm̄ est supra de mansionibⁱ⁹ porticuū: verūtn̄ q; latitu
do istoꝝ edificioꝝ ponit in pendulo montis: ideo due
supiores māsiones tm̄ eleuate sunt super terrā: ad terti
am vero descenditur per gradus: sicut in cellarijs: pp
q̄ ⁊ earum ostia describunt in lateribus eoꝝ versus
vulgi locum. Reliqua vero circa templū ⁊ edificia ista
dicenda dicam lr̄am exponendo. Ad capiendū vero fa
cilius que dicta sūt ⁊ dicēda ponūtur hic tres sequētes
figure. Prima representat fm lineas fundamētales po
steriorē ptē totⁱ⁹ edificij: que incipit a latere occidētali a
trij iteriorīs: ⁊ ptendit versus occidē⁹em vsq; ad murū
claudentez exterius vulgi locū: in qua pte est ipsū tem
plum cum suis appenditijs p̄dictis: ⁊ duo edificia vnū
q̄ vocatur aquilonare eo q̄ est situatū i parte aquilo
nari respectu tēpli: ⁊ aliud australe eadē ratōe. s. quia si
tuatū est in parte australi respectu templi. Secōa repse
tat altitudinez templi ⁊ appenditioꝝ: ⁊ cocleaꝝ ⁊ edifi
cioꝝ circa ipsū: eo mō quo pñt in plano figurari: nam
oz p imaginatōez ilspicientis mlta suppleri. 3ª repñtat
altitudinē edificū aq̄lonaris eo mō silr q̄ pōt i plano fi
gurari: ⁊ p ꝑns repsentat altitudinē edificū australis: nā
hec duo edificia in omnibus sīmilia describuntur.

hūjs p̄missis ad expositionē lr̄e reuertamur. a ¶ Et latitudinē lateris.i.appēditij. b ¶ Quattuor cubi.cū manifestū sit p supra dca:q̄ h accipit cubit' hūanus:7 n̄ geometric':pz q̄ si latitudo cuiuslibet appēditij eēt q̄ttu or cubitor tm̄:nulla posset ibi eē ꝓueniens hitatio:qō n̄ è dicēdū:cuz describat h valde ō cēs edificiū. Et iō dicēdū q̄ loq̄t h scriptura de spatio exīte iter timinos pilariorz: et pietē exteri' claudentē appēditia i q̄ pōit q̄dā mur' a timio cuiuslibet pilarij vsq; ad pietē exīt' claudentē appēditia:cui' lōgitudo ē quattuor cubitorz:7 latitudo eadē cum spissitudie pilarij q̄ pōt pōi duorz cubitorz vel triū ad plus: nā tales pilarij i altis edificijs sic est i ꝓposito sūt minus spissi de medietate vl' circ q̄ lati:accipiēdo latitudinē p eorz pgressu extra pietē tēpli. Cū igit̄ progressus sit.v.cubitorz:vt.s. dictū est 7 murus ei ꝓiunctus.iiij.sequit̄ q̄ spatiū q̄ō est iter murū tēpli cui adherent appēditia:7 murū ipa claudentez exterius sit.ix.cubitorz. Alia vero dimēsio appēditiorz ē.x.cubitorz vt supra dictū ē:ꝓphensa tm̄ pilariorz et murorz diuidentiū appendītia spissitudie. In tali enim spatio pōt eē hitatio ꝓueniēs. c ¶ Undiq; p circui.domus.i.tēpli:7 q: i pte orientali nō sūt appendītia: pz q̄ circuit' nō accipit h̄ p ambitu ex oi pte:sz ex tribus partibus tm̄:nec tm̄ adhuc itegre:nā appendītia aq̄lōaria 7 australia nō pcedūt vsq; ad timinū orientalē murorz tēpli:sz remanēt.ix.cubiti p cochleis:vt p̄dcz est:nec mixte tali acceptōe circuitus:nam alibi i hoc edificio accipit circuitus p ambitu ex duabus ptibus tm̄. d ¶ Latera aūt latus ad latus.i.appendītia sic sūt dispositā q̄ vnū est ꝓiunctū alteri:vt dcm ē.s.7 pz i figura. e ¶ Et erāt eminētia 7c.iungat sic lr̄a. Et erant eminētia.i. pilarij eminētes vltra murū tēpli. g. ¶ Per partetē domus.i.dispositi,ꝓportionabiliter fm lōgitudinē pietis tēpli. f ¶ Que ingrederent.spatiū vltra murorz templi. h ¶ In lateribus.i.p laterib' seu appēditijs sustinēdis mō supra dcō. Et est iste modus loq̄ndi quo pōit hec p̄positio in p ista ꝓpositione p satis freq̄ns i hebreo. i ¶ Ut ꝓtinerent.i.vt pilarij sustinerēt appendītia media 7 supiora:p trabes i eis positas modo supra dicto. k ¶ Et nō attigerent pietē tēpli.i.ligna dictorz appendītiorz nō figerent in pietē tēpli:sic ex opposita pte figunt i pte claudente exterius appendītia.vnde in heb. h habet:Et n̄ tenerentur in pariete templi. Ex quo pz q̄ nō attigere h accipit pro nō infigi. l ¶ Et platea. Hec est ītia pars i qua describit cochleas tēpli cū dr̄: Et platea erat in rotundū.i.quedam vacuitas rotūda intra qua draturam murorz:in qua tamē ponūtur gradus circulariter ascendendo:que gallice vocatur viz. m ¶ Et in cenaculū templi.i.i primum solariū 7 secūdū:naz h' templū ponitur habere tres mansiones:sic 7 templum salomonis. n ¶ Deferebat p gyrū.i.p circularem ascē

cubitorz:et latitudinē lateris quattuor cubitorz undiq; p circuitū dom'. Latera āt latus ad latus bis trigitari um. Et erāt eminētia: quē i gredereēt p̄r parietē dom' i lāteribus p circuitū ut ꝓtinerēt et nō attingerēt pietē tēpli. Et platea erat i rotūdū ascēdens sursū p cochleaz et i cenaculū tēpli ōferebat p gyrū: Iccirco latius erat tēplū i superioribus:7 sic ō inferioribus ascēdebat ad superiora 7 i mediū. Et vidi

sū. o ¶ Iccirco latius erat templū 7c. q: in templo ponit duplex solariū.s.vnū super aliud:vt dcm ē. Iccirco tēplum dr̄ latius i duabus superioribus mansionib' q̄ i inferiori:nā imediate post tabulatū pmū restringunt pietes a pte interiori:sic apparet i edificijs habentibus solaria:7 sic scda mansio ē latior q̄ prīa: da pietes magis distant 7 siliter ītia mansio ē latior q̄ secunda.

i domo altitudinē p circuitū fundata latera ad mēsuram calami sex cubitorum spatio:et latitudinē p pietē lateris forinsecus qnq; cubitorz. Et erat iterior dom' in lāteribus dom'. Et inter gaçophylacia latitudinem viginti cubitorz in circuitu dom' vndiq;. Et ostiū lateris ad oriōnē:ostiū vnuz ad viā aq̄lōis:et ostiū vnū ad viā australē:et latitudinē loci ad oriōnē qnq; cubitorz] in circuitu. Et edificiuz q̄ō

p ¶ Et vidi. Hec est q̄rta ps in qua reuertit ad scribendū aliq̄ de dcis appendītijs q̄ dimisat.o. p ¶ Et vidi i domo.i.late tēpli. q ¶ Altitudinē p circui.fun.latera.i. appēditia. r ¶ Ad mēsu.calami.vj.cubitorz.tātuz.n.distat tabulatū q̄ō ē tectū mediorum appēditiorz:7 pauīm tuz superiorz tātuz dr̄ stat a prīo tabulato: 7 siliter tectū supiorz a tabulato scdo. s ¶ Et lati. p pariete late.forin.v.cubi.tante.n.spissitudis describit pies claudens appendītia i parte exīori:ex opposita vero pte claudunt muro templi. t ¶ Et erat interior domus.i. templū v ¶ In lateribus domus.i.circūdatū appendītijs i tribus ptibus:vt.s. dcm est. x ¶ Et inter gaçophylacia. Hec ē q̄ta ps in qua describit distantia inter murū templi 7 edificium aq̄lonare ex vna pte:7 iter murū templi 7 edificiuz australe ex altera:q̄ est.xx.cubitorz hinc:7.xx. cubitorz inde. Hec aūt edificia vocant h̄ gaçophylacia:sicut plenius exprimit.c.se. vbi pncipaliter agitur de istis duobus edificijs. h̄ aūt nō agitur de eis nisi rōne distantie a templo. y ¶ In circuitu domus vndiq;.i.ex duobus lateribus:sic.n. supra dcm est:circuitus nō semper dic totalē ambitum in descriptione h' edificij:nec ēt in cōi modo loquendi. z ¶ Et ostium. Hec est.vj.ps in qua agitur de loco orionis:in quo fm oēs expositores orabant illi q̄ templū igredi non debebant: 7 iō cū dr̄: Et ostium lateris ad oriōnem.nō pōt intelligi q̄ istud ostiū sit i muro templi:vt aliq̄ exponunt:q: sic nō possent ingredi locū oratōis:nisi pus ingrederentur templum 7 sic seq̄ret ꝺdictio.s.q̄ igrederent tēplū:7 nō igrederent:vt pz ex dcis. Lateris igit̄ h accipit p appendītijs sic i pcedentibus:7 accipit singulare p plurali.i.laterū siue appenditiorz Et ē sensus: Et ostiū lateris ad oriōnē.i.ostiū per q̄ō intrat i locū orationis ē versus appendītia quibus imediate ꝓiūgitur locus oratōis. a ¶ Ostiū vnū ad viā aq̄lonis 7c. Ab āgulo.n.orientali ipi' tēpli,ptendit vn' mur' vsq; ad angulū orientalē edificij aq̄lonaris:i quo pōit istō ostiū p modū superi' figuratū:7 eodem mō ex alia pte tēpli vsq; ad australe edificiū.iō subdit: b ¶ Et ostiū vnū ad viā australez.i. ad ptē austri. c ¶ Et latitudinē loci 7c.]z hec latitudo itel ligit̄ sō oiuo. d ¶ In circuitu.i.circa tres ptes tēpli 7 eius edificia. Iste.n. locus circuit totū templū 7 ei' edificia parte orientali excepta. e ¶ Et edificiū. Hec ē septia pars. Partez istam expositores latini cōit exponūt de quodā edificio q̄ō dicūt situatū inter occidētalē ptē tēpli 7 locū vulgi. Debet ei vo nō ponūt h' edificiū:vt dcm est.s.7 merito vt videt:nā i textu nō dr̄ p q̄ deseruiat:cū tamē de alijs edificijs hoc dicat:pp q̄ō cū ipis exponā textū ō tēplo 7 aliqb' sibi adiūcti

Et describit h latitudo tẽpli cũ suis appẽditijs:7 locoꝝ ratio nis in latere occidẽtali cũ dõ: Et edificiũ qõ erat sepatũ. Fm q dic Ra. sa. p edificiũ h intelligunt illa q̃ sũt tẽplo adiũcta 7 p sepatũ ipm templũ rõne. ē. dicta. xl. c. 7 hoc pz p lram hebraicã que sic hz: Et edificiũ qõ erat coꝛã hauguisera ver sus mare:7 dr q hau guisera signat edifici um valõ notabile: p pter qõ dic q itelligit de tẽplo. Et põt ẽt di ci sepatũ pp eꝛ eminẽ tiã respectu alioꝝ edi ficioꝝ. Et iõ sic ocbz hic nostra trãslatio. e Et edificiũ quod erat sepatũ. i. adiun ctũ ipi tẽplo: noia. n. hebrea sũt indeclina bilia: sic cornu 7 gelu pp quod i trãsferẽdo positus fuit noiatiuꝰ casus p datiuo: vel forte factũ fuit hoc scriptoris vicio.

erat sepatũ vẽrsũq̃ ad viã respicientẽ ad mare: latitu dis septuaginta cubitoꝝ paries ãt edificij q̃q̃ cubi toꝝ latitudis p circuitũ: ẽt longitudo eiꝰ nonagita cu bitoꝝ. Et mẽnsus ẽ domus lõgitudinẽ cẽtũ cubitoꝝ: ẽt qõ sepatũ erat edificiũ: ẽt pietes eius lõgitũdis cẽtũ cubitoꝝ. Latitudo aũt an te faciem domus: ẽt eius qõ erat sepatũ ꝑ ỏriẽtẽ cẽntum cubitoꝝ. Et mẽnsus ẽ lõgi tudinẽ edificij ꝑ faciẽ eiꝰ qõ eãt sepatũ ad dorsũ hẽcthe cas ex vtraq̃ pte cẽntũ cu bitoꝝ: ẽt tẽplũ itẽriꝰ ẽt vesti bula atrij: limiã 7 fenestras obliq̃s: hecthecas i circuitu

f Uersũq̃ ad viam respicientẽ ad mare. i. ad occidẽtẽ: qa mare mediterraneũ claudit iudeã ab occidẽte in q̃ describi tur sitꝰ hꝰ tẽpli: vt pz. ē. i prin. xl. c. f Latitudis. lxx. cubi. i q̃bus includit qõ subdit: g Paries aũt edificij q̃q̃ cu bitoꝝ rẽ. 7 similit. v. cubiti de loco oratõis supra dicti. Nu merus aũt iste sic intelligit: Latitudo tẽpli iter pietes. xx. cu bitoꝝ. Duo pietes. xij. cubitoꝝ: vt pz ex supra dcis in textu Prominentia pilarioꝝ vltra pietes hic 7 inde. x. cubitoꝝ Latitudo appenditioꝝm hinc 7 inde octo cubitoꝝm. Paries claudẽs appenditia hinc 7 inde. x. cubitoꝝ. Et latitudo loci oratiõis similit. x. cubitoꝝ: vt pz ex dcis in textu. Isti vo numeri sit iuncti faciunt. lxx. h Et lon. eius. xx. cubitoꝝ. qꝛ sic supra dcm est a termio occidentali appenditioꝝ pcedendo versus oriẽtẽ vsq̃ ad locũ cochlee: vbi imi nant appenditia sunt. c. cubiti: de q̃bus rescindunt h. x. s. ap penditioꝝ angulariũ clausoꝝ ex vna pte. s. piete occidẽtali 7 ex altera pte. s. piete aq̃lonari: pp quod illud spatiuꝫ põt ꝓputari ex vtraq̃ pte: vt. ē. dcm est: h aũt cõputat i occidẽ tali pte: 7 iõ rescindendũ est a pte aquilonari: aliter idẽ bis ꝓputaret. Et idem dicendũ est de angularibus appẽditijs i pte australi. i Et mẽsus est domus. i. tẽpli k Longi tudinẽ. c. cubitoꝝ. 7 qualiꝫ istud sit itelligendũ exponit cuꝫ sbdit: l Et qõ sepatũ erat. Et p. i. Qõ sepatũ erat edifici um rẽ. i. templũ qõ dr sepatũ cũ edificio appenditioꝝm. m Et pietes eius. s. edificij appẽditioꝝ. n Longitudiſ .c. cubitoꝝ. tot. n. sunt cubiti ab illo loco tẽpli vbi incipiũt appenditia versus orientẽ vsq̃ ad eoꝝ terminũ i occidente 7 sic nõ mẽsurat h tota longitudo templi: sz remanẽt. ix. cu biti versus orientẽ a q̃bus excluſiue incipiunt appenditia.

o Latitudo aũt. Hec est ps. viij. in qua describit quedaꝫ platea exñs iter templũ 7 atriũ interius. Ad cuiꝰ itellectum sciendũ q̃ platea dr a platos qõ est latũ vel latitudo: pp qõ latitudo põit p platea aliq̃n: 7 ecõuerso: 7 sic est i hebreo: et adhuc magis: nam dictio hebraica q̃ põit h ẽ eq̃uoca ad la titudinẽ 7 plateam: 7 h ponit p platea: 7 similit latitudo cũ dr: Latitudo ãt ante faciẽ domus. 7 q̃ sit ista domus subdit p Et eiꝰ rẽ. Et p ideſt. i. Et eiꝰ qõ erat sepatũ. p quod signi ficat templũ: vt. ē. dcm est. q Contra orientẽ. i. ꝑ atriũ i teriꝰ qõ est i orientali pte respectu tẽpli. r Centũ cubi. s. lõgitudis hz lõgitudiez atrij iteriꝰis itra pietes q̃. ē. xl. c. dr. c. cubitoꝝ. Et hec lõgitudo platee accipit ab aq̃lõe i austꝝ spatiũ aũt eius ab oriente in occidentẽ. s. iter atriũ interius 7 templũ. x. cubitoꝝ: vt magis videbit. c. se. 7 isti. x. cubiti a termio pilarioꝝ orientaliũ tẽpli vsq̃ ad murũ occidentalẽ atrij interioris accipiunt. s Et mẽsus ẽ. Hec ẽ ps no na i qua describit mẽsura templi tota fm longitudinez 7 pcise. s. sine appenditijs sic. ē. posita ẽ: ptialiter tñ cum appenditijs: dic igit: Et mẽsus est longitudinẽ rẽ. Sedt t Hecthecas rẽ. Ad intellectũ huius ptis sciendũ: q̃ expositores latini dicũt q̃ hecthece sũt ãte solaria: sz hec significatio ñ habet ex aliq̃ de riuatõe greca vel latina: pp quod vi simplicii ficta 7 maxie qꝛ dictõ hebraica h poita significat pilarios q̃ inserunt pietib' magnoꝝ edificio rũ ad ipsa fortifi candũ: sic dic ra. sa. i glo. sup locuꝫ istũ: cui ñntuꝫ ad hoc vi esse credẽdum cũ fuerit pitis simus in hebreo. Dicit igit ppha: s Et mẽsus ẽ lon gitudinẽ edificij 7 tra faciẽ eiꝰ qõ erat sepatũ ad dorsuꝫ. qꝛ sepatum edificiũ intelligit templũ: vt dcm est. ē. p fa ciẽ eius ps pria: 7 per dorsũ vltima. Est igitur sensus q̃ angelus mẽsurauit longitudinẽ templi a pncipio vsq̃ ad finẽ. 7 ne aliq̃s crederet q̃ pilarij orientales 7 occidẽ tales nõ includerent in hac longitudie: eo q̃ pminẽt vl tra muros claudentes ab oriente in occidentẽ: ideo fmo uet hoc dicens: t Hecthecas ex vtraq̃ pte. i. pilarios pminentes ex parte orientis 7 ex parte occidentis sit includendo. v Centũ cubitoꝝ. h autẽ numerus sic colligitur: pminentia pilarioꝝ a parte orientis. v. cubi toꝝ: paries claudens longitudinem porticus templi. v. cubitoꝝ: porticus. n. nõ tantũ ascendit in altum ñntuꝫ ipsum templũ: ꝓpter quod paries iste ab hebreis ponitur minoris spissitudinis vno cubito q̃ paries sit tẽpli. Latitudo vero porticus. xj. cubitoꝝ: vt habetur supra i fine. xl. capituli: paries orientalis templi. vj. cubitoꝝm vt patet supra circa pncipium huius capituli. Longitudo templi quãtũ ad partem: que dr sanctum vel sancta. xl. cubitoꝝ: vt pz ibidem: paries diuidens inter sanctum 7 sanctũsanctoꝝ duoꝝ cubitoꝝ. Paries enim iste ascendit in altum p. xx. cubitos tñ: nec portat aliquod pondus: ꝓpter quod minoris spissitudis est ponendus Longitudo sanctisanctoꝝ. xx. cubitoꝝ: vt pz supra circa pncipium huius capituli. Paries occidentalis tẽpli vj. cubitoꝝ. Prominẽtia pilarioꝝ vltra parietem. v. cubitoꝝ: q̃ simul iuncti faciunt. c. cubitos. x Et tẽplũ. Hec est pare decia in q̃ supplet aliqua superius dimissa nam superius nõ fecerat mẽtionẽ ỏ hecthecis siue pilarijs: q̃ tamen sunt in aliquibus alijs edificijs a templo: iõ dic: Et templum. ibi est punctus: ꝓpter quod per tẽplum h significatur pars anterioꝛ templi: q̃ etiam alibi noiatur templum exterius. y Interi'. i. sanctũsctoꝝ qõ dr tẽplũ iterius. z Et vestibula atrij. i. porticus atrioꝝ: nã h accipit singulare. p plurali. a Limina 7 fenestras obliq̃s hecthecas. q. d. sic dcm ẽ. ē. q̃ hec tria habent limina 7 fenestras obliquas: sic similiter habẽt hecthecas siue pilarios ista edificia fortificantes.

b Per tres partes. in hebreo habetur his tribus. s. templo interiori 7 exteriori: 7 porticibus atrioꝝ insunt pilarij: sicut limina 7 fenestre oblique. Et ad eundem sẽ sum trahenda est littera ista. b Per tres partes. i. p tria edificia dicta dispositi sunt pilarij sicut limina 7 fe

nestre. c Cōtra vniuscuiusqz. Hec ē ps. xj. i q̄ describit ornatus pietū templi a pte iteriori. Circa qō sciendū q̄ pietes tēpli salomōis fuerūt iteri⁹ opti lignis: vt habet iij. Re. vj. ad hoc vt celature ⁊ picture auree meli⁹ fierēt ⁊ ꝓseruarent in ligno q̄ i lapide: ⁊ idē dī h̄ de isto tēplo licet iuolute: nam trāslatio nr̄a vi⁹tur in plurib⁹ ōfectiua: dic igit.

c Cōtra vniuscuiusqz limen. li vniuscuiusqz ñ ē de textu: qz nō ē i heb. sicut qō sc̄dit d Stratūqz ligno. li qz nō ē de textu: hec ē. n. lr̄a hebraica. Contra lim̄. s. tēpli. Asser ligni. i. asseres lignei coopiētes vn diqz interi⁹ pietes tēpli rōne p̄missa qō exp̄mit vlteri⁹ magis̄ per partes cū dī: e Ater. āt vsqz ad fene. i. a terra vsqz ad fenestras erat talis cooptura lignea: ⁊ tali mō loq̄ndi freq̄nt vtunt hebrei ⁊ latini. s. subitelligēdo hāc ꝓpositōez a. f Et fenestre clause. In heb. sic ē: Et fenestre opte. s. asseribus ligneis. q. d. nō solū pietes vsqz ad fenestras erat opti asseribus ligneis: sz ēt apture pietū ꝓ fenestris erāt sic opte in circuitu fenestraz. g Sup ostia. sicut erāt celature ⁊ picture ifrascripte: vt sit vniformitas ostioz ⁊ pietuz. h Vsqz ad do. inte. i. in sanctosanctoz erat tal⁹ ornatus. i Et fozinsec⁹. i. i alia pte que dī tēplū exterius. k Per oēm pietē i circuitu. s. āte ⁊ retro ⁊ a dextris ⁊ a sinistris. l Intrinsecus ⁊ fozisecus. Ex hoc dicunt alīq̄ expositozes latini q̄ iste ornat⁹ cherubi ⁊ palmarū nō solū erat in tēplo a parte iteriori: sz ēt exteriori. sz nō ē verisimile q̄ talis ornatus sit exteri⁹ ad ventū ⁊ pluuiam: nec hī ad hoc sile de tabernaculo moysi: nam exterius fuit optū de pellib⁹ arietū: ⁊ sagis cilicinis: interius aūt fuit ornatū coztinis diuersoz coloz ⁊ tabul⁹ deauratis: sicut tēplū salomonis habuit talē ornatū interius tm̄: ⁊ iō sic dicūt heb. ⁊ meli⁹ vt vi: Intrinsecus ⁊ fozisecus. intelligunt de sanctosctōz: ⁊ de alia pte que dī sctā sic dom̄ ē añ imediate. m Ad mēsuram. i. cā ꝓportionabilit fcūs ē tal⁹ ornatus i añriori pte tēpli: q̄ dī tēpluz exteri⁹: sic i scōscōz. n Duasqz fa. habe. cherub. In visiōe vo q̄ describit i pnci. h⁹ libri cherubi dicunt hēre ēttuor facies. Cetera patēt vsqz ibi. o De ter. vsqz ad supe. ptem. Ex hoc dicūt alīq̄ expositozes nr̄i q̄ tal⁹ ornatus nō solum erat i māsiōe iferiori ipius tēpli: sz ēt i media ⁊ superiori. Sz hoc nō vi ē verū: qz tal⁹ ornatus ē ꝓ reuerētia cl'tus diui: ad quē deputat tm̄ inferioz māsio. Media vo ⁊ supioz ad reponēdū coztinas ⁊ alia vtēsilia ⁊ iocalia ad templū ptinētia. Et iō cū dī: De ira vsqz ad supiozē ptē. subintelligendū ē inferioris māsionis: ⁊ sic exponūt hebrei. p Limē quadrāgulū. i heb. hī: Postis. i. postes: accipiendo singlare ꝓ plurali: sic freq̄nter fit i descriptione hui⁹ edificij: ⁊ sic fuit i tēplo salomōis: sic dī. iij. Reg. vj. Fecit i introitu tēpli postes de ligno oliuarū quadrāgulatos. q Et facies. Hec ē. xij. ps in qua b⁹cuit fm hebreos describit vna visio scā ꝓphe: ⁊ fm hoc translatio nr̄a vi ē corrupta cū dī: Et facies aspectus scūarij ꝺ aspectū altaris

per tres ptes cōtra vniuscuiusqz limī: strātūqz ligno p gyrū i circuitu. Terrā āt vsqz ad fenestras: et fenestre clause sup ōstia: ⁊ ūsqz ad domū iteriozē et fozinsecus per oēz pietē i circuitu itrinsec⁹ ⁊ fozinsec⁹ ad mēsurā: et fabrefacta cherubin ⁊ palme. Et palma iter cherub ⁊ cherub. Duasqz facies hēbat cherub: faciē homis iuxt palmā ex hac pte: ⁊ faciē leōis iuxt palmā ex alia pte expressā. Per oēm domū i circuitu dē terra vsqz ad supiozē ptē: cherubin ⁊ palme celate erāt i piete tēpli. Limen q̄drāgulū: et facies scūarij aspectus ꝓtra aspectū altaris ligneī triuz cubitoz altitudo: ⁊ lōgitudo eius duoz cubitoz: ⁊ anguli eius ⁊ lōgitudo ei⁹ ⁊ parietes ei⁹ lignei. Et locutus est ad me: Hec ē mēsa coraz dño. Et duo ostia erant in tēplo et in sanctuario: et in duobus ostijs ex vtraqz parte bina erāt ostiola: q̄ in se inuicē plicabāt Bina. n. ostia erāt ex vtraqz pte ostiozum. Et celatā erāt i ipis ostijs tēpli cherubi ⁊ sculptura palmaz: sic ī pietibus quoqz expressa erāt. Quāobrē ⁊ grossiora erāt ligna i vestibuli frōnte

lignei. nam lr̄a hebraica tal⁹ est: Et facies sanctuarij visio sic visio Et ē sensus: q̄ ꝓpheta vidit in scūario visionē similē illi quā viderat supra flumē thobar: q̄ describit i ꝓncipio h⁹ libri: ⁊ h̄ minaf versus in heb. ⁊ sequēs imediate: sic incipit: Altare ligneū triuz cubitoz altitudo eius. vbi describit mēsa, ꝓpositōis. vnde postea sc̄dit: Et locutus ē ad me. s. āgel⁹: Hec ē mēsa coram dño. Post aūt translatio nr̄a sic expōi: q Et facies scūa. aspe. ꝺ aspe. altaris. s. incēsi fm exposi tozes latinos: qō altare describit situatum ante parietē sciscōruz vt pz exodi. xxx. ⁊ iij Re. ⁊ sic ex opposito mutuo se respiciūt. r Lignei. ꝺrium vi: nā exo. xxx. ⁊ in pluribus alijs locis vocat altare aureū. Dicendū q̄ mēsa, ꝓpositōis de qua loq̄tur h̄ scriptura fm hebreos: ⁊ altare icē si de quo loquitur h̄ fm latinos: vtrūqz dī in exodo ligneū interi⁹ ⁊ aureū exterius: sz de auro h̄ tacet: nam alibi sat⁹ ex primit. s Et duo ostia. Hec ē ps. xij. i qua describit forma ostioz tēpli cū dī: Et duo ostia erant i templo. s. exteriori t Et i scūario. i. in tēplo iteriori: nō sic itelligendo q̄ in q̄libet eēnt due apture: sz vna tm̄: ⁊ p ꝓns vnū ostiū tm̄: tam quodlibet hēbat duas portōes: iō sc̄dit: v Et in duob⁹ ostijs. s. pncipalibus. x Ex vtraqz pte. s. tēpli: quaz vna dī scm̄: ⁊ alia scm̄scoz. y Bina erant ostiola. sic ad inuicē copulata q̄ vnū pōt claudi ⁊ aperiri sine alio: sic apparet in ostijs que dicunt fracta: ⁊ siliter in fenestris. Bina enim ostia erant ex vtraqz pte ostioz. qō exponit duplicit. Uno modo q̄ in quolibet ostio pncipali sint due value: q̄ claudātur in medio apture: ⁊ q̄libet valua sit fracta mō dcō. Alio mō q̄ vna valua claudat totaz apturā: sed vna claudat a pte iteriori pietis: alia vero a pte exteriori: ita q̄ qñ clause sint value iste appareat pies iste vniformis iterius ⁊ exterius: ⁊ q̄i ꝓtinuus qz simil⁹ pictura dī fuisse in ostijs: sicut i pietib⁹: vnde subdit: z Et celata erant in ostijs tēpli cherubi ⁊c. ⁊ tm̄ iste value itelligēde sūt fracte: sicut dcz ē. a Quāobrē erāt grossiora ligna vestibuli. i. porticus. b Fronte fozisec⁹. qō exponunt aliqui latini dicentes: q̄ i fronte porticus erant celature maiozes ⁊ magis ꝓminētes q̄ in tēplo: ad quod requirebat maioz grossicies lignoz. Sed hoc nō videt verū: qz sic dom̄ est supra: talis ornatus nō erat in templo exteri⁹ ⁊ multominus in frōte porticus exterius: h̄ aūt dī: Erant grossiora ligna i vestibuli fronte fozinsecus. ⁊ dato q̄ eēnt ibi: nō tamē est aliquo mō verisile q̄ eēnt magis ꝓminentes celature: ⁊ p ꝓns magis notabiles q̄ in templo: pp qō translatio nr̄a vi h̄ ē corrupta. Nā in heb. nō h̄: Quāobrē. ⁊ iō lr̄a seq̄ns nō ꝓtinuat lr̄e ꝓcedēti ò celaturis: sz icipit alia snia

cui' tal' est lra in heb. Et spissū lignū sup faciē porticus extri secus:7 fenestre obliq;:7 palme hinc 7 inde i humerul' porti cus 7 lateribus domus 7 trabibus. Dicendū igit q hec ē ps xliij. i qua post descriptōez ornatus tēpli q̄tū ad sanctū 7 sā ctūsanctoz describit ornatus q̄tū ad templi porticū p̄mitti tur vnū tm̄ de fortitu dine hui' edificij cum dī: Et spissū lignū. i. grossū. Sup faciē pō ticus exterius. ad reti nēdū edificiū fortius ex transuerso pietum sic. n. solet fieri in frō tibus edificioz:7 sub dit de ornatu. Et fene stre obliq;. supple sūt i porticu ad ei' illumi nationē sic in templo Et palme. scilicz cela te. Hinc 7 inde. i ipso porticu: ex pte tm̄ inte riozi. In humerul' porticus 7 lateribus domus. dicunt aūt h humeruli claudentes porticū ex vtraq; pte ostij:7 noiant humeruli: q; sūt breuiores q̄ alij. s. v. cubitoz: vt dīm ē. ē. i fine. xl. c. Latera vo dicunt muri claudentes porticū ab ozi ente i occidentē: q̄ sūt. xj. cubitoz fm latitudinē porticus: si cut dīm ē in fine. xl. c. dicunt 7 lata domus: q; ptinuāt mu ris claudentib' longitudinē tēpli:7 i trabibus. s. interioribus sūt silij palme celate ad ornatū: licz aūt lra nra discrepet ab hebraica: pōt tamē expōi fm eandē sniam sic: Quāobrē. q̄ subintelligit: lz nō exprimat:7 illa est fortificatio edificij:7 ē silij mod' loq̄ndi. ij. Re. v. Qui percusserit iebuseū subintelli git: fiet magister militie: lz ibi nō exprimat: sic plen' fuerat declaratū ibidē. Erant grossioza ligna 7ē. ex cā dcā. Su per que obliq; fenestre. q; sūt in altioi situ q̄ hec ligna. Et silitudo palmaz hic atq; inde i humerul' vestibuli. i. portic' hec lra exponit sic prius:7 silij seq̄ns. Scōm latera dom' 7ē. q. d. siliter pietes porticus ptiguati pietibus templi lata libus sūt simil ornati. Jn. c. xlj. vbi dī in postil. De cima. s. die mensis. Additio.

Principiū h'. c. i lra hī sic: Jn. xxv. āno trāsmigra tiōis vie in exordio āni. x. mēsis: 7 sic est i heb. vñ qō i postil. dī mēsis p̄mi: ē error: q̄ potuit ptingere ex vicio scriptoris. Dicūt heb. q̄ mensis iste erat. vij. c' decia dies erat celeberrima. s. dies expiatōis: vt hī Leuit. xvj. Di cūt ēt q̄ annus iste erat ānus iubile': qō. pbāt ex hoc q̄ lz an ni cōiter incipiebāt a pria die mēsis: ann' tm̄ iubile' icipiebat a. x. die mēsis: vnde leuit. xxv. Clāges buccina m̄se. vij. x. die mēsis: ppiciatōis tpe i vniuersa ira via: scificabitisq; annuz q̄rtū. 7 qz h in lra hī i exordio āni. x. die mēsis: iō dicunt q̄ iste dies erat dies expiationis:7 pria āni iubilei qō satis bñ pcedat cū ptentis in hac visione: nā vt infra tractat p postil. hec visio pncipaliē significat edificatōez ecclie spūalem i q̄ ē via expiatio pcōz: siliter apparitio angeli ad zacharīā in q̄ exordiū redeptōis fuit denūciatū: fcā fuit die expiatōis: vt ibidē i additiōe dīm fuit. Cap. XLII.

Et eduxit me. Post descriptōem templi q̄tum ad tres ptes eius. s. porticū: sanctū: 7 sanctūsanctoz: 7 q̄tū ad appenditia sibi adiuncta: hic p̄ñt describunt duo edificia a muris tēpli p. xx. cubitos distātia: vnuz i parte aq̄lonari: alterz i australi. Et diuidit i duas ptes: da p̄mo describit hoc duplex edificiū: 2° scriptura reuertit ad muz exteriorem totius edificij describendū: ibi Cunq; com plesset. Pria i tres: q; prio describit edificiuz aq̄lonare: 2° au strale: ibi Et erant. 3° vsus vtriusq; ibi Et dixit ad me. Circa p̄mū: p̄rio describitur situs cū dī: a Et eduxit me in atriū exterius. sicut dīm est supra: 7 p̄z ex textu: q̄ tēplū 7 edificium aq̄lonare 7 australe sūt i atrio exteriori: igit quomodo potest dici q̄ pphēta sit eductus de templo ad atrium exterius. Dicendū q̄ frequenter circa eccle sias nostras est cimiteriū: 7 similiū totum spaciū eccle sie siue templi ē cimi teriū: 7 tamen ali quis dī exire ō ec clesia i cimiteriuz 7 ecōuerso: ita sili ter est in ꝓposito b Et indu. me i gazophylacium edificiū. n. aq̄lōa re fm toralitatez suam: hz centum cubitos i lōgitudi ne ab oriente i oc cidentem: 7 fz h' dī gazophylaciuz in singulari: est tm̄ diuisū per parietes iteriores ex transuerso totius edifi cij transeūtes: 7 fm hoc inferius dī gazophylacia i plu rali ꝓpter plures diuisiones: 7 quodlibet gazophylaci um est longitudis. l. cubitoz fm latitudinē totius edifi cij. c Quod erat ꝫ edificiū sepatum. i. ꝫ templuz. d Et cōtra edē. i. appenditioz edificatōez. e Vergentem ad aq̄lonem. latus. n. aq̄lonare templi 7 appen ditioz sibi adherentium est ꝫ latus australe aq̄lonaris edificij. f Jn fa. longitudis centū cubitoz. tantū eni protendit longitudo totalis edificij. g Ostij aquilo nis. q. d. q̄uis latus australe huius edificij sit ꝫ templū tamen eius ostia sunt i e' latere aq̄lonari. vnde in heb. ponit ostiū i noiatiuo: 7 ponitur ēt singulare ꝓ plurali: nam ibi sūt plura ostia: vt exprimitur infra. h Et la titudis. l. cubitoz. includendo nō solum spaciū iter pa rietes: sed etiam parietes 7 pilarios: nam. c. p̄cedenti di cunt eē in porticibus atrioz: que sunt edificia mlto mi noza. i Contra. xx. cubitos atrij interioris 7ē. i. vna pars istoz. l. cubitoz est sita ex opposito. xx. cubitoruz atrij interioris: 7 reliqua ps ꝫ paui mētū aquilōare atrij exterioris. Et sic p̄z q̄ illa pars que ꝫ atrium interius ē est. xx. cubitoz: nam. xx. cubiti vnius correspondēt. xx. cubitis alterius: 7 reliqua pars est. xxx. cubitoz. Scien dum ēt q̄ in istis. xx. cubitis atrij interioris includitur spissitudo muri claudentis atrium iterius a parte aqui lonis: que spissitudo est. vj. cubitoz. k Ubi erat por ticus iuncta porticui triplici. Scōm hebreos hec est lra Exedra contra exedrā in triplicibus. Est aūt exedra idē qō camera vl' gazophylacium. Igit sicut diuisiones edi ficij aquilonaris dicunt gazophylacia: ita 7 exedre: est igitur sensus: Exedra contra exedrā. i. diuisiones edifi cij aquilonaris: 7 diuisiones edificij australis: que per omnia sunt similes mutuo correspondent: 7 ex opposi to situant: templo tamen itermedio: Jn triplicibus. Di cuntur aūt edificium aquilonare 7 australe triplicia: et 7 similiter eoz diuisiones: eo q̄ sunt ibi tres māsiones vna super aliam. l Et ante gazophylacia. Dic scōo describit quedam via existens iter ista gazophylacia p xx. cubitos: 7 iter atrium iterius protensa ad oppositā partem vsq; ad. xx. cubitum edificij australis cū dī: l Et ante gazophylacia. a parte orientali. m Dēambulatio. i. via. n Decē cubitoruz latitudinis. 7 hec via capitulo precedenti dicta est platea centum cubito rum longitudinis. o Ad interioza respiciens. i. versus templum. p Die cubiti vnius. fm. n. richardū

de ſancto victore: & bugonē cardinalē: ibi ponit ꝙdā via latitudis vnius cubiti: p quā ſacerdotes vadūt ad tēplū Sed hoc nō videtur verū: nam ſm ipoſ oportet dicere q̄ iſta via ſit longitudis. xxx. cubitoꝝ ad minus: tal' aūt via deſeruiens tranſitui ſacerdotū oz eē ſic lata: q̄ duo homines ad mīn' ſibimet obuiantes poſſit trāſire vn' iuxta aliū: hoc āt ē impoſſibile i via vn' cubiti latitudis: naz accipit cubitus human' vt pz ex pcedentibus: in cui' latitudine nō poſſz trāſire vnus hō groſſus: nec vn' ſat' tenuis p tātam vie longitudinē. Jōo dicēdū q̄ via vnius cubiti oī hic q̄dam introit' ſtrictus de atrio interioꝛi ad viam. x. cubitoꝝ ducta ex tranſuerſo: & inde i' tratur porticus tēpli añ quā tranſit iſta. x. cubitoꝝ via Et p talē modū oblato ſacrificio i altari holocauſtoꝝ qō ē i atrio iteriozi pcedit ſacerdos ad ꝓſūmandū ſacrificiū i tēplo per oblatōem incēſi. Dī aūt dictus introit' ita ſtrictus: vt ea que ſūt in templo minus paterent exñ tibus in atrio exteriozi: pp qō etiam poſt tranſitum ſacerdotis ille introitus ē claudēdus. Sciendū ēt q̄ iſte introitus ex pte templi eſt vn' cubiti: ſed ex pte atrū interioꝛis eſt maioꝛis latitudis: vt expeditioꝛ ſit tranſit' ſacerdotis: ſic̄ videmus i feneſtris turriū que vocant galli te arthieres: q̄ a pte exteriozi habēt latitudinem quaſi vn' palmi: & ex pte iteriozi duoꝝ vel triū pedū. Et dcis pz q̄ via cubitoꝝ. x. pcedendo de gaçophylacijs aqlōaribus verſus templū recte venit ad introitum vnius cubiti: & eodē modo pcedendo ex pte oppoſita. ſ. de gaçophylacijs auſtralibus ad templū. q Et oſtia. Hec eſt ps itia vbi agit de ſitu oſtioꝝ: & altitudie gaçophylaciorū cū dī: Et oſtia eoꝝ. ſ. gaçophylacioꝝ aquilonarium r Ad aqlonē ſupple reſpicientia. Dicūt aūt doctores latini q̄ ex pte alia iſtoꝝ gaçophylacioꝝ: ſint etiā oſtia verſus templū: quod ē i auſtrali pte reſpectu aqlonariū gaçophylacioꝝ. Sz hoc nō videt verū: tū q: ſcriptura de hoc nullam fcē mōtionē: tū q: ira verſus templū eſt altioꝛ. xvj. cubitoꝝ q̄ ex pte alia: & iō verſus templū nō poſſunt ſic eē pucient oſtia. Jtē p illa oſtia cēt ingreſſus ad locū oꝛonis: & ſic iquietaret a tranſeūtib' p oſtia illa cū tñ debeat eē quietus: pp quod ſic̄ dicit ſcriptura: in pte aqlonari tm̄ ſūt hec oſtia ponēda. Quot aūt ibi ſit oſtia pcīſe nō hī ex ſcriptura: ſed hī q̄ ſūt plura: ex hoc qō dī: Oſtia. et ſm hebreos ſunt duo: q: cōiter plurale poſitū ſine additōe ſignat numerū binarium: & ſm hoc totū edificiū aqlōare diuidit i duas portōes ex trāſuerſo & q̄libz portio ē. l. cubitoꝝ lōgitudis & .l. cubitoꝝ latitudiſ ꝓpbenſa tñ ſpiſſitudie parietū. s Ubi erāt gaçophylacia in ſupioꝛibus. manſionibus. t Humilioꝛa in heb. hī: Strictioꝛa. i. minus ſpiſſa: & eſt cadē ſnia cuz translatione nr̄a. q: ſicut ſuperb' dī groſſus: ita humilis pōt dici ſtrictus: & ſubdit cā cū dī: v Quia ſupportabāt porticus. i. inferioꝛes māſiones gaçophylacioꝛum que dicunt h porticus: q: p illas eſt igreſſus ad ſupioꝛes ſic̄ p porticū eſt igreſſus ad domū. x Que ex ill' eminis ad interioꝛa reſpiciens vic̄ cubiti vn' Et oſtia eoꝝ ad aquilonē: ubi erāt gaçophylacia i ſupioꝛib' humilioꝛa: quia ſupportabāt pōticus que ex illis eminebāt dē iferioꝛibus & de mediis edificij: Triſtega. n. erāt: ēt ſi hēbāt colūnas: ſicūt erāt colūne atrioꝝ. Propterea eminebāt dē iferioꝛib' & de mediis a ſra cubiti qnquaginta. Et pēribol' exterioꝛ ſz gaçophylacia: que erāt in via atrij exteioꝛis añ gaçophylacia. Lōgitudo ei' qnquagita cubitoꝝ: quia lōgitudo erat gaçophylacioꝝ atrij exteioꝛis qnquaginta cubitoꝝ: ēt lōgitudo ate faciē tēpli cētū cubitoꝝ Et erat ſubter gaçophylacia hec itroitus ab oriēte igrediētiū in ea ō atrio exterioꝛi ad viam. x. cubitoꝝ ducta ex tranſuerſo: & inde i' tratur porticus tēpli añ quā tranſit iſta. x. cubitoꝝ via Et p talē modū oblato ſacrificio i altari holocauſtoꝝ qō ē i atrio iteriozi pcedit ſacerdos ad ꝓſūmandū ſacrificiū i tēplo per oblatōem incēſi. Dī aūt dictus introit' ita ſtrictus: vt ea que ſūt in templo minus paterent exñ tibus in atrio exteriozi: pp qō etiam poſt tranſitum ſacerdotis ille introitus ē claudēdus. Sciendū ēt q̄ iſte introitus ex pte templi eſt vn' cubiti: ſed ex pte atrū interioꝛis eſt maioꝛis latitudis: vt expeditioꝛ ſit tranſit' ſacerdotis: ſic̄ videmus i feneſtris turriū que vocant galli te arthieres: q̄ a pte exteriozi habēt latitudinem quaſi vn' palmi: & ex pte iteriozi duoꝝ vel triū pedū. Et dcis pz q̄ via cubitoꝝ. x. pcedendo de gaçophylacijs aqlōaribus verſus templū recte venit ad introitum vnius cubiti: & eodē modo pcedendo ex pte oppoſita. ſ. de gaçophylacijs auſtralibus ad templū. q Et oſtia. Hec eſt ps itia vbi agit de ſitu oſtioꝝ: & altitudie gaçophylaciorū cū dī: Et oſtia eoꝝ. ſ. gaçophylacioꝝ aquilonarium r Ad aqlonē ſupple reſpicientia. Dicūt aūt doctores latini q̄ ex pte alia iſtoꝝ gaçophylacioꝝ: ſint etiā oſtia verſus templū: quod ē i auſtrali pte reſpectu aqlonariū gaçophylacioꝝ. Sz hoc nō videt verū: tū q: ſcriptura de hoc nullam fcē mōtionē: tū q: ira verſus templū eſt altioꝛ. xvj. cubitoꝝ q̄ ex pte alia: & iō verſus templū nō poſſunt ſic eē pucient oſtia. Jtē p illa oſtia cēt ingreſſus ad locū oꝛonis: & ſic iquietaret a tranſeūtib' p oſtia illa cū tñ debeat eē quietus: pp quod ſic̄ dicit ſcriptura: in pte aqlonari tm̄ ſūt hec oſtia ponēda. Quot aūt ibi ſit oſtia pcīſe nō hī ex ſcriptura: ſed hī q̄ ſūt plura: ex hoc qō dī: Oſtia. et ſm hebreos ſunt duo: q: cōiter plurale poſitū ſine additōe ſignat numerū binarium: & ſm hoc totū edificiū aqlōare diuidit i duas portōes ex trāſuerſo & q̄libz portio ē. l. cubitoꝝ lōgitudis & .l. cubitoꝝ latitudiſ ꝓpbenſa tñ ſpiſſitudie parietū. s Ubi erāt gaçophylacia in ſupioꝛibus. manſionibus. t Humilioꝛa in heb. hī: Strictioꝛa. i. minus ſpiſſa: & eſt cadē ſnia cuz translatione nr̄a. q: ſicut ſuperb' dī groſſus: ita humilis pōt dici ſtrictus: & ſubdit cā cū dī: v Quia ſupportabāt porticus. i. inferioꝛes māſiones gaçophylacioꝛum que dicunt h porticus: q: p illas eſt igreſſus ad ſupioꝛes ſic̄ p porticū eſt igreſſus ad domū. x Que ex ill' eminebāt. ſ. medias & ſupioꝛes māſiones: iō ſbdit: y De iferioꝛibus & de mediis edificij. a. longis. z Triſtega eni erāt. i. habentes tres māſiones vnā ſupza aliā. a Et nō hēbant colūnas. ſuſtentantes. b Sicut erāt colūne atrioꝝ. i. gaçophylacioꝝ in atriis exiſtentiū. Sic̄. n. dictū eſt. ō. xl. c. i atrio exteriozi i pte oriētali ſunt. xxx. gaçophylacia: & i atrio interiozi ſūt gaçophylacia ſacerdotū & cantoꝝ hebdomadaꝝ: & in illis ſūt colūne ſuſtentātes: in iſtis autē gaçophylacijs q̄ ſunt maioꝛis altitudis et ponderis nō ponunt tales colūne ſuſtentātes: ſed murus ſpiſſus & fortis cū bonis pilarijs: iſte tamen murus ē ſpiſſioꝛ in iferioꝛib' manſionibus q̄ i medijs: & in medijs q̄ in ſuperioꝛibus: ſm magnitudinē maioꝛis ponderis ſuppoꝛtati: & pp hoc dī. ō. gaçophylacia ſunt in ſupioꝛibus humilioꝛa. i. ſtrictioꝛa: quia murus mediaꝝ māſionū ē minus ſpiſſus: q: retractus eſt a pte exteriozi: & p ꝓns eſt ſtrictioꝛ q̄ inferioꝛ māſio. Et eodem modo dicendū ē de ſupioꝛi reſpectu medie. c Propterea eminebant. ſupioꝛes manſiones. d De inferioꝛibus & ō mediis a terra cubitis. l. i. q: murus inferioꝝ manſionum ē ita fortis: ideo manſiones ſuperioꝛes poſſunt tñ eleuari. e Et peribolus. Hec eſt ps quarta i qua deſcribit murus claudens edificium aqlonare ab oriētali pte ſm q̄ dicit h Ra. ſa. & hoc quia ex illa parte eſt via veniendi ad gaçophylacia in edificio aquilonari ꝓtenta. Dic̄ igit: e Et peribolus. i. murus claudens a parte oriētis: & dī a peri quod eſt circū. & ambulo as: q: iuxta murū illū eſt deambulatio ſiue via p quā ſacerdotes de templo & atrio veniūt ad gaçophylacia aqlonaria & ecōuerſo. f Exteriozi. hoc dī ad differētiam muri diuidentis totū edificium auſtrale p medium ex tranſuerſo: ꝓpter quod ē interioꝛ murus: & ex parte occidētis habet tria gaçophylacia vnū ſup aliud: & tria ſimilit ex parte oriētis. g Sedz gaçophylacia. i. ptēſus ē: & iſte pibolus ſm longitudinē huiuſmodi gaçophylacioꝝ: que accipitur ex trāſuerſo totū edificiū aqlonaris. h Que erāt i via. i. iuxta viam ſacerdotū predcam. i Atrij exteriozi. ſic̄ dcm eſt ſupza templū: & iſta gaçophylacia ſunt i atrio exteriozi: & per ꝓns iſta via. k Ante gaçophylacia. i. ex pte oriētali q̄ eſt anterioꝛ reſpectu iſtoꝝ gaçophylacioꝝ ſicut & totius edificij ps orientalis dī anterioꝛ: & ps occidentalis poſterioꝛ: vt dcm eſt. ō. c. xl. l Lōgitudo ei'. i. dci periboli. Quinq̄ginta cubitoꝝ. et ſbdit rō: m Quia gaçophylacia. lōgitudo erat. in edificio aqlonari ꝓtēdoꝝ n Quinq̄gita cubitoꝝ. q: tanta ē latitudo totius edificij aquilonaris ſm quā accipit lōgitudo iſtoꝝ gaçophylacioꝝ: eo q̄ eoꝝ oſtia ſūt i late aqlonari totius edificij: vt dcm ē. ō. Dicunt ēt iſta gaçophylacia atrij exteioꝛis: eo q̄ ſūt i ipo ſita: vt dcm eſt. ō. o Et longitudo añ faciē templi. c. cubitoꝝ. Jſta ē platea: q̄ ſupza. xl. c. dī latitudo. c. cubitoꝝ de qua fit h itē mētio q: p illā eſt via ſacerdotū de tēplo ad iſta gaçophylacia p magnā partē. p Et erat ſbter gaçophylacia hec introitus. nā eoꝝ oſtia ſūt in iferioꝛib' māſionibus: & i pte aqlōari vbi eſt ira demiſſioꝛ: pp pendulū montis. q Ab oriēte ingredientiū in ea. lz eni veniētes de tēplo ad hec gaçophylacia: irent recte ꝙ aqlonē vſq; ad angulū edificij aqlonaris

clausū muro orientali ⁊ aq̄lonari: tñ ex illo angulo ad ostia gaçophylacioꝝ est processus ab oriente i occidentē: vt in figura pz: ⁊ de facili sine figura pōt imaginari. Et pp hoc nō dixit ppheta ab oriente venientiū ad ea. sed ab oriente ingredientiū in ea de atrio exteriori. Silis modus loq̄ndi est: sic cū dī apud nos alīqs i ecclesiam ingredi de cimiterio q̄uis ipa sit in cimiterio: vt dēz ē .ē. r ¶ In latitudie. Post descriptiōez aq̄lonaris edificij: h ꝑ nt describit edificiuz australe: q̄ō est p oia aq̄lonari simile. Et q: ō scriptionem predēaz termiauit i via veniēdi ⁊ introcundi gaçophylacia in edificio a q̄lonari contenta: iō ōscribendo gaçophylacia australia: quasi ꝓtinuans se ꝓcedentibus incipit a via vēiendi de atrio iteriori ad ipa: q̄ est eadē cuz via veniendi de templo ad ipsa: eo q̄ hec via continet ex vna pte inter templum et atriū interius ex alia dic igit: r ¶ In latitudie piboli. i in spissitudine muri. s ¶ Atrij. s. interioris qō dī atriū antonomatice ꝓpī altare holocaustoꝝ vbi offerebant sacrificia. t ¶ Quod erat ꝫ viam orientalē. respectu tēpli: iō subdit: v ¶ In facie edificij sepati. i. templi: cuius ingressus qui dī h facies: est versus orientē: ⁊ supplendū ē: q̄ in peribolo atrij est ostiū: per qō ē exitus ad via ducentē ad gaçophylacia australia: ⁊ istō ostium supra dī via vnius cubiti. x ¶ Et erant ante edificiuz. in heb. hī: Ante templum. Jō p edificiū h intelligit tēplum y ¶ Gaçophylacia. s. australia: sic dēm est de aquilonaribꝰ ex pte alia. z ¶ Et via. veniēdi ad gaçophylacia. a ¶ Ante. eoꝝ. i. ante murū orientalem ipoꝝ. b ¶ Juxta silitudinē gaçophylacioꝝ ꝛc. nam in oibus sunt silia: pp qō ex dictis supra pz lra vsq; ibi: c ¶ Et ostia eoꝝ ꝛc. ad nothū ꝛc. i. ad austrum. Videt q̄ deberet dicere ad aquilonē: quia loq̄tur de silitudie gaçophylacioꝝ australium ad aq̄lonaria. Dicendū qō hec silitudo est mutua: ⁊ ad hoc exp̄mendū loq̄tur h de ostijs gaçophylacioꝝ aquilonarium assimilādo ea ostijs gaçophylacioꝝ australium: ac si dicat: sicut australia sunt similia aq̄lonaribus: sic ecōuerso. pōt etiā aliter expōi de ostijs gaçophylacioꝝ australium sic: c ¶ Et ostia eoꝝ. s. gaçophylacioꝝ australiū. d ¶ Dēz ostia gazophylacioꝝ. ⁊ supplendū est aq̄lonarium: eo q̄ ō ipis supra locutus ē: ⁊ qō subdit: e ¶ Que. s. ostia: refert ad ostia gaçophylacioꝝ australium. f ¶ Erant i via respi. ad nothū. i. sicut ostia gaçophylacioꝝ aq̄lonarium respiciunt ad aq̄lonem: sic ostia gaçophylacioꝝ australium respiciunt ad austrum g ¶ Ostiū i capite vie. supple ē: qz supra dēm est q̄ in spissitudine muri occidentalis est introitus strictus: pp quod dī via vnius cubiti: ⁊ nō ē supra i textu exp̄ssū: q̄ ibi sit ostiuz iō h exp̄mit cū dī: Ostiū i capite vie. Dicit aūt caput vie locus vnde est ꝓcessus ad diuersa loca: sic dī ezech. xxi. Stetit rex babylōis i capite duaꝝ viaꝝ. A loco vō qui est inter ostiū istud ⁊ porticū templi incipit ꝓgressus versus gaçophylacia australia ex pte vna: ⁊ versus aq̄lonaria ex altera

riori i latitudie piboli atrij: quod erat ꝫ viā orientalē i faciez edificij sepati. Et erāt añ edificiū gaçophylacia: et via āñ faciē eoꝝ iūcta silitudinē gaçophylacioꝝ: q̄ erāt in via aq̄lonis. Dēm longitudinē eoꝝ sic ⁊ latitudo eoꝝ: ⁊ ois introit eorum ⁊ similitudies et ostia eorum: secūndū ostia gaçophylacioꝝ: q̄ erāt in via ſſpicīēte ad nothū. Ostiuz i capite vie: q̄ via erat añ vestibulū sepatū per viam orientalē igredientibꝰ: et dixit ad me. Gaçophylacia aq̄lōis ⁊ gaçophylacia australia q̄ sūt añ edificiū sepatuz hec sūt gaçophylacia scā: i q̄ibꝰ vescunt sacerdotes q̄ appropinquāt ad dñm i sācta scōrum. Ibi ponent sācta scōrum: et oblationē ꝓ peccato ⁊ pro delicto. Locus .n. scūs ē. Cūz aūt ingressi fuerit sacerdotes: nō egredient de scis in atriū exteri. et ibi rēponēt vestimēta sua: i quibꝰ mīstrant: q̄ scā sunt vestiēt̄q; vestimētis alijs: et sic ꝓcedēt ad ppl̄z. Cūq; cōplesset mēsurās domus iteriorīs: ēduxit me p viaz porte q̄ respiciebat ad viaz orientalē: ⁊ mēsus ē eā ūdiq; iō vocat caput vie. h ¶ Que via erat ante vestibuluz sepatum. i. ante porticū tēpli qō dī edificium sepatum. In heb. hī: Ante clausurā organiçatiōis. ⁊ redit in eādē sniam: tñ ꝓ aliū modū. Ad cuius intellectū sciendu q̄ sicut. ē. dēm ē ab atrio iteriori est ascensus p. xv. gradꝰ: sic in templo salomonis i quibꝰ stabāt cātores tēpore salomonis: pp qō ⁊ .xv. psalmi vocant cātica graduū: ad huius similitudinē ponūtur gradus i hoc edificio. In sūmitate vero horum graduū ē ostiū latitudis cubiti vnius ꝑdēm: ⁊ vocatur clausura ōganiçatōis: qz claudit inter gradus vbi ē organiçatio cantoꝝ: ⁊ viaz: q̄ ē inter ipm ⁊ templi porticū: ꝓpter qō ista eadez via ē ante templi porticū ex vna parte ⁊ ante clausuraz organiçatiōis ex alia. Verūtamē qz hec clausura organiçatōis est a parte orientali huius vie: iō sbdit: Per viā orientalē ingredientibus. i ¶ Et dixit. Post descriptionē gaçophylacioꝝ aq̄lonariū ⁊ australiū: hic ꝓnter describit vsus eorū cū dī: Et dixit ad me. angelus hec ostendēs. k ¶ Gaçophy. aq̄lo. ⁊ gaçophy. austri. ꝑdescripta. l ¶ Que sunt ante edificiū sepatū. i. ex vtraq; pte templi sita.

m ¶ Hec sunt gaçophy. scā. i. scis vsibus deputata.

n ¶ In quibus vescūt alias vesti. sacer. q̄ appropiquāt ad dñm in sanctasc̄oꝝ. ad mīstrandū. o ¶ Ibi. i. in gaçophylacijs dictis. p ¶ Ponēt. s. sacerdotes. q ¶ Sācta sanctoꝝ. i. ea que sunt necessaria ad misterium i scō sanctoꝝ. r ¶ Et oblationē ꝓ peccato ⁊ ꝓ delicto. i. ptes de istis oblationibus que cedunt in vsum sacerdotum: nā ſm legem comedi debēt in loco sancto. s ¶ Cū aūt ingressi fuerint sacerdotes. gaçophylacia dicta.

t ¶ Nō egredientur de sāctis in atrium exterius. atriuz exterius h nō pōt accipi generaliter: nā sic accipiendo gaçophylacia ista sunt in atrio exteriori: sicut frequent dictū ē supra: sed accipit partialiter ꝓ illis locis ad q̄ admittebat ppl̄s: vt pz magis ex sequētibus. v ¶ Et ibi. i. in dcis gaçophylacijs. x ¶ Reponēt vesti. sua i quib' mīnistrāt. dño. y ¶ Vestiēturq; ꝛc. sic ꝓcedēt ad ppl̄z. s. ad loca atrij exteriorīs ad q̄ admittit ppl̄s. z ¶ Cūq; ꝑplesset. Supius descripte sūt iteriozꝝ mēsure: hic ꝓnter describunt exteriozꝝ mēsure. Sciendū tñ q̄ expositores latini dicunt q̄ h describit mēsura muri medij: q̄ diuidit inter atrium exterius ⁊ locū vulgi: ⁊ mēsura cuiuslibet lateris ē q̄ngentoꝝ cubitoꝝ: qō probāt ꝓ hoc quod ponit in fine huius. c. Per quattuor ventos mensus est murū eius vndiq; per circuitum longitudinē quingentoꝝ cubitoꝝ: ⁊ latitudinem quingentoꝝ cubitoꝝ: diuidentem int scūarium ⁊ vulgi locū. Sed contra hoc est quod ꝓmittitur mensura eiusdem muri expressius et magis diffuse: quod. n. i fi. c. dī: Per q̄ttuor ventos mēsus

est ꝛc̄.ē recapitulatio breuis ſnie p̄cedentis de qua dī: Menſus eſt aūt ꝯ uen.ori.cala.mē.q̄ngen.cala.ꝛc̄. Calamus vo ꝓtinet.vj.cubitos:vt dām eſt.ſ.xl.c q̄nquies vo ſex faciunt.xxx.ꝛ ſic latus orientale muri qui mēſurat h hz tricēſies.c.cubitos:q̄ faciunt tria milia cubitorū. Ad hoc autez reſpondēt q̄ ſic q̄libet ps panis eſt panis:ita quelibz ps calami eſt calamus:ꝛ ſic q̄titas vnius cubiti i calamo ſignata dī h calam⁹. Ad h⁹ ēt ꝓbandū inducunt qđ dī in textu In calamo mēſure.q.d.ñ i tota li calamo: ſed in vna eī pte:q̄ cōtinet cubiti q̄titatē. Dicūt.n. ꝛ verū eſt q̄tū ad hoc q̄ ſex cubiti ſunt diſtincte ſignati i calamo totali:nā mēſure ſupza deſcripte aliq̄ dicūt vnius cubiti: alie duoꝝ:alie triū:alie q̄ttuoꝛ ꝛc̄. Sed dām eoꝝ.ſ.q̄ cubitus dicat calamus:nō pōt ſtare cū veritate hebꝛaica:vt magis patebit in fine huius.c.vbi translatio nr̄a eſt corrupta. Nec etiā pōt ſtare cū rōne:nā hoc nomē calam⁹ eq̄uocū eſt ad ſignificandū rem nature:ꝛ ad ſignificandū q̄titatē mēſure:que ē ſex cubitoꝝ. Et hoc ſcđo modo accipit calamus in tota iſta deſcriptione:vt pz ex ſupza dcīs.xl.c. Nūc aūt ita eſt:q̄ licet quelibz ps calami ſit calamus inquātū calamus ē res nature:nō tñ ſic eſt vt ſignificat q̄titatem mēſure. Ad hoc aūt ē exemplum ſenſibile:i normania vlna vocat virga:ꝛ ſic virga equo ce dī de re naturali ꝛ de vlna:ꝛ licet quelibz ps virge ſit virga:put dī de re naturali:nō tñ quelibet pars virge ē virga:vt ē nomē vlne:ſed ſola vlna integra dī virga:et medietas eius dimidia virga:ꝛ quarta ps vnū q̄rtariuz Qz aūt iducunt illud quod ſequit:In calamo mēſure.ñ eſt p eis:ſed magis ꝯ eos:nam per hoc oſtēdit mānifeſte q̄ calamus nō accipit h ,put res eſt nature:ſed ,put ē determiata q̄titas mēſure ſ.ſex cubitoꝝ. Et ſic pz ,ppoſitum.ſ.q̄ calamus nō poſſet dici vnus cubitus:nec econuerſo. Itē ſi ſic acciperet:eo q̄ quelibet ps calami poſſit dici calamus:vt dicūt:eadem rōe poſſet dici de dimidio cubito:ꝛ de duobus cubitis ꝛ de tribus ꝛc̄.ꝛ ſic i tota deſcriptōe huius edificū:vbicūq̄ exprimitur mēſura noie calami:nihil eēt certū:eo q̄ indifferenter poſſet accipi ,p toto calamo ꝛ ſingulis eius ptibus:et p ꝓñs dām iſtoꝝ deſtruit ipoꝝ dcā ſuperioza ,p magna pte. Ad textū aūt quem ,p ſe iducunt de fine huius.c.dicēt ibi: Dico igit cū Ra.ſa.q̄ h ꝺſcribit mēſura muri exterioꝛis totum edificium claudentis. Et hoc pz ex modo loquēdi: cū dī: ꝫ Cūq̄ compleſſet.ſ.angelus in ſpecie viri

a Mēſuras domus interioꝛis.ex quo videt q̄ includit oīa prius mēſurata:inter que continent plura extra murū mediū exiſtentia.ſ.thalami portaꝝ atrū exterioꝛis:ꝛ veſtibula eaꝝ:ꝛ domūcule edificate ſuper portas muri exterioꝛis ,p excubīs:ſicut ex p̄cedentibus patet. b Eduxit me.extra totum edificium. c Per viaz portē ꝛc̄.i.per portam orientalē primā. d Et menſus ē eam vndiq̄.ſ.ſpaciū latitudiſ portē ꝛ muri oriental ex vtra q̄ eius pte. e Per circuitum.i.a pte exterioꝛi que longi oꝛ ē interioꝛi.xp̄.cubitis pp ſpiſſitudinē muroꝝ que eſt ſex cubitoꝝ:ꝛ ſic pars interioꝛ reſtringit ſex cubitis in qualibet eius extremitate.

f Mēſus ē aūt contra ventū orientalē.i. ptem muri orientalē q̄ttuoꝛ.n. venti p̄ncipales freq̄nt accipiūt in ſcriptura:ꝛ etiam i cōi modo loq̄ndi p̄o quattuoꝛ partib⁹ mūdi.ſ.oriente:occidēte: aquilone:ꝛ auſtro.

g Quingentos calami faciūt tria milia cubitos:vt dām eſt.ꝯ. Et hoc modo expōatur lr̄a de tribus aliis partibus vſq̄ ibi:

h Per q̄ttuoꝛ ventos.vbi ponit recapitulatio breuis dcōrū.

i Longi.q̄ngen. cubitoꝝ:ꝛ latitudinem cubi.q̄ngentoꝝ. latera eni muri exterioꝛis ſi

p̄r circuitū. Mēſus eſt āt ꝓtra ventū orientalē calamo mēſure q̄ngēntos calamoſ in calamo mēſure p circuitū. Et mēſus ē ꝓtra ventuz aq̄lonis q̄ngētos calamos in calamo mēſure p gyruz Et ad ventū auſtralē menſus ē q̄ngentos calamos: i calamo mēſure p circuituz Et ad ventum occidentalē mēſus eſt q̄ngētos calāos: in calamo mēſure. Pēr q̄tuoꝛ ventos menſus ē murum eius vndiq̄ per circuitū: l̄ongitudinem quingentoꝝ cubitoꝝ:ꝛ latitudinez quingentoꝝ cubitorum:diuidentem inter ſanctuariū ꝛ vulgi locum.

XLIII.

Et duxit me ad portaz q̄ reſpiciebat ad viam orientalē. Et ecce gloria dei iſrael ingrediebat p viā orientalem:ēt vox erat ei quaſi vox aquarū multaruz:ēt terra ſplendebat a maieſtate eius. Et vidi viſionē ſm ſpeciē quā videram q̄ veīt vt diſperderet ciuitatez:l ēt ſpēs ſm aſpectū:que videra iuxe fluuiū chobar. Et cē

equalia. Ex hoc aūt q̄ ponit h cubitoꝝ in aliq̄bus libris arguunt expoſitores latini cōiter q̄ per calamos p̄dcōs intelligunt cubiti:vt p̄dām ē ꝛ male:nam in heb.nō ponit cubitorū:ſed abſolute ponit:Longitudinē q̄ngentoꝝ:ꝛ latitudinē q̄ngentoꝝ.ex quo pz q̄ iſte numerus refert ad calamos p̄dcōs:pp qđ hieronymus ſup eȝech.retractat q̄tuz ad hoc translationē dicēs:q̄ ex celeritate transferendi male poſuit h cubitoꝝ:pp qđ libri latini bene correcti nō habēt cubitorum. k Diuidentē inter ſcūarium ꝛ vulgi locū. in heb. vero ſic hī:Diuidentē inter ſāctū ꝛ vile.quicq̄d aūt ē intra murū exterioꝛē dicitur ſanctum:etiā ſpaciū inter murū exterioꝛē ꝛ mediū cōtentū:qz diuino cultui deputatū: nā ibi ē oſtonis locus:vt ſupza dām eſt.xl.c. ꝓpter quod dñs de illo loco eiecit vendentes ꝛ emētes:ioh̄.ij.tāq̄ de loco ſācto Qđ aūt ē extra murū exterioꝛem dicitur vile: qz ē diuinis vſibus applicatū. Notandū q̄ magiſter richardus de ſācto victoꝛe quicq̄d nititē ꝓbare de mēſuris atrioꝝ ꝛ muroꝝ ipſoꝝ:fundat ſuper hoc q̄ medius murus ſit.cccc.cubitoꝝ in quadro:put dī hic ſm ſuaz opinionez:que videtur falſa vt dām ē:ꝓpter quod nō videt valere quod dicē de dcīs mēſuris:excepta menſura atrū interioꝛis que dicitur i textu.c. cubitoꝝ per quadrum.

Capitulū.XLIII.

Et eduxit me. Poſtq̄ deſcripta ē edificioꝝ menſuratio:hic ponit ꝓphete quedam ſpecialis viſio:et ſcđo ꝓphete informatio:ibi Et audiui. Circa p̄mū dī: a Et eduxit me ad portam ꝛc̄.hec ē porta orientalis atrū interioꝛis. b Et ecce gloria dei iſrl.i. cherubi ꝛ rote ꝛc̄ in p̄imo.c.deſcripta:maieſtatem dei repreſentantia. c Ingrediebatur per viam orientalē atrium interi⁹ d Et vox erat ei quaſi vox aquaꝝ multaꝝ.ſignans diuine virtutis magnitudinē. e Et terra ſplendebat a maie. eiuſ.videbatur.n. ꝓphete imaginaria viſione q̄ claritas h⁹ viſionis illumiabat totam terrā. f Et vidi viſionē ſm ſpēm.i.ſimilē illi viſioni. g Qua vide.q̄ ve.ꝛc̄. Jhec viſio deſcripta eſt ſupza.x.c.ꝛ.xj. h Et ſpecies ſm aſpectum quem viderā ꝛc̄.que viſio deſcribit ſupza.j.c. i Et cecidi ſuper faciē meā.ex hūana fraiglitate iuxta apparitionem

maiestatis diuie. k Et maiestas dñi ingressa ē tēpluz. de atrio iteriozi. l Et leuauit me spūs. i. angelus: qz ppheta ceciderat: vt dictū est. m Et introduxit me i atriū iteri⁹. de porta ei⁹. n Et ecce repleta erat glia dñi domus. i. tē plū: de atrio. n. interiozi videbat i tēplo p ostium exīs i spīs situdie muri ꝫ ostiuz tēpli. Notandū autez q̄ sic. ē. x. z. xj. ca. vbi describit ōstructio ci uitatis z tēpli: ppha vidit gliam dñi exeū tē de templo z atrio p portā oziental⁹: z postea ō ciuitate tota in quo designabatur recessus, ptectōis dñe a tēplo z ciuitate: ita hic p portā oriental ē vidit, ppha gloriā do mini itrantē atriū ite riꝰ z tēplū: ad signā dū assistentiā diuine virtutis: ad, ptegēduz templū z ciuitatem q̄ ibi describunt: vnde i fine libri dī: Et nom ciuitat⁹ ex die illa dñs ibidē nē. o Et au diui. Hic ꝑñ pōit, p̄ phete istructio de do mo descripta cū dic̄ tur: Et audiui loquē tem ad me de domo. Dicunt aliqui exposi tores q̄ de domo si gnat terminū a q̄ ꝑce debat ista locutio: et sic loq̄ns itelligit ē i domo quē audie b at ppheta existēs i atrio: z p ꝑñs iste loq̄ns ē alius ab āge lo stāte iuxta ppham i atrio. Hebrei vero dicūt z melius vt videt q̄ li de tenet ħ materialit: z ē sēsus: Et audiui loquētē ad me de domo. i. istruentē me de ꝑditōibus domus: z fm hoc iste loquēs ē angelus stās cū ppha. Et hoc patet p hoc quod subdit: p Et vir. i. angel⁹ i spē viri. q Qui stabat iuxta me dixit ad me. istruēdo me de ꝑditōibus domus ꝑdicte: iō sb̄dit: r Fili hois locus solū mei nē. dī āt templū descriptū locus sessiōis z habitatōis dñe pp speciales effectus ibidē dñe virtutis z gre. s Et nō polluet vltra domus israł nomē scm meū. p idolatriā: sicut t Ipsi z reges eoꝝ. fecerūt multiplicit: vt pz. iij. Re. z. iiij. v In fornicatōibus suis. dī aūt idolatria fornicatio spūalis: eo q̄ aia ibi fornicatur cū diabolo: dī ēt fornicatio corpalis eo q̄ in aliq̄bus idolatrijs exercebat fornicatio corpalis. s. in idolatrijs veneris z priapi. x Qui fa. sūt limē su. iuxta li. meum. qō exponūt aliq̄ de regibus habitantibus iuxta tēpluz sic dī de salomōe. iij. Re. ij. z de athalia. iiij. Re. xj. Sz qm sancti reges legunt ibidē habitasse: sic dauid ezechias: z ioias: z illud qō dī ħ: fabricati sūt limē suū nē. dī tanꝫ ꝺd il licitū z ptinens ad idolatriā: iō melꝰ dī: limen suū nē. q̄ li suū refert ad idolū: nā aliq̄ reges. iiij. Re. leguntur posuisse idola iuxta templū: z aliqui etiam in atrijs templi: vt dī de manasse. iiij. Re. xxj. y Et mu. erat iter me z eos. i. deos alienos qui p parietē modicū erant diuisi a sanctosanctoꝝ: vbi erat ꝓpiciatoriū tanꝫ sedes dei. z Propi qō ꝓsumpsi eos. p regē babylōis. Lecta patēt vsq̄ ibi: a Tu autez fili hois ostende domui israł tēplū. i. formā templi. ē. descripti p me edificādi. b Et ꝓfundant ab iniq̄tatib⁹ suis. pp quas tēplū salomōis ē destructū. Lectera patēt vsq̄ ibi: c Et vniuersa ꝑcepta ei⁹. s. qualit custodiri debeat et officiari. d Cunctūq̄ ordinē ei⁹. i. ordinē sacerdotū leuitaꝝ z cantoꝝ. e Et oēs leges eius. i. ceremonias diuini cultus. Lecta patēt vsq̄ ibi: f Oēs fines eius i circuitu. i. oia edificia z loca circa tēplū exīntia vsq̄ ad muꝝ exteriozē i cluſiue q̄ dicūt sācta rone scilcōzuz qō ē i tēplo: z ideo supra dc̄z ē q̄ murus exterioz diuidit iter sanctuz et vile. g Iste āt mēſure. p̄ ōscriptionez tēpli: hic ꝑñ pōit ōscriptō altar holocausti. Et diuidit in tres ptes. Nā prio describit eius dimēsio: 2° eiusdē dedicatio: ibi Et dixit ad me. 3° offerētiuz i illo varia cōditio i ꝓncipio. xl iij. c. Ad intellez prime ptis sciēdū q̄ altare holocaustoꝝ describit hic quadrum equilaterū: z ex ptib⁹ ix ꝓpositū. Prima ps iuxta terrā vocat sinus siue fundamētum: z eleuatur sup terrā p cubituz vnū: 2ª crepido minoꝝ: nā ibi incipit discrepare edificiū altaris a fundamēto: restringendo a latitudine fūdamē ti p vnū cubitū: z ascendit per duos cubitos. 3ª crepido maioꝝ: ibi iterū restringit edificiū altaris p vnū cubitū mō ꝑdco: z eleuat sursū p quattuoꝝ cubitos: pp qō dicitur maioꝝ respectu ꝑcedentis q̄ ascēdit p duos cubitos tm̄. 4ª vocat ariel: z ascēdit sursū p q̄ttuoꝝ cubitos z ei⁹ superficies supioꝝ ē locus vbi cremat holocaustū: z sic altitudo altaris sup terrā est. xj. cubitoꝝ. z sup altare i q̄tuoꝝ eius angul⁹ q̄ttuoꝝ cornua: de quoꝝ altitudie nō fit mētio i textu nec i glosa. Sciendū q̄ ista q̄ttuoꝝ cornua distant ab extremitatibus altaris facientibus ei⁹ āgulos z locus crematōis holocausti: z sic circa locū crematōis vnus cubit⁹ addit i circuitu. Ex quo sequit q̄ tota superficies supioꝝ altaris habeat i q̄dro. xiij. cubitos: q̄ locus crematōis ē. xij. cubitoꝝ i q̄dro. Ité i extremitatib⁹ altar⁹ ē q̄dā erectura sursū eleuata p vnū palmū: sic fit i scacarijs: z illa vocat labiū altar⁹ sic ōscribit iser⁹ i figura

Sciendū tñ q cū altare sit quadratū equillatez nō pōt totū figurari i plano: sz vnū latus tm: alia vero tria sūt p imaginatōem ispiciētis supplēda. Hūc ita visū prima ps i duas diuidit: qz prio describit altaris dimēsio generaliter: z pticulariter: ibi Hec quoqz. Circa pmū dicitur:

g Iste aūt mensure altaris supplesūt q iferius discribunf. h In cubito verissimo. i. i cubito scūarij.

i Qui habe. cubitū z palmū. nā vltra cōem cubitū ptinet vnū palmū: sic dcz est. ē. xl. k In sinu eius. hebrei dicūt In fundamento eius. potest tñ fūdamētū dici sin' simlitudiarie: qz recipit ea que supponunt: sic sinus ea q i ipo reponūtur. l Erat cubitus. qz p vnum cubitū ascēdit super trā. m Et cubitus in latitu. tātū. n. excedit fūdamētū siue sin' edificiū altaris qō superponitur.

n Et definitio. .i. altaris termiatio. vnde in heb. pōit: Et termin' vsqz ad labiuz. i. altitudo altaris terminat in supiori supficie q hz labium i circuitu: vt pdēm est: z sōdit q̄titas hui' labij: cū dr: o Et in circuitu palmus vnus. sursū ascendendo: z sic hr dimēsio altaris i generali: qz descripta est ps iferior z supior. p Hec quoqz. Hic ꝓnr describit altaris dimēsio pticulariter cū dr: hec quoqz erat fossa altaris. Sciendū q dictio hebraica h posita aliqn accipit p fossa vel pro pfunditate: aliqn p eleuatione sursū: sicut in latino hoc nomē altitudo: licet cōiter accipiatur p eleuatione sursū: tñ aliqn accipit p profunditate p oppositū: sic ps. lxviij. Ueni i altitudinē maris. i. i pfūdū: io subditur: Et tēpestas demersit me. Et Johā. iiij. Puteus altus ē. i. p fundus: z io vbi trāslatio nra hz fossa: debet dici altitudo: z hoc pz p lram seqntem cū dr: q Et de sinu terre. i. de fundamēto altaris: qō imediate adheret terre.

r Usqz ad crepidinē nouissimā. in heb. hr: Paruaz. z hoc pz p lram sequētem: vbi vocat crepido minor

s Duo cubiti. s. altitudis hui' crepidis: z sic omittit h vnus cubit' altitudis fundamēti: z in fine resumitur.

t Et latitudo cubiti vnius. z accipit h latitudo spatiū mēsure altaris i cūbito verissimo: qui hēbat cubitum z palmū. In sinū eius erat cubit': et cubitus i latitudie et definitio e' vsqz ad labiū eius: et i circuitu palm' vn' Hec quoqz erat fossa altaris. Et de sinu terre ūsqz ad crepidinē nouissimaz duo cubiti: z latitudo cubiti vnius: z a crepidie maiore ūsqz ad crepidinē maiorē q̄tuō cubiti z latitudo cubiti vnius. Ipe aūt ariel q̄tuor cubitorum: et ab ariel vsqz ad sursū cornua: q̄ttuor. Et ariel duodeci cubitoz i longitudie p duodeci cubitos latitudis: q̄drangulatū ego lateribus. Et crepido q̄ttuor deci cubitoz longitudis p q̄ttuordeci cubitos latitudis i q̄ttuor angulis eius: et corona i circuitu eius dimidij cubiti: et sinus ei' ūnius cubiti p circuitū. Grad' aūt ei' uersi ad orientē: et dixit ad me: Fili hois: hec dicit dns deus: Hi sūt ritus altaris in quacunqz die fuerit fabricatus: vt offerat sup illud holocaustū: z effundatur sanguis. Et dabis sacerdotibus z leuitis: qui sūt de scie sadoch: q accedunt ad me ait dns deus: vt offerāt mihi vitulū de armēto pro peccato. Et assumes de sanguine eius: pones sup' q̄ttuor cornua eius: z sup q̄ttuor angulos crepidinis: z sup coronam in circuitu: et mundabis illud z expiabis. Et tolles vitulū: q oblatus fuerit p peccato: et cōburet eū i sepato loco dom' extra sanctuariū. Et in die secūda offeres bircū caprarū imaculatū p peccato: z expiabūt altare: sic expiauerūt i vitulo. Cūqz cōpleuerit expiās illud offeres vitulū de armēto imaculatū: z arietem de grege imaculatū: z offeres eos in ꝓspectu dñi. Et mittent sacerdotes sup eos sal z offerēt eos i holocaustū dño. Septē diebus facies bircū p pcco q̄tidie: z vitulū de armēto z arietē de pecorib' imaculatos offerent. Septē dieb' expiabūt altare z mūdabūt illō: et implebūt manū e'. Expletis aūt septē dieb' in die octaua z vltra faciēt sacerdotes sup altaria vestra holocausta z pacifica: et placabor vobis dicit dns deus. Et reuersus eduxit me per viam portę sanctuarij exteriorem respicientem ad orientem: et erat clausa. Et dixit dns ad me: Porta hec clausa erit: non aperietur: et vir non transibit per eam: quia dns deus Israel ingressus est per eam: et erit clausa principi. Princeps ipse sedebit in ea vt comedat panem coram dño: per viam vestibuli portę ingredietur: et per viam eius egredietur. Et adduxit me per viam portę aquilonis ante faciem domus: et vidi: et ecce repleta erat gloria dñi domum dñi: et cecidi in faciem meam. Et dixit dns ad me: Fili hominis: pone cor tuum: et vide oculis tuis: et auribus tuis audi omnia que ego loquor tibi de omnibus ceremoniis domus dñi: et de omnibus legibus eius: et pone cor tuum in introitu domus in omnibus egressibus sanctuarij. Et dices ad domum exacerbantem: id est ad Israel: Hec dicit dns deus: Sufficiant vobis omnes abominationes vestre domus Israel: introducere filios alienigenas incircumcisos corde et incircumcisos carne: vt sint in sanctificatione mea: et offerant panes meos adipem et sanguinem: et dissipauerunt pactum meum in cunctis abominationibus vestris. Et non custodistis excubias sanctificationis mee: sed posuistis custodes excubiarum mearum in sanctificatione mea vobis. Hec dicit dns deus: Omnis alienigena incircumcisus corde et incircumcisus carne non introibit in sanctificationem meam: omnis alienigena qui est in medio filiorum Israel. Sed et leuite qui recesserunt longe a me in errore meo post idola sua: et portabunt iniquitatem suam. Et erunt ministri in sanctificatione mea: habentes curam portarum domus: et ministrantes domui: ipsi immolabunt holocaustum et victimam populo: et ipsi stabunt coram eis vt ministrent eis. Pro eo quod ministrauerunt eis super idola sua: et fuerunt in ruinam domui Israel: propterea leuabi manum meam super eos dicit dns deus: et portabunt iniquitatem suam. Et non accedent ad me vt sacerdotio fungantur mihi: neque accedent ad vniuersa sanctificationum meorum: in sanctificationibus sanctorum: sed portabunt confusionem suam et abominationes suas quas fecerunt. Et dabo eos custodes excubiarum domus in omni opere eius: et in omnibus que fient in ea. Sacerdotes autem leuite filii Sadoch qui custodierunt excubias sanctificationis mee cum errarent filii Israel a me: ipsi accedent ad me vt ministrent mihi: et stabunt coram me vt offerant mihi adipem et sanguinem dicit dns deus. Ipsi introibunt sanctuarium meum: et ipsi accedent ad mensam meam vt ministrent mihi: et custodient excubias meas. Cumqz ingressi fuerint portas atrii interioris: vestimentis byssinis induentur: et non ascendet super eos lana quicquid operis habuerint in portis atrii interioris: et intrinsecus. Mitras byssinas habebunt in capitibus suis: et feminalia byssina erunt super lumbos eorum: et non accingent se in sudore. Et quando egredientur in atrium exterius ad populum: exuent se vestibus suis in quibus ministrauerunt: et ponent eas in gazophylacio sanctuarij: et induent se vestimentis aliis: ne sanctificent populum in vestibus suis. Caput suum non radent: neque comam nutrient: sed tondentes tondebunt capita sua. Vinum non bibet omnis sacerdos cum introibit atrium interius. Viduam et repudiatam non accipient vxores: sed virgines de semine domus Israel: et viduam que fuerit vidua sacerdotis accipient. Et populum meum docebunt discretionem inter sanctum et prophanum: et inter immundum et mundum ostendent eis. In iudicio stabunt vt iudicent: iuxta iudicia mea iudicabunt. Et leges meas et ritus meos in omnibus solemnitatibus meis custodient: et sabbata mea sanctificabunt. Ad mortuum hominem non introibunt: nisi super patrem et matrem: et filium et filiam: fratrem quoqz et sororem quę non habuerit virum: super eos contaminabuntur. Et post mundationem suam septem dies numerabunt sibi. Et in die quo introierit sanctuarium in atrium interius: vt ministret in sanctificatione sua: offeret pro peccato suo dicit dns deus. Et erit eis in iudicium sempiternum: et possessionem non dabo eis ego possessio eorum. Primitias omnium primorum et omnia separata ex omnibus separatis vestris: sacerdotibus dabitis. Primitias quoqz de cunctis primogenitis vestris: et omnia separata ex omnibus separatis vestris dabitis sacerdotibus: vt requiescere faciant benedictionem super domos vestras. Omnis auis et quicquid mortuum fuerit: de hominibus et de pecoribus non comedent sacerdotes. Omnia primogenita de cunctis animantibus que offerunt dño: tam de hominibus quam de pecoribus: mea erunt. Primogenitum hominis redimes: et primogenitum immundi animantis redimes. Et quinto die mensis quinti: quinquaginta argenteos accipies: iuxta pondus sanctuarij: viginti obolos habet siclus. Primogenitum asini mutabis pro ouibus: quod si non mutaueris: morietur. Primogenitum quoqz bouis et primogenitum ouis non mutabis: sanctificata sunt. Sanguinem eorum fundes super altare: et adipem offeres in incensum in odorem suauitatis dño. Et carnes earum erunt tibi: sicut pectusculum elevationis et armus dexter. Omnia sanctificata sacerdotum erunt: et primitie omnium primorum: et omnia separata ex cunctis separatis vestris. Primitias cuncte commixtionis vestre: et omnia que offerunt filii Israel dño: dabis sacerdoti: vt requiescere faciat benedictionem super domum tuam. Non comedent sacerdotes de morticino et captione: tam de auibus quam de pecoribus. Et dixit dns ad me: Porta hec clausa erit: non aperietur: et vir non transibit per eam: quia dns deus Israel ingressus est per eam: et erit clausa principi. Princeps ipse sedebit in ea vt comedat panem coram dño: per viam vestibuli portę ingredietur: et per viam eius egredietur. Et adduxit me per viam portę aquilonis ante faciem domus: et vidi: et ecce repleta erat gloria dñi domum dñi: et cecidi in faciem meam. Et dixit dns ad me: Fili hominis: pone cor tuum: et vide oculis tuis: et auribus tuis audi omnia que ego loquor tibi de omnibus ceremoniis domus dñi: et de omnibus legibus eius: et pone cor tuum in introitu domus in omnibus egressibus sanctuarij. Et dices ad domum exacerbantem: id est ad Israel: Hec dicit dns deus: Sufficiant vobis omnes abominationes vestre domus Israel: introducere filios alienigenas incircumcisos corde et incircumcisos carne: vt sint in sanctificatione mea: et offerant panes meos adipem et sanguinem: et dissipauerunt pactum meum in cunctis abominationibus vestris. Et non custodistis excubias sanctificationis mee: sed posuistis custodes excubiarum mearum in sanctificatione mea vobis. Hec dicit dns deus: Omnis alienigena incircumcisus corde et incircumcisus carne non introibit in sanctificationem meam: omnis alienigena qui est in medio filiorum Israel. Sed et leuite qui recesserunt longe a me in errore meo post idola sua: et portabunt iniquitatem suam. Et erunt ministri in sanctificatione mea: habentes curam portarum domus: et ministrantes domui: ipsi immolabunt holocaustum et victimam populo: et ipsi stabunt coram eis vt ministrent eis. Pro eo quod ministrauerunt eis super idola sua: et fuerunt in ruinam domui Israel: propterea leuabi manum meam super eos dicit dns deus: et portabunt iniquitatem suam. Et non accedent ad me vt sacerdotio fungantur mihi: neque accedent ad vniuersa sanctificationum meorum: in sanctificationibus sanctorum: sed portabunt confusionem suam et abominationes suas quas fecerunt. Et dabo eos custodes excubiarum domus in omni opere eius: et in omnibus que fient in ea. Sacerdotes autem leuite filii Sadoch qui custodierunt excubias sanctificationis mee cum errarent filii Israel a me: ipsi accedent ad me vt ministrent mihi: et stabunt coram me vt offerant mihi adipem et sanguinem dicit dns deus. Ipsi introibunt sanctuarium meum: et ipsi accedent ad mensam meam vt ministrent mihi: et custodient excubias meas. Cumqz ingressi fuerint portas atrii interioris: vestimentis byssinis induentur: et non ascendet super eos lana quicquid operis habuerint in portis atrii interioris: et intrinsecus. Mitras byssinas habebunt in capitibus suis: et feminalia byssina erunt super lumbos eorum: et non accingent se in sudore. Et quando egredientur in atrium exterius ad populum: exuent se vestibus suis in quibus ministrauerunt: et ponent eas in gazophylacio sanctuarij: et induent se vestimentis aliis: ne sanctificent populum in vestibus suis. Caput suum non radent: neque comam nutrient: sed tondentes tondebunt capita sua. Vinum non bibet omnis sacerdos cum introibit atrium interius. Viduam et repudiatam non accipient vxores: sed virgines de semine domus Israel: et viduam que fuerit vidua sacerdotis accipient. Et populum meum docebunt discretionem inter sanctum et prophanum: et inter immundum et mundum ostendent eis. In iudicio stabunt vt iudicent: iuxta iudicia mea iudicabunt. Et leges meas et ritus meos in omnibus solemnitatibus meis custodient: et sabbata mea sanctificabunt. Ad mortuum hominem non introibunt: nisi super patrem et matrem: et filium et filiam: fratrem quoqz et sororem quę non habuerit virum: super eos contaminabuntur. Et post mundationem suam septem dies numerabunt sibi. Et in die quo introierit sanctuarium in atrium interius: vt ministret in sanctificatione sua: offeret pro peccato suo dicit dns deus. Et erit eis in iudicium sempiternum: et possessionem non dabo eis ego possessio eorum. Primitias omnium primorum et omnia separata ex omnibus separatis vestris: sacerdotibus dabitis. Primitias quoqz de cunctis primogenitis vestris: et omnia separata ex omnibus separatis vestris dabitis sacerdotibus: vt requiescere faciant benedictionem super domos vestras. Omnis auis et quicquid mortuum fuerit: de hominibus et de pecoribus non comedent sacerdotes. Omnia primogenita de cunctis animantibus que offerunt dño: tam de hominibus quam de pecoribus: mea erunt. Primogenitum hominis redimes: et primogenitum immundi animantis redimes. Et quinto die mensis quinti: quinquaginta argenteos accipies: iuxta pondus sanctuarij: viginti obolos habet siclus. Primogenitum asini mutabis pro ouibus: quod si non mutaueris: morietur. Primogenitum quoqz bouis et primogenitum ouis non mutabis: sanctificata sunt. Sanguinem eorum fundes super altare: et adipem offeres in incensum in odorem suauitatis dño. Et carnes earum erunt tibi: sicut pectusculum elevationis et armus dexter. Omnia sanctificata sacerdotum erunt: et primitie omnium primorum: et omnia separata ex cunctis separatis vestris. Primitias cuncte commixtionis vestre: et omnia que offerunt filii Israel dño: dabis sacerdoti: vt requiescere faciat benedictionem super domum tuam. Non comedent sacerdotes de morticino et captione: tam de auibus quam de pecoribus.

sacrificia. Cetera patēt ex supra dictis. In.c.xlij. vbi dī in postilla. Diuidentē inter sanctū ⁊ vile.

Additio.

UBi nos habemus: Diuidentē inter sanctū ⁊ vile: i heb. hī: Diuidētē iter sanctū ⁊ ꝓphanuz: qō videt magis ꝓprie dēm: qz vile ꝓcioso oppōit: ꝓphanū autem sancto.

In.c.xliij. vbi dī i postil. Implebūt manus eī.

Additio.

Hoc qō dicitur: Implē manū alicuius: i scripturis sacris itelligitur supplere ea que sūt necessaria seu requisita ad tale officiū seu ad talez dignitatē. vnde exodi. xxix dī: In ꝓsecratione sacerdotī iplebis manū aaron ⁊ filiorz eius. i. admistrabis eis necessaria seu opportuna ad huiusmōi officia seu dignitates. Simili ħ cū dī: Implebit manū eius: itelligit q̄ admistrēt seu suppleant ea que requirunt ad eius mundationē seu expiatiōez.

Capitulū. XLIIII.

ET cōuertit me. Post ordinatōez dedicationis altaris: ħ ꝓphēta agit de oblationibus ibi fiendis. Et diuidit i duas ptes: da prio de hoc agit q̄tū ad principes: 2° q̄tū ad ministros ⁊ sacerdotes: ibi Et adduxit me. Circa primū sciendū q̄ princeps ē vicarius dei in tpalibus: ⁊ iō describit ħ habere progatiuā i mō veniēdi ad offerendū: tamē p man' sacerdotū: ⁊ etiā q̄tū ad comedendū. Nam de oblatōe pacifica vna ps cedit in vsū offerentiū quā debēt comedere cozaz dño: vt diffuse dictū fuit in leuitico. Quātū igit ad primuz .s. viā veniendi ad offerendū dī: a Et cōuertit me. s. angelus me deducēs. b Ad viam portę scūarū exterioris. .i. atrij interioris: qō dī ħ scūarium exterī. Nā ibi offerebatur sacrificiū sub diuo in altari holocaustorz: sz cōsūmabatur p oblationē incensi intra tēplū. Cetera patent vsq; ibi: c Et vir nō transiet p eā. i. hō de cōi populo: ⁊ sbdit rō. d Quīa dñs deus isrl ingressus ē p eā. pp qō debz eē maioris reuerentie: ⁊ minus cōis q̄ alie. De hoc aūt ingressu dñi p eam hī supra in principio precedentis. c. e Eritq; clausa. ħ est finis versus in hebreo: ⁊ ē sensus q̄ erit clausa cōi populo: et sequit pncipiū seqntis versus: Principem. ⁊ sbintelligit: excipio: sic. ij. Re. v. dī: Qui peusserit iebuseum ⁊ subitelligit: erit pnceps militie: sic ibidem fuit declaratuz: ⁊ sic ē in ꝓposito: iō sbditur: f Princeps ipse sedebit i ea. .i. nō solū poterit ibi itrare: sz etiā sedere: ⁊ ad qd subdit: g Ut comedat panē. i. hostie sue partē: nam noie panis intelligit in scriptura oīs cibus: vt frequenter supra dēm ē. h Per viam portę vestibuli. i. porticus orientalis interioris atrij. i Ingrediet. ad offerendū. k Et p viā eius egrediet. ⁊ in hoc quedam ꝓgatiua principis tangit: nam infra. xlvj. c. dī: q̄ populus ingrediens per viā aquilonarem: egrediat p australem: ⁊ econuerso. Ad dictaz sniam inducit etiam per expositores latinos translatio nostra: vbi dī: Et erit clausa principi. i. p reuerentia pncipis p eam ingredientis: sic si diceretur hoc cellarium est sigillatum ozi regis. i. appropriatū vsui eius. l Et addu. me. Dic ꝓpr agit ō oblationibus q̄tum ad ministros ⁊ sacerdotes. Et diuiditur in duas partes: qz prio agit ō malis ministris: 2° ō bonis: ibi Sacerdotes aūt ⁊ leuite. Prima i duas: naz prio arguitur extraneorz institutio: 2° intraneorz destitutio: ibi Sz ⁊ leuite. Prima pars pz pauci exceptis que discurrēt. m In ꝓspectu dom'. i. templi. n Et ecce impleuit gloria dñi domū. sic supra expositū ē i pncipio precedentis. c. n De vniuersis ceremo. .i. oblationib' et sacrificijs. o Et de cunctis legib' eius. i. de modis viuēdi ministrorz ⁊ sacerdotū. p Et pones cor tuū in vijs templi ⁊c. ad retinendū in corde: sicut supra sūt descripte. q Sufficiant vobis oia scelera vestra. i. amodo debetis cessare ab eis ⁊ erubescere. r Eō q̄ inducitis. i. induristis: dū adhuc staret tēplū salomonis: dicit tamē inducitis in pnti: nam aliq̄ habebāt volūtatē hoc faciendi si possent. s Filios alienos incircūcisos ⁊c. aliqui. n. reges ⁊ etiā sacerdotes eis consentientes: nō solū posuerūt idola in hierlm: sed etiā in atrijs templi: ⁊ ad cultum illorz admittebāt sacerdotes gentiles cultum idolorz scientes: ⁊ cum eis sacrificabant iudeorz sacerdotes: ⁊ postea offerebant sacrificia dñi: iō subdit: Et offertis panes meos ⁊c. t Et posu. custodes observa. meaz in sanctuario meo. i. in atrijs meis ⁊ templo. v Vobismetipsis. ad questū vestrum: ⁊ nō honorē meum: ⁊ subdit sententia dñi: x Omis alienigena incircuncisus corde. q̄tum ad iudeos malos. y Et incircūcisus carne. q̄tum ad gentiles. z Sed ⁊ leuite. Hic consequenter describitur intraneorum destitutio. s. sacerdotum malorum leuitici generis: quorū describitur hic destitutio a sacerdotis officio: ⁊ reducto ad officia vilia ⁊ minora: dicit ergo: z Sed ⁊ leuite. idest sacerdotes leuitici generis. a Qui longe recesserunt a me per idolatriam. b In errore filiorum israel. sequentes in hoc reges ⁊ populū. c Et porta-

de cūctis legibus eius. Et pōes cor tuū in vijs tēpli p oēs exitus scūarij: ⁊ dices ad exasperantē me domuz isrl: Hec dicit dñs de°: Sufficiant vobis oia scelera vestra dom° isrl: eō q̄ inducitis filios alienos incircuncisos corde ⁊ incircūcisos carne vt sint i scūario meo: ⁊ polluant domū meā: ⁊ offertis panes meos adipē ⁊ sāguinē: ⁊ dissoluistis pactū meum in oibus sceleribus vestris: ⁊ nō seruastis ꝓcepta sanctuarij mei: ⁊ posuistis custodes obseruationū mearum i scūario meo vobismetipsis: Hec dicit dñs de°: Omis ālienigena incircuncisus corde ⁊ incircūcisus carne nō ingredieť sanctuariū meū: omis filius alienus q̄ ē in medio filiorz isrl. Sed ⁊ leuite: q̄ longe recesserūt a me in errore filiorz isrl: ⁊ er-

rē: holocausta vestra: ⁊ q̄ ꝓ pace offerūt: ⁊ placatus ero vob ait dñs de°. XLIIII

ET cōuertit me ād viā portę scūarij exterioris q̄ respiciebat ad orientez: ⁊ erat clausa. Et dixit dñs ad me: Porta hec clausa erit: ⁊ nō aperieť ⁊t vir non trāsiet p eā: quōniā dñs deus isrl ingressus ē p eā: ērit; clausa principi. Princeps ipse sedebit in ea: vt comedat panē coram dño. Per viam portę vestibuli ingrediet: ⁊t p viā eius egredietur Et adduxit me p viā portę aquilonis i cōspectu dom° Et vidi: ⁊t ecce ipleuit gl'ia dñi domū dñi. Et cecidi i faciem meā: ⁊ dixit ad me dñs: Fili hois: pone cor tuum ⁊ vide oculis tuis: ⁊ auribus tuis audi oia: q̄ ego loquor ad te: de vniuersis ceremonijs domus dñi: ⁊t

uerūt iniquitatem suam. qꝛ ꝑp hoc erant dispersi in captiuitatē. d Erūt in scūa. meo editui. i. custodes et seruitores in edibus. s. aliis a templo: ⁊ interioribus gaçophylaciis: a quibus excludunt: vt patebit infra: ⁊ ido sāctuariū accipit h̄ large: ꝓut se extēdit ad loca itra murū exteriorē iclusa. e Et ministri domus. in officiis minoribus: ideo subditur: f Ipsi macta. holocau. ⁊c. Interficere. n. aimalia ⁊ excoriare ⁊ lauare itestina a fecibus: scopare domos: ⁊ cōsimilia ista sūt vilia q̄b⁹ isti deputantur. g Ipsi sta. i cōspectu eoꝝ. s. sacerdotū ⁊ leuitarū officia maiora faciētiū. h Ut mini. eis. in officiis vilibus ꝑdictis sic serui dn̄is suis Et subdit rō hui⁹ cū dr̄: i Pro eo q̄ mistra. illis. .i. idolatris: de q̄bus supra dcm ē k Et facti sunt domui isrl̄ i offēdiculū iniq̄tatis. licet. n. sacerdotes assenserint primo regibus ⁊ maioribus de populo in idolatria: vt predictū est: tn̄ mlti qui horrebāt idolatriam videntes sacerdotes idolatrare tracti fuerūt exemplo eorū ad idolatrandum. l Iccirco leua. manū meā. i. vtutē iusticie mee. m Super eos. puniendo ipos ꝑ regē babylonis. n Et portauerūt iniquitatē suaꝫ. i. iniq̄tatis sue penam. o Et nō appropinquabūt ad me ⁊c. tanq̄ degradati a dignitate ꝑstina. p Neque accedēt ad oē scūariuꝫ iuxta sanctū sanctoꝝ. Ex hoc patet q̄ ꝑ scūarium hic intelligunt gaçophylacia sacerdotum q̄ sūt a dextris ⁊ a sinistris templi: ⁊ atriū interius quod est i facie eius. Cetera patēt ex dcis. q Sacerdotes aūt. hic ꝯnter agitur de sacerdotibus bonis. Et prio describitur eoꝝ approbatio cū dr̄: Sacerdotes aūt ⁊ leuite. i. generis leuitici. r Filij sadoch. hoc dr̄: qꝛ tpe salomonis sadoch fuit positus in sūmo sacerdotio: abi athar inde deiecto: vt hr̄. iij. Re. iij. s Qui custodierunt ceremonias sanctuarij mei. i. debitū cultū templi. t Ipsi acce. ad me: vt mini. mihi. in iteriori atrio ⁊ in templo: iō sbdit: v Et sta. in conspe. meo vt offerāt mi. adipē ⁊c. ista. n. offerebant in atrio interiori in altari holocaustoꝝ. x Ipsi ingredient scūarium meū. i. templum. y Et ipsi acce. ad men. meam. ad ponēdū ibi panes ꝓpositionis: vel ꝑ mēsam h̄ intelligit altare incēsi: vt dcꝫ ē. s. xlj .c. in quo sacerdotes ꝯsūmabant sacrificia offerēdo thymiama. z Cūq̄ h̄ 2° describit eoꝝ iduitio cū dr̄ Cūq̄ ingredient portas atrij iterioris. ad mistrandū: a Vestibus lineis indu. q̄d intelligit de vestib⁹ exterioribus nō de interioribus: vt dicūt aliq̄. sed hoc videt excludi ꝑ hoc quod subdit: b Nec ascen. super eos q̄cq̄ laneuꝫ. Nec valet argumētū eoꝝ .s. q̄ sacerdotes aliter affligerēt nimis frigore: nā de lino possunt fieri vestes ꝯ frig⁹ sufficiētes. c Uitte linee erūt i capi. eoꝝ. d̄bēt. n. sacerdotes vtiēt miores: vt hr̄: exo. xviij. mitris d̄ bysso q̄ ē gen⁹ lini cādidissimi d Et nō accin. i su. .i. sb̄ ascellis in q̄bus hoies sudāt de facili: sꝫ i loco d̄missiori: vt exponūt heb. e Et nō sancti. po. alloq̄ndo eū in atrio exteriori f In ve. suis. in q̄b⁹ ministrauerant d̄ no. g Caput āt. Hec ē ttia ꝑs in q̄ describit eoꝝ ꝯuersatio cū dr̄: Caput aūt suū nō radent. nā hoc faciebāt aliq̄ sacerdotes idolorū. h Neq̄ comā nutriēt. sic ꝑ oppositū faciebāt aliq̄ sacerdotes alioꝝ idoloꝝ dimittētes crescere capillos suos sic mulieres: diuersoꝝ. n. idoloꝝ erat vari⁹ cult⁹ ⁊ aliq̄n ꝯrius: sic i sacris veneris colētes erāt nudi: ⁊ i sacris martis erāt armati. i Sꝫ ton. atton. capi. sua. ⁊ sic capita nō radāt nec comā nutriāt. k Et vi. nō bi. vt discretius se hēat i misterio dn̄i. l Et viduā ⁊c. excipit tn̄ vidua a sacerdote relicta. s. q̄n moriebat sine herede: tunc. n. frater su⁹ tenebat eā accipe ad suscitādū heredē defūcto. m Et po. meū. Hec ē q̄rta ꝑs i q̄ agit d̄ sacerdotū doactrin cuꝫ dr̄: Et ppl̄m meū docebūt ⁊c. Jnū ad tenēdū: aliud ad vitādū n Et cū fu. ꝯtrouersia. iter iudices vrbiū longinquarum. o Sta. in iudi. meis ⁊ iudicabūt. i determiabūt controuersiā illā: dicit. n. deutero. xvij. q̄ de aliis ciuitatib⁹ ⁊ villis debēt vēire ad sacerdotes i ciuitate electa ad cultū dei: vt ꝑ eos determinēt dubia: ⁊ firmit teneat eoꝝ snia. Cetera patēt

rauerūt a me post idola sua: et portauerūt iniqtatē suam: erūt in sanctuario meo editui: ⁊ ianitores portarū domus et mistri dom⁹. Ipsi mactabūt holocausta et victimas ppl̄i: ⁊ ipsi stabūt i ꝯspectu eoꝝ: ut ministrēt eis. Pro eo q̄ ministrauerūt illis i ꝯspectu idoloruꝫ suoꝝ: et facti sūt domui isrl̄ in offendiculū iniquitatis: iccirco leuaui manū meaꝫ super eos ait dn̄s deus: et portauerunt iniquitatē suā Et non appropinquabunt ad me vt sacerdotio fūgāt mihi: neq̄ accedent ad oē scūarium meū iuxta sācta scōꝝ: sed portabūt cōfusionē suā: ⁊ scelera sua q̄ fecerūt Et dabo eos ianitores domus: ⁊ in oī misterio eius: ⁊ vniuersis q̄ fient i ea: Sacerdotes aūt ⁊ leuite filij sadoch: qui custodierūt ceremonias sanctuarij mei: cū errarēt filij isrl̄ a me: ipsi accedēt ad me: vt ministrent mihi: et stabūt i ꝯspcū meo: vt offerant mihi adipē ⁊ sanguinē ait dn̄s deus: Ipsi ingredient scūariū meuꝫ et ipsi accedent ad mēsam meā: vt mistrent mihi: ⁊ custodiant ceremōias meas. Cūnq̄ ingredient portas atrij interioris vestib⁹ lineis iduentur: nec ascēdent sup eos q̄cq̄ laneū: q̄n mistrāt i portis atrij interioris ⁊ intrinsecus. Uitte linee erūt i capitibus eoꝝ: ⁊ feminalia linea erūt i lūbis eoꝝ: et n̄ accingent in sudore. Cūq̄ egrediētur atriū exteri⁹ ad ppl̄m: exuent se vestimētis suis: in quibus mistrauerāt ⁊ reponēt ea in gaçophylacio sanctuarij ⁊ vestiēt se vestimētis alijs: et non scificabūt ppl̄m in vestibus suis. Caput aūt suū nō radent: neq̄ comā nutrient: sꝫ tondētes attōdent capita sua. Et ninū nō bibet oīs sacerdos q̄n ingressur⁹ ē atrium interi⁹. Et uiduā ⁊ repudiatā nō accipiet vxores: sꝫ virgines de scie dom⁹ isrl̄. Sꝫ ⁊ viduā q̄ fuerit vidua a sacerdote accipiēt: et ppl̄m meū docebūt q̄d sit iter sāctū ⁊ pollutū: ⁊ inter mundū ⁊ imūdū: Jostēdēt eis. et cū fuerit controuersia: stabunt in iudicijs meis ⁊ iudicabunt. Leges meas et precepta mea in omnibus solēnitatib⁹ meis custodiēt

a Et ad mortuū. hec ē ps q̄nta i qua describit eoꝝ mundatio rōne mortui cū dicitur: Et ad mor. ho. nō ingredientur. passim: sicut ceteri hoies. b Ne polluāt. ꝛ per ꝓñs sint inhabiles ad mīstrandū coꝝ dño. Excipiunt tamē aliq̄ pso ne rōne ꝓpinq̄tatis cū dr: c Nisi ad patrez ꝛ matrē ꝛc. in quibus contaminabunt. i. poterūt ingredi ad plangendū ꝛ sepeliēdū: tñ ex hoc ꝫhent īmūditiam ab ingressu scūarū retardantem: iō sb̄ditur: d Et postquā fuerit emūdatus. per aquā expiatōis: de q̄ habet nūeri. xviij. e Septē dies numerabuntur ei. antequā possit scūariū ingredi. Cetera patent vsq̄ ibi: f Offeret ꝓ peccato suo. oblationē dei mīnatā in leuitico. g Non erit. hec ē sexta ps in q̄ describit coꝝ sustentatio cū dr Nō erit aūt eis hereditas. sicut alīs tribus: tñ assignanda sūt eis loca ꝓ habitatōibus suis ꝛ pecoribus alendis: vt hī iosue. xxj. ꝛ etiam infra vltio. c. in q̄bus debēt succedere heredes eoꝝ: ꝛ pp hoc oēm est supra: q̄ sacerdos tenebat accipere vxorē fratris defūcti sine herede. h Ego hereditas eoꝝ. i. de oblatis mihi erit sustentatio eoꝝ: iō sb̄dit: i Victimam. s. pacificā: cuius vna ps erat sacerdotū: ꝛ alia offerētiū. k Et ꝓ peccato. s. ꝓmissiōis. k Et ꝓ delicto. i. peccato omissiōis. l Ipsi comedent. in q̄bus offerentes nihil habēt. m Et oē votū. i. ꝓmissū voluntarie deo factū. n Et oia libamēta. iste sūt oblatōnes de liq̄dis: vt vino ꝛ oleo. o Et primitiua ciboꝝ ve. .i. frugū vestraꝝ ꝛ terrenascentiū: ō quibus fiunt cibi hominū. p Vt repōat bñdictōez. i. donū abūdans. q Domui sue. ita q̄ sufficiat ad sustentationē sui ꝛ familie sue. r Omne morticinū. i. aial quod lāguore morit. s Et captū a bestia. sicut sūt carnes ouis a lupo strangulate: ꝛ cō sīmiles carnes non debent sacerdotes comedere.

J n. c. xliij vbi dr i postil. Et viduā. Additio ꝓia.

Omnes sacerdotes poterāt fm legez accipere vidu as quascūq̄ in vxores: licet antea nō fuissent vxores sacerdotū seu fratrū suoꝝ: excepto sūmo sacerdote q̄ nō potat cū vidua ꝫhere: vt habet leuitici. xxj.

J n eo. c. vbi dr i postil. Vt repōat bñdcōez. Addi. ij. Hebreo habet: Reponat bñdictionē domui tue ꝛ ē sensus q̄ ex debita solutiōe decimarū ꝛ primiciarū: sequitur q̄ deus remunerando repōit benedictionē offerenti: vt in pluribus locis sacre scripture habet: Itē ex hoc q̄ dr: Omne morticinū ꝛ captū a bestia non comedent sacerdotes: nō intelligit q̄ alīq̄ israelitici talia posset comedere: ꝓhibet. n. esus talium oībus israeliticis: vt habetur leuitici. xxij. c. ꝛ in alīs locis. vnde ꝛ i actibus apostolorū hī q̄ etiā i ꝓmitiua eccl'ia q̄ñ aliqua legalia ꝓmittebātur custodiri ab apostol' ꝓhibebat comedi suffocatū. Fit tñ hic mentio ō sacerdotib' tm̄: eo q̄ ipsi magis cauere debēt īmūditias: vt in glosa.

Cap. XLV.

a Vmq̄ ceperitis. Superius posita ē tēpli ꝛ altaris ō c scriptio: hic ꝫñt describit terre possidende diuisio. Ad cuius euidentiam considerandū: q̄ hec diuisio differt a diuisiōe que facta fuit tpe iosue: nam de illa fuit ꝓceptū q̄ pluribus daret portio maior: ꝛ paucioribus mior: hec aūt diuisio fit p portiones equales inter duodeci tribus. Item q̄tum ad sitū: nā tribus iuda que fuit bellicosior accepit sortē in termio terre versus austrum ꝛ trib' ephraī que p illā fuit bellicosior versus aq̄lonē: vt sic resisterēt melius aduersarii volentib' ingredi terrā ꝓmissiōis hec aūt fit alii: vt ex sequētibus apparebit. Itē sciendum q̄ lōgitudo terre ꝓmissiōis accipitur ab aquilone in austrum: latitudo vero ab oriente in occidētē sed in portionib' assignādis diuersis tribubus ꝛ populis: fit econuerso: q̄ lōgitudo accipitur ab oriēte i occidētē: ꝛ latitudo ab aq̄lone in austrum. Describitur ergo hec diuisio primo per tres partes: quarū vna est versus aquilonem ꝛ diuiditur in septem portiones incipientes ab oriente: ꝛ terminant in occidentem ꝓ septem tribubus. Alia ps est versus austrum: ꝛ diuiditur similiter in quinq̄ portiones ꝓo quinq̄ tribubus residuis. tertia vero pars q̄ est media inter istas duas diuiditur in tres portiones. Prima versus aq̄lonem est portio sacerdotum in qua situatur templum. Secūda vero est leuitarum: ꝛ queli bet istarum ē vigintiquinq̄ milium calamoꝝ longitudinis: ꝛ latitudinis decem milium calamoꝝ. Tertia vero est portio ciuitatis habens vigintiquinq̄ milia calamorum in longitudine: ꝛ quinq̄ milia calamorum in latitudine: ꝛ sic patet q̄ iste tres partes simul iuncte faciunt quadratum equilaterum vigintiquinq̄ milium calamorum. Licet autem longitudines istarum triū partium dictarum accipiantur secundū dimensionem ab oriente in occidentem sicut predicte: nō tamen tantū extenduntur versus orientem ꝛ versus occidentem q̄tum ille. Nam supra dicte incipiunt a termino orientali totius terre: ꝛ terminantur ad mare mediterrancum quod est eius terminus occidentalis. Terra vero ꝓmissiōis a termino orientali vsq̄ ad terminum occidentalē multo plus extenditur q̄ sint vigintiquinq̄ milia calamoꝝ et ideo iuxta tres portiones vltimo dictas: ab orientali parte vsq̄ ad terminum orientalem terre remanz magna portio terre: ꝛ similiter versus occidentem: cuius latitudo ab aquilone in austrum est vigintiquinq̄ milium calamorum: sicut ꝛ latitudines simul sumpte sunt vigintiquinq̄ milium calamoruz. Et hec portio terre ad orientem ꝛ ad occidentem dicitur portio principis. Ad q̄ facilius capiendum ponitur hic figura.

Sequitur figura.

dis ꝓmissis ad lit
terā reuertamur
a Cuīq; ceperi
tis rē. Circa terre
diuisionē sic ꝓce
dit: q; ꝓio descri
ptio huius diuisi
onis inchoat: ꝛ q
dā icidentia inter
ponūtur: ibi Sta
tera iusta. ꝫ descri
ptio dicte diuisio
nis resumit ꝛ con
sūmat. xlvij. c. ibi
hec dic dns. Pria
i duas: q; primo describunt portiones sacerdotū ꝛ leuita
rū: ꝛ ciuitatis ꝛ principis: ibi Et possessionē ciuitat. Pri
ma adhuc i duas: q; prio describit portio sacerdotuꝫ ꝛ
leuitaꝝ: ꝛ ondit qd i eis debeat fieri: ibi ꝛ in ipso. Circa
ꝑmū agit de portiõe sacerdotū cū dō: a Cunq; cepe
terrā diuidere sortito. i. mēsurabiliter: nō. n. pōt h accipi
sortito ꝓ fortuito euētu: q; certus modus diuidēdi ꝓsci
gīt in sequētib'. b Separate ꝑmitias dño. portio enim
sacerdotū dī spāliter quid sanctificatū ꝛ ꝑmitte dño: eo
q ipi principaliter seruiāt dño. c Longitudinez. xxv.
milia. s. calamoꝝ: vt dictū ē: ꝛ ps in figura. d Sanctificatū erit i oi termio rē. i. tota portio sacerdotuꝫ dī
sancta. e Et erit ex hoc scificatū. i. ex portiõe sacerdo
tū accipiet vna portio q̄ sanctio: dī: eo q ē ꝑ edificatiõe
tẽpli: iō sbdit: f Quigentos ꝑ ḋngentos. s. calamos:
murus. n. exterior ē ḋngentoꝝ calamoꝝ i quolibet late
re. sic dcm ē diffuse. ō. i fine. xlij. c. ꝛ iō male dicūt illi q
dicūt q h describit mēsura exteriozis atrij: cuius quod
libet latus ē ḋngentoꝝ cubitoꝝ: vt dicūt: sz fudant se su
per falsū fundamētū: put. xlij. c. fuit dcm. g Et. l. cu
biti i suburbana eius. ex prio errore dicūt h ꝓñt q isti. l.
cubiti sūt spaciū iter murū exteriozē ꝛ mediū cōtentum
qō ē falsū: q; fm eos dī locus vulgi: ꝛ sic plures psōe
sepārate ꝑmitias dño scifi
catū de terra: lōgitudie vi
gintiqnq; milia: latitudine
decē milia. Scificātū erit i
oi ṫmio eius p circuitū. Et
erit ex oi pte scificatum qn
gentos p quingentos q̄dri
fariam p circuitū: et qnq̄gi
ta cubitis in suburbana ei⁹
p gyruz. Et a mensura ista
mensurabis longitudinem
vigintiqnq; miliū: ꝛ latitu
dinē decē miliū. Et i ipo erit
tẽplūq; scīm q̄ue scoꝝ: scifi
cātū de tra erit de sacerdo
tib⁹ ministris scūarij: qui acce
dūt ad misteriū dñi. Et erit
eis locus in domos et i sā
ctuarium scitatis. Viginti
q̄uinq; aūt milia lōgitudis
cōueniūt ad locū istū
q̄ ad atriū exteriꝰ: ꝛ
sic iconueniens vī q
sit ita parue latitudis
respectu atrij exteriozis
cui⁹ spatium inter ꝛm
muꝝ ꝛ ttiū ē fm eos
q̄drigentoꝝ cubitoꝝ.
Jtē locus iste dī sburbiū vel sburbana: qō
nomē nō dī i ve. testa
mēto ō aliq̄ loco clau
so: nec et fm cōez mo
dū loq̄ndi. vñ ꝛ Ra.
sa: dic h q dictio he
braica h posita signat locū discooptū. i. n clausū nec edifica
tū: ꝛ iō isti. l. cubiti accipiendi sūt extra murū exteriozē: circa
quē i oi latere est spatiū. l. cubitoꝝ latitudis: sic dimissū pp
reuerentiā templi ꝛ edificioꝝ apparentiā. h Et a men.
rē. Dic ꝓñt describit portio leuitaꝝ cū dī: Et a mēsura. i. iu
xta portionē sacerdotū mēsuratā. i Mēsu. lon. xxv. mi
liū. s. calamoꝝ: hec ē portio leuitaꝝ: vt patz ex ꝑmissis.
k Et i ipo. Dic oñdit qd i ocis portiōibus sit agendum: et
prio i portiõe sacerdotū cū dī: Et i ipso. s. spatio sacerdotib⁹
deputādo. l Erit tẽplū. q̄tū ad ꝑmā ptē tẽpli. m Sā
ctuq; scoꝝ. q̄tū ad scām ptē: ꝛ p ista duo q̄ sūt ꝓncipalia i
telligūt oia alia edificia etiā mur⁹ exterior. Scificatū erit ō ter
ra sacerdotibus rē. q. d. rōne templi terra sacerdotum dici
tur sancta: eo q ad templi ministerium sunt deputati.
n Et erit eis locus in domos. Ex quo patet q excluditur
spatium quinquaginta cubitorum predictum: vbi non ē edi
ficandum. o Et in sanctuarium sanctitatis. quasi dī.
ideo terra sacerdotum dicitur sancta: eo q ministrant i san
ctuario. Et est repetitio sententie predicte ad maiorem ex
pressionem. Consequenter agit de portione leuitarum di
cens: p Viginticquinque autem milia longitudinis:
et decem milia latitudinis. supra mensurata iuxta por
tionem sacerdotum. q Erunt. scilicet leuitarum.

vnde subditur: a Leuite q̄ ministrant domui. i. templo b Ipsi possidebūt. xx. gazophylacia. in sua portione construēda: vt exponūt alīq̄. Videt aūt mihi q̄ melius exponi tur de. xxx. gazophylaciis existentibus i atrio exteriori: quorum. xx. deputantur h leuitis p tpe sue ministrationis. vnde ꝛ premittitur: Leuite qui ministrant domui ꝛc. c Et possessionem ꝛc. Hic ꝓnter describit portio ciuitatl cū dī: Et possessiōem ciuitatis. i. p loco ad ciuitatez edificādam: ꝛ p seruientibus ciuitati: vt habetur infra .c. xlviij. d Quinq̄ milia latitudis ꝛc. hoc pz ex premissis ꝛ figura. e Scdz sepationē sanctuarij. i. sic portio sacerdotuz in qua est scūarīū hz xxv. milia calamoꝝ i longitudie: sic ꝛ ista. f Omni do. isrl. q̄i diceret: portio ista cedit i bonū totī popu li isrl. g Principi q̄ q̄z. Hic ꝓnter ꝺscribit portio principis cū dī: Principi quoq̄ hinc ꝛ inde. i. ad orientalē ꝛ occidentalem ptem trium portionū pdcārum: supple dabitis portionē: iō subdit: h In sepationē sanctuarij. i. iuxta portionē sacerdotū ꝛ leuitaꝝ scūario deseruientiū. i Et i possessionē ciuitatis. i. iuxta possessionē ciuitatis. k Et contra faciē. facies h notat latus occidentale trium portionum pdcāꝝ. s. portionis sacerdotū: ꝛ portiōis leuitaꝝ que nomie scūarij intelligunt cū dī sepatōis sanctuarij: nā iste due portiones distincte sūt ab alīs p mistris scūarij: ꝛ portionis vrbis: iō subdit: Et ꝛ faciē ꝛc. l A latere maris. i. a latere occidentali triū portionū pdcāꝝ. m Usq̄ ad mare. quod est terminus occidental totius terre: supple erit de possessione ꝓncipis. n Et a laṫe orientis. i. a latere orientali triuz dcāꝝ portionū. o Usq̄ ad orientē. i. vsq̄ ad terminum orientalem totī ire: erit siliter de principis portiōe. p Longitudis aūt. s. portiōis principis. q Juxta vnāquāq̄ partium. i iclusis tribus portionibus dcis. r A termio occidentali. totius ire. s Usq̄ ad terminū orientalē. similiter totī terre: ꝛ hec patent i figura: ꝛ subdit causa portiōis principis cū dī: t Et nō depopulabunt vltra ꝛc. i. ꝓncipes nō spoliabunt pplm bonis suis ꝛ hereditate sua: sz erūt ꝓtenti portione ꝓpria: iō subdit: v Sufficiat vo. pricipes isrl. supple portio vestra. x Iniqtatem ꝛ rapinas intermitte. alii nō eent ꝓncipes sed tyrāni. y Et iudicium ꝛ iusti. facite i populo. ad hoc. n. tenent ex officio suo. z Separate ꝓfi. ve. a pplo meo. i. nō transcendatis limites possessiōis vestre aliōꝝ hereditatem defalcando. a Statera iusta. Inchoata diuisione ire: hic iterponunt quedaz incidētia añ q̄ dcā diuisio iminet. Primū ē de legalibus mēsuris dbus vti dz pplṡ cū dī: a Statera iusta. que ē instrumētū poderandi: ꝛ iō dz ee iusta. b Et ephi iustū. est aūt ephi mē

ꝛ decē milia latitudis erūt. Leuite q̄ ministrant domui ipsi possidebūt vigiti gaço phylacia. Et possessionem ciuitatis dabitis quinq̄ milia latitudis: ꝛ logitudinis vigintiqnq̄ milia sm sepationē sanctuarij ei i possessionē ciuitatis: et ꝺ faciē sepationis sanctuarij ꝛ ꝺ faciem possessionis vrbis a latere maris vsq̄ ad mare: et a latere orientali vsq̄ ad orientem. Logitudinis aūt iuxta vnāquāq̄ partē a termino occidentali vsq̄ ad terminū orientalem de terra erit ei possessio in isrl. Et nō depopulabūt ultra ꝓncipes populuz meū: sed terram dabunt domui isrl sm tribꝰ eoꝝ. Hec dic dns deus: Sufficiat vobis principes isrl: iniquitatē ꝛ rapinas intermittite: et iudiciuz ꝛ iustitiā facite. Sepate ꝓfinia vīa a pplo meo ait dns deus: Statera iusta et ephi iustū ꝛ batus iustꝰ erit vob. Ephi et batus eqlia ꝛ vnꝰ mēsure erūt: ut capiat decimā ptē chori batꝰ: ꝛ decimam ptez chori ephi. Juxta mēsuraz chori erit eq̄ libratio eoꝝ. Siclus aūt viginti obolos hz. Porro viginti sicli ꝛ vigitiqnq̄ sicli ꝛ qndeci mnāz faciūt. Et hē sūt primitie: q̄s tolletis sextā ptez ephi ꝺ choro frumēti ꝛ sextā ptē ephi ꝺ choro hordei Mēsurā quoq̄ olei Batus olei: decia ps chori est: qz decē bati iplēt choꝝ. Et arietē vnū de grege ducēto ruz: dē bis que nutriuit isrl

deus: Sufficiat vobis principes isrl: iniquitatē ꝛ rapinas intermittite: et iudiciuz ꝛ iustitiā facite. Sepate ꝓfinia vīa a pplo meo ait dns deus: Statera iusta et ephi iustū ꝛ batus iustꝰ erit vob. Ephi et batus eqlia ꝛ vnꝰ mēsure erūt: ut capiat decimā ptē chori batꝰ: ꝛ decimam ptez chori ephi. Juxta mēsuraz chori erit eq̄ libratio eoꝝ. Siclus aūt viginti obolos hz. Porro viginti sicli ꝛ vigitiqnq̄ sicli ꝛ qndeci mnāz faciūt. Et hē sūt primitie: q̄s tolletis sextā ptez ephi ꝺ choro frumēti ꝛ sextā ptē ephi ꝺ choro hordei Mēsurā quoq̄ olei Batus olei: decia ps chori est: qz decē bati iplēt choꝝ. Et arietē vnū de grege ducēto ruz: dē bis que nutriuit isrl

chorus nomē mēsure in liquidis ꝛ aridis: sicut apud nos hꝰ nomen sextarius: dicimꝰ. n. sextarium vini ꝛ sextariū bladi. Et capit chorus. xxx modios: ꝛ per cō seqns batus q̄ est decima ps chori ptinet tres modios in liq̄dis: ꝛ siliter ephi in aridis Isti tamē modꝰ sūt parui. probabile. n. ē q̄ scriptura loq̄tur h sic in alīs libris veteris testamenti. Ruth vo. iij. c. dī: q̄ ipa portauit sex modios hordei simꝰ ꝛ semel ꝺ area boꝝ vsq̄ ad domū socꝛ sue. Et qm moneta ē mediū ꝛ mēsura rez venaliū: iō de eꝰ ḡtitate subditur:

f Siclus autē. genus est monete f Uigiti obo. hē

bit: sic determiatur i exodo ꝛ leui- g Porro. xx. sicli ꝛ. xxv. sicli: ꝛ. xv. sicli. qui faciunt. lx. sicios simul iuncti h Mnam faciunt. qō ē genus ponderis monete. Dicūt aūt alīq̄ ꝺ diligtius viderūt dcā isidori ꝛ papie de monetis: q̄ obolus tm valet de argento: ḡtū vnꝰ paruꝰ turonensis: ꝛ sm hoc siclus valet vigiti turonēses puos Mna vero. c. solidos turonēsium paruoꝝ. Sed melius vī dicendū: q̄ valoꝛ istoꝝ ē nobis incertus: qz valoꝛ monetarum mutaf: nō solum sm differentiam materie: vt auri argenti ꝛ similiū: sed ēt sm varietates terrarum.

i Et hē sunt primitie. Hic ponit 2ᵐ incidens. s. de primitijs sūmo sacerdoti reddendis. Et diuidit in duas: qz primo describitur primitiarū redditio: 2° redditiōis rō ibi in sacrificium. Circa ꝑmum sciendū q̄ licet in lege precipiantur sibi dari primitie: tamē ibi nō determinat quota pars debeat dari: hic aūt determinatur ne sacerdotes ex cupiditate plus exigant: ꝛ populus ex auaricia ꝛ indeuotione det minus. Et hoc est qō dī: i De si primitie quas tolletis. i. sepabitis ab eo qō remanebit vobis. i Sextā partē ephi de choro frumēti. ꝛ hec ē sexagesima pars chori: ꝛ eodē modo dicendū est ꝺ alīs aridis: ꝛ similiter de rebus liquidis: ideo subditur: k Mensura quoq̄ olei: batus olei ꝛc. ꝛ patet ex dcis littera vsq̄ ibi: l Et arietem vnum. vbi taxatur q̄ta primitiarum de animalibus cum dicitur: Et arietem vnum de grege ducentorum. ideest de ducentis arietibus dandus est vnus summo sacerdoti pro primitijs.

m De bis que nutriuit israel. ideest similis portio

datur de alijs aialibus nutritis a filijs isrl'. Si aũt quer' quare mioꝛ portio dat de aialibus. s. ducentesima: quã de terrenascẽtibus: de quibus dat sexagesima: rñdeꝛi pot q nutritio aialium fit cũ maioꝛib' laboꝛib' curis ꝛ sumptibus: ꝛ io maioꝛ ps dꝫ mãere nutritoꝛib' aialiũ q̃ cultoꝛibus terrenascentium.

a In sacrificiũ. Dic ponit rõ reddituꝝ ꝑmittaruꝫ .s. vt princeps sacerdotũ de ipsis offerat deo: ꝓ se ꝛ ꝓ pplo. Et diuidit i tres ptes: nã prio agit de oblatione principis i spũalib' 2' huius occasiõe de oblatõe principis in tẽpoꝛalibus seq̃nti. c. 3' de iugi sacrificij obseruationibus se. c. ibi: Et agnũ. Prima adhuc in duas: qꝛ prio describit hec oblatio i generali: 2' magis i spãli ibi hec dic. Circa primum dicitur:

a In sacrificiũ ꝛc. q. d. ad h' dãt primitie predicte vt inde fiat sacrificiũ qõ ptim cõburit ad honoꝛez dei: ꝛ parti comedit a sacerdotib'.

b Et in pacifica. hostie vero pacifice vna ps ꝛburit: ꝛ alia a sacerdotibus comedit ꝛtia ab offerẽtib'.

c Ad expiãdũ ꝓ eis. i. ꝓ filijs isrl'.

d Dis po. ter. tenebit primitijs bis. soluẽdis.

e Principi i isrl'. i. sũmo sacerdoti qui ẽ princeps in spũalibus.

f Et sup principẽ erũt holo. ꝛc. dꝫ. n. ea facere de bis que accipit a pplo.

g Et libamia. q̃ sunt oblatões de liquidis: vt vino ꝛ oleo.

h In solẽni. que semel fiunt i anno: vt pasche ꝛ pẽthecostes: ꝛ tabernaculoꝝ.

i Et in calẽdis. i. neomenijs que fiunt in principio cuiuslibet lunatõis.

k Et i sabbatis. que fiunt in qualibet hebdomada. Leta patent.

l Hec dic. Dic ꝓnter describitur oblatio principis sacerdotũ magis in spãli. Et prio describit eius oblatio fienda mense primo: 2' fienda mense septimo: ibi Septimo mẽse. Circa primũ dr:

m In primo mẽse. qui incipit apud hebꝛeos a pꝛia lunatione ꝓpinquoꝛi equinoctio vernali: siue sit ante siue post: siue sit in ipso equinoctio: sicut diffusius fuit dcm exodi. xij.

n Una mensis. i. ꝑma die mensis: sicut geñ. j. dr: Factum est vespere ꝛ mane dies vnus. i. primus.

o Sumes vitulum. i. sumendũ a sũmo sacerdote describ': ideo subditur:

in sacrificiũ ꝛ i holocaustũ et in pacifica ad expiandũ ꝓ eis ait dñs deus. Omis pꝛus populus terre tenebit ꝑmitijs his ꝓncipi i israel. et super ꝓncipẽ erit holocausta ꝛ sacrificiũ et libamia in solẽnitatibus et in calẽdis et i sabbatis: in vniuersis solẽnitatibus domus isrl'. Ipse faciet ꝓ pcco sacrificium et holocaustuꝫ ꝛ pacifica ad expianduꝫ ꝓ domo israel. Hec dic dñs deus. In pꝛimo mẽse vna mẽsis: sumes vitulũ de armẽto imaculatũ: ꝛ expiabis sanctuariuꝫ: Et tollet sacerdos ꝺ sãguie qꝺ erit ꝓ peccato: Jet põet i postibus domus: et in qꝛtuoꝛ angulis crepidis altaris: ꝛ i postibus porte atrij interioꝛis. Et sic faciẽs in sẽptima mẽsis ꝓ vnoquoq̃ qui ignoꝛauit ꝛ errore deceptus est: ꝛ expiabis ꝓ domo. In ꝓmo mẽse quartadecima die mẽsis erit vobis pasche solemnitas. Septẽ diebus açia comedent. Et faciet ꝓnceps in die illa ꝓ se ꝛ ꝓ vniuerso pꝛplo terre: ꝓtulũ ꝓ peccato: et i septẽ diez solẽnitate faciet holocaustũ dño septẽ vitulos ꝛ septẽ arietes immaculatos quotidie septẽ dieb': ꝛ ꝓ peccato hircũ capꝛaz ꝛ sacrificiuꝫ ephi ꝓ vitulũ: ꝛ ephi ꝓ arietẽ faciet: et olei hyn per singula ephi. Septimo mẽse qntadecia die mẽsis in solẽnitate faciet: sicut supꝛadicta sũt ꝓ septem dies tã ꝓ peccato q̃ ꝓ holocausto ꝛ in sacrificio ꝛ in oleo.

Capi. XLVI.

Hec dic dñs de': Porta atrij interioꝛis: q̃ respicit ad oꝛientẽ erit clausa sex diebus: in qbus opus fit. Die ãt sabbati apperietur: Dꝫ in die calẽdaꝝ aperiet et itrabit ꝓnceps ꝓ viã vestibuli porte deforis: et stabit in limie porte. Et faciẽt sacerdotes holocaustũ ei' ꝛ pacifica ei': et adoꝛabit super limẽ porte: et egrediet. Portã aũt ñ claudet vsq̃ ad vesperam. Et adoꝛabit populus terre ad ostium porte illius in sabbatis ꝛ i calendis coꝛam domino.

a Hec dic dñs deus. Postq̃ descripta est oblatio pꝛincipis in spũalibus: hic ꝓnter describit oblatio pꝛincipis in tempoꝛalibus. Et diuiditur in duas ptes. Nam circa oblationẽ principis primo describitur mod' veniendi: 2' actus offerendi: ibi Holocaustum aũt. Circa ꝑmũ dr:

b Porta atrij interioꝛis ꝛc. ꝛ pꝛ lra ex predictis vsq̃ ibi:

c Et intrabit ꝓnceps per viam vestibuli. i. porticũ porte deforis: tota eni porta illa est extra atrium interius: vt supꝛa descriptum est.

d Et stabit i limie porte. ita q̃ nõ itrabit atriũ iterius.

e Et fa. sacerdotes. i. offerent.

f Et adoꝛabit. ipse ꝓnceps.

g Et egrediet. ꝓ eãdẽ viaz ꝓ quã venit fcã pꝛius oꝛone.

h Porta aũt nõ clau. vsq̃ ad vesperã. ꝛ sbdit rõ cũ dr:

i Et adoꝛa. pplꝫ ire ꝛc. Ex quo pꝛ illud qꝺ dcm est. ē. xliij. c. q̃ hec porta aperiet principi ad offerendũ ꝛ comedendũ: sed ad eam admittitur populus ad oꝛandum in sabbatis ꝛ calendis.

k Holocaustum. Dic cõsequenter describitur actus offerendi: ꝛ primo q̃tum ad oblationem obligatoꝛiam. Secundo quãtuꝫ ad

p Et tollet sacerdos de sanguine ꝛc. J. i. de sanguine aial' oblati ꝓ peccato.

q Et ponet i postibus domus. i. tẽpli.

r Et in quattuoꝛ angulis ꝛc. ista loca sunt superius ꝺscripta.

s Et sic facies. i. faciendũ describes.

t In septia mensis ꝛc. sicut dcm est de prima. Et ista duo sacrificia non sunt in lege posita: sꝫ istud qꝺ sequit ibi ponit.

v In prio mẽse. xliij. die mẽsis. a vespera. n. huius diei incipit apud hebꝛeos) solẽnitas paschal: vt hꝫ exodi. xij. ꝛ xiij.

x Et faciet pꝛinceps. .i. offeret.

y Vitulũ ꝓ pecca. suo ꝛ pplꝫ

z Et in septẽ dieꝛũ solẽnitate. i. in solemnitate paschali q̃ durat per septem dies.

a Faciet holocau. .i. offeret.

b Et olei hyn. genus est mensure: ꝛ est ꝛtia pars bathi: cuius q̃titas ẽ superiꝰ ꝺscripta codẽ .c.

c Per singula ephi. simile: q̃ est farina de tritico delicatissima. Ad hoc. n. offerebatur oleũ: vt cum ista farina misceretur

d Septimo mẽse. Dic ponit oblatio fiẽda mẽse septimo ꝺ sũptibus sũmi sacerdotis cũ dr:

e Xv. die mẽsis ꝛc. tunc enim a vespa precedẽtis diei icipiebat solẽnitas tabernaculoꝝ: ꝛ durabat per septem dies i quibus fiebãt similes oblationes sicut in solẽnitate paschali ꝑdictum est: ꝛ sic fm hoc patet littera.

Capitulũ. XLVI.

voluntariā ibi: Cū aūt fecerit ꝓnceps ſpontaneū: Circa pri-
mū dī: i Holocaustū aūt. qō totū icendit ad honorē di
uinū. k Sex agnos imaculatos. i. ſine defectu alicui⁹ mē
bri: nā macula nō accipit h̄ ꝓ pell' varietate: ſz ꝓ alicui⁹ mē
bri defectibilitate. l Et ſacrificiū ephi ꝑ arietē. i. cū arie-
te offeret ephi ſimile.
m In agnis āt ꝛc̄.
. i. cū ſex agnis dcī⁹ of
ferat de ſimila q̄tū ſi-
bi vidit. ſ. vnū ephi
aut plura: ita tam̄ vt
q̄t ephi ſimile offeret
tot hyn olei offerz ad
ꝓmiſcendū cū ſimila
Conſeq̄nt agit de ob-
latione ꝓncipis i calē
dis cū dī: n In die
aūt calendarū ꝛc̄. ꝛ ex
dcis ꝑz lr̄a vſq; ibi:
o Et arietes. ſ. duo-
os. In heb. nanq; no
mē plurale ſine addi-
tiōe poſitū ſignat bi-
nariū. Cetera patent
ex dictis vſq; ibi:
p Cūq; ingreſſus
eſt ꝓnceps. vbi deſcri-
bit differentia iter ꝓn
cipem ꝛ pplm: in mo
do veniēdi ad oblationes
ꝛ redeundi: ꝛ ꝑz litte-
ra vſq; ibi: q Prin
ceps aūt in me. eozū.
nā via portē oriental⁹
ꝑ quā ingredit ꝛ egre-
ditur p̄ncep⁹ media ē
inter viā portē aqlōa
ris: ꝛ viam portē au-
ſtral. r Cū ingredi-
entibus ingrediet ꝛc̄.
. i. ſimul tpe: nā ingreſ-
ſus eius ꝛ egreſſus nō
impediūt ingreſſū ꝛ
egreſſū ppli: eo q̄ ſūt
per diuerſas vias.

Holocaustum aūt offeret ꝓnceps dño in die ſabbati ſex agnos immaculatos ꝛ arietē imaculatū: et ſacrifi ciū ephi ꝑ arietē. In agnis āt ſacrificiū: qō dederit ma nus ei⁹: ꝛ olei hyn ꝑ ſingu la ephi. In die aūt calēda rū vitulū de armēto imacu latū: ꝛ ſex agni et arietes im maculati erūt: ꝛ ephi ꝑ vi tulū: ephi q̄q; ꝑ arietes fa ciet ſacrificiū. De agnis āt ſicut iuenerit manus eius: olei hyn ꝑ ſigla ephi. Cūq; ingreſſurus ē ꝓnceps per viā veſtibuli portē igredia tur: ꝛ ꝑ eandē viam exeat. Et cū intrabit ꝑplis terre i ꝓſpectu dñi i ſolēnitatibus q̄ ingredit ꝑ portā aqlonis vt adoret: egrediat ꝑ viam portē meridiane. Porro q̄ igredit ꝑ viā portē meridia ne: egrediat ꝑ viā portē aq-
lonis. Nō reuerteť ꝑ viam portē per quā ingreſſus ē: ſz e regione illi⁹ egredietur Princeps aūt i medio eo-
rū cū ingredientibus igre-
dieť: ꝛ cū egredientib⁹ egre
dietur: et in nūdinis ꝛ in ſo
lēniatibus erit ſacrificiū ephi per vitulū: ꝛ ephi per arietem. In agnis aūt erit ſacrificiū: ſicut iuenerit ma-
nus eius: ꝛ olei per ſingula ephi. Cūm aūt fecerit prin ceps ſpontaneū holocau-
ſtum: aut pacifica volunta ria dño apiet ei portā: q̄ re-
ſpicit ad orientem: et faciet holocauſtū ſuū: ꝛ pacifica ſua: ſicut fieri ſolent in die ſabbati: et egrediet claude turq; porta poſtq; exierit. Et agnū eiusdē anni imma culatū faciet holocauſtum quotidie dño. Semp mane faciet illud. Et faciet ſacrifi ciū ſup eo cū tamane mane ſextā ptem ephi: ꝛ de oleo ttiam ptem hyn: vt miſceat ſimile. Sacrificiū dño legi timū: iuge atq; ꝑpetuū. Fa ciet agnum et ſacrificium ꝛ oleum catamane: mane holocauſtum ſempiternuz

termiat offerēti mā̃a: ꝛ ió ſic offerre ē i eius volūtate: ita vt de aiali. ſ. q̄ offerat quod placet ſibi: dū tamen ſit aial imolaticiū. Plura vero aialia ſunt imolaticia ꝓter agnū: ſic hircus: bos: capra: ꝛ plura alia aialia. Scdz ē: q̄ ſacrificiū ſpōtaneū pōt interrūpi ꝛ omnino ꝓeimit-
ti: de iſto vero dī q̄ fiat quotidie: ꝛ q̄ ē ſacrificiū do-
mio legittimū iu ge atq; ꝑpetuum Et ió dico ſic di-
uidēdo ſupra di-
xi: q̄ p̄ oblatōem ſacerdotis ſūmi ꝛ p̄ncipis ꝑpli: hic ꝓ̄ni agit de obla-
tōe iugis ſacrificij q̄ i lege p̄cipit om ni die fieri: ꝛ b⁹ ē qō dī: c Et a-
gnū eiusdē āni. i. natū eodē āno q̄ ſumit ad imolan dū. d Faciet. ſ. ſacerdos hebdo-
madari⁹ e holocauſtū domio. . i. totū icēſum ad honorē diuinū: et dī ab holō gre ce qō ē totū latie: cauma qō ē incē diū. f Quoti die. q: nulla dies poſſit trāſiri abſ-
q; oblatiōe iugis ſacrificij. g Sē per ma. ſa. illō. q: nullū ſacrificium poſſit fieri añ illō h Et ſa. ſacri. ſup eo. i. cū eo: vl ꝓ̄ter ad ipſum. i Catamane. ē āt cata p̄epoſitō
greca: ꝛ aliq̄n accipit ꝑ trās: vt catagrapho. i. trāſcribo aliq̄n ꝑo ꝑ: vt catantiphraſim. i. ꝑ antiphraſim: ꝛ hoc mō accipit h̄ catamane. i. ꝑ mane. k Sextā partem ephi. ſ. ſimile. Ceta patēt ex dcis. l Iuge. agnū ꝛc̄. rpe titio eſt eiusdē ſnie ad maiorē aſſertionē. Notādū autē h̄ q̄ iuge ſacrificiū veteris legis p̄cipit fieri bis in die. ſ. veſpe ꝛ māe: vt ꝑz i exodo. Et i leuitico nō fit mētio niſi de mā̃e. Et ꝑ hoc īnuit q̄ hec ꝓphia loq̄ns de futuro: lo
q̄t p̄cipaliť de iugi ſacrificio noue legis. ſ. eucariſtia: in quo offert quotidie agnus imaculatus ieſus xp̄s: nec of ferť i veſpe: q: tunc nō celebrat miſſa niſi ex aliq̄ neceſſi-
tate: vt i ordinibus: ꝛ potiſſime ſabbato ſancto pp̄ ptra ctionē officij ꝛ alioꝛ agendoꝛ trāſit hora nona añ con ſecrationē hoſtie. Et ſimilit i natali dñi celebrat miſſa ō nocte: eo q̄ tūc dñs fuit natus de virgie. Scdz ꝓ iſtud dcz vī cē qō dī. ē. Agnū eiusdē anni ꝛc̄. xp̄s aūt nō fuit im-
molatus ꝑio anno quo fuit natus. Ad qō dicenduz q̄ veritas hebraica nō habet: eiusdē anni: ſed ſic hz: Agnū anni ſui. Omnis aūt annus eſt ipius xp̄i ſic ꝛ omne tp̄s hebreoꝝ. xiij. Jeſus chriſtus heri ꝛ hodie ipſe ꝛ in ſecula. maxime tempus gratie: cuius anni dicuntur

anni xpi. a Hec dic. hic ponit 3m incidens qđ est de donationibus pncipis: qz si dederit portionē sue heredi tatis vni de filijs suis remanebit illi filio z heredibus su is: si aūt det alteri durabit donatio vsqz ad annū iubile um z nō vltra. De possessionibus vo ppli sibi subiecti nō

Hec dicit dominus deus: Si dederit pnceps domū alicui de filijs suis: hereditas eius filiorum suorum erit: possidebunt eam hereditarie. Si aūt dederit legatus de hereditate sua vni ex suorum suorum: erit illius vsque ad annū remissionis: z reuertet ad pncipez. Hereditas aūt eius filijs eius erit. Et nō accipiet princeps de hereditate populi per violentiam: z de possessiōe eorum: sed de possessione sua hereditatē dabit filijs suis: vt nō dispergatur ppls meus vnusquisqz a possessiōe sua. Et intrō duxit me p̄ introitū: z ecce quasi locus erat ex latere portę in gaçophylacia scūarij ad sacerdotes: q respiciebāt ad aqlonem: z ecce ibi locus vergens ad occidentem: et dixit ad me: Iste est locus ubi coquent sacerdotes p peccato z pro delicto: vbi coquent sacrificium: ut nō efferant in atriū exterius: et sanctificet populus: et eduxit me in atriū exterius: z circumduxit me p quattuor angulos atrij. Et ecce atriolū erat in angulo atrij: atriola singula per angulos atrij. In quattuor angulis atrij atriola disposita: quadragita cubitorum per longum z triginta per latum. Mēsure vni quattuor erāt. Et pies p circuitū ambiēs quattuor atriola: et culine fabricate erāt subter pōtic per gyrū. Et dixit ad me: Hec est dom culinarum: i q̄ coquunt mistri dom dñi victimas ppli.

ris suis dare. Et his dicti pzlra cū dī: Si dederit pn ceps rē. b Et introduxit me rē hic pōit ārtū icidens quod ē ō coqnis: z pro de coqnis p sacerdotibus cū dī: Et itro duxit me. s. angelus apparēs i specie viri. c Per ingressū q̄ erat in late pōte rē. sic supra descriptum ē cū ageret de gazophylacijs australibus z aqlonarib⁹ hitatōi sacerdotuz deputatis. d Et erat ibi locus vergēs ad occidētē. i q̄ erāt coqne p sacerdotibus: iō subditur: e Ubi coquēt sacerdotes p peccato z p delicto. Istorum. n. sacrificiorum vna ps erat dñi. s. adeps: q̄ in altari holocaustor cōburebatur: z sanguis qui ad crepidines effundebat: carnes vero cedūt in vsū sacerdotū: iō sancte dicuntur. f Ut nō efferant i atrium exterius. i. ad loca vbi admittunt laici. g Et sanctificet populus. i. tangat rem sanctam: vel cōcet cū sanctis. i. sacerdotibus quod nō debet facere: z sic sāctificetur magis h accipit p oppositū. Consequenter agit de coqnis pro popularib⁹ cū dī: h Et eduxit me i atri. exterius. cuius figura descripta est superius. i Et ecce atriolū rē. i. quoddā spaciū quadratum erat in quolibet angulo exteriozis atrij: ita q murus medius cigēs atrium exterius claudebat quodlibet atriolū i duobus latęribus: z murus bassus alia duo latera opposita. k Xl. cubitor per longū: z. xxx. per latum. Et iō ista atriola quadrata sūt nō equilatera: sicut atrium interius describit equilaterū: z murus exterior totius edificij vt patuit ex p̄cedentibus. Sz de muro medio cigēte atriuz exterius: nō hz aliqua certitudo ex textu: nec ponūt hebrei ipz equilaterū. l Et culine. i. coqne sm latinos: sm hebreos vo culine sūt fornelli sup quos ponunt caldarie: z de subtus ignis: z sic in idē redit. m Subi porticus. s. atrij interiorzis: nam porticꝰ iste sūt fabricate in supiori pte atrij exteriorzis: iste vero culine in inferiori eius pte. n Per gyrū. i. in ārtuor angul: ex quo vi q̄ expositores latini ponētes istas culinas in laterib⁹ porticū male dicūt: sic. n. ponunt in equali situ montis cū porticib⁹: h aūt dicunt exposse eē subter porticꝰ. Itē thalami porticuum orientalium sm descriptionem eoz lume habere nō possunt: sicut z ipimet cōcedūt: nisi ex illa parte in qua sm eos ponunt coqne: z sic si sup coquinas sit edificiū dicti thalami nullo modo lumē habere possunt Si aūt dicat q̄ sint sub diuo: tū sum⁹ z fetor ascēdētes de coqnis: reddūt hitationē thalamorum ineptā: pp qđ dicendū q̄ coqne siue culine ponēde sūt i atriol: pp qđ imediate p̄ atola loqt de coqnis: qđ et exprimit cū sbdit: o Hec ē do. i. locus p Culinarum in q̄ comini. do. dñi. i. leuite ad h⁹ dispositi z istituti. q Victi. po. i. illa ptē victimarum pacificarum: q̄ cedit i vsū offerētiū: ps aūt q̄ cedebat i vsū sacerdotuz cogbat i gaçophylacijs sacerdotū: vt. s. dixē. Jn. c. xlvj. vbi dī i postil. Et agnum Ista lra z ptinuat hieronym⁹. Additio

Hoc sacrificiū de q̄ h fit mētio nō pōt expōi ō iugi sacrificio ō q̄ agit numeri. xxviij Nā ibi precipit cū eo offerri decia ps ephi simile: h aūt sexta ps ephi: ibi et ārta hyn oleci: h vero itia: ibi et pcipit fieri cū eo libame ārta ps hyn: h vo nulla fit mētio ō libamie vini. Constat āt q̄ ezechiel nō poterat mutare ea que pcepta erant i lege mosaica: pserti i sacrificiis: vnde. ij. pal. viij. Tūc obtulit salomon holocausta dño super altare dñi qđ extruxerat ante porticū: vt p singlos dies offeret in ea iuxta pceptū moysi. vnde expositio hieronymi va est. s. q̄ hoc sacrificiū ē aliud ab illo iugi sacrificio de quo. ē. numeri. xxviij. c. pdicto: sicut et in sabbatis z calendis determinauerat sacrificia p pncipē offerēda alia a sacrificijs sabbatorum z calendarum: q̄ numeri pdcō. c. precipiuntur. Ad pmū aūt qđ obūcit postillator dicendū q̄ hec oblatio est simpliciter spontanea: poterat. n. pnceps eam pretermittere sine peccato: sed si eam voluisset facere determinat sibi materia z tempus: que quidē determiatio nō tollit spontaneitatem cū in eius libera volūtate licitū fuerat ei facere et nō facere. Ad 2m dicendū q̄ istud sacrificiū poterat oio pretermitti: qz multa de istis que tradunt ab ezechiele nō ponebant necessitatem pcepti prout infra deo dante dicet: sz istō sacrificiū nō poterat interrūpi: naz si pnceps acceptass sz spōtance hoc facere: tenebat quotidie cōtinuare. Et pp hoc dī de eo q̄ fiat quotidie. s. acceptante principe. Replica.

In. c. xlvj. vbi dī: Et agnū eiusdē anni rē. qđ beat⁹ hieronymus exponit de materia oblationis pncipū: postillator aūt de oblatione sacerdotis: que dicit iuge sacrificium: burgēsis aūt p beato hieronymo dicit postillatoris expositionē stare nō posse: quia numeri. xxviij. auctoritate dei ponitur forma quātitas z qualitas offerendorum in iugi sacrificio: constat aūt ezechielē legē mosaicā nō posse mutare. Ad qđ respōdeo: q̄ pcepta h data nō sunt ezechiel sz dei cui⁹ est condere legem z interpretari: sm quantitatem z qualitatem: imo sm substantiam sacrificiorum:

vt ꝓz xꝑo totalit ceremonialia auferente ⁊ legem i mltis mutante. nec valet expositio quã burgensis i adiutoriũ sue opinionis assumit: qz cũ de hoc sacrificio dr in lra q debeat fieri quotidie ⁊ semper mane: burgensis expõit. i. pncipe acceptante quasi a pncipil voluntate debeat ⁊ oporteat dñi ꝑceptũ ⁊ eius executio ꝺpẽdere: qõ falsũ videt qz si princeps nõ acceptauerit interrũpit: ⁊ nõ fit quotidie semp mane: ⁊ ita nõ meret dici iuge legitimuz ⁊ sempiternũ: q oia de hoc sacrificio dicũt i lra: nec bene respõdet burgẽsis rõnibus postil. non ꝓie: qz videt q nõ fuit illa oblatio spõtanea. Nã iuge legitimũ ⁊ sempiternũ nõ põt dici spõtaneũ Et sic fingit burgẽsis illud qõ dic ad scõaz rõnez: q videlicz posit interrũpi: qz tũc ñ eẽt semper mane iuge ⁊ ceta: q in lra dicunt de hoc sacrificio: burgensis aũt vsqz ad finẽ huius libri aliq dicit valde dubia: sz nõ ꝓbat: ⁊ qz nõ sunt directe ꝺ postil. nõ ẽ ꝓpositi negocij cir ca ea amplius immorari. Sequitur. ¶ Cap. XLVII.

ET cõuertit me. Hic ponit ꝺntũ incidens qõ est de aquis egredientibus de templo. Et diuidit in tres ptes: nam ꝓmo describitur earũ ortus: 2° ꝓgressus: ibi Et cõuertit me. 3° ornat⁹ ⁊ effcũs: ibi Et dixit ad me

Circa primũ dr: a ¶ Et ꝓuertit me ad portaz domus. i. tẽpli. b ¶ Et ecce aque egrediebant. ꝓ modũ fonticuli scaturientis. c ¶ Subter limen domus ad orientẽ. i. fluentes in de ad orientẽ. d ¶ Facies. n. domus. i. ostium templi. Dicũt aũt expositores latini q limen vnde dicunt h aque oriri ẽ limẽ porticus templi: sed textus seqns videt ꝺdicere cũ dr e ¶ Aque aũt descen. in la. templi dextrũ. hoc aũt eẽ ñ põt si oriri dicant subter limen porticus templi: qz fluũt ad orientem vt dẽm est: templũ aũt est ad occidentẽ respectu porticꝰ Et iõ dico cũ hebreis q limẽ vnde dicunt egredi: est limẽ sanctisanctoz. Unde infra dr de istis aqs q egrediunt de scũario: qõ ꝓprie dr de sanctosanctoz: ⁊ inde transibant ꝓ templum declinando aliquãtulũ ad latus dextrũ: ⁊ ide ad porticũ templi: ⁊ postea ad atriũ interius fluendo semp versus orientẽ inter altare holocausti ⁊ latus meridionale atrij: ⁊ iõ subdit: f ¶ Ad meridiẽ alta. dr aũt h pars meridionalꝭ dextera: qz fluxus istarũ aquaz est ab occidente in orientez: vt ꝓz ex dcis. Homo vo ꝓcedens ab occidente i orientẽ hz ptẽ meridionalẽ ad partẽ dexteram: vt ꝓz ad sensũ. g ¶ Et cõuertit me. Hic ꝓñt describitur istarũ aquaz ꝓgressus. Circa qõ sciendũ q expositores latini dicunt: q iste aq añ suuz egressũ de atrio interiori diuidunt in ꝗttuor riuulos: quoz vnus vadit ad cõqnas porticuũ australiũ: alius ad cõqnas porticuũ aqlonarij: alij duo ad duo latera porticuũ orientaliũ: vbi simili fin eos ponunt cõqne. Et isti quattuor riuuli post eoz egressũ de porta orientali exterioris muri reflectunt ⁊ ꝓueniunt in vnũ. Sed hec diuisio videt ꝺria textui cũ dicitur: Et ꝓuertit me ad viam foras portam exteriorez ⁊c. qz sequtur: h ¶ Et ecce aq redundantes. i. egredientes. i ¶ A latere dextro. s. porte orientalis exterioris muri. Si aũt eẽt dicta diuisio aquaz sic ipsi dicũt: ita egrederent a latere sinistro sic a dextro. Nã scõm eos egrediũt per quattuor loca: quoz duo sũt ad dexteram portẽ: ⁊ duo ad sinistraz. Itẽ ponũt dictam diuisionẽ pp duplicẽ causã: vna ẽ vt aq seruiãt cognis porticibus: ⁊ hec ẽ nulla: nam coquine ñ sũt ibi ponẽde: vt ostensũ ẽ. s. Alia cã ẽ vt leuite lauẽt ibi hostias: ⁊ hec similiter videt nulla: qz sic pz ex textu seqnti aque iste ꝗtoplus ꝓtenduntur vsus orientem sũt maiores. Et sic dr in textu post egressũ caruz õ muro exteriori mẽsurant mille cubiti: ⁊ tamẽ ibi adhuc aq est parua: ita q attingit solum vsqz ad talos seu cauillas pedum fz hebreos. Et oportet vlterius dicere q sint multo minores prope locum originis. s. i atrio interiori: si ibi diuidant in. iij. partes: ⁊ sic nõ apparet qualiter in illis possint hostie lauari. Item ista cã magis est ad oppositũ: qz nõ diuisa meli⁹ deseruiret dicte lotiõi q diuisa: ꝓpter que dicta diuisio videt ficticia: maxie qa textus hoc nõ dic: sed magis ꝺrium: ⁊ ideo dico cuz hebreis q aque iste per vnũ riuum ꝓcedunt de loco originis vsqz ad exitum de muro exteriori: ⁊ adhuc iste riuꝰ fm hebreos est valde paruus. Nam vbi translatio nra habet: Et ecce aque redundantes a latere dextro. in hebreo habetur: Et ecce aque phialantes ⁊c. i. ita tenues sicut aqua exiens de ore phiale: vt exponunt hebrei.

k ¶ Et mensus est mille ⁊c. describitur hic ꝓgressus aque fm eius augmentationez: ⁊ patet ex dictis lra vsqz ibi: l ¶ Et dixit ad me. s. angel⁹. m ¶ Certe vidisti. i. sicut vidisti: sic certitudinaliter fiet: secundũ tamen sanum prophetie intellectum: de quo dicetur i fine.

n ¶ Et eduxit me. Hic consequẽter describitur ornatus fluminis ⁊ effectus: ⁊ primo tangitur ornatus cum dicitur: o ¶ Ecce in ripa torrentis ligna multa nimis. i. arbores fructifere ⁊ pulchre. Consequenter tangitur effectus cum dicitur: p ¶ Aque iste egrediuntur ad tumulos sabuli orientalis. i. ad iordanem: qui est in parte orientali terre sancte: ⁊ cursu suo trahit harenam: et sic facit tumulos sabuli in aluco suo per loca: in hebreo habetur: Ad terminum orientalem. ⁊ redit in eandem sententiam: nam iordanis fluuius est terminus orientalis terre promissionis. Q. n. filij israel habuerũt possessionem vltra: hoc fuit per accidens: eo q habitatores illius terre noluerũt eis concedere transitum pacifice: sed mouerũt contra eos bellum: quibus deuictis filij israel iure belli possederunt terram eoz. q ¶ Intrabũt mare. s. mortuũ siue salis. r ¶ Et exibũt. nã iordanis fluui⁹ transit per illud mare: sicut iordanus per lacũ losane. s ¶ Et sanabũt aque. a salsedie ⁊ amaritudie.

ẽ mille: ⁊ transduxit me ꝑ aquam vsqz ad genua. Et mensus ẽ mille: ⁊ trãsduxit me ꝑ aquã vsqz ad renes. Et mensus ẽ mille torrentẽ quẽ nõ potui ptrãsire: qm intumuerãt aque ꝑfũdi torrentis: q nõ põt trãsuadari. Et dixit ad me: Certe vidisti fili hois. Et eduxit me: ⁊ cõuertit ad ripã torrentis. Cũqz me ꝓuertisse: ecce i ripa torrentis ligna multa nimis ex vtraqz pte. Et ait ad me: Aq iste q egrediũt ad tumulos sabuli orientalis: ⁊ descẽdũt ad plana deserti: ⁊ trãsibũt mare ⁊ exibũt et sanabũt aq

ET ꝓuertit me. XLVII. portã dom⁹: et ecce aq egrediebãt subtẽr limẽ domus ad orientẽ. Faciẽs. n. domus respiciebat ad orientẽ. Aque aũt descẽdebãt in latus templi dextrũ ad meridiẽ altaris. Et eduxit me ꝑ viã porte aqlonis: ⁊ ꝓuertit me ad viã foras portam exteriorẽ: viã que respiciebat ad orientẽ. Et ecce aq redũdates a latere dextro cũ egrederet vir ad orientez q hẽbat funiculũ i mãu sua: et mensus ẽ mille cubitos: ⁊ trãsduxit me ꝑ aquã vsque ad talos. Rursũqz mensus

Et omnis aīa viuens: que serpit: quocūq; venerit torrens: viuet: ⁊ erūt pisces mlti satis: postq̄ venerit illuc aque iste. Et sanabuntur ⁊ viuent oīa: ad que venerit torrens: ⁊ stabūt super illa piscatores. Ab engaddi vsq; ad engallū siccatio sagenarū erit. Plurime species erūt pisciū eius: sicut pisces maris magni multitudinis nimie. In littoribus aūt eius ēt in palustribus nō sanabuntur: quia in salinas dabuntur. Et super torrentez orietur i ripis eius ex vtraq; parte omne lignū pomiferū. Nō defluet foliū ex eo ⁊ nō deficiet fructus eius. Per singulos menses afferet primitiua: q̄ aq̄ eius de sanctuario egredientur. Et erunt fructus eius in cibuz

q Et oīs aīa viuens. i. oē animal r Que serpit. serpere dicūt aīalia q̄ mouētur sine pedib⁹: inter q̄ sūt pisces. s Quocunq; ve. torrens viuet. illō. n. māe dr̄ mortuū: eo q̄ aīal nullū ibi viuit: vt dicit. ij. metheoroꝝ: sz p aq̄s istas ibi descēdentes dlcorabit illō mare: ⁊ viuēt ibi pisces in magna multitudie. Et sic pz lr̄a vsq; ibi: t Ab engaddi vsq; ad engallū. duo sūt loca sup q̄ piscatores siccabāt retia sua. v In littoribus aūt eius. vbi crescūt canne.

x Et in palustrib⁹. vbi aq̄ egredientes d ripis stāt p modū stagni. y Nō sanabūtur. a salsedie: ⁊ sbdit cā: z Quia i salinas dabunt. p ꝯdimēto ciboꝝ ⁊ pulmētorū. Cōseq̄nt resumit ornat⁹ flumis cū dicit Et sup torrētem ⁊c. ⁊ patz lr̄a vsq; ibi: ⁊ Per sin. mē. afferet p̄mitiua. i. fructus sufficiēt maturos ad esū. cetera patēt. Et qm̄ ꝯpleta sūt oīa ad dispositiones tēpli ⁊ edificioꝝ ptinētia: hic ponēda ē figura rep̄sentās simul totū edificiū qd̄ p partes ē supius figuratū ista tn̄ rep̄sentatio erit s̄m lineas fundamentales tantum.

a Hec dic dñs. Superius a pncipio quadragesimiquinta. inchoata fuit descriptio terre diuidēde: ꝛ descriptis qb⁹dam incidentibus iterpositis: h scriptura reuertit ad describendū dcam diuisionē ptius ichoatam. Et ptio ponit huius ire īmi: 2° modus diuidendi: ibi Et diuidetis. Prima in quattuor ꝑs q̄ttuor tmios huius ire. Et p⁹ describit termin⁹ aq̄lonaris: 2° termin⁹ occidentalis: ibi Porro plaga occidētalis. 3° australis. ibi Plaga aūt australis. 4° occidental: ibi Et plaga maris. Circa partes istas q̄tuor ꝓsiderandū q̄ ciuitates h nominate ꝛ loca nō semp attigūt fines termiorū: ꝑs sūt ꝓpinque: sic si dicerētur q̄ villa vnonēsis ē terminus normannie versus parisius: eo q̄ inter ipsam ꝛ riuū dr uidentē a frācia normānia nō est aliqs loc⁹ notabilis nec spatiū magnum terre: ꝑs q̄ dimidia leuca. Et ps lra pauc excepta: q̄ discurrent: b Dr ioseph duplicē funiculum hz. ꝛ hoc fuit ex ordinatione iacob q̄ adoptauit in filios manassen ꝛ ephraim filios ioseph geñ. xlv iij. vt eēnt capita duarum tribuū: ꝛ haberēt possessiones in tra ꝓmissionis sicut alie tribus. c Super quā leuaui manū meam. p modū iurādi. d Ut darē patribus vestris. qđ patet de abraā geñ. xxij. Per memetipsū iurauī dic dñs ꝛc. e Hic ē aūt terminus ire ad plagam septētrionalem. i. determinantē latus aqlonare. f Et erit tminus a mari. i. incipiens a mari mediterraneo versus occidentē. g Usq̄ ad atriū enon. i. ꝓcedens versus orientē usq̄ ad locum istum. h Terminus damasci. i. de termis hui⁹ ciuitatis. Emath .n. ꝛ istud atriū sūt in ꝓsinio damasci ꝛ sub ei⁹ dominio: iō quasi p eadē termiatione accipiuntur. i Et ab aquilone usq̄ ad aqlonē. nō intelligit p hoc distensio versus aqlonē vltra terminū p̄dictū: ꝑs termiatio lateris aqlonaris quod hz duos terminos: vt dcm ē: ꝛ vterq̄ noiatur h aquilo. k Porro pla. orie. de me. au. ꝛ de me. damasci. ꝛ sic incipit plaga orientalis a loco i quo termiat septētrional cū dr De medio aurā ꝛ de medio damasci. i. de cōfinio vtriusq̄ qđ ē idē. l Et de me. galaad. q: lat⁹ orientale trāsit p ꝓsinia terre galaad: quātū ad trā acq̄sitam mō supra dicto. m Et de me. ire isrl. i. ꝓmisse isrl. n Jordanis disterminās. latus orientale. o Ad mare orientale. i. ꝓcedens ad mare mortuū siue salis: qđ est i termino plage orientalis ire ꝓmissionis. p Et torrēs. qui dr torrens egypti. ij. pal. vij. q Usq̄ ad mare magnū. latus eni australe ire ꝓmissionis icipit a ciuitate thamar: ꝛ ꝓcedit usq̄ ad torrentem egypti: ꝛ ad mare mediterraneū termiatur. r Et plaga maris. s. occidental: nam mare mediterraneū claudit totū latus occidentale ire ꝓmissionis: ꝛ dr mare magnū respectu maris mortui: quod est q̄dam lacus: ꝛ q: ꝓiūgit oceano i termio occidentali terre hitabil. s Donec veni. emath. ista emath ē alia a supra dca: q̄ lōge ē a mari mediterraneo: ista vo iuxta mare: alit .n. nō terminaret latus occidentale illi⁹ terre. t Et diuidetis. Dic ꝓñter describit modus diuidēdi ꝛaz dicto modo tmia tam: ꝛ p⁹ q̄tuz ad extraneos: 2° q̄tū ad intraneos i pncipio se. ca. Circa primū dr: Et diuidetis terrā istā vobis. sequitur: v Et aduenis qui accesserit ad vos. de gentilitate ꝓuersus ad iudaismū. x Qui genu. fi. i me. ve. post suam cōuersionē: ꝛ sic ad eos ptinet hereditas patrum. y Et erūt vobis sic idi gene. int filios isrl habēdo hereditatem sicut ipsi. z In tribu aūt quacunq̄ fuerit aduena. i. q̄cunq̄ tribus cōuerterit gentilē ad iudaismū dabit illi possessionē i sorte sua: vt sic nutriat eum in cultu vnius dei: sicut adduxit eū ad cultum diuinum.

Cap. XLVIII.

Hec noia. Hic describit ire diuisio q̄tuz ad intraneos. Et diuidit i tres ptes: q: prio describuntur sortes septē tribuū: 2° sortes sacerdotū leuitaꝝ ciuitatis ꝛ pncipis: ibi Et sup terminū iuda. 3° describunt sortes dnq̄ tribuū: ibi Et reliqs tribub⁹. Circa primū sciēduz q⁹ sic. s. dcm ē: sortes tribuū incipiūt a termio orientali tot⁹ terre: ꝛ terminat ad mare mediterraneū qđ ē terminus occidētal. Inter istos aūt duos tmios accipit lōgitudo cuiuslibet sortis: ꝛ latitudo ab aqlone versus austrū ꝓcedēdo. Et pma sors incipiēdo a pte aq̄lonari ē ipi⁹ dan: scda aser: tria neptalim: q̄rta manasse: dnta ephraim: sexta ruben: septia iude: fm modū supi⁹ figuratū. xlv. c. ꝛ hoc ē qđ dr: b Ad fini. aqlo. icipiendo latitudies sortiū. c Iuxta viā ethalō pgē. emath ꝛc. iste ciuitates sūt i tmio aqlonari tot⁹ terre: vt ꝑs ex ꝓdcis. d Et erit ei plaga oriental⁹ mare dan vna. i. sors dan fm suam longitudinē continebit iter orientalē tmi nū totius terre ꝛ mare mediterraneū qđ ē terminus occidental⁹ terre. e Et a termio dan. i. iuxta terminū dā f Ad plaga orientali ꝛc. i. ab orientali termino terre.

aūt australis meridiana a thamar usq̄ ad aquas cōtradictōis cades: et torrēs ūsq̄ ad mare magnū: ꝛ hec ē plaga ad meridiē australē Et plaga maris: mare magnū a ꝓsinio per directum dōnec venias emath: hec ē plaga maris. Et diuidetis terrā istam vobis p tribus isrl: ꝛ mittetis eā in hereditatē vobis et aduenis: q̄ ac cesserint ad vos: q̄i genuerit filios i medio vestrū: et erūt vobis sicut indigne inter filios isrl. Vobiscū diuidēt possessionē in medio tribuū isrl. In tribu aūt q̄cunq̄ fuerit aduena: ibi dabitis possessionē: illi ait dominus deus.

XLVIII.

Et hec noia tribuū a finib⁹ aqlonis iuxta viaz ethalon pgentib⁹ emath atriū enon tmin⁹ damasci ab aqlone iuxta viā emath: et erit ei plaga orientalis mare: dan vna. Et a tmio dā a plaga

g Usq; ad plagã maris. i. usq; ad occidẽtalẽ eius terminũ continebit lõgitudo sortis aser: ⁊ sic exponat lr̃a de aliis sortibus. h Et super terminum iuda. Hic ꝯsequenter ꝺscribũtur quattuor portiones: ⁊ diuidit i quattuor partes scdm quattuor portiones que patebũt prosequẽdo. Notandum autez ꝙ consideratis his q̃ supra dcã sunt q̃dragesimo q̃nto .c. ⁊ ispecta figuã patẽt pro magna parte ea q̃ dicunt hic de istis quattuor portionibus Primo igitur determinatur eorũ spaciũ cum dicit: h Et super terminuz iuda. idest iuxta sortem eius i A plaga oriẽtali usq; ad plagam maris. idest a termino orienli vsq; ad occidẽtalem: non tamẽ totius terre. sz trium portionũ: scilicet sacerdotum leuitarum et ciuitatis. k Erũt primitie. quia in istis est templuz. l Quas separabitis. a portõnib' aliis. m Xxv. milib' calamis latitudinis ⁊ longitudinis. Tres. n. portiones dicte simul iuncte faciũt spacium q̃dratuz equilaterum cui' quodlibet latus ẽ vigitiquinq; miliuz calamorum. n Sicut singule partes ⁊c. idest sicut portiões tribuuz incipiũt ab oriẽte: ⁊ terminãt in occidentem secundum longitudinem suam: ita ⁊ iste tres ab inuicem diuise: sed in hoc est differentia ꝙ sortes tribuum icipiunt a termino orientali totius terre: ⁊ in eius occidentalem terminum finiuntur. Iste vero tres portiones non sic nisi cũ eis põat portio p̃ncipis v̄sus oriẽtẽ ⁊ occidentẽ: vt pz i figura supi' posita. xlv. c. Cõseq̃nter describit portionẽ sacerdotũ dicẽs: o Et erit sãctuariũ i medio ei'. i. tẽplũ i portõe sacerdotũ: vt patz ex sequẽtib'. p Primitie q̃s separabit dño. i. sacerdotibus mistris dñi. q Lõgitudo. xxv. milib'. s. calamis ab oriente i occidẽtẽ. r Et latitudo decẽ milib'. ab aq̃lone i austrũ. Conseq̃nt describit q̃ttuor latera huius portionis sacerdotum dicens: s Ad aquilonem. i. latus aquilonare. t Longitudinis vigintiquinq; milia. quia mensurat longitudinẽ h' portionis: ⁊ idem est de latere meridionali: qd ex opposito sil'r mẽsurat scdm lõgitudinẽ. Latus ãt occidẽtale quod est versus mare: est tm̃. x. miliũ calamorũ: ⁊ sil'r oriẽtale: qr mẽsurat ex opposito latitudinẽ h' portionis: ⁊ sic pz lr̃a usq; ibi: v De filijs sadoch. q̃si diceret sacerdotes ministrãtes in hoc scũario erunt iusti et mũdi ab idolatria. x Sed ⁊ leuit ⁊c. Hec ẽ scda ps in qua describit portio leuitaꝝ: q̃ sil'is est oio i lõgitudie ⁊ latitudine portioni sacer cerdotũ: ⁊ sic pz lr̃a. y Quiq; milia. Hic ꝯñter agit de portiõe ciuitatis cuius longitudo est. xxv. milium calamorum: ⁊ latitudo. v. milium: ⁊ hoc est quod dicitur: y Quiq; milia autem que supersunt in latitudine. s. toti' spacij trium portionum dictaꝝ: q̃ latitudo est xxv. miliũ calamoꝝ vt dcm̃ ẽ. s̃. H' ãt latitudis portio sacerdotum capit. x. milia ⁊ portio leuitaruz. x. ⁊ sic ñ restant nisi q̃nq; milia q̃ faciunt latitudinẽ portõis ciuitat. z Per. xxv. milia ꝓphana erũt vrbis ⁊c. .i. v. milia latitudis dcã ꝓtẽsa. p. xxv. milia lõgitudis faciunt portionẽ ciuitat q̃ diuidit i tres ptes. s. i ciuitatẽ ⁊ ei' sb̃urbana ⁊ agros ꝓ seruiẽtib': vt pz i figura. s̃. xlv. ca. Q ãt iste ptes dicunt h ꝓphana: h' ẽ large accipiẽdo. s. ꝓphanũ ꝓ cõi vel laico: q̃a deputãt vsibus laicoꝝ.

oriẽtali: usq; ad plagaz maris aser vna. Et sup̃ t̃minuz aser a plaga orientali vsq; ad plagã maris neptalim vna. Et sup terminuz neptalim a plaga oriẽtali usq; ad plagam maris manasse vna. Et super terminũ manasse a plaga orientali vsq; ad plagaz maris ephraim vna. Et sup terminũ ephraim a plaga oriẽtali vsq; ad plagã maris rubẽ vna. Et sup terminũ ruben a plaga oriẽtali vsq; ad plagã mar iuda vna. Et sr̃ t̃minũ iuda a plaga oriẽtali vsq; ad plagã maris: erũt p̃mitie: quas separabitis: uigintiqnq; milib' calamis latitudis ⁊ longitudis: sicuti singule ptes a plaga oriẽtali vsq; ad plagã maris: et erit sãctuariuz in medio ei'. Primitie q̃s separabitis dño: lõgitudo vigitiqnq; milib': et latitudo decẽ milib'. He ãt erũt primitie sãctuarij sacerdotuz: ad aqlonẽ lõgitudis vigintiqnq; milia: ⁊ ad mare latitudinis decem milia. Sz ad oriẽtẽ latitudinis decez milia: ⁊ ad meridiem vigintiquinq; milia. Et erit sanctuarium domini i medio eius. Sacerdotibus sãctuarium erit de filijs sadoch: qui custodierũt ceremõias meas: ⁊ non errauerũt cuz errarẽt filij israel: sicut errauerũt ⁊ leuite. Et erũt p̃mitie de p̃mitiuis terre sanctũ sãctoꝝ iuxta terminuz leuitaꝝ: Sed ⁊ leuitis similiter iuxta fines sacerdotuz vigitiqnq; milia longitudinis ⁊ latitudinis decem milia. Oĩs lõgitudo vigintiqnq; miliũ: ⁊ latitudo decem milium. Et non venũdabunt ex eo neq; mutabũt: neq; trãsferẽt p̃mitie terre: qr sanctificate sũt dño. Quiq; milia ãt: que supsũt i latitudie per vigitiqnq; milia ꝓphana erũt urbis i hitaculũ ⁊ i suburbana. Et erit ciuitas i medio eius: et he mẽsure eius: Ad plagam septẽtrionalem quingenta ⁊ q̃ttuor milia: ⁊ ad plagã meridianã quingenta ⁊ quattuor milia: ⁊ ad plagã oriẽtalez qngẽta ⁊ quattuor milia: ⁊ ad plagã occidẽtalẽ qngẽta ⁊ q̃ttuor milia. Erũnt ãt suburbana ciuitatis: ad aqlonẽ ducẽta qnq̃gita: ⁊ ad meridiẽ ducẽta quinquagita: ⁊ ad oriẽtẽ ducenta qnq̃gita: ⁊ ad mare ducẽta qnquaginta. Quod ãt r̃liquũ

Cõseq̃nt describit mẽsura istaꝝ triũ partiũ: ⁊ p̃mo ciuitat cũ dr̃: a Et he mẽsure ⁊c. vbi describit hec ciuitas in q̃dro equilatero: cuius qdlibet lat' cõtinet q̃ttuor milia calamoꝝ: ⁊ q̃ngentos: ⁊ sũt q̃ttuor lata ꝯ q̃ttuor ptes orbis: et pz lr̃a. Cõsequẽt describũt sb̃urbana cũ dr̃: b Erũt aũt sb̃urbana ciuitatis. ⁊ sic dicit Ra. sa. sb̃urbana dicũt loca i circuitu ciuitatis: in q̃b' nõ p̃nt dom' edificari: nec cultura fieri vineaꝝ vel segetũ ⁊ h' i: sz sũt ad recreationẽ ciuiũ: q̃ꝝ latitudo iuxta murũ ciuitatis describit cũ dr̃: c Ad aq̃lonez ducẽta q̃nq̃gita. s. calami ⁊ sil'r ad alias tres ptes: ⁊ pz Cõseq̃nt describit portio seruiẽtiũ ciuitati: cũ dr̃: d Qd ãt reliquũ fuerit in longitudie. ciuitatis portionis scdz suã totalitatẽ: ⁊ dicit in longitudine: qr ciuitas cũ suis suburba

nis occupat. v. milia calamos i q̃d z: vt pz ex predictis: sed sic de latitudine totius portõis nihil remanet versus aquilonẽ ꝛ versus austrũ: sed de longitudie eius versus oriẽtẽ remanẽt. x. milia calamoz: ꝛ tãtũ vsus occidentẽ: de quibus subdit: e Et erunt fruges eius. q̃ colebãt: f In pães .i. p pãibus faciẽdis: g His q̃ seruiũt ciuitati. Dicit hic glo. hebraica: q̃ isti sunt gabaonite: q̃s iosue ꝺ putauit ad seruitium cõitatis: iosue. ix. Sz hoc nõ est vez q̃a iosue nõ deputauit eos nisi ad seruiendum ꝺ aq̃s ꝛ lignis i domo dñi: vt pz ibidẽ. Ciuitas ãt hic describit separata a tẽplo per totã portionẽ leuitaz: cuius latitudo ẽ. x. milium calamoz: ꝛ iterũ p magnã ptẽ latitudinis portõis sacerdotũ: vt pz ex predictis. Itẽ de istis seruiẽtibꝰ stati sꝺit: h Seruiẽtes ãt ciuitati opabũt. in diuersis officiis: ciuitatẽ custodiendo: malefactores pũiendo: ꝛ pacẽ inẽ ciues conseruãdo: ꝛ huiusmodi. i Ex oibus tribubus ysrl. i. hoies ad hoc apti assumẽt ex oibꝰ tribubus ysrl indifferẽter: ꝛ sine acceptõe: de q̃bꝰ tribubꝰ nõ sũt gabaonite. k Oẽs pmitie ꝛc. recapitulatio ẽ mẽsure spaciꝝ ꝓtinẽtis portionẽ sacerdotũ: leuitaz: ꝛ ciuitatiq̃ ẽ. xxv. miliũ calamoz in q̃dz. l Qꝺ ãt. Hic ꝓnter ꝺscribit portio pncipis: cꝰ latitudo ẽ. xxv. miliuz calamoz: sic ꝛ spaciũ triũ portionũ predcãz. Lõgitudo vo eꝰ a latere orientali trium portionum predictarum usq̃ ad terminuz orientalem totius terre supza determinate: ꝛ siliter a latere occidentali earũdem vsq̃ ad terminum occidentalem eiusdez terre: ꝛ hoc est quod dicitur: l Quod autem reliquũ fuerit pncipis erit ex omni pte. in hebreo hꝫ: Hinc ꝛ inde. q̃a in parte orientali ꝛ occidentali tantum respectu trium portionum predictarum est portio pncipis: ideo subditur: m Primitiarum sanctuarij. in istis primitijs intelligitur portio sacerdotum ꝛ etiam leuitarum: ꝛ similiter ciuitatis ideo sꝺditur: n Et possessiõis ciuitatis e regiõe. xxv. milium primitiarum. tres enim portiones predicte lateraliter iuncte faciunt. xxv. milia calamoꝝ per quadruz: vt supza dictum est. o Usq̃ ad terminum orientalez. idest a latere orientali dictarum primitiarum usq̃ ad terminum orientalem totiꝰ terre est supple: portio pncipis. p Sz ꝛ a mari e regione. xxv. milium. idest a latere occidentali dictaruz primitiarum quod vocatur hic mare eo q̃ est versus mãe mediterraneum. q Usq̃ ad terminum maris. idest usq̃ ad littus maris totã ꝛaz terminãtis. r Similiter in partibus pncipis erit. idest de possessiõe eꝰ. s Et erũt primitie sanctuarij ꝛ sanctuarium templi in medio eius. i. possessionis pncipis: nam ab oriente et occidente includit

fuerit in lõgitudie scõm primitias scuariꝝ decẽ milia i orientem: ꝛ decẽ milia in occidẽtẽ erunt: sicut pmitie sanctuarij: et erũt fruges eius in pánes: his q̃i seruiũt ciuitati. Seruientes ãt ciuitati opabũt ex oibus tribubꝰ israel. Omnes pmitie vigintiq̃nqz miliũ p uigiti q̃nqz milia i quadrũ sepabũt i primitias scuariꝝ ꝛ i possessionẽ ciuitatis. Quod aũt reliquũ fuerit: pncipis erit ex oi pte pmitiaz: sanctuarij et possessionis ciuitatis e regione: vigintiq̃nqz miliuz primitiaz: ůsq̃ ad terminum orientalẽ: sed ꝛa mãi e regione vigintiq̃nqz miliuz ůsq̃ ad terminũ maris siliter in partibus pncipis erit. Et erũt pmitie sanctuarij ꝛ sanctuariũ tẽpli i medio eius.

Ꝺe possessione ãt leuitaz et de possessiõe ciuitatis i mẽdio ptiũ pncipis: erit in terminũ iuda: et i terminuz beniamin: et ad pncipẽ pti nebit. Et rẽliquis tribubus erũt tales portiões: A plaga orientali usq̃z ad plagaz occidẽtalẽ: beniamin vna: Et ꝺ terminũ beniamin a plaga orientali usq̃z ad plagam occidentalez symeon vna: Et sup terminuz symeonis a plaga orientali usq̃z ad plagã occidẽtalez issachar vna: Et sup terminum issachar a plaga orientali usq̃z ad plagã occidentalẽ zabulon vna: Et super terminũ zabulõ a plaga orientali vsq̃z ad plagã mari gad vna: Et sup terminuz gad ad plagã austri i meridiẽ: et erit finis ꝺ thamar ůsq̃z ad aq̃s

ꝺictas primitias: vt dictuz ẽ. Consequenter ostenditur quid sit a latere australi ꝛ aquilonari: cum dicitur: t Ꝺe possessione autem leuitarum ꝛc. Hec prepositõ de vno modo tenetur materialiter: ꝛ sic exponit hugo cardinalis vt sit sensus: Illud quod pertinet ad possessionem leuitarũ: sub quo nomine intelligunt sacerdotes hic: eo q̃ sit de tribu leui. v Et de possessione ciuitatis. i. illud quod ptinet ad possessionẽ ciuitatis. x In medio partiũ pncipis. supple existens. naz vna ps pncipis cludit p dicta ab oriente: altera ab occidente. y Erit iter terminũ iuda. ab aquilone. z Et inter terminũ beniami. ab austro ꝛ sic littera ista loquitur de limitatõne portionis sacerdotum: leuitarum: ꝛ ciuitatis a parte aquilonari ꝛ australi. Sz hec expositio videtur esse ꝓtraria littere imediate pcedenti: que loqꝫ de limitatiõe portionis pncipis: simíliter littere imediate sequenti: cũ dicit: a Et ad pncipem pertinebit. qꝺ ipse exponit extorte sic. i. ad portionẽ attinget pncipis: nã ad ipam terminatur ab oriente ꝛ occidente. Itẽ hec expositio non est solum extorta sed etiã falsa: nã vbi translatio nra hz: Et ad pncipẽ pertinebit. in hebreo hꝫ: Et pncipis erit. Ex quo patet manifeste q̃ loquitur de pncipis portione. Dicendũ igitur q̃ hec prepositio de aliq̃n tenet localr ꝺminative: vt cũ dr: talis recessit de parisius: li de: signat terminũ a q̃ recessit: ꝛ sic tenet h cũ dr: De possessiõe leuitaz ꝛc. i. de termio istaz possessionũ ab oriẽte ꝛ occidẽte: pcedit possessio pncipis: vsq̃ ad ꝺminũ orientalẽ ꝛ occidẽtalẽ totiꝰ terre: ꝛ ꝺminat ad sortẽ iuda ex pte aq̃lõis: ꝛ ad sortẽ beniami ex pte austri: ꝛ eodẽ mõ terminãtur tres portiones pdicte: vt pz in figura: sed scriptura loquitur hic ꝺ possessiõe pncipis. b Et reliq̃s tribubꝰ. Hic cõseq̃nt describũt sortes. v. tribuũ exñte) a pte australi terre: ita q̃ sors bẽiami scdz suã lõgitudiez situat iuxta portõez pncipis ꝛ ciuitat: ꝛ ꝓxi alie q̃ttuor ꝓcedendo vsus austz: ꝛ sors gad ẽ i fine australi totius terre: sic describit i figura. ē. posita. xlv. c. q̃ ꝺligenẽ inspecta pz lra pauci exceptis. c Et ꝺ terminũ beniami. i. iuxta sortẽ eius ꝺ Et super terminũ symeonis. i. iuxta sortẽ eius. e Et erit finis. i. ꝺminꝰ sortis gad: ꝛ p ꝓxi ꝺminus australis totius terre. f Ꝺe thamar. nomen ẽ ciuitatis exñt in termino australi ire iter terminos terre orientalẽ ꝛ occidẽtalẽ: ꝺ sꝺit: g Usq̃ ad aq̃s ꝓtradictõis

chades: de quib⁹ aquis hī Nume. xx. ⁊ sūt v̄sus orientez. h ¶ Hereditas contra mare magnū. i. sors gad ꝓtendit v̄sus occidētē: vsq; ad mare mediterraneuz: qd dī h̄ mare magnuz respectu mar̄ mortui. Cōseq̄nt̄ ponitur recapitulatio breuis dc̄e diuisiōis cū dicitur: Hec ē t̄ra ⁊c̄. ⁊ patet. i ¶ Et hi egressus Hec ē vltima ꝑs i q̄ d̄scribitur ciuitas edificanda in quadro eq̄latero: cuius lat̄a sī disposita v̄sus quattuor

ꝯtradictiōis cades: hereditas contra mare magnuz. Hec est terra quam mittetis in sortem tribubus israel: ⁊ he partitiones earum ait dominus deus: ēt hi egressus ciuitatis. A plaga septētrionali quingentos ⁊ quattuor milia mensurab̄: ⁊ porte ciuitatis omnibus tribubus israel. Porte tres a septentrione. Porta ruben vna: porta iuda vna: porta leui vna. Et ad plagam orientalem quingētos ⁊ quattuor milia: ⁊ porte tres. Porta ioseph vna: pōta bēiamī vna: porta dā vna: Et ad plagam meridianam quingentos ⁊ quattuor milia metieris: ⁊ porte tres: Porta symeonis vna: porta isachar vna: porta çabulon vna: Et ad plagam occidentalem q̄ngentos ⁊ q̄tuor milia: ⁊ porte tres: Porta gad vna: pōta aser vna: porta neptalī vna ꝑ circiuittum decez ⁊ octo milia. Et nōmē ciuitat̄ ex illa die dōmin⁹ ibidē: āmē.

¶ Explicit eçechiel ꝓha

partes orbis principales: ⁊ qd̄libz latus hz i lōgitudine calamos q̄ttuor milia q̄ngētos ⁊ tres portas a tribus t̄bub⁹ d̄noiatas. Dicit igit̄: i ¶ Et hi egress⁹ ciuitat̄. i. lat̄a ⁊ porte per quas fit egressus. cetera patent in specta figura hic inferius posita vsq; ibi: ꝗ ¶ Et nom̄ ciuitat̄ suple erit. l ¶ Ex illa die. q̄ erat edificata. m ¶ Dominus ibidē. n̄ solum per essentiaz potentiam ⁊ presentiam: sicut est in alijs locis: sed etiam per specialem suoruz beneficiorum influentiam. n ¶ Amen. idest sic fiat.

Ompleta expositiõe visionis imagiarie: procedẽdũ est ad iquirendũ qd per ocãm visionẽ imagiariã designetur. Nã hic ẽ itellectus ꝑncipalis pphetie sicut ostẽsuz fuit supza i ꝑn° capli quadragesimi. Sciendũ igitur q circa hoc varie dixerũt doctozes hebzei silr et latini. Antiq uero hebzei dixerũt q imaginaria visio edificatõis tẽpli z ciuitatis que predcã ẽ: signat reedificationẽ tẽpli post redituz captiuitatis babylonice per zorobabel z socios eius: z reedificationẽ ciuitatis hierosolymitane per neemiam z populũ isrl ad hoc adiuuãtem. Dixerũt tñ q hec edificatio nõ fuit cõpleta tẽpore zorobabel z neemie: sed plures reges ꝑsaz deuoti addiderunt ad edificia ista potissime circa tẽplũ: vt satis haberi põt ex primo esdre: z 2° machabeozũ. Dicit etiã iosephus antiqtatis iudaice libzo. xv. q herodes ascalonita rex iudee cuius tpe natus fuit chzistus fecẽ edificia magna z sũptuosa ad fortificationẽ ciuitatis z ꝺcorẽ templi. Dicit etiã q ad altitudinẽ templi addidit sexaginta cubitos. Nã zorobabel z alĩ adiutozes elcuauerunt ipm per. lx. cubitos tantũ: z ipse addidit. lx. vt sic esset ciusdẽ altitudis sicut fuerat templũ salomõis per chaldeos destructũ z tanta descripta est supza altitudo huius tẽpli imaginarie visi. Ad hoc aũt inducũt arg^m ex ꝑn° visionis capli q̃dragesimi: vbi fit mentio de destructione ciuitatis per chaldeos: cũ dr. xiiij. anno postq̃ percussa est ciuitas facta est sup me manus dñi zc. Et ꝑphet describit edificationẽ ciuitatis z tẽpli vsq ad finẽ libzi. Ex quo vi q ad ꝓsolationẽ populi ad huc in captiuitate detenti pzopheta loq̃t de mãli reedificationeciuitatis et tẽpli: quã dicunt ꝓpletam mõ predicto: sed hoc dcm stare non potest: qõ ostendo ꝑ° de ciuitate z tẽplo simul: 2° de quolibet per se. De tẽplo nãq p zorobabel ichoato pz ꝑmo esdre tertio: q fuit edificatũ i eodẽ loco in q̃ fuerat tẽplum salomonis. Et silr de reedificatione ciuitatis p neemiã patet Neemie scdo: q fuit in eodem loco in q̃ prius fuerat: nã reedificata fuit reparando interruptões z ruinas murozz per loca dissipata. Certũ est aũt ex tertio z quarto regũ q templũ salomonis edificatũ fuit in ciuitate hierlm: z per ꝑnas tẽplũ reedificatũ per zorobabel: z in h° ꝓueniunt oẽs historiographi iudei z latini. Templũ aũt z ciuitas q̃ imaginarie supza describũtur distant ab inuicem p. xxviij. miliaria z plus: ḡ ipossibile est vt vi: q visio imaginaria de edificatione ciuitatis z tẽpli post reditum de babylone itelligat. Qz aũt tãtuz distet declarat sic: Nã inter ciuitatem supza descriptã cũ suburbanis suis z iter tẽplũ cũ oibus sibi adiunctis edificijs: est tota latitudo portionis leuitazz continens decẽ milia calamozz: z de latitudine portõis sacerdotũ quattuoz milia calamozz z plus: sed istud plus dimitto. Ista vo. xiiij. milia calamozz faciũt. xxviij. miliaria: qõ sic declarat: Nã q̃nq pedes faciunt vnũ passuz: passus. cxxv. vnũ stadiũ: octo vo stadia faciunt vnũ miliare sic notatuz: quia cõtinet mille passus: qõ patet ex dictis: nã octies. cxxv faciũt mille: vñ vsus: Quinq pedes passũ faciũt: passus q̃z cẽtũ Vligitiq̃nq stadiũ: si des miliare Octo facis stadia: duplicatũ sit tibi leuga. hoc igit supposito: videndum ẽ de q̃ntitate calamozz. Ex dictis ãt supza q̃dragesimo capło pz q vnus calamus ꝓtinet sex cubitos: de cubitis scũarũ: q̃z qui libet continet vnum cubitũ vsualẽ z palmũ: vt ibidem fuit oñsũ: cubitus aũt vsualis ꝓtinet pedẽ z dimidium: z sic calamus cõtinet nouẽ pedes z cũ hoc sex palmos qui faciunt vnũ pedẽ z plus: sed illud plus dimitto: z sic pz q calamus vnus continet duos passus. Igit cũ mille passus faciant miliare vnũ: vt predcm ẽ: sequit q mille calami faciũt duo miliaria: z per ꝑnas. xiiij. milia calamozz faciũt. xxviij. miliaria: z sic patet ꝓpositũ. 2° separatim ostenditur de templo z ciuitate inchoatis per zorobabel z neemiam: z primo de tẽplo quia supza describitur murus exterioz longitudis quingtozum calamozum in quolibet quattuoz laterum suozum: quingenti vero calami faciunt vnum miliare: z sic circuitus muri est quattuoz miliaria. Circuitus autem tẽpli per zorobabel inchoati nunq̃ fuit tante cõtinentie: imo nec etiam cum tota ciuitate hierusalem in qua fuit: ergo zc. Item propheta vidit aquas egredientes de templo z procedentes vsq ad mare mortuum ad sanãdum illud de sua amaritudine: vt possent pisces ibi viuere: vt habetur supza. xlvij. capło. Certum est autez q in templo per zorobabel inchoato: z postea per romanos destructo: nunq̃ fuerunt tales aque: nec mare mortuum factum est dulce. Item idez potest argui de lignis fructiferis supza dictas aquas existentibus: z pmittiua facientibus: quolibet mense: qz nũq̃ ita factum est: ergo zc. ꝓpter hec z multa in visione ezechielis prescripta q̃ verificari non possunt de tẽplo post captiuitatem reedificato: patet falsitas opinionis predicte. Item idem ostẽditur de ciuitate per se: quia supza vltimo capło describitur in quadro equilatero: cuius quodlibet latus continet calamos quattuoz milia z q̃ngentos: que faciunt ix. miliaria: vt patet ex dictis supza. Et circuitus ciuitatis ibi describitur decẽ z octo miliũ calamozum qui faciunt. xxxvj. miliaria. ciuitas autem inchoata p neemiam nunq̃ habuit tantam capacitatem: nec etiam decimam partem: propter quod dicta opinio reprobat modo non solum a latinis sed etiam ab hebzeis.

Dicunt igitur hebzei moderni q hec vltima visio ezechielis est intelligenda de edificijs ciuitatis z templi: in aduentu messie construendis: quez expectant venturum tãq̃ hominem purum pzophetam tamen sanctissimum: etiam moyse sanctiozez. Dicunt etiam q regnabit tpaliter super omnes gentes quas sibi subijciet z iudeis: z edificabit ciuitatez z templum materialiter: sicut hic describitur ab ezechiele ꝑpheta. Dunc autem errozem quantum ad hoc q negãt chzistum in lege z prophetis promissum esse deuz: z q̃tum ad hoc q dicunt eius aduentum adhuc futurum: ego satis improbaui per scripturas veteris testamenti in quadam questione de quolibet: annis pluribus iam elapsis: tamen adhuc repetaz pauca de illis: z primo ad ostendendum q chzistus in lege z prophetis promissus sit vus de° z verus homo: dicitur eni Ysaie. ix. de ipso: Paruulus natus est nobis: z filius datus est nobis. in quo exprimit manifeste eius humanitas: per hoc autẽ qõ subdit: Et vocabitur nomẽ eius admirabilis cõsiliarius: deus fortis: pater futuri seculi: princeps pacis. ex primitur eius diuinitas. Item hieremie. xxiij. Ecce dies veniunt dicit dominus z suscitabo dauid germen iustuz. vbi translatio chaldaica apud hebzeos auctẽtica habet Statuã dauid messiam iustum: z regnabit rex z sapiens erit: z faciet iudicium z iusticiam in terra. sequitur: Et hoc est nomen qõ vocabũt eũ dominus iustus noster. Per hoc autez quod dicitur Suscitabo dauid germen iustum. apparet eius humanitas: per hoc autẽ qõ sequit: Et hoc est nomen qõ vocabunt euz dominꝰ iustus noster. exprimitur eius diuinitas: nam pro hoc nomine dominus hebzaica veritas habet nomẽ domini tetragrãmaton: quod scõm hebzeos est nomen summi dei creatozis omnium. Unde dicit rabi moyses i libzo directionis dubiozuz parte prima capło. lx. q hoc nomen domini tetragrãmaton significat diuinam essentiam significatione perfecta z immixta. Cetera vero nomina videntur deriuata ab operibus diuinis: vt creator: dominus: saluator: z huiusmodi. Item michee. v. dicitur. Et tu bethleem ephzata: paruulus es in milibꝰ iuda: ex te mihi egredietur qui sit dominator in israel: z egressus eius ab initio a diebus eternitatis. Qz autez

hec auctoritas etiã scõm hebreos itelligatur de christo p3 Matth. ij. quia sapientes iudeorum ea3 allegauerũt cor̃ herode querenti natiuitatis christi locũ: ⁊ p egressũ eius de bethleem exp̃mitur eius natiuitas tpalis in humana nã: per egressum autẽ ipsius ab initio a dieb⁹ eternitatis: exp̃imitur eius natiuitas eternalis in natura diuina. Q3 autẽ scõo dicunt christum adhuc venturum est falsum: q3 danielis. ix. describitur tps aduẽtus ipsius sb̃ certo nũero anno3. s. sb̃ septem hebdomadibus anno3: que faciunt quadringentos nonaginta annos. Iste vero numerus annorum completus fuit tẽpore christi: sicut diffuse declaraui scribendo super danielem: propter qõ hic causa breuitatis omitto. Jte3 danielis scõo de tpe aduentus christi dicitur: In diebus reg̃rum illorum suscitabit deus regnum: qõ in eternu3 nõ dissipabitur: qõ scõm hebreos itelligitur de regno messie: ⁊ sicut patet ibi loquitur propheta de quattuor regnis sibi succedentibus. s. babyloniorum: persarum: grecorum: ⁊ romanorum: ⁊ ideo regnum christi incepit tẽpore quo vltimum. s. regnum romanoru3 fuit i sua potestate: qõ maxime fuit tempore augusti cesaris: quo tẽpore christus de virgine fuit natus: vt patet luce scõo. Exĳt edictũ a cesare augusto ⁊c̃. Item aggei scõo: Adhuc vnum modicum ⁊c̃. sequitur: Et veniet desiderat⁹ cunctis gentibus: ⁊ implebo domum istam gloria: dicit dominus exercituum. sequitur: Adhuc magna erit gloria domus istius nouissime: plus q̃ prime. per hoc autẽ quod dicit: Ueniet desideratus cunctis gentibus: intelligitur aduentus christi: etiam secundum hebreos. per hoc autem qõ p̃mittitur: Adhuc vnum modicum ẽ. apparet q̃ est preteritus. nam a tempore quo aggeꝰ h⁹ dixit: vsq3 nunc: scilicet vsq3 ad annũ dñi. Mcccxxxij. in quo hec scripsi: plusq̃ mille ⁊ trecenti fluxerunt anni qui non videntur posse dici rõnabiliter vnum modicũ Jte3 certum est q̃ aggeus loquebatur de templo p ço-robabel inchoato dicens: Ueniet desideratus cũctis gẽtibus: ⁊ implebo domum istam gloria. Ex quo patz q̃ stante illo templo christus venit: ⁊ ipsum impleuit gloria: quando ibi oblatus fuit propter qõ sanctus symeon tũc exclamauit: Lumen ad reuelationem gentium: ⁊ gloriam plebis tue israel. hoc etiam patet per hoc qõ sb̃ditur: Magna erit gloria huius domus nouissime plusq̃ prime. prima nãq3 dicitur templum salomonis quod fuerat destructum. Non potest autem dici q̃ templum per zorobabel ⁊ suos sequaces reedificatũ qõ respectu templi salomonis fuit quasi nullius reputationis in edificijs ⁊ ornatibus ⁊ consimilibus: fuerit magis glorificatũ in aliquo: nisi per presentiaz christi: qui oblatus ibidem fuit: ⁊ in eo pluries predicauit: ⁊ plura miracula fecit: vt habetur in euangelijs. Illud enim tẽplum stetit vsq3 ad quadragesimum secũdum annũ p⁹ passionẽ christi in quo destructum fuit per romanos. Q3 autem tertio dicunt iudei christum in primo aduentu suo venturum ad regnandum temporaliter in potestate magna: patet manifeste falsum per illud quod dicitur Zacharie nono. Exulta satis filia syon: iubilla filia hierusalem: Ecce rex tuus veniet tibi iustus ⁊ saluator: ⁊ ipse pauper ⁊ sedens super asinam ⁊ pullum filiũ asine. quod exponitur etiam a doctoribus hebreis de aduentu messie: vt declaratum fuit ibidem: ⁊ sic patet q̃ eius aduentus primus predicitur a propheta futurus i paupertate: ⁊ humilitate ⁊ non i terrena gloria seu potestate. Jtẽ esaie. lĳ. de christo dicitur: Ecce intelliget seruus meus ⁊c̃. quod intelligitur de christo ẽt ꝑ3 hebreos antiq̃s: ⁊ ẽt totũ caplm seq̃ns sicut ibidẽ fuit dictũ: ⁊ ibi subdit de ipo: Inglorius erit iter viros aspecꝰ eiꝰ: ⁊ ibidem subditur: Et desideraui̇mus eu3 despectum ⁊ nouissimum virorum: virum dolorum: ⁊ scientem infirmitatem: ⁊ quasi absconditus vultus eius: ⁊ despectus. ⁊ postea: Sicut ouis ad occisionem ducetur ⁊c̃. Ex quibus patet: q̃ primus aduentus messie non fuit prenunciatus futurus in potestate ⁊ gloria: sed humilitate et paupertate magna: nec ad temporaliter regnandum: sed ad patiendum: ⁊ per suaz passionem nos misericorditer redimendum. vnde ibidem dicitur: Ipse autem vulneratus est propter iniquitates nostras attritus est propter scelera nostra: disciplina pacis nostre super eum ⁊ liuore eius sanati sumus: Q3 autem dicunt iudei: q̃ messias in aduentu suo edificabit eis templum materiale: sicut predicitur ab ezechiele: ⁊ ex hoc sumunt argumẽtum contra nos ad probandum: q̃ ihesus naçarenus non fuit messias verus: quia non edificauit templum sicut p̃ phetas fuerat promissum: non valet: quia prophete magis dicunt contrarium: Nam aggei secundo i auctoritate superius allegata dicitur de tẽplo per zorobabel ichoato. Magna erit gloria domus istius nouissime. Ex quo patet q̃ ñ est alia materialiter edificanda per messiam. nam ista de q̃ loquitur propheta non esset nouissima. Item hieremie tertio dicitur de aduentu christi primo: Assumam vos vnuz de ciuitate ⁊ duos de cognatione ⁊ introducz vos i syon. in quo predixit propheta paucos valde de iudeis respectiue ad fidem catholicam conuertendos: ⁊ subditur ibidez: In diebus illis dicit dominus. Non dicent vltra arca testamẽti domini: nec ascendet super cor: nec recordabitur illi⁹: nec visitabitur: nec fiet vltra. Nũc autem ita est q̃ tabernaculũ moysi fuit fcm̃ ad reponendum arcam testamenti domini: vt patet Exo. vicesimo q̃nto: ⁊ similiter templum salomonis: ad hoc fuit factum: vt patet in pluribus locis secundo ⁊ tertio regum: ⁊ secundo paralypomenõ: ⁊ ideo si arca vltra non fiet: per consequens nec templum: propter qõ iudei vt consequenter dicant: sicut dicunt q̃ messias in aduentu suo edificauit eis materialiter templum: sic restituet eis arcam testamenti ꝓpiciatoriuz: ⁊ cera pertinentia ad veteꝛ legis cultum. Cum igitur hieremias propheta dicat q̃ arca materialis testamenti non fiet vltra: nec erit in recordatiõe vel memoria. s. ad construendum: per cõsequens p̃dixit tẽplum materiale vlterius non reedificandum. Item ad hoc potest induci quod dicitur hieremie septimo: Nolite confidere in verbis mendacij dicentes: Templum domini tẽplũ domini templum domini est. In hebreo habet: Templuz domini templum domini templum domini tria in pluraꝛli: quasi diceret mendaciuz est dicere q̃ tria templa sint successiue edificanda: ⁊ ideo post templum salomonis qõ fuit primum: ⁊ templum per ço-robabel inchoatuz: ⁊ per romanos destructum quod fuit secundum: non reedificabitur iudeis tertium. Argumentum autem de ihesu naçareno nõ valet: quia templum per ipsum edificatum est ecclesia siue cõgregatio fidelium in fide charitate formata: que est spiritualle templum de cuius edificatione dicit Matthe⁹. xvj. Super hanc petram edificabo ecclesiã meã. Cauillationes aũt iudeorum per ꝯs nituntur scripturas veteris testamenti p̃ allegatas peruertere propter prolixitatem vitandã h̃ omitto: quia illas posui diffuse in quadã questione de quolibet: de qua supra mentionem feci: ⁊ q3 cauillatões illas exponẽdo libros veteris testamẽti replicaui saltem pro magna pte i locis in q̃bus exponũt auctoritates predicte. Expositionẽ vltie visionis ezechielis ex cã exponẽdã reseruaui p⁹ expositõez libroꝝ oiuz veris ac noui testi. ¶ Opinio catholicoꝝ

Ꝓbatis dictis hebreoꝝ scoz gr̃am a dño mihi datam: consequenꝛ videndũ ẽ q̃d de visione predicta dixerꝛ doctores catholici: et sũt tres modi dicendi. Na aliq̃ vt beat⁹ hieronymus ⁊ beatus gregorius dixerũt: q̃ visionẽ ezechielis imaginariam edificatoez ecclie

in sacris ⁊ moꝛib⁹ esse signatam: ⁊ hunc sensum in exponē-
do secuti sunt: expositionem imaginarie visionis ꝓout su-
pius est descripta: quasi totaliꝛ dimittētes: cū tñ ab illa sit in
choandū: sicut dictum fuit supra in principio. xl. capli. Di-
cit etiam vlterius beatus gregoꝛius homelia prima super
hanc visionem: q̄ ille sensus visionis imaginarie est totaliꝛ
relinquendus: eo q̄ visio illa continet incompossibilia: qđ
arguit ex eo quod dicitur supra. xl. caplo: Et mensus ē lati-
tudinem edificij calamo vno. per hoc autem q̄ dicit edifi-
cij absolute: loquitur de toto edificio scōm gregoꝛiū: et po
stea sb̄ditur: Et mēsus est poꝛtam a tecto thalami: vsq; ad
tectum eius. latitudinem. xxv. cubitoꝝ ⁊ fecit frontes p
lx. cubitos. Ex quibus sic arguit. Frontes sunt in poꝛta: et
poꝛta in edificio: ⁊ sic maius continetur in minoꝛi. s. lx. cu-
biti in. xxv. ⁊. xxv. in vno: hoc autem est impossibile. ergo
nō. Dicit etiam q̄ hoc factum est ex ordinatione diuina: vt
legentes dictam visionem relicto sensu imaginario tā̄ nul
lo mysticum quererent intellectum: sed magister richardus
de sancto victoꝛe reputans in hoc dictuꝫ gregoꝛij min⁹ vez
processit quasi via oppositа: declarans in expositione sua
possibilitatem totius edificij superius descripti de sēsu alio
nihil dicendo: si autez alibi de hoc aliquid dicit ignoꝛo. sol
uit autē argumentum beati gregoꝛij: per hoc q̄ omnia tem
pli edificia simul sumpta dicuntur vnum edificiuz: ⁊ nihil⁹
ominus quodlibet dici per se potest vnum edificium sicut
totum manerium regis parisius dicitur domus regia: et ta
men sunt ibi multe domus. s. palatium camera causarum
capella ⁊ sic de alijs: et ideo cuz dicitur supra. xl. c. Et mēsus
est latitudinem edificij calamo vno nō. edificium ibi accipi
tur pro muro exteriozi secundū aliquos vel pro domuncu
la supra poꝛtam edificata: secundū alios vt dictum fuit ibi
dem. Dominus hugo cardinalis processit quasi media via
declarans possibilitatem edificij imaginarie visi: ⁊ cuz hoc
de edificio ecclesie per aliqua loca immiscuit: hoc tamen fe
cit incomplete ⁊ etiam intercise: eandem etiam sententiam
sub diuersis similitudinibus pluries repetendo: et propter
eandem causam expositio beati gregoꝛij videtur minus ap
pta. nam per montem supra quem propheta dicitur oimis⁹
sus supra. xl. ca. dicit signari christum. Item per virum mē
surantem edificium. item per poꝛtam et etiam alia plura. li
cet autem dictum beati gregoꝛij non intendaz in aliquo re-
probare: tamen aliquibus videretur conuenientius exponi
visio predicta: si per diuersas partes ⁊ similitudines signifi
carentur diuersa. item beatus gregoꝛius de dicta visiōe ex
posuit tantum primum capitulum. s. xl. ⁊ adhuc incomple
te: nam illo tempoꝛe obsessa fuit romana ciuitas: ⁊ multuz
afflicta: propter quod se excusat de vlterioꝛi ꝓsecutione ibi
terminās dicte visionis expositionem: decem tamen home
lias continentem. ¶ Post caplm. xlvij. i mysticatōe vbi
dicitur in postilla: Nam aliqui vt beatus hieronymus.

QJrca plurima que continentur in ꝓo ¶ Additio
phetia ezechielis duo sunt consideranda. Unum
est q̄ inter ceteros ꝓphas iste pluribus vtiꝛ paboꝛ
vt pz in ꝓcessu sue ꝓphetie i qua q̄plurimas metaphoꝛas i
ducit. vñ ipse deo dicebat supra ca. xx. A a a dñe deus ipsi
dicūt de me: nunqđ non per pabolas loquit iste. quasi dice
rent: Oēs sermones illius sunt parabolici. ex qua conside-
ratione hī q̄ iste visiones edificationum quas ezechiel tra-
dit cōiter sunt metaphoꝛice intelligende: ⁊ ideo ꝓcessus gre
gorij exponēdi huiusmodi visiones censeri debet ꝓpꝛius
⁊ liꝛeralis secundū modū loquendi ipsius ꝓphete: sicut in
his q̄ parabolice dicunt sensus litteralis est: non ille q̄ p lit
teram significatur sed qui per res ipsas quas littera signifi-
cat intelligitur: put ocñ est i plogo sup geneſiz. Secūdū ē
q̄ hic ꝓpheta aliqua ꝓponebat per modū ꝓcepti que tñ nō
debent intelligi vt ꝓcepta. s. vt iponāt necessitatē obseruan
di: sed gsi ꝓ illa que non hñt vim obligandi ad penam
si non seruentur. vnde supra caplo. xlv. dicitur: Hec di-
cit dñs deus i ꝓmo mense in ꝓma mensis sumes vitulū
de armēto imaculatum ⁊ expiabis scūarium nē. Et siꝛ
ponit aliq̄ circa sacerdotes: ⁊ circa ꝓncipes in sacrificijs
⁊ ornamētis ⁊ ingressu tēpli ⁊ alijs: que si intelligerent
vt ꝓcepta eēt manifeste ꝓ illud quod legit Deut. iiij.
Nō addetis ad verbū qō loquoꝛ vobis nec auseretis ex
eo. vnde in veteri testō sicut nullus potuit auferre aliqō
ꝓceptū de his q̄ deus ꝓcipiebat per moysen: ita nul-
lus poterat addere aliqō ꝓceptū vltra illa: et siꝛ posset
dici de edificatione tēpli: ⁊ ciuitaꝛ hic ꝓposita: q̄ signifi
cabat reedificationē tēpli aliqñ necessario fiēdā: secūdū
edificationē q̄ de consilio ꝓphetico fieri debebat ꝓpter
sanctificationē spūalem illius edificij quam ꝓpheta ꝓn
cipaliꝛ intendebat. Et notandū q̄ predicte ꝓsideratiōes
que in hac lra: vt patet: fundāt sūt valide ad euacuāda
argumēta iudeoꝝ: que ex his visiōib⁹ ezechiel: cōiter su
munt: que quidem argumenta credūt esse efficacissima
contra nos qui christum iā venisse confitemur: cuz tñ
predicta non fuerunt hactenus cōpleta nec profitemur
ipsa cōplēda: sed predictis consideratis patet manifeste
q̄ ista possent ⁊ debēt itelligi parabolice dicta seu per
modum consilij: non aūt ꝓcepti vt dictum est.

¶ Expositio visionis imaginarie secūdū postillatoꝛē.

Hs igit premissis itēdo dicere quid mihi videt
ō significato visionis imaginarie: nō tñ ad sa
tisfactionē mihi vel alijs: cū respectu ꝓcedē
tium doctoꝝ siz nullius momēti: sed ad excitandū ani
mos studiosoꝝ ⁊ deuotoꝝ vt per exercitium studij
⁊ oꝛonis querant dicte visionis intellectum: ab eo qui
sua mysteria reuelat humilibus ⁊ deuotis: ⁊ absc̄odit a
prudētibus ⁊ sapiētib⁹ in oculis suis. Credo nāq; q̄ nl
lus possit dictā visionē sufficiēter exponē: nisi hoc hūe-
rit ex diuina reuelatione. Dico igitur q̄ significatuz su-
prascripte visionis potest dupliciꝛ accipi: vno modo vt
per illā significetur reedificatio templi materialis post
reditū babylonice captiuitatis: non tamen illo modo
quo dixerunt antiqui iudei: quē supra reprobaui. Alio
modo q̄ per illam significetur edificium ecclesie p chri-
stum saluatoꝛem nostrum: sicut cōiter dicunt doctoꝛes
catholici. Ad euidentiam primi modi considerandum
q̄ frequenter in scriptura sacra: ⁊ maxime veteris testa
menti promissiones diuine de bonis futuris: ⁊ comina
tiones de penis infligendis: intelliguntur sub conditōe
licet scribantur absolute. De promissionibus autem pz
primo regū secūdo ca. vbi dicitur: Uenit aūt vir dei ad
heli: ⁊ ait ad eū: hec dicit dñs: Nunquid non aperte re
uelatus sum domui patris tui: cum esset in egypto in
domo pharaonis: ⁊ elegi eum ex omnibus tribubus is
rael mihi in sacerdotem. s. sumū: vt pz per litterā sequē
tem: ⁊ postea sb̄ditur: Propterea ait dominꝰ deus isrl
rael: loquens Locutus sum: vt domꝰ tua ⁊ domus pris
tui ministraret i cōspectu meo vsq; in sempiternū: nūc
autem dicit dominus absit hoc a me: sed quicunq; ho
noꝛificauerit me glorificabo eū: qui aūt contēnunt me
erunt ignobiles. Ex his pz q̄ promissio absolute facta
de summo sacerdotio añ exitum filiozum israel de egy
pto: postea per quadringentos annos vel circiter. s. tpe
heli: oñdit dñs q̄ illa promissio itelligenda erat sub con
ditione. s. si sacerdotes sūme debite ministrarēt: aliꝛ nō
Similiter idem patet de comminationibus penarum
ione tertio: vbi de ꝓcepto domini dixit ionas abso-
lute: Adhuc. xl. dies ⁊ niniue subuertetur. et tamē eius
subuersio tunc non fuit secuta: ⁊ hoc quia niniuite ege-
runt penitentiam de malis suis ad vbū ione: vt exꝑmit

ibidē. Ex q̄ p3 q̄ cōminatio ſbuerſionis niniue que p̄ lata fuerat abſolute: intelligenda erat ſub conditione. ſ. ſi niniuite in malis ſuis perſiſterent obdurati: aliter nō Item de promiſſionibus et cōminationibus ſimul patet hieremie. xviij. vbi dī ex perſona domini: Repente loquar aduerſum gentem ⁊ aduerſum regnum: vt erradicem ⁊ deſtruam ⁊ diſperdam illud: ſi penitentiaz egerit gens illa a malo ſuo q̄ locutus ſum aduerſus eam: agam ⁊ ego penitentiam ſuper malo q̄ cogitaui vt facerem ei. Ex quo patet manifeſte q̄ in cōminatione ſcā abſolute intelligitur conditio: ſi illi quibus fit perſeuerent in malo: ⁊ ſtatim ibidem ſubditur ō promiſſionib⁹: Et ſubito loquar de gente ⁊ de regno vt edificem et plantem iſtud: ſi fecerit malum in oculis meis: vt nō audiat vocem meam penitentiam agam ſuper bono q̄ locutus ſum vt facerem ei. Ex quo patet q̄ in promiſſione de bono conferendo intelligitur hec conditio: ſcilicet ſi illi quibus fit ſteterint in bono. Ad hoc eſt etiā ratio naturalis: quia ſi aliquis rex vel princeps promittēt alicui militi equum ⁊ arma ⁊ ante completionem promiſſionis miles auerteret ſe a rege vel principe ad eius inimicoſ ſe conuertendo: nunquid teneretur adimplere promiſſum: certe non: quia non fuit intētio eius: nec debet eſſe: q̄ ei daret equum ⁊ arma ad impugnanduz ſe: ſed magis ad ſeruiendum ſibi. In omni vero pctō mortali homo a deo auertitur: ⁊ ad demonem conuertit: g̃ nē. Item ad hoc poteſt induci exēplū de filijs iſrl̄ q̄bus multe terre ⁊ alia multa bona promiſſa fuerūt que nū q̄ obtinuerunt: eo q̄ erga deum ſuum debitum non fecerunt: ſicut patet in libro ioſue q̄ filij iſrl̄ in ſuis ſortibus cupiditate ducti dimiſerūt gentes idolatras habitare cum eis ſub tributo contra precepta domini: propi q̄ filij earum ſuccedentes non ſolum partem terre tenuerunt: ſed etiam populum iſrael multipl̄citer afflixerūt Similiter in propoſito poteſt dici rationabiliter q̄ per viſionem imaginariam ezechieli: ſignata fuit edificatio ciuitatis ⁊ templi materialiter poſt reditum captiuitatis babylonice futura ſecundum formam ſuperius deſcriptam: ⁊ ſic in re factum fuiſſet ſi populus iſrael ſuum debitum feciſſet: nam hec conditio intelligebatur i promiſſo: ſed non fecit: propter quod templum ⁊ ciuitas non fuerunt tunc edificate ſecundum modum ezechieli oſtenſum: tamen propter aliquos bonos de filijs iſrael fuit ciuitas reedificata ⁊ templum: minoris tamē capacitatis ⁊ nobilitatis quaſi incomparabiliter q̄ fuerat promiſſum propter quod ezechiel in fine dicte viſionis videtur dixiſſe ſupra. xlviij. Amen. quaſi dicēt vtinam ſic fiat ⁊ non impediatur p peccata noſtra. Q̄ autem filij iſrael non fecerint debitum ſuum ad obtinēdū integre dictum promiſſum patet: quia data generali licentia per cyrum q̄ omnes iudei de regno ſuo poſſent i iudeam libere reuerti: ⁊ ibi deo ſeruire: multi tamē capti amore vxorum quas ibi acceperant: ⁊ filiorum quos ibi genuerant: ⁊ poſſeſſionum quas ibi acquiſierāt noluerunt inde reuerti: ſed magis elegerunt iter idolatras cōmorari. Similiter illi qui de captiuitate redierunt i iudeam vxores ſuas hebreas legitimas contēpſerunt: ⁊ alienigenas contra dei preceptum duxerunt: ⁊ nō ſolum vulgares de populo hoc fecerunt: ſed etiam maiores. ſ. principes ⁊ ſacerdotes: vt habetur primo eſdre nono. Item poſtea tempore machabeorum multi de populo iſrl̄ ⁊ de ſacerdotibus ad vitium contra naturam ⁊ idolatriam ſe conuerterunt: edificantes in hieruſalem ephebiū ideſt proſtibulum iuuenum: ⁊ paleſtram ideſt ſcholam ad docendum ritus ⁊ leges gentilium: vt dictum fuit ſecundo machabeorum. Similiter poſtea verum chriſtū eis promiſſum ex inuidia ⁊ malignitate contēpſerūt: ⁊ ipm coram pilato negantes per manus militum eius occiderūt: propter quod eorum ciuitas et templum que reedificata fuerant: per romanos deſtructa fuerunt: ſicut predixerat chriſtus luce. xix. Videns ieſus ciuitatem ſanctam hieruſalē fleuit ſuper eam nē. Sic igitur patet vna expoſitio q̄tum ad ſignificatum viſionis imaginarie ſuperius deſcripte: ſed cōtra dictam expoſitionē poſſet argui: primo de aquis egredientibus de templo ſanantibus mare mortuum a ſua ſalſedie ⁊ amaritudine: ſcōo de lignis ſuper ripam fluminis facientibus nouos fructus ſingulis menſibus: hec enim videntur aliquibus impoſſibilia: ⁊ per conſequens ſi iudei redeuntes de babylone feciſſent erga deum debitum ſuum: non tamen iſta fuiſſent eis facta: cum fuiſſent impoſſibilia: vt aliq bus videtur: ⁊ ſecūdum hoc expoſitio dicta nō videtur vera. Ad iſta dicendū q̄ aliqua ſunt poſſibilia nature: ſcilicet illa que naturali curſu peraguntur: ⁊ aliqua ſūt impoſſibilia nature: poſſibilia tamen deo. Et iſta ſunt in duplici gradu: nam aliqua ſunt ſupra naturā q̄tum ad ſuum p̄incipiū non tamen q̄tum ad ſequens exercitiuz: ſicut q̄ cecus videat: nam eius illuminatio eſt ſupra naturam: ſed exercitium oculi dati per miraculum eſt naturale: ſicut oculi dati per generationem naturalem. Aliqua vero ſunt ſupra naturā vtroq; modo: ſicut conuerſio panis in corpus chriſti: ⁊ permanentia eiuſdem corporis ſb̄ ſpecie panis. Poſſet igit dici vt videtur q̄ dulcoratio maris mortui ſit poſſibilis ſecūdum naturam: nam aque maris collate per venas terre fiunt potabiles: ⁊ hoc modo de aquis procedentibus a mari oriuntur alibi fontes dulces: et ideo non videtur inconueniens q̄ aque egredientes de templo haberent virtutem naturalem dulcorandi aquas maris predicti: nam in diuerſis partibus mundi oriuntur fōtes: diuerſas virtutes ⁊ mirabiles habentes. Hoc etiaz confirmatur per ſcripturam: dī. n. Exo. xv. q̄ aque marath in dulcedinem verſe ſunt per imiſſionez ligni q̄ videtur habuiſſe ad hoc vtutem naturalem vt dictum fuit ibidē. Similiter dicendum de lignis quolibz menſe fructificantibus: videmus enim q̄ aliqua ligna ⁊ terrenaſcentia fructificant bis in anno: ⁊ forte pluribus vicib⁹ in aliquibus terris: ⁊ ſic forſitan poſſet hic dici ō fructificatione quolibet menſe: ⁊ dato q̄ nō ſit aliqua talis arbor nō eſt tamen negandū quin deus poſſet facere: ita q̄ productō arboris eſſet ſupnālis: tñ fructificatio ſeqns nālis eſſet: ⁊ ſi hoc ab aliq̄ negetur: nō tñ negari pōt q̄n deus poſſet etiam de qualibet arbore fructū p̄ducere quolibet meſe miraculoſe: ⁊ ideo ſi predicte vie non ſufficiunt poteſt dici: q̄ hoc bñficium diuinum fuiſſet iudeis continuatum: ſi erga deū debitum ſuum feciſſent: ſicut p. xl. ānos pauit eos manna in deſerto: ⁊ chriſtianis per orbē qualibet die dat corpus ſuū ⁊ ſuum ſanguinem in ſacramēto euchariſtie. ¶ Poſt capitulū vltimum in myſticatione: vbi dicit in poſtilla: Propter quod ezechiel in fine viſionis dicte. ¶ Additio.

¶ In hebreo nequ in trāſlatōe chaldaica: non habetur in hoc loco Amen. vnde non debz ex hoc ſumi aliquod argumentum. ¶ Alia expoſitio poſtillatoris.

Alia vero expoſitio poteſt accipi vt per viſionem imaginariā ſupra dcām ñ itelligat aliq̄ edificatio materialis: ſed ſolū edificatio ſpūalis eccleſie i moribus fide ⁊ ſacramentis. In eccl̄ia vō que ē congregatio fideliū duplex eſt regnū: vnū q̄tū ad ſpūalia: ⁊ hoc deſignat p edificiū tēpli: aliud aūt q̄tū ad tpalia: ⁊ hoc deſignat p diuiſionē terre ⁊ edificium ciuitatis circa finē libri: vtrūq; tñ regnū eſt a deo. Igit dico cū beato gregorio q̄tū ad hoc q̄ p mōtē i q̄ pphēta dī dimiſſus vel poſitus ſupra. xl. c. itelligit chriſt⁹ ō q̄ ſcribit dāiel. ij. Lapis q̄ percuſſerit ſtatuā fcs eſt mons magn⁹: ⁊ ipleuit vniuerſā terrā. qō exponitur de chriſto a doctorib⁹ hebraicis ⁊ latis. Sup iſtū aūt montez

fūdatur ecclia: sicut ipse dicit matthei. xvj. Sup hāc petraz edificabo ecclīam meā. i. super me: ꝛ hoc ꝙtum ad duplex regimē ecclesie p̄dictū. Et sicut pz ex precedētibus p̄mo agē dū est de edificio i spūalibus: qz p̄mo describitur in precedē tibus ipm templū: circa cuius edificiuz describitur triplex murus. s. exterior: medius: ꝛ interior. Per exteriozem vero q̄ circūdat oia edificia intelligitur p̄tectio seu custodia diui na oia cōplectēs de q̄ muro dī Esa. xxvj. Urbs fortitudis nostre syon: saluator ponet in ea murus ꝛc̄. per murum vo mediū itelligitur custodia seu protectio angelica que icludi tur sb̄ diuina. vnde dī psalmo. cxxiij. Montes in circuitu eius. i. angeli: vt dicit glosa augustini: q̄ sunt in circuitu eccle sie per modū muri. per muz autem interiozem qui ē mino ris ambitus intelligitur p̄tectio seu custodia humana p p̄ latos ecclesie ꝛ coz ministros: que minozis efficacie ē ꝙ an gelica. De hoc aūt muro ꝑ malos prelatos dī ezechiel. xiij. Nō opposuistis vos murum pro domo dñi. Intra muros istos est ingressus ex tribus partibus: per quas intelligūtur tres ptes terre habitabilis. s. asia: aphria: ꝛ europa: ex qui bus ingressi sunt ecclesiā multi per susceptionē fidei ꝛ sacra mentoꝝ: ꝛ ingrediūtur de presenti: ꝛ egredientur de futu ro. De istis vero tribus terre partibus dī hieremie. xxvij. Terra terra terra: audi sermonē dñi. ō quibus tribus terre partibus plures audierunt sermonem apostolozum aliozū ꝙ christi discipulozꝫ cū effectu credendi. Ex qualibet autez parte trium partium dict. z sunt tres porte in tribus muri ex opposito se respicientes: per quas signantur tres grad' vel status venientium ad fidem. s. incipientium: qui designant per portā exteriorē: siue primaz proficientiū: qui significant per mediam vel secundam: Perfectoꝝ. qui designantur per tertiam vel interiozem. De portis istis dī psal'. lxxxvj. Diligit dñs portas syon super oia tabernacula iacob. Per tabernacula iacob itelligitur status vel gradus fideliuz tpe legis mosaice: per portas syon: status vel graduſ fideliū tpe legis euangelice: que dī lex amozis: lex aūt vetus: lex timo ris: ꝓpter quod porte syon bene dicuntur predilecte. In poz tis aūt exteriozibus non sunt edificia magna: sed quedā do mūcule super eas edificate: vt supra dictum est: per qō desi gnatur ꝙ status incipiētiū est adhuc notabiliter iperfectus In portis aūt medijs ꝛ interiozib' sunt edificia pulchra ad designandū ꝙ proficientes ꝛ perfecti hñt maiorē perfectionē: perfecti iā actu: proficientes in potentia actui propiqua: ad qō designandū ad portas medias est ascensus per septē gra dus tātū: ad interiores vero scu tertias est ascensus per octo gradus. Habet aūt q̄libet sex portaz vestibulū: porticū: du as frontes: ꝛ sex thalamos. Per vestibulum precedens pozticum: intelligit gra p̄uenies: de qua dī psalmo. lviij. Mise ricordia eius p̄uenict me. misericordia nāq; dei ꝛ eius gra tia sunt idē: ꝙ porticū vero gratia sbsequēs de q̄ dī psalmo xxij. Misericordia eius sbsequet me. vel aliter pōt dici ꝙ p vestibulū ꝛ porticum designat volūtas bona: ꝛ operatio sā cta: de quibus dicit Augustinus sup iohānē: Precedet vel le: sequeret perficē. Per duas frōtes q̄ sūt ad decorē ꝛ fortī tudinē portaz: pp quod facte sūt ad modū duaz turrella rū: ex vtraq; pte cuiuslibet porte: designat patiētia in aduer sis: que stabilit hoiem: ne p impatientiā frāgatur: ꝛ modestia i. pspcris q̄ tenet hoiez ne p superbiā eleuet. De istis duabus turrellis dī ps. cxxj. Fiat pax in vtute tua ꝛ abūdantia i tur ribus tuis. nam p patientiā i aduersis: ꝛ per modestiā in p speris: acq̄ritur ꝛ conseruat abūdantia oiuz diuinozum bñ ficiozꝫ i nobis: Per thalamos aūt in q̄bus hoies dormiunt ꝛ quiescūt intelligitur pax. vñ in psalmo tertio: In pace i id ipm dormiā ꝛ requiescā. Est aūt duplex pax. s. iterna: ꝛ fra terna: ió dicāt thalami ē hinc ꝛ inde ex vtraq; parte porte ꝛ tres ex vna pte: qz pacem internam tria faciunt: Primuz est scientia munda: Ecc̄. xliij. Hoies diuites i vtute pulchri tudis studium habentes pacificātes in domibus suis. s. in ꝓscientiꝫ ꝓpriis. Scōm est amicitia diuia: Augusti nus libro confessionū. Inquietum est cor meū do nec requiescat in te. et psalmo. cvij. Pax multa diligē tibus legē tuā. que ē lex diuini amozis. Tertiū ē sufficiē tia modesta: per quā aliqs est contentus his que habet ꝛ sic in se pacificatus: de quo pōt exponi qō dī matthei q̄nto: Beati pacifici qm̄ filij dei vocabūt. tales enim filij dei quodāmodo deo assimilāt: qui non indiget aliquo extra se: sed est ibi sufficiētissimus. Silr ex altera parte porte sūt tres thalami: qz tria faciunt pacem fraternaz Primū ē humilitas vera: que intm̄ pacifica est: ꝙ facit pacifice habitare cum suo ꝓrio: ꝛ hoc est speciale i hac vtute: naz castus nō habitat pacifice cū luxurioso: nec iustus cū iniquo: sed humilis habitat pacifice cū superbo: qz sicut superbus vult dominari: ita ve hūilis sbiici ꝛ sic vterq; hz qō querit ꝛ per p̄ns quiescit: ideo dī ps. cxix. Cū his qui oderūt pacē eram pacific'. i. cū supbis de quibus dī puer. xij. Inter superbos sēp iurgia sunt Secūdū est equitas iusta sine qua nulla societas potest esse pacifica: sicut pz de societate latronū qui sūt aduer sarij iusticie: nisi enim inter se iuste diuiderēt spolia sta tim inter eos oriret discordia: ió dī esa. xxxij. Erit opus iusticie pax. Tertiū ē taciturnitas debita: que tenet os clausū ne p̄rūpat in verba discordie seminatiua. vnde per oppositum dicitur Ecc̄. xxviij. Susurro ꝛ biliguis maledictus: multos enim turbauit pacē habētes. De q̄ libet autem dictorum thalamoꝝ pōt dici qō scribitur Deut. xxxij. Amantissimus dñi habitabit confidenter in eo. quasi i thalamo morabitur tota die. qui enim ō um vere diligit in dictis thalamis iugiter cōmorat.

Post expositionē portaꝝ p̄cedendū est ad expositionez gaçophylacioꝝ: que supra describūt esse circa pauimē tum orientale: ꝛ dicuntur eē triginta per que designat i pletio decē p̄ceptoꝝ tpibus tribus necessaria. s. tpe le gis nāe: ꝛ tpe legis mosaice: et tpe legis euāgelice. Dena rius autem numerus multiplicatus per ternariū ꝓsurgit in tricesimū. Et bene dicuntur gaçophylacia a gaça ꝛ phylaxe quod est seruare: nam per impletionem decē p̄ceptorum conseruantur diuitie virtutum. Post ex positionem gaçophylaciozuz sequitur expositio mēsa rum: que supradicte sunt octo: per quas designāt quat tuor partes veteris testamenti ꝛ quattuor noui: de qui bus tāḡ de mensis spiritualibus reficitur totus popul' christianus: scōm ꝙ dicitur Deut. viij. Non i solo pa ne viuit homo sed in omni verbo quod egredietur de ore dei. Q̄ autem vetus testamentum in quattuor par tes diuidatur: dixi plenius in principio geneſis. Diuidi tur enim in libros legales: historiales: prophetales: ꝛ sa pientiales. Et consimiliter diuiditur nouum testamen tum: nam libris legalibus correspondent euangelia: hi storialibus actus apostolorum: sapientialibus epistole pauli ꝛ epistole canonice: prophetalibus aūt apocalyp sis. De qualibet autem dictarum mensaruz pōt dici qō scribitur prouerbioꝝ. ix. Sapiētia edificauit sibi do mū: excidit columnas septē: immolauit victimas suas miscuit vinum: ꝛ proposuit mensam suam. Scriptura nanq; sacra est mensa sapientie. Post expositionez mē sarum: sequitur expositio atrij interiozis: in quo secun dum hebreos quattuor ponuntur. s. altare: holocausto rum: gaçophilacia sacerdotum hebdomadariozum: ꝛ gazophylacia cantoꝝ similiter hebdomadarioꝝ: ꝛ transitus aquarum a latere altaris: Et quoniam edifi catio ecclesie spiritualis non solum consistit in moziḃ ꝛ refectione de mensa sacre scripture: sed etiam in sacra mentis: ideo per altare holocaustorum intelligitur cu-

charistie sacramentum in quo quottidie imolat agnus qui tollit peccata mūdi. vñ dic̄ Augustinus i libro sniarum prospi: Semel imolatus est christ' in semetipo: z tñ quottidie imolatur in sacro: inq̄tum per hoc sacrm efficimur quottidie participes fructus oñice passionis. vnde z in quadam oñicali oratione secreta dr: Quotiens huius hostie cōmemoratio celebratur: opus nostre redemptionis exercetur. de hoc autem altari dicitur hebre. xiij. Habemus altare de quo non habent edere potestatem: hi qui tabernaculo deseruiunt ceremonias legis veteris obseruantes. Et qm̄ eucharistie sacrz cuz diuinis laudibus est conficiendū: ideo ꝓpe altare. s. i atrio interiori ponuntur gaçophylacia sacerdotum: hebdomadariorum: z sīr cantorz per que designantur merita celebrantium z eis ministrantium. Per aquas vero egredientes de templo z transeuntes ad latus altaris significatur sacrz baptismi: ō quo dicitur iohelis. iij. Fōs egredietur de domo domini: z irrigabit torrentem spinarum. dicuntur autem aque iste egredientes de tēplo: per quod templum significantur duo principales nre fi dei articuli. s. articulus sancte trinitatis: z articulus incarnationis: vt postea plenius dicetur: qz baptismus se cūdū cōem ecclie formā: confertur in nomine sancte trinitatis: scōm q dicitur Matthei vltimo. Euntes docete oēs gentes baptiçantes eos in noīe patris z filij z spiritussancti. z quia in primitiua ecclesia fuit collatus in noie christi: vt hī in actibus aplorz i pluribus locis qō est nomē suppositi in quo vniuntur natura diuia z humana. De duobus aūt istis sacris loquitur specialiter ezechiel prophet: quia sunt speciali mō sacra noue legis i q̄tum christus per se ea instituit et eis vsus fuit in seipo z hoc pz de sacro baptismi i quattuor euangelijs q̄tuz tum ad vtrūqz. s. institutionē z vsum: z similiter de sacramento eucharistie q̄tum ad eius institutionem: q̄tū autem ad eius vsum non habetur in euangelijs expresse: sed hoc tenet cōitas ecclesie: qz dr Act. primo: Cepit iesus facere z docere. z ideo sicut prius baptiçari voluit: z postea baptismum alijs imposuit: sic i cena primo corpus suum z sanguinem suprmsit: z postea discipulis sumendum tradidit. vnde dicit hieronymus ad lesbiam: Dominus iesus ipse conuiua z conuiuium: ipse comedens z qui comeditur. vñ versus: Rex sedet in cena turba cinctus duodena: Se tenet in manibus: se cibat ipe cibus. Per hec aūt sacra que principalia sunt: alia sbintelliguntur. Post expositionē atrij interiorīs procedendum est ad expositionē templi: z qm̄ edificatio ecclesie spiritualis non solum consistit in moribus z refectione per sacrā scripturā: z sacramentis: sed etiaz in fidei articulis: ideo per templum significantur sequentia: quod diuiditur in tres partes. s. porticum sanctum: z sanctū sanctorz. Per porticum autem est ingressus ad alias ptes: z ideo per ipsam intelligitur articulus vnitatis diuine essentie: z articulus sue prouidentie: q̄tum ad premiationem boni: z punitionem mali: fides enim istorū articulorz semper fuit necessaria ad salutem: z est prima ad aliorz credulitatem. vnde dicitur heb. xj. Credē enim oportet accedentem ad deum qz est z inquirentibus se remunerator sit. Per sanctūscōrum intelligitur articulus sancte trinitatis: scōm tres mansiones vnam super aliam ibidem existentes. Licet autem non sit ibi superioritas nec inferioritas proprie: tñ filius est a patre: z spiritussanctus ab vtroqz: z scōm hoc dixit hilarius q auctoritas est in patre z sbauctoritas i filio. Per partez tēpli que dicitur sanctum: intelligitur articulus incarnationis benedicte: per quam tres nature in supposito filij sunt vnite. s. natura diuina: ania rōnalis: z caro christi purissima: que significāt p tres māsiones vnā sup aliā existentes: diuia nāqz nā superior est ad aiam: z aia ad carnez. De istis vero duabus tēpli partib' pōt accipi: qō dr Apoc. xxj. Et tēplū nō vidi in ea. i. māle: qz icōz istū vltimū exponendi modū per visionē ezechielis non intelligitur aliq̄ edificatio materialis: sed tñ spūalis: ideo sequitur ibidez: Dominus enim deus oipotens trinus in personis templum ei' est q̄tum ad sāctumscōrum: z agnus. i. filius incarnatus q̄tum ad illā templi partē que dr scm̄. Per pilarios aūt templi significāt miracula confirmantia fidē christi. vnde dicit marci vltimo: Illi aūt ꝓfecti predicauerūt vbiqz dño cooperante z sermonē confirmante sequentibus signis. Per cochleas vero q̄bus ascēditur sursum possunt intelligi noticie creaturarū: quibus ascendimus in noticiā diuinorū: secūdū q dr Ro. primo: Inuisibilia ipsius. i. dei a creatura mūdi. i. ab hoīe per ea que facta sunt intellecta conspiciūtur: sēpiterna q̄z virtus eius et diuinitas. Per appēditia vero circa templum existentia: intelliguntur oīa alia ad fidez ptinētia: eo q ad predictos articulos ānectuntur: z qm̄ fides sine mis mortua est: nisi fuerit charitate formata: ideo ex vna pte templi ponit edificiū australe ex q̄ parte ꝓuenit estus calorīs: ideo edificiū australe significat feruorē dilectiōis. Ex altera vero parte edificiū aquilonare: ex qua parte vēit horor frigorīs: propter qō edificiū aquilonare significat donū timoris filialis. Timor enim causatiu' est infrigidationis z tremorīs: vt patet ad sensum. dictū ē autem supra q i his duobus edificijs est habitatio sacerdotum: qz sacerdotes esse debēt in cōtinuo timore ne deuz offendāt: z in feruore dilectionis vt ei deuote deseruiant. De istis edificijs aquilonari et australi pōt accipi qō scribitur canticorz quarto: Surge aquilo z vem auster pfla hortuz meū: z fluant aromata illius. Per spiritum enim timoris z dilectiōis fluūt aromata charismatū in horto ecclesie militantis: p q̄tuor aūt atriola possunt intelligi quattuor virtutes cardinales: de q̄ quibus atrijs dr psalmo. lxxxiij. Melior est dies vna i atriis tuis super milia. Nā cōmorari i exercitio virtutuz cardinaliū est optimū. Per culinas vo seu coqnas pñt itelligi doctores sacre scripture deuoti: qui suis mediationibus decoquunt cibū sacre scripture: vt alij possint ide refici: scōm illō ps. xxxviij. Concaluit cor meū intra me: z i meditatōe mea exardescet ignis. iste vero coquine sūt in atriolis situate: qz doctores sacri eloquij debent prius in quattuor virtutibus cardinalibus esse exercitati. dr enim primo ethi. q moralis philosophie non est conueniēs auditor: ille qui est se utor passionū: et multo minus est conueniēs auditor theologie: z adhuc multo minus conueniens eius doctor: propter qō in sacre scripture doctoribus preexigitur exercitium in virtutibus moralibus: vnde dicit phs. vij. phylicorz q sedēdo z quiescēdo fit aia sciēs z prudens: qz sedādo turbatiōes passionū: z quiescendo ab impulsionibus eaz qō fit per virtutuz moraliū exercitium: acquiritur sanctarum noticia scripturarz. Post expositionē tēpli z edificiorz circa ipm dōm est quid significet per sacerdotes i ipo ministrātes. Circa q̄s dnqz sunt supius descripta. s. eorz gen': habitus: modus: victus: z actus. Circa primū dr q sint filij sadoch: qui interpretatur iustus: z per hoc designatur q ecclesie ministri debēt esse per imitationē specialez filij christi qui dr antonamatice iustus: Esaie. xlv. Rorate celi desuper: z nubes pluāt iustū aperiatur terra z germinet saluatorē. vñ iohā. apls de se z sibi similibus dixit. j. canonica. iij. c. Videte qualē charitatē ōdit nobis pr: vt filij dei noiemur z sim'. Quātū ad scōz dr: q habeāt vestes lineas: p quas in ministris ecclesie designat mētis z corporis puritas. z sbdit: Ne femoralia linea operiāt turpitudinē carnis sue. per qō significat q i ministris ecclie nihil turpitudis aut dissolutōis i vbo gestu vel facto dēat apparere: vnde dr Exo. xix. Sacerdotes q̄ accedunt

ad me sactificēt ne percutiā eos. Dicitur etiā supra de sacerdotibus q̄ in alijs vestibus ministrent in templo: z in alijs habitent cū pplo: qō impletur vī in noue legis sacerdotio. Quātū ad tertiū dī q̄ sacerdotes comā nō nutriāt: sed attō dentes tondeāt: per qō significatur tonsura clericalis in ministris noue legis. Quātū ad quartū vō dī: q̄ sacerdotes ñ comedāt captū a bestia nec per se mortuū: per qō designat qō ministri ecclie non debēt de rapina vel alio illicito viuē. Itē de sacerdotibus dī: q̄ vinū nō bibāt: qñ ingressuri sūt tēplū: per qō intelligit q̄ in ministris ecclie eē dz sobrietas: z potissime qñ debēt celebrare: tunc enim in eis requiritur non solū iciuniū ecclie: sed etiā nāe. Quantū ad quintū dī q̄ celebrēt diuinū officiū: z q̄ doceāt pplm: quid sit mūdū et imūdū: z quidē in dubijs determinēt quid sit tenenduz: per qō designat q̄ i ministris ecclie dz eē deuotio ad debite celebrādū diuina: et sacre scripture cognitio: ad docenduz populum que sunt licita: z que illicita: z ad determinādū que in dubijs sint tenēda: ista tñ cognitio maior requirit: scom q̄ aliquis in ecclesie gradu maiori constituitur: propter qō de ignorantibus dī osee. iiij. Quia repulisti sciam repellaz te: ne sacerdotio fungaris mihi. ¶ In mysticatōe: vbi dī in postilla: Per aquas vō egredientes de tēplo. ¶ Additio.

Ē istis aquis egredientibus de tēplo plura ponunt in littera que postillator ptermisit i exponendo: vt cū dicit: Mensus est mille cubitos: z traduxit me per aquā vsq̄ ad talos. Rursūq̄ mille mensus ē z traduxit me per aquam vsq̄ ad genua zc̄. que oia nō est itelligendū supflue fuisse dicta. vñ in glosa sb̄ quolibet particulariū hic contentor mysteriū tradit: z iō sicis de his que h̄ continentur plenius vult informari ad illam recurrat.

Postq̄ dictū est de spirituali edificatione ecclie: q̄tum ad spirituale regimen seu statū clericalē: hic ꝑnter agitur de edificio codē: put spectat ad regimen tēporale: seu statum laicalem. Circa qō tria superius sunt descripta. s. diuisio terre: conditio principis: z ciuitatis edificiū. Ad itellectū istor sciēdū: q̄ nulla cōitas pplī potest ꝓuenienter stare sine ꝓseruatōe iusticie. Est autē duplex iustitia: vt dī. v. ethi. s. cōmutatiua z distributiua. Prima p prie est inter populares in emptionibus z venditionibus z alijs iustis cōmutationibus: et hec iustitia locum h3 in bonis mobilibus z etiam in bonis imobilibus. q̄tum autē ad imobilia dictū est supra q̄ dz tribubus. xij. diuidi terra per equalia: per qō intelligitur q̄ pplī christiani debent ad inuicem vti iustitia cōmutatiua: cuius mediū attenditur scom equalitatem quātitatis: vt dī. v. ethi. z hoc fit i bonis imobilibus: quando quilibet hereditate propria est contentus: z non accipit per violentiam seu fraudem de possessione alterius. vnde dicitur Deut. xxvij. Maledictus qui transfert terminos proximi sui: et dicet omnis populus amen. Similiter in bonis mobilibus debet vti iustitia cōmutatiua pplis christian': z q̄tum ad hoc dicitur supra. xlv. Statera iusta z ephy iustum: z bathus iustus erit vobis zc̄. De pncipib' autē dī q̄ sint contenti terminis sue possessionis: per quod i telligitur q̄ principes christiani debent esse contenti suis reditibus: z nullo modo grauare populum exactionibus indebitis. vnde dī Deu. xvij. de rege: Cunq̄ fuerit constitut' nō multiplicabit sibi equos nec habebit vxores plurimas: que alliciat animum eius neq̄ auri et argenti imēsa pondera p grauamen. s. populi congregata: propter quod de faciētib' contrarium dicitur esaie primo: Principes tui infideles: socij furum: omnes diligunt munera: sequūtur retributiones pupillo non iudicant: causa vidue non ingreditur ad eos. Principes igitur vtūtur iustitia cōmutatiua quando sunt contenti propriis redditibus: z similiter regni sui limitibus ita q̄ non vsurpent indebite sibi aliorum regna in toto vel in parte. Justicia vero distributiua propie pertinet ad superiores qui sunt bonorum z onerum debitorum subditis impositores: z hec iustitia non attenditur scom eqlitatem quantitatis: sed proportionis: vt quilibet honoretur plus vel minus sicut valet et puuiatur plus vl minus sicut debet. Et de ista iustitia q̄tum ad sacerdotes qui sunt superiores in spiritualibus iam dictum est: q̄ debent determinare dubia: et q̄ teneatur eorum sententia per quam vna pars iustificatur: z alia condemnat. Quantum ad principes autez dicitur i textu: q̄ faciāt iudicium z iusticiam in populo: per quod designatur q̄ ad hoc tenentur principes christiani plusq̄ principes tempore veteris testamenti: quia totus ille status fuit figuralis respectu noui testamenti: sicut dī ꝓma chozin. .x. Omnia in figura contingebant illis. Figura autem deficit a perfectione illius rei cuius ē figura: propter qō principes christiani debent esse multo perfectiores q̄ ꝑncipes iudeorum tempore veteris testamēti. ¶ Circa tertium scilicet edificium ciuitatis patet ex fine libri ezechielis qō in quadro describitur. per ciuitatez vero que dicitur ciuium vnitas: intelligitur vnitas populi christiani in fide z sacramentis ecclesie: vnde dicitur eph̄. quarto. Unus deus vna fides: vnum baptisma. Per hoc autem q̄ in quadro describitur: significatur q̄ pplus christian' exerceri debet in quattuor virtutibus cardinalib' Dicitur enim. x. ethicorum q̄ intentio legislatoris est ciues facere bonos seu virtuosos. In quolibet autem latere ciuitatis describuntur tres portze. z. a. xij. tribubus nominate: et ad quattuor orbis partes equaliter respicientes: per quod intelligitur q̄ ad principez christianuz ad cuius officium spectat prcesse communitati ciuium omnes christiani sibi subditi tam minores q̄ maiores ex qualibet parte regni sui liberum ad eum habeant accessum: tamq̄ ad conseruatorem z defensorem omniū. Et quoniam in hoc sunt dei ministri z eius vicarij: secundum q̄ dicitur ad romanos. xiij. Principes non sunt timori boni operis sed mali. et subditur: Ministri enim dei sunt in hoc ipsum seruientes. ideo subditur i fine libri: Et nomē citatis ex illa die dñs ibidez. quia ciuitas non nominatur a vicario: sed a principali domino: z sic cōitas populi christiani denomiatur a christo. Circa vero predicta. s. edificium templi: diuisionem terre: z edificiuz ciuitatis descripti sunt multi numeri determinati cubitorum et calamorum: de quibus probabiliter potest dici in generali: q̄ per ipsos intelligitur certa quantitas meritorum secundum conditiones z opera personarum: sed quoniam ista certa quantitas soli deo nota est q̄tum ad omnia: alijs vero q̄tum ad alij quibus et q̄tum sibi placuit reuelare: ideo circa expositionem dictorum numerorum in speciali z particulari descendere nolui: sed hoc alijs relinquere quibus reuelare voluerit ille: de quo dicitur danielis secundo: Ipse reuelat profunda et abscondita: z nouit in tenebris constituta: et lux cum eo est: Cui laus est honor z gloria p infinita secula seculorum Amen.

¶ Postilla venerabilis fratris Nicolai de lyra super ezechielem prophetam finit.

Daniclis

Incipit expositio i plogū daniclis ꝓfatris cuiusdā de ordie postillatoris. Anielē ꝑpham ꝛc̄. Istū plogū dirigit hiero. paule ꝛ eustochio: ad q̄ꝝ petitiōnē trāstulit libꝝ istū: ꝛ continet tres partes. In ꝑma excitat ad attentionē significās libri difficultatē: vsq; ibi Hec iccirco ꝛfero vt difficultatem vobis daniel ostēderē. In scōa ponit ad docilitatē significās libri cōtinētiā: ꝛ i q̄ ordine sit veteris testamēti: q̄ incipit ibi Qui apō hebreos ꝛc̄. In ītia pte captat bēiuolētiā ostēdēs opis vtilitatē: ibi Ūñ obsecro vos ꝛc̄. Quātū ad ꝑmā ptē nota q̄ oñdit libri difficultatez ex tribus. Primū est i cōpatiōe ad alioꝝ trāslationē .s. lxx. q̄ qz a veritate discordat repudiata ē: ꝛ hoc i tendit ꝑmo cū dicit: Danielē ꝑphetā ꝛc̄. Scōm ē ex libri scriptura: qz lris chaldaicis ñ hebraicis scriptꝰ ē: ꝛ hoc ē qō dicē Sciendū quippe ꝛc̄. Tertiū est ex suo studio ꝛ labore: quod tertio exprimit dicens: Daniq; et ego adolescētulus. In scōa parte que incipit ibi Qui apud hebreos ꝛc̄. disponit ad docilitatē per tria. Primū est q̄tum ad cōtinentiam huius libri: continet eni liber iste apocriphā ptem et hist̄oriam susanne hymnum puerorum: ꝛ belis draconisq; fabulas: que nō reperiuntur in hebraica veritate ꝛ que contra hoc opponantur ab hebreis ponit hiero. cū dicē: Audiui ego quendā ꝛc̄. Scōm ē q̄tuz ad situ huius libri in serie librorꝝ veteris testamēti: et hoc est quod dicit: Sup qua re ꝛc̄. Tertiū est q̄tū ad ea q̄ opponunt a porphyrio contra hunc libꝝ: ibi Que autem ex hoc ꝑpha ꝛc̄. In tertia pte que incipit ibi Ūñ de obsecro vos ꝛc̄. captat beniuolētiā significās operis vtilitatē: p q̄ rogat paulā ꝛ eustochiū vt fūdāt p eo ptes ad oīm: ꝛ sbdit ibi q̄ paz curat ō emulorꝝ iudicio qui in vtranq; ptem declinant aut amore aut odio. Et sic iste plogus terminat. Dis visis littere insistamus.

b Sermo chaldaicus est. qz iste liber fuit chaldaico sermone ꝛ chaldaicis lris scriptus c Quibusdā ꝑpetatibus. lre enim chaldeorꝝ numero et sono concordāt cum hebraicis: discrepant tñ caractheribꝰ. i. figuris: sic dictū est supra circa ꝓncipiū expositionis plogi i libros regū. d Anō. i. hebraico qō dicit suū: qz interpres erat ꝛ de ipsis noticiā hēbat. e Noluerūt. lxx. interptes. qz chaldaicus erat sermo q̄ i q̄busdam discrepat ab hebraico. f Easdez lineas. i. caractheres vel figuras. g Lingue. chaldaice. h In trāslatione sua seruare. et ideo nec legibilis erat eorꝝ trāslatio ignorātibus lras chaldeorꝝ: qz scripta erat chaldaicis lris ꝛ greco sermone: ꝛ cuz hoc multum a veritate discordabat: vnde recte repudiata ē idest repulsa ꝛ abiecta ab ecclesiꝫ.

Incipit plogus sancti hieronymi i danielez ꝑphaz.

Anielez ꝑphetam iuxta septuaginta interpretes domini saluatoris ecclesie non legumt: vtentes theodotiōis editiōe: ꝛ hoc cur acciderit nescio. Siue enim qa sermō chaldaicꝰ ē: ꝛ quibus daz ꝑpetatibꝰ ā nō elogo discrepat: nōluerūt septuagita interptes eāsdē linguē lineas in trānslatiōe seruare siue sb noie eorꝝ ab alio nescio q̄ nō satis chaldeā linguā sciēte editū ē liber: siue aliud qd cāe extiterit ignorās: hoc vnū affirmare possū: q̄ multū a vitate discordet: ꝛ recto iudicio repudiatus sit. Sciendū q̄ppe danielē maxie et esdrā: hebraicis qdē litteris. sz chaldeo simone cōscriptos: ꝛ ūnaz hieremie pericopē: iob q̄z cū arabica lingua plurimaz hz societatē. Dēiq; ꝛ ego adolescētulꝰ pōst q̄ntiliani ꝛ tullij lectionem ac flores rhetoricos: cūm me i lingue hꝰ pistrinū reclusisse: ꝛ multo sudore multoq; tpe vix cepisse āhelātia stridentia q̄z vha resonare: et q̄si p criptaz ambulans: rārum de super lūmen aspicerem: impegi nouissimē in danielez et tāto tedio affectus sū: vt desperatōe sbita ōmnez labore veterē voluerim cōtēnē. Uez adortāte me q̄dā hebreo: ꝛ illud mihi crebrius sua lingua ingerēte: labor i probꝰ oia vincit: q̄ mihi videbar sciolus inter eos cepi rursus discipulus esse chaldaicꝰ. Et vt vez fatear vsq; ad pñtem diē magis possū

i Unā hieremie picopen. i. decisionē vel partē. a pi qō ē de: et cope qō est cessio: istā picopē appellat lamētatiōes. k Post q̄ntiliani et tullij lectiōez .i. studiū. i. postq̄ studuerā i libris q̄ntiliani et tullij. l Ac flores eius rhetoricos. hꝰ dicē ꝓpter tullium q̄ fuit maxim' rhetorꝝ in cui' rhetorica studuerat hiero. m Luz me i lingue hꝰ pistrinū reclusisse. i. cū me i labore addiscēdi linguā chaldaicā imisissem. Pistrinū appellat locus i q̄ pistrit: ꝛ sic ait Isidorus i. xv. ety. Pistrinuz dī quasi pilis tritū: qz pilo antea tū debāt granū. vnde ꝛ apud veteres nō molitores sed pistores dicti q̄si fisores a findendis granis frumenti. mole enim vsus non erat: sz granū pilo findebāt. Et qz ibi erat magnus labor anteqū perficeretur ideo dicit se pistrino reclusisse: idest multis laboribus se cōmisisse. Et ad litteram serui recludebantur antiquitus vt grana tererent in pistrino. Et quandoq; ꝓpter hoc pōit pistrinū ꝓ pena seruili: ꝛ ipse redegerat se i magnā seruitutē adiscēdi linguā illā. n Anhelātia. i. halitū vel spiritū emittētia: ab anhelo anhelas qō ē anxiari: vel halitū emittere: quia cū multis aspirationibus formāt in gutture verba chaldaica. o Stridentiaq; fortiter resonātia: qz cum vehemēti repercussione lingue ꝓferūt inter dentes: ꝛ ideo strident in emissione. p Et quasi per criptaz ambulans. cripta idem est quod cauerna: dicit ergo se quasi p criptam ambulare que obscura est: quia sol ibi nō lucet: vt per hoc lingue illius obscuritatē significet. q Raruz. i. paruum. r Lumen desuper aspicere. supple cepisse idest cum cepissem parum intelligere: sicut ille qui ambulat per criptam quando desuper venit lumen: incipit viam videre. s Impegi. idest cespitaui. t Nouissime. post multos labores. v In danielem. idest super librum danielis quem trāsferre volebam: et secundum istam significationem impingere neutrum est. vel Impegi. idest fortiter me impuli: In danielem. idest ad transferendum librum danielis: et sic impingere actiuum est. x Et tanto tedio affectꝰ sū. i trāsferēdo. y Ut desperatōe sbita. q̄ i trāslatōis exordio me inuasit: z Oēz veterē laborē. quē sustinuerā i addiscēdo linguā chaldaicā: a Ingerēte. i. iserēte vl sugerēte: b Labor ipobꝰ oia vicit. illud scribit in pamphilo

iprobus dī nō ꝓbus ſportunus ⁊ perſecutās: ⁊ hoc vltimo mō accipitur h: lz in pāphilo poſſet poni ꝓ iportunus.
a ¶ Quā ſonare. i. debito ſono ꝓferre. b ¶ Suſanne hiſtoriā. danielis. xiij. a. c ¶ Nec belis draconiſq; fabulas. danielis vltio. d ¶ Uetu. i. obelo añpoſito: per qō ea que ſcribebant tāq; ſuperflua oſtendebāt iugulāda: vide ſupra i epiſtola ad deſiderium: vbi agitur ō aſterico ⁊ obelo. e ¶ Subiecimus. i. in fine opis poſuimus. f ¶ De ꝑceptoribus. i. de magiſtris: qui dicebāt ꝑceptores q; doctrine eoꝝ tāq; ꝓcepta cuſtodiebāt: talis dz eē lra. Audiui quēdā ō ꝑceptoribus iudeoꝝ: cū ſuſāne deridēt hiſtoriam ⁊ a greco neſcio q; eā dicēt eē ꝓfictam illud opponere qō origēi q; aphricanus oppoſuit: etymologias has apo thoy chynoy chyſe ⁊ apo thoy pzynoy pzyſe ō greco ſermōe deſcendere. De grecis lris q; ſolent hic ſcribi me ad preſēs nō itromitto ſed ita debēt ſyllabicari ſicut ꝑſcriptū ē ſenſus talis eſt: Audiui quendā magiſtruz iudeoꝝ deridentē ſuſanne hiſtoriā: ⁊ a q; dā greco dicētē eē ꝓfictā: ⁊ ad ꝓbādū iſtud oppōebat chriſtianis illud qō aphricanꝰ diſputās cuz origene illi oppoſuit. ſ. has etymologias q; h ponūt ⁊ ſumūt de. xiij. danielis: deſcēdē de greco. ⁊ per hoc arguebat ab aliq; greco eē cōpoſitaz: cū tales etymologie nullā habeāt conuenientiā cū hebraico. Eſt aūt etymologia expoſitio vnꝰ vocabuli ꝑ aliud vocabulū: vnuz ſiue plura: magis notum vel magis nota: in eadem lingua vel i diuerſis ſcōm rez ꝓpetatē ⁊ litteraz ſilitudinē: vt de' dans eternā vitā ſuis: lapis ledēs pedē: piger pedibus eger: ⁊ dicit ab etymo grece qō eſt vez latie: ⁊ logos qō eſt ſermo vl rō q; ſi veriloquiū: qz etymologiçādo vocabulū veram ipſius originē loq̄mur: ꝙ itaq; dī: apo thoy chynoy chyſe: ⁊ apo thoy pzynoy pzyſe: greca eſt etymologiçatio: ⁊ ſonat apud nos a cino ſcidē: ⁊ a pzino ſecare. vñ dan. xiij. Poſtq; ali ſenū rñdit: Sub cyno. qō nomē arboris apō grecos ſciſſionē notat: fit alluſio per vbū ſequēs cū dī: Scidet te mediū. Alluſio dī cōſonantia ab alludo dis: qō eſt iuxta ludē ꝓcorda re: ꝓcurrere. vnde q̄n. q. ꝙ quādā ꝓſonātiā ex vno vocablo aliō elicit alluſio dī. Itē cū ali rñdiſſz: Sub ꝓno. qō nomē arboris ſōat ſectiōez: iō alludit ei vbū ſeq̄ns cū dī: Ut ſecet te mediuz. Alij expoñt ſic Sub cyno. i. ſb ilice: ⁊ dicit ꝙ forte hebraice nomē hꝰ arboris ſciſſionē ſōat: et fit alluſio vbi ad noñ ꝓcedēs cū ſbdit: Scidet te. Itē exponūt. Sub ꝓno. i. ſub lentiſco. Eſt aūt lētiſcus arbor hūilis: cuius ſuccꝰ ſciſſuras labioꝝ ⁊ manuū ꝓſolidat: ⁊ dī a lenta ſectione: vnde vt fiat alluſio verbi ad nomē arboris ſbditur: Ut ſeccet te mediū. lz autem expoſitio iſta ꝑ parte extrahat ex gloſa: credo ꝙ huiuſmodi verboꝝ alluſio ſcōm grecā linguā nō ſcōz hebraicā hēat: vñ ⁊ in cadē gloſa ſcribitur: ꝙ ſi non pōt hoꝝ etymologia apud eos inueniri: cogimur hebreis conſentire qui hanc pericopen. i. particulā grecam eſſe ꝓtendūt. g ¶ Cuius rei nos intelligēti am ⁊c. Dic oſtendit hieronymus ſilem verborum etymologiçatōnē ⁊ alluſionem: vt māifeſter iuōi oppoſitionez. vnde dic: g ¶ Cuiꝰ rei i telligentiā. i. ſimilitudinem ꝑ quā poſſūt intelligere oppoſitionē iſtā. h ¶ Noſtris. latinis. i ¶ Poſſumꝰ ⁊c. dixiſſe eū. iudeū vel quēlibz aliū per quādam alluſionē. k ¶ Ilico. i. ſtatim. l ¶ Pereas ⁊ a lētiſco. per quandaz alluſionē. m ¶ In lentez te ꝓminuat angelꝰ. lens lētis legumē quoddā minutū eſt: ⁊ dicitur a lentus lenta: tum da lenta et humida eſt: verſus: Lens lendis capiti lentis conuēit ozin ¶ Vel nō lente pereas aut lentus ideſt flexibilis ꝑ vicia: Ducaris ad mortem. Lentus multa ſignificat que habentur per hos verſus: Flexibilis lentus ſit mollis ñ bene ſiccus: Sit piger tardus non fortis deſidioſus.
p ¶ Siue aliud quid. a ꝓdictis. q ¶ Ad arboris nomen. ilicis vl lētiſci. r ¶ Cōueniēs. ꝑ quādā alluſionē vel ꝓſonātiā. s ¶ Trib' puer'. Dāicl. iij. t ¶ Cauillabat. i. calūniabat vel deridebat hebreus ille de quo ſupra dixim'. Nota ꝙ cauillo cauillaſ: qō ⁊ cauillor laris iuenit ꝑ calūniari: deridē: ꝓdē: cū vicio iocari: aliquā tulū decipe: ſicut faciūt ſophiſte q; ſciēter vez negāt vel falſū affirmāt vt alios decipiāt. v ¶ Offa picis. danielis. xiij. Offa ꝓpe dī fruſtū panis humectatū: ⁊ ꝓpōitur ab ob ⁊ fās: q; ſi ꝏ fātē. i. loquētē: qz implet os ⁊ ipedit loquelam. Dic autem accipitur ꝓ maſſa pilozum in pice ⁊ adipe decoctozum. x ¶ Machinas. ideſt artificioſas ſtructuras quas ſub menſa belis parauerat vt latenter poſſent intrare et exire. machina dicitur fabrica vel quelibet artificioſa ſtructura. y ¶ Cuz vero abacuc. danielis vltimo. z ¶ Diſcophozum. i. papiſerū. ſcilicet abacuc: qui ferebat cibum meſſorib'. Diſcus dī vas eſcarium ſicut ē ſcutella: ⁊ dicit diſcus. q. dans eſcas: et componitur cū foꝛos qō ē ferre: ⁊ dī diſcopho rus. quaſi ferens diſcum ⁊ ipe portabat panes i alueolo. diſcus multa ſignificat q; poſis inēire i opuſculo vocabuloꝝ biblie. a ¶ Querebat exꝰ ⁊c. potuit adduci

ſermonē chaldaicū legere ⁊ intelligē q; ſonare. Hec iccirco refero: vt difficultatē vob danielis oſtenderez qui apud hebreos nec ſuſāne bz hiſtoriā: nec hymnū triū pueroꝝ: nec belis draconiſq; famulas: q; noſ qz in toto orbe diſperſe ſūt ueru añpoſito easq; iugulāte ſubiecimus: ne uideremur apud ꝑitos magnā ptē volumis detruncaſſe. Audiui ego quēdā dē ꝓceptoribus iudeoꝝ: cū ſuſāne deriderent hiſtoriaz: ⁊ a greco neſcio q; eā dicēt eē cōfictaz illud opponere: qō origēi quoq; aphricanꝰ oppoſuit: etymologias has apo thoy chynoy chiſe: et apo thoy pzynoy pzyſe de greco ſermone deſcēdere. Cuiꝰ rei noſ itelligētiā nōſtri hanc pōſſumus dare: vt vbi gr̄a dicamus ab arboꝛe ilice dixiſſe eū ilicō pereas ⁊ a lentiſco in lēntem te cōminuat angelus: vēl non lēte pereas: aut lentus. i. flexibil' ducari ad mortē: ſiue aliō qd ād arboriſ nomē cōueniēs: deinde tantū fuiſſe ocij tribūſ pueri cāuillabat vt in camino eſtuantis icēdij metro luderent: et ꝑ ordinem ad laudem dei omnia elementa prouocarēt: aut qō miraculū diuineq; aſpirationis iudicium uel draconem interfectuz ōffa picis uel ſacerdotum belis māchinas deprehenſas: q; magis prudentia ſolertis uiri q; prophetali eſſēt ſpiritu perpetrato. Cum vero abacuc vēiret: et de iudea i chaldeā raptū diſcophoꝛ lectitaret: querebat exēplū ubi legiſſem' in toto ueteri

illud geñ. v. vbi dr de enoch: Ambulauit cū deo: ⁊ non apparuit: q; tulit eum deus. Itē illud. iij. re. xvij. b. qđ dicebat abdias ad heliā: Cū recessero a te: spūs domini asportabit te in locū quē ego ignoro. Itē illud. iij. reg. ij. qđ dixerūt filij pphaꝝ ad heliseū: Ecce serui tui sunt q̄nquaginta viri fortes qui possūt ire ⁊ querere dñz tuū ne forte tulerit eū spūs dñi: ⁊ piecerit eū i vnū mōtiū: aut i vnā vallium. qđ non dixissent filij prophetaꝝ q̄ priuś ō eius recessu pphetauerāt nisi possibile eēt gr̄e spūs q̄ erat in helia.

a ¶ Ꝓptulus. .i. aliquantulum ꝓmpt⁹: parat⁹ ⁊ expedit⁹. b ¶ Ege chielem. xl. a.

c ¶ Nō fuisse au sus affirmare. ij. chorinth. xij ō Apocryphas fabulas. i. hist̄orias q̄rū auct̄or vl veritas ignoratur. supra i ꝓlogo super iosue i ꝓncipio inueniēs quid sit apocryphus ⁊ vñ dicatur: ⁊ q̄t modis accipitur: Fabula dr a fando: q̄nq; dr locutio q̄nq; res que nec vā ē nec vtilis. Vñ dicit Isidor⁹ ety. .i. Fabulas a fādo poete noiauerūt: q; ñ sūt res facte sed loquēdo ficte. Itē fabula dr hist̄oria: sic h. d ¶ Illud admoneo ñ haberi da. apud he. inter ꝓphetas. occasiōe h⁹ vbi qđam male itelligētes sic fuit rusin⁹: crediderūt hier. sēsisse da nielē ñ eē ꝓphaz: qđ⁹ rñdet i 2⁹ libro ō rufinū dicēs: De daniele breuit rñdebo me ñ negasse eū ꝓphām: quez statī i fr̄ōte plogi ꝓphām eē ꝓfessus sū: sz qđ hebrei dicerēt ⁊ quib⁹ argumētis niterēt suā ꝓbare sniaz voluisse mōstrare ⁊ docuisse lectorē ecclias christi hūc ꝓphaz iuxta theodotionē legē ⁊ ñ iuxta. lxx. trāslatores: q̄z. s. .i. isto libro editionē dixi multū a veritate dīstare: ⁊ recto ecclesiaꝝ christi iudicio reprobatā: nō ē mee culpe q̄ dixi: sz eoꝝ q̄ legūt. In ꝓmptu sūt q̄ttuor editōes: aq̄le: symmachi: ⁊. lxx. theodotōis: eccle iuxta theodotōez legūt dāielē. Ego qđ peccaui si ecclias iudiciū secutus sū. Qui aūt rfero qđ aduersū susāne hist̄oriā ⁊ hymnū triū puerorꝝ ⁊ belis oracōisq; fabulas: q̄ i volumie hebreo nō habēt: hebrei solēt dicere: q̄ id i me crimiat stultuz se sycophantā ꝓbat. Nō n. qđ ipe sētirē: sz qđ ō nos dicē solēt explicaui. Quoꝝ opioni: si ñ respōdi in ꝓlogo breuitati studēs: ne ꝓfatōez sz libꝝ scribē viderer: puto q̄ stati sbiecerī: de q̄ ñ ē h⁹ tpis differē: alioq̄n ⁊ ex eo q̄ assui porphyriū ō hūc ꝓphaz multa dixisse: vocauiq; h⁹ testes methodiū: eusebiū: ⁊ apoliarē: q̄ ⁊ multis versuū milibus illi⁹ vesāie rñderūt: me accusare potīt: q̄re nō i testō quēq; scōꝝ graui volasse corpore: ⁊ i pūcto horē tāta terraꝝ spacia trāsisse. Cui cū qđā e nr̄is sat ad loquendū ꝓmptūlus eqē chielē adduxisset in mediū ⁊ diceret cū de chaldea in iudeam fuisse translatuz derisit hominē: ⁊ ex ipo volumie demōstrauit eqechielē in spū se vidisse trāsposituz Beniq; ⁊ apl̄z nostꝝ videlicet vt eruditus vixit: ⁊ q legem ab hebreis didicisset nōn fuisse ausum affirmare se raptū i corpore: sed dixisse: siue in corpore siue extra corp⁹ nescio: deus scit: his ⁊ talib⁹ argumētis ꝓpocryphas i libro ecclie fabulas arguebat. Super qua re lectoris arbitrio iudiciuz de linquens illūd admoneo ñ hr̄i danielē apud hebreos inter prophetas: sed inter eos q agiographa ꝓscripserūt. In trēs siqdē partes omis ab eis scriptura diuidit: i legē: in prophetas ⁊ in agiographa. i. in quinq; ⁊ octo ⁊ in vndecim libros: de q̄ ñ ē h⁹ tpis differere. Que autem ex hoc prophetā: imo ō hūc libꝝ pōrphyri⁹ obij ciat: testes sūt methodi⁹: eusebius ēt apoliaris: q multis versuū milib⁹ ei⁹ vesanie respondentes: nescio an curioso lectori satisfecerint. Unde obsecro vos o paula ⁊ eustochiū fundatis ꝓme ad dñz ꝓces: vt q̄diu i hoc corpusculo suz: scribā aliquid gratum vobis: vti le ecclesie: dignum posteri. Presentium quippe iudicis oblatrantiuz nōn satis mōueor: q̄ i utrāq; ptē aut amore labūt aut odio.

¶ Explicit prologus.

¶ Incipit postilla fratris Nicolai de lyra super danielem prophetam cum additionibus Pauli Burgeñ. ⁊ replicis ō sensiuis Matthie dornich ordinis minorum.

Anieli autez dedit deus intelligentiam omnium visionum. Danielis primo. In verbo proposito tangūtur quattuor cause libri danielis: quem pre manibus habemus: scilicet causa subiectiua: effectiua: finalis: et formalis. Ad cuius intellectū sciendum q; tres istarum causarum in idem concurrunt in tota sacra scriptura ⁊ i partialibus eius libris sū alia tamē rōne. Sicut enī i philosophia nāli corpus mobile ē sbiectū sub ratione absoluta: ⁊ in partialib⁹ libris sū rōnibus ꝓtractis: vt in libro de generatione: corpus mobile ad formā: et in libro celi ⁊ mundi: corpus mobile ad situm: ⁊ sic de aliis libris partialibus ꝓsequenter: sic in tota sacra scriptura

ꝓfatiūcula ꝓtra libros porphyrij scripserūt. Qui istiusmodi vēias ꝓsectat: ⁊ scripture hebraice ñ vult recipe veritatē: audiat libē, pclamātē: Nemo. n. cogit legē qđ ñ vlt. Ego petētibus scripsi: nō fastidiosis: gratis: nō iuidis: studiosis: ñ scisitātib⁹: et tñ miror q̄ theodotionē hereticū ⁊ iudaizātem legit: ⁊ q̄tūcuq; pccōr̄ christiāi trāslationē fastidit. f ¶ In tres siqdē ptes ⁊c. illō luenies expositū. ē. in ꝓlogo sup libros regū. vbi distiguūt. v. libri legi: ⁊ octo libri, prophetaꝝ ⁊ nouē agiographoꝝ. g ¶ Porphyri⁹. hēticē credo q̄ fuit ille platonic⁹ porphyri⁹: de q̄ fit mētio i. x. libro aug. ō ci. dei ix. c. ⁊ xj. h ¶ Methodi⁹. martyr: de q̄ dic hier. in libro illustriū viroꝝ. Methodi⁹ olympij lycie ⁊ postea tyri epūs nitidi cōpositiq; ꝛmōis aduersū porphyriū cōscē libros ⁊c. i ¶ Eusebius. cesariēsis: de q̄ dic hieronymus i eodē libro. Eusebius cesarce palestine epūs in scripturis diuis studiosissim⁹: ⁊ bibliothece diuine cū pāphilo martyre diligētissim⁹ perscrutator: edidit infinita volumia. Alter fuit eusebi⁹ emisenus epūs elegātis ⁊ rhetorici ingenij. k ¶ Et apolinaris. laodi cēis syrie epūs: q̄ grāmaticis i adolescētia operā dedit: ⁊ postea i sacras scripturas i nūerabilia scribēs: sb theodosio impatore obūt: extāt ei⁹ ad uersus porphyriū. xxx. libri: q̄ iter cetera opa ei⁹ maxie pbāt. Alī fuit apolinaris asie hierapolitan⁹ epūs sicut dicit hieronym⁹ i eodē libro. l ¶ Nō satis. i. nō multū. m ¶ Moueor. q. d. parum curo de eis. Cetera plana sunt.

deus sub ratione absoluta est subiectū. vnde theologia dī: quasi sermo de deo: ꝛ sb̄ cōtractis rōnib' est sb̄iectū in partibus sacre scripture: vt i veteri testō sb̄iectū est vt rex creator ꝛ gubernator: ꝛ in nouo vt humani generis redēptor ꝛ glorificator: ꝛ sic ꝓcedēdo magl p̄cte i partialib' libris vtriusq; testamēti. Silr idem deus est cā effectiua sacre scripture generalr: qz tota sacra scriptura ꝓcedit ꝑ eius reuelatōez ꝛ i libris partialib' est cā effectiua: vt reuelator noticie in q̄libet libro spālr cōtente. Silr est cā finalis totius sacre scripture: loquendo de vltimo fine: quia tota sacra scriptura ordinat finaliter ad supernālem beatitudinem consequendaz que consistit i deo obiectiue: ꝛ i partialibus libris sub p̄cta rōne. Igitur in libro danielis deus ē cā subiectiua: effectia: ꝛ finalis: sub rōnibus contractis: quod notatur i verbo ꝓassumpto: cum dī: Dedit deus. quod ex principio clausule resumitur. Deus enī vt rex supereminens est hic sb̄iectum: quia vt patebit ex ꝓcessu libri in eo declaratur supereminētia regni dei ad regna terr.na: de quo dicit psalmo xciij. Deus magnus dominus ꝛ rex magnus super omnes deos ꝛ psalmo. xlvj. Super omnē terrā. Et etia cā effectiua i h° libro: ꝑ ut reuelauit danieli noticiam huius regni: de quo ꝑ̄ accipi quod scribitur sapiētie. x. Ostēdit illi regnuz dei ꝛ dedit scientiam sanctorum. Est etiā deus cā finalis huiusmodi libri inq̄tum facit nos participes h° regni: vñ dī Apo. v. c. Fecisti nos deo nostro regnū: ꝛ sacerdotes ꝛ regnabimus super terrā. Cā vero instrālis effectiua tāgitur i verbo ꝓpositō: cum dicit: Danieli. Ubi dī ifra. x. c. Daniel vir desideriorum itellige verba que ego loquor ad te. Intellexit enim daniel ea que scribit i hoc libro. vñ ifra. xij. c. dī: Tu autez daniel claude sermones ꝛ signa librum ꝛc. Causa vero formalis huius libri tāgitur cum dī. Intelligentiā oium visionū. Circa q̄ sciendū q̄ duplex est forma libri. s. forma tractatus ꝛ forma tractādi. Forma tractatus est diuisio h' libri: q̄ diuidit scōm decē visiones: vt patebit ꝓsequēdo. Due vero historie q̄ ponūtur i fine libri: nō sūt de eius integritate: qz nec apud hebreos habentur. Forma tractādi est mod' agendi: q̄ i libro isto est visionū itellectio: qz visio non est ꝓphetica ni i sit itellecta: ꝛ h° sive sit i somno sive i vigilia: sicut pharao vidit spicas: geñ. xli. ꝛ balthasar vidit manum scribentē i pariete: Danielis. v. Ille dormiens: iste vigilās: neutr tñ fuit ꝓpheta: qz non itellexit visionez: sed ioseph fuit propheta: quia itellexit visionē pharaonis: ꝛ daniel silr: q̄ visionem balthasar intellexit. vnde dicitur danielis. x. Intelligētia opus est i visione. s. ad hoc q̄ ꝓphetica dicatur. Sciendū tñ q̄ hec visio dī triplex. s. sensibilis: imaginaria: ꝛ itellectualis. Sēsibilis visio est q̄n aliq̄d vī exterius: ꝛ itelligit significatū ipsius: sicut daniel vidit scriptū in pariete regis manē thechel phares. ꝛ itellexit danielis. v. Imaginaria vero visio est q̄n i virtute imaginatiua formāt imagines virtute diuia ad aliquid occultum significandum: sicut daniel vidit quattuor bestias ascendentes de mari significātes quattuor regna: ꝛ hoc itellexit daniel. vij. Visio vero itellectual est q̄n sine aliq̄bus imaginibus seu figuris menti ꝓphete veritas reuelatur sicut danieli cogitatio nabuc. fuit reuelata: dañ. ij. Tu rex cogitare cepisti i stratu tuo q̄d erit futurū post hec ꝛc. Licet enī sōniū nabuc. fuerit danieli reuelatum visione imaginaria: qz sōniū regis vidit sōnio suo: vt infra dicet: tñ cogitatio regis non potuit sic reuelari: sed sola visione itellectual. Itez in talibus visionibus predictis aliq̄n apparet aliqua persona docens: ꝛ sic frequēter legit gabriel āgelus apparuisse ad docēdū danielē: vt ifra videbitur ꝓsequendo. Itez visiones ꝓphetice aliq̄n fuit i sōno: aliq̄n i vigilia: sicut dictū fuit i principio libri psalmorū diffusius de ꝓphetic visionibus: propter quod plura circa visiōes hu iusmodi alias a me dicta: in ꝓncipio huius libri ad ꝓsens omitto: quia posita sunt in ꝓncipio libri psalmorū: vbi melius habent locum: cum sit primus liber prophetalis secundū latinos doctores. Et vtroq; modo. s. in vigilia ꝛ sōno facte sunt visiones danieli: vt iā i parte patet ex predictis ꝛ magis i sequentibus apparet: ꝛ ideo merito dicitur in verbo preassumpto: Danieli autem dedit deus intelligentiam omnium visionū: ꝓpter q̄d in eo fuit impletū q̄d dñs dicit osee. xij. Ego visionem multiplicaui. s. in daniele: Cui dedi itelligentiā oīs visiōis ꝓphetice. modo predicto: ꝛ tādē a deo data est sibi visio clara diuine essentie in patria: ad quā nos perducat q̄ cū patre ꝛ spūsancto viuit ꝛ regnat i secula seculorum.

Explicit collatio super danielem prophetam.

Incipit daniel propheta. Caplm. I.

Anno tertio ioacī ꝛc. Liber danielis diuidit i tres ptes. In ptē ꝓoemialē ꝛ ptē executiuā sive ꝑncipalē: in p̄n° scōi capli. In āno scdo. ꝛ ptē iciden talē in p̄n°. xxx. ca. Et erat vir. circa primū describit sapiētia collata diuinit' actori h' libri. s. danieli: vbi sic ꝓcedit: qz ꝑ° premittit quedā ad sapiētiā disponentia. 2° describit collata ei sapiētia: ibi Pueris aūt his. 3° ponunt q̄dā ad hoc seq̄ntia: ibi fuit aūt dāiel. Prima adhuc i tres scōz q̄ i daniele describit tria ad sapiam disponētia. Primū ē hūilitas status: scōz nobilitas ortus ibi Et ait rex aphaneç. tertiū sobrietas victus: ibi Proposuit aūt daniel. Circa ꝑm notādū q̄d dī ꝓuer. xj. Ubi humilitas ibi ꝛ sapientia. ideo dñs q̄ ꝓuiderat dāielē diuia sapia decorari: permisit eū pu' hūiliari: qz cū eēt de semie regio vt dicet ifra: pmisit tñ eū captiuari ꝑ regē babylonis q̄ vēit ꝑ̄ hierlm ꝛ spoliauit ea: ꝛ h° ē q̄d dī a Anno ꝛtio ꝛc. ꝛ ꝑz vsq; ibi: Et ptē vasorū dom' dei. Ex q̄ ꝑz q̄ iste nabuc. fecit reuerētiā deo celi: q̄d colebat i hierlz: qz ñ abstulit ide oia vasa ministerij: sz aliq̄ relinqt ad cultū dei. Itē qz illa q̄ asportauit ñ applicauit humanis vsib': sicut fecit balthasar nepos suus: ꝓq̄ fuit punit' a dño: vt dicet ifra. v. c. sz posuit ea i loco sacro ex suā estiationē. s. i tēplo dei sui. Et h° ē q̄d dī h:

Et asportauit ea in terrā sennaar. i. i babyloniā q̄ ꝑ vocata ē sennaar: ꝛ postea dcā ē babylonia: a turre ibi edificata a filijs noe: vt hī gen. xj. In dōmū dī sui ꝛc. ꝛ patz. Circa istā ptē tria sūt dubia. Primo q̄s fuerit iste nabuc. quia plures legūt fuisse sic notiati: scdo quis iste ioacim eadem ratione: tertio quare nabuc. venit contra eum in prelium. Ad ꝑmū dicēdū q̄ iste nabuc. fuit magnus: ꝛ dicitur a magnitudine operum: quia regnum chaldeoꝝ quod ante ipsum erat paruum valde ampliauit ꝛ monarchiam fecit: sicut charolus magn' dī sic a magnitudine opez: qz primus de regibus fracorū adeptus est romanū imperium. Dicit autem i aliq̄bus historijs q̄ nabuc. iste ꝑmo vocatus ē hoc noie: ꝛ h° abuētu: qz q̄n de nouo fuit nat': fuit i siluā ꝓiectus ꝛ dimissus: sed ex diuina ordinatione vēit capra siluestris puerum lactans: qz scriptū est in psalmo: Custodies paruulos dñs. bubo ēt aduolauit sup arborē iuxta puerū: quem leprosus per nemus trālies vidit ꝛ cepit admirari: qz illa auis paꝛ apparet de die: pp q̄d diligēt' attendens vidit capram lactantem puerum sub arbore: quem assumens nutriri fecit: ꝛ eū nabuc. ab euentu vocauit: nabuc. n. bubo dī i illa lingua: chodo capra: nosor leprosus: ꝛ ꝑz q̄ ñ fuit ille nabuc. sb̄ q̄ hist. iudith dī fuisse: qz ille fuit post istū ꝑ magnū tp̄us: ꝛ cōiter dī q̄ fuit filius cyri: qz historia iudith fuit post reditū captiuitatis babylonice: vt ꝑz ibidē. Ad scōz dōm q̄ iste ioacim fuit filius iosie regis iuda: q̄ captiuato fre eius ioachaz per regem egypti: ab eodem rege egypti cōstitutus ē rex

iude mutato noie ipſ': qui pus eliachiz vocabaf: vt pz iiij.reg.xxiij.⁊ regnauit iſte.xj.annis. Cui ſucceſſit filius eius ioachin p n.ſcript' i fine:⁊ vterq; captus eſt a nabuc.rege babylonis ⁊ eodē āno: vt videbit. Propi qō dubiū eſt de q̄ ſcriptura h̄ loq̄t: ſed pz ſolutio i hebreo: qz prim' ſcribit p coph ⁊ mem: db' in latino reſpondēt c ⁊ m. ſecūd' ſcribit p caph et nun: q̄bus in latino reſpōdēt. ch. ⁊ eiz iſte āt ioacim de q̄ loq̄t h̄ dāiel ſcribit in hebreo p coph. ⁊ mem. ⁊ apud nos oz ſcribi p c ⁊ m. Ex q̄ pz q̄ iſte ioacim fuit filius ioſie. 2° hoc pz: qz ſcōs ioachin q̄ fuit nepos ioſie r̄gnauit ſolū p tres mēſes vt habet.iiij.reg..xxiij.de iſto aūt ioacim dī hic:

Incipit dāiel, ppha .i. Anō ⁊tio regni ioacim regis iuda venit nabucho donoſor rex babylōis hierl̄z ⁊ obſedit eam ⁊ tradidit dñs i manu eius ioacim regez iude ⁊ partē vaſoz domus dei: ⁊ aſportauit ea in terrā ſennaar in domū dei ſui: et vaſa intulit in domū thеſauri dei ſui. Et āit rex āphaneç prepoſito eunuchoz: vt introduceret de filijs iſrael ⁊ de ſemine regio ⁊t tyrannorum puēros: in quibus nulla eēt macula: decoros ſoꝛma: ⁊t eruditos omni ſapiētia: cautos ſciētia ⁊ doctos diſciplina: ⁊t qui poſſēt ſtare in pālatio regis: vt doceret eos litteras ⁊ linguam chaldeoꝛum. Et cōſtituit eis rex ānonam p ſingl'os dies ō cib' ſuis ⁊ vino vn̄ bibebat ipe: vt enutriti tribus ānis p'ea ſtarēt i ꝓſpcu r̄gis Fuerūt g' it eoꝝ dē filijs iude dāiel anāias miſael ⁊ açāias bn̄ morigerati ſūt diſpoſiti ad ſapientiam: ſedatis paſſionib' ſit anima ſcies ⁊ prudēs vt dī.viij.phy. Propi qō h̄ introducit nobilitas danielis: q̄ nobilis exñs genere nobilioꝛ fuit moribus: ⁊ ideo dicitur hic int̄ nobiles poſit' edoct' ⁊ nutritus: ⁊ noie regio decoratus: qz ipoſitum eſt ei nomē balthaſar qō ē regiū: vt patebit ifra.v.c. Hoc ē igitur quod dicitur hic: b Et āit rex. .ſ.nabuc. c Alphaneç ppoſito eunuchorū. i. magiſtro ſeruiētium in domo regis: ātiq̄tus. n. illi q̄ in domo regia ſeruiebāt ad interioꝛa dom': caſtrabāt, ppi ſecuritatē a mulieribꝰ: vt dicūt alīq̄. Alij vo dicūt q̄ dicebāt eunuchi pp caſtitatē ⁊ moꝛ hōeſtatē: qō vi' vī: hoies eni honeſti nō permittebāt ſeruire i domibus regū: ⁊ inde eſt q̄ ſerui oꝛes generalr dicti ſūt poſtea eunuchi: vñ ⁊ i actib' aplorū. viij.ca. vocatur eunuchus ille vir q̄ erat ſup gaças regine ethiopum. ſequit: d Ut introducēt de filijs iſrl': ⁊ de ſemie regio. Et p ideſt: qz volebat hīe in aula ſua aliqs ō ſemie dauid. e Et tyrānoꝛ. i. nobiliū q̄ virtute armoꝝ erāt magnificati: h' faciebat nabuc. ad magnificētiā ſuam ⁊ memoriā ſue victoꝛie q̄ tales nobiles captiuauerat. ſeq̄t: f Pueros i q̄bus nulla eēt macula. i. defect' mēbroꝝ. vñ ⁊ in lege dī aial ſine macula ⁊ imolaticiū qō nō eſt cecū aut clauō ⁊ huiuſmodi: nō pp pulchritudinem pellis: ⁊ ex hoc patet q̄ daniel ⁊ eius ſocij non dicuntur hic eunuchi quia fuiſſent caſtrati p abſciſionē mēbroꝝ genitaliū: vt arbitrātur aliqui iudei: quia non fuiſſent ſine defectu membroꝝ nec pulchri aſpectus: quia talr caſtrati ſunt cōiter male gratioſi etiā in facie. g Decoꝛos foꝛma. ppter pulchritudinē coloꝛis ⁊ aſpect': vñ in hebreo dī Bone viſionis. h Et eruditos i ſapiētia. q̄tū ad philoſophiā nālem. i Cautos ſcientia. q̄tum ad ſcientiā rōnalē cuiuſmodi ē grāmatica: logica: rhetoꝛica. k Doctos diſciplia. q̄tū ad philoſophiā moralē: ſeu q̄tū ad diſciplinā moꝝ. l Et qui poſſent ſtare. i. miniſtrare. m In palatio regis. hoc dicē q̄tū ad robur coꝛporis ⁊ agilitatē mēbroꝝ. n Ut docēt eos lr̄as ⁊ liguā chaldeoꝝ. volebat. n. nabuc. hīe i palacio ſuo aliqs de q̄libet lingua: q̄ cuz ligua mr̄na ſcirēt linguam chaldaicā: vt poſſēt ſibi interptari ⁊ legē lr̄as oiuz gētiū. Pz ēt ex h' q̄ philo iude' ōcept' fuit credēſ cādē liguā ee chaldaicā ⁊ hebraicaz: qō credebat ex h' q̄ abraā fuit oriūd' ō chaldea qō ñ valz qz ñ ē icōueniēſ imo miltū ꝓbabile abraā pleſ linguas ſciuiſſe. ſeq̄t: o Et cōſtituit eis rex ānonā rē. vt ex bōa nutritōe eſſēt magi gratioſi ⁊ apti i coꝝpe ⁊ i mēte: qz bona diſpoſitio coꝝpoꝝis: bn̄ facit ad bonā diſpoſitionē mentis q̄tū ē de ſe: ⁊ maxie qn̄ cū h' ē bōa diſciplia: ſic fuit in iſtis iuuenibus: vt patet in littera. p Fuerūt g̃ inter eos. ideſt inter iuuenes electos de diuerſis nationib'. q

De filijs iude daniel ꝛc. a ¶ Et ipoſuit eis prepoſit⁹ eunuchoꝝ noia ꝛc. qz noia hebꝛaica erãt babylõnſ aboiabilia: ꝛ male nota: qõ ẽ icõueniẽs i illis q̃ ſtabãt i palatio regis.

b ¶ Propoſuit aũt. Hic ponit tertiũ diſponẽs danielez ad ſapiẽtiam .ſ. ſobꝛietas victus: ſm q̃ dr Ecc. ij. Propoſui a vino abſtrahere carnẽ meã: vt animum meũ trãſferrẽ ad ſapientiã. Sic fecit iſte daniel cum ſocijs ſuis ꝛ hoc ẽ quod dicit hic:

Et ipõſuit eis prepoſit⁹ eunuchoꝝ nomina: danieli: balthaſar: anãie: ſidrac: miſaeli miſac: ꝛ açarie abdẽago. Propõſuit aũt daniel i corde ſuo ne polluꝛetur de mẽſa regis: neq; ò vino potus eiꝰ: ꝛ rogauit eunuchoꝝ prepoſitũ ne cõtaminaꝛet. Dẽdit aũt deus danieli gr̃am ꝛ miſericordiam in ſpectu pncipis eunuchoꝝ. Et ait pnceps eunuchorũ ad danielẽ. Timeo ego dñm meum regem: qui ſtituit vobis cibũ ꝛ potũ: qui ſi viderit vult⁹ veſtros macilẽtioꝛes ꝑ ceteris adoleſcẽtibus coeuis veſtris: cõdẽnabitis caput meũ regi. Et dixit dãniel ad malaſſar: quẽ cõſtituerat pnceps eunuchoꝝ ſup dãielẽ: ananiam: miſaelẽ: ꝛ açariaz. Tẽnta nos obſecro ſeruoſ tuoſ diebus decem: ꝛ dẽtur nobis legumina ad veſcendũ ꝛ aqua ad bibendum: ꝛ cõtemplare vultus noſtros ꝛ vultus puerorum: q veſcũtur cibo regio: ꝛ ſicut videris: facies cum ſeruis tuis: Qui audito ſmõe huiuſcemodi tentauit eos diebus decem. Poſt dies autẽ decem apparuerunt vult⁹ eorum meliores ẽt coꝛpulentioꝛes prẽ omnibus pueris qui veſcebantur cibo regio. Porrõ malaſſar tollebat cibaria ꝛ vinum potus eoꝝ: dabatq; eis legumina. Puerꝰ autẽ his dedit deꝰ ſciaz ẽt diſciplinã i oi libro ẽt ſapia: dãnieli aũt itelligẽtiã oiuz viſionũ ẽt ſõnioꝝ.

c ¶ Dedit autẽ deus da. gratiam ꝛ miſericordiam in conſpectu pncipis eunuchorum ꝛc. q. d. licet pnceps eunuchoꝝ multũ diligeret danielem: tñ noluit acquieſcere: timẽs ne in coꝛpoꝛe detrimentum pateretur: ꝛ per conſequens prepoſitus puniretur a rege tãq̃ agens contra mandatum eius: ꝛ patet litera. ſequitur:

d ¶ Et dixit daniel ad malaſſar ꝛc. qò enim non potuit impetrare a maioꝛi: querit impetrare a minoꝛi qui erat conſtitutus ad miniſtrandum eis neceſſaria ſpecialiter.

e ¶ Tẽta nos obſecro ſeruos tuos diebus. x. conueniens ſpacium probationi petit: quia nec nimis longuz: vt de facili poſſit illud impetrare: nec nimis bꝛeue: ita q̃ poſit veritas apparere.

f ¶ Et dentur nobis legumina ꝛc. Iſta nunq̃ fuerunt prohibita iudeis: nec ante legem: nec ſb̃ lege: nec paternis traditionibus: nec idolis fiebat oblatio ò talibus: et ideo poterant vti talibus ſine aliqua ſuſpicione pcci: pp hoc dicit apl̃s ad romanos. xiiij. Qui infirmus eſt olus manducet. ꝛ non loquitur ibi de infirmitate coꝛporiſ ſed de infirmitate conſcientie illoꝝ qui timebant peccare comedendo idolatica: vt ibidem patet. ſequitur:

g ¶ Poſt dies autem decem appa. vul. eoꝝ meliores. ideſt magis vividi in coloꝛe.

h ¶ Et coꝛpulentioꝛes. ideſt magis carnoſi.

i ¶ Pre omnibus pue. qui veſce. cibo regio. Hoc autez factum eſt diuina virtute propter iuuenum deuotionem

k ¶ Porro malaſſar tollebat cibaria ꝛc. ideſt occulte poꝛtabat ꝓ ſe ꝛ familia ſua: ne ab aliquo perciperetur ꝛ puniretur.

l ¶ Pueris. Hec eſt ſecũda pars principalis huiꝰ capituli: in qua poſita multiplici diſpoſitione ad ſapientiam vt viſum eſt. conſequenter hic ponitur eminentia ſapiẽtie collata danieli ꝛ ſocijs eius: ꝛ primo q̃tum ad intelligentiam ſeu ſapientie habitum. ſcõo q̃tum ad eloq̃ntiam ſeu experimentum: ibi Completis. Prima adhuc in duas: quia primo oſtenditur ſapientia collata omnibus generaliter: ſcõo danieli ſpecialiter: ibi Danieli autem. Dicit igit̃ pmo ſic:

m ¶ Dedit deus ſcientiam ꝛc. Ex hoc patet q̃ non ſolum habuit ſcientiam per hũanam inueſtigationem ꝛ doctrinaz: ſed etiam p diuinam infuſionem ꝛ dicit:

n ¶ Sciẽtia. quo ad ſpeculabilia.

o ¶ Et diſciplinam. quo ad moꝛalia.

p ¶ In omni libꝛo. diſcẽdo ſcilicet.

q ¶ Et ſapientia. diſcẽda vel exponenda.

r ¶ Danieli. Hic conſequenter oñditur quid collatum ſit danieli i ſpeciali: ꝛ hoc eſt quod dicit: Danieli aũt ꝺdit. ſupple deꝰ.

s ¶ Intelligẽtia oiuz viſionũ. i. occultoꝝ q̃tũ ad ea q̃ tñ i vigilia vident: ſicẽ balthaſar vidit manũ ſcribẽtẽ: qõ dãiel itellexit: vt hĩ ifra. v. ca. ꝓ hoc ẽt itelligit cognitio illoꝝ q̃ vidẽt auerſis ſẽſib⁹: vt i raptu: ꝛ extaſi ꝛ cõſilib⁹: q̃ꝝ noticiã habuit daniel.

t ¶ Et ſõnioꝝ. q̃tum ad ea que vident i ſõno: ſicẽ pz infra q̃ itellexit ſõniũ nabuc. ò ſtatua magna ꝛ lapide ipſũ cõterẽte ſcõo ca. Et ſõniũ eiꝰ de arboꝛe magna et vigili ſcõ pcipiẽte eã icidi. iiij. c. vtz autẽ talꝰ itelligẽtia occultoꝝ fuerit collata ipi dãieli ꝓ aliquẽ hitũ ſibi ifuſũ: ẽ dubiũ. ꝛ dicũt aliq̃ q̃ ſic: qz ñ ẽ dubiũ q̃ ſcia data ſibi ꝛ alijs fuit hic⁹: ꝛ eadẽ rõne vi ò iſta itelligẽtia occultoꝝ q̃ fuit data ipi dãieli: qz vtrũq; codẽ mõ dr h datuz a deo niſi q̃ vnũ fuit datum generaliꝛ tribus: aliud ſpecialiter vni tm̃. Itẽ. ij. etb. dicit pbs q̃ i aia nõ ſũt niſi tria: potẽtie: paſſiones: ꝛ habitus. Talis aũt itelligẽtia occultoꝝ ñ põt dici potẽtia: qz ineſſet oibus: nec paſſio qz paſſiones ꝓpe dicteſũt i parte ſẽſitiua in qua nõ põt eſſe talis itelligẽtia: paſſiões aũt large dicte ſicut intelligere ꝛ velle ſũt actus q̃ tranſeunt: ꝛ ſic ihũ diceretur aliquis propheta quando dormit: g̃ vi q̃ talis intelligẽtia ſit hitus. Et confirmaſ rõ: quia daniel propoſitis ſibi ſõnijs: vel alijs occultis: ſtatim intelligebat: qò non videt eſſe niſi habentis habitum. Alij dicũt ꝯrium: dicẽtes q̃ non eſt per aliquod lumen hituale impſſũ mẽti pphete: ſz p q̃ndã illuſtratiõez ad modũ paſſiõis trãſeũtis q̃ pbãt dcõ greg. i. plogo ſup ezech. vbi dr: Q; ſpũs ꝓphie aliq̃n ꝓphet̃ deeſt nec ſẽp coꝝ mẽtib⁹ pſto ẽ: habitus aũt ineſt ſemp: qz eſt qualitas de difficili mobilis.

Ad hoc etiã iducitur illud.iiij.reg.iij.de heliseo qui ñ potuit dare respsũ regi nisi prius vocato psalte:ꝛ cũ caneret psaltes:fcus ē spūs dñi sup eũ ꝛc.qz per melodiam diuie laudis quã psaltes canebat excitata ē mẽs heliſei ad deuotionẽ ē ꝛ sic mẽs eius fuit disposita ad recipiẽdũ diuinã illustrationẽ. Cõsideràdũ tñ q licz lumẽ prophecticum ñ sit hitus fz istã opinionẽ:est tñ gra gratis data: sic ē gra miraculoꝝ ó q certũ ē q nõ dicit aliqd manẽs i ipo hoic:sed diuinã assistẽtiã ad agẽda miracula ad preces homis ꝛ a tali gra aliqs dr ppha:p hoc pz solutio ad argumẽta que sunt p alia opinioe. Siqs autẽ vult tenere aliã opionẽ põt de facili soluẽ istas auctoritates iductas:qz duo ibi requirunt i cognitõe actuali.s.lumẽ itellect agentis ꝛ spẽs rei cogscibilis:sicut pz i cognitõe nãli itellect q reqrit lumen itellectus agentis:ꝛ spẽs abstracta a fantasmatib. Potest igit dici q lumẽ pphticũ ē aliqd pmanẽs p modũ hitus:datũ tñ a deo. Ad hoc tñ q ppha per hoc lumẽ actualr aliqd supnãle cognoscat:reqrit cũ ipo spẽi acceptio p aliquã visionẽ imagiariã i se vel i alio:vel etiam aliq alio modo:sicut est in cognitõe pphetica sine tali visione imagiaria:qz tunc talis spẽs itelligibilis fit imediate a deo i itellectu pphe:ꝛ q̃tum ad hoc dic̃ gregoꝛ.q spūs pphie aliqñ deest pphetiꝫ:qz nõ sẽp hñt talẽ spẽm:sed ozq de nouo fiat i pphetante actu: ꝛ per hoc patet illud de heliseo. a Completis. Hic oñditur sapiẽtia collata danieli:ꝛ socijs eius q̃tũ ad experimẽtũ: ꝛ eloquẽtiam cũ dr: Cõpletis itaq diebus.s.triũ annorum: b Post qs dixerat rex vt itroducerẽtur.i conspectu suo.s.vt ibi pbarẽt:vnde sequtur c Cunq eis locutus fuisset rex.tentãdo in diuersis qõnibus sapiẽtiam eoꝝ. d Nõ sunt iuenti tales de vniuersis pueris .s.q edocti fuerãt cũ eis.sequtur: e Et de vbũ sapientie.i.respectu diuinoꝝ. f Et intellectus . respectu humanoꝝ.vel aliter:Intellectus.dicitur q̃tum ad apprehensionem bonam.Sapientie.q̃tum ad iudiciũ certum. g Qd̃ scisitatus est rex ab eis iuenit in eis decuplum. Hic accipitur numerus determinatus p indeterminato.i multo plus. h Super cũctos hariolos. Isti sunt q vaticinãtur de occultis per sacrificia in aris idoloꝝ immolata. i Et magos. Isti sunt astrologi:q per constellationes iudicant de futuris ꝛ occulti. vnde ꝛ illi qui visa stella venerunt adorare christuꝫ:dicti sũt magi:vt hĩ Matth.ij. k Qui erãt i vniuerso regno eius.qz tales artes diuinandi tunc vigebant i chaldea. l Fuit autem. Hec est vltia pars i qua ponuntur quedam cõsequentia ad sapientiã collatam danieli:que sunt honoꝝ:ꝛ glia:ipsius danielis in reg chaldeoꝝ ꝛ persaꝝ:Unde dr sapientie.viij. Propt hanc ideſt sapientiam habebo claritatem ad turbas:ꝛ honorem apud seniores. Iuuenis ꝛ acutus inueniar in iudicio ꝛ in conspectu potentium admirabilis ero:ꝛ facies principum mirabuntur me. Hec autem omia fuerunt in daniele propter sapiẽtiã a deo sibi collatam:ꝛ hoc ē quod dr hic: l Fuit autem daniel.in honore scilicet ꝛ gloria in chaldea:media:ꝛ perside:vt patebit ex libri

Completis itaq diebꝰ pꝰ qs dixerat rex:vt itroducerent: itroduxit eos pposiꝰ eunuchoꝝ i pspectu nabuchodonosoꝛ. Cunq eis locutus fuisset rex:nõn sunt iuenti tales de vniuersis: ut daniel:ananias:misael: ꝛ azarias. Et stetert in conspectu regis: et oe vbũ sapientie:et itellectꝰ quod sciscitatꝰ ē ab eis rex inuenit i eis decupluꝫ sup cunctos hariolos et magos:qui erant in vniuerso regno eius. Fuit aũt daniel ũsq ad ãnũ primũ cyri regis. .II. Anno secũdo regni

proſecutõne a tempoꝛe nabuc.magni vsq ad tempus cyri qui destruxit regnum chaldeoꝛum:propter hoc sequitur m Usq ad annũ primum cyri regis. Ex hoc patet defectus illoꝛum qui exponunt lram istam de tempoꝛe vite danielis sic exponentes. l Fuit autẽ daniel vsq ad annũ primũ cyri.ideſt tãtũ vixit ꝛ non plus: q̃ decia visio danielis facta est sibi tertio ãno cyri:vt hĩ infra.x.cap. Ex q̃ pz q̃ terminus vite danielis ñ potest accipi pꝰ anno cyri:iõ expõe vt pus. .II. a

Hic ponit 2ª pꝰ pncipalis huiꝰ libri in q̃ intẽdit actoꝛ oñdere potẽtiã regni christi p ꝓparationẽ ad regnũ mũdi vel diaboli:ꝛ hꝰ per decẽ visiões hic pñter positas ꝛ diuidit i duas ptes:qꝛ pꝰ ponit.v.visiones ad pmũ aduẽtũ christi ptinẽtes pncipalr: scõ.v.ptinentes ad scõm aduẽtũ christi:lz tã i istis q̃ i illis fiat aliqñ mentõ de vtroq:scõa icipit.c.vij.anno pmo balthasar.prima vidit in q̃nq partes scõm quinq visiones.prima visio ē de lapide abscisso sine manibus statuã grãdẽ cõterrente: in qua figurata est christi cõceptio diabolũ cõterẽtis.2ª de angelo filio dei assimilato in formacẽ descẽdẽte:in qua figurata est natiuitas christi in nostram penalitatem descẽdentis. tertia de vigili sãcto clamãte precisionem arboꝛis:i qua figurata est predicatio christi vicia rescidẽtis. quarta de manu scribentis i piete terminationẽ regni balthasar: in qua figurata est passio christi regnum diaboli exterminantis:ꝛ chirographũ decreti cruci affigentis.quinta de inclusione danielis i lacum ꝛ liberatõne eius per angelum:i qua figurata est resurrectio christi ifernũ spoliantis. Partes patent i.v.capitulis per ordinem sequentibus. Circa primum aduertendũ q cã effectia pncipal hꝰ visiõis ē spũscs: cã impetratiua est oõ daniel ꝛ socioꝝ eꝰ: cã final est vt dei potẽtia pãderet:ꝛ daniel exaltaret:ꝛ rex supbꝰ hũiliaret: cã autẽ mãlis ē ptinẽtia hꝰ visiõis:q̃ oñdit discursũ mundi p q̃ttuoꝛ regna pncipalia sibi succedẽtia:usq ad tpa christi omia regna terrena sibi subiugãtis :cã aũt formal ē diuisio hꝰ. c. Notãdũ q i q̃lz visione ponũt he q̃ttuoꝛ cãe vt posite sunt i ista:qꝛ q̃libet visio ē q̃si q̃dã spãlis tractatꝰ: ergo circa cãz formalẽ hꝰ capli oñdit pꝰ revelatio sõnj:2º inqsitio visi:ibi Precepit q̃ rex.tertio reseratio mysterij:ibi Tunc daniel.q̃rto magnificatio dei:ibi Tũc rex nabuc. Circa pmũ cõsiderandũ q̃s fuit iste nabuc.qꝛ enim dr h:In anno scõo regni nabuc.ideo dicũt aliqui q fuit nabuc.iunioꝛ:ꝛ filꝰ magni nabuc.ꝛ q regnauit añ frem suuꝫ euilmeradach imediate post patrẽ:ꝛ hꝰ ex ordiatõe pñs pp maliciã euilmeradach qui erat pmogẽit. Magnꝰ.n.nabuc.iã rgnauerat p.vij.annos itegre q̃n dãiel de iudea i babylone fuit ductꝰ:ꝛ itex p tres annos fuit daniel nutritus et edoctus antequã ei presentaretur :vt visum est capitulo precedenti. Cum ergo in hoc capitulo dicatur q daniel vt alijs sapientioꝛ exposuit somnium nabuc.ꝛ cũ dicatur q hoc sõniuꝫ vidit scõo ãno regni sui:ideo concludunt q non potest intelligi de magno nabuc.propter qõ dicunt alium fuisse nabuc.filium predicti:qui nabuc.scõus regnauit post patrem:ꝛ scõo ãno regni eius facta sunt ista que hic narrantur. Sed hebrei ꝛ berosus historiographus chaldeoꝛum quibus magis credendum est:dicunt euilmeradach imediate regnasse post prem ꝛ hoc est quod dicit quedam glosa que sic incipit:Non

filiꝰ q̄ hī ifra ſup ꝓncipiū. v.c. Hoc ēt vī per dom̄ Hieremie. xxvij. vbi pōit vbū oñi loq̄nti ſic: Dedi regi babylōis terras iſtas. ſeq̄t: Et ſeruiēt ei et filio eius: ⁊ filio filij eiꝰ ⁊ nō ponūt plures. Certū ē aūt fz oēs q̄ euilmeradach fuit filꝰ nabuc. magni: ⁊ balthaſar erat filius filij ſui. ſ. euilmaradach: ⁊ ñ dī q̄ fuerit ibi alius i termedi⁹ q̄ vocat⁹ fuerit nabuc. Hiſtoriographi tñ aliq̄ ponūt duos filios inter euilmaradach ⁊ balthaſar. ſ. regulſar: ⁊ laboſardach: ſed qz auctoritas hieremie vī diſcordare ⁊ ānales hebreoꝝ: poſſet dici: q̄ iſti duo ſūt idē in numero cum euilmaradach ⁊ balthaſar: qa vterq; eoꝝ fuit binomi⁹: ita q̄ euilmaradach alio noīe dōs ē regulſar: ⁊ balthaſar laboçardach. Itē expoſitio Illoꝝ q̄ dicūt q̄ iſte nabuc. de q̄ h agit fuit filius magni nabuc. ⁊ regnauit poſt mortē ei⁹: icludit ꝺdictionē: qz ſcōz eos illa viſio que pōit ſeq̄nti ca. expōit de magno nabuc. q̄ vſus eſt in amētia ⁊ eiectus ab hoīb⁹. vij. ānis: ⁊ ibi dicit q̄ daniel fuit familiaris ei ⁊ collega ⁊ famoſiſſim⁹ i reſerādo occulta et ſecreta diuia. In hoc āt ca. dī q̄ p expoſitionē h⁹ ſōnij dani el fuit ꝓmo cognitus eē tāte ſapiētie: ⁊ a rege primo ꝓmot⁹: ⁊ ſocij ei⁹ ad ſui petitionē: q̄ iſtud fcīm nō potuit eē p⁹ mortē magni nabuc. Et iō dicēdū ē q̄ iſte nabuc. qui h ſōnium uidit fuit magnus nabuc. ⁊ q̄ dī hic: In anno regni nabuc. ſcō. nō accipit ānus ſcōs regni ſui ſimplr q̄ factus fuit rex chaldeoꝝ: ſed accipitur ſcōs regni ſui poſtq̄ fact⁹ ē monarcha: qz multa regna acq̄ſiuit: ⁊ potiſſime poſt vnū ānū ſubiectōis egyptioꝝ: vnde ⁊ ioſeph⁹ dicit de magno nabuc. .x. libro antiquitatis iudaice: poſt vnū annū egyptiace captiuitatis vidit nabuc. ſōniū. Hoc etiam apparet per viſionem iſtam: vbi ſignificatus ē p caput aureū: in quo deſignatur regnum eius primū inter quattuor regna maxima: Hoc eſt igitur qđ dī hic: In āno ſcō regni. i. monarchie. b¶ Nabuc. vidit ſōniū. ſpecialis enīz dei puidentia ē circa ꝓncipes magnos: inq̄tū ab eis depēdet reſpublica: ⁊ pp hoc aliqua oñdūt eis magiſ q̄ alij; q̄buſcūq; ſic pharaoi fameſ futura ⁊ abūdātia: fuit tñ ei⁹ viſio expoſita p ioſeph: ſic viſio nabuc. p danielē. c¶ Et cōterritus ē ſpūs e⁹. ex iſoluta viſiōe d¶ Et ſōniū fugit ab eo. obliuio enīz cauſat ex motōe humoꝝ: pp hoc eni pueri ⁊ multū ſenes ſūt imemores ſecūdū phm̄ i libro de memoria et remi. terroꝝ autez facit magnaz hūoꝝ cōmotionē: ⁊ iō cauſauit ſomnū obliuionē. Hoc etiam factum eſt ex diuina ordinatione: vt occaſione hui⁹ obliuionis vocaret daniel ad dei gloriā ⁊ ppli iſraelitici reuelationē p ipſi⁹ danielis ſblimationē: ſicut patebit ifra eodē ca. e¶ Precepit āt. Hec ē ſcda pars in q̄ deſcribitur iquiſitio viſi: ⁊ diuidit i duas: qz p⁹ cōiectores vocāt: ſcdo interrogāt: ibi Qui cū veniſſēt. Circa p⁹m aduertēdū q̄ homes antiq⁹ multū initebāt augurijs ſōnioꝝ: ſicut pz ō pharaone genē. xl. ⁊ de miniſtris eis incarceratis cū ioſeph. genē. xl. cap. ⁊ ifra de iſto rege. c. iij. ꝓpter qō fuit ſolicitus de iquiſitiōe ſōnij ſcōm qō dī hic: e¶ Precepit āt rex vt cōuocarētur hariolt. q̄ i hoſtijs de aialibꝫ imolatis diuinant. f¶ Et magi. q̄ archanis incātationib⁹ vtuntur: vt hī Exo. vij. g¶ Et maleſici. q̄ auertūt ſēſus hūanos p aliq̄ ſcīm vī dcz circa eos: ⁊ ſic auerſis ſenſibus aliq̄ occulta eis reuelāt a demonibus ſicut de illis q̄ dormiebāt in ſardos inſula: vt dic expoſitor thomas ſup q̄tū phyſi. c. de tpe. chaldei āt p cōſiderationē aſtroꝝ diuinant: vnde tpe ezechie rex babylōis que eſt in chaldea miſit litteras ⁊ munera ezechie ad inquirendū de illa ſolis retroceſſione que fcā eſt tpe ſuo: vt hī. iij. reg. xx. c. h¶ Ut indicarēt regi ſomnia ſua. p artes ſuas predictas. Dz queritur hic quare nō fuit vocatus daniel ⁊ ſocij eius: qz ſupra dom̄ eſt q̄ erant ſapientiores ariolis ⁊ magis. Dicēdū q̄ hoc fuit ex iuidia: qz cū eſſet iudei dolebāt babylonij q̄ magis appreciarēt a rege. Silr ex cupiditate: qz p expoſitionē credebāt dona ⁊ honorē conſeq̄ ſicut pz ex regis p miſſione ad eos facta: ſi ſōniū ⁊ ei⁹ interpretationē poſſet dicere. Et lz fuiſſēt iuēti ſapientiores ariolis ⁊ magis in vbis ſapiētie ⁊ itellectus: q̄n probati ſūt a rege: vt dom̄ ē. c. j. tñ non erat adhuc dāiel cognitus q̄tū ad donū ꝓphie: ⁊ itelligētiā viſionū: de q̄ erat hic queſtio: ⁊ iō alij qui iā erāt famoſi i arte diuina dicti erāt magis vocati. i¶ Qui cū vēiſſēt. Hic cōiectores de ſōnio interrogātur: ⁊ ponit hic triplex interrogatio. Prima eſt cū ſimplici denunciatione: ſcda cum forti comminatione et premij promiſſione: ibi Et reſpondens rex dixit chaldeis. tertia cum ficti impoſitione et ſuſpicione: ibi Reſpondit rex ⁊ ait. Et cuilibet interrogationi additur ſua reſponſio. Igitur primo dicit ſic: i¶ Qui cum veniſſent ſteterunt coram rege. quaſi parati ad reſpōdendū. k¶ Et dixit ad eos rex: Vidi ſōnium ⁊ mente conſuſus ignoro quid viderim. Ex terroꝛe enim inſolite viſionis fantaſmata ſunt facta confuſa: ⁊ ſic non remanſit mēoria viſionis diſtincta que fit per hoc q̄ imagines diſtincte remanent in memoria. re cordabatur tamen in confuſo: ſicut aliquando contingit etiam in actibus humanis q̄ aliquis recolit in communi ſe comediſſe optima cibaria in aliquo feſto: vel vidiſſe pulchra ſpectacula: ⁊ tamen neſcit determinate dicere. l¶ Reſponderunt chaldei. Iſti erant principales inter coniectores: quia diuinatio eoruz erat aliquo modo per uiam rationis: ſcilicet per conſiderationem aſtroꝝ: aliorum autem diuinatio erat per viam ſuperſtitiōis: vt viſū eſt: et iō iſti ꝓncipalr iter oēs reſpōderūt. m¶ Regi ſyriace. h⁹ addit qz ab iſto loco chaldaice vel ſyriace qō ē idē ideoma q̄tū ad lr̄as: lz vulgāe aliq̄ mō diſcordet: liber iſte ſcript⁹ ē vſq; ad octauū capl̄m chaldaice: hebraicis tñ lr̄is q̄ ñ diſtiguūt a chaldeis in ſono: ſed tñ in charactere: vt dicit hieronym⁹ in ꝓlogo ſup libꝛos regū. n¶ Rex i ſēpiternū viue. h⁹ dicūt ad captādū ei⁹ beniuolētiā: ⁊ qz credebāt hoies vtuoſos poſt uitā iſtā trāſferri ad vitā deoꝝ eternaz: vt habetur. ij. Mach. xj. vbi dr: Pre nro inter deos trāſlato: ⁊ ſunt vba antiochi adoleſcentis loquentis de ātiocho pre ſuo mortuo. o¶ Dic ſōniū ſeruis tuis tē. Rōnabilr ñdēt: qz p artē ñ poteſt aliter ſōnium interpretari. Dicit enim phūs libꝛo de ſōno ⁊ vigil. Ille eſt artificioſus iudex ſōnioꝝ: qui ſilitudines viſas ꝓpēdē ſcit: ⁊ ptes ad iuicē ꝓparare: ⁊ ēt p cōpationē ⁊ diſpoſitionē celi: ⁊ paſſiones ⁊ ſolicitudines ſōniātis: ⁊ moꝛes eius ⁊ pplexionem: oia eni ibi attēdēda ſunt: vt ibidem dicit magn⁹ Albertus. Talis āt inteptatio ſōnij ſuppōit ſōniū preſcitū. q¶ Et rñdēs rex. Hic ponitur ſcda iterrogatio cum adiunctione pene ⁊ premij: ⁊ hoc eſt qō dicitur h:

nabuchodonoſoꝛ: viditna buchodonoſoꝛ ſōnium: et cōterritus eſt ſpūs ei⁹: et ſōniuz ei⁹ fugit ab eo. Precepit āt rex: vt quocāēt harioli et magi et maleſici ⁊ chaldei: ūt indicarēt regi ſōnia ſua. Qui cū veniſſet ſteterūt coram rege: et dixit ad eos rex: Vidi ſōniū: ⁊ mēte ꝓfuſus ignoro quid viderim. Reſpōderuntq; chaldei rēgi ſyriace. Rex in ſempiternum viue: dic ſomniū ſeruis tuis: et iterptationē ei⁹ idicabimus. Et rñdēns rex

b Nisi indicaueritis mihi sõniũ. prius. s. & postea con iectura ei⁹ c Peribitis vos. i. morieni. d Et do mꝰ vre. i. possessiones & bona. e Publicabũt. i. fisco vel burse regie applicabũt. Qđ seqt̃ pz in lra. f Respõdit rex. Hic ponit tertia interrogatio que fit non solũ cũ pene cõmiatione & pmũ promissiõe: sz et cum falsi suspiciõe seu ipositõe: & hoc ẽ qđ oi b: g Certe scio q: tps rẽdimitis. i. detinetis i verbis. vel sic: h Tps redimitis. i. spaciuz vite vestre vultis retinẽ per ambages verboz: & subdit cãm: i Scientes q a me recesserit sermo. ꝓpter qđ non possũ vobis sõniũ indicãe k Si g ñ indicaueritis &c. ẽ ỏ vosnia. s. firma et irreuocabil ỏ moz te uestra. l Qđ iterꝓtatões q̃ fallacẽ &c. q. d. eodẽ mõ peribitis si talẽ fallaciã fecerit: & est hic truncato snie: sic solẽt irati facere i loquẽdo: & ideo qđ dictum est: ẽ supplendũ. Ad hãc vo fallaciã remouẽdo dicit: m Sõniũ itaq; dicite mihi itegre & perfecte. n Ut sciã. p hꝰ supple: o Oꝛ interptationem eius uerã loquamini. & non confictaz. p Respõdẽtes g̃ chaldei co. re. oi. Nõ ẽ hõ sup ter. &c. Hoc dicunt quia ponebãt animã a coꝛpoze sepatã esse maioꝛis intelligẽtie & maxime oũs coniũctã: sicut oi. ũ. Macha. xj. Patre nostro inter deos translato. iõ dixerũt: q Non est homo super terrã. i. in presẽti vita. r Qui sermonẽ tuum possit implere. q: non põt fiẽi per artẽ humanã: vt iam visũ est. Declarant hoc etiaz per facta regum precedentiũ dicẽtes: s Sed neq; rex gũ qsq; magnus & potens. i. quãtũcũq; fuerit magnus & potens. t Verbũ huiusmodi scisitatur. de ꝑterito. s. v Ab omi hariolo &c. i. a quocũq; diuiatore: quasi dicant per ꝓñs nec tu debes querere: cuius cã sbditur: x Sermo quem tu queris rex grauis est. i. excedẽs virtutẽ intellectus humani. y Nec reperiet quisq; &c.] posuerunt enim aliq platõici q demões habent coꝛpoꝛa aerea: vt patet per dictũ apulei discipuli platõis dicẽtis: q demones sũt aialia coꝛpoze aerea mẽte rõnalia: tpe eterna: aio passiua: & sic per ꝓñs qđãmõ cõseruãtur cũ hoibus: vñ & scõm doctoꝛes catholicos hitãt hic nobiscũ i hoc aere caliginoso usq; ad iudiciũ:

ait chaldeis: Sermo recessit a me. Nisi indicaueritis mihi sõniũ & ꝓiectũrã eius: pẽribitis vos & domus vestre pũblicabũt. Si aũt sõniũ & cõiectũrã eius narraueritis: ꝓmia & dona & honoꝛẽ multũ accipietis a me. Sõniuz igit & interꝓtatõez eius indicate mihi. Respõderũt secũdo atq; dixerũt: Rex sõniũ dicat seruis suis & interptationẽ eius indicabimus: Respõdit rex & ait Certe noui: q tps redimitis: sciẽtes q recesserit a me sermo. Si ergo sõniũ nõ indicaueritis mihi: vna est ỏ vobis snia: q iterꝓtatõez quoq; fallacẽ & deceptõne plenã cõposueritis: vt loq̃mini mihi: donec tps ptrãseat. Sõniũm itaq; dicite mihi: ũt sciã q iterꝓtationẽ quoq; eius vam loq̃mini. Respõdentes ergo chaldei coꝛã rege dixerũt: Nõn est hõ super terrã q̃i simonez tuũ rex possit implẽ: sed neq; regũ qsq; magnus & potens verbuz huiuscemodi scisitat ab oi hãiolo & mago & chaldeo. Sermo enim quẽ tu queris rex gũis est: nec reperiet qsq; q indicet illũ in cõspectu regis: exceptis diis: q̃z nõ ẽ cũ hominib⁹ cõuersatio.] Quo audito rex i furoꝛe & i ira magna ꝓcepit ut perirent oẽs sapientes babylonis. Et egressa snia: sapiẽtes interficiebãt quẽrebãtq; dãiel et socij ei⁹: ut perirent. Tunc daniel reqsiuit de lege atq; snia ab arioch ꝓncipe militie regis: qui egressus fuẽat ad interficiendos sapiẽtes babylonis. Et iterrogauit eũ: qui a rege potestatẽ acceperat: quam ob causam tã crudelis snia a facie regi esset egressa. Cũm ergo rex iudicasset arioch danieli: daniel ingressus rogauit regem: ut tempus daret sibi ad solutionẽ idicãdã regi. Et ingressus ẽ domũ suaz:

z Quo audito rex i furoꝛe. qđ oĩ q̃a irrõnabiliꝛ mouebatur cũ se excusarẽt sufficieni. a Precepit vt pe. oẽs. sa. babylonis. i. studẽtes phiam et cognitionẽ occultoꝛũ. Ille eni dr sapiẽs qui vltra cõem cognitõez hominũ trãscẽdit. b Et egressa sententia. a rege irreuocabilis. c Sapiẽtes interficiebãt. i. de coꝛ interfectõe dispõebatur q: nõ fuerũt interfci: vt hĩ ifra. d Querebaturq; daniel. q̃a eidẽ snie sbiacebat cũ socijs suis. Sz queritur hic quare tã durã sẽtentiã dedit rex ꝓtra sapiẽtes babylõis. Dicẽdũ q vacãtes phie & cõiecturis futuroꝛũ & silib⁹ hẽbant a rege victũ: & vestitũ: & suptus magnos: ut supra est habitũ: & de danie & socijs eius: similiter & gen. xlvij. dicit q sacerdotes egypti ñ fuerũt cõpulsi vendẽ terrã eoꝛ sicut alij tẽpoze fãis: q: ipsi recipiebãt victũ ex hoꝛreis regis: et ipsi ꝓmo vacauerẽt phie: vt hĩ .s. meta. igit quia rex babylonis multa expenderat pro scisitatione sapientũ: fuit nimis iratus quando non responderunt scõm ei⁹ volũtatem: & ex tali ira dedit snian tam duram & irreuocabilem. e Tunc daniel. Hic ponitur tertia pars huius. c. vbi ponitur reseratio mysterij: & diuiditur in duas: q: primo põit reuelatio facta danieli: scõo interpretatio fcã regi: ibi Post hec daniel ingressus. Circa primũ dauiel ꝓmo querit regis diffinitionẽ: scõo petit dilationem: ibi Cum ergo rem indicasset. tertio recurrit ad mentis deuotionem: ibi Et ingressus est domum suam. quarto recipit diuinam inspirationẽ ibi Tunc danieli. quinto assurgit ad gratiarum actionem: ibi Et benedixit. Circa primum dicitur sic: Tunc daniel rex quisiuit de lege atq; sententia. Questio enim regis fuerat sibi celata ab alijs ex inuidia et cupiditate: ut dictum est supra: & ideo ignoꝛabat causam sententie regis. sequitur: f Et interrogauit eum qui a rege potestatez acceperat. exequendi sententiam regis de interfectione sapientum. cetera patent. g Cum ergo. Dic ẽ secunda ps vbi daniel petit dilationem ad soluendum questionem: & ꝓ hoc executio sententie regis de sapiẽtũ interfectione dilata est: & patet littera. a Et ingressus est. Hic dãiel recurrit

ad mẽtis deuotionẽ vt possit scire sõnũ regis et eius interp
tationẽ. vñ pz q hic non quesiuit tempus ad soluẽdũ pfidẽ
de ppo ingenio: nec p vĩa supstitõis: sic auguratores ⁊ diui
natores: qõ ẽ illicitũ ⁊ lege diuina phibitũ: sz cõfidẽs de ad
iutorio diuio: ⁊ hoc est qõ dr: a ¶ Et ingressus ẽ domũsu
am. vt sic seqstrat ab exteriori tumultu me
lius vacaret oroni et
cõtẽplatiõi. b ¶ Ana
nieqz ⁊ misaeli ⁊c. J
adiungit .n. sibi socios in orando: qz oratio multoz et maxie bonorum est multuz exaudibilis. b ¶ Su
per sacro isto. i. secreto sacro: quia ibi fit mẽtio de regno christi per lapidem abscisũ de monte sine manibus: vt videbitur: c ¶ Et nõ perirẽt da. ⁊ socij eius cũ ceteris sapientibus. i. ipi ⁊ ceteri sapientes i q̃ apparet oro eoz charitati ua qz non solũ erat p vita sua conseruãda: sed ẽt p vita alioz sapiẽtũ q̃ eis inuidebãt vt visũ ẽ. d ¶ Tũc dãieli. hic describitur danielis inspiratio: ⁊ hº ẽ qõ dr: Tũc danieli mysteriũ. i. sũmũ regis occultum ⁊ eius interpretatio. e ¶ Per visionem nocte reuelatũ ẽ. a deo. s. non dr hic qlis fuerit ista reuelatio: vtz in sõno vl in vigilia: sed ꝓbabilr vr q vidit in sõnis cõsilem visionẽ visi oni regis: ⁊ vltra hoc intellectũ ipsius: et hoc etiã dicit glosa q sõniũ regis didicit sõnio suo: hoc etiã vr per hº qõ dr: Nocte. qz tales reuelatões magis nate sũt fieri quietatis sẽ sibus ab exteriozibus tumultibus. vñ dr iob. xxxiij. Per sõ niũ in visione nocturna qñ irruit sopor sup hoies ⁊ dormi unt i lectulo: tũc operit aures viroz: ⁊ erudiẽs instruit eos disciplina. f ¶ Et bñdixit. Hic pro predictis ponitur gratiaz actio. Iste enim erat mos antiquoz i beneficijs pcepti laudare deũ sicut grati: hoc ãt fecit daniel hic: propter qõ dr: g ¶ Et benedixit daniel deũ celi. i. laudauit. g ¶ Et locutus ⁊c. vsqz in seculũ. i. in eternũ: qz vbicũqz duplicatur hoc nomẽ in ueteri testõ ipozat eternitatẽ cõit. h ¶ Quia sapiẽtia. ad disponendũ ⁊ ordinãdũ in creaturis: qz opª sapiẽtis ẽ ordiare: vt dr. j. metaphy. i ¶ Et fortitudo. ad exequendũ qõ disponit. qz nullus põt ipedire. k ¶ Eius sũt. quia dispositio ⁊ executio effectus in oibª alijs dependet ab ipso: ⁊ potest per ipm impediri. l ¶ Ipse mutat tpa. quia ipse est primus motor celestiũ corpoz: q̃z motuz sequitur tps: vt hr. iij. phycoz. m ¶ Et etates. i. periodos rez mutabiliũ ⁊ corruptibiliũ: ⁊ maxie hoium. maioz enim fuit pi odus uite hũane añ diluuiũ q̃ post: vt pz in gen. n ¶ Trãs fert regna. ⁊ hoc contingit frequnter ꝓpter peccata hoium: si cut patet gen. xv. vbi dr: q filij isrl acceperunt regnũ chanaeozum propter peccata eoz. Silr romani acceperũt rgnũ iudeoz post mortẽ christi. o ¶ Atq; cõstituit. qz aliqndo etiã malos hoies in regnũ eleuat ad punitionẽ alioz pecca toz: sicut patet de cyro qui ex ordinatione dei eleuatus est in regno ad destructionem chaldeoz ⁊ liberationẽ iudeoz scõm q dr Esa. xlv. Hec dicit deus christo meo cyro cuius

ãnanieqz ⁊ misaeli ⁊ azarie
socijs suis indicauit negoci
um: vt quereret misericor
diã a facie dei celi Jsuper sa
cramẽto isto: ẽt nõ perirent
daniel ⁊ socij eius cuz cete
ris sapientibus babylõis.
Tũc danieli mysterium
pr visionẽ nocte reuelatũ
ẽ. Et benedixit daniel deuz
celi ẽt locutus ait: Sit nom
dñi benedictũ a seculo ⁊ vsq
in seculũ: qñia sapiẽtia ẽt
fortitudo ẽi sunt: ⁊ ipse mu
tat tpa et ẽtates. Trãnsfert
regna ãtqz cõstituit: dãt sa
piẽtiam sapiẽtibus: ẽt scien
tiã itelligẽtibus disciplinã.
Ipse reuelat profunda ⁊ ab
scõdita: ẽt nouit i tenebris

apprehẽdi dexterã ⁊c. Aliquando hoc etiaz sit ad exercitium ⁊ flagellationem sanctoz: exẽplum habemus d attila rege hunoz: qui dixit scõ lupo trecensi cũ obsideret eius ciuitatẽ: interrogatus a lupo scõ quis ẽt: rñdit: Ego sũ flagellũ dei. Cui ille respõdit: ego suz lupus qui debeo flagellari. ⁊ precepit ciuitatem aperiri. p ¶ Dat sapienti am sapiẽtibus. i. noticiaz de diuis illis quoz mẽtes eleuantur ad celestia qz tales sunt proprie sapientes dicti a sapore. q ¶ Et sciẽtiã itelligẽtibus disciplinã. i. noticiam de humanis hoibus morigeratis. vnd pmo ethicoz dr q passionũ secutor est innanis audito: politice. r ¶ Ipse reuelat pfũda ⁊ abscõdita. ad que intellectus creatus non potest attingẽ p pa vtute. s ¶ Et nouit in tenebris constituta: scilicz vel aliter: In tenebris cõstituta. i. peccata q̃tucunqz occulta ipse nouit. t ¶ Et lux cũ eo est. qz ipse est proprie lux: vt habetur .j. Johãnis. j. Deus lux est: ⁊ tenebre nõ sũt in eo vlle. ⁊ hoc est intelligendũ scõm q nomen lucis extensũ ẽ ad significãdũ manifestationem: qz deus est lux vera q̃ illuminat oẽm hominem: vt dr Johãnis. j. v ¶ Tibi dº patrũ nostroz confiteor. Facit mentionem in oroine de abraam ⁊ alijs patribus: qz ex merito eoz multa bona facta sunt filijs israel: ⁊ reuelationes ꝓphet. x ¶ Te qz laudo. ⁊ cãm subdit: Quia sapiẽtiam. ad intelligendum. a ¶ Et fortitudinẽ. adpronunciãdum. Dedisti mihi ⁊c. Vñ seqr: b ¶ Quia sermonẽ regis. i. illõ qõ requirit. c ¶ Aperuisti mihi. misericorditer reuelando. d ¶ Post hec daniel. Hic consequenter ponitur interpretatio facta ipsi regi: et diuiditur in tres quia Daniel pª reprimit regis indignationem: secundo excitat eum ad mentis attentionem: ibi Et respondens danieli. tertio aperit regi visionem: ibi Somniuz tuum. Primum facit per hoc quod impedit magistrũ militie ab executione sententie regis ⁊c. dicens: e ¶ Sapientes babylonis ne perdas. per hoc q paratus est regi satisfacere dicens: Introduc me in conspectu regis ⁊c. f ¶ Tunc arioch festinus introduxit danielem ad regem. sciebat enim eum esse in desiderio sciendi: ꝓpter quod festinauit introducere danielem ad eum: scies hº regi esse placitũ. g ¶ Et dixit ei. s. arioch rgi. h ¶ Inueni hoiem de filijs transmigrationis iude. in qua scilz terra solent eẽ ꝓphete: ꝓpter hoc sequitur: i ¶ Qui solutionem regi annunciet. i. potens sit annũciare: cum sit de illis apud quos solent esse ꝓphete. Et nota cum dicit: Inueni hominem ⁊c. ipse mentitur: qz nõ quesierat danielẽ nec inuenerat: se sed obtulerat. Sed hic est

modus illoꝝ qui assistūt regib⁹ fingere se fecisse illa que sciūt eis placere: qō aūt seqtur pz in lra. l ¶ Et respō dēs. Hic ꝓnter excitat daniel regis attētōem oñdens rei quesite difficultatē dicēs: m ¶ Mysteriū .i. occultum qō rex interrogat. n ¶ Sapiētes magi ⁊ harioli. expo nant hec noia sic pr⁹: o ¶ Et haru spicef. i. horaꝝ in spectoꝛes: ⁊ p ta lia diuināt de fu turis. p ¶ Neq; unt indicare regi. .i. nō pōt dissolui quacūq; arte hu mana vl magica: sed a deo solo: ⁊ hoc ē qō dr: q ¶ Sed ē de⁹ i celo re uelans mysteria. qz ipse solus hēt certā sciam futu roꝝ ꝓtingētiū: cu iusmodi erāt con tēta i illa reuelati one. r ¶ Qui in dicauit tibi. dna .n. puidētia ē ꝑn cipalr erga recto rē multitudis: qz ab ipo dependet directio multitu dinis: sicut bona dispō corpis ōpē det a capite. s ¶ Que vētura sūt i nouissimis tpib⁹. qz in illa fuelatō ne fit mētio de re gno xpi: qō ē vlti mū regnnoꝝ. vñ ⁊. j. Joh. ij. dr de tpe xpi: filioli no uissima hora est. t ¶ Sōniū tuuz. Hic ꝓnter daniel apit regi visionē: ⁊ diuidit in duas

cuius nomē erat balthasar Putasne ve potes mihi indicare sōniū qō vidi ⁊ in terptatōem eius: Et respō dens daniel corā rege ait: Mysteriū quod rex inter rogat sapiētes magi ⁊ hari oli: et haruspices nequeunt idicare regi: sz est de⁹ i celo reuelās mysteria: q idicauit tibi rex nabuchodonosor: quē vētura sūt nouissimis tpib⁹. Sōniuz tuū ⁊ visiōes capitis tui in cubili tuo hu iuscemōi sūt: Tu rex cogi tare cepisti i stratu tuo: qd esset futuꝝ post hec: ⁊ qui reuelat mysteria oñdit tibi que vētura st. Mihi aūt nō in sapia: que ē in me plusq; in cūctis viuentibus: sacra mētum hoc reuelatū est: sz vt ínterpretatio regi manifesta fieret: ⁊ cogitatōes men tis tue scires. Tu rex vide bas: Et ecce ymago ista grandis. Statua illa ma gna ⁊ statura sublimis stā bat ꝓtra te: et intuit⁹ ei⁹ erat terribilis. Huius statue ca put ex auro optimo erat:

pectus aūt ⁊ brachia de ar gēto. Porro vēter ⁊ femo ra ex ere: tibie aūt ferree. Pe dū queda pars erat ferrea quedā aūt fictilis. Videbas ita: donec abscisus ē lapis de monte sine manibus: ⁊ percussit statuā in pedibus eius ferreis ⁊ fictilibus: ⁊ cōminuit eos. Tūc cōtrita sunt pariter ferrū: testa: es: argētum: ⁊ aurū: ⁊ redacta quasi in fauillā estiue aree: q rapta sūt vento: nullusq; locus inuētus est eis. Lapis autem qui percusserat statuaz: factus est mōs ma gnus: ⁊ impleuit vniuersaz terram. Hoc est somnium: iterptatōem quoq; eius di cem⁹ corā te rex. Tu rex re gum es: et deus celi regnū et fortitudinē et imperium: ⁊ gloriā dedit tibi: et oia in quibus hitant filij hoium et bestie agri: volucres q; celi dedit i manu tua: ⁊ sub ditōe tua vniuersa ꝓstituit. Tu es g caput aureuz: Et post te ꝓsurget regnū aliud min⁹ te argēteuz: et regnum

regē ⁊ ipse eā. a ¶ Et intuit⁹ ei⁹ erat terribilis. qz illa statua significabat mutatōem regnoꝝ: vt videbit: que mutatio p bella ⁊ occisiones fit: ⁊ ad h⁹oēnōdū terribile erat videre illā statuā: vñ ⁊. s. dictū ē: q rex territ⁹ oblit⁹ ē somniū. b ¶ Hui⁹ statue caput ex auro ⁊c. ista nō opz hic exponere: qz exponūtur in pte seqnti. c ¶ Interpreta tōez. Hic ponit expo sitio ꝑdicte visionis: ⁊ h⁹ē qō dicit daniel: d ¶ Tu. s. nabucho. e ¶ Rex regu es. qz multos reges deuice rat: ⁊ stributarios hēbat: ⁊ qz maior rex erat de toto mūdo tē poze suo: sed vñ vene rit sibi tanta magni tudo stdit: f ¶ Et de⁹ celi regnū .s. chal deoꝝ ꝓmo: g ¶ Et fortitudinē. ad debel lādū inimicos ⁊ reges alios: h ¶ Et impe riū. i. monarchiā: i ¶ Dedit tibi. qz de ifimo statu p diuinaz dispōem eleuat⁹ es ad oia ista: vt visū ē. j. c. k ¶ Et oia i q̄bus hi tant filij hoium. hoc dicit q̄tū ad ciuitates l ¶ Et bestie agri. q̄ tū ad loca cāpestria. m ¶ Volucres q̄z ce li. q̄tū ad siluas: vbi hitāt aues cōiter: n ¶ Dedit i māu tua ⁊c. hoc ē stō ptāte tua: ⁊ accipit hic pars ꝓ to to p synodochen: qz nō ois terra hitabilis fuit ei stōiecta: sed ma gna pars ipi⁹. Est etiā ibi alia figura que dr hypbole. i. sermo mlt⁹ exp̄ssiuus ad exps

q: ꝓmo eā repetit: 2° expositōem subiungit: hoc. n. peti erat rex a ꝓfectoribus: vt patuit. ē. 2° ibi: Interptatōem quoq; ei⁹. Circa ꝓmū sic ꝓcedit: qz ꝓmo repetit cām vi sionis: q̄ fuit cogitatio regis de futuris: ⁊ ex hoc appa ret reuelatio mirabilioꝝ: qz nō solū reuelata est daniel visio regis: sz etiā cogitatio regis ꝓcedēs: q̄ soli deo no ta erat: ⁊ hoc est qō dicit: v ¶ Tu rex cogitare cepisti in stratu tuo ⁊c. ex hoc etiā pz q̄ solicitudo ꝓcedens in vigilia bñ est cā somnioꝝ sequētiū in somno: sed hoc ē dupl⁹: vno mō nāl⁹ qñ fātasmata q̄ fuerūt i vigilia re uertūtur in somno vel silia ei⁹: sz nō fuit hic sic: qz talia sōnia nō st signa futuroꝝ: sz magi ꝓcedētiū. Alio⁹ sup nāl⁹ qñ ex solicitudie circa aliq̄d futuꝝ dispōit hō vt ꝺ talibus fiat sibi aliq̄ oñsio a deo i seqnti sōno: qz talia ꝓueniētius fiūt in somno q̄ in vigilia: vt. ē. dictū est: ⁊ hoc fuit h. cetera pat⁹ et vsq; ibi: r ¶ Tu rex videbas. vbi 2° repetit ipam visionē dicēs: y ¶ Et ecce q̄si sta tua vna grādis. i lōgitudine. s. ⁊ latitudie. z ¶ Stabat ꝺ te. sic. n. erat dispōsita i situ respectu regis q̄si aspiceret

qz exponūtur in pte seqnti. c ¶ Interpreta tōez. Hic ponit expo sitio ꝑdicte visionis: ⁊ h⁹ē qō dicit daniel: d ¶ Tu. s. nabucho. e ¶ Rex regu es. qz multos reges deuice rat: ⁊ stributarios hēbat: ⁊ qz maior rex erat de toto mūdo tē poze suo: sed vñ vene rit sibi tanta magni tudo stdit: f ¶ Et de⁹ celi regnū .s. chal deoꝝ ꝓmo: g ¶ Et fortitudinē. ad debel lādū inimicos ⁊ reges alios: h ¶ Et impe riū. i. monarchiā: i ¶ Dedit tibi. qz de ifimo statu p diuinaz dispōem eleuat⁹ es ad oia ista: vt visū ē. j. c. k ¶ Et oia i q̄bus hi tant filij hoium. hoc dicit q̄tū ad ciuitates l ¶ Et bestie agri. q̄ tū ad loca cāpestria. m ¶ Volucres q̄z ce li. q̄tū ad siluas: vbi hitāt aues cōiter: n ¶ Dedit i māu tua ⁊c. hoc ē stō ptāte tua: ⁊ accipit hic pars ꝓ to to p synodochen: qz nō ois terra hitabilis fuit ei stōiecta: sed ma gna pars ipi⁹. Est etiā ibi alia figura que dr hypbole. i. sermo mlt⁹ exp̄ssiuus ad exps

sionē excessiue magnitudis sue: ex quo ꝓcludit: o ¶ Tu es g caput aureū. hoc ē regnū tuū signat i statua illa q̄ tibi ap paruit ꝑ caput aureū: ⁊ hoc significat ꝓuenienter p auꝝ ꝓpt maximas diuitias illi⁹ regis quas ꝓgregauerat i babylone de vniuersis regnis ab eo subiugat. p ¶ Et p te ꝓsurget regnū aliud minus. hoc fuit regnū medoꝝ ⁊ plaꝝ: qō suc cessit regno chaldeoꝝ: vt hī. j. v. c. Signatū aūt ē illud re gnū ꝑ argētū: qz in illo regno multū vacabāt sapie ⁊ eloq̄n tie que significatur ꝑ claritatē argēti ⁊ eius sonoritatez. Et qz regnū medoꝝ ⁊ plaꝝ ꝓmo fuerunt duo regna: ⁊ in vno regnabat Darius ⁊ in alio Cyr⁹: ideo signata sunt per duo bra chia: verūtn qz fuerūt ꝓiūcta sil tpe Cyri mortuo Dario ei⁹ auūculo: vt dicet. j. v. c. ⁊ tpe Darij cui in honore successit Cyr⁹: vt dicet. j. vj. c. ideo illa brachia erāt iūcta i pectore vno ideo de illa statua dictum est q̄ habebat brachia ⁊ pectus de argento. q ¶ Et regnum tertium aliud ereum. hoc fuit regnum Alexandri magni ⁊ grecoꝝ: quod successit re gno persarum: ⁊ dicitur ereum ꝓpter sonoritatem grece eloquentie: quia es inter alia metalla est magis sonoꝝ.

r ¶ Qō iperabit vniuerse terre. hoc ē q̄ alexāder fere ab oī bus regnis recepit tributa ⁊ munera. multi. n. reges audientes crebras ⁊ maximas victorias eius ex timore ne veniret sup eos miserūt sibi munera. s ¶ Et regnū quartū erit ve lut ferreū. istud fuit regnū romāor: ⁊ cū sb̄dit: t ¶ Quō ferrū cōminuit ⁊ domat oia: ita regnū romanor subiugauit sibi oia regna p̄dicta: ⁊ hoc ex tribus p que romani deuicerūt totū orbē. s. sapia: exercitio armor: ⁊ bono regimine. Dēz. n. hominē vñcunq; veniz ad eos honorauerūt ſm valorē suū: siue i milītia: siue i scia: siue i arte mechanica: seu quacunq; excellentia alia. Et ppi hoc excellentes viri de oīb' ptibus mūdi ppi magnā pacē iungebāt se eor policie. Qz tñ postea regnū fuit diuisum i imperiū ꝓstantinopolitanū ⁊ romanū: iō hoc fuit signatū i statua p duas tibias ferreas. vel alia rōne. s. qz ille q̄ erat p̄ncipal' imperator accipiebat vnū socium ad administrādū imperiū: sicut pz de augusto ⁊ antonio ⁊ dioclitiano ⁊ maximiano ⁊ plīb' alīs. v ¶ Porro qz vidisti pe. ⁊ digi. ptē testeā. i. de terra factā. x ¶ Et ptē fer. re. diui. erit. p hoc signat fortitudo illi' regni i p̄ncipio: ⁊ postea ōbilitas ipi' p diuisiones ītraneas: ppter ambitōes ex q̄bus regnuz romanū quasi ad nihilū ꝺductū ē: vt pz ad sēsū. y ¶ Qō tñ deplātatio ferri orief. sic. n. erāt pedes illi' statue dispositi: q̄ plāta pedis erat tota de ferro: digiti aūt exeuntes ō plāta erāt partim testei: ⁊ ptim ferrei: ⁊ p hoc signat q̄ diuisiones ille que orte sūt in romanis. pcesserūt ex roboze diuitiarū ⁊ potētie secular'. qō aūt sequitur: z ¶ Cōmiscebūt q̄dē humano semi. signat q̄ ad tollēdū istas diuisiōes regnū romāor ōbilitates: fcā si milta ꝓnubia. a ¶ Sz nō adhe. sibi. quia per talia nō potuerūt amoueri diuisiones aior. Alr exponūt quidā doctores hebreor ab illo loco: Porro qz vidisti ⁊c. de societate iudeor ⁊ romanor: q̄ incepit tpe iude machabei. vt hz. j. macha. viij. ⁊ renouata ē tpe ionate ⁊ simonis fratrū suor. j. macha. xij. ⁊ iudeor debilitas signata est per testā: fortitudo aūt romanor p ferrū. qō aūt sequitur: Cōmiscebūtur q̄dē humāo semie. exponūt de herode ascalonita: cui regnū iudeor datū est a romanis. ⁊ cū nō esset iude' natōe voluit sibi puellā de genere machab. copulare: vt filī ei' tenēt regnū: sed illa pre dolore se iterfecit: herodes aūt ꝓpter suā luxuriā ⁊ puelle pulchritudinem ea mortua abusus ē: vt dicunt: ⁊ hoc est qō dī h: Cōmiscebunt hūano semie. nō dī femineo. a ¶ Sed nō adherebūt sibi. qz herodes nūq̄ dilexit iudeos: nec ipi eū. b ¶ In dieb' aūt regnorum illoz. i. qñ romanū imperiū in sua fortitudine erit: q̄ dī regna i plāli: qz multa regna ꝓtinebat sub se. c ¶ Suscitabit deus celi regnū qō i eternū nō dissipabit. istud est regnum xpi quod ē einū: ſm q̄ dī luc. j. Regni ei' non erit finis. qō regnū inchoatum est regno romanor exīte i maxima fortitudie sua: qz subiectis oīb' natōibus descriptus est orbis de mādato Augusti imperatoris: quo tpe nat' ē xps: vt pz luc. ij. sequtur: d ¶ Et regnū ei' alteri ⁊c.] qz regnū xpi potissime ē i celo: vbi ciues sūt imortales.

tertiū aliud ereū: qūod imperabit vniuerse terre: et regnū q̄rtū erit velut ferreuz. Quomō ferrū cōminuit ⁊ domat oia: sic cōminuet ⁊ pteret oia hec. Porro qz vidisti pedū ⁊ digitor partē testeā siguli: et partē ferream: regnū diuisū erit: qūod tñ deplantatio ferri orief. Secoz q̄ vidisti ferrū mixtū teste ex luto: ⁊ digitos pedū ex pte ferreos ⁊ ex parte fictiles: ex pte regnū erit solidū: ⁊ ex parte ꝓtrituz. Qō aūt vidisti ferrū mixtū teste ex luto: cōmiscebūt qdez humano semini: sed nō adherebūt sibi: sicuti ferr mixti nō pōt teste. In dieb' aūt regnor illor suscitābit deus celi regnū: qō i eternum nō dissipabit: et regnū eius alteri pplo non tradetur.] Cōminuet aūt ⁊ ꝓsumet vniuersa regna hec: ⁊ ipsuz stabit in einū. Secūdū qō vidisti q̄ de mōte abscisus est lapis sine manib': et cōminuit testā ⁊ ferrū ⁊ es ⁊ argētū ⁊ aur: deus magnus ondit regi q̄ ventura sunt p' ea: ⁊ vez est somnium: ⁊ fidelis interpretatio ei'. Tunc rex nabuchodonosor cecidit i faciē suam: et danielem adorauit. et hostias ⁊ incēsuz p̄cepit vt sacrificarēt ei. Lōqns ergo rex ait danieli: Vere de' vester de' deor

nali ois ptās terrena auferet: ⁊ oīs creatura perfecte xpo subiugabit: ⁊ iā multa regna supposuert iugo fidei xpi colla. sequtur: f ¶ Secundū qō vidisti q̄ de mōte abscisus est lapis. in h' ostendit modus nascēdi ipius xpi qui nat' ē de vgie q̄ signat p mōtez ppter excellentiā vite: de hoc monte abscissus est lapis. i. xps formatus q̄ p lapidem signat: vt pz i ps. Lapidē quē rpro bauerūt ⁊c. // g Sine manibus. .i. siñ hūano opez spūssancti vtute. h ¶ Et cōminuit testaz ⁊c. qz oia regna mundi p maiori parte subiecta sūt xpo per fidē ⁊ pfectissime subūciētur tpe iudicij: vt dictū est. i ¶ Tunc rex. Hic ponitur pro predictis magnificatio dei: ⁊ diuidit i tres partes: qz pmo superbia regis repmitur: 2° dei potentia panditur: ibi Loquens ergo rex. 3° danielis sapiētia eligitur: ibi Tunc rex danielem. Primū patet per hoc qō dicitur: i ¶ Tunc rex naboch. cecidit in faciem suam. se humiliando. k ¶ Et danielem adorauit. ei reuerentiam exhibendo. l ¶ Et hostias ⁊ incensum precepit vt sacrificarentur ei. ex hoc loco porphyri' arguit hūc librum esse confictum: quia non est verisimile vt rex tā magnus ⁊ superbus adorauet danielem in captiuitate detentum: ⁊ multo minus est credibile q̄ cultum diuinum vellet sibi impendere: vt dicitur hic: ⁊ dato q̄ vellet facere: non ē credibile q̄ daniel pmisisset hoc: vnde actū. xiij. dicit: q̄ paulus ⁊ barnabas non permiserunt se adorari a licaonitis iustis: sed sciderūt vestes suas in signum doloris. Dicēdum ē ad ista: q̄ adoratio ibi accipit p reuerētia: sicut de nathā. ppha dī. iij. reg. j. q̄ adorauit regem dauid. ꝓnus in terra. Nec est miranduz regem ꝓius supbum hoc facere ex admiratōe diuine sapientie quā in eo percepit. Qz aūt arguit de hostijs ⁊ incenso danieli offerendis dicēdum: q̄ bene dicitur hic q̄ rex hoc precepit: sed non dicitur q̄ fuer t factum: ⁊ ideo credendum est q̄ daniel impediuit fieri: vel q̄ iduxit regem ad hoc q̄ ista offerentur ad honorem dei qui mysterium renelauerat ei: ⁊ hoc patet ex parte sequenti: in qua panditur potentia dei cum dicitur: m ¶ Loquens ergo rex ait danieli: Vere deus vester. quem colitis ⁊ nō dñ nostri. n ¶ De' deor ē ⁊c. ⁊ causa subdit: o ¶ Quoniam potuisti aperire sacramentum hoc. i. sacrum secretum per ipsius reuelationem: ⁊ sic patet q̄

nabu. honorē p̄dictū ip̄ēdebat ōo p̄ncipal'r. p Tūc rex daniēlē. Hec ē tertia ps: in qua danielis sapia erigit ad dei glām: ꝛ ppli ifrl: q̄ captiuus erat i regno babylonis ppt reuelatōem: hoc ē qō oī hic: p Tūc rex daniēlē in ſblime extulit. i. i magna dignitate posuit: vt statim patebit. q Et munera mlta ꝛ mag⁹ dedit ei. q̄ accepit daniel non ex cupiditate: sed vt ō illis filijs ifrl paupibus posset bñ facere. Ps etiā ex hoc q̄ lz nō sit licitū aliq̄d accipere ex pacto pro spūalibus: tñ licitū est ab eis q̄bus spūalia mīstrata sūt: dona tēporalia accipere: sicut daniel h̄ accepit a rege: cui secreta diuina reuelauerat p spūm pphīe. r Et p̄stituit eū sup oēs puincias babylonis p̄ncipē. ad iusticiā exercēdā. s Et pfectū. ad cās magnas determinandum. t Magistrum. ad facta ardua ordinādū. v Sup cūctos sapiētes babylonis. vt talia sine ei⁹ ꝓsilio nō agerēt: ꝛ ei rōnem redderēt. x Daniel aūt postulauit a rege ꝛc. in hoc q̄ ostēdit fidelitatē suā: q̄z pmot⁹ ad honorē nō dedit oblioni socios suos: sed de eoꝝ pmotōe fidelr cogitauit: ꝛ h⁹ fecit nō solū ppter eos: lz ppter ꝓsolatōem filioꝝ ifrl: q̄ erāt p puincias dispersi: ꝛ q̄z sciebat socios suos aptos ad tale officiū: q̄z erāt sapiētes ꝛ fideles. y Ipse aūt daniel erat i forib⁹ regis. vt. n. tenēt regē i amicitia: ideo nō recedebat de latere ei⁹: ne aliq̄ inuidi in ei⁹ absentia seminarent odiū. Ex hoc etiā loco arguit porphyr⁹ ꝓtra ist̄ libr̄ū dicēs: q̄ daniel sanct⁹ non accepisset talē honorē a rege infideli. Ad q̄ dicēdū q̄ porphyr⁹ ig̃rant loq̄tur: q̄z ioseph sanct⁹ filia a pharaōe accepit: vt habetur gen̄. xl. ꝛ mardoche⁹ ab assuero: vt h̄ hester. viij. Cōsiderādū etiā q̄ talē honorē accepit daniel: ꝛ isti h̄ dicti a regib⁹ infidelib⁹ nō ex ābitōe honoris: sed ad ꝓsolatōez ppli sui: ꝛ ad honorē dei: videtes q̄ p hoc regna melius regerent ſm deū ꝛ iusticiā. Circa istud caplm moraliter exponēdo pōt dici: q̄ p statuā intelligit vita sīlata in q̄ Caput est aureū. i. opatio de genē bona Pect⁹ de argēto. q̄z locutio scā: Uenter ꝛ femora ex ere. i. sīlatio ficta: q̄z p̄dicta fiunt ad apparētiā: es. n. cōponit ex auri calco: qō ē auro sīle: ꝛ stagno: qō ē sīle argento Tibie ferree sunt obduratio fixa: q̄z qō talis ꝓcipit cozde: vult oīno tenē Pedes ferrei ꝛ fictiles. sūt petulātia delectationis: ꝛ ptinacia excusatōis. hāc autē sīlatōem nequeunt indicare Harioli. i. sacerdotes simoniaci. Magi. i. phi vani Malefici. i. iurisperiti: q̄z scia sua isti cōit vtunt ad malefaciēdū. Sed daniel. i. ꝓfidētia vitatis: Sidrac. i. ptinētia puritatis. Misac. i. ꝓsistentia ꝓbitatis. Abdenago. ꝓscia puitatis seu hūilitatē merētur fictōem cognoscē ac etiā euitare.

Caplm III.

Nabuc. fecit statuā. Hic ponit 2⁹ visio ꝓnter se hēns ad p̄mā: q̄z sicut p p̄mā babylonij sūt inducti ad cognoscēdū dei potētiā oia regna cōterētē: ita p istā inducūtur agnoscē: q̄ metu mortis non ē alⁱ nisi de⁹ adorādus p latriā. Cōsiderādū etiā q̄ licet hec visio sit historica: cū hoc etiā ē ꝓphica: ppt̄ ei⁹ finez

.s. ppter apparitōem angeli filio dei assimilati: pueros de fornace liberāti): in quo hec visio tangit pſonā xp̄i tanq̄ regis eminētis: ciues suos de manu cuiuscūq̄ tpalr potētis liberanti. Circa hoc ꝓsiderādū q̄ mā hui⁹ visionis est de statua aurea facta: ꝛ de pueroꝝ ꝓstātia: de fornace ardēte: ꝛ ō angelo pueros līberāte. Cā finalis ē vt xp̄i incarnatio panderet: cult⁹ dei ampliaret: ꝛ pp̄s dei ꝓsolaret: vt ps in fine. Cā efficiēs ē spūſſāct⁹ hitus ex pueroꝝ humilitate: patientia ꝛ tribulatiōe. Cā formalis ē mod⁹ scribēdi hāc visionē: q̄ describit admoduz cuiusdā ſnie iudicial' inique: ꝛ iō hēt tres partes: q̄z p̄mo ponit pueroꝝ ꝓdēnatio idigna: 2° eoꝝ liberatio benigna: ibi Et ābulabant. tertio exaltatio condigna: ibi Tunc nabuchodonosoz obstupuit. Circa p̄mū tangūtur tria. P̄rimū ē cā litigū inter regē ꝛ pueros: 2^m ē forma iudicij: ibi Statim q̄z in ipo tpe. 3^m pena supplicij: ibi Tūc nabuc. replet⁹. Circa p̄mū. ſ. cām litigū que fuit ex hoc q̄ tres pueri nō adorabāt statuā regis: duo tanguntur P̄rimum est statue constitutio: 2^m eius dedicatio: ibi Itaq̄z nabuc. Circa p̄mum considerandum q̄ nabucho. per superbiam ppter monarchie adeptōem voluit sibi vsurpare honorem diuinum. ꝛ ideo fecit statuam magnam auream in qua adorar̄etur. Simile legitur de Cajo imperatore romano: qui vt dicit Josephus libro antiquitatum. xviij. misit statuam suam per totum imperium suum: vt in ea adorar̄etur. Ad faciendum autem talia credibile est q̄ homines inducebantur per aliqua responsa demonum ꝛ p̄missa qui nituntur homines inducere ad idolatriam: dicit igitur:

a Nabuchodonosoz rex fecit statuam auream. exterius tantum erat aurea: quia non est credibile q̄ ibi esset tanta moles auri: vel forte erat interius concaua. b Altitudie cubitorum. lx. in hac altitudine computatur altitudo basis supra quam erat posita: aliter nō responderet sibi latitudo que dicitur esse sex cubitorum tantum. cetera patent. Si autem queratur quare daniel qui erat familiaris regi: vt visū est: non prohibuit eum a tali insania: dicendum q̄ forte erat absens in extremis finibus regni: ppter magna negocia: supra que erat positus: vt visum est: vel infirmitate fuit impeditus: vel aliqua alia causa consimili: quod videtur ex hoc q̄ non accusatur cum socijs suis: ꝛ tamen certum est q̄ non adorasset si ibi fuisset. Vel dicendum q̄ vidit regem obstinatum in malicia sua: ꝛ ideo tacuit videns se nihil ꝓficere i reprehensione: sed magis regem ad peiora excitare: ꝛ hoc videtur glosa interlinearis dicere. j. eodem caplo: super illum locum: Precepit vt adducerentur sidrac ꝛc. vbi dicitur sic: De daniele non fit mentio: quia regi assistebat qui propriam statuam non adorabat. c Itaq̄z. Hic consequenter describitur statue dedicatio: voluit enim nabuchodonosoz q̄ prima adoratio sue statue que vocatur hic dedicatio: fieret cum magna solennitate propter magnitudinem superbie sue: ꝛ hoc est quod dicitur hic: c Itaq̄z nabuchodonosoz misit. nuncios solennes scilicz d Ad congregandos satrapas. idest nobiles barones: ꝛ dicuntur satrape: quasi satis rapientes: quia solent bona inferiorum rapere. e Magistratus. idest consiliarios. f Judices. qui

sunt ꝯstituti ad audiēdū cās. g Duces. s. exercitus. h Tyrānos. i. exactores tributoꝝ regaliū. i Optimates. i. optimos exñtes: isti sī honorabiliores post regē. k Prefectos. i. ꝑpositos. l Pricipes regionū. sicut sūt baliui: q̄ habēt plēs ꝑpositos sub se. Isti igit̄ ꝑdicti ꝑmo sunt vocati ad adorādū statuam vt regi ꝯsentiētes ceti timore mortis ⁊ exēplo maioꝝ: facilius iducant ad regis volūtatē. Cetera patēt vsq; ibi: m Vobis dr̄ ppl'is. nō q̄ oēs ppl'i possent i cāpo duran collocari: sed qꝛ i ꝑncipibus q̄ sūt capita alioꝝ intelligunt oēs adorare. n Tribubus ⁊ liguis. qꝛ ibi erāt hoies diuersarū nationū ⁊ linguaruz. o In hora qua audieritis sonū tube. forma huius instrumenti nota ē ⁊ cōis: ⁊ ea vtūtur hoies in bellis: ⁊ i festis: ⁊ in ppl'i ꝯgregatōe: vt hētur libro Nume. p Fistule. instr̄m est ꝺ ligno habens multa foramia: ꝑ que emittitur son': ⁊ eo vtunt̄ pastores. q Cithare. instr̄m est figure triangular' admodū dimidij scuti: ⁊ tangit̄ digit'. r Sambuce. que fit de arūdine ꝑforata: ⁊ dr̄ sambuca a sam qꝺ ē sol: ⁊ bucca: qꝺ ē parua buccina: qꝛ solum pōt fieri i estate: vt dicit Hiero' in epl'a ad dardanū de istrumētis musicis: q̄ i sacra scriptura reperiūtur. s Psalterij. instr̄m notū ē. ⁊ tangit̄ cū pēna. t Symphonie. aliquādo accipit ꝑ melodia i cōi: sꝫ h accipit̄ symphonia ꝑ instrumēto determinato oblongo: qꝺ solēt portare ceci: ⁊ digitis tangit̄. v Et vniuersi generis. hoc addit̄: qꝛ mlta erāt ibi alia instr̄a: que nō exꝑmunt̄ hic. Talibus aūt vtebātur in adoratōe statue ad icitādū hoies: qꝛ ex diuersis melodijs excitant̄ in hoib' diuerse passiones: vt pꝫ ad sensum: ⁊ hr̄. viij. politic. x Cadētes adorate statuā. i. humilr̄ ⁊ reuerēter. y Quā ꝯstituit nabuch. vt in ipsa adoraret̄. z Siq̄s aūt ⁊c. vbi pena nunciat̄ nō obediētib'. Cetera patent ex ꝑdictis. a Statim. Hec ē scda ꝑs ꝑncipalis huius .c. vbi ponit̄ forma iudicij: circa quā ponit̄ ꝑmo chaldeorū accusatio: 2° pueroꝝ citatio: ibi Tūc nabuch. in furore. 3° citatoꝝ inq̄sitio: ibi Pronūciās. ⁊ q̄rto inq̄sitoꝝ rñsio: ibi Nō opꝫ nos. In ꝑma ꝑte dr̄ sic: a Statimq; in ipso tēpore dedicationis. statue. d Accedētes viri chaldei. ad regem. c Accusauerunt iudeos. moti inuidia ex hoc q̄ iudei erant eis prepositi in negocijs regni: vt patet in fine precedentis capituli. d Dixeruntq; nabuchodonosor regi: Rex in eternum viue. hoc dicūt ad captādū eius beniuolentiā: vt melius impetrēt volūtatē suam. e Tu rex posuisti decretū. quod ē lex firma ⁊ irreuocabilis: ⁊ non est licitum illud ꝑterire. f Vt oīs homo q̄ audierit sonitū tube ⁊c. q̄i dicant: nullū hominē excepisti ab hac lege: hoc aūt aūt dicebāt: vt ñ pateret modus liberatōis pueroꝝ. Hoc autē modo in proposito formant accusatōez suā dicentes: g Sūt ergo viri iudei. q. dicāt captiui sunt ⁊ serui ex ꝯditōe: ꝓpter qꝺ ⁊ humiliores deberēt esse. h Quos ꝯstituisti sup opa regionis babylonie. ⁊ ideo deberēt esse grati ꝑ bñficijs accepti ⁊ ꝑ ꝯñs contemptus eorum ē grauior. h Viri isti ꝯtēpserūt rex decretū tuū. q. d. ex ꝑdictis patꝫ q̄ nullo modo ē eis parcēdū. i De os tuos nō colūt. scribit aūt h° daniel more iudeorū: qui vnū idolū vocāt deos in pl'ali: vt hr̄ exodi .xxxij. de vitulo aureo: Hi sūt dij tui isrl': q̄ eduxerūt te de terra egypti. Dicūtur aūt hi dij nabuch. nō qꝛ ipam statuam adoraret: vt dictū est: sed qꝛ illā fecerat vt in ipsa adoraretur. k Tūc nabucho. in furore. Hic ponit̄ pueroꝝ citatō cum dicitur: Tunc nabucho. i furore ⁊ ira. ex contemptu sibi facto ꝑm suam estimatōem: non tamē ꝑm veritatē: ⁊ sic irrōnabilr̄: iō dr̄: In furore ⁊ ira. l Precepit. illis pessimis accusatorib': m Vt adducerēt. corā eo n Sidrac ⁊c. ꝺ daniele nō fit mētio: ⁊ cā. s. dicta ē. o Pronūciāsq;. Hic ponit̄ citatoꝝ inq̄sitio: ⁊ pꝫ lr̄a ex dictis hoc excepto: p Deos meos nō colitis: et. ⁊ ꝑ idest. q Statuā au. quā ꝯstitui. quā vocat nabucho. deū suū: nō qꝛ ipam adoraret: vt dictū ē:

ēt tyrannos: ōptimates: ⁊ prēfectos: oēsq; ꝑncipēs regionū: vt ꝯuenirēt ad dedicatōem statue: quaz erexerat nabuchodonosor rex: Tunc cōgregati sunt satrape: magistratus: ⁊ iudices: duces: ⁊ tyrāni: ⁊ optimates: q erāt in ptātib' ꝯstituti ⁊ vniuersi ꝑncipes regionuz: vt cōuenirent ad dedicationē statue: quā erexerat nabuchodonosor rex. Stabāt aūt in conspectu statue quā posuerat nabuchodonosor rex: ⁊ ꝑco clamabat valent̄. Vobis dr̄ ppl'is: tribūb' ⁊ linguis: in hora qua audieritis sonitū tube ⁊ fistule et cithare sambuce et psalterij ⁊ symphonie: ēt vniuersi generis musicoꝝ: cādētes adorate statuā aureā: quaz ꝯstituit nabuchodonosor rex. Siquis autē nō ꝓstratus adorauerit: eadē hora mittet̄ in fornacez ignis ardēt. Post hec igit̄ statim: vt audierūt oēs populi sonitū tube fistule ⁊ cythare sambuce ⁊ psalterij symphonie ⁊ oīs generis musicoꝝ: cadentes oēs populi trib' ⁊ lingue adorauerunt statuā aureā: quā constituerat nabuchodonosor rex. Stātimq; in ipo tpe accedētes viri chaidei accusauerūt iudeos: dixerūtq; nabuchodonosor regi: Rex i eternū viue. Tū rex posuisti decretū: ut oīs hō q audierit sonitum tube fistule ⁊ cithare sambuce ⁊ psalterij ⁊ symphonie ⁊ vniuersi generis musicoꝝ: ꝓsternat se: ⁊ adoret statuā aureā: siquis aūt nō ꝓcidēs adorauerit: mittat̄ in fornacē ignis ardētis. Sūnt ergo viri iudei quos cōstituisti sup opera regionis babylonie sidrac misac ⁊ abdenago: uiri isti ꝯtēpserūt rex decretū tuuz. Deos tuos nō colūt: ⁊ statuā aureā: quā erexisti non adorāt. Tūnc nabuchodonosor in furore ⁊ ira ꝑcepit ut adducerent̄ sidrac misac ⁊ abdenago. Qui ꝯfestim adducti sunt i ꝯspectu regis ꝓnūciāsq; nabuchodonosor rex: ait eis: Vere ne sidrac misac ⁊ abdenago deos meos nō colitis: ⁊ statuam aureā: quā ꝯstitui non adoratis: Nūc ergo si estis parati: quacunq; hora audieritis sonituz tube fistule cithare sambuce ⁊ psalterij ⁊ symphonie: oīsq; generis musicoruz: ꝓsternite vos ⁊

adorate statuã quã feci: qđ si nõ adoraueritis: eadẽ hora mittemini ĩ fornacẽ ignis ardẽtis. Et qũis ẽ deꝰ q eripiet vos đ manu mea: Rñdẽtes sidrac misac ⁊ abdenago: dixerũt regi nabuchodonosor: Nõn opz nos de hac re rñdẽ tibi. Ecce.n. deus nr̃ quẽ colimus pōt eripe nos de camino ignis ardẽtis: ⁊ de manibꝰ tuis o rex liberare. Quod si noluerit nõtũ tibi sit rex: qz deos tuos nõ colimꝰ: ⁊ statuã auream: quã erexisti nõ adoramꝰ. Tũnc nabuchodonosor r̃pletus ẽ furore: ẽt aspectus faciei illiꝰ ĩmutatꝰ est super sidrac misac ⁊ abdenago: ⁊ p̃cepit vt succenderet̃ fornax septuplũ q̃z succẽdi ꝯsueuerat: ⁊ viri fortissimis đ exercitu suo iussit: vt ligatis pedibꝰ sidrac misac ⁊ abdenago mitterẽt eos in fornacẽ ignis ardẽtis. Et cõnfestiz viri illi ũincti cũz brachis suis ⁊ tiaris ⁊ calciamẽtis ⁊ vestibꝰ missi sũt in mediũ fornacis ignis ardẽtis. Nã iussio regi vrgebat. Fornax aũt succensa erat nimis. Porro viros illos q miserãt sidrac misac ⁊ abdenago interfecit flamma ignis. Viri aũt hi tres.i. sidrac misac ⁊ abdenago ceciderunt in medio camino ignis ardẽti colligati. Que sequũtur ĩ hebreis voluminibꝰ nõ r̃pperi. Et ambulabãt in medio flãme laudãtes deũ ⁊ bñdicentes dño. Stãs ãt açarias orauit sic: Aperiẽsqz os suũ ĩ medio ignis ait: Benedictꝰ es domie deꝰ patrũ nr̃oꝝ: ⁊ laudabile ẽt gl̃iosũ nomẽ tuũ ĩ secula: qz iustꝰ es ĩ oĩbꝰ que fecisti nob: ⁊ ũniũsa opera tua vera: ẽt vie tue r̃cte: ẽt oĩa iudicia tua vera. Iudicia eiz fecisti iuxta oĩa q̃ induxisti sup nos ⁊ sup ciuitatẽ scãz patrũ nr̃oꝝ hierl̃m: quia ĩ vitate et in iudicio ĩduxisti oĩa hec ꝓpt̃ peccata nostra Peccauimꝰ.n. ẽt iniq̃ egimus recedentes a te et deliquimus ĩ oĩbus: ẽt p̃cepta tua non audiuimus: nec

ſz qz ip̃m repñtabat cui dĩnos honores exhiberi volebat. r ¶ Et q̃s est deꝰ qui vos eripiat. Hec fuit mira excecatio: qz ip̃m deũ hebreoꝝ oĩpotẽtẽ vocauerat ĩ p̃cedẽti.c.qz sup̃bia mirabil̃r excecat hoĩem. s ¶ Rñdẽtes. Hic ponit̃ req̃sitoꝝ rñsio: vñ dicũt: t ¶ Non opz nos de hac re rñdere tibi.q.d. qõ tua ẽ ita irrõabil̃ q̃ nõ est digna rñsione: qz euidens ẽ: q̃ ẽ dare vnum p̃mũ infinite potentie: ⁊ sic potest nos liberare: qz ip̃m colimꝰ: ⁊ hꝰ ẽ qđ sb̃ditur: Ecce.n. deꝰ nr̃ quẽ colimus ⁊c. seq̃tur: v ¶ Qđ si noluerit. qz aliq̃n deus nõ liberat ſuos suos tp̃al̃r: vt melius saluet eos inuisibil̃r eos ad requiẽ trãsferẽdo: vt dicit Augꝰ in quodã sermõe sãctoꝝ martyrum vij. fratrũ. ¶ x Notũ tibi sit: qz deos tuos nõ colimus. ex quo pz q̃ illud factũ ẽ tribus pueris materia fortitudĩs: qđ ab ip̃ijs credebat̃ eẽ cã terroris. y ¶ Tũc nabuc. Hic describit̃ pena supplicij: vbi p̃mo ponitur regis ĩdignatio: cuz dr̃: Repletꝰ ẽ furore. 2ꝰ indignatõis manifesta oñsio: cũ sb̃dit̃: z ¶ Et aspe. faciei illius ĩmuta. est ⁊c. quia passiones cordis citiꝰ apparẽt in oculis q̃ ĩ alijs partibꝰ corporis. 3ꝰ sñie ꝓnunciatio: ibi Et precepit vt succẽderet̃ fornax ⁊c. q̃rto sñie executio: ibi a ¶ Et cõfe. viri illi. i. tres pueri b ¶ Uincti. vt nullo mõ possent euadẽ. c ¶ Cum brachis suis ⁊ tiaris. ſm aliq̃s tiara est pallium quo p se vtunt̃: ſm alios est mitra que ĩ capite ponitur: vñ dr̃ exo. xxix. de aaron: Pones tiarã in capite eiꝰ. ⁊ inde trahat̃ ad significandũ genus pillei qđ portabãt nobiles: ſm q̃ dr̃ eçechie. xxiij. Cuz vidisset viros depictos ⁊ tiaras in capitibus eoꝝ. 5ꝰ ponit̃ dei vindicatio: ibi c ¶ Porro viros illos qui mi. ⁊c. Sciẽdũ tamen q̃ hoc vtit̃ hic p anticipatõem: qz dr̃. j. eo. c. q̃ viri illi q̃ miserãt pueros in fornacẽ succẽdebant eã: ⁊ ideo interfectõ istoꝝ per flãmam ignis intelligenda ẽ facta quãdo angelus descẽdit cũ pueri post orõnem açarie: ⁊ excussit flãmã de fornace: ⁊ combussit eos qui erant extra: vt sic rex nõ solũ de miraculo viso miraret̃: sed ⁊ p cõbustionẽ fortissimoꝝ viroꝝ de suo exercitu puniret̃ vt hic vr̃. d ¶ Et ambulabãt. Hec ẽ 3ꝰ pars p̃ncipalis huiꝰ capl̃i: sciẽdũ tamẽ q̃ nõ est ĩ hebreo: tamẽ eã exposui: qz ẽ in medio. c. Igit̃ hic ponit̃ liberatio pueroꝝ benigna: vbi tria notãtur que solẽt accidere ĩ tribulatione iustoꝝ. s. cõmẽdatio sup̃ne eq̃tatis: condescensio dĩne bonitatis: ibi Et nõ cessabãt. collaudatio dĩne maiestatis: ibi Tũc hi tres. Circa p̃mũ aduertenduz q̃ p̃mo ponitur commendatio dei ab istis tribus in gñali: ⁊ pz. 2ꝰ ipsiꝰ açarie in spãli: ibi Stãs aũt açarias. vbi p̃mo açarias commẽdat dĩnã iusticiaz: 2ꝰ implorat eiꝰ clementiã: ibi Ne quesumus q̃s. 3ꝰ allegat ꝯsuetam dei miam: ibi Et nũc seq̃mur te. q̃rto iuocat eiꝰ liberatricẽ potẽtiã: ibi Et erue nos. Circa p̃mũ in cõmendatõe diuine eq̃tatis: açarias attribuit deo iusticiã: ⁊ sibiipsis culpã dicẽs: e ¶ Bñdictus es dñe deus patrũ nr̃oꝝ. ⁊ facit mẽtõem de antiq̃s patribus: vt meritis ip̃oꝝ orõ sit magis exaudibilis. Et hoc mõ fecit moyses in orõne ad placãdũ iram dñi cõtra populũ de vituli fabricatione. f ¶ Et gloriosum nomẽ tuum. gloria.n. ẽ clara noticia cuz laude: vñ ĩportat quandã diffusionem laudis: ꝓpter hoc dicitur nomẽ đi gloriosum: quia debz laudari vbiq̃z terraꝝ ⁊ in omni differentia temporum: ideo subditur: g ¶ In secula quia iustus es. reddens penam pro peccatis: ⁊ hoc ẽ quod subditur: h ¶ In omnibus q̃ fecisti nobis. p̃mittendo nos sic tribulari. i ¶ Et vniuersa opera tua vera. quia cõformia sunt diuine sapie que falli non potest. k ¶ Et vie tue recte. idest ꝓcessus tuus in mũdi gubernatione. l ¶ Et oĩa iudicia tua vera. dicit iudicia in plurali: quia vnũ est iudicium eius occultum in p̃senti: de quo dicit̃ Joh. xij. Nunc iudicium est mundi. aliud erit apertum in futuro. cetera patent vsq̃z ibi: m ¶ Induxisti omnia hec ꝓpter peccata nostra. vbi cõsiderandum q̃ peccatum populi israel vocauit suum: quia erat pars illius populi: Daniel eniz ⁊ socij eius erãt innocẽtes ⁊ sancti: ⁊ maxime quãdo fuerunt de hierusalẽ translati: ⁊ ideo non fecerũt illa peccata: ꝓpter que destructa est ciuitas hierusalem: de qua fit hic mentio. n ¶ Peccauimus. cõtra ꝓximũ. o ¶ Et inique egimus. cõtra deuz: ⁊ hoc duplicit̃: peccato cõmissionis: quod notat̃ cũ dicitur: Recedẽtes a te ⁊c. ⁊ peccato omissionis: cum sb̃ditur: p ¶ Et p̃cepta tua nõ audiuimꝰ ⁊c. vt bene nobis esset. ex te: ex cursu eniz veteris testamenti patet: q̃ filij isrl̃

fuerũt in pſperitate q̃diu fuerũt obediẽtes ò. q ¶ Et tradidisti nos in manu. ini. cẽ. qz qñq punit deus bonos p malos: vt dictũ ẽ. c. pcedẽti: vñ & demones sũt executores dñe iusticie in iferno. r ¶ Et regi iniusto. ſ. nabuch. qz occidebat inocẽtes: vt hic pz. s ¶ Et pessimo. qz cogebat homines idolatrare vsurpãdo sibi diuinos honores

t ¶ Ultra oẽz terrã. .ſ. supra oẽs terrenos qz ppter magnitudinẽ sue ptãtis malicia eius hẽbat maiorem effectũ & euidẽtiã.

v ¶ Cõfusio & opprobriũ facti sum' seruis tuis cẽ. qz eis inferẽt p opprobrio miſia nostra: cũ eodẽ ritu colimus te sicut & ipsi.

x ¶ Ne q̃sum'. Hic azarias iplorat dei clemẽtiã: allegãs pmissi onẽ factã sanctis pribus dicẽs: Ne quesumus tradas nos. hostib'. y ¶ In ppetuũ. lz ad tps puniamur p peccatis nris. z Propter nomẽ tuũ. q. .d. lz hoc non mereat nra iusticia: fiat tamẽ hoc ad glam noĩ tui vt nomẽ tuũ glificet in liberatõe nra. a Et ne dissipes testamẽtũ tuũ. i. legẽ que dissipatur q̃n tenẽtes eã occidũtur. b Neq ause. mi. t. a nobis ppr abrahã dilectũ tuũ. qz fuit pm' a dõ electꝰ ex idolatris: & pmo facte sũt ei pmissiones apte ò xpo ppr qõ dr hic spãlr dilectꝰ. c ¶ Et isaac seruũ tnũ. dicitur seruus: qz vere obediẽs: & pz hoc cũ pater voluit eũ imolare: qz iã erat. xxx. annoz: & p sequẽs fortis: pat aũt eꝰ erat senex & debilis: noluit tñ resistere: sed ad imolatõem voluntarie accessit: vt dicit Joseph' li. j. antiqta. d ¶ Et isrl sanctũ tuũ. i. Jacob q̃ dicit hic sanctꝰ spãlr: qz spãli cultu voluit colere deũ: vt dr gen. xxviij. Erit mihi dñs in deũ cẽ. Illud aũt ppe dr sanctũ qõ applicat diuino cultui. e ¶ Qui bus locutꝰ es pollicẽs. i. pmittẽs: & iõ nõ põt frustrari pmissio tua. f ¶ Qz multiplicares semẽ eoz sicut stellas cẽ. p missũ est hoc abrae gen. xxij. g ¶ Qz dñe iminuti sum'. q̃a multi ò filiis isrl fuerãt occisi p bella: & multi captiuati. h ¶ Sumusq̃ hũiles. i. viles i pspectu alioz. i ¶ In vniuersa terra cẽ. qz iã dispersi erãt in multis terris p captiuitatẽ assyrioz & chaldeoz & egyptioz. k ¶ Et nõ est i tpe hoc pnceps. sup filios isrl qui possit eos defẽdere: quia sede chias iam erat captus. m ¶ Et ppha. qui denũciet futurã psolatõem. l ¶ Et dux. ſ. ex pplo nro. q. d. vtute humana nõ possum' saluari de manib' inimicoz. Silr eis non erat via ad placãdũ deũ p viam sacrificioz: & hoc ẽ qõ postea dicit: n ¶ Neq holocaustũ. q̃ erat oblatio tota incẽsa ad honorem diuinũ. o ¶ Neq sacrificiũ. qõ partim icendebat & partim ad vsũ sacerdotũ reseruabat. p ¶ Neq oblatio. que offert ex deuotõe. q ¶ Neq incẽsuz. hoc ẽ thymiama odoris suauissimi: qõ offerebat sup altare thymiamati ad pfũmatõem sacrificiũ: vt hr ad hebr. ix. Ratio oium istoz ẽ: qz nõ erat ipis licitũ talia offerre nisi i hierlm: que iã erat destructa: & hẽ qõ dr: r ¶ Neq locus pmitiaz cozã te. qz iã erat destructꝰ: vt visum ẽ.

obseruauim': nec fecim' sicẽ pceperas nobis: vt bñ nobis eẽt. Via ergo q̃ induxisti sup nos: & vniuersa q̃ fecisti nobis: in vo iudicio fecisti: & tradidisti nos i mãibus inimicoz iniquoz & pessimoz & preuaricatoz q̃z: & rẽgi iniusto & pessimo vltrã oẽz terrã. Et nũc nõ possumus aperire os. Cõfusio & opprobriũ facti sum' suis tuis: & his q colebãt te. Ne quesum' tradas i perpetuũ pptẽr nomẽ tuũ: & ne dissipes testamẽtũ tuũ: neq̃z auferas miam tuã a nobis ppter abrahã dilectũ tuum: & isaac suũ tuuz: & isrl sanctũ tuũ: q̃ib' locutꝰ es pollicẽs q̃ multiplicares semẽ eoz: sicut stellas celi: & sicut arenã: q̃ est in littore maris: q̃ia dñe iminuti sumus plusq̃z oẽs gẽtes: sumusq̃z hũiles i vniuersa tra hodie pp peccata nra. Et nõn est in tempore hoc pnceps & dux & ppheta neq̃z holocaustuz neq̃z sacrificiuz neq̃z oblatio neq̃z incẽsũ neq̃z locus pmitiaz cozã te: ut possim' inuenire miſicordiã tuã: sz in ãia prita & spiritu hũilitatis suscipiamur. Sicut in holocausto arietũ & tauroũ: & sicut i milib' agnoruz pinguiuz: sic fiat sacrificiuz nrm in cõspectu tuo hodie vt placeat tibi: q̃oniã nõ est confusio pfidẽtib' in te. Et nunc sequmur te in toto coz de & timem' te: & q̃rim' faciẽ tuã. Ne confundas nos: sed fac nobiscũ iuxta mansuetudinẽ tuã: & sm multitudinẽ miſicordie tue: & erue nos i mirabilib' tuis: & da gliaz nõi tuo dñe: & cõfundãtur oẽs qui ostendunt seruis tuis mala. Confundant in oi potẽtia: & robur coz pterat: & ¶ Ut possim' inuc. miſi. tuam. supple p talia sacrificia & oblationes. s ¶ Sed in alia prita cẽ. q. .d. loco sacrificiorũ suscipias illõ qõ possum' tibi offerre. ſ. coz prit & humiliatũ: pſ. l. scribit: Sacrificiũ deo spũs ptribulat'. vñ super illõ gen. xxv. Isaac amabat esau. dicit ra. mo. Dilecte sũt magi tribulatões q̃ sacrificia: quippe sacrificia sũt de diuitijs hois: tribulatões vo de coz pore ipsius tribulati: qõ est magis chaz sibi: sz q̃ dicit Job. ij. Pellez p pelle & cũcta q̃ hẽt hõ dabit pro aia sua. t ¶ Et sic i milib' agnorũ cẽ. qz tribulatio i qua isti erãt ppter deũ: ẽ magis accepta deo q̃ sacrificia: vt dictum est. v ¶ Cũ nõ ẽ pfusio pfidẽtib' in te. qõ ẽ verũ de pfusione vã que ẽ cozã deo p peccatũ in pscia mala: lz sancti bene sustineãt confusionẽ cozã hoibus: sed ista non est vera cõfusio: vñ dicit Chrysõ sup Matth. Leuis est consolatio si hõ in seipo cõfusus sit: nõ tamẽ cozã hoibus. Per q̃riuz leuis ẽ pfusio. i. modica vl nulla: si tñ cozã hoibus est & nõ cozã deo. x ¶ Et nunc sequimur. Hic pñter azarias allegat in sua orõne pfuetã dei miam: quã inueniũt reuertẽtes ad ipm: & hoc ẽ qõ allegat: Et nũc sequmur te i to. coz. cẽ. qualitercũq̃z aũt peccauerim' y ¶ Ne confundas nos. i. confusibiles i pspectu hoium dimittas. z ¶ Sed fac nobiscũ iuxta mansuetudinẽ tuã cẽ. quia ppr ietas tua est misereri & parcẽ. a ¶ Et erue nos. Hic pñter azarias inuocat liberatricẽ dei potẽtiã que solet assistere in casibus desperatis sm viã hũanam: & hoc est quod dicit: Et erue nos in mirabilibus tuis. hoc est per opa supra vtutẽ nature fienda: quod factum est i liberatõe coz de fornace. b ¶ Et da gloriam nomini tuo. vt ifideles videntes potentiam tuam mirabilem glorificẽt nomẽ tuum. c ¶ Confundantur omnes qui ostendũt seruis tuis mala. & loquitur hic ò confusione per penitẽtiam qua homo cõfundit coram deo de peccato perpetrato: & hoc est quod subditur:

o ¶ Et sciant quia tu es dñs deus solus cẽ. hoc factũ ẽ per hoc q̃ nabuc. viso miraculo glorificauit deũ p totũ

regnū suū. e ¶ Et nō cessabāt. Descripta ꝓmendatōe diuine equitatis: hic ꝓnter ponit ꝓdescēsio sue bonitatl incēdens noxios ⁊ liberās innocētes. Circa qō ꝗttuoꝝ tā gunt. Primū ē fornacis icēdiū cū dicit: e ¶ Et nō ces. ministri regis q̄ miserāt eos. in fornacē. ſ. ⁊ isti erāt fortissimi de exercitu regis: vt dictū ē. ō. f ¶ Succendē fornacē napta. qō ē genꝰ bitumiꝭ inuentū circa babyloniā: ⁊ maxīe nutrit ignē: vt dicit Salustiꝰ: ſm alios sūt ossa oliuaꝝ arefacta cuꝝ amurca. g ¶ Et stu. ⁊ pice ⁊ malleolis. i. sarmentl ꝰ subdit chaldeorū excidiū: cum dicit: Et effundebat. ⁊ ꝑ littera. ꝫ angelicū ꝓsidiū ꝓdūtur: cū dicit: Angelus aūt dñi descēdit cum açaria ⁊c. Quarto pueroꝝ remediū cum dī: Et non tetigit eos oino ignis ⁊c. ⁊ ꝑ lra ¶ Sed q̄rit hic quō isti pueri nō sunt leſi in fornace: ⁊ dicūt aliqui q̄ hoc factū ē ꝑ hoc q̄ angelus excussit flāmā de fornace: vt hic dī: ⁊ apposuit aliqua refrigerativa iteri: vñ dī hic: q̄ fecit mediū fornacis quasi vētū rozis flantem: ⁊ tūc ſm hanc viā opꝫ dicere q̄ nō erat ardoꝝ in fornace: nec ſm effectū: nec ſm rem vl actū ꝓmū. Sed hꝰ nō vī verū: q̄. ō. dictū est q̄ fuerūt positi in fornace ligati: tū ignis ꝓsumpsit vincula eoꝝ: quia ambulabāt i camino: ⁊ non ꝓsumpsit coꝝ corꝓora: ⁊ sic patet q̄ pueri existentibus in fornace erat ibi ardoꝝ ignis: nō solūmodo ſm rē vel actū ꝓmū: sed etiā q̄tū ad effectū vel actuꝫ secundum: qō ē cōburere: exquo cōbussit vincula eoꝝ. Itē. ī. eodē. c. dī: q̄ ambulabāt in medio ignis ardētis. Dicēdum igit q̄ salus pueroꝝ facta ē dīna vtute suspēdente actū 2ᵐ ignis. i. effectū: manēte tū actu ꝓmo: quia cum creatura obediat creatorī in oībus possibilibꝰ fieri pōt ꝑ vtutē diuinā ꝓseruari ardoꝝ ignis in actu ꝓmo sine 2°: q̄ ꝓus pōt absolui a posteriorī. Et sicut pōt vtus dīna suspendere actꝰ ignis simplr: ita pōt suspēdere circa vnū obiectū absq̄ hoc q̄ suspendat circa aliud: ⁊ sic suspendit actū ignis circa corꝓora pueroꝝ ⁊ nō circa vincula eoꝝ: nec circa eos qui fornacē incendebāt. Sed ꝫ ꝓdica pōt sic argui: q̄ admīstratio rex ⁊ obſuatio sūt idem realr ſm aliquos. Admīstratio aūt importat applicatōem rei ad effectū. g ꝓſuari non pōt in actu ꝓmo ignis: ḋn exeat in 2ᵐ actū apposito cōbustibili. Itē calefacere per se ineſt igni: illud aūt qō ꝑ se ineſt alicui non pōt ab eo separi. g impossibile ē q̄ ignis maneat i actu ꝓmo ⁊ non cōburat apposito cōbustibili. ¶ Ad ꝓmū dicendū: q̄ admīstratio rex ⁊ ꝓseruatio possunt dupliciꝫ accipi. Uno ex parte cāe inḡtū sunt actōes dei in ipso manētes: ⁊ sic sūt idē realr: q̄ in deo nō est nisi vnica actio intrinseca que ē idē qō sua sba. Alio ex parte effect qui est in creatura: ⁊ sic differt admīstratio a cōseruatōe: sicut. n. in artificibus videm aliud ē instrz cōstituere in esse: ⁊ aliud ipo ꝓstituto vti: vt ꝑ de securi: ita intelligendū est in ꝓpositō: q̄ creature sunt dei artificiata: ⁊ iō aliud est creaturā in esse, ꝓducere seu tenere: quod est conseruare: ⁊ aliud ipam ad operationem applicare: qō est admīstrare: ⁊ hoc est posterius ad ipm ꝓseruare vt patz. Licz autē posterius nō possit esse sine ꝓrī: tamē prius potest esse sine posteriorī: ⁊ ideo pōt ignis ꝓseruari absq̄ hoc q̄ agat: non tamen econuerso: ⁊ eadem ratōe potest sic conseruari q̄ agat in vnum ⁊ non aliud: vt dictum est. ¶ Ad 2ᵐ dicendum q̄ calefacere ineſt per se igni sed hoc est tertio modo perfectis: ⁊ tale potest separari. Illud autem quod per se ineſt primo modo non potest ab aliquo separari: etiam virtute diuina: quia ponitur i eius diffinitione: ideo non valet argumētū Q autem dicitur q̄ angelus fecit mediuꝫ fornacis quasi ventū ⁊c. Dicēdum est q̄ ꝳz miracula fiant solavtute diuina ꝓncipaliter: tamen angeli circa hoc habent aliquādo aliquod ministeriū: sic h: q̄ flāma effusa est extra fornacē: factū est vtute angeli: sed q̄ pueri existentes intra fornacez non sunt leſi: hoc factū est diuina virtute: igitur ꝓpter tale ministerium ꝓdictum dicit scriptura hoc fecisse angelum. h ¶ Tunc hi tres. Posita condescēsione bonitatis diuine circa pueros ꝓsequenter ponitur collaudatio diuine maiestatis ab ipsis: ⁊ diuiditur in duas partes: quia ꝓmo isti pueri deum laudāt: 2° ad laudem dei creaturas inuītāt: ibi Benedicite oīa opera. Prima adhuc in sex: quia ꝓmo laudant deum in se: 2° in appꝛobato sibi nomine. Et benedictū nomē glorie tue ꝫ° in assumpta humanitate: Benedictus es in templo. q̄rto in beata virgine: Benedictus es in throno. ⁊° in angelorum distinctione: Benedictus es qui intueris. sexto in celo empyreo continente: Benedictus es in firmamento. Et nota q̄ in omnibus istis modis quattuoꝝ nomibus cōmuniter vtitur quia deus benedictus dicitur ratione creationis. Laudabilis. ratione conseruationis. Glorioſus. ratōe cōsūmate fruitionis. Superexaltatus. ratōe incomphense perfectionis: quia excedit omne quod de ipo dicimus ⁊ cogitamus. vel aliter sic: q̄ deus dicitur Benedictus. ratōe bonitatis. Glorioſus. ratione sapientie. vñ dicit Ambꝛoˢ. Gloria est clara noticia. Superexaltatus. ratōe potentie. Laudabilis. quantū ex istis deriuatur perfectio in creaturis. Dicit ergo ꝓmo: i ¶ Benedictus es domine deus patrū nostrorum. de patribus fit mentio: quia ex meritis patrum ꝓcedebat eorum liberatio. sequitur: k ¶ Et benedictū nomen. hoc est nomē domini tetragrāmaton: quod ē deo appꝛobatū ⁊ nulli alī attributum: quia ſm q̄ dicit Ra. moy. illud nomen significat diuinam ꝓpetatem intrinsecam omnibus alīs separatis. Alia aūt nomina diuina imponūtur ab operibus diuinis: sicut patet de hoc nomine heloym in hebꝛeo: vel deus in latino: quod imponitur a generali ꝓuidentia: ⁊ ꝓpter hoc cōmunicatur alīs per quādam participationez: vnde iudices dicuntur heloym vel dī: vt habetur exo. xxij. Si latet fur: dominus domus applicabitur ad deos. i. ad iudices ⁊c. ⁊ multomagis alia nomina diuina hoc modo cōmunicātur. Nomen autē domini tetragrāmaton nulli alī cōmunicat sed de solo deo dicitur. l ¶ Benedictus es in templo. istud templum est humanitas xp̄i: q̄ in xp̄o habitat plenitudo

diuinitatis corporaliʒ: vt dicit apls ad col. ij. propi hoc dr apoc. xx. de celesti hierusalem: Templū non vidi i ea: dns deꝰ ipse ē templū eius ⁊ agnꝰ. m Benedictus es in throno ⁊c. hoc est in beata vgine: que speciali modo piuncta ē deo rōe maternitatis: ⁊ dr ppe ipsius thronꝰ: qz in gremio eiꝰ sedit: quando recepit mu-nera a regibus: vt hr Matth. ij. n Bn̄dictus es qui intueriʒ abyssos. i. angelos dānatos de celo diectos o Et sedes sup cherubin. psidens angelis sanctis. p Bn̄dictus es in firmamēto ⁊c. ⁊ accipit hic firmamētuʒ p empyreo celo: quod dscribitur imobile a sanctis: qz ē locus ppius beatorū: iō dicit firmamētū. Considerādū etiā q in istis creaturis pdictis dicit deus spāliter bn̄dici ⁊ glificari: qz sūt piūcte deo spāli piunctōe: vt pz ex pdictis. q Bn̄dicite oia opa dni. Hic psequēter treꝫ pueri inuitant creaturas ad laudandū deū celi: ⁊ primo creaturas in gnāli dicentes: Bn̄dicite oia opa ⁊c. Et psiderādū q in oibꝰ istis sequentibus vtit istis vbis: benedicite: laudate: ⁊ superexaltate. eadē rōe qua vsus est in pcedentibus noibus his: bn̄dictus: laudabilis: ⁊ superexaltatus. r Bn̄dicite angeli. Hic inuitant creaturas in spāli: ⁊ primo creaturas pure spirituales 2° corporales: ibi Bn̄dicite celi. 3° creaturā cōpositā ex spiritu ⁊ corpe: ibi Bn̄dicite filij hoium. Dicit igit primo: r Bn̄dicite angeli ⁊c. primo. n. inuitāt creaturā angelicā tangꝫ deo ppinquē. Un̄ dicit Aug'li. xj. cōfes. Due feciſti dne: vnū ppe te. s. nām angelicā: aliud ppe nihil. s. māi primā. s Bn̄dicite celi. Hic inuitant creaturas corporales: ⁊ primo corpora celestia: 2° ea que ptinēt ad elemēta: ibi Bn̄dicite imber. Circa primū dicit sic: s Bn̄dicite celi ⁊c. vbi inuitāt celū sidereum cum sperīs. vij. planetaꝝ: ⁊ celū crystallinū: ideo dicit: t Bn̄dicite aq̄ ⁊c. illud. n. celū dr aqueū ppter quandam silitudinē: qz puenit cū aqua in diaphanceitate. 3° inuitant angelos inq̄tum mouent orbes: qz ex motu eos cognoscimus: q ex tali motōe ministrant: ⁊ hoc est qd dicit: Bn̄dicite virtutes ⁊c. 4° inuitant ea que faciūt ad ornatū celi. s. solem ⁊ lunā ⁊ alia luminaria: cum dicit: Bn̄dicite sol ⁊c. ⁊ patēt in lra pdicta. v Bn̄dicite imber. Hic inuitāt ea q̄ pertinēt ad elemēta: ⁊ primo inuitantur ipsa elemēta: 2° ea q̄ faciūt ad ornatū elemētoꝝ: ibi Bn̄dicite cete. Prima i duaʒ qz primo inuitant elemēta superiora: scdo inferiora: ibi Bn̄dicat terra. Cōsiderādū aūt in oibus istis: q ista inanimata ⁊ carētia rōne dicūtur bn̄dicere deū ⁊ laudare p quandam silitudinē: inq̄tū pficiūt ea ad que ordinant a deo: ⁊ iterum inq̄tū ex psideratōe taliū creature rōnales assurgūt ad benedicēdū ⁊ laudādū deū. Primo inuitāt elemētū aeris: tangendo tres impressiones que fiūt in aere multuʒ vtiles ad vitam hoium: ⁊ fructificatōem terrenascentiū: que sunt imber ⁊ ros ⁊ spūs. i. ventus: ⁊ hoc est quod dicit: Benedicite imber ⁊ ros dño. Scdo tāgit elemētū ignis ⁊ eius effectū: qui est estus cū dicit: Bn̄dicite ignis ⁊c. 3° tangit alternatōem tēporis cātā ex motu solis i obliquo circulo: .s. hyemē ⁊ estatē quia sole exīte in signis australibꝰ cātur hyems: eo aūt exīte i signis septētrionalibus cātur esta): ⁊ hoc est quod dicit: x Bn̄dicite frigus. i. hyems ⁊c. Quarto inuitantur impressiones q̄ fiūt in oppositis tēporibus. s. i vere ⁊ autumno: cum dicit: y Benedicite rores ⁊c. qz ros plurimū fit i vere: pruina i autūno: vt dicit phi. .ij. metheo. 5° inuitantur impssiones que fiunt in hyeme: ibi: Bn̄dicite gelu ⁊c. Sexto inuitantur ea que fiunt in motu solis diurno i duobus emispherijs: que sunt nox ⁊ dies: lux ⁊ tenebre: qz sole existente in emispherio nro causatur dies ⁊ lux: quando aūt est in emispherio oppositō cātur nox ⁊ tenebra: ⁊ hoc est qd dicit: Bn̄dicite noctes ⁊c. Septimo inuitant due impssiones notabiles: q̄ sunt fulgura ⁊ densitas nubiū: ibi Bn̄dicite fulgura ⁊c. z Bn̄dicat terra. Hic inuitant elemēta inferiora. s. terra ⁊ aqua: ⁊ primo inuitāt terram fm se: ibi Benedicat terra ⁊c. scdo q̄tum ad partes eius: ibi Benedicite mōtes ⁊ colles. tertio quantum ad ea que germināt ex terra ⁊ adherent ei: ppter quod nō ptinēt ppe ad ornatū terre. ibi Benedicite vniuersa germinātia ⁊c. Consequēter inuitant elementū aque: ⁊ primo q̄tum ad originem fluminū cum dicit: Benedicite fontes. scdo quantū ad id quod est terminus fluminū: que flumina in mari cōgregantur: ibi Bn̄dicite maria ⁊c. a Benedicite cete. Hic inuitātur ea que ptinēt ad ornatū elemētoꝝ: cuiusmodi sunt aialia in elementis viuētia ⁊ mouentia se ipsa: ⁊ primo que pertinent ad elementū aque: cuiusmōi sunt pisces: ⁊ hoc est quod dicit: Benedicite cete ⁊c. exp mūtur hic cete: qz sunt pisces maximi ⁊ mirabiles multū inter creaturas dei. scdo inuitantur ea que ptinēt ad ornatū aeris cū dicit: b Benedicite oēs volucres celi. ⁊ accipit celū impropē p celo aereo. 3° inuitant ea q̄ pertinent ad ornatū terre cū dr: c Bn̄dicite oēs bestie. q̄tum ad aialia silvestria: vñ dicūtur bestie q̄si vastie. d Et pecora q̄tum ad aialia domestica. e Bn̄dicite filij. Hic inuitāt creaturā cōpositā ex spūali ⁊

nedict' es in tēplo scō glorie tue: ⁊ suplaudabilis: ⁊ supgloriosus in scla. Benedictus es in throno regni tui ⁊ suplaudabilis ⁊ superexal'tat' in scla. Benedict' es q̄ ituerīs abyssos: et sedes super cherubin: ⁊ laudabilis ⁊ superexaltat' in secula. Benedict' es i firmamēto celi: ⁊ laudabilis ⁊ gliosus i secula. Benedicite oia opa dni dne: laudate ⁊ superexaltate eū in scla. Benedicite āgeli dni dne: lau. ⁊ cetera. Benedicite celi dne: lau. Benedicite aque oēs que sup celos sūt dne: lau. Bn̄dicite oēs vtutes dni dne: lau. Bn̄dicite sol ⁊ luna domino: lau. Bn̄dicite stelle celi dne: lau. Bn̄dicite imber ⁊ ros dne: lau. Benedicite oēs spūs dei domio: lau. Bn̄dicite ignis ⁊ estꝰ dne: lau. Benedicite frigꝰ ⁊ estas dne: lau. Benedicite rores ⁊ pruina dne: lau. Benedicite gelu ⁊ frigus dne: lau. Bn̄dicite glacies ⁊ niues dne: lau. Bn̄dicite noctes ⁊ dies dne: lau. Benedicite lux ⁊ tenebre dne: lau. Benedicite fulgura ⁊ nubes dne: lau. Benedicat terra dnm: laudet ⁊ superexaltet eū in secula. Bn̄dicite mōtes ⁊ colles domio lau. Benedicite vniuersa germinātia in tra dne: lau. Benedicite fōtes dne: lau. Benedicite maria ⁊ flumina dne: lau. Benedicite cete ⁊ oia que mouent i aqs dne: lau. Benedicite oēs volucres celi dne: lau. Benedicite oēs bestie et pecora dne: lau. Benedicite filij

corporali.ſ.nām humanā:ꝛ pmo gnāliꝛ cū dicitur: Bñ dicite filij hoium ⁊c.ſcōo ppliꝫ iſrl'ſpecialiꝛ:cū dicitur: f Benedicat iſrl' ⁊c.ꝛ hoc eſt q̄ ille ppls ſpāli cultu dī cebatur peculiaris deo. 3° adhuc ſpālius ſacerdotes cū dicitur: g Bñdicite ſacerdotes ⁊c.ꝛ hoc qz debent pollere ſpāli ſanctitate in poplo.

Quarto miſtros ſacerdotibus adiunctos:ibi Benedicite ſerui domini ⁊c. Et qz laus non eſt accepta a ōo niſi fiat ex ſpiritu ꝛ ſāctitate ꝛ humilitate: ideo ſubdit: Bñdicite ſpūs ⁊c. Ultio terminat laudem iſtā in ſeipſis:ſic a ſeipſis inchoauerūt cum dicitur: h Benedicite anania ⁊c.ꝛ hoc eſt qz ſpālem rōnem laudādi habebant que tangitur cum ſbditur: i Qz eruit nos de inferno ⁊c. qz illic deſcendiſſent aie eoꝝ niſi ꝓſeruati fuiſſent ō incendio ignis vtute diuina. k Bñdicite oēs religioſi ⁊c.iſtud vltimū addit qz nō ſolū i pplo iſrl': ſz etiā in alijs pplis erant aliqui q̄ ſpeciali cīu colebāt dñz:ſic fuit Job ꝛ Melchiſedech:ꝛ ꝓſiles q̄ dicunt h religioſi. l Tūc nabuc. Hec eſt 3ª pars ꝓncipalis h' capli: in qua ponitur puerōꝝ exaltatio cōdigna: vbi ſcriptura nōt ātuoꝝ. Primum eſt apparitio angeli:qz apparuit ātus cū tribus pueris: ꝛ hoc eſt quod dicit: l Tunc nabuc. obſtupuit. ex cōbuſtione ſubita robuſtiſſimoꝝ viroꝝ ſui exercit': vt ꝓdictū eſt:ꝛ de puerōꝝ ſaluatōe in fornace. m Et ſurrexit,ꝓpere ad videndū miraculū. n Et ait optimatibus ſuis.i. ꝓmis ꝓncipib' poſt regē. o Nonne tres viros.tm.ſ.ꝛ nō ples p Miſim' i medio ignis ꝓpeditos.q.d.ſic:ꝛ idē affirmāt ꝓncipes:ꝛ pz. q Reſpondit rex ꝛ ait: Ecce video ātuoꝝ.ꝛ iō admirabatur de ātuo. r Solutos.qz admirabat q̄ ignis cōbuſſiſſet coꝝ vincula ꝛ nō corpora:ꝛ hoc eſt qđ dī: Et ambulantes in medio ignis ⁊c. s Et ſpēs quarti ſilis ē filio dei.qz ꝓpi irradiatōem vultus in corpore aſſumpto

hominum dño:lau. Bēnedicat iſrl' dñm:laudet ꝛ ſuperexaltet eū in ſcla. Benedicite ſacerdotes dñi dño: lau. Bñdicite ſui dñi dño:lau. Bñdicite ſpūs ꝛ aie iuſtorum domino:lau. Benedicite ſācti ꝛ hūiles corde domino:lau. Benedicite ananía açaría miſael domino: laudate ꝛ ſuperexaltate eū in ſecula: qā eruit nos de iſerno ꝛ ſaluos fecit de manu mortis:ꝛ liberauit ō medio ardētis flāme: ꝛ de medio ignis eruit nos. Cōfitemini dño qm̄ bon':qm̄ i ſclm miſericordia ei'. Benedicite oēs religioſi dño deo deorū:laudate ꝛ cōfitemini ei: qz i oīa ſcla miſericordia ei' Hucuſqz in hebreo nō h̄: ꝛ q̄ poſuim' de theodotionis editiōe tranſlata ſunt. Tūc nabuchodonoſoꝝ rex obſtupuit:et ſurrexit,ppere ꝛ āit optimatib' ſuiſ: Nōnē tres viros miſimus in medio ignis cōpeditos: Qui reſpōdentes regi dixerunt: Vere rex. Reſpōdit rex ꝛ ait: Ecce ego video viros quattuoꝝ ſolūtos ꝛ ambulantes in medio ignis: ꝛ nihil corruptōis i eis ē:et ſpecies q̄rti ſilis filio dī. Tunc

accеſſit nabuchodonoſoꝝ ad oſtiū fornacis ignis ardentis:et ait:Sidrac miſac ꝛ abdenago ſui dei excelſi egredimini et venite. Statimqz egreſſi ſunt ſidrac miſac ꝛ abdenago de medio ignis. Et ꝓgregati ſatrape magiſtrat' ꝛ iudices ꝛ potētes regis ꝓtēplabant viros illos:qm̄ nihil poteſtat' habuiſſet ignis i corpoꝛib' eorum:ꝛ cāpillus capitis eorū non cet aduſtus: ꝛ ſarabalła eoꝝ nōn fuiſſent imutata:et odoꝛ ignis nō tranſiſſet p eos. Et erūpens nabuchodonoſoꝝ āit:Benedict' de' eoꝝ:ſidrac miſac ꝛ abdenago: q̄ miſit angelū ſuum:ꝛ eruit ſuos ſuos q̄ crediderūt i eum: et verbū regis imutauerūt: ꝛ tradiderūt corpora ſua ne ſeruirent ꝛ ne adorarēt oēm deū excepto ōo ſuo. A mē ergo poſitū ē hoc decretū: vt omnis populus trib' ꝛ lingua quecūqz locuta fuerit blaſphemiā cōtra deum ſidrac miſac ꝛ abdenago diſpereat ꝛ dom' eius vaſtetur. Neqz.n.ē ali' de' q̄ poſſit ita ſaluare. Tūc rex ꝓmouit ſidrac miſac ꝛ abdenago i ꝓuicia babylonis.

bñ apparebat q̄ āgelus nō erat filio' hois:ſed magis aliq̄d ſupra hoiem ꝛ q̄d dinū. Scōm qō ponit ibi ē appꝛobatio miraculi cū dī: t Tūc accеſſit nabuc.ad oſtiū fornac.ex q̄ pz ei' deuotio:qz nō mittit nūciū: v Et ait ſidrac ⁊c. ſerui dei excelſi.nō idoloꝝ mutoꝝ q̄ colūt i terra x Egredimini.de fornace .ſ. y Et venite.ad me ſecuri.ſeqſ: z Et ꝓgregati ſatrape.q̄ dicūt ſatrape ꝛ huiusmōi.ſ.expoſitum ē.

a Cōtemplabātur viros illos. admirantes de miraculo:qō ꝓbat ꝓ id qō ſbditur: Cum nihil po.habu. ignis i coꝝ.coꝝ. ꝛ qō plus ē b Capillus ca.coꝝ ñ eſ.aduſt'. q̄ tñ de facili icēdit. c Saraballa.i. bracheſtiualeſ ꝛ bꝛeueſ d Nō fuiſ.imu. qz non ſolū nō erāt aduſta: ſed nec fumo ōnigrata. e Et odoꝛ ignis nō trāſiſ.ꝓ eos.qz nō erant immoderate calefacti. 3m quod ponit h ē acclamatio ōi cū dī: f Et erūpens nabuc.i laudē ōi.ſ. g Ait: Bñdict' de' ⁊c.q̄ miſit ang.ſuū. ꝓ hoc .n. q̄ erat alijs diſſiliſ ꝛ q̄ ſubito diſparuit alijs egrediētib' ō fornace cognouit q̄ fuerat angelus.ſeqſ: h Et vbū regis imutauerūt.obediēdo ōo ꝛ non regi. Et qz nō ſolum nabuc.in ſe: ſed etiā in toto regno voluit laudare deuz: iō ſequitur: i Ame.q̄ poſitū eſt hoc decretū ⁊c.i. lex firma: ꝛ patet. Quartuz qō ponitur hic eſt exaltatio ppli iſraelitici per puerōꝝ ꝓmotōem:ꝛ hoc eſt qō dī: k

Tunc rex ꝓmouit ſidrac miſac ꝛ abdenago.amplius q̄ ante quia ꝓus erant ꝓfecti operum:ſed nūc fecit eos iudices ꝓuinciarum:ꝛ patz littera. Et in iſto caplo poteſt aſſignari q̄ druplex moralitas:quia in ſtatua eſt nota ſimulationis:in adorantibus emulationis: in miniſtris vel in inſtrumentis adulatōis:in fornace tētationis. Statua igitur notat ſimulationē potentie:ſcientie:ſeu cuiuſcūqz excellētie. Hec ſtatua eſt ficta: quia vita ſimulata habz meram falſitatē. Aurea qz habz falſā honeſtatē. Alta:qz habz falſā dignitatem. Lata: ꝓpter falſam pietatē. Dita:,ꝓpter falſā poteſtatē. Dedicata:ꝓ falſā celebritatē fame. Adornata:ꝓ falſā maieſtatē. Hec oīa ſil' ꝓcurrētia faciūt ſimulatoꝛē ſtatuam non hominem. In adorantibus eſt nota emulationis .Adorant

ꝑmo satrape.i. nobiles aspirãtes ad nobilitatẽ generis. Magistratus.i. ꝓsiliarij aspirãtes ad familiaritatẽ ꝓncipis. Judices. aspirãtes ad auctoritatẽ. Duces.s. exercit' aspirantes ad nois celebritatẽ. Tyrãni. aspirãtes ad ptãtem. Optimates. aspirãtes ad regiã dignitatẽ. Hi oẽs adorãt seculi dignitatẽ: ne potẽtiã honores vel diuitias pdãt quoꝝ exẽplo subditi faciliter inducuntur: impulsi a maioribus ꝓ potẽtiã. A doctoribus: per falsaꝝ doctrinã. A religiosis: ꝓ falsam vitã. In mistris vel instrumẽtis notatur adulatio: quidaꝫ .n. adulãtur supioribus rõe timoris: ⁊ hᵒ significat ꝓ tubam qꝫ terret: q̃dã rõne ꝓfidi honoris: vt ambitiosi: ⁊ hoc signat ꝑ fistulã: q̃dã rõne fauoris hẽndi in causis: ⁊ hoc significatur ꝑ citharam: quidã rõne valoris tẽporalis vt pauperes: ⁊ hoc significatur ꝑ sambucã: q̃daꝫ rõe affectꝰ carnalis amoris: sicut sũt ꝓprie diligẽtes: ⁊ hoc significatur ꝑ psalteriũ: quidã ratõe decoris: vt lasciui: ⁊ hoc significat ꝑ symphoniam: q̃dam rõne liuoris: vt sic ꝓ supiores ponsint se vindicare de alijs: ⁊ hoc designatur ꝑ oẽ genus musicoꝝ: quia tales per omnẽ viam querunt adimplere suuꝫ ꝓpositum. Quarto in fornace ⁊ pueris notat tentatio ⁊ tribulatio: in fornace actiue: ⁊ in pueris passiue. Fornax enim tribulatoꝝ septuplũ succendit ꝓtra iustos anteq̃ liberentur ꝑ aduersitatẽ: in insidijs hostilibus. ꝑ asperitatẽ: i afflictionibus corporis exterioribus. ꝑ anxietatẽ: in ꝓfluctibus mẽtis interioribus. ꝑ arduitatẽ: in opibus difficilib'. ꝑ auctoritatẽ: in ꝓceptis fortioriꝫ'. ꝑ austeritatẽ: i victu ⁊ alijs necessitatibus corporalibus. ꝑ calamitates: in infirmitatibus ⁊ languoribus. Fornax aũt tentatoꝝ similr septuplum succẽditur: quia septẽ sunt differẽtie tentatioꝝ: quia quedã tentatio dubia: quedã occulta: q̃dam fraudulẽta sub specie boni: quedã subita ⁊ periculosa: quia i repentinis difficile est se bene hẽre: q̃dam importuna sicut est tentatio carnis: que impugnat omnib' horis: quedã perplexa: q̃dam violenta ex intensione periculi vel mortis. Dẽ tẽtationes succendunt napta.i. ꝓcupia peccati originalis. Stupa.i. ꝓcupiscẽtia supbie ⁊ vanitatis. Pice.i. concupia luxurie carnalis. Malleolis.i. concupia mundane cupiditatis: que desiccat auaꝝ hoiem: sicut malleoli sarmẽta sunt desiccata Ex hac fornace eripiũtur pueri.i. innocẽtes. Vincula ꝓmunt.i. difficultas ad bonũ ⁊ ꝓnitas ad malum. Seruantur aũt illesa saraballa.i. bona que honestant: qꝫ tegũt mẽbra pudibũda. Tiare.i. bona q̃ delectãt: qꝫ ponunt i capite Calciamẽta.i. bona q̃ sustentant. Vestes.i. bona q̃ confuãt. Flãma aũt que diffundit per cubitos. xlix. ⁊ q̃nquagesimũ non attingit: significat penã inferni que nunq̃ ꝓsequetur remissionẽ iubilei.i. requiẽ eternã que per remissionẽ iubilei significat in scriptura: qꝫ in iferno nulla ẽ remissio ¶ .IIII.

Nabuch. rex ⁊c. Hec ẽ 3ª visio significãs xpi pdicationẽ ꝫ humanã, ꝓsperitatẽ. maiia aũt huius visionis est factũ nabuc. q̃ ꝓpter offensam dei septẽ annis versus fuit in amẽtiã: herbaꝝ radicibus inꝫ aialia nutritus: ⁊ post dei misericordia ad regnũ restituꝰ: ⁊ sic hũliatus: regem celi laudare cepit: in quo ostenditur mysteriuꝫ dominice pdicatõis. s. hũane, ꝓsperitatis sine laudabilem oñdẽtis. Cã finalis ẽ pnũciatio xpi pdicãtis: trepidatio dei oipotẽtis: hũiliatio regis supbiẽtis: exaltatio danielis interptanti: ꝓsolatio ppli fuiẽtis. Cã efficiẽs ẽ spũs sancti istictus: quẽ hũit daniel tanq̃ vir sobriꝰ ⁊ deuotus: humilis ⁊ sbiectꝰ: interptatoibus assuetꝰ. Cã aũt formalis consistit in mõ scribẽdi hãc visionẽ: que scribitur ꝓ modum epłe: qꝫ ẽ epła regis nabuc. missa ꝑ totũ regnũ suũ ad laudẽ dei i memoriã huius facti: q̃ a daniele posita est in serie huius libri: ⁊ iõ diuidit ꝑ modũ epłe: qꝫ ꝑmo ponit salutatio: 2º sbiungitur narratio: ibi Signa. 3º infert ꝓclusio: ibi Nunc. In salutatõe aũt ponitur ꝑsona salutãs: qꝫ ẽ maioꝝ: cũ dr: Nabuch. rex. postea sbdunt ꝑsone salutate: cũ dr: b ¶ Omnibus populis ⁊c. qꝫ erat monarcha orientis: vt dñm est. 3º dicit bunt bona optata ꝑsonis salutati: cum dr: c ¶ Pax vobis multiplicetur. q̃ bonum pacis debet rex optare subditis: qꝫ ad hoc eis ꝓponitur. d ¶ Signa ⁊ mirabilia. Hic ponitur consequẽter epłe narratio: ⁊ ꝑmo ponitur i generali: 2º i spãli: ibi Ego nabuc. Circa ꝑmũ considerandũ q̃ hic i generali narratur factũ nabuch. quomodo, ꝓpter superbiã suam i amentiã versus ẽ: ⁊ humiliatus: ⁊ per cõsequẽs a deo i regnũ restitutus: ꝓpter qõ fuit motꝰ ad deũ laudandũ: ⁊ ꝓ epłam ad laudẽ dei suos subditos inuitandum: ⁊ hoc est quod dr hic: d ¶ Signa. i. opera dininꝰ facta ad inducendum homies ad dei reuerẽtiam: e ¶ Et mirabilia. qꝫ excedũt itellectus humani facultatẽ: f ¶ Fecit apud me. i. i persona mea: ⁊ sũt vba nabuc. g ¶ Deꝰ excelsus. hoc dr ad differẽtiã illoꝝ q̃ i templis colebant: h ¶ Placuit q̃ mihi ꝑdicare. i. soleniter ꝓ epłaꝫ diuulgare i ¶ Et signa. idest opera supra naturam facta: k ¶ Quia magna sunt. idest talia q̃ nullus potest similia facere: l ¶ Et mirabilia ei' quia fortia. cui nullus potest resistere vel impedire: m ¶ Et regnum eius: qꝫ regnũ sempiternũ. idest sine fine: n ¶ Et potestas eius in generatõe ⁊ generationem. idest i omnẽ nationem. o ¶ Ego nabuchodonosoꝝ. Hic describitur narratõ epistole i speciali vbi ꝑmittit quoddã exordiũ respectu sequẽtium: i quo i generali tangũtur persona videns: ⁊ persona interpretans: ⁊ status vtriusq̃. Scõo aũt ponitur ꝓsecutõ istoruꝫ determiate: ibi Visio capitis mei. Primo ergo describitur persona videns cum dicit: o ¶ Ego nabuchodonosoꝝ. monarcha orientis q ¶ Quietus. s. a prelijs subiugato mihi oriente r ¶ In domo mea. i. i babylone quã fecerat caput sue monarchie: vt dicetur. 3º. eodẽ capo. s ¶ Et florens i palatio meo. quia oia succedebant sibi ad libitũ: fortuna, n. ꝓspera dicitur florẽ tapharice. t ¶ Somnium vidi. diuinitus imissum. v ¶ Quod perterruit me ⁊c. diuia virtute hoc faciẽte. sequitur: x ¶ Et ꝑ me, ꝓpositũ ẽ decretũ. hic incipit ꝑsonaꝫ interpretantẽ tãgere: Ut intro. i ꝓspe. m. cũcti sa. ⁊c.] y ¶ Tũc ingrediebantur harioli ⁊c. supra expositꝰ est: qui dicebantur harioli: ⁊ ceteri hic nominati.

Ego nabuchodonosoꝝ qẽtus erã iñ domo mea: et florens i palatio meo. Somniũ vidi qũod pterruit me ⁊ cogitatões in stratu meo ⁊ visiones capitis mei conturbauerunt me. Et ꝑ me ꝓpositũ est decretũ: ut introducerẽtur in ꝓspectu meo cuncti sapiẽtes babylonis ⁊ vt solutõem somnij idicarẽt mihi.] Tũc ingrediebãt

harioli magi chaldei ⁊ harus-pices ⁊ somniū narraui in ꝓspectu eoꝝ: ⁊t solutōez eⁱ nō idicauerūt mihi: dō' nec collega īgr̄essus ē i cō-spectu meo daniel: cūi nomē balthasar ſm nomē dī mei: qūi hz ſpīm deoꝝ sanctoꝝ ī semetipo: ⁊ somniuz coz̄ā ipo locut' sū. Bălthasar p̄nceps harioloꝝ: quōniā ego scio: q ſpīm deoruz sanctoꝝ hēas in te: ⁊t oē sacramētū nō ⁊st ipossibile tibi: uīsiones somnioꝝ meorū quas vidi ⁊ solutōez earū narra. Uīsiō capitī mei ī cubili meo. Uidēbā: ⁊ ecce arboz in mēdio r̄re. ⁊t altitudo eius nimia. Măgna arboz ⁊t fortis: ⁊t ꝓceritas eⁱ cōtingēs celū. Aspect' illⁱ erat vsq; ad t̄minos vniūse terre. Folia eⁱ pulcherria: ⁊t fructⁱ eius nimiuz: ⁊t esca vniuersoꝝ ī ea. Subt̄r eaz habitabāt aialia ⁊t bestie: ⁊t ī ramis eius ꝓuersabant volucres celi: ⁊ ex ea vescebat oīs caro. Uidēbā ī visionē capitis mei sup stratū meū: ⁊t ecce vigil ⁊t sanct' dē celo descēdit: clāmauit fortit̄: ⁊ sic ait: Succidite arborē ⁊ p̄cidite ramos eius: excuti-te follia eius: ⁊t dispergite fruct' eius: fugiāt bestie: que subt̄ eā sūt: ⁊ volucres d̄ ra-mis eⁱ. Uerūtamē germē radicū eⁱ in t̄ra sinite: ⁊t alligēt vinclo ferreo ⁊ ereo ī h̄bis: q̄ foris sunt: ⁊ roze celi

ad interp̄tandū somnia: ꝓp̄ hoc ars interp̄tādi sōnia dicebat scia dīna. vñ ⁊ Albert' magnus sup librum de sōno ⁊ vigilia dicit Socratē exclamasse athenien-sibus laudās sciam diuinatōis sōnioꝝ dicēs: Absit a me vt hanc vestrā quā expti estis p somnia dicā esse falsā scientiā: sed hāc vt diuinā me ignozare, p̄fiteoz: humana me scire exilii, ptestatus sum: ⁊ vt vez fatear hoc solū me scire arbitrat' suz q̄ ignozo: eo q sciam deoꝝ vel scōꝝ nō sum adept'. seqtur: e Balthasar p̄nceps harioloꝝ. i. diuinatoꝝ: ⁊ hoc rōe diuine sapie: quā hēbat: ⁊ nō alī: ⁊ hoc ē q̄ subdit: f Quīm ego scio q spūm deorū scōꝝ hēas in te. dicit deoꝝ scōꝝ ad differētiā demonū a quib' magi ⁊ harioli ⁊ huiusmōi querebāt rēsa: loqtur etiā in plurali de deo ſm morē gentiliū. sequit: g Et oē sacr̄m. i. secretū. h Nō ē tibi ipossibile. q. d. oē secretū potes aperire. i Uisiones somnioꝝ meoꝝ q̄s vidi. ⁊ solu. eaꝝ narra. nō petit h nabuc. narratōem sui somnij q̄si ignorati: sicut ī ꝑma visione: q hoc sōniū narrauit ꝑmo rex alīs ꝓiectoz̄ib': ⁊ 2° daniel: vt hic dictū est: sed petit narratōem p modum exposi-tōis. in qua opz repeti somniū ab expositoze applicā-do partes visionis ad ptes solutōis. k Uisio capitis. Posito exordio narratōis ⁊ interpretatōis: hic, p̄cedit ad vtrūq; i spāli: ⁊ ꝑmo ad narratōez: 2° ad ei' interp̄tatiō-nē: ibi Tu ergo balthasar. Prima in tres: q ꝑmo narrat visio, put signat regis eminētiā: 2° put significat cō-tra eū dīnā sniam: ibi Uidebā. 3 put exp̄mit snie cām: ibi In snia. In ꝑma ḡ pte dicitur sic: k Uisio capitis mei. q tales visiones fuūt in parte imaginatiua: que vi-get in capite. l In cubili meo. q ī somno ē facta ista visio q̄tatis sensibus exteriozib': hec ē. s. que sequitur:

m Uidebā ⁊ ecce arboz. p arborē nabuc. significat: q ꝓ-pīz hō ē q̄si arboz cuersa hns radices surſū. i. capillos: vl os: q radices sunt ozi siles: 2° ō aia. n In medio terre. quia babylon vbi regnabat nabuc. ē i medio climate terre hita-bilis. s. i quarto ſm alfraganū. o Et altitudo eⁱ nimia. ꝓp̄ potētiā nabuch. ⁊ eius supbiā. p Magna. ꝓpter regni extensionē. q Et fortis. ꝓpter magnā milicia ⁊ peritiaz ar-moꝝ. r Et ꝓceritas eius ꝓtingēs celū. ꝓpter nabuc. excellen-tiā q de īnsimo statu ad tantā potētiā deue-nerat: vt. s. dictū est. s Aspectus illius erat vsq ad ter. v. ter-re. q: ab hītantibus i remotis partib' time-batur ne eos inuade-ret. t Folia eⁱ pul-cherrima. hoc dicit quantū ad eius orna-tū ⁊ localia que de di-uersis regnis supatis ꝓgregauerat. v Et fructⁱ eⁱ nimi'. ꝓp multitudinē diuitia-rū artificialiū. x Et esca vni. in ea. ꝓp multitudinē diuitia-rū naturaliū. y Subter eā hītabant aialia. i. simplices. z Et bestie. i. feroces: q nullus aude-bat resistere. a Et i ra. eⁱ ꝓuersa. volu. celi. p volucres intelligūtur garruli ⁊ mendaces ad alta tēdētes: q tales so-lent p̄ncipibus eē laterales. b Uidebā. hic ꝓter narra-tur visio inq̄tū ꝓtinebat sniam dei: vñ dī sic: Uidebā. s. p-sperit̄tē stat' mei. c In visiōe capitis mei ⁊c. q: ꝓsperi-tas p̄ntis vite nō ē nisi quasi sōnium. s. vñ dī in ps. Dormie-rāt somnū suū ⁊ nihil inuenerūt oēs viri diuitiaz ī mani-bus suis. sequit: d Et ecce vigil. i. angelus: q: angeli vi-gilāt ad custodiā nr̄am ⁊ ad exequēda dei mādata: ⁊ quia nunq̄ cessant ab actu intelligēdi: sicut nos cessam' oppressi somno. e Et sanct'. hoc dī ad differētiā demonū: quia phi gētiles dicebāt demōes corpa hīe aerea: vt dictū est. s. angelos aūt esse intelligētias oīno sepatas. f De celo de-scēdit. q: a deo mittūt angeli ad hec iferioza admīstrāda. g Clamauit fortit̄. ad insinuādū auctoritatē dīne snie. h Succidite arborē. q: nabuc. de regno abiect' ē ad tp̄s: vt dicet. j. co. c. i Precidite ramos eⁱ. i. filios eⁱ vel po-steros: q deiecti sunt ⁊ infecti p medos ⁊ pſas: vt p3. c. seqn-ti. k Excutite folia eⁱ. i. decorē regni: quia multum de-perit in infirmitate longa regis nabuch. l Et dispergite fructus eius. quia illo tempore quilibet rapiebat ubi diuiti-as illius regni. m Fugiant bestie que subter eā sunt ⁊c. quia multi recesserunt de dominio nabuchodonosoz tēpo-re amētie sue: tam de simplicib': qui signātur per bestias: q̄ de p̄ncipibus qui designātur p volucres ad alta tendentes. n Uerumtamē germē radicū eius in terra sinite. i. spem certā reuertendi ad regnū post amētiā. o Et alliget vin-culo ferreo. idest in infirmitate inducta ex diuina sententia que infrangibilis est. p In herbis que foris sunt. quia tempore amentie habitabat in campis cum bestijs.

a Ioz eſt ab humano cõmutet ñc.qz pdidit vſũ rõis per amẽtiã:ꝛ ſic fact' ẽ ẽqſi beſtia:qz vita hois non differt a vita beſtiali:niſi p vſũ rõnis:nõ qz fuit mutat' i bouẽ:vt dic̃ Joſeph':qui lz vacãt narret hiſtoriã veteris teſtamẽti:tñ quando vult exponẽ turpit̃ deſicit:ſicut de nuditate ade in ſtatu inocẽtie dicit ioſeph' q non erubeſcebat: ꝛ exponẽdo rõem aſſignat:qz adã vixit tũc in ſimplicitate beſtiali ſicut pueri añ vſuz rõnis nõ erubeſcũt ꝺ ſua nuditate:ſz hoc ẽ manifeſte falſuz:quia ſic p peccatũ melioratus fuiſſet ſtatus ꝑmi hois:qz p hoc adept' fuiſſet vſum rõnis: ꝛ eodẽ mõ dic̃ hic Joſephus:dicẽdo q nabuchodonoſoz fuit mutat' in bouẽ. b Et ſeptẽ tpa mutẽt ſuper eũ.i.ſeptẽ ãni: per tẽpus.n.itelligit ãnus i ſcriptura: vt dr.j.xij. cũ dr: Per tps ꝛ tpa ꝛ dimidiũ tpis. Ex quo pz falſum q alicꝙ dicũt .vij. ãnos fuiſſe mutatos i.vij. mẽſes ozõne dani elis: vt dicit glo. ſup locũ iſtũ. c In ſnia. Hic narrat viſio ꝯtũ ad dine ſnie cãm cũ dr: In ſnia vigilũ decretũ ẽ ñc. .i. ad petitõem ſcõz qui ſũt i terra quã angeli pñtãt coram deo decretũ ẽ hoc a deo i ꝓſpectu angelorz: ꝙ dicũtur vigiles rõnibus ꝑdictis:ꝛ cã ſb̃ditur: d Donec agnoſcãt viuẽtes ſup terrã.i.hoies. e Quã oñat excelſus in regno hoium.träſferẽdo regna ſm volũtatẽ ſuã. f Et humilli mũ hoiem.i.xpm g Coſtituet ſup eũ.ſ.qõ ipemet dicit Matth.vlti. Data ẽ mihi ois ptãs in celo ꝛ i terra. Vel ſz lr̃am per hoc itelligit nabuc.qui de humili ſtatu ꝑmo fuit ad regnũ eleuat':ſz ꝓpt ſupbiã ad tps deiect':ꝛ p humilitatẽ iterꝝ reſtitut'. h Hoc ſõniũ vidi ego nabuc.rex. p hꝰ pz falſitas illoz ꝙ dicũt q ea que dicũt i hoc.c.nõ ſũt itelligẽda ad lr̃am de nabuc.ſz de diabolo ꝙ i ꝓſũmatõe ſcli cõſequet maiorẽ gloriã q̃ illi angeli ꝙ non peccauerũt. Q aũt nõ itelligat ad lr̃am de nabuc.arguũt ꝑmo:qz nõ ẽ viſile q rex fuiſſet dimiſſus currere p cãpos cũ beſtijs:ſed magis fuiſſet ligat' ꝛ incluſus. Silr nec q p tantũ tps vixiſſet nudus ſub diuo. Tertio ipoſſibile vr̃ q ita diu vixiſſet tali cibo:qz .j. dr: Fenũ ẽſi bos comedes. Quarto qz in tãto tpe beſtie deuoraſſent eũ:vt vr̃. Quinto qz nõ ẽ viſile q.vij. ãnos tã tũ regnũ fuiſſet ſine rege ꝛ nõ legit' alt' inſtitutus:ꝛ ſi ſupfuiſſet iſtitut' nõ ẽ viſile q ei ceſſaſſet p'furiã:ió dicũt q daniel ad lr̃am loq̃tur ħ de diabolo ſb̃ metaphora de nabuc. ſed ocñ iſtoz ẽ erroneũ:qz peccatũ demonis ẽ irremediabile: ſicut diffuſe tractat a' ſnia:ꝛ ꝟiũ dicẽ erroz ẽ Origenis: cui' ipz obatõem omitto hic ꝓpt plixitatẽ vitãdã:ꝛ qz hꝫ in ſcriptis cõibus. Itẽ falſitas iſtoz patz ex lr̃a vbi dr: Daniel erat collega hui' nabuc. de q̃ eſt hic ſmo. Q aũt cẽt familiares ipſi diabolo eſt falſũ:cũ hic dicat q̃ bẽbat ſpũm deoruz ſcõz. Itẽ ſomniũ nõ põt ineſſe diabolo ſicut nec ſomn'. Itẽ quomõ exponẽt daniel ſomniũ diabolo:cũ in demonibus vigeat acumẽ itellectus magis q̃ in hoibus.ꝛ ió dicẽdũ eſt q hec ẽ vꝫ hiſtoria ꝛ nõ locutio parabolica:qõ pz ex hoc q ꝑſone ſic deimiate noiant.ſ.daniel:nabuc.ꝛ alij:ꝛ coz officia. Itẽ p hoc q factũ nõtur ſic celebre q ſcribit toti regno in regia epla d Ad ꝑmũ igit qõ in ꝟiũ obijcit dicẽdũ:q ſic dicit hiero' ꝛ experiẽtia docet:mlta ſũt ipoſſibilia hoi ſano:ꝛ tñ ſũt poſſibilia hoi furioſo.furia.n.facit hoiem multa agere ꝛ pati que alꝫ nõ poſſet.videm'.n. amẽtes diu ſub diuo morari:crudis ſuſtẽtari:qb' etiã vr̃ q ſint beſtie beſtiaꝝ etiã ferociũ:ꝛ cũ talib' amicitiam contrahunt. Dec hiero'. Ratio aũt iſtoꝝ que dicit hic hieronym':põt aſſignari breuiter:qz furia naturaz hominis deordinat ꝛ quaſi beſtialem facit:ꝛ ex hoc ſequitur q aliqua ſunt eis delectabilia ꝛ poſſibilia q̃ añ nõ erãt ꝓpter tranſmutationez nature:ſicut mulieribus prẽgnantib' carbones vl terra ſit cibus delectabilis ꝓpter nature deordinationez: que tamẽ alias ſunt eis abominabilia. Ex hoc etiam ſequitur aliud.ſ.q cum beſtijs contrahunt familiaritatem ꝓpter quandam aſſimilatõem ad eas:ꝛ ꝓpter hoc beſtie non deuorabant nabuchodonoſoz:ſicut ꝛ experimento videtur q canes ferociſſimi non nocent fatuis naturaliter vel amentibus. Poteſt tamen dici q a beſtijs fuit diuinitus preſeruatus:ꝛ ſic patz ad quartuor. Prima cauſa autem quare nõ fuit ligatus vel incluſus tempore furie:quia per hoc infirmitas fuiſſet aggrauata:patz enim ad ſenſum q furioſi cum ligantur magis infirmantur:ꝛ ſciebant homies ſui per reuelatõem dani elis:q in campis non moreretur:ſed finaliter in regnuz reſtitueretur d Ad q̃ntum dicendum q regnuz tempore illo fuit gubernatum per ꝓncipes ꝛ maxime per danielem: qui diligebat regem:ꝛ quia per danielis reuelationez ſciebãt regem reſtituendum:ideo nullum alium audebãt interiz ſtatuere:ne nabuchodonoſoz poſtea reſtitutus puniret eos tanq̃ reos de crimie leſe maieſtatis. Itez quia nabuchodonoſoz multum regnuz ampliauerat ꝛ glorificauerat: ideo cuz maiori patiẽtia ꝓncipes eum expectabãt. Vel alit poteſt dici: q filius eius Euilmeradach illo tempore regnauit. Quomodo aũt poſtea ceſſit patri dicẽdum: q hoc fecerunt ꝓncipes: ꝙ eius maliciam odiebant. vnde vt dicunt aliqui: ꝓpter mala que fecit tempore infirmitatis paterne fuit poſtea incarceratus a patre cum Joachin rege iuda:ex quo cũ eo amicitiam cõtraxit:ꝛ cum de carcere extraxit:vt habeꝫ .iiij. regum vltimo. i Tu ergo balthaſar. Hic cõſequenter ponitur viſionis iterpretatio: ꝛ diuiditur in duas:quia ꝑmo ponitur ipa interpretatio:ſecũdo interpretationis impletio: ibi O mnia hec. In prima parte dicitur ſic: i Tu ergo balthaſar.ideſt daniel k Narra interpretatoẽz feſtinus ñc.quaſi diceret: nõ indiges temporis dilatione ad cogitãdum: ꝓpter diuinam ſapientiam: que eſt in te. l Tunc daniel ñc.cepit intra ſeipſum cogitare tacitus.quia nolebat cito procedere ad denũciandum regi mala. m Et cogitatõnes eius conturbabant eum. quia rex honorauerat eũ multum ꝛ ſocios eius: ꝛ ideo quaſi gratus conturbabatur de malo eius futuro: vnde ſequitur poſt: n Domine mi:ſomnium his qui te oderũt ñc. quia

licet vitas ꝯ supiores sit dicēda: tamē cū reuerentia dz dici. a ¶ Arborē quā vidisti. Hic incipit exponē visiō nē eo mō quo superi⁹ est expolita: ⁊ iō pz ex dictis sīa vsq; ibi: b ¶ Quāobrē. vbi posita expōne ponit monitio danielis monentis regē ad pniam ⁊ opa mie: vt p hec auertatur pena futura ab eo: qz nesciebat prophecta: vtruz hec pphetia esset dicta p cōminatōez tm̄: qz tales cōminatōes frequēter intelligūtur sub cōditōe. s. si illi ꝯ quos dicunt pseuerēt i malo. vñ dicit dñs hiere. .xviij. Repēte loquar aduersus gētē ⁊ aduersus regnū vt eradicez ⁊ destruā illud. Si pniam egerit gēs illa a malo suo: agā ⁊ ego pniam sup malo qđ cogitaui vt facerez ei. c ¶ Hec. Hic ponit interp tatōis impletio: ⁊ diuidit i duas: qz p̄mo ponit visionis ipletio q̄tum ad ipius nabuc. delectōem: ⁊ 2° q̄tū ad ei⁹ restitutōnē: ibi: Jgr̄ post finē. Circa p̄mū cōsiderādū q⁹ lz ad vbū danielis nabuc. aliquā pniaz egerit: ⁊ aliq̄ opa mie fecerit: tñ ad p̄stinā supbiaz redūt: ppt quod pena p̄dicta fuit ei inflicta: ⁊ h° ē qđ dī: Hec. ⁊c.

c ¶ P° finē mēsiū. xij. idest p° annū: qz p ānū fcā ē dilatio pene ppt opa mie: sz qz vt dictū ē: reuersus ē ad supbiā: ideo tūc ei īflicta est.

iterp̄tatō ei⁹ hostib⁹ tuis sit. Arborem quā vidisti subli mē atq; robustā: cui⁹ altitudo ptigit ad celū: ⁊ aspect⁹ illius in oēm terrā: ⁊ rami eius pulcherrimi: ⁊ fructus ei⁹ nimi⁹ ⁊ esca oīum in ea: subter eam habitantes bestie agri: ⁊ in ramis ei⁹ cōmorātes aues celi: tu es rex: qui magnificat⁹ es: ⁊ inualuisti: ⁊ magnitudo tua creuit ⁊ puenit vsq; ad celū: ⁊ potestas tua i termios vniuerse terre. Qđ aūt vidit rex vigilem ⁊ sanctū descēdere ð celo ⁊ dicē: succidite arborez ⁊ dissipate illā: attamē gramē radicū ei⁹ in terra dimittite: ⁊ vinciat⁹ ferro ⁊ ere in herbis foris: ⁊ rore celi cō spergat⁹: ⁊ cū feris sit pabulū ei⁹: donec septē tpa mutētur sup eū: hec ē int̄pretatō snie altissimi: q̄ puenit sup dñm meū regē. Eijcient te ab hoīb⁹: ⁊ cū bestijs serisq; erit habitatio tua: ⁊ fenū vt bos comedes: ⁊ rore celi īfūderis: Septez q̄z tpa mutabunt sup te: donec scias: q⁹ dñet excelsus sup regnū hoīum: ⁊ cuicūq; voluerit det illud. Qđ aūt p̄cepit vt relinq̄ret germē radicū ei⁹. i. arboris: regnū tuū tibi mānebit: postq̄z cognoueris ptātem esse celestem. Quāobrē rex ꝓsiliū meum

placeat tibi: ⁊ pctā tua elymosinis redime: ⁊ iniqtates tuas misericordijs paupex: forsitā ignoscet de⁹ delict⁹ tuis. Hiā hec venerūt sup nabuchodonosor regē. Post finem mēsiū duodecī i āula babylonis deābulabat. Respōdit rex ⁊t ait: Nōne hec est babylon ciuitas magna: quā ego edificaui i domū regni: i robore fortitudinis mee ⁊ in glia decoris mei: Cuinq; sermo adhuc eēt in ore regis: vox de celo ruit: Tibi dicit̄ nabuchodonosor rex: Regnū tuū trāsibit a te: ⁊ ab hoīb⁹ eijciēt te: ⁊ cū bestijs ⁊ feris erit habitatio tua: fenū q̄si bos comedes: ⁊ septē tpa mutabunt sup te: donec scias q⁹ dñet excelsus i regno hoīum: ⁊ cuicūq; voluerit det illud. Eadē hora sermo cōplet⁹ est sup nabuchodonosor: ⁊ ex hoīb⁹ abiect⁹ ē: ⁊ fenum vt bos comedit: et corpus ei⁹ infectū est: donec capilli ei⁹ i similitudinē aq̄larum crescerēt: et vngues ei⁹ q̄si vngues auiū. Jgitur p° finē dieruz ego nabuchodonosor oculos meos ad celū leuaui: et sensus me⁹ redditus est mihi: et altissimo benedixi: et viuentem in sempiternum laudaui et glorificaui: quia ptās eius ptās sempiterna:

q̄dro: ⁊ q̄libet lat⁹ q̄dri hēbat. xvj. miliaria. i. octo leucas: nec ē mir̄: qz tūc sic edificabātur ciuitates: q⁹ q̄libet ꝓ statū suū hēbat iuxta domū suā hortū ⁊ vineā vbi irenascentia crescebāt vñ diu possz viuē i obsidiōe cū familia sua. Capitoliū aūt vl fortalitiū illi⁹ ciuitat⁹ erat turr⁹ edificata a filijs noe: vt hr̄ gen̄. xj. d g Quā ego edificaui i domū r̄gni. nō. n. edificauerat simplr illaz ciuitatē: sz fecerat eaz metropoliz sue mōarchie: ⁊ eā āpliauerat ⁊ fortificauerat ad robur regni sui ⁊ hōrē ppt̄ qđ r̄putabat dictū danielis trufaticū. h ¶ Cuiq; ser. adhuc eēt i ore reg⁹. vt ei ostēdēt de⁹ q⁹ ppt̄ supbiā suā punit⁹ ē: iō ipo lo q̄nte supbe sūdit̄ inflictio pene cū dr̄: i ¶ Vox de celo ruit. q̄si qđā pōd⁹ deūciēs ei⁹ supbiā. ⁊ vox fcā ē in apto ut ōi vidicta itelligat a pplo: qz ñ ābulabat solus p aulā suam: sz multi erāt cū eo q̄ vocē de celo audierūt: k ¶ Tibi dr̄ nabuc. ⁊c. sēsus pz ex p̄dict⁹. seq̄t: l ¶ Fenū q̄si bos comedes. ex h° pz q⁹ nō fuit mutatus i bouē: vt dic̄ Joseph°: qz nō dr̄ h bos: sz q̄si bos sili mō vidēdo: vt hr̄ i decretis .xxiij. q. iij. remittūtur. m ¶ Et rore celi cor. ei⁹ infectū ē. qz celo tm̄ tegebat. n ¶ Donec ca. ei⁹ i si. aql. crescerēt. i. fm lōgitudinē alaz aqle: qz nō tondebat. o ¶ Et vngues ei⁹ q̄si vngues auiū. eadem rōne.

d ¶ In aula babylonis deambulabat. fret⁹ mltitudine militū. e ¶ Rnditq; rex. nō dr̄ h q⁹ aliqs loq̄ret cū eo: ⁊ iō dicēdū q⁹ rndit sue cogitatōi: qz tūc cogitabat ð abiectōe sua: quā p̄dixerat sibi daniel: ⁊ reputabat falsuz ⁊ impossibile: qz tā āns trāsierat: ⁊ ppt̄ magnitudinē potētie ⁊ supbie sue. f ¶ Et ait: Nōne hec ē babylō ciuitas magna ⁊c. q. d. q̄s posset me deūcē. dr̄ aūt babylon magna: qz fm q⁹ dicit Hiero° sup Esa. ipa erat edificata in

ubi Nunc ergo. Circa primum dicitur sic: p ¶ Jgitur post finem dierum. idest septem annorum p̄dictorum a domino. q ¶ Ego nabuchodonosor oculos meos. corporis. s. ⁊ mentis. r ¶ Ad celū leuaui. idest potētiaz dei cognoui. s ¶ Et sensus meus redditus est mihi. qz furia trāsierat. t ¶ Et altissimo benedixi. corde. v ¶ Et viuētez i sēpi. laudaui. ore. x ¶ Et glificaui. ꝓfitēdo vtutē ei⁹ ⁊ bonitatē publice. y ¶ Qz po. ei⁹ po. sempi. q̄tū ad duratōem;

a Et regnū ei⁹ in gnātōe ⁊ gnātōem. q⁹ se extēdit ad oēm gentē. b Et oēs hita. ⁊. apud eū i nihilū repu. sūt. q⁹ de nihilo sūt ⁊ i nihilū redigerētur nisi manutenētia dei ꝓfua rent. c Juxta. n. vo. suā fac tā i vtutib⁹ celi ⁊c. i. in āgelis d Et nō ē q̄ resi. ma. ei⁹. i. potētie. e Et dicat ei: q̄re fecisti. i. dicere posſit q⁹ iudicia ei⁹ incōprehensibilia sunt a nobis: nec errare pōt i factis suis. seq̄tur: f Figura mea reuersa est ad me. nō ē ꝑ hoc intelligēdū q⁹ ō figura bonus reuersus sit ad figurā bois: vt dic̄ Joseph⁹ ⁊ male: vt visū est: sed figura hic accipit ꝑ exteriori cōpositōe: q⁹ fuit tonsus ⁊ vestit⁹: ⁊ sic quodam mō in figura mutat⁹. Vel alr intelligēdum ē hoc ſm estimatōem quā hēbat i furia: q⁹ tūc sibi videbat q⁹ essz bestia. g Et optimates mei ⁊ magistrat⁹ mei req̄sierūt me. ſm tps ꝓdictū a daniele: ⁊ ꝓpter neq̄ciam cuilneradach: cui⁹ oñiū erat eis odiosū. cetera patēt. h Nūc igit. hic pōit ꝓclusio cū dr: Nūc igit ego nabuc. laudo. oze. i Magnifico. corde. k Et glorifico. ope l Regem celi. cuius regnū solū est stabile. m Quia oia opa ei⁹ vera. q⁹ ꝓcedūt ſm regulā sue sapie que nō pōt errare. n Et oēs vie ei⁹. i. modi faciēdi o Judicia. i. recti. p Et gradientes i ſupbia pōt humiliare. hoc cognſcebat ꝑ experiētiā. Dubitaē a q̄busdā: vtz iste nabuch. fuerit ſaluat⁹ ꝓpt hoc q̄ dr de eo Esaie. xiiij. Detracta est ad inferos ſupbia tua: cōcidit cadauer tuū. ⁊. ī. Verūtn ad inferni detraberis: i. ꝓfundū laci. ⁊ multa q̄ ibi dicūtur: ex q̄b⁹ aliq̄b⁹ vī q⁹ sit dānat⁹. Dicēdū q⁹ ē ſaluat⁹: q⁹ ſcriptura tertiat hist̄oriā ei⁹ in sui hūiliatōe ⁊ dine vtutis: ⁊ fidei ꝓfessi one: vt hic pz: q̄ nō fit i ſcriptura nisi de his q̄ sūt i statu salutis. hoc etiā dicit decretū. xxiij. q. iij. nabuchodonoſor: Ad illud q̄ dr in ẓriū in Esaia: dicēdū q⁹ dictū ē ꝑ cōmina tōez itellecta ꝓditōe. ſ. si ñ penitēt: q⁹ tñ penituit: iō ad infernū dānatoz̄ ñ descēdit: sic Esa. xxxviij. ꝑ Esa. dcm̄ ē Eze. Dispone domui tue: q⁹ morieris tu ⁊ nō vives: q⁹ tñ penituit: ideo ſnia mutata fuit: ⁊ additi si vite ei⁹. xv. āni: vt hī ibidē Moral⁹ exponēdo ꝑ arboz̄e itelligē possum⁹ quēcunq⁹ statū ꝑspez tpalē vel spūalem. Si accipit q̄tū ad tēporalē tñ sic arboz̄ ista ē hō q̄tū ad psonā: hō. n. est arboz̄ euersa: vt. ē. dcm̄ est. Ista arboz̄ ē i medio terre. q⁹ sita ē inter oriētē natiuitatis: ⁊ mortis occidētē. Alta. per excellētiā inter alias creaturas Magna. q̄tū ad sciam Fortis. q̄tuz ad potētiā Procera. q̄tū ad apparētiā. Ramosa. q̄ ad generis lineā. Fructifera. p opulētia: ſz nō q̄tū ad charitatē sed carnē nutriēdā Lata vel diffusa. q̄tum ad famam. Subter eā aialia. i. simplices Bestie. i. feroces In ramis ei⁹ volucres. i. in domo ei⁹ vel curia sūt leues: ſupbi: mendaces: garruloſi Ex ea vescit oēs caro. i. carnales eius bona ꝓsumūt: q⁹ totū dat mūdo: nihil deo. Sup hāc arborē est ſnia quā clamat vigil. i. xp̄s vel āgelus: vel ꝓdicator vel prelat⁹: que seq̄t Succidite arborē. p morte Ejcite q̄tū ad vilitatē extremā inī aialia: q⁹ i alūs aialib⁹ post mortē remanet aliq̄d vtile: nihil aūt i huiusmōi homie Precidite ramos eius. i. parētelā Excutite folia. i. exteriorē apparētiā Dispergite fructū. i. opulētiā: q⁹ in morte quilibet rapit q̄ pōt ō bōis taliū Fugiāt aialia ⁊c. ꝓpt familie dispſtionē. Ejciatur exter⁹. i. ad societatē infernalē. Cor ei⁹ ab humano cōmutet. q̄tū ad obstinatōem. Septē tēpora mutent sup eū. q̄tum ad damnationem perpetuā que p septēnariū designat. Ecce arboz humane ꝓsperitatis: ⁊ ꝓ eā ſnia dicit vltōis. Scdo potest exponi de ꝓsperitate seu excellētia spūali: ⁊ sic per arborē intellige hoiez vtuosum. Hec arboz ē alta. p iustitiaz. Fortis. p ꝓstantiā Frondosa. p eloq̄ntiaz Magna. p prudētiaz: q̄ dirigit oēs vtutes. Diffusa. per miam Fructifera. p ꝺuotōis exuberātiā Oēs pascūt ex ea. p fraudē ꝓximoz̄. Subter eam bestie. p sensuum exteriorum refrenationem In ramis eius volucres celi. per motuum exteriorum moderantiam: hic homo si i peccatum cadat contra eaz inclamat. Vigil. idest christus in euāgelio predicator vel prelatus predicando. Succidite arborem. quantum ad desertionem charitatis que est vita anime Precidite ramos. quantum ad ablationem voluntatis bone Excutite folia. quantuz ad defectū bone locutionis. Dispergite fructus. quantum ad ſubtractionem bone operationis Fugiāt animalia que ſubter eam sunt. quantum ad defectum debite ſubiectionis Alligetur vinculo. quantum ad generationem male consuetudinis Ferreo. ꝓpter duriciem obstinationis Ejciatur foris. quantum ad inuerecundiam in omnibus malis: quia tunc facta est ei frōs meretricis Cor eius ab humano commutetur. quantum ad omnem modum crudelitatis Septem tempora commutentur ſuper eum. quantum ad puersam opinionem totius legis. Huius arboris sententias percipiunt in ſomnijs reges: principes: nobiles: diuites: q⁹ frequenter in predicationibus audiunt diuinam ſententiam: ſed non curant ac si esset tantūmodo ſomniū.

et regnū eius in generatōe ⁊ gnātōez: et oēs hītatores terre apud eū in nihiluz reputati sūt. Juxtā volūtatez .n. suā facit tā in virtutibus celi q̄z in hītatorib⁹ terre: et nō est q̄ resistat manui ei⁹ et dicat ei: q̄re fecisti: In ipo tpe sensus me⁹ reuersus est ad me: ⁊ ad honorez regni mei decorēq̄z pueni: ⁊ figūra mea reuersa est ad me: et optimates mei ⁊ magistra⁹ tus mei req̄sierunt me: ⁊ in regno meo restitutus sum: ⁊ magnificētia amplior addita est mihi. Nūnc igitur ego nabuchodonoſor laudo ⁊ mágnifico et glorifico regē celi: q̄ūia oia opa ei⁹ vera et oēs vie ei⁹ iūdicia: et gradientes i ſupbia pōt hūiliare

Capūulum. V.

Balthasar rex. Hic ponitur quarta visio: vbi ostenditur eminentia regni Christi ⁊ iustorum ad regnum antichristi ⁊ malorum. Causa materialis est destructio regni chaldeorum per medos ⁊ persas: que quidem destructio per digitos scribentis in pariete est dictata: per danielem interpretata: in quo designatur destructio regni diaboli per mortem Christi ⁊ eius passionem. Causa finalis est ad ostendendum iusticiam dei: ⁊ danielis prudentiam extollendam. Causa efficiens est instinctus ſpiritusſancti de re imminente: vnde fuit reuelatio: non ſomnium. Causa formalis consistit in diuisione: ⁊ dr uiditur in quattuor partes: quia primo tangitur visionis occasio: secundo videntis perturbatio: ibi Tunc facies. Tertio turbati responsio: ibi O rex altissimus ⁊ cetera. Quarto visionis expositio: ibi Iccirco ab eo Circa primum quattuor ponuntur. Primum est conuictus ſ lasciuie cū dicitur: a Balthasar

rex fecē grāde ꝓuiuiū. Hiere. xxix. ꝑdictū erat q̄ i septua
ginta ānis terminarē oñiuz chaldeoꝝ vt rediret captiuitas iudeoꝝ. Balthasar aūt credebat illud tp̄s trāsisse
z p oñs hiere. dixisse falsū: ppt qō vt dicūt hebrei: fecit
tale festū. b ¶ Optimatib' suis) mille. oēs. n. magni ꝑn
cipes sui imperiꝰ ꝓuenerāt in baby
lone: vt defenderent ciuitatē ꝓtra
Cyrū z Dariū: q̄ obsederant eā: vt
pz ex fine hui⁹. c. c ¶ Et vnusq̄sq̄z
fm suaz bibebat etatē. qō exponit
dupl'r. Uno mō q̄ fm etates suas
erāt in ꝓuiuio ordinati seniores in
ꝑmis locis z alīj ꝓñter i alījs. Alio
mō exponit: quia
nullus cogebat bi
bere vltra vires
suas: sicut fit apō
aliquos ḡtuz ad
hoc moribus in
cōpositos: z ppt
hoc nō erat decēs
hoc fieri i aula re
gali. 2m qō h̄ po
nitur ē ꝓtemptus
blasphemie expo
nēdo vasa deo cō
secrata vsib' hūa
nis: z hoc ē quod
dī: d ¶ Precepit ḡ iā temu. vt
affer. vasa rē. de
tēplo vbi fuerāt
reposita a nabu.
venerabilr fz suā
estimatōem. ‖ e
Que aspoꝝ. na
buch. pa. eius. i.
auus ei⁹ fm eos qui dicunt balthasar fuisse filium euīl
meradach: que opinio vī ꝓbabilioꝝ: vt. ē. dictū ē. ḡ. c.
sequit. f ¶ Ut biberēt in eis rex rē. ppt hunc ꝓtemptū
fuit iste punit': z maxime q̄ illa exposuit suis vxoꝝib'
z ꝓcubinis: vt h̄ dī. 3m qō hic ē positū ē act' idolatrie:
cū dī: g ¶ Laudabāt deos suos. insultādo deo iudeo
rū i cui⁹ vasis bibebāt. h ¶ Aureos z argēteos rē. ido
la. n. fiebāt de diuersis metallis fm ꝓꝑtatē illoꝝ ꝑ qb'
fiebāt: vt idolū martis de ferro: solis de auro: lune d' ar
gento. vñ dr actl. xix. q̄ edes diane fiebāt argētee. Ratō
aūt hui⁹ ē: q̄ ꝓbabile ē q̄ tales imagines fiebāt ꝑ astro
logos. In talib' aūt fiendis duo attēdūt: determinata con
stellatio ex parte vtutis influentis: z determinata dispositio ex parte māe recipientis. Quartū qō hic ponit ē cō
spect' oīne snie: cū dī: i ¶ In eadē hora apparuerūt di
giti rē. eadē hora dī vt oñdat manifeste, ppter quid erat
dei vindicta. s. ppt ꝓtemptū dei i abusu vasoꝝ sacroꝝ z
laude idoloꝝ. Ex hoc etiā pz q̄ temerariū ē res deo sa
cratas applicare vsib' humanis: ppt qō in eccla statutū
ē: q̄ calix i ꝑpa forma non vēdat nisi alteri eccle. ‖ k
Et rex aspiciebat. hic nō dī q̄ alīj viderūt: ex quo videt
q̄ non erat ibi manus scribēs fm exītiā: q̄ talia cōiter vi
dent ab oībus assistentib': sz solū erat talis apparitio i ocu
lis regis: z snia in pariete scribebat diuinus misterio angelico: q̄ eoꝝ ministerio talia fiūt. l ¶ Tūc facies. Hec ē scda
pars ꝓncipalis in qua ponitur videt
q̄ ꝓturbatio: z diuidit i
duas: q̄ ꝑmo describit ei⁹ ꝓturbatio rōne
visionis: 2°, ppter defectū inꝑpretatōis: ibi
Unde rex balthasar.
Circa ꝑmū dī sic: ‖ l
Tūc faciēs regi cōmu
tata ē. q̄ ex timore re
cursus fact' ē sanguinis ad coꝝ: z ꝑ vñs fa
ci⁹ ē pallor: i facie z tre
mor in mēbris exteri
oꝝib': vñ seqt: Et com
pages renuz eius rē.
m ¶ Exclamauit itaq̄z. q̄ nō solū fuit
turbat' in corde: sed
turbatōez oñdit vo
ce. n ¶ Ut introdu
cerent magos. expō
sicut. ō. seqtur: o ¶
Quicūq̄z legerit hāc
scrip. z iterp. ei⁹ ma.
mihi fece. pur. vestiet
rē. Apud gentiles ḡt
tuoꝝ erant insignia re
galia: purpura: fibu
la vl'toꝝ aurea: an
nulus: diadema: hec
quattuoꝝ sīl ꝓcurren
tia designabāt hono
rē regiū. ꝑ singla aūt
ꝑ se assūpta vel plura
dsignabāt ptipatio
nē honoris regū: z h⁹
designat hic: vñ seqt:
p ¶ Et tertⁿ i regno
meo erit. i. tertⁿ a me
erit in honore. ¶ q
Tunc ingressi oēs sa
pi. regis non po. scrip. legere rē. q̄ erat scripta hebraice: z
ipsi illas lr̄as ignoraba: z dato q̄ scirēt legere: tū non pote
rant scire intellectū eius: q̄ i trib' vbis. s. mane: techel: pha
res: ꝓtinebatur tanta snia q̄ nō poterāt nisi dño reuelante.
Et hoc ē ppie legere q̄n nō solū cognoscūtur lr̄e: sed etiam
intellectus. r ¶ Unde rex balthasar. hic describitur re
gis perturbatio ꝓpter defectum interpretationis: cum dicitur: Unde rex balthasar satis conturbatus est. hoc est mltuz. s ¶ Et vultus illius immutatus est. quia ꝓpter
vehementiam timoris ire z turbationis frequenter muta
batur coloꝝ eius in facie. t ¶ Sed z optimates ei⁹ tur
ba. ex regis perturbatione: z quia a deo erant percussi cum
essent participes criminis. v ¶ Regina autez. idest mater
balthasar fm oꝛigenem: sed secunduz Josephum erat eius
auia: quod videtur probabilius: z ideo poterat scire preteri
ta que rex ignorabat: que .s. facta fuerant tempore nabu
chodonosoꝝ aui regis. x ¶ Domum conuiuij ingressa
est. ad consolandum regem z ei consulendum: z patent eius
verba vsq̄z ibi: y ¶ Est vir in regno tuo qui spiritum san
ctoꝝ deoꝝ hēt. loquitur de deo celi i plali ad modum gentilium: cetera patent ex dictis in alījs capitulis vsq̄z ibi:

a Spūs amplioꝛ q̄tū ad multitudinē cognitoꝛ. b Prudētia. q̄tū ad cognitōis claritatē. c Intelligentiaq; ⁊ inꝛptatio sōnioꝛ. Intelligētia dr q̄tū ad cognitōez occulti. Interꝛptatio q̄tū ad exꝑssionē vbi. d Et ostēsio secretoꝛ. qz multa sunt alia secreta q̄ in somnijs: sicut ē in ppolito de scriptura i pariete que fuit nota daniel. e Ac solutō ligatoꝛ. q̄tū ad intellectū scripturaꝛ alijs occultaꝛ: que dicunt eis ligate: qz non pñt vidē interi intellectū hoc mō loquitur phs .ğ. metaphy. vbi dic: q̄ sicut nodū nō pōt soluere qui nō nouit intricatōem nodi: ita nec qōem dubitabilē soluē q̄ ignorat intricationes rōuz ex vtraq; pte. f Inuēte sūt ⁊c rex iposuit nomē balthasar. Primo. c. dictū ē q̄ ꝓpositꝰ eunuchoꝛ iposuit hꝰ nomē danieli: g̃ rex nō iposuit. dicēdū q̄ ꝓpositꝰ iposuit de mādato regis: ⁊ iō rex ꝓncipaliter fecit hoc: vt hic dr. sequit: g Igit introductꝰ ē daniel ⁊c. ex q̄ hr q̄ ꝓsiliū mulieris sapiētis nō ē ꝓtēnēdū maxime qñ nō hr aliud: sic i ꝓposito erat. seq̄t: h Tu es daniel. de fi. cap. iude. q. d. tu es de illis apud quos ꝓsueuerūt cē pphe: qz alibi q̄ apud iudeos raro leguntꝰ fuisse pphe. i Quē adduxe. pr̄ meꝰ. i. auus meus cui vã rñdisti ō occultis. Lꝛa patent ex dictis vsq; ibi: k Respōdēs da. ait cō. rege: Mūera tua sint tibi ⁊c. qz ex pacto ñ ē aliq̄d accipiēdū. p reuelatōe dini secreti: sz post factū pōt aliq̄d accipi ex liberalitate dantis: sicut fecit daniel. j. eo. c. l O rex. Hec ē 3ª pars huiꝰ. c. vbi dat regi rñsio a daniele: ex q̄ pz q̄ vicia ꝓncipū tpe debito nō sūt tacēda: ⁊ vt daniel meliꝰ ipz arguat ponit exēplū aui sui: q̄ ppr̄ superbiā suā fuit deiectꝰ a regno ad tpe: vt patuit. c. p̄cedēti: ⁊ iō iste grauiꝰ peccauit q̄ nō fuit correctꝰ exēplo eiꝰ. Nec valet si dicat: q̄ iste non hēbat adhuc discretōem qñ auus eiꝰ mortuꝰ ē: ⁊ sic posset excusari p ignorātiā facti: nō valet: sicut dcm̃ est: qz facta regū. s. nōbilia scribebāt i ānalibꝰ historiꝛ ⁊ depigebantur in imaginibꝰ: vt magis memoꝛie cōmēdarēt ad exēplū alioꝛ:

⁊ haruspicū ꝓstituit eum. Pater iquā tuus o rex: qz spiritus ampliꝰ ⁊ pruden tia intelligētiaq; ⁊ interꝛpta tio sōnioꝛ: ⁊t ossio secretorū ac solutio ligatoꝛ iuente sunt i eo: hoc ē i daniele: cui rex iposuit nomen balthasar. Nunc itaq; daniel voceꝰ: ⁊ interꝛptatōem narrabit. Igit̃r introductꝰ ē daniel corā rege. Ad quē pfatꝰ rex ait: Tu es daniel de filiis captiuitatis iude: quem adduxerat pr̄ meꝰ rex de iudea: Audiui de te qñ spm deoꝛ hēas: ⁊ scia itelligentiaq; ac sapia āpliores iuēte sunt. i. te. Et nūc introgressi sūt i ꝓspectu meo sapientes magi: vt scripturā hanc legerēt: ⁊ iterꝛpretatōem eiꝰ idicarēt mihi: ⁊ nequerunt sensū huiꝰ sermonis edicē. Porro ego audiui de te: q̄ possis obscura inꝛpretari: ⁊ ligata dissoluere. Si ergo vales scripturā legere ⁊ iterꝛptatōez indicare mihi: purpura vestieris: ⁊ torquē aureā circa collū tuū habebis: ⁊ tertiꝰ i regno meo ꝓnceps eris. Ad q̄ rñdens daniel ait corā rege: Munera tua sint tibi: ⁊ dona domꝰ tue alteri da: scripturā autē legam tibi rex: ⁊ interꝛptatōnem eius ostendam tibi. O rex deus altissimus regnum et magnificentiā gloriam et honorē dedit nabuchodonosoꝛ patri tuo: ⁊ ꝓpter magnificētiā quam dederat ei: vniuersi ppli: tribꝰ: ⁊ lingue tremebāt ⁊ metuebant eum. Quos volebat interficiebat: quos volebat percutiebat: quos volebat exaltabat: ⁊ quos volebat humiliabat. Cuīādo autē eleuatum ē coꝛ eiꝰ: et spūs illius obfirmatꝰ ē ad superbiā depositꝰ ē de solio regni sui ⁊ gla eius ablata ē: ⁊ a filijs hoium eiectus ē. Sz ⁊ cōr eius cū bestijs positū est: ⁊ cū onagris erat habitatio eiꝰ. Fenū quoq; vt bos comedebat: ⁊ roꝛe celi coꝛpꝰ eius infectū est: donec cognosceret q̄ ptātem hēret altissimus i regno hoium: ⁊ quēcūq; voluēit suscitabit sup illud. Tu quoq; filiꝰ eiꝰ balthasar nō hūiliasti coꝛ tuū: cuz scires hec oia: sed aduersū dominatorē celi eleuatꝰ es. Et vāsa domꝰ eiꝰ allata sūt corā te: ⁊ tu ⁊ optimates tui: ⁊ vxores tue ⁊ ꝓcubine tue vinuz bibistis i eis. Deos quoq; argēteos ⁊ aureos ⁊ ereos ferreos ligneosq; ⁊ lapideos: qui nō vident neq; audiūt neq; sētiūt: laudasti. Porō deū q̄ hz flatū tuū i mānu sua et oēs vias tuas nō glificasti. Iccirco

d Et ostēsio secretoꝛ. qz multa sunt alia secreta q̄ in somnijs: sicut ē in ppolito de scriptura i pariete que fuit nota daniel. e Ac solutō ligatoꝛ. q̄tū ad intellectū scripturaꝛ alijs occultaꝛ: que dicunt eis ligate: qz non pñt vidē interi intellectū hoc mō loquitur phs .ğ. metaphy. vbi dic: q̄ sicut nodū nō pōt soluere qui nō nouit intricatōem nodi: ita nec qōem dubitabilē soluē q̄ ignorat intricationes rōuz ex vtraq; pte. f Inuēte sūt ⁊c rex iposuit nomē balthasar. Primo. c. dictū ē q̄ ꝓpositꝰ eunuchoꝛ iposuit hꝰ nomē danieli: g̃ rex nō iposuit. dicēdū q̄ ꝓpositꝰ iposuit de mādato regis: ⁊ iō rex ꝓncipaliter fecit hoc: vt hic dr. sequit: g Igit introductꝰ ē daniel ⁊c. ex q̄ hr q̄ ꝓsiliū mulieris sapiētis nō ē ꝓtēnēdū maxime qñ nō hr aliud: sic i ꝓposito erat. seq̄t: h Tu es daniel. de fi. cap. iude. q. d. tu es de illis apud quos ꝓsueuerūt cē pphe: qz alibi q̄ apud iudeos raro leguntꝰ fuisse pphe. i Quē adduxe. pr̄ meꝰ. i. auus meus cui vã rñdisti ō occultis. Lꝛa patent ex dictis vsq; ibi: k Respōdēs daniel ait corā rege: Mūera tua sint tibi ⁊c. qz ex pacto ñ ē aliq̄d accipiēdū. p reuelatōe dini secreti: sz post factū pōt aliq̄d accipi ex liberalitate dantis: sicut fecit daniel. j. eo. c. l O rex. Hec ē 3ª pars huiꝰ. c. vbi dat regi rñsio a daniele: ex q̄ pz q̄ vicia ꝓncipū tpe debito nō sūt tacēda: ⁊ vt daniel meliꝰ ipz arguat ponit exēplū aui sui: q̄ ppr̄ superbiā suā fuit deiectꝰ a regno ad tpe: vt patuit. c. p̄cedēti: ⁊ iō iste grauiꝰ peccauit q̄ nō fuit correctꝰ exēplo eiꝰ. Nec valet si dicat: q̄ iste non hēbat adhuc discretōem qñ auus eiꝰ mortuꝰ ē: ⁊ sic posset excusari p ignorātiā facti: nō valet: sicut dcm̃ est: qz facta regū. s. nōbilia scribebāt i ānalibꝰ historiꝛ ⁊ depigebantur in imaginibꝰ: vt magis memoꝛie cōmēdarēt ad exēplū alioꝛ:

⁊ iō iste potuit scire aui sui scm̃. hoc ē igit qō dr: l O rex. balthasar m De altissimꝰ dedit regnū nabuch. qz de infimo statu eleuatꝰ ē ad monarchiā: vt dcm̃ ē. s. n Et magnificētiā. ppter expēsas magnas quas faciebat: qō ē ppriū magnifici: vt dr. iiij. ethi. o Et glīā. q̄tū ad diffusiones fame sue magnitudis. p Et honorem. qui ei ab vniuersis ipē debat: qz aliqui eum honorabāt ex amore. s. illi q̄ erāt ab eo exaltati: aliq; ex tiore. s. illi q̄ erāt ab eo ꝓssi: ⁊ q̄ sequūt i lr̄a patent ex dcis vsq; ibi: q On aūt eleuatꝰ est coꝛ eiꝰ. p superbiā nimiam. r Et spūs illius obfirmatꝰ est. i. obstinatus. qz non statim ad pmū peccatū pcussit eum dñs: sed expectauit correctōez: qō sequit patet vsq; ibi: s Coꝛ eiꝰ cū bestijs posituz est. quia sꝛtracto vsu rōnis: homo non differt a bestijs: vt hr. j. metaphy. quod fuit in nabuc. p amētiaz vt visū ē: qō seq̄t pz ex dictis vsq; ibi: t Tu q̄z filius eiꝰ. i. nepos. q. d. grauius peccasti: quia exēm i auo tuo hūisti. v Sz aduer. dñatorez celi eleuatus es. per superbiam. x Et vasa domus eius allata sunt coraz te ⁊c. ecce contumelia quā ñ fecerat nabuch. y Deos quoq; aureos ⁊c. ecce blasphemia: quia laudando deos suos deum celi qui in hierusalem colebat blasphemabat. z Porro deum celi qui habet flatū tuum. i. spiritum tuum vel virtutem respirādi: in quo conseruatur vita. a In manu tua. i. potestate. b Et omnes vias tuas. i. cogitationes ⁊ opera. c Non glorificasti. reddendo sibi gratias pro beneficijs acceptis. d Iccirco. Hec est quarta pars principalis huius capituli: in qua ponitur visionis expositio: e Iccirco. idest propter predicta tua mala: f Missus

est ab eo articulus manus ꝛc̄. i. digiti manus more hebraici sermonis: qui frequenter ponit singulare p plurali: vt exo. viij. Venit musca grauissima. i. multitudo muscaꝝ: q2 plures apparebāt digiti. Sequitur.

e Mane: thetel: phares. primū ptinet ad finē regni.

f Mane. n. idē est quod numeratio: pp qō subdit

g Numerauit deꝰ regnum tuum ꝛ ppleuit illud. i. finiuit. Scōm p̄tinet ad finē vite balthasar. h Thetel. idem est qō appēsio stateꝛ pp qō subditur:

i Appensus est in statera. diuini iudicij. s. in quo pōderata sunt facta tua: k Et inuentus es mīꝰ habens. i. minus in vita q̄ putares diuino iudicio hꝰ exigente propter mala tua. tertium pertinet ad translationē regni. l Phares enim idem est qō diuisio: ꝛ hoc est qō subdit:

m Diuisum est regnum tuum a te. s. ꝛ a posteris tuis

n Et datum ē medis ꝛ pſis. quia ei imediate succeſſit darius medus ꝛ postea cyrus rex pſaꝝ nepos darij.

o Tūc iubente rege indutus est daniel purpura ꝛc̄. Sed queritur q̄re talē honorē sibi exibuit cū diceret ei ꝺ ria. Dicendū q̄ hoc fuit ne coā hominib⁹ mēdacij argueret: quia talē honorē p̄miserat legēti scripturā ꝛ interpretanti: vt patet ex predictis. 2° q2 credebat p hoc iraꝝ dei placare exhibendo honorē eius pphete. Sequitur:

p Eadem nocte interfectus est balthasar. in hꝰ appet interptationis ipletio: ꝛ fꝫ aliquos balthasar a suis cubicularijs fuit interfectus: ꝛ ciuitas ꝓditione eoꝝ cyro tradita: Scōm glosam interfectus est ab exercitu medoꝝ ꝛ pſaꝝ: qui audita visione de diuina ſnia ꝓtra balthasar p exploratores suos fecerūt insultum audacter ꝺ ciuitatez: ꝛ viri bellatores ciuitatis non potuerūt ei resistere: tum quia erant attoniti ꝛ in stupoꝛē ꝓuersi ex predicta visione p danielis interptationē: tum q2 fatigati erant a ꝓuiuio ꝛ vino. Q2 aūt existente cōuiuio debeꝛet babylō inuadi ꝛ capi: predixerat esaiaſ. xxj. Babylō dilecta mea posita ē mihi in miraclū pone mensam cō templare in specula: hostes. s. insurgētes. Sequit: Comedentes ꝛ bibētes surgite p̄incipes arripite clypeū. q. d. magis esset tps pliandi q̄ festiuandi. Sequitur: q

Et darius medus succeſſit in regnū. lz. n. cyrus obsideret ciuitatē cū dario tñ cessit ipsi dario qui erat antiq̄oꝛ: ꝛ eī auuncul⁹: ita tñ q̄ post eū regnaret: ꝛ ita factuz fuit q̄ cyrus dario in regnū succeſſit. Moraliter exponendo dicēdū q̄ in hoc ca. ꝺ viciū carnalitatis ꝛ cupiditatis datur iudiciū equitatis. In balthasar nota superfluitatē: q2 interptatur capillus capitis qui nascitur ex superfluitate: In ꝓuiuio gulam: In vino inceptā leticiam In vxoꝛib⁹ indebitā accedendi licentiā: In cōcubinis manifestā luxuriā: In optimatib⁹ adulatoꝝ applaudētiā: In vasis aureis superbiā: nam tales homines finaliter in supbia vitaz ꝓsūmāt: q2 querit superfluitas pp supbiā. ideo ꝓbat origenes q̄ oīs diues est supb⁹: hoc de

ab eo missus est articulus manꝰ: q̄ scripsit hoc qō exaratū ē: Hec ē āt scriptura q̄ digesta ē: Manē thetel phares. Et hec interptatio ſmonis: Manē nūerauit deꝰ regnū tuū: ꝛ ppleuit illud. Thetel: appēsus ē i statera: et inuēt⁹ ē minus hñs. Phares: diuisū ē regnū tuum: et datū ē medis ꝛ pſis. Tūc iubēte rege induꝰ est daniel purpura: ꝛ circūdata ē torq̄s aurea collo eī: ꝛ

pdicatū ē de eo q̄ hꝫet ptā tē tū⁹ i regno. Eadē nocte interfectꝰ ē balthasar rex chaldē: et darⁱ medꝰ successit i regnuz: annos natus sexagtinaduos. L.VI.

Placuit dario: et constituit sup regnū satrapas centū viginti: vt essent in toto regno suo: et super eos p̄cipes tres: ex qbus daniel vnus erat: vt satrape illis redderent rationem: et rex nō sustinēt molestiā.

vicio carnalitatis. Quātū ad viciū cupiditatis: nota q̄ cupiditas est idoloꝝ fuitus fm aplm: q2 vnusquisq; rē quam p̄ ceteris diligit, pponit deō sui⁹: fm hiero. Igitur i oīs aureis notat opulētia: In argēteis apparentia: q2 argentum est sonoꝝ: In ereis fraudulentia quia videt esse aurum ꝛ nō est: In ferreis violentia: q2 ferrum domat omnia: sic isti in oīb⁹ sunt sine misericōdia Cōtra duo vicia pdicta notatur h iudiciū equitatis: qō est processus ꝛ dictamen diuine ſnie. Scribens ē p̄: Manus est filius: Digit⁹ ē spiritussāct⁹ sicut. n. digiti ꝛ manꝰ sunt a brachio: ita spiritussāct⁹ a p̄e ꝛ filio vnde de ipso dī: exo. viij. Digitus dei ē hic In pcte notat plenitudo assūpti hoīs: In aula vterus virginal In cand. labzo ꝺ qō scripsit certitudo naturalis dictaminis: q2

defecit i oīb⁹ his pscrutādis: In scriptura artitudo extremi examinis: qō erit tale. Mane: nūeratio. Thetel: statere appēsio. Phares: diuisio: q2 in finali examine deꝰ oēs actiones numerabit: oēs circūstātias pōderabit oīus factiones sepabit. Et tūc sedē terroꝝ affectōis: qō notatur in facies mutatōne: Erroꝝ cognitiōis qō significat in cogitatōnū pturbatōne Meroꝝ afflictōis: i renū dissolutione: Tremoꝝ desperatōnis: in genuū collisione: ecce iudiciū terribile contra viciuz carnalitatis ꝛ auaritie. Capitulum. VI.

Placuit dario. Hec ē ḡnta visio: q̄ licz sit historia: tñ dī visio: q2 hic fit mentio de angelo i lacū descēdente: ꝛ ora leonū mirabiliē ꝓcludēte: ꝛ danielē liberante: i qb⁹ notat mysteriū christi resurgētis: vt supra dcm̄ ē. Cā igit materiat⁹ hꝰ visionis ē emulatio p̄cipū ꝺ danielē: ꝛ reclusio eī i lacū: ꝛ liberato eī p̄ anglū. Cā finalis vt inocētia cerneret: dei iustitia pāderet: ꝛ mestitia plebis israelitice lenret. Cā efficiēs ē āgelica apparitio hꝰ merēte inocētia daniel cū deuotiōe ꝛ patiētia. Cā formalis i mō ꝓcedendi ꝓsistit. Procedit aūt hic p modū fraterne iudie ꝛ explorationis ꝺ vitā inocētis: ꝛ hz q̄ttuoꝝ ptes: q2 pⁿ ponit honoꝝ exaltatōis ex pte danielis. 2° liuoꝝ emulatiōis ex pte p̄ncipū: ibi Unde ꝛ p̄ncipes. 3° rigoꝝ ꝓdēnatiōis ex pte regis: ibi Qō verbum cū audisset. 4° tenoꝝ liberatiōis ex pte dei: ibi Et tūc pⁿ oluculo. Circa pⁿ notant tres gradⁿ honoris danieli exhibiti Primⁿ ē positiu⁹ quē tenuit daniel i dignitate: q2 a dario q̄ balthasar successit fuit ꝓstitu⁹ vnⁿ de trib⁹ principalib⁹ regni p̄ncipib⁹: audito. n. q̄ p̄cedentē visiōez exposuerat: duxit eū secū in mediā honorifice pp eī sapientiā: ꝛ tenuit eū i simili honore i q̄ posuerat eū balthasar: q̄ fecerat eū tertiuz in regno suo: vt dcm̄ est ca. p̄cedenti. i. vnū de trib⁹ p̄ncipalib⁹ regni sui: ꝛ hꝰ est qō dī hic: a Placuit dario. medo. i. filio astragis ad differētiā alteriⁿ darij q̄ fuit filⁿ assueri quē debellauit alexander magnⁿ. b Et ꝓstituit sup rem. sa. centum viginti. sic supra dcm̄ ē satrape dicunt q̄i rapientes satis: isti igitur erāt ꝓstituti p totū regnū i diuersis ptib⁹ ad pecunias colligendas: c Et sup eos p̄ncipes tres. maiores. s. pⁿ regem. Sequitur: d Et rex nō sustineret molestiā. duplici de cā: Una q2 iā erat antiqⁿ Alia q̄a erat monarcha nouus: ꝛ in p̄ncipio taliū solent aliqui

magis rebellare: ideo curā regni alīs tradiderat vt ipse posset magis vacare circa hostes repmēdos si insurgerent.

e Igitur daniel. Hic 2° ponitur gradus ꝓpatiu' honoris ipius danielis: qz nō solū satrapas supabat: sed ēt alios duos principes q̄ erant cōstituti cū eo sup totū regnū: vt visū est: z cā subdit: ff.

Quia spiritus dei. i. virt'a deo data ad cognoscēdū q̄ agēda sī z exeq̄nda: g Amplioz erat i eo. i. maioz: itēsiue z extēsiue.

Igitur daniel supabat oēs ꝓncipes z satrapas: qā ips dei āpliōr erat i illo. Ꝺoro rex cogitabat ꝓstituere eū sup oē regnū. Undē ꝓncipes z satrape q̄rebant occasionē: vt inuenirēt danieli ex latere regis: nūllāqz cāz ēt suspitōnē reperire potuerūt: leo q̄ fidel eēt: z oīs culpa z suspitio nō inueniretur in eo. Dixerūt ergo viri illi. Non inuenient' danieli huic aliq̄z occasionem: nisi forte i lege dī sui. Tunc ꝓncipes z satrape surripuert regi: z sic locuti sūt ei: Dari rex i eternū viue. Cōsiliū inierūt oēs ꝓncipes regni tui magistrat' z satrape senatores z iudices: īt decretum imperatoriū exeat z edictuz ut ois q̄ petierit aliquā petitionē a q̄cūqz deo z hoie usqz ad trigita dies nisi a te rex: mittāt i lacum leonuz. Nūnc itaqz rex ꝓfirma sentētiā ēt scribe decretū: vt nō imutet q̄ stātutū est a medis z psis: nec ꝓuaricari cui q̄z liceat. Ꝺoro rex dari' ꝓposuit edictum z statuit. Quod cū daniel ꝓpisset. i. ꝓstituā legē: igressus ē domū suā: ēt fenestris aptis in cenaculo suo ꝑ hierlm: trib' tpibus i die flectebat genua sua ēt adorabat: ꝓfitē bat̄qz coā deo suo sic z añ facer ꝓsueuerat. Viri ergo

y Usqz ad dies triginta nisi a te rex. tātū tpis ponūt vt daniel non posset euadere quin caperet in oratōe: qz in vno puo tēpore posset sic deū secrete orare q̄ alios lateret: z Mittatur in lacū leonū. ad deuorādū: qz cōdēnati ad mortē illic ꝓfitebantur. Hoc.n. edictū videbatur facere ad firmitatē regni z monarchie: inq̄tum per hoc homines inducerent ad tantaz reuerētiā z timorem regis q̄ nō auderēt petere ab alio ēt a deo: z iō rex q̄ erat nou' monarcha consensit nesciens eoz fraudē Simile edictum fecit assuerus ad suggestionē amā: vt hī hester. iij. z iiij. qz ꝗsi celans ꝓ pace regni impetrauit fieri edictū de destructiōe iudeoz: z cū h' impetrauit aliō edictū fieri ne alios accederet ad regē infra. xxx. dies in hoc simulās se ꝑlare pro regis magnitudine: ex cuius reuerentia nullus auderet ad eum accedere in tanto tpe: sed hoc faciebat ne aliquis infra hoc tempus ad regem accederet qui liberationem iudeoz impetraret. Hoc mō familiares principibus aliqn inducunt eos ad faciendum aliqua statuta pessima sub specie q̄ celent ꝓ rege: cum tamen aliud intendant. Sequitur: a Tunc itaqz rex confirma sententiam. q̄si dicerent libenter debes facere: qz est ꝓ regni vtilitate.

b Et scribe decretum vt non imutetur cē. q. d. quod tot z tantoz sapientum consilio ordinatum est non debet imutarī per vocem vnius hominis: c Qō statutū est a medis z persis. ex hoc videtur q̄ vnum erat regnū medoz z psarum quia cyrus nepos darij ei honore successit: vt predictum est: d Quod cuz daniel ꝓpisset cē. ingref. est do. suam. vt occulte oraret deū cauens de periculo insidiaz: ne tentaret deum exponēs se mortis periculo sine causa si hoc faceret in aperto.

e Fenestris apertis in cenaculo suo contra hierusalē. hoc hī ex tertio re. viij. vbi dī: q̄ filij israel ducti i captiuitatē debēt orare versa facie ꝑ hierlm: vt ex memoria templi vbi deus colebatur oratio eoz esset magis deuota z exaudibilis. f Tribus tpibus in die. i. hora matutinali: qz lotis manib' iudei tunc benedicūt deum: et hora sexta ante cōmestionem: exēplū hī actuz .x. vbi dicit: Ascendit petrus in supiora domus vt oraret circa horā sextā. et hora vesptina. sm q̄ dī actuū. iij. Petrus z iohānes ascenderunt in templū ad horam oratiōis nonā. q̄ accipit circa tps vesparz: vt pz in ecclesijs maiorib': vbi tūc dī nona. g Flectebat genua. ꝑ tū ad actū latrie exteriorē: h Et adorabat. ꝑ cruz ad actū interiorē: i Confitebatur cē. s. pccā ppli isrl z sua: qz oratio humiliant se nubes penetrat: vt hī in eccle. xxv. k Viri ergo illi. Hic tertio q̄rūt occasionez

Quia spiritus dei. i. virt'a deo data ad cognoscēdū q̄ agēda sī z exeq̄nda: g Amplioz erat i eo. i. maioz: itēsiue z extēsiue. h Ꝺoro rex. hic ponit grad' suplatiu' honoris quez rex voluit sibi exhibe re p eminentiam sue sapiētie: qz rex voluit cuz alīs duob' maiorib' ꝓpōere: vt sic esset sr totuz regnū imediate post ipsum. i Unde z principes. Post q̄ descriptus ē honor ex pte danielis: hic cō sequenter ponit liuor emulatiōis ex pte ꝓncipū: qui solet vigere in curīs magnatoz z quia inuidus semp q̄rit occasionē ꝑ innocentē: iō p' querūt occasionē ꝑ danielē circa conuictum carnalem: 2° circa ritum legalē: ibi Dixerunt ergo. 3° circa contemptum regalem: ibi Viri ergo illi. In p'te dī sic: i Uñ. i. pp excellentiam danielis quē rex volebat ꝓponere omnib': k Principes z satrape. moti a principib': l Querebāt vt inue. occa. da. ex latere regis. i. amouendi eū a familiaritate regis. Uel aliter. A latere. imponendo danieli q̄ equalitatē regis ambirēt sm hebreos. Uel a latere. i. ex uxore regis: que dormiuit ad latus ei' imponendo danieli q̄ haberet familiaritatem suspectam cum ea. m Nullāqz cāz cē.] Ex quo patz eminentia virtutis danielis: qz inter extraneos z emulos existens non potuit notari ēt a diligenter considerantibus de aliq̄ crimine certo nec in facto: qō notatur cum dī: m Nullam cām. nec in signo qō notatur ibi: n Et suspitione. suspitio enim ē q̄n aliquis incipit dubitare de fama vel bonitate alicui' ex aliquo leui signo. o Dixerunt ergo. Hic querūt 2° occasiōnē ꝑ danielez circa ritū legalē: z hoc est qō dī: p Nō inueniemus da. huic ali. occa. accusandi eum. s. erga regez: q Nisi forte i lege dei sui. qz sciebāt q̄ ipe magi vellz facere ꝑ edictū regis: q̄ ꝑ mandatū diuine legis: z ideo cogitauerūt āliter rex faceret aliquod edictū qō nō posset seruari sine trangressione legis indeoz: vt sic caperent danielē mādato legis non obediētē: z h' est qō subdit: r Tunc pri. z satrape surri. regi. surripere ē aliquē verbis fallere: q̄si cō modi sui grā: cū tñ sit ꝑ euz: z sic fcm est in proposito: qz induxerunt eū ad faciendū edictū per cui' occasionē occideret daniel: q̄ erat maxie sibi vtilis z fidelis: videbat tñ in ꝓma facie illud edictuz esse ꝓ regis vtilitate: z hoc est qō dī hic: s Rex in eternū viue. q. d. nos optamus salutem tuam. t Consiliū ini. om. ꝓn. regni tui. ꝓ bono statu regni ꝓseruando. v Ut decre. impera. exeat z edictū. i. lex firma z irreuocabil: x Ut ois q̄ pe. ali. pe. a q̄cūqz deo z ab hoie. hoc dicūt vt postea nō possit danielē aliquo mō excusare:

contra danielē circa contemptū regalē. ⁊ hoc est qđ dī hic. Viri ergo illi curiosius inquerētes. i. cū magna solicitudine occultas vias ⁊ p occultos modos: l Inuene. danie. ꝺ regis edictū: m Orantē ⁊ obsecran. Obsecratio ē oīo q̄ fit p iuocatōnē alic⁹ rei sacre p quā oīo fiat exaudibil' vñ dī obsecratio q̄i ob alquid sacr⁹ dep⁹catio: sicut cū dī: Per crucē ⁊ passionem tuam libera nos dñe. ⁊ ꝓsimilia: ⁊ ideo i oīb⁹ orationib⁹ ecclesie ad hoc q̄ fiant magis exaudibiles dī: Per dñm nr̄m iesum chr̄istū ⁊ cetera vbi ē iuocatio sancte trinitatis. sequitur:

illi curiosius inq uirētes inuenerūt danielē ꝺ̄ratē ⁊ obsecrātez deū suū ⁊accedētes lo̅cuti sūt regi sup edicto: Rex nūqd ñ ꝓstituisti: vt ois hō q rogaret quēq̄ de diis ⁊ hoib⁹ vsq ad dies trigīta: nisi te rex: mitteret i lacū leonū: Ad qđ rñdēs rex ait Ver⁹ sermo iuxta decretum medor atq̄ psalr: qđ ꝑua ricari ñ lz. Tūc rñdētes dixerūt cor̄ā rege: Ⓑāniel dē filijs captiuitatis iuꝺ nō⁹ non curauit ꝺ lege tua: nec ꝺ edicto qđ ꝓstituisti: sz trib⁹ tpib⁹ p die orat obsecratione sua. Qđ ūerbū cū audisset rex satis ꝓtristat⁹ ē: et p daniele posuit cor: ut liberaret euz: ⁊ vsq ad occasū sol' laborabat: vt erueret illū. Viri au tē illi itelligentes regē dixe rūt: Scitō rex q̄ lex medo rū atq̄ psalr ē: vt oē decretū qđ ꝓstituerit rex nō lice

n Et accedētes. inuidi explorato res: o Locuti sūt regi sup edicto. hoc est: de regis sentētia firma ⁊ irreuocabili priuis facta: hoc faciunt ne rex habeat liberandi viaz daniele: ⁊ hoc est qđ subdit: p Rex nunqd nō ꝓstituisti vt omis hō rē. ⁊ sic loquunt tacito nomine danielis: vt cuz rex responderit generaliter: q̄ omnis trāsgrediēs statutū sit

at imutari. Tūnc rex precepit ⁊ ꝺ̄duxerūt danielē: ⁊ misert eū i lacū leonū Ⓑi xitq̄ rex dāieli: Ⓑe⁹ tu⁹ quē colis sēp: ipse liberabit te. Ꝺ̄latusq̄ ē lapis vn⁹ ēt posit⁹ ē sup os lacī: quem obsignauit rex ānulo suo: ⁊ anulo optiatū suor: nequid fieret ꝺ dāielē. Et ꝺ̄bijt rex in domū suā ⁊t dormiuit i cenat⁹: cibiq̄ ñ sūt allati cor̄ā eo: isup ēt sōn⁹ recessit ab eo. Tūc rex p̄mo diluculo ꝓsurgēs festin⁹ ad lacū leonū prexit: ꝺ̄propiq̄nsq̄ lacui dāielē voce lachrymabili iclamauit: ⁊ affat⁹ ē euz Ⓑāniel serue dei viuētis: deꝺ tu⁹ cui tu seruis sēp: putasne valuit te libare a leoīb⁹? Et daniel regi rñdēs ait: Rex i ēternū viue. Ⓑeus me⁹ misit ā gelū suū: et ꝓclusit ora leonū: ⁊ nō nocuerūt mihi: qr̄ cor̄ā eo iusticia inuenta ē in

nuit accusatores vsq̄ ad occasum solis: vt dī in lr̄a: ⁊ ps. sequit: z Viri aūt illi. s. accusatores pessimi a Intelligentes regē. q. s. vellet modis varijs liberare danielem: b Dixerūt. ad ꝑiū arguēdo: c Scito rex q̄ lex medor ⁊ psalr rē. io reducūt edictū reg ad mēoriā: q̄r ita erat exp̄ssum q̄ nullo mō poterat danielē excusare ꝺn fecisset ꝑiuz: nō enī poterat excusare ex pte legis: q̄r erat firmata irreuocabilit vt visū ē: nec ex pte o'rāt. q̄r i ea sic dī: Oīs hō ꝺ petierit rē. ⁊ sic in ea iclusit daniel sic ⁊ alī: nec ex pte orati q̄r dī ibi: A q̄cūq̄s ꝺo ⁊ hoīe. d Tūc rex p̄cepit. Hic describit miseria hoīs inocētis. s. danielis ⁊ h⁹ ē qđ dī e Addurerunt daniele. Vidēs ꝑ rex q̄ ñ poterat liberare daniele nisi frāgēdo decretū: q̄ fractio erat sibi piculosa: ⁊ toti cōitati ratione p̄dicta: iō tāq̄ min⁹ malū sz elegit eis tradere danielē: ⁊ maxime q̄r firmiter credebat q̄ de⁹ eū liberaret sic audierat ꝺ trib⁹ locis suis liberati ꝺ camino: ⁊ h⁹ ē qđ sequitur p⁹: f Deus tu⁹ quē co. semp ipse lite. q̄r fz q̄ dicit glosa nō loquit ꝺubitatiue sed affirmatiue. g

Allatusq̄ ē lapis vn⁹. magn⁹. s. pōderosus: h Et posit⁹ ē sup os laci. ne alīs posset igredi: q̄r magī timebat rex de crudelitate hominū ꝺ daniele q̄ de ferocitate leonū: ⁊ h⁹ ē qđ subdit: i Quē obsignauit rex⁹ rē. ne aliqs itraret sine suo scitu: cui⁹ cā subdit: Ne qđ fieret ꝺ dāielē. k Et abūt rex. Hic ponit mestitia regis ex cōdēnatiōe danielis: ⁊ hoc est qđ dī: l Et dormiuit icenat⁹. i. abūt ad dormiendū: ita q̄ ñ dormiuit. Vñ seq̄t: m Et sōn⁹ recessit ab eo. tū ex tristitia: tū ex defectu cibi. n Tūc ꝑ Hec est ārta ps p̄ncipalis vbi describit teno⁹ liberatiōis ex pte dei: vbi tria notāt: innocētia liberata: inuidia lacerata: ibi Jubēte rege dei magnificētiā p̄dcā: ibi Tūc dar⁹. Circa p⁹m dī sic: n Tū rex p⁹ dilu. i. sūmo mane trāsacta illa nocte: o Ꝺ surgēs rex festi. ad lacū leo. prexit. Ex magno. n. desiderio liberādi danielē rex q̄ p noctē vigilauerat: vt dcm̄ ē et i mane nō dormiuit: qđ tm̄ solet esse remediū maximū ꝺ vigiliā noctis: p Appropiquāsq̄ lacui. da. vo. lachry. icla. Ex affectu. n. cordis lachrymat⁹ ē qđ tm̄ reges solēt cauere q̄tuz p̄t maxime cor̄ā pplo: ne mulieres esse videāt: q Daniel serue dei viuentis. h⁹ dic̄ q̄tū ad differētā idolor q̄ non viuūt. r De⁹ tu⁹ rē. putasne va. libe. te a leo. ñ dic̄ h⁹ ꝺubitando de dei potētia: sz vt cū daniel ꝺ opinionē humanā illesus appuerit iustior appeat idignatio r̄gis ꝺ accusatores danielis. sequit: r Deus me⁹ misit angelū suū. q̄r opera mirabilia facit ministerio angelor. s Et cōclusit ora

leonum.q.d. natura feritatis leonū nō est mutata: sed ab angelo ꝓhibita:qō patuit ex affectu sequenti i accusatores suos. t ¶ Jubente aūt. Dic describitur iudicia lacerata cuz dī: v ¶ Adducti sūt viri illi q accu. ꝛc. Jhoc erat iustū fz penā talionis:q maxime hz locū inter equales:sicut erat in ꝓposito. x ¶ Et nō pue. vsqz ad pauī. laci. ꝛc. Josephus dicit q accusatores dixerī leones fuisse satiatos carnib': ꝛ iō danielez non tetigisse: et tunc rex iussit vt ipsi darēt carnes leonib': qō cū vellent facere leones eos discerpserunt añ q̄ venirēt ad pauimētū:ꝛ ex hoc patuit manifeste:q dāiel ex sua iustitia fuerat liberatus. y ¶ Tūc darī. Dic describitur dei magnificētia ꝓdicata per regem dariuz ꝓp visū miraculū:ꝛ patz sententia ex ꝓdictis i ꝓncipio quarti capli ꝛ in fine capi. primi. Moraliter exponendo ꝓcessus emulatōis describit in hoc caplo: qz in emulis ꝓ notat ambitio: ex hac secuta est elatio: ex hac emulatoz insidiatio ad vltimū istoz delectio: ꝛ hec oia patent in littera. Ad euadenduz aūt emulationē exemplo danielis recurēdū est ad oratiōnē. Et in mō orandi ꝓsidera q daniel ingressus est domum i q̄ notatur ꝓsideratio mortis: Orabat aptis fenestris. in quo notat attentio legis: In cenaculo. in q̄ notat excessus ꝓtemplationis: Trib' tpibus. in q̄ notatur ordinatio tpis: Flectebat genua. in quo notatur cōfessio oris. Ad ista sequuntur liberatio eī: in q̄ appet edītas dei: et emuloz pditio: i q̄ apparet dei seueritas. ¶ VII.

HAno ꝑmo balthasar. Supra posuit ꝓpheta quinq visiones q̄ respiciūt christi ꝑmum aduētū: hic cōsequenē ponit alias quicq que respiciūt eī aduētuz 2m. Prima est de quattuor aialibus mōstruosis:ꝛ de aduētu iudicis ꝛ designat vltime tribulationis totalē ꝓcessum: 2a de pugna ꝑsaz ꝛ grecoz sub specie arietis ꝛ hirci: q̄ designat eiusde tribulatiōis ꝓncipalē ꝓflictū: 3a de hebdomadib' abbreuiatis vsqz ad mortē christi q̄ designat eiusdem tribulationis solatiu:qz tpe ꝓsecutionis antichristi maximū solatiū erit fidelib' de memoria passionis christi: quarta de appitione viri:liberationē ꝓpli ꝓnūciantis:q̄ designat eiusdē tribulationis terminū:quinta de pugna christi ꝛ victoria finali sub signo regis aq̄lonis ꝛ austri:ꝛ designat eiusdē tribulatiōis triūphū. Partes ēt patēt in q̄nq caplis sequentib' p ordinē positis. Circa ꝑmā visionē ꝓsiderādū q cā materialis est de quattuor regnis mūdi ꝓncipalib': fideles successiue affligentib':ꝛ de regno christi ꝓfecte obtento in iudicio finali oia regna ꝓterente. Cā finalis est ꝓuidētia ꝛ cautela ꝺ futurā tribulationē:qz minus seriūt iacula que ꝓuidentur:ꝛ vt oñdat q vsqz ad finē mundi puerſoz molestia ē ꝺ fideles ipugnatura: ꝛ iustoz modestia tādē victura:ꝛ antichristi molestia finaliter pitura:ꝛ christi militia eternaliter regnatura. Cā efficiēs ꝓncipalis est spiritussanctus aio desideranti ꝛ deuoto infundens cognitonē regnoz tpm:ꝛ factoz: Daniel aūt cā efficiēs instrumētalis: ista sub quadā breuitate describēs. Cā formalis i diuisione ꝓsistit:ꝛ diuidit i duas ptes:qz ꝑ° ꝓmittit quedā ꝓfatio respectu sequētiū:2° describit ipsa visio: vbi Videbam i visiōe mea. Circa ꝑm tria ponuntur. Primū ē tps in q̄ ista visio scā est cū dī: a ¶ Anno primo balthasar. Ex q̄ ꝑz q daniel nō posuit visiones �means ordinē historie: vel tpis i q̄ facte sūt danieli qz illa q̄ scripta si in ca. ꝓcedēti fuerūt facta p' istā visionē: qz facta fuerūt sb dario. Dari' āt successit balthasar: vt visū ē i fine. v. ca. Ratio āt h' ordinis ē: qz ista viso ē pure ꝓphetica:ꝛ iō potit cū visionibus sequentib' q̄ si eius dē ꝓditionis. Precedētes aūt visiones vel scripture historice vel sunt ptim ꝓphetice vl partim historice. Alia ratio est:precedentes enim pertinent ad christi ꝑmū aduētū: vt dcm ē supra ꝑ°ca. hec āt cū sequētib' ptinet ad aduentū christi: 2m. s. ad iudiciū vt magis videbit ꝓsequendo. 2° tāgitur modꝰ videdi cū subdit: b ¶ Daniel sōniū vidit ꝛc. Ex q̄ p: q vidit in sōno:ꝛ non in vigilia. 3° subdit modū scribēdi cū sbdit Et sōnium scribens breui sermone cōprehendit ꝛc.

c ¶ Videbam ꝛc. Dic ꝓnō describitur ipsa visio:2° ipsi' visionis interpretatio: ibi Dixit spūs meus. Prima in duas:qz primo ponit visio in generali:2° explicatur magis in speciali: ibi Prima ā sli leena. In ꝑ° pte dic sic daniel: c ¶ Videbā. i. itelligebā: d ¶ In visiōe mea. qz sensū visionis imaginarie itellexit: itelligētia. n. opus est in visione: vt dī. j. x. ca. e ¶ Nocte. qz tunc ḋtatis sensibus exteriorib' facili' cognitio supnaturaliū accipit: vt supra habitū est. f ¶ Et ecce q̄ttuor vēti celi pugnabāt. i. q̄ttuor angeli: q̄ ꝓp similitudinē venti dicunt spūs: vēt'. n. iuisibil' ē pp suā sbtilitatē pp qō vocatur spūs sicut ꝛ angel'. Pōt aūt hic loc' exponi dupliciter vno mō de angelis malis:ꝛ sic dicūt pugnare:qz excitāt hoies ad pugnā. Alio mō de angelis bonis qui ꝑsūt diuersis regnis:ꝛ sic dicūt pugnare ꝓ subditis inq̄tum ꝓponunt coram dño coram merita:que aliquando sunt contraria:tñ angeli ista merita contraria ꝓponendo coram dño non habent voluntates ꝺrias:sed querunt super hoc beneplacitum diuinū de futuris:vt q̄ tale regnuz dominetur tali vel econuerso:scita tamē sup hoc diuina volūtate accepta est vtriq̄ angelo siue sit ꝓ exaltatione gentis cui ꝑest:siue ꝓ depssiōe. Ista aūt diffusi' tractāt. ij. sniaz. g ¶ In mari magno. i. in h' mundo q̄ dī mare pp istabilitatē ꝛ variabilitatē regnoz: q̄ sic mare agitat:ꝛ pcelle ibi oriūt: h ¶ Et quattuor bestie.

.i. q̄ttuor regna magna: ⁊ dicuntur bestie pp ferocitatez
h ¶ Grādes. pp supbiā ⁊ potētiā: i ¶ Ascēdebāt. i. orie
bāt successiue. k ¶ Diuerse inter se. i. moribus ⁊ legib⁹
differentes. l ¶ Prima. Explicat hic visio i pticulari:
⁊ diuidit̄ in q̄ttuor partes scōm quattuor regna: 2⁹ in
incipit ibi Et ecce
Tertia ibi Post
hec aspiciebam.
Quarta ibi Post
hec. Prima igit̄
bestia significat re
gnū chaldeorū ⁊
maxime q̄tuz ad
regē eius nabuc.
ió dī: m ¶ Qua
si leena. pp feroci
tatē ⁊ luxuriaz q̄
in chaldeis vige
bat. Leena. n. iter
bestias ē ferocior
⁊ maxime si catu
los nutriat: ⁊ sēp
gestit coitū. n ¶
Et alas habebat
aquile ¶ Ala vna
est abundantia ⁊ diuitie q̄b⁹ abundabat illud regnum
vnde supra signabat per caput aureū: vt supra dcm̄ est
Alia ē peritia armor pp exercitiū bellor: q̄b⁹ nabuc.
debellauit ⁊ subiugauit sibi regna multa. Istis duab⁹
alis. s. pitia armor ⁊ diuitijs ferebat in altū p superbiā
intantū q̄ faciebat se adorare sicut deū: vt visū ē supra
ca. iij. pp hoc de ipso scribitur ysaie. xiiij. Supra astra
celi conscendam: ⁊ similis ero altissimo. Dicūtur aūt iste
ale aquile: q⁹ aqla ē rex auiū in quo signat monarchia
nabuchodonosor. o ¶ Aspiciebā donec euulse sūt ale
eius. q⁹ q̄m in furiā versus est nabuc. quilibet rapiebat
diuitias suas: silr potētia ei⁹ oio defecit ad tps: p ¶ Et
sublata est de terra. q⁹ ab hoibus delectus est: vt dcm̄ ē
supra. q ¶ Et super pedes q̄si hō stetit. q⁹ q̄m restitut⁹
est ei sensus recognouit se hoiem fragilē: r ¶ Et cor ei⁹
datū est ei. i. cor humanū: q⁹ primū reputabat se quen
dā deum. Potest etiam hoc exponi de toto regno: Et
ale huius regni. i. diuitie ⁊ potentia chaldeor: Ablate
sunt. per cyrū ⁊ darium: qui subuerterūt babylonē: Et q̄i
hō stetit. q̄m chaldei medis ⁊ persis subiecti facti sunt:
q⁹ tunc cognouerūt se esse hoies fragiles. s ¶ Et eccē
alia bestia. h̄ significatur regnum medor ⁊ psar: ió dī:
t ¶ Silis vrso. quia vrsus est leone mitior: vel magis
ppie loquendo minus crudelis: sic regnū istud erga iu
deos fuit mitius respectu precedentiū: q⁹ p⁹: q⁹ cyrus ca
ptiuitatē iudeor remisit: ⁊ templū reedificare ꝑcepit vt
hī esdre primo. Item alia ratione cōpatur vrso: q⁹ vr
sus ē potentissimus ad laborez ⁊ vbera: ⁊ puo cōtent⁹
cibo: ita q⁹ p magna pte anni nihil sumit: sic perse infrā
gibiles erant laboribus: ⁊ insuperabiles bellis: ⁊ adeo p
ci victus: vt pene sicco pane vterent: nisi gratia hospitū
vel festi: vt dicit trogus pompeius historiographus:
v ¶ In pte stetit. q⁹ illud regnum nō venit ꝯ hierlm ad
bellandū: vt dicunt iudei. Sed historia iudith dicit ꝯri
uz q⁹ cābises filius cyri qui alio nomine est dictus nabu.
misit holofernē ad ꝯbellādū filios isrl: sed illā historiā
non accipiūt iudei: nec vt dicūt habet apparentiā veri
tatis: q⁹ illo tempore erāt ita subiecti iudei ꝑsis q⁹ nō au
debant edificare tēplū sine licētia regis: ⁊ ió non ē versi
sile q⁹ auderēt exercitui tāto rīstere: quē habebat holofer
nes dux illi⁹ exercit⁹. x ¶ Et tres ordines erant in ore
eius. i. tria regna simul iuncta virtute persarum. s. regnum
chaldeorum: medorū: ⁊ psar. y ¶ Et sic dicebāt ei. i. cuidā
regi illius regni. s. assuero. z ¶ Surge ⁊ comede carnes
plurimas. q⁹ amā ⁊ socij ei⁹ suaserunt regi assuero iterfectō
nē iudeor: vt p3 hester. iij. Notādū q⁹ de iudeis magis loq̄
tur, ppheta q̄ de alijs gentibus: q⁹ pp eos
hec visio ⁊ alie prius
ostendebantur danie
li: q⁹ tñ psuasio inti⁹
aman non habuit ef
fectū vt p3 hester. vij
ió nō dī hic q⁹ bestia
comederit: sed q⁹ sua
debant ei comedere.
a ¶ P⁹ hec aspiciebā
⁊ ecce alia. s. bestia p
quā designat regnum
alexādri ⁊ grecor: ió
subdit: b ¶ Quasi
pd⁹. pdus. n. ē aial ve
locissimū: ⁊ ipe alexā
der mira celeritate to
tum orientē sibi subie
cit: q⁹ in septem annis
partem europe ⁊ totam asyam obtinuit: vt dicit h̄ glosa.
Varietates aūt pdi significāt diuersa regna ⁊ ptātes q̄ sibi
subiecit. Un dī. j. mach. j. q⁹ obtinuit reges terre ⁊ tyranno
⁊ siluit terra in cōspectu ei⁹. c ¶ Et alas h3 quasi auis q̄t
tuor sup se. Iste q̄ttuor ale sūt robur corporis: aiositas: lar
gitas: ⁊ industria tā ex nāli ingenio q̄ ex studio: armoriq3
exercitio: q̄ oia fuerūt excellenter in alexandro. Istis aūt q̄t
tuor alis. q. volabat ad victorias pp velocitatem debellādi
aduersarios. d ¶ Et q̄ttuor capita erāt in bestia. q⁹ alexā
der habuit q̄ttuor successores q̄bus diuisum fuit regnū ei⁹:
Ptholemeus eni successit sibi in egypto: Seleucus in syria
Antigonus in asia: Philippus in grecia. e ¶ Et potestas
data ē ei. q. d. victorie ꝑdicte nō sī facte virtute alexandri: sz
virtute a deo sibi data. Un legit i scholastica historia: q⁹ cū
alexander cogitaret sibi subiugare orbē: existēs adhuc i ma
cedonia: de⁹ sibi appuit in silitudine sūmi sacerdotis iudeo
rum induti pōtificalib⁹ ornamētis: ⁊ sibi victoriā ꝓmisit.
Propt̄ q̄ alexāder vēiēs ꝯ hierlz cū pplus ei obuiaret ⁊ sū
m⁹ sacerdos pōtificalib⁹ idut⁹: alexāder de eō descēdit ⁊ deū
q̄ sibi appuerat adorauit in hoie q̄ ei⁹ silitudinē gerebat: ⁊
ió ciuitati pepcit. f ¶ P⁹ Hec. Hic describit regnū quartuz
. s. romanū: ⁊ diuidit i duas ptes: q⁹ p⁹ describit fortitudinē
hui⁹ regni: 2⁹ ostendit ex ipso ortū antich⁹isti: ibi Cōsidera
bam cornua. Circa ꝓmū considerādū q⁹ hec bestia q̄rta nō
noiat ꝓpō noie sicut alie precedentes: q⁹ non habuit aliq̄ō
ꝓpriū nomē alicui⁹ bestie: p q̄ posset ferocitatē hui⁹ regni
designare: pp q̄ i glosis hebraicis dī regnū romanū neq⁹
De seuitia huius regni ꝯ fideles p3 manifeste in psecutione
martyr: ⁊ in occisione ꝑcipuor aplor petri ⁊ pauli: ⁊ hoc
est q̄ dī: g ¶ Bestia q̄rta. i. impiū romanū: h ¶ Terri⁹
bilis. pp crudelitatē ꝑdictam. i ¶ Mirabilis. pp hūanaz
sapientiam q̄ vigebat in romanis intantū q⁹ p eam deuice
rūt orbē magis q⁹ per fortitudinē: k ¶ Et fortis nimis. pp
potētiā. l ¶ Dentes ser. ha. magnos. q⁹ sicut ferrū domat
oia: ita regnū romanū domauit oia alia regna: sic supra di
ctum est ca. ij. m ¶ Comedens atq⁹ ꝓminuens. aliq̄s occi
dendo: n ¶ Et reliqua pedibus suis ꝯculcans. ceteros tri
butos subiaciendo. o ¶ Dissimilis aūt erat ceteris bestijs.
q⁹ ptātē ⁊ ferocitatē ꝑcedētiū regnor multum excessit.
p ¶ Et habebat cornua. x. i. x. reges: sicut. n. in cornib⁹ ē de
fensio animaliū: ita reges debēt defendere pplz sibi sbiectū

Considerādū aūt q̄ ist̄i decē reges non intelligūtur hic per successionē vn⁹ post alt̄z: sed intelligunt reges sil̄ existētes vt patet. j. eodē ca. p expositionē āgeli loquentis cū daniele q̄ futuꝝ ē q̄ romanū imperiū diuidat in decē regna simul existentia: iminēte tpe antichr̄isti: vt habetur apoc. xvij.

q Considerabam cornua. Hic describit aduentus antichr̄isti ex p̄dictis regib⁹ oriū di: ⁊ diuidit in duas ptes: q̄ primo facē q̄d dcm̄ est: 2° describit aduentū chr̄isti ad iudiciū omnem ptātez terrenā auferētis: ibi Aspiciebā dōec throni. Circa p̄mū dī sic: q Cōsiderabaꝝ cornua. i. diligenter ītuebar decem reges p̄dictos: r Et ecce cornu aliō puulum ortū est de medio eorūz. i. antichr̄istus qui erit rex. xj. respectu illoꝝ p̄dictoꝝ q̄ erit hō pur⁹ ⁊ pu⁹ q̄tū ad potestatē in p̄ncipio: ſz postea crescet diaboli adiutorio. s Et tria de cor. p̄i. euul. sūt a fa. ei⁹. q̄ rex aphrice egypti ⁊ ethiopie subijciēt i p̄mis antichr̄isto. p ista pz falsitas porphirij exponētis hoc de antiocho epiphane q̄ nō fuit decim⁹ ab alexandro magno: nec inuenit q̄ tres reges occiderit: ⁊ vij. alios sibi subiecerit: vt hic dī. Itē bestia quarta ab angelo dī hic regnū quartū: vt hic pz. j. eodem ca. regnū aūt q̄rtū ab oībus dī esse romanū regnum de q̄ ñ fuit antioch⁹: sed de regno grecoꝝ. t Et ecce oculi eius q̄si hominis in cornu isto. q. d. licet antichr̄istus faciat tāta mirabilia: vt ab aliquib⁹ credat ocul⁹: tñ erit hō purus: t Et os loquens ingentia. q̄ p̄mittendo ⁊ p̄minādo multos decipiet: ⁊ de mīl̄ iactabit se q̄ facere nō p̄t: v Aspiciebā. Hic ponitur aduent⁹ chr̄isti ad iudiciū aduenientis ⁊ regnū antichr̄isti p̄terentis: ⁊ diuidit in duas ptes: q̄ primo ponit eiusdē iudicialis p̄sidentia ratione deitatis: 2° eius triumphalis victoria ex parte humanitatis: ibi Aspiciebā ergo in visione noctis. In p° igitur parte dī sic: v Aspiciebā. i. considerabā illud cornu puulū q̄d significat ātichr̄istum: x Donec throni positi sunt. dicit throni in plurali: q̄ non solus chr̄istus iudicabit: sed apostoli ⁊ viri perfecti ei assistent in iudicio: super thronos sedēdo: y Et antiquus dierꝝ sedit. hoc dicit quātū ad iudicem p̄ncipalē q̄ dī antiqu⁹ pp eternitatem. z Vestimentū ei⁹ cādidū quasi nix. In hoc notatur excellentia deitatis que est lux inaccessibilis: q̄ cādor inter alios colores plus hz de luce. a Capilli capitis eius q̄si lana munda. hoc dī pp maturitatem iudicantis: q̄ sententia dei non est festina sed mature plata. b Thron⁹ ei⁹ flāma ignis nē. hoc dī pp ẓelū veritat. iste p̄ditiones p̄dicte debent esse in vero iudice. c Fluuius igne⁹ rapidusq̄. p hoc designat pena infernalis trahēs peccatores in infernū: d Egrediebatur a facie eius. q̄ tollitur impi⁹ ne videat facie dei. e Milia milium nē. Ecce duplex angeloꝝ officiū. s. angeloꝝ ministrantiū nobis ex dei ordinatione: cū dicitur: Ministrabāt ei. Et officiū angeloꝝ assistentiū q̄ vacāt p̄templationi diuine: cū subditur: g Et decies milies cētena milia assistebāt ei. Et notandū q̄ hic ponitur numerus determinatus p indeterminato: q̄ angeli sūt in maximo numero nobis indeterminato: vt demus eni sensibiliter q̄ corpora celestia q̄si incōpabiliter excedunt elementa: q̄ vna stella visu notabilis in firmamento maior est tota terra. Cum igitur angeli videant sic se habere respectu hoīz: sicut corpora celestia respectu elementoꝝ: ⁊ nec angeli possint excedere hominem in p̄tinua quātitate: ideo ex hoc arguūt sancti ⁊ doctores. q̄ excedūt eos q̄si incōpabiliter in numerositate. h Judiciū sedit ⁊ libri aperti sūt. i. libri conscientiaꝝ: q̄ p̄scientia cuiuslibet patebit oīb⁹: vt sīa iudicis appareat oīb⁹ recta. Silr liber vite aperietur q̄ tenebitur i manu dei: ⁊ liber mortis q̄ tenebitur i manu accusatoris. i Aspiciebam. i. considerabam

Cōsiderābā cornua: ecce cornu aliud puulū ortū est de medio eorū: et tria d̄ cornib⁹ p̄mis euulsa sūt a facie ei⁹. Et ecce oculi q̄si oculi hois erāt i cornu isto: et os loquēs ingētia. Aspiciebā donec throni positi sūt: et antiqu⁹ dierꝝ sedit. Vestimētū ei⁹ candidū q̄si nix: et capilli capitis ei⁹ q̄si lana munda. Thron⁹ ei⁹ flāme ignis: rote ei⁹ ignis accēsus flūu⁹ igne⁹ rapidusq̄ egrediebat a facie ei⁹. Milia miliū ministrabāt ei: et decies milies cētena milia assistebāt ei. Judiciū sedit: ⁊ libri apti sūt: aspiciebā pp ūocē simōuz grādiū q̄s cornu illud loq̄bat. Et vidi q̄m interfecta cēt bestia ⁊ pisset cōrp⁹ ei⁹: ⁊ trāditū esset ad cōburēdū igni: aliāꝝ q̄z bestiaꝝ ablata esset ptās et tpa vite p̄stituta esset eis ūsq̄ ad tps ⁊ tps. Aspiciebaz ergo i visiōe noctis: et ecce cū nubib⁹ celi: quāsi filius hois vēiebat: et vsq̄ ad ātiquū dierꝝ puenit: et i cōspectu ei⁹ obtulerūt eū. Et dedit ei ptātē et honorē et

que sententia daretur de bestia. s. de regno antichr̄isti: q̄ vt visum est q̄dāmodo pertinet ad quartum regnum: k Propter vocē sermonū grādiū nē. i. pp blasphemias ab antichr̄isto platas ō deum. l Et vidi q̄m interfecta esset bestia. q̄ interficiet antichr⁹ virtute dei: sm q̄ dicit apostolus. ij. ad thessa. ij. m Quem dñs iesus iterficiet spiritu oris sui nē. n Corpus eius. i. homines mali qui sunt corpus antichr̄isti: sicut chr̄istus est caput omnium bonoꝝ: o Traditum esset ad cōburendū igni. s. infernali: p Alijs aūt q̄s bestiaꝝ ablata esset potestas. i. vidi. s. q̄ omnis potestas tunc cessabit: q Et tēpora vite constituta esset eis. a deo p̄ordinate: q Usq̄ ad tps ⁊ tempus. i. q̄diu durabit persecutio bonoꝝ a malis: ⁊ p primū tps intelligitur p̄secutio que fuit ante primū chr̄isti aduentū: per 2m tps p̄secutio fideliū usq̄ ad aduentum chr̄isti 2m. s. ad iudicium Vel sm aliquos hoc est referendū ad tps p̄secutōis antichr̄isti. Sed prima expositio melior videt: q̄ persecutio antichr̄isti durabit per tps ⁊ tpa ⁊ dimidiū tpis: vt hī. j. xij. ca. r Aspiciebā. hic describitur triumphalis victoria q̄tū ad eius humanitatem: ⁊ hoc est q̄d dī: Aspiciebam. i. considerabā cui prās ablata ab antichr̄isto daret. s Et ecce cū nubibus celi. sicut. n. chr̄istus ascendit in celum sm humanitatē obsequio nubiū: ita etiā venit ad iudiciū. vt hī actuū p°: vbi dī: Hic chr̄ist⁹ qui assūptus est a vobis sic venit nē. t Quasi filius hominis. dī q̄si q̄ non solū est filius sed plus: quia ē filius dei: ⁊ hoc est q̄d subdit: v Et vsq̄ ad antiquum dierꝝ puenit. i. ad cōlitatē dei p̄tis in vna diuina essentia x Et in cōspectu eius obtulerunt eū. angeli. s. qui in iudicio erunt ei obsequentes. y Et dedit ei ptātem. q̄ tunt crūt subiecta plene ipsi chr̄isto: vt hī ad hebre. ij. Et nota q̄ dicit hic ptātē. s. coercendi inquantū se extendit ad punitionē malorꝝ. a Et regnū inquātū. p̄prie respicit salutem electorꝝ. Rex. n. p̄prie dī q̄ p̄sidet ad bonū subditorꝝ. z Et honorem. s. latrie q̄ sibi impēdetur nō solū ab electis ſz etiā a damnatis: sm q̄ dicit

apostol' ad phil'.ij. In noīe oñi ihesu omne genu flectat celestiū terrestriū ⁊ infernoꝝ.sequit: b Potestas ei' potestas eterna que nō auferet ⁊c. qz regni eius non est finis:vt dī luce.j. Et pz ex istis falsitas porphyrij exponētis hoc de iuda machabeo ⁊ eius fratrib':qz oēs ppli ⁊ lingue ñ seruiēt eis.vt hic dicitur: sed solūmō pauci ō iuda ico pplo ⁊ lingua hebraica: nec regnum eoꝝ fuit eternū:ꝛz fuit ablatū p herodez ascalonitā. Itez iudas non venit i nubibus vt hic dicitur: et ideo ista nō pñt exponi nisi de christo.

c Horruit. Hic ponitur visiōs interpretatio: ⁊ p° i generali: 2° in speciali ꝗtū ad rḡnū christi:ibi p° hoc volui. Dicit ergo p° sic daniel:

c Horruit spūs meus ⁊c. pp mala que videbāt fieri in futurū: ⁊ pp blasphemias ꝺ deum: ⁊ pp insolitam visionez sequit: d Accessi ad vnum de assistentibus. sibi angelis qui assistebāt iudici. Iste tñ accessus fuit i imaginaria visione.

e De ꝗttuor bestie ⁊c consurgēt. successiue:sicut pz ex predictis. f Suscipient autez regnum. post ista quattuor regna regnū:⁊ oēs ppli trib' ⁊ lingue ipsi seruiēt. Potestas eius ꝑtās etna: q nō auferetur:⁊ regnū ei' qđ nō corrūpet. Horruit spūs meus. Ego daniel trist' sū in bis: ⁊ visiōes capitis mei ꝓturbauerūt me. Accessi ad vnū de assistētib':⁊ veritatē ꝗrebā ab eo de oīb'bis. Qui dixi mihi interptatiōez sermonū:⁊ docuit me: Hē ꝗtuor bestie magne: ꝗttuor sūt regna: q ꝓsurgēt de terra Suscipiēt aūt rḡnū sci dei altissimi: ⁊ obtinebūt regnū vsqz i sclm ⁊ sclm scloꝝ. Post hoc volui diligēt discere de bestia ꝗrta: q erat dissilis valde ab oīb' ⁊ terribilis nimis. Dentes ⁊ vngues ei' ferrei comedebat ⁊ ꝓmūebat:⁊ reliq pedib' suis ꝓculcabat. Et de cornib' decē:que habebat i capite ⁊ de alio qđ ortū fuerat:añ qđ ceciderāt tria cornua:et de cornu illo quod hēbat oculos et os loquēs grandia:et maior erat ceteris. Aspiciebā:et ecce cornu illud faciebat bellū adūsus scōs ꝓstātia aduersus eos q se āgustiauerūt. vl qz pfecti cū xpo iudicabūt ⁊ g Et tps adue.s.iudicij final: v Et regnū obtī.sancti.i.ptātē ꝺ eos q ipsos assiluerūt. x Et sic ait.s. angelus qui loquebat danieli: y Bestia quarta regnum ꝗrtū erit.s.regnū romanū:vt ꝑdictū est. Qđ aūt sequitur supra expositum est: vsqz ibi: z Porro cor. decē ipsi' re. decez re. erunt.s.sil' regnantes iminente tpe antichristi:q sibi diuidēt regnum romanum:

a Et alius consurget post eos.s. ātichristus. Qđ sequitur pz ex ꝑdictis:vsqz ibi: b Et putabit q possit mutare tpa.i. cursuz ⁊ modū viuendi:⁊ h° ex nimia ei' supbia ꝓcedit: c Et lēges.a deo data.s. qz cultū ōi auferet ꝓ posse suo: ⁊ sibi illū cultuz vsurpabit: ostēdēs se tāq sit deus: vt dicit aplus .ij.ad thessa.ij. sequitur: d Usqz ad tēpus ⁊ tpa ⁊ dimidiuz tpis.i. vsqz ad tres annos ⁊ dimidiū:qz tātū durabit psecutō antichristi. e Et iudiciū sedebit. vt dei ꝺnia auferat maloꝝ potētia:vt dī in lra. f Regnū autez ⁊c. subter ōe celum deꝰ pplo sanctoꝝ. qz oē qđ includit infra ambituz celi vltimi.s. empyrei dabit scis:qz cedet totū ad gliaz eoꝝ. Et ex verbis ist pz q locut daniel non tātū de regno terreno: sed etiaz de celesti. g Huc vsqz finis verbi. angeli loquentis cū daniele:⁊ docētis eū de ꝑdicta visiōe.sequt

b Ego dāiel mul.cogi.meis ꝓturbabar.pp dei blasphemias futuras ⁊ oppssiōes scōꝝ: i Et facies mea mutata est in me.qz ex vehemēti cogitatiōe ⁊ abstractione a coꝝ poris sēsib' mlt̄ū imutat hois vult'. k Verbū aūt i cor de meo ꝓseruaui. vsqz ad debitū tps descriptiōis ⁊ denūciatiōis. Vel aliter: Conseruaui.i. memoriter tenui sicut rē dignā memoria. Moraliter exponēdo possumus dicere:q ꝑma bestia significat seuitiā tyrannorum:2ª pfidiā heretico rū:3ª fraudulētiā simulatoꝝ:ꝗrta maliciā emulatoꝝ. Prima hz corp' leōis:i q denotat crudelitas ꝓncipis q est efficacissima ad male agēdū. Hz aūt duas alas.s. nobilitatem generis ⁊ ptātē rḡimis:hec.n. duo maxia suppetūt crudelitatē. Sed si ale iste auferant: Stat sup pedes suo sic hō. i. fit haman' q añ erat crudelis ⁊ dur'. Et coꝝ e' oat ei. p recognitiōez sui ⁊ dilectionē dei:2ª bestia ē vrsus q hz debile caput qz heretici hñt debile fundamētū. Et in pte stetit. qz ꝑtisi sunt ab ecclia. Tres ordines dētiū i ore eius.qz trib' modis

se muniunt heretici. s. p auctoritates canonicas male itellectas p rationes sophisticas: t p rationes vere scie: male tñ applicatas. Propter hoc dicit apo. xvj. De ore pseudo p phete pcedebāt tres spiritꝰ imūdi in modū ranaꝝ. Tertia bestia est pdus: q̄ est totus varius ita simulatores sunt varij corde verbo t facto: vt decipiāt q̄cūq; mō. Quattuor capita bestie sunt q̄ttuor intentiones male. s. vanitas supbie: voluptas lasciuie: cupiditas auaricie: libertas insolentie. Intētione. n. assequendi ista vel aliquod istoꝝ pcedit cōiter fraudulentia simulatoꝝ. Quattuor aūt ale quibꝰ nituntꝰ pseq̄ pdicta sunt amicitia ficta vel pmiēs: beneficiētia largiens apparentia mētiēs. s. sanctitatē: applaudētia blandiens. s. insuspiores. Quarta bestia inominabilis t terribilis cōtinens in se omnē ferocitatē aliaruꝫ bestiarum est: quia malicia emulatoruꝫ continet in se maliciam predictorum viciorum hꝫ enim emulator scuittiam tyrānoꝝ: iō dr terribilis: pfidi aꝫ hereticoꝝ: iō mirabilis: fallacia simulatoꝝ: iō fortis. Describit ēt p hoc q̄ scit dētib' vorare: pedib' pculcare: cornib' pugnare. Per dētes itellige seductores: p pedes sectatores: p cōnua tractores ad alios attrahēdū t seducēdū: hꝫ cornua .x. q; decē si modi ōtractōis: t septē eoꝝ diabolo subijciūt: tres vero destruūt seu pminuunt. Primꝰ modꝰ detractiōis est in absentia detrahere: scōus malū fratris ingrere: tertius ingsitū diuulgare: q̄rtꝰ nutib' despicere: q̄ntꝰ bonū denigrare: sextus inocētē occipere: septimꝰ deceptuꝫ accusare. Alij tres modi ōtractionis residui oio destruunt. Primꝰ ē cosciētia sui: scōus amicitia, primi: tertiꝰ reuerentia plati. Oñ. n. emulator detrahit dicit falsē q̄ pscientia eū incitat ad talia dicendū: vel q; diligit euꝫ quē accusat: vel q; faceret ꝫ reuerentiam prelati si talia taceret: euꝫ tamen dicit sola voluntate detrahendi: t non propter aliquod istoruꝫ trium.

¶ In capitulo. vij. daniel: vbi dicitur i postilla: Ecce quatuor venti celi pugnabant. ¶ Additio.

Circa declarationem visionis quattuor bestiaruꝫ in hoc loco contente. Silr t visionis statue de q̄ supra in. c. ij. agit obstinatio hebraice infidelitatis multa q̄rit subterfugia: vt veritas occultet. Et iō hꝫ postilla tor sufficienter exposuit iuxta catholicā veritatē: tñ vt impugnatiōes alioꝝ aduersantiū preter ra. sa. de q̄ solo mentionē facit postil. euacuent: t catholica veritas magis elucescat: sequētē moueo in hac materia q̄nē. s. Utrū in ordine regnoꝝ danieli in pdictis caplis. s. ij. t. vij. reuelatoꝝ regnū christi seu ecclie sit vnū. Et primo arguit q̄ non. Nā vnum regnū a daniele traditū ōbebat pterē seu diminuere regnū chaldeoꝝ t alia tria regna sibi succedētia: vt pz daniel. ij. vbi exp̄sse hꝫ: q̄ lapis absciſus sine mānib' q̄ē q̄ntū regnū habebat pminuere testā: ferrū es argentū t auꝝ: que significāt regna pcurrentia q̄ntū regnū: sed pstat q̄ regnū ecclie ñ pminuit regnū chaldeoꝝ q̄ p auꝝ significat: cū iā p magnū tps añ ortū regni ecclie fuerat destructū p medos): ergo regnū ecclie non est regnū vnū in ordie pdictoꝝ. Preterea in hac numeratiōe regnoꝝ pncipaliū mūdi: ptineri debet vt videt regnū saracenoꝝ tanq̄ vnū de magnis. Est. n. magnū in extēsiōe: q; occupat fere totā aphricam: t magnam ptē asie: t alās puincias europe. Silr est magnū in durationē: cū iā fluxerūt circiter. dccc. āni a suo initio q̄ excedit tps durationis regni medoꝝ t grecoꝝ pdictoꝝ t vltra. Silr est magnū in psecutione fideliū vt satis est notū. vnde sm q̄sdā figurat in visiōe statue p tybias ferreas: t in visione bestiaꝝ p quartam bestiā: que p regnū christi ē occidenda: sed regnuꝫ christi seu eccle de q̄ agitur nunq̄ pminuit seu ptriuit hoc regnū ferreum: seu hāc quartā bestiā vt notū est: ergo regnū christi nō est q̄ntū de quo dāiel loquitur Preterea: scōm oēs expositores tā catholicos q̄ hebreos: regnū grecoꝝ est tertiū: sed regnū grecoꝝ t romanoꝝ videtur esse vnum regnū: naꝫ romani sunt filij imediati grecie: vt pz gen. x. vbi iter filios iauā q̄ sonat grecā i hebreo: cechi noiantur qui sūt romani in cadē hebraica lingua Et sic pz q̄ regnū grecoꝝ t romanoꝝ sunt vnius t eiusdē nationis sm originē: vnde non debent dici regna diuersa sꝫ vnū: qō p successionē q̄si hereditariā a grecis i romanos venit. Uel sic ple t medi nō duo regna sꝫ vnū hic pputant: t p psequens regnū romanoꝝ est tertiū: cū sit idē cū regno grecoꝝ. Sed constat q̄ regnū ecclie imediate successit regno romanoꝝ t cōmuniter tenet: ergo regnū christi seu ecclie est q̄rtū t p cōsequēs non quintū Preterea: posito q̄ regnū romanoꝝ sit quartuꝫ adhuc videt q̄ regnū christi seu ecclie non sit quintū: est. n. regnum ecclie idem cum regno romanoꝝ. Nā regnū ecclie pncipaliter videt sumpsisse ptātem seu initium a romano impio. s. a pstantino: q̄ impialē ptātē t auctoritatē tribuit siluestro t eius successoribus. Et etiā vt q̄dam dicūt: cōpulit seu coegit plurima regna vt acciperēt fidē ecclie: t sic regnum ecclie ē quartū sicut t romanū cum quo est idem t per consequens non quintū. Preteria Danielis. q̄. legitur: In dieb' regum seu regnoꝝ istorū suscitabit deus celi regnū qō in eternū non corumpetur tē. In q̄ manifeste denotat q̄ alia q̄ttuor regna debebant existere seu durare cum regnū quintū a deo suscitaretur: sed regnū ecclie fuit suscitatū tpe vnius regni tātū. s. romani cū alia pcedentia iam essent suppressa: ergo regnū ecclie non est quintū. Preterea: cornu paruuꝫ qō apparuit i quarta bestia, pprie videt figurare regnū ecclie: tum quia habuit initiuꝫ valde infirmū seu humile. s. a christo qui vitā paupem gessit t humilē: qō notat cum dr puulū: tum q; fixū erat in quarta bestia: qō denotat ipsius colligationē cū impio romanoꝝ t deriuationē ab eo: vt factū est in cōstantino: tū q; de eo dr in hoc. vij. ca. Et sermones ꝫ excelsuꝫ loquet: t putabit q̄ possit mutare tpa t legē. qō expōit ab hebreis de christo: inq̄tū docuit multa denotantia pluralitatē in diuinis. Silr t docuit idētitatē psonalē dei t hoīs: t etiā voluit mutare legem sm eos inq̄tū multa docuit ꝫ pharisaicā doctrinā. Phārisei. n. erāt doctores pncipales mosaice legis: vt dr matth. xxiij. ca. Super cathedraꝫ moysi sederūt scribe t pharisei tē. Sed potestas illius cornu puuli ē destruenda p regnū quintū: vt pz in eodē ca. q̄ regnū christi nō est q̄ntum. Sed ꝫriū habetur daniel. ij. vbi narrat q̄ttuor primis regnis subdit: In dieb' aūt reguꝫ seu regnoꝝ istoꝝ suscitabit deus celi regnū: qō in eternū nō dissipabit. vbi glosa: Pr̄ suscitabit r̄gnū filij sui t ecclie. t sic pz q̄ regnū christi t ecclie est quintuꝫ in ordine predictoꝝ. Nūc dicendū q̄ sm catholicā veritatē necesse est dicere q̄ regnū quintū de q̄ daniel facit mētionē in vtraq; visione pdicta sit regnū christi. Naꝫ in vtraq; visiōe de quattuor regnis pcurrētib' dicit q̄ sint tpalia terminmāda: de q̄nto vo regno dic q̄ stabit in eternū: vt pz in vtroq; caplo pdictoꝝ. Sed pstat q̄ ad regnū christi ppe ptinet durare i eternū t sine fine iuxta illō lu. j. ca. Regnabit i domo iacob i eternū t regni eiꝰ nō erit finis. Pz ad maiorē euidētiā ptētoꝝ i pdicti duo b' caplis: t eoꝝ aduersātiū exclusionē attēdēdū ē: q̄ hꝫ i vtraq; visiōe pdicta de regno christi agat: differenter tñ in vtroq; caplo de hꝰ tractat: qō sic pz: Nā regnū christi hꝫ sit vnū t idē sm se: dupliciter tñ pōt psiderari sm ordines eiꝰ aduentꝰ: ex quibꝰ diuersi effectꝰ erāt, pducēdi spāliter circa rēpublicā mundanā. In pꝰ. n. aduentu diuulgata ipsius fide: idolatria erat extirpāda: vt hꝫ esaie. ij. t in alijs locis: qō fuit singularissimū i regno christi t ecclie cū hactenus tpe moyse t alioꝝ pphetaꝝ: hꝫ magnalia virtute diuina opabantur nō tñ hoc viciuꝫ potuit extirpari: nedū a gentilibus: sed ēt ab ipso pplo israelitico

in cuius presentia illa tam magna fiebāt: vt pz exodi. xxxij. z quarto regū in multis locis. Sed ꝓstat q̄ post p̄mū aduentū christi z sui fidei diuulgationē exclusa ē idolatria simpliciter a tota republica mūdi: lz forte in aliquib⁹ regiōib⁹ aliqua eius vestigia remaneāt: de qb⁹ nō est mētio facienda: qz vt ait phs qō modicū est ꝑ nihilo reputatur. De isto igit aduentu christi. s. p°z de ei⁹ effectu circa idolatriā agit in p̄ma visione p̄dicta: vbi q̄ttuor regna p̄cedētia quintū regnum qō est christi figurāt p statuā: nā statua cōiter significat idolatriā, put et hebrei fētiūr: simulacra ēt demonū cōiter p statuas idolaticas colebant: vt pz supra danielis. iij. de statua quā fecit nabu. Et qz oia regna mundi ante aduentū christi p̄mū lz inter se multū differebant: tn̄ in hoc cōueniebāt vt cultum deo debitum creaturis impendebāt: iccirco ꝑprie designabant oia regna p̄ncipala in vnica statua q̄ idolatriam designat: pp ipsoz ꝓuenientiam in cultu idoloz: licet pticularia mēbra statue essent de diuersis materijs z formis: sicut z ipsa regna inter se erant diuersa in varietate idolorum z in alijs. In 2ª vero visione agitur de regno christi, put in 2° suo aduentu totā mūdanam ptātem habet amouere subiectiōes omnia impio patris z suo: de quo p° ad cor. xv. Deide finis cum tradiderit regnū deo z pri cū euacuauerit omnē p̄ncipatū z ptātem z virtutem. cum quo etiaz sancti ꝓregabunt put in. vij. ca. dr: Magnitudo regni detur pplo sanctorum. De isto igitur aduentu christi. s. 2° z huiusmodi suo effectu circa mundanam potestatem penitus auferendā agitur in 2ª visione: in qua quattuor regna p̄cedētia seu p̄currentia ꝓuenient figurant ꝑ varias bestias feroces: designātes variā ferocitatez z tyrānicam ipsorū regnoz: put expositores cōiter tradunt. Predictis etiam consonat q̄ dntum regnum in p̄ª visione ꝑ lapidem absciſum sine manibus designat: qō denotat nativitatē christi fm carnem nō ex virili semine, ꝑductam: put cōiter traditur. In 2ª vero visione quintum regnū ꝑ filium hominis in nubibus celi venientē designatur: qō ꝑprie ptinet ad aduentum 2m: iuxta illud actuū p°: Quēadmodum vidistis eū euntē in celū tc̄. Et notandum q̄ sicut p̄ª bestia fm magistrum historiaz incipit in 2ª etate. s. a saruch abauo abrae: z forte melius vt q̄dam dicunt a nemroth qui fuit p̄imus oppressor hominū: z p° regnauit in babylonia seu chaldea: vt habet gen. x. que quidem potestas tyrānica ꝓtinuata est ꝑ assyrios z alios vsq̄ ad nabuc. lz per iterualla habuit mlt̄as interpollationes: sic quarta bestia continet totaz tyrānicā ptātem z mundanam incipiendo a regno romanorum vsq̄ ad finē mundi: seu vsq̄ ad 2m aduentum christi: put patet in lr̄a. Ad p̄mū ergo dicendum q̄ licz regnum christi seu ecclie non ꝓminuit regnum grecoz seu psarum z huiusmōi q̄tum ad eoz mundanā ptātē cōminuit tn̄ omnia regna mundana quantum ad cultum idoloruz: put diuulgata fide in orbe p discipulos eius z eorum successores: euacuata est cultura demonū a toto fere mundo: vt dictuz est: vnde percutiente lapide absciſo sine manib⁹. i. absq̄ humana potētia statuā. i. idolatriam ipsam cōminuit tam ātiquam. s. chaldeoruz q̄ alias succedentes: vt dcm̄ est. Regnum eni romanoz: vt dcm̄ est qō est quartū: oia simulacra colebat: vt pz i eo qō legit de phano pantheon: z sic tota statua. i. idolatria erit i sua integritate cū pcussa fuit ꝑ lapidē absciſū sine mānib⁹. Ad 2m dicendū q̄ regnū saracenoz lz sit magnū z potens: nō tn̄ de eo fieri debuit aliq̄ mentio in p̄ª visiōe: cū añ p̄m aduentum z diuulgationem sue fidei non fuerat ortum: vt est manifestū. Nec etiam in 2ª visione debet de ipso regno mētio fieri ꝑ se tanq̄ de vno quattuor regnorum p̄dictorum p̄incipalium: naz qōlibet eoz se extendit ad totū orbē: sic q̄ quolibet p̄dictorum q̄ttuor in sua valitudine existente: nō erat aliud regnū qō sibi resistere valeret. Regnū vo saracenoz nūq̄ ad tātā potentiā deuenit q̄ sibi resistere non valeret aliud maioris potētie vel saltē equalis: vnde non debet inter monarchias cōputari. Posset tn̄ in 2ª visione intelligi seu significari per aliq̄ cornua quarte bestie: q̄ quidem bestie totam tyrānicaz ptātem a romanis vsq̄ ad vltimam etatem ꝓtinere videt, put tactū est in responsiōe. Ad 3m dicendū q̄ q̄dā expositor hebreoz de magis famosis q̄ dr̄a. abenhaçra hispanus ostendere vel exponere itēdēs q̄ regnum christi z ecclie nō sit quintum i ordine regnorū hoz danieli reuelatoz: z ex inde inferre q̄ non sit regnuz celeste z eternū: sed adhuc spectat aliud quintū a deo i eternū suscitādū: finxit identitatē specificā inter regnū grecoz z romanoz: cuius motiua tanguntur in argumēto p̄dicto: q̄ tn̄ identitas a nullo expositoz hebreoz tenet. Sed falsitas h⁹ fictiōis est manifesta: nā greci z romani sunt diuersaz nationū: silr z linguaruz maxime distinctaz. Lingua. n. greca manifeste differt a latina sic z hebrea: vñ z titulus sancte crucis in his trib⁹ linguis tāq̄ inter se valde differentib⁹ fuit scriptus hebraice grece z latine: ioh. xix. Diuersitas aūt linguaz p̄incipaliū: nationū diuersitatē manifestat. vñ gen. x. ca. Ex istis dispse sunt insule gentium vnusquisq̄ in liguam suā tc̄. nec solū hoc: sed etiā oio diuersis characteribus vtūt in scribēdo: qō non ꝓpetit vni nationi: put ē manifestū. Item regnū romanoz succesſit regno grecoz: eos debellādo: eo mo quo pse succesſerūt chaldeis vt historiographi tradūt: vñ talis successio nō facit identitatem regnoz: als pi ratiōe dicerētur pse z chaldei vnū z idem regnū: z sic de alijs qō est falsū: put patet in litera. Nec valet illō allegatū gen. x. ca. de iauan tc̄. qz i scriptura sacra nomē alicui⁹ p̄sis multoz q̄nq̄ apprōpriat vni tātū: sic vt distinguat ab alijs frib⁹ seu ꝓdescēdētib⁹. Hebrei. n. dicūt ab abraā vel ab heber: z tn̄ ismael q̄ ab abraā descēdit z p ꝓsequēs ab heber: vt hī gen. xvj. nō dī hebre⁹: vñ z silr cechi q̄ dicūt romani i hebreo lz descederūt a iauā q̄ in hebreo dī grec⁹: nō tn̄ ex h⁹ sequit q̄ natio romana z greca sint eiusdē speciei. Ad q̄rtū dicendū q̄ hebrei cōiter tā simplices q̄ periti ficte vel saltē falsē asserūt regnū romanoz de quo agit i daniele z regnū christi seu ecclie esse vnū z idē: in quā q̄dē estimatiōē erroneā sequ fallaciā inciderūt p̄cipaliter ex h⁹ q̄ credūt regnū ecclie esse mūdanū seu terrenū sic vnū de ceteris regnis h⁹ mundi: qō ē euidenter falsū: testante veritate ioh. xviij. ca. Regnū meū nō ē de h° mundo: q̄ auctoritas sola suffic ad cogēdū fideles vt ponāt differētia iter regnū ecclie z cetera regna: i h°. s. q̄ r̄gnū christi z ecclie nō ē mūdanū: lz celeste seu diuinū: put a p̄cursore christi p° fuit p̄dictū: matth. iij. ca. qō sepe confirmauit xp̄s i sua doctrina: vocādo r̄gnū suū r̄gnū dei z regnū celoz. Sz iideles q̄ has sacras auctoritates nō recipiūt: ratiōe p̄ncipi de h° ꝓuinci Ex mltis. n. pz differētia euidēt notissima iter regna mūdana z regnuz christi seu ecclie: sed vnuz iter cetera sufficit qō sumit ex ptāte tradita summo pōtifici ecclie: nā vt dic phs iij. poli. Ordiatio pplī p̄cipue dependet ex maxio p̄incipatu ꝓstat autē q̄ maxim⁹ p̄incipat⁹ ecclie ꝓsistit i ptāte pōtificali. s. ligandi animas atq̄ soluendi: fm quam summus pōtifex z ecclia creditur habere claues regni celorum: vt matth. xvj. ca. sed constat q̄ talis potestas non est mundana nec similis potestati aliorum regnorum sed omnino ab eadem separata. Si autem dicatur ab infidelibus q̄ licet hoc asseratur in euangelio: non tamen ab ipsis creditur. Ad hoc dicēdum q̄ siue credatur ab infidelibus siue non: adhuc patet ratio maxime differentie inter regnum romanorum quod in virtute armorum z legum secularium dominabat orbi z inter regnū ecclesie qō per hanc ptātem pontificalē regit

subditos suos ⁊ hoc sufficit ad ponēdū distinctionē latam inter potentiam romanā cesaris ⁊ sūmi pontificis: intātuz q̄ nō pñt dici vnū ⁊ idem regnū: vt pz recte intelligēti. Differentia ēt inter regnū romanoꝝ ⁊ ecclie satis ē euidens per persecutiones tyrānicas romanoꝝ q̄s exercuerūt in ecclia seu in martyrib⁹ christi ferocissime a tpe neronis vsq; ad ꝓuersionē constantini. Ad illud aūt q̄ dī de constantino q̄ p ꝓpulsionē fecit venire gentes ad fidē christi: hoc est falsū ⁊ ficticiū: ꝯriū eni pz in hīstoria sua: vbi sic legit: Cōstantinus inuitās pplos ad fidem christi i p̄sentia tot⁹ ppli romani: ⁊ senat⁹ ista publice dixit q̄ sequūt: Inter diuia ⁊ humana seruitia hoc interest vt humana seruitia coacta sunt diuina aūt volūtaria: de⁹ eni q; q̄ta mēte colitur: ⁊ sincero affectu ab hoībus honorat spontanea dz ei⁹ ee cultura: sit ḡ oībus notū: non necessitate coactos sed suo iudicio liberos posse fieri christianos. Que oia multa similia ex gestis beati siluestri ⁊ in alijs auctenticis hīstoꝝ cōcorditer traduñt ex quibus potius elucidat veritas catholica: cū christ⁹ q̄ i sua ꝓceptōe ⁊ natiuitate fuit lapis abscisus sine māib⁹: sic sine māib⁹ pcussit statuā. s. idolatriā: nā absq; ptāte hūana seu tpali cesarē pcussit lepra: ex q̄ pcussiōe ⁊ sanatiōe miraculosa tota statua idolatrie fuit vere virtualiter dirupta p̄cipiente cesare: vt oia phana idoloꝝ destruerent: vt in veris hīstoriis pz. Que q̄dem destructio: vsq; in hodiernum dīē durat: non cesaris virtute cū ēt in locis nō obedientibus cesari hoc remanet īmobile: sed potius diuina virtute hoc ꝓordināte in aduentu p̄⁹ filij sui: ⁊ ei⁹ fide diuulgata. Si aūt negef ab infidelibus cōtigisse miracula in cōuersione constātini: rñdetur ſm augustinū: q̄ adhuc maius miraculum esset si tam maxima mutatio ⁊ tā generalis ⁊ duratura seu diuturna circa cultū idoloꝝ contigisset nullo supueniente miraculo euidenti. Ad quintū dicēdū q̄ ix q̄ suscitatū fuit regnū christi ⁊ ecclie: supp̄sa essent tria regna ꝑma quantū ad ptātem mundanā: non tñ quātū ad cultū idoloꝝ. idolatria. n. remanebat in vigore suo in qualibet gente: ēt destructis p̄cipatib⁹ regnoꝝ: put dcm ē. Et q; daniel in illa visione de statua habuit specialem respectum ad destructionem idolatrie per aduentum christi primū ⁊ diuulgationē eius fidei: ideo dixit: In dieb⁹ regnoꝝ istoꝝ. q; existētibus ḡttu or p̄dictis quo ad idolatriā: vt pz de romanis: q̄ oia idola ceteraꝝ nationū colebāt: suscitabit de⁹ regnū celeste q̄ tota fere idolatriā in republica destruxit. Ad sextū dicēdū q̄ bene vez est q̄ initiū regni ecclie fuit humile: imo ⁊ totius ecclie fūdamētū i hūilitate p̄sistit: dicēte christo matt. xj. ca. Discite a me quia mitis suz ⁊c. Et nisi efficiamini sicut puer⁹ iste ⁊c. matth. xviij. ca. Sed hoc est vnū de p̄ncipalibus signis veri christi ꝓmissi: vnde ysaias. lij. loquens de christo ad l̄ram ait: Et ascendet sicut virgultū coram eo. Et ibidē Vidim⁹ eū dispectū ⁊ nouissimū virorꝝ. in quo loco ⁊ i alijs quāplurimis satis p̄mostrat humilitas christi ꝓmissi. Sz in hoc q̄ dī de regno ecclie q̄ deriuat a regno romano: vl in eo fundat: p̄supponit falsū: vt ex dictis pz: imo inter ista duo regna. s. ecclie ⁊ romāi impij ē tāta distātia ptātis sic celū a terra distat in latitudine: vt iam dcm est. Vera enim ptās ecclie est mere spiritualis tāq̄ in clauibus regni celestis fundata. Ptās vero romani impij ē mere tpalis: vt manifestū ē: vñ ⁊ posito q̄ regnū ecclie aliq̄ dñiuz tpale a romāo impio suscepisset ex h⁹ñ suscipit ecclia aliq̄ augumentum essentiale in sua ptāte: sz pot⁹ q̄dā adiacēs ⁊ accidentale: q̄ p̄t adesse ⁊ abesse p̄ter subiecti corruptionē. Ita ei erat ver⁹ monarcha in regno ecclie cletus vel clemēs q̄ nullā habebat ptātē saltē in executione: sicut siluester vel ei⁹ successores qui patrimoniū ecclie tpale integre possederūt. In hoc aūt q̄ dī ab hebreis de christo q̄ locutus ē cōtra deum in quātū docuit pluralitatē in diuinis: similiter ⁊ diuinitatem in seipso: ⁊ etiaz q̄ locutus est contra legem īḡtum docuit multa ꝯ pharisaicam doctrinā p̄supponunt falsuz ⁊ erroneū sequendo obstinationē sue cecitatis circa cognitionem veri christi: sed de hoc nō ē hic discutiendū: sed dño cōcedēte forte in alio tractatu videbit. ¶ Replica

HDaniel circa visionē statue ca. ij. ⁊ quattuor bestiaꝝ ca. vij. burg. ꝓmendat postillatoris expositionem: ⁊ addit vnius questionis determinatōez per quaz vult ostendere regnū christi ⁊ ecclie esse quintum post quattuor hic signata. Et vnum de fundamentis illius determinationis est q̄ per primū christi aduentuz statua ē comminuta. i. idolatria penitus destructa quia ⁊si i quibusdaz mūdi partibus remanserit modicum hoc p̄o nihilo reputatur ſm p̄m. Sed timeo q̄ vbi burg. p̄o fidei fauore disputat: fidez ledat: nam iude⁹ supposito dicto burg. principio potest formare tale argumētum contra fidem ⁊ p̄o suo errore: In aduentu messie debet cessare idolatria simpliciter vel p̄o maxima sui parte: sed hoc hodie non videt factum: igitur messias nondū venit sed ē expectāduſ: qui ē formalis error iudeoꝝ. maior huius argumenti ē burgen. minor patet: Nam hodie asia aphrica ⁊ ps europe seruiūt idolis: imo ⁊ hi qui christiani dicuntur sine cultura idolorum non sunt in europa. Nam seruiunt ventris ebrietati fornicationi ⁊ auaricie p̄e cunctis nationibus que oia ſm apostolum ad ephe. v. ⁊ philp. iij. idolozuz sūt seruitutes: cui sententie concordat burg. circa ca. xiij. ẓacharie. Quapropter securius ē cum postillatore sentire q̄ in primo aduentu christi statua idolatrie sit p̄cussa: in 2° autem aduentu sit totaliter comminuenda. Nec allegatum de pho locum habet de comparatione modici ⁊ nihili. Quilibet enim intelligens videre potest si modica sit terra infideliū ad comparationem christianitatis: nec multum concludit iudeis q̄ burg. in huius questionis disputatione interserit historias siluestri ⁊ constantini: quia sicut canonem biblie p̄o sui erroris defensione in multis corrumpunt ⁊ falsificāt ita hīstorias citra ⁊ extra bibliā faciliter ꝓtēnunt. ¶ Ca. VIII.

HAno tertio regni balthasar. Hic pōitur septima visio: ⁊ est 2ª de pertinentibus ad aduentum christi 2m: sicut in p̄cedenti visione habitus ē p̄cessus generalis vltime tribulationis: sic in ista explicatur conflictus p̄cedens vltimam tribulationem. Causa materialis huius visionis est pugna regni grecorum ⁊ medorum sub similitudine arietis ⁊ hirci: ⁊ pugna antiochi epiphanis inde orti sub similitudine cornu modici. Finis huius visionis ē exponere principium p̄cedentis visionis: quia sequentes visiones si quasi expositiōes ipsius. vnde in p̄cedenti visione dictum ē circa finem illius q̄ daniel fuit edoctus de illa visione ab vno angelorum assistentium: verūtamen illō de quo fuit edoctus non expressit totum in capitulo p̄cedenti: ⁊ ideo expressit magis in sequentibus capitulis Finis enim est ostendere magnitudinem tribulationis tempore antichristi ⁊ suorum membrorum ipsum p̄cedentiū ⁊ robur sanctoꝝ contra eos ⁊ terminum laboruz. Causa autem efficiens est instinctus spiritussancti fact⁹ danieli pp affectū deuotōis ⁊ conatū attētōis. Ca formalis i diuisiōe p̄sistit. Notādū ad euidētia seq̄nt l̄re q̄ i sacra scriptura aliq̄n ē duplex ſnia l̄ralis: q; ea q̄ fūt facta i veteri testamēto sūt figure coꝝ q̄ fiunt i nouo: dicente apos. j. ad cor. x. Oia in figura cōtingebāt illis. Et iō q̄n in veteri testamēto p̄dicit aliq̄d esse ipletū i aliq̄ p̄sona veteris testamēti: veri⁹tñ ⁊ p̄fect⁹ i aliq̄ noui testamēti: tūc ē ibi duplex sensus l̄ralis: vn⁹ p̄ncipalis: ⁊ alius principalior: de illo. s. in quo perfectius impletur verbum predictum: verbigratia p̄mo psal. xxij. dicitur

Ego ero ei i patrē ⁊ ipse erit mihi in filiū: qđ est verbū ꝓ̄ñi loquentis de salomone: qui fuit filius dei per adoptionē in ꝓncipio regni sui: pp qđ amabilis dño dictus est: vt pz. q. re. xp̄i. Et sic verbū illud impletū est ad lr̄am in salomone: pfectius aūt impletū est in christo qui est filius dei per naturā: cuius figura fuit salomon: et iō illa auctoritas ad lr̄am intelligitur de salomone ⁊ de christo: de salomone minus principaliter ⁊ de christo principaliuſ. Propter qđ aplus ad hebr̄e. j. allegat p̄dictam auctoritatez tanq̄ ꝺ christo dictā ad lr̄am. Sic est in proposito: q; sub similitudie arietis ⁊ hirci tractat daniel de pugna regni grecoꝝ ⁊ medorū principalis tū eius intentio est tractare de pugna antichristi vel membrorum eius ⁊ christianoꝝ: ⁊ ideo est ibi duplex sensus litteralis: vt pz ex p̄dictis. Propr̄ qđ sciendum q̄ sicut in prima visione egit de ꝙtuor regnis subuertentis per quintū: qđ est christi regnū: ita h̄ ⁊ qđ ibi intelligit p statuā ⁊ lapidem: intelligit hic p bestias ⁊ filiū hois seu iudicez. Igitur circa cām formalē ꝓsiderā dū q̄ p̄ponit visionis ostēsio: 2° expositio: ibi Factū est aūt cū viderē. Circa p̄mū tria tanguntur: q; p° tangit ꝺcursus arietis. i. regni medoꝝ. 2° ꝓcursus hirci. i. regni grecoꝝ: ibi Ecce aūt hircus. 3° incursus cornu modici. i. antiochi in pplm iudeoꝝ: ibi De vno autē ex eis. Per simile aūt pōt exponi de christianis ⁊ antichristianis. Ut in ariete intelligat ptās ecclesie ⁊ sanctoꝝ. Per hircū potestas malignoꝝ: q; scriptū est matth. xxv. Statuet oues a dextris: hircos aūt a sinistris. Per cornu puū intelligat ptās antichristi ⁊ suoꝝ ꝓtempanceoꝝ. Reuertendo aūt ad sensum qui p° intelligitur licet nō principaliter. s. de regibus medoꝝ ⁊ grecoꝝ: cōsiderandū q̄ circa quēlibz regē vel regnū tangit triplcem statū regni. s. initialem mediū ⁊ finalem. Circa p̄mū dicit daniel:

a Anno tertio regni balthasar ⁊c. Ex q̄ patet q̄ hec visio facta est per. q̄. annos p° ꝑcedentem: ⁊ hoc tangit cum subdit: b Post io qđ videram in principio. q; ꝑcedentem visionem vidit daniel p° āno regni balthasar: c Cū essez in susis castro. hic tangit locum huius visionis. dī aūt in susis castro: q; illa ciuitas erat clausa fortib' muris ad modū castri: d Quod est in helā. regiōe. Ab helam dī regnū helamitaꝝ: ⁊ metropolis illius regionis erat susis: quia multa regna ⁊ multe regiones erāt sub rege medoꝝ. e Vidi in visiōe. magināria. s. f Me ēe sup portā vlai. Ulai ē ꝓpr̄iū nomē cuiꝺā porte ꝑdicte ciuitatis: ⁊ interpretat palus: q; aū illaz portā sunt paludes a quib' illa porta ē denominata. g Et ecce aries. p quē signat regnū medoꝝ: qđ nō fuit multū infestū iudeis: vt dicūt hebr̄ei: pp qđ significat p aial mansuetū: h Stabat ante paludē. p hoc signi

Capitulū .VIII.

Anō tertio regni balthasar regis visiō appuit mihi. Ego dāiel pōst id qđ viderā i ꝓncipio uidi i visiōe mea: cūz essem in susis castro: qđod ēi belā regiōe: uidi aūt i visione ēsse me sup portā vlai: ⁊ leuaui oculos meos ⁊ vidi. Et ecce aries vn' stābat añ paludē hās cornua excelsa et vnū excelsi' altero ātqz succrescēs. Postea vidi arietē cornib' vētilantē ꝺ occidētē ⁊ ꝺ aqlonē ⁊ ꝺ meridiē: et oēs bestie ñ poterāt resistere ei: neqz liberari de manu ei°: fecitqz ꝛz volūtatē suā et magnificatus ē: et ego intelligebā. Ecce autē hirc' capraꝝ veniebat ab occidēte sup faciē tot' tre: et nō tāgebat trā. Pōro hirc' hēbāt cornu isigne inter oculos suos: et veit vsqz ad arietē illū cornutū qđez viderā stātē añ portā: et cucurrit ad eū i ipetu fōtitudi nis sue. Cūqz appropiāss ꝺ prope arietem efferatus est in eum et pcussit arietem et cōminuit duo cornua ei°: ⁊ nō poterat aries resistere ei

resistere ei: neqz liberari de manu ei°: fecitqz ꝛz volūtatē suā et magnificatus ē: et ego intelligebā. Ecce autē hirc' capraꝝ veniebat ab occidēte sup faciē tot' tre: et nō tāgebat trā. Pōro hirc' hēbāt cornu isigne inter oculos suos: et veit vsqz ad arietē illū cornutū qđez viderā stātē añ portā: et cucurrit ad eū i ipetu fōtitudi nis sue. Cūqz appropiāss ꝺ prope arietem efferatus est in eum et pcussit arietem et cōminuit duo cornua ei°: ⁊ nō poterat aries resistere ei

i Habēs cornua excelsa. i. duos reges magnos inter alios .s. dariū filiū astyagis ⁊ cyrū eius nepotem: k Unū excelsius altero. q; cyrus fuit potētioꝝ dario: l Ardz succrescēs. q; fere totā asiam sibi subiugauit. m Postea vidi arietem cornibus vētilantem ꝺ occidētez ⁊c. q; reges persaꝝ ⁊ medoꝝ ad oēs istas ptes dilatauerunt regnū illō. Unū in hīsto ria iudith. j. ca. scribitur q̄ cambises filius cyri misit holofernuz ad subiugandum sibi oia regna occidentis n Et oēs bestie nō pote. resistere ei ⁊c. q; nulli reges q̄tūcūqz fortes poterāt ei resistere. sequit: o Et magnificat' ē. q; illud regnū obtinuit mōarchiā: ⁊ grecia ei fuiebat sub tributo: vt pz tpe philippi p̄ris alexādri magni: q̄ reddebat tributū dario regi psaꝝ ⁊ medorum. p Et ego. s. daniel:

q Intelligebam quid significaret visio ⁊ mutationem regnorum futurā: quia regnū grecoꝝ huic regno succesſit. r Ecce aūt hirc'. hic ponit cōcursus regni grecoꝝ: qđ regnū significat p hircū: q; greci fuerūt luxuriosi: sicut hirc' est aial luxuriosū ⁊ fetidū: ⁊ maxie alexander q̄ fuit p̄m' rex vt dī pp qđ missa fuit sibi puella veneno nutrita: vt sic per incōtinētiam suā accedēs ad eam intoxicaret. Sed aristoteles p gest' ⁊ aspectus oculoꝝ illius puelle ꝑpendit eā sic esse nutritā ⁊ ꝓhibuit alexandrū ab eius ꝓcubitu vt scribitur libro de secretis secretoꝝ: s Ueniebat ab occidēte ⁊c. q; macedonia vbi p̄r' regnauit alexander: ⁊ vñ mouit exercitū ꝺ dariū regē psaꝝ est i occidentali pte respectu regni psaꝝ ⁊ medoꝝ. t Et non tāgebat terrā. q; alexander tanta festinatiōe venit ꝺ dariū qđ videt magis volasse q̄ iuisse ſm cōem modū loquēdi: ad exprimēdū velocitatē. Aduertēdū q̄ iste dari' non fuit filius astyagis de quo dcm̄ ē: nec fuit ille dari' fil' hystaspis sub q̄ ꝓsumatū est tēplū. Et hoc ſm opinionē cōez latinoꝝ ⁊ ēt iosephi: ꝛz fuit dari' fil' arsami sb q̄ ſm cōe dcm̄ latinoꝝ defecit regnū psaꝝ p alexādrū q̄ debellauit eū. Scōz vero ra. sa. fuit fili' assueri ⁊ hester regie ⁊ hoc dcm̄ videt mihi ratiōabil': ⁊ scripturis magꝭ ꝓsonū vt diffusi' dixi i ꝓncipio libri hester: ⁊ j. esdre. iiij. ⁊ adhuc dicā iser'. xj. ca. v Pōro hirc'. i. regnū grecie hēbat cornu isigne iter oculos: istud cornu significat alexādrū p̄m' regē: ⁊ dī isigne: q; fuit nobilissim' ꝓnceps: vt patuit ca. p̄cēdēti: ꝛz dī istud cornu situ iter oculos: q; dirigebat p philosophos: ⁊ potissime p aristotelē philosophorum p̄ncipē. y Et ve. vsqz ad arie. illū cornu. q; alexāder iuasit dariū z Quē vi. stātē ⁊c. q; dari' aduētū alexandri p nihilo reputabat: ⁊ iō ei nō occurrit: ꝛz stās i loco suo misit aliōs de ꝓncipib' suis: p̄cipiēs eis: vt adducerēt sibi alexādrū ligatū ⁊ flagellatū: a Et cucurr. ad eū ipe. forti. sue. q; alexāder p° occurit ꝓncipib' darū p̄dcis: ⁊ deuicit eos iuxta fluuiuz grācū. b Cūqz appro. ppe arietē. q; deuicti ꝓncipib' darū veit ꝺ ipsū dariū: c Efferat' ē i eū. i. ferino more eū iuasit: d Et pcuſ. arie. s. dariū r̄gē psaꝝ. e Et ꝓminuit

duo cornua eius. i. robur regni medoꝝ ⁊ pſaꝝ. sequitur:
a Cunqꝫ eum mi. in terrā conculcauit. i. g oīā illi⁹ regni deiecit. b Et memo quibat liberare arietē ⁊c. quia nullus amicoꝝ suoꝝ vel coniunctoꝝ poterat: sibi facere auxilium ꝯ alexandrum. Hircus autem capraꝝ factus est magnus nimis. quia magnitudo alexandri ⁊ ei⁹ fama creuit supra modum subiugata sibi tota asia ⁊ aphrica ꝑ magna parte.

Cunqꝫ eū mississet i trā cōculcauit: et nemo qbat liberare arietē de mānu ei⁹. Hircus aūt capraꝝ magn⁹ fcs est nimis. Cunqꝫ creuisset fractū ē cornu magnuꝫ: et orta sū ꝗttuoꝝ vētos celi: De vno āt ex eis egressuꝫ ē cornu vnū modicū: et fcm ē grāde ꝯ meridiē ⁊ ꝯ ōrie tē et ꝯ fortitudinez. Et māgnificatū ē vsqꝫ ad fortitudinē celi: et deiecit ō fortitudie et ō stellꝫ ⁊ conculcauit eas Et usqꝫ ad ꝓncipē fortitudinis magnificatuꝫ ē: et ab eo tulit iuge sacrificiū: et ō iecit locū scificatōis ei⁹. Rōbur aūt datū ē ei ꝓtra iuge sacrificiū pp pecā: et ꝓsternet veras i trā: et ꝓsperabit ⁊ faciet. Et audiui vnū de sācti loquētē: ⁊ dixit vnus scs alti: nescio cui loquēti Usqꝫquo visio et iuge sacrificiū et pctm ōsolatiōis q fca ē: et sāctuariū et fortitudo conculcabit: Et dixit ei: Usqꝫ ad vespā ⁊ mane duo milia trecēti: et mūdabit sā ctuariū. Factū ē āt cū vide rē ego daniel visiōez: et qre rē itelligētiā: ecce stetit i conspectu meo q̄si spēs viri. Et audiui vocē viri inter vlai: et templo ⁊ sacrificiū neglectis festinabāt ꝓcipes fieri pa lestre: ⁊ sic dī ibidē q fecerunt ꝓstibula iuuenū iuxta tē plū. v Et ꝓsternet veritas in tra. i. verus dei cultus x Et ꝓsperabit ⁊ faciet. s. fm voluntatē suā. y Et audiui vnū de sanctis. i. angelis: z Loquentem alteri nescio cui. ⁊ sic hoc dicitur: qz daniel non hēbat intellectū h⁹ visiōis ad plenū vt. ꝯ. patebit. a Usqꝫ quo visio. i. lex q illuminat intellectū: ⁊ q ꝑ diuinaꝝ reuelationē habita est: b Et iuge sacrificiū. i. q̄tidianum: c Et peccatum desolationis. i. desolatō tēpli facta pp peccata ppli ꝑ positō nē idoli i tēplo: d Et sāctuariū. i. tēpluꝫ. cui⁹ vna ps dicebat sanctū altera sāctū sāctorū: e Et fortitudo. sanctoꝝ. s. f Conculcabit. ⁊ refert hoc verbuꝫ ad omnia prędicta excepto peccato desolationis: ō quo non queritur q̄diu calcabit: sed q̄diu durabit: ⁊ h⁹ est verbū trūcatū qz loqt ad modū dolēt hoīs: q aliqd i loqndo omittit. Et notādū q ista qō fcā est ab vno āgelo q̄renti ab alio angelo vt ꝑz in lra. Ex q̄ ꝑz q āgeli supiozes illuminat angelos iferiozes. g Et dixit ei. s. āngelus superioz iferiozi: h Usqꝫ ad vespā ⁊ manc. i. ꝑ successionē dieī ⁊ noctis erit tātum tpis quod sequit: i Duo milia trecenti. i. sex āni. q. d. ꝑ tātū tp⁹ conculcabūtur ꝑdicta k Et mūdabit sāctuariū. s. ꝓpleto tpe ꝑdicto a pollutiōe fcā ibi ꝑ antiochū: qđ fcm legit a iuda machabeo ⁊ fratrib⁹ ei⁹ ꝑ⁹ mach. iiij. Cōsiderādū tn q tm tps fuit ab ingressu ātiochi i hierlm usqꝫ ad emūdationē tēpli idolū tn fuit positū i tēplo per tres annos ꝑ⁹ ingressū ātiochi in hierlz: qz idolū nō stetit i tēplo nisi ꝑ tres ānos: vt videbit. ꝯ. xij. ca. l Factū ē aūt. Dic ponit ꝑdicte visionis expositio: ⁊ diuidit in duas partes: qz ꝑ⁹ ponit visiōis expositō: 2° iferk q̄dā ꝓclusio: ibi Et ego dāiel. Prīa adhuc diuidit i tres ptes: qz ꝑ⁹ expōit mysteriū arietis: 2° hirci: ibi Porro hirc⁹. 3° cornu modici: ibi Et ꝑ⁹ regnū eoꝝ. Prima adhuc diuidit i duas ptes: qz ꝑ⁹ notat defi deriū sciendi in daniele: ⁊ modus reuelādi i gabriele: qz h⁹ fecit ꝑ mādatū āgeli supiozis. s. ꝑ michaelē: 2° ponit expositio gabrielis: ibi Aries quem vidisti. Dicit igitur l Facùm est autem cuz viderem ego daniel visionez. scilicet imaginariam: m Et quererem intelligenti am. cum magno desiderio: qz licet eam intelligeret in pte: vt ꝑdictū est: nō tn in toto. n Ecce stetit in conspectu meo q̄si species viri. qz non erat vir sed angelus in specie viri. s. michael qui erat princeps synagoge: vt patebit. ꝯ. x. ca. ⁊ ideo erat solicitus vt mysteriū danieli reuelaret. o Et audiui vocē viri. i. michael i spē viri apparentis: p Inter vlai. i. apparentis in tali loco q Et clamauit ⁊ ait. scilicet loquēdo angelo inferiori

Alexandria: Persia: Seleucus in syria ⁊ babylōe: Antigon⁹ in asia: scōm q dicit hic glosa. f De vno aūt. Dic describit incursus antiochi epiphanis orti ex ꝑdictis ꝯ iudeos: cū dī: De vno āt ex eis. i. ō seleucho rege syrie. g Egressuꝫ ē cornu vnū modicum. i. antioch⁹ epiphanes q descēdit ō seleucho: tn plures fuerūt intermedij. Et dī istud cornu modicū qz ꝓius fuit rome obses: vt dī. j. mach. j. h Et scm est grāde. s. qz antioch⁹ ignorāte senatu exijt de roma: vt occuparet regnū syrie: vt dī. j. mach. j. Et ꝓuauit filiū fratris sui ꝓmogēiti. s. seleuci philometozis regno sibi debito. i Cōtra meridiē. qz ptholemeū regē egypti fugauit de cāpo ⁊ egyptū obtinuit: vt hī. j. mach. j. Egypt⁹ aūt ē in situ meridionali respectu syrie. k Et ꝯ oriētē. qz in pside q est in oriente respectu syrie multos deuicit ⁊ sub tributo tenuit: vt ibidē dī. iij. ca. l Et ꝯ fortitudinem. i. ꝯ hierlm vbi de⁹ q ē fortitudo colebat. m Et magnificatuz est vsqꝫ ad fortitudinē. i. ꝯ filios israel q āgelozū antiqtus custodia vallabant. n Et deiecit de fortitudine. qz plures coꝝ idolatrie subiecit. o Et de stellis. qz multos stabiles in cultu dei occidit. vt ꝑz. v. mach. vj. ⁊ vij. p Et usqꝫ ad princi. forti. magni. est. i. usqꝫ ad deuz q colebat in hierlm: qz ad tps abstulit cultū ei⁹: ⁊ dī sic ei ꝑ ualuisse ꝑ quādā silitudinem. Uel aliter: per ꝓncipē fortitudinis itelligit sumus sacerdos: qz tūc regebat ciuitatē ⁊ tēplū ꝯ quē ꝓualuit antiochus. q Et ab eo tulit iuge sacrificiū. qō dicebat agn⁹: q imolabat vespe ⁊ mane: qz figurabat imolationē corꝑis christi qō q̄tidie imolat i altari. r Et deiecit locū sactificationis. qz antioch⁹ ꝓphanauit tēplū ponēdo ibi abhominādū idolū: vt dī. j. mach. j. verū tn: qz ista nō fecit antiochus ꝓpria virtute: sz deo ꝑmittēte pp peccata ppli ꝑ punienda: ideo subditur: s Robur aūt datū est ei. i. antiocho: t Cōtra iuge sacrificium pp peccata. populi israel ⁊ maxime sacerdotuz: qui vt dicitur. ij. mach. iiij. iam non erant oditi circa altare: sed cōtempto

a Gabriel fac intelligere istū. i. danielē. Ex q̄ pz q̄ in ministeriis angelox ordo est. b Et venit. s. gabriel: c Et stetit iuxta vbi ego stabā. ad loquēdū mecū. d Cūq; venisset pauēs corui in faciē meā. hoc scīm est vt daniel existens inter angelos cognosceret fragilitatem humanam. e Et ait ad me intellige fili hois. s. corruptibilis: eadem ratiōe q̄ p̄. s. vt cognoscat suam fragilitatē. f Qm̄ in tpe finis pplebit visio. ex q̄ pz q̄ licet visio aliq̄ mō sit impleta in antiocho tñ pfecte cōplebit in antichristo i fine mūdi: t iō de ipso est principal sensus lr̄alis: vt p̄ dictum est. g Cunq; lo. ad me colla. sū pn̄ in terrā. bis ad terrā cecidit loquente angelo vt magis cognoscerz fragilitatem suam. b Et tetigit me. confortando: i Et sta. me in gradu meo. egrediendo me: quia prius iacebaz sicut q̄drupes ad terrā. k Dixitq; mihi. Ego ostēdi tibi q̄ ventūri sunt in nouiss. maledictionis. i. tpe illius maledicti hois: qui pp abūdantiā malicie dī maledictio in abstracto: t hic est antichristus ppie: t antiochus epiphanes aliq̄ mō inquātū figura antichristi p sequendo cultū dei: vt visum est. l Qm̄ hz tps finē suū. i quo. s. ista cōplebūt m Aries. positis quibusdā p̄ambulis ad expositiōē visiōis: hic gabriel incipit visionē exponere inq̄tū tāgit regē medox t psax: t pz lr̄a ex predictis. Ulteriusq; exponit eā inquātū tangit regnum grecox dicēs: n Pox hircus capraxx. t pz vsq; ibi: n Rex pmus. s. alexander vt p̄dictū est. q̄ ante temp' alexandri reges grecie erant q̄si nullius momenti: t iō dī prim' inter notabiles. o Qui aūt fracto illo. i. mortuo ante finem naturalē vite sue: q̄ p venenū mortuus ē adhuc iuuenis existēs. s. xxxiij. annox: vt pz ex predictis t hoc significatur p fractionē. p Surrexerunt p eo q̄ttuor. s. cornua: hoc significat q̄ quattuor reges de gente ei' cōsurgent simul regnantes: t impiū tenentes alexādri fz diuersas ptes: q Sed non in fortitudine ei'. q̄ nullū istox regnox potuit equipari regno alexādri in fortitudine licet plus durauerint: q̄ regnū alexandri valde paux durauit: vt supra dcm̄ est. r Et post regnū. hic pñ̄ ponit expositionē cornu modici. i. ātiochi t antichristi cuius figura fuit antiochus: t hoc ē q̄ dī: Et post regnuz eox. s. p̄cedētiū: s Cū cre. iniqta. consur. rex impu. facie. i. antiochus: qui permissus ē regnare ad puniēdū iniquitates filiox ir̄: lque creuerant nimis illis tpib': vt visū ē. Dicit aūt antiochus impudens facie: q̄ nullam turpitudinē verebat facere etiā i loco sancto vbi statuit idolū: qui loc' erat etiā replet' immundicijs scortantium cū meretricib': vt dī. ij. mach. vj. t hoc factū ē p antiochū. t Et intelligēs ppositōes. q̄ antioch' callidus erat: t p̄ueniens alios calliditate sua. Uel aliter: Intelligens ppositiones. i. intelligere faciens. q. d. daniel q̄ per ea que faciet itelligetur ista visio q̄ modo ē occulta: v Et robo. fortī. eius sed nō i viribꝰ suis. q. d. licet sic crescat fortitudo antiochi ad faciendum ista: non tamen hoc erit ex viribus suis: sed p̄opter peccata ppli sic dimittetur a deo agere: quia sicut frequenter dictum est: deus aliquando vtit malis ad puniendum bonos. x Et supra q̄ credi potest vniuersa vastabit tc̄. q̄ non erat credibile hominibus q̄ ille qui erat rome obses deberet sic prosperari t tam ardua facer. y In terficiet robustos. s. septem fratres qui cū matre fuerunt robustissimi ad tenēdum legem dei: vt patet. ij. mach. vij. Et quia nō soluz illi sunt interfecti ab antiocho: sed multi alij qui noluerunt derelinquere legem dei: ideo sequit: z Et pplz san. fz vo. suam. interficiet. s.

clamauit t ait: Gabriel fac intelligere istum visionem Et venit t stetit iuxta vbi ego stabam. Cūq; venisset pauēs corui i faciē meam Et ait ad me: Intellige fili hois: quoniā i tpe finis cōplebit visio. Cūq; loqretur ad me: collapsus sū p̄nus in trā. Et tetigit me et statuit me i gradu meo: dixitq; mihi: Ego oñdā tibi q̄ futura sūt i nouissimo maledictōis quoniā hz tps finē suū. Aries quē vidisti hīe cōnua rex medox ē at q̄ psax. Pōrō hirc' capra

rū rex grecox: t cornu grā de: qđ erat int oculos eius: ipse ē rex p̄m'. Qđ aūt fracto illo surrexerūt q̄ttuor p eo: q̄ttuor reges de gēte ei' p̄surgēt: sed nō i fortitudie ei'. Et post regnū eox: cūz creuerit iniqtates: cōsurget rex ipudēs facie et itelligēs ppositōes: et roborabitur fortitudo ei': fz nō i viribus suis: et supra q̄z credi pōt vniūsa vastabit: t p̄spabit t faciet. Et interficiet robustos et pplz scōx fz volūtatem suā: et diriget dol' i mānu ei': et cor suū magnificabit: et i

a Et diri. oo. in ma. ei'. i. ad finē itētū ab eo ducet p opa ei': b Et cor suū magnificabit. q̄ antiochus intantum erat elatus per superbiā quasi crederet habere terram ad nauigandum: t mare ad ambulandum: vt dicit. ij. mach. v c Et in copia rex omnium occidit plurimos. quia talē occasionem sanctorum fecit per temporalem potentiā sibi a deo permissam. a Et contra principem principum cōsurget. quia ꝫ deum surrexit auferendo cultū eius q̄tū ad tempus: b Et sine manu conteretur. quia antiochus rediens de pside percussus a deo morbo intestino mortuus ē put habetur. ij. mach. ix. Quoniā autem sicut dictū est antiochus fuit figura ātichristi: ideo littera ista q̄ exposita est de antiocho iterum melius exponitur t perfectius de antichristo ab illo loco vbi incipit scriptura loqui de antiocho cum dicitur: Et post regnum eorum. s. grecorum: quia regnum antichristi pertinet quodāmō ad regnuz romanum de quo dicetur: vt predictum est: qō q̄dē regnum romanuz est post regnum grecorum: de quo sit mentio in parte immediate p̄cedenti vt patet. Cum creuerint iniquitates. quia fz testimoniū saluatoris matth. xxiiij. imminēte tpe antichristi abundabit iniquitas t refrigescet charitas multox. Cō surget rex impudens facie. quia antichristus ad omne malum erit inuerecundus: Et intelligens ppositiones. quia antichristus erit callidissimus ingenio naturali: t auxilio diaboli familiaris sibi: quia habebit demonē principē: Roborabitur fortitudo ei'. quia excedet omnē terrenā potentiaz tpe suo: Sed non in viribus suis. q̄ nō erit hoc virtute humana sed diabolica: in cui' virtute faciet illa mirabilia: ideo tñ p̄mittente. Et supra q̄ credi pōt vastabit vniuersa tc̄. q̄ potestas antichristi sic subito appebit q̄ oib' admirabil' erit Et iterficiet robustos tc̄. i. illos q̄ inuenient firmi i lege dei nolētes ei obedire. Et diriget dol' tc̄. i. ad finē itentū ab eo perduceret: licet ad temp' breue. Et cor suū magnificabit. q̄ extollet sup omne illud qō dī deus vel colitur: vt dicit apostolus. ij. ad thessalo. ij. Et in copia omnium rerum occidet plurimos. quia per fortitudinem militie t thesauros

diuitiarum naturaliū ⁊ artificialium multos interficiet. Et cōtra principē principū ꝓsurget. i. ꝺ deū cultū eius auferens ⁊ sibi vsurpās: qz in tēplo dei sedebit oñdens se tanq̄ sit de⁹: vt dī. ij. ad thess. ij. Et sine manu conteretur. qz dñs iesus christus eū interficiet spiritu oris sui: vt ibidē dī. sequit:

b Et vīsio mane ⁊ vespere que dicta est. vera est. i. p successionem tpis apparebit veritas visionis ipsi⁹ inq̄tum ptinet ad antiochū: ⁊ inquātuz p tinet ad antichristum vel aliter exponitur: vt p mane intelligat tps antiochi: qđ fuit p̄mū respectu tpis antichristi: vt sit sensus. Vīsio p̄dicta fm q̄ refertur ad māe. i. ad tēpus antiochi: Et vespere. i. ad tempus antichristi vera ē: quia in vtroq̄ sensu habet veritatem: vt visum est. sequitur:

copia rex omniū occidit plurimos. Et contra p̄ncipē p̄ncipuz ꝓsurget: et sine mānu ꝓteret. Et vīsio vespere ⁊ mane: q̄ dcā ē vera ē. Tu ergo visionē signa qā p⁹ multos dies erit. Et ego daniel lāgui ⁊ egrotaui per dies. Cūq̄z surrexissē faciebaz opa regis ēt stupebā ad visionem: ēt non erat qui iterpretaretur. .IX.

c Tu ḡ dāiel: d Signa visionē. i. memorie comēda eā scribēdo: vt postea possit sciri a posteris: e Qz p⁹ multos dies erit. i. ꝓplebit: f Et ego. hic ponit quedā ꝓclusio respectu p̄cedētiū: Et ego daniel lāgui. ꝓcussus timore visiōis ⁊ admiratione. sequit: g Cūq̄z surrexissē faciebā opa regis. i. negocia regni: qz sup ipsa erat posit⁹ daniel: vt visum ē supra. h Et stupebā ad visionē. pp horroꝛē malorum futuroꝝ: i Et non erat q̄ interpretaret. qz lz visio essz ei interpretata in generali: nō tn oio in spēali q̄tū ad noia regū ⁊ determinataꝝ psonaꝝ. Ex q̄ patet q⁹ spiritussanct⁹ nō semp revelat ꝓphetis sensum plenarīū visionis: sed solū q̄tū expediens est p loco ⁊ tpe ⁊ psonis ꝓ quib⁹ fit revelatio: et pp hoc ꝓphete non ita clare scripserunt mysteria christi de futuro sicut euangeliste scribētes historiā de p̄terito. Videretur forte alicui q⁹ hec visio nō posset lr̄aliter exponi de antichristo. Primo qz tribulatio q̄ hic describit dī durare p sex ānos: vt dcm̄ est qđ nō pōt dici ad lr̄az de persecutiōe antichristi: q̄ durabit tm̄ ad tres ānos ⁊ dimidiuz vt dī. j. x. ca. ⁊. xij. Scđo qz hic dī q⁹ i hac tribulatōe q̄ hic describit dz auferri iuge sacrificiū: iuge aūt sacrificū nūc est sacrificiū altaris: qđ nō cessabit vsq̄ ad iudiciū finale ꝟz q⁹ dī matth. vltimo: Ecce ego oīb⁹ diebus vobiscū sū vsq̄ ad ꝓsūmationē seculi. Ad p̄mū dicēdū q⁹ psecutio antichristi aliq̄n accipit stricte ꝓ tpe in q̄ antichrist⁹ psequet fideles in psona ꝓpria: ⁊ sic nō durabit nisi p. iij. annos ⁊ dimidiuz Aliq̄n large accipit. s. q⁹ cū hoc accipit aliq̄d de tpe p̄cedenti i q̄ p ministros antichristi fiet quedā disp̄sitio ad ipsuz p deceptiones ⁊ malas psuasiones: ⁊ sic accipit hic duratio illi⁹ psecutiōis. Ad 2m dicēdū q⁹ sacramentum altaris tpe ātichristi cessabit q̄tū ad solēnitatē: qz tūc misse nō celebrabuntur publice: sed tm̄ occulte pp rabiē illius psecutōis: ⁊ sic intelligit hic cessatio iugis sacrificū. La. IX.

In āno p̄mo. Hic ponitur. viij. visio que fuit facta in āno p⁹ darī: qui occidit balthasar. Postq̄ daniel descripsit vltime tribulatiōis totalē decursū ⁊ p̄cipalē eius cōflictū: vt visū est in duobus p̄cedentib⁹ capitulis: hic oñ describit eiusdem tribulationis solatium qđ maxime erit ipsis fidelibus ex cōsideratione passionis christi. Igit cā materialis est de septuaginta hebdomadib⁹ determinat⁹ ⁊ pfixis vsq̄ ad passionē christi: que maxime erit imitāda tpe antichristi. Causa finalis vt ostendatur tps expiationis peccati per mortē christi: ⁊ per hoc detur cōsolatio christifidelib⁹ in tribulatione antichristi exñtibus La efficiēs est instinct⁹ spiritussancti factus danieli ꝓfitēti pcm̄ suū: ⁊ desiderāti ⁊ postulanti remediū. La formalis in diuisiōe cōsistit: q̄ talis ē: qz p⁹ ponit meritum oratiōis. 2° mod⁹ revelatōis: ibi Lūq̄z loquerer. Primū est ex pte danielis 2m ex parte angeli revelantis. Circ primū tria notantur: p̄mū ē debita ꝓditio ozātis: 2m ꝓfessio penitentis: ibi Et orauit deū tertiū intētio petētis: ibi Et nūc domine. Circa p̄mū ꝓsiderandū q⁹ debita cōditō orātis est q⁹ attēdat debitū tps orādi: hoc fac̄ daniel hic: qz itellexit q⁹ appropinq̄bat tps a deo p̄missū ꝺ liberatiōe ppli: ⁊ h⁹ est qđ dī: a In āno p⁹ darī filij assueri. Aduertēdū q⁹ iste assuer⁹ nō ē iste sub q̄ historia hester fcā est: qz ille fuit p⁹ p magnū tps: sed iste assuer⁹ ē ille q̄ supra dict⁹ ē astiages: ⁊ h⁹ ē qđ subdit b De scie medoꝝ. qz dar⁹ victo balthasar transtulit regnū ad medos: c Qui ipauit sup regnū chaldeoꝝ. p̄m⁹ nō simplicit ⁊ absolute: sed p̄m⁹ ꝺ p̄dicto scie. s. medoꝝ: d Anno vno. i. p⁹ fm modū loquendi hebraicuz: vñ dī gen. j. fcm̄ ē vespe ⁊ mane dies vnus. i. p̄mus e Ego daniel itellexi i libris. biere. f Numeꝝ ānorū ⁊c. Et nota q⁹ iste cui revelabāt diuina secreta nihil omin⁹ tn̄ scriptura hieremie ⁊ alioꝝ ꝓphetaꝝ legbat: ꝺ illos q̄ ꝓfitētes de ꝓpo ingenio vedignant videre dicta alioꝝ. Scriptura aūt illa ꝺ q̄ fit hic mētio hī hiere. xxix. Cū ceperit ipleri i babylōe. lxx. āni. visitabo vos: ⁊ suscitabo sup vos verbū meū bonū ⁊ fducā vos ad locum istū ⁊c. Cōpletōez aūt ānoꝝ appropinq̄ntē itellexit p tēpora regū q̄ regnauerāt a p̄ncipo desolatōis hierlm vsq̄ ad tps illō: p q̄ fuit ostensū esdre p⁹ ca. q⁹ hec desolatō fuit ꝓplera āno q̄rto cyri: añ cyꝝ vero dar⁹ medꝰ regnauit duob⁹ ānis: ⁊ sic ꝓplemētū desolationū distabat tn̄ q̄nq̄ ānis: ⁊ p̄ncipio sexti: qz cyr⁹ de q̄rto āno suo regnauit tn̄ in p̄ncipio añ dcm̄ ꝓplemētū: vt ibidē dcm̄ fuit g Et posui fa. meā ad dñm. i. attētionē mētis ⁊ faciē corporis: q̄n versa facie versus hierlm orabat: vt dcm̄ est supra. vj. h Rogare. feruenr: i Deprecari. pleuraliter: k In ieiunijs. vt sil fieret deo sacrificiū p spūs orationē: ⁊ p carnis ei⁹ maceratōez: qz scribit robie. xij. Bona est oratio cū ieiunio: l Sacco. i. cilicio: m Et cinere. i. recordatione fragilitatis humane. Dic erat mod⁹ iudeoꝝ q̄n erāt in afflictōib⁹ positi pōere cinerē sup caput in signū humiliationis: quia dī ecc. xxxv. Oratio hūiliāt se nubes penetrabit. Sz vī hic q⁹ daniel peccauerit orādo p liberatiōe ppli: qz talis oratio videf ꝓcedere ex quada dubitatiōe: ne ipleret vbū dei dcz per hieremiam de liberatione ppli tempore determinato: ⁊ h⁹ videtur importare defectum fidei. Dicendū q⁹ daniel orabat p diuine p̄missionis impletione: nō q̄a dubitaret de dei fidelitate: sed vt ostenderet se gratum deo de promissione prius facta. Itez daniel sciebat promissiones diuinas impleri per orationes bonoꝝ: quia sicut deus ordinat aliquid futurum: ita etiam ⁊ modum eueniendi: quia vtrunq̄z cadit sub diuia ordinati

one. ſ. res ⁊ ſuus modus: ⁊ ideo orabat impleri ꝓmiſ
ſionē a deo factū. Item ꝓmiſſiones diuine in ſacra ſcri
ptura ſemp intelligende ſunt ſub cōditōne. ſ. niſi ponat
impedimētū ex pte illius cui ꝓmittit fit deū offendēdo
vñ dī hiere. xviij. Subito loquar de gente ⁊ de regno
vt edificē ⁊ plan
tez illud: ſi fecerit
malū i oculis me
is: vt non audiat
vocē meam peni
tentiā agaz ſuper
bono qō locutus
ſum: vt facerez ei
Timebat aūt da
niel ne filij iſrael
ꝓ peccata ſua po
ſuiſſēt impedimē
tū diuie ꝓmiſſio
nis: ⁊ ideo orabat
dñm ad tollendū
iſtud impedimen
tū ſi eſſet. Per ꝓ
dicta pz argumen
tū: qz oratio dani
elis nō ꝓcedebat
ex aliq infidelita
te ſed magis ex bo
nis cauſis.

n ¶ Et orauī do
minū. Hic cōſeqn
ter deſcribit ꝓfeſ
ſio penitentis: vbi
notādū q daniel
aſſumit in ſe ꝓſo
nā ꝓpli iſrl: qz nō
erat tal' eratis nec
ꝓditionis q talia
mala egeſſet qñ
fuit trāſlatus: qz
puer erat ſanctus
ſed peccatum po
puli iſrael dicit peccatum ſuum inq̄tum erat ꝓpli illius
membz. Procedit aūt ſic: qz confidendo ꝑ narrat ma
licias deprauantes. 2° remouet circūſtantias excuſantes
ſbi Non obediuimus. 3° exaggerat cōditiones aggrauā
tes: ibi Et ſtillauit. Et nota q in omnibus iſtis attribu
it deo iuſticiā: ⁊ ſibi ⁊ ꝓplo iſrael iniuſticiā. Circa ꝓmū
notandum q malicie deprauantes ſunt ꝯ bonos mores
omittendo ꝓcepta ⁊ faciendo ꝓhibita. dicit igitur pre
ponens dei magnitudinē ⁊ clementiā: vt per hoc pecca
tum ꝓpli grauius appareat: o ¶ Obſecro dñe deus
magne. qz ſuperueniet oībus que poſſumus de eo cogi
tare vel dicere: p ¶ Et terribilis. tranſgreſſores puniē
do: q ¶ Cuſtodiēs pactū. ꝓmiſſa implendo: r ¶ Et
miſericordiam. vltra ꝓmiſſa addendo: ſed quib' hoc fit
ſubditur: s ¶ Diligentib' te ⁊c. cozde ⁊ opere. Ulteri'
incipit peccata confiteri. d. t ¶ Peccauimus. in omni
genere peccati. ſ. qō explicat conſequēter: v ¶ Iniqui
tatē fecim'. ꝯ homines: x ¶ Impie egim'. ꝯ deū. Pie
tas enīz eſt cultus diuin': ⁊ iō impietas eſt receſſus a de
bito culto diuino: y ¶ Et receſſim' a mādatis tuis. ea
totaliter deſerendo: z ¶ Et declinauim'. ꝓmo paulati
ꝯriū agendo: qz non ſtati decidit hō in ꝓfundum pecc̄oꝝ
Dicit aūt: A mādatis tuis. ꝓp ꝓcepta moralia: Ac iudi
cijs. pp iudicialia. a ¶ Nō obediuim'. Hic ꝓñt remo
uet circunſtantias excuſantes q̄ ſunt ignorantia ⁊ infir
mitas. Primū remouetur ꝑ hoc q ꝓpul' iſrael fuit iobe
diens verbis ꝓphaꝝ ex ore dei loquētiū. Scōm remouet
per hoc q nō ſolū vulgares homines peccauerūt: imo etiā
illi qui credebantur eſſe viri pfecti in ppl'o: et hoc eſt qō di
cit: a ¶ Non obedi. ſer. tu. ꝓphe. q lo. ſi in no. tuo. nō ex
capite ꝓpo. b ¶ Re
gib' no. ꝓn. no. ⁊ pat.
nr̄is. i. ſacerdotib' q̄ q̄i
pces habebant: c ¶
Oiq̄ ppl'o ire. h° ad
dit vt nemo appeat
excuſabilis. d ¶ Ti
bi dñe iuſticia. qz iſta
mala icurrim' pp pec
cata noſtra. ſequitur:
e ¶ Tibi aūt dño ⁊o
no. miſeri. ⁊c. qz citra
ꝓdignū puniſti nos.
Et nota q frequēter
hic repetit eādē ſniaz
ſub aliis verbis oſten
dēdo dei iuſticiā ⁊ mi
ſericordiā: ⁊ ꝓpli iſrl'
iniq̄tatē: taliſ. n. eſt cō
ditio loquētis ex affe
ctu ⁊ ꝓſuadēti iudicē
vt ipſū moueat ad cle
mētiā. f ¶ Et ſtilla.
Hic ſcribit ꝓditiones
aggrauātes q̄ ſi obſti
natio in pcō: ⁊ ingra
titudo de bñficijs ac
ceptis q̄ patēt ex h° q
ſz dñs percuteret eos
paulati ad eoꝝ correc
tōez: ⁊ mitterz ꝓphe
tas ad reuocādū eos:
nō ſi tñ reuerſi ad ro
gādū dñz: ⁊ regratiā
dū de paterna cōrre
ctione: ſz obſtinati ſi i
malis ſuis: ꝓp qō finaliē venerūt maledictōes ſi cos ſcripte
in lege moyſi: deut. xxviij. vbi maledicūt trāſgrediētes legē
dñi: ⁊ h° ē qō dī hic: f ¶ Et ſtilla. ſup nos maledi. ⁊c. ⁊ bñ
dicit ſtillauit: qz nō ſil' vno ipetu deſcēdit ſup eos dei puni
tio: ſz ꝑ° paſſi ſi aliqs ꝓſecutiōes pticulares ad eoꝝ reuoca
tionē ⁊ correctōez añq̄ totaliter captiuarēt ꝑ nabu. vt pz ex
decu ⁊ q̄rti libri re. ⁊ ſcdi paly. ſeq̄t: g ¶ Et ſtatuit ſmo.
ſuos ⁊c. i. ſtabiles oſtēdit in punitiōe nr̄a iuſta. ſeq̄t: h ¶
Ut ſupindu. i nos malū ⁊c.] Figura hyppole ē ad deſignā
dū magnitudinē ſue tribulatōis. vel ſz veritatē hiſtorie pōt
hoc expōi de tēpli ꝓbuſtiōe i q̄ de' colebat: ⁊ tale malū non
fuit fcm alicubi: qz i nullo alio loco erat tēplū deo celi dedi
catū: i ¶ Et nō ro. ſa. tuā oo. de. nr̄ vt reuer. ⁊c. i q̄ oſtēdit
eoꝝ obſtinatio. k ¶ Et cogita. veri. tuā. in puniēdo nos.
l ¶ Et vigila. dñs ſup mali. nr̄am. ſ. ſup maliciam culpe:
m ¶ Et addu. eā ſup nos. puniēdo nos iuſte. cetera patent
n ¶ Et nūc dñe. Hic ꝓñt declarat ītētio poſtulātī: ⁊ ꝑ° q̄tū
ad petitōis materiā: 2° q̄tū ad ipetrādi fiduciā: ibi Propter
temetipſū. 3° q̄tū ad petētis iſtātiā ⁊ deuotōnez: ibi Exaudi
dñe. Circa ꝑm ꝓſiderādū q materia ſue petitōis ē duplex. ſ.
amotio mali ⁊ collatio boni. Ad ipetrādū ꝑm reducit ad
memoriā malū fuitutis egyptiace ab eis amotū ꝑ dñm: qz
mod' magnifici ē dare citius bñficiū poſtulatū: qñ ꝓcedens
bñficiū ad memoriā reducit: vt hī. iij. eſth. ⁊ h° facit daniel
in ꝓpoſito. o. n ¶ Et nunc domine deus nr̄ qui eduxiſti

pplm tuum de terra egypti in ma. forti. pharaonē pcutiendo ⁊ mirabilia pro pplo tuo faciendo: que non poterant fieri nisi virtute infinita. a ¶ Et fecisti tibi nomen: qz p illud factum nomē oñi publicatū fuit ꝯsi p vniuersā terrā. b ¶ Decūdū dicē hanc. i. vt pz in hac die: quia filij isrl tūc dispersi per orbē narrabant ea que oñs, p eis fecerat in egypto. Sequit: c ¶ Auertatur obsecro ira tua ⁊c. metaphorica ē locutio: de⁹ enim dr irasci quādo punit: qz ad modum irati se hz ⁊ sic daniel petit pūitionis amotionem: d ¶ A ciuitate tua hierlz. in qua vigebat cultus diuinus ex diuina electione. e ¶ Et a mōte sācto tuo. in quo erat templum qz illa pars ciuitatis hierlz i qua erat templum erat montuosa. Sequitur: f ¶ Hierusalem ⁊ populꝰ tuꝰ in opprobriū sūt omib⁹ per circuitum nostrū quia nō solummodo babylonij captiuauerunt filios israel: sed etiā assyrij ⁊ alij ppli qui erant in circuitu eox: multos detinebant captiuos de filijs israel. g ¶ Et ostende faciē tuā. hic ponitur 2ᵐ qđ est materia sue petitionis. s. collatio boni. h ¶ Super sanctuariū tuū ⁊c. q. d. restitue ciuitatem ⁊ tēplum in statū pristinū i ¶ Propter temetipsū. Hic 2ᵒ tangitur impetrādi fiducia: quia innititur diuine bonitati ⁊ clementie ⁊ non ppꝛie iustitie: ⁊ hoc ē qđ dicit: Propter temetipsū. i. pp bonitatem tuā: inclina deus meus ⁊c. k ¶ Exaudi oñe. Hic describit orantis instātia cum dr: Exaudi oñe. pces benigne audiēdo: l ¶ Placare. offensam remittendo: m ¶ Attende ⁊ fac. nobis consolationem pfectā tribuendo. n ¶ Ne moreris. qz tps instat in quo ꝓmisisti consolationez dare nobis o ¶ Propter temetipsum. vt. s. veritas tua cunctis appareat: ⁊ bonitas: ⁊ vt culꝑ tibi debitus pſoluatur: pp qđ subdit Quia no. tu. est inuocatus super ciuitatem ⁊c. p ¶ Cumqz adhuc loquerer. Descripto merito orationis ex parte danielis: hic ꝓsequenter ponit modus reuelatiōis ex pte gabrielis: ⁊ diuiditur in duas partes: qz 1ᵒ ponitur danielis excitatio: 2ᵒ ei facta reuelatio: ibi. Lxx. hebdomadas. Circa ꝓmū dicit sic: p ¶ Cumqz adhuc loquerer. ꝓfitendo dei iusticiā ⁊ potentiā. q ¶ Et orarem. inuocando eius clementiā: r ¶ Et ꝓfiterer peccata ⁊c. ad impetrandū indulgentiam: s ¶ Adhuc me loquente. in quo ostenditur velocitas exauditionis diuine. t ¶ Ecce vir gabriel. qz i specie viri angēlus appebat: v ¶ Quē uiderā in visione a principio. i. in visione descripta ca. precedenti: x ¶ Citō volans. in quo exprimitur ꝑmptitudo angelox ad exequendū dei māda tū: y ¶ Tetigit me. excitando ⁊ fortādo: z ¶ In tpe sacrificij vespertini. Ex q̄ pz q̄ a māe vsqz ad vesperā orauerat daniel. Patet etiā q̄ ꝓdicta verba orationis ꝑlata fuerunt cū magno tractu tpis ⁊ meditationis: ⁊ talis oratio est

de terra egypti i manu forti: et fecisti tibi nomē sm di em hāc peccauim⁹: iniqtatē fecim⁹ dñe i oēz iusticiaz tuaz. Auertat obsecro ira tua: ⁊ furō tuꝰ a ciuitate tua hierlm: et a mōte scō tuo. Propt pcā. n. nra ⁊ iniqtates pāz nrox hierlm: ⁊ ppls tuꝰ i opprobriū st oibꝰ p circuitū nrm. Nūc ergo exaudi deꝰ nr oronem serui tui ⁊ pces eiꝰ: et ondē faciez tuā sup sactuariū tuū qđ dstū ē. Propter temetipsuz inclina deꝰ meꝰ aurem tuā ⁊ audi: api oculos tuos: ⁊ vide desolatioē nraz ⁊ ciuitatē sup quā inuocatū ē nomē tuū. Neqz. n. i iustificatoibꝰ nris ꝑsternim⁹: pces añ facie tuā: sz in miſatiōibꝰ tuis

mltis. Exaudi dñe: placare dñe: attende ⁊ fac. Ne moreris ꝓpter temetipsū deus meꝰ: qa nomē tuū inuocatū ē sup ciuitatē: ⁊ sup ppl̄z tuz. Cumqz adhuc loqrer et orarez ⁊ ꝓfiterer pcā mea ⁊ pcā ppli mei isrl: vt prosternerē pces meas i cōspectu dei mei ꝑ mōte scō dei mei adhuc me loqnte i ora tōe mea: ecce vir gabriel: quē viderā i visiōe a pncipio citō volans tetigit me i tpe sacrificij vespertini: et docuit me ⁊ locutꝰ ē mihi: dixitqz: Daniel nūc egressus suz: vt docerē te ⁊ intelligeres. Ab exordio pcū tuaz egressus est sermo. Egō aūt veni vt indicarem tibi: qa vir desideriox es. Tu aūt

deo acceptabilis: non aūt illa in qua sunt multa verba multiplicata sine attentione animi ⁊ deuotione qualis est oratio ethnicox: vt dicitur matthe. vj. a ¶ Et docuit me. de futuris ad cōsolationē ppli isrl. b ¶ Dixit qz Daniel: nunc egressus sum: vt docerē te ⁊c. Dicūt autez angeli egredi quādo mittūtur ad nos a facie dei non qꝛ ab eius cōtemplatione recedant: sed quia ad nos qui sumus remoti accedunt. c ¶ Ab exordio pcū tuaz. hoc dicit vt ostēdat orationez danielis acceptam coram deo: d ¶ Egressus est sermo. i. dei sententia de futuris. e ¶ Ego aūt veni vt indicarē. s. dei sententiaz f ¶ Quia vir desideriox es. s. deo amabilis: vel alii Desideriox. i. desiderās scire secreta diuina ad dei laudē ⁊ ppli liberationē. g ¶ Tu autez animaduerte sermonē ⁊ intellige. Frequēter excitat eū āgel⁹ ad ostendendum magnitudinem ⁊ altitudinem diuini secreti sibi reuelandi quia aduentus christi apud hebreos habebatur ꝑ maximo secreto. Ad qđ denotādū. lxx. interpretes illud e sai. ix. Vocabit nomē eius admirabilis: ꝓsiliarius: deꝰ fortis ⁊c. sic trāstulerunt. Nomen eius magni consilij angel⁹: ⁊ i hoc officium ecclīasticū sequitur trāslationez eox: qz sic accipit i introitu misse maioris i natiuitate dñi. ¶ Septuaginta hebdomadas. Hic consequenter ponitur reuelatio facta danieli: ⁊ diuidit i duas partes qz 1ᵒ ponit reuelatio ipsa: 2ᵒ ipsius reuelatiōis expositio: ibi: Scito ergo ⁊ animaduerte. Circa ꝓmū ꝓsiderandū qꝛ daniel motꝰ ex cōsideratiōe ꝓphetie biere. orabat ꝑ consolatione ppli isrl ⁊ liberatiōe eius de captiuitate babylōica: vt visum est i ꝓncipio capli. Et dns q̄ plus dat qꝛ ab eo petatur ex abundanti non solū sibi hoc futurum reuelauit: sed etiā liberationē fiendā p christū cuꝰ erat figura illa liberatio de captiuitate babylōica: ꝓphetie: qz in illis. lxx. annis: in fine quox liberatio captiuitatis babyloce facta est: figurat⁹ fuit numerꝰ septuagenarꝝ hebdomadarox: in cuꝰ fine erat fienda liberatio pfecta p christi passionē. Ad intellectū aūt dicendox duo sunt hic ꝓmittēda. ꝓmū est qđ accipiēda ē hic hebdomada. 2ᵐ ē quātū ꝓtinēt. lxx. hebomade. Circa ꝓmū sciēdū est qꝛ hebdomada idē ē qđ septena: ⁊ io alīq dixerūt qꝛ hic accipitur septena vel hebdomada iubileox: quaz quelibet ꝓtinet ꝯquaginta ānos. Alij aūt dixerūt qꝛ hic accipitur hebdomada cētenariox q̄z q̄libet ꝓtinet centum annos. Sed vtrunqz istox patet falsū: ꝓmo qz adhuc non esset ablatū sacrificiū ⁊ hostia de hierusalem: nec

ciuitas hierusalē destructa p ducē populi romani: q; il-
le hebdomade nō ēnt implete. Contrariū aūt mānifeste
apparet verū: q; ante ista multis tpibus ciuitas hierlm
destructa est p romanos: ⁊ p ꝯnūs sacrificium ablatū est
inde ⁊ hostia ⁊ oblatio: q; nō ē licitū iudeis talia offer-
re alibi. Itē nunq; inuenīt ī scriptura hebdomada iubi-
leoꝝ vel cētenarioꝝ: sed bñ inuenīt hebdomada dierū
leui. xxiij. vbi agit de festo penthē. ⁊ hebdomada annoꝝ
leui. xxv. vbi agitur de iubileo: ⁊ iō exponere hūc passū
de hebdomadibus iubileoꝝ vel centenarioꝝ ē ficticiū:
cū talis hebdomada vel septena nō inueniat alibi in scri
ptura. Item iudei nunq; accipiunt hebdomadā cētena-
rioꝝ vel iubileoꝝ: nec aliq; eoꝝ vnq; exposuerūt sic istū
locū: ⁊ iō xp̄iani qui sic volunt exponere magis iudai-
çant ī hoc q; ipsi: p hoc cōcludentes q; p locū istū ñ pōt
phari xp̄i aduētuz cē completū. Alio modo pōt accipi
hebdomada vel septena diez: sicut accipit cōiter: ⁊ hoc
modo nō pōt accipi hic: q; totū temp⁹. lxx. hebdomada-
rū nō ꝓtineret vltra annū ⁊ dimidiū: ⁊ sic qđ h̄ pdicit i-
plendum in illis. lxx. hebdomadibus fuisset impletū in
fra annū ⁊ dimidiū. ℨ modo accipitur hebdomada vel
septena annoꝝ: quarū quelibet ꝓtinet. vij. ānos: ⁊ hoc
modo oportet q; accipiat h̄ p locū a diuisione: quia nul
lo pdictoꝝ modoꝝ pōt accipi: nec alius modus potest
rōnabiliter dici ab eis: cū nō inueniat hebdomada alit
dici ī scriptura: nec ēt in vsu cōiter loq̄ntium. Sed ad-
huc restat dubiū qualit accipit h̄ annus: q; vt dictum ē
h̄ iste hebdomade sūt annoꝝ: ⁊ sic acceperūt etiam oēs
expositores tam hebrei q; catholici. ℨ dubiū est vtruz
isti āni intelligant lunares vel solares: qui distinguūtur
ab inuicē: q; annus lunaris est breuior anno solari. xj.
diebus. Dicit igit beda ⁊ aphrican⁹ ⁊ expositores catho
lici cōiter ipsos seq̄ntes q; iste. lxx. hebdomade sunt āno
rū lunariū. Mouetur aūt ad hoc dicēdū q; iudei sic cō
putant vt dicunt. Item p hoc q; in lra iste hebdomade
dicunt abbreuiate: et sic videntur intelligi ō hebdoma-
dibus annoꝝ lunariū que sunt breuiores q; hebdoma-
de solarium. Sic. n. ānus solaris excedit annū lunarem
in. xj. diebus: sic hebdomada vna ānoꝝ solariū excedit
hebdomadā annoꝝ lunariū: in. lxxvij. diebus. ℨ hoc
dēm nō videt verū: pmo quia iudei nō cōputant p ānos
lunares sed solares: aliter sequeret q; pascha eoꝝ iaz cir
cuisset totū annū: ita q; celebratū fuisset in quolibet tpe
anni: q; tenent facere pascha de mādato legis. xiij. luna
primi mēsis. Si igit ꝓputaretur p annos lunares seque
ret q; revoluto āno pascha eoꝝ celebraret p. xj. dies āte
solēnitatem paschalem p̄cedentis ānī: ⁊ sic ꝓgnēr ō alijs
solēnitatibus paschalibus: Ex quo pz q; infra satis bre-
ue tps celebraret in oibus tpibus anni: qđ manifeste pz
falsū ex vsu eoꝝ. Et iō dicendū q; licet iudei incipiāt an
nū a prima luna, ppinqori equinoctio vernali: tñ p em-
bolismos fit equatio tpis apud eos: q; tertius ānus apō
eos hz. xiij. lunationes. Itē qđ dī q; hebdomade dicunt
h̄ abbreuiate: nō valet: q; in hebraico dī: pcīle: ⁊ sonat:
ac si diceret q; illud tempus est determiatum ⁊ taxatū a
deo: ita q; illa abbreuiatio nō sonat h̄ diminutionē: sed
magis determinationē tpis ⁊ pfinitionē. Item expositōes
iudeoꝝ sup locū istum nunq; fecerūt mentionē de ānis
lunaribus sed tm̄ de solaribus: ex quo pz q; sūt accipien
di anni solares: alit nō habēmus argumētum ꝯ iudeos
cū nullus eoꝝ modo pdicto accipiat. Item in toto vete
ri testamēto fit ꝓputatio p annos solares: ⁊ oēs sic ꝓpu-
tant: sicut manifeste pz in geneſi ⁊ alijs libris. Ex quo pz
q; dēm bede ⁊ aphricāi ⁊ alioꝝ sequentiū suppōit falsū
Sic igit patet p̄mum. s. qualiter hebdomades sūt acci-
piende. s. hebdomades annoꝝ solariū: annus aūt solari
cōtinet. cccl xv. dies: annus aūt lunaris minor est. xj. diebus
vt dictū est. Secūdū qđ ē p̄mittendū est q̄tum tempus con
tinēt iste. lxx. hebdomades: ⁊ pz de facili q; cccc. lxxxx. ānos
solares: q; quelibet hebdomada ꝓtinet. vij. annos: si vo mł
tiplicentur. lxx. p. vij. resultant. cccc xc. ¶ His visis accedēdū
ē ad exponendum lr̄am: ⁊ circa hoc ponenda est ⁊ rep̄obā
da quedam expositio que apud iudeos est cōior ⁊ celebrior
⁊ est expositio Ra. sa. Iste igitur Ra. sa. incipit computatio
nem. lxx. hebdomadarū a destructione templi facta per na
bucho. ⁊ dicit eas completas in destructione scōa templi p
Titum ⁊ Uespasianū: ita q; tempus medium inter ista) du
as destructiones fm ipsum nō continet nisi. cccxc. annos ī
quibus licet populus israel sustinuerit aliquas aduersita-
tes: tamen cū hoc habuit aliquas prosperitates: quia redit
ō captiuitate babylonica ⁊ templum fuit reedificatū ⁊ ciui
tas ⁊ sacerdotes: ⁊ principes in populo proprijs legibus vti
permissi sunt. Sed post destructionē scōam per Titum et
Uespasianum completis hebdomadibus predictis sunt in
perfecta captiuitate in qua dimittit eos deus: vt dicit Rab.
sa. vt per hoc desistant a peccatis ⁊ puniantur pro preteritis
⁊ mereantur q; visiones pphetarum de christo impleātur:
⁊ ista captiuitas durabit vsq; ad aduentum christi. Sic igi
tur adaptat lr̄am. Uariat tamen lr̄az aliquo modo: accipi
endo in aliquibus locis aliter q; habeat translatio nostra:
vt videbitur exponēdo litteraz. Dicit igitur sic. Lxx. hebdo
mades. ī. lxx. septene annoꝝ que continent tempus predēm
Precise sunt. hec est littera hebraica: scōm eum. ī. cum preci
sione diffinite a deo: ita q; nō sūt plures nec pauciores. Su
per populum tuum. s. isrł. Et super vrbem sanctaz tuam. s.
hierusalem a prima destructione que facta est per nabucho
donosoꝝ vsq; ad secundā que futura est: ad hoc vt perfecte
puniantur de malefactis suis: propter quod sequitur: Ut
consūmetur preuaricatio. ī. vt desistant a preuaricationib⁹
suis: ⁊ per hoc mereantur apud deum q; deleatur iniquitas
eoꝝ. Et adducatur iustitia sempiterna. ī. vt in sempiternuz
iusti fiant: ⁊ tunc finaliter: Impleatur visio ⁊ prophetia. ī.
promissiones facte per prophetas de christo. Et vngat san-
ctūsanctoꝝ. vbi eni nos dicimus Sāctus: Ra. sa. dicit Sā
ctum: ⁊ in hebraico non est distinctio: quia eodem mō scri-
bitur ⁊ pronunciatur in neutro ⁊ in masculino. Sic igitur
exponit: Ungatur sanctumsanctoꝝ. ī. templū quod reedifi
cabitur per messiam: ⁊ arca testamenti ⁊ alia vasa sanctua-
rij. Scito ergo. Hic ponitur explicatio predicte visionis ma
gis ī particulari: qō sic expōit Ra. sa. Scito ergo ⁊ aiaduerte:
verba sunt angeli danielem excitantis ad attendendum. De
exitu sermonis. ita q; vbi dicimus: ab exitu: dicit: de exitu:
vt per prepositionem coniunctam nō designetur termin⁹ a
quo sit incipienda computatio: sed denotetur materia de q̄
angelus vult loqui: quia supra dixerat danieli: Ab initio p
cū tuaꝝ egressus est sermo: Ut sit sensus: Tu daniel scito ⁊
aiaduerte de exitu sermonis vt iteꝝ edificetur hierusalem.
.ī. intellige diligenter qualiter sermo egressus a deo de edifi
catione hierusalē sit intelligendus. Quo vsq; ad xp̄m ducem
hebdomades. vij. ī. vsq; ad cyrū q̄ dictus ē xp̄us: esa. xlv.
Hec dic dñs xp̄o meo cyro ⁊c. Ipse. n. fuit dux iudeoꝝ inq̄
tū p̄cepto eius reducti fuerūt de captiuitate babylonica: et
a destructione templi ⁊ ciuitatis facta p nabuc. vsq; ad pri-
mū ānū cyri fuerūt. lxj. āni qui faciūt septē hebdomada) an
noꝝ. ī. xlix. annos: ⁊ adhuc vltra tres ānos: ſz angelus non
numerabat nisi hebdomades pfectas. Tres aūt ānos q; pti
nēt ad hebdomadā seq̄ntē dimisit: q; numerāt cū hedoma
dibus seq̄ntibus. Et hebdomadib⁹. lxij. reuertet. ita q; vbi
dicimus Hebdomades. lxij. ī noiatiuo: ipse ponit in ablati
uo: ⁊ hoc fit sine mutatione lr̄e hebraice: q; oia noia hebrai
ca sunt indeclinabilia: ita q; nō ē variatio ibi per casus: sed
tantū per plurale ⁊ singulare: ⁊ vbi dicim⁹: Et iteꝝ: ipse dic

Reuertet. qz in hebraico satis ꝓsimiliꝫ scribunt. Sic ergo exponit: Et hebdomadibus. lxij. i. in tempore quod fuit a licentia data p cyrū reuertēdi vsqz ꝓpe destructionē factam per titū: Reuertet. s. populus de captiuitate. Et edificabit platea. i. ciuitas. Et muri in angustia tempoꝝ. qz in tpe illo toto habuerūt aliqua ꝓspera: vt pz in reditu captiuitatis z reedificatione templi z ꝓsimilibus: z etiam aliqua aduersa. Et post hebdomades. lxij. occidetur xps. i. agrippa rex: de quo legitur actuū. xxvj. q fuit rex i iudea: z sic dī xps pp hoc q reges inungebant: sic de saule dī. ij. Re. j. Quare nō timuisti mittere manū in xpm dñi. Iste aūt agrippa vt dic̄ Rab. sa. occisus est circa illa tpa in q̄bus destructa ē ciuitas p Titū z vespasianū. Et nō illi. sic. n. ē in hebraico: vbi dicim⁹: Et nō erit illi ppls qui eū negaturus ē. sic ergo exponit. Et non illi. i. ipse agrippa nō erit: qz p mortē tollet de medio: Alij aūt iude moderni hoc addunt sic: Et nō ei. i. ñ agrippa nec aliquis rex de cetō de gente iudeoꝝ: quouisq̄ veniat christ⁹ ꝓmissus in lege et ꝓphetis. Et ciuitatē z sanctuariū dissipabit ppls cū duce. venturo hoc exponit sicut z nos de destructione hierlm z templi facta p ducē ppli romani. Et finis eius vastitas i. finis populi romāi: qz ille ppls z omnes aduersarij iudeoꝝ finaliter vastabunt p regem messiā. Et vsqz ad finē belli statuta desolatio. ita q vbi dicimus: Post finez tē ipse dic̄: vsqz ad finē tē. qō exponit sic ꝓtinuando ꝑdict: q licet oēs aduersarij iudeoꝝ vastent finaliter per messiaz: vt dictū est: tū Statuta. i. a deo diffinita desolatio ciuitat̄ hierusalē z regni iudeoꝝ erit vsqz ad finē belli. s. gog z magog: de quibus loquit̄ ezech. xxxviij. Et deuincent p regē messiā z tunc restituet ciuitas hierosolymitana z regnū iudeorum vt dic̄ iste Ra. sa. Cōfirmabit aūt pactū multis hebdomada vna tē. quia i vltima septena annoꝝ fuerūt treuge inī pplz romanū z iudeos: quas treugas vocat hic pactū. s. pacis: sz iudei cito fregerūt treugas z rebellauerunt: z sic in medio illius hebdomadis. s. in quarto anno: venit exercitus romanus z dissipauit ciuitatē z templū z captiuauit populum: z sic defecit hostia z sacrificiū iudeoꝝ: qz nō est eis licitum talia facere extra hierlm: z hoc est quod dī: Et i dimidio hebdomadis. s. in vltima eius medietate. Deficiet hostia z sacrificiū in templo. i. in loco vbi fuerat templū. Et abominatō desolationis. q: ibi fuit statua hadriāi impatoris posita in loco vbi steterat archa. Et vsqz ad ꝓsūmationē z finem. belli gog. s. z magog. Perseuerabit desolatio iudeoꝝ: qz deuictis gog z magog per messiam restituet regnū iudeoꝝ vt dicit. Contra istā expositionē arguit ꝓmo de numero annorū qz a destructione hierlm p nabuc. vsqz ad destructionē eī⁹ p Titū z Uespasianū: nō posuit iste Ra. sa. nisi. cccxc. ānos precise: qz fm oēs historiographos sunt mlto plures: sz hāc obiectionē omitto: qz in computatiōe annoꝝ secutus sum Ra. sa. tanq̄ rōnabilius dicentē super libꝝ hester: z in aliq̄bus alijs locis. Item id quod exponit. Ut cōsūmet ꝑuaricatio. i. vt desistant a ꝑuaricationibus z peccatis: patet eē falsum: eo q a tempore destructionis facte p romanos non destiterūt iudei a peccatis: imo sūt augures z piuratores z mltis alijs peccatis irretiti que maxie ꝓhibentur in lege moysi. Itē ꝫ id quod exponit. Et deleat iniq̄tas. i. mereant apō deū p captiuitatē modernam: vt iniq̄tas eoꝝ deleat apō deum. Quero ab eis que sit ista iniq̄tas delenda: qz ante captiuitatē babylonis fuerūt iudei idolatre maximi z occisores ꝓphetaꝝ: vt pz ex quarto libro regū: z multis alijs peccatis irretiti: z tamē ꝑ omnibus istis delendis nō sustinuerūt captiuitatem nisi. lxij. ānis fm Ra. sa. A tempore aūt Titi sustinuerūt captiuitatem per. m. cc. ānos z amplius: z adhuc nesciunt terminū captiuitatis: ergo oportet q illa iniquitas que p hanc captiuitatē delet sit maior quasi incōpabili: q illa que ꝓcessit captiuitatē babylonicā. sed nō potest aliqua assignari: nisi illa qua interfecerunt christū: que fuit maxia iniq̄tas. A reditu. n. captiuitatis babylonice nō legitur iudei fuisse idolatre vel occisores ꝓphetarū: z actores ꝓsimiliū criminū: sic ante: ꝓpter quod nulla alia causa huī⁹ captiuitatis pōt assignari rōnabilit nisi occisio xpi fm q predixit saluator: luce. xix. Uidens iesus ciuitatē sanctam hierlm tē. z sic nō est expectandus xps de futuro: vt dic̄ iste exposit⁹. Itē ꝫ illud qō dicit: Et impleat visio z ꝓphetia. i. per meritū iudeorū in hac captiuitate implebunt visiones z ꝓphetie de xpo: quia aggei. ij dī: Adhuc vnū modicū z mouebo celū z terraz tē. Se quit: Et veniet desideratus cūctis gentib⁹: z replebo domū istaz gloria. Scōz oēs exp̄sitores catholicos z hebreos iste desideratus cūctis gentibus intelligit christus cū ergo dicat ꝓpheta q post vnū modicuz debeat venire: nō potest adhuc intelligi venturus de futuro: da a tempore aggei vsqz ad destructionē factā per romanos fluxerūt. cccc. anni z plus fm cōem ꝓputationē. fm vō ꝓputationē hebreoꝝ fluxerunt anni. ccccxx. Et iteruz a destructione facta per Titū vsqz nūc fluxerūt āni. M. cclij. s. vsqz ad ānū dñi. M. cccxxvij. inclusiue in quo hec postilla fuit vltimate correcta: tātū aūt tempus nō pōt dici modicū. Item in eadez auctoritate dic̄ ꝓpha in persona domini: Replebo domū istam gloria: z loq̄tur ꝓpheta de templo reedificato post captiuitatem babylonicā: ergo stante isto tēplo venit desideratus cūctis gentibus. i. xps. Item ꝫ id quod dic̄: Et vngat sanctum sanctoꝝ. p hoc intelligens arcā testamenti z alia vasa sanctuarij que per messiā ōbent recuperari: qz dī Ihere. ij Cū multiplicati fueritis z creueritis in terra: In diebus illis ait dñs: Nō dicent vltra arca testamēti dñi: neqz ascendet sup cor: neqz fiet vltra tē. ergo nō sunt p messiam recuperanda. Item q h xpm vocat cyrū: z postea agrippaz cū subdit: Occidet xps. pz falsū ex mutatione ꝓsone: qz per serie textus pz q loquit de eodē xpo. Itez q dicit agrippam occisū circa tempora destructōis ciuitatis per Titum z Uespasianū: videt esse manifeste falsū: qz nō habetur hoc in aliqua historia autentica: imo iosephus libro de iudaico bello dicit eū confederatū fuisse romanis tempore istius belli. Item q postea sb̄dit Usqz ad finē belli gog z magog statuta est. i. diffinita ē a deo desolatio ciuitatis hierlm: hoc pz falsum: qz ciuitas hierosolymitana reedificata fuit postea p hadrianū impatorem. Item qō sb̄ditur: Confirmabit aūt pactuz multis tē. quod exponit de treugis factis inter iudeos z romanos circa tempus destructionis ciuitatis: videt manifeste falsū: qz nec iosephus de hoc loquitur: nec in libro antiquitatū: nec in libro de iudaico bello: vbi diligenter describit omnia que fuerunt facta inter populū iudaicū z romanū tempore illo. hoc etiā patet per hoc quod dicitur in lra. Multis. quia si esset verum fuisset factum cum oibus iudeis: z nō cum aliquibus tantum

Ex omnib⁹ predictis patet exp̄sitio predicta falsa et irrationabilis. His visis ponenda est exp̄sitio catholicoꝝ dicentiū istas hebdomades impletas in xpi passione. Circa qō sciendū q est vna cōs exp̄sitio: quā sequūtur cōiter exp̄sitores catholici: z ē exp̄sitio bede: sz illa ad ꝓsens omitto duplici de causa. Una ē q hec exp̄sitio ponit multū expresse i glosa super danielē in loco isto: z i scholastica historia: z ideo ibi potest recurrere q vult eam ibi videre. Alia cā ē: quia illa exp̄sitio videt mihi falsa: qz computat per annos lunares supponēdo q hoc modo cōputant iudei: qō ē supra improbatuz vt visū ē. Et ideo alij expono cōputando p annos solares Ad cuius euidentiā sciendū q cōputatio annoꝝ solarium duplicit pōt accipi. Uno modo fm iosephū: sz quē a reditu captiuitatis babylonice vsqz ad principatum

mach. fluxerunt anni. cccexiiij. vt hꝫ in libro antiqtatis iudaice. Principatus vo machabeoꝝ durauit. cxxvij. annis: antiqtatis iudaice libro. xiij. c. vltio. Extūc herodes ascolonita: cuius tpe natus fuit xps: vt hꝫ matth. ij. regnauit in iudea. xxviij. annis vsqꝫ ad natiuitatē xpi nec obstat q alīq̄ historie dicūt xpm natū. xxxj. āno regni herodis: quia ꝓputāt ab āno q̄ fuit ei datū rgnū p impatorem romanū: qō fuit p tres ānos anteq̄ haberet illud antigono occiso: q̄ vltimus regnauit ō mach. & ide fluxerūt. xxix. āni et pncipiuꝫ. xxx. vsqꝫ ad baptismuꝫ xpi. Luc. iij. Jesus erat incipiens. xxx. annoꝝ ꝛc̄. & inde fluxerūt. vij. anni vsqꝫ ad. iij. anuū post passionē eius. Isti vero anni simul iuncti faciunt. ccccccv. ānos: a qbus si recidant. cxv. āni qui fluxerūt a reditu captiuitat babylōice accipiendo a pzio anno cyri q̄ extunc dedit populo licentiam redeūdi de babylōe vsqꝫ ad. xx. ānū exclusiue artaxersis: q̄ tunc misit neemiā ad reedificandū ciuitatē hierlm Neemie. ij. remanēt. ccccxc. āni qui faciunt. lxx. hebdomades annoꝝ solariū. Et sic numer⁹. lxx. hebdomadaꝝ incipit a. xx. anno inclusiue regni artaxersis: & termiatur i q̄rto anno post passionē xpi. Modo restat ostēdere: q̄ a pzio anno cyri vsqꝫ ad. xx. annū artaxersis fluxerūt. cxv. āni: qō ostendit p chronicas latinoꝝ fm quas cyrus regnauit. xxx. ānis: cābises filꝰ eiꝰ viij. duo magi. vij. mēsibus q̄ ꝓ vno anno ꝓputant: da sūt maior ps anni: Darius hystaspis. xxxvj. Xerses filꝰ eius. xx. Arthabanus mēsibus. vij. qui ꝓputant ꝓ āno Artaxersis. xix. vsqꝫ ad missionem neemie. Anni vo isti simul iuncti sūt. cxv. His visis accedendū ē ad lr̄az cum dī: b Lxx. hebdomades ꝛc̄. vbi ponit hebdomadarū reuelatio cū dī: b Lxx. hebdomades. que ꝓtnent cccxc. annos: vt. s. dcz ē. i Abbze. sūt. i. sūt registrate i dei pscientia. k Sup pplm. s. iudaicū & sup vrbē tuā. s. hierlm. l Ut ꝓsūmet̄ puaricatio. i. terminetur iō sdit: m Et finē accipiat peccatū. p xpi passionez n Et adducatur iustitia sempiterna. p eius pdicationē. o Et impleat visio & pphetia. de xpo pdca. p Et vngat sanctusscōz. i. xps qui i humanitate vnctus ē oleo gratie p ꝓtribus. q Scito ergo. hic ꝓpi ponit dce reuelatōis expositio. Ad cuius intellectū ꝓsiderandū q̄ angelus diuidit. lxx. hebdomades in tres ptes. s. in. vij. & lxij. & vnā: qz in istis partib⁹ spālia opera facta sunt in pplo iuda. Nā in primis. vij. pplis cum labore mag̃ reedificauit hierlm: & eam tenuit ꝰ aduersarios: nam vna mān faciebant opus & alia tenebant gladiū: neemie. iij. pp aduersarios insurgentes in edificatione: & p̄ in alijs lxij. pplis aliqn̄ habuit ꝓspera aliqn̄ aduersa: in vltima vero xps predicauit & passus fuit: & fides xpi multū fuit dilatata p predicationē apostoloꝝ post christi mortē vt pz in actib⁹ apostoloꝝ. Dixit igit̄ angelus. Scito g̃ et aīaduerte. tu daniel qualiter hebdomades sūt intelligēde. Ab exitu sermōis vt itez edificet hierlm. s. a. xx. anno artaxersis tunc mittētis neemiā ad eī⁹ reedificatōem Usqꝫ ad xp̄m ducē. i. vsqꝫ ad christi baptismū: in q̄ fuit declarat⁹ dux fidelīū p patris & spūssancti testimonium

animaduerte sermonē: & intellige visionē. Septuaginta hebdomades abbreuiate sūt sup̄ pplz tuū: & sup vrbē scāz tuā: ut ꝓsumet̄ puaricatio: et finem accipiat pcēm: & deleat iniquitas: et adducat iustitia sempiterna: et impleatur visio & pphetia: et vngatur sanctussanctorum

matth. iij. hebdomades. vij. in quib⁹ pplz tuus cum labore mag̃ ciuitatē reedificabit & tenebit. Et hebdomades. lxij. in quib⁹ nunc aduersa nūc ꝓspera sustinebit. Et rursū edificabitur platea & muri ꝛc̄. hoc dicit ad ostendendū q̄d futuruꝫ erat in. vij. hebdomadibus primis. Et p⁹ hebdomades. lxij. cū. vij. primis que faciunt hebdomades. lxix. Occidet̄ xps. .s. in vltima hebdomada que incipit a baptismo christi: da p⁹ baptismū pdicauit. trib⁹ ānis cū dimidio: & tūc passus fuit i medio illius hebdomade. Et nō erit pplz eius q̄ euz negaturus ē. qm̄ iudei negātes eū coz̄ pilato extūc nō fuerūt pplz eī⁹. Et ciuitatē & scūarium. i. hierlm & templū. Dissipabit pplz cū duce venturo. i. exercitus romanus cū principe tito. Sciendū itaqꝫ q̄ hec dissipatio nō fuit impleta ifra dictas hebdomades. lxx. sed postea per. xxxix. annos fm istaz expositionē: qz tamē fuit facta in penam mortis christi: vt hī: Luce. xix. ió h immediate pōitur post mortē christi: de q̄ ate imediate fit mētio. Et finis eius. s. ciuitatis hierlm. Vastitaꝫ. p exercitū romanoꝝ. Et post finē belli. s. romanoꝝ ꝛ̄ iudeos. Statuta desolatio. i. desolatio ciuitatis vel iudeoꝝ a deo pfinita. Confirmabit aūt. qz occasione mortis christi exierat termios. lxx. hebdomadaꝝ in penā dicte mortis: vt dēm ē: ió reuertit ad oñendum quid amplī debeat fieri in vltima hebdomada de qua incepat dicere: & nō pfecerat dicēs: Confirmabit aūt pactum multis. i. legem euangelicam que dī pactum nouū: hiere. xxxj. Hebdomaꝫ vna. s. vltima in qua xps tribus annis & dimidio pdicauit legem euāgelicam: & eā cōfirmauit p miracula & mortē suam: & in tribuꝫ ānis residuis cum dimidio p pdicationem apostoloꝝ: vt p dictum ē. Et in dimidio hebdomadis ōficiet hostia & sacrificium. qz in medio illius hebdomadis passus ē christuꝫ vt visū ē: & tunc sacrificia legis cassa & mortua fuerūt. Et in tēplo erit abominatio desolatiōis. Istud fuit diu p⁹. lxx. hebdomades qñ hadrianus imperator suam statuā fecit poni i loco vbi steterat arca dñi. Et qz posset queri q̄rtū durabit captiuitas siue desolatio iudaici pplī: respondet dicens: Et vsqꝫ ad ꝓsūmatōem. s. mundi: tunc. n. fm doctores catholicos ꝓuertēt̄ iudei ad fidem xpi. Hunc aūt exponēdi modū secutus sum alias qñ pzio scripsi super danielē. Sed da postea ꝓfidens de dei adiutorio aggressus sum scribere sup totam sacrā scripturaz: & cū venissē ad libros esdre & hester visum mihi fuit: & adhuc videtur saluo meliori iudicio q̄ enumeratio annoꝝ que posita ē in expositione ista nō bene ꝓsōat sacre scripture: quia in magna pte sui pcedit fm chronicas latinoꝝ. s. a destructione ciuitatis hierlz p nabucho. vsqꝫ ad. xx. annum artaxersis exclusiue: quod tempus fm chrōicas latinoꝝ fuit. clxxxv. annoꝝ. Scōm hanc ꝓputationem mardocheus fuisset. cclix. annoꝝ: qñ per assuerū fuit exaltatus: non ē aūt verisimile q̄ tātū vixerit: & dato q̄ vixisset: tamē facere nō potuisset illa que de eo scribuntur in libro hester. s. regere domum regine & regis palatiuz & equitare per ciuitatem & similia. Q̄ aūt sequatur ad dictaz enumerationē mardocheum tunc fuisse tante etatis: ostenditur quia ductus fuit in babylonem cum iechonia rege iuda vt habetur hester. ij. & tunc fuit ad minus. x. annoꝝ. Post iechoniam sedechias regnauit. xj. annis. iij. Re. xxiij. Deide secuta ē captiuitaſ. lxx. annoꝝ fm chronicaſ latinoꝝ. s. a destructione ciuitatis per nabuchodonosoꝛ vsqꝫ ad pmū annum cyri a quo vsqꝫ ad. xix. annū artaxersis inclusiue fuerūt āni. cxv. vt predēm ē: & remanent adhuc de eius regno xxj. āni: qz regnauit. xl. ānis. Xerses scōus mensibus duob⁹ Sogdianus mēsibus. vij. & ꝓputantur isti duo ꝓ vno anno Darius noth⁹. xix. Assuerus. xij. ante exaltationem mardochei: hester. iij. Si vero pdicti anni simul ꝓiungātur faciūt ānos. cclix. sic alias dixi in pncipio libri hester: ió pono aliū modū ꝓputandi. lxx. hebdomades predcas ꝓsonum magis scripture fm quem mardocheus. xij. āno regni assueri fuit

tm̃. xciij. annoꝝ vt ostendi i p̃ncipio libꝛi hester: ⁊ adhuc in seq̃ntibus oñdet. Modus etiã iste quẽ intẽdo ponere p̃cedet ptim fm sacrã scripturã: ptim fm hebꝛeoꝝ dicta: ppt qõ nõ poterit ab eis rõnabiliter impugnari: tamẽ i vno nõ intendo eos seq̃: in quo oñdam eos deficere manifeste. Pꝛimo igit videndus ẽ a quo incipit ꝓputatio lxx. hebdomadarum 2°vbi terminat: qꝛ in his duob' iacet vis negocij: ⁊° ad expositõez lre accedet. Quantus ad p̃mũ dirigit nos v̄bũ angeli dicẽtis dãieli: Ab exitu sermõis vt iterum edificet hierlm ⁊c. Et in hebꝛeo hꝫ: Ab exitu sermonis ad reuertendũ ⁊ edificandũ hierusalẽ ⁊c. Ex quo videt q̃ a pꝛio verbo ex renelatione dñi p̃cedente de reditu ppli in hierlm: ⁊ p̃ ons reedificandi ibi tẽplũ ⁊ hitacula mistroꝝ ⁊ ppli ibidẽ habitantis: licet adhuc nõ eẽt data licentia reedificandi muros ciuitat ⁊ fortalicia debeat hebdomadaꝝ ꝓputatio inchoari. Illud aũt verbuz habet hiere. xxix. vbi dr: Cũ ceperint ipleri i babylone. lxx. anni: visitabo vos: ⁊ suscitabo sup vos verbũ meũ bonũ ⁊ reducam vos ad locũ istũ. Sed quo tpe fuit hoc dcm patet ex. c. xxviij. hiere. vbi dr q̃ i anno. iiij. sedechie regis mense v. hieremias reꝑhendit ananiã falsũ ꝓphetam. Iste. n. asserebat iechoniam: ⁊ qui cũ eo translati fuerãt in babylonez redire in hierlm post duos ãnos: ⁊ iugũ regis babylõis confringi ⁊ p̃ñt. c. xxix. ponit epistola hieremie ad transmigratos in babylonẽ: vt nõ ꝓsiderent verbis falsoꝝ ꝓphetaꝝ: in qua scribitur hoc verbũ ex reuelatione dñi: Cũ inceperint impleri in babylõe. lxx. anni ⁊c. Et sic pz q̃ hoc verbũ dixit dñs p hiere. anno. iiij. sedechie circa finẽ: pp quod ꝓputatõ lxx. hebdomadaꝝ oz icipi ab ãno. v. sedechie iclusiue. Quã tũ ad 2m̃ dico q̃ termiatur in ãno passiõis domini inclusiue Nã incipiendo ab ãno. v. iclusiue regis sedechie habent. vj. anni itegri de regno eius: qꝛ. xj. ãno regni sui mense. iiij. fuit capt⁹ ⁊ captiuat⁹. iiij. Re. xxv. pp quod ille. xj. annus ratiõe maiozis ptis ꝓputandus ẽ in tpe destructõis ciuitat: ne vn⁹ annus bis ꝓputet. A dca vero destructiõe vsq̃ ad pꝛimum ãnũ cyri fluxerũt. lij. anni fm hebꝛeos. Cyrus vero trib⁹ annis regnauit fm eos post monarchiã acceptã: a quo tpe oz ħ fieri ꝓputatio. Illi vero q̃ dicũt eũ regnasse. xxx. ãnis inciꝑiunt cõputare a p̃ncipio regni sui in pside tm̃. Pꝛincipiũ vero ãni quarti quo regnauit cyr⁹ cõputandũ ẽ in tpe cãbisis filij sui ne vnus annus bis ꝓputet. Cãbises vero. vj. ãnis regnauit vt dic̃ iosephus libꝛo ãtiq̃tatis iudaice. xj. post quez fm hebꝛeos regnauit assuer⁹ maritus hester: ⁊ in hoc supꝛa secutus sũ eos in p̃ncipio libꝛi hester: sed hoc q̃ dicunt cum regnasse. xiiij. annis tm̃ videt mihi deficere mãifeste. Nam assuerus accepit hester vxoꝛẽ anno. vij. regni sui: mẽse. x. vt hꝫ hester. ij. c. Cũ igit fm ipsos darius filius assueri ⁊ hester regine post assuerũ regnauerit imediate: oportet p̃ñ eos dicere q̃ in pꝛincipio regni sui fuit tm̃. v. vel. vj. annoꝝ: nam a desponsatione hester vsq̃ ad eius natiuitatẽ transiꝛt octauus ãnus assueri: vel maioꝛ ps ipius ad minus. Nõ ẽ aũt verisi mile vt talis puer scriberet sic auctẽtice ⁊ seriose edificatõez tẽpli: sic exꝑimit ꝺ ipso. j. esdre. vj. Sed ad hoc possz respoderi: q̃ hester mat sua q̃ iudea erat ⁊ mortuo assuero supui xerat: in fauoꝛẽ iudeoꝝ fec̃ scribi illaz epistolã: ⁊ sigillari nomie filij sui existentis adhuc pueri: pp hoc hec responsio remouet ibi p lr̃am seq̃ntem: vbi dr: q̃ de sumptibus regis si necesse fuerit ministrent sacrificia ⁊ offerant oblationes deo celi: oꝛẽtq̃ p vita regis ⁊ filioꝝ eius. Ex quo pz q̃ erat tãte etatis q̃ filios habebat: ⁊ ideo dico cũ aliis historiographis q̃ assuerus regnauit. xl. annis: ⁊ sic darius filius eius qũ ceꝑit regnare post pꝛem immediate fuit. xxxij. annoꝝ vel circit fm predicta. Anno vero secũdo darij resumptuz fuit opus tẽpli scdi: ⁊ cõsũmatũ. vj. ãno regni eius: mense. xij. j. esdre. vj. Sciendũ tamẽ q̃ idem annus fuit quadragesimus assueri ⁊ pꝛimus darij: nam ei successit imediate: ⁊ sic oportz de numero ãnoꝝ ipoꝝ vnum subtrahere: alit vnus bis ꝓputaret: ⁊ sic assuerus ⁊ darius regnauerunt. xlv ãnis vsq̃ ad scdi tẽpli ꝓsũmatiõez ⁊ inde vsq̃ ad eius destructiõem p romanos fluxerunt ãni. ccccxx. fm Ra. ſa. ⁊ alios hebꝛeos: quibus si iungãt ãni p̃dci ab anno. v. sedechie inclusiue sunt simul anni ccccclxxij. a quibus si rescindant. xlij. ãni qui post ãnũ passiõis christi fluxerunt vsq̃ ad destructionẽ tẽpli scdi fm omnes historiographos remanent anni. cccxc. qui faciunt. lxx. hebdomades ãnoꝝ precise. Et sic pz 2m̃. ſ. termiatio. lxx. hebdomadaꝝ in anno passiõis christi inclusiue. Ex p̃dictis pz quod supꝛa dcm est de etate mardochei: nam si accipiant ãni ħ enumerati ab anno. v. sedechie vsq̃ ad. xij. assueri sunt simul anni. lxxix. quib⁹ si adiungantur. iiij. pꝛimi regni sedechie: ⁊ x. quos ad minus habuit tempoꝛe translationis sue iuenient. xciij. sicut supꝛa dicebatur. ¶ Dis dictis accedendũ ẽ ad expositionem lre: que diuiditur in duas partes: in pꝛima ponitur reuelatio. in secũda vero reuelatiõis expositio: ibi Scito ergo. Pꝛima pars exponatur sicut in expositiõe hebdomadarum p̃cedenti immediate: nam in hoc cõueniunt hec ⁊ illa. q ¶ Scito ergo. Dic conseq̃nter ponitur reuelationis expositio: ⁊ diuiditur i duas partes qꝛ pꝛimo ponunt. lxx. hebdomades generaliter: ⁊° exponitur aliquid pertinens ad vltimaz specialiter: ibi Confirmabit autem. Circa pꝛimum dicit angelus danieli: q ¶ Scito ergo ⁊ animaduerte. qualiter hebdomades sint incipiende ⁊ intelligende. r ¶ Ab exitu sermonis: vt iterum ⁊c. i. a. v. anno sedechie inchoande sũt: vt oñ sum est supꝛa. s ¶ Usq̃. i. t ¶ Ad christum ducem. protendende sunt. v ¶ Hebdomades. vij. ⁊ hebdomades. lxij. vsq̃ ad vltimam hebdomadam in qua christ⁹ dux populi christiani baptiçandus est: ⁊ legem euangelicam predicaturus: ⁊ pro salute humani generis moꝛiturus: ⁊ in celum ascensurus. Distinguit autem. vij. hebdomades ⁊ vltimam ab aliis ꝓpter specialia opera facta in ipsis. Nam in vltima facta est generis humani reparatio vt dictum ẽ. Jn. vij. vero tẽpli pꝛimi destructio vsq̃ ad pꝛimum annũ cyri qui dedit licentiam reedificandi. A destructione enim templi vsq̃ ad pꝛimum annũ cyri qui dedit hanc licentiam fluxerunt ãni. lij. vt dictum est supꝛa: qui faciunt septẽ hebdomades annoꝝ ⁊ cum hoc tres annos: qui cõputantur cũ tempoꝛe. lxij. hebdomadarum: eo q̃ nõ faciunt per se hebdomadam ⁊ eadem ratione. vj. anni de tempoꝛe sedechie p̃cedentes templi destructionem. t ¶ Et rursum edificabitur platea. ſ. templi: v ¶ Et muri. ciuitatis hierusalem in tempoꝛe. lxij. hebdomadarum per zoꝛobabel ⁊ neemiã ⁊ alios patres: z ¶ In angustia tempoꝛum. quia per gentes circunstantes fuerunt multum impediti ⁊ afflicti ⁊ etiam postea: vt patet in esdra ⁊ neemia ⁊ libꝛis machabeoꝝ. a ¶ Et post hebdomades. lxij. ⁊. vij. alias p̃cedentes supple. b ¶ Occidetur christus. in vltima hebdomada vt predictũ ẽ. c ¶ Et nõ erit ppls eius q̃ eum negaturus ẽ. i. iudei coram pilato ipm negaturi dicẽtes

mades sexagitadue erũt: ⁊t rursũ edificabitur platea ⁊t muri i ãgustiã tpz. ⁊ p⁹ hẽb dõades sexagitaduas õcci

Scitõ ergo ⁊ aiaduerte ãb exitu sermõis: vt itez edificẽt hierl'z ũsq̃ ad xp̃z ducẽ hẽbdõades septẽ: ⁊ hebdo

nō habemus regē nisi cesarē: Joh. xix. nō erunt amplꝰ eius ppls: sed xpiani i ipso regenerandi ⁊ ab eo denominandi. o ¶ Et ciui. ⁊ scūarium. i. tēplū 2m. e ¶ Dissipabit ppls. i. exercitus romanus: f ¶ Cū duce vēturo. i. cū tito venturo ꝺ hierlm. Istud nō fuit factū ītra xpōs lxx. hebdomadarū: sed postea per xl. ānos: vt ꝓdēm ē: sz qz hoc factuz fuit i penā mortis xpi: ió ꝺ ponitur īmediate pꝰ ꝙ locutꝰ fuerat de xpi occisione. g ¶ Et finis eius. s. ciuitatis hierusalem

detur xpōs: ⁊ nō erit eiꝰ populus: q eū negaturus est. Et ciuitatem ⁊ scūariū dissipabit ppls cum duce vēturo: et finis eiꝰ vastitas: et pfines belli statuta desolatio. Confirmabit aūt pactū mlt̄is hebdomas vna: ⁊ in dimidio hebdomadis deficiet hostia ⁊ sacrificiū: et erit in templo abominatio desolationis: et vsqz ad cōsūmationem ⁊ finem perseuerabit desolatio.

h ¶ Vastitas. ꝺa fuit vastata p romanos. i ¶ Et post finē belli. romanorū ꝺ iudeos k ¶ Statuta ōsolatio. i. desolatio ciuitatis ⁊ templi que ꝓbusserūt romani: ⁊ iudaici populi quē ptim occiderūt ⁊ ptim captiuauerūt: sicē statutū erat ⁊ ordinatū a deo in penam mortis xpi. Sciendū autez ꝙ lra hebraica sic hz. Et vsqz ad finē belli statuta ōsolatio ⁊ multū mutat̄ snia. Ex hoc. n. dicūt hebrei ꝙ desolatō ⁊ captiuitas i qua sūt: duratura est vsqz ad finem belli gog ⁊ magog: quos messias venturus debellabit: ⁊ tūc regnabunt in iudea tpalit̄. Et fm hoc possent iudei dicere ꝙ lra nostra sit falsa ⁊ expositio ipsiꝰ similiter. Ad quod excludendū sciendū ꝙ in hebreo sūt due dictiones quaꝝ vna significat idē qꝺ adhuc: alia idē qꝺ vsqz: que eisdem lris scribunt. s. ayn ⁊ deleth: ⁊ distinguūtur iste due dictiones solū p punctationē: que de facili mutari pōt manētibus lris. Dec aūt dictio: adhuc aliqn accipitur in scriptura, p post: sicut ione. iij. Adhuc. xl. dies et ninive subuertet̄. i. post. xl. dies ſbuertet̄. Et fm hūc sensū ꝓio fuit facta punctatio dictionis hebraice in hꝰ loco ⁊ sonat od: ⁊ sic trāstulit trāslatoꝛ noster. Sz postea mutata ē punctatio p iudeos ad signādū vsqz: ⁊ sic sonat ad: ⁊ ꝓsimilit̄ fecerunt in pluribus alijs locis veteris testamēti: put in ꝓcedentibus libris declarauī. Acceperūt aūt occasionē hꝰ faciēdi ex. lxx. interꝓtibꝰ: q̄ vbi inuenerūt aliqꝺ de mysterio trinitatis ⁊ incarnatōis: tacuerūt vel aliter transtulerūt fm ꝙ dicē hiero. in ꝓlogo super pētateuchū. Et idē ego oñdi i pluribus locis veris testamēti: spāliter esa. c. ix. p eo. n. ꝙ ibi habetur de christo: Et vocabit nomē eius admirabilis: ꝓsiliarꝰ: deus fortis pater futuri seculi: ꝓnceps pacis. transtulerūt: Et vocabit nomē eius magni ꝓsilij angelus. k ¶ Cōfirmabit. Dic reuertit angelus ad loqndū de vltima hebdomada de qua incepat dicere q̄tum ad mortē xpi: ⁊ ñ pfecerat interponēs penam huius mortis: vt dcm ē. dicē igitur: k ¶ Cōfirmabit aūt pactū multis. i. legem euāgelicaz: q̄ dī pactū ⁊ fedus nouū: hiere. xxxj. l ¶ Hebdomas vna. Nam i vltima hebdomada xpōs predicando: mirabilia faciēdo: moriendo: resurgēdo: ascendēdo in celū: ⁊ mittēdo spiritū sanctū: legem euangelicam ꝓfirmauit: ⁊ āno sue passiōis p predicatiōem aplorꝝ notabiliter dilatauit: vt ꝑz actuū. q̄. ⁊. iij. m ¶ Et i dimidio hebdo. i. i vltima eius medietate in qua passus est xpōs n ¶ Deficiet hostia ⁊ sacrificiū. q: sacrificia veteris legis cessauerūt p passionē xpi nō habentia vltra vim obligandi o ¶ Et erit in tēplo abominatio desolatiōis. hoc refert ad tempus sequēs. lxx. hebdomades: in quo hadrianus impator fecit pōi statuam suam in loco templi vbi stetetat arca: que statua apud hebreos vocatur abominatō sicē ⁊ quodlibet aliud idolū: ⁊ erat desolatiōis iudaice signū manifestū. p ¶ Et vsqz ad ꝓsūmationē ⁊ finē. s. seculi q ¶ Perseuerabit desolatio. ꝓpe. n. finē mūdi ōtecta falsitate antixpi p heliaz ⁊ enoch iudei ad xpm ꝓuertentur: ⁊ multi eorum constanter sustinebūt martyriū prout dicunt cōiter doctores nostri.

¶ In. c. ix. vbi dī in postilla: Dis vilis accedenduz ē ad litteram exponēdam. ¶ Additio

In hac reuelatiōe danieli p angelū facta: q̄ inter cetera prophetica de primo aduentu xpi tractantia efficaciorꝰ videt ad cōfutādam hebreorꝝ pfidiam asserētium nōdum impletū eē tempus huius aduētus: vltra illa q̄ i postilla ponūtur: tria vident addēda. Primō: cuius auctoritatis sit hec expositio Ra. sa. inter hebreos: vt videat si sufficit illam tm impugnare: ⁊ ex ea ꝺ eos arguere: vel oporteat inqrere de alijs expositionibus eorꝝ i hoc loco. Scōm qualiter ꝑter rōnes postillatoris quibus reprobari videt ꝓdca expositio sūt alie valide: quibus rōnabiliter possz euacuari. Tertiū quō ex ipsa expositione Ra. sa. licz falsa: tn cū quibusdā veris ⁊ ab eis receptis: veritas nostra. s. ꝙ aduentus xpi iaz longe trāsiuit in ꝑteritum: posset ꝓcludi ꝺ eos. Circa primū sciēdum ꝙ hec reuelatio pluribus ⁊ varijs modis expōitur ab hebreis: nō tn expedit singulorꝝ opiniones seu erroneas enarrare expositiones. Nam fm phm. j. ethi. oēs quidem ꝑscrutari opiniones inane fortasse ē: sufficiēs aūt maxime q̄ supficieten' appareāt vel estimētur habere aliquam rōnem Constat aūt ꝙ hec expositio Ra. sa. ē seu dz eē tante auctoritatis apud hebreos ꝙ nō possunt ab ea deuiare iuxta fūdamētum pharisaice doctrine: fm quam illa que in thalmud determinata habētur seu diffinita circa sacre doctrine expositionē: nō licet eis qualitercūq; ab eisdem recedere: sz tenenda sūt tanq̄ in textu sacre scripture ꝓtēta: put ra. mo. large tradit in ꝓncipio sui deutero. ⁊ in pluribus alijs locis habetur. Cuius rō ē: qz auctoritas thalmudica in huiusmodi determiationibus apud eos ē i eodem gradu sicut auctoritas vlis ecclesie apud nos: sed ꝓstat ꝙ Ra. sa. nō fuit primus inuētor huius expositōis: de qua h agitur: sz expsse hec expositio ponit in thalmudica doctrina spāliter in duobus locis ꝓmo in libro q̄ ītitulat de ordine mundi: quod hebraice dī cederholā. Silr ⁊ in libro q̄ dī abodazara. j. c. In quibus locis ꝓcꝛditer hī: ꝙ. lxx. hebdomade danieł incipiūt a destructiōe primi tēpli: ⁊ terminant i destructione scōi. Quas auctoritates seqtur Ra. sa. i hoc passu tanq̄ inviolabilit tenēdas apud hebreos rōne p̄dicta. Ex quibus sequit ꝙ licet multi hebreorꝝ attēdentes ꝙ p̄dca expositio p suos magistros determinata nō solū nō poterat rōnabiliter teneri seu sustinerī: sz ex eadem cū alijs quibusdam veris ꝓcludebatur xpm iā venisse vt infra patebit: inuenerūt quasdam varias ⁊ cōfusas expositiones: vt saltē p vias obliquas ⁊ tortuosas veritatē luce clariorē subterfugerēt: put de eis vaticinat̄ ezechiel. xiij. c. Sicut vulpes i deserto sunt ꝓphete tui isrl. exclusa tn hac expositiōe thalmudica quā sequit Ra. sa. nō est facienda alia mētio de alijs expositiōibꝰ eorꝝ multipliciter ficti Oporet. n. illos adherere p̄dicte expositioni ac si eēt in lra ꝓtēta. Circa 2m prei illa que postillatoꝛ pōit ꝺ predictaz expositionē thalmudicā seu Ra. sa. q̄ sūt satis valida: adhuc pōt vlterius ꝺ illam fortiter obꝯci. Et ꝓio pōt sumi ꝺ eos validissimū argumētum de numero annorꝝ inter vtranq; destructionē ꝓtērorꝝ. Nā licet ꝓputatio hebreorꝝ in huiusmodi histoꝛijs sit i multis que nobi) sunt incerta tenēda seu

sequẽda: p̃ser̃ti ꝫ eos ꝫ quos ꝑ sua ꝓpria testimonia rõ nabiliter posset procedi: vbi tamẽ euidẽter deficiunt: vl sibi ipis ꝺicunt i cõputatione nullo modo sũt eox ꝺca admittẽda: sed ꝫ illos de talib⁹ fortiter ꝺimicandũ. Cõstat aũt q̃ i ꝓposito manifeste deficiunt. Plures etiam anni fm eos fluxerũt inter vtrãq; destructõem q̃. lxx. hebdomade q̃ faciũt cccxc. annos: qꝺ sic ꝓz: Nam ipsi ꝺiuidũt has. lxx. hebdõadas in duas ꝑtes ꝓncipales. s. in. x. hebdomadas que faciũt lxx. ãnos qui fluxerũt fm eos a ꝺstructiõe templi ꝑ nabuc. vsq; ad ꝓsũmationẽ edificatiõis templi scꝺi: quib⁹ adaptãt illud hiere. xxix. c. Cũ impleti fuerint in babylõe. lxx. ãni: visitabo vos ⁊c̃. Et in. lx. hebdomadas: que faciũt. cccxx. annos: quib⁹ ꝺicũt durasse templũ 2m: vt ꝓz in libro abodaza ra ꝓallegato. c. i. vbi hĩ q; regnũ ꝑsaz tempore tẽpli secũdi durauit. xxxiiij. ãnis. cõseq̃nter regnũ grecoz tpe prędci tẽpli. clxxx. conseq̃nter regnũ machabeoz. ciij. consequenter regnũ herodis seu herodianoz. ciij. annis: Hec oia sunt in textu libri ꝓallegati: vbi Ra. sa. gloſa hz. cccxx. ãnos durationis tẽpli scꝺi qui si cũ. lxx. ãnis qui fluxerũt a ꝺstructõe tẽpli primi vsq; ad ꝓsũmationẽ scꝺi iungant: habes. s. lxx. hebdomadas ꝺanicl. Hec Ra. sa. Ꝓz prima ps istius cõputatõis ꝓtinet falsũ ẽt fm eos. Põt. n. ex auctoritatibus suis ꝺeduci q; a ꝺstructione primi tẽpli vsq; ad eius ꝓsũmataz edificationẽ. lxxviij. ãni fluxerunt: quod sic ꝓz: Nã nabuc. regnauit. xlv. ãnis: vt in libro magnila. c. i. ex vbis sacre scripture probat. In ãno aũt. xix. nabuc. ꝺstructũ ẽ templũ in mẽse. v. vt hĩ: hiere. lij. q; in. iiij. regũ. Ex quo sequitur q; nabuc. regnauit a ꝺstructione tẽpli. xxvij. ãnis: quoz primus licet imꝑfectus ꝓputatur pro anno: vt sepe habetur in scripturis: q; etiã in thalmud freq̃nter legitur q; vna ꝺies cõputatur ꝑ anno. Cõseq̃nter euilmeradach regnauit. xx. ij. annis ꝑut ipsi ꝑfitent haberi ex traditiõibus antiquis libro ꝓallegato. Balthasar vero regnauit. iij. ãnis: vt hĩ ex textu. Darius vero ꝑmus regnauit. ij. ãnis: quod similiter habet ex textu. Cõseq̃nter cyrus fm hebreos licet minus vere: vt patebit cũ ꝺe vera expositione agetur: regnauit. iij. ãnis. Assuerus qui ꝺr̃ arphaxat regnauit. xiij. ãnis: quoz. xij. habẽtur ex textu hester. iij. c. q; duo habent ex traditione fm eos licet fm latinos. xl. regnauit. Darius vero vsq; ad ꝓsũmationẽ templi: vt hĩ ex textu. vj. ãnis. Ex quib⁹ sequit q; a ꝺestructione tẽpli primi vsq; ad ꝓsũmationẽ scꝺi etiã fm ꝓputũ ipoz fluxerũt anni. lxxviij. licet fm alios multo plures. Et sic ꝓz q; prima ps huius ꝓputatõis ẽ falsa etiã fm eos: ꝺeficit. n. ꝑ vnã hebdomadã q; vnũ annũ. Simili in scꝺa pte ꝓputatõis ꝑ amplius ꝺeficiunt: subtrahẽdo plures ãnos vt patebit in lr̃a in hoc. c. cũ ꝺe vera expositione haz hebdõadaz aget: vnde manifestũ ẽ q; hec expositio ꝑsuppõit falsũ etiam fm eoz ꝓputationẽ. Preterea vt lr̃a sonat euidenter in his. lxx. hebdomadibus ꝺanieli reuelatis: implenda erãt illa que in lr̃a ꝓtinẽtur. s. ꝓsũmatio preuaricatiõis: q; ꝺletio iniquitatis: q; adductio iustitie sempiterne: q; huiusmodi: qꝺ expresse lr̃a testatur ꝺicẽs. lxx. hebdomade abbreuiate sunt seu ꝺiffinite vt ꝓsũmatur ꝑuaricatio: q; finem accipiat pcz: q; ꝺeleatur iniq̃tas ⁊c̃. Nõ. n. ꝺixit angelus q; post. lxx. hebꝺomadas hoc erat implendũ: sed in seq̃ntib⁹ ꝺixit post hebꝺomadas. lxij. occiꝺet xps ⁊c̃. lxx. hebdomade sciſſe sunt vt talia fiant: hoc ẽ ꝺurante tpe. lxx. hebdomadaz: vt ꝓz mãifeste sane pꝺca verba intelligenti. Sed fm prędcam expositionẽ manifestũ ẽ q; nihil illoz que in prima ꝓpositiõe ãgelica ꝓtinẽtur: fuit impletũ fm eos: ꝺurante tpe. lxx. hebꝺõadaz: sed totũ illud remanet apud eos futuz: ita q; nõ implebitur vsq; ad aduentũ messie inaniter expectati ab eis: qꝺ ẽ manifeste ꝫ sensũ lr̃e: vt ꝺcm ẽ. Si aũt ꝺicatur q; illa q̃ ꝓtinẽtur in ꝑma ꝓpositione angelica: licet nõ fuerint impleta ꝺurãte tempore hebdomadaz quo ad pfectam assecutiõez fuerũt tamẽ impleta ꝑ modũ meriti: hoc ẽ ꝺurante tẽpore hebdomadaz: populus ille meruit vt ꝓsũmaret̃ preuaricatio ⁊c̃. in aduentu sui messie futuri. Hoc nõ valet: tũ q: nõ ẽ ꝓsonum lr̃e que simpliciter ꝺicit vt ꝓsũmatur preuaricatio q; adducat iustitia sempiterna: q; ceia hui⁹ mõi Nõ. n. ꝺicit vt mereant talia habere: ſz vt habeãt. Magna. n. ꝺifferẽtia ẽ inter mereri aliquid q; habere illꝺ: nã multi merent vitam eĩnã qui tamẽ nõ habent eam: tuz q; etiã Ra. sa. ꝑfitetur q; ppls ille nõ meruit prędca ifra temp⁹ hebdomadaz: sed finitis hebdomadibus tẽpore hui⁹ ꝺiuturne q; intermiabilis captiuitatis illa habebat mereri: vt ꝓz ex ꝺcis suis que in postilla ꝓtinentur. Ex q̃ sequit q; infra temp⁹ hebdomadaz nihil fuit impletũ fm eos de cõtentis in prima ꝓpositione angelica: nec ꝑ modũ meriti nec assecutionis: vnde lr̃a fm prędictã expositionẽ remanet simpliciter falsa. Preterea: captiuitas babylonica tollerabilioz q; melioz fuit hebreis incõpabiliter magis q̃ captiuitas hodierna. Qꝺ ꝓz ex trib⁹. Primo rõne durationis. Illa. n. durauit ꝑ. lxx. annos: ista vero durauit vltra. M. q; cccc. annos: q; adhuc i suo vigore ꝓsistit. 2o respectu ꝺiuine ꝓuidentie: In illa. n. fuerit a ꝺeo prouisi ꝺe ꝺono ꝓphetie q; miraculoz: Erant. n. inter eos q̃ plurimi prophete ꝺñi: vt hieremias: ezechiel zacharias: q; ꝺaniel: In ista vero nullus legitur fuisse ꝓpheta. Similiter q; in illa ꝺeꝰ fecit ꝑ eis multa miracula vt ꝓz ꝺe liberatione ꝺanielis q; trium puerox: q; ꝺ mardocheo q; huiusmodi. In ista vero sicut nec fuerunt prophete: ita nec miracula ꝺiuina ꝑ eis legunt facta. vnꝺ q; ipsi ꝺe seipsis q; statu hodierne captiuitatis in quo neutrũ pꝺcoz habuerunt: intelligunt illud ꝓphete: psal. lxxiij. Signa nostra nõ vidimus: q; iam nõ ẽ ꝓpheta ⁊c̃. ꝫ respectu dignitatũ seu honoz secularium: In illa. n. q̃ꝺam eoz habuerunt honores regios q; multas dignitates: vt legitur ꝺe ioachin hiere. vltimo: cui⁹ thronus fuit sublimatus ab euilmaradach super thronos alioz regũ ꝑ totam vitã suã. Similiꝫ ꝺaniel fuit sublimatus habens ptãtem super prouintiã babylonicã. Similiter q; socij eius: vt habet ꝺanielis. ij. Mardocheus etiã fuit ꝓstitut⁹ quasi scꝺus regi assuero: Hester vltimo. gozobabel habuit ꝺignitatẽ comitatus: vt ꝓz aggei. ij. q; sic ꝺe q̃busꝺam alijs. In ista vero captiuitate oẽs sunt in vilissimo statu sine honoribus seu ꝺignitatibus huiusmodi vbicunq; sũt vt ẽ notũ. Ex quibus sequit q; ꝺaniel q̃ vehemẽter anxiebatur q; ꝺolebat ꝺe prima leuitoz q; breuiori captiuitate ꝺicit i hoc. c. in sua oratione. Populus tuus ẽ in opprobriũ oibus q̃ in circuitu nostro sunt. Similiꝫ: Aperi oculos tuos q; vide tribulationẽ nostram ⁊c̃. Incõpabiliter amplius ꝺoluisset ꝺe captiuitate hodierna si eam cognouisset ppls ꝺei futurã. Cõstat aũt q; fm pꝺcam expositionẽ angelus nũciauit ꝺanieli i hac reuelatione captiuitatẽ hodiernã: que acerbissima q; lõgissima ẽ incompabiliter super primã: q; ꝑ ꝑns angelus non ꝑnosticabat ei grata seu cõsolatoria: sed potiꝰ molesta q; sũme afflictiua: cuius oppositũ ꝓz in lr̃a: nam angelus gabriel apparuit ei quasi bonus nuncius q; i hora accepta. s. tempore sacrificij vespertini: q; i verbis suis ãnũcs q; preces sue erãt exaudite. Dicebat. n. ab exoꝺio ꝑcz tuaz egressus ẽ sermo. Similiꝫ vocat eũ virũ ꝺesideriox. ruz. q. ꝺ. q; indicaret ei suoz ꝺesderioz impletionẽ: cuius oppositũ totaliꝫ ẽ fm prędictam expositionẽ: nã ꝺãieli nõ expedito ꝺe prĩa captiuitate: ꝑnosticabat crudeliꝫ simã scꝺam. Siliꝫ ꝺoleti q; se affligenti ꝺe longitudie pri me captiuitatis. lxx. annoz: q; sup hoc petẽti liberatiõis acceleratiõez ꝺicẽdo: Placare ꝺñe: accelera q; fac: angel⁹ ꝑnũciabat captiuitatẽ futurã: cui⁹ terminũ ei minime ꝑ palabat: ꝺe q̃ semp amplio⁹ q; fortius ꝺebuisset ãxiari. vn si hec bñ aspiciant manifestũ ẽ q; tota ꝓsolatio ꝺanielis

ꝓtinebat durante tpe hebdomadaꝝ:qō totaliter euacuat pdēam expositionez: vt pz intelligēti. Preterea: in hac expositione exponit illud Vsqz ad xp̄m ducē. de cyro qō pz eē falsū ex tribus. Prio qz nō est verū q̄ a destructiōe ꝑma vsqz ad cyrū fluxerūt. vij. hebdomade tm̄:cū etiaz ſm ꝓputū suū ab eadem ꝑia destructione vsqz ad balthasar exclusiue fluxerūt. xlix. ānī:qui faciunt hebdōadas. vij. integras. nam vt dām ē. ō. i ꝑma obiectione nabuc. regnauit p̄ ōstructionē tēpli. xxvij. ānis:ꝛ ꝓxī euil meradach filius eius regnauit. xxij. ānis q̄ faciūt. l. annos. Et sic pz q̄. vij. hebdōade ꝛ plusq̄ ān̄ trāsierī añq̄ cepisset balthasar regnare: quibus si addanē. v. ānī qui bus successiue regnauerūt balthasar ꝛ darius ꝑsim̄:sic supra dām ē sequit q̄. vij. hebdomade supradicte:ꝛ plus vj. ānī transierūt ante regnū cyri:vnde pz eē falsuz cyrū fuisse xp̄z ducē de quo angelus loquebatur:nec valz dicere:q̄ qz hebdomada octaua ē impfecta:ió nō cōputat cū. vij. pdēis:sed reseruat ꝓputanda cū. lxij. sequētibus tū qz sex sūt maioꝛ ps ꝛ notabil hebdomade q̄ vnū potius debuisset ꝓputari cū. vij. ꝑmis:q̄ cū. lxij. seqntibus cū quibus vnus ānus tm̄ illius hebdomade includebat tū qz in hac reuelatiōe angelica descendit vsqz ad dimidiū hebdomade ꝓputandū: vt pz in hoc. c. circa vltimā hebdomadā:ꝛ sic sex ānī non erāt dimittēdi qui faciūt plusq̄ dimidiū hebdomade:tū quia in. v. ānis huꝰ octaue hebdomade regnauerūt duo magni monarche. s. balthasar ꝛ darius:quoꝝ qlibet accedit magis ad ⁊minuz vij. hebdomadaꝝ q̄ cyrus. vnde de quolibet eoꝝ debuisset potius intelligi q̄ de cyro qui lōgius distat:ꝛ qz nusq̄ in sacra scriptura legitur q̄ aliq̄s dicat messias seu vnctus simplicit nisi vnctus fuerit coꝛpaliter sacro oleo q̄ sacerdotes ꝛ reges vngebant:vel spūali. s. oleo grē. pphetalis:de quo i psalmo:Unxit te deꝰ deꝰ tuꝰ oleo tē. Silit aūt ꝛ ibi: Noli tangere xp̄os meos. qō ſm expositores i telligitur de abraā ꝛ aliis patriarchis qui fuerūt ꝑphete. Neutro istoꝝ modoꝝ pōt attribui vnctio cyro vt messias dici posset:nam nō fuit ꝑpheta:vt ē mālfestum nec erat sacro oleo vnctꝰ:vt pz ex hoc:nā oleū vnctiōis sacrū nunq̄ fuit in tēplo scōo: vt hī in libro qui dī canhedrin ꝛ in aliis locis. Si aūt obiciatur de hoc qō dī esa ie. xlv. Hec dicit dns messie seu xp̄o suo cyro. nō valz:nā ſm magistrū historiaꝝ vt Ra. sa. testatur:messias non accipit i pdēa auctoritate esa. nisi ꝑ vero messia qui adeis expectatur:ꝛ nō ꝑ cyro:idem Ra. sa. abenhagra. ꝫ qz posito ꝛ nō ꝓcesso q̄ messias posset dici cyrus in sacra scriptura:cū tamē sibi adiungit hec dictio magnid ꝑut ē in hebraica lra:nullo modo pōt intelligi ō cyro: nec ō aliquo alio messia seu vncto:nisi de rege messia tm̄:ō q̄ oēs ꝑncipaliter ꝑphete loquunt. Cuius rō ē:nam ꝑpria ꝛ verus sensus huius dictōis magnid ē ꝑnceps seu ꝑncipalis:vt pz ꝑuerbioꝝ. viij. c Audite qz principalia loquor. vbi n. nos habemus principalia:in hebreo habet magdin qō ē plurale istius singularis magnid:ꝛ sic de multis aliis. Nullus. n. sane mētis posset dicere: nec ipi met hebrei in tantā prūpūt insaniam q̄ assererēt vt i sacris scripturis messias ꝑncipalis dicatur:nisi ille q̄ inter ceros xp̄os principatū tenet:vel tenebit ſm eos: in cui ēt signū esa. lv. c. vbi de vero xp̄o ad lram agit:etiā ſm hebreos ibidē legit: Ecce testē pplis dedi eū magnid ꝛ ꝑceptoꝛē gentibus. Ecce qualit cōcordat esaias cū angelo revelante danieli:noiando verū xp̄m seu messiā magnid .i. principem seu ꝑncipalē. Et sic pz q̄ expositio Ra. sa. asserēs q̄ xp̄s i hoc loco accipiatur ꝑ cyro:ē oio falsa. Et notandū q̄ Ra. abenhagra:q̄ magne auctoritatis reputat inter eos i expositione lrali:ꝛ etiā alij moderni attēdētes q̄ cyrus i scripturis nō possit dici xp̄s seu messias:cupiētes tamē q̄ hec auctoritas nullo modo applicarej xp̄o nostro:iccirco pdēus Ra. abenhagra attribuit pdictuz verbū. s. vsqz ad xp̄m neemie:alij vero ꝯozobabel. Sed dili genter ituenti nihil eis ꝑdest hec varietas ꝛ astutia:nā eisdē rōnibus excluduntur ab isto loco neemias:ꝯozobabel:ꝛ aggrippa:sic ꝛ cyrus:ꝛ hec de scōo principali. Circa ittiuz principale supponēdū ē q̄ iusticia sempiterna que continet i verbis angeli ſm traditionē thalmudistaꝝ est ipse xp̄s seu messias:vt hī in libro de ordie mūdi supra allegato:vbi quidā doctoꝛ eoꝝ de antiquis q̄ dī Ra. barachia exponēs illō esa ie. lvj. vbi dī:. ꝓxima ē saluatio mea ad veniendum:ꝛ iusticia ad reuelādum. dicē exp̄sse q̄ ꝑ illud quod dī iusticia mea intelligitur messias de quo scriptū ē in daniele. ix. c. Ut adducat iusticia sempiterna. Simili ꝑsupponēdum ē q̄ sanctuſ sanctoꝝ:qō cōtinet i pdictis verbis angelicis intelligitur ipse xp̄s seu messias ꝑmissus. vnō Ra. moy. barnahaman recolligens multa q̄ de hac materia i libris thalmudicis legit ꝛ exponēs pdēm verbū in sua glo. sup dan̄. sic dicē: Sanctuariū sanctuarioꝝ: vel sanctussanctoꝝ nō nisi ipse messias ē scificatus de filiis dauid. Presuppōitur ēt q̄ infra tps. lxx. hebdomadaꝝ implenda erāt illa que i verbis angelicis ꝑncipaliter ꝓtinētur. s. ꝓsūmatio ꝑuaricatōis:ꝛ adductio iusticie sempiterne:ꝛ vnctio scisciōꝝ: ꝑut in scōa rōe supra ꝫ expositōem Ra. sa. fuit deductū. Ex quibus sequit q̄ ante ōstructionē templi scōi adducta est iusticia sempiterna:ꝛ vnctus ē sciūssanctoꝝ. s. verus messias ꝑmissus. cōsequntia tenet per expositiōem Ra. sa. supra dāz:ꝫ quā. lxx. hebdomade terminātur i tempore destructōis templi scōi:vt dictum est. Et sic infra istud tps quod iam ꝑ magna tempa transijt i ꝑcepritū:xp̄s venit:qō ē intētum. Nec mirādum si ex falsa opione ꝓcludatur veritas:tū qz ex falsis sepe sequit verū:tum qz ad ꝓuincēdum aduersarios:ipoꝝ ꝑpria cōfessio ē efficax argumētum. Et nota q̄ nō solū ſm Ra. sa. thalmudicam doctrinā vt dām ē:sed etiam ſm oēs fere expositores eoꝝ. lxx. hebdomade termiantur i destructione templi scōi. Et hoc dictio principali. In eodē. c. vbi dī i postil. Qz aūt sequit ad dām enumerationē mardocheū tunc fuisse tātē etatis oñditur:qz ductus fuit in babylonē cum iechōnia rege iuda:vt habetur esdre. ij. c.

Additio.

Non ē necessariū ex textu allegato hester. ij. c. cōcedere q̄ mardocheus fuisset ductus i babyloniam cū iechonia rege iuda:ibi. n. legit sic: Erat. n. vir i susan ciuitate vocabulo mardocheuſ filius iair:filij semy:filij cis de stirpe gemini q̄ translatus fuerat de hierlm eo tpe quo iechoniam regē iuda transtulerat nc̄. ſm quā lram si illud relatiuū:q̄ trāslatus fuerat:referatur ad ꝑauum mardochei:ꝛ nō ad mardocheū:sequit ex lra q̄ eis ductus fuit i transmigrationē cum iechonia:nō aūt mardocheus ꝑnepos suus:ꝛ sic nō oporteret ꝓcedere q̄ mardocheus fuisset eclix. annoꝝ:qñ per assueꝝ fuit exaltatuſ:vt dicē postilla. qz forte ꝑ magnū tempus post trāsmigratiōem mardocheꝰ fuisset natus in susis vel alibi. Sed q̄:q̄ translatu) fuerat:posset referri ad eis:ꝫ per exemplū:nam siqs dicē q̄ dauid fuit filius ieſſe:filij obed: filij boos qui ꝫxerat cū ruth moabitide:vez dixisset:nam illud vltimū relatiuū qui posset referri tm̄ ad suū imediatū antecedēs. vnde similiter posset intelligi i ꝓposito. Et hoc modo accipiunt grāmaticalia i genealogia saluatoris luce. iij. s. q̄ quodlibet illoꝝ relatiuoꝝ debz referri ad suū imediatū antecedens:nō aūt ad remotum vt patet ituenti. Ex quibꝰ sequit q̄ expositio ꝓxima postillatorī nō esset reꝓbāda ꝑpter illam incōueniētiam quā allegat de etate mardochei. Est tm̄ alia rō potioz ad impugnādum illā expositionē:que quidē rō sumitur ex initio hebdōadarū ꝑut patet infra cū de vera expositione tractabitur.

In. eodē. c. vbi dī in postilla: Primo igitur videndus est termin̄ a quo incipit ꝓpuratio. lxx. hebdōadaꝝ. Additio

In expositiõe huius visiõis ẽ maxia varietas non solũ inter catholicos ⁊ iudeos ꝙ ex diuersitate fidei circa aduẽtũ xpi diuersimode eam exponũt: sz etiã inter catholicos ex varietate opinionũ atq; historiarũ multiplex interuenit varietas: iccirco vt planior sensus magis eluceſcat: de tribus p ordinẽ vi aliq̃d declarandũ. Primo. ſ. de termiõ hax hebdõadax. ſ. de initio ⁊ fine qualiter sint inquirẽdi seu inuestigandi: 2° qualiter sit ꝓcedendũ i ꝓputatione ab vno extremo ad aliud: 3° qualiter de hac reuelatõe ſm eius catholicã expositiõez cũ aduersarijs ẽ agendũ. ¶ Circa primũ ꝓsupponẽdũ ẽ ꝙ initium hax hebdomadax nõ põt rõnabiliter assignari i aliquo tpe seq̃nte tps quo hec reuelatio fuit facta danieli. ſ. post annũ primũ darij. Cuius ratio ẽ: Nam ex hoc seq̃ret ꝙ daniel p hanc reuelatiõem sibi fcãz nõ eẽt certificatus de tpe quo ea que petebat debẽbãt impleri: sed potius ignorabat q̃tum tpis distabat a tpe reuelationis vsq; ad tempus i quo ꝓplerent ea que sibi fuerãt reuelata: quod est incõueniẽs: cũ in huius noticia deus principaliter desideriũ suũ impleuit: ⁊ iõ nõ legitur petiuisse ab angelo super hoc vlteriorẽ cognitionẽ vt ꝑz lr̃az intuẽti. Presupposituũ aũt ꝑz p palpabile exemplũ. nam posito casu ꝙ vn' dñs habeat vnũ ſuũ: cui ex mificordia vl liberalitate ꝓmiserat libertatẽ a seruitute: nullũ tps ei assignans: ⁊ ꝑñi ex alia occasione illũ seruũ incarcerauit seu posuit in custodia qui q̃dem seruus maxie anxiatus a longa seruitute ⁊ carcere: instanter dño suo supplicat vt miſereatur ei de tam diuturna ⁊ acerba afflictõe: ⁊ ꝓcedat ei libertatẽ a seruitute ꝓmiſſam: ſimilit ⁊ a carcere: a dño suo accipit talẽ responsionẽ. ſ. ꝙ a die i qua haberet licentiã exeũdi ò carcere vsq; ad ãnũ ꝓtinuũ pfectam libertatẽ vt ꝓmiserat ei daret. In quo cãu mãifestũ ẽ ꝙ seruus ille nullam certitudinẽ hz de tẽpore sue liberatiõis. Cũ. n. tempus primũ a quo pendebat tps 2m ẽ sibi penitus ignotũ: cõseq̃nter ⁊ 2m ſimiliter est ei ignotz Quod quidẽ exemplũ totaliter applicatur casui nostro. nam si initium hebdõadax tpe reuelationis erat futurũ: nec fuerat danieli reuelatũ q̃tum distabat a pñti tpe reuelationis: adhuc facta reuelatiõe remanebat dubi' daniel de ꝓpinq̃tate seu plixitate tpis: in quo reuelata debebant impleri qõ ꝓn cipaliter ab eo intẽdebatur// Ex quib' sequit ꝙ exponere ab exitu sermõis de ãno primo cyri: vel de. xx. artaxerxis: ẽ oio iconueniens. Daniel. n. tpe reuelatõis neſciebat ſi cyrus habebat illã licentiam dare: ſimilit ſicut artaxerxes: ⁊ mlto minus qñ hec erãt facturi: qz quodlibet illoz erat futurz ⁊ mere ꝓtingẽs: nec fuerat sibi reuelatũ p angelũ: vt ẽ mãifestum in lr̃a: vnde scõz seu doctoz reuerẽtia semp salua: li exitu sermõis p angelũ ꝓlatum: nõ dz applicari alicui tpi seq̃nti tps reuelationis pñtis: sed primo ãno danielis vt q̃dam volũt: vel alicui ꝓterito tpi dãieli noto: vt inde haberet noticiam certã qñ reuelata erant adimplẽda. 2° ꝓsupponendũ est ꝙ cuilibet catholico verba angeli sane intelligẽti dz ẽ cert' vltimus terminus hebdomadax: cuius rõ est. Nam huiusmodi ꝓcurrit cũ tpe passionis xpi: qõ ꝑz ex hoc: nam delectio iniq̃tatis ꝓsũmatio preuaricatõis ⁊ huiusmõi: que i prima ꝓpositione angelica ꝓtinẽtur sũt ꝓprij effectus passionis xpi: cuius liuore sanati sumus: esa. liij. ò qua passiõe angelus fecit expssam mẽtionem. d. post. lxij. hebdomadas occidet xps. Cũ igitur tẽpus passionis xpi ẽ notum nobis: qõ fuit. xvij. anno tyberij ceſaris: ſequit ò necessitate ꝙ vltim' terminus hebdomadax est nobis notus ex side: qui ẽ idem cũ pdco tpe passiõis. Ex quo ꝓnter ẽ nobis notũ ꝙ initium hax hebdõadax preceſſit annũ. xvij. tyberij p. cccxc. ãnos ex auctoritate angelica. Dz cũ quo anno alicui' regis iudeorũ vel chaldeoz vel pſax huiusmodi initiũ concurrit: hoc diligentẽ requirit indaginẽ: cuius rõ est. Nam historie ꝓcurrẽtes cũ tpe. lxx. hebdomadax: nõ ꝓcurrũt pfecte seu integre in ſacris ſcripturis: nec in alijs auctenticis annalibus: imo historie illoz tempoz: ꝑcipue regũ pſax ⁊ medoz sũt plene diuersitatibus ⁊ ꝓdictionibus intm̃: ꝙ nõ solum variãtur i tpe duratõis quorũdam regũ: sz ẽt quedã historie noiant quoſdã reges pſarũ: de quibus alij historiographi mime faciũt mẽtionẽ. Nã post xerxẽ qui potẽ sibi sbiugauit regnũ grecie vsq; ad alexandrũ magnuz fuerũt in pſide fm latinos. xj. reges. Scõz vero hebreos a cyro qui pceſſit predẽm xerxem vsq; ad predictuz alexandrũ fuerũt tm̃ q̃ttuor reges in pſide: vt postilla. ponit ifra. xj. c. vnde p historias huiusmodi nõ ẽ locus iuniẽdi initiũ hax hebdomadax certitudinaliter modo ꝓdicto. ſ. cũ quo ãno alicui' regis ò pdcis cõcurrit tale initium: dato ꝙ noticiã habeamus vltimi finis eax cũ q̃ ꝓcurrat: vt dcm ẽ. Dz ad inuẽtiõem huius initij duo sũ faciẽda: Primũ. ſ. põderare verba angeli: ad quod tempus debẽt magis aptari: 2m ꝙ de quib' nõ bi historia sacre scripture recurratur ad historias auctẽticas: ſpecialit hebreoz: ⁊ ſm eas procedat i hac ꝓputatione a tpe passionis xpi ascẽdendo p. cccexc. annos: ⁊ ibi assignare initiũ. Qõ quidẽ p talẽ ꝓputatiõem inuẽtũ: ſi nõ cõcurrat cũ tempore adaptato verbis angeli: credendũ ẽ hoc ꝓtigere ex defectu seu corruptiõe historiax: vel potius ex malicia aduersarioz volẽtium occultare: vt ꝓsecuerũt mysteria xpi. Et tũc recurrẽdũ ẽ cũ cautela ad alias historias gẽtiliũ: vt talis error vel defectus p verisimiliores historias taliũ corrigat vl suppleat. Nõ aũt quare historie hebreoz sũt ꝓlixe requirẽde seu ꝓseq̃nde q̃ alie ẽ duplex. Prima qz ipsi magis sũt auctẽtici i his que ad itellectum ſacre ſcripture lr̃alem faciũt q̃ aliq̃ alij. 2a qz cũ eis potius debemus agere de hac materia: iuxta illud. j. petri. iij. c. parati reddere rõnem cuicũq; petẽti ⁊c. Ex quibus bene ꝓsideratis: initiũ hax hebdomadax ponẽ dũ ẽ, put magiſter raimũdus martini tradit in ꝓria pte sui pugionis. c. ij. in. iiij. ãno sedechie: vel in. xij. nabuc. qõ vnũ ⁊ idẽ ẽ quã ſniam i hoc sequit postillator vt ꝑz i pos. Nõ aũt p pdcos magiſtros assignata ẽ: ꝙ in pdco tpe exiuit ſermo domini prio ⁊ ꝓncipaliter de visitatione ppli ⁊ implctione verbi diuini boi sup eos. Qui quidẽ sermo ꝓzebendit nõ solũ bonũ reedificatõis tẽpli ⁊ reductõis ppli: sz etiam bona spũalia tpe xpi implẽda: vt ꝑz hiere. xxix. c. Confirmatur aũt hec rõ: qz illa tẽpora in quibus exiuit ſmo de reedificatione: vt ẽ primus annus cyri ⁊. xx. artaxerxis: sunt rõnabiliter excluſa: eo ꝙ erãt futura tpe huius reuelatõis: vt dcm ẽ: nec etiam in tpe prie destructõis tẽpli: vt hebrei volũt posset assignari vt ꝑz p ea que dca sunt supra in hoc. c. nec etiã in tpe huius reuelatiõis rõnabiliter dz assignari huiusmõi initiũ: tum qz eo tpe nõ exiuit ſmo de reedificatione: tũ qz iã exiuerat ad hieremiam: tũ qz daniel cum orasset tpe huius reuelatiõis: diligenti cõsiderabat circa illũ exitus sermonis dini ad hieremiã: vt ꝑz in principio hui'. c. vñ ꝓuenientius videt ibi assignari initium vbi versabat itẽtio ꝓphete ꝙ alibi. Sed quod maxime hãc assignatõez ꝓfirmat: ẽ ꝙ ꝓputatio ãnoz ab vno extremo hebdõadax ad aliud ꝓuenientius cõcordat cum predco initio ꝙ cũ ceris p alios expositores assignatis: vt satis patebit diligẽter intuẽti. Et hoc de primo. ¶ Circa 2m attendẽduz ꝙ licet isti duo magiſtri ꝓcordant i initio ⁊ fine istaruz hebdomadax: in ꝓcessu cõputationis tamẽ discordant in aliquibus. nam postil. tenet illũ modũ quem habes i postilla. Magiſter vo raimũdus cõputat sic. ſ. a. xij. anno nabuc. incluſiue qui idem ẽ cum. iiij. regni ſedechie i quo egreſſum est verbũ dñi pdictum ad hieremiã vsq; ad finẽ. xlv. ãni regni ipi' nabuc. fluxerũt ãni. xxxiij Qz aũt. xij. ãnus nabuc. ſit idem cũ. iiij. ſedechie põt haberi. iiij. Re. vltimo. Qz aũt a. xij. ãno nabuc. vsq; ad fi-

nẽ regni eius fluxerũt anni. xxxiiij. ꝑ ex hoc. Nam nabuc. regnauit. xlv. ãnis: ꝑut hebrei tradunt in libro magnila. j. c. a quibus si subtrahãtur. xj. anni primi restat q̃ a. xij. anno nabuc. inclusiue vsq; ad finẽ regni ei⁹ fluxerunt. xxxiiij. Consequẽter si predictis addantur. xxiij ãni euilmeradach: ⁊ tres anni balthasar qui tot annis regnauerunt ſm oẽs hebreos: sic habẽtur de regib⁹ chaldeoꝝ ab egressu verbi ꝓdicti. lx. ãni: quibus si addãtur duo anni darij: ⁊. xxx. anni cyri nepotis eius: similiter ⁊ xiij. assueri filij cyri ⁊ mariti hester: similiter ⁊ sex anni darij scdi vsq; ad ꝓsũmationẽ templi scdi: ꝑut habet i textu: sic faciunt. lij. ãnos de regibus ꝑsaꝝ post chaldeos vsq; ad ꝓsũmationẽ templi scdi: quibus additis. lx. primis chaldeoꝝ: ꝓstat q̃ ab egressu verbi dñi ad hieremiã vsq; ad ꝓsũmationẽ tẽpli scdi fluxerunt. cxij. anni: quibus si addantur. cccc xx. ãni durationis templi scdi: ſm oẽs hebreos: sic ab egressu ꝑ dicti vbi ad hieremiam vsq; ad destructionẽ ciuitatis ⁊ templi vltimã: fluxerũt. dxxxij. ãni: a quibus si rescindãtur. xlij. ãni: quibus pcessit passio xpi vltimã destructiõem templi ſm oẽs de hac matria loq̃ntes: restat q̃ ab egressu verbi ab ore dei ad hieremiã vsq; ad annũ passionis xpi predcm fluxerit. cccxc. anni: qui sunt. lxx. hebdomade p gabrielẽ ãnunciate. In qua quidẽ cõputatione i oibus ꝓcordat cũ hebraica ⁊ thalmudica historia: excepta tm̃ duratione regni cyri qui ſm hebreos regnauit tribus ãnis tm̃. Scdz vo latinos: quos i hoc sequit magister predictus: regnauit. xxx. ãnis: vt predictum ẽ. Cõputatio vero postillatoris cõcordat ẽt cũ hebraicis historiis i tpe regni cyri ⁊ i oibus alijs: excepto tm̃ tempore durationis regni assueri mariti hester: durauit. n. ſm hebreos. xiij. ãnis tm̃: ſz vo latinos q̃s in hoc sequit postillator: durauit. xl. vñ differentia inter istos duos magistros i hac cõputatiõe totali cõsistit i duratiõe temporis regni cyri ⁊ assueri. nã magister raimũdus sequit hebreos in assuero: ⁊ latios i cyro: postillator vero ꝑ oppositũ. Cõcordat. n. cuz hebreis in cyro: ⁊ cũ latinis i assuero. In alijs vo q̃ ad hãc ptinent ꝓputatiõem oio simili se hñt. Attẽdendũ ẽ ergo que istaꝝ ꝓputationum rõnabilius procedat: ne cuz de hac materia cũ aduersarijs disputare ꝓtigerit apparere pplexitas seu claudicatio i nro modo exponẽdi. vnde sub correctiõe melius sentiẽtis: processus magri raimũdi validior videt ex duobus. Primo q̃ cyrꝝ regnasse. xxx. ãnis: ꝑut magister raimũdus ꝓsupponit: nõ solũ greci ⁊ latini: ꝑut eusebius: paulus: orosius: beda super esdrã. iij. c. hieronymus sup zachariã: glosa. j. esdre. v. c. magister historiaꝝ in fine daniel⁹: hoc testãt. Scz etiã iosephon hebreus abbreuiator ioseph⁹: qui large de h⁹ tractat: de gestis cyri hoc cõcludit i fine. In quo igit greci ⁊ latini cũ aliquo de famosis hebreoruz historiographis ꝓcordãt: potius tenẽdum ẽ q̃ illud i quo aliqui hebrei tm̃ ⁊ nõ omnes ꝓueniũt. 2° q̃ assuerꝝ regnasse. xl. annis nemo hebreoꝝ testat: sed solũ latini. vnde hebrei cauillãdo ꝑñt dicere q̃ hoc fuit iuentũ ficte ex pte nra quod nõ possũt circa ãnos cyri simili⁹ cauillare: cũ etiã alijs de suis hoc fatet: vt dictum ẽ. Ad obiectiõem vo postil. de hoc quod legit esdre. vj. c. Oztq; ꝑ vita regis ⁊ filiorũ eius. Ex quo arguit q̃ darij erat tẽte etatis circa tps ꝓsũmationis templi q̃ filios hẽbat: dicẽdũ q̃ nõ sequit. Possũt. n. illa vba intelligi de filijs regis si eos habuisset. Simili. n. modo legit deuto. xvij. vbi de rege tractãs ait: Ut longo tpe regnet ipse ⁊ filij eius sup isrl. que q̃dẽ verba nõ ẽ necesse vt intelligant de filijs regis in rez natura exñtibus: sed de filijs quos habere possz in futuro vt pz lr̃am intuẽti: ⁊ hoc de scdo. Circa ĩtiuz attẽdendũ ẽ q̃ ſm sanctũ tho. j. p. q. xxxij. arti. j. i corpe. q. cum aliquis ad ꝓbandũ aliqua que fidei sũt: inducit rõnes que ñ sũt cogentes: cedit i derisionẽ infidelitatis: credunt. n. q̃ huiusmodi rõnibus initamur: ⁊ pp eas credamus. Et idẽ dicendũ ẽ de auctoritatibus. vnde licz hec expositio iter ceteas catholicas: saluo meliori iudicio ponor videat: nõ tm̃ ex ea cõtra aduersarios sumi posset efficax argumẽtũ: possunt. n. declinare aliqua ex his que ꝑsupponũtur in processu ꝓputationis predce ex historijs que ab eis nõ traduntur: nec cõtinẽtur i sacra scriptura: vt ẽ de duratione cyri vel assueri ꝑut dcm est. Nihilominus tamẽ hec expositio vtilis ẽ in duobus: primo i eruditione catholicoꝝ: qui ꝑsupposita fide: omissa varietate ⁊ ꝓfusione ceteraꝝ expositionũ informabunt de sano et plano intellectu huius reuelatõis: 2° q̃ etiã ꝑ aduersarios: ⁊ si nõ arguendo saltẽ defendẽdo ꝑñt eam ꝓponere: ⁊ absq; rõnabili calũnia sustinere. Ad arguendũ tm̃ ꝑ eos de hac reuelatione satis sufficit principiuz sumere ⁊ expositione Rasa. supradicta: que ẽ cõis hebreoꝝ expositio: ꝑut deductum ẽ supra in prima additione huius. c. circa tertium principale. Et hoc ꝺ tertio. In eodem. ix. c. vbi dicitur i postilla: Distinguit aũt. vij. hebdomadas ⁊ vltimã ab alijs ꝓpe specialia opera facta in ipsis ⁊c. Additio.

Hec ratio quam assignat postillator pro distinctione. vij. hebdomadarũ ab alijs nõ videtur sufficere. Nam ſm veram expositionẽ quam sequitur: predicte. lxx. hebdomade incipiunt a. iij. anno sedechie vt dcz est: qui quidem annus precedit templi destructionẽ per. vj. annos. Nam destructio illa fuit. xj. anno sedechie: vt habet hieremie vltimo: ⁊. iij. Regũ vltimo. Constat aũt q̃ idem est initium. vij. hebdomadarum ⁊. lxx. hebdomadaꝝ: cum huiusmodi. vij. hebdomade sint prima pars huius tripartite distinctionis. Ex quo sequitur q̃ a principio. vij. hebdomadarum vsq; ad primum annum cyri dantis licentiã redificandi fluxerunt. lix. anni qui faciunt. viij. hebdomadas integras: ⁊ insuper tres annos. vnde dato q̃ tres annos pretermisisset: eo q̃ nõ faciunt per se hebdomadam integram: nulla videtur ratio quare pretermisisset octauam hebdõadam que integra est ⁊ perfecta. vnde melius videt dicendũ ſm magistrum raimundũ vbi supra: qui assignat aliter distinctionem harum hebdomadaꝝ dicens: q̃ in qualibz parte huius tripartite distinctionis quedaz fuerunt facta seu ostẽsa ad reuelationem mysterioꝝ xpi pertinentia. Nam infra tempus. vij. hebdomadarum reuelatum fuit nabuc. q̃ monarchiam tunc vniuersalem tenebat mysterium incarnationis christi: quo ad vtranq; naturam ipsius diuinam. s. et humanam: vt patet supra danielis. q̃ c. in lapide abscisso sine manibus ⁊c. quod cõiter exponitur de christo ꝙz humanam naturam: ſm quam natus ẽ de matre sine patre: ꝑut ibidem fuit expositum. Diuinam vero supra. iij. c. in quarto viro: qui similis erat filio dei: vt ibidem etiam fuit dclaratum. Similiter infra tempus. lxij. hebdomadarum seqntium circa principium eaꝝ fuit reuelatum danieli per angelum sub certo numero tempus aduẽtus xpi cum suis pertinentijs ⁊ qualitatibus sub ꝓpendio expressiori modo q̃ antea: vt patet in reuelatione de qua agitur. Cõsequẽter etiã circa finem haꝝ hebdomadarum per eundem angelũ virgini gloriose fuit perfecte annunciatus aduentus christi et effectualiter impletus. Consequẽter in tempore harum. lxij hebdomadarũ templum fuit reedificatum in quo templo christus oblatus fuit deo patri: ⁊ sic honor predicti templi scdi iuxta prophetiam aggei multo maior q̃ prioris templi effectus est presente ibidem christo: qui nunq; ibidem corporaliter visus fuerat. Similiter in vltima hebdomada ab alijs distincta fuit impletum mysterium redemptionis hũane: in quo omnes expositores catholici conueniunt. Sed contra hoc possent aduersarij ex duobus contradicere.

Primo quia visio illa de lapide abscisso fuit secundo

ãno regni nabuc. vt in principio scõi. c. pdĉi expresse dr: ex q̃ sequit q̃ hoc nõ fuit ifra tp̃s. vij. hebdomadaꝝ: que postea icipiunt. s. a. xij. ãno nabuc. vt dcm ẽ: 2° qz pdĉe oue reuelationes qualitercũqz sumãtur: fuerũt tpe nabuc. ante ei⁹ alienatiõem: vt pz in lra: sed iste. vij. hebdomade se extendũt vsq̃ ad magna ptem ouratõis euilmerodach. vnde remanet magna ps haꝝ. vij. hebdomadaꝝ: in qua nulla legitur fuisse facta reuelatio: ergo nõ debuissent assignari. vij. hebdõade pp rõnem predĉam: sed tres seu q̃tuor put fuerũt. Silij possunt arguere p̃ scõam distinctionẽ. s. lxij. hebdomadaꝝ qz nõ in principio eaꝝ hec reuelatio fuit facta danieli: sz p̃ q̃ transiuerat de eis vna hebdomada integra ꝛ quasi dimidia de scõa: vt pz pputanti a principio hebdomadaꝝ vsq̃ ad annũ p̃mũ darq̃ primi: in quo hec reuelatio fuit facta. Sz ad primũ istoꝝ dicĉdum ẽ q̃ vbi dr supra danielis. ij. In scõo ãno regni nabuc. nõ intelligitur scõo ãno quo nabuc. superchaldeos prio regnauit: sed intelligit de scõo ãno regni eius ab eo tpe quo sup iudeos regnauit: ꝛ simul super alias nationes impauit: put supra in postilla in. ij. c. habetur: in quo etiã pcordat Ra. abzaã abenhagra in eodẽ loco. Alij vo expositores hebreoꝝ dicunt q̃ li scõus annus regni nabuc. intelligit scõus ãnus ante mortẽ suã. Cõstat aũt q̃ fm vtrãq̃ expositionẽ li scõus ãnus regni nabuc. ptinet infra tẽp⁹. vij. hebdomadaꝝ: qõ ẽ ppositũ. Ad 2m vero dicĉdũ q̃ hec distinctio hebdomadarũ nõ ẽ intelligenda sic punctualiter q̃ a primo tpe cuiuslibet distinctionis vsq̃ ad finẽ: fiãt seu pti nuentur illa que illi pti applicant: sed sufficit q̃ i aliqua pte notabili cuiuslibet distinctiõis impleant: nam gen. xv. legit Scito pnoscẽs q̃ pegrinũ futurũ sit semẽ tuũ in terra ñ sua ꝛ sbjcient eos seruituti: ꝛ affligẽt. cccc. annis. Cõstat aũt q̃ semẽ abzahe nõ fuit afflictũ seu seruiliter sbiugatũ per oẽs cccc. ãnos: sed tm̃ p. ccx. put ibidẽ exponitur: ꝛ tamẽ scriptura hoc attribuit illis. cccc. ãnis. vnde ꝛ in ppositio: licet nõ p totũ tp̃s. vij. hebdomadarũ fuerũt facte reuelatiões pdicte sufficit q̃ in aliqua parte sui circa pncipium fuissent facte. Similit est dicĉdum de scõa distinctiõe: q̃ non sic distincte punctualiter ẽ accipienda: sz sufficit q̃ circa pncipium ꝛ medium ꝛ finẽ eius impleantur per interualla ea que illi applicant: vt dcm est. Siquis aũt voluerit oio huius distinctõis rõnem numeraliter habere: oportet recurrere ad mysticum sensũ. Nã fm greg. in. ij. libro moraliũ: cũ rõ lre ofecisse cognoscit: restat vt ad mysticũ sẽsum sine dubitatiõe recurrat vnde i proposito posset assignari rõ mystica numeralis huic distinctioni satis ppria. Ad cuius itellectum sciendum q̃ antiqua lex septenaria dr pp preceptũ sabbati ꝛ aliorũ que ei pcordant. Simili ꝛ noua lex octonaria dicit pp mysteriũ oñice resurrectõis. vnde super illõ ecclĩastes. xj. Da partes septẽ necnõ ꝛ octo. Glosa. Da partes septẽ. i. vel⁹ testamẽtum: cuius septima dies. i. sabbatũ pcipue honorat: necnon ꝛ octo: qõ ẽ nouũ: vbi glosa iterlinearis: Nouũ pp oñicam diẽ. vnde ad ppositum vt gabriel oñderet danieli q̃ iustitia sempiterna que adducẽda erat pfecte debebat adimplere vterẽ legem: iccirco prima ptẽ hui⁹ distinctiõis in. vij. hebdõadas determiate pcludit: vt etiã ei innueret q̃ octonaria lex. i. noua p̃dĉe legi habebat succedere p xp̃m: ꝛ cũ eo icorpari: iõ sbiũxit nũcrũ. lxij. nã. vij. i. vij. ỏducti faciũt numer. lvj qõ denotat legẽ nouã p octo: ꝛ legẽ veterẽ p septẽ: ꝛ ex ỏductiõe vn⁹ i alterũ innuit eaꝝ virtualẽ pjũctiõez. Nã vt dr in glosa allegata: sine altero toto nõ valet alter. De sex. n. hebdomadibus q̃ restãt ex numero. lxij. fm hũc sẽsum: q̃ nõ ex toto ad lram sed ꝺz: nõ ẽ faciẽda mẽtio cũ nõ faciãt itegraz hebdomadã. Nã levi. xxiij. c. dr: Numerabitis q̃ ab altero die sabbati. vij. hebdomadas plenas. i. itegras. Ex quo patz q̃ vbi de hebdomadib⁹ agitur nõ ẽ faciẽda mẽtio nisi de itegra hebdomada: nisi forte vbi expssa fit mẽtio ỏ aliqua pte hebdomade: sic i hoc. c. spãliter memorat dimidiũ vltime.

Et hec rõ huiusmodi distinctõis sufficere debet fidelibus qui p̃supposita fide desiderãt habere rõnẽ scripturaꝝ.

In. c. ix. lxx. hebdomadaꝝ materiã Replica satis pcorditer tractãt postillatoꝛ ꝛ burgẽ. Sz tñ burg. i quibusdã ỏ postil. se cauillatoꝛe oñdit sumẽs occasiõez ex quadã pputatiõe: quã reprobat ex eo: qz mardocheus videtur esse nimis excessiue etas iuxta illã pputatiõem: ꝛ hoc dr sequi ex eo qõ dr hester ij. q̃ mardocheus fuit trãslatus cũ iechonia in babylonẽ. Sz burg. mouẽs difficultatẽ grãmaticalẽ ỏ relatiuo ꝛ antecedẽte primo ꝛ remoto dicit id ex lra allegata hester. ij. nõ haberi q̃ mardocheus fuisset trãslatus cuz iechonia: sz cis qz dr i lra allegata. Erat vir i ciuitate susis vocabulo mardocheus filius iair: filij semey: filij cis de stirpe gemini qui trãslatus fuit de hierlm cũ iechonia. Referẽdo iquit burg. li qui ad proximũ añcedens significat ipm cis trãslatum nõ mardocheũ: sed nõ insistẽdo grãmatice que sepe ꝛ ppie refert remotum añcedẽs sic primũ videtur burg. deficere: qz si ad primũ añcedens dz fieri vt ipse vult relatio: tunc gemini trãslatus est: qõ falsũ ẽ: qz gemini fuit vnus de pgenitoribus saul: vt dr primi re. ix. nec videtur verũ de cis qui fuit pater saul: ꝛ p tpa oium regũ durare nõ poterat vt trãsferretur cuz iechonia: nisi burg. fingat alium qui vocet noie cis: ꝛ qz hoc nõ habet scripture auctoritatẽ: ea facilitate ptẽnit q̃ ꝑbatur: ꝛ ad rem li a trãsmigratiõe iechonie pputarẽt ãni: cis paui: semey aui: ꝛ iair patris mardochei fortasse mardocheus nõ reperiret natus qñ dr hester scõo ip sam hester i filiã adoptasse ꝛ curiam eius rexisse: vt satẽ iueniretur valde iuuenis qualis ad huiusmõi officia fuisset ineptus ꝛc. Itẽ burg. eodẽ. c. notat postilla. in eo q̃ recedit a pputatiõe raimũdi qui pputat annos fz cõputum latinoꝝ quo ad regnũ cyri ꝛ regnũ assueri mariti hester cõputat fm pputationem hebreoꝝ: ꝛ postil. facit per oppositũ. vnde burg. prefert factũ raimũdi in hoc postil. debilibus rõnibus. Prima qz factum rai. q̃ ad cyrũ pcordat vt dicit grecis ꝛ latinis ꝛ vni hebreoꝝ qui fuit abbreuiatoꝛ iosephi: scõa rõ: qz soli latini dicũt assuerum regnasse. xl. annis. possũt igitur iudei cauillare q̃ hoc sit pfictum: sed quo ad primã rationẽ videtur allegatio burg. modicũ valere: nam allegare prio auctoritatibus in cõputo presẽti eos qui in cõputatione. lxx. hebdomadarũ multipliciter deficiunt ꝛ iter se nõ cõcordãt: puerile est: qz etiam scriptura sacra perderet auctoritatẽ si in ea reperiretur discordãtia vel defectus: vt scribit beatus aug. ad. b. hiero. epla prima ꝛ. vij. trãssumitur. ix. di. ego. ꝛ. c. si ad scripturas. Nũc aũt beda ꝛ alij p burg. allegati sũt diuersi: qz quidã eoꝝ pputãt fz annos lunares: quidã solares: quidã a prio ãno cyri ꝛc. q̃ oia nec a raimũdo: nec postil. nec burg. sũt recepta. Nõ igit sequit: pcordãt cũ rai: in vno pũcto: igitur stãdũ ẽ eoꝝ dictis. Nec iocelon abbreuiatoꝛ iosephi potest allegari prio auctoritate: quia a cõi pputatiõe hebreoꝝ ꝛ suorum magistroꝝ sine rõne recedit: ex scriptura nihil p̃bãs: nec scõa rõ sua valet: qz calũnie iudeoꝝ nõ sũt curande vbi sine auctoritate scripture ea que nostre fidei sũt impugnant. Nec remanet iudeis excusatio ex diuersitate pputationũ cum tp̃s. lxx. hebdomadaꝝ: de quo ħ agitur qualitercũqz pputetur: per mille ãnos trãsierit i preteritũ ꝛ amplius. Sola igitur obstinatio maliciosa tenet eos in perfida expectatione messie. Nec valet responsio burg. ad id quod postil. prio sue intẽtõis confirmatione adduxit de esdre. vj. qz dicit burg. fieri orationez p filijs nõdum exĩtibus. Sed ỏrium videtur: qz esdre. vj. dicitur: Orent prio vita regis ꝛ filioꝝ eius. p̃suponitur igitur in littera vita filioꝛum prio qua orandũ dr:

Illusoria etiã oratio vi. p nõdũ exñtibus i rex natura: fit q̃dẽ bene p defũctis sz nõ p futuris: nisi pphetice: q̃li ter nõ ẽ in esdra dictũ. Nec ẽ sile q burg. adducit deut. xvij. ibi. n. nõ dr quis orare p rege z filijs ei⁹: sz pnosti ce dr de rege nõdum exñte z filijs futuris. Si rex iustus fuerit diu regna bit: z filij ei⁹ p eũ: z regnũ eius trãsi bit ad posteros. põt. n. de nõ exñ tibus pprie q̃s p nosticare: sz nõ p eis orare specialiꝫ p vita eor q̃ nõ viuũt. Reliqua q̃ in daniele notat burg. nõ sunt ma gni ponderis sed stãt in vbis z pu tis fm burg. ñ pũ ctualiter accipien dis.

Anno tertio cyri. .x. regis psaꝫ verbũ re uelatũ ẽ dãnieli cognomẽ to balthasar: ẽt verbũ veꝛ ẽt fortitudo magna: intẽlle xitq; ẽmonẽ. Intelligẽtia .n. ẽ opus i visiõe. In dieb⁹ illis ego dãiel lugebã triũz hebdomadaꝫ dieb⁹: pãnẽ desiderabilẽ nõ cõmedi: z caro z vinũ nõ itroierũt in os meũ. Sz nẽq; vnguẽto vnct⁹ sũ: dõec cõpleret triũ hebdomadaꝫ dier. Die ãt vicesima z q̃rta mẽsis pmi erã iuxta fluuiũ magnũ q ẽ tigris: ẽt leuaui oculos me os z vidi. Et ẽcce vir vnus vestitus lineis: ẽt renes eius accincti auro obrizo: z cor pus ei⁹ q̃i chrysolit⁹: ẽt faci es ei⁹ velut spẽs fulguris: ẽt oculi ei⁹ vt lãpas ardens: ẽt brachia eius et que deorsũ vsq; ad pedes quasi speciem eris candentis: ẽt vox ser monum eius: vt vox multi tudinis. Vidi autem ego daniel solus visionem: por rõ viri qui erãt mecũ nõ vi derũt visionem: sed terror nimius irruit sup eos: et fugerunt in absconsum. Et ego relictus solus vidi visionem magnam hanc: et non remansit in me fortitudo: et species mea conuersa est in mutationem pessimam: nec quicquam habui fortitudinis. Et audiui vocem sermonum eius: et audiens eam cecidi pronus in faciem meam: et obstupui super faciem meam: et vultus meus versus est in faciem meam: et collapsus sum pronus in terram. Et ecce manus tetigit me: et erexit me super genua mea et super articulos manuum mearum. Et dixit ad me: Daniel vir desideriorum intelligito verba quæ ego loquor ad te: et sta super gradum tuum: nunc enim missus sum ad te. Cumque dixisset mihi sermonem istum: stabam tremens. Et ait ad me: Ne timeas Daniel: quia ex die prima qua posuisti cor tuum ut intelligeres et affligeres te coram deo tuo: exaudita sunt verba tua: et ego veni propter sermones tuos. Princeps autem regni Persarum stetit contra me viginti et una diebus: et ecce Michael unus de principibus primis venit in adiutorium meum: et ego remansi ibi iuxta regem Persarum. Et veni ut docerem te quæ eventura sunt populo tuo in novissimis diebus: quia adhuc visio in dies.

Capitulum X.

Anno tertio cyri. h ponit nona visio daniel: z sz opinionẽ cõez ista visio que h ponit differt ab illa q̃ ponit in duob⁹ capitulis seq̃ntib⁹: sz mihi vi q̃ ẽ vna tm: vt magis patebit legẽdo lram. Diuidit g̃ sic: q2 prio describit excellẽtia hu ius visiõis: 2° exprimit ꝓtinẽtia ibidẽ reuelate veritatis: z hoc duobus capitul seq̃ntib⁹. Prima i duas: q2 primo tangit magnitudo hui⁹ visiõis i generali: 2° magis i spe ciali: ibi In diebus ill. In pria pte prio tangit tps q̃ fcã ẽ reuelatio danieli cũ dr: a Anno tio cyri regis psa rũ. 2° reuelatõis magnitudo cũ dr: b Verbũ reuela tũ. i. veritas que verbo exprimitur: c Danieli cogno. balthasar. hoc dicit: q2 balthasar erat nomẽ eius scom vt pz. c. j. huius libri. d Et verbũ veꝛ. ad intelligen dũ. e Et fortitudo magna. ad implendũ: q2 nõ pote rat impleri nisi dina virtute z ordiatiõe: q2 hec visio cõ tinet psecutionẽ antiochi z antixpi z destructiõem eor z resurrectionẽ mortuor: vt videbit. f Intellexitq; sermonẽ. q2 nõ tm̃ habuit visionẽ imaginariã: sz etiam itellectualẽ: pp quod sbdit. g Intelligentia. n. op⁹ est i visiõe. ad hoc. s. q̃ alicꝫ dicat ꝓpha: sic. s. declaratũ ẽ i pncipio libri psalmor. vel põt expõi: Intelligentia op⁹ ẽ rẽ. q. d. oportet intellectum hois a deo eleuari ad hoc q̃ talia possint itelligi z capi: z i hoc pz arduitas visiõis i generali. h In diebus illis. Hic ponit excellẽtia hu ius visiõis magis i speciali: z hoc dupliciter: pmo ex pte danielis videntis: 2° ex parte angeli apparẽtis: ibi Die ãt xxiij. Magnitudo aũt visionis ex pte danielis ostendi tur in deuota ꝓparatione ipius ante hanc visionẽ: z h⁹ p luctum: ieiuniũ z oratiõem: z hoc ẽ quod dicitur hic h In diebus illis ego dãiel lugebã. peccata z miseriã populi isrl: i Triũ hebdomadaꝫ diebus. i quo oñ ditur magnitudo austeritatis ex pte tpis. k Panẽ ꝺ siderabilẽ. i. cibũ delicatũ: q2 noie pãis i scriptura itelligit ois cibus: l Nõ comedi: z caro z vi. nõ introi. in os meũ. Et sic pz magnitudo austeritatis ex pte cibi et potus. Per hoc aũt q̃ dr q̃ i tribus hebdomadibus nõ comedit talia ex deuotiõe: innuit scriptura q̃ alijs tpi bus talibus vtebat. Ex quo etiam vlteri⁹ pz q̃ tũc nõ te nebat tãtam austeritatẽ in victu q̃tam tenuerat i iuuen tute sua q̃ bibebat solum aquã z comedebat legumia vt dcm est. j. c. Cuius rõ ẽ: q2 daniel iã erat in tãta auctoritate q̃ poterat habere victualia i quibus nõ esset aliqua sibi illicita: z item quia iam erat senex: cũ a tempore sue migrationis in babylone iaz ptrãsissent. lxix. ãni: z esset in. lxx. vt magis explicabitur infra: tanta aũt austeritas nõ ẽ seruãda i senectute q̃n passiones sunt edomate et corpus debilitatũ: sic i iuuentute q̃n viget passiones. m Sz neq; vnguẽto vnctus sũ. Vnguentũ h accipit prio lachryma alicuius arboris aromatice: quia talibus vngebãtur i terra illa ꝓ intemperiẽ caloris: z ad ꝓseruãdũ bonam dispõnez corporis.

n Die aũt. xxiiij. h ꝓnter exprimitur excellẽtia visiõis ex parte angeli apparẽtis: et primo describit ipius angeli apparentis insolitus fulgor: 2° videntium terror: ibi Vidi aũt ego daniel. In prima pte dr sic: n Die aũt. xxiij. rẽ. vbi designat tempus determiatum huius visiõis nõ solum q̃tum ad ãnũ: sicut i principio huius. c. dcm ẽ: sed etiã q̃tum ad diẽ determiatum. Notat etiã ꝓnter locus cum dicitur: o Erã iuxta fluuiũ magnũ qui ẽ tigris. Hic est vnus ꝺ q̃t tuor fluminib⁹ paradisi: z notatur sic a velocitate cursus a ti gride que ẽ bestia velocissima: p Et leua. oculos meos. corpis. s. z mẽtis. p Et vidi. visiõe intellectuali z corpali. q Et ecce vir vnus. i. angelus apparens in specie viri: r Vestitus lineis. vbi primo describit eũ q̃tum ad extri seca quo ad vestimẽtum albũ vel lineũ quo designatur pu ritas angelica: z quo ad cingulũ cũ dicit: s Et renes ei⁹ accincti auro obrizo. i. mũdissimo: vnde dr obrizum ab ob: z radio radias: q2 pp radiatiõem sic notat. Per ꝓnã aureã z radiãtem intelligit feruor charitatis qua angeli idissolubiliter ligãtur cũ deo: 2° describit angelũ q̃tum ad intrinseca cũ dr: t Et corpus eius quasi chrysolitus. Est aũt chrysolitus. lapis color is marini: z hz scintillas aureas. Per tale igitur corpus intelligit celũ quod ẽ ꝓprie mobile angelorũ: q2 corpus angeli nõ informat ab eo: sed tm̃ mouet. Color aũt maris q̃ ẽ in chrysolito ẽ similis colori celesti. Per scintillas aureas itellige stellas que sũt in celo. z describit angelus apparentẽ q̃tũ ad extremitates dicẽs: v Et fa. ei⁹ velut species fulguris. i quo notat excellẽtia glie ãgelice: x Et oculi eius vt lãpas ardens. i quo notatur pspicacitas i ãgeli cognitione: y Et brachia rẽ. q̃i species eris cãdẽtis. in q̃ signatur fortitudo angeli ad operãdum per brachia: z ad mouẽdum se de loco ad locum p pedes: / z Et vox sermo nũ eius vt vox multitudinis. in q̃ designatur efficacia virtutis ei⁹ ad docẽdum homines de occultis z reuelãdũ ueritatẽ q2 vnus angelus potest plus docere q̃ multitudo hominuz seu doctor. Ad euidentiam aũt maioꝛẽ predictor consideradum q̃ angeli apparent hominibus in corporibus assũptis ad istruendum eos familiarius de occultis: z ideo per proprietates corporis assumpti significãtur proprietates angeli spirituales: vt dictum ẽ. a Vidi aũt. Hic ꝓsequẽter ponitur videntium terror: z primo ponitur eoruz trepidatio: secundo angeli consolatio: ibi Et ecce manus. Dicit igitur primo sic: a Vidi aũt ego dãiel solus visionem.

pfecte.ſ. quia nō ſolū vidit āgelū apparentē:ſed audiuit eū loq̄ntem ⁊ intellexit. Alij.n. viri q̄ erāt cū daniele viderūt ſolū angelū apparentē:ex cuius viſiōe territi fugerūt: ⁊ iō dicunt hic nō vidiſſe viſionē:q̄ angelum loquētem nō audierūt:nec intellexerūt ea que fuerūt reuelata danieli:⁊ hoc eſt quod dicitur hic: Porro viri qui erant mecuz nō. Et p3 ex dictis vſq; ibi: b Et nō remāſit fortitudo i me.q̄ ꝛor reddidit mēbra exteriora frigida ⁊ trāntia:pp recurſū ſpirituum ⁊ ſāguinis ad cor:quia talis recurſus fit in paſſiōe timoris. c Sz ēt ſpecies mea imutata ē i me.q̄ ex timore pallor cauſatur in facie ꝓpt̄ recurſū ſanguinis ad cor ab exterioribus membris. d Et emarcui nō. q̄ p timorem nimiū homo fit aliq̄n ſtupidus ⁊ quaſi impotēs ſe mouere. e Et audiens iacebam ꝓſternatus nō.quia ex timore nō poterat ſtare. f Et ecce manus. Dic ponitur angeli confortatio: ⁊ hoc dupliciter:q̄ p̄mo confortat eū imperfecte: poſtea pfectius:quia proceſſus eſt debitus de imperfecto ad pfectū Secūda pars incipit ibi: Cunq; loquereꝛ mihi. Primum aūt facit tagendo ipm ⁊ eleuando aliquātulum:⁊ hoc ē qđ dicitur hic: f Et ecce ma.ſ.āgeli g Tetigit me.ꝓfortādo. h Et erexit me ſuper genua mea. aliquātulū eleuando. i Et dixit ad me.verbo cōfortando. k Daniel vir deſideriox. quare aūt daniel dictus ē vir deſideriox dictuz ē ix.c. l Intellige verba mea nō.in quo cōfortat euz q̄tū ad mentē:ſimiliter q̄tum ad corpus cuz dī: m Et ſta in gradu tuo.i.rectus ⁊ recta facie verſus celū:hic ē.n.gradus hominis:alia aūt animalia ſtant ſup pedes facie iclinata ad terrā. n Cunq; dixiſſet mihi ſermonē iſtū ſteti tremēs. q̄ imutatio facta in corpore ex p̄cedenti timore nōdum ad huc tranſierat. o Et ait ad me: Noli metuere daniel.q̄ nō apparui ad malefaciendū tibi:ſz magis ad docendu te illa que deſideras ſcire:⁊ hoc eſt quod ſubdit̄: p Ex die prio quo tu po.cor tuū ad itelligendū illa que pr̄ deras.c.viij.⁊ nō intellexeras ad plenū vt dcm fuit ſup illō verbum in fine.viij.c. Stupebā ad viſionē ⁊ nō erat qui interp̄taretur. vel aliter: Ad intelligendum.ſ.voluntatem dei circa ea que ſūt vēture pplo tuo:⁊ quaſi in idem redit.

q Ut te affligeres i ſpcū dei tui.vt p hoc oratio tua citō exaudiret̄ coꝝ deo:⁊ p conſequēs diua veritas tibi reuelaret̄. r Exaudi.ſūt verba tua nō.ſ.de reditu pplī de captiuitate babylōica. Sz ꝛrium videt:q̄ licentia redeūdi iam erat data prio āno cyri. Iſta aūt oratio danieli ⁊ afflictio ō qua b loquit̄ angelus:facta fuit āno.iij.cyri:vt p3 ex dcīs in iſto ca.ergo tūc nō fuit exaudita oratio danielis ō reditu populi:ſz āte per duos annos. Dicendū q̄ iudei fuerāt in babylone p.lxvj.ānos q̄tum ad illos q̄ cū iechonia trāſlati fuerūt Illi vero qui i ſubiectiōe ioacim patre eius et̄ fuerūt trāſlati obſides vt de dāiele ⁊ alīs de ſeie regio dī: fuerāt iā.lxx. ānis. Illi vō qui cū ſedechia fuerūt trāſlati fuerant ibi.lvj. ānis:ſm illā ꝓputationē quā ſecutus ſū tanq̄ iudicio meo verioꝛē.ō.c.ix.⁊ ſic p ꝓfis illi q̄ tunc viuebant fuerant nati derūt:ſz ꝛor nimi⁹ irruit ſuper eos:⁊ fugerūt i abſconditū. Ego aūt relictus ſol⁹ vidi viſionē grandē hāc: et nō remāſit in me fortitudo ſz ētiā ſpēs mea imutata ē i me et̄ emarcui: nec habui q̄cq̄ viriū. Et audiui vocē ſmonū eius et̄ audiēs iacebā ꝓſternatus ſup faciē meam:⁊ vult⁹ meus hēbat ꝛre Et ecce man⁹ tētigit me: et̄ erexit me ſup genua mea ⁊ ſup articulos manuū mearū:et̄ dixit ad me: Daniel vir deſideriox intelligē verba que ego loquor ad te:et̄ ſta in gradu tuo. Nūc.n.ſū miſſus ad te. Cum dixiſſet mihi ſermonē iſtū ſteti tremēs:et̄ ait ad me: Noli metuere daniel:q̄ ex die prio quo poſuiſti cor tuū ad intelligēdū:ut te affligēs i cōſpectu dei tui: exaudita ſūt vba tua:et̄ ego vēi pp ſmones tuos. Princeps aūt regni pſarum reſtitit mihi viginti ⁊ vno diebus:et̄ ecce michael vnus de principib⁹ p̄mis vēit i adiutoriū meum:et̄ ego remāſi ibi iuxta

i babylone ꝓ maiori pte:pp qō afficiebātur ad remanē dū i ira babylōis:⁊ pp poſſeſſiones quas ibi acq̄ſierant ipi vel pēes coꝝ:⁊ pp vxores q̄s ibi acceperāt:⁊ filios q̄s ibi genuerāt. Et iō p licentiam datā a cyro remāſerūt i ira babylonis bene p duos ānos ⁊ plus:vt dī in ſcholaſtica hiſtoria: pp qō timebat dāiel ne totū negociuz de reditu eoꝝ in hierlm impediretur. Et iō orabat daniel.iij. āno cyri:vt hoc ipedim tū tolleret:⁊ fuit exauditus:⁊ b̄ eſt qō dic̄ angelus: s Et ego ve.ꝓpter ſermo.tuos. ānūciare.ſ.tibi q̄ tua petitio ſit exaudita. t Princeps aūt re. pſar nō. Ad euidentiā huius conſiderādū q̄ angeli q̄ p̄ſunt diuerſis ꝓuintiis dicūtur principes illar:⁊ hoc ratio nabiliꝛ: q̄ ſūt ſolliciti de bono earꝝ:iō noīaf ordo ipoꝝ ſic.ſ.ordo ꝓncipatus. Conſiderādū etiā q̄ ſicut vni toti ꝓuintie p̄eſt vnus angelus bonus q̄ ꝓnceps ad procurandum bonū illius ꝓuintie:ita p̄eſt vnus angelus malꝰ q̄ ꝓnceps ad inducēdū homes illius ꝓuintie ad malum. Dicūt igit aliqui q̄ iſte princeps pſar fuit angelus malus q̄ filios iſrl̄ incitabat ad remanēdū in babylōe ex carnalitate quadā rōnibus p̄dcis:⁊ iō dī hic q̄ reſtitit .xxj. diebus orationi danielis:qui orabat pro reditu pplī in hieruſalē:⁊ p ꝓfis reſtitit angelo bono:qui p̄ſētabat orationem danieꝛ coꝝ deo:⁊ hoc ē qō angelus loq̄ns danieli dixit: t Princeps regni pſar reſtitit mi.xxj.dieb⁹. tātum.n.tpis durauit oratio danielis ⁊ afflictio vt patz ex predictis. Beatus āt greg.xviij.libro moraliū dic̄ q̄ fuit bonus angelus q̄ p̄erat regno pſar:qui videbat ex māſione filioꝝ iſrl̄ in pſide multos de pſis ⁊ medis conuerti ad cultum ⁊ fidē vnius dei:⁊ iō interpellabat deū vt remanerēt in perſide:oſtēdens in cōſpectu dei bōa q̄ ex hoc deuenirent:⁊ ſic angelus ſanctus dī reſiſtere āgelo ſancto qui repreſētabat danielis orationē de ꝛario coram deo:nō tamē inter angelos ſanctos ē ꝛrietas voluntatum ſimpliciſ:q̄ volūtates eoꝝ ſunt ꝓformes diuine voluntati:q̄ tamē de futuris ignorant quid deus velit:iō aliq̄n ꝓſulendo deū de aliquo futuro circa populos quibus p̄ſunt allegant merita ꝛria:⁊ ſic dicūtur reſiſtere adinuicem:ſed q̄n reuelatur eis ſuper hoc diuina voluntas ſimpliciter concordant in ea. v Et ecce michael vnus de p̄cipibus p̄imis.quia erat ſuperior angelus angelo qui loquebatur:q̄ erat princeps totius ſynagoge:ſicut eſt modo princeps totius eccleſie: ⁊ iō nō ſolū p̄erat filīs iſrl̄ qui erāt in perſide ſic ille qui loquebatur danieli:ſed etiam p̄erat oībus filīs iſrl̄ vbicūq; eēnt:⁊ iō procurabat bona filioꝝ iſrl̄ vbicunq;: ppt̄ qō adiuuit illū angelum q̄ p̄erat vni parti coꝝ.ſ.coꝝ qui erāt in pſide:⁊ hoc ē qō ſubdit de michaele: Venit i adiutoriū meū. ſequit: x Et ego remāſi ibi.i.coram deo offerens preces tuas. y Iuxta regem pſarum.i. iuxta angelum qui p̄erat pſis mihi reſiſtentē mō p̄dco

Hoc aũt dixit angelus danieli ad oñendũ quare tãtũ tardauerat ad denũcianduz exauditionẽ oratonis.
a ¶ Uẽni aũt vt do.te q̃ ventura sũt po.tuo ĩ nouiss. diebus. Ex quo pz q̃ nõ solũ venerat ad denunciandũ danieli reditũ captiuitatis: nec solũ ea q̃ facta sũt tpe ãtiochi epiphanis: sz etiã q̃ vẽtura sũt ĩ fine mũdi rẽporre ãtixp̃i: vt patebit. c. se. pp quod sequit: b ¶ Q̃m adhuc visio in dies. s. multos differtur iplẽda totaliter. c ¶ Cũqz loqueret. Hic ponitur cõsolatio pfecta ipius danielis z diuidit in duas ptes: q: prio facit qõ dõm ẽ: 2° ibiũ gitur causã sui recessus a daniele: ibi Et nũc reuertar. Circa p̃mũ dr sic c ¶ Cunqz loqretur mihi ãgelus. s. huiusce mõi vba. d ¶ Deieci vultũ meũ ĩ traz. q̃i nõ potẽs sustinere aspectũ fulgoris angeli apparẽtis: z hoc factũ ẽ: vt dãiel cogsceret fragilitatẽ hois respectu virtutis angeloz. e ¶ Et ecce quasi similitudo filij hois. q: nõ erat hõ sed angelus apparens in specie hois. f ¶ Tetigit la. mea. vt posse loq pp qõ sequtur: Et aperiẽs os meũ locutus sũ rẽ. Sequtur g ¶ Dñe mi in visi. tua dissoluti sũt ꝓpages mee rẽ. i. ũctura mẽbroz meoz pp defectũ sãguinis z spirituũ recurrentiũ ad coz: z ex passione timoris pp visionẽ insolitã angeli apparentis. Sequtur: h ¶ Rursũ ergo teti. me q̃si visio hois. q: tunc angelus apparuit in forma humane speciei alit q̃ ante. Jn ptãte. n. angeloz ẽ specie corpoꝝ assumptoz trãsmutare de facili. Sic aũt apparuit ei angelus ad ipm magis ꝓfortandũ: pp quod subdit: i ¶ Et ꝓfortauit me. z pz lra. Sequit: k ¶ Cunqz loqret mecũ ꝓualui. s. pfecte ꝓfortat. Sequit: l ¶ Et ait. angelus. s. danieli. m ¶ Nũqd scis quare veneri ad te. q. d. ego veni vt oñderẽ tibi orationẽ tuam exauditã: et ea q̃ sũt futura tpibus nouissimis: vt iam dõm ẽ z magl patebit infra. n ¶ Et nũc reuertar. Hic exp̃mit causaz quare oporet eũ cito recedere a daniele: vt rediret ad ipellandũ coraz deo p pplo isrl: ne reditus eius de babyloe impediret p angeluz qui erat p̃sis: z hoc est qõ dicit: n ¶ Et nũc reuertar. s. in cõspectu dei: o ¶ Ut prelier aduersus ꝓncipem psaz. qõ quidẽ pliũ ẽ p hoc q̃ ãgeli q̃ psunt diuersis gentibus offerũt coraz deo ꝓria merita ipoz: vt dõm ẽ. p ¶ Cũ. n. egre. appa. prz. grecoz. i. angelus grecoz: hoc aũt interpõit angelus loqns danieli: q: i principio se. c. faciet mẽtionẽ de bellis psaz z grecoꝝ ad iuicẽ. q ¶ Uerũtamẽ. i. ãteq̃ reuertar recedẽdo a te. r ¶ Annũciabo tibi qõ exp̃ssuz ẽ in scriptura vitatis. i. in pscientia dei mihi reuelata: q: reuelatio ẽ qdã ipressio dine scientie. Annũciabo inquã tibi illa q̃ deside

regem persaz. Uẽni autez vt docerẽ te que vẽtura sũt pplo tuo ĩ nouissimis diebus quoniã adhuc visio in dies Cũqz loquerẽt mihi bui cemodi vbis: dẽieci vultuz meũ ad terrã: z tacui. Et ẽcce q̃si silitudo filij hois tẽtigit labia mea: z aperiẽs os meũ locut sũ: z dixi ad eũ qui stabat ꝫ me: Dñe mi in visione tua dissolute sũt cõpages mee: z nihil ĩ me remãsit viriũ. Et qõo poterit seruus dñi mei loq cũ dño meo: Nihil. n. in me remãsit viriũ: sz z halitus meus intercludit. Rursũ ergo tetigit me q̃si visio hois: et cõfortauit me z dixit: Noli timere vir desiderioz: pax tibi: cõfortare z esto robust Cũqz loqret mecũ cõualui z dixi: Loqre dñe mi: q: ꝓfortasti me. Et ait: Nũqd scis q̃re veneri ad te: Et nunc reũtar: ut plier ad uersũ ꝓncipẽ psaz. Cũ. n. egrederer apparuit ꝓncepsgrecoz veniẽs. Uerũtamẽ ãnũciabo tibi qõ exp̃ssũ ẽ ĩ scriptura vitatis: et nemo ẽ adiutor meus ĩ oib̃ his: nisi michaẽl ꝓnceps vester. xi.

Eõ aũt a p̃mo ãno darij medi stabã: vt ꝓfortaret et roborareť. Et nunc veritatẽ ãnũciabo tibi. Ecce adhuc tres reges stabũt ĩ pside: et qrt ditabit opib̃ nimijs sr oes: et cũ ualuit di uitijs suis ꝓcitabit oes ad bellũ

erat ꝓncepsgrecoz generaliter. ¶ Cap. xi. Eo at rẽ. Jn. c. ꝓcedẽti oñsa ẽ eminẽtia visionis: vt dõm ẽ: hic ꝓnter circa istaz visionẽ declaratur cõtinẽtia veritatis: z diuidit in duas ptes: q: ꝓmo ostẽditur futura violentia puersoz ꝫ electos: 2° final victoria electoruz ꝫ reproboꝝ. c. se. Jn tpe autẽ illo. Prima diuidit ĩ duas: q: prio explicatur ꝓcessus regni psarũ in breui: 2° ortu) regni grecoz: z hoc vt sic pueniat ad antiochũ epiphanẽ qui fuit de regno grecoz. Fuit ẽt figura ãtixp̃i de quo est principal ĩ tẽtio vt videbit: scda ibi: Surget vero. Dicit ergo primo sic:
a ¶ Ego aũt a primo ãno darij medi. q̃ ĩtecit balthasar: vt. s. dõm ẽ in fine. v. c.
b ¶ Stabam vt confortaret. regnũ eius.
c ¶ Et roborareturr. Alliqui exponũt dicẽtes q: ista sunt verba danieľ qui orabat ꝓ dario qui eũ multum honorauit: z cũ de lacu leonũ liberauit vt dictum ẽ supra. vj. c. z hoc etiam dic glosa interlinearis. Sed hoc nõ videtur verũ: quia verba imediate ꝓcedentia: sunt verba angeli loquentis danieli: vt visũ est. Similit verba imediate sequẽtia que copulantur ad ista per dictionem copulatiuam vt videbitur. Et ideo dicendũ est: q: ista sunt verba angeli loquentis cũ daniele qui offerebat preces danielis coram deo: vt visũ est: z ideo sicut daniel stabat ꝓ confirmatione darij orando pro ipso: ita similiter angelus preces danielis offerendo: z etiam alijs modis: quia efficacioz est virtus angeli q̃ hominis. d ¶ Et nũc veritatem annunciabo tibi. danieli. s. de regno medoꝝ z persaruz: Sequitur: e ¶ Ecce adhuc tres reges stabunt in perside. Primus fuit cyrus qui successit predicto dario auunculo suo. Secundus fuit cambises filius cyri. Tertius fuit darius hystaspis: in cuius anno. vj. consũmatum est templũ: vt habetur. q̃. esdre. vij. Sm computationem latinoꝝ supra posita capitulo. ix. z ibi improbatam. Uocantur autem hi reges persidis: quia licet esset vnũ regnum medoꝝ z persarũ tamen cyrus qui tunc regnabat transtulerat caput monarchie ad persas: a quibus primo fuerat promotus. Ista aũt visio facta est danieli anno tertio cyri vt visũ ẽ in principio. x. c. f ¶ Et quartus ditabit opibus nimijs super oes. iste fuit xerxes filius darij Sm latinos: qui fuit potentissimus respectu precedentiũ: z vi armoz subiugauit greciaz regno persarum: z hoc vsq̃ ad tempora alexandri magni qui ꝓpter hoc postea ꝓtra regem persarũ bellauit: z hoc ẽ qõ dicitur h: g ¶ Et cũ inualuerit diuitijs suis. pdictus xerxes rex persaz. h ¶ Cõcitabit oes. bellatores. s. quos poterit inuenire. i ¶ Aduersum regnũ grecie. quod sibi subiugauit. Licet autem post istum xerxem fuerũt plures alij reges i

perſide ſm latinos. ſ. ix. vſq; ad alexandrū magnū: qui ĩter fecto dario monarchiā pſaꝝ tranſtulit ad grecos: tñ angel' loq̃ns danieli illos omittit: qz iſte Xerſes dedit occaſionem grecis bellādi ꝺ pſas. Scōm vo opinionē hebreoꝝ quā. ē. ſecutus ſū. ix. c. tanꝫ iudicio meo veriozē ꝓtm' q̃ttuoꝝ regū pſidis de q̃bus ſit hic mẽtio fuit cyr'. Scō' vo cābiſes filius eius Xerxi' aſſuer' marit' heſter. Quart' vo darius fili' aſſueri: quez debellauit alexander magnus: eo q̃ repetebat ab eo tributū ꝓſidens in potentia ſua ⁊ diuitijs. Et ſic nō oportet dicere q̃ ãgelus omiſerit aliquē de regibus pſaꝝ a tpe cyri vſq; ad alexandrū magnū. fz. n. ꝓputationē latinoꝝ mardocheus fuiſſet. cclvij. ānoꝝ qñ fuit exaltatus ab aſſuero: vt oſtenſū ē. ē. ix. c. quod videt ipoſſibile: vt ibi dcm eſt. k Surget vo. hic ꝓnter ponit ort' regni greꝯ q̃tū ad monarchiā: qz ante erat regnū: ꝺ qua monarchia ꝓceſſit antiochus illuſtris radix peccati q̃ fuit figura antixp̃i: ⁊ diuidit in duas partes: qz ꝓmo tractat de regno alexandri q̃ fuit ꝓmus rex: vt. ē. dcm ē. c. viij. 2°. ꝺ regnis poſterioꝝ duoꝝ eius. ſ. ſyrie ⁊ egypti: ibi Et ꝓfortabit rex auſtri. Dicit g̃ ſic: k Surget vero. in grecia. ſ. l Rex fortis. i. alexander magnus. m Et dñabit ptāte mlta. qz multa regna ſibi acq̃ſiuit. n Et faciet quod placuerit ei. ꝺ regnū pſaꝝ. o Et cū ſteterit. ſ. in roboze potētie ſue et etatis ſue. p Conte. regnū eius. qz mortuus ē veneno cū eēt adhuc i floze iuuētutis ſue ⁊ potētie: vt. ē. viſū ē. viij. c. q Et diuidet. ſ. regnū eius. r In q̃ttuoꝝ vētos celi. i. in q̃ttuoꝝ regna que ſita ſūt ad. iij. pncipales ptes mūdi reſpectu hierlm: qz ſic ſupra dcm ē ptolemeus lagi filius ſucceſſit ſibi in egypto: q̃ ē ad meridiē reſpectu hierlm: pp hoc i ſeq̃ntibus rex egypti vocat rex auſtrie. Seleuc' ſucceſſit ſibi i ſyria que ē magis ad aq̃lonē reſpectu hierlz: pp quod in ſeq̃ntibus rex ſyrie vocat rex aq̃lonis. Philipp' aūt frater alexādri ſucceſſit ſibi in macedōia ⁊ grecia que magis eſt in occidente. Antigonus aūt ſucceſſit ſibi in aſia que ē magis in oriente. Ex iſtis aūt q̃ttuoꝝ ptibus mundi oriūt q̃ttuoꝝ pncipales vēti: iō regnū alexandri dī ꝺ diuiſū i q̃ttuoꝝ vētos celi. s Sz nō i posteros ei'. ſ. i filios eius: qz alexāder non habuit filios ⁊ ſi habuit nō regnauerunt p' eū. t Neq; ſm potentiā illā'. qz null' de ſucceſſoꝝib' alexādri fuit equal ſibi i ptāte: vnde ſequitur: v Lacerabit. n. regnū ei'. damlte natōes fceſſerūt ab ei' mōarchia ipſo mortuo: ⁊ mlti ēt alij q̃ iſti. iij. ꝓdci ipoſuerūt ſibi diademata: ⁊ hoc ē qꝺ dic: x Etiã i exter. h' ē minoꝝ q̃ ſūt. iij. ꝓdci diuidet regnū ei': ſz qz nulla fgna iſtoꝝ ſterūt exceptis. iij. ꝓdcis: iō ſbdit: y Exce. his. ſ. ꝓdictis. iij. a Et ꝓforta. hic ꝓñ agit ꝺ ꝓceſſu duoꝝ regnoꝝ. ſ. egypti ⁊ ſyrie p' mortē alexādri: de alijs āt duobus regnis aſie ⁊ macedonie ñ fec angel' mētionē. rō h' ē qz regnū egypti ⁊ regnū ſyrie erāt ꝓpinq̃ ire iudee: qz iudea erat poſita i medio hñs egyptū ad auſtrū ⁊ ſyriam ad aq̃lonē vt dcz ē. Poſt mortē āt alexādri magni fgnū egypti ⁊ regnū ſyrie hūerūt bellū ad iuicē ſb' mltis regibus ſibi ſuccedētib': vt videbit. Filij āt iſrl i medio poſiti erāt pue vtutis reſpectu iſtoꝝ: ⁊ aliq̃ de pplo iſrl faue bāt aliq̃n regi egypti: aliq̃n regi ſyrie: iō occaſiõe h' rex egypti aliq̃n ꝺbellabat filios iſrl: qz fauebāt ſuo aduerſario: ⁊ eadē rōne aliq̃n rex ſyrie ꝺbellabat eos: ⁊ mō ſb q̃ciebāt vni mō alii: iō de iſtis duob' regib' ppl'z iſrl ſuccſſiue affligentib' loq̃bat ãgel' danieli: q̃ deſiderabat ſcire ſtatū ppli ſui. De alijs āt duob' regib'. ſ. aſie ⁊ macedōie tacet: qz pax aut nihil habuerit cū iudeis agē. Ad maiorē aūt euidētiā lre ſeq̃ntis deſcribunt h in figura ſubſcripta reges ſyrie ex vna pte: ⁊ reges egypti ex alia vſq; ad temp' antiochi epiphānis: pp cui' regnū iſta ꝓmittit hic: qz fuit figura antixp̃i de quo ꝓncipaliter h intendit

a ¶ Et ꝓfortabit.sic dñm est:in hac parte tangit,pcessus regnoꝝ egypti ⁊ syrie:⁊ diuiditur in tres ptes: qꝝ ꝑmo tangit historiam istoꝝ regũ vsqꝫ ad antiochũ magnuꝫ qui fuit pater antiochi epiphanis:2ꝰ exinde tãgit historiã de regno antiochi magni:ibi Filij aũt eius.3ꝰ describit antiochi epiphanis regnũ:ad qd̃ ꝓncipaliꝫ intẽdit venire:ibi Et stabit in loco eꝰ despectus. Dic ergo ꝓio sic: a ¶ Et ꝓfortabit rex austri .i.egypti: qꝝ ꝑmꝰ rex qui ibi successit alexandro .s. ptolemeus lagi filius fuit vir prudens ⁊ fortis:⁊ multũ dilatauit regnũ suũ. b ¶ Et de ꝓncipibus eius ꝓualebit su.cũ ꝛc. qd̃ ē sic itelligẽdũ De ꝓncipibꝰ eꝰ .i.de ꝓncipibꝰ ab eo descendentibꝰ aliquis erit potẽtior eo: qꝝ ptolemeꝰ philadelphꝰ filius eꝰ fuit eo potentior⁊ diuitior⁊ sapiẽtior. vnde tpe eiꝰ .lxx. interptes transtulerũt sacraꝫ scripturã in alexãdria:⁊ tãtus amatoꝛ sapientie fuit qꝫ libꝛos oiuꝫ gentiũ i sua bibliotheca ꝓgregauit. Sedꝫ tur c ¶ Et post finẽ annoꝝ federabũtur. qꝛ iste ptolemeus philadelphus multũ deꝓsserat regẽ syrie sic ⁊ pat eiꝰ: sed voluit finẽ ponere in bello ⁊ sibi federare regẽ syrie dãdo sibi suã filiã vxorẽ noie bernicẽ:vt sic regnũ syrie acq̃reret nepotibus suis:⁊ hoc factũ ē tpe itũ regis syrie .s.antiochi theos:⁊ hoc est qd̃ sꝺditur h: d ¶ Filiaqꝫ regis austri.i.egypti. e ¶ Veniet ad regẽ aq̃lõis.i.syrie f ¶ facere amicitiã.inter ꝑez ⁊ maritũ ꝑ matrimoniũ ꝑdm. g ¶ Et nõ obti.fortitu.brachij.i.filia regis ꝑdicti nõ tenebit fortitudinẽ regni syrie. h ¶ Nec sta.se. eius.i.filij ex ea nati nõ obtinebũt regnũ sic cogitauerat rex egypti ptolemeus philadelphus: vt dm̃ est. rõ aũt eius fuit:qꝝ antiochus theos rex syrie hẽbat aliã vxorẽ noie laodicẽ:⁊ ex ea filiũ noie seleucũ galericũ: ista aũt laodice q̃ fuit ꝓma vxoꝛ antiochi theos reputata ē quasi ancilla postꝫ copulata ē ei bernice filia regis egypti:ꝫ tñ postea recepta fuit ab eo i gratiã:⁊ ipa timẽs ne iterꝫ a marito expelleret cũ filio suo ꝑ bernice ⁊ filijs suis: iõ maritum suũ veneno interfecit:⁊ bernicẽ cũ filijs suis occidi ꝓcurauit:⁊ sic filius eius seleucꝰ galericus ꝓii suo in regnum successit:⁊ hoc ē quod dr: Et tradetur ipa.s. bernice filia regis: que tradita fuit ad mortẽ: vt visũ est. l ¶ Et q̃ adduxerũt eã adolescẽtes eius.i.domicelli qui venerãt cũ ea de egypto in syriã ⁊ erant i comitatu eius qꝛ tota familia eius infecta ē cũ ea. k ¶ Et qui cõfortabat eã in tpibus.i. maritus eius q̃ interfectus est cũ ea veneno tamẽ vt visũ ē. l ¶ Et stabit de germie ꝛc. Ista ptolemeus euergetes frater ꝑdicte bernicis ⁊ filꝰ ptolemei philadelphi:qui ꝓcessit ex eadẽ radice cũ ea:regnauit post patrẽ in egypto:⁊ sic stetit in regno loco patris sui. m ¶ Et ve.cũ exercitu.qꝛ ad vindicandũ mortez sororis sue bernicis:ꝓgregauit exercitũ magnũ ⁊ fortem:et ingressus ē regnũ syrie:⁊ interfecit seleucũ galericũ ibi regnãtem cũ matre sua:⁊ hoc ē qd̃ dr h: n ¶ Ingredietꝫ puincia regis aq̃lonis.i.syrie: o ¶ Et abutetꝫ eis.i.seleuco galerico ⁊ matre eius quibus opprobria intulit: p ¶ Et obtinebit.qꝛ iure victorie eos occidit. Quia tñ hãbita hac victoria etiã audiuit dissẽtionem ortã in egypto: iõ festinanꝫ reuersus ẽ de syria portas secũ ido la auri ⁊ argẽti ⁊ alia ꝑciosa iocalia illꝰ regni:⁊ hoc ē qd̃ dr hic q ¶ Insup ⁊ deos eorũ ⁊ sculptilia.obtinebit.s. r ¶ Vasa q̃qꝫ ꝛc̃. captiua ducet in egyptum.ipse.s.ptolemeus euergetes.

Et cõfortabit rex austri: ⁊ de ꝓncipibus eius ꝓualebit sup eum.Et dñabit ditiõe. Multa.n.dñatõ eꝰ Et post finẽ annoꝝ federabũtur. Filiaqꝫ regis austri veniet ad regẽ aquilõis facere amicitiã:⁊ nõ obtinebit fortitudinẽ brachij:nec stabit semẽ eius. Et trad̃et ipsa:⁊ q adduxerũt eã adolescẽtes eius:⁊ cõfortabat eam in temporibus. Et stabit de germie radicũ eius plãtatio. Et veniet cũ exercitu et ingred̃et,puincia regis aqlonis:⁊ abutetur eis⁊ obtinebit. Insuper⁊ deos eorum⁊ sculptilia:vasa quoqꝫ ꝑciosa auri⁊ argenti captiua ducet in egyptũ Ipse ꝑualebit aduersus regem aqlonis. Et intrabit i regnũ rex austri⁊ reuertet ad terrã suã. Filij aũt eiꝰ ꝓuocabuntur:⁊ ꝓgregabũt multitudinẽ exercituũ plurimoꝝ. Et veniet,pperans⁊ inũdans:⁊ reuertet⁊ ꝓcitabitur:⁊ ꝓgredietꝫ cum robore eius. Et,ꝑuocatus rex austri egred̃etꝫ:⁊ pugnabit aduersus regẽ aqlõis:⁊ ꝑparabit multitudinẽ nimiã⁊ dabitur multitudo in manus eius:⁊ capiet multitudinem⁊ exaltabitur cor eius:⁊ deijciet multa milia:

s ¶ ꝑcua. aduer.regẽ aqlõis.i. aduersus regẽ syrie seleucũ galericũ:vt visum est.

t ¶ Et intra.i regnũ. .s.suũ. v ¶ Rex austri.i.egypti. x ¶ Et reuertet in trã suã.victa tñ⁊ spoliata syria modo predicto.

y ¶ Filij aũt eiꝰ. Dic ꝓñ agit de regno antiochi magni qui fuit filius seleuci galerici regis syrie:⁊ diuidit in duas ptes:quia ꝓio ostendit q̃liter pugnauit ꝯ ptolemeũ philopatorẽ:2ꝰ qualiꝫ pugnauit ꝯ filiũ eius ptolemeũ epiphanẽ:ibi Conuertet rex aqlonis Circa ꝓmũ cõsiderandũ qꝝ mortuo seleuco galerico rege syrie:vt ꝓdm est duo filij eius q̃ tunc erãt puuli creuerũt.s. seleucus cerãnos q̃ erat ꝓmogenitus:⁊ antiochus magnus q̃ erat scõus natus. Mortuo aũt ptolemeo euergete q̃ ꝑez eoꝝ interfecerat⁊ matrẽ:vt visũ ē:regnante ptolemeo philopatore in egypto loco ꝓiis sui ptolemei euergetis:duo fratres ꝓdicti mouerũt ꝯ cum plium ad vindicandũ mortẽ pentum:sed infra breue tẽpus seleucus cerãnos mortuus ē:⁊ sic antiochus magnus solus iuit ad pugnãdum ꝯ ptolemeum philopatorẽ:tamẽ antiochus victus fugit de capo: ⁊ hoc ē qd̃ dr h: y ¶ Filij aũt eiꝰ .i.seleuci galerici. z ¶ Prouocabunt.s.ad vidicãdũ mortẽ ꝓiis⁊ matris iporꝝ. a ¶ Et cõgre.mul.exer.pluri.ad pugnandũ ꝯ ptolemeũ philopatorẽ b ¶ Et veniet ,pperans.qꝛ antecꝰ ꝓmitterẽt bellũ cuꝫ rege egypti:seleucus cerãnos frater ꝑioꝛ mortuꝰ ē:⁊ audita morte:frater eiꝰ antiochus magnꝰ festinanꝫ vẽit ꝺ babylõe:vt cũ exercitu pugnaret aduersus ptolemeũ:⁊ hoc ē quod dr: b ¶ Et ve. ppe.⁊ inundãs⁊ reuertet.s.ꝺ babylone audita fratris morte. c ¶ Et cõgredietꝫ cũ robore eius.i.cum forti exercitu vẽiet ad pugnãdũ ꝯ ptolemeũ regẽ egypti. d ¶ Et ꝑuocatus rex austri.i.rex egypti: e ¶ Egredietꝫ.obuiã antiocho magno. f ¶ Et pugna.aduer.regẽ aquilonis.i.contra antiochũ magnũ regẽ syrie. g ¶ Et ꝑparabit multitudinem nimiam.i.multo maiorem q̃ sit multitudo exercitꝰ antiochi. h ¶ Et dabitur multitudo in manus eius.quia exercitus antiochi deuictus fuit a ptolemeo philopatore. i ¶ Et capiet multitudinem.quia multos de exercitu antiochi cepit viuos. k ¶ Et exaltabitur cor eius.idest cor ptolemei philopatoris ꝓpter victoriam habitam. l ¶ Et deijciet multa milia.scilicet de exercitu antiochi.

a Sz nō ꝑualebit. oio. ſ. q: nō potuit capere antiochum ſz euaſit p fugā. b Conuertet. Dic ꝑñ deſcribit pugna antiochi magni ꝯ ptolemeū epiphanē: z diuidit in treſ partes: q: p̄io facit qō dictū ē: 2° ponit quoddā incidēs: ibi filiꝫ quoqꝫ. 3° reuertitur ad ꝓpoſitū: ibi Et veniet. Circa p̄imū ꝓſideradū q ātioch' magnus deuict' a ptolemeo philopatore: vt viſū ē: vt poſſz vindicare oppꝛobꝛiū ſuum inſurrexit ꝯ ptolemeū epiphanem regnātē in egypto loco patris ſui defuncti. ſ. ptolemei philopatoris: z hoc eſt qō dī h:

ſēd nō ꝑualebit. Cōuertetur.n. rex aqlonis: et ꝓparabit multitudinē multo maiorē q̄ p̄ius. Et i fine tꝛm annoꝝ veniet ꝓperans cū exercitu magno et opibus nimijs. In tēporib' illis multi ꝓsurgēt adūſus regē auſtri. Filij quoq; preuaricatoꝝ ꝑpli tui extollēt vt impleāt viſionē et corruent. Et veniet rex aquilōis et ꝓportabit aggerē: et capiet vrbes mūitiſſimas: et brachia auſtri nō ſuſtinebunt. Et ꝓſurgēt electi e' ad reſiſtendū: et nō erit fortitudo Et faciet veniēs ſup eū iux plācitū ſuū: et nō erit q ſtet ꝯ faciē eius. Et ſtābit i terra inclyta et ꝓſumet i mānu e': et ponet faciē ſuā: ut veniat ad tenēdū vniuerſū regnū ei': et recta faciet cū eo. Et filiā femiaꝝ dābit ei: ut eā tat illū: et nō ſtabit: nec illi' erit. Et ꝑuertet faciē ſuā ad inſulas: et capiet multas: et ceſſare faciet ꝑncipē oppꝛobꝛij ſui. Et oppꝛobꝛiū ei' cō uertet in eū. Et ꝑuertet faciem ſuā ad iperiū terre ſue. et ipinget z corruet: et nō inueniet. Et ſtābit i loco eius viliſſim' et idign' decore regio: et i paucis diēb' ꝓteret

c Et ꝑparabit mul. multo ma. q̄ p̄i'. ſ. i pugna quā habuerat ꝯ ptolemeū philopatorez. d Et in fine tꝛm ānoꝝ i. p' magnuz tempus mortuo philopatore predicto. e Ue. pperans. ſ. iſte antioch' magnus f Cū exercitu ma. ex multitudie bellatorū. g Et opibus nimis. ex abūdantia pecuniaꝝ z victu aliū. h In tpibus illis multi ꝓsurgēt aduersus regē auſtri. i. ꝯ ptolemeū epiphanē regē egypti: q: philipp' rex macedonū ꝓfederatus antiocho magno iuadebat egyptū cum eo tali pacto q̄ q̄libet eoꝝ haberet ciuitates ꝓpiquiores regno ſuo q̄s poſſēt acq̄rere i egypto. i Filij quoq;. Dic ponit qōdam incidens illius tpis: q: tpe ptolemei epiphanis: onias q̄ erat ſacerdos in iudea fugit in egyptū. d. ſe velle implere prophetiā eſa. xix. In die illa erit altare dñi in medio terre egypti. et iō honorifice ſuſcept' eſt a ptolemeo epiphane: z fecit ei tēplū ſimile templo hieroſolymitano: z hoc eſt qō dī danieli h: i Filij quoq; ꝑuaricatoꝝ ꝑpli tui. i. populus iſrl de quo erat natus daniel: k Extollent vt impleant viſionē. ſ. eſaie pdēam. Dicūtur aūt iſti filij ꝑuaricatorū. i. de numero ꝑuaricatoꝝ: q: nō erat eis licitū templum edificare z hoſtias offerre extra hierlm. Et pp hoc i penaz peccati eoꝝ ſubdit: l Et corruēt. q: a romāis poſtea deſtructū eſt illud tēplum z ciuitas i qua erat: que vocabatur tunc ciuitas onie. m Et vēiet. Dic reuertit ad ꝓpoſituz. ſ. ad deſcribēdum pugnaz antiochi magni ꝯ ptolemeū epiphanē: z hoc eſt quod dī: Veniet rex aqlonis. i. antioch' magnus rex ſyrie cum alio rege ꝓdicto. n Et ꝓportabit aggerē. i. faciet ꝓportari p multitudinē exercitus ſui. o Et capiet vrbes munitiſſimas. i. ciuitates q̄s reges egypti cepāt p̄ius i regno ſyrie z eas munierāt vt melius poſſēt eas tenere ꝯ regē ſyrie. p Et brachia auſtri nō ſuſtinebūt. i. fortes milites egypti poſiti i predictis ciuitatibus ad eas cuſtodiendū nō poterūt eas tenere. q Et ꝓſur. electi ei' ad reſiſtendū. q: magni ꝑncipes de egypto voluerūt ſuccurrere illis q̄ erant obſeſſi ab antiocho in ciuitatibus predictis.

r Et nō erit fortitudo q: nō poterunt eis ſuccurrere. s Et fa. ve. ſup eū. i. ꝯ ptolemeū. t Juxta placitū ſuū. q: ciuitates ꝑdēas recupauit. v Et nō erit q̄ ſtet ꝯ fa. ei'. ſ. regis ſyrie. x Et ſta. in terra inclyta. i. in hierlz z iuba q̄ dī inclyta pp cultū diuinū ibi exītem: q: antioch' ibi honoꝛifice ſuſceptus ē. y Et ꝓſumet i manu eius. q: in de abſtulit preſidiū ptolemei regis egypti: z eos q̄ fauebant ſibi. z Et po. fa. ſuam. i. totam attentionem: a Ut veniat ad tenē. vni. regnū eius. ſ. regis egypti: q: nō ſuffecit antiocho magno recupare ciuitates z loca p dēa: ſz voluit obtinere totū rgnuz egypti: verūtamē q: ꝑpēdit q̄ hoc nō poterat vtute armoꝝ: iō ſimulauit facere pacez cū ptolemeo epiphane z q̄rere bonū eius: pp qō ꝺdit ei filiam ſuaz cleopatraz i vxorem: vt ſic melius poſſet ingredi egyptū: z hō ē qō dī h: a Recta faciet cū eo. q: antiochus magnus ſecit recta cū ptolemeo fm apparentiam tantum. b Et ſi. femiaꝝ. i. de numero femiaꝝ. c Dalei. ſ. cleopatram. d Ut euertat illud. i. decipiat occaſione filie habēs ingreſſū familiarem intra egyptū: vt ſic poſſet capere eū. e Et nō ſtabit. ſ. fraudulentia antiochi. f Nec illius erit. ſ. regnū egypti vt cogitauerat: q: duces egypti ꝓceperunt fraudē antiochi z cautius ſe habuerūt circa eū. Similiꝫ filia eius cleopatra magis fauit marito ſuo regi egypti q̄ p̄i ſuo antiocho. g Et cōuertet faciē ſuam ad inſulas. q: antiochus magnus videns ſe defraudatū a ſpe obtinendi regnū egypti: ꝑuertit ſe ad debellandū inſulas aſie. h Et capiet multaſ. de illis inſulis. i Et ceſſare faciet ꝑncipē oppꝛobꝛiū ſui. i. ſeipſum: q: hoc faciēdo p̄curauit oppꝛobꝛium ſuū. Inſule.n. aſie erāt cōfederate romāis: iō ab eis miſſus eſt ſcipio aphꝛicanus ꝯ antiochum qui deuicit eū: z de campo fugauit: pp quod ſbdit: k Et oppꝛo. eius cōuertetur i eum. i. i antiochū Hec aūt expoſitio videtur eē ꝯria textui: q: p hoc antiochus nō fecit oppꝛobꝛium ſuū ceſſare: ſz magis augeri: pp hoc recurrendū eſt ad lām hebꝛaicam que talis eſt Et reducet dominus oppꝛobꝛiū ſuū ſuper eū. quia pp blaſphemias ꝯ deū incurrit dictū oppꝛobꝛiū. Et abſq; oppꝛobꝛio ſuo reddet ei. q: nihil deperijt ipſi deo ꝓpt blaſphemias antiochi. l Et ꝑuer. fa. ſuam ad imperiū terre ſue. quia fugiens de aſia voluit ad terrā ſuam redire. m Et impinget. q: in ipſo reditu occiſus fuit in templo nanee. q̄. mach. j. c. n Et nō inueniet. quia ipſe z qui cum eo erant diuiſi fuerunt membꝛatim: ita q̄ eius caudauer non fuit cognitum nec ſepultum. Dicunt tamen aliqui' q̄ i dicto reditu occiſus fuit pugnās contra elymeos: z q̄ pmū capitulū ſcdi mach. loquitur de antiocho epiphane eius filio. o Et ſtabit in loco eius viliſſimus. i. ſeleucus filius eius ſenioꝛ: qui ꝓpter inertiam dicit hic viliſſimus. p Et indignus decore regio. i. honoꝛe regali. q Et in paucis diebus conteretur. quia parum regnauit. r Non in furoꝛe nec in prelio. quia non fuit homo bellicoſus nec militaris.

s ¶ Et stabit in loco eius despectus. Hic consequēter agit de regno antiochi epiphanis qui fuit figura antichristi: vt dictum est: de quo principaliter agitur hic. Ad euidētiam autem eorū que sequunt: sciendum q̄ illud q̄ō ē figura vel signū oportet q̄ sit res aliq̄: illud enim q̄ō nihil ē nō pōt ee signū alicui⁹ vl figura: ⁊ ideo illō q̄ō ē figura vel signū alicui⁹ potest dupliciter ꝓsiderari quo ad pñs: vno mō vt est figura tm̄ vel signū: alio mō vt est res que dā in se ⁊ tamē figura alicui⁹: sicut circul⁹ pendēs añ tabernā potest cō siderari vt ē signū vini existētis in cellario tm̄: vel ꝓut est signū vini: ⁊ cuz hoc vt est res aliqua in se. Illa aūt que dicunt de figura vel signo ꝑmo modo intelligunt vera tm̄ esse de his q̄ꝝ est signū vel figura: inq̄tum figura ducit tantū in cognitionē alicui⁹. Illa aūt que dicunt de signo vel figura secūdo modo: verificant de vtroq; s. de re que figura est: ⁊ de eo cui⁹ est figura. Simili modo est i sacra scriptura: q: si aliquid dicat de aliq̄ vt est figura alteri⁹ tm̄: tūc sensus litteralis est vn⁹ tm̄. s. de illo cuius est illa figura: sicut de salomone vt est figura xp̄i tm̄: dicit illud psal. lxxj. Et dominabit a mare vsq; ad mare: ⁊ a flumine vsq; ad terminos orbis terraꝝ. et ideo solū verificat de xp̄o ad litterā: nō de salomone cui⁹ regnū solū fuit i iudea. Sed illud q̄ō dicit de aliquo fm se ⁊ vt est figura alteri⁹: illud verificat ad litterā de vtroq;: tm̄ ꝑncipaliter de illo cui⁹ est figura: sicut de salomone dicit. j. pal. xxij. Ipse erit mihi in filiū: ⁊ ego ero illi in patrē. Q̄ō verificat de salomone ⁊ xp̄o: cui⁹ salomon erat figura: s; ꝑncipaliter de christo qui est filius naturalis dei: salomon aūt fuit fili⁹ eius ꝑ adoptionē gratie: saltē in ꝓncipio regni. Similit̄ dicendū ē in ꝓposito q̄ antiochus illustris qui ē figura antixp̄i: potest dupliciter ꝓsiderari: vno mō vt est figura antixp̄i tm̄: ⁊ sic ista q̄ dicunt de antiocho verificant tm̄ ad litterā de antixp̄o: alio mō potest accipi vt est figura antixp̄i ⁊ cū hoc vt fm se est aliq̄d: ⁊ sic illa que dicunt de ipo verificant ō vtroq;: de antiocho tamē imꝑfectius: ⁊ ꝑfectius de antixp̄o cui⁹ est figura. sicut dictū est supra. viij. cā. q̄ ea que ibi dicta sunt verificant de vtroq;. In hoc cā. aūt aliqua dicunt de antiocho p̄dicto isto duplici modo: ⁊ ideo diuidit in duas ptes: q̄ ꝑmo ponūtur ea que dicunt de antiocho fm se ⁊ vt est figura antixp̄i: ⁊ sic verificant de vtroq;: secūdo ea q̄ dicunt de antiocho vt est figura antixp̄i tm̄: et sic verificant de solo antixp̄o: ibi ¶ Et faciet rex fm volūtatē suā. Prima i tres: q̄ ꝑmo oñdit q̄liter obtinuit regnū syrie fraudulēter: secūdo agit de pugna antiochi cōtra ptolemeū nepotem suū: ibi ¶ Et brachia. tertio q̄liter pugnauit cꝫ filios israel: ibi ¶ Et reuertet in terrā suā. Circa ꝑmū sciendū q̄ antiochus magn⁹ de q̄ dictū est duos filios habuit: vnū q̄ vocat⁹ ē seleucus philopator ⁊ fuit ꝑmogenit⁹: alius aūt vocat⁹ est antiochus epiphanes vl illustris: q̄ idē est: ⁊ ille traditus est romanis obses ꝓ patre suo ne a fidelitate romanoꝝ recederet. Mortuo igit̄ antiocho magno vt p̄dictū est: successit ei in regnū seleucus filius eius ꝑmogenitus: de quo dictū est hic q̄ fuit vilissimus ⁊ indign⁹ honore regio: ꝓpter inertiam

nō in furore nec in prelio: ¶ Et stabit in loco eius despectus: ¶ et nō tribuet ei honor regi⁹. ¶ Et veniet clam: ¶ et obtinebit regnū i fraudulētia. ¶ Et brachia pugnāti expugnabunt a facie ei⁹: ⁊ conterent. Insup ⁊ dux federis. ¶ Et post amicitias cū eo faciet dolū: ¶ et ascēdet ¶ et superabit in modico pplo: ¶ et abūdantes ⁊ vberes vrbes ingrediet. ¶ Et faciet q̄ nō fecerūt pres eius: ⁊ patres patrū eius. Rapinas ⁊ ꝑdam ⁊ diuitias eoꝝ dissipabit: ¶ et ꝯ firmissimas cogitatōnes inibit: ¶ et hoc vsq; ad tēpus

suam: igit̄ antiochus epiphanes qui erat rome obses audita morte patris sui ⁊ sciens inertiā fratris sui regnantis: occulte recessit de roma sine scitu senatoꝝ vt cōmuniter dicunt historiographi. Aliqui aūt dicūt licz pauci q̄ recessit de licētia senatoꝝ: nō tn̄ est vis qualiter recesserit siue sic: siue sic: veniens igit̄ i syriam vbi regnabat frater suus: cepit simulare benignitatē erga ciues ⁊ audatiā ꝓtra hostes ⁊ ꝑ hoc attraxit multos ad se: ꝓpter quod fratre eius mortuo q̄ paruū regnauit vt dictū ē obtinuit regnū eius: ⁊ nepotē suū: scz filiū fratris sui ꝓtinuit regno sibi debito: ⁊ hoc est q̄ō dicit hic

s ¶ Et stabit in loco eius. i. seleuci. t ¶ Despectus i. antiochus epiphanes qui dicit hic despectus: q: fuit rome obses. v ¶ Et nō tribuet ei honor regius. in ꝓncipio: q: pater suus antiochus magn⁹ declarauit in testamēto suo sibi succedere in regno seleucū: q: tunc erat ꝓsuetudo q̄ pater ꝓferebat in regno suo ō filijs suis quez volebat. x ¶ Et veniet clam. i. occulte: q: de roma occulte recessit vt iā dictū est. y ¶ Et obtinebit regnū in fraudulētia. q: obtinebit regnū post fratrē suū ꝑ simulatiōes p̄dictas. z ¶ Et brachia. Hic oñdit q̄liter pugnauit post cōtra ptolemeū philometorē nepotē suū: filiū cleopatre sororis sue p̄dicte ⁊ ptolemei epiphanis regis egypti: ⁊ diuidit in duas ptes fm duas inuasiones q̄s fecit ꝓtra egyptū secūda ibi ¶ Et cōcitabit. Circa ꝑmū sciendū q̄ antioch⁹ epiphanes rex syrie simulauit se ꝙlare ꝑ nepote suo rege egypti adhuc tamē puero: ⁊ ideo q̄si sub titulo tutoris accepit ciuitates q̄s reges egypti ꝑpe regnū egypti acq̄sierāt: quas cum ꝓncipes egypti nomie pueri repeterēt: antioch⁹ negauit reddere: ⁊ ideo inter ipm ⁊ regē egypti adhuc puez guerra mota est: sed duces ptolemei regis egypti veniētes cꝫ antiochū deuicti sunt: ⁊ ꝑ pñs puer ꝑ quo pugnabant. tamē postea antiochus siluit totū fecisse amore pueri tanq̄ sibi magis ꝓpinquus: vtpote ipius auūculus: ⁊ hoc fecit fraudulenter vt posset meli⁹ igredi egyptū ⁊ obtinere diuitias illi⁹ regni: ⁊ hoc ē q̄ō dī hic: z ¶ Et brachia pugnātis. i. duces ptolemei philometoris q̄ pugnabant ꝑ eo. a ¶ Expugnabunt a facie eius rē. q: deuicti sunt ab antiocho. b ¶ Insup et dux federis. i. ptolemeꝰ philometor: cū q̄ antioch⁹ ei⁹ auūcul⁹ siꝉabat facē fed⁹ ꝓncipaliter: ꝓtrit⁹ est ab eo. s. q: vt dictū est deuicti ꝓncipib⁹ pueri: ⁊ puer q̄dāmō deuict⁹ ē. c ¶ Et post ami. cū eo fa. dolū. q: vt dictū est siluit p̄dicta fecisse amore nepotis sui: q̄si posset meli⁹ custodire res suas q̄ homines extranei: hoc tn̄ dolose siꝉabat vt posset ingredi egyptū ad ipm spoliandū: ⁊ hoc ē q̄ō dicit: d ¶ Et ascēdet. s. in egyptū. e ¶ Et superabit i modico pplo. q: egyptij nō timebāt ab eo credētes q̄ intrasset ꝑ bono nepotis sui regis egypti. f ¶ Abūdātes ⁊ vberes vrbes ingrediet. spoliādo eas. g ¶ Et faciet q̄ nō fecerūt pres ei⁹. q: p̄decessores sui scz reges syrie: nō asportauerūt spolia ire egypti: licz aliq̄ extriseca illi⁹ regni deꝑdassent: sic fecit antioch⁹ magn⁹: vt visū est. h ¶ Et ꝯ firmissimas cogi. inibit. s. ꝙsiliū: q: astutia sua ⁊ fraude decepit sapiētes egypti: vbi tūc vigebat sapia. i ¶ Et h⁹ vsq; ad tempus. q. d. nō diu durabit: q: inde fuit postea turpit̄ expulsus: vel aliter Vsq; ad tempus. s. antixp̄i in q̄ ꝙplebunt ista pfecti⁹: q: antioch⁹ fuit figura antixp̄i. k ¶ Et cōcitabitur. Hic describit secūda inuasio quā fecit antiochus contra egyptum: quia ptolemeus puer

creuit:et sic ꝑparauit se ad ꝓliū ꝓtra auūculū suū. Iste tam antioch⁹ semp dolose agebat: ⁊ ideo vidēs nepotē suū hie fortē exercitū: ꝓpter qđ timēs deuici: traxit ad se munerib⁹ aliquos de gente ptolemei ꝑ qđ impedita fuit victoria ptolemei contra antiochum: ⁊ fecerūt pacem: simulatam tam qz vn⁹ cogitabat malum contra alium: ⁊ hoc est qđ dicitur hic

k Et cōcitabit fortitudo eius ⁊ cor eius idest antiochi regis syrie. l Aduersus regē austri. i. egypti ne potem suum: sequit:

m Et rex austri. i. ptolemeꝰ rex egypti iā factꝰ adultꝰ. n Ꝓuocabit ad bel. multū auxi. ⁊ fortnimis. cōtra antiochū auūculū suū. o Et non stabūt: qz inibūt aduersus eū ꝓsilia. quia aliqui de gente ptolemei nō steterūt fideliter cū eo: sed iduxerūt eū ad faciēdū pacē: ꝓducti ab⁹ ab antiocho vt dictū ē: ⁊ hoc ē qđ dicit:

p Et comedētes panē cū eo cōterēt eū. qz occasiōe hꝰ pacis silate: multi de exercitu regis egypti postea fuerūt iterfecti

Et cōcitabit fortitudo eiꝰ: ⁊ cor eiꝰ aduersū regē austri i exercitu magno. Et rex austri, puocabit ad bellū multis auxilijs ⁊ fortibꝰ nimis et nō stabunt: qz inibūt aduersus eū cōsilia. Et comedētes panē cum eo ꝓterent illū: exercitusqz eius opprimet: ⁊ cadēt interfecti plurimi. Duoꝝ quoqz regū cor erit: vt male faciāt: ⁊ ad mēsam vnā mēdaciū loquent et nō ꝓficiēt: qz adhuc finis in aliud tpus. Et reuertet i terrā suā cū opibꝰ multis: et cor eius aduersus testamētū scīm: et faciet et reuertet i terrā suā. Statuto tpe reuertet ⁊ veniet ad austrū: et nō erit ꝓri sile nouissimū. Et

q Duoꝝ ąz regū cor erit vt malefaciāt qz vt dictū ē pax fuit tm silata: ⁊ ideo vn⁹ ꝓtra alterū malū cogitabat i corde suo. r Ad mēsam vnā mēdaciū loquētur. qz ad simulationē maioris pacis comedebāt adinuicē: ⁊ vbis mēdacibꝰ nitebant se mutuo decipe. s Et nō ꝓficiēt. qz vn⁹ nō potuit aliū totaliter subuertere sic cogitabat. t Quia adhuc finis. s. negocij int ipos. v In aliud tpus. erit: vel aliter Quia adhuc finis. i. fraudulētia vel malitia antiochi magi implebit i antixpo cui⁹ antiochꝰ ē figura. x Et reuertet. Hic ꝓnter oñdit ąliter antiochꝰ epiphanes ipugnauit filios israel: ⁊ diuidit in duas ptes fm qꝰ duplex fuit ipugnatio ꝓtra eos: secūda ibi Statuto tpe. Circa ꝑmū sciēdū qꝰ antiochus reuertēs de egypto pꝰ ꝑmaz iuasionē egypti intrauit hierlm: menelao ductore ⁊ alij qꝝ ei fauebāt: ⁊ fecit ibi mala sed nō tāta quāta fecit postea: ⁊ hoc ē qđ dicit hic: y Et cor eius. s. antiochi. a Aduersus testamētū suū. s. iudeā ⁊ hierusalē: vbi dei testamētū seruabat. b Et faciet. ibi multa mala. c Et reuertet i terrā suā. hoc est in syriā.

d Statuto tpe. Hic describit secūda eiꝰ ipugnatio cōtra filios israel. Ad cui⁹ euidētiā sciendū qꝰ antiochꝰ epiphanes alio tpe volēs itrare egyptū: inde repulsus ē ꝑ marcū publiū missuz ad hoc a senatu romanoꝝ: quibꝰ egypti rex erat ꝓfederatꝰ qꝝ quidē marcꝰ publius cū iuenisset antiochū i lito:e maris: ꝑcepit sibi vt discederet ab amicis romanoꝝ et esset ꝓtētus regno suo. Tūc antiochus petijt sup hoc ꝓsiliū ⁊ deliberationē: ⁊ tūc marcꝰ publꝰ fecit circulū i harena cū baculo quē tenebat in circuitu antiochi dicēs: Senat⁹ ꝑcepit vt respōdeas anteꝙ exeas de hoc circulo. Tūc antiochꝰ nō audēs ꝑterire mādatū senatoꝝ dixit ei esse obediēdū: ⁊ sic tristis reuertēs in hierlm: fecit illa mala qꝝ dicunt. j. et. ij. mach. ⁊ hoc ē qđ dicit hic: d Statuto tpe reuertet ⁊ veniet. antiochus. s. e Ad austrū. i. ad egyptū capiēdū f Et nō erit ꝓri sile nouissimū. qz tūc non spoliauit egyptū sic in ꝑma vice: vt supra dictū est: sz magis inde repulsus ē turpiter ꝑ legatū romanoꝝ: ⁊ hoc ē qđ dicit hic: g Et veniet sup eū trieres ⁊ romani. i. exercitus romanꝰ in nauibꝰ

Venient sup eū trieres ⁊ romani et pcutiet et reuertet. Et idignabit ꝓtra testamētū sanctuarij: et faciet reuertetur qz: et cogitabit aduersum eos: qui dereliquerūt testamētum sanctuarij. Et brachia ex eo stabūt: et polluent sanctuariū fortitudinis: et auferent iuge sacrificiū: et dabūt abomiationē in desolationē. Et impij in testamentū simulabūt fraudulēter. Populus autē sciens deū suū obtinebit et faciet. Et docti i populo docebunt plurimos: et ruent in gladio ⁊ in flamma ⁊ in captiuitate et in rapina dierum. Cūqz corruerint subleuabunt auxilio parv

h Et pcutiet. ñ morte: sed qz deiectus fuit a sua intentiōe: vt visū ē. i Et fueret. ab egypto. s. k Et idignabit ꝯ testamētū sanctuarij. idest ꝯ hierusalē. l Et faciet. ibi multa mala.

m Reuertetur qz. hoc dicit: qz iā fuerat ibi alias. n Et cogitabit aduersꝰ eos qꝝ dereli. testa. sanctuarij. qz etiā illos in deos quoꝝ ꝓsilio venit in hierlm qꝝ erāt legis trāsgressores iterfecit antiochus: motꝰ cupiditate thesauroꝝ qꝝ erāt in templo.

o Et brachia ex eo stabūt. qz posuit macedones i arce q̄ erat in hierusalem: vt habet primo mach. j. ca°. Ne ciuitas posset rebellare ꝓtra ipm. p Et polluēt sanctuariū fortitudinis. i. templū in qꝝ dns qui ē fortitudo colebat: qz ibi ꝑcepto antiochi facte sunt are idoloꝝ: ⁊ facta sunt ꝓstibula. q Et auferēt iuge sacrificiū. qz ꝑ sex annos sacerdotes iudeoꝝ nō poterāt ibi offerre sacrificiū ꝓsuetū r Et dabūt abomiationē i desolatōe. qz ibi posuerūt idolū iouis: idolū aūt apud hebreos nomiat abomiatō ⁊ hoc fuit occasio maxie desolatiōis ipis iudeis qñ positū fuit in tēplo. s Et impij i testamtū simulabūt. qz aliqꝝ pessimi de iudeis simulātes se zelare ꝑ cultu dei populū iudeoꝝ decepērūt: sic de alchimo ⁊ suis socijs di. j. mach. vij. Nō sacerdos ò semie aarō venit: nō decipiet nos. ⁊ tm statiz rupit iuramētū: vt ibidē dicit: et scit peius iudeis q̄ gētiles fecerāt. t Populꝰ aūt. Hic ꝓnter oñdit machabeoꝝ ꝓstātia i sustinēdo tormēta ne facerēt ꝓtra legē: vt patz de septē fratribꝰ ⁊ mre eoꝝ: et multis alijs: vt habet. ij. mach. vij. ⁊ i debellādo aduersarios: vt patz de iuda machabeo ⁊ fratribꝰ ⁊ socijs eorū: ⁊ hoc ē qđ dicit: t Populꝰ aūt scies deū suum. sz fide formata charitate. v Obtinebit. i. ꝑfecte tenebit legem. x Et faciet. multa contra aduersarios: vt patet de iuda machabeo ⁊ socijs eiꝰ. y Et docti i populo docebūt plurimos. resistere aduersarijs: ⁊ tenere legē vsqz ad mortē: sicut fecit mathathias: vt habet primo mach. ij. qñ docuit filios suos certare vsqz ad mortē ꝑ defensiōe legis. z Et ruēt i gladio ⁊ i flama ⁊ i captiuitate ⁊ i rapina dieꝝ. qz illo tpe multi de filijs israel interfecti sunt gladio ⁊ aliqui igne: ⁊ aliqui ducti sunt captiui: ⁊ alicꝝ bonis suis spoliati: vt manifeste patet. j. et. ij. mach. a Cunqz corruerint ꝙo auxilio sꝰ

leuabunt. quia mathathias ⁊ filij eius in persecutione antiochi aliquā ꝓfolatiōz populo fecerūt. b ¶ Et applicabunt eis plurimi fraudulenter. sic de alcimo iam dictū est: ⁊ sicut de nicanore: vt dicit. j. mach. vij. q̄ fecit amicitiaſ cū iuda machabeo: postea volebat eū capere. c ¶ Et de erudítis ruent. sicut patet de iuda machabeo ⁊ fratrib⁹ eius: qui in defensione legis⁹ et patrie mortui sunt. d ¶ Ut ꝓflent et eligantur et dealbent. per tribulatiões que sūt magis accepte deo q̄ sacrificia: vt supra dictum est capitulo. iij. et hoc e ¶ Usq; ad tempus p̄finitum. scilicz a deo ⁊ hoc est vsq; ad finem mūdi: quia vsq; tūc sancti sustinebunt tribulatiões malorū f ¶ Quia adhuc aliud tp̄us erit. in quo. ſ. oia ista pfectius ꝓplebunt. ſ. tp̄us pſecutiōis antixp̄i: q̄ erit caput oīm malorū: ⁊ cui⁹ figura fuit antioch⁹. Et q; dictū ē q̄ ea q̄ sunt de antiocho dicta vsq; huc: nō solū sūt dicta de eo fm se: sed cū hoc vt ē figura antixp̄i: iō est ibi duplex sensus litteralis: vn⁹ de antiocho q̄ dict⁹ ē: alius de antixp̄o ad quē p̄dicta defacili p̄nt applicari. De antiocho eni tria dicta sūt in generali. Primū ē q̄liter obtinuit regnū fraudulēter: ibi Et stabit i loco suo despect⁹ ⁊c. ⁊ hoc pfect⁹ verificat de antixp̄o: qui mag⁹ obtinebit dominiū nō ꝓpter nobilitatē generis: ſz magis per fraudulētiaz: ⁊ sic p̄t applicari illa lr̄a: fm q̄ dictuz est de antiocho q̄liter pugnauit ꝓtra regē egypti: ⁊ hoc notat: ibi Et brachia pugnātis ⁊c. ꝓtra quē pugnauit duplici via. ſ. fraudulētia ⁊ armoꝝ potētia: vt visum est. Et istud pfect⁹ ꝓplebit i antixp̄o: q; rex egypti erit vn⁹ de trib⁹ qui p̄mo supabunt ab eo: vt dictū ē supra. vij. ca⁹. Nō est dubiū q̄ ꝓtra eū vtet maiori fraude ⁊ maiori potentia q̄ antioch⁹ fecerit: ⁊ ꝓpter hoc tota illa lr̄a p̄t defacili applicari antixp̄o ⁊ maxie illud q̄ ibi dr̄: Et faciet que nō fecerūt pies ei⁹ ⁊ patres patrū ei⁹. quia null⁹ de regib⁹ tot⁹ mundi fecit vel faciet talia q̄lia facturꝰ est antixp̄s: ſz multi reges qui p̄cesserūt antiochū fecerūt etiā maiora q̄ antioch⁹ fecerit: vt patz de alexādro magno a q̄ descēdit regnū antiochi: vt supra dictū est. Tertiū aūt q̄ dictū ē ō antiocho ē q̄liter pugnauit ꝓtra filios isrl̄: ibi Et reuertet i terrā suā ⁊c. vbi dictū ē quō filios isrl̄ multiplicit afflixit: ⁊ a cultu veri dei in q̄tum potuit auertit: ⁊ quō multi de pplo isrl̄ ꝓstanter mortē ⁊ tribulatiões sustinuerūt. Et hoc mlto fort⁹ im plebit de antixp̄o: q; erit sine ꝓpatione maior pſecutor ecclesie q̄ ille fuerit synagoge: ⁊ mlto plures p eū a fide auertent: ⁊ multo plures i fide stātes cruciabunt q̄ p antiochū: ⁊ iō tota ista lr̄a p̄t de facili ad ipm applicari: sed ppr̄ plixitatē vitandā omitto p singula vba discurrere. g ¶ Et facit rex ⁊c. Hic ꝓnter ponit ea q̄ dicunt de antiocho ꝑut fuit figura antixp̄i tm̄: q; nō verificāt de eo ad lr̄am: sed tm̄ de antixp̄o: ⁊ diuidit i duas ptes q; p̄mo ponit ꝓcessus antixp̄i ꝓtra deū: secūdo ꝺ colētes ipm: ibi multiplicabit gloriā. Primū oñdit duplicit: ſz in ptēptu blasphemie: ⁊ i cultu idolatrie: ibi Deum aūt moaḡi. Primo igit dicit sic ꝓtinuādo lr̄am lr̄e imediate p̄cedēti: vbi dictū ē: Adhuc aliud tp̄us erit. ſ. tempus antichr̄isti: vt dictuz est. g ¶ Et faciet rex. i. antixp̄us h ¶ Iuxta volūtatē suā. q; malicia sua p̄ducet ad effectū. i ¶ Et eleuabit ⁊ magni. aduer. omnē deū. fm q̄ dicit. ij. ad thessal. ij. Nisi venerit discessio primū: ⁊ reuelat⁹ fuerit hō peccati fili⁹ p̄ditiōis: qui extollit sup oīe qō dicit de⁹: aut qō colit⁹: ostēdēs se tanq̄ sit deus: ⁊ ideo ista lr̄a ñ p̄t exponi: nisi de eo. Antiochus eni epiphanes nō eleuauit se ꝺ omnē deū: imo idolū iouis colu it: ⁊ in tēplo hierosolymitano posuit: ⁊ iudeos ad cultū illi⁹ q̄ tū potuit induxit: vt legit p̄mo mach. et. ij. k ¶ Et aduersus deū deoꝝ loquet magnifica. q; antixp̄s ꝓtumeliaz loquet ꝺ deū celi: q; oñdet se tanq̄ sit de⁹: vt dic apl̄s: et ia allegatū ē. l ¶ Et diriget. q; ad effectū intentū ei⁹ p̄ducet malicia: q; sedebit in templo tanq̄ sit de⁹: nō tamē diu: ppr̄ qō subdit: m ¶ Donec ꝓpleat iracūdia. ſ. dei sup eum: q̄n vtute eius mortet subito: vt dicūt sancti: ⁊ apl̄s. ij. ad thessa. ij. Quez dñs iesus interficiet spū oris sui ⁊c. n ¶ Perpetrata est quippe diffinitio. q. d. ita determiatū ē in dei p̄sciētia: ⁊ ic̄o ita certū ē de futuro: ac si iā esset factū de p̄terito. o ¶ Et deū patrū suorū nō reputabit. q; antixp̄s nascet de iudeis vel xp̄ianis: q̄ deū celi adorāt: ⁊ antixp̄s ei⁹ cultū auferet ⁊ vsurpabit sibi vt dictū est. Patet etiā q̄ ista lr̄a nō p̄t exponi ō antiocho qui idola grecie coluit sic̄ pies sui: ⁊ ad ipa adorāda iudeos induxit in hierusalem vt dictum est: ⁊ similiꝰ samaritanos q; templū qō erat i mōte garaḡim ioui dedicauit: vt habet ij. mach. vj. p ¶ Et erit in ꝓcupiscētijs femiaꝝ. q; licet antixp̄us fingat castitatez exterius vt facilius decipiat: tamen non erit castus vt dicunt aliqui: quia erit plenus omni malicia: ⁊ per ꝓsequens erit luxuriosus: propter quod significatur per bestiam ascendentē de abyssis: apoc. xvij. In bestia autez significatur carnalis lasciuia: propter quod philosophus. ij. ethi. vitam carnalē seu voluptuosam vocat bestialem vitam. q ¶ Nec quenq̄ deorum curabit. Hoc patet verum de antichr̄isto ex p̄dictis ⁊ falsum de antiocho: causa subdit⁹: r ¶ Quia aduersum vniuersa consurget. id est contra deum ⁊ homines: quia antichr̄istus consurget cōtra omnes homines eos sibi subiḡiendo: et contra deum eius cultum sibi vsurpando: sed neutrum verificatur de antiocho: quia iouē coluit ⁊ romanis subiectus fuit: vt patet ex predictis: ⁊ ideo non surrexit ꝓtra vniuersa. s ¶ Deum autem moaḡim. Hic ponitur processus antichr̄isti contra deum per cultum idolatrie: quia licet se faciat adorari sicut deum in palam: vt omnē talem cultum auferat ab alijs vt dictum est: tamen demonem priuatum quem habebit occulte adorabit: cuius virtute ⁊ auxilio faciet illa mirabilia que facturus est: deo tamen permittente: et hoc est quod dicitur hic: s ¶ Deum autez moaḡim ⁊c. Moaḡim interpretatur p̄sidium: sic enim vocabitur demon eius priuatus: quia ab eo habebit p̄sidium et auxilium. Vel aliter: p̄sidium dicitur locus construendus ab antichr̄isto vbi colet illum demonem occulte. t ¶ Et deum quem ignorauerunt patres eius. ibi accipitur Et: pro idest. Deum quem ignorauerunt. iudei vel chr̄istiani ex quibus descendet antichr̄istus v ¶ Colet auro et argento ⁊ lapide pr̄eciosō ⁊c. quia in loco illo reponet antichr̄istus diuitias pr̄ecios⁹ tanquam in loco secretissimo et fortissimo: vnde sequitur:

r Et faciet. ſ. hoc qđ dictū eſt. y Ut muniat moaçim. idest locū illum vbi adorabit demonem occulte: ideo dicit: z Cum deo alieno quē cognouit. p familiaritatē ⁊ pacta cū eo inita: quia habebit pactū cū illo demone. ſ. priuato: q̄ tamē alienus debet eſſe ab omni homie. a Et multiplicabit. Hic ꝓſequēter ponit ꝓceſſ⁹ antixp̄i ꝓtra colētes deū: qui erit in exaltatiōe malox qui ei obediēt: et in ꝓſecutōe bonox q̄ ei reſiſtent: ⁊ hoc ē qđ dicit hic a Et multiplicabit gl̄iaz. ſ. ſibi obedientibus eos exaltādo. b Et dabit eis poteſtatē i multe. ⁊ nō dicit in omibus q̄ nullū faciet ſibi eq̄lem. c Et terrā diuidet gratuito. i. ꝓ volūtate ſua familiaribus ſuis: hoc aūt nō pōt dici de antiocho qui parū aut nihil vltra regnū ſyrie tenuit q̄ ſi aliqua alia ad tē pus tenuit inde deiectus fuit: quia fuit repulſus de egypto: vt ſupra viſum ē: et ſili⁊ de pſide: vt habet. j. mach. vj. Similiꝫ homines ſui fuerunt deiecti de iudea p iudā machabeū ⁊ fratres eī. d Et in tpe pfinito. Hic deſcribit pſecutio bonox p antixp̄m: q̄ in p̄ncipio ſubiūciet ſibi regē egypti vbi tūc vigebit fides: ⁊ hoc est qđ dī: Et i tpe pfinito. ſ. a deo q̄ futura puidet ⁊ ordinat illuz: e Preliabit aduerſ⁹ eū rex auſtri. i. egypti: f Et quaſi tempeſtas veniet ꝓtra eū rex aquilonis. i. antixp̄us h designat⁹ p antiochū qui fuit figura eius: vt dictū est. ⁊ ſequit: g Et ingrediet terras ⁊ pteret. quia rex egypti erit vnus de pmis cōtritis ab antixp̄o: vt viſum est supra. viij. ca°. h Et introibit in terrā gloriosam. i. iudeā que dicit gloriosa ꝓpter mirabilia ibi facta a deo: ⁊ ꝓpter opa nr̄e ſalutis ibi facta a xp̄o. i Et multi corruēt. i. multe terre ⁊ vrbes ⁊ gentes ſubiūcient antixp̄o. k De aūt sole ſaluabunt de manu eī: edom ⁊ moab ⁊ p̄ncipes alioꝝ principiū filioꝝ ām̄on. hoc aūt fit ꝓpter diuina miſericordiā: q̄ ſancti habebūt illuc aliqđ refugiū tpe antixp̄i: quod fiet ꝓpter mīn⁹ pfectos qui non auderēt ſe opponere antixp̄o. Et iſta lr̄a etiā patet: q̄ nō pōt exponi de antiocho: q̄ oīs gentes ⁊ terre nō fuerūt ei ſubiecte exceptis his tribus. l Et mittet manū ſuā in terras. q̄ ad illas terras vbi antixp̄us pſonaliter nō accedet nūcios mittet. m Et terra egypti non effugiet nē. q̄ illa erit de pmo ſubiectis antixp̄o: vt viſum ē n Per libyā quoq; ⁊ ethiopiā transibit. quia iſta duo regna ſimiliꝫ ſubiūcient antixp̄o: hoc aūt nō pōt dici de antiocho: q̄ iſtas terras nō legit intraſſe. o Et fama turbabit eū nē. q̄ fama ſanctoꝝ nolentiū antixp̄o obedire turbabit eū: vel forte fama aliquox regū fideliū ei reſiſtere volentiū. ſequit: p Et veniet i multitudine magna. q̄ habebit exercitū maximū: q Ut pterat ⁊ interficiat plurimos. omnes. ſ. nolētes ei obedire. r Et figet tabernaculū ſuū apeduo iter maria. Fm hiero. apeduo idē est qđ emaux: qui locus ē inē mare mortuū ⁊ mare mediterraneū: s Sup montē inclytū ⁊ ſanctū. i. montē oliueti: vel montem ſyon. Qñ eni antixp̄us ponet tabernaculū ſuū in emaux: ponet ipm q̄dāmodo ſup montē oliueti vel montē ſyon: qui ſunt montes ꝓpinqui diſtantes tantū p miliare: q̄ ab emaux incipiūt mōtana hieruſalē. t Et veniet vſq; ad ſummitatē eī⁹. q̄ antichriſtus veniet in montē ſyon in loco vbi fuit templū: vt ibi ſedeat ⁊ adoret tanq̄ ſit deus: vt dic̄ apoſtolus. Similiter veniet vſq; ad ſūmitatē mōtis oliueti: vnde aſcēdit xp̄s in celū: tanq̄ inde aſcēſur⁹ in altū: virtute demonis ipm portātis. v Et nemo auxiliabit ei. q̄ virtute diuina ibi ſubito interficiet: fm q̄ dicit aplus ad theſſa. ij. Quem dñs ieſus interficiet ſpū oris ſui et deſtruet illuſtratione aduētus ſui. Ex hoc aūt loco patz ſiliter q̄ hoc nō poteſt exponi de antiocho: q̄ ñ fuit mortuus inter maria nec ſuper montē scm̄: ſed redeūdo ò pſide: vt habet. j. mach. vj. et. ij. mach. ix. Porphirius tñ extorte ⁊ ficticie exponit de ipo antiocho dicens: q̄ mortuus est i quodā mōte q̄ nomiat apeduo: et ē ſitus inē duo magna flumia. ſ. euphratē ⁊ tigrim: q̄ dicunt h maria. Dilit mōs ille dicit inclyt⁹ ⁊ ſanct⁹: q̄ gētiles ibi colebāt deos ſuos. Hoc aūt totū patet ficticiū: q̄ nō ueniť in ſcriptura aliqs mons sic vocat⁹ in pſide Similiť q̄ flumia dicant maria est cōtra ꝓſuetudinem ſcripture: licet aliqñ ſcriptura nomiet ſtagna magna habentia magnā ꝓgregationē aquaꝝ maria. Similiter q̄ mons vbi colebant idola dicat inclytus ⁊ ſanct⁹ ab angelo qui loquebat danieli: est manifeste falſū: imo magis diceret ꝓphan⁹: ſic igit patz q̄ licet in lr̄a ꝓcepta vſq; ad locū illū: Et faciet rex fm voluntatē ſuā nē. ſint aliq̄ que poſſent applicari antiocho: tñ multa iterſerūt que nō poſſent verificari de eo: vt viſuz est: ⁊ ideo p hoc cogimur exponere de antixp̄o totā litterā ſequētem a loco ſupradicto. Capim. XII.

In tpe aūt illo. Poſtq̄ deſcripta ē violētia antixp̄i ꝓtra electos: hic ꝓñter ponit finalis victoria ꝓtra reprobos: ⁊ diuidit in duas ptes: q̄ primo ponit p̄ncipalis intentio: ſecūdo ſubiūgit vtilis inſtructio: ibi Tu aūt daniel. Circa pmū duo facit: q̄ primo oſtēdit conatū angeloꝝ ad tuitionē fideliū: ſecūdo deſcribit ꝓditionē ⁊ gradū reſurgētiū: ibi Et multi de his q̄ dormiūt. Circa pmū ꝓſideradū q̄ conat⁹ angeloꝝ circa fideles tpe antixp̄i erit neceſſar⁹ ad duo. ſ. ad fideliū defensionē: ⁊ aduerſarū deſtructōz: q̄ licz antixp̄s vbo xp̄i ex dei ſentētia interficiat: vt dictū: hic tñ erit auctoritatiue: ſz p michalē q̄ ē p̄nceps eccl̄ie: ſic fuit antiq⁹ p̄nceps ſynagoge: hoc fiet executiue: ⁊ hoc est qđ dicit hic: a In tpe illo i. antixp̄i. ſ. qñ angeli mali conabūt oēs corrūpere ⁊ a fide ſubuertē etiā electos ſi fieri pōt: vt dī in euāgelio. b Cōſurget michael nē. ad fortificandū electos p ſe ⁊ p āgelos ſibi ſubditos. ſeq̄t: c Et veniet

tempus quale nō fuit ꝛc̄. ꝓpter magnitudinē tribulatiōnis que ventura est sub antichristo: qualis nunq̄ fuit a ꝓncipio mūdi vsq; tunc: vt dicit matth. xxiiij. Per hoc patz q̄ male exponit porphyrius hūc locū de ꝑsecutiōe iudeoꝝ sub antiocho: q̄ maior fuit illa que fuit nabuc. fuit: ꝛ intensiue ꝛ extensiue. intēsiue q̄ destruxit ciuitatē ꝛ templū: et magnā ptem populi occidit: aliquā vo cum rege sedechia captiuā duxit: excepti qui buidam personis paupibus ꝛ vilibus quas dimisit ad colendā terrā vt patet. iiij. regū vlti. similiter extē siue: q̄ durauit p septuagita annos Illa autē q̄ facta sunt ab antiocho tantūmo p sex annos. De afflictiōe autē que facta ē populo israel p titum ꝛ vespasianū nō est dubiū qui fuerit maior q̄ illa que fuit sub antiocho d¶ Et in tpe illo saluabit populus tuus. illi dicuntur esse de populo eius qui sunt vere israelite habentes veram fidem ihū ihesu christi: ꝛ isti omnes p̄destinati: q̄ nullus saluabit nisi p fidem xp̄i: ꝛ hoc est q̄ subdit: e¶ Omnis qui inuent⁹ fuerit scriptus in libro. vite: q̄ quidē liber nō est aliud q̄ scriptio electoꝝ in mēte diuina: ꝛ isti vere saluabunt de tribulatōe antixp̄i: q̄ ꝓpter electos breuiabunt dies ꝑsecutiōis antichristi: vt habet matth. xxiiij. f¶ Et multi. Hic p̄nter describit p̄ditio ꝛ grad⁹ resurgētiū: ꝛ diuidit i duas ptes: q̄ p̄ tāgit diuersitatē resurgētiū q̄tū ad electos ꝛ r̄probos. secūdo tāgit diuersos grad⁹ electoꝝ: ibi Qui aūt docti. Circa p̄m sciē dū q̄ licet oēs resurgāt tā boni q̄ mali tñ diuersimode: q̄ alīq̄ resurgēt ad gloriā ſ. electi: alīq̄ ad penā ſ. reprobi ꝛ h⁹ ē q̄ dic̄: f¶ Et mul. ò bis q̄ dor. i pul. ire euigilabūt. resurgētes a morte: nō ei loq̄t ò dormitiōe somni sz morti: q̄ patet p h⁹ q̄ dicit: g¶ Qui dormiūt i puluere terre. p hoc aūt q̄ dicit. Multi. intelligunt omēs vt dicit aug⁹. ꝛ hic mod⁹ loquēdi bene iuenit alibi i sacra scriptura. Vel aliter dicit: Multi. ꝓpter pueros dānatos: qui licet resurgāt nō tamē dicunt ꝓprie euigilare q̄ nō sunt habituri sensū pene vel glorie: vigilia aūt est solutio sensus. h¶ Alīj i vitā eternā. ſ. electi. i¶ Alīj in opprobriū. ſ. reprobi q̄ opprobriū erit etiā sempiternū: ꝓpter q̄ subdit: k¶ Vt videāt semp. ſ. opprobriū sue damnatiōis: hūc etiā locū expouit porphyr⁹ ꝛ male de illis iudeis qui se abscōderūt in spelūcis ꝓpter ꝑsecutionē ātiochi: ꝛ audita iude victoria venerūt ad ihūm q̄si euigilātes de puluere terre. Alīj in vitā. q̄tuz ad obseruatores legis. Alīj in opprobriū q̄tum ad p̄uaricatores. Ista expositio patet manifeste falsa: q̄ oēs qui se abscōderūt ꝛ venerūt ad iudā machabeū mō predicto erāt ȝelatores legis: aliter nō venissent ad ihūm: sed obediuissent antiocho: ꝛ tamē ò istis dicit q̄ aliqui euigilābūt ad opprobriū: ergo eius expositio est falsa: q̄ dicit q̄ illi qui euigilauerūt ad opprobriū erāt p̄uaricatores legis. Similiter illi qui erāt obseruatores legis qui scōm eum dicunt euigilasse ad vitā postea mortui sunt: ꝛ sic non possunt dici euigilasse ad vitam eternā fm q̄ dicit hic. Ex quibus patz q̄ ista littera nō potest exponi nisi de resurrectiōe futura post ꝑsecutionē antichristi. l¶ Qui aūt docti. Hic ꝑsequēter tanguntur diuersi gradus electoꝝ qui erunt q̄si diuerse claritates stellaꝝ: fm q̄ dicit. j. ad coꝛ. xv. Stella differt a stella in claritate: sic ꝛ resurrectio mortuoꝝ ꝛc̄. ꝛ illi tñ q̄ supeminēt alīs hic in vita ꝛ doctrina: habebūt speciale p̄miū: sc̄z aureolā doctorū: ꝛ iō dicunt hic fulgere q̄si splendor firmamēti. Alīj aūt q̄ p exempla bone vite īducunt alios ad iusticiā q̄uis nō sint doctores tñ dicunt fulgere q̄si stelle in ꝓpetuas eternitates. m¶ Tu āt daniel. Hic ꝑsequēter ponit vtilis instructō ihū⁹ danielis: ꝛ istruit eū angel⁹ de duobus p̄mo de clausiōe visiōnis: secūdo de duratiōe ꝑsecutiōis: ibi Et vidi ego daniel. Circa p̄mū aduertendū q̄ diuina secreta nō sunt omnibus reuelāda: ꝓpt q̄ dicebat saluator: Matth. vij. Nolite sanctū dare canib⁹ ꝛc̄. i. obstinatis. Similit nec vulgaribus hominib⁹ qui nō possunt talia capere: ꝓpter q̄ xp̄us loquebat turbis in pabolis: sz discipulis exponebat oia: vt dī matth. xiij. ca⁹. q̄ talia sunt maioribus reuelāda. Daniel aūt erat vir desideriorum: vt supra dictū est ca. ix. ꝛ iō dignū erat vt sibi multa diuina secreta reuelarent que tñ alīs occultabant: et hoc est q̄ dicit hic m¶ Tu autē daniel claude sermones ꝛc̄. q. d. diuina secreta tibi reuelata enigmatib⁹ inuolue ꝛ inexposita dimitte: ꝛ h⁹ vt maligni nō habeant materiā detrahendi: ꝛ studiosi habeant materiam se exercendi. sequitur: n¶ Vsq; ad temp⁹ statutū. q. d. tūc erūt ꝑfecte manifesta q̄n iplebunt. o¶ Plurimi ptrāsibunt. legētes. ſ. libru istū aliqui malignātes: aliq̄ deuote tractātes. p¶ Et multiplex erit scia. i. expositio circa ista. q¶ Et vidi ego. Hic secūdo angelus instruit danielē de duratione ꝑsecutiōis antichristi ꝛ diuidit in duas ptes: q̄ p̄mo instruit eū de summa duratiōis: secūdo de eius termis: ibi Et cū ꝓpleta fuerit. tertio īfert quādā ꝓclusionē ex p̄dictis: ibi Tu aūt daniel. Ad cuidentiā p̄me ptis aduertendū q̄ daniel vidit hanc visionem iuxta fluuiū tigris: vt dictū ē ca. x. Apparuerūt aūt sibi tres angeli: duo stātes ex vtraq; pte flumis. ꝛ isti duo erāt angelus psaꝝ ꝛ grecoꝝ: quia grecia est ab occidentali pte illius fluminis: regnū p̄sidis magis in oriente. Tertius autē angelus apparebat quasi stans sup fluuiū: ꝛ ille erat gabriel qui loquebat danieli instruens eū de duratiōe ꝑsecutionis antichristi: et hoc est q̄ dicit hic: q¶ Et vidi ego daniel: ꝛ ecce quasi duo alī. dicit quasi: q̄ nō erāt homines: sed angeli apparentes in specie virorum: sequitur r¶ Et dixi viro. idest gabrieli apparente in specie viri. s¶ Qui erat indutus lineis. ad denotandum angelicam puritatez. t¶ Qui stabat super aquam fluminis. ad designandum q̄ potestas terrena est finaliter cōculcanda. Aque enim populos significant scōm q̄ dicitur apoc. xvij. Aque multe populi multi v¶ Vsq;quo finis horum mirabilium: idest quanta erit duratio persecutionis antichristi predicte. x¶ Et audiui virum qui indut⁹ ꝛc̄. idest gabrielem in specie viri apparentem. y¶ Cū eleuasset dexterā ꝛc̄. ad maiorē affirmationē

celū ⁊ iurasset p viuentē in eternū: qđ in tpus ⁊ tempa ⁊ dimidiū tpis. Et cū cōpleta fuerit dispsio manus ppli sci: cōplebunt vniūsa hec. Et ego audiui: ⁊ nō intellexi. Et dixi: Dñe mi qd erit post hec: Et ait: Vade daniel: qđ clausi sūt signati qz sermones vsqz ad pfinitū tpus. Eligent ⁊ dealbabunt ⁊ q̄si ignis ꝓbabunt multi. Et impie aget impij: nēqz intelliget omēs impij. Porro docti intelligēt: et a tpe cū ablatū fuerit iuge sacrificiū et posita fuerit abominatio i desolationē: dies mille ducenti nonagita. Beat' q expectat: ⁊ puenit vsqz ad dies mille trecentos trigitaqnqz. Tu aūt daniel vade ad pfinitū: ⁊ requescēs ⁊ stabis i sorte tua i fine dierū. Hucusqz danielē i hebraico volumie legim': cetera q̄ sequūt vsqz ad finem libri: de theodotiōis editiōe trāslata sūt.

dicti sui. ℨ Quia in tpus ⁊ tempa ⁊ dimidiū tempis. i. intantū durabit illa psecutio. s. per tres annos ⁊ dimidiū. Tempus eni sumptu i singulari significat vnū annū: vt supra habitū est ca. iiij. Temp' aūt acceptū in plurali sine numero determiato stat ꝓ binario annoꝝ: fm cōmunē modū loquendi hebraicū: ⁊ liber iste scriptus est hebraice ab octauo ca. vsqz ad finem. Dimidiū aūt temporis significat dimidiū annū. Et sic patz q psecutio antichristi durabit p ters annos et dimidiū quātū durauit predicatio christi. Porphyrius autē exponit tempus istud ō psecutione antiochi: sed hoc patet manifeste falsum. Quia aut accipit psecutionem antiochi a principio quo intrauit hierusalem vsqz ad temp' in quo mundatū est sanctuariū p iudā machabeū: ⁊ tunc patz falsitas eius: qz illud temp' ptinet sex annos: vt supra habitū est. viij. ca'. vbi dicitur sic: Vsqzquo sanctuariū ⁊ fortitudo conculcabit. Et dixit angel'. s. angel' rndens ad hāc q̄stionē: Vsqz ad vesperā ⁊ mane dies duo milia trecēti ⁊ mūdabit sanctuariū. Hoc etiā potest ꝓbari ex ꝓmo mach. j. vbi dicit q antiochus epiphanes ingressus ē hierusalē anno. cxliij. regni grecoꝝ ꝓpe finē illi' anni: ⁊ ibidē. iiij. c. dē q sanctuariū mūdatū ē anno cxlviij. ꝓpe finē illi' anni nono mēse. xxv. die illi' mēsis: vt ibidē dicit: ⁊ sic temp' itermediū fuit q̄si sex annoꝝ. Si aūt porphy. accipiat psecutionē antiochi nō a ꝓmo ingressu ei' in hierusalē: sed a die qua posuit idolū illud nō fuit in templo p tres annos ⁊ dimidiū: sed fuit ibi p tres annos pcise. vt dicit iosephus. xij. li'. antiquitatū. ꝓmo aūt libro mach. videt q ibi fuerit p decē dies vltra tres annos: qō ꝓbat sic: qz in anno. cxlv. mēse. ix. die. xv. mēsis. positū est idolū predictum in templo: vt dicitur ꝓmo mach. j. ⁊ anno. cxlviij. mense. ix. die. xxv. mensis purificatū est templū: vt habetur ꝓmo mach iiij. ⁊ sic tempus intermediū fuit triū annoꝝ et decē dieꝝ. Dicenduz q. xxv. die mēsis. ix. obtulerūt sacrificiū in templo purificato: vt dicitur ꝓmo mach. iiij. sed p. x. dies ante amouerāt idolum: qz bene posuerūt tātū tēporis ad purificandū templū: iouis aūt idolum fuit a principio quo ceperūt templū purificare: ⁊ sic patz q reuolut' tribus annis pcise eodem die amotū est idolū quo fuerat positum a ℨ Et dum cōpleta. Postq̄ angelus instruxit danielem de summa durationis psecutionis antichristi: hic instruit eum ō terminis ipius durationis: ⁊ diuidit in duas ptes: qz ꝓmo instruit eum de termino ad quem: secūdo ō termino a quo ibi Et a tpe. Termin' aūt ad quē finietur duratio pscutōnis antichristi: erit eius fulminatio seu interfectio. Dicit igr angelus loquens danieli: a ℨ Cum ꝓpleta fuerit dispersio manus populi sancti. i. xpiani: qō erit qñ ꝓpter atrocitatē psecutionis antichristi nullus christianus audebit apparere in publico. b ℨ Cōplebunt vniuersa hec. i. fulminabit antichristus ⁊ veniet resurrectio mortuoꝝ ⁊ iudicium.

c ℨ Et ego daniel audiui et nō intellexi. qz licet intelligeret veritatem in generali ⁊ in speciali q̄tum ad multa: nō tamē q̄tum ad omnes circūstātias ⁊ determinatas psonas: qz sic supra dictū est veritas de futuris nō revelatur ꝓphetis nisi fm q expedīēs est fm diuinā ordinatiōz. d ℨ Et dixi: Domine mi quid erit post hec. volebat eni daniel plus scire: quia volebat scire finē mūdi determiate. e ℨ Et ait. s. angelus respōdens sibi: f ℨ Vade daniel. i. vades viam vniuerse carnis p mortē: g ℨ Quia clausi sunt signatiqz fmōes. q̄i diceret: nō modo scies nec ad te ptinet. Hoc etiaz mō respondit saluator apl̄is actuū ꝑmo: Nō est vīm nosse tpa vel momēta rē. Apostoli aūt fuerūt magis illūinati q̄ ꝓphete: ⁊ iōo si scire finē mundi determiate nō ptinebat ad apl̄os: vt dicit saluator: nec per cōsequēs hoc ꝓpetebat danieli. Et hoc apparet fatuitas illoꝝ q̄ voluerūt finē mūdi pdicere determiate: ⁊ omnes qui hoc attentauerunt mendaces inuenti sunt. sequit: h ℨ Eligent ⁊ dealbabunt rē. s. electi in pscutiōe antichristi ⁊ membroꝝ suoꝝ vsqz ad finem mundi. i ℨ Et impie agent impij. fm q̄ dicit apoē. xvij. Qui in sordibus est sordescat adhuc. k ℨ Neqz intelliget oēs impij. qz precludūt sibi viā intelligendi: fm q̄ dicit sapie. j. In malivolā animā nō introibit sapia. l ℨ Porro docti itelligent. s. revelationē pdictā q̄tum expedit. Isti docti intelligunt apl̄i ⁊ euāgeliste ⁊ alij devote exercētes se in scriptura q̄ sunt docibiles dei. Per hoc patz q intellect' hui' ꝓphetie nō est itercluſus bonis et devotis: quātū tñ expedit: sed tñ malivolis ⁊ impijs. m ℨ Et a tpe. Dic ꝓnter instruit danielē de termio a quo icipiendi sunt pdicti tres anni cū dimidio dicēs: A tpe cū ablatū fuerit iuge sacrificiū rē. i. a tempe illo quo sacrificiū altaris cessabit celebrari solēniter. n ℨ Et posita fuerit abominatio rē. idest antichristus exhibit' hominib' ad adorandū. Ab illo inquā tpe dies mille. ccxc. qui faciūt tres annos cū dimidio ⁊. xij. dies: vt patz ꝓsiderāti: qz vn' ann' habet. ccclxv. dies: ⁊ sic illud idez spaciū tempis q̄ ꝑ pus expressit p tres annos cū dimidio hic exꝑmit p dies dictos. Sic igit patz q tres anni cū dimidio pscutōnis antichristi nō sūt incipiēdi ab illo tpe quo se incipiet oñdere ⁊ alios attrahere: sed ab illo tpe quo iam erit tante potestatis q se exhibebit adorādum hominib': ⁊ quo fideles nō audebūt in palā sacrificiū altar' ꝓficere ꝓpter timorē eius. sequit: o ℨ Beatus q̄ expectat ⁊ puenit ad dies. M. cccxxxv. qz hic ad numeꝝ ꝓcedētē addunt. xlv. dies q̄ post mortē antichristi dabunt a deo ante iudiciū vt decepti in pscutione possint penitere: ⁊ ideo dicit:

b ℨ Beatus q̄ puenit vsqz ad dies. M. cccxxxv. i. beat' est q̄ in tribulatōe antixp̄i stabit: q̄ durabit p tres ānos cū dimidio sive p dies. M. ccxc. ⁊ adhuc vltra viuet p xlv. dies: quia si nō fuerit deceptꝰ p antixp̄m vt pfectus coronabit. Si aūt fuerit deceptus poterit penitere in illis. xlv. diebus sequētibus mortē antixp̄i qz tunc eius falsitas erit omnibus manifesta ⁊ sua potestas ablata. Licet autem hoc dictum sit satis cōmune: tamen p hoc non dicitur q̄ aduentus christi ad iudicium sit su-

turus immediate post. xlv. dies naturales computādos a morte antichristi. etiā nō est certitudinaliter determinatū q illi. xlv. dies sint vsuales vel annales: sm illud Ezec. iiij. Diē p anno dedi tibi. et dato q esset determinatū de vsualibus: tamē non habet q post illos immediate sit aduentus ad iudiciū: imo videt q futurū sit tunc maius spaciū tēporis ītermediū: per illud qō dicit matth. xxiiij. Sicut erāt in diebꝫ ante diluuiū comedentes et bibentes: nubentes et nuptui tradentes vsq; ad eum diem quo intrauit noe in arcā et nō cognouerūt donec venit diluuium et tulit oēs: ita erit aduentꝰ filij hominis. Et istō referūt aliqui doctores nr̄i ad tempus quod erit inter mortē antichristi et diem iudicij. Talis aūt pax et securitas in qua cōuiuia et cōnubia exercent non videtur esse per tam parui spaciū temporis sicut. xlv. diez: et maxime si determiatū hoc esset: et hoc plenius dixi sup Ezec. xxxix. Et dicti pz falsitas iudeoꝝ dicentiū q ponit hic tempus p quo debent expectare messiam futurū: et accipit hic dies pro anno vt dicūt: ita q debent expectare p mille. cccxxv. annos: incipiēdo pputationem istoꝝ annoꝝ a tpe quo positū est idolum in templo. Contra hoc aūt arguitur sic: quia positio idoli aut accipit ab eis de idolo posito tpe antiochi epiphanis qō oportet dici sm illos iudeos qui p̄dicta exponūt in hoc caꝰ. de antiocho: et tūc apparet falsitas istoꝝ manifeste: quia ab illo tēpore vsq; nūc fluxerūt plus q̄. M. cccc. anni et tamē adhuc nō habēt messiam: vt dicūt. Aut accipit de idolo posito p impatorem romanū post destructionē factam tpe titi: et tunc oportet q p̄dicta in hoc caꝰ. exponerent ō impatore romano: et hoc nō potest esse: qz illud qō p̄dictū est: Nec quēq; deoꝝ curabit cē. non potest exponi de eo: qz romani deos oim gentiū colebant. Ex hoc etiam patz q cuigilatio dormientiū in puluere de qua dictū est circa principiū huiꝰ capituli: intelligēda est de resurrectione vera in fine mundi: et non accipit p exitu de cauernis tpe machꝫ. vt dicit porphyriꝰ: qz daniel tunc nō surrexit hoc modo. Ultima duo capitula non sunt de canone: ꝓpter qō ad p̄sens illa dimitto: sed expositis libris canonicis ad alios intēdo manum mittere: et tunc exponam ista duo capitula: illo auxiliāte sine quo nihil boni possumus facere: cui est honor et gloria in secula seculorum: Amen.

Explicit postilla Nicolai de lyra sup danielem.

Incipit historia Susanne et belis et draconis.

Historia Susanne ꝓtigit añ captiuitatē babylonicā vel cito pꝰ: qz daniel erat adhuc valde iuuenis: sm q dicit infra primo caꝰ. Cūq; duceret ad mortē suscitauit deus spiritū pueri iuniozis cui nomen daniel: et tamen translatus fuerat in babylonem ante dictam captiuitatē. xj. annis quibus regnauit sedechias: ꝓpter qō hec historia inter libros biblie non canonicas situari debet post librū baruch de quo certū est q vna ps eius fuit scripta ante dictam captiuitatē: vt ibidē plenius fuit dictum. a Erat vir habitans cē. Hec historia diuidit in quatuoꝝ ptes: quia primo describit susanne neiniqtas de babylone a senioribus iudicibꝰ: q videbāt regē pplm. Isti frequntabāt domū ioachim et veniebāt ad eos oēs q hēbāt iudicia Cūm aūt pplis reuertisset p meridiē igrediebat susāna et deambulabat i pomaria viri sui. Et videbāt eā seniores qtidie igrediētē et deambulātē: et exarserūt i ꝯcupiscētia eiꝰ. Et euerterūt sensū suū: et decliauerūt oculos suos: vt nō viderēt celū: neq; recordarent iudicioꝝ iustorum. Erāt ergo ambo vulnerati pharia tentatio: secūdo ipius maligna accusatio: ibi Exclamauerūt aūt. tertio eius iniqua cōdemnatio: ibi Credidit eis multitudo. quarto ipius digna liberatio: ibi Exaudiuit dñs. Prima adhuc diuidit in qtuoꝝ ptes: quia primo describit psone tentate virtus: secūdo tentantiū status: ibi Et ꝓstituti sunt. tertio tentationis ortus: ibi Cuz aūt populus reuertisset. quarto tentatiōis modus: ibi Et factuz est. Circa primū describit psona tentata. scz susanna a nobilitate generis: quia erat de tribu iuda: vt dicet infra: et quia erat ioachim copulata in matrimonio: qui erat honorabilioꝝ oim iudeoꝝ: vt h̄ dicit Describit etiā a pulchritudine corpis: vnō dicit pulchra nimis: et a pulchritudine mētis: qz dī: Timēs deū. cuiꝰ causa exprimit: qz erat erudita a parētibus sm legē moysi: et iōo bñ nomiata erat sm ꝓprietatē rei susanna. i. liliū: ꝓpter qō senes erāt magl inflati de ea q̄ de vili psona: his dictis pz littera. b Et constituti sunt. Hic ꝓnter describit tentantiū statusꝫ qz erant senes maturitate etatis: iudices sublimitate auctoritatis: psbyteri vt dicit infra apparētia sanctitatis: et ideo de facili poterant mulieres seducere. Dicit hic glosa q hebrei dicūt ipos decepisse mulieres p hoc q dicebāt xp̄m de semie eoꝝ nasciturū: cū essent de tribu iuda: eo q tribus sacerdotalis et tribus regia ꝓiūcta erāt cuiꝰ natiuitas maxie desiderabat. sequit: c De quibꝰ locutus est dñs. Dicere. xxix. vbi dicit sic: Donat te dñs sicē sedechiā et achab: quos frixit rex babylonis in igne: p eo q fecerūt stulticiā i isrl: et mechati sunt in vxores amicoꝝ suoꝝ: et locuti sunt verbuz in noie meo mēdaciū qō nō mādaui eis. Dicūt eni hebrei q isti senes erāt a dño p̄dicti: hiere. xxix. Ex ꝓtrariū videt: qz dicūt frixi i igne p regē babylonis: duo aūt senes dꝫ tētauerūt susānā fuerūt lapidati: vt dicē h̄ glo. Itē fuerūt lapidati a pplo nō a rege. Dicēdū q pena mortis q̄cūq; aliq̄n signat p ignē in scriptura: et iō eoꝝ lapidatio pōt vocari frixio i igne. Itē sciēdū q de licētia regis babylonis pena debita iudicabat p iudeos sm legē moysi: qz iudices regi legē iudeoꝝ ignorabat ꝫ executionē mortis nō poterāt inferre nisi ex speciali mādato regis et auctoritate: et iō q pplus eos lapidauit fuit de ꝑcepto regis: ꝓpter qō rex fecit p̄ncipalit et auctoritatiue: pplus aūt executiue. ceca patēt. d Cū aūt pplus. Hic ponit tentatiōis ortꝰ: q̄ orta est i istis senibꝰ: sic ꝓmunit ortꝫ tentatio carnis i aliis homibꝰ. Primo ex ipudico aspectu: qz dicit q videbant eam quotidie. Secūdo ex inordinato affectu: cum subditur: Et exarserunt. Et consequēter ex cecato intellectu cum dicitur: Et aueruerterunt sensum suum cē. quia inordinata affectio excecat oculum rationis. Et consequēter ex nephario conatu ad implendum ꝓpositum: cum dicitur Dixit alter ad alterum cē. Dicit igitur primo sic: a Cū

autē populus reuertisset post meridiem ꝛc. Susanna enim erat verecūda ꝛ ꝑsente frequētia populi stabat clausa cum puellis suis intra domū. Sed cum populus exisset: ꝛ seniores aliquātulū remanerent ad cōferendum insimul de auditis in iudicio: tunc susanna exibat cameraz ꝛ intrabat hortuz causa recreatiōis ꝛ lauatiōis: nec cauebat tantū a senib⁹ ꝓpter etatem ꝛ sanctitatis apparētiā in eis quā tuz cauebat ab alijs. cetera patēt ex dictis vsqz ibi: b Dixitqz alter ad alterum ꝛc. hoc fecerūt quia quilibet volebat se expedire de alio vt posset solus reuerti ad loqn'dum cū susanna ꝛ ad decipiendū eā. sequit c Cūqz fuertissent. ꝓpe domū ioachim per diuersas tñ vias: Venerunt in vnū ꝛc. sequit: d Et tūc i cōmune statuerūt ꝛc. quia firmati fuerunt in suo malo ꝓposito e Factū est aūt. hic ꝓnter ponit tentatiōnis mod⁹: vbi ponūt ista p ordinē. Primū est fraudulētia ꝛ insidiatio in hoc q obꝛ uauerūt temp⁹ aptuz sez post populi discessum: ꝛ locū ꝓgruū. s. pomariū vel hortū: ꝛ hoc est qō dicit hic e Factū est aūt cuz obser. ꝛc. mod⁹ loqn'di est ad significandū frequētiā faciēdi aliquid: qz susanna frequnter illū hortū ingrabat. sequit: f Et nō erat ibi dsq; ꝑter duos senes absco. ꝓtem. eam. ex ardore deside rū. g Dixit ad puell' Afferte mihi oleū. h oleū accipit ꝓ lachryma arboꝛ aromaticaꝛ qua vtunt in terra illa ꝓtra estum. h Et smigmata. sm hiero. smigma ē aqua de hordeo et palea facta ad lauandū faciē ꝛ refrigerandū. i Et ostia pomarij claudite. ꝓpter securitatē ne aliquis posset venire ad eam. k Ut lauet. ex illis. s. q debebāt apportare puelle ꝑdicte: ꝛ forte erat ibi irriguū fontis: vel aliqd aliud. sequit: l Cū aūt egresse essent ꝛc. Hic ponit 2m qō fuit in ista tentatiōe. s. maligna suggestio: ꝓmo susannā assecurādo ad ꝓpetrandū rē illicitā: cū dī: Ecce ostia pomarij clausa sūt ꝛc. Secūdo ei mortē minādo nisi ꝓsentiat cū subdit: Qō si nolu. dice. ꝛ te testimoniū ꝛc. Tertiū qō i hac tentatiōe ponitur est susanne virtuosa electio: qz magꝭ elegit morī q̄ dei mandatū ꝓtergredi: et hoc est qō dicit hic: m Ingemuit susanna. ex doloꝛe coꝛdis ꝓpter periculū imminens. n An amoꝛe eius: nec indicauerit sibi vicissiz doloꝛē suū. Erubescebāt ei indicare sibi cupiscētiā suā volētes ꝓcubere cū ea. Et obseruabāt quotidie solicit⁹ vidē eam Dixitqz alter ad alterū eam⁹ domū: qz hora ꝑādij ē. Et egressi recesserunt a se. Cūqz reūtissent: venerūt i vnū: ꝛ scisciātes ab inuicē ꝓfessi sūt ꝓcupiaz suā. Et tūc i ꝓmune statuerūt tps qñ eā possent iuenire solā. Factū est aūt cū obseruarent diē aptū: igressa ē aliqñ sic heri ꝛ nudisterti⁹ cū duab⁹ solis puell': voluitqz lauari i pomario. Estus qppe erat: et nō erat ibi qsqz ꝑter duos senes absconditos: ꝛ ꝑplātes eā. Dixit ergo puellis: Afferte mihi oleum et smigmata: et ostia pōarij claudite: ut lauet. Et fecerūt sic ꝓcepat: clauserūtqz ostia pomarij: ꝛ egresse sunt p posticū: vt afferet q iusserat: Nesciebātqz senes int⁹ esse absconditos. Cūz āt cēnt egresse puelle: surrexerūt duo seniores: ꝛ accurrerūt ad eā ꝛ dixerunt: Ecce ostia pomarij clausa st: ꝛ nemo nos videt ꝛ in ꝓcupia tui sum⁹. Quā obꝛ ē assētire nob: ꝛ ꝓmisce nobiscū. Qō si nolueri: dicem⁹ ꝓ te testimoniū: q fuerit tecū iuuenis: ꝛ ob hanc cām emiseris puellas a te. Ingemuit susana ꝛ ait: Angustie sūt mihi vndiqz. Si enī hoc egero: moꝛs mihi ē: si aūt ñ egero: nō effugiaz man⁹ vras. Sed melⁱ ē mihi absqz ope incidē i man⁹ hoim: qz peccare i ꝓspectu domini. Et exclamauit voce magna susana: exclamauerūt aūt ꝛ seniores aduersus eā. Et cucurrit vn⁹ ad ostia pomarij: ꝛ apuit. Cū ergo audissent clamoreꝫ famuli dom⁹ i pomario: irruerūt p posticū vt viderēt qdnā eet Postqz aūt seniores locuti st erubuerūt seruī vehemēter qa nūqz dict⁹ fuerat sermo h⁹ cemōi ō susana. Et facta ē dies crastina. Cūqz venissent pplus ad ioachim virū ei⁹: venerūt ꝛ duo ꝑsbyteri pleni iniq cogitatōe ad uersus susanaz vt iterficerēt eaz. Et dixerūt cora populo: Mittite ad susannam filia helcbie vxorem ioachi Et statim miserunt. Et venit cum parentibus ꝛ filijs et vniuersis cognatis suis. gustie sūt mihi vndiqz. Angustiosum est mori: et angustiosum est dignū morte fieri: ꝓpter qō sequit: o Si eni hoc egero. qō psuadetis legem dei transgrediendo: p Mors mihi est. s. debita: qz in lege moysi ꝓcipitur adultera lapidari. q Si aūt nō egero: nō effugiam man⁹ vras. morte incurrendo licet i debitā. r Sed melⁱ est mihi ꝛc. qz puniri non est malū simpliciter qz est malū pene: sed fieri pena dignū est simpliciter maluz: qz hoc est malum culpe. s Et exclamauit voce magna susanna. ne forte seniores ex vehemētia ꝓcupiscentie q̄ erāt inflāmati in ipam irruerent ꝛ ipam licz iuitā i pudice tangerent. t Exclamauerūt hic ꝓnter ponit susanne maligna accusatio: ꝛ diuidit in duas ptes: qz primo accusat extra iudiciū: secundo in iudicio: ibi Et facta est dies. In ꝑma dī sic: t Exclamauerūt aūt ꝛ seniores aduersus eam. vt notarēt eam rēā coraz familia accurrēte ad clamorē susanne: quia si tacerēt redderent se suspectos. v Et cucurrit vn⁹ ꝛ apuit ostiū pomarij. ad simulandū q̄ vir ei⁹ de q̄ falso eam accusabāt exisset anteq̄ famuli venissent: qz si ostiū iuentū fuisz clausum ꝛ tñ iuuenis nō fuisset inuētus: testimoniū eoꝛ fuisset suspectū. sequit: x Postqz aūt locuti sunt seniores accusātes susannā ō crimie adulterij: y Erubuerūt seruī. qz diligebāt susannā tanq̄ i domo ei⁹ nutriti: cui⁹ cā sbdit: z Quia nūq̄ dī. fue. ser. h⁹ cemōi ō susanna. i q̄ appet bonitas ei⁹ nō solū i vita: sz etiā i fama. a Et facta ē dies crastia. Hic ꝓnter ponit accusatio i iudicio: ꝛ diuidit i tres ptes: qz ꝓ⁹ ponit susanne citatio: 2⁹ accusantiū iuratio: ibi Surgētes ait. 3⁹ iuratoꝛ testificatio ibi Et dixerūt ꝑsbyteri. In ꝑ⁹ pte dī sic: b Cūqz cessz ppls ꝛc. s. ad locū iudicij. c Venerūt ꝛ duo ꝑsbi ꝛc. coparendo in loco iudicij ad implēdum nequitiā suam. d Et dixerūt cora omni populo: Mittite ad susanā ꝛc. ꝛ sic apparet susanne solēnis citatio. e Et venit

cū parētib⁹. qz non poterat sola sufficē ire ad iudicium. Amici autē eius venerūt cum ea ipi cōpatientes ꝓpter sanctitatē eius quā nouerāt. sequit: f At iniqui illi iusserūt vt discoopiretur. quia forte volebāt inducere populū ad suspicandū male de ea ex rubore vult⁹ eius. sciebant eni ipaz esse verecundā.

Pozro susanna erat delicata nimis z pulchra specie. At iniquí illi iusserūt: vt discoopiret: erat eni coopta: sit vel sic satiaret decore ei⁹ Flebāt igit sui: z oīs q noerāt eā. Cōsurgētes autez duo pbyteri i medio ppli posuerūt man⁹ suas sup caput eius. Que flēs suspexit ad celū. Erat eni coz ei⁹ siducia hīs i dño. Et dixerūt pbyteri: Cū deābularem⁹ in pomario soli: igressa est hec cuz duabus puellis: et clausit ostia pomarij: z dimisit a se puellas: venitqz ad eam adolescēs: qui erat abscōditus: z ꝓcubuit cum ea. Pozro nos cū essemus in angulo pomarij videtes iniqtatē: cucurrim⁹ ad eos z vidim⁹ eos parit cōmisceri. Et illū qdez nō quim⁹ ꝓphendere: qa fortior nob erat: z aperto ostio exiliuit Hanc aūt cū apphendisse mus iterrogauim⁹ qsnam esset adolescēs: z noluit indicare nob. Hui⁹ rei testes sum⁹. Credidit eis multitudo qsi senib⁹ z iudicib⁹ ppli z ꝓdemnauerūt eā ad mortem. Exclamauit aūt voce magna susāna: z dixit: Deꝰ eterne q absconditoz es cognitor: q nosti omia anteqz fiāt: tu scis qm falsū testimoniū tulerūt ō me: z ecce morior: cuz nihil hoz fecerī: q isti maliciose ꝓposuerūt ad uersuz me. Exāudiuit autē dñs voce ei⁹. Cūqz ducēt ad mortē: suscitauit dñs spiritū pueri iunioris: cui⁹ nomen daniel: et exclamauit voce magna: Mūdus ego sum a sanguie hui⁹. Et conuersus oīs pplus ad eū dixit: qs est iste sermo: quē tu locut⁹ es: Qui cuz staret in medio eoz ait: Sic fatui filij isrl nō iudicātes: neqz qd verū ē cognoscētes: ꝓdēnastis filiaz israel: Reuertimi ad iudiciū: qa falsū testimoniū locuti sunt aduersus eā Reuersus ē ergo pplus cū festiatiōe. Et dixerūt ei senes Veni z sede i medio nr̄m: et indica nob: qā tibi de⁹ dedit honorē senectut̄. Et dixit ad eos daniel: separate illos ab iuicē, pcul: z diiudicabo

mariū. hoc dicūt ad colorationē dicti sui: qz si fuissent i palā dictū eoz nō habuisset aliquā ꝓbabilitatem. s. qz susanna vellet tale quid cōmittere ipis videtibus. g Cucurrim⁹ z vidim⁹ ipos parit ꝓmisceri. qz de facto nō credit testimonio alicui⁹ nisi dicat se vidisse. t Et illū quidem nequimus ꝓphendere quia fortior nobis erat. tā q⁹ iuuenis existēs: nos aūt senes v Hanc aūt cū ꝓphen. iterro. qsnaz esset ado. z no. indi. nobis. hoc autē dixerunt ne quereret ab eis qs esset adolescens z p hoc possent deprehendi. x Credidit. Hic describitur ipius susanne iniusta ꝓdemnatio: q ostēdit ex duobus. s. ex ppli ignorantia qui credidit senib⁹ ꝓpter etatez z auctoritatē eorum absqz diligēti examinatōe: ꝓpter qō de h⁹ infra deprehendunt a daniele vbi dicit: Sic fatui filij isrl nē. ex h⁹ habet argumentū: q⁹ p nlla etate vl auctoritate seu sactitate debent applicari testes i causa criminali maxie sine diligēti examiatione. Secūdo ostēdit cōdēnatio iniusta ex susanne inocētia cuz dī: y Exclamauit aūt vo. ma. susanna. ex cordis affectu z cōscia pura: z Deus eter. q absco. es cognitor. qz ipe solus nouit secreta cordiū. Diuia eni scia cinitate mēsurat: iō ita cogscit futura sic ꝓsentia. a Exaudiuit. Hic ponit susanne digna liberatio: z diuidit i quattuor ptes: q⁹ ꝓmo ponit daniclis appellatio a sentētia iniqua: secūdo testiū diligēs examiatio: ibi Reuersus ē pplus. tertio ipoz ꝓdēnatio ibi Exclamauit itaqz. quarto pro ꝓdictis gratiaz actio: ibi Helchias aūt. In prima pte dicit sic: a Exaudiuit dñs aūt vocē eius. i. cū affectu audiuit. b Cūqz duce. ad mortē suscī. dñs nē. ex quo patet q⁹ daniel hoc nō fecit ex hūana industria: sz ex diuino instinctu. c Et exclamauit voce magna. vt posset ab oībus audiri. d Mūd⁹ suz a sanguine. h⁹ ē dictū ñ assentio huic iniq: sz magis ab ea appello tāq⁹ ab iniq: vt pz p vba sequētia. e Reuersus ē pplus. ad locū scz iudicij. f Et dixerūt ei senes. nō illi duo q accusabāt susānā: sz alij senes pplī isrl: g Veni z sede i medio nr̄m. in loco iudicij. h Et indica nobis. qliter possit veritas aperiri. i Quia tibi dedit de⁹ honorē senectut̄. i. sapiaz q solet esse in antiqs: vt dicit Job. xij. In antiqs est sapientia z in multo tempore inuenitur prudentia. k Et dixit ad eos daniel: Separate illos nē. ne confingant aliud men-

dacium simile pcedenti.sequit: a Inueterate diez malorũ. Ex hoc pz q testes falsi sunt increpandi ⁊ terrendi vt ex hoc magis appareat coz fraudulẽtia. b Nũc venerunt peccata tua nẽ.idest ostendent per penã tibi a deo inferendã sequit: c Dicente domino: Innocentẽ nẽ. hoc dicit deutro.xxvij. d Nunc ergo si vidisti eaz dic sub qua arbore. Ex hoc patet q testes sũt interrogãdi de circũstantijs:quia per hoc apprehendit eoz falsitas ⁊ contradictio e Videris eos colloquẽtes sibi.curialit loquit sicut homo castus ⁊ verecũdus non sic̃ senes ipudici:q̃ dixerãt. Vidim⁹ eos paritꝑmiscerí: Qui ait:Sub cyno.nomẽ est arboris:⁊ est idem q̃ lentisc⁹ arbor hũil cui⁹ succ⁹ folioz ꝓsolidat labia:vt dicit h̃ glosa. g Dixit aũt daniel: Recte mẽtitus es i caput tuum.i. ad damnationez capitis tui q̃ ex hoc sequit:

eos. Cũ aũt diuisi essent alt̃ ab alio:vocauit vnũ de eis ⁊ dixit ad eum:Inueterare diez maloz:nũc venerunt pcta tua q̃ opabaris pus:iudicãs iudicia iniusta:innocẽtes oppmẽs:⁊ dimittẽs noxios dicẽte dño:innocentẽ ⁊ iustũ nõ interficies. Nũc ergo si vidisti eã:dic q̃ sub arboze vider eos colloq̃ntes sibi: Qui ait: Sub cyno. Dixit aũt daniel: Recte mentit⁹ es i caput tuũ. Eccẽ enim angel⁹ dei accepta snia ab eo:scidet te mediũ. Et amoto eo iussit venire aliũ:et dixit ei:Semẽ chanaã ⁊ nõ iuda spẽcies decepit te:et pcupiscentia subuertit coz tuũ. Sic faciebatis filiab⁹ isrl:et ille timẽtes loq̃bant vobis sed nõn filia iuda sustinuit iniq̃tatẽ vr̃az. Nunc g̃ dic mihi sub q̃ arboze ꝓphẽdens eos loquẽtes sibi: Qui ait: Sub pno. Dixit aũt ei daniel: Recte mẽtit⁹ es ⁊ tu i caput tuũ. Manet enim angel⁹ dei gladiũ hñs:vt secet te mediũ: ⁊ interficiat vos. Exclamauit itaq̃ ois cet⁹ voce magna ⁊ bñdixerunt deũ: q̃ saluat spãtes i se. Et psurrexert aduersus duos psbyteros. Conuicerat enim eos daniel ex oze suo falsum dixisse testimoniũ. Fecerũt q̃z eis sic̃ male egerãt aduersꝰ pximã:vt facerent sm legẽ moysi:et interfecerũt eos. Et saluat⁹ ẽ sanguis inoxius i die illa. Helchias autem ⁊ vxor ei⁹ laudauerũt deũ ꝓ filia sua susãna cũ ioachim marito ei⁹ ⁊ cognat̃ oibus q̃ nõ est inuẽta i ea res turpis. Daniel aũt factꝰ ẽ magnus in cõspectu populi a die illa ⁊ deinceps.

h Ecce angel⁹ dñi nẽ.idest. iudex: q: iudices populi ⁊ sacerdotes aliq̃n nomiant angeli:sicut patet malachie.q̃. Labia sacerdotis custodiũt sciẽtiã ⁊ legẽ requirũt ex oze eius:angelus enim domini exercituũ est vel angelus vere accipit ibi ꝓ angelo susãne qui damnationẽ senũ erga deũ ꝓcurauit. i Et amoto eo iussit venire aliũ. prius eũ amouit q̃ alter veniret ne posset alteri signare quid diceret: k Et dixit ei: Semẽ chanaan nẽ. Licet enim esset de tribu iuda sm rem:tamen imitabat⁹ moyses chananeoz. Increpat aũt ipm daniel sicut pmũ ⁊ eadem causa:vt territ⁹ citius dephendat: l Species decepit te.i pulchritudo susanne. m Et ꝓcupiscẽtia subuertit coz tuũ.i.mentẽ tuã auertit a rectitudine ratiõis: ⁊ legis diuine. n Sic faciebatis filiabus israel.eas p terrores decipiẽdo: o Et ille timẽ.loq̃.vobis.psentiẽdo vobis in opus nepharijũ. p Sed filia iuda.nobilis scz genere ⁊ moꝛib⁹ q Nõ sustinuit iniq̃tatẽ vr̃az. vobis assentiendo. r Nũc ergo dic sub q̃ arbo.appze.eos lo.sibi.curialiter loquẽdo de actu carnali vt iaz dictũ est: s Qui ait:Sub prino.nomẽ est arboris:nec est arboz cadez cũ lentisco vt dicũt aliqui ⁊ male: q: tũc nõ esset discordia i testimonio coz:cui⁹ ꝓtrariũ exprimit i littera:aliter nõ cẽnt cõuicti sicut testes falsi: ⁊ ideo dicendũ q̃ prin⁹ idẽ est qõ prin⁹ vt dicit in libro de ꝓprietatib⁹ rerũ: t Dixit aũt daniel: Recte mẽti. es ⁊ tu nẽ. eodem modo exponit sicut prius. v Ut secet te mediũ.separando.s.animã a corpe p mortez: q: nõ fuerũt interfecti gladio vt supra dictũ est. x Exclamauit itaq̃ omis cetus.quia videbat cõtradictionẽ coz. y Et ꝓsur.aduer.duos psbyteros. Faciẽdo eis sm legem talionis scriptã in lege moysi. z Et interfecerũt eos.t. sicut dignos morte regi tradiderũt:qui habebat altam iusticiam:et ipe fecit eos cõburi sm moduz illius terre: vt dicit hiere.xxix. vt supra allegatũ est eodem ca⁹. Vel aliter: z Interfecerũt. q: de volũtate regis spãlis pmissuz est iudeis vt eos interficerẽt sm legẽ moysi: et sic fuerũt lapidati:q̃ lapidato pot dici frixio in igne vt supra dictum. a Helchias. Hic ꝓnter ponit gratiarũ actõ ꝓ liberatõe innocẽt: et h⁹ ẽ q̃ dr: Helchias ⁊ vxor ei⁹ lau. deũ ꝓ filia sua nẽ.sedet b Oz ñ su.iuẽ. i ea res turpi. Licz ei laudarẽt deũ ꝛ liberatiõe susãne a morte:tñ magis laudabãt eũ de liberatiõe sue innocentie:q: innocẽtia est mai⁹ bonũ q̃ sit coꝛpalis vita. c Daniel autẽ factus est magn⁹ nẽ. q: ex h⁹ facto intonuit pplo q̃ spũs erat i illo ⁊ ge l'legi diuie. Patz etiã ex h⁹ solicitudo ei⁹ circa pplm: q: licz cẽt i domo regi tñ solicit⁹ erat de his que fiebãt apud filios isrl.

Ca.XIIII.

Et rex astyages apposit⁹ ẽ ad pres suos et susceptꝰ est cyr⁹ ꝓs ẽgnũ ei⁹

Et rex astyages. Hic ꝓnter historia belis ⁊ historia draconis ponit:⁊ diuidit in duas ptes:q: ꝓmo tpus q̃ historia accidit exprimit: ⁊ secũdo historia describit:ibi Erat q̃ idolũ. Circa p⁹ aduertendũ q̃ aliq̃ dicũt istã ptẽ ptinẽ ad ca⁹. xiij. ita q̃ notat p h⁹ temp⁹ q̃ accidit factũ susãne. s. qñ mortu⁹ ẽ astyages rex ⁊ cyr⁹ ei succes sit : nõ tñ ẽ intelligẽdũ q̃ astyages regnauerit i babylõe:q: nũq̃:imo fuit rex medoꝛ ⁊ psaꝛ vt hĩ i scholastica historia:sz q: cyr⁹ multa bona fecit populo isrl. iõ sm istos h̃ notat tps q̃ cyr⁹ accepit astyagis regnũ. Ad euidẽtiã aũt h⁹ notandũ q̃ sic̃ scribit i scholastica historia Astyages vidit i sõnis de genitalib⁹ sue filie vitẽ ꝓcedẽ q̃ occupabat totã asiã. Et rnsũ ẽ ei a pjectoribus q̃ illa filiũ parẽt q̃ asiã sibi sbiugaret ⁊ astyagẽ debellaret:q̃ audito dedit filiã suã cuidã plebeio militi ne filiꝰ ex ea nascẽs nobil⁹ ⁊ potẽs fieret. Fecit ẽt obsuari tps pt⁹ filie sue:⁊ puez natũ fec occidi. Illi vo db⁹ h⁹ ꝓceptũ ẽ hoꝛrẽtes facin⁹ istõ:puez viuũ i nemoꝛe pieceꝛũt:quẽ pastoꝛ iuenies secũ poꝛtauit nutriuit ⁊ i filiũ adoptauit Qui adult⁹ factꝰ electꝰ ẽ a pastoꝛib⁹ i regẽ suũ ⁊ deliquẽtes grauit puiebat intñ q̃ clamoꝛ veit ad regẽ astyagẽ: qui accersito iuuene q̃siuit q̃re talia facẽt : et ille ꝓtãter rñdit q̃ poꝛat cũ eẽt ab eis electꝰ i regẽ:astyages aũt vultũ iuuenis ⁊ eꝰ ꝓstãtiã ꝓsideraꝛ:cogitauit ipz cẽ ꝺ semie r̃gio

et non filium pastoris: ⁊ inquirēs diligēter inuenit veritatē q ipe erat nepos suus quē occidi mandauerat: et diuina virtute mutatus est animus eius: ⁊ iuuenem recepit in gratiam credens q somnum suū fuisset impletum in regno ꝑdicto puerorū: ⁊ nepotem suum tradidit ad custodiendū ⁊ nutriendū cuidā de principibus: postea vo rebellanti bus persis contra astyagez missus ē ille princeps ⁊tra eos. Et recordat' cuiusdam iniurie quam fecerat sibi astyages: suasit occulte ꝓsis vt cyrū in regem sibi eligerent: et ipe ptez eoꝝ adiuuaret cōtra astyagez: ⁊ sic factuz est. Q̄ audiens astyages ꝓgregauit exercitū: vt debellaret cyrum nepotem suum: ipe tamen finaliter a cyro deuictus est. Cyrus tamē eum humane tractauit ⁊ ei regnū hircanoꝝ dimisit: Dario aūt filio astyagis regnum medoꝝ: ipe aūt regnū psarū sibi retinuit: ita tñ q regnum astyagis ⁊ darij ipis morientibus ad cyrum deueniret: et ideo cyrus astyage mortuo ei successit: vt h dicitur. Sed q dicunt aliqui q tunc accidit historia susanne: vt dictum est non videtur esse verum: quia cyr' post darium regnauit annis. xxx. vt dicunt historiographi: et tamē q̄n mortuus est adhuc erat fortis: et procedens ad bellū quia pugnans contra massetas: als massuetas mortu' est. Item q̄n successit astyagi iam ad minus erat xxv. annoꝝ vel circiter: q: iam ante ipsum in bello deuicerat: vt dictum est: et sic nō videtur q cyrus ante mortē darij succederet astyagi per decē annos vel circa. Q̄n aūt darius mortus est daniel iam erat. lxxx. annoꝝ ſm latinos: ſm hebreos. lxxiij. q: a tpe quo fuerat transmigratio in babylonē iam transierant. lxx. anni captiuitatis babylonice ſm latinos: ſm hebreos aūt lij. anni. Item. xj. de regno sedechie ante captiuitatē dictam: ⁊ post transmigrationē danielis in babylonē: et daniel q̄n ductus est in babylonē ꝓbabile est q esset decem annoꝝ vel circiter ad minus qui simul sunt anni lxxiij. Et sic nō potest dici q daniel esset iuuenis illo tēpore quo astyages mortu' est: ergo nō fuit tūc historia susanne: quia tūc iuuenis erat: vt dicit in littera. Suscitauit deus spiritū iunioris cui nomē daniel ⁊c. Item in littera dicitur q daniel a die illa ⁊ deinceps factus est magnus coram omni populo: ⁊ sic patet q erat iuuenis etate: quia a iuuentute sua fuit notus in sapiētia: vt patet. j. ca. danielis. Et ideo nō valet solutio aliquoꝝ dicē tiū q daniel hic dicit iuuenis non simpliciter quia iam erat magne etatis: sed dicitur iuuenis respectu senū qui accusauerant susannā: quia iam erat daniel. lxx. annorum: vt patet ex ꝑdictis. Senes aūt illi nō videtur tūc fuisse maioris etatis cum adhuc in eis vigeret tanta cōcupiscentia carnalis: quia iam ante per multos annos dixerat dauid de vita hominis: Si aūt in potentatib' lxx. anni et amplius eoꝝ labor et dolor. Sic igit patz q historia susanne non accidit tēpe quo cyrus successit astyagi: ⁊ ideo dicendū est q ꝑ mortez astyagis que hic notat cum dicit: Et rex astyages. designat tpus historie sequētis que facta est sub balthasar vel eulmeradach patre suo: ſm q dicit in scholastica historia: et ideo ē ꝑncipiū. xiiij. ca. libri danielis. Tūc aūt daniel erat puerete etatis ⁊ amicus regis babylonis ꝓpter sapientiā suam frequēter ostensam: vt patz ex dictis in libro danielis: nec adhuc erat destructū illud regnum babylonis ꝑ cyrum ⁊ darium. ꝓpter q̄ hec historia ponit inter scripturas non canonicas post historiaz susanne: ⁊ ante historiā iudith que cōtigit p' destructionē babylonis. a ¶ Erat quoq; idoluz. Hic describit historia belis et draconis in qua ostendit daniel extirpatoz idolatrie: sic in facto susanne ostendit ē psecutoz luxurie. ⁊ diuidit in duas ptes: q: ꝑ' ondit daniel audacia ad aggrediendū ardua ex fidei zelo: 2° ei' ꝓstantia ad sustinēdū aduersa i mort' piculo: ibi Q̄ō cū audissent babylonij. 3ꝯia adhuc i duas: q: ꝑ' ondit audacia daniel' obligādo se ad talionē morti i belis destructiōe: secūdo ingerēdo se piculo itoxicatiōis i draconis interfectiōe: ibi Et erat draco. Circa primū q̄ttuoꝝ tanguntur. s. erroris accusatio: 2° erroris accusati disquisitio: ibi Et irat' rex. Tertio disquisiti inuētio: ibi occidit ergo illos. Circa primū considerandū q idola habuerunt ortum a tpe nini regis assyrioꝝ: qui mortuo patre suo belo nomine fecit imaginē patris ad sui cōsolationem: et ei deferebat tantū honorem ⁊ reuerentiā q' confugientib' ad ipam ꝓcabat: ⁊ ex hoc homines ceperunt diuinū honorem impēdere illi imagini Ad hui' aūt similitudinē i diuersis locis fecerūt imagines amicoꝝ suoꝝ mortuoꝝ ⁊ eis ꝑpendebat honores. Et sic idola fabricata sūt ad exēplū idoli beli ꝑdicti: ita etiā ex eo notata sit: q: primū idolū vocatū ē bel' sic vocabat ille ꝑ q̄ factū ē idolū. Aliꝫ aūt ꝑsilit' notaue rūt: q: aliq; vocauerit idolū suū bel: aliq; beel: aliq; beelzebub ⁊ aliq; baal: apud babylonios aūt vocabat bel: ⁊ hoc ē q̄ dī hic: b ¶ Erat q̄z idoluz ⁊c. dies simile artabe duodeci. Simila ē farina delicatissima. Artaba ē gen' mēsure ꝓtinēs tres modios: ſz cui' q̄ntitat' sit modi' h accept': nō habet p certitudinē: q: quātitas modij variat ſm diuersas ciuitates ⁊ terras. Sed possum' h aliq̄d ꝓsecturare p lra: z sequētē Ille ei duodeci artabe ꝓtinebāt. xxxvj. modios farine: et tātū faciebāt de pane quātū sufficiebat sacerdotib' belis ⁊ familie eoꝝ: qui dicunt fuisse. lxx. ꝯ. ecdē ca'. c ¶ Vini q; amphoze sex. Amphora ē vas q̄dratū hns duas ansas ad modū auriū: vt dixit Isi'. xvj. ety. Amphora aūt ꝓtinet apud grecos pedē q̄dratū ō vino: ⁊ tūc nō accipit solū ꝑ vase i generali: ſz etiā ꝑ certa mēsura: q̄tū aūt āphoza teneat apud babylonios de qb' ē h ſmo: nō bēt p certitudinē i lra: ſz solū p ꝓiecturā ſm sufficiētia ꝓsonaꝝ quib' ministrabat illō vinū sic dictū ē de farina. d ¶ Rex q̄z colebat eū ⁊c. credēs aliq̄d diuinū cē i eo ex tāta comestiōe. Omīs eni gētes sp estimauerūt deū cē aliq̄d magnū supza hoiem: ⁊ iō oia mirabilia excedētia vtutē hūanā vl ſm rē vel ſm opinionē colebāt vt deos. e ¶ Dozzo dani. ado. deū suū. i. deū celi q̄ licz sit de' oīm p creatiōnē: dī tñ de' daniel spālit' p cultū spālē. sequit: f ¶ Nō co. ido. māufacta. q: i talib' nihil pōt cē ōinitat': cū sit infra hoiez sic q̄dā opa hūana. g ¶ Q̄z viuē. deū ⁊c. q: ipe ē formaliter vita: cū de' sit suū itelligē q̄ō ē nobilissimū viuē: vt hī. xij. meta. Est etiā de' vita effectiue causās in alijs vitā ⁊ motū: vt dī actuū. xvij. In ipo viuim' mouemur ⁊ sum'. h ¶ Et habet ptātez omis carnis. q: pōt omia ad nihilū redigē sic de nihilo creauit oia. i ¶ Et dixit rex ad eū: Nōne

Erāt aūt daniel cōuiua regis: ⁊ honoratus sup oīes amicos eius. Erāt q̄z idolū apd babylonios noīe bel ⁊ ipēdebant i eo p dies singulos simile artabe duodecim: ⁊ oues quadragita: vini q; ampboze sex. Rex q̄z colebat euz: ⁊ ibat p singulos dies adorare eū: pozro daniel adorabat deū suum Dixitq; ei rex: Quare non adoras bel? Qui respōdēs ait ei: Quia nō colo idola manufacta: sed viuentez deū: q creauit celū et trā: et hz ptātez ois carnis. Et dixit rex ad euz: Nōne videt tibi esse bel viuēs de'? An nō vides quāta comedat ⁊

videtur tibi bel esse deus viuens &c. Argumentū aūt sumit q; viuat ex ꝓmestione: quia nihil carens vita comedit: cum sit actus vegetatiue anime. a ¶ Et ait daniel &c. intrisec⁹ luteus est &c. & p ꝓsequēs nō habēs vitā nec viscera nec h⁹ modi mēbra cibū recipientia: et sic patet ꝓmū. s. errozis accusactio p danielem.

b ¶ Et irat⁹ rex. Hic ꝓsequēter ponit errozis accusati diſq̄sitio: & hoc est qđ dicit: Et irat⁹ rex &c. ratio fuit q; ille expense fiebant de bursa regis: & alia necessaria sacerdotū dabant a cōmunitate populi: & sic erant in grauamen regni: hoc enim fuit obseruatuz apud omnes gentes quasi de iure gentiuz q; sacerdotes vacātes diuino cultui recipiebant necessaria a cōmunitate populi: vel ab illo qui erat cōmunitati. Unđ dicit gen̄. xlvij. q; sacerdotes egypti nō sunt cōpulsi vendere possessiones suas tpe famis: q; eis victualia ꝓbebant ex horreis publicis. Qđ sequit patz in littera vsq; ibi:

c ¶ Tu rex pone escas sup mensam ante bel & vinū misce i. tēpora aqua secūdū modū illius terre in qua ꝓpter vini fortitudinem nō bibit sine aq̄ mixtōe. d ¶ Et clāude ostiū & signa ānulo tuo. hic enim erat modus sigillādi antiquit⁹: vt habet hester viij. & in ānulo isto erat imago regis sculpta. sequit: e ¶ Cō temnebant aūt. hoc est ꝓ:o nihilo habebāt facere talem obligationē: & causa sudit: f ¶ Quia fecerāt sub mēsa abscōditū introitū. ad quēe vniebant p viam subterraneam de domibus in quibus manebāt extra templū: qđ de leui poterat fieri in ciuitate babylonica: que nō erat habitata nisi valde diffuse: quia vt dictum est supra daniclis. iiij. ca⁹. ciuitas babylonica tenebat. viij. leucas in quadrum: ita q; intra ciuitatem erant agri & vince et similia: in quibus crescebant terre nascentia de quibus poterāt homies diu viuere obsidionis tempe. g ¶ Factū est igit. Hic ponit inquisiti errozis iuctio. h ¶ Quia postq; egressi sunt. s. sacerdotes de tēplo: i ¶ Precepit daniel pueri suis. i. seruis. k ¶ Et attulerūt cinerē & p totū tēplū cribrauit cozā rege. ad h⁹ vt videret rex manifeste q; nulla vestigia erāt ibi qñ exiuit de templo. Et signatū est ostium vt deꝓhenderent sacerdotes per viam aliā intrasse qđ patet in littera vsq; ibi: l ¶ Stratiq; cum aperuissent ostiū intuit⁹ rex mēsaz. ad videndū si cibaria erāt ꝓmesta. m ¶ Exclamauit voce magna. ad laudandū deū suū. n ¶ Magn⁹ est bel. in virtute q; tāta comedisti. Uidit eni mēsam vacuā q; totū comedisset. o ¶ Et nō est apud te dolus quisq̄. i. illa fraudulentia quā daniel affirmabat. p ¶ Et risit daniel. ex regis simplicitate. q ¶ Et tenuit regē ne ingrederet itro. donec vidisset vestigia illoz̄ qui de nocte intrabant ad comedendum ea q̄ erant posita sup mēsaz: ꝓpter qđ sequit: r ¶ Et dixit. s. daniel regi: s ¶ Ecce pauimētū: aiaduerte cuiꝰ vestigia &c.] vestigia aūt ifantiū a vestigiis viroz distinxit per quātitatē pedis: q; minoz̄ & in pueris q; in viris. Uestigia autē mulierū distinxit a vestigiis viroz p figurā: q; mlieres habent calciamenta alterius figure q; viri in terra illa. t ¶ Et iratus est rex. q; p euidens signū cognouit. s. falsitatez sacerdotū. v ¶ Tūc ꝓhendit rex sacerdotes &c. tanq; cōuictos x ¶ Et ostenderūt ei abscondita ostia. q; fuerunt positi in questionib⁹ & toz mēris ad talia reuelandū. y ¶ Occidit ergo. Hic cō sequēter ponitur errozis inuenti ex

bibat quotidie: Et ait dani el arridens: Ne erres rex. Iste ē eni intrinsecus luteus forinsec⁹ ereus: neq; comedit aliq̄n. Et irat⁹ rex vocauit sacerdotes ei⁹: & ait eis: Nisi dixeritis mihi: qs est q comedat ipensas has moriemini. Si aūt oñderitis q̄n bel comedat hec: morietur daniel: q; blaspbemauit in bel. Et dixit daniel regi: Fiat iuxta vbū tuū. Erāt aūt sacerdotes bel septuagita: excepti vxoribꝰ & puulis et filijs. Et venit rex cū daniele in templū belis. Et dixerūt sacerdotes belis: Ecce nos egrediemur foras: & tū rex pōe escas & vinū misce et claude ostiū & signa ānulo tuo. Et cū igressus fueri mane: nisi ꝰueneris omnia comesta a bel morte morie mur: vel daniel q mētitus ē aduersū nos. Cōtēnebāt aūt: qūia fecerāt sub mensa abscōditū itroitū: & p illū ingrediebant sp & deuozabāt ea. Factū ē igit pōstq; egressi sūt illi: & rex posuit cibos añ bel: pcēpit daniel pueri suis: et attulerūt cinerē & cribrauit p totū templū cozaz rege: & egressi clauserūt ostiū & signātes ānulo regi abierūt. Sacerdotes aūt ingressi sunt nocte iuxta ꝓsuetudinē suā et vxores et filij eoz̄ et cōmederūt omia & biberūt. Surrexit aūt rex ꝓmo diluculo: et daniel cum eo. Et ait rex: Salua ne sunt signacula daniel: Qui respōdit: Salua rex. Statiq; cū aperuisset ostiū: intuit⁹ rex mēsaz exclamauit voce magna. Magn⁹ est bel: et non est apud te dolus q̄q̄z: Et risit dāniel: et tenuit regē ne ingrederet intro: et dixit: Ecce pauimentuz: aiaduerte: cuiꝰ vestigia sunt hec. Et dixit rex: Uideo vestigia viroz̄ et mulieꝝ et infantiū.] Et iratus est rex. Tunc apprehendit rex sacerdotes et vxores et filios eoz̄. et ostenderūt ei abscondita ostiola p q̄ ingrediebāt & ꝓsumebāt q̄ erāt sup mēsam. Occidit ergo illos rex et tradidit bel in ptātē daniel: qui subuertit eū et tēpluz ei⁹. Et erat draco magnus in loco illo: et colebant eum babylonij.

tirpatio p mortē sacerdotū & destructionē idoli & templi: & hoc est qđ dicit hic: Occidit ergo illos rex. i. occidi fecit. z ¶ Et tradidit bel in potestatē danielis. ad faciendū quicq̄d vellet. a ¶ Qui subuertit eū. idolū cōminuēdo: b ¶ Et templū ei⁹. ipm destruēdo. c ¶ Et erat draco. Hic oñdit danielis audacia in iuasiōe draconis venenosi: & diuidit i duas partes: quia ꝓmo ponit iuasiōis ratio: secūdo ipa iuasio: ibi Tu aūt rex. Ratio āt iuasiōis fuit: q; rex volebat vt daniel draconē colēr: & h⁹ ē qđ dī h ¶ Et erat draco. ma. i illo loco. i i babylone i q̄dā tēplo in q̄ loc⁹ subtranē erat vbi ille draco erat d ¶ Et cole. cū babylonij. q; sic dictū ē qñ homies vdiebāt ydolitū q̄d & mirabile excedēs hoīs vtutē: reputabāt illō tāq; deū. Mod⁹ aūt colēdi vt dicūt aliq̄ erat p q̄dā instrumēta facta de cozio vitulio plena aq̄: & iō dicebāt hydrulia: ab hydros qđ ē aq̄. Sacerdotes igit illi⁹ tēpli pcuticbāt illa hydrulia vgis: & sic rēddebāt sonitū tribilē

Et dixit rex danieli. Ecce nūc nō potes dicere: qz iste non sit deus viuēs. Adora ergo eū. Dixitqz dāniel regi: Dñm deū meū adoro: qz ipe ē de⁹ viuēs. Iste aūt n̄ est de⁹ viuēs. Tu aūt da mihi ptātez z iterficiā draconē absqz gladio z fuste. Et āit rex: Do tibi. Tulit ergo daniel picē z adipē z pilos z coxit pariē: fecitqz massas z dedit i os draconis: ēt dirupt⁹ ē draco. Et dixit dāniel: Ecce quē colebatis. Qō cūm audissent babylonij: i dignāti sūt vehemēter: ēt cōgregati aduersū regē dixer̄ūt: Jude⁹ fact⁹ est rex. Bēl destruxit: draconē iterfecit: z sacerdotes occidit. Et dixerūt cū venissent ad regē

Trāde nobis danielē: alioqn interficiem⁹ te z domū tuā. Vidit ergo rex q̄ irruerēt i eū vehemēter: necessitate ꝓpulſ⁹ tradidit eis danielē. Qui miserūt eū in lacū leonū: z erat ibi diebus sex. Ꝑro in lacu erāt leones septē: z dabāt eis duo corpa quotidie z due oues z tūc nō data sūt eis: vt deuorarēt danielē. Erāt autē abachuc ꝓpha in iudea: ēt ipe coxerat pulmētū: z intriuerat pānes i alueolo: z ibat i cāpuz: vt ferret messorib⁹. Dixitqz āngel⁹ dñi ad abachuc: Fer prāndiū qō bēs i babylonē danieli q ē i lacu leonū. Et dixit ābachuc: Dñe babylonē n̄ vidi: ēt lacū nescio. Et āp̄hēdit eum

motio populi ꝓtra eum ꝓ pdictis. k Dixerūt: iude⁹ factus est rex. quasi dicāt: apostata est a lege z ritu nostro z reguz p̄cedentiū: qō ꝓbant ꝑ factū: l Bel destruxit: draconē iterfecit. qz dedit potestatē hoc faciēdi danieli: q̄ erat iude⁹. seqt: m Trade no. danielē. s. vt moriat. m Alioqui interficiem⁹ te z domū tuā. i. familiaz tuā. n Vidit q̄ rex q̄ irruerēt in eū vehemēter. qz furoz multitudinis ꝓcitate ē valde irrationabilis z piculosus: o Necessitate cōpul. tradi. eis danielē. Nō eni poterat rex ita cito cōgregare exercitū ad cohibendū multitudinis ꝓcitate impetū: z ideo oportebat q̄ traderet eis danielē: vel q̄ morer̄et cū tota familia sua. Item videbat q̄ ipo mortuo daniel n̄ euaderet mortē: quia ꝓpter ipm̄ insurgebat multitudo ꝓtra regē. Min⁹ aūt malū videbat ꝓma facie q̄ solus daniel traderet morti q̄ ipe z rex z familia sua morerent: ideo tanq̄ min⁹ malū ſm estimationē tradidit eis danielē z maxime qz ꝓfidebat ipm̄ ꝑ diuinā potētiā liberari: sic audiuerat liberatoz socioz daniel de camino ignis. p Qui mise. eū in la. leo. z erat ibi sex dieb⁹. Ex hoc patz q̄ missio danielis in lacū ē alia ab illa q̄ facta est tempe darij: vt dictū est supra ca⁹. vj. qz tūc nō fuit in lacu nisi ꝑ vnā noctē: vt patet ibidē: hic aūt dicit fuisse i lacu ꝑ sex dies. simili patz hic alia de causa: qz fuit positus in lacū tpe darij: eo q̄ fuit iposita sibi trāsgressio regij edicti qui vt ibidē dicit posuerat edictū vt nullus peteret aliqd a deo vel homie nisi a rege vsqz ad. xxx. dies: Daniel aūt ifra istud tpus iuentus est adozare deū: ꝓpter qō missus fuit in lacū leonū. Causa aūt quare dicit hic posit⁹ in lacū leonū ē alia. s. destructio belis z interfectio draconis. q Ꝑro in lacu tē. Hic tangit pena famis. Dimissus est in lacu ꝑ sex dies naturales sine cibo: z interim denegat⁹ ē leonib⁹ cibus ꝓsuetus vt citi⁹ deuorarēt danielē. r Erāt aūt abachuc. Hic ꝓnter ponit ipi⁹ danieli liberatio: z ꝓmo ponit liberatō eius a pena famis: secundo a pena missionis in lacum: ibi Venit ergo rex. In ꝓma pte dicitur sic: Erat autē abachuc ꝓpheta in iudea. Dic est vnus de duodecim ꝓphetis: vt videt hiero. sentire in ꝓlogo: s Et ipe coxerat pulmentum: z intriuerat panes in alueolo tē. nomen est vasis facti ad reponendum cibos: et dicitur ex similitudine alui. idest ventris vbi cibi reponuntur z inde alimentum ad singula membza virtute calozis naturalis deferunt. t Dixitqz angelus domini ad adachuc: Fer prandium quod habes in babylonez danieli. quasi diceret. ipse indiget: cibus est ei denegatus. v Et dixit abachuc: Domine babylonem nō vidi. et ideo nescirem illuc ire: x Et lacum nescio. et ideo dato q̄ iam essem in babylone: nescirem danielem inuenire. Ista dixit se excusando. y Et apprehēdit eū angel⁹ dñi

ad quē excitat⁹ draco emittebat aliqñ fumū aliqñ ignē: qō homies vulgares videtes istud reputabāt ḡsi sacrū: z sic inclinati ad terrā adorabāt qz in hoc decepti erāt a sacerdotib⁹ colētib⁹ illū draconē ꝓpter questū tpalez quē inde reportabat. Et siliter aliqñ fit in ecclia maxia deceptio populi i miraculis fictis a sacerdotib⁹ vl eis adherētib⁹ ꝓpter lucrū tpale: z tlia scz sunt extirpanda a bonis ꝓlatis sicut ista extirpata sunt a daniele. a Et dixit rex tē. qz iste non sit deus viuēs. Adora ergo eū. Excusauit se daniel: vt visum ē de adoratiōe belis ꝑ hoc q̄ nō erat de⁹ viuēs nō poterat aūt dicere de draconē: q̄n haberet vitā. b Dixitqz dani. re. de. me. adoro. qz ipe est deus viuēs. Nō eni negauit daniel draconē habē vitā simplicit: sed negauit vitā diuinā: qz solus de⁹ est vita ꝑ essentiā a quo oia alia viuificant: vt supra dictū est eodē ca⁹. c Tu aūt. Hic ponit ipsius draconis iuasio z ꝓmo daniel petit hui⁹ iuasiōis licentiam dicens: Tu aūt da mihi potestatē. i. licētiā talem q̄ nullus me ipediat: z interficiā draconē absqz gladio z fuste qō videt impossibile nisi diuina vtute: ꝓpter h⁹ sequit: d Et ait rex do tibi: Tulit g̃ daniel pi. z adi. z pilos tē. ꝓpter odorē eni pinguedinis calefacte libenī accepit draco ille massam illā sibi ꝓiectā. e Et diruptus est draco. qz cū momordisset massā illā dētes eius inoluti sunt ꝓpter picē z pilos sic q̄ nō potuit os aperire: z massam illā masticare: z ꝑ ꝑns nō potuit respirare z est animal valde calidū qō patet ꝑ effectū: qz aliqñ ꝑ os emittit fumū: aliqñ ignē: ideo ruptus ē vēter ei⁹ ꝓpter defectū respiratiōis. f Et dixit daniel: Ecce quē colebatis. q. d. ꝑ effectū patet q̄ nō erat de⁹ nec aliqd diuinū erat i eo. g Qō cū audissent. Hic describit daniel⁹ ꝓstātia in sustinēdo aduersa: z diuidit in duas ptes qz primo describit magnitudo pene sibi inflicte: secūdo modus liberatiōis diuine: ibi Erat aūt abachuc. Circa primū aduertendū q̄ duplex pena fuit inflicta danieli. vna fuit pena mortis: qz missus est in lacū leonū: vt ab ipis deuorar̄et. secūda fuit pena famis: qz subtract⁹ ē ei omis cibus: vt si leones nō tangerēt eū saltē fame piclitaret: z hoc est qō dicit hic: g Qō cū audissent babylonij. s. belis destructōē z draconis iterfectionē ꝑ ipm̄ danielē: h Indignati sūt vehemēter. qz fuerūt decepti z incitati ꝑ sacerdotes q̄ ꝑ illo cultu ꝙlabāt: qz inde viuebāt: nec fuit mirū si cito fuerūt idignati ꝓtra danielē qui erat alienigena z alteri⁹ legis: cū esset natiōe iude⁹ i Et ꝓgregati aduersus regē. qz facta est seditio z cō-

in vertice eius. Angelus autē apparebat in corpe assumpto
ꝛ ideo dicitur apprehendisse caput quia posuit manū sup
caput eius. a ¶ Et portauit eum capillo capitis sui. Non
est sic intelligenduꝫ qꝫ virtus angeli solūmodo tangeret ca-
pillos eius: sed totum corpus fm qꝫ hic dicitur: quia posuit
manū sup caput eius
vt dictū est. b ¶ Po-
suitqꝫ eum in babylo
nem sup lacū i impe-
tu spiritus sui. i. virtu
tis sue: nec est mirū si
angel⁹ portauerit ho-
minē p tantū spaciuꝫ
terre in modico tēpo-
re: quia vnus angelus
reuoluit orbē circula
riter i vno die ad quē
tota terra ꝓpata non
est nisi quasi pūctus.
sequit: c ¶ Et ait da
niel: Recordat⁹ es mei deus. prius eni benedixit deū qꝫ sumeret
cibum: hec est eni cō-
suetudo laudabilis.
d ¶ Venit ergo. Hic
ponit liberatio danie
lis de lacu: cum dicit
Venit ergo rex die septimo. quia daniel erat condemnatus
ad hoc qđ staret ibi per sex dies naturales. e ¶ Ut lugeret
danielem. quia ꝓbabiliter credebat ipm mortuū. f ¶ Et
ecce daniel sedens. viuus ꝛ sanus. g ¶ Et exclamauit rex
voce magna dicēs: Magnus es dñe deus danielis. Viso eni
miraculo magnificauit diuinā potentiā. h ¶ Et extraxit
eum. Jā. n. trāsierat seditio populi: ꝛ maxime quia videbāt
per effectum virtutē dei ipius. i ¶ Porro illos qui perdi
tionis eius causa fuerant. incitando multitudinē populi ad
clamorē ꝓdictum ꝛ seditionez. k ¶ Intromisit in lacum.
Jstud enim fuit iustum fm legez talionis: exquo declarata
fuit iusticia danielis. l ¶ Et deuorati sunt in momen
to. in quo apparuit saluatio danielis magis miraculo-
sa. ¶ Tunc rex ait: Paueant habitantes tē. Viso enim
miraculo ꝓdicto rex voluit magnificare diuinā poten-
tiam non solū in babylone sed in toto regno sibi subito
ꝛ hoc ē quod di-
citur hic: ¶ Pauē
ant. idest timeant
blasphemare.
habitantes i vni
uersa ira. hyppo-
le est: ad exprimē-
dum magnitudi-
nem sui regni: qꝛ
non omnis terra
erat sibi subiecta.
¶ Deum danielis.
licet enim sit deꝰ
omniū dicit tam
hic deus danielis
per cultum speci-
alem: ꝛ quia ipm
danielem speciali
ter saluauerat p
euidens miracu-
lum: ꝛ hoc est qđ
subditur: Quia
ipe liberator ꝛ sal
uator faciens signa. idest opera super naturam que ho
mines inducunt ad cognoscendum diuinam excellen-
tiam: quia diuina potentia ꝛ misericordia cognita ē in
liberatione danielis: et sua iusticia in suorum accusato-
rum deuoratione: ꝛ per hoc rex gentilis et populus ei
subiectus fuit inductus ad laudandum deum: qui est
benedictus in secula seculorum Amen.

angelus domini in vertice
eius: ⁊ portauit eum capil-
lo capitis sui: ⁊ posuitqꝫ eum
in babylonē sup lacū i im-
petu spiritus sui. ⁊ clama-
uit abachuc dicēs: Daniel
serue dei: tolle prædium qđ
misit tibi deꝰ. ⁊ ait daniel:
Recordat⁹ es mei deꝰ: ꝛ nō
dereliqsti diligētes te. Sur
gēs daniel comedit. Por-
ro angel⁹ dñi restituit aba-
chuc cōfestim in loco suo.
Venit ergo rex die septio:
ut lugeret danielez: ꝛ venit
ad lacū ꝛ itrospexit: ⁊ ecce
daniel sedens i medio leo-
num. ⁊ exclamauit voce
magna rex dicēs: Magn⁹
es dñe deꝰ daniel. ⁊ extra-
xit eū ꝺ lacu leonū. Porro
illos q pdtiōis ei⁹ cā fuerāt
itrōmisit i lacū: ꝛ deuorati
sunt in momēto coram eo.
Tunc rex ait: Paueant habi
tātes vniuersam terrā deū da
nielis: quia ipe ē saluator et li
berator faciēs signa et mirabi
lia in celo et in terra: qui libe-
rauit danielem de lacu leonū.

¶ Explicit daniel ꝓpha.

¶ Explicit postilla Nicolai de lyra super historiam
Susanne ꝛ belis ꝛ draconis.

Prologus

¶ Incipit expositio in plogum. xii. pphetaꝝ.

Non idē ordo tē. Iste plogus ꝓmunis ē. xii. quis pphetis ⁊ hz ꝗttuor pticulas. In pma tāgit apud hebreos et. lxx. diuersitas ordinis pphetaꝝ cum dicit: Non idē est ordo tē. In secūda ostendit q̄ variū habēt modum scribēdi: ibi Osee comatic⁹ est tē. In tertia subdit eoꝝ collectio in vnū: ibi Et qz longuz est tē. In q̄rta distinguūtur tpa pphetarū. ibi Et osee synchronon ysaie tē. His visis litteree i sistam⁹. b ¶ Apō hebreos. q̄s hiē. imitat. c ¶ Qui est apud nos. latinos ſm. lxx. iterp̄tes: vñ dicit glosa Ordo. xii. pphārū ſm. lxx. talis ē osee: amos: michee: ioel: abdias: ionas: naū: abacbuc sophonias: aggeꝰ zacharias: malachias. Scōm hebre. vo q̄s hiero. sed talis est ordo osee: iobel: amos abdias: ionas: michees: naum. abacbuc: sop̄honias: aggeꝰ: zacharias: malachias. d ¶ Vñ. qz. ſ. apud hebreos q̄s sequimur sunt taliter ordinati. e ¶ Scōm id qō legit. apud hebreos. f ¶ Hic. i. i ista trāslatiōe qua mō cōmunit vtit ecclia. g ¶ Dispositi sunt. añ trāslationē istā ꝓmuniter currebat editio. lxx. h ¶ Osee. sicut ait ysiō. ethy. vii. Saluator aut saluans iterp̄tat: dū eni irā dei in populū israelē ob crimē idola trie pphetasset: domui iude salutē pnūciauit: pter qō ezechias rex iuda sublatis idolis q̄ pcedētes ꝓsecrauerāt templū dñi purgasse ac purificasse monstrat. i ¶ Comatic⁹ est. iterlinearis. i. abbreuiator: p qō tangit ꝓprietas comatis: est eni coma pūctata. platio oz̄onis p minores decisiōes: vt oze: genis: oculis: pidem mētiris adesse eloquio: forma: nobilitate cares: ecce q̄libet decisio siue pticula oz̄onis pars valet p se: sed oēs insimul aggregate reddūt pfectū sensū. Colon aūt ē punctata platio ſm maiores decisiones q̄ pfectū reddūt sensū: sed non pfectā sentētiā: sic dictū ē supra in plogo sup ysaiā. Dicit g̃ abbreuiator: qz breues habet clausulaſ quarꝝ q̄libz p se nec pfectū sensum reddit nec pfectā sentētiā: Vñ cū hiero. dixisset: Osee comaticus est. exposuit seipsum dicēs: k ¶ Et. p idest l ¶ Quasi p sentētias loquēs. licet eni q̄libet clausula videat ꝓpleta rep̄sentare sententiā: tñ suspēdit sentētia vsq̄ post ꝓpletā totalē oz̄onem: sic patz in ꝓstructiōe suspēsiua vbi gratia: Osee. j. dicit: Vade. ecce. q. vna sentētia: Sume tibi vxorē fornicatiōnū. ecce. q. alia sentētia: Et fac filios fornicationū. ecce q̄si tertia sentētia: ⁊ tñ nōdū ꝓplet vsq̄ ad finē vsus cuz dicit: Quia fornicans fornicabit terra a dño. Unde sic intelligēda est glosa que dicit. Comaticus. i. diuisus: supple p clausulas: eo q̄ in singulis clausulis diuersas vel plenas sentētias dicat. i. dicere videat. Alii exponit: Et quasi p sentētias loquēs. i. pfundas verboꝝ intelligentias: ſm q̄ hu. de scō vic. diffinit sentētiā dicēs: Sentētia ē pfundioꝝ intelligētia q̄ nisi expositione vel interp̄tatiōe nō inuenit: vide i plogo esa. de col⁹ ⁊ comatib⁹. m ¶ Iohel plan⁹ in p̄ncipijs. i. in p̄ncipio: plurale poni tur p singulari. Nota q̄ p̄ncipiū ⁊ initiū differūt. Initiū ꝓprie dicit añ qō nō ē aliō: p̄ncipiū aūt post qō ē aliō: ⁊ sic mediū q̄dāmō dicit p̄ncipiū respectu finis: ⁊ ideo dī: Plan⁹ i p̄ncipijs. i. in initio ⁊ medio. ⁊ in fine ē difficilis. n ¶ Et vsq̄ inclusiue. o ¶ Propetaſ. i. ꝓprios modos scribendi. p ¶ Esdrā scribaz. j. Esdre. vii. Ipe esdras ascēdit de babylone ⁊ ipe scriba velox: eo q̄ legē moysi ꝓbustā velociter repauit: vel aſ dam figuras iuenit i hebreo quib⁹ velocit scribitur. q ¶ Autumāt. i. putāt vel affirmāt: autumo as. dicitur putare: affirmare: cōsidere: ⁊ ꝓponit ab ab ⁊ timos qō est mens. q. a mēte sic hīe: ⁊ inde dicit h autuma hui⁹ me. estimatio: vnde r ¶ O paula ⁊ eustochiū. de his iuenies supra in plogo sup iosue versus finē: ad petitionē istorum trāstulit hiero. istū libꝝ. s ¶ Admonitas vos volo esse. sup. hic. ſ. t ¶ Unū libꝝ esse duodeci pphetaꝝ. q̄ hebraice dī tarasara: sz q̄re ē vn⁹ liber: in plogo sup libros regum ponit ratō: vt. ſ. apud hebreos tot essent libri q̄t sunt lre alphabeti: vel alii ſm Isiō. qui ait i. vi. etb. Libri. xii. pphaꝝ auctoꝝ suoꝝ nomib⁹ ꝓnotant: q̄ ꝓpterea dicūt minores eo q̄ sermones eoꝝ breues sūt: vñ ⁊ coneri sibimet inuicem in vno volumie cōtinent. ſ. pter breuitatē suā. Sed q̄rit q̄re libri veteris testamēti rñdent i numero lr̄is alphabeti: ⁊ nō libri noui testamēti. Rn⁹ qz vet⁹ testamētū fuit initiale ⁊ q̄i elemētale ad nouū ad qō designādū cuilibz li⁹ rñdet vnū elemētū hebraici alphabeti: sicut meli⁹ scribit in plogo sup regū. v ¶ Synchronō. i. ꝓtēpaneū: a syn qō ē con ⁊ chronō qō ē tpus: qz i eisdē tpibus: ⁊ sub eisdē regib⁹ pphetauerūt sicut patet in titulis eoꝝdem. x ¶ Malachiā vo tē. iterlinearis: Esdrā fuisse autumant qui velox scriba fuit. istos aūt tres. ſ. malachiā: aggeū: ⁊ zachariā cōiungit: quia ipi p phetauerūt de reedificatiōe hierlm. y ¶ Fuisse tpib⁹. iterlinearis: post reditum de captiuitate. In fine ponit regula p quā sciri potest quibus temporib⁹ pphete singuli pphetauerūt: cū dicit: z ¶ In quib⁹ aūt pphetis tpus nō pfert in titulo. vos volo admonitas ee: a ¶ Sub illis eos regibus pphetasse: sub quibus ⁊ hi qui ante eos habent titulos. i. reges in titulis nomiatos: Prophetauerūt.

¶ Explicit qualiscūq̄ expositio istius plogi.

Incipit plogus i libꝝ duodecim pphetaꝝ.

Non idēz ordo est duodecim pphetaꝝ ap̄ud hebreos: qui est apud nos. Unde scōz id qō ibi legit: hic quoq̄ dispōsiti sī. Osee b comatic⁹ ē: et quasi p sentētias loquēs. Iohel planus in p̄ncipijs: in fine obscurior: et vsq̄ ad malachiam hñt singuli pphetates suas: quē esdrā scribā legisq̄ doctorē hebrei ap̄utumāt Et qz longū ē nūc d̄ omib⁹ dicē: hoc tm̄ vos ō paula ⁊ eustochiū admonitas scire volo ūnū libꝝ esse duodecī pphaꝝ: ⁊ osee synchronon ysaie: malachiā vo aggei: ⁊ zacharie fuisse tpibus In quib⁹ aūt tpus nō pfert in titulo: sub illis eos regibus pphetasse: sub quib⁹ ⁊ hi qui ante habent titulos pphetauerunt.

Item alius plogus.

Regule sūt he: sub qb⁹ significatoib⁹ noim: ad qs trib⁹ p pphas sermo dñi dirigat. Quotiens cūq̄ ad decē trib⁹ tendit pphetia: sub his noib⁹ designāt idest ephraim samaria isral ioseph iezrabel bethel bethauen: ⁊ interdum iacob. Uñ aūt ad duas loquit tribus: sub his nomib⁹ sermo pfert. i. iuda hierusalē beniamin dom⁹ dauid: ⁊ iterdū iacob. Aliq̄tiens isral ad totas duodecim trib⁹ refert. Duplex ē apō hebos snia de his ꝗttuor versibus: qui

Incipit expositio prologi in Osee pphetam.

Tempoꝛibus oçie ꝛc̃. Iste plogus qui ꝑncipalit̃ ꝓponit osee duas habet ꝓticulas principales. In ꝑma oñdit̃ quo tpe osee pphetauit cuꝫ dr̃: Tẽpoꝛib⁹ oçie ꝛc̃. In secũda põit̃ cã motiua q̃ eũ ad pphetandũ induxit: ibi De memorato itaq; nũero ꝛc̃. vbi duplex tangit inductiuuꝫ. Primũ est maloꝝ culpa ꝛ pena illiſ infligẽda. Secũdũ est bonoꝝ bonitas et promissio illis facta: ibi Domui aũt iude. Itẽ in ꝑma ꝑte scde ꝑtis ꝑncipalis primo tangit culpa ꝛ signũ: iubet ei pphã accipe mlierẽ fornicariã ad designãdã spũalẽ fornicatoꝫ ppli ifrl̃. scdo ponit signũ pene: ibi Sed cũ dei ꝓcepto ꝛc̃ iubet eni vocare filiũ quez genuit iezrahel: ad designãdũ q̃ eadẽ vidicta accipiet ⁊ peccato iheu q̃ accepta ẽ in iezrael de sanguine naboth. tertio tangit ratio siue causa pene infligẽde: ibi Cui⁹ promissionis hec ẽ causa ꝛc̃. His visis littere ſſistam⁹.

a Tẽpoꝛibus oçie. q̃ idez est qꝺ̃ azarias. iiij. reg. xv. ſz ij. par̃. xxvj. appellat oçias ⁊ i pphetis silit̃

b Et ioathe. iiij. regũ. xv. et. ij. par̃. xxvij

c Achaz. de q̃. iiij. regum. xvj. et. ij. par̃. xxviij.

d Et eçechie. de quo. iiij. reg. xviij. et. ij. par̃. xxix.

e Et hieroboã filij ioe. de quo habet. iiij. reg. xiij. xiiij. et. xv. Et nota q⁹ iste hieroboã nõ est ille hieroboã sub q̃ diuisus ẽ israel a iuda de q̃ habet. iij. reg. xij. qz ille fuit silⁱ nabath: iste fuit filius ioas: nec descẽdit ab eo: ſz a iheu tertia generatõe.

f Osee filⁱ beeri. iste fuit de tribu isachar ozⁱ in bethleemoth: vt dicit glo.

g Ad pphetiã dicẽdã. de q̃ dicit hiero. i glo. Patz osee añ captiuitatẽ pphasse ſb̃ oçia ⁊ ioathan: ⁊ ipaz ingruentẽ sub achaz luxisse ⁊ ꝓteritã ꝑter emẽdatione iude retexuisse sub eçechia rege: pbetauit eni añ captiuitatẽ q̃ decẽ tribus captiuate sunt a salmanasar rege chaldeoꝝ: de qua. iiij. reg. xvij.

h Achaz rex iuda. de q̃ habet q⁹ deũ dereliq̃rit. iiij. reg. xvj. et. ij. par̃. xxviij.

i Ut histozie regũ. iiij. reg. xiij. et. xvj.

k Et palipomenõ. ij. par̃. xxviij. de hieroboã nulla fit mẽtio in par̃. in nr̃a translatiõe: forte editio. lxx. de eo mẽtionẽ facit. vel sic

l Ut histozie regũ indicãt. de achaz ⁊ hieroboã.

k Et paralipomenon. de achaz.

l Admittere. i. peccare.

m Propi qꝺ̃ de⁹. ecce causa ꝑter quã ꝑpbetauit. ſ. malicia regũ ⁊ populi eoꝝ.

n Et fac filios fornicationũ. i. genera filios de fornicaria ꝓp⁹: nõ fornicãdo cuꝫ illa. Quidã male habẽt fornicatiõis. in capite sunt ꝓnotati. Poleriq; enim dicũt: q⁹ ab esdra scriba i omib⁹ ꝑphetis sic fuerit titulatũ: vt ꝓscripto vniuscuiusq; nomie ꝑphetia cuius sit sequẽs noscat. Ipe ẽ aũt esdras: q vltim⁹ ꝑphetaꝝ malachie nomie scribit̃. Alij vo dicũt: q⁹ ab ipis ꝑphetis p spm̃ sanctũ: vt cetera sunt ꝓscripta.

Incipit prologus in libũ osee ꝑphete.

Tempoꝛib⁹ oçie ẽt ioathe achaz: ẽt eçechie regum iuda: ẽt hieroboã filij iobe regis: Osee filius beeri ad ꝑphetiã dicẽdam spũsco replet⁹ ẽ. De mẽoza to itaq; nũero regũ: achaz rex iuda: ⁊ hieroboam rex isrl̃ dñm dereliquẽtes: ut historie fgũ ẽt palipomenon indicãt: etiã israel idolatrie crimẽ ipio ac ptãte sua admittẽ coegerũt. Propi qꝺ̃ de⁹ ad osee hec locut⁹ ẽ dicẽs: Accipe tibi vxoꝛẽ fornicariaꝫ siue fornicationũ: ẽt fac filios fornicationũ. Fornicariã itaq; nõ delocati coꝛpoꝛis mẽtricẽ: ſz gẽtilẽ deũ ignoꝛãtẽ appellat: q̃ dei creatoꝛis sui amoꝛe ꝓcepto: simulachroꝝ se subiecit desideriis. Dz cũ dei ꝓcepto ꝑpheta in hac paruisset ꝓceptũ ex ea filiũ iezrahel ꝑcepit nomiare deo pollicẽte post breue tpus sanguinez iezahel i domo iheu vindicare. Cuius ꝓmissiõis hec causa est: iheu ꝑ heliseũ in regẽ iuncto ad defendẽdũ sãguinẽ naboth: cui⁹ iezrabel queq; nũc tpis mẽtroꝑol erat: quẽ iezrahel achab regⁱ isrl̃ vxoꝛ inẽmerat: sic regũ historia expõit. Is cũ grauit̃ iuxta diuinũ ꝓceptũ vidicãdi sanguis cã in oẽm mẽmoꝛati domũ dẽse uisset: h⁹ pacto dõminũ dereliqsse ꝛuenit: cũi⁹ ꝓnepote hieroboã: qui lectiõe ꝓpꝛehensus ẽ: oꝛiginis sue facta mutãte: ac ꝓtra dei ꝓcepta

lxx. etiã nõ habent fac: ſz tolle.

o Nõ elocati. i. extra locati.

p Coꝛpis meretricẽ. que locat coꝛpus suũ ad turpes vsus. Pm q⁹ histoꝛice accipit planus est sensus et debet suppleri: tm̃: qz aliter ꝓtrariũ dicit in glo. vbi dic̃ hiero. mirũ videt pm supficiẽ histoꝛie cur h⁹ dñs iusserit vel cur ꝑpha iussus accipe fornicariã paruerit: sed neq; dñs rem turpẽ ꝓcepit: neq; ꝑpha obediendo peccauit: ſz potius fornicariã ad pudicitiã reuocauit ⁊ manẽs i sua bonitate ꝺ mala bonã fecit: qꝺ̃ aũt in eo fit carnaliter i dño accipit spũaliter: qui accepit synagogã viri sui imemoꝛẽ: ⁊ cum multi⁹ dñs gentiũ fornicantẽ: Ezech. xvj. et. xxxiij. per totũ: qz ergo dicitur in glosa q⁹ fornicariam ad pudicitiã reuocauit ꝑpter hoc supplẽdum est: tm̃: quia sil̃ fuit ⁊ gentilis: ⁊ fornicaria. idest nõ fuit tantũ fornicaria: q̃ locauit coꝛp⁹ suũ ſz ⁊ gentil.

q Deo policẽte. i. pmittẽte: supple ꝓminãdo.

r Sanguinem iezrahel in domo iheu vidicare. i. similẽ vindictã accepturũ ꝺ iheu q̃ lem accepit de iezrahel. i. sic̃ vltus fuit de interfectoꝛib⁹ naboth qui fuit ciuis iezrahel sic vlciscet de iheu.

s Sanguinẽ iezrahel. i. sanguinẽ fusum i agro iezrahel vel ciuis iezrahel. iij. regũ. xxj.

s Iheu ꝑ heliseũ in regẽ iuncto. iiij. regũ. ix. hoc videt falſuz: qz ibi legit q⁹ helisẽ misit vnũ de filiis ꝑphetaꝝ q̃ vnxit eũ. Rñ. ipe dicit iunxisse q: auctoritate eius vnct⁹ est.

t Ad defendẽdũ sanguinẽ. i. vindicandũ simile: iudith ꝓmo iurauit nabuc. q⁹ defenderet se de omib⁹ his.

v Metropolis. in regno samarie. i. ciuitas ad cui⁹ mẽsurã alie ciuitates disponebant: a metros qꝺ̃ ẽ mẽsura ⁊ polis qꝺ̃ ẽ ciuitas.

x Intermerat. i. iterimi ꝓceperat. iij. reg. xxj.

y Memorati. scilicz achab.

z Desciuisset. iterficiendo. iiij. regũ. ix.

a Dñm dereliqsse. iij. reg. x. Nõ recessit a pctis hieroboã ꝛc̃.

b Cui⁹ ꝓnepote hieroboã. iste nõ fuit filⁱ nabath ſz filⁱ ioas ꝓnepos iheu: iheu ei genuit ioachaz ioachaz genuit ioas: ioas aũt genuit hieroboã. iij. reg. xiij.

c Qui lectõe ꝑhẽsus ẽ. i. i scriptura ꝑhẽsus ẽ secq facta patꝝ suoꝝ. ſ. iij. re. xiij. Regnauit hieroboã filⁱ ioas regⁱ isrl̃ i samaria. xl. ⁊ vno ãno ⁊ fecit qꝺ̃ malũ ẽ coꝛã dño: nõ recessit ab omib⁹ pctis hieroboã filij

nabath: vel meli⁹. e Qui lectione cōprehēsus. osee
s. in titulo cū alīs regib⁹ iuda. d Cū pplo ísrl. nota
q i libro isto noie ísrl decē tribus signant: qz cum eēnt
plures q alie noie patris vocate sūt: due alie trib⁹ noie
iuda. In q̄busdā biblijs scribit hec notula q̄ sequit: Re
gule sūt he sb q̄
bus significatio
bus nominuz ad
ēs trib⁹ p pphe
tas sermo dñi di
rigat: quotiēscū
q ad. x. trib⁹ ten
dit pphetia: sub
his nominib⁹ de
signant. i. ephzai
samaría: ísrael Io
seph iezrael be
thel: z bethauen
z inídum iacob.
qñ aūt ad duas
loquit tb⁹ sb his
noib⁹ sermo, pfer
tur: iuda: bierlm
beniamin: dom⁹
dauid: z interdū
iacob. Aliquotiēs aūt ísrl ad totas. xij. trib⁹ refertur:
e In loco certe. vl certo vl meli⁹ terre. f Fuerat, p
fulus. iij. Re. xxi. g Patris. i. pauí: ímile daniel. v.
nabuch. Pat tu⁹. i. auus tu⁹: moze scripture q̄ sepe auos
z pauos patres vocat: supza, prio ponit genealogia.
h Redūtatur⁹ significat. In hoc vi dñs iniuste egisse
cū iheu: nō eni peccauit i effusione sanguinis naboth: i
mo meruit vidicādo eā: vñ. iij. Reg. x. Qz studiose egi
sti qd rectū erat z placebat i oculis meis: z oia q̄ erāt i
corde meo fecisti cōtra achab: filij tui vsq ad quartam
generationē sedebūt sup thronū ísrl. rñdeo hoc p símí
le dictū ē: qz sicut illi puniti sūt: qz naboth interfecerunt:
sic z ísti qz dñs dereliquerūt: vñ. iij reg. x. Porro iheu
nō custodiuit vt ambularet i lege dñi dei ísrl. i Do
mui aūt iude. Hic tāgit, pmissio fcā bonis. k Mise
ricordia lectōe pphēsa. i. nota misericordia: fm q legitur
iij. Reg. xx. De manu regis assyriozz liberabo te. z. iij.
Reg. xix. in multis locis. l Ob hoc. i. ppt hoc.
m Promissa ē. i. fcā, pmissio liberatōis. Quía eçechi
as tē. alit exponit: k Misericordia lectōne pphēsa. s.
de qua legit osee p⁹: Domui iuda miserebor: z saluabo
eos i dño deo suo. hec saluatio legit. iij. Reg. xix. Qñ
vna nocte pcussa sūt i castris assyriozz. clxxv. milia:
l Ob hoc. s. m Promissa ē. misericordia. n Qz
eçechias tē sublatis idol. iij. reg. xviij. o Pat eius.
achaz: p Templū dei purgasse. p electōez sordiū z ex
hoc purificatū: vñ subdit: q Et purificasse. q. paly.
xxix. Mūdate domū dñi dei patrum nrozz z auferte
oēm imūdiciā de oi scūario. Explicit expositio ísti⁹
plogi Incipit postil. nicolai de lyra sup oseā, pphaz

z religiones cum pplo ísrl
agēte: saguis naboth: q i lō
co certe ieçrabel fuerat, pfu
sus i domo iheu pātri meo
rati: hieroboe, p pctō rēdū
datur⁹ significat. Hic factū
ē vt ira dei vl pplo ísrl p de
nūciatōez, pphete, pcessura
ōberet: Domui aūt iude mi
sericōdiā lectōe pphēsa ob
hoc prōmissa ē: qā eçechias
rex iuda fili⁹ achaz sublatis
idolis: q tā pāt eius: q̄z ceti

reges sacrauerūt templū
dei purgasse z purificasse
mōstrat. Explicit, plog⁹
Incipit argumētū i eūdez.

OSee crebro noīat
ephraim samariaz
ioseph iezrabel: z
vxorē fornicariā: z fornica
tōis filios: z adulterā cubi
culo clausā mariti mlto tē
pore sedē viduā z sub veste
lugubri viri ad se reditū p
stolari. Explic argumtū

bri hui⁹ vnitas: cū dī: De loco suo. qz hic coartant q̄sdī i vno
loco. Circa pmū i duodecim pphetis q̄tuor fuisse notant
s. numer⁹ cōuenies: ibi Duodeci. visus ispicies: Prophetaz
virtus stabilies: Ossa. Et fructus, psilies: Pullulāt. Circa
pmū satis pz ex noie q numerus duodenari⁹ ex denario z
binario ꝓponit. Per
denariū vero decem
pcepta decalogi: p bi
nariū aūt dilectio dei
z pximi designant⁹
Isti pphete. x. pcepta
decalogi ex dilectōne
dei z pximi seruauer
rūt: z alios ad hāc ob
seruātiā efficaciter idu
xerūt: vt pz ex, pcessu
hui⁹ libri: ppt qō sub
numero duodenario
cōuenient colligunt:
z iō in. xij. patriarchis
figurant: qz tāq̄ pies
fideles pplī ipz ad ob
seruātiaz decalogi ex
charitate dei z pxi
mi vbis z opib⁹ inui
tauerūt: iō de ipis pōt dici illud Gen. xxxv. Erūt filij iacob
duodecim. Per iacob q supplātatoz intpretat: ipe de⁹ oib⁹
psidēs z sub pedib⁹ suis tenēs intelligit: cui⁹ filij p adoptio
nis grām fuerūt isti. xij. pphe: z sic pz pmū. Circa 2m cōside
randū q sicut visus cozpalis stat ad supficiē visi cozpis: z
vltra nō, pgredit: sic itellectus nāli cognitōe stat ad illud qō
ex sēsibilib⁹ pōt cognosci nec vltra pt, pgredi. Sz itellect⁹, p
phetic⁹ lumie diuio cōfortat⁹, pgredit vltra. s. ad cognoscen
dū futura ptingētia: cordiū occulta z silia: sicut plen⁹ fuit
declaratū i pncipio libri psalmoz: z iō, pphete antiquit⁹ ap
pellabant videtes: qz videbāt illa q̄ alīs erāt occulta: fm q
dī. j. reg. ix. Qui eni, ppha dī hodie: vocabat⁹ oli videns. ve
rūtn qz hoc fiebat virtute diuina: iō dī 2ª petri. j. ca. Non
uolūtate humana allata ē aliqñ, pphetia: sz spūsco inspira
ti locuti sūt sancti dei hoies: z sic pz 2m. Circa tertiū sciēdū
q accipiēdo generalit ecclesiā. Una ē veter⁹ testamēti ac no
ui: fm q dicit Greg. home. vij. Quis patrisfamilias recti⁹
similitudinē tenet q̄ cōditoz noster: q̄ cos q̄s cōdidit sic pos
sidet sicut dñs subditos i domo: q̄ hz vineā vniuersalē. s. ec
clesiā. q̄ a pmo abel iusto vsq ad vltimū electū q̄ i fine mū
di nascitur⁹ est quot sanctos, ptulit q̄si tot palmites misit: z
sicut ē vna eccl̄ia sic ē vnū ecclesie cozpus. Hui⁹ aūt cozpis
robur tpe veteris testamēti cōstitit in sanctis, pphetis: ppt
qō merito dicunt: hui⁹ cozpis ossa. Et iō in plona hui⁹ coz
pis dicit mystice sanct⁹ iob: Ossib⁹ z neruis cōpegisti me.
Quia cozp⁹ ecclie veteris testamēti ꝓpactū fuit z fortificatū
p sanctos pphetas: q̄, p vitate fidei z mozz cōstanē steterūt
cōtra idolatras: z ples eozz p martyriū trāsterūt: vt amos
z esaias: z plures alij: z iō merito dicunt ossa, ppt actuum
fortitudines: z etiā neruí, ppt cōnexionē charitatis: z sic pz
tertiū. Circa quartū cōsiderādū q. xij. pphete nō solū i vi
ta verbis z exēplis fecerūt fructū optimū: sz etiā post moz
tē: z faciēt vsq ad fīnē mūdi p doctrinā eozz i hoc libro cō
tentā: ppt qō merito dicunt cōtinue pullulare: ppt qō de
quolibet eozz pōt dici illud Eccle. l. ca. Quasi oliua pullu
lās: z quasi cupressus i altitudinē se extollēs. Per pullulatō
nē oliue itelligit fructificatio pinguedinis gratie i vita psen
ti: z p altitudinē cypressi cōsecutio beatitudinis i futuro: z
vtrūq cōsequunt fideles vitā eozz imitādo eozz doctrinā im
plendo: z pz quartū z p consequēs tota ps pma pncipalis.
Circa 2m in quo notat libri vnitas considerandū q isti. xij.

Uodecim pphaz ossa pullu
lāt de loco suo. Eccle. xlix. Si
cut i libro psalmoz psalmi a
diuersis auctoribus cōpositi in
vno libro pplectūt: q dī liber
psalmoz: vt ibidē fuit plen⁹
declaratū: sic pphetie. xij. pro
phetarū i h⁹ libro reponunt q̄
dī liber. xij. pphaz: de quo pōt accipi verbū ppositū:
Duodeciz pphārū tē. In q̄ duo notant i generali. s. auc
toz q̄litas: cū dī: Duodeci pphaz ossa pullulant. z li

pphete vno ſpiritu fuerunt inſpirati: ⁊ ad vnum finem ſimiliſ ordinati: ⁊ ad inuicē charitate vniti: ppī qō decenter ſūt i eodē libro collocati quātū ad cor doctrinā: qō notat in vnitate loci cū dī: De ſuo loco. de quo pōt exponi qō dī Job. xxviij. Auro locus ē i quo cōflat. i ſacra ſcptura p auruz intelligit ſapiētia diuina que fuit i iſtis pphetis: ⁊ ſicut minera auri pluribus por tōib' colligit: ⁊ i vna fornace ad cōflanduz ponit: ⁊ ſic in vnam maſſā redigit: ſic ſapientia diuina i iſtis pluribus pphetis refulgēs i hoc libro colligitur ad inſtructionē fidelū vt i pñti cognoſcāt deū p fidē: ⁊ i futuro p aptā viſionez ad quā nos pducat q̄ cū patre ⁊ ſpūſancto viuit ⁊ regnat i ſecula ſeculoz Amen. ¶ In plogo. xij. pphetaz vbi dicit: Sicut in libro pſalmoz pſalmi a diuerſis auctoribus compoſiti ſē.

¶ Incipit liber Oſee prophete. ¶ Caplin. I.

Verbuz dñi qō factū ē ād oſee filiū beeri i diebus oçie ioathā achaz eçechie regū iuda: ⁊ in diebus hieroboā filij ioas regi iſrl

Principiuz loquēdi dño in oſee. Et dixit dñs ad oſee: Uāde ſume tibi vxorē fornicationuz: et fac tibi filios fornicationū: qā fornicans fornicabit terra ā dño. Et ābijt et accepit gomer filiam debelaiz: et ꝯcepit ⁊ peperit ei filium. Et dixit dñs

cui' fuit diſpenſator ſm oē doctores hebraicos ⁊ latinos. A fine vo vite achab vſq; ad pncipiū regni oçie ſub quo oſee cepit pphetiçare: put dī i textu fluxerūt. c. ij. āni: vt pōt de facili videri i quarto reguz numernado tpa regū intermediorū: ⁊ iō nō ē verisimile q̄ abdias inceperit poſt illū pphetare ſed magis ante: propter quod dicit ra. ſa. q̄ iſtud pncipium loquēdi refertur ad ſram ſequentem: cum dicitur: f ¶ Uade ſume tibi. ita q̄ iſtud fuit primum quod dominus locutus fuit ad oſee: g ¶ Uxorē fornicationū. dicunt aliqui q̄ iſta mulier quā duxit propheta in vxorē prius erat meretrix publica: ⁊ quāuis vile eſſet eam accipere propheta tamen ſe humiliauit in hoc volēs deo obedire: ſicut eſaias quāuis eſſet de genere regio: iuit tamen nudus ⁊ diſcalciatus vt obediret deo: claie. xx. Dicit tñ hiero. in prologo q̄ hec mulier non fuit fornicaria fornicatione corporis: ſed fornicatione mentis: quia erat idolatra ⁊ gentilis: ⁊ hoc videt verius: quia per hoc ſignum magis reſpondebat ſignato. ſ. idolatrie populi future: que per hoc ſignificabat: ſm q̄ poſtea ſubditur quia fornicans fornicabit terra a dño. h ¶ Et fac tibi filios fornicationum. In hebreo habet ſic: Accipe tibi vxorē fornicationū ⁊ filios fornicationum. ſ. accipe cū matre filios quos ante habuit: ita q̄ accepit matrem i vxorem: ⁊ filios eius adoptauit. Filij enim quos genuit in ea poſtquā fuit eius vxor non poterant dici filij fornicationum fornicatione corporali quia legittimi erāt nec fornicatione idolatrie quia pphēta non permiſiſſz ⁊ ideo quod dicit in translatōne noſtra: Fac filios fornicationum. ſic eſt exponendum: Filios fornicationum fac tuos per adoptionē: i ¶ Quia fornicās fornicabitur terra. ſ. x. tribuū ⁊ duaz: k ¶ A dño p idolatriaz que eſt ſpiritualis fornicatio: ⁊ dicit: Fornicās fornicabit. reduplicando ad denotandum multiplicatōez idolatrie: que facta fuit illo tēpore in vtraq; parte terre: pter qō regnū decē tribuū pmo fuit captiuatū ſub oſee iij. Reg. xvij. ⁊ poſtea regnum duarum tribuum ſub ſedechia. iij. Regū vltimo. Et ſic patet q̄ in hac parte ponitur captiuitatis ratio: ſcilicet idolatrie multiplicatio. l ¶ Et abijt. Hic conſequenter ponitur decem tribuz captiuatio que fuit prima: poſtea ſubdetur de captiuatione duarū tribuū que fuit ſecunda. Hec tamen pars prima diuiditur: quia primo ponitur captiuitas: 2° eius diuturnitas: ibi Et concepit. Circa primum dicitur: l ¶ Et abijt. prompte deo obediens. m ¶ Et accepit gomer. nomen eſt mulieris quā accepit in vxorem. n ¶ Filiam debelaim. vna dictio ē debelaim ita q̄ de nō eſt prepoſitio hic: vt aliqui dicūt: ⁊ eſt nomen proprium patris huius mulieris: vel loci vnde fuit nata: ſicut frequenter in ſcriptura dicunt filie hieruſalem mulieres inde nate. o ¶ Et concepit. de propheta.

¶ Additio.

Ecūdū ſniam beati Augu. oium pſalmoz i pſalterio cōtētoz actor fuit ipe dauid: lz q̄da pſalmi ab alijs ītitulent: vt aſaph: ⁊ filijs choze: ⁊ huiuſmodi: que q̄dē ſnia licet ei ab aliquibus ꝺdicat nihilomin' pbabilior videt ⁊ verior: put ſufficienter fuit declaratum in addi. ſuper pſalmum primū. ¶ Replica.

In pfatione. xij. pphetaz poſtil. dicit: Sicut pſalmi a plurib' editi cōtinent i vno libro pſalmoz: ita iſte pphetie ponunt i vno libro pphetaz. Cōtra q̄ Burgeñ. dicit: oium pſalmoz dauid fuiſſe auctorez ſm opinionē beati Augu. Quid aūt mihi videat ad cōcordandū opiniones ſanctoz doctoz Augu. ⁊ hiero. vide. ō circa pmum pſalmū i correctorio. ¶ Ca. I.

Verbū dñi. Liber iſte i. xij. ptes diuidit ſm. xij. pphetas: ⁊ ſūt ptes note. Prima aūt ps i qua cōtinet pphetia oſee diuidit in pemiū ⁊ tractatū q̄ incipit: ibi Principiū loquendi. In pemio pmo oñdit pphete genus: cū dī: b ¶ Ad oſee filiū beeri. ⁊ fuit iſte beeri ppha ſicut ⁊ filij eius pphetia nō habeat: ſicut nec de multis alijs q̄ tamen i ſcriptura pphete nominant: habēt eni hebrei p regula: q̄ qñ i pncipio alicui' pphete patris nomen exprimit: pphetā fuiſſe itelligit 2° oñdit pphetie tēpus: cū dī: c ¶ In diebus oçie ioathan achaz ⁊ eçechie regū iuda. tēporib' eni iſtoz quatuor pphetauit. d ¶ In dieb' hieroboaz filij ioas. iſte eni hieroboā fuit rex iſrl ⁊ noīat hic: q̄z regnauit cū oçia rege iuda. xiij. annis. e ¶ Principiū. Hic icipit tractat' ⁊ diuidit i duas ptes: q̄z pmo pphetat nō ſolū verbis ſed etiā ſenſibilib' factis: 2° ſimplicib' verbis ca. iij. Circa pmā partē in qua virtualiter cōtinēt illa que poſtea ſequunt conſiderandū q̄ ſicut dicit apoſto. ad ro. xi. Cecitas ex pte cōtingit i iſrl vt pleni tudo gētiū itraret: ⁊ ſic oīs iſrael ſaluus fieret. q̄ implebit circa finē mūdi qñ iudei cōuertēt ad xpm generaliter detecta falſitate antichriſti: ⁊ ſm hoc pphēta tria facit: pmo ḡ denūciat futurā iudeoz excecationē: 2° gētiū illuminatōnem: ibi Et erit. 3° iudeoz finalē cōuerſionē: ca. iij. Pria adhuc in duas: q̄z pmo tangit iudeoz captiuitas pcedēs xpi aduētū: 2° eoz cecitas i eius aduētu: ibi Et ꝯcepit. Prima adhuc in duas: q̄z pmo ponit captiuitatis rō: 2° ipa captiuitas: ibi Et abijt ⁊ accepit gomer. Circa pmū dī: c ¶ Principiū lo-

p Voca nomẽ ei⁹ iezrahel. qz captiuationez regni. x. tribuũ p xp̃m volebat significare: eo q iezrahel erat ciuitas regia: qz ista tñ pũitio icepit a zacharia abnepote iheu iõ subdit: q Et visitabo. i. puniã seu vindicabo. r Sãguinẽ iezrahel. i. sanguinẽ inoxiũ effusũ i iezrahel: qò exponũt aliq̃ de sanguine naboth ibi effuso: vt hi. iij. Reg. xxi. Sz huic dicto obuiat qò subdit s Sup domũ iheu. qz dom⁹ ei⁹ nõ fuit punita p̃pter sanguinẽ naboth: sz magis exaltata: eo q iheu in vindictaz sanguis naboth dele uit domũ achab ppi qò t ppi occisionez sacerdotũ baal dñs dixit ad eũ. iiij. Reg. x. Quia studiose egisti quod rectũ erat t placebat i oculis meis: t oĩa q̃ erãt in corde meo fecisti ꝺ domũ achab: filij tui vsq; ad quartã generationez sedebũt sup thronũ ísrl. sz qz iheu postea fecit malũ corã dño vt ibidẽ hĩ: t filij ei⁹ post eũ: iõ istud malũ dr̃ sanguis iezrael: t qz isti vel eoz aliq̃ inocẽtes occiderũt t illud dr̃ hic vindicari sup domũ iheu: qò fuit impletũ i zacharia ei⁹ abnepote: vt hi. iij. reg. xv. t extũc mltũ fuit afflictũ regnũ ísrael quousq; fuit captiuatũ p reges assyrioz. ſ. theglathphalassar t salmanasar: iõ sequitur: t Et dẽſ. sa. re. oo. ísrl. osee eius rege captiuato. v Et in illa die. i. illo tpe x Conterã arcũ ísrl. qz tunc debellati fuerũt ab assyrijs. y Et cõcepit. hic ꝓsequeni denũciat captiuitatis diurnitas p nomẽ filie nate cũ dr̃: z Voca nomẽ ei⁹ absq; misericordia. iõo sdr̃: a Quia nõ addã vltra miseri domui ísrl. vltra differẽdo eius captiuitatẽ. b Sed oblíuione oblíuíscar. dimittẽdo i captiuitate sicut dimittit res data oblíuioni: vñ fm hebreos illa captiuitas nõ ẽ adhuc reuocata. c Et domui iuda miserebor. ei⁹ captiuitatẽ differendo: qz ppter merita eęchie ꝺ regnauit tpe osee pplus iuda fuit saluatus de manib⁹ sennacherib miraculose: iõ subdit: d Et saluabo eos i dño deo suo. i. in virtute dñi ꝺ misit angelũ t interfecit i castris assyrioz. clxxxv. milia bellatoz. iij. reg. xix. iõ subdit: e Et nõ saluabo eos in arcu tc̃. t nõ solũ misertus fuit dñs regni iude captiuitatẽ differẽdo vsq; ad tẽpus sed. cheſz etiã inductã relaxãdo ilspirãdo cyro regi oare licẽtiã populo redeũdi: vt hĩ esdre. j. f Et ablactauit. i. a lacte amouit: t p hoc delignat q̃ ois cõsolatõ esset regno ísrael subtrahẽda. g Et cõcepit. postq̃ egit de captiuitate regni ísrl que ꝓcessit xp̃i aduẽtũ: hic in aduentu xp̃i describit cecitas iudeoz: t hoc per nomen filij nati cũ dr̃: b Voca nomẽ ei⁹ nõ pplis me⁹. qz negauerũt ip̃m añ pilatũ dicẽtes: Nõ habemus regẽ nisi cesarẽ: t tũc ꝓprie facti sũt nõ populus eius: fm q̃ ꝑdixerat danielis. ix. caplo: Post hebdomades. lxij. occidet xp̃us: t nõ erit ei⁹ pplus q̃ eũ negatur⁹ ẽ. t de illis dr̃ hic: Quia vos nõ populus me⁹. In ca. ꝓmo osee vbi dicitur in postilla: Et fuit iste beeri ꝓpha sic t filꝰ tc̃. Additõ.

ad eũ. Voca nomẽ ei⁹ iezrahel. Quoniã adhuc modicũ et visitabo sãguinẽ iezrahel sup̃ domũ iheu: et q̃escere faciã regnũ dom⁹ ísrl. Et i illa die cõterã arcũ ísrl i valle iezrahel. Et cõcepit adhuc: t pepit filiam. Et dixit ei: Voca nomẽ ei⁹ absq; misericordia. Quia nõ addã vltra miseri domui ísrl: sed oblíuione oblíuíscar eoz. Et dõmui iuda miserebor et saluabo eos in dño deo suo: et nõ saluabo eos i arcu t gladio: t in bello t in equs t in equtib⁹. Et ablactauit eã: q̃ erat absq; misericordia. Et cõcepit t pepit filiuz Et dixit ei: Voca nomẽ ei⁹ nõ pplis me⁹. Quia vos nõ pplis me⁹: t ego nõ ero ve

T dictũ fuit in additõe sup hieremiã p° caplo lz i dicti cuiusdã doctoris thalmudici repiat: q̃ qñ nomẽ patris alicui⁹ pphete exp̃mit i ꝓncipio ꝓphetie filij: pat etiã intelligit fuisse ꝓpheta: nõ tñ hoc dictũ reputat vt regula apò eos: sz tãq̃ dictũ qò eadẽ facilitate ꝓtenit q̃ approbat cũ nullũ fũdamẽtũ hẽat i sacra scriptura: nec etiã i rõe: nã mãifestũ ẽ q⁹ deꝰ idifferẽti dat domũ ꝓphetie cui vult etiã si nõ sit filꝰ ꝓphete. Itẽ ad nr̃az erudi

tionẽ nõ vr̃ ꝓtinẽ nosse an beeri pr̃ osee fuerit ꝓpheta vel non cum prophetia beeri non inueniatur. Si enim ꝓphetia beeri inueniret: oporteret nos cognoscere q⁹ eẽt ꝓpheta vt eius ꝓphetiã reciperem⁹: sz cũ talis ꝓphetia non inuenit curiosũ videt magꝭ q̃ vtile scire ip̃z fuisse prophetam vel nõ. Idẽ dõm de alijs patribus ꝓphetaruz quoz nomia i ꝓphetijs filioz exprimunt q̃ q̃dẽ noiatio patrũ vt dicũt q̃dã hebreoz expositores fit eo q⁹ tales patres erãt suis tpibus famosi: qua rõne etiã nominant i aliq̃bus ꝓphetijs nõ solũ patres sed etiã auꝰ t paui: vt de zacharia t alijs. In eodẽ ca. vbi dr̃ i postilla: In diebus hieroboam filij ioas. Additio.

Iquerat quare i ꝓphetia esaie q̃ ꝓphetiçauit tempoꝛib⁹ quatuoꝛ regũ iude hic nominatoz nõ nominat hieroboam q̃ regnauit cum oĩa rege iuda xliij. anis vt dr̃ in postilla: t tñ nominat hic in ꝓmio osee Quid ad hoc dicẽdũ sit hĩ in additõne ꝓma sup ꝓmuz capitulũ esaie. In eodẽ ca. vbi dr̃ in postilla: Uxorem fornicarjam. Additio.

Ecũdũ trãslationẽ ionathe. ſ. chaldaicũ illud qò hic dr̃: Sume tibi vxorẽ fornicariã. Et abijt t accepit gomer filiã debelaim t cõcepit tc̃. similiter t illud qò. j. tertio ca. dr̃: Adhuc vade t dilige mulierẽ tuã dilectã amico tc̃. totũ intelligit in visione ꝓphetica factum nõ aũt i re: qò lz deuiet a cõi expositõe doctoz nr̃oz t etiã hebreoz: videt tñ aliquã ptẽ veritatis hr̃e. Primo ex hoc q⁹ accipere mulierẽ fornicariã mentis aut corꝓris: dato q⁹ postq̃ eã accepit ꝓpheta neutro mõ esset fornicaria: tñ ad huc haberet spẽm mali: quod deus nõ ꝑciperet facẽ pr̃sertiz ꝓphete: cuius vita cederet alijs in exẽpluz. Itẽ istud factuz nullo mõ correspõdet rei figurate. Illa eni gomer erat fornicaria tãtũmõ añq̃ eã accipet ꝓpheta: sed post acceptõnem erat vxor legittima t casta ꝓiugali castitate fm cõmunẽ expositionẽ: sed cõstat q⁹ regnũ ísrl t etiã regnũ iude postquã deo fuerũt coniuncta p legis acceptionẽ fornicata sũt a deo fm aũt expositionẽ chaldaicã ꝓpheta accepit illã fornicariam t fecit filios fornicationũ: qò ꝓprie correspõdet rei figurate: sz qz fm istã expositionẽ hoc solũ fuit fm visionem ꝓphetica t nõ realiter: iõ nulla rõnez habet peccati vel mali exempli. similiꝭ exponũt aliq̃ illud qò hr̃ Genẽ. xv. Sume tibi vaccã triennem t azietẽ triũ annoz tc̃. qò totũ fuit factũ i visione ꝓphetica: qò satis sufficiebat ad certificatõem abrae de his q̃ ibidẽ ꝓtinẽt: iã eni modicũ añ de ipo dixerat Credidit abraam deo t reputatũ est ei ad iusticiaz. t sic videt q⁹ iam non oportebat ostendere sibi signa visibilia ad credendum: cuius simile põt dici in proposito. Replica

Jrca ꝓmũ osee Burgen. mouet ꝺ postil. dicẽtẽ q⁹ patres ꝓphetaz i exordijs noiati fuerint etiã ꝓphete fm regulã hebreoz: de hoc vide correctoriuz circa ꝓmũ capitulũ hiere. etiaz circa idẽ caplm burgen. vt

ūsmael manꝫ mouet cōtra oēs: nimiꝝ q̄ oiuꝫ ꝫ eū moueā-
tur. Dicit eni illū passum: Accipe fornicaria ⁊c. nō debere
itelligi ſm rē ſz ſm ꝓphetica viſionē nō realiter: q2 hz ſpeciez
mali quā de nō ꝓciperet: vt ꝓpheta cederet alijs in malum
exempluz: huius correctionē vide Gen. xij. i correc. penultio.
Sed q̄ Burgen. hic arguit q̄ factū nullo mō correſpōdet rei ſignate: nō valet: q2 ſz materiā ſubiectā vtiq; corrūpit: quāuis nō oportet figurā ⁊ figuratū p oia corrūpere vt pz p totā legē veterez imo ⁊ burgen. j. xi. c. cū glo. dic: Typꝰ ptez indicat q̄ ſi totū ꝑdat i typo: iā nō ē typus ſz veritas. corrūpit autē ſm materiaz fornicarie vt ira fornicās ſit figurata: ſed nō oportet ſi fornicaria ſūpta i mīmōiuz fuit emendata q̄ igit iſrl figuratus debuit cē emēdat⁹. Et dicunt legittimi filij: ſi ilī fornicationū a denominatione matris: qñ poſita fuit in exēplo figurali. Quia tūc deus etiā ſynagogaz reciperet in vxorē legitimā ſi auferret fornicationes ſuas a facie ei⁹ ⁊c. put etiā Burgen. exponit.

ſter de⁹. ¶ Ca. II.

Et erit numer⁹ filioruz iſrl q̄ſi harena maris: q̄ ſine meſura ē: ⁊ non nūmera bit. Et erit i loco: vbi dicēt eis nō ꝑplus me⁹ vos: dicēt eis: filij dei viuētis. Et congregabunt filij iuda ⁊ filij iſrl pariter: ⁊ ponent ſibimet caput vnū: ⁊ aſcendent de tra: q2 magn⁹ dies ieſrahel. Dicite frātrib⁹ vīs pplus me⁹: ⁊ ſoroꝛi vīe miſericordiam cōſecuta. Judicate matrē vſram iudicate: q̄oniaz ipa nō vxor mea: ⁊ ego nō vir ei⁹. Auferat fornicatōes ſuas a facie ſua: ⁊ adultería ſua de medio vberū ſuoꝝ: ne forte expoliē eā nudā: ⁊ ſtatuā eā ſm die natiuitatis ſue: ⁊ ponaz eā q̄ſi ſolitudinē: ⁊ ſtatuā eaz velut tra inuiā: ⁊ interficiā eā ſiti: ⁊ filioꝝ illi⁹ nō miſebo: q̄oniā filij fornicationū ſūt: q2 fornicata ē mat. eoꝝ: cōfusa eſt q̄ cōcepit eos: dixit enim: Vadā post amatores meos q̄ dant panes meos ⁊ aquas meas lanā meā ⁊ linū meū oleū meū ⁊ potū meū. Propterea ecce ego ſepiā viā tuā ſpinis ⁊ macerā maceria meā ⁊ ſemitas ſuas non inueniet. Et ſequetur amatores ſuos ⁊ non comprehendet eos ⁊ quęret eos ⁊ non inueniet: ⁊ dicet: Vadā ⁊ reuertar ad virū meū priorem: quia bene mihi erat tunc magis quam nunc. Et ipſa nō cognouit quia ego dedi ei frumentū ⁊ vinū ⁊ oleū ⁊ argentū multiplicaui ei: aurum autem fecerunt ex quo ſacrificauerunt Baal. Propterea conuertar ⁊ tollam frumentum meum in tempore ſuo ⁊ vinum meum in tempore ſuo: ⁊ liberabo lanam meam ⁊ linum meum ne operiatur turpitudo nuditatis ſue. Et nunc reuelabo ſtultitiam eius in conſpectu amatorum eius: ⁊ nullus eruet eam de manu mea. Cauſabor autem omnes lętitias eius: ſolemnitates eius ⁊ neomenias eius ⁊ ſabbata eius ⁊ vniuerſa ſolemnia eius. Et perdam vineas eius ⁊ ficus eius de quibus dixit: Hęc mihi merces dedit quę dederunt amatores mei mihi: ⁊ ponam eas in ſaltum: ⁊ comedet eas beſtia agri. Et viſitabo ſuper eam dies Baalim in quibus adolebat eis ⁊ ornabatur inauribus ſuis ⁊ monilibus ſuis: ⁊ ibat poſt amatores ſuos ⁊ mei obliuiſcebatur dicit dominus. Propterea ecce ego lactabo eam ⁊ ducam in ſolitudinem: ⁊ loquar ad cor eius. Et dabo ei vineas ſuas

h Vadã post amatores meos ⁊c. post idola quib⁹ victuz ⁊ vestitũ ⁊ alia necessaria attribuebant. i Propter hec ecce ego sepiã vias tuas spinis ⁊c. i. chaldeis obsidẽtibus hierusalẽ i circuitu cũ gladijs ad interficiẽdũ. k Et semitas suas nõ inueniet. i. vias p quas possit effugere. l Et sequetur amatores suos. i. deliberabit aduẽtũ egyptioz q̃ pmiserãt ei auxiliũ. m Et ñ apphẽdet eos. qz nõ fuerũt eis i auxiliũ sz magis in nocumẽtũ. n Et dicet: vadam ⁊ reuertar. qz ciuitas hierusalez videns se in arto positã ⁊ in pũcto captiõis ⁊ destructionis: pcepit q̃ male fecerat colẽdo idola: ⁊ querẽdo humanuz auxiliũ ex dei diffidẽtia: sed hoc fuit nimis tarde.

nicata ẽ mal⁹ eoz. Cõfusa ẽ q̃ cõcepit eos: qz dixit: Vadã post amatores meos: q dãt panes mihi: ⁊ aq̃s meas ⁊ lanã meã ⁊ linũ meuz oleũ meũ: ⁊ potuz meum. Propt hoc ecce ego sepiã viã tuã spinis: ⁊ sepiã eam maceria. Et semitas suas ñ inueniet: ⁊ sequet amatores suos: ⁊ nõ apphẽdet eos: ⁊ q̃ret eos ⁊ nõ inueniet. Et dicet: Vadã ⁊ reuertar ad virũ meũ pozẽ: qz bñ mihi erat: tũc magis q̃z nũc. Et hec nesciut: qz ego dedi ei frumẽtũ ⁊ vinũ ⁊ oleum: ⁊ argẽtũ multiplicaui ei ⁊ aurũ: quẽ fecerũt baal. Iccirco conuertar ⁊ sumã frumẽtũ meũ in tpe suo: ⁊ vinũ meũ in tpe suo: ⁊ liberabo lanaz meã: ⁊ linũ meuz: que opiebãt ignominiã ei⁹. Et nũc reuelabo stulticiã ei⁹ i oculis amatoz ei⁹: ⁊ vir nõ eruet eã de manu mea. Et cessare faciã oẽ gaudiũ ei⁹: solẽnitatẽ ei⁹ neomeniã ei⁹: sabbatũ ei⁹: ⁊ oia festa tpa ei⁹. Et cõsumpã vineã ei⁹ ⁊ ficũ ei⁹ de q̃bus dixit: Mercedes hec mee sũt: q̃s dederũt mihi amatores mei. Et ponã eã in saltũ: ⁊ comedet eam bestia agri. Et visitabo sup eã dies baalim: q̃b⁹ accẽdebat incẽsũ: ⁊ ornabat⁹ iaure sua ⁊ monili suo: ⁊ ibat post amatores suos: ⁊ mei obliuiscebat dic̃ dñs. Propt hoc ecce ego lactabo eã ⁊ ducã eã in solitudinẽ. Et loquar ad coz ei⁹: ⁊ dabo ei vnitores ei⁹ ex eodẽ loco ⁊ vallẽ achoz ad apiendaz spez. Et cãnet ibi iuxta dies iuuẽtutis sue: ⁊ iux dies ascẽsionis sue de tra egypti. Et erit i die illo ait dñs: vocabis me: et non vocabis ultra baalim mei. Et auferam nomina baalim de ore eius: et non memorabuntur vltra nominum. Et dispondebo eis testamentum in die illa cum bestia agri: et cum volucre celi: et reptili terre. Arcum quoque et gladium et bellum conteram de terra: et faciam eos dormire fiducialiter. Et desponsabo te mihi in sempiternum: et desponsabo te mihi in iustitia et in iudicio: et in misericordia et in miserationibus. Et desponsabo te mihi in fide: et scies quia ego dominus. Et erit in die illa exaudiam dicit dominus exaudiam celos: et ipsi exaudient terram. Et terra exaudiet frumentum et vinum et oleum: et ipsa exaudiet iezrahel. Et seminabo eam mihi in terra: et misericordiam consequar non misericordiam consecutam: et dicam non populo meo populus meus es tu: et ipse dicet deus meus es tu.

o Et dicet: vadam ⁊ reuertar. qz ciuitas hierusalez videns se in arto positã ⁊ in pũcto captiõis ⁊ destructionis: pcepit q̃ male fecerat colẽdo idola: ⁊ querẽdo humanuz auxiliũ ex dei diffidẽtia: sed hoc fuit nimis tarde. p Et hec nesciuit. Hic cõsequẽter denũciat dca captiuitas culpabilis rõne ignorãtie: que causat in aia ex peccatoruz multiplicatõe: fz q̃ dicit sap. ij. ca. Excecauit illos malicia eorum. ⁊ fm hoc dicit hic: p Et hec nesciuit: qz ego dedi ei frumentũ ⁊c. i. cibuz ⁊ potũ ⁊ indumẽtũ: q diuitie sũt naturales. q Et argentũ multiplicaui ⁊c. i. diuitias artificiales: magna. n. cecitas fuit attribuere talia idolis surdis ⁊ multis. r Que fecerũt baal. ei sacrificia offerendo ⁊ pciosis eum ornãdo. s Iccirco cõuertar ⁊ sumã frumẽtũ ⁊c. i. auferã ab ea bona ad victũ ⁊ vestitum ptinẽtia. t Et liberabo lanã meã. de seruitute: qz seruit idolatrijs eoz ignominiã operiẽdo. v Et nũc reuela. stul. eius i ocu. ama. ei⁹. i. cozã idolis q̃bus seruiebat: ⁊ scientibus egyptijs q̃b⁹ ꝓfederata erat. x Et vir nõ eruet eã. egyptij. n. nõ poterãt eã iuuare sicut pmiserãt. y Et cessare fa. oẽ gau. ei⁹. ciuitatẽ ⁊ populũ destruẽdo. z Solẽnitatẽ ei⁹. i. solẽnitates: ponẽdo singulare pro plurali: sicut Exo. viij. Venit musca grauissima. ⁊ que sint ille solẽnitates explicat magis dicẽs: a Neomeniã ei⁹. q̃ fiebat i pncipio cuiuslibet mẽsis. b Et sabbatũ ei⁹. in fine cuiuslibet hebdomade. c Et omnia festa tẽpora ei⁹. i. festa tẽporalia que fiebãt semel i ãno s. pasche ⁊ pẽtecostes ⁊ similiũ. d Et cozrũpã vineã eius ⁊c. i. vineas ⁊ alias arbores fructiferas quas pcisderũt chaldei in terris circa hierusalẽ exist̃etibus. e De quibus dixit: Mercedes he ⁊c. qz non soluz bona mobilia attribuebat beneficio idoloz: sed etiã bona immobilia: f Et ponã eã i saltũ. hierusalẽ eni destructa lõgo tpe fuit sine habitatoribus: ⁊ sic creuerũt ibi spine ⁊ frutecta. g Et comedet eã. i. bona ei⁹ h Bestia agri. i. nabuch. qui versus in amẽtiã eiectus fuit ab hominibus ⁊ cũ feris fuit habitatio eius: vt hĩ danielis. iiij. i Et visitabo sup eam dies baalim. i. in quibus seruiuit baalim: debite puniendo. k Et ornabat⁹ inaure sua ⁊c. ad reuerẽtiã eni idoloz ornabãt se habitatores hierusalẽ: sic catholici i festis sanctoz. l Propter hoc. p tem istã exponit ra. sa. de captiuitate babylonica ⁊ ei⁹ relaxatõe vsq̃z ad finẽ capli ⁊ aliq̃ expositores catholici eũ sequunt̃ in pte exponentes de reductõne captiuitatis babylõice. Ꝟz ꝯ hoc obuiat lra i pluribus locis ⁊ potissime i fine capitli: qz ab aplo ad romanos. ix. allegat dicta lra de ꝓuersione gẽtiliũ ad fidez vt videbit: ⁊ fm hoc in pte ponit gẽtilitati vocate diuina cõsolatio vt supra dictum ẽ i diuisione: ꝓpt hoc istud nõ copulat immediate ad lraz pcedẽtẽ: sz ad illud qđ. s. positũ ẽ: Dicite fribus vestris ppls me⁹: ⁊ soroi vre. i. gẽtilitati cõuerse. Mificodiã psecuta ⁊c. l Propt⁹ ecce ego lactabo eaz. cõsolatõibus spũsci vñ actuũ. x. ca. legit: q̃ pdicãte petro cecidit spũsctis super corneliũ ⁊ alios gẽtiles q̃ erãt cũ eo ⁊ loquebãtur linguis. m Et ducã eã in solitudinẽ. qz a tpe aplorum multi cõuersi ad fidẽ trãsferebãt se ad loca solitaria vt meli⁹ vacarent cõtẽplatõi ⁊ reficerent cõsolatõe diuina: ió subdit: n Et loquar ad coz ei⁹. qđ fit in secretoz reuelatõe: ⁊ spũsci consolatõne. o Et da. ei vini. ei⁹ ex eo. loco. Isti sunt apli q̃ vinũ doctrine xp̃i fidelib⁹ ppinauerũt: ꝓpt qđ saluator dicit de seipo Joh. xv. c. Ego sũ vitis vera ⁊c. Et istud vinuz germinat virgines: çacharie. ix. Et isti vinitores fuerunt ex eodẽ loco: qz nati i iudea sicut ⁊ christus. p Et vallem achoz. nõ ẽ nomẽ loci fm q̃ dicit ra. sa. qz achoz nõ est nomen ꝓpriũ sz appellatiuũ ⁊ turbationẽ significat: vt pbatũ fuit iosue. vij. ⁊ ió p vallẽ achoz itelligit humil cõtritõ de peccatis: sicut dicit idẽ ra. sa. ꝓpt qđ andreas ⁊ alij sequẽtes eũ dicẽtes q̃ vallis achoz ẽ h nomẽ loci iuxta hiericho quẽ pmo itrauerũt redeũtes de babylone magis iudaizant gẽtũ ad hoc q̃ ipe. q Ad apiendã spez. humil. n. ꝓtritõ de peccatis apit spẽ salutis. r Et canet ibi. deũ laudãdo s Juxta dies iuuẽtutis sue. ⁊ q̃ sint illi dies subdit: Et iuxta. ⁊ p idest: Et iuxta dies ascẽsionis ei⁹ de tra egypti. tunc eni ascẽdẽs de mari rubro cecinit: Cantem⁹ dño gloriose ⁊c exo. xv. Sic pmitiua eccl̃ia valde fuit diuinis laudib⁹ intẽta vt pz in actibus aplorum in pluribus locis. t Jn die illa. i. tpe noui testamenti v Vocabit me ⁊c. balaim. dicũt hic aliq̃ q̃ baalim idẽ significat q̃ vir meus: ⁊ tamen

redeũtes de captiuitate vitabãt hoc nomẽ: eo q̃ erat simile nomini idoli. s. baal. Ra. sa. hoc exponit magis catholice quãtũ ad hoc dicẽs q̃ vir meꝰ hic accipit. i. sponsus meus que ẽ noiatio amoris. Baalim vero ꝑ m ꝓprietatẽ hebraici sermonis idẽ ẽ q̃ dñs meus: q̃ noiatio ẽ timoris: ꝑ m illud malach. ꝑmo ca. Si ego dñs vbi ẽ timor meꝰ? Et sic ẽ sensus q̃ ex familiaritate cum deo ꝑplis eiꝰ vocabit eũ sub nomine amoris ⁊ nõ timoris: ⁊ hoc ꝓpe ꝓuenit statui noue legis q̃ ẽ lex amoris ꝑ m q̃ dicit Augusti. Breuis differẽtia legis ⁊ euangelij: timor ⁊ amor. Sic igit timori succesſit amor. ℣ Et aufe. noia baalim de ore eiꝰ ⁊c. sicut pz impletũ ꝑ ꝑdicatores aploꝝ ⁊ aliorꝝ credẽtiũ q̃ cessauit idolatria q̃si p totũ mũdũ ¶ Et pcutiã eis fedus i die illa .i. tẽpore gre. ʒ ¶ Cum bestia agri. i. cũ crudelibus tyrãnis: a ¶ Et cũ volucre celi. i. cũ regibus supbis: b ¶ Et cũ reptili terre. i. cũ eoꝝ ministris: q̃ ⁊ isti q̃ i ꝓncipio psequebant fidẽ xpi: ad fidẽ sũt cõuersi i magna ꝑte totius mũdi: ⁊ maxime a tpe cõstantini. c ¶ Et arcũ gladiũ ⁊ bellũ cõterã. q̃ xpianoꝝ psecutores facti sũt eoꝝ defensores: iõ sequit: d ¶ Et dormire. i. desecre e ¶ Eos faciaz. sedata psecutione. f ¶ Et spõsabo te mihi in eternum. q̃ ecclesie xpi spõse nõ succedet nisi status glorie. g ¶ Et spõsabo te mihi i iustitia ⁊c. q̃ fides sine operib' mortua est. h ¶ Et erit in die illa exaudiã. s. ꝑces fideliũ: ⁊ subdit modus: i ¶ Et. ꝑ id est k ¶ Exaudiã celos ⁊c. qõ intelligit de multiplicatione bonoꝝ tpaliũ ⁊ spiritualiũ in ecclesia. Dicunt eni celi exaudiri: q̃n dei volũtate rorẽ ⁊ pluuiã salutiferã infũdũt: ⁊ terra q̃n humectat ⁊ fecũdat sic diffusa: ⁊ terre nascẽtia q̃n terra ꝑfert ea i abũdãtia. Q̃nq̃z vero ad abũdãtiã bonoꝝ spũaliũ celi dicunt exaudiri: q̃n angeli q̃ sũt ciues celestes ipetrãt apud deũ etiã bona ꝑ regnis ⁊ ꝑsonis sue custodie cõmissis: ⁊ terra. i. habitatores eiꝰ q̃n ex audiunt ab angelis: ⁊ bona spũalia ꝑ triticũ vinũ ⁊ oleum designata: q̃n multiplicant i fidelibꝰ populis: iõ sequitur: l ¶ Et hec exaudiẽt iezrabel. i. semẽ dei cuiusmõi sunt fideles: sicut supra dictũ ẽ ca. j. ꝑpe q̃ ro. sa. dicit hic q̃ ꝑ iezrabel intelligunt filij captiuitatis i sua reuersione: q̃ nõ põt i telligi de ciuitate iezrabel ad quã nõ redierũt: vt dictũ ẽ. s. Ista aũt cõpleta sũt i ecclesia fideliũ q̃ ex dei bñficio bonis spũalibꝰ ⁊ tpalibus ẽ fecũda. m ¶ Et miserebor eiꝰ q̃ fuit absq̃z misericordia. trãslatio. lxx. hz: Et diligã nõ dilectam ⁊c. i. gẽtilitatẽ: q̃ añ vocatõem nõ erat dilecta: ⁊ in hoc sẽsu allegat hanc scripturã aplus ad ro. ix. ꝑpe quod sic est itelligẽda ps ista vt ꝑdictũ ẽ. ¶ In ca. ij. vbi dicit in postilla: Et vallem achor. nõ ẽ nomẽ loci. ¶ Additio:

Secundũ glosã achor ẽ nomẽ ꝑpriũ: ⁊ significat illũ trãsgressorẽ de quo fit mẽtio ioue. vij. a quo vallis illa i qua fuit interfectus vasllis achor noiatur. ⁊ ẽ sensus: q̃ sicut punito illo achor israelite habebãt spez vincẽdi: sic destructa hierusalẽ ⁊ tẽplo ꝑ romanos: ⁊ punitis his qui peccauerunt in xpo: quasi destructis figuris: iaz habent apostoli gaudiũ ⁊ spem q̃ totum mundum xpo subiũcient: vt i glosa. ¶ In eodem vbi dicit i postilla.

Et sponsabo te mihi in sempiternũ ¶ Additio. Er repetit hic desponsatio: ꝑmo cum dicit: Desponsabo te in sempiternũ: 2° cũ dicit: Et desponsabo te mihi i iustitia ⁊ iudicio ⁊ i misericordia ⁊ miserationibus: 3° cũ dicit: Et desponsabo te mihi in fide: ⁊ scies q̃ ego dñs. Vñ fm glosã ꝑmo sponsauit deus ecclesiaz antiquoꝝ i abraam: vel cũ eduxit eaz de egypto: vt vxorẽ haberet sempiternã. Secũdo i mõte synai dãs eis ꝓ sponsalibus legis iusticiã ⁊ iudiciũ ⁊ iũctã legi misericordiã vt si peccauerit captiuet: si pẽnituerit renouetur Tertio spõsauit eam in aduentu filij: quod est i fide trinitatis: in qua fide credentes statim sciunt q̃ ille est deus quẽ ꝑius negauerunt. hec in glosa. vnde subdit: Et scies quia ego dominus. ¶ Replica.

In ca. ij. vbi dicit: Et vallez achor. postillator dicit: Achor non esse nomen ꝓpriũm sed appellatiuũz significans turbationẽ: ⁊ hoc clarius exposuit iosue. vij. ibi burgeñ. ei nõ ꝓtradixit: hic autem ꝓpter quãdã glosam burgeñ. se opponit: sed videtur glosa minus auctẽtica que littere cõtradicit. Nã iosue vij. ille transgressor de quo hunc locum exponit nõ ẽ dictus achor sed achan. et. j. paly. ij. dicit achar: ⁊ in glo. interlineari iosue. vij. dicitur hoc idẽ sentire beat' hiero. Cum igit in nulla correcta biblia nominetur ille transgressor achor: videamus quo animo burgeñ. voluerit hanc glosam lre non consonantẽ adducere: nisi i odium postillatoris. Non ẽ igit verum q̃ vallis illa sit ab illo transgressore dicta vallis achor: sed est dicta a trãsgressione: ⁊ sic est appellatiuũ nomen non ꝓpriũ quia significat turbationem: ꝓout etiã innuit glosa in hoc loco. ¶ Ca. III.

Et dixit. Post vocationẽ gẽtium hic consequẽter denunciat finalis conuersio iudeoꝝ. Circa quam ꝓmo ponit iudeoꝝ ingratitudo ⁊ tandẽ eoꝝ excecatio: 2° eoꝝ finalis ꝓuersio: ibi Post hec. Prima in duas: quia ꝓmo ponit signũ ꝓpheticũ: 2° signatũ: ibi Quia dies multos. Circa ꝓmũ dr ꝓphete a dño b ¶ Adhuc va. ⁊ dili. mu. dile. amico. i hebreo habet socio. Ex quo pz q̃ amicus hic dr cuius sponsus vl maritus: sub quo tñ vt ingrata adulteratur: ⁊ sic iuste a marito dimittit: iõ sequit: c ¶ Sicut diligit dñs filios isrl. eos de egypto educẽdo ⁊ legẽ diuinaz aliaqz beneficia spãliter tribuẽdo: fm q̃ dicit ps. cxlvij. Nõ fecit taliter oi natõni: ⁊ iudicia sua non manifestauit eis. d ¶ Et ipsi respectãt ad deos alienos. eos colẽdo: statim enim post legem datam adorauerunt vitulũ cõflatilẽ: exo. xxxij. ⁊ postea tpib' iudicũ ⁊ regũ idola coluerũt: vt pz

ex decursu illius tpis. e ¶ Et diligũt vinacia vuax. Jn hebreo hĩ: Dolia vel ciphos. ex quo pz q̃ p vinacia hic intelligunt vasa vinoz cõtẽtiua q̃ tm diligunt ꝓpt vinũ cõtentũ: z sic notant hic de ebriecate que ducit ad alia vicia. f ¶ Et fodi eã mihi. in hebreo hĩ: Et cõduxi eã mihi. scilicz adulterã a marito dimissam. sm aũt trãslatõnem nostrã loquit de plebe iudaica per moduz vinee: eo q̃ dicit vinea dñi sabbaoth: esa. v. ca. vinea aũt colitur cũ fossione.

g ¶ Quidecim argẽteis. q2 sm doctores hebreos z latinos cos sequẽtes p hoc designatur eductio ꝑpli de egypto quã fecit de. xv. die mẽsis ꝑmi exo. xij.

et diligũt vinacia vuarum. Et fodi eã mihi q̃ndecim argenteis: et chozo hozdei z dimidio chozo hozdei. Et dixi ad eas: Dies multos expectabis me. Non fornicaberis: et nõ eris viro: sed et ego expectabo te. Quia dies multos sedebũt filij isrl̃ absq̃ rege z sine pncipe et sine sacrificio z sine altari: et sine ephot et sine therapbin. Et post hec reuertẽt

filij isrl̃: et q̃rẽt dñm deũ suũ et dauid regẽ suum: et paue būt ad dñm: et ad bonũ eius in nouissimo diez. .IIII. Audite vbũ dñi filij isrl̃ quia iudiciũ dño cum habitatoribus terre. Non est enim veritas: et nõ est misericordia: et nõ est scia dei in terra. Maledictum et mendacium z hõmicidium z furtum et adulterium inundauerũt: et sanguis sanguinem tetigit.

h ¶ Et chozo hozdei z dimidio. chozus aũt. xxx. modios cõtinet: z sic chozus z dimidius cõtinet. xlv. modios ad designãdũ. xlv. dies q̃ fluxerũt a. xv. die mẽsis ꝑmi exclusiue vsq3 ad ꝑmã diẽ mẽsis tertij icluiue in q̃ ꝑplis exiens de egypto venit ad mõtẽ synai: vbi recepit legẽ a deo: sm q̃ dr exo. xix. Mẽse aũt tertio egressioꝭ isrl̃ de terra egypti in die hac. i. ꝑma die mẽsis sm q̃ exponũt doctores catholici z hebrei: venerũt in solitudinẽ synai. Dz aũt fuerũt ibi. xlv. dies ꝓcise sic pz: q2 iudei faciunt mẽses p lunatõnes: vna vero lunatio hz. xxix. dies cũ dimidia: ꝓpter quod iudei faciũt ꝑmũ mensẽ. xxx. dierũ: z 2m. xxix. z cõsequenẽ cõbinãdo: ex quo pz q̃ a xv. die mẽsis ꝑmi exclusiue vsq3 ad ꝑmã tertij inclusiue fuerũt dies. xlv. videt aũt mihi q̃ p istos numeros possũt cõuenientius designari ꝓphete sancti z persone per quas plebs iudaica vsq3 ad xpm fuit deducta: ita q̃ p xv. argẽteos intelligunt. xv. ꝓphete quoz habent ꝓphetie. s. esaias hieremias ezechiel: z. xij. ꝓphete. daniel eni apud hebreos nõ reponit inꝛ ꝓphetas sz inꝛ agiographa: vt pz p hiero. in ꝓlogo galeato. p. xlv. modios p sone in genealogia xpi cõtẽte que matth. j. ponunt. xlij secũdũ tres quaterdenas ibidẽ positas: q̃bus si addant tres reges q̃ omittunt inter iozam z oziam sm q̃ declarat hiero. sup matth. habemus. xlv. i ¶ Et dixi ad eã Dies multos expectabis me. in signuz q̃ plebs iudaica expectaret messiã multis tpibus: adhuc eniz expectat.

k ¶ Non fornicaberis. q2 nõ seruiuit idolis. l ¶ Et nõ eris cũ viro. i. xpo a quo ẽ modo sepata ꝓpter suaz incredulitatẽ: m ¶ Sz z ego expectabo te. loquitur in ꝑsona dei q̃ expectabat iudeoz finalẽ cõuersionem.

n ¶ Quia dies. Dic consequenter ponit signatũ p prodigiale factũ: cum dicit: Quia dies multos. q. d. factuz ꝑdictum designat q̃ dies multos o ¶ Sedebũt. i. manebunt p ¶ Filij israel sine rege z sine ꝓncipe. sicut videmus modo ipletũ: q2 de suis nõ habẽt regẽ vel ꝓncipẽ: sed alijs regibus z ꝓncipibus seruiunt. q ¶ Et sine sacrificio: z sine altari. q2 nõ possũt sacrificare extra hierusalẽ: a qua sunt repulsi: z tẽplũ ẽ destructuz. r ¶ Et sine ephot. i. sine veste sacerdotali: q2 sublatis sacrificijs cessat vsus vestis sacerdotalis. s ¶ Et sine theraphin. i. imaginibus i quibus demones solẽt dare responsa: z apud iudeos nõ sunt talia. t ¶ Et post hec. Dic vltio ponit iudeoz finalis cõuersio: cũ dr: Et post hec. i. post iudeorũ abiectionẽ z excecatõnẽ v ¶ Reuertent. ab errore suo x ¶ Et querẽt dñm deũ suũ. deuote. y ¶ Et dauid. i. dei filiũ iesũ xpm: z q̃ sic debeat itelligi pz p trãslationẽ chaldaicaz apud hebreos autẽticã: que sic habz Post hec reuertent filij isrl̃: z querẽt cultũ dei sui: z obedient messie filio dauid regi suo: z ¶ Et pauebũt ad dñm. ipm reuerendo: z ¶ Et ad bonũ eius. timendo declinare ab eo quod bonum est in oculis eius: z subditur tempus: z ¶ Jn nouissimo diez. i. circa finem mundi implebitur illud: vt dictum est supra primo cap.

¶ Jn ca. iij. vbi dr i postilla. Et post hec Dic vltimo ponitur iudeoz finalis cõuersio. ¶ Additio.

Hoc q̃ dicit: Et post hec reuertent filij isrl̃ z q̃rẽt dñm deũ suũ. sm hebreos refert ad tẽpus in quo spectãt false messiã venturũ: in quo tpe dicũt q̃ reuertent ad deũ p penitẽtiã: z erũt sub obediẽtia sui messie: z sic tenẽt q̃ ex isto loco nõ ẽ argumẽtũ efficax cos. Sed bene inspiciẽti manifeste pz q̃ ex hoc q̃ dicit: Reuertent filij israel z querẽt dñm deũ suũ z dauid regẽ suũ. plane itelligit q̃ ille dauid. s. de quo ibi loquit: iã venerat nisi q̃ ipsi nõ querebãt eũ: nõ eni dicit: Reuertent filij isrl̃ z querẽt dominũ suũ z veniet dauid rex suus. sz: Et querẽt dauid regẽ suũ. q. d. querẽt illũ q̃ iã venerat: vnde z hec ꝓphetia iplet de his q̃ quottidie cõuertunt ex eis: respectu quoruz dr: Jn nouissimo dierũ. etiã si nõ sit in tpe circa finẽ mũdi: Nouissimi eni dies dicunt tẽp' noue legis: cui nõ succedit alia lex vt hĩ. j. miche. iiij. in postilla: vñ bene aspicienti hec auctoritas plane facit cos. ¶ IIII.

Audite. Supra osee ꝓphetiçauit nõ solũ verbis sz sensibilibus factis: hic cõsequenter ꝓphetiçat simplicibus vbis explicãdo magis ꝑmissa: que sunt duo i generali. s. dei iusticia i peccatoz punitõe: z ei' misericordia i penitẽtiũ susceptõe: Et diuidit i duas ptes: q2 ꝓmo ponit explicatio: 2° explicationis ꝓmulgatio ca. viij. Prima in duas: q2 ꝓmo explicat dei iusticia i punitione pctoz: 2° ei' misericordia in reuersione coz ca. vi. Prima i duas: q2 ꝓmo explicat iusticia erga ppl'm indistincte: 2° magis distincte ca. sequenti. Prima adhuc in duas: q2 ꝓmo explicat dei iusticia i punitione peccatoz cõtra primũ: 2° in punitione ꝺ deũ: ibi Secũdũ multitudinẽ. Circa ꝓmũ dr: a ¶ Audite verbũ. q̃ debetis intelligere. b ¶ Quia iudicium dño cũ habitatoribus terre. i. vult oñdere q̃ iuste ꝓcedit i eoz punitõe ꝓpt quod subdit: c ¶ Nõ ẽ eni veritas. ad primuz in vbis. d ¶ Et nõ misericordia. erga paupes in affectu cordis. e ¶ Et nõ ẽ scia dei. directiua i agẽdis. f ¶ In terra. i. in iudea. g ¶ Maledictũ. i. detractio primi z vituperiuz h ¶ Et mẽdacium. nocẽdo ei in verbis. i ¶ Hõmicidiũ. in ferẽdo nocumẽtũ coꝛpis. k ¶ Et furtũ. in rebus possessis l ¶ Et adulteriũ. i ꝑsona cõiũcta: z p cõsequẽs i heredibus falsis q̃ p adulteriũ sũmittunt. m ¶ Jnũdauerũt. i. vltra modũ abũdauerũt: sicut aque inundãtes ꝓprias ripas exeũt. n ¶ Et sanguis sanguinẽ tetigit. ex ꝑdictis enim vicijs

secuta ē tāta effusio sanguinis q̄ hoies mutuo sanguine se debant. o ¶ Propter hoc lugebit terra. i. desolabit: sicut ecōtrario dicit ridere metaphorice qñ floribus ⁊ fructibus replet: p ¶ Et infirmabit ois q̄ habitat in ea. nō solū homines sed etiā bestie ⁊ aues q̄ deseruiūt hominib⁹ ad solatiū ⁊ cibum p venatōnē ⁊ aucupiū: ⁊ iō puniunt hoies in morte eoꝝ quādo pestilētia moriuntur. q ¶ Et pisces maris cōgregabunt. hebrei dicūt finient. Uerbū enim hebraicū hic positū eq̄uocū est ad congregari ⁊ finiri: ⁊ ex circūstātia lr̄e vident hebrei melius dicere. ‖ r Uerūtn vnusquisq̄ non iudicet. i. nullus arguat peccatores hui⁹ ppli: q̄ facēt frustra iō subdit: s ¶ Populus eni tu⁹ sicut hi q̄ cōdicūt sacerdoti. ⁊ i hoc ostēdit ei⁹ incorrigibilitas. t ¶ Et corrues hodie .i. cito ⁊ mutat hic modus loquēdi de tertia psona ad secūdā: v ¶ Et corruet etiā pheta. s. salius x ¶ Tecū. q̄ te nutriuit i vicijs adulatōnibus ⁊ mendacijs suis. y ¶ Nocte feci tacere matrem tuā .i. hierusalē que de nocte capta fuit. ij. paly. vlti. ⁊ sic ꝓfusa cōticuit. z ¶ Conticuit pplus me⁹ eo q̄ nō habuit sciam .s. diuine legi: attēdēs magis falsis pphetis: iō subdit: b ¶ Quia tu sciam repulisti. s. diuinā pphetis reuelatā: b ¶ Repel. te ne sacer. fūga. mihi. Sacerdotes eni scōs pphetas psequebant: vt p3 de hiere. xxvi. ⁊ ideo merito fuerūt ptim occisi: ⁊ partim captiuati i captione hierusalem. c ¶ Et oblita es legis dei tui. legis studiū dimittēdo ⁊ mendacijs pseudo pphetaꝝ intēdendo: d ¶ Obliuiscar filiorū tuoꝝ. in necessitate eis nō succurrēdo. e ¶ Secūdum multitudinē. hic cōsequenē declarat diuina iusticia i punitōe ppli de peccatis cōtra deū. s. idolatria multiplici: ⁊ diuidit in duas ptes: q̄ ꝑmo circa hoc arguit populus decē tribuū: 2° monet pplus duaꝝ: ibi si fornicaris. Circa ꝑmū di: e ¶ Secū. eoꝝ mul. sic peccauerūt mihi. peccata multiplicādo f ¶ Gloriā eoꝝ .i. regiā dignitatē: g ¶ In ignominiā cōmutabo. regē cū populo captiuando. h ¶ Peccata populi mei comedēt. s. idoloꝝ sacerdotes: q̄ recipiebāt oblatōes factas ꝑ peccatis: ⁊ potiꝰ q̄ ex ppli idolatria ex qua cōsequebant questū sustentabant. i ¶ Et ad iniq̄. eoꝝ sub le. aias eoꝝ. inducēdo eos ad idolatrādū: ad maiorē q̄stuz cōsequendū. k ¶ Et erit sicut pplus sic sacerdos .i. similes i punitione: ideo subdit: l ¶ Et visitabo sup eum vias eius. s. penā debitā inferēdo. m ¶ Fornicati sūt. idolatrando

Populus me⁹ i ligno suo interrogauit: et baculus eius annunciauit ei

Pro hoc lugebit terra: ⁊ infirmabit ois q̄ habitat i ea In bestia agri ⁊ in volucre celi: sed et pisces maris cōgregabūt. Uerūtn vn⁹q̄sq̄ nō iudicet: ⁊ nō arguat vir Populus.n. tu⁹: sicut hi q̄ cōdicūt sacerdoti. Et cōruues hodie: et corruet etiaz ꝑ pheta tecū. Nocte tacē feci matrē tuā. Cōticuit pplus me⁹: eo q̄ nō habuerit sciam Quia tu sciam repulisti: repellā te ne sacerdotio fūgaris mihi. Et oblita es legis dei tui: obliuiscar filiorum tuoꝝ ⁊ ego. Secūdū multitudinē eoꝝ sic peccauerūt mihi glāz eoꝝ i ignōminiā cōmutabo. Peccāta ppli mei comedēt: et ad iniqtatē eoꝝ subleuabūt aias eoꝝ. Et erit: sicut pplus sic sacerdos. Et visitabo sup eū vias eius: ⁊ cogitatōes ei⁹ reddā ei. Et comedēt ⁊ nō saturabunt. Fornicati sūt et nō cessauerūt: quoniā dñz dereliqrūt in nō custodiēdo.

Fornicatio et vinū ⁊ ebrietas auferūt cor. Populus me⁹ i ligno suo interrogauit: et baculus ei⁹ annūciauit ei Spūs.n. fornicatōnū decepit eos: ⁊ fornicati sūt a deo suo. Sup capita mōtiuz sacrificabāt: ⁊ sup colles accēdebant thymiama subtus quercuz et pplm ⁊ terebinthū: q̄ bōa erat vmbra ei⁹ Idēo fornicabūt filie vr̄e: ⁊ spōse vr̄e adulter erūt. Non visitabo sup filias vestras: cum fuerint fornicate: ⁊ super spōsas vr̄as cū adultere rauerūt: quoniā ipi cuz meretricib⁹ cōuersabant: et cū effeminatis sacrificabant: et pplus nō intelliges vapulabit. Si fornicaris tu isrl: nō deliquat saltē iuda. Et nolite igredi in galgala: et ne ascēderitis i bethauen: neq̄z iurauerītis viuit dñs Quoniā sic vacca lasciuiēs declinauit isrl. Nunc pascet eos dñs: q̄i agnū i latitudie

Particeps idoloꝝ ephraim

n ¶ Et nō cessauerūt. idolatriā cōtinuādo: o ¶ Qm̄ dñm dereli. in nō custodiēdo. s. legē ei⁹: cuius cā subdit: p ¶ Fornicatio. s. corporalis ⁊ spūalis: q ¶ Et vinuz ⁊ ebrietas auferūt cor. ista eni auertūt intellectū ⁊ voluptatē a studio legis diuine. r ¶ Pplus me⁹ i ligno suo. i. i idolo ligneo s ¶ Interrogauit. euētū de futuris. t ¶ Et baculus ei⁹ annūciauit ei. erat eni q̄dā diuinandi modus ꝑ pfectionem baculi ⁊ oia ista ⁊ silia ad idolatriā ⁊ superstitiōez ptinent: iō seq̄t: v ¶ Spūs eni fornicationū decepit eos. i. malign⁹ spūs tētās de idolatria ⁊ de ptinētib⁹ ad eā x ¶ Sup capita mōtiū .i. talib⁹ loc arduis ⁊ vmbrosis idolatriaz exēcebāt: y ¶ Et pplm. nomē ē arboris vmbrā magnā faciētis. ‖ z Iō fornicati. vr̄e. i. permittent sic decipi ⁊ iuste: ad vr̄am punitionē. a ¶ Nō vi. sup fi. ve. tē. ipediēdo eas a malis suis ꝑ punitionē: cui⁹ cā subdit: a ¶ Quoniā ipi. i. pces eorū ⁊ mariti b ¶ Cū meretricibus cōuersabant. fornicādo ⁊ adulterādo corporaliter. c ¶ Et cū effeminatis. ideſt cultoribus idoloꝝ eunuchizatis: sicut virgines deputabant ad cultū dee veste d ¶ Sacrificabāt. fornicando spiritualiter. e ¶ Et populus non intelliges. i. intelligere nolēs q̄ ista sunt pessima f ¶ Vapulabit. i. verberabit plagis a deo immissis. g ¶ Si fornicaris. hic monetur duarū tribuuz populus talia cauere: cum dicitur: g ¶ Si fornicaris tu israel. ponit hic si pro quia: vt patet per predicta: h ¶ Non deliquat saltē iuda. q̄ habebat templū dei in hierusalem. i ¶ Et nolite ingredi in galgala. locus est vbi iosue circuncidit filios israel: vt habetur iosue. v. ꝓpter quod locus venerabilioꝛ reputabat: ꝓpter quod idolatre postea ibi posuerunt idola. l ¶ Et ne ascenderitis in bethauen. ibi eni positus vnus erat de vitulis aureis hieroboam. l ¶ Neq̄z iurauerītis viuit dñs. applicando idolis modum iurādi p deū: m ¶ Quoniā sicut vacca lasciuiēs. que rumpit iugū n ¶ Declinauit israel. a iugo diuine legis. o ¶ Nunc pascet eos dñs quasi agnū in latitudine. quādo eni agnus debet occidi lantius pascit: ⁊ ꝑ hoc designat q̄ decē tribus cito cēt gladio tradēde. p ¶ Particeps idoloꝝ ephraim. i. dedi⁹

idolatrie. q Dimitte eū. tu iuda ne cōsortio eī corrūpāris. r Sepatū ē cōuiuiū eoz. i. excōicatum. s Dilexerūt afferre ignominiā. i. idolatriā t Pro tectores eī. i. reges ꝛ sacerdotes. v Ligauit eū spūs. s. malign' x In alis suis. i. intellectu p obstinatōez: i effectu p executōnem. y Et cōfundent a sacrificijs suis. i. ppt sacrificia sua idolis ꝛ demonibus oblata.

LV.

Audite. Hic cō sequēt declarat diuia iustitia i punitione peccatoz magis distincte: ꝛ diuidit in duas ptes: qz pmo declarat culpa: 2° determinat pena: ibi Et rnde bit. Circa pmum exp̄munt distincti stat' ppli: cuz dī: a Audite hoc sacerdotes. q debebāt ꝑesse in spiritualib': b Et attendite dom' isrl. q teneba tur deo vero seruire ex legi susceptione. c Et domus regis. q p potētiā debebat mala cohibere: d Quia vobis iudiciū ē. i. cōdēnatio iusta: ꝛ sb̄dit cā: e Quoniā la. fa. estis speculationi. i. aiabus que deberēt p cōtēplatōnē in deū eleuari: f Et sicut rete expāsū sup mōtē thabor. ibi eni reges israel ponebāt custodiā militū ad capiēdū illos q ibāt in hierusalē ex deuotione ad offerendū: g Et victimas declinastis in ꝓfundū. cogētes offerre idolis que sūt dño offerēda. h Et ego eruditor. i. cognitor ꝛ oīsor. Diuz eoz. i Ego scio ephraim. i. malitiaz eī: ꝛ nominatur hic ꝛ i pluribus locis: ꝛ maxime in hoc ꝓpheta regnū decē tribuū ephraim: eo q hieroboā pmus rex fuit de illa tribu. k Et israel nō ē absc̄ditus a me. repetitio est eiusdē sub alio noie ad maiorē assertionem. l Nō dabūt cogitationes suas vt cōuertant. qz sunt obstinati p deceptionē diaboli: iō sequit: m Quia spūs fornicationū. i. diabolus de idolatria tentans n In medio eoz ē. tanq̄ possidēs. o Et respōdebit. Hic cōsequēt denūciat pena: ꝛ pmo multipliciter 2° solēnit: ibi Clāgite. Circa pmū dī: o Et respōdebit arro. isrl i fa. eī. p penā debitā a deo illatā. p Et isrl ꝛ ephraim ruēt. i. rex ꝛ ppls. q Ruet etiā iudas cū eis. i. simili pena puniet: nō tn eodē tpe: qz regnū isrl fuit captiuatū pmo. s. tpe osee: ꝛ regnū iuda postea tpe sedechie. r In gregibus suis. q sūt de ouib' ꝛ capris s Et armētis suis. i. bobus ꝛ vaccis t Vadēt ad querēdū dñm. offerēdo sacrificia de istis animalibus i

dimittē eū. Sepatū ē ꝓuiui um eoz: fornicatione forni cati sunt: dilexerunt afferre ignominiā, ptectores eius. Ligauit eū sps i ālis suis ēt ꝓfūdēt a sacrificijs suis.

V. Audite hoc sacerdotes ēt attendite dom' isrl: ēt domus regis auscultate: qā vobis iudiciū ē. Quoniaz laque' facti estis peculatōi ēt sicut rete expansuz super thabor: ēt victimas declinastis in ꝓfundū. Et ego eruditor oiuz eoruz. Ego scio ephraim: ēt isrl nō ē absc̄ditus a me. Quia nunc fornicatus ē ephraim: cōtaminat' ē isrl. Non dabūt cogitatōes suas: vt reuertant ad deū suū: qā sps fornicationū i mēdio eoz: ꝛ dñm nō cognouerūt. Et rndebit arrogātia isrl i facie eī: ēt isrl ꝛ ephraim ruēt i iūgtate sua Ruet etiā iudas cū eis. In

minente hora sue captionis: v Et nō inueniēt. s. eius misericordia indigni: cuius cā subdit: x In dño ꝓuaricati sunt qz fi. alie. genuerūt. docētes eos idolatrare. y Nūc deuorabit eos mēsis s. iulij: vt dicit ra. sa. i quo samaria fuit capta. z Cū ꝓtibus suis. qz tūc terra decē tribuū q erat diuisa in decē ptes ꝑm numerū tribuū: fuit destructa. a Clāgite. Hic cōsequēt sequitur pene ꝓmulgatio solēnis. Circa qō sciēdū q terra beniamin ex vna pte erat cōiuncta terre decē tribuū Gabaa vero ꝛ rama erāt duo fortalicia i sorte beniamin. Bethauen vero erat aliud fortaliciū in sorte ephraim: ꝛ iō ipo destructo ab assyrijs illi q erāt in fortalicijs beniamin ceperūt clāgere bucinis: vt ppls duaz tribuū se ꝑpararet ad resistendum ne ira eoz destrueret sicut ira decē tribuuz eis vicina: ꝛ hoc ē qō dī: Clāgite buccina i gabaa ꝛ. ꝛ subdit cā: b Vlulate i bethauen. tanq̄ tam capti. c Post tergū tuuz beniamin. i. iuxta te: ꝓpter quod timēdū tibi ē ne patiaris sile. d Ephraī. i. regnū x. tribuū e In desolatōe erit. p salmanasar. f In tribubus israel ostendi fidem. i. fidelitatem ꝓphetaz meoz qui ꝓnūciauerūt eaz destructōez. g Facti sūt ꝑn. iuda quasi assumētes ēminū. captiuatis eni decē tribub' p salmanasar illi de regno iuda cogitauerūt dilatare terminū suū ītra metas decē tribuū: cū tamē sortes essent distincte ꝑm ordinationē dei, ꝓpter quod in penā huius cupiditatis subdit: h Sup eos effundā quasi aquā. i. abundanti i Iraz mea. s. p nabuch. k Calūnijs patiēs ē ephraim. Iz enim pateret iuste ex pte sui: tn salmanasar inuasit iniuste ꝛ iniq̄ volūtate. l Fract' iudicio. s. diuino iusto: ideo subdit: m Quoniā cepit abire post sordē. i. post idoluz: ꝛ ponit hic singulare ꝓ plurali. n Et ego quasi tinea ephraiz. i. cito destruā eum: o Et quasi putredo domui iuda. i. tardius puniaz eū: tardius eni corrūpit pānus per seipsuz quod fit putrefiendo: q̄ corrūpat a tinea q̄ corrūpit ipsum aliq̄n etiā i nouitate sua: ꝛ ita regnū iuda tardi' fuit captiuatū q̄ regnū isrl: vt supius dictū ē. p Et vidit ephraiz lāguorē suū. i. captiuitatē irrepabilē: sicut lāguor ē infirmitas incurabilis. q Et iudas vinculū suū. i. captiuitatez reuersibilē sicut vinculū solubile. r Et abūt ephraiz ad assur. qz ꝓmo cōsensit reddere tributū regi assyriorum. s Et misit ad regē vltorē. i. ad regem egypti: vt p eū liberaret a dicto tributo: ad quē misit osee. iiij. Re. xvij. t Et ipe nō poterit sanare vos. imo ista missio fuit occasio destructionis regni isrl: vt ibidē dī: v Nec soluere poterit

a vobis.de regno iuda. x Vinculū.captiuitatis vestre. exierūt eni egyptij de terra sua ad auxiliū iudeox: ed terri ti ex decursu chaldeox redierūt in terrā suam: vt hī hiere. xxxvij. y Quoniā ego quasi leena ephraim.cito deuo rās eū: z Et quasi catulus leonis.q̄ min⁹ crudelit agit: Domui iuda.iō subdit de vtraq; domo: a Ego capiā. quia vtraq; captiuitas facta est virtute diuina p̄ncipalit. b Vadēs reuertar ad locū meū.subtrahēdo ab vtroq; regno subsidium meum: c Donec deficiatis. capti ab aduersarijs: d Et queratis faciē meam.vexatōe dāte vobis intellectū. e In ca.v.vbi dicit in postilla: Quia filios alienos genuerūt ꝛc.

Additio.

Hoc q̄ dicit: Quia filios alienos genuerūt. p̄t accipi sicut sonat.s.de generatione carnali: eo q̄ vxores alienigenas ducebāt ex q̄bus filios generabāt cōtra dei p̄ceptū. .VI.

In tribulatione. Post declaratiōem diuine iustitie hic cōsequēt declaratio ponitur sue misericordie: ꝛ oñdit primo q̄bus misericordia cōcedat: 2° q̄bus denegat:ibi Quid faciā tibi. Circa p̄mū sciēdū q̄ dei misericordia in aduētu xp̄i fuit declarata: ppt quod merito ps ista de aduētu ei⁹ exponit a catholicis ꝛ hebreis diuersimode. Dicit.n.ra.sa.q̄ cū dicit hic: In tribulatōe sua ꝛc.intelligit miseria in qua sunt modo iudei p orbem dispersi: a q̄ petūt in suis oxonibus publicis ꝛ p̄uatis p messiā liberari cuius aduētū expectāt iudei:ꝛ iō q̄ subdit postea: Viuificabit nos post duos dies.i.tertia die suscitabit nos:p p̄mam diē intelligit dies primi templi p salomonē edificati:cui successit nox destructionis p chaldeos: p secūdā diē tēpus secundi p zorobabel reedificati:cui successit nox destructiōis p romanos:p tertiā diē tēpus edificationis tertij tēpli per messiā:de quo exponūt edificationē tēpli q̄ hī in fine ezechielis fm errorē suū. Hoc aūt dictū fundat sup falso.s. q̄ xp̄us sit venturus:q̄ iam trālūt in p̄teritū:sicut dixi diffuse in quadā questione de quolibet:ꝛ aliqua repetij super librū psalmox ꝛ sup esaiā:p̄t q̄ hic omitto exponēdo lit terā fm catholicā intētionem. a In tribulatione sua.i. peccatox suox penitētia:q̄ veris penitētibus cōcedit misericordia. b Mane cōsurgēt ad me.ꝛ istud fuit tpe ioh. baptiste:q̄ p̄dicauit baptismū pnie:ꝛ multi ad eius doctrinā egerūt verā pniam:vt p̄z in quatuor euāgelijs: ꝛ dī tps ei⁹ mane:q̄ ptinet ad p̄ncipiū tpis gr̄e q̄ dī dies:ad romanos.xiij. Nox p̄cessit dies aūt appropiquauit. c Venite ꝛ reuertamur.baptizati eni a iohāne iuitabant alios ad penitētiā baptismi. d Quia ipe cepit.in hebreo hī: Diripuit.i.tpibus p̄teritis puniuit nos q̄si i peccatis captos. e Sanabit nos.spūaliter ꝛ tpaliter. f Percutiet nos.repetitio ē eiusdē snie ad maiorē assertōnē. g Viuificabit nos ꝛc.q̄ post duos dies mortis sue ꝛ sepulture resurrexit xp̄us:cui⁹ resurrectio ē p̄ncipiū resurrectionis nostre ad vi-

vinculū. Quoniā ego quasi leena ephraiz:et q̄i catul⁹ leonis domui iuda. Ego capiā ꝛ vadā:tollā ꝛ nō est q̄ eruat. Vadēs reuertar ad locū meū:donec deficiat:et queratis faciē meā. .VI.

In tribulatione sua mane surgēt ad me. Venite ꝛ reuertemur ad dñm qā ipe cepit ꝛ sanābit nos: percutiet ꝛ curabit nos. Viuificabit nos post duos dies:i die tertia suscitabit nos et viuem⁹ i cōspectu ei⁹:sciēmus sequemurq; vt cognoscam⁹ dñz. Quasi diluculū p̄parat⁹ ē egressus ei⁹: et veniet quasi imber nob tēporane⁹ ꝛ serotin⁹ terre. Quid faciā tibi ephraiz: qd faciā tibi iuda: Misericordia vr̄a q̄i nubes matutia:ꝛ q̄i ros mane ptrāsiēs. Propt hoc dolaui in pphetis:et occidi eos i verbis oris mei: et iudicia tua quasi lux egredietur. Quia misericordiaz volui et nō sacrificiū:ꝛ sciētiaz dei plus q̄z holocaustum. Ipi aūt sicut adā trālgressi sūt pactū: ibi p̄uaricati sūt in me. Galaad ciuitas operātiū idolū supplātata sanguine:et quasi fauces viroꝝ latronum: p̄ticeps sacerdotū. Et viuemus in cōspectu eius. vita gr̄e ꝛ posteaglie. g Sciemus.noticia fidei h Sequmurq;. imitādo opa xp̄i i Ut cognoscamus dñm: facie ad faciē. Cōsequēter ponit modus viuēdi ꝛ cōuersādi:cum dī: k Quasi diluculū p̄parat⁹ ē egressus eius. q̄ ipe ē lux vera: iohānis .j. l Et veniet q̄si imber tpane⁹.ꝛ i hoc significat doctrina xp̄i sb̄ metaphora imbris terrā fecūdantis: lz aūt ori⁹ xp̄i ꝛ ei⁹ p̄dicatō ꝛ conuersatio p̄cesserint ei⁹ mortē ꝛ resurrectionē:tñ hic postscribunt:q̄ frequenti in sacra scriptura p̄ius facta scribūt postea:vt p̄z in nouo ꝛ veri testamēto. m Quid faciā tibi. Hic cōsequenter ostēdit q̄b⁹ misericordia dei denegat.s.hypocritis ꝛ aptemalis: ꝛ ostendit hic p̄mo in duabus domib⁹.s.israel ꝛ iuda simul:2° in regno isr̄l p se:sequenti ca. Circa p̄mū dī: n Misericordia vestra quasi nubes matutina ꝛc.q.d.sicut nubes matutia aliquādo dissoluit oriēte sole sine pluuia: ꝛ ros matutin⁹ sine humectatione terre:vt q̄n est multū puulus:sic misericordia vestra ē sine effectu:ꝛ p cōsequēs ficta: ꝛ ista hypocrisis notabiliter viguit in iudeis tpe xp̄i:vt p̄z i decursu euāgelij. o Propter hoc dolaui in pphetis.i.p pphetarū correctionē volui eos reducere ad rectitudinē:sicut ligna per dolationē. p Et occidi eos i verbis oris mei.i.occidendos p̄dixi p pphetas qui sūt os meū verba mea,pferendo: q Et iudicia tua.i. punitiones tibi inferende r Quasi lux egredient.i. manifeste apparebūt iuste. s Quia misericordia volui.i.acceptaui: t Et nō sacrificiū ꝛ sciam dei ꝛc.sacrificia eni veteris legis nō erāt accepta de se: sed tātū ex oblatiōe deuotione:sed ista cū hoc de se sūt acceptabilia: inquantū sūt bona de genere:tñ nō sūt meritoria vite eterne nisi fiant ex charitate. v Ipi aūt sicut adam trālgressi sūt pactū ꝛc.sicut eni adā trālgressus fuit mādatū dñi de ligno vetito comedēdo:sic iudei de vtroq; regno trālgressi fuerūt legē dñi datā in mōte synai.ꝛ ex p̄mit cōsequēt quedā terrra decē tribuū in hoc malo valde notabiliter:cū dī: x Galaad ciuitas operantiū idolū.ꝛ sic trālgrediebat mādatū legis ordinās ad deū. y Supplātata sāguine. hebrei dicūt: Insidiatrix sanguini. Dictio eni hebraica hic posita ad supplātatōez ꝛ isidiatōez ē equoca:vī tñ hic magis accipi,p insidiatōe:q̄ subdit: z Et q̄si fauces viroꝝ latronuz. q̄ q̄rūt glutire bona aliox. a Particeps sacerdotū.

in hebreo hī: Societas sacerdotū .i. maioꝝ: eo mō loquēdi quo dicit .ij. Reg. viij. Filij aūt dauid sacerdotes erāt. b Jn via interficiētiū. p hoc designat q maiores de galaad erāt psētanei ꝛ ptcipes i latrocinijs istis ꝛ homicidijs: ꝛ in hoc erat trāsgressio legis ꝑ primum

c Pergētes de sichē. ad aliuz locū vbi erāt nūdine ad qs portabātur pecunie pro emēdis mercimonijs: ꝛ ió latrones ꝓdicti ponebant se in insidijs ibi. d Jn domo ysrael vidi horrendū. s. idolatriā ꝛ homicidiū. e Sz ꝛ iuda pone messē tibi .i. tēp' tue collectionis ꝛ trāslatōis de terra tua p chaldeos. f Cū conuer. cap. po. mei. hebrei aūt dicūt Cū cōuertero in eptā letiziaz pplī mei. Dictio enim hebraica posita hic equoca est ad captiuitatē ꝛ letitiā ineptā: ꝛ hoc 2° mō magis consonat lre p̄cedēti qz in captiuitate babylonica conuersa fuit letitia iude in tristiciam trāslatio vero nostra sic exponit: Sed ꝛ iuda pone messē tibi ꝛc. q. d. Jz cito debeas duci in captiuitatē: tn adhuc erit messis tibi i terra tua: g Cū reduxero captiuitatē pplī mei. sub sorobabel de licētia cyri: ꝛ i hoc notat distinctio captiuitatis iude ꝛ israel: qz ista reuersa fuit ad terrā suaz captiuitas aūt ysrl nō est reuersa.

cerdotū i viā interficiētiū pergētes de sichem: qz scelus opati sunt. Jn dōmo ysrl vidi horrēdū. Jbi fornicationes ephraim: cōtaminat' ē ysrl. Sed ꝛ iuda pone messem tibi: cūm cōuertero captiuitatē pplī mei. .VII.

Quz sanāre vellē ysrl: revelata ē iniqtas ephraim ꝛ malicia samarie: quia opati sūt mēdaciū. Et fur ingressus ē spoliās: latrūcul' foris: ꝛ nē forte dicāt in cordibus suis oēm maliciā eorū me recordatū. Nūnc circūdederūt eos adinuētōes sue coram facie mea facte sūt Jn mālicia sua letificaueŕt regē: ꝛ in mēdacijs suis pncipes. Omnes adulterātes quasi cliban' succēsus a coquēte. Quieuit paululū ciuitas a cōmixtōne fermēti donec fermētaret totū. Vi

Ca. VII.

Quz sanare vellē. Hic icipit cap'm i hebreo i libris correcti: i q oñdit nega' diuie misericordie regno ysrl ppī mltitudinē ꝛ euidētiā sue iniqtat: ꝛ ꝑmo pōit euidētia cū dī i psona oñi: a Cū sanare vl lē israel. et' captiuitatē reducēdo. b Reuelata ē iniqtas ephraim ꝛc. i. tā multiplex ꝛ mānifesta: q huiusmōi bñficio ē indigna. c Operati sūt mēdaciū. erga homies ꝛ deū p idolatriā ꝛ fallaciā: d Et fur ingressus ē ꝛc. i. parati sūt aliena rapere intus ꝛ extra: ꝛ sic patz euidētia multiplicis peccati eoꝝ ꝑ primū. Cōsequēter ponit eadē euidētia i peccatis ꝑ deuz cū dī: e Et ne forte dicāt ꝛc. q. d. nō possūt dicere q eoꝝ peccata antiqua latebāt me: ꝛ nūc sum recordatus: quia f Nūc circū. eos adin. sue. i. ita euidētes sūt circa eos: sicut furtum: qō circūdat collū latronis deprehensi. Dicūt autez hic adinuētōes vituli aurei quos adinuenit hieroboaz rex ꝑmus in ysrl de cōsilio falsoꝝ pphetarū: ne pp̄ul' regni ysrl reuerteret ad regnū dauid: vt hī. iij. Reg. xij. vñ subdit: g Jn malicia sua letificaueŕt regē. s. pro phete falsi ꝛ sacerdotes excelsoꝝ. Cū eni venisset pphe

ēs regis nostri. Cēperūt pncipes furere ā vino. Extēdit manū suā cū illusorib' qā applicuerūt qsi clibanū coꝝ suū cūm insidiaret eis. Tota nocte dormiuit coquēs eos mane ipe succensus qsi ignis flamme. Omnes calefacti sūt qsi clibani ēt deuorauerunt iudices suos. Omnes reges eoꝝ ceciderūt: nō ē q clamēt in eis ad me. Ephraiz i pplīs ipe cōmiscebat. Ephraim fact' ē subcinerici' panis: qui nō reuersat. Cōmederunt alieni robur ei': ēt ipe nesciuit. Sed ꝛ cani effusi sūt in eo: ꝛ ipe ignorauit. Et hūmili abit supbia ysrl in facie eius Nec reuersi sūt ad dñm deum suū: ꝛ nō quesierūt eum in oībus his. Et factus est ephraī qsi colūba seducta nōn bñs coꝝ. Egyptū iuo

ta dñi ad increpādum hieroboam vitulis immolantem: ꝛ ad eius dictū altare fuisset scissum: ꝛ man' regis arefacta: p pheta falsus fuit post virū dei ꝛ reduxit eū p mēdacia sua: ppī qō fuit p̄cussus a leone in itinere .iij. Reg. xiij. Et sic pphēta falsus cōfirmauit regē in erroꝛe: dicēs q ille nō fuerat pphēta dñi nec a deo missus: cū i itinē fuisset a leone p̄cussus ꝛ sic rex ꝛ pncipes ei' psentiētes fuerūt letificati. h Omnes adulterantes. i. idolatrantes. i Quasi cliban' succēsus a coquēte. i. ad hoc icitati a rege: sm eni communē modū loquendi ille q incitat alios ad malū dī succēdere furnum. k Quieuit ciuitas paululum ꝛc. qz a pncipio totus pplus nō fuit infect' illa idolatria sz paulatim ad hoc tractus tot' pplūs: ꝛ tūc fuerūt posite custodie ne aliqui irēt in hierusalez i dieb' solēnib'. l Dies regis nostri. sic dixit hieroboaz q solēnitas dñi erat. in bethel vbi erat vn' vitulus .ij. reg. xij. m Cēperūt pncipes furere. i. cū eo idolatrare. n A vino. fecerat eni pncipibus magna cōuiuia: vt sic eos attraheret ad intētōem

suā: ió subdit: o Extēdit ma. su. cū illusorib'. i hoc. n. illudebāt deo: p Quia appli. qsi cli. coꝝ. suū. i. ex feruēti volūtate secuti sūt eū i idolatria. q Cū insidiaret eis. vt auerteret eos a deo suo. r Tota nocte dormiuit. i. i pace deuit qn vidit assētiētes sibi: qz vltra ñ timuit occidi ab eis p reuersionē eoꝝ ad regnū dauid, ppī qō audaci' ad idolatriā eos inuitauit: ió subdit: Mane ipe succēsus. s Qēs calefacti sūt. i. ardētes i idolatria. t Et deuorauerūt iudices suos. interficiēdo senes vitulos illos reprobātes. v Qēs re. eo. ceci. i illā idolatriā: vñ de qlibz eorūdē dī. iij. re. iij. A peccat hieroboā q peccare fecit ysrl ñ fecisse ꝛc. x Ephraiz. b ponit idolatrie multiplicitas: cū dī: Ephraim i pplīs ipe ꝓmiscebat. qz regnū ysrl nō solū fuit infectū idolatria hieroboā: sz ēt idolatrijs gētiliū existētiū circa regnuz ꝛ nō solū ad horā sz ēt ꝓtinue: ió subdit: y Ephraiz fa. ē subcinerici'. i. idolatrijs gētiū infect': sicut panis subcinerici' ꝑhit sordes a cinerib'. z Qui nō reuersat. p penitētiam a Come. alie. ro. ei'. qz ppī peccata ista frequenē fuit ab hostib' deprdat'. b Et ipe nesciuit. qz hoc cēt ppī hanc idolatriā: ꝛ sic pz ei' excecatō: nō solū ūuenū sz etiā senū: ió subdit: c Sz ꝛ cani effu. sūt in eo. i. deduti istī pcto: ió subdit pena. d Et hu. su. ysrl. qō ipletū fuit tpe osee q cum pplo ysrl duct' ē captiu' i assyrios. iij. reg. xvij. e Nec reuersi sūt. p pniaz debitā. f Et fact' ē ephraim qsi colūba seducta. i. retib' aucupis capta. g Nō bñs coꝝ. i. fiduciā i dño. h Egyptum iuocabāt. cōfugiētes ad humanum

auxiliū ⁊ dimittētes diuinū: ⁊ hoc tpe osee. iiij. Reg. xvij.
b ¶ Ad assyrios abierūt. tpe manahen. iiij. Reg. xv. i
Et cū, pfecti fuerint. cōfidētes de auxilio humano ⁊ diffidē
tes de diuino: k ¶ Expandā sup eos rete meū. dādo eos i
manibus aduersariorū: ⁊ cā subdit: l ¶ Quoniam recesse
rūt a me. p multiplicē idolatriā: vt visuz
ē: m ¶ Ego redemi
eos. de seruitute egy
pti. n ¶ Et ipi locu
ti sūt cōtra me mēda
cia. dicētes de vitulis
aureis: Ecce dñ tui i
srael q̄ eduxerūt te de
terra egypti. iij. Reg.
xij. o ¶ Et non cla
mauerūt ad me i corde
suo. m deuote de
p̄cādo o ¶ Sz vlu
labāt. in cultu idolo
rū p ¶ In cubilib⁹
suis i. in delubris.
q ¶ Sup triticum ⁊
vinū ruminabāt. qz
post idolatriā gulaz
exercebant: r ¶ Et
ego erudiui ⁊ cōfor
taui brachia eorū. mit
tēdo eis pphetas ad
eruditionē eorū ⁊ cōfortationē i bono. s ¶ Et in me cogi
tauerūt malicia. pphetas meos occidēdo. t ¶ Reuersi sūt
vt essent absq; iugo. p̄mo eni subtraxerūt se a iugo roboaz
filij salomonis. iij. Reg. xij. ⁊ postea a iugo diuine legis ser
uiendo idolis. v ¶ Facti sūt quasi arcus dolosus. q̄ reflec
tit sagittā ꝫ tenentē eū: sic pplus isrl blasphemias retorq̄
bat in deū sustētatorē suū. x ¶ Cadēt in gladio. s. assyrio
rū y ¶ A furore lingue sue. i. p̄pter blasphemias ꝫ deū.
z ¶ Ista subsannatio eorū. i. derisio dei a ¶ In terra egy
pti. i. oīdicerūt eā cū essent inter egyptios. ¶ In ca. vij. vbi
dicit in postilla: Cū sanare vellē. Additio.

Quod dicit b: Cū sanare vellē isrl ⁊c. vsq; ibi Lo
rā facie mea facta sūt. alii exponēdū vī. Ad qō
sciēdū q̄ i illo pplo decē tribuū erāt aliqua pecca
ta occulta ⁊ aliqua manifesta de q̄bus loquit̄ pphēta in p̄so
na dei ad modū medici q̄ intendēs curare aliquē morbū pa
tentē inuenit i infirmo aliū morbū occultū ex quo curatio
reddit difficiliorē: ⁊ hoc ē quod dicit: Cū sanare vellē israel.
s. a morbo seu peccato publico: Reuelata ē iniq̄tas ephraī
⁊ malicia samarie. s. ille q̄ erāt occulte: qō declarat cū seq̄t:
Quia operati sūt mēdaciū. in mēdacio. n. pnicioso duo cō
munit occurrūt vicia. Primū ē patēs. s. falsa vocis significa
tio. Aliud ē latēs. s. intētio fallēdi: q̄ i corde cōsistit soli deo
nota: q̄ fm pphētā scrutat corda ⁊ renes. Declarat eni, ppo
sitū i eo qō sequit: Et fur ingressus ē spoliās latrūculus fo
ris. Cōtingit. n. qñq; q̄ aliq̄s aliena cupiēs ⁊ nō audēs hoc
publice facere furat: ⁊ sic ē viciū latēs: ⁊ cū hz opportūitatē
i publico hec rapit: ⁊ sic ē patēs viciū: ⁊ de hoc dicit: Et fur
ingressus ē. s. latēs: Et est spoliās latrunculus foris. ⁊ sic pa
tēs. Cōsequēter qz in eos erāt alīq̄ murmurātes de diui
na iustitia dicebāt: q̄ mala q̄ deus eis inferebat nō pueniē
bāt ex culpa ppria sed ex demeritis antiquorū parētuz, put
etiā hodie hebrei erronei asserūt: dicētes q̄ sunt in hac ca
ptiuitate ppr̄ peccatū vituli in deserto fabricati: qō falsum
ē, put alibi ē ostensum: iō subdit: Ne forte dicant in cordib⁹
suis omnē malitiā eorū me recordatū. sed ostēdit q̄ puniō
eis illata seu comminata correspondebat peccatis eorum

cabāt ād assyrios abierūt.
Et cū, pfecti fuerit: expan
dā sup eos rete meū: ⁊ q̄si
volucrē celi detrabaz eos.
Ledā eos fm auditōez ce
tus eorū. Ue eis: quōniā re
cesserūt a me. Vastabunt:
qz p̄uaricati sūt i me. Ego
redemi eos ⁊ ipi locuti sūt
cōtra me mēdacia. Et nō
clamauerūt ad me i corde
suo: sed vlulabāt i cubilib⁹
suis. Sup triticū ⁊ vinū ru
minabāt: ⁊ recesserūt a me
Et ego erudiui eos ⁊ pfor
taui brachia eorū: et in me

cogitauerūt maliciam. Rē
uersi sūt vt eēnt absq; iugo
facti sūt q̄si arcus dolosus.
Cadent in gladio pncipes
eorum a furore lingue sue.
Ista subsānatio eorū in ter
ra egypti. ¶ .VIII.

A gutture tuo sit tuba
quasi aqla sup domuz
dñi: p eo q̄ trāsgressi sūt fe
dus meū: et legē meā p̄uari
cati sūt. Me inuocabūt de⁹
meus: ⁊ cognouimus te is
rael. Proiecit israel bonū
inimicus persequetur eum
Ipsi regnauerūt et non ex

pncipalit cōmissis: vnde subdit: Nūc circūdederūt eos
adinuētōes sue: corā facie mea facte sūt. q. d. nō p̄ p̄ri
tis antiquorū vicijs puniunt: sed p eis que per tpos sūt
pncipalit ppetrata. ¶ Replica.

A ca. vij. vbi dī: Cū sanare vellē. id qō burgēn
vult addere sup
postil. videt sim
pliciter falsum: q̄
deo medico sit
aliqs morbus no
tus ⁊ aliquis oc
cultus: qz oia nu
da ⁊ apta sūt ocu
lis dei: ⁊ si dicere
velit Burgēn. q̄
aliqs sit occultus
hominibus non
deo: tūc expositō
nō ē ad ppositum
litterę: quę ē ver
bū dñi dicentis:
Cū sanare vellez
rē. ¶ Ca. VIII.

A guttu
re. Post
ōclaratōnez diuine iustitie
⁊ misericordie: hic
consequenter po

nitur p̄mulgatio vtriusq;: ⁊ p̄mo iusticie: 2° misericordie
ca. xiij. Prima in duas: qz p̄mo ponit dei iusticie p̄o
mulgatio: 2° ppli increpatio: ca. sequēti. Prima in tres:
qz p̄mo, p̄clamat dei iusticia p̄tra iudā: 2° ꝫ isrl: ibi Me
inuocabūt. 3° iterū cōtra iudā: ibi Et iudas. Circa pri
mū dī, pphete a dño. a ¶ In gutture tuo sit tuba. i.
clama alte ad modū sonitus tube: ⁊ q̄d debeat clamare
subdit: b ¶ Quasi aqla. i. nabuch. rapax ad modum
aqle: p̄pter qō aqla vocat: eqech. xvij. Aquila vna grā
dis ⁊c. c ¶ Sup domū dñi. i. cito veniet ad destruen
dū domū dñi in hierusalē: qō fuit impletū tpe sedechie
iij. reg. vlti. ⁊ sōdit cā: d ¶ Pro eo q̄ trāsgressi sūt fe
dus meū. iuramento nois mei firmatū. Sedechias. n.
de cōsilio seniorū ⁊ sacerdotū rupit iuramētū quod fe
cerat nabuch. de seruiēdo sibi fideliē sub tributo ij. pa
ly. vltimo. e ¶ Et legē meā p̄uaricati sūt. fac ēdo mul
tipliciter cōtra legē dñi datā in mōte synai. Pōt etiam
ista pars exponi de destructione tēpli p̄ exercitū roma
norū eo q̄ aqla ē signū romani imperij. d ¶ Pro eo
q̄ trāsgressi sūt fedus meū. occidēdo christum q̄ missus
erat ad federādū inter deū ⁊ populū. e ¶ Et legē meā
p̄uaricati sūt. irritates mādata dñi p̄p̄ suas traditōes
ꝫ q̄ ip̄roperat eis xp̄s Matt. xv. f ¶ Me inuocabūt.
Hic cōsequenī, p̄mulgat diuina iustitia cōtra isrl cū dī:
Me inuocabūt. artati ab assyrijs. g ¶ Cognouimus te
isrl. i. nos q̄ sum⁹ ppls tu⁹ isrl: ⁊ subintelligēdū ē q̄ hec vo
catio erit frustra: ⁊ subdit cā: h ¶ Proiecit isrl bonū.
i. cultū dei, p cultu vitulorū. i ¶ Inimicus psequet cū.
vsq; ad captionē ⁊ captiuatōez. k ¶ Ipi regnauerūt.
s. reges isrl. l ¶ Et nō ex me. qz ex diuina ordinatōne
regnū decē tribuū erat datū dauid ⁊ filijs ei⁹ in sempit
nū: sed ꝫ hoc videt qō dī. iij. reg. xi. ipi hieroboā. Hec
dicit dñs deus isrl. Ecce ego scindā regnū de manu salo
monis ⁊ dabo tibi decē tribus. Dicēdū q̄ hoc fuit indi
recte ⁊ quasi p accidēs. s. ad puniendū malū salomonis
ad quod declinauit in senectute: ⁊ sic p̄misit roboam re
spōdere dura pplo: ex qua rep̄sione decē trib⁹ fuerūt

ab eo diuise: ⁊ sic istud cōtigit ex pmissione diuina: ⁊ nō ꝓprie ex ordinatione diuina que respicit aliq̄d secūdū se ⁊ absolute: iō subdit: m Principes extiterūt ⁊ nō cognoui. i. nō approbaui. s. malicia ppli se a regno dauid segregātis: ⁊ p hoc regem sibi statuētis ꝓpria voluntate ⁊ nō de mandato dñi. n Aurū suū ⁊ argētū suū fecerūt sibi idola. s. vitulos aureos. o Ut interīret. hec eni idolatria fuit interitus sui cā: p Ꝓiectus ē vitulus tuus. i. vituli: q2 duo fuerūt accipiēdo singulare ꝓ plurali. q Usq̄q̄ non poterūt emundari. s. filij isrl ab hac delicto. q. d. nunquā vsq; ad eor captiuatōnem. r Quia ex isrl ⁊ ipse ē. i. ipse vitulus est de auro ⁊ argēto regni isrl. s Artifex fecit illū. ex quo patet q̄ nō ē deus: q̄ nō ē factus sz factor oīum. t Quoniaz i aranearuz telas erit vitulus samarie: ꝓiectus i loco vili: in hebreo hī: Quasi bastile erit. i. dissipatus in frusta sicut ligna q̄ ponunt in ignem. Ex quo videt q̄ isti vituli erāt tantū aurei exteri⁹ ⁊ lignei interius: ⁊ sic subtracto auro per assyrios ignis factus fuit de ligno. v Quia vētū semiabūt. i. opa inania: x Et turbinē metēt. i. in captiuitatē ibunt. y Culmus stās nō est in eo ⁊c. i. si contingat eis aliqua apparētia ꝓsperitatis nō tñ veniet ad effectū: ⁊ si veniat ab aduersarijs rapietur. z Nūc factus ē i nationibus. i. cito ducēt i assyrios captiuū: loquit. n. ō futuro ꝓ modū ꝓteriti ꝓpter certitudinē ꝓphetie. a Quasi vas immūdū. i. ibi vili ter tractabit. b Quia ipi ascēderūt ad assur. i. ibi i captiuitatē cito ducent: ⁊ subdit cā: c Onager solitarius sibi ephraim. onagri discurrētes p deserta ꝓbūt ventū ad sui refrigeriū: sm q̄ dī hiere. xiij. Onagri steterūt in rupibus: traxerūt vētum quasi draco nes. Sic isti discurrebāt ad diuersa loca gētiliū ad attrahendū sibi idolatrias eoz: ⁊ i hoc delectabant: iō subdit: o Munera dederūt amatoribꝰ. i. idoloz sacerdotibus: ⁊ ad idē ptinet q̄ subdit: Sed ⁊ cū mercede ⁊c. ⁊ subdit pena: e Nūc congregabo eos. i modico tpe tenebo eos in terra sua cōgregatos. f Et quiescēt paulisper ab onere regis. s. assyrioz: in cui⁹ regno oppmēt oura seruitute. q. d. cito sūt de terra sua dispergēdi ⁊ in fuitutē deducēdi: ⁊ subdit cā: f Quia multiplicauit ephraī altaria. s. idoloz. b Scribā eis multiplices leges meas. p ꝓphetas eis rememorādo: i Que velut aliene cōputate sūt ab eis. eas trāsgrediēdo: sm aliquos istud legitur interrogatiue. Scribam eis multiplices leges. addēdo ꝑcepta ꝑceptis. q. d. nō: eo q̄ hoc eēt frustra: vñ sb dit: Que velut aliene ⁊c. k Hostias offerēt ⁊c. Circa hoc sciēdū q̄ decē tribus iz colerēt idola tñ cū hoc colebāt dñm ꝓpē q̄ dixit eis helias. iij. Re. xviij. Usq; quo claudicatis i duas ptes: nunc colēdo baal. nūc colendo dominuz: sz talis cultꝰ nō ē deo acceptꝰ: iō sbdit Et dñs non suscipiet eas. iō subdit punitōnis acceleratio. l Nūc recordabit iniq̄tatis eoz. penā debitā iferēdo. m Ipi i egyptū cōuertent. i. i seruitutē durā ⁊ vilē sicut fuerūt i egypto n Et oblitus ē. repetitio ē cāe punitionis dicte. o Et iudas. Dic reuertit ꝓpheta ad declarādū diuinā iusticiā cōtra iudā dicēs: Et iudas multiplicauit vrbes munitas. decē eni tribꝰ i captiuitatē ducti due tribꝰque remāserāt fortificauerūt terrā suaz fortalicijs: vt hī. iij. reg. ⁊ q2 tpe sedechie nimis confidebāt de illis: ⁊ parum de deo: iō puniti sunt iusto dei iudicio: ꝓpē q̄ sbdit: p Et imittā ignē ⁊c. q̄ fuit adipletū per exercitū chaldeoz.

.IX.

Noli letari isrl: nōli exultare: sicut ppli q̄ fornicatus ē a deo tuo. Dilexisti mercedē sup oēs areas tritici. Area ⁊ torcular non pascet eos: ⁊ vinū metiet eis Nō hitabūt in tra dñi. Reuersus ē ephraī i egyptū: et assyrijs pollutū comedit

.IX. Noli letari. Postquā posita ē diuine iusticie cōtra pplm declaratio: hic cōsequenter ponit eiusdē increpatio tanquam conuicti multiplici delicto: ⁊ diuidit in duas ptes: q2 ꝑmo increpat populus vt vilit peioratus: 2° vt multiplicit ingratus ca. sequēti. Prima diuidit in q̄nq; ptes sm q̄nq; mutatōes de bono in malū. Prima ē de abūdātia i penuriā: 2ª de mūdicia in imūdiciā: ibi Reuersus ē. 3ª de sciētia i stulticiā: ibi Scitote. 4.ª de bonitate in malicia: ibi Quasi vuas. 5ª de fecunditate in prolis carētiā: ibi ephraim. Circa ꝑmū dī: a Noli letari. in alio b Noli exultare. exterius in signo: dicit eni exultatio q̄si extra saltatio. c Sicut ppli. q. d. magis habes materiā tristicie q̄ gētiles q̄ nō sūt trāsgressores legis mosaice sicut ⁊ tu: q2 nō fuit eis data. d Quia fornicatꝰ ē a deo tuo. idolatrādo ⁊ legē eī⁹ trāsgrediēdo. e Dilexisti mercedes sup oēs areas ⁊c. ꝑ cultu. n. idoloz ꝓsequi sperabāt abūdātia tpaliū bonoz: sz accidit eis ꝓtiū: q2 hec abūdātia quaz ꝓsecuti fuerāt deū colēdo mutata ē i penuriā: iō subditur: f Area ⁊ tor. non pas. eos: ⁊ vi. me. eis. q2 nō crescet q̄ tuz sperabāt: ⁊ cū hoc ejcient de terra sua captiui: iō sbdit: Nō hitabūt in terra dñi. g Reuersus. Dic increpat de mutatōe scōa. s. de mūdicia i imūdiciā: cū dī: Reuersus ē ephraī i egyptū. i. ō mūdicia vite quā lex tradidit: in imūdicijs cōuersatōis egyptiace. i Et in assyrijs. s. ducet. k Pollutum comedit. i. comedet cito cibaria in lege ꝓhibita.

l Nō libabūt dño vinū.q.d. ppr̃ sui immūdiciā ineptū ē ad dei sacrificiū. m Sacrificia eoꝝ quasi panis lugentiū.i. polluta: in domo eni i qua erat mortuus oīa cibaria reddebant polluta ꝛ illi qui comedebāt ea: iō sequit: Oēs q̃ comedent nr̃. n Quia panis eoꝝ aīe ꝛr̃.q.d. ille panis pōt reficere hominꝫ sed ineptus ē ad faciē dū inde deo oblatōez iō sb̃dit: o Quid facietis in die solēni. i quo debetis apparere coꝛā dño cuꝫ oblationibus ꝛ nō vacui ꝛ nō habetis aliquid aptū ad offerendū: ꝛ fm hunc sensū continuat lr̃e p̃cedēti. rab. sa. alit exponit dicēs: q̃ alloquit duas trib' a nabuch. occidēdas dicēs: o Quid facietis i die solēni. q̃ dños de cadauerib' vestris faciet solēne conuiuiū bestijs ꝛ auib' q.d. nō habetis effugiū: ꝛ sic cōiungit cuꝫ lr̃a sequēti: cū dicitur p Ecce.n. pfecti sūt ꝛr̃. pauci q̃ effugerūt i destructōe hierusalē fuerūt in egyptū contra cōsiliū hiere. s. iohannan filius charee: ꝛ alij cū eo: hiere. xliij. ideo subdit: p Egyptus cōgregabit eos. ista tñ fuga nō valuit eis: qz cito post nabuch. itrauit egyptū ꝛ eos occidit: ideo subdit: q Memphis sepeliet eos. ciuitas ē egypti que nūc dr̃ damiata. r Desiderabile argentū eoꝝ vrtica hereditabit. hierusalē eni destructa lōgo tpe fuit sine habitatorib' vbi fugientes absc̃derāt sua p̃ciosa: ꝛ sic ibi creuerūt vrtice ꝛ spine s Venerūt dies visitatōis. i. punitionis. t Venerunt dies retributionis. s. p peccatis: ꝛ i hoc notat iusticia hui' punitionis. v Scitote. hic increpat tertia pcoꝛatio. s. de sapia in stulticiā: dederat eni dñs illi populo legē de qua dr̃ deute. iiij. Hec sapiētia vestra ꝛ intellectus coꝛā populis sed ppter transgressionē eius fuerūt excecati: qz frequētatō peccatoꝝ excecat mētis oculū: ideo subdit: Scitote isrl stultū. ꝛ dicūt alię coꝛrectores q̃ sūt due dictiones: scito te: ꝛ sic israel ē vocatiui casus: sed in hebreo ē vna dictio: ꝛ tūc isrl ē accusatiui casus: ꝛ sic ē sensus: v Scitote nr̃ q.d. patz oībus q̃ populus israel factus est stultus x Prophetaz insanū. qz pphete isrl erāt arrepticij a demonibus: iō cū sb̃dit: v Virū spiritalē. intelligit maligno spiritu arreptū ꝛ subdit cā huius: z Propt̃ mul. iniq. tue ꝛ mul. amētie. supple: facta ē a demone deo iuste sibi pmittente. Consequent subdit de bonis pphetis: a Speculator ephraim i. annūcians veritatē ephraim b Cū deo meo. i. loquēs spiritu diuino c Propheta. s. ꝛ fm veritatē: sz qz tales pphetas querebāt inficere sicut in ra patebit de amos: iō sequit: d Laqueus ruine factus ē sup oēs vias eius. qz i dictis ꝛ factis talis pphete querebāt occasionē mortis sue: ꝛ quia regnū isrl nō solū hoc faciebat sed etiā regnū iuda i quo erat tēplū: iō subdit: e Insania in domo dei eius. qz zacharia interfecerūt in domo dñi. q̃. paly. xxiij. ꝛ quia ista erāt horrēda: iō subdit: f Profūde pec. sicut in die. gabaa. i q̃ vꝛor leuite mortua fuit in: redibili libidine: Judi. xix. g Recordabit iniqtatis eoꝝ. nō qz obliuio cadat in deo: sed qz ad modū recordātis se habet qñ punit peccata dissimulata. h Quasi vuas. hic increpat quarta mutatio de virtute in malicia: cuꝫ dr̃ in p̃sona dñi: Quasi vuas in deserto. q̃ sunt ibi valde p̃ciose: qz rare. i Inueni isrl. in p̃mis patrib' abrahā isaac ꝛ similibus k Quasi p̃ma poma ficulnee. q̃ sunt alijs meliora. l In cacumine ei' vidi pres eoꝝ. sicut n. i cacumine arboris fructus citius maturant ꝛ melioꝛ eo q̃ a sole attingūtur liberi': sic dicti patres fuerūt meliores posteriorib': de quibus sb̃dit: m Ipsi aūt intrauerunt ad beelphegoꝛ. i. ad idolatriā filiorū āmō ꝛ moab Nu. xxv. n Abalienati sunt. a deo. o In cōfusione. s. sua: vt ibidē habetur p Et facti sūt abominabiles sicut ea que dilexerunt. i. sicut idola que abominatōes nominant frequenter i scriptura. q Ephraim. hic increpat populus de ḡnta mutatōe. s. a fecunditate plis in carentiā: ꝛ diuidit i tres partes: qz p̃mo p̃positum p̃dicit: 2° incidēs ponit: ibi Sed ꝛ ve. 3ª scriptura ad p̃mū reꝛt: ibi Ephraim Carentia vo plis in magna pte fuit eius captiuatio: qđ notat cū dr̃: q Ephraim quasi auis. auolēs de nido suo r Auolauit. ductus extra terrā suaz in captiuitatē: ꝛ loquit̃ pphete de futuro p modum p̃teriti sicut frequenter dr̃i: ꝛ ideo sic intelligendum est in alijs vbi non exprimit. s Gloria eoꝝ a partu. in hoc eni gloriabant q̃ vꝛores eoꝝ faciliter cōcipiebāt ꝛ sine periculo pariebāt: ex quibus sequebatur abūdantia plis. De mutatōe huius glorie subdit: t Quod ꝛ si enutrierint filios suos absq; liberis eos faciā. interficiēdo eos p assyrios. v Sed ꝛ ve eis. Hec est ps incidentalis in qua pphet̃a in p̃sona dei loquens denūciat futuram destructionē populi iudaici p romanos: habita occasione ex eius destructōe p assyrios: de qua ante immediate fuerat locutus. Circa quod sciendū q̃ iste ē vnus de passibus scripture veteris testamēti coꝛruptis a iudeis fm q̃ dicit frater Raimūdus in hebraica lingua valde peritus. Ad cuius itellectū sciēdū q̃ sic in hebreo habet Quia etiā ve eis beſuri decisi. Debrei vero habent duplices lr̃as. s. samech ꝛ sin i sono ꝛ charactere differētes quando vero beſuri per litteram samech scribit̃ significat in recessu meo: quādo vero scribitur per sin significat incarnationem meam: hic autem scribitur per sin ꝛ ideo hec est vera littera: Quia etiā ve eis incarnatio mea de eis. Assumpsit enim deus carnem de iudeis: ꝛ ex hoc secutum est ve eis: quia pro maiori parte fuerūt increduli ꝛ persecutores christi: ꝛ in vindictam mortis

Nō libabūt dño vinū: ꝛ nō placebūt ei. Sacrificia eoꝝ quasi panis lugētium Oēs q comedēt eū p̃tami nabunt: q̃a panis eoꝝ aie ipoꝝ: ñ itrabit i domū dñi. Quid facietis i die solēni i die festiuitatis dñi? Ecc̃e.n. pfecti sūt a vastitate. Egyptus cōgregabit eos: mēmphis sepeliet eos. Desiderabile argentū eoꝝ vrtica hereditabit: lappa in tabernaculis eoꝝ. Venerūt dies visitatōis: venerunt dies retributōnis. Scitote isrl stultū pphetā isanū: virum spiritalē. Propter multitudinē iniqtatis tue: ꝛ multitudo amētie. Speculator ephraim cuꝫ deo meo pphetā: laqueus ruine factus ē sup oēs vias eius. Insaniā i domo dei eius. Profunde peccauerunt: sicut in diebus gabaa. Recordabit iniqtatis eoꝝ: ꝛ visitabit peccata eoꝝ. Quasi vuas in deserto inueni israel quasi p̃ma poma ficulnee i cacumine eius vidi pres eoꝝ Ipsi aūt intrauerūt ad beelphegoꝛ: ꝛ abalienati sunt i cōfusione: ꝛ facti sunt abominabiles: sicut ea q̃ dilexerūt. Ephraim qui auis auola uit. Gloria eoꝝ a partu ꝛ ab vtero ꝛ a cōceptu. Quod ꝛ si enutrierint filios suos absq; liberis eos faciā i hoib' sz ct ve eis: cū recessero ab eis

eius p romanos trucidati: ⁊ captiuati fuerūt qō etiam designat p hoc qō in principio dicit: Quia etiā ve eis. etiā i latino additamētū significat: ⁊ in hebreo loco ei ponit hec dictio gam: p quā significat additamētū consimilis: ⁊ diminutio ppli iudaici p romanos fuit tanta ⁊mo maior q illa q fuit facta p assyrios ⁊ chaldeos: a principio eni obsidionis p romanos vsq ad finē mortui fuerūt fame pestilētia ⁊ gladio decies centuz milia. Hanc aūt veritatē fidei nostre cōsonā nitit ra.sa. repellere dicēs q lra sin qñ punctat desup in sinistra pte hz sonum ⁊ virtutem lre samech: ⁊ sic besuri significat hic recessuz ⁊ nō incarnationē: qz sic pūctat lra sin in hoc loco. Hz istud videt fuga veritatis: primo qz hec lra in toto veteri testamento nō inuenit alibi sic pūctata vt dicit pdictus frater Raimundus: ⁊ ego simili nō recolo me vidisse alibi sic pūctatā: ppi qō videt hec addditio facta ad depauādū sniam: 2° qz puncta nō sūt de substātia lre: nec a principio scripture fuerūt: vñ ⁊ rotuli q in synagogis eoz leguntur sunt sine pūctis: sed p magnū tēpus postea inuēta sūt huiusmodi pūcta ad facilius legēdū. Cū igit subtracto puncto pdicto ipsi cōcedāt q besuri per sin scriptū incarnatōnē meā significat quincunq cōcedere q hic besuri incarnatōez significat. Et quoniā trāslatio nostra dictū ra.sa. sequit q sic hz: Sed ve eis cū recessero ab eis. pz q fuit facta post corruptionē dictā: pōt tamē trahi nostra trāslatio ad pdictū intellectū: Sed ve eis ⁊c. qz ppter negationē incarnātōnis dei: deus recessit ab eis dimittēs eos in cecitate eoz vsq̄ intrauerit plenitudo gētiū: fm q deducit apostolus satis diffuse i epistola ad romanos. a Ephraim hic scriptura reuertit ad pdictā carētiā prolis in regno decem tribuū tempore veteris testamēti: cum dicitur: a Ephraim vt vidi tyrus erat. i. similis tyro in filiorū multitudine: ideo subdit: b Fūdata in pulchritudine. pulchritudo eni ciuitatis principalit in multitudine plebis cōsistit. ⁊ cōsequenter ostendit mutatōem i oppositū. c Et ephraim edu. ad interfec. filios suos. i. ad regē assyrioz q eos debellauit ⁊ captiuauit. d Da eis dñe. i. dabis e Uuluā sine liberis. i. vrores steriles: f Et vbera arētia. ita q iā nati nō poterūt nutriri: ⁊ subdit cā huius pene: g Omnes neqtie eorū i galgal. ibi eniz circūcidit iosue filios isrl: ⁊ tunc ibi primo q̄uit arca aliquo tpe: ppter qō pphete falsi dicebāt q erat locus sanctior tēplo qō erat i hierusalē: ⁊ docebāt ppm ibi colere idola ex quo reddebant deo exosi ⁊ a deo reprobati: iō sequit: Nō addā vt diligā eos. h Dēs pnci. eoz rece. ab eo. p idolatriā: ⁊ a terra sua p captiuitatē. i Radix eoz exsiccata ē. i. virtus plificādi. k Quod ⁊ si genuerint. nō tamē viuēt. l Abiciet eos deus me⁹. de terra sua: verbū ē pphete captiuitatē denunciātis: m Quia nō audierūt euz. reuocantē eos p pphetas ad bonū: n Et erūt vagi i natōnibus. i. captiuati in longinquis regionibus. In ca. ix. vbi dī i postilla: Quia panis eoz aie ipoz ⁊c. Additō Hoc quod dicit: Quia panis eoz aie eoz nō intrabit in domū dñi. exponit ab hebreis sic: Quia panis eoz. quē offerent seu offerre intēdūt p aiabus ipoz: Nō intrabit in domū dñi. s. acceptabilē. In eodē ca. vbi dicitur i postilla: Circa quod sciendum q iste ē vn⁹ de passibus scripture

Additio.

Oppositio raimundi ē va: Ad cui⁹ maiorē declaratōnez sciēdū q lra penultia alphabeti hebraici dicit sin que simpliciter scpta sonat sicut lra nra. xviij. s. s. Si autē punctet desup in sinistra pte hz sonum lre tertie nostri alphabeti s. c. ⁊ in hoc dictū ra.sa. hic in postilla allegatū cōtinet aliquid veritatis. Hz attēdēdū q hec dictio bacar i hebreo significat carnē ppzie ⁊ cōiter: q̄ q̄dē dictio bacar vbicūq scribit in hebreo scribit cū lra. s. pdicta punctura i sinistra pte desup posita: et ex hac dictōne diriuat hec dictio becuri: scripta cū eadē sin sic pūctata: ⁊ sic significat idē qō icarnatio mea i lingua nostra. vñ cauillatio ra.sa. nō valet vt pz ex dictis pīsertim habēti noticiam i grāmatica hebraici sermonis. La. X.

Uitis frōdosa. Post increpatōez ppli de sua peioratōne: hic cōsequenter increpat de ingratitudine: ⁊ diuidit i quattuor ptes: fm quattuor ingratitudines: quarū pma ponit i capitulo psenti: alie tres in tribus sequentib⁹. Prima i duas: qz primo increpat ingratitudinis culpa: 2° sbdit pena: ibi Diuisū ē. Circa pmū cōsiderādū q deus fecit illi pplo magnū bñficiū introducēdo eū i terrā lacte ⁊ melle manātē: exo. iij. sed hoc bñficio ingrati cōuersi fuerūt ad idolatriā: iō dī hic: a Uitis frōdosa isrl. vocat aūt populus vitis sicut dī esa. v. Uinea dñi exercituū domus isrl ē. ⁊ dī hic frōdosa: qz in multitudine ppli ⁊ abūdātia diuitiarū fuit ibi fortificata: ⁊ hoc ex terre fertilitate: iō subdit b Fructus adequatus ē ei. qz quātūcūq pplus creuisset fructus terre sufficiebāt ad ei⁹ sustentatōem: hz qz hec abundantia fuit eis occasio recedendi a deo: fm q pdixerat moyses deute. xxxij. Incrassatus est dilectus ⁊ recalcitrauit ⁊c. ideo subdit: c Secundū mul. fru. sui. i. diuitiarum naturaliū ⁊ artificialiū d Multiplicauit altaria. ad idolatriā exercēdā ⁊ nō solū vnius idoli sz multoz: iō subdit: e Iuxta vbertatē terre sue exuberauit simulachris. f Diuisū est. Hic cōsequenter subdit pena: ⁊ primo ponit punitō decē tribuū: 2° correctio duarū: ibi Arabit iudas. Prima i tres: qz primo ponitur punitio populi: 2° aſportatio idoli: ibi Uacca. 3° captiuatio sceptri regū: ibi Confusio. Circa primum dicitur: f Diuisum ē cor eoz. partim idola colēdo: partim deum. g Nunc interibunt. i. cito interficientur ⁊ captiuabuntur per regem assyriorum. h Ipe confringet simulachra eoz. accipiēdo ide aurū ⁊ argētū. i Depopulabit aras eoz. accipiēdo sibi pciosa ornamēta eorū. k Quia nūc dicēt. isrlite: l Nō ē rex nobis. i. nō

pōt nos defendere sicut cōiter de rege dī:q̄ nescit vel nō po
test ꝑplm defendere: Nō habemus regē: ꝛ subdit causam.
m Nō.n.timem⁹ dñm.sic.n.dicebāt aliq̄ boni inter eos
ex quo nō reuertemur ad dñm rex nō pōt nos defendere.
n Dominī vba visionis inutilis.verbū ē ꝑphete increpātis ꝑplm eo q̄ credebāt verbis falsoꝝ ꝑphetaꝝ. i hebre dī loquimī verba iuramēti falsi.i.qñ iurati falso iuratis: o Et ferietis fedus.s. fallaciter cū ꝑmissis vris: ꝛ iō aliq̄ libꝛi habēt ꝑ Cū mēdatio.sed nō ē in hebreo:subintelligitur tñ: q Et germinabit ēgsi amaritudo iudiciū super sulcos agri.i.puertit iudiciū pauperū:qui vocātur sulci agri eo q̄ ꝑ potētiā duitum opp̄munt ꝛ molestāt

Nōn.n.timemus dñm.Et rex qd faciet nob⁹? Cogmini vba visionis inutilis ēt ferietis fedus cum mēdacio ēt germinabit:quasi amaritudo iudicium sup sulcos agri. Vaccas bethauen colluerunt hitatores samarie. Quia luxit sup eū ppls ei⁹ ēt edituī ei⁹ sup eū exultauerūt i glōria ei⁹:qā migrauit ab eo. Siquidē ꝛ ipse in assur delat⁹ ē mūn⁹ regi vltori Cōfusio ephraim capiet: ēt cōfundet isrl'i vōluntate sua. Trāsire fecē samaria regē suū: ēgsi spumā sup faciē aque. Et dispdēnt excelsa idoli pccatū isrl'. Lappa ꝛ tribul⁹ ascendet super aras eorum:Et dicēnt mōtibus operite nos:ꝛ collib⁹: cadite sup nos. Ex dieb⁹ gabaa peccauit isrl'. Ibi stēterunt

r Vaccas. Hic cōsequenī describit exportatio idoli: ꝛ qz ista lra ē imutata:ꝛ fm hebreos in pte corrupta:iō ad eius intellectū sūt aliqua ꝑmittēda. Primuz ē q̄ manahen rex israel dabat singulis annis munera ꝑciosa regi assyrioꝝ vt cōfirmaret regnū suū quod intrauerat violent.iiij. Re.xv. ꝛ inter illa munera erāt vituli aurei quos fecerat hieroboā vel saltē vnus illoꝝ de quo fit hic mentio.s. ille q̄ erat i bethel q̄ alio nōie dicit bethauen: Josue.viij.ꝛ in hoc cōueniunt hebrei ꝛ latini. Dicūt vlterius aliq̄ expositores latini: q̄ sacerdotes illius idoli seu idoloꝝ fecerūt occulte vitulos de cupro deauratos:ꝛ illi fuerūt portati in terrā assyrioꝝ ꝛ ipi furtiue retinuerūt sibi aureos:ꝛ cū postea rex assyriorū vidit fraudē indignatus afflixit grauius terrā:ꝛ fm hoc exponūt lram istā dicētes: r Vaccas bethauen.i.vitulū q̄ erat in bethel quē vocat ꝓpheta nomine vacce derisorie ꝛ in plurali vaccas:eo mō loquēdi quo dr Exo.xxxij. Isti sunt dñi tui q̄ eduxerūt te de terra egypti.ꝛ tñ nō erat ibi nisi vnus vitulus cōflatilis s Coluerunt hitatores samarie.q̄ erat metropolis ꝛ sic habitatores ei⁹ colebāt idolum a rege suo factū. t Quia luxit sup eū.i.sup vituluz populus ei⁹ q̄ colebat eū:iō luxit qñ fuit exportatus modo ꝑdicto. v Et edituī eius.i.sacerdotes vituli:ꝛ dicunt edituī ab ede ꝛ tueor eris:quasi tuentes seu custodiētes edem idoli x Sup eū exultauerūt ꝓpter suū lucrū: quia illi furtiue retinuerūt:sz ppls lugebat qz ipm sublatū credebat y In glia ei⁹.i. in vitulo q̄ reputabat honor patrie. z Quia migrauit ab eo.i. a pplo fm ei⁹ opinionē. a Siq̄dem ꝛ ipe in assur delatus ē.cū aliis muneribꝰ vt credebat pplus b Munus regi vltori. qz vlciscebat manahen de ꝺicētibus sibi. c Cōfusio ephraim capiet.i. ex hoc cōfusionē reportabit fraude detecta:vt ꝑdictuz ē: d Et cōfundet isrl' i volūtate sua.i. in volūtate sacerdotū q̄ fecerūt tale furtū:ex quo secuta ē cōfusio regni mō supradicto hec expositio nō videt valere:ꝓmo qz satis videt distorta 2° qz cū dī: Coluerūt hitatores samarie:qz luxit sup cuz populus.li quia de suo significato ē redditiuū cause dicti imediate p̄cedētis:luctus vero ppli de asportatione vituli non ē aliquo modo cā vel ratio q̄ habitatores samarie colerēt ipm: sed magis ē ad oppositū. Itē furtū sacerdotū videt cē ficticiū: qz in receptōne ꝛ traditione rerū ꝑciosaꝝ adhibet magna diligētia:vas aūt aureū a cupro deaurato statiz distinguit ꝑ colorē ꝛ pondus. Itē expositores isti dicunt hoc

haberi ab hebreis:qō non videt vez: qz Ra. sa. marimus doctor inter hebreos nihil penit⁹ dicit de hoc furto vel fraude:sz ad p̄tū sensū exponit lraz. Quātū ad hoc sciēdum ergo q̄ hec ē lra hebraica: Ad vaccas bethauen timuerūt habitatores samarie.i. ꝓpt vitulū q̄ erat i bethel vt. ē dictū ē: Timuerūt habitatores samarie.s.ne ifortuniū ꝛ malū veniret sup regnuz ꝓpt missionē vituli regi assyriorū:erat eni samaria metropol regni:ꝛ iō ꝑ ceteris exp̄mit timor ei⁹ respectu infortunij futuri. Translator vō noster vī credidisse hūc timorē fuisse reuerentie:ꝛ iō trāstulit: Coluerūt ꝓ timuerūt: Quia luxit sup eū.i.sup vitulū trāsportatū Populus ei⁹.i.ppls regni: Et edituī.i. sacerdotes illi luxerūt qz habuerūt maiorē cām lugēdi:ꝛ iste luct⁹ mouit habitatores samarie ad magis timēdū de ifortunio futuro. Sup eā exultauerūt i gloria ei⁹.i.sup vitulū extrauerūt sacerdotes ꝛ pplus qñ gloriose venerabat: ꝛ iō luxerūt in ei⁹ deportatione de qua subdit: Quia migrauit ꝛc.ita q̄ li Quia migrauit:refert ad illō qō ꝑdicit de luctu sacerdotū ꝛ pplī.cetera patēt ex supradictis c Cōfusio. Hic ꝓnter describit captiuatio sceptri cū dī: Cōfusio ephraim capiet.i. regē isrl' q̄ sic nominat qz ꝑm⁹ rex fuit de tribu ephraī. d Et ꝓfundet isrl'.i. ppls ei⁹: e In volūtate sua.qz ꝓfēlit regi i cultu vituloꝝ:iō subdit: e Trāsire fecit samaria regē suū ēgsi spumā sup faciē aque.i.fecit eū duci i captiuitatē vilit: sicut spuma ē res vilis:eo.n.q̄ ppls cōsensit regi i cultu idoloꝝ:idolatria fuit multiplicata i regno que fuit rō captiuatōis regis ꝛ ppli. f Et dispdēt excelsa idoli. i.vtriusq̄ vituli qui colebant in locis altis. g Peccatū israel.hoc dicit qz.iij.ꝛ.iiij. Reg. frequenī repetit de hieroboam:eo q̄ fecit vitulos q̄ peccauit:ꝛ peccare fecit israel. h Lappa ꝛ tri.ascē.sup aras eoꝝ. quia terra vertet in desertū. i Et dicēt.s.israelite q̄ imineēte captione sua desiderabāt occultari in cauernis mōtiū. k Ex dieb⁹ gabaa peccauit isrl'. Ad intellectū h⁹ sciendū q̄ casus de idolo miche:ꝛ vxore leuite i gabaa mortue: fuerūt eodē tpe:ꝛ lz scribant i fine libꝛi iudicū tamē cōtigerūt cito post mortē iosue ꝛ de cāu idoli declarauī iudicū.xvij.ꝛ idē pz de alio casu: quia tūc tpis phinees fili⁹ eleazari sacerdotis erat summus sacerdos vt habet iudicū.xx.ca.sic ergo dicit: k Ex dieb⁹ gabaa peccauit isrl'.qz a tpe q̄ gabaa enormi peccauit in vxore leuite:tot⁹ ppls isrl' peccauit i idolo miche:qz permisit illud stare i tribu dan vsq̄ ad decē trib⁹ captiuitatē:iō subdit: l Ibi steterūt.qz idolum miche i tribu dan stare ꝓmiserūt:ꝛ iuxta hoc fit hic memoria de peccato gabaa:arguēdo ppm isrl' q̄ fuit ita solicit⁹ de vidicāda iniuria hūana:ꝛ tñ neglexit vidicare iniuriā diuinaz lz.n.bñ fecerit i ꝑ°.s.pugnādo ꝯ gabaonitas:tñ magis timebat ad 2ⁿ.s.ad amouēdū idolū de tribu dan:ꝛ ꝓ ista negligētia fuit pūit⁹ i pugna ꝯ gabaonitas a q̄b⁹ fuit bis turpit debellat⁹:lz vicerit in 3° ꝓflictu:ꝛ h° ē qō subdit:

Nõ cõphendet eos in gabaa pliũ sup filios iniq
tatis. i. gabonitis quibus nõ pualuerũt pma vice ⁊ se
cũda: b Juxta desideriũ meũ corripiã eos. p regem
assyriox. c Cõgregabunt sup eos ppli. s. multi cum
rege venientes: d Cũ corri. ppt ou. iniq. suas. i. p
pter duos vitu
los quos iniq co
luerr. e Ephra
im. i. regnũ isrl
f Vitula docta diligere triturazt. i. silis est vitule q̃ psueuit triturare i. executere granũ in area ex concul catõne sua: sic. n. terunt messes in terra illa. Vitula autẽ talis diligit locũ triture: quia psueuit ibi come dere ad libitũ suum: fz illud deu te. xxv. Non ligabis os bouis triturãtis. ⁊ iõ non vult exire ỏ loco illo licet peutiat: ⁊ si exit cito reuertit: sic ppl'us isrl' fuit frequẽt flagellatus a deo ppt idolatriã ⁊ tñ nõ dimisit eã: ⁊ si aliq̃ dimiserũt hoc fuit tantum ad horã. Lra aũt hebraica planior ẽ q̃ talis ẽ: Ephraim vitula stimulata diligit triturã. i. locũ triture: nõ dimittẽs illũ p sti muli punctõe. g Et ego trãsiui sup pulchritudinez colli eius. totaliť subiugando assyriox regi. h Ascendã sup ephraim. i. faciã ascendere regẽ assyriox sup ipm: ita q̃ ponet pedes sup eius collũ. Ille eni qui ẽ simplicit debellatus dr suppeditatus. i Arabit iudas. Hic ponit correctio duarũ tribuũ: ⁊ diuidit in duas p tes: q: ꝑmo ponit hic correctio: 2° tribuũ obstinatio: ibi Arastis. Circa ꝑmũ sciendũ q̃ due tribus videtes decẽ tribus captiuatas ppt peccata sua disposuerũt se ad bonũ adhortãte eas eçechia rege earũ: iõ dr: i k Arabit iudas. i. disponet se ad laborẽ pnie ⁊ ad opa veritatis ⁊ misericordie: iõ subdit: Seminate vobis i iusticia ꝛc̃.
k Tẽpus aũt requirendi dñm. p bona opa: l Cum vene. q̃ do. vos iusticiã. s. rex eçechias: fz qm eçechie successit manasses filius ei' q̃ fuit pessimus: ⁊ idola posuit in domo dñi: iõ subdit: m Arastis impietatẽ. i. dispositis vos ad male agendũ: sic exponũt aliq̃ ꝓtinuãdo ad lr̃am pcedẽtẽ: fz qz in fine cõcludit: Sic fecit vobis bethel. i qua adorabat vitulus que erat i regno isrl' ⁊ nõ iuda: pz q̃ hec lr̃a nõ cõiungit pcedẽti: sed dirigit ad ppm. x. tribuũ, ppt q̃ dicendũ q̃ hic: Arastis nẽ. incipit alia ps in qua post correctionẽ duarũ tribuũ pdicta reuertit ppheta ad ostẽdẽdũ obstinatõnẽ i malo de cẽ tribuũ dicẽs: m Arastis impietatẽ. cogitãdo male agere: n Iniq̃tatem messuistis. implendo opere: o Comedistis frugẽ mẽdacũ. acq̃escẽdo falso ppheteꝑ Quia cõfisus es in vĩs. i. mittẽdo nũcios ad reges egypti vt rebelles assyrijs: q̃ fecit osee. iiij. Reg. xxi.
q Et i multitudine fortiũ tuox. magis cõfidẽs de eis q̃ de deo: ppt hoc supple' r Cõsurget tumultus in pplo tuo. i. sonus cõfusus fugiẽtiũ de plio: s Et oẽs munitões tue. i. q̃bus cõfidebas t Vasta. si. vasta. ẽ salmana nẽ. Judi. viij. scribit q̃ gedeõ debellauit zebee ⁊ salmana pncipes madian: ⁊ captos occidit: eo q̃ interfecerant frẽs suos in thabor: ⁊ sm hoc exponit hec littera: Sicut vastat' est salmana. pnceps madian v Ad domo eius. i. a gedeone ⁊ socijs ei' de quo dr: x Qui vindicauit baal. i. vindictã accepit de eo: quia suffodit altare eius: ⁊ lucũ succidit: Judi. vj. y In die plij. refertur ad illud: Sicut vastatus ẽ salama. s. In die prelij. gedeonis cum ipo a Matre sup filios allisa. i. eo q̃ occiderat frẽs gedeonis: ⁊ matrẽ eox cum ipis: sm hebreos alia ẽ hic snia ⁊ lr̃a lz ad eãdez cõclusionẽ. Ad cuius intellectũ sciẽdũ q̃ in hebreo nõ hr̃ hic salmana: sz salman: nec ẽ nomẽ ppriũ fz eos sed appellatiuuz: ⁊ significat pacificaz seu q̃etã: hoc etiã videt: q: salmana q̃ ỏ est nomẽ ppriũ incipit per lr̃am sade. salman vero hic scriptum incipit per litterã sin. Itẽ pro eo q̃ habem' : A domo ei' q̃ vindicauit baal. i hebreo habetur: A domo insidiatoris. est igit hec lr̃a: Sicut vastata ẽ pacifica a domo insidiatoris: ⁊ ẽ sensus: sicut gẽs pacifica ⁊ q̃eta nõ timẽs sibi de periculo vastat ab insidiatore ⁊ ei' familia irruẽte subito sup gentẽ ipiouisã: q̃ credebat eẽ i pace ⁊ q̃ete: sicut legit de vastatõe lachis: Judi. xvij. In die plij. sic insidiose cõmissi: Matre sup filios allisa. tales eniz latrones nõ solũ solẽt interficere mares sz etiã femias ne ac cusent: ⁊ sic occidũt matres cũ filijs: ⁊ ẽ intẽtio ppheteq̃ sic fiet decẽ tribubus ꝓ peccatis suis: iõ subdit: b Sic fecit vobis bethel. i. sic meruistis c A facie neq̃tiarũ vr̃arum. i. ppt neq̃tias vr̃as ibidẽ factas adorãdo vitulũ. d In ca. x. vbi dicit in postilla: Circa ꝑmum dicit: Diuisum est cor eorum.

Additio.

Quod dicit: Diuisum est cor eorũ: nũc interibunt: videt plane cõcordare dicto saluatoris. xi. ca. Lu. vbi dr: Omne regnũ i se diuisũ dsolabit. Exquo eni habebãt mlta ⁊ varia idola vt paulo. ỏ. dr: Juxta vbertatẽ terre sue exuberauit simulachris: cõsequẽs erat vt diuiderent in cor culturis: ⁊ sic pdictũ peccatũ ꝯhebat secuz diuisionẽ. e In codẽ ca. vbi dr in postilla: Ad vaccas bethauen.

Additio

Vbi nos habem': Ad vaccas bethauen. in hebreo hr̃: Ad vitulos bethauen. q̃ magis cõcordat cuz cãu pñti: q: ephraim vitulos colebat. f In eodẽ vbi dr in postilla: Seminate vobis i iusticia. g Additio.

Vbi nos habemus in hoc loco: Cum venerit qui docebit vos iusticiam. in hebreo habetur: Donec veniat qui doceat vos iusticiam: quod intelligendum est proprie de christo qui impios iustificat ipsius gratia: vnde ad Ro. iij. capitulo. Justificati gratia ipius. ⁊ continuatur ad precedentia sic: Nam hic prophet hortatur populum israeliticum in generali vt disponat se ad recepti onem christi: ⁊ hoc per obseruationem legis sub qua erat de quo dicit: Seminate vobis in iusticia. quia vera obseruatio legis disponebat ad legem christi: sicut seminatio ad messem: ideo subditur: Metite in ore misericordie. Lex eniz christi precipue in misericordia cõmendat: vñ matth. ix. ca. Nonne legistis misericordiã volo ⁊ non sacrificium.

Nõ cõphendet eos i gabaa pliũ sup filijs iniq̃tatis Jux desideriũ meũ corripiam eos. Cõgregabunt sup eos ppli: cũm corripient ꝓpter duas iniq̃tates suas. Ephraim vitula docta diligere triturã: et ego transiui sup pulchritudinẽ colli ei'. Ascendã sup ephraiz. Arabit iudas: cõfringet sibi sulcos iacob. Seminate vobis iusticia: ⁊ metite i ore misericordie: innouate vob nouale. Tẽpus aũt requirendi dñm cuz venerit q̃ docebit vos iusticiã. Arastis impietatẽ: iniq̃tatem messuistis: cõmedistis frugem mẽdacij. Quia cõfisus es i vijs tuis et i multitudine fortiũ tuorũ: cõsurget tumlt' i pplo tuo: et oẽs munitões tue vastabuntur: sicut vastatus ẽ salmana a domo eius: q̃ vindicauit baal in die plij mãtre super filios allisa. Sic fecit vobis bethel a facie militie nequitiarum vestrarum.

ꝛ qz tēpus aduētus xp̄i nō erat ita ꝓpinquū: sicut tēpus seminationis approp̄inquat tpi messis statim sequētis: iō subdit: Innouate vobis nouale. q. d. Dcc seminatio frequētāda ē ꝛ cōtinuāda donec veniat plenitudo tpis de quo dicit Tēpus aūt requīrēdi dn̄z donec veniat nē. s. xp̄us sol iusticie sz qz ipi exhortati oppositū fecerūt: cum p matozi pte legē xp̄i nō receperūt: iō subdit: Arastis ipietatē: iniq̄tatē messuistis. q. d. nō arastis iusticiā ꝓut exhortabar in obseruatōne legis: sz potius ipietatez: qz vba legi nō ad declaratōez veritatis xp̄i sz extorte exponebāt: vt pz in ꝯplurimis locis: vñ ꝛ merito iniq̄tatem messuistis. ¶. XI.

SIcut mane trā¯. ¶. XI. sit: ptrānsit rex isrl: qūia puer isrl ꝛ dilexi eum: ēt ex egypto vocaui filiū meuz. Uocauerūt eos: sic ābierūt a facie eoꝝ. Baal immolabāt: ꝛ simulachris sacrificabāt. Et ego quasi nutritius ephraiz: portabā eos i brachijs meis: et nescierūt q curarē eos. In funiculis adā trabā eos i viculis charitatis. Et ero eis q̄si exaltās iugū sup maxillas eoꝝ: et declinaui ad eum: vt vescerer. Nōn reuertet i trā egypti: et assur ipe rex ei⁹: quoniaz noluerūt ꝯuerti. Cepit gladius i ciuitatib⁹ ei⁹: et consumet electos ei⁹ ꝛ cōedet capita eoꝝ. Et pōpulus me⁹ pendebit ad reditū meū. Jugū aūt iponet eis sil: quod non auferet. Quō dabo te ephraiz: ptegā te isrl: Quō dabo te: Sicut adama ponā te: vt seboim. Cōuersū ē in me cor meū: pariter cōturbata ē penitudo mea. Nōn faciā furorē ire mee. Nōn cōuertar vt dispdā ephraim: quoniā deus ego: ꝛ nō homo. In medio tui scus: et nō ingrediar ciuitatē. Post dn̄z ambulabūt. Quasi leo rugiet qz ipe rugiet: ꝛ formidabūt filij maris. Et auolabūt q̄si auis ex egypto ꝛ q̄i colūba

pendebit. i. suspensa ꝛ confusa mente remediuz expectabit. ¶ Ad reditum meū. s. per exhibitum beneficiū quod ab eis subtraxi: ꝛ quia ibi fuit lōgus tpis tractus ideo subditur: v ¶ Jugum aūt imponet eis simul. i. grauis seruitus ab assyrijs. x ¶ Quod nō auferet. qz captiuitas decez tribuū nō fuit reuocata de assyrijs: sed captiuitas duarū fuit reducta de babylone. y ¶ Quō. dic ponit ppli cōsolatio ex diuina pietate: ad qō ostendendum ꝑmo excluditur ppli meritū cū dicit in p sona dei: y ¶ Quomō dabo te ephraim: i manib⁹ aduersariorum sicut merui isti. z ¶ Protegam te. ab aduersarijs quod non meruisti. ‖ a ¶ Quō dabo te. ꝛ respondet: ‖ b Sicut adama ponā te vt seboiz i. fz demerita tua deberes in ꝑpetuū deleri ꝛ subuerti absqz repatōe aliq̄ sicut iste due ciuitates adama ꝛ seboim fuerūt funditꝰ subuerse cū sodoma ꝛ gomorra. c ¶ Cōuersuz ē i me. cor meū. i. nō puniui te fm totā rigorem iusticie mee. d ¶ Cōturbata est penitudo mea. i. cōmota ē super te misericordia mea. e ¶ Non faciā furorē ire mee. i. rigorē iusticie mee. f ¶ Non conuertar. ab intētione misericordie: g ¶ Ut dispgam ephraim. i. totaliter deleaz absqz repatione. h ¶ Quoniā deus ego. qui punitōnez ad correctionē facio: i ¶ Et nō hō. q̄ punit ad iteritū ꝛ ad vindictā. i ¶ In medio tui sanctus. i. te sanctificās k ¶ Et nō ingrediar ciuitatē. i. cultū meū nō ponaz in vna ciuitate tm̄ sed per totū mundū: ꝛ est hoc impletū tpe gr̄e in quo sacrificiū ecclesie offert vbiqz ꝛ nō i vna ciuitate tantū: sicut fiebat tpe veteris testamenti: extra eniz hierusalē nō erat locus sacrificij: ꝛ ꝑpter hoc dixit dn̄s malach. j. ca. A solis ortu vsqz ad occasū magnuz ē nomē meū i gētibus: ꝛ in oi loco offert ꝛ sacrificat nomini meo oblatio mūda. ꝓpi qō dixit saluator: Joh. iij. Venit hora in q̄ nō i mōte hoc neqz hierosolymis: s. tātū adorabitis patrē sed vbiqz: iō subdit: Sed veri adoratores erūt q̄ adorabūt patrē i spū ꝛ vitate. Sps enī ē de⁹ q̄ loco nō circūscribit nec ad locū determinat l ¶ Post dn̄z ābulabūt. ei obediēdo. m ¶ Quasi leo rugiet nē. hoc aūt expōit ra. sa. de messia futuro: ꝛ quātū ad hoc qō de xp̄o exponit bn̄ dicit: sed qō dicit furuū iā ē impletū: qz xp̄s q̄ dicit leo de tribu iuda apoc. v. ca. Rugit clamore sue predicatōis in se ꝛ apostolis. n ¶ Et formidabūt filij maris. i. hoies seculi huius: qō est quasi mare procellosum. o ¶ Et auolabunt quasi auis ex egypto nē. i. velociter venient ad fidē: qō ipletū ē a tpe apl̄oꝝ a quo fides xp̄i publicata ē p vniuersum orbez: sicut plenius declaratū fuit super illud p̄s. xviij. In omnē terrā exiuit sonus eoꝝ nē. ꝛ multi nō solum

de gẽtib' sed etiã de iudeis regni iude ⁊ regni isrl' p oẽ bẽ dispsis: ⁊uersi sũt ad fidẽ. p ¶ Et collocabo eos in domibus. i. i ecclesijs vbiq; p orbẽ terrarũ edificatis: ⁊ postea i celi mãsionib': Joh. xiiij. In domo patris mei mãsiones multe sũt ꝛc. ¶ In cap. xi. vbi dicit in postilla: Jdeo sẽdit Ex egypto vocaui filiũ meum.

¶ Additio

Osa sup hoc verbum: Ex egypto vocaui filiũ meũ. nõ ẽ hic ptermittẽda: que sic dicit: Hoc testimõio vtit matheꝰ qñ ex pcepto ãgeli ex egypto ꝛe dit ihesus cũ matre ad terrã israel: q; hic typice referunt ad xp̃m: tñ q; typũ habuerũt saluatoris: nõ p oia opa sua cũ figurauerũt: typ'. n. ptẽ idicat: qõ si totũ pcedit i typo iam non est typus sed historie veritas appellanda. Hec in glosa. ¶ In eodẽ ca. vbi dõ i postilla: Et populus meus pẽdebit. ¶ Additio.

Littera hebreoꝝ i hoc loco ẽ aliqualiẽ obscura: tñ recte cõsiderãti videt sic tñ referenda: Et populus meꝰ suspensus ẽ ad rebellionẽ meã: ⁊ ad altũ vocãt eã: simul nõ exaltabit. cuiꝰ sñia talis eẽ videt q; populus ille q̃ vocabat a ꝓphetis ad altũ. s. ad emẽdationẽ vite: semp erat i hoc suspẽsus nõ recte intẽdẽs sed tẽdẽs ad rebellionẽ: vñ nũquã siꝫ tendebat in altuꝫ ad quod vocabat. ¶ Caplm. XII.

Circũdedit me. Hic incipit. xij. ca. fm hebraicaꝫ veritatẽ i quo ppls decẽ tribuũ increpat de tertia ingratitudine: q̃ respicit beneficiũ impensũ iacob patriarche nõ solũ ꝓ se sꝫ etiã ꝓ posteris: quo beneficio abuse sũt decẽ tribus erga deũ ipm ꝓ idolis dimittẽdo: ⁊ erga fratres suos duarũ tribuũ eos multiplicit̃ psequẽdo: vt pꝫ. iij. Regũ ⁊. iiij. i plurib' locis: ppt̃ qõ i hoc ca. iuxta bñficiũ iacob impensũ describit ingratitudo seu malicia decẽ tribuũ: ⁊ ꝑmo generaliter: 2°ſpaliter: ibi Si galaad. Prima i duas: q; ꝑmo ponit malicia' populi: 2° misericordia dñi: ibi Et ego dñs. Prima adhuc i tres: q; ꝑmo malicia ppli ꝑmittit: 2° bñficiũ dei inponit: ibi Jn vtero. 3° scriptura ad ꝑmũ reuertit: ibi Chanaan. Prima adhuc i duas. q; ꝑmo ponit decẽ tribuũ culpa: 2° pena: ibi Ephraim pascit. Circa ꝑmũ dr in persona dei: a ¶ Circũdedit me. i. me deluſit b ¶ Ephraim. i. hieroboã ꝑmus rex de tribu ephraiꝫ. c ¶ In negatione. dauid serui mei dicẽdo: Nõ ẽ nobis ps in dauid ꝛc. iij. Reg. xij. Et in negatõe nomis mei. dicẽdo de idolis fabricatis: Jsti sũt dij tui israel q̃ eduxerũt te de terra egypti. ⁊ q; hieroboã induxit ad hãc negationem duplicem ꝑmo tribũ ephraim: ⁊ cõsequenter alias nouez iõ subdit: d ¶ Et in dolo domus israel. sed q; tribꝰ iuda stetit in veritate cultus diuini p longa tpa: iõ sẽdit: e ¶ Judas aũt testis descẽdit cũ deo. in hebreo hĩ: Judas aũt adhuc potens cum deo. quia licet diminutum fuerit regnum suum: tamen adhuc habuit potestatem super tres tribus. s. iude: beniamin: ⁊ leui: quia sacerdotes ⁊ leuite per regnũ israel dispersi in ciuitatibus sibi assignatis a iosue dimiserũt eas nolentes vitulos colere ⁊ habitauerũt in regno iuda vbi remanserat dei cultus: iõ dr: Potẽs cũ deo. i. q̃ est sanctus ⁊ fidelis implẽdo promissa: ideo subditur: Et cuꝫ sanctis fideli. quod exponit ra. sa. dicens. i. cum deo sancto ⁊ benedicto: ⁊ hec expositio est multum consona fidei nostre licet preter eius intentionem: hic enim exprimitur articulus sancte trinitatis. per hoc enim q; de deo dicitur: Cum sanctis fideli: ꝓ nomen plurale quod cõiungitur singulari innuitur recte pluralitas personaruꝫ in vnitate essentie. Ad hanc expositionẽ potest trahi translatio nostra: cum dicitur: e ¶ Judas autẽ testis. scilꝫ veritati per hoc quod retinuit cultuꝫ diuinũ. f ¶ Descendit. per hoc quod eꝰ regnũ fuit diminutũ quia tamen cultum dei retinuit: subditur Cuꝫ deo. Hanc autẽ litterã aliqui expositores nostri exponũt de fidelitate tribꝰ iude que ꝑma post moysen intrauit mare rubrũ: ⁊ sic dicit Judas testis. s. veritatis a moyse dicte: Descendit. s. post euꝫ in mare rubrũ: Cum deo. i. secũdũ mãdatũ diuinum: Et cum sanctis fidelibus. i. cum moyse ⁊ aaron. Sed hec expositio videt falsa: eo q; in hebreo non habetur fidelibus i plurali: sed fideli in singulari: Dec aũt expositio nõ habet consequentiam ad pcedẽtẽ lr̃az: sed ꝑma expositio ẽ fm veritatẽ hebraicã ⁊ cõsona fidei catholice ⁊ cõsequenter se habẽs ad lr̃am immediate pcedentẽ. g ¶ Ephraim. Dic cõsequẽter ponit ppli decẽ tribuũ pena: ⁊ ꝑmo i bonis possessis: cũ dicit: Ephraim pascit ventũ. in penã eni pdicte duplicis negationis fuit multũ afflictus a circũstantib' populis: ⁊ maxime ab assyrijs a q̃bus fuit ꝑmo sub tributo subiectus: ⁊ postea captiuat'. iij. reg. xvij. ⁊ fm hoc dicit: g ¶ Ephraim. i. populus decem tribuũ sic noiatus: eo q; hieroboam ꝑmus rex fuit de illa tribu vt predictum est: h ¶ Pascit ventum. superbis assyrijs reddẽdo tributũ. i ¶ Et sequit estũ. i. egyptũ q̃ est in plaga australi respectu iudee: ⁊ sic in calidiori regione. Osee enim rex israel querẽs liberari a tributo assyriorum misit nũcios ad regẽ egypti cũ muneribꝰ magnis: vt eius auxilio liberaret: vt hĩ. iij. Reg. xvij. // k Tota die mẽdaciũ ⁊ vastitatẽ multiplificat. mẽtitus enim fuit regi assyrioꝝ cui iurauerat sub tributo seruire: ⁊ per hoc incurrit vastitatẽ ⁊ destructionẽ regni sui: quia rex assyrioꝝ perpendens q; volebat ab eius seruitute recedere terrã eiꝰ vastauit: ⁊ ipm finaliter captiuauit. l ¶ Et fedus cũ assyrijs iniit. hꝰ subdit ad exponẽdũ qõ dictũ ẽ obscuriꝰ de pacto qõ firmauit cũ rege assyrioꝝ õ reddẽdo sibi tributũ m ¶ Et oleũ i egyptũ ferebat. i. p nũcios mittebat cũ aliis muneribꝰ vt liberaret a ꝑdicto tributo: ⁊ q; ex hoc secuta est captiuitas regis ⁊ regni vt dictũ ẽ: ⁊ q; hoc fuit in pte psecutionis regni iude quã regnũ isrl' sibi itulit: iõ cõcludit: n ¶ Judicium cũ dñi. in punitione ephraim b ¶ Cũ iuda. i. p iuda. p ¶ Et visitatio. i. punitio dei q ¶ Sup iacob. i. sup regnũ isrl': eo q; iacob ⁊ isrl' sũt noia synonyma: Geñ. xxxij. r ¶ Juxta vias eꝰ. i. opa. s ¶ Et iuxta adiuẽtões eꝰ. i. psecutõe iude ⁊ vitulorꝝ fabricatõe. t ¶ Reddet ei. pnã debitã iferẽdo. v ¶ In vtero. Dic ꝓsequẽt ponit bñficiũ ꝓiarche iacob ipensum: cuius decem tribus erãt ingrate: ⁊ ponit hic duplex beneficiũ: vnũ ante natiuitatem: cũ dicit: v ¶ In vtero supplãtauit fratrem suum. collidebant enim in vtero matris: Geñ. xxv. ⁊ cum mater dominum consuleret de isto cõflictu: respondet dominus: Duo populi ex ventre tuo diuidentur: populusq; populum superabit et maior seruiet minori ⁊ cetera. Secunduꝫ beneficium fuit post nanatiuitatem in etate iam adulta: ideo subditur:

a Et in fortitudine sua directus ē cū angelo. de hac luctā dixi pleniꝰ: Geñ. xxxij. aliq̄d tñ ē repetendū: eo q̄ aliquid hic addit qđ ibi dimittit. Sciēdū igit q̄ fm rab. sa. ⁊ alios hebreos ille angelus erat custos esau: ꝓpter qđ zelans ꝓ eo voluit ipedire iacob ne trāsiret i trā ꝓmissiōis) ad obtinēdū bñdictōnes ⁊ ꝓmogenita isaac i ꝓiudiciuꝫ esau: sz dñs tātā fortitudinē tūc cōtulit iacob q̄ nō potuit eum ipedire sed magis iacob ꝓualuit: iō dr h: Directꝰ ē cū angelo. i. luctauit cū eo: Et inualuit ad angelū ⁊ cōfortatus ē. qđ videns angelus fleuit: eo q̄ nō poterat eū ipedire Et rogauit. vt dimitteret eū fm q̄ dr gen. xxxij. Dimitte me iaz auroza ē ⁊c. querēs dilatōnē de snia dei sup iura benedictōnis ⁊ ꝓmogenitureꝫ: iō subdit in psona angeli: In bethel inuenim⁹ eū. s. deū: Et ibi loquet nobiscū. determinans hanc cām: ⁊ talis ē lra hebraica. Dec aūt expositio cōtinet aliq̄ incōueniētia. Primo q̄ fm dictuꝫ hebreoꝝ ille angelus erat bon⁹: eo q̄ erat custos esau: de⁹ aūt tā ante dixerat ipi iacob Reuertere in terrā natiuitatis tue: Geñ. xxxi. nullo aūt mō verisimile ē q̄ angelus bonus vellet executionē diuini mādati impedire: cū eius volūtas sit oīno cōformis volūtati diuine: nec pōt dici q̄ angelus sanctus ignoraret reuelationē factā ipi iacob: tuz qz reuelatōes fiūt hoib⁹ mediātib⁹ angelis: ⁊ iō illa q̄ hoib⁹ reuelant ꝑ̄ a sāctis angelis cognoscuntur: tuz quia iacob reuelationē seu mādatū dei ꝑdictū narrauerat vxoꝛib⁹ suis rachel ⁊ lye: Geñ. xxxi. talia vero nō latēt angelos quoꝛ cognitio nō impedit ꝓ distātiā locale. Ite angelus expiens tātā fortitudinē in iacob vt dicunt hebrei: ignorare nō potuit q̄ eēt a deo: ⁊ ꝓ cōsequēs nullo modo de hoc fleuisset: nec dilatōez de iure benedictōis ⁊ ꝓmogenitureꝫ determinādo q̄siuisset cū volūtas ei⁹ sit totaliter cōformis volūtati diuine: ꝑ̄ qđ sicut dixi gen. xxxij. ille angelus fuit custos iacob: ⁊ ex volūtate dei in corꝑe assumpto apparuit sibi: vt nō solū verbo sed etiā sensibili signo assecuraret eū de esau fratre suo quē nimis timebat: ⁊ ideo post luctā in qua finxerat se nō posse ꝓualere iacob dixit: Si fortis fuisti ꝯ deū. i. ꝯ angelū a deo missū: ꝑ̄ qđ dicit de⁹ ꝓticipatiue: q̄to magis ꝯ hoies ꝓualebis. i. ꝯ esau cū filijs suis: nec tñ illa fictio angeli fuit mēdaciū: sicut nec illa qua dñs finxit se longius ire: Luc. xxiiij. qz ꝓ fictionē angeli significabat veritas futura: q̄ ppls descēdēs de iacob prevaleret pplo descēdēti de esau: sicut ꝓ hoc q̄ dñs finxit se lōgius ire significauit q̄ adhuc erat lōge seu pegrin⁹a disciplozꝫ mēte: vt exponit beat⁹ Gregoꝛ. homel. xiij. Igit fz hᵒ exponēda ē hec lra. a Et in fortitudine sua. i. quā habebat a natura sua ⁊ nō datā a deo ad horā vt dicūt hebrei: b Directus ē cū angelo. luctādo cū eo. c Et inualuit ad angelū. nō fm existētiā sz fm apparētiā ꝓ angeli fictōnē q̄ sic se habebat quasi eū supare nō posset: absq̄ tñ falsitate ⁊ mēdacio vt dictū ē. d Cōfortatus ē. ꝓ bñdictōem angeli sibi datā: fm q̄ dr gen. xxxij. Et bñdixit eū i eodē loco. e Fleuit. s. iacob f Et rogauit eū. i. deuote ⁊ cū lachrymis rogauit eū vt dirigeret eū in via ⁊ custodiret: ⁊ sic fm ē: iō subdit: g In bethel inuenit eū. s. deū cū angelo. h Et ibi locutus ē nobiscū. qz ibi deus in pñtia angeli dixit ei: Ego deus oipotēs: cresce ⁊ multiplicare. ⁊ subdit: Terrāq̄ quā dedi abraaz ⁊ isaac dabo tibi ⁊ semini tuo. Et ad hūc itellez pōt applicari lra hebraica cū dr: Jn bethel i ueniem⁹ eū. vt sit vbū angeli denūciātis iacob deū sibi apparituꝫ i bethel: Geñ. xxxv. Et ibi loquet nobiscū. replicās benedictōes patrū tuoꝝ sup te ⁊ semē tuū ꝓ qb⁹ ego rogaui eū. Angeli eni ꝑcurāt bonū sue custodie cōmissoꝝ. i Et dñs deus exercituum. i. angeoꝝ rum. k Memoriale ei⁹. idest ipius iacob: tuz qz habuit deum semp i memoria: tuz qz nomen dei sup iacob memorabat inquātum deus iacob dicebat: ⁊ ē verbuz ꝓphete memorari iusticiā iacob pii arche vt eā poste ri imitent: iō sb̄dit: l Et tu. s. ppls israel. m Ad dñz tuū deū cōuerteris. si iacob imitari studueris: ⁊ sb̄dit modus ꝓuersionis: n Misericordiaz ⁊ iudiciū custodi. qz misericordia sine iudicio pusillanimitas ē: ⁊ iudiciū sine misericordia crudelitas ē. o Chanaan. hic scriptura reuertit ad scribēdū malicia decē tribuuz quātū ad cupiditatis viciū dicēs: Chanaan i manu ei⁹ statera dolosa. ⁊ nō est hic chanaā nomē ꝓpriū: qz chananei de terra illa erāt expulsi: sz est nomē appellatiuū significās mercatoꝛē: sicut ⁊ ꝓuer. xxxi. Syndonē fecit ⁊ vendidit: ⁊ cingulū tradidit chananeo. p Et dixit ephraim. i. populus decē tribuū: vt supra dictum est: q Verūtamē dites effectus sum. absq̄ seruitute dei r Jnueni idolū mihi. i. aurū ⁊ argētū quod est idolū cupidi: fm q̄ dicit glosa: vnde i hebreo habetur hic: Jnueni censum mihi. i. facilit acq̄siui. s Omnes labores mei nō inuenient mihi iniquitatē. i. quātūcunq̄ labozasse coꝛporaliꝫ nō acq̄siuissem tantā pecuniā quam ꝓphete vocāt iniquitatē: maioꝛ eni peccunia acq̄rit ꝑ fraudē vsure: q̄ ꝑ laboꝛē coꝛporalē. Ra. sa. exponit dicens: q̄ hic est modus loquēdi decuratus vbi oportet aliquid suppleri sicut. ij. Reg. v. dicitur: Proposuerat enim dauid in die illa: qui percussisset iebuseū ⁊c. ⁊ non fit ibi aliqua mentio de remuneratione secundum hebraicaz veritatem: sed supplendū est: fiet magister militie: sicut exprimitur primo paralypo. x. ⁊ eodem modo hic continuando littere precedenti: Jnueni idolum mihi. sic dicis: ⁊ tu deberes dicere: s Omnes labores mei. idest diuitie mee: t Non inuenient mihi iniquitatem. i. non poterunt expiare iniquitatem meam: ⁊ sic est verbum dei vel prophete arguentis in populo israel vicium cupiditatis: v Et ego. Postquam descripta est malicia populi: hic iuxta eam ponitur gratia dei: vt maioꝛ appareat iuxta suum oppositum: ⁊ continuatur sic littere precedenti: Licet iniquitates tue sint magne ⁊ inexpiabiles per te: v Et ego dominus deus tuus de terra egypti. idest ab illo tempoꝛe quo inde redemi te: ⁊ legem tibi dedi: ⁊ peccata possum remittere tibi. x Adhuc sedere te faciam in tabernaculis. quod exponit Rab. salo. sic: Tempus erit in quo auferam te a stateris dolosis ⁊ faciam te sedere in synagogis ⁊ scholis cū auditoꝛib⁹ diuie legis: ⁊ hᵒ fuit adipiscī qñ dñs vocauit de teloneo matthеum: Matth. ix. c. ⁊ ō actib⁹ publicī çacheū: lu. xix. ⁊ ysiē ad suū discipulatū y Sicut in dieb⁹ festiuitatis. i. sabbatis. n. ꝓueniebāt i

syna gogis iudei ad audiēdā doctrinā diuine legis: ⁊ sic
facieb̄at xp̄iani in p̄mitiua ecclesia ⁊ modo faciūt i do-
minicis dieb̄. a ¶ Et locutus sum sup̄ pphetas. i. p̄ p̄
phetas de tp̄e hui⁹ vocationis qō ē tēpus gr̄e. b ¶ Et
ego visionē m̄ltiplicaui. qz sic dicit ra. sa. sup̄ zach aria.
Uniuersi pphe-
te nō sūt locuti ni
si ad dies messie
s. p̄ncipalit̄ p̄pter
tēpus xp̄i denun
ciādū. c ¶ Et i
manu pphāruz.
i. in operib⁹ eoz:
d ¶ Assimilatus
fuz. i. p̄figuratus
vt i formatōe eue
de costa ade p̄fi-
gurata est forma
tio ecclesie de late
re xp̄i dormiētis
i cruce: ⁊ p̄ deglu
tionē ione i vētre
ceti tribus dieb⁹
⁊ trib⁹ noctib⁹ se-
pultura xp̄i: p̄m
quod dr̄ matth.
xij. ⁊ sic de mult
alīs posset exem
plificari. e ¶ Si
galaad. p⁹ icre-
pationez malicie
populi decem tri
buū generalit̄ hic icrepat spāliū ḡtū ad ciuitatē galaad
cui⁹ habitatores pessimi erāt: vt dictū ē. ū. ca. vi. ⁊ iō h̄
spāliū increpat de idolatria: ⁊ p̄mo arguit̄ hoc vicīū: 2⁹
iuxta hoc ponit̄ erga p̄tiarchā iacob dei beneficiū: ibi
Fugit iacob. Circa p̄mū dicit: e ¶ Si galaad idoluz.
⁊ accipit̄ hic si. p̄ quia: p̄pt̄ qō cōclusit̄: f ¶ Ergo fru-
stra erāt tē. erat. n. galaad vltra iordanē: ⁊ galgal citra
⁊ quāuis i galaad eēnt idola: tñ cū hoc trāsibāt iorda-
nē ad exercēdū ibi idolatriā que ibi vigebat: vt dictuz
ē supra. iij. ca. g ¶ Bob⁹ imolātes. sacerdotes. n. idolo-
z ad augmentādū questū suū fecerūt ibi idola ad si-
militudinē vitulo⁹ i bethel ⁊ in dan existētiū. h ¶ Nā
⁊ altaria eorum erant ḡsi acerui tē. i. totaliter destruen-
tur. i ¶ Fugit iacob. hic iuxta p̄pli vicīū describit̄ erga
iacob dei bñficiū exhibitū ei i psona p̄p̄ria: cum dicit:
Fugit iacob i regionē syrie. ⁊ hoc de consilio matris ne
ab esau iterficeret: gen̄. xxvij. ⁊ de volūtate patris: gen̄.
xxviij. et dñs sibi apparuit i via dicēs: Ero custos tu⁹
quocunqz perrexeris. gen̄. xxviij. k ¶ Et seruiuit isr̄l.
i. iacob alio noie vocatus isr̄l: l ¶ In vxorē. i. p̄pter
vxorē habēdā: gen̄. xxix. Et i vxorē seruauit. hebrei di
cūt: Expectauit. seruiēdo septē annis añis sibi dare: ⁊
ad idē refert l̄ra n̄ra: cū dr̄: m ¶ Seruauit. s. pactum
initū cū laban de seruiendo sibi p̄ filiabus suis. Conse
quenē ponit̄ dei bñficiū exhibitū iacob i suis posteris:
cū dr̄: n ¶ In pphēta aūt. i. i moyse: o ¶ Eduxit do
min⁹ isr̄l de egypto. vt p̄z i exodo. p ¶ Et i pphēta ser
uatus ē. s. p̄ orōnē moysi deo volente ip̄m interficere, p
fabricatōe vituli: exo. xxxij. ⁊ de illis beneficijs ingrat⁹
fuit populus decē tribuū: iō subdit̄: q ¶ Ad iracūdiā
me puo. ephraim i amari. suis. i. idolatrijs: r ¶ Et sā
guis ei⁹. i. quē effudit de innocētibus: s ¶ Super euz
veniet. per debitā ⁊ duram punitionez: t ¶ Et dopro
brīū tē. quia erit in vilitate magna. ¶ In. cap̄. xij. vbi

Et lōcutus sum sup̄ pphe-
tas: et ego visionē multipli-
caui: et i manu pphetaꝝ ās
simulat⁹ fuz. Si gālaad ido
lū ergo fruſtra erant in gal
gal bōb⁹ imolātes. Nāz et
altaria eoꝝ quasi acerui su
p̄ sulcos agri. Fugit iacob
in regionē syrie: et seruiuit
isr̄l in vxorē: ⁊ in vxorē sua
uit. In pphēta aut̄ ēduxit
dñs isr̄l de egypto: et in p̄
pheta seruat⁹ ē. Ad irācun
diā me puocauit ephraim
i amaritudinib⁹ suis: et san
guis ei⁹ sup̄ ēū veniet: et ob
probriū ei⁹ restituet ei dñs
de⁹ suus. ¶ Ca. XIII.

Loquēte ephraim hoz
roz inuāsit isr̄l: et deligt in
baal et mortuus ē. Et nūc
addiderūt ad peccandū: fe
cerūtqz sibi cōflatile de ar-
gento suo: quasi similitudi-
nez idoloꝝ. Fāctura artifi
cū totuz ē. Dis ipi dicūt:
Immolate hoies vitulos
adorātes. Iccirco erūt q̄
si nubes matutina: ⁊ sic ros
matutin⁹ pteriēs. Sicut pul
uis turbine raptus ex area
⁊ sicut fumus de fumario.
Ego aūt dñs de⁹ tuus ex terra
egypti: et deū absqz me ne
scies: et saluator nō ē p̄ter
me. Ego cognoui te i deser
to in terra solitudinis. Iux
pascua sua ādimpleti sūt:

dicit in postilla: Uerūtamē diues effectus sum. ¶ Additio
Hoc qō dr̄: Uerūtñ diues effectus sum inueni cēluz
mihi tē. videt cōtinuari cū hoc quod dixerat sta
tim sup̄a: Chanaā i manu eius statera dolosa ⁊ c̄
Isto modo mercator q̄ p̄ fraudē statere calūniat dolose ali
os: gaudet ex hoc q⁹ sit diues sine hoc q⁹ i
ueniat ei⁹ iniq̄tas: qz
hec deceptio fit laten
ter: ⁊ hoc ē qō sonat
l̄ra plane cū dicit: Ue
rūtamē diues effectus
sum: inueni cēluz mi
hi. s. mō predicto: Et
sic oēs labores mei. i.
in his q̄ laborauī:
Nō inuenient mihi i
iq̄tatē s. p̄opt̄ occul-
tationē p̄dicti doli. s.
qz hoc ñ sufficit apō
deū q̄ oia scrutat: iō
subdit: Ego dñs de⁹
tuus. q. d. iz hoib⁹ ista
posses abscōdere non
tñ mihi. ¶ XIII.

Loquente. hic icrepat
populus de
quarta ingratitudine
circa dei beneficiū: ⁊
diuidit i duas ptes:
qz p̄mo ponunt p̄pli
maleficia: 2⁹ p̄ cōtrariū dei beneficia: ibi Ego autem. Circa
p̄mum dr̄: a ¶ Loquēte ephraim. i. hieroboaz dicente
de vitulis. iij. reg. xij. Isti sūt dij tui isr̄l q̄ eduxerunt te de
terra egypti: vt p̄plus eos coleret: b ¶ Horror. s. timoris
c ¶ Inuasit isr̄l. qz maioribus sibi cōsentiētib⁹ p̄pl⁹ timu-
it ei resistere. d ¶ Et deliqt in baal. q. d. nō sufficit ei cole
re vitulos: sed etiaz idolum baal coluit postea: sicut p̄z. iij.
⁊ iij. Reg. e ¶ Et mortuus est. morte culpe q̄ separat a deo
q̄ est vita p̄ essentiā. f ¶ Et nūc addiderūt ad peccādum.
multiplicādo sibi idola diuersaꝝ gentiū. g ¶ Factura ar
tificū totū ē. nihil habēs numinis aut virtutis. h ¶ Dis
ipi dicūt. s. sacerdotes idoloꝝ p̄pter questū: i ¶ Immola
late hoies. i. o vos hoies immolate ⁊ offerte: k ¶ Vitu-
los adorātes. sicut p̄cepit rex. l ¶ Iccirco. i. p̄pt̄ istas ma-
licias: m ¶ Erūt quasi nubes matutina tē. i. cito veniet
eoꝝ occisio ⁊ captiuitas: cuius celeritas designatur p̄ om-
nia ista. n ¶ Ego autem. hic ecōtrario ponunt dei benefi
cia qui pluit super gratos ⁊ ingratos: Matth. v. Qui plu
it super iustos ⁊ iniustos. ⁊ diuiditur in duas partes: quia
p̄mo recolit beneficium preteritum: 2⁹ p̄mittit futurum
ibi De manu mortis. P̄ma in duas: quia p̄mo ponitur
ingratitudo de beneficio: 2⁹ iusta dei punitio: ibi Et ego ero.
Circa p̄mum dicitur in persona dei: n ¶ Ego autez do-
minus deus tuus de terra egypti. quasi diceret: obsignatus
es mihi seruire ex tempore quo inde te redemi. o ¶ Et de
um absqz me nescies. sic enim p̄cepi tibi in monte synai:
Exo. xx. Non habebis deos alienos coram me: p ¶ Et
saluator nō est p̄ter me. qui de manu amalech te saluaui
Exo. xvij. q ¶ Ego cognoui te in deserto. dans tibi man
na de celo: r ¶ Juxta pascua sua. idest ita laute p̄o
uidi eis: ac si essent in terra fertili sibi promissa: ⁊ mu
tatur hic modus loquendi de secunda persona ad ter-
tiam: s ¶ Adimpleti sunt. naturalibus et artificia-
libus diuitijs in terra promissionis.

t Eleuauerūt cor suū. p supbiā. v Et obliti sūt mei. p idolatriā multiplicē: lz aūt ingratitudo huj' bñficij increpata fuerit supius. xi. ca. tñ hic repetit: qz aliqd hic exp̄mit qđ nō ē ibi exp̄ssū. x Et ego ero. hic cōsequeni ponitur ingratitudinis punitio: cū dr: Et ego ero eis quasi leena. que ē magne crudelitatis

y Sicut pardus. q ē magne velocitatis: z sic nō poterūt effugere z In via assyrioz. i. qñ ducēt captiui i assyrios. a Occurrā eis q̄si vrsa. i. crudeliter: b Et dirūpā interiora ieco ris eoz. qz in via illa multi eorum fuerunt mortui afflictōne famis z itineris: z p̄jcichant bestijs laceranđi: ió sbdit: c Bestia agri scindet eos. z qz hoc non ꝓcessit ex defectu diuine misericordie: sed ex demerito sue malicie: ió subdit: d Perditio tua israel. idest ex demerito facti tui:

e Tantūmodo i me auxiliū tuuz. i. pena tua nō pōt nisi p me subleuari: ió subdit: f Ubi ē rex tu⁹. q. d. tecū ē captiu⁹: ió subdit ironice: g Maxie nūc saluet te: Da mihi regē z p̄ncipes. hoc petiuit totus populus añq̄ diuideret i duo regna. j. reg. viij. h Dabo tibi regē i furore meo. lz eni illā petitionē exaudierit: tñ sibi displicuit: vñ ibidē dixit samueli: Audi vocē ppli. nō. n. te abiecerūt sed me ne regnē sup eos. i Et auferā i indignatōe mea. i. i iusticie mee vidicta: sic ablat⁹ fuit osee rex israel: z sedechias rex iuda ꝓpt̄ peccata sua. k Colligata ē iniq̄tas ephraim. i. integre reseruata apud me: l Absconditū peccatū ei⁹. sed manifestabit i punitōe apta. m Dolores pturiētis. qui sūt vehemētes n Veniēt ei. p regē assyrioz: z subdit cā o Ipe fili⁹ nō sapiēs. i. a deo p̄ie p idolatriam recedēs. p Nūc eni nō stabit. ꝰ regē assyrioz a quo populus eius cōteret. q De manu. Postq̄ cū ingratitudine ppli descripsit bñficiū p̄teritū hic cōsequeni ponit futurū. Circa qđ sciēdū q̄ hebrei z alīq̄ xp̄iani eos sequētes exponūt hoc de liberatōe captiuitatis babylonice: lz fm q̄ dicit hiero. paulus apo. i lege z ꝓphetis humanit⁹ z diuinit⁹ istruct⁹ exponit hāc ptē de resurrectōe generali futura p xp̄m q̄ erit ad vitā mortalē: dicēs p̄ma ad cozin. xv. Cū aūt mortale hoc induerit imortalitatē tunc fiet sermo q̄ scriptus ē: Absorta est mors in victoria z allegat scpturā fm trāslatōnē. lxx q̄ p eo qđ habem⁹ h: Ero mors tua o mors z. h3: Absorta ē mors i victoria z. put dicit hic glosa: z ió nō debem⁹ nec possumus alit exponere fm q̄ dicit hiero. Hec aūt resurrectio ad vitā mortalē incepit i xp̄o: fm q̄ dr p̄ma ad cozin. xv. Christus resurrexit a mortuis p̄mitie dormiēciū. qm̄ q̄ dē p hominē mors z p hoiez resurrectio mortuoz: z sicut i adā oēs moziunt ita z in xp̄o oēs viuificabunt. In resurrectione vero sua liberauit patres sanctos de manu mortis i limbo detētos. ió dr: q De manu mortis liberabo eos z. qz i sua resurrectōe de potestate mortis liberauit aliqs ꝓtialit: z i resurrectione generali liberabit omnes generalit: z huic expositōni cōsonat q̄dā glo. hebraica: gen. xxiij. dixit ra. iosue filius leui: Jui cum angelo mortis vsq; ad portas gehenne z iuit mecū messias filius dauid: z cū viderūt captiui lucē messie letantes dixerunt: Jste educet nos ō hac obscuritate: sicut scriptum ē in osee: De manu iferni rdimet eos r Ero mors tua o mors. hoc dr i persona xp̄i qui mortē destruxit inchoatiue in sua resurrectione z i fine mundi destruet consūmatiue vt dictum est. s Ero morsus tuus iferne. quia aliquos inde eripuit. s. sanctos: z aliquos ibi reliqt s. damnatos: z sic erit i finali resurrectōne: vt habet Ma. xxv. Ibunt hi in supplicium eternū: iusti aūt in vitā eternā. Et qz i p̄senti nullus scit de qua pte sit futur⁹ fm illud eccle. ix. Nescit homo vtrū odio vel amore dignus sit. ió subdit ꝓpheta i persona humani generis. t Cōsolatio. q̄ fiet sanctis i iudicio. v Abscōdita ē ab oculis meis. z subdit cā. x Quia ipe. i. xp̄s solus. y Inter frēs. i. hoies q̄ oēs sūt frēs ab adā p̄mo pie descēdētes. z Diuidet. separādo oue) ab hedis. i. iustos a reprobis: Matth. xxv. z qz illud iudiciū p̄cedet ignis cōflagrationis: ió subdit: a Adducet vrētē ventū dominus. i. ignem cōflagrationis ad modum vēti discurrentem. b De deserto ascendentē. quia tantum ascēdet super terram quantū ascenderunt aque diluuij. c Et siccabit venas ꝛc. qz cōburet oia viuentia z siccabit humida. d Et ipe diripiet thesaurū ꝛc. i. oia generalit que modo cōcupiscunt i p̄ñti vita. CXIIII.

Pereat samaria. Superius posita est promulgatio diuine iusticie: in hoc vltimo capitulo ponitur promulgatio sue misericordie: p̄mittitur tamen. x. tribuum punitio temporalis: eo q̄ iste propheta scribebat principaliter contra decem tribus dicens: a Pereat samaria. metropolis in regno decem tribuū. b Quoniā ad amaritudinē cōcitauit deū suū. per idolor cultum. c In gladio pereāt. s. assyrioz. d Paruuli enim eoz elidant. ꝓpter eiz rebellionem osee ita crudelit se habebāt q̄ etiā nec paruulis nec pregnātibus pcebāt: e Cōuertere. hic subditur ꝓmulgatio diuine misericordie generalit quātū ē ex se. Sciēdū tñ q̄ aliqui expositores catholici residuum huius capituli reducūt ad tēpus ezechie: in quo captiuatis iam decem tribubus: populus regni iude timens egit penitentiam: ezechia rege ad hoc cum exhortante: propter quod deus eum misericorditer liberauit de manu sennacherib miraculose: quarto Reg. xix

Alij vero reducūt ad tēpus liberationis de babylonica captiuitate: qz vexatōne dante iudeis itellectū cōuersi fuerūt ad dñm: ppt qd deus misericordit eos liberauit p cyrū: Et posset satis applicari lr̄a ad hūc sensū vel illū: sed isti vident nimis iudaiçare. Trāslatio. n. chaldaica vbi nostra sic hz i hoc ca. Conuertent sedētes i vmbra eius: viuēt tritico: ⁊ germiabūt quasi vinea talis ē: Cōgrebabūt de filijs captiuitatū suaꝝ: habitabūt i vmbra messie sui: viuificabunt mortui ⁊ multiplicabit bonū in terra. Ex q̄ pz q̄ residuuz hꝰ ca. loquit de tpe xp̄i: trāslatio eni chaldaica declaratiua ē hebraice lr̄e i passibꝰ obscuris: tpe vero xp̄i maxie appuit effectus diuine misericordie: ⁊ iō sic superiꝰ dicebat hic dei misericordia pmulgat: ⁊ sm hūc sensū residuū huius capl̄i i tres ptes diuidit: qz pmo ppheta icitat ad penitētie veritatē: 2° manifestat diuine misericordie largitatē: ibi Sanabo. 3° mirat credentiū paucitatē: ibi Quis sapiēs. Circa pmū dicit: Cōuertere isrl̄ ad dñm. p pniaz verā ita pclamauit iohes pcursor xp̄i: Penitētiā agite appropinquabit eni regnū celoruz vnde baptismus iohis baptiste fuit quedā ptestatio penitentie agende i aduentu xp̄i. e ¶ Quoniā corruisti. i iniqtate tua. a statu gr̄e: f ¶ Tollite vobiscū verba. nō dicit brutoꝝ aialiū sacrificia q̄ cessauerūt i lege noua: sed verba duplicis cōfessionis. s. peccatoꝝ ⁊ diuine laudis: quibꝰ hō cōuertit ad deuz. g ¶ Et dicite ei. i. xp̄o. h ¶ Omnē aufer iiqtatē. xp̄us. n. abstulit peccatū originale p sacramentū baptismi: ⁊ actuale p sacramētū pnie: ppt qd dicit de eo iohānis pmo: Ecce agnꝰ dei: ecce q̄ tollit peccata mūdi. i ¶ Et accipe bonuz. i. bonū de genere: ad qd se extēdit facultas humana: fac acceptū deo patri sua gr̄a. k ¶ Et reddemus vitulos. i. sacrificia: eo q̄ i veteri lege de specie bouis fiebāt maiora sacrificia. l ¶ Labioꝝ nr̄oꝝ. i. laudes deuotas q̄ sūt sacrificia acceptissima: ps. xlix. Sacrificium laudis honorificabit me. m ¶ Assur nō saluabit nos ⁊c. i. i pssuris nō recurremꝰ ad auxiliū humanū sz diuinū: ⁊ ita fuit i pmitiua ecclesia: q̄ xp̄iani cōtra psecutōnes iudeoꝝ ⁊ etiā tyrānoꝝ nō pugnabāt armis sed oronibꝰ deuotis: vñ p orones beati basilij ⁊ sui ppl̄i sanctꝰ mercuriꝰ miles iā defūctus interfecit iulianum apostatam eccl̄ie psecutorez: ⁊ eius lācea q̄ i ecclesia beati basilij seruabat inuēta est sanguine iuliani apostate perfusa. n ¶ Nec dicemꝰ vltra dij nostri ⁊c. qz p aduētū xp̄i deiecta ē idolatria. o ¶ Quia eiꝰ q̄ in te est misereberis pupilli. erat. n. pplus añ aduentū xp̄i pupillus: qz carēs parētibus: sed nūc hz xp̄m ⁊ eccl̄iaz veꝝ patrē ⁊ veram matrē. p ¶ Sanabo. Hic consequent pphetat diuine misericordie largitatez dicens in psona christi. Sanabo cōtritōes eoꝝ. i. vere penitētes sanabo p gr̄az. q ¶ Diligā eos spontanee. qz amor int homiuē ⁊ deū pmo pcedit ex pte dei: ppt qd dicit iohānes pma canonica. iiij. ca. Diligamus deū qm̄ ipe por dilexit nos: ⁊ sic eius dilectio ē spōtanea. r ¶ Quia auersus ē furor meꝰ ab eis. p mortē eniz xp̄i hominis placatus ē deus pat: ⁊ p cōsequēs filius q̄ est vnus deꝰ cū ipo: iō sbdit. s ¶ Ero quasi ros. sicut eni ros iuisibilit descendit ⁊ fecūdat terraz: sic dei filiꝰ iuisibilit descendēs fecūdauit vginē: esa. lv. Rorate celi desup ⁊ nubes pluāt iustuz apiat tra ⁊ germinet saluatorem. t ¶ Et isrl̄. i. pplus xp̄ianus seu ecclesia. v ¶ Germinabit sicut liliū. p puritatē vite. x ¶ Et erūpet radix eiꝰ. Radix eni ecclesie ē ipse xp̄us sm q̄ declarat diffuse aug. sup psalmum: Ista radix erupit qñ aplos aliosqz fideles ptulit ideo sbdit: y ¶ Ibūt rami eius. i. de virtute i vtutē. z ¶ Et erit quasi oliua. q̄ semp ē i virore. a ¶ Gloria eiꝰ. qz gloria xp̄i nō marcescit. b ¶ Et odor eiꝰ. i. fama bonitatis xp̄i i se ⁊ eius discipulis diffūdet: sicut patet ipletū p orbē vniuersū: ppt quod dicit apostolus. ij. corin. ij. Christi bonus odor sumus i oi loco. c ¶ Cōuertent sedētes i vmbra eiꝰ. s. xp̄i vt patet p trāslatōnē chaldaicā supra allegatā. d ¶ Viuēt tritico. i. eucharistie sacramento: qd cōficit i pane triticeo: ⁊ hic panis dat vitā mūdo: Johis. vj Si qs māducauerit ex hoc pane viuet in eternū. ⁊ ppt hoc ionathan filiꝰ oçei q̄ fecit trāslationē chaldaicā loco huius Viuēt tritico. trāstulit: Viuificabunt mortui. Christus eni ⁊ eiꝰ discipuli i noie eius legunt multos mortuos suscitasse e ¶ Et germiabūt quasi vinea. ppt hoc dicit saluator ioh. xv. Ego suz vitis vera ⁊ vos palmites. f ¶ Memoriale eiꝰ sicut vinū libani. ppe eni mōtē istū crescebat vinū optimū mēoria dignū. g Ephraiz. supple dicet. h ¶ Quid mihi vltra idola. multi eni de decē tribubꝰ reuersi a regno assyrioꝝ crediderūt ad pdicatōez aplꝰoꝝ alioꝝqz xp̄i discipuloꝝ: oi idolatria ⁊ supstitōe deiecta: lz eni iudei q̄ redierūt de babylone nō legant postea idolatrasse nisi ali q̄ pauci machabeoꝝ tpe: illi tñ de decē tribubꝰ q̄ nō redierūt de captiuitate p assyrios facta idola coluerūt: saltē vtpote inter idolatras cōmorātes. i ¶ Ego exaudiā. orones eius. k ¶ Et dirigā eū. in via salutis: l ¶ Ego vt abietē vrētē. s. faciā eū. m ¶ Ex me fructus tuꝰ. sicut dictū ē ca. pcedēti: tātūmō i me auxiliū tuū: hic mutat modus loquēdi de tertia psona ad scdaz. n ¶ Quis sapiēs. hic admirat paucitatē credētiū: lz. n. pmi credētes xp̄o fuerit iudei: tñ fuerūt pauci ꝯpatiue respcū remanentiū i ifidelitate: qd ppha admirat: cū vidēt i spū xp̄z tot ⁊ tāta miracula factuꝝ: q̄ merito sibi ab oibꝰ erat credēdū: iō sbdit: n ¶ Quis sapiēs. sapia desursū descēdēte q̄ ē suadibil ⁊ bonis ꝯsētiēs: Jaco. iij. o ¶ Et itelliget ista. q. d. pauci ꝯpatiue itelligēt dicta pphetaꝝ. p ¶ Et sciet hec. q̄ dicta sūt. q ¶ Qz recte vie dñi. scilicet pcepta decalogi ⁊ euangelij ⁊ consimilia. r ¶ Et iusti ambulabunt in eis. i. iustificati per fidem christi procedent in eis de virtute in virtutem. s ¶ Preuaricatores

quoniaz corruisti in iiqtate tua. Tollite vobiscū vba ⁊ ꝯuertimini ad dñm: et dicite ei: Omnez aufer iniqtatē et accipe bonū: et reddemꝰ vitulos labioꝝ nr̄oruz. Assur nō saluabit nos. Semp equū ñ ascēdemꝰ: nec dicemꝰ vltra dij nr̄i opa manuū nr̄aꝝ: qa eiꝰ q in te ē misereberis pupilli. Sanabo cōtritiones eoꝝ: diligam eos spōtanee: qa auersus ē furor meꝰ ab eis. Ero q̄si ros. Et israel germinabit sicut liliū et erūpet radix eius vt libani. Ibunt rami eiꝰ: et erit q̄i oliua gloria eiꝰ: et odor eiꝰ vt libani: Cōuertent sedētes i vmbra eius viuent tritico. Et germinabunt q̄i vinea memoriale eius sicut vinū libani. Ephraim: quid mihi vltra idola: Ego exaudiā et dirigaz eū: ego vt abietē vrentē: ex me fructꝰ tuus iuētus ē. Quis sapiēs et intelliget ista: intelligens et sciet hec: Quia recte vie dñi: et iusti ambulabūt i eis p̄uaricatores vo corruēt in eis. ¶ Explicit osee ppha.

vero corruēt in eis. ꝺ casus ꝛ si exeat ordinē diuine mīsico³ die: tñ itrat ordinē sue iustīcie: ꝑm quē punitio peccatorum ad gloriā dei cedet ꝛ electoꝝ ꝺ cū eo regnabūt i secula seculoꝝ amen. ¶ In capitulo. xiiij. vbi dī in postilla: Et reddemus vitulos. ¶ Addio.

QUedā glosa hebraica super ist̄ud vbū: Reddem⁹ vitulos sic dicit: Soluem⁹ seu reddem⁹ ꝓfessionē labioꝝ nr̄oꝝ i loco vituloꝝ: magis enī placet penitētia deo in q̄ requirit cōfessio labiorū q̄ sacrificia: vñ de capro emissario per quē expiebant peccata tot⁹ ꝑpl̄i vt hī leuiti. xvi. ca. nihil accedebat ad altare nisi sola cōfessio: dicit. n. ibi sic: Cōfiteat super eū oīa peccata filioꝝ isrl̄. ¶ In eodē vbi dicit in postilla: Preuaricatores vero corruēt i eis. ¶ Additio

PReuaricatores dicunt⁹ ut in glosa: corruere in vijs dñi eo mō q̄ dī luce ca. ij. Ecce hic positus est in ruinā.

¶ Incipit expositio primi ꝓplogi in Johelem prophetam.

¶ Incipit ꝓplogus i Jobel prophetam.

EInch⁹ iobel apud hebreos p⁹ osee ponit. Et sicut ibi sub nomie ephraim ad decē trib⁹ ꝓfertur vaticiniū: q̄ vl̄ samaria vl̄ isrl̄ sepe memorant: sic et i hūc ꝓphetaꝫ oē qđ dī ad tribū iuda ꝛ ad hierlm pti nere credēdū ē: ꝛ nullā oio israelis. i. decē tribuū i hoc fieri mētionē. Tpa q̄ꝫ qb⁹ ꝓphetauit eadē debemus accipe: q̄ i osee legim⁹ i diēbus ozie ioathan ꝛ achaz et ezechie regū iuda: et i diebus hieroboaz filij ioas regis isrl̄. Pro factū eē sermonē dñi ad meritū eī⁹ refert cui fit: nō ad cōditionē eī⁹: q fieri dī: vt alibi legim⁹ Dom̄in⁹ fact⁹ ē mihi i salutē. Audit⁹. n. i scriptur scis nō ē iste: q ad aures sonat: sz q i corde pcipit: iuxt illud qđ dom̄in⁹ loq̄t: Qui habz aures audiēdi audiat. Qđ aūtē dī hebraice hyeçimi: grece enechçiasti: latine sonat: aurib⁹ pcipite: propie nō aure: sed corde pcipit. Qui senes sunt et celestes audiūt spūaliter: q aūt bitāt i terra appellāt̄qꝫ trени aūri bus pcipiūt. Ubicūqꝫ aūt hec duo vba iūcta ponūt: nō ad simplicē tm̄ vboꝝ sonū: sz ad rēcōditā q̄qꝫ dictoꝝ itelligētiā ptinē intelligēdū ē. In geneſi lamech loq̄t ad vxores suas ada ꝛ sella. Audite vba mea vxores lamech auribus pcipite sm̄ones meos. Qz vix occidi i vuln⁹ meū: ꝛ iuuenē i liuorē meū. Et ysaias: Audite celi ꝛ auribus pcipe terra. l̄ꝝ ioas. iste ioas non fuit ille qui fuit rex iuda quem ioiada sacerdos interfecta athalia instituit in regnum: de quo. iiij. Reg. xi. xij. xiij. sz fuit rex isrl̄ fil⁹ ioachaz reg israel: de q̄. iiij. Reg. xiij. De his quatuor regibus iuda legitur in. ij. paralypo. xxvi. ꝛ. xxvij. ꝛ. xxviij. ꝛ. xxix. ꝛ xxx. ꝛ. xxxi. ¶ i Pozzo. h expōit verba que ponūtur in titulo: Sic enim intitulat iobel: Verbuz dñi quod factum est ad iob. ꝛc. ꝛ hieron⁹. exponit sic i ¶ Pozzo. i. sed vl̄ certe. l ¶ Sermonē dñi. i. verbum dei. i. filiuz k ¶ Factuz esse. quo ad effectum prophetie in prophet⁹. m ¶ Ad meritum eius refertur. i. dei vbuz dicitur ita factū esse ꝓpter meritum vel ꝓpter ꝓparationem.

n ¶ Eius. idest ꝓphete iobelis.

o ¶ Cui fit. idest meruit vt ista revelatio ei fieret saltem preparando se. p ¶ Non ad conditionem. idest proprietatez q ¶ Eius. idest verbi dei idest filij. r ¶ Qui fieri dicitur. idest verbum domini quod factum est ad iobel: quasi diceret: nō intelligitur per hoc q̄ dicitur in titulo iobelis q̄ filius dei factus est q̄ aliqua conditio vel proprietas notetur inesse ipsi verbo: sed dicitur factus per inspirationem in propheta. s ¶ Dominus factus est mihi in salutem. idest dominus fecit in me m salutem. t ¶ Auditus autem ꝛc. Hic exponit contenta in exordio vbi dicitur: Audite hec senes auribus percipite ꝛc. // v ¶ Dominus loquitur: matth⁹. xiij. Qui habet aures ꝛc. x ¶ Quod autem dicitur enechçiasti grece: latine sonat auribus percipite proprie. idest perfecte. y ¶ Nō aure sed corde percipitur. In antiquis bibliis scribitur sic: Et dicitur hebraice hieçimi: grece enechçiasti: latine sonat auribus percipite. Hieronymus in originali. Quod autem nos interpretati sumus auribus percipite ꝛ apud grecos ꝛ apud hebreos vnum verbuz est: qđ proprie corde non aure percipitur. z ¶ Qui senes sunt. moribus: Sap̄. iiij. Cani sunt sensus hominis: ꝛ etas senectutis vita imaculata. ꝛ hoc pertinet ad actiuam. a ¶ Et celestes. conuersatione: hoc pertinet ad contemplatiuaz: Phil̄. iij. Conuersatio nostra in celis est. b ¶ Aurib⁹. tantū corpalibus pcipiūt. c ¶ Duo verba. s. audite ꝛ auribus pcipite. d ¶ Nō ad simplicē. idest exteriorē sed ad e ¶ Reconditā. i. interiorez. f ¶ In geneſi. iij. g ¶ Et ysaias. primo. a.

a

¶ Incipit qualiscūqꝫ expositio istius ꝓprologi.

ANch⁹ iobel ꝛc. Iste ꝓplog⁹ quatuor hz ptes. In quarū ꝑma ordo istius ꝓphete ad alios ostēdit cū dī: Sāctus iobel ꝛc. In secūda demōstrat ad quos ꝓphetia ei⁹ dirigit ibi: Et sicut ibi sb̄ noie ephraim ꝛc. Tertio tp̄us ꝓphetaꝫ ei⁹ sb̄iungit: ibi Tpa q̄ꝫ. Quarto expositōes quorūdā verboꝝ in ꝓphetia cōtentoꝝ exp̄mūtur: ibi Pozzo factū eē sermonē dñi. vbi duo facit: ꝑmo eni exponit cōtenta in titulo: ibi Pozzo factū eē ꝛc. 2° exponit cōtēta i exordio: ibi Audit⁹ aūt ꝛc. His visis lr̄e insistam⁹. Ordo ist⁹ ꝓphete apud hebreos ꝛ apud. lxx. habet. ē. in ꝓncipio ꝑmi ꝓplogi sup osee. b ¶ Et sicut ibi. i. osee ꝑmo: vide notulā vsus finē expositionis secūdi ꝓplogi sup osee de regulis. s. sub quibus significationib⁹ nominū: ad quas trib⁹ ꝑ ꝓphetas ꝑmo dñi dirigat. c ¶ Sic ꝛ i hūc ꝓphetā ꝛc. ꝛ nullā oio isrl̄is i. decē tribuū i hoc fieri mētionē. vñ ꝛ in sequēti ꝓplogo dī iobel fatuel fil⁹ describit trā duarū tribuū. vbi alīq̄ dicūt xij. nō duarū. ꝛ exponūt qđ. ē. positū est. s. Nullā oino ꝛc. supple ad corrigēdū: qz qñqꝫ de eis fit mētio reducēdo mala eoꝝ in exemplū vt caueāt due tribus. de hoc nolo cōtendere: sed credo hiero. ꝺ ait nullā oino. x. tribuū hic fieri mētionē: supple ꝓncipalit̄: vt quidā volūt. d ¶ In dieb⁹ ozie. ꝺ alio noie dicit azarias: de quo legit. iiij. reg. xv. Joathan iiij. reg. xv. e ¶ Et ezechie. iiij. reg. xviij. xix. ꝛ. xx. f ¶ Regū iuda. i. duarū tribuū. g ¶ Et in dieb⁹ hieroboam. iiij. reg. xiiij. iste nō ē hieroboā fil⁹ nabath. de quo. iij. reg. xj. sz ut filius ioas regis israel: de quo. iiij. reg. xiij. h ¶ Fi

Incipit expositio scōi plogi in Iobel prophetam.

a Iobel filius fatuel cē. In isto prologo quatuor tāgūtur. Primo enim persona pphete describitur cum dicitur: Iobel filius fatuel cē. Scōo prophetia tangitur cū dicit Describit terraz cē. Tertio modꝰ agēdi subiūgitur: ibi Ex tribus generibus rhetorum cē. Quarto intentio prophete ipsimitur: ibi Dic ergo propheta cē. Littera plana ē. ¶ b Eruca cē. Hec tāguntur in primo capitulo. Eruca ab erodendo dicitur vermis q̄ erodit frondes: z maxime olerum. vnde dicitur eruca quasi eroda. Bruchus appellatur fetus locuste anteq̄ habeat alas. vnō dicitur bruchus q̄si bracus a bracos quod est breue qz breuis z paruꝰ ē vel a breuium qō ē consumere: quia consumit totam i circuitu suo: iacet enim in vno loco z radicitus comedit fructus: cū autem volat appellatur locusta: quasi longa hasta: greci vero hasticon appellant. Rubigo est frugum corruptio: quādo scilicet tenere fruges noxio rore percutiuntur z taz spice q̄ culmi vertuntur in rubozem minū colozis vel synopidis: et dicitur a rubeo bes. vel dicitur a rodo dis quasi rodigo. c ¶ Effusuz īri spiritūsanctum. hoc tangitur in scōo ca .g. vel. in. a. scōm quosdam libros. d ¶ Super seruos dei z ancillas cē. hic tangitur illud qō scribit Act. ij. Super seruos meos z super ancillas meas i diebus illis effundam de spiritu meo cē. z sumitur de iohel. ij. g. vel de tertio. a. secūduz quosdam libros.

e ¶ Idest super centuz viginti cē. hoc est qō dicit Act. j. Erat autem turba hominū simul fere centūuiginti cē. f ¶ Qui fuere in cenaculo syon. Act. j. cū introisscent i cenaculum ascenderunt vbi manebāt petrus z iohānes cē. g ¶ Qui cētūuigiti surgētes p̄ incremēta. i. p aggregatōz. h ¶ Ab vno vsq̄ ad. xv. qz oēs ptiele ab vno vsq̄ ad. xv. sil aggregate faciūt cētūuigiti. i ¶ Ex graduū nūez. s. in illis. xv. pticulis q̄ graduales dicūt k ¶ Qui in psalterio mystice continētur: qz significāt pfectum virtutum: de quib' agitur in illis. xv. psalmis quas q̄ habēt spūsanctum hīe merentur. supza in epistola ad paulinum inuenies plenius expositionem omnium istoz. l ¶ Ex tribus generibus rhetoz. Rhetor idest orator dicit a rhesis quod est locutio quia debet esse copiosus in verbis. Sunt autē tria genera causaz circa que versatur rhetor: sicut dicit isidorus. ij. ety. s. deliberatiuum: demonstratiuum: z iudiciale. Deliberatiuum genus est in quo de quibuslibet vtilitatibus vite quid debeat fieri aut non debeat tractatur. Demonstratiuum est in q̄ laudabilis persona aut vituperabilis ostenditur. Judiciale in quo de ipsius persone cō aut pene aut premiū sentētia datur In primo ergo datur recte viuendi forma. i scōo discutiuntur merita. in tertio retribuunt singulis pene vel premia: z in his tribꝰ constat tota istius libri continentia.

l ¶ Ex tribus igit generibus rhetoz. i. ex tribus generibus causarum circa que vsāt rhetores. m ¶ Hec sumuntur principia. idest: hec de quibꝰ p̄cipaliter agitur i hoc libro: qz hic agitur sicut et in illis tribꝰ causarum generibus de morum informatione: de meritorum discussione: de iusta omnium retributione: q̄rum primum auditores reddit dociles: da docet vtilia: scōz reddit benuolos qz agit de singulorum propalanda iusticia: tertiuz reddit attentos ne incurrant penas z amittant p̄mia: z ista tria pertinent ad officium rhetorum. vnde subditur hic:

n ¶ Et tres sunt argumentorum partes cē. argumentuz dicitur. q. argute. i. calide inuentum: vel quasi arguens mentem. arguit enim eam tāqꝰ ignaram: vt intra se de ignorantia confūdatur: o ¶ Docibiles. instruendo: p ¶ Benuolos. precando: q ¶ Attentos. excitando. multiplr exponūtur verba ista. r ¶ Dic ergo propheta cē. hic tangitur intentio prophete: que est prouocare malos ad penitentiam. s ¶ A magnitudine cladis. hoc refertur ad narrationez cū dicitur: Residuū eruce comedit locusta z residuū cē. quia isdem temporibus cē. iuxta illam regulam que datur in fine illius prologi. s. Nō idem ē ordo cē. vbi dicitur: In quibus autem prophetis tpus non prefertur in titulo: sub illis eos regibus prophetasse sb quibus z hi qui ante eos habēt titulos prophetauerunt. Cetera plana sunt. Nō aūt addit in quibusdam biblijs. s. Iobel iterpretatur incipiēs aut domini descēsus ñ est de plogo isto sz postilla quedaz est.

Incipit argumentum i iobel pphaz.

Iobēl filius fatuel describit terrā duodecim tribuum: cūruca bruco locusta rubigine vastante consumptam: et post reuersionem p̄ oris populi effūsum īri spiritum sanctuz sūper seruos dei z ancillas. i. sūper centum viginti credentes bomines: qui fuere in cenaculo syon: qui centum viginti ab vno vsq̄ ad quindeci paulatiz z per incrementa surgentes quindecim graduum numerum efficiunt: qui in psalterio mystice cōtinentur. ¶ In hoc pphete iccirco nec reges nec tēpora sunt prenotata: quia eisdem temporibus ac regibus: quibꝰ osee prophetauerat: z ipe prophetauit

Ex tribus igitur generibꝰ rhetoruz hec sumuntur p̄ncipia: et tres sunt argumentoruz partes: ex quibus i cipere solet omnis orator. Aut enim docibiles: aut benuolos aut attentos audītores debet efficere. Dic ergo propheta a magnitudine cladis sumens p̄ncipium: eosq̄ qui audituri erant: volens ad penitentiam prouocare reddit attētos admirans futuruz maluz: vt considerantes vētu re cladis asperitatem: ociꝰ arriperent penitentiā.

Iobel interpretatur incipiens aut domini descensus. Fatuel uero aut latitudo aut ostium dei. Tropologice: hoc est q̄ qui ostium dei z scientiam habuerit aptam: recte incipit prophetare.

¶ Explicit argumentum.

¶ Explicit qualiscunq̄ expositio istius prologi.

Incipit postilla fratris Nicolai de lyra super Johelem cum additionibus z replicis. Caplm. I.

Verbū dñi. Hic in principio iohelis ꝓphete duo sūt premittēda. Primū est quib' ꝑ phetauerit: z dicit hieronym' in p' plogo super hunc prophetam q' ꝓphetauit ad tribuz iuda z hierusalē: z nullā oio fecit de decez tribubus mētionē. Sed ipse in epla ad paulinū ō studio sacre scripture seu de oib' dine scripture libris dicit ꝓtrariū sic dicēs: Johel filius fatuel describit terrā xij. tribuū: eruca: bruco locusta: rubigine vastāte cōsūptam propter qō de eius dcō salua sui reuerētia paz vi tenēdū in ꝓposito. Ra. sa. vero dicit q' ꝓphetauit non solū ꝫ duas tribus: sed etiā ꝓtra alias decē dicēs: q' hec sterilitas ire ex dcā corrosione fuit in diebus iozā filij achab: de q̄ hī. iij. regū: z q' ex hoc fames fuit i iudea generalr per. vij. ānos: sic denūciauit heliseus mulieri cui' filiū suscitauerat. iij. reguz vij. Propt qō illa mulier cū filio suo iuit ad pegrinādu extra terrā. xij. tribuū. s. i terrā philistinoz: vt ibide hī. Erat etiā ipa de decē tribub': ꝑpter qō i suo reditu accessit ad regē isrl: petēs agros suos ibi restitui: qui i eius absentia tanto tpe fuerāt ab alijs occupati: vt ibidem dī. Et sic ꝑz q' illa fames nō solū fuit in terra duaz tribuū: sz et decē: ꝑpt qō alicq̄ expositores catholici sequūt hāc sniam quā etiā intendo plequ. Scōm ē q̄ tpe ꝓphetauit: de q̄ dicit hieronymus i ꝓlogo q' ꝓphetauit ꝙdem tpib' q̄bus z osee. s. tpib' ozie: ioathan: achaz: z ezechie regū iuda: z scōm hoc dcm ꝓphetauit post sterilitatē dcām: qz ozias incepit regnare per plures ānos p' mortē iozā regis isrl: vt ꝑz ex q̄rto regū: z scōm hoc dcm Johel nō ꝓphetauit de vastatōe terre causata ab eruca bruco zc. sz solū de vastatōe ꝑ illā figurata: q̄ fca fuit postea p q̄ttuor regna: vt plen' isra eodē ca. apparebit. Ra. sa. vō dicit q' ꝓphetauit tpe iozā regis israel: ita q' sicut heliseus ꝓnūciauit famē futurā: ita iste expressit modū veniēdi. s. p corrosionē eruce bruci zc. Et qz h modus dicēdi mihi vi ꝓbabilioz: intēdo eū sequ: tm̄ sine ꝓciudicio alteri'. Dis igit premissis ad lram accedamus q̄ in duas ptes diuiditur. s. i ꝓmiū z tractatū q̄ incipit ibi: Residuū. In ꝓlogo vō ꝓpha ꝓmo notificat ex noie cū dī: Verbū dñi qō scm ē ad iohel. z ex genere cū dī: b Filiū fatuel. z fuit iste ꝓpha sicut z filij scōm regulā hebreoz quā posui i ꝓncipio osee. Scdo audiētiū attētio excitat cū dī: c Audite h' senes. ꝑ' eos alloqtur eo q' sūt maioris reuerentie z itelligētie et alios ꝓñt: d Et aurib' ꝓcipite oēs zc. si scm ē istud. s. qō postea ponit i tractatu: In dieb' vris aut i dieb' patz vrorū. q. d. nō: qz ibi accipit si, ꝑ nō. Sz ꝓtra hoc vi qō dicitur Exo. x. de locustis iductis sup terrā egypti: z sederūt i vniuersis finibus eoz innumerabiles ḡles añ illud tps non fuerāt nec postea future sūt. Ad hoc rñdet Ra. sa. dicēs: q' licz ille locuste fuerit ples: z maiores q̄ iste tm̄ q̄ttuor plage h̄ posite. s. de eruca z bruco locusta z rubigie sil sūpte fuerūt maiores: z sic itelligēdū est dcm ꝓphe q' q̄ttuor tales pestes sili mō sibi succedētes nō fuerāt tpibus ꝓteritis. e Sup hoc filijs vestris narrate zc. qz hec ꝓphetia ē memorie tenenda: z p successiōes generationū recolēda: z hoc videmus ipletū nō solū in iudeis sz et christiānis. f Residuū. Hic incipit tractatus i q̄ ꝓpha ꝑ ꝑdicit desolatoria: scdo ꝑmittit ꝓsolatoria: ibi Nūc g. circa mediū scdi ca. Circa ꝓmā ptem cōsiderandū q' de istis q̄ttuor plagis eruca bruco locusta: z rubigie: dicūt expositores nostri cōiter q' non fuit res gesta: qz q̄rtus liber regū z scōs paī. nullā de hoc facit mētionē: sz ē tātū ꝓbola: sic cū dī iudicū. ix. Dixerūt ligna ad rhām nū zc. qz hoc nūquā fuit i rez nā sz ꝑ ligna paboli ce itelligūt hitatores sychen: ꝑ rhām vero abimelech. Sic i ꝓposito per ista q̄ttuor noia h̄ ꝓsita: scilicet eruca zc. itel telligūt ꝓbolice q̄ttuor regna sibi succedētia q̄ iudeam corrosērūt z vastauerūt. s. assyrioz: chaldeoz: grecoz: z romanoz: regnū vō ꝓsaz z medoz sic nō legit iudeā vastasse: imo plures reges fuerūt iudeis benivoli vt cyr': dari': artaxerxes: z assuerus. Ra. sa. vō ecōtrario dicit: q' ē tātū res gesta: ita q' terrenascētia iudee sic fuerūt q̄ter successiue vastata: z ex hoc secuta est fames quā ꝑdixerat heliseus durās septē ānis: z ex hoc videt q' iste q̄ttuor pestes nō fuerūt eodē āno sz i diuersis: alit ñ vi q' fames tādiu duraret, ꝑ sterilitate vnius āni. Qō aūt postea sḋit: Hēs. n. ascēde sup terrā zc. q̄si exponēs pabolā ꝓsitā ō eruca bruco zc. dicit q' eruca z bruc' z locusta h̄ metaphorice dicunt gēs fortis: eo q' destruxerāt terrā ad modū exercit' trāseūtis: z sic expōit illa q̄ sequūt ꝓlr de gētib' z ꝓplis terrā vastaturis: sz vtrū q̄ dcm vi deficē. Primū q: fit h ita expressa mentio de istis corrosiōib' terrenascētiū ꝑ erucā bruci zc. z de fame ide seq̄nte: qō nullo mō vi eē tantum parabola: nec valet argumētū inductum: qz quarto regū heliseus ꝑnūciauit hanc sterilitatē: licet non exprimat cām quam exprimit iohel propheta: sicut oz̄ia rege thurificāte fēs fuit terremotus magn' i hierlm: cuius mentionē nō facit q̄rto regū: sed solum de plaga lepre inflicta oz̄ie: sed terremotus exprimitur amos. j. z zacharie. xiij. Similiter scōm dcm qz ita fit expressa mētio de gētibus terrā vastaturis q' nullo mō vi ꝑ hoc ꝓpha significare parabolice corrosionē terre per erucā z brucū zc. qz sz hoies pabolice noīb⁹ aialiū designēt: sicut vir cōstans dicit leo: rapax lup': z huiusmōi: tm̄ ñ sic ūenitur econuerso i scriptura. s. bruta noīb⁹ hominū vel gentiū designari: propter qō saluo meliori iudicio vi mihi q' cū dī h: Residuū eruce zc. ibi est sil' pabola z res gesta: sic hiere. xxvij. dic q' portauit cathenas ligneas i collo suo: z sic fecit scōm rei vitatē z rē gestā: ꝑ hoc tm̄ designat icatbe natio ꝓli i captiuitatē ducēdi: sicut fuit postea ipletz tpe sedechie. Sic in proposito scōm rē gestam fuerunt quattuor destructiōes terrenascētium per erucam brucum zc. z per hoc significabant vastationes maiores future per quattuor regna predicta. Igit scōm hāc sniam residuū hui' capli diuidit in duas ptes: q' ꝑ' ꝓpha ꝑdicit vastationē: scdo iducit ad lamētationē: ibi Plange. Prima in duas: qz primo ponitur figura: scdo res figurata: ibi Sens enim. Figura enim fuit quadruplex corrosio terrenascentiū: vt dictum est: que fuit res in se z figura futuri: z q̄tum ad hoc dicitur: g Residuū eruce. Est autem eruca ꝓprie vermis nascens in oleribus h Comedit locusta zc. Differūt aūt locusta z brucus sicut perfectum z imperfectum in eadem specie. Ferūs

Incipit iohel ꝓpheta. Caplm. I.

Verbū dñi qō factum ē ad iohel filiū fatuel. Audite hec senes et auribus percipite oēs habitatores terre: si factū est istud in diebus vris aut in dieb' patz vestrorū. Super hoc filijs vris narrate: z filij vestri filijs suis: z filij eoz generationi altere. Residuum erucē comedit locusta: z residuuz locusta: z residuum bruci comedit rubigo.

enim locuste añq̃ hẽat alas vocat bzucus: sz qñ ẽ alat' tñc oĩ locusta. h ¶ Et residuũ bzuci comedit rubigo. Est aũt rubigo viciũ segetũ qñ vento vredte pcusse nõ facũt granũ ⁊ si faciũt est raruz. i ¶ Expergiscimini ebzij. i. aduertite et cõsiderate iminẽs vobis malum. k ¶ Flete. qz defi ciet vobis vinuz i q̃ delectabami: ex vineaq̃ cozro sione. l ¶ Gẽs eni. Dic pñs ponitur res figurata: .s. vastatio iudee p q̃ttuoz regna su radicta cum oĩ: l ¶ Gẽs eni ascendit. i. est ascendet ⁊ loq̃t de futuro p modũ pñtis: p pi certitudinez p pherie. m ¶ Super terrã meã .i. sup iudeã q̃ specialiter oĩ terra domini: eo q̃ ibi vigebat cultus eius n ¶ Fortis ⁊ innumerabilis. tal' eni fuit gẽs assyrioz chaldeoz greco rũ: ⁊ romanoz̃: vt patet ex gestis eoz. o ¶ Dẽtes ei'. i hoc designat crudelitas eoz. p ¶ Posuit vineam meã in desertũ. isti eni exercit' i iudea vineas exciderũt ⁊ arbozes fructiferas: ⁊ eas ꝓpte dolauerũt ad faciẽdum machinamẽta ⁊ alia exercitibus necessaria. vel aliter põt dici: q̃ hic accipit vinea oñi ꝓ pplo isrl̃ scõm illud esa. v. Vinea enim domini exercituũ dom' israel ẽ. quã domũ isti exercit' spoliauerũt bonis ⁊ afflixerunt in psonis. q ¶ Plãge. Dicit pñter ꝓpha inducit pplm ad lamẽtationẽ: ⁊ p° ꝓ vastatiõe prima: ⁊ p° scõa i pncipio capli sequentis. ⁊ prima i duas: qz p° inducit ad fletum generaliter: secũdo sacerdotes spalr: ibi Accigite vos. circa primũ dicẽ. q ¶ Plãge quasi vgo. Virgo enim despõsata: si moriat eius ipõ sus anteq̃ fruat eius ãplexibz hz mãm magni luctus: ideo ponitur h ꝓ exẽplo ad dignandũ magnitudinez luctus iminẽtis: iõ sbdit: r ¶ Perijt sacrificiũ. de aialibus et terrenascẽtibus: lz eni de terrenascẽtib' aridis ꝓ pcedoceret fieri oblatio: tñ hic vocat sacrificiũ large loquẽdo. s ¶ Et libatio. de liquidis vt vino ⁊ oleo. t ¶ De domo oñi. qz ppter corrosionẽ terrenascẽtium nõ hẽbat vnde talia possent fieri. v ¶ Luxerũt sacerdotes. ppter defectũ diuini cultus: ⁊ etiã sui vict' : qui erat de decimis ⁊ oblatiõibus. x ¶ Depopulata est regio. carens hiatoribus. y ¶ Luxit, hum'. priuata fru

ste cõedit bzucus: Et residuum bzuci comedit rubigo Expgiscimini ebzij: flete ⁊ vlulate oẽs qui bibit vinũ in dulcedine: qñ perijt ab ore vestro. Gens. n. ascendit sup terrã meã fortis: et innumerabilis. Dentes eius vt dentes leonis: ⁊ molares eius ut catuli leõis. Posuit vineã in desertũ: ⁊ ficum meã decorticauit. Nudãs spoliauit eã ⁊ ꝓiecit: albi facti sũt rami eius. Plãge quasi vgo accincta sacco: super virũ pubertatis sue. Perijt sacrificiuz et libatio de domo dñi: luxerũt sacerdotes ministri dñi. Depopulata ẽ regio: luxit hum': quoniam deuastatũ ẽ triticũ. Cõfusũ est vinũ: ⁊ elãguit oleũ Confusi sũt agricole: vlulauerũt vinitores sup frumẽto vino ⁊ hordeo: quia pijt messis agri. Vinea confusa est: ⁊ ficus elanguit. Malogranatuz ⁊ palma ⁊ malũ ⁊ oĩa ligna agri aruerũt qz confusũ est gaudiũ a filijs hominũ. Accingite vos ⁊

plãgite sacerdotes: vlulate ministri altarl̃. Ingredimini cubate i sacco ministri dei mei: quoniaz interijt de domo dei vestri sacrificiũ ⁊ libatio. Sãctificãte ieiuniuz: vocãte cetũ: pgregate senes oẽs hitatores terre i domũ dei vestri: ⁊ clãmate ad dñz A a a dici: quia ꝓpe ẽ dies dñi: et quasi vastitas a potẽte veniet. Nunqd nõ coram oculis vestris alimẽta perierunt: de domo dei vri leticia ⁊ exultatio. Cõputruerunt iumẽta i stercore suo. Demolita sũt horrea: dissipate sunt apothece: qñ cõfusu ẽ triticũ. Quid igemuit animalia: mugierũt greges armenti. Quia nõ est pascua eis. Sed ⁊ greges pecoruz disperierũt. Ad te domine clamabo: quia ignis comedit speciosa deserti: ⁊ flamma succendit omnia ligna regionis. Sed ⁊ bestie agri quasi area sitiens imbre: suspexerunt ad te: quoniã exciccati sunt fõtes aq̃ꝝ: ⁊ ignis deuorauit speciosa deserti.

¶ Accigite vos). Hic pñs inducit sacerdotes spaliter ad lamentũ dicẽs: Accigite vos. s. cilicijs in signũ humiliationis coram deo: ⁊ sbdit cã. o ¶ Quoniam interijt de domo dei. ⁊ exponat vt. s. e ¶ Sãctificate ieiunium. i. disponite vos ad deuote abstinẽdũ. f ¶ Vocate cetũ nẽ. vt ex preib' multoꝝ impetret diuina clementia iõ sbdit: g ¶ Et clamate ad dñz a a a. In hebreo est vna dictio ⁊ sonat sic. aha ⁊ est interiectio doloris). h ¶ Quia ꝓpe ẽ dies dñi. i. dies iue vidicte iferende: ⁊ ideo monebat ꝓpha ad dñz clamare: vt saltẽ tẽperaret rigoz siue iustitie. i ¶ Et quasi vastitas a potẽte veniet. s. a deo cuius vindicatio impediri nõ põt nisi p suã clemẽtiã. k ¶ Nunqd nẽ. perierũt alimẽta. i. cito perient. l ¶ De domo dei vri leticia ⁊ exultatio. qa leuite nõ cãtabãt cantica leticie: sz magis lamẽtatiõis ꝓ mutatia terre. m ¶ Computruerũt iumẽta i stercore suo. qz ꝓpter sterilitatẽ terre nõ hẽbãtur strameta ad sufficiẽdũ eis. n ¶ Demolita sũt horrea. .i. cõrẽta i horreis. o ¶ Dissipate sũt apothece. i. cõsupta sũt que erãt reposita ꝓ victu. p ¶ Quid igemuit aial nẽ. rider: Quia non est pascua eis. oia. n. virẽtia fuerũt coram ihũ exclamat, ꝓpha dicẽs: q ¶ Ad te dñe clamabo. i oratione ꝓ sublevatione nostre miserie: r ¶ Quia ignis cõedit speciosa deserti. Ignẽ aũt ⁊ ignis flãmã vocat ventũ vrentẽ legetes rubiginẽtẽ: ⁊ etiã crucã: bzucũ: ⁊ locustã: que ex sua corrosiõe ita reddebãt vegetabilia arida ac si cucurrissent ibi ignis ⁊ flãma. s ¶ Sed ⁊ bestie agri. s. siluestres. t ¶ Quasi area sitiẽs imbrem. i. desideras. v ¶ Suspexerũt ad te. ꝓ sitis lassitudie: iõ seqt: x ¶ Quoniã exiccati sũt fontes. ex vehemẽtia vẽti vrẽis siccitatẽ causatis. ¶ In caꝑ° iohelis vbi oĩ i postilla: Primũ ẽ ꝙbus ꝓphetauerit nẽ. ¶ Additio.

Verba hieronymi in hoc prologo posita sane itelecta non contrariantur verbis suis in epistola a ꝑ paulinũ, put postillatoz estimare vi. Dzo q̃ sciendum q̃ scõm q̃ ponit hieron'. in hoc ꝓlogo tpa in q̃bus ꝓphetauit iohel eadem sunt tpibus in q̃b' osea ꝓphetauit

.s.in diebus ozie ioathan achaz ꝛc. Sed oseas sepe nomiat ephraim ⁊ samariā:ad designādū q̄ ibi loq̄t de decē tribubus:q̄z ciuitas metropolis erat samaria:⁊ prim⁹ rex.s.hieroboā fuit de tribu ephraim:⁊ q̄nq̄ noiat iudā ⁊ hierl̄z vt designet q̄ ibi loq̄tur de duabus tribub⁹. Sz ꝓpheta iste ioel l̄z ista que ꝓpheta uit ꝑtim de eruca ⁊ bruco ꝛc.i tota terra israelis.s.xp̄.tribum cōtigisse itelligāt nūq̄ tñ i tua ꝓphetia fecit mētione de decē tribubus.s noiando ephraim vel samariā sicut oseas:sed solū iudā syon ⁊ hierlm: vt pz currēti p totā suā ꝓphetiā:⁊ ideo cū dicit hieronym⁹ in ꝓlogo super hūc ꝓphaz q̄ ad cbū iuda ⁊ hierusalē ꝓphetauit:nullā oio facies de decē tribubus mētōez itelligendū ē q̄ i tota sua ꝓphetia nō noiauit ephraim nec samariā nec aliquid huiusmodi ad decem tribus tm̄ pertinēs. Q̄z aūt dicit i epla ad paulinū q̄ ioel describit terraz xp̄.tribuū eruca bruco ꝛc.vastatā ⁊ cōsūptā:itelligēdū ē q̄ hec vastatio ad totā terrā.xp̄.tribuū se extēdit:l̄z nō nominasset samariā ⁊ ephraiz ⁊ huiusmodi. Q̄z aūt ista ꝓtigisset ēt in terra decē tribuū satis patet ex eo qō allegat in postilla ex hīstoria.iiij.regū. Vñ q̄ postillator cōcludit q̄ de cōis hero.paz vi tenēdū i ꝓpōsito manifestū est minus rōnabiliter eē dcm̄. ¶ In eodem caplo vbi dicitur in postilla: Similiter scōm dictum. ¶ Additio.

Secūdum dictū seu secunda expositio nō vī ratiōnabiliter ꝓbari a postillatore. Nā bruta aialia inueniūtur i sacra scriptura designari noibus hominum ꝑsertiz sb̄ noibus collectiuis: ꝓpter certas eoz actiones seu ꝓpzietates quibus hominibus assimilantur:vt cum dicitur ꝓuer.xxx. formice populus infirmus. Lepusculus:plebs inualida.ideo cum dicitur hic: Gens enī ascendet super terram meā. Silr populus fortis ⁊ huiusmodi bene potest intelligi de locusta que ascendit ordinate sic̄ acies in bello. Unde ꝓuer.vbi supra:Locusta regē non habet: sz egreditur per turmas. Facit etiā pro ista expositione secūda qz in multis locis loq̄ndo ꝓpheta de ista gente populo vel exercitu:adūgit hoc aduerbium silitudinis.s.q̄si:ut cū dī: Quasi aspectus equoz aspectus eorum:⁊ quasi equites sic currūt. Manifestū est autē q̄ i exercitibus chaldeoz:assyriorū:⁊ huiusmodi:veri equi erant ⁊ veri equites:⁊ sic nō debebant noiari per silitudinē sed per essentiā ⁊ realitatē. Similiter q̄ dicit:Velut ꝓlus fortis ꝑparatus ad ꝓlium: ⁊ quasi fortes current:⁊ quasi bellatores ascendent murum. ⁊ multa simīlia que hic ponunt:magis ꝓprie dicerent sine silitudine.posset enim dicē ō poplo chaldeoz grecoz ⁊ huiusmodi tpe sui dñū q̄ erat ꝓlis fortis ꝑparatus ad ꝓlium:⁊ q̄ erāt viri bellatores ⁊ huiusmodi. Unde hec secūda expositio videtur planior q̄tum ad sensum l̄ralem. Si aūt queratur sensus figuratiuus qō tamen non est ꝑsentis speculationis:per erucā notat libido:per locustā inanis glia:ꝑ brucū igluuies vētris:⁊ per rubiginē ira:ꝑput hī i glosa vbi multa alia figuratiua circa hoc tradūt. ¶ Replica.

In primo caplo iohelis postil.iquirēs q̄bus iohel ꝓphetauerit oñdit beatū hiero.varie loq̄ i ꝓlogo hu⁹ ꝓphe:⁊ ad paulinū de oibus sacre scripture libris:per consequens eius dicta declinat. Sed Burgēn. saluans beatū hiero.a contradictione ⁊ bene:dicit quedaz

Canite tuba i sy on.vlulate i mōte sancto meo. Cōturbent omes habitatores terre: qūia venit dies dñi:qūia ꝓpe est dies tenebraz ⁊ caliginis: dies nubis ⁊ turbis. Q̄si mane expāsū super mōtes populus multus ⁊ fortis. Similis ei non fuit a ꝓncipio ⁊ post eū nō erit vsq̄z in annos generationis ⁊ generationis. Ante faciē ei⁹ ignis vorās:⁊ post eū exurens flāma. Q̄si hortus voluptatis terra coram eo:et post eum solitudo deserti:neq̄ ē qui fugiat eū. Q̄si aspect⁹ eq̄rū aspectus eoz:et q̄si equites sic current. Sicut sonit⁹ que non videntur vera:dicit nanq̄z q̄ de regno decē tribuum nulla fiat speciales mentio in tota ꝓphetia iohelis cuius falsitas videri potest. Nam sicut regnum decē tribuum designatur per ephraim ⁊ samariam: ita etiā in libris reg.iij.⁊.iiij.⁊ ꝑal.ij. decem tribus significant ꝓ regnū israel:qa post recessum decē tribuū a regno roboā:semper regnū isral i scriptura est distinctus ꝓ regnū iuda. Nūc aūt in tertio cap. iohel distincte loquitur de vtroq̄z dicēs: Cū cōuerterō captiuitatē iuda ⁊ israel. et infra: Uocat dēhereditatē suā isral. Et ca.vltimo iohel distinguit inter illa duo regna dicēs: Dñs de syō rugiet ⁊ de hierlm dabit vocē suā:⁊ oñs spes ꝑpli ⁊ fortitudo isral ꝛc. patet igitur q̄ per falsum nititur defendere beatus hiero. qui non indiget sua defensione: quia postil.b.hiero.non improbat sed decl nat:⁊ non improbat nec curat ꝓpter rationes quas ponit de vidua in israel ꝛc. que vide in postil. Nec ponderanda est replicatio Burgēn. contra postil. quia dicit de metaphoris q̄bus homines significantur per bestias ⁊ econuerso: tale⁹.n. trāssūptiones ad disputationē nō ꝓtinēt. ¶ Caplm.II.

Canite. Hic ꝓnter inducit ꝓpheta ad lamētuz ꝓ vastatione terre ficta ꝑ quattuor regna supradicta dicēs: a ¶ Canite.filij:nō cātiū letīcie sed tristicie:iō sb̄ditur: Ululate ꝛc. b ¶ Gemburentur omēs habitatores terre.i.tot⁹ iudee. c ¶ Quia venit dies domini.i.tempus sue vltionis. d ¶ Quia ꝓpe est dies tenebrarum ꝛc.i.tempus multarum miseriarum ⁊ calamitatū:qō potissime habet locū i prima destructione templi ꝑ chaldeos:⁊ scōa ꝑ romanos: ⁊ i ea⁹ ꝓphanatōne ꝑ grecos:qñ ātiochus abominādū idolū posuit i tēplū dei.j.macha.c.j. e ¶ Quasi mane expansū.mane est ꝓncipiū diei:que cū incipit lucescere super terrā statim expanditur sup totā terrā ab oriente i occidentē:⁊ in hoc notat exercituū multitudies:qui de q̄ttuor regnis supradictis venerūt ꝯ iudeā. f ¶ Similis ei nō fuit.q̄libet enim in aliq̄ cōditōe excessit alios: vtpote ꝓlus assyrioz in cupiditate:chaldeoz in feritate:grecorum in dolositate:plus enim nocuit hoc regnū iudeis do'ilitate q̄ potestate:vt pz.j.⁊.ij.macha. Romanoz vero i potestate:ꝓpter qō illud regnū vocatur ferreū Dañ.ij.c.qz sicut ferrū domat omnia:ita regnū romanoz domauit alia regna. g ¶ Ante faciez eius ignis vorās.qz i ꝓmo ingressu iudee cōburebāt villas non clausas:fugientibus inde habitatorib⁹. h ¶ Et post eum exurens flāma.quia habita victoria comburebant ciuitates munitas:⁊ maxime popul⁹ chaldeorum ⁊ romanorum qui combuserunt hierlm ⁊ tēplum: i ¶ Quasi hortus voluptatis terra coram eo.i.erat pulchra ⁊ plena fructibus bonis añ aduētū cuiuslibet exercitus. k ¶ Et post cū solitudo deserti.qz in recessu suo dimittebāt terram vastatam. l ¶ Nec est qui effugiat eum.i pauci poterāt effugere ꝓpter persequentiū velocitatem: ideo sequitur: m ¶ Quasi aspectus equorū velociter currentium. n ¶ Et quasi equites sic current.s.pedites. o ¶ Sicut sonitus quadrigaz.ꝛc.i h⁹

etiã notatur multitudo aduersarioꝝ ex magno sonitu qui causabat ex fragore armoꝝ ꝛ incessu urbarum
p Velut populus fortis ꝛ ꝑparatus ad preliũ. i. mũitus oi genere armoꝝ.. q A facie eius cruciabũtur pplꝰ. s. ex solo aspectu. r Dẽs vultus redigẽtur i ollã. i. in olle nigredinẽ ex anxietate ꝛ ex fumo ꝓcedẽte ex igne accenso ab eis ꝓxia loca iudee. s Sicut fortes currẽt. nõ i pediti armoꝝ pondẽ: t Quasi viri bellatores. i. exercitati in arte belladi. v Ascẽdẽt murꝝ. i. ad ciuitates occupãdũ. x Viri in vĩs suis gradiẽt nẽ. i. ita ordinate icedẽt q ñ nimis sepabũt ab iuicẽ nec nimis cõiũgẽtur. Dicẽ eni vegecius libro ỏ re militari q ista ẽ optia dispositõ bellãtiũ: ita q per nimiã sepationem aduersarij non igrediãt acie: ꝛ p nimiã ꝓiũctionez vnus nõ ipediat aliũ ad inuadẽduz aduersarios.

ɑdrigaꝝ sup capita mõtiũ exiliẽt: sicut sonitus flãme ignis deuorãtis stipulã: vẽlut pplꝰ fortis ꝓparatus ad prelium. A facie eius cruciabũt pplꝰ ỏmes vultus redigẽtur i ollã. Sic fortes currẽt quasi viri bellatores ascẽdent murꝝ. Viri in ũijs suis gradiẽt: ꝛ nõ decliabũt a semitis suis. Unusquisq; fratrẽ suũ nõ coartabit: singuli i callo suo ambulabunt. Sed ꝛ ꝑ fenestras cadẽt: ꝛ nõ demoliẽt. Urbẽ i grediẽt: i muro currẽt. Domos cõscẽdẽt: pẽr fenestras ĩtrabũt q̃si fur. A facie eius ꝓtremuit terra: mõti sũt celi. Sol ꝛ luna obtenebrati sũt: ꝛ stelle retraxerũt splẽdorẽ suũ. Et dõmiꝰ dedit vocẽ suã ãtẽ faciẽ exercitꝰ sui: qz mlta sũt nimis castra eꝰ: qz fortia ꝛ faciẽtia ỳbũ eꝰ. Magnꝰ. n. dies dñi ꝛ tribulꝰ valõ

Et qũis sustiebit eũ: Nunc gꝰ dicit dñs: Conuertimi ad me i toto corde vro: in ieiunio et fletu ꝛ in plãctu: Et scidite corda vestra ꝛ nõn vestimẽta vestra. Et cõuertimini ad dñm deũ vestꝝ: qã benignus et misericors est: patiẽs et mlte misericordie et ꝓstabilis super malicia. Quis scit si conuertatur: ꝛ ignoscat: et relinqt pꝰ se bñdictionẽ. Sacrificiũ ꝛ libamẽ dño deo nostro. Cãnite tuba i syõ: sanctificate ieiuniũ: vocate cetũ: cõgregate pplm: sacrificate ecclias: coadunate senes: congregate puulos: ꝛ suggẽtes vbera. Egrediatur spõsus de cubili suo: ꝛ sponsa ỏ thalamo suo. Inter vestibulũ et altare plorabũt sacerdotes mĩstri dñi: ꝛ dicẽt: Parce dñe pce pplo tuo: et ne des hẽditatẽ tuã i ỏppꝛobriuz: ut

parcit i ciuitatis ꝛ tẽpli destructõe: ꝑ quꝰ per chaldeos: ꝛ scõo ꝑ romanos. i Nuc g. Postq̃ ꝓpha ꝑdixit desolatoria hic incipit denũciare cõsolatoria: ꝛ qz actus actuoꝝ sũt in patiẽte ꝛ dispositõ; iõ ꝑ inducit pplm ad debitã dispositõnẽ: scõo denũciat dinã cõsolationẽ: ibi zelatus ẽ. Debita vo dispositio ad ꝓceptionẽ dine cõsolatõis est veritas pnie et cõtritionis: matthei. v. Beati q̃ lugẽt qm ipi ꝓsolabũt. iõ dr i persona dñi: k Cõuertimi ad me i toto corde vestro. i. veraciter ꝛ integraliter: l In ieiunio, ꝛc. carnẽ affligendo vt spũs ad deũ eleuet: m Et scindite corda vra. mala cogitatões rescindendo: n Et nõ vestimenta vra. mos erat iudeis i tristicia positis sua scidere vestimẽta: vt ꝑz i plibus locis veris testamẽti: sz hoc paruz valet aut nihil nisi assit scisio cordis mõ dicto: o Et cuertimi ad dñm. ei' misericordiam implorando: p Quia benignꝰ. i effectu: q Et misericors sz ẽ. i affectu: dr enim misericors: q̃ miseriã alteri' cõdi accipit ad fleuãdũ: r Patiẽs. ꝓuersionẽ peccatoruz expectãdo: s Et mlte misericordie. citra cõdignũ puniendo:

t Et ꝓstabilis. peccata condonando. v Quis scit si conuertatur et ignoscat ꝛc. Spiritussantus enim tangit corda, ꝓpharũ scõm suũ arbitriũ plꝰ ꝛ minꝰ: ꝛ iõ aliqñ per eos denũciat sic penas futuras: q̃ lz tũc sint certi q̃ talis reuelatio ẽ a deo: tñ adhuc ignorat aliqñ vtz sit, ꝓpheta ꝑdestinatõis q̃ sẽp iplet: vel solũ cominatõis: q̃, ꝑ ꝓniaz ipedi tur: sic ionas dixit Adhuc. xl. dies ꝛ niniue subuertẽ. ꝛ tũc ignorauit q̃ hoc cẽt impediẽdũ ꝑ ꝓniam niniuitaꝝ: et sic iste ꝓpha de plagis supra positis ignorabat: ꝛ ideo verbuz istud: Quis scit ꝛc. nõ dicitur i pson dñi. q̃ certitudinaliter cognoscit oia futura: sz i pson ꝓphe. x Et relinqt post se bñdictionẽ. i. suã gram i bñficijs tpalib' ꝛ spũalib'. y Sacrificiũ ꝛ libamẽ dño deo nro. sb intelligit: fiat ad placãdũ eꝰ irã. z Canite tuba i syon. ad pplm conuocationem.

a Sanctificate ieiuniũ. ꝑ carnis mortificationẽ. b Voca te cetũ ꝛc. i. oẽs vtriusq; sexꝰ ꝛ etatis: vt ex cõi afflictiõe ꝛ de ꝑcatõe citius placet deus: ꝛ hoc mõ fecerũt ninuite ione. iij c Egrediatur spõsus ꝛc q̃si dicẽt nõ ẽ tps vacãdi ãplexib' sed luctib'. d Inr vestibulũ. s. tẽpli: e Et altare. s. holocausti f Plorabũt sacerdotes. cũ lachrymis ꝛ deuote depcãtes: g Parce dñe pce po. tuo. a pẽa quã demeruit ꝑ suo pctõ. h Et ne des hẽditatẽ tuã. i. iudeam: q̃ dr dei hẽditas rõne supradcã. ca. j. i In opprobriũ. s. seruitutis gẽtib' aliẽis: iõ sb dr: k Ut dominent eis nationes. Ex hoc ꝑz qõ supradictũ est. s. q̃ iobel nõ solũ ꝓphetauerat de

vastatõe ire p erucã bzucũ ꝛc. vt dicit Ra. sa. q̃ non habent dñium sup hoies: sed ctiã de vastationib⁹ futuris p quattuor regna supradicta q̃ successiue acceperũt dñiũ i iudea.

l Quare dicũt i po. vbi est deus eo⁹? sic. n. dixerũt gentiles post vastationẽ iudeo⁹ derisorie iusticias: q⁹ de⁹ eo⁹ nõ poterat eos saluare.

m Zelatus est rex. Hic pñter ꝓpha ꝓedit. it dinã cõsolatõez ꝛ p⁹ q̃tũ ad multiplicationẽ in bõis: scõo q̃tũ ad vltionẽ de inimicis: ibi Verum ꝺd mihi. Prima in duas q⁹ p⁹ ꝓmittit bõa tẽporalia: scõo spũalia: vt ex sensibilibus ad intelligibilia deducãt scõa ibi Et erit. Circa ꝓmũ ꝓ vastatiõe terrenalcentiũ p erucaz: bzucũ ꝛc. ônũciat sertilitatẽ fructuũ loq̃ns i ꝓsona dñi: dicens:

n Ecce ego mittaz vobis frumẽtum ꝛc. Dicit enim Ra. sa. q⁹ post illã famẽ q̃ fuit tpe iozam secuta est a deo sertilitas magna ꝓpi qõ mulier q̃ cuz filio peregrina fuerat i terra philistinoꝝ de cõsilio helisei fuersa fuit in iudeã fame trãsacta. iiij. reg. viij.

o Et nõ dabo vos vltra opprobriũ in gentibus. Tẽpore eni illius famis multi cogebãt exire de illa terra ꝛ sustinere opprobria i terra aliena. Sciẽdũ tñ q⁹ p li vltra: nõ itelligit perpetuitas: sz aliq̃ tpis lõgitudo: sicut diffusius fuit dictuz sup illud Esai. ij. Nõ leuabit gẽs ɔ gẽtẽ gladiũ nec exercebũtur vltra ad ꝓeliũ. p Et eũ q̃ ab aq̃lone est ꝓcul faciaz. .i. regnũ assyrioz: ut dicũt alĩ: q⁹ tpe ezechie fugit confusibiliter de iudea. iiij. reg. xix. Ra. sa. hoc exponit de cetu aialiũ ꝓdictoz. s. erucę bzuci ꝛ alioz: ꝛ hoc magis consonat lre seqnti cũ dr: q Et expellã eũ in terrã inuiã ꝛ desertaz. vbi nõ ẽ hitatio hoiuz. Sẽnacherib. n. fugiẽs redijt i terrã suã ab hoib⁹ hitatã: r Faciẽ eius ɔ mare oriẽtale. istud ẽ mare mortuũ qõ termiat ad oriẽtalẽ angulũ terre ꝓmissionis vsus desertũ egypti: ꝛ p hoc ifinuat q⁹ ille cet⁹ crucaruz: bzucoz ꝛ alioz nõ intraret iudeã: ex q̃ ꝓma ps haberet aspectũ ad extremũ angulũ iudee. s Et extremũ eius ad mare nouissimũ. i. magis elõgabit a terra vestra q̃ ps ꝓma t Et ascẽdet fetoz eius ꝛc. q⁹ q̃n talia aialia mozuũt in magna multitudine: de putrefactõe surgit magn⁹ fetoz ꝛ aeris corruptio: sicut dicit hiero. se vidisse i illa terra. Ex hoc ꝑz q⁹ nõ loq̃t hic scriptura de exercitu sẽnacherib ab angelo p cussso: vt hz. iiij. reg. xix. q⁹ illa ꝓcussio talis fuit q⁹ corꝑa fuerũt incinerata ꝛ vestibus ꝛ armis: de talibus aũt non ascẽdit fetoz: v Quia supbe egit. Per hoc arguũt alĩ ad ɔrium. s. q⁹ itelligatur de exercitu sennacherib: q⁹ supbia i bzuco et eruca ꝛ talibus nõ hz locũ. Ad qõ dicẽdũ q⁹ licet vtutes ꝛ vicia nõ sint i bzucis ꝛ talibus ꝓpe: sũt tñ loquẽdo large: sicut agnus dr mãsuetus: vulpis dolosus: ꝛ equus recalcitrans et superbus: ꝛ hoc mõ dr de cetu locuste bzuci ꝛ alioz q⁹ supbe egit p excessu i corrosione terrenascẽtiũ. Cõ

dñiẽt eis natiões. Quare dicũt i ꝓpls: vbi ẽ de⁹ eo⁹? çelatus est dñs terrã suã: et pepcit ꝓplo suo. Et respondit dñs ꝛ dicit ꝓplo suo. Eccẽ ego mittã vobis frumẽtũ ꝛ vinũ ꝛ oleũ: ꝛ repleb̃imini in eis: et non dabo vos vltra opprobrium in gẽtibus. Et eũz qui ab aq̃lone est: ꝓcul faciã a vobis: et expellã eũ i terrã inuiã ꝛ desertã. Faciẽ eius ɔ mare orientale: et extremuz eius vsq̃ ad mare nouissimuz. Et ascẽdet fetoz eius: ꝛ ascẽdet putredo eius: quia supbe egit. Noli timẽ terra: exulta ꝛ letare: qñ magnificauit dñs vt faceret. Nolite timere aialiã regionis: q⁹ germinauerũt speciosa deserti

q⁹ lignũ attulit fructũ suuz: ficus ꝛ vinea dederũt virtutẽ suã. Et filiẽ syon exultate ꝛ letamini i dño deo vestro quia dedit vobis doctorem iusticie: et descẽdere faciet ad vos imbrẽ matutinũ et serotinũ: sicut i ꝓncipio. Et ipleb̃unt aree frumẽto: et redũdabunt torcularia vino ꝛ oleo. Et rẽddã vobis annos q̃s cõedit locusta bzucus ꝛ rubigo ꝛ eruca: fortitudo mea magna: quã misi i vos. Et comedetis vescentes ꝛ saturabimini: et laudabitis nomẽ dñi dei vestri: qui fecit mirabilia vobiscũ. Et nõn cõfũdetur ꝓpls meus in sẽpiternũz: et scietis q⁹ i medio isr'ego sũ. Et ego dñs de⁹ vr; ꝛ ñ ẽ ãplius: et non

bzuci ꝛ alioz: c Et red. vo. ãnos q̃s come. locu. ꝛc. .i. tãta erit sertilitas q⁹ recõpẽsabit qõ fuit sic corrosum d Fortitudo mea. q̃si dicẽt. illa corrosio fuit fcã ex ordine iusticie mee: ꝛ nõ locustaz vtute: e Et laudabitis nomẽ dñi dei vr̃i. eo q⁹ reddidit vobis sertilitatẽ mirabilẽ vltra spẽ humanã. f Et nõ cõfũ. po. me. ex simili sterilitate. g In sẽpi. In hebzeo hr: In seculum qõ nõ ꝓportat ꝓpetuitatẽ seu tpis nisi vsq̃ ad iubileũ: et si iubile⁹ nõ distet p multos ãnos. h Et scietis. p experientiã boni a me collati. i Et nõ ꝓfũ. po. me. i eter. In hebzeo haberur: In seculum. Caplm. III.

Ecce ego mittaz vobis frumẽtum ꝛc. Dicit enim Ra. sa. q⁹ post illã famẽ q̃ fuit tpe iozam secuta est a deo sertilitas magna ꝓpi qõ mulier q̃ cuz filio peregrina fuerat i terra philistinoꝝ de cõsilio helisei fuersa fuit in iudeã fame trãsacta. iiij. reg. viij.

Ecce ego mittaz vobis frumẽtum ꝛc. Dicit enim Ra. sa. q⁹ post illã famẽ q̃ fuit tpe iozam secuta est a deo sertilitas magna ꝓpi qõ mulier q̃ cuz filio peregrina fuerat i terra philistinoꝝ de cõsilio helisei fuersa fuit in iudeã fame trãsacta. iiij. reg. viij.

Ecce ego mittaz vobis frumẽtum ꝛc. Dicit enim Ra. sa. q⁹ post illã famẽ q̃ fuit tpe iozam secuta est a deo sertilitas magna ꝓpi qõ mulier q̃ cuz filio peregrina fuerat i terra philistinoꝝ de cõsilio helisei fuersa fuit in iudeã fame trãsacta. iiij. reg. viij.

Ecce ego mittaz vobis frumẽtum ꝛc. Dicit enim Ra. sa. q⁹ post illã famẽ q̃ fuit tpe iozam secuta est a deo sertilitas magna ꝓpi qõ mulier q̃ cuz filio peregrina fuerat i terra philistinoꝝ de cõsilio helisei fuersa fuit in iudeã fame trãsacta. iiij. reg. viij.

lonice tpe q̄ datus fuit spūs prophie hesdre aggeo ꝛ zacharie magis iudaicāt q̄tū ad hoc q̄ ipse. Dimittamus itaq; nūc Ra.sa.q̄tū ad illud qō ē falsitatis.s.q̄ christ⁹ sit vēt⁹:ꝛ quedā alia ad hoc ꝓñtia:ꝛ accipiam⁹ illud qō est veritatis.s.q̄ passus iste sit ad tp̄s christi referendus:ꝛ scōm hoc ps ista i duas diuidit:q: p⁹ ponit id qō ē ia ipletū i aduētu xp̄i pri⁹: scō quod restat implendū in aduentu secūdo: ibi Et dabo ꝓdigia. Circa p̄mū sciendū:q̄ hāc lr̄am allegat petrus apostolus Act.ij.tāq̄ ipletā ad lr̄am in missione spūssancti die pēth. sup aplos alios q̄ credētes in sig̃ visibili: ppt qō ñ est exponēda aliter ad lr̄am a catholicis vt vi:ꝛ scōm hoc dicit. a Et erit post hec.s. p⁹ tp̄s veteris testamēti. b Effūdā spūz meū sup oēz carnem.qō exponit Ra.sa.sic.i.sup oēm hoiem:cui⁹ erat cor tenerū ad modū carnis.i.nō obstinatū in peccatis:ꝛ scōm hoc dī ezechielis.xxxvj. Auferā cor lapideum de carne vr̄a ꝛ dabo vobis cor carneū.i.p deuotionez dispositū ad gr̄am spūssancti:et talia erāt aplorū aliorūq̄ discipulorū.corda. vel aliter potest dici: c Super omnez carnem.i.super iudeos ꝛ gētiles idifferenter: scōm q̄ habetur Act.x.propter quod dicitur ad Ro.x. Non ē distinctio iudei ꝛ greci.nā idē dñs oīuz diues i oēs q̄ invocāt eū abūdāt dādo eis spūmsēz. d Et ꝓphetabunt filij vestri ꝛ filie vr̄e.i.idifferēter dabit spūssc⁹ viris ꝛ sexui:vñ ꝛ i die pēth. inter aplos erāt mulieres scm q̄ dicit Act.j. Hi erāt pseuerātes vnanimiter i oratione cū mulieribus et maria mr̄e iesu:ꝛ statī sūditur de spiritu sancti descensu. Et dū complerentur dies penth.ꝛc. Act.xxj. dicitur: Erāt autez philippo quattuor filie virgines prophetantes.

f Iuuenes vestri.i. hominibus cuiuslibet etatis dabit spiritus prophetie. e Somnia sūniabūt.i.reuelatiōes diuinas in somnijs habebūt:ad quas anima est magis tunc disposita: ꝓpter abstractionem ab exterioribus sensibus:vt plenius dixi i ꝓncipio libri psalmorū. g Sz ꝛ super seruos meos. In primitiua enim ecclesia omnibus baptizatis dabatur spiritussanctus in signo sensibili per impositionem manuum apostolorum: vt habet Act.viij.ꝛ in pluribus alijs locis. Et adhuc omnibus baptizatis nisi obicem ponant datur gratia spiritussancti:licet non in signo visibili. h Et dabo. Hic consequenter ponitur quod restat adimplendum circa scōm christi aduentum. Aliqui tamen exponūt tāq̄ impletū i primo aduentu:sed nō vī mihi q̄ lr̄a concorder:propter quod reducendum est magis ad tp̄s scōi aduent⁹. Circa q̄ sciēdū q̄ christo ascēdē[illegible]e i celum angeli apparentes denunciauerunt eius a[illegible]tum ad iudiciuz dicentes: Act.j. Hic iesus q̄ assu[illegible]mpt⁹ est a v[illegible]in celum sic veniet.s.ad iudiciu[illegible].vt exponūt [illegible]doctores sancti Datio vero spiri[illegible]sancti ir[illegible] fuit manifestatio christi ad dexteraz patris glorificati: scōz q̄ dicitur Joannis.vij. Nondū enī erat spiritus datus:q: iesus nōdū erat glorificatus. Et ideo sicut angeli christo ascendente denunciauerunt aduentū eius ad iudicium:sic iohel prophetā denuncians futuram missionem spiritussancti in signo visibili statim denūciauit tempus futuri iudicij:ꝛ diuidit i duas ptes:q: p̄mo ponunt signa precedētia iudiciū: scōo iudicij exercitium:ibi Quia ecce. Circa p̄mū dī: Et dabo ꝓdigia rē.ista sūt terribilia signa:aduētum iudicis precedentia: prout expressius dicitur de ipsis Matthei.xxiiij.ꝛ Marci.xiij.ꝛ Luce.xxj. Erūt signa in sole ꝛ luna ꝛ stellis rē. i Sanguinē.quia ātē aduētum christi ad iudicium erit persecutio antichristi qua effundet sanguis innocētum.

k Et ignē.s.conflagrationis precedentē aduentum iudicis. l Sol conuertetur in tenebras. non secundum rem sed scōm apparentiā:quia abscondetur eius lumen. m Et luna in sanguinē.similiter scōm apparētiā sic cū patiē ecclipsiz rubea vī. n Ānq̄ vēiat dies dñi .i.sui iudicij. o Magn⁹.q: oēs ibi cōpebūt. p Et horribilis.s.pctōrib⁹ ꝛ ipōs: Act.ij. Petrus sic allegat: Et mānifest⁹.q: tūc mānifesta erūt abscōdita cordis nr̄i. q Et erit. nō tp̄e iudicij sz añ.pphe.n.freq̄nt de vno tpe trāseūt ad aliud. r Omis q̄ invocauerit nomē dñi. scōm q̄ dī:ad Ro.x. Corde.n.credit ad iustitiā:ore aūt cōfessio fit ad salutem.

s Quia i mōte syō ꝛ i hierl̄z erit saluatio. ibi.n.saluator nr̄ opatus ē salutē p suā ꝓdicationē:ꝛ bñdictā passionem. Pōt et hoc referri ad futurū tp̄s antichristi quē dñs iesus interficiet iuxta hierl̄m i mōte olyueti cū magna parte sibi adherentiū:ꝛ sic fidelib⁹ nomē ei⁹ invocātibus occō mō erit ibi saluatio a psecutōe ei⁹. t Et in residuis.i.i illis q̄ decepti ab antichristo tūc cōuertēt ad christū. v Quia ecce. Hic ꝓñ ponitur iudicij exercitiū cū dī: x In dieb⁹ illis.i.cito post antichristi psecutionē. y Cū ꝓuer.cap.iuda ꝛ hie.i. iudeos ab ātichristo deceptos:q̄ detecta falsitate ei⁹ p helias ꝛ enoch ad christū feruide ꝓuertēt: z Cōgregabo omēs gētes.i generali iudicio. a Et deducā eos i vallē iosaphat q̄ ē iter mōtē olyueti ꝛ hierl̄z:nō q̄ oēs ibi capiāt:sz q: christ⁹ descēdēs ad iudiciū apparebit i aere sup mōtē olyueti vñ ascēdit i celū:ꝛ iudicādi apparebūt circa illū locū:ita q̄ alij qui erūt in valle iosaphat ꝛ alij circa. b Et disceptabo ibi cū eis.i.oīdā iudiciū meū iustū:q: tūc mānifestabūt omnib⁹ merita ꝛ demerita oīuz:ꝛ sic q̄tū ad electos ꝛ ꝓbos appebit oīb⁹ christi iudiciū cē iustū. c Sup pplo meo et hēditate mea isrl̄. Ista hēditas ē vlis ecclia seu ꝓgregatio fidelium a p⁹ abel iusto vsq̄ ad vltimū electū q̄ i fine mūdi nascitur⁹ ē:vt dicit greg.homelia.vij. d Quos dispersērūt captiuādo ꝛ in exiliū mittēdo:sic potissime pz de christianis p tyrānos i exiliū ꝛ captiuitatē multotiēs ꝛ multiplr̄ missis e Et trā meaz diuiserūt.s.trā ꝓmissiōis quā saracēi diuiserunt sibi:christianis ide ꝓtim electis pti occisis. f Et sup pplm meū miserūt sortē. vt acciperent sibi ptes ō mancipij

a Et posuerũt puer i pstibulũ. abutẽtes pulchris inuenibus i vicio ꝓtra nãm. In heb. aũt hĩ: Et posuerũt puerũ ꝓ expẽsis. Et accipit h puer ꝓ pueros i plurali. Frequenter. n. legimus q iuuenes christiani ab infidelib⁹ sũt vẽditi vt inde reciperẽt pecuniã. b Et puellã. i. puellas c Vendiderũt ꝓ vino. i. vt ꝙ pretio haberẽt vinum ꝛ alia vite necessaria. Sciẽdũ tñ q nõ solũ ꝓ istis peccatis cõdẽnabũt ipũ in vltio iudicio: sz ꝓ oibus alijs Ista tñ specialit exprimũt: q sũt cõtra nãlẽ amorẽ ꝛ cõpassiõez q iter oẽs boies oz eẽ illa eni que sũt ciusdẽ spẽi nãliter adinuicez cõpatiũt. ꝛ hoc mõ: Ma. xxv. Saluator loq̃ns de cõdẽnatiõe ipoz ꝛ remuneratione iustoz soluz facit mẽtionẽ de opib⁹ pietatis ꝛ eoz ꝓtrarijs: q̃uis responsuri sint vniuersalit ꝓ oib⁹ opibus bonis ꝛ malis. d Nec. Supra ꝓ pheta denũciauit mltiplicationẽ i bõis: h ꝙter denũciat vltionẽ de inimicis: ꝛ diuidit in duas ptes: q ꝓmo denũciat vltio: secũdo mũdi cõsumatio: ibi Consurgãt. Prima adhuc in duas: q primo denunciat vltio quedã implenda tpe veteris stamẽti. 2° alia tpe noui sicut dñs est supra ō duplici collatione boni: scda ibi Clamate. Circa ꝓmũ sciendũ q tyrꝰ ꝛ sydonꝰ ꝛ philistei erãt iudeoz vicini: ꝓpter qõ debebãt eoz miserie cõpati: ꝛ ipsi fuerũt magis crudeles: q̃n reges assyrioz ꝛ chaldeoz iuerũt ꝛ excitauerũt ꝓtra eos: ꝓpt qõ de eorum punitõe fit h mẽtio spãlis: cum dicit in persona dñi: e Nec. quid mihi ꝛ vobis ꝛc. Dic aũt se deus psecutionẽ pati i pplo isrl rõne aliq̃ bonoz q̃ cũ malis affligebantur ꝛ quia licet iudei meruissent affligi ꝛ captiuari: tñ isti intiq̃ volũtate exequebant. e Nunquid vltionem vos reddetis mihi. q. d. non: q vobis non nocui sz bñ feci. f Et si vlciscimini scõm intentionem vestram malam: g Cito velociter reddam vicissitudinem. i. penam debitam. Isti. n. pplꝰ post captiuitatẽ iudeorum satis cito fuerunt debellati ꝛ captiuati. h Argentũ enim meũ ꝛ aur tulistiꝭ. in destructione enim hierlm ꝛ iudee isti bũerũt ptẽ i ꝓda. i Et desiderabilia mea ꝛ pulcherrima. idest ornamenta meo cultui deputata. k Intulistis in delubra vra: ad ornãdũ loca idoloꝝ. l Et filios iuda ꝛc. q: ptem suam de mãcipijs vendiderũt grecis: qua per mare portauerũt eos longe. m Ecce ego suscitabo ꝛc. q̃ fuit ipletum tpore cyri qui dedit licentiã iudeis redeũdi: ꝛ ad hoc exequendũ misit nuncios ꝛ lras per totũ imperiũ suũ. i q̃ erãt loca saltem aliqua ad que mercatores greci duxerãt ad vendendũ mãcipia. Et conuertã retributionẽ vestrã. i. ferẽdo vobis similẽ penã. n Et vendã filios vros. i. seruos. o Et filias vras. i. ãcillas. p In mãib⁹ filioꝝ iuda. i. p man⁹ eoz: q̃ dicũt aliq̃ implerũ fuisse in liberatione iudeoz de babylonica captiuitate: q secũ adduxerũt de babylone plures gentiles ꝛ illos postea vendiderũt. sed hoc non videtur cõuenienter dcm: q gentiles qui venerũt cũ eis de babylone venerunt voluntarie saltẽ ꝓ maiori pte: ꝛ erãt ad iudaismũ conuersi: sicut dcm fuit ꝓmo esdre Preterea illi erãt babyloniꝭ ꝛ nõ tyriꝭ ꝛ sydoniꝭ: ꝛ philistei de q⁹ h agitur: Et iõ vi melius dicẽdum hoc fuisse ipletum postea tẽpore machabeoꝝ: qui pugnantes ꝓ duces antiochi frequenter eos debellauerũt: ꝛ multa mãcipia inde vẽdiderunt: inter q̃ plura fuerũt de istis locis: vnde ꝛ iter duces debellatos a iudeis ponitur cedebeus dux maritimus: tyrus autẽ sydõ ꝛ philistea sunt loca maritia. q Clamate. Hic ponit alia vltio implẽda tẽpore noui testamẽti: ꝛ dicũt aliq̃ q crit vltio finalis iudicij: sed littera videtur dissõare q dicit h: Sãctificate bellũ suscitate robustos: q̃ in finali iudicio nõ cõgregabũt gentes ad bellandũ: sed ad penas ꝛ premia recipiẽdũ: ꝛ iõ vi mihi q cõueniẽt⁹ põt exponi de pscutione antichristi: qui violẽtia armoꝝ conabit totalr trãsferre dei cultũ ad se: scõo ad thessal. .ij. Ostendẽs se tãq̃ sit deꝰ. ꝛ scõm hoc dr: Clamate hec in gẽtib⁹. i. clamabitis vos mistri antichristi: ꝛ sic erit exponẽdũ in seq̃ntibus. r Sanctificate bellũ. i. ꝓfirmate cõtra colẽtes deũ. In hebreo hr: Prepate belluz. vbũ eni hebraicũ hic positũ equiuocũ est ad ꝓparare ꝛ sanctificare. s Suscitate robustos. vt adhereant antichristo. t Concidite aratra vestra i gladios. i. arlias occupationes dimittite ꝛ ei adherete. v Infirmus dicat ꝛc. i. nullus se excuset dñ ei obediat i christiana persecutione. x Erũpite. i. venite cum magno impetu. y Et cõgregami ad ãtichristũ: ꝛ potissime i hierlm. vbi oñdet se tãq̃ sit deus. ij. ad thessa. ij. z Ibi occũbẽ faciet dñs robustos tuos. iterficies antichristũ ꝛ maiorẽ ptẽ sibi adherentiũ. a Cõsurgant. hic ꝙter describit mũdi cõsumatio q̃ seq̃t dcãm pscutionẽ: ꝛ diuidit i duas ptes: q ꝓ describit finale iudicium: vt addãt aliq̃ q supra sũt omissa: ꝛ scõo pene et premia: ibi Et scietis. Circa ꝓm⁹ dr: Cõsurgãt ꝛ ascendãt gẽtes. s. de sepulchris suis per generalem resurrectionem. b In vallẽ iosaphat. circa enim illum locũ erit iudiciũ vt predictum est. c Mittite falces. i. mittetis: et hoc dr angelis qui erunt executores diuine iusticie: scõz q dr Math. xiij. Messis vo consumatio seculi ẽ: messores aũt sunt angeli. d Dñs maturescit messis. i. venit tps reddẽ[di] penas ꝛ prẽ[mia] ꝓ meritis. e Venite ꝛ descẽdite [ad] iudiciũ: [quia] enim christus venturus est cũ [exercitu] plenuz ẽ torcular.

repetitio est eiusdē ad maiorē expressionē: q: qđ significauit per messē hic signat per vindemiā. f ¶ Quia multiplicata est malicia eoꝝ. q. d. pena nō est ampli⁹ differenda. g ¶ Populi ppli i valle cōcisionis. tūc enim fideles ppli ab infidelibus sepabūt. h ¶ Sol ꝛ lūa obtenebrati sūt. apparēte. n. claritate iudicis obfuscabitur claritas luminū ad pītiam maioris lumis.

i ¶ Et dñs de syon rugiet. ꝯ ipios sniam pferendo. k ¶ Et de hierlm dabit vocē suaz. iustis dicēdo: Venite bñdicti pris mei rē. ꝛ dī hic ō syon ꝛ de hierlm eo q locus iudicij erit ibi vt predēz ē. l ¶ Et mouebūt celi. ad receptionem iustoruz: m ¶ Et terra. ad receptionē reproboꝝ: q: locus gehēne sb terra dicit cē: n ¶ Et dñs spes ppli sui. q: tūc videbit dei ppls q nō est sua spe defraudatus. o ¶ Et scietis. Hic ꝑnter describūtur pene ꝛ premia iudicij generale sequētia: ꝛ p° pmia cum dī: Et scietis. vos iusti p ¶ Quia ego deus vr. videtes me facie ad faciē q ¶ Habitās i syon. s. celesti de qua dicit aplus ad heb. xij. Accessistis ad mōtē syō ꝛ ciuitatē dei viuētis hierusalē celestē: de q̄ sb̄dit: Et erit hierusalem sācta: r ¶ Et alieni nō trāsibūt per eā amplius. idest imprebi āplius nō erunt cōmixti cū iustis: sic fuit i hierlm terrena ꝛ militāte ecclia: q̄ ē etiā hierlm: vt dī scriptura. s ¶ Et erit i die illa stillabunt montes dulcedinē rē. p ista itelligitur suauitas q̄ erit in celesti patria: sicut frequēt i plibus locis veteris testamenti ac noui fruitio beata p sēsibilia delectabilia metaphorice designat. t ¶ Et fōs de domo dñi egrediet. i. plēitudo beatitudis significata noie fontis. v ¶ Et irrigabit torrētē spinaꝝ. i. illos q̄ i pītī vita ad modum spinaꝝ fuerūt arefacti p carentiā delectabiliū: ꝛ hoc ꝑ̄ christū. In hebreo aūt hī: Et irrigabit torrētē sethin. ꝛ per hoc possūt itelligi corpora scoꝝ q̄ tūc erūt incorruptibilia sicut ꝛ ligna sethin imputribilia: ꝛ hoc erit q: beatitudo aīe redūdabit ad corpora. Cōsequēter agit de penis reproboꝝ cū dī: p ¶ Egyptus i desolationē erit: ꝛ idumea i desertū perditōis. s. infernalis: ꝛ per istas duas gētes itelligūt generalr oēs peccatores: isti tñ spālr exprimūt: q: egypt⁹ filios ysrl inique oppressit: ꝛ esau a quo dicta ē idumea fratrē suū iacob inocētē psecutus fuit. In cā vō dānatōis reproboꝝ exprimūt spālr peccata crudelitat vt ꝓdictū est: ꝛ ideo sb̄dit: Pro eo q̄ inique egerint rē. sb̄intelligūt tñ oia alia peccata. Cōsequēter reuertit ad pmiū bonoꝝ dicēs: y ¶ Et iudea in eternuz habitabitur. sicut supra p hierlz ꝛ syon metaphorice intelligitur ciuitas celestiū: sic ḥ per iudeā terra viuentiū sicut hiere. xxxij. In diebus illis saluabitur iuda. ibi p iudeā intelligitur ois confitēs deū corde ꝛ ore ꝛ opibus ēt scām ecā autiq̄ hebreoꝝ: vt oñsū fuit ibidez: sic ꝛ

torculazia: qā multiplicata est malicia eoꝝ. Ppli ppli i valle cōcisionis: q: iuxta ē dies dñi i valle cōcisionis sol ꝛ luna obtenebrati sūt: ꝛ stelle retraxerūt splēdorē suū. Et dominus de syō rugiet: ꝛ de hierlz dabit vocē suā. Et mouebūt celi et tra et dñs spes ppli sui: ꝛ fortitudo filioruz isrl. Et scietis quia ego dominꝰ deus vester habitās i syon in mōte scō meo. Et erit hierlm sca et alieni nō trāsibūt per eā āplius. Et erit i die illa stillabūt montes dulcedinez ꝛ colles fluent lacte. Et per oēs riuos iuda ibūt aque: et fōs de domo dñi egredietur: et irrigabit torrentem spinaꝝ. Egyptus i desolationē erit: ꝛ idumea in desertū perditionis: pro eo q̄ inique egerit in filios iuda: ꝛ effuderit sāguinē innocētē in tra sua. Et iudea in eternū habitabitur: ꝛ hierlm i gēnēatione ꝛ generationem. Et mundabo sanguinē eoruz: quos non mundaueraz: et dominus cōmorabitur in syon.

¶ Explicit iohel ꝓpheta.

,pposito p iudeā q̄ iterpretat cōfessio itelligit patria celestis vbi est iugis cōfessio dine laudis: ps. lxxxiij. Beati q̄ habitant in domo tua dñe rē. a ¶ In generatōe ꝛ generatōez. i. sine fine. b ¶ Et mūdabo sāguinē rē. ō cursu cōi iusti afflīguūt in pītī: ,pter qō ab hoibus sēsibilia bona attēdētib⁹: q: uz ē maioz nūerus: scōz illud Ecc. j. Stultoꝝ infinitus ē numer⁹ reputātur deo odiosi ꝛ sic iniusti: sed in beatitudine celesti declarabitur eoꝝ iusticia: et secūdū hoc dicit dñs b ¶ Et mūdabo sanguinē eoꝝ. i. illos tūc fuisse mūdos oñdaz. c ¶ Quos nō mūdauerā. i quoꝝ mūdiciam non declarauerā i pītī vita hoib⁹ attendentibus tñ sēsibilia bona. d ¶ Et dominus cōmorabitur i syon. s. celesti vbi clare ꝛ perpetuo videbitur ꝛ a sāctis pro sua volūtate habebitur ad fruendū: ad quā fruitionē nos perducat q̄ cū patre et spūsancto viuit et regnat in secula seculoꝝ. Amē. ¶ In caplo scōo vbi dī in postilla: Hic consequenter inducit ,ppheta ¶ Additio

HOc qō dī: Canite tuba. plane pōt itelligi q̄ ppha inducit pplm ad lamentū ꝑ vastatōe terre fienda per ꝗttuoꝝ regna pdcā: ꝛ adhuc magis ,ppe de vastatione fiēda ꝑ chaldeos: eo q̄ pax ifra de hac vastatione loquēs dicit: Prope est dies tenebraꝝ. Constat aūt q̄ vastatiōes fce per grecos ꝛ romāos nō ita ,ppe erāt sed satis lōge ¶ In eodē. ca. vbi dī i postilla. Ex hoc pz qō supra dcm est.

EHoc qō dī ḥ: Ne dñent eis natōes. ñ Additio. hī q̄ iohel ,pphetauit de vastationibus futuris p quattuoꝝ regna supradcā. nā ex vastatiōe terre p erucā ꝛ brucū seqbat fames ītātū q̄ viri ysraelitici cogebāt exire ad alias regiones ad victū q̄rendū: sicut legit de elime lech ꝛ noemi cū filijs ipsoꝝ. s. naalon ꝛ chelīō: Ruth ꝓmo: ꝛ sic dñabantur eis nationes: ꝛ etiam dicebant in populis vbi est deus eoꝝ. ¶ Replica.

IN scōo ca. iohelis vbi dī: Caite tuba rē. qō exponit postillator de lamēto ,p vastatione terre fiēda p ꝗttuoꝝ regna monarchica. Sed burg. eodē mō exponēs de chaldeis: de grecis aūt ꝛ romanis ñ vult admittere: ,ppī id qō dī ,ppe eē tps: q: vt dicit tps illaꝝ vastatoruz nō pōt dici ,ppe q: multū distās. Sed si Burg. attēdisset alios passus sacre scripture: ita vilē ꝛ tētatiuā nō facēt obiecti onē. Dicit. n. Esa. Prope ē vt veniat tps: ꝛ dies eius nō elōgabūt. de christo qui plus distabat a tpe Esa. q̄ vastatō romanoꝝ ꝛ grecoꝝ a tpe iohelis. Dicut igit plus distās dī ,ppe sic ꝛ illud qō ,ppiquius ē. ¶ In ca. tertio vbi dī i postilla: Et posuerūt puerum in prostibulo. ¶ Additio

QBi nos habemus: Puer i ꝑstibulo. i hebreo hī Posuerūt puer i meretricē. ¶ In eodez vbi dicitur in postilla. Et idumea in desertū perditionis. Er istas duas gētes pñt itelligi generalr Additio oēs peccatores eccliam pturbātes: qui i duo genera diuidūt. Quidā eni coꝝ psequūt eccliam eam violent oppimēdo: q̄ per egyptū itelliguńt qui filios ysrael

oppreſſerũt violenť. Alĩ vero perturbãt eccl̃iam per falſas ſcripturaꝝ iterp̃tationes: ꝛ tales per idumeã intelliguntur idumea eni accipit ſepe i ſcriptura ꝑ ſynagoga: q̃ fallas inť p̃tationes fingit i ſacra ſcriptura ad puertẽda myſteria chri ſti put. ſ. Eſa. xxxiiij. ca. in additiõibus. ¶ In eodẽ ca. vbi dr̃ in poſtilla: Et mũ dabo ſãguinẽ eoꝝ.

¶ Additio.

Super illud verbuꝫ. Et mũdabo ſã guinẽ eoꝝ quẽ ñ mũ dauerã. glo. Mũdat dñs ſãguinẽ peccato rũ in euãgelio quez ꝑ us i lege ñ mũdauẽat

¶ Incipit expõ p̃mi ꝓlogi i amos ꝓphaz.

Ozias rex ꝛc. Iſti ꝓphe te tres ꝓ logi pre mittũt: quoꝝ iſte pri mus ẽ in q̃ hiero. ꝓce cedit hoc mõ. Prio eni ponit qõdã icideſ ꝑ qõ accedit ad p̃nci pale: cũ dicit: Ozias rex ꝛc. Principaliter aũt tria itẽdit tãgere. Primo tps diuulga cõis hꝫ ꝓphetie cũ cã efficiẽte: ibi Ante hũc itaq̃ terremotũ. ſcõ mãz: ibi In eaſ gentes q̃ lectione ꝛc. tertio quoꝝdã ꝓtetoꝝ in p̃ncipali ope ponit expoſitionẽ: ibi Et qz idẽ ꝓpha. Dicit itaq̃: a ¶ Oz as rex. de q̃ hi. ij. paľ. xxvj. b ¶ Cũ dei religione ſolicite e mularet. i. amaret vel imitţaret: verſus: Emuloꝝ iſtat amat iuidet ac imitţat. In opuſculo de vocabulis bĩblie inuenies exẽpla de iſtis ſignificatõibꝫ. De iſto dr̃ in. ij. paľ. xxvj. Fecit quod rectũ erat i cõſpectu dñi iuxta oĩa q̃ fecerat amaſias pr̃ eius. c ¶ Numio religionis amore ꝓuocať. ꝛrũ legit .ij. paľ. xxvj. vbi dr̃: Cũ roboꝛatus eẽt elatũ eſt coꝛ eius i ite ritũ ſuũ: ꝛ neglexit dñm deũ ſuũ: igreſſuſq̃ tẽplũ dñi adole re voluit icẽſũ ſuper altare thymiamatis. ſolutio: in hoc q̃ itendebat ꝓmouere diuinũ cultũ nõ neglexiſſe q̃ ꝑceptũ nõ ſeruauit. vnde dr̃ ꝫ: d ¶ Cõtra ꝑceptũ legis moyſi ꝛc. Nu. xviij. b. Tu et filij tui cuſtodite ſacerdotiũ veſtꝛ: ꝛ oĩa q̃ ad cultuz altaris ꝑtinẽt ꝛ intra velũ ſũt ꝑ ſacerdotes adminiſtrabũt: ſiq̃s extern nus acceſſerit occidet. Itẽ Nu. j. a. Inuenies ſile. e ¶ Para lypomenon. xxvj. f ¶ Sacerdotale offm̃ preſumẽ conatuſ ẽ. vñ azarias ſacerdos et alij ſacerdotes domini dicebant ei ij. paľ. xxvj. Nõ ẽ tui officij oĝia vt adoleas icẽſũ dño: ſed ſa cerdotũ dñi. hoc ẽ filioꝝ aaron: q̃ ꝓſecrati ſũt ad huĩ cemo di miſterij. g ¶ Ob eã rẽ terremotũ ꝛc. vñ hiero. ſup p̃ri mũ amos: Ozias qui ꝛ azarias q̃ idebitũ ſacerdotium ſibi vẽdicãs p. uſſus ẽ lepꝛa i frõte: ꝛ terremoť factus eſt magn̄ ꝑ totã hierlm. h ¶ Cuius. terremotus i ¶ Etiã zacharias ꝓpheta meminit. xiij. ca. vbi dr̃: Fugietis ſicẽ fugiſtis a facie tremoť i dieb̄ ozie reg̃ iuda. Glo. Qui vſurpã ſacerdotiũ lepꝛa ꝓuſſus ẽ: ad cuĩ ipietatẽ tota terra mota ẽ. k ¶ Hie roboã filij ioas. ad differẽtiã hieroboã filij nabath: de quo iij. reg. xij. ꝛ deiceps: ſilr. ij paľ. x. ꝛ deiceps i multis locis. de hieroboã aũt filio ioas legit. iiij. reg. xiij. g. l ¶ In eas gẽ tes q̃ lectione ꝓphẽſe ſũt. ifra ꝑ° ꝛ ².: legit ibi de gaza et de tyro: de edõ: de filijs amõ: ꝛ de plurib̄ alijs. m ¶ Quas memoꝛauit. ſ. ibidẽ cũ dr̃: Sup tribus ſcelerib̄ ꝛc. n ¶ Et qz idẽ ꝓpha. i. qz dñs per ꝓphaṁ dr̃ ibi q̃ nõ ꝑcet ſup ſcelerib̄ eoꝝ ſignat q̃ ꝑcere potuit o ¶ In ſeq̃ntibus. ſ. poſt tps tactũ i quo ꝑ phetauit: qđ tagi tur in titulo: ꝛ ꝑ cõminationẽ dñi tactaz in p̃ncipio exordij: ibi dñs ò ſyon rugiet ꝛc. p ¶ Ait ꝛc. itio. qa primo tãgit tps 2° cõminatio: ter tio ſbiũgit Sup tribus ſceleribus ꝛc. vel. Tertio. i. ter peccatũ cõmit tẽtibus ſiue iterã tib̄ ſignat ſe poſ ſe idulgere: ſz nõ q̃rto: qđ intelligi dz q̃tum ad ſẽſũ myſticũ. ſ. ſecũdũ quẽ q̃rto dr̃ itera re q̃ cõſuetudina rie finaľr iterat: Peccatoꝝ indul gentiã deuz dare poſſe ſignat. q ¶ Quẽ. ſ. deuz r ¶ Quarto ea

Prologus

ſram dei ob eas cãs: q̃as memoꝛauit affuturã denũ ciat. Et q̃ĩa idẽ ꝓpheta in ſeq̃ntibꝫ ãit: Sup tribus ipietatibus ꝛ ſup q̃ttuoꝛ ñ conuertã eũ: tertio peccato rũ idulgentiã deũ dare poſ ſe ſignificat: quẽm q̃rtò ea dẽ peccata admittẽtibꝫ: nec pniam nec idulgentiaz da tuꝝ annũciat. Nã ꝑ ignis ſilitudinẽ: quẽ i p̃dictas gẽ tes imittendũ p̃dixit: gra uẽ atq̃ irreuocabilem dei ira ad euerſionẽ eãrundez ciuitatum proceſſuram vo luit demonſtrare.

Itẽ alius prologus.

Hos ꝓphã paſtoꝛ ꝛ rũſticus rũboꝛum

dẽ peccata admittẽtibus. i. cõmittẽtibus ꝛc. Dic poſtq̃ dixerat q̃ illos nõ cõuerteret. ſbdit deſtructionẽ illoꝝ futuꝛã ꝑ ignẽ: ſicut pz i ſingulis ptibus. vnde ſbiũgit h: s ¶ Nã p ignis ſilitudinẽ. ꝛ dic Ignis ſilitudinẽ: ñ ignẽ: qz quaſi i nihilũ erãt poſtea redacti perſecutõe illi imiſſa a dño ꝓp̃ peccata eoꝝ. t ¶ Predixit. ibidẽ. ſ. pri mo ꝛ ſcõ. v ¶ Earũdẽ. ſ. quas pr̃ noiauit. ſ. gazaz ty rũ ꝛc. ¶ Explicit q̃liſcũq̃ expoſitio iſtius prologi.

¶ Incipit ſecundi prologi expoſitio.

Hos ꝓpheta ꝛc. Iſte ſcõs ꝓlogus treſ hz ptes p̃ncipales. In ꝑma tãgit cauſe operis. In ſcõa ponit auctoꝛis cõmẽda tio ſpãlis: ibi Amos vo iterp̃tat. In 3ª ſbdit, ꝓphetie cõmẽdatio generalis: ibi In veritate. n. vox oĩuz ꝓphaꝝ ꝛc. In p̃ma cã efficies multipľr deſcribit: p° q̃tũ ad nomẽ cuz dr̃: Amos. ſcõ q̃tũ ad offm̃ cũ dr̃: Propheta. tertio q̃ tũ ad cõditionẽ cũ dr̃: Ruſticus. q̃rto q̃tũ ad opis con ſuetudinẽ cũ dr̃: Ruboꝝ mora diſtringẽs. q̃nto q̃tum ad modũ agẽdi cũ dr̃: Paucis vbis explicari nõ poteſt. i q̃ tangit cã formalis. ſexto q̃tum ad ac um ꝓphetãdi: ibi Dic loqť ad vaccas pingues ꝛc. in qua tangitur cau ſa materialis. In ſcõa pte auctoꝛ ſpãliter a quattuoꝛ cõ mẽdat: p° ex abũdãtia gr̃e: ibi Interp̃tat onuſtus. ſcõ ex officij dignitate: ibi ꝓphetauit inť ceteros ꝛc. tertò ex debita ad ꝓphetiã diſpone: ibi Eſſe q̃ppe ꝓpheta ñ po terat ꝛc. q̃rto ex vtilitate ꝛ vniuerſalitate doctrine: ibi Qui ẽt tuba ſua ꝛc. Dis viſis lr̃e iſiſtam̃. a ¶ Amoſ. ecce nomẽ ꝓphete. b ¶ Propheta. officio: c ¶ Rufti cus. cõditioe: d ¶ Ruboꝝ mora diſtringẽs operis cõ ſuetudie: iſtud ſumitur de amos. vij. vbi ſcribit: Armẽ tarius ego ſum vellicans ſicomoꝛos. i. diſerpens frõdeſ

sicomori ⁊ aliaꝝ arboꝝ ad pastū pecoꝝ. ita dicit interline. vnde distringēs vellicās ⁊ discerpēs. p eodē accipiunt. Itē glo. marginalis dicit: ibi Sicomorus idez ē q̄ rubus afferens mora que pastoꝝ famē depellūt ⁊ folia esuriē pecoꝝ. In opusculo de vocabulis biblie plenius inuenies de rubo ⁊ sicomoro.

mora distrigēs: paūd ⁊bis explicari nō pōt. Quis. n. digne exp̄mat tria ⁊ quāt tuoꝝ scelera damasci gaze tyri idumee filioꝝ ām̄on ⁊ moab: Iet septio octauoq̄ gradu iude ⁊ isrl. Hic lōgē ād vaccas pigues: que sūt i mōte samarie: ⁊ ruituram dōmū maiorē minōrēq̄ te statur. Ipse cernit victorem locuste et stantē dn̄m sup̄ muꝝ litū vel adamātinum et vncinū pomoꝝ attrahē tez supplicia peccatoribus et famē in terra: ñ famē panis: nec sitim aq̄: sed audiē di ⁊bum dn̄i: non dixit verba sed verbū. Amos vero iterp̄tatur onustus. Hic amos spūali gra plenus prophetauit inter ceteros prophetas. Non. n. solus ipse erat pphetes: sed etiaz alij. Esse q̄ippe ñ poterat prophetes: nisi pastor ante fuisset. Qui etiā tuba sua clā git p singulos dies erudiēs ⁊ docens in ecclia. In veritate. n. vox oiuz pphetarū: tāq̄z tuba spūalis ē pdicās in ecclia sm q̄ scriptuz est: Ascēde in montē excelsuz: tu q euāgeliças syon: exalta vocem tuam: qui predicas hierusalem.

Item alius prologus.

Hic amos pphet et pastor non fuit pater esaie prophete: quāquam ⁊ ille pphet extiterit. Naz alijs lris ille: alijs iste apud hebreos scribit q̄ differentia litteraꝝ apud latinos ñ habet: et ille fortis vel robustus: hic vir auulsus interp̄tatur: q̄ loqtur cōtra decez trib⁹: que per idolatriam ā cultu dei et a regno dauid erāt auulse. Fuit aūt cognatio eius ex oppido thecue: qđ sex miliarib⁹ distāt a bethleē: curā gerēs pecoꝝ i latitudie cāpoꝝ q̄ sūt p̄xim̄i oppido thecue: in quibus hūmi aride atq̄z bareno-

Hic amos pphet ⁊c. in h⁹ tertio p logo p̄cedit p hūc modū: p⁹ eni ābiguitate remota notificat pphe persona cū dī: Hic amos pphā ⁊c. 2° determiatur pphetationis tp̄s ibi pphauit autez ⁊c. tertio pōit prophetie mā: ibi Maxie autez ⁊c. q̄rto exp̄mit diuie electōis gra q̄ ad pphiaz vocatus est: ibi hūc ablatū. quito sb̄iungit finalis ipsius pseuerātia: ibi Quem amasias ⁊c. sexto fit mētio de ipsius morte ⁊ sepultura: ibi Post hec semiuiuus ⁊c. Itē i pma pte notificat pphā multiplr: p⁹ p pso lē discretionē: ibi No fuit p̄ Esaie. scdo p scripture distinctionē: ibi Nā alijs lris ille. ttio p nois interptationē: ibi Et ille fortis vel robustus ⁊c. q̄rto per suā cognationē: ibi Fuit aūt cognatio eius ⁊c. q̄nto p officiū cōsuetudinē. s. solicitudinem pastoralem: ibi Cura gerens pecoꝝ ⁊c. sexto p cōuictum seu conuersationem: ibi Ex hoc numero pastoꝝ ⁊c. septimo q̄tum ad interpretatiuā: ibi Imperitus p̄mōe. octauo q̄tum ad cognitiuam: ibi Sed plenus scientia. ⁊bis visis lre insistamus.

a Tuba sua. i. predicatione sonora ⁊ apta: Johelis. ij. Canite tuba i syon. glo. publice predicate pniaz. ⁊ bñdic Publice: ad modū tube que cōit audit a bonis ⁊ a malis: ⁊ publica predicatō publice ōlectat bonos: offēdit aūt obstinatos. b Tāq̄ tuba spūalis. ad diam māliū: de quibus dī: Nu. x. Fac tibi duas tubas argenteas.

c Scriptū est. Esa. xl. Super montez excelsum ascende ⁊c

Explicit qualiscūq̄ expositio istius p logi Incipit ter tij plologi expositio.

a Iste. Dñs. b Paucis ⁊bis explicari nō pōt. ppi ⁊boꝝ pfunditatē ⁊ plixitatē ⁊ ne mireris q̄ dixi plixitatē: q⁹ p̄ lixū oportuit ipz ēe. c Quis eni digne. i. sufficienter ⁊ cōperēt f Exp̄mat. i. exp̄mere possit g Quatuoꝝ scelēa damasci ⁊c. Infra p̄mo h Et septimo ⁊ octauo gradu iude ⁊ isrl. infra. ij. gradus appellat h locus: q⁹ i septimo gradu. i. septimo loco iuehit ꝯ iudā. i. cōtra duas tribus relicto deo idol' dedit⁹: ⁊ i octauo gradu. i. in octauo loco ꝯ isrl. i. ꝯ. x. trib⁹: quaꝝ multa peccata enumerat. i hic lōgē. infra iij. k Ad vacas pingues. h tā git mā. l Ruituram. infra. vj. e. m Domū maiorē. x. tribuū pp maiorē multitudinē: n Minorēq̄z. duaꝝ tribuū scissiōib⁹. i. captiuitate. lxx. ānoꝝ: hiere. xxv. ⁊. xxix. o Ipse cernit victorē locuste. infra. vij. victorē appellat dn̄z creatorē ⁊ spiratorē locuste. i. exercitus assyrioꝝ. vnde hiero. in origali: Onđit dn̄s senacherib regē assyrioꝝ cū infinita multitudie exercitus istar locuste vniuersa comedentis esse vētuz de cuius aduētu hī. iij. reg. xviij. et esa. xxvj.

p Et stātē dn̄m. infra. vij. q Sup muꝝ litū. hec est lra hiero. r Vel adamātinū. hec ē lra. lxx. vide supra expositionē posita i epla ad paulinū. s Et vncinum pomoꝝ. infra. vij. a Attrahētē supplicia peccatoribus t Et famē. vij. f. ā. in epla ad paulinū hec plēi⁹ exponūt. t Nō dixit verba. s. infra. vij. vbi dī: Sed audiē di verbū dei per qđ innuit illā famē fore audiēdi ⁊buz increatū qđ vnicū ⁊bū est: nō verba creata que pla sūt. v Onust⁹. onere gratie. i. gra spūali que sbleuat ad celū: que onus dī q⁹ grauē reddit maturitate moꝝ: ⁊ de isto onere dī matth. xj. Jugū eni meū suaue ē ⁊ on⁹ meum leue. x Prophetauit inter ceteros. s. iohelē nauz ionā osee esaiā. ⁊ cōmēdat in hoc q̄ dī in alijs pphetis: eq̄ enim inter plures bonos opponit nō pōt habere latentiam mali. y Esse q̄ppe non poterat. ita bene

a Tuba sua. i. predicatione sonora ⁊ apta: Johelis. ij. Canite tuba i syon. glo. publice predicate pniaz. ⁊ bñdic Publice: ad modū tube que cōit audit a bonis ⁊ a malis: ⁊ publica predicatō publice ōlectat bonos: offēdit aūt obstinatos. b Tāq̄ tuba spūalis. ad diam māliū: de quibus dī: Nu. x. Fac tibi duas tubas argenteas.

c Scriptū est. Esa. xl. Super montez excelsum ascende ⁊c

Explicit qualiscūq̄ expositio istius p logi Incipit ter tij plologi expositio.

a Iste amos pphet ⁊c. in h⁹ tertio p logo p̄cedit p hūc modū: p⁹ eni ābiguitate remota notificat pphe persona cū dī: Hic amos pphā ⁊c. 2° determiatur pphetationis tp̄s ibi pphauit autez ⁊c. tertio pōit prophetie mā: ibi Maxie autez ⁊c. q̄rto exp̄mit diuie electōis gra q̄ ad pphiaz vocatus est: ibi hūc ablatū. quito sb̄iungit finalis ipsius pseuerātia: ibi Quem amasias ⁊c. sexto fit mētio de ipsius morte ⁊ sepultura: ibi Post hec semiuiuus ⁊c. Itē i pma pte notificat pphā multiplr: p⁹ p pso lē discretionē: ibi No fuit p̄ Esaie. scdo p scripture distinctionē: ibi Nā alijs lris ille. ttio p nois interptationē: ibi Et ille fortis vel robustus ⁊c. q̄rto per suā cognationē: ibi Fuit aūt cognatio eius ⁊c. q̄nto p officiū cōsuetudinē. s. solicitudinem pastoralem: ibi Cura gerens pecoꝝ ⁊c. sexto p cōuictum seu conuersationem: ibi Ex hoc numero pastoꝝ ⁊c. septimo q̄tum ad interpretatiuā: ibi Imperitus p̄mōe. octauo q̄tum ad cognitiuam: ibi Sed plenus scientia. ⁊bis visis lre insistamus.

b Pater esaie. de q̄ Esaie p⁹. Visio esaie filij amos. c Quāq̄ ⁊ ille. s. p̄ Esaie c Prophetaextiterit Esa. xxxvij. a. d Nā ⁊ alijs lris ille. s. amos p̄ esaie. vñ dic hiero. i origiali. Ille scribit p p̄mā ⁊ vltimam sui nois lraz aleph ⁊ sade: ⁊ iterp̄tat fortis atq̄ robust⁹: hic vo p ain ⁊ samech: ⁊ iterp̄tat ppls auulsus. medie lre: men ⁊ vau: vtriq̄ cōueniētes sūt. e A cultu dei. iij. regum. xij f Et a regno dauid. iij. reg. xvij. g Distat a bethleē. ad meridianā plagā: sic dic hiero. h In qb⁹. campis: Nihil oio frugū gignit humo. exte: Arida atq̄ bareosa. ista lra

satis plana est: sz qz cõioz lra est: humi aride atqz bareno-
se. ipsius expositõi ilistendũ est: põt aũt expõi dupl'r. potest
.n. dici q ĩsti gentiui ꝓstruũt cũ hoc q dico cãpis ex vi de
mõstrationis ẽntie sic: b In qbus. cãpis. i humi a-
ride z barenose. i. humũ aridã z barenosã hñtib'. i. q hñt
humũ aridã z barẽo
sã: k Nihil omio
frugũ gignitur: sic dr
magne vtut vir. i. ha
bẽs magnã virtutem
egregie pulchritudis
mulier. i. hñs egregiã
pulchritudinem: z ex
treme turpitudis aial
. i. hñs extremam tur
pitudinẽ: multa talia
exẽpla põit Prisciañ'
i maiori volumine cir
ca ꝓncipiũ scõi libri.
Alr exponit lra ista:
vt b° qõ dico humi
ponat aduerbialiter.
Dicit prisciañus i. xv
maiozis voluminis.
Sciendũ q ꝓpa ciui
tatũ noia si pme vel
2ª sint decliatiõis gẽ
tiuo cãu ꝓ aduerbio
i loco accipiũt: vt ro
me sũ: tarẽti sũ. accu
satiuo vo ad locũ cu
iuscũqz declinatõis:
vt romã eo vel taren
tũ vel carthaginẽ vel athenas. ablatiuo de loco vel p locũ
vt roma exeo: tarẽto trãseo: si sint ẽtie: ablatiuo tã i loco q̃
de loco vel p locũ: vt carthagine sũ: carthagie vẽio: cartha
gine trãseo. Idẽ etiã i sẽp pluralib' iuẽit: vt athẽis sũ: athe-
nis venio athenis trãseo. Et paucis iterpositis sbdit: Inue-
niũtur z q̃daz appellata supza dcãm regulã seruãtia: vt mi
litie militiã militia. domi domũ: mo. humi. mũ. mo. Itez
nõ q qñ nomẽ põit ꝓ aduerbio: aduerbiũ ẽ scõz qd qz absõ
lute tenet: nomẽ aũt sipl'r: vñ pñt ei iungi adiectiua vl alia
sbstãtiua noia i cõformitate accidẽtiũ: sicut pz h: z i ouidio
epłaz i scõa epła scribit: Atqz aliqs iã nũc doctas eat iquit
athenas. Cõstruamus itaqz lram. In qbus. cãpis. Nihil oi
no fruguz gignit humi aride atqz barenose. i. i hũo arida
atqz barẽosa. Itẽ ꝓ exẽpla ꝑsciani supzaposita pz q nomia
aduerbialr posita qñqz ponũt cũ verbis significantib' mo
tũ: qñqz cũ significatibus q̃tẽ. Itẽ oñdit per exẽpla ouidij
dicẽtis: In tertio metamoꝛphoseos: Spargit humi iussos
moꝛtalia semia dẽtes. Itẽ in eodẽ: Spectat humi posit' ge-
minũ ceu lumia sidus. Itẽ in doctrinali scribit: Rothoma-
gi studeas vel rome deinde moꝛeris. Militie tñ atqz domi
residebis humiqz. Itẽ grecismus dicit sic: Rome rothoma-
gi vernone moꝛat athenis. Romã rothomagũ vernonẽ tẽ
dit athenas. Roma rothomago vernone redibat athenis.
Rure moꝛatur humi militieqz domi. Rus tendebat humũ
militiamqz domũ. Rure redibat humo militiaqz domo.
Dicunt autem grãmatici q ista q̃tuoꝛ appellatiua sequun
tur regulas ꝓpꝛiozum nominũ: quia sũt appꝛopꝛiata ad
necessaria saluationis vite humane: duo ad defensionez ex-
trinsecam: domus enim defendit a pluuia z grandine: mili
tia ab hostibus: z alia duo quo ad defensionẽ intrinsecam:
. s. rus quod necessariũm est ad culturam: vt inde homo a-
latur: z humus. i. terra humida z grãminosa: vt iumẽta pa
scãtur. l Hũc ablatũ de nũo. h° hi ifra. vij. m Quẽ

se nihil ꝺ̃io frugũ gignitur
sz vbrimis pascuis abũdãt
z iõ cũcta sũt plẽa pastoꝛi
bus: et sterilitas terre cõpẽ
satur peccatoꝛ multitudie
Ex hoc nũero pastoꝛ fuit
amos iperitus sermone: sz
plenus scia. Prophetauit
aũt eisdẽ tpib': qbus iobel
naũ ionas osee esaias. Sz
aliquãtulũ exoꝛsus ẽ ꝓphe
tar tãqz esaias. Paxie aũt
tra decẽ tribus locutus est:
pauca de duab' interserẽs:
hũnc ablatuz de nũero pa
stoꝛ misit dñs: vt i samaria
ꝓphetaret: qñem amasias
sacerdos freqnt plagis af-
flixit: tãdẽ fili' eius oçias ve
cte p tympoꝛa trãsfixit. P°
amasias sacerdos. bethel de quo legitur infra. vij.
Explicit qualiscũqz expositio istius ꝓlogi.

Incipit postilla fratris Nicolai de lyra super amos
cum additionibus Pauli episcopi Burg.

Verba amos hec ꝓ
pheti
a que tertio loco
ponitur in duas
ptes diuidit: in p
emiũ et tractatuz
qui icipit: ibi Et
dixit. In pri° pte
pmo notificatur
auctoꝛ ex noie cũ
dr: a Verba
amos. Et iste est
alius ab illo q̃ su
it pr esaie: lz vter
qz fuerit propha
Ille. n. fuit nobil
z de genere regio
hic aũt rustican'
Ille etiã scribitur
in hebreo p lram
aleph in ꝓncipio
z sade in fine: iste
vo p litterã ayn i
ꝓnci° z samech in
fine. Propter qõ
ille robustus: hic
Verba amos qui fuit i pa-
storibus thecue q̃
uidit su-
per israel in diebꝰ ozie regi
iuda: z i diebus hieroboã
filij ioas regis isrl ante duo
os anos tremoꝛ. Et dixit:
Dñs de syõ rugiet z de
hierlz dabit voce suaz. Et
luxerũt speciosa pastoꝛ: et
excicatus ẽ vertex carmeli.

auulsus interpꝛetat. Notificat etiã ex offõ cũ dicitur:
b Qui fuit in pastoꝛalib' thecue. Est autem thecua
territoꝛium segetibus ineptum: sunt ibi tamen pascua
animalium fecunda: 2° oñditur quibus prophetauerit:
cũ dr: c Que vidit super isrl. i. super regnũ decẽ tri
buũ contra illud ꝓncipalr ꝓphauit: scdario tñ ꝓtra plu
ra alia regna: vt videbit. tertio oñdit tps in quo ꝓphe
tauit: z ꝓmo in generali: cũ dr: d In diebus ozie regi
iuda z in diebus hieroboã. Isti enim sil regnauerunt:
partialiter tamẽ: qz vltima pars regni hieroboam z ꝓ
ma regni ozie simul concurrũt: vt pz. iiij. regũ. xv. ozias
tamẽ ibi nominatur azarias: quia fuit binomius: scdo
in speciali cũ dr: e Ante duos annos terremotus.
Ozias enim rex iuda in superbiã elatus voluit offerre
thymiama i templo domini super altare incensi: z tũc
a domino fuit lepza percussus: z fuit etiã tunc terremo
tus ad ostendendum iram dei cõtra ipm: de q̃ terremo
tu dicetur plenius zach. xiiij. Amos cepit ꝓphare per
duos annos añ. f Et dixit. Hic icipit tractatus in q̃
ꝑ° ꝓphat cõtra pla regna in generali: scdo magis i spe-
ciali: ibi Hec dicit. Circa primum dr: Et dixit. s. amos a
deo inspiratus. g Dominus de syon rugiet. iram. n.
domini contra regna in sequentibus expꝛessa designat
metaphoꝛice per rugitum leonis qui est terribilis: z di-
cit: h De syon. co q ibi in templo erat ꝓpiatoꝛium:
quod erat quasi sedes dei vt dcm fuit Exo. xxv. z vide
bat ꝓphe imaginarie q vox dei loqntis ad se ex illo lo
co ꝓcederet vlqz ad cũ. i Et luxerũt speciosa pastoꝛ
. i. habitatiões z maneria ꝓpꝛioꝛ z regnoꝛ ifra scriptoꝛ.
k Et exciccat' ẽ uertex carmeli. i. cito deficiet ptãs cu
iuslibet regni. sic eni sonat trãslatio chaldaica: z iõ ñ est
hec prophetia de sterilitate futura p nimiã siccitatem:
vt credũt aliq sed ẽ locutio metaphoꝛica ad designãdũ

desolationē regnoꝝ ifra scriptoꝝ. l Hec dicit. Hic ꝓñter ꝓphetiçat magis i speciali: ꝛ ꝑ° ꝫ extraneos: 2° cō tra iudeos seqnti. c. ibi Hec dicit dñs sup trib⁹ scelerib⁹ ua da. Prima diuidi i sex ꝑtes scom sex regna ꝓtra q̄ ꝓphetiçat: ꝛ patebūt ptes ꝓsequndo. In ꝑma pte ꝓphetiçat cōtra regnum syrie dicens:

m Sup tribus scelerib⁹ damasci .i. syrie eo q̄ damascus erat metropolis illius regni: scom q̄ dicit Ysaie. vij. Caput syrie damascus. n Et super quattuoꝛ nō cōuertā. h dicunt hebrei q̄ si homo peccauēit bis vel ter eodē genē peccati: remittit ei le ē: sed nō si ꝗter ꝛ si intelligāt de irremissibilitate simplr: hoc est erroneū ꝛ ꝓtra scripturā: sicut patet iij. regū ò manasse rege: q̄ nō soluꝫ ꝗter sed plies peccatū idolatrie et homicidij incurrit: ꝛ tñ finaliē veniam obtinuit: et alia plura exēpla posset adduci de scriptura. Si intelligat irremissibile. i. de difficili remissimile: sic verum est Ista tñ difficultas nō ē ex pte diuie potētie: ſz ex pte peccatoris q̄ ex eo q̄ totiēs reiterat peccatū reddit se miseri cordia idignū: sine qua nō pōt a petō resurgere: scoz q̄ dī osee. xiij. Perditio tua ex te isrl: tātūmō ex me auxiliū tuū. Per talē vo modū loq̄ndi dicit saluator math. xij. Qui aūt dixerit vbū ꝓtra spūmscm nō remittet ei: .i. de difficili remittet: hoc etiaꝫ mō dic phil. v. meta. q̄ impossibile dī vno mō qō vix pōt fieri. regnuꝫ vo syrie multotiēs afflixerat regnū. x. tribuū ꝛ iniuste: pp quod dignū erat dīna pūitōe: ꝛ maxie q̄ victoria sibi ꝓcessa abusū fuerat i magna crudelitate: iō sbdit: o Eo q̄ triturauerit i plaustris ferreis galaad. i. hitatores galaad: p plaustra nō itelligūt ħ curr°: ſz q̄dā instra dentes ferreos hñtia q̄ voluebāt sup segetes positas i area: nō solū ad excuciēdū granū: ſz ēt ad cōterēdū sic stipulā vt redigeret q̄si i paleā ad dādū aialib⁹ i defectu meliozis pabuli: ꝛ talib⁹ istris cōtriuerūt syrū hoies crudeliē de galaad. p Et mit. ignē i do. asael: ꝛ deuozabit domos benadab. Sic scribit cōiter i biblijs nostris: i hebreo tñ scribit p lram res i fine sic: benedar. benedab aūt scripte ꝑb i fine regnauit añ asael imediate: ꝛ post asael benedar filꝫ ei⁹. Et isti fuerūt añ tꝑs amos ꝓphe: q̄ cepit ꝓphetare tpe ozie vt dcm ē: ꝛ pp hoc cū dī ħ: Et mittam ignē i domū asael: ꝑ domū itelligūt posteri eoꝝ a deo puniti: q̄ punitio noie ignis designat: ꝓbabile ē etiaꝫ q̄ edificia ab eis fcā fuerūt tūc cōbusta. exꝑmūt aūt ħ iter reges syrie asael ꝛ benedar: q: crudeliē nimis se hūerūt erga filios isrl: vt ꝑz ex. iij. reg. q Et cōterā vectem damasci. i. fortitudinē eius. r Et disperdam habitatorē de campo idoli. i. de syria idolatrie sbdita. s Et tenentem sceptrū. i. regem t De domo voluptatis. i. de domo regia in qua vacabat delicijs. v Et transferetur dē. hoc fuit ipletū tpe achaz: vt habetur. iiij. reg. xvj vbi dicit Theglatphalasar rex assyrioꝝ interfecit rasin regē syrie: ꝛ hitatores damasci trāstulit cyrenē. x Hec dicit. Hec est scōa ps i qua ꝓphetiçat cōtra philisteos dicens: y Sup trib⁹ sceleribus gaçe. nomē ē ciuitatis regie. z Et sup quattuoꝛ dē. expōatur sicut ꝓius de multipli ꝛ ipugnatione iudeoꝝ iniusta: ꝓpter qō philistei erant digni dei vidicta: ꝛ maxime q: vsi sunt erga eos crudelitate nimia iō sbdit: a Eo q̄ transtulerit captiuitatē ꝓfectā. ōstructa. n. samaria p assyrios: ꝛ postea hierlz p chaldeos: aliq̄ euadentes iugerūt vsq̄ terrā philistinoꝝ: qbus i tali casu erat copatiēdū: ꝛ philisteī ecōuerso eis insidiātes capiebāt eos ꝛ idumeis vendebāt in seruos: ꝛ sic transferebant captiuitatē iudeoꝝ ꝑfectam. b Et mittam ignez in muꝝ gaçe. que postea fuit accensa per chaldeos. Et ꝓñter facit mentionem de destructione aliaꝝ ciuitatū nobilium in terra philistijm et ꝑz ifra cū dī: Cū disperdā dē. c Hec dicit. Hec est tertia ps in qua ꝓphetiçat contra tyrū q̄ est i parte aquilonari iuxta iudeam: ꝛ multis vicibus tyrij itulerunt iudeis molestiam: ꝓpter qō erant digni a deo puniri: iō sbdit: d Super tribus sceleribus dē. ꝛ maxime quia eadem crudelitate vsi sūt erga iudeos fugitiuos q̄ philistei: iō seqt: e Eo q̄ cōcluserit dē. ꝛ exponitur vt supra. f Et nō sunt recordati federis fratꝝ. i. salomonis regis isrl ꝛ hiram regis tyri qui fuerūt adiuicē ꝓfederati. iij. reg. v. et intantū q̄ vocabāt se mutuo fratres: ppi qō hirā dixit salomōi. iij. reg. ix. Dec cine sūt ciuitates qs dedisti mihi frat. g Et mittā ignē in muꝝ tyri. p chaldeos. h Hec dic. Hec ē q̄rta ps in q̄ ꝓphetiçat cōtra idumeā q̄ multotiēs valde ꝓsecuta ē iudeā: ꝓpter qō meruerat sustinē vindictā: maxie cū idumei ꝛ iudei de duobus fratribus eēnt nati. s. iacob ꝛ esau: ꝓpi qō nālit eos diligere debebāt ꝛ ipsi ecōtrario eos odio hēbant: ideo sbditur: i Eo q̄ i gladio ꝓsecut⁹ sit fratrē suū. Esau. n. q̄rebat occidē iacob fratrē suū: gen. xxvij. ꝛ sūr idumei ab esau descēdētes filijs isrl petētibus trāsitū p terrā negauerūt: Nu. xx. dicētes ppło isrl: Nō trāsibis per me: alioq̄n armatus occurrā tibi. Et sūr postea freq̄nter ipugnarūt eos i terra sua: ideo sbdit: k Et violauerit miam eius. i. quā debuit habere erga ꝑplm isrl: rōne dicte fraternitatis. l Et tenuerit vltra furozē suū dē. i. irā ꝛ odiū ipsius esau contra iacob semper retinuit populus idumeoꝝ contra ꝑplz iudeorum. m Mittam ignez i themā. nomē ē loci i idumea ꝛ similiter bosra: vnde fuit iobab rex edom: gen. xxxvj. Sz alia ē bosra in moab. a Hec dic. Hec est pars. 5ª i qua

pphetiçat ꝺ filios ām̃o q̃ debuerũt ꝺiligẽ filios ifrael:eo q̃ deſcẽderũt a loth nepote abrae ꝑmi patris iudeoꝝ: ⁊ ipſi ecõtrario habuerũt eos odio:⁊ eos multis vicibus ꝓſecuti ſũt crudeliꝰ:vt pz.j.regũ.xj.de naas rege eoꝝ:q̃ nolebat facere fedus cũ eis niſi erueret oĩum oculos dextros:ſ̃ ſ̃ditꝰ:

b ¶ Sup tribꝰ ſcelerib̃ filioꝝ ām̃on.i. multocies replicatis

c ¶ Nõ cõuertaꝫ eũ. ꝺado ſibi pniam vt cõſeq̃t veniã: ꝺ ¶ Eo q̃ diſſecuerit p̃gnãtes galaad.ne pueros parerẽt q̃ terrã patrum poſſiderẽt:ſz ipſi ām̃onite eã hitarẽt:ſ̃ ſubdit: e ¶ Ad ꝺilatandũ terminũ ſuũ.i.terrã ſue habitationis.

f ¶ Et ſuccẽdã ignez i muro rabba. hec' eſt ciuitas q̃ tertio ꝺeuocat rabath: ⁊ erat metropolis in regno ām̃ō: g ¶ In vlulatu.i.i ſono ꝓfuſo vulneratoꝝ ⁊ moriẽtiũ i prelio. h ¶ Et ibit melchon.i.rex eorũ. In captiuitatem.

¶ In capitulo ꝑmo amos vbi ꝺicitur in poſtilla: Eo q̃ diſſecuerit pregnãtes galaad. ¶ Additio.

Sup tribꝰ ſceleribꝰ filiorũ ām̃on:⁊ ſup q̃ttuoꝝ nõn ꝑuertã eũ:eo q̃ diſſecuerit pregnãtes galaad ad ꝺilatãdũ terminũ ſuũ. Et ſuccẽdã ignẽ i muro rabba:⁊ deuorabit edes eius in ũlulatu in die belli: ⁊ in turbine in die commotõis. Et ibit melchõ i captiuitatẽ: ipe ⁊ ꝓncipes eiꝰ ſil' ꝺicẽ ꝺñs. ¶ II.

Hec ꝺicit ꝺñs:Sup tribꝰ ſceleribꝰ moab ⁊ ſr̃ q̃ttuoꝝ ñ ꝑuertã euz:eo q̃ icẽderit oſſa regis idumee ꝺs aũt iſte rex fuerit ñ ꝺicit hic:nec etiã alibi i ſcriptura. Aliq̃ tñ gloſatores ꝺicũt q̃ fuit ille rex edom q̃.iij.reg.ij.ꝺicit fuiſſe i exercitu cũ regibus iſrael ⁊ iuda ꝓtra moabitas:⁊ cũ rex moab eẽt obſeſſus voluit irrũpere ad regẽ edom:⁊ nõ potuit:ſed fuit cõpulſus in ciuitatẽ redire:ꝑ q̃ moabote ꝺ ipm irati poſt mortẽ eiꝰ effuderũt oſſa de ſepulchro eius ⁊ incẽderũt ea. Ra.ſa.ꝺicit q̃ ꝺdã rex edom pugnãs cõtra moabitas: cecidit i manibꝰ eoꝝ:⁊ exercuerũt in eo hãc crudelẽ ignominiã: tñ nõ ꝺicit ꝺs fuerit ille rex edõ. o ¶ Et deuorabit edes carioth . nomẽ eſt ciuitatis in moab. c ¶ Et moriẽt in ſonitu moab.i ſõitu.ſ.beli vbi ẽ ſõit' magnꝰ:ex fragore armoꝝ ⁊ clamore moriẽtiũ. f ¶ Et ꝺiſpdã iudicẽ ꝛc̃.i.iudices ⁊ oẽs nobiles ꝓſoas. g ¶ Hec ꝺic. Poſtq̃ pphetauit ꝺ idũeos:h pphetat cõtra iudeos:et ꝺ cõtra regnũ iuda:ſcõo ꝓtra regnũ iſrael ibi Hec ꝺicit ꝺñs. Circa ꝑmũ ſciẽdum q̃ decẽ tribubus ſeꝑatis a regno ꝺauid.iij.reg.xij. cultus ⁊ doctrina legis per ſacerdotes remãſit i regno iude:ꝑ quod illud regnuz habuit maiorẽ opportunitatẽ ſeruãdi legem et cultum ꝺiuinũ ⁊ per conſequens magis reprehenſibile fuit ꝺe trãſgreſſione ⁊ tamen multotiens ⁊ multipliciter peccauit in vtroq̃:contenendo legem et exercendo idolatriam:vt pz ex.iij.regũ.et.q̃.pal'. ꝑ ꝺ meruit ꝺiuinam punitionem:ideo ſ̃ditur: h ¶ Super tribus ſceleribus ꝛc̃.⁊ pz ex dictis littera. i ¶ Et mittam ignem ī iuda ꝛc̃.hoc fuit ipletum quando nabuſardam ſuccendit domum domini ⁊ domum regis: ⁊ domos hierlm p circuitum .iij. regum vltimo.

dicẽ de medio eius: ⁊ oẽs ꝓncipes eius interficiã cuz eo ꝺicit ꝺñs. Hec ꝺicit ꝺñs Sup tribꝰ ſceleribus iuda ⁊ ſuper quattuoꝝ nõ cõuertã eũ:eo q̃ abiecerit legem ꝺñi:⁊ mãdata eius non cuſtodierit. Deceperũt.n. eos idola ſua:ꝓ q̃ abierãt pres eoꝝ. Et mittaz ignẽ i iuda ⁊ deuorabit edes hieruſalẽ. Hec ꝺicit ꝺñs: Sup tribus ſceleribus iſrael:et ſuper quattuoꝝ nõn conuertã eũ:ꝓ eo q̃ vẽꝺiderit ꝓ argento iuſtũ: et pauperez ꝓ calciamẽt. Qui cõterũt ſup puluerẽ tre capita pauperũ:et viã hũiliũ ꝺeclinãt.

k ¶ Hec ꝺicit. h conſequenter ꝓphetat contra regnum iſrael:⁊ ponitur hec prophetia vltio loco: qa pphęta circa eaz ꝺiutius imorat: ſcilicet vſq̃ ad finem:tamen aliq̃ interſerit aliquãꝺo de regno iuda ⁊ ꝺiuiꝺitur in duas partes. Amos enim primo ońciat ſuam pphetiam:ſcõo ex hoc patitur iniuriam ca.vij. Prima in tres:quia primo arguit poplm de auaricia:ſcõo de idolatria:ca .iij. ibi Venite ad bethel.tertio de carnalitate ⁊ laſciuia ca. vj. Sciendum tamen q̃ iſta ꝺiuiſio non eſt precisa: ſed tantum a plurimo:in qualibet enim parte interſeritur de alijs vicijs. Prima in duas:quia primo arguitur cupiditas virorum:ſcõo ſuarum vxorum.in principio.c. .iij. Prima in tres:quia primo ponuntur populi flagitia:ſcõo recoluntur ꝺei beneficia:ibi Ego ſum.tertio ꝓ ꝺicũt futura ſupplicia:ibi Ecce ego. Circa ꝑmũ ꝺicit:

l ¶ Super tribus ſceleribꝰ ꝛc̃. q̃ exponũt aliq̃ ꝺicẽteſ q̃ primũ ſcelus fuit venditio ioſeph:geñ.xxxvij.ſcõm i adoratione vituli:Exo.xxxij.tertiũ in negatione ꝺauid iij.reg.xij. Que nobis pars in ꝺauid ꝛc̃. quartuz autẽ in venditione ipſi' chriſti:ꝑ quã ſũt per oꝛbẽ captiuati:ꝑ q̃ ꝺ: m ¶ Nõ couertam eũ.reducẽꝺo ab hac captiuitate: n ¶ Eo q̃ ven. p ar.iuſtũ.i.chriſtum ãto nomatice iuſtũ:ſed illud q̃ ſ̃ditꝰ nõ vi bñ conſonare: o ¶ Et pauperẽ ꝓ calciamẽt:ꝑ q̃ hec expoſitõ magis myſtica q̃ lr̃alis: ſ̃ ſ̃ ꝺicẽꝺũ ẽ aliꝰ. m ¶ Sup tribus ſceleribꝰ ꝛc̃.i.ꝓ vicijs iſra ſcriptis multotiẽs ⁊ multipliciter ſtatis:ſic.ſ.ꝺcm̃ ꝺe alijs: n ¶ Eo q̃ vẽꝺiderit ꝓ argẽto iuſtũ.i.iuſticiã ſ̃uertẽꝺo iudiciũ ꝓ ꝑcio. o ¶ Et pauperẽ ꝓ calciamẽt.i.ꝓ re pui valoris:in q̃ appz magnus cõtẽpt' pauperũ:hebrei ꝺicũt. Et pauperẽ ꝓ clauſuris. Dictio enim hebraica hic poſita equiuoca eſt ad calciamenta ⁊ clauſuras. Et exponit ſic Rabi ſa. ꝺicẽs: q̃ quando pauper habebat vineam vel agruz iuxta ꝺiuitis poſſeſſionem:moleſtabat eum calũnĩs:vi ſic cogeretur ſibi vendere poſſeſſionẽ ſuam:⁊ ꝺiues ſic auferebat clauſurã mediã inter ſuã ⁊ paupis poſſeſſionẽ: ponẽs totũ ſ̃ vna clauſura:⁊ hꝰ magis ꝓſonat lr̃e ꝑcẽꝺti p ¶ Qui ꝓterũt ſup puluerẽ ꝛc̃.cũ ꝺeſcẽꝺo totaliter a ſuo ſtatu.ſic.n. ꝺeiect' vulgarit ꝺ i pluẽ pſtrat'. q ¶ Et viã hũiliũ ꝺeclinãt.i. ꝺeclinare faciunt: qz humiles tali bus ſuperbis cedũt i,via qñ obuiauerint eis ꝺeclinãtes

a latere. a Et filius ⁊ pf eius ierūt ad puellā. i. pī violauit puellā filio suo affidatā seu despōsatā: ⁊ i hoc tā grē crimē iceſt. b Et sup vesti. pigno. accu. iuxta oē altare. Faciebāt. n. isti aliqñ magna cōuiuia i locis vbi colebāt idola: ⁊ de vestimētis paupex apud eos ipigratis faciebāt sedes ad recūbendū in mēsa: ⁊ qz conuiuia illa fiebant ō sbstātia iusta op pssoz ⁊ dānatorū ab eis: iō sb̄dit̄: Et vinuz dānatorum ⁊c.

Et filiū ſ ac pf eius ierūt ad puellā: vt violarēt nomē sanctū meū: et sup vestimēti pignorati ſ accubuerūt iuxta oē altare: ⁊ vinū dānatorū bibebant in domo dei sui. Ego aūt extermiaui amorreū a facie eoz: cuius altitudo cedroz altitudo eius: et fortis ipse quasi querc⁹. Et cōtriui fructū eius desup: ⁊ radices eius subter. Ego sū q ascēdere vos feci ō terra egypti: ⁊ eduxi vos i desertū q̄dragita ānis: vt possideretis terrā āmorrei: et suscitaui de filijs uestris i prophetas: et de iuuenib⁹ vīs naçareos. Nūqd nō ita ē filij ſrl dicit dñs. Et propinabitis naçareis vinū: et p phetis mandabatis dicentes: ne pphetetis. Ecce ego stridebo subt̄ vos: sicut stridet plaustz onustum feno. Et peribit fuga a veloce: et fortis nō obtinebit vtutem suā: ⁊ robustus nō saluabit aiam suā. Et tenēs arcuz ñ stabit: ⁊ velox pedib⁹ suis ñ saluabit ⁊ ascēsor equi nō saluabit aiam suā: et robustus corde iter fortes nūd⁹ fugiet i illa die dic dñs. III.

Audite vbū qō locut⁹ est dñs super vos filij ſrael super oēm cognatōez quā eduxi de terra egypti dicens: Tāntūmō vos cognoui ex oibus cognationibus terre. Iccirco visitabo sup vos omēs iniqtates vestras. Nūnqd ābulabūt duo pariter: nisi cōuenerit eis. Nūnqd rugiet leo i saltu: nisi hūerit prēdā? Nūn qd dabit catulus leonis vocez de cubili suo: nisi aliqd apphēderit? Nūnqd cadet auis in laqueū terre ābsqz aucupe? Nūnqd auferetur laqueus de terra: añqz qd cepit? Si clāget tuba i ciuitate: et pplus nō expauescet Si erit malū in ciuitate: qō dñs non fecerit? Quia non faciet dñs de⁹ vbum: nisi rē uelauerit secretum suū ad qz capiet añqz possit effugere. o Et tenēs arcū ñ stabit: ō hostes. p Et robustus corde. i. audax ⁊ pstans aliās: q Nudus effugiet. piectis armis p rimore. Capl̄z. III.

Audite vbū. Postq̄ punitio regni ſrl oñsa ē incuitabilis: h ponitur onditur rōnabilis: ⁊ diuidit i duas pres: qz primo hec rōnabilitas declarat: scōo punitio iterum pclamatur: ibi Propterea: Prima i duas qz p⁹ ondit rōnabilitas ex testimonio diuino: scōo ex humāo ibi Auditum facite. Circa pmū ppha primo excitat attētionē dicēs: Audite vbum ⁊c. b Sup oēz cognationē. ⁊ hic alloqit oēs iudeos generaliter: c Tāntūmō vos cognoui ⁊c. phibendo vobis legē diuinā et alia bñficia pla. ps. c. xlvij. Nō fecit taliter omi nationi: ⁊ iudicia sua nō mānifestauit eis d Iccirco visitabo sup vos. acri⁹ vos puniēdo q̄to maioz fuit vestra ingratitudo: dicta ppharum spiritu dei loq̄ntiuz repellendo: iō sb̄dit: e Nunqd ābulabūt duo pariter. ad aliquez locū determinatū: f Nisi eis conuenerit. tale iter ex rōnabili cā. q. .d. nō: per hoc metaphorice designat pue niētia dei ⁊ pphe loq̄nt̄ ex e⁹ore. g Nūqd rugiet leo in saltu ⁊c. q. d. nō: leo rugiēs ē deus per os prophete peccatoribus cōminans: ad quod sequitur pena sicut ad rugitū leonis preda: ⁊ hoc nisi penitue rint: ⁊ idē itelligit per hoc qō sb̄ditur: h Nunqd dabit ⁊c. est. n. repetitio eiusdē sniē ad maiorē assertionē. i Nūqd cadet auis i laqueū terre. i. absc̄ditū i terra. k Absqz aucupe. i. sine ope aucupis laqueū rendētis. q. d. nō: per aucupē itelligit de⁹ peccatorē capiēs in laqueū pene: ps. x. Pluet sup peccatores. Laqos ⁊c. l Nūqd auferet laqus ⁊c. .q. d. non: sic intentio dei nō frustrat a punitōe pctōz i malo perseuerantium. m Si clanget tuba in ciuitate. p ad uentu aduersarioz sup eā: n Et populus ñ expauescet. quasi diceret: imo: per tubaz intelligitur denunciatio pphetica diuine cōminationis: propter h⁹ sb̄ditur: o Si erit malū. s. pene. In ciuitate qō nō fecerit dñs. i. ordiauerit fieri vt decet culpe puniatur decore iusticie. q. d. alr nō fiet. p Quia non faciet dominus de⁹ vbū. de his q̄ sūt necessaria hoib⁹ nūciari. q Nisi reuelauerit ⁊c. qz sic nā nō deficit i necessarijs: ita auctor nāe ñ deficit nūciando p prophetas ea que sunt necessaria cognosci ⁊ nō possunt via humana sciri. Omnia exempla ad hoc posita sūt vt vltio diuina per prophetas pclamata rōnabilis oñdat: iō sb̄ditur:

Lōsequēter recolit aliud bñficiū precedēs. s. eductio de seruitute egypti cū dī: Ego sū ⁊c. ⁊ pz lra. g Et suscitaui de filijs vīs pphas. ad docēdū pplm: ⁊ hoc patet per totū vetus testm. h Et de iuuenibus vīs naçareos. aliqs ad semp: vt salonē ⁊ samuelē: ⁊ aliqs ad tps i Nūqd nō ita est. q. d. nō potestis negare ista beneficia: ⁊ vos ecōtrario me puocatis: iō seqt̄: k Et ppinabitis naçareis vinū. vt infrigerēt votū mihi factum. l Et pphetis mādabitis. sic pz isra. vj. c. q amasias sacerdos bethel nitebat impedire amos a pphia. m Ecce ego. Dic ponitur predicūt debita supplicia: ⁊ p⁹ ostēdit h punitio ineuitabilis: ⁊ scōo rōnabilis. c. seqnti. Circa pmū dī: Ecce ego stridebo super vos ⁊c. talis aūt stridor causat ex onē supza posito: ⁊ per hoc insinuat q̄ peccata pplī erāt ita grauia q̄si de⁹ nō posset vltra tolerare absq̄ punitōe debita: Hebrei sic dicūt: Ecce ego stridebo i locis vestris qz dictio hebraica est equoca ad vtranq̄ significationē: ⁊ i hoc nōt modus punitōis. Plaustruz multū oneratū cōterit ⁊ stridē facit illa sup que transit. q. d. nō poteritis effugē: sic nec illa sup que trāsit plaustrū oneratū: ideo sb̄dit: n Et peribit fuga a veloce.

a Leo rugiet. i. dñs per ꝓphas cōminat: b Quis nō timebit. q. d. Nullus ē q nō ꝺeat timere ꝛ ꝺe malis ꝑenitere. c Dñs deus locutus ē. ꝓphas ispirādo: ꝺ Quis ñ ꝓphetabit. ispiratione a deo acceptā ꝓpło nūciādo. q. d. nullus ꝺz tacē ꝓ quacūq; ꝑsecutiōe. e Auditū. Hic ꝑñt oñ dit ronabil tas pūitio nis testionio humāo cu ꝺi: Auditū facite i edib' açoti ꝛē. i. inter gētiles legē ꝺei nō habētes. f Cōgregamini sup mōtes samarie ꝛ vi. insa. multas. .i. idolatrias ꝺ deū: g Et calūniā patiētes. i q notatur pcēm ꝓtra ꝓximum. q. d. si gētiles talia viderent sola rōe naturali ducti iuste puniēda dicerēt. h Propterea oñsa rōnabilitate punitōis supzadē: h ipa iterꝫ ꝓclamat cū ꝺi: h Tribulabit ꝛ circuiet ira. ita q nihil ꝛmaneat absc̄dituꝫ. i Et ꝺetrabetur ex te fortitudo tua. i. rex ꝓncipes ꝛ bellatores. k Et diripiēt edes tue. qz bona ide auferent ꝛ postea icēdent: ꝛ hoc fuit ipletū tpe osee. iiij. reg. xvij. Ue rūtn qz aliq pauci euaserūt: ió sb̄ditur: k Quo si erat pastoz ꝛē. sic eruentur filij isrl'. ideſt valde pauci ex eis m In plaga lectuli. i. in regione regni iude: que ꝺi lectul' rōne tepli qō erat ibi: ꝺe q ꝺi cāti. j. Lectul' noster floꝛidus. eoꝝ q ibi habitabat ꝺe' p spālem habitationē. Illi eni qui p dictō mō euaserūt tpe egecbie venerūt in regnū iude redeūtes ad diuinū cultū. n Et i damasci grabato. qz etiā ali q exꝝoictis euadētibus i damascū refugerūt: ꝛ fuerūt occultati ad tps. Sciēdū tn q aliq hebrei ꝺicūt q damasci est h nomē appellatiuū: ꝛ nō ē nomē loci ꝛ significat victū: quia egechias ꝺei cultoꝛ predictis ad regnū suū refugiētibus: p uidit mō cōueniēti ꝺe victu: ꝛ quia nō solū fuit ꝓpls israel punit': ſz et cultus idolatrie ibidē dissipatus: ideo sb̄ditur: o Audite ꝛē. in ꝺie cū visitare cepo puarica. iones isrl'. ꝓplm pūiēdo. p Visitabo ꝛ sup altaria bethel. oia loca idolatrie sb̄uertēdo: q Et ꝑcutiā domū hyemalē cū domo estiua. potētes. n. ex carnalitate hēbant varias domos p hyeme ꝛ estate: r Et ꝑeribūt oēs dom' eburnee. ñ q totalr essēt eburnee: ſz qz ibi erāt aliq opera nimis curiosa eburnea: ꝛ hoc mō ꝺi. iij. reg. vltio ꝺ achab rege isrl'. Et domus eburnea quā edificauit. Jn capło. iij. vbi ꝺi i postilla: ió sb̄ditur: Nūq̄d ābulabūt duo piter. Additio.

Quod ꝺi hic: Nūq̄d ambulabunt duo piter ꝛē. vi cōtinuari cū ꝓcedētibus ꝛ seq̄ntib': sic eni ꝺixerat supza deus ipsis filijs isrl'. Tantūmodo vos cognoui ex oīb' nationib' terre: Jccirco visitabo super vos omnes iniq̄tates vias. in q deus vi rīdere e cuidā tacite qōni. Poterāt eni q̄rere filij isrl a deo q eis cōminabat ꝺe tot supplicijs ꝓpi sua pctā que est rō q̄re magis nos affligis q̄ alias gētes cū multe alie gētes huiusmodi peccata. s. idolatrie ꝛ homicidij ꝛ huiusmodi peramplius cōmittant. Ad qō deus respondet: Tantūmodo vos cognoui ex omnibus nationibus terre. vbi glosa: Cum' sim creato' omniuꝫ vos solos elegi in populū peculiarē vt mei cognitionem haberetis. Et iccirco visitabo. i. coꝛrigā iniquitates vestras: vt cessetis: vel nō cessantes grauius puniamini: hec in glosa. Ez qz erāt alīq qui ō huiusmodi ꝺina visitatione male sentiebant: erronee estimantes: q talia mala penalia cōminata cū cōtigeret euenire non a deo iflicta seu itēta erāt: sed cōtigebāt casualiter: eo mō q philistei. j. reg. vj. ꝺicebant: Nō man' sua tetigit nos: ſz cāu cō tigit. Dos impro bat ꝓpha ꝺicens: Nūq̄d ābulabūt duo piter: nisi cō uenerit. sic ē i hebreo: ꝛ qō addit eis nō ē de textu: ꝛ sic ē sensus q sicut duo boies ex ꝺiuersis partibus ꝛmentes concurrūt per oia: vt pariter ad vnum locū ꝺeterminatuꝫ accedāt: signū est q hoc sit ex certa ꝓuenientia vtriusq; nō a cāu: ꝛ sic ꝓuenientia ꝓphetice ꝓnūciatōis cū rei cuētu ē signū q talis cuētus nō ē casualis ſz intētus: ad qō adducit aliud exēplum de nāliter significantibus: sicut est rugitus seu vociferatio leōis: que significat predam factam vel capiendā: q quidē significatio ē non a casu sed ex instinctu nāli. Similiter exēplicat de aue cadente i laqueū terre: qō nō casualiter ſz per industriā aucupis fit: sic etiā ablatio laquei. Silr ēt adducit exēplū de cōiter consuetis. s. de clāgoꝛe tube q significat aduentū aduersarioꝝ: que quidem significatio non est casualis sed ex moꝛe hominū intenta. vnde de oībus istis cōcludit per similitudinē: Si erit malū i ciuitate qō ꝺe' nō fecit. Hoc est ꝺicere. Sic ꝓdicti effect' ñ casualiter ex suis causis sed ordinate seu intente ꝓueniūt: sic cum mala pene eueniūt i ciuitatib' nō sūt censenda casualia sed a deo intenta: ꝛ hoc est qō principaliter intendit deducere ex premissis. Caplm. IIII.

Audite vbū. Postq̄ cupiditas viroꝝ declāta est: hic ꝑnter idē ondit de vxoꝛib' eoꝝ cuz ꝺi: a Audite vbū hoc vacce pigues. i. potētes vxoꝛes: q ꝺicunt vacce ꝓpter vitulos aureos q̄s adoꝛabāt: ꝛ pingues rōne diuitiaꝝ: ad q̄ acq̄sitionē iniquā viros suos icitabāt. ió sb̄ditur: b Que calūniā facit. i. ꝓ viros vxos fieri ꝓcuratis. ió seq̄t: c Que ꝺicit ꝺominis vestris. i. maritis ꝺ Afferte ꝛ bibem'. i. sb̄am alioꝝ rapite: vt nos ꝛ familie nostre possimus laute bibere. ꝛ sb̄ditur pena: e Jurauit dñs i scō suo. i. i scip so qui est sanctus sanctoꝝ: f Ecce dies veniēt sup vos. i. ad pūitionē vīaꝫ: g Et leuabūt vos portādo i captiuitatē. h Jn cōsiliē portāt res pōderose i tinell.

i Et reliquias vias i ollis seruētib⁹.i. ceteros ad fortalicia fugientes ibidē cremabūt cū edificijs. k Et paturas exhibitis.i. multe fiēt paturē i muris p qs extrahemini. l Et proijciemini in armon.nomē est regiōis lōginq vltra terrā assyrioz. m Venite. Post q̄ propha arguit pplz de auaricia. h ñi arguit ipm de idolatria ꝛ diuidit in tres ptes: q: p⁹ pōit idolatre frequētatio: scō frequentatiū obstinatio:ibi Uñ ꝛ ego tertio pphe mōitio:ibi Postq̄ autē. Circa pmū dr m Venite ad bethel.i. venietis frequentādo locū idolatrie:ita q̄ pphe ta non iuitat ad idolatriam : sed magis arguit eā. n Ad galgalā. ibi eni silr idolatria exercebat: vt dr̄ē.ē.ō.osee.xij. ca. o Et offerte.i offeretis: trib⁹ diebus.s.i āno : sic i tēplo ñi quod erat i hierlz ēlitores dei debebant pparē ter i anno: Exo. xxiij. hieroboā.n. i cultu vitulox quos fecit statuit aliqua similia cultui dño q̄ fiebat i hierlm vt pplus faciliꝰ assentiret. p Et sacrificate de fermētato.sic ꝛ gētiles idolatre. Oblationes.n. deo fēe in hierlz erāt absq fermēto. q Sic .n. voluistis filij isrl̄.s.sacrificare vitulꝰ aureis:ꝛ ñ ō mādato meo:sz via volūtate iniq. r Uñ. Hic pñi pōit obstinatio pplī quipsius a deo fuit flagellatꝰ pp pcā:ñ tñ emēdatꝰ:ꝛ p⁹ ponit flagellū famis: cuz dicit: Uñ ꝛ ego ō.vo.stu. den.i. famē. Hebrei.n. dicūt: Acutiē dētiū.vñ ꝛ famelici dicūtur vulgariter hīe dētes acutos ꝛ vētrē vacuū:iō sequtur: Et idigētiā panum. Scōo flagellū sitis cum subdit̄ur: s Ego ap̄s phi.a vo.ibrē.ꝛ h⁹ ēt⁹ mēsib⁹ añ messē:q̄ incipit i terra illa mēse apli:ꝛ sic fuit phibit⁹ iber tpe quo magis solet pluē. v Et plui sup vnā ciuitatem rē.i. qñ dedi pluuiā fuit ita modica q̄ nō sufficiebat vobis ad potū:iō sequtur : Et venerunt due et tres ciuitates rē. Et tertio flagellū vēti vrēt̄l terrenascētia corrūpētis ꝛ erucas generāt cū dr̄: Percussi vos i vento vrētē rē. 4⁹ flagellū occisiōis ab aduersarijs cū dr̄: w Misi i vos mortē i via egypti. Miserūt.n. iuuenes⁹ electos in egypto cū ad adducēdū ide auxiliū p assyrios:q̄ occupati ab assyrijs fuerūt cesi ab eis:ꝛ eq̄ eoz ab aduersarijs capti : iō sbdit: Usq ad captiuitatē eq̄z. Et q: cadauera eoz remanserūt isepulta.:sbdit: Et ascēdē feci putredinē rē. 5⁹ flagellū sbuersiōis ire p aduersarios cū dr̄: y Subuerti vos. q̄ sbuersio fca est ferro ꝛ igne.iō sequit: z Et fēi estis sicē torris.i. lignū semiustū: ꝛ dr̄ a torreo torres. a Et ñ rediistī ad me.totiēs flagellati. b Quapp̄ hec facia tibi isrl̄ .i. iterabo tibi penas ꝓsiles ꝛ maiores.

c Postq̄ aūt. Hic pñi ponit pphe monitio.s. vt pplus ad dominuz cōuertat:ꝛ ad h⁹ iducit duplex motiuū:scōz pōit c.seqnti. Primuz aūt motiuū ē ꝓsideratio dine potētie:cui ois creatura dz se sbīcē:iō dicit c Postq̄ aūt hec fecero tibi.i. afflictōes pdcas. d Prepare i occursū dei tui israel. p debitā pniaz: vexatōe tibi itellectuz dāte. Et dicūt exposit̄ores nr̄i cōiter ꝛ satis rōnabiliter:q̄ hec ē pphetia de puersiōe iudeoz circa finē mūdi futura:vñ ꝛ .x. trib⁹ adhuc ñ sūt liberate a captiuitate: ꝛ scēm hoc expōit. d Prepare i occursū.i. ppaberis. Ad hāc aūt cōuersionē scu pniaz dicta dz mouē excellentia dine misericordie iō sequit: Quia ecce formans montes rē. e Et ānūciās homi eloquiū suū dādo ei spiritum prophetie. f Deus exercituum. idest angelorum. Cap⁹ m. V.

Audite. Hic pōit scōz motiuū:qō est diuīe iusticie cōsideratio acrit̄ pcā puniētis:ꝛ diuidit i duas partes:q: p⁹ ponit cōsideratio.2⁹ arguit pplī ō oppōsito:ibi Qui puertitis. Prima i duas:q: p⁹ inducit pplz ad cōsiderationē pene pteritę:2⁹ ad cuasionē future : ibi Quia hec dicit. Circa p⁹m dicit pphā: a Audite vbū istud.nō solū aure sz ēt corde. b Ego leuo sup vos plāctū.ppatiens miserie vobis inflicte. c Dom⁹ isrl̄ cecidit.a statu prosperitatis:ꝛ h⁹ fuit a tpe asael regis syrie q̄.ē.n odū afflixit regnū isrl̄ scōz q̄ dr̄.iij. regū.xiij. Iratusq̄ ē furor dñi ꝛ isrl̄: ꝛ tradidit eos i manu asael regis syrie rē.ꝛ subditur: Attriuerat eos rex syrie. d Nō adijciet vt resurget.i preterita potestate. Et ad idē fac qō sequit: e Virgo israel proiecta ē rē. q: exp̄ssio ē eiusdē ad maiorē assertionē qō declarat p illō qō sbditur: f Urbs de qua egrediebantur mille rē.

et reliquas vestras i ollis seruētibus. Et paturas exhibitis altera ꝛ alterā: et piscemini i armō dicit dñs. Venite ad bethel ꝛ ipie agite ad galgalā: ꝛ multiplicate ꝓuaricationem. Et offerte mane victimas vestras: tribus diebus decimas vras. Et sacrificate de fermētato laudē: ꝛ vocate volūtarias oblationes: ꝛ ānūciate. Sic cūt.n. voluistis filij isrl̄ dicit dñs deus. Undē ꝛ ego dedi vobis stupozē dentiū in cunctis vrbibus vīs: et inopiā panū i oib⁹ locis vestris: et non estis reuersi ad me dicit dñs: Ego quoq̄ phibui a vobis ibrē cū adhuc tres messes supesset⁹ usq ad mēsē: et plui sup vnā ciuitatē: ꝛ sup alterā ciuitatē ñ plui. Pars vna ꝓpluta ē: ꝛ ps super quā non plui aruit. Et venerūt due ꝛ tres ciuitates ad vnā ciuitatē ut biberēt aquā: ꝛ nō sūt satiate: ꝛ nō rediistis ad me dicit dñs. Percussi vos i uentoꝛ urēte ꝛ in aurugie: multitudinē hortoꝛ uestroꝛ et uinearū uestraꝛ: oliucta uestra ꝛ ficeta uestra comedit eruca: ꝛ nō rediistis ad me dicit dñs. Audite uerbum istud quod ego leuo super vos planctum. Domus israel cecidit ꝛ nō addiciet: vt resurgat. Virgo israel ꝓiecta est in terram suaz : nō ē q̄ suscitet eam. Quia hec dicit dominus deus. Urbs de q̄ egrediebant mille: relinquet centū. et que egrediebant centū: relinquet decē domui israel. Quia hec dicit dominus deus domui israel. Quęrite me et uiuetis. Et nolite quęrere bethel. et galgalā ne transeatis. et usq̄ ad bersabee nō pergatis. Quia galgal transmigrans transmigrabit. et bethel erit in dolore. Quęrite dominum et uiuite. ne forte irrumpat quasi ignis domus ioseph. et deuoret. et non sit qui extinguat bethel. Qui conuertitis in absinthium iudicium. et iustitiam in terra relinquitis. Qui facit arcturum et orionem. et conuertit in mane umbram mortis. et diem in tenebras obscurabit. Qui uocat aquas maris. et effundit eas super faciem terre. dominus nomen eius. Qui erumpere facit uastitatem super robustum. et uastitas super munitionem adueniet. Odierunt arguentem in porta. et loquentem sermonem perfecte abominati sunt. Propterea quia diripitis egenum. et auertitis auidam frumenti. domos quadratas edificastis lapideas. et non habitabitis in eis. Uineas plantastis amenas. et non bibetis uinum earum. Quia scio multitudines scelerum uestrorum. et fortes peccata uestra. hostes iusti. accipientes munera. et inopem in porta auertentes. Propterea prudens in tempore illo tacebit. quia tempus malum est. Quęrite bonum et non malum. ut uiuatis. et sit dominus deus exercituum uobiscum. sicut dicitis. Odite malum et diligite bonum. et constituite in porta iudicium. forsitan dominus deus exercituum reliquiis ioseph misereatur. Propterea hec dicit dominus deus exercituum dominator omnipotens. In omnibus platheis planctus. et in cunctis plateis dicent uę uę. et uocabunt agricolam ad luctum. et eos qui sunt callidi ad planctum. et in cunctis uineis planctus. quia pertransibo in medio tui dicit dominus. Uę desiderantibus diem domini. quid est uobis dies domini hec? ipsa tenebrę et non lux. Quomodo si fugiat homo a facie leonis. et occurrat ei ursus. aut ingressus domum suam reclinet manum suam super parietem. et mordeat eum coluber. Nonne tenebrę dies domini et non lux? et caligo et non splendor ei? Odiui et proiecti festiuitates uestras. et non capiam odorem cętuum uestrarum. Si holocausta offeretis mihi et munera uestra non suscipiam. et uictimas pacificorum uestrorum non respiciam. Auferte a me tumultum carminum uestrorum. et canticum lirę uestre non audiam. Et uolutetur sicut aqua iudicium. et iustitia quasi torrens fortis. Numquid uictimas et sacrificia obtulistis mihi domui israel per quadraginta annos in deserto? Et portastis tabernaculum moloch uestro. et imaginem idolorum uestrorum. sidus dei uestri quod fecistis uobis. Et transmigrare faciam uos trans damascum dicit dominus deus exercituum nomen eius. Uę qui opulenti estis in sion. et confidentes in monte samarię optimates capitis populi principes domus israel. Transite in chalanen et uidete. et ite inde in emath magnam. et descendite in geth palestinorum. et in cunctas regiones istas optimas. si latior est terminus uester terminis eorum. Qui separatis diem malum. et adpropinquare facitis solium iniquitatis. Qui dormitis in lectis eburneis. et lasciuitis in stratis uestris. Qui comeditis agnum de grege. et uitulos de medio armenti. Qui canitis ad uocem psalterii. sicut dauid putauerunt se habere uasa cantici. Qui bibitis uinum in phialis. et optimo unguento delibuti estis. et non dolebitis super contritionem ioseph. Propterea nunc transmigrabunt cum principibus transmigrantium. et auferetur factio lasciuientium. Iurauit dominus deus in anima sua. dicit dominus deus exercituum. Odio habeo superbiam iacob. et domos eius odi. et tradam ciuitatem cum habitatoribus suis. Et erit si remanserint decem uiri in domo una. et ipsi morientur. Et tollet eum propinquus eius et comburens. ut efferat ossa de domo. et dicat ei qui in lateribus domus tuę est. Numquid apud te adhuc sunt? et dicet ei. Non. et dicet ei. Tace. quia non recordabimur nominis domini. Ecce enim dominus mandabit. et percutiet domum grandem ruinis. et domum pusillam scissuris. Numquid current in petris equi? aut arabit in armentis? quia conuertistis in amaritudinem iudicium. et fructum iustitię in absinthium. Qui lętamini in nichilo. qui dicitis. Numquid non in fortitudine nostra assumpsimus nobi cornua? Ecce ego suscitabo super uos domus israel gentem dicit dominus deus exercituum. et adfligent uos a introitu emath usque ad torrentem deserti. Hec uisio quam ostendit mihi dominus deus. et ecce locusta una. Amos

et reliquas vestras i ollis seruētibus. Et paturas exhibitis altera ꝛ alterā: et piscemini i armō dicit dñs. Venite ad bethel ꝛ ipie agite ad galgalā: ꝛ multiplicate ꝓuaricationem. Et offerte mane victimas vestras: tribus diebus decimas vras. Et sacrificate de fermētato laudē: ꝛ vocate volūtarias oblationes: ꝛ ānūciate. Sic cūt.n. voluistis filij isrl̄ dicit dñs deus. Undē ꝛ ego dedi vobis stupozē dentiū in cunctis vrbibus vīs: et inopiā panū i oib⁹ locis vestris: et non estis reuersi ad me dicit dñs: Ego quoq̄ phibui a vobis ibrē cū adhuc tres messes supesset⁹ usq ad mēsē: et plui sup vnā ciuitatē: ꝛ sup alterā ciuitatē ñ plui. Pars vna ꝓpluta ē: ꝛ ps super quā non plui aruit. Et venerūt due ꝛ tres ciuitates ad vnā ciuitatē ut biberēt aquā: ꝛ nō sūt satiate: ꝛ nō rediistis ad me dicit dñs. Percussi vos i uentoꝛ urēte ꝛ in aurugie: multitudinē hortoꝛ uestroꝛ et uinearū uestraꝛ: oliucta uestra ꝛ ficeta uestra comedit eruca: ꝛ nō rediistis ad me dicit dñs. Audite uerbum istud quod ego leuo super vos planctum. Domus israel cecidit ꝛ nō addiciet: vt resurgat. Virgo israel ꝓiecta est in terram suaz : nō ē q̄ suscitet eam. Quia hec dicit dominus deus. Urbs de q̄ egrediebant mille: relinquet centū. et que egrediebant centū: relinquet decē domui israel. Quia hec dicit dominus deus domui israel. Quęrite me et uiuetis. Et nolite quęrere bethel. et galgalā ne transeatis. et usq̄ ad bersabee nō pergatis. Quia galgal transmigrans transmigrabit. et bethel erit in dolore. Quęrite dominum et uiuite. ne forte irrumpat quasi ignis domus ioseph. et deuoret. et non sit qui extinguat bethel. Qui conuertitis in absinthium iudicium. et iustitiam in terra relinquitis. Qui facit arcturum et orionem. et conuertit in mane umbram mortis. et diem in tenebras obscurabit. Qui uocat aquas maris. et effundit eas super faciem terre. dominus nomen eius. Qui erumpere facit uastitatem super robustum. et uastitas super munitionem adueniet. Odierunt arguentem in porta. et loquentem sermonem perfecte abominati sunt. Propterea quia diripitis egenum. et auertitis auidam frumenti. domos quadratas edificastis lapideas. et non habitabitis in eis. Uineas plantastis amenas. et non bibetis uinum earum. Quia scio multitudines scelerum uestrorum. et fortes peccata uestra. hostes iusti. accipientes munera. et inopem in porta auertentes. Propterea prudens in tempore illo tacebit. quia tempus malum est. Quęrite bonum et non malum. ut uiuatis. et sit dominus deus exercituum uobiscum. sicut dicitis. Odite malum et diligite bonum. et constituite in porta iudicium. forsitan dominus deus exercituum reliquiis ioseph misereatur. Propterea hec dicit dominus deus exercituum dominator omnipotens. In omnibus platheis planctus. et in cunctis plateis dicent uę uę. et uocabunt agricolam ad luctum. et eos qui sunt callidi ad planctum. et in cunctis uineis planctus. quia pertransibo in medio tui dicit dominus. Uę desiderantibus diem domini. quid est uobis dies domini hec? ipsa tenebrę et non lux. Quomodo si fugiat homo a facie leonis. et occurrat ei ursus. aut ingressus domum suam reclinet manum suam super parietem. et mordeat eum coluber. Nonne tenebrę dies domini et non lux? et caligo et non splendor ei? Odiui et proiecti festiuitates uestras. et non capiam odorem cętuum uestrarum. Si holocausta offeretis mihi et munera uestra non suscipiam. et uictimas pacificorum uestrorum non respiciam. Auferte a me tumultum carminum uestrorum. et canticum lirę uestre non audiam. Et uolutetur sicut aqua iudicium. et iustitia quasi torrens fortis. Numquid uictimas et sacrificia obtulistis mihi domui israel per quadraginta annos in deserto? Et portastis tabernaculum moloch uestro. et imaginem idolorum uestrorum. sidus dei uestri quod fecistis uobis. Et transmigrare faciam uos trans damascum dicit dominus deus exercituum nomen eius. Uę qui opulenti estis in sion. et confidentes in monte samarię optimates capitis populi principes domus israel. Transite in chalanen et uidete. et ite inde in emath magnam. et descendite in geth palestinorum. et in cunctas regiones istas optimas. si latior est terminus uester terminis eorum. Qui separatis diem malum. et adpropinquare facitis solium iniquitatis. Qui dormitis in lectis eburneis. et lasciuitis in stratis uestris. Qui comeditis agnum de grege. et uitulos de medio armenti. Qui canitis ad uocem psalterii. sicut dauid putauerunt se habere uasa cantici. Qui bibitis uinum in phialis. et optimo unguento delibuti estis. et non dolebitis super contritionem ioseph. Propterea nunc transmigrabunt cum principibus transmigrantium. et auferetur factio lasciuientium. Iurauit dominus deus in anima sua. dicit dominus deus exercituum. Odio habeo superbiam iacob. et domos eius odi. et tradam ciuitatem cum habitatoribus suis. Et erit si remanserint decem uiri in domo una. et ipsi morientur. Et tollet eum propinquus eius et comburens. ut efferat ossa de domo. et dicat ei qui in lateribus domus tuę est. Numquid apud te adhuc sunt? et dicet ei. Non. et dicet ei. Tace. quia non recordabimur nominis domini. Ecce enim dominus mandabit. et percutiet domum grandem ruinis. et domum pusillam scissuris. Numquid current in petris equi? aut arabit in armentis? quia conuertistis in amaritudinem iudicium. et fructum iustitię in absinthium. Qui lętamini in nichilo. qui dicitis. Numquid non in fortitudine nostra assumpsimus nobi cornua? Ecce ego suscitabo super uos domus israel gentem dicit dominus deus exercituum. et adfligent uos a introitu emath usque ad torrentem deserti. Hec uisio quam ostendit mihi dominus deus. et ecce locusta una. Amos

f Quia hec dicit dñs. Hic inducit ad euasionē pene futu-
re dicens in persona dei: g Querite me. per opa bona:
h Et viuetis. corporali ⁊ spūali vita. i Et nolite que
rere bethel. i. nolite colere idola q̄ colūt i bethel. i. in galga-
la ⁊ bersabee. k Quia galgala captiua ducet. nē. i. ppius
idolatriā exerc⁹ ibi-
dē. l Querite dñz
⁊ viuite. expōat vt p
us. m Ne forte co
buraſ vt ignis. q. tota
liter deficit p cōsūma
tionē māe ꝓbustibil.
n Domus ioseph. i.
regnū isrl. qō denoiaſ
a ioseph: eo q̄ hiero-
boā ꝑmus rex fuit ō
tribu ephraim filij io
seph. o Qui ꝓuer
titis. Hic ꝓñter argu-
it ppl̄m de oppositō:
.s. q⁹ peccabāt sine ſre
no timore dei postpo
sito: ⁊ ꝑmo arguit eō
trāsgressiones: ⁊ deri
siones: ibi De deside-
rātibus. Prima i du-
as: q⁹ ꝑmo arguit po-
puli multiplex trans-
gressio: scdo ſbditur
punitio: ibi Iccirco.
Circa primū dicit:
o Qui cōuertitis
i absynthiū iudiciuz
.i. i amaritudinē pau
pez eos iniuste cōdē-
nates. p Et iusti-
ciā. i. deū qui est iusti
cia p essentiā sic et vi
ta. q In terra relin-
qt̄. p idolis vitis.
r Faciētē arctuz et
orionē. Est aūt actu⁹
r⁹ q̄dā ꝓstellatio q̄ re-
uoluit circa polū sep
tētrionalē ⁊ vocaſ vr
sa maior ab astrolog⁹: ⁊ curr⁹ caroli a laicis. Oriō aūt est q̄
dā ꝓstellatō clara ⁊ nota: pti exñs in tauro ⁊ pti i sig̃ gēino
rū: ⁊ ort⁹ ei⁹ significat tēpestates: pp q̄ dic phi. q̄. metbe. q⁹
oriō ē idiscret⁹ ⁊ difficil⁹. s Conuertētē i māe tenebras nē.
.i. successionē fac⁹ diei ⁊ nocti. t Qui vocat aq̄s maris.
eleuādo eas i vapor⁹ hūidis. v Et effūdit eas sup faciē
re. puertēs eas i pluuiā. x Qui sbridet vastitatē. i heb.
hī: Qui violētat fortē. cū reprimendo: ⁊ sic sbridet i. ꝓtēnit
vastitatē a forti scām. y Et oppo. sup po. affert. pplm de
regno. potēti trāsferēdo ⁊ captiuādo. Ista dcā sūr ō deo ad
oñdēdū q⁹ ñ ē ꝑ idol⁹ relinqnd⁹: ⁊ reuertit ad oñdēdū popli
trāsgressionē dicēs: a Odio ha. cor. i por. In portis cni
ātiq⁹ sedebāt iudices ⁊ sences: vt qlibet ēt extran⁹ ueniret
eos i ꝓmptu. b Et loqntē pfecte. i sanct⁹ doctorez ⁊ pro
phetas: c Aboiati sūt. eoz doctrinā ffirmādo. d Iccir
co. Hic ꝓñt sbdit pūitio cū dicitur: Pro eo q⁹ diripiebatis
pauperē. ⁊ sbdit mod⁹ direptōis: e Et predā electā. i. illō
qō erat mel⁹ ⁊ vobis placēt⁹. f Dollebatis. ideo i pena
huius ⁊ alioz peccatoz predictoz. g Domos quadro
lapide edificabitis. i. sumptuose ⁊ laboriose: h Et non
habitabitis in eis. quia in captiuitatem ducemi. i Quia
cognouī multa scelera vestra. ad puniendū. k Et for
tia. i. grauia. l Hostes iusti. i. iusticie: ita q⁹ iustuz est
neutri generis. m Accipientes munus. pro sbuersi-
one iusticie: n Ideo prudēs in tpe illo tacebit. cessāſ
a correctione vestra: videns q⁹ nō esset ad vestram emē
dationez: sed ma
gis ad peccatoꝝ
vestroz aggraua
tionē: ideo sequit
Quz tps malū ē.
non propter se sz
propter maliciaz
gentis: ⁊ ppi boc
ante tps illud ꝑ
pheta monet eos
de correctione di-
cens: p Querite bonū. p emē-
dationem vite.
q Vt viuatis.
corporaliter ⁊ spiri
tualiter. r Et
erit dom⁹ exer-
cituū vobiscuz. p
gratiā suam vos
ptegēdo s Sic
dixistis. i. deside-
rastis: sed q⁹ hoc
desiderium non i
pletur nisi mala
vita corrigatur:
iō sbdit: t Odi
te malu⁹ nē. due
enim sunt partes
iusticie. s. declina
re a malo: ⁊ facē
bonū. v Et. cō
stituite i porta iu
diciū. i. iudices i
portis ciuitatum
⁊ villaz: sicut ꝑ
cipitur Deu. xvj.
ad hoc vt qlibet
tā pegrin⁹ q⁹ ciuis
possit statim iudi
dices iuenire. x Si forte misereaſ dñs. nō dī hic for
te ꝓpter aliquā mutabilitatē que sit in deo: sed i libero
arbitrio hoīs. y Reliqs ioseph. i. regno ioseph: qō
dī ꝟ relinqe pp eius diminutionē: vt ꝑdem est. Dicit etiā
ꝟ regnū decē tribuū regnū ioseph: eo q⁹ hieroboā ꝑm⁹
rex fuit de tribu ephraiz filij ioseph. z Propterea
hec dic dñs exer. do. i om. pla. plāctus. hec ſnia nō re-
ferſ ad lr̄am imediate pcedētē: sed ad illud qō dī. s. Ho
stes iusti accipietes mun⁹ ⁊ paupes i porta deprimētes. ex
quo concluditur hic: Propterea. et sbdit: a In oīb⁹
platcis. s. ciuitatū. b Plāctus. moriētiū. c Et in
cūct q̄ fortis sūt. i. villis ⁊ oppidis in cāpestri ſra situa-
tis. d Dicet ve ve. pp multitudinē miserie. e Et vo
cabūt agri. ad luctū i villis ⁊ oppidis i qb⁹ nō sunt ha
bētes artē plāgendi. f Et ad plāctū. i ciuitatib⁹.
g Eos q̄ sciūt plāgē. i. canē carmē lugubre. tales. n. so
lēt i ciuitatib⁹ manē. h Et in oīb⁹ vijs. i. cāpestribus
loc. i Erit plāct⁹. cui⁹ cā sbdit. Quz ptrāsibo i medio
tui. faciēs executionē iusticie mee p assyrios. k Ve ōsi
derātib⁹. hāc aūt lr̄az exponūt alij ō reg̃ ouaz ⁊ bū ō
q̄. pphauerat hieremias ⁊ alij. pphe q⁹ ppl̄ iturus esset in

captiuitatē babylonicā: ⁊ ide post. lxx. annos redituru ⁊ habiturus maiora bona q̄ añ: qd̄ tñ nō erat intelligē dū statim post reditū: sed lōge p⁹. s. i aduentu christi ꝓ ut declaraui. s̄. i pl̄ibus locis: Esa. hiere. ⁊ alioꝝ ꝓphetaꝝ. Multi tñ de ppl̄o intelligebāt ꝙ hituri essent talia statim in reditu: ꝓpter qd̄ desiderabāt hāc accelerationē ipsi⁹ captiuitat̄ ꝑꝑ accelerationē ꝓsperitat̄ in reditu: ex hoc applicāt lr̄am se q̄ntez i q̄ ꝓpheta eos increpat d̄ tali desiderio: vt dicūt isti: sz istud ñ vr̄ ꝯuenienter dictū: qz nō solū reges ioacim ⁊ sedechias: sed ēt principes ⁊ sacerdotes ⁊ pseudo ꝓphete ⁊ cōis ppl̄us persequebant̄ hiere. ad mortem: eo ꝙ ipse denunciabat illius captiuitatis accelerationē: ex q̄ pz ꝙ nō desiderabāt eā sz magis abhorrebāt: ꝓpt̄ qd̄ sicut dcm̄ ē supra: hic ꝓpheta arguit illusores: multi eni in ppl̄o reputabāt dcā ꝓphetaꝝ friuola de diuina punitiōe futura: ⁊ sic deridēdo dicebāt hieremie. xvij. Ubi est verbum dñi: Ueniat. sicut fuit ibidē expositū: ita dr̄ hic: Ue desiderātibus ⁊c̄. Et diuidit̄ in duas ꝑtes: qz p̄ predicit̄ suppliciū: scd̄o aufert̄ remediū: ibi Odi. Circa primū dicit̄ a ¶ Ue desiderātibus diē dñi. i. diē diuie vltōis denunciatā a ꝓphis: de q̄ ironice dicebāt: Ueniet dies illa loq̄ndo per modū optatiuū. b ¶ Ut quid eā vobis. i. q̄lis ē vobis futura dies illa: ⁊ rñdet: c ¶ Dies dñi ista tenebre. i. erit vobis tribulatōis plena: qd̄ per tenebram metaphorice designat̄: ideo subdit̄: d ¶ Quō si effugiat vir a facie leonis ⁊c̄. i. tūc vobis occurrēt tot ꝑicula ꝙ si aliq̄s euadat vnū: incidet i aliud: iō cōcluditur: e ¶ Nūq̄d ñ tenebre ⁊c̄. q. d. sic: ⁊ exponit̄: ut supra. f ¶ Odi. Hic ꝯñter aufert̄ remediū: qd̄ posset eē per diuinā misericordiā: qd̄ tollit̄ i ꝑsona dei. Odi ⁊ ꝓieci festiuitates vestras ⁊c̄. ⁊ pz lr̄a vsq̄z ibi: g ¶ Aufer a me tumultū carminū tuoꝝ. i. si offeras mihi laudes vocibus humanis seu musicis instr̄is nō acceptabo: qz nō ē speciosa laus i ore peccatoꝝ: Ecc̄. xv. h ¶ Et reuelabitur q̄si aq̄. i. valde manifeste: i ¶ Iudiciū. i. executio iusticie mee: k ¶ Quasi torrēs fort̄. q̄ suo ipetu rapit ea q̄ iuenit. q. d. ita rapiemini i captiuitatē. l ¶ Nunq̄d hostias ⁊c̄. istud refert̄ ad tp̄s in q̄ filij isrl̄ fuerūt i deserto: ⁊ dicūt aliqui expositores nr̄i ꝙ a conflatōne vituli Exo. xxxij. Nō obtulerūt sacrificia ⁊ oblatōes dño sed idolis que portabāt in itinere. sz hoc ñ vr̄ verꝝ: qz pro adoratōe vituli ppl̄s fuit grauit̄ punitus: vt hr̄ ibidē: ⁊ sil̄r ꝓ peccato idolatrie ⁊ phegor: Nu. xxv. ⁊ iō nō ē verisile ꝙ si tādiu exhibuissēt idolatriā idolis q̄ secuz portassent q̄n ppl̄us fuisset multotiens de hoc punitus: et q̄n de hoc eēt expressa mentio in libris moysi: ⁊ iō istud inducitur ad ostendendū ꝙ sacrificia nō sūt deo accepta nisi assit bona vita: ⁊ hoc per oppositū. s. qz sacrificia ista fuerūt omissa longo tp̄e cū ppl̄us israel eēt i deserto: ⁊ tñ dñs quasi benignus ⁊ placatus illi ppl̄o cōtulit multa bñficia: prebēdo māna cōtinue: ⁊ ducatū ignis ⁊ nubis de nocte et die: ⁊ multa alia bñficia. De dcā v̄o omissione sacrificioꝝ dicit Ra. sa. Sup illd̄ Numeri. ix. Fecerūt filij isrl̄ phase tp̄e suo. ꝙ toto tp̄e q̄ fuit i deserto non fecit nisi illud phase tātuz: ⁊ tñ erat principalis solēnitas āni: ⁊ i q̄ debebant offerri sacrificia solēnia ⁊ si illud fuit omissuz multo forti⁹ alia minus principalia. Fuit eni super hoc cuz populo dispensatū ꝓpt̄ incertū nubis motū: sicut ⁊ de omissione circūcisionis. Ista tñ omissio sacrificioruz nō ē sic intelligēda generaliter ꝙ illo tp̄e fuerint nulla sacrificia oblata: qz in dedicatione tabernaculi obtulerūt principes plura aīalia i sacrificiū dñi. Nu. vij. Et idē cōtingit ex aliquibus alijs cāis spālibus: et scd̄m hoc dr̄ h: l ¶ Nūq̄d hos. et sacrificia ⁊c̄. q. d. pauca obtulistis: ⁊ iō ñ cōputāt̄: scd̄z illud qd̄ dicit̄. ij. phy. qd̄ mo modicū ē q̄si nihil reputat̄. m ¶ Et portastis tabernaculū moloch. scd̄z ꝙ dicit Ra. sa. ⁊ scd̄m ea que predicta sunt de statu ppl̄i i deserto: istud non refertur ad lr̄am imediate precedētem: sed ad illud qd̄ supra dcm̄ ē. Dies dñi tenebre ⁊ nō lux. i. dies punitōis vestre erit plena tribulatōe: cui cōiūgit̄ m ¶ Et portastis. i. portabitis loq̄ndo de futuro ꝑ moduz ꝑteriti ꝓpter certitudinē ꝓphetie. n ¶ Tabernaculuz moloch ⁊c̄. Dicit enim Ra. sa. ꝙ assyrij ducētes. x. tribus in captiuitatē posuerūt idola q̄ coluerant sup humeros eoruz i itinere: vt sic appareret ꝙ dij q̄s colebāt nō potuerāt eos saluare contra assyrios: ⁊ huic expositioni consonat lr̄a seq̄ns o ¶ Et migrare vos faciā trans damascum. idest vltra regnum syrie mittendo eos in captiuitatem in terram valde longinquam.

Ad quid eaz vobis: Dies domini ista tenebre ⁊ non lux. Quomō si fugiat vir a facie leōis: ⁊ occurrat ei vrsus: ⁊ igrediat̄ domū ⁊ initatur manu sua sup parietē ⁊ mordeat eū coluber. Nūquid nō tenebre dies domini ⁊ nō lux: ⁊ caligo ⁊ non splendor in ea? Qui ⁊ ꝓieci festiuitates vestras: ⁊ nō capiā odorem cetuū vr̄oꝝ. Qd̄ si obtuleritis mihi holocaustomata ⁊ mūera vestra nō suscipiā: et vota pinguiū vestroꝝ nō respiciaz. Aufer a me tumultum carminū tuoꝝ: ⁊ cantica lyre tue non audiā. Et reuelabitur quasi aq̄ iudiciū: ⁊ iusticia quasi torrēs fortis. Nūquid hostias ⁊ sacrificium obtulistis mihi in deserto quadragita ānis dom⁹ isrl̄. Et portastis tabernaculuz moloch deo vestro: ⁊ imaginē idoloꝝ vestrorū: sidus dei vestri rēpha: figuras q̄s fecistis vobis adorare eas Et migrare vos faciaz trās damascum dixit dominus de⁹ exercituū nomen eius.

Ue vobis qui opulenti estis i syon ⁊ confidit i mōte samarie: optiates capita populoꝝ: ingredientes pompatice domū isrl̄. Transite in calāne ⁊ videte: et ite ide in emath magnam: et descēdite in geth

¶ Capl̄m. VI.

Ue vobis qui opulēti estis. In hoc aūt cap. arguit ppl̄m de superbia ⁊ carnalitate: ⁊ diuidit̄ in duas partes: qz p̄mo exprimitur culpa: scd̄o sb̄ditur pena: ibi Quapropter. Et i hoc. c. loquitur propheta contra regnum israel ⁊ ꝯ regnū iuda. dicit igit̄: a ¶ Ue vobis qui opulenti estis. diuitijs male acq̄sitis: b ¶ In syon. i. i regno iuda sic noiato: eo ꝙ hierusalē ibi erat metropolis i qua erat templū ⁊ domus regia i mōte syon. c ¶ Et confiditis in mōte samarie. i. in potentia regni isrl̄: cuius metropolis erat samaria in monte sita: vt habetur. iij. regū. xvj. d ¶ Optimates. idest principales in populo. e ¶ Ingredientes pompatice domum israel. i. cuz superbia magna ostētantes vos in populo. f ¶ Transite in calanne. idest in babylonia: vt dicit Ra. sa. g ¶ Et ite ide i emath. q̄ nūc dr̄ antiochia. h ¶ Et descendite in geth palestinoruz. que erat principalis inter quinq̄z ciuitates philistinorum.

i Si latior terminus eorz ter. vestro est. q. d. nō: imo odi vobis latiorem z meliorem terrā: z hoc ē verū si cōsiderentur p̄cipia istorz regnorz q̄ fuerūt minora i extensione z bonitate a p̄cipio q̄ regnū iudee: datum pplo ifrl a deo: z regnū babylonie z antiochie postea fuerūt magis dilatata i spacio z i fortitudine

k Qui sepati estis. i dei pscientia. l In die magnū. i. ad punitionez magnam: eo q̄ vobis regno dato abusi estis: ideo subdit Et approp̄inquat solio iniquitatis. p̄nter arguit eos de carnalitate dicēs: m Qui dormitis i lectis eburneis z̄c. notās eos de nimia curiositate z luxuria: silr et de gula: ibi Qui comeditis agnū z̄c. z de iepta letitia: ibi Qui canitis z̄c. n Sicut dauid putauerunt se hīe vasa cantici. i. instrumētis musicis uti: quasi dicerent: non est ita: eo q̄ dauid i diuinis laudibus utebatur istis: ipsi aūt in lasciuijs z dissolutionibus. o In phialis vinū bibētes. cū excessu z nimietate. p Et optio vn vnguēto delibuti. ad odorem sue carnis p curandū. Et dicūt h aliq̄ q̄ vnguentū optimū dī illud q̄ vngebāt vasa diuino cultui applicanda: de q̄ p̄cipitur Exo. xxx. q̄ nullus sb̄ pēa mortis utat ipso ad odorē sue carnis. q Et nihil patiebant. i. cōpatiebāt. r Sup cōtritōe ioseph. i. destructiōe populi ifrl per prophetas nunciata: reputabant enim uerba eorz friuola. s Quapropt. Dic p̄nter sb̄dit debita pena: z diuiditur in duas partes: q: p̄° predicit pena: 2° resumitur culpa: ibi Nunqd currere. Circa p̄mū dī: s Quapropt. i. propter predictas culpas. t Nunc migrabūt. i. cito migrabūt v In capite. i. optimates qui sūt capitanei pplī erūt i captiuitate p̄mi. x Et auferet factio lasciuiētiū. i. adulatio eorz qui nutriebāt eos in facinoribus suis. y Jurauit dominus. i firmiter statuit: q̄ hec pena erit: ideo subditur:

z Detestor ego supbiā iacob. i. pplī ifrl. a Et domos eī odi. i. domū. x. tribuū z domū duaz. b Et tradā ciuitatem. i. ciuitates i manib' aduersariorz. c Nō si reliqui fuerint. cui adētes aduersarios p absc̄sionē sui i locis occultis d Et ipi morient. ibi fāe vl fumo incēdij. e Et tollet eū .i. quēlibet sic mortuū. f Propinquus suus. qui cuasit manus assyriorz. g Et cōburet eū. n potes eū deferre ad locū sepulture. h Ut efferat ossa. que facilē p̄nt portari ad locū sepulture q̄ totū corpus. i Et dicet. s dictus p pinquus: k Ei q̄ in penetralib' do. ē. querēs mortuos in locis occultis. l Nunqd adhuc penes te est. supple aliqs mortuus. m Et rndebit finis ē. i. nō inuenio plures.
n Et dicet ei. i. p̄xio ab eo q̄rēti. o Tace z non recorderis nois dñi. qui nobis fecit mala ista: ita q̄ est vbum hois impatientis ꝑ dñm scōm expositores nostros. secūdū vero hebreos hec ē ira: Et tollet eū p̄pinquus su' de cōbustione sua. i. de loco vbi fuerat cōbustus: vt esset ossa de cōbustiōe remanētia: et sepeliat ea. Et dicet ei z̄c. et exponat: vt supra vsq; ibi Et dicet ei. i. ppi quo sibi loquēti: Tace. i. nō loquaris vltra de ista i quisitione z sepelitione. z ꝓcedit rō: p Et ñ ad recordādū nomē dñi. i. ista mors cōtingit eis: eo q̄ nō recordabātur nois dñi: z iō nō est curandū ō eorū sepultura: sic exponūt hebre.

q Quia ecce dñs mandauit. i. aduersarijs iudeorum inspirauit volūtatē vnctōis ꝑ eos. q Et percutiet. per eos.

r Domū maiorem ruinis. i. regnū. x. tribuū. irrepabilr. s Et domū minorē. i. regnū duaz tribuū: t Scissionib'. q̄ tm sūt repabiles vnō z captiuitas duaz tribuz relaxata fuit p cyz

Captiuitas vero decem tribuum adhuc non est relaxata fm hebreos.

v Nūquid. Dic ꝓpheta resumit ppli malicia dicens: Nūquid currere queūt in petris equi z̄c. q. d. nō: quia hoc esset contra solitū nature cursum: et tm sic facitis i moralibus: iō sequitur: x Cum i amari. ver. iudi z̄c. ducētes vitā paupez ad amaritudinē pucrisōe iusticie: iō sb̄dit: y Qui letamini i nihilo. i. i vana glia mūdi z Qui dicitis. vos iactādo. a Nūqd nō i fortitudine. assūmus. no. cor. i. potestatē tpalē acq̄siuimus nobis propa vtute z idustria: q̄si dicāt sic: iō sb̄dit pena: b Ecce eni suscitabo z̄c. gentē. s. assyriorz ꝑ regnū israel: z chaldeorz cōtra iuda. c Et cōteret vos ab itroitu emath. q̄ est iuxta terminū iudee i pte aq̄lonari. d Usq; ad torrentē deserti. qui est in extremitate australi: z sic cōminatur destructionem totius iudee.

Capm. VII.

Hec oñdit. Superius amos denunciauit suaz ꝓphetiam: hic ex hoc patitur calūniam: secūdū q̄ dicit Johānes os aureū: Incurrit odium qui arguit criminosos. z diuiditur in duas partes q: ꝑmo patitur calūniā: 2° resumit suā ꝓphetiā ca. seq̄nti. Prima i duas: q: ꝑmo pōit calūnie ꝑcialis occasio 2° calūnie ipositio: ibi Et misit. Prima adhuc i duas: q: ꝑmo ponitur occasio indirecta: scōo directa: ibi Hec oñdit. Licet aūt tota prophetia amos fuerit occasio calūniādi ipm generaliter: tm ꝓphetia i hoc ca. posita su-

le occasio spālis: ⁊ ponunt hic ꝑmo due visiones que fuerunt hui⁹ calūnie occasiones: indirecte tñ. 2ª ponit ibi: Hec ostēdit. Circa ꝑmū sciendū q⁹ ꝓpha visione imaginaria videbat deū ꝓducētē locustas ad cozrosionē terre nascētiū: tñ ad ꝓces eius nō ꝓduxit effectū: sicut ad penitentiā niniuitaꝝ ipedita fuit ſbuersio ꝑ Jonā ꝓclamata: ⁊ hoc ē qđ dī: a Hec oñdit. i visione imaginaria: cui⁹ tñ significatoem itel'lexit ꝓpha: ⁊ sic intelligende sunt alie visiones seqntes. b Et ecce fictor. i. formator c Locuste. i. locustaꝝ: sicut exo. .viij. Venit musca grauissima. i. multitudo muscarū d Jn ꝑncipio ger. sero. imbris. i. illo tꝑe q̄ solēt blada tuellare. e Et ecce serotin⁹ post tonsionem gregis. in hebreo hī: Post tōsionē regi. ⁊ videt hec lra falsificata per iperitiam scriptoꝝ: ꝓpt similitudinē dictōz: vl ꝑ imaginatōem alicuiꝰ correctoꝝ: eo q⁹ tonsio magis dr de gregib⁹ q⁹ de regibus. Ad intellectū igit huius lre sciēdū q⁹ sicut i terra ista quādo blada adhuc sūt in herba: ⁊ nōdū incepe runt tuellare: ponūtur ibi agniculi ad comedēdū sūmitates: sic in iudea tūc tondebant blada: ⁊ illa tōsio erat ꝓ sūmalibus regis nutriēdis: iō dicebat tonsio regis: ⁊ sm hoc dicit: e Et ecce serotin⁹. i. tēpus quo icipiūt blada tuellare f Post tōsionē regis. q⁹ si postea tōderent non possent sic fructificare. g Et factū est cū ꝓsūmasset comedere herbā terre. s. multitudo locustaꝝ hoc tñ nō erat in re: sed i visione imaginaria: h Dixi. deprecādo ne iferret h plaga populo. i Quis suscitabit iacob. i. releuabit ꝑplm isrl ab ista plaga: si i plagam ferat. q. d. nullus nisi tu. k Miser⁹ ē dñs sup hoc. nō inferēdo plagā oñsam. l Hec oñdit. hic ponit 2ª visio de futuro incēdio: que silr fuit ipedita ꝑ orōnē ꝓphe: ⁊ q̄tū ad hoc dī: m Et ecce voca. iudicium. .i. angelos executores sue iusticie. n Ad ignem. i. ad succēdēdū totā regionē: o Et deuorabit abyssū mltā. sic. n. imaginari videbat q⁹ ignis esset ita fortis vt cōsūmaret etiā aquas ꝓfundas noie abyssi significatas: ⁊ ꝑ hoc intellexit ꝓpha cōminatōem incēdij futuri i terra p Et dixi. deprecando vt nō fieret: ⁊ exponat vt. s. Ex dictis pz q⁹ illa expositio que dicit exercitū assyrioꝝ signatū ꝑ locustas in visione ꝑma: ad destructōem regni isrl ⁊ exercitū chaldeoꝝ ꝑ ignē in 2ª: q̄ incēdit hierlm ñ est cōuenies: qz plage hic oñse reuocate fuerūt: ille vo ñ. Iste etiā due visiones fuerūt idirecte cāe calūnie contra amos: inq̄tum ꝑ plagis illis reuocādis orauit: que tāge

Hec ostēdit mihi Dñs. vir. domin⁹ deus: Et ecce fictor locuste in ꝑncipiō germinātiū serotini imbris: et ecce serotin⁹ ꝓst tōsionē regis. Et factū est cū ꝓsumasset comedē herbā terre dixi: Dñe deus ꝓpicr' esto obsecro. Quis suscitabit iacob: quia paruulus ē: Misertus ē dominus sup hoc. Hō erit dixit domin⁹. Hec oñdit mihi domin⁹ de⁹. Et ecce vocabit iudicium ad ignē dñs de⁹: et deuorabit abyssū multā: ⁊ comedet sim plē. Et dixi: Dñe de⁹ desce obsecro. Quis suscitabit iacob: qz paruulus ē: Misert⁹ ē dñs sup hoc. Sed ⁊ istud nō erit dixit domin⁹ deus. Hec ostēdit mihi dominꝰ deus: Et ecce domin⁹ stans sup murū litū: et i manu ei⁹ trulla cementarij. Et dixit domin⁹ ad me: Quid tu vides amos: Et dixi: Trullā cementarij. Et dixit dñs: Ecce ego ponā trullā i medio ꝑpli mei isrl. Hō adiciā vltra supinducē eū: et demolieē excelsa idoli: et sanctificatōes isrl ōsolābuntur: et ꝓsurgā sup domuꝝ hieroboaꝝ i gladio. Et misit amasias sacerdos bethel ad hieroboam regē isrl dicēs: Rebellauit ꝓ te amos in medio dom⁹ isrl. Hō pōterit terra sustinē vniuersos sermones eius. Hec. n. dicit amos: In gladio morietur hieroboā: ⁊ isrl captiu⁹ migrabit ō terra sua. Et dixit amasias ad amos: Vade vidēs gradē: fuge i trā iuda: et ibi comede panem: et ibi prophetiza. Non adiciam vltra ptransire eum. idest dissimulare eius peccata absq⁹ punitōe. y Et demolietur excelsa idoli. idest bethel ⁊ dan: vbi colebātur vituli. z Et sanctificatōes israel. idest oia loca vbi offerunt oblatōes ⁊ sacrificia a Desolabūtur. quod fuit impletū ꝑ regem assyrioꝝ. iiij. regū. xvij. b Et consurgaꝝ super domū hieroboā in gladio. quod fuit impletū ꝑ sellū qui interfecit zachariā filium hui⁹ hieroboam: ⁊ regnauit ꝑ eo. iij. regū. xv. ⁊ hec visio fuit directa occasio calumnie contra amos. c Et misit. Hic cōsequenter ponitur calūnia contra amos: ⁊ ꝑmo ponitur hec calumnia: secūdo calumniatoris pena: ibi Et respondit. Prima in duas: quia ꝑmo amos accusatur: secūdo molestatur: ibi Et dixit. Circa ꝑmum dicitur: c Et misit. s. nuncios d Amasias sacerdos bethel. q̄ erat locus ꝑncipalis cultui vituli dedicatus e Ad hieroboam regem. iste fuit hieroboam filius Joas. iij. regum. xv. f Rebellauit cōtra te amos. excitans populum ad te odiendum. g Hō poterit terra sustinere ne. idest non est dignum ipm amplius viuere super terram: quia dicit hec: h Jn gladio morietur hieroboaz. hec accusatio fuit falsa: amos enim nō dixerat hoc de hieroboam: sed de domo eius seu posteritate: vt patz per predicta. i Et dixit. Hic cōsequenter amos molestatur: vidit enim iste amasias q⁹ rex parū curauit de sua accusatione: qz cognouit eam esse falsam: vel quia reputauit verba amos friuola: ideo tentauit amos fugare de terra illa dicens: k Qui vides. idest amos q̄ dicis te habere dei visiones l Fuge in terram iuda. vbi audiuntur talia. m Et comede ibi panem. qui dabitur tibi pro tua prophetia.

n ¶ Et in bethel non adiũcies vltra vt ꝓphes: qz ſanctificatio regis ẽ. i. locus dedicat⁹ a rege ꝑ cultu vituli: vt hẽtur. iij. reg. xij. o ¶ Rñdit qz. Dic ꝙnter ꝑdicit calũniatozis pena: tñ amos ꝓmo reſpõdet ironie ſibi illate. ſ. q ꝙphetaret i terra iuda ꝑ pane dicens: p ¶ Non ſum ꝓpha ꝛc̃. i. nõ ſuz de ꝓphis falſis: qui ꝓphetãt ꝑ talib⁹ acq̃rẽdis: fin q dr eęechiel .xiij. Uiolabant me ad pplm meũ ꝓpi pugillũ ozdei ⁊ fragmen panis ꝛc̃. q ¶ Sed armẽtari⁹. i. bñs aialia que erant diuitie illius temporis. q. d. non indigeo victu neceſſario: vt ꝑ illo ꝓphetiçem mendaciter ſed ſuz ver⁹ ꝓpha: iõ ſubdit: r ¶ Et tulit me dñs ꝛc̃. ita q loq̃r ex inſpiratõe diuina: ſic exponit ra. ſa. Alii qui vo exponunt ſic: Non ſum ꝓpha ꝛc̃. i. nõ ſum tact⁹ actualiter ſpiritu ꝓphetie: ſz hec expoſitio nõ vr̃ conuenies: ꝑ⁹ q: i toto veteri teſtamẽto ⁊ nouo ñ ſolũ dr̃ ꝓpha q actu tãgitur ſpiritu ꝓphie ſed etiã q ꝓſuevit tangi q̃uis actu nõ tãgatur: r̃ q: ſtati i cadẽ ſerie ꝑdixit ꝓphice punitõem amaſie dicẽs: s ¶ Tu dicis nõ ꝓphetabis. volens ipe dire verbũ dñi. ¶ t ꝓpter hoc. hec erit pena tua. v ¶ Uxor tua in ciuitate fornicabit. ab aſſyrijs ciuitatẽ capientib⁹: qui polluẽt in oculis tuis vxorẽ tuã ⁊ occidẽt plem. x ¶ Et hum⁹ tua i funiculo metiet. i. extraneis gẽtib⁹ diuidet: rex. n. aſſyrioz captiuato regno. x. tribuũ miſit illuc gentes alienas ad poſſidẽdũ terrã. iij. reg. xvij. y ¶ Et tu i terra polluta morieri. i. in aſſyrioz terra multis idolatrijs polluta. Dic aũt ꝓphe⁹ in ꝓlogo hui⁹ ꝓphetie 3°: q amaſias ſacerdos ſequẽter plagis afflixit amos: ⁊ tandẽ fili⁹ eius oçias eũ vecte ꝓpria trãſfixit: ⁊ ſic dolore vulneris expirauit: qõ hic nõ exprim ẽ.

¶ In caꝑo .vij. vbi dr̃ in poſtilla: In bethel non adiũcies vltra. Additio.

Uper illud vbũ: In bethel nõ adiũcies vltra vt ꝓphetes: quia ſanctificatio regis ẽ ⁊ dom⁹ regni eſt. glo. nõ ait: Sanctificatio dei ẽ: ſz regis adulando regali faſtigio. Mos. n. colẽtibus falſos deos ẽ: vt quod faciunt regibus ſuis attribuãt. hec in glo. Põt etiã dici: q iõ mittebant eũ ad terrã iuda: ⁊ expellebãt a bethel: qz ipe nõ ꝓphetabat in noie vitulozi: qui in bethel adozabant: nec in noie regis hieroboã: qui dominabat ibi: ſz i nomie dei qui colebatur i hieruſalem que eſt in terra iuda. q. d. exquo nõ ꝓphetiças ex noie regis noſtri: nec dei noſtri: nõ debes hic ꝓphetiçare: ſed i loco vbi colit⁹ deus i cui⁹ noie tu ꝓphetiças

a ¶ Ec oñdit. Poſtq̃ amos paſſus fuit iniu· ¶ .VIII. ria: hic ꝙſequenter reſumit ſuã ꝓphetiã: ⁊ diuidit in duas partes: qz ꝓmo denunciat populi deſtructõem: 2° eius reedificatõem poſt mediũ ſeq̃nt̃. c. ibi: In die illo. Prima i duas: qz ꝓmo ꝓphetat ꝫ regnũ. x. tribuũ: 2° ꝫ regnum duaz. c. ſequenti. Prima in tres: qz ꝓmo ꝫ. x. tribus ꝑdicit penã ſuccincte: ſcõo arguit crimẽ auaritie: ibi Audite. 3° reſumit penam magis diffuſe: ibi iurauit. Circa ꝓmum dicit:

comede ibi panẽ: ⁊ ꝓphetabis ibi: ẽt in bethel nõ adiícies vltra vt ꝓphetes: qz ſanctificatio regis ẽ: ⁊ dom⁹ regni eſt. Reſpõdit qz amos: ⁊ dixit ad amaſiã: Non ſũ ꝓpheta: ⁊ nõ ſum filius ꝓphete: ſz armẽtarius ego ſũ vellicãs ſycomoros. Et tulit me dñs deus: cuz ſeq̃rer gregem: ⁊ dixit dñs ad me: Uade ꝓpheta ad pplz meum iſrl̃. Et nũc audi ẏbum dñi: Tu dicis nõ ꝓphetabis ſup iſrl̃ ⁊ nõ ſtillabis ſuper domũ idoli. Propter hoc hec dicit dñs: Uxor tua in ciuitate fornicabitur: ⁊ filij tui ⁊ filie tue i gladio cadẽt ẽt hum⁹ tua fumiculo metietur. Et tu in terra polluta morieris: ⁊ iſrl̃ captiu⁹ migrauit de terra ſua. .VIII.

H Ec õñdit mihi dñs deus. Et ẽcce vncin⁹ pomoz. Et dixit: Quid tu vides amos: Et dixi: Uncinũ pomoz. Et dixit dominus ad me. Uenit finis ſup pplm meũ iſrl̃. Nõ adijciã vltra vt ptranſeã eũ. Et ſtridẽbũt cardines tẽpli i die illa dicit dñs de⁹. Multi morieẽtur: i õi loco ꝓjcieẽt ſilentium. Audite hoc q ꝓteritis pauperẽ: ⁊ deficere facitis egenos terre dicẽtes: Quãdo tranſibit meſſis ⁊ venũ dabim⁹ merces: ẽt ſabbatũ: ẽt aperiem⁹ frumẽtũ: ũt iminuam⁹ meſurã: ẽt augeam⁹ ſiclũ: ẽt ſupponam⁹ ſtateras doloſas: ũt poſſideam⁹ i argento egenos ẽt pauperes ꝑ calciamẽtis: ẽt qſquilias frumẽti vendam⁹? Jurauit dñs i ſũpbiã iacob: Si õbli tus fuero vſq ad finez oia opa eoz. Nunqd ſup iſto nõ ꝓmouebit̃ tra ⁊ lugebit

a ¶ Ec õñdit. Poſtq̃ amos paſſus fuit iniu· ¶ .VIII. ria: hic ꝙſequenter reſumit ſuã ꝓphetiã: ⁊ diuidit in duas partes: qz ꝓmo denunciat populi deſtructõem: 2° eius reedificatõem poſt mediũ ſeq̃nt̃. c. ibi: In die illo. Prima i duas: qz ꝓmo ꝓphetat ꝫ regnũ. x. tribuũ: 2° ꝫ regnum duaz. c. ſequenti. Prima in tres: qz ꝓmo ꝫ. x. tribus ꝑdicit penã ſuccincte: ſcõo arguit crimẽ auaritie: ibi Audite. 3° reſumit penam magis diffuſe: ibi iurauit. Circa ꝓmum dicit: b Ecce vncinus pomorum. poma q̃ poſſũt manu colligi ꝓmo colligũtur: ⁊ poſtea illa que non poſſunt capi niſi cum vncino quo rami attrahuntur: ⁊ iõ ꝑ hãc viſionẽ deſignabat diuia vltio vltimata abſz retractõe: ideo ſũdit: c ¶ Uenit finis ꝛc̃. vt ptranſeam eum: dimittẽdo abſq̃ punitõne. hebrei dicunt q̃ hec eſt littera: Ecce calatus ſicorũ. ſ. peſſimaz: q̃ nihil valent: ſed ꝓjciuntur: ⁊ per h⁹ captiuatio populi deſignatur. d ¶ Et ſtridebũt cardines templi. in quo adozat̃ vitul⁹. per ſtridoꝛe cardinũ intelligit deſtructio edificiorum. In hebreo aũt habetur: Et ſtridebunt cardines palatij. i. palatiozũ regis ⁊ ꝓncipũ: e ¶ Multi morient. non tamẽ oẽs: quia aſſyrij aliquos reſeruauerunt vt in captiuitatẽ ducerent. f ¶ In oi loco ꝓjcietur ſilẽtiũ. i. ab oi loco repellet̃ ꝑ clamoꝛe moriẽtiũ. g ¶ Audite. Dic ꝙnter arguit i potẽtib⁹ crimen auaritie dicẽs: Audite hoc q ꝓteritis pauperẽ. i. pauperes ad nihilũ redigitis. h ¶ Dicẽtes. cum deſiderio: i ¶ Quãdo trãſibit meſſis. i. abundãtie tps: vt ſic tpe charitie blada vẽdam⁹ charius. k ¶ Et ſabbatũ. in q̃ fit q̃es a venditõe. l ¶ Et apiem⁹ frumentũ. i. horrea frumenti. m ¶ Ut iminuamus mẽſurã. doloſe. n Et augeam⁹ ſiclum. i. ꝑciũ. o ¶ Et ſupponamus ſtateras doloſas. in põdere monete. p ¶ Ut poſſideam⁹ in argẽto egenos. q: cõpellent ſe nobis vendere i ſeruos. q ¶ Et pauperes ꝑ calciamẽtis in hebreo hẽtur: Pro clauſuris. ⁊ exponatur vt. ẽ. ij. c. circa mediũ. r ¶ Et q̃ſquilias. i. purgamẽta: que non debẽt vendi cum frumento ſed ejci. s ¶ Jurauit. Dic reſumit ꝓpheta penam populi magis diffuſe explicãdo: ⁊ ꝓmo q̃tum ad penã corꝛoralẽ: ſcõo q̃tum ad ſpũalem: ibi Ecce dies. Circa ꝓmum dicitur: s ¶ Jurauit domin⁹. i. firmiter diſpoſuit ⁊ irreuocabiliter: t ¶ In ſuperbiam iacob. ideſt cõtra ſuperbiã populi. x. tribuum. v ¶ Si oblitus fuero ꝛc̃. i. non obliuiſcar ſed puniã eoz opera mala. x ¶ Nunquid ſup iſto non commouebitur terra ꝛc̃. quaſi diceret: imo cõmouebitur affictione magna.

y Et ascēdet quasi fluuius ꝛc. p hoc designatur captiuitas populi futura: sicut aque fluminis transeūt de loco sue originis ad loca longinqua. z Occidet sol i meridie. i. tpe quo sperabāt ꝓsperitatē superueniet aduersitas: ꝛ idē intelligit p hoc qđ subdit: a Et tenebrescere faciā ꝛc. est enim expssio eiusdē ꝛ alia vba ad maiorē exaggeratōem. a Et inducā sup oē dorsum vestrū saccū ꝛc. sic. n. ducebantur captiui iduti sacco: ꝛ capita rasi: ꝛz qꝫ dr deuto. xxi. De captiuitate nudati inimicor capitis. b Et ponā eam qsi luctū vnigeniti. i. in tanta amaritudine sicut est mai lugens vnigenitū c Ecce dies. Hic ꝓnter explicatur pena spūal cū dicitur: d Et emittā ꝛc. nō famē panis. s. solum: e Sed audiendi verbi dei. iusto. n. ōi iudicio factū est: vt ppls. x. tribuū q ꝓphas partiz occiderat: ꝛ partim fugauerat iminēte tribulatiōe eorū ꝓ assyrios: qrere ꝓsiliū a ꝓphis ꝛ non inueniret: iō sḋitur: f Et cōmouebuntur a mari vsqz ad mare. i. a mari mediterraneo vsqz ad mare galilee: g Et ab aquilone. i. a termino aquilonari regni. x. tribuū h Vsqz ad orientē. i. vsqz ad terminū orientalē: i Querētes verbū dñi. p oēs partes sui regni: k Et nō inueniēt. qz nō sūt digni rōe ꝓdicta. l In die illa deficiēt virgines pulchre. a sua pulchritudine: m Et adolescentes. a sua fortitudine n In siti. s. corporali: ex quo pz qđ dictū est cū defectu cibi ꝛ potꝰ corporal fuit etiā defectus cibi spūalis. o Qui iurāt in delicto samarie. i. in vitulo quē fecit hieroboam rex samarie: ꝛ in hoc faciebāt ei reuerētiā: qz hoies p maiorē sui iurāt: ad hebre. vj. p Et dicūt: Viuit deus tuꝰ dan. ibi. n. fuit positꝰ vnus de duobꝰ vitulis a hieroboā factis. iij. reg. xij. ꝛ ei attribuebāt deitatē hoc modo iurādo. q Et viuit via bersabee. i. ille ꝓ cuꝰ adorationē itur in bersabee: ibi. n. vigebat idolatria vt dictū ē. ō. v. c. Sciēdū tn qꝫ ista bersabee ē alia ab illa que est i termino australi terre ꝓmissionis: que ē in tribu iuda: de qua dicit. iij. reg. xix. qꝫ helias venit in bersabee iuda ad differentiā istius: que non ē in iudea: r Et cadēt ꝛ nō resurgent vltra. i. illa captiuitas. x. tribuū non fuit relaxata: vt frequēter. ō. dictū est. In cap'o. viij. vbi dicit in postilla: Quādo trāsibit messis. Additio.

Hoc quod dicit hic: Quādo trāsibit messis ꝛ venū dabim' merces: ꝛ sabbatū: ꝛ aperiem' frumētum. exponit a dbusdā hebreoꝝ de mense embolismali: qui fiebat cōiter semel in triennio: qn faciebant tredecim mēses i anno: ex quo sumebāt diuites cupidi occasionē vendendi carius victualia ex mutatōe festiuitatū. Silr quod dicit hic: Sabbatū. intelligūt de sabbato terre: quod fiebat in septimo anno: ꝛ tunc cessabāt ab agricultura: vt hr leui. xxv. ex qua cessatiōe carius vendebāt victualia: ꝛ tūc sumebant cupidi occasionē ad minuendū mēsurā qua talia vendebant: ꝛ augēdū siclum. s. monete quā in preciū recipere debebāt: ꝛ sic duplr defraudabant pauperes ementes ex tali caristia occurrente.

oēs habitatores ei' ? Et ascēdet quasi fluuius vniuersus: ꝛ eiscietur ꝛ defluet qsi riuꝰ egypti: ꝛ erit i die illa dicit dñs: occidet sol meridie: et tenebrescere faciā terrā i die luminis. Et ꝓuertaz festiuitates vestras i luctū: ꝛ oia cātica vestra in plāctuz: ꝛ idū cā super oē dorsū vestꝝ saccum: ꝛ sup oē caput caluicium: et ponā eā qsi luctum vnigeniti ꝛ nouissima eius quasi diē amaꝝ. Et ecce dies veniūt dicit dñs: et emittam famē in terrā: nō famē panis neqz sitim aque: sed audiēdi verbū dñi: et ꝓmouebūtur a mari vsqz ad mare: et ab aqlone vsqz ad orientē circuibūt qrētes vbum dñi et non inuenient. In die illa deficiēt vgines pulchre et adolescentes in siti: qui iurant i delicto samarie: et dicunt: Viuit deꝰ tuus dan: et viuit via bersabee: et cadēt ꝛ non resurgent vltra.

IX. Vidi dominū stantem super altare et dixit: Percute cardinē: et cōmoueant supliminaria. Auaricia. n. in capite oium: et nouissimū eoꝝ in gladio interficiā. Non erit fuga eis: ꝛ q fugerit ex eis non saluabit. Si descēderit vsqz ad infernū: inde manꝰ mea educet eos: et si ascēderint vsqz i celū: inde detrahā eos. Et si abscōditi fuerint in vertice carmeli: inde scrutās auferam eos: ꝛ si celauerit se ab oculis meis i ꝓfundo maris: ibi mādabo serpenti ꝛ mordebit eos: et si abierint i captiuitatē coram inimicis suis: ibi mādabo gladio ꝛ occidet eos. Et ponā oculos meos sup eos in malū ꝛ nō in bonū: et dñs deus exercituū qui tangit terraz ꝛ tabescit: ꝛ lugebūt oēs habitātes i ea: et ascēdet sicꝰ riuꝰ

IX. Vidi dominum. Hic amos ꝓphetat ꝓ regnū duaꝝ tribuū: ꝛ diuidit i tres ptes: qꝝ ꝓmo ponitur pene acerbitas: ꝛ 2° eius ieuitabilitas: ibi Nō erit. 3° rōnabilitas: ibi Nunquid. Circa primum dicit: a Vidi dñm stantē sup altare. s. holocaustoꝝ: quod erat in hierlm metropoli duaꝝ tribuū: b Et dixit. executo: ibz sue iusticie: c Percutite cardinē. s. templi: d Et cōmoueāt supliminaria. p qđ signabat destructio tēpli futura sub rege sedechia: ꝛ sḋit cā tn partialis: cū dr: e Auaricia. n. i capite oium. i. i rege ꝛ ꝓncipibus ꝛ sacerdotibus: f Et nouissimū eoꝝ. i. minimum de populo g In gladio interficiā. p hoc designabat qꝫ a maioribus vsqz ad minimos oēs subiicerent regi babylōis armoꝝ vio lētia: ꝛ sic adipletū fuit sub sedechia. iiij. re. vlti. h Nō erit. Hic ꝓnter ponit pene ieuitabilitas: cū dr: Nō erit fuga. s. ad euadēdū simplr: qz si fugerint ad horā postea capiēt: iō sḋitur: Et que fugerit ꝛc. i Si descēderint vsqz ad infernū. i. in locis subterraneis se abscōdendo: k Inde manus mea. i. potestas mea l Educet eos. p chaldeos qui querēt eos ibi: ꝛ inuenient eos. m Et si ascēde. vsqz ad celū. fugiēdo ad mōtes altos: quoꝝ cacumia videt tāgere celos: n Inde detrahā eos. p chaldeos ibi eos insequētes. o Et si cela. se ab ocu. meis i ꝓfū. maris. i. si posset hꝰ facere: p Ibi mā. ser. ꝛ mor. eos. i. p hꝰ nō saluarēt. q Et si abierit in capti. ꝛc. ibi. n. tanꝝ viles psōe ꝛ abiecte decidebant ꝓ modica cā. r Et ponā oculos meos sup eos in malū. inducēdo sup eos malū pene: s Et dñs deꝰ exercituū. i. angeloꝝ ipe. s. est: t Qui tangit terrā. duaꝝ tribuum virga iusticie sue. v Et ascendet sicut riuus omnis. p hoc designabat duaꝝ tribuū generalis exterminatio. s.

per fluxum aque: sicut dictū est. c. ꝓcedenti de decē tribub⁹.
x Qui edificat in celo ascensionē suā. hoc dr qz lz de⁹ sit vbiqz: tñ eius maiestas relucet in celo. y Et fasciculū suum sup terram fundauit. ꝓ fasciculū intelligit regio claris: que modica ē respectu ambit⁹ celestis. z Qui vocat aqs maris. qz vapores humidi eleuant inde ꝓ maiorē ptē: ꝛ Et effundit eas. resoluendo vapores in pluuias. a Nunquid. Hic cōsequēter ostendit ꝓdicte punitiōis rōnabilitas cum dr: Nunquid nō isral ascēdere feci de terra egypti. q. d. sic: educendo eos de dura seruitute ad terrā fluētem lacte ꝛ melle: ꝛ iō huius bñficij ingrati sūt magis digni punitōe. b Et palestinos. i. philisteos: c De cappadocia. q. d. sic: ꝛ hoc hētur gen̄. x. d Et syros de cyrene. q. d. trāslato gentē ō terra ad terrā: put placet volūtati mee: ꝛ aliquādo ꝓpter demeritum sue culpe: ideo subdit: e Ecce oculi dñi dei sup regnū pec. eius peccata ꝓsiderādo ꝛ puniēdo: iō sbditur: f Et ꝓteram illud a facie terre. totalr destruēdo: tēperat tñ istū rigorē g̃tū ad iudeos dicens: g Uerūtamē ꝓterēs nō ꝓterā. i. nō destruā oīno. h Domum iacob. s. ꝓ orbē dispgā: iō sbdit: i Ecce. n. ꝛc. sicut ꝓcutit triticū in cribro. ad hoc. n. ꝓcutit granū in cribro vt purget: sic. n. pene a deo inflicte sunt peccatorum purgatiue qñ patienter toleranē: k Et nō cadet lapillus sup terrā. i. de verbis meis nihil trāsibit i vacuū qn impleat. l In gla. mo. oēs pec. ppli mei. qui sūt i peccatis suis obstinati: m Qui dicūt: nō appropiabit. qz cōminatōes ꝓphetarum frīuolas reputabāt. n In die illa. Postq̃ amos denūciauit populi isral destructōem: hic vltio denūciat finalē reparatōem p xpm: dicūt tñ aliqui expositores catholici: q ꝓphēta hic denunciat reparatōem populi que facta ē in reditu captiuitatis babylonice sub ꝯoroba-bel duce: sed hoc nō videt vez: qz ppls ille nunq̃ fuit in tanta ꝓsperitate que hic describit cū subditur: Ut possideāt reliquias idumee ꝛ oēs natōes. imo semp fuit in subiectione ꝛ seruitute: primo persaꝝ: 2° grecoꝝ: 3 romanoꝝ: ꝓpter qō beatus iacobus actuū. xv. allegat hanc scripturā dictam ō edificatōe ecclesie: p fidez. Ra. sa. etiaz exponit quod dr hic: Suscitabo tabernaculū dauid ꝛc. i. regnuz dauid: quod fz omnes hebreos intelligitur suscitandū p aduentum messie: ꝛ sic fm ra. sa. scriptura hec loquitur de tpe xpi: q̃uis errat dicēdo hoc tps futuꝝ: quod iā est ꝓteritū. Item i libro sanhedrin qui apud hebreos est auctenticus dicit: Erigā tabernaculum dauid qō cecidit. dicit ra. iohānā: In generatione in qua filius dauid. i. messias ventur⁹ est: sapientes magistri minorabuntur: ꝛ sic fuit tempore xpi: quia aliqui iudeoruz erant saducei qui negant spiritū ꝛ angelum ꝛ resurrectōem quod est maxime erroneum. Alij vero pharisei qui ꝓpter traditōes suas irritauerant mandata dei: quod est valde fatuum. Patet etiam q hec scriptura: Suscitabo tabernaculum dauid ꝛc. refertur ad tempus Christi fm hebreos: igit sequendo dicta beati iacobi exponenda est hec littera de reoīs: ꝛ defluet sicut fluuius egypti. Qui edificat i celo ascensionē suā: et fasciculū suum sup terram fundauit. Qui vocat aquas maris ꝛ effundit eas sup faciē terre. Dñs nomē ei⁹. Nunquid nō vt filij ethiopū vos estis mihi filij isral ait dñs? Nunquid isral ascēdere feci ō terra egypti: et palestinos dē cappadocia: et syros ō cyrene? Ecce oculi dñi dei super regnū peccās: et ꝓteraz illud a facie terre. Uerūtñ ꝓterens nō ꝓterā dom̄ū iacob dicit dñs⁹. Ecce eiz mādabo ego ꝛ ꝓcutiam in oībus gentib⁹ domū isral sic ꝓcutitur triticū in cribro: et non cadet lapillus sup ꝛraz In gladio morientur oēs peccatores ppli mei qui dicūt: nō appropinquabit ꝛ nō veniet super nos malū. In die illa suscitabo tabernaculū dauid: quod cecidit et reedificabo apturas muroꝝ eius: et ea q̃ corruerāt instaurabo: et reedificabo eum sicut in diebus antiquis ut possideāt rliquas idumee

.iij. Post hoc reuertent filij isral ꝛ querent dominū deū suuz: ꝛ dauid regem suum. vbi habet translatio chaldaica: Reuertentur filij isral: ꝛ querent cultū dei sui: ꝛ obedient messie filio dauid regi suo. sicut ibidē fuit expositum. et similr h̄ere. xxx. Seruiēt dño deo suo: ꝛ dauid regi suo. trāslato chaldaica hz: Colent coram dño deo suo: ꝛ obedient messie filio dauid Item sciendū: q vna est ecclesia q̃ incepit ꝑ ab abel iusto vsqz ad vltimū electū: qui in fine mūdi nascitur⁹ est: fm q dicit beatus Hzeg⁹. homel. vij. ꝛ ista ecclia vocatur tabernaculum dei seu xpi: Esa. iiij. Et erit tabernaculum in umbraculū diei ꝛc. Apoc. xxj. Ecce tabernaculū dei cū hoibus ꝛc. Igit tabernaculū istud in quo est ver⁹ dei cultus cecidit post diluuiū oib⁹ ad idolatriā declinantibus a tempore nemroth: q̃ coegit homes ignē adorare: paucis tamē exceptis: vt abraā: ꝛ aliquib⁹ alijs fidelibus: multi etiā de illis qui descenderūt ab abraaz declinauerunt ad idolatriā: vt ismalelite filij cethure: ꝛ idumei ab isaac descendentes. Et lz oēs filij iacob fuerint fideles: tamē multi postea ab eis descendētes fuerūt idolatre: vt pz exo. xxxij. de adoratōe vituli: ꝛ in libris iudicum ꝛ regū de cultu idoloꝝ. Pz casum huius tabernaculi reparauit xps ꝛ eius discipuli: per quoꝝ predicatōem cessauit idolatria per orbem: ꝛ vocati sunt iudei ꝛ gentiles ad fidē: ꝛ hoc est quod dicit hic: n In die illa. i. tpe gratie: qō dr dies: ad ro. xiij. Nox ꝑcessit: dies aūt appropinquabit. o Suscitabo tabernaculū dauid. i. ecclam xpi q̃ fm deitatem est ab eno: ad hebre. xiij. Jesus xps heri ꝛ hodie ipse ꝛ in secula. p Qō cecidit. ꝓ idolatriā modo ꝓdicto. q Et reedificabo aperturas muroꝝ eius. i. scissuras gentiū p diuersos ritus: quia aliq̃ colebant iouē: ꝛ alie dianā: ꝛ alie martē: ꝛ sic de alijs que p ꝓdicatōem xpi ꝛ apostoloꝝ reducte sunt ad vnū vez dei cultum. r Et ea que corruerāt instaurabo. qz multi qui corruerāt a fide vnius dei: ad eam sunt releuati. s Et reedificabo eum sicut i diebus antiquis. i. sicut añ diluuiū qñ oēs cōiter colebant vnum deum fm ipius ade instructōem: lz postea corrupti fuerint cōiter carnalitate ꝛ lasciuia: gen. vj. Dis q̃ppe caro corruperat viam suā. t Ut possideāt reliquas idumee ꝛ omnes natōes. ista aūt possessio non intelligitur p oñium tpale: sed spuale: ingtum apli ꝛ fideles aliq̃ colla gentium subiecerūt fidei: iō actuū. xv. vbi allegat hec scriptura fm translatōem. lxx. que tūc multū erat autentica: ꝓ eo quod dr hic: Ut possideant reliquias

idumee ⁊ omnes natões: eo ꝙ inuocatū sit nomē meū super eos. dicit ibi: Ut reḋrāt ceteri hoīum dñm ⁊ omnes gentes sup quas inuocatū est nomen meum. ⁊ ideo quod dicitur hic: Eo ꝙ inuocatū sit nomen meum sup eos. refertur ad illos qui vocati sunt ad fidē. exp̄mūtur autem hic spāliť idumei: quia ipsi ⁊ iudei de duob' fratribus descenderunt. s. iacob ⁊ esau ⁊ Chriſt' ex iudeis descendit ſm carnem: ⁊ ſillr apostoli ⁊ primi credentes. v ¶ Ecce dies. Hic cō sequenter describitur dicte reedificatiōis accelleratio: que facta ē p celerem euangelū publicatōem: qz viuente adhuc beato petro: ⁊ plibus alīs apostolis: fides catholica fuit per totū orbem p̄dicata: ſicut pleniuſ declarauī ſuper illud p̄l. xviij. In oēm terram exiuit ſonus eorum ⁊c. ⁊ breuiter poteſt hic reſumi. predicatio .n. euangelū incepit a hieruſalem que eſt in medio terre habitabilis: actuū j. ⁊ inde deriuata eſt circūquaq; verſus autem occidentē publicata fuit viuente petro: quia diſcipuli ab eo miſſi in franciā ꝙ predicatōe euangelij: edificauerūt ſenonis eccleſiā in honore beati petri: quez credebant paſſum: ſed poſtea audientes ip̄m viuuz nominauerunt dictā eccl̄am ſancti petri viui: in qua plures ego fui: ⁊ eodē tempore fides catholica fuit predicata per oia loca notabilia regni frācie: vſq; ad mare oceanuz; quod eſt termin' terre habitabilis ſm aſtrologos Et eadē rōe euangelium tunc fuit p̄dicatū verſus alias partes a hierl̄m. ſ. orientis auſtri ⁊ aquilonis: imo pbabilius hoc videť: quia pl̄es apoſtoli ⁊ alū xp̄i diſcipuli diſperſi fuerunt ad p̄dicandum euangelium verſus alias partes q̄ verſus occidētem: ⁊ ſic p̄z celeritas gentium ad fidem. Item ſciēdum ꝙ cōuerſio gentium ad fidem meſſis deſignatur note: Luce. x. Meſſis quidez multa ⁊c ⁊ ſimiliter calcatio vue: ⁊ ſemiatio parabolice dicūtur p̄phetie: hoc mō freq̄nť loq̄tur ⁊ Chriſtus i euangelio: vnde Luce. viij. Semē eſt verbū dei. Eſt igitur ſenſus: v ¶ Ecce dies venient. ideſt tempus noui teſtamē

⁊ omnes natões: eo ꝙ inuocatuz ſit nomen meū ſuper eos: dicit dominus faciens hec. Ecce dies venient dicit dominus: et cōprehendet arator meſſorem: et calcator vue mittentem ſemen Et ſtillābunt mōtes dulcedinem: et omnes colles cūlti erunt: Et cōuertam captiuitatem populi mei iſrl': et edificabunt ciuitates deſertas: ⁊ inhabitabunt ⁊ plantabunt vineas: ⁊ bibent vinum earum ⁊ facient hortos ⁊ comedent fructus eorum. Et plantabo eos ſup humum ſuam: ⁊ non euellam eos vltra de terra ſua: quam dedi eis dicit dominus deus tuus.

¶ Explicit amos ꝓpheta.

ti: x ¶ Et comp̄hendet arator meſſorez. ideſt p̄dicator ſtatim attinget ad fidelium conuerſionem: ſicut patz actuū .ij. vbi ad predicatōem petri ſtatim conuerſi ſunt tria mīlia: ⁊. iiij. cap. dnq; mīlia. y ¶ Et calcator vue. ideſt ꝓpinator ſacre doctrine z ¶ Mittētem ſemē. ideſt faciet diſcipulos aptoſ ad p̄dicādū: ſicut patz i actib' apoſtoloz in plib'locis: ꝙ edocti ab eis p̄dicabant verbuz dei. a ¶ Et ſtillabūt mōtes. i. apoſtoli ceteris p̄eminētes b ¶ Dulcedinē. euāgelice doctrie. c ¶ Et oēs colles. i. mīnores doctores d ¶ Culti erūt. cultura ſpīritusſancti ad ꝓferendum fructū in eccleſia dei. ¶ e Et conuertam captiuitatem populi mei iſrael. liberando eos de ſeruitute diaboli. f ¶ Et edificabunt ciuitates ⁊c. per hec intelliguntur vniuerſi ſtatus eccleſie: per ciuitates ſtatus ꝓiugatoruz in quo requiritur ꝓſēſus animoruz: vnde ⁊ ciuitas dicitur ciuium vnitas: per vineas vero ſtatus prelatoruz ⁊ doctoruz: vnde ⁊ Chriſtus dixit apoſtolis Joh. xv. Ego ſum vitis ⁊ vos palmites. per hortos vero ſtatus religioſoruz: qui ſunt clauſi ſub diſciplina regulari. Iſti. n. ſtatus ſunt inſtituti a tēporibus ap̄lorum ⁊ diſcipulorum Chriſti. Et perceptio vtilitatis ſeu fructus ꝓſequētis eſt conſecutio meriti in p̄ſenti ⁊ premū in futuro: quod nobis concedat ⁊c.

¶ In capituio. ix. vbi dicitur in poſtilla: Nunquid. Hic conſequenter oſtenditur. Additio.

Poſtillator in hoc loco omiſit illud exponere qō dicitur in littera: Nunquid non vt filū ethiopum vos eſtis mihi filij iſrl' ait dñs. cuius ſenſus cū cōtinuatōe ad ſequentia hētur in glo. vbi ſic dī: Gliabantur iudei: qz erant de ſtirpe patrum quibus locutus eſt deus: ⁊ ꝙ etiam de egypto eos eduxit: ꝺ hoc quoq; dicit dominus: Sicut creaui vos: ita ⁊ ethiopes: ſicut eduxi vos de egypto ita ⁊ iſtos: alios de diuerſis partibus adduxi: ergo non ſuperbiatis: quia equali conditione facti: equali ſententie ſubiacebunt. hec in glo. ſm quā iſta dicūtur ad ꝓterendū ſuperbiam eoz: de qua ſubditur: Ecce oculi domini ſup regnuz peccans ⁊ conteram illud.

Prologus

Incipit expositio prologi in Abdiam pphetam.

Iacob patriarcha ꝛc. Iste plogus diuidit in tres ptes. In ꝑma pōit mā operis sequētis. s. ipius pphe cū dr: Iacob pīarcha ꝛc. ⁊ qz metaphorice i psona edom ꝯ idumeos, pphia dirigitur

In 2a pte sōdit rō metaphore: ibi Et quia pplꝰ isrl. In 3a vo ponit notificatio ipi⁹ pphe: ibi Hebrei hūc dicūt. lz q̄dā incipiāt ibi plogū: sz melⁱ⁹ mihi vī: vt in eodē plogo pcedētibus cōtinuetur. Pro visis lre insistamus ⁊ exponēdo subdiuidamus. Ca Iacob pīarcha. i. patrum pnceps: hūit. n. duodeciz filios a quibus tribꝰ. xp̄ⁱ. descēderunt. b Qui ob ruborē cor. sui edom hebrea lingua appel. ē. Lōtra genī xxv. Cū venisset esau lassus ò agro ait: Da mihi de coctōe hac rufa. quia oppido lassus sum. Quāobrem vocatū est nomē ei⁹: edom. Rñdeo, ppter vtrūq; sic appellatus ē. s. pp ruborē pulmenti ⁊ corporis. Sic g̃ pmo assignat nois rō: 2o subdit fratris psecutio cū dicit: Ps memoratū ꝛc. 3o transfertur ad alios psecutōis similitudo: ibi Qua de causa ꝛc.

Incipit plogus in abdiam prophetam.

Iacob patriarcha habuit fratrē esau qui ob ruborē corporis sui edom hebrea lingua appellat⁹ est: qō latine sanguine⁹ dr. Ps memoratū fratrē suū qui isrl nomen acceperat: graui odio commot⁹ intimere conatus est. Qua de cā oēs q pplz isrl .i. filios pīarche iacob predicti esau odiū imitati psecuti sūt: esau ⁊ edom appellati sūt. Et quia pplꝰ isrl dē captiuitate chaldeoꝝ p cyrū regem pſaꝝ nutu dei reuocat⁹ i hierlm: ab alio regno grauit afflict⁹ atq; oppressus: ideō hoc regnū qō more esau pdictū pplz pscūtū ē: p denunciatōem ab die, pphete increpatur: qō ñ dei indignatōe sed sua virtute pōpulū supātuz gloriabatur. Dē quo regno olim p dauid in̄ psl. centesimo trigesimosexto dictū est: Dē morare dñe filioꝝ edō i die hierlm. Hāz reliq̄ lectione cōprehēsa futurum in gentes iudicium ob causas lectione comprehensas: rēgnumq; dei in populo isrl significat. Hebrei hunc dictum esse qui sub rege samarie achab ⁊ impijssima ieçabel pauit centū pphas i spēcubꝰ: q nō curauerūt

minori: ibi Nā reliqua lectōe ꝛc. n In pſl. s. Sup flumina babylonis. o Memorare dñe fi. edom. i. puni eos p eo quod fecerūt. p In die. restitutōis // q Hierlm. quā impediūt dicit glo. vel p In die. quo cuertere volūt q Hierlm. adiuncti babyloniis: filij .n. edō. i. idumei impedimēto fuerunt iudeis redeficantibus hierlz post reditū de babylonia. r Nā fliqua ꝛc. Hic arguit a minori sic: Si in hoc eodem ppha fit cōminatio ꝯ gentes alias que non ita meruerunt sic idumei: multofortiⁿ ptra istos. dicit igitur: r Nāz reliq̄ lectōe. hui⁹ libri s Lōprehensa. ibi: Juxta ē dies dñi sup oēs gētes. t Ob cās. s. qz instar esau filios isrl impugnauerit ⁊ de malis eoꝝ gaudebāt. v Regnumq; dei. vñ in fine istiꝰ libri dr: Et erit domino regnū. q. d. dicta ptēta i ppbia signāt q̄ pena inferet alijs regnis ⁊ isrl erit ſgnū dño. x Hebrei hūc ē ꝛc. Hic notificat ppha multiplr: Primo. n. oñditur q̄s sit cū dr: Hebrei hunc esse ꝛc. 2o oñdit vbi sepult⁹ fuit: ibi Sepulchrū q̄s eius. 3o oñdit meritū doni, pphie: qō habuit: ibi Igit qz centū ppha) ꝛc. 4o oñdit ꝓueniētia noiatōi) q ei cū pauło ꝓgruit: ibi Et sicut Stephan⁹ dicit igit: y Hebrei hunc dicūt. hoc dicit qz vī q traditio hebreoꝝ hoc cō finxerit: qz non vī q posset pauisse, pphas sub achab ⁊ pphasse sub hieroboam. y Pauit cētū. pphas. iij. reg. viij. Abdias timebat dñm deū isrl valde: nā cū interficēt ieçabel, pphas dñi tulit ille cētū. pphas ⁊ absc̄dit eos q̄nq̄genos ⁊ q̄nq̄gēos i spelūc ⁊ pauit eos pane ⁊ aq̄. Si g̃ fuit sub achab quō, pphauit sub hieroboam filio ioas: cōstat aūt q sub eo, pphauerit: qz sub eisdē regib⁹ pphauit sub q̄bus amos fm regłam hiero. quā ponit i fine illius plogi. s. Nō idē ē ordo ꝛc. vbi dr: In quibus aūt tps nō ptertur i titulo sub illis eos regib⁹ pphasse: sub q̄bus ⁊ hi qui añ eos hēnt titulos, pphauerūt. Abdias aūt nō hēt tps determinatū in titulo. Quō autez tantū vixit: ab achab. n. vsq; ad hieroboaz fuerūt. vij. gnātōes. Rñdeo: posset cē q hieroⁿ nō dixit hoc fz suā ſniam: sz fm iudeoꝝ traditōem: sic. ē. expositū ē: ibi Hebrei hūc dicūt ꝛc. Vel pōt dici q sub achab fuit multū iuuenis: sub hieroboā vero senex. Ochoçias. n. filius achab regnauit sup israel duobus annis. q. reg. vlti. g. ⁊ post eū ioza frat⁹ ei⁹. xij. ānis. iij. re. ij. a. postea hieu xxviij. annis. iij. re. x. postea ioachab filius hieu. xvij. annis. iij. reg. xiij. a. post hunc ioas filⁱ⁹ ei⁹. xxj. annis. iij. re. xij. c. pⁿ hūc regnauit hieroboā sic legit i eodē. c. ⁊ sic ab achab vsq; ad hieroboā fuerūt. lxxv. ānī. fuit g iuuenis sub achab ⁊ senex sub hieroboā: ⁊ tūc datū ē

b Qui israel nomē acceperat. Contra genī. xxxij. Nequa quā vocabit nomē tuū iacob sz isrl. Diu aūt añ odio hitus fuerat: sicut pz genī. xxvij. vbi dicit esau: Ueniēt dies luctus patris mei: ⁊ occidā iacob fratrē meū. Rñsio: posset dici q isrl ē genitiui casus ⁊ interptatur vir vidēs deum: ⁊ q frat ipius esau nomen acceperat iacob: quod interptat luctator vel supplantator: ⁊ istud nomē recte est videntiū deū q̄ diui no intuitu impugnant vicia ⁊ supplātant. Uel pōt dici q acceperat in dispositione diuina. Plan⁹ ⁊ verⁱ⁹ vt credo potest dici q ad lr̄am iam isrl vocatus fuerat sicut dicit genī. xxxij. Cū esau venit ei obuiā vt cū inificeret: sed placatus muneribus ⁊ humilitate iacob: sicut hz genī. xxxiij. euz non infecit. c Qua de cā ꝛc. ex eo q dictū est q edom pscutus ē iacob infert q oēs pscutores filioꝝ iacob edom appellati sunt: ex quo relinq̄tur q ꝯ oēs tales ē ppbia. s. ꝯ idumeos vere vel inſpretatiue. d Et qz pplꝰ isrl. Hic pōt rō metaphore: quare. s. in psona edom cōminatur pscutoribus israelis. fit aūt ista cōminatio ppter duo. primum ē pscutio isrl. 2m̄ ē supbia de victoria: que notat ibi: Dō nō dei indignatōe ꝛc. dicit igit: d Et qz pplꝰ isrl. i. due tribus e De captiuitate chaldeoꝝ. de qua legit. iij. reguz .xxv. f Reuocatus. sicut hz. ij. pal. vlti. ⁊. j. esdre. j. // g Ab alio regno. quocūq; s. grecoꝝ vel babylonioꝝ vel idumeoꝝ: h Ꝺō hoc regnū. s. idumee vel aliud q̄cunq; i Persecutū est. amos. j. eo q pscutus sit in gladio fratrē suū k Pōpulū. isrl l Supatū gliabat. ḡsi supasset, p pria virtute non diuina indignatōe. m De quo regno ꝛc. Hic oñdit iusta esse cōminatio ꝯ illos: ⁊ ꝓmo ostēditur hoc p locū ab auctoritate: ibi Memorare ꝛc. 2o p locum a

ei donū ꝓphie. 3 ¶ In specubus vel spelūcis. i origiali tm̄ ē In specub⁹. ⁊ ꝯstat ꝙ alteꝝ supfluit cū idez significēt specus ⁊ spelūca. a ¶ Añ baal. in origiali nō ē Añ sed Baal ibi ē datiui casus. b ¶ Et de septē milibus. .iij. reg. xix. f. Et derelinquā mihi in isrl̄. vij. milia virorū: quoꝝ genua non sunt curuata añ baal. c ¶ Herodes antipatris filius. Nota tres fuisse herodes. p̄mus fuit herodes ascalonita fili⁹ antipatris: qui pueros occidit: de q̄ Matth. ij. Secūdus herodes antipas filius herodis p̄dicti: sb̄ quo passus ē xp̄s: de q̄ Luc. xxiij. Terti⁹ fuit Herodes agrippa fili⁹ aristoboli filij herodis magni: qui iacobū fratrē Johannis intfecit: ⁊ petrū in carcē trusit de quo actu. xij. de p̄mo agit hic: d ¶ Augusti. ab augēdo sic dicti. vñ Isi. etymol. ix. August⁹ iō apud romnnos nomen iperij ē: eo ꝙ oliz augerēt rempub. amplificādo: qd̄ nomē p̄mū senatus octauiano cesari tradidit: vt qꝛ auxerat terras ipso noie ⁊ titulo ꝯsecraret: dū idez octauian⁹ iam cesar ⁊ impator appellaret vel augustus. Itez alibi legitur: ꝙ romani adulātes Augusto mensem qui p̄us sextilis dicebatur a noie Augusti appellauerūt augustū e ¶ Cesaris. sic dicti a Julio cesare p̄mo impatore: vnde Isido⁹. etymol. ix. Cesaꝝ nomē a iulio incepit: q̄ bello ciuili cōmoto p̄mus romanū singularē obtinuit p̄ncipatū. Cesar aūt dictus est ꝙ ceso mortue matris vtero ꝓlatus: eductusq̄ fuerit: vel qꝛ cum cesarie natus sit: a quo imperatores seq̄ntes dicti sunt cesares: eo ꝙ comati essent: q̄. n. ex secto mr̄is vtero extrahebātur cesones vel cesares appellabant. f ¶ Greco noie vocauit sebastē. i. augustā. istā lr̄am hēnt libri correcti. alij habēt sic: Greco noie vocauit augustā. sebaste grece: augusta latine. g ¶ Et sic stephan⁹. de quo act. vj. ⁊. vij. h ¶ Coronā. iuxta sui nois interp̄tatōem. nā stephan⁹ grece corona latine. i ¶ Sic hic d̄ ſui. d̄i cū paulo ⁊c. h⁹ dic: qꝛ apostolus paulus sp̄ in epl̄is suis se ſuū appellauit. q. d. sic paulus gloriari poterat de hoc: ꝙ ſuus dei erat: ⁊ ſuuz dei se dicebat: sic ⁊ iste ſm nois interp̄tatōem gl̄ari poterat: quia fact⁹ ē seruus dei: Abdias. n. seruus domini vel seruiens deo interpretatur.

genu ante baal et de septez milibus erāt quos helias arguitur ignorasse. Sepulchrū quoq̄ ei⁹ vsq̄ hodie cū mauseolo helisei ꝓphete: ⁊ baptiste iohānis in sebasthe veneratōi hētur: q̄ oliz samaria dicebat. Hāc herodes rex antipatris fili⁹ i honore augisti cesar grecō noine vocauit sebasten. Hic igr̄ qui cētum ꝓphas pauēat: accepit gratiam ꝓphalē: ⁊ d̄ duce exercit⁹ fuit dux ecclesie. Tunc in samaria paruū gregē pauerat: nūc in toto orbe xp̄i pascit ecclesias. Et sicut stephan⁹ coronā meruit passiōis: sic hic de seruitutis d̄i cū paulo apl̄o noie gl̄iatur: qꝛ abdias seruus dñi i nostro sonat eloquio.

¶ Explicit ꝓlogus. Incipit argumentum.

Abdias q̄ intp̄retat seruus dñi p̄sōat ꝯ edom sāguineū t̄renūq̄ fratrē: fratri quoq̄ iacob semp̄ emulū hasta p̄cutit spiritali.

¶ Explicit argumentum.

¶ Explicit qualiscunq̄ expositio istius prologi.

¶ Incipit postilla Nicolai de lyra super Abdiam cum additionibus Pauli burgensis.

¶ Incipit abdias ꝓpha. i.

Visio abdie. hec dicit domin⁹ deus ad edom: Auditū audiuim⁹ a dño: et legatū ad gentes misit: Surgite: ⁊ ꝯsurgam⁹ aduersus eum in prelium. Ecce paruulū dedi te in gētibus. Contēptibilis tu es valde. Supbia cordis tui extulit te habitātē in scissuris petrarum exaltātē soliū tuū. Qui dicis i corde tuo Quis d̄trahet me in terrā? Si exaltatus fueris vt aq̄la: ⁊ si inter sidera posueris nidū tuum: inde detrahaz te dicit dñs. Si fures introissent ad te: si latrones p̄ noctē: quō conticuisses? Nōne furati essent sufficiētia sibi? Si vindemiatores itroissent ad te: nūquid saltē racemum reliq̄ssēt tibi? Quomodo scrutati sūt esau? Inuestigauerunt abscondita eius. Vsq̄ ad terminum emiserunt te: omnes viri federis tui illuserunt tibi. Inualuerunt aduersuz te viri

Visio abdie. Secundum doctores hebraicos ⁊ latinos iste abdias fuit dispensator domus achab regis isrl̄: qui cū ieçabel intficeret ꝓphas dñi abscondit ex eis q̄nquagenos: ⁊ q̄nquagēos in spelūc: ⁊ pauit eos .iij. reg. xviij. ⁊ iō meruit a domino spūm ꝓphetie ſm dictum saluatoris: Matth. .x. Qui recipit ꝓphetam in noie ꝓphete mercedem reccipiet ꝓphete. Hic aūt ꝓphat contra idumeos: qui debuissent diligere iudeos: eo ꝙ a duobus fratrib⁹ descēdissent: ⁊ ipsi ecōtrario habuerunt eos odio: ⁊ eorū persecutoribns auxiliū p̄buerunt. Diuiditur ergo eius ꝓphetia in duas ptes: quia p̄mo nunciatur idumeoꝝ vastatio: 2° iudeoꝝ consolatio: ibi In monte. Prima in tres: qꝛ p̄mo denūciatur eoꝝ vastatio ꝓpt̄ culpam superbie: 2° ꝓpter culpā supstitiose scie: ibi Nō est prudētia. 3° ꝓpter culpā fraterne inimicitie: ibi Propter intfectōem. Circa p̄mum dicitur: a ¶ Visio abdie. s. est hec que seq̄t: b ¶ Auditū audiuim⁹ a dño. ego ⁊ alij ꝓphete inspirati ab eo: b ¶ Et legatū ad gentes misit. iste legatus est instinctus diuinus excitās aduersarios idumeoꝝ ad deuastanduz eos ꝓpter peccata eoꝝ: ideo sb̄ditur ꝯfederatio eorum ad hoc agendum cum d̄r: Surgite ⁊ ꝯsurgamus ⁊c. c ¶ Ecce paruulū dedi te. verbū est domini loquētis de futuro p̄ modū p̄teriti ꝓpter certitudinē ꝓphetie sup̄ idumeam venture. d ¶ Superbia cordis tui extulit te. vltra modū virtut̄ tue e ¶ Habitantē in scissuris petraꝝ. i. in locis vbi accessus ē difficilis: in q̄bus nimis ꝯfidis: iō sb̄ditur: f ¶ Qui dicis i corde tuo: q̄s detrahet me in terrā. i. deijciet me a magnitudine mea: ac si nō timeas hoiem nec deum: ideo subditur responsio diuina: Si exaltatus fueris ⁊c. ⁊ sb̄ditur oium bonoꝝ direptio totalis cum dicitur: g ¶ Si fures introissēt ad te. ⁊ patet littera vsq̄ ibi: h ¶ Omnes viri federis tui. i quo ostenditur ꝙ talia passura sit idumea non solum ab inimicis suis: sed etiā ab illis qui p̄us erant amici sui ⁊ sibi

ꝓfederati:qꝫ ē satis grauꝰ:ſm illud ꝑſ.liij. Si inimicꝰ meꝰ maledixiſſet mihi ſuſtinuiſſez vtiqꝫ ꝛē. i Non ē prudentia. Hic ꝓnter denunciat vaſtatio edom ꝓpter ſciam ſupſtitioſam:intendebāt.n. diuinatōibus ⁊ augurijs: iō ſb̄ditur: Nō eſt prudētia in eo:intēdētes.n.talibꝰ frequēter decipiūt: ideo ſb̄dit: k Nūquid nō in die illa .ſ. vaſtatōis idumee l Perdā ſapientes ō idumea.qui ſuis ſuperſtitionibus denunciabāt ei ſecuritatem .q.d.ſic:p effectū ꝓximū m Et timebūt fortes tui a meridie. ab illa.n. parte intrauit exercitꝰ aduerſariorꝫ. n Propter iniſtionē. Hic ꝓnter denūciat vaſtatio ꝓpter crimē inimicitie fraṫne: cū dicit: Propter inter. ⁊ ꝓpter iniqtatē i fratre tuū iacob.eſau.n. ꝑſequebat fratrē ſuū iacob ad mortē: gen. .xxvij. p benedictiōe paterna:⁊ eodem mō idumei ab eſau deſcēdentes perſecuti ſunt populū iſrl̄ a iacob ō ſcendētem: ꝓpter qō noiatur hic iacob. o Operiet te ꝓfuſio.ſupueniēs tibi ex omni parte: p Et peribis in eternū.abſqꝫ regni reparatōe. q In die cū ſtares aduerſus eū.i.pplz iudaicū. r Quādo capiebāt alieni. .i.aſſyrij ꝓmo ⁊ poſtea chaldei. s Et extranei igre. por. eius.in hierlm ⁊ alijs ciuitatib̄. t Et ſup hierlm .i. ſup ꝑdā hierlm t Mittebāt ſortē.vt q̄libet portaret partem ſuā. v Tu qꝫ eras q̄ſi vn̄ ex eis.ciuitates deſtruendo:⁊ bona rapiēdo. x Et nō deſpicies in die fratris tui .i. in die vaſtatōis eius nō deſpicies eū:qz tu eris magis ꝓptibi lis. y In die peregrinatōis eius.i.captiuatōis ad terraz extrancā. z Et nō letaberis.q̄ hēbis occaſionē maiorꝫ triſticie. a Et non magnificabis os tuū.iactādo te q̄ fueris in tēpli ⁊ ciuitatis cōbuſtione:ex quo ꝓtigit maxima iudeorꝫ angustia:lz.n.idumei pluries ſuiſſent ꝯ regnū iuda cū aſſyrijs ⁊ chaldeis vt dictū eſt:tn̄ añ cōbuſtionē ciuitatis ⁊ templi p nabuſardā fuerūt captiuati:vt dicunt expoſitores aliqui:⁊ ſic non fuerunt in illa:ideo ſubdit: b Neqꝫ ingredieris portam.⁊ patet littera. c Et non emitteris ad uerſus exercitū eius.i.ad ꝑſequendū ſedechiā fugientē cum viris bellatoribus. d Neqꝫ ſtabis in exitib̄.ſ.ciuitatī ad interficiendū fugientes. e Et non claudes reliquos.qui nō poterūt effugere de ciuitate. f Qm̄ iuxta ē.i.ppe ⁊ ante dictā vaſtatōem hierlm g Dies dn̄i.i.tps ſue vindicte h Super omnes gētes.ſ.regni idumee. Sed qz Eſaie.xxj. ⁊.xxxiij.⁊.lxij.⁊ hiere.xlix.⁊ eçech.xxxv. vī dicere textus: q̄ idumei fuerūt cū chaldeis in deſtructōe hierlm p chaldeos:ſicut ibidē fuit dictū:⁊ idem ſonat qō hic p̄mittit: Et ſuper hierlm mittebāt ſortē.i.ſuper ꝑdā de bieruſalē vt q̄lqꝫ partē ſuā tolleret:tu quoqꝫ eras q̄ſi vnus ex eis:que diuiſio prede maxime fuit in captione ciuitatis p chaldeos. Aliter exponēda ē littera ab illo loco: x Et nō deſpicies in die fratris tui.i. de vaſtatōe eius facta p chaldeos: ſicut ꝑuer.xvij. dī: Qui in ruina letatur alterī.i. de ruina alterius:non erit ipunitꝰ.q.d.maius m alum eueniet tibi poſt deſtructōem hierlm:⁊ ita ceſſabis deſpicere populum iudaicū. z Et non letaberis. ſupuenient.n. tibi occaſiones triſticie maiorꝫ:morꝫ.n.maiores ōpellunt minores. a Et non magnificabis os tuū vltra te iactādo: q̄ fuiſti in ciuitatis ⁊ templi captione eadē de cā. b Neqꝫ ingredieris portā poſt ciuitatis reedificatōem ꝑ neemiaz. c Et nō emitteris aduerſus exercitum eius. tunc ſicut miſſus fuiſti ante p nabucho. d Neqꝫ ſtabis in exitibus.ſ. bie ruſalē ad iniſticē dum fugientes ō ea ſicut feciſti tpe obſidionis eius p chaldeos: e Et nō claudes reliquos. remanentes in ciuitate ſic tunc feciſti. f Qm̄ iuxta eſt .i. ꝓpe:quia ſtatim poſt deſtructionem hieruſalem fuerunt captiuati idumei. g Dies domini.i.tempus ſue vindicte h Super oēs gentes.ſ.regni idumee: de q̄ bus loquitur ꝓpheta: i Sicut feciſti.ꝑſequendo nequiter filios iude:ita alij perſequent te. k Quomodo.n.bibiſtis ſuper mōtem ſc̄ē.i.laute vixiſtis de bonis acceptis de templo quod erat in monte moria. l Bibent omnes gentes.hauriendo bona tua: m Et abſorbebunt.te:venientes ſuper te tāta poteſtate:q̄ nō poteris reſiſtere. n Et erunt quaſi non ſint.alicuꝰ virtutis gentes tue:iō ſequitur: i Sicut feciſti.perſeqn̄do nequiter filios iude:ſic alij perſequentur te. k Quomodo.n.bibiſtis.ideſt letanter feciſtis k Sup montem ſanctū tuum.ideſt de malo venienti ſupra hierusalem:vbi eſt templum nomini meo dedicatum. l Bibent omnes gentes.hauriendo bona tua ⁊ letando de tua miſeria. m Et abſorbebunt.te totaliter deuorando. n Et erunt quaſi nō ſint.ſ.gentes tue: vnde iſtud refertur ad illud quod ſupra dicit:Dies dn̄i ſuper omnes gentes. o Et in monte. Hic poſt deſtructionez idumeorum nūciat ꝓpheta cōſolatōem iudeorum:⁊ dicunt aliqui expoſitores noſtri:q̄ reſiduum huius ꝓphetie intelligitur ad lr̄am de reditu captiuitatis babylonice. o Et in mōte ſyon erit ſaluatio.quia liberati de captiuitate illuc venerunt:vt habetur.j.eſdre .ij. p Et erit ſanctus.quia ibi reedificatū fuit templum in loco ſancto ſuo. q Et poſſidebit domuſ iacob eos qui ſe poſſederant.quod maxime fuit impletū tempore machabeorum: qui pugnantes viriliter ſuos aduerſarios ſibi ſubiecerunt. r Et erit dom' iacob

pacis tue. Qui comedunt tecū:ponēt inſidias ſubtus te. Non eſt prudētia in eo. Nūqd nō in die illa dicit dn̄s:perdā ſapiētes de idumea ⁊ prudentiā de monte eſau:/Et timebūt fortes tui a meridie:vt intereat vir de mōte eſau. Propt̄ iniſtionē ⁊ ꝓpter iniqtatē i fratrez tuū iacob ōpiet te ꝓfuſio:et peribis in eternū. In die cū ſtares aduerſus eū qūādo capiebāt alieni exercitū eius: et extranei ingrediebantur portas eius:et ſup hierlz mittebāt ſortez: tu quoqz eras quaſi vn̄ ex eis. Et nō deſpicies i die fratris tui: i die peregrinatōis eius. Et nō letaberis ſuper filios iuda in die pditōis eoz: et non magnificabis os tuum in die āguſtie. Neqz ingredieris portā ppli mei in die ruine eoz:neqz deſpicies ⁊ tu in malis eius in die vaſtitatis illius. Et nō emitteris adū ſus exercitū eius in die vaſtitatis illius:neqz ſtabis in exitibus vt interficias eos q fugerint. Et nō claudes reliquos eius in die tribulatōis: quoniā iuxta ē dies dn̄i ſup oēs gētes. Sicut feciſti fiet tibi:retributōem tuā cōuertā i caput tuū. Quō.n. bibiſti ſup montē ſanctum meū:bibent oēs gētes iugiter:⁊ bibēt et abſorbebunt: et erūt q̄ſi nō ſint. Et i mōte ſyon erit ſaluatio: et erit ſanctus. Et poſſidebit domꝰ iacob eos q poſſederāt.

ignis ⁊c. dicūtur hic dom⁹ iacob illi de regno iude: qui redierūt de captiuitate: ⁊ dom⁹ ioseph illi de regno ysrl qui euadētes manus assyrioꝝ postea venerūt ad habitandū in regno iude: ⁊ cū illis de regno iuda captiuati fuerūt: ⁊ cū redeūtibus redierūt. s ¶ Et dom⁹ esau stipla. i. idumea ita facilr destruet ab eis sic stipula ab igne. t ¶ Et hereditabūt hi qui ad austrū sūt. qz tpe mach. dilatauerunt terminos habitationis sue circūquaqz. v ¶ Et transmigratō exercit⁹ huius. i. illi qui de regno iude trāsmigrauert in babylonē hereditabunt: supplex ¶ Dia chananeoꝝ loca. que fuerunt a chananeis possessa anteq̄ filij ysrl ingredierent terrā illam. y ¶ Usqz ad sareptaz. ciuitas est in qua mulier vidua pauit heliā. z ¶ Et trāsmigratio hierlm que est in bosphoro. nomē est loci in regno babylonie fm illam expositōem: ad quē aliqui ò hierlm fuerūt trāslati. a ¶ Et ascendēt saluatores. i. esdras ⁊ neemias vel machabei: vt dicūt aliqui.

b ¶ Et erit dño regnū. i. virtute diuina fiēt ista: cui seruient a captiuitate liberati. In alicꝫbus aūt libris addit in fine: Amē. sed non est in hebreo nec i libris correctis. Ista expositio videt habere aliqua dubia. Primo: quia nō bētur plane de scriptura: q̄ termini iudeoꝝ fuerunt dilatati ita tēporibus p̄dict⁹: ⁊ maxime qz dr hic: Possidebunt regionē samarie: quia samaritani illic missi a rege assyrioꝝ. iiij. reg. xvij. hitauerūt regionē illaz vsqz ad tps Christi: vt pz Joh. iiij. ⁊ in plibus alijs locis ex euāgelio. Itē qō dicit: Et erit dño regnū. vi extorte exponi: qz interruptio regni dauid: quod dr regnū dei in scriptura a doctorib⁹ hebreoꝝ ⁊ latinoꝝ: dr reparanda per xp̄m: ⁊ hoc vident manifeste sonare dicta ꝓphaꝝ. ꝓpter quod ra. sa. ⁊ alij hebrei exponūt totā partē istā de ysolatōe iudeoꝝ p xp̄m: sed in hoc deficiūt q̄ dicūt esse futuꝝ qō iam est impletū. ⁊ iō pōt ista pars exponi de tpe xp̄i cum dicit: Et in mōte syon erit saluatio. qz xp̄s saluator noster ibi pluries p̄dicauit in tēplo: ⁊ plēs infirmos curauit spūaliter ⁊ corpalr. ¶ Et erit sanctus. quia ibi missus fuit spiritus sanct⁹ in signo visibili i die pentb. fm q̄ dicit Piero⁹ in epla ad Paulinū. ¶ Et possidebit domus iacob. i. apli p̄miq̄ credētes qui fuerūt de domo iacob: ⁊ ista possessio non ē per temporale dominiū: sed quia potētes hui⁹ mundi posuerūt colla sua sub iugo fidei. ¶ Et erit domus iacob ignis ⁊c. quia sup eos apparuit spiritus sanct⁹ in specie ignis: actuum. ij. ¶ Et dom⁹ esau. i. gnāl gentiles: ex hoc. n. q̄ esau p̄sequebat iacob: ⁊ descendētes ab eo: scilz idumei p̄sequebant filios ysrl a iacob descēdentes: oēs qui ꝑ plm ysrl p̄secuti sunt cuiusmodi erant gentiles: vocati sunt noie edom: vt dicūt hebrei: ⁊ vlteri⁹ deductū est hoc nomē ad oēs p̄secutores filioꝝ ysrl: ⁊ hoc idē dicit Piero⁹ in p̄mo plogo hui⁹ ꝓphie. Et p hoc q̄ dicūt hic stipla: ⁊ apli ignis: intelligitur eorum conuersio facilis ad fidem. ¶ Et deuorabunt eos. idest corpi christi mystico incorporabūt ⁊ hoc modo dicit actuū. x. Surge petre: occide ⁊ māduca. s. de conuersione Cornelij ⁊ alioꝝ gentilium cuz eo existentium statim futura. Et non erunt reliquie. idest nō remanebit in eis aliquid idolatrie p̄cedentis: sicut dicitur p uer. xij. Aerte impios: ⁊ non erunt. s. amplius impij. manebunt tamen ad pietatem conuersi. ¶ Et hereditabunt ⁊c. actuū. j. dixit iesus discipulis suis: Eritis mihi testes in hierusalem ⁊ in omni iudea ⁊ samaria vsqz ad vltimum terre. quia fidem Christi p̄mo p̄dicauerunt in hierusalem: ⁊ postea i alijs partibus circūquaqz sbmittentes colla gentium fidei: ⁊ fm hoc dicuntur hic aliqui hereditare terras diuersas ad quas iuert: ⁊ exp̄muntur specialiter alique terre ꝓpin que hierlm ⁊ iude: vt mons esau: terra philistijm: samaria ⁊ galaad: ⁊ sarepta sydoniorum: ⁊ per ista loca intelligūtur omnia alia ad que deriuata est per apostolos fides catholica. Sciendum tamen q̄ vbi translatio nostra habz: Usqz ad sareptam. in hebreo habetur: Usqz seraphath. idest vsqz in franciam: vt dicit ra. sa. ⁊ fm hoc exponitur quod dicitur hic: ¶ Et transmigratio exercitus huius. idest collectionis fidelium in iudea existentium: qui erant exercitus fortis contra diabolum ⁊ persecutōem infidelium: quoꝝ aliqui trāsmigrauerunt per varia loca infidelium: qui hic chananei nominātur ꝓcedentes vsqz in franciā. s. sanct⁹ saminianus: qui fuit de. lxx. discipulis vnus: ⁊ conuertit ad fidē ciuitatē senonensez: que tunc erat metropolis in tota francia: ⁊ ciuitas aurea vocabatur: ⁊ post ciuitatis cōuersionem eam domino dedicauit: faciens cruces in ciuitatis muro cum pollice: cui cedebat lapis sicut cera mollis: ⁊ adhuc apparēt i pluribus locis: sicut ego vidi: qui hec scripsi: ⁊ socij sancti saminiani alias ciuitates francie plures ad fidem Christi cōuerterunt: vt ex actis eoꝝ habetur. ¶ Et transmigratio hierusalem que est in bosphoro. in hebreo habetur: In cepharad. idest in hispania: vt dicit ra. sa. quod fuit impletuz per iacobum aplm ⁊ eius discipulos ibi fidem Christi p̄mitus p̄dicantes: ⁊ colla gentium subiugantes: iō subditur: ¶ Possidebit ciuitates austri. licet. n. hispania respectu hierusalez sit in parte occidentali: tamen respectu francie de qua fecerat mentionem imediate magis est ad austrum. ¶ Et ascendent saluatores. idest petrus ⁊ paulus: qui dicuntur saluatores participatiue: eo q̄ sunt p̄cipui apostoli. ¶ In montez syon. idest in eccl̄am: que mons syon dr: cla. ij. ⁊ hebr. xij. vt ibidez dictū est. ¶ Judicare montē esau. i. romā: vt dicit ra. sa. qz apparētes Constantino ⁊ cū arguentes de p̄secutione xp̄ianoꝝ induxerūt eum ad defensionē xp̄ianoꝝ ⁊ edificationem ecclesiaꝝ per romanum imperium. ¶ Et erit dño regnum. qz romam caput mundi dimisit vicario Christi: transferens sedem imperij constantinopoliz. Aliter etiā potest exponi de tempore futuri iudicij: cum dicitur ¶ Et ascendent saluatores. idest apostoli qui erunt iudicis assessores ad perfectam salutem electoꝝ tunc habendā. ¶ In montem syon. quia circa illum locum erit finale iudicium: vt dictū est supra Joelis. iij. ¶ Judicare montem esau. i. condēnare superbiā infidelitatis: q̄ noie edom vel esau designātur vt dictū est. s. ¶ Et erit dño regnum. quia omnia perfecte subjcientur dño nostro iesu Christo: cui est honor ⁊ glia i secula seculoꝝ. Amen. ¶ In. c. j. abdie: vbi dr i postilla: Et ideo potest ista pars exponi de tēpore Christi. Additio.

Et erit domus iacob ignis ⁊ domus ioseph flāma: et dom⁹ esau stipula. Et succendentur in eis: ⁊ deuorabūt eos: ⁊ nō erūt relige dom⁹ esau: qz dominꝰ locutus est. Et hereditabūt hi qui ad austrū sunt mōtē esau: ⁊ q̄ī campestribus philistijm: ⁊ possidebūt regionē ephraim ⁊ r̄gionē samarie. Et bēiamin possidebit galaad: et trāsmigratio exercit⁹ huius filioꝝ ysrl ōia loca chananeoꝝ usqz ad sareptā: et transmigratio hierlm que in bosphoro ē possidebit ciuitates austri. Et ascendēt saluatores in mōtē syon iudicare montem esau: et erit domino regnum.

¶ Explicit abdias ꝓpha.

Prologus

Per idumeā de qua pncipaliʒ in pphia abdie agit fm hebreos intelligit romanū imperiū put i glo. nostra in hoc loco hī: vbi sic dī: Hec omnia iudei de tpore antichristi interptant: quem p xpo recipient: ⁊ quicquid cōtra idumeā dicit ipsi de romano imperio somniant dictū. hec i glo.

Circa quod notāduz q̄ per romanū imperiū intelligunt cōiter romanā eccliam quā dicūt ostruēdā p messiā ab eis inaniter spectatū: quā q̄dez eccle siā romanā asserunt pfiguratā fuisse per quartam bestiam visam a daniele .vij.c. quā pphetat destruēdam p q̄ntum regnū incorruptibile a deo suscitandū: quod falsum est ⁊ erroneū p̄ut in additōe sup daniel̄.c. supradcō fuit sufficienter oñsuz. Similr q̄ asserūt p idumeā intelligi eccliam christianā seu romanā: iprobatū fuit plene. ū. Esa. xxxiij. i additōe: vbi oñsum fuit q̄ in illo loco: sicut in q̄busdā alijs sacre scripture verificat de eis illud psalmiste: Gladius eoz intret in cordе ipsoz. Attente.n. si pſideretur scripture idumea in illo.c. ⁊ in alijs silibus significat ad lr̄am synagogaz iudeoz: que Apod. q̄. synagoga sathane dicit: q̄ p negatōez ⁊ occisionē xpi: ⁊ psecutōem membroz el' facta est vere eccle dei inimica eo modo quo idumea ab esau descēdens fz carnem semp fuit aduersatrix hierlm mali. Ista aūt pſideratō plene ostēdit in additōibus plibatis. ſ. Esa. xxxiij. ⁊ Dañ. .vij. vñ quod i hoc.c. ptinet de idumea pſertim ab illo loco Et in monte syon ⁊c. intelligēdū est de synagoga iudeoz: ⁊ q̄ dī de syon ioseph ⁊ iacob: intelligēdū est de ecclia ⁊ populo christiano: ⁊ iō pcludit in fine: Et erit dño regnū. quia idumea p̄dicta sepata a pſortio fideliuz post passionē: legit Matth. vlti. Data ē mihi ois ptās in celo ⁊ i terra. Itē q̄ dī hic circa finē: Et trālmigratio hierlm que ē in bolsphoro .ſ. in hispania: possidebit ciuitateſ austri. impletum fuit q̄n hispani añ ortū nephande secte machometi possederūt mlt̄as ciuitates in aphrica: vt in chronicis hī. Aphrica aūt est in parte australi terre habitabilis.

Incipit expositio primi plogi in Jonam prophetam.

Sanctum ionam ⁊c. Iste prologus diuiditur in q̄nq; pticulas. In pma pphe pſona notificatur: ibi Sanctū ionā ⁊c. In 2ª ſbditur cā cur ad pphetandū mittit: ibi In cōdēnatōem aūt isrl̄. In 3ª tēpus pphatōis exprimitur: ibi Tpibus q̄s hieroboā. In 4ª queda eū a pphando retrahētia innuuntur: ibi Hic cū pphia illuminate. In 5ª cōparat helisēo: ⁊ cā fuge mōstrat: ibi Hoc illi acciderat ⁊c. Itē i prima pte notificat pſona pphe p tria: pmo per declaratōem originis: 2° p euētum suscitationis: ibi Quē helias. 3° p rōez agnominatōis: ibi Ob hanc cām. Dicit itaq̄: a Sctū ionā. Hic q̄rit quare dī sanct' plus q̄ ceteri pphe: qui oñes sancti fuerunt. Rñsio: ne videatur dānat': qm̄. ſ. vī manda to dñi repugnasse: ⁊ de mia dñi in niniuitas pristat' fuisse. b Mulieris vidue. iij. reg. xvij. dī de helia: Apparuit ei mulier vidua colligēs ligna ⁊c. c Sareptane. a sarepta ciuitate: que sita erat int tyrum ⁊ sidonē. De resuscitatōe filij istius vidue dī. iij. reg. xvij. g. Exaudiuit dñs vocem helie ⁊ reuersa ē aia pueri itra cū ⁊ reuixit. d Nūc. in isto miraculo Cognoui ⁊c. e Ob hanc cām. Hic notificat p agnominatōem: ⁊ primo ipsa agnominatio ponitur: 2° ipsi' pgruentia subiūgit: ibi Et ex eo q̄ vez ⁊c.

Incipit ,plogus in Jonam prophetam.

Sanctum ionā hebrei affirmant filium fuisse mulieris vidue sareptane: que helias ,pphēta mortuū suscitauit: matre postea dicente ad eum: nūnc cognoui quia vir dei es tu: ⁊ verbum dei in ore tuo veritas est. Ob hanc etiā cāz ipsiuz puez sic vocatuz amathi. Amathi.n.i nra lingua veritatē sonat. Et ex eo q̄ verum helias locutus est: ille q̄ suscitatus est: filiº esse dicitur veritatis. Ideo de veritate colōba nascitur: quia ionas colūbam sonat. In cōdēnatōez aūt isrl̄ ionas ad gentē mittitur: q̄ niniuē agēte pniam: illi i malicia p seuerant. Tēporibus quip pe hieroboam regis israel: qui deo relicto cū pplo suo in samaria idolis sacrificabat: ionam ,pphetam fuisse quartus liber regum indicat. Is cūz ,pphetia illumi' Dicit igit: e Ob hanc cām. ſ. q̄ mulier dixerat helie. iij. reg. xvij. .g. Nunc in isto cognoui: q̄ vir dei es tu: ⁊ vbuz dñi in ore tuo verū ē. Dicūt f Ipsum puez. i. ionā g Vocatū amathi ⁊c. littera sat plana est. h In pdemnatōem aūt isrl̄. Hic subditur cā cur ad pphetandū mittit .ſ. impnia isrl̄ penitentibus niniuitis: Jone. iij. Crediderūt viri niniuite dño ⁊ pdicauerūt ieiuniū: ⁊ vestiti sunt saccis a maiore vsq̄ ad minorē: ⁊ hoc est q̄ dicit hic: i Q̄ niniue agēte pniaz ⁊c sicut dicit Hiero° i li. de locis: Niniue est vrbs assyriorū: quā edificauit Assur egrediēs de terra sēnaar. ⁊ de ista loquit hic. Est aūt ⁊ alia vsq̄ hodie ciuitas iudeorum noie niniue in angulo arabie: quā nūc corrupte niniuen vocant. k Temporib° quippe hieroboā. de q̄ dī. iij. re. xiij. f. Regnauit hieroboā filius ioas regi isrl̄ in samaria quadraginta ⁊ vno āno. ⁊ seqtur: Ipe restituit terminos isrl̄ ab introitu emath vsq̄ ad mare solitudinis iuxta sermonē dñi dei isrl̄: quē locut' est p seruum suū ionā filiū amathi. Et ex hoc pz q̄ mlt̄i senex erat quādo hec facta sunt. l Is cum ,pphia ⁊c. Hic ponunt quedā que cū retrahebāt ne pdicaret niniuitis: que tamē retrahere non debebāt: duo aūt retrahebant eum. Primū est q̄ cū puideret niniuitas p pniaz reuersuros nolebat eis pdicare: ne falsum pdicasse postea videret: ⁊ hoc est quod dī hic: Is cū ,pphia illuminate ⁊c. Scōm erat q̄ sniaz ō niniuitas ,platā reuocari nolebat ipam tamē reuocādā puidebat: ⁊ hoc est quod dicitur hic: Nam sicut deus ad abraā ⁊c. sed in vtroq; errabat quod notat cū dī: Diuine dispēsatōis ignar' ⁊c. Dicit igitur: Is cum ,pphia illuminante ⁊c. Contra sup illud .xxxviij. Esa. Dispone domui tue. dicit glo. Legerat ionas in codē libro: q̄ niniuitaz nequitia fm hoc q̄ agebant die quadragesimo cōpleda erat: ⁊ ita ciuitas eoz destruenda: sed illud non legerat: q̄ per sui cōminatōez acturi essent pniam: ⁊ ita miam consecuturi. Preterea .ſ. dicitur: Diuine dispensatōis ignarus. Respōsio: aliq̄ dicunt: q̄ legerat in speculo eternitatis eorum couersionem: sicut hic dicitur: et q̄ essent miam pſecuturi: sed modū conuersionis non legerat. ſ. q̄ per suam cōminationem deberent conuerti: sed p hoc non posset responderi ad 2ᵐ: ,pter hoc dicendum q̄ ablatiuus absolut' non importat hic cālitatem: sed cōcomitantiā: vt sit sēsus: Dum illuminaretur ,pphetia ad videndum subuersionem corpoalem: supple vidit spūalem ꝙuersionem: non spiritu ,pphetico: sed credulitate quadā: fm hoc exponitur littera sic: l Is. idest ionas m Cum p'

phetia illuminante. ad denunciandū interitū ciuitatis idest cum illuminante luce cognitionis prophetice: q̄ deberet denunciare interitū ciuitatis o ¶ Videret. i. crederet n ¶ Peccatores ciuitatis misericordiam consecuturos. quia sciuit deū misericordē: vnde ione. iiij. Scio quia tu deus clemens ⁊ miseri cors es patiens ⁊ multe miserationis: ⁊ ignoscēs super malicia. ¶ p Ire nolebat. ergo inobediens erat: ergo peccabat. Responsio: dicūt aliqui q̄ sic ē: vñ postmodū grauiter punitus est ⁊ penituit ⁊ confessus est peccatum suū Jone. j. Scio qm̄ ppter me hec tempestas grādis ē super vos. Vel pōt dici q̄ ñ erat recusatō p̄cepti sed excusatio: sic Moyses excusat se: exo. iiij. dicēs: Obsecro domine non sum eloquēs ⁊c. q ¶ Nam sicut deus. Hic tangitur scōm: ppter quod nolebat eis p̄dicare: sed fm hoc videtur inuidus fuisse. Respōdeo: non dicit: volebat non reuocari: sed nolebat reuocari: ita q̄ nec hoc nec eius oppositum volebat: sed fm hoc nulla esset ratio: Propter hoc pōt dici q̄ non sequitur sed volebat q̄ non dimitteretur: q̄ inuidus esset vel iniquus: quia hoc volebat non quia de malo eorum gaudebat: sed quia de malo populi sui dolebat: sciebat .n. eorum conuersionem in condemnatōem fore iudeorum: vnde glo. Nouerat ppheta reuelante spiritu: q̄ penitentia gentium ruina esset iudeorum: ⁊ ideo amator patrie non tam inuidet niniue q̄ cupit populum suum non perire. inde etiam q̄ si vidisset in speculo eorum conuersionem teneretur conformare voluntatem suam voluntati diuine. Sed adhuc ex verbo glo. s. Reuelante spiritu ⁊c. videtur q̄ eorum conuersionem viderat reuelatiōe pphetica. Respondeo q̄ nequaq̄: sed hoc solum q̄ horum penitentia si contingeret iudeorum ruina esset.

r ¶ Locutus est. gen. xvij. s ¶ Diuine dispensationis ignarus. Dic ostenditur: q̄ in duobus errabat. s. ppter ignorantiam duorum: Primo quia deum ignorabat magis diligere salutem q̄ mortem: Ezech. xviij. g. Nolo mortem morientis: sed vt conuertatur ⁊ viuat. Secundo quia ignorabat eius p̄sentiam ⁊ potentiam esse vniuersalē: ibi Ideo a conspectu dei. Primo ergo ostēditur ignorantia: secūdo modus ignorandi ostenditur ibi hoc illi acciderat. Dicit igitur: s ¶ Diuine dispensationis ignarus. Sed contra: dictum est supra: q̄ quia hoc sciebat quadam presumptione: ppter hoc recusabat p̄dicare. Respondeo: ignarus per illuminationem pphetie: ⁊ hoc probat secunda pars que sequitur:

t ¶ Hoc illi acciderat ⁊c. in qua ostenditur q̄ loquitur de ignorantia: que est per carentiam spiritus pphetalis Heliseus. n. sciebat illam mulierem de qua agitur. iiij. regum. i. ij. esse in amaritudie anime per signa que videbat ⁊ nesciebat spiritu pphetico: ⁊ sīlr hic sciebat deus prestiturum indulgentiam habens signum q̄ ad predicanduz mittebatur: sed nesciebat pphetica illuminatione. Precedentes obiectiones satis possemus euadere temperando expositionē littere vt dicatur:

nante p̄ccatores ciuitatis niniue dei misericordiā consecuturos ūidēt: ne falsa p̄dicare videret: ad denūciādum interitū eiusdem ciuitati irē nolebat. Nām sicut deus ad abraam de impietate sodomoz ⁊ gomorreorū locū est: clamor sodomoz ⁊ gomorreoz peruenit ad me. Ita ⁊ de niniue dicitur: eo q̄ ascenderit clamor malicie eius ad deum Et q̄ sīnia dei de sodomis facta: minime reuocata est: ita ⁊ ionas aduersum niniuē platam sententiaz reuocari nolebat: diuinē dispensationis ignarus: q̄ salutez hominū ad se conuertentium magis vult q̄z interitū. Hoc illi acciderat q̄ō ⁊ facto heliseo: qui filium sunamitidis mulieris mortuum ignorauit. Ideō a p̄spectu dī fugere se ionas putabat humanuz aliquid passus: dicente dauid: Quo ibo a spiritu tuo: ⁊ a facie tua q̄ fugiaz: ¶ Explicit, plog⁹.

¶ Incipit argumentum.

Ionas columba pulcherrima: naufragio suo passionem domini p̄figurans: mundū ad pniaz reuocat: ⁊ sub noie niniue salutem gentib⁹ denunciat.

¶ Explicit argumentuz.

Ire nolebat. idest q̄i nolens ire erat: ⁊ simi liter Reuocari nolebat. idest quasi nolēs q̄ reuocaretur: ⁊ simi liter Diuine dispensatiōis ignarus. idest quasi diuinam ignoraret dispensationem ⁊ omnia tunc respiciunt signa exteriora: fm que iudicamus. j. reg. xvj. b. Homo videt ea que patent: dominus autem intuetur cor. Et istam expositōem videtur vel le littera sequens. s. q̄ si humanum aliquid passus ⁊c. v ¶ Jō a conspectu domini. secundum primam expositōez hic notatur secunda ignorantia: que fuit specialiter cā fuge. Et nota q̄ bene dī humanū aliquid passus: talis. n. error incrat ei a nā corrupta: vt crederet q̄ quia exibat terrā in qua deus colebat: a p̄cepto absolueret: dicit. n. Aug⁹: Approbare falsa p vel cōuerso: non est natura hois instituti: sed pena dānati Et nota q̄ dicitur q̄ ionas postq̄ p̄dicauit niniuitis p̄fusus pre verecūdia latenē ingressus ē terrā suā: ⁊ assūpta matre latenter egressus: ānis. vij. exulauit nolens redire pre verecundia: tandē mortua matre redīt.

¶ Incipit expositio prologi secundi in Jonam.

Ionas colūba ⁊c. In hoc 2⁹ plogo pcedit hoc mō: p̄mo. n. notificat psona pphe: 2⁹ ondit series siue histozia pphie: ibi Ad gentiū p̄coniū. 3⁹ determinatur locus sepulture pphete: ibi Cuius sepulchz. Itē in p̄ma pte notificatur a tribus: a nois interp̄tatōe: cuz dī: Jonas colūba ⁊c. a cognatione cuz dī: Filius amathi. a loco vnde erat cum dī: Qui fuit de geth. quid aūt significet geth exp̄mit Hiero⁹ dicēs in originali: Geth in 2⁹ sephori miliario q̄ hodie appellatur diocesarea euntib⁹ tyberiadem haud grādis est viculus. vbi ⁊ sepulchz ei⁹ ondit̄: quanq̄ alij inxta diapolim. i. liddam ⁊ eū natum ⁊ p̄ditū velint nō itelligēs hoc qō addit: ophir ad destructōez aliaz vbiū geth ptinē q̄ iuxta cleucheropoliz siue diapoliz hodie demōstrāt. Itē i 2⁹ pte in q̄ tāgit series siue histozia pphie p̄mo tāgit missio pphe ad p̄dicādū niniuitis: ibi Ad gētiū p̄coniū mittit. 2⁹ fuga pphe iniūctū officiū exeq̄ ꝓtēnētis: ibi Missus ꝓtēnit ⁊c. 3⁹ seq̄tur ad exeq̄ndū cōpulsio: ibi Ꝓpt̄ quē piclitat nauis ⁊c. 4⁹ ibiūgit iiūcti executō: ibi Reiect⁹ p̄dicauit. 5⁹ ondit exeq̄ntis affect⁹ siue affectio: ibi Gz ꝓtristat ⁊c. g̃ iniquus fuit. Rñsio: añcedēs ponit p ꝓñti. i. p excecatōe iudeoz: quaz itellexit ꝓsecq̄ ex gētiū ꝓuersiōe ¶ Inuidet. g̃ iuidus fuit. Rñ⁹ añs ponit p ꝓñti. i. sustinet doloris passionē q̄ ad inuidiā solet ꝓsecq̄. Sephori. oppidū fuit vñ fuit oriūda Anna mat beate vginis ¶ Tyberiadē. ciuitas fuit i iudea i honorē Tyberij cesaris ꝓdita. ¶ Explicit q̄liscūq; expō istu⁹ plogi.

Postilla sup pphiaz Jone cū additōibus incipit. I.

Factū est. Hic incipit ionas ppheta: ꝛ diuidit in duas ptes: q: ꝑmo onditur eius inobediētia: ꝛ 2a pnia: sequēti .c. Prima in tres q: ꝑmo describit ione rebellio: 2o rebellantis ꝓpre hēlio ibi Dns aūt. 3o cōprehensi punitio: ibi Et dixerūt. Circa ꝑmuz dī: a Et factū est verbū domini ad ionā. q. pphauit tpe hieroboam regis ysrl: vt hētur. iij. regū. xiij. b Filiū amathi. dicit aliq̄ q nomen ꝑ priū ē patris ipsius: sed hoc nō vī vez: qz fm oēs doctores hebraicos ꝛ latinos iste ionas fuit filius mulieris vidue: quē suscitauit helias .iij. regū .xvij. illa aūt nō fuit de populo ysrl: sed gētilis: vt ꝑz per verba saluatoris: Luc. iiij. Multe vidue erāt in diebꝰ helie in ysrl: ꝛ ad nullā illaz missus est helias nē. ꝛ p ꝓsequens eꝰ maritus fuerat gentilis. Talibus aūt nō dabat tunc spūs pphie: ꝛ tñ oportēt hoc dicere si fuit pater ione: fm regulā doctorū hebreoz ꝛ catholicoz. s. q. q̄ in ꝓncipio alicuꝰ pphie exꝑmitur nomē patris intelligit fuisse pphetā sicut ꝛ filius: ꝛ ideo dicēdū q. amathi ē hic nomen appellatiuū: ꝛ sonat veritatē in latino: Resuscitato. n. filio dicte vidue dixit ipa helie: Nunc i isto cognoui q̄m vir dei es tu: ꝛ verbū dñi in ore tuo verū est. Et ob hoc puer suscitat' extūc vocat' est filius amathi. i. vitatis. ꝛ hoc idē dicit Hiero. in plogo: sicut aliquis dicit filius mortis: quia fecit aliq̄d dignū morte. ij. re. .xij. c Surge ꝛ vade in niniuē. que erat ciuitas lōge posita: d Et ꝓdica in ea. eius subuersionē. e Q: ascendit eius malicia coꝝ me. i. malicia hitātiū meruit q subuertatur. f Et surrexit ionas: vt fugēt in tharsis. ciuitas est cilicie: de qua paulus fuit oriūdus: act. xxj. g Et descendit in ioppē. port' est in iudea sup mare mediterraneum.

h Et ōdit naulū eiꝰ. i. ꝓciū nauis ꝑ sua deportatōe. Hic occurrūt duo dubia. Primū quare volebat fugē: ad cuius intellectū sciendū q duplex ē pphia q̄tum spectat ad pposituꝫ: vna que dr pphia ꝓdestinatōis. s. q̄n aliq̄d revelat futurū eo modo quo ē i dina ꝓordinatōe: ꝛ illud semp implet: hoc mō revelauit dns samueli deiectōem saulis. j. re. xv. pp q̄ dixit samuel: Porro triūphator in ysrl nō parcet: ꝛ penitudine nō flectetur: neq; n. hō ē vt agat pniam. Alia ē pphetia cōminatōis. s. q̄n aliq̄ punitio revelat futura ꝑ put ē i cāis scōis fm eaz dispositōem: ꝛ fm hoc Esaias de mādato dī dixit Ezechie. iij. regū. xx. Precipe domui tue: morieris. n. tu ꝛ nō viues. Talis. n. erat infirmitas: q fm nām nō poterat euadere mortē: ꝛ hec non sp impletur: ordinauerat. n. de' eū sanare miraculose ꝑ preces ꝛ lachrymas. Itē sciendū q spūs diuinus ꝑ vult tāgit cozda, pphaz. s. minus pfecte vel pfectꝰ: sicut Esaie fuit revelata mors Ezechie futura fm cursū nāe: iō dixit: Morieris tu ꝛ nō viues. postea vero eius sanatio miraculosa: sicut ibidē scōditur: Reuertē dic Ezechie nē. Audiui oratiōem tuā ꝛ vidi lachrymā: ꝛ ecce sanaui te. Prophia aūt ista de subuersione niniue fuit tm cōminatōis: q: tūc non fuit impleta, ꝓꝑ pniam niniuitaz: verūtamē hoc non fuit revelatū ione a ꝓncipio: ꝫ solum q denūciaret niniue subuersionem. Jonas vo ꝓsiderans diuine mie magnitudinē: ꝛ ex altera parte ꝓfecturas q niniuite peniterēt ad eꝰ denūciatōem: timuit ne pphia sua nō ipleret: ꝛ sic falsus ꝓpha diceret: ꝓpter q̄ voluit mandatū dñi declinare. Et hoc est quod dic .j.c.iij. Propterh occupauit vt fugerē in tharsis: scio. n. q tu deus clemens ꝛ miseri cors es nē. Sed ꝫ hoc possz dici q ionas poterat nūciare destructōez niniue ꝓditiōaliter. s. si nō peniterēt: ꝛ sic nō posset vocari falsus ꝓpha: ꝓꝑ q̄ hec ratio fuge vī nulla. Ad q̄ dicendū q ionas ꝓpha sciebat q. platio vbi prophetici magis seq̄

Incipit Jonas ꝓpheta: Capitulum .I.

Factū ē verbū domini ad ionam filiū amathi dicēs: Surge: ꝛ vade in niniuē ciuitatē grādē ꝛ ꝓdica in ea: q̄ ascendit malicia eiꝰ coraꝫ me. Et surrexit ionas: vt fugerz i tharsis a facie dñi. Et descendit ioppen: ꝛ inuenit nauē euntem i tharsis. Et dedit naulū eius ꝛ descēdit in eam vt iret cum eis in tharsis a facie domini. Dominus autem misit ventum magnuz in mare: ꝛ facta est tempestas magna in mari: ꝛ nauis periclitabatur cōteri. Et timuerūt nautes: et clamauerūt viri ad deum suum: ꝛ miserūt vasa que erant in nauī i mare: vt alleuiaretur ab eis. Et ionas descendit ad interiora nauis: et dormiebat sopore graui. Et accessit ad eū gubnator: ꝛ dixit ei: Quid tu sopor dormis?

tur formam diuine voluntatis q̄ humane: sicut patet Nume. xxiij. de balaam: qui volebat maledicere populo israel: ꝛ ecōtrario benedicebat. Jonas aūt sciebat circa hoc diuinam volūtatem. s. q. subuersio niniue nunciaretur absolute: ꝛ ideo interponere conditōem non erat potestatis sue. Secūdum dubiuz est quomodo voluit fugere a facie domini: quem sciebat vbiq; ꝓsentem Ad quod dicendum q licet sciret deum esse ꝓsentem vbiq; per essentiam ꝛ potētiam: sciebat tamen cuz hoc ipm esse specialiter in aliquo loco ꝛ non in alio ad aliquem effectum determinatū: sicut quantum ad missionem spiritussancti in signo visibili fuit in domo in qua erant discipuli congregati: fm q dicitur actuū. ij. Et repleuit totam domū vbi erant sedentes: ꝛ non alia loca. Tempore vero ione spiritus pphetie non dabatur in terra gentilium: sed tantum iudeorum: nec valet cōtra hoc: q ezechiel ꝛ daniel, pphetauerunt in chaldaica captiuitate: quia hoc fuit longe post ione tempora: ꝛ iō estimauit q si esset extra terram ysrl: non fieret sibi mādatum diuinū de, pphetica nunciatione: sicut dicitur. j. regum. x. de saule: q existens cū prophetis ꝓphetabat: ꝛ non alibi: licet hoc deus possit vbiq; facere: ꝛ ideo ionas voluit extra terram israel fugere: hoc etiam a deo permissum est fieri: vt fugiens naufragium pateretur ꝛ a pisce deglutiretur: in quo triduum sepulture Christi prefiguraretur: quod dicitur Matth. xij. Sicut fuit ionas in ventre ceti tribus diebus ꝛ tribus noctibus: sic erit filius hominis in corde terre. i Dominus autem. Hic consequenter describitur rebellantis deprehēsio: scilz per tempestatez a deo missaz in mare: per quā coactus fuit suam inobedicatiam confiteri: ꝛ patet littera. k Et clamauerunt viri ad deum suum. idest quilibet eorum ad deum quem colebat. Dicit enim ra. Sala. q. ibi erant homines de varijs gentibus ꝛ diuersorum rituum. l Et ionas descendit ad interiora nauis. horrens videre maris tempestatem: ꝛ maxime quia sciuit eam propter se exortam. m Et dormiebat sopore graui. absorptus pre tristitia eventus: sicut apostoli i passiōe Christi: Luce tregesimosecūdo.

a Et dixit vir ad collegã suũ. i. viri existentes ĩ mari hoc inter se dixerũt: b Venite ⁊ mittam⁹ sortes. dicãũt ra. sa. q videbãt alias naues ab eis distantes, pspere nauigare: ita q tẽpestas erat solũ circa nauẽ illam: ⁊ h⁹ videt ex eo qõ dr. j. Et remigabant viri vt reuerterent ad aridã ⁊ nõ valebãt: quia mare ibat ⁊ intumescebat sup eos. ex q̃ videt q fluct⁹ maris ꝓueniebãt ad eos ad quãcunq; partẽ se verterent ⁊ ex hoc ꝓcepert q illa tempestas erat exorta ꝓpter malefciũ alicuius existentis in naui ⁊ iõ miserunt sortes ad inueniẽdũ ipm. Qualr aũt licitũ sit vti sortibus ⁊ ãlr non: dictum fuit diffuse Numer. xxiij. Põt tn hic aliq̃d breuiter ꝑpeti: circa quod sciẽdum q duplex ẽ sors: quedã diuisoria: vt qñ ad aliq̃d diuidendũ mittunt sortes: vt p hoc determietur quis quã partẽ accipiat cõmittẽdo totũ euẽtũ fortune: qõ nullũ ẽ pctm̃. Alia ꝓsultoria q̃ per sortes ꝓsulit quid sit agendus vel dimittendũ: ⁊ sic si expectetur ostẽsio p sortes a demone illicitũ est: si mlr si a corpore celesti cuius effectus ad hoc non se extẽdit: ⁊ iõ nõ caret occulto pacto demonũ. Si aũt expectetur a deo ⁊ sanctis ãgelis nullũ ẽ peccatũ nisi in casu vt cũ hoc fit sine necessitate: q; tũc ad dei tẽtatõem ptinet: vel si in necessitate debita dei reuerẽtia omittatur: ꝓpter quod ꝓmissa ozõne apli miserũt sortes in electione mathie: vel si electões ecclastice que instinctu spũsti cti debẽt fieri fortune sortiũ cõmittãtur. Ratões ⁊ auctoritates omitto: q; posite sunt loco supradicto. Istos tamen non opz hic excusare de peccato: quia sicut dictũ est erant ibi diuersi homines diuersos deos colentes: ⁊ iõ videt q miserunt sortes fm modũ gentiliuz qui vtunt superstitiosis. Deus tn̄ qui elicit bona de malis: sic sortes tẽperauit: q; ionas deprehensus fuit: ⁊ confiteri peccatum suũ cõpulsus fuit: fm q; dr. puer. xvj. Sortes mittunt in sinũ: sed a dño tẽperant. iõ sequit: c Et dixerant ad eum: indica nobis nẽ. ⁊ fecerunt sibi quattuor qõnes dicentes: d Quod est opus tuum. q; ex opere malo homo ẽ puniẽdus. e Que terra tua. q; pp malicia terre aliquis aliquãdo punit. f Et quo vadis. quia alios puniendus ẽ qui vadit ad locũ malum seu phibitum. Et ad istã qõem rndit se fugẽ in tharsis vt declinaret dñi ꝓceptum: vt habet. j. Cognouerũt. n. viri: q; a facie domini fugeret: vt indicauerat eis. Iz hic tacetur: g Vel ex quo populo. quia aliquãdo filius punit ꝓ malo parentũ. h Et dixit ad eos: Hebreus ego sum. hoc. n. nomen ẽ cõe omnibus descendẽtibus a iacob ꝓiarcha. i Et timuerunt viri. ꝓpter offensã dei ione quẽ cõfitebatur dominum maris ⁊ terre. k Et dixerunt. Hic consequenter ponitur ione deprehensi punitõ ꝺ qua ꝓmo queritur Quid faciemus tibi ⁊ẽ. ⁊ subditur respõsio: l Tollite me ⁊ mittite in mare. magis enĩz voluit solus mori q̃ q; cũ eo alq̃ morerẽtur occasione sui: volẽs etiã ꝓ morte placare offensã dei m Et remigabant viri. tentantes si possent euadere sine eius morte. n Et clamauerũt ad dñm. ne imputaret eis mors ione: o Quia tu domine sicut voluisti fecisti. experientia enim tempestatis iaz cognoscebant ptãtes dei quẽ ionas colebat p Et stetit mare a feruore suo. ex quo mãifeste apparuit ipsius ione trãsgressio: mandatũ domini declinando. q Et timuerũt viri ⁊ẽ. ex signis visis fuerunt cõuersi ad colẽdũ verũ deũ: qui hz super oẽz creaturã dñiuz: ⁊ hoc bonũ elicuit de⁹ de malo ione. Dicit aũt Aug⁹ in ench. q; de⁹ adeo ẽ oipotẽs ⁊ bon⁹ q; non sineret mala fieri: nisi ex eis maiora bona eliceret. Jn. c. j. ione vbi pz i postil. Et tn̄ oportẽt h⁹ dicẽ si fuit pz ione. Additio.

Et dictũ fuit. ũ. hiere. j. c. in additõe: ⁊ in alijs additõibus nõ ẽ regla apud hebreos: q; qñ exprmit i ꝓncipio alic⁹ ꝑsõe nomẽ ꝑis itelligit̃ patr fuisse ꝓpheta sicut ⁊ filꝰ: iz est dictũ vni⁹ rabbi: qõ nõ hz aliquã ꝓbabilitatẽ: nec auctoritatis tn̄. vñ nõ est necesse dicere q; amathi ẽ nomẽ appellatiuũ. Caplm. II.

Et ꝓparauit. Hic cõsequẽter oñdit ipsi⁹ ione pnia: ⁊ hoc ex duob⁹: ꝓmo ex el⁹ozõe: 2º ex mãdati dñi ꝑsecutõe. c. seq̃nti. Pria i tres: q; ꝓmo ponit ozãtis locus: scõo ozationis modus: ibi Et orauit. 3º exitus. ibi Et dixit. Circa ꝓmum dicit: a Et ꝓparauit dominus piscem grandẽ. quia ei obedit omnis creatura ad nutum.

b Et erat ionas in ventre piscis tribus diebus ⁊ tribus noctibus. nec est mirum si tã diu ibi vixit: quia fuit hoc diuina virtute: qui põt vbi vult ⁊ quomodo vult saluare.

c Et orauit. Hic consequenter describitur orationis modus: cum subditur: Clamaui ad dominum de tribulatione mea. erat quidem valde horridum sic deglutiri: ⁊ in ventre piscis detineri: d Et exaudiuit me. ionas enim adhuc existens in ventre piscis cognouit diuinitus se exituz.

Surge inuoca deum tuũ si forte recogitet de⁹ de nobis ⁊ nõ pereamꝰ. Et dixit ad eũ nauclerus: Quid tibi tu dormis? surge et inuoca deum tuum: forsitan recogitet deus de nobis ut non pereamus. Et dixerunt alter ad alterum: Venite et mittamus sortes: et sciamus cuius gratia hoc malum sit nobis. Et miserunt sortes et cecidit sors super Ionam. Et dixerunt ad eum: Indica nobis cuius causa hoc malum sit nobis. Quod opus tuum: quae terra tua: et quo vadis: quae quidem gens et ex quo populo es tu? Et dixit ad eos: Hebreus ego sum: et dominum deum caeli ego timeo: qui fecit mare et aridam. Et timuerunt viri timore magno: et dixerunt ad eum: Quid hoc fecisti? Cognouerunt enim viri quod a facie domini fugeret: quia indicauerat eis. Et dixerunt ad eum: Quid faciemus tibi: et cessabit mare a nobis. Mare enim ibat et intumescebat. Et dixit ad eos: Tollite me et mittite in mare et cessabit mare a vobis. Scio enim ego quia propter me tempestas haec grandis venit super vos. Et remigabant viri ut reuerterentur ad aridam: et non valebant: quia mare ibat et intumescebat super eos. Et clamauerunt ad dominum et dixerunt: Quaesumus domine ne pereamus in anima viri istius: et ne des super nos sanguinem innocentem: quia tu domine sicut voluisti fecisti. Et tulerunt Ionam et miserunt in mare: et stetit mare a feruore suo. Et timuerunt viri timore magno dominum et immolauerunt hostias domino: et vouerunt vota. Caplm. II.

Et parauit dñs piscem grandem: vt deglutiret ionã. Et erãt ionas in ventre piscis tribus diebus ⁊ tribus noctibus. Et orauit ionas ad dñm deum suum de ventre piscis. Et dixit: Clamaui de tribulatione mea ad dñm: et exaudiuit me.

Et parauit autem dominus piscem grandem ut deglutiret Ionam. Et erat Ionas in ventre piscis tribus diebus et tribus noctibus. Et orauit Ionas ad dominum deum suum de ventre piscis. Et dixit: Clamaui de tribulatione mea ad dominum: et exaudiuit me.

f De ventre inferi.i.de ventre piscis:qui dicit infernus metaphorice:qz valde horridū erat ibi cē. g Prodiecisti me in pfundū ꝛc.qz pisces tā magni hitant in pfundo maris: nō.n.possūt natare ppe littus. h Oēs gurgites tui ꝛ fluctꝰ tui sup me trāsierūt.trāsibāt sup piscē:ꝛ p ꝓns sup ionā in eo inclusū.ceta patent ex dictis vsqz ibi: i Ad extrema mōtiū descēdi.sicut.n.dictū est:tales pisces habitāt in pfundo maris qō miliū distat a mōtibus in littore maris existētibus. k Terre vectes cōcluserunt me in eternū.i ita sum pclusus in littora maris qz in eternū non potero exire nisi tua virtute:iō subdit:Et subleuabis ꝛc. l Cū angustiaret i me anima mea.desperās oi virtute humana. m Domini recordatus sum.a quo solo expecto remediū. n Qui custodiūt vanitates.in eis pseuerantes o Frustra miseri.suā derelinquūt. .i.reddūt se indignos dīna mia p vanitatibus suis sequēdis:q nullę sūt momēti. p Ego aūt in voce laudis imolabo tibi. .s.cor meū p verā cōtritōem ꝛ pniam. q Quecunqz voui reddā.boues.n.i magna necessitate exīntes solēt emittē vota domino:ꝛ sic fecit ionas in ventre piscis existēs. r Et dixit. Hic cōsequēter ponit ipsius ione exitus:cū dicitur:Et dixit dñs pisci.dei dicere est suū facere:fecit.n.piscem ionaz cuomere in aridā terrā:hoc.n.nō potuisset facere sine dei spāli operatōe qz,ppter sui magnitudinē nō potuisset tantū aride natando appropinquare. In caplo.ü.vbi dī in postilla:Qui custodiūt vanitates. Additio.

Dē vētre inferi clamaui: ꝛ exaudisti vocē meā.Et proiecisti me in pfundū in corde maris ꝛ flumen circūdedit me.Omnes gurgites tui ꝛ fluctꝰ tui super me trāsierūt. Et ego dixi: Abiectꝰ sum a pspectu oculoꝝ tuoꝝ. Verūtamē rursus videbo templū scm tuū.Circūdederūt me aque vsqz ad aiaz:abyssus vallauit me:pelagꝰ operuit caput meuz.Ad extrema mōtiuz descēdi:terrē vectes pcluserūt me i eternum: ꝛ subleuabis de corruptione vitā meā dñe deꝰ meus. Cū ãgustiaret in me ania mea:dñi recordatꝰ sum vt veniat ad te oro mea ad tēplū sāctū tuū. Qui custodiūt vanitates:frustrā misi cordiā suā dereliquūt.Egō aūt i voce laudis imolabo tibi:quecūqz voui reddā,p salute mea dño . Et dixit dñs pisci: Et euomuit ionā in aridam. .iii.

Littera hebraica sic se habet i hoc loco : Qui custodiūt vanitates inuanū miam suā derelinquūt. ꝛ ē sensus:q illi q custodiebāt vanitates falsoꝝ deoꝝ vouentes eis i tribulatōibus suis aliqua opera mie facē tales vouētes miam suā derelinquūt:qz illi dij nō pnt eos iuuare:sed q vouet deo vero opz q reddat vota sua:eo q ē adiutor in tribulatōibus:ꝛ iō subdit:Ego aūt in voce laudis imolabo tibi quecūqz voui reddam ꝛc. Caplm.iii.

Et factū ē.Oīa ione pnia ex eius ore:hic pñter idem oīditur ex mandati dei prompta executōe: ꝛ diuidit in duas ptes:qz pmo ponitur hec executio:2° ione sequēs afflictio:sequnti.c. Prima in tres : qz pmo ponit pdicatio ione:2° puersio niniue:ibi Et crediderūt. 3° pdescensio miseratōis diuine:ibi Et vidit.Circa pmū pmit titur mandati diuini reiteratio:cū dicit:Et factū est verbū dñi ad ionā secdo ꝛc. 2° subdit huius mādati executio: cū dī:

Et factū ē verbū dñi ad ionā secdo dicēs : Surge ꝛ vade i niniuē ciuitatez magnā:ꝛ pdica in ea pdicatōem quā ego loquor ad te Et surrexit ionas:ꝛ abijt in niniuē iuxta verbū dñi.Et niniue erat ciuitas magna itinere triū dierū. Et cepit ionas introire ciuitatē itinere diei vnius:et clamauit ꝛ dixit:Adhuc q̃dragita dies: ꝛ niniue subuertet. Et crediderunt viri niniuite i domino:et pdicauerūt ieiunium:ꝛ vestiti sūt saccis a maiore vsqz ad minorē.Et puenit verbū ad regē niniue . Et surrexit de solio suo:et abiecit vestimētū suū a se:et indutus est sacco:et sedit in cinere:et clamauit ꝛ dixit in niniue ex ore regis ꝛ principum eius dicens : Homines ꝛ iumenta ꝛ boues ꝛ pecora non gustent quicqz nec pascātur ꝛ aquā nō bibāt:ꝛ opiant saccis boues:

b Et surrexit ionas ꝛ abijt ꝛc.sine dl'atōe. c Et niniue erat ciui.ma.iti.triū dierū.dicūt aliq̃ qꝛ tres diete ponebāt circūeundo mur ciuitatis:sed hꝰ non vī verū:qz fm sacrā scripturā ꝛ historiographos babylōia excessit oēs alias ciuitates in magnitudine : inātum qꝛ phs dicit de ea:qꝛ nō erat,ppe ciuitas sed regio clausa muris:ꝛ tamē fm Hieromcircuitus murorꝝ habebat .xxxij. leucas tm:que nō faciūt tres dietas cōplete:ꝛ iō melꝰ vī dicēdū qꝛ iste tres dies sūt accipiende pcedēdo p vicos ciuitatis vbiqz:sic .n. hēbat ionas facere denuncian do populo sbuersionē ciuitatis.

d Et cepit ionas intro. ciuita. iti.diei vnī. Dicūt hic aliq̃ qꝛ ionas ita prompte exequebat māda tū dei:qꝛ iter triū dierū vna die cōpleuit:sed hoc nō vī textui psonare quia dī: Et cepit ionas introire ciuitatē itinere diei vnius.si.n.hoc dictū esset vez: magis diceret : Percucurrit ionas ciuitatē itinere diei vnius. Et iō dicēdū est qꝛ in pma die,pcessit per vnā partem ciuitatis tm. e Et clamauit ꝛ dixit.s. verbum domini:nihil addendo: f Adhuc xl.dies ꝛ niniue subuertet.sic enim meruerant ciuium delicta:vt dictum est supra.ꝛ quia erat,pphetia cōminationis:vt est dictum supra:conditio erat subintelligenda.s.si non agerent penitentiam:sed non erat a,ppheta exprimenda:vt pdictum est. g Et crediderūt. Hic consequenter ponitur cōuersio populi ad predicationem ione:cum dicitur:Et crediderūt viri niniuite i deū.qui prius tantum colebant idola: h Et predicauerunt. idest solenniter indixerunt populo i Jeiuniū ꝛc.vt p carnis afflictōez ꝛ hūiliatōz i victu ꝛ vestitu placarent dei iram:ꝛ non solum fecerunt hoc populares:sed etiam maiores:ideo subditur de rege:vt sui exemplo magis animarentur alī: k Et abiecit vestimentum suum.idest signa regalia deponendo: l Et indutus est sacco.in signum penitentie: m Et sedit in cinere.in signum humiliationis magne: n Et clamauit.per os preconis: o Homines ꝛ iumenta ꝛc. huiusmodi enim animalia sunt homini data in adiutoziū:ꝛ ideo afflictio eoꝝ in homines redundat: ppter quod ad oīdenduz perfectā penitentiā nō solum indixit rex afflictōem hominū:sed etiaz aialium.

p Clament ad dñm in fortitudine. deficiẽte. n. pastu mugiebant: qui mugit' dicebat ad eũ clamare ingẽtum per hoies hoc ordinabat ad placatõem sue offense. q Et cõuertatur vir. i. quicunq; de populo de malo ad bonũ: ꝛ subdit rõ: r Quis scit si ꝙuertatur: q̃si dicatur: sicut p peccata nostra est offensus: ita fortitã p nostraz pniam erit placat'. s Et vidit de'. Hic ꝙnter ponitur cõ descensio misericordie: cũ dicit: Et vidit deus opera eoz. i. acceptauit ꝛ approbauit: sic̃ gen. .iiij. Et respexit deus ad abel ꝛ ad munera eius. t Et misertus est. penam cõminatam non inferẽdo. Sciendum tamen q̃ postea niniuite reuersi fuerunt ad vomituz ꝛ sic ciuitas fuit subuersa: de qua subuersiõe ꝓphetauit sanctus thobias. xiij. caplo.

Capm. IIII.

Et afflictus est. Hic cõsequẽter ponitur ipsius ione seq̃ns afflictio: que prio ponitur: 2° arguitur: ibi Et dixit. Circa p̃mum dicitur: a Et afflictus est ionas. qz vidit adhuc ciuitatem stantẽ post terminũ. xl. diez ꝛ sic timuit diffamari ꝛ vilipendi sicut falsus ꝓpheta: quod erat sibi afflictio maxima: intantum q̃ magis volebat mori q̃ viuere in statu tali. b Nunquid non hoc est verbum meum ꝛc̃. s. q̃ timebat dictum suum non impleri propter magnitudinem misericordie dei: propter quod voluit fugere a facie dei: vt supra dictum est: ꝛ patz littera. c Et dixit dominus. Hic impatientia ione consequenter arguitur cum dicitur: Et dixit dominus. reprehendens eius impatientiã. d Putasne bene irasceris tu. idest rationabiliter. q. d. non. e Et egressus est ionas. s. ante terminum. xl. dierum: ita q̃ hic exitus ponitur p̃o recapitulatione. f Et fecit sibimet vmbraculuz. contra solis estum: qui est ibi multum intensus. Et ad melius arguendum impatientiam ione ponitur exemplum sensibile cum dicitur: g Et preparauit dominus deus hederam. faciendo eam subito crescere supra cursum nature. h Et letatus est ionas. duplici de causa. s. quia faciebat sibi vmbraculum gratiosum: ꝛ quia ex eius miraculosa productione estimauit q̃ deus suam prophetiam adimpleret. i Et preparauit deus vermem. omnia enim quãtumcunq; minima: sua prouidẽtia disponuntur. k Et percussit hederaz. cozzodendo eius radicem. l Precepit dominus vẽto calido ꝛ vẽti. ad intendenduz solis estum. m Et petiuit anime sue vt mozeretur. tum quia estu supra moduz affligebatur: tum quia ex arefactione hedere subita coniecturauit: q̃ sua prophetia non implerctur: ꝛ sic falsus propheta credere tur: quod erat grauius mozte: ideo subdi tur: Melius est mihi mori ꝛc̃. ex quo eius impatientia irratiõabilis concludit cũ dr: n Putasne bene irasceris super hederam. s. rationabiliter de arefactione eius. o Et dixit: Bñ irascor ꝛc̃. idest rationab liter rx causa predicta: ꝛ ex hoc concludit deus oppositum dicens: p Tu doles super hederam. ꝛ rationabiliter fm tuam estimationem: q Et ego non parcam niniue. quasi diceret: multo fortius debeo compati ꝛ condolere tante ciuitati veraciter penitenti: ꝛ parcere de subuersione. r Qui nesciũt quid sit inter dexteram. idest sunt adhuc infra annos discretionis: ꝛ per consequens adhuc innocentes: ꝛ ideo propter tantorum innocentiam rationabile est temperari iusticie mee rigorem.

Postilla Nicolai de lyra cũ additionibus super Jonaz ꝓphetam feliciter finit.

ꝛ iumenta clamẽt ad dñm in fortitudine: et ꝙuertat vir a via sua mala ꝛ ab iniqtate: que ẽ in manib' eorum. Quis scit si ꝙuertat ꝛ ignoscat deus: ꝛ reuertat a furore ire sue: ꝛ non pibimus? Et vidit de' opa eoz: quia conuersi sũt de via sua mala: et misertus ẽ sup malicia quã locut' fuerat vt faceret eis: ꝛ non fecit. Cap. IIII.

Et afflict' est ionas afflictione magna: ꝛ iratus ẽ ꝛ orauit ad dñm: ꝛ dixit: Obsecro domine: nũq̃id nõ hoc est verbum meum cum adhuc essem in terra mea? Propter hoc preoccupaui vt fugerẽ in tharsis Scio. n. quia tu de' clemẽs ꝛ misericors es: patiens ꝛ multe miserationis ꝛ ignoscens sup malicia. Et nunc domine tolle queso aiam meã a me: quia melior ẽ mihi morꝛ q̃z vita. Et dixit dñs minus: Putasne bene irasceris tu? Et ẽgressus est ionas de ciuitate: ꝛ sedit ꝓtra orientẽ ciuitatis. Et fecit sibimet vmbraculũ ibi: ꝛ sedebat subter illud ī vmbra donec videret qd acciderz ciuitati. Et preparauit dñs deus hederã: ꝛ ascẽdit sup caput ione: vt esset vmbra sup caput eius: ꝛ ꝓtegeret eũ. Laborauerat. n. Et letatus ẽ ionas super hedera leticia magna. Et parauit deus vmẽ ascensu diluculi in crastinuz: et percussit hederam ꝛ exaruit. Et cum ort' fuisset sol pcepit dñs vento calido ꝛ vrenti ꝛ percussit sol sup caput ione: ꝛ estuabat Et petiuit anime sue vt moreretur. Et dixit: Melius ẽ mihi morꝛ q̃z viuere. Et dixit dñs ad ionã: Putasne bñ irascerꝛ tu sup hederaz? Et dixit: Bene irascor ego vsq; ad mortẽ. Et dixit dominꝰ: Tu doles sup hederam in qua non laborasti: neq; fecisti vt crescceret: que sub vna nocte nata ẽ ꝛ sub vna nocte perijt: et ego nõ parcam niniue ciuitati magne: in qua sunt plus q̃z cẽtum viginti milia hoium: qui nesciunt quid sit inter dexteram ꝛ sinistram suaz: ꝛ iumenta multa.

Explicit ionas ꝓpha.

¶ Prologus

¶ Incipit expositio prologi in micheam.
Temporibus ioathe ⁊c. In isto ꝓlogo procedit Hieronym⁹ per hunc modum. Primo dicit quibus tpib⁹: ⁊ sub quibus regibus est edita ꝓphetia: 2° agit de regum differentia: ibi Sed ō supradicto. 3° ibi Ostenditur ꝯ malos ꝓminatio diuina: ibi Quāobrez ⁊c. dicit igitur ¶ a Temporibus ioathe. filij ozie: de quo. iij. reg. xv. g. ⁊. ij. paral. xxvij. a. b ¶ Achaz. ō quo. iij. reg. xvj. a. ⁊. ij. pal. xxviij. g. c ¶ Et ezechie. ō quo. iij. reg. xviij. ⁊. ij. paral. xxix. a. d ¶ Lectio ipa demonstrat. michee. j. cū dicitur: In dieb⁹ ioathā ⁊c. e ¶ Sed de supradicto numero. Hic ponitur regū differētia: quidam. n. placuerūt deo ꝓpter religiositatem: sicut ioatham ⁊ ezechias: quidā displicuerūt ꝓpr idolatriā sic achaz: lra plana ē. dicit igit: Sed de supradicto numero regum ioathan ⁊c. contrarium videt ecci. xlix. vbi dicitur: Preter dauid ezechiā ⁊ iosiā oēs reges peccatū cōmiserūt. g ioathā peccauit: g deo non placuit. Rndeo nō placuit simpliciter: sed quo ad hoc placuit: q idola que erant in hierusalem destruxit: displicuit aūt q excelsa nō abstulit. iij. re. xv. g. fecit qō placitū erat cozā dño: ⁊ sequtur: Uerūtamen excelsa non abstulit. ij. pal. xxvij. Fecit qō rectū erat cozam domino: iuxta oia que fecerat pater eius: excepto q non est ingressus templū dñi: ⁊ adhuc populus delinquebat. Item illud ecci. Omnes reges pe: catum cōmiserunt intelligēdum ē de peccato idolatrie vel in se vel in alijs: vel hoc dicitur in comparatōe ezechie ⁊ iosie qui minus peccauerūt ⁊ cito penituerunt. De ezechia patet q placuit deo. iij. re. xviij. xix. ⁊. xx. ⁊. ij. pal. xxix. ⁊. xxx. ⁊. xxxj. f ¶ Relicto deo. ij. pal. xxviij. a. Nō fecit rectū in conspectu domini: sic dauid pater eius ⁊c. Item eodem capitulo. g. Tempore angustie sue auxit cōtemptū in dñm: ipse p se rex achaz immolauit dijs alienis ⁊c. g ¶ Quibus etiā filios suos. iij. reg. xvj. a. Filium suum consecrauit transferens p ignem fm idola gentiū. ij. pal. xxviij. Lustrauit filios in igne iuxta ritum gentium h ¶ Samariam. regionem palestine vel ciuitatem. vnde Isidorus etymol. xiij. Samaria regio palestine ab oppido quodam nomen accepit: quod vocabatur samaria. Idē in. xv. vbi agit de nominibus vrbium conditarū: Samariam a qua omnis regio que circa eam fuit nomē accepit sennacherib rex assyriorum construxit: vocauitq samariam. idest custodiam: quia quando israel transtulit in medos ibi custodes constituit: hanc obsidione captam antiochus solo cocquauit: quam postea herodes a fundamentis instaurās in honore Augusti sebasten. i. augustam greco sermone vocauit: ibi siti sunt helizeus ⁊ abdias ꝓphete: ⁊ quo maior inter natos mulierum non fuit Johannes baptista. Contra istam denunciatur diuina cōminatio per ꝓphetaz michee .j. a. vbi dicitur q vidit super samariam ⁊ hierusalem. glo. Quia primum samaria metropolis decem tribuū captiuata est: deinde hierusalem: ꝓphetice imponitur titulus: primo de samaria: secundo de hierusalem. iij. regum inuenies de vtriusq captiuitate. Item. j. michee fit cōminatio cōtra samariam. i ¶ Populo etiā isrl. michee. iij.

¶ Incipit ꝓlogus in micheam ꝓphetam.

Ompōrib⁹ ioathe ⁊ achaz ēt ezechie regz iuda micheam ꝓphetam ad hanc ꝓphetiaz spiritu scō repletū fuisse lectio ipsa demōstrat Sed de supradicto numero regū ioatham ⁊ ezechiā deo ob religionē placuisse historia libri quarti regum ⁊ secundi paralypomenō idicat. Achaz vero relicto deo: idola samarie: quibus etiā filios suos i sacrificiuz igni ꝓcremādos obtulerat coluisse ꝓstat. Quāobrē de vbs samariā que reges isrl ⁊ iuda memoratoz simulacroz superstitiōe fefellerat increpans indignatōem suam i eā, ꝓcessuram cōminatus est. Populo etiam isrl ꝑuaricatori ⁊ principibus eius qui eundem pplm fallaci suasiōe ad colēda idola ipulerāt: verbis insequētibus captiuitatem ⁊ interitū ad futurū denunciauit.

¶ Explicit ꝓlogus. Incipit argumentum.

Micheas de morasthi coheres christi vastationē ānūciat filie latrōis: ⁊ obsidionē pōit ꝯ eā: q ma xillā pcusserit iudicis isrl.

¶ Explicit argumentuz.

¶ Quidam libri habent hic secundum ꝓlogum qui sic incipit:

Sermo dī qui sēp ad ꝓphetas descendit. Et licet iste ꝓlogus in bibljs pluribus non scribatur: tamen ꝓpter curiosos mihi videtur expedire q breuiter transcurrat. duo itaq notantur in ꝓlogo isto: primo enim ꝓpheta commendatur cuz dicitur: Sermo dei. secundo ratio impositionis nominis sibi ⁊ alijs assignatur: ibi Quomodo igitur apud nos ⁊c. Commendatur autem ꝓpheta a duobus: primo a spiritu ꝓphetie: secundo a congruētia ꝓpriū nominis ⁊ nominis loci ortus sui: ibi Qui interpretatur humilitas. ibi enim ponuntur interpretationes nominum. s. ꝓphete ⁊ loci ortus sui: vt insinuentur sibi inuicem conuenire ⁊ ꝓphete. dicit igitur ¶ Sermo dei qui semper ad ꝓphetas descendit. Contra: spiritussanctus non semper tangit cozda ꝓphetarum. Respondeo: Semper. idest horis statutis: sicut. j. thessa. v. Sine intermissione orate. idest horis statutis. De morasthi. vinculo quodaz. Humiliamini sub potenti manu dei. j. pe. v. Qui se humiliat exaltabitur. Luce. xiij. Discite a me. Matth. xj ¶ Quomodo igitur. Hic notatur ratio impositionis nominis non solum sibi sed ⁊ alijs: ⁊ hoc tam apud nos q apud hebreos ⁊ grecos. Votiua. idest ad votum imposita ¶ Auspicium. idest augurium. Auspex, ꝓpie dicitur diuinator: qui diuinat ex cōsideratione volatus auium: vnde auspex dicitur quasi auispex: quia specit. i. considerat aues volātes: vnde auspicium dicitur diuinatio: quasi auispiciu: quia fit ex inspectu auium. Micheas. qui interpretatur humilitas. Abdias. seruus dñi. Zacharias. memoria dñi.

Michee

Postilla Nicolai de lyra sup micheā incipit cū additionib' Pauli episcopi burgensis. Caplm .I.

Verbum dñi. Hic incipit prophia michee que in duas partes diuiditur .s. in proemiū ⁊ tractatum : qui incipit ibi: Audite.

In pemio ꝑmo notificat auctor ex noīe cum dr: Ad micheaz. ⁊ ex natiuitatis loco cuz dr: b Morasthiten. i. de morasthi. 2° ponitur tps pphetie cum dr: In diebus ioathā ⁊c. 3° ad qs facta est pphetia: ibi c Sup samariā ⁊ hierlm. i. super regna .x. tribuz ⁊ duaz. Samaria autē erat metropolis in vno ⁊ hierlm in alio. c Audite. Hic incipit tractatus qui in duas ptes diuidit: qz primo ppha pplo cōminatur: 2° ipm consolat. c. iiij. ista tñ diuisio nō est ꝑcisa: sz tm a plimo. In ꝑma. n. parte ponūtur aliqua cōsolatoria: ⁊ i 2° aliq̄ desolatoria. Prima diuidit i duas: qz ꝑmo cōminat penā ꝓpter culpā populi gnālr: 2° ꝓpter culpā maioz spālr. c. iij. Prima adhuc in duas qz ꝑmo ponit cōminatio pene ꝓpter culpā idolatrie: 2° ꝓpter culpā auaritie. c. seq̄nti. Prima i duas: qz p° ponit ꝑmiatio pene: 2° ꝓpassio ꝓphe: ibi Sup h°. Pria i duas: qz p° sit cōminatio vtriq̄ regno cōiunctiz: 2° reg̃ ilrl' sepatim: ibi Et ponā. Prima in duas: qz ꝑmo denunciat pena: 2° declarat culpa: ibi In scelere. Primo excitat ppha ad attentōem dicēs: Audite ppli ⁊c. 2° inducit dei testimoniū ꝑ veritate dicenda: ibi d Et sit dn̄s vo. in testez. qui fallere nō pōt nec falli. e De tẽplo. i. de celo empreo: vbi cū eo sunt angeli sancti eius laudib' intenti. f Qz ecce dñs egre. de loco. ꝓpiū. n. ipse' dei ē parcē ⁊ miserēri: ⁊ iō locus ei' dr mia: a qua quodāmodo vr egredi q̄n punit ꝑm rigorē iusticie: vt dicit ra. sa. ⁊ talis egressus non c. ꝑ motū localem: sed qz cā efficiēs silr tu dinarie dr egredi in effectū q̄n ꝓducit ipm. g Et descender. puniēdo peccata hoiuz peccatoꝝ: h Et calcabit super excelsa terre. nō deferēs alicui ꝑsone ꝓpter eius magnitudinē: ideo subditur: i Et ꝓsumēt montes. i. maiores: k Et valles. i. minores: l Sicut cera ⁊c. i. cito ⁊ absq̄ resistētia: qz nō pōt resisti dine vtuti. m In scelere. Hic ꝓnter ꝋdit culpa cuz dicit: In scelere iacob. i. ꝓpter scelus regni ilrl: quod notatur etiaz iacob: sic patriarcha iacob fuit binomi'. n Omne istud. i. pena supradicta ⁊ subseq̄ns ptiget. ⁊ de hoc scire queritur cū dicit: Quod scelus iacob? ⁊ respōdetur: o Nōne samaria. q. d. sic: ꝑ samariā intelligit idolatria: que exercebat in toto regno ilrl: cui' metropolis erat samaria: per regū potentiā. Hieroboā. n. ꝑmus rex ad hoc induxit pplm: vt hētur. iij reg. xij. p Et q̄ excelsa iude. i. vñ ꝑcedit idolatria que exercetur in montibus regni iude. q Nōne hierusalez. q. d. ex potētia regū iude: q̄z sedes regia erat i hierusalem processit ista malicia: Salamō. n. ꝑmo ꝓpe hierlm edificauit templa idolorū vxoribus suis .iij. reg. xj. quod fuit ꝓpuocatiuū idolatrie alij'. Postea vo achaz altare sacrilegū posuit i templo .iiij. reg. xvj. Et postea manasses idola posuit in tẽplo .iiij. reg. xxj. ⁊ sic potentia regū maloꝝ induxit ad idolatriam popolū. r Et ponā. Hic ꝓnter ponit cōminatio pene regni ilrl' sepatim cū dicit: Et po. sama. q̄si acerūum lapidū. ꝑ destructōez samarie metropolis in regno .x. tribuū intelligit destructio totius regni: qō impletū fuit tpe osee .iiij. re. xvij. s Et oia sculptilia eius cōcident. vt inde auruz ⁊ argētū auferatur: t Et oēs mer. eius. i. illa que nō possūt bene portari a predatoribus v Cōburēt igni. cū domibus in quibus sūt: x Qz de mer. meretricis. i. idolatre gentis: quia idolatria vigebat in regno .x. tribuū. y Et vsq̄ ad mercedē meretricis. i. gentis idolatre assyrioz: z Reuertentur. reportauerūt. n. ꝑciosa illius regni q̄si ꝑ mercede executionis diuine iusticie: sicut Ezech. xxix. dicit: q̄ spolia egypti data fuerūt chaldeis ꝑ debellatōe tyri. a Sup hoc. Hic ꝓnter ponit cōpassio ꝓphete sup pplm suum cū dicit: a Sup hoc plangā ⁊ vlulabo. est autem vlulat' vox confusa ꝓcedēs ex magno dolore. b Viadaz spoliatus. i. laceratis vestib': iudei. n. in dolore positi vestes suas lacerabāt: vt patet in multis locis veteris ⁊ noui testamenti. c Faciā planctū velut draconū. i. valde horribilem. d Qz desperata est plaga eius. i. nō est remediabil' malicia eius: nec ꝑ ꝓnās pena debita ad hoc sequens: ⁊ sōdi tur etiā alia cā: cū dr: e Qz venit vsq̄ ad iudā. malicia regni ilrl: ⁊ silr sequetur pena. f In geth nolite ānuncia re. ne philistei letent de miserijs huius pplī: per talez modū dauid loquebatur in plāctu super saul ⁊ ionatham filium eius. ij. regū. j. Nolite annunciare in geth ⁊c. g Lachrymis ne plozetis. idest signa tristicie in aperto non ostendatis ne nuncietur philisteis h In domo pulueris ⁊c. i. in secreto faciatis tristicie vestre signum. i Et transite vobis habitatō pulchra. i. vos habitates i regno .x. tribuū: qō ē pulchre habitatōis. Trāsite. i. cito trāsibitis ducti i captiuitatez.

Et ponaz samariā q̄si aceruum lapiduz in agro cum plantatur vinea: ⁊ detrabā in vallē lapides ei°. Et fundamenta eius reuelabo: et oia sculptilia eius concidē tur. Et oñes mercedes ei° cōburent igni: ⁊ omnia idola eius ponam in perditionem: quia de mercedib° meretricis ꝓgregata sunt: et vsq̄z ad mercedem meretricis reuertentur. Sup hoc plangam ⁊ vlulabo: vadaz spoliatus ⁊ nudus. Faciaz planctū velut draconum: ⁊ luctū q̄si strutionū: quia desperata ē plaga eius: quia venit vsq̄z ad iudam: tetigit portaz populi mei vsq̄z ad hierusalem. In geth nolite annunciare: lachrymis ne plozet'. In domo pulueris puluē vos ꝓspgite: et trāsite: vob habitatio pulchra

a Confusa ignominia.i.hitatio vīa q̄ ꝑus erat pulchra cito ꝓfundet ꝓe ignominia sibi illata:ꝛ q: alicq̄ cōminatōes ꝓphetaꝝ deridebāt tanq̄ friuolas dicētes: Adhuc non sumus electi de terra nostra.iō dicit ꝓpha: b Non ē egressa que habitat in exitu.i.q̄uis gens ista non sit expulsa: tm est in ianuis excundi.

c Planctū domus vicina accipiet ex vobis.dom' vicina dicit hic regnum duaꝝ tribuum:qō immediate erat iunctū regno .x. tribuū:ꝛ accipit malicia idolatrie ab eo:vt dictū est:ꝛ per ꝓseqūntis occasionē pene sequētis ac planct'. d Que stetit sibimet.captiuato .n. regno .x. tribuū:rḡnū iuda adhuc stetit ꝓpt bonitatem eẽchie regis:qui tunc regnabat.iiij.re. .xvij.cui successit manasses:qui fuit pessimus:iō dr: c Qz infirmata ē in bonū. posuit enim manasses idola in tẽplo dr.iiij. reg.xxj.ꝛ qz ex hoc secuta ē destructio hierusalem.iiij.reg.vlti. ideo sb̄ditur: f Que hitat in amaritudinibus. ꝓpter destructōem ciuitatis ꝛ tẽpli iminētē g Tumultus q̄drige i.quadrigaꝝ h Habitāti lachis. nomē est ciuitatis:que alio noīe dicit dan:iudicū.xviij.ꝛ ē in imino adiacens respectu terre ꝓmissionis:ex illa vero parte venit exercit' chaldeoꝝ ꝫ hierusalē:hiere.j. Cū tumultu magq̄ quadrigaꝝ ꝛ armatoꝝ timorē habitātibus incutiētiū.ꝛ iuste ab illa parte incepit pena sicut inceperat culpa:qz i lachis fuit positū idolū miche a ꝓncipio tpis iudicū: vt hī iudicū xviij.ꝛ inde idolatria ꝓcessit ad terrā .x. tribuū:ꝛ ò illa ad terrā duaꝝ:ꝛ sic dr: Principiū peccati nē. i Propterea. istud refert ad seq̄ntia. Dic ra.sa.q̄ gethei ꝓfederati fuerūt cū phacee rege isrl' ad veniēdū ꝫ rḡnū iuda cū rege syrie:ò quo hr Esaie.vij.ꝛ tm postea fuerūt in ꝓspiratōe occisionis phacee cū osee filio hela:iiij.re.xv.ꝛ fuerūt mēdaces ꝛ deceptores:ꝓpter qō meruerūt q̄ terra eoꝝ vastaret ab assyrijs hoc ē quod dr: i Propterea.i. ꝓpt mendaciū ꝛ deceptōez dicta k Dabit.s.rex assyrioꝝ l Emissarios.i.bellatores ab eo missos m Sup hereditatē geth:domos mendaciū.ita q̄ per domos idē intelligit qō ꝓ hereditatē geth:ꝛ quia non solū geth fuit destructa:sed maresa ꝛ odolla: iō subdit: n Adhuc heredē.i.inimicū terrā tuā accipientē ꝛ possidentē: o Adducā tibi que hitas in maresa.i.genti ibidē hitanti: p Usq̄ ad odollā veniet gl'ia isrl'.i.cōfusio que sic noiatur ironice.sicut michol dixit dauid.ij.reg. vj. Quā gl'iosus fuit rex isrl' hodie.i.q̄ vilis. Posset etiam alr dici: quia dictio hebraica hic posita ꝑut varie punctat signat gl'iam ꝛ grauitatē:ꝛ in hoc 2°sensu ē lra plana: p Usq̄ ad odollā.que est de terminis isrl' q Veniet grauitas.i.destructio ꝓ aduersarios:ideo cōcludit ꝓpheta: r Decaluare ꝛ tondere.in signū tristicie s Sup filios delitiaꝝ tuaꝝ.i.nutritos i delitijs. t Dilata caluicium tuū sicut aquila.cuius plume cadūt qñ sunt nimis antique. v Qm̄ captiui ducti sunt ex te.i.cito ducētur in terrā assyrioꝝ. Jn caplo ꝑmo michee:vbi dr i postilla: Quia ecce dñs egredief de loco suo. Additio

Hec ex positione egressu domini quam postillator attribuit ra.sa.potius esset attribuenda glose nostre: que sup illud vbum: Egredief de loco suo. irlineanit dr De loco suo.i.de misericordia ad iudiciū. .II.

Ve q̄ cogitatis. Dic cōsequenter cōminat pplo ꝓpter culpā auaricie:ꝛ diuidit̄ in tres partes q: ꝑmo ponit pene cōminatio: 2° ꝓphete ꝓassio: ibi Utinā.3° pplī ꝓsolatio:ibi Congregatōe. Prima in duas: q: ꝑmo ꝓpheta ponit populi culpā: 2° cōminatur penam: ibi Jccirco. Circa

Ve q̄ cogi.inutile.i.bona aliena rapere: quod est magis nociuum q̄ vtile:ſm illud Augustini: Lucrum in arca damnum in conscientia:tulit vestem ꝛ perdidit fidem. b Et operamini malum in cubilibus vestris.idest operari disponitis: ideo sb̄ditur: c In luce matutina faciūt illud.exequēdo in ope qō disposuerāt de nocte:ꝛ quid sit illud sb̄ditur: d Et cōcupierūt agros.s.alienos: e Et violenter tulerūt. fraudibus ꝛ violētijs. f Et calumniabant virum ꝛ domum eius.ꝓsequendo pauperes in personis ꝛ in bonis suis g Jccirco. Hic cōsequenter ꝓdicit penam: ꝛ secūdo remouet falsā estimationem:ibi Ne loquamini. Circa ꝑmum dicitur: g Jccirco.idest ꝓpter dictā malicia. h Ecce ego cogito super familiā istā.idest super regnum decem tribuū h Malum.s.pene. i Unde nō auferetis colla vestra.quia erit tā graue q̄ nō poteritis euadē: k Et nō ābulabitis supbi.iz magis depssi ꝛ humiliati vt captiui: l Qm̄ tps pessimū ē.s.ꝫ vos. m Jn die il.su.sup vos pabola.i.cōmunis derisio: n Et cātabit cāticū cū suauitate.ab aduersarijs vris: o Dicētiū.in ꝓsona vra: p De populatōe vastati sum'.theglathphalassar.n.rex assyrioꝝ in pte deuastauit pplm.iiij.re.ideo sb̄dit: q Pars pplī mei cōmutata est.qz captiuauit ptē populi: q̄ facto recessit ad terrā suā:eius vo filius salmanasar captiuauit residuū:ꝛ adduxit gētes extraneas ad possidendū illius regni terrā.iiij.reg.quod ꝓuidens dicit in persona pplī sui: r Quomodo recedet a me.q.dicēd valz mihi iste recessus: s Cū reuertat.i.filij' ei' q̄

regiones nostras diuidat gētib' alienis: iō ꝓcludit ꝓpha
a ¶ Ꝓpꝛ hoc non erit tibi. o iſrl b ¶ Mittens funi
culū ꝛc̄. i. habēs hereditatē in ꝓmissionis terra. qꝛ gen
tes illuc adducte manserūt ibi vsq; post tpa xpi: vt fre
quēter. s. dictū est. c ¶ Ne loquamini. Dic ꝓnter ex
cludit falsā estia
tōem ppli credētl
se nō expelli ō ter
ra q̄ erat sibi da
ta a dño dicens:
Ne loq̄mini loq̄n
tes. iter vos: o
Non stillabit su
per istos. i. pena
ꝓminata a ꝓphis
nō cadet sup nos
e ¶ Nūquid ab
breuiat' ē spūs do
mini ꝛc̄. i. ei' vo
luntas nō ē dimi
nuta ad bñfacien
dū nobis: nec co
gitat nobis facere
q̄ dicūt ꝓphe: ꝛ
ſbditur rnsio in
ꝓsona dei: ¶ f
Nonne vba mea
bōa sūt cū eo ꝛc̄.
. i. vba ꝓmissiua
sunt ꝛ factiua bo
ni illis qui icedūt
via recta ꝛ nō ma
lis hoībus de q̄bus ſbditur: g ¶ Et econtrario po.
me' in aduer consurrexit. i. ō me ꝓsequendo me in mē
bris meis: iō ſbdit: h ¶ Desup tunicam palliū sustu
listis. violēter ꝛ male ab ipotētibus se defendē: i ¶ Et
eos q̄ transibāt simplr. sine culpa: k ¶ Cōuertistis in
bellū. inuadētes eos sine cā. l ¶ Mulieres ppli mei ei
cistis de domo delitiaꝝ. inficiendo viros eaꝝ cū q̄bus
delectabiliter viuebāt. m ¶ A paruulis eaꝝ tulistis
laudē meā. qꝛ orphani facti p vos cogūt ꝓe doloꝛe cla
mare magis q̄ laudare. n ¶ Surgite ꝛ ite. i. de terra
vestra cito ibitis in captiuitatē. o ¶ Ꝓpꝛ imūdiciā
eius. ex peccatis. s. dictis p ¶ Corrūpet putredine pes
sima. s. gens ista. q ¶ Utinā. Dic ꝓsequēter ponit pro
phete cōpassio ꝓpter malū pplo suo supuenturū dicen
tis: Utinā nō essem vir habēs spūm. s. ꝓphic in malis
que ꝓdixi: r ¶ Et mēdaciū potꝰ loquerer. i. q̄ illa que
dixi nō cuenirēt: nō tamē sic est. s ¶ Stillabo tibi. i.
penā venturā denunciabo t ¶ In vinū ꝛ ebrietatē. i.
pene abundantiā que p totū frequenter designat i scriptu
ra: ꝛ potissime hiere. xxv. Accipere calicē ꝛc̄. v ¶ Et
erit sup quē stillat po. iste. i. sup pplm istū iſrl descēdet
pena a me ꝓdicta. x ¶ Congregatōe. Dic ꝓnter ponit
ppli ꝓsolatio vt p' vinū mordificatiuū infūdat oleū li
nitiuū: vt exponūt alīq̄ partē istā de reditu captiuitatis
babylonice: sed nō vr̄ ꝓuenienī dictū: qꝛ dī hic: Congre
gabo iacob totū. De captiuitate vero babylonica redie
runt tm̄ due tribus ꝛ pauci de. x. tribub' q̄ euaserāt ma
nus regis assyrioꝝ: ꝛ postea hitauerūt in regno iude: ꝛ
cū duab' tribubus captiuati fuerūt ꝛ redierūt: nō tamē
oēs: sed plures de istis ꝛ de illis remanserūt in babylo
nia detenti amoꝛe vxoꝝ quas ibi acceperāt: ꝛ ꝓlis: quā
creauerāt: ꝛ bonoꝝ tpaliū que acq̄sierāt. Preterea qꝛ i
fine dī: Et trāsibit rex eoꝝ coꝝ eis. Redeūte de captiui
tate non habuerūt regē ducē: ꝓpter q̄ istud ē referen
dū ad xpi tpa. Etiā exponunt alīq̄ de conuersione generali
iudeoꝝ ad fidē circa finē mundi: ꝛ pōt ad hoc lra applica
ri: videt tn̄ mihi ꝓueniētius exponi de ꝓgregatōe patrū in
limbo ꝛ eoꝝ eductōe p Christū sic: x ¶ Cōgregatōe ꝓgre
gabo iacob totū. hoc dicit eo mō loquēdi quo maiores ciui
tatis dicunt tota ciui
tas: ꝓpter quod fa
ctū eoꝝ dicit factū to
tius ciuitatis. Et qꝛ
fm veritatē soli electi
dicūt de domo iacob
numero ꝛ merito: ꝛ
oēs isti fuerūt ibi con
gregati a ꝓncipio mū
di vsq; ad resurrectō
nē xpi. y ¶ Pariter
ponā illū quasi gregē
in ouili. qꝛ erant ibi a
deo custoditi vsq; ad
tpa Christi quo inde
translati sunt ad glo
riā. z ¶ Tumultua
bunt a multitudine.
p hanc tumultuatio
nem nō intelligit aliq̄
cōmotio quieti ꝓxi
ma: sed p eam. s. desi
gnatur multitudo ma
gna. a ¶ Ascendet
. n. s. ipe xps: vñ dicit
ra. sa. Ascendet ei. s.
saluatoꝛ eoꝝ ¶ b
Pādēs iter. qꝛ sua moꝛte spuit celū c ¶ Diuidet. s. exītes
in inferno: qꝛ electis inde eductis reꝓbi remanserūt: ideo
ſbditur: d ¶ Et trāsibunt portā. s. inferni inde egrediēdo
e ¶ Et trāsibit rex eoꝝ coꝝ eis ꝛc̄. i. dominus iesus Christ'
verus deus: qui viuit ꝛ regnat in secula seculoꝝ. Amen.

¶ In capꝰ 2°: vbi dicitur in postilla: Ne loquamini. Hic
consequenter ꝛc̄. ¶ Additio.

Qui nos habem': Ne loquamini loq̄ntes ꝛc̄. in he
bre. hī sic: Ne loquamini loquūtur: nō stillabit su
per istos nec cōprehēdet ꝓfusio. ꝛ ibi est finis vsus
ꝛ seq̄tur alt' vsus sic: Nūquid dicit domui iacob: Nunq̄d
abbreuiatus ē spūs dñi ꝛc̄. ꝛ sensus ē q̄ illi de pplo ꝓhibe
bant ꝓphetas veros ne ꝓphetarent: vt pz. ō. amos. vij. c. de
quo dicit ꝓpheta: Ne loquamini loquuntur. i. isti rebelles
loquuntur ꝓphetis: Ne loquamini. quam ꝓhibitionem sū
dabant in duobus: ꝓmo in cōminatione dicendo: q̄ qui ꝓ
ꝓphetaret super istos apprehender ꝓfusionem: ꝛ de hoc di
cit: Non stillabit super istos. idest nō ꝓphetabit: ꝛ sic nō ap
prehendet. s. ꝓphetantem confusio; ꝛ a sensu cōtrario q̄ stil
labit super illos confundetur. Scōo fundabant ꝓhibitōem
suam ꝓsumendo de bonitate diuina: de quo dicit: Nunq̄d
dicit domui iacob: Nunq̄d abbreuiatus est spūs domini
ꝛc̄. quasi dicerent vt in glosa: qui alīs largus est in bonita
te: nunquid nobis erit breuis? Ad quod respōdet ꝓpheta in
persona dei: Nōne verba mea bona sunt. ꝛ sic non sūt di
mittenda ꝓpter cōminationes: nec est dicēdus spiritus do
mini abbreuiatus esse: quia largitas bonitatis diuine est cū
bonis: ꝛ ideo cum dixisset: Uerba mea sunt bona. subdit:
Cum eo qui recte graditur.

¶ In eodem: vbi dicitur in postilla: Utinam. Dic conse
quenter ponitur ꝓphete compassio ꝛc̄. Additio.

Qui nos habemus: Utinam. in hebreo habetur q̄
dam dictio: que vno modo signat idem q̄ vti
nā: ꝛ alio mō significat idē q̄ si: vñ i ꝑs. vbi dicit:

Si populus meꝰ audisset me loco illi' si: ponit eadē dictio sicut hic: ꝛ fm hāc significatōem. ſ. vltimā sensus talis vī esse: Dicebat. n. ꝓpha illis q eū nitebant ꝓhibē ab actu ꝓphetādi: vt eis oñderet q erat ꝓpha ver' ꝛ nō falsus: q si ip se cēt vir nō hēns spm. ſ. dei: ſz mēdaciū poti' loqueret: tūc ꝓphetaret ꝓ aliquo lucro seu delectatōe: de quo dicit: Stillabo tibi .i. ꝓphabo tibi. In vinū ꝛ ebrietatē. i. pp aliqō lucꝝ dlecta bile: q: pseudo ꝓphe pp ista ꝓsueuerant ꝓ phar': iō ſbdit: Et erit sup quē stillabit ppls iste. vbi in hebreo sic hēt: Et erit stillator populo isto. q. d. talis stillator. ſ. i vinum ꝛ ebrietatē erit ptinens stillato: ppło isto. ſ. q mēdacia poti' volūt audire q̄ vera. Lōsequēter ꝓpha oñdit se nō solū cē ꝓnunciatorē maloꝝ sed etiā bonoꝝ. vbi oportebat: iō ſbdit: Congregatione ⁊c. exponat vt i postilla. ¶ Caplm .III.

a ¶ Et dixi. Dic ꝓnter ꝓpha cōminat penā ꝓpī pctā maioꝝ: ꝛ ꝓmo ſpālr: 2° magis gnālr: ibi Uerūtamē Prima in duas: quia ꝓmo ponit cōmiatio ꝓpī culpā ꝓncipū: 2° ꝓpī culpā pseudo ꝓphetaꝝ: ibi Dec dic. Circa ꝓmū dr: ¶ b Audite ꝓncipes iacob .i. totius populi ılrl. c ¶ Nūquid nō vestrū ē scire iudiciū. q. d. ad hoc tenemini qui hētis officiū iudicādi. d ¶ Qui odio habetis bonum. ꝛ sic potestate data vobis a deo abutimini. ¶ e Qui violenter tollitis pelles coꝝ. bona populi rapiēdo: f ¶ Et carnem coꝝ in personis affligendo. g ¶ Qui comederūt ⁊c. ꝓ comestionē ꝛ excoriationē ꝛ ossium ꝓfractionem ꝛ ꝓscissionē in lebete: dantur itelligi varij modi ꝛ exq̄siti ppłm affligendi. h ¶ Tūc clamabūt ad dñm. cum ab aduersarijs affligentur. i ¶ Et nō exaudiet eos. iudiciū. n. sine misericordia fiet ei q̄ non miseretur: Jacobi ij. ¶ k Dec dicit. Dic ꝓnter ponit cōminatio ꝓpter culpā pseudo ꝓphetaꝝ: cū dicit: l ¶ Qui mordent dētibus suis. detrahendo veris ꝓphis. m ¶ Et ꝓdicāt pacē ⁊c. i. denūciāt ꝓ spera illis qui dāt eis munera: alijs aūt aduersa: n ¶ Propterea nox. i. obscuritas ignorātie: o ¶ Vobis ꝓ visione erit: ꝛ tenebre. ſ. tribulatōis ꝛ angustie. p ¶ Et occūbet sol sup ꝓphas. i. omnis cognitio ꝛ claritas ꝓsperitatis deficiet eis: q ¶ Quia nō est responsū dei. ſ. verbū coꝝ: sed magis ab eis ꝓfictū. r ¶ Uerūtamē. Dic cōminat ꝓpter peccata oium maioꝝ gnālr dicēs: s ¶ Replet' ego sum fortitudine spū dñi. i. spūs di q̄ ꝺdit mihi ꝓstātiā ad arguēdū vicia maioꝝ patēter: iō ſbditur: t ¶ Audite hoc ꝓncipes. q̄ habetis supi' tenebrabit sup eos dies. Et ꝓfundētur qui vident visiones: ꝛ ꝓfundent diuini. Et operient oēs vultus suos: q: nō est rīsum dei. Uerū tamē ego rēpletus sum fortitudine spūs dñi: iudicio ꝛ virtute: vt nō annunciez iacob scelus suū: ꝛ ılrl peccatū suum. Audite hoc ꝓncipes domꝰ iacob: et iudices domus ılrl: q abominamini iudiciū: ꝛ oia recta pueritatis. Qui edificatis syon in sanguinibus: ꝛ hierlim in iniquitate. Principes eius in mūeribꝰ iudicabāt: et sacerdotes eius i mercede docebāt. Et ꝓphete eius i pecunia diuinabāt: ꝛ sup dominū regescebant dicentes Nūquid nō dñs in medio nostrū: Nō veniet sup nos mala. Propter hoc causa vestri syon quasi ager arabitur: ꝛ hierusalem quasi aceruꝰ lapidū erit: ꝛ mons templi in excelsa siluaꝝ.

orem ptātem in temporalibus. v ¶ Et iudices. iusticiam in oibus puertētes. x ¶ Qui edificat syon in sanguinibus. i. de sba ꝛ sanguie innocētū ꝺdēnantes eos ad mortē vt habeatis bona coꝝ. y ¶ Principes eius i munerib' iudicabāt. i. ꝓ munerib' iniusta sniam ꝓferebant. z ¶ Et sacerdotes ei' i mercede docebāt. qui tamē ex officio tenebant docē legē liberalr. a ¶ Et ꝓpha eius i pecunia diuinabāt. i. ꝓ pecunia mēdacia ꝓfingebāt.

b ¶ Et sup dñm requescebant. i. a domino requiez ꝓmittebāt: c ¶ Dicētes: Nūquid nō dñs nē. q̄si dicāt veracit deus ē i vobis: ꝛ iō non hētis timē ab aduersarijs. ¶ d Propī hoc cā vestri. q falsa ꝓmittitis. e ¶ Syon quasi ager arabitur ⁊c. i. sic erit ꝺstructa q̄ poterit arari ꝓpter defectū hitantiuz: q: ꝓpter ꝓmissa falsoꝝ ꝓpharū sedechias rebellauit regi babylonis: ꝛ ex hoc secuta est destructio templi ꝛ ciuitat'. xiij. reg. vltimo. f ¶ Et mons templi i excelsa siluaꝝ. quia in locis destructis ꝛ derelictis longo tempore solēt fructeta crescere: temp' vero captiuitatis durauit. lxx. annis fm minorē computatōem in tanto tempore potuerūt bene crescere.

Et erit. Dec est pars scda ꝓncipalis ¶ .IIII. in qua ꝓpheta ꝓncipaliter denūciat ꝓsolatoria: maxime vero ꝓsolatoriū erat Christi mysterium: ꝛ ideo ꝓpheta describit bnficij magnitudinē: scdo iuxta hoc arguit maloꝝ ingratitudinē. c. vj. Prima in duas: q: ꝓmo describit ꝓpha ꝓditōem corpis: 2° capitis. c. seqnti. Corp' aūt mysticū xpi est eccliа: cui' ꝓmo describit ꝓditōem: 2° tyrānoꝝ ꝓsecutōem: ibi Nūc quare. Circa ꝓmū sciendū q pars ista ab hebreis ꝛ latinis exponit de tpe Christi: varie tn: quia iudei dicunt adhuc xpm venturū: nos aūt dicim' tps sui aduēt' ꝓteritum: ꝛ ad ꝓfirmatōem sui errozis accipiūt iudei aliq̄ argumēta ex hoc loco. Primo q: dr h: Erit i nouissimo dieruz ⁊c. tps vo Jesu nazareni nō fuit nouissimū: vt pz: quia p' eius mortē fluxerūt multi ānī. g ihesus nazarenus nō fuit xps: sed adhuc expectat vēturus. Item q: ſbditur: Et erit mons domus dñi ꝑparat' in vtice mōtiū. quod nō est adhuc factū: q: mons syon nō est in aliq̄ elevat': ꝛ sunt multi mōtes illo altiores. Itē q: seqt: Et ꝓcident

gladios suos in vomeres rē. ꝛ sequitur: Et nō discēt vltra belligerare. Post vero tps ihesu nazareni fuerūt bella grauia ꝛ potissime i iudea: qñ p romanos fuit destructa ergo rē. Ista vero argumēta ꝛ aliq̄ alia solui esa. ij. vbi cōsimilis lr̄a ponitur: potest tn̄ aliq̄d repeti. Ad primum dicendo q̄ tempus noue legi dī nouissimū: qz non succedet ei alia lex: sic succedit legi mosaice: ꝛ sm hoc dī p̄ ioh. ij. ca. Nouissima hora est. Itē gen. xlix. Congregami vt anūciem vobis q̄ ventura sunt in nouissimis dieb⁹. Et tn̄ sm hebreos sunt impleta diu. s. ab ingressu terre p missionis sub iosue p maiori p te: vt ibidem fuit dictū ¶ 2m̄ soluit etiam per dictum ysa. qui dicit q̄ illa elevatio non est intelligēda corporaliter: sz quia debeant ibi fieri mirabilia: qđ fuit adimpletum qñ

Et ērit i nouiss. ¶. iiii. simo diez: erit mōs domꝰ dñi ꝑparꝰ i vertice mōtiū: ꝛ sublimis sup colles. Et fluēt ad eū ppli ꝛ ꝓperabūt gētes multe ꝛ dicēt: Venite ascēdam⁹ ad mōtē dñi: ꝛ ad domū dei iacob. Et dōcebit nos de vijs suis: ēt ibim⁹ i semitis ei⁹. Quia ō syō egredietur lex: ꝛ v̄bū dñi de hierlm. Et iūdicabit inter pplos multos: ꝛ corripiet gētes fortes vsq3 i lōginquū. Et cōcidēt gladios suos i vomeres: ꝛ hastas suas i ligōes. Nō sumet gens ad uersū gētē gladium: et nō discēt vltra belligerare. Et sedēbit vir subtus vineam suā: ꝛ subt⁹ ficū suā: ꝛ nō erit q̄ deterreat: qz os dñi exercituū locutū ē. Quia oēs populi ambulabūt vnusq3 i noie dei sui: nos aūt ābulabim⁹ i noie dei nr̄i i ēternū ꝛ vltra. In die illa dicit dñs congregabo claudicātē ēt eā quā eiecerā cōligā: ēt quā afflixerā ꝓlabor. Et pōnā claudicātē i reliquas: ēt eā q̄ laborauerat i gentē robustā. Et regnabit dñs sup eos i mōte syō: ex hoc nūc ꝛ vsq3 in eternū. Et tu turris gregis nebulosa filia syon: usq3 ad te veniet: ꝛ veniet potestas prima regnū filie hierusalez. Nunc quare meroze cōtraberis: tra omnem mensuram gruncūq3 longā. p ¶ In die illa. i. tempore gratie qđ dī dies: ad ro. xiij. Nox p̄cessit dies autē appropinquabit q ¶ Congregabo claudicantem. i. gētilitatē: q̄ distorte incesserat p idolatriā: r ¶ Et eā quā eiecerā. qz legē non dederat gentilibꝰ nec pphetas: ꝛ sic quodā modo eos eiecerat s ¶ Colligam. i ouili ecclē p apostolorꝫ predicationem. Videtur tn̄ q̄ melius exponat hec lr̄a de gente iudaica gruntū ad illā q̄ adhesit christo: cum dicit: q ¶ Congregabo claudicantē. i. gentē iudaicam: q̄ dī claudicans ab antiquo. iij. regū. xviij. Usq3q̄ claudicatis in duas ptes. Et simili i aduētu christi claudicauit: qz aliqui adherebant sibi sicut vero redemptori: alij aūt reputabant eū deceptorē: vt p3 ex decursu euangelij: r ¶ Et eā quā eiecerā. dī mittendo errare p diuersa vicia s ¶ Colligam. intra christi ecclesiā: t ¶ Et quam afflixeraz. s. p chaldeos ꝛ grecos ꝛ romanos: ꝛ subintelligitur: Consolabor v ¶ Et po. clau. in reliquias. qz pauci de iudeis adhesērūt christo respectu adherentiū alioꝝ: x ¶ Et eā q̄ laborauerat. hoc dī de primis credentib⁹ q̄ cū christo in labore ꝛ afflictiōe: ꝛ post mortē eius: vt p3 in actib⁹ aplorꝫ in plurib⁹ locis: y ¶ In gētē robustā. qz tolerabant afflictiones ꝛ tormenta nō solū patienter sz ēt gaudenter: Act. v. Ibant aplī gaudētes a ꝓspectu cōcilij qñ digni habiti sunt p nōie ihesu ꝓtumelia pati. z ¶ Et regnabit dñs sup eos in mōte syon. i. in ecclia que dī mōs syō eo q̄ ibi christus fidem catholicā p̄dicauit ꝛ spiritūscm̄ sup apostolos misit: a ¶ Ex hoc nunc ꝛ vsq3 in eternū. qz statui ecclē militantis succedet statꝰ ecclie triūphātis: cui⁹ non erit finis. b ¶ Et turris gregis. i. tēplū qđ erat factum ad modū turris: ꝛ dī gregis: qz in atrio iuxta tēplū immolabātur greges in altari holocaustorꝫ c ¶ Nebulosa. ex nebula fumi ꝓsurgēte de holocaustis q̄ totaliter icendebant ad honorē diuinū: d ¶ Usq3 ad te veniet. s. redemptor: qđ impletuz fuit qñ ibi oblatus fuit ꝛ predicauit: ꝛ subditur tur cōditio venientis cū dī: e ¶ Et venit ptās prima rē. ratione sue deitatis. f ¶ Nunc quare. Dic ꝓnter ponitur ecclē psecutio. Sciēdū tn̄ q̄ aliq̄: residuū hui⁹ capli vsq3: ibi Nūc vastaberis: exponūt de deductione iudeoꝝ in babylonem ꝛ reductione: ꝛ lr̄a satis pōt applicari: vsq3 ibi Surge ꝛ trītura. sz vltra ñ pōt bñ applicari: qz redeūtes de captiuitate babylonica nūq̄ habuerūt talē ptātem q̄lis hic describitur: sed semper fuerunt sub seruitute: p̄ psaz ꝛ medoz 2° grecoz um: 3° romanoz uz. Propter qđ ra. sa. exponit hāc lr̄am de tpe christi: dicens q̄ in aduentu messie iudei erunt in maxima ptāte ꝛ subjcientur eis oēs reges terre: lr̄am vero precedentem exponit de captiuitate babylonica ꝛ eius reductiōe sicut ꝛ precedentes. qđ aūt sequit: Nunc vastaberis rē. exponit de destructione babylonis p cyrū ꝛ darium Alij aūt exponunt de vastatione iudee per sennacherib tpe

ęcechie. Jstas aũt expoſitiões non ꝓſequor: quia videntur mihi diſtorte: ꝓpter qꝺ ſaluo meliori iudicio videt mihi q̄ ꝺ ꝓ põit ꝓſecutio eccl̃ie: ⁊ ſ synagoge: ibi Nũc vaſtaberis Et ſz iſte due ꝓſecutões fuerint eodẽ tpe: ſaltem ꝓ pte: fines tñ ꝺios habuerũt: qz ex ꝓſecutiõe que facta eſt ſub ſtepha no ꝓmo martyre diſperſi fuerunt fideles de hieruſalẽ ꝓ varias regiões ꝓdicando fidẽ catholicã: Actuũ. viij. Synagoga ex ꝓſecutione ſua defecit quia captiuatis iudeis ꝓ romanos ceſſauerunt legis ſacrificia ⁊ oblatões ⁊ ſimilia: que nõ ꝓñt ab eis offerri extra terraz ꝓ miſſionis. Primo igitur agit de ꝓſecutiõe eccl̃ie cum dicitur:

Nũnqd rex non ẽ tibi: aũt conſiliari⁹ tu⁹ piſt: qꝛ̃ ꝓꝑhẽdit te dolor ſic pturiẽtẽ: Bole ⁊ ſatage filia ſyõ q̄i pturies qꝛ̃ nũc egredieriſ de ciuitate: ⁊ habitabis i regiõe: et venies vſq; ad babylonem. Jbi liberaberiſ: ibi r̃dimet te dñs de manu inimicor tuor. Et nunc congregate ſ̄t ſup te gẽtes mlte: que dicũt lapidẽ: ⁊ aſpiciat i ſyõ oculus nr̃. Jpſi aũt nõ cognouerũt cogitatões dñi: ⁊ nõ itellexerũt ꝓſiliũ ei⁹: qꝛ̃ congregauit eos q̄i fenuz aree

Surge ⁊ tritura filia ſyõ: qꝛ̃ cornu tuũ ponã ferreũ: ⁊ ũgulas tuas ponã ereas Et ꝓminues pplos mltos et interficies dño rapinas eor: et fortitudiez eor dño vniuerſe tre. Nũnc vaſtaberiſ filia latrõis. Obſidiõnẽ poſuerũt ſup noſ: i vgꝛ̃ per cutiẽt mãxillã iudicẽ iſrael.

Et tũ bethleẽ .v. ephrata pãruulus es in milibus iuda. Ex tẽ mihi egredieẽ qui ſit dñator i iſrl: et egreſſus ei⁹ ab initio a dieb⁹ eternitatis. Propter

rapinas eor. i hebreo hñ: Et ſanctificabis. qꝛ bona tpalia conuerſor ad fidem ſũt diuino cultui applicata in pluribus locis ꝓ orbẽ: ⁊ qz talia bona dicũt amortiçata: ideo trãſlatio nr̃a habet: Interficies. x Et fortitudinem eor deo. vni. terre. i. chriſto cui ſubiecta eſt gẽtium fortitudo. y Nunc vaſtaberiſ. hic cõſequẽter deſcribit perſecutõ ſynagoge ꝓ romanos in vltõez mortiſ xpi Luce. xix. i q̄ ꝺdẽ ꝓſecutione defecit qz deſtructo templo ⁊ iudea: iudei ptim trucidati: ⁊ ⁊ parti captiuati ſunt: ⁊ ſic ceſſauerunt legalia: ⁊ qz hoc fuit ſatis cito ꝓ ꝓſecutionẽ eccleſie in iudea: de qua dcm̃ eſt in ꝓte precedẽti: iõ dr̃ y Nunc vaſtaberiſ filia latrõis. i. gẽs iudaica: vñ ⁊ dñs matth. xxj. dixit de templo qõ erat in hierlm: Dom⁹ mea domus orationis vocabit: vos aũt feciſtis illã ſpeluncam latronũ. z Obſidionẽ poſuerũt. i. ponẽt: qz loquit de futuro ꝓ modũ ꝑteriti pp certitudinẽ ꝓphetie: a Sup nos. ſ. iudeos: in q̄z ꝑſona loquitur ꝓpheta: quia erat de gente illa. b In virga pcutiẽt. ſ. romani c Maxillam iudicis iſrl. i. ita viliter tractabunt ⁊ affligent ꝑſonas in ſtatu dignitatis exiſtentes ſicut gartiones. Vñ ⁊ titus ſacerdotes qui erant in ꝓpio ꝓcipales: capta ciuitate iuſſit occidi: vt dicit ioſeph⁹ libro de iudaico bello Ca. V.

Et tu bethleem. Hic incipit caplm in hebreo: in q̄ poſtq̄ ꝓpheta denũciauerat eccl̃ie ꝓmotiõem hic conſequenter denunciat capitis ꝓditionẽ: ⁊ diuiditur in duas: qz ꝑ⁹ ponit cõditio chriſti: 2⁹ adherẽtium ſibi: ibi Propter hoc. Cõditio chriſti eſt q̄ in vna ꝑſona eſt deus verus ab eterno: ⁊ hõ in tpe: h⁹. n. ẽ ſibi ſingulare. Primo igit exprimit ei⁹ hũanitas ex loco natiuitat⁹: cũ dr̃: a Et tu bethleez ephrata. i. alio noie ſic noiata: vt hr̃ gen. xxxv. b Paruulus es. ſ. locus: c In milib⁹ iuda. i. ſpãu ꝑſõ tui i dignitate ⁊ mltitudine: qz inde fuit tribus regia: inde. n. fuit natus dauid .j. reg. xvj. ⁊ quia nobilitas ciuitatis magis conſiſtit in pplo q̄ in ſpacio: iõ matthe⁹ 2⁹ caplo allegauit auctoritatem iſtã ſic: Et tu bethleez tra iuda nequaq̄ minima es in principibus iuda d Ex te mihi egre. q̄ ſit do. in iſrl. gloſa ra. ſa. i. meſſias filius dauid: ⁊ hoc idem dixerũt ſacerdotes ⁊ legiſpiti ab herode reqſiti vbi chriſtus naſceret: Matth. ij. dicentes: In bethleẽ iude. ſic enim ſcriptũ eſt ꝑ ꝓphetã. Et tu bethleẽ cc. Ex quo ꝑz q̄ aliq̄ catholici exponẽtes hanc ſcripturam de ęcechia rege: magis iudaiçant q̄ hebrei: ⁊ cum hoc diuertũt ab intentione euãgelij. Cõſequenter exprimit chriſti diuinitas: cũ dr̃: e Et egreſſus ei⁹. i. emanatio: f Ab initio. i. a ꝑe: q̄ eſt ꝓncipiũ filij g A dieb⁹ eternitatis. quia hec eſt emanatio eterna: ſemp. n. naſcitur filius a ꝑe: ⁊ ſemp natꝰ eſt. h Propter hoc. hic ꝓñter agit de adherentibus chriſto: q̄z ꝑ ponitur ꝓfectus: 2⁹ proficiendi

g. v. ordinãs Joſephi Genes. 37

modus:ibi ¶ erũt reliquie. Prima i duas:q; ꝑmo ostẽ ditur ꝓpositur::2° remouetur dubiũ: ibi ¶ Et erit iste. Tr ca ꝑm ponitur cõtinuatio ad predicta. Dcm̃ est enim q̃ christus ſm humanaz naturã fuit de bethleẽ: ⁊ sic iude us ⁊ legẽ seruauit. Propter h° voluit deferre ꝓplo ⁊ le gi quia quãuis in morte eius lex ces sauerit q̃tum ad efficaciam: tñ ad tp̃ potuit seruari vt synagoga cum honore duceret ad sepulchruz: vt dicit aug Sili q̃ uis pplus iudaic° q̃tum ad incredu los:esset morte di gnus pp mortem christi:tñ ista pu nitio fuit dilata vsq; ad annum. xlij. in quo destru cta fuit ciuitas ⁊ templuz: ⁊ popu lus captiuatus ꝑ exercitũ romano ruz: ⁊ hoc est qđ dr: b ¶ Propter hoc.i. pp assũptõ nez humane natu re de iudeis:⁊ ho norabili termina tione legis

hoc dãbit eos ũsq; ad tp̃s in q̃ pturiẽs piet. ¶ Et relique fr̃ar; ei° ꝓuertent ad filios isrl. ¶ Et stãbit ⁊ pascet i fortitudie dñi:i sublimitate no minis dñi dei sui. ¶ Et ꝓuer tent: q; nunc magnificabit vsq; ad ẽminos tre. ¶ Et erit iste pax assyrijs cũ venerit i trã nr̃az: ⁊ q̃i calcauerit i domib° nr̃is. ¶ Et suscitabi m° sup eũ septẽ pastores:⁊ octo ꝑmates hoies. ¶ Et pas cent terram assur i gladio:⁊ trã nemroth i lanceis ei°. ¶ Et li berabit ab assur cũ venerit in trã nr̃az: ⁊ cũ calcauerit in finib° nr̃is. ¶ Et erunt reli qe iacob i mẽdio ppl'oruz

mltoz q̃si ros a dño: ⁊ q̃si stille sr̃ herbã q̃ ñ expectat vir: ⁊ nõ ꝑstolat filios ho minũ. ¶ Et erũt relique iacob i gẽtib° i medio ppl'oz ml' toz q̃i leo i iumẽtis siluaz ⁊ q̃i catul° leonis i gregib° pecoz. ¶ Qui cũ transierit ⁊ ꝓcalcauerit ⁊ cepit: nõ ẽ q eruat. ¶ Et exaltabit manus tua sup hostes tuos:et oẽs inimici tui iteribũt. ¶ Et erit i die illa dic dñs: auferã eqs de medio tui:⁊ dispdã q̃drigas tuas. ¶ Et pdaz ciuitates tre tue:⁊ destruã oẽs muni tiones tuas. ¶ Et auferam maleficia de manu tua: ⁊ diuinatiões non erũt in te.

stari p assyrios ⁊ chaldeos:de quibus subditur infra Assy rũ enim p° vastauerũt iudeam captiuando. x. trib°. iiij. reg. xvij. ⁊ postea chaldei alias reliquas duas. iiij. reg. vltimo. y ¶ Et suscitabimus.i. suscitandos denũciabim°:ego ⁊ alij ꝓphete: z ¶ Septem pastores.i. septẽ duces plaz ⁊ medo rum: de quorũ consi lio reges cuncta facie bãt: Hester p°. ¶ Et isti dederunt consilium cyro ⁊ dario de inua sione vtriusq; regni. s. assyrioz ⁊ chaldeoz ⁊ q; ceperũt rgnũ ba bylõie: vt ps danielis v. p ꝓsequens ⁊ regnũ assyrioz: qđ erat iaz sub ptãte babylõis re dactũ a ¶ Et octo ꝑmates.s.i exercitu p laz ⁊ medoz: q̃ dice bant ꝓstabularij vel marescalli bellatoruz directores. b ¶ Et pascẽt.i. deuorabunt c ¶ Terrã assur i gla dio. In hebreo hr̃: Et ꝓfringẽt. Et ratio h° diuersitatis ẽ:q; verbũ hebraicũ hic positũ ẽ equocũ ad pascere ⁊ ꝓfrigere. d ¶ Et tẽ rã nemroth in lanceis suis. hic ẽ terra babylonie in q̃ p° regnauit nẽroth: Scñ. x e ¶ Et liberabit ab assur ⁊c. ita q; nõ poterit venire in trã nostrã:sicut venerat ãtea. f ¶ Et erũt. Remoto dubio: p pheta reuertitur ad ostendendũ circa adherentes christo p ficiẽdi modũ: ostẽdẽs p° q; h° erit virtute diuina:2° q; nõ hu mana:ibi ¶ Et erit. Circa p'm dr: f ¶ Et erũt reliqe iacob. i. apli ⁊ alij ꝑmi credẽtes: q̃ supra dicunt reliquie: g ¶ In medio po. mul. q̃si ros. faciẽtes pplos fructificare:qđ videm° ipletũ p orbẽ vniuersũ: h ¶ A dño. fructificatio. n. q̃ fit virtute roris nõ fit hũana puidentia:sz diuina:iõ subditur Que ñ expectat vir ⁊c. i ¶ Et erũt reliqe.i. ꝑdicti apli ⁊ discipuli: i ¶ Quasi leo ⁊c. q; sic nõ ipedit leo a ꝓsecutõe p de:sic nec apli a gẽtiũ ꝓuersiõe:iõ subdit: Qui cũ trãsier.t ⁊c. k ¶ Exaltabit man° tua.i. ptãs apl'oz:⁊ mutat hic mo dus loquendi de tertia ꝑsona ad scdam: l ¶ Sup hostes tuos.i. demones q̃s fugabant ab idolis ⁊ corporib° obsessis m ¶ Et oẽs inimici tui iteribũt. qđ põt intelligi de sacerdo tibus idoloz: vel de iudeis ꝙ christũ obstinatis:q̃ destructi f uerũt ⁊ captiuati p romanos in vltionẽ mord christi:⁊ di scipuloz ei°:q̃z aliquos occiderunt: vt stephanũ:iacobum fratrẽ iohãnis:vt hr̃ in actibus apl'oz:⁊ iacobũ fratrẽ dñi ſm q̃ dicit ioseph°. xx. libro antiq̃tatũ. n ¶ Et erit. Dic ꝓñt ostẽdit q̃ pfect° discipuloz christi ñ fuit virtute hũana vtpote virtute armoz ⁊ munitionũ: ꝑ quem modum cre uit lex machometi: iõ subditur: o ¶ Auferaz equos tuos de medio tui.i. virtute armoz ⁊ ꝓsiliuz nõ,pficies i puersio ne gẽtiũ: p ¶ Et pdam ciuitates terre tue ⁊c. i. fortalicias nõ erit ꝓfidẽtia tua:sed in ptãte diuina:ꝑ ralẽ modũ loqu ẽ çacharias,ppha. ũ. c. Absq; muro habitabit hierlm ꝑ mlti tudine hoium:⁊ loquit de hierlm post ei° reedificatione: p neemiam:vt videbitur ibi dño ꝓcedente:⁊ sic cũ dr. Absq; muro ⁊c. nõ intelligitur p hoc destructio murorum:sed q; nõ essent necessarij,p defensione ciuitatis. q ¶ Et auferã ma leficia.qz idolatria ⁊ diuinationes ⁊ ꝓsimilia ad idolatriã

pertinentia p ꝓdicationem apostoloꝝ ⁊ aliorꝝ credẽtium sunt a gentilibus credẽtibus amota. r ¶ Et faciã in furore ⁊ indignatione vltionẽ. pene i pñti illate sunt medicine: ⁊ ideo non dicũtur proprie vltio furoris seu indignationis: sed pene gehẽne: ⁊ ideo de ipsis hic loquitur:: s ¶ In oib' gentibus que non audierũt. s. ꝓdicationez apostoloꝝ ⁊ doctoꝝ fideliũ qui non cõminantur penas tpales sed futuras ⁊ eternas

Et pire faciã sculptilia tua ⁊ statuas tuas ꝺ medio tui Et nõ adorab vltra opera manuz tuaꝝ: ⁊ euellã lucos tuos de medio tui. Et ꝓterã ciuitates tuas: et faciã in furore ⁊ indignatõe vltionẽ i ꝺib' gẽtib' q̃ nõ audierũt.

Hla. VI.

Udite. Post q̃ ꝓpheta ꝺ nunciauit christi aduentum: hic cõsequẽter increpat ppl'm ingrediulũ: ⁊ pr' ponit hec increpatio: 2° ꝓsolatõ vt post vinũ mozdicatuũ infundat oleũ letitiuũ: sequẽti capꝰ ibi Ne leteri. Prima in duas: qa p' increpat ppls vt ingrat' de beneficijs: 2° vt irretitus vicijs: ibi Audite tri b'. Prima in tres: qz p' multiplex dei beneficiũ recolit: 2° fallitas gratitudinis excludit ibi quid digñ. 3° veritas ꝓcluditur: ibi Indicabo. Circa p'm dr: a ¶ Audite que dñs loq̃t. q. ꝺ. sunt diligenter attendenda. b Surge. tu michea c ¶ Contẽde iudicio aduersũ mõtes ⁊c. i. aduersũ supbos ppli mei. ꝺ ¶ Fortia fundamenta terre. i. reges ⁊ principes quoꝝm officium est terram conseruare: e ¶ Quia iudicium dñi cum populo suo. ostẽdendo suam benignitatẽ p beneficia ⁊ ppli ingratitudinẽ: ideo subdit: Populo meus ⁊c. ⁊ patet lra vsq; ibi: f ¶ Et misi ante ⁊c. qz moyses erat dux ppli aaron sacerdos: maria ꝓphetissa: exodi. xv. g ¶ Memẽto q̃so qd cogitauerit balach. qz cogitauit debellare ppl'm israel p adiutoriũ maledictionis balaã sup ipsũ: numeri. xxiij. h ¶ Et quid responderit ei balaã. dices: Quo maledicã: cui nõ maledixerit dñs. numeri. xxiij. Et iteruz ibidez Ad benedicendũ adductus sum bñdictionẽ ꝓhibere ñ valeo. i ¶ De sethim vsq; ad galgalã. i. de exercitu israel q̃ tũc erat in sethim: numeri. xxv. ⁊ ptẽdebat vsq; ꝓpe iordanez iuxta quez est galgala ex opposito tamẽ i terra ꝓmissionis. Ra. sa. exponit sic: De sethim. i. quãuis ppls israel in sethim peccauerit peccato phegor: numeri. xxv. tñ dñs non dimisit eũ: sed introduxit eum in galgalã que ẽ i terra ꝓmissionis. k ¶ Ut cognosceres iusticias dñi. i. fidelitatẽ ei' ad abraaz isaac ⁊ iacob iplẽdo qꝺ eis ꝓmiserat. l ¶ Quid digniz. Hic p̃ñ excludit fallitas gratitudis: cũ dr: Quid dignũ offerã dño. ad reddẽdũ gratias ꝺbitas ꝺ tãtis bñficijs. m Luruabo genu deo excelso. habendo deuotõis signa cũ mala vita. q. ꝺ. nõ ẽ hec vera gratitudo: Esaie p': Cũ multiplicaueris oratione nõ exaudiã. n ¶ Nũqd offerã ei holocaustomata ⁊c. q. ꝺ. talib' sacrificijs ñ placat' de': qz talia fm se nõ sũ accepta: sed ex fide ⁊ deuotione offerentis. o ¶ Nũqd dabo ꝓmogenitum meũ. q. ꝺ. hoc nõ valet qz mozes inocẽtis deo nõ placet. vñ ⁊ abraam nõ ꝓcepit deus immolare filium suum: genẽ. xxij. vt sic impleretur: sed vt obedientia abrae manifestaret. p Indicabo tibi. Hic consequeter veritas gratitudinis concluditur: Indicabo tibi homo qd sit bonuz. deo p se acceptuz q ¶ Et quid dñs requirat a te. pro gratitudine de beneficijs tibi datis r ¶ Utiqz facere iudicium. i. habere iusticiam non tãtũ in habitu: sz etiam in effectu: ⁊ hoc ad omnes: s ¶ Diligere misericordiaz. ad pauperes: ⁊ dicit diligere: quia opera pietatis non sunt meritoria: nisi fiant ex charitate: t ¶ Et solicitum ambulare cũ deo tuo. ideſt mandata eius diligenter adimplendo. v ¶ Uox domini ad ciuitatez clamat. per me ⁊ alios ꝓphetas ista

feraz dño: Curuabo genu ꝺo excelso: Nũnqd offerã ei holocaustomata ⁊ vitulos ãniculos: Nũqd placari põt dñs i milib' arietuz ani milijs milib' hyrcoꝝ piguiũ: Nũnqd dabo pri mogenitũ meuz p scelere meo: fructũ vẽtri mei p peccato aie mee: Indicãbo tibi o hõ qd sit bonũ: et qd dñs reqrat a te. Utiqz facere iudiciũ ⁊ diligẽre miseri cordiã: et solicitũ ãbulare cũ deo tuo. Uox dñi ad ciuitatẽ clamat: et saluꝰ erit timẽtib' nomẽ ei'. Audite tri b'. Et qs ãpprobabit illꝺ. Adhũc ignis i ꝺomo ipij: thesauri iniqtat': et mẽsura minor irẽ plena. Nũnqd iustificabo stateraꝫ ipiã: ⁊ sacelli põdera dolosa: In q' b' diuites ei' repleti sũt iniq tate: ⁊ habitates i ea loq̃bant mẽdaciũ: ⁊ lingua eoꝝ fraudulẽta i ore eoꝝ. Et ego ergo cẽpi ꝑcutere te pditiõe

predicta: x ¶ Et salus erit timentibus. timore filiali: qui est annexus charitati in via. y ¶ Audite. Hic consequenter arguit ppls de vicijs: ⁊ primo de vicio fraudulentie: 2° de vicio fraterne inimicitie: in principio capituli sequentis. Prima in duas: qz primo arguitur culpa: 2° subditur pena: ibi Et ego. Circa primũ dicit ꝓphe ta: y ¶ Audite tribus. s. israel generaliter vocem domini predictam: z ¶ Et quis approbabit illud. corde assentiendo ⁊ opere adimplendo: quasi diceret: pauci aut nulli: ⁊ subditur causa huius impedimenti: a ¶ Adhuc ignis. s. concupiscentie ardentis: b ¶ In domo impij. i. in ipsa vxore ⁊ familia tota: c ¶ Thesauri iniquitatis. i. iniquitate acquisiti: d ¶ Et mensura minor. ad decipiendũ emẽtes: e ¶ Irẽ plena. i. vindicte dei prouocatiua. f ¶ Nũquid iustificabo stateram impiam ⁊c. q. ꝺ. nõ: cum sim iusticie regula: loquit' eni ꝓpheta in ꝑsona dñi. cetera patent. g ¶ Et ego. Hic consequenter subditur pena: cum dicitur: Et ego ergo. i. pp ꝓdictam fraudulentiam h ¶ Cepi ꝑcutere te pditione. i. captiuatione de terra tua. Regnuz enim. x. tribuum ⁊ regnũ duaꝝ primo fuerunt afflicta multipliciter pp peccata sua: ⁊ tandem captiuata: vnum per assyrios: aliud per

chaldeos. i Tu comedes & non saturaberis. cibo tibi deficiēte: k Et humiliatio tua in medio tui. i. in medio ire tue p̄fūderis ab aduersarijs tuis. l Et apprehendē. In hebreo habetur: Et attinges. s. aduersarios tuos ducētes filios tuos secū captos. m Et nō saluabis. ò māib' eoz: quia eis non poteris p̄ualere n Et quos saluaueris nē. i. si cōtigat te aliquos ex eis saluare interficientur alīunde. o Tu seminabis & ñ metes. qz aduersarij tui colligēt messes vel ò̄struēt. p Tu calcabis oliuam. oleum exp̄imendo: q Et non vngeris pulmenta tua inde cōdiēdo: r Et mustuz nē. q. d. labores tuos alij comedent & bibent & famelici & sitibundi remanebis. s Et custodisti p̄cepta amri nē. q̄ fuerunt idolatre pessimi: vt hi. iiij reg. t Et ambulasti i voluptatibus eoz. qz nō fuerūt idolatre sed carnalibus vicijs subditi v Ut darem te i pditionē nē. istò vt: nō tenet hic cātine: sed p̄secutiue qz captiuitas regni ifrl ad hoc cōsecuta est: & derisio & opprobrium totius populi.

super pccis tuis. Tu comedes & nō saturaberis: & humiliatō tua i medio tui. Et ap̄p̄hēdes & nō saluabis & q̄s saluaueris: i gladium dabo. Tu semiabis & ñ metes: tu calcabis oliuā & nō vngeris oleo: & mustū & ñ bibes vinū. Et cūstodisti p̄cepta amri & oē op' dom' achab: & ambulasti i voluptatib' eoz: ut darē te in p̄ditionē: & habitates i ea i sibilū: & opprobriū ppli mei portabis.

Capi. VII.

Ve mihi: qa fact' sū sic̄ q colligit i autūno racemos vīdemie. Nō ē botr' ad comedēdū: p̄cōqs sic' desiderauit aia mea. Pe rijt sc̄s de tra: & rect' i hoib' nō ē. Omnes i sanguine insidiāt: vir frez suū ad mortez venāt. Malū manuū suaz dicūt bonū. Princeps postulat: & iudex i rddēdo ē. Et magn' locut' ē desideriū aie sue: & p̄turbauerūt eaz. Qui optim' i eis ē q̄si p̄liu

Ve mihi. Dic p̄ñter arguitur popul' de pcō fraterne inimicicie: & p' plāgit p̄pheta p̄ gentis sue malicia dicēs: a Ve mihi qz fa. sū sicut qui col. in autūno racemos. dimissos eo q̄ nō poterunt maturari: iō subdit: b Nō est botr' ad comedē dū. s. aptus. In hebreo sic hī: Factus sū sicut q̄ colligit ficus. & subintelligit malas: ita q̄ comedi nō p̄nt: iō subditur: c Precoquas ficus. q̄ p' maturantur: d Desiderauit aia mea. sed supple nō inuenit: p hoc p̄pheta metaphorice exp̄imit in pplo abūdātiā mali & defectū boni: iō subditur. e Perijt sanct' de terra. interfect' a malis: iō sequit: f Oēs in sanguine insidiant. q̄rentes interficere iustos machinatōib' diuersis. g Malū manuū suaz dicūt bonum. qz q̄lis vnusq̄sq; est talis sibi finis videt. h Princeps postulat. leuari extorsionē a subditis: i Et iudex in reddendo est. i. sub rege p̄stituti studēt per iniusticias ad satisfaciendū regi: iō subdit: k Et magn' lo. ē desi. aie sue. i. rex suis ministris exp̄mit suā voluntatem: l Et p̄turbauerunt eam. i. ministri dure tractauerunt gentē subditam p̄ iniusticiam. m Qui optim' in eis est. i. min' mal': n Quasi paliurus. i. herba pungitiua: o Et qui rectus. in comparatione ad nequiozes: p Quasi spina de sepe. pūgēs & anxiās pplm iniuste. q Dies speculationis tue. i. captiuitatis tue a p̄phetis p̄uise & p̄nunciate. r Nolite credere amico. i. pseudo p̄phete: p̄mittenti vobis securitatē: q̄si sit vere amicus: s Et nolite cōfi. in duce. i. rege credētes q̄ possit vos ab aduersarijs liberare t Ab ea q̄ dormit nē. i. ab vxore p̄pria. q. d. tanta iminet vobis miseria q̄ nullus poterit confidere de alia persona quantū cūq; sibi sit cōiuncta. v Ego aūt ad dñm aspiciam. ponendo i eo totam meam fiduciam: verbū est p̄phete p̄ se & suis similib' in futuris tribulatiōib'. x Ne lrīs. p' pplī increpationē hic vltimo p̄pheta redit ad eius cōsolationem p' denunciādo captiuitatis terminationē 2° p' terminū dei consolationē: ibi Pasce pplm. Circa p'm dicit x Ne leteris inimica mea. i. tu babylonne leteris de captiuitate iuda: Qz cecidi. in māib' tuis. y Cōsurgaz. p cyrū liberādo: h°. n. nō pōt intelligi de captiuitate. x. tribum q̄ nō redijt.

z Cū sedero i tenebris. i. postq̄ fuero in tribulatiōe captiuitatis a Dñs lux mea ē. afferēs mihi letitiā. b Irā dñi. i. penā ab eo inflictā mihi c Portabo. patienter: d Do. cāz meā iudicet. ꝫ babylonē: lz. n. ſgnū iuda fuerit p̄ītū iuste ex pte dine iusticie: tñ h° chaldei exceḃāt üq̄ volūtate. e Edu. me i lucē. p̄solatōis: f Videbo iusticiā ei'. de chaldeis fiēdā p cyrū & dariū. g Et aspiciet inimica mea. i babylonia: h Et opietur confusione. i. vndiq; erit confusa. i Que dicit ad me. derisorie: k Ubi est deus tu'. q. d. non' pōt te de captiuitate liberare. l Oculi mei videbūt in eam. i. eius miseriā. m Nunc. i cito. n Erit in p̄culcationē vt lutū. p cyz & dariū o Dies. supple veniunt: p Ut edificent macerie tue. verbū est p̄phete alloquentis captiuitatem iude de reditu captiuitatis babylonice: sed quia p̄pheta loquebatur longe ante captiuitatem & eius reditum: ideo denunciat q̄ terra iuda esset p̄ius affligenda p regē assyriozz dicens: q Jn die illa. i. tpe achaz idolatre: r Lōge fit lex. qz fecit deponi altare dñi vbi offerebantur hostie ꝫ legem: & iussit eas offerri sup altare sacrilegū. iiij. regū. xv. s Jn die illa. i. tpe ezechie

filiꝰ achaz: t Usq; ad te veniet assur.i. sennacherib rex assyrioꝝ q̄ venit vsq; ꝑpe hierl̄z ad capiendū eā: v Et vsq; ad ciuitates mūitas. qz vastauit in circuitu totā terrā x Usq; ad flumē.s. iordanē q̄ est termin⁹ terre ꝓmissiōis versus oꝛientez. y Et ad mare de mari.i. de mari mortuo vsq; ad mare mediterraneuz: z Et ad montem de monte. i. de monte syon vsq; ad montem libani: q̄ est i termino ad lōari iudee. a Et terra erit in desolatiōnē pp habitatoꝛes suos. i. pp peccatum achaz t alioꝝ regum idolatraꝝ: qui fecerūt idolatrare pplz b Pasce pplm. Dic pꝛopheta denunciat populo ꝓsolationē post reditū captiuitat babylonice: dirigēs sermonē ad deum dicēs b Pasce pplz tuū. i. pasces. c In virga tua.i. in directione tua: eū reducendo de captiuitate babylōica d Habitātes solos in saltu.i. ex tua pꝛotectione poterunt habitare securi in saltu: vbi habitant fere. vnde ꝑ⁹ esdre. viij. dicitur q̄ esdras non petiuit equites a rege: dicens q̄ in via ꝓtegerent diuina pꝛotectione. e In medio carmeli pascent̄ nē.i. i loco fertili f Videbūt gētes t ꝓfūdentur. samaritani eni videntes illos q̄ de captiuitate venerūt ꝓsperari: in reedificatione ciuitatis t tēpli t in alijs: fuerūt mltū pturbati t cōfusi: vt hī. i. esdre: t neemie. g Aures eoꝝ surde erunt. i. declinabūt audire ꝓspitatem eoꝝ ꝑ inuidia qua toꝛquebunt: sicut serpens i puluere volutat: h Dñz deū nr̄uz n̄ ōsiderabūt. timore fuili: timentes a deo puniri pp mala que conabunt facere pplo tuo renertēti: t pp ista ad dei laudem assurgit ꝓpheta dicens. i Quis deus sili⁹ tui. q. d. nullus: qz tu es solus deus verus. k Qui aufers iniqtatē. a seruis tuis p pene medicinā. l Non immittet. mutat ꝓpheta modū loquendi de 2ª ꝑsona ad tertiam: m Ultra furoꝛem suum. si perseuerent in bono: talia. n. sunt sb̄ cōditiōe intelligenda: sicut dictum fuit diffuse: hiere. xviij. Deponet iniq̄tates nostras qō erat onus nos grauans: n Et ꝓiciet in ꝓfundum maris. i. faciet eas nō apparere ad punitionē t reuertit ad loquendū in scōa ꝑsona dicens: o Da bis veritatem iacob nē. i. adimplebis ꝓmissiōes factas patribus nr̄is: que tunc implende erant: t modo iplete sunt in domino iesu christo: cui ē honoꝛ t gl̄oria in secula seculoꝝ. Amen. In capitulo. vij. vbi dī in postilla: Maluz manuū suaꝝ dicūt nē. Addi.

t ūsq; ad te ꝑueniet assur: ēt vsq; ad ciuitates munitas t a ciuitatib⁹ munitis ūsq; ad flumē: ēt ad mare ō mari: ēt ad mōtē de monte. Et tēra erit i desolationē pp habitatoꝛes suos: t pp fructum cogitationū eoꝝum. Pāsce pplm tuū in virgā tua: gregē hereditatis tue: bābitātes solos i saltu. In mēdio carmeli pascent̄ basan t galaad iuxta dies antiquos: sm̄ dies egressiōis tue de terra egypti. Ondā ei mirabilia. Videbūt gentes: t ꝓfundent̄ sup oi fortitudine sua. Pōet manum sr̄ os: aures eoꝝ surde erūt

Lingēt puluerē sicut serpētes: velut reptilia tre pturbabunt̄ de edib⁹ suis. Bō minū deū nr̄um nō desiderabūt: t timebūt te. Quis deus sili⁹ tui q̄ aufers iniqtatē: t trāsis peccā reliquā hereditatis tue: Non i mittet ūltra furoꝛē suū: qm̄ volens misericoꝛdiā ē. Reuertet̄ t miserebitur nr̄i. Beponet iniqtates nr̄as: ēt ꝓ ijciet in ꝓfundū maris oia peccata nostra. Bāb virtutem iacob: misericoꝛdiam abraam: que iurasti patrib⁹ nostris a diebus antiquis.

Explicit Michea ꝓpha

Bi nos hēmus: Maluz manuum suaruz nē. in hebꝛeo sic habetur: Super manuum suaruz malū vt bene faciant: pꝛincipes q̄rit t iudex in reddendo est. t est sensus: q̄ tanta erat malicia populi q̄ ꝓpter mala opera intēdebāt reddere bonū remunerationis intantū q̄ ꝓnceps querebat an debebāt remunerari aliq̄ mala. t iudex diffiniebat q̄ sic. Similiter dlibet magis tēdebat i desiderium suum ēt contra iusticiam: t sic perturbabant eam de quo cōdit. Et perturbauerunt eam. scilicet iusticiam.

In eodē ca. vbi dī i postil. Dabis veritatem iacob.

Attendēdū ē q̄re petiuit veritatē Additio. dari iacob t misericoꝛdiā abꝛae: cuius ratio videtur esse. Nam abꝛaee ꝓmo fuit facta ꝓmissio de christo venturo cuz iuramento: vt habet gen. xxij. t hoc fuit per misericoꝛdiam quoniam nulla merita humana sufficerent ad hoc de condigno: vnde talis ꝓmissio ad misericoꝛdiam ptinet: iō dicit: Dabis misericoꝛdiam abꝛae. sed facta huiusmōi ꝓmissione: iā de⁹ debebat implere ꝑdicta ex veritate: t iō dicit: Dabis veritatem iacob. qz iam facta erat ꝓmissio misericoꝛditer ipi abꝛae: vt dictum est: que quidē ꝓmissio vallata fuit iuramento: t ideo subdit: Sicut iurasti nē.

Postilla fratris Nicolai de lyra cū additōib⁹ Pauli epi burgensis ac replicis magistri Matthie doꝛinck finit.

Prolo. in Naum

Incipit expositio ꝓlogi in Naum ꝓpheta.

Naum ꝓphetam ꝛc̄. Iste ꝓlogus diuidit in tres partes. In ꝑ⁹ tps editionis ꝓphetie tangitur. in 2⁹ notatur eoꝝ demeritū vel pcm̄ contra quos prophetia editur: ibi Sed cum habitatores ꝛc̄. in 3⁹ exprimitur ratio siue finis pp quem ꝓphetat: ibi Jaz eni. x. tribus ꝛc̄. Item in ꝑ⁹ tāgūt duo. s. tpis expressio: ⁊ expressionis confirmatio: ibi Siquidem i fine. Dicit igit: a Naum ꝓphetam añ aduentum regis assyrioꝝ. i. salmanasar: b Qui ꝓpluz isrl ꝛc̄ iiij. reg. xvij. c Fuisse. ñ ꝓphetas se ne ꝺicat ei qꝺ ꝺicit infra eodē ꝓlogo: Jā. n. x. tribus ab assyrijs ducte fuerāt in captiuitatem. Sed ꝺrīū videt. s. q ipse ꝓphetauit tpib⁹ ioathe achaz: ⁊ eçechie fgū iuda. s. eo tpe q micheas fz fgu lā hiero. supza positam i fine illius ꝓlogi. s. Nō idez ē ordo ꝛc̄. Rñ. regula illa intelligēda ē ḡtum ad aliqꝺ tps nō ḡtū ad omne: vñ iste ꝓpheta ꝓphetauit tpe eçechie q micheas silr ꝓphetauit. d Siqdē in fine huj⁹ lectionis. i. h⁹ libri: hic intēdit ꝓfirmare qꝺ ꝺicit p tertuz. Sed ꝺ in ꝓncipio huius ꝓphetie agit de morte regis assyrioꝝ: nō ergo in fine agit de aduentu eius ad predictū. Ad hoc respondent quidam q de duobus fit sermo ꝑ⁹ eni agitur de morte sennacherib q obsedit hierlm: in fine autē igit de aduētu alteri⁹ ad pugnā añm̄ niniue destructa fuit: vñ qꝺ ꝺicit: e Predicti regis. nō itelligitur de illo de cui⁹ morte hī i ꝑ⁹ca. vñ ꝓpha nō loquit ꝛc̄ eo dē numero i ill' duob⁹ locis. sed rex assyrioꝝ fuit salmanasar q iudeos. x. tribuū captiuauit. iiij. reg. xvij. ⁊ de isto agitur nau. iij. a. ibi: Vox flagelli ꝛc̄. ibi. n. ꝺscribit aduēt⁹ regis ad pugnā. Itē rex assyrioꝝ fuit sennacherib q obsedit hierlm. iiij. reg. xviij. ⁊ esa. xxxvj. de quo loquit hic in principio: de cuius morte hī. iiij. reg. xix. ⁊ esa. xxxvj. g. Qui sic exponūt: dicūt q illa lra: Siquidem ꝛc̄. supfluit ⁊ ꝺicit hiero. qꝺ dicit infra eodē: Jaz eni x. trib⁹ ab assyrijs ducte fuerāt i captiuitatē. In hist oꝛijs aūt vbi tāgit historia qn tidecimi capli. iiij. regū scribitur sic: Sub ioathā exorsus est ꝓphetare naum de helchesei de tribu symeō ꝺ niniuē ꝓdicēs: Hec dicit dñs ad niniuen: Extermiabo te ⁊ neq̄ quā ꝓgredientes ꝺ te impabūt mūdo. Et hiero. sr̄ naū ꝺicit herodotū dixisse sꝺuersam niniuē a rege medoꝝ tpe ione. de euersōe q̄z finali niniue ꝑ dixit naū que facta ē in hūc modū: padⁿ q̄ circūdabat eā supinū dauit eam facto piter terremotu ⁊ igne de sublimi emisso: ꝺ q in ūdatiōe videt scripsisse i libro suo: ibi Jnū dās nō faciet inocētē dñs i tēpestate ⁊ sbine vie ei⁹. tū fz aliā lram legit: ibi Mūdans nō faciet inocētē. tū liboꝝ scripsit p⁹ captiuitatē decē tribuū sꝺ eçechia dū vastaret ab assyrijs tra iuda: in q̄ ꝓphetauit plen⁹ de destructiōe assyrioꝝ in ꝓsolationē gētis sue. Scōm hoc distigua⁹ tps q̄ ꝓphetare incepit: ⁊ tps q̄ libꝝ scripsit: ⁊ sic regla hiero. ñ hēbit istātiā: nec lra supfluit: nec sequenti lrē ꝺicit: f Sed cū habitatores ꝛc̄. hec est 2⁹ pars: in qua ꝑ⁹ exꝑmit peccatū eoꝝ simpliciter ꝺ qꝺ edit ꝓphetia: 2⁹ ostēditur cā editiōis ꝺ illos: ibi g Qua de causa. prophetauit enim cōtra niniuitas propter recidiuuz illoꝝ post predicationē ione. h Jā eni decē trib⁹. Ecce tertia ps plogi. s. ad qd ꝺ illos edit ꝓphetia. s. ad cōsolationē decē tribuū: ꝑ⁹ igitur notat cōsolatio ex editiōe ꝓphie ꝺ niniuem. 2⁹ magnitudo ꝓsolatiōis: ibi Nec erat pua ꝓsolatio. Dicit itaqꝫ: h Jam eniz. x. tribus ꝛc̄. iiij. reg. xvij. cetera plana sunt.

Explicit qualiscūqꝫ expositio istius ꝓlogi.

Incipit ꝓlogus in Naum ꝓphetam.

Naūz ꝓphām añ aduentū regis assyrioꝝ q pplūz isrl captiuū i suaz rgionē trāstulerat fuisse hebreoꝝ traditō ꝓfirmat. Hi qdēz i fine huj⁹ lectōis prēdicti regis aduētū idē ꝓphā ānūciare mōstrat. Ex cuz hitatores niniue: iona iteritū ciuitatis ꝓdicāte: ne diuia ira denūciatū iteritū sustinerēt: pccoꝝ ⁊ ipietatis penitētiā egissēt: accepta ꝺi misericordia: grauiōib⁹ se crimib⁹ iplicuerī qūa ꝺ cā memorat⁹ ꝓphā spū scō plen⁹ iudiciū ꝺi ānūciās: ita locut ē: Deꝰ çelans: ⁊ vlciscens dñs ē ꝛc̄. Jaz. n. decē trib⁹ ab assyrijs ducte fuerūt in captiuitatē sub eçechia rege iuda: sub q̄ ēt nūc i ꝓsolatōe ppli trāsmigrati: adū sū niniuē visio cernit. Nec erat pua cōsolatio tā bis q iā assyrijs fuiebāt q̄z reliqs q sub eçechia ꝺ tribu iuda ⁊ beniamī ab eisdē hostib⁹ ob idebāt: vt audirēt assyrios q̄s a chaldeis cē capiēdos: sicut in sequētib⁹ libri h⁹ demōstrabit. Sciēdū q niniue i nra ligua de hebreo speciosaz sonat. Speciosus aūt hic mūdus ꝺ. Añ ⁊ apꝺ grecos cosmos ab ornatu nomen accipit. Et qcqd nūc aduersū nini ue ꝺ: de mūdo figuraliter ꝓdicari sentiam⁹. Quā ob cāz ⁊ assūptio quā septuagita iterpretes dicūt

Apud hebreos mas sa ponit. i. graue onus: eo q cū aduersus quā ꝓphetat ꝓmat: nec sinat eleuare cerucē. Simulqz hoc attē dēdū: q hec ipa vl assūptō vl onus vl pōd⁹ ꝓphe visio sit. Nō. n. loqt ꝓphā i exta si: vt mōtan⁹ ⁊ pscillia marimillaqz deliberant: sed qꝺ ꝓphetat liber ē visionis intelligētis vniuersa q loqt: ⁊ pōd⁹ hostiū faciētis suo pplo visiōz. De ꝓsūmatōe itaqz mūdi ꝛz anagogenā ꝓsolationē scoꝝ ꝓphetia texit: vt q cūqz i mūdo videt: q̄i ptereūtia ⁊ caduca cōtēnant: ⁊ ꝑparēt se ad iudicij diez. Vbi vltoꝝ aduersum vires assyrioꝝ affuturus est dominus.

Explicit ꝓlogus. Incipit argumentum.

Naum ꝓsolatoꝝ orbis interpretatur. Increpat ciuitatē sanguinum: ⁊ post euersionem illius loqtur. Ecce super mōtes pedes euangeliçantis ⁊ ānūciantis pacem.

Explicit argumentum.

Postilla fratris Nicolai de lyra sup pphaz naũ incipit.

Onus niniue. Prophetia Naum ¶ Ca. I. in duas ptes diuidit. s. pemiuz & tractatũ: q incipit: ibi Dñs emulator. In plogo p° tangitur materia huius pphetie in generali cum dr: a ¶ Onus niniue. i. pphetia de malo pene vẽturo super niniue: sicut dcm fuit ione tertio niniuitis ad pdicationez ione agentibus penitentiaz: de' nõ i tulit penam ominatã: sed qz postea redierũt ad vomitũ: deus destruxit niniue regnũ p nabucho. regẽ chaldeoruz & hãc destructionẽ p̃dixit pphetice sactus tobias .xij.capi.& de ista loquitur naum ppheta. 2° notificat auctor cum dr: b ¶ Liber visionis nauz helchesei. ita q notificat ex noie: cũ dr: c Naum. qui interpretatur consolator: & puenit sue prophetie: quia destructionẽ assyriorz denunciauit ad ꝓsolationez x. tribuũ q p assyrios fuerant captiuate: & duaz tribuũ q p eos fuerant mltũ afflicte tpe eẽchie. Irẽ ex loco natiuitatis sue cũ dr: Helchesei. 3° ex officio pphetandi nõ solũ verbo sed etiã scripto: cũ dr: Liber visionis. lz. n. xij. pphete sint collecti i vno volumine: tñ pphetia cuiuslibet posset dici vn' liber ptialis. d ¶ Dñs emulator. Hic incipit tractatus: in quo p° zelus diuine iustitie declarat: 1° ad ppositũ applicat ibi Bon' dñs. Prima i duas qz p° ponit rigor diuie iustitie ad pũiẽdũ. 2° vigor sue potẽtie ad exequẽdũ: ibi Dñs in tẽpestate. Circa p^m dr: e ¶ Dñs emulator. i. irascẽs seu vindicte appetitor ꝫ peccatores obstiatos. Emulatio. n. aliqñ p ira põit: sic eẽchielis. viij. Erat statutũ idolũ zeli ad puocãdũ emulatoẽz. i. dei iraz: vt ibidẽ dcm fuit. In hebreo hr: Dñs accensus. ira. n. duplicit diffinit a phis: vno mõ mãliter sic Ira est accensio sanguinis circa cor. & sic dicitur in hebreo Dñs accẽsus. s. ira. Alio mõ formaliter sic: Ira ẽ appetitus vindicte. & sic hz translatio nostra: Dñs emulator. i. vidicte appetitor: vt dcm est. Sciendũ q passio ire nõ est in deo p prie: sed metaphorice: qz ad modũ irati se habet qñ punit: iõ subdit: e ¶ Et vlciscens dñs. i. puniens & repetit p̃dicta sententia pluries: cum dr: Ulciscens dñs &c. ad maiorem affirmationem diuine vindicte: ꝫ peccatores obstinatos: f ¶ Dñs patiens. qz non statim punit peccatores: sed expectat eorz penitentiam: vt sequens punitio iustior ostẽdat g ¶ Et magnus fortitudine. q. d. talis expectatio punitiõis nõ est ex defectu virtutis. h ¶ Et mũdãs non faciet innocentẽ. i. peccatores obstinatos non dimittet transire sine debita punitiõe: ac si essent innocentes: ptinuando ad p̃ceden tia. Uel aliter: h ¶ Et mũdans. peccatorẽ penitentẽ a culpa: i ¶ Nõ faciet innocentẽ. s. libez a pena: qz pene sũt q̃dam medicine peccatorz purgatiue. k ¶ Dñs in tempesta te. Hic ꝫñt ostenditur vigor diuine potentie: cũ dr: Dñs in tempestate & turbine vie eius. i. sic ꝫsueuit venire ad puniẽdũ peccatores obstinatos: de hoc hr exemplũ exo. xiij. vbi dicit q punitionẽ egyptiorz p̃cessit ventus vehemẽs & vrẽs tota nocte: & in debellatõe exercit' sisare venit in tempestate: Judiciũ. v. Et similiter in debellatione philistinorum orante samuele: pri° regũ. vij. & in plurib' alijs locis hr simile. l ¶ Et nebule puluis pedũ eius. ex vento turbinis eleuatur puluis obscurãs aerem ad modũ nebule: & dr pcedere ex dei pedibus: qz pcedit ex terra hz illum modum loquendi q̃ dr esaie. lxvj. Celum mihi sedes est: & terra scabellũ pedũ meorz. m ¶ Increpans mare & exiccans illud. sua virtute: sicut pz exo. xiiij. de mari rubro. n ¶ Et oia flumina ad desertum deducens. sicẽ eniz siccauit aluem iordanis: ita posset oia fluia ꝺ siccare. o ¶ Infirmatus est basã & carmelus. que sũt loca vberrima. p ¶ Et flos libani elanguit. vbi solet esse viror continuus: & hoc tpe helie fuit ex siccitate inducta diuina virtute tribus annis & mensibus. vj. iacobi. v. q ¶ Montes cõmoti sũt &c. hoc frequẽter apparet in terremotibus. Oia ista sunt i ducta ad ostendendũ magnitudinem virtutis diuine: iõ concluditur: r ¶ Ante faciem eius indignationis ds stabit. q. d. nullꝰ. s ¶ Indignatio e' effusa ẽ vt ignis. hoc patuit in subuersiõe sodome & gomorre igne sulphuris & ¶ Et petre dissolute sunt ab eo. ex vehementi igne resoluũt lapides: vt patet in calce. v ¶ Bonus dñs. Hic ꝫñt illud qd dcm est de rigore diuine iusticie: & vigore sue potẽtie ad ppositũ applicat in punitione regni assyriorz: in q̃ metropolis erat niniue: & diuidit in duas ptes: p° ponit vnius regis. s. senacherib punitio: 2° totius regni destructio: ca. sequenti. Prima in duas: qz p° circa sennacherib ponit vltio diuina: 2° exultatio in terra iuda: ibi Ecce super montes. Ad intellectũ primi sciendũ q sicut habet quarto regũ. xvij. sennacherib venit i iudeã: & de lachis milis rapiacen in hierlm ad terrendum eẽchiam & suũ ppl'm: sed rege ethiopũ iuadente terrã senacherib: ꝺpulius fuit dimittere iudeã ad defendendum terrã suã: sed habita victoria redijt in iudeã ad destruẽdũ hierlm: & tunc angelus dñi pcussit in exercitu eius. lxxxv. milia bellatorz: & ipse cũ paucis fugit ad irã suam: vbi interfectus fuit a filijs suis. iij. regũ. xix. & sic cõfortatus fuit eẽchias cum populo suo: & fm hoc dicitur: v ¶ Bonus dñs & confortans. s. eẽchiam & ppl'm suũ: x ¶ Et sciens. scia approbationis: y ¶ Sperates in se. i. eẽchiam & esaiã & alios iustos ꝫ sennacherib de diuino cõfidentes auxilio: z ¶ Et in diluuio ptereunte. i. in fortitudine exercit' sennacherib: fm q dr esaie. viij. Adducet dominus sup eos aqas fluminis fortes & multas: regẽ assyriorz &c. & sequitur ibidez. Et ibit p iudam inundãs &c. aa ¶ Consũmationem faciet. i. destructoez p angelum: vt dcm est. a ¶ Quid cogitatis contra dominum tu sennacherib & exercitus tu': quasi. d. vos cogitatis contra dominum destructionẽ ciuitatis domini

Tobias

¶ Incipit Naũ pphã. C. I.

Onus niniue. Liber visionis nauũ helchesei Dñs emulator & vlciscẽs dñs vlciscẽs dñs & hñs furorẽ: vlciscens dñs i hostes suos: & irascẽs ipse inimicis suis Bonus patiẽs & magnus fortitudie: & mũdãs non faciet innocentẽ. Bonus i tẽpestate & turbie vie eius: & nebule puluis pedũ eius. Increpãs mare & exiccãs illud: & oia flumia ad desertũ deducẽs

ifirmat' ẽ basã & carmelus & flos libani elãguit. Montes ꝓmoti sũt ab eo: & colles desolati sũt. Et ꝓtremuit tra a facie ei': & orbis: & oẽs habitãtes i eo. Ante faciẽ idignatiõis eius qs stabit: & qs resistet i ira furoris ei'? Indignatiõ ei' effusa ẽ vt ignis: & petre dissolute sũt ab eo. Bonus dñs & ꝓfortãs in die tribulatiõis: & sciẽs sperãtes i se. Et i diluuio ptereũte ꝓsũmatiõnẽ faciet loci ei': & inimicos ei' ꝓsequẽt tenebre Quid cogitatis contra dñm

In ca.j. vbi dr in postil. Nõ ꝓsurget duplex tribulatio.

Hoc qõ dr: Non ꝓsurget duplex tribulatio. Addi. videt ꝓtinuari cũ hoc qõ imediate dixerat: Cõsũmatõem ipse faciet. ⁊ est sensus: q deus decreuerat ꝓsũmar⁊ exercitũ sẽnacherib sic totaliter q itez nõ posset tribulare regnũ iuda ⁊ sic dicit: Non ꝓsurget. ſ. in regno iuda: Duplex tribulatio. exꝑte assyriozum.

Capitulum. II.

Hscẽdit. ꝑ q ꝓpha denunciaut p cussionez sẽnacherib assyriox regis: hic cõsequenter denunciat destructionẽ regni in q̃ metropolis erat niniue: q̃ destructio fcã est p nabu. regẽ babylonis post mortẽ sẽnacherib: ⁊ ꝑ põitur hec destructio: 2° de structiõis ratio ca. se q̃nti. Dr̃i⁹ i tres: q: ꝑ ponit niniue obsidio 2° obelesse captio: ibi Porte fluuioz. ȝ° capte depdatio: ibi Diripite. Circa ꝑm̃ alloquitur regẽ assyriox dicẽs. a Ascẽdit. i. ascendet currus ⁊ equos. ſ. exercit⁹ chaldeoz: b Qui dissꝑgat coram te. vastando terram tuam in oculis tuis: ⁊ non poteris restistere:

Cõsũmatõz ipe faciet: nõ ꝓsurgẽt duplex tribulatio: q̃ sic spie se iuicẽ ꝓplectũt sic ꝓuiuiũ eoz parit potantiũ. Cõsumẽt q̃ stipula aridítate plẽa. Ex tẽ. n. exibit cogitãs ꝯ dñz maliciã: mẽte ptractãs ꝑuaricationem Hec dic dñs: Si ꝑfecti fuerit ⁊ ita plẽs: sic q̃z attõdẽt ⁊ ptrãsibit. Afflixi tẽ: et nõ afligã te vltra. Et nunc ꝓterã vgã e⁹ ꝺ dorso suo: et vincula tua dirũpã. Et ꝓcipi et sup te dñs. Non seminabit ex noie tuo amplꝰ. De domo dei tui itficiã. Scũlptile ⁊ ꝓflatile ponã sepulchrũ tuũ: qa ihonorat⁹ es. Ecce sup mõtes pedes euãgeliçãtis: ⁊ ãnũciãtis pacez Celebra iuda festiuitates tuas ⁊ redꝺ vota tua: qã ñ adiscet vltra vt ptrãseat i te belial: vniuersꝰ iteriit. c Qui custodiat obsidionẽ. circa ninuẽ vsq̃q̃ capiat eã d Contemplare viam ⁊c. i. dispone te ad occurendũ eituos bellatores cõfortando. q. d. hoc erit pro nihilo: vt hz infra: ⁊ subditur causa: e Quia sicut reddidit dominꝰ superbiã iacob. dcẽciendo sẽnacherib: eo q superbe egerit ꝯ duas tribus: f Sic superbiã israꝛ. supple cito reddet destruendo totũ regnũ assyriox: eo q supbe egerit ꝯ regnũ. x tribuũ: ipsuz vsliter captiuando. g Quia vastatores. i. chaldei venientes h Dissipauerũt eos. i. dissipabũt assyrios: i Et ꝓpagines eozum. i. filios ⁊ filias. k Clypeus fortiũ e⁹. ſ. nabu. l Ignitus. erãt. n. ibi lamine eree ad solis radios refulgentes sicut ignis. ad terrozem assyriorum: ⁊ ad obfuscandũ oculos eoz: m Viri exercitu) in coccineis. hẽbãt sr̃ arma oznamẽta rubea: ne si aliqs eoruz vulneraret ex appẽtia sãguis alij rerẽt: n Ignee habene curr⁹. i. curruũ: erãt. n. ibi habene limate: ⁊ sic i radio solis fulgebãt sic ignis. o In die ꝓpa. ei⁹. ſ. ad pliũ. Et ecõuerso erat de assyrijs de q̃b⁹ dr: p Et agitatores ei⁹. i. aurige ꝓpha. n. de vno exercitu loquẽdo trãsit ad aliũ ⁊ ecõuerso sicut solet fieri i descriptiõe bellox: q Cõsopiti sr. i. attoniti ꝑ stupoze: iõ subdit: r In itine. ꝓtur. sr. nesciẽtes currus ducere: iõ subdit: s Quadri. col. sr. ex defectu ductoris: ⁊ subdit cã h⁹ stuporis: cũ dr: t Aspectus eoz. i. chaldeoz v Quasi lampades. pp refulgentiã armoz vt ꝓdictuz est: x Quasi fulgura discurrẽtia. i. velocii ⁊ audacter currẽtes ꝺ assyrios. y Recordabit. ſ. rex assyrioz: z Fortiũ suoz. qui solebant eẽ ꝓstates ⁊ animosi: ⁊ facti sũt pauidi: iõ subditur: a Ruẽt in itinerib⁹ suis.

Cõsũmatõz ipe faciet: nõ ꝓsurgẽt duplex tribulatio: q̃ sic spie se iuicẽ ꝓplectũt sic ꝓuiuiũ eoz parit potantiũ. Cõsumẽt q̃ stipula aridítate plẽa. Ex tẽ. n. exibit cogitãs ꝯ dñz maliciã: mẽte ptractãs ꝑuaricationem Hec dic dñs: Si ꝑfecti fuerit ⁊ ita plẽs: sic q̃z attõdẽt ⁊ ptrãsibit. Afflixi tẽ: et nõ afligã te vltra. Et nunc ꝓterã vgã e⁹ ꝺ dorso suo: et vincula tua dirũpã. Et ꝓcipi et sup te dñs. Non seminabit ex noie tuo amplꝰ. De domo dei tui itficiã. Scũlptile ⁊ ꝓflatile ponã sepulchrũ tuũ: qa ihonorat⁹ es. Ecce sup mõtes pedes euãgeliçãtis: ⁊ ãnũciãtis pacez Celebra iuda festiuitates

Scẽdit qui dissꝑgat coram te: qui custodiat obsidionẽ. Contemplare viaz ꝓsorta lũbos: roborta vtute valde. Quia sicut reddidit dñs superbiã iacob: sic supbi ã israꝛ. Qr̃ ñastatores dissipauerũt eos: et ꝓpagines eoz coꝛruperũt. Clypeꝰ fortiũ ei⁹ ignit⁹: uiri exercit⁹ i coccineis. Ignee habene curr⁹ i die ꝑpatiõis ei⁹: et agitatores ei⁹ ꝑsopiti sr̃. In itineribus ꝓturbati sũt quadrige collise sunt in plateis. Aspectus eoꝛum quasi lampades: quasi fulgura discurrẽtia. Recordabit fortiũ suorum: ruent in itinerib⁹ suis.

do terram tuam in oculis tuis: ⁊ non poteris restistere:
c Qui custodiat obsidionẽ. circa ninuẽ vsq̃q̃ capiat eã
d Contemplare viam ⁊c. i. dispone te ad occurendũ eituos bellatores cõfortando. q. d. hoc erit pro nihilo: vt hz infra: ⁊ subditur causa: e Quia sicut reddidit dominꝰ superbiã iacob. dcẽciendo sẽnacherib: eo q superbe egerit ꝯ duas tribus: f Sic superbiã israꝛ. supple cito reddet destruendo totũ regnũ assyriox: eo q supbe egerit ꝯ regnũ. x tribuũ: ipsuz vsliter captiuando. g Quia vastatores. i. chaldei venientes h Dissipauerũt eos. i. dissipabũt assyrios: i Et ꝓpagines eozum. i. filios ⁊ filias. k Clypeus fortiũ e⁹. ſ. nabu. l Ignitus. erãt. n. ibi lamine eree ad solis radios refulgentes sicut ignis. ad terrozem assyriorum: ⁊ ad obfuscandũ oculos eoz: m Viri exercitu) in coccineis. hẽbãt sr̃ arma oznamẽta rubea: ne si aliqs eoruz vulneraret ex appẽtia sãguis alij rerẽt: n Ignee habene curr⁹. i. curruũ: erãt. n. ibi habene limate: ⁊ sic i radio solis fulgebãt sic ignis. o In die ꝓpa. ei⁹. ſ. ad pliũ. Et ecõuerso erat de assyrijs de q̃b⁹ dr: p Et agitatores ei⁹. i. aurige ꝓpha. n. de vno exercitu loquẽdo trãsit ad aliũ ⁊ ecõuerso sicut solet fieri i descriptiõe bellox: q Cõsopiti sr. i. attoniti ꝑ stupoze: iõ subdit: r In itine. ꝓtur. sr. nesciẽtes currus ducere: iõ subdit: s Quadri. col. sr. ex defectu ductoris: ⁊ subdit cã h⁹ stuporis: cũ dr: t Aspectus eoz. i. chaldeoz v Quasi lampades. pp refulgentiã armoz vt ꝓdictuz est: x Quasi fulgura discurrẽtia. i. velocii ⁊ audacter currẽtes ꝺ assyrios. y Recordabit. ſ. rex assyrioz: z Fortiũ suoz. qui solebant eẽ ꝓstates ⁊ animosi: ⁊ facti sũt pauidi: iõ subditur: a Ruẽt in itinerib⁹ suis.

⁊ templi: sed non poteritis: ⁊ subditur causa: b Cõsũmatione ipse faciet. exercitus vestri. c Non cõsurget duplex tribulatio. i. sẽnacherib nõ tribulabit regnũ iuda ipsum captiuando: sicut salmanasar pater suus regnum israel tribulauit: d Quia sicut spine seinuicẽ complectũtur. ⁊ sic inuicem comburunt: e Sic cõuiuiũ eoz ⁊c. In vespere enim noctis in qua angelus pcussit exercitum redigendo in cineres corpora bellatorum: rex fecerat ꝓncipibus exercit⁹ cõuiuiũ. f Ex te exibit cogitans ꝯ dñm maliciam. iste fuit rapsaces missus a rege ad terrendũ ecechiaz ⁊ pplm suũ: vt sic se redderent ⁊ ouerentur in terraz idolatrie subiectã g Si pfecti fuerit ⁊c. i. si bellatores fuerint pfecti in fortitudie ⁊ multitudie: h Sic q̃z attõdent. i. ab angelo pcutient: que percussio vocat ralio siue attõsio: esaie. vij. In die illa radet dominus in nouacula acuta in rege assyrioz caput ⁊ pilos pedũ ⁊ barbam vniuersã. i Afflixi te. verbũ est dñi ad ecechiã ⁊ pplm suũ qui fuerũt afflicti per regẽ assyrioz: k Et nõ afligã te vltra. ſ. per assyrios: tũ postea tpe sedechie pplꝰ fuit afflictus p chaldeos. l Et nũc conteram virgam eius. i. ptãtez. m Et vincula tua dirumpã. qz cũ exercitu poteris ire libere p iudeã. n Et ꝓcipiet super te dñs. verbũ est prophete ad sennacherib: ꝺ quo precepit dñs angelo vt percuteret exercitũ ei⁹. o Non seminabit ex nomie tuo amplius. i. non nascent amplius tibi filij: quia fugiens ad terram suaz: cito fuit interfectus a filijs suis. ſ. p⁹. xlv. dies a fuga sua: Tobie primo. p De domo dei tui interficiam. qz in templo idoli sui fuit interfect⁹. iij. reg. xix. ideo subditur: q Sculptile ⁊ conflatile ponam sepulchrũ tuum. quia inter idola fuit occisus: nec in sepultura factus est ei honoz regius: eo q factus erat toti populo exosus imputanti destructionẽ exercitus predictã supbie sennacherib: deũ israꝛ blasphemãtis iij. re. xix. r Ecce sup mõtes. Hic ꝓsequẽter põitur exultatio ppli iude: cũ dr: Ecce super montes pedes euãgeliçantis ⁊c. qz percusio exercitu ⁊ sẽnacherib fugiẽte: ftati ecechias misit cursores ad denunciandum dei auxilium sibi factum: ⁊ vt oẽs venirent in hierlm ad reddẽdum gratias deo de tãto beneficio. s Quia non adiçiet vltra vt ptrãseat i te belial. i. absq̃ iugo: p q̃ ô intelligit sẽnacherib q̃ nec deũ nec hoies reuerebat: ſt Uniuersus interiit. quia post mortem sui exercitus occisus fuit: vt dictum est.

non potentes resistere in capo chaldeis: ideo subditur:
b Velociter ascendet muros eius. In hebreo habet: festinabāt ad muros suos. vt qui nō poterāt resistere i capo defenderēt se i muro: a Et pparabit vmbraculū. i. tentoria chaldeoꝝ in circuitu ciuitatis ponentur ad eam obsidendum: et sic patet ciuitatis obsidio. b Porte fluuioꝝ. Hic prosequēter describitur ipsius captio: cū dicit Porte fluuioꝝ. i. porte niniue: que confidebat i munitiōe fluuiorum c Apte sūt. i. fracte p impetuꝫ chaldeoꝝ: d Et teplū ad solū dirutū. s. templū idoli vesrach qō colebāt reges assyriorum. iiij. regū. xix. In hebre. hi: Et palatiū. .s. regis: Ad solum dirutum. i regni pteptū e Et miles captiu⁹ ꝛc. i. milites regni assyrioꝝ: in scriptura. n. frequenter ponit singulare p plurali. In hebreo hi: Et astans captiua aducta est. ꝛ di astans hic regina: vt dicit ra. sa. fm illō psal. xliij. Astitit regina a dextris tuis. ꝛ lra sequens procedat. cū di: f Et ancille eius minabant. captiue a chaldeis: g Gementes ꝛc. non audentes alte clamare p timore. h Et niniue q̄si piscia aq̄ꝝ aq̄ eius. i. mūitio fluuiorum de q̄ confidebant: nō resistit aduersant̄s: sicut aq̄ piscine resistere non pñt p sui paucitate: i Ipsi vero fugerūt. s. de ciuitate q̄cūq; potuerūt fugere. k Diripite. Hic pñter describitur ciuitatis capte depdatio: cū di: Diripite vos chaldei l Argentū ꝛc. i. q̄cūq; pciosa. m Dissipata ē. s. niniue: n Et scissa. p fractionē muroꝝ in plurib⁹ locis. o Et cor tabescens. i. deficiēs fcm est bellatoribus viris. p Et dissolutio geniculoꝝ. i. genuū q̄ tremūt ex timore: ꝛ iō dicūt genicula diminutiue: q Et defectō in cūctis renib⁹. ita q̄ nō poterāt stare: r Et facies oiuz sicut nigredo olle. ex fame: ꝛ ex fumo incendū niniue: iō subdit derisorie: s Ubi ē habi. leonū. i. niniue vbi solebant reges ꝛ principes bitare: q̄ erāt feroces vt leones: t Et pascua catuloꝝ. i. filioꝝ v Ad quā iuit leo. i. rex. i. quā ciuitatez ingressus est: vt ibi bitet secure cū catulis suis. i. filijs ꝛ famulis. q. d. nulla est: q; non hz refugiuz a facie chaldeoꝝ. x Leo cepit sufficienter. i. abūdanter bona mltorum regnoꝝ sibi diripiēdo: fz q̄ dī quarto regū. xix. Vere dñe dissipauerūt reges assyrioꝝ gētes ꝛ terras oium. y Et necauit leenis suis. i. interfecit reges terre: vt eoꝝ pciosa afferet vxorib⁹ ꝛ cōcubinis suis. z Et impleuit pda spelūcas suas. i. domos suas: iō subdit vltio diuia: a Ecce ego ad te dicit dñs. cuius virtuti non potest resisti. b Et succendā vsq; ad fūmū: alias fumū. i. totaliter: c Quadrigas tuas. in q̄bus alia regna deuastasti: d Et leuncu-

Velociter ascendet muros eius et ppabit ubraculuz. Porte fluuioꝝ apte sī: et teplū ad solū dirutū. Et miles captius ducet: et ancille eius minabant gemētes vt columbe murmurātes i cordib⁹ suis Et niniue qi piscia aq̄ꝝ aq̄ eius: ipsi uero fugerūt. State state: ꝛ nō ē q reuertat. Diripite argētū diripite auꝝ ꝛ nō ē finis diuitiaꝝ ex oib⁹ vasis desiderabilib⁹. Dissipata ē et scissa ꝛ dilacerata: et cor tabescēs: et dissolutio geniculoꝝ: et defectio i cūctis renib⁹: et facies oiuz sicut nigredo olle. Ubi est bitaculū leonū: et pascua catuloꝝ leonū? Ad quiam iuit leo vt ingrederet illuc: catul' leōis: ꝛ ñ ē q extreat Leo cepit sufficienter catulis suis: et necauit leenis suis. Et iplēuit pda spelūcas suas: ꝛ cubile suū rapina. Ecce ego ad te: dicit dñs exercituū: et succēdā vsq; ad summū quadrigas tuas: ꝛ leūculos tuos comedet gladius Et extermiabo de tra prēdā tuā: et non audiet vltra vox nūciorum tuoꝝ. .III.

Ve ciuitas sanguinū: vniuersa mēdacij: dilaceratoe plena. Non recedet a te rapina. Vox flagelli: ꝛ vox ipet' rote: ꝛ eq fremētis: ꝛ q̄drige feruentis ꝛ eqtis ascendētis: et micātis gladij: et fulgurātis haste: et mltitudis infecte: ꝛ gravis ruine: nec ē finis cadauerum. Et cōruent in coꝛpibus suis pp̄ter multitudinē fornicatiōuz mēretricis speciose ꝛ grate et bītis maleficia: q̄ vendit gētes i fornicatiōib⁹ suis: ꝛ familias in maleficijs suis. Ecce ego loos tuos comedet gladius. i. filij tui occident: e Et exterminabo de terra. s. tua f Predā tuā. dando eam chaldeis. g Et ñ audiet vltra vox nūcioꝝ tuoꝝ. ad blasphemandū deū sicut rapsaces a te missus blasphemauit. iiij. regū. xxiij. Stetit itaq; rapsaces: et exclamauit voce magna iudaice ꝛc. Et sequitur ibidem: Noli te audire ezechiaz q̄ vos decipit dicens: Dñs liberabit nos. Nunqd liberauerūt dij gētium ꝛc. q. d. nec deus vester poterit vos liberare.

Capitulū. III.

Ve ciuitas. Post ciuitatis destructionē: hic ppheta declarat destructionis rationem q̄ fuit ciuitati malicia: cū hoc tamē interponit de pena. Et diuidit in duas partes: q; p̄mo pp malitiam nunciatur ei⁹ depopulatio: ꝛ 2° ei⁹ multiplex confusio: ibi Ecce ego. Circa p̄m dicitur: a Ve ciuitas sāguinum. i. cuius pplus fuit effusor multi sanguinis: b Uniuersa mēdacij. i. tota dedita mendacio: quos eni non poterat superare virtute: nisus est decipere fraude: c Dilaceratōe plena. i. diuisionibus intrinsecis: qō est signū ppinque subuersiōis Matth. xij. Omne regnū in seipsum diuisū desolabit. d Non recedet a te rapina. i. chaldei te obsidentes nō recedent a te donec rapuerint oia bona tua. e Vox flagelli. i. sonus flagelli incitātis equos curruum ꝛ equitum super te venientium: f Et micantis gladij. ad te occidendū: g Et fulgurantis haste. i. velociter vibrata te ad modū fulguris h Et multitudinis interfecte. de ciuibus tuis: i Et corruent in coꝛporib⁹ suis. q. d. tāta erit mltitudo interfectoꝝ: q̄ vnus interfectus cadet sup aliū: ꝛ subdit cā: k Propter mltitudinē fornicationū. spūaliū q̄ si idolatrie ꝛ coꝛporaliū: l Meretricis speciose ꝛc. i. niniue attrahētis alias gētes ad suas idolatrias p mltas vias: m Et bītis maleficia. i. habētis i se maleficos ꝛ incātatores magicis artib⁹ vtētes. n Que vē. gen. in fornica. suis. q; pulchras puellas alias gētiū captas exponebāt niniuite pstibulis p̄cio ꝛ idē faciebāt de pulchris iuuenib⁹ i vicio sodomitico. o Ecce ego. Hic pñt oñditur ipsius niniue derisio ꝛ sub noie niniue totius regni assyrioꝝ: ꝛ diuidit i duas partes: q; p° ostenditur propositum sub parabola fornicarie: 2° sub parabola locuste: ibi Cōgregare. Dicit i duas: q; p° ponit pabola: 2° exēplū de ciuitate alia: ibi Nūquid. Circa p̄m dī in persona dei: o Ecce ego ad te.

Naum

ponendam in vituperium ⁊ derisionem. a ¶ Et reue
labo pudenda tua. loquitur de ea sicut de muliere fo-
nicaria deprehensa: cuius turpitudo oibus manifestat.
b ¶ Et ꝓiciã sup te abominationes. qz faciã te despici
factis ⁊ verbis sicut vilem ⁊ abominabilẽ. c ¶ Et po
nam te in exem
plum. s. correctio
nis alioꝝ tuam
punitionem vidẽ
tium: ió subditur
d ¶ Omnis q̃ vi
derit resiliet a te. i.
a maleficijs tuis
ne similiter punia
tur: e ¶ Quis
cõmouebit super
te caput. tibi com
patiẽdo. q. d. nul-
lus: sed dicent oẽs
iustũ dei sup te iu
dicium. f ¶ Nũ
quid. Vic ꝓnter
ponitur exemplũ
de alia ciuitate de
structa ꝑ nabuc.
i egypto: qui pus
vastauit egyptuz
q̃ regnũ assyrio-
rum: cũ dr: f
¶ Nũq̃d meliõ est
alexãdria. q. d. nõ
⁊ ió stare ꝑ nabu.
non potes: sic nec
illa. In hebreo hr
Nunquid melioz
es no. nutrice. hec
enim ciuitas voca
batur no. qñ de-
struxit eaz nabu.
⁊ dicebat nutrix
quia ibi nutriebã
tur pueri regis ꝓ
pi pulchritudiem
⁊ bonitatem situs
sicut dicit ra. sa.
postea ꝑ magnũ
tps alexãder ma
gn⁹ itrauit egyptũ: ⁊ reedificauit hãc ciuitatẽ vocãs eaz
noie suo alexandriaz. Trãslatoz autẽ nr dimisit nomẽ
antiquũ qõ erat q̃ obliuioni datũ: ⁊ loco hui⁹ posuit
nomẽ nouũ qõ erat famosũ g ¶ Pplorũ. i. q̃ multos
pplos habuit sub se: h ¶ Que habitat in fluminib⁹.
ꝑ hoc designatur amenitas situs ⁊ fortitudo: i ¶ Cui⁹
diuitie mare. i. diuitie ibi apportant ꝑ mare: k ¶ Aq̃
muri eius. i. circũdãt muros eꝰ ad maiorẽ fortitudinẽ.
l ¶ Ethiopia fortitudo eꝰ. i. cõfederata ad eꝰ fortifica
tionẽ: m ¶ Et egypt⁹. cui⁹ tũc erat metropolis: n ¶
Et nõ est finis. diuitiaz suaz ⁊ fortitudis. o ¶ Aphri
ca ⁊ libyes fuerũt in auxilio tuo. s. in auxilio alexandrie
mutatur. n. mod⁹ loquendi de tertia ꝑsona ad scõam.
p ¶ Sed ⁊ ipsa. nõ obstãtib⁹ ꝓdictis q ¶ In transmi
gratione ducta est. ꝑ nabuc. r ¶ Paruuli eius eliси. qb⁹
cõsuetuz est semp pci in bellis: ⁊ in hoc notat crudelitas
chaldeoꝝ. s ¶ Et sup inclytos eius miserũt sortẽ ad de
terminãdũ qs qs hëret captiuos. t ¶ Et oẽs optima
tes eius ⁊c. Jqui tñ solẽt honestius tractari pp reuerẽtiaz

ad te dicit dñs exercituum
et reuelabo pudẽda tua in
facie tua: ⁊ oñdã i gentib⁹
nuditatẽ tuã ⁊ regnis igno
miniã tuã. Et ꝓiciã sup te
abominatões: ⁊ ꝓtumelijs
te afficiã: et ponã te i exem
plũ. Et erit: oĩs q̃ viderit te
resiliet a te: ⁊ dicet: Vastata
est niniue. Quis ꝓmouebit
sup te caput: Vñ q̃raz ꝓso
latorẽ tibi: Nũnq̃d melioz
es alexandria pplorz: q̃ue
habitat i fluminib⁹: Aq̃ in
circuitu eius: cui⁹ diuitie ma
re: aq̃ muri eius. Ethiopia
fortitudo eius et egypt⁹ et ñ ẽ
finis. Aphrica ⁊ libyes fue
rũt in auxilio tuo: sed ⁊ ip
sa i trãsmigratiõe ducta ẽ
in captiuitatẽ. Paruuli eius
elisi sũt in capite oiuz viaz
et sr̃ i clytos eius miserũt sor
tẽ: et oẽs optimates eius ꝓfixi
sũt i ꝓpedib⁹. Et tũ ergo ie
briaberis ⁊ eris despecta:
et q̃res tu auxiliũ ab inimi
co. Omnes munitões tue
sicut fic⁹ cũ grossis suis: si cõ
cusse fuerit cadet i os come
dentis. Ecce pplus tu⁹: mulie
res i medio tui. Inimicis
tuis ad aptionẽ pãdet por
te tre tue: deuorabit ignis
vectes tuos. Aquã pp ob-
sidionez bauri tibi: extrue
munitiões tuas. Intra i lu
cũ ⁊ calca: subigẽs tene la
terẽ. Ibi comedet te ignis
peribis gladio: devorabit
te vt bruc⁹. Congregare er
go vt brucus: multiplicare in
locusta. Plures feciste ne
gociatões tuas: q̃z stelle sunt
celi. Brucus expansus est:
⁊ auolauit. Custodes tui q̃i
locuste: ⁊ puuli tui q̃si locu
ste locustaz: q̃ue considunt
in sepib⁹ i die frigoris. Sol
ort⁹ ẽ ⁊ auolauerũt ⁊ nõ est
cognit⁹ loc⁹ eaz vbi fuerit
Dormitauerũt pastores tui
rex assur: sepelient ꝓncipes
tui. Latitauit pplus tu⁹ i mõ
tib⁹ ⁊ nõ ẽ q̃ congreget. Non
est obscura cõtritio tua:
pessima est plaga tua. Om
nes q̃ audierũt auditionez
tuã: ꝓbauerũt manus sup
te. Quia sup quẽ nõ trãsiit
malicia tua semp.

Explicit Naum ꝓpha.

stat⁹. v ¶ Et tu ergo niniue ꝑ
penis vel maioribus repleberis. y ¶ Et quereris tu auxi. ab
inimico. i. illi a q̃b⁹ speras habere auxiliũ: fient tibi inimici.
z ¶ Oẽs munitiões tue sicut fic⁹ ⁊c. i. cito decidet ad iram
q̃tũcũq̃z sint fortes. a ¶ Ecce po. tu⁹ mulieres. i. fcũs est
pauid⁹ ⁊ ipotẽs ad re
sistendũ: ⁊ sic itrabũt
hostes. b ¶ Deuora
bit ignis ve. tuos. i. tã
ta erit vehemẽtia icẽ
dij q̃ faciet ferz por-
taz liq̃fieri: c ¶ A-
quã pp obsi. hauri ti
bi. hironice loq̃t. q.
d. nulla munitõ vale
bit tibi victualiũ vel
fortaliciorũ: ió subdit:
d ¶ Peribis gladio.
s. chaldeoz: e ¶ De
uo. te vt brucus. i. ita
faciliter ducet te ad
mortẽ sic⁹ bruc⁹ mori
aduẽiẽte frigore f
Cõgregare. Dic ꝓñt
oñdit eius derisio ⁊ de-
structio sũ metapho
ra locuste: cũ dr: f
¶ Cõgregare ⁊c. i. sic
bruc⁹ ⁊ locusta cõgre-
gant i maxia multitu
dine: ita q̃tũcũq̃z ma
gnã multitudiuẽ bella
toz aggregaueris tibi
tñ nõ poteris te defen
dere: ió subdit: g ¶
Bruc⁹ expãsẽ ⁊ auola
uit. i. exercit⁹ tu⁹ fugiet
a facie chaldeoz. h
Custo. tui q̃si locuste.
i. bellatores tui ipotẽ
tes te custodire: i
Que cõsident. i. simi
sedent: k ¶ In sepi-
bus. Modus ẽ enim
locustaz adueniente
frigore se in sepib⁹ cõ
gregare. ⁊ ibi se occul
tare q̃tũ ꝓtũ ꝓ frig⁹: sed si supueniat ortus solis anteq̃ sint
mortue stati euolãt inde: ⁊ ꝑ h⁹ designat metaphorice q⁹ assy
rũ timore nabuc. i fortaliciis congregarẽt: ⁊ postea extra iraz
suã i captiuitatẽ ducerẽt. l ¶ Dormi. pasto. tui. i. ꝓsiliarij
tui nescientes cõsulere tibi. m ¶ Sepelient ꝓnci. tui. sepul-
ra asini: hiere. xxij. n ¶ Latitauit po. tu⁹ i mõtib⁹. fugiẽs ad
loca inaccessibilia eq̃tibus. o ¶ Nõ est obscura. i. occulta
ꝑ cõtri. tua. s. oĩb⁹ mãifesta: q ¶ Pessi. ẽ pla. tua. qz nul
lus apponet remediũ: ió subdit: r ¶ Oẽs q̃ audie. audi. tu
az. i. malũ vẽiẽs sr̃ te: qõ audiet vbiq̃z: s ¶ Cõpsse. ma. su
az sr̃ te. i. magis studuerit aggrauare q̃ alleuiare: cui⁹ cã sbdit:
t ¶ Quia su. quẽ nõ trã. mali. tua sẽp. q. d. nulli si pplus q̃ ñ
fuerũt a te afflicti ⁊ oppressi: pp qõ gaudet de tua oppssiõe: i
h⁹ et applaudẽtes iusticie dei: q̃ ẽ bñdict⁹ i secla seculoz. Amẽ

¶ In ca. iij. vbi dr in postil. Sepelient ꝓncipes tui. ¶ Addi.
Bi dr: Sepelietur ꝓncipes tui. in hebreo hr: Se-
pulti sunt seu habitauerũt in sepulchris principes
tui. Et est sensus q̃ principes erant non solũ dormientes: sed
quasi mortui sepulti qui non possũt se iuuare

Prologus

¶ Incipit expositō ꝓlogi in abachuc prophetam.

a Quattuor ꝓphete. In isto ꝓlogo quedam tanguntur que referūtur ad prophetiam: ⁊ q̄dam q̄ ptinent ad ꝓphetā: ⁊ primo tanguntur duo q̄ referūt ad ꝓphetiā: primū est conuenientia q̄rūdā aliarum ꝓphetiarū cū ista: qđ notatur in principio. 2m est conuenientū expeditionis differentia qđ notat ibi: De nau ⁊c. Postmodū tangūtur ea que ptinēt ad ꝓphetam: ⁊ 3° tangitur nominis ꝓuenientia: ibi Qui vel ex eo. 2° exprimitur cōuenientie cā: ibi Null⁹ n. tam audaci voce ⁊c. vbi q̄si inculpatur de blasphemia cum dī: Uide q̄ temeraria vox sit. Q̄z infra vsus finē ꝓlogi excusatur. 3° notatur q̄ spū prophetico loquitur cuz ꝓphetie itelligentia: ibi Necnō aiaduertē dū. vbi elidit falsam mōtani doctrinā dupliciter: 1° per se cum dicit: Intelligit qđ videt. 2° apli auctoritate ibi Unde ⁊ apostol⁹ ⁊c. Quarto ostendit ꝑ q̄s intendit ꝓpheta re: ibi Illō quoq; disce ⁊c. Quinto q̄ tpe fuit: ibi Et vt sciās q̄z eo ⁊c. Sexto qūia intelligentia dictorum ex causis est sumenda dicēdi: excusat eū hiero. dum dicendi cās exponit: ibi Interiz fm lr̄am ⁊c. Ultimo multiplicet oñditur q̄ nullus oz turbari ꝑ dñm si non statiz de tribulatōe eruit: ibi Et quō si egrotus ⁊c. His visis expositiōi lr̄e insistamus ⁊ ptrāseūtes plana exponam⁹ obscura:

¶ Incipit prolog⁹ in Abacbuc prophetā.

Quattuor prophete i duodecim ꝓphārum volumine ptinēt: e qb⁹ tres i ꝓncipio lemna. i. pōd⁹ titulū hñt naū abachuc ⁊ malachiāl. Porro çachārias medio ⁊ circa finē duos h⁹cemōi pōit titulos: e qb⁹ vn⁹ ē: onus vbi dñi i tra adrach ⁊ damasci reqei ci⁹: alter i fine. s. on⁹ vbi dñi sup isr̄l. De naum oīonib⁹ tuis iaz liber vn⁹ edit⁹ est. De çacharia ⁊ malachia: si ita comes fuerit: differetur. Hūc abachuc hēm⁹ i manib⁹ q vl ex eo q̄ amabilis deo est: vocat ꝑplexatio: vl q̄ in certamē ⁊ luctā: ⁊ vt ita dicā amplexū cū deo ꝓgredit ꝑplexāl. i. luctāl sortit⁹ ē nōmē. Null⁹ n. tā audaci voce ausus est deū ād disceptatōez iusticie prouocare: ⁊ dicere

b Blasphemātis. i. vitupantis vel reprehēdentis. Blasphemare tria signat q̄ habētur per hūc versū: Blasphemo culpo vel detrabo vel reprehendo. l Aduersus figulū. Ro. ix. Nunquid dicit figmentū ei q̄ se finxit qđ me feci⁹ti sic: Iere. xviij Sicut lutū in manu figuli: sic vos in manu mea domⁿ israel. Im Necnō ⁊ hoc aniⁿ maduertendum. Dic ostēdit q̄ spiritu ꝓphetico loq̄tur per quem sibi dictoꝝ suorum itelligentia reuelat ⁊ hoc ꝑ peruersū dogma montani heretici q̄ dogma tizauit ꝓphas nō habere itelligētiā eoꝝ q̄ ꝓdixerunt sed more insaniētiuz loqui: actuū xxvj. Insaniś paule multe te lr̄e ad insaniam conuertūt. Primo ergo ostenditur ꝓpha loqui spiritu prophetali qđ notat in visiōe prophetica cum dicitur: m Necnon ⁊c. prophete visio ē. qua scilicet videbat ꝓphetie mysteria per intellectuz ad hoc a spiritusancto reuelāte illuminatum. Sed quia vero montanus hereticus dupliciter errabat: primo dicendo q̄ prophete non intelligebant que dicebant: 2° q̄ quasi amantes verba sua proferebāt primuz errorem elidit hiero. dicens: Et aduersum montani dogma peruersum intelligit qđ videt: 2m elidit ibi n Nec vt amens loqui. nec mo. insani. feminarum. i. phitonissaꝝ o Dat sine mente. i. sine intellectu p Sonū. verborum quasi non valens in loquendo cohibere spm̄ suum: Prouer. xxv. g. Sicut vrbs patēs ⁊ absq; muroꝝ ambitu: ita vir qui nō pōt in loquēdo cohibere spiritum suū. Et istū duplicem errorem elidit per auctoritatem apostoli sumptam de. 1. cor̄. xiij. Cōtinua litteram sic: Non loquitur vt amens aut vt semina insaniens: q Unde. s. vt apparet ꝓpheras ⁊ doctores nō ita loqui: r Et. i. etiā: s Aplus iubet. 1. corin. xiij. t Ut si prophe. alijs alij fue. reue. ta. qui prius loquebātur. per hoc q̄ dicit reuelatū fuerit elidit primū errorē. s. q̄ ꝓphete nō intelligerent que dicebāt: ꝓphetia. n. ē rez latentiū ꝓteritaꝝ vel ꝑsentiū vl futurarū diuina inspiratione manifestatio. Scōm autem. s. q̄ prophete loquerentur vt amentes cohibere spm̄ nō valentes ꝓnter elidit arguens ex his verbis apostoli ⁊ dicens: v Ex quo intelligitur. per hoc scilicet q̄ fm

ei: Cur i reb⁹ būanis mūdi ist⁹ pōpa tāta rez vsq; iq̄tas: Uociferabor ad te viz patiēs ⁊ nō saluab: Quare oñdisti mihi iniq̄tātē et laborē vidē: Lacerata est lex ⁊ nōn puenit vsq; ad finez iudiciū: q̄ ipi⁹ ꝑualz aduersⁿ iustū iō egredie⁊ iudiciū pūsū. Uidēs q̄z temeraria vox sit: et q̄dāmō blasphēmantis creatorē suū ad iudiciū ꝓuocare: ⁊ vas fragile aduersus figulū: cur tale vl tale factuz sit disputare. Necnō ⁊ hoc aiaduertendū: q̄ assūptio vel pōdus q̄ grauia iā cē dixím⁹: ꝓphe visio ē: ⁊ aduersū montani dogma puersū itelligit qđ videt: nec vt amens loq̄t: nec more insaniētiū feiarū dāt sine mēte sonū. Unde et apostol⁹ iubet ut si ꝓphetātib⁹ alijs: alij fuerit reuelatum: taceāt q ꝑius loquebāt. Et statiz: ñ ē ingt dissēsiōis de⁹ sed pacis. Ex quō intelligit

verbū apostoli qui loquebatur tacent ⁊ alios loqui permittunt: a ¶ Cuz ḡs ex voluntate rcticet. non inuitus aut coactus: b ¶ Et alīs locū dat ad loquendū. intelligitur inḡ huiusmōi: c ¶ Posse ⁊ loq ⁊ tacere cū velit. vñ.j.cozi.xiiij. Spiritus ꝓphetaꝝ ꝓphetis subiecti sunt. Glosa. Spiritussanctus qui vnus est sed pluralī dr pp mltos ꝓphetas quos replet vel pp plura dona eius: iudic⁹ est prophetis: vt qñ volunt loqui possint: ⁊ non cogit eos sicut phitonicus clamare aliqua vl subtrahere: de habēte aūt spiritum phitonicuz dr hic: d ¶ Qui aūt i extasi. i. iuitus loquitur. supple coact⁹ clamare a phitonico spiritu ipsum agitāte: e ¶ Nec tacere nec loqui i sua ptāte habet. Sed ℨ. i. reg. xxviij. dicit: Est mulier habens phitonez in endor: ⁊ tñ ⁊ loqui ⁊ tacere poterat cum volebat. Rñdeo quando phitonic⁹ spūs venit adiuratus: vt aliqd̄ ſuelz tūc nō aufert ptātē loquēdi vel tacēdi: sic̄ pz de muliere p̄dicta. Secus est de obsessis ad insaniam deductis de quib⁹ loquitur hic. Ratio aūt diuersitatis est: quia adiurātib⁹ pcit vt sepe inuocetur: ḡs aūt obsidet: ḡsi ptātē super eos habēs opprimit quātū permittitur. Extasis sicut ait papias dicit excessus mentis ꝺ fit ex pauore mentis: ⁊ accipit hic in malo: sicut ⁊ in quinto libro ecclīastice hīstorie vbi dicitur: Aiunt montanū quendā noie ꝺ nup ad fidem christi venerat: sub rogato asie ꝓconsule auiditate nimia ꝓmatus accensum ℨrūs spiritibus in semetipso locuz dedisse: ac repēte in quodam mētis excessu effectū: ⁊ velut spiritu actū ꝓloqui cepisse noua quedam ⁊ diuersa ab his ꝺ ex successiōe maiorꝝ ecclie tradita fuerāt. In bono aūt dr extasis: cū mēs nō a pauore alienat: sed ispiratōe reuelatiōis assumit: f ¶ Illud ḡz disce. Dic oñdit ℨ ḡs ꝓphetare intendit. Et ad euidentiā hr ptis notandū ꝙ sicut ꝓpheta naum vaticiniū habuit ℨ niniuē ⁊ assyrios ꝺ. x. tribus que vocant isrl vastauerūt ⁊ captiuauerūt ⁊ hoc in ꝓsolatione ppli captiuati: ita abacbuc hz vaticiniū ℨ nabuc. ⁊ babylonez a ḡbus terra iuda vastata ē ⁊ hierlm ⁊ templum est subuersum: ⁊ hoc in ꝓsolatōez ppli vastati ⁊ captiuati. ſ. duaꝝ tribuū: ꝓpbat itaḡ ℨ nabuc. ⁊ chaldeos siue babylonios ꝺ duas tribus captiuauerant. dicit igitur: Illud ḡz disce ⁊c. g ¶ Ad altiora nitenti. i. tendenti ⁊ ascendenti ad sensum tropologicū: h ¶ Dīstoriā tibi interpter. i. exponā quātuz ad sensum lr̄alem: i ¶ Qui vastauerūt. x. trib⁹. iiij. re. xvij. k ¶ A qb⁹ iudas ⁊ hierlm ⁊c. iiij. reg. xxiiij. ⁊. xxv. l ¶ Et vt scias ⁊c. Dic ostenditt ꝺ tēpe ꝓpheta fuit. ſ. tpe captiuitatis duaꝝ tribuum qō ex hīstoria dañ. xiiij. probatur: vbi narrat abacbuc ꝓpheta missus fuisse cū cibo ad dāielē i lacū leonū ꝺ erat in babylōe: āgelo eū deportante: ꝺ vtiqz dāiel ō his ꝺ a nabuchodo. captiuati erāt fuit: vt pz in ꝓncipio daniel. m ¶ Quāꝝ ⁊c. nō legat hīstoria. ſ. de missiōe abacbuc ad dāielē: sed de theodotiōis editione trāslata ē sic dic hiero. Dañ. xij. g. n ¶ Igit siue ḡs recipit ⁊c. qz ꝺdā rcipiūt dictā hīstoriā ⁊ ꝺdaz non: oñdit ꝙ nihilomin⁹ verꝝ dixit siue recipiat siue nō recipiatur: ⁊ ꝙ vtroqz dato hz suū ꝓpositū: vñ dicit: Igit. qz ꝺdā dictā hīstoriā calūniāt: a ꝺ busdā recipit: n ¶ Igit. i. pp hr volo ꝙ stēdere ꝙ: o ¶ Si ue ḡs reci. scri. illā. de missiōe abacbuc: danie. xiiij. p ¶ Siue nō reci. vtrūqz ꝓ nocē. ꝺ dixim⁹ supra abacbuc ꝓphetasse aduersus babylonē ⁊ nabucho. ꝺ captiuauerāt duas trib⁹. q ¶ Aūt eni recipit. ⁊ tunc planum est: quia r ¶ Et iā p⁹ factam rem. i. post captiuitatē duoꝝ tribuum s ¶ Videt abacbuc texitur. ℨ captiuantes ſ. ℨ babyl. ⁊ nabu: t ¶ Aut si ñ rcipit. ⁊ tūc scribit ꝓpheti co spū qui vētura cognouit. ſ. captiuitatē duaꝝ tribuū per babylōios ⁊ ipos babylōios postea destruēdo: Esaie. xxxiij. Ue qui ꝑdaris nōne ⁊ ipse predaberis. Q⁹ aūt oia ista p̄cūdēit: plane scribit i hīstoriis: vbi dr: Porro abacbuc fuit de tribu symeō. Dic ꝓuidit captiuitatē hierlz venturā: ⁊ aiad uertētib⁹ chaldeis fugit i sostrate: nā ⁊ erat icola i terra isrl descēdētib⁹ vero iude relictis i egyptū ḡsi pegrinabat i terrā suā: ⁊ scripsit i principio opis sui cās aduersus deū cur ipe vastaret ppl̄z dei ⁊ sactuariū e⁹: cur ipse clamaret ⁊ ñ exaudiret: sed in ꝓsolationē aperuit ei dñs calamitates circūstātiū nationū futuras ꝓ nabuc. lōge maiores ⁊ tandē ipsum nabuc. periturū: ⁊ ideo a murmure conuersus est ad pces. v ¶ Interi fz lr̄az ⁊c. Q⁹ supra codē ꝓlogo videbat ꝓpha ḡsi de blasphemia iculpari: vbi dr: Video ꝙ temeraria vox sit ⁊c. hic subdit ipsi⁹ excusatio: ⁊ tāgit hic tria. Pri⁹. n. ponit verba ꝓphe ꝺb⁹ dr turbari aduersus dñz vñ culpabilis videbat. ⁊ tagit locutiōis cā vel ratio vñ excusabil iudicat ibi Et hoc dicit ꝙ mētis vel ꝙmēte āgustia ⁊c. ℨ dr ꝙ generaliter ex ꝓsona hūane ipatientie loqbat: ibi Sed ⁊ hoc generaliter accipe ⁊c. Dicit ḡ. v ¶ Interi. i. inter alia ꝙ dicit in ꝓlogo isto: x ¶ Causat aduer. deū. ꝓpha cur nabu. iiij. re. xxv. y ¶ Nesciēs aut. ergo ñ fuit ꝓpha. Rñdeo ipe bñ sciebat: sz hoc dicit in ꝓsōa ꝓpli: z ¶ In igne ꝓbari. ecc. ij.

In igne ꝓbat aurū ⁊ argētum: homines vero receptibiles in camino hūiliatōis. Job. xxviij. Auro locus ē i quo ꝓflatur: a Et tres pueros. dañ. iij. b Inuestigabilia. ro. xj. O altitudo ⁊c. c Qz nō ita videt de⁹. j. reg. xvj. Nō iuxta intuitum hominis ego iudico. homo enim videt ea que parent: dominus autem intuetur cor.

d Et quō si egrotās. h oñdit q ꝓphēta nō debebat turbari aduersus dñm si ñ audiebat clamōes oppressoꝝ qz non erant exaudiendi: qō p⁹ostēdit p similitudinem sumptā a prudēti medico: 2° hoc cōfirmat per auctoritatem: ibi Qō intelligens. lra satis patet. e Sciēs clemētie sue pōdera. fz q ordinat in finē f Atq; mensuras. fm q modo debito ordinat. g Scōm id q misericordiā cōsecutus est. j. timo. j. f. Ideo misericordiā cōsecutus sum vt in me primū ostēderet christus iesus omnem patientiā ad informatōnem eoꝝ qui creditури sunt illi in vitam eternā. h Sed nō deficimus. ij. cor. iij. f. i Et benedicit deus omni tempore. ij. cor. j. a Benedict⁹ deus ⁊c. ps. Bñdicat dñz i oī tpe. Tho. iij. Oī tēpe bñdic ō um: k Qui pseuerauerit. matth. x. d. l Et gloriaꝫ i labore ⁊ dolore. ij. cor in. xij. Libēter gloriabor in infirmitatibus meis. m Et cum hiere. dicit hiere. xx. vbi nos habemus: Jam olim loquor vociferans: iniquitatem ⁊ vastitatem clamito dicit glosa hierony. que sic incipit. lxx. quia amaro verbo modo ridebo preuaricationem ⁊ miseriam inuocabo:

n Et quomodo alius. scilicet pusillanimis ⁊ carnalis o Inuocat deum. vt a presentibus tribulationibus eum eruat ⁊ imminentes repellat: p Sic sanctus vir ⁊ bellator inuictus. sicut hieremias ⁊ paulus qui dicebat ad romanos. viij. g. Quis nos separabit a charitate christi: tribulatio an angustia ⁊c. q Ad exercendum se. quantum ad sustinentiam: r Et probandum. quantum ad constantiaz: s Tribulationem ⁊ miseriam inuenire desiderat. iob. vj. Hec sit mihi consolatio vt affligens me dolore non parcat. ps. Ego in flagella paratus sum ⁊c.

Explicit qualiscūq; expositio istius prologi.

Postilla Nicolai de lyra sr̄ ꝓphaz abachuc incipit. I.

O Nus qō vidit abachuc. Hic incipit ipsi⁹ abachuc ꝓphetia: ⁊ diuiditur in duas partes. s. in proemium ⁊ tractatum: q̄ incipit ibi Usquq̄. In proemio ꝑmo tangitur breuiter materia huius prophetie cum dicitur:

a Onus. i. prophetia ō malo pene venturo super regnuz babylonie Sicut enim naum ꝓphetauit ꝰ assyrios qui captiuauerunt regnuz. x. tribuū. iij. reguz. xvij. sic iste ꝓphetiçauit ꝰ babylōios q̄ captiuauerūt regnum duarum quarto reguz vltimo. ⁊ hoc erat ad consolationez earum: quia destructo p cyrū ⁊ da rium babyloniorū regno due tribus fuerunt de captiuitate liberate: p⁹ esdre primo: 2° notificat auctor ex noie: cum dicitur Abachuc. Et ex officio: cum dicit b Qō vidit. s. ꝓphetice. De tpe vero huius ꝓphetie dicit hiero. in prologo: ⁊ expositores nostri cōiter q abachuc ꝓphetauit destructiōez babylōie post destructionem templi ⁊ altaris hierusalem per chaldeos. c Usq; quo. Hic incipit tractatus. Et diuiditur in duas partes: quia primo ponitur prophete denunciatio: 2° eiusdē oratio: ca. iij. Circa primū ꝓpheta admirans ꝓsperitatē nabuc. temporalem: cum ipse esset idolatra pessimus ⁊ eius populus: circa hoc primo mouet dño questionem 2° audit eius responsionem: capi sequenti. Prima in duas: quia primo ponitur ipsius nabuc. prosperatio: 2° huius prosperitatis abusio: ibi. Hec est fortitudo. Prima in duas: quia primo querit prophet⁹ de prosperitate nabuc. contra iudeos: 2° cōtra populos alios: ibi Aspice: Circa ꝑm⁹ dicit ꝓpheta nō solū i ꝑsona sua: sz aliorū iustoꝝ sui ꝓpli dicēs: d Usquq̄ dñe clamabo. in oratiōe ꝰ nabuc. tēpli ⁊ ciuitatis destructorē ⁊ ꝓpli i captiuitate detentorem. d Vociferabor ad te vi patiens. i. angustiam de oppressione populi mei: e Et nō saluabis. q. d. multum tardas saluare nos. Quare

Nō itelligēs apl's secūdūz id q̄ misericordiā ꝓsecut⁹ ē a dño: ait: Sed nō deficiam⁹ Et benedicit dñz in oī tpe: Et scit q̄ q̄ pseuerauerit vsqz i finē hic salu⁹ erit: et gloriat in labore ⁊ dolore. Et cum hieremia dic̄: Tribulationē ⁊ miseriā inuocabo ūt qūo ali⁹ inuocat deū: sic sā ct⁹ vir ⁊ bellator inuict⁹ ad exercēdū se et ꝓbādū tribula tōez ⁊ miseriā inuenire ōsiderat Explicit prologus: sequitur argumentum.

HAbachuc luctator fortis ⁊ rigid⁹ stat sup custodiaz suā: ⁊ figit gradū sup mūitōez: vt christū i cruce ꝓtēpleꝫ: ⁊ dicat: Opnit celos gl'ia e⁹ laudis e⁹ plena ē tra. Splēdor ei⁹ vt lux erit: cornua in manibus ei⁹: ibi abscōdita ē fortitudo e⁹

Explicit argumētū. Incipit Abachuc ꝓpha C. i.

ONus qūod vidit abachuc ꝓpheta. Usqz qūo dñe clamabo: ⁊ ñ exaudies: Vociferabō ad te vi patiēs: et ñ saluabis: Quare

ostendisti mihi iniquitatem. nabuch. & exercitus sui.
g Et laborē. i. angustiā ppli mei: h Videre pdā. qz chaldei secū portauerūt de iudea quecūqz pciosa:
i Et iniusticiā ꝫ me. lz. n. iudei iuste punirent ex pte dei: tñ nabu. & ei⁹ exercit⁹ h⁹ exeqbat iusta volūtate & uq
k Quare respi cis contemptores. i. chaldeos q̄ sunt tui nois ꝓtēptores & tñ respicis eos conferēdo eis ptā tem & gliaz tpalē
l Et taces con culcāte ipio. i. na buc. & ei⁹ exercitu
m Justiorē se. i. ppl'm iudaicum colētē te. n Et facies hoies q̄i pis ces maris. ꝓmittē do q̄ maiores duo rant minores: sic est in piscib⁹ mari
o Et q̄si r̄ptilia nō hītia ducem. i. p hoc videt q̄ ñ habes curam pl⁹ de hoib⁹ q̄ de be stijs irrationabili bus: de q̄b⁹ dicit aplus p̄ ad corin. ix. Nūquid ē cura deo de bobus.
p Et factum ē iudiciuz. s. peruersum: q Et cō tradictō. veritatis
q Potētior. qz veritas succūbit.
r Propter hoc lacerata est lex. qz fit ꝫ dictamē legi nē. Pōt & h⁹ referri ad legē mosaicā quaz cōbusserūt chaldei: s Et nō puēit vsqz ad finez
. s. debitū t Judiciū. i. executio iusticie sz magis eius ꝫtrū. v Quia ipe. nabuc. x Prevalet aduersus iustū. iude pplz: in q̄ erant iusti: in pplo aūt nabuc. nulli: cū oēs essent idolatre: y Propterea egrediet iudicū puersum. Judei enī in babyloniā ducti frequenī in iuste ꝓdemnabāt ad facultatū suaz amissionē: & aliqñ ad mortē. Hoc etiā aliter exponit referendo ad deum:
y Propterea rē. i. pp pdicta videt q̄ a te egrediat iudicū puersū: & hoc cozā hoibus pfunditatem iudicioz tuoz ꝓsiderare nesciētib⁹.
z Aspicite. Hic ꝓnter admiratur ꝓpheta potētiā nabu. ꝫ alias gentes: cū dr: Aspicite in gentibus rē. i. videbitis mirabilia:
a Quia op⁹ fcm est. i. cito fiet: b Nō nemo credet. nulli enīz videbat credibile q̄ regnū nabuc. dilataret in tā paruo tpe: iō subditur:
c Quia ecce suscitabo. q. d. istud mirabile non fiet humana virtute sed mea
d Hētē amarā. i. valde crudelez:
e Et velocē. ad ambulādū & pugnandū: & sic ad regna multa sibi subiugādū.
f Horribil. in aspectu:
g Et terribilis. ex actu:
h Ex semetipsa iudicium & onus ei⁹ egredietur. i. ex actibus suis crudelib⁹ merebit finaliter a dño iudicari & puniri: put exprimit diffuse ca. sequēti.
i Leuiores pardis equi ei⁹ rē. locutio est hyperbolica ad designādū velocitatem equoz & eqtū.
k Dēs ad pdā veniēt. i. ad capiendū cia ꝓciosa alioz.
l Facies eoz vent⁹ urens. i. sicut vent⁹ urēs velociter ꝓsumit segetes: sic chaldei suo impetu subiugient sibi gētes: tō subdit:
m Et congregabit q̄si harenā captiuitatē. i. multitudinez captiuorum inumerabilem:
n Et ipse de regib⁹ triumphabit. & p consequens de subiectis eoz:
o Et tyrānt. qui alijs formidabiles & duri sunt
p Ridiculi ei⁹ erunt. i. materia derisionis: qz faciebat eos duci i catenis ad ostentatiōem sue victorie.
q Ip se super omnē munitionem ridebit. reputans se posse eā facili ter capere: tō subdit:
Et congregabit aggrem rē.
r Tunc mutabit spīritū. qz nabuc. post multas victorias incurrit amētiā: & inferas habitauit estimans se bestiā esse: tō subdit:
s Et ptrā si. s. a dignitate regni Danielis q̄rto: Tibi dī nabuc. regnū tuuz trāsibit a te.
t Hec est. Hic ꝓnter describit sibi date ptāti ab usus: qz victorias sibi concessas diuina virtute ad puniendū peccata mītarum gentiū non attribuebat deo:

labūt q̄si agla festinans ad comedēdū. Omnēs ad pdā veniēt: facies eoz ventꝰ urēs. Et congregabit q̄i harenā captiuitatē: & ipse de regib⁹ triūphabit: & tyrānī ridiculi ei⁹ erūt. Ipse sup oēz munitiōez ridebit & congregabit aggerē: & capiet eam. Tunc mutabit spūs: & pertrāsibit & corruet. Hec est fortitudo e⁹ deī sui. Nūqd nō tu a principio dñe deus me⁹ scē me⁹: & ñ moriemur Dñe i iudiciū posuisti eum & fortē ut corriperes fūdasti eū. Mundi si oculi tui ne videas malū: & respicere ad iniquitatē nō poteris. Quare nō respicis sup iniq agētes: & taces deuorante ipio iustiorē se? Et facies hois q̄si pisces maris: & q̄i reptile ñ hñs principē. Totū i hamo sleuauit: traxit illō i sagēa sua: & congregauit ī rete suu: sup hoc letabit & exultabit: propterea immolabit sagene sue rē. idest idolo suo: quod vocatur hic sagena sed idolo suo: ideo subditur:
t Hec est fortitudo eius. fz suaz reputationē
v Dei sui. i. q̄ sibi puenerit a deo suo falso.
x Nūqd non tu a principio. i. ab eterno sol⁹ es deus tu q̄ es
y Deus meus. verbū est pphete confitentis veritatem diuine nature iuxta falsitatē idoli: vt oppositā iuxta se posita magis elucescat:
z Et nō moriemur. s. p ptātez regis babylonis si saluare nos volueris.
a Dñe in iudicium. i. executiōm tue iusticie
b Posuisti eum. i. dispossuisti:
c Et fortem. i. dans ei fortitudinem:
d Ut corriperes. multos peccatores per eum.
e Mundi sunt oculi tui. quia nulla imundicia potest in te esse:
f Ne videas malum. approbādo: ideo subditur:
g Et respicē ad iniquitatē non poteris. eā approbādo. Ex quo cōcludit:
h Quare nō respicis sup inique agētes. i. sup chaldeos iniqua volūtate nos opprimětes eoz malicia reprimēdo:
i Et taces rē. expōat sicut supra.
k Totū i hamo sub leuauit rē. loquit hic de rege babylonis sub metaphora piscatoris qui cum hamo paucos pisces capit: & plures i sagena & recti: sic rex babylonis in principio paucos sibi subiecit postea multos valde:
l Super hoc letabitur. i. super victorias multas & magnas:
m Propterea immolabit sagene sue rē. idest idolo suo: quod vocatur hic sagena

sua ⁊ recte suum: q3 victorias sibi concessas a deo attribue bat idolo suo: vt ꝓdictum ē. a Q3 i ipsis icrassata ē ps eius. i. sua ptās magnificata: b Et cib' ei' elect'. i. diuitie in quib' delectabat: sicut gluto in cibis ⁊ potib'. c Pro pter hoc ḡ expandit sagenā suā. i. ptātez suā: quā estimabat ab idolo suo sibi con cessam. d Et sem per interficere gētes nō cessat. vnā gentē sibi subūciēdo post aliaz

Ca. II.

Uper custodi az. Hic ꝓnter ponitur dñi rnsio ad qōnem sibi ꝓpositā p ꝓphetā: ⁊ diuidi tur in duas ptes: quia ꝑ' ꝓpha se disposuit ad audiēdū: 2° describit diuinū rnsum: ibi Et rndit. Circa ꝑm' di cit: a Sup custo diā meā stabo ⁊c. lo q̄tur de seipso sb' me taphora custodis fortalicij obsessi: talibus eni custodib' assignāt loca diuersa ad defen dendū: ⁊ vocāt custo die eoz. Et qlibet est valde attentus sup lo cū suum: q3 si esset ne gligens: piculū ꝑ' ve niret sup ipsum: ⁊ h' modo dicit ꝓpheta se diligēter attendere ad percipiendum diuinum responsum. b Et quid res pondeā ad arguentē me. si male moui qōnē ⁊ indiscrete. c Et rndit. Hic ꝓnter describit diuina rnsio. Circa quaz dñs ꝑ' determinat sui rnsi ꝺscriptionē: 2° explicat ipsā respō sionē: ibi Et qū. Circa ꝑm' dicit: d Scribe visū. i. visio nē tibi ostēsurā ad futurā memoziā: e Et explana. i. lu cide ⁊ intelligibilit describe: f Ut pcurrat ꝙ legerit eū. i. faciliter possit intelligere: g Q3 adhuc visus pcul. istō refertur ad hoc qō ꝑdicit. Scribe visum. q. d. iō scribenda est visio ne dest obliuioni: q3 nō implebit ira cito: h Et apparebit in finē. i. finaliter implebit: ⁊ sic apparebit p effe ctū: i Et nō mentiet. i. veritas e' ostēdet: k Si moza fecerit. tardando vltra tuū desideriū: l Expecta illū. i. ipletionē visiōis patienter: m Q3 venies venit. fm me az ordinationē: n Et nō tardabit. vltra rationē: licet vi deatur tibi vel potius infirmis q̄z psonā assumis ꝺrīū pp impletionis desideriū. o Ecce ꝙ incredulus est. vbis di uinis: p Non erit recta aia ei'. q3 distorta est a rectitu dine veritat' prime. q Justus aūt in fide sua viuet. vita gratie: ⁊ iō itelligit de fide formata charitate: r Et qū Hic ꝓnter describit destructio regni babylonie: ⁊ iuste. s. pp sex vicia in illo regnantia: ⁊ fm hoc diuidit in sex ptes q̄ pa tebūt ꝓsequendo. Ad maiorē intelligentiā dictoz ⁊ dicen doz: sciendū ꝙ regnū babylonie esse cepit multū potens tē poze nabuc. ⁊ durauit hec potētia tpe suo ⁊ filij sui: ⁊ cepit debilitari tpe nepotis sui balthasar: sub q̄ destructū fuit re gnū: danielis. v. Propheta igitur loquēs de rege babylōis de tpe vnius istoz trāsit ad loquendū de tpe alteri': q3 qua si vna ꝑsona in hoc reputant: lz ꝑ maiorē pte loq̄tur de tpe nabuc. Unū igit vicium propter qō regnū babylōis fuit de

sue ⁊ sacrificabit reti suo. Quia i ipsis icrassata ē ps' ēt cib' ei' elect'. Propt hoc ergo expādit sagenā suā: ēt sēp interficere gētes ñ cessat.

Super custodiā C. II.

Meā stabo: ⁊ figā gra dū sup munitionē. Et cōtē plabor vt videaz qd dicat mihi: ēt qd rndeā ad arguē tē me. Et respōdit mihi dñs ⁊ dixit: Scribe visum ēt ex plana eū sup tabulas ut p' currat q legēit eū. Quia ad huc visus pcul: ⁊ ꝺppebit i finē ⁊ nō mētiet. Si mo rā fecerit expecta illū: q̄ ve niēs veniet ēt ñ tardabit. Ec ce q incredul' ē: nō erit recta aia ei' i semetipso. Justus aūt i fide sua viuet. Et quō vi num pōtātē decipit: sic erit vir supb' ēt nō decorabitur. Qui dilatauit q̄i ifern' aiaz suā: ēt ipse q̄i mors: ēt non adiplet. Et congregauit ad se oēs gētes: ⁊ coaceruauit ad se oēs pplos. Nunqd non oēs isti ſr eū pabolā sumēt ⁊ loqlā enigmatū e'? Et di cēt. Ue ei: q mltiplicat nō sua. Usqz quō ⁊ aggrauat ꝺ se dēsū lutū? Nunqd ñ re pēte ꝓsurgēt q mordeāt te Et suscitabūt laceratēs te: ⁊ eris i rapinā eis? Quia tu spoliasti gētes mltas: spoliā būt te oēs q reliq fuerit de pplis: propt sāguinē hois ēt iiqtatē tre: ciuitatis: ⁊ om niū habitātiū i ea. Ue qui congregat auariciam ma lam domui sue: ūt sit in ex celso nidus eius: ⁊ liberari structū: est irreuerentia diuina quam fecit balthasar: q̄ vasa ꝓsecrata diuino cultui hūanis visibus applicauit ⁊ bibit in eis: ⁊ optimates ei': ⁊ vxores ⁊ cōcubine: ⁊ in terfectus fuit balthasar eadē nocte: danielis. v. Jdeo di cit: r Et quō vinū. in vasis sacris potatū s Po tantem decipit.. quia per hoc iraz dei meruit: t Sic erit vir super bus. s. balthasar q̄ in contemptū dei fecit dicta vasa in conuiuio appor tari: ⁊ in hoc fuit decept': v Et non decorabitur. minus dicit ⁊ pl' significat. i. inho norabitur ꝓuatus regno ⁊ vita. x Qui dilata uit quasi infern'. q̄ est insatiabilis: y Animam suam. i. ambitio nem suam: z Et ipse q̄si mors. i. nulli parcens p crudelitate: a Et nō adimplet. i. nō satiatur ope ribus malis. b Et congrega uit. Hic ponit 2m vicium qō est vio lētia: qua rex ba bylonie subiecit sibi alia regna: ⁊ hoc fuit maxime tem poze nabuc. de quo dicitur: Et cōgregauit ad se omnes gentes. eas sibi violenter subūciendo. c Nunquid nō omnes isti super cuz parabolam sument. i. verbum de risoriū. q. d. sic: qō partim fuit impletum in nabuc. qñ incurrit amentiam: ⁊ electus fuit ab hominibus: ptim in balthasar: sub quo ⁊ de quo deficit regnū. d Et dicetur. de rege babylōis derisorie: e Ue ei qui ml tiplicat ñ sua. p violentiā. f Usqz q̄ ⁊ aggra. ꝺ se dē sum lutū. Lutum quanto est densius: tanto ponderosi' ⁊ sic est in rapina: q3 nō est ibi ablatio tm sicut est i sim plici furto: sed cum hoc fit iniuria persone cuius bona violēter rapiunt: ⁊ propter talē aggrauationē denso lu to comparatur: g Nunquid non repente consurgēt qui mordent te. q. d. sic: q3 medi ⁊ perse regem interfece runt: ⁊ ppl'z captiuauerūt: ⁊ bona rapuerūt. h Q3 tu spoliasti gentes multas. bona eoz violenter auferen do: h Spoliabūt te oēs qui reliqui fuerit de pplis. a te spoliatis: quia coniunxerunt se medis ⁊ perlis ꝺ balthasar: i Propter sanguinem hominis. i. homi num a te occisoz: k Et iniquitatez terre ciuitatis. i. propter iniquitatez quā cōmisisti in terra iude ⁊ in ci uitate hierusalem: quorum habitatores partim occidi sti: ⁊ partim captiuasti. l Ue qui congregat. Hic ponitur tertium vicium qō est auaricia: cum dicit: Ue qui ꝓgregat auariciā. d. auarus q̄si auidus eris. q̄ non pōt satiari: m Ut sit in excelso nidus e'. i. ciuitas re gia sit potentissima ⁊ fortissima: sic fecit nabu. de quo se iactauit danielis. iiij. Nōne hec est babylō ciuitas ma gna quā edificaui i domū regni in roboze fortitudinis

mee ⁊ in gloria decoris mei. n Cogitasti cõfusionez domui tue. q3 ꝙto fuit maior regni exaltatio: tãto fuit ꝓfusibilior eius depressio tpe nepotis sui balthasar. o Concidisti pplos multos ⁊c. vt de bõis eor edificares tuã ciuitatẽ ꝓ aiam tuã. p Quia lapis de pariete clamabit ⁊c. i. apta erit vidicta ac si te accusarent lapides ⁊ ligna. q Ve qui edificat. Hic ponitur quartũ viciũ qõ ẽ homicidiũ cuz dr: Ve qui edificat ciuitatẽ i sanguinibus. i. effundens sanguinẽ mltũ ꝓ tali edificatõne: iõ subdit puniio cuz dicitur: r Nũqd nõ hec sunt a dño exercituũ. q. d. sic: ⁊ q̃ si illa sbdit: s Laborabũt. n. populi. i. mltitudo babyloniorum. t In mlto igne .s. ad extinguẽdũ vel impediendum ciuitatis incẽdium ꝓ medos ⁊ psas futur. v Et gentes. s. babylonie. x In vacuũ. s. laborabũt q3 incendiũ impedire nõ poterũt. y Quia reple. ira. medis ⁊ plis in tanta multitudie q babylonũ nõ poterunt resistere. z Ut cognoscãt gliam dñi. i. ptatem eius glorioszaz ꝓ experientiã vindicte sue: q̃ q̃dẽ potestas erit a Quasi aque opientes mare. i. fundũ maris. q. d. sic vindicta dei veniet sup regnũ babylõis q nõ apparebit vltra: sic nec fundus maris. b Ue q potũ dat. Hic ponit quitũ viciũ qõ fuit ignominia illata dignitati regie. Dicũt .n. hebrei q nabuc. ad ostentationẽ sue victorie fecit adduci i ꝓuiuio solẽni sedechiã catenatũ: ⁊ fec sibi dari potũ valde laxatiuũ: ⁊ sedatus fuit i ꝓspectu oiuz: qõ senti ẽs sedechias se haberi i tãto ludibrio mortu' fuit ꝓ dolore: ⁊ hoc ẽ qõ dr: b Ue q po. dat amico suo: fuerat .n. sedechias amicus nabuc. q fecerat eũ regẽ. iiij. Re. xxiiij. c Mittẽs fel suũ. i. miscẽs q̃d laxatiuũ vltra modum: qõ dr fel ex effectu: q3 duxit sedechiã ad mortis amaritudinẽ: ⁊ q3 ex corde felleo ꝓcessit tale factũ. d Ut aspiciat nuditatẽ eius. i. verecũdiã: e Repletꝰ ẽ ignominia. s. sedechias: f Pro glia. q̃ deberet sibi fieri ꝓ dignitate regia: pp qõ nabuc. ꝓsiderãs se male egisse fec eũ sepeliri honorifice: hiere. xxxiij. g Bibe tu q3. i. tu bibes ꝓfusionẽ a dño tibi ꝓpatã. h Et cõsopiere. i. ꝓpieris versus i amẽtiã. i Circũdabit te calix. i. pena a deo ifligenda. k Et vomitus ignominie su. glo. tuã. i. pr gliam regni ignominia supueniet tibi: ⁊ sbdit cã. l Quia iniqtas libani. i. tẽpli p te destructi: qõ h ⁊ in pluribus locis dr libanus: eo q fuit factũ de lignis libani. iij. Re. v. m Et vastitas animaliũ. i. ablatio sacrificior n Deterrebit eos. s. destructores tẽpli ⁊ cultꝰ divini: pp hoc. n. chaldei meruerũt destrui: ⁊ nõ solũ hoc meruerũt pp peccatũ i deũ: sz ẽt in primũ: iõ sbdit: o De sanguinibus hois. i. hoiuz p chaldeos effusis. p Et iniqtate terre. i. exercitu i regno iude. q Et ciuitat. s. hierz a chaldeis destructe. r Et om. babi i ea. q p chaldeos fuerũt atrocit vlnerati ⁊ captiuati. s Quid ꝓdest. Hic põit. vj. viciũ: pp qõ regnuz babylonie fuit destructũ. s. idolatrie viciũ cuz dr: s Quid ꝓdest sculptile. q. d. nihil. t Qz sculpsit illud fictor. ⁊ ideo nihil hz numinis aut vtutis. v Ut face. simulata. mlta. i quo notat ipius babylonie multiplex idolatria: ex hoc pz q ꝓpha nõ loqt h de statua aurea i qua nabu. faciebat se adorari: dañ. iij. vt dicũt aliq: sz de idolis q ipe colebat. x Nũqd ipe docere potit. i. lapis sculptus. q. d. nõ. y Et ois spi. nõ ẽ i visce. eꝰ. i. nullus spiritus ẽ ibi: q3 ois non equipollet nullo. z Dñs aũt i tẽplo sancto suo. i. i celo vbi magis refulget eꝰ gloria. ⁊ Sileat a facie eius ois ira. dini

Quia iniqtas libãi operiet te: ẽt vastitas animaliũ deterrebit eos: de sanguibꝰ hois ẽt iniqtate terre ẽt cinitatis: et oium habitãtiũ i ea. Quid ꝓdest sculptile: q3 sculpsit illꝺ fictor suꝰ pflatile ⁊ imagine falsã: q3 spauit i figmẽto fictor eiꝰ ut faceret simlacra muta: Ue q dicit ligno expgiscere: surge lapidi tacẽti. Nũqd ipe docere poterit: Ecce iste cooptus est auro ⁊ argẽto: ẽt ois spũs nõ ẽ in visceribus eiꝰ Dñs min' aũt i tẽplo scõ suo: sileat a facie eius omnis terra.

Oratio abachuc pphe ꝓ ignorantijs. .iij.

Omine audiui auditõnẽ tuã ẽt timui. Domine opus tuum: in mẽdio annorum viuifica illud In tatẽ eius nulli alĩ attribuendo.

Capi. III.

Omie audiui. Hic ꝓ nĩ põitur oratio ꝓphe: cui nõ ꝓmittit tal' titulus i heb. ⁊ ẽ ꝺ integritate text': sic sit tituli i libro psalmoz:, put ibidẽ fuit dcz. Oratio abachuc ꝓphe ꝓ ignorãtijs. Et dicũt hic aliq q ꝓpha peccauit ex ignorãtia: murmurãdo de diuinis iudicijs q̃ min' rectis dicẽs. ꝺ. c. j. Propiea egrediet iudiciũ puerile: ⁊ iõ audita dina rnsione suã peccatũ cognouit: ⁊ ꝓ eiꝰ remissiõe orauit. Sz nõ vr mihi verisimile q ꝓpha a deo illuminatus ⁊ ispiratus ignorauerit dina iudicia fore recta: saltẽ in generali: licet modũ rectitudis forsitã ignorauerit i pticulari: ⁊ per ꝓphã nõ ẽ verisile q de eis murmurauerit i ꝓsona ꝓpria: sed assumẽs psonã ifirmoz de dinis iudicijs murmurantiũ: sic ibidẽ fuit dcz: ⁊ hoc apparet ex eo qõ dr h: Pro ignorãtijs i plurali: si. n. loqret i ꝓsona ꝓpria ꝓueniẽtius diceret i singulari ꝓ ignorãtia. Igitur sic supius accepit ꝓsonã ifirmoruz murmurãdo: ita h orãdo: vt peccatũ ignorãtie eis remitteret a dño. a Dñe audiui. Hic ꝓ nĩ ponit oratio: i q̃ ꝓpha sic ꝓcedit: q3 prio denũciat destructionẽ babylõis: 2° modũ captõis: ibi Nũqd in flumibus. 3° prũpit in laudẽ deuotõis ibi Ego aũt. Sic supra dcm ẽ ꝓpha desiderabat potẽtiam chaldeoꝝ destrui pp eoꝝ maliciã: ⁊ de eiꝰ futura destructione audiuerat diuinã rspõsionẽ. c. ij. iõ exclamat a Domine audiui auditionẽ tuã. i. penã chaldeoꝝ futuram quã audire me fecisti. b Et timui. ꝓ admiratiõe rigoris tue iustitie. Vel aliter: Timui. de pena infirmoꝝ ppli mei ꝺ tuis iudicijs murmurãtiũ. c Dñe opus tuũ. i. punitionem chaldeoꝝ que fiet virtute tua magis q̃ humana. d In medio ãnoꝝ viuifica illud. i. viuificabis ponẽdo in effectu:

ꝛ iſtud mediū annoꝝ referūt aliqui ad balthaſar: qui interfectus fuit in virili etate: ꝛ ſic i medio annoꝝ ſuoꝝ: tñ videt mihi ꝙ melius põt referri ad ānos deſtructõis tẽpli: a cuius deſtructione vſq; ad primū ānū cyri fluxerūt. lij. āni ſm hebreos: ꝛ ide vſq; ad ei⁹ repationē ſexto āno darij. xlvj. āni iohānis. ij. Quadragīta ꝛ ſex āniſ edificatū ē templū hoc. Et certū ē ꝙ hoc dicebatur de tẽplo p ẓorobabel reedificato. Balthaſar vero in quo chaldeoꝝ regnū defecit p duos annos fuit occiſus: ante primū ānus cyri: in quibus regnauit darius medus danielis. v. ꝛ ſic occiſio balthaſar fuit quaſi i medio dẽoꝝ annoꝝ. qz. l. ſunt ex pte vna: ꝛ. xlvij. ex alia. Sciẽdū tñ ꝙ. xlvj. āni a primo āno cyri vſq; ad ſex: ū darij accipiunt ſm ꝓputationem greꝯ ꝛ latinoꝝ: ꝟz hebreos aũt ſũt pauciores vt plenꝰ dixi heſter. j. daniel. ix. Per hoc tñ nõ infringit expoſitio dca: qz qõ ē inter duos termios dr eſſe i medio: lz plus ſatis diſtet ab vno termio ꝙ ab alio: ꝛ hoc mõ primus ānus cyri põt dici in medio ānoꝝ: lz propinquoꝝ ſatis fuerit repationi templi: ꝙ eius deſtructioni. De verificatiõe illius verbi Joh. ij. Quadraginta ꝛ ſex ānis rẽ. nõ ē multū curandum: qz nõ eſt verbū xpi nec euãgeliſte: niſi tm referẽdo: lz ē verbū iudeoꝝ obiciẽtium xpo: ꝙ quẽ multa falſa dixerūt: vt pz ex euangelijs. e ¶ Cū iratus fueris. pplm iude captiuando: f ¶ Miſericordie recordaberis. ipz p cyrū liberãdo. g ¶ Deus ab austro. Dic alludit ꝓpheta hiſtorie eductionis de egypto que ē ad auſtrū reſpectu iude: ꝛ eſt ſenſus g ¶ Deus ab auſtro veniet. i. ſicut deꝰ a pte auſtrali venit cū pplo pplm ad terrã ꝓmiſſiõis deducendo: ꝟz illud deut. ij. Nouit dñs iter tuum habitãs tecũ. xl. ānis. ſic veniet cuz medis ꝛ pſis ad liberãdum ipm de captiuitate babylonica. h ¶ Et ſcũs. i. deꝰ q ē ſcũſſactoꝝ. i ¶ De mõte pharã. i. ſic reduxit pplz p locũ illũ: nu. x. ita ỏducet pplz ſuũ reducẽdo i iudeã. k ¶ Opuit ce. glia eiꝰ. i. ptãs eiꝰ gloriosa i ỏſtructione babylonica: l ¶ Laudis eius plena ē tra. qz de illa deſtructiõe multe regiões gauiſe ſunt que fuerãt a chaldeis afflicte: vt dõm eſt c. ꝓcedenti. m ¶ Splẽdoꝝ eiꝰ. i. fulgur armoꝝ exercitus cyri ꝛ darij: qui dr ſplẽdoꝝ dei: eo ꝙ ille exercitus erat executoꝝ diuine iuſticie: n ¶ Cornua i manibus eius. i. arcus extẽti ꝛ baliſte: qz pſe ꝛ medi erãt optimi ſagittarij. o ¶ Ibi abſcõdita ē fortitudo eꝰ. qz victoria illi exercitui ꝓceſſa: magiſ fuit vtute diua latente ꝙ hũana. p ¶ Ante faciẽ eius ibit moꝛs. in heb. hr: Peſtilentia. Aduentuz. n. cyri ꝛ darij ꝙ babyloniã ꝓceſſit mortalitas debilitãs virtutẽ chaldeoꝝ. q ¶ Egredief diabolus ante pedes eius. qa tales pcuſſiones freq̃nter fiunt p dẽmones: ſic dr de egyptijs pſal. lxxvij. Immiſſiones p angelos malos r ¶ Stetit. hic incipit verſus alius in heb. ꝛ refert ad exercitũ cyri ꝛ darij: qui ſtetit in obſidione babylonie vſq; ad eius captionem: iõ ſ̃bditur: s ¶ Et mẽſus eſt terrã. qz terra babylonie fuit diuiſa principibus exercitus ſm ſuaz portionẽ. t ¶ Aſpexit .ſ. aduerſarios ꝓfidenꝫ. v ¶ Et diſſoluit gentes. ſ. babyloniis ꝛ eã adiuuãtes. x ¶ Et ꝓtriti ſũt mõtes ſecli. i. maiores medio annoꝝ notũ facies cũz iratꝰ fueriſ miſericordie recordaberiſ. Deus ab auſtro veniet: ꝛ ſanctus de mõte pharan. Opuit celos gloria eiꝰ: ꝛ laudis eiꝰ plena eſt terra. Splendor eius vt lux erit: cornua i manib⁹ eiꝰ. Ibi abſcõdita ē fortitudo eꝰ: ante faciẽ eius ibit moꝛs. Egrẽdi et diabolus ante pedes eiꝰ ſtetit ꝛ mẽſus ē terrã. Aſpexit et diſſoluit gẽtes: et ꝓtriti ſũt mõtes ſeculi. Incurua ti ſũt colles mũdi: ab itinerib⁹ eternitatis eiꝰ. Pro iniq̃tate vidi tẽtoria ethiopie: turbabũt pelles tre madiã. Nũnqd i flumib⁹ irat⁹ es dñe: aut in flumibus furor tuꝰ: uel i mari idignatio tua: Quã ascendes sup eqs tuos: ꝛ quadrige tue saluatio. Suscitans suscitabis arcũ tuũ iuramẽta tribubus q̃ locutus es. Fluuios scindes tre: viderũt te et doluerunt montes gurgẽs aquarum trãsijt. Dedit abyſſus vocem ſuam: altitudo manus ſuas leuauit. Sol ꝛ luna ſteterunt in habitaculo ¶ Liber. ¶ Vidi tẽtoria ethiopie. ſ. turbata: ꝛ ſimiliꝫ madian. vnõ qõ dr h: Pelles. i hebreo hr: Cortine. Iſti. n. populi fuerunt cũ nabuc. in deſtructiõe tẽpli: ꝛ cũ nepote eiꝰ balthaſar fuerũt debellati. c ¶ Nũ quid. hic ꝓpr ponit modus captõnis: ꝛ diuiditur i tres: qz ꝓpha primo denunciat captõis modum: 2° approbat dictum iudiciuz: ibi Audiui. 3° reuertitur ad propoſitũ: ibi Ficus. n. Prima adhuc in duas: qz pro iſte modus exprimit: 2° hiſtorie ioſue alludit: ibi Sol ꝛ luna. 3° reuertit ad narrandũ captionis modũ: ibi Vi am feciſti. Circa primũ ſciendũ ꝙ pſe ꝛ medi videtes ciuitatẽ babylonis inexpugnabilẽ: pp muroꝝ altitudinẽ ꝛ fortitudinẽ longe a ciuitate diuiſerũt fluuiũ euphratẽ in plures alueos: ꝛ ſic p alueũ principalem diminutum intrauerunt ciuitatẽ vbi nõ erat murꝰ: ꝛ hoc ē quod dr c ¶ Nunqd in flumibus. i. in euphrate: q dr flumina in plurali: tũ pp eius magnitudinẽ: tuz pp diuiſionẽ dcaz d ¶ Iratus es dñe. inferẽdo babylõijs effectum tue vindicte. q. d. ſic: e ¶ Vel i mari. i. i euphrate q̃ noiat mare more hebraico: quo dis ꝓgregatio aquaꝝ magna mare dr: ꝟz illud gen̄. j. Cõgregatioeſq; aq̃ꝝ appellauit maria f ¶ Indignatio tua. ꝙ babyloios. q. d. ſic: non eniz talis diuiſio euphratis videbat poſſe fieri: niſi ſpãli auxilio dei. g ¶ Qui aſcendes. ſic eſt in libris correctis ꝛ in hebreo h ¶ Sup equos tuos. i. ſup equos medorum ꝛ pſaꝝ dãdo eis ꝛ equitib⁹ virtutẽ capiẽdi babyloniã: i ¶ Et quadrige tue. i quibus pugnabãt antiq̃tus k ¶ Saluatio. captio. n. babylonie fuit ſaluatio populi iude p cyrũ liberãtẽ eum a captiuitate. l ¶ Suscitaſ ſuſcitabis arcũ tuum. i. arcus medoꝝ ꝛ pſaꝝ: qui dicũt tu: qz ad executionẽ tue iuſticie extenti. m ¶ Juramẽta tribubus que locutꝰ es. i. ad ſeruandũ iuramẽta q̃ feciſti abraã iſaac ꝛ iacob de ira a tribub⁹ poſſidenda: qa p hoc redierunt due trib⁹: ꝛ aliq̃ de decem in iudeam. n ¶ Fluuios ſcindens. i. euphratẽ mõ ſupradcõ: ita ꝙ ē repetitio eiuſdẽ ad maiorẽ expreſſionẽ: o ¶ Viderũt te aq̃. in effectu ptãtis tue. p ¶ Et doluerunt mõtes. i. ſuperbi babylonij. q ¶ Gurges aq̃ꝝ trãſijt. i. imperꝰ euphratis a ſuo alueo diuertit modo predcõ. r ¶ Dedit abyſſus vocẽ ſuã. i. fundus euphratis denudatus aquis ita oñdit dei virtutem ſuper babylonios ac ſi clamaret ſicut dr. c. ꝓcedenti. Lapis de piete clamabit. s ¶ Altitudo. ſ. ipſe deus qui nõ ſolũ dr altus in concreto: ſed et altitudo in abſtracto: ſic dr veritas ꝛ iuſticia: ꝛ hoc ꝓpi excellentiã ſue altitudinis t ¶ Manꝰ ſuas leuauit. ad puniẽdũ chaldeos. v ¶ Sol ꝛ luna. Dic ꝓpha alludit

hīstorie iosue:cū dī: v Sol ⁊ luna stetērūt ⁊c.i.sicut steterūt pugnāte iosue ꝫ chananeos in signū dine virtutis sibi assistētis:sic assistet virtus dei medis ⁊ persis pugnātibus ꝫ chaldeos:iō subdit: x In luce sagittaruꝫ tuaꝫ ibūt.i.eoꝫ sagitte a te dirigent ad interficiendum chaldeos:⁊ similiꝫ eoꝫ haste:ppt quod dicūtur tue q: a te directe i executionē tue iustitie. y In fremitu.exercitꝰ cyri ⁊ darij ꝫ Cō culcabis terram. .s. babylonis:

a Et in furore .i.in vidicta tua b Obstupefacies gētes.ad auxiliū babyloniozuꝫ vēientes. c Egressus es.i. egredieris cū medis ⁊ persis eos dirigēdo. d In salutē populi tui.q: p illaꝫ victoriā cyrus dedit pplo licentiaꝫ reuertēdi i iudeā ideo subditur:

e In salutē cuꝫ xpo tuo.i.cyro ꝺ quo dī:es.xlv. Hec dīc dñs xpo meo cyro ⁊c. Sciēdū tñ q cyrus nō dī ibi xps:nisi inq̄tū fuit figura iesu xpi ⁊ iō hec lra ad iesū xpm pncipaliter ē referenda:vt sit sēsus:Sicut fuisti cū cyro ad liberationē ppli tui de babylone.sic eris cū iesu xpo ad liberationē ppli tui de inferno:q̄ ē figurata p salutē ppli a cyro dată. f Percussisti caput.i.balthasar regem. g Denudasti fūdamētū vsq; ad collum.i.manifeste ondisti multiplex eius vicīū p vidicte tue effectū. h Maledixisti sceptris eoꝝ .i.domiationibus eoꝝ i Capiti bellatoꝝ eoꝝ.i.principi siue militie:⁊ subdit cā: k Venientibus vt turbo .i.cū impetu ⁊ furore. l Ad dispgendū me i.pplm meū in hierlm ⁊ iuda. m Exultatio eoꝝ.in destructione ciuitatis ⁊ tēpli ⁊ captiuatōe populi. Sicut ē ⁊c. n Viam fecisti i mari. Hic ppheta reuertit ad narrādum captōis babyloni:e modū:sic i cantilenis idez frequēter repetitus:q̄ modus fuit p diminutōem euphratis q̄ dī hic mare:sic ⁊ supra cū dī: o Viā fecisti i mari .i.in euphrate o Equis tuis.i.eq̄s medoꝝ ⁊ psaruꝫ qui dicunt tui:eo q a te sūt directi i executione tue iustitie: p In luto aquaꝝ multaꝝ.q: alueꝰ euphratis nō erat totaliꝫ desiccatus:⁊ sic erat ibi lutū derelictum ab aq̄s multis q̄ ibi ante fuerāt. q Audiui. Hic pñt̄ ppheta approbat iudiciū diuinū de captiuatione populi sui ad purgationē peccatoꝝ dicēs: q Audiui.pplm infirmū murmurantē ꝫ tuū iudicium de eius captiuatione: r Et ꝺturbat̄ est vēter meus. timui.n.ne suo murmure ad iram ꝓuocaret te. s A voce.s.murmuris eoꝝ t Contremuerūt labia mea.quasi loq̄ipotentia:sed tñ cū tremore moueri. v Ingrediatur putredo.q.d.captiuitas sup nos inducta qua aliq̄n putrefiūt corpa ē patiēter toleranda: x Ut requiescam.a laboze captiuitatis y In die tribulatōis.i.tpe babylonice destructōis. z Ut ascendā.de chaldea i iudeā

suo:in lūce sagittaꝝ tuaruꝫ ibūt:in splēdore fulgurātis haste tue:in frēmitu ꝓculcābis trā: ēt i furore ōbstupefacies gentes. Egrēssus es in salūtē ppli tui: in salūtez cuꝫ xpo tuo. Pércussisti caput de domo impij: dēnudasti fūdamentum eoꝰ vsq; ad colluꝫ. Maledixisti sceptris eius cāpiti bellatoꝝ eius:vēnientibus vt turbo ād dispgendū me. Exūltatio eoꝝ:sic eius q deuoꝛat pauperē i abscōdito. Viāz fecisti in mari ēqs tuis: i lūto aquaꝝ multaꝝ. Audiui ēt ꝺturbat̄ ē vēter meus: ā voce ꝓtremuerūt labia me

p cyri licentiā. a Ad pplm accinctū nostrū.i. armis paratū:sic.n. ascēderūt filij isrl de babylone:pp piculū hostiū in via. Vel dī ppls accinctus.i. dispositus ad gradiendū:et loq̄t̄ h ,ppha in psona ppli de babylōe redituri:q: tpe illius captiuitatis ipe erat in iudea fm historiā daniel. xiij. Quis .n. nō sit auctētica:tñ pbabilis reputatur

a. Ingrediat putredo i ossibus meis:⁊ subt̄ me scateat Ut requiescam in die tribulatiōis:ut ascēdam ād pplm accinctū nostrū. Ficus.n. nō florebit:⁊ nō erit germē in vineis. Mentiet̄ opꝰ olive:⁊ arua nō afferēt cibuꝫ Abscidētur ꝺ ouili pecus: ⁊ nō erit armētū i psepibus Egō aūt in dño gaudebo: ēt exultabo i deo iesu meo Deus dñs fortitudo mea: ēt ponet pedes meos quasi ceruoꝝ. Et sūper excelsa mea deducet me victor in psalmis canētem.

b Ficus. Supra posuit modū captōis babylonis ex debellatōe ciuitū: h idē oñdit ex defectu victualiū:dominus.n.añ aduētuz cyri ⁊ darij ꝫ babyloniam iduxit terre sterilitatē:ita q̄ fortalicia nō potuerūt sufficiēter muniri:iō dicitur: b Ficus.n.ñ florebit.i.modicū florebit:ita q̄ faciet modicū fructū q̄i p nihilo reputādū: fm q̄ dī .ij. physicoꝝ: Qꝺ modicū ē quasi nihil reputat̄.⁊ etiā fz cōez modū loq̄ndi quo dī nihil est in arboribus qñ ibi ē modicus fructus:⁊ ita intelligitur illud qꝺ sꝺit ꝺ vineis oliuis ⁊ aruis.

Cyrino Regi Persarū &
Medorum

c Abscidet de ouili pecus ⁊c.q: pp defectū pastus aialia poterūt paꝛ fructificare. o Ego aūt. Audita babylōis destructione ⁊ pplī iude liberatione: ppheta exclamat dicēs Ego aūt i dño gaudebo. applaudēs diuie iustitie ⁊ liberatōni ppli iude: e Et exultabo i iesu deo meo. i. salutari meo liberāte pplm meū de captiuitate babylōica:⁊ fm hoc iesus ē nomē appellatiuū. Sz q: dōm ē q̄ liberatio de captiuitate babylonica figura ē liberatōis patrū de limbo inferni sic fiēda p iesum xpm:⁊ vtranq; liberatōem videbat ppha futurā:iō iesus ē h etiā nomē ppriū. f Deus domin' fortitudo mea.educēdo me sua uirtute:ꝑmo de babylōe:2ꝺ inferno:vt dōm ē:⁊ sic ē verbū pphete loq̄ntis in psona populi i babylone captiuati:⁊ i limbo detēti. g Et pōet pedes meos quasi ceruoꝝ.q: redeuntib' de babylone ꝺdit vtutem ⁊ agilitatē gradiendi:⁊ liberatis de limbo virtutē egrediendi:⁊ celū ascendēdi:ideo sꝺditur: h Et sup excelsa mea deducet me victoꝛ.q: ppls de babylone rediens ascendit in iudeā q̄ est ira mōtuosa:⁊ potissime q: venit i hierlm:⁊ ibi tēplū fūdauit in mōte syon.j.esdre.iij.⁊ detēti i iferno ascēderūt in celū cū victore xpo: i In psalmis canentem.q̄a ppls rediens de babylone deū laudabat i via ⁊ magis in termio.j.esdre.iij. Et sancti cū xpo ascendētes cū diuinis laudibus ascenderūt i illis sine fine pseuerātes:psal.lxxxiij. Beati qui hitant i domo tua domie:in secula seculoꝝ laudabunt te. ad quā nos perducat ⁊c.

Note

In .c. iij. abachuc vbi dī i postil. Hic pñter ponitur oratio ppbe. Addit̄.

Quarta materia huius oratiōis ppbetice ipsius abachuc:valde varie se habuerūt expositores.q̄dā.n. hebreoꝝ dicūt q: hec oratio fuit facta p quadam sterilitate tūc futura:ad quod faciūt aliqua in hoc cantico ꝓtēta:vt cū dī: Nūquid in flumibus iratus es dñe.q: in sterilitate cessante pluuia diminuūtur flumia. Similiter cum dī: Suscitabis arcū tuū. intelligūt de iride: de qua gen.ix. Arcū meū ponam i nubib'. qui q̄dem arcus in tpe pluuie

solet apparere. vnde ezech. j. Velut aspectū arcus cū fuerit i nube in die pluuie. vnde prophet a orabat fm eos vt appareret ille arcus: ⁊ sic pluuie fluerēt more solito. Similiter cum dī: Ficus. n. nō florebit ⁊ nō erit germē in vineis ⁊c. Abscīditur de ouili pecus ⁊c. totum attribuūt sterilitati predicte ꝑ qua dicūt prophetam orasse ne populus piret ꝑ predictam plagam. vnde dicit: In medio ānoꝝ viuifica illud. i. in medio ānoꝝ sterilitatis predicte. et super hoc petit: Cuz iratus fueris misericordie recordaberis. Alīj vero hoc canticuz exponunt de destructione babylonie: ⁊ de modo captiōis eius sicut i postilla cū aliquibus variatōibus: de quibus nō ē curandū. Sed saluo semper meliori iudicio: hec oratio magis videtur pertinere ad mysterium xpi: ⁊ ad hoc videtur tēdere glosa ordinaria ꝓ maiori parte: quod satis apparet ex eius deuota compositiōe. Est. n. composita ad moduz psalmoꝝ dauid: qui inter prophas expressius de mysterijs xpi deuote cecinit: ⁊ iō i tota sacra scriptura nō iuenitur hec dictio cola in heb. nisi in psalterio ⁊ in hoc cantico. vnde cuz dī: Sanctus de monte pharan: ⁊ in alijs certis locis. pōitur in hebreo cola: quod est diapsalma fm. lxx. fm quam expositionē hoc qō dicitur in titulo. s. oratio abacuc prophe ꝑ ignorantijs: continuatur ad precedentia sic: Dixerat. n. pro pheta superius increpando idolatras: Ve qui dic̄ ligno expgiscere ⁊c. ⁊ sequit: Ecce iste q̄ coopertus ē auro ⁊ argento: ⁊ omnis spūs nō est in visceribus eius. qz idola licet sint sb̄tiliter ⁊ sūptuose fabricata: nullam tamē spūalem gratiam seu virtutē vel vitam i se ꝓtinent: sed de deo vero sb̄dit econtrario: Dominus in templo sancto suo. s. deus incarnatus: q̄ cū sit in corpore sibi vnito: dī esse in templo suo: iuxta illud Johā. ij. c. Soluite templū istud. qui tante virtutis est ꝙ cū sit in p̄dco templo suo eius dominio tota terra. i. totus mūdus subijcitur: de quo subdit: Sileat a facie eius omnis terra. Et qz ꝓpheta in spū videbat ꝙ circa cognitionem xpi incarnati de quo statim dixerat: Dns in templo sancto suo multi errores hēbant ꝓsurgere: iō orat ꝓ ignorantijs de q̄ dī in titulo: Dio abacuc ꝓ ignorātijs. ne iusti i hui⁹ mōi caderent ignorantias ⁊ qz mysteriū hoc habuerat non per cognitionem naturalem: sz ex fide que ē ex auditu: ideo in exordio sui cantici seu oratōis dicit: Dne audiui auditū tuū ⁊ timui. s. timore filiali causato ex deuota reuerentia tanti mysterij. Consequenter petit auditū predictuz impleri. d. Dne opus tuū in medio annoꝝ viuifica illud. Ubi notanduz ꝙ hoc qō dī hic: In medio ānoꝝ. nō debet intelligi de medio rei: geometrice loq̄ndo seu arithmetice: sz de medio ratiōis ꝑut phus accipit medium. ij. ethicoꝝ. d. ꝙ virtus moralis in medio consistit. s. ꝑ ꝓportionalitatē ad rōnem rectam: ⁊ similiter in ꝓposito: mediū annoꝝ: intelligendū est fm ꝓportionalitatē ad rōnem diuinam: que sūme recta ē: ꝓportionatem aduentū xpi in tpe ꝓportionis dictami sue rōnis. In quo quidem tpe est tpis plenitudo: de qua apls. c. iij. ad galath. Cuz venerit plenitudo tpis. et sic intelligēda est glosa interlinearis que sup istud verbū: In medio annoꝝ. dicit. s. i plenitudine tpis. Et qz nō suffecisset ꝙ opus dei. s. incarnatio filij fieret nisi hoibus notificaret: iō subdit: In medio annoꝝ notū facies. Et qz timebat ꝓpheta ne ex humana malicia hoc bene ficiū impediret: iō sb̄dit: Cum iratus fueris misericordie recordaberis. Consequenter oñdit quō illud opus dei. s. icarnatio venit in noticiā seu cognitiōem nostram. d. Deus ab austro veniet. s. i meridie. Sicut. n. in meridie sol maxie lucet: sic ad fidē incarnationis maxia lux saltem supnaturalis requirit. Et qz deuenitur ad huiusmodi fidē ꝑ scripturarū testimonia: iō sb̄dit: Et scūs de monte pharan. s. de mōte umbroso ⁊ denso: ꝑ quod sacra scriptura que hoc mysterium varijs locutōibus ⁊ umbrosis figuris tradit intelligit. Consequenter de eius natiuitate dic̄: Operuit celos gloria e⁹. nato. n. dño: angeli Gloria i excelsis: cecinerūt. Et qz de eius ꝑdicatione ⁊ vita ⁊ miracul⁹ totus orbis fuit repletus: ideo sb̄dit: Et laudis eius plena ē ira. Consequenter qz xp̄us q̄ sol iusticie dī tanq̄ lux vera irradiat i mundo: ideo dic̄ Splendor eius vt lux erit. Et qz huiusmodi splēdor fuit quodāmodo occultatus in cruce: iō subdit: Cornua i manibus eius: ibi abscondita est fortitudo eius. ⁊ ibi est finis versus apud hebreos: et est sensus: Cornua in manibus eius. i. tropbea crucis fm glosam: qz per extensionem manuū xpi in cruce: cornua are crucis sunt expressa: in qua quidem cruce absc̄dita est fortitudo eius: qa exinaniuit semetipm etiam vsq; ad mortē. Consequenter de effectu passionis eius dic̄: Ante faciē eius ibit mors qz moriendo mortē nr̄am destruxit. Egredietur diabolus ante pedes eius. quod pōt intelligi de expoliatiōe inferni qui diabolus pōt dici: vel fm glosā: qz xp̄o ingredie̊te in corde fugit diabolus. Cōsequenter dicit: Stetit ⁊ mensus est terram. ⁊ b incipit versus in heb. Ad cuius ītellectum i ꝓtinuatione ad p̄cedentia ⁊ seq̄ntia sciendum: ꝙ qz ꝓpheta dixerat ꝙ fortitudo xpi erat absc̄dita i cruce: iō b declarat quō sua potētia ꝑut est deus fuerat antea valde patens ⁊ oñsa: ⁊ specialiter in operibus que fecerat in tpe veteris testamenti: quoꝝ aliqua precipua b narrat: ex quibus vnū est ꝙ diuisit terram āmoꝛreoꝝ ⁊ chananeoꝝ in hereditatem filijs isrl: que quidem diuisio facta fuit per mēsuram in funiculo distributionis vt hī: iosue. xiij. de quo dicit: Stetit ⁊ mēsus est terram. s. ꝑmissionis modo p̄dco. Et sequitur: Aspexit ⁊ dissoluit gentes. s. habitantes in illa: quia fuerunt ab ea separati p mortem ⁊ captiuitatē ⁊ huiusmodi. Et qz reges eoꝝ erant magni ⁊ fortes ab antiquo vt dicitur in psal. Qui occidit reges fortes ⁊c. iō subdit: Contriti sūt montes seculi. Incuruati sunt colles mūdi ⁊c. Si aūt quera tur quare in huiusmodi narratione incipit ꝓpheta ab acquisitione seu diuisione terre ⁊ ptermisit illa que fuerunt in deserto ⁊ huiusmodi. Dicendū ꝙ de datione legis quod fuit potissimum ⁊ principale iam aliquid tetigerat ꝓpheta cum dixerat: Deus ab austro veniet ⁊c. ⁊ hoc significando p̄cipaliter aduentuz xpi: vt supra expositum est: ⁊ alludendo illi historie de datione legis in monte synai qui erat vicinus monti pharan: de quo sit hic mētio. Consequenter narrat fortitudinem dei oñsam antiqs post acquisitionem ⁊ diuisitionez terre de q̄ dicit ꝓ iniq̄tate vidi tentoria ethiopie. Ubi notandum ꝙ vbi nos habemus ethiopie: in heb. hī chusā: quod ē nomē ꝑpriū cuiusdām qui afflixit filios isrl: eo ꝙ offenderant deū colendo idola: sed quia postea penituerunt ⁊ exclamauerūt ad dīm: deus saluauit eos p othoniel fratrem caleph: vt hī iudicū. iij. ⁊ sic deus ostendit potētiam suam puniendo idolatras ⁊ miserendo penitēt⁹. Nō aūt quare translatio nostra habet ethiopie ē: quia chus signat ethiopes: ⁊ iō ꝑ chusan transtulit ethiopia sed ad veritatē: ethiopia nō est chusan sed chus: chusan. n. est nomē ꝑpriū hois: vt dcm est: ⁊ sic habetur i chaldaica translatione. Consequenter dic̄: Turbabunt pelles ire madian. in quo tangit historiam gedeon cuz madianitis q̄ ab eo fuerunt turbati ⁊ victi: vt habetur iudicū vij. Cōsequenter dicit: Nūquid in fluminibus irat⁹ es dne ⁊c. i quo ostendit potentiā dei alludendo hist orijs ō divisione maris rubri ⁊ iordanis: nō seruato tamē ordine tpis nec exprmendo factum sz more poetico tāgēdo. Et quia deus se habuit in istis vt vir pugnato: ꝓ salute populi: ideo subdit: Qui ascendes super equos tuos quadrige tue saluatio. Silr̄ qō subditur: Suscitans suscitabis arcū tuum. intelligit eodem modo. s. considerādo deum ac si eet fortis eques ⁊ expertus sagittator. Et qa ista ⁊ similia fecit deus vt seruaret iuramenta que fecit

patribus de hoc q̄ semē eoꝝ posſideret terrā ꝓmiſſiōis iō dicit: Juramēta tribubus que locutus eſt: ⁊ ſequitur fluuiꝰ ſcindēs terre cē. in quo ē replicatio p̄dcoꝝ ad maiorē ꝯfirmationē. Q̄ aūt ſequit: Burgeſ aquaꝝ tranſit. intelligitur de aquis iordanis que deſcendentes tranſierunt: ⁊ ſic remanſit abyſſus diſcoopta. vnde de hoc dī: ioſue. iij. c. Aque que inferiores ſunt decurrēt atq; deficient: ſed aque alte ſteterunt quaſi immobiles de q̄ dicitur ibi: Que aūt deſuper veniūt in vna mole cōſiſtunt ⁊ hoc eſt quod dī: Altitudo manus ſuas leuauit. per altitudinem intelliguntur aque altiores. ſ. ſuperiores: Que leuauerunt manus ſuas. i. amouerūt poteſtates ſuas ne currerēt naturali curſu. Conſeq̄nter alludit hiſtorie ioſue de ſtatione ſolis ⁊ lune: ioſue. x. de quo dicit: Sol ⁊ luna ſteterunt. ⁊ q̄ ibi deus miſit lapides grandinis magnos de celo quibus percuſſi fuerunt aduerſarij: iō ſubdit: In luce ſagittaꝝ tuarum ibunt. lapides. n. illi q̄ nō ſine fulgure mittunt eſtimant vt ſagitte ſeu haſte lucentes: ⁊ q̄ ex huiuſmodi percuſſionibus miraculoſis: habitatores terre chanaā fremuerūt ⁊ ſtupuerūt: iō dicit: In fremitu conculcabis terram ⁊ in furore obſtupefacies gentes. Conſequenter reuertitur ꝓpheta ad loquendum de xp̄o. Ad quod ſciendū q̄ ſuperius ꝓpheta dixerat q̄ potentia xp̄i fuerat in cruce abſcondita de quo dixit: ibi Abſcondita eſt fortitudo eius: ⁊ poſtea oñdit q̄ eius potentia in antiquis fuerat multipliciter publicata: ⁊ hoc cū dixit: Stetit ⁊ menſus eſt terram cē. vſq; ad iſtum locū. Nūc aūt oſtendit: q̄ licet potentia xp̄i in cruce abſcondita fuerit: tamen fuit magna ⁊ ſalutifera operans. vnde dicit: Egreſſus es in ſalutem populi tui: in ſalutem cū xp̄o tuo. ⁊ ſequitur: Percuſſiſti caput de domo impij. q̄ ꝓnceps demoniorꝝ qui in ligno vicebat in ligno victus fuit a xp̄o. ⁊ ſequitur: Denudaſti fundamentum eius vſq; ad collū. q̄ vt dī in gloſa: Abſcondita eius aperta ſūt non ad breue tempus ſed in ꝑpetuū: ⁊ ſequit: Maledixiſti ſceptris eius cē. Totū exponitur de poteſtatibus diabolicis que frequenter veniunt ad diſpergendū iuſtos: ⁊ ſequitur: Exultatio eoꝝ ſicut eiꝰ qui deuorat cē. iſti enim aduerſarij humani generis ſe habent vt exultantes cū deuorant pauperem in abſcondito: eo mō quo dī in pſalmo: Inſidiatur in abſcondito vt rapiat pauperem cē. ⁊ ſequit: Viam feciſti in mari equis tuis in luto aquaꝝ multarū. quod a multis exponitur de tranſitu maris rubri: ſed ꝓtinuando ad p̄dicta videtur exponēdum ſicut in gloſa de mari huius ſeculi: vbi eſt lutum curaꝝ ⁊ ſolicitudinum multaruꝫ: in quo mari xp̄s fecit viam equis ſuis. i. iuſtis: quos regit ſicut eques equū ſuum: ⁊ hoc dando eis exempla vite ⁊ cōſilia ſaluberrima per que poſſent vitare fluctuatiōes ⁊ pericula huiuſmodi curarū ⁊ ſolicitudinū: prohibuit .n. xp̄s ſolicitudinem futuroꝝ ⁊ temporaliū: Matth. vj. c. Et ſic facit viam i huiuſmodi mari turbulēto. Cōſeq̄nter dicit: Audiui ⁊ conturbatus ē venter meus cē. Ad cuius declarationē ſciendū q̄ ꝓpheta conſiderās ex predictis duo principaliter: vnū eſt tribulatio quā xp̄s paſſus eſt in cruce: vbi abſcondita eſt fortitudo eius: vt dixerat: 2m ē fructus ſalutiferus ſue paſſionis: de quo dixit: Egreſſus es in ſalutem populi cē. turbatus ē in mente ⁊ ꝓtremuerunt labia ſua. quaſi neſciens loqui ex turbatione tante ꝓtrarietatis: ideo dic: Audiui. ſ. predicta ex fide que ē ex auditu. Et conturbatus ē venter meus. .ſ. mens mea que eſt intrinſeca ſicut venter inter membra corporea intrinſecus ē. Cōtremuerūt labia mea. q̄ loquela turbabatur ex vehementia turbationis intriſece. Ingrediatur putredo cē. i. ingreditur: quia turbatio mentis redūdabat etiam in mēbra ſolida que ſunt oſſa

Et reddens rōnem tante turbationis ⁊ tremoris dicit: Ut requieſcam in die tribulationis. ⁊ eſt ſenſus q̄ ꝓpheta hēbat requieſcere ⁊ cōſolari in ſalute ab eo deſiderata: q̄ tamē facta ē in die tribulationis. ſ. in tempore paſſionis xp̄i. Et nimirū ſi ꝓpheta de hoc tremebat ⁊ conturbabatur ō tribulatione paſſionis: etiam ſi ex ea ſequeret fructus ſalutis cū etiam xp̄s imminēte paſſione cōtriſtabatur: ⁊ cepit tedere ⁊ meſtus eē: Matth. xxvj. c. Conſeq̄nter ꝓpheta turbabatur ex hoc q̄ habebat cōmiſceri cū populo iudaico qui procuraturus erat mortem xp̄i: ⁊ de hoc dicit: Aſcendā ad populum illū qui paratus ē cū armis ad occidendum chriſtum. Et notandū q̄ vbi nos habemus in hoc loco: accinctuꝫ noſtrum: in hebreo dicitur Jegudeno: ⁊ eſt omino ſimile verbum: gen̄. xlix. circa benedictionē gad: in quo loco tranſlatio noſtra habet: Preliabitur ante eum. vnde ⁊ in hoc loco ſic debuiſſet dicere: Et aſcendam ad populuꝫ qui preliabit ante eum. i. contra eum: ⁊ ſic ſententia erit planior ad ꝓpoſitum: ⁊ ſequitur: Ficus. n. nō florebit cē. vbi videtur loqui pheta pabolice de populo iudaico aſſimulando eum ſi cui nō florenti: vel vinee nō germinanti ⁊ huiuſmodi: ſicut eſaie. c. v. aſſimilat illuꝫ populū ꝓpheta ad lr̄aꝫ vinee nō fructuoſe: ⁊ ē ſenſus: Ficus. n. i. ille popolus: Nō florebit. i illo tempore. Nec erit germen in vineis. q̄ perdidit virorem gratie. Mentietur opus oliue. q̄ de iuſto dī: Ego ſic̄ oliua fructifera in domo dñi. Similiter ⁊ intelligendū eſt hoc q̄ dicit: Et arua nō afferent cibum. ſ. de cibo ſpūali. Abſcidet de ouili pecus cē. q̄ iam tempore illo deſinit eē grex domini ſicut ⁊ populus. vnde danielis. c. ix. Occidetur xp̄s ⁊ nō erit eiꝰ populus qui eum negaturus ē. Conſeq̄nter pheta ex illis duobus conſideratis. ſ. quoꝝ vnū erat triſtabile. ſ. afflictio paſſionis: ⁊ aliud magni gaudij ⁊ exultatiōis. ſ. fructus ſalutiferus eius: inclinat ſe ad gaudium: q̄ perpetuum ⁊ indefician̄: ⁊ de hoc dicit: Ego aūt in domino gaudebo ⁊ exultabo in deo ieſu meo. q. d. licet illam triſticiam conſidero que magna eſt: tamen quia tranſitoria eā dimitto: ⁊ gaudebo in domino qui eſt eternꝰ: Et exultabo i deo ieſu meo. .ſ. in ſua ſaluatione que eterna eſt: ⁊ ſequit: Deus dominus fortitudo mea. ſ. ad tolerandū prolixitatem ſpei. Et ponet pedes meos quaſi ceruoꝝ. ad attingendum terminū deſideratum velociter: Et ſuper excelſa deducet me. ſ. ſuper alta ⁊ ſuperba que huic ſaluti cōtrariant: Et ſic ero victor i pſalmis canens. Et nota q̄ vbi dicitur hic Victor: i pſalmis canentem: ponuntur ſimilia verba ſic̄ i titulo quarti pſalmi. vnde iſtud cāticū ꝓprie ē ſic̄ vnus de pſalmis dauid.

Poſtilla fratris Nicolai de lyra cū additiōib' pauli epi burgēſis: ac replicis magiſtri mathie doring ſup abachuc prophetam finit feliciter.

Prologus.

Incipit expositio plogi in sophoniā prophetam.

Radūt hebrei nē. In isto plogo pcedit hiero. p hūc modū: primo ponēs quādaz regulam hebreoz pphete psonā describit: 2° ponit interptatione nois que pphe ꝯgruit: ibi Nomen sophōie nē. 3° repetit carnalē pphete genealogiā ex q̄ spūalē elicit: ibi Iste ergo propha nē. 4° dic cuius regis tpe pphauit ibi Josiā regē iuō nē. 5° pphetie materiam tāgit: ibi Jō deus p pphetā. Itē in pria pte ꝯmēdat propheta siue describit a tribus: pmo ab officiū dignitate: ibi Hoc si verū ē sophonias propha 2° a nois p̄figuratiōe vl ꝯgruitate: ibi Qui noie vt ita dicā pphetico. 3° a generis nobilitate: ibi Gliosa maioz nē. alias diuisiones ponemus i locis suis: Dicit igitur:

Incipit prologus i sophoniaz prophetam.

Rādūt hebrei cuiuscūqz p̄phete p̄ aut a uus ponat i titulo: iō os quoqz ppas fuisse. Unde et amos vnū ō duodeci pphetis q dixit: nō sū ppha nec fili pphe: sz pastor capraz vellicās sycomoros: patris nomē i titulo nō bīe. Hoc si verū ē: sophōnias ppha qui noie: vt ita dicā: pphetico ēt gliosa maioz suoz stirpe generatus ē. Habuit .n. p̄iez cbusi: auū godoliā p̄auū āmariā: attauum eçechiā: ēt talē quadrigaz ipse velut extremā auriga cōpleuit. Nomē sophōie: alij speculā: alij archanū dñi trāstulerūt. Siue igit specla: siue absc̄ditū dñi interptet utrūqz prophe ꝯuēit. Dicitur .n. ad eçechielē: Fili hominis: speculatorē te posui domui isrl. Jstē ergo propha q erat i specula et i sublimib ꝯstitutus: et nouerat mysteria dñi: fili erat chusi q iterptat humilitas. Habebat quoqz auū godoliā q dī magnitudo dñi: et p auū amariā: q et ipe vertit in lingonē dñi: attauū eçechiā q sonat fortitudo dñi. Be fortitudie itaqz dñi natus ē sermo dñi: et ō simone dñi tres simul inueniūt. Itē vnio dī punctū vnū in tessera: et similiī credo q quinio si aliquid significet: significat dnqz puncta in tessera: sicut senio significat sex: et tūc derivat a quinus dna quinū: Dis dcis lectori iudiciū dere linquo.

a Tradūt hebrei. .i. regulariter dicunt

b Vellicās sycomoros. i. discerpēs folia sycomoz et aliarū arboz ad pastuz pecoz: vide supra in secūdo plogo sup amos.

c Hoc si verū ē nē. h describit pso na pphete q̄tū ad duo. s. q̄tum ad p̄figuratiōne nois cū dī Qui vt ita dicā nē. et q̄tū ad nobilitatē originis: ibi Et gloriosa maioz. dicit igit:

c Hoc si verū ē. qō hebrei tradūt

d Sophonias ppha vt ita dicā. p quāda cētie demonstratiōem: sic dī mulier egregia forma.

e Qui noie pphetico. i. pphetalis officiū p̄figuratiuo.

f Et. i. etiam.

g Glo. ma. su. stirpe gene. est. hoc verbū ē sumit bis i construēdo: et sepe verba q̄ pluries resumūtur ponunt i fine sētie vt h: et i ouidio eplaz: Tu dñs: tu vir: tu mihi frat eras dic briseis achilli. dī ergo: Qui nomie pphetico. i. pphalis officiū p̄figuratiuo vel pphete ꝯgruo. In ipsa .n. impositiōe nois huius p̄figuratū videt q ēet ppha futur: et ita videtur exponere lra seqns que dic q vtraqz nois interpretatio prophe ꝯuēit: et sic vī lra seqns exponere precedentē. Alū dicūt q quinione ē ibi vna dictio: dicūt .n. q quinio q̄nionis dicitur collectio dnqz in vno ordine: sed nō ē multū i vsu: et pp hoc dic hiero. vt ita dicā: qz ergo .iiij. precedentes prophete ꝯnumerant h sophonie dicūt q ex his fit quinio: est g̃ sēsus Hoc si verū ē. vt. ō. Sophonias ppheta. in quadam. Quinione pphetica et gliosa stirpe maioz suoz. i. pcedentiū pphez. Generatus est. Quicqd sit de veritate lre: ista lectura repḧenditur de manifesta icōgruitate. Est .n. ibi soleocismus: cū quinio sit tm̄ masculini generis teste p̄isciano q̄ dicit i dnto maioris volumis: In oi antecedente qñ nō sūt verbalia vel pticipialia masculina sunt: vt stellio gurgulio: qñ sūt verbalia siue pticipialia femia sūt: vt oratio actio coniugatio cōiunctio interiectio. Quid ergo dicemus ō vnio vnionis nōne p cōiunctiōe vel ꝯgregatione inuenit in femínio dico q sic: sz tunc p syncopā dī ab vnitio vnitōis qō ē nomē verbale descēdens ab vnio vnis: nam ab vnus vna vnuz dī h vnio lapis preciosus sic dcūs: qz tm̄ vnus et nūq̄ duo vel

k Amariā. nō amasiā: vt q̄dam falsi libri habent Aliā. n. interpretationē habet amarias: et aliā amasias: vide i interpretatoib. l Attauū. pauī patrē quasi alterū post auū: et idē dī abauus. q. lōge ab auo.

m Et talē quadrigā nē. propphe quadrigis et aurigis cōparant vnde de helia dī iiij. Re. ij. Dī mi currus isrl et auriga eī. simile dī ō heliseo. iiij. Re. ij. o. grg. Auriga agitat currus portat. Doctor g̃ qui moꝛes populi p patientiā sustinet et sacri eloquij verbū docet et currus dī et auriga: currus: q: tolerādo portat: auriga: qz exhortando agitat.

n Nomē sophōie nē. Dic sm̄ interpretationē nois ꝯmēdat propha a duobus p̄cio ab officiū sublimitate: ibi Alū speculā. 2° a mysteriorū cognitione: ibi Alū archanū dñi. et 3° comendat a cōueniētia vtriusqz: ibi Siue igitur specula. Dicit igitur:

n Nomē sophonie. i. hoc nomē sophonias et cetera.

o Utrūqz. i. vtraqz iniꝛetatio p

p Prophe conuenit. s. q habuit speculādi officiū et noticiā mysteriozū: et hoc ꝓbat hiero. p verbū dñi factū ad eçechielē pphām. s. Fili hois nē. Eçe. iij. et. xxiij.

q Iste ergo pphet. h repetitur prophe generatio carnal cū dī: Fili erat chusi nē. ex qua elicit generatio spūalis cū dī: De fortitudie nē. Ostendit ergo h q sic plona a plona nascit: sic et donum oritur a dono: littera plana est.

r De fortitudine itaqz dñi natus ē sermo domini. h notat q fortitudo vite debet pcedere sermonē doctrine vt prius ds faciat q̄ doceat: actuū. j. Cepit iesus facere et docere. Eccl. xxxiij. Conseruabit disciplinā et tunc respōdebit. Eccl. xlviij. a. Surrexit helias ppheta quasi ignis et verbum ipius quasi facula ardebat. Joh. v. f. dī ō iohanne: Ille erat lucerna ardēs et lucēs. Ber. tm̄ lucere ē vanū tm̄ ardere paz: ardere et lucere pfectū.

s Et de sermōe domini nata ē magnitudo dñi. h notat q doctor nō debet ex doctrina sua querere magnificentiam propriam: sed laudē dei et gloriā. j. thessal. ij. Exhortatio nostra nō de erroꝛe neq̄ de imundicia neq̄ in dolo: sed sic ꝓbati sumus a deo vt crederet nobis euangeliū: ita et loquimur nō quasi hoibus placentes: sed deo q̄ probat corda nra et sequitur: ibi Nec q̄rentes ab hoibus gliam nē. Col ij. .f. Dē quodcūqz facitis in verbo aut in ope oia facite i noie dñi nostri iesu xpi: gr̄as agentes deo patri p ipsū

j. Lozi. x. g. Ola in gloriã dei facite. Eccl'. lj. Dedit mihi dñs linguã mercedẽ meã: ⁊ in ipsa laudabo cũ. t ¶ Et ō magni. oo. nata ẽ humi. q: quo ds verius deũ magni ficat tanto scipm magis humiliat. Exo. iiij. Ex quo locutus es ad seruum tuũ impeditōris ⁊ tardiōris lingue sũ: mar. i. Veniet fortior me p' me. ecce magnificatō dei: Cuius nõ sum dignus ꝓcubens soluere corrigiaz calciamentoꝝ ei' ecce hũilitas sui nata ẽ ergo hũilitas fm motũ nõ fm ẽntiã. j. cozi. xv. Nõ sũ dignus vocari apl'us. Et adde q ō chusi. i. de humilitate oz tus ẽ sophonias .i. dñi speculator .i. sublimatus ad arcẽ speculatiõis qō significat luce xix. a. vbi dr ō zacheo qui statura pusillus erat q a scendit in arborẽ sycomoꝝ vt videret ielũ. Sycomorus interp:etat ficus fatua: gręg. Cõtemplari dei sapientiã nõ possũt qui sibi sapientes videntur: q: tanto ab eius luce longe sũt q̃to apud semetipsos humiles nõ sũt: q: in eoꝝ mentib' oũ tumoꝝ elatõis crescit arcem ꝓtemplationis claudit.

nata ẽ magnitudo dñi: ẽt ō magnitudie dñi nata ẽ humilitas: vt cũ puenerit aliqs ad pfectũ: dicat: q: nõ sũ dignus vocari apl's. Et illud in psalmis: Domine nõ est exaltatum coz meum: neqz elati sunt oculi mei Jõsiaz regem iude cuius tempori bus sophonias prophetas se inuenit: deo p̃ ōibus regibus iude placuisse historia quarti libri regũ ẽt secũ di paralypomenon demõstrat. Josias simulacra que pater su' ãmon vel au' ma

v ¶ Josiã regẽ rẽ. Hic describit rex in cui' tpe sophonias ꝓphetauit: cõmẽdatur aũt h rex iosias a trib': ꝓmuz ẽ q deũ precipue coluit: 2m q idoloꝝ simulacra ⁊ idola triam destruxit: ibi Josias simulacra rẽ. 3m ẽ q festũ pasche intermissũ multis tpib' celebrauit: ibi Jdẽ custodisse pascha rẽ. y ¶ Quarti libri Re. xxiij. Similis illi ñ fuit ante eũ rex qui reuerteret ad dñm in oi corde suo ⁊ in tota aĩa sua ⁊ in vniuersa virtute sua iuxta oẽm legẽ moysi neqz post eũ surrexit similis illi: z ¶ Et scõi paralypomenõ. xxxiij. a. Octauo ãno regni sui cũ adhuc eẽt puer cepit q̃rere deũ patris sui dauid. a ¶ Josias rẽ. simulacra ꝓminuisse. iiij. Re. xxiij. fere p' totũ. ij. palypo. xxxiij. Sculptilia succidit atqz ꝓminuit. Item in eodez Mũdauit iudã ⁊ hierusalẽ ab excelsis ⁊ luc simulacris ⁊ sculptilibus. b ¶ Que pater suus ãmon. ij. pal'. xxxi ij. g. Cũctis idolis q̃ manasses fuerat fabricatus imolauit atqz seruiuit. iiij. Re. xxj. g. Seruiuit imundicijs qui bus seruiebat pat' eius ⁊ adorauit eas. c ¶ Vel auus manasses. iiij. Re. xxj. a. Edificauit excelsa que dissipauerat ezechias pater eius ⁊ erexit aras baal: ⁊ fec lucos: sicut fecit achab rex isrl': ⁊ adorauit oẽz militiã celi ⁊ colui eã. Et fere eadẽ verba dicũtur de eo. ij. pal'. xxxiij. a x ¶ Pre oibus regib' iude. Cõtra eccl. xlix. Prei dauid ⁊ ezechiã ⁊ iosiam oẽs peccauerũt: sic ergo videt ezechias ⁊ dauid pificari iosie. Rñdeo ezechias progatiuã habuit in miraculis p eo factis. iij. Re. xx. ⁊ esaie. xxxviij. dauid i humilitate ⁊ spũ ꝓphetico: iosias i cultu religionis. Vel pōt dici q simpliciter fuit melior ⁊ feruẽtior ezechia: sz nõ dauid: ⁊ posset dici q dauid nõ fuit ꝓprie rex iude. Reges. n. iuda dicunt ꝓprie q̃ regnauerunt tm sup duas tribus. Reges aũt isrl' sup decẽ trib' i samaria: Dauid vero sup. duodeci tribus regnauit. vnde ꝓpatio

nasses in templo dei collo cauerat deiecta ꝓminuisse monstrat. In q̃ib' etiã serpẽtem ẽneũ a moyse factuz cũi errori iducꝫ pplus su perstitiõe idoloꝝ detẽtus admiserat. Jdẽz custodisse pascha: ⁊ intermissis tpib' multis solus celebrasse mõstratur. Jdẽo deus p ꝓphetam tpibus mẽorati regis q̃ puentura erãt ondẽs gẽtibus quidẽ lectione ꝓphẽsis affuturum iudiciũ. ¶ Dõpulo vero isrl' salutẽ: ẽt ciuitati hierlz rstauratõez: tũnc

ipm nõ recipit: sz illos qui tm̃ duabus tribubus prefuerunt quibus oibus melior fuit iosias. Jtẽ sup illud. iiij. Re. xviij a. Nõ fuit similis ei de cũctis regibus iuda. dr in historiis: si querit de iosia dicimus q iosias iste melior fuit eo: sed iste ꝓponit ei i hoc q magnificatus ẽ pclaris belloꝝ titul': ⁊ q ta laudita fecit dñs pro eo: sol' regressũ: additionẽ ãnoꝝ: stragem hostiũ p angulum. d ¶ In quib' etiã serpẽtẽ eneũ. Cõtra. iiij. Re. xviij. dr ō ezechias Cõfregit fpentẽ eneũ quẽ fecerat moyses. Jtẽ magister dic i historiis q ezechias confregit fpẽtẽ eneũ quẽ fecit moyses: ⁊ pulueri eius dispsit i torrẽtẽ cedrõ. Rñdeo q̃dã dicũt q hec vba tracta sũt a iosepho qui errauit hoc dicendo q nec hoc inuenitur alio mõ: nec in libro Re. nec pal'. Potest ⁊ alii dici. dr. n. i historiis de iosia. omia vestigia idolatrie redegit i puluerẽ ⁊ vestigia serpentis enei quem ꝓtriuit ezechias ob hoc in plogo sophonie legitur iosias serpentẽ ꝓtriuisse. vñ dr q aliq̃ō frustũ rlictũ fuit ab ezechia q̃ō p' ab idolatrãtibus iudeis habebatur in reuerẽtia q̃ō ꝓminuit iosias. Vl pōt dici hoc q dico: Minuit. nõ ẽ de textu prologi: licet iuniat in multis libris: ⁊ tunc ꝓstruit lr'a sic: d ¶ In quib'. i. inter q̃ simulacra: b ¶ Cui errori. i. ad quẽ errorẽ. s. idolatre c ¶ Inducꝫ populus. pplus dico d ¶ Detẽt' supstitiõe idolorũ admiserat. i. cũ approbatiõe recepat. a ¶ Eneũ serpẽtem factum a moyse. nu. xxj. nõ dixit q destruxerit: q: hoc legit de ezechia. iiij. Re. xviij. a. Si aũt iueniatur: Minuit. sic in aliq̃bus libris scribit: tunc dicẽdũ ẽ sic prędiximus: q ezechias ꝓfregit serpentẽ quẽ iosias ꝓminuit q̃tum ad aliquã ptẽ q: adhuc in reuerẽtia habebat: ⁊ tũc ꝓstruitur littera sic: ¶ In quibus. i. inter que simulacra ¶ Minuit vel ꝓminuit Serpẽtẽ rẽ. Cui errori iducꝫ pplus admiserat. i. peccauerat admittere. n. dr peccare vel recipe pplus inq̃ ¶ Detẽt' supstitiõe. i. vitiosa religiõe vel supstitiosa obseruatiõe ¶ Idolorũ. i. i cultu idolatrie. e ¶ Jdẽ custodisse pascha. iiij. Re. xxiij. nec. n. factũ ẽ tale phase a diebus iudicũ qui iudicauerũt isrl' ⁊ omniũ diez regũ isrl' ⁊ regũ iuda: sic in. xviij. anno regis iosie rẽ. eadẽ snia legitur. ij. paral'. xxxv. f. f ¶ Jõ deus p ꝓphãm rẽ. h tangit matia ꝓphetie que ꝓsistit in trib' i gẽtiũ destructõe: in israelitici pplī liberatione: in ciuitatis hierusalẽ repatione: ista tria satis patent in lr'a: dic igitur: f ¶ Jõ. s. pp bonitatẽ regis iosie g ¶ Gentibus. s. philistęis moabitis ⁊ assyrijs. h ¶ Tectiõe ꝓprehensis. sophõie. ij Gaza destructa erit rẽ. ibi noiant ciuitates philistinoꝝ que õstruẽde erãt. Jtẽ i eo. c. Moab vt sodoma erit ⁊ filij ãmõ quasi gomorra. ⁊ sequitur in eodẽ. c. Et perdet assur: ⁊ põet speciosam in solitudinẽ. hoc dicit ꝑ niniuẽ. i ¶ Affuturuz iudiciũ. s. ꝓdemnatiõis ⁊ destructionis: quod sonant verba ꝓmiatõis. vñ dr Gaza õstructa erit. Moab vt sodoma erit rẽ. k ¶ Populo vero isrl' salutẽ. i. liberationẽ a captiuitate. j. esdre. j. l ¶ Et ciuitati hierlz restaurationẽ. j. esdre. vj m ¶ Tunc tpis tribuendã. s. q̃ gentes quibus ꝓminat destruẽt: hiere. xxx. Ecce ego ꝓuertã ꝓuersionẽ tabernaculoꝝ

iacob ⁊ tectis ei⁹ miserebor:⁊ edificabit ciuitas i excelso suo ⁊ templū iuxta ordinē suū fundabit: n ¶ Textu lectionis denunciauit. sophonie. iij. ¶ Explicit qualicunq; expositio istius prologi.

¶ Postilla nicolai de lyra sup sophoniā ꝓphetam incipit cū additionib⁹ pauli epi burgēsis ⁊ replicā mathie doringk ordinis minoꝝ. ¶ Ca. I.

Verbuz domi. Prophetia sophonie in duas ptes diuidit: in proemium et tractatum qui icipit: ibi ¶ Congregās. In proemio notificatur sophonie stat⁹: genus et tps: Status cum dī: a ¶ Uerbū do. qō factū ē ad sophoniam. p hoc. n. ondit ipz fuisse ꝓphaz. ū. petri. j. Nō volūtate hūana allata ē aliqn ꝓphia: sz spūsco ispirati locuti sūt sci dei homes. Et iste status ē quasi medius inter deū ⁊ cōez pplm: pp qō ꝓphete dicuntur dū ptiçipatiue: sm q; expōit salnator illud psal. Ego dixi dū estis. d. Joh. x. c. Illos dixit deos ad quos scūs ē sermo dei. 2° notificat ei⁹ genus cū dī: b ¶ Filiū chusi rē. sm regulā hebreoꝝ iste fuit ꝓpheta: eo q; exp̄mitur nomē ei⁹ i ꝓncipio ꝓphetie filij sui sicut dcm est claie. j. ⁊ idē ē itelligenduz de alijs tribus ḥ nominatis: licet nō habeantur eoꝝ ꝓphetie: ⁊ sic pz q; iste sophonias nō solū fuit ꝓpha: sz de genere ꝓphaū: quia pat eius: auus ⁊ pauus: ⁊ attauus fuerūt ꝓphete. 3° notificatur tps cū dī: c ¶ In diebus iosie. ex quo pz q; iste ꝓphetauit ante tps babylonice captiuitatis. d ¶ Congregās. hic ꝓnter ponit tractatus q̄ diuidit in duas ptes. s. in ptem ꝓminatoriam ⁊ ꝓsolatoriā que icipit in. iij. c. Prima i duas: q; ꝑmo ꝓminatur peccatoribus generaliter: 2° magis specialiter: ibi Et extendam. Circa ꝑmū dicit ꝓpheta in psona domini:

e ¶ Congregās congregabo oia a facie tre. ⁊ ista congregatio nō est ad salutem: sz ad penam: qō pz ex fine hui⁹ ptis: vbi dicitur: Et disperdā homes a facie terre. Et hoc mō accipit ꝓgregatō ab abacuc ꝑmo: Totū in hamo sibi euauit ⁊ congregauit in rete suū. Et sic ꝓminat penā peccatoribus generaliter cū dī e ¶ Congregans homem. i. homes peccatores ad penā. ⁊ quia bruta pp hoiem facta sunt: iō ꝓminatur q; hec pena extēdi debeat ad ipsa cū dī: Et pecus rē. f ¶ Et extendā. hic ꝓnt ꝓminatur peccatoribus spāliter: ⁊ ꝑmo iudeis: 2° populis extraneis. c. sc. Prima diuiditur in. v. ptes: q; primo fit cōmi natio sacerdotibus: 2° principibus: 3° vulgaribus: 4° se occultantibus: 5° ꝓcluditur tribulationis pondus. ptes patebunt ꝓsequēdo. Ista tamē diuisio nō ē ita precisa quin de sententia vnius partis ponat aliquid in alia: sicut fit cōiter i diuisionibus alioꝝ ꝓphetaꝝ. Circa primū dī in psona dei: f ¶ Et extēdam manū meā sup iudā. ad puniendū eius populuz peccatorē: g ¶ Et super omnes habitatores hierusalem. que erat metropolis iude: ⁊ ibi vigebat viciū idolatrie: in quo magis erāt culpabiles sacerdotes qui tenebantur illud extirpare ⁊ diuino cultui intēdere. iō sb̄dit

oia a facie tre dic dns: congregēs boiez ⁊ pec⁹: congregās volatilia celi ⁊ pisces maris. Et ruine ipioꝝ erūt ⁊ disperdā homes a facie tre dic dns. Et extēdā manuz meā sup iudā et sup oēs habitātes hierlz: et disperdā de loco hoc reliqas baal: et nomia edituoꝝ cuz sacerdotibus: et eos q; adorāt sup tecta militiā celi: et adorāt et iurāt i dño et iurant in melchō: et q; auertūt de p⁹igū dñi: ⁊ q; nō q̄sierūt dnz: nec inuestigauerunt eū. Silete a facie dñi dei: qā iux ē dies dñi. Quia ꝓpauit dom⁹ hostiā: sciificauit vocatos suos. Et erit: i die hostie dñi visitabō sup ꝓncipes ⁊ sup filios regis et super omnes qui induti sūt veste peregrina. Et uisitabo sup oēz qui arrogāt ingredit sup limen

h ¶ Et disperdā de loco reliqas baal. .i. idolatrie cultū i ¶ Et no. editu. cū sacerdotibus: editui dicūtur custodes loci idolatrie q̄i edē tuentes k ¶ Et illos qui adorant super tecta militiam celi. .i. solem ⁊ lunaz alioscz planetas: tecta enim domoruz illius terre erant plana: iō ibi ascendebant idolatre ad videndū ⁊ colendum pleniꝰ sidera. l ¶ Et iurant in melchon. quia si mul cum domio colebant idola: ⁊ in eorum reuerētiam iurabant. m ¶ Et qui auertūt de post terguz domini. eius legē ⁊ cultum dimittentes. n ¶ Silete a facie domini. i. silebitis sicut deiecti ⁊ confusi.

o ¶ Quia iuxta est dies domini. i. tempus sue vindicte. p ¶ Quia preparauit dominus hostiam. i. populum iude ad occisionem. q ¶ Sanctificauit vocatos suos. in hebreo habetur: Preparauit. verbum enim hebraicum hic positum equiuocum est ad preparare ⁊ sanctificare: hebrei sequuntur vnam significationem ⁊ trālatio nostra aliam: possunt etiam dici isti vocati a deo sanctificati. i. applicati ad executionem diuine iusticie: ⁊ isti fuerunt chaldei. r ¶ Et erit. Hec est secunda pars in qua comminatur principibus cum dicitur: r ¶ Et erit in die hostie domini. i. occisionis peccatoruz sm ordinem diuine iusticie. s ¶ Uisitabo super principes ⁊ filios regis. principes enim sedechie ⁊ filios eius fecit nabuchodonosoꝝ occidi: ⁊ oculos eius erui. iij. regū vltimo. t ¶ Et super omnes qui induti sunt veste peregrina. i. vestibus cultui alienoꝝ deorum deputatis: talib⁹ enim vtebantur sacerdotes iudeorum aliquādo: quia cum domino etiam idola colebant: vt predictum est.

v ¶ Et visitabo super omnez qui arroganter ingredit super limen. ingrediens domum domini magis ad suā pompam q̄ ad dei reuerentiam. in hebreo tamen habetur: Super omnem transilientez limen. quia aliqui volentes sacerdotes dagon ⁊ eius cultores imitari: qui nō calcant super limen templi dagon. j. Re. v. sic ingredientes templū domini limē transiliebant absq; eius calcatione: sm q; dic ḥ Ra. sa. v ¶ Qui cōplent domuz domini dei sui iniq̄tate ⁊ dolo. ibi tractantes negociatōes

ꝛ ꝓsimilia: vt ꝑz Johā. ij. que habent iniquitatē ꝛ dolū annexa. x ¶ Et erit. Hec est tertia pars in qua cōminatur vulgaribus. o. y ¶ Vox clamoris a porta pisciū. sic nominata: quia respiciebat mare: ꝛ per illā pisces ferebant i hierlm: ꝛ erat i muro exteriori. z ¶ Et vlulatus a scōa. i. a porta sibi cōrespondēte i muro scōo a ¶ Et contritio magna a collib'. .i. a monte syon i quo erat templū ꝛ domus regia q̄ claudebāt tertio muro. Triplicez .n. clausurā fecē salomō i hierlz. Et p ista oñdit q̄ totus ppls ciuitatis erat affligend' i oi pte. b ¶ Vlulate hitatores pile. .i. hierlz vt dicūt expositōes nr̄i cōmunit: q̄ dr̄ pila: eo q̄ ē i medio iudee: sic̄ pes pōtis que pila dr̄ i medio ei'. vnde versus: Est pila pes pontis: pila lud': pila taberna. i hebreo hr̄: hitatores hamaqueteſ. ꝛ sonat ꝓfunduz latio: ꝛ dic̄ Rasa. q̄ illa ē ciuitas q̄ vocat tyberias nouata ꝓfūda: eo q̄ ē i ōmissioni loco iudee. c ¶ Cōticuit ois populꝰ chanaan. i. iudeo rū siue iudee: ꝙa ibi habitauerūt chananei ante filios isrl: ꝛ q̄ filij isrl secuti sunt mores chananeoꝝ. d ¶ Disperierūt oēs inuoluti argēto. i. pleni diuitijs male acquisitis: que inuoluūt homines peccatis: sm illud ad ti. vj. Qui volunt diuites fieri incidūt in laqueū ꝛ tētationem diaboli ꝛ desideria multa nē. e ¶ Et erit. Hec est. iij. pars in qua ꝓminat ꝓpheta latentibus. o. f ¶ Scrutabor hierlz i lucernis. q̄ capta ciuitate chaldei cū luminarib' querebāt absc̄ditos in locis subterraneis ꝛ obstructis. g ¶ Et visitabo. iferendo penā h ¶ Sup viros defixos i fecibus suis. i. obstinatos i peccatis suis. i ¶ Qui dicūt i cordib' suis. male de deo sentiēdo k ¶ Nō faciet bene dñs. suis cultoribus: l ¶ Et nō faciet male. suis ꝓtēptoribus. Leciderant. n. i errorē illoꝝ q̄ dicunt prouidentiam diuinam nō extēdi ad hec inferiora: ex quoꝝ ꝑsona dicitur Iob. xxij. Circa cardines celi pambulat: nec nr̄a ꝑsiderat. m ¶ Et erit fortitudo eoꝝ. i. diuitie eoꝝ. vnde in heb. hr̄: Substantia eoꝝ in direptionem. chaldeis. n ¶ Et domus eoꝝ i desertum. hitatoribus eaꝝ occisis vel captiuatis: ideo subdit: Et edificabunt domos nē. o ¶ Iuxta est. Hec est pars q̄nta i qua ꝓcludit pondꝰ tribulatiōis imminentis cū dr̄: Iuxta ē dies dñi magnus. magnitudine sue vindicte. p ¶ Vox diei dñi amara. q: oēs clamabūt ꝑ amaritudine angustie. q ¶ Tribulabit ibi fortis. ꝛ multo magis alij. r ¶ Dies ire dies illa. i. dei vindicte s ¶ Dies tribulatōis. exterī': t ¶ Et āgustie. iterī' v ¶ Dies calamitatis. i. lucī': x ¶ Et miserie. i. cuiuslibet bōi defectus: y ¶ Dies tenebraꝝ ꝛ caliginis. q. d. tāta erit tribulatio q̄ nullus poſit videre locū fugiendi seu absc̄ondendi se: z ¶ Et turbinis. i. ipet' chaldeoꝝ ꝙa rapientis ꝛ ¶ Dies tube ꝛ clangoris. chaldeos ad bellū incitātis. a ¶ Et sup āgulos excelsos. .i. turres excelsas que solent fieri i murozuz angul'. b ¶ Et ābulabūt vt ceci. i. iciden tes i picul' vndiq̄: sic̄ cec' ābulāſ cadit in foueā ꝛ ipingit ad lapidē: ꝛ subditur causa: c ¶ Q: dño peccauerūt. multiplicit: vt ꝑz ꝑ supra dc̄a. d ¶ Et effundet sanguis eoꝝ sic̄ humꝰ. i. ita q̄ tota erit opta sanguine. f ¶ Et corpa eoꝝ: sic̄ stercora. i. dimittent iſepta. g ¶ In igne celi eius. i. vidicte dei h ¶ Deuorabit ois terra. s. iudee de qua locūt ppha. ¶ Ca. II.

Onuēite. ꝑ' q̄ ꝓpheta cōminat' ē iudeis: hic ꝙñt ꝓminat extraneis: ꝛ diuidit i duas: q: prio ꝓtinuat se ad dc̄a: 2° exequit dicēda: ibi Quia gaza. Circa ꝑmū p' cōmi natōez. c. ꝑce. posita induc̄ pplm suū ad pniaz vt euadat penā ꝓmiatā. d. a ¶ Cōuenite. p mutuā dilectionē. b ¶ Cō gregamini. i locū diuini cultus ad ipetrādū peccatoꝝ vioꝝ remissionē c ¶ Gēs nō amabil'. i. deo odibil' pp peccatoꝝ mltiplicationē d ¶ Priusq̄ pariat visio. i. anteq̄ pena mihi ostēsa reuelatiōe diua sup vos veniat i effcū. e ¶ Quasi puluerē trāseūtē die. Ista lra apō hebreos dr̄ ōcurtata: q: ad ei' intellectū oportet supplere aliq̄: ꝛ ꝓtinuat sic p̄cedenti littere. Priusq̄ pariat visio. i. pena ꝑfecta tollat vos ō terra via: ita velociter sic̄ vētus tollit puluerē: ꝛ sic sol suo transitu veloci facit die. f ¶ Anteq̄ veniat sup vos ira furoris dñi. i. pena sue vidicte. g ¶ Anteq̄ ve. sup vos ira indigna. ei'. repetitio ē eiusdē sentētie ad maiorē assertionem: ꝛ sic est in hebreo: ꝑpter quod aliqui male corrigūt: trahentes istō q̄si nō sit de textu. h ¶ Querite dominū omnes māsueti terre. vt p viam iusticiā ꝛ orationē alīs ꝑcatur a pena ꝓminata: sicut genē. xviij. dixit dominꝰ se velle ꝑcere toti ciuitati sodomoꝝ ꝑ decē iustis si ibi inuenirentur. i ¶ Querite iustū nē. i. ipsum deum cōsiderando eius iusticiam ꝛ mansuetudinem: quasi diceret: sicut cōminatus ē penā peccatoribꝰ ex sua iusticia: sic ꝑatꝰ ē ꝑcere penitētibꝰ ex sua misericordia

in die illa q̄ii ꝓplēt domū dñi dei sui iniqtate ꝛ dolo. Et erit in die illa dic̄ dominus vox clamoris a porta pisciū: et vlulatus a secūda et ꝓtritio magna a collibus Vlulate hitatores pile. Cōticuit ois popls chanaā di spierūt oēs inuoluti argēto. Et erit: in tpe illo scrutabō hierlz i lucernis: et visitabo sup viros defixos in fecibꝰ suis: qui dicūt in cordibus suis: Non faciet bene dñs: et nō faciet male. Et erit fortitudo eoꝝ in direptionem et domus eoꝝ in desertum Et edificabunt domos et nō habitabunt: ꝛ plātabūt vineas: ꝛ nō bibent vinum earum. Iuxta ē dies domini magn': iuxta est ꝛ velox nimis. Vox diei domini amara: tribulabitur ibi fortis Dies ire dies illa: dies tribulationis ꝛ āngustie: dies calamitatis et miserie: dies tenebrarū ꝛ caliginis: dies nebule et turbinis: dies tube ꝛ clangoris super ciuitates munitas et super angulos excelsos. Et tribulabo homines: et ambulabūt vt ceci: quia domio peccauerūt. Et effundet sanguis eorū sicut humus: et corpora eoꝝ sicut stercora. Eꝝ ꝛ argentum eoꝝ ꝛ aurum eoꝝ nō poterit liberare eos: in die ire domini. In ignē ẽ celi eius deuorabitur omnis terra: qui cōsūmationē cuz festinatione faciet cunctis habitantibus terram. .II.

Onuēite cōgrēgamini gēns nō amabil: priusq̄ pariat visio quasi puluerē trāseuntē die anteq̄ veniat super vos ira furoris domini: anteq̄ veniat super vos ira indignationis domini. Quērite dñm oēs māsueti tre: q: iudiciū ei' estis opati Quērite iustū: q̄rite māsuetuz: si quo modo absc̄odamini i die furoris domini.

a Quia gaza. Hic ꝓñt ꝓpha execuit dicenda extraneis ꝓminãdo: ꝛ ꝓio philisteis: ꝛ moabitis ꝛ ãmonitis: ibi Audiui. ȝ ethiopibus ꝛ assyrijs: ibi Sed ꝛ vos. Circa primum dic: a Quia gaza destructa erit. q. d. pp hoc monui vos ad pniam: qz terra philistinoꝝ que ẽ vestra fortior destruet pp sui obstinationẽ i peccato: ꝛ exprimit hꝰ noia quattuor ciuitatũ principaliũ. Conse ãnter toti pplo cõminatur. d. b Ve q̃ habitatis funiculũ maris. i. ptem terre sitaz supra mare: ira enim philistinoꝝ sita est. ẽ mare mediterraneuz c Verbũ dñi super vos chanaã terra. n. philistioꝝ dr chanaan: qz erat vna portio regnoꝝ chanaã: vt patet in libro iosue. d Et erit funiculis maris. i. ira philistiorũ e Reges pastorũ. qz destructis ciuitatibus ꝛ electis hitatoribꝰ ira manebit inculta: ꝛ sic sol pascuis animalium apta.

Quia gaza ꝺstructa erit: et ascalon in desertũ. Açotuz i meridie ejcietur: ꝛ accharõ eradicabitur. Vę q̃ habitatis funiculũ maris: gens pditorũ. Verbũ dñi sup vos chanaã terra philistinoꝝ: ꝛ ꝺipdam te ita vt nõ sit inhabitator. Et erit funiculus maris rẽgens pastoꝝ: ꝛ caule pecorum. Et erit funiculus eꝰ q̃ remanserit de domo iuda. Ibi pascẽtur i domibꝰ ascalonis: ad vespaz requiescẽt quia visitabit eos dñs deꝰ eoꝝ: ꝛ auertet captiuitatez eoꝝ. Audiui opprobrium moab ꝛ blasphemias filiorum ãmon q̃ exprobrauerũt populo meo: et magnificati sũt sup termios eorũ Propterea viuo ego dicit dñs exercituũ: deus israel. Quia moab vt sodoma erit: ꝛ filij ãmõ q̃i gomorra: siccitas spinaꝝ: et acerui salis: ꝛ desertũ vsqz i eternuz Reliqe ppli mei diripient eos: residui gẽtis mee possi debũt illos. Hoc eis eueniet ꝓ superbia sua: q̃ blasphemauerũt ꝛ magnificati sũt sup pplm dñi exercituum. Horribilis dñs sup eos: et attenuabit omnes ꝺos tre Et adorabũt eũ viri ꝺe loco suo: omnes insule gẽtiuz. Sed ꝛ vos ethiopes: interfecti gladio meo eritis. Et extendet manũ suã sup aquilonẽ ꝛ perdet assur. Et ponet speciosã in solitudinẽ ꝛ i inuiũ: ꝛ quasi desertũ. Et accubabũt in medio eius greges: oẽs bestie gentium: et onocrotalus ꝛ hericius in liminibus eius morabũtur. Vox cantantis in fenestra: corvus in supliminari: qm̃ attenuabo robur eius. Hec ẽ ciuitas gloriosa habitans in confidẽtia: que dicebat i corde suo: Ego sũ: ꝛ ex me ñ ẽ alia ãpliꝰ. Quõ fcã ẽ i desertũ cubile bestie: Omis q̃ trãsit p eaz sibillabit: et mouebit manũ suã sup montem filie Sion: ꝛ prouocatrix. Hec est secunda pars principalis que est populi israel consolatoria: ꝛ exponunt aliqui consolationem ꝓ reditu de captiuitate babylonica: sed aliqui ponunt hic que non videntur huic intellectui consona: vt videbitur prosequẽdo: propter quod mihi videtur sine preiudicio q̃ istud sit referendum ad consolationem factam ꝛ fiendaz per christum. Sciendũ tamẽ q̃ licet aduentus christi fuerit omnibus consolabilis quãtum est de se: factus est tamẽ tristabilis pluribus iudeorum ꝓ sua incredulitate:

b Ve q̃ habitatis funiculũ maris. i. ptem terre sitaz supra mare: ira enim philistinoꝝ sita est. ẽ mare mediterraneuz c Verbũ dñi super vos chanaã terra. n. philistioꝝ dr chanaan: qz erat vna portio regnoꝝ chanaã: vt patet in libro iosue. d Et erit funiculis maris. i. ira philistiorũ e Reges pastorũ. qz destructis ciuitatibus ꝛ electis hitatoribꝰ ira manebit inculta: ꝛ sic sol pascuis animalium apta.

f Et erit funi. eꝰ q̃ remã. ꝺ domo iuda ꝛc. i. reuertẽtes ꝺ babylõe ibi pascent aialia sua: g Ad vesperã requiescẽt. cũ aialibꝰ suis i caulis: h Quia visi. eos dñs. liberando eos de captiuitate babylõica p eoꝝ pẽitentiã. i Audiui. Hic ꝓñt ꝓminat moabitis ꝛ ãmonitis. d. i psona dei: i Audiui opprobriũ moab ꝛc. dic hꝰ Rabsa. q̃ iudei cũ ducerent in babylõem captiui gemẽtes ꝛ flentes: moabite ꝛ ãmonite p quoꝝ terrã ducebãt: derisorie eis dicebãt: Quare luget ꝛ tristami: qz ad terrã vestrã ducimini de. n. natus fuit abraã paꝛ vester: genesis xj. k Et magnificati sũt sup termios eoꝝ. qz iudeis in captiuitatẽ ducti moabite ꝛ ãmonite occupauerũt ptẽ ire eoꝝ: ꝛ subditur pena. l Propter viuo ego dic dñs. i. sicut vez ẽ q̃ ego sũ vita p cẽntiam: ꝛ sic punient moabite ꝛ ãmonite: m Qz moab vt sodoma erit ꝛc. li vt nõ dic hꝰ equalitatẽ: qz iste ire ñ fuerũt sic subuerse: sz ad tps fuerũt deserte: hitatoribus eꝰ ꝛ cultoribꝰ ptim occisis ꝛ ptim captiuatis. n Siccitas spinarũ. i. nõ crescẽt ibi nisi spine. o Et acerui sal. sal. n. fddit terrã sterilẽ: ꝛ iõ p hoc designat sterilitas ire pp defectũ culture: vt ꝺcm ẽ p Vsqz i eternũ. i heb. hꝰ: Vsqz in seculũ. ꝛ iõ eternũ nõ iportat hꝰ ppetuitatẽ a pte finis: sz lõgitudinẽ tẽpis. q Reliqe populi mei. i. reuertentes de babylonia r Diripient eos. qꝺ fuit ipletũ tpe machabeoꝝ: ꝛ cã huꝰ replicat cũ dr: s Hoc eis eueniet ꝛc. ꝛ exponat vt supra. t Horribil. do. sup eos. eos grauiꝰ puniẽdo v Attenuabit oẽs deos terre. idola moabitaꝝ ꝛ ãmonitaꝝ ꝓterendo x Et adorabũt eni. i. oñm y Viri. i. iudei z De loco suo. i. de tẽplo i hierz p zorobabel reedificãdo. a Oẽs ínsule gentiũ. i. aliqui de oĩbus ísulis: qz pp sanctitatem tẽpli multi gẽtiles de diuersis partibus veniebant adorare dñm in hierlm: vt habet. iij. Reg. viij. ꝛ Johã. xij. vel pot istud: Et attenuabit ꝛc. exponi vt sit de tẽpore xpi, ppetia in quo deiecta ẽ idolatria: ꝛ oẽs gẽtes adorant vnũ deũ licz diuersimode: exceptis aliquibus barbaris in qbus dr ab aliquibꝰ ad huc manere idolatria. b Sed ꝛ vos. Hic vltio cõminat ethiopibus ꝛ assyrijs. d. Sed ꝛ vos ethiopes. qui frequenter populo meo molesti fuistis. ij. Paly. xiij. c Interfecti gladio meo eritis. gladiũ suũ dic gladiũ regis babylõis: qui i hoc erat executor diuine iusticie: ꝛ victorias agebat diuina virtute. d Et extendet manũ suã. i. vidicte sue potestatez e Super aqlonẽ. i illa. n. pte est regnũ assyrioꝝ respectu hierlm. f Et ponet speciosã. i. niniuez q̃ erat metropol in illo regno: vnõ superius naũ. iij. assimilaꝰ meretrici speciose. g Et accubabũt in medio eius greges. q. d. ita diu manebit eius destructio q̃ in plateis eius crescent herbe animalium pascue apte. h Et onocrotalus ꝛ hericius ꝛc. tales. n. aues ꝛ bestie solent in edificijs destructis hitare. i Hec ẽ ciui. gloriosa. i. superba k Habitans in confidentia. qz ppt magnitudinẽ sue potẽtie nullũ timebat. l Que dicebat. p nimia supbia m Ego sum. s. sola potẽs: alie aũt ciuitates nullius reputationis sũt respectu mei: ꝛ p ciuitatẽ metropolim intelligitur regnũ. n Quomodo facta est i desertũ. q. d. nõ ẽ factũ sola virtute humana: sz magis diuina. o Omis qui transit per eam sibillabit. designãs q̃ eius potestas sic sibillꝰ trãsit. p Et mo. ma. sua. notãdo mala q̃ ꝛgnis alijs fecit. q La. III.

ꝛ iō pñs capitulū in duas partes diuidit: qꝛ primo pōit incredulorꝫ increpatio: 2° credentiū ꝓsolatio: ibi In die illa. Prima i duas: qꝛ prio increpat incredulitas iudeorū: 2° ponit ꝯuersio finalis coꝝ: ibi Dixi. prima adhuc i duas: qꝛ ꝑmo increpat culpa: 2° subdit pena: ibi Dñs iustus. Circa ꝑmū dī: a Ue puocatrix et redempta ciuitas columba. ista ciuitas intelligitur hierlm ſm oēs expositores hebraicos ꝛ latinos q̄ dī puocatrix ire diuine: pp malicia sacerdotū ꝛ scribarū ꝯ xpm iſurgentiū: Et redempta ꝑtum ad bonos p xpi aduentū: Et columba pp simplices qui i petendo mortē xpi fuerūt ꝺcepti p sacerdotes: matth. xxvij. b Nō audiuit uocē. ſ. christi predicantis: c Et ñ suscepit disciplinam. recedendo a peccatis ꝺ In dño nō ē ꝓfisa. sed magis i boibus: vñ Joh. xj. consenserūt ꝓsilio cayphe de morte xpi: ne venirent romani ꝛ tollerēt locū ꝛ gentē. e Ad deū suū. ſ. xpm f Non appropinquauit. p imitationē: sed se magis elongauit. g Principes eī i medio eī q̄ leones rē. Populs .n. iudaicus tūc p sacerdotes regebat: ꝛ ſm hoc erāt ꝑncipes ꝛ iudices pplī: qui dicūtur h leones rugientes: ꝓpt crudelitatē ꝯ xpm: Et lupi erga pplm: cui bona partiū violētia: ꝑtim fraudulēta rapiebāt: qꝛ valde auari ꝛ cupidi erāt: vt ꝓz ex euāgelio: ꝛ iosephus hoc declarat multipliciter libro de iudaico bello. h Prophe eī vesāi. sic ꝓz de caypha qui ꝓphauit de morte xpi: Joh. xj. et tamen fuit pessimus ꝛ infidelis: licet. n. ꝓphia sua vera fuerit: hanc tñ nō intellexit vt ibi declarat. i Sacerdotes eius polluerūt sanctū. i. legē ꝛ templū: qꝛ legē dei irritauerūt pp suas traditiones: matth. xv. ꝛ templū polluerūt ꝑmittēdo ꝛ faciendo ibi seculares negociationes Joh. ij. que tñ habēt ānexa vicia mēdacia ꝛ dolositates k Dñs iustus. hic ꝓñt ponit debita pena. circa quaꝫ prio ponit xpi iustitia: ex qua ꝓcessit punitio ista cū dī Dñs iustus i medio eī. i. domin̄ ihesus xps: qui fuit i medio populi nō solū deitate: ſz ꝛ assumpta humanitate: l Nō faciet iniqtatē i ꝓsona ꝓpria: nec dimittet ipunitam in alia. m Mane mane. i. celeriter. n Judiciū suū dabit. i. punitiōez suā ꝯ ciuitatē ꝛ pplm incredulū. xlij. n. anno a passiōe xpi p romanos fuit hierlm destructa: ꝛ pplus incredulus ptim occisus: ꝛ ptim captiuatus o In luce. qꝛ punitio ista toti orbi fuit manifesta. p Nesciuit aūt iniquus. i. populs incredulus q Cōfusionē. ibi ventura ꝓ morte xpi: qꝛ si presciuisset nō eam petiuisset. r Dispersi dī gētes. de iudeis: s Et dissipati sunt anguli coꝝ. i. ꝓncipes quib' adherebant sic ꝓcerus angulo: vel qꝛ tota ira iudee fuit dissipata ꝓ romanos vsqꝫ ad extremos eius angulos. t Desertas feci vias coꝝ. pplo iude captiuato: iō subdit: v Desolata sūt rē. ꝛ ꝓz ſra. x Dixi. Hic ꝓñter ponit iudeorū finalis cōuersio: 2° circa hoc remouet dubitatio: ibi Uerūtñ Circa ꝑmū dī: y Attamē timebis me. timore filiali propter istō z Suscipies disciplinā. ſ. christi detecta ꝓ enoch et heliam falsitate antichristi. a Et ñ pibit habitaculū eī. i. habitaculū bonorꝫ nō tolletur a conuersis. b Propt oia i qb' visitaui eā. i. pp lōgā captiuitatē quā induxi sup gentē iudaicaꝫ ex qua videbat a ḋo totaliter reꝓbata c Uerūtn. hic remouet dubiū: posset .n. aliquis credere qꝛ iudei eēnt generaliter ad deū cōuertēdi tpe sue predicationis: iō hoc remouet oñdens qꝛ erit hoc circa finez mūdi. Ad cuius intellectū sciēdū: qꝛ ꝛz glosam sup illud marci xij. Hic est heres. principes sacerdotū cōgregauerūt iesū naçarenū eē xpm: sed qꝛ postea manifeste predicauit ꝯ eoꝝ vicia: inuidiā ꝛ odiū cōceperūt ꝯ ipm: pp quod precedens cognitio fuit subuersa ꝛ excecatio secuta: ꝛ excecatio sacerdotū causa fuit excecatōis aliorꝫ ꝛ ex hoc conuersio generalis iudeorꝫ ē dilata: ꝛ gētilitas ad fidem vocata: ſm qꝛ dicit apls ad romanos. xj. c. Cecitas ex ꝑte ꝓtigit in iſrl donec plenitudo gentium itraret rē. ꝛ hoc ē quod dī hic: c Uerūtamē diluculo. i. tempore predicationis christi: quod dī diluculum supra osee. vj. Quasi diluculum preparatus est egressus eius rē. d Surgentes. ſ. iudei contra xpm e Corruperunt omnes cogitationes suas. i. cognitiones quas habebāt de christo. f Quapropter expecta me. i. expectabis manēs i tua cecitate g In die resurrectionis mee in futurum. i. vsqꝫ ꝓpe finem mūdi. i. in quo resurgent mortui: que dicitur hic rsurrectio domini: quia fiet virtute diuina. h Quia iudiciū meum. ſ. finale. i Ut congregem gentes. generaliter. k Et effundam super eos indignationem meam. quod intelligit quātum ad malos: qui erunt in maiori numero: totum autem a maiori parte determinatur. l In igne enim çeli mei. i. çelo meo accenso m Deuorabitur omnis terra. iste est ignis conflagrationis precedens iudicium. n Ex tunc. tempore precedenti iudicium antichristo interfecto. o Reddam populis labium electum. quia omnes confitebuntur christum: p Ut inuocēt omnes nomen domini. ſ. iesu xpi: q Et seruiant ei humero vno. i. vno cultu christiano: ꝛ qꝛ hoc intelligatur de christo ſm doctores antiquos hebreoꝝ: ꝓz per glosam super gen. xlj. vbi allegatur hec scriptura: sicut scriptum ē: Tūc cōuertā ad populos labium electum ad inuocandū nomen domini: ꝛ ad colendū eum humero vno: ꝛ sequitur exponendo: non est autem dictum hic: nomen domini: nisi rex messias: ꝛ ad colendum eum humero vno: qꝛ erit principatus sup humerū eius.

manum suam. Cap. III.

Ue puocatrix ꝛ redempta ciuitas columba. Nō audiuit uocē: nec suscepit disciplinā. In dño non est ꝓfisa ad deū suum non appropiquauit. Principes eius i medio eī: qi leones rugientes. Judices eī lupi vespe: nō relinquebāt i mane. Prophe eī vesani viri infideles. Sacerdotes eius polluerūt scm: iniuste egerūt ꝓtra legē. Dñs iust' i medio eī: nō faciet iniqtatē. Mane mane iudiciū suū dabit in luce: ꝛ ñ abscōdet Nesciuit aūt iniquus cōfusionē. Dispersi dī gētes: et dissipati sūt anguli eoꝝ. Desertas feci vias eoꝝ: dū non ē qui trāseat. Desolate sūt ciuitates eoꝝ: nō remanēte viro neqꝫ vllo habitatore. Dixi: attamē timebis me: suscipies disciplinā. Et nō ꝑpibit habitaculū eius: ꝓpt oia i quibus visitaui eam. Uerūntñ diluculo surgentes corruperūt oēs cogitationes suas. Quapropt expecta me dicit dñs i die rsurrectōis mee i futurū: quia iudiciū meū ut congregē gētes ꝛ colligā regna. Et effūdā super eos idignationē meā omnes irā furoris mei. In ignē enim çeli mei deuorabitur oīs terra. Quia tunc rēddā pplis labiū electum ut inuocent oēs nomē dñi: et seruiant ei humero vno.

a Ultra flumina ethiopie ꝛc̄. i. oēs gentes q̄tūcunq; longinq̄ ocuote credent xp̄o ꝛ seruiēt. b In die illa. Post increpationē increduloꝝ iudeoꝝ: h̄ ꝓnter ponit cōsolatio credentiū: qui in aduentu xp̄i fuerūt pauci compatiue vt p̄dcz ē cū dr̄: b In die illa. hoc nō refertur ad lr̄am ūmediate p̄cedentē: sed ad illud qō supra dcm ē de tēpore p̄dicationis xp̄i in quo ꝓncipes iudeorū fuerūt p̄dicto mō excecati: ꝛ ꝓnter multitudo pplī: Aplī vo credentes illamiati ò quib⁹ dr̄ h̄: c Nō ꝓfun. sup adinuētiones tuas. i. peccatis p̄teritis p passionē xp̄i totaliter deletis: d Quia tūc auferā de medio tui magniloquos. i. ꝓncipes sacerdotum: ꝛ scribas superbos: q̄ in vltionē mortis xp̄i simul cū pplo eis adherēte fuerūt destructi per romanos.

Ultrā flumia ethiopie: ide supplices mei: filij dispersoꝝ mei deferent munⁿ mihi. In die illa nō ꝓfūderis super cūctis adinuētionibus tuis: quibus p̄uaricata es in me. Quiā tūc auferā ò medio tui magniloquos supbie tue: et nō adijcies exaltari amplius in mōte sācto meo. Et dērelinquā in medio tui pplm pauperem et egenū: et sperabunt in noie dñi. Reliqe isrl nō facient iniqtatem nec loqnt̄ mēdacia: nec inuenietⁿ in ore eorū lingua dolosa. Quōniā ipsi pascent̄ et accubabunt et nō erit q exterreat: lauda filia syon: iubila isrl. Letare ꝛ exulta in oi corde filia hierlm. Abstulit dñs iudicia tua: auertit inimicos tuos. Rex isrl dñs in medio tui: nō timebis malū vltra

d Et nō adijcies exaltari. i. supbe eleuari e In monte sancto meo. i. in mōte syon vbi erat tēplū qō fuit p romanos ò structū: ꝛ ante eius ò structionē multū glia bant iudei de ipso.

f Et derelinquā in me. tui pplz pauperē. .s. aplos ꝛ alios fideles ꝓfectores irenoꝝ

g Et sperabunt i noie dñi. nō i potētia mūdi: vt patz i actibus apostoloꝝ in plurib⁹ locis. h Nō facient iniqtatē ꝛc̄. qz valde mūde ꝛ iuste viuebant i primitiua ecclesia.

i Qm̄ ipsi pascēt. aplorū doctrina: k Et accubabūt. in vnitate ecclesiastica. l Et nō erit q exterreat. terrore deū ciente a fide vera: et qz multi eoꝝ nō timebāt tormenta: ꝛ sbdit: m Lauda filia syon. i. ecclesia militans. n Jubila ꝛc̄. repetitio ē eiusdē ꝛnie ad maiorē expssionē. o Abstulit dñs iudicia tua. i. penam p peccato adeo inflictā q̄tus ad descensum i infernū. p Auertit inimicos tuos. s. repressā mēdo potentiam demonū. q Rex isrl dñs. s. iesus xp̄s.

r In medio tui. sm q dīc matth. vltio. Ecce ego vobiscū sū oibus diebus vsq; ad cōsūmationē seculi. s In die illa dicet hierlm. i. ecclie militanti que noie hierlm designat Esa. ij. ꝛ hoc p aplos ꝛ alios p̄dicatores ꝓfortando fideles ifirmiores. t Noli timere. a p̄secutionib⁹ iudeoꝝ ꝛ tyranoꝝ. v Nō dissoluant manⁿ tue. te retrahendo a bono ope. x Dominus deus tu⁹. s. iesus xp̄s: y In medio tui. sic iam expositū ē. z Ipse saluabit. te in p̄ssuris.

a Gaudebit super te. pp p̄scuerantiā i fide. b Silebit scilz peccata tua p̄terita. c Nugas. i. homines vanos: d Qui a lege recesserāt. i. a fide xp̄i ꝛ deuotiōe: decepti p sacerdotes ꝛ scribas: vt p̄dcm ē. e Cōgregabo. ad fidē xp̄i reducēdo. vñ p̄dicāte petro sic reducti sūt ex ill̄ tria milia die vna: actuuz. ij. ꝛ alia die q̄nq; milia: actuum. iiij.

f Quia ex te erant. i. de numero predestinatoꝝ ad fidem: g Ut nō vltra ha. sup eis op. s. sue infidelitati. h Ecce ego interficiā oēs q̄ afflixerunt te. primitiua. n. ecclesia valde afflicta fuit a iudeis in persecutione que facta ē sb stephano: actuū. vij. ꝛ isti fuerūt oēs interfecti p romanos: vel i seruitutē redacti p captiuitatē: q̄ seruit⁹ ē mos ciuil. i Et salua. claudicantē. i. p̄secutōe. n. sb stephano credentes pro maiori pte dispersi fuerūt p regiōes: apostol⁹ in hierlz remanentib⁹: qui erant fortiores: ꝛ sic ecclia videbat quodāmō claudicare i obliori pte k Et eā q̄ eiecta fuerat. p dispersionem p̄dictam l Cōgregabo. i vnitate charitatis vel qz p⁹ destructionē hierlz p tituz helius hadrian⁹ eā reedificauit: et solis xp̄ianis habitare concessit: ꝛ sic multi de xp̄ianis q̄ erant dispersi p regiones: ibi fuerūt itez ꝓgregati. m Et ponā eos i laudē. quod maxie fuit ipletū tpe ꝓstantini ꝛ cōtra. n In omni ira ꝓfusiōis eorū. i. vbi prius fuerāt cōfusi: qz āte reputabāt malefici ꝛ sacrilegi vt pz ex gestis aplorū ꝛ martyrū. o In tpe illo quo adducā vos. de locis occultis ad publicū: sic pz de scto siluestro ꝛ multis alijs latentibus pp rabiē p̄secutōis: qui p̄stātinū ꝛ alios ꝓncipes fideles fuerūt assecurati ꝛ ualde exaltati. p Cū cōuertero captiuitatem vestrā. p⁹ eniz illi q̄ deph̄endebant tanq̄ xp̄iani occidebant vel dānabant: sicut captiui ad fodiēdū harenam ꝛ alia opa fuilia ꝛ dura: vt pz ex gestis multoꝝ martyrū. q Dicit dñs. q̄ ē ipa vitas: ꝛ regnat i secula seculoꝝ: Amen.

Jn die illa dicet hierlz. Nō li timere syō: nō dissoluā tur manus tue. Dñs deus tuus in medio tui fortis: ipe saluabit. Gaudebit super te in letitia: silebit in dilectiōe tua: ꝛ exultabit sup te i laude. Nugas qui a lege recesserāt cōgregabo quia ex te erāt: ut nō vltra habeas super eis opprobriū. Ecce ego interficiā oēs qui afflixerūt te in tpe illo: et saluabo claudicātē: et eā que eiecta fuerat congregabo. Et pona eos in laude ꝛ i nomē i oi tra ꝓfusiōis eoꝝ: in tpe illo q̄ adducā vos: ꝛ in tpe q̄ congregabo vos. Dabo enim vos in nomen ꝛ i laude omnibus pplis tre: cū cōuertero captiuitatē vestrā coram oculis vestris dīc dñs.

Explicit sophonias prophetā.

r Jn.c.iij. sophonie: vbi dr̄ in postil. Te prouocatrix ꝛ redempta ciuitas columba.

Additio.

Ubi in translatione nostra dicitur: Redempta in hebreo ponitur quedam dictio equiuoca: que vno modo signat redēptam: ꝛ alio modo signat pollutam. Similis. n. dictio pōitur hic ꝛ malach. j. vbi dicitur: Offertis super altare meum pollutum panem. vnde in secunda significatione accipiūt hic hebrei istam dictionem: quod videt magis ꝓsonū lre.

Jn eo. c. vbi dr̄ i postil. Dispdidi gētes ꝛc̄. Addi.

Hoc quod dicitur hic: Disperdidi gentes ꝛc̄. aliter posset exponi ꝛ forte melius. Ad quod sciendum q̄ prout prouerbialiter dicitur: felix quem faciunt aliena pericula cautum: sic deus intendens correctionem populi israelitici: puniebat alias gentes manifeste pro peccatis eorum vt inde sumeret populus ille eruditionem ad timēdum deum ne similiter ei contingeret: ꝛ hoc ē quod dicit propheta in persōa dei.

Prolo. in Aggeū

Dispersi dī gētes. s. alias gentiliū natiōes. Dissipati sūt anguli eaꝝ. ad oīendū q̄ acriter fuerūt puniti ⁊ totaliter desolati sic q̄ nullus remaneret ibi: vnde dicit: Non remanēte viro nec vllo habitatore. Et q̄ ex hoc templo debuisset erudiri ad timēdū deū salte timore seruili ne eis similia ꝓtingerent: iō sūdit in ꝑsona dei: Dixi: attū timebis me: suscipies disciplinā. s. ex flagell' alioꝝ Et nō pibit hitaculū eius ⁊c. Sz q̄ talē disciplinā nō susceperūt: sed magis obdurati siō sūdit: Diluculo surgētes. i. solicite coꝝperunt oēs cogitatiōes suas. Et q̄ taliū obstinatoꝝ pēa correspondens ꝑcipue ad finale iudiciū reseruat: iō sūdit Quapropt expecta me i die resurrectiōis mee i futurū. s. i die resurrectiōis generalis que dī resurrectio dei inḡtū a deo mirifice efficit ⁊ exponāt cetera ꝓout i postil. ¶ In eo. c. vbi dī i postil. Ultra flumia ethiopie. ¶ Additio.

Hoc qō dī h: Ultra flumia ethiopie. ꝑpe dī de terra illa vbi decē tribus fuerūt transmigrate ꝑ salmanasar regē assyrioꝝ qui posuit eos iuxta fluuiū goꝫan: vt hī. iiij. Re. xvij. d tpe alexandri magni reclusi fuerūt miraculose: credit tamē ipos egressuros circa finē mūdi: put hī in hīstoria scholastica: ⁊ tūc reducēdi sūt ad verū cultū diuinū sic ⁊ alie gētes remanēres: sic dī. ē. Tunc reddā oibus labiū electum vt iuocent oēs in noie dñi. qui quidez sic transmigrati dicunt h supplices mei. s. dei inḡtū ꝑ pniam de ꝑteritis humiliabunt. Dicunt etiā filij dispersoꝝ meoꝝ: eo q̄ descēderunt ab illis qui dispsi fuerūt ꝑ diuinā sniam. De isti ergo ꝛcludit h ꝓpha q̄ deferent deo munera: sicut. ē. esaie xvij. dī de eisdē. In tpe illo deferet munus dño exercituū a pplo diuulso ⁊c. qō intelligitur de predēis: vt ibidem fuit largius i additione declaratū. ¶ Replica.

In tertio. c. sophonie vbi dī: Dispdidi gentes ⁊c. postil. expōit de iudea sic totū capitulū de ea loquit. Burg. āt ꝑ viā disgressiōis expōit ꝑ cautela iudeoꝝ ō punitōe gētiliū: iuxta illō: Felix quē faciūt aliena picula cautū. sz modicuz colorē hz illa disgressio: q̄ ꝑ oppositū iudei ex punitōe gētiū razo vī nū q̄ fci sūt cautiores sz securiores: ꝑ ꝓns ad vicia ꝓceces: iuxta illō deuio. xxxij. Incrassat' pplꝰ recalcitrauit. Et scđ: Dereliq̄t deū factorē suū ⁊c. Tpe. n. ꝓsperitatis q̄ortū hūit ex gētiū ōstitutōe ad vicia ōsuetes i tbulatōi b' ad deū recurrerūt ꝓut videri potit ex serie veteris testi.

¶ Incipit exposītio prologi in aggeum prophetam.

Jeremias prophet' ⁊c. Iste prolog' diuiditur in duas ptes: in quarum prima insinuatur missio ꝓphete ad denunciādū tꝑs dom' oīi edificāde pplo reuerso de babylōica captiuitate. In secūda ostēdit maria ꝓphetie: ibi Dia āt que i textu. In ꝓia ꝓcedit sic: primo tangit ō captiuitate: 2° de reuersiōe: ibi Sexagesimo itaq̄ scōo anno. 3° tangitur missio ꝓphete: ibi Cunq̄ a populo isrl' ⁊c. Itē i prima pte primo tāgit diuersa cā captiuitatis: 2° tangit causa durationis: ibi Sed cū memoratus populus. Dic igitur:

¶ Jncipit prologus in aggeum prophetam.

Jeremias ꝓpheta ob cāz piurij sedechie regis: vt hīstoria libri secūdi palypomenō idicat: q̄ tidē ꝓmissā nabuchodonosoꝛ regi chaldeoꝝ nō seruauerat: pōplm isrl' refert cū memorato rege hierlm: expugnata hierlm: captiuū i babylonē fuisse ꝓductuz. Sz cūz memoratus ppls mūltis tpibus idolis seruiēdo: et effusione sanguinis inocētū se grauit impiasset: volēs de generatiōez vniūsaz eiusdez ppli ōb cās memoratas penit' depire: septūaginta annoꝝ captiuitatem eundē pplm in regno chaldeoꝝ statuit sustinere: hac ratione vt completo numero annoꝝ: nou' ppls a memoratis peccatis imunis ad renouationē hierlz puniret. Sexagesimo itaq̄ secūdo āno rēgno chaldeoꝝ subūso q̄ adhuc octo anni rēstabāt ad ḡnādū: quod

a ¶ Jeremias ꝓpheta ⁊c. libri secūdi pal'. xxxvj. vbi dicit: a rege quoq̄ nabuc. fcessit q̄ adiurauerat cū ꝑ deū. b ¶ Populū isrl' refert. hiere. xxxiij. nec itelligēdū est q̄ referat cām. s. ꝑ iuriū sedechie: sz translationē in captiuitatē. vnde sic dicit ibi: Hec dic dñs: Ego tradam ciuitatē hanc in manu regis babylōis ⁊ succendet eam igni ⁊ tu nō effugies ō manu eius: sz ꝓhensiōne ꝓhenderis: ⁊ i manu eius traderis. c ¶ Sed cū memoratus. Hic tangitur cā durationis captiuitatis: primo ergo exꝑmit cā meritoria: 2° cā efficiēs: ibi Nolēs deus. 3° causa finalis: ibi Hac rōne. Dicit igit: c ¶ Sz cum memoratus ppls. s. ppls isrl': hoc refertur ad duas trib' vel ad aliquos relictos de decē. d ¶ Multis tpibus. hiere. ij. a seculo confregisti iugū: rupisti vincula: dixisti: nō seruiaz in omni colle sublimi ⁊ sub omni ligno frondoso tu ꝓsternebaris meretrix. e ¶ Et effusione sanguinis inocentum. ⁊ maxie in tpe manasse. iiij. Re. xxj. Insup sanguinem inoxium fudit manasses multū nimiś donec impleretur hierlz vsq̄ ad os hiere. xix. Libauerunt dis alienis in ennon quos nescierunt ipsi ⁊ patres coꝝ ⁊ reges iuda: ⁊ repleuerūt locū istum sanguine innocentuz. f ¶ Se grauit impiassset. i. impium fecisset: ⁊ sumitur hic impietas ꝓut dicit oppositum pietati que est cultus dei. g ¶ Ob causas mēoratas. s. cultura idoloꝝ ⁊ effusionem sanguinis inocentiū. h ¶ Se ꝓtuaginta annoꝝ. de quibus dicitur: hiere. xxix. Cum ceperint impleri in babylone. lxx. anni visitabo vos ⁊c. i ¶ Hac ratione vt completo numero annoꝝ. lxx. k ¶ Nouus populus. antiquo mortuo: quia vita hominis raro excedebat lxx. annos ꝑsal. Dies annoꝝ nostroꝝ in ipsis. lxx. anni. l ¶ Sexagesimo itaq̄ scōo anno. hic tangitur reuersio a captiuitate babylonica: ⁊ primo tangitur occasio reuersionis. s. subuersio regni chaldeoꝝ ⁊ successio regis medoꝝ in regnum babylonicum: 2° tangitur causa meritoria reuersionis: ibi Cuius primo anno. 3° euentus reuersionis: ibi Nam moriente. Item in prima parte primo tangitur destructio regni chaldeoꝝ: secundo successio regis medoꝝ: ibi Darius qui medis ⁊ cetera. Dicit igitur: l ¶ Sexagesimo itaq̄ secundo anno. durationis captiuitatis iudeoꝝ: ecce tempus subuersionis m ¶ Regno chaldeoꝝ subuerso. idest destructo: ⁊ hoc interfecto balthasar rege: Danielis ꝯto: cui regno: scilicet chaldeoꝝ: n ¶ Adhuc octo anni ad regnandum. idest ad persistendum in honore regio o ¶ Restabant. fm prouisionem hieremie. vnde hieremie xxv. Cūq̄ completi fuerunt septuaginta anni: visitabo super regem babylonis. sed blasphemia ⁊ alia peccata abbreuiauerunt tempus istud. p ¶ Quod. scilicet regnum.

a Sexta visio danielis oñdit. dañ. v. De ꝑma. n. visiõe hi: dañ. ij. c. de scõa. iij c. que sic dicit magister i hist̃ris ob hoc visio di q̃ vidit in ea rex i fornace quartũ simile filio dei: et di visio daniel: qz scribit in libro daniel: de tertia hi. iiij. ca. quã nõ scripsit daniel: sed ẽ epla regis quaz scripsit i vniuer so regno suo postq̃ ꝺ bestia restituta est in hoiez et in regnũ. ꝺ q̃rta hi vij. c. que di q̃rta visio daniel: nõ fz ordinẽ libri: sed fz historiam. s. ãno primo balthasar. de quinta hi. viij. c. s. ãno tertio balthasã: et hec septa fuit hebraice: ꝑcedentes vo chaldaice. ꝺ sexta habet. v. c. ꝺ qua dic magister i historiis: Sequtur sexta visio daniel. que quarta ẽ in daniele: sz hiero. sextam vocat eam in prologo aggei: et hec chaldaice scripta ẽ: et di sexta visio fz ordinẽ historie: nõ fm ordinẽ libri. b Propter cãz sacrilegij. ecce cã subuersionis: a crilegiũ. n. ꝓmisit balthasar bibẽs vinũ in vasis tẽpli dino cultui mancipatis cũ vxore et cõcubinis suis: dãielis. v. c Que. s. causa. d Eadẽ visione continet. v c. vl i loco in quo tangit sexta visio que exꝓmit ꝓnter ibidẽ cum di: In eadem hora apparuerũt digiti. q. manus hois scribẽtis ꝛ candelabrũ i superficie pietis aule regie: et rex aspiciebat articulos manus scribentis. e Qui. ꝓmo anno. hic tãgitur cã meritoria reuersionis. s. oratio danielis: prio aũt tãgitur ꝺ tẽpus in quo facta est oratio: 2o oratiõis occasio: ibi Supputatis ãnis. 3o tangit ozonis actio: ibi Orans tam pro se. 4o oratõis exauditio: ibi Cui p gabrielem. Dicit igitur:

etiã sextã visio danielis ostendit: cũ ꝓꝑt cãm sacrilegij q̃e eadẽ visiõe ꝓtinet fuisse extinctũ: darius q mediis ipabat: vt septima visio danielis oñdit: memoratus i regno successit. Cui. primo ãno regni: ut decima visio dãielis mãifestat: dãiel sup putatis ãnis videꝫ appꝛo pinquare tpus reuersionis q̃e p hieremiã fuerat ꝓmissa ozans tã ꝓ se q̃z pro populo: eandẽ ꝓmissionem a deo postulabat ipleri: cui per gabrielẽ archãgelum i eadẽ visione iuxta pces ei dẽ: vniuersa ꝓpleta eẽ: deus dixit. Mãz moriẽte supradicto dario rege medoruz: et succedẽte in regno cyro rege psarũ: ꝓmissione dei cõpleta per eũdem regẽ ppliz q̃z israel i hierlz reductum

historia secũdi libri paralypomenon: et initiũ esdre ꝓphete ꝓfirmãt. Cunqz a populo isrl et seniorib̃ templũ dei edificari cepisset: mortuo cyro rege ac regnãte dario rge psarũ q̃i memorato cyro successerat: vicie gẽtes ciuitatis hierlm ut idez esdras refert: restaurationẽ tẽpli et ciuitatis resistendo i pedire ceperũt. Quia rõne deterrit̃ ppls isrl: repatiõez supradicti tẽpli dñi necdum iuxta ꝓmissionẽ cõcessã eẽ credebat. Propꝛ q̃ i secũdo anno regni memorati darij regis persarum: aggeus propheta a deo missus çorobabel qui de tribu erat iuda qui potestatem regni susceꝑturus erat: et iesum filium iosedech summuz sacerdotem admonet

actꝰ reuersionis sine cuẽtus: primo igit notat ꝺo reuersiõis cum di: Nam moriẽte supradicto rge medorum. s. dario: Et succedente in regno cyro. 2o notatur efficies cã cuz di: n Per eũdẽ regẽ. i. cyz. j. esdre. j. 3o notat ipa reuersio: ibi Populuq̃ isrl in hierusalẽ reductum 4o ꝓbdit ipi reuersiõis certificã: ibi o Historia scõi libri paralyp. vl. p Et initiũ esd. .j.c. q Cunqz a ppło isrl. ꝛ ꝓbdit de missiõe ppbe et prio tãgit q est missus: 2o tãgitur missiõis actus vl euẽt: ibi Propi qõ i scõo anno. 3o ad qd est missus: ibi Ut credãt cõpleto nũcro. Itez i prima pte duo

tangunt: impedimẽtũ restauratõis ciuitatis et templi: et incredulitas ppli de instantia tpis reedificationis: ibi q̃ rõne re. Dic igit: q Cunqz a populo isrl et seniorib̃ tẽplũ dei edificari cepisset. j. esdre. iij. r Mortuo cyro rege. quẽ. s. dolo circuuẽtũ interfecit regina scythaz legitur. n. in chronicis q cyr multis regnis ipugnatis et ꝑncipibus superatis: scythas bello ipetebat: tomyris ãt regia scythaz dissimulato dolore filij sui quẽ tã cyrus i bello trucauerat: dolose ꝓuiniũ ꝓparauit: vbi temulẽtum cũ ducentis militibus psaz enecauit: caput vo cyri amputari atqz in vtrẽ humano sanguine plenũ ꝓici iussit: nõ muliebriter icrepitãs: Satia te inquit sanguine quem quesisti. s Ac regnante dario. filio hystaspis de quo. j. esdre. v. et. vj. t Qui memorato. s. cyro successit: licet plures fuerint intermedij. s. cambises: siue artaxerxes: et ermeides et frater ermeidis. quem ermeides moriens sibi substituit: sicut scribit in hist̃ris: v Ut idem esdras refert. j. esdre. iij. g. et iiij. x Qua rõne. i. qua causa y Deterritus populus israel. vel detent fm aliam litteram. vnde impeditus fuit. vnde credebat nondũ aduenisse tempus reedificationis. vnde aggei. j. populus iste dicit: Nondũ venit tempus domus domini edificande. z Propter quod in scõo anno nẽ. hic notatur euentus siue actus missionis: Tangit ergo tempus missionis cũ dicitur: In scõo anno regni memorati darij. filij hystaspis: Qui missus. s. aggeꝰ ppha. et a quo quia A deo. et ad quem: qz Ad çorobabel nẽ i lud habetur in principio aggei vbi dicitur: in anno scõo darij

f Ut decima visio manifestat. daniel. ix g Supputatis ãnis. captiuitatis iudeoz. h Que per

regis pſaꝛ in mēſe. vj. in die vna mēſis factum ē verbū dñi i mānu aggei ꝓphete ad ẓorobabel filiū ſalathiel du cē iuda ꝛc. a ¶ Ut credāt. h tangit ad q̄d ſit miſſus: ꝛ ſūt duo: ꝓmū ē admonitio ō credulitate ꝓpletōiſ nume ri ānoꝛ repationis hierlm. 2m ē diſſuaſio imitatiōis po puli nō credentis ibi b ¶ Hoc etiā addito. lr̄a plana ē. c ¶ Dia autē que in textu. h tā gitur materia ꝓ phetie. d ¶ Re uerſionē populi. hoc nō dicit: q̄ a liq̄d tangat de re uerſione popli ac tuali: ſz q̄ poplo reuerſo fiebat ꝓ phetia ad edifica tionē tēpli aggei c. j. aſcēdite i mōtes: portate ligna ꝛ edificate domū ꝛ in fine eiuſdem capituli habetur de hoc: ꝛ ingreſſi ſūt ꝛ faciebāt op' i domo dñi. e ¶ Renouatōes ciuitatis. aggei. j. nūquid tempus ē vt habitetis i do mibus laqueatis ꝛc. f ¶ Obſua tiaz ſacerdotalē. aggei. ij. Interroga ſacerdotes legem ꝛc. g ¶ Et interi tū regꝛ. aggei. ij. Subuertā ſoliuz regnoꝛ et cōterā fortitudinē regni gētiū.

ūt credāt cōpleto numero annoꝛ tps reſtaurationis hierlz aduenisse: hōc etiaz addito: ne incredulitatē po puli vellent imitari: de quo deus p eū dixit: ¶ Populus h dicit: Nōdū venit temp' vt edificetur domus dei. Dñiną aūt q̄ textu bui' ꝓphetie ꝓtinent: reuersionez ꝑſi: edificationē tēpli: ñnō uationē ciuitatiſ: obſeruan tiā ſacerdotalē: et iteritū re gnoꝛ gētiū exteraꝛ ſignifi cāt. ¶ Explicit plogus.

¶ Incipit argumentum

HAggeus feſtinus ꝛ letuſ qui ſemiauit in lachꝛy mis vt i gaudio meteret: de ſtructū templum reedificat deūq̄z pīem inducit loquē tē: Adhuc vnū modicū ē ꝛ ego cōmouebo celū ꝛ traz mare ꝛ aridam ꝛ mouebo oēs gētes: ꝛ veniet deſidera tus cunctis gentibus.

¶ Explicit argumētum.

¶ Explicit expoſitio iſtius prologi.

¶ Poſtilla nicolai de lira ſuper aggeū prophetā incipit cum additiōibus pauli epiſcopi burgenſis ꝛ replicis mathie doẓinck ordinis minoꝛ. ¶ Cap. I.

a IN anno ſcdo. Incipit prophetia aggei que diuiditur in duas ptes .ſ. i proemiū ꝛ tractatū: q̄ incipit ibi Hec dicit. In proemio vo pōi tur primo huius ꝓphetie tēp' cū dr̄: In anno ſcdo darij regis. Se cūdū ioſephū. xj. libro antiq̄tatis iudaice iſte darius fuit fili' hyſta ſpis: ꝛ fuit amicus ẓorobabel ꝛ fa uorabilis iudeis: vt pz. j. eſdre. vj. ꝛ hoc maxime fuit vt dicit ioſephus: q̄z anteq̄ ꝓmoueret ad regnū pſaꝛ: fecit votū q̄ ſi ꝓtigeret eū ſic ꝓmoueri facerz tēplū in hierlm edificari: ꝛ ibi vaſa deferri. Scōm vero Ra. ſa. iſte darius fuit fili' aſſueri regis ꝛ heſter regine: ꝛ ſic fuit fauora bilis iudeis rōne matris ſue que fuit iudea: ꝛ iſtud ſcdo dcm videt mihi ꝓbabilius: ſic declaraui diffuſius ſuper primū capitulū libi heſter: tū fm vtrūq̄z dcm: aggeus ꝓphetauit poſt reditū captiuitatis babylōice: qm̄ viq̄z ſi tamē duo fuerūt regnauit poſt cyꝛ. a ¶ In die vna mēſis. i. pria die illius menſis: eo mō loquendi quo dr̄ gen. j. Et factū eſt veſpere ꝛ mane dies vnus. i. p: im'. 2° pōit no mē ꝓphete cū dr̄: b ¶ Fac. ē ver. do. i manu aggei. i. p ipm aggeū tanq̄ p dei miſtrū. Iſte. n. eſt modus loquēdi hebrai cus: pōt etiā dici q̄ i hoc exp̄mit donū ꝓphetie datū aggeo p ſili'tudinē doni coꝛ poꝛal: quod ponitur in manu recipientis. 3° ponit quib' ꝓphauit cū dr̄: c ¶ Ad ẓoro babel filiū ſalathiel. ꝛ ſic iſte ẓorobabel fu it nepos ioachi mat thei. j. quez euilmera dach leuauit de care re: ꝛ poſuit thronuz eius ſup thronū regū q̄ erāt cū eo i babylo ne. iiij. Re. vltimo d ¶ Ducē iuda. eo q̄ erat de tribu iuda: e ¶ Et ad ieſū filiuz ioſe. ſacer. magnum. iſti. n. duo erāt princi palioꝛes in populo: ꝛ iō ꝓphetia aggei dici tur eis facta principali ter: ꝛ reliquo populo ꝑñi. f ¶ Hec dic. h ꝑñter incipit tractat' Circa q̄ ſciendu q̄ pplꝰ rediens de baby lone ſtatim fundauit templū in hierlm. j. eſdre. iij. ſed ſtatiz fu it impeditus a vicinis gentibus: pp q̄ dice bat nondū aduenisse temp' reedificandi tē pluz: ſi n. placeret do mino ꝓtunc illa edifi catio tolleret impedi mēta: vt dicebat: pp q̄ fuit negligēs de illa edificatiōe vſq̄ ad tempus darij regis: in quo aggeus ſpiritu ſancto illuſtra tus reprehendit coꝛ negligentiaz exhortanſ ad templi edifi cationem: quod completum fuit. vj. darij anno. j. eſdre. vj. Scōm ioſephum vero anno eius. viij. quia fuerunt diligen tes in operando. Sic igitur iſte tractatus in duas partes di uiditur: quia primo arguitur precedens negligentia: ſecun do confortatur ſequens diligentia capitulo ſequenti. Pri ma in duas: quia primo ponitur argutionis actus: ſecun do eius effectus: ibi Et audiuit. Circa primum dicitur: g ¶ Populus iſte dicit. Nondum venit tempus. hoc dice bant propter impedimenta ſuperuenientia a deo permiſſa: vt dictum eſt: ſed hoc non valebat. Deus enim aliquando permittit in opere ſibi placito impedimenta occurrere: vt maius meritum habeatur in maiori labore: ideo ſubditur h ¶ Nunquid tempus vobis eſt: vt habitetis in domi bus laqueatis. ideſt vt faciatis edificia curioſa: i ¶ Et domus iſta deſerta. quaſi diceret non: quod probat per effectum: k ¶ Ponite coꝛda veſtra ſuper vias veſtras. ideſt cogitate de operibus pro veſtris neceſſitatibus: ꝛ inue nietis defectum notabilem propter operis templi negligen tiam: vt habetur infra: ideo ſequitur: l ¶ Seminaſtis mł tum. ſ. reſpectu fructus inde ſequentis: ita q̄ non habuiſtis cibum ad ſufficientiam: nec potum: nec operimentum.

Incipit Aggeꝰ ꝓpheta .I.

IN anno ſecūdo darij regis i mēſe ſexto in die vna mēſis factuz ē verbū dñi in manu aggei ꝓphete ad ẓorobabel filiū ſalathiel ducē iuda: et ad ieſū filiū ioſedech ſacerdotē magnū dicēs: Hec ait dominus exercituum dicens: Populus iſte dicit: Nondum venit tempus domus domini edificande. Et factum ē verbū domini in manu ag gei ꝓphete dicens: Nūquid tēpus vobis ē vt habi tetis in domib' laq̄atis: ꝛ do mus iſta deſerta: Et nūc hec dicit dominus exercituum. Ponite cōda veſtra ſuper vias vr̄as. Seminaſtis mł tum: ꝛ intuliſtis parum. Comediſtis ꝛ non eſtis ſa tiati. Bibiſtis ꝛ non eſtis inebriati. Operuiſtis vos:

a Et qui mercedes ꝓgregauit. vt inde lucraret: b Mi
sit eas in sacculū ptusū. i. puū: aut nullū habuit inde lucrū
pp negligentiā edificādi domi templū: iō ꝑñi inducit ad hꝰ
edificiū dicēs: c Ascēdite i mōtē ſ. libani vbi erant ligna
huic edificio apta. cetera patēt in lra ex dictis vſq; ibi:
d Et vos festinatis
vnusq̄sq; i do. suā. i.
cū magna diligentia
intēditis vtilitatibus
vestris: ꝙ qz nō valet
talē diligentia sine dei
ꝓuidētia: iō ſbditur:
e Propt hoc. i. pp
nimiā diligentiam in
operibꝰ vīs: ꝙ negligē
tiaz i dīnis f Su
per vos ꝓhibiti sunt
celi ne da. rozē. ſufficī
entē ad terre fecunda
tionē: ꝙ p ꝑñs ipedita
ſūt terrenasceūtia: ꝙ p
ꝑñs boies ꝙ iumenta
ſufficiēs nutrimētū ñ
habētia: qđ requirit
ad multiplicationem
hominū ꝙ iumētoꝝ
qz semē eoꝝ ē de ſup
fluo alimēti: virtꝰ. n.
nutritiua maiaz mi
nistrat generatiue. ij.
de aia. g Et ſuper
oēm laborē manuū.
qz boies nō ꝑñt bene
laborare: niſi habeāt
ſufficiēs nutrimentū
h Et audiuit. Hic
ꝑñ ponit argutionis
effcus: qz ad vocē ꝓ
phete duxr ꝓpli et ſa
cerdos magnus: ꝙ ꝑñ
ter totus ꝓpls ꝓceper
unt volūtatē ꝙ ꝓſtā
tiā edificādi domum
dñi: ꝙ ꝓz lra paucꝫ ex
ceptis que diſcurrent
i Et dixit aggeꝰ nū
ciꝰ) do. de nun. do. i.
de numero ꝓphaꝝ a
deo miſſoꝝ. k Ē
go vobiſcū sū dicit do
minus. patꝰ vos auxi
liari i edificatio tēpli
l Et ſuſcita. do. ſpi
ritū. i. volūtatē ꝙ ꝓſtātiā ad edificādū.

τ nō estis calefacti. Et qui
mercedes ꝓgregauit: misit
eas i sacculū ptusū. Hec di
cit dñs exercituū. Ponite
corda vestra sup vias vias
Ascēdite i mōtē: portate li
gna: ꝙ edificate domū: ꝙ ac
ceptabilis mihi erit: ꝙ glōſi
cabor dicit dñs. Respexistis
ad amplius: ꝙ ecce factuz ē
minꝰ. Et intulistis i domuz
ꝙ exufflaui illud. Quā ob
cām dicit dñs exercituum:
Quia domꝰ mea deserta ē:
et vos festinastis vnusq̄sq;
i domū suā. Propter hoc
sup vos ꝓhibiti sūt celi: ne
darēt rozē: ꝙ terra ꝓhibi
ta ē ne daret germē suū. Et
vocaui siccitatē sup terram
ꝙ sup mōtes ꝙ sup triticū ꝙ
sup vinū ꝙ sup oleū: ꝙ q̄cū
q; ꝓfert humus: ꝙ sup bo
mies ꝙ sup iumēta et super
oēm laborē manuū. Et aū
diuit zorobabel filꝰ salathi
el: ꝙ iesus fīlius iosedech sa
cerdos magnus ꝙ oēs reli
qui ꝓpli vocē dei sui: ꝙ ver
ba aggei ꝓphete sic misit
eū dñs deus eoꝝ ad eos: ꝙ
timuit ois populus a facie
dñi. Et dixit aggeus nūciꝰ
dñi: de nunciis domini po
pulo dicēs: Ego vobiscuz
sum dicit dñs. Et suscitauit
deus spiritū zorobabel filij
salathiel ducis iuda ꝙ spīs
iesu filij iosedech sacerdotis
magni ꝙ spīs reliquoꝝ de
omni ꝓpło: ꝙ igressi sunt et
faciebant opus i domo do
mini exercituum dei sui. II.

martius: tñ aliqñ ꝓcurrit cū aprili nostro: qz faciūt mē
ses p lunatōes: ꝙ fm hoc iste mēsis ē augustus: qui est se
xtus a martio. Hz qz. xxiiij. dies augusti nō ē tps i q̄ so
lent edificia magna inchoari: hz magis circa ꝓncipiū ve
ris: ꝙ adhuc minus ē apta. xxiij. dies mēsis septēbris: iō
alii dicēdū q̄ licz
martius sit ꝓmus
mēsis apō hebre
os: fm ordinez se
storꝝ p anni circu
lū: tñ septēber ē ꝓ
mus fz ordinē ne
gociorꝝ: qz ꝓimꝰ
simplicii fm eos:
eo q̄ i ipo suit cre
atus mūdus: sic ō
claratū fuit diffu
siue gen. vij. ꝙ fm
hoc mēsis. vj. hic
accipit februariꝰ:
cuiꝰ. xxiij. dies ē
i ꝓncipio versꝰ qz
ē ītia dies eius.
c In. vij. mēse.
Hic ꝑñ exequit
ꝓpositū: circa qō
ꝓmo ponitur tps
cū dī: In. vij. mē
se. 2° subdit cōfor
tatio opantiū cū
dī: d Loque.
ad zoroba. tē. di
rigendo ꝓio ſermo
nē ad ꝓcipales: ꝙ 2° ad totum
ꝓplz. e Quis
i vobis est derelicꝰ. ſ. in vita. Qui
vidit domū istā.
a salomone edifi
catam: nunc tam
destructā. f In
gloria sua ꝓia. ſ.
tempore sedechie
viuebant eniz ad
huc aliqui reuer
si de captiuitate
babylonica: q̄ tē
pore sedechie vi
derant templum
a salomone edifi
catum: anteq̄ de
ſtrueretur per na

IN die vicesima. Postq̄ reꝓhensa est ꝓpli negligen
tia: hic ꝑñ ꝓfortat eius seqns diligentia: ꝙ diuidit
i duas ptes: q̄ primo ꝓfortat de operis ꝓfectu: 2°
de xpi aduētu: ibi Nolite timere. Circa ꝓmū pōitur primo
ꝓtinuatio respectu ꝓdēi: 2° executio ꝓpositi: ibi In septimo
Circa ꝓmū dī: a In die. xx. ꝙ q̄rta mīsis tē. imediate. n. p
miserat ꝓpha: Et faciebāt opus in domo dñi exercituū dei
sui. ꝙ nō dixerat quo tpe incepant illud opus: iō b manife
stat q̄tum ad ānū cū dī: In anno. ij. darij. ꝙ q̄tum ad mēsez
cū dī: b In. vj. mēse. Et dicūt aliqui q̄ iste fuit mēsis se
ptēbris: q̄ fm eos primus mēsis apud hebreos est aprīl: sed
oñsū fuit gen. vij. ꝙ exo. xij. q̄ primus mēsis apud hebreos ē

N die vicesima ꝙ q̄rta
mēsis in sexto mense in
anno secūdo darij regis in
septimo mēse vicesima ꝙ ꝓ
ma mēsis: factum ē verbuz
domini i manu aggei ꝓ
phete dicens: Loquere ad
zorobabel filium salathiel
ducem iuda: ꝙ ad iesū filiū
iosedech sacerdotē magnū
ꝙ ad reliquos popli dicēs
Quis in vobis ē derelictꝰ:
qui vidit domum istam in
gloriā sua prima: Et quid
vos videtis hāc nunc: Nū
q̄id nō ita est quasi nō sit
in oculꝭ vestris: Et nūc cōn
fortare zorobabel dicit dñs
ꝙ ꝓfortare iesu fili iosedech
sacerdos magne: ꝙ confor
tare omnis populus tre di
cit dñs exercituum: ꝙ facite
qm̄ ego vobiscū sū dicit dñs
exercituū. Uerbū quod pe
pigi vobiscū cuz egredere
mini ō terra egypti: ꝙ spūs
meus erit i medio vz. Nō

buçardan: vt habetur. j. esdre. iij. g Nunquid nō ita
est quasi nō sit. q. diceret sic: qz redeuntes de babylōe: sta
tim inceperunt reedificare templū: sed ipediti ab aduer
sarijs modicū fecerunt vſq; ad 2m darij annum: ita q̄ il
lud quasi nihil erat computandum. h Et nunc con
fortare zorobabel tē. quasi diceret: proficietis in opere:
mea assistentia. i Uerbū quod pepigi vobiscum. i.
cum patribus vestris. k Cū egrederemini ō tra egy
pti. in ipsis: quia filij ꝓexistunt in pentibus virtualiter
seu originaliter: promisit enim populo assistere: dum ta
mē seruiret ei fideliter: vt patet in exodo: ꝙ deutero. in
pluribus locis. l Noli timere. Hic ꝓsequenter poni
tur populi ꝓsolatio ō aduētu xpi: ꝙ diuidit i duas ptes

quia ꝑmo ponit consolatio populi de christi aduentu: secūdo de multiplici terre fructu: ibi In vicesima. Circa primū dicit: n Adhuc vnū modicū est nē. idest tempus breue respectu p̄cedētis durationis mūdi. n Et ego ꝓmouebo celū. istud fuit ipletū qñ stella noua in natiuitate xp̄i apparuit: Matth. ij.

o Et terram et mare. qō fuit iplet̄ p victoriā romanoꝝ i omi terra ⁊ insulis maris. p Et mouebo oēs gentes ⁊ hoc fuit ipletū iminēte xp̄i natiuitate: ꝓpter qō tūc erūt edictū a cesare augusto: vt describeret vniuersus orbis redact' sub dominio romani impatoris: ꝓpter qō ibāt singuli ad ciuitatem suā: ⁊ tūc christus fuit nat': Luc. ij. ió subdit: q Et veniet desiderat' cunctis gentib'. i. xp̄s p salute oim gentiū mittēdus. r Et iplebo domū istā glia. qz in templo p zorobabel reedificato xp̄s fuit a matre oblat': et ibi pluries predicauit ⁊ multa miracula fecit: ex quib' dom' illa fuit sūme glorificata: ⁊ huic dicto cōcordat expositio rabbi aaquiba de quo dicit in libro canhedrin q̄ apud hebreos auctēticus est: q sic exponebat passum istū: Adhuc vnum modicū est. s. regni vēturi israel post destructiōez p̄me dom': ⁊ p' illud regnū: Cōmouebo celū ⁊ terrā: et mouebo oēs gētes ⁊ veniet messias. qz post paucos reges de genere machabeoꝝ xp̄s venit tpe herodis: omibus terris sb dominio romani impatoris redactis. Johānes eni hircan' simonis machabei fil' imposuit sibi diadema regiū: ⁊ durauit illud regnū vsq; ad herodez q̄ fuit alienigena: put diffuse declarat in scholastica historia. s Meū est argentū: ⁊ meū ē aurū. q. d. vobis ꝓuidebo ō expēsis ꝑ edificio dom' mee. t Magna erit glia dom' ist' nouissime. quā incepistis reedificare v Plusq̄ quā prime. p salomonē edificate. ista vō gloria maior nō potest intelligi de edificijs nec de ornamētis seu diuitijs: ista eni modica fuerūt i secūda domo respectu ꝑme. arca eni testamēti de qua sūme gloriabant iudei fuit in ꝑma ⁊ non in secūda: ꝑm catholicos ⁊ hebreos: ⁊ ideo i nullo potest dici gloria dom' secūde: maior gloria dom' ꝑme nisi ex ꝑsentia xp̄i: vt ꝑdictū est q̄ est sanctussanctoꝝ: Dañ. ix. x Et in loco isto dabo pacē. vnde nato xp̄o angeli cantauerūt: Gloria i altissimis deo: ⁊ in terra pax hominib' nē. Luc. ij. Respondent tñ aliqui hebrei ad hoc: q̄ ista maior gloria intelligit de annis: quia ista secūda durauit. cccc.xx. annis. prima vo ccccc. sed hoc nō valet: qz si ꝓputant anni p tēpora regū ab anno in quo salomon cōsummauit templū vsq; ad destructionē eius p nabuzardā iueniunt anni. cccc.xxij.

lite timere: qz hec dicit dñs exercituū: Adhūc vnū modicū ē: et ego ꝓmouebo celū et terrā ⁊ mare ⁊ aridaz. Et mouebo oēs gētes: et veniet desiderat' cūctis gētibus. Et iplebo domū istā gloria: dicit dñs exercituū. Meū est argētū ⁊ meū est aurū: dicit dñs exercituz. Magna erit gloria domus istius nouissime plusq̄ prime: dicit dñs exercitnū. Et in loco isto dabo pacem: dicit dñs exercituū. In vicesima ⁊ q̄rta noni mēsis i anno secūdo darij regis: factuz est vbū dñi ad aggeū ꝓphām dicēs: Hec dicit dñs exercituū: Interroga sacerdotes legē dicēs: Si tulerit homo

caīnē sanctificatā i ora vesti mēti sui: ⁊ tetigerit de sūmitate ei' panē aut pulmentū aut vinū aut oleū aut oēm cibū: nunqd scificabit'? Rñdētes aūt sacerdotes dixer'ūt: Non. Et dixit aggeus: Si tētigerit pollut' i aia ex omib' his: nūqd ꝓtamināb'? Et rñderūt sacerdotes ⁊ dixerūt: Cōtāmiabit. Et rēspōdit aggē' ⁊ dixit: Sic pplus iste ⁊ sic gens ista ān facie mea dicit dñs: ⁊ sic oīe opus manuū eoꝝ: et oīa q̄ obtulerūt ibi: cōtāminata erūt. Et nunc ponite cor da vīa a die hac ⁊ sup: ante q̄z ponēt lapis sup lapidē i tēplo dñi: cūz accedētis ad aceruū viginti modiorum

⁊ sic prima domus plus durauit q̄ secūda duobus annis Deductionez autem huius omitto: propter ꝑlixitatem: et quia potest faciliter videri discurrendo per tertiū et quartū regū: q̄tum ad annos intermedios regum iuda. Preterea dato q̄ secunda domus duraret plus q̄ prima per decem annos: vt isti dicunt: ista tamē gloria quasi nulla esset reputanda: maxime quia per plures annos ista domus fuit vilificata tē poze antiochi qui posuit ibi abominandū idolum: vt habet primo mach. Et iō alij exponunt de templo per regem messiā edificando: quem iudei expectant venturum sed patet falsum per hoc quod hic dicitur Et implebo domum istam gloria. Ex quo patet q̄ ꝓpheta loq̄batur de domo que edificabatur ⁊ quam digito ostēdebat. Itē per hoc quod subdit Istius dom' nouissime. ex quo patz q̄ nō est alia tertia domus materialis expectanda. Ex hoc manifeste ostenditur prim' aduentus christi cōpletus: qui ꝓphetatur hic venturus domo illa stante: et eam sua presentia glorificaturus. Ipsa autem destructa fuit per romanos tam diu est: scilicz anno. xlij. post passionē christi y In vicesima. Hic consequēter ponitur populi consolatio de multiplicatione fructuū terre: et diuidit in duas ptes qz ꝑmo ondit multiplicationē fructuū: secūdo redit ad denūciādū xp̄i aduentū: ibi Et factū ē. Prima i duas: qz ꝑmo quedā pabola ponit: secūdo ad ꝓpositū applicat: ibi Et respōdit. Circa ꝑmū ponit ꝑmo tpus determiatū: cum dicit: In vicesima ⁊ q̄rta nē. secūdo subdit pabola p modum interrogatiōis: cū dicit: z Interroga sacerdotes legē. qz ex officio tenent scire eā: a Si tulerit hō carnē sanctificatam ⁊ patet littera: ⁊ subdit responsio. Dixerunt nō. et subdit secūda q̄stio de opposito: cū dī: b Si tetigerit pollut' in aia. i. q̄ incurrit pollutionē ex tactu mortui: vl aliud h' mōi et subdit rñsio: c Cōtamiabit. Ratio vō q̄re pannus ex tactu carnis sanctificate sanctificat': ꝑ tactū suū nō sanctificat aliud ad cibū vel potū ptinens: ⁊ tñ hō pollut' ex tactu rei imūde polluit illud: pōt causa duplex assignari. Una qz facil' ē destruere q̄ ꝓstruere: ita facil' ē polluere q̄ sanctificare. Alia qz hō est magis susceptiu' sanctificatiōis ⁊ polluti onis q̄ res inanimata: q̄ nō est susceptiua vicij ⁊ vtutis sic hō: ꝓpter qō homo pollut' mō ꝑdicto magis polluit aliō tactu suo q̄ pann' scificat' aliō scificet. d Et rñdit. Hic applicat ad ꝓpositū cū dī: e Sic pplus iste. q̄ ē vtutis ⁊ vicij susceptiu' f Ante faciē mea. pollut' reputat vsq; quo tē plū edificet g Et oia q̄ obtulerit mihi. extra locū tēpli. h Cōtamiata erūt. qō statim declarat p effectuz cū dicit: i Et nūc ponite cor de vīa nē. i diligēter ꝓsiderate temp' ꝓcedens inchoationem edificatiōis templi: k Cum acce deretis ad aceruū. scz segetum l Viginti modiorum. i. que

fm humanā estimationē deberēt facere. xx. modios: ꝛ faciebant trīn decē: ꝛ ita de vuis i torcular. m Percussi vos vento vrēte ꝛc. i. īmisi pestilētias ꝑ magna pte vastātes vel impedientes terrenas cētia: ꝛ ista sunt diuine ire ꝓtra populū signa. n Ponite corda vīa ꝛc. ꝛ subdit: A die q̄ fundamēta iactata sūt tēpli dñi. Circa qō sciendū q̄ redeūtes ō babylone statim fundauerūt tēplu: vt supra dictū est: sed ꝑpter impedientes: opus fuit intermissum vsq; ad secūdū darij annū: ꝛ ideo cū dicit hic: A die q̄ fundamēta iactata sunt templi dñi. nō est intelligendū de fundamētis interioribꝰ et ꝑmis que iaz ante facta fuerāt: sed dicūt hic fundamenta illa q̄ supra ꝓius edificata ꝑmo posita fuerūt: quia respectu superioꝝ ptiū habebāt rationē fundamēti. o Ponite sup cor vestrū. i. attēdite diligēter mutationē terrenas cētium. p Nūqd iam semē in germie est. ita q̄ nō pōt videri sequēs fertilitas vel sterilitas: et idem de fructu arborum. q Ex die ista. i. a die resumptiōis edificiū templi opando in templi muro: qō fuit mēse. ix. tamē antea. xxiiij. die mēsis. vj. opari cepant materiā ꝑparando: vt dictū est i ꝓncipio huⁱ capituli. r Benedicā. i. multiplicabo fructū terre. q. d. hoc erit vobis signū manifestū acceptatiōis mee. s Et factū est. Dic vltimo redit ꝑpheta ad denūciāduz xp̄i aduentū qō erat ꝓncipale ꝓpositū: quia sicut dicit Ra. sa. Uniuersi ꝑphete nō sūt locuti nisi ad dies messie: qō est intelligendū de ꝓncipali itentione: sicut plenius fuit dictū in principio esaie ꝛ hieremie. Primo igit ponit tempꝰ huⁱ reuelationis: cū dicit: s In vicesima ꝛ quarta mēsis. Secūdo explicat reuelatio: cū dī: r Loquere ad zorobabel. q. d. ego quod erat xp̄us nasciturus fm carnē. v Ego mouebo celū piter ꝛ terrā. exponat sic supra: x Et subuertā soliū regnoꝝ. subūciēdo regno romanoꝝ: ꝛ quia tūc venit xp̄s: vt supra dictū est: ideo subdit y In die illo. i. tpe gratie: qō dī dies: Ad ro. xiij. Nox ꝓcessit dies autem appꝛopinquauit. Assumaz te zorobabel. Ra. sa. exponit hoc ad litterā de ipo zorobabel: ꝛ cū subdit Et ponam te quasi signaculū. hoc dicit fm ipm ꝫ illud qō de iechonia auo ipius dicit hiere. xxij. Uiuo ego dicit dñs. quia si fuerit iechonias filⁱ ioachim regis iuda quasi anulus in manu dextera mea: inde euellā. Hic aūt accipit signaculū ꝑ anulo: q̄ antiquit' signabant lr̄e ꝓncipū anulis suis vt habet hester. viij. Est igit sensus fm Ra. sa. q̄ sic iechonias fuit a deo repulsus ꝑpter eⁱ malicia: sic zorobabel nepos eius a deo acceptus ꝑpter suam iusticiam. Quia te elegi. s. ad opus reedificatiōis templi. Sed hec expositio nō videtur cōueniens: q̄ illud qō ꝑmittit. Ecce ego mouebo celū pariē ꝛ terrā ꝛc. ab omibus doctoribus latinis ꝛ hebraicis exponit de mutatiōe regnoꝝ lōge pⁱ tempꝰ zorobabel: vñ ꝛ ipe Ra. sa. exponit hⁱ de termiatōe regni grecoꝝ: qō p lōgū tpus fuit pⁱ tpus zorobabel: ꝛ iō qō imediate subdit. In die illo dicit dñs exercituū assu. te zoro. nō videt ꝓueniēter expo

ꝛ fierēt decē ꝛ intraretis ad torcular vt exꝑmereī qnq̄gita lagenas ꝛ fiebāt viginti Percussi vos vēto vrēte: et aurugine ꝛ grādine omia opa manuū vīaꝝ: ꝛ nō fuit i vobis q̄ reuerteret ad me dic̄ dominus. Ponite corda vīa ex die ista ꝛ i futurū a die vicesima ꝛ q̄rta noni mensis: a die q̄ fundamēta iactata sūt tēpli dñi pōnite sup cor vr̄m. Nūqd iā semē in germie ē: Et adhuc vinea ꝛ ficꝰ ꝛ malogranatū ꝛ lignū oliue nō floruit: Ex die ista benedicā. Et factū ē vbū dñi secūdo ad aggeū i

ūicesima ꝛ q̄rta mēsis dicēs Loquē ad zorobabel ducē iuda dicens: Ego mouebo celū pariē ꝛ terrā: Et subuertā soliū regnoꝝ: ꝛ ꝓterā fortitudinē regni gētiuz. Et subuertā quadrigā ꝛ ascensorē eius: ꝛ descēdent equi ꝛ ascēsores eoꝝ: vir in gladio fratris sui. In die illo dicit dominꝰ exercituū assumam te zorobabel fili salāthiel seruē meus dicit dñs Et ponā te quasi signaculū quia te elegi dicit dominꝰ exercituum.

Explicit Aggeꝰ ꝑpha.

uid regē suū. sicut ibidē fuit plenius declaratū: dicit q̄ a Assumā te zorobabel. q. bñana nā xp̄i assumpta fuit a vbo diuino i vnitate pⁱsone. b Fili salathiel. xp̄s. n. fm carnē dicit filⁱ salathiel: sic et ōō ꝛ alioꝝ i genealogia xp̄i positoū. c Serue meⁱ. fz bñanaz naturā i qua minoꝝ ē pie. d Et ponā te q̄si signaculū. i. signū federis iter deū et genus humanū: ꝑpter qō sanctus symeō dixit ō eo Luc. ij. Ecce positus ē hic in ruinā ꝛ resurrectionem multoꝝ i isrl. ꝛ in signū cui ꝓtradicef. s. a sacerdotib' et scribis. e Quia te elegi. ad opⁱ redēptōis bñane. Dic dñs exercituū. qui est ipa veritas ꝛ viuit ꝛ regnat in secula seculoꝝ: Amen.

In capitulo secūdo aggei: vbi dicit in postilla. Ideo aliter dicendū q̄ licet martⁱ sit ꝑmⁱ mēsis. Additio.

Apud hebreos nō solum est vnū ꝓncipiū anni sed plura. Primⁱ eni mensis fm ordinē festoū est mensis nouaꝝ frugū qō semp est circa equinoctiū vernale i quo tpe exiuerūt ō egypto. Alius mēsis primus est fm ꝓputationē iubilei ꝛ est mensis septimus a ꝑdicto primo mense: et iste cōmuniter est circa equinoctiū autumnale. Ratio autem diuersitatis hoꝝ ꝓncipioꝝ declarat supra in additione sup exo. ca. xij.

In eodem capitulo vbi dicitur in postilla. Et ego mouebo celum. Additio.

Quod dicitur hic. Mouebo celū ꝛ terrā ꝛc. pōt intelligi de terremotu magno q̄ fm iosephū tpe herodis sub q̄ natus est dñs contigit: et quia cū terra mouetur totum mūdum estimant homines moueri: ideo dicit: Mouebo celum ꝛc.

In eodem capitulo vbi dicitur in postilla: Meum est argentum ꝛ meum est aurum. Additio.

Per hoc quod dicitur: Meum est argentum ꝛc. intelligitur q̄ maiozitas glozie secūdi templi nō est accipienda fm diuitias temporales: sed quia ꝑdixerat imediate: Implebo domū istam glozia. nē forte aliquis intelligeret esse dictum de gloria diuitiaꝝ: iō subdit: Meū est argentuz: ꝛ meū est aurum ꝛc. eo modo quo psalmista dixit: Non in sacrificijs tuis arguam te ꝛc. Nec eni sunt omnes bestie siluarū ꝛc. quasi diceret: non ē intelligēda hec gloria de multitudine diuitiaꝝ: q̄ talē gloziā nō reputo nec reqro: q̄ meū ē argētū.

In eodem capitulo vbi dicit in postilla. Alia: quia homo est magis susceptiuⁿ sanctificatiōis ꝛ pollutiōis.

Additio.

Sicut pann' sanctificat' non sanctificat ex tactu suo id qō tangit: ita nec homo sanctificat' solo tactu sanctificat illud qō tangit. Unde hec ratō secūda postillatozis nō videt valere: nec etiā ad intentū pphete ptinē vidē. Intendit enī ppha ex rñsiōib' sacerdotū oñdere pplo q licet faceret aliqua bona ex genere: tamē ex quo ipi nō erant boni q sua opa ñ debebant censeri bona: sic p primā respōsionē sacerdotes dixerunt q caro sanctificata tangēs aliquez cibū nō sanctificabat eū et nō solū nō debebāt ceseri bona sed potius mala inḡtuz ipsi erāt mali qō patz p secūdā respōsionē sacerdotum: vbi dixerunt: Si tetigerit pollutus ꝛc. ꝛ ideo ppheta applicās respōsiones sacerdotum ad suū ꝓposituz dicit: Sic popul' iste ꝛc. vsqz ibi Et omia q obtulerit mihi ꝓtamiata erūt. q. d. Sicut homo pollut' tangēs rem mūdā ꝓtaminat eā: sic quia populus iste pollutus est: ideo oīe opus manuū eoz et oia que obtulerint cōtaminata erūt: cui' ꝓtrariū ipi putabāt. s. q ex tactu bonaz seu sanctaz rez sanctificabant: quod excludit per primā respōsionē sacerdotū.

Incipit ꝓlogus in çachariam ꝓphetam.

Secūdō āno dārij regis medoz ageū ꝛ çachariā ꝓphetasse: lectiōes eozūdem declarāt. Sed hac ō cā ageus çacharie i ordine prophetaz ꝓlat' eē videt: q eū duob' mēsib' vt ꝓdictoz lectiōes ostēdūt: in ꝓphia ꝓcessisse iuenit: ꝛ ad repatiōnē tēpli ꝓcepto dei populū animasse: vt ēsdras refert dicēs: In secūdo anno darij regis ꝓsaz ꝓphauerūt ageus ꝛ çacharias filius addo ꝓphe: sup iudeos q erāt in iuda ꝛ hierlm: sup isrl i nomie dei sup eos. Tūc surrexerūt zozobabel filius salathiel: ꝛ iesus filius iosedech ꝛ ꝓncipes ei': inchoauerūtqz ꝓphetaz cum dicit: Anno secūdo darij ꝛc. Secūdo tangit ordo ꝓphetationū: ibi Sed hac de causa ꝛc. vbi dicitur q aggeus ꝓcessit çachariā duob' mēsibus. Tertio tangit intentio ꝓphetantiū: ibi Ad restaurationē etiā tēpli. Itē in secūda pte ꝓncipali i q tāgunt q çacharie ꝛ ei' ꝓphetie sūt ꝓcia alia tria notanda. primū est ꝓphe intentio: ibi Ra et populū ꝛc. vbi dicit q intrēdebat ꝛuo care populū ab imitatiōe scelerū paternoz secūdo tangit populi ꝓsolatio: ibi Vidit ꝓpheta virū ꝛc. tertio tangit dubiuz cui' in ꝓphetia sequit expositio: ibi Sed hāc visionē ꝛc. Item in illa ptícula in qua notat ꝓsolatio tria tanguntur primū est ꝓsolatoria visio: cū dicit: Vidit ꝓpha ꝛc. secūdū ē visiois solutio: ibi Cui' visionis hec solutio ē Tertiū ē solutiōis cōfirmatio: ibi Nam et esaias ꝛc. Sic patz dīuisio ꝛ cōtinētia ist' prologi. Dicit igitur: a Anno secūdo. q fuit quadragesimus a ꝓ' anno cyri b Darij. hystaspis. vñ glo. Cyro qui. xxx. annis regnauit in persis interfecto apud massagetas a tomyra regina massagetaz: cambises filius cyri maioz successit in regnū: qui expletis octo annis duos magos fratres habuit successozes: quib' occisis a populo darius filius hystaspis rex ꝓsaz cōstitutus est cui' regni anno secūdo fact' ē sermo oñi ad çachariā filium barachie filij addo ꝓphetā. Ergo a ꝓmo anno cyri vsqz ad secūdū annū darij supputant anni. xl. ꝛc. c Lectiōes eozūdem. aggei. j. a. et çacharie. j. a. tamē aggeus ꝓcessit duob' mēsib' in ꝓphetādo vñ in ꝓncipio aggei dicit: Mēse. vj. in ꝓncipio çacharie dī Mense. viij. d Esdras refert. j. esdre. v. In anno secūdo. Illud accipit de. j. esdre. v. vbi dicit: Prophetauerūt aggeus ꝓpheta ꝛ çacharias filius addo ꝓphetātes ad iudeos q erāt in iudea ꝛ hierusalē in nomie dei israel: tūc surrexerūt zozobabel filius salathiel ꝛ iosue filius iosedech ꝛ ceperūt edificare templū dei in hierusalē ꝛ ꝓphete cū eis adiuuantes eos. e Verbis lectiōe ꝓhensis. aggei. j. que verba subiūgunt hic cum dicit: f Vidi nocte ꝛ ecce vir ascēderat. ille vir angelus fuit appens in specie viri insidētis i equo rubeo: ex quo patz q visio fuit imaginaria: vide glosaz marginalē q exponit totam auctoritatem. g In medio myrteti. Dic myrtetū dicit loc' in q crescunt myrti. Est aūt myrtus species arboris de q dicit Isiō. in. xvij. ety. Myrtus a mari dicta eo q magis littorea arboz sit. virgil': Et amantes litora myrti. Hinc est q a grecis myrtene dicitur. Medicorū autē libri hanc arborē aptam scribūt mulierū necessitatibus plūis. Itē i glo. esaie. xlj. dicit sic: Myrt' arboz aromatica iputribilis fessa mēbra ꝓsolidat ꝛ reparat. Mystice p myrtū signant ꝓphe ꝛ alij q odore vtutū ꝛ spūali gaudio lūt respi iter ḡs q̄si eos ꝓsolās dī stare angel'. h In eam

Incipit expositio ꝓlogi in Zachariā ꝓphetam.

Secūdo anno darij ꝛc. Iste prologus duas habet ptes ꝓncipales: in quaz ꝑma tangūtur quedā aggeo ꝛ çacharie ꝛmunia: in secūda tāguntur quedā çacharie ꝛ ei' ꝓphetie spālia: ibi Nam ꝛ populū israel. Itē in prima pte tanguntur tria. ꝑ' tangit tempus ꝓphatiōis istoz edificare domū dei que est in hierusalem. Quibus cū adessent ꝓphete: exhortatione sua adiuuerunt eos. Nam et populuz israel ab imitatione paternoz delictoz: per suaz admonitionem idem ꝓpheta cupiēs reuocare: verbis lectiōe cōprehensis vsus est. Vidi nocte: ꝛ ecce vir ascenderat super equū rubeuz ꝛc. Vidit ꝓpheta virū equo rubeo sedētem: ꝛ stantē in mēdio myrteti vmbrosi cuius visionis hec solutio est. Vir ascendens equum rubeuz: licet angelus intelligat: tñ quia ꝓdicti coloris equum conscendere visus est: vindictā sanguis i eam gētem significat afferēdā: q ꝓplm israel in captiuitatē redegerat

gentē. i. assyrios ⁊ caldeos ⁊ alias natiōes que afflixerant iudeos: vt p3 zach. ix. i ¶ Nā et esaias. Esaie. xlij. a. k ¶ In leuitico. xxiij. g. Sumeti vobis die ꝑmo fruct⁹ arboris pulcherrime: spatulasq3 palmaꝝ: ⁊ ramos ligni densarū frondium: ⁊ salices de torrente ⁊ letabimini ⁊c. arborē pulcherrimā appellat myrtū sicut patz hic i lr̄a cū di: Fruct⁹ ligni speciosi: lignū aūt densaꝝ frōdiuz appellat oleā l ¶ Accipietis die ꝑmo. i. cū celebrabitis festum scenophegie m ¶ Fruct⁹ ligni speciosi. i. frondes myrti ad designandā leticiā p bene olētis ligni fragrantiā. scenophegia erat festū hebreoꝝ et int̄ptat tabernaculoꝝ dedicatio q̄ celebrabat a iudeis i memoriā expeditiōis cū ab egypto ꝑmoti vel moti in tabernaculis agebāt: vide i opusculo ō vocabulis biblie n ¶ Sed hāc vīsionē hic exponit hiero⁹. q̄re dicat hec vīsio nocte facta: ⁊ ponit ratio scz ꝓueniētia liberationis ppli ab vltima captiuitate cuz illa q̄ fuit ō egypto: q2 sicut in illa liberatiōe i pte erāt in tenebris q̄tuz ad tꝑus ꝑparationis ad exeundū: ⁊ in pte erāt in luce q̄tum ad ipm exitū: q2 ō nocte ꝑparauerūt se ad exeundū: sic patz exoⁿ. xij. ⁊ mane egressi sūt sic i ista liberatōe q̄tū ad aliquā ptē erāt in tenebris captiuitatis q̄tum ad aliam partem erant in lumīe libertatis: quia ꝑmo egressu ō captiuitate cum ꝯzobabel. j. esdre. ij. multi mozati sunt in terra chaldeoꝝ qui postea egressi sunt cum esdra. vij. anno artaxerxis: vt habet. j. esdre. vij. a. ⁊ adhuc multi remāserūt qui cū neemia egressi sunt. xx. anno eiusdē artaxerxis: vt habet neemie. ij. a. Sz videt dubitatio de hoc q̄ dicit: o ¶ Ob hoc noctu ꝑphe. se vidi. memo. q2 po. isrl̄ i ꝑma libe. ō terra egypti no. disce. ꝓstabat. Contra exo. xij. ca. In eadē ipsa die educā exercitū vestrū de terra egypti. Itē eodē. o. Null⁹ vestrū egrediet ostiū domus sue vsq3 mane. Itē eodē. f. Eadem die egressus est omis exercit⁹ dn̄i de terra egypti. Contrariū videt hic in ꝓlogo. Itē exo. xij. Nox est ista obseruabilis domini q̄n eduxit eos de terra egypti. Et ad idē valet vsus ecclie que i benedictiōe cerei paschalis populū ō nocte egresse fuisse decātat. Rn̄. veritas est sicut supza dictū est: q2 de die exierūt: q̄ aūt dicunt exisse de nocte referendū est ad causā exitus ⁊ ꝑparationē: de nocte eni vrgebāt egyptij populū de terra egypti exire: sicut legit exoⁿ. xij. e. ⁊ de nocte se ꝑparauerūt ad exitū: sicut dicit ibidem.

¶ Explicit qualiscūq3 expositio istius ꝓlogi.

Postilla Nicolai ō lyra sup̄ zacharīā ꝓphaz incipit // I. N mense octauo. Hic incipit ꝓphetia zacharie: ⁊ diuidit i duas ptes. s. in prohemiū ⁊ tractatū: qui incipit: ibi Iratus est. Circa ꝑmū ꝑmo ponit hui⁹ ꝓphetie temp⁹: cū dicitur a ¶ In mēse octauo ⁊c. et sic p3 q̄ hoc fuit postq̄ resumpserāt op⁹ tēpli dn̄i: q2 resumpserūt illud anno ij. darij. vj. mense xxiij. die mensis: vt habet aggei. j. b ¶ In anno secūdo darij. fm iosephū iste fuit darius filius hystaspis ⁊ fuit fauorabilis iudeis: eo q̄ āteq̄ ꝑmoueret ad regnū fuit familiaris ꝯzobabel: ⁊ fecit votū de edificatione tēpli i hierlm si eū ꝑmoueri cōtingeret ad regnū Scōm vo Rab. sa. iste darius fuit filius assueri ⁊ hester regine: ⁊ ideo fuit fauorabil⁹ iudeis rōe mris sue. Que autez istaꝝ opinionū sit veri similioz tractaui diffusius in principio libri hester tenendo q̄ secūda Secūdo hic i ꝓlogo notificat auctoz instrumentalis hui⁹ ꝓphetie: ⁊ primo ex ꝓphetie dono: cum dicit: Factum est verbum domini. Secūdo ex nomine ꝓprio: cum dicitur. c ¶ Ad zachariam. qui interp̄tat memoz dei. Tertio ex patre ⁊ auo: cum dicit: d ¶ Filium zacharie ⁊c. ⁊ fm regulam hebreoꝝ isti duo fuerunt ꝓphete sicut ⁊ zacharias: licet nō habeant eoꝝ ꝓphetie. Dicunt enim hic aliqui q̄ iste addo fuit ille ꝓpheta qui missus fuit ad hieroboaz iij. regū. xiij. et fm hoc non fuit auus zacharie: sed magis remotus: quia inter illum ⁊ zachariam fluxit valde longū temp⁹. Dicit tamē filius eius quia fuit de genere ipius: sicut christus in euāgelio dicit fili⁹ dauid: quia de eius genere descendit fm carnem. Sed hoc dictum de scriptura non habet auctoritatē: quia tertio regū nō exprimit q̄ ille fuerit vocatus addo: nec. ij. pal. xij. nisi cōiecturaliter: sed nō certitudinaliter: ⁊ dato q̄ sic exprimeret adhuc non valeret: q2 plures ꝓphete nominati sunt eodē nomie: sicut zacharias fil⁹ ioiade: ⁊ zacharias fil⁹ barachie: ⁊ sic iste addo videt esse alius ab illo: etiā si vocat⁹ fuerit addo: nō eni ꝓsuetuz est q̄ ꝓphe sic genealogizent: videlicet p patrē ⁊ p aliū sic remotum a patre intermedijs omissis. e ¶ Iratus est. Hic ꝑter

Explicit ꝓlogus.

Incipit argumentū.

Zacharias memoz domini sui: multiplex in ꝓphetia: iesū cū vestib⁹ sordidis: ⁊ lapidē oculoꝝ septez cādelabrūq3 aureū cū totidē lucernis q̄t oculis: duas quoq3 oliuas a sinistris lāpadis cernit: ⁊ a dextris et p⁹ equos rufos: varios: albos: ⁊ dissipatas q̄drigas ex ephraim: ⁊ equū de hierusalē: pauperē regē vaticinat: ⁊ ꝓdicit regē sedētē sup pullū filiū asine subiugal.

Explicit argumētū.

Incipit zacharias ꝓpheta. Capitulū. i.

In mēse octauo i ānno secūdo darij regis: factuz est verbum domini ād zachariam filiūm barachie filij addo ꝓpbetam. Iratus

ponit tractat⁹: in quo primo agit de templi ⁊ ciuitatis reedificatiõe: secũdo ỏ reedificate habitatõe: ca⁹. v. Prima in duas: q⁹ primo agit de dicta reedificatione: secũdo de edificantiũ ꝓsolatiõe: ca⁹. iij. Prima adhuc i duas: q⁹ ꝑmo agit de templi reedificatiõe: secũdo de ciuitatis repatione: ca⁹. sequenti. Prima adhuc i duas: q⁹ ꝑmo ponit popu li monitõ: secũdo ciusdez ꝓsolatio: ibi In die vicesi ma. Monitio ãt in hoc ꝓsistit q⁹ ñ sint increduli ver bo dñi ⁊ i peccat obstinati: sicut fu erũt patres eorũ ꝓpter qỏ domin⁹ ꝑmisit destrui ci uitatẽ ⁊ templũ: ⁊ hoc est qỏ dicit e ¶ Iratus est do min⁹ sup ꝓres ve stros. ꝑmittendo eos captiuari ⁊ ci uitatẽ ⁊ templuz vastari ꝓpter eo rũ peccata: ió subdit in ꝓsona dei: f ¶ Conuertimini ad me. p verã pe nitentiã. g ¶ Et ꝙuertar ad vos. per clemẽtiam. h ¶ Ne sitis sicut patres vestri. in peccat obstinati. i ¶ Ad quos clama bant ꝓphete ꝓiores. tpe sedechie ⁊ ante. k ¶ Et non audierũt. sed magis ꝓtemserũt: ꝓpter qỏ iuste puniti fuerunt: ideo subdit: l ¶ Patres vestri vbi sunt. q. d. ꝑim fuerũt occisi a chaldeis: ⁊ ꝑim i captiuitate mor tui. m ¶ Et ꝓphete. s. falsi ꝑmittẽtes eis pacẽ ⁊ victo riã. q. d. incurrerũt eandẽ sentẽtiã. Ra. sa. aliter exponit de ꝓphetis dñi: vt sit quedã obiectio ꝓtra dicta: quia possent dicere illi qb⁹ loquebat ꝓpheta: sic ꝓres nostri sunt mortui ita ⁊ ꝓphete domini: ⁊ sic nõ habuerũt ali quã ꝓrogatiuã ante patres suos ꝓpter suam iusticiã: ⁊ subdit respõsio domini n ¶ Nunqd in sempiternũ vi uent. q. d. natura mortalis nõ ꝑmittit q⁹ semp viuant. o ¶ Verũtamẽ verba mea. q̃tum ad mozes: p ¶ Et legittima mea. q̃tuz ad legẽ q ¶ Que mãdaui seruis meis ꝓphetis. vt dicerẽt patrib⁹ vestris q⁹ captiuarent ⁊ interficerent: nisi se corrigerẽt a moꝛib⁹ malis: ⁊ trans gressionib⁹ legis. r ¶ Nũquid nõ ꝓhenderũt patres vestros. q. d. quia sic accidit eis vt ꝓdixerunt: ⁊ p conse quẽs fuerũt veri ꝓphete: ⁊ ideo viuũt in aĩa licet mor tui sint corꝓre. s ¶ Et cõuersi sunt. s. aliqui de ꝓib⁹ vestris in captiuitatẽ ducti: afflictiõe dãte eis intellectũ t ¶ Et dixerũt. ꝓfitentes dei iusticiam in sua punitiõe: v ¶ Sicut cogitauit dñs. fm ordinẽ sapie sue x ¶ Fa cere nobis. fm ordinẽ sue iusticie: ió ꝯdit: y ¶ Et fm vias nostras nẽ. ⁊ dicunt hic vie peccata ꝓsueta: adinuẽ tões aũt enormia ⁊ insolita q̃ adiuenit hũana malicia z ¶ In die. Hic ꝓnter ponit popopli ꝓsolatio: ⁊ diuidit in duas ptes: fm duplicẽ visionẽ ꝓsolatoriã: secũda ibi Et leuaui. Prima in duas: q⁹ ꝑmo ponit visio: secũdo eius expositio: ibi Et dixi. Circa primũ ponit tꝑus h⁹ visi onis: cum dicit: z ¶ In die vicesima. ⁊. iiij. mẽsis. xj. et sic ista visio facta est post ꝓcedentẽ que facta fuit mẽse. viij. an ni. ij. darij regis. a ¶ Sabath. in hebreo habet: Sebeth. ⁊ respõdet ianuario: expositores tñ dicunt ꝑmunit q⁹ febru ario: ⁊ hoc ẽ: q⁹ aliqñ cõcurrit cũ eo in ꝓte vel in toto. iudei enim faciũt mẽses p lunati ones: ⁊ ideo in tertio anno mẽsis eoꝛ duo decim⁹ qui dicit adar duplicat: martius eni ꝑm cursum festoꝛ est ꝑim⁹ apud hebreos: vt diffusi⁹ declarauit Hen. vij. ⁊ Exod. xij. Ꝑim⁹ eni mẽsis ꝑm ordinez festoꝛũ: semp incipit apud hebreos a ꝑma lunatiõe que ẽ ꝓpinquioꝛ eq̃noctio vernali: siue sit añ siue post siue in ipo eq̃ noctio: qỏ quidẽ eq̃ noctiũ mỏ est. xij. die martij. Consequẽter ponit ipa visio cũ oꝛ: b ¶ Vidi p noctez. q̃ ratiõe quies est magi apta reuelatiõib⁹ ꝓ pheticis q̃ die. // c Et ecce vir. i. angel⁹ in spẽ viri d ¶ Ascẽ dens sup equũ rufuz. In hebreo hꝫ: Rubeũ ⁊ p hoc designabat vindicta diuina de aduersarijs iudeoꝛũ p colorẽ sanguineũ. e ¶ Et ipe stabat inꝛ myrtera. est aũt myrteũ locus in q̃ crescũt myrti. est aũt myrtus arboꝛ faci ens pulcherrima ⁊ odoꝛifera poma: vnde ⁊ leuiti. xxiij. vbi trãslatio nostra habz: fructꝰ arboꝛis pulcherrime: loco ar boꝛis pulcherrime in hebreo ponit cadẽ dictio q̃ ⁊ hic ha bet: ⁊ idẽ significat. Hiero⁹. in ꝓlogo huꝰ ꝓphetie: ⁊ p pul chritudinẽ ligni et odoꝛẽ fructꝰ designat gaudiũ affuturũ ỏ reedificatiõe templi ⁊ ciuitat: ⁊ de repssiõe aduersarioꝛ su oꝛũ. f ¶ Que erãt i ꝓfundo. i. in valle: in vallib⁹ eni magi crescunt myrti ⁊ pulchꝛioꝛes ⁊ fecũdioꝛes q̃ alibi. g ¶ Et post eũ equi rufi varij ⁊ albi. ꝑ hoc itelligunt ꝑse greci ⁊ ro mani: qui afflixerũt populũ iudeoꝛ ꝑm successionẽ regnoꝛ rũ: ita q⁹ p equos intelligunt isti populi: p ascẽsoꝛes coꝛ: an geli eis ꝓlati vt dicũt expositores cõiter. Rab. sa. vỏ dicit q⁹ p hoc intelligũt ãgeli diuersoꝛ ordinũ pati ad exequẽduz volũtatẽ dñi: ⁊ huic dicto videt lra sequẽs ꝓsonare vt vide bit. h ¶ Et dixi. Hic ponit dicte visiõis q̃tũ ad aliquã ptẽ expositio: ⁊ diuidit in duas ptes: q⁹ ꝑmo ponit hec exposi tio: secũdo ex hoc subdit angeli deꝓcatio: ibi Dñe exercituũ Circa ꝑm oꝛ: h ¶ Et dixi. ego zacharias. i ¶ Qui sũt isti .i. qđ significat isti equi rufi varij ⁊ albi. k ¶ Et dixit ad me angel⁹ q̃ loquebat i me. i. mihi deputat⁹ ad custodiam. l ¶ Ego ondã tibi. i. factã ondi p angelũ supioꝛẽ: q̃ pest toti ꝓlo iudeoꝛ: ⁊ iste dr ee michael: Dan. x. ió subdit: m ¶ Et rndit vir q̃ stabat inꝛ myrteta. i. angelus toti ꝓlo ꝓlatus. n ¶ Isti sũ q⁹ misit dñs. ad exequẽdũ suã volũtatẽ. o ¶ Et respõ. ange. do. q̃ sta. inꝛ myrteta. tanq̃ supioꝛi. p ¶ Per ambulauim⁹ terrã ꝓsiderando statũ regnoꝛ. q ¶ Et ecce omnis terra habitat ⁊ quiescit. illo enim tempoꝛe nõ erant

bella notabilia in regnis p̄dictis. r Et respōdit. Hic cō/sequēter ponit angeli iudeis plati dep̄catio: cū dī: s Do/mine exercituū vsq; quo nō. q̄si diceret: exquo alie terre sūt in pace i quib⁹ sūt gētiles ⁊ idolatre: quare tardas restituere hierusalē ⁊ templū: ⁊ alia loca iudee in statū suū: ⁊ ad hoc inducit rationē ex p/missione dei q̄ habet hiere. xxix. Cū ceperit impleri in babylone lxx. āni. visitabo vos ⁊ suscitabo sup vos verbū bonū qō tpus iam erat transactū a tpe cyri regis pſaꝝ q̄ dedit populo licētiaꝫ redeundi: ideo dicit: t Iste iā ann⁹. lxx. ē. supple diu trāsact⁹ ⁊ tn̄ hierlz et templū adhuc nō sunt reedi/ficata. v Et rn̄dit do. ange. q̄ loq̄. i me. vt mihi denunciaret bonū nūciū: iō sequit x Hec dicit dn̄s ex/ercituū. cui⁹ verbū n̄ pōt esse falsū. y Ze/latus sum hierusalez ⁊ syon. i. monte in q̄ erat templū. z Ze/lo magno. est aūt p/prie zelus amor singu/laris quo vir diligit vxorē: nolēs in ea ha/bere pticipē: ⁊ ideo qñ in hoc delinqt: aspere eā castigat: ⁊ p hoc i/sinuat q̄ dn̄s castiga/uerat populū iudaicū nō ex odio sed ex amore: vt reduceret ad cultū latrie: ⁊ sic factū fuit: q; post reditū captiuitatis ba/bylonice non legit populus iudaic⁹ ad idolatriā declinasse: nisi aliqui pauci tpe antiochi illustris. a Et ira magna ego iraſcor sup gentes opulētas. i. regna vos affligētia. et di/cit Ira magna: quia fuerūt puniti a deo nō tn̄ tpaliter: sed etiā eternaliter. b Quia ego irat⁹ sum paꝝ. s. vobis iu/deis puniēdo vos pena tpali. c Ipi vo. i. assyrii ⁊ chal/dei. d Adiuuerūt in malū. s. pene vīe: q; fuerūt in hoc executores diuine iusticie. e Propter ea s. q; fuistis puniti fm or. meē iusticie. f Reuertar ad hierlm. p viā mi/sericordie: g Et dom⁹ mea edificabit in ea. qō fuit ipletū sub zorobabel duce ⁊ dario regnāte. h Et ppendiculū. idest instrumētū ligneū in cui⁹ medio pendet corda habens plumbū in extremitate sua: cū quo ppendit si mur⁹ directe edificat. i Adhuc clama. nō solū de edificatiōe templi: sed etiā de p̄speritate ppli. k Adhuc affluent ciuitates mee. i. iudee l Bonis. qō in pte fuit impletū tpe zorobabel ⁊ neemie ⁊ macha. sed pfect⁹ tpe xpi ibi p̄dicātis: ⁊ mi/racula facietis: ⁊ plenitudinē spūssancti p̄cedētis. m Et leuaui. hic ponit secūda visio de deiectiōe aduersariorū po/puli iudaici: cū dicit: Et leuaui oculos meos: ⁊ vidi. imagi/naria visione. n Et ecce quattuor cornua. sic enim vide/bat ei imaginaria visione. o Et dixi ad angelū. mee cu/stodie deputatū. p Quid sunt hec. i. qd̄ significāt hec q̄/tuor cornua. q Hec sunt cor. q̄ vēti. iudā nē. i. quattuor regna que afflixerūt iudeos succesſiue. s. chaldeorū: psarum grecorū: ⁊ romanorū: vt p̄munit exponit. Ra. sa. p quatuor cornua intelligit aduersarios iudeorū fm q̄ttuor ptes mūdi: q; ab oriēte fuerunt afflicti: ⁊ ab occidēte: a meri/die: ⁊ ab aq̄lone: ⁊ hoc p diuersas gentes circa iudeam habitātes: vt patz ex. iiij regū: ⁊. ij. par. r Et ostēdit mihi dn̄s. iiij. fabros. i. q̄ttuor angelos patos frangere

terrā: et ecce oīs terra habi/tat ⁊ quiescit. Et respondit angel⁹ dn̄i: ⁊ dixit: Dn̄e ex/ercituū vsq; quo tu nō mise/reberis hierlm: ⁊ vrbiū iu/da q̄bus iratus es: Iste sep/tuagesim⁹ ann⁹ est. Et re/spōdit dn̄s angelo q̄ loque/bat in me vba bona: verba p̄solatoria. Et dixit ad me angelus q̄ loquebat in me Clama dicēs: Hec dic dn̄s exercituū: Zelatus sū hieru/salē ⁊ syon zelo magno. Et ira magna ego iraſcor sup/gētes opulētas: q̄ ego ira/tus sū parū: ipi vō adiuue/rūt in malū. Propter ea hec dicit dn̄s: Reuertar ad hie/rusalē i misericordijs: et do/mus mea edificabit i ea ait dn̄s exercituū: et ppendicu/lū extēdet sup hierusalem. Adhuc clama dicēs: Hec dic dn̄s exercituū. Adhuc affluent ciuitates mee bonis: ⁊ p̄solabit adhuc dn̄s syon: ⁊ eliget adhuc hieru/salez. Et leuaui oculos me/os ⁊ vidi: et ecce q̄ttuor cor/nua. Et dixi ad angelū qui loquebat in me. Quid sūt hec: Et dixit ad me: Hec sūt cornua que ventilauerūt iu/dā ⁊ israel ⁊ hierlz. Et ostē/dit mihi dn̄s q̄tuor fabros Et dixi: Quid isti veniūt fa/cere: Qui ait dicēs: Hec sūt cornua que ventilauerūt iu/daz p singulos viros: et ne/mo cor leuauit caput suū. Et venerunt isti deterrere ea: ut deiiciāt cornua gentiū q̄ leuauerūt cornua sup terrā iuda: vt dispgerēt eā. .II. Et leuaui oculos me/os et vidi: et ecce vir et in manu eius funiculus

dictā cornua: q; sūt executores di/uine iusticie. s Et nemo cor. i. iudeor⁹: t Leuauit caput suū. idest potuit resistere aduersarijs p̄/dicti. v Et ve/nerunt isti. i. dicti fabri x Deterrere ea. i. p̄dicta regna: vel aduer/sarios fm q̄ttuor ptes mūdi: vt di/ctum est: y Ut deiciant cornua gentiū. i. potestates eaꝝ qō i xpo videm⁹ impletaꝫ cuius imperio sū/miserūt colla p̄/cipes gentiū.

In ca pitulo. j. zacharie vbi dici/tur in postilla: Et fm regulā hebre/orū isti duo fuer/t pphe. Additō. Sicut dictū fuit i addi/tiō hiere. j. cap⁹. ⁊ osee. j. cap⁹. hoc dictū qō dicit postillator: esse regulā apud hebreos non est regula sed dictū vn⁹ singularis q̄ nō habet auctori/tatē: ⁊ inquirē circa hoc videt magis curiosū q̄ vtile cū pphetie de huiusmōi patrib⁹ pphetaꝝ nō iueniant: vt dictū fuit in p̄dictis additionibus.

In eodez capitulo vbi dicit in postilla: Est aūt myr/tus arbor faciens pulcherrima poma. Additio.

Licet myrt⁹ sit arbor pulchra ⁊ faciat folia ⁊ gra/na odorifera nō tn̄ facit fructū pulchrū: sed q̄dā grana minuta nigra: vñ leuiti xxiij. vbi dicitur Fruct⁹ arboris pulcherrime. nō ponit i hebraico dictio significās myrtū: sz alia q̄ significat citrū qō est pomū pulcherimū: Et in eodē loco vbi ponit eadē dictio q̄ h̄ habet i trāslatiōe nr̄a dicit: Lignū densaꝝ frondiū. qō ptinet p̄prie ad myrtū. vñ i dicto hiero. in plogo alle/gato a postillatore non dicit de myrto q̄ hz fructū pul/chrū sz odoriferū: q; vt dictū ē grana myrti q̄ sunt eius fruct⁹ nō sunt pulchra: sz odorifera. ligno vō attribuit pulchritudinē q; sic est in re. Capitulū II.

Et leuaui. Hic consequēter denunciat reedifi/catio ciuitatis hierusalē. Circa qō sciendū q⁹ illa edificatio que facta est per zorobabel: fuit figura edificationis ecclesie per christum que dicit spi/ritualis hierusalem: vt frequēter supra dictū est: ⁊ ideo de vno edificio fit transitus ad aliud. igit̄ primo nūcia/tur materiale: secūdo spūale: ibi Et ecce. Circa primum dicit: b Vidi. visione imaginaria ⁊ intellectuali. c Et ecce vir. i. angelus i spē viri. d Et i manu ei⁹

ſaniculus menſor.i. aptus ad mēſurandū loca i quib' debēt fieri edificia: ideo ſubdit: e ¶ Vt metiar hieruſalē.q̄tum ad ciuitatē metropolim f ¶ Et videā. q̄tū ad alia loca in iudea. g ¶ Quāta ſit latitudo ei' ꝛē. anteq̄ eni edificent ciuitates ꝛ loca. accipiunt menſure edificioꝝ ſm longitudinē ꝛ latitudinē h ¶ Et ecce. Hic ꝓſequēter intendit vt metiat edificiū ſpirituale hieruſalē: illa eni que ſequūtur nūq̄ fuerūt in hieruſalē p neemiā reedificata: ſed ſemp fuit in timore aduersarioꝝ ꝛ ſubiectiõe extraneoꝝ vſq; ad eius deſtructiȭ p exercituꝫ romanoꝝ: dicit ergo: h ¶ Et ecce angel'. mihi p custodia deputatus i ¶ Egrediebat. ad habendū fuelationē noua de futuris ab angelo ſupiori qz ſm ordinem hierarchicū ſupiores angeli illuminãt mediꝰ: ꝛ mediꝰ inferiores: ꝛ ex hoc pz q̄ hec reuelatio eſt de alia re q̄ p̄cedēs: qz eſt de hierlm. ſpūali: ideo ſequit: k ¶ Abſq; muro habitabit hierlz. qz eccleſia nõ ꝓfidit i muroꝝ fortitudine: ſed in diuina ꝓtectiõe. l ¶ Pre multitudine. qõ ipletū videt in fideliū multiplicatiõe p orbē vniuerſum. m ¶ Hominū ꝛ iumētoꝝ. qz credentiū aliqui ſūt ſapiētes ꝛ litterati qui homies dicūt: alij vo ſimplices ꝛ illitterati qui iumēta nomiant: pſal. lxxij. Et iumētū factꝰ ſum apud te: ꝛ ego ſemp tecuꝫ. n ¶ Et ego ero ei ait domin' mur'. i. ꝓtector ꝛ defenſor. o ¶ Et in gloria ero in medio eius. qz deus in eccleſia honorat: ꝛ ideo ad eā homies inuitant: cū ſubdit: p ¶ O o fugite de terra aqlonis. i. de poteſtate diaboli. q ¶ Q̄m in. iij. venti celi diſpſi vos. idest ſpargi pmiſi p varios errores ante aduentū chriſti r ¶ O ſyon i. populus puiſus ad fidē: nomie eni hieruſalē ꝛ nomie ſyon intelligit eccleſia: vt declaratum fuit Eſaie. ij. ca'. que eſt idē qõ fidelis popul': qz eccliа nõ eſt ipi pietes: ſed fideles. s ¶ Fuge. de poteſtate diaboli. t ¶ Que habitas apud filiā babylonis. i. cultuꝫ idolatrie: nõ eni poteſt hic intelligi ꝓuenienter p filiā babylonis ciuitas vel terra babylonie: quia longe ante tempuſ hui' ꝓphetie ciuitas babylonis fuerat deſtructa p cyrū ꝛ darīū: ꝛ iudei remiſſi in iudeā: vt habet. j. eſdre. ꝛ licet aliqui remāſerūt i terra babylonis detēti amore vxoꝝ quas ibi acceperāt: ꝛ ꝓlis quā ibi fecerāt: vt dictuꝫ fuit ibidē: tñ illi videnꝫ ꝓbabiliter fuiſſe pauci ꝓpatiue: quia omnes naturaliꝫ inclinant ad reuertendū in terrā originis ſue: ꝛ maxie de terra in q̄ detinent i captiuitate ꝛ ſeruitute: Nec ratõnabiliꝫ põt dici q̄ illi qui ꝛmāſerūt moueant hic fugere ꝓpter vaſtationē iminentē illi terre: qz a tpe cyri legit regnū eius ꝛ ſucceſſoꝝ ſuoꝝ ſatis quietū fuiſſe vſq; ad temp' alexandri magni: qui regnū illud vi armoꝝ ſubiecit ſibi. Itē qz terra q̄ hic dicit filia babylonis imediate ſupra dicit terra aq̄lonis. babylonia vo ñ eſt ad aquilonē reſpectu iudee: ſed magis ad orientē: ꝛ ideo p babylon q̄ ꝓfuſio interꝓtat: ꝛ p aquilonē de quo dicitur hiere. j. Ab aquilone pandet oñe malū: poteſtas demonis metaphorice ſeu figuraliꝫ deſignat: ſicut ꝛ beat' petr' i fine

menſor. Et dixi: quo tu vadis: Et dixit ad me: Vt mētiar hieruſalē ēt videā quāta ſit lōgitudo ei': ēt quāta latitudo eius. Et ecce angelus q loquebat in me egrediebat: ꝛ alius angelus egrediebat i occurſū ei': ꝛ dixit ad eū: Curre: loqre ad puerū iſtū dicēs: Abſq; muro habitabit hierlm pre multitudine hominū ꝛ iumētoꝝ in medio eius. Et ego ero ei ait dñs mur' ignis in circuitu: ēt in gloria ero i medio eius. O o o fugite de terra aqlonis dicit dñs: quoniā i q̄tuoꝝ vētos celi diſpſi vos dicit dñs. O ſyon fuge q̄ habitas apud filiā babylonis: qā hec dicit dñs exercituū. Poſt gliam miſit me ad gētes: q̄ ſpoliauerūt vos Qui eni tetigerit vos: tāgit pupillā oculi mei. Quia ecce ego leuo manū meā ſup eos: ēt erūt prede bis q ſeruiebant ſibi: ēt cognoſcet': qā dñs exercituū miſit me. Lauda ꝛ letare filia ſyon: qā ecce ego venio ēt habitabo in medio tui ait dñs: Et applicabunt gētes multe ad dñm in die illa: ēt erūt mihi i populum. Et habitabo i medio tui: ꝛ ſcies qa dñs exercituū miſit me ad te. Et poſſidebit dñs iudā

pme canonice ſue dic Salutat vos eccleſia in babylone collecta. idest in roma: qz tūc tpe neronis ibi vigebat poteſtas demois. v ¶ Quia dicit dñs exercituū. i. angeloꝝ vñ in hebreo ponit h nomen dñi tetragrāmatō ſoli deo appropriatū: vbi tranſlatio nra habet: dominus. x ¶ Poſt gloriā miſit me. ſm ſeriē text' nō eſt verbū zacharie: ſz dei dicentis ſe mitti: qō verificat in xpo q̄ eſt verus de' a patre miſſus p ſalute generis hūani: ꝛ huic conſonat quedā gloſa hebraica a Ra ſa. inducta q̄ talis ē. Poſt gloriā miſit me. glo. poſt honorē redditū eſau veniet meſſias. In antiquis etiā gloſis hebraicis princeps roman' frequēter eſau ꝛ roma mons ſeyr nomiant: ꝛ ſic impletū ē in dño ieſu xpo qz poſt gloriā monarchie adeptā a romano principe ceſare auguſto: ꝓpter qō fecit deſcribi orbē vniuerſum tanq̄ ſibi ſubiectū: natus fuit chriſt': vt patz Luc. ij. y ¶ Ad gentes q̄ ſpoliauerūt vos. i. ad iudeos qui fideles pmitiue eccleſie grauiter tractauerūt: act. viij. quib' pdicauit dñs in pſona ꝓpria: ꝛ dicunt hic gentes: qz tūc nō viuebāt ſm legē vt iudei: ſed trāſgrediebant ꝓpter mādata hoim: vt pz in euangelio. Vel ad gentes. i romanos pncipes q̄ in pmitiua eccleſia fideles pſequebant in corporib' ſuis ꝛ bonis: quib' pdicauit xps p aplos petrū ꝛ paulū: ꝛ alios doctores ſequētes z ¶ Qui enim tetigerit vos ꝛē. i. ſolicite vos cuſtodiā: ſicut cuſtodit oculi pupilla. licz eni tunc chriſtus pmiſerit fideles corporaliꝫ pturbari: tñ cuſtodiuit eos ſolicite in ſpūalibus bonis: in quib' tūc creuit eccleſia merito ꝛ numero fideliuꝫ magis q̄ tpe pacis: qō fuit figuratū in filijs iſrl qui quāto magis affligebant ab egyptijs: tāto magis multiplicabant: Exo. j. ideo ſubdit: a ¶ Ecce ego leuo manū meā. i. virtutē. b ¶ Sup eos. i. principes romanos ꝛ eoꝝ miniſtros. c ¶ Et erūt ꝓde bis q̄ ſeruiebāt ſibi. qz principes romani: et alij ſubiecti q̄ in pmitiua eccliа affligebant fideles ſeruitute dura: ꝛ eis abſtulerūt bona ſua: mō ſuppoſuerūt colla ſua iugo xpi ꝛ ei' miſtris: dotātes eccliās tpalib' bonis. d ¶ Et cognoſcetis. p expientiā bonoꝝ ꝛ miraculoꝝ. e ¶ Quia dñs exercituū. i. de' pater dñs angeloꝝ f ¶ Miſit me. p generis hūani ſalute: ꝛ iō p tāto bñficio iuitat eccliа ad laudem diuinā: cuꝫ dī: Lauda ꝛ letare ꝛē. g ¶ Quia ecce ego venio. p carnis aſſumptiȭ. h ¶ Et habitabo in medio tui. ꝓuerſando ꝛ ꝓdicādo: Joh. j. Verbū caro factū ē ꝛ habitauit i nobis. i ¶ Et applica. gen. mul. ad oñm. qō pz ipletū p ꝓuerſiȭ gētiū ad fidē xpi p orbē vniuerſū. k ¶ Et erūt mi. i pplm. qz inē credētes nō ē diſtinctio iudei ꝛ greci: nam idē dñs oim: ad Ro. x. c. l ¶ Et poſſidebit dom' iuda. idest

cōfitentes deū: quia corde credit ad iusticiā ⁊ ore cōfessio fit ad salutē: ⁊ q̄ p domū iuda tales intelligant etiā fm doctores hebreoꝝ fuit ostēsuꝫ: hiere. xxxiij. et xxxiij. m Partem suam. i. premiū suū. n In terra sanctificata. i. i celo qđ vocat terra viuentiū. o Et eliget adhuc hierlm. s. celestē. p Sileat omis caro. a blasphemijs dñi nostri iesu christi q Quia surre. de habi. san. suo i. psurget i finali iudicio ad mala puniendū ⁊ bona p̄miandū.

In capitlo secūdo vbi dicit in postilla: Et ego ero ei ait dominus. Additio.

Super hoc qđ dicit: Et ego ero ei ait dñs mur⁹ ignis. glosa inē linearis. Mur⁹. i. defensio suis. Ignis. hostibus. Ca. III.

Et ostendit. Post ciuitatis ⁊ templi reedificationē: hic p̄pheta p̄nter denūciat edificantiū psolatiōꝫ ⁊ p̄mo iesu summi sacerdotis: secūdo ꝯzobabel ducis sequenti ca⁹. Circa p̄mū sciendū q̄ sicut dicit Ra. sa. pphete p̄ncipaliū locuti sunt de dieb⁹ messie: ideo pphete p̄mo denūciat consolationē summi sacerdotis de ei⁹ emūdatiōe: secūdo ò xp̄i icarnatiōe: ibi Audi iesu. Circa p̄mū sciendū q̄ iudei redeūtes de babylone peccauerūt grauiter accipiēdo alienigenas vxores: vt habet p̄mo esdre. x. ca. Sacerdotes sic alij in hoc peccauerūt: ⁊ cū eis iesus fili⁹ iosedech sacerdos sum⁹: sed ad exhortationē esdre eiecerūt eas: ⁊ hoc ē qđ dicit: a Et oñdit mihi ⁊c. corā āgelo dñi. s. michaele plato toti iudeorū pplo: vt p̄dictū est. b Et sathā sta. a dex. ei⁹ vt aduersarius ei. accusando eū de trāsgressiōe filioꝝ suoꝝ: sicut beli fuit reprehensus a dño: ⁊ punit⁹ de trāsgressiōe filioꝝ suoꝝ. j. regū. iij. nō eni legit q̄ iste iesus i psona ppria vxorē alienigenā accepit. c Et dixit dñs ad sathan. hic in hebreo habet nomē dñi tetragrāmaton soli deo appropriatū: vbi trāslatio nr̄a habet: Dñs. ⁊ q̄ ponit hic ter: ⁊ loquēdo quasi de persona alia: satis apte ostendit in deo trinitas psonaꝝ. d Nunqđ nō iste. s. iesus e Torris est erut⁹ de igne. i. quasi ticio semi cōbustus in trāslatiōe captiuitatis babylonice. q. d. sic: ⁊ adhuc vis eū totaliter totū cōburere. f Et iesus erat indut⁹ vestibus sordidis. quia culpaꝫ incurrerat ex negligentia arguendi filios suos: ⁊ etiā ad qđ tenebat ex officio: cū esset pontifex sum⁹. g Et ait. s. michael. g Ad eos q̄ stabāt corā se. i. alijs angel⁹ inferioribꝰ. h Auferte vesti. sor. ab eo. p hoc designabat remissio culpe de q̄ penituit: ⁊ filios suos et populū ad abijciendū vxores alienigenas induxit. i Et induite mutatorijs. i. gratie ⁊ virtutū indumētis. k Ponite cydarim. i. mitraꝫ qua vtebat sum⁹ pontifex: ⁊ p hoc designat q̄ digne exerceret officiū: culpa p gratiā deleta. l Et angelus dñi. s. michael m Cōtestabat iesum. in bono ipm̄ p̄firmādo. n Dec

ptēm suā in tērra sanctificata: et eliget adhuc hierlm. Sileat omis caro a facie dñi qā psurrexit de habitaculo sancto suo. Ca. III.

Et ostendit mihi dñs iesum sacerdotē magnū stantē corā angelo dñi et sathan stabat a dextris eius vt aduersareť ei. Et dixit dñs ad sathan: Increpet dñs i te sathan: ⁊ increpet dñs i te q elegit hierusalē. Nunqđ nō iste torris ē erut⁹ de igne: Et iesus erat indut⁹ vestib⁹ sordidis: ⁊ stabat añ faciē āgeli. Qui rndit: et ait ād eos q stabāt corā se dicens: Auferte vestimenta sordida ab eo. Et dixit ad eū: Ecce abstuli a te iniquitatē tuā et indui te mutatorijs. Et dixit. Ponite cydarim mūdā sup caput eius. Et posuerūt cydarim sup caput eius mūdā: ⁊ induerūt eum vestibus. Et ang⁹ dñi stabat: ⁊ cōtestabat angelus dñi iesuꝫ dicēs: Hec dicit dñs exercituū: Si i vijs meis ambulaueris et custodiā meā cu stodieris: tū quoqꝫ iudicabis domū meā ⁊ custodies atria mea: et dabo tibi ambulātes de his qui nūc hic assistūt. Audi iesus sacerdos magne: tū ⁊ amici tui q̄ sedent corā te: qā viri portēdētes sūt. Ecce. n. ego adducā seruū meū orientē q̄ia ecce lapis q̄uem dedi corā iesu: sup lapidē vnuꝫ septē oculi sunt. Ecce ego dicit dom⁹. qui est ipa veritas: o Si in vijs meis ambulaueris. legē meā custodiēdo: p Et custodiam meā custodieris. reuerēter ⁊ debite officiū pontificis exercendo: q Tu qꝫ iudicabis ⁊c. i. in officio pōtificis pseuerabis. r Et dabo tibi ambu. de his q̄ nūc hic assistūt. i. de angelis h assistētibus dabo tibi adiutores ⁊ directores i officio tuo. //s Audi iesu. hic cō sequēter ponit cō solatio iesu sacerdotis de xp̄i icarnatiōe: quā summe desiderabant patres ve. testa. iō subdit: Audi iesu q̄si dicerer: rē valde grandē ego suz tibi dicturus. t Tu et amici tui. i. illi qui sunt parati ad abijciēdum alienigenas vxores ⁊ legē seruare. v Quia viri portendentes sunt. i. futurū expectātes. s. christi mysteriū. Dicit ei portendēs a portē do dis: qđ ē aliqđ in longinquū designare. Ra. sa. dicit: q̄ isti fuerunt ananias misahel ⁊ azarias: qui ò babylone redierūt cū ꝯzobabel ⁊ iesu sacerdote: ⁊ crāt ei familiares ⁊ amici: ⁊ dicunt hic viri portēdentes: q̄ i eis fuit factū portentū idest mirabile signū: q̄n de camino ignis exierāt illesi: vt habet dañ. iij. Ecce eni ego adducā seruū meū orientē: In hebreo habet germinantē: ⁊ exponit Ra. sa. de ꝯzobabel qui dicit hic germinās: eo genuit neemiā: vt ipse dic: q̄ edificauit ciuitatē hierlm: sic p̄ su⁹ rēplū añ pstruxerat. Sz h⁹ nō videt verū: q̄. ij. mach. dī q̄ iste neemias erat sacerdos: ⁊ sic de tribu leuitica: ꝯzobabel āt de tribu iuda vt patz matth. j. Et ideo aliq̄ expositores catholici dicētes cū Ra. sa. q̄ hec scriptura itelligit ad litterā de ꝯzobabel: dicūt q̄ h vocat oriens: q̄ fuit ortus de tribu regia: ⁊ q̄ pserat⁹ fuit in edificio templi. sed isti cū Ra. sa. videnť iudaizare: ⁊ magis q̄ antiq̄ hebrei vñ ibi trāslatio nr̄a habet: x Ecce eni ego adducam ser. meū orientē ⁊c. trāslatio chaldaica apud iudeos autentica sic habet: Ecce ego adducā seruū meū messiam ⁊ reuelabit. ex quo patz q̄ de xp̄o ad litteram intelligit y Quia ecce lapis. i. xp̄s qui dicit lapis abscisus de monte sine manib⁹: Dañ. ij. z Quez dedi corā iesu. q̄ vidit eū p fidē futurū: sicut saluator dicit Joh. viij. ca⁹. Abraaz pat̄ vester exultauit vt videret diē meū: vidit ⁊ gauisus est. a Sup lapidē vnū. i. xp̄m q̄ ē vn⁹ in psona: licz in eo sit duplex natura. b Septē oculi sunt. i. septē dona spūssancti: q̄ in plenitudine dēuerunt in xp̄o homie: fm q̄ dicit esaie. xj. Requiescet sup eum spūs dñi ⁊c. qđ ad litterā intelligit de xp̄o etiā fm dicta hebreoꝝ: vt ibidē fuit diffusi⁹ declaratū. c Ecce ego celabo sculpturā eius. quia corpus christi fuit formatū

et figuratū in vtero virginis virtute diuina. b Et auferā iniquitatē terre illius. i. mūdi totius. Vel p septē oculos vniuersitas angelorū designat: vñ dañ. iij. Angeli dicunt vigiles. ⁊ matth. xviij. Angeli eorū semp vident faciē patris. Et isti septē oculi sunt p xpm: q⁹ semp sunt attēti ad exequēdū ei⁹ madatū: q⁹ ipe est rex angelorū: ⁊ hec expositio magis cōcordat lre sequēti c Ín die vna. i. in die passiōis sue sm q⁹ dicit Joh. pmo: Ecce agnus dei ecce qui tollit pctā mūdi. Cōsiderādū aūt q⁹ hic dicit Ra. sa. q⁹ ipe nescit q̄ sit ista dies: q⁹ nō pōt assignare aliq̄ in diez sup pfidiā iudicā que negat christū venisse: in q̄ terra iudee fuerit absq⁹ iniquitate: ⁊ ideo ex hoc q⁹ confitet hāc ignorātiā: p̄ter eius intentiōz cōfirmat catholicā vitatē. f In die illa. i. tpe xpi g Vocabit vir amicū suū subter vineā ⁊c. p talem modū loquēdi significat tpus magne pacis in plurib⁹ locis sacre scripture: ⁊ sic fuit in natiuitate xpi: ppt q̄ tūc descript⁹ fuit orbis: vt dictū ē supra omib⁹ terris sb̄ impio romanorū pacatū. CAP. III.

Et reuersus est. Hic ñter ponit p̄solatio zorobabel ducis de cōsummatiōe templi futura q̄ ipe fundauerat: ⁊ postea opus impeditū fuerat vsq⁹ ad secūdū annū darij regis p̄sarū: in quo zorobabel ⁊ ei adherētes resumpserūt opus: vt dictū est supra Aggei. j. Igit̄ pñs capitulū i duas ptes diuidit: q⁹ pmo hui⁹ p̄summatiōis ponit ꝓphetica visio: secūdo huius visiōis expositio: ibi Et rñdi. Circa pmū dicit: a Et reuersus est angel⁹ mihi p custodia deputatus: qui ad horā disparuerat. b Et suscitauit me. ad visionē eni ꝓphetică oportet excitari ⁊ eleuari mentē: ⁊ sequit visio cū dicit: c Vidi ⁊ ecce cādelabrū. videbat eni visiōe imaginaria candelabrū aureū simile illi q̄ fuerat i tabernaculo moysi: de cui⁹ materia ⁊ forma dictū fuit plenarie: exo. xxv. d Et lāpas eius. i. sedes lucerne q̄ erat de auro mūdissimo e Sup caput ipius. idest in summitate candelabri: ⁊ accipit lampas in singulari p plurali: sicut exo. viij. Venit musca grauissima. i. multitudo muscarū: q⁹ septē erāt sedes lucernarū: sic ⁊ septē lucerne. Vel potest dici q⁹ hic fit spālis mentio de vna illarū q̄ erat i medio stipitis cādelabri: ⁊ tres hinc ⁊ tres inde sup ser calamos eius: f Et septē infusoria. i. vasa aurea cū quib⁹ infundebat oleū in lucernis: g Et due oliue. i. rami oliuarū in supiori pte: q̄si formā spicarū habētes. h Et rñdi. hic ponit p̄dicte visiōis expositio: ⁊ pmo de significatiōe candelabri: secūdo de spicis oliuarū: ibi Et respōdi. Circa pmū sciēdū q⁹ candelabrū erat vnū de pncipalib⁹ ornamētis templi: ⁊ ideo ponebat ibi nisi post ꝓpletionē ipius tēpli: ⁊ ideo p visionē cādelabri designabat futura ꝓsūmatō templi sub zorobabel: a quo fuerat inchoatū: ⁊ hoc ē q̄ dicit: i Hec ē verbū dñi ad zorobabel idest visio p̄dicta est significatiua ꝓsūmatiōis templi: sic ⁊ vbū sensibile: est signū rei significate. k Nō in exercitu neq⁹ in roboze. i. nō virtute humana ꝓsūmabit templū sed diuina: iō subdit: l Sed in spiritu meo. q⁹ de⁹ inspirauit dario ꝓsūmare tēplū i hierusalē inchoatū: ⁊ ad hoc p̄rebere necessaria et p̄mouere ipedimenta: vt habet j. esdre. vj. m Quis tu mōs magne. i. diabole p superbiā eleuate qui opus templi ipedisti: incitādo ad hoc gentiles ⁊ cābisem filium cyri. n Ad zorobabel i planū. i. deūcieris ab itēto ita q⁹ amplius impedire non poteris. o Et educet lapidē p̄māriū. idest zorobabel super lapidem fundamenti iam ante positū educet edificiū in altū: p Et exequabit gratiā gratie eius. i. sicut cyrus dedit licentiā edificādi ita p impetrationē zorobabel darius dabit gratiā ꝓsummādi: iōo sequit: q Manⁿ zorobabel funda. do. istā. sb̄ cyro: r Et manⁿ eius pficient eā. sub dario s Et scietis. p impletionē verbi mei: t Quia dñs exercituū misit me ad vos. de edificatiōe tēpli exhortādo: p impletionē eni sue ꝓphetie apparuit manifeste q⁹ fuerat a deo missus sicut ꝓpheta ver⁹. v Quis eni despexit dies puos. i. statum redeūtiū de babylone: q̄ despiciebant ⁊ affligebant a gētib⁹ circūstātib⁹: vt pz. j. esdre. iij. q⁹ tñ bis nō obstātib⁹ templū fuit p zorobabel ꝓsūmatū: iō subdit: x Et letabunt. s. iudei pu⁹ despecti ⁊ ipediti. y Et videbūt lapidē stanneū. in hebreo hī: Dlūbatū. p q̄ designat edificiū tēpli recte sb̄limatū. z Jn manu zorobabel. i. p solicitudinē ⁊ diligētiā ei⁹. Cōsequēter exponit q̄ dictū ē supra de oculis sup lapidē vnū: cū dicit: a Septē sunt isti oculi. i. vniuersitas angelorū designata p septenariū: eo mō loquēdi q̄ dixit raphael angelus: tobie. xij. Ego vn⁹ ex septē q̄ stam⁹ añ dñm. oēs eni angeli astāt coram deo inq̄tū faciē ei⁹ clare vident: et oēs mittunt in misteriū: sm q⁹ dicit hebre. j. Omnes administratorij spūs sūt ⁊c inq̄tū volūtatē ei⁹ exequūt: licet eni superiores nō mittant ad exteriora exequēda ꝓpter q̄ dicūt assistētes: alij mistrātes: tñ etiā superiores mittunt ad inferiora: quia superiores illuminant medios: ⁊ medij inferiores de agendis sm ordinem diuine voluntatis: ideo subditur: b Qui discurrunt vniuersam terram. quia omnes agūt ad ea q̄ sunt circa humanam naturam. c Et respondi.

Hic ꝓsequēter ponit expositio de duab⁹ oliuis ⁊ spicis eaꝝ ⁊ rostris candelabri: ⁊ qz eadez est eoꝝ significatio: ideo dat vna respōsio cū subdit in fine capituli ⁊ dicit: o Isti sūt duo filij olei. i. ꝯzobabel ⁊ Iesus pontifex: q̄ dicunt filij olei qz ꝯzobabel erat de tribu regia: Iesus autē de sacerdotali: dignitaꝫ aūt vtriusq; officij p iunctionē debebat cōferri: tn̄ ista vnctio nō fuit tpe secūdi templi fm hebreos. c Qui assistūt dominatori vniuerse terre. fideliter insistentes opi ei⁹ in tēpli edificatōe. Rostra aurea fm visionē imaginariā erāt due recurvationes in candelabro: i quib⁹ pendebāt infusoria: de oliuis aūt et spicis eaꝝ dictum est supra. Ca. V.

ET conuersus est ad me angelus qui loquebat in me: et excitauit me quasi virum qui excitatur de somno suo. Hec est secūda ps principalis hui⁹ ꝓphetie: in qua ponunt ꝓphetie spectātes ad tpus habitatiōis ciuitatis iaz reedificate: ⁊ ꝓmo sō regno persaꝝ: secūdo grecoꝝ: ca°. ix. tertio romanoꝝ ca°. xj. Sciendū tamē q̄ hec diuisio nō est p̄cisa: sed frequēter ō alio tpe iuenit in vna ⁊ ecouerso: qz sicut frequēter dictū ē supra talis diuisio sic p̄cisa nō iuenit in ꝓphetis: q̄ fm tactū variū. s. de vno trāseūt ad aliud: aliq occasiōe habita: ⁊ diuidit in tres ptes: qz ꝓmo ponit expulsio multiplicis vicij: secūdo successio q̄druplicis imp̄ij: ca° sequēti. tertio solutio dubij: ca. vij. Prima in duas fm duplicē visionē: secūda ibi Et egressus est. Circa primū dicit: a Et conuersus sum. ad capiendā diuinā reuelationē. b Et vidi. visione imaginaria. c Et ecce volumē volās. i. exiēs de tēplo ⁊ ciuitate: cui⁹ quātitas subdit: d Lōgitudo ei⁹. xx. cubitoꝝ fm latitudinē tēpli: e Et latitudo ei⁹. x. añ faciē tēpli: ita q̄ volumē illud videbat de templo egredi. e Et dixit ad me. exponēdo significationē volumis. f Hec est maledictio. i. pena ꝓ peccatis inflicta: sicut ezech. ij. ca. vidit liber⁹ i quo erāt scripte lamētatiōes. g Que egredit sup faciē ois terre. cū iudeis peccatorib⁹ de hierlm ⁊ iudea captiuatis ad diuersas ptes orbis: ꝓpter peccata furti ⁊ piurij: q̄ ante destructiōē ciuitatis vigebāt ibi: vñ ⁊ sedechias rex tradit⁹ fuit in man⁹ nabuch⁹. ꝓpter peccatū piurij qō incurrerat erga ip̄m: vt habet ij. par. vlti. h Quia omis fur sicut ibi scriptū est. i. in volumie volante: i Judicabit. i. punit k Educā illud. extra hierlm ⁊ iudeā: ⁊ p hoc designat q̄ reedificata hierlm talia peccata non abundauerūt i iudea. l Et veniet ad domū furis nē. i. vltio diuina veniet super iudeos captiuatos ꝓpter peccata ista. m Et ꝓsumet eaz ⁊ ligna eius. i. totā ꝓgenīē trāsgressoꝝ. n Et egress⁹ est. Hic ponit secūda visio: videbat eni ꝓpheta visione imaginaria quādā amphoram de tēplo ⁊ ciuitate egredi tem in qua sedebat quedā mulier: ita q̄ p os amphore apparebat desup. Videbat eni talentū plūbi portari ab angelo q̄ deposit mulierē intra amphoram: opilās os amphore talento vel massa plūbi: ne mulier posset egredi inde: ⁊ desup apparere. Videbat vlteri⁹ duas mulieres alatas portātes illaz amphoram ad babylōis terrā. Per amphoram autē q̄ est gen⁹ mēsure designabat q̄ pplus regni iude dolose egerat in mēsurādo ea q̄ vendebat ⁊ ꝓpi hoc ductus fuit captiu⁹ in babylone: vt dic̄ rasa. sed qz ꝓncipaliter fuit ibi ductus ꝓpter idolatriā: vt patz. iij. reg. et ij. par. in pluribus locis: iō alij dicūt ⁊ melius vt videt: q̄ per amphoraz que gen⁹ ē mensure intelligit multiplicatio peccatorum in regno iuda: et in tanta mensura q̄ diuina iusticia exigebat vt vltio inferretur fm mensuram peccatorū: fm illud Deut°. xxv. Scōm mensuram peccati erit plagarum modus. Per mulierē in amphora sedentem ⁊ desuper apparentē: intelligitur idolatria que est directa contra deum: ⁊ ideo excedit peccata que sunt contra proximū: ideo vocatur impietas: quia sicut cultus dei vocatur pietas fm Tullium: ita et idolatria impietas. Talentum vō plumbi signat grauitatem peccati. Due mulieres amphoram portantes i terram sennaar: que est eadem cum terra babylonis: vt patet Zeñ. xj. significant duas tribus a quibus regnum iuda nominat regnum duarum tribuum: que ꝓpter peccatum idolatrie principaliter ⁊ alia consequēter fuerunt captiuate ⁊ ducte in babylonem: ⁊ his dictis patet littera vsq; ibi: o Ut edificetur ei. idest idolatrie et cetere malicie. p Domus. idest mansio q Interra sennaar. idest babylonis cum peccatoribus ibi captiuatis. r Et ponatur ibi super basem suam. idest sic situetur q̄ non reuertatur in iudeam: et sic factum fuit: quia post reditum captiuitatis babylonice non legitur iste populus ad idolatriam declinasse nisi aliqui pauci tempore antiochi ⁊ magis timore tormenti q̄ libidine peccandi.

cōmouabit in medio dom⁹ eius: et ꝓsumet eaz ⁊ ligna eius ⁊ lapides ei⁹. Et egressus ē angelus q̄ loquebat in me: et dixit ad me: Leua oculos tuos ⁊ vide. Quid est hoc qō egredit? Et dixi Quid nā est? Et ait: Hec ē amphora egrediēs. Et dixit: Hec est oculus eoꝝ in vniuersa terra. Et ecce talentū plūbi portabat: et ecce mulier vna sedēs i medio āphore. Et dixit: Hec est impietas. Et ꝓiecit eaz in medio amphore: ⁊ misit massam plūbeā in os eius Et leuaui oculos meos et vidi: ⁊ ecce due mulieres egrediētes: ⁊ spūs i alis earū. Et habebāt alas quasi alas milui: ⁊ leuauerūt amphoraz inter terrā ⁊ celū. Et dixi ad angelū q̄ loq̄bat in me. Quo iste deferūt āphorā? Et dixit ad me: Ut ēdificet ei dom⁹ in terra sennaar: ⁊ stabiliat: et ponat ibi sup basem suam.

¶ In capitulo quinto vbi dicit in postilla: Ecce volumen volans ꝛc. ¶ Additio.

Expositio postillatoris ō duab' visionib' i hoc capitulo ꝓtentis non videt ꝓsonare rationi nec litterę: Tum qz populi peccata que iam trāsiuerant in ꝓteritū: similiter ⁊ pene que ꝑ eisdem peccatis fuerūt populo iam publice inflicte: irrōnabile videtur q̄ ꝓpheta ea denūciaret sub visione imaginaria seu enigmatica cum iam essent omib' quib' loquebat patēter nota. Tum qz captiuitas babylonica nō legit fuisse facta in penā furti: sed ꝑt' idolatrie ⁊ homicidij: vt patet. iiij. regū: et. ij. ꝑal. Tum quia illa que sequūtur de amphora et de muliere ⁊ de alijs in secūda visione contentis impropꝛie applicant ꝓposito et inutiliter traderēt obscure cū iam omnibus erāt maxime manifesta. Unde ad huiusmodi visiones ꝓprie exponendas: quedam vident esse ꝓmittenda. Primū est q̄ iudei durāte templo secūdo: ⁊ post temp' machabeoꝝ cū incepit secta phariçaica oriri finxerunt q̄ deus dederat moysi in mōte synai duas leges: Unā. s. scriptā que ꝓtinet i duabus tabulis ⁊ in toto pentateucho: Et aliā quā dederat moysi non in scriptis sed ozetenus: ⁊ hec lex ozeten' vt dicūt data vocat apud eos secūda lex: ⁊ in ea ꝓtinētur traditiōes phariçaice quas dicūt deuteroseas tanq̄ in se cūda lege ꝓdicta ꝓtentas: que quidem puersa lex fuit redacta in scriptis post destructionē templi secūdi ꝑ centū annos fere ꝑ quēdaz qui dicit rabbi monoa: ꝑ quē fuit collecta seu cōpilata in quodā volumie in multis libris diuiso: qō quidē volumē vocat apud eos mystia. i. secūda lex: post vo ꝑ. ccc. annos fere ꝓdictum volumē. s. illa mystia fuit expositū valde ꝓlixe ⁊ disp̄diose ꝑ multos libros q̄ cōmunit dicunt thalmud: qō est duplex. ꝓmū dicit hierosolymitanū: qz fuit ꝓpositū hierosolymis: et secūdū dicit babylonicū: qz fuit cōpositū in terra babylonis: ⁊ istud secūdū est maioris auctoritatis q̄ ꝓmū: ⁊ tenet cōmunit apud hebreos tanq̄ expositio vera ⁊ irrefragabilis diuine legis que ꝓtinet in pentateucho: et i ꝓdicta mystia. Secūdū ꝓmittendū est q̄ in quolibet ꝓdictoꝝ operꝝ ꝑsertim in secūdo cōtinent multa falsa et erronea et iniqua ⁊ etiā absurda: q̄ repugnant nō soluz diuine legi: sed etiā naturali: ⁊ quātum possunt nitunt doctrine christi q̄ celestis et imaculata est repugnare: et eam deturpare. De ortu ꝓdicte false doctrine ⁊ quanta sit auctoritas eius apud hebreos diffuse habet in libris eoꝝ: sed breuiter ⁊ determinate habet in ꝓlogo. xiij. libroꝝ. Ra. moy. egiptij. Tertiū ꝓmittēdū est q̄ ꝓdictuz thalmud ꝓtinet multas absurdas doctrinas circa credibilia: ꝑ dictū fuit supra in additōe circa esaiā. xxxiij. Quartū ꝓmittendū est q̄ in dicto thalmud continent multa iniqua et enormia ⁊ inimica iuri ⁊ rationi circa agibilia de quib' infra aliquid dicet. Consequēter circa expositionē harū visionū dicendū q̄ postq̄ ꝓpha ostēderat ꝓphetice regimē secūdi templi in suo primordio esse bonū sub ꝯzobabel duce ⁊ iesu pōtifice de quibus dixerat: Isti sunt duo filij oliue qui assistunt dominatori vniuerse terre. s. iuste ⁊ fideliter opando in edificatiōe templi ⁊ in regimie populi: nunc aūt ꝓphetat quō circa finē duratōis hui' templi deteriorād' erat status populi ꝑ doctrinā legis nephandā q̄ in illis tpibus debebat oriri: ⁊ post destructionē templi in scriptis rediqi ⁊ de h' dicit: Et puersus sum. s. ad videndū nouissima hui' templi. Et leuaui oculos meos. s. tanq̄ respiciēs a lōge. Et vidi. imaginaria visiōe. Et ecce volumē. ꝑ qō intelligit illud volumē de quo supra dictuz est: qō vocat falsē apud hebreos lex secūda: ⁊ qz nullā habet auctoritatē in scriptura sacra: ideo subdit: Volās. q. d. nullum habet fundamentū. Uel quia in scriptura demones volucres dicunt: vt ꝛ ca. viij. Luce: ideo illud volumē dicit volare quasi habēs motū demoniacū. Fuit eni hoc opus nephādum ꝑ demones semel recuperatū: vt dictū fuit in predicta additiōe esaie. xxxiij. Et qz hoc volumē ꝓter ꝓcepta decalogi i vera lege mosaica ꝓtenta addit alia ficta asserēs fuisse a deo data moysi ozetenus: ⁊ a moyse alijs successoribus: iō dicit: Lōgitudo ei'. xx. cubitoꝝ: ⁊ latitudo ei' decē cubitoꝝ ꝑ qō intelligit q̄ licet in tota latitudine legis diuine decem ꝓcepta cōtinent principalia: tñ hoc volumē se extendit vsq; ad decē alia qz in quolibz ꝓcepto dicit esse aliq̄d de lege scripta ꝑ moysen: ⁊ aliq̄d additū ō lege ozeten' data: ⁊ fm hoc ꝓcepta dicunt esse duplicata. sequit: Hec est maledictio que egredit: sup faciē oīs terre. Uocat eni hec doctrina nephāda maledictio: quia vt dicit hiere. xlviij. ca'. Maledict' qui facit opus domini fraudulēter. cōstat aūt q̄ hui' volumis seu doctrine fabricatores. opus dñi. s. legē eius fraudulenter faciūt fingētes ꝓcepta seu expositiōes ꝓceptoꝝ legis nō sicut deus ꝓceperat: ideo ipm opus dicit maledictio. Que egredit sup faciē oīs terre. qz hec doctrina vbiq; terraꝝ diffundit: vbi iudei sunt dispsi. Qualiter aūt maledictio hec defraudat diuinā legē ostendit in duobus dicēs: Quia omis fur sicut ibi scriptū est iudicabit ꝛc. Ad qō sciendu q̄ licet furtū fuit generaliter ꝓhibitū inter ꝓcepta decalogi: exoō. xxij. tamē in hac falsa doctrina ꝓtinet qō licitū est furari a paganis seu gentilib': ⁊ sic exponūt verbū illō abachuc. iij. ca'. Uidit et dissoluit gētes. similiter licz piuriū sit a deo ꝓhibitū inter ꝓcepta i decalogo vbi supra ⁊ itez nume. xxx. de hoc ampl' dicit: Uir cū iurauerit iuramētū ad obligādū obligationē sup animā suā nō irritabit verbū suū totū sed qō egressum fuerit ex ore suo facict. tamen isti falsi iterꝓtatores dicūt q̄ quicūq; vn' sapiēs vel tres idiote possunt absoluere hominē a voto vel iuramēto qō est manifeste cōtra diuinā legē: vnde q̄ faceret fm suā falsam interꝓtationē cōmittēdo furtū esset damnat': ⁊ hoc ē qō dicit: Quia eis fur sicut ibi scriptū est. s. in volumie nephando ꝓdicto: Judicabit. i. damnabit. silr dicendu est de piurio: ⁊ de hoc dicit: Et omis iurās ꝛc. Et sequit de dānatiōe furis ⁊ piuri ꝓdictoꝝ. Educā illud dicit dñs. s. illud volumē. Et veniet ad domū furis ⁊ ad domū iurātis ꝛc. i. istud volumen erit causa destructiōis illoꝝ qui talia fingūt ⁊ sequūtur. Unde ꝓut ipi tradūt sup illud verbū: treñ. j. Sedebūt ad terrā senio:es filie syon. tota ordinatio magna iudicū illius populi q̄ dicit cābedica: fuit iterfecta a nabuch. tpe sedechie: eo q̄ absoluit sedechiaz a iuramēto qō iurauit ipi nabuch. de q̄ iuramēto habet iiij. reg. xxiij. Silr ꝓpter fraudes ⁊ vsuras q̄s ꝓmittunt ꝯ xpianos ⁊ etiā paganos int' q̄s ꝓmorant frequēter occidunt ⁊ deuastant i diuersis regionib' ⁊ de h' dicit: Et ꝓsumet eū ⁊ ligna ei' ⁊ lapides. Cōsequēter agit ꝑ pheta in secūda visiōe de secūdo ope nephando. s. thalmud de q̄ dicit: Et egressus ē angel' ⁊ dixit: Leua oculos tuos. s. qz vt dictū ē ꝑ lōgū tps p' ꝓpilatōz ꝓdicti volumis fuit thalmud ꝓpositū de q̄ sb'dit: Hec ē āphora egrediēs. et vbi trāslatio nra hz: Amphora. i hebreo hī ephy. eadē ei dictō ponit: exo. xvj. c. vbi oī: Gomor decia ps ē ephy. et sic hec amphora seu ephy est q̄dā mēsura: ⁊ ē sensus: qz thalmud istō ē exꝓsitio volumis supra dicti: vt dictū ē: ⁊ sic ē mēsura q̄ ꝓtēta i illo volumie mēsurāt. ⁊ sequit: Hec ē ocul' eoꝝ i vniuersa ira. Et notādū q̄ vbi nos habem' i h' loco. Ocul'. in hebreo hī q̄dam dictio q̄ vno mō significat idē qō ocul': et alio modo significat idē qō color: ⁊ alio mō signat idez qō iniquitas. Et isto tertio modo intelligit fm. lxx. interptes: ⁊ sic est sensus q̄ sicut angelus dixerat q̄ dictū volumē erat maledictio: sic de ista amphora seu ephy angelus declarat q̄ est quedam iniquitas sicut prima: ideo post pauca dicit: Hec est impietas. ⁊ est ratio quia hec doctrina thalmudica

cõtinet multas iniquitates inq̃tum ponit multa iura iniq̃ inter ꝓximos ⁊ multomagis inter extraneos. Est etiã ipia erga deũ ⁊ parẽtes: qõ ꝓprie dicit impietas: vt dicit sanctus Thomas. De iniq̃tate iuriũ thalmudicoꝝ q̃ quasi i numerabilia sunt ponã quedã q̃ occurrũt ex quibus põt legẽs de alijs aliq̃d estimare. Dicũt eni in libro q̃ dicit chanhedrin: vbi agit de testibus: q̃ cũ aliqui testes testant falsum contra ꝓximũ sic q̃ si nõ costaret de falsitate eoꝝ coꝝ iudice: ꝓximus occideret ꝑ iusticiã: q̃ tunc si ꝓximus fuerit occisus ꝑ falsa testimonia ꝑdictoꝝ nõ sunt occidẽdi testes: ꝛ si repta fuerit falsitas eoꝝ ꝑ iudices anteq̃ occideret reus: tũc occidẽdi sunt testes falsi: ⁊ hec nituntꝫ ꝓbare ꝑ litterã: Deut°. xix. vbi dicit: Si steterit testis mendax ꝓtra hominẽ ꝛc. ⁊ infra: Cũq̃ diligẽtissime pscrutates iuenerint falsuꝫ testẽ dixisse ꝓtra fratrẽ suũ mẽdaciũ reddent ei sicut fratri suo facẽ cogitauit. Hec in littera: ex qua arguũt q̃ reddẽdũ est falso testi sicut facere cogitauit: nõ aũt reddendũ est ei sicut fecit: ⁊ ideo si cogitauit tm̃ et nõ fecit: dicũt q̃ est occidẽdus testis falsus sed si nõ solũ cogitauit: sed etiã fecit sic q̃ occisus fuit ille cõtra quẽ mẽdaciũ testat' est tũc nõ est occidẽdus testis falsus Ex quo potest lector ꝓsiderare quãta sit insania fabricatiũ hãc doctrinã: qui asserũt maiorẽ penã deberi cogitanti aliquod malũ tm̃ seu loquẽti q̃ cogitanti et loquẽti ⁊ explenti cũ tamẽ a fortiori possunt ꝓtrariũ deducere: quia si cogitãti tm̃ ⁊ loquẽti pena talionis debet multomagis cogitanti loquẽti ⁊ explenti pſertim cum in eodem loco scriptura de huiusmodi teste falso dicit: Nõ misereberis eius sed animã ꝓ anima: oculum ꝓ oculo ꝛc. Ex quo patꝫ manifeste q̃ si ꝑ falsum testimoniũ ꝓximus pdidit oculum q̃ falsus testis debet pati similiter. Item in libro canhedrin vbi de homicidijs agit determinãt q̃ crimẽ homicidij debet diffiniri p certum numerũ iudicũ qui dicunt canhedrin q̃ si non fuerint concordes in ꝑdemnando vel liberando reum sicut cõtingit in multis causis inter iudices q̃ tunc stabitur iudicio maioris ptis: sic q̃ si maior ps ꝑdemnauerit reum: tũc reus est occidendus et econtra. Dicunt tamẽ ibidem q̃ si omnes canhedrin. ſ. iudices ordinarij concorditer ꝑdemnauerint reum ad mortẽ q̃ in illo casu reus est liberãdus. Ad quod arguũt de quoda textu friuole sicut in ꝑcedẽti. Ex quo habẽt maxima insania ꝑdictoꝝ hoc thalmud fabricantiũ qui maiorẽ auctoritatẽ dant ꝓti quã toti ꝓtra illud principium indemõstrabile. ſ. q̃ totũ sua pte est maꝫ. Item determiant in libro qui dicit babainecia q̃ si aliquis iuenit rem a ꝓximo suo ꝑditam in loco vbi rationabiter ꝑsumenduꝫ est q̃ domin' illius rei desperat de recupatione eius: vtputa cum ꝑdit eam in loco in quo cõcurrit magna multitudo hominum ⁊ huiusmodi: q̃ tũc inuẽtor non tenẽt restituere rem inuentã domino suo cum tamẽ littera generaliter mandat restitui res ꝑditas diligenter: Deut°. xxij. Etiam ex dictamine naturalis ratiõis que dictat: Q̃d tibi nõ vis fieri alteri facẽ noli: talis restitutio est facienda. Contra alienigenas etiam habent iura iniquissima: determinãt eni q̃ si coram aliquo iudice hebreo gentilis seu paganus ꝓtendat in iudicio cum aliquo iudeo q̃ tũc si iudex per aliquã legẽ iudaicaꝝ posset iudeum liberare seu ei fauere q̃ faciat dicendo: Ista est lex nostra. Si autẽ hoc non posset nisi ꝑ leges paganoꝝ tunc iudicet eum ſm leges paganoꝝ dicendo: Hec est lex vestra. Si autẽ nec sic nec sic posset iudeo fauere dicũt q̃ tũc iudex debet querere cauillatiõs taliter q̃ nunq̃ sententiã ferat cõtra iudeũ in causis gentiliũ. Item q̃d deterius est determinant q̃ sicut bonum est vt homo conterat caput serpentis q̃tuncũq̃ serpens sit pulcher: sic bonum est occidere gentilem seu paganũ q̃tũcunq̃ bonus videat: hoc ius tamẽ non exequũt̃ ꝓpter timorẽ periculi quãta sit iniquitas huiꝰ iuris satis notũ est de se. ⁊ repugnat etiã manifeste iuri diuino In decalogo eni homicidiũ ꝓhibẽt simpliciter seu indifferenter: nõ excipiendo gentiles nec paganos. Itẽ geñ. ix. Quicunq̃ effuderit humanũ sanguinẽ fundet sanguis eius: ad imaginẽ quippe dei factus est homo. Constat autẽ q̃ quilibet homo factus est ad imaginẽ dei: siue hebreus siue gentilis. De impietate vo huius doctrine erga diuinũ honorem ⁊ reuerentiã: patꝫ ex his q̃ dicta fuerũt in additione supradicta. ſ. esaie. xxxiij. vbi inter alia dictũ fuit q̃ ipi asserunt in libro qui dicit barahot alꝫ bamhot q̃ deꝰ in certis temporib' dolens de destructione hierusalẽ ⁊ dispersiõe populi israelitici dicit: Ue mihi quia destruxi ciuitatẽ meã ⁊ cõbussi templũ meũ ⁊ transmigrare feci filios meos inter natiões q̃ maxie insanũ est. Ue eni miseriã significat que nullo modo attribuẽda est deo nec plane nec metaphorice: miseria eni nedũ deo sed nec etiã beatis attribuit. Erga parẽtes vo patꝫ impietas eoꝝ ꝑ hoc q̃ dicit matth. xv. ca°. Munus q̃cũq̃ ex me est ꝓderit tibi ꝛc. vbi christus ꝓtestatur pharisees de inhonoratiõe parentũ ꝓpter suas traditiones: vt ibidem in additiõe fuit sufficienter expositum. Ex quibus ⁊ alijs q̃plurimis que valde difficile esset enarrare in huiusmodi doctrina contentis de pharisees ⁊ scribis qui mendaciter eam finxerunt ꝓprie verificat illud hiere. viij. Quomõ dicitis sapientes sumus ⁊ lex domini nobiscum est. Uere mendaciũ est operatus stilus mendax scribarũ. Et ad insinuandũ causam sue tãte insanie subdit: Uerbum domini ꝓiecerunt ⁊ sapientia nulla est in eis. Nam postq̃ verbum domini. ſ. filiũ dei ꝓiecerunt intm̃ caruerũt vera sapientia q̃ ad huiꝰmodi nephandã doctrinam in scriptis ponendã modo ꝑdicto ꝓcesserunt. Si aũt obijciat ꝓtra ꝑdicta de hoc quod dominus dicit matth. xxiij. ca°. Super cathedrã moysi sederũt pharisei ⁊ scribe quicq̃d dixerint vobis facite: ex quo videt q̃ doctrina eorum sana erat exquo erat opere adimplenda. Dicendũ q̃ illud verbum domini intelligit de doctrina mosaice legis inq̃tum eam nõ excedebant nec mutabant per eoꝝ traditiones: non autẽ de lege secũda ꝑ eos ficta: vt supra dictũ est. vnde notanter dixit: Sup cathedrã moysi. vt designaret q̃ loquit de doctrina in lege mosaica contenta. sequit in littera: Et ecce talentũ plũbi portabat ꝛc. vsq; ibi: In os eius. Ad q̃d sciendũ q̃ hec doctrina thalmudica a pharisees inuẽta seu scripta non solũ in sententia habet magnos defectus: vt dictũ est: sed etiã in modo tradendi: ⁊ hoc dupliciter. Uno mõ q; valde obscure ⁊ obfuscate tradit ea que ibi ꝓtinent. vnde quidã de ipa dicebat intelligenduꝫ esse illud quod dicit in psalmo: Collocauit me in obscuris sicut mortuos seculi. Secũdo quia rationes ⁊ motiua sua vt plurimũ sunt inualida ⁊ infirma ꝓut habet ex supradictis eoꝝ argumẽtis: ⁊ ideo ad ostẽdendum primũ dicit ꝓpheta: Ecce talentũ plumbi portabat. ⁊ infra: Misit massam plumbeã in os eius. q. d. sic obscure ⁊ obfuscate loquit ac sic hẽt magnũ ponꝺ plũbi i ore. Secũdũ aũt ondit dicẽs: q̃ mulier sedebat i medio amphore. ⁊ infra: Et ꝓiecit eã i medio eꝰ. per q̃ designat q̃ eꝰ rõnes ⁊ motiua q̃ sũt media ex q̃bus deducũt̃ ꝓclusiões si infirma ⁊ inualida sic mlier detẽta et ꝓiecta. sequit: Et leuaui oculos meos ⁊ vidi ⁊ ecce due mlieres ꝛc. Pro q̃ sciẽdũ q̃ p istas duas mlieres intelligũt ꝑdicte due expositiões q̃ q̃libet doꝰ thalmud q̃ intelligit ꝑ ąphorã mõ ꝑdicto q̃ q̃dẽ mlieres dicũt Egrediẽtes. ſ. ò tẽplo q; ibi hũit ꝓmordiũ hꝰ doctria: vt dẽm ẽ. doꝰ q̃ aũt. hẽãt alas q̃i milui. Miluꝰ ãt ẽ auiꝰ fraudulẽta ⁊ rapax ipotẽtiũ auiũ: q̃ ptinet ad hãc doctrinã q̃ hoies ibecilles in potẽtia itellectiua fraudulent decipit. doꝰ aũt q̃ leuauerẽt ąphorã inr̃ trã ⁊ celũ. Nã vt doꝰ i glo. Q̃ inr̃ celũ ⁊ trã ẽ ima deserit ⁊ ad supna mime ptigit

et sic doctrina phariçaica p inanē gloriā mentē eleuat: vt primos quasi despiciens deserat: nec tamē sūma p tigere valet: ꝛ sequit in lra. Et dixi ad angelū. Quo iste deferūt amphoram ꝛc. vsq; ad finē capituli: p qđ ostēdit q; hec thalmudica ꝛ phariçaica doctrina fuit stabilita i terra babylōis q̄ est terra sennaar: vbi tanq; sup basem suaz quieſcit. Thalmud eni licet duplex sit: vt dictū ē: babyloni cū tñ sit pncipalis ꝛ maioris auctoritatis tanq; ab oibus hebreis vniuersaliter approbatū: vt dictū est: Et notandū q; iudei q̄ sepe in suis scripturis ꝓphetāt nesciētes exponūt istud verbū: Ecce due mulieres. de duob; vicijs qbus phariſei erāt maxie implicati quoz vnū dicūt cē hypocrisim: aliud vo elatoz seu supbiā mētis: De quib; quidē duobus vicijs ꝓfutabat eos christus i euāgelio: de hypocrisi ci matth. xxiij. ca. Ve vobis scribe ꝛ phariſei hypocrite ꝛc. ꝛ sic i mltis alijs locis. de elatiōe seu supbia mentis: Luc. xviij. ca. vbi dicit: Duo homies ascēderūt in templū: vn; phariſeus ꝛc. vbi phariseos increpat tanq; ꝓfidētes de sua iusticia ꝛ alios spernētes ꝛ sic notāt de elatiōe supba mētis vñ ibidē ꝓcludit: Qui se exaltat hūiliabit. ¶ Replica.

In capitulo quito çacharie: vbi postil. exponit ad litterā visiones ibi ꝓtentas: fm intētionē glose ordinarie: burg'. derelicta glo. quaz ꝛ postil. grādipēdere ꝓsuenit mira imaginat de thalmudicis libris: de quib; hic facit longū tractatū q̄ q: fidei fauēt et traditiōes ꝓtra legē reprobāt nō reiçio sed solū ad eius obiectiones ꝓtra postil. veri; ꝓtra glosam dico. Cū enim ꝓmo arguit q; nō vident ꝓgrue tradi sub figuris ꝛ enigmatib; obscuris: que transierūt in ꝓteritū. Dico q; in multis sacre scripture passib; ꝓterita traduntur obscure sicut moyses in gen. Nathan ꝓpheta ꝓteritū peccatum dauid sb metaphora diuitis ꝛ paupis ꝛ ouicule tractauit: vt patz. ij. reg. xij. ꝛ in multis alijs locis. Et cū secūdo arguit q; captiuitas babylonica nō fuit facta i penā furti de quo hic dicit in lra: Rñ q; esaias a pncipio sue ꝓphetie dixit: Principes tui socij furū: ꝛ generalit ido latria furtū dici potest: q; per ipam subtrahit deo sibi debitus cultus ꝛc.

¶ Capitulū. VI.

Et ꝑuersus sum. Hic ponit successio quadruplicis regni cui successiue seruierūt iudei: scz regni chaldeoz pſaz grecoz ꝛ romanoz: et diuidit in duas ptes: q; ꝑmo ponit dicta successio: secūdo iudeoꝝ ꝓsperatio: tñ sub seruitute: secūda ibi: Et factū est. Prima in duas: q; primo ponit regnoz ꝓditio: secūdo eoz dilatatio: ibi In qua. Circa primū dicit: b ¶ Vidi. visione imaginaria: c ¶ Et ecce quattuoz q̄drige. i. quattuoz regna ꝓdicta d ¶ Egrediētes de medio duoꝝ montiū ꝛc. i. succedētes sibi in orbe fm dicta ꝓphetaz sanctoz: qui de ipis ꝓphauerūt: vt patz hic: ꝛ daniel. ij. ꝛ i plurib; alijs locis. ꝛ dicunt isti ꝓphete mō-

q egrediunt ut stent coram dñatore omnis tre. In qua erāt eq nigri egrediebat in terrā aglonis: et albi egressi sunt post eos: et varij egressi sunt ad terrā austri. Qui aūt erant robustissimi: exierūt ꝛ q̄rebāt ire ꝛ discurrē p omnē terrā. Et dixit: Ite: ꝛ pābulate trā. Et pābulauerūt trā. Et vocauit me: et locut; ē ad me dicēs: Ecce q egrediūt i trā aglonis: rē gescē fecerūt spm meū i tra aglonis. Et factū est verbū

tes: ꝓpter altitudinē ꝓtēplatiōis: ꝛ erel ꝓpter stabilitatē virtutis: ꝛ duo: q; de duob; regnis: alicq; eni fuerūt de regno iude: ꝛ aliqui ō regno israel: vt patz in libri regum ꝛ paralip. e ¶ In q̄driga ꝑma. i. in regno chaldeoz f ¶ Equi rufi. in hebreo habet. Rubei. q; chaldei multū sanguinē effuderūt: ꝛ potissime de iudeis in obsidione hie rusalē et ei; captione. g ¶ In quadriga secūda. i. regno pſaz et medoz h ¶ Equi nigri. ꝓpter horroꝛē quez incusserūt pse et medi iudeis tempore assueri: qui suadente aman ꝓcepit omnes iudeos p totū regnuz suū interfici. i ¶ In quadriga tertia. i. i regno grecoz k ¶ Eq albi. q; ꝑm; rex alexander magn;: licz veniret ꝓtra hierusalez ad destruendū eā: tñ versus fuit in māsuetudinē: eo q; summus sacerdos ꝛ alij sacerdotes ex reuelatōe diuina exierūt obuiā sibi in pōtificalib; ꝛ sacerdotalib; indumētis: ꝛ descēdens de equo deū celi in summo pōtifice adorauit dicēs: q; cū adhuc esset i terra sua deus apparuit sibi in tali effigie: ꝑmittēs ei victorias de regibus terre: vt habet i scholastica historia. l ¶ Et in quadriga quarta. i. in regno romanoz m ¶ Equi varij. quia alicq; impatores fuerūt iudeis māsueti: vt august;: ꝛ tiberi; ꝛ aliqui feroces: vt gaius: ꝛ nero: ꝛ vespasian;. n ¶ Et fortes. q; regnū romanoz i fortitudine excessit ꝓcedētia regna o ¶ Quid sunt hec dñe mi. i. qđ significāt he q̄drige ꝛ equi p ¶ Et ait ad me. visionē exponēdo. q ¶ Isti sunt q̄ttuoz vēti celi. i. q̄ttuoz regna ad modū ventoz p terras discurrētia: vel q; orta fuerūt in q̄ttuoz ptib; mūdi vnde oriunt vēti. r ¶ Ut stent. in potestate ꝛ dominio trib; sibi ꝑfixis a deo: a quo est omis potestas terrena. s ¶ In qua. Hic cōsequēter ostēdit vbi ceperūt bellare ad se dilatandū: tñ de quadriga ꝑma in q̄ erāt equi rufi: nō fit hic mētio: q; regnū chaldeoz iam erat destructū p cyrū et darium. s ¶ In qua erāt equi nigri. i. pse ꝛ medi vt dictū est. t ¶ Egrediebant ad terrā aglonis. licet eni chaldea nō cēt i aglonari pte respectu medie ꝛ pſidis: vt in supioribus dictū est: tñ regnum chaldeoz extendebat vsq; ad ptes aglonar;: vñ ꝛ ex illa pte collegit nabuch. exercitū ad veniendū ꝛ birlm: vt dictū fuit hiere. j. ꝛ in illis ptib; q̄ sunt ꝓpinque medie ꝛ pſidi: incepe rūt pse ꝛ medi impugnare regnuz chaldeoz. v ¶ Et albi. i. greci x ¶ Egressi sunt post eos. quia alexander magn; ibi debellauit darium regē pſaz ꝛ porum regē medoz: y ¶ Et varij. i. romani. z ¶ Egressi sunt ad terrā austri. i. se dilatātes respectu rome. ꝛ ¶ Qui aūt erāt robustissimi. isti sūt etiā romani q̄ supra dicti sunt varij ꝛ fortes: a ¶ Exierūt ꝛ q̄rebant ꝛc. quia se nō dilatauerūt tñ ad vnā ptem: sed ad oēs ptes orbis: iō sequit: b ¶ Et dixit. s. dñs a quo ē omis potestas. c ¶ Ite pambulate terrā. ex omni pte subiugādo eā. d ¶ Ecce q̄ ingrediunt in terrā aglonis. ipugnādo regem chaldeoz: e ¶ Requieſcē fecerūt spm meū. i. ira meā Loquit eni de ꝑ se ipso ad modū homis irati: cui; ira desicit qñ punit. Deus aūt puniuit chaldeos p pſas et medos qui balthasar regē interfecerūt: ꝛ regnū ei; occupauerūt: Dan. v. f ¶ Et factum est. Hic ꝓsequēter ponit iudeoz ꝓsolatio de

edificatiõe templi ⁊ honore edificati. Circa qõ sciẽdũ q̃ aliq̃ iudei de babylone venerãt apportãtes munera auri ⁊ argẽti ꝓ templi edificatiõe: ⁊ eius veneratiõe: et in reuelatione diuina ꝓceptũ est ẓacharie q̃ ex illo auro et argento faceret coronas: ⁊ poneret i capite iesu põtificis: ad denotandũ ꝓfectũ in edificatiõe: et administratione ponti fical' officij: ⁊ q̃ ꝓ ea ille corone suspẽderẽt in tẽplo edificato: i loco patenti ad templi decorem: ⁊ offerẽtiũz mẽoriã: Et his dictis ꝑz lr̃a paucis exceptis q̃ discurrẽt. a Ecce vir oriẽs nomẽ ei⁹. i. iesus põtifex in bono ꝓficiẽs. b Et subt̃ eũ oriet. i. sub eo edificiũ templi ꝓsperabit c Et ꝓsilium pacis erit iter duos illos. i. inter iesum pontificẽ ⁊ ẓorobabel ducem. d Et qui ꝓcul sũt. nõ solũ iudei sed etiã gentiles e Veniẽt. in hierusalẽ ex deuotiõe: f Et edificabũt in templo domini. offerẽdo munera p̃ciosa ad tẽpli necessaria: ſm q̃ habet. ij. mach. iij. ca⁹. Fiebat vo q̃ et ipsi reges ⁊ p̃ncipes locũ summo honore dignũ ducerẽt: ⁊ templũ maximis muneribꝰ illustrarẽt. g Et scietis. ꝓ implẽtionẽ ꝓphetie mee: ⁊ sic ẽ verbũ ẓacharie. h Erit autẽ hoc si auditu audieritis ⁊c. ꝓ hoc patẽ q̃ hec ꝓmissio ò bono futuro: ⁊ alie ꝓsiles frequẽter intelligunt in scriptura tali ꝓditiõe. s. si illi quibꝰ fiũt in bono pseuerẽt: ⁊ siliter ꝓmiationes de malo pene si pmaneãt in peccatis. Sciendũ aũt q̃ vbi trãslatio nr̃a hic habet: Ecce vir oriẽs nomẽ ei⁹. trãslatio chaldaica apõ hebreos autẽtica sic hz: Ecce vir messias nomẽ ei⁹. ⁊ sic intelligit ad litterã de iesu naẓareno: q̃ ẽ vere messias in lege ⁊ ꝓphetis ꝓmissus: qui dicit hic oriẽs: quia ſm deitatẽ eternaliter oritꝰ a patre. Et subter eũ oriet. q̃ tunc erat nascitur⁹ ſm humanitatẽ tpaliter de matre. Et ipe edificabit templũ dñi. i. eccleſiã de fidelibꝰ suis tanq̃ de lapidibus viuis. Et ipe extruet templũ. repetitio est eiusdẽ ad maiorẽ assertionẽ. Et ipe portabit gloriã. in sua resurrectione. Et sedebit ⁊ dominabit sup solio suo. i sua ascẽsiõe ad dexterã dei patris: vt dr̃ marc. vlti. Assumpt⁹ ẽ in celũ ⁊ sedet a dextris dei. Et erit sacerdos ⁊c. vnꝰ dicit de eo ad hebreos vij. Hic aũt eo q̃ maneat i eternũ sempiternũ habet sacerdotiũ. Et ꝓsiliũ pacis erit inꝰ duos illos. i. inꝰ iudeos ⁊ gentiles ex quibꝰ facta est vna eccl'ia: sub vno pastore iesu xp̃o. cetera exponant sicut pr̃i⁹. Nec mirãdũ q̃ in p̃ncipio huius ptis loquit̃ scriptura de iesu filio iosedech qui fuit figura re et nomie iesu christi filij dei: quia ꝓpter siltudinem figure ad figuratũ sacra scriptura frequẽter trãsit sub vno ꝓtextu de vno ad alterũ: sicut dictũ fuit esaie. xiij. q̃ scriptura loquẽdo de rege babylonis: trãsit ad loquẽdũ de demone per eum figurato: ⁊ similiter fit in pluribus alijs locis.

I In capitulo. vj. vbi dicitur in postilla: Hic ponit succes'sio quadruplicis regni. Additio.

Hoc capitulũ. vj. ſm ꝓtinuationẽ ad p̃dicta videtur sic exponendũ. Naz postq̃ ꝓpheta scripserat ò bono regimie secũdi tẽpli in suo p̃ncipio: ⁊ hoc in. iiij. ca⁹. vbi dixit: Isti sunt duo filij olee ⁊c. vt supra expositum est. et ꝓnter in. v. ca⁹. tractauit de doctrina phariẽaica seu thalmudica nephãda sub q̃ regimẽ secũdi tẽpli fuit post tẽpus machabeoꝝ vsq̃ in finez: in hoc capitulo. vj. agit de regimie populi dei p verã euãgelicaz legẽ que diuulgata fuit ꝓpe destructionẽ templi et postea de quo dicit Et ꝓuersus sum ⁊ leuaui oculos meos. i. trãstuli ad aliã visionẽ altiorẽ. Et ecce quattuor quadrige. s. quattuor euãgelia. Quorũ equi alij rufi. scz martyrio. Alij nigri. i. obscuri p̃o fũditate mysterij. Alij albi. gr̃a virginali. Alij varij ⁊ fortes. gratiã curationũ ⁊ diuersaꝝ vtutũ habentes. Dicunt autez iste quadrige egredi de medio duorũ montiũ. scz de medio duorũz testamẽtoꝝ q̃ montes ex firmitate et soliditate sue doctrine erei dicunt ⁊ qz nulla vetustate ꝓsumi possunt

dñi ad me dicẽs: Sume a trãsmigratiõe ab oldai ⁊ a thobia ⁊ ab idaia ⁊ venies tu i die illa ⁊ itrabis domũ iosie filij sophonie q̃ venert de babylone: ⁊ sumes auꝝ ⁊ argentũ ⁊ facies coronas ⁊ pones i capite iesu filij iosedech sacerdotis magni: et loqris ad eũ dicẽs: Hec ait dñs exercituũ dicẽs: Eccẽ vir: oriẽs nomẽ ei⁹. Et subt̃ eũ oriet: ⁊ edificabit tẽpluz dño: ⁊ ipe extruet tẽplũ domino. Et ipe portabit gloriaz: ⁊ sedebit ⁊ dñabit sup solio suo. Et erit sacerdos sup solio suo: et ꝓsiliũ pacis erit inꝰ illos duos. Et corone erunt belem ⁊ thobie et idaie et ben filio sophonie memoriale in templo dñi. Et q̃i ꝓcul sunt venient et edificabũt i tẽplo dñi. et scietis qa dñs exercituũ misit me ad vos. Erit aũt hoc: si auditu audieritis vocẽ dñi dei vestri. La. VII.

Et hi dicunt quattuor venti egredientes vt stent coram dominatore vniuerse terre: qz ad quattuor ptes mũdi p̃dicatio euãgelica discurrit: quia in omnẽ terrã exiuit sonus eoꝝ ⁊c. Sed robustissimis eoꝝ dixit: q̃ pambulauerũt terrã ⁊ requieuerũt seu requiescẽ fecerũt spiritũ in terra aquilonis. ꝑ quod designat q̃ sedes aplica in q̃ residet plenitudo eccliastici roboris debebat quiescẽ. i. sedere rome q̃ est in terra aq̃lonis. s. respectu hierusalẽ: vel quia licet in omnẽ terrã exiuit euãgelica p̃dicatio tñ in europa q̃ est aq̃lonaris respectu terre habitabilis: reꝙ euit spũs dñi. i. eccliastica potestas q̃ p spm̃ dñi exercet Et notandũ q̃ licet hec expositio videat esse allegozica p̃suppositio tñ ſm ꝓtinuationẽ ad p̃cedẽtia q̃ i hoc ca⁹. loquit̃ ꝓpheta de regimie eccleſie post destructionẽ templi: vt dictũ est lr̃alis debet censeri ſm regulas supra in questione super ꝓlogum Gen̄. positas. Replica.

In capitulo sexto quattuor quadrigas burgẽſis exponit de quatuor euãgelijs: que etsi ꝑ mystica expositiõe sustineri põt: tñ ſm litterã nõ p̃nt reddi singula singulis. Nam nõ est ratio q̃re vnũ euangeliũ habuerit equos rufos aliud albos: aliud nigros: aliud varios: qz q̃uis euũgelia sunt in stilo diuersa: est tamẽ vna omniũ materia: vt patz ꝑ beatũ aug⁹. de cõcorda euãgelistaꝝ ⁊ ꝑ beatũ greg⁹. sup ezech. Et spẽliꝰ quadriga cũ rubeis equis nõ dicit ꝓcessisse alijs ꝓcedẽtibus quasi ꝑ martyres equis rubeis significatos euangeliũ non sit ꝓsperatũ. Alie eni quadrige cũ suis equis ad diuersas mũdi ptes dicunt in litterã ꝓcessisse: cũ tñ euãgeliũ ⁊ eius sonꝰ in omnẽ terrã ꝑ has ⁊ illas indifferenter exiuit: Vñ si expositio burgẽ. accipit vt mystica: nõ oportet figurã ⁊ figuratũ per omnia concordare: vt dictum est supra circa capitulum p̃imũ Osee.

Capitulũ. VII.

Et factum est. Hic interponit solutio cuiusdã dubij: et diuiditur i duas: quia p̃mo questio ꝓponit: ⁊ secũdo soluit: ibi Et factũ est. Circa p̃imũ sciendum: q̃ post destructionẽ ciuitatis ⁊ templi tempore sedechie: iudei postea ieiunauerunt annuatim illa die: et quia populus redierat de captiuitate: et templum erat ꝓpe ꝓsummationẽ: ideo iudei q̃ remãserunt

in babylone miserūt nūcios in hierlm ad ꝓphas t sacerdotes:querēdo si deberēt ab illo ieiunio cessare:t h' est qđ dicit: a ¶ Et factū est i anno iiij. darij regis.in cui' anno sexto templū fuit ꝓsummatū. b ¶ In quarta.s.die mēsis.ix. q̄ est casleu. cui apud nos correspōdet nouēber: t sic accipit hic non' mēsis fm ordinez festoꝝ: in q̄ ordine martius est primus vt declaratū fuit diffuse: Gen. vij. et Exodi. xij. c ¶ Et miserūt.ō babylōe o ¶ Ad domum dei sarasar. iste ꝑncipalis erat inter nūcios e ¶ Ad ꝑcādum faciez domini. qz omni bono negocio ꝑmittenda est oratio: f ¶ Ut dicerēt sacerdotib' nr̄is.qui debent respōdere de lege et de aliis dubijs. g ¶ Nūqd flendū ē mihi.i. populo iudaico h ¶ In q̄nto mēse. licz ei ciuitas fuerit capta quarto mēse: tn̄ nō fuit ꝓbusta vsq; ad mensem quitū: vt dictū ē supra hier. xxxix. et habet. iiij. regū vlti. i ¶ Et factū est. hic ꝓsequēter questio posita solui i qua solutiōe sic ꝓcedit: qz primo increpant de modo ieiunandi ꝓteriti: secūdo ꝓsolant de bono futuro: ca'. seqnti tertio ꝓplet questiōis solutio versus finē eiusdē capituli: ibi Et factū est. Prima i duas: qz ꝑmo ꝓpheta arguit modū indebitū ieiunādi: secūdo inducit ad rectū modū viuēdi: ibi Et factū est. Circa ꝑmū sciendū q̄ licet iudei i diebꝰ ieiunioꝝ suoꝝ abstinerēt ab aliquib' cibis: nō tamē abstinebāt a vicijs: ꝓpter qđ erāt rep̄hensibiles: fm q̄ diffuse ondit esaie. lviij. ideo ibidē dicit: Nolite ieiunare sicut ad hāc diem. t hoc mō arguit eos ꝓpheta dicens: k ¶ Cū ieiunaretꝭ t plāgeretꝭ i q̄nto.s.mēse ꝓ ciuitatis t templi destructiōe: l ¶ Et septimo. ꝓ iterfectiōe godolie: ad quā secuta est dispsio reliquiarū populi iude m ¶ Per hos.lxx. annos.s.captiuitatis: n ¶ Nunqd ieiunū ieiunastꝭ mihi.i. ad honorē meū.q.d.nō.qz nō abstinuistis a peccatis. o ¶ Et cū comedistꝭ t bibistis. laute ꝓ ieiunū: p ¶ Nūquid nō vos.come. t bibistꝭ. idest ad vestrā voluptatē.q.d.sic. t nihil pauperib' dedistꝭ q ¶ Nūquid nō sunt ver. q̄ locu.ē dñs. de modo ieiunādi indebito r ¶ In manu ꝓphaꝝ prioꝝ. sic allegatū est de esaia:qui suo tpe arguit ieiunātes male. s ¶ Et factū est. Dic ꝓnter inducit pplm ad debitū viuēdi modū: t subdit:

Et factū ē in ānō q̄rto darij regis:factū ē verbū dñi ad çachariā i q̄rta mēsis noni q ē casleu. Et miserūt ād domū dei sarasar et rogomelech et viri q erāt cū eis ād p̄candū facie dñi:ut dicerent sacerdotib' dom' dñi exercituū t prophetis loquentes: Nūnqd flendū ē mihi i q̄nto mense vel sanctificare me debeo si cūt feci iā multis annis: Et factū ē verbū dñi exercituū ad me dicēs: Loquere ad oēm pplm terre:t ad sacerdotes dicēs: Cūz ieiunaretis t plāgeretꝭ in q̄nto et septimo p̄r hos septuagīta annos:nūnqd ieiunio ieiunastis mihi: Et cūm comedistis t bibistis: nūnqd nō vobis comedistis t vobismetipsis bibistis: Nūnqd nō sūt ꝛba q̄ locut' est dñs in mānu ꝓphaꝝ prioꝝ cū adhuc hierlm habitaret et esset opuleta:t ipa t vrbes in circuitu eius:t ad austr̄ t in cāpestrib' habitaret: Et factū est ꝛbū dñi ad çacharia dicēs: Hec dic dñs exercituū dicēs: Judiciū vere iudicate:et misericordia et miseratōes facite vnusq;q cū fratre suo. Et viduaz t pupillū t aduenaz t paupere nolite calūniari:t malū vir fratri suo nō cogitet i corde suo. Et nōluerūt attēdere t auerterūt scapulā recedētes: t aures suas aggrauauerūt ne audirent: t cor suū posuerūt vt adamantē ne audirēt legē t ꝛba q̄ misit dñs exercituū in spū suo sancto p manū ꝓphaꝝ prioꝝ. Et facta est indignatio magna a dño exercituū. Et factū est:sic locut' sum t nō audierūt: sic clamabūt t nō exaudiā dic dñs exercituū Et dispersi eos p oia regna q̄ nescierūt:et tra desolata ē ab eis eo q̄ nō esset trāsiēs t reuertēs: et posuert terrā desiderabilē i desertū. VIII.

Et factū est verbū domini exercituū dicēs: Hec dicit dominus exercituū: Zelatus sum syon çelo magno:t indignatiōe magna çelatus sum eam. Hec dicit dominꝰ exercituū: Reuersus sum ad syon: et habitabo in medio hierusalē Et vocabit hierusalez ciuitas veritatis:t mons dñi exercituū mons sanctificatus Hec dicit dñs exercituum

t ¶ Judiciū verū iudicate. nō deferentes alicui ꝓtra iusticiā timore aut fauore. Et misericordiā. q̄tum ad mētis affectū x ¶ Et miserationes. q̄tum ad multiplicē effectuz y ¶ Facite. cū psonis indigentib' cuiuscūq; conditiōis aut sexus. z ¶ Vir fratri suo.i. ꝓximo suo a ¶ Nō cogitet i corde suo malū.ex q̄ patet falsitas iosephi di cētis libro antiqtatū xij. q̄ cogitatio nō est peccatuz nisi ꝓcedat ad effectum. b ¶ Et noluerūt attēdere.ad verba ꝓphetaꝝ pies vestri qui erāt i hierusalē t regno iude āte destructōez hierusalē sed magis ꝓphetas p secuti sunt ad mortē. c ¶ Et facta ē idignatio magna a dño.qui p chaldeos ciuitatem t templuz destruxit: populū ptim occidēdo t ptim captiuādo ideo sequit: d ¶ Et dispsi eos p oia regna .i.p multa:vt p r̄gna assyrioꝝ: chaldeoꝝ: psaꝝ: t medoꝝ: e ¶ Et tra dsolata ē ab eis.i. ꝓpi eoꝝ demerita. f ¶ Et posuert terrā desiderabilez.i. iudeā q̄ fuit desiderabilis ꝓtib' sanctī:non tā ꝓpter eā fertilitatē q̄ terra egypti ē fertilior:q̄ ꝓpter mūdi re

demptorē qui opatus est salutē. ¶ Caplm. VIII.

Et factum est. Dic post populi increpationem ponit ꝓpheta boni ꝓmissionē:vt bonus samaritan' post vinū mordicatiuū infundēs oleū lenitiuū: et diuidit in duas ptes: qz ꝑmo ponit dicta ꝓmissio: secūdo promissionis ꝓfirmatio:ibi Hec dicit. Promissio vō ista est de ꝓspa habitatiōe ciuitat hierlm reedificate. Dremittit tn̄ ꝓterita castigatio:cū dr in ꝓsona dei: b ¶ Zelat' sū syon.sic vir vxorē:q̄ acriter corripit eā deliquētē:t accipit h syon ꝓ populo q̄ ibi ꝓueniebat ad tēplū:t etiā ꝓ tēplo:qz pplus castigat' fuit p captiuitatē:t templū icensū ꝓpter populi maliciam c ¶ Reuersus sum ad syon. in dulcedine clementie: d ¶ Et habitabo i medio hierlm. qz post reedificationē tēpli ibi viguit cultus dei:et etiam ibi erit multitudo populi:

ideo sequit: e ¶ Adhuc habitabūt senes ⁊c. q² nō intersi-
cient in iuuentute sic antea. cetera patēt in littera. f ¶ Hec
dicit. Hic ꝓnter sequit dicte ꝓmissionis ꝓfirmatio: ⁊ diui
dit in duas: q² primo ꝓfirmat ratione: secūdo exemplo: ibi
Hec dicit. Ratio autē accipit ex dei potentia cui nihil ē dif-
ficile: ⁊ hoc est qđ dī:
g ¶ Si videbit difficile in oculis reliquarū populi huius. ꝓpter paucitatez eni plebis tpe ẓacharie videbat hominibus q̄ decetero hierusalē non posset sufficiēter populari: sed hoc nō obstat potētie dei: ideo subdit: Nunquid in oculis meis ⁊c. ⁊ subdit modus populatiōis cuz dicit: i ¶ Ecce ego saluabo ⁊c. q² reedificata ciuitate et statu eius ꝓsperāte: multi iudei de diuersis ptibus instinctu dei venerūt illic ad habitādum. k ¶ Hec dic. Hic ꝓnter ꝓfirmat exemplo p hoc q̄ ante q̄ resumeret edificatio templi: populus erat in misero statu: ⁊ ope resumpto cepit meliozari: ideo dicit:
l ¶ Cōfortent man⁹ vestre. in templi ope.
m ¶ Qui audit ⁊c. p os ꝓphaz. s. aggei ⁊ ẓacharie ad edificiū templi exhortantiū.
n ¶ Siquidē añ dies illos mer. ho. nō erat ⁊c. i. boies ⁊ iumēta laborāt q̄si frustra q² nō cedebāt eis ad lucrū. o ¶ Neq; introeūti neq; exeūti erat pax. ppter ilidias aduersariox. p ¶ Nūc aūt. i. post opis resūptionē q ¶ Nō iuxta dies ꝓtes. in qb⁹ populus erat in miseria magna: r ¶ Sed semē pacis erit. i. ꝓbs poterit pacifice seminare ⁊ metere: ⁊ erit etiā abūdantia: iō subdit: Vinea dabit fructū suū ⁊c. s ¶ Et erit: sic eratis maledictio in gentib⁹. q² q̄n gētiles maledicebāt alicui dicebāt: sic tibi ꝓtingat sic miseris iudeis: t ¶ Sic saluabo vos. de mal⁹. v ¶ Et eritis benedictio: q² benedicēs alicui dicet: Fiat tibi sic iudeis. Licz aūt istud aliōliter fuerit impletū tpe templi ꝓsūmati: ⁊ ciuitatis reedificate: tñ multo ꝓfectō impletū fuit tempore christi ⁊ aplox. cetera patēt vsq; ibi: x ¶ Hec sunt q̄ ẏba que facietis. vbi cōcludit q̄ ꝓmissio dicox bonox implebit in eis: si ꝓmanēt in iusticia: iō subdit: y ¶ Loq̄mini

Adhūc habitabūt senes et anus i plateis hierlm: ⁊ viri baculus i manu ei⁹ p̄ mlt̄itudine dierz. Et platee ciuitat⁹ ꝓplebunt infantib⁹: ⁊ puellis ludētib⁹ i plateis ei⁹. Hec dic dñs exercituū: Si ūidebit difficile i oculis reliquarū ppli hui⁹ i dieb⁹ illis: nunqd i oculis meis difficile erit dicit dñs exercituū: Hec dic dñs exercituū: Ec cē ego saluabo ppl'm meū de tra orietis ⁊ de tra occasus solis: ⁊ adducā eos: et habitabūt i medio hierlm ⁊ erūt mihi in ppl'm: ⁊ ego ero eis i deū i veritate ⁊ i iusticia. Hec dicit dñs exercituū. Cōfortēt man⁹ vestre qui auditis i his dieb⁹ hmones istos p os ꝓphaz: i die q̄ fundata ē dom⁹ dñi exercituū vt templū edificaret. Siquidē añ dies illos merces boim nō erat nec merces iumētox erat: neq; introeūti neq; exeūti erat pax p tribulatōe: ⁊ dimisi oēs homines vnūquēq; p̄ ꝓximuz suū. Nūc aūt nō iuxta dies ꝓtes ego faciā reliquis ppli hui⁹: dic dñs exercituū: sed semē pacis erit. Vinea dabit fructum suū: ⁊ terra dabit germē suū. Et celi dabūt rorē suū: ⁊ possidere faciā reliquas ppli hui⁹ vniūsa

hec. Et erit: sic erat⁹ maledictio i gentib⁹ dom⁹ iuda et dom⁹ isrl: sic saluabo vos: et eritis bñdictio. Nolite timere. Cōfortent man⁹ vre: q² hec dicit dñs exercituū: Sic cogitaui vt affligerem vos cum ad iracundiā ꝓuocassent ꝓres vri me dic dñs ⁊ nō sū misert⁹: sic ꝓuersus cogitaui i dieb⁹ istis: vt bñ faciā domui iuda ⁊ hierlm Nolite timē. Hec sūt ergo ẏba q̄ facietis: Loq̄mini vitatē vnusq;q; cū ꝓximo suo. Veritatē ⁊ iudiciū pacis iudicate i ꝑtis vris: ⁊ vnusq;q; malū p̄ amicū suū ne cogitet i cordib⁹ vris: ⁊ iuramētū mēdax ne diligatis. Hec eni hec sunt q̄ odi dic dñs. Et factū est ẏbū dñi exercituū ad me dicēs: Hec dicit dñs exercituū: Jeiunium q̄rti et ieiunium qnti: et ieiunium septimi: et ieiunium decimi erit domui iude i gaudiū ⁊ letitiā: ⁊ in solēnitates pclaras. Veritatē tm̄ ⁊ pacē diligite. Hec dic dñs exercituū: Usq;quo veniāt ppli et habitent i ciuitatib⁹ multis et vadant habitatores vn⁹ ad alterū dicentes: Eamus et deꝑcemur facie domini: et queramus dñm exercituū Vadam etiam ego. Et venient populi multi et gentes

veritatē. sine dolo et deceptiōe. z ¶ Veritatē ⁊ iudiciū pacis iudicate. sine ꝑsonax acceptiōe a ¶ In portis vestris. in portis eni ciuitatis sedebāt antiq̄tus iudices: vt oēs tam indigene q̄ aduene in ꝓmptu possent eos inuenire. cetera patēt b ¶ Et factū est. Hic ponit ipletio solutiōis ō q̄stiōe supra posita: ⁊ diuidit in duas ptes q²: ꝑmo ponit solutiōis ꝓpletio: secūdo aduent⁹ xpi denunciatio: ibi Hec dicit. q² ꝓncipal⁹ intētio ꝓphetax ē nūciare dies messie: vt dicit Rab. sa. j. sepuēti ca⁹. ⁊ alij doctores hebrei: iō frequēter loquendo de alijs interserūt de ptinētib⁹ ad aduētuz xpi. Circa ꝑm⁹ sciēduz q̄ questio fuit mota de ieiunijs quito mense ⁊ septio ⁊ occasione hui⁹ fit mētio de alijs ieiunijs q̄ apud iudeos fiebāt p anni circulū: cū dī: c ¶ Jeiuniū q̄rti. s. mensis in q̄ capta fuit ciuitas hierusalē vt pz. iij. reg. vlt. d ¶ Et ieiunium qnti. in q̄ templū ⁊ ciuitas fuerunt cōbusta: e ¶ Et ieiuniū septimi. i die expiatiōis: et ꝓpter mortē godolie: vt ꝓdictū ē f ¶ Et ieiuniū decimi. q² tē exercitel ⁊ pplus existēs in babylonia audierūt rumores ō subuersiōe hierlz ⁊ tēpli g ¶ Erit domui iude i gaudiū. i. verteretur ad eox ꝓsperitatē et solatiū: si tm̄ ieiunēt debite. s. a vicijs abstinendo ⁊ opera iusticie faciendo: ideo sequit:
h ¶ Veritatē tm̄ ⁊ pacē diligite. iuste ⁊ pacifice cū ꝓximo ꝓuersando. i ¶ Hec dicit. Hic ꝓnter denūciat multiplicatio fideliū i aduētu xpi: cū dī in ꝑsona dei: k ¶ Usq; quo veniāt ⁊c. ⁊ ꝓtinuat sic cū ꝓcedēti lra: Veritatē tm̄ ⁊ pacē diligite. iuste ⁊ pacifice ꝓuersando: Usq;quo veniāt ppli. multi ad fidē xpi i lege ⁊ ꝓphet⁹ ꝓmissi: l ¶ Et habitent i ciuitatib⁹ multis. p orbē diffusis: sic videm⁹ impletū p orbē vniuersū. m ¶ Et vadāt habitatores ⁊c. se inuicē exhortātes ad bona opa. n ¶ Vadā etiā ego. q²

deus in hiana nā assumpta venit in hierlm vbi oblat⁹ fuit in tēplo: vbi frequēter orauit ⁊ p̄dicauit ppl̄z exhortando. o Jn dieb⁹ illis in quib⁹ app̄. decē ho. nē. ⁊ qz si. lxx. lingue que multiplicate per decē faciūt septingentos: ⁊ itez in palūs iudeoz erant q̄ttuor fimbrie p q̄ttuor angulos. Spūi genti vero ducti p q̄ternariuz faciunt duo milia octingētos: ⁊ dicit h Ra. Sa. q⁹ tot gētiles de oib⁹ liguis sequent quēlibet iudeū cōuersi ad iudaismū: ⁊ qz h⁹ nō fuit iplenū a reditu captiuitatis babylonice vsq; ad tp̄s istud fz ipz iō cogit hoc reducere ad tp̄s futuz in q̄ dicit messiaz futuz: sed qō dicē iplendū iā iplenū est a tpe aplorz q̄ fuerūt iudei natione: qz ad p̄dicationē eoz in sortib⁹ suis nō soluz de gentilib⁹ adhesērūt vni apostolo duo milia octi genti: sz ēt multo plures ad fidē xp̄i uersi: dī tñ hic: p

robusti ad q̄rendū dñz exercituū in hierlm: ⁊ deprecandā facilē dñi. Hec dicit dñs exercituū: Jn dieb⁹ illis i q⁹ b⁹ ap̄phendent decē hoies ex oib⁹ linguis gentiū: ⁊ apprehendēt fimbriā viri iudei dicētes: ibim⁹ vobiscū. Audiuim⁹ enī qm̄ deꝰ vobiscū ē.

Onus vbi dñi in IX trā adrach: ēt damasci requiei eī: qā dñs est oculꝰ hois ⁊ oīum tribuum isral. Emāth q̄z in ūmis eī: ēt tyrus ⁊ syō. Assūpserūt qp pe sibi sapiaz valde. Et ēdificauit tyrꝰ munitionē suaz: ēt coaceruauit argētū quasi humū: ⁊ auz vt lutū plateaz. Ecce dñs possidebit eā

ēt percutiet i mari fortitudinē eī⁹: ⁊ hec igni deuorabitur. Uidēbit ascalon ⁊ timebit ⁊ gaza ⁊ dolebit nimis: ⁊ accaron: q̄niaz cōfusa ē spes eius. Et pibit rex de gaza: ⁊ ascalon nō habitabit. Et sedēbit separator in azoto: ⁊ dispdā supbiā philistinoz. Et auferā sanguinē eī⁹ de ore eī⁹ ēt abominatiōes eī⁹ de medio dētiū eī⁹. Et rēlinq̄t ētiā ipse deo nr̄o: ēt erit q̄si dux i iuda: ēt accaron q̄si iebuseus Et circūdabo domū meaz ex his q milit̄at mihi ēūtes ⁊ reuertētes: ēt non trāsibit super eos vltra exactor: q̄ nūc vidi in oculis meis. Exūlta satis filia syon: iubila filia

cerunt populo iudeoz: saltē p̄z parte. e Emath q̄z. nomen ciuitatis syrie ppe terminos iudee. f Et tyrus ⁊ syon. silr: vt patz ex. iij. reg. g Assumpserūt quippe sibi sapientiā. s. terrenā: iō subdit: h Et edificauit tyrus munitionē suā: vt nō timeret hoiem. i Et coaceruauit argen. quasi humū. i. in magna valde abūdantia ⁊ hoc ex mercib⁹ que afferebant ibi p mare ex terris diuersaz gētiū: vt habet Ezechiel xxvij. sed qz sapiētia terrena nō valet p̄tra dñm: ideo subditur: k Ecce dñs possidebit eā. per alexandrū l Et percutiet i mari fortitudinē eī⁹. tyrꝰ enī erat vndiq; mari circūclusa: sed alexander magnus lignis ⁊ lapidib⁹ ⁊ ira ipositis p̄tiguauit eaz ppinq̄ littori: ⁊ sic cepit eam ⁊ p̄busit. m Videbit ascalon nē. iste. n. ciuitates philistinoz erant site super mare mediterraneū ⁊ ppin q̄ tyro ⁊ ei⁹ fōderate ⁊ iō videntes destructionez eī⁹ timuerunt destructionē p̄paz: iō subdit: n Om̄ cō fusa est spes eī⁹. quā hēbant in fortitudine ⁊ auxilio tyri.

o Et sedebit separator in azoto. q̄ est ciuitas philistinoz: ⁊ dī hic seperator alexander q̄ bona ire sepauit ⁊ diuisit suis bellatorib⁹: in hebreo hī: Et sedebit spūs in azoto. ⁊ hoc conuenit alexādro qui fuit nat⁹ de adultio. nectaneb⁹. n. p illusiones magicas sub specie āmonis dei libye cognouit matrez alexandri ⁊ eū genuit: vt hī in hist̄oria alexandri. p Et auferā sanguinē eī⁹ de ore eī⁹. s. alexādri: q̄ indignat⁹ ꝯ iudeos dixit se destruē hierlm ⁊ iudeoz effundē sanguinē: sed viso sūmo sacerdote vsus fuit in māsuetudinē: vt dcm̄ est. ē. c. vj. q Et abominatōes eī⁹. i. blasphemias de deo isral: quibus dicebat ip̄m ipotentē ad defendēdū ppl̄z isral ꝯ ip̄z r De medio dētiū eī⁹. i. de lingua e⁹ q̄ est in medio dentiū. s Et relinquet. i. seruabit t Etiā ipse deo nr̄o. qz alexander deo sacrificauit in hierlm fm pōtificis ostēsionē: put dicit Iosephus libro antiq̄tatū. xj. v Et erit quasi dux in iuda. qz libertates ppl̄o dedit: vt ibidē hī: x Et accaron quasi iebusē⁹. qz illā citatē subiecit iudeis: sic iebusē⁹ fuit subdit⁹ p expugnationē dō. ij. reg. v. y Et circūdabo domū meā. i. tēplū a Ex his qui milī. mihi. i. ex iuda machabeo ⁊ frib⁹ eī⁹: qui tēplū ꝯ duces antiochi illustris recupauerūt ⁊ mūdauerūt. j. mach. iiij. b Euntes ⁊ redeuntes. i. ad bella ꝯ aduersarios insurgentes: ⁊ hoc fuit post tp̄s alexandri: vt pz. j. macha. j. c Et non transibit vltra super eos exactor. s. tributi: vnde. j. mach. xiij. dicitur: Anno. clxx. ablatū est iugū gentiū ab isral. d Quia tunc vidi oculis. clementie afflictionē popli: ⁊ dī hoc in persona dei. e Exulta. Hic p̄n annunciat aduent⁹ xp̄i quē sūme desiderabant patres antiqui: ⁊ diuidit in duas: q: p⁹ denunciat aduent⁹ xp̄i: 2⁹ multiplicatio fidelis ppli: ibi Conuertimi. Circa p⁹ dicit: e Exulta satis filia syon nē. qō pz implctum de dño iesu xp̄o: mat. xxj. vbi allegat hec auctoritas tunc ipleta: qn̄ xp̄s

hierlm. Ecce rex tu⁹ veniet iustus ⁊ saluator: ipe paup ⁊ ascendes sup asinā: ⁊ sup pullū filiū asine. Et dispdaz q̄drigā ex ephraī: ⁊ equū ff hierlm: ⁊ dissipabit arc⁹ beli. Et loquet pace gētib⁹: ⁊ ptās ei⁹ a mari vsq; ad mare: ⁊ a flumib⁹ vsq; ad fines tre. Tu q̄z in sanguie testi tui emisisti victos tuos ō la cu: in q̄ nō est aq̄. Conuerti mini ad munitionez uincti spei. Hodie q̄z annucians duplicia reddā tibi: q̄niam extendi mihi iudā q̄asi arcū: ipleui ephraī. Et suscitabo filios tuos syon sup filios tuos grecia: ⁊ ponā te q̄si gladiū fortiū. Et dominus de⁹ sup eos videbit: et exibit vt fulgur iaculū eius. Et dō min⁹ de⁹ in tuba canet: et vadet i turbine austri. Dominus exercituz, ptēget eos: et deuorabūt et subijciet lapidib⁹ funde. Et bibētes inebriabūt q̄si a vino: et replebūt vt phiale: et q̄si cornua altaris. Et saluabit eos dns de⁹ coz in die illa ut gregez populi sui: q̄a lapides sci eleuabunt sup trā ei⁹. Quid ei bonū ei⁹ ē: ⁊ qd pulchz ei⁹: nisi frumentum electoz: et vinum germians virgines:

Petite a dño pluuiā in tpore serotino

veniens in hierlm ad passionē suā: fuit receptus in ciuitate ⁊ in tēplo cū letitia ⁊ exultatione ppli. a Ecce rex tuus veniet tibi. i. ad salutē tuā: vñ dicit hic Ra. Sa. q̄ scriptura ista nō pōt intelligi nisi de rege messia b Justus ⁊ salua toz. saluauit. n. nos per uiā iusticie seipsum morti offerēdo c Ipse paup. pauperē. n. vitaz duxit a prim⁹ natiuitatis vsq; ad hozā mortis: vt pz ex occursu euangelij: d Et ascendēs sup asinaz ⁊ sup pullum. sup vtrūq;. n. ascēdit successiue tunc veniēs in hierlm: vt pz mat. xxi. e Et dispdaz q̄drigā ex ephraiz ⁊c. q̄ nō vi armoz triūphauit: sed euidentia miraculoz: vñ dicit hic Ra. Sa. q̄ messias nō indigebit bella tozib⁹ ad subiugandū sibi multitudinē gentiū: sed erronee dicit futuz: qō iā est pteritū p pdicationē apostoloz: iō subditur:

f Et loquet pacem gentib⁹. que puerse si nō violentia: sz psuasione pacifica:

g Et ptās ei⁹ a mari ⁊c. q̄z in oibus partib⁹ orbis sunt aliqui fideles xp̄m p̄fitētes: ⁊ mat. vlti. dicit: Data est mihi ois ptās in celo ⁊ in tra.

h Tu q̄z. o xp̄e ⁊ mutat modus loquēdi de 3ª psona ad scdam i In sanguine. i. in uirute sanguis tui in cruce effusi k Testi tui. q̄z sanguis ille ē p̄firmatio noui test. mat. xxvi. l Emisisti uinctos tuos ⁊c. i pies in inferni limbo detentos eduxisti. m Conuertimini. Hic p̄nr inducūtur ppli ad fidē xp̄i: aliqui tn̄ exponunt residuū h⁹. c. de iudeis qui fugerant tpe psecutiōis regis antiochi: sed audito q̄ iudas machabe⁹ ⁊ frēs eius p̄ualuerant aduersus duces antiochi: redierunt de diuersis partib⁹ cū iuda fortiter ꝫ aduersarios preliantes: ⁊ ad hoc satis potest applicari lra: sed saluo meliori iudicio mihi videt melius exponi p̄nr ad lram p̄cedentē de vocatiōe ad xp̄i fidē: cū dī: m Conuertimini ad munitionē. i. ad xp̄i fidē que est tanq̄ fortaliciū credentibus fm illud. puer. xviii. Turris fortissima nomē dñi: ad ipsum currit iustus ⁊ saluabit. n Uincti spei. i. uincti ad inuicē charitate ⁊ spe retributionis eterne. o Hodie q̄z. i. noui test. tpe: qō dī ad Ro. xiii. Nox p̄cessit dies aūt appropinquauit. p Annūcians duplicia reddā tibi. tpe. n. uoui test. pdicat publice duplex glia fidelib⁹ reddenda. s. aie ⁊ corporis: q Mñ extendi mihi iudā. i. iesum xp̄m de tribu iuda fm carnē natū r Quasi arcū. in cruce q̄ arcu est p cussus demō s Impleui ephraī. i. aplos qui oēs vl fere oēs fuer ō regno. x. tribuū: qō vocat ephraī frequēter i scriptura ve. te. eo q̄ hieroboā p̄m⁹ rex fuit ō tribu ephraī: hos aūt aplos ipleuit dns spūsco: Act. ii. t Et suscitabo filios tuos syon. i. aplos. v Super filios tuos grecia. in q̄ plures apli pdicauerunt fidē xp̄i: iō sequit: x Et ponā te q̄si gladiū fortiū. pdicando dei verbū qō est gladi spūs: Eph. vi. y Et dns de⁹ sup eos videbit. in miraculis visibilibus diuina uirute fiendis ad inuocationē aplox. z Et exibit vt fulgur iaculū eius. i. effectus sue ptātis ita manifestabit: sicut fulgur egrediens de nubibus. a Et dns deus i tuba canet. in tuba. s. predicationis per apostolos ō qua dicitur Isa. lviii. Quasi tuba exalta voce tuā. b Et vadet in turbine austri. i. idola auferet sicut ventus turbinis stipulā. c Dominus exercituū. i. angelorum. d Proteget eos. dando eis constātiaz contra persecutiones tyrannorū. e Et deuorabūt. i. incorporabunt christo gētes p susceptionē fidei. f Et subijcient. iugo christi g Lapidib⁹ funde. i. predicationibus procedentib⁹ ex charitate que per fundā ōsignatur: eo q̄ de corda efficitur.

h Et bibentes inebriabunt quasi a vino. i. delectabuntur in conuersione gentiū sicut delectantur illi q̄ bibunt vinum.

i Et replebunt vt phiale. meritis in dicta p̄uersiōe

k Et quasi cornua altaris. s. holocaustoz: vbi inter cornua ponebant carnes p̄cremande ad honorē diuinū. l Et saluabit eos dns deus coz in die illa. i. tpe noui te. vt predictum est: m Ut gregē ppli sui. i. sicut bonus pastor diligēt custodit gregē suū. n Quia lapides sancti. i. electi dō o Eleuabunt sup terrā p⁹ per meritū gratie: ⁊ postea per premiū glorie: ex hoc autē qō dicitur hic lapides sancti. apparet manifeste q̄ ppha loquitur metaphorice: q̄z lapides materiales non sunt sanctitates vel vicū capaces: ideo subdit adhuc metaphorice: p Quid eni bonū eius ⁊c. i. quid est placens coā deo q Nisi frumentū electoz. i. corpus christi consecratuz. in pane frumēti q̄ nutriunt spualiter electi: r Et vinuz. i. sanguis xp̄i sub spē vini s Germians vgines. i. multiplicans virgines in ecclia dei sequentes vestigia xp̄i passi.

Petite a dño. Hic p̄nr p̄solat pplm de bono multiplicatione: ⁊ diuidit in duas partes: q̄z p⁹ ppha denunciat bonoz multiplicationez: ⁊ 2ª dispersoz congregationē: ibi Sibilabo eis. p⁹ ps ab hebreis expositoribus ⁊ catholicis cōiter exponit de abūdantia terrenascentiū ⁊ de victoriis mach. ⁊ sat potest ad hoc applicari littera: sed saluo meliori iudicio videt mihi exponenda de bonis spiritualibus hic per corpalia metaphorice designatis: dicendo p̄nr ad p̄cedentia ⁊ subsequentia vt videbitur: in parte. n. imediate precedenti locutus fuerat ppha de vocatione ad fidē christi ⁊ nutritione in ea cibo ⁊ potu sacramentali: ad q̄ disponit verbū diuinū: ideo consequenter dicit prophet a:

a Petite a dño pluuiā. i. doctrinā euangelicaz: sicut dicitur deut. xxxii. Concrescat vt pluuia doctrina mea fluat vt ros eloquiū meum ⁊c. b In tempore seroti no. i. tempore noui testamenti: qō dicitur serotinum respectu veteris testamenti: vnde dicitur p⁹ iohannis ii.

Nouissima hora est. p hoc qđ dr hic in tpe serotino: vr q nō loquat de pluuia mali. p terrenas cētib⁹: qbus pluuia ꝑmittit tpis est tm vel plus necessaria. c ¶ Et dns faciet niues ⁊ pluuiā. i. doctrinā euāgelicā: q dr nix: qz refrigerat ꝛcup. scētie estū: ⁊ pluuia: qz multiplicat boni opis fructū. d

Dabit eis singulis herbā. sicut enim frumentū p⁹ facit herbā: p⁹ ea spicā: ⁊ vltimo granū: sic fructificato spiritualis de minus ꝓfecto ꝓcedit ad debitū augmentū e ¶ In agro. s. dni eo qui est ecclesia: Mat. xiij. f

Quia simulacra locuta sūt inutile. gētilib⁹ eni añ cōuersiōez in idolis nīsi dabant: que nō solū erāt inutilia: sz etiā nociua g ¶ Et diuini nē. talib⁹ eni erāt intēti gētiles añ quā flōz ad fidē. h

Iccirco adducti sūt. a recta via p varios errores: i ¶ Affligent. remanētes in errori bus: k ¶ Quia nō est eis pastor. i. doctor verus sed falsus: iō subdit: l ¶ Sup pastores. i. sacerdotes idoloꝝ ⁊ doctores gentiū

et dns faciet niues ⁊ pluuiā imbris ⁊ dabit eis singulis herbā in agro. Quia simulacra locuta sūt inutile: et diuini viderūt mēdaciū: ⁊ somniatores locuti sunt frustra ⁊ vane ꝓsolabant. Iccirco adducti sūt qsi grex affligēt qā nō ē eis pastor. Sup pastores irat⁹ ē furor me⁹: et sup hircos visitabo. Quia visitauit dns exercituū gregē suū domū iuda: et posuit eos qsi equū glie sue i bello. Ex ipso agul⁹: ⁊ ex ipso paxillus: ex ipso arcus pliꝝ: et ex ipso egrediet oīs exactor sil. Et erūt quasi fortes: cōculcātes lutū in medio viarū in plio. Et bellabūt qā dns cū eis: et cōfundent ascensores equoꝝ. Et ꝓfortabo domū iuda: ⁊ domū ioseph saluabo. Et cōuertā eos qz miserebor eoꝝ:

et erūt sicut fuerūt qñ nō ꝓiecerā eos. Ego. n. dns de⁹ eoꝝ: ⁊ exaudiā eos. Et erūt qsi fortes ephrai: ⁊ letabit cor eoꝝ qsi a vino. Et filij eoꝝ videbūt et letabunt: ⁊ exultabit cor eoꝝ in dno. Sibilabo eis: et ꝓgregabo illos: qā redemi eos. Et multiplicabo eos sicut añ fuerāt multiplicati: et seminabo eos in pplis. Et delonge recordabūt mei: et viuēt cū filijs suis et reuertent. Et reducā eos de tra egypti: ⁊ de assyrijs ꝓgregabo eos. Et ad terrā galaad ⁊ libani adducā eos: et nō inueniet eis locus. Et trānsibūt in māris freto: et ꝑcutiet i mari fluct⁹ et ꝓfūdent oia ꝓfūda fluminis. Et būiliabit supbia assur: ⁊ sceptꝝ egypti recedet. Cōfortabo eos i dno: ⁊ in nōie ei⁹ ābulabūt dicit dns.

Hosee libane. Istud caplm varie exponit ab hebreis ⁊ latinis: ⁊ oēs expositores mihi videnr in aliqbus a littera dissonare: ꝓpter qđ sine ꝓiudicio intēdo ō diuersis expositōibus aliqua assumere: ⁊ aliqua addere ad litterā cōcordandā. Ꝓcessus igit caplm in tres ptes diuidit: qz ꝓmo describit scōi templi destructio: scōo ōstructōis rō: ibi Hec dicit. z⁹ antichristi ꝑsecutio: ibi Et dixit dns. ꝓma

m ¶ Iratus est furor me⁹. qz ñ solū sunt mali: sed etiā ptrahūt ad malū: de qb⁹ subdit: n ¶ Et sup hircos visitabo. i. sup reprobos qui dicunt hedi vel hirci: Mat. xv. ⁊ accipit hic visitatio ꝓ malo pene. qđ aūt subdit: o ¶ Quia visitauit dns dē. accipitur visitatio in bonū: vtroqz mō freqnter accipit visitatio in scriptura: p ¶ Domū iuda. i. cetū aplorum xpm ꝓfitentiū: qz ꝑ domū iuda intelligunt xpm ꝓfitētes: etiā sm hebreos: vt dictū fuit Hiere. xxiij. ⁊. xxiij. q ¶ Et posuit eos quasi equū glie sue. qz deduxit eos ꝓ sua volūtate ad declarandū gliam maiestatis sue p opa miraculosa. r ¶ In bello. cōtra hūani generis inimicum. s ¶ Ex ipso. i. aplorum cetu ⁊ successorum suoꝝ t ¶ Angulus. ꝓiungēs iudeos ⁊ gētiles in vna ecclesia: v ¶ Ex ipso paxillus. i. sustentās debiles ⁊ infirmos: x ¶ Ex ipso arcus pliꝝ. cōtra hereses ⁊ errores insurgētes: ⁊ maxime tpe antichristi: y ¶ Et ex ipso egredietur. i. abūciet z ¶ Dis exactor. i. antichrist⁹ cū suis satellitib⁹: qđ a dno iesu xpo interficiet: scōa ad thessal. ij. iō sequitur postea:

a ¶ Quia dns cū eis. s. dns iesus xps: b ¶ Et ꝓfūdentur ascensores equoꝝ. i. milites ātichristi. c ¶ Et ꝓfortabo domū iuda ⁊ domū ioseph. qz alicq apli fuerūt de vtroqz regno. vel ꝑ domū iuda intelligunt fideles ō iudeis credētes: ⁊ ꝑ domū ioseph qđ interptat accrescens fideles de gentib⁹ qđ sūt in magno nūero: d ¶ Et ꝓuertam eos. reducēdo ad veritatē fidei aliquos auersos ab

ea tpe antichristi: e ¶ Et erūt sicut fuerūt qñ nō ꝓieceraz eos. i. añ ꝑsecutōz antichristi: in qua videbunt fideles quasi a deo ꝓiecti. f ¶ Et erūt quasi fortes ephrai. in fide firmati g ¶ Et filij eoꝝ videbūt. i. ab eis edocti ⁊ regenerati p baptismū: h ¶ Et letabunt. de deiectōe antichristi. i ¶ Sibilabo eis. Hic ꝓpha denūciat dispsoꝝ cōgregatōez: ⁊ dicit hic ra. sa. qđ hec cōgregatio referēda est ad tēpus futurū qđ vocat temp⁹ messie: ⁊ in h⁹ dicit verū: sz qđ dicit futurū: iam impletuz est p xpm in vocatōe fideliū: q ꝓgregati sūt in vna ecclesia nō locali motōe: sed fidei ⁊ charitatis vnione: ⁊ h⁹ est qđ dr: l ¶ Sibilabo eis. inspirando spūs deuotōis.

Et ꝓgregabo illos. fide ⁊ charitate l ¶ Qz redemi eos. mea passiōe: vñ dicit Jo. xj. q⁹ iesus moriturus erat nō tm ꝓ gēte sed vt filios dei q erāt dispersi p varios errores gentiliū ꝓgregaret in vnū mō ꝑdicto m ¶ Et multi. eos sic añ fu. multiplicati. s. tpe dauid ⁊ salomōis in quo fuerūt multi fideles ecclesie: qz vna est ecclesia fideliū a p⁹ abel iusto vsqz ad vltimū electū q in fine mūdi nasciturus est: vt dicit Greg. homel. vij. ⁊ non soluz tor immo multo plures multiplicati sunt tpe noui te. q̄ ve teris. n ¶ Et seminabo eos in pplis. p ꝑdicatores missos ad diuersas ptes orbis. o ¶ Et de longe. i. de longinqs ptibus p ¶ Recordabūt mei. i. bñficioꝝ meoꝝ. q ¶ Et viuent. vita gre: r ¶ Cū filijs suis. i. imitatorib⁹ suis. s ¶ Et reuertent ⁊ reducā eos de terta egypti nē. qz de diuersis ptibus orbis añ temp⁹ ātichristi veniēt fideles ⁊ occupabūt hierlm ⁊ terraz ꝓmissionis: t ¶ Et nō inueniet eis locus. hoc dicit ad designandū magna multitudinē venientium. v ¶ Et trāsibit. s. dns x ¶ In maris freto. dādo eis trāsitū ꝓsperū: ideo sequit: y ¶ Et ꝑcutiet in mari fluctus. faciens eos descere: z ¶ Et ꝓfundent oia ꝓfunda fluminis. i. terra egypti: vt dicit hic ra. sa. eo qđ inundat in vndatōe nili a ¶ Et būiliabit supbia assur nē. in his terris habitāt sarareni: qui a christianis debellabunt: qz lex machometi a gladio incepit: ⁊ ꝑ gladiū tenet: ⁊ gladio terminabit. b ¶ Cōfortabo eos in dno. s. xpianos: c ¶ Et in nōie eius ambulabūt. nō ꝑsumentes de sua potentia sed diuina. ¶ .XI.

ps nō solū a latinis sed etiā ab hebreis antiqs exponit ō destrucōe templi facta p romanos: vñ in libro q̄ dī ioma apō hebreos: dī q̄ añ destructōz tēpli porte ei⁹ de nocte apiebāt sine hoie: ⁊ dixit ra. iohannā: Templū q̄re destruis teipsuz: scio eni de te q̄ finis tu⁹ erit destructio: sup te nāq; pphauit zacharias. a Aperi lībāe portas tuas: ⁊ comedat ignis cedros tuas. romani eni capta ciuitate incēdert templū: b Ulula abies q̄ cecidit cedr⁹. q̄ est te maior: ⁊ ꝓdit expositio: c Quī magnifici vastati sūt i. illi q̄ erāt maiores i pplo iudeoz i hierusalē exītes: ⁊ ideo alīj existentes i locis alīj debebāt diffidere de seipsis: d Ululate q̄rcus basan. i. habitatores vltra iordanez: vbi erat terra basan: in qua tūc habitabāt alīq̄ iudei: e Quī succisus est sal⁹ munitus. i. hierlm q̄ tanq̄ metropol erat magis munita ꝙ romanos alīs ciuitatibus. f Uox vlulat⁹ pastoz. i. sacerdotū qui tūc regebāt populuz. g Quī vastata est magnificentia eoz. i. templū de quo gl̄iabant ⁊ magnifice viuebāt: h Uox rugit⁹ leonū. i. ꝓdonū q̄ añ destructōz tēpli abūdabāt in iudea: vt dicit Joseph⁹ libro de iudaico bello: i Quī vastata est supbia. i. diuitie q̄ sūt mā supbiendi k Jordanis. i. iudee sup iordanez site. l Hec dicit. Hic ꝓnter describit ꝓdicte destructōis rō: q̄ fuit iudeoz ingratitudo: ⁊ diuidit in duas ptes: q̄z p⁹ ponit magnitudo bñficioz diuinoz: scdo ingratitudo iudeoz: ibi Et dixi. p⁹ in duas: q̄z ꝑmo ponūt bñficia dei in exitu de egypto: 2⁹ in iudee territorio: ibi Et assumpsi. Circa p⁹ dicit: l Hec dicit dñs deus me⁹. recolēdo bñficia iudeis ꝓstita: m Pasce pecora occisionis. i. dic q̄ paui filios israel q̄ dicebāt pecora occisiōis in egypto: q̄z masculi nascētes i flumē ꝓicie bāt: ⁊ adulti duris laboribꝰ affligebāt: intīn q̄ vita eoz ad amaritudinē deducebat: vt hētur Exo. j. n Que q̄ possederāt. s. egyptij: o Occidebāt. mō ꝓdicto. o Uēdebāt ea. q̄z ꝓncipes egypti hēbāt eos suos: ⁊ vn⁹ aliq̄n vendebat alīj: p Dicētes: bñdict⁹ deus. q̄ tradidit istos manib⁹ nostris. q Diuites facti sum⁹. q̄z vendēs gl̄iabat de ꝓcio: ⁊ emens de mācipio. r Et pastores eoz i. dñi eoz a Nō pcebant eis. a laboribꝰ duris: t Et ego nō parcā vltra sup habitantes terrā. i. egyptios q̄s multis plagis afflixit: ⁊ postea i mare submersit: Exo. xiij. v Ecce ego trada hoies ⁊c. q̄z multi eoz seq̄ntes regē submersi sūt cū eo: ⁊ remanētes postea cōtendebāt ad inuicē: q̄z vn⁹ impōebat alteri q̄ fuerat in cā detentōis filioz isral in egypto ꝙ ꝓceptū dñi: ex qua secute fuerāt plage egypti. x Et cōcidēt terrā i. lacerabūt se inuicē: y Et pascā pecus occisiōis. i. filios israel q̄s pauit in deserto manna celesti. xl. ānis: z Propter hoc. i. ꝓpt afflictōz quā sustinuerūt ab egyptijs: ⁊ O pauper gregis. i. o vos hebrei q̄ fuistis in egypto depauperati. a Et assūpsi. Hic ꝓnter recolunt bñficia i iudea ꝓstita: in q̄ pduxit pplm ad honorē regiū tpe dauid ⁊ salomonis: ⁊ q̄uis salomon demeruisset anichilationē regni: tñ deus h⁹ nō fecit: sed regnū in duo diuisit: iij. reg. xj. ⁊ hoc est q̄d dī: a Et assūpsi mihi duas vgas. i. duos reges b Una vocauit decorē. s. ieroboā q̄ locut⁹ fuit pplo pulchre ꝓmittēs ei libertatē: c Et alterā vocauit funiculū. s. roboā q̄ locut⁹ fuit pplo dure dicēs: Pater meus cecidit vos flagellis: ego autē cedā scorpionib⁹. est aūt scorpio genus flagelli: a cui⁹ manubrio dependēt cordule nodulos hñtes ferreos: aut plūbeos i extremitate: ⁊ iō vocat scorpio: tū q̄ grauit pcutit: tuz q̄ in pcutiēdo finez cordulaz sup corp⁹ pcussi reflectit: sic scorpio reflectēdo caudā pūgit. ꝑ q̄ robo⁹am hic vocat funicul⁹. o Et pauī gregē. i. sustentaui pplm iudaicū in vtroq; regno absq; meritis eoz: cū declinarēt ad idolatriā: ꝓpter quam subdit: e Et succidi tres pastores in mēse vno. q̄ fuerūt. s. ioza rex isral: ⁊ ochoçias rex iuda: ⁊ iezabel: que cū ioraz filio suo regnū administrabat: vt hēt ex. iij. ⁊ iiij. reg. Istos enim tres interfecit domin⁹ p hieu filiū nansi: eo q̄ erāt idolatre pessimi: vt pz. iij. reg. ix. ideo subditur: f Et cōtracta est anima mea in eis. i. retracta ab eis ꝓpter nimiā eoz malicia: ideo subdit: g Siq̄dem ⁊ aia eorum variauit in me. in multiplici actu idolatrie. h Et dixi: nō pascam vos. i. demerita vestra exigūt q̄ non sustentez vos. vnde. iij. reg. x. dicit In diebus illis cepit dominus tedere sup israel: percussitq; eos asael ⁊c. ideo subitur: Quod moritur moriatur ⁊c. i Reliqui deuorent vnusquisq; carnem ꝓximi sui. q̄z non solum occidebant ab extraneis: immo etiaz dissensionibus intestinis: ⁊ ꝓpter hec mala subdit: k Tuli virgaz meā que vocabat decor. i. regnū israel: q̄ dñs per salmanasar tempore osee abstulit. iij. reg. xvij. l Et abscidi eam. quia illud regnum non fuit restitutum: nec captiuitas illa redijt m Ut irritum facerez fedus meum. li vt tenetur hic consecutiue: quia hec irritatio secuta est: n Q̄ percussi cum omnibus pplis. q̄. s. non dominarentur iudeis: q̄diu iudei seruirent fideliter mihi: ⁊ per talem modū loquendi dicit Osee. ij Et percutiam eis fedus meum in die illa cū bestia agri: ⁊ cū volucre celi ⁊c. scilicet q̄ non nocerent populo meo vt patet ibidem. o Et in irritum deductū est in die illa. q̄n enim regnum israel fuit translatum in assyrios: manifeste patuit q̄ fedus ꝓdictum erat irritatum. p Et cognouerūt sic pauperes gregis. i. pauperes pplī isral.

Aperi lībāe portas tuas .xl. tas tuas: ⁊ ꝓmedat ignis cedros tuas. Ululā abies q̄z cecidit cedr⁹: qm̄ mag̃nifici vastati sūt. Ululate q̄rcus basan: qm̄ succisus ē saltus munit⁹. Uox vlulat⁹ pastorū: q̄ vastata ē magnificentia eoz. Uox rugit⁹ leonuz qm̄ vastata ē supbia iordanis. Hec dicit dñs de⁹ me⁹. Pasce pecora occisionis: que q̄ possederant occidebāt ⁊ nō dolebāt: ⁊ vēdebāt ea dicētes: Bñdict⁹ dñs: diuites facti sum⁹. Et pastores eoz nō parcebāt eis: et ego nō parcā vltra sup habitantes terraz dicit dñs. Ecce ego tradā hoies: vnūquēq; in manu ꝓximi sui: ⁊ in manu regis sui: et cōcident terraz ⁊ nō eruā de manu eoz. et pascā pec⁹ occisiōis ꝓpt h⁹ o pauper gregi. Et assūpsi mihi duas vgas: vnā vocauī decorē: et alterā vocaui funiculū: et pauī gregē. Et succidi tres pastores i mense vno: et ꝓtracta ē aia mea in eis. Siqdez ⁊ aia eoruz variauit i me. Et dixi: Non pascā vos. Q̄d moritur moriat: ⁊ q̄d succidit succidat: ⁊ rēliq deuorent vnusquisq; carnē ꝓximi sui. Et tuli virgam meam que vocabat decus: et abscidi eaz: vt irritaz facer ē fedus meū quod pcussi cū omnib⁹ pplis: et in irritū deductū ē in die illa. Et cognouerūt sic pauperes

q Qui custodiũt. s. legẽ r Mihi. i. vt obediãt mihi: ⁊ isti erãt iusti in pplo illo, qui a maioribus erãt depauperati: qz iustos pseqbant. s Quia vbũ dñi est. .s. talis translatio regis ⁊ pplꝰ, ꝓpter peccata: hoc. n. pdixit dñs per moysen deuto. xxviij. Ducetq; te dñs ⁊ regẽ tuũ quẽ ꝓstituerꝰ sup te in gentem: quã ignoras tu ⁊ patres tui ⁊c. Iusti. n. de pplo isrl qui studebãt legẽ moysi: viderunt tunc hoc dñi verbũ esse impletũ. t Et dixi. Hic ꝓnter ponitur ingratitudo: que maxime apparuit in ꝓcuratõe mortis xpi: ⁊ q̃tũ ad hoc dicit Et dixi ad eos. i. ad iudeos remanentes post captiuitatẽ pdcã: ⁊ et p captiuitatẽ babylõicã. v Si bo. ẽ i ocu. ve. af.

gregis: qui custodiũt mihi: qã verbũ dñi ẽ. Et dixi ad eos: Si bonũ ẽ in oculis ve' stris afferte mercedẽ meã: et si nõ: quiescite. Et appẽderũt mercedẽ meã trigintã argẽteos. Et dixit dominus ad me: Proijce illũ ad statuariũ decorꝫ pciũ: quo appciat' sum ab eis. Et tuli triginta argẽteos: ⁊ proieci illos in domo dñi ad statuariuꝫ. Et precidi virgã meã secundã q̃ appellabat funiculus: ut dissoluerẽ germanitatẽ inter iudã ⁊ isrl'. et dixit dominꝰ

ad me: Adhuc sumẽ tibi vasa pastoris stulti. Quia ecce ego suscitabo pastorẽ in tra qui derelicta nõ visitabit: dispersũ nõ q̃ret: ⁊ cõtritũ nõ sanabit: ⁊ id qđ stat nõ enutriet: et carnes pinguium comedet: et vngulas eorum dissoluet. O pastor ⁊ idolũ: derelinquẽs gregem. Gladi' super brachiũ ei': et super oculũ dextrũ ei'. Brachium eius ariditate siccabitur: et oculus dexter eius tenebrescens obscurabitur

Capitulum. xii.

mer. meã. i. seruite mihi cetero fideliꝰ, p beneficijs vobis a me collatis. x Et si nõ: quiescite. s. a mea seruitute: hoc nemo dixit inducẽdo ad malũ: sed p hoc insinuans q̃ dimittit homines in libertate arbitrij bonũ vel malũ faciẽdi: p hoc tñ qđ dr hic: Et si nõ: quiescite. Fz modum loquẽdi datur intelligi: q̃ non seruirẽt deo sic grati: sed magis agerẽt ꝓtra eũ vt ingrati: ipm in nã assumpta psequẽdo: iõ sbdit: y Et appenderũt mercedem meã. i. pciũ, p corpore meo sibi tradẽdo. sicut merces eq dr pciũ quo venditꝰ ⁊ emit. z Triginta argẽteos. ipi iude, pditori: fm q̃ hr Matth. xxvj. ⁊. xxvij. vbi Matheus spiritusancto illuminatus dicit hãc pphetiã tũc fuisse impletã. a Et dixit dñs ad me. zachariam: b Proijce illud. i. hoc pciũ pdic, pijciẽdum c Ad statuariũ. i. fusorẽ statuaꝫ: vt dicũt expositores nostri: per quẽ intelligit ipe deus: q̃ est formator oium: ⁊ est sẽsus: b Proijce illud ad statuariũ. i. pdic istud corazꝫ deo ponẽdũ: vt videat ⁊ iudicet hoc factũ. d Decorum pciũ. i. vile: ⁊ est hic modus loquendi ironice etiã fm hebreos quo intelligit oppositũ: sicut de nano ironice dr: ecce magnus gigas. e Quo appciat' sum abeis. i. empt' a iudeis iuda vẽditore. q. d. tazꝫ puo ⁊ vili pcio nõ debui appreciari. Hebrei dicũt: q̃ hec est littera: Proijce illud ad thesaurariũ vel ad figulũ. dictio. n. hebraica hic posita ẽ equoca ad thesaurariũ ⁊ formatorẽ ⁊ formator põt dici figulus qui formatꝫ vasa de terra: ⁊ statuarꝰ q̃ formatꝫ statuas de alia mã: translatio nra accipit hanc vltimã significatõez. s. tertiã. Hebrei vo alĩ accipiũt pmã: alĩ scdam: ⁊ illorꝫ acceptio magꝭ sonat euãgelio: vbi dr: q̃ iudas rettulit. xxx. argẽteos sacerdotib' q̃ custodiebãt thesauros tẽpli: ⁊ q̃ ex illa pecunia emerũt agrũ figuli: Matth. xxvij. Sic igit põt hec lra exponi: Proijce illud ad thesaurariũ. i. pdic pciũ xpi corã sacerdotib' q̃ erant thesaurarij, pũciẽdũ: sicut dicit Matth. xxvij. q̃ iudas piectis argẽteis corã sacerdotib' recessit. vel Proijce illud ad figulũ. i. pdic, pũciendũ ad emendã inde figuli agrũ: tamẽ li ad. nõ est intelligẽdũ cãlr: sed ꝓsecutiue: qz emptio agri ꝓsecuta est ad illam, p

lectõem. Decorꝫ pciũ ⁊c. exponat vt. s. f Et tuli. xxx. argenteos ⁊c. sic videbat, pphe visione imaginaria: ac si acciperet. xxx. denarios: ⁊ pũceret in domo dñi: per qđ designabat sic fiendũ de precio xpi a iuda, pditore: qui piecit illud in templo. g Et pcidi virgã meã scdam. s. regnũ iuda: vt visũ est. s. qđ nõ fuit pcisũ in captione sedechie: quia illa captiuitas redit de babylone: ⁊ habuit populus duces: vt zorobabel ⁊ plures alios: ⁊ postea aliquos reges añ aduentũ xpi: vt hĩ i scholastica historia: sed ꝓpe fuit pcisum in destructione hierlm p Titũ ⁊ vespasianũ: qñ tunc iudei fuerunt per orbẽ captiuati non habentes ducẽ nec ꝓncipem ⁊ illa captiuitas adhuc manet. h Ut dissoluerẽ germanitatem inter iudã ⁊ isrl'. i. inter xpianos xpo ô tribu iuda fm carnẽ adherentes: quorꝫ plures fuerũt ad lrãm de tribu iuda: ⁊ iudeos in ifidelitate pmanẽtes: ⁊ hoc fuit figuratũ. iij. reg. xij. vbi dr: q̃ isrl' separauit se a iuda dicẽs: Nõ est pars nobis in dauid ⁊c. vñ ⁊ iudei sunt odiosi xpianis: ⁊ ecõuerso. i Et dixit. Hic ꝓnter agit de ꝓsecutõe antichristi: ⁊ ꝓtinuat sic littere ꝓcedenti: qz iudei, p maiori pte negauerũt vez xpm ipz repellentes: iõ iuste pmittent a deo recipe antichristũ: q̃ falso dicet se esse xpm: ⁊ sic ab eo decipi: ⁊ hoc pdixit xps Jo. .v. Ego veni in noie pris mei: ⁊ non accepistis me: si aũt alꝰ venerit in noie suo illũ accipietis. Sic g̃ pcedit: qz pmo ponitur ꝓsecutio antichristi breuit ⁊ succincte: 2° magis diffuse: sequnt. c. Circa pmũ dr: k Sume tibi vasa. i. instra: vt virgam ⁊ perã pastoralẽ: ⁊ huiusmõi: instra. n. cuiuslibet artis dicũtur vasa fm ꝓprietatẽ idiomatis hebrei. l Pastoris stulti. in signũ q̃ iudei recepturi sunt antichristũ: q̃ erit tãte amentie q̃ dicet se esse deũ. ij. thessal. ij. Qui extollit supra oẽ qđ dr deus: aut qđ colit. m Qz ecce ego suscitabo. i. suscitari pmittã n Pastorẽ in terra. i. antichristũ dñatu rũ in ea: o Qui derelicta non visitabit ⁊c. i. nullũ opus pietatis exhibebit. sed erit maxime crudelitatis erga iustos iõ sbditur: p Et carnes pinguiũ comedet. corꝫ bona rapiendo. q Et vngulas corꝫ dissoluet. corꝫ palr eos affligẽdo ⁊ occidendo. r O pastor ⁊ idolũ. idolũ dr qđ ꝓ deo colit: ⁊ non ẽ: ⁊ sic erit de antichristo: qui sedebit in tẽplo dt tanq̃ sit deꝰ. ij. thessal. ij. s Gladius. i. snia dei t Super brachiũ ei'. i. sup vtutẽ eius corpalẽ: v Et sup oculũ dextrũ eius. i. sup aiam in qua est intellect': qui dicit oculus. x Brachiũ eius ariditate siccabit. qz corꝰ' ei' ꝓ michaelẽ de ꝓcepto xpi fulminabit. y Et ocu. dex. ei' tene. obscurabit. qz ei' aia ad tenebras exteriores i ifernũ ꝺducet.

Onus. Istud caplm ab aliqb' nostris do' .xii. ctoribꝰ q̃tum ad sui ꝓncipiũ exponit de destructõe hierlm per romanos: sed huic vi obuiare qđ hic dicit: Sed ⁊ iuda erit in obsidione ꝓtra hierlm. Iterꝫ qđ sbditur: In die illa dicit dñs: Percutiaz oẽm equũ in stupore ⁊ ascensorem ei' in amẽtia: qz non legitur tribus iuda fuisse cum romanis in obsidione hierlm ꝓtra iudeos obsessos: nec q̃ exercitus romanorꝫ a deo tunc fuerit sic percussus:

imo valde pspere triūphauit ō iudeis: fm q̄ declarauit diffuse Josephus li. de iudaico bello. Propter qō expositores alij nostri exponūt hoc de psecutōe eccle pmittue a iudeis ⁊ pncipib⁹ romāis. sz expō vī magis mystica q̄ ad lr̄az. Ponūt etiā h̄ i textu aliq̄ q̄ vident ad h⁹ eē dissōa: vt videbit. Rasa. vero exponit hoc caplm ⁊ q̄si oia seq̄ntia vsq; ad finē huius pphie de bello gog ⁊ magog cōtra iudeos quos dicit p regē messiam ventuꝝ debellādos: sed hoc fundat sup falsum fundamētum: sicut dixi de gog ⁊ magog: eze. xxxviij. ⁊ qz ibidem dixi: q̄ p gog ⁊ p magog intelligit ātichr̄ist⁹ ⁊ ei⁹ exercitus: iō hic pſiſ: saluo tñ meliori iudicio vī textus de psecutōe ātichr̄isti exponēdus vsq; ad finē h⁹ pphe: sz aliqua alia interserā tur: ⁊ iō sicut dixi. c. pcedenti hic describi tur psecutio antichr̄isti magis diffuse: ⁊ dividitur i tres ptes: qz pmo psecutio ātichr̄isti describit: 2° qō tacita soluitur. c. seq̄nti ibi Frāmea suscitare. 3° ppositū resumitur c. xliij. Dria adhuc i tres: qz p⁹ pōit ātix̄pi psecutio: 2° ei⁹ dōe ctio: ibi In die illa. 3° iudeoꝝ puersio: ibi Et effūdā. Circa p⁹m dicit: a On⁹ verbi dñi i. pphia de afflictōe futura ex ordinatōe dei b Sup isrl. i. pgregatōem fideliū: ad quam nomē isrl in nouo testamēto ē translatū: sicut declarauī diffuse Esa. xliij. ⁊ hī ad ro. ij. c Dixit dñs extēdēs celuz. hoc dī: qz celū ad modū tentorij sup terrā extēdi videt.

Onus verbi dñi super isrl. Dixit dōmin⁹ extendēs celū et fundās terrā et fingens spm̄ hois in eo. Ecce ego ponā hierlm sūp liminare crapule ōibus pplis i circuitu: sz ⁊ iuda erit in obsidiōe ptra hierlz. Et erit: in die illa ponā hierlm lapidē oneris cūctis pplis. Oēs q̄ leuabūt eū: pcisiōe lacerabunt: et colligent ad uersus eaz oia regna terre. In die illa dicit dñs: pcutiā oēz equū in stupoꝛē: ⁊ ascēsoꝛē ei⁹ i amētiā. Et sūp domū iuda āperiā oculos meos: ⁊ oēm equū pplorū pcutiā cecitate. Et dicent duces iuda in corde suo: pfortent mihi habitatores hierlm in dño exercituū deo eorū. In die illa ponā duces iuda sicut caminū ignis in lignis: ⁊ sicut facē ignis in feno ⁊ deuorabūt ad dexterā ⁊ ad sinistrā oēs pplos in circuitu. Et habitabit hierusalē rursus i loco suo in hierlm: et saluabit dñs tabernacula iuda sicut i pncipio ut nō magnifice gl'etur domus dauid: ⁊ gloria habitatiū hierlm cōtra iudaz. In die illo, pteget dñs habitatores hierlm. Et erit q offēderit ex eis i die illa q̄si dauid: et dom⁹ dauid q̄si dei: sic āgelus dñi i pspectu ei⁹. Et erit in die illa q̄rā pterē oēs gētes q̄ veniūt ꝯ hierlz: et effūdā sup domū dauid.

d Et fūdās terrā. qz nihil est sub ea: cū sit infimū elementū. e Et fingēs spm̄ hois in eo. qz aia a deo creat ⁊ infūditur corpori organizato. f Ecce ego ponā hierlm. i. ecclesiā que vocat hierlm: Esa. ij. vt ibidē dictū fuit diffuse: ⁊ apoc. xxj. Vidi ciuitatē sanctā hierlm descendētē de celo sicut spōsam xp̄i. g Suplīminare crapule. ad quod hebrei impingūt: qz antichr̄ist⁹ ⁊ ei⁹ exercitus post psecutōem eccle deiciet: vt dictū est. In hebreo hr̄: Vacuū amaritudinis. qz eccla amaricabit in psecutōe antichr̄isti: ⁊ postea ipse ⁊ eius exercit⁹: iō sb̄dit: h Oibus pplis. qz de oibus pplis aliq̄ adherebūt antichr̄isto: iō sb̄ditur: i Sed ⁊ iuda erit in obsidione ꝯ hierlm. qz tūc aliq̄ christiani timore ducti: crūt in exercitu antichr̄isti. k In die illa ponā hierlm lapidē oneris. lapis. n. pōderosus qñ mouet ō loco suo affligit motores: sic antichr̄istus ⁊ eius exercit⁹ querētes tollē stabilitatem eccle affligēt ⁊ turbabūt fideles: ⁊ hoc est qō sb̄ditur: Oēs q̄ leuabūt eum xp̄i. l Et colligētur aduersus eā oia regna terre. i. aliq̄ de oibus regnis adherentes antichr̄isto. m In die illa. Hic pōnter ponit antichr̄isti ⁊ sui exercitus deiectio: cū dī: n Percutiā oēm equū stupoꝛe: ⁊ ascēsoꝛē eius xp̄i. qz ipse fulminabitur: vt dictū ē: ⁊ magna ps sui exercit⁹ pībit: o Et sup domū iuda. i. sup xp̄ianos i eius exercitu exītes ex timore. p Aperiā oculos meos. mie: qz non peribūt cū ceteris antichr̄isto adherētib⁹ volūtarie: sed quos remanētes de parte antichr̄isti pugnabūt. q Et dicēt duces iuda. i. pncipales in illis christianis: antichr̄isto timore adherētib⁹. r Ꝯfortent mihi habitatores hierlm. qz christiani timore antichr̄isti in ei⁹ exercitu futuri: desiderabūt corde, pspitatē christianoꝝ obsessoꝝ: sz hoc oñdere non audēt manifeste. Hec āt lr̄a vī dissona illi exposītōi: que exponit passum istum de psecutione pmittie eccle p pncipes iudeoꝝ: vt pz in actibus aplorū Itē illō qō postea dicit hic: Et saluabit dñs tabernacla iuda: qz iudei psequētes ecclesiā pmittuam: non desideraucrt pspitatē christi anoꝝ: nec fuerūt saluati aduenientibus romanis ꝯ hierlm: sed magi occisi ⁊ destructi. s In die il. po. duces iuda xp̄i. qz christiani existentes in exercitu antichr̄isti: antichr̄isto fulminato: ⁊ percūte exercitus eius parte: timore deposito ꝯ reli

Et habitabit hierlm rursū. a xp̄ianis pacifice mortuo antichr̄isto: ⁊ ei⁹ exercitu dissipato: ⁊ accipit hic hierlm nō solū p ecclia militāte: sed etiā p ipsa ciuitate ad litterā inquātū antichr̄ist⁹ veniet añ ipam: ⁊ ibidē interficietur: obtēta tñ pus ciuitate ⁊ tēplo. t Et sal. do. ta. iuda. i. res ⁊ corpora christianoꝝ cū antichr̄isto timore exītium: vt predictum est: v Sicut in pncipio. i. antеq̄ essent cum antichr̄isto. x Vt non magnifice gloriet domus dauid xp̄i. ne fideles impugnati ab antichr̄isto despiciant christianos ex timore sequentes antichr̄istū: dicendo q̄ merito perissent sicut infideles: si fuissēt mortui cū alia gente antichr̄isti: nō. n. contra suos venient volūtarie: sed coacti timore: quo remoto ad suos reuertent: ideo sequitur: y In die illa, pteget dñs habitatores hierlm. ab impugnatōe antichr̄isti. z Et erit q̄ offenderit ex eis. timore duct⁹ mō pdicto: vel decept⁹ ab antichr̄isto: qz multi christiani tūc decipient credētes ipsum esse vere xp̄m: a Quasi dauid. i. cito miam cōsequet sicut dauid si vere peniteat sic ipe dauid: vt patz .ij. regum. xij. vbi dicitur: q̄ ipo confitente peccatum pretratum cum bersabee: nathan pphēta dixit ei: Dominus transtulit peccatum tuum. b Et domus dauid quasi domus dei. idest sicut illi qui stabunt in fide christi. c In die illa queram conterere oēs gentes. idest antichr̄istum ⁊ ei adherentes: ita q̄ est repetitio eius quod supra dictum est ad maiorem assertionem.

a Et effundam. Hic consequenter describitur iudeorum conuersio: ⁊ scōo eorum regeneratio: in pncipio capituli sequentis. Circa primum sciendum: q̄ sicut dicit sanctus Methodius martyr: detecta falsitate anti-

qñ regem egypti pharaonē cum exercitu suo filios isrl
insequēte submersit in mari rubro: Exo. xiiij. a ¶ Et
stabunt pedes ei⁹ ꝛc. qz in monte olivueti fulminabit an-
tichristꝰ: vt dñs est. ē. ꝛ qz in talib⁹ dei vindictis solet cū
fulgure eē terremotꝰ: iō ꝓbabilit pōt dici q in fulmina-
tione antichristi erit terremotꝰ ēt quo pibit aliqua
ps sui exercitꝰ: iō sbdit: b ¶ Et scin
det mons oliuaz ꝛc. exponūt aliq
hanc scissionē in
qtuor ptes fieri. s.
ad oriētez: occidē
tē: aqlonē: ꝛ meri
diē: Ra. Sa. vēo
dicit ipaz fieri in
duas ptes: ita q
vna ps mont⁹ icli
nabit ad aqlonez
alia ad meridiez:
ꝛ scissura erat in-
imedia: ita q lon
gitudo ei⁹ erit ab
oriēte in occidētē
ꝛ hoc cōsonat ei
qō postea subdit
c ¶ Cū ꝓiunget
vall⁹ mōtiū. i. vall⁹
iosaphath q̄ est i-
ter montē syon ꝛ
mōtez olivueti: ita
q hz mōtē olive-
ti ab oriente: ꝛ montē syō ab occidēte d ¶ Usq ad p-
rimū. s. locū dicte scissure: que scissio mont⁹ olivueti iun-
get⁹ valli iosaphath. e ¶ Et fugiet⁹ timore ducti:
f ¶ Sicut fugi. a fa. ire. in die, ocie regis iuda. qui fm q
hī. ij. Paral. xxvj. voluit sibi vsurpare pōtificis officiuz
ꝛ tunc fuit percussus lepra: ꝛ fact⁹ est terremotꝰ vt de tali
psumptōne ostenderet ira diuina. g ¶ Et veniet. Dic
ꝓnter ponunt tria sequentia mortē antichristi. s. finale
iudiciū: ꝛ bonoz ꝑmiū: ibi Et erit. ꝛ status ecclie p⁹ an-
tichristi exterminiū: ibi Et reuertet. Circa ꝑmum dicit:
g ¶ Et veniet dñs de⁹ meus. s. ad iudiciū non tñ imedi
ate post mortē antichristi: sz erit ibi tps mediū: vt plen⁹
dixi: Ezech. xxxix. h ¶ Oēsq sci cuz eo. qz cuz ipso iu-
dicabūt reprobos: ꝛ marie apli: quib⁹ dicit Matth. xix
Sedebitis ꝛ vos sup sedes duodeciz iudicantes ꝛc.
i ¶ In die illa. s. iudicij. k ¶ Non erit lux. s. reprobis
quoz erit maior nūerus: fm q dī Matth. vij. Lata est
via q̄ duc nos ad pditionē ꝛ multi intrāt p eā. l ¶ Sz
frigus ꝛ gelu. i. horrorꝛ ꝛ timorꝛ q̄ per gelu ꝛ frigus desi-
gnant: eo q ex frigore timor causat refugiente sanguine
ad cor: ꝛ sic mēbra exteriora reddunt frigida ꝛ tremētia
m ¶ Et erit dies vna. s. iudicij: n ¶ Que nota ē dño.
fm q dicit Matth. xxiiij. De die illa ꝛ hora nemo scit:
neqz angeli in celo sz pr̄ solus. per hoc tamē nō excludū
tur filius ꝛ spūssanctus: quoz est vna noticia cum pre:
o ¶ Non dies neqz nox. s. ppie: dies eni ppie est latio
solis super terram ꝛ nox latio eius sub terra. In gnāli
vero resurrectione mortuoꝝ corpa erūt incorrupti-
bilia: ꝛ sic cessabit gnātio ꝛ corruptio in element⁹ ꝛ mo-
tus celi: qui ē cā gnationis ꝛ corruptiōis: ꝛ sic nō erit di
es ꝛ nox ppie q̄ causant ex motu solis: p ¶ Et in tpe
vespi erit lux. i. cessante tpe qō causat ex motu celi erit
lux pfecta beatis in glia celesti: sic dom̄ est de reprobis: q nō
erit eis lux sz frigus ꝛ gelu: q ¶ Et erit. Dic ponit scōm. s.
retributio ꝑmij cū dicit: r ¶ In die illa exibūt aque vive
de hierlm. s. celesti: de quo dī Deb. xij. Accessistis ad mon
tē syon ꝛ ad ciuitatē dei viuentis hierlm celestez: et p aquas
viuas intelligit hic vi
ta beata: sz q dicitur
Apoca. vij. Agn⁹ qui
reget eos ducz eos ad
vite fontes aquaz. q̄
dicūt hic exire de hie
rusalē: qz deriuabunt
ad oēs btōs: iō subdit
s ¶ Mediuz eaz ad
mare orientale ꝛc. qz
btā vita deriuabit eē
lit suppolita equalita
te meritoz ad electos
qui in ꝓncipio mūdi
nati sr: ꝛ ad alios q̄ in
fine mundi sr nascitu
ri. Qz aūt p mare itel
ligat congregatio homi
nū ps Apoc. xvij. vbi
dī q p aquas multas
itelligunt ppli multi.
mare vero dī cōgre-
gatio aquaz: Hen. j.
Cōgregatiōesq aqua
rū appellauit maria.
t ¶ In estate ꝛ in hye
me erūt. i. ppetuo. du
ratō eni ppetua a pte
finis est de rōne btūtu
dinis: que ppetuitas h designat per successionē estat⁹ ꝛ hye-
mis: non qz tunc sint ppie: cū sint differētie tpis qō tūc cel-
sabit: sz qz ppetuitas nō pōt significari a nobis nisi p ptes tē
poris. Sic. n. dī de eternitate diuina: Apoca. j. Qui ē ꝛ q erat
ꝛ qui venturꝰ est. v ¶ Et erit dñs rex sup oēm terraz. qz tē
cessabit platio ꝛ dñiuz non solū in hominib⁹: sz ēt in angel⁹:
inq̄rum respic officium administrationis: fm q dī ꝑma ad
Cozin. xv. q christus curuabit oēm ꝓncipatuz ꝛ ptātem cū
tradiderit regnū deo ꝛ pr̄i: ideo sbdit: x ¶ In die illa erit
dñs vn⁹. hoium ꝛ angelorꝝ: y ¶ Et erit nomē ei⁹ vnuz. in
pñti. n. noiat a nobis plib⁹ noib⁹: qz noiam⁹ eū sic cogscim⁹
i cognitōez aūt dei deuenim⁹ ex pfectōib⁹ creaturaz q̄ sunt
ples ꝛ distincte: sz i patria vt p scipz imediate: ꝛ sic noiat vno
simplici noie: ab vna simplici pfectōe: z ¶ Et reuertet. Dic
pñi ponit 3m. s. statꝰ ecclie p⁹ mortē antixpi: qz licz ꝓcedat iu
diciū ꝛ broz ꝑmiū: tñ ponit h p⁹: qz sacra scripta nō sp secd
ordinē tpis: sz frequnt pri⁹ fcā vltio narrant. ꝛ diuidit in tres
ptes: qz ꝑmo ꝓpha describit hūc statū: 2° resumit penā ātix-
pi ꝛ sui exercitꝰ vt addat aliq̄d qō. s. nō ē explicatū: ibi Et
hec erit plaga. 3ª redit ad ꝓpositū: ibi Et oēs. Circa ꝑmū di
cit: z ¶ Et reuertet oīs tra. i. oēs hītātes i ira ad dñz iesum
xpm mortuo ātixpo: vt. s. dcm̄ ē: a ¶ Usq ad desertū ꝛc. i.
a qcūqz loco q̄tūcūqz paz ab hoib⁹ hitato. b ¶ Et exal-
tabit. s. ecc⁹ q̄ fuerat ab ātixpo ꝛ suis depssa: vt. s. dcz ē: pōt
ēt itelligi de hierlm ad lrazq̄ capiet ꝛ depmet ab ātixpo: vt
pdcm̄ ē: ꝛ p⁹ mortē ei⁹ exaltabit: c ¶ Et habitabit in loco
suo ꝛc. qz mlti de hierlz captiuabūt p antixpm: ꝛ timore ei⁹
fugiēt mlti: qui ipo mortuo reuertent: ita q ciuitas in oib⁹
suis ptib⁹ habitabit: d ¶ Et anathema. i. maledictio
e ¶ Non erit ampli⁹. qualis fuit tpe antixpi: f ¶ Sz sede-
bit hierlm secura. quia persecutio antichristi erit vltima.
g ¶ Et hec. Dic ppha resumit exercit⁹ antixpi exterminiū

cum dicit: Et hec erit plaga ꝛc̃.ſ.antichriſti ꝛ ſui exercitus qui pugnabũt ꝓtra hierlm: vt dñs ẽ.ſ.in ꝓncipio huĩ ca.

h Tabescet caro vniuſcuiuſq.i.deficiet peſtilẽtia ꝛ mor te. i Et oculi eĩ ꝓtabescent. deficiente vtute viſiua.

k In ſozaminib' ſuis.i.in locis ſuis que ſi quedã ſozami na in capite: l In die illa erit tumultus dñi.i.imiſſus a dño: ꝛ quis ille ſit ſ̃dit:

m Et apprehendet vir manũ ꝓximi ſui. q; mutuis gladijs ſe i terficiẽt quãtũ ad ali quã ptem illius exer citus: ſic de philiſteis turbatis dicit.j.Reg. xiiij. n Sz ꝛ iudas pugnabit aduẽſus hie ruſalẽ. exponat vt.ſ. xij.c. o Et ꝓgrega bunt diuitie oĩuz gen tiũ i circuitu.ſ.hierlz ſbi.n.apportabũt di uitie quas alibi rapi et antichriſt' ꝛ eĩ exer cit': et ibi erit ſue vite termin': vt dñs eſt.

p Et ſic erit ruina equi ꝛ muli ꝛc̃.q; alia lia exercit' antichriſti pcutient peſtilentia: ſi cut ꝛ homines: ꝛ iſta duo nõ fuerũt ſupiuſ explicata. q Et oẽs. Hic ꝓpheta reſumit ꝓpoſitũ.ſ.ſtatũ eccl'ie poſt ãtixp̃z qñ oẽs generaliꝛ ꝓuertent ad chriſtuz: vt.ſ.dictuz eſt: iõ dr: Et oẽs qui reliqui fuerint de vniuerſis gentib' qui venerũt ꝓtra hierlm.q; aliqui venient cũ antichriſto magi coacti q̃ voluntarie: ꝛ iſti ꝓuertent ad chriſtum viſa alioz morte: iõ ſ̃dit: r Aſcendẽt ab anno in annũ.i.ſingul' annis dieb' ſolẽnib' ad hoc ſtatutis ab eccl'ia. s Ut adorent regẽ do minũ exercituũ.i.chriſtũ qui eſt rex non ſolũ hominũ: ſz ẽt angeloz: t Et celebrẽt feſtiuitates tabernaculoz.nõ ac cipit hic feſtũ tabernaculoz ꝓut iudei celebrãr: q; cult' ille ceſſauit a tpe publicatõis euangelij: extunc enĩ ille cult' fuit mortifer' ꝛ in cultũ ſpũalez mutat': illa aũt feſtiuitas taber naculoz fiebat in lege in memoriã q̃ filij iſrl in deſerto ha buerũt in tabernacul: ꝛ ꝓcedẽdo itrauerũt terrã ꝓmiſſiõis ꝛ figurabat ꝑ hoc futuz tpe no.le.q̃ fideles ꝓcedẽdo de vir tute in vtutẽ tpe pegrinatõis hui' vite intrarẽt terrã viuen tiũ apta ianua ꝑ chriſtũ: ꝛ hoc mõ celebrãt boni chriſtiani ꝑ hũc mundũ tranſeũtes tanq̃ pegrini vt deueniãt ad pmiaz padiſi: ꝛ magi celebrabit poſt mortem antixp̃i: oib' gẽtibus ad fidẽ xp̃i ꝓuerſis. põt ẽt dici q; ſic chriſtiãi celebrãt feſtum paſche ꝛ pentecoſtes: alio tñ mõ q̃ iudei: ſic ẽt feſtum taber naculoz celebrãdo officiũ ꝛ ieiunia. iiij. tẽpoz in ſeptẽbr: i q̃ menſe a iudeis celebrabat feſtũ tabernacloz. xv. die men ſis: ꝛ iſta obſeruatio chriſtianoz magi vigebit p' mortẽ ãti chriſti: ſic ꝛ alie obſeruãtie no.le. vt dñs eſt. v Et erit q̃ non aſcẽderint de familijs ire ad hierlm. pz q; non loquit̃ ꝟ de hierlm hiſtorice ſz metaphorice inquantũ ꝑ hierlz ſignificat militãs eccl'ia: ſicut dictũ fuit diffuſe Eſa. q̃. non eni po terũt ꝓuenire oẽs familie terre in ciuitate hierlm hiſtorice: q; de oibus ptibus mũdi nõ poſſent ſic ſingulis annis ꝓuẽi re: nec ẽt ibi capi: ꝓpter q̃ quedam glo. hebraica ſup iſtud capitulũ dicit: q; ciuitas in aduẽtu meſſie dilatabit vſq; ad fines terre: q̃ nõ põt ĩtelligi de aliqua ciuitate mãli: ſz iam ẽ adimpletũ: q; eccl'ia noie hierlm eſt ſignificata ꝛ vſq; ad fines terre eſt dilatata: q; in oibus terris ſĩ alicq̃ chriſtiani: ꝛ magis iplebit mortuo antichriſto: q; tunc oẽs veniẽt ad fidez chriſti: x Non erit ſup eos iber. .ſ.diuine gratie ꝛ euangelice doctri ne: eo mõ loquen di q̃ dicit Deut. x xxij. Cõtreſcat vt pluuia doctrina mea: fluat vt ros eloquiũ meũ: ãſi imber ſup terraz ꝛc̃. y Et ꝛ ſi fa milia egypti.i.gẽ tiles: q; ꝑ egyptios itelligunt eriaz alij. z Sz erit ruina.ſ.imbris ꝑ dci carẽtia: ꝛ q; ꝑ egyptios itelligũ tur alij gẽtiles.ſ̃ ditur: a Hoc erit pctm̃ egypti ꝛ hĩ peccatũ oĩuz gentium .q.d. hĩ qõ dictuz ẽ ĩ egy pto extẽditur ad alias gentes.

dent ab ãno in ãnũ: ũt ado rent regẽ dñm exercituũ: ẽt celebrẽt feſtiuitatẽ taberna culoz. Et erit q̃ nõ aſcende rint ĩ familijs tre ad hierlz vt adorent regẽ dñm exerci tuũ: nõn erit ſup eos imber Nõ ẽt ſi familia egypti nõ aſcẽderit ꝛ nõ venẽit: nec ſu ꝑ eos erit. Sed erit ruina q̃ pcutiet dñs oẽs gẽtes: q̃ nõ aſcẽderint ad celebrãdã fe ſtiuitatẽ tabnaculoz. Hoc erit peccatuz egypti: ꝛ hoc peccatũ oĩuz gentiũ: q̃ non aſcenderint ad celebrãdã fe ſtiuitatẽ tabernaculoz. In diẽ illa erit qõ ſup frenũ eq eſt ſcm̃ dño: ꝛ erũt lebetes in domo dñi quaſi phiale

b In die illa erit q; ſup frenũ equi ẽ ſcm̃ dño. qõ ex ponit glo. q; mor tuo antixp̃o tanta erit pax q̃ nõ erit neceſſari' vſus ar moz ꝛ equoz: ꝛ iõ auz ꝛ argentũ qõ añ ponebat i fre nis: offeret ad cultũ diuinũ: qui valde augmẽtabit mor tuo antichriſto: vt dñs eſt. c Et erunt lebetes in do mo dñi.i.vaſa ad diuinũ cultũ apta vt calices ꝛ huiuſ mõi: qui hic vocant lebetes: q; hic ꝓpheta metaphori ce loquens exp̃mit cultũ no.teſt.ꝑ ea que erant in cultu ve.teſt. vt dictũ eſt de feſto tabernaculoz hierlm: ꝛ ad hoc deſignãduz ſ̃ditur: d Phiale coꝛã altari. phia le ſi vaſa ad vini poculuz apta: Amos. vj. Bibentes in phiaꝛ vinũ. e Et veniẽt oẽs imolantes. ſacrificiũ no ue le. qõ eſt eucariſtia: f Et coquẽt in eis.i.hoc ſa crificiũ offerẽt in ardore charitat': qui tũc vigebit i chri ſtianis: ꝛ ẽ hic metaphorica locutio: ſic ꝛ ſupra: g Et nõ erit mercator.q; vicĩũ ſimonie totaliꝛ ceſſabit in ec cleſia. Sciendũ aũt q̃ expoſitores nr̃i cõiter tres vltias ptes hui' capl'i exponũt alij: ab illo eni loco d Et reuer tẽt oĩs terra ꝛc̃. vſq; ibi d Sz ſedebit hierlm ſecura. iclu ſiue exponũt de ꝓmio beatoz poſt iudiciũ ꝓiungendo lr̃e ꝓcedẽti. ꝛ qõ ſ̃dit: d Et hec erit plaga. vſq; ad locuz illũ incluſiue. Sic ruina. exponũt de ſupplicio repro boz: ꝛ qõ ſ̃dit: d Et oẽs qui reliq̃ fuerint ꝛc̃. vſq; ad fi nẽ capi. exponũt de ꝑfectu eccl'ie poſt mortez xp̃i: ita q̃ illud qõ dr: d In die illa erit qõ ſup frenũ equi ẽ ſcm̃ do mino. exponunt de tpe conſtantini: in quo multuz fuit dilatata eccleſia: in cuĩ freno mat' eĩ helena dicit̃ feciſſe poni vnũ de clauis chriſti: ꝛ alium in eius galea: vt ſic eſſet ſecurus inter pꝛeliozum picula. Iſtas expoſitiones non ꝓſequoꝛ in ꝑticulari: quia in gloſis ꝛ alioz poſtill poſſunt a quolibet videri: videt tamẽ mihi ſaluo melio ri iudicio q̃ expoſitio quã poſui ſup iſtas tres ptes ma gis lr̃e ꝓſonat iſtarum partium: ꝛ etiã ꝓcedenti.

christi p enoch ⁊ heliam: iudei q̄ pus adheserūt sibi cō-
uertētur ad xp̄m fideliter: parati ꝑ eius fide mori: ita q̄
cxliiij. milia coronabuntur martyrio ex oi tribu filiorū
isrl': ut dī apocal'. vij. ⁊ hoc ē q̄ dicit: a ¶ Et effundā
sup domū dauid. i. iudeos reuertētes ad xp̄m: b ¶ Et
sup habitatores hierlm. i. sup oēs generaliter credē-
tes i xp̄m c ¶ Spi-
ritū gratie. inq̄tū
illos reducet ad fi
dē verā: d ¶ Et
pcū: q̄a alios fide
les ꝓteget ab ipu
gnatione antixp̄i
exaudiēs p̄ces eo-
rū. e ¶ Et aspi-
cient ad me. s. iu-
dei q̄ tūc vere cō-
uertēt: f ¶ Quē
cōfixerūt. tūc eni
ꝓfitebūtur q̄ iesꝰ
nazarenus ab eis
crucifixꝰ. i. patri-
bus eoꝝ fuit ⁊ est
verus xp̄s in lege
⁊ ꝓphetis ꝓmis-
sus: g ¶ Et plā-
gent eum. i. dole
būt de hoc q̄ eū
offenderūt i ope:
⁊ mutat hic mo-
dus loquendi de
p̄ma persona ad
tertiā: q̄ frequēt
sit in ꝓphetis: ut
ē. visū est: ¶ h

et sup habitatores hierlm
spiritūz gratie et precū. Et
aspicient ad me quē cōfixe
rūt et plāgēt eū plāctu q̄a
si sup vnigenitū: et dolebūt
sup eū ut doleri solet i mor
te p̄mogēiti. In die illa ma
gn⁹ erit plāct⁹ in hierlm sic
plāct⁹ ad rēmon i cāpo ma
gedon. Et plangēt tre: fa-
milie ⁊ familie seorsum. Fa
milie dom⁹ dauid seorsū: ⁊
mulieres eoꝝ seorsum. Fa
milie dom⁹ nathan seorsū:
⁊ mulieres eoꝝ seorsū. Fa
milie dom⁹ leui seorsum: ⁊
mulieres eorū seorsuz. Fa
milie semei seorsū: ⁊ mulie-
res eoꝝ seorsuz. Oēs fami-
lie reliq̄: familie ⁊ familie se
orsū: ⁊ mlieres eoꝝ seorsū.

In die illa erit: xiii.
fons patens domui

dauid ⁊ hitātib⁹ hierlm: in
ablutionem pctōris ⁊ mē-
struate. Et erit i die illa dic
dns exercituū: disperdam
noia idoloꝝ de tra: ⁊ non
memorabūt vltra. Et pseu
do ꝓphetas et spm̄ imūdū
auferā de terra. Et erit cū ꝓ
phetauerit q̄spiaz vltra: di
cēt ei pr̄ ei⁹ ⁊ mr̄ ei⁹ q̄ genue
rūt eū: Nō viues: q̄a men
daciū locut⁹ es i noie dñi.
Et cōfigēt eū pater ei⁹ ⁊ mr̄
ei⁹ genitores ei⁹ cū ꝓpheta
uerit. Et erit: in die illa con
fundent ꝓphete vnusq̄sq̄z
ex visiōe sua cum ꝓphe
tauerint: nec operient pal
lio saccino ut mentiantur:
Sed dicet nō suz ꝓpheta.
Homo agricola ego sum:
q̄m ādam exēpluz meū ab
adolescentia mea. Et dicet

illa. in qua detegetur falsitas antixp̄i b ¶ Erit fons patens
domui dauid. q̄a omnes iudei tunc confluēt ad baptismū.
c ¶ In ablutionē pctōris ⁊ mēstruate. Per mēstruatā intel
ligitur pctm̄ originale q̄ ꝓtrahit in matris ventre: ꝑ pctō-
rē pctm̄ actuale: vtrūq̄z enim lauat baptism⁹ in adultis ad
baptismū veniētibus
quales erunt tunc ve
niētes ꝑ maiorē parte
ut patz ex predictis.
d ¶ Et erit. Dic ꝓ-
ponit abiectio idola-
trie: ⁊ 2° false ꝓphetie
ibi Et erit. Circa pri-
mū sciēdū q̄ licz ꝑ p̄-
dicationē apl̄oꝝ alio
rūq̄z succedentiū oc-
toꝝ idolatria cessa-
uerit ꝑ mundū ꝑ ma
iorē ptē ut frequēter
ē. dictum ē: tn̄ adhuc
aliq̄d remansit: quia
in ptib⁹ aq̄lonaribus
sunt aliq̄ ppli ⁊ i ma-
gna multitudine qui
dicūt viuitarij: ⁊ illō
viuū q̄ eis ꝓmo oc-
currit qualibz die ve-
nerant ut deuz suū ꝑ
illa die: sicut relatiōe
fidedigna itellexi. An
tichrist⁹ etiā faciet se
adorari sicut deum:
ut habet. ij. ad Thes-
sal'. ij. ⁊ iō vsq̄z p̄mor
tē eius nō cessabit to
taliter idolatria: tunc
enim oēs viuēt i fide

catholica: ⁊ hoc ē q̄ dicit: d ¶ Et erit in die. s. mortis an-
tixp̄i: e ¶ Dispdā noia idoloꝝ de terra. q̄ sicut dictū est
tūc oio cessabit idolatria: ⁊ fm̄ ista illud q̄ ego dixi in aliq̄
bus locis supra. s. q̄ ad p̄dicationē apl̄oꝝ ⁊ aliorꝝ doctoruz
sequētiū cessauit idolatria ꝑ mūdū: intelligēdū ē simplicit
nō tn̄ totaliter: sicut ethiops dī niger simplicit: q̄uis sit alb⁹
fm̄ dētes: q̄ albedo ē modica respectu nigredinis: ⁊ iō q̄si ni-
hil ꝓputat fz sētētiā phi. ij. phy. vbi dic: Dō ē modicū q̄i ni
hil reputat. ⁊ etiā fm̄ cōem modū loquēdi: illud q̄ ē modi
cū nihil dī: ⁊ sic ē in ꝓposito: quia illa idolatria q̄ remāsit i
aliquib⁹ gentibus barbaris: ut asserit: illa ē modica: ⁊ quasi
ꝑ nihilo cōputāda respectu illi⁹ q̄ cessauit ꝑ alias ptes orbis
f ¶ Et pseudo ꝓphetas. Dic ꝓnter pōit cessatio falsę ꝓphe
tie cū dī: Et pseudo ꝓphetas. s. falsos: q̄ ꝑ suam malicia fin
gūt se ee ꝓphetas ꝓpter q̄stū: g ¶ Et spm̄ imūdū. i. ꝓphe
tātes ꝑ ꝓphetias a demone acceptas: ⁊ oib⁹ alijs modis per
rsōs demonū h ¶ Auferā de terra. q̄a nihil remanebit
de tali ꝓphetia. i ¶ Et erit cū ꝓphetauerit q̄spiam ⁊c. i.
si aliqs vellet p̄dicto mō ꝓphetare: amici sui etiā intimi nō
pmitterēt: sed ipsū grauiter punirēt: iō seq̄t: k ¶ In die illa
ꝓfūdent ꝓphete. q̄a null⁹ audebit ꝓphetā se dicere: nec ostē
dere: iō subdit: l ¶ Nec cooperient pallio saccino. i. veste
aspera: tali enim veste vtebantur antiquitus ꝓphete saltez
aliqui: ut patz de helia. iij. Reg. j. Et consimilē habitū acci
piebant falsi ꝓphete ut magis crederetur eis. m ¶ Adam
exemplū meū. i. intentus agriculture exemplo ipsi⁹ ade: de
quo dicitur Gen̄. ij. Emisitq̄z eū dñs deus de paradiso vo
luptatis ut operetur terrā de qua sūpt⁹ ē. In hebreo habet:
Homo pecudiauit me. i. cōduxit me ad custodiēdū pecora

In illa die. Dic ꝓnter describit iudeoꝝ regenera
tio ꝑ baptismū. Et diuidit in duas ptes: quia ꝑ
mo pōit hec regeneratio: 2° idolatrie ⁊ falsitatis
remotio: ibi Et erit. Circa primū dicitur: a ¶ In die

q.d.nō sū ꝓpheta. Quid sunt plage iste ꝛc. n Et dicet his plagatus sū ꝛc.i.usta ñ sūt mihi facta ex odio:sz ex amore ꝓ mea correctione. o Framea. Dic soluitur tacita qō ꝛ ꝑmo q̄stio soluitur:2° ex hoc multiplicatio fideliū conclu ditur:ibi Et erunt. Questio vō ortū hz ex ꝑmissis:quia dictū est q̄ fideles grauiter affligent ab ant ẽ xp̄o ꝛ satellitib' suis: ex hoc posset aliquis admirari ꝛ quererē quō deus sic ꝑmittat iustos affligi ab iniqssimo hoie.ꝛ rñdet q̄ nō ē mirādū:q̄a ꝓpter filio suo ñ pepcit de°: sz ꝓ nobis oīb' tradidit illū morte acerbissima ꝓdēnādū:ꝛ hoc est qđ dī: o Framea. i. gladi' acerbe afflictionis p Suscitare sup pastorem meū.i.sup xp̄m: q̄ dicit de seipso Joh.x.c. Ego sū pastor bonus ꝛc. q Et sup viz coherētē mihi.q̄a humanitas xp̄i insepabiliter iūcta est deitati. Rabbi sa. hoc exp̄ōit de ímperio romano ꝓ messiā destruendo:ꝓp̄ mala q̄ fecit romanū imperiū populo iudaico:ꝛ apparet q̄ valde extorte ꝛ male exponit:qz impatorē romanū vocat nequā ꝛ pessimū:ꝛ sic nō pōt dici pastor dei nec inherēs sibi:qz talis inherētia amicitiā significat:vnde in hebreo dī:Sup viz mihi associatū.qđ ō xp̄o optime exponit:ut dictū ē. r Percute pastorē ꝛ dispgent oues.hoc fuit impletū qñ apli i passione reliquerut xp̄m : ut dicit saluator: Matth.xxvj.ex q̄ pz q̄ hic pastus intelligit de xp̄o. s Et cōuertā manum meā.i.ptātē meā t Ad pusulos.i.ad aplos: q̄ dicūt hic pusuli:eo q̄ timore fugerūt in passione xp̄i:q̄ postea virtute diuina sic fuerūt firmati ꝛ solidati q̄ gaudebāt in tormētis sm q̄ dī act.v.ca. Ibant apli gaudētes a cōspectu concilij: qm̄ digni habiti sūt ꝓ nōie iesu cōtumeliam pati. v Et erūt. Hic incipit versus in hebreo:vbi agit de fideliū multiplicatione ad passionē xp̄i sequente:sm q̄ dī Joh.xij. Nisi granū frumēti cadens in terrā mortuū fuerit:ipsū solū manet.si aūt mortuū fuerit multū fructū affert. Sciendū igit q̄ post passionē xp̄i ꝛ publicationē euāgelij: populi totius mundi in tres ptes diuisus ē:quaꝝ vna est iudeoꝝ obstinatoꝝ.alia ē gentiliū i infidelitate remanētiū:ꝛ de istis dicit: x P̄artes due in ea.i.in terra y Dispgentur ꝛ deficient. Hic defectus pōt dupliciter intelligi:vno mō de defectu gratie ꝛ virtutis:ꝛ sic a tpe publicatiōis euāgelij in quo oēs tenent ad fidē catholicā:defecerūt due ptes iste.alio mō de cessatione vtriusq̄ secte:ꝛ sic deficient in morte antixp̄i qñ oēs iudei ꝛ gentiles conuertent ad fidē xp̄i. Tertia vō pars xp̄ianoꝝ de q̄ dicit: z Et tertia ps relinquet in ea.i. i tra aliōs duab' deficiētib' modis p̄dictis. a Et ducā tertiā ptē ꝓ ignē.s.acerbe tribulatiōis:q̄a xp̄iani ꝑm o fuerunt afflicti a iudeis:ut pz in actib' aplorum in plurib' locis:ꝛ postea a romanis ꝑncipib' ꝛ aliōs tyrānis:ꝛ grauiꝰ affligent in pscutiōe antixp̄i. Verūtamen q̄a hec tribulatio ē ad ꝓbatiōez electoꝝ ꝛ augmentū glorie ipsoꝝ:ideo subdit: b Et vrā eos sicut vritur argentū ꝛc.ut nulla i eis remaneat īmundicia:ꝛ q̄a ꝑces taliū sunt exaudibiles:iō sequitur: c Ipse vocabit nomē meū.i.inuocabit me in oratione deuota: d Et ego exaudiā eū. ad nutū: e Et ipse dicet mihi ꝛc.q̄a cōfitebit me ꝓ fidē: ꝛ ego eū ꝓ approbationez.

In capitulo.xiij. vbi dī in postilla: Perdā noia idolorum ꝛc. Additio.

Quod aūt idolatria ꝑ aduē tū xp̄i p̄mū cessauit ꝑ mūdū non solū simplicit:sed etiā totaliter satis habetur in multis locis specialit esa ie.ij. ca. vbi dicit Et idola penitus conterentur. Nec obstat qđ dicitur de alicꝫ' barbaris:q: hec cessatō intelligit sm constitutiones seu cōsuetudines reipublice:q̄a nulla est gens q̄ cogat colere idola sicut fiebat ante aduētuz xp̄i : lz in multis partibus remanent alicꝫ nō soluz apud barbaros:sed etiā apud alias nationes peccātes i idolatria:sicut etiam inter fideles multi errant superstitiosa facientes:cum hoc tamen stat q̄ idolatria penitus cessauit cū nullus sit rex nec aliq̄ ptās publica q̄ cultum idoloꝝ cōpellat sicut ante aduentū xp̄i. Replica.

In ca.xiij.vbi dicitur: Perdam nomina idoloꝝ exponit postill.de tempore antichristi ante cuius mortem non cessabit in toto idolatria. Burgēn. autem ꝓ modum redargutionis:dicit q̄ post aduentuz xp̄i primū cessauerit omnis idolatria non solū simpliciter sed etiam totaliter. Sed illud non videtur verū ante tempora siluestri ꝛ constantini quando tota res publica romana fuit idolatrie dedita:ꝛ cogebat ad idolatrandum:cui cōpulsiōi restiterūt sci martyres vsq̄ ad mortem iuclusiue:vide hui' materie correctionē.ō. Dañ.ij. ꝛ vij.de statua percussa. La.IIII.

Ece dies. Dic consequenter resumitur ꝑsecutio antixp̄i,ad hoc q̄ aliquid explicetur qđ non est supra explicatum:ꝛ diuiditur in duas partes:qz primo ponitur dicta persecutio:2° ponuntur aliqua ad ipsam sequentia:ibi Et veniet. Circa primū dicitur:

a Ece dies domini veniūt.idest a deo dispositi ꝛ preuisi: b Et diuident spolia tua.ab antixp̄o ꝛ eius exercitu c In medio tui.capta.s.ciuitate de q̄ sb̄ditur: d Et ꝓgregabo oēs gētes ꝛc.q̄a de oibus gētib' aliqui erūt in exercitu antixp̄i: e Et vastabunt dom'.quia inde bona rapiēt: f Et mulieres violabunt.antixp̄o ceni adherētibus sibi laxabit habenas ꝓcupie. g Et egrediet ꝑs ciuitatis i captiuitatē: vēdita ꝑ satellites antixp̄i h Et reliquū ꝑpli nō auferet ex vrbe.quia aliqui ibi morient:ꝛ aliqui obediēt antixp̄o:partim timore:partim decepti ab eo:ut dictum ē.ō.ꝛ qñ vbi deficit humanū remediū solet adesse diuinum: ideo subditur:

i Et egredietur dominus. per effectum suę iusticie:

k Et ꝓeliabitur contra gentes illas.idest contra antixp̄m ꝛ ei' exercitū: l Sicut ꝓliatus ē i die certamis.

Malachie.j. Offeretis sup altare meum pollutum panē ⁊c. Item in eodē.g. Maledictus dolosus q̄ hz in grege suo masculū ⁊ votum faciēs imolat debile dño ⁊c. b Increpationēq; in eūdē.f.pl̄m isrl: i Q; deos alienos coluerūt signant. Malachie.ij. Trāsgressus est iuda:⁊ abominatio facta est in isrl ⁊ in hierlim:q; cōtaminauit iudas scificationem dñi quā dilexit:⁊ habuit filiā dei alieni. Item malach. iij. A diēb' patrū vestrorū recessistis a legitimis meis: ⁊ nō custodistis.

Explicit qualiscūq; expositio istius plogi.

Postilla Nicolai de lyra sup Malachiā pphetā incipit cū additionib' pauli epi burgen̄:⁊ replicis magistri matthie dorinck. Ca.I.

Onus verbi dñi. Hic incipit pphetia malachie. Et diuidit in duas partes.s. in pemium ⁊ tractatū:tractus incipit ibi Dilexi vos ⁊c. In p̄ma pte describitur impositio officij pphetandi ipsi malachie cū dr: a Onus verbi dñi.i.officiū denūciandi verbū diuinū.officiū.n. alicui impositū dicit onus eī fm cōem modū loquēdi quo frequēter vtunt pphete.2° ostēdit cui verbū h'moi sit denūciandū:cū dicit: b Ad isrl. Post reditū enim captiuitatis babylonice quo tpe pphetauit malachias populus rediēs nomē isrl obtinuit: q; captiuitas.x. tribuū nō redijt.3° notificat pphēta ex noie: cum dicitur: c In manu malachie.i.p ipsum malachiā:Malachias aūt int̄pt̄at angelus dñi:ex hoc aūt dixerūt aliqui q̄ fuit angel' in corpe assūpto:alij vo q̄ fuit esdras scriba:sed ista nō habet auctoritatē ex scriptura: ideo eadē facilitate p̄temnūtur qua pbant: d Dilexi vos. Hic incipit tract'. Circa quē sciēdū q̄ p̄ncipalis intētio pphetarū fuit denūciare xp̄i aduentū ut diffusius dictum fuit in p̄ncipio hieremie:⁊ iō malachias p° arguit multiplex peccatū pplī:2° denūciat aduētū xp̄i:ca.iij. Et quia penitētia de pctis ē dispositio ad receptionē redēptoris: fm q̄ dicitur Matth.iij. Penitētiam agite:appropiabit enim regnū celorū.ideo p̄ma diuidit in duas ptes:q; p̄mo pphēta arguit sacerdotes ⁊ populū cōiunctim: 2° magis diuisim:ibi Filius.igitur p̄mo arguit oēs simul de ingratitudine in psona dei.d. d Dilexi vos.⁊ hec ingratitudo pz ex rñsione populi:cū dicit: e In quo dilexisti nos.quasi dicant:nō apparet erga nos tua dilectio specialis p̄ ceteris.sed hec rñsio tanq̄ falsa excludit: cū subdit:in psona dei: e Nōne frater erat esau iacob. quasi diceret sic:q; fuerūt filij eiusdē p̄tis ⁊ matris:ut patet Gen.xxv. f Et dilexi iacob.dādo ei benedictionē paternā ⁊ hereditatis p̄missionē:que tñ annexe erāt tūc tpis p̄mogenite: g Esau aūt odio habui.denegando ista sibi cū tñ eēt p̄mogenitus:ut pz Gen.xxv.⁊ xxvij.hec aūt dilectō iacob ⁊ odiū esau fuerunt signa electionis ⁊ reprobationis eterne:⁊ sic allegat aplus Ro.ix.⁊ i hoc appet dilectō dei spēalis ad pplz isrl q̄ descēdit a iacob: q̄ alio noie dict' ē isrl: Gen.xxxij.2° oñdit spēal' dilectio ad isrl: ⁊ odiū ad populū descendētem ab esau p effectū: h Et posui montes eius in solitudinem: et hereditatem eius in dracones deserti. idest terrā esau mōtuosam in solitudine p nabuch.regē. i Et hereditatē ei' in dracones.talia enim animalia solent habitare in terra deserta:⁊ etiā in ruinis edificiorū. k Quia dixerit idumea.i.popul' idumee: l Destructi sumus sed reuertētes edificabim'.terrā nostram meliꝰ q̄ iudei reuersi edificauerunt suam:hoc excluditur cum subdit in psona dei: m Isti edificabūt ⁊ destruā ⁊ vocabūt termini impietatis.i. terra in qua viguit impietas: p̄pter quā iratus est dñs ꝛ terrā ⁊ pplm i ea habitātē. n Et oculi vri.o iudei o Videbūt.vindictā meā in idumeis q̄ semp fuerunt vobis molesti: p Et vos dicetis magnificetur dñs.i. appareat magnitudo eius q Sup terminū isrl.i.super terrā isrl ipsam ⁊ habitatores eius ab hostib' p̄tegendo ⁊ i bonis multiplicando. r Filius. Hic p̄ñter arguit sacerdotes ⁊ populū diuisim:⁊ p̄mo de pctis in deum:2° in p̄rimū:ca.seq̄ti. Prima i duas: quia p̄mo arguit sacerdotes:2° populares:ibi Et vos. Prima adhuc in duas:quia primo sacrificium sacerdotum excluditur tanq̄ malum:2° sacrificiū nouē legis concludit tanq̄ deo acceptissimum:ibi Nō est. Circa p̄mum sciendū q̄ licz totus populus israel diceretur dei filius: Exod.iiij: Filius meus p̄mogenitus israel. tamen sacerdotes ad eius ministeriū deputati dicebantur dei filij ⁊ serui mō speciali:⁊ sic loquit hic. r Filius honorat patrem. idest tenetur honorare: quia habet ab eo esse: nutrimentum:⁊ documentū: s Et seruus dominū suū.supple timebit:quia non ē in hebreo nec in libris correctis: sed subintelligitur. t Si g̃ pater ego sū.⁊ accipit li p̄ quia: de' ē p̄ oiuz p creationē:⁊ specialiter iudeoꝝ p legis datione:q̄ nō fuit data alijs populis:psalmo.cxlvij. Non fecit taliter oi nationi:⁊ iudicia sua nō mānifestauit eis.⁊ adhuc spēali' sacerdotū q̄s elegit ad suū misteriū. v Ubi ē honor meus.quasi diceret:non oeretis mihi honorem ut debetis a Et si dñs ego sum.scz p gubernationem vestri specialē.

b ¶ Ubi ē timor meꝰ. q. d. nō apparet i vobis. Et sciēdū ꝙ vbi dī hic: Et si dñs ego sum. in hebreo hi: Si dñi. pluraliter: Ego sum. in quo designat in deo pluralitas psonaꝝ in vnitate essentie: qz nomē plurale ꝓiūgit cū ꝓnoie singulari. Dicit dñs exercituū ad vos o sacerdotes ꝛc. ab illo eni loco Filius honorat ꝛc. vsqz ibi inclusiue In quo despexim⁹ nomē tuū. totū est sub vno versu in hebreo. Ex quo pz ꝙ ab illo loco incipit arguere sacerdotes: ꝛ subdit rñsio dñi: c ¶ Offertis sup altare meuz pollutū panē. panes eni ꝓpositōis debebāt p manꝰ sacerdotū pistari: fozmari ꝛ decoqui: ꝛ ipi ad cuitādū laborē faciebāt p alios hoc fieri: ut dicūt aliq̄. Alij vero dicūt ꝙ dī h panis pollutꝰ eo ꝙ erat de tritico p rapinam acquisito fozmatus. d ¶ Et dicitis. vos male excusando: In q̄ polluim⁹te. ꝛ subdi tur domini rñsio: In eo ꝙ dicit. i. facto oñ ditis: f ¶ Mēsa dñi despecta ē. p hoc eniz ꝙ ponitis ibi panē p dicto mō fozmatū de honoratis eā: ꝛ ad hꝰ inducit exemplū. o. g ¶ Et si offeratī clau. ꝛ lan. s. animal indebitū sup altare holocaustoꝝ: h ¶ Nō ne malū ē. q. d. sic: qz hoc ē ꝓhibitū i lege. i ¶ Offer illud duci tuo ꝛc. q̄si diceret: si offeres ꝓncipi terreno q̄ est cinis ꝛ puluis nō placeret sibi: nec ꝓpi hoc exaudiret ꝓces tuas: ꝛ multo minꝰ debent talia deo offerri: ió oucit eos ad penitētiā. d. Et nūc deꝓcami vultum dei ꝛc. k ¶ Quis in vobis claudat ostia ꝛc. q̄si diceret nullꝰ de vobis ipendit mihi ista officia gratis: q̄a ostiarij tēpli ꝛ illi q̄ nutriebāt ignē in altari bēbāt inde magnū emolumētū. l ¶ Nō ē mihi. hic ꝓhibet ꝓcludit sacrificiū deo gratū excludēdo ꝑdictū offerēdi modū cū dī: Non ē mihi vo. in vobis. i. bñplacitū, ꝓpi malum vestrū: m ¶ Et munꝰ nō suscipiā de manu vīa. qz sacrificia veteris legis nō erāt accepta nisi ex bonitate offerētis: ió dī Gen. iiij. Respexit dñs ad abel ꝛ ad munera eiꝰ. i. ad bonitatē abel ꝓncipaliter ꝛ ad ei⁹ munera ꝓnter. n ¶ Ab ortu eni solis vsqz ad occasū. i. p orbē vniuersū: o ¶ Magnū ē nomē meū in gētib⁹. q̄ exponit Ra. sa. duplicit. Uno mō q̄a licz gētiles adorarēt idola ut deos: tñ dicebant deū celi ꝛ terre excellentiorē illis dijs: sed ab hac expositiōe discordat q̄ subdit: p ¶ Et in oi lo. sa. ꝛ of. noi meo obla. mūda. qz si gētiles cū deo celi idola colētes deo facerēt oblationem: illa nō eēt imunda cozā deo: qz ab idolatris eēt oblata: ꝛ ió cum hoc ponit altā expositionē dicēs ꝙ iste passus intelligit de iudeis inter gētiles p orbē dispersis deū adorātibꝰ deuote: quoꝝ oratio dī hic mūda oblatio: ꝛ p eos nomen dñi ꝑdicat magnū in terris gētiliū: sed istud nō videt verū: nō eni est verisimile ꝙ illi q̄ erāt dispersi inī gētiles idolatras tēpore malachie essent iustiores ꝛ mundiores q̄ illi sacerdotes q̄ redierāt ò babylonica captiuitate quos hic arguit: ut dī ctū est: sed magis sequebantur mores gentiliū inter q̄s habitabant: ꝓpter q̄ dicendū ꝙ iste passus loquit ad litterā de sacrificio noue legis q̄ est eucharistia: q̄ est mundissimū ꝛ deo acceptissimū: in oībus etiā terre natiōnib⁹ sūt aliq̄ xpiani hoc sacrificiū offerētes: ꝛ cū dī hic: q ¶ Magnū ē nomē meū in gētib⁹ ꝛc. loquitur ꝓpheta de futuro p modū ꝓtestantis ꝓpter certitudinem ꝓphetie. r ¶ Et vos polluistis. hic ꝓnter ꝓpheta arguit populares: q̄ illi q̄ debebant offerre oblationes mundas ꝛ electas: offerebant de peiozibus: ut videbitur infra: ꝛ ió hic arguūtur: cū dicit: Et vos polluistis illud. s. nomē meum quantū i vobis ē: s ¶ In eo ꝙ dicitis. sicut et sacerdotes: // t Mensa dñi cōtaminata est. i. pōt ibi fieri licite oblatio ò minoꝝbonis: b ¶ Cuz igne qui deuorat illud. i. cū igne qui seruatur semp in altari holocaustorū ad cremādū adipes sacrificiorū: q̄ poterat fieri ex q̄ buscunqz lignis: ꝛ eodē mō arguebant de sacrificijs ibi offerendis. x ¶ Et dixistis. vos mendacit excusando: y ¶ Ecce de labore. i. cū magno labore potuim⁹ talia sacrificia offerre ꝓpter pauptatē nostrā: z ¶ Et exsuffla stis illud. i. bonū q̄ debebat offerri reduxistis quasi ad nihilū. a ¶ Et intulistis de rapinis claudū ꝛ languidū ꝛc. ita ꝙ erat ibi duplex petīn: vnū ꝛ ꝓximū scz rapina: ꝛ aliud ꝛ deum. s. offerēdo lege ꝓhibitū: ideo sequitur: b ¶ Non suscipiā illud. acceptādo: ꝛ q̄ ista intelligātur de popularib⁹ offerētibus oñditur p hoc q̄ subditur: c ¶ Maledictus dolosus qui habet in grege suo masculuz. i. animal bonū ꝛ aptū ad sacrificādū deo: d ¶ Et votū faciēs. de sacrificio deo offerēdo e ¶ Immolat debile. i. aial languidū uel alias ineptum ad offerendum. f ¶ Quia rex magnus ego. scz sup omnem creaturam: g ¶ Et nomen meum horribile. idest timendum. ¶ In capitulo ꝓmo Malachie vbi dicitur in postilla: Et dilexi iacob ꝛc.

¶ Additio.

Per dilectionē iacob videtur intelligi potiꝰ i hoc loco ipsa electio iacob seu ꝑdestinatio que fuit ab eterno: similiter p odiū esau intelligitur eius reprobatio eterna seu ab eno: ꝛ hoc videtur ex verbis apostoli: ad Ro. ix. dicētis: Cum eni nōdū nati fuissent aut aliq̄d boni aut mali egissent ꝛc. et sic dilectio iacob ꝛ odiū esau in hoc loco non videntur dicenda signa electionis ꝛ reprobationis ꝓut in postilla: sed potius p ea

¶ In capi. xiiij. vbi dicit in postilla: Et scindetur mons oliuarum. ¶ Additio.

Erout littera sonat plane scissura mõtis oliueti in ãttuor ptes ẽ intelligenda. dicit ei: Scindet mons oliuarum ex media pte sui ad orientem ꝛ ad occidentem. ꝛ sic in hac scissura media ps montis oliueti erit orientalis ꝛ media ps occidentalis. Non enim dixit ab oriente in occidentẽ: ꝛ ad orientem et ad occidentẽ. ꝛ sequit: ¶ Separabitur montis mediuꝫ ad aquilonẽ et mediuꝫ ei⁹ ad meridiem: Ex quo habet alia scissura: ꝛ quã media ps montis erit aquilonaris ꝛ media meridionalis: ꝛ sic ꝑ manifeste q̃ hec diuisio fiet in ãttuor ptes ad modũ crucis: Ra. Sa. vero fugit hanc planam expositionem ne intelligat mons oliueti in forma crucis scindi: fugit enĩ signum crucis: sic ꝛ diabol⁹ pi ei⁹.

¶ In eo. capi. vbi dicit in postilla: Potest etiã dici q̃ si aut christiani celebrant festa pasche. ¶ Additio.

Quidam expositores hebreoꝝ dicunt q̃ bellum de quo hic loquit erit tpe festi tabernaculoꝝ: ꝛ propter hoc illud festum celebrabit postea cũ multo maiori solẽnitate q̃ antea: ꝛ hoc põt applicari ad ꝓpositũ nostrum: quia si ista miracula fient tpe huius festi fideles remanẽtes inꝫ temp⁹ huⁱ belli ꝛ diem iudicij rõnabiliꝫ debent statuere q̃ fiat illo festũ de nouo celeberrimũ sic q̃ omnes teneant ad ecclesiam venire que ẽ hierusalem spiritualis ꝛc. Replica.

In ca. xiiij. vbi dicit: Et scindet mons oliuarum vbi postil. allegat quosdã qui exponunt de scissura montis in ãttuor ptes per moduꝫ crucis: allegat etiã Ra. Sa. qui dicit scissuram solũ fieri ab oriẽte in occidentẽ: cui videt littera ꝯsonare vt ꝑ in postil. Sꝫ burgeñ. motus ꝫ Ra. Sa. dicit cuꝫ fugere planã expositõem: qꝛ fugit signũ crucis: sicut ꝛ diabolus paⁱ ei⁹: sꝫ tamẽ intentioni burgeñ videt obuiare fuga de q̃ dicitur in lra: quia crucis mysteriuꝫ qõ ad litterã putat burgeñ. describere non est mã fuge sed refugij.

¶ Postilla fris Nicolai de ly. cum additiõibus Pauli epi burgeñ. ac replicis magistri mathie doꝛinck super Zachariam ꝓphetam finit.

¶ Incipit expositio ꝓlogi in Malachiã ꝓpham.

Deus ꝑ moysen ꝛc. In isto ꝓlogo inxta ea que in ꝓphetia dicuntur: ostenditur ꝓpli israelitici ingratitudo: ꝛ eiusdẽ increpatio. Procedit aũt in isto ꝓlogo ꝑ hunc modũ: ꝓmo exꝑmit bñficiuꝫ dei ꝓstitũ ꝓplo: ꝛ⁰ ostendit ꝓpli ingratitudo: ibi Sꝫ qꝛ tanti muner⁹. ꝫ⁰ ꝏdit diuina increpatio: ibi Jõ ꝑ malachiam ꝓphetam ꝛc. Beneficium aũt domini exꝑmit in duob⁹. ꝓmo in officio ꝓstito sacerdotibus: ꝛ⁰ in dignitate officij ipⁱ⁹: ꝛ ista dignitas notat: ibi Uñ ꝛ sacerdotes ꝛc. Officium autẽ est mediationis: qõ est duplex. s. populi ad deum: qõ notat ꝓmo: ꝛ dei ad populum qõ notat: ꝛ⁰ ibi Quibus legez ꝛc. in hoc enĩ q̃ instituit sacerdotes in officio offerendi sacrificia: datur officiũ mediationis populi ad deum: in hoc q̃ dedit legem fm quã debebant regere ꝓplm: datur officiuꝫ mediationis dei ad ꝓplm. dicit igitur: a ¶ Deus per moysen. Nota q̃ post reditum iuda de captiuitate babylonica qui fuerant reuersi edificabant sibi domos: ꝛ habitabant in illis nondum templo reedificato: vt habet Aggei. j. b. missi fuit ꝑ a dño aggeus ꝛ zacharias ꝓphete ad increpandũ eos ꝓpter negligentiam ꝛ moram reedificatõnis templi ꝛ ad exhortandũ ad edificandum: qui taliter exhortati: statim templum ꝛ altare reedificauerunt: quibus reedificatis emersit aliud peccatum. s. q̃ sacerdotes maculaꝫ habentes sacrificabãt cõtra illam ꝓhibitionem Leuit. xxj. f. Homo de semine tuo per familias qui habuerit maculam non offeret panem domino deo suo: nec accedet ad ministerium eius. Item offerebant sacrificia maculam habentia: contra illaꝫ ꝓhibitionez: Leuit. xxij. e. Si maculam habuerit non offeretis ꝛc. ꝓpter quod dominus subtraxit illis temporalia beneficia. Unde missus fuit malachias a domino ad increpandum eos: ꝛ ostendit diuina beneficia: ꝛ eorum ingratitudinez ex hoc q̃ precepta domini contẽnebant: ꝛ hec tanguntur hic. dicit igitur: a ¶ Deus per moysen populo israeli precepe. sacerdo. taberna. sui omni corpo. vicio liberos. Leuit. xxij b ¶ Hostias omni vicio vacuas sibi offerre. Leuit. xxij. Qui obtulerit oblationem suam vel vota soluens vel spõte offerens: quicquid illud obtulerit in holocaustum domini: vt offeratur: masculus imaculatus erit ex bobus vel ouibus: vel ex capris: si maculam habuerit non offeretis ꝛc. Duo ergo preceperat dominus. s. sacerdotes esse sine macula: sicut dicit. j. Mach. iij. e. Elegit sacerdotes sine macula voluntatẽ habẽtes in lege dei: offerre ẽt hostias carẽtes macula: sicut scribit Leuit. xxij. in mltis locis. c ¶ Quib⁹ legẽ suã. Dic tangit de officio mediatõis ꝓut erat dñi ad ꝓpulũ: quod quidem officium erat vt intimando populo legez ꝛ precepta dñi: populus viueret in obedientia dei. ꝓmo ergo exꝑmit officium: ꝛ⁰ vtilitas siue finis officij: ibi Ut ꝑ sacrificioꝝ. dicit igitur: c ¶ Quibus. sacerdotibus. d ¶ Legem suam ad regendum populum ad hoc dederat. Ezech. xliij. f. Populum meum docebunt quid sit inter sanctum ꝛ pollutum: inter mundum ꝛ inmundum ꝛ ostendent eis: ꝛ cum fuerit controuersia stabunt in iudicijs meis ꝛ iudicabunt leges meas. sꝫ Daniel. xij. dicitur: Egressa est iniquitas de babylone a senioribus iudicibus qui videbantur regere populum. e ¶ Ut per sacri obla. internuncij dei: ꝛ ho. sci ꝛc. Deut. v. a. Ego stẽs ter ꝛ medi⁹ fui inꝫ deum ꝛ vos ad heb. v. a. Dis põtifex ex hoib⁹ assũpt⁹ ꝑ hoib⁹ ꝓstituit i his q̃ sũt ad deũ: vt offerat dona ꝛ sacrificia ꝑ peccatis. f ¶ Populũ ꝓceptis cele. face. obedire. Judith. viij. f. Oñ vos qui estis ꝓsbyteri in populo dei ꝛ ex vobis pẽdet aia illoꝝ ad eloquiũ vr̃m corda illoꝝ erigite. g ¶ Unde sacer. ange. dei esse hoc lo. scrip. testat. Malach. ij. c. Labia sacerdotis custodiunt sciam ꝛ legem requirent ex ore eius: qꝛ angelus dñi exercituum ẽ. Sꝫ Ezech. vij. dicit: Querent visionẽ de ꝓpheta ꝛ lex peribit a sacerdote: ꝛ consilium a senioꝛib⁹

h Sz qz tāti mūeris gr̄az. Hic exprimit ingratitudo pplī ex duob'. s. ex p̄ceptu diuini mūer': ibi Sz qz tanti mūeris &c. & ex iobedientia diuinis p̄ceptis: ibi Supradict' pp̄s &c. vbi notat inobedientia pplī & etiā sacerdotū in duob': in h' q aialia maculā hñtia offerebāt: ibi Sacrificia vicio detur pata. & in hoc q ipsi offerentes maculosi erāt: ibi Ipis crimini bus &c. dicit igitur:

h Sz qz tanti mūeris gr̄am p̄tē. supradictus pp̄s & sa. sacrificia vicio deturpata. Malach. j. g. Intulistis de rapinis claudū & languidū: & intulistis munus: et iō dicit eodem d. Non mihi volūtas i vobis dicit dñs exercituū: & mun' nō suscipiā de manu vr̄a.

i Ipis crimib' atq; ipse. ma. deo offer. ceperunt. Malach. .ij. Vos recessistis ò via & scādalizastis plūmos in lege: itē eodē. Operiebat lachrymis altare dñi fletu & gemitu: ita vt vltra nō respiciā ad sacrificiū: nec accipiaz placabile q̄d de manu vestra.

angelos dei eē: hoc in loco scriptura testat. Sed qz tāti muneris gr̄az p̄tenentes: suprad̄ict' pp̄s ac sacerdotes sacrificia vicio deturpata: ipis. criminibus atq; ipiciatib' maculati deo offerre ce perūt. Ideo p̄r malachiaz pphaz deus pplm suū isrl̄ increpās ait: Dilexi vos dic dñs. Et dixistis: In q̄ dilexisti nos: Nōne frater erat esau iacob dic dñs: & dilexi iacob: esau aūt odio habui Esaū aūt frēm iacob nō ini qua aūt spōtanea volūtate odio habitū a deo: vel sine mēriti gr̄a iacob dilectū manifestū est: cuz sm p̄scientiā suā esau q̄dē effusionē fraterni sanguis ꝓcupiscē: iacob aūt i sui cognitōez obseruā daz legē desiderare cognoscerēt. Cui' rei gr̄a: suprad̄icto vsus est exēplo dicens: Dilexi iacob: esau aūt odio habui. Quānuis ex opibus memoratoz quoz liber genesios meminit: in q̄ vnusq; qz futur' erat, ppositio mānifeste ꝓstaret vt scriptū ē. Creuerūt pueri: & erat esau homo agrestis sciens venari: iacob autem homo simplex manens in tabernaculo. Alz reliq̄ q̄e lectōe p̄p hēsa si p̄uaricatōez pplī isrl̄ in obseruādis sacrificijs dei

s Cū scōm p̄scientiā suā. vidisset mala esau & p̄paratiōem iacob ad bonum & ad opa meritoria.

t Esau quidez effusionē sanguis fraterni ꝓcupiscere. Gen. xxvij. g. Oderat sēp esau iacob p benedictione qua benedixerat ei pat': dixitq; in corde suo: venient dies luct' p̄is mei & occidam iacob frēm meū.

v Jacob autē ob sui. i. dei x cognitōez. Gen. xxxij. g. Vidi dñz facie ad faciem & salua facta est aia mea. ac si diceret cognoui dñm qz ipse me cognoscē dignatus est. y Cui' rei gr̄a. Hic ostendit verbuz p positum ꝓgruere ad increpatōez illoz: primo igit insinuatur ipa ꝓgruentia q̄ fuit electio iacob: 2° inuit ratio electionis: ibi q̄uis ex operib'. dicit igit: y Cui' rei gratia. i. gratia electionis iacob & reprobationis esau

k Jdeo p malach. &c. Hic sb̄iungit diuina increpatio pp eoz ingratitudinē: fit aūt hic duplex increpatio: primo enīz fit ip̄roperatio diuine bñficentie: 2° fit ip̄roperatio p̄uaricatōis eoz & malicie: ibi Nam reliq̄ lectione ꝓphensa. Irez in p̄ma pte notāt duo. s. act' siue verba ip̄ropatōis: & iustitia i p̄roperātis: 2m tangit: ibi Et dixistis. & ibi tangit p̄mo q̄stio ppli: 2° rn̄sio dñi: ibi Nōne frat' fuit esau &c. q̄stio est indiciū bñficij: rn̄sio est manifestatio iusticie dei bñfactētis & illoz ingratitudinē increpātis vel ip̄roperāt'. dicit igit: k Jdeo. i. ppter p̄notatā ingratitudinē l Per malachiā, pphaz deus pplm suū isrl̄ increpans. s. in pphetia sequēti. i. incohans increpare. hic est ceu increpatio increpatōis: infra autez vbi tāgit eoz malicia. s. Nā reliqua &c. ponit ꝓsūmatio. Incohat enī in ostensione bñficioz: ꝓsūmatur in imp̄ropatōe malicie ingratoz. m Dilexi vos, ecce mānifestatio bñficij vide Malach. j. vbi ponunt verba ista. n Nōne frater erat &c. Hic insinuat iusticia increpant' ex duob'. s. ex cōdecentia diuine iusticie reprobando esau & eligendo iacob: et ex ꝓgruētia verbi ꝓpositi ad eoz increpatōem: ibi Cui' rei gr̄a &c. Just'. n. fuit reprobando esau & eligendo iacob: sibi iuste fecit increpādo eos neglecto tāto bñficio eis p̄stito i electōe eoz in p̄te suo iacob. dic igit: n Nōne frat' erat esau iacob dicit dñs. q. d. sic: Gen. xxv. f. o Et dilexi iacob: esau aūt odio habui. Malach. j. q. d. in h' dilexi vos q cū esau & iacob essent frēs: dilexi iacob p̄em vestr̄ & non esau fratrē ei': nō tn iniust' fui nec iniuste egi: & hoc est q̄d sequit: p Esau aūt fra. iacob nō iniq̄. i. iniusta: q Aut spon. volūtate. quin aliq̄ fuerit rō. s. mala opa esau in p̄scia: lz. n. demerita simplr non sint cā reprobatōis: dico cā ꝓprie loquendo in p̄scitis: nihilomin' cā est quare sp p̄sciunt q̄tum ad hoc q nō apponit eis gr̄a: nec ꝓfert glia: r Vel sine meriti gr̄a. congrui supple: non est. n. cā predestinatiōis ex pte p̄destinati cius opatio bona vel q se pparat: lz congruum ē

v Jacob autē ob sui. i. dei x cognitōez. Gen. xxxij. g. Vidi dñz facie ad faciem & salua facta est aia mea. ac si diceret cognoui dñm qz ipse me cognoscē dignatus est. y Cui' rei gr̄a. Hic ostendit verbuz p positum ꝓgruere ad increpatōez illoz: primo igit insinuatur ipa ꝓgruentia q̄ fuit electio iacob: 2° inuit ratio electionis: ibi q̄uis ex operib'. dicit igit: y Cui' rei gratia. i. gratia electionis iacob & reprobationis esau

z Suprad̄co vsus ē exēplo. s. exēplo iacob & esau ad increpatōez iudeoz: hoc inquā exemplo a Dilexi iacob. q. d. qz sic dilexi patrem vestr̄ & frēm eius reprobaui magnū vobis bñficiuz p̄stiti: inde ē q ppha vsus ē exēplo dilectōis iacob & reprobationis esau ad increpatōem iudeoz. b Quānuis ex opibus. ꝓnua sic: ita mō vsus ē suprad̄cō exēplo ad pplī isrl̄ increpatōez quo oñdit gr̄a quā fec' de' illi: Quānuis &c. i. lz ex illis q̄ de iacob & esau scripta sī Gen xxv. g. pateat esau dignū fuisse reprobatōe & iacob electōe. dicit igit: b Quānuis ex opibus memoratoz. uz. s. esau & iacob. c Quoz. memoratoz & opez eoz ūdē. d Liber genesios memit. Gen. xxv. c. & ifra i plūb' capitul'. vel sic. e Cui' rei gr̄a. q̄si ad oñdēdū q de scis eoz p̄sciaz hūerit suprad̄co exēplo vsus ē: qz tales ꝓstat sic diuisos fz reprobatōez & electōez añ̄ natos. f Quānuis ex opib'. q. d. ꝓstat q de' facta eoz p̄sciuēit: q̄ i genesi determināt apte: Gen. xxv. vbi dī: Quib' adulti facti ē esau vir gnar' venādi & hō agricola: iacob aūt vir simplex hitabat i tabernaculis.

e Nā reliq̄. Hic sb̄dit de ip̄ropatōe malicie eoz q̄ oñdit in duob'. s. in p̄uaricatōe diuinoz mandatoz q̄ ad ritū sacrificioz & q̄ ad cultū idoloz. Cōtinuat sic: in pncipio pphie vsus ē exēplo dilectōis iacob & odū esau ad insinuādū gr̄am iudeis p̄stitā & ingratitudinē increpandā: & p̄nter in pphetia manifestata ē eoz trāsgressio.

e Nā reliqua. s. ab eo q̄ dcīt est in pncipio. s. Dilexi vos &c. f Que lectōe pphensa sc. i. dicta ꝓnter in pphetia g Preuaricatiōem po. isrl̄ in obser. sa. dei.

intelligunt ipsa electio ⁊ reprobatio. ¶ In codē ca. vbi dr in postil. Quis in vobis claudat ostia. Additio. Littera hebraica sic hēt in hoc loco: Quis in vobis qui claudat ostia: ⁊ non incēdatis altare meū gratis seu frustra: nō. n. est mihi volūtas in vobis ⁊c. q; q; ex demeritis eoꝝ munera sua ⁊ sacrificia non erant deo grata: ideo deus quasi appetebat q; aliquis claudēret ostia templi: sic q; nullus intraret ad incendēdū altare. s. cum sacrificijs: ⁊ hoc est quod dicēs: Quis in vobis qui claudat ostia. i. vtinā esset in vobis q; clauderet ostia templi. Et non incēdatis altare meum. s. sic clauso templo nō incēditur sup altare meum aliq̄d Gratis. i. frustra. Nō aūt quare deus volebat q; clauderētur ostia templi ꝓdit cum dicit: Nō est mihi volūtas in vobis: ⁊ munus nō accipiā de manu vra. q. d. nō si accepti offerētes nec oblata.

In ꝓncipio malachie: vbi dr: Ja. ¶ Replica. cob dilexi ⁊c. postil. exponit vt assūptū a deo ad ꝓbandū ingratitudinē filioꝝ isrl. Assūptū aūt illud exponit p modū effect⁹ manifesti. s. q; iacob obtinuit bñdictōem paternā ⁊ hereditatis ꝓmissionez: que erāt ānexa ꝓmogenitur: esau abiecto: q̄ sine dī dilectione ex parte vna: ⁊ odio ex parte altera: fieri nō potuit: qui sunt effect⁹ dilectōis dei manifesti. Burgē. autē vult q; dilectio ⁊ odiū debeāt hic recipi p ꝑdestinatōe ⁊ reprobatōe: non p eoꝝ effectib⁹: vt postil. Ad ꝓbādum suū ꝓpositū burgē. adducit aplm ad ro. ix. Ibi dico q; aplūs adducit hoc dictū non quo ad effectū: sed admirās de cā: oñdens p ꝓcessum q; illius nō sit cā querēda. Sic in ꝓposito si ꝓpha in ꝓsona dei volens populo oñdere q; eū diligeret: oñderet per talia occulta sapiētie dei: q̄lia sūt ꝑdestinatio ⁊ reprobatio: ꝓbasset populo dubium ⁊ ignotū p ignotū: sicut si hodie ingratis ⁊ de dilectōe dei dubitantib⁹ dilectio dei p viā ꝑdestinatōis persuaderi deberet: plus dubitarēt de aīte q̄ ꝓnte. ¶ .II.

Et nunc ad vos. Dic ꝓnter arguit ꝓpheta sacerdotes ⁊ pplm de peccatis ꝓtra ꝓximum: ly cum hoc aliq̄d ponat de peccatis ꝑ deum. ⁊ dividit in duas partes: q; ꝓmo arguit sacerdotes: scōpopulares: ibi Nunquid. Circa ꝓmū ponit monitio cū dr a ¶ Et nunc ad vos mādatū hoc o sacerdotes. q. d. debetis diligenī attendē. b ¶ Et si nolueritis. ꝓniam vos: iō sequit: c ¶ Mittā in vos egestatē. quaz supra modū timebāt: q; auari ⁊ cupidi erāt. d ¶ Et maledicā bñdictōibus vīs. i. illis que ꝓsueuistis bñdicere. s. vineis ⁊ bladis: ⁊ huiusmodi: ita q; erit penuria. ita exponit ra. sa. ⁊ ꝏditur cā: e ¶ Quia nō posuistis sup cor. s. Et nūc ad vos ¶ .II. mādatum hoc o sacerdotes Si nolueritis audire ⁊ si nolueritis ponē sup cor vt detis gl̄am nōi meo ait dñs exercituū: mittā in vos egestatē: ⁊ maledicaz bñdictōib⁹ vīs: ⁊ maledicā illis: q̄onia nō posuistī sup cor. Ecce ego ꝓiciā vobis brachiū: ⁊ dispgā sup vultū vīm sterc⁹ solēnitatū vrarū: ⁊ assumet vos secū. Et scietis quia misi ad vos mādatū istud: ut esset pactū meū cū leui dicit dñs exercituū. Pactū meū fuit cuz eo vite ⁊ pacis: ⁊ dedi ei timorē ⁊ timuit me: ⁊ a facie nois mei pauebat. Lex veritatis fuit in ore eius: ⁊ iniqtas nō est inuēta in labijs ei⁹. In pace ⁊ in eqtate ambulauit mecū: ⁊ multos auertit ab iniquitate. Labia. n. sacerdotis custodiūt sciaz: ⁊ legē requrent ex ore eius: qa angelus dñi exercituuz ē. Vos aūt recessistis ꝺ via ⁊ scādalizastis plūmos i lege. Irritū fecistis pactuz leui dicit dñs exercituum. Propt̄ q̄ ⁊ ego dedi vos ꝓptibiles ⁊ humiles oīb⁹ pplis: sicut nō seruastis vias meas: ⁊ accepistis faciem in lege. Nunquid pater vnus omnium nostrū: Nunqd nō de⁹ vn⁹ creauit nos: Quare ergo despicit exercere debitū officiuz vīm debito modo colendo deum ⁊ pplm instruēdo. f ¶ Ecce ego ꝓiciā a vobis brachiū. auferendo a vobis vrutē ⁊ sustētatōem. g ¶ Et dispgā super vultū vīm sterc⁹ ⁊c. i. ex celebratōibus huiusmodi nō reportabitis honorē: sed ꝓfusionē. h ¶ Et assumet vos secum. .s. sterc⁹: ita q; eritis cō temptibiles: sicut ⁊ ipsum. i ¶ Et scietis. p experiētiā mee punitōis: k ¶ Quia misi ad vos. sacerdotes ⁊ leuitas l ¶ Mādatuz istud. de cultu dei ⁊ doctrina pplī. m ¶ Ut esset pactuz meū cū leui. i. cū tribu leui: q̄ fuit ad hoc electa a ꝺo Nume. ij. .c. n ¶ Pactū meū. .i. lex o ¶ Fuit cū eo vite ⁊ pacis. fuit. n. ꝓmissum a deo q; populus in pace viueret si legē seruaret: ⁊ sic fuit adimpletū q̄diu hoc seruauit: vt patz ex decursu veteris testamēti. p ¶ Et dedi ei timorē. s. moysi ⁊ aaron: ⁊ plīb⁹ ab eis descēdētibus q; deum timuerūt. q ¶ Lex veritatis fuit i ore ei⁹. ad docēdū pplm. r ¶ Et iniqtas nō est inuēta in labijs ei⁹. q; n. aaron fecit vitulū ꝓflatile fuit ex timore mortis: vt dictū fuit plen⁹ exo. xxxij. nec ipse: nec alij leuite crediderūt q; in vitulo esset aliq̄d numinis: q̄ꝺ pz ex hoc q; tota tribus leui adiunxit se moysi ad inficiēdū illos qui peccauerant in idolatria vituli: ero. xxxij. s ¶ In pace ⁊ eqtate ambulauit mecū. iuste viuēdo ⁊ me deuote colēdo. t ¶ Et multos auertit ab iniqtate. pplm docēdo: hoc. n. ptinet ad officium leuiticū: ⁊ potissime sacerdotū: iō ꝏdit: Labia. n. sacerdotis ⁊c. ꝏditur cā: v ¶ Quia angelus dñi exercituū est. hz. n. officiū angelicū. s. colere deū: ⁊ dirigere pplm: sicut āgeli i ministeriū missi ꝓpter salutē electoꝝ semp vidēt faciē ꝑis: q; ē in celis: Matth. xviij. x ¶ Vos aūt. sacerdotes ⁊ leuite h⁹ tpis y ¶ Recessistis de via. quā tenuerūt moyses ⁊ aaron ⁊ alij iusti. z ¶ Et scādalizastis plūmos in lege. i. fuistis eis occasio delinqndi. Est. n. scādalū impactio pedis ad aliq̄d q̄ facit incedētē ruere. malicia aūt sacerdotū ⁊ doctoꝝ facit errare pplm. vñ dicit saluator: Cecī sūt ⁊ duces ceco⁹. si aūt cec⁹ ceco ducatū ꝑstet: ambo in foueā cadūt. Propt̄ q̄ dicit Aug⁹ in pasto. Cū pastor ꝓ abrupta gradit: ꝓnis est vt grex ad ꝓcipitiū sequat. a ¶ Irritū fecistis pactū leui. de officio sacerdotij. b ¶ Propt̄ quod ⁊ ego dedi vos cōtemptibiles. i. abiectos. c ¶ Et accepistis faciē in lege. iustificantes impiū ꝓ munere: sacerdotes. n. iudicabāt pplm maxime p⁹ reditū de babylone. d ¶ Nunqd. Postq; reprehendit sacerdotes ⁊ leuitas de malo regimine populi: hic ꝓnter arguit ceteros de cōtemptu ꝓximi: ⁊ ꝓmo in generali cum dr: d ¶ Nunqd non pr vnus ⁊c. q. d. sic. s. adam: vt dicūt alij: vel abraam secundum alios: ⁊ est verbum prophete. e ¶ Nunquid non deus vnus creauit nos. quasi diceret: quia omnes anime humane creantur a deo immediate. f ¶ Quare ergo despicit vnusquisq; nostrum fratrem suū ꝓpter paupertatem suam. q. d. non habemus causam.

a Violans pactū patrū nostrorū.i.legē datā patrib⁹ nr̄is: que ꝑcepit ꝓmū diligere. ☞ in ſpāli arguit cōtēptū vxoris que debet eſſe vna caro cū viro: cū dicit: b Trāſgreſſus eſt iudas ⁊c. ⁊ iſta tranſgreſſio ſpecificat cum ſ̄bdit: c Quia cōtaminauit iudas ſancti. dn̄i. ſ. latriā: d Quaz dilexit. ſ. dn̄os: e Et habuit. ſ. iudas. i. illi de regno iude f Filiaz dei alieni. reuertētes. n. de babylone cōtēpſerūt vxores ſuas iudeas: que ex freq̄nti ptu ⁊ labore itineris erāt deturpate: ⁊ duxerunt vxores alienigenas: vt pz .j. Eſdre. ix. ca. ⁊ primas tenebant in domibus ſuis q̄ſi ancillas. mulieres vero docent pueros ſuos ꝓ ꝓpios mores: ⁊ ſic alienigene vxores docebant filios a iudeis gētes idolatrare: qō erat peſſimū: ſ̄ō ſequitur: Diſperdet dn̄s virū qui fecerit h°. g Magiſtrū ⁊ diſcipulū. i. magnū ſiue paruū: h Et offerentē munus. i. de tribu ſacerdotali: q⁹ in illa tribu inuenti ſunt viri qui acceperāt vxores alienigenas .j. eſdre. x. c. i Et hoc rurſū feciſtis. Operiebatis lachrymis ⁊c. credētes expiare hoc pctū abſq; emiſſione alienigenaꝝ: qō tñ eſt falſum: ideo ſ̄bditur: Ita vt non reſpiciā ⁊c. k Et dixiſtis: Quā ob cām. nō dimittit iſtud delictū p ſolū ſacrificiū Ad qō rn̄detur cū dr̄: l Quia dn̄s teſtificat⁹ ē inter te ⁊ vxorē. de mutua cohabitatōe ⁊ dilectōe: dicens p adā ꝓphice gen̄. ij. vt ibidē fuit declaratū: Quāobrē relinquet hō ꝑem ſuū ⁊ matrē: ⁊ adherebit vxori ſue: ⁊ erunt duo i carne vna m Quā tu deſperiſti. tenēdo eā vt ancillā. n Et hec particeps tua. i. ſocia non ancilla: o Et vxor federis tui. p conſenſū alioꝝ qui facit matrimoniū. p Nōne vn⁹ fecit .q. d. ſic: quia vn⁹ deus fecit adā ⁊ euā: q Et reſiduū ſpiritus ei⁹ eſt. ad hoc. n. fecit deus mulierē de coſta viri: vt ſic vna caro ſunt: ita ſint vnus ſpūs ⁊ vna aia: p verā dilectionem. r Et quid vn⁹ q̄rit niſi ſemē dei. q. d. ad hoc ē vnitio ſeu ꝯiunctio mr̄imonij: vt inde ꝓcreet ſemē ad cultū dei ſ̄ō ſ̄bdit: s Cuſtodite ergo ſpūm vr̄m. i. bonā volūtatē ad vxorē. t Aū odio habueris dimitte. dādo ei libellū repudij: vt poſſit alteri nubere: ⁊ non ſicut ancilla a te violenter teneri: hoc. n. eſt min⁹ malū q̄ affligere vxorē ſine cā libellus. n. repudij nō fuit cōceſſus: vt per ſe eſſet licit⁹ ſed ad mai⁹ malū euitandū: vt diſſuaſe declarauī deuto. xxiij. v Operiet aūt iniq̄tas veſtimētū ei⁹. i. veſtimētū viri: ſic .n. ſonat lr̄a hebraica q̄ nō p̄t referri niſi ad maſculū ⁊ nō ad feminā ſm modū loq̄ndi hebraicū: ⁊ eſt ſenſus: Operiet ⁊c. q. d. p dei vindictā ſic apparebit iniq̄tas viri deſpicētis vxorē mō p̄dicto: ſicut apparet illud qō ponit ſup veſtimētū eius. Jn .c.ij. vbi dr̄ in poſtil. Et maledicam bn̄dictōibus veſtris. Additio.

Oc qō dr̄ hic: Et maledicā bn̄dictōibus veſtris. ſm magiſtrū in. iiij. diſ. xxv. quidā referūt ad hereticos q̄ ſunt ab eccl̄ia p̄ciſi: ⁊ ad excōicatos quorū bn̄dictōes fiūt maledictōes his q̄ eoꝝ ſequūtur errores. Aliā etiā expōem ponit: quā credo eſſe Greg. ⁊ ē talis. ſ. q qui a malis ſacerdotib⁹ bn̄dicit: a deo erit maledict⁹: q⁹ bn̄dicūt hiq; agētib⁹: ⁊ adulātur peccātib⁹: oīmodo diuites ſint. hec ille. Jn eodē. c. vbi dr̄ in poſtil. Nonne vn⁹ fecit. Additio.

Oc quod dr̄ hic: Nōne vn⁹ fecit ⁊c. aliter exponitur ſm quoſdā hebreoꝝ expoſitores ⁊ magiſtros lr̄e: vt vi. Ad quod ſciēdū q⁹ abraam hns in vxorē liberā Sarā de genere ſuo: accepit tñ aliam vxorē alienigenā .ſ. agar ancillam egyptiacam: gen. .xvj. c. ex quo volebāt ſe excuſare a peccato illi qui alienigenas vxores acceperāt habentes alias ꝓpas ⁊ hoc ē quod dr̄: Nōne vn⁹ fecit .ſ. abraā q̄ erat vn⁹ pater oium iſrahelitaꝝ. Et reſiduū ſpūs eius. p hoc q⁹ dr̄ Reſiduum. intelligitur ſupabundās: eo q⁹ reſiduū cuiuſcūq; rei ſupabūdat ſup ipſā rē. q. dicerēt: nō ſum⁹ inculpādi ꝓpi vxores alienigēas: eo q⁹ abraā hoc fecit: vt dcm̄ ē: ⁊ tñ ſpūs ei⁹. ſ. ꝓphie ⁊ ſanctitatis ſupabūdans fuit: ⁊ ſic geſta ei⁹ ſūt trahenda ad ꝓfectiam. Ad qō rn̄det p ꝓphām: Et quid vn⁹ querit niſi ſemē dei. q. d. ille vn⁹ hoc fecit nō ex libidie carnali ſed q⁹ Sara erat ſterilis ipamet ꝓcurāte hoc fec̄ abraam cauſa ꝓlis habēde: vt in. c. gen. .ō. dcō. Et q⁹ non fec̄ hoc abraā ſolū ad inſtātiā ſare: vt dictū eſt: ſed etiā nutu ſeu inſpiratōe diuia: ſ̄ō dicit: Et quid vn⁹ q̄rit niſi ſemen dei. hoc eſt dicere illud qō querebat abraā non eſt intelligēdū ſemē ſeu ꝓlem ſimplr: ſed ſemē dei: q⁹ a deo inſpirat⁹ hoc faciebat: ⁊ ſic oñdit q⁹ non erant excuſati p exemplū abrae: ⁊ ſ̄ō hortat eos: Cuſtodite ergo ſpūm veſtrū ⁊ vxorē adoleſcētie tue noli deſpicere. q⁹ abraaz non fecit hoc deſpiciēdo vxorem: ſed rōibus p̄dictis. ⁊ ſequit: Cum odio habueris dimitte. per libellū repudij qui erat ſimplr licitus tpe ve. teſtamēti: vt declaratū fuit in additōe deuto. xxiij. Replica.

In capl̄o. ij. vbi dicit: Nōne vnus fecit ⁊c. burgen. aſſumit cōtra poſtil. ⁊ gloſā quā aliquando nō ſcit nimis ponderare: q⁹ ille paſſus ōbeat exponi de abraā ꝫ excuſatiōne friuolā populi in lr̄a poſitā: vt ſit verbū ꝓphe ꝫ deū arguētis: Nōne. ſ. abraā habuit alienigenā vxorem ſine reprehenſione: quaſi dicerent: quare reprehendit in nobis. Sed in littera ⁊ eius ꝓceſſu eſt verbum ꝓphete in perſona dei arguētis populum: ⁊ ita dicit gloſa. Unde poſſet hic burgen. multipliciter culpari: ſed non eſt preſentis propoſiti niſi oſtendere eum male contra poſtillatorem moueri. Sed circa illum paſſum eiuſdem capituli: Si odio habueris vxorem dimitte. Burgenſis de materia illa ſe remittit ad .xxiij. caplm deutero. ⁊ ibi vide correctorium ſatis latum dirigi ad cap. xix. Matthei.

Capitulum. III.

Laborare feciſtis. Hic incipit caplm in hebreo vbi icipit aduētus xp̄i denūciatio: ⁊ diuidit i duas partes: q⁹ ꝓmo ponit occaſio huius denūciatōis:

scdo ipsa denūciatio subdit: ibi Ecce ego mittā. Circa pm sciendū q ppls iudeoz saltē p magna pte videt alias gentes in hoc mūdo psperari: vt chaldeos: z psas: z medos: q erāt idolatre: z se frequēter oppimi z captiuari: dicebat q deus diligebat malos: z de seruitoribz suis nō curabat: vel q de istis inferioribz p uidentiā nō habebat: ex quo seuiētes sibi sic negligebant: z alij sic exaltabāt: z sic deo imponebāt malicia malos diligendo: vel ignorantiaz merita z demerita hoūm nō videndo: z vtrūq; ē erroneū z deo odiosuz: ió dī: a Laborare fecistis dominū in smōibus vīis. blasphematoriis: z loquitur scripta de deo ql de homie afflicto ò malo qò audit i eo q errone um est. b Oīs q facit maluz &c. ex dictis pz snia. c Aut certe vbi est deus iudicij. i. diiudicās iter bonos z malos. d Ecce ego. Hic pse quēter denūciat xpi aduent': in quo fit bonoz z malorū discretio: qz in pmo aduētu xpi factū est iudiciū discretōis: vocando aliquos ad gram ceteris dimissis iusto dei iudicio lz nobis occulto: sed in scdo aduētu fiet iudiciū discussionis malos puniēdo: z bonos premiando: sic ergo ꝓcedit: qz p' vterq; aduētus denūciat: z 2° p̄dictus erroz euacuat: ibi Inualuerūt. pma in duas: qz pmo ponit dicta denūciatio: scdo ppli monitō: ibi Ego eni. pma adhuc in duas: qz pmo nūciat vterq; aduent' scdo vtriusq; effectus: ibi Ipse eni. Circa pmū pmo denūciat pmus aduent' xpi: cū dī in psona xpi: e Ecce ego mittā angelū meū. i. iohannē baptistā: q magnitudinit in terris vitā angelicā q humanā. q eni hec scriptura dicat de ipso ad lram: pz Mat. xj. vbi dicit saluator de iohanne: Hic est de quo scriptū est: ecce ego mitto &c. f Et ppabit viā. qz p̄dicatio z baptism' iohānis fuerūt q̄dam ppationes ad baptismū z p̄dicatōz xpi: g Et statim veniet ad templū suū. qz ibi xps oblatus fuit z ibi pluries p̄dicauit z miracla fecit h Dñator quem vos queritis. i. christus cuius aduentū desiderabant patres antiq. i Et angel' testamēti. qz xps fuit nūcius noui testamēti: vt p̄dixerat Hiere. xxxj. scdo denunciat aduent' xpi scdo: cū dicit: k Ecce venit. i. veniet certitudinaliter ad iudiciū. l Et q̄s poterit cogitare diem aduent' eius. q. d. null': vñ dī Mat. xxiiij. De die illa z hora nemo scit &c. m Et quis stabit. i. poterit stare m Ad videndum eum. quia sicut pm' aduētus fuit in humilitate z māsuetudine: ita scdo erit in ptate z terroze. n Ipse eni. Hic pnter ponit effect' vtriusq; aduentus: tū in quodaz generali: z pmo pmi: scdo secūdi: ibi Et accedā. effectus aūt pmi fuit vocatio aliquoz ad fidem: quos in primitiua ecclesia ꝓbauit quasi aurum in fornace p tribulatōes in iudea: vt pz in actib' aplorum in pluribus locis: z postea p tyrānos in oibus ptibus orbis: z hoc est qò dicit: n Ipse eni quasi ignis cōflans. ad ꝓbatōez electoz: o Et q̄si herba fullonū. qua vtūtur fullones ad purificādas vestes z eas nitidas fiendas. p Et purgabit filios leui. i. apostolos quoz: uz aliqui fuerunt de tribu leui: z omnes fuerunt noue legis episcopi: q Et colabit eos. ad p'fectam mundiciaz deducēdo r Et erūt offerentes sacrificia. i. eucharistiam: per varia legis sacrificia figuratum fuit perfcm per plura imperfecta s Et placebit domino &c. quia istud sacrificium est deo acceptissimuz: t Sicut dies seculi z sicut anni antiqui. vnde in canone misse dicitur Sicuti accepta habere dignatus es munera pueri tui iusti abel z sacrificiū patriarche nostri abrae: z qò tibi obtulit summ' sacerdos tuus melchisedech. Sciendum tū q istud sicut nō designat equalitatē: sed correspondentiā rei figurate ad figurā: sicut enim res figurata excellit figurā sic sacrificiū noue legis qò est eucharistia: excellit oia veteris legis sacrificia. v Et accedā. Hic ponit effect' aduentus scōi: cum dicit: Et accedā ad vos in iudicio. q. d. christus veniet in iudicium in forma hūana: tamen gloriosa: x Et ero testis velox. qz illud iudiciū breui tempore expedietur y Maleficis z adulteris. i. quibuscunq; peccatoribz: quia virtute christi nota fient omnibus eoz peccata z sententia iudicis iusta: ista tamen peccata specialiter exprimūtur que crudelitatem important: sicut z Mat. xxv. vbi ꝓcessus illius iudicij ponitur a saluatore: z Ego enim dñs. Hic cōsequenter post effectum extremi iudicij ponitur monitio populi: que tunc non habebit locū sed ante: dicit igitur: Ego enim dñs. ad quē spectat omniū generale iudiciū: a Et nō mutor. in meipso: licet sit mutatio in effectib' meis fm varietatem meritorum z demeritoruz hoiuz. b Et vos filij iacob non estis cōsumpti. licet hoc meruissent mala vestra: tamē saluaui aliquos ex mea misericordia. c A diebus enim patrū vestroz recessistis. quia cito post datōz legi in mōte synai peccauerūt in adoratiōe vituli: exo. xxxij. d Reuertimini ad me. p verā pniam: e Et reuertar ad vos. p clementiā. f Et dixistis. vos male excusando: g In q̄ reuertamur. q. d. nō declinauim' a deo: cui' ꝓrius onditur cū subdit: h Si affiget hō deū: qz vos cōfigitis me. in hebreo habetur: Si violentabit hō deū: qz vos violētatis me. loquit eni scripta de deo sicut de hoie cui' bona p violentiā capiunt: decime vo ipsi' dei sūt ꝓ sustētatōe mistroz suoz: q̄ retinebant iniuste a iudeis laicis: ió subdit

Nota de Sacrificio Misse

a In decimis. q debebant leuite b Et i pmissõe. q debebant sacerdotib'. ꝛ ad hãc sniam reducit trãslatio nra: hõeni dicto mõ violẽtat' fm cõem modũ loq̃ndi: dr vsq ad cor pfixus. c Et in penuria vos maledicti estis. in penaz eni dicti peccati deus imittebat sterilitatẽ terrenascentiũ: iõ subdit: d Inferte oẽz decimã in horreũ. s. leuitaz: e Et pbate me. i. effectũ bonitatis mee: si de decimis feceritis qõ debetis: iõ subdit: f Si nõ aperuero vobis cataractas celi. dãdo vobis pluuias ꝛ rores ad fecũdatõz ire pueniẽtes: g Et effudero vobis bñdictõz. i. bonoz tpaliũ multiplicatõz: h Et increpabo p vobis deuorantẽ. i. faciã q vẽtus vrẽs: locuste: ꝛ h' mõi ñ deuorabũt seu peiorabũt terrenascẽtia. i Et beatos vos dicent oẽs gẽtes. q̃ sunt in circuitu vro ex bonoz vroz multiplicatõe ista tñ pmissio est sub pditõe. s. si fecerint bñ: qõ qz nõ fecerũt pmissio nõ fuit impleta k Inualuerũt. Dic error. ã. positus remouet: ꝛ dr uidit in duas ptes: qz p' dict' error repetit: vt aliqd addat: ꝛ p'euacuat: ibi Tũc locuti sũt timẽtes. Circa p'm dr in pson deo k Inualuert sup me vba vra. i. õ me sunt multiplicata: ꝛ q̃ sint illa subdit: m Vanus est qui seruit deo. qz ad h' nõ sequit aliqua eius retributio: qz sicut dictũ est supr': negabãt deũ hẽ puidẽtiaz de actib' hũanis vel iusticiã: ꝛ ad vtrũq sequit defect' bõe retributõis: ideo subdit in pson taliũ. n Et qõ emo. qz custo. pcepta ei'. q. d. nullũ. o Et qz ambulauim' tristes. i. ieiunũ afflicti vñ in hebreo hr: Et qz ambulauim' denigrati. ꝛ iõ vlter' cõcludebãt: p Ergo nũc. i. in pñti vita q Beatos dicim' arrogãtes. i. eleuatos in pompa ꝛ potẽtia: qz bñ est eis in hac vita: nec expectat alia. r Siquidẽ edificati sũt. in domib' ꝛ possessionib': s Et tẽtauerũt deũ. ipsuz puocando ꝛ ptẽnendo: t Et salui facti sũt. ex quo pcludit q nõ habeat de malis eoz noticiã: vl si hz q de talib' nõ fecit iusticiã: v Tũc locuti sũt. Dic pñter dict' error tollit: ꝛ pmo succincte: scõo magis diffuse: ca. vlti. Circa p'm dicit: v Tũc locuti sũt timẽtes deũ. q̃ pfitent diuinã puidẽtiaz ꝛ eius iusticiã ad oia se extẽdere: x Unusquisq cũ p'imo suo. de pmiatõe bonoz ꝛ punitõe maloz in seculo futuro: ꝛ subdit: y Et attẽdit dñs ꝛc. Dic accipit ꝛ p idest sic eni loquebant ad inuicẽ. Attendit dñs. s. bona ꝛ mala q̃ fiũt in pñti vita. z Et script' est liber. i. ista sũt in diuina scientia indelibiliter: ꝛ a Et erũt mihi ait dñs. q ñ põt mẽtiri a Jn die qua ego faciã. i. in die iudicij b In peculiũ. i. in pplm amicabilẽ ꝛ familiarẽ. c Et parcã eis. a penis eternis: d Sicut parcit vir filio suo. qui castigat eũ ne incurrat maius malũ. e Et cõuertimini. s. ad me vos qui estis in supradicto errore: f Et videbitis quid sit inter iustũ ꝛ impiũ. qz licet iustus in pñti castiget: tñ p hoc pseruat in bonis gre ꝛ postea in bona glorie deducet:

Jn decimis ẽt i pmitis. Et i penuria vos maledicti estũ ꝛ me vos pfigit gens tota. Inferte oẽm decimã i horreũ meũ: ꝛ sit cib' i domo mea: et pbate me sup h' dicẽ dñs. Si nõn aperuero vobis cataractas celi: et effudero vob bñdictõz vsq ad abũdantiã. Et increpabo p vob deuorãtẽ: ꝛ ñ corũpet fructũ terre vre: nec erit sterilis vinea i agro dicit dñs exercituũ. Et beatos vos dicẽt oẽs gẽtes. Eritis enim vos terra desiderabilis dicit dñs exercituũ. Jnualuerũt sup me vba vra dicit dñs. Et dixistis: Quid locuti sum' õ te: Dixistis: Uan' est qui seruit deo: et qõ emolumentũ qz custodiuimus pcepta ei': et qz ãbulauim' tristes coram dño exercituũ: Ergõ nũc beatos dicim' arrogãtes. Etenim edificati sũt facientes impietates: et tẽtauerũt deũ et salui facti sũt. Tũc locuti sũt timẽtes deũ: vnusquisq cũ primo suo. Et attendit dñs ꝛ audiuit et script' est liber monumẽti coram eo timẽtib' dñm ꝛ cogitãtib' nomẽ ei'. Et erũt mihi ait dñs exercituũ i die q̃ ego facio in peculiũ: et parcã eis sicut parcit vir filio suo seruienti sibi. Et puertimini: et videbitis qd sit inter iustũ ꝛ impiũ: ꝛ inter seruientẽ deo ꝛ nõ seruientem ei.

.IIII.

Ecce. n. dies veniet succensa q̃si camin': et erũt oẽs superbi et oẽs facientes impietatẽ stipulã. Et inflãmabit eos dies veniẽs dicit dñs exercituũ: quẽ ñ delinq̃t eis radicẽ ꝛ germẽ. Et orietur vobis timentib' nomẽ meum sol iusticie: et sanitas in pennis e'. Et egrediemi et salietis sicut vitulus de armẽto

Additio.

Ratio quare exprimũt ista peccata. s. maleficium ꝛ adulteriũ ꝛ periuriũ: fm glo. da cõiter ista peccata fiunt occulte: sed a deo pferuntur in medium: ne diu lateãt ꝛ ideo pmisit: Et ero testis. q. d. licz de similib' peccatis non inueniãt vt plurimum testes: tamẽ ego ero testis. Adiungit etiã predictis peccatis ista que sequuntur. s. qui nõ reddunt mercedẽ mercenarijs: ꝛ viduas ꝛ pupillos oppriműt ꝛ peregrinum: ne parua putentur: que periurio ꝛ adulterio comparantur: ut in glo.

Capitulũ. IIII.

Ecce enim. Dic predictus error remouetur magis explicite ex premiatione bonoz̃ ꝛ punitione maloz̃: ꝛ primo ponitur malo: uz punitio: scõo bonoz̃ retributio: ibi Et orietur. Circa primũ dicitur: a Ecce enim dies veniet. scilicet iudicij: b Succensa quasi caminus. quia illam diem pcedet ignis conflagrationis ad purgationem elementoz: ꝛ eã sequetur ignis gehenne ad punitionem reproborum: ideo subditur: c Et erunt omnes superbi. peccãtes contra deum. d Et omnes facientes impietatem. p peccata contra proximum: e Stipula. incendio gehenne deputata. f Que non derelinquet eis radicẽ. quia post finalem sententiam non erit tempus nec locus reuertendi ad gratiam. g Et orietur. Dic consequenter ponitur bonoz̃ retributio: cum dicitur: Et orietur vobis timentibus nomen meũ. timore filiali: quia habet charitatem annexam. h Sol iusticie. i. christus qui tunc apparebit electis retributor ꝛ saluator iustus. i Et sanitas in pennis eius. scilicet orietur: quia per ipsum electi gloriaz anime ꝛ corporis consequentur: k Egredimini. ad considerationem pene reproboz̃ quam euadetis: l Et salietis sicut vitulus de armento. quia talis visio erit eis exultationis occasio: tum p̃pter eius euasionem: tũ ꝓpter diuine iusticie impletoz̃: fm q̃ dicitur psalmo. lvij. Letabit iustus cum viderit

vindictā ꝛc. m ¶ Et calcabitis impios cū fuerit cinis. i. afflicti pena ignis gehennalis: qz corpora damnatoꝝ nō incinerabuntur: sed semper viuent vt semper crucientur. n ¶ In die q̄ ego facio. i. in die iudicij. o ¶ Mementote. Hic cōsequenter ponitur generalis monitio ꝛ maxime indeorū quoꝝ plures conuertentur ante iudiciuꝫ: ideo dicit Mementote legi moysi serui mei. i. qua fit mentio ꝺ aduētu christi: ꝼz q̄ dicit saluator: Johan. v. Si crederetis moysi crederetis forte ꝛ mihi. p ¶ Quam mādaui ei i oreb. Exod. xx. q ¶ Precepta. ſ. decalogi: que seruanda sūt tpe noui testa. r ¶ Et iudicia. i. illa que cōtinent iustū modū viuendi ad proximū: que similiter seruantur in noua lege: l; non eodē modo quantuꝫ ad omnia: qz p̄cepta iudicialia que seruantur in noua lege obligant vt de nouo instituta. de ceremonialibus vero non fit hic mentio: qz illa sunt totaliter exclusa in noua lege: ita q̄ non p̄nt obseruari licite: eo q̄ erant respectu noui testamenti figure: ꝛ ideo cessauerunt adueniente veritate. s ¶ Ecce ego mittā vobis heliam ꝓphām. qui ad hoc reseruatur in vita cū enoch: vt predicent contra perfidiā antichristi: ideo subditur: t ¶ Anteq̄ veniat dies domini. i. dies iudicij: quā die precedet persecutio antichristi. v ¶ Et conuertet coꝛ patrū ad filios. reducendo illos ꝺ̄ tunc erunt increduli ad fidē christi: in quē credidernnt patres antiqui: ꝛ sic illi patres diligent filios ꝛ ecōuerso in charitate christi. x ¶ Ne forte veniā. in hebreo nō est forte: qz aduentus dei ad iudiciū certus est: potest ēt dici ſm translationē nostrā: q̄ non ponitur hic forte: propter incertitudinē aduentus: sed propter incertitudinē determinati tpis: vnō christus dicit Act. j. Non ē vestrū nosse tpa vel momenta ꝛc. y ¶ Et percutiā terrā. i. habitantes in terra generaliter z ¶ Anathemate. i. sempiterna sepatione ab ea: qz nullus homo habitabit terrā vltra: sed aliqui. ſ. electi adherebunt deo sempiterna fruitione: quā nobis concedat qui cū patre ꝛ ſpūſcō viuit ꝛ regnat deus in secula seculorum Amen.

¶ In. c. iiij. vbi dicitur in postil. Precepta. ſ. decalogi.

¶ Additio.

Vi nos habemus in hoc loco preceptа ꝛ iudicia: in hebreo hī ceremonia ꝛ iudicia: vnde ex hoc loco estimant hebrei habere ꝫ nos validū argumentū ad probandū q̄ ceremonialia non debent cessare tpe messie: vt hī cōiter in expositionibus coꝛ: sed bene aspicienti verā ꝛ propr̄ ā littere significationē ex hac auctoritate non habent intentū: sed forte ex ea potest oppositū probari: ad q̄ sciendum q̄ aliud est dicere Mementote legis moysi ꝛ aliud est dicere: Seruate legē moysi ꝛc. nā ad seruandū legē requiritur facere ea que in lege precipiuntur: ꝛ vitare ea que in lege prohibentur: ad memoriam vero legis habendā hoc non requiritur: sed sufficit habere memoriā de lege in mente ad eius ſpiritualē intelligentiā percipiendā: vnde in hoc loco ꝓpha ad ſpiritualē legis intelligentiā inuitat ſm glosā interlinearē: non autē exhortatur ad obseruantiā legis: ꝛ sic ex ista auctoritate hī q̄ ceremonialia ꝛ iudicialia legis mosaice de quib⁹ hic tm̄ fit mentio sunt habenda in memoria modo predicto: nō autez seruanda: qō est contra eos: si enim ꝓpha intenderet exhortari populū ad legē mosaicā perpetuo obseruandam vtiq̄ dixisset seruate seu custodite legē moysi ꝛ hoc non dixit: sed mementote legis: ad innuendū qō supra dictum est: ꝛ notandū q̄ hanc differentiā inter custodire preceptum ꝛ memoriaz habere de precepto seu de lege: ponit Rab. moyses gerundeñ. in expositione super pētateuch. super illud verbum: Exodi. xx. Memento vt diē sabbati sanctifices ꝛ illud verbū deut. v. Obserua diē sabbati. dicendo q̄ ꝑmuz verbū importat preceptū affirmatiuū solū de memoria sabbati habenda: ꝛ 2m verbum importat preceptū de custodiēdis omnibus que custodienda sunt in sabbato.

¶ In eodem. c. vbi dicitur in postil. Et conuertet coꝛ patruz ad filios. ¶ Additio.

Hoc qō dī de helia. Et conuertet coꝛ patrū ad filios ꝛ coꝛ filioꝝ ad patres eoꝝ. videtur propie exponē dū de scō iohe baptista qui p̄cessit christū in ſpū ꝛ vtute helie: Luce. j. c. Iste enim conuertit coꝛ patꝝ ad filios: inquantū digito demonstrauit filiꝫ xp̄m: in quē coꝛ patrum fide ꝛ desiderio tendebat: sed hoc in singulari vago: non autem in singulari demonstrato: similiter conuertit coꝛ filiozuz ad patres eoꝝ: inquantū christus quē filiꝫ digito demonstrauit ē ille in quē patrū fides ꝛ desideriū tendebat saltē in singulari vago: ꝛ sequitur: Ne forte veniā ꝛ percutiam terraz anathemate. q. o. si sine precursore precedente venissem: deficiente demonstrante me deficeret fides mea: ꝛ sic terra essz percutienda anathemate ꝛc. ¶ Replica.

In. c. iiij. vbi dicit: Et conuertet coꝛ patrū ad filios. postil. exponit de helia: qz hoc faciet precurrendo ſm aduentū christi: burg. autē exponit de sancto iohanne baptista: sed illa expositio ē mistyca sicut iohannes fuit mysticus helias: qz venit in spiritu ꝛ virtute helie: expositioni etiaz burg. si literalis esse debeat occurrunt inconuenientia: primū qz in littera dī de die preueniēda magna ꝛ horribili: iohannes autē non preuenit diē horribilē sed desiderabilez Itē dī de non ꝓuersis per heliā ꝓminatoꝛie: Ne forte veniā ꝛ percutiā terrā anathemate. iohannes autē non precurrit talē percussorem: qz christus non venit post iohannē iudicare sed iudicari: nec venit vt iudicet terrā vel percutiat: sed vt saluef mundus per ipm: h⁹ salutis ꝓticipes nos faciat xp̄s ipse iesus in secula seculorum benedictus. Amen.

¶ Postilla fratris Nicholai de lyra cū additionibus pauli episcopi burg. ac replicis magistri matthie doringk eiusdez ordinis super Malachiam prophetam finit.

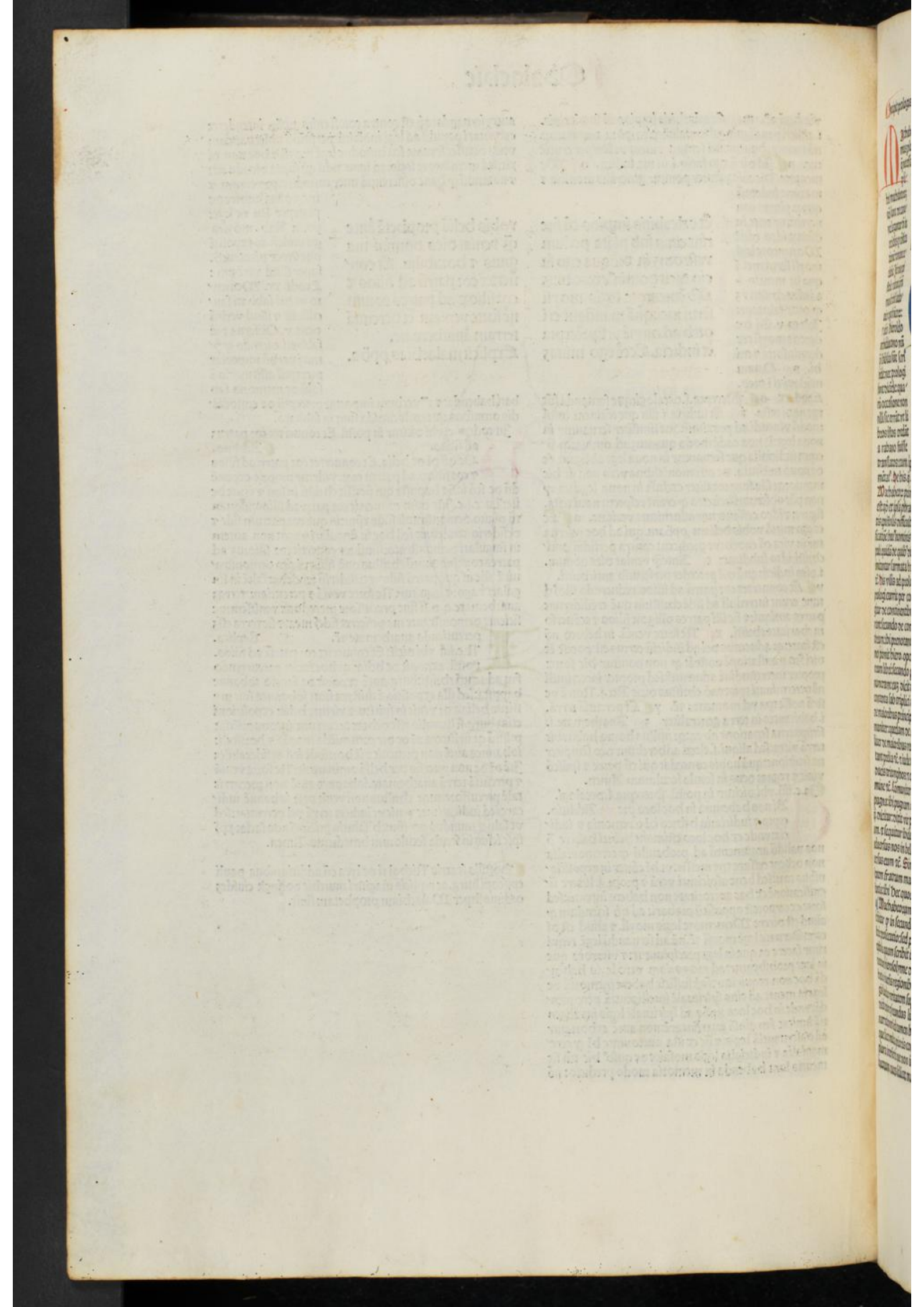

Prologus

Incipit prologus i libꝝ machabeorum.

Machabeorꝫ libri duo ꝛc. Anteꝙ exponamus plogꝫ prelibem⁹ quedã antecedẽtia: q̃ necessaria iudicam⁹. Et primo notãdũ q̃ libri machabeorum nõ sunt de canone: leguntur tñ in ecclesijs p cõstitutionẽ romane ecclesie. Itẽ due epistole rabani: q̃rũ vna scribit ludouico regi frãcorꝫ: ⁊ alia hieroldo archidiacono nũ q̃ i biblia sũt scripte: nec prologi sunt dicẽde: quarũ occasione nonnulli sic errãt: vt libros istos credãt a rabano fuisse translatos: cum ipse nõ transtulerit: sed tãtũ fuerit cõmentat⁹. De his. ij. libris dicit hiero. in plogo galeato: Machabeorꝫ primũ hebraicũ reperi: secũdus grecus est: qõ ex ipsa phrasi ꝓbari põt. Itẽ nullã video in dictis epistolis difficultatẽ nisi q̃ aliqui dubitant de significatiõe hui⁹ nominis vangionũ. sunt autẽ vãgiões populi quidã de quib⁹ dicit lucan⁹ i primo: Et q̃ de laxis imitantur sarmata bracis: vangiones bataniq; truces ꝛc. His visis ad prologum accedamus. Diuisio istius prologi currit per continentia ⁊ contenta: ⁊ primo tangitur de continentibus. s. de duobus libris machabeorum: secundo de contentis. s. de diuersitatibus contentorum: ibi prenotant prelia ꝛc. Itez in prima parte primo ponit hiero. operis titulum: cum dicit: Machabeorum libri: secundo ponit distinctionem librorum vel numerum: cuz dicit duo. In parte secunda tanguntur contenta sub triplici differentia: quedam enim dicunt de maioribus principaliter: quedam de omnibus communiter: quedam de aliquibus singulariter. Principaliter de maioribus recitantur ducum prelia: ibi prenotant prelia ꝛc. ⁊ iude trophea ibi: ⁊ nobilis machabei ducis triumphos: ⁊ eius preeminentia: ibi ex cuius nomine ꝛc. Cõmuniter de omnibus recitat sabbatorum pugna: ibi pugnam quoq; sabbatorum. vnde. j. mach. ij. dicitur: dixit vir proximo suo: ecce ꝓmunitas omnium. ⁊ sequitur ibidem: omnis homo quicũq; venerit aduersus nos in bello die sabbatorum pugnemus aduersus eum ꝛc. Singulariter de aliquibus recitantur septem fratrum martyrum gesta: ⁊ eorum matris constantia: ibi Hec quoq; historia. Dicit igit hieronym⁹.

Incipit prologus beati Hieronymi presbyteri i libros machabeorum.

Machabeorꝫ libri duo ꝓnotant prelia iter hebreorꝫ duces gẽtesq; psaruꝫ: pugnã quoq; sabbatorꝫ: ⁊ nobiles machabei ducis triumphos: ex cuius nomie ⁊ libris ijdẽ sunt nũcupati. Hec quoq; historia ꝓtinet etiaz inclyta illa gesta machabeorũ fratrũ: qui sub antiocho rege pro sacris legib⁹ dira tormenta perpessi sũt. Quos mater pia dũ diuersis supplicijs vrgerent: nõ solũ nõ fleuit: sz ⁊ gaudens hortabat ad gliaz passiõis.

Explicit prologus.

a Machabeorum libri duo Nota q̃ in historijs scribitur q̃ in secundo libro machabeorum non est historie prosecutio: sed prosecute recapitulatio: est enim epistola quam scribit iudas machabeus ⁊ senatus iudeorum hierosolyme dispersioni iudeorum que exulabat in diuersis regionibus orientis ꝛc. Rabanus magis lucidat veritatem super principium secundi libri. dicit enim q̃ secundus liber diuersam habet a priore narrationem sed tamen historie non destruit veritatẽ: que licet multa prioris contineat testimonia tamẽ per plura interserit que non in illo inueniuntur. b De bꝛeorum duces. scilicet mathathian: de quo. ij. machabe. j. ⁊ simonem: de quo habetur eodem. g. ⁊ iudaz machabeum: de quo. j. mach. iij. ⁊ in pluribus sequentibus capitulis: ⁊ ionath an: de quo. j. machabeo. ix. c Sentemq; persarum. isido. in. ix. etymol. dicit q̃ perse a perso rege vocati sunt: qui ⁊ grecia asiam transiens: ibi barbaras gẽtes graui diuturnoq; bello perdomuit: nouissime victor nomen subiecte gẽti dedit. Idem in. xiiij. Media ⁊ persida a regibus medo ⁊ perso cognominate sunt ex quibus media ab occasu transuersa pthia regna amplectitur: a septentrione armenia circundatur: ab ortu caspios videt a meridie persidam: persida autem tendẽs ab ortu vsq; ad idos ab occasu rubrũ mare habet: ab aquilõe vero mediam tangit: ab austro armeniam que persidem annectitur. de prelijs ducum habetur in multis locis: de mathathia ⁊ suis dicitur. j. machab. ij. Collegerunt exercitum ⁊ percusserunt peccatores in ira sua c Item de iuda ⁊ suis dicitur. j. mach. iij. Preliabantur prelia israel cum leticia. ⁊ ibidem sequitur quomodo iudas iuit obuiam appollonio: ⁊ percussit ⁊ occidit eum. ⁊ multa alia exempla patẽt. d Nobiles triumphos. quia cuz paucis deuicit multos ⁊ fortes. j. mach. iij. Quomodo poterimus pauci pugnare aduersus multitudinem tantam tam fortem. Et sequitur ibi Insiluit in eos subito: ⁊ contritus est seron ⁊ exercitus ipsius in conspectu eius. Item eodem. iiij. Ait iudas viris qui secum erant: Ne timueritis multitudinem eoruz: ⁊ impetum eorum ne formidetis. ⁊ sequitur: Congressi sunt ⁊ contrite sunt gentes ⁊ fugerunt in campum ꝛc. Item in eodem Commiserunt prelium: ⁊ ceciderunt de exercitu lysie quinq; milia virorum ꝛc. e Machabei ducis. idest iude: de q̃ dr prio machabe. iij. a. Surrexit iudas q̃ vocabat machabe⁹. Interp̃tat autẽ machabe⁹ ꝓtegẽs vel protectio: ⁊ de ipso dicitur. j. machabeorum. iij. q̃ protegebat castra gladio suo. Et ab isto machabeo denominantur libri machabeorum: in quo notatur eius preeminentia: vnde sequitur: Ex cuius nomine libri ijdem nuncupati sunt. f Hesta machabeorum fratrum. de quibus legitur. ij. mach. vij. Contigit. vij. fratres vna cum matre apprehensos cõpelli a rege edere contra phas carnes porcinas. Itẽ in quodam prologo qui in quibusdam bibliis inuenitur ⁊ incipit: machabeorum libri ꝛc. dicitur sic: Machabei. vij. fratres ab vna matre machabea nomine geniti custodientes legem patris traditionem non manducantes carnem porcinaz: ob hoc ab antiocho rege seuissimo i antiochia martyrij gloria cozonati sunt cum matre sua: atq; sepulti cum magna veneratione ibi requiescunt. De eorum supplicijs ⁊ de constantia matris legitur. ij. macha. vij.

Explicit expositio istius prologi.

Postilla Nicolai de lyra sup libros machabeoꝝ icipit.

Capl'm .I.

Et factum est. Post historiam iudith quātum ad historias in sacra scriptura nō cōtentas sequitur historia in libro machabeorum descripta ratione dicta in principio libri thobie: licet per magnum tempus cōtigerit postea. Nam historia libri iudith contigit tempore cambisis filij cyri scōz communem expositionem doctorum nostrorum: quam secutus sum exponendo librum illum. historia vero machabeorum contigit tempore antiochi epiphanis regis syrie: vt patet in principio primi libri. Verūtamen historia videtur intricata: propter duos fratres: scilicet seleucum ⁊ antiochum epiphanem ⁊ eoꝝ posteros: qui se mutuo expulerunt de regno guerra inter eos quasi impacabili commota. Ad euidentiam igitur historie aliquid est hic premittendum ꝺ dicti regni successione. Sciendum igitur ꝙ post mortem Alexandri magni: eius monarchia in quattuor regna fuit diuisa: scilicet macedonie: asie: egypti: ⁊ syrie: sicut dañ. viij. fuerat prophetatuz. sed de duobus primis regnis nō fit mentio in primo machabeoꝝ. li. sed procedit ſm processuz regni syrie: qꝺ multum iudeam afflixit: resistentibus prout poterant machabeis: ⁊ aliqua de regno egypti occasionaliter interponit. Sciendum igitur ꝙ mortuo Alexandro magno prim⁹ regnauit in syria seleucus ⁊ alij quattuor post ipsum: ⁊ sext⁹ fuit antiochus magnus qui duos habuit filios. s. seleucum philopatorem: qui sibi successit in regno tanq̄ primogenit⁹ ⁊ antiochum epiphanem qui traditus fuit romanis obses ⁊ audita morte patris ⁊ inertia seleuci sui fratris: venit in syriam: ⁊ ab aliquibus ciuitatibus receptus fuit: ⁊ tandem syrie regnum obtinuit: propter quod inter posteros eius ⁊ posteros fratris sui de syrie regno fuit longa concertatio: ⁊ aliquando preualebat vna pars: aliquando vero altera: ⁊ syria de vna posteritate ad aliam transibat: vt patet in figura in pagina sequenti posita: in cuius summitate pōitur antiochus magnus: ⁊ eius duo filij in duobus laterib⁹ descendendo: ⁊ sub eis eorum posteri. Processus vero regni icipiendo ab antiocho magno de posteritate vni⁹ filij ad alterius posteritatē vel in eadem posteritate ꝺ pr̄e ad filium: vel ad alium successorem patet in linea transuersali de minio facta. Et ad maiorem euidentiam super quēlibet successiue regnum obtinentem posui litteras alphabeti scōm processus ordinem dicti regni. Et quoniam de summis sacerdotibus iudeorum in libris machabe. est mentio: ideo sciendum ꝙ iaduo alexandri tēpore fuit sacerdos summus: post eum onyas sub quo ptolomeus soter rex egypti multos iudeos captiuauit post eum simon iustus: deinde eleaçarus frater eius. deinde onyas simonis iusti filius: qui vsqꝫ tūc fuerat puer: post eum simon filius eius: deinde onyas filius eius tempore antiochi magni ⁊ seleuci eius filij: cuius tempore heliodorus ad spoliandum erarium in hierusalē fuit missus: ⁊ hic onyas scōm iosephum libro. xij. antiquitatis iudaice. ca. vj. habuit duos fratres. s. iasonem: ⁊ menelaum: qui successiue licet vsurpatiue tenuerunt summum sacerdotium: quibus successit alchimus per institutionem violentam antiochi epiphanis quia nō erat de linea sacerdotali licet descendisset ab Aaron. vt habetur infra ca. vij. ⁊ tunc sacerdotiuz deuenit ad machabeos: qui antiocho regi ⁊ eius factis quantum poterant resistebant. Habebant etiam ibi aliquid iuris. Nam mathathias pater eorum descenderat de illis. xxiiij. quos dauid instituerat ad deseruiendum tēplo domini per vices suas: primo paral'. Sed quia huius primi ⁊ secundi machabeorum maior est auctoritas q̄ iosephi: cum ab ecclesia recepti sint ad legendum ideo non est dimittendus textus propter iosephum: sꝫ magis econuerso. Secundo vero libro. iiij. ca. dicitur expresse ꝙ iason fuit frater ionye: ⁊ ꝙ menelaus ⁊ lysimacus fuerunt fratres simonis prepositi templi ⁊ de tribu beniamin: sicut ⁊ iste simon: vt habetur secundo libro. capi. iij. De alchimo vero habetur. ij. libro. xiiij. capi. ꝙ fuerat summus sacerdos tempore antiochi epiphanis: sed eiectus fuit inde: eo ꝙ ritu gentilium fuerat inquinatus: quem tamen restituit demetrius seleuci: vt habetur ibi: ⁊ septio capitulo primi libri: ⁊ ideo ſm textum intendo exponere libros machabeorum.

Sequitur figura regum cum suis attinentijs.

¶ Per figurā igit̄ p̄positam patet p̄cessus regni ſyrie quātum ad p̄ncipes qui iudeoꝝ pp̄lm afflixerunt. Diuiſio tñ libri accipienda eſt ſcōm duces qui populū iſrl̄ liberauerunt: tñ liber totalis primo in duas ptes diuidit ſcōm duos libros partiales primū. ſ. z ſcōm. Primus aūt liber diuidit i quattuor ptes: qꝝ prio ponit liberatio pp̄li ſb matathia: ſecūdo ſb iuda. iij. ca. tertio ſub ionatha. ix. capitulo: quarto ſub ſimone. xiij. cap̄lo. Prima in duas: qꝝ primo p̄mitur deiectio populi z templi facta p antiochum epiphanē: ſecūdo defenſio facta p matathiam: cap̄lo ſequēti. Prima ad huc i tres ſcōz triplicē pcuſſionem p antiochum factā. prima facta fuit p ipſum pſonaliter: ſecūda per eius ducē: que ponit: ibi Et p' ouos annos: tertia p eius nuncios z ſcripturā: ibi Et ſcripſit. Circa primū primo deſcribitur affligentis origo: ſecūdo afflictiōis occaſio: ibi In dieb' illis: tertio afflictionis tēpus z ordo: ibi Et p̄paratū eſt. quarto multiplex afflictoꝝ oppreſſio: ibi Et puertit. Circa p̄mū dī: a ¶ Et factū eſt rē. ſ. magnus. b ¶ Philippi regis rē. ſ. tota. naz i macedonia q̄ eſt q̄da ps grecie p' regnauerat p' eius z plures alij: ſz iſte fuit primus monarcha nō ſolū grecie: ſz etiā totius orientis: ppī quod ab eo icipit regnū grecorū. c ¶ Darīū rege perſaꝝ. iſte darius ſcōm hebreos fuit filius aſſueri z heſter regine: ſicut dictū ē i p̄ncipio libri heſter: z dañ. ix. z pluribus alijs locis. Scōz alios vero hiſtoriographos fuit alius darius q̄ poſtea regnauit p longū temp'. d ¶ Cōſtituit p̄lia multa. p̄tra regna reſiſtētia ſibi. e ¶ Et obtinuit omniū. ſibi reſiſtentiuz. f ¶ Munitiones. i. caſtra z fortalicia z bona i eis poſita. g ¶ Et ptranſijt. rē. habitabilis ex parte orientis. h ¶ Et ſiluit ira z rē. qz nullus audebat ſibi reſiſtē verbo vel facto. i ¶ Et congregauit virtutē rē. hoc pōitur ad rñdēdū tacite queſtiōi qua poſſet q̄ri. Quomō fecē tāta cū puū eēt regnū macedonie: z rñdet q congregauit ſibi exercitū valde fortē: nō ſolū de macedonia: ſz etiā de alijs locis: z bellatores vñcūq; ſibi libenī adherebāt. Nā i victoribus nō retinebat ſibi niſi bonū honorabile: p̄cedens alijs bonū vtile ex ſua liberalitate. k ¶ Et facti ſūt illi i tributū. ad ſui exercit' ſuſtētamētū. l ¶ P' hec rē. egritudine valida. m ¶ Et cognouit rē. habuerat. n. de hoc rñſū ab arboribus ſoli z lune conſecratis: a q̄b' q̄ſierat ſi deuicto orbe terraꝝ rediret ad matrem ſuā z ſorores chariſſimas: z rñſū ē q nō: qz cito eſſet moritur'. n ¶ Et vocauit rē. i. ſocios familiares: nullus enim de filijs ſuis ſi tñ aliquos habuit legit poſt eū regnaſſe. o ¶ Et multiplicata rē. qz regnum ſyrie z regnū egypti ab alexandro deſcendentia afflixerūt pp̄lm iſrl̄ colentē dñm: z

¶ Incipit liber primus machabeorum. ¶ Ca. i.

Factū ē p' q̄z pcuſſit alexander. Philippi macedo q̄ p̄m' regnauit i grecia. egreſſus de terra cethi: darīū regez perſaꝝ z medoꝝ: cōſtituit p̄lia multa: et obtinuit oiuz munitiones: z iterfecit reges terre. Et pertrāſijt vſq; ad fines terre: z accepit ſpolia multitudinis gētiū: et ſiluit terra i ꝓſpectu eius. Et congregauit virtutē z exercitū fortē nimis: z exaltatū ē z eleuatū cor eius: z obtinuit regiōs gentiū z tyrannos: et facti ſunt illi i tributū. Et poſt hec decidit i lectū: et cognouit qz moreret. Et vocauit pueros ſuos nobiles qui ſecū erant nutriti a iuuētute ſua: z diuiſit illis regnuz ſuū cū adhuc viueret. Et regnauit alexāder ānis duodeciz: z mortu' eſt. Et obtinuerunt pueri eius regnū vnuſquiſq; i loco ſuo: z poſuerunt oēs ſibi diademata poſt mortē ei': z filij eoruz poſt eos annis multis: et multiplicata ſunt mala i terra. Et exijt ex eis rādix peccati antiochus illuſtris filius antiochi regis qui fuerat rome obſes: et regnauit in āno centeſimo triceſimoſeptio regni grecoꝝ. In diebus illis exierūt ex iſrl̄ filij iniq: et ſuaſerūt multis dicētes: Eamus z diſpoāmus teſtamentuz cum gentibus que circa noſ ſunt: quia ex quo receſſimus ab eis inuenerunt nos multa mala.

q: p̄miſſa dicta ſūt vt ad antiochū illuſtrē deueniret: iō ſubdit: p ¶ Et exijt ex eis. ſ. a regib' ſyrie: vt patet in figura ſupra poſita. q ¶ Radix peccati. nā ex eo pullulauerunt plura mala q̄ ex alijs p̄cedēti b'. r ¶ Antioch' illuſtris. i. p̄clarus ſeu nobilis: z ſignificat idē qd̄ epiphanes qd̄ eſt nomē grecū: z dicit ab epi quod eſt ſupra z phanes appitō quaſi ſup alios eminens vel apparens. s ¶ Filius antiochi. magni. t ¶ Qui fuerat rome obſes. nam antioch' magn' pater ei' p romanos fuit repreſſus ab infeſtatiōe vicinaꝝ ſibi gētium romanis federatarū. z ad maiorē ſecuritatē acceperūt obſidem filiū ſuū iuniorē: qui audita morte ſui p̄ris z tertia ſeleuci ſui fratris de roma clam receſſit: z in ſyriā veniens aliquas ciuitates maritimas habuit z tandē regnuz: iō ſubdit: v ¶ Et regnauit rē. qd̄ incepit ab alexandro magno: vt dictū eſt ſupra. Dicunt tñ aliqui q̄ hec numeratio incipit a primo āno ſeleuci: qui immediate ſucceſſit alexādro magno in ſyria: ſed hoc nō videt bene dictū: qz hic z infra vj. ca. z dañ. viij. alexander dī primus in regno grecorum: nec obſtat q̄ ipſi per tempora regū intermediorū numerāt cxxxvij. āños a primo āno ſeleuci vſq; ad primū annū antiochi epiphanis: qz idē ann' dī vltim' regis p̄cedētis: z primus immediate ſequentis: z ſic bis computat. Antioch' autē epiphanes fuit non' ab alexandro magno: z ſic per talē cōputationez vnius anni bis computati habent. ix. anni minus ſcōm veritatem: qui fuerūt de tēpore alexādri magni poſtq̄ regnauit i tota grecia. Duodeci aūt anni quibus dī regnaſſe: incipiūt a tēpore quo poſt p̄ez immediate regnauit i macedonia tñ: z ſic regnū grecie inchoādū eſt ab eo.

x ¶ In dieb' illis. Poſita origine p̄ſecutoris: hic p̄ſequēter ponitur occaſio p̄ſecutionis: que proceſſit ex malicia aliquoꝝ de pp̄lo iſrl̄: iō dicitur: x ¶ In dieb' illis rē. non ſoluz in ſeipſis formaliter: ſed etiam in alijs effectiue: iō ſubditur: y ¶ Et ſuaſerunt rē. i. fedus ſocietatis. z ¶ Cum gentib' i circūciſis z idolatris: nos eis p̄formādo: z ſubdit ratio: z ¶ Qz exquo rē. iſtud dictū videbat hēre colorē: qz aū captiuitatē babylonicā pplus iſrl̄ multū declinauit ad idolatriā: vt pz tertio z q̄rto regū: z tñ habuit reges potēteſ. ſ. i ſamaria z hierlm. Poſt redituz vero captiuitatis babylōice vſq; ad hoc tēp' ad idolatriā nō declinauerat: z tñ rege nō

habuerat: ⁊ sub tributo regū alioꝝ seruiebat. Sz ísti tacebāt illud exquo persuasio talis erat iniqua. ſ. q̄ ꝓpt idolatriā regū ísrl ⁊ iuda ⁊ subditoꝝ suoꝝ dicta regna fuerant destructa: ⁊ reges ísrl ⁊ iuda cū suis populis captiuati.

a ℭ Et bon' ꝛc] qz respiciebant quantū ad illud qō ꝓpone batur: ⁊ nō quātū ad illud qō tacebatur.

b ℭ Et destinauerūt .i. firmiter ordinauerunt. c ℭ Aliqui ō ꝑplo. i. pauci ꝛspectu alioꝝ. d ℭ Et abierunt ad regem. scilicz antiochuz idolatrā. e ℭ Et dedit illis ꝛc] idest vt fm ritum incircunciſorum viuerent: ⁊ ad hoc alios libere possent inducere f ℭ Et edificauerūt ꝛc]. i. scholaz in qua docerētur ⁊ adiscerent leges ⁊ statuta gentilium. ⁊ dicitur gymnasium: nam in schola disputat vnus contra alium: sicut i gymnasio exercentur homines ad luctam corporalez. h ℭ Et iuncti sunt natōib'. conformando se eis i vita ⁊ moribus.

g ℭ Et fecerunt ꝛc] dimittendo filios suos incircunciſos.

i ℭ Et venūdati sūt. idest totaliter dediti.

k ℭ Ut facerent malum. sicut de achab. dicitur tertio regum xxj. eo q̄ venundatus sis vt faceres malum i conspectu domini.

l ℭ Et paratum est. Hic consequenter ponitur afflictionis tēpus ⁊ ordo: nam eaz fecit antioch' i egresſu de egypto. Ad cuius intellectum sciendū q̄ sicut dixi ſuper danielez. x. ca. antiochus magnus ad confederationem ipſius cum rege egypti ⁊ econuerſo dedit filiaz ſuam cleopatram ptolemeo epiphani: ex quibus natus fuit ptolemeus philometor: igitur mortuo ptolemeo epiphane: antiochus illustris rex ſyrie accepit aliquas ciuitates regni egypti regno ſuo propinquas quaſi tutor nepotis ſui qui puer adhuc erat: quas cū duces egypti repeterēt pro puero: ⁊ ipſe nollet reddere: motū fuit bellū iter ipſos ⁊ antiochū: i quo deuicti fuerūt duces egypti: ⁊ p cōſequens ptolemeꝰ philometor cū eis q̄ erat adhuc multū iuuenis: ⁊ egypto ſpoliata antioch' venit i hierlm ⁊ fecit multa mala vt hēt i pte ſequēti. In hac pte deſcribit bellū dictū: cū dr:

l ℭ Et paratū ē ꝛc]. ſ. regnū egypti modo iā dicto: vt patz i littera paucis exceptis. m ℭ In multitudie graui. ſ. ad ſuſtinēdū. n ℭ In curribus. i quib' pugnabāt reges antiq̄', Et b ānus vſus ē ſermo in oculis eoꝝ.] Et deſtinauerūt aliq̄ de ꝑplo: ⁊ abierūt ad regē: ⁊ dedit illis potestatē: vt facerent iuſticiaz gentiuz.] Et ędificauerunt gymnaſiū i hieroſolymis] ſm leges nationum: ⁊ fecerūt ſibi ꝓputia:] ⁊ receſſerūt a teſtamēto ſācto: ⁊ iuncti ſūt natiōib': ⁊ venūdati ſunt ut facerēt malū. Et pāratū eſt regnū i ꝓſpectu antiochi:] ⁊ cepit regnare i terra egypti: vt regnarz ſuper duo regna. Et intrauit in egyptū in multitudine grauī: in curribꝰ ⁊ elephantis ⁊ equitibus: ⁊ copioſa naualiuz multitudine.] Et conſtituit belluz aduerſus ptolemeū regem egypti: ⁊ verit' eſt ptolemeus a facie eius ⁊ fugit. Et ceciderūt vulnerati multi. Et cōprehendit ciuitates munitas i tra egypti: ⁊ accepit ſpolia tre egypti. Et conuertit antiochuſ poſtq̄z percuſſit egyptū i cēteſimo ⁊ quadrageſimo ⁊ tertio āno ⁊ aſcēdit ad iſrl ⁊ aſcēdit hieroſolymaz in multitudine grauī.] Et itrā uit i ſanctificationē] cuz ſuperbia: ⁊ accepit altare aureū:] ⁊ cādelabrū luminiſ ⁊ vniuerſa vaſa eius ⁊ mēſam ꝓpoſitionis ⁊ libatoria ⁊ phialas ⁊ mortariola aurea ⁊ velū ⁊ coronas ⁊ ornamentū aureū quod i facie tēpli erat: ⁊ cōminuit oia. Et accepit argentuz ⁊ aurū ⁊ vaſa cōcupiſcibilia: ⁊ accepit theſauros occultos quos inuenit: ⁊ ſublatis oib' abiit i terrā ſuaz. Et fecit cedē hominū: ⁊ locut' ē in ſuperbia magna. Et factus ē plāct' magnus i iſrl: ⁊ in omni loco eorū. Et igēmuerūt principes ⁊ ſeniores] ⁊ iuuenes ⁊ virgines infirmati ſūt: ⁊ ſpecioſitas mulierꝝ imutata ē. Dis marit⁹ ſumpſit lamentū: ⁊ q̄ ſedebāt i thoro maritali lugebant. Et cōmota ē tra ſup habitantes i ea:] ⁊ vniuerſa dom⁹ iacob induit cōfuſionē. Et poſt duos annos dierū miſit rex princip̄ tributoꝝ in ciuitates iuda: ⁊ venit hieruſalē cū turba magna. Et lōcutus ē ad eos ꝟba pacifica in dolo] et crediderūt ei. Et irrūit ſup ciuitatē ſpēte o ℭ Et elephātis. portātib' caſtra lignea: i quib' erant boies armati deſup ꝓiciētes iacula. p ℭ Et equitib' circa elephātos ordinatiſ ne occiderent ab aduerſarijs. q ℭ Et copioſa ꝛc] inuadens egyptū p terrā ⁊ p mare. r ℭ Et ꝓuertit. Hic ꝑñt ponit iudeoꝝ multiplex oppſſio: cū dr: s ℭ Et ꝓuertit antioch'. iter ſuū. s ℭ Poſt q̄ ꝑcuſſit egyptū. mō dicto. t ℭ In cxl. ⁊. iij. āno. ſ. regni grecoꝝ: ⁊ per ꝑñs āno. vj. regni antiochi: vt patz ex ꝓdictis. v ℭ Et aſcēdit ꝛc] qz parata erat ad faciēdū mala. x ℭ Et intrauit ꝛc]. i. in tēplū q̄ iā diu erat p ꝓzobabel ⁊ ſocios ei' reedificatū. y ℭ Cū ſuperbia. tractās ꝓptēptibiliter vaſa ſacra: ió ſbditur:

z ℭ Et accepit ꝛc] i q̄ cremabat thymiama ad honorē dīnū. a ℭ Et cādelabꝝ lumināſup illo erant vij. lucerne auree b ℭ Et vniuerſa vaſa eius. ſ. ꝓpoſitōis. ⁊ emūctōia q̄ oia erant aurea: exo. xxv. c ℭ De ſā. ꝓpoſitiōis. ſup qua ponebāt. xij. pāes calidi in die ſabbati. p. xij. tribub' iſrl: ⁊ i hoc ſignificabat q̄ ſacerdotib' debebatur a ꝑplo victꝰ. d ℭ Et libatoria. idest vaſa in quib' ꝑbabāt liq̄da: de quib' fiebant libamia q̄ ſūt oblatiōes ò liq̄dis. e ℭ Et phialas. i. vaſa i q̄b' repōebāt vnguēta ⁊ thymiamata. f ℭ Et mortariola aurea. i q̄ b' terebant illa ex q̄b' ꝓponebāt. g ℭ Et velū. diuidēs inī ſanctū ⁊ ſāctū ſanctorū. h ℭ Et coronas. exiſtentes ibi ad ornatū tēpli. i ℭ Et ornamētū aureū. i. coztinā auriſrigiatā. k ℭ Et ꝓminuit oia. i. i puluerē redegit: vt dicūt alip̄ expoſitores: ſz ñ ē viſimile q̄ tā ꝓciosa vellet ſic ꝓterere: ió dr q̄ hec ꝓminuit. i. a ꝑpa forma trāſmutauit: māz retinēs ad alios vſus ad ſuā vtilitatē. l ℭ Et cōmota ꝛc]. i. i ſuo decoze trāſmutata pp miſeriā hitātū i ea. n ℭ Et p' duos ānos. Hic ꝑñt poſſ ꝑſecutio quā fec antioch' p ſuū ducē fallacē: ió ſbdit: o ℭ Et locut' ꝛc] ſignificās q̄ vēiſſz p bono ſtatu ciuitat⁹ ꝛformādo. p ℭ Et crediderī ei. cū itra ſcipiēdo. q ℭ Et irruit ꝛc]

ciuib⁹ ñ cogitãtib⁹ de ôfensiõe. r Et destruxit ⁊c] notabiles ⁊ fortes. ne p⁹ei⁹ recessũ iudei posset ibi tueri. s Et mũros ⁊c] faciẽdo ibi mlras apturas p qs eq⁹tes ⁊ pedites mlti possẽt igredi libẽ: si iudei vellẽt i aliq̃ rebellare t Et edificauerũt ⁊c] .i. arcẽ syon. v Et facta ⁊c] .i. i fortalicium ꝺ ciuitatis populũ: iõ sbdit: p⁹ea: x Et fcti sũt ⁊c] ad capiendũ ciues ⁊ spoliãdũ. y Et factũ ẽ ⁊c] .i. loco tẽpli: ne cultꝰ diuin⁹ ibi posset exerceri: nã ꝺ arce poterãt super deum colentes iacula proijcere: eo q⁹ erat ppe tẽplum. z Et i diabolũ magnũ al' malũ hoies. n. pessimi dicũt diaboli p quandã similitudinẽ: ⁊ accipit hic singulare p plurali: diabolũ. i. diabolos. a Et facta est ⁊c] .i. extrãeor. b Sãctificatio ⁊c] i loco. n. tẽpli creuerũt arbusta: vt dr ifra in q̃rto caplo. c Scdz glam eius. tẽpore salomonis. d Multiplicata ⁊c] tẽpore antiochi illustris. e Et scripsit. Hic ꝓñt describit psecutio regis antiochi per nuncios ⁊ scripturam: in q̃ prio precepit legẽ mosaicã aboleri: ideo dicitur: e Et scripsit rex p decretũ firmũ. f Ut esset ois ppls. regni sui vn⁹ vnius legis ⁊ rit⁹. g Et reliq̃runt vnusquisq⁹ genti suꝫ aliũ ritũ habẽtiũ q⁹ antioch⁹ h Et multi ⁊c] aliq̃ timore: aliq̃ fauore. i Et misit rex ⁊c] .i. cplas decretũ suũ ꝓtinẽtes. k Ut sequrent ⁊c] idolatrayꝫ. l Et ꝓhi

et percussit eam plaga magna: ⁊ perdidit populum multum ex israel. Et accepit spolia ciuitatis: ⁊ succẽdit eam igni. Et destruxit domos eius:] et muros eꝰ in circuitu:] ⁊ captiuas duxerunt mulieres ⁊ natos: ⁊ pecora possederunt. Et edificauerunt ciuitatem dauid] muro magno ⁊ firmo ⁊ turribus firmis: et facta ẽ illis in arcem.] Et posuerunt illic gentem peccatricem viros iniquos: ⁊ conualuerunt in ea. Et posuerunt arma ⁊ escas: ⁊ congregauerunt spolia hierusalem ⁊ reposuerunt illic: et facti sunt in laqueuꝫ magnum. Et factum est hoc ad insidias sanctificationi] et in diabolum malum israel. Et effuderunt sanguinem innocentem per filiuꝫ sanctificationis: Et contaminauerunt sanctificationem. Et fugerunt habitatores hierusalem propter eos: et facta est habitatio exterorum:] ⁊ facta est extera semini suo: ⁊ nati eꝰ reliquerunt eam. Sãctificatio eius desolata est sicut solitudo.] dies festi eius conuersi sunt in luctum: sabbata eius in opprobrium: honores eius in nihilum. Secũdum gloriam eius mũltiplicata est ignominia eꝰ] ⁊ sublimitas eꝰ cõuersa est in luctũ. Et scripsit rex antiochus omni regno suo: ut esset ois populus vnus. Et reliquerunt vnusquisq⁹ legem suam ⁊ consenserũt omnes gentes ꝺz verbũ

beret holocausta. q̃ totalr icẽdebãt ad honorẽ dñi. k Et sacrificia. p pctis oblata. l Et placatõe). i. sacrificia pacifica: de q̃b⁹ hr in leuit. m Et ꝓhiberent ⁊c] ꝓ bñficio creatiõis oiuꝫ. n Et dies solẽnes. vt pasche pẽtecostes ⁊ hr mõi. o Et iussit ⁊c] .i. tẽpli loca. p Et tẽplũ sanctum isral q̃ dr sãct⁹: qz p ceris pplis ad dinũ cultũ deputat⁹: vñ ⁊ res iaiate q̃ dicit deputãt dicũt sãcte: vt vestes ⁊ vasa: ⁊ silia. q Et pecora ꝓmutia. i. imuta fm legẽ moysi. r Et coiq̃nari ⁊c] .i. cibis lege ꝓhitis. s Et abominatõib⁹ .i. idolatris: q̃ abominatiões dicũt i veteri testõ. t Ita vt obliuiscerent legẽ. p consuetudinẽ legi ꝺriaz. v Et mutarẽt ⁊c] .i. oblatiões ⁊ sacrificia q̃ offerebãt deo celi. cetera patent vsq⁹ ibi: x Et effugauerũt ⁊c] qz nolẽtes idolatrare ffugiebãt occẽte ad spelũcas mõtũ: vt hr. j. seq̃nti ca. Secũdo pcepit idolatriaz pfiteri: iõ dicitur: y Die xv. mẽsis casleu. i. decẽbris: vt dicũt alij: fz meli⁹ vi q⁹ corrũdet nouẽbr: nã apũd hebreos est ritus a. vij. mense ꝓputato vtroq⁹: q̃ septim⁹ corrũdz septẽbri nr̃o: ali q̃ tñ ꝓ parte ꝓcurrit cũ octobri nr̃o ⁊ p cõsequens casleu: sil'iter cũ decẽbri. ⁊ ratõ huius ẽ: qz iudei faciunt menses per lunatiões sicut plenius declarat. gen. vij. Exo. xij. z Quito ⁊. xl. ⁊ c. ãno. scilicet regni grecorum. a Edificauit. idest statui fecit. b Abominandus idolum. scilicet iouis olimpij. c Desolationis. quia erat signum desolatiõis tẽpli. tertio pcepit legẽ mosaicã dstrui: iõ dr: Et libros legis dei ꝓbusserũt ⁊c. q̃rto pcepit omnes legis obseruatores trucidari: ideo dicitur:

ꝛ libros legꝭ dei ꝓbusserũt ꝛc. Quarto ꝑcepit oēs legꝭ ob
ſuatores trucidari: tō dī: d Et quicūq; ſuabat ad legē
dñi ꝛc. ꝛ ꝓz lra vſq; ibi: e Et quinta ꝛ viceſima die mē
ſis. caſleu. f Sacrificabāt ꝛc]. ſ. dei ſup qō erat idolū
poſitū ꝛ ſic ara i q̄ ſacrificabāt idolo erat poſita ꝫ altaꝛ dī.
g Et ſuſpēdebant
ꝛc]. i. p colla ſumiꝫ
iuxta ceruices trāſcū
tiꝫ. ecca patēt. Ca. II
IN dieb' illis. poſita
electōe po
puli p antiochū epi
phanē: hic ꝓpriꝫ pōit a
liqlis ei' rfcuatō p ma
tathiā: vbi ꝑmo pōit
audacia ꝯlātis: ſcdo
ꝓſtātia tolerantiſ: ibi
Et exclamauit. ꝫ ꝑ
uidētia morientiꝫ. ibi
Et appropiq̄uerūt. cir
ca ꝑmū ꝑmo pōitur
plact' hūliatōis: ſcdo
auſ' ꝓfeſſiōis: ibi
Et venerūt illuc. ītō ze
lus emulatōis: ibi Et
ceſſauit. Circa ꝑmū
ꝑmittit matathie ge
nō: cū dī a In die
b' illis ſurrexit mata
thias filꝰ iohis. ꝛ ei'
officiū: cū dī: b Sa
cerdos ex filijs ioari.
iſte fuit vn' de. xxiiij.
ſacerdotib' q̄s iſtitu
it dauid ad augmēta
tōnē dīni cult'. j. pal.
xxiiij. ꝛ dicūt aliq; q̄
iſte vocat ibi ioachiz
q̄ habuit ſoꝛtem. xxj.
Videt tū mihi q̄ me
li' dī ibi ioarib q̄ ha
buit ſoꝛtē ꝑmā. noia
.n. hebꝛca freq̄nē mu
tāt i vltia lra ſiē ꝛ lati
na. ꝛ hoc ꝓz ex h' q̄
ſra. xiij. caplo dī q̄
matathias fuit ex fili
is ioarib: qō idē nomē
ē qō ioarib. c Ab
hierlim. iſtō refert ad
illō qō ſupra ponit:
ſurrexit. nā ide receſ
ſit ꝓpr tēpli ꝓtamina
tōnē. d Et ꝓſedit i
mōte modin. vñ erat
oꝛtūdus. Cōſequēt
ō ſcribit ꝓles ei': cum
dī: e Et hēbat fili
os. v. ꝛc. interꝑtatio
nes cognominū hic obmitto: q: hieronym' in libꝛo ſuo de
interꝑtationibus nominū hebꝛeoꝝ nōnullas ponit ō libꝛi
mach. ꝛ iſte q̄ ſunt remigij ꝛ in fine biblie ꝓmuniꝫ ponunt
ſūt i pluribꝰ ipꝛopꝛie: ꝛ frequēt ab hieronymo repꝛobare
f Vi viderunt mala. oculo ꝓpaſſiōis ꝛ doloꝛis. g Et
dixit matathias. Vae mihi ꝛc. q. d. mīn' malū ēt mihi ſim
ī circuitu edificauerūt aras
ꝛ añ ianuas domoꝝ ꝛ in
plateis incendebāt thura
ꝛ ſacrificabāt. Et libꝛos le
gis dei ꝓbusserunt igni ſcī
dentes eos: ꝛ apud quēcū
q; iueniebant libꝛi teſtamē
ti dñi: ēt quicūq; obſer
uabat legem dñi: ſm
edictum regis trucidabāt
eū. In virtute ſua faciebāt
hec populo iſrl: qui inueni
ebant in omni menſe in ci
uitatibus. Et q̄inta ꝛ vi
ceſima die menſis ſacrifica
bant ſuper arā que erat cō
tra altare:] ꝛ mulieres que
circūcidebant filios ſuos
trucidabāt ſm iuſſū regis
antiochi. Et ſuſpendebant
pueros a ceruicib'] p vni
uerſas domos eoꝝ: ꝛ eos
qui circūciderant illos tru
cidabāt. Et multi de pplo
iſrl diffiuerunt apud ſe: vt
non manducarent imūda:
ꝛ elegerunt magis mori q̄;
cibis coinquinari imunꝫ
dis: ꝛ noluerunt infringere
legem dei ſanctā: ꝛ trucida
ti ſunt. Et facta eſt ira ma
gna ſup pplꝫ valde. Ca. II.
IN diebus illis ſurrexit
matathias filꝰ iohānis
filij ſymeōis ſacerdos ex fi
lijs ioari ab hierlꝫ: ēt cōſe
dit in mōte modin. Et ha
bebat filios quinq;: ioban
nā q̄ cognomiabatur gad
dis: ꝛ ſimonem qui cogno
minabatur thaſi: ꝛ iudam
qui vocabatur machabe
us: ꝛ eleaçaruꝫ qui cogno
minabatur abaron: ꝛ iona
thā qui cognominabatur
appbus. Vi viderunt ma
la que fiebant i populo iu
da ꝛ in hierlꝫ. Et dixit mā
tathias: Ve mihi. Ut quid
nat' ſū vidē ꝓtritiōem ppli
mei ꝛ ꝓtritiōeꝫ ciuitat' ſan
cte: ꝛ ſedē illic cū dat' i ma
nib' iimicoꝝ: Sācta i mā
nu eoꝝ fca ſūt: templū
ei' ſicut hō ignobil'.] Vaſa
glie eius captiua abducta
ſūt:]trucidati ſūt ſenes ei' i
plateis: ꝛ iuuenes ei' cecide
runt in gladio inimicoꝝ.
Que gens non hereditat'
uit regnum eius] ꝛ non ob
tinuit ſpolia eius. Omnis
cōpoſitio eius ablata ē.
Que erat libera: facta ē an
cilla. Et ecce ſancta nra ēt
pulchritudo noſtra ꝛ clāri
tas noſtra deſolata eſt: ꝛ co
inquinauerunt eam gētes.
Quo ergo nobis adhuc vi
uere? Et ſcidit veſtimenta
ſua matathias ꝛ filij eius ēt
operuerunt ſe cilicijs: ēt plā
xerunt valde. Et venerunt
illic q̄ miſſi erāt a rege anti
ocho: vt cogerent eos qui
ꝓfugerāt i ciuitatē modin:
imolare ꝛ accedere thura:
ꝛ a lege dī diſcedē. Et mūl
ti ō pplo iſrl ꝓſentientes acceſ
ſerūt ad eos: ſed matathias
ꝛ filij ei' ꝓſtāt ſteterūt. Et rīn
dentes q̄ miſſi erant ab anti
cho dixerūt matathie: Vi
ceps ēt clariſſim' ēt magn'
plicii nō eſſe q̄ tanta mala ppli ꝛ ꝓptū culꝰ dīnini vi
dere. b Sancta. ſ. loca ꝛ vaſa. i In manu extra
neoꝝ. i. gētiliū idolatraꝝ. k Tēplū ei' ꝛc] ignobiles
.n. vilib' operib' deputant: ꝛ ſic tēplū idolatria ꝛ luxu
ria erat plenū; vt hēt ſcdo libꝛo. vj. capitlo. l Vaſa
glie ei' ꝛc] nā anti
och' ea aſportaue
rat vt dictū eſt ca
pitulo ꝑcedenti.
m Que gens
nō ꝛc] hoc dī eo
q̄ i exercitu anti
ochi erāt multi ō
diuerſis natiōib'
collecti. n Dī
ꝓpoſitio ei' tā ſpi
ritualis q̄ coꝛpa
lis. o Que e
erat libera. tēpoꝫ
dauid ꝛ ſalomōis
ꝛ pluriū regū ali
oꝝ. p Facta ē
ancilla: ſb antio
cho peruerſo.
q Et ecce ſancta
nra. quātū ad dei
cultum. r Et
pulchritudo nra.
quātū ad templi
oꝛnatū. s Et
claritas nra. ouā
tū ad legez q̄ illu
miat ītellectum.
t Deſolata eſt.
hec eniz tria diſſi
pauerat antioch'
p ſuū decretū: vt
ꝓz caplo ꝑcedēti.
v Quo ergo
adhuc nobis vi
uere. quaſi dice
ret: melius eſt no
bis mori q̄ talia
videre. x Et
ſcidit matathias
ꝛc. i ſignū dolo
ris. y Et ope
ruerūt ſe cilicijs.
in ſignū humilia
tiōis. z Et plā
xerunt valde: ꝓ
malis predictis.
a Et venerunt
illuc. Dic conſe
quenter ponitur
auſus confeſſio
nis dei cultus ꝛ
diuine legis: ꝛ hoc
preſentibus ad
uerſarijs: ideo dī:
Et venerūt illuc ꝛc. ꝛ patet. b Et multi ō pplo iſrael
conſentientes timoꝛe moꝛtis. c Ꝯz matathias ꝛ fi
lij eius conſtanter ſteterunt. in confeſſione dei ꝛ legis.
d Dixerunt matathie. volentes eum ꝓmo verbis
adulatoꝛijs ſubuertē. e Ꝓceps. dignitate. f Et
clariſſim'. fame celebꝛitate. g Et magn' es. ptāte.

b Et ornatus filijs.quinqz. i Et fratribus. idest magna cognatione. k Ergo accede prior.quasi dicerent:decet te. Secūdo verbis pmissorijs:cum dicit: l Et eris ꝛc]quantū ad bonū honorabile. m Et amplificatus auro ꝛc]quantū ad bonū vtile. n Et respōdit matathias ꝛc]vt magi apparerz eius ꝓstātia: Et si oēs gētes ꝛc. sequit: o Ego ⁊ filij mei ꝛc]. i. idest cognati. p Obediemus legi ꝛc] colentes vnū deuz verꝝ. ⁊ cetera patent. q Et vt cessauit hic ꝓnī ponit ꝛc lus emulationis quo iterfecit iudeum idolis imolātē:⁊ patz lra vsqz ibi: r Et ꝓtremuerūt ꝛc] quia sortis mors cordis fūdat ad corꝝ. s Et accēs ē furor ei. i. ira p ꝛc lū qz tū excitabatur ꝟz rōnis iudicium:ō subdit. t Secōz iudiciū legis. sicut sortis ire passione vtit laudabilit ad pmptius exequendo actū virtutis.iij. ethicoꝝ. v Et zelatus ē ꝛc] ꝙ exzelo legis interfec zambri cū scorto madiāitide. Nūeri.xxv. x Et exclamauit. ꝑ ꝙ descripta est zelantis audacia: hic consequenter describitur ipsius tolerantis constātia:que primo declaratur i hoc ꝙ matathias cū filijs suis ñ fuit fractus rigore asperitatis magis eligens herbis viuere i deserto ꝙ legē trāsgredi:ō subdit: y Et fugit ipse ꝛc] bōa sua tē palia,ppr zelū di ꝓtemnētes. z Tunc descēderunt mlti.q iā añ fugerant ad loca magis mōtuosa. a Qui dissipauerāt mādatū regis.ipz iplē ōnegādo:⁊ vix iducētē ad regis obediētiā occidēdo. cetera patēt vsqz ibi: b Et nō rnderūt eis.ad votū scilicet eorū sed ad contrarium:ideo prēmittit:⁊ dixerunt. Non exibim ꝛc. c Nec lapidem miserunt in eos.ad sui defensionem. d Neqz opilauerunt loca. ne quietem sabbati violarent. e Dicentes. Moriamur ꝛc] ⁊ sine dubio istud processit ex quadam simplici deuotione: quia licitum erat eis in die sabbati se defendere: vnde ⁊ Josue.vj.dr:ꝙ cūcti bellatōes ō volūtate domini circūierūt vrbē hierico semel in die ⁊ hoc.vij.diebus i qb dies sabbati erat inclusus: ꝓpterq mathias q erat i lege peritꝰ declarauit ꝙ licitū erat iudeis i sabbato pugnare inneccessitatis casib. f Et cognouit.hic ondit secundo ꝓstātia matathie ⁊ eorū qui cū eo erant:in hoc ꝙ ñ fuerūt fracti terrore aduersitatis exaudita morte mille hoīum: ideo subdit. f Et cognouit matathias ꝛc]mortem predictorum. g Et luctuz habuerunt ꝛc] quia mortui erant ex indiscreta deuotione: ideo subdit: Et dixit vir proximo suo ꝛc. h Pro aiabus nostris.idest,p vitis nostris:vt ita liceat loqui. i Et iustificationibus. idest legis obseruationibus. k Citius dispergent nos: ⁊ sic sequētur maiora mala. l Et cogitauerunt in die illa dicentes: m Omnis hō ꝛc. istud ordinauerunt de consilio matathie vt dictum est. n Tunc congregata est ꝓ hic tertio declaratur eorum cōstantia: quia non fuerunt fracti labore anxietatis quo viriliter hostibus restituerunt:ideo dicitur:

es i hac ciuitate:et ornatus filijs et fratribus. Ergo accede prior ⁊ fac iussū regis sicut fecerūt oēs gētes ⁊ viri iuda ⁊ q remāserūt i bierusalē:et eris tu ⁊ filij tui inter amicos regis:et amplificabr auro ⁊ argēto]r muneribus multis. Et rndit mathathias:⁊ dixit magna voce:] Et si oēs gētes regi āticho obediunt vt discedant vnusquisqz a seruitute legis patrū suorum ⁊ ꝓsentiant mādatis eius:ego ⁊ filij mei ⁊ fratres mei] obediemus legi patrum nostroꝝ.] Propicius sit nobis deus:non est nobis vtile relinquere legē ⁊ iustitias dei. Non audiem ⁊ verba regis antiochi:nec sacrificabim transgredientes legis nostre mādata:vt eam altera via. Et ut cessauit loq ⁊ba hec:accessit q dā iudeus in oium oculis sacrificare idolis sup arā i ciuitate modin sm iussū regi. Et vidit matathias ⁊ doluit: et ꝓtremuerunt renes ei.] Et accensus ē furor eius sē cūdū iudicium legis:⁊ insiliens trucidauit eum super aram. Sed ⁊ virum quem rex antiochus miserat qui cogebat imolari: occidit i ipo tpe:⁊ arā dstruxit: et zelat ē legē sicut fecit phinees]çambri filio salomi. Et exclamauit matathias voce magna in ciuitate dicēs: Dis q zelū hz legis statuēs testamentū exeat p me. Et fugit ipse ⁊ filij ei in mōtes] ⁊ reliqrūt qcūqz hēbāt i ciuitate. Tunc descenderūt multi querentes iudiciū ⁊ iustitiam in desertum: ⁊ sederunt ibi ipsi ⁊ filij eius ⁊ mulieres eorum ⁊ pecora eorum:qm inundauerunt sup eos mala. Et rnūciatū ē viri regi ⁊ exercitui q erāt i bierūz ciuitate dauid: qm discessissent viri quidaz qui dissipauerunt mandatum regis in loca occulta in deserto: ⁊ abissent post illos multi. Et statim prexerunt ad eos:⁊ ꝓstituerūt aduersus eos plīū i die sabbato rū. Et dixerūt ad eos: Resistitis ⁊ nūc adhuc: Exite ⁊ facite sm vbū regis antiochi:⁊ viuet. Et dixerūt: Nō exibim:neqz facim vbuz regis vt polluam die sabbatoꝝ. Et ocitauerūt aduersus eos plīū. Et nōn rndert eis nec lapidē miserunt in eos: nec oppilauerūt loca occulta dicētes: Moriamur oēs i simplicitate nra:] ⁊ testes erūt sup nos celū ⁊ tra ꝙ iniuste pditis nos. Et ituler bellū sabbatis:⁊ mortui sūt ipsi ⁊ vxores eoꝝ ⁊ filij eoꝝ ⁊ pecora eoꝝ vsqz ad mille animas hoīuz. Et cognouit matathias ⁊ amici ei]et luctū būerūt sup eos valde. Et dixit uir ꝓximo suo: Si oēs fecerim sic fratres nri fecerūt ⁊ ñ pugnauerim aduersus gētes pro aiabus nris et iustificatiōibus nris citus dispērdent nos a tra. Et cogitauerūt i die illa dicentes: Dis hō qcūqz uenerit ad nos i bello die sabbatoꝝ:pugnem aduersus eū ⁊ nō moriemur oēs sicut mortui sunt frēs nri in occultis. Tunc congregata ē

n Tunc cōgregata est ad eos.s.ad matathiā ꝛ eius amí-
cos. o Synagoga iudeoꝝ fortis viribus.quantū ad ro
bur coꝛporis ꝛ spiritus:ideo subditur: p Omnis volū
tarius in lege. idest habens voluntatem seruandi legem.
q Et facti sunt illis ꝛc] eligentes matathiam in prīci-
pem suum. r Et
percusserunt peccato
res ꝛc] per zelum le-
gis excitata. s Et
ceteri fugerunt ad na
tiões.gētiliū extra iu
deā cristētes. t Et
circuiuit matathias
ꝛc] p loca iudee ido-
latria polluta. v Et
circunciderūt pueros
ꝛc]quos parentes eo
rum non fuerant au-
si circuncidere moꝛ-
tis timoꝛe. x Et
persecuti sunt ꝛc] id
est homines valde su
perbos:sicut homi-
nes digni moꝛte di-
cuntur filij moꝛtis.
primo Regum.xxvj.
y Et prosperatum
est ꝛc]idest matathie
ꝛ filioꝝ suoꝝ.
z Et.obtinuerunt
legem idest legis ob-
seruantiaz. a De
manibus gentium.
idest depressa coꝝ
potētia. b Et nō
dederunt ꝛc]sed ma-
gis repressserunt ꝛ sic
minus dicendo plus
significat. c Et ap
propinquauerunt.
Descripta matathie
constantia. hic conse
quenter describitur
eius prouidentia:naz
videns appropinqua
re tempus sue moꝛtis
ordinauit in posterū
de defensione legis:ꝛ
primo ad eam filios
suos animat dicens:
d Nunc consorta-
ta ꝛc]scilicz antiochi
regis vt patet ex pre-
dictis. e Et castigatio.nra pro peccatis nris. f Et tē
pus euersionis.diuini cultus ꝛ legis. g Et ira.i.pena.
h Indignatōis.s.dīne suo iusto iudicio:licet nobis occl-
to. i Nūc g̃o filij ꝛc].i.gelatores ꝛ defensores ipsi: quia
nūc est necessitatis tēpus. k Et date alas vias.periculo
moꝛtis vos exponēdo. l Pro testamēto patrū.i.prib⁹ da
to: Exo.xx. Scdo exēpla patrū allat:ꝛ prio i gnāli dicēs:
Et memētote operū patrū ꝛc. m Et accipiet gloriā ma
gnā.i.vtutē famā i pntī:ꝛ nomē eternū i futuro. Cōseqūter
posit exēpla i particulari dicēs: n Abraā nōne i tētatōe.
imolationis Isaac:Heb̄.xxj. o Inuēt⁹ est fidelis. q. d.
sic:qz parat⁹ fuit imolare.ppi bonū obediētie. p Et re
putatū ē ꝛc]ppi bonā volūtatē. q Joseph i tpe ꝛc] qz
ad eos synagoga iudeoꝝ
fortis viri⁹ ex israel: oīnis
volūtarius in lege:ꝛ oēs q
fugiebāt a malis additi sūt
ad eos:et facti sūt ill' ad fir'
mamētū:]ꝛ collegerūt ex'
ercitū:et pcusserūt pctōres
i ira sua:]ꝛ viros iniquos
i idignatiōe sua:et ceteri fu
gerūt ad nationes:vt eua'
derēt.Et circuiuit matathi
as ꝛ amici ei⁹]ꝛ destruxerūt
aras:et circūciderunt pue
ros icircūcisos] quotquot
inuenerunt in finib⁹ israel in
fortitudie. Et persecuti sūt
filios supbie:]et ꝓsperatū ē
opus in manibus eoꝝ.]
Et obtinuerūt legē de ma'
nib⁹ gentiū et de manib⁹ re
gū: et nō dederūt coꝝnu pec
catoꝝ.] Et appropinque'
runt dies matathie moꝛie'
di:ꝛ dixit filijs suis: Nunc
superbia est supbia] et casti
gatio:et tēp⁹ euersionis: et
ira idignationis. Nunc er'
go filij emulatores estote le
gis:et date aias vras pro
testamento pr̄m:ꝛ memen
tote opeꝝ patrū q̄ fecerūt i
generatiōib⁹ suis:et accipie
tis gliam magnā ꝛ nomē e'
ternū. Abraā nōne in tēta
tiōe inuent⁹ ē fidelis:et r̄puta
tū ē ei ad iusticiā:] Joseph
i tpe anguste sue] custodi'
uit mādatū:et factus ē dns
egypti. Phinees pr̄ nr̄ ze
lādo zelum dei accepit testa
mētū sacerdotij eterni. Je'
sus dum impleuit verbum: fa
ct⁹ est dux i israel. Caleph
dum testificatur i ecclesia:]
accepit hereditatē. Dauid
in sua mia consecutus ē se'
dem regni in secula.] Heli
as dū zelat zelum legis:]re'
ceptus est i celum. Ananí
as azarias ꝛ misahel credē
tes:] liberāti sunt ō flāma.
Daniel i sua simplicitate li
beratus est de oze leonū.]
Et ita cogitate p gnātionē
ꝛ gnātionē:qz oēs q sperāt
i eū nō infirmant. Et ā vbis
viri pctōris ne timueritis:
qz glōria ei⁹ sterc⁹ ꝛ vmis ē]
Hodie extollit ꝛ cras nō i
uenietur:] quia conuersus ē i ter
rā suā]et cogitatio ei⁹ perijt
Vos ergo filij ꝓfortami]ꝛ'
viriliter agite i lege: qā cū fe
ceritis q̄ vobis pcepta sunt
in lege a domino deo ve'
stro:in ipsa gloriosi eritis.
Et ecce simon frater vester
scio q vir consilij est. Ipsū
audite semp: et ipse erit vo
bis pat. Et iudas macha
be⁹ fortis virib⁹]a iuuētute
sua sit vobis princeps militie
tūc erat vēdit⁹ i seruū. r Custodiuit mādatū.renu-
ens adulteriū: Heb̄.xxxix. s Et fact⁹ est dns egypti.
Heb̄.xlj. t Phinees pr̄ nr̄ zelādo ꝛc sicut dictū ē su-
pra. v Jesus.i.iosue. x Dū impleuit verbum.dñi p
moysen sibi dictū. y Factus ē dux in israel: Josue.j.
z Caleb dū ꝛc]
vtutē dei ꝺ explo
ratoꝝes: Nume.
xiij. a Acce'
pit hereditatē: Jo
sue.xiij. b Da
uid in sua mia. q̄
pepcit sauli q bis
cecidit i mānu sua
prio Reg.xxiij.ꝛ
xxvj. c Consecu
t⁹ ē ꝛc]scdo Reg.
vij. d Helias
ꝛc]occidēdo pro-
phas baal:ꝺ. Re.
xviij. e Rece'
pt⁹ ē i celum.ḡrto
Re.ij. f Anani
as ꝛc] corde vnū
vez deū ꝛ pfiten-
tes oze. g Libe
berati sunt de flā
ma: Dañ.tertio.
h Daniel i sua
simplicitate.i. o-
rās deū simplici
corde. i Libera⁹ ē ꝛc]Da. vj.
cetera patēt vsq̄
ibi. k Et a ver
bis.s.omiatoꝝ.
l Viri pctōris.
.s.antiochi regis.
m Ne timueritis
timoze vros aios
ōnciēte. n Glia ꝛc].i. sterc⁹
ꝛ vermē querter.
Et vr̄ h matathi
as prophice loq̄-
nā i lāguoze p̄ ea
posito antiocho
vmes viuētes de
carne ei⁹ scaturie
bāt:ꝛ ex fetoze ei⁹
exercit⁹ grauabat
vt hi.j. libro.ij̄.
ca. ix. o Do-
die extollit.potētia r̄gni. p Et cras ꝛc].i.cito moꝛiet.
q Qz ꝓuersus ꝛc].i.reuersus:vt dictū ē supra caplo
prio. r Et cogitato ei⁹ perijt:qz ñ potuit pficē q̄ co
gitabat de iudeoꝝ ōstructiōe. s Vos g̃. hic ītio fili
os suos ad defēsionē legi ordiat dicēs: s Vos g̃ ꝛc]
i dño ꝛ i potētia vtutis ei⁹. t Et virilit agite i lege.pu
gnādo p ei⁹ defēsiōe. v Qzi ipsa:fuāda ꝛ iplenda.
x Gloriosi eritis.prio i spe:p ea i re. Qdāt in aliq̄b⁹
libris inīpoit.cū fecerit⁹ ꝛc.ñ ē ō textus:nec hr̄ i libr̄ cor
rect⁹. y Et ecce simō frat vester.scio q vir ꝓsilij ē.i.
prudēs i dādis ꝓsilijs. z Ipm audite sēp. ei⁹ scdo
ꝓsiliū. a Et ipe vobis erit pr̄. qz prudētia i bell ē ma
gr̄ necessaria q̄ fortitudo. b Et iudas ꝛc]ió ad prīci-

patū militie apt⁹. e ¶ Et ipse ꝛc̄]de cōsilio tū simōis. d ¶ Et adducetis ꝛc̄]q: virtus vnita fortior est ipsa dispersa. e ¶ Retribuite retributionē gētibus. ipsas puniēdo p malis illatis fidelibus: cetera patēt. Ca. III.

ET surrexit iudas. Post liberationem populi sub matathia cōsequent describit eius dē liberatō sb iuda. Circa quā primo describit virtus ducis: scdo pflict⁹ ei⁹ cuz aduersarijs: ibi Et persecutus ē. Circa primū dī: a ¶ Et surrexit iudas. ad pli defensionē post suū patrem. b ¶ Et adiuuabāt eū ꝛc̄. obedientes ei tāq̄ exercitus duci. c ¶ Et prelibant ꝛc̄]signū. n. habitus generati ē delectatio i ope. ij. ethi. ꝛ p hoc patz q̄ habebāt habitū fortitudinis. d ¶ Et dilatauit ꝛc̄]ad facta pīs sui notabilit addendo. e ¶ Et induit se ꝛc̄]. i. fortiter ꝛ audacter. f ¶ Et succinxit se ꝛc̄]nā agil erat ꝛ expedit⁹ ad bellādū sicut homo succinct⁹ ad ābulandū. g ¶ Et p tegebat castra. s. isrl. h ¶ Similis fact⁹ est leoni. de quo scribitur ꝓv. xxx. Leo fortissimus bestiaꝝ: ad nullius pauebit occursum. i ¶ Et sicut catulus ꝛc̄]cuius rugitu terrēt bestie ꝛ fiūt stupide: sic gētes idolatre audito nomie iude. k ¶ Et persecut⁹ est. Hic consequēter describitur cōflictus iude cum aduersarijs: ꝛ primo in generali: secundo in speciali: ibi Et congregauit apollonius. Circa p̄mū dī: k ¶ Et persecutus ē ꝛc̄]in locis abditis: vbi se absconderant fugiendo. et ipse aget belluz ppli.] Et adducetis ad vos oēs factores legis:] ꝛ vindicate vindictam populi vestri. Rētribuite retributionez gentiū: ꝛ intendite i preceptū legis. Et benedixit eos: ꝛ apposit⁹ est ad patres suos. Et defunctus est āno cētesimo quadragesimosexto: ꝛ sepl⁹ tus est a filijs suis in sepulchris patrū suoꝝ i modin ꝛ plāxerūt eū oīs isrl planctu magno. ¶ Ca. III.

ET surrexit iudas qui vocabat machabe⁹ filius eius p eo: et adiuuabant eū oēs fratres eius ꝛ vniuersi qui se iūxerant pri ei⁹: et pliabant pliū isrl cuz letitia.] Et dilatauit gloriā ppli suo:] et induit se lorica sicut gigas:] et succinxit se arma bellica] sua in prelijs: et ptegebat castra gladio suo. Similis factus est leoni i operibus suis: et sicut catulus leonis rugiēs i venatione.] Et psecutus ē iniquos pscrutās eos:] ꝛ q ꝓturbāt ppl'm suū: eos succendit flāmis: ꝛ repulsi sūt inimici eius pre timore ei⁹: ꝛ omnes operarij iniquitatis conturbati sunt: et directa ē salus i mānu ei⁹. Et exacerbabat reges multos: et letificabat iacob i operib⁹ suis: et in seculuz memoria eius in benedictione.] Et perambulabat ciuitates iuda ꝛ pdidit impios ex eis: ꝛ auertit iram ab israel. Et nominatus est vsqz ad nouissimum terre: ꝛ congregauit pereūtes. Et cōgregauit apollonius gentes:] ꝛ a samaria virtutez multā ꝛ magnam ad bellandum contra israel. Et cognouit iudas et exijt obuiam illi: ꝛ percussit ꝛ occidit illum. Et ceciderunt multi ꝛ reliqui fugerunt: ꝛ accepit spolia eorum. Et gladiū apollonij abstulit] iudas: et erat pugnans in eo omnibus diebus.] Et audiuit seron princeps exercitus syrie q congregauit iudas cōgregationem fidelium ꝛ eccle isam secum: et ait: Faciam mihi nomen ꝛ glorificabor in regno: ꝛ debellabo iudam ꝛ eos qui cum ipso sunt: quia spernebant verbum regis. Et preparauit se: ꝛ ascenderunt cuz eo castra impiorum fortes auxiliarij vt facerent vindictaz in filios isrl. Et appropinq̄uerūt vsqz bethoron: ꝛ exiuit iudas obuiā ill' cū paucis. Vt autē viderūt exercitū venientē sibi obuiaz: dixerūt iude: Quomō poterimus pauci pugnare ꝓtra multitudinē hāc tantam ꝛ tā fortē: Et nos fatigati sum⁹ ieiunio hodie. Et ait iudas: Facile est ꝓcludi multos i manu paucoꝝ: ꝛ non est differentia in conspectu dei celi liberare i multis ꝛ i paucis: qm̄ nō i multitudine exercit⁹ victoria belli: sz de celo fortitudo ē. Ipsi ueniunt ad nos in multitudine ꝓtumaci] et superbia ut dispdāt nos ꝛ vxores nras l ¶ Et directa est salus. s. isrl. m ¶ In manu ei⁹. s. i potentia ei⁹. n ¶ Et exacerbabat reges multos. coꝝ gentes debellādo. o ¶ Et letificabat iacob. i. ppl'm isrl ipm liberādo. p ¶ Et i seculū ꝛc̄]q̄ pz adipletu: nā ad ei⁹ mēdationem narrāt ei⁹ facta p orbē vniuersū. q ¶ Et congregauit peūtes. s. factores legis qs interficiebāt gētiles.

r ¶ Et congregauit. hic ꝓnt describit ei⁹ pli ei⁹ cū aduersarijs magis i speciali: ꝛ prio tē pōe antiochi epiphanis: secundo tpe filij sui antiochi eupatoris: capo. vj. tertō tē pore demetrij filij alterius frīs. s. seleuci p mogeniti ātiochi magni. vij. capo. Pria i tres fm triplex bellū q̄ habuit iudas tpe ātiochi: p̄mū fuit cū regni ducib⁹: scdz cū regis principibus: ibi Ut audiuit aūt rex. tiū cū finitimis gētib⁹. c. v. Pria adhuc i duas: q: prio pōit bellū iude cū apollonio duce samarie: secūdo cū seron duce syrie: ibi Et audiuit seron. Circa p̄mū dī: r ¶ Et congregauit. ꝛc̄]vt faceret sibi nomē debellādo iudā. s ¶ Et cognouit iudas. p exploratores suos. t ¶ Et exijt obuiā illi. ñ permittēs ei fines suos ingredi. v ¶ Et gladiuz ꝛc̄] i signū victorie sic dauid gladiuz golie: prio Reg. xvij. x ¶ Et erat pugnans ꝛc̄] h⁹ dī ad ōnōdū gladij bonitatem. a ¶ Et audiuit. hic ꝓnt describit bellū iude cū seron syrie duce. Circa q̄ prio ponit ipse seron appat⁹: ꝛ pz ira: secundo iudeoꝝ met⁹: ibi Et exiuit iudas obuiā ill' cū paucis: iō timuerūt. s. multitudinē fortē ꝛ se venientē. z pōit p vba iude ppli ꝓsolatio ibi: Et ait iudas: Facile ē ꝓcludi multos i mānb⁹ paucoꝝ. ꝛ h⁹ vtute dī cui ñ pōt resisti: quaz eis assistē affirmat d.

cēs. b ¶ Ipi veiūt ꝛc̄].i. i malis obstiati. c ¶ Et superbia quā de a pncipio mūdi dīecit i āgel supbietib⁹. d ¶ Ut di

sperdant nos ꝛc. iniuste nocumentum nobis inferendo in personis p:op:ijs ⁊ nobis coniunctis ⁊ rebus possessis: propter quod habent iniustum bellum: nos autem iustū: ideo subditur: e ¶ Nos vero pugnabimus p:o animabus nostris. idest vitis nostris defendendis. f ¶ Et rebus nostris. a deo datis: ideo cōcludit: Et ipse domin' ꝛc. quarto pōitur aduersariorū debellatio: cū dī: g ¶ Ut cessauit autē loqui. ⁊ patet littera vsq; ibi: h ¶ Et p'uenit ad regē. s. antiochū epiphanem.

i ¶ Ut audiuit autē rex. Hic consequēter describit bellū iude cū regis principibus ad hoc specialiter destinatis: p:ecedētes vō nō fuerunt ad bellādū missi: sz cuz essent positi ad custodiam terraz iude propinquorum: itulerūt iudeis bellū: vt sic ostēderēt se zelare p rege. ⁊ dividit in duas partes: q: p:io ponitur belli apparatus: scōo p:osequit' ca sequēti. p:ia i duas: q: p:io pōitur apparatus ex pte regaliū: scōo ex pte iudeoz: ibi Et vidit iudas. Et notādū q' apparat' ex pte regaliuz semp ē cū ira ⁊ cupiditate: cū multitudie supba ⁊ potestate: ex pte vō iudeoz cum oratione ⁊ humilitate: cū dei fiducia ⁊ pietate. Circa p'mū p:imo ponit regis ordinatio: secūdo ordinatiōis executio: ibi Et rex assumpsit. Circa p:imū dicitur: i ¶ Ut audiuit autem rex. duces suos a iudeis deuictos. cetera patent vsq; ibi: k ¶ Et vidit quod defecit pecunia de thesauris suis ꝛc] q: non sufficiebat ad tantum exercitū diu sustinenduz. l ¶ Et tributa regionis modica ꝛc] non enim soli iudei rebellauerant eo q' cogebat eos ad colenduz iouis idolum: vt dictū est sup:a: sed etiam multi gentiles aliū ritū habētes: q:z alicq colebāt herculē: aliq dianā: ⁊ sic ⁊ filios nr̄os: ⁊ vt spolient nos. ¶ Nos vō pugnabim' p aiabus nr̄is ⁊t legib' nostris: ⁊ ipse dns cōteret eos añ faciē nr̄am. Vos aūt ne timueritis eos. Ut cessauit autē loqui: iniuit i eos subito: ⁊ p:itus est seron ⁊ exercit' ei' i p:spectu ipsi': ⁊ p'secut' ē eū in descēsu bethoron vsq; i cāpū. Et cecider̄ut ex eis octingēti viri: reliq aūt fugerūt i terrā philistijm. Et cecidit timor iude ac fratrū eius ⁊ formido super oēs gētes i circuitu eoz: ⁊t puenit ad regem nomē ei': ⁊ de p:elijs iude narrabāt oēs gētes. Ut audiuit aūt rex antioch' sermones istos iratus ē aio: ⁊ misit ⁊ congregauit exercitū vniuersi regni sui castra fortia valde. Et aperuit erariū suum: ⁊ dedit stipendia exercitui in annum: ⁊ mandauit illis vt essent parati ad omnia. Et vidit q' defecit pecunia de thesauris suis: ⁊t tributa regionis modica p:opter dissensionez] ⁊ plagam quā fecit in terra vt tolleret legitima que erant a p:imis dieb'. Et timuit ne non hꝫet ⁊ semel ⁊ bis] in sumpt' ⁊ donaria q' dederat añ larga manu: ⁊ abūdauerat sup reges q añ eū fuerāt. Et p:osternat' erat aio valde: ⁊t cogitauit ire i persidem: ⁊ accipere tributa regionum ⁊ cōgregare argētum multuz. Et reliqt lysiam hominē nobilem de genere regali]super negocia regia a flumine eu' phraten vsq; ad flumē egypti: ⁊ vt nutriret antiochuz filium suuz donec rediret. Et trādidit ei medium exercitum ⁊ elephantos:] ⁊ mādauit ei de omnibus q' volebat ⁊ de inhabitantibus iudeam ⁊ hierusalem ⁊ vt mitteret ad eos exercitū ad p:erādā ⁊ extirpādā virtutē isrl: ⁊ reliquas hierl'z ⁊ auferādā memoriā eorū de loco: ⁊ vt p:stituēt habitatores filios alienigenas i oīb' finibus eoz: ⁊ sorte distribuēt terraz eoz. Et rex assūpsit ptē exercit' residui: ⁊t exiuit ab antiochia ciuitate regni sui] anno cētesimo ⁊ q̄dragesimoseptimo: ⁊ trās fretauit euphratē flumē: ⁊ pābulabat superiores regiones. Et elegit lysiaſ ptolemeum filium dorimini ⁊ nicanorem ⁊ gorgiam ui'ros potentes ex amicis regis: ⁊t misit cum eis quadraginta milia virorum ⁊ septem milia equitum: vt venirent in terram iuda ⁊ disperderent eam sm verbum regis. Et processerūt vt irent cum vniuersa virtute sua ⁊ venerunt ⁊ applicuerunt ammaum i terra campestri. Et audierunt mercatores regionum nomen eorum:] ⁊ acceperunt argentum ⁊ aurum multum valde ⁊ pueros: ⁊ venerunt in castra vt acciperent filios israel seruos: de alijs: q̄b' scripserat p decretū vt dimitterēt rit' suos p:p:ī ātiochi cultū: vt esset pplis vn': vt dictū ē sup:a p:imo capl'o: qō erat eis graue: ió negauerāt antiocho tributa p:sueta. m ¶ Et timuit ne nō ꝛc]. i. vt nō posset p:inuare sup:' milituū sic p:i'. n ¶ Et cogitauit ire ip sidiū. i q̄ erāt dispersi. ¶ Et tradidit ei medium ꝛc] quia tradidit sibi medietatē exercitus tā i hoīb' q̄ i aialibus: alia vō medietatē secum duxit. q ¶ Et rex assūpsit. Hic consequenter ponit ordinatiōis regis executio: ⁊ p:imo ex pte regis: cum dī: r ¶ Et exiuit ab ātiochia ꝛc] .s. metropoli. s ¶ Anno .c. ⁊ xlvij. s. regni grecoz. regni vō sui anno. xj. quia cepit rgnare anno. cxxxvij. regni grecoz. vt dictū ē sup:a. ca. j. scōo ponit executio ex pte lysie custodis rgni: cū dī: Et elegit lysias ꝛc. t ¶ Ptoloſ ꝛc] vt sic eēnt magis volūtarij ordinatōnē rg' exeq. v ¶ Et misit cum eis. xl. milia virorum. s. peditū. cetera patēt vsq; ibi: x ¶ Et audierunt mercatores ꝛc] i multitudie ⁊ fortitudie: ⁊ credētes q' statim deberēt iudeos capē p:parauerūt se ad emendū illos in

seruos ⁊ ancillas: ꝓpter qꝺ venerũt ad castra eoꝝ. y ¶ Et vidit iudas. hic ꝓñi ponit apparatꝰ belli ex parte iudeoꝝ: ⁊ ꝓio ꝓ humilẽ ⁊ devotã oratione: scꝺo ꝓ bellatoꝝ dispositionẽ: ibi ¶ Et pꝰ hoc. circa ꝓmũ ꝓz lra ex ꝓdictis vsqꝫ ibi. z ¶ Et hierlm ñ habitabat. hoc interpolit ad reddendũ cãm q̃re ñ iuerũt i hierlꝫ ad orãdũ: cũ ibi esset locꝰ dini cultus. a ¶ Et sanctũ. i. templi locus. b ¶ Conculcabat. ⁊ subdit a ꝺbus: c ¶ Et filij alieni genaꝝ erãt i arce ꝓpinqua tẽplo. d ¶ Et ꝯgregati. sũt iudei. e ¶ Et venerũt rẽ]. i. venerũt adoraꝝ ibi: versa facie ad hierusalẽ: sicut dñs ꝺs daniele qꝺ orabat vsus hierlꝫ. dañ. vj. ⁊ subditur cãs orãdi i masphat: cũ dr: f ¶ Quia locꝰ oratiois erat rẽ]. i. ꝓphꝫ tẽporib⁹. g ¶ In isrl ibi. n. cõgregabat ꝓpls isrl ad orandũ dñm: vt hr ꝓmo Regum. vij. h ¶ Et iciunauerũt ꝺie illa. ad secãs dño affligendum in victu. i ¶ Et induerũt se cilicijs. ad se afligẽdũ i vestitu. k ¶ Et cinerem posuerũt rẽ] in signũ humiliatiois l ¶ Et sciderunt rẽ]. i. sciderunt i signũ afflictiois. m ¶ Et expãdeit libros legl. ad oñdẽdum qꝺ parati erãt ꝓ lege se perire. n ¶ De qꝺb⁹ scrutabant gẽtes rẽ] aliqui enim gẽtiles magis subtiles: ⁊ lrati volebãt arguẽ cultuꝫ idoloꝝ ex libris moysi. nã Exodi xxv. ꝓcipit qꝺ intra sanctũ sanctoꝝ ponerent imagines cherubin: sed hoc nõ valet: qz nõ ponebãt ibi ad hoc qꝺ colerent: sz vt ostẽderet qꝺ angeli per cherubin repzesentati seruiũt deo: cuꝰ sedes figurabãt ꝓ ꝓpiatoꝝio: qꝺ remanebat vacuũ: ad significadũ qꝺ deitas non põt per imaginẽ repzesentari: vt ꝺiffusꝰ dictũ fuit ibidem. o ¶ Et attulerũt ornamẽta rẽ. ⁊ subdit cã quare ista adduxert ad illũ locũ: cũ dr: p ¶ Et clamauert. ad ipetrãdũ deꝰ miaz. q ¶ Quid faciemꝰ istis. nã extra hierlꝫ ñ erat locꝰ sacrificij: naçarei vo tenebãt offerr sacrificia i expletiõe voti sui: Nume. vj. Silr sacerdotes nõ poterãt vti vestib⁹ sacerdotalib⁹ nisi i misterio tẽpli: ad qꝺ ñ poterãt accedẽ ꝓpi gentiles qꝺ erãt i arce vt ꝓdictũ ẽ: iõ sꝺit: r ¶ Et quo rẽ]. q.d. non est aliꝰ locus. s ¶ Et sãcta tua. i. tẽpli loca. t ¶ Conculcata sũt. a gẽtilibus. v ¶ Et ꝯtaminata. ex luxurijs ⁊ idolatriis ibidem exercitis. x ¶ Sacerdotes tui rẽ]nõ potẽtes tibi ministrare: sz solũ miseriã suã lugẽ. y ¶ Et i humilitatẽ. i. ꝺirectõnẽ. z ¶ Et ecce natõnes ꝯuenerũt rẽ. q.d. nõ sufficiũt eis mala nobis illata: nisi nos penitꝰ deleãt ꝺ terra. a ¶ Et tubis exclamauerũt. vt miam iplorarẽt nõ solũ vocib⁹ humanis sz etiã musicis istrumẽtis: sic aliqñ pulsant ecclie campãe ꝯ periculũ fulguris ⁊ tẽpestat]. b ¶ Et pꝰ hec. hic ꝓñi ponit apparatꝰ iudeoꝝ ꝓ exercitꝰ dispositiõez: cum dr: b ¶ Et pꝰ hec cõstituit iudas ꝺuces populi. nã i piculis nõ ẽ dimittẽdũ sciẽt qꝺ sz humanã ꝓuidẽtiam põt fieri: aliꝰ vidẽt qꝺ dã tẽtatõ ꝺi. c ¶ Trib⁹nos. qꝺ pesset mille bellatoꝝib⁹. d ¶ Et cẽturiões. qui cetum. e ¶ Pẽtacõtarchos. qꝺ q̃ggẽta: ⁊ dr a penta qꝺ ẽ q̃qz ⁊ costes decẽ ⁊ archos ꝓcepsqz q̃qz decenarijs ꝓsidebãt. f ¶ Et ꝺcuriões qꝺ decẽ pessent. g ¶ Et dixit his qꝺ edificabãt domos rẽ. t additi sunt ad eos exercitꝰ syrie ⁊ terre alienigenaꝝ. Et vidit iudas ⁊ fratres eiꝰ quia multiplicata sunt mala: ⁊ exercitus applicabat ad fines eoꝝ ⁊ cognouerunt verba regis que mandauit populo facere in interitum ⁊ consummationẽ Et dixerũt vnusquisqꝫ ad proximum suũ: Erigamus dejectionem populi nostri ⁊ pugnemus ꝓ populo nostro ⁊ sanctis nostris. Et cõgregatus est conuentus vt essent parati in prelium: ⁊ vt orarent ⁊ peterent misericordiam ⁊ miserationes. Et hierusalem non habitabatur: sed erat sicut desertũ Nõ erat qui ingrederetur ⁊ egrederetur de natis eiꝰ: ẽt sanctum cõculcabatur Et filij alienigenarum erãt in arce: ibi erat habitatio gentium. Et ablata est voluptas a iacob: ⁊ ꝺefecit ibi tibia ⁊ cithara. Et cõgregati sunt ⁊ venerũt in masphat ꝯ hierlem: Jquiã erat locus orationis i masphat ante Jin isrãel. Et iciunauerunt illa die: ẽt induerunt se cilicijs ẽt cinerem imposuerunt capiti suo: Jẽt scinderunt vestimenta sua. Jet exꝑ panderunt libros legis dẽ quibus scrutabantur gentes similitudinem simulacrorum suorum: Jẽt attulerunt ornamenta sacerdotalia ⁊ primitias ⁊ decimas: ⁊ suscitauerunt naçareos qui impleuerant dies. Et clamauerunt voce magna in celum dicentes. Quid faciemus istis: et quo eos ducemus: Jet sancta tua conculcata sunt et contaminata sunt: et sacerdotes tui facti sunt in luctum Jet in humilitatem. Et ecce nationes conuenerũt aduersum nos: vt nos disperdant. Tu scis que cogitãt in nos. Quomodo poterimus subsistere ante faciem eoꝝ: nisi tu deus adiuues nos. Et tubis exclamauerunt voce magna. Et post hec constituit iudas duces populi: tribũnos et centuriones: et pentacontarchos et decuriones. Et dixit his qui edificabant domos ⁊ sponsabant vxores ⁊ plantabant vineas ⁊ formidolosis: vt rediret vnusquisqꝫ in domum suam scom legem. Et mouerunt castra: et collocauerunt ad austrum ammaum. Et ait iudas: Accingimini ⁊ estote filij potentes: ⁊ estote parati in mane vt pugnetis aduersus nationes has que conuenerunt disperdere nos ⁊ sancta nostra: quoniam melius est nos mori in bello: qz videre mala gentis nostre ⁊ sanctorum. Sicut autem fuerit voluntas in celo sic fiat.

Deuto. xx. ⁊ coꝝ rõ fuit ibi dicta. b ¶ Et collocauert ad austrũ ammaũ. ioseph⁹ dic emaux: q distat a hierlꝫ. lx. stadijs: vt hr luce vltio. i ¶ Melius est nobis mori in bello. iusto que mors ẽ virtuosa. k ¶ Quã videre mala rẽ]q ẽ vita probrosa: cui bona mors est preeligenda.

¶ Ca.iiii.

ET assumpsit gorgias. Postq̃ descriptus est pugne apparatus: hic consequenter describitur conflictus. Circa quem primo ponitur iude decertatio: secundo devictis aduersarijs templi purificatio: ibi Dixit autem iudas.

Prima in duas: quia primo ponit cõflict' iude cũ exercitu miso a lysia: secũdo cuz ipso in persona ppria ibi Quicũq; autem alienigenarz. Prima adhuc i tres: q; primo ponitur gorgie insidiatio: secundo insidiatis delusio: ibi Et audiuit iudas: tertio delusi fugientis pclusio: ibi Et adhuc loquẽte. Insidiatio vo gorgie fuit: q; disposuit de nocte venire ad castra iudeorum z eos occidere ex improuiso. z patet littera vsqz ibi: b ¶ Et filij. scilicet alienigenarum. c ¶ Qui erant ex arce. idest de numero illorum qui erant in arce syon ad nocenduz iudeis quã tũcũq; poterant.

d ¶ Erant illis duces. quia sciebant loca circa hierusalem per que frequẽter discurrebant ad capiendum iudeos. e ¶ Et audiuit. Hic consequenter ponitur insidiantis delusio: quia fraus gorgie fuit fuellata iude: z tunc cum oibus bellatoribus suis exiuit ꝺ tẽtoriꝰ ad pcutiẽdũ partẽ exercitus regis q̃ remanserat i castris añq; gorgias cũ alia pte rediret: qui credẽs fugisse iudeos in mõtibus q̃rebat eos: z interim iudas alia partẽ exercit' debellauit: z artẽ arte delusit: z his dictis patet littera paucis q̃ discurrentur.

f ¶ Adhuc. n. dispersus rẽ] q; illa ps exercitus quaz gorgias secum duxerat adhuc nõ redierat ad castra regis. g ¶ Qui tegumenta. idest arma ad se protegendum. h ¶ Et gladios. ad inuadenduz. i ¶ Non habebant. propter inopiam: vt dicunt alicq; sed hoc non videtur verum: quia de spolijs exercitus apollonij z exercitus seron acquisierant arma in bona quantitate vt pz. ca. pcedẽti: z iõ libri correcti sic habent: q; tegumenta z gladios non habebãt: z i hoc redditur causa q̃re iudas apparuit i cãpo cum tribus milib' tãtuz: q; licet acquisiuissent arma in precedentib' victorijs: nõ tñ in tanta copia q; posset armare tria milia virorz bellatoruz z sic ẽ sẽsus: q; tegumẽta z gladios ñ habẽbãt. s. ad armãdũ plẽs q; tria milia. k ¶ Memẽto qualiter rẽ] Exodi. xiij.

l ¶ Et tuba rẽ] ad animãduz bellatores suos ad pliuz. cetera patẽt.

m ¶ Et adhuc loquente iuda. Hic consequenter ponitur gorgie delusi pfusio: q; fugit timens pfligẽ cuz exercitu iude: iõ dr: n ¶ Ecce apparuit ps quedã. s. illa ps exercit' regi quã secũ duxerat gorgias: vt predictum est.

o ¶ Prospiciẽs ꝺ mõte. i q̃ gorgias q̃sierat iudeos.

p ¶ Et vidit gorgias rẽ] s. illi q̃s reliq̃rat i castris.

q ¶ Et succensa sunt castra eoruz a iudeis. r ¶ Qui b' illi rẽ] z fugert ñ audẽtes cũ iudeis pfligẽ. ceria patẽt. s ¶ Quicũq; aũt. Descripto pflictu iude cũ exercitu misso a lysia: h pñt pdit ei' exẽcit' cũ exercitu lysie i plõa. ppria Circa q̃ primo ponit motiuũ lysie: z pz z ei' apparatẽ: cum subditur:

¶ Ca.iiii.

ET assumpsit gorgias quinq; milia virorũ z mille equites electos. Et mouerunt castra nocte vt applicarent ad castra iudeorum: z percuterẽt eos subito. Et filij q̃i erant ex arce: erant illis duces. Et audiuit iudas z surrexit ipe z potentes percutere virtutẽ exercituum regis: q̃ erant in ammaum. Adhuc eniz dispersus erat exercitus castris.] Et venit gorgias i castra iude noctu: z neminez inuenit. Et querebat eos i montibus: quoniam dixit: fugiunt hi a nobis. Et cuz dies factus esset: apparuit iudas in campo cum tribus milibus virorum tantum: q̃i tegumenta ẽt gladios nõ habebant. Et viderunt castra gentium validata: z loricatos z equitatus in circuitu eorum: z hi docti ad prelium. Et ait iudas viris qui secum erant Ne timueritis multitudinem eorũ: z impetũ eoruz ne formidetis. Mẽmento te qualiter salui facti sũt patres nostri in mari rubro:] cum sequeretur eos pharao cum exercitu multo.

Et nunc clamemus in celũ z miserebitur nostri dñs: z memor erit testamẽti patrz nostrorz: z cõteret exercitũ istuz a fiẽ nostrã hodie z sciẽt oẽs gẽtes q; est deus q redimat z liberet isrl'. Et leuauerũt alienígene oculos suos: z viderũt eos venientes ex aduerso. Et exierũt ꝺ castris i prelium: et tuba cecinerũt hi qui erãt cum iuda.] Et cõgressi sũt: z contrite sũt gẽtes z fugerũt in campũ. Nouissimi aũt ceciderunt i gladio: z psecuti sũt eos vsq; geẽron z vsq; i cãpos idumee z azoti z iamnie: z ceciderũt ex illis vsq; ad tria milia virorum. Et reuersus ẽ iudas z exercitus ei' sequẽs eũ. Dixit q; ad pplm: Nõ concupiscatis spolia: q; bellũ cõtra nos ẽ: z gorgias z exercit' eius prope nos in montibus: sed state nunc contra inimicos nostros z expugnate eos: z sumetis postea spolia securi. Et adhuc loq̃nte iuda hec: ecce apparuit ps q̃dã prospiciens de mõte Et vidit gorgias q; i fugã uersi sũt sui:] et succẽsa sũt castra. Fum'. n. q videbat ꝺclarabat qꝺ fez ẽ. Quib' illi prospecti timuert valde:] aspiciẽtes simul z iudã: z exercitũ i cãpo paruz ad pliuz. Et fugert oẽs i cãpo alienigenarz: z iudas fuersus ẽ ad spolia castrorz. Et acceperũt aur multũ z argẽtũ z hyacinthuz z purpurã marinã z opes magnas z uersi hymnũ canebãt: z bñdicebãt deũ i celũ q̃m bon' est: q̃m in seculũ mia ei'. Et facta ẽ salus magna in isrl i die illa. Quicũq; aũt alienigenarz euaserũt: venerũt z nũciauerũt lysie vniuersa q̃ acciderãt. Quib' ille auditis consternatus animo deficiebat: quia non qualia voluit: talia contigerunt i israel: z qualia mãdauit rex: Et sequẽti anno:

g Cōgregauit lysias ꝛc̄].s. peditū. Scdo ponitur iu-
de occursus: ibi Et occurrit eis iudas ꝛc̄. ꝛ oratio eius
cū subdit. Benedict' es saluator israel qui cōtriuisti ipe
tū potētis. i. golie: hoc habet primo ꝛegū. xvij. Et tra-
didisti castra aliēigenaꝝ in manu ionathe filij saul ꝛc̄.
primo Reg. xiiij.
tertio ponitur
vtrorūq; ꝓflict': cū dicitur: Et cō-
miserunt prelium ꝛc̄. ꝛ patet littera
t Dixit autē iu
das. Postq̄ ōscri
pta est iude decer
tatio: hic cōsequi
repressis hostib'
describit tēpli pu
rificatō: ꝛ secūdo
purificati ꝛnoua
tio: ibi Et accepe
rūt lapides. tertō
altaris dedicatō:
ibi Et fecerūt de-
dicationē. Circa
pmū prio pōit la
mētū ostructōis:
cū dr: v Et vi
derit ꝛc̄].s. ipsū tē
plū. x Et altar'
.s. holocaustoꝝ.
y Prophana-
tu. nā ibi posituꝝ
fuerat idolum: vt
dictū ē supra pri-
mo capitulo.
z Et in atrijs
virgulta nata. s. i
atrio sacerdotuꝝ:
ꝛ in atrio viroꝝ
mūdoꝝ: ꝛ i atrio
imūdoꝝ. a Et
pastophoria di-
rupta. i. domūcu
las circa atria sa-
cerdotum edifica
tas: i q̄b' offerēt'
hostias pacificas
comedebāt coraz
dño ptē sibi ꝓtin-
gētē. Nā de hosti
is pacifīc vna po
icendebat ad ho-
norē dīnū: alia ce
debat in vsus sa-
cerdotū: tertia in
vsus offerentiuꝝ.
b Et sciderunt
vestimēta sua ꝛc̄.
i signū doloris ꝛ
humiliationis.
c Et exclama-
uerūt ꝛc̄] de q̄b'
hēt: Nume. x. ꝛ
dicūt tube signo-
rū: q: p illas significabāt plura. ſ. ꝓuocatio ad ꝓsiliū: ꝛ
ꝓgregatō ad festū: ꝛ motio castroꝝ: ꝛ exercitatō ad bel

cōgregauit lysias virorū
electoꝝ sexaginta milia:] ꝛ
eqtū qnqz milia: vt ōbeila
ret eos. Et venert i iudeā:
ꝛ castra posuerunt i betho
ron: ꝛ occurrit illis iudas
cū decē milib' viris. Et vi-
derunt exercitū fortē ꝛ ora
uit ꝛ dixit: Bñdict' es sal-
uator israel q ꝓtriuisti ipetuz
potēt] i manu serui tui da
uid: ꝛ tradidisti castra alie-
nigenarū i manu ionathe
filij saul ꝛ armigeri eius.
Cōclude exercitū istū i ma
nu ppli tui isral: ꝛ ꝓfundant
i exercitu suo ꝛ eqtib'. Da
illis formidinem ꝛ tabefac
audaciā vtuī eoꝝ: ꝛ ꝓmo
ueāt ꝓtritiōe sua. Deijce il
los gladio diligētium te: ꝛ
collaudēt te oēs q nouert
nomē tuū i hymnis. Et cō
miserūt pliū: ꝛ ceciderūt ō
exercitu lysie qnqz milia vi
roꝝ. Videns aūt lysias suo
rū fugā: ꝛ iudeoꝝ audaciā
ꝛ q parati sunt aut viuere
aut mori fortiter: abijt anti
ochiam ꝛ elegit milites: vt
multiplicati rursus venirēt
i iudeā. Dixit aūtē iudas ꝛ
frēs ei': Ecce ꝓtriti sunt ini
mici nri: ascēdam' nūc mū
dare sancta ꝛ renouare. Et
ꝓgregat' ē oīs exercitus: ꝛ
ascenderūt i mōtem syon.
Et viderūt sanctificationē ō
sertā:] et altare prophana-
tum: ꝛ portas exustas et
in atrijs virgulta nata si-
cut in saltu vel in montib'
et pastophoria diruta. Et
scidērunt vestimenta sua: ꝛ
planxerunt plāctu magno

ꝛ iposuert cinerē sup caput
suū: ꝛ ceciderunt i faciē sup
terrā: ꝛ exclamauerunt tu-
bis signoꝝ:] ꝛ clamauerūt
i celuz. Tunc ōrdinauit iu
das viros vt pugnarēt ad
uersus eos qui erant in ar-
ce:] donec emundarent sā-
cta. Et elegit sacerdotes si-
ne macula] voluntatez ha
bentes i lege dei: ꝛ munda
uerūt sancta: et tulerunt la-
pides ꝓtaminatiōis] i lōcū
imundū. Et cogitauit ō al
tarī holocaustoꝝ qō prō-
phanatū erat: qd de eo fa-
ceret. Et icidit illi ꝓsiliū bo
nū vt destrueret illō: ne for
te illis eēt i opprobriuz: q:
ꝓtaminauerūt illō gētes: ꝛ
demoliti sūt illō. Et rēpo-
suerūt lapides i monte do
mus] i loco apto: quoadus
qz veniret prophā ꝛ rndēt
de eis. Et acceperunt lapi
des integros sm legez:] et
edificauerunt altare nouū
sz illō qō fuit prius:] et edi
ficauerunt sancta: et que in
tra domū erant itrinsecus]
et edem ꝛ atria sanctifica-
uerunt. Et fecerūt vasa san
cta noua: et intulerunt can
delabrum ꝛ altare incenso
rū ꝛ mēsā i templū. Et icēn
sū posuerūt sup altare: ꝛ
accēderūt lucernas que su
p cādelabrū erāt: ꝛ lucebāt
i templo. Et posuerūt sup
mēsā panes: ꝛ appenderūt
velamina: ꝛ cōsūmauerūt
oīa opera que fecerant. Et
ante matutinuz surrexerūt
quīta ꝛ viceſima die mēsis
noni: hic est mensis casleu:

lū. d Tūc ordinauit. Hic secūdo tollit ipedimētū puri
ficatiōis: cū dr: d Tūc ordinauit ꝛc̄] vt sic esset occupa-
ti in sua defensione: vt non possent ꝓicere sagittas vel spi-
cula ad eos qui emūdabāt loca sancta. Et ꝓ ponit ipsa pu
rificatio: cū dr: elegit sacerdotes ꝛc̄]. i. sancte vite ꝛ itegre.
fame. f Et tulerūt
ꝛc̄]. i. lapides altaris
qō fecerāt gentiles ad
immolandū idolo su
per altar holocausto
rū posito: vt dictum
est supra primo capi-
tulo. g In locū i-
mundum. lapides au
tem altaris domini
contaminatos posue
runt i loco mūdo: si-
cut subdit: Et cogita
uit de altari holocau
stoz ꝛc̄. h Et re
posuerūt ꝛc̄] idest in
monte syon vbi erat
domus domini.
i Quousq; veni-
ret prophēta. dicens
quid esset agendum
de illis. k Et acce
perunt. Hic ꝓsequen-
ter describit tēpli pu-
rificati renouatio: ꝛ
primo quātū ad alta
re holocaustoꝝ: cum
dicitur: k Et acce
perūt ꝛc̄] que habe-
tur Exo. xx. ꝛ deute.
xxvij. l Et edifica
uerunt ꝛc̄]. i. ad simi-
litudinez illi' qō fue-
rat dissipatum.
m Et edificauerūt
sancta. repādo ruinas
q̄ erāt i prima pte tē-
pli q̄ vocabat sācta.
n Et q̄ intra ꝛc̄] pa-
rādo defect' existētes
i secūda pte tēpli que
dicebatur sancta san
ctoꝝ. o Et e-
dē. i. edificia que erāt
extra pro habitacul'
sacerdotum. p Et
atria sanctificauerūt
eradicando virgulta
ꝛ aspergentes lustra-
tiōis aqua. q Et
intulerunt cādelabꝝ
ꝛc̄. hec enim tria erāt
in prima pte templi:
mensa propositionis
in parte aquilonari:
candelabrum in au-
strali: altare incensi i
medio contra sanctū
sanctoꝝ. q Et ic̄ē
sum posuerūt. i. cremauerunt super altare. r Et appen-
derūt velamēta. vnū i itroitu tēpli: aliud añ sanctū sanctoꝝ.

s ¶ Centesimi quadragesimioctaui anni.regni grecorum.
t ¶ Hoc tempus ⁊ hm die ꝛc.nā anno.cxlv.die.xxv.mensis casleu sacrificauerūt idolatre sup arā:vt hēt supra primo capło.⁊ āno.cxlviij.die.xxv.mēsis casleu obtulerūt iudei sacrificiū in templo purificato:⁊ sic reuolutis trib' annis eadez die renouatū est tēplū qua fuerat añ ꝓtaminatū sic fuerat añ ꝓphetatū: Danil.viij. v ¶ Et fecerūt ōdicatōnē. hic ꝓñi describit tēpli renouati dedicatio:⁊ prio ꝙtū ad altare:cū dī: v ¶ Et fecerūt dedicationē ꝛc]⁊ ide tractū fuit ꝙ festa solēnia octauā habēt in nouo testamento.
x ¶ Et ornauerūt ꝛc] ꝓ victoriūs a deo sibi datis. y ¶ Et statuit iudas ꝛc]ista est dies de q̄ dī iohānis.x. Encenia facta sūt in hierosolymis ⁊ hyems erat. Incipiebat .n. hec solemnitas a xxv.die mēsis casleu: cui respōdet nouēber ⁊ aliqñ decēber i parte. Prīa nāq; dedicatio tpe salomonis facta fuit i septēbri. iij. Re. viij. Hīa i rditu babylonice captiuitatis fuit i vere. Cetera patent vsq; ibi:
z ¶ Ut haberet ppls ꝛc]sicut.n. esau q̄ seqūbatur iacob. Genē. xxvij. sic idumei ab esau descēdētes semp molesti fuerunt iudeis descēdētibus a iacob. ¶ Ca. V.

Et factū est vt audiēt gentes ꝛc. hic ponitur tertī' cōflict' iude antiochi tēpore:quē habuit iudas cū finitimis gētibus:inuidētib' ꝓsperitati iudeoꝝ:que facta est per iudaz ⁊ fratres eius:ꝓpter qō iudeos habitantes inter eos occidebant: ⁊ cēntesimi q̄dragesimioctaui anni:⁊ obtulerūt sacrificiū sm legez super altare holocaustoꝝ nouū qō fecerūt. Scōz tēpus ⁊ hz die in qua ꝓtaminauerunt illō gētes: i ipsa renouatuz est i cāticis ⁊ citharis ⁊ cynaris ⁊ cymbalis. Et cecidit ois ppls i faciē: ⁊ adorauerunt ⁊ bñdixerūt i celum eū qui ꝓsperauit eis. Et fecerunt dedicationem altaris diebus octo]⁊ obtulerūt holocausta cū letitia:⁊ salutaria laudis. Et ornauerūt faciē tēpli coronis aureis ⁊ scutulis:]⁊ dedicauerūt portas ⁊ pastophoria: ⁊ iposuerūt eis ianuas. Et fca ē leticia in pplo magna valde:⁊ auersū est opprobriū gentiuz. Et statuit iudas ⁊ fratres eius:⁊ vniuersa ecclesia israel:vt agat dies dedicationis] altaris i tēporibus suis ab anno i annū p dies octo:a quinta ⁊ vicesima die mēsis casleu cum letitia ⁊ gaudio. Et edificauerunt i tempore illo mōtē syon:⁊p circuitu muros altos ⁊ turres firmas: nequando venirent gentes ⁊ conculearent euz sicut antea fecerunt. Et collocauit illic exercitū vt seruarent eum:⁊ muniuit euz ad custodiendam bethsuram: ut haberet populus munitionē cōtra faciē idumee.] ¶ Ca. V.

Et factū ē vt audiēt gētes i circuitu quia edificatū ē altare ⁊ sactuarium sicut ꝓus:irāte sunt valde:et cogitabāt tollere gen' iacob]qui erāt iter eos:⁊ ceperūt occidē ō pplo ⁊ p seq. Et debellabat iudas filios esau i idumea:⁊ eos q erāt i arabathane qr circū sedebāt israelitas ⁊ pcussit eos plaga magna. Et rcordatus ē malicia filioꝝ bea: q erāt pplo i laqueū ⁊ i scādalū isidiātes ei i via. Et cōclusi sūt ab eo i turribus:⁊ applicuit ad eos: ⁊ ānathematiçauit eos:⁊ icēdit turres eoꝝ igni cū oib' q̄ i eis erant. Et trānsiuit ad filios āmon ⁊ iuenit manū fortē ⁊ pplm copiosū ⁊ timothe uz ducē ipsoꝝ. Et cōmisit cū eis plia mlta:⁊ ꝓtriti sūt i ꝓspectu eoꝝ ⁊ pcussit eos: et cepit iacer ⁊ filias ei':] et reuersus ē i iudeā. Et cōgregate sūt gētes q̄ sūt i galaad aduersus israelitas q erāt i finib' eoꝝ vt tollerēt eos:et fugerunt in dathe' man]munitionem:et miserunt litteras ad iudā et fratres eius dicētes: Congregate sūt aduersuz nos gentes p circuitū vt nos auferāt:et parāt venire et occupaꝛ mūitōez i quā ꝓfugim' Et congregate sunt gentes. Circa primum premittitur causa conflictus iude in generali:cum dicitur: a ¶ Et factum est vt audierūt gentes in circuitu. idest gentiles in circuitu iude habitantes. b ¶ Irate sunt valde. ꝓsperitati iudeoꝝ inuidentes:⁊ simile habetur primo Esdre. iiij. ⁊ Neemie quarto.
c ¶ Et cogitabāt ꝛc]idest filios israel. d ¶ Qui erāt inter eos. plures.n. de filijs israel fugiētes psecutionē antiochi epiphanī:latēter iuerāt ad habitā dū inter gētiles,p pe iudeā habitantes.secundo pōit cōflict' iude i ꝑticulari.⁊ prio ꝯ idumeos ⁊ arabathaneos ⁊ filios beā. nā isti ,put poterant iudeis nocebāt.⁊ patet littera vsq; ibi:
e ¶ Anathematiçauit. sicut dī de iosue: q anathematiçauit vrbem hiericō. iosue. vj. cui' habitatores oēs interfecit:⁊ metalla q̄ ꝓ ignē purgari poterant dīno cultui deputauit,p necessarijs tabernaculi: vnde anata mathiçatio ē nomē grecū:⁊ dī ab ana qō ē sursuz ⁊ thesis positio: q: talia separant ab vsib' humanis ⁊ deputāt cultui dī no. f ¶ Et trāsiuit ad filios ammon. isti et fuerūt molesti iudeis q̄ uis eis debuisset ēē beniuoli: eo q ꝙ descēderāt ō loth nepote abrae.
g ¶ Et cepit iacer ꝛc] .i. villas sub dñio iacer existētes. h ¶ Et congregate sūt gētes. hic ꝓñi ponit ꝓflict' iude ꝯ aduersarios ex diuersis gētib' ꝓmixtos. Circa qō prio ponit causa cōflictus:scdo belli apparat':ibi Ut aūt audiuit. tertio bellātiuz vī':ibi Et abūt simō. Cā vo ꝓfligēdi fuit oppsitio iudeoꝝ a ꝓmixtis gētib' i galaad ⁊ i galilea: ppt qō iudei in illis ptib' positi petierūt a iuda ⁊ eī frib' adiuuari: ⁊ pz hra pauc excepta. i ¶ Et fugerūt ꝛc]sic noiabat illa mūitō

k Et timothe-
us rē] q̄ erat bo-
mo bellicosus ⁊
iudeis molestus.
l Aptolemai-
de. ciuitate que
postea dicta ē a-
chon. m Ut
audiuit autem.
Hic consequēter
ponitur belli ap-
paratus. habito
enim consilio iu-
das cum vna par
te exercitus iuit
ad liberandu3 iu-
deos qui erant i
galaad: ⁊ simon
cu3 alia parte ad
liberandum eos
qui erant in gali-
lea: ⁊ ioseph9 fi-
lium çacharie ⁊
açariam reliquit
iudas cum resi-
duo exercitu i iu-
dea pro custodia
populi manentis
in sua absentia.
n Et dati sunt
viri rē] quia cu3
paucioribus ad-
uersarijs habebat
congligere q̄ iu-
das. o Et abi
it. hic consequen-
ter ponitur bellā-
tium virtus: ⁊ p̄-
mo simonis ⁊ sui
exercitus. ⁊ patet
littera vsq3 ibi:
p Et assumpsit
rē] vt essent ma-
gis remoti ab ad-
uersarijs ⁊ per cō
sequens magis tu
ti. q Et iudas
Hic consequēter
ponitur virt9 iu-
de ⁊ eorum q̄ cu3
ipso erant: ⁊ diui
ditur in duas p̄-
tes: quia prio po-
nitur aduersario
rum debellatio.
secundo iudeorū
assecuratio: ibi
Et cōgregauit iu-
das. Prima i du-
as: fin duplicem
timothei debella
tionem: scōa ibi
Post hec autem.
Circa primā par-
tem patet littera
vsq3 ibi: r Cō
⁊ timōthe9 est dux exercit9
eor3.] Nūc ergo veni ⁊ eri-
pe nos de manib9 eorum:
q̄ cecidit multitudo de no
bis. Et oēs fratres nostros
qui erant in locis tubin in-
terfecti sunt: ⁊ captiuas du
xerunt vxores eorū3 ⁊ na
tos ⁊ spolia: ⁊ peremerunt
illic fere mille viros. Et ad
huc epistole legebant. Et
ecce alij nuncij venerūt de
galilea concissis tunicis nū
ciantes sm verba hec: dicē
tes cōuenisse aduersū se: a
ptolemaide ⁊ tyro ⁊ sido
ne: ⁊ repleta est oīs galilea
alienigenis vt nos ꝯsumāt.
Ut audiuit autem iudas ⁊
ppls sermōes istos: cōuēit
ecclesia magna cogitāt qd
facerent fratrib9 suis qui in
tribulatione erant ⁊ expu-
gnabantur ab eis. Dixit-
q3 iudas simoni fratri suo.
Elige tibi viros ⁊ vade ⁊
libera fratres tuos in gali
lea: ego autem ⁊ frater me9
ionathas ibimus in galaa
dithim. Et relict ioseph9
filium çacharie ⁊ açariam
duces ppli cu3 residuo ex
ercitu in iudea ad custodi
am: ⁊ precepit illis dicēs:
Preestote populo huic: ⁊
nolite bellū ꝯmittē aduer-
sum gentes donec reuerta
mur. Et dāti sunt simoni vi
ri tria milia] vt iret in gali
leam: iude autem octo mi
lia in galaadithim. Et ābi
it simon in galileaz: ⁊ com
misit prelia multa cum gē
tibus. Et contrite sunt gen
tes a facie eius ⁊ persecut9
est eos vsq3 ad portaz pto
lemaidis. Et ceciderunt ō
gentibus fere tria milia vi
rorum: ⁊ accepit spolia eo
rum. Et āssumpsit eos qui
erant in galilea] ⁊ in arba
tis cum vxoribus ⁊ natis:
et oībus que erant illis: ⁊
adduxit in iudeam cum le
ticia magna. Et iūdas ma
chabeus ⁊ ionathas fra-
ter eius transierunt iorda
nem: ⁊ abierunt viam tri-
um dierum in desertum.
Et occurrerunt eis nabu-
thei ⁊ susceperunt eos pa
cifice ⁊ narrauerūt eis om
nia que acciderant fratri-
bus eorum in galaaditide
⁊ quia multi ex eis com-
phensi sunt in barasa ⁊ bo
sor ⁊ ī alimis ⁊ in casphor
⁊ mageth ⁊ carnaim. Hec
omnes ciuitates munite ⁊
magne. Sed ⁊ in ceteris
ciuitatibus galaaditidis te
nentur comprehensi. Et in
crastinuz constituerunt ad
mouere exercitum ciuitati
bus his: ⁊ comprehende
re ⁊ tollere eos in vna die.
Et conuertit iudas ⁊ exer
citus eius viam in deser-
tum bosor repente: ⁊ occu
pauit ciuitatem: ⁊ occidit
omnem masculum in ore
gladij: ⁊ accepit oīa spo
lia eorum: ⁊ succendit eaz
igni. Et surrexerunt inde
nocte: ⁊ ibant vsq3 ad mu
nitionem. Et factum est di
luculo cum eleuassent ocu
los suos: ⁊ ecce populus
multus cui9 nō erat numer9:
portantes scalas ⁊ machi-
nas vt ꝯprehenderent mu
nitionez ⁊ expugnarēt eos
Et audit iudas q̄ cepit bel
lum:] ⁊ clamor belli ascen
dit ad celū sicut tuba: ⁊ cla
mor magn9 de ciuitate. Et
dixit exercitui suo: Pugna
te hodie, p frib9 vris. Et ue
nit trib9 ordinib9 p9 eos:] ⁊
exclamauerūt tubis ⁊ clama
uerūt ī oratione. Et cognouerūt
castra timothei q̄ macha-
bē9 ē: ⁊ fugerūt a facie ei9.
Et percusserūt eos plaga ma
gna: et ceciderūt ex eis ī die
illa fere octo milia virorū.

stituerūt admouere ex
ercitum. idest ipsum
applicare ad inuadē-
dum. s Et surre-
xerunt inde nocte. vt
ex improuiso irruer-
rent super eos qui ob
siderant iudeos iclu-
sos in munitione.

t Et vidit iudas
rē] ad capiendum di
ctam munitionem.

v Et venit rē] di-
uisit enim exercitum
suum in tres partes:
irruens super aduer-
sarios a tergo.

Et diuertit iudas i maspha
⁊ expugnauit ⁊ cepit eaꝫ:
⁊ occidit oēm masculuꝫ eiꝰ
⁊ sūpsit spolia eiꝰ: ⁊ succen
dit eam igni. Inde prexit
⁊ cepit casbon: ⁊ maged ⁊
bosor: ⁊ reliquas ciuitates
galaaditidis. Post hec au
tē v̄ba ꝯgregauit timothe
us exercitum aliū: ⁊ castra
posuit ꝯtra raphō trās tor
rētē. Et misit iudas specula
ri exercitū: ⁊ renūciauerūt
ei dicētes: qꝛ ꝯuenerūt ad
eū oēs gētes q̄ i circuitu no
stro sūt: ⁊ exercitꝰ multus ni
mis. Et arabas ꝯduxerūt
i auxiliū sibi: ⁊ casta posue
rūt trās torrētē: parati ad te
venire i preliuꝫ. Et abijt iu
das obuiā illis. Et ait timo
theꝰ p̄ncipibꝰ exercitus sui.
Cū appropiq̄uerit iudas ⌋
⁊ exercitꝰ eius ad torrētem
aque: si trāsierit ad nos pri
or: ñ poterimꝰ sustinē euꝫ:
qꝛ potēs poterit aduersuꝫ
nos. Si v̄o timuerit trāsir
⁊ posuerit castra ex̄ flumē:
trāsfretemꝰ ad eos: ⁊ poteri
mꝰ aduersus illū. Ut aūt ap
propiq̄uit iudas ad torrētē
aque ⌋ stātuit scribas ppl̄i se
cꝰ torrētē: ⁊ mādauit eis di
cēs: Neminē hoīuꝫ reliq̄ri
tis: sꝫ veniāt oēs i p̄liuꝫ. Et
trānsfretauit ad illos p̄or:
⁊ omnis ppl̄s post euꝫ. Et
contrite sunt omnes gētes
a facie eoruꝫ: et proiecerūt
arma sua: ⌋ ⁊ fugerunt ad
phanum quod erat in car
naim. Et occupauit ipsam
ciuitatem: ⁊ phanum suc
cendit igni cum omnibus
que erant in ipso. Et opp̄s
sa est carnaim: ⁊ non potu
it sustinere contra faciem
iud̄. Et cōngregauit iudas
vniuersos israelitas q erāt
in galaaditide a minimo
vsqꝫ ad maximum: ⁊ vxo
res eorū. ⁊ natos ⁊ exerci
tum magnum valde: vt ve
nirent in terraꝫ iude. Et vē
nerunt vsqꝫ ephron: ⁊ hec
ciuitas magna in ingressu
posita munita valde. Et ñ
erat d̄clinare ab ea dextra
vel sinistra: sed per mediuꝫ
iter erat. Et incluserunt se
qui erant in ciuitate: et ob
struxerunt portas lapidi
bus. ⌋ Et misit ad eos iudas
verbis pacificis dicens:
Transeamus per terram
vestram vt eamus in terrā
nostram. ⁊ nemo vobis no
cebit: tantum pedibus trā
sibimus. Et nolebant eis
aperire. Et precepit iudas
predicari in castris: ut ap
plicarēt vnusquisqꝫ i quo
erat loco. Et applicuerunt
se viri virtutis: ⁊ oppugna
uit ciuitatem illaꝫ tota die
⁊ tota nocte: ⁊ tradita ē ci
uitas in manu eius. Et per
emerunt omnem mascu
lum in ore gladij: et eradi
cauit eam: ⁊ accepit spolia
eius: ⁊ transiuit per totam
ciuitatem super iterfectos.
Et transgressi sunt iordanē
in campo magno cōtra fa
ciē bethsan. Et erat iudas
ꝯgregans extremos: ⌋ ⁊ ex
hortabat ppl̄m p totā viā
donec vēirēt i trā iuda. Et
ascēderēt i mōtē syon cū le
ticia ⁊ gaudio: et obtulerēt
holocausta: q̄ nēo ⌋ ex eis
cecidisset donec reuerterē
tur in pace. Et in diebus q
bus erat iudas ⁊ ionathas
in terra galaad: ⁊ simō fra
ter eꝰ i galilea: ꝯtra faciem
ptolemaidis: audiuit iose
phꝰ çacharie filiꝰ: et açarias
p̄nceps virtutis res bñ ge
stas: ⁊ p̄lia q̄ facta sunt ⁊ di
xit: Faciamus ⁊ ipsi nobis
nomen ⁊ eamus pugnare
aduersus gentes que in cir
cuitu nostro sunt. Et prece
pit his q erāt i exercitu suo
re. k ¶ Ut
applicaret. idest
vt insultum face
rent contra ciui
tatem.
l ¶ Et eradicauit
eam. idest subuer
tit. m ¶ Et erat
iudas ⁊c̄ ⌋ facie
bat enim vltimā
custodiam ne ali
quis ex debiltta
te seu alia occasio
ne remaneret pꝰ
armatos: ⁊ ab ad
uersarijs insidi
antibus capere
tur. n ¶ Et ob
tulerunt ⁊c̄ ⌋ idest
eo q̄ bellatores
sani redierant ⁊
integro numero.
o ¶ Et in diebꝰ
Hic consequen
ter describit quo
rundam iudeorū
presumptio: scili
cet illorum qui i
absentia iude ⁊
fratrum suorum
remanserant ad
populi custodi
am: ⁊ presumen
tes de sua virtute
exierunt ad preli
andum cum gen
tilibus contra iu
de prohibitionē
que habetur su
pra: ⁊ patet litte
ra vsqꝫ ibi:
p ¶ Et açarias
princeps virtutis
idest partis exer
citus que reman
serat ad custodiā
iude tantuꝫ: ⁊ nō
ad bella cōtra ex
traneos conci
tanduum.

q ¶ Faciamus. et
ipsi nobis nomē
⁊c̄. exquo patet

x ¶ Et diuertit iudas
in maspha. aliqui li
bri habent: masphat
⁊ male: qꝛ masphat
est locus in iudea in
quo fuerunt congre
gati iudas ⁊ populus
ad dominū deprecā
dum: supra tertio ca
pitulo. y ¶ Pꝰ hec
autem verba. Hic cō
sequenter ponitur se
cunda timothei de
bellatio: ⁊ patet litte
ra vsqꝫ ibi: z ¶ Et
ait timotheꝰ p̄ncipibꝰ
⁊c̄ ⌋ erat. n. sortilegus
⁊ per hoc factuꝫ sor
tilegiçauerat d̄ victo
ria sui ꝯtra iudaꝫ vl̄
ecōuerso. a ¶ Sta
tuit scribas populi
secus torrentem. isti
enim habebant i scri
ptis nomina bellato
rum: ⁊ per hoc pote
rant scire si omnes
transirent. b ¶ Et
transfretauit ad illos
p̄or. vt daret alijs au
daciam transeundi.
c ¶ Et proiecerunt
⁊c̄ ⌋ vt fugerent ma
gis expedite. d ¶ Et
congregauit. Postq̄
descripta est aduersa
riorum debellatio:
hic consequenter de
scribitur iudeorum
assecuratio: nam li
beratos ab obsidio
ne noluit inter aduer
sarios dimittere: sed
adducere eos in iude
am vt essent ibi tuti:
⁊ patet littera vsqꝫ
ibi: e ¶ Et venerūt
vsqꝫ ephron. vbi po
nitur impedimentuꝫ
superueniens in via:
nam habitatores e
phron negauerūt eis
transitum per suam
ciuitatem: ⁊ non po
terant transire per a
liam viam: ideo sub
ditur: f ¶ Sed per
medium. scilicet ciui
tatem ephron.
g ¶ Iter erat. s. iude
⁊ populo eius.
h ¶ Et obstruxerūt
⁊c̄ ⌋ idest murauerunt
eas. i ¶ Et precepit
iudas predicare. idest
per preconem dice

q̄ mouebantur ex p̄sumptione ⁊ laudis cupiditate.
r ¶ Et abierunt iamniaz. vbi habitabat gorgias cum exercitu suo. s ¶ Ipsi autem non erant ⁊c̄ idest matathie ⁊ filiorum suorum ⁊ consanguineorum eorum.
t ¶ Et viri iuda ⁊c̄ propter crebras ⁊ magnas victorias. v ¶ Et conuenerunt ad eos ⁊c̄ .i. eusortunia siue laudes de eu sortunijs magnificantes: ⁊ dicuntur fausta a fauco fauces quasi sortune fauores. Plures enim de gentibus circa iudeam habitantibus videntes ⁊ audientes iude fratrūq̄ suorum bonas scilicet sortunas: venerunt ad eos facere amicitias. x ¶ Et perambulabat samariam. vbi habitabāt gentiles illuc missi de persida: qui semp fuerunt molesti iudeis: ⁊ patet primo esdre ⁊ neemie. ⁊ reuertitur scriptura ad loquendū de predictis qui pcesserant ad bellū ex p̄sumptōne: cum dicitur:
y ¶ In illa die. idest illo tempore. z ¶ Ceciderunt sacerdotes ⁊c̄ scilicet iosephus ⁊ azarias supradicti: qui licet essent de sacerdotali genere: nō tamen erant de sorte ioarim: de qua fuit matathias vt habetur supra in principio capituli secundi.

¶ Ca. VI.

ET rex antiochus per ambulauit superiores regiones. Et audiuit esse ciuitatem elimaidem in persida nobilissimam ⁊ copiosam in argento ⁊ auro: templumque in ea locuplex valde. Et illic ūela' ēt abierūt iamniā: ⁊ exiuit gorgias de ciuitate: ⁊ viri ei⁹ obuiā illis i pugnaz. Et fugati sūt iosep⁹ ⁊ azarias vsqz i fines iudee: ⁊ ceciderūt illa die de pp̄lo isrl̄ ad duo milia viri. Et facta est plaga magna i pp̄lo: quia nō audierūt iudā ⁊ fratres ei⁹: existimātes fortiter se facturos. Ipsi aūt nō erant de semine viroz illoz: per quos salus facta ē i isrl̄. Et viri iuda magnificati sunt valde in cōspectu omnis israel ⁊ gentium omnium vbi audiebatur nomen eorum. Et cōuenerunt ad eos fausta acclamantes ¶ Et exiuit iudas ⁊ frēs eius ⁊ expugnabāt filios esau i terra q̄ ad austrū ē: ⁊ pcussit chebron ⁊ filias eius: ⁊ muros ei⁹: ⁊ turres eius succēdit igne i circuitu: Et mouit castra vt iret i terrā alienigenaruz: ēt pambulabat samariā. In illā die cēcidērūt: sacerdotes i bello duz volūt fortiter facere: duz sine p̄silio exeūt i p̄liū. Et declinauit iudas in açotuz in terrā alienige naz: ⁊ diruit aras eoz: ⁊ sp̄olia deorum suorū succēdit ignī: ⁊ cepit sp̄olia ciuitatū ⁊ reuersus ē in terrā iuda. ¶ Ca. VI.

ET rex antiochus per ambulauit superiores regiones. Et audiuit esse ciuitatem elimaidem in persida nobilissimam ⁊ copiosam in argento ⁊ auro: templumque in ea locuplex valde. Et illic ūelamina aurea ¶ ēt lorice ⁊ scuta: q̄ reliquit alexāder philippi rex macedo q regnauit primus i grecia: ⁊ venit ēt q̄rebat capere ciuitatem ⁊ dep̄dari eā ēt non potuit q̄m inotuit sermo his qui erāt in ciuitate. Et isurrexerūt i p̄liuz ⁊ fugit inde: ēt abijt cum tristicia magna: ⁊ reuersus est i babyloniā: ⁊ uenit qui nunciaret ei in persida: quia fugata sūt castra que erant in terra iuda ⁊ quia abijt lysias cum virtute fortī in primis ⁊ fugat⁹ est a facie iudeorum: ⁊ iualuerunt armis ⁊ viribus ⁊ spolijs multis que ceperūt de castris que exciderunt: ēt quia diruerūt abominatione quam edificauerant super altar̄ quod erat i hierusalem: ēt sanctificationez sicut prius circundederunt muris excelsis: sed ēt bethsuram ciuitatem suam. ¶ Et factuz est ūt audiuit rex sermones istos expauit ¶ et commotus est valde: ⁊ decidit i lectū ⁊ icidit i lāguorē p̄ tristitia: q̄ nō ē factū sicut cogitabat. Et erat illic p̄ dies multos: q̄ renouata ē in eo tristitia magna: ñ ēt arbitrat⁹ ē se mori. Et vocauit oēs amicos suos: ⁊ dixit illis: Recessit somn⁹ ab oculis meis: ⁊ cōcidi ⁊ corrui corde p̄ solicitudine. Et dixi in corde meo: In quātā tribulationē ōueni: ⁊ i quos fluct⁹ tristitie in q̄ nunc suz: qui iocūdus erā ēt dilectus i potestate mea

mina aurea ¶ ēt lorice ⁊ scuta: q̄ reliquit alexāder philippi rex macedo q regnauit primus i grecia: ⁊ venit ēt q̄rebat capere ciuitatem ⁊ dep̄dari eā ēt non potuit q̄m inotuit sermo his qui erāt in ciuitate. Et isurrexerūt i p̄liuz ⁊ fugit inde: ēt abijt cum tristicia magna: ⁊ reuersus est i babyloniā: ⁊ uenit qui nunciaret ei in persida: quia fugata sūt castra que erant in terra iuda ⁊ quia abijt lysias cum virtute fortī in primis ⁊ fugat⁹ est a facie iudeorum: ⁊ iualuerunt armis ⁊ viribus ⁊ spolijs multis que ceperūt de castris que exciderunt: ēt quia diruerūt abominatione quam edificauerant super altar̄ quod erat i hierusalem: ēt sanctificationez sicut prius circundederunt muris excelsis: sed ēt bethsuram ciuitatem suam. ¶ Et factuz est ūt audiuit rex sermones istos expauit ¶ et commotus est valde: ⁊ decidit i lectū ⁊ icidit i lāguorē p̄ tristitia: q̄ nō ē factū sicut cogitabat. Et erat illic p̄ dies multos: q̄ renouata ē in eo tristitia magna: ñ ēt arbitrat⁹ ē se mori. Et vocauit oēs amicos suos: ⁊ dixit illis: Recessit somn⁹ ab oculis meis: ⁊ cōcidi ⁊ corrui corde p̄ solicitudine. Et dixi in corde meo: In quātā tribulationē ōueni: ⁊ i quos fluct⁹ tristitie in q̄ nunc suz: qui iocūdus erā ēt dilectus i potestate mea

terius: ideo primo ponitur mors antiochi illustris: secundo substitutio filij eius antiochi cognomento eupatoris: ibi Et cognouit lysias. Circa primum primo ponitur sue mortis occasio: que fuit duplex: vna q̄ fuit turpiter repulsus a quadam ciuitate persidis valde opulenta: quam querebat subito ōpredari: ⁊ hoc est quod dicitur:
b ¶ Et audiuit esse ⁊c̄. ¶ hoc audiuit ab exploratoribus quo miserat ad inquirendum de ciuitatibus in quibus posset accipere diuitias ⁊ pecunias multas: nam ad hoc iuerat in persidē vt dictum est supra tertio capitulo.
c ¶ Et illic fuerunt ⁊c̄ ad decorem templi diuitijs pleni.
d ¶ Et lorice ⁊c̄ ad memoriam suarum victoriaruz. e ¶ Et querebat querere ciuitatē. dolose. f ¶ Et nō potuit. q̄ ciuib⁹ reuelatus fuit ei⁹ dolus. g ¶ Et abijt cū tristicia magna. que fuit occasio sue mortis prima. nā spiritus tristis exiccat ossa. p uer. xv. Secūda sue mortis occasio fuit tristitia super predictaz veniens de audita debellatione principuz suorum in iudea ⁊ p speritate iudeoruz: ⁊ hoc est quod dicit:
h ¶ Et venit qui nūciaret ei ⁊c̄. ⁊ p̄z littera vsqz ibi: i ¶ Et quia ⁊c̄ idest idoluz iouis quod edificauerat antiochus super altare domini: vt supra capitulo primo. k ¶ Et sanctificationem. idest templum: l ¶ Et bethsuram ⁊c̄ vt esset ciis in fortalicium contra impulsus gentium. m ¶ Ut audiuit ⁊c̄ q̄ debellat⁹ fuerat i elimaide ⁊ principes sui i terra iude.
n ¶ Et arbitrat⁹ ē se mori. ōspās ō ifirmitate sanari. cetera patēt vsqz ibi: o ¶ Et dilect⁹ in ptāte mea. sz hoc erat a satellitibus suis: sz erat odiosus gētib⁹ alijs pp supbiā ⁊ malitiā suam.

corruptio vnius est generatio al'

Nunc vo reminiscor malorũ q̃ feci i hierlm: vñ ⁊ abstuli oĩa spolia aurea ⁊ argẽtea q̃ erãt in ea: ⁊ misi auferre habitãtes iudeaꝫ sine cã. Cognoui ergo qꝛ ꝓpterea iuenerũt me mala ista: ⁊ ecce pereo tristicia magna i terra aliena. Et vocauit philippũ vnũ de amicis suis: et p̃posuit euꝫ sup vniuersũ regnũ suũ. Et dedit ei diadema: ⁊ stolã suam ⁊ ãnulũ: vt adduceret antiochũ filiũ suũ ⁊ nutriret euꝫ ⁊ regnaret. Et mortuꝰ est illic antiochꝰ rex anno centesimo q̃dragesimonono. Et cognouit lysias: quoniam mortuꝰ ẽ rex: et ꝯstituit regnare antiochũ filiũ eiꝰ quẽ nutriuit adolescentẽ: ⁊ vocauit nomẽ eius eupatorẽ. Et hi qui erãt i arce conclusẽrãt isrl i circuitu sãctorũ: ⁊ q̃rebant eis mala sẽp ad firmamẽtũ gẽtiũ. Et cogitauit iudas dispdere eos ⁊ ꝯuocauit vniuersũ pplm vt obsiderent eos. Et conuenerunt simul ⁊ obsederunt eos anno centesimo quinquagesimo: et fecerunt balistas et machinas. Et exierunt qdã ex eis q obsidebãt: et adiũxerũt se illis aliq ĩpij ex isrl: ⁊ abierũt ad regẽ ⁊ dixerũt. Quousqꝫ ñ facis iudiciũ: ⁊ vidicas frẽs nr̃os: Nos decreuimꝰ seruire patri tuo ⁊ ãbulare in p̃ceptis eiꝰ ⁊ obseq edictis eiꝰ: et filij ppli nr̃i ꝓpt hec alienabãt se a nobis. Et q cũqꝫ iueniebãt ex nobis interficiebãt: ⁊ hẽditates nr̃e diripiebãt. Et non ad nos tm̃ extẽderũt manũ: sꝫ et i oẽs fines nr̃os. Et ecce applicuerũt hodie ad arcẽ in hierlm occupare eã: et munitionẽ i bethsuraꝫ munierũt. Et nisi p̃ueneris eos velocius: maiora q̃ꝫ hec faciẽt: et nõ poteris obtinere eos. Et iratꝰ est rex vt hec audiuit: et ꝯuocauit omẽs amicos suos et principes exercitꝰ sui ⁊ eos q sup equites erãt. Sꝫ ⁊ de regnis aliis ⁊ de ĩsulis maritimis venerũt ad eũ exercitꝰ ꝯducticius. Et erat nũerꝰ exercitꝰ eiꝰ cẽtũ milia peditũ ⁊ viginti milia eqtũ: et elephãti trigĩtaduo: docti ad preliũ. Et uenerũt p idumeã: et applicuerunt ad bethsurã: et pugnauerũt dies mltos: et fecerũt machias. Et exierũt: et succẽderunt eas igni: ⁊ pugnauerunt viriliter. Et recessit iudas ab arce ⁊ mouit castra ad bethçacharã contra castra regis. Et surrexit rex ante lucem: ⁊ concitauit exercitus in impetũ contra viam bethçacharã

p Nunc remiscor. ⁊c. pena debita docẽte culpã. q Et preposuit ⁊c. videns iminere de propinquo suũ interitũ. r Et dedit ei diadema ⁊c. i. insignia regalia ad insigniendũ filiũ suũ. s Et mortuus est. ⁊c. cepit autẽꝫ regnare anno centesimo tricesimo. vij. vt supra primo capitlo: primus tamen annus ⁊ vltimꝰ fuerunt imperfecti: ⁊ ãno. vij. regni sui cepit filios israel grauiter affligẽ: ⁊ anno. ix. posuit idoluꝫ sup altare: vt patꝫ ex predictis supra p̃mo caplo. t Et cognouit. Descripta morte antiochi: hic ꝯsequẽter describit substitutio filij sui: qui p̃mo sublimat in regnũ: secũdo ꝓuocatur ꝯtra dei populũ: ibi Et hi qui erãt. Circa p̃muꝫ dr̃: t Et cognouit lysias: quẽ reliquerat antiochꝰ ad custodiã regni ⁊ nutritionẽ filij sui: vt supra tertio caplo. v Quoniam mortuꝰ ẽ rex. hoc cognouit p nũciũ p̃ueniẽtẽ philippũ quẽ rex moriẽs ĩstituerat tutorem filij sui. x Et constituit ⁊c. vt sic priuaret philippum officio tutoris ⁊ regni negocijs in seipsum retorquendo. y Et hi. Hic consequent rex nouꝰ cõtra iudeos prouocatur. ⁊ prio põitur huius ꝓuocatiõis occasio: secũdo ipsa prouocatio: ibi Et iratꝰ ẽ rex. Occasio vero ꝓuocatiõis fuit accusatõ iudeoꝝ erga ipsum de obsidiõe macedonũ: ⁊ q̃busdã alijs: ⁊ hoc ẽ qd dr̃: y Et hi q̃ erant i arce. ad nocẽduꝫ iudeis: vt hẽtur supra primo caplo. a Cõcluserãt isrl. ⁊c. i. sic eũ artauerũt q̃ nõ poterant libere exequi cultũ diuinũ. b Et cogitauit ⁊c. vt diuinus cultus libere posset exerceri. c Et fecerunt balistas. ad iaciendũ spicula ꝯtra arcis ꝓpugnacula. d Et machinas ad destruendũ muros eius. e Et exierunt ⁊c. occulte ⁊ ĩpiorum ex israel fauore: ideo subditur: Et adiũxerunt se illis ⁊c. f Nos decreuimus seruire patri tuo ⁊c. isti fuerunt de illis qui iuerũt ad antiochũ epiphanẽ impetrãtes ab eo vt faceret iusticias gentium in hierusalem: vt supra primo capitulo. g Et filij populi nostri ⁊c. s. matathias ⁊ filij eius ⁊ amici eius qui preuaricatores legis obsidebãt vel occidebant. h Et non ad nos ⁊c. inferendo nobis mala. i Sꝫ et i ⁊c. perseq̃ndo amicos ⁊ sectatores legis. k Et ecce applicuerũt hodie. i. isto tempore. l Ad arcẽ in hierusalẽ. ĩpugnãdo gentẽ tuaꝫ. m Et munitionẽ ⁊c. ꝯ te ⁊ r̃gnũ tuũ. n Et nisi p̃ueneris ⁊c. ꝯtra te. n Et nõ poteris ⁊c. qm̃ erũt nimis fortificati. o Et iratus est rex. Hic ꝯñt põit ipiꝰ r̃g ꝓuocatio. ex q̃ prio dispõit belli apparatꝰ: secundo ꝯflictꝰ: ibi Et venerũt. Circa p̃mũ dr̃: o Et iratꝰ ẽ rex vt hec audiuit. qꝛ videbãt eẽ ꝯ honoreꝫ suũ ⁊ bonũ reipublice. p Et cõuocauit ⁊c. vt ei assisterẽt. q Et p̃ncipes exercitus sui ⁊c. vt se ad bellũ disponerent. r Et elephanti ⁊c. dicit. n. phus libro de aialibꝰ q̃ elephas est aial: maxie disciplinabile. s Et venerũt. Hic ꝯñt põitur belli ꝯgressus ⁊ prio i munitõe: scdo i campo: ibi Et surrexit rex. Circa primũ dr̃. s Et venerunt p idumeã. q̃ terra erat iudeis aduersaria: vt patet p predicta. v. capitulo. t Et applicuerunt ad bethsuraꝫ. vbi erãt iudei pro dfensione loci. v Et pugnauerũt ⁊c. contra bethsurã. x Et fecerunt machinas. ad destruendum eam. y Et exierunt. scilicet iudei qui erant in munitione obsessi. z Et succenderunt ⁊c. reuertentes ad munitionem: ⁊ defendentes eam. a Et recessit iudas ab arce. vt succurreret iudeis i bethsura obsessis. b Et surrexit rex. Hic ꝯsequent describitur bellũ in campo: circa quam partem primo põitur belli p̃paratio: scdo belli cõgressio: ibi Et appropinq̃uit: tertio ppli liberatio: ibi Et audiuit lysias. Circa p̃mũ dr̃: b Et surrexit rex ante lucẽ. vt iret ad pugnandum contra iudaꝫ.

Et cõparauerunt se ꝛc̃.] idest dispoſuerũt ſe ad pugnandũ. o Et aſtiterunt ꝛc̃] .ſ. pedites. e In loricis concatenatis. nam macule loricarum ſeſe complectuntur ad modum catenarum. f Prãte tempus ꝛc̃. Ieam velociter precedendo. g Et quocunq; ibat ibant. ſbſequndo. h Et nõ diſcedebant ab ea. ne ab aduerſarijs vulneraretur beſtia. i Et ſuper eas machine. ad proiciendũ iacula. k Et ii magr beſtie. fgẽs greſſ' ei⁹. l Et rſiduũ ꝛc̃] .ſ. a dextris ꝛ ſiniſtris animalium. m Statuit i duas ꝛc̃.] nã ſon' tubaruꝫ excitat ad audaciã. n Et purgere. ad bellũ o Cõſtipatoſ i legiõib'. i. cõiũctos ne acieſ ꝛ legiões rũpãt ab aduerſarijs. p Et diſticta eſt ꝛc̃.] vt ſi iudas q̃ paucos hẽbat bellatõeſ ꝓpatie fugẽt ad moteſ ñ euadẽt. q Et ꝓmouebãt. admiratiõe vl q̃dã tremoꝛ. r Oẽs inhabitãteſ terrã. ſ. illam: vbi poterat talis ſonitus ꝛ commotio percipi. s Et appropiauit Dic conſequenter ponitur conflictus. ꝛ primo in campo: ſecundo i ſpãlicũ: ibi Caſtra autem regis. Circa primum primo ponitur conflictus in generali: ꝛ pꝛ: ſcõo i ſpãlicuꝫ dõ: t Et vidit eleaz̃ar. dicit ioſeph' q̃ iſte fuit frat iude: vnde ꝛ ſupꝛa ſecundo capitlo: quart' filius matathie eleaz̃arus nominatur: ꝛ eſt idem nomen qõ eleaz̃ar. nomina enim hebꝛea ad latinum tracta frequẽter accipiunt hanc ſyllabam us. in fine vt iacob iacobus: ſaul ſaulus: ꝛ ſic de multis alijs. Sed contra hoc videtur: qꝛ iſte dicitur filius ſaura. Sequendo dictuꝫ ioſephi põt dici q̃ hic põitur nomen matris: vt ſupꝛa ſcõo capl'o nomen põis: vel q̃ matathias fuit binomi' ꝛ alio noie ſaura dict'. v Vnã de beſtijs ꝛc̃.]p ſigna fgia ibidẽ poſita. x Et viſũ ẽ ꝛc̃.] .i turre lignea ſuper eã exiſtẽte ꝓpi ſigna dicta: nõ tñ erat ita. y Et dedit ſe. i. vitã ſuaꝫ coꝛpalẽ. z Vt liberarꝫ ppl'ꝫ ſuũ. bonũ. n. ꝓpriũ coꝛpale pp ſalutẽ bõi ꝓmũis ẽ exponẽdũ: iõ ſbdit: a Et acqrẽt. ꝛc̃]

Et cõparauerunt se exercitus in preliuꝫ:] ꝛ tubis cecinerunt. Et elephantis oſtenderunt ſanguinẽ vue ꝛ moꝛi: ad acuendos eos in prelũ. Et diuiſerunt beſtias per legiones: ẽt aſtiterunt ſingulis elephantis mille viri] in lõꝛicis concatenatis: ꝛ galee eree in capitibus eoꝝ: ꝛ quingenti equites oꝛdiati vnicuiq; beſtie electi erant. Hi ãte tempus vbicunq; eraꝫ beſtia ibi erant:] ẽt quocũq; ibat ibant: ẽt non diſcedebant ab ea. Sed ꝛ turres lignee ſuper eos firme pꝛotegentes: ſuper ſingulaſ beſtias: ẽt ſuper eas machine. Et ſuper ſingulaſ viri virtutis triginta duo qui pugnabant deſuper: ꝛ int̃iſ magiſter beſtie. Et rẽſiduũ equitatum hinc ꝛ inde] ſtatuit i duas partes: tubis exercitum cõmouere] ẽt perurgere cõſtipatos in legionibus eius. Et vt reſulſit ſol in clypeos aureos ꝛ ereoſ reſplenduerũt montes ab eis: ꝛ reſplenduerunt ſicut lampades ignis. Et diſtincta eſt pars exercitus regiſ per mõtes excelſos] ꝛ alia per loca humilia: ꝛ ibant caute ꝛ oꝛdinate. Et cõm mouebantur õmnes inhabitantes terraꝫ a voce multitudinis eoꝝ ꝛ incceſſu turbe ꝛ colliſione armoꝝũ.

Erat enim exercitus magnus valde ꝛ fortis. Et ãp pꝛopiauit iudas ꝛ exercit⁹ eius in prelium: ꝛ cecide runt de exercitu regis ſex centi viri. Et ũidit eleazar filius ſaura ũnam de beſtiis lorꝛicatam lorꝛic regis:] ꝛ erat eminens ſuper cetꝛas beſtias. Et ũiſum eſt ei q̃ in ea eſſet rex] ẽt dedit ſe ũt liberaret populum ſuũ: ẽt acquireret ſibi nomen eternuꝫ.] Et cucurrit ad eã audacter in medio legiõis interficiens a dextris ꝛ a ſiniſtris: ꝛ cadebant ab eo huc atq; illuc. Et iuit ſub pedes elephantis ꝛ ſuppoſuit ſe ei: ẽt occidit euꝫ: ꝛ cecidit in terram ſuper ipſuꝫ ꝛ moꝛtuus eſt illic. Et ũi dentes ũirtutes regis ꝛ impetuꝫ exercitus eius: diuerterunt ſe ab eis. Caſtra autem regis aſcenderunt cõtra eos in hieruſalez: ꝛ applicuerunt caſtra regis ad iudeam ꝛ montem ſyon. Et fecit pacem cum his q̃ erant in bethſura:] ꝛ exierunt de ciuitate: q̃ia non erant eis ibi alimenta cõcluſis] q̃ia ſabbata erant terre. Et comprehẽdit rex bethſuram: ꝛ conſtituit ibi cuſtodiam ſeruare eam. Et cõuertit caſtra ad locum ſanctificationis] dies multos. Et ſtatuit illic baliſtaſ] ꝛ machinas ẽt ignis iacula.

v Et ꝛ ſbdit: a Et acqrẽt. ꝛc̃] vtuoſe moꝛiẽdo: credebat eni ꝓbabiliꝫ q̃ ſi rex cẽt moꝛtuꝰ ſtatim fugeret ei⁹ exercitus. b Et occidit. pcutiens i vẽtre: vbi n erat armat⁹. c Et vidẽtes. ſ. iudas ꝛ ei⁹ exercit⁹. d Virtutẽ regis. ctꝫ n poterãt reſiſtẽ. e Diuerterũt ſe ab eis. caute recedẽtes: vt poſſẽt tẽplum dñi qõ erat i hierlm ſeruare. f Caſtra aũt. hic ꝓſeq̃nt põit bellũ i fortalicio: ꝛ ꝑ ꝓponit de fortalicio qõ erat i hierl'ꝫ: ꝛ pꝛ. et interpõit õ fortalicio bethſure qõ pꝛiocepit rex añquã iret i hierlm: iõ dõ: g Et fecit pacẽ ꝛc̃.]p talez modũ q̃ dimitterent fortalicuꝫ ſaluis ſuis pſonis: ꝛ ſbdit rõ tal' pacis ex pte iudeoꝝ cũ dõ: h Quia ñ erat ꝛc̃.] .i. obſeſſis i bethſura: ꝛ ſbdit cã: cũ dõ. i Q̃ ſabbata erãt ire. i. ãn' ſeptim' i q̃ ira nõ colebat nec ſeminabat: vt hẽt leuit. xxv. Sꝫ ꝫ h⁹ vi qõ dõ ibiõ: Dabo vobis bñdictionẽ meaꝫ ãno ſexto ꝛ faciet fructũ triũ ãnoꝝ: ꝓpt qõ ñ vi q̃ ãn' ſeptim' facẽt aliquẽ õſectũ cibi ſꝫ magꝝ abũdantiã. Dicẽdũ q̃ iſtõ dei bñficiuꝫ fuit añ captiuitatẽ babylõicã: i q̃ ceſſauerũt aliq̃ dei bñficia: ñ n. p' ea legũẽ habuiſſe iudei arcam teſti: nec propiciatoriũ: nec rñſa i rõnali ſũmi ſacerdotis: nec vnctionẽ regis ꝛ põtificũ: ꝛ h⁹ ẽt ꝓfitẽt iudei moderni: ꝛ hẽt in lib. hebꝛaico noie ſenhedrin hieroſolymitano: ꝛ idẽ vi fuiſſe õ duplicatõe fructuũ ãno. vj. Et ꝓñt reuertiẽ ad obſidionẽ fortalicij hieroſolymitãi: cũ dõ. k Et cõuertit ꝛc̃] .i. tẽpli. l Dieſ mltoſ. qꝛ loc⁹ erat fort' ꝛ munit⁹ ꝓpt qõ nõ poterat cito expugnari. m Et ſtatuit ꝛc̃.] ad defẽſores ſagittãdũ. n Et machinas. ad muros cõcutiẽdũ. o Et. ignis iacula. i. inſtrumẽta ad ignẽ grecuꝫ iaciẽdũ

p Et tormenta. ꝛc̄ Idest petrarias ⁊ mangonnellos.
q Et scorpios. i. instrumēta ad mittēdū sagittas venena tas. r Esce autem non erant in ciuitate ꝛc̄. hoc subditur ad ostendendum q̄ non poterant diu tenere fortaliciū s Et audiuit. Hic cōsequēter ponitur liberatio populi ex beneficio dei: q̄ facit cū tentatione prouētum: ⁊ ideo misit rumores lysie per quos fuit compulsus solutionē obsidionis procurare: ⁊ hoc ē quod dr: s Et audiuit lysias q̄ philippus ꝛc̄. ad quod sequebatur elongatio lysie a familiaritate regis ⁊ regni negocijs qō formidabat: ideo dissoluere obsidionem ꝓcurabat dicens:
t Deficimus quotidie. nam aliqui interficiebantur: ⁊ aliq̄ infirmabantur: sicut solet accidere in obsidione. v Et esca ꝛc̄. Jita q̄ non poterimus diu tenere obsidionem. x Et loc⁹ ꝛc̄].ſ. hominibus armis ⁊ cibis: hoc dicebat ad habendum intentuz: tamen erat falsum sicut premittitur parte precedenti: vbi dicitur. Et remāserunt in sanctis viri pauci quoniam obtinuerat eos fames.
y Et incumbit ꝛc̄].q.d. maiora negocia nos vrgent ad diuittendum hanc obsidionem: ideo concludit: z Nunc ita q̄ ꝛc̄.] modus enim hominum facienti uz pacez ad inuicem erat dare mutuo dexteras manus. cetera patent vsq̄ ibi:
a Et vidit munitionem loci. idest fortitudinem. b Et rupit. ꝛc̄.]destruendo locum: ne si iudei rebellarēt hērent ibi recursū. Ca. .VII.

Anno centesimo. Post q̄ descript⁹ ē ꝓflict⁹ iude tēpe antiochi eupatoris: hic consequēter describitur eius conflictus tempore demetrij filij alterius fratris: scilicet seleuci: ⁊ diuiditur in duas partes: quia primo describitur ipsius iude pugna: secundo cum romanis amicitia contracta. viij. ca. Pri

ēt tormenta ad lapides iactādos:] ⁊ spicula ēt scorpios ad mittendas sagittas ⁊ fundibula. Fecerunt autem et ipsi machinas aduersus machinas eorum: ⁊ pugnauerūt dies multos. Esce aūt ñ erāt i ciuitate: eo q̄ septim⁹ ān⁹ cēr: ⁊ q̄ remāserāt i iudea de gētib⁹ ꝓsum pserāt reliqas eoꝝ q̄ repposite fuerāt. Et remāserūt in sanctis viri pauci qm̄ obtinuerat eos fames: ⁊ dispsi sūt vnusq̄sq̄ i locū suuz. Et audiuit lysias q̄ Philippus quē ꝓstituerat rex antioch⁹ cū adhuc viueret vt nutriret ātiochū filiū suū ⁊ regnaret: reuersus ē a pside ⁊ media: ⁊ exercit⁹ q̄ abierat cū ipso: ⁊ q̄ rāit suscipē regni negocia. Et festinauit ire: ⁊ dicē ad regez ⁊ duces exercit⁹: Deficim⁹ quotidie ēt esca nobis modica ē:] ēt loc⁹ quē obsidem⁹ ē mūit⁹:] ēt icūbit nob ordinare ō regno.] Nūc itaq̄ dem⁹ dextras hōib⁹ istis:] ⁊ faciamus cū illis pacē ⁊ cū oñi gēte eoꝝ: ⁊ ꝓstituam⁹ illis vt amb ulent in legitimis suis sicut prius. Propter legitima enim ipsorum que despeximus irati sunt: ⁊ fecerunt omia hec. Et placuit sermo in conspectu regis ⁊ principuz: ⁊ misit ad eos pacem facere ⁊ ceperunt illam: ⁊ iurauit illis rex ⁊ prīcipes ⁊ exierunt de munitione. Et intrauit rex montem syon: ēt vidit munitionem loci: ēt rupit citius iuramentum] qō iurauit: ⁊ mandauit destruere murum in gyro. Et discessit festinanter ⁊ reuersus est antiochiam: ⁊ inuenit philippum dñantē ciuitati: ⁊ pugnauit aduersus eū ⁊ occupauit ciuitatem. Ca. VII.

Anno centesimo quinquagesimo ⁊ primo: exijt demetrius seleuci filius ab vrbe roma:] ēt ascendit cū paucis viris i ciuitatem maritimā:] ēt regnauit illic. Et factū ē vt ingressus ē domū regni] patruz suorum: cōmprehendit exercit⁹ antiochū ⁊ lysiā] vt adducerent eos ad eū: ⁊ res ei innotuit ⁊ ait: Nolite mihi oñdē facies eoꝝ. Et occidit eos exercit⁹. Et sedit demetri⁹ sup sedē rḡni sui: ēt venerūt ad eū viri iniq ⁊ ipij ex israel: ⁊ alchim⁹ dux eoꝝ: q̄ volebat fieri sacerdos. Et accusauerūt populū apō regez dicētes: Perdidit iudas ⁊ frēs ei⁹ amicos tuos: ⁊ nos dispdidit de tra nr̄a. Nūc ergo mitte viruz cui credis vt eat ⁊ videat exterminiū oē qō fecit nob i regiōibus regis: ⁊ pūiat oēs amicos ei⁹ ⁊ adiutores eoꝝ. Et ēlegit rex ex amicis suis bachidē q̄ dñabat trās flumen] magnū i rḡno ⁊ fidelē regi ⁊ misit eū vt videret eximam in tres: nam primo circa demetrium ostēditur adeptio regni: secundo occasio belli: ibi Et venerūt ad eū. tertio congressio prelij: ibi Et elegit rex. Circa primū dicitur: a Anno. ch̄. scilicet regni grecorum.
b Exijt demetri⁹. ꝛc̄.] videns .n. se priuatum regno patris sui per patruum suum antiochum epyphanē: abijt roma ad cōquerēdū de eo sz ipso viuente nihil ꝓfecit: ꝓpter qō ipso mortuo redijt ad obtinendum regnuz contra cognatum suum: maxie q̄ tūc rḡnū erat quodā modo diuisum p lysiam ⁊ philippū: eo q̄ quilibet volebat ē tutor antiochi cupatoris ⁊ agē negocia regni: vt patet ex ꝓdictis. c Et ascēdit. ꝛc̄.].ſ. tyrum vt dicit iosephus. d Et regnauit illic. quia multi venerunt ad eum recipientes ipsum taquaz regem ⁊ dominum: tuz quia regnum sibi debebatur ex successione paterna: tum propter diuisionem predictam.
e Et fēm ē. ꝛc̄. scilicet palatium antiochie que erat metropolis.
f Lōprehendit ꝛc̄.]in demetrij fauorem. g Et venerūt. Hic cōsequēter ponit occasio belli: q̄ fuit accusatio iudē ⁊ aiorz suoꝝ p iūs ō isrl ⁊ pzlīa. h Et elegit rex. Hic ꝓsequēter describit ꝓgressio belli: ⁊ primo contra alchimuz sacerdotē: secundo ꝓtra nichanorem: ibi Vidit autem alchim⁹. Prima i duas: q̄ prio describit bachidis ⁊ alchimi dolus: scdo iude cōflict⁹: ibi Et vidit iudas. Pria adhuc i duas: q̄ prio describit preceptio doli: scdo deceptio populi: ibi Et ꝓuenerūt ad alchimū. Circa pmū dr: h Et elegit rex. ꝛc̄. Jerat. n. a rege ꝓstitut⁹ ad illā ire custodia.

i ¶ Et Alchimum impiuz ꝛc.]ideſt conſtituit eum ſũ muz ſacerdotẽ:cuz tamẽ non eſſet de genere ſacerdotali vt dicũt aliqui.alij vero dicunt ꝙ erat ſicut infra dicit de eo: homo ò ſemine Aaron venit ꝛc.tamen nõ erat de linea ſũmoꝝz pontificũ ab Eleaçar deſcendentiuz. k ¶ Et locuti ſũ ꝛ ẽ.] dicẽtes ꝙ venerant ꝓpter bonũ ſtatũ terre:vt poſſent iudam ꝛ fratres eius occidere doloſe: ſed eoꝝz dolus non habuit effectũ. l ¶ Et conuenerũt. hic conſequenter ſubditur deceptio populi. m ¶ Congregatio ſcribarũ quãtũ ad legiſperitos. n ¶ Et ꝑmi aſſidei.i. quaſi aſſidue aſſiſtentes diuino cultu: ꝛ hoc pẽ decepti onem alchimi:cuius rõ ſubditur: cuz dr: o ¶ homo ſacerdoſ de ſemine Aarõ venit ꝛc.non tamen de familia ſummi ſacerdotis. Secundum alios vo nec de ſemine Aaron erat: licet iſti crederent in hoc decepti: ſed primuz videtur veriuſ:qz magis ẽ conſonũ textui in hoc loco ꝛ etiam ſcõo libº. xiiij.capitulo. cetera patẽt vſz ibi: p ¶ Sexaginta viros notabiles i populo in fama: ꝛ vtute:ideo ſubdit: q ¶ Secunduz verbuz quod ſcriptum eſt pſal. lxxviij. r ¶ Carneſ ſãctoꝝ tuoꝝ ꝛc. s ¶ Non eſt in eis vitas i verbo. t ¶ Et iudiciũ in facto: ꝛ ſubdit cã: v ¶ Tranſgreſſi ſunt eni ꝛc. eoſ occidẽdo quibus iurauerãt pacẽ. x ¶ Et miſit homineſ armatoſ. y ¶ Et cõprehendit mltos ꝛc.] ꝓpter infidelitatez

niuz quod fecit iudas. Ez ẽt alchimum impium conſtituit in ſacerdotiuz] ꝛ mãdauit ei facere vltionem in filios iſrael. Et ſurrexerunt ꝛ venerunt cũ exercitu magno in terram iuda: ꝛ miſerunt nuncios:ẽt locuti ſunt ad iudaz ꝛ ad frẽs eius verbis pacificis in dolo:] ꝛ nõ intẽderũt ſermonibº eoꝝz. Viderũt.n.qz venerũt cuz exercitu magno :ẽt cõuenerũt ad alchimũ ꝛ bachidẽ ꝙgrẽgatio ſcribaruz requirere que iuſta ſũt. Et ꝑmi aſſidei qui erant i filijs iſrl: ꝛ exgrebãt ab eiſ pacẽ. Dixerũt eiz: Homo ſacerdos de ſemine aaron vẽit: non decipiet nos. Et locutus ẽ cuz eis ꝛba pacifica: ꝛ iurauit illis dicẽs: Nõ iferemus vobis maluz: neqz amicis veſtris. Et crediderunt ei: et comꝓhendit ex eis ſexaginta viros: ꝛ occidit eoſ vna die ſecũdum verbuz quod ſcriptuz eſt: Carnes ſanctoꝝ tuoꝝ ꝛ ſanguinem ipſoꝝ effuderuut in circuitu hieruſalem: ꝛ non erat qui ſepeliret. Et icubuit timoꝝ ꝛ tremoꝝ in omnez populum: quia dixerunt: Non eſt veritas ẽt iudiciuz in eis. Tranſgreſſi ſunt enĩ conſtitutum: ꝛ iuſiuranduz quod iurauerunt. Et mouit bachides caſtra ab hieruſalez ꝛ applicuit in bethzecha:ẽt miſit ẽt comꝓhẽdit mltos ex eis q a ſe refugerãt] ꝛ quoſdã ò populo mactauit: ꝛ i puteũ magnũ ꝓiecit. ẽt cõmiſit regionẽ ãlchimo: ẽt reliquit cuz eo

auxiliũ in adiutoꝝũ ipi. Et abiſt bachides ad regem. Et ſãtis agebat alchimº ꝑ ꝓncipãtu ſacerdotij ſui: ẽt conuenerũt ad eũz oẽſ qui ꝓturbabant ꝓplm ſuuz:] ꝛ obtinuerunt terraz iuda: ẽt fecerũt plagam magnaz in iſrl.] Et ũidit iudas omnia mala que fecit alchimº ꝛ q cũ eo erãt filijſ iſrael mũlto plus qz gẽteſ. Et exiſt i oẽs fineſ iudee i circuitu] ꝛ fecit vidictã i viros deſertoꝝes: ẽt ceſſauerũt vltra exire i regionẽ.] Vidit aũt alchimº q ꝓualuit iudas ꝛ qui cum eo erãt: ꝛ cognouit qz non põt ſuſtinẽ eos: ꝛ regreſſus ẽ ad regez: ẽt accuſauit eos multis crimibus. Et miſit rex nicanoꝝẽ vnũ ex ꝓncipibus ſuis nobilioꝝibus: q erat inimicitias exercens õ iſrael: ꝛ mandauit ei euerterre ꝓplm. Et venit nicanoꝝ i hieruſalez cũ exercitu magno: ꝛ miſit ad iudam ꝛ ad frẽs eiuſ ꝛbis pacificis cuz dolo dicẽs: Non ſit pugna inter me ꝛ vos. Veniã cuz viris paucis :vt videam facies veſtraſ cuz pace. Et venit ad iudã: ẽt ſalutauerunt ſe inuicẽ pacifice:] ẽt hoſteſ parati erant rapere iudaz.] Et inotuit ſermo iude quoniam cuz dolo venerat ad eum. ẽt cõterritus eſt ab eo ꝛ amplius noluit videre faciem eius. Et cognouit nicanoꝝ: quoniam denudatum eſt conſilium eius: ꝛ exiuit obuiaz iude in pugnã iuxta chapharſalama. Et ceciderunt ò nicanoꝝis exercitu fere quiqz milia viri:

a ¶ Et commiſit regionem iudee. b ¶ Alchimo. regendaz. c ¶ Et reliquit cum eo auxiliũ i. viros bellatoꝝes: a ¶ Et ſatis agebat alchimº.i. quãtũ poterat vt videbatur. b ¶ Dõ ꝓncipatu ſacerdotij ſui ſ.firmãdo ꝛ ãpliando. c ¶ Et ꝓuenerũt ꝛc.] ꝓpellẽdo eos ad gentilem ritum. d ¶ Et fecerunt plagam magnam ꝛc.] ideſt in illiſ qui erant obſeruatoꝝes legis: e ¶ Et vidit iudas hic conſequenter deſcribitur Jude conflictus ad extirpanduz bachidis ꝛ Alchimi dolum:cum dicitur: Et vidit iudaſ ꝛc ocu lo compaſſiõis ꝛ doloꝝis. f ¶ Multo plº ꝙ gentes. Nam apoſtate legis ſũt gentilibuſ neqoreſ. g ¶ Et exiit ꝛc.] vt omneſ malos extirparet: ꝛ fecit vindictam in viroſ ò ſertoꝝes:ideſt apoſtatas legiſ. h ¶ Et ceſſauerũt vltra exiſ ꝛc.] ſ.iudee de fortalicio qõ obtinebãt in hieruſalem. i ¶ Vidit autez alchimus. hic cõſequenter deſcribit bellũ iude contra nicanoꝝem. Et primo ponitur Nicanoꝝiſ ꝛ alchimi doluſ:2º conflictus: ibi Et cognouit nicanoꝝ. Circa ꝑmũ ꝑmittit dolus alchimi accuſãdo iudã ꝛ frẽs eius cũ dicitur: k ¶ Et accuſauit eos multis criminibº falſo tamen ꝛ iuſte. Secundo ponitur doluſ nicanoꝝis nitentis capere iudam doloſe:ꝛ patet littera vſq ibi: l ¶ Et ſalutauerunt ꝛc.] vaciter ex pte iude: ſcz ex pte nicanoris doloſe:iõ ſubdit: m ¶ Et hoſtes ꝛc.] dũ tamẽ hẽrent tempus aptũ ꝛ horam. n ¶ Et cõterriꝰ eſt ab eo.caute ẽcedẽdo. o ¶ Et cõgnit. hic cõſequnt põit ꝓflictus nicanoris õ iudam: ꝛ diuidit i duas ptes ſz duplicẽ ꝓflictũ. 2º ponit: ibi Et exiit nicanoꝝ. In ꝑº vo cõflictu nicanoꝝ debellatº fu-

git. ꝛ patet lra vsq; ibi: o ¶ Et fugerũt ꝛc.] in q̃ erãt genti les aduersarij iudeoꝝ. p ¶ Et p̃ hec vba. i. facta: sicut ij. Reg. p̃. di q̃ ẽ verbũ qđ ẽ fcm. q ¶ Ascẽdit nicanor ꝛc.] i. ad locũ templi qđ erat in altiori pte montis q̃ turris dauid. r ¶ Et exierũt ꝛc.] qꝝ repꝛesentabat pſonam regis. s ¶ Et ostrare ei holocaustomata ꝛc. orandum est enĩ ꝑ regibus nõ solũ ꝑ bonis ſz ẽt ꝑ malis: vt deus ꝓuertat eos ad ſe: nã ex eis dependet bonus cõe. t ¶ Et irridens ſpreuit eos ꝛc. eoꝝ ſalutationẽ nõ recipiẽs v ¶ Et polluit. i. eorũ ſacrificia polluta reputauit. cetera patẽt vsq; ibi: x ¶ Ut eſſet domus oratiõis. q̃ ſit verbis ſimplicib̃. y ¶ Et obſecratiõis. que fit per inuocatiõez alicui? rei ſacre: vt ei dñe per paſſionez tuã libera nos dñe: vl̃ aliquid ſile. z ¶ Et exiit. Hic ꝓnter ponitur ſecũdus conflictus in q̃ nicanor infect? fuit: ſic q̃ dr: Exijt nicanor ab hierlm. ad pugnãdum ꝯ iudam. ¶ Et occurrit illi exercitus ſyrie. ad fortificandũ nicanoris exercitũ. a ¶ Qui miſſi erãt a rege ſennacherib dñe ꝛc. vt hẽtur. iij. Regum. xviij. b ¶ Exijt ãgelus ꝛc. iiij. Reg. xix. c ¶ Et ꝓmiſerũt ꝛc]. i. martij vt dicũt aliq̃: ꝛ b? q̃ aliquãdo ꝑ vna pars ꝓcurrit cũ martio: ſz cõius ꝓcurrit cũ februario. Naz est vltimus menſis hebreoꝝ primus ãt mẽſis magis coꝛreſpõdet martio: ſicẽ pleni? declarauit: Gen. vij. ꝛ Exod. xij. d ¶ Et tubiſ ꝛc] ꝑ ſonuz enĩ tubarũ ſignificabãt exercitum nicanoris deuictũ: vt iudei i castellis exiſtẽtes ſecuri egrederent ꝛ perſequerent fugiẽtes. e ¶ Et ventilabãt ꝛc.] diuiđebãt. n. in diuerſas ptes fugiẽdo. f ¶ Et ꝓuertebãt ꝛc.] quãlibe ptez fugiẽtiũ iuadẽdo. g ¶ Et ꝓcesserũt ei? ꝛc.] ꝯ tẽplũ cõmunẽ ẽt fugerunt in ciuitatem dauid.] Et pos̃t hec ascẽdit nicanor in montẽ syon:] ẽt exierunt ọ̃ sacerdotibus populi salutare eum] in pace: ẽt demostrare ei holocaustomata: que offerebantur pro rege. ẽt irridens ſpreuit eos ẽt polluit. ꝛ locutus est superbe. ꝛ iurauit cum ira dicens: Nisi traditus fuerit iudas ꝛ exercitus eius i manus meas: continuo cuz regressus fuero in pace succẽdam domum istam. Et exiit cuz ira magna: ꝛ intrauerunt sacerdotes ꝛ steterunt ante faciez altaris templi: ꝛ flẽtes dixerunt: Tu dñe elegisti domum istam ad iuocandum nomen tuum i ea: ut esset domus oratiõis: ẽt obſecrationis populo tuo. Fac vindictam in homine isto: ꝛ exercitu ei?: ꝛ cadant in gladio. Memento blasphemias eoꝝ: ꝛ ne deseris eis vt pmaneãt. Et exiit nicanor ab hierusalem ꝛ castra applicuit ad bethoron: ẽt occurrit illi exercit? syrie. Et iudas applicuit in adatsa cum tribus milibus viris. Et orauit iudas ꝛ dixit: Qui missi erant a rege sennacherib domine: quia blasphemauerãt te: exijt angelus ꝛ percussit ex eis centum octogintaquinque milia:] sic contere exercitum istum in conspectu nostro hodie: ꝛ sciant ceteri qꝝ male locutus est super sancta tua: ꝛ iudica illuz secundũ maliciam illius. Et cõmisserunt exercitus prelium̃ tertiadecima die mẽsis adar:] ꝛ contrita sunt castra nicanoris: ꝛ cecidit ipse primus in prelio. Ut autez vidit exercitus eius quia cecidisset nicanor: proiecerunt arma sua ꝛ fugerunt ꝛ pſecuti sũt eos viaz vnius dici ab adacer vsqzquo veniatur in gazara: ẽt tubis cecinerũt post eos cum significationib̃.] Et exierunt de omnibus castellis iudee in circuitu: ẽt vẽtilabant eos cornibus:] ẽt couertebantur iteruz ad eos.] Et ceciderũt omnes gladio: ꝛ non est relict? ex eis nec vnus. Et acceperũt spolia eorum in predam: ꝛ caput nicanoris amputauerunt ẽt dexteram eius quã extenderat superbe:] ꝛ attulerunt ꝛ suspenderunt contra hierusalem. Et letatus ẽ populus valde: ꝛ egerunt diem illam letitia magna. Et constituit agi omnibus annis diem istam tertiadecima die mensis adar: ẽt siluit ira iuda dies paucos. h ¶ Et siluit ira iuda. a pluſ. i ¶ Dies paucos. nã audita morte nicanoris demetrius rex misit bachidẽ ad ipugnãdũ iudeaz: vt habetur in principio capituli. ix. Cap. VIII.

ET audiuit iudas. Descripta iude mltiplici victoria: hic ꝓnter describit ipius cũ romanis aicitia contracta: ꝛ diuidit i tres ptes: nã p̃. describit romanoꝝ fama laudabilis: 2. iudeorum legatio fidelis: ibi Et elegit iudas: tertio vtrozunq; confederatio amicabilis: ibi Et placuit. Prima adhuc in tres. Nam primo describitur coꝛuz fama ex celebris victorijs: 2. ex fidelibus amicitijs: ibi Cum amicis aũt. tertio ex prudentibus eoꝝ modestijs: ibi Et in oibus istis. Circa p̃mum ponitur romanorum laus i generali: cuz dicit a ¶ Et audiuit iudas ꝛc.] per publicam famam. b ¶ Quia sũt potentes viribus. tã enĩ sibi subingauerant multa regna. c ¶ Et acquiescunt ad oia. dũ tamẽ sint ratiõabilia. d ¶ Et q̃cunq; accesserunt ad eos ꝛc. nullo? amicitiam respuentes. e ¶ Et audierunt. Hic consequenter ponit fama romanorum magis in speciali: ꝛ primo in grecia cum dicitur: f ¶ Et virtutes ꝛc.] que ẽ quedã pars grecie quaz senones galli acquisierunt sub Brennio duce ꝛ eaz galatiaz nominauerunt quasi gallo greciam. Secundo in hispania: cuz dicitur. g ¶ Et quãta ꝛc.] ad sũiectionẽ eius mõtes pyreneos inexcabiles aũ fecerũt fere

puios cū maximis sūptib'. i ¶ Et q̄ in ptātem. s. suaz k ¶ Redegerūt metalla. i. mineras. l ¶ Argenti ⁊ auri. q̄ sūt i hispāia. m ¶ Et possederūt ⁊c̄. i. ꝓudentia sua bellica: vñ dicit vegetius lib' de re militari: q̄ i nullo legunt romani orbē terre subiecisse sibi: nisi ꝓudētia bellica: ⁊ exercitō armoꝝ. Naz greci erāt eis astutiores: hispani ferociores: theutonici corpoꝝ maioreſ ⁊ fōtioreſ: gallici vero pluriores: vt ibidē deducit vegetius. n ¶ Pātientia. tolerādo patienter laboreꝝ q̄ ē i exercitio armoꝝ. ceta patent vsq̄ ibi o ¶ Et philippū perse ce theoꝝ regē. Joseph' dic̄: Letheoꝝ regeſ. ita q̄ vterq̄ erat rex: in diuersis tñ ptib' terre illi': sicut aliquādo in gallia fuerūt plures reges: ⁊ iō videtur q̄ hic ponat singulare ꝓ plurali. s. regez ꝓ regeſ: sicut frequēter fit i scriptura vnde Exod. viij. Venit musca grauissima. i. multitudo muscarum. p ¶ Et antiochū magnū. q̄ fuit pater seleuci ⁊ antiochi epiphānis: vt dictū est supra. q ¶ Et daret obsides. q̄rū vn' fuit ātiochus illustris filius eius: vt supra p̄ca. r ¶ Et constitutū. i. illud qđ ordinauerunt vltra annuū ꝯbutū. s ¶ Et regiones medoꝝ. supple obtinuerūt. t ¶ Et medos ⁊ c̄.]. supple expulerunt. v ¶ Et acceptas eas ab illis. vi. armoꝝ. x ¶ Dederunt eumeni regi. cōfederato sibi. y ¶ Et quia ⁊c̄.]. scilicet eumenez regez ⁊ pplm̄ suū de dictis regionib' quas dederant eis romani z ¶ Et inotuit sermo hīs. i. romāis. ⁊ ¶ Et miserūt ad eos. defendendo. a ¶ Ducē vnū cū exercitu romanoꝝ b ¶ Et pugnauerūt ꝯ illos. qui erant apud elladā. c ¶ Et ceciderūt ⁊c̄. ⁊ pr̄a. d ¶ Cū amicitia. hic ꝓnter ponit fama romanoꝝ ex fidelitate amicitiaꝝ: cū dī. Cuz amicis aūt suis. qui fedus inierūt cū ipis. e ¶ Et q̄ in ipis ⁊c̄.]. fedus inituz cōseruātes. cetera patēt. f ¶ Et in omnibus istis. hic cōsequenter describit fama romanoꝝ ex modesto vsu circa culmen honoꝝ: cum dī: g ¶ Nemo portabat diadema. ⁊c̄. nullus vtebatur insignijs regalibus. a principio enim vrbis conditę fuerunt reges rome vsq̄ ad tarquinū superbuz: q̄ deiecto ppeiuſ superbiaz ⁊ tyrānidem: populus consules prefecit regimini reipublice: deinde tribunos plebis ⁊ dictatores: rursus consules rempublicaz gubernauerunt vsq̄ ad iulium cesarez: q̄ primus arripuit imperium singulare. Patet igitur q̄ tempore machabeorum consuleſ preerant reipublice. h ¶ Et quia curiam ⁊c̄.]. i. locum solennē vbi ꝓueniebāt consules ō bono regimine reipublice tractanteſ. i ¶ Et ꝓmittūt ⁊c̄]. q̄ vocabāt cōsules ad consiliuz: sicut i multis ciuitatib' singulis ānis vn' ꝓstituit maior sup alioſ consuleſ k ¶ Et nō est inuidia ⁊c̄. sic in ꝓncipio fuit i romana republica: ꝓpter qō intm̄ creuit augmentū: sz postea fuit oppositū: ꝓpter qō ad tātū venit deꝯ mētuz sicut pz ad sensuz. vñ dic̄ iohannes os aureū: sicut cōcordia res parue crescūt ita discordia maxie collabunt. l ¶ Et ē legit. hic ꝓnter describit iudeoꝝ legatio fideliſ: ⁊ pr̄a vsq̄ ibi m ¶ Et vt auferrēt. ⁊c̄]. regnuz eni syrie derivatuz est a grecis vt dcm̄ ē in ꝓncipio libri: ꝓpter qō in illo regno ⁊ ei' exercitu ꝓerant multi greci: sicut pz i supradictis. ceta patent. n ¶ Et placuit. hic cōsequent pōit romanoꝝ ⁊ iudeoꝝ ꝓfederatio amicabilis: ⁊

gerūt. Cū amicis autē suis ēt qui in ipsis requiez hēbant] confuauerunt amicitiam: ⁊ obtinuerūt regna que erāt ꝓxima ⁊ que erāt longe: quia quicunq̄ audiebant nomē eoꝝ timebant eos. Quibuſ ꝯo vellent auxilio eē vt regnārent regnabant: Quos autem vellent regno deturbabant ⁊ exaltati sunt valde. ēt i omibus istis nēmo portabat diademā: nec induebaꝫ purpura vt magnificareꝫ i ea. Et qā curiam fecerūt sibi:] ⁊ quotidie consulebant trecentos viginti consiliuz agētes sēp de multitudine: vt q̄ digna sunt gerant ēt cōmittūt vni homini magistratū suum] per singulos annos dominari vniuerse tre sue: ⁊ oēs obediunt vni: ēt non est inuidia neq̄ çelus inter eos. Et ēlegit iudaſ eupolemiū filium iohannis filij iacob: ⁊ iasonez filium eleaçari: ⁊ misit eos romam constituere cum illis amicitiaz ⁊ societatez: ēt vt auferrent ab eis iugum grecoruz:] quia viderunt q̄ in seruitutem p̄merent regnum israel. Et abierunt romam viam multaz valde: ⁊ introierunt curiam ⁊ dixerūt: Judas machabeus ⁊ fratres ei' ⁊ populus iudeorum miserunt nos ad vos statuere vobiſcum societatem ⁊ pacem: ⁊ conscribere nos socios ⁊ amicos vestros. Et plācuit sermo in conspectu eoruz.

in regione hispanie: ēt q̄ in potestatē rēdegerūt metalla ārgēti ⁊ auri que illic sūt ēt possederunt omnē locū consilio suo:] et pātiētia: locaq̄ que lōge erant valde ab eis: ⁊ regeſ q̄ superuenerāt eis ab extremis terre cōtriuerūt: ⁊ pcusserūt eos plaga magna. Ceteri autē dāt eis tributuz oibus ānis: Et philippū perſen cetheoꝝ regem ⁊ ceteros qui aduersus eos arma tulerant contriuerūt in bello: ⁊ obtinuerūt eos. Et ānthiochuz magnū regē asie q̄ eis pugnaz intulerat habens centuz viginti elephanteſ ⁊ equitatū ⁊ currus ⁊ exercitū magnū valde cōtritū ab eis: ⁊ quia ceperūt eū viuuz ⁊ statuerūt ei vt daret ipe ⁊ q̄ regnarēt post ipz tributuz mgnuaz: ēt daret obsides: ēt ꝓstitutū ēt regionē indoꝝ: ēt medoſ ⁊ lydoſ ō optimus regionibuſ eoruz:] ēt acceptas eas ab eis dederunt eumeni regi. Et quiā qui erant apud belladam uoluerunt ire et tollere eos:] ēt innotuit sermo bis ēt miserūt ad eos dūcez vnū ēt pugnauerūt ꝯ illos: ēt ceciderūt ex eis multi: ⁊ captiuas duxerūt vxores eoꝝ ⁊ filioſ ⁊ diripuerūt eos: ⁊ terrā eoꝝ possederūt: ⁊ destruxerunt muroſ eoꝝ ⁊ i seruitutem redegerunt illos vsque in hunc diem. Et residua regna ⁊ insulas q̄ aliqñ restiterant illis exterminauerūt: ⁊ i ptātez redeBb 2

ꝓz vſqz ibi: o Intabulereꝯ. vt ſcriptura poſſet diutius permanere. p Gladi uſqz ꝛ hoſtis nocens eis. q Auxilium feret ꝛc̃. ideſt ,put tẽpus opoꝛtunum fuerit. r Corde pleno ideſt veraciter abſqz dolo. cetera patẽt vſqz ibi: s Si poſt hec. ꝛc̃. i. romani vl̃ iudei. t Addere ꝛ c̃.] que ſcripta ſunt. v Aliquid voluerint ꝛc̃. i. ex communi conſenſu vtroꝝqz. cetera patent.

Capitulum. IX.

In terea. Deſcripto ducatu iude machabei: hic conſequẽter deſcribitur ducatus ionathe fratri ſui circa qd̃ ꝑ deſcribitur moꝛs iude: ꝛ ſubſtitutio ionathe: ibi Et factuꝫ eſt poſt obitum iude: Circa primum primo põitur belli apparatus: ꝛ cõflictus: ibi Et mouit exercitus. Prima in duas: quia primo ponitur apparat⁹ ex pte gẽtiliũ: ꝛ ex pte iudeoꝝ: ibi Et iuda. Circa primum dicitur: a Interea. i. dum legati iudeoꝝ cum romãis tractarent ꝺ fedeꝛe ꝛ amicitia.

b Et dextrũ ꝛc̃.] ideſt aciem fortem q̃ ſolebat aſtare regi a dextris. c Et abierũt viaz ꝛc̃.] vbi ioſue filios iſrael circũcidit: Joſue. v. cetera patẽt. d Et iudas] hic conſequenter ponitur apparatus belli ex parte iudeoꝝ: ꝛ patet vſque ibi:

e Et multi ſubtraxerunt ꝛc̃.] ſcilicet iude recedentes occulte timoꝛe moꝛti. f Et belluꝫ perurgebat eum. ita q̃ nõ poterat conuenienter recedere abſqz aliquo exterminio ſuoꝝ per aduerſarios inſequẽtes

Et bꝰ reſcriptũ qꝺ̃ ſcripſerũt i tãbulis ereis: ꝛ miſert in hierlm vt eſſet apud eos ibi memoriale pacis ꝛ ſocietatis. Bene ſit romanis ꝛ gẽti iudeoꝝ i mari ꝛ in ẽra i eternũ: gl̃adiuſqz ꝛ hoſtis ,pcul ſit ab eis. Quod ſi inſteterit bellum romãis ꝓꝰ aut oibus ſocijs eoꝝ in oi dñatiõe eoꝝ: auxiliuꝫ feret gẽs iudeoꝝ ,put tẽpus dictaueꝛit:] cõꝛde pleno. Et ꝓliantibus nõ dabũt neqz ſubminiſtrabũt triticuꝫ arma pecuniã naues: ſic̃ placuit romãis: ꝛ cuſtodiunt mandata eoꝝ nihil ab eis accipiẽtes. Sili aũt etſi gẽti iudeoꝝ ꝓius acciderit bellum adiuuabũt romãi ex aio ,put tpſ eis ꝓmiſerit: ꝛ adiuuantibꝰ nõ dabit̃ triticũ arma pecunia naueſ ſi cut placuit romãis: ꝛ cuſtodient mandata eoꝝ abſqz dolo. Scõm hec verba cõſtituerũt romãi pplo iudeoꝝ. Quod ſi poſt hec ꝙba hi aut illi] ãddẽ aut demẽ ad hec] aliqd voluerit: facient ex ꝓpoſito ſuo:] ꝛ que cũqz addiderit vel dẽpſerit rata erũt. Sz de malis que rex demetriꝰ fecit i eos: ſcripſimus ei dicentes: Quare grauaſti iugum tuuz ſuper amicos nr̃os ꝛ ſocios iudeos: Si ergo iteruz adierit nos aduerſuꝫ te: faciem⁹ illi iudicium ꝛ pugnabim⁹ tecum mari terraqz.

Capitulum. IX.

Interea vt audiuit demetrius qꝛ cecidit nicanoꝛ ꝛ exercit⁹ eius i ꝓlio: apposuit bachidem ꝛ alchimũ rurſũ mittere in iudeam ẽt dextrum coꝛnu cum illis.] Et ãbierunt viaz que ducit in galgala:]et caſtra poſuerunt in maſaloth que eſt i arbellis ꝛ occupauerunt ea: ꝛ peremerũt aias hominuz multas. In mẽſe primo anni centeſimi ꝛ quiquageſimi ꝛ ſecundi applicuerunt exercituz ad hieruſalẽ: ꝛ ſurrexũt ꝛ abierunt in berea viginti milia viroꝝ ꝛ duo milia eqtũ. Et iudas poſuerat caſtra i laiſa: ꝛ tria milia viri electi cum eo. Et viderunt multitudinem exercitus qꝛ mlti ſunt ꝛ timuerũt valde: ẽt multi ſubtraxerũt ſe de caſtris:] ꝛ non remãſerũt ex eis niſi octigenti viri. Et vidit iudas qꝺ̃ defluxit exercitus ſuus ẽt belluz perurgebat euz: ẽt confractus ẽ coꝛde: quiã non habebat tẽpꝰ ogregãdi eos:] ꝛ diſſolutꝰ ẽ: ꝛ dixit hiſ q reſidui erãt: Surgam⁹ ꝛ eam⁹ ad aduerſarios nr̃os: ſi poterim⁹ pugnare aduerſus eos. Et ad uertebãt eũ dicentes: Non poterim⁹: ſz liberem⁹ aias nr̃as mõ: ꝛ reuertamur ad frẽs nr̃os: ꝛ tũc pugbimuſ aduerſus eos. Nos ãt pauci ſum⁹. Et ait iudas: Absit iſtã rẽ facẽ: vt fugiamuſ ab eis. Et ſi appꝛopiauit tẽpuſ nr̃m: moꝛiamur i virtute ,pter frẽs nr̃os: ẽt nõ inferam⁹ crimẽ gl̃ie nr̃e.] Et mouit exercitꝰ de caſtris ꝛ ſtetерunt illis obuiaz. Et diuiſi ſunt eqtes] in duas ptes: ꝛ fũdibularij ꝛ ſagitarij ꝓtebãt exercituz: ẽt ꝓmi certamis oẽs potẽtes.] Bachides aũt erat i dextro coꝛnu ẽt ,pximauit legio ex duabꝰ ptibꝰ: ꝛ clamabãt tubis. Exclamaueꝛt ãt ꝛ hi q erãt ex pte iude ẽt ipi: ẽt ꝓmota eſt ꝛa a voce exercituũ:] ꝛ cõmiſſu ẽ ꝓliũ a mãe vſqz ad veſpam. Et vidit iudas qꝛ firmioꝝ ẽ ps exercit⁹ bachidis i dextris: ꝛ ꝓuenerũt cũ ipo oẽs ꝓſtãtes coꝛde ꝛ cõtrita eſt dextra ps ab eis: ꝛ eum. g Et cõfractus eſt coꝛde. videnſ piculuz vtrobiqz. h Qꝛ non habebat tempuſ ꝛc̃.] qui acceſſerãt de caſtris ſuis ꝓpter dictaz cauſam. i Moriamur i virtute. ꝓo iuſticia certãdo. k Et non inferamus ꝛc̃.] ſi moꝛiamur fugiẽdo. l Et mouit exercitus. hic conſequenter ponitur conflictus: cum dicitur: Et mouit exercitus. ſcz iude. m Et diuiſi ſũt ꝛc̃.] exercitus bachidis. n Jn duas partes. vt facerẽt duo coꝛnua ſiue duas alas equitum. o Et primi certamis ꝛc̃.] ad aduerſarios deterrẽdum ꝛ penetrandum. p Et ꝓximauit legio. exercitus bachidis. q Et commota eſt terra ꝛc̃.] tantus enim erat ſtrepitus clamoꝝ ꝛ ictuum ꝛ colliſionis armoꝝ q̃ terra videbat cõmoueri.

¶ Et ingrauatū est plūs. nā iudas t sui erāt inī aduersarios iclusi: t sic pugnabant acriter sic de vita desperati. s ¶ Et ionathas ꝛc.] nō tūc sz post plūs corpus eius ab hostibus redimēdo: vt dicit Josephus li. antiqtatis iudaice. xij. t ¶ Et fcm ē. Descripta morte iude: hic pse sequēter describit sūstitutō ioathe: circa quā p̄ponit instituēdi necessitas: 2° institutiōis solennitas: ibi Et congregati sunt: tertio inde psurgens aduersitas: ibi Et cogūit bachides. Circa primū dicit t ¶ Et fcm ē ꝛc.] pcusso eni pastore inuaserunt gregē lupi rapaces. v ¶ Et exorti si. viuēte eni iuda erāt sopiti q̄si mortui: sed ipso mortuo erexerūt sua cornua. x ¶ In dieb' ill' ꝛc.] tū ex defectu cultur ppi guerrā. y ¶ Et tradidit se bachidi. ad fuiedū sub dito regi z ¶ Et elegit ꝛc.] de isrl. a ¶ Et pscrutabāt ꝛc.] q: cognoscebāt eos: t sciebāt latibula eorum. b ¶ Et vendicabant ꝛc.] ptēptili liter eos iugulando. c ¶ Et fcā ē ꝛc. t hec fuit necessitas īstituendi ducē loco iude. d ¶ Et cōgregati sūt. Hic cōsequēt describit īstitutionis solennitas. nā ad hoc fuit pplus congregatus: vt electō ionathe fieret certius t solēnius: t patet littera. e ¶ Et cognouit bachides. Hic cōsequenter describit insurgens aduersitas: t diuiditur in tres partes: q̄a primo psecutio ionathe ꝓpōitur: 2° mors iobānis frīs sui interponitur ibi Et misit frēm suum: tertio scriptura ad primuz persecutus est eos vsq; ad montem açoti. Et q in sinistro cornu erāt viderunt q contritum est dextrum cornu: t secuti sunt post iudaz t eos qui cum ipso erant a tergo. Et ingrauatum ē prelium: t ceciderūt vulnerati multi ex his t ex illis: Et iudas cecidit: t ceteri fugerūt Et ionathas t simō tulerūt iudaz] fratrem suuz t sepelierunt eum i sepulchro patrum suorum in ciuitate modin t fleuerunt eum omnis populus israel planctu magno: t lugebant dies multos: t dixerūt: Quomodo cecidit potens qui saluum faciebat populuz israel: Et cetera vba bellorum iude t virtutū quas fecit t magnitudinis eius non sunt descripta: multa enim erant val'de. Et factū est post obituz iude emerserūt iniqui] i oibus finibus israel: et exorti sunt omnes qui operabantur iniquitatem. In diebus illis facta ē fames] magna valō: et tradidit se bachidi omnis regio eorum cum ipis Et elegit bachides viros impios] t cōstituit eos dnos regionis: t exquirebant et perscrutabantur amicos iude:] t adducebant eos ad bachidez: et vindicabat in illos t illudebat:] Et facta ē tribulatio magna i israel:] qualis non fuit ex die q̄ nō est visus pphā i isrl: Et cōgregati sūt oēs amici iude: t dixerūt ionathe. Ex quo frēm tuus iudas dūctus ē vir silis ei nō ē q exeat ꝓ inimicos nros bachidē t eos q reuertitur: ibi Et audiuit bachides. Circa primum dicitur:

inimici sī gētis nre. Nūc ita qz te hodie eligim⁹ ee ꝓ eo nob i pncipē t duce ad bellandū bellū nrm. Et suscepit ionathas tpe illo principatum t surrexit loco iude frīs sui. Et cognouit bachides: et q̄rebat eū occidere: Et cognouit ionathas t simon frēr eius t oēs qui cum eo erāt: et fugerūt in dsertū thecue:] t psedert ad aqm lac⁹ asphar. et cognouit bachides: et die sabbatoz venit ipe t ois exercitus eius trās iordanē: Et ionathas misit frez suū ducē pplī:] et rogauit nabutheos amicos suos] ut cōmēdaret illis apparatuz suuz] q erat copiosus. Et exierūt filij iābri ex madaba: et cōprehenderunt iobānez t oia q̄ bēbat: t abierūt bntes ea. Post hec vba renūciatū est ionathe t simoni fratri ei⁹: qz filij iābri faciūt nuptias magnas t ducūt spōsaz ex madaba filiā vni⁹ de magnis pncipibus chanaan cuz ambitōe magā. Et recordati sūt sāguinis iobānis frīs sui: t ascenderūt t abscōderūt se sub tegumēto montis t eleuauerunt oculos suos t viderūt et ecce tumultus t apparatus mult⁹: et spōsus pcessit t amici eius: t frēs ei⁹ obuiaz illis cū tympanis t musicis t armis multis. Et surrexerūt ad eos ex insidijs t occiderūt eos: t ceciderūt vulnerati multi: t residui fugerūt in mōtes t acceperūt oia spolia eoz t uerse sūt nuptie i luctū: t vox musicoz ipoz i lamētū. Et vindicauerūt vin-

a Et cognouit bachides. institutionez ionathe. f ¶ Et q̄rebant eū occidere. diuersis vijs t machinationib⁹: quas cognoscens ionathas declinauit caute: iō subdit. g ¶ Et fugerūt ꝛc.] quousq; possent exercitū aggregare. h ¶ Et conscēderūt ad aquā i. iuxta aquā. i ¶ Lacus asphar. iste lac⁹ ē mare mortuū: qđ alibi dī lacus asphalti. k ¶ Et cognouit bachides. per suos exploratores. l ¶ Et die sabbatoruz venit ꝛc. in contemptū festiuitatis iudaice: t vt iudei nō defenderent se sic de quibusdā dictū est supra. ij. ca. vel saltem vt minus voluntarie sumerent arma illa die. m ¶ Et ionathas misit. Hic cōsequēt mors iohannis fratis interponit: t primo ponit ei⁹ occisio dolosa per insidias sibi positas i via iō dī. m ¶ Et iōathas misit ꝛc.] mittēs aliquos de pplo cum iohanne ipz pcedēte. n ¶ Et rogauit nabutheos ꝛc.] vt hēt supra. v. ca. o ¶ Ut cōmēdaret ꝛc]. p modu custodie vsq; ad diez belli cū bachide: aliqui libri sic habēt. Ut commendaret ill' ꝛc. i. vt nabuthei accōmodarent ionathe et fratribus eius tentoria sua t arma. p ¶ Et exierunt filij iambri. insidiantes iohanni. q ¶ Et compræhēderunt iohānē. t etiam occiderūt eū vt habetur i parte sequēti r ¶ Post hec. Hic consequenter ponitur vindicatio iohānis. t pz littera vsq; ibi: s ¶ Cum ambitione magna. i. cum apparatu magno et pompa. t ¶ Et recordati sunt sanguinis ꝛc. ex quo pz q⁹ iohannem occiderant: vt dictū est. v ¶ Et ecce tumultus. ex multitudine venientiuz. x ¶ Et spōs⁹ pcessit ꝛc. obuiā illis q̄ addu

cebant sponsam. cetera patent vsq; ibi:
y ¶ Et reuersi sunt ⁊c.].s. ad mare mortuū in loco predicto: qō dī hic ripa iordanis: nā iordanis trāsit per ipz mare mortuuz: vt habetur Josue. iij. z ¶ Et audiuit. Hic consequēter scriptura reuertit ad illud quod supra propositum est. s. persecutio ionathe ab ipso bachide: ⁊ primo ponitur cozuz conflict⁹: scō alchimi decessus: ibi Et āno cētesimo: z⁹ bachidis recess⁹ ibi Et uidit bachides.
Circa primum patet littera ex predictis vsq; ibi a ¶ Non est enim hodie ⁊c. hoc dixit ionathas ad animandum suos: ostendens q; non patebat locus fuge. b ¶ Extendit ionathas ⁊c.] tm̄ enim inualuit q; eum interfecisset nisi retrocessisset. c ¶ Et dissilijt ionathas. ad persequenduz bachidem ⁊ eius gentem. d ¶ Et reuersi sunt i hierusalē. scilicet bachides ⁊ sui. ⁊ cetera patēt vsq; ibi: e ¶ Et accepit filios principum ⁊c. i. principaliū iudeoz. f ¶ Obsides. ne rebellarēt se ionathe sociando.
g ¶ Et anno. clij. Hic describitur alchimi decessus. et p̄mo ponitur causa cuz dicitur: h ¶ Precepit alchimus destrui muros ⁊c.].i. sācti sanctorum: quod erat interioz pars templi.
i ¶ Et destrui opera prophetarum. nā scōm templum de quo loquitur edificatum fuit per exhortationem ⁊ adiutoziuz aggei ⁊ zacharie prophetaz: p⁹. Hesdre. vi. k ¶ In tempore illo percussus ē ⁊c.] a deo. l ¶ Et impedita sunt opera illi⁹. maligna. m ¶ Et obclusum est os eius. quia factus ē mutus. n ¶ Et mādauit bachidesdictā sanguinis fratris sui: ⁊ reuersi sunt ad ripaz iordānis.] ¶ Et audiuit bachides ⁊ venit die sabbatorum vsq; ad oram iordanis in virtute magna. ¶ Et dixit ad suos ionathas: Surgamus ⁊ pugnemus contra inimicos nostros. Nō est enim hodie sicut heri ⁊ nudius tertius. Ecce enim bellum ex aduerso: aqua vero iordanis hinc ⁊ inde ⁊ ripe et paludes ⁊ saltus: ⁊ non est locus diuertendi. Nunc ergo clamate in celum: vt liberemini ō manu inimicorum vestroz. ¶ Et commissum est belluz. ¶ Et extendit ionathas manum suā per cutere bachidem:] ⁊ diuertit ab eo retro: ⁊ dissilijt ionathas: ⁊ qui cum eo erāt in iordanez: ⁊ transnataueruntad eos iordanem. ¶ Et ceciderunt de parte bachidis die illa mille viri: ⁊ reuersi sunt in hierūm. ¶ Et edificauerunt ciuitates munitas in iudea: munitionez q̄ erat in hierico: ⁊ in āmauz ⁊ in bethoron: ⁊ bethel: et thānatha: ⁊ phara: ⁊ thopo muris excelsis ⁊ portis ⁊ serīs. ¶ Et posuit custodiaz in eis: vt inimicitias exercerent in israel. ¶ Et muniuit ciuitatem bethsuram ⁊ gaçarā ⁊ arcem: ⁊ posuit in eis auxilia ⁊ apparatum escarum: ⁊ accepit filios principuz regionis.] obsides: ⁊ posuit eos in arce in hierusalem in custodiam. ¶ Et ānno centesimo quinquagesimo tertio mense secundo pcepit alchim⁹ destrui muros domus sancte interioris:] ⁊ destrui opera prophetarum. ¶ Et cepit destruere.
In tempore illo percussus est alchimus:] ⁊ impedita sunt opera illius ⁊ obclusū est os eius ⁊ dissolutus est paralysi: nec vltra potuit loqui verbum ⁊ mandare de domo sua: ⁊ mortuus est alchimus i tempore illo cum tormento magno. ¶ Et uidit bachides q⁹ niaz mortuus est alchim⁹.] ⁊ reuersus est ad regem: ⁊ siluit terra annis duobus: ⁊ cogitauerunt omnes iniq dicentes: Ecce ionathas ⁊ qui cum eo sunt in silentio habitāt confidenter. Nūc ergo adducam⁹ bachidē: ⁊ comprehendet eos omnes vna nocte. ¶ Et abierunt ⁊ consilium eis dederunt. ¶ Et surrexit vt veniret cum exercitu multo. ¶ Et misit occulte epistolas socijs suis: qui erant in iudea: vt comprehēderēt ionathan: ⁊ eos qui cum eo erant:] sed non potuerunt: quia innotuit eis consiliū eorum. ¶ Et apprehendit de viris regionis: quī principes erāt militie quinquaginta viros: ⁊ occidit eos. ¶ Et secessit ionathas ⁊ simon ⁊ qui cuz eo erāt i bethbessem que ē in deserto: ⁊ extruxit diruta eius ⁊ firmauerunt eaz. ¶ Et cognouit bachides: ⁊ congregauit vniuersā multitudinē suā: ⁊ bis q ō iudea erāt ānūciauit. ¶ Et vēit ⁊ castra posuit sup bethbessē: ⁊ oppugnauit eam dies multos: ⁊ fecit machinas. ¶ Et relīquit ionathas simonem fratrem suuz in ciuitate:] ¶ et exiuit in regionem: ⁊ venit cum numero:] ¶ et percussit odaren ⁊ fratres ei⁹: ⁊ filios phaseron in tabre de domo sua. i. non potuit ordinare de rebus suis ⁊ familia. o ¶ Et mortuus est ⁊c. in tormento magno dei iudicio iusto.
p ¶ Et vidit bachides. Hic cōsequenter describit recessus bachidis de terra iuda cuz dicit Et vidit bachides ⁊c]. propter cuius institutionez in sacerdotem venerat in iudeam: vt hētur in principio huius capli ⁊ sic habuit causam reuertendi.
q ¶ Et cogitauerunt. Hic cōsequēter primo pōitur eius reditus ad iudeam: ⁊ 2° totalis ei⁹ recessus ab ea: ibi Et iratus. Circa primum ꝺ citur: q ¶ Et cogitauerūt omnes iniqui. de populo israel. r ¶ Ecce ionathas ⁊c. habitant confidenter. nō precauentes sibi de bello: propter quod de facili poterūt capi. cetera patent vsq; ibi:
s ¶ Vt cōprehēderent ionathan ⁊ eos qui ⁊c.] latenter ⁊ dolose.
t ¶ Et apprehēdit. scilicet ionathas. v ¶ De viris regionis. i. iudeis. x ¶ Qui principes erāt militie. i. ductores illorum qui volebant ionathan ⁊ socios eius capere. y ¶ Et secessit ionathas in bethbessen: que est in deserto: vt haberent fortalicium pro refugio z ¶ Et reliquit ionathas ⁊c.].s. bethbessen ad ei⁹ custodiā. a ¶ Et exiuit in regionez ⁊ venit ⁊c.] scilicet sufficiēti bellatoruz: b ¶ Et percussit odaren ⁊c. q erāt aduersarij iona

the ⁊ populi sui.
c ¶ Simō vero ⁊c.] ꝙ fecerat bachides ad ipugnationem ciuitatis: ⁊ sic simon preualuit in ciuitate: ⁊ ionathas in regione. d ¶ Et afflixerunt eum valde. naz homini superbo magna est afflictio superare nō posse. e ¶ Et iratus. Hic consequenter describitur totalis recessus bachidis a iudea: cuz oī: ¶ e Et iratus ⁊c.] iusto dei iudicio: cū essent proditores patrie ⁊ ōsertores legis diuine.
f ¶ Ipse autez cogitauit cum reliquis abire. naz profosum erat sibi in iudea manere.
g ¶ Et cognouit ionathas. eius recessum ⁊ iram cōtra illos q̄ euz adduxerāt i iudeam
h ¶ Et misit ad eū legatos ꝓponē i. ad ꝓponēdum.
i ¶ Pacem cum ipso. sperans q̄ reciperet eaz sicut ⁊ fecit. ceia patēt vsqz ibi: k ¶ Et habitauit ionathas in machmas als magnas. loc̄ est iudee: vt patet primo Reg. xiij.
l ¶ Et cepit ionathas. bonos exaltādo ⁊ impios puniendo: ex quo pz q̄ habitabat satis pacifice. ¶ Ca. X.

In āno. c. Hic consequēter describitur ducatus ionathe tempore alexandri filij antiochie eupatoris cū quo ionathas habuit pacem: ⁊ ideo describitur: primo confederatio ionathe cū alexandro: 2° cōgressus ionathe contra apollonium pro alexādro rege: ibi Jn anno centesimo. Circa primum preuenit iudeos suis epistolis ficte: quibus tamen ionathas bene vtitur: 2° Alexander scribit pacifice cui creditur: ibi Et audiuit alexander: tertio demetrius scribit mendose ⁊ non audit: ibi Et audiuit demetrius. Circa primum dimū dicitur: a ¶ Et anno centesimosexagesimo. s. regni grecorum. b ¶ Qui cognominatus ē nobilis. s. alexander sicut auus suus antiochus epyphanes. c ¶ Epistolam verbis pacificis. ficte ⁊ hoc alexandri timore: ideo sḋitur: d ¶ Recordabit eni ⁊c.] ⁊ sic iuuabit contra nos alexandruz: ionathas tamen illis epistolis vsus ē ad bonum sue gentis: q̄ p eas incussit timorem alienigenis: ⁊ recuperauit obsides ō iudeis quos acceperat bachides vt dictuz ē cap̄ precedenti: ⁊ patet littera vsqz ibi: e ¶ Et habitauit ionathas i hierusalem: ⁊ subdit causa cum dicitur:
f ¶ Et cepit edificare. ⁊c.] ad dei cultuz electam. g ¶ Et fugerunt ⁊c.] cōtra hierusalem. h ¶ Tm in bethsura. ⁊c.]. i. ō filijs israel: qui erant apostate a lege dei.
i ¶ Et audiuit alexāder. Hic consequenter rex alexander scribit ionathe veraciter: ⁊ patet littera vsqz ibi:
k ¶ Alexāder fratri ionathe salutem. fraternitatis nomine apparet veritas amicitie. l ¶ Et misit purpuram. i. vestez purpuream.

naculis ipsorum: ⁊ cepit cedere ⁊ crescere in virtutibus. Simō vero ⁊ qui cuz ipso erant exierunt de ciuitate ⁊ succenderunt machinas] ⁊ pugnauerūt cōtra bachidem: ⁊ contritus est ab eis: ⁊ afflixerunt eum valde: quoniam consilium eius ⁊ cōgressus eius erat inanis. Et iratus contra viros iniquos qui ei consilium dederant: vt veniret in regionem ipsorum: multos ex eis occidit.] Ipse autez cogitauit cum reliquis abire in regionem suaz. Et cognouit ionathas: et misit ad eum legatos cōponere pacem cum ipso ⁊ reddere ei captiuitatez. Et libenter acc̄epit: ⁊ fecit scōm verba eius ⁊ iurauit se nihil facturum ei mali omnibus diebus vite eius. Et reddidit ei captiuitatem quam prius erat ꝑ datus de terra iuda ⁊ conuersus abiit in terram suā: ⁊ nō apposuit amplius venire in fines eius. Et cessauit gladius ex israel. Et habitauit ionathas in machmas: et cepit iōathas ibi iudicare populuz] ⁊ extermi nauit impios ex israel. X.

In ānno centesimo sexagesimo ascendit alexāder antiochi filius qui cognominatus est nobilis ⁊ occupauit ptolemaidaz: ⁊ receperunt eum: ⁊ regnauit illic. Et audiuit demetrius rex ⁊ congregauit exercitum copiosum valde ⁊ exiuit obuiaz illi in preliuz. Et misit demetrius epistolam ad ionathā verbis pacificis: vt magnificaret eū. Dixit enim: Anticipemus facere pacem cum eo: prius q̄z faciat cum alexandro aduersus nos. Recordabitur enim omniuz malorum

que fecimus in euz] ⁊ i fratrem eius: ⁊ in gentez eius. Et dedit eis potestatem cōgregandi exercituz: ⁊ fabricare arma: ⁊ esse ipsum socium eius: ⁊ obsides qui erāt in arce iussit tradi ei. Et venit ionathas in hierusalē ⁊ legit epistolas in auditu omnis populi: ⁊ eoruz qui in arce erant. Et timuerunt timore magno: quoniā audierūt q̄ dedit ei rex potestatem congregandi exercitum. Et traditi sūt ionathe obsides: ⁊ reddidit eos parentibus suis. Et habitauit ionathas in hierusalem: et cepit edificare ⁊ inouare ciuitatem.] Et dixit facientibus opera vt extruerēt muros: ⁊ montem syon in circuitu lapidibus quadratis ad munitionem: ⁊ ita fecerunt. Et fugerūt alienigene qui erant in munitionibus quas bachides] edificauerat: ⁊ fliquit vnusquisqz locum: ⁊ abiit in terram suaz tantum in bethsura remanserunt aliqui ex his qui relinquerant legez] ⁊ precepta dei. Erat eniz hec eis ad refugium. Et audiuit alexander rex promissa: que promisit demetrius ionathe: ⁊ narrauerūt ei prelia ⁊ virtutes q̄s ipse fecit ⁊ fratres eius ⁊ labores: quos laborauerunt. Et ait: Nunquid inueniemus aliquem virū talem: Et nunc faciem⁹ eū amicum ⁊ socium nostruz ⁊ scripsit epistolam: ⁊ misit ei scōm hec verba dicens: Rex alexander fratri ionathe salutez. Audiuimus de te q̄ vir potens sis viribus ⁊ aptus es vt sis amic⁹ noster. Et nunc constituimus te hodie sūmum sacerdotē gentis tue: ⁊ vt amicus voceris regis. Et misit ei purpuram

m Et coronam aureã. quibus licitũ erat vti illis ⁊ non alijs q̃ erãt speciales regis amici: ⁊ sic pz q̃ salutauit eũ non solũ verbis fictis sicut demetr⁹: sz ẽt donis honorabilibus ⁊ pciosis. n Ut q̃ nr̃a nr̃ẽ].in psperis ⁊ aduersis: qõ ꝑ priũ est veraciũ amicoꝝ. o Et induit se nr̃ẽ].i. vestẽ pontificalẽ. p In die solenni scenophegie. i. ọdicationis templi ꝑmi qõ fecit salomõ. naz illa dedicatio fuit septimo mense que correspõdet septẽbri. Dedicatio vero tẽpli scõi fuit mẽse adar p⁹ Eldre. vj. q̃ est. xij. apud hebreos ⁊ correspõdz februario: lz aliqñ cõcurrat saltẽ ꝑ magna parte cũ martio. q Et fecit arma copiosa. tpe quo erat in pace pp̃ contẽtionẽ demetrij ⁊ alexandri ad inuicẽ. r Et audiuit ọmetrius. Hic cõsequenter ponit epla secũda demetrij ad iudeos adulatoria ⁊ ficta: pp qõ nõ fuit ei adhibita fides: ⁊ pz vsq; ibi: s Quñ seruastis ad nos pactũ. ficte loqr̃ qz ñ legit iõathas cũ eo fecisse aliqõ pactũ sz tm̃ epla sua vl⁹ fuisse ad bonũ: vt pdictũ est. t Et remittem⁹ nr̃ẽ.].i. multa q̃ pseueristis nobis reddere. v Et dabimus vobis donationes .ita q⁹ non solũ remittemus vobis ọbita: sed etiam dabimus vobis ampla dona. x Et precia salis indulgeo .i. pecuniam quam debebatis regibus pro sale fiendo. Est enim terra iudee ꝑ magna parte super mare ⁊ in aliquibus locis faciebãt affluere aquas maris ꝑ alueos super terram que conuertebãtur in sal ad calorem solis: ⁊ illa dicebantur saline de quibus fit mentio infra ca⁹. xj. y Et coronas remitto. quas nobis debebatis. a Et tertias seminis. i. frugum. b Et dimidiam nr̃ẽ].i. arborum. c Quod est portionis mee. ọ cõsuetudine mihi debite. d Et hierusalem nr̃ẽ.] ab omni tributo ⁊ exactione. e Et decime ⁊ tributa. que solent nobis reddi. f Ipsius sint. ad bonuz ciuitatis. g Remitto ẽt potestatez arcis nr̃ẽ. sequitur Qui custodiãt eã. scilicet ꝑ rege vt dicit Josephus: vñ ⁊ ca⁹ seqnti dicit q⁹ ionathas congregauit gentẽ ad expugnanduz arcem illaz: ex quo patet q⁹ nõ erat sibi tradita.

purã ⁊ cõronã aureaz: ũt q̃ nr̃a sũt sentias nobiscuz.]⁊ ꝓsues amicitias ad nos. ⁊ induit se ionathas stolã sanctã] septimo mẽse anno cẽtesimo sexagesimo i diẽ solẽni scenophegie. Et cõgregauit exercitũ: ⁊ fecit arma copiosa. Et audiuit demetrius ỷba ista: ⁊ cõtristatus ẽ nimis ⁊ ait: Quid hoc fecimus q⁹ ꝓoccupauit nos alexander apphẽdere amicitiaz iudeoꝝ ad munimẽ sui: Scribã ⁊ ego illis ỷba deprecatoria ⁊ dignitates ⁊ dona: vt sint mecum i adiutorium. Et scripsit eis i hec verba: Rex demetrius gẽti iudeorum salutez. Quoniam seruastis ad nos pactũ ⁊ mansistis in amicitia nr̃a: ⁊ nõ accessistis ad ĩmicos nr̃os: audiuim⁹ ⁊ gauisi sum⁹. Et nũc perseuerate adhuc cõseruate ad nos fidẽ ⁊ retribuem⁹ vob bona ꝑ bis q̃ fecistis nobiscũ: ẽt remittem⁹ vobis ꝑstatiões multas:]ẽt dabim⁹ vob donatões: ⁊ nũc absoluo vos ⁊ oẽs iudeos a tributis: ẽt pcia sal' idulgeo: ẽt coronas remitto: ẽt ttias seminis: ẽt dimidiã ptẽ fructus ligni]quod ẽ portõis mee reliquo vob ex hodierno die ⁊ deinceps ne accipiat a terra iuda: ⁊ a trib⁹ ciuitatib⁹ q̃ addite sũt illi ex samaria ⁊ galilea: ex hodierna die ⁊ in totũ tps. Et hierlz sit sãcta ⁊ libera] cũ finib⁹ suis: ẽt ọcime ⁊ trium ⁊ tributa ipsius sint. Remitto ẽt ptãtez arcis q̃ ẽ in hierlz: et do eã sũmo sacerdoti: vt cõstituat i ea viros quoscũq; ipe elegerit qui custodiant eã: ⁊ ọẽm aiaz iudeoꝝ que captiua est a tra iuda in oi regno meo reliquo liberaz gratis ũt oẽs a tributis soluant ẽt pecoꝝ] suorum. Et ọẽs dies solẽnes ẽt sabbata ẽt neomẽie ẽt dies ọcreti ⁊ tres dies ãte diẽ solẽnem ⁊ tres post diẽ solẽnẽ: sit ọẽs imunitatis ⁊ remissiõis ọib⁹ iudeis q̃ sũt i regno meo] Et nẽmo bẽbit ptãtez agẽ aliquid ⁊ mouere negocia aduersus aliquẽ illoꝝ i ọi causa. Et ũt ascribant ex iudeis i exercitu regis] ad triginta milia viroꝝ. Et dabũtur illis copie vt oportet oibus exercitibus regis: ⁊ ex eis ordinabuntur qui sint i munitionib⁹ regis magni. Et ex his cõstituent super negocia regni que agũt ex fide: ⁊ principes sint ex eis: ẽt ambulent i legib⁹ suis: sicut precepit rex in terra iuda: ⁊ tres ciuitates q̃ addite sunt iudee ex regiõe samarie: cũ iudea reputẽtur: vt sint sub vno: ⁊ non obediãt aliene potestati nisi sũmo sacerdoti: ptolemaida ẽt ꝓfines eius q̃as dedi donum sanctis qui sunt in hierusalem] ad necessarios sumptus sactorum. Et ego dabo singulis annis quidecim milia siclorum argenti de rationibus

h Et omnem animaz. idest personam. i Ut oẽs nr̃ẽ]. ita q⁹ nõ solũ sint liberi a tributo debito p⁹sonis suis: sz etiã p aialibus brutis k Et oẽs dies solẽnes q̃ celebrant semel in anno: vt pascha ⁊ pẽtecostes ⁊ huiusmodi l Et sabbata. q̃ libz hebdomada m Et neomenie. i quolibet mẽse. n Et dies decreti .ad solenniçandum: sicut dies victorie de interfectione olofernis ⁊ sui exercit⁹: vt habet Judith vltimo: ⁊ de interfectione amã: hester. ix. o Vit omnes immũitatis .ab omni exatione ⁊ vexatiõe. p Iudeis oñibus nr̃ẽ].q⁹ multi valde remanserunt in ciuitatib⁹ babylonie persidis ⁊ medie: qui cum zorobabel in iudeam non redierunt detẽti amore vroꝝ: quas acceperant ibi: ⁊ ꝑplis quã gẽerãt ⁊ tẽporaliũ q̃ ibi acquisierant. q Et nemo habebit potestatem nr̃ẽ. scilicet in diebus predictis. r Et vt ascribatur nr̃ẽ].q̃ erãt valde honorifica ⁊ ad tutelam aliorum iudeoꝝ p regnum syrie dispersoꝝ. s Et ambulent in legibus suis nr̃ẽ. i. ita libẽ custodiãt legitima sua per totũ regnũ meũ sic i iudea. t Ptolemaida. i. achõ. v Et ꝓfines ei⁹. i. ville sibi adiũcte. x Quas dedi donũ. i. gratis. y Sãctis q̃ nr̃ẽ]. i. sacerdotib⁹ ⁊ leuitis diuino

cultui deputatis.
y ¶ Ex hoc dabunt in opera domus. scilicz domini pro eius reparatione ⁊ sacrificiorum oblatione. Consequenter tangitur de immunitate templi cuz dicit: Et q̃cunq; fugerit ꝛc̃. z ¶ Obnoxij regi. i. obligati pene propter aliquam noxaz.
a ¶ Et ad edificanda ꝛc̃. Sumptus dabuntur ꝺ ratiõe regis ꝛc̃. i. de suis redditib⁹ propꝛijs. b ¶ Ut audiuit ꝛc̃.] rputãtes eos falsos: ⁊ merito ꝓpter suam maliciã ꝓcedentẽ. c ¶ Et cõplacuit ꝛc̃.] seruare cum eo fedus amicitie. d ¶ Et congregauit. Dic consequenter describitur congressus alexandri cũ demetrio: ⁊ patet littera vsq; ibi:
e ¶ Et misit alexander. vbi ex alexãdri victoria cõtrahitur amicitia ⁊ 2° subdit iõathe gloria: ibi Et scripsit rex alexãder. ꝓma pars patet paucis exceptis: q̃ discurrentur.
f ¶ Et sedi ꝛc̃.] i antiochia q̃ erat metropolis illius regni. g ¶ Et dabo tibi dõa. regie maiestati ꝓdigna
h ¶ Et ipsi dignitatem. quia vocabitur ⁊ erit regia.
i ¶ Et scripsit. Dic cõsequẽter ꝺscribitur ionathe gloria: cum dicit
k ¶ Et scripsit rex alexãder iõathe. sicut amicus amico. k ¶ Et abijt cum gloria. i. cuz apparatu magno
l ¶ Et occurrit ibi duobus regi

regis q̃ me cõtingunt: ⁊ oẽ qꝺ reliquũ fuerit qꝺ ñ reꝺiderãt q sup negocia erãt ãnis ꝓiorib⁹ ex hoc dabũt in opera domus. Et sup hꝫ qnqz milia siclorũ argẽti q̃ accipiebant de scõz ratiõe p singulos ãnos: ⁊ hec ad sacerdotes ptineãt q ministerio fungũt. Et qcũqz cõfugerit in templũ qꝺ ẽ hierosolymis ⁊ in oib⁹ finib⁹ ei⁹ ꝺbnoxij regi in oi negocio dimittant: ⁊ vniuersa q̃ sũt eis in regno meo libera habeãt. Et ad edificãda vl restauranda opera scõrum sũpt⁹ dabunt de ratione regis: ⁊ ad extruẽdos muros hierlz ⁊ cõminuẽdos i circuitu: sũpt⁹ dabunt ꝺ ratione regis: ⁊ ad construẽdos muros i iudea. Ut audiuit aũt ionathas ⁊ pples simones istos nõ credideꝛt eis] nec receperũt eos: qꝛ recorꝺati sẽ malicie magne quã fecerat in israel: ⁊ tribulauerat eos valde. Et ꝓplacuit eis in alexãdrũ:] qꝛ ipe fuerat eis ꝓceps simonũ pacis: ⁊ ipi auxiliuz ferebãt oibus diebꝫ. Et congrẽgauit rex alexãder exercituz magnũ ⁊ admouit castra ꝯ demetriuz. Et cõmiserũt ꝓliũ duo reges ⁊ fugit exercitus demetrij. ⁊ insecut⁹ ẽ eũ alexãder: ⁊ incubuit sup eos: ⁊ ualuit ꝓliũ nimis donec occidit sol: ⁊ cecidit ꝺmetrius in die illa: ẽt misit alexãder ad ptolemeũ regẽ egyptí legatos sm hec vba dicens: Qm̃ regressus sũ i regnũ meũ: ẽt sedi in sede patrũ meoꝝ:] ⁊ obtinui ꝓncipatũ ⁊ ꝓtriui demetrium: ⁊ possedi regionez nraz: ⁊ cõmisi pugnã cũ eo: ⁊ ꝓtritus ẽ ipe ⁊ castra eius a nobis: ⁊ sedemus in sede regni ei⁹: ⁊ nũc statuam⁹ ad iuicẽ amicitiaz ⁊ da mihi filiaz tuaz vxorez: ⁊ ero gener tuus: ẽt dabo tibi dõa: ẽt ipsi dignitatẽ. Et rñdit rex ptolemeꝰ dicens: Felix dies in q̃ reꝛsus es ad terrã patrũ tuoꝝ ⁊ sediſti in sede regni eorũ. Et nũc faciã tibi qꝺ scripsisti: ꝛ occurre mihi ptolemaidaz: vt videam⁹ iuicem nos: ⁊ spondeã tibi sicut dixisti. Et exiuit ptolemeꝰ de egypto ipse ⁊ cleopatra filia eius: ⁊ vẽit ptolemaidã ãno centesimo sexagesimo secundo. Et occurrit ei alexander rex: ⁊ dedit ei cleopatrã filiã suã: ⁊ fecit nuptias eiꝰ ptolemaide: sic̃ reges i magna gl̃a. Et scripsit alexãder rex iõathe: vt vẽiret obuiã sibi. Et ãbijt cũ gl̃ia ptolemaidã: ẽt occurrit ibi duob⁹ regib⁹: ⁊ ꝺdit ill̃ argẽtũ multũ ⁊ auꝝ ⁊ dõa: ⁊ inueĩt gr̃az in ꝓspcu eoꝝ. Et ꝙuenerũt aduersus eũ viri pestilẽtes ex isrl̃] viri iniq i terpellãtes aduersus eũ: ⁊ ñ intẽdit ad eos rex. Et iussit spoliari ionathã vestib⁹ suis: ⁊ indui euz purpura. Et ita fecerũt: ẽt collocauit eũ rex sedere secũ:] dixitqz ꝑn cipibus suis: Exite cuz eo i mediuz ciuitatis:] ẽt predicate: ũt nemo aduersus euz interpellet de vllo negocio nec quisqz ei molestus sit ꝺ vlla ratione. Et factũ est vt viderũt q̃ interpellabãt gl̃iaz eius que ꝑdicabatur: ⁊ optum euz purpura fugerunt omnes. Et magnificauit eũ rex: ⁊ scripsit eum inter primos amicos: ⁊ posuit euz ducem ⁊ participem ꝓncipatus. Et reuersus est ionathas in hierusalẽ cuz pace ⁊ leticia. In ãno cẽtesimo sexagesimoquinto ũenit ꝺ metri⁹ filius demetrij a creta] in t̃ram patrũ suorũ.

bus. scilicet alexãdro ⁊ ptolemeo. m ¶ Et conuenerunt aduersus eum ꝛc̃.] Nam a lege apostatauerũt ⁊ alios ad apostasiam quantum poterant iuitabãt. n ¶ Et ꝺlocauit ꝛc̃.] i iudicio ⁊ ꝓuincio. o ¶ Exite cũ eo i mediũ ꝛc̃.] ad eius honorem: ⁊ aduersariorum confusionem. p ¶ Et ꝑdicate. i. per preconez publicate q ¶ Ut nemo aduersus ꝛc̃. ⁊ pz littera. r ¶ In ãno centesimo. Hic conseq̃ter describitur cõflictus ionathe ꝓ alexandro: vbi primo põitur apollonij cõminatio: 2° ionathe aiatio: ibi Ut audiuit autem ionathas. tertio alexandri congratulatio: ibi Et factum est. Circa ꝓmuz dicitur: r ¶ In ãno clxv. regni grecorum s ¶ Venit demetriꝰ ꝛc̃.] vbi occiso ꝑe suo ab alexandro: ad parentes matris sue iuerat ꝓ refugio.
t ¶ In t̃ram patrꝝ suorum. per cretensium auxilium: iter q̃s creuerat.

t Et reuersus est antiochiam. metroplim ciuitatem: vt ibi cōgregaret exercitum ad pugnandum contra alexandrū: v Et cōstituit ꝛc.] i vna parte regni q̄ vocabat celesyria: ⁊ erat regio maritima. x Et accessit ad iamniā que similiter ē ꝓpe mare in iudea: ⁊ ideo videtur illuc venisse p̄ nauigium.

y Et misit ad ionatham. inuitādo eum ad pugnaz. z Tu solus ꝛc.] q.d. credis tu diu rīstē. q.d. nō. a Ego aūt ꝛc.] eo q̄ non hēo te statī ad nutū meū. b Propterea q̄ tu potestatē ꝛc. quasi diceret hoc nō ꝓcnit ex tua ꝓbitate: sed ex montiū asperitate ad quos tu refugis: q̄ sūt iaccessibiles equitib⁹ nostrīs: ideo sequit: c Descende ad nos in campū. i. ad terrā planā. d Interroga ⁊ discc quis sum ego ꝛc. q.d. si h⁹ scires: te mihi sbīceres. e Q̄ non pōt ꝛc.] in ꝓlio ſz conuertīt ad fugā. f Sed nūc quomō potēis ꝛc. vbi nō ꝛc.] impedies iter equitū ⁊ peditum meoꝝ.

g Neq̄ locus fugiendi. tibi ⁊ tuis: q̄ statiz caperemini ab eq̄tibus meis. h Vt autē audiuit. Hic cōsequenter ponit ipsi⁹ ionathe prouocatio. ⁊ patet vſz ibi: ‖ i Et exclusit euz a ciuitate. i. populus ioppe ionathan exclusit ab ingressu ciuitatis ioppensis: ⁊ subditur cā cum dicit: k Q̄ custodia ꝛc. i. hōines armati ex parte ipsi⁹ ibidez positi. l Et oppugnauit eaz. ſ. ionathas ioppen ꝛc. cetera patēt vſq̄ ibi. m Et abūt ꝛc. i. plene ꝓcedendo. n Et statim exīt. ō castris. o In cāpū. quasi paratus ad ꝓlīū: ⁊ subditur cā: p Eo q̄ hēret multitudinez ꝛc. ⁊ ꝓlium cōmiserūt. non tamē statim ſz postea: ⁊ ſbditur cā: q Et reliquit apollon⁹ ꝛc.] i. post recessuz suuz de castris. r Occulte. vt iōathas ⁊ ei⁹ exercitus ignoraret includerētur inter aduersarios. s Et circuierūt ꝛc.] ad euadendū insidias. t Populus aūt ꝛc.] dicit eni iosephus q̄ exercitus erat ordinatus in ōdro sancta testudine de scutis ad excipiendum sagittas aduersariorū donec eorum pharetre essent euacuate: vt sagitarij equites cēnt fatigati ⁊ eorum eq̄ q̄ fcō fuit qō seq̄t.

v Et eiecit ꝛc.] faciēs ꝑ aduersarios fatigatos ipetū. x Intrauerūt bethagon. i. domū dagō siue tēplū. Erat āt dagon idolū hāſ caput q̄si piscis: vt dicūt hebrei: ido sic nominabatur a dag qō in hebreo signat piscem i latino. y Exierūt de ciuitate. resistere non audentes ionathe.

z Et factū est. Hic cōsequenter ponit alexādri regis ꝓgratulatio: nam ꝓgressus ionathe fuerat ꝓ eo: vt patet ex predict⁹. ⁊ a Et misit ei fibulā aureā. erant enīz q̄tuor insignia ſgalia. ſ. purpura corona: fibula aurea: ⁊ sceptrum: duo miserat ante ipsi ionathe vt dictū ē circa ꝓncipium hui⁹ capl̄i: ⁊ nūc misit sibi ītiū q̄rtuz vō sibi soli fuabat: qō ē ꝓpū regie maiestatis.

Capl̄z. XI.

Et rex egypti. hic cōsequēter describit ducat⁹ iōathe tpe scōi regis demetrij. Circa qō p̄ describit alexādri regis obit⁹: 2° demetrij succes⁹: ibi Et regnauit. 3° ātiochi adolescentis aduētus: ibi Triphon aūt. ꝑma ī tres q̄: p̄ ponit ꝓductio ptolemei: 2° ꝓfederatio ōmetrij: ibi Et misit legatos: tertio ꝓstratio alexandri: ibi Et audiuit. Circa ꝑmuz dicitur: a Et rex egypti ꝛc.] hyperbole ē ad ōsignā

Et audiuit alexāder ⁊ rex ꝑtristat⁹ est valde: et reuersus ē antiochiaz. Et cōstituit demetr⁹ rex apollonium ducē] q̄ ꝑerat celesyrie ⁊ congregauit exercitū magnū: et accessit ad iamniā: et misit ad iōathā sūmū sacerdotē dicēs: Tu solus resistis nobis.] Egō aūt fact⁹ sū in derisū] ⁊ in opꝓbriuz: ꝓptērea q̄ tu ptātez ad uersum nos exercef i montib⁹. Nūc ergo si cōfidis in vtutib⁹ tuis dēscēde ad nos i cāpū ⁊ ꝓparem⁹ illic inuicez: q̄ mecuz est virt⁹ bellorū. Intrōga ⁊ discc qs suz ego: ⁊ ceteri q̄ auxilio sunt mihi: qui ⁊ dicūt q̄ nō potest stare pes vī ante faciem nostrā:] q̄ bis in fugā conuersi sūt ꝑes tui in tram suaz: et nūc quō poteris sustinere eqtatū ⁊ exercitū tantū in cāpo vbi non est lapis neq̄ saxū: nēq̄ locus fugiendi: Vt audiuit autez ionathas sermōes apollonij motus est aīo: ⁊ elegit decē milia viroꝝ: ⁊ exist ab hierusalē: et occurrit ei sīmon frater ei⁹ in adiutoriū: ⁊ applicuerūt castra in ioppen. et exclusit euz a ciuitate: q̄ custodia apollonij ioppe erat:] et oppugnauit eam. Et exterriti q̄ erāt i ciuitate appuerūt ei: ⁊ obtinuit iōathas ioppen. Et audiuit apoloni⁹ ⁊ admouit tria milia equitū ⁊ exercitū multū ⁊ ābijt açotū tanq̄z iter facies:] et statī exijt i cāmpū: eō q̄ hēret multitudinē eq tū ⁊ cōsideret i eis: ⁊ isecut⁹ ē eū ionathas i açotū: ⁊ cō miserunt ꝓliuz. Et rēligt apollonij castris mille eqtes post eos] ōcculte. Et cog⁹uit ionathas q̄m insidie sūt post se. Et circuierūt castra ei⁹] ⁊ eiecerūt iacula i ꝑplz a mane vſq̄ ad vesperā. Pōpulus aūt stabat sic ꝑceperat ionathas:] ⁊ laborauerūt eq eoꝝ: Et eiecit simon exercitū suuz:] ⁊ cōmisit ꝑ legionē. Eqtes eni fatigati erāt: ⁊ ꝓtriti sūt ab eo ⁊ fugerūt. Et q̄ dispersi sūt p cāpū fugerūt i açotū: ⁊ itrāuerūt in bethagon idolū suū vt ibi se liberarent. Et succendit ionathas açotū ⁊ ciuitates q̄ erāt i circuitu ei⁹: ⁊ accepit spolia eoꝝ ⁊ templū dagon ⁊ oēs q̄ fugerūt in illud succēdit ignī. Et fuerūt qui ceciderunt gladio cum bis qui succēsi sunt: fere octo milia viroꝝ. Et mouit inde ionathas castra: ⁊ applicuit ea aschalonaz: et exierūt de ciuitate obuiam illi i magna gloria: ⁊ reuersus est ionathas in hierusalē cuz suis habentib⁹ spolia multa. Et factū est vt audiuit alexander rex sermones istos addidit adhuc gliificare ionathā: et misit ei fibulam auream: sicut consuetudo est dari cognatis regū. Et dedit ei accharon ⁊ omnes fines eius in possessionem.

.XI.

Et rex egypti congregauit exercitum sicut harenaz:] que est circa oraz ma

dum sui exercitus magnā multitudinē. b ¶ Et naues multas. q: regnū alexandri qō ꝙrebat acq̄rere dolose ꝙ timerat sup mare. c ¶ Exiit de egypto. d ¶ In syriam pergens. e ¶ Verbis pacific. cū habitatoꝛibus syrie vtēs: q̄si q̄rēs bonū regni ꝓ gnē suo. f ¶ Cū ātro ret citatē. aliquā. g ¶ Pōebat custodias militum. ad obtinendū terrā contra alexandrū. cetera patent vsq; ibi: b ¶ Et eoꝝ qui cesi ꝛc̄.] in quibus erāt sepulti notabiles viri. i ¶ Et narrauerūt ꝛc̄.]. vt habeē caplo ꝓcedēti k ¶ Ut inuidiaz facerent ei. ꝓuocando eū ꝓtra ionathā. l ¶ Et tacuit rex. sub dissimulatione transeundo. cetera patent vsq; ibi: m ¶ Rex aūt ptolemē ꝛc̄.] regni syrie per custodias militum: ibi positas: vt dictuz est. n ¶ Et cogitabat i alexādruz. generū suū. o ¶ Consilia mala. querens eū ꝑuaf regno ⁊ vita. p ¶ Et misit legatos. h pōit ꝓfederatio ptolemei cū ōmeō alexādri iimico. ⁊ ꝓ lr̄a vsq; ibi: q ¶ Que fuit eiz me occidere. dicunt aliq̄ glose ⁊ aliqui hīstoriographi ꝙ h̄ veruz erat: quia euz intoricare quesierat: sed hoc videt falsū ꝑ lr̄az ꝓcedē tziq̄ dī ꝙ alexāder mandauerat ptolemeuz honorifice recipi: sīlr ꝑ lr̄ā imediate seqn tē cū dī: r ¶ Et vituperauit eū ꝛc̄] ex q̄ ꝓz ꝙ crimē sibi falso imposuit cupiditate ducē: ꝓuerbio. viij. De casiões q̄rit q̄ vult recedē ab amico. Scicō etiā ꝙ ioseph̄ circa hīstorias h̄ libri mlta dic̄ q̄ sūt dissōa textui: ꝓpter qō illa tanq̄ frīuola ꝓmitto: q: quāuis liber iste non sit canonicus tñ maioris auctoꝛitatis est q̄ sit ioseph̄ aūt. s ¶ Alexander aūt ꝛc̄.]. illis tꝛibus. q. d. ꝓpter hoc tales ꝓditōes facilius facē poterat ptolemeus. t ¶ Qꝛ rebellabant qui erant ꝛc̄.]. ꝓpter quod iuerat rex ad reꝓmendum illos vel sedandum. v ¶ Et audiuit. Dic cō sequenter ponitur ꝓstratio alexandri per ꝓditiones soceri sui. cetera patent vsq; ibi. x ¶ Et rex ptolemeus. ꝛc̄.] postq̄ recepat caput alexandri: ⁊ sic videtur moꝛtuus subito iusto dei iudicio: Josephus tamen dicit ꝙ equus ptolemei i bello contra alexandruz territus elephanti voce ꝓiecit eum. ⁊ tūc fuit leraliter vulneratus: sed viso capite alexādri fuit aliquantulum consolatus: ſz postea cito moꝛtuus: ſz cōtra hoc videt ꝙ de ꝑdicto bello p̄mittitur. Rex autē ptolemeus exaltatus est: ⁊ qō sbdit̄: Et abstulit ꝯabdiel arabs caput alexādri: qō non fecisset i fauoꝛē ptolemei si fuisset ex vulneratione ita ꝓpinquꝰ moꝛti. y ¶ Et qui erant in munitionibus. syrie a ptolemeo positi vt predictum est. z ¶ Dicerunt ab his ꝛc̄.]. s. alexādri: vt dicunt aliqui: sed hoc nō videt verū: q: debellatus erat a ptolemeo: ⁊ iō qō dicitur h̄: ⁊ ¶ Intra castra itelligendū est demetrij: q̄ nolebat hoies extraneos possidē fortalicia regni sui. a ¶ Et regnauit. hic ꝓnter ponit successio demetrij: ⁊ ꝑ quātū ad obtentū dñium: cū dī: Et regnauit demetrꝰ ꝛc̄: ꝯ q̄ntū ad ꝓuocatōnē ꝓ ionathā ꝑ accusatiōez iniq̄ruz iudeoꝝ: eo ꝙ obsideret arcem ⁊ ꝓz lr̄a: ꝯ q̄ntū ad demetrij placatōez: cū dī: b ¶ Ut autem audiuit ionatas mandatum regis c ¶ Iussit obsidere. i. obsidionem arcis per alios continuare: alī qui tamen libri habent iussit non obsidere: idest obsidionem dimittere: ⁊ hoc magis consonat littere precedenti ⁊ subsequenti: d ¶ Et elegit de senioribus israel ꝛc̄: vt uenerabili societate ⁊ munerum multitudine ⁊ preciositate placaret regem: quod ⁊ fecit: ⁊ patet littera vsq; ibi:

ris: ⁊ nāues multas ⁊ que rebat obtinē regnū alexandri dolo: ⁊ addē illud reg̃ suo. Et exiit in syriā v̄b̄ pacificis: ⁊ apiebanť ei ciuitates: ⁊ occurrebāt ei: quia mādauerat alexāder rex exire ei obuiā: eo ꝙ socer suus esset. Cum aūt introiret ciuitatē ptolemē põnebat custodias militū i singulis ciuitatibus. Et vt appꝛopiauit açoto oñderūt ei tēpluz dagon succensū: ⁊ açotū ⁊ cetera ei⁹ demolita ⁊ coꝛpora ꝓiecta: ⁊ eoꝝ q̄ cesi erāt i bello tumulos] quos fecerat sec⁹ viā. Et nārrauerunt regi qꝛ hec fecit ionathas:] ut iuidiā facerēt ei. Et tacuit rex: Et occurrit ionathas regi i ioppē cū glia: ⁊ inicē se salutauerūt: ⁊ dormierūt illic. Et abiit ionathas cuz rege vsq; ad fluuiū q̄ vocabať eleutherus ⁊ reuers⁹ē i hierl̄z. Rex aūt ptolemeus obtinuit dñiū ciuitatū] vsq; seleutiā maritimā: et cogitabat i alexandrū cōsiliā mala. Et misit lēgatos ad demetriū dicēs: Veni ꝓponamus inť nos pactū ⁊ dabo tibi filiā meā quā bēt alexāder ⁊ regnabis in regno patris tui. Penitet eniz me ꝙ dederiz illi filiā meā. Quēsi uit eni me occidere. Et ūitu perauit eū ꝓpterea ꝙ ꝯcupierat regnū ei⁹.] Et abstulit filiam suam ⁊ dedit eam demetrio: ⁊ alienauit se ab

alexādro: ⁊ mānifestate sunt inimicitie ei⁹. Et itrauit ptolemē antiochiā ⁊ imposuit duo diademata capiti suo: egypti ⁊ asie. Alexāder autem rex erat in cilicia] illis tꝑoꝛib⁹: quiā rebellabāt qui erant in locis illis.] Et audiuit alexander: ⁊ vēit in ad eum in bellum. Et ꝓduxit ptolemeus rex exercitū ⁊ occurrit ei i manu valida ⁊ fugauit eum. Et fugit alexander i arabiā: vt ibi ꝓtegerēť. Rex aūt ptolemē exaltatus est: ⁊ abstulit ꝯabdiel arabs caput alexādri: ⁊ misit ptolemeo: ⁊ rex ptolemeus moꝛtuus est in die tertia:] et qui erāt i munitionib⁹ pierunt ab his qui erāt itra castra.] Et regnauit ō metrius anno centesimo septuagesimo septimo. In diebus illis congregauit iōathas eos qui erant i iudea vt expugnarent arcem que est in hierusalez ⁊ fecerunt contra eam machinas mlt̄as. Et abierunt quidam q oderant gentem suam viri iniqui ad regem demetriū: ⁊ renunciauerūt ei ꝙ ionathas obsideret arcez. Et vt audiuit iratus est ⁊ statiz venit ptolemaidā: ⁊ scripsit ionathe ne obsidēt arcē: ſz occurreret sibi ad colloqū festinato. Ut audiuit aūt ionathas iussit obsidere. Et elegit de seniꝛibus israel: ⁊ ō sacerdotib⁹ ⁊ ōdit se piclo.

e Exēplū epl'e ꝛc̄.] iste lasthenes erat cretēsis attinēs demetrio ex pte matris: ⁊ qui demetrio ꝓuiderat de exercitu ad obtinēdū syrie regnū ꝓtra alexandrū: pp qō demetri⁹ reputabat eū sicut patrē: ⁊ de factis notabilib⁹ sibi scribebat: ⁊ ideo ō gratijs ionathe factū scripsit epl'as iōathe ⁊ lasthe ni eandem formā cō tinentes: prius tñ scripsit lasthēi: ⁊ hoc qō dī: Exemplus epīsto le ꝛc̄. ⁊ sequtur epīsto le continentia: cuius dicitur: f Statuim⁹ ergo ꝛc̄.] possidēdos pacifice. g Et tres ciuitates. tertia ñ nōi naf h. h Samaria: in q̄ habitabant gentiles ibi trāslati ō pside. iiij. Reg. xvij. cetera patēt vsq; ibi: i Et areas saliaꝝ. i. loca i quibus ficbat sal modo supra dcō capl'o. x. k Et pō natur in mōte sācto. ad memoriaz in futurum. Quarto describit status ōmetrij q̄n tum ad exercitus dimissionē: cū dicitur: l Et videns demetrius ꝛc̄. ⁊ patet littera vsq; ibi: m Et inimici erant ei ꝛc̄.] qui erant de regno syrie: nam a regnis precedentibus consueuerant annonaz accipere non solum tempore belli: sed etiam pacis: vt sic essent parati pugnare ꝓ rege tēpore necessitatis.

n Triphon autez. Postq̄ descriptus est demetrij status: hic consequēter describitur ātiochi adolescētis aduentus: ⁊ diuiditur in tres partes: quia primo ponitur aduentus antiochi ꝓ curatio: 2° falsitatis ō metrij denudatio: ibi Et misit ionathas: 3° aduentus ātiochi executō: ibi Post hec āt Circa pmū dī: n Triphon aūt ꝛc̄.] qz prius fuerat cum alexandro: postea vero ipso decapitato fuit cū demetrio. o Et vidit qm̄ ꝛc̄.] dicens euz honore regio idignū pp cām predictā

Et accepit auruz ⁊ argētuz ⁊ alia exenia multa: ⁊ abiit ad regē ptolemaidā: ⁊ inuenit gr̄am i cōspectu eius: Et interpellabāt aduersus eū qdā iniq ex gente sua. Et fecit ei rex: sicut fecerāt ei qui ante eū fuerāt. Et exaltauit eū i ꝓspectu oīuz amicorū suorū: ⁊ statuit ei principatuz sacerdotij: ⁊ q̄cūq; alia habuit ꝑus ꝑciosa: ⁊ fecit eū pncipē amicorū. Et postulauit ionathas a rege vt immunē facēt iudeā ⁊ tres toparchias. i. samariā ⁊ cōfines ei⁹: ⁊ promisit ei talēta trecēta. Et ꝓsensit rex ⁊ scripsit ionathe epl'as ō his oībus hūc modū ꝓtinentes: Rex demetri⁹ fratri iōathe salutē ⁊ gēti iudeoruz. Exemplū epl'e quā scripsimus lasthēni parēti nr̄o] de vobis misim⁹ ad vos vt sciretis. Rex demetrius lasthēni parenti salutem. Genti iudeorum amicis nr̄is ⁊ cō seruātib⁹ q̄ iusta sunt apud nos decreuimus benefacere pp benignitatē ipsoruz quā erga nos hēnt. Statuimus ergo illis oēs fines iudee: Et tres ciuitates: lydā ⁊ ramathe q̄ addita sūt iudee] ex samaria: ⁊ oēs cōfines earū sequestrati oīb⁹ sacrificātibus in hierosolymis: pro his q̄ ab eis prius accipiebat rex p singulos ānos: ⁊ p fructib⁹ tre ⁊ pomoꝝ. Et alia q̄ ad nos ptiebāt decimarū ⁊ tributoꝝ: ex h⁹ tpe rēittim⁹ eis: Et areas salinaꝝ ⁊ coronas q̄ nob ōferebāt oīa ipis ꝓcedim⁹: ⁊ nihil horū irritū erit ex hoc ⁊ i oē tpl.

p Et iuit ad emalchuel: alī emathuel ꝛc̄.] post ei⁹ mōtem. q Et assidebat ei. i. assidue astabat apud eum. r Ut traderet. ꝛc̄.] tanq̄ tutori ⁊ ductori. s Ut regnaret ꝛc̄.] p h⁹ eiz intēdebat triphon hīe administrationē regni sic postea fuit ō scō. t Et enunciauit ei ꝛc̄. vt illū inducēt ad tradendū sibi antiochū. v Et māsit illic diebus mlt̄i. ñ potēs cito flectē emalchuelē pp ātiochi puericia. x Et misit. Hic ꝓñ ponit falsitatis demetrij denudatio. Circa quā: p° pōit ionathe petitio: cū dī Et misit iōathas ad demetrium regē. petēs: y Ut ejiceret. i. ejicē poset. z Eos qui i arce erāt i hierlz q̄rū alicq; erāt alienigene: alicq; vo iudei: tñ apostate. ex h⁹ vī q̄ illa lra q̄ dic supra ionatham ad mandatū demetrij remouisse obsidionem arcis est verior. ⁊ Et q̄ ꝑsidijs erāt. i diuersis locis iudee ad impugnatōem gentis iudaice. a Et misit. hic 2° pōit petitiois ꝓcessio: ⁊ p3 ⁊ sōdit cōcessiōis ratio: cū dicitur. b Nunc q̄ recte feceris ꝛc̄. Ad h⁹ enim concessit petitionem vt ionathas sibi mitteret bellatores ad sui defensionē: timēs probabiliter ipsum gere ꝓtra se rebelliones sic ⁊ factus ē. vnde subditur Et cōuenerūt ꝛc̄. c Et volebāt ꝛc̄.] propter eius inertiam ⁊ maliciam. d Et fugit rex in aulam. tanquam in locū tutiorē. e Et occupauerūt ꝛc̄.] ne aliquis ab extra posset ingredi ciuitatem in auxilium regis.

Nūc h⁹ curate facē hoc ex ēplū: ⁊ det iōathe ēt ponat i mōte scō ⁊ i loco celebri. Et videns demetri⁹ rex: q̄ siluit tra i conspectu suo ⁊ nihil ei restitit dimisit totuz exercitū suū: vnūquenq; i locū suū: excepto pegrino exercitu quē traxit ab insulis gētiū: ēt iimici erāt ei oēs exercitus patr̄ ei⁹.] Triphōn aūt erat qdā ptiuz alexandri pr̄i⁹:] ⁊ vidit qm̄ oīs exercit⁹ murmurauit ꝓtra demetriū:] ēt iuit ad emalchuel arabē q nutriebat antiochū filiū alexādri] ēt assidebat ei vt traderet eū ipi:] vt regnaret in loco patr̄ sui.] Et enūciauit ei quāta fecit demetri⁹ ⁊ iimicitias exercuit ei⁹ aduersus illū: ēt māsit ibi diebus multis. ēt misit ionathas ad demetriuz regem: vt eijceret eos qui i arce erant in hierusalem: ēt qui in presidijs erant: quia impugnabant israel. ēt misit demetrius ad ionathan dicens: Non hoc faciaz tibi ⁊ genti tue: sed gloria illustrabo te ⁊ gentem tuam cum fuerit opportunum. Nunc ergo recte feceris si miseris in auxiliuz mihi viros: qa discessit omnis exercitus meus. Et misit ei ionathas tria milia virorum fortium antiochiam. Et venerunt ad regem: ⁊ delectatus est rex in aduentu eoꝝ. Et conuenerunt qui erant de ciuitate centū viginti milia virorum: ⁊ volebāt interficere regem.] Et fugit rex i aulā: ēt occupauerūt q erāt ō ciuitate itinera ciuitatis]

f ¶ Et ceperũt pugnare. i. ad pugnã se dispone g ¶ Et vocauit rex iudeos. anteq̃ ciues essẽt congregati ad ipz ipugnandũ: ideo subdit: h ¶ Et dispersi sunt rẽ.] inficiendo eos q̃ volebãt inficere regem. i ¶ Et occiderũt rẽ]. ꝓuenientes eos anteq̃ essẽt vniti ꝛ dispositi ad pugnanduz: ꝛ sic poterant multos occidere. k ¶ Et succenderũt ciuitatem. non totaz ſz i vna parte ponentes ignẽ ad ciuiuz terrorem: iõ subdit: l ¶ Et confirmati rẽ.] ꝛ per consequens vtute corporis: nam a corde ꝓcedit sensus ꝛ motꝰ ad alia membra pp qõ deficiẽte corde: deficiũt exteriora mẽbra. cetera patẽt. m ¶ Et sedit demetrius. hic consequenꝫ describit falsitatẽ demetrij denudatio. nam habita pace denegauit omnia promissa ionathe: ꝛ hoc ẽ qõ dicitur: m ¶ Et sedit demetriꝰ rẽ]. i. in ãtiochia metropoli: repressa rebellione ciuium p auxiliuz iudeorum. n ¶ Et siluit terra. rẽ.] qñ non erat q̃ auderet sibi rebellare ꝺ̃ssa metropli ciuitate. o ¶ Et mentitus est omnia rẽ]. de gratijs iõathe gẽtiq; iudeorum fiẽdis. p ¶ Et vexabat euz valde. per principes suos pro inuadẽdo terminos iudee.

q ¶ Post hec ãt. hic cõsequenter describitur aduẽtus antiochi adolescentis in regnũ alexandri patris sui. circa quod ꝓmo põitur regni obtentus: scõdo cũ ionatha fedus: ibi Et scripsit antiochus: tertio huius federis effectus: ibi Et exiuit ionathas. circa primum dicitur: q ¶ Post hoc autem rẽ]. scilicet de arabia i syriam. cetera patent vsq; ibi: r ¶ Et accepit rẽ]. i. elephãtos exercitus demetrij. s ¶ Et obtinuit ãtiochi

ẽt ceperũt pugnare. Et ñocauit rex iudeos i auxiliuz ꝛ ꝓuenerũt oẽs simul ad eũ ẽt dispersi sẽ oẽs p ciuitatẽ] ꝛ ỏccideruũt i illa die centũ milia hominũ.] Et succenderũt ciuitatez: ꝛ ceperunt spolia multa in illa die: ꝛ liberauerũt regez: ꝛ viderũt q̃ erãt de ciuitate ꝙ obtinu issẽt iudei ciuitatez sic̃ volebãt: ẽt confirmati sẽ mẽte sua] ꝛ clamauerũt ad regẽ cum ꝓcibꝰ dicẽtes: Da nob̃ dextras: ꝛ cessent iudei oppugñ re nos ꝛ ciuitatẽ. Et piecerũt arma sua ꝛ fecerunt pacẽ. Et glificati sũt iudei i cõspectu regis ꝛ in cõspectu oiuz q̃ erãt in regno eius: ꝛ nõiati sũt i regno: ꝛ regressi sũt in hierlim bẽntes spolia mlta: ẽt sedit demetriusꝰ rex i sede regni sui] ẽt siluit terra i cõspectu eius:] ẽt mẽtiꝰ ẽ oia q̃cũq; dixit] ꝛ abliena uit se a ionatha: ꝛ nõ retribuit ei scõz bñficia q̃ sibi retribuerat: ẽt vexabat eũ valde. ¶ Post hec ãt reuersus ẽ] triphõ ꝛ ãtiochꝰ cũ eo puer adolescẽs: ꝛ regnauit ꝛ iposuit sibi diadema. Et cõgregati sũt ad eũ oẽs exercitꝰ quos desperarat demetriꝰ ꝛ pugnauerat ꝫ eũ ꝛ fugit ꝛ terga vtit. Et ãccepit triphon bestias:] ꝛ ỏbtinuit antiochiã: ẽt scripsit antiochus adolescẽs iõathe dicẽs: ꝓstituo tibi sacerdotiũ: ẽt ꝓstituo te super q̃tuor ciuitates]vt sis de amicis regis: ẽt misit illi vasa aurea i misteriũ] ꝛ dedit ei ptãtẽ bibẽdi i auro ꝛ eẽ i purpura: ꝛ bꝛe fibulã aureã. Et simõ nẽ frẽz eius ꝓstituit ducez a ẽminis tyri vsq; ad fines egypti.] Et ẽxijt ionathas ẽt pãbulabat trãs flumẽ ciuitatesꝫ] ẽt ꝓgregatꝰ ẽ ad eum oĩs exercitus syrie] i auxiliuz. Et vẽit ascalonẽ ꝛ occurrerũt ei honorifice ỏ ciuitate. Et abijt inde gaçam ẽt ꝓcluserũt se q̃ erãt gaçe.] ꝛ obsedit eã: ꝛ succendit q̃ erãt in circuitu ciuitatis: ẽt ꝑdatus ẽ eã. Et rogauerũt gaçẽses ionathã ꝛ dedit illꝰ ỏxtrã: ẽt accepit filios eoꝝ obsides:] ꝛ misit illos i bierusalẽ ꝛ pãbulauit regionẽ vsq; damascuz. Et ãudiuit ionathas q̃ ꝑuaricati sunt ꝓncipes demetrij] i cãdes q̃ ẽ in galilea] cuz exercitu mlto uolẽtes eũ remouere a negocio regni] ꝛ occurrit illis: frãtrem autem suum simonem reliquit intra prouinciã.] Et ãpplicuit simõ ad bethsuram] ꝛ expugnabat eã dieꝰ multis: ẽt ꝓclusit eos. Et põstulauerũt ab eo dextras accipẽ:] et ỏdit illis. ꝛ eiecit eos ide ꝛ cepit ciuitatẽ ẽt posuit i ea ꝑsidiũ ẽt iõathas ꝛ castra eius applicuerũt ad aquã genesar ꝛ ante lucem vigilauerunt i cãpo asor: et ecce castra alienigẽaꝝ occurrebãt i cãpo

am. metroplim ciuitatem: ꝛ per consequens alias multas. t ¶ Et scripsit. hic consequenter ponitur confederatio antiochi cũ ionatha: erat. n. rex nouꝰ ꝛ adhuc vnã magnã ptẽ regni tenebat demetriꝰ pp qõ idigebat ionathe ꝓfederatõe. v ¶ Et ꝓstituo te rẽ] extra iudeã exñtes. x ¶ Et misit illi vasa aurea rẽ] sicut licet mense sue: ideo subditur: Et dedit eis potestatem rẽ.

y ¶ Et simonem fratrem rẽ]. intra quos includitur terra philistijm. z ¶ Et exiuit ionathas. hic consequenter põitur dicti federis effectus: ꝛ primo antiochi dominium dilatando: cum dicitur: a ¶ Et perambulabat rẽ]. eas inducendo vt obedirent ãtiocho. b ¶ Et congregatus est rẽ]. qui odiebat demetrium vt predictuz est. c ¶ Et ꝓcluserũt rẽ] nolentes eum recipere nec a demetrio recedere. d ¶ Et prędatus est eam. nam animalia ꝛ plura gaze bõa erãt extra ciuitatẽ i suburbijs ꝛ villulis. e ¶ Et accepit rẽ]. ne postea rebellarẽt. a ¶ Et audiuit. hꝰ põit effectꝫ ꝑdci federi demetrio ꝓgnãte cũ dicꝰ: a ¶ Et audiuit rẽ]. contra antiochũ ab ipso recedendo ꝛ adherendo demetrio b ¶ In cades rẽ]. hꝰ dicitur ad differentiam alterius que dicitur cades barne: vbi federũt filij israhel multo tẽpore: Deut. primo c ¶ Volentes euz remouẽ rẽ]. sic ei cõstituerat antiochus.

d ¶ Frẽm ãt suũ rẽ] ad iudee custodiam. e ¶ Et applicuit simon rẽ]. in qua erãt aduersarij iudeorum a demetrio positi.

f ¶ Et conclusit eos. ita q̃ nõ poterãt exire nec aliq̃d ab extra habere. g ¶ Et postulauerunt rẽ]. vt saluis personis recederẽt inde. h ¶ Et posuit in ea presidiũ. i. armatos de genere iudeoꝝ. i ¶ Et ionathas ꝛ castra eius applicuerũt ad aquaz genesar. i. ad mare galilee: quod etiam dicitur mare genesar siue geneçareth quasi generans auram. Nam illud mare ẽ ventosũ.

k Et tẽdebãt ꝛc.] ignorãte iõatha. l Ipe aũt occurrit ex aduerso illoꝝ q erãt in cãpo. m Et fugerũt ꝛc.] triti ex ilidiazꝝ repẽtina ĩsurrectõe. n Et scidit iõathas ꝛc].i. paramẽta q ponũt ad decorẽ sup arma: ꝛ hꝰ fecẽ in signũ doloꝛis. o Et posuit trã ꝛc.] se hũilãdo. p Et reuersꝰ ẽ ꝛc].i. ad aduersarios suos. q Et cõuertit illos.iã.n. recedebãt tanq̃ victores fugientibus iudeis: ꝛ iõathas iuitãs eos ad plũ fecit eos cõuertẽ ad se r Et videt ãq̃ fugiebãt ptẽ illiꝰ.s. õfathe. s Et reuersi sũt ad euz.ẽ exẽplo aiati. t Et insequebantur cũ eo. aduersarios. v Usq; cades. vnde venerãt ad prelium. Da. XII.

Et vidit ionathas. hic consequẽt describit ducatus ionathe sb̃ antiocho filio alexãdri iaz regnãte: sub q̃ videns sibi pspe succedere ꝛ nolens omittẽ de his q̃ scoz hũanaz ꝓuidentiaz facẽ poterat ad firmãduz ppl̃z suũ in pace: primo cũ extrancis se cõfederauit: 2º ꝺdictoꝝ alexãdri regis expugnauit ibi Et audiit ionathas: tertio triphon euz defraudauit: ibi Et cum cogitasset triphon. ꝑma in duas: q: ꝑmo ponit eiꝰ ꝓfederationis eplaꝝ cõscriptio: 2º sẽtẽtie recitatõ: ibi Et hoc ẽ exemplũ. Circa ꝑmũ dz a Et vidit iõathas ꝛc].dz ãt tps esse bonũ ꝛ iuuare q̃ cõtingũt i eo pspa: maluz aũt ꝛ nocẽ q̃ aduersa. b Et elegit viros.ad talẽ legatioẽz aptos.seqt: c Di sit eplas ꝛc.].i. eãdẽ sniam de aicitia statuẽda ꝛ renouãda. ceta patẽt. d Et hꝰ ẽ exẽplũ. hic ꝑñ pot recitatio snie eplaꝝ: ꝛ pꝰ eple ionathe misse sptiatis: 2º eple respõsiue ab eis: ibi Et hoc rescriptũ. In epla vo ionathe fit mẽtio ỏ. v. ꝑmo de q̃dã epla ꝓius missa tpe onie sũmi sacerdotꝭ a rege sptiatarum iudeis: ꝛ hoc ẽ q̃ dz: e Jã pridẽ ꝛc. a dario. Josephus li º. xij. antiquitatũ iudaice nomiat euz ariuz ꝛ est idem nomen: sicut in latio nicolaus ꝛ colinus. vocat tamẽ spartiatas lacedemõios: recitãs eplam in hac forma Rex lacedemonioꝝ arius onie salutẽ. Legentes scripturaz aliquã inuenim' ex vno genere iudeos ꝛ lacedemõe) extitiss se: ꝛ familiaritatem cum abraam socialiẽ habuisse. iustum ꝛ tẽdebãt ei insidias i mõtibus:] ipe autez occurrit ex aduerso. Insidie vero exurexerũt de locis suis: ꝛ cõmiserũt pliuz. Et fugerũt q erãt ex pte ionathe] oẽs: ꝛ nemo relictus ẽ ex eis nisi matathias filiꝰ absolomi: ꝛ iudas filiꝰ calphi: ꝓnceps militie exercitus: et scidit ionathas vestimẽta sua:] et posuit trauz in capite suo:] ꝛ orauit. Et reuersus ẽ iõathas ad eos] i plũ: et cõuertit eos in fugã: ꝛ pugnauerũt. Et ũiderũt q fugiebãt ptis illiꝰ: et reuersi sũt ad eũ et in sequebãt cũ eo oẽs ũsq; cades ad castra sua: ꝛ puenerũt usq; illuc. Et ceciderũt de alienigenis i die illa tria milia viroꝝ: ꝛ reuersus ẽ ionathas in hierlm. .xii.

Et ũidit ionathas qz tps eũ iuuat:] et elegit viros ꝛ misit eos romã statuẽ ꝛ renouare cũ eis amicitiam: ꝛ ad spartiatas ꝛ ad alia loca misit epl̃as scom eãdez formã.] Et abierunt romã: ꝛ itrauerũt curiaz ꝛ dixerũt: Jonathas sũmꝰ sacerdos ꝛ gens iudeoꝝ misit nos: vt renouemꝰ amicitiam ꝛ societatẽ sm̃ pristinũ. Et dederũt ill' epl̃as ad ipos per loca: vt deducerẽt eos i trã iuda cũ pace. et hꝰ ẽ exẽplũ epl̃arũ q̃s scripsit iõathas spartat': Jonathas sũmus sacerdos: ꝛ seniores gẽtis ꝛ sacerdotes ꝛ reliquꝰ populus iudeoꝝ: spartiatis fratribus salutem. Jã̃ pridem misse erãt epistole ad oniam summũ sacerdotẽ a dario q regnabat apõ vos: quoniam estis fratres nostri: sicut scriptum continet qõ subiectum est. Et sũ scepit onias virum qui missus fuerat] cũm honore: ꝛ accepit epistolas in quibus significabatur de societate ꝛ de amicitia. Nos enim cũ nullo horũ indigerem'] habentes solatio scoꝝ libros] qui sũt in manibus nostris maluimus mittẽ ad vos renouare fraternitatẽ ꝛ amicitiam ne forte alieni efficiamur a vob. Multa.n.tpa trãsierũt: ex q̃ misistis ad nos Nos ergo in oi tpe sine int̃missione i dieꝰ solẽnibꝰ ꝛ ceteris: qbꝰ oportet mẽmores sum' vti i sacrificijs] q̃ offerim': et i obseruatiõibus: sic phas ẽ ꝛ decet meminisse fratrũ. Letamur itaqz de gl̃ia vra. Nos aũt circũdederũt multe tribulationes ꝛ multa plia: ꝛ ipugnauerũt nos reges q sunt i circuitu nr̃o. est ergo vt fratres existatis ꝛ transmittere ad nos ꝛ petere que vobis necessaria iudicatis. Facim' vero ꝛ nos idem ꝛ vestra propria simul ꝛ nostra cõia reputam'. Portitor litterarum dimocius epistolas vobis defert quadrangulo scriptas signaculũ hñtes aquilã draconẽ vnguibꝰ ꝓportantez f Et suscepit ꝛc.] a rege spartiatarum seu lacedemoniorũz. g Cuz honore acceptans eius legatonẽ. h Nos enim cum nullo. hic scdo in epistola ionathe ponit causa scribẽdi euz dicitur: Nos enim cum nullo ꝛc].i. cũ nos nõ essem' in aduersitate sed ꝓsperitate. q. d. nõ scribimus vobis ex aliqua necessitate a q̃ nunc velimus per vos eleuari: sz ex sola amicitia ꝛ charitate int̃ nos ꝛ vos nutriẽda.

i Habẽtes ꝛc]. legis ꝛ prophetarum. k Qui sunt in manibus nostris.i.non sum' pro nũc occupati i exercitio armorum: sicut tpe precedenti: sz magis in lectione sanctorum librorum cetera patẽt ex dictis. Scdum iosephuz hec littera: Nos cũ nullo horuz indigeremus ꝛc. refert ad scripturam quam lacedemones dicebãt se iuenisse cõtinentem q erant de genere abraã: de qua dicit ionathas q̃ non indigebant illa scriptura ad ꝓpositum probandũ: qz per libros sanctos quos habebãt iudei apud se hoc sciebant: qui sint illi libri nõ dicit iosephus in ꝑticulari: tñ infra eodẽ capõ dicã quid sup hoc mihi videtur. l Nos ergo. hic zº in epistola dcã fit mentio de fidelitate iudeoꝝ erga spartiatas cũ dz: Nos ergo in oi tempore. ex q̃ misistis ad nos ꝓ aicitia ꝛ fraternitate. m De morez sum' ꝛc.] que fiebãt ỏ aialibus. n Et i obseruationibus.i. alijs oblationibus ꝛ vigilijs ꝛ oratiõib'. o Nos autem. hic quarto ponit ratio quare nõ scripserãt spartiatꝭ tpe tribulatiõis ꝛ bellorꝝ que acciderãt iudeis: cum dicitur Nos autẽ ꝛc. vt patet per predicta.

Nolumꝰ g̃ ꝛc̃. ꝓtẽdo a vobis auxiliũ. p Neqz ceris ꝛc̃. ꝛ sb̃dit cã cũ dr: q Habuimꝰ. n. ꝛc̃. q. d. ñ dimisimꝰ a vobis petẽ auxiliũ ex diffidẽtia ꝺ vobis: sz q: nõ fuit nobis necesse ꝺo nos auxiliãte. r Elegimꝰ itaqz. Hic q̃nto sit mẽtio ꝺ nũciꝰ epl̃e. p eos. n. nũcios scripsit ionathas romanis ꝛ sparti atis: sz q: romani maiores erãt: ideo pr̃iuerũt ad romanos ꝛ postea ad sptiatas: ꝛ hoc ẽ qꝺ dr: Elegimus itaqz numenium antiochi filiũ. cetera patent ex dictis. s Et hoc rescriptũ. hic ꝓñr ponit epl̃a rñsiua reg̃ sptiatarũ ad ionathan: cuz dr t Rex spartiatarũ onias. sic. n. vocabat rex spartiatarũ tpe ionathe: ille vero qui pr̃ius regnauerat onie tpe dar̃i vocabatur: vt dictũ est supra. v Inuentuz est in scriptura. non dr hic nec ẽt in iosepho q̃ sit illa: sz pot ꝺi ci probabiliter q: sit scriptura geneſis: in q̃ fit mentõ de abraaz ꝛ ei⁹ genere: ꝛ dicunt alĩ q̃ q: spartiate descẽderũt ꝺ abraaz per vnum ꝺe filiꝭ ei⁹ ex chetura natum q̃ ponuntur Geñ. xxv. sz huic dicto dissõare vr̃ qꝺ supra dicit eodẽ ca⁹. s. lacedemones cũ abraã fãiliaritatez socialiter hũisse: propt̃ qꝺ magis videtur q: descenderit a nachor fre abrae q̃ cũ abraã socialit̃ vixit longo tempore: cuius etiam generatio scribit̃. Geñ. xxij. ceta patẽt ex predictis.

x Et audiuit. Postq̃ ꝺscripta ẽ ꝺfederatio ionathe cũ alĩꝭ gẽtib⁹: hic ꝓñr põit eius cõflict⁹ cũ demetrũ p̃ncipib⁹: ꝛ p⁹ põit eoz ꝺbellatio: ꝛ in dee mũitio: ibi Et reuersus ẽ iõathas. ꝓma i duaꝭ: q: p⁹ ponit iõathe cõflict⁹: ꝛ simõis fris ei⁹: ibi Simõ autez

Nõluimuꝭ ergo vobiꝭ molesti eẽ] nẽqz ceteris sociꝭs ꝛ amicis nr̃is] in his pl̃is. Habuimꝰ. n. de celo auxiliuz] ꝛ liberati sumus nos: ꝛ hũiliati sũt inimici nr̃i. Elẽgimꝰ itaqz neumeniũ antiochi filiũ ꝛ antipatrez iasonis filiuz: ꝛ miſimus ad romanos renouare cũ eis amicitiam ꝛ societatez pr̃isti nã. Mãdauimus itaqz eiꝭ vt veniãt ẽt ad vos: ꝛ saluteñt vos: ꝛ reddant vobis epl̃as nr̃as ꝺe innouatione fraternitatiꝭ nr̃e. Et nũc bene facietiꝭ rñdenteꝭ nob ad hec. Et hõc rescriptũ epl̃arum qꝺ miſit onias: Rex spartiatarũ onias ionathe sacerdoti magno salutem. Inũentuz ẽ in scriptura de spartiatis ꝛ iudeis q̃ sunt frẽs: ꝛ q: sũt ꝺ gnẽ abraam Et nũc exquo hec cognouimꝰ bñ facitiꝭ scribẽtes nobis ꝺe pace vr̃a. Dz ꝛ nos rescripſimꝰ vobis: Pecora nr̃a ꝛ possessiões nr̃e vr̃e sũt ꝛ vr̃e nr̃e. Mandauimꝰ ita q̃z hec nunciari vobis. Et audiuit iõathas q̃ regressi sũt p̃ncipes demetrij] cũ exercitu multo supra q̃z prius pugnare aduerſuꝰ eũ: ꝛ exiſt ab hierlim: ꝛ occurrit eiꝭ in amathite regiõe. Nõ .n. ꝺederat eis spaciũ vt ingrederẽt regionẽ ei⁹. Et misit speculatores in castra eorũ ꝛ reuersi renũciauerunt q: cõstituunt supuenire illic nocte.] Cum occidiſſet autẽ sol p̃cepit ionathas suiꝭ vigilare: ꝛ esse i armis paratos ad pugnã tota nocte. Et posuit custodes per circuitũ castroz. Et audierũt aduersarij q: patus ẽ ionathas cũ suis i bello: ꝛ timuerũt ꝛ formidauerũt in corꝺe suo: ẽt accẽderũt foꝯ cos in castris suis.] Jõnathaꝭ aũt ꝛ q cuz eo erãt nõ cognouerunt vsqz mane.] Vidẽbãt aũt lũiaria ardentia:] ꝛ secutus est eos ionathas ꝛ nõ cõpr̃ehẽdit eos. Trãsierũt enim flumẽ eleutherũ. Et diũertit iõathas ad arabas q vocabanť ça badei:] ꝛ pcussit eos ꝛ accepit spolia eorũ. Et iũnxit ꝛ ũenit damascũ: ꝛ pambulabat oẽz regionez illã. Si mõn aũt exiſt ẽt venit vsqz aschalonẽ ꝛ ad p̃xima p̃si dia:] ẽt ꝺcliauit i ioppen: ꝛ occupauit eã. Audiuit enim q: vellẽt p̃sidiũ] trãdẽ ptib⁹ demetrij: ꝛ posuit ibi custodes: vt custodirẽt eaz. Et reuersus ẽ iõathaꝭ ẽt ꝓuocauit seniões ppli: ꝛ cõgitauit cũ eis edificare p̃sidia in iudea:] ꝛ ẽdificare muros in hierlim: ꝛ exaltare altitudiem magñ it̃ mediũ arcẽ ꝛ ciuitatis: vt separet eã a citate: vt eẽt ipa sigl̃arit̃: ꝛ neqz emãt neqz vẽdãt. Et ꝓuenerť vt edificarẽt citatẽ ẽt ceciderũt multi q erãt sup̃ torr̃ẽtẽ ab ortu sol̃: ẽt repauit eũ q vocať caphethetа: ẽt simõ edificauit adiada i sephela] Circa p̃mũ dr: x Et audiuit ionathas qm̃ egressi ꝛc̃.] ad vidicãdũ obp̃robriũ: eo q: fuerãt a ionatha ꝺbellati: vt hr̃ ca⁹ p̃cedẽti. cetera patẽt vsqz ibi: y Qui p̃stituũt ꝛc̃.] i. ad castra iõathe: vt ea pcuteret repẽte pp qꝺ ionathas pcepit suis vigilare: ꝛ ad pugnã paroꝭ eẽ. z Et accẽderũt. simulãtes q: ibi manerent tota nocte: sz eis accensis fugerunt.

a Jonathas autẽ ꝛc̃.] . s. fugã coz: ꝛ sb̃ditur cã: b Videbãt eni ꝛc̃.] ac si esset ibi hõines. c Et diuertit iõatha) ꝛc̃.] scz ioseph̃ iſti sũt q̃ supra. ix. c. dicũt filiꝙ çabri: ꝛ occiderũt iohannẽ ionathe frem. ꝺ Et iũxit. exercitũ suũ vniẽdo. e Et vẽit damascũ. ad confirmandum populũ cum antiocho.

f Simõ ãt. h ꝓñr ꝺ scribit̃ cõflict⁹ simõis cũ aduersarijꝭ: cũ dr Simõ autez exiit de hierlz vbi remãserat ad terre custodiam. g Et vẽit vsqz ꝛc̃.] i qb⁹ erãt hõines ꝺ metrũ tenẽteꝭ ea. h Et ꝺcliauit i ioppẽ. ꝛ sb̃dit cã: i Audiuit n. ꝛc̃.] . i. ciuitatẽ fortaliciũ. k Tradẽ ptib⁹ ꝺmetrij. ppea festinauit capẽ ipz p pte ãtiochi. l Et reuersuꝰ ẽ. h ꝓñr põit iube mũitõ: cũ dr Et fuerꝰ ẽ iõathaꝭ: aduersarijs pti fugat̃ ꝛ pti occisiꝭ. m Et ꝓuocauit ꝛc̃.] p̃silio hẽndo. n Et cogitauit cũ eis ꝛc̃.] ad rr̃e fortificatõez. o Et edificare muroꝭ i hierlm ꝛc̃. disposuit eni facẽ muz magnũ ꝛ altuz it̃ arcẽ ꝛ reliquã ciuitatẽ ptẽ: vt illi q erãt i arce nõ possẽt hr̃e victualia ꝺ citate: iõ sb̃dit Et neqz emãt ꝛc̃. p Et ceciderť murꝛ. i. murꝰ ita q: ponit ibi plurale p singulari: sicut frequẽt clausura ciuitatis dr murus ꝛ muri in plurali. q Sup torr̃ẽtez cedrõ: q̃ currit ex laꝛe orietali hierlz. r Et reparauit euz. s. muz qui ceciderat. s Et simon edificauit ꝛc̃.] nomia sunt fortaliciorum vel potius duaꝛ portarum vnius fortalicij: ideo subdit Et muniuit eam.

r Et cū cogitasset. Hic vltimo ꝺscribit ionathe ꝺceptio. Circa qꝺ sciendū q⁹ Triphon audiens demetriū esse captū ⁊ incarceratū ab arsate rege pfidis ⁊ medie a ēt mozruū: vt dicit iosephus antiq̄tatis iudaice libzo. xiij. ca. ix. ⁊. x. cogitauit inficere ātiochū regē ⁊ assumē sibi regnū: ſz qz timuit ne ionathas q̄ gelabat ꝓ antiocho ipediret euz: iō ꝓmo ꝺispo suit inficere ionathā ⁊ fm hoc illa que dicunt hic ⁊ ca⁹. sequenti ponunt hp ātic̄patione: qz contigerit post icarcerationem demetrij que scribit infra in p̄incipio. xiij. capli: ſz hoc stare nō potest cū textu huius libzi: qz ibi ꝺr q⁹ hec captō fuit āno clxxij. ⁊ capło. xiij. ꝺr q⁹ anno. clxx. ablatū est iugz gentium ab israel: ⁊ cepit ppls scribē in tabulis ⁊ gestis publicis āno p⁹ sub simone summo sacerdote magno ꝺuce ⁊ p̄incipe iudeozuz. Simon autē in ꝺucatu ionathe succesſit: ⁊ iō cuz liber iste sit maiozis auctozitatis q̄ dictū iosephi: ꝺicendū q⁹ illa que dicūt hic ⁊ ca. sequenti nō ponūtur per anticipatōez: sed scōm tēpozis ozꝺinez Sic q̄ ꝓceditur: qz p⁹ ponit triphonis fraudulenta maligmitas: scōo ionathe nimia credulitas: ibi Et credidit ei. Circa p̄imū patet ex dictis littera vsq; ibi: v Et exurgens nē.] vt caperet ⁊ interficeret ionathan: sed vidēs q⁹ nō poterat hoc facere p bellum: conuertit se ad fraudez ⁊ dolū: iō ſḃdit: x Et excepit nē.] vt meli⁹ posset eū decipē. ⁊ pz lra vsq; ibi. y Et vēi nē.]. i. achō q̄ erat ciuitas magna de regn. z Et tradā nē.] vl custoꝺias nōie regi. a Et cōuersus abibo nē. Et credidit. Hic ꝓñ ꝺscribit ipius ionathe nimia credulitas: cū ꝺr: Et credidit ei. qz p̄ncipalioz erat i domo regis antiochi: cui ionathas erat cōfederat⁹ ⁊ amicus: vt pz ex supzaꝺictis ⁊ ignozabat machinatiōes triphōis i mozteꝝ ātiochi. b Ex quib⁹ remisit nē.] eo q⁹ p̄ncipes ꝺemetrij aliquādo faciebāt ifultū i parte illa vt dictū ē supza. xj. ca. versus finē. c Claꝺserūt nē.]. sicut mandauerat eis triphon. ꝺ Et ꝓpḥēderūt eū. viuū. ceꝛa patēt vsq; ibi: e Et videntes nē.] socios ionathe. f Quia ꝓ anima. i. vita. g Res est illis. ſ. ionathe socijs. h Reuersi sūt. nō audētes cū eis ꝓfligē. pp h⁹ ꝺixit abner ipsi ioab. ij. Reg. ca⁹. ij. An igras qz periculosa sit ꝺespatio.

ꝓpḥēderūt eū: ⁊ oēs q cum eo itrauerūt: gladio interfecerūt. Et misit triphō exercitū ⁊ eqtes i galileā ⁊ i cāpū magnū: vt pderēt oēs socios ionathe. Erat illi cū cog⁹ uisset qz ꝓpḥēs ē ionathas ⁊ pjst ⁊ omēs q cuz eo erāt hortati sūt semetipos: ⁊ exierūt pati i pliū: Et ūidentes hi q ifecuti fuerāt q̄ ꝓ aiarēs ē ill': fugerūt sūt: illi āt venerūt oēs cū pace i trā iuda: ⁊ plāxerūt ionathā ⁊ oēs q cū ipo erāt valde. Et luxit isrl luctu magno: ⁊ q̄sierūt oēs gētes q̄ erāt i circuitu eoꝝ cōterē eos. Dixerūt. n. Nō hñt p̄ncipē ⁊ aduuatē: nūc ergo expugnemus illos: ⁊ tollamus de hōib⁹ memoriam eoꝝ. XIII.

Et audiuit simō q⁹ cōgregauit triphon exercitū copiosuz: vt veniret i terram iuda ⁊ attereret eā: videns qz i tremoze pplus ē ⁊ in timore: ascendit hierlm ēt cōgregauit pplum ⁊ adhortans ꝺixit: Vos scitis q̄nta ego ⁊ frēs mei ⁊ dom⁹ p̄tis mei fecim⁹ pro legib⁹ ēt ꝓ scis p̄liā: ēt angustias q̄les vidimus. Hoꝝ gratia perierūt fratres mei omnes] ꝓpter isrl ⁊ relictus sum ego solus. Et nunc non mihi cōtigat pcē anime mee] in hoc tempoze tribulatiōis. Nō. n. melioz sū frib⁹ meis.

a Et vt audiuit simon. hic incipit q̄rta pars pncipalis huius libri p̄imi: in qua agit de ducatu simonis: ⁊ diuiditur i duas partes: quia p̄imo ꝺscribitur eius ducatus sub ātiocho adolescēte ⁊ demetrio qui simł regnauerunt certātes de regno secundo sub antiocho demetrij filio ca. xv. Prima in duas: quia p̄imo describit iudee pacificatio sb regimie simonis: scōo federis renouatio cū extraneis ca. seqnti. Prima in duas: nam p̄imo in ducē eligitur: 2° triphon repellitur: ibi Et mouit triphō: 3° iudeis libertas redꝺit: ibi Et elegit simō. Circa simonis electionē p̄imo ponitur eligēdi causa: 2° electiōis forma: ibi Et accensus ē: tertio electi idustria: ibi Et cōgregans nē. Causa vero eligēdi ducem fuit: qꝺ capto iōatha triphon cōgregauit exercituz magnū ad delendum iudee populuz: qui carens duce ꝺissolutus erat timoze quod audiens simon voluit tanto malo obuiare ideo subditur: b Et congregauit populum. ad ipsū confortandum. c Vos scitis nē. pro legibus. seruandis. ꝺ Et pro sanctis. i. tēplo ⁊ cultu ꝺiuino venerandis. e Pelia. i. labozes p̄elioꝝum. f Et angustias. coꝛdis ⁊ coꝛpozis. g Quales vidim⁹. i. experti sum⁹ ⁊ sustinuimus. h Hoꝝ gratia perierunt nē.] vt patet p ꝓdicta i Et nūc nō mihi ꝓtigat nē]. i vite mee coꝛpozali. k In omni tpe tribulatiōis. ppli mei.

Vindicabo itaq; gentē meā. occisaq; & captiuataq;. m Et scā. a gentib' ꝓtaminata. n Quia congregate &c.] & ē hypbole. ad designādū q̄ triphonis exercit' erat congregat' ex multis gētib'. o Cōterere nos inimicitie grā. i. odio solo sine culpa nr̄a. p Et accēsus. hic ꝓnter ponit electi onis forma cū dī: Et accensus ē ips populi simul &c. nā pari ꝓsensu & volūtate elegerūt eū ꝓ duce: iō subdit: q Et oia quecūq; &c.] obediendo tibi vsq; ad mortē r Et congregās. hic ꝓnī ponit electi industria: cū dī: r Et congregans oēs viros bellatores. vt esset parati cōtra triphonē. s Accelerauit cōsumare &c.] quos ceperat ionathas: vt hētur in ca' p̄cedēti. t Et misit ionathā &c.] q̄ erat fidel' aiic' sibi. v Et cuz eo exercitū &c.]. & dic nouū: nā ante posuerat ibi simon custodes: vt hētur ca'. p̄cedenti: ꝛ timebat ne tradēt ioppen triphoni: ꝓpter qō misit alios de quib' magis confidebat.

x Et mouit triphō. hic ꝓnī ponit repulsio conatus triphonis: & hec dupler: scōa ibi Et post hec venit. Circa primuz patet littera vsq; ibi. Simon autez applicuit. cum exercitu suo.

y In add'. erat enim loc' altus: vñ poterat planicies terre a longe videri. a Et vt cognouit triphon. &c]. instituit' dux populi. b Et q: ꝓmissurus esset aduersus eū plūs.

Vidicabo itaq; gentez meaz & scā: natos quoq; nr̄os & vxores q̄ congregate sūt vniuerse gentes] contererere nos inimicitie grā. Et accēsus ē ips populi simul &c. nā pari ꝓsensu & volūtate elegerūt eū ꝓ duce: iō subdit: q Et oia quecūq; &c.] obediendo tibi vsq; ad mortē r Et congregās. hic ꝓnī ponit electi industria: cū dī: r Et congregans oēs viros bellatores. vt esset parati cōtra triphonē. s Accelerauit cōsumare vniuersos muros hierlm] & mūiuit eā in gyro: & misit ionathā filiū absolomi:] & cū eo exercitū nouuz i ioppen:] & eiectis his q erāt i arce remāsit illic ipe. Et mouit tphō a ptolemaida cuz exercitu multo vt veniret in terraz iuda: & ionatha cū eo i custodia. Simon aūt applicuit i addus ꝓtra faciē campi.] Et ut cognouit triphon qz surrexit simō] loco frīs sui ionathe: & qz ꝓmissus esset cū eo p̄liū: misit ad eū legatos dicēs: Pro argēto qō debebat frater tuus ionathas in rōne regis] ꝓp negocia q̄ būit: detinuim' eū. Et nūc mitte argenti talenta cētū & duos filios ei' obsides: vt nō dimissus fugiat a nobis: & remittim' eū. Et cognouit simō: qz cum dolo loquerē] secū. Jussit tñ dari argentū & pueros:] nē inimicitiā magnā sumeret ad pplm isral dicentē: qa non misit ei argentū & pueros, ꝓpterea perijt. Et misit pueros & centū talenta. Et mētitus ē & non dimisit ionathan. Et post hec venit triphon intra regionez: vt contereret eā: & gyrauerūt p viaz que ducit ador. Et simon & castra eius ambulabant in oēz locū quocūq; ibant.] Qui aūt i arce erāt miserūt ad triphonez legatos:] ut festinaret venire p desertum: & mitteret illis alimōias. Et parauit triphō omnem equitatuz: vt veniret illa nocte. Erat enim nix multa valde:] & non venit i galadithim. Et cuz appropinquasset baschaman: occidit ionathā & filios eius] illic. Et conuertit triphō: & abijt in terrā suaz. Et misit simon & accepit ossa ionathe frīs sui & sepeliuit ea in modin ciuitate patrū ei'. Et planxerunt cuz omnis israel planctu magno: & luxerunt eū dies multos. Edificauit simon super sepulchrum patris sui & fratruz suorum edificium altuz visu: lapide polito retro & ante: & statuit septem pyramidas vnā contra vnam: pri & matri: & quatuor fratrib' Et bis circūpōsuit colūnas magnas:] sup colūnas arma ad memoriam eternā: & iux arma naues sculptas que viderentur ab hominib' nauigantibus mare. Hoc ē sepulchrū qō fecit i modin vsq; hūc die. Triphon aūt

fit tñ dari &c.] ad cuitandū maius malū. s. discessū populi ab eo p odium: & sic populus de facili perisset existens sine duce & dispersus: & per ꝓnī periisset cultus diuin': ideo sūdit f Ne inimicitiā &c. & sic patet q bñfecit: sicut bene ꝓpici uñ merces in mari pp salutez corpoz: qō est maius bonū & pz lr̄a. g Et p' hec. hic ꝓnī ponit scōa triphōis repulsio: 2° inocētū ab eo occisio ibi: Et cū appropiasset. Circa primum dī: g Et post hec vēit triphō intra regionē s. iudee. h Et simō & castra &c.]. s. tphō & castra eius: vt obuiarent eis in pliū añq; vastarent terrā iudee i Qui aūt in arce erāt. s. i monitōe hierosolymitana ꝑ pplz isrl. k Miserunt &c.] occulte. l Vt festinaret venire p desertū. vbi nō obstabat simō. m Erat aūt &c]. hoc ponitur ad oñendum aduēt' sui ipedimentū: nā sicut dicit iosephus: tanta nix ccidit i deserto q̄ nō potuit vēire sic disposuerat. n Et cū appropiasset. h ꝓnī oñdit malignitas triphōis i occisiōe inocētuz: & p' ionathe oud 2° antiochi regis: ibi Triphon autez. Circa primū dī. o Occidit iōathā &c.] i odiuz iudeoz: & vt p'ea liberi occideret dñm suū: vt dcm ē ca. p̄cēdēti. cēta patent vsq; ibi: p Et statuit septē pyramides. ē aūt pyramis edificiū latū i iferioꝛi parte tendēs supius in acutū: & dī a pyr qō ē ignis q̄ est talis figure. Fecē autez vj. pyramides ꝓ p̄re suo & matr̄: & quatuor ꝓ frīb': septimā āt ꝓ se: & sic adhuc vidēs fuit solicit' ō sua sepulta. q Et his circūposuit. &c.] ad sustentamētū edificij r Et sup colūnas arma sculpta. vt oñt

ipsuz reformidans quertit se ad doluz. c Dicens pro argento &c.]. i. cōputo de vectigalib' ab eo receptis qō debebat reddere regi. d Et cognouit simon &c.]. nā erat hō p̄udēs: pp qō supra 2° ca°. dī Vir ꝓsilij. e Jus

alicq. Alicq vo arma va: sic supra sepulchra militū ponūt scuta & vexilla ad mēoriā eīnaz q̄ mortui erāt i defessiōe gētis sue. s Triphon aūt. hic ꝓnter pōit malignitas triphonis in occisione domini sui regis. & patet littera vsque ibi:

s ¶ Et fecit plagaz ꝛc̃.] Sicut dr̃ ꝓuerbi. xxj. Luz ipꝫ
sũpleríne ꝓncipatuz: gemet pplus. t ¶ Et edificauit simõ
ꝓsídia iudee. Triphõis malicie reslstendo. v ¶ Et elegit
simõ. hic ꝓñter circa iudeos descríbit libertatis restitutio.
Et ꝓmo ponit eius adeptio :2° executio: ibi Jn diebus illis

Circa ꝓmũ sciẽdũ q
lz rex Demetrí⁹ fugíl
set de ꝓelio sicut ví
ctus: vt supza. xj. ca.
tñ postea collegit se i
vna parte regni: z ali
qui principes z mílí
tes recedentes ab ãti
ocho adhesserunt sibi
pugnantes ꝓ eo ꝓtra
ionathã: vt dictuz est
supza. xj. ca. z. xij. Gz
postea antiocho occi
so z triphone regnã
te ꝓ eo: iudei magis
elegerũt adherere de
metrío a q̃ prí⁹ recesse
rant: eo q̃ mentiꝰ fu
erat ionathe ꝓmissa
vt hẽt supza. ca. xj. q̃
triphoni q̃ ionathan
dolose ceperat: z ípm
cuz filijs suis nequiꝰ
occiderat: et demetri
us libenter recepit eo
ruz recõcílíatiõnez:
vt cõtra triphonẽ iu
uarent cum: q̃ dolose
occupauerat regnuz:
z sic ꝺdescendit iude
is ad eoz volũtatez:
z hoc est qõ dicitur:
v ¶ Et elegit simon
viros. ad negocíũ ap
tos. x ¶ Et mísit ad
demetrií regez. rogã
do: y ¶ Ut faceret
remissionẽ regioni. s.
iudee de tributis z ex
actionibus ipositis a
syrie regib⁹: z ¶ Oz
actus omnes tripho
nis p díreptionẽ. alia
lr̃a hẽt Per decceptio
nem erant gesti. Dec
clausula põít ad ostẽ
dendũ ãre simon mí
sit legatos ad ꝺmetrí
uz: q̃a oẽs act⁹ tripho
nis erãt per decceptio
nez z doluz: vt patet
ex ꝓdictis. Uel per dí
reptionẽ. i. dissipatio
nez iustície z veritatl
z in ídez redít ꝓpt
qõ simon cum eo fe
dus noluit contrahere: sed magis ꝫ eũ. s. demetrií adiuua
re. ceía patẽt vsq̃ ibi: a ¶ Lozonã ꝛc̃.] i. ornamẽtũ colli
ex aureis anulis ꝓtextũ. hoc mísit simõ demetrío: z ipse su
scepit i signũ facte recõcílíatiõís. b ¶ Et scribere ꝓpositl re
gí⁹. i. ꝓpositi⁹ nr̃is. c ¶ Remittere ꝛc̃.] a tẽpoze ionathe.

cũ íter faceret cũ antiocho
rege adolescente dolo occi
dit eum: z regnauit in loco
eí⁹. Et iposuit sibi diadema
asie: ẽt fecit plagam magnã
i terra.] Et ẽdificauit simõ
ꝓsídia iudee: muníẽs eaz
turribus excelsis: z muris
magnis: z portis z seris: z
posuit alimẽta in munitiõi
bus. Et ẽlegit simon viros
ẽt mísit ad demetriũ regem
ỹt faceret remissionẽ regiõi
q̃a actus oẽs triphonis per
díreptionẽ] fuerãt gesti. Et
demetrius rex ad x̄ba ísta
respõdit ei: z scripsit ep̃lam
talẽ: Rex demetrius simõí
sũmo sacerdoti z amico re
guz z seníoribus z genti iu
deoruz salutẽ. Lozonaz au
reaz z baben] quã mísistis
susceꝑim⁹: et pati sum⁹ facẽ
vobíscum pacẽ magnaz ẽt
scribẽ ꝓpositis regis rẽmit
tẽ vob⁹ q̃ idulsim⁹.] Quẽcũ
qz eí ꝓstituim⁹ vob cõstãt
Cũitiones q̃s edificastis
vobis sint. Remittim⁹ quo
qz ignozãtias z pctã] vsqz
in hodiernũ diez: z corozã
quã debebatis. Et siqd ali
ud erat tributariũ i hierlm
iã nõ sit tributariũ. et siq̃i
ex vobis apti sũt scribi int̃
nr̃os:] cõnscribaꝫ: z sit íter
nos par.] Anno cẽtesimo
septuagesimo ablatũ est iu
gũ gentiũ ad ísrl̃.] Et cẽpit
ppls ísrl̃ scribẽ i tabul̃ z ge
stis publicis: ãno ꝓmo sub
simõe] sũmo sacẽdote ma'

gno duce z ꝓncipe iudeoꝝ
Jn diebus illis applicuit sí
mõ ad gaçã: ẽt circũdedit
eam castris: z fecit machi
nas z applicuit ad ciuitatẽ
z pcussit turrí vnã: et ꝓpẽ
dit eaz. ẽt q̃ eruperãt ẽrãt in
tra machinaz z ciuitatẽ.] ẽt
factus ẽ motus magn⁹ ín ci
uitate. Et ãscẽderũt q̃ erant
in ciuitate cuz vxoꝛib⁹ z fili
is supza murũ scissis tunicl
suis: z clamauerũt voce ma
gna postulantes a simone
dextras sibi dari: z dixerũt
Non nobis reddas scẽoz
malicias nr̃as: ſz scẽm mibi
cordias tuas: z fiuiemus ti
bi. Et flexus simon nõ de
bellauit eos: eiecit tamẽ eos
de ciuitate: ẽt emundauit e
des i quibus fuerãt simula
cra:] ẽt tũc íntrauit in eam
cuz hymnis bñdicẽs dñz.]
Et ẽiecta ab ea oí ímundi'
tia:] cõllocauit in ea viros
q̃ legez facerẽt:] ẽt muniuit
eam z fecit sibi habitatõez
Qui ãt erãt in arce hierlm
ꝓhibebãt egredi z igredi
regionem: z emere ac ven
dere z esurierunt valde: z
multi ex eis fame perierũt.
Et clamauerunt ad simõez
vt dexteras acciperent: z
dedit illis. Et eiecit eos ín'
de: z mundauit arcem a cõ
tamiationibus. Et íntraue
runt in eam tercia z vicesí'
ma die secundi mensis: an
no septuagesimoquíto cũ
laude z ramis palmarum

o ¶ Quecũq̃ eni constituim⁹ vobis. tunc. e ¶ Con
stat. i. firmiſ stat nũc z i futuꝝ f ¶ Remittim⁹ q̃s ꝛc̃.] i.
si p ignozãtiã fecistis aliq̃d ꝫ me ꝓ antiocho. g ¶ Et
siq̃ ꝛc̃.] s. amicos. h ¶ Conscribant ꝛc̃.] s. firma z li
bera: iõ subdit: i ¶ Ablatũ est. ꝛc̃.] s. plenarie: ãte vo
fuerat ablatũ par
tialiter z ipfecte.
Et q: istud fuit fa
ctũ nõbile: iõ sub
dit: k ¶ Et cepit
pit ppls ísrael scri
bere ꝛc̃.] tales eni
annotationes tẽ
porũ incipiũt ab
aliq̃ euentu nota
bili: sicut iudei ꝓ
scripserí ab exitu
de egrypto: postea
de reditu a baby
lone: z ꝓsimiliter
hic a pontificatu
simonís z eius ou
catu: sub q̃ liber
tas fuit eis restitu
ta. l ¶ Jn dieb⁹
illis. hic ꝓñter po
nit executio dicte
libertatl: z ꝓ ipu
gnando gaçaz: 2°
arcẽ ibi: Qui aũt
erãt: Circa ꝓmuz
dr̃: l ¶ Jn diebus
illis simõ applicu
it ad gaçaz. q̃ mul
tũ erat nociua iu
deis. m ¶ Et cir
cũdedit eã castrís
i. bellatoꝛ cũeis.
n ¶ Et q̃ erupãt
i. effugerãt de tur
re capta. o ¶ Er
ãt ítra machinã
ꝛc̃.] i. refugerant
ad q̃ndã mũitio
nẽ ciuitatis sic no
miatã. p ¶ Et fa
ct⁹ ẽ mor⁹ magn⁹.
s. timor: iſ: iõ seqt:
q ¶ Et ascẽdert
ꝛc̃. z patet lr̃a vſz
ibi: r ¶ Nõ ꝺbel
lauit eos. s. occidẽ
do. s ¶ Et emũ
dauit edes ꝛc̃.]
nã bitatores erãt
idolatre. t ¶ Et
tũc ítrauit ea ꝛc̃.]
attribuendo illaz
victoziam deo.
v ¶ Et eiecta ꝛc̃.]
.i. idolatra p ¶ Col
locauit i ea viros. i. iudeos. y ¶ Et mũiuit eã ꝫ aduersa
rios. a ¶ Qui aũt. h ꝓñt põít ipugnatõ ard cũ dr̃: Qui
aũt erãt i arce hierlz ꝓhibebãt ꝛc̃. s. p murũ int̃ arcẽ et
ciuitatez edificatũ: vt dr̃ supza ca. ꝓcedẽti: z per custodí
as annatoꝛũ supaddítas a simone. ceía patent vsq̃ ibi:

b ¶ Et cynaris. Cynara cynare ē instrumentū musicū dr̃ tñ a cieo cies qđ idē est q̄ moueo mouesq; suo sono nōbilit mouet aerē. c ¶ Et nablis. i. cithar: d ¶ Qz contritus est inimic' magnus. i. pplus existens in arce q̄ multū grauabat pplm ⁊ impediebat cultū diuinū. cetēa patēt vsq; ibi

e ¶ Et vidit simon rē.] i. fortis ⁊ iustus ⁊ idustrius ad bellādum.

f ¶ Et posuit eu3 ducez vtutum. i. bellatoz.

g ¶ Et hitauit in gaçaris. i. i gaza ⁊ ei' sburbis. s. Johannes: vt rsisteret aduersarijs

¶ Ca. XIIII.

Anno. clxx. scdo. Post adeptionez libertat': hic cōseqū agit d renouatōne amicitie ⁊ familiaritatis: ⁊ dividit i tres ptes: q; p' ponunt duo pambula: 2' renouatio ipsa: ibi Et auditum est: tertio dignitas pontificalis simōi cōstituta: ibi Et hoc exemplū. Primū preambulū est captio dmetrij regis: cuius notat tēp': cuz dr̃: a ¶ Anno. clxxij. regni grecorū: ⁊ sic est i alijs intelligēduz. cetera patent.

b ¶ Et siluit. hic ponit scōm pambuluz qđ ē pacificatio iudee sub simonis regimine: cū dr̃ Et siluit. s. a plis nociuis.

c ¶ Et q̄siuit bona genti sue. pncipalius q̄ sibi: q; bonuz quantū pmi nus tāto diuini'.

d ¶ Et placuit illis. scz iudeis ptās simonis: quātuz ad ducatum.

e ¶ Et glia. q̄tuz ad pontificatuz.

f ¶ Et cuz omni gloria sua. i. cum oibus alijs q̄ fecerat glorioſe. g ¶ Accepit ioppē i portū. s. maris: ideo sbdit: h ¶ Et fecit introitū rē.] ad quas iudei hēbāt liberū accessū p illū portū. i ¶ Et congregauit captiuitatez multā. Hoc intelligit duplicit: vno mō de gentilib' quoz multos captiuauit: alio mō de iudeis: q̄ruz multos de captiuitate redemit ⁊ ad iudeā reduxit. k ¶ Et dñat' est rē.] sicut pz ca' precedēti. l ¶ Et vnusq̄sq; rē.] i. q̄ nōt pacis securitas. m ¶ Et terra iuda dabat fruct' suos rē.

Ecce terre fertilitas.

n ¶ Seniores i plateis rē.] i. q̄ appet hōi nū lōgeuitas. o ¶ Et ō bōis tre tractabāt. ecce iustitie veritas.

p ¶ Et iuuenes induebant se gliam. Ecce puli iocunditas.

q ¶ Et stollas belli. i. arma bellica: Ecce strenuitas. naz tēpoze pacis vtebant talib': vt si belluz insurgeret scirēt se armare ⁊ possent facilꝰ arma portare. r ¶ Ciuitatib' i. ciuitatū pauperib'.

s ¶ Tribuebat. simoni. t ¶ Alimonias rē.] i. apte ad sui defensionē si esset necesse. Et q; tot bōa prouenerūt sub simonis regimine: ideo sbdit ō ipo: v ¶ Quo adusq; noiatū ē rē.] i. valde lōge. ⁊ ē hyperbole. cetera patēt vsq; ibi: x ¶ Scā glificauit. i. templum ⁊ atria. a ¶ Et multiplicauit vasa sanctorum: quibus vtebāt sacerdotes ad diuinū cultū. b ¶ Et auditū est rome. Hic pñt describit renouatio aicitie: ⁊ primo scribentibus extrancis: 2' scribentibus iudeis: ibi Post hoc autez. Circa primum dicitur:

b ¶ Et auditum est rome. ⁊ patet vsq; ibi:

c ¶ Scripserūt. vbi pōit scripta romāoz ō renouatōe amicitie cū iudeis quaz fecerūt cuz iuda: vt hī supra ca. vij. ⁊ cū ionatha: xij. ca. scdo pōit scripta spartiatarū ō renouatōe aicitie cū iudeis cū dr̃: d ¶ Spartiatarz pncipes ⁊ ciuitates. i. ciuitatū rectores. e ¶ Nūciauerūt nobis ex aduersariorz vioz ōbellatiōe: ⁊ restitutiōe libertat': ⁊ pacis psecutōe. f ¶ Et scripsim'. i. i libris auctētic': i q̄bus erant scripta populi decreta. ⁊ sēq̄t forma scribendi:

Ēt cynaris ⁊ cymbal' ēt nablis ⁊ hymnis ⁊ cāticis: qā ptrit' ē inimicus magnus ex isrl. Et pstituit vt oib' ānis agerētur dies hi cū leticia. Et muniuit montez tēpli: q erat sec' arcez: ⁊ hitauit ibi ipe ⁊ q cū eo erāt. Et vidit simō iohānē filiū suū q̄ fortis plij vir eēt:] ēt posuit eū ducē vtutū vniuersaz: ēt hitauit in gaçaris. ¶ :XIIII.

Anō cētesimo septuagesimoscdo congregauit rex demetri' exercitū suuz: ⁊ abijt i mediā ad p̄hendā sibi auxilia: vt expugret triphonez. Et audiuit arsaces rex psidis ⁊ medie: q; intrauit demetrius pfines suos: ⁊ misit vnū ō principib' suis: vt pp̄hēderet eū viuū: ⁊ adduceret eum ad se. Et abijt ⁊ percussit castra demetrij: ⁊ pp̄hēdit euz ⁊ adduxit eū ad asarcē: ⁊ posuit eū i custodiā. Et silūit ois terra iuda oib' dieb' simōis. ēt q̄siuit bōa gēti sue: ēt placuit illis ptās ei': ēt glia ei' oib' diebus. Et cuz oi glia sua ăccepit ioppē i portuz: ēt fecit introitū i isulis marī.] Et dilatauit fines gētis sue. ⁊ obtinuit regionē. Et cōgregauit captiuitatē mltā: ēt dñat' est gaçare: ⁊ bethsure] ⁊ arci: ⁊ abstulit imūditias ex ea: ⁊ non erat q̄ resisteret ei. Et unusq̄sq; colebat terrā suam] cū pace: ēt terra iuda dabat fructus suos: ⁊ lig̃ cāpoz fructū suū.

Seniores i plateis sedebāt oēs:] ēt de bonis tre tractabāt: ēt iuuenes induebāt se gliā ⁊ stollas belli: et ciuitatib' tribuebāt alimōnias: ⁊ pstituebāt eas vt eēnt vasa mūitōis:] quo ăduscz noiatū ē nomē glie e' vsq; ad extremū tre.] Fecē pacem sup trā: ⁊ letat' ē isrl leticia magna. Et sedit vnusq̄sq; sb vite sue: ⁊ sb ficulnea sua: ⁊ nō erat q̄ eos treret. Defecit i' pugnās eos sup traz: reges ptriti sūt i dieb' illis. Et cō firmauit oēs hūiles populi sui: ⁊ legē exq̄siuit: ⁊ abstulit oēz iniquū ⁊ malū. Dcā glorificauit: ēt multiplicauit vasa scōz. Et ăuditū est rome: q; ōfūct' eēt ionathas ⁊ vsq; i spartiatas: ⁊ ptristati sūt valde. Ut audierūt aūt q̄ simō frr ei' fact' eēt sūmus sacerdos loco ei': ⁊ ipe obtinēt oēz regionē ⁊ ciuitates i ea: scripserūt ad eū tabulis ereis: vt renouarēt aicitias ⁊ societatē: quā fecerant cū iuda et cū ionatha frib' ei'. Et lecte sūt i pspectu ecclie i hierl. Et hoc exēplū epl'arū qs spartiate miserūt. Spārti anoz pncipes ⁊ ciuitates: simōi sacerdoti mag' ⁊ sēioribꝰ ⁊ sacerdotibus ⁊ reliq̄ pplo iudeoz frib' salutez. Legati q̄ missi sūt ad pplum nr̃z nūnciauerūt nob de vra gloria ⁊ honore ⁊ leticia: ⁊ gauisi sumus in introitu eorum. Et scripsimus que ab eis erāt dcā in pcilijs pplī]

cū dō Numenius antiochi filius ꝛc. g Ponē exēplum ꝛc].i. i libris ad ptē diligētissime refuatis. h Post hoc aūt. Hic ꝑnter ponit renouatio amicitie p nūcios iudeoꝝ: ꝛ patet lra vsqꝫ ibi: i Quā grāꝫ actionē ꝛc.] q̄si dicāt: nō solū reddēde sūt sibi gratie ꝛ honores ꝓ amicitia quaꝫ a nobis req̄siuit: ꝛ ꝓpter exeniū notabile qō misit: sꝫ ēt pp eius ꝓbitates: qb⁹ aduersarios populi sui viriliter expugnauit.

k Et statuerūt ei libertatē. ab omni tributo. l Et descripserūt in tabulis ereis. ꝛ ad memoriā i futuro. m Et posuerunt. scilicet iudei tabulas illas. n In titulis. i. cuz alijs scriptis ad memoriā refuatis. o Et hoc ē exemplū. Hic cōseqnter describitur pontificalis dignitas simōi ꝛ eius heredibus cōstituta ab oīi poplo iudeoꝝ p scripturā auctenticā: vl decretū de quo dō: Et hoc est exemplū. Circa quaꝫ ꝓstitutionē primo p modū cuiusdā ꝓlogi ponit tēpus cum dō: p Octauadecima die mēsis ebul. i. Augusti. q Anno. c lxxij. regni grecoꝝ. r Et anno ītio sub simone ꝛc. ꝛ sic patet q descriptio huiⁿ istitutionis vl decreti facta est valde solennit̄. s. p tpa regū ꝛ pōtificū: sicut ꝓdicatio bti Joānis baptiste: Luiij. s In cōuētu ꝛc.] In quo describit notabilis cetus populi. t Simon autē Hic secūdo consequēter describitur multiplex ratio ꝓpi quā pontificalis dignitas concessa est simoni ꝛ eius filijs: cum dicitur: t Simō aūt matathie. Fuit enim iste matathias sacerdos de sorte seu vice iarib: sicut dictuz est supra cap⁹. ij. sicut zacharias pater Johānis dicit ō vice abia: Luce p⁹: v Dederūt se piculo: vt pz sic. Numenius antiochi: ꝛ antipater iasonis filⁱ legati iudeoꝝ venerūt ad nos: renouantes nobiscū amicitiam p̄stinam. Et placuit pplo excipere viros gl̄iose ꝛ ꝑ̄nere exempluz sermonū eoꝝ in segregatis populi libris:] vt sit ad memoriā pplo spartiataꝝ. Exemplū aūt hoꝝ scripsim⁹ simoni magno sacerdoti. Pōst hoc aūt misit simō numeniuz romā hñtē clypeū aureuz magnū pōdo mnarum mille: ad statuendā cuz eis societatē. Cuz aūt audisset pplus romanⁿ simōes istos: dixerūt: Quā grāruz actionez reddem⁹ simoni ꝛ filijs eiⁿ: Restituit.n. ipe frēs suos ꝛ expugnauit ūmicos isrl ab eis. Et statuerunt ei libertatē: Et ōscripserūt i tabulis ereis: Et posuerūt i titūlis in mōte syō. Et hoc ē exēplū scripture. Octauadecia die die mēsis ebul: ānō centesimo septuagesimo secūdo: ānō ītio sub simōe sacerdote magno in assaramel i cōuentu magno sacerdotuz] ꝛ pplī ꝛ ꝓncipū ꝛ gētis ꝛ senioꝝ regiōis nota scā sunt hec: qm̄ frequenter scā sunt ꝑlia in regiōe nr̄a. Simō aūt matathie filⁱ ex filijs iarib] ꝛ frēs eiⁿ dederūt se piculo: ꝛ restiterūt aduersarijs gētis sue: ut starēt scā ipoꝛuz: Et lex Et gloria magna glorificauerunt gentez suā. Et congreganit ionathas gētem suaz: ꝛ factus est illis sacerdos magnus: ꝛ appositus est ad pplum suum. Et voluerūt inimici eoꝝ calcare sācta: ꝛ atterere regionez ipsoꝝ: ꝛ extendere manus i sācta sāctoruz. Tūc restitit simō: ꝛ pugnauit p gēte sua: Et erogauit pecūias mltas: ꝛ armauit viros ꝛtutis gentⁱ sue: ꝛ ōdit illis stipēdia: ꝛ mūiuit ciuitates iudee ꝛ bethsurā q̄ erat i finibⁿ iudee: vbi erant arma hostiū ātea: ꝛ posuit illic p̄sidiū viros iudeos. Et iop pē mūiuit q̄ erat ad mare: ꝛ gaçarā q̄ ē i finibⁿ açoti: i q̄ hostes ātea hitabāt: ꝛ collocauit illic iudeos: Et q̄cūq; apta erāt ad coꝛreptioēz eoꝝ posuit in eis. Et vidit pplus actū simōis ꝛ gl̄iam quā cogitabat facē gēti sue Et posuerūt eū ducē suuz ꝛ ꝓncipē sacerdotū: eo q ipe fecerit hec omia: ꝛ iusticiaz ꝛ fidē quā conseruauit gēti sue: ꝛ exq̄siuit oi mō exaltare pplm suuz. Et i diebⁿ eiⁿ ꝓsperatū ē in mānibⁿ eius vt tollerent gentes ō regione ipoꝛuz: ꝛ q̄ i ciuitate dauid erāt i hierlm i arce de q̄ ꝓcedebant ꝛ ꝓturbabāt oīa que i circuitu scōruz sūt: Et i ferebāt plagā magnā castitati. Et collocauit i ea viros iudeos ad tutamētū regionis ꝛ ciuitatis: ꝛ exaltauit muros i hierlm. Et rex demetrius statuit illi sūmū sacerdotiū] scōz hec fecit euz amicū suuz: ꝛ gl̄ificauit euz gl̄ia magna. Audiuit eiz ꝙ appellati sūt iudei a romanis aici ꝛ socij ꝛ frēs: ꝛ qa susceperūt legatos simonis gl̄iose: ꝛ qā iudei ꝛ sacerdotes eoꝝ ꝓtulerūt eū esse ducē suū ꝛ sūmū sacerdotem ex ꝑdictis. x Ut starēt scā scōꝝ. i. tēplū. y Et lex. quā volebat ātiochus abolere. z Et gl̄ia magna .i. diuinⁿ cultus quē volebat destruere. cetera patēt ex ꝑdictis vsqꝫ ibi: a Tūc restitit simō. vt patet ex ꝑdictis ca. ꝓcedenti. b Et erogauit pecūias mltas de sba ꝓ sua gēte ōfēdēda.

c Et quecunqz apta erant ad coꝛreptōez eoꝝ. i. ad repꝛessionem aduersarioꝝ: vt balistas arcē ꝛ ꝓsilia d Et vidit popul⁹. Hic ītio ꝓsequent ponit dicte constitutionis siue ínstitutiōis actus cum dō: Et vidit populus actū simonⁱ. idest eiⁿ facta valde notabilia. e Et posuerūt cum ducē suū ꝛc. supra caⁿ. precedenti. Posuerunt eum ducez suum ꝓ persōa sua ꝛ simplici verbo. Hic autez posuerunt eum ducem ꝛ pontificez: nō soluz ꝓ se: sed ꝓ posteritate sua: ꝛ hoc firmauerūt i mutabili ōcreto. cetera patēt vsqꝫ ibi: f Et infere bant plagam magnam castitati. i. mundicie templi ꝛ cultus diuini: ꝛ quia mulieres hebreas rapiebāt aliquādo illis abutētes. g Et rex demetrius statuit illi ꝛc] capitulo precedenti.

h Audiuit.n. ꝛc.] idest non solum honoꝛauit eum ex amoꝛe: vt ab eo iuuaretur: vt dictum est capitulo precedēti: sed ne a romanis puniretur si ostēderet se aduersarium Simoni ꝛ iudeoꝝum genti.

i Et quia iudei ꝛ sacerdotes. eoꝝ repetitio eiⁿ dem est quod ꝓmissuz ē ad maiorē affirmatiōem.

¶ In eternū. i. p se ⁊ sua ꝓsteritate. k¶ Donec surgat ꝓpheta fidelis. i. messias a iudeis expectat⁹ ⁊ ꝓphaeis ꝓmiss⁹: Deut. xviij. ℞ropheaz susciabo eis ⁊c. ⁊ tē ē adipletū: qz filij simonis tenuerūt ꝓncipatū ⁊ sacerdotiū vsqz ad herodē ascolonitā: cuius tpe nat⁹ est chr̄ist⁹: math. ij. q ē rex ⁊ sacerdos i ēternū donec surgat ꝓpha fidel: et vt sit sup eos dux: ⁊ sit cura esset illi ꝓ scis: et vt cōstituet ꝓpositos sup opa eoꝝ: ⁊ sup rḡionē: et sup arma ⁊ sup p̄sidia: ⁊ cura sit illi de scis: et vt audiat ab oi b⁹: et scribāt in noie ei⁹ oēs ꝓscriptiones i rḡiōe: ⁊ sit opiat purpura ⁊ auro: et ne liceat vlli ex pplo ⁊ ex sacerdotib⁹ irritūz facē aliqd hoꝝ: ⁊ ꝺicē his q̄ abeo ꝺi cūt: aut ꝙuocare ꝙuētū i regiōe sine ipso: ⁊ vestiri purpura ⁊ vti fibula aurea. Qui aūt fecerit ex hec: aut irritū fecerit aliqd hoꝝ: reus erit. Et cōplacuit oi pplo statuē simonē. ⁊ facē ſz verba ista. Et suscepit simon ⁊ placuit ei vt sūmo sacerdotio fungeret: ⁊ eet dux ⁊ ꝑnceps gētis iudeoꝝ ⁊ sacerdotū: ⁊ pesset oib⁹. Et scripturā istā ꝺcreuit ponē i tabul' ereis: ⁊ ponē eas i pibolo scoꝝ in loco celebri. Exēplū aūtē eoꝝ ponē i erario ut hēat simō ⁊ filij ei⁹

l¶ Et vt sit sup eos dux. i rḡimie tpaliū. m¶ Et vt cura eēt illi ꝓ sanctis. i regimie spiritualium. n¶ Et vt ꝓstitueret ꝓpositos. sb̄ se i vtroqz regimie. o¶ Et sup arma. vt null⁹ moueat bellū sine ei⁹ lnia. p¶ Et vt audiat ab oīb⁹. i. ei obediat i oīb⁹. q¶ Et scribāt i noie eius oēs ꝓscriptiones. i. acta publica: ꝺicē do: Actū āno tali sīmōis. r¶ Et vt opiat purpura ⁊ auro. vestib⁹ auro textis vl' aurea corona. s¶ Et ne liceat. Hic q̄rto pōit ꝺicte ꝓcessiōis ꝓfirmatō: cū ꝺr: Et ne liceat vlli de pplo. cui⁹ cūq; ꝓditōis aut stat⁹. t¶ Irritū facē aliqd hoꝝ. ⁊ subdit ꝓnā pena trāsgressoꝝ: cum ꝺi: Qui aūt fecerit cōtra hec ⁊c. v¶ Re⁹ erit. scilz mortis vl' alteri⁹ pene fm modū ⁊ q̄titatē culpe. x¶ Et ꝓplacuit oi pplo. ꝺicta oꝝ diatō. Et q: ad h⁹ reqreb at ꝓsēs' simōis: sb̄ ꝺit: Et suscepit simon ⁊c. y¶ Et scripturā istā ꝺcreuit ponē i tabul' ereis. ad ꝑpetuā memoriā. z¶ Et pōere eas i pibolo scoꝝ. i. i murocigēte tēplū a peri qb⁹ ē circū.

ī ēternū donec surgat ꝓpha fidel: et vt sit sup eos dux: ⁊ sit cura esset illi ꝓ scis: et vt cōstituet ꝓpositos sup opa eoꝝ: ⁊ sup rḡionē: et sup arma ⁊ sup p̄sidia: ⁊ cura sit illi de scis: et vt audiat ab oi b⁹: et scribāt in noie ei⁹ oēs ꝓscriptiones i rḡiōe: ⁊ sit opiat purpura ⁊ auro: et ne liceat vlli ex pplo ⁊ ex sacerdotib⁹ irritūz facē aliqd hoꝝ: ⁊ ꝺicē his q̄ abeo ꝺi cūt: aut ꝙuocare ꝙuētū i regiōe sine ipso: ⁊ vestiri purpura ⁊ vti fibula aurea. Qui aūt fecerit ex hec: aut irritū fecerit aliqd hoꝝ: reus erit. Et cōplacuit oi pplo statuē simonē. ⁊ facē ſz verba ista. Et suscepit simon ⁊ placuit ei vt sūmo sacerdotio fungeret: ⁊ eet dux ⁊ ꝑnceps gētis iudeoꝝ ⁊ sacerdotū: ⁊ pesset oib⁹. Et scripturā istā ꝺcreuit ponē i tabul' ereis: ⁊ ponē eas i pibolo scoꝝ in loco celebri. Exēplū aūtē eoꝝ ponē i erario ut hēat simō ⁊ filij ei⁹

Et misit rex .xv. antioch⁹ filio ꝺmetrij epistolas ab insul' mari simōi sacerdoti ⁊ ꝑncipi gētis iudeoꝝ ⁊ vniuerse gēti: ⁊ erāt ꝓtinētes hūc modū: Rex ātioch⁹ simōi sacerdoti magno ⁊ gēti iudeoꝝ salutē. Quōm qdēz pestilētes obtinuerūt regnū patꝝ nr̄oꝝ: volo aūt vēdicare regnū ⁊ restituē illō sic erat aīa: ⁊ lectā feci multitudinē exercit⁹: ⁊ feci naues bellicas. Volo aūt ꝓcedē p rḡionē vt vl ciscar i eos q corrupeꝛt regionē nr̄az: ⁊ q desolaueꝛt ciuitates multas i rḡno meo Nunc ergo statuo tibi oēs oblatiōes ⁊q̄s remiseꝛt tibi aīa me oēs reges: ⁊ q̄cūqz alia dona remiseꝛt tibi: et ꝓmitto tibi facē pcussurā ꝓ prij nūmismat⁹ i rḡiōe tua Dierz aūt sēaz eē ⁊ liberā: ⁊ oīa arma q̄ fabricata sūt ⁊ p̄sidia q̄ construxisti q̄ tenes: maneāt tibi. Et oē debitū regis ⁊ q̄ futura sūt regi ex hoc ⁊ i totū tps firmit' tūt tibi. Cū autēz obtinuerim⁹ regnū nr̄m: glificabimus te ⁊ gētē tuā: ⁊ tēpluz glia mag̃: ita vt manifestet glia vīa i vniuersa tra. Anno cētesimo septuagesimo q̄rto: exijt antioch⁹ i terraz patrū suoꝝ: ⁊ ꝙuenerꝛt ad eū oēs exercit⁹: ita vt pauci relicti essēt cū triphōe. Et ꝑsecut⁹ ē eū ātioch⁹ rex: ⁊ venit dorā fugiēs per mariti mā. Sciebat. n. q ꝓgregata sūt mala i eū: ⁊ reliqt eū exercit⁹. Et applicuit antiochus sup doraz cū cētū vigīti milibus virorū bellige ratorū ⁊ octo milib⁹ eqtū. Et circuiuit ciuitatez: ⁊ naues a mari accesserūt: ⁊ vexabāt ciuitatē a tra ⁊ mari ⁊ neminē sinebāt igredi vl'

Et misit rex. Hic ꝓnt describit ¶ Ia. XV. ducat⁹ simonis sub antiocho vltimi demetrij filio: ⁊ ꝺidit i duas ptes: q: ꝓmo ꝺscribit hu⁹ mōi ducat⁹: scdo ipsius simōis obit⁹: circa mediū sequētis ca. ibi. Ut ptolemē⁹ ⁊c. Dria i tres: q: prio pōit antiochi cū simōe ꝓfederatio: secūdo federis ruptio: ibi Antioch⁹ autē. tertio ruptionis punitio in principio sequentis capituli. Prima adhuc in tres. nam primo ponitur dicta confederatio: secundo triphonis insecutio: ibi Anno. c. ⁊c. tertio cuiusdaz superius dicti declaratō: ibi Venit autem. Dria in duas: q: prio ponit scriptura ꝓfederationis motium: secundo federis moduz: ibi Nunc ergo ¶ Circa primum dicitur. a¶ Et misit rex antiochus filius demetrij ⁊c. iosephus dicit ipsum fuisse fratrem eius: sed dicto iosephi non est credendum cōtra auctoritatem hui⁹ libri: vt supra dictuz est. b¶ Epistolas ab insulis maris. adhuc enim non obtinebat regnum syrie: ideo quebat confederari cū simone. c¶ Quoniā quidem pestilentes. scilicet triphon ⁊ ei adherētes. ceia patent. d¶ Nunc ergo statuo. hic ꝓsequēter ponitur confederationis modus: cuz dicitur. d¶ Nunc ergo statuo tibi omnes oblationes ⁊c. idest grās ⁊ cōcessiones regū p̄cedētium. e¶ Et pmitto tibi facere percussuram ⁊c. hoc addit ad concessiones regum p̄cedētiū. cetera patēt vsqz ibi: f¶ Cum autez obtinuerimus. vbi fit promissio de futuro: que tamen non fuit impleta: vt habetur infra. nam obtento regno alienauit se a simone: ⁊ ideo tales ꝓmissiones videbant simulatorie quousqz esset in regni possessione. g¶ Anno. c. ⁊c. Posita federatione cum simone: hic consequenter ponitur insecutio triphonis a rege: ⁊ pater littera vsqz ibi: h¶ Cū. cxx. milib⁹ virorū belligeratoꝝ. s. peditū. i¶ Et circuiuit ciuitatē ponēs i circuitu ei⁹ obsidionē a pte tre: ⁊ naues a mari accesserꝛt. ⁊ sic fuit obsessa ciuitas ꝑ tra ⁊ ꝑ mare. k¶ Et vexabat ciuitatē

telis ⁊ machinis.
k Venit autē. Hic ponitur cuiusdam supra dicti declaratio. dictum enim fuit capitulo p̄cedēti: q̄ statuerūt romani sīmōi libertatē: ⁊ descripserūt i tabulis ereis: ⁊ ñ fuit ibi dictum q̄s esset tenor: illius scripture ⁊ quis fuit nūcius ió hic declarant ista: ⁊ primo quantus ad nuncium: cum dī: Venit autez numer⁹ c̄. secundo quātū ad scripture tenorē: cum dī: l Lucius consul romāor̄ū. tūc.n. romana ciuitas p cōsules regebatur.
m Ptolemeo r̄gi. .s. egypti. cetera patēt vsq; ibi: n Uisus est autē nobis accipe ab eis clypeum. in fedus ⁊ amicitie signū.
o Siqui ergo pestilentes. iudei.
p Ut vindicet c̄] inferendo debitaz penam. q Hec eadē scripta c̄] scilicet syrie. ex quo pz q̄ istud ponitur hic per recapitulationem: nam hoc cōtigit demetrio patre ātiochi adhuc regnante: hoc etiā habetur p illud q̄d habetur caplo p̄cedēti. s. q̄ rex demetrius fecit simonē amicum suū ⁊ glorificauit eū: ⁊ subdit ad hoc vnaratio: cū dī: Audiuit .n. quia appellati sūt iudei a romanis amici c̄. ex quo patet q̄ iā receperat lr̄as istas de renouatiōe amicitie iter romanos ⁊ iudeos. r Et attalo ⁊ arrabe c̄. vbi ponūt plures reges ⁊ ire q̄b⁹ romani scripserūt p iudeis i forma p̄missa. s Ex̄pluz aūt eor̄ c̄] vt sciret q̄d regib⁹ cēt scriptuz p pplo iudeorum.
t Antioch⁹ ār. Hic ponitur federis antiochi cū simōe ruptio. ⁊ hoc tripliciter. p: io p signū: q: refutauit simonis donum egredi. Uenit aūt numer⁹ ⁊ qui cū eo fuerāt ab vrbe roma habētes epistolas regib⁹ ⁊ regionib⁹ scriptas: in quib⁹ ꝓtinebāt hec: Lucius ꝓsul romāor̄: ptolemeo regi salutem: Legati iudeor̄ū venerunt ad nos amici nr̄i renouātes pristinā amicitiā ⁊ societatem missi a simone p̄ncipe sacerdotū ⁊ pplo iudeor̄. Attulerunt aūt ⁊ clypeū aureū mnarū mille. Placuit itaq; nobis scribē regib⁹ ⁊ regionib⁹ vt nō inferant illis mala: neq; ipugnēt eos ⁊ ciuitates eor̄ ⁊ regiones eor̄: ⁊ vt nō ferāt auxiliū pugnāti b⁹ aduersus eos: Uisū; aūt ē nobis accipere ab eis clypeū. Siquī ergo pestilētes fugerint ð regiōe ipsor̄ ad vos: tradite eos simōi p̄ncipi sacerdotū: vt vindicet i eos ſm legē suā. Hec eadē scripta sūt demetrio r̄gi] et attalo ⁊ arabe ⁊ arsaci: ⁊ i oēs regiones ⁊ samsame ⁊ spartāis ⁊ delo ⁊ mido ⁊ sitione ⁊ carie ⁊ samū ⁊ pāphyliā ⁊ litiā ⁊ alicarnasū ⁊ rhodū ⁊ faselida ⁊ choo ⁊ siden ⁊ arado ⁊ gortynā ⁊ gnydum ⁊ cyprum ⁊ cyrenen. Exēmplum autem eorum scripserunt simoni] p̄ncipi sacerdotum: ⁊ populo iudeor̄. Antioch⁹ ār rex applicuit castra i dorā scdo] ādmouēs ei sup manus ⁊ machinas faciēs: ⁊ pciuit triphonē ne pcederet. Et misit ād eum simon duo milia virorum electorū in auxilium: ⁊ argētuz ⁊ aurū ⁊ vasa copiosa: ⁊ noluit eā accipē sꝫ rupit oia q̄ pact⁹ est cum eo antea: ⁊ alienauit se ab eo. Et misit ād eum athenobium vnuz de amicis suis vt tractaret cum ipso dicens: Uos tenetis ioppē ⁊ gazarā ⁊ arcē que est in hierlm ciuitates regni mei. fines earum desolastis: et feciſtis plagā magnam in terra:] ⁊ dominati estis per loca multa i r̄gno meo. Nunc ergo tradite ciuitates q̄s occupastis: ⁊ tributa locor̄ in quibus dominati estis ex̄ fines iudee. Sin autez date p illis gngēta talēta argēti: et ex̄ miniſ q̄d exterminastis: ⁊ tributor̄ ciuitatū: alia talēta quigenta. Sin autez veniemus ⁊ expugnabimus vos. Et venit athenobius amicus regis in hierlm: vidit gloriam simonis ⁊ claritatem in auro ⁊ argento ⁊ apparatum copiosum ⁊ ōbstupuit: ⁊ rettulit ei verba regis. Et respondit ei simon: ⁊ dixit ei: Neq; alienam terraz sumpsimus: neq; alienam detinemus: sed hereditatem patrum nr̄oruz que iniuste ab inimicis nr̄is aliquo tp̄e possessa ē. Nos vo tp̄s hñtes vēdicam⁹ hereditatē patrū nr̄or̄ū. Mā ð ioppe ⁊ gazara: q̄ expostulas: ipsi faciebāt i populo plagā magnā: ⁊ i regiōe nr̄a: horū dam⁹ talēta cētū. Et ñ rñdit ei athenobi⁹ vbū. Reuersus autē cū ira ad regē] renunciauit ei vba ista: ⁊ gloriā simōis ⁊ vniuersa que vidit: et iratus est rex ira magna. Tryphon autē fugit naui i ortbosaida. Et ꝓstituit r̄ex cēdebeū ducē maritimū:] ⁊ exercitū peditum ⁊ equitū dedit illi. Et mandauit illi mouer̄ castra cōtra faciez iudee: et mādauit ei edificar̄ cedronē] et obstruē portas ciuitatis. s. hierusalez hoib⁹ armatis. ⁊ auxiliū: ⁊ hoc ē q̄ dī: t Antioch⁹ aūt c̄] obsidiones soluerat ppt hyemē vl̄ alias cāz. v Admouens ei sp⁹ manū. i. faciēs ei īsultē. x Et misit ad cuz simō c̄. ⁊ noluit ea accipē: vt oñdēt dissolutōnē federis ⁊ amicitie. y Et misit ad eū. hic pōitur ruptio federis vbo: q: misit solēnē nūciū ad repetendum ciuitates plures ⁊ tributa: ⁊ patet littera vsq; ibi: z Fines earz desolastis. in cēdēdo. ⁊ Et feciſtis c̄] hoies i ifīciēdo. a Et exterminū. i. pro exterminio locorum ⁊ hominuz. cetera patēt vsq; ibi: b Et obstupuit. i. āmiratus fuit de tanto statu simōis. cetera patēt vsq; ibi: c Reuersus autem cum ira c̄] eo q̄ simon non responderat scdz suam voluntatē. d Et iratus est rex. hic consequēter pōitur ruptio federis facto: q: rex p̄cepit inuadere iudeos: ideo subdit: e Et constituit rex c̄] idest i terra supra maī mediterraneum sita ⁊ iudee propinqua.
f Et mādauit illi castra mouere. idest acies armatorum ducer̄.
f Et mādauit ei c̄] idest fortalicium sic nominatum: ex eo q̄ super torrentem cedron esset situm: vt ex hoc posset melius ipugnare iudeam. h Et obstruere portas ciuitatis.

h Rex aũt pſequebaꝫ triphonẽ. q̃ de dozan latenter fugerat p nazaꝛe. i Et ꝓuenit cẽdebe⁹ iamniã. ad iuadẽdũ iudeã: ió ſubdit: k Et cepit irritare plebez ꝛẽ. l Ut egreſſi. de cedrone ex iprouiſo ad depdãdũ populum ꝛ occidendum. Ca. XVI.

ET aſcẽdit. hic ꝓñt deſcribit pacte ruptiõis federis punitio: circa quaz ꝓmo ponit diſpoſitio exercit⁹: ſecũdo pflict⁹: ibi Et ſurrexerũt. Circa ꝓmũ dr: a Et aſcẽdit iohãnes ỏ gaçaris ꝛẽ. in hieruſalẽ q̃ ẽ i altiori ſitu q̃ gaça.

b Et nũciauit ſimoni pri ſuo. qz ſine ei⁹ licẽtia nolebat pugnare cũ cẽdebeo ſicut fuerat ordiatũ ſupra capitulo. xiiij. per ſacerdotes ꝛ populum. c Et vocauit ſimõ ꝛẽ] qui poterant ad bellum procedere. cetera patent vſq; ibi: d Et elegit de regione xx. milia virorũ: peditum. e Et dormierunt i modin. accipiẽtes requiem: vt eſſent magꝭ expediti ad belli laborem.

f Et ſurrexerũt. hic conſequẽter ponitur belli conflictus: cum⁹ dicit: g Et abierunt in campum. parati ad bellum.

h Et fluui⁹ torrens erat inter medium ipſorum. ſ. duorum exercituz i Et admouit caſtra. ſcilicet ipſe iohannes.

k Et tranſfretauit primus vt daret alijs audaciam tranſfretandi. l Et diuiſit populum. per acies. m Et equites in medio peditum. ſcilicet poſuit ne equi ab aduerſarijs vulnerarentur. n Et exclamauerunt ꝛẽ] ſcõm preceptum legis Numeri. x. o Reſtidui autẽ ꝛẽ] ſcilicet in cedronem. p Tunc vulneratus eſt iudas. hoc exprimitur ad denotandum animoſitatem iohannis qui non dimiſit aduerſarios perſequi propter vulnerationem ſui fratris. q Donec venit cedronem ſcilicet cendebeus: qõ patet ex hoc quod ſequitur: r Quam edificauit: ꝛ fugerũt ꝛẽ] ſcilicet alij q: fugientes de bello vadunt per vias plures diſperſi. s Et ſuccendit eas igni. ſcilicet iohannis ꝛ eius exercitus. t Et ptolemeꝰ. Deſcripta ſuperius vita ſimonis virtuoſa: hic conſequẽter deſcribitur mors eius proditioſa: cuius motiuum fuit ambitio que ponitur: cum dicitur: t Et ptolemeus filius ꝛẽ] a ſocero ſuo ſimone.

v In campo hieri co. idest in vna parte iudee. x Et exaltatum eſt ꝛẽ] per ſuperbiam. y Et volebat ꝛẽ]. idest totam iudeam per ambitionem ſuam. a Et cogitabat. hic ſecundo ponitur obtinendi medium: quod fuit nequiſſima proditio: ideo dicitur: Et cogitabat dolum ꝛẽ. Simon autẽ perambulans ciuitates: vt videret qualiter eſſẽt gubernate ꝛ cõtra aduerſarios munite.

b Deſcendit hieri co. vbi gener ſu⁹ erat dux ab eo conſtitut⁹.

c Hic eſt menſis ſebath. debet ſcribi ſebeth ꝛ correſpondet ianuario. d Et ſuſcepit ꝛẽ] ſimulans amicitiam cum ſocero ſuo ꝛ filijs ei⁹: vt magis eos deciperet.

e Et fecit eis ꝛẽ] vt faciliuſ eos occideret: ideo ſubditur.

f Et cum inebriat⁹ ꝛẽ] ideſt cõuenienter ſatiatus cibo ꝛ potu: eo modo loquendi q̃ dicitur cantic. quito.

tis: ꝛ debellare pplm. Rex aũt pſeqbaꝫ triphonez. Et peruenit cẽdebe⁹ iamniam: ꝛ cepit irritare plebez ꝛ cõculcare iudeã ꝛ captiuare populũ ꝛ iterficẽ: ꝛ edificare cedronez. Et collocauit illic equites ꝛ exercitũ ut egreſſi pabularẽt viã iudee ſicẽ cõſtituit ei rex. XVI.

ET aſcẽdit iohãnes ỏ gaçaris ẽt nũciauit ſimoni pri ſuo q̃ fecit cendebeus i pplo ipſoꝝ. Et ỏcauit ſimon duos filios ſuos ſenioꝛes iudã ꝛ iohannẽ: ꝛ ait illis: Ego ꝛ fratres mei ꝛ domus pris mei expugnauim⁹ hoſtes iſrl ab adoleſcẽtia vſq; i hũc diẽ: ꝛ ꝓſperatũ eſt i manib⁹ noſtrꝭ liberare iſrl aliquotiẽſ. Nũc aũt ſenui: ſz eſtote loco meo ꝛ fratrꝭ mei: ꝛ egreſſi pugnate ꝓ gẽte nra. Auxiliũ vo de celo vobiſcum ſit. Et ẽlegit de regione vigiti milia viroꝝ belligeratoꝝ ꝛ equites: ꝛ pfecti ſunt ad cẽdebeũ ẽt dormierunt in modin. Et ſurrexerũt mane ẽt abierũt in cãpũ. Et ecce exercit⁹ copioſus i obuiã illis: peditũ: ẽt fluui⁹ torrẽs erat iter mediũ ipſoruz. Et admouit caſtra ꝓ faciez eorũ ipe ꝛ pplus eius: ꝛ vidit populũ trepidãtẽ ad tranſfretãdũ torrentẽ: ẽt tranſfretauit primus. Et viderũt eũ viri: ꝛ trãſierũt poſt euz. Et diuiſit pplz ẽt equites i medio peditũ. Erat autẽ equitatus aduerſarioꝝ copioſus nimis. Et ẽxclamauerũt facris tubis:] ꝛ in fugã conuerſus ẽ cẽdebeus ꝛ caſtra eius: ꝛ ceciderũt ex eis mlti vulnerati: reſidui autẽ in munitionẽ fugerũt.] Tunc vulneratus ẽ iudas frat iohãnis. Johãnes autẽ inſecutus eſt eos dõnec venit cedronẽ q̃az edificauit: ꝛ fugerũt ad turres]que erãt i agris açoti: ꝛ ſuccẽdit eas igni. Et ceciderunt ex illis duo milia viroꝝ: ꝛ ꝛuerſus eſt i iudeã i pace. Et ptolemeus filius abobi cõſtitutus erat dux] i cãpo hierico: ꝛ habebat argẽtum ꝛ aurũ multũ. Erat. n. gener ſumi ſacerdotis. Et ẽxaltatũ eſt cor eius:] ẽt volebat obtinere regionẽ.] ẽt cogitabat dolũ aduerſus ſimonẽ ꝛ filios eius vt tollerent eos. Simõ aũt pambulãs ciuitates q̃ erãt i regiõe iudee. ꝛ ſollicitudinẽ gerens eaꝝ dẽſcẽdit i hierico ipſe ꝛ matatbias filius ei⁹ ꝛ iudas ãno centeſimo ſeptuageſimoſeptio mẽſe vndecimo. Hic eſt mẽſis ſabath. Et ſuſcepit eos fili⁹ abobi] in municiũculã que vocat doch. cũ dolo quã edificauit: ẽt fecit eis cõuiuiũ magnũ:] ꝛ abſcõdit illic viros. Et cũm iebriat⁹ eẽt ſimon] ꝛ filij eius: ſurrexit ptolemeus cũ ſuis: ꝛ ſũpſerũt arma ſua: ꝛ itrauerũt i cõuiuiuz: ꝛ occiderũt eũ ꝛ duos filios ei⁹: ꝛ quoſdã pueros ei⁹. Et fecit dceptionẽ magnã i iſrl: ꝛ reddidit mala ꝓ bonis. Et ſcripſit hec ptolemeus ꝛ miſit regi vt mitteret ei exercitũ in auxilium: ꝛ traderet ei regiõez: ſed ꝛ ciuitates eoꝝ ꝛ tributa.

comedite ⁊ bibite ⁊ inebriamini. cetera patēt. g Et misit. Hic tertio ponit intētiōis ptolemei frustratio p iohānē qui cuadēs eius dolū pugnauit fortiter postea ꝫ eū ⁊ defēdit ⁊ tenuit iudeā valde magnifice post ꝓfectū suū: iō dicit: Et misit alios satellites suos. h Ingazarā tollē iohannē. i. eū capē ⁊ occidere. i Et tribūis. exercitē iohannis. k Misit epistolas ꝛc. ⁊ pcurrēs. s. satellites ptolemei missos ad predicta loca. l Quidā. de pueri symonis: qz ptolemeꝰ ñ oēs occiderat ſz aliquos ex eis: vt dictū ē supra. m Ut nūciauit iohāni. vt euaderet dicta pericula. n Ut audiuit autē ꝛc. i. admiratꝰ fuit ò dolositate tanta. o Et cōphēdit viros ꝛc. ⁊ eodē modo puidit aliis periculis solerter ⁊ prouide: ⁊ sic ptolemeus defraudatꝰ fuit a sua pessima itētiōe. p Et cetera sermonū iohānis. qb⁹ docuit populū. q Et bellorū eius. quib⁹ defendit eum. r Et bonarū vtutū ꝛc. iter quas fuit victoria notabilis quā habuit de hircanis: ex qua ꝯnominatus est hircan⁹. s Et edificij murorū ꝛc. in hierlm ⁊ in iudea ad terre fortificationez. t Et rex gestarū eiꝰ. q̄ fuerūt mirabiles ⁊ multe. vñ dicit iosephus li. xij. q ipse habuit spm̄ ꝓphetie. v Ecce hec scripta sūt i libro ꝛc. hūc autē librū no habem⁹ sicut nec plures alios de quib⁹ fit mētio in libris regū ⁊ paralypomenō.

Et misit alios in gāçarā tollere iohānē: et tribunis misit ēplas vt venirent ad se: ⁊ daret eis argētū ⁊ auruz ⁊ dona. Et alios misit occupare hierlm ⁊ mōtē tēpli. Et pcurrēs quidā nūciauit iohāni i gaçara qz pijt patrē⁹ ⁊ frēs ei⁹: ⁊ quia misit te quoq; iterfici. Ut audiuit autē vehemēter expauit: et cōphēdit viros q venerāt p deū eū: ⁊ occidit eos. Cognouit. n. qz q̄rebāt pdere eum. Et cetera sermonū iohānis et bellorū eius: et bonorū virtutū qb⁹ fortiter gessit: et edificij murorū quos extruxit et rex gestarū eiꝰ: ecce hec scripta sūt in libro dierū sacerdotij eiꝰ: ex quo factꝰ est pnceps sacerdotū post pīem suū.

Explicit liber primꝰ machabeorum: incipit secundus.

Postilla Nicolai ò lira sup scōz librū machabeorū icipit.

Fratrib⁹ q̄ sūt p egyptū iudeis. Liber iste secūdus machabeorū quedā ē adbreuiatio cuiusdā magni voluminis a iasone cireneo ꝓscripti habēti. v. libros ptiales. i qb⁹ facta iude machabei ⁊ sociorū eius diffuse tractāt: ſz i hoc libro ponūt breuit ⁊ succicte: vt pz i fine ca. scōi: vt q̄ ppt pauptatē pdictū volumē magnum ꝓpare nō posset vl ppt eius plixitatē attediati essent legē: istò ꝓpēdiū posset hīe de facili ⁊ sine tedio pcurrere legēdo. Fuit autē ꝓpilatio hec facta tpe demetrij secūdi: vt magis videbit. j. ⁊ missa iudeis habitātib⁹ i egypto ab illis q̄ erāt i iudea: q̄ cū hoc i huius libri pfatiōe rogauerūt eos aliquas solēnitates suscipē q̄ ab eis fuerāt ratiōabiliter istitute. Igit iste liber i duas ptes diuidit. s. i. plogū ⁊ tractatū: qui icipit tertio ca. In pria vò parte prio ponit iuitatio ad obseruantiā duplicis festi: secūdo breuiter tāgit materia huius libri: ca. sequēti: ibi De iuda vò machabeo. Circa p

Capitulum .i.

Fratribus q sūt per egyptum iudeis: salutez dicunt fratres qui sunt in hierosolymis iudei ⁊ qui in regione iudea: ⁊ pacem bonam. Bē nefaciat vobis deus et meminerit testaméti sui qūod locutus est ad abraam ⁊ isaac et iacob seruorū suorum fidelium: et det vobis cor omnibus vt colatis eum: et faciatis eius voluntatem ⁊ cōr de magno ⁊ animo volēti. ⁊ Adāperiat cor vestrum in lege sua et in pceptis suis: et faciat pacez. Exaudiat orationes vestras: ⁊ et reconcilietur vobis: nec vos deserat in tempore malo. ⁊ Et nunc hic sumus orantes pro vobis. Regnante demetrio anno centesimo sexagesimo

mū prio scribētes captāt illoꝝ qb⁹ scribūt benivolētiā: scōo iuitāt eos ad festi duplicis obseruātiā: ibi Regnāte demetrio. tertio suā iferūt itētionē: ibi Returi itaqz. Circa pmū captāt duplicē eoꝝ benivolētiā. s. eos amicabiliter salutādo: ⁊ p eis humilit exorādo: ibi Bñfaciat vobis. Circa pmū dō: a Fratrib⁹. qò ē nomē amicabile: nā frater dī q̄si vere alī ipse: ⁊ vocāt eos frēs: eo q̄ erāt de eadē gēte: ⁊ sb eadē lege. b Qui sūt p egyptū iudeis. s. dispsis. Ptoleme⁹. n. lagi filiꝰ q̄ p alexādrū magnū pm̄ regnauit i egypto: sic supra dictū ē i pmi libri pncipio multos iudeos captiuauit: q̄z aliq⁹ ptolemeus philadelphꝰ ei succedens relaxauit i fauorē. lxx. interptū: qui sibi libros moysi: ⁊ fin alios totū vet⁹ testamētū trāstulerūt de hebreo in grecū: multi tñ in egypto remānserūt ⁊ pcedēte tpe acq̄sierūt bōa tpalia: ⁊ p plis pcreatiōnē multiplicati sūt qb⁹ iudei manētes i iudea scripserūt: iō sbdit: c Salutē dicūt frēs ꝛc. ⁊ pacē bonā. nā bona guerra eligibilior est pace mala. d Bñfaciat. Hic ꝓñt captāt eoꝝ benivolētiā p eis exorādo dicētes: d Bñfaciat vobis deꝰ. i spūalibus ⁊ tēpalib⁹. e Et memierit testaméti sui. i. firme ꝓmissionis. f Qò locutꝰ ē ad abraam. Hcñ. xij. g Et Isaac. xxvj. h Et iacob. xxviij. ⁊ supplēdū ē q̄ sūt ò numero fuorū suorū fideliū. vel aliter ſz sic iūgēdo: Et memierit testaméti sui. i. pmissiōis firme. Seruorū suorū fideliū. i. p suis fuis fidelib⁹ facte. qò ad abraam isaac ⁊ iacob locutꝰ ē: prio quātū ad pīes illꝰ testi. i Et det vobis cor oīb⁹ vt colatis eū. fide spe ⁊ charitate: qui bꝰ colit deꝰ cultu interiori: vt dicit Augstin⁹ i encheridiō. k Et faciatis ꝛc. p effectū i cultu exteriori. l Cor de magno ꝛc. qz deo nō placēt sacrificia coacta ſz voluntaria. m Adapiat ꝛc. studēda ⁊ itelligēda. n Et i pceptis suis opere adimplēdis. o Et faciat pacem. vt vacaī talib⁹ valeatis. p Exaudiat ꝛc. vobis ꝓ delēdo. q Et reconciliet vobis. pctā pterita remittēdo. r Nec vos deserat ꝛc. vos i tribulationib⁹ ꝓsolādo. s Et nūc hic. i hierlz ⁊ iudea. t Sum⁹ orātes p vobis. q̄si dicāt: ita debetis orare p nobis ⁊ acqsce petitiōib⁹ nr̄is: maxie de solēnitatib⁹ deuot. v Regnāte demetrio. Hic ꝓñt iuitāt eos ad obseruātiā duplicis festi: scōm pōit: ibi Et dic ignis. Pria in tres: qz prio

pōit eōz iuitatiō: scōo dicti ꝓfirmatio: ibi Anno. c. 3°. itēra ꝯclusio: ibi Factuꝝ. igit Circa ꝑmū nōt tps cū dī: v ¶ Regnāte demetrio xē. Dic h gloſa rabai q iſte fuit demetri' filius seleuci q rgnauit tpe iude machabei: vt pz. vij. ca. ꝑmi libri: ſz huic dicto manifeste ꝯdicit qō ſeqt ano. clxix. hic at demetri' añ tpſ h' ſuit mortu': nā filius ei' itrauit regnuz patrū ſuoꝝ anno. clxv. vt hī ſupra ꝑmo libro. x. ca. z añ ipſuz regnauerat alexander duobus annis: q interfecerat pīez ſuum: vt pz i ꝑncipio eiuſdē ca. decimi. iſte vo demetri' filius ꝑmi demetrij regnauit vſq; ad annū. clxij. i quo fuit capt' z i carcerat': vt hēt ꝑmo lib'. xiij. ca. ex q pz q iſte demetri' filius ꝑmi demetrij adhuc rgnabat ano. clxix. z iō q dī hic: ¶ Regnāte demetrio ano. clxix. itelligit de ipso. Ipſe vo ante captionē ſuā cū ſimone ſūmo ſacerdote z gente iudeoꝝ renouauit amicitiā: z ꝓceſſit plures libertates z puileꝫ gia q̄ añ ꝓceſſerat tpe ionathe: nec alij rges ꝑdeceſſores ſui: vt hī. xiij. ca. ꝑmi libri: ꝑpt hoc ſbdit ibi: Ablatū ē iugū gētiū ab iſrl. Et fuit pplus i magna leticia: z i pace bona toto tpe ſimonis. Et ſic ē verisimile vt dicit ſuper locū iſtū dns hugo cardinalis: q illo tpe ſcripſerunt iudeis habitātib' i egypto de ſolēnitatib' iſtis recipiēdis: licet. n. tpe iude ꝑmū feſtū fuit iſtitutū: nō tū a iudeis i egypto manēt̄ib' receptū: vt pz ex ei' epiſtola ſequēte in q̄ nulla fit mētio de hoc feſto: licet ſcribat iudeis manētib' i egypto. x ¶ Nos iudei manentes i hierlm z iudea. y ¶ Scripſim' vobis. de ſolēnitatib' hic ꝓtentis. z de aliis i hoc libro ſcriptis. Hz ꝯ hoc obijcit: q ſic dicti ē hec ſcripſer̄ adepta libertate tpe ſimonis z demetrio regnāte: hoc fuit ano. clxx. vt hī ca. xij. ꝑmi libri. Ad hoc pōt dici q hoc negociū fuit ichoatū ano. clxix. z ꝓſūmatū ano ſequēti. hic aūt pōit data ꝑ tpe inchoatiōis: ibi vo ꝑ tpe ꝓſūmatiōis. Dī aūt nos iudei xē. q; idē pplus fuit tpe iude z ſimonis z cū hoc etiā ecdē pſōe numero i milis vt pz de iuda z ſimone q̄ fuerūt frēs z ꝓtpanei: vt pz ſcōo ca. ꝑmi libri: z idē erat de multis aliis. z ¶ In tribulatiōe. i. de tribulatiōe. a ¶ Et impetu xē. ſcribēdo. n. de ſue libertatis adeptiōe z feſtoꝝ receptiōe: habuerūt tangere de ꝑcedēti tribulatione.

b ¶ Ex q̄ ꝯceſſit iaſon xē hic. n. ambiēs ſacerdotiū iuit ad regē antiochū icitās eū de trāſlatiōe iudeoꝝ ad gētiliū ritū: vt habet. j. q̄rto ca. z iſtud fuit ꝑncipū maloꝝ q̄ fecit antiochꝰ epiphanes i hieruſalē: vt habet ſupra ꝑmo libro: z ēt infra i hoc ſcōo: iō ſbdit: c ¶ Portaz ſuccēderūt. i. portas ciuitatis z tēpli: vt habet q̄rto ca. ꝑmi libri. d ¶ Et effuderūt xē. vt habet ꝑmo libro: z i hoc ſcōo e ¶ Et oratiōm' ad dīm. magis pugnantes oratiōib' q̄ cum armis. f ¶ Et exauditi ſum'. antiochi ducib' debellatis. g ¶ Et obtulim' xē. i tēplo recuperato z purificato: vt habet ꝑmo libro q̄rto ca. z dicit hic ſacrificiū: obl'o de animalib'. ſimulago farina ē frumēti delicatiſſima: de q̄ fiebāt panes ꝓpoſitionū. h ¶ Et nūc frequētate. i. ſingulis ānis celebrate. i ¶ Dies ſcenophegie. i. purificatiōis tēpli quā ꝓſtituit iudas. viij. dieb' celebrari a. xv. dies mēſis caſleu. k ¶ Anno. c. hic ꝓnīt pōit declaratio ſeu ꝓfirmatio dicti. ſ. de tribulatione q̄ ſupuenerat eis tpe antiochi: z hoc fit p quādā epiſtolā i egyptū tēpe iude miſſā: cuius tenor hic recolit: cū dicit: k ¶ Anno. clxxxviij. xē ſed hoc videt falſū: q; data epiſtole p̄cedētis q̄ fuit ſcripta p' mortē iude ōſi. xx. annis talis eſt anno clxix. vt dictū ē: z ſic iudas longo tpe ſcripſiſſet p' mortē ſuaz. Dicēdū q; in epiſtola iude initiatio ānoꝝ ñ icipit a ꝑncipio regni grecoꝝ ſic alia: ſz añ vt hic inuit gloſa ſz vbi icipit: nō dicit: pōt aūt dici q; icipit a. xij. āno regni aſſueri: i q̄ mirabili modo liberat' fuit ppls iſrael a pſecutione aman: vt habet heſter itio ca. z hoc ꝑpt duo: ꝓmo q; liberatio iſta fuit valde mirabilis z notabilis: iudei vo icipiēbāt numeratiōes ānoꝝ a factis notabilib': vt dictū ē ſupra ſcōo q; liberatio illa fuit ſimilis iſti tpi' antiochi. ꝓpt q̄ epiſtola iude loq̄ns de hac liberatiōe icipit ab illa numerare. Aſſuer' vo ſm ꝓputationē quā poſui danie'. ix. rgnauit annis. xl. vel circiter z ſic a. xij. anno regni ei' icluſiue i q̄ fuit facta liberatio ppli ab aman pſecutiōe: remanent de regno ei'. xxix. āni: cui ſm hebreos q̄s i h' ſecut' ſū i ꝑcedēti h' ſucceſſit darius ipſi' heſter regie fili': q̄ regnauit. vj. ānis vſq; ad ꝓſūmatōnē tēpli ſcōi: vt pz ꝓmo Eſdre. vj. z nec. xv. vſq; ad debellationē ei' ꝑ alexādrū magnū ſm hebreos: ſicut dixit plen' ſup libꝝ Eſdre z daniel: a q̄ alexādro icipit regnū grecoꝝ: vt dictū ē i ꝑncipio ꝑmi libri: cui' regni fluxerāt. cxlviij. āni q̄n purificatū fuit tēplū ꝑ iudā machabeū: vt habet ſupra ꝑmo libro: q̄rto ca. ducib' ātiochi obellati. Iſti vo anni ſim' iūcti faciūt ānos. clxxxviij. i epiſtola iude numeratos. l ¶ Ariſtobolo magro ptolemei. ſ. philometoris q̄ fuit nepos ātiochi epiphanis: vt oſtēſū fuit daniel xj. z adhuc oñdet. j. q̄rto ca. z ꝑ ꝓſequēs fuit tpe iude machabei: vt patet ex ſupradictis ꝓmo libro. hui' aūt ptolemei dī ariſtobol' magr': q; fecit ſibi ꝓmentarios ſup libros moyſi: z erat natōe iudeꝰ: iō ſbdit: m ¶ Qui ē d' gnē chriſtoꝝ ſacerdotū. i. vnctoꝝ. chriſt'. n. a chriſmate dī. deſcendit. n. ab Aaron: tū linea recta ſacerdotalis ñ puenit vſq; ad eū n ¶ Salutē. ſ. aie. o ¶ Et ſanitatē corꝑis. Et ſubdit epiſtole narratio i q̄ pōit ꝓmo cuaſio ſui periculi: ſcōo ꝓſtratio antiochi: ibi Naz cū i pſide. Circa ꝑmū dicit: p ¶ De magnis piculis. tpe antiochi epiphanis. q ¶ A deo liberati. ſua gra ñ virtute nra vel meritis. r ¶ Magnifice gras agim' ipſi. tāꝫ de bñficijs ei' grati. s ¶ Utpote q̄ aduerſus talē regē. ſ. ſyrie z pſidis: cui' rgnū erat valde magne potētie z virtutis. t ¶ Dimicauim'. debellatis ei' ducib'. a ¶ Ipſe. n. ebulire. i. i magna mltitudie venire. b ¶ Fecit de pſide xē. z pz ex dicti ꝓlib'. c ¶ Nā cū i pſide. Hic ꝓnī fit narratio de antiochi ꝓſtratiōe: cū ſubdit: d ¶ Cecidit i tēplo nanee. dicūt aliq̄ q; h' dī de antiocho epiphane q̄ fuit ꝓtpane' iude machabeo: z ſic videt hec ex-

positio ꝓcedētib⁹ ꝛcoꝛdare. Ez huic obuiat qđ dictū est supra prio lib⁹. ca. vj. q⁹ antioch⁹ epiphanes moꝛtu⁹ fuit lāguore i lecto suo ñ i tēplo nec gladio: sicut dī hic: sic. j. ix. ca. dī q⁹ moꝛtu⁹ fuit i mōtib⁹ miſerrime fuertēdo de pside. Ad h⁹ ār rñdēt doctoꝛes dicti q⁹ꝓ tāto dī h i tēplo nanee eccidisse eo q⁹ ibi moꝛtui fuert amici ei⁹ vt h dī: qui erāt robur sui exercitus: sicut de hoie cui ꝓtigit magnū ſoꝛtunium: dī cōiter q⁹ est moꝛtu⁹: licet i psona sua sit viu⁹: ⁊ sic dicūt q⁹ de illo tēplo euasit āntioch⁹. Ez huic reſpōſioi videt obuiare qđ subdit clauſerunt tēplū cū itraſſet antioch⁹: et sic nō videt q⁹ euaſerit: qz ſacerdotes moꝛtē ei⁹ magis q̄rebāt q̄ alioꝝ: ideo ſubditur:

Percuſſerūt ducez. ꝓmo ⁊ ꝓncipaliter. Et eos q̄ cū eo erāt. ꝓñt Et diuiſert mēbꝛati. Qz aūt p ducē intelligaſ rex antioch⁹ patz ex ꝓncipio partis huius: vbi dī. Nā cū i pside eēt dux ipse. i. antioch⁹ epiphanes: vt dicūt iſti: igit pp iſta dicunt aliq̄ q⁹ ſcripta loqt̄ h de moꝛte āntiochi magni q̄ fuit paſ āntiochi epiphāiſ: ⁊ qz pi ⁊ filꝰ ſūt q̄ſi vna p ſona: naz pi q̄dāmō manet i filio: ſm illō eccle. xxx. Moꝛtuus ē pater ei⁹: ⁊ q̄ſi nō est moꝛtu⁹: ſliqt. n. filiū ſimilē ſibi. Jō ñ ē mirādū ſi ſcriptura āte loqns imediate de filio trāſit ad ꝓem. Freq̄nt. n. i ſacra ſcriptura fit talis trāſit⁹ de vna ꝑſona ad aliā ꝓpt affinitatem: ſicut oñdi i ꝓncipio geñ. loquēdo ō modiſ exponēdi ſcriptura ſacrā. ſic igit itelligēdo dī. Nā cū i pside eēt dux. idest antioch⁹ magn⁹. cecidit i tēplo nanee. nā fugat⁹ ō bello a ſcipione aphꝛicano: rediēs ad ꝛrā ſuā moꝛtu⁹ fuit i hoc templo: vt dixi pleni⁹ Dañ. xj. e ¶ Cōſilio decepti ſacerdotū nanee: nā vt iterfícerēt euz eo q⁹ eēt ꝑdatoꝛ tēploꝝ: iduxerūt ad illud qđ ſbdit: f ¶ Eteni cū ca. i. nanea. g ¶ Habitaturuſ venit. i. factur⁹ ei reuerētiā. h ¶ Et vt accipēt pecūias mltas. hoc. n. ſibi ꝓmiſerāt ſacerdotes q⁹ facta diane debita reuerētia traderēt ei pecūias q̄ erāt i tēplo. i ¶ Dotis noie. i. qđ⁹ dotatū erat tēplū: nec erāt neceſſarie ad ſūpt⁹ tēpli vl ſacrificioꝝ. k ¶ Cūqz ꝓpoſuiſſent eas: vt magꝭ allicerent eū. l ¶ Nauſerūt tēplū. q̄ſi habētes ad eū negociū ſecretū m ¶ Aptoqz occulto aditu tēpli. p quē itroirēt hoieſ ad ei⁹ moꝛtē pati. n ¶ Et diuiſerūt mēbꝛati ꝛē. ꝓpt qđ coꝛpus ei⁹ nō fuit cognitū: nec honoꝛe regio ſepultū: ſicut dixi dañ. xj. o ¶ Per oia bñdict⁹ de⁹. hoc dixerūt nō ꝛelo vidicte ſz iuſticie diuine: ⁊ i hoc terminat epla iude. p ¶ Facturi. h

cōſilio decepti ſacerdotū nanee. Eteni cū ea hābitaturi venit ad locū ātiochus ⁊ amici ei⁹: et vt accipēt pecunias mltas dōtis noie. Cūqz ꝓpoſuiſſent eas ſacerdotes nanee: ⁊ ipſe cum paucis igreſſus eēt itra ambitū ꝑbani: clāuſerūt tēplū Cū aūt itraſſet antioch⁹ ap toqz occulto aditu templi mittētes lapides ꝓcuſſerūt ducē ⁊ eoſ q̄ cū eo erant: et diuiſerūt mēbꝛati: ⁊ capitib⁹ amputatis foras ꝓiecerūt. Per oia bñdict⁹ de⁹ q tradidit ipios. Facturi igitur qnta ⁊ viceſima die menſis caſleu pūrificationez tēpli: neceſſariū dūxim⁹ ſignificare vob: ut ⁊ voſ quoqz agatis diez ſcenophegie: et die ignis q dat⁹ ē. Jn qñ neemias edificato tēplo ⁊ altari obtulit ſacrificia. Naz cū i pſi dē ducerēt pres nr̄i ſacerdotes q tūc cultoꝛes dei erāt: acceptū ignez de altari occulte ābſcōderūt i valle ubi erat put⁹ alt⁹ et ſiccus: ⁊ i eo ꝓtutati ſunt eū: ita vt oib⁹ ignotus eēt loc⁹. Cum aūt ꝓteriſſet āni mlti: ⁊ placuit deo vt mittēt neemias a rege pſidis: nepotes ſacerdotū illoꝝ q abſcōderant miſit ad regrēdū ignē: ⁊ ſic narrauerūt nobis: nō iuenerūt ignē ſz aquā craſſaz. Et iuſſit eos haurire ⁊ afferre ſibi: ⁊ ſacrificia q̄ ipoſita erāt iuſſit ſacerdos neemias aſpgi ipſa aqua ⁊ ligna: q̄ erant ſuppoſita. Ut qz h⁹ fcm ē ⁊ tps affuit quo ſol refulſit q pr⁹ erat i nubilo: accēſus ē ignis magn⁹ ita vt oēs mirarēt. Oratione aūt faciebāt oēs ſacerdotes Jōn ꝓſumareſ ſacrificiū iōnatha inchoante: ceteris aūt reſpondētibus. Et neemie erat oratio hunc habens modum: Dñe de⁹ oi uz creatoꝛ tērribilis ⁊ foꝛtis iuſt⁹ ⁊ miſericoꝛs q̄ui ſolus es bon⁹ rex: ſōlus ꝑſtās: ſol⁹ iuſt⁹ ⁊ omnipotēs ⁊ etern⁹ qui liberas iſrl de oi malo: qui feciſti patres electos: ⁊ ſanctificaſti eos: ſuſcipe ſacrificiū pro tua ꝑtione: pro iſrl ſeruo tuo: ⁊ populo tuo ſcto. Qui ſcis oīa ſcrutator: qui ſcis ignorātias hoīm: ſis nobis ꝓpitius deus: ⁊ ſuſcipe nr̄as deprecationes. Et ſacrificia: ⁊ holocauſta: ⁊ incēſa: ⁊ adipes: ⁊ ſuſcipe. Et ſanctifica populū tuū iſrl: ⁊ ꝓpitius eſto. Et ſuſcipe ꝓcem eoꝝ: ⁊ ſanctifica eos. Et ſcias gentes q̄ tu es deus noſt⁹: ⁊ ſcias q⁹ tu es deus noſt⁹: ⁊ ſcias q⁹ tu es deus noſt⁹: ⁊ ſcias q⁹

electos.ſ.abꝛaã iſaac ⁊ iacob:q̃s elegiſti p tuã miam. m Et ſanctificaſti eos.p tuã gr̃am. n Et cuſtodi pte tuã.i.pplꝫ iſrl:q̃ i plurib⁹ lod veter̃ teſti dr̃ ps ⁊ hereditas dñi. o Cõgrega diſpſionẽ nr̃am.nõ.n.redierãt oẽs de babylone:⁊ i alijs regniſ multi erat diſperſi. p Affligе oppmẽtes nos. h⁹ dixit neemias nõ ge lo vidicte ſz iuſticie. q Conſtitue pplm r̃c̃ id ẽ i hierlm ⁊ iudea. r Sicut dixit moyſes. Deuter. xxx. Si ad cardines celi fueris diſſipat⁹: inde retrahet te dñs de⁹ meus r̃c̃. s Cũm aũt ꝓſũptũ eẽt ſacrificiũ.p ignẽ celit⁹ datũ:erat eniꝫ oblatũ i holocauſtũ qđ icẽdebatuꝫ totaliꝫ ad honorẽ diuinum.

t Ex reſidua aqua. q̃ nõ fuerat aſpſa ſup ſacrificia ⁊ ligna.

v Neemias iuſſit r̃c̃ .ſ. lapides laterales altaris.

x Ex eis flãma r̃c̃ ſimiliꝫ diuinitus. y Sz ex lumine r̃c̃ qꝫ maioꝛ flãma ꝓſumit minoꝛẽ. z Ut vo. Dic ꝑñt põit dicte celebꝛatiõis appꝛobatio:cum dr̃: z Ut vero manifestata r̃c̃.i. dicta ꝓſũptio ſacrificioꝝ p ignez celitus datum.

a Conſideras aũt rex.q̃ hoc ñ erat factũ humanũ ſz diuinũ. b Et r̃ diligenẽ examinãs.ne forte fuiſſet ibi aliq̃d ficticiuz. c Fecit ei tẽplũ.ſi accipiat h factio ꝓpꝛie : iſte rex fuit dar⁹ cui⁹ãno. vj. cõſummatũ ẽ tẽplũ ſcoz.j. Eſdre. vj. ⁊ h⁹ ꝓſonat dictis hebꝛeoꝝ:q̃ iter cyꝝ ⁊ hũc dariũ ponunt tãtũ duos reges.ſ.cãbiſez ⁊ aſſuerꝝ:vt dictuz fuit ꝑmo Eſdre.⁊ ca.ix. Dañ. Nec obuiat qđ alibi dr̃ iſte rex artharerſes:qꝛ ſm hebꝛeos illo tpe oñes reges pſaꝝ noie regni vocabãt artharerſes:⁊ cuz h⁹ hẽbãt nomẽ ꝓꝛiũ pſone vt cyr⁹ cãbiſes:⁊ hui⁹ mõi:ſicut reges romani dicũt ceſares noie cõi:⁊ cũ h⁹ hẽnt nomẽ pſõale:vt iuliuſ auguſt tiberi⁹ r̃c̃.ſm alios hiſtoꝛiographos neemias fuit miſſ⁹ p⁹ tẽplꝫ ꝓſũmationẽ:⁊ ſm h⁹ factio accipit h large:cũ dr̃: c Fecit ei tẽplũ.i.factũ decoꝛauit ⁊ honorauit:ñ.n.põt dici q̃ i pſide fecerit tẽplũ ſacerdoti neemie:nã extra hierlm ñ erat licitũ iudeis tẽplũ erigẽ ſeu ẽt ſctificaſti eos : accipe ſacrificiũ,p vniuerſo pplo iſrael:et cuſtodi ptẽ tuam ⁊ ſctifica. Cõgrega diſpſionẽ nr̃az:libera eos q̃ tuiũt gentib⁹ : ⁊ ꝓtẽptos ⁊ abominatos reſpice:vt ſciãt gẽtes q̃ tu es ds nr̃. Affligẽ oppmẽtes nos:⁊ ꝓtumeliaz faciẽtes i ſupbia. Cõſtitue pplm tuũ i loco ſancto tuo :] ſicut dixit moyſes. Sacerdotes aũt pſallebãt hymnos:vſq̃quo ꝓſũptũ eẽt ſacrificiũ. Cũ aũt ꝓſumptũ eẽt ſacrificiũ: ex rſidua aq̃ neemias iuſſit lapides maioꝛes pfũdi.] Nõ vt factũ ẽ:ex eis flãma accẽſa ẽ] ſz ex lumie qđ refulſit ab altãi ꝓſũpta ẽ.] Ut vero mãifestata ẽ res:renũciatũ ẽ regi pſaꝝ q̃ i loco i quo ignẽ abſcõderãt hi q̃ trãſlati fuerãt ſacerdotes: aq̃ appuit : de q̃ neemias ⁊ qui cuz eo erãt purificaueꝛt ſacrificia. Cõſideraſ aũt rex ẽt rem diligẽter examinãs: fecit ei tẽplũ ũt,pbaret qđ factum erat. Et cũm ,pbaſſet:ſacerdotib⁹ donauit mlta bõa:] ⁊ alia atq̃ alia munera : ẽt accipiẽs manu ſua tribuebat eis.] Appellauit ãt neemias hũc locuz nẽpthar : qđ itptaꝛ purificatõ.] Vocaꝛ ãt apũd plẽs nephi ℣.II.

In uenit ãt i deſcriptionib⁹ hieremie ,pphe q̃ iuſſit]eos ignẽ accipẽ q̃ trãſmigrabãt vt ſignificatũ ẽ:ẽt vt mãdauit trãſmigratis.Et dedit illiſ legẽ ne obliuiſcerẽt pcepta dñi:⁊ vt ñ exerrarẽt mẽtib⁹ vidẽtes ſi mulachꝛa aurea ⁊ argẽtea ⁊ oꝛnamenta eoꝝ. Et alia hui⁹mõi dicẽſ:hoꝛtabatur ne legẽ amouerẽt a coꝛde ſuo. Erãt aũt i ipſa ſcriptura:qũomõ tabernaculuz ⁊ arcaz iuſſit,pphẽta diuino rñſo ad ſe facto cõmitari ſecũ vſq̃quo exiſt i mõtẽ: in q̃ moyſes aſcẽdit ⁊ vidit dr̃i hẽditatẽ.Et veniẽs ibi hieremias iuenit locũ ſpelũce ⁊ tabernaculũ ⁊ archam ⁊ altare icẽſi itulit illuc:ẽt oſtium obſtruxit. Et acceſſerꝛt qdã ſil'q̃ ſequebanꝫ vt noꝛarẽt ſibi locũ: ⁊ nõ potuerũt iuenire. Ut aũt cognouit hieremias culpãs illos dixit q̃ ignõtus erit locus donec congreget de⁹ ꝓgregationẽ pplũ:⁊,ppicⁿ fiat.

In uenit ãt i deſcriptionib⁹ hieremie ,pphe q̃ iuſſit]eos ignẽ accipẽ q̃ trãſmigrabãt vt ſignificatũ ẽ:ẽt vt mãdauit trãſmigratis. Et dedit illiſ legẽ ne obliuiſcerẽt pcepta dñi:⁊ vt ñ exerrarẽt mẽtib⁹ vidẽtes ſi mulachꝛa aurea ⁊ argẽtea ⁊ oꝛnamenta eoꝝ. Et alia hui⁹mõi dicẽſ:hoꝛtabatur ne legẽ amouerẽt a coꝛde ſuo. Erãt aũt i ipſa ſcriptura:qũomõ tabernaculuz ⁊ arcaz iuſſit,pphẽta diuino rñſo ad ſe facto cõmitari ſecũ vſq̃quo exiſt i mõtẽ: in q̃ moyſes aſcẽdit ⁊ vidit dr̃i hẽditatẽ. Et veniẽs ibi hieremias iuenit locũ ſpelũce ⁊ tabernaculũ ⁊ archam ⁊ altare icẽſi itulit illuc:ẽt oſtium obſtruxit. Et acceſſerꝛt qdã ſil'q̃ ſequebanꝫ vt noꝛarẽt ſibi locũ: ⁊ nõ potuerũt iuenire. Ut aũt cognouit hieremias culpãs illos dixit q̃ ignõtus erit locus donec congreget de⁹ ꝓgregationẽ pplũ:⁊,ppicⁿ fiat.

Inu

uit:q; Jesus erat moritur⁹ ꝓ gēte:ꝛ ñ tātū ꝓ gēte ſʒ vt filios dei q̄ erāt diſpſi ꝯgregaret i vnū. m ¶ Et tūc dñs oſtēdet hec. Cū igit iſta ñ ſint oñſa i aduētu chriſti: q; ſm hebreos a tpe captiuitatis babylōice vſq; nūc habita non fuit arca dñi:pp qđ loc⁹ iſte videt aliq⁹ falſus:vel ſaltē dubi⁹:poteſt tñ ad hoc dici q̄ ꝓdicta apparebūt in fine mūdi i ꝓuerſione iudeoꝝ ad fidē chriſti. Sz h⁹ cē videt ꝫ dām hiere.ca.iij. Et nō dicēt vltra arca dñi:neq; aſcēdet ſup eo:neq; fiet vltra. Itē qđ hic dī ō abſcōſiōe arce ꝛ altaris icēſi ꝓ hiere. nō hz magnā apparētiā: quia hieremias i carcē fuit clauſus vſq; ad diem captiōis hierlm ꝓ chaldeos: vt patet hier.xxxvij. ꝛ.xxxviij.ꝛ ſic añ captionez ciuitatis iſta nō fecit:nec p⁹ captionē vt videt: q; capta ciuitate ſtatim chaldei oia pciosa ñ ſolū aurea ꝛargētea ſʒ ēt erea cōfregerūt ꝛ totū rapuerūt ꝛ aſportauerūt 4.°reg.xxv.ꝛ hiere vlti.pp qđ ñ videt ſimile q̄ hieremie dimiſerūt arcaz dñi ꝛ altare icēſi: q̄ erant de auro puriſſio: vt hēt i exo. Igit pp iſta ꝛ alia ſupradicta de morte āthiochi a tpe ō metrij q̄ cū difficultate magna pñt cū aliis ſcripte loc ꝯcordari:vt pz ex ſupradicti liber iſte ſcōs ꝛ maxie q̄tū ad pfatiōem reputat a mlti mul tū apocryph⁹:iſtō tñ maioꝝ iudicio dereliq̄. n ¶ Et ſic. Hic ꝓñt iducūt ad ꝓpoſitū dicta ſalomōis ꝛ moyſi: cū dī: n ¶ Et ſicut cū ſalomon rē] 2° paral.vj.ꝛ.3° regum. viij. o ¶ Manifeſtabat hec.ſ.nubes iplēs domū dñi.3°. regum viij.ꝛ ſcdo pal.v. p ¶ Et vt ſapiam rē] p⁹ dedicationē:3° regū.viij. q ¶ Sicut ꝛ moyſes orauit rē] Leuit.ix.ſicut ꝛ ſalomon orauit ꝛ deſcendit ignis de celo.2° paral.vij. r ¶ Et dixit moyſes rē] h⁹ hēt Leuit.x.vbi dī q̄ moyſes i crepauit eleaçar ꝛ Ithamar:eo q̄ hoſtiā ꝓ pctō ñ comedērāt:ſʒ iuenit cā excuſtā:ꝛ iō cū dī hic: r ¶ dixitq; moyſes. ſubintelligēdū ē icrepatiōes ꝫ Aarō ꝛ filios ei⁹. s ¶ Silit. Hic iducit ad ꝓmū feſtū.ſ.dedicatiōis ꝓ iudā ꝛ frēs ei⁹ iſtitutū ꝓ factū ſalomōis ꝛ dicta neemie: cū dī: Similiter ꝛ ſalomō rē. t ¶ Inferebāt aūt rē] q̄s nō habem⁹ nec etiaz hebrei. v ¶ Et q̄liter cōſtruēs. Hic addit icidēs ō libris cō ſcriptis ꝛ ꝯgregatis tpe neemie:nā illo tpe Eſdras ſacerdos reparauit libros veteris teſti:q̄ fuerāt ꝓbuſti ꝓ chaldeos. x ¶ Silit aūt ꝛ iudas rē.ex q̄ videt q̄ ei⁹ tpe ēt auctoritate fuerūt ei⁹ facta ꝛ fratꝝ ſuoꝝ deſcripta. y ¶ Acturi itaq;. Hic vltio pōit itēta ꝓclusio.ſ.iductio iudeoꝝ habitātiū in egypto ad celebrationē duoꝝ feſtoꝝ:de qb⁹ dī: z ¶ Bene igit faciet⁹ rē]eos ſolēnizātes:ꝛ vt hoc libēti⁹ faciāt dant eis ſpez de dīis beneficijs āplioꝝib⁹ obtinēdis:cū dī: a ¶ De

Et tūc dñs oſtēdet hec: ꝛ appebit maieſtas dñi:ꝛ nubes erit ſicꝫ ꝛ moyſi manifeſtabat:ēt ſicꝫ cū ſalomon petijt vt loc⁹ ſctificaret]magno deo mānifeſtabat h⁹. Magnifice eteni ſapiaz tractabat:ēt vt ſapiaz babēs obtulit ſacrificiū]dedicatiōis ꝛ ꝓſūmatiōis tēpli. Sicut ꝛ moyſes orabat ad dñz:ꝛ deſcēdit ignis]de celo ꝛ cō ſūpſit holocauſtuz:ſicꝫ ꝛ ſalomon orauit:ꝛ deſcendit ignis de celo:ꝛ ꝓſūpſit holocauſtuz: ēt dixit moyſes eo q̄ ñ ſit comeſtū qđ erat ꝓ pctō]ꝛ ꝓſūptū ē]Siliter ꝛ ſalomon octo dieb⁹ celebrauit dedicationē. Inferebāt aūt i deſcriptiōib⁹ ꝛ cō mētariſs neemie]hec eadē: ēt q̄lit cōſtruēs bibliothecā ꝯgregauit de regiōibus libros:ꝛ ꝓphaꝝ ꝛ dauid: ꝛ epiaſ regū ꝛ ō donariſs.

Silit aūt ꝛ iudas ea q̄ dīdicerat ꝓ bellū qđ nobiſ accidderat ꝯgregauit oia:ꝛ ſunt apd nos. Si ergo dſideratis hec:mittite q pferāt vobis. Acturi itaq; purificationē ſcripſim⁹ vob. Bene ergo facietis ſi egeritis hos dies.]Deus aūt q liberauit pplz ſuū]ēt reddidit hēditatē oib⁹:ēt regnū et ſacerdotiū ēt ſctificationez ſicut ꝓmiſit i lege: ſpamus q̄ citō nr̄i miſerebit:ēt ꝯgregabit de ſub celo i locū ſcm.] Eripuit.n.nos de magnis piculis:ēt locū purgauit. De iuda vo machabeo ꝛ frib⁹ ei⁹:ꝛ de tēpli magni purificatiōe ꝛ de are dedicatiōe: ſʒ ꝛ de plīs q̄ ptinēt ad antiochū nobilē ꝛ filium ei⁹ eupatorē:ēt de illumiatiōibus que de celo facte ſunt ad eos q̄ ꝓ iudeis fortit ſe cert ita vt vniuerſā r̄gionē

c ¶ Et regnum ꝛ ſacerdotiū.i.locū regni q̄ ē hierlm: vel ꝓ regnū itelligitur regimē ppli qđ habuerūt ſucceſſiue frēs machabei ſimł cū ſacerdotio:non eni poteſt dici q̄ tūc habuerūt regnuz ꝓprie. naz a captione regis ſedechie nllus fuit rex de iudeis vſq; ad ariſtobolū nepotem ſimonis predicti:qui poſt captiuitatem babyloniçam primus impoſuit ſibi dia dema regni:vt dicit ioſephus libro xiij. d ¶ Et ſanctificationē.ſ. tēplū ꝛ dei culturz. e ¶ Sicut pmiſit i l ge.Deut.xxx. Si ad cardies celi fueris diſſipat⁹ ide retrahet te dominus deus rē. f ¶ Spamus.ex hac pmiſſione. g ¶ Q; cito nr̄i miſerebitur. ma

ioza bona tribuendo. h ¶ Et congregabit rē] vos ꝛ alios iudeos qui eſtis diſperſi per mundum:ꝛ hoc impletum fuit per chriſtum:quia ſcōm q̄ dicitur iohannis.xj. Chriſtus paſſus eſt vt filios dei qui diſperſi erant cōgregaret in vnum.ideſt in vnam eccleſiam charitate vnitam. Iſti vero intelligebant de congregatiōe corporali iudeoꝝ in hieruſalem ꝛ iudea: ſicut ꝛ ui dei moderni expectant hoc fieri in aduentu meſſie. // Intentio tamen legis ꝛ prophetarum de congregatiōe fidelium fienda per chriſtum eſt de ſpirituali congregatione:que iam partim impleta eſt modo dicto:ꝛ perfectius implebitur circa finem mundi: quando omnes gentes conuertentur ad fidem chriſti. i ¶ Eripuit.nos de magnis periculis. vt patet ex proceſſu primi libri: k ¶ Et locum purgauit.vt habetur ſupra primo libro.capitlo quarto. l ¶ De iuda vero. Premiſſa in uitatione ad obſeruantiam duplicis feſti: hic compendioſe ponitur proceſſus huius libri ſecundi: ꝛ diuidi tur in tres partes: quia primo tangitur breuiter eius materia:ſecundo ſcribentium ratio motiua:ibi Conſiderantes enim: tertio ſcribendi modus ꝛ forma: ibi Veritatem quidem. Prima pars patet ex dictis in primo libro vſq; ibi: l ¶ Et de illuminationib⁹. ideſt diuinis reuelationibus ꝛ angelicis apparitionib⁹ q̄ i hoc ſcō libro magł explicāt:vt patebit locis ſuis ꝓſequendo

m Cū pauci essent vidicarēt. malos puniendo.
n Et barbarā ꝛc]iudei. n. barbaros reputabant oēs q̄ nō erāt de lege sua. o Ut leges q̄ abolite erāt. p edictū regis ātiochi: vt ꝑz ꝓio ca. ꝑmi libri. p Restituerent. p iudā machabeū ⁊ socios eius. q Dño cū omni ꝛc]. i. hec nō fuerūt facta virtute humana: sed diuina. r Itē qz a iasone ꝛc] q̄ scripsit diffuse iude ⁊ sociorū eius facta. s Tēta uimus nos. ex q̄ videtur q̄ fuerit plures in hac cōpilatiōe. t Uno volumie breuiare. s. in hoc secūdo libro qui ē satis breuis.

v Cōsiderātes enī. hic ꝑñ ōscribit scribētiū motiua rō q̄ est vtilitas legētiū q̄ gaudent breuitate: ⁊ iō descripta breuiter: legunt libēntius: ⁊ memorie cōmēdāt melius: ꝓpt qō isti si plures fuerint laborē adbreuiādi sūpserunt: ⁊ idē fuit motiuū si vn⁹ tantū adbreuiauit: ⁊ his dictis ꝑz lra. x Ueritatē qui dē. hic ꝑñ ponit scribēdi modus ⁊ forma: cum dī: x Ueritatez q̄ dē ꝛc]. i. ꝓcedim⁹ vera ee q̄ scripserūt alij diffuse.

a Ipsi autez. i. nos. Secundum datā ꝛc]quā breuitatis formā explicat p exēplū dicens: b Sicut enī noue domus architecto]. i. principali artifici. c De vniuersa structura curandū est. s. de dispositione fūdamēti pietū: ⁊ tecti. d Et ei vero q̄ pigere ꝛc]. nā ad eum nō ptinet factō dom⁹: sed eius ornat⁹. e Ita e stimandū ꝛc]. q̄ nō habemus historiā scribere sed iam scriptaz ab alijs adbreuiare: ⁊ iō subdit opus historiographi: cum dicitur: Etenim intellectū colligere ꝛc.] ⁊ similiter subdit officiuz ad breuiantis historiographi dicta cū dicit: f Breuitatē vero dictionis sectari. i. sententiā longā i breuib⁹ verbis colligere. g Et executiones rez. s. gestarum. h Utare. quādo faciunt magnaz digressionem a principali intentione Breuiāti cōcedēdū est. i Hinc ergo narrationē incipiemus. scilz i principio sequētis ca. De ꝑfatione tm̄ dixisse sufficiat. k Stultū eteni est ꝛc. Uidet autez q̄ iste vel isti si plures fuerint cōfiteant suā stulticiā: q⁊ multa posita sunt hic ante narrationē respectu sequētiū. Dicēdū q̄ ꝑfatō ꝓio ꝓie dicit illud qō narratōi vel executioni ꝑmittit p modū ꝓlogi in q̄ breuit ꝓtinet materia libri: ⁊ hoc icipit ab ille loco: De iuda vero machabeo ꝛc. vbi satis breuit tāgit materia libri breuiādi cā: ⁊ scribēdi forma: vt dictū ē. Quod autē ponit de iuitatione ad duoz festoz obseruātiā: nō ꝓprie ptinet ad hui⁹ libri ꝑfationē: sed magis est aliq̄d adiunctū vt ꝑambuluz sicut dictuz est supra.

Cū pauci essent vidicarent: et barbarā multitudinē fugarēt:] ⁊ famosissimuz i toto orbe tēplū recuperarent: ⁊ ciuitatē liberarēt: ůt leges q̄ abolite erāt rēstituerent dōmio cū oi trāqllitate ꝓpicio fctō illis.] Itemqz ab iasone cyreneo qnqz libris ꝓprehēsa]tentāuim⁹ nos ů no volumie breuiare. Cōsiderātes. n. multitudinem librorz ⁊ difficultatē volenti b⁹ aggredi narrationes historiarz: pp multitudinē rez curauim⁹ volētib⁹ q̄dē legē vt eēt animi oblectatio: studiosis vo vt facili⁹ possint memorie ꝓmēdare: oibus aūt legētibus vtilitas cōferat. Et nobis q̄dē ipsis q b⁹ op⁹ breuiādi cā suscepimus nō facilē laborē: imo vero negociuz plenū vigiliarū ⁊ sudoris assūpsim⁹. Sicut bi q̄ pparāt cōuiuiuz: ⁊ q̄runt aliorū voluntati parē ꝓpt multoz gr̄am libēter laborē sustinemus: vēritatē q̄dē de singulis auctorib⁹ concedētes:] ipi aūt secundū data tā formā breuitatē studentes.] Sicůt. n. noue domus architecto dē vniūsa structura curādū est: ēi vo qui pigē curat q̄ apta sūt ad ornatū exgrenda sūt:] ità esti mādū est ⁊ i nobis.] Et ei intellectū colligē: et ordinare sermonē: ⁊ curios⁹ ptes singulas q̄sq̄ disgrē historie ꝓgruit auctōi: breuitatē vo dictōis sectari: et executōes rez ůitare breuiati ꝓceden dū ē. Hic ergo narratōem icipiem⁹: de ꝑfatiōe tātū dixisse sufficiat. Stultū eteni ē añ historiā effluere: i ipsa autem historia succigi.

Capitulum .III.

Sitůr cū scā ciuitas habitareť i oi pace: lē gesť ādhuc optie custodirēt ꝓpter onie pōtificis dispositionē ⁊ pietatē ⁊ aios odio habētes mala: fiebat vt ⁊ ipsi reges ⁊ principes locum summō honore dignum ducerent: ⁊ tēplum] maximis muneribus illustrarent: ità vt seleucus asie rex ō redditib⁹ suis ꝑstaret oēs sūptus ad ministeriuz sacrificiorum pertinentes.

Capim .III.

Sit cuz sancta ciuitas ꝛc. Sicut patet ex ꝓdictis in hoc libro scdo tangit breuiter liberatio iudeoz ab afflictiōib⁹ p iudā machabeū ⁊ socios eius: i q̄ etiā aliqua ponūtur q̄ superius in ꝑmo libro sunt omissa. Sciēdū etiaz q̄ historiographi ꝑmūiter incipiūt ab aliq̄ precedenti historiā quam intēdūt principaliť describer vt sic ꝓueniēti⁹ descēdant ad suū ꝓpositū et iō verisimile est q̄ iason cyrenē⁹ q̄ historiam iude ⁊ sociorz eius scripsit diffuse: icepit a tpe pontificis onie: ⁊ eodē modo liber iste q̄ est adbreuiatio illius historie: vt dictū est: incipit similī modo: ppter qō in duas ptes diuidit: q⁊ primo ponit q̄dam liberatō tēpli tpe onie: 2° ibi dit liberatio tēpli et ppli facta tpe iude ca. sequenti: ibi Sed post seleuci. Circa pri

mum sciēdum q⁊ opposita iuxta se posita magis elucescūt. ⁊ ideo ꝑmo ponit templi veneratio precedēs: secundo eius ꝓculcatio sequēs: ibi Simon aūt. Circa primū dicit: a Igitur cū sancta ciuitas. s. hierusalez: que dicit sancta eo q⁊ ibi vigebat cultus diuinus. b Habitareť in pace sub tributo tamen regum syrie. c Leges etiam. s. date moysi. d Adhuc optie custodirent. nā a reditu captiuitatis babylonice vsq̄ ad tēpus antiochi epiphanis: nō leguntur iudei ad idolatriā seu ritū gentiliuz declinasse. e Propt onie pōtificis pietatē. i. diligentiā i diuino cultu. nā scōm tullīū pietas ē cultē soli deo debit⁹. Quaūt i aliquib⁹ libris ꝑmittit dispositōez nō ē de textu: nec i libris correctis. f Et animos. s. alioz onie adherētiū. g Fiebat vt ipi reges ⁊ ꝑncipes locū. i. hierlz ad diuinū cultū electa. h Sūmo honore dignū ꝛc]. i ea edificatū. i Maxis mūerib⁹ illustrarēt ita q⁊ ñ solū honorabāt vbo sz ēt facto. ⁊ pōit exēplū cū dr: k Ita vt seleuc⁹. iste fuit fili⁹ ātiochi magni: ⁊ ei successit

in regno sicut oñsuz ẽ in principio primi li. l Simon ãt. Hic cõsequẽter describitur ipius templi cõculcatio: cui⁹ prio ponitur occasio: z scdo subdit executio: ibi Cũqz retulisset. Circa pmũ dicit: l Simõ aũt. zc]quãtũ ad res exterio res. qz ñ fuit sacerdos: cũ cet ò ẽbu bẽiami. m Cotẽdebat obsistẽte. zc]. s. onia.

n Iniquũ aliqd zc] .i. cũ difficltate aliqd attẽtarc: z dr a molo is: vñ ẽt. ꝫ. q̃rto ca. dr q⁹ amici hui⁹ simõis sub alis ipi⁹ hõicidia ppetrabãt. o Sz cũ vicerc. zc]p se z suos: cogitauit hoc facere per regiã potestatẽ: iõ subdit: p Vẽnit ad apolloniuz. q̃ gentilis erat: vt sic p ducez regez inducerct ad templi spoliationez. q Et nũciauit ei zc] locus erat ppe templũ in quo custodiebant depositа valẽtiũ psonaz: z etiã bona pro sustẽtatiõe pauperuz collecta. r Et cões copias ĩmẽsas esse. s. i illo erario. z dicunt hic cões copie: bona seruata p ciitate: que nõ ptinẽt ad rõem sacrificiozuz: hoc addidit iste pdito⁹: q⁹ sciebat q⁹ rex qui p sacrificijs sũptus dabat vt pmissuz ẽ: nõ libẽter acciperet bona p sacrificijs custodita: iõ subdit: s Esse aũt possibile. sine offensa t Sub ptãte regis cadẽ vniuersa. i. fisco regio applicari ꝓbono regni. v Cũqz hic cõsequẽter ponit dicti cõtẽptus execution. circa quaz primo ponit mãdatũ regis: cũ dr: Cũqz retulisset zc. z patet: scdo obuidentiã ducis: cuz dr: a Statiqz heliodorus z c. vbi prio ponit ei⁹ attẽtatio: scdo pplī trepidatio: ibi nõ modica vo. tio attentãti pcussio: ibi heliodor⁹ aũt. q̃rto pcussi sanatio: ibi Tũc qdã. circa pmũ dr: a Statiqz heliodorus. zc] ad exequẽdũ regis mãdatũ. b Spẽ qdẽ. i. siłatozie. c Quasi p celessyriã. zc] ad sciẽdũ cauz dispositionẽ tñ ne iudei se munirẽt ad defẽdẽduz crat iũ cõtra ipz. cetera patent vsqz ibi: d Ondit depositа esse hec: z victualia zc Jn tribus eni ãnis fiebat quedã decima pauperũ⁹ distribuenda: que aliqñ vẽdebat z pciũ i templũ ad custodiã mittebat: fiebant etiã cũ h⁹ aliq collectões a diuitib⁹ q̃ silr ibi seruabãt. e Quedã vero

Simõn aũt de tribu beniamĩ ꝓpositꝰ templi cõstitutus: cõtẽndebat obsistente sibi pricipe sacerdotũ] iniquũ aliquid in ciuitate moliri.] Sed cũ vicere oniã nõ posset] vẽit ad apolloniũ thar see filiũ q illo tempore erat dux celessyrie z phenicis: et nũciauit ei pecunijs inumẽabilib⁹ plenũ eẽ erariũ] hierosolymis: et cõmunes copias ĩmensas eẽ que nõ ptinent ad rationẽ sacrificiozum ẽsse aũt possibile sub ptãtẽ regis cadere vniuersa. Cũqz retulisset ad regẽ apollon⁹ de pecunijs q̃ delate erãt: ille accitũ heliodorum qui erat sup negocia ei⁹: misit cũ mãdatis vt pdictaz pecuniã trãsporta ret. Statiqz heliodor⁹ iter ẽ aggressus:] spẽcie qdẽ q̃si per celessyriã et phenicẽ ciuitates eẽt pagratur⁹:] reuera aũt regis ꝓpositũ pfectui⁹. Sed cũ venisset hierosolymã z benigne a summo sacerdote i ciuitate eẽt excepti⁹: narrauit de dato i dicio pecuniaruz: z cui⁹ rei gratia adesset apuit. Jnterrogabat aũt si vere hec ita essent. Tunc summ⁹ sacerdos ostendit depositа esse hec ad victualia viduaz z pupillozz: quẽdã vero esse

ẽ hircãi thobie. i. depositа ab eo. a Viri valde eminentis. in virtute z fama: z hoc dr ad oñdẽdũ q⁹ ibi nõ reseruabãt depositа maloz hominũ vel infidelium: vñ z neemias fecit pijci vasa thobie gentilis de gazophilacio dom⁹ oñi: Neemie. xiij. b Decipi vero cos q̃ credidissent. i. cõmẽdassent depositа sua ibi custodienda: z supplenduz est si portarentur regi. c Jmpossibile oio esse. hec ẽ ostructio suspẽsiua: pp qò refert ad interrogatoꝛez heliodori q̃ pmittit. Si vẽ hec ita essent. s. que dixerat simõ. s. q⁹ sine offensa dei possent ad regẽ dicta deportari: z ppẽ hoc onias in sua rsponsione dicit impossibile esse: qz h⁹ nõ solũ erat aliena rapẽ: sed et dei templo ptumeliam inferre.

d At ille. s. heliodor⁹. e Prò his que habebat in mãdatis a rege. cui volebat sumpliciter obedire. f Dicebat omi genere. i. omnib⁹ modis. g Regi ea esse deferenda. iõ subdit: h Constituta aũt die intrabat. ad exequẽdũ regis mãdatũ i Non modica vero. Dic consequẽter ponit pplī trepidatio: ne cõtẽptus iferret dei templo: ad quod cuitandũ suditur cõis oio: z primo sacerdotũ cũ dr: k Sacerdotes aũt ante altare. s. holocaustoꝛum. l Jn stolis. zc] i signũ humiliationis: vt preces coꝛ essent magis exaudibiles: sm illud eccle. xxxv. Oio hũiliatis se nubes penetrabit. m Et iuocabãt ò celo. i. vt exaudirẽt de celo. n Qui ò depositũ legẽ posuit. exo. xxij. o Vt his q̃ deposuerãt. ab iuasione heliodori. n Jã vo q̃ vidẽt sũmi sacdoꝛ vultũ. supple sibi cõpatẽt: z subdit rocũ dr: o Mẽte vlneabat. qò ꝓñr ỏclarat p imutatoꝛ faciei: i q̃ magꝝ q̃ i aliꝰ ptib⁹ coꝛpis relucet dispositò ai. p Pro eo q⁹ i ptẽptu. zc]nisi dr adiuuaret: pp qò ei⁹ auxiliũ sr h⁹ iploꝛabãt. q Accitecqz mlieres cilicijs

pectus. se macerando pro subsidio dei impetrando.
r ¶ Sed et virgines que conclusę erant. i. de domibus parentum non exibant ratione verecundie et pudicitie virginalis: tamen in illa turbatione exibant preter morez solituz currentes ad oniam. Aliqui tamen exponunt hoc dicentes q aliquę virgines nobiles prope templū custodiebant iclusę vsz quo nuptui traderentur.
s ¶ Erat. n. misera cōmixte multitudinis. iudeoruz cuiuscunqz statuz et sexus. t ¶ Et magni sacerdotis in agone constituti. i. in anxietate mentis. v ¶ Expectatio. pro contemptu templi futuro. cetera patēt p ¶ Heliodorus. Hic consequēter describitur exeqntis percussio: cuz dicitur: Heliodorus autē cē].i. psicere intendebat.
y ¶ Sed spiritus omnipotētis dei. .i. eius virtus.
z ¶ Magnā fecit cē]uertēdo heliodorum et suos satellites in tantam mentis formidinez et roborīs dissolutionez: q non poterant perficere illam executionem et subditur causa cum dicitur:
a ¶ Apparuit. n. illis quidā equus terribilem habēs cessorem. .i. angelum loci defensorem in specie hominis equitis apparentē. b ¶ Heliodoro pozes calces elisit. i. priorez partes pedum: et unde dicitur calcitrare. c ¶ Alij ēt apparuerūt duo iuuenes. .i. angeli in specie iuuenuz apparentes.
d ¶ Virtute decori cē. apparebāt enim fortes et pulchri et bñ ornati: concluse erant pcurrebant ad oniā: alie aūt ad muros q̄dā vero per fenestras aspiciebant: vniuerse aūt protendentes manus in celū depcabant. Erat. n. misera ꝓmixte multitudinis ſ et magni sacerdotis ſ agone ꝓstituti ex pectatio. Et hi qdē inuocabant oipotentē deū: vt credita sibi bis q crediderant cū oi integritate ꝓseruarēt. Heliodorus āt qd decreuerat pficiebat:] eodem loco ipse cū satellitibus circa erariū ꝓsens. Sed spūs oipotentis dei mag̃nuz fecit sue ostensionis euidentiā:] ita vt omnes q ausi fuerant parere ei: ruētes dei virtute in desolationē et formidinem puerterēt. Appāruit. n. ill' q dā equus ſribilē hns sessorē] optimis opimētis adornatus: isqz cuz impetu heliodoro priores calces elisit. Qui aūt ei sedebat videbatur arma habē aurea. Alij ētiā apparuerūt duo iuuenes virtūte decori: optimi gloria: speciosiqz amictu: q circunsteterūt euz et ex vtraqz pte flagellabāt: sine intermissiōe multis plagis vberantes. Subito autē heliodorus cōcidit i trāz: cūqz multa caligine circūfusuz rā puerūt: atz i sella gestatoria posituz eiecerūt. Et is q cuz multis cursoribus et satellitibus pdcuz igressus ē erariuz: portabat nullo sibi auxiliuz ferēte: mānifesta dei cognita vtute. Et ille qdē p diuinā vtutē iacebat mutus atz oi spe et salute puat. Hi aūt dñm benedicebāt: q magnificabat locū suū: et templuz qd̄ paulo añ timore ac tumultu erat plenū: appēte oipotēte dño gaudio et leticia ipletū ē. Tunc vo ex amicis heliodori qdā rogabāt ꝓfesti oniā vt inuocaret altissimū: vt vitā donaret ei: q in supmo spū erat ꝓstitui. Cōsiderās aūt sūm sacerdos ne forte rex suspicaretur maliciā alicuā ex iudeis circa heliodorū ꝓsūmatā: obtulit ꝓ salute viri hostiā salutarē. Cūqz sūmus sacerdos exoraret: ijdē iuuenes eisdez vestib' amicti astātes heliodoro dixēt onie sacēdoti gratias age. Nā pp eū dns tibi vitā donauit. Tu āt do flagellat' nūcia oib' magnalia dei et ptātē. Et his dictis nō cōparuerūt. Heliodorus aūt hostia deo oblata: et votis magnis promissis ei qui viuere illi cōcessit: et onie gratias agens: recepto exercitu repedabat ad regem. Testabatur autem omnibus ea que sub oculis suis viderat opera magna dei. Cū aut rex iterrogassz heliodorz qs esset apt' adhuc sel hierosolymā mitti ait: Siquē habes hostē aut regni tui insidiatorez: mittē illuc: et flagellatū eū recipies: si tamen euaserit: eo q i loco sit vē dei qdā vt'. Nā ipe q bz i cel' habitatōz: visitator et adiutor ē loci illi': et venientes ad malefaciendum percutit ac pdit. Igit de heliodoro et erarij custodia ita res se habet. ¶ Ca. IIII.

Simon autē pdict' pecuiaz et patrie dilator ad designandum angelorum fortitudinez et pulchritudinē nate: et ornatū glorie. e ¶ Subito autē heliodorus cecidit in terraz. ex eorum percussione. f ¶ Cuiqz multa caligine circunfusum. ad designandum tenebrositatem mentis sue. g ¶ Rapuerunt. s. sacerdotes: de loco sacro cum amouētes eo q videbatur mortuus vel morti propinquus: ne ex cadauere mortui contaminaretur locus. cetera patēt. h ¶ Tunc vero. Hic cōsequenter describit ipius percussi sanatō et secūdo subditur sanantis infamatio in principio sequētis ca. Circa primum. Primo ponitur percussi sanatio: cum dicitur: Tunc vero ex amicis heliodori cē. et patet littera: secundo ponitur sanati gratiarum actio: cum dicit: Testabatur autē. et pio generaliter cum subditur: i ¶ Omnib' ea que sub oculis suis viderat. in sua flagellatione et mirabili sanatione: secundo coram rege specialiter dicens: k ¶ Siquez habes hostem aut regni tui insidiatorem. de quo caute velis te expedire. l ¶ Mi te illuc et flagellatuz euz recipies hoc. n. erat expertus in seipso.
m ¶ Si tamē euaserit. s. mortē: hoc autē addidit: q firmiū tenebat se mortē ñ euasisse nisi p pces onie. cetera patent.

¶ Capitulum. IIII.

Simon autē postq̄ descripta ē heliodori sanatio: hic consequēter ponitur sanantis infamatio: cum dicitur: Simon autē predictus. de tribu beniamin: de quo fit mentio prope principium capituli precedentis. b ¶ Pecuniarum et patrie delator. i. accusator: vt habetur ibidem.

male loqbat ō onia: tanqz ipse heliodoz istigasset ad b̄: r ipse fuisset icētor malorū: p̄uisoremqz ciuitatis ac defēsorē gētis sue: et emulatorē legis dei audebat isidiatorē regni dicere. Sed cū iimicitie itātū pcederēt: ūt et p quosdā simōis necessarios homicidia fierēt: cōsiderās onias periculū cōtētiōis: et apollonii insani re: vtpote ducē celessyrie r phenicis: ad augēdā malicia simōis: ad regē se cōtulit: nō vt ciuiū accusator: sz pmunē vtilitatē apō semet ipsū vniuerse mltitudinis psiderās. Videbat.n. sine regali puidētia: ipossibile eē pacē reb' dari: nec simonē posse cessare a stulticia sua. Sed p'sceleuci vite excessū: cūz susscepisset regnū ātioch' q nobil' appellabatur: ambiebat iason frater onie sūmūz sacēdotiū: ādito rege: pmittēs ei argenti talēta trecēta sexagita: r ex redditib' alijs talēta octogīta. Sup hoc pmittebat r alia cētū quiqgita: si potestati ei' cōcederet gymnasiū et ephebiā sibi cōstituē et eos q i hierosolymis erant ātiochenos scribere.] Ō cūz rex ānuisset et obtinuisset pncipatū stati ad gētilē ritū cōtribules suos trāsferre cepit]: et amoti his q humānitatis cā iudeis a regib' fuerāt cōstituta p iohānē pātrē eupolemij: qui apō romanos ō amicitia r societate fūcē legatiōe legitima ciuiū iura destituēs pua istituta sāciebat. Et ēni ausus ē sb ipsa arce gymnāsium pstituē: et optimos quosqz ephebor i lupanarib' ponē. Erāt ātē h' ñ initi uz sz icremētū qdā r pfect' gētilis r aliegene pū satōis: ppt ipij r ñ sacerdotij asonis nepharij r iudicū scel': ita vt sacerdotes iā nō circa altar' officia ōditi eēnt: sz cōtēpto tēplo r sacrificijs neglectis festinarēt pticipes fieri palestre et pbitiōis ei' iuste: et i exercitijs disci: et p̄ios qdē honores nihil bntes grecas glorias optimas arbitrabāt. Quia rū gratia periculosa eos cōtentio habebat: r eorūz instituta emulabantur: ac p omnia his consimiles esse cupiebant: quos hostes r perempores habuerant.

male loqbat ō onia: tanqz ipse heliodor istigasset ad b̄: r ipse fuisset icētor malorū: p̄uisoremqz ciuitatis ac defēsorē gētis sue: et emulatorē legis dei audebat isidiatorē regni dicere. Sed cū iimicitie itātū pcederēt: ūt et p quosdā simōis necessarios homicidia fierēt: cōsiderās onias periculū cōtētiōis: et apollonii insanire: vtpote ducē celessyrie r phenicis: ad augēdā malicia simōis: ad regē se cōtulit: nō vt ciuiū accusator: sz pmunē vtilitatē apō semet ipsū vniuerse mltitudinis psiderās. Videbat.n. sine regali puidētia: ipossibile eē pacē reb' dari: nec simonē posse cessare a stulticia sua. Sed p'sceleuci vite excessū: cūz susscepisset regnū ātioch' q nobil' appellabatur: ambiebat iason frater onie sūmūz sacēdotiū: ādito rege: pmittēs ei argenti talēta trecēta sexagita: r ex redditib' alijs talēta octogīta. Sup hoc pmittebat r alia cētū quiqgita: si potestati ei' cōcederet gymnasiū et ephebiā sibi cōstituē et eos q i hierosolymis erant ātiochenos scribere.] Ō cūz rex ānuisset et obtinuisset pncipatū stati ad gētilē ritū cōtribules suos trāsferre cepit]: et amoti his q humānitatis cā iudeis a regib' fuerāt cōstituta p iohānē pātrē eupolemij: qui apō romanos ō amicitia r societate fūcē legatiōe legitima ciuiū iura destituēs pua istituta sāciebat. Et ēni ausus ē sb ipsa arce gymnāsium pstituē: et optimos quosqz ephebor i lupanaribus ponē. Erāt ātē h' ñ initi uz sz icremētū qdā r pfect' gētilis r aliegene pū satōis: ppt ipij r ñ sacerdotij asonis nepharij r iudicū scel': ita vt sacerdotes iā nō circa altar' officia ōditi eēnt: sz cōtēpto tēplo r sacrificijs neglectis festinarēt pticipes fieri palestre et pbitiōis ei' iuste: et i exercitijs disci: et p̄ios qdē honores nihil bntes grecas glorias optimas arbitrabāt. Quia rū gratia periculosa eos cōtentio habebat: r eorūz instituta emulabantur: ac p omnia his consimiles esse cupiebant: quos hostes r perempores habuerant.

mū sacerdotiū. r q: nō potat h' licite: iō āsiuit p vias illicitas obtinē. s. p pecuniā: iō sbdit: x Adito rege p̄mittēs ei rē. p trāslatōe ppli ad ritū gētiliū: iō seqtur: y Si ptāti ei' pcederet gymnasiū. i. schola gētilitatis sic dm fuit p' li'. ca' p'. z Et ephebiā. i. pstibulū puerorū iuuenū a Et eos q rē]. .i. q: pfiteret se gētilit viuē. b Qcū rex ānuisset. tū pp pmissa. tū pp dilatatiōem gētilis rit': q sibi placebat: eo q gētilis erat. c Et obtinuisset pncipatū. s. sacerdotij. d Stati ad gētilez rē]. isti.n. libēti' ei obediebāt eo q ō sua cbu erant: r p istos itēdebat trahere alios: ideo subdit: e Et amoti his rē] syrie. f Fuerant cōstituta p iohannē. ista ipetrantē. g Patrē eupollemij q̄ s. eupollemius. h Apud romanos rē. vt hētur supra pmo libro. viij. ca'. pdicta.n. fauorabilia iudeis auferebat ab illis: q nolebāt reciperе vitā gētilitatis: vt sic cogeret eos ad recipiēdū. i Ēteni ausus ē sub ipa arce ppe templum dñi. k Gymnasiū cōstituē. i. scholā gētilitat'. l Et optimos quosqz ephebor. z. i. pulcherrios iuuenes. m In lupanari b' ponē vt exercēt i eis viciū ꝯ nāz. dī. n. ephebꝰ ꝗsi valde lucia'. n Erat autē h' nō initiū. tm̄. s. o Sz cū h' icremētū qdā. gētilitat' apō iudeos. ceta patēt vsqz ibi: p Festiaret pticipes fieri palestre. ē āt palestra loc' vbi exercent lucta: sicut r gymnasiū: r vtrūqz trahit ad significādū scholaz eo q ibi disputāt studētes adiuicē r idē significat h' noie palestre qō supra nomie gymnasiū. q Et pbitōis ei' iuste. i. traditōis sue pessie doctine. r dī pbitō a pbeo pbes. r Et i exēcitijs disci. i. isōmāi i exercitō tal' doctine s Et p̄ios qdē honores. i. dīnū cultū i q̄ gliabāt pces eoz. t Grecas glias. i. rit' r modos viuēdi i qb' gliabāt greci. v Quarum gratia periculosa eos ptentio habebat. aliquibus iasoni assentientibus alijs dissentiētibus: r sic scisma erat in pplo: qō est valde periculosum.

t Ambiebat iason frat' onie ipso adhuc viuēte. v Sū

In leges.n.dinas ipie agẽ] ipunẽ ñ cedit:sed hoc tpus sequẽs ꝺclarabit.] Cũ aũt qnquẽnal agon tyro celebraret:et rex ꝑsẽs eẽt: misit iason facinorosos ab hierosolymis ũiros pctores portates argenti didrachmas trecẽtas i sacrificiũ herculis expẽdẽdã: tale vero sacrificiũ est gẽtilitatis sũmtz malũ:ideo dicit:

a Cũ aũt quinqnnalis agõ.i. lucta vel hastiludium seu aliqd huiusmõi qõ semel fiebat i quiqz annis:z istꝺ de quo h agit fiebat i veneratione herculis. b Et rex ꝑsens eẽt.s.antiochus nobilis.

c Misit iason facinorosos.i.facinorib' plenos: vñ versus: Osus plena notat:bunꝺus similat: bilis aptat. ꝺ Viros pctores.ꝺ sua secta ꝓpi qõ de illis ꝓfidebat: tñ erãt min' mali ꝙ ille: q: pecuniam quã portabant,p sacrificijs herculꝭ rogauerũt expenꝺi i vsib' alijs: iõ sequitur postea:

e Propt ꝑtes aũt.i. ꝓpter ꝑtãtes dictã pecuniaz. f Date sũt i fabricã nauiũ triremiũ.a tris qꝺ ẽ tres z rem' remi:habebãt.n.ille uaues tres ordies remorum. g Misso aũt. Hec ẽ ps icidẽtalis i qua põit quoꝺdã icidẽs illi' tpis. Ptolemeꝰ.n.philometor cũ adhuc esset puer successit ptl i regno egypti:z q: erat nepos antiochi epiphanis:vtpote filꝰ sue sororis sicut onꝺi plenius Dan.x. iõ ãtiochꝰ accepit alijs ciuitates de regno egypti qsi curã gerẽs ꝺ regno nepotꝭ sui: sz cũ postea nollet eas reꝺꝺere:ꝓncipes egypti mouerũt ꝺ eũ bellũ celãtes,p suo rege:z sic fuit alienat' a negocijs nepotꝭ sui:z hꝰ ẽ qꝺ ꝺi: g Misso ãt i egyptũ apollonio. iste fuit missus a rege atiocho. h Propt ꝑmates ptolemei. nolẽtes q ãtiochꝰ se itromittẽt de negocijs egypti:de hoc.n. auꝺierat antiochꝰ rumores:z voluit scire veritatẽ p istuz apolloniũ:qõ z factũ fuit:iõ ſbꝺit: Cũ cognouisset ꝛc. i Propterꝙ vtilitatib' ꝓsulẽs.s. vt ciuitates qs pꝛ' acceperat tenere posset i augmẽtũ sui regni. cetera patent. k Et post triennũ temp'. Post ambitionẽ iasonis. h consequi ponit ambitio menelai:cum ꝺi: l Misit iason menelaũ.qui de sua mala secta erat:z sic in eo cõfidebat. m Supra dicti simõis.de tribu beniamĩ:vt hĩ ca.ꝓcedẽti. n Frem.i.i malicia sibi parẽ:vt exponũt alii ꝙ sequntes dictũ iosephi dicẽtis ꝙ iste menelaꝰ z iason fuerũt frẽs onie põtificis:sz q: pp dictũ iosephi de ꝙ certũ ẽ ꝙ multa falsa põit:ñ videt auctoritas huius libri dimittẽda: nec ei' lra extorte exponẽda

In lẽges.n.dinas ipie agẽ] ipunẽ ñ cedit:sed hoc tpus sequẽs ꝺclarabit.] Cũ aũt qnquẽnal agon tyro celebraret:et rex ꝑsẽs eẽt: misit iason facinorosos ab hierosolymis ũiros pctores portates argenti didrachmas trecẽtas i sacrificiũ herculis: ꝙs postulauerũt hi q aspor' tauerãt ne i sacrificijs erogarẽt q: ñ oportẽt: sz in alios sũpt' eas deputari. Sed hec oblata sũt qꝺẽ ab eo q miserat i sacrificiũ herculis: ꝓpt ꝑtes aũt ꝺate sũt in fabricã nauiũz triremium. Misso aũt i egyptũ apollonio nesthei filio ꝓpt ꝓmates ptolemei philometoris regis cũ cognouisset ãtiochꝰ alienũ se a negocijs regni effectũ: ꝓpꝛijs vtilitatib' ꝓsulẽs:,pfectꝰ ide vẽit ioppẽ z ide hierosolymã. Et magnifice ab iasone z ciuitate susceptꝰ:cũ faculatorũ luminib' z laudib' igressus ẽ: z ide i phenicẽ exercitum ꝺuertit. Et ꝓst triennij tpꝭ misit iason menelaũ supradictꝰ simõis frãtrẽ portãtẽ pecũias regi:z ꝺ negocijs necessarijs rñsa platurũ. At illẽ ꝓmẽdatꝰ regi cũz magnificasset faciez ptãtis eiꝰ: i semetipꝫ rtorsit sũmũ sacẽdotiũ :]supponẽs iasoni talẽta argẽti trecẽta. Acceptisqz a rege mãdatis venit:nihil qꝺẽ hñs dignũ sacerdotio:ꝓ sed ꝺo crudelis tyrãni:z fere belue iram gerẽs. Et iãsõ qꝺẽ q,ppꝛiũ fratrẽ cãptiuauerat: ipse deceptꝰ,pfugꝰ i ãmanitẽ expulsus ẽ regiõe. Menelaꝰ autẽ ꝓncipatũ qꝺẽ obtinuit:]ꝺẽ pecũijs ꝺo regi,pmissis nihil ãgebat:]cũm exactionẽ faceret sostratus qui arci erat ꝓpositus. Nã ad hunc exactio ꝛectigaliũm pertinebat: qũam ob causam vtriqz ãd regem sunt euocati. Et menelaus amotus est a sacerdotio succedente lysimacho fratre suo:] ꝓmẽdatꝰ regi.p ministros assistẽtes sibi:q: bus munera ꝺederat menelaꝰ. p Cum magnificasset faciem ptãtis eiꝰ. p munera q apportauerat z nomie suo magis ꝙ iasonis obtulerat: z alia mittẽ de futuro ,p miserat:vt habet.j. q In semetipsũ retorsit ꝛc]a rge sibi cõcessũ.cetera patẽt vsqz ibi: r Et iason qꝺẽ q ,ppꝛiũ fratrem ,s.oniã. s Captiuauerat.ipo existẽte i ãtiochia officiuz ei' male ipetrauerat. t Ipse decept'.per menelaum. v Profugꝰ.tũ q: puatꝰ erat sacerdotiũ:tũ q: soluẽ ñ poterat ipositã sibi sũmã. x Menelaꝰ aũt ꝛc].s.sacerdotiũ. y De pecunijs ꝺo regi,pmissis.vt dictũ ẽ. z Nihil agebat.z subdit cã:cũ ꝺi: a Cũ exactionẽ faceẽt sostratus. iõ ñ pmittebat q ꝺe leuatiõe pecũie se itromittẽt menelaꝰ. b Quã ob cãm. Hic ꝓpt agit de ãbitiõe lysimachi cui' ꝓmo põit istitutio:z ei' destitutio ibi: Multis aũt sacrilegijs. Pria i duas:q: prio põit istitutõ lysimachi:z mores onie iusti ibi: Et cũ agẽt. Circa ꝓmũ ꝺi. b Quã ob cãz vtriqz .s.menelaꝰ z sostratꝰ. c Ad regẽ sr euocati.menelaꝰ eo q pecũiã,pmissã ñ mittebat:sostratꝰ vo q: menelaũ exactiõez facẽ ñ sinebat:pp qõ menelaꝰ ipz accusabat. ꝺ Et menelaꝰ ꝛc]hꝰ procurãte sostrate z alijs modis qꝺ hꝰ poterat p ãbitionẽ:sicut dictũ ẽ supra ꝺ iasõe q officiũ sui fris onie male ,procurauerat. Dicũt tñ h expositores aliq sequentes dicta iosephi: q iste lysimachꝰ nõ fuit frater menelai:sz ꝺi: hic eiꝰ frater: eo q fuit sibi similis malicia:sicut ꝺicitur q tuthil z chymera sũt frẽs:sz hec expositio videt extorta:marie qñ scribit historia:vbi ñ ẽ vtẽdũ metaphora sic ẽ i,ppositio:pp qõ meli

us videt dici ſeqndo textū libri: q iſti tres. ſ. lyſimach⁹: menela⁹: ⁊ ſimon tẽpli ꝓpoſit⁹ frẽs fuerūt. e Poſtrat⁹ autẽ plat⁹ eſt cipr⁹. ſicut frequẽter mutãt baliui regis. iſula vo cypri ſubiecta tẽ erat ãtiocho regi. f Et cũ h⁹. Hic itpõit mor⁹ onie: cui⁹ prio ꝺſcribit occiſio: ⁊ vidicatõ: ibi Ob quã cãz. Circa pmũ pmit tit tpis oppor⁹tunitas: cuz dī: g Cõtigit tharſẽſes ⁊ mallotaſ. .i. ciues duar⁹ ciuitatũ. h Seditionez mouẽ. ꝺ regem antiochũ. i Eo q ãtiochi regis ꝓcubie. i. datiuo caſu. k Dono eẽnt dati. dolebãt .n. q ſub dominio talis mulieris eẽnt poſiti. l Feſtinãter ita qz ⁊c] ne maius malũ oriret ꝺ ipſũ: ſed p quẽ modũ nõ dī hic: ſz veriſimile eſt q dono illo retractauit: ⁊ ꝓcubine ſue aliꝫ ꝓuidit. m Relicto ſuffecto. i. ſub ſe facto: locũ ei⁹ tenẽte. n Vno ex comitibus ſuis andronico. i ãtiochena ciuitate. o Ratus. i. opinat⁹: ⁊ dī a reor: reris. p Menela⁹ accepiſſe ⁊c] ad mortẽ onie ꝓcurãdũ i regi abſẽtia p andronicũ cupidũ. ceta patẽt vſqz ibi: q Arguebat euz. de furto notabili rei ſacre.

r In loco tuto ſe cõtinẽs. i q̃ null⁹ ſb pẽa mortis audebat aliqz leꝺe: pp qꝺ dicebat a ſyluz: ab a qꝺ ẽ ſine ⁊ ſylen qꝺ ẽ tract⁹ qr nõ ẽ fas alicui ibi tãgere ⁊ offẽdere aliũ. cetera patẽt. s Ob quã cauſã. Hic ꝓñt ponit occiſiõis dicte vindicatio. ⁊ patet lr̃a vſqz ibi: t Defũcti ſobrietatẽ. i potib⁹ ⁊ cibis. v Et modeſtiam. i verbis ⁊ factis. x Andronicũ purpura exutũ. tãq̃ ꝺ ſtatu dignitatis ꝺpoſituz ⁊ ꝺgradatum: y Per totã ⁊c] vt vi dicta ſceler⁹ oib⁹ appareret. z Et i eodẽ loco ⁊c. vt ſic culpe rñderet pẽa. a Mortis ãt. ꝓ oſtẽ ſupraposita ẽ lyſimachi iſtitutio: h ponit eius deſtitutio: ⁊ ſcꝺo menelai reſtitutio: ſoſtrat⁹ ãt plat⁹ ẽ cipriis. Et cũz h⁹ ageret cõtigit tharſẽſes ⁊ mallotas ſeditionẽ mouẽ: eo q ãtiochi regi cõcubie ꝺnõ eẽnt dati. Feſtinãter itaqz rex venit ſedare illos:] relicto ſuffecto ũno ex comitib⁹ ſuis ãdronico. Rat⁹ aũt menela⁹ accepiſſe ſe tps opportunũ: laurea q̃ ꝺ vaſa e tẽplo furat⁹ ꝺonauit ãdronico: ⁊ alia vẽdiderat tyro ⁊ p vicinas ciuitates. Qꝺ cũ certiſſie cognouiſſet onias: arguebat euz: ipſe i lõco tuto ſe ꝓtinẽs antiochie ſec⁹ daphnẽ. Unde menela⁹ accedẽs ad andronicũ rogabat vt oniã iterficẽt. Qui cũ veniſſet ad oniaz: ⁊ datis dextris cũ iureiurãdo q̃ziuiſ eẽt ei ſuſpect⁹ ſuaſiſſet de aſylo ꝓcedẽ: ſtatiz eũ pemit ñ veriti⁹ iuſticiaz. Ob qũã cauſã ñ ſolũ iudei: ſz ẽt alie quoqz natiões idignabanꝫ: ⁊ moleſte ferebãt de nece tãti viri iuſta. Sz regreſſũ regẽ de cilicie locis adierũt iudei apꝺ antiochiã ſiꝫ ⁊ greci: ꝓgrẽtes de iniq̃ nece onie. Cõtriſtat⁹ itaqz ẽ aio ãtioch⁹ ꝓpter oniã: ⁊ flexus ad miam lachrymas fudit: recoꝺatuſ ꝺfũcti ſobrietatẽ ẽt modeſtiã. Accẽſuſqz ais ãdronicũ purpura exutũ p totã ciuitatẽ iubet] circũduci: ẽt in eo loco in quo in oniaz impietatẽ ꝓmiſerat ſacrilegũ vita ꝑuari: ꝺño illi cõdigna retribuẽte penã. Multis aũt ſacrilegijs i tẽplo a lyſimacho ꝓmiſſis] mẽnelai conſilio ẽt diuulgata fama: cõgregata ẽ mltitudo aduerſũ lyſimachuz: mlto iã auro expoꝛtato. Turbiſ aũt iſurgẽtib⁹ ⁊ ais ira ꝛpletis: lyſimach⁹ armatis ferè trib⁹ milib⁹: iniqs manib⁹ vti cepit: duce quoꝺã tyrãno etate parit ⁊ demẽtia ꝓuecto. Qz vt itellexerũt conatum lyſimachi: alij lapiꝺes: alij fuſtes validos arripuere: qꝺã vo cinerẽ i laſimachũ iecẽ. Et mlti qꝺem vulnerati: qꝺã ãt ⁊ pſtrati: ões vo i fugã ꝓuerſi ſũt. Ipſũz ẽt ſacrilegũ ſec⁹ erariũ iterfecerũt. Dẽ his g cẽpit iudiciũ aduerſ⁹ menelaũ agitari.] Et cũ vẽiſſet rex tyrũ ad ipſũ negociũ ꝺtulerẽt miſſi tres viri a ſenioribuſ. Et cũ ſuparet menela⁹: p⁹ miſit ptolemeo multas pecunias dare ad ſuadẽdũ regi. Itaqz ptolemeus i quoꝺã atrio poſitũ q̃ſi refrigerãdi gr̃a regẽ adijt ẽt ꝺeduxit a ſnĩa: ⁊ menelaũ qꝺem vniuerſe malicie reũ crimin⁹ abſoluit: miſeros autẽ qũi ẽt ſi apꝺ ſcithas cãz diiſſẽt inocẽtes iudicarent: hos morte dãnauit. Citõ ergo iuſtã penã ꝺẽrt qui ꝓ ciuitate ẽt pplo ẽt ſacris vaſis cãuſã ꝓſecuti ſt. Quã obrẽ tyrij quoqz idigti: ergã ſepulturã eoz liberaliſſimi extiterũt. Menelaus aũt pp eoz q i potẽtia erãt auaritiã] pmãebãt i ptãte: creſcẽs i malitia ad iſidias ciuiũ.

Capitulum. v.

ibi De his g. Circa pmũ dī: a Mltis ãt ⁊c]. ſ. i diui cult⁹ diſſipatiõe: ⁊ vaſoz aureoz furtiua ſbtractiõe. b Menelai ꝓſilio. vt de auro ptẽ hẽret: ⁊ vt pplo ꝺ lyſimachũ ꝓcitato ipe ſacẽdotiũ ſcuparz: ſic ⁊ factũ fuit vt ex ſequentibus patebit. c Et diuulgata fama. ꝺ dicti ſacrilegijs a lyſimacho ꝓmiſſis. d Cõgregata ẽ mltitudo ⁊c. iuꝺs mãiꝺ⁹ vti cepit. mltitudine ꝺ ſe ꝓmotã inificiẽdo p iuꝺs ꝺſq̃ arma uerat. cetera patẽt vſqz ibi: e Deꝺo i fugã ꝓuſi ſt. ſ q̃ erãt cuz lyſimacho. f Ipz ẽt ſacrileguz. ſ. lyſimachũ ſec⁹ erariũ ifecerẽt. g De his g. h ꝓñt deſcribit menelai reſtitutõ: q̃ cũ ꝑdicti ꝺbuiſſet ad mortẽ ꝓdenari: p pecuniaz tñ fuit reſtitut⁹ ad ꝑticipatũ ſacerꝺotij. ꝺcit igit: g De his g. ſ. ꝺ auro furtiue ſblato ꝺ templo. h Cepit iudiciũ ⁊c] q⁹ fctm fuerat ei⁹ cõſilio: ⁊ quia ad hoc ſecuta fuerat pluriũ occiſio.

i Et cũ ſuparet menela⁹. i. ꝓuicẽt ꝺ dicti criminib⁹. k Ꝺomiſit ptolemeo. rgi familiari. l Ad ſuadẽdũ regi. p menelao ⁊ ꝺ adũſarioſ ſuos. m Et ꝺurit a ſnĩa. quã cogitauerat ꝺar ꝺ menelaũ: dãꝺ ſnĩa p ꝺriũ. n Miſeros ãt. ſ. accuſãtes menelaum.

o Qui ẽt ſi apꝺ ſcithas. q ſi bãbari irrõnales ⁊ crudeles ppli. p Furo g. i. ꝑcipitat⁹ ⁊ male. q Iuſtã penã ꝺẽrt. ſupple e iſ. r Qui ꝓciuitate. hic: lz. s Et pplo. fideli. t Et ſacri vaſis furat⁹. v Cãz ꝓſecuti ſt ꝺ menelaũ. x Menela⁹ ãt ⁊c] q: pp dona ei⁹ ꝓmẽdabãt cũ apꝺ rgẽ. y Permãebat i ptate. ſũmi ſacerꝺotũ

Odē tpe. postq̄ supⁿ descripta est ¶ Ca. V. iasonis fuga: hic describit eⁱ miserabilis terminatio: cuⁱ primo signū p̄mittit: scōo signatuz sb̄dit: ibi Bz cū falsus rumor. Circa p̄mū dicitur:

y ¶ Eodē tpe antiochⁱ .s. epiphanes. a ¶ Deciđam pfectionē pauit i egyptū. prⁱ. n. intrauerat egyptuz q̄si curā gerēs nepotis sui: sz aliēatus a negocijs eⁱ p̄ primates egypti: vt dictū est ca. p̄cedēti. secūdo p̄parauit exercituz ad itrandum ibi:

b ¶ Cōtigit aūt. illo tempore.

c ¶ Per vniuersa rē] nō ē p hoc i telligēdū q̄ singulis dieb' fiēt apparitio ista: sed q̄ infra spaciū .xl. dierū pluries fuit visa: sicut actuū p̄imo ca. dī q̄ christus post resurrectionē suā p dies xl. apparuit discipulis: z tñ nō apparuit eis singul' diēb'.

d ¶ Auratas stolas. i. tunicas q̄ induūt sup arma ad decorē.

e ¶ Et cursus eq̄rū rē] .i. dispositos fm artem militarē.

f ¶ Et cōgressiones fieri cōminus. i. de ppe.

g ¶ Et scutorum q̄ in pugna aliq̄n leuant sursū: aliq̄n ad dexterā: aliq̄n ad sinistraz mouentur.

h ¶ Et galeatorū. i. hominū galeas habentium.

Eodēz tpe ātiochⁱ sē cūdā, pfectionē parauit i egyptū. Contigit aūt p̄r vniuersā hierosolymorū ciuitatē videri diebus q̄dragita p aera eqtes discurrētes auratas stolas hītes z hastas quasi cohortes armatas: et cursus equoz p ordines digestos: et pgressiones fieri cominⁿ et scutorū motⁿ et galeatoz milituꝫ ordinez gladijs districtis z teloz iactⁿ: z aureoz armorū splēdorē: oisq̄ generi loricaz. Quapropt oēs rogabāt i bonū mōstra puerti. Sed cū falsus rumor esset: et tanq̄z vita excessisset ātiochⁱ: assūptis iason non minⁿ mille viris aggressus ē ciuitatē repente: z ciuibⁱ ad muz p̄uolātibⁱ ad vltimū appēsa ciuitate menelaus fugit i arcē. Jason vo nō p̄cebat i cede ciuibⁱ suis nec cogitabat, psperitatē aduersū cognatos malū eē maximū: arbitrās hostiū z non ciuiū se trophea capturuz: Et p̄ncipatū qdē nō obtinuit: finez vo insidiaz suarū p̄fusionē accepit: z pfugus iteꝫ abijt in āmaniten. Ad vltimū i exitiū sui cōclusⁿ ab aretha arabū tyranno fugiēs de ciuitate i ciuitatē oibus odiosus: tut refuga legū z execrabilis vt p̄ie z ciuiū hostis: i egyptū extrusus ē: z q mltos de p̄ia sua expulerat: peregre perijt lacedemonas, pfectⁿ: q̄si, p cognatiōe ibi refugiū habiturus: z q ipsepultos multos abiecerat: ipse z illamētatⁿ z isepultⁿ abijcit: et sepultura neq̄z peregrina vsus: neq̄z patrio sepulchro pticipās. His itaq̄z gestis suspicatus est rex: societatem deserturos iudeos: et ob hoc profectus ex egypto efferatis animis ciuitatez quidē armis cepit. Jussit autē militibus interficere: nec pcere occurrentibus: z p domos ascēdētes trucidare. Fiebāt ergo cedes iuuenū ac senioꝝ: mlieꝝ z natoz exīmia: virginūq̄z z puuloz neces. Erānt āt toto triduo: octogita milia interfecti: q̄drāgita milia victi: nō minⁿ aūt venūdati. Bz nec ista sufficiūt. Ausus est etiam intrare templum vniuersa terra sanctius: Menelao ductore

i ¶ Multitudinem gladijs districtis. idest diuersimode motis: nunc feriendo punctī: nūc cesim.

k ¶ Quapropter omnes rē] idest q̄ talia essent signa futuri boni fuerūt tñ signa mali .s. depopulatiōis ciuitatis: primo per iasonem: postea per antiochum epiphanē: sicut ante subuersionē hierlm p romāos apparuerūt signa mlta: sicut narrat ioseph' libro o iudaico bello: q̄ tñ hic, pter plixitatē omitto: z q̄ eoz aliq̄ ponūt hic i glosa.

l ¶ Bz cū falsus rumor. Dic p̄ñ ponit signatū ad iasonis ipetū: cū dī:

l ¶ Sed cū falsus rē] .s. de morte antiochi.

m ¶ Assūptis iason ñ minⁿ mille viris. imo maq̄ plurib'.

n ¶ Aggressus ē ciuitatē repēte. hierlz vñ fuerat pfugus p factū menelai. vt dictū ē ca. p̄cedēti. credebat. n. iason regē mortuū: z sciebat eⁱ filiū adhuc eē puez: z sic credebat hīe tps aptū ad recuperādū sacerdotiū: q̄ p̄uat' fuerat p antiochum. cetera patent vsq̄z ibi:

o ¶ Abijt i āmaniten. vñ venerat hierlz.

p ¶ Ad vltimū i exitiū sui. i. ad suū exterminiū.

q ¶ Cōclusus ab aretha arabū tyranno. q̄ psecabat eū: z sic pz q̄ ñ solū erat odiosus iudeis: sz et gētib' extraneis.

r ¶ Et refuga legū. i. apostata a lege diuia.

s ¶ Peregre perijt. i. i aliena ira.

t ¶ Lacedemonas pfectⁿ. isti erant spartiate q̄ erāt iudeis pfederati: vt dictū est supra p̄io lib' ca. xij. pp qō credidit ibi dē hic refugiū: sz inuenit p̄tiū q: spartiate congnouerūt mala q̄ fecerat gēti iudeoꝝ: iō sb̄dit:

v ¶ Ipe z illamētatⁿ rē] z sic vidēt q̄ ibi fuerit occisⁿ z corp' eⁱ, pectū bestiis z auib' deuorādū.

x ¶ His itaq̄ gestis. Postq̄ descripta ē inchoatio tribulatiōis iudeoz, ppⁱ ambitionē sacerdotij: hic p̄ñt pōit eⁱ p̄sūmatio per oppssionē regis antiochi. Circa qō p̄io ponit vastatio plebis: secūdo sb̄uersio legis: ca. seq̄nti. Pria in duas: q: p̄io pōit vastatio plebis i regis p̄sentia: scōo i eⁱ absētia: ibi Igit antiochus. Circa p̄mū p̄io ponit vastatio ppli: secūdo violatio tēpli: ibi Sed nec ista. Circa p̄mum dicit:

x ¶ His itaq̄ gestis .s. q̄ ciuitas hierusalē a iasone capta fuisset z q̄ menelaus ab eo pōtifex destituⁿ: i arcem refugisset: vt p̄dictū est.

y ¶ Suspicatus est rex. antiochus.

z ¶ Societatem ōserturos iudeos. idest tributū sibi negaturos.

a ¶ Et ob hoc pfectⁿ ex egypto. vnde reuertebat de mādato romanoꝝ.

b ¶ Efferatis animis. tū ppⁱ repulsionē sui de egypto: tuz q: credebat iudeos recessisse a suo dominio.

c ¶ Ciuitatē quidē hierusalē.

d ¶ Armis cepit. eo q̄ erat intra se diuisa: vt p̄z p p̄dicta.

e ¶ Jussit aūt militib' interficere. generaliter absq̄ sexus vel etatis distinctione.

f ¶ Erāt aūt toto triduo. q̄ durauit illa occisio.

g ¶ Octogita milia interfecti. q: q̄rebāt i loc occīi vbi se abscōderāt.

h ¶ Quadragita milia victi. vt ducerēt i captiuitatē.

i ¶ Nō minⁿ aūt venūdati. i suos z ancillas mercatoribⁱ q̄ ad hoc venerāt.

k ¶ Bz nec ista. Dic p̄sequenī ponitur templi violatio: cū dī:

l ¶ Ausus est rē] q: dedicatū erat cultui diuio: cetera vo cultib' idoloꝝ.

m ¶ Menelao ductore. q̄ econtrario debuisset p̄io emunitate templi ꝑclare: ideo sequit:

n Qui legū. diuinaꝝ. o Et pr̄ie. s. iudee. p Fuit ꝓditor ⁊c̄. sumēs sctā vasa q̄ ab alijs regib⁹ ⁊c̄. s. cyro ⁊ dario vt pz p̄mo esdre: ⁊ seleuco supra tertio ca. q Cōtrectabat idigne. ꝓprijs manib⁹. r Et ꝯtamiabat. applicādo alijs vsib⁹. s Ita alienat⁹ ⁊c̄] nō q̄ ꝑdidisset vsū rōis: sz q̄ ñ ꝯsiderabat potētiā dei q̄ heliodoꝝ flagellauerat ꝓpt̄ iuasiōez tēpli supra tertio capitulo: qd̄ factū erat p regnū assyrie notoriū: ꝓpt̄ qd̄ ñ ē verisimile quin ad noticiā antiochi deuenisset: sz dn̄s ꝓpt̄ pctā populi pmittebat locū ꝯtemni: sic dixerat dn̄s salomoni tertio regū ix. cetera patent.

t Igit̄ antiochus. Hic ꝯñt̄ describit̄ vastatio populi i reg̃ absentia: ⁊ diuidit̄ i duas partes. s. i pricipalē ⁊ icidētalē: q̄ icipit: ibi Judas aūt. Circa p̄mū p̄mo pōit̄ recessus antiochi d̄ indea spoliato tēplo: ⁊ patz littera vsq̄z ibi:

v Existimās se ⁊c̄] hyp̄bolica locutio ē: ad exp̄mēduz supbie sue magnitudinem.

x Reliq̄t āt p̄positos ⁊c̄] iudeoꝝ p⁹ suū recessū. y Hierosolymis q̄dē ⁊c̄]. i. oriunduz de phrigia i q̄ regiōe est troia.

z Morib⁹ crudeliorē eo. s. antiocho.

a In gariçi. q̄ ē mōs in regione samarie.

b Qui grauiꝰ q̄ ceteri ⁊c̄. q̄ samaritāi semp fuerunt molesti iudeis: vt pz i Esdra ⁊ neemia. c Cūq̄z apposit⁹ eēt ꝯ iudeos. i. firmatus in proposito nocendi eis.

d Misit odiosum principem apolloniū: de cuius nequitia ⁊ morte habetur p̄mo libro tertio capitulo. e Pacē simulans. vt haberet ingressum in ciuitatem. f Omnesq̄z qui ⁊c̄] ex hoc videtur q̄ armationem illā simularet fieri ad aliquem ludū exercendū: vt hastiludiū ⁊ huiusmodi: ad quod videndum cōuenerunt plurimi: ⁊ illos primo iussit iterfici quātū ad viros etatis pfecte s̄m iussum regis.

g Judas aūt. Hec est pars incidentalis in qua ponit̄ fuga iude cum plurib⁹ alijs ad loca deserta: eo q̄ non poterāt mala que fiebāt in hierusalē impedire: sic ergo dr̄: g Judas aūt ⁊c̄] ñ in numero fratruz suoꝝ sed magis quintus: vt habet̄ supra prio libro ca. scd̄o. sed in numero sūmoruz sacerdotum: vt dicit glosa: non tñ incipiēdo ab Aaron: q̄ multo plures fuerunt: sed a principio regni grecorum: qd̄ vt dicunt glosatores aliqui: incepit a seleuco: qui i syria successit alexādro magno: ⁊ tūc sūmus sacerdos fuit onias iaddi fili⁹: qui s̄m hoc dictū fuit prim⁹: Simon iustus secūdus eleaçarus filius onie tertius: Manasses quart⁹ eleaçari auunculus: quintus onias simonis iusti filius: sextus simon onie filius: septimus onias huius simonis filius quē iterfecit andronicus: vt dictū est ca. p̄cedenti: octauus iason: nonus menelaus: decim⁹ iudas machabeus. Hoc accipit̄ de glosa rabani super locuz istum: que accipitur de dictis iosephi: sed videtur i duobus deficere. Primo q̄ lisimachus successit menelao s̄m textum huius libri supra quarto capitulo: qui maioris ē auctoritatis q̄ dictū iosephi vel rabani: ⁊ sic eadem ratione qua numerantur hic iason ⁊ menelaus numerari dz lisimach⁹ i decimo loco ⁊ nō iudas. scd̄o deficit: q̄ pōit regnū grecoꝝ icipe a seleuco: qd̄ tñ icepit ab alexādro magno: vt dictuz ē supra primo ca. p̄mi libri: ꝓpter qd̄ videt̄ mihi q̄ hec enumeratio icipere debeat a tēpore alexādri magni: ⁊ tūc s̄m oēs historiographos iaddus erat sūm⁹ pōtifex iudeorū: cui si cōnumeret̄ onias filius eius ⁊ alij consequenter nominati vsq̄z ad oniam quem interfecit andronicus: inuēietur q̄ iste vltimus onias fuit nonus: ⁊ per consequens iudas decimus quantum ad intrantes legitime: iason: autē menelaus: ⁊ lisimachus sunt ab hoc numero eijciendi: tū q̄ male intrauerunt: tum quia cultum diuinum dissipauerūt: vt patet ex supradictis: ⁊ sic nō fuerūt sūmi sacerdotes s̄m rem: sz tantum s̄m nomen ⁊ vsurpationem.

h Et feni cibo vescētes. i. terrenascētib⁹ que poterāt in deserto reperiri: quia solo feno non poterant sustentari.

qui legū et pr̄ie fuit ꝓditor: ⁊ scelestis mā̄ib⁹ sumēs sctā vasa q̄ ab alijs regib⁹ ⁊ ciuitatib⁹ erant posita ad ornatū loci ⁊ gl̄iam: cōntrectabat idigne et cōtamiabat. Itā alienat⁹ mēte ātioch⁹] nō ꝯsiderabat q̄ ꝓpt̄ pctā habitātiū ciuitatē modicū de⁹ fuerat iratus: ꝓpt̄ qd̄ ⁊ accidit circa locū d̄spectō. Alioqn nisi contigisset eos mltis pctis eē iuolutos: sic heliodorus q missus ē a seleuco rege ad expoliāduz erariū: ēt hic stati adueniēs flagellat⁹ ⁊ repulsus vtiq̄z fuisset ab audacia. Ueꝝ ñ ꝓpt̄ locū gētē: sz ꝓpt̄ gētez locū de⁹ elegit. Jōq̄z ⁊ ipe loc⁹ pticeps fact⁹ ē ppl̄i maloꝝ: p⁹ ea aūt fiet socius bonoꝝ: ⁊ q derelict⁹ in ira dei oipotētis ē: iteꝝ in magni dn̄i recōciliatiōe cuz sūma gl̄ia exaltabit̄. Igitur ātioch⁹ mille ⁊ octingētis ablatis de tēplo talētis velocit̄ antiochiā regressus ē: existimās se p̄ supbia terrā ad nauigādū:] pelag⁹ vero ad iter agēdū deductuꝝ ꝓpt̄ mētis elationē. Reliq̄t āt p̄positos ad affligēdā gētē:] hierosolymis q̄dē philippū gnē phrygē:] moribus crudeliorē eo ipo a quo cōstitut⁹ ē: i gariçim aūt ādronicū ⁊ menelaū qui gui⁹ q̄z ceteri imiebāt ciuib⁹. Cūnq̄z apposit⁹ eēt ꝯ iudeos: misit odiosū p̄ncipē apolloniuz cū exercitu vigiti ⁊ duob⁹ milib⁹: p̄cipiēs ei oēs pfecte etat̄ iterficē: mlieres ac iuuenes vēdē. Qui cuz venisset hierosolymā pacē simulās qeuit vsq̄z ad diē sāctū sabbati ⁊ tūc feriat̄ iudeis arma capē suis p̄cepit Omnesq̄z sil q ad spectaculū ꝓcesserāt: trucidauit:] ⁊ ciuitatē cū armatis discurrēs igētē mltitudinē pemit. Judas aūt machabe⁹ q decim⁹ fuerat] secesserat i d̄sertū locū: ibiq̄z iter feras vitā i mōtib⁹ cuz suis agebat: et feni cibo vescētes demorabāt̄ ne pticipes essent coinquinatiōis.

Ca. VI.

Sed nō post multuz temporis misit rex senem quēdaz antiochenū:]

Ca. VI.

Sed nō p⁹ mltū tpis. Postq̄ descripta ē plebis vastatio: h ꝯñt̄ describit̄ leg̃ abolitio: ⁊ prio i reg̃ absētia: scd̄o i ei⁹ p̄sētia: ca. sequēti. Pria i duas: q̄ prio itroducit̄ gētilitat̄ forma: scd̄o rebellibus imponitur pena: ibi Erat autem. Circa primuz itroducit̄ forma gētilitatis: prio quātū ad modū viuēdi: cum dicitur: b Misit rex senem ⁊c̄]. i. vnum sacerdotē

gētilē:idē.n.significat senex ī greco:qō pſbyter ī latīo: vñ prīo de aia vbi trāſlatio nr̄a hz:ſi senex hēret oculū iuuenis videt vtiq; vt iuuenis.ī antiq̄ trāſlatiōe habet Si pſbyr hīet oclū iuuēſ ⁊c. c Qui ꝓpellēt iudeos. prīo vbis pſuaſiuis:p'ea tozmēt. d Et ſe trāſferrēt ⁊c]a legib' patis ī mōte ſynai pūb'.

e Cōtaminare ēt. hic ſcīd̄ gītuz ad ꝓtamiatōez tē pli:cū dī: c Cō tamiare ēt ⁊c] de dicādo ipz cultui iouiſ olympij:qō pri' erat ōdicatū cultui veri dei.

f Et ī gariçim ⁊c. Ad itellectuz hui'ſciēdū qō ſic dicit ioſeph' anti qtat' iudaice lib' .xij.ſanalbath ſa maritan' dedit fi liā ſuā vxozē ma naſſe fratri ſūmi ſacerdotis iudeo' rū:q̄ volēs hīc ho norē ſacerdotalē: rogauit ſocer vt edificaret ſibi in mōte gariçim tem plū:qō nomiauit tēplū ſūmi dei: ⁊ hoc fuit tpe alexā dri magni: ſz po ſtea vidētes ſama ritani q̄ antioch' rex hīet iudeos exoſos:ſcripſerūt ātiocho ſe nihil hīe cōe cū iudeis:petētes q̄ tēplū apō eos edificatū ī mōte gariçim ioui dedicaret:⁊ hoc ē qō dī: f Et ī gaçariz ,put erat ſupple poſtulātes. g Di q̄ locū ihabitabāt .ſ.ſamaritani. h Iouis hoſpital'.idē erat cū ioue o lympo:ſz oupl'r noiabat,p duob' locis ī qb' ſolēnit cō lebāt:ſic apō noſ dī ſctūs michael ō mōte gargano ⁊ ō mōte tūba:lz ſint alia mlta loca ī qb' ſctūs michael ve nerat. i Peſſima aūt ⁊ vniuerſis .vere iudeis. k Grauis erat malox icurſio.nā cis mlta ſimł occur rebāt mala. l Nā tēplū. deo ōdicatū. m Luxu ria ⁊ ꝓmeſſatiōib' erat plenū ⁊c.itroferētes ⁊c].ſ.obla tōes idolaticas. n Altare ēt. holocauſtox. o Ple nū erat illiciū .i.hoſtijs gētiliū īmūdiſ. p Neqz aūt. hic ttio pōit gētilitatī itroductio ī violatiōe tpis ſacri: cū dī: p Neqz aūt ſabbata cuſtodiebāt.qō tñ erat p ceptū: Exo.xx.ī memoriā būficij creatiōis. q Neqz dies ſolēnes pūj.ī.a pūb' obſeruati ſic dies paſche ī me moriā liberatiōis ppli de egypto:⁊ pētecoſtes:ī memo riā datiōis legiſ ī mōte ſynai:⁊ ſic de alijs:vt plen' fuit dictū i Exo.⁊ leuitico. r Nec ſimplr.ī.manifeste.

s De qſq̄ iudeū ⁊c]moztiſ timoze:erāt tñ aliqui qui hoc ꝓſtanī ⁊ manifeſte confitebāt:vt ex ſequētibus ap pebit:qz tñ erāt pauci ꝓpatiue:ideo ,p nullis reputāt ſi cut dicitur cōmuniter q̄ nullus ē ī eccleſia quādo ſunt ib i pauci reſpectu multudinis que deberet ibi eſſe:⁊ ſe cūdo phyſicox dicit q̄ illud qō modicū eſt quaſi nihil reputat. t Ducebant autē. hic quarto ponit gētili tatis introductio in veneratione idoli:cū dī. t Du cebant aūt.ſ.iudei. v Tu in amara neceſſitate.nā hoc faciebāt moztis timoze. x In die natalis regis. antio chi. a Ad ſacrificia.que tunc fiebāt ſolēniter ad hono rē bachi:nā rex credebat cū fauiſſe ſue natiuitati. b Et cū liberi.ideſt bachi:vnde verſus: Liber.ī.bach': vel vir ſi ne compede natus.

qūi ꝓpellēt iudeoſ ūt ſe trāſ ferrēt a pūjs ⁊ dei legib':] ꝓtāmiare ēt qō ī hieroſoly miſ erat tēplū:] ⁊ cognomi nare iouis olympij:ēt ī ga riçim,put erat hi qūi locuz ihabitabāt iouiſ hoſpital'. Peſſima autē ⁊ vniuerſis grauiſ erat malox icurſio. Nāz tēplū luxuria ⁊ ꝓmeſ ſatiōib' erat plenū: ⁊ ſcortā tiū cū meretricib': ſacratiſ' qz edib' mulieres ſe vltro i gerebāt:itroferētes ea q̄ nō licebāt.] Altare ēt plenuz e rat illicitis: q̄ legib' ,phibe bāt. Neqz aūt ſabbata cu ſto diebant:neqz dies ſolē nes pūj ſuabāt:nec ſimplr ſe qſqz iudeuz ꝓfitebatur.] Ducebāt āt cūz amara ne ceſſitate i die natal' regiſ ād ſacrificia:ēt cuz liberi ſacra

celebrarēt:cōgebāt hēdera cozōati libero circuire. Dē cretū aūt exijt ī,primas ci uitates gētiliū ſuggerēt' ptolemeiſ: vt pari mō ⁊ ipi aduerſus iudeos agerēt vt ſacrificarēt:eos āt q nollēt trāſire ad iſtituta gētiliū in terficerēt. Erāt ergo videre miſeriā. Due.n.mulieres ō late ſūt nātos ſuos circūci diſſe:quas ād vbera iſātib' ſuſpēſis cū publice p ciuita tē circūduxiſſēt:p muros p cipitauerī. Alij vō ād ,prī mas coeūtes ſpelūcas ⁊ la tent ſabbati die celebrātes] cūz indicati eēnt philippo flāmmis ſucceſi ſunt:eō q̄ verebantur ꝓpter religi nē ⁊ obſeruātiā:manu ſibi met auxiliū ferre. Obſecro aūt eos q̄ hūc libū lecturi

c Cogebant.iudei. d hedera cozonari.ī. habētes ſerta ī capitib' de hedera:eo q̄ hz ſimilitudinē cū vite:⁊ iuenit viridis oi tpe:nō ſic aūt vitis ⁊ maxie tpe natal' dicti regis. e Libero circuire .ī. ad ho nozem ei' choziçare. f Decretū. hic qui to pōit itroductio gē tilitatis ī oblatiōe ſa crificij:nā mlti iudei nō ſolū i hierlm ⁊ iu dea:ſz ēt in ciuitatib' gētiliū habitabāt diſ pſi:⁊ illis ciuitatibus mādatū fuit p reg de cretū:vt iudeos habi tātes ibi ꝓpellerēt ad dimiſſionē ſue legis: ⁊ ſuſceptionē rit' gēti lis:⁊ hoc ē qō dicit: f Decretū aūt exijt ⁊c. ⁊ pz ex dictis litte ra:hoc excepto:

g Duggerētib' pto lemeis.ī.ſeqcib' ptole mei:qui p falſā ſugge ſtionē deduxit regē a ſentētia ꝑ menelaū ſerēda ſupra q̄rto ca. h Erat ergo. Introducta gētilitatis fo:ma: hic pñt renitētib' iſligit pena: et prīo ,p circūciſiōis tenore:ſcīd̄ o ,p ſabbati honoze:ibi Alij vero:ttio,p illiciti cibi hozroze:ibi Igit eleaçar'. Circa pmū dī: h Erat g̃ vidē miſeriā. ſic hñt libri correcti: et ē ſēſus: Erat aūt.ī.ptigebat tūc oībus aſſiſtētib' vidē miſeriā q̄ ſbdit: i Due.n.mulieres dla te ſūt.ī.accuſate. k Natos ſuos circūcidiſſe.qō appare rebat ex pputū pciſione. l Quas.ſicut hñt libri corre cti. m Ad vbera iſātib' ſuſpēſis.qō erat valde miſera bile.ſ.q̄ pueri ſuſpēdio necārēt ad vbera qb' deberēt nutrī ri:pp qō ꝓceptū fuit iudeis: Exo.xxiij. Nō coqs heduz ī la cte mris ſue:videbat.n.nimis duz ⁊ crudele: q̄ hec' coqre tur ī lacte vñ ſolebat viuē:ſicut ibidē plen' fuit dictū.

n Alij vero. Dic conſequenter pena obſeruantiū ſabba tū ponit: et primo hec pena.ſecundo remouet opinio fal ſa:ibi Obſecro autem. Circa primū dicitur: o Ad pro ximas coeuntes.ideſt conuenientes. p Ppelūcas ⁊ latē ter ⁊c]ibidem meditationibus diuinis ⁊ oratiōib' vacan do. q Cum indicati eſſent philippo.qui poſitus erat in hieruſalem ad affligendum iudeozum gentem:vt habetur capitulo precedenti. r Flammis ſuccenſi ſunt. ſcilicet fumiferis:vt dicit ioſephus:quibus necati ſunt in ſpelun cis. s Eo q̄ verebant ,ꝑter religionem ⁊c. ꝓpter qō ꝑ matathiā ⁊ alios ſapientes fuit declaratuz ſupra primo libro:ſecundo capitulo:q̄ licitum erat eis ſe defendere ī die bus ſabbatoꝝ. a Obſecro. hic conſequenter remo uetur opinio falſa:qz poſſet aliqs credere q̄ dē ꝑmittēt iu deis talia ꝓtigiſſe ex eī odio ꝑ eos.ad qō remouēdū dī hic

q talia ñ sūt signū odij dei sz dilectiōis:sicē pl'pē.ppuz filiuz quē diligit,p ōfectib' suis p flagella corripit:nā t alienū quē negligit:7 ex his pz lra paucis exceptis q discurrēt. b Ne abhorrescāt gen' nrz.s.iudaicū. c Etenī mlto tpe ñ sinē 7ē].i.put sētiūt sz ptē irrōnabilē petā ꝓtinuaſ. d Bz sta ti vltiones adhibere. p flagella cohibētia. e Magni bñficij ē indiciuz.s. q nō ser uāt ad penā futaz: sz purgāt ad vitā btāz. f Nō.n.sicut i alijs natiōib'.idola colēti b' g Dñs patient expectat.eaꝫ punitō nē differēdo:vt sic ap pareat ōi mia maioꝛ expectādo coꝛ peni tētiā:7 p consequens ei' punitio iustioꝛ p' talē expectationez: iō ꝓcludit: h Propt qō nūq; qdē 7ē]nam ex amoꝛe corripit. vt dictū est. i In ad uersis 7ē]ei patiētiaz tribuēdo. k Sed hec nobis.i. a nobis. ad ꝓmonitionē legē tiū:ne credant penas nobis iflictaſ ex odio dei,pcessisse. l Dicta sint paucis.s.vbis: q; mlto plura posset iduci ad ꝓpositū oñ dendū. m Jā aūt veniēdū est ad narra tionē.s. penaꝫ ēs elec ti,p legis obseruātia ptulerūt. n Jgit. hic ꝓñi describit pēa p horroꝛe illiciti cibi iflicta:nā eleazar' ma giſ elegit moꝛi q̄ cibo lege,phibito coinqna ri:nō solū ex cl'come stiōe: sz ēt ex comesti nis fictiōe:nā ex h' p babilit videbat sequi trāsgressionē mltoꝫ 7 hoc ē qō dicitur: o Eleazar' vn' 7ē] .i. de excellētioꝛib' in sciētia vtute 7 fama. p Apto ore hians. p violētiā carnificū. q Cōpellebat carnē 7ē] qō ē phibitū i le ge. Leui.xj. r At il le glorioſa 7ē] .i. glie me:itoꝛiā xp̄i tñ tpe pſeqnde. s Magi q̄ odibilē vitā.i. vicioſa. t Volūtā rie pibat 7ē].ppt seqns ꝓmiū. v Intuēs ät. oc'is cordis. x Quē admodū oportet accedē ad btitudinē. y Desti nauit ñ admittē.i. ppetrare. z Jllicita,ppt vite.s. presen tis. a Amoꝛē.nā bonū vtutis maius ē q̄ bonū vite coꝛ sūt:nē abhorrescāt,ppt ad uersos casus :sz reputēt ea q̄ acciderūt nō ad interitū sz ad correptionē eē generi nri. Etēnī multo tpe ñ sine re pctoꝛib' ex sentētia age re:sz ſtātim vltiones adhi bere:māgni bñficij ē indici um. Nō ēnim sicut in alijs nationib':dōmin' patiēter expectat vt eas cuz iudicij dies aduenerit i plenitudi ne pctoꝛ puniat: ita 7 i no bis statuit vt pctis nris i si nē deuolutis ita demuz in nos videret:ꝓpt qō nūq; qdē a nob miaz] suā amo uet:corripies vo i āduersis pplm suū ñ dereliqt.] Sed hec nobis ad ꝓmonitionē legentiū dictā sint paucis. Jaz aūt veniendū ē ad nar rationē. Jgitur eleaçarus vn' ō ꝓmoꝛib' scribaꝫ]vir etate,puecī':7 vultu decoꝛ':aptō oꝛe hiās ꝓpellabat carnē porcinā māducare:] ät ille glorioſissimā morte] māgiſ q̄z odibilē vitā ꝓple ctēs: vōlūtarie preibat ad suppliciū.] Intuēs aūt q̄ē admodū oportē occidere patient sustinēs dēstinauit nō admittē illicitā,ppt vite āmoꝛē. Hi aūtē q astabant iniq̄a miseratiōe ꝓmoti,p pt antiquā viri amicitiam tollētes eū secreto rogabāt afferri carnes qb' vesci ei li cebat vt sinularet mandu casse sicut rex ipauerat de sacrificij carnib': vt hoc fa palis:mal' ät bonū ñ ē exponēdū,p saluatōe mioꝛis bo ni:sz magꝭ ecōuerso. b Hi aūt q astabāt.ad exequē dū regis mādatū. c Jniq̄ miseratiōe ꝓmoti 7ē.dī aūt iniq̄ miseratio: eo q̄ iducebat ad iniq̄tatē:sz.n. comedē carnes illas ō qb' suadebāt comedē eleazaꝛo cēt ei licitū cto a moꝛte liberarē:7 ꝓ pter veterē viri amicitiam hāc i eo faciāt hūanitatē. At illē cogitare cepit etatis ac senectutis sue eminentiā dignā:]ēt igenuā nobilitatī canitiē:atq; a puero optie cōuersatiōis act':7 sz sācte 7 a deo ꝓdite legis ꝓstituta rēspōdit cito dicēs ꝓmitti se velle in isernū.] Non eni etati nre dignū ē iqt fingē: vt multi adolescentes arbi trantes eleaçaꝫ nonagita ānoꝫ transisse ad vitā alie nigenaꝫ:7 ipsi ꝓpt meam simulationē 7 ꝓpt modicū corruptibilis vite tēp' decī pianī:7 p hoc maculā ātq; execrationez mee senectuti cōquirā. Maz 7si i pñti tpe supplicijs hoium eripiar:] sed manū oipotētis nec vi u' nec defūct' effugiā. Quā obrē fortit vitā excedēdo: senectutē qdē dign' appare bo: adolescētib' aūt exem plū forte reliquā:si ꝓmpto aio ac fortiter prō grauissi mis an sanctissimis legib' honesta morte perfungar: His dictis: confestim ad suppliciuz trahebatur. Hi autem qui eum ducebāt:7 paulo ante fuerant mitio res:i iram cōuersi sunt,ppt sermōes ab eo dictos: quos illi p ārrogātiā ,platos ar bitrabantur.] Sed cū pla gis perimeretur: ingemuit 7 dixit: Bñe q bēs sanctaz sciētiā:māifeste tu scis: quia nendo. b Senectute quidem dignus apparebo. ad gliaz dei:7 edificationem ,proximi. c Pro grauissimis .i. hōestissimis:sicē hō dī honest' grauis moꝛib'.cetꝛa tēt vsq; ibi. d Per'arrogātiā 7ē] qō ñ erat vz:sz h' dixerat ꝓ ꝓstātiā mētl ad ōi gliaz:7 ꝓioꝛ edificatioez-

absolute: tñ i illo cau ēat illicitū:nā i tali fictōe ēat fal sitas 7 mēdaciuz facto:7 alioꝛ se ductō:ex eo quia docto: legi erat:7 iō p illō factū alij tracti fuissent ad trāsgrediēdū legē iō sēsit: d At ille cogitare cepit etatī 7 senectutis 7ē]pp vtutī 7 sci entie ꝓcomitātia e Et igenite no bilitatis canitiē. nobilitas.n. gene risˌpuēit ex gnātō ne: nobilitas vo vtutiſ ex opatiōe q̄tū ad vtutes ac q̄sitas:7 ex datōe diua q̄tū ad insu sas: 7 iste vtutes fddūt canitiē no bilē i igēita nobi litate. f Rndit cito. nā i hēntib' habitū ñ fq̄rit lō ga deliberatio. g Dicēs ꝓmitti se 7ē].i. pot' susti nē' pena oēz q̄ fa cē talē fictionē: 7 sbdit ad h' rōcm dicēs: h Nō enim etati nre di gnū 7ē.7 p h' ma culā.ifamie q̄tuz ad hoies. i At q̄z execrationē.a ꝓ deū 7 angelos sactos. k Mee senectuti acq̄rā.7 dinū iudiciū icur rā:iō subditur: l Nā 7si i pñti tpe7ē]p talē fictō nem Sed ma nū oipotentiſ dei 7ē.iō ꝓcludit. a Quādbrem fortiter vitam ex cedendo.ideſt eaz pro lege dei expo

e Cū a morte rē]p dictā fictionē. f Duros corpis rē]fm ptē sensitiuā. g Deom aiam vo. itellectiuā. h Libēter hec patior. sic sapiēs,p sanitate pñda libēter accipit potionē sensui gustus amarā. cetera patēt.

Contigit aūt. vij. frēs. postꝫ descripta ē cōpulsio ad gētilitatē i regis absētia: vt pz ex dictis. h pseqnter fit idem in eius psentia: vt ex sequentibus apparebit: ꝛ primo fit hoc in generali: scdo in speciali ibi: Unꝰ aūt. circa primū dī: a Contigit autem rē. hoc non videtur contigisse in hierusalem vel iudea: qz rex antiochus non legitur ibi rediisse postꝫ inde recesserat facta strage populi ꝛ spoliatōne templi: vt habetur supra capitulo quinto. propter quod videt hoc contigisse in antiochia seu alia aliqua ciuitate notabili ad quaz venerat edictum regis de compulsione iudeorum ibidem habitantium ad rituz gētilium: vt habetur capitulo precedenti. b Flagris ꝛ taureis cruciatos. flagruz flagri est summitas virgularum ad iuicem ligatarum que facit strepitū percutiēdo ꝛ pu rritum per calefactionis modum. Taurea taurea ē flagellum de corio tauri factum. c Unus autez. Dic consequēter ponitur compulsio in speciali: ꝛ primo ponitur afflictio fratris pmogeniti qui pro se ꝛ alijs dixit.

cū a morte possez liberari: Duros corporis sustineo dolores]: fm aīam vo ppt timorē tuū libēter hec patior: ꝛ iste qdē hoc mō vita decessit: nō solū iuuenibus sz ꝛ vniuerse gēti memoriā mortis sue ad exēplū virtutis ꝛ fortitudinis derelin' quens.

Ca. VII.

Contigit aūt septē fratres vna cū mre appbēsos ppelli a rege edere ꝯ phas carnes porcias: flagri ꝛ taureis cruciatos: Unꝰ aūt rex illis q erat pmus sic ait: Quid q̄ris ꝛ qd vis discē a nobis: Parati sumꝰ mori magis q̄z pīas dei leges puaricari.] Iratꝰ itaqz rex iussit sartagines ꝛ ollas enеas succēdi: qbꝰ statim succēsis iussit ei q por fuerat loꝯ cutꝰ amputari linguā:] ꝛ cute capitis abstracta sūmas quoqz manus ꝛ pedes ei pcidi: ceteis eiꝰ frib⁹ ꝛ mre ispiciētibus. Et cū iā p oia inutilē fcus eēt iussit ignē admoueri: ꝛ adhuc spirātē torreri i sartagie: i q cū diu cruciaret: ceteri vna cuz mre iuicē se hortabāt mori fortiter dicētes: Dñs deus aspiciet vitatē: ꝛ psolabit i nobis. q̄ēadmodū i ptestatōe cāntici declarauit moyses.] Et i seruis suis psolabit. Dorotuo itaqz illo pmo bꝰ mō sequētē deducebāt ad illudēduz: ꝛ cute capitis eius cuz capillis abstracta: iterrogabāt: si māducaret pus q̄z toto corpe p mēbra singula puniret. At ille rndēs pria voce dixit. Nō faciaz. Propt qō ꝛ iste sequēti locopmi tormēta suscepit: ꝛ i vltio spū cōstitutus sic ait: Tu qdē sceleſtissime i pñti vita nos pdis: sz rex mundi defunctos nos ,p suis legibus eterne vite resurrectione suscitabit. Post hūc tertius illudit. et linguā postulatꝰ cito,ptulit:] ꝛ manꝰ cōstanter extēdit: ꝛ cum fiducia ait: E celo ista possideo sz propter dei legas nunc hec ipsa despicio quoniaz ab ipso me ea receptuꝝ spero: ita vt rex ꝛ qui cum ipso erant mirarentur adolescentis animum: q tanq̄z nihil duceret cruciatus. Et hōc ita defuncto: quartum vexabāt similit torquētes. Et cum iā eēt ad mortē sic ait: Potius ē ab hoibꝰ morti datos spem expectare a deo: iteruz ab ipso resuscitādos. Tibi ēni resurrectio ad vitā non erit.] Et cūm admouissēt qntuz vexabāt eum: at ille respiciēs i eum dixit: Potestatē iter hoies habēs cum sis corruptibilis facis quod vis. Nōli autem putare genus nostrum a deo esse derelictum.] Tu autez patienter sustine: et videbis mag̃naz potestatem ipsius qualiter te ꝛ semen tuum torquebit. Post hūnc ducebant sextum: ꝛ is mori incipiens sic ait: Noli frustra errare. ceu tus rē] propter veritatis confessionem. f Jussit i gnem admoueri. idest exhiberi seu apponi. g Quēadmodum per protestationem cantici rē] Deutero. xxxij. h Et in seruis suis rē. Mortuo itaqz. Dic consequenter ponitur afflictio secundi: ꝛ patz littera vsqz ibi: patria voce dixit. idest fm doctrinam sanctorum patrum. i Tu quidem sceleſtissime. id est in supremo gradu sceleris existens.

k Post hunc tertius. Dic ponitur tormentatio tertij.

l Et linguam postulatus rē]non abhorrens eius precisionem propter diuine legis obseruantiam. cetera patent.

m Et hoc ita defuncto. Dic ponitur vexatio quarti: ꝛ patet vsqz ibi: n Tibi enim resurrectio rē] licet enim omnes in fine mundi resurgāt immortales: qz tunc cessabit generatio ꝛ corruptio: tñ soli boni resurgent ad vitaz immortalem que erit p gloriam anime redūdantem ad corpus p dotē impassibilitatis Corpora vo malorū erūt immortalia vt sēp crucient igne gehēne: vt habet matth. xxv. q̄ē morꝫ scda apoch. xx. o Et cum admouissent. Dic ponit tormētatio quīti: cuz dī: Et cū admouissēt .i. applicassent q̄ntū. p Vexabāt eū. silī mō sicut pcedentes. q Facis qō vis. volūtate nequissima. r Noli aūt putare gen' nostrū rē] eo q̄ pmittit nos a te cruciari: qz hoc facit ad augmētū meriti nri. s Patiēter sustie. i. modicuz expecta ita q̄ li patienter non est nota virtutis sed brevitatis vite temporalis: ideo subditur:

t Et videbis. cito. v Magnā potestatē ipsi'. cui nō pōt resisti. x Qualiter torq̄bit. cinalii i gehēna. z Post hūc. Dic pñi pōit vexatio sexti: ꝛ pz vsqz ibi ꝛ semē tuū. i. imitatores tuos. y

a Parati sumus rē] idest a deo datas patribus nostris in monte synai. e Jussit ei qui prior fuerat lo

¶ Nos.n. ꝓpter nosmetipsos ꝛc̄. licet.n. sancti eēnt ⁊ ino
cētes tñ ꝓfitent se pati ꝓpt̄ peccata: iputātes sibi alioꝝ deli
cta: eo q̄ eēnt de eodē ꝙplo: ⁊ similiter facit Daniel. ix. ca.
a ¶ Tu aūt ꝛc̄. ꝙ deū ꝛc̄ Jei⁹ cultū auferēdo ⁊ ei⁹ ꝑplz cru
deliter occidēdo. b ¶ Supra modū. Hec est ꝑs septia in q̄
iterpōit mr̄is ꝓstātia:
cū dr̄: Supra modū
aūt mr̄ mirabilis. nā
antea ñ legit fuisse ali
qua tante cōstantie.
c ¶ Que peūtes septē
filios: q̄tū ad vitā p̄
sētē: sz saluatos q̄tuz
ad futurā: iō subdit:
d ¶ Bono aio fere
bat ꝓpt̄ spē. s. alteriꝰ
vite. e ¶ Singulos
aūt illoꝝ ꝛc̄]. i. sctōꝝ
patrū doctrie ꝓsona:
iō ꝑdit: f ¶ Repleta sapia. sanctoꝝ pa
trū. g ¶ Et femince
cogitatiōi. q̄ ē de mol
litie ⁊ remissione.
h ¶ Masculinū aūz
ſferēs qui tēdit ad ar
dua ⁊ difficilia.
i ¶ Dixit ad eos. ex
magno feruore.
k ¶ Nescio q̄liter ꝛc̄]
tunc.n. apparet puer
cē i vtero mr̄is qñ in
cipit se mouē: motus
aūt ⁊ sēsus sūt ab aia
q̄ ē i puero p ifusionē
mod⁹ aūt ifusiōis ē so
li deo cognit⁹: iō ꝑdi
tur: l ¶ Neq; enim
ego spm̄. i. aiam itelle
ctiuā q̄ ē spiritual⁹ na
ture. m ¶ Et aiam
. i. potētiā sensitiuā q̄
est ipsius coniuncti.
n ¶ Et vitā. i. opatō
nes vite. o ¶ Et sin
guloꝝ mēbra ꝛc̄] qz
virt⁹ formatiua ñ ē a
mr̄e sz a pre: ⁊ illa ni
hil agit nisi i virtute
ꝑme cause: iō subdit:
p ¶ Sedenim mūdi
creator ꝛc̄] ⁊ ꝑz ex di
cti vsq; ibi: q ¶ Si
cut nūc vosmetipsos
dspiciti⁹. quātū ad vi
tā corpalē. r ¶ An
tioch⁹ aūt. Hec ē octa
ua ps i q̄ ponit mar
tyriū septimi. ꝑmitti
tur tñ ei⁹ psuasio: se
cūdo pōit ei⁹ vexatō
ibi: Cū hec illa. Circa
ꝑmū ꝑmo pōit psuasio a rege: cū dr̄: r ¶ Antioch⁹ autem
ꝓtemni se arbitrat⁹. p dictos filios qui dicebāt eū sceleſtum
⁊ icēdio gehēne reseruatū. s ¶ Simul ⁊ exprobrātis ꝛc̄]
qz vocē dictoꝝ fratꝝ reputabat despectā: sicut psonas co
rū despicabiles reputabat: ⁊ sic duplici rōe ꝑputabat se
ꝓtēptū. s. rōe vboꝝ: ⁊ psōaꝝ despicabiliū. t ¶ Cū ad
huc ꝛc̄] vt saltē illū suparz. v ¶ Nō solū vbis hortaba
tur ꝛc̄. ⁊ ꝑz lra vsq; ibi: x ¶ Cū aūt multū. Hic pōit p
suasio iuuenis a mr̄e: q̄ ꝑmisit suasurā se filio suo ⁊ ve
rū dixit: qz ꝑmis
sio absoluta sic ē
ista itelligēda ē ō
bono: iō subdit:
y ¶ Irridēs cru
delē tyrānū. qz p
suasio sua erat ad
vtil bonū: ⁊ ꝑz
littera vsq; ibi:
z ¶ Dz dign⁹ ꝛc̄]
. i. eoꝝ ꝓsortio p
palmā martyrū.
a ¶ Ut i illa mi
seratiōe. q̄ fiet san
ctis i resurrectiōe
b ¶ Cū frīb⁹ ꝛc̄]
ad augmētū glie
vestre ⁊ mee.
c ¶ Cum hec illa
adhuc dicēt. Hic
ꝑñ ponit eius ve
ratio: cū dr̄: Cum
hec illa dicēt. ex
magno feruore ñ
expectauit finem
verboꝝ mr̄is cō
plete. d ¶ Que
sustinetis. i. differ
tis vexare sb̄ spe
vana q̄ debeā re
gi obedire.
e ¶ Nos enim ꝑ
pctis nr̄is ꝛc̄. ex
ponat sicut supra
de sexto fratre.
f ¶ Dñs de⁹ no
ster modicū ē irat⁹.
nā ois pena in
ꝑñti modica ē re
spectu future.
g ¶ Noli frustra
extolli ꝛc̄] sic ha
bent libri correcti
quasi dicat: non
pertingens ad il
lud quod speras
dei iudicio impe
ditus. h ¶ Naz
fratres mei mo
dico ꝛc̄] respectu
doloꝝ futuri.
i ¶ Sub testamē
to. idest promis
sione futura.
k ¶ Eterne vite
effecti sunt. quaz
sine dubio conse
quentur. l ¶ Inuocans deum maturius. idest cum
pondere affectus. m ¶ Teq; cum tormentis ꝛc̄] in
hoc videt ꝓphetice loqui: qz sic fuit ipletū de futuro: vt
patet infra. ix. capitulo. cetera patent.

¶ Nos.n. ꝓpter nosmetipsos b patimur peccātes i deū no
strū: ⁊ digna admiratōe fca
sūt i nobis. Tū aūt ne exi
stimes tibi ipūe futurū: qđ
ꝙ deū pugnare tētaueris.]
Supra modū aūt mr̄ mi
rabil⁹ ⁊ bonoꝝ mēoria di
gna: quē peūtes septē filios
sub vn⁹ diei tpe ꝓspiciens:
bono aio ferebat ꝓpt̄ spez
quā i deo hēbat: singulos
illoꝝ hortabat voce pria]
fortiter repleta sapia: et fe
minee cogitatiōi masculinū
aium inserēs dixit ad eos:
Nescio qlit i vtero meo ap
paruistis.] Neq; n. ego spi
ritū et aiam donaui vobis
et vitā: et singloꝝ mēbra ñ
ego ipsa ꝓpegi.] Sedenim
mundi creator q formauit
hois natiuitatē: qq; oiuz i
uenit origine: ⁊ spm̄ vobis
iterū cū mia reddet ⁊ vitā:
sicut nūc vosmetipsos de
spicitis ꝓpt̄ leges ei⁹. An
tioch⁹ aūt ꝓtēni se arbitrat⁹
sit et exprobrātis voce de
specta:] cū adhuc adolesce
tior supesset: ñ solū vb hor
tabat: sz ⁊ cuz iuramēto af
firmabat diuitē se ⁊ btm̄ fa
cturū ⁊ trāslatū a pīis legi
b⁹ amicū habiturū: ⁊ res ne
cessarias ei ꝓbiturū. Dz ad
hec cū adolescēs neq; in
clinaret: vocauit rex mr̄ez
⁊ suadebat ei vt adolescen
ti fieret i salutē. Cuz aūt ml̄
tis eā vbis eēt hortat⁹: ꝑmi
sit suasurā se filio suo. Ita
q; iclinata ad illū irridēns
crudelē tyrānū: ait ꝑia vo
ce: Fili mi miserē mei q̄ te i
vtero nouē mēsib⁹ portaui
⁊ lac triēnio dedi ⁊ alui ⁊ i
etatē istā pduxi. Peto na
te vt aspicias ad celū ⁊ ter
rā: ⁊ ad oia q̄ i eis sūt: ⁊ itelli
gas qz ex nibilo fecit illa d⁹
us ⁊ boiuz gen⁹: ita fiet vt
nō timeas carnificē istū: sz
dignus frīb⁹ tuis effectus]
particeps suscipe mortē: ut
i illa miseratiōe cuz frīb⁹ tu
is te recipiā.] Cum hec illa
adhuc dicēt: ait adolescens
Que sustinetis: Nō obedio
ꝑcepto regis: sed ꝑcepto le
gis q̄ data ē nobis p moy
sen. Tu vo q iuētor oīs ma
licie fact⁹ es i hebreos: nō ef
fugies manū dei. Nos.n.
ꝑ pctis nr̄is hec patimur.
Et si nobis ꝓpt̄ increpatio
nē ⁊ correptionē dns deus
nr̄ modicū irat⁹ ē: sz iterū re
cōciliabit suis suis. Tu aūt
o sceleste ⁊ oiuz boiuz fla
gitiosse nōli frustra extolli
vāis spēb⁹:] i suos ei⁹ iflā
mat⁹. Nōdū.n. oīpotēt⁹ dī
⁊ oia ispiciētis iudiciū effu
gisti. Naz frēs mei modico
nūc doloz sustētato] sub te
stamento eterne vite effecti
sūt: tu vo iudicio dei iustas
supbie tue penas exolues.
Ego aūt sic ⁊ frēs mei aiaz
⁊ corp⁹ meū trado ꝑ pīis le
gib⁹ iuocās deū matur⁹ gē
ti nr̄e, ꝓpiciū fieri: teq; cuz
tormētis ⁊ vberib⁹ ꝓfiteri.]

Judas vo. descripta iudeoꝝ tribulatiõe p regẽ antiochũ: hic ꝓsequẽt descriḃit liberatio p iudaꝫ machabeũ: circa quaꝫ ꝑmo ponitur liberatio ꝑpli: 2° purgatio templi. x. ca°. Prima i duas: q: ꝑmo ponitur liberatio populi a regis oꝛcib°: 2° a persona ei° seqnti caplo. Prima adhuc in duas: q: ꝑ° põit iude° prosperatio: 2° principũ antiochi debellatio: ibi Videṡ aũt philippus. Circa primum dicitur: a ¶ Judas vero machabeus ꝛc̃.]. ab aduersarijs occupata: non enim habebãt tãtũ populũ q° posset pterer ꝓmittere bellu. b ¶ Et cõuocãtes cognatos de quibus magis ꝓfidebant q ad hoc erãt magi peritι. c ¶ Et eos qui permanserãt ꝛc̃.]. nam ad pugnandu pro lege erant voluntarij. d ¶ Et ínuocabant dñm ꝛc̃. sine cui° auxilio nõ poterant resistere ad uersarioꝝ nũero allegantes ad hoc rationes ex pte populi ꝓculcati: t tẽpli ꝓfanati t ciuitatis electe ad cultũ dei: t sanguis innocentis effusi: t nominis sui blasphemati: t patet littera vsq ibi: e ¶ Intolerabilis gentibus efficiebaṫ. q: non poterat ipse° ipetus sustinere. t ꝛbdit cãcũ dñ: f ¶ Jrã. ei dñi i misericordiaꝫ ꝓuersa ẽ. t sic habebant auxiliũ dñi g ¶ Et supueniẽs castellis ꝛc̃.]. s. ab aduersarijs q nõ ꝓuiderant sibi ꝓtra aduentũ ipius. h ¶ Maxime aũt noctib°: q: tũc hostes minus poterãt sibi prouidere.

q ipse est de° solus. In me vo t in fribus meis desinet oipotentis ira: q sup oẽ genus nr̃m iuste superducta ẽ. Tũc rex accẽsus ira: i hunc sup oẽs crudeli° deseuit: indigne ferens se derisum. Et hic itaq mũdus obijt: per oĩa in dño ꝓfidens. Nouissime aũtẽ post filios t matcõsumpta est. Igit de sacrificijs t de nimijs crudelitatib° satis dictũ ẽ.

C.VIII.

Judas vo machabe° t q cum illo erãt itro ibãt] latenṫ in castella:] et ꝓuocãtes cognatos t aĩcos: et eos q ꝑmanserãt in iudaísmo assumentes:] eduxerṫ ad se sex milia viros. Et inuocabãt dñm: vt respiceret i pplm q ab oib° calcabaṫ: t miserẽṫ tẽplo qđ ꝓtaminabaṫ ab ipijs. Miserereṫ et exterminio ciuitatis q essẽt ílico cõplananda: t vocez sãguis ad se clamantis audiret: mẽoraṙ quoq inígssimas mortes puuloꝝ innocẽtũ: t blasphemias nõi suo illatas: t idignareṫ supbis. At machabeus cõgregata multitudine intolerabilis gentib° efficiebaṫ. Jrã eni dñi in misericordiaꝫ cõuersa est. Et superueniẽs castellis t ciuitatib° ipiouisis] succendebat eas: t opportuna loca occupãs nõ pauc̃as hominũ strages dabat

maxime aũt noctib° ad h° cemodi excursus ferebaṫ: t fama vtutis ei° vbicũq diffũdebaṫ. Videns autẽ philippus paulatim virũ ad ꝓfectuꝫ venire: ac frequẽtius res ei cedẽ ꝓspere: ad ptolemeuꝫ ducem celesyrie t phenicis scripsit: vt auxiliũ ferret regis negocijs. At ille velociṫ misit nicanorẽ patrocli de ꝑmoribus amicũ: dãtis ei de ꝑmixtis gentib° armatis: nõ min° vigiti milib°: vt vniuersoꝝ iudeoꝝ gen° delẽṫ: adiũcta ei t gorgia viro militari t i bellicis expiẽtissimo. Cõstitũit aũt nicanor regi: ut tributũ qđ romãis erat danduꝫ] duo milia talentoꝝ đ cãptiuitate iudeoꝝ suppleret. Statimq ad maritimas ciuitates misit ꝓuocãs ad coemptionem iudaicoꝝ mãcipioꝝ: ꝑmittens se nonagita mancipia talento distractu rũ: nõ respiciẽs ad vindictã q eũ ab oipotẽte eẽt ꝓsecutura. Jũdas aũt vbi cõperit: indicauit his qui secuꝫ erãt iudeis nicanoris aduẽtũ. Ex quibus qdam formidantes: et nõ credentes dei iustície in fugaꝫ vertebantur: alij v..o siqui de his superarãt:] vẽniebãt simulq dñm ꝛcabanṫ vt eripet eos ab impio nicanore qui eos priusq̃ i cominus veniret

p:a. v. ca°. t dicunt alíq ꝙ iste est philipp° ille de quo dr̃ i fine capli sequenti q trãsferebat co:p°atiochi ꝛfucti: ſz hoc nõ videṫ ver:ꝑ° q: iste erat in hierlm: ali° aũt i pside cu antiocho rege qñ fuit istõ bellũ: 2° q: iste fuit phryges gnẽ: vt hẽṫ sup:a. v. caplo: alius vero collactane°: vt habeṫ i fine capli sequentis. cetera patẽt vsq ibi: k ¶ Dñi sit nicanorẽ patrocli, s. filiũ. l ¶ De ꝑmo rib° amicũ. sic habẽt libri correcti: erat eni de principalib° amicis suis. m ¶ Datis ei õ permixtis gẽtib° ꝛc̃. erãt eni collecti de diuersis locis t ciuitatibus. n ¶ Cõstituit ãt. i. firmiter ꝓmisit. o ¶ Nicanor regi. i. locũ regis i hoc tenẽti: nam rex erat i persida vt dictuꝫ est. p ¶ De tributũ ꝛc̃.]. erat eni rex antioch° tũc tributari° romãoruꝫ. q ¶ De captiuitate iudeoꝝ supplerẽ. i. õ ꝑcio iudeoꝝ qs i seruos t ancillas venderet: ideo subditur Statimq ad maritimas ꝛc̃. supra p° libro iij. ca. ñ dr̃ q: miserit: tamẽ oaṫ intelligi per hoc qđ dr̃: Et audierũt mercatores ꝛc̃. r ¶ Nonagita mãcipia talento. s. vno. s ¶ Distractuꝝ. dr̃ aũt mancipiũ qsi manu captũ: q: p belluꝫ capiebanṫ: t in fuos vẽdebanṫ seu redigebãt. t ¶ Judas aũt. Hic ꝓñt describit apparat° belli ex pte iudeoꝝ: t p° põit aliq̃rũ pusillanimitas: cuꝫ dr̃ v ¶ Ex qb° qdã formidãtes. magnitudinẽ t fortitudinẽ exercitꝰ vẽiẽt a nicanore. x ¶ Et ñ credẽtes dei iustície. i. min° debito ꝓfidẽtes de auxilio dei uio: t sic nõ credebãt diuie iustície: q: ñ credebãt q đ̃ facẽt iusticia. i. vidictã đ aduersarijs eoꝝ. y ¶ In fuga vtebãt. sbtrahẽtes se occlte đ societate iude. z ¶ Alij vo. Hic ꝓñt põit alioꝝ aiositas: et p° in gnali: 2° ipius iude in speciali: ibi Cõuocatis aũt. Circa ꝑmũ dr̃: ꝛ ¶ Alij vero ꝛc̃.]. accipit hic si ꝑ q: : q: cũ iuda remãserũt. vij. milia: vt hẽṫ. j. a ¶ Vẽiebãt cũ iuda ad pugnandũ. b ¶ Simlq dñi depcabãt. magis initentes diuine ꝓtectioi q̃ sue vtuti. c ¶ Qui eos pr° q̃ i comin° vẽiret. i. ꝑus q̃ ad bellãdum appropinq̃ret.

d Vendiderat. vt ꝓdictū ē. e Et si nō pp eos. i. ꝓpter eorū merita eriperet eos a nicanore: saltem hoc faceret.
f Propter testamētū ⁊c.].i. pp promissionē factā a deo patrib⁹ sāctis de ꝓpagatiōe semis eor. vl alit: f Propter testamentū ⁊c. i. ꝓpter legē datā patrib⁹ quā volebat dīstruere totaliť antiochus:
vt patet ex sup: adictī ⁊ similr volebāt hec facere duces eius.
g Et pp inuocatiōnē ⁊c.]. qz dicebāt ꝑgentib⁹ ceteris dei populus. h Conuocatis aūt machabeus septē milib⁹ q cū ipo erant: rogabat ne hostib⁹ reconciliarēt: neq metuerēt inique venientiū] aduersū se hostiū multitudinē: sz fortiter ꝓtenderēt añ oculos habētes cōtumeliaz q loco scō ab his iniuste esset illata: itēmq ludibrio habite ciuitatis iuriā: adhuc etiā veteꝛ ištituta ꝓuulsa.] Maz illi qdē armis cōfidūt ait suml ⁊ audacia: nos aūt i oipotēte dño q pōt ⁊ veniētes aduersū nos ⁊ vniuersū mūdū vno nutu delē cōfidim⁹. Admonuit aūt eos ⁊ de auxilijs dei q fca sūt erga parētes ēt q sub senna cherib centuz octogitaqn⁹ qz milia periert:] ēt de prelio qđ eis adūsus galathas] fuit i babylonia: vt oēs ibi ad rem ventum ē mācedonibus socijs hēsitātib⁹: ipsi sex milia soli peremerūt cētū viginti milia propter auxiliū ill datū de celo: ēt bñficia ꝓ his plima consecuti sūt. His verbis constantes effecti sūt ⁊ ꝓ legib⁹ ⁊ pria moꝛi parati. Cōstituit itaqz fres suos duces iūtriqz ordini symonē ⁊ ioseph̄ū ⁊ ionathan subiectis vnicuiqz millenis ⁊ quingētenis:] ad hoc etiam ab esdra lecto libro: ⁊ dato sig adiutoꝛij dei in prima acie ipse dux commisit cū nicanore. Et facto sibi adiutore omnipotente: interfecerūt sup nouez milia hominuz: vendiderat. Etsi nō ꝓpter eos: ꝓpter testamentuz qđ erat ad pres eoꝝ:] ēt pp inuocationē sācti ⁊ magnifici nōis ei⁹ sup ipsos.] Cōuocatis aūt machabeus septē milib⁹ q cū ipo erant: rogabat ne hostib⁹ reconciliarēt: neq metuerēt inique venientiū] aduersū se hostiū multitudinē: sz fortiter ꝓtenderēt añ oculos habētes cōtumeliaz q loco scō ab his iniuste esset illata: itēmq ludibrio habite ciuitatis iuriā: adhuc etiā veteꝛ ištituta ꝓuulsa.] Maz illi qdē armis cōfidūt ait suml ⁊ audacia: nos aūt i oipotēte dño q pōt ⁊ venientes aduersū nos ⁊ vniuersū mūdū vno nutu delē cōfidim⁹. Admonuit aūt eos ⁊ de auxilijs dei q fca sūt erga parētes ēt q sub senna cherib centuz octogitaqn⁹ qz milia periert:] ēt de prelio qđ eis adūsus galathas] fuit i babylonia: vt oēs ibi ad rem ventum ē mācedonibus socijs hēsitātib⁹: ipsi sex milia soli peremerūt cētū viginti milia propter auxiliū ill datū de celo: ēt bñficia ꝓ his plima consecuti sūt. His verbis constantes effecti sūt ⁊ ꝓ legib⁹ ⁊ pria moꝛi parati. Cōstituit itaqz fres suos duces iūtriqz ordini symonē ⁊ ioseph̄ū ⁊ ionathan subiectis vnicuiqz millenis ⁊ quingētenis:] ad hoc etiam ab esdra lecto libro: ⁊ dato sig adiutoꝛij dei in prima acie ipse dux commisit cū nicanore. Et facto sibi adiutore omnipotente: interfecerūt sup nouez milia hominuz: dicitur: his verbis ꝓstantes effecti ⁊c. e Cōstituit itaqz. Hic cōsequenter ponit exercit⁹ ordinatio: cū dī Cōstituit itaqz frēs suos duces. q: de eoꝝ fortitudine ⁊ fidelitate confidebat magis. f Utriqz ordini. s. equitū ⁊ peditū: tamē in qualibet ēt acie erant aliq eqtes ⁊ pedites: ⁊ hoc secundum doctrinā vegetij libro ō re militari: potissime qñ bellū committitur in loco aspero vbi equites nō possunt bene confligi. g Simonem ⁊ ioseph̄um ⁊ ionathaz. supra primo libro secūdo capitulo: vbi ponuntur fratres iude nō nominatur ibi aliquis ioseph̄us: propter qđ dicunt aliq q iste nō fuit frater carnalis iude: sed tm legalis: vt de eadem lege: vel hoc de eadem cognatione: sed non est verisimile q inter duos fratres iude carnales scilicet simonem ⁊ ioathā pōatur tanq frater eius alius qui tamen sit extraneus: propter qđ videtur melius dicendum q iste fuit frater carnalis iude: qui primo libro nominatur eleazarus: vnde. xij. libro antiquitatis iudaice dicitur q iste eleazarus cognominatus est saphus. ⁊ videtur idem nomen quod ioseph̄us adbreuiatum tamen: sicut nicolaus per adbreuiationem aliquando dicitur cholaus.
h Subiectis vnicuiqz millenis ⁊c.]. retinens i acie sua duo milia quingentos. i Ad hoc etiam. Postquam descriptus est belli apparatus. Hic consequenter describitur conflictus: et primo ponitur conflictus cuz nicanore: secōo interponitur conflictus cum timotheo ⁊ bachide: ibi Et ex his: tertio reuertitur auctor ad loquendum de nicanoris confusione: ibi Facinoroſissim⁹ autem ⁊c. Prima adhuc in duas: qz primo ponitur nicanoris debellatio: secōo grāz actio: ibi arma autez. Circa primū dī: i Ad hoc etiā sez ad bellandum viriliter.
k Ab esdra lecto illis scō libro. vt ꝓcipit Deutro. xx. Iste esdras non fuit ille qui legez reparauit: naz ille moꝛtuus fuerat diu ante: sz fuit vnus de sacerdotib⁹ eiusdez tamē nōis tpe iude. l Et dato signo adiutoꝛij dei. n dicitur hic quale fuerit: sz probabiliter potest dici q fuit clangor sacraruz tubaruz in aggressu belli. m In prima acie ipse dux ⁊c. s. iudas machabeus n Interfecerunt sup. ix. milia. sed in primo libro ārto capō dicitur q ceciderunt vsqz ad tria milia. Dicenduz q illa ta milia ceciderunt in primo congressu belli. ⁊ in persecutione fugientiuz tot alij ceciderunt ita q in vniuerso fuerūt. ix. milia ⁊ ampli⁹ vt hic dī. cetera patent vsqz ibi:

a Desitantibus. i. formidantibus pugnare. b Ipsi sex milia soli. s. iudei c Peremerūt centuz vigiti milia: nō ꝓpria virtute sed diuina. d Et bñficia ꝓ his plima ꝓsecuti sūt. a rege. Cōsequenter ponit admonitiōis effectus: cū

o ¶ Sz reuersi ꝛc.].i.repressi:nam imminebat hora decima a qua incipebat obseruatio sabbati:sz hoc nō videbatur impedire:q: supra ꝑmo libro scō capō:iaz erat ō claratuz q licitum erat eis i sabbato bellare. Dicenduz q verū ē se defendendo:naz hoc est necessitatis:nō aūt inuadēdo seu persequēdo. p ¶ Arma aūt. hic ob victoriam subditur grārū actio:cū sb ditur: q ¶ Sabbatum agebant. ab operib' seruilibus quiescendo: z diuinis laudib' vacādo: ió sb dit benedicētes dñm. r ¶ Post sabbatū vo ꝛc. q: partē prede debilibus z pauperib' ōdert. cetera patent. s ¶ Et ex his. hic consequenter inponitur de cōflictu cum timotheo z bachide q plenius hēt ꝑmo libro. v. ca°. videt tñ q iste bachides sit alius ab illo quē misit demetri° cū alchimo cōtra iudeos: vt hēt supra ꝑmo libro. vj. ca°. naz plures erant ꝓncipes z milites eius dez nōis sic z mō. Cetera patent vsz ibi: t ¶ Et cum epichinia ꝛc.].i. solennitates ō victorijs ꝓtra timotheū z bachidem obtēt. z dicit ab epi qō ē supra z nicos qō ē victoria. vñ alia trāslatio hz: Dies victorie vt dī i glosa. v ¶ Eos q sacras ianuas .s. templi. x ¶ Incēderūt. i. calisthenē. it istos ꝓncipalē. y ¶ Aū in quoddā domiciliū refugisset. ꝑ sui tuitione. z ¶ Incēderunt. z sic pēa cozrespōdet culpe. a ¶ Facinorosissim' aūt. hic reuertit auctor ad loquēdū ō supradicti nicanoris cōfusione: cū dicit: b ¶ Qui mille negociātes ꝛc. i. multos ita q ponit hic nūerus determinatus ꝓ nūero indeterminato: sicut aliqñ fit in scriptura: ꝑut fuit ostensum in apocalypsi. c ¶ Humiliatus maiorez autē partem exercitus nicanoris vulneribus debilē fcm fugere ꝑpulerūt. Decunijs vo eorum q ad ēptionē ipōrū venerāt sublatis ipos vsqz qqz psecuti sūt:sz reuersi sūt ora conclusi.] Naz erat ante sabbatū quā ob cāz nō psequerent sequētes. Armā aūt ipōrū z spolia ꝙgregātes sabbatū agebāt bndicētes dñz q liberauit eos in isto die:misericordie initiū stillās i eos. Dost sabbatū vo debilib' z orphanis z viduis diuise rūt spolia:z residua ipsi cū suis habuere. His itaqz gestis z cōit ab oib' facta obsecratōe:misericordē dñz postulabāt:vt i finez suis recōciliaret. Et ex his q cū timotheo z bachide erant ꝙ se ꝓtēdētes sup vigiti milia intfecerūt:z mūitōes excelsas obtinuerūt:z plas predas diuiserunt: equā portionē ōbilib' pupillis z viduis sz z seniorib' faciētes. Et cū arma eorū diligent col' legisset oia ꝓposuerūt i locis opportūis. Residua vo spolia hierosolymā ōtulerūt:z philarchē q cuz timotheo erat intfecerūt vix sceleste: q i multis iudeos afflixerat et cū epinichia agerēt i hierosolymis.] eos q sacras ianuas incēderūt. i. calisthenē cuz i quoddā domiciliū refugisset incēderunt: digna eis mercede ꝑ ipietatib' suis reddita. Facinorosissim' aūt nicanor qui mille negociātes ad iudeoz venditionē adduxerat:humiliat' auxilio dñi ab his qbos nllos existimauerat ꝺeposita veste glie p mediterranea fugiēs solus venit antiochiam: sū mā infelicitatē de interitu sui exercit' ꝓsecutus. Et q ꝓ miserat romanis se tributuz restituere ō captiuitate hierosolymorum:predicabat nunc protectorez deuz habere iudeos] z ob ipsuz inuulnerabiles esse: eo q sequerentur legez ab ipso cō stitutas.

Eodem tēpore antiochus inhoneste reuertebat de pside. Intrauerat enī in eaz que dicitur persipolis: z tentauit expoliare tēplū: z ciuitatem oppzimere:sed multitudine ad arma concurrente in fugā reuersi sūt z ita contigit vt antiochus post fugaz turpiter rediret. Et cum venisset circa egbathanan:recognouit que erga nicanorem z timotheū gesta sunt. Elatus autem i ira arbitrabatur se iniuriaz illorum qui se fugauerant posse in iudeos retorquere:ideoqz iussit agitari currum suum sine intermissione agens iter: celesti euz iudicio perurgente: eo q ita superbe locutus ē se vēturū hierosolymā: z cōgerie sepulchra iudeorū eā factuz auxilio dñi ab his.s.iudeis. d ¶ Quos nullos existimauerat.i. nullius esse virtutis. e ¶ Deposita veste glie. ne cognosceretur. f ¶ Per mediteranea fugiēs. i. per loca occulta. g ¶ Sol' vēit antiochiā. i. cū valde paucis: hoc eni mō dē ꝓceps sol' qñ hēt paucos secū. h ¶ Predicabat nūc ꝛc.] h° dicebat mag' ad excusationē sui ō sua ō iectione z exercit' sui debellatiōe q' ad exaltationē diuini nōis z ꝓmēdationē dine legis:z obfuatoz ipi'.

Capim. IX.

Eodez tempore. Descripta liberatōne ppli ab antiochi ducib': hic cōsequēter ōscribit liberatio ppli a persona ipsius:z hoc per diuinaz percussionē. Circa quam primo ponitur huius percussiōis ratio: scdo ipsa percussio:ibi Sed q' vniuersa: tertio percussi humiliatio:ibi Dinc igit: quarto humiliati exterminatio: ibi Igr homicida. Ratō vero percussionis antiochi fuit:q: nō sufficiebant sibi mala q iudeis fecerat: vt patet ex supradictis:sed cum hoc anhelabat ad gentem iudeoruz totaliter destruendaz z ciuitatez dei hierusalem fūditus subuertendam:vt sic repulsionem sui de perside: z debellationē ducuz suoz in iudeos vindicaret. Et his dictis pz littera paucis exceptis:que discurrent. b ¶ Que dicitur p' sipolis. hec est illa ciuitas que primo lib°. sexto capitlo dicitur elymaida:z hoc ꝓprio nomine:z hic p sipolis: eo q erat metropolis persidis circa egbathanan: hec est ciuitas que vocat Egbathanis: primo esdre vj. z Judith. j. c ¶ Celesti eum iudicio perurgente. i. pellente. Ad cuius intelligentiam sciendum q in hac festinatione duo erant:scilicet ītētio antiochi peruersa ad populi delectionem:z ciuitatis subuersionem:z hoc nō erat a deo impellente qui non est auctor mali culpe:sed erat ab antiochi malicia. Aliud erat velocitas motionis:ad quā secut'

fuit casus antiochi ꝛ eius quassatio grauis: ꝛ hoc fuit a ꝺo ipellẽte ꝙ est auctor mali pene: de quo ꝺr amos tertio: Nõ est malũ i ciuitate qꝺ non fecerit ꝺñs. ꝺ ¶ Sed ꝙ. hic consequenter ponit antiochi percussio: cuz ꝺr: e ¶ Percussit eum ꝛc̃.]. nã erat intra viscera: ꝛ mortuus fuit ex ea. Qui multis ꝛ nouis cruciatib⁹ ꝛc̃. vt supra patuit in. vij. fratribus.

f ¶ Licet ille ꝛc̃.]. pter dictaz plagaz: iõ ꝺñs addidit scõaz: cũ subditur: g ¶ Contigit illuz ipetu ꝛc̃.]. per versationem curr⁹ ex tali festinatione.

h ¶ Isqz qui sibi videbatur ꝛc̃]. hyperbole ẽ ad designãduz superbie sue magnitudinez.

i ¶ Manifestam dei virtutez ꝛc̃.]. scilz facto ex duplici percussione.

k ¶ Ita vt de corpore impij vermes ꝛc̃.] ex putrefactone itestinorum.

l ¶ Ac viuentes in doloribus carnes eius ꝛc̃.]. per saniez apostematuz.

m ¶ Et que paulo ante sidera celi contigere ꝛc̃. hyperbole ẽ ad exprimendum eⁱ superbiaz.

n ¶ Hic igitur. hic consequenter ꝺscribitur percussi humiliatio: et primo coram deo: secundo coraz hominib⁹: ibi Sed non cessantibus. Circa primum ꝺicitur:

n ¶ Hic igitur cepit ex graui superbia deductus ab alto ad infimum.

o ¶ Ad agnitionez sui venire. quia vexatio ꝺat intellectum: Esaie. xxviij. Cetera patent vsqz ibi:

p ¶ Orabat autez hic sceleſtus dominũ a quo non esset misericordiam consecuturus: quod ꝺupliciter potest intelligi. Uno modo quantuz ad relaxationem pene corporalis: que non semper remittitur orantibus etiam vere penitentibus. Nam aliquando non expedit eis: ꝛ sic licet forsitan vere penituerit: tamẽ

Sed q vniuersa ꝓspicit ꝺñs deus israel percussit eum i sanabili ꝛ inuisibili plaga.] Ut enim finiuit hũc ipsum simonẽ apprehendit eũ dolor dirus viscerũ ꝛ amara i ternoꝝ tormenta. Et qdez satis iuste: quippe q multis ꝛ nouis cruciatibus alioꝝ torserat viscera: licẽt ille nullo modo a sua malicia cessaret.] Sup hoc aũt superbia replet⁹ ignẽ spirãs aio i iudeos ꝛ precipiens accelerari negociuz: cõtigit illũ ipetu euntẽ ꝺ curru cadẽ:] ꝛ graui corpoꝛis collisione mẽbra vexari. Isqz qñ sibi videbaꝫ ẽt fluctibus maris imperare:] supra humanũ modũ supbia repleꝫ: ꝛ mõtiũ altitudines i statera appendẽ nunc humiliatus ad traz in gestatorio portabatur manifestaz dei vtutẽ in semetipso contestans:] itã vt de corpore impij vmes scaturirẽt:]ac viuentes i doloꝛib⁹ carnes eⁱ effluerẽt:] odore ẽt illius ꝛ fetore exercitus grauaret. Et qñ pauloante sidera celi ꝓtingẽ se arbitrabaꝫ: euz nemo poterat propt̃ intolerantiã fetoris portare. Hinc igit̃ cepit ex graui supbia ꝺeductus] ad agnitionez sui venire ꝺiuina admonitus plaga: per mometa singula doloribus suis augmẽta capientibus. Et cũ nec ipse iã fetorem suuz ferre posset: ita ait: Justũ ẽ subditũ esse deo: ꝛ mortalẽ nõ paria deo sẽtire. Orabat autẽ hic sceleſtus ꝺñm a quo nõ eẽt misericordiaz ꝓsecuturus:] ꝛ ciuitatez ad quã festinãs vẽiebat: vt eaz ad solũ ꝺuceret: ac sepulchrũ cõgestoꝝ faceret nũc optat liberam reddere ꝛ iudeos quos nec sepultura qdem se dignos habituꝝ: ſz auib⁹ ac feris diripiendos tradituꝝ ꝛ cũ puulis exterminaturũ dixerat: equales nũc atheniẽsib⁹ facturũ pollicetur tẽplũ etiam sanctuz quod prius expoliauerat: optimis ꝺonis ornaturum ꝛ sca vasa multiplicatuꝝ: et ptinẽtes ad sacrificia sũpt⁹: ꝺ r̃ꝺditib⁹ suis pstatuꝝ: sup hec ꝛ iudeũ se futurũ ꝛ oez locum terre perambulaturũ ẽt pꝺicaturum dei potestatẽ. Sed nõ cessãtib⁹ doloribus supuenerat eⁱ in euz iustuz dei iudiciũ: desperãs scripsit ad iudeos i hũc modũ deprecationis epistolã hec continentez: Optimis ciuibus iudeis: plurimam salutem ꝛ bene valere: ꝛ esse felices: rex ꝛ princeps antiochus. Si bene valetis ꝛ filij vestri: ꝛ ex sententia vobis cuncta sunt: maximas agimus gratias. Et ego in infirmitate constitutus: vestri autem memor benigne reuersus de pfidis locis ꝛ infirmitate graui apprehẽsus necessarium duxi procõi vtilitate curã hꝫe nõn ꝺ sperãs memetipsũ: ſz spem multã habẽs effugiendi infirmitatẽ. Rẽspiciẽs autẽ qꝺ ꝛ pr̃ meus qb⁹ tpibus i loc supioꝛib⁹ ducebat exercitũ oñdit q p⁹ se suscipet principatũ vt siqd ꝛriuz accidẽt aut difficile nunciaretur scientes bi qui in regionibus erant: cui esset rerum summa derelicta nõ turbarent

quantum ad euasionem mortis corporalis non fuit misericordiam consecutus: sed tantum quantum ad veniam peccatorum. Alio modo etiam quantum ad remissionem peccatoꝛuz qꝺ tenetur communiter ꝺicendo qꝺ eius penitentia non fuit vera: quia non fuit propter offensam dei: sed tãtum propter euasionem corporalis flagelli ꝛ sic nõ fuit misericordiã consecutus quantum ad remissionem culpe nec pene. Cetera patent vsqz ibi: q ¶ Equales nunc athenienſibus. qui mꝫ tas libertates habebãt propter sapientie studium: quod vigebat ibidem.

r ¶ Et pꝺicaturuz dei potestatem. omnia hec ad euasionez pene promittebat secunduz communem opinionem.

s ¶ Sed nõ cessantibus. hic consequenter ꝺescribitur eius humiliatio coram hominibus: scilicet iudeis: quos ante supra modum cõtemperat: scribens eis epistolaz deprecatoꝛiam: ꝛ patet vsqz ibi:

t ¶ Et ex sententia vobis cuncta sunt. i. ad voluntatem vestraz vobis eueniunt.

v ¶ Non desperans memetipsũ. de infirmitate curari: in hoc videtur manifeste mẽtiri: qa supra dicitur qꝺ non cessãtibus doloꝛib⁹ de sperãs scripsit ad iudeos ꝛc̃. Ex hꝫ enim videtur verum quod supra dictum est: scilicz qꝺ eius penitentia non fuit vera.

x ¶ Rẽspiciens autem qꝺ ꝛ pater meꝰ. adhuc viuẽs ordinauit de suo successoꝛe: vt i casib⁹ magnis ꝛ du

bꝰ scirẽt hoīs regni ad quẽ deberent deīmiate recurre re. y ¶ Ad hec cōsiderāſ i. iuxta hec cogitāſ. a ¶ De ꝓmo potentes quoſq; ꝛc̃. i. q̃ ꝓcipes potentes iuxta regnum nostrum existentes diligent attendãt oppoꝛtunitatez tpis in quo possint nocẽ regno: qꝺ potissime cõtigit qñ hoies regni sunt in dubio ad quẽ debeãt recurrere ꝓ regni ꝺfensiõe. b ¶ Designaui filiũ ꝛc̃.]. qui adhuc iuuẽis erat. c ¶ Quez sepe recurrẽſ ꝛc̃.] .s. medie ꝛ psidis. d ¶ Multis vez cõmendabaz. tali modo loquit ne mẽdaciũ eius pciat: q: si diceret se scripsisse cõmunitati: vl aliqbus psonis eas nominãdo: stati posset pcipi falsitaſ dicti sui: sz q: dicit mltis nullũ nominãdo nõ poterat sic pcipi: q: poterat quilibz opiari talem cõmẽdatiõez cũ feciſſe i secreto ꝛ hoc vbo vl scripto. a ¶ Et scripsi ad cũ ꝛc̃.].s. ꝺ substitutõe ipsius i regnũ ꝛ de eius recõmendatione. b ¶ Mẽoꝛes beneficioꝛ tamẽ ex supioꝛibꝰ non apparet aliqꝺ beneficiũ ab eo iudeis prestituz nisi vnũ .s. de victa moꝛtis onie supꝛa posita caꝰ. iiij. ꝛ quã tũ ad hoc subdit: c ¶ Publice. hoc eni fuit publicuz. d ¶ Et priuati sz hoc videaſ falsuz pp magna mala que fecit iudeis: vt patz ex supꝛadictis: tamẽ nõ poterat pcipi i hoc suũ mendaciũ: nã bñficia ꝑuata nõ sic vẽiunt ad noticiã alioꝛ. e ¶ Sequẽtẽ ꝓpositũ meũ. i. voluntatẽ meã erga vos bonã. f ¶ Cõmunẽ. i condescẽdẽtẽ. g ¶ Nobis foze igit. hic vltimo ponit eius extermiatio: cũ dr: h ¶ Igit hõicida ꝛ blasphem. vt pz ex supꝛadicti i multi casib. i ¶ Pessime pcussus. nã ex hꝰ nõ fuit p verã penitẽtiã emendatꝰ: ideo sꝺit: k ¶ Miſabili obitu vita defũcꝰ ẽ. si ciz emẽdatus fuiſſet: eiꝰ obit miſabilis nõ diceret. l ¶ Trãsferre bat ãt coꝛpꝰ eiꝰ. ad locũ septure patꝛꝫ suoꝛ. m ¶ Philippus collactaneꝰ eiꝰ. i. de eodez lacte nutritꝰ. hic ẽ philippus cui tradidit diadema ꝛ stollã suã ꝛ anulũ vt institueret regẽ filiũ suũ: vt hẽt ꝑ li. vj. ca. n ¶ Qui metuẽs filiũ antiochi. tũ q: lysias q̃ filiũ ãtiochi nutꝛierat: euz ꝺ philippũ icitauerat: ne pp cũ a negociiſ regni elongaret: ꝛ q: philippus ciuitatẽ regiã occupauerat: vt hẽt ibidem ꝛ ꝯ .xiij. caplo quã nõ potẽs ꝺfendere ꝺ regez fugit ad pto lemeum egypti regem.

ad hec ꝓsideraſ ꝺẽ ꝓmo potentes quoſqz ꝛ vicinos tẽpoꝛibꝰ isidiantes ꝛ euẽtũ expectantes ꝺsignaui filiuz meũ ãtiochũ regẽ] q̃ẽ sepe ꝛcurreſ i supioꝛa ꝛgna] mltis vestꝫ cõmendabã: ẽt scripsi ad euz que sbiecta sũt.] Oꝛo itaqꝫ vos ꝛ peto mẽmoꝛes bñficioꝛũ pũblice ẽt priuati: vt vnusqsqz cõseruet fidẽ ad me ꝛ ad filiũ meum. Confido enim eum modeste ꝛ humane actuꝫ ꝛ sequentem ꝓpositũ meum: cõmunẽ vobis foze. Igit hõmicida ꝛ blasphemus pessime pcussus: ꝛ vt ipse alios tractauerat: peregre in montibus miserabili obitu vita fũctꝰ ẽ. Trãsferebat ãt coꝛpꝰ philippus collactaneꝰ eiꝰ: qui metuẽs filiũ antiochi ad ptolemeum philometoꝛem in egy

Optum abiit. .x. Achabeus aũt ꝛ qui cũ eo erant dño se protegẽte tẽplum quidem ꝛ ciuitatez recepit: aras autez quas alienigene p plateas extruxerãt itẽqz delubꝛa demolitus est. Et purgato templo aliud altare fecerunt: ẽt de ignitis lapidibus igne concepto sacrificia obtulerunt post bienniũ: ꝛ incensũ ꝛ lucernas ꝛ panes ꝓpositiõis posuerũt. Quibꝰ gestis rogabant dñm prostrati i terrã: ne amplius talibus malis inciderent. Sed etsi qñ peccasset vt ab ipso mitius corriperent ꝛ nõ barbaris ac blasphemis hominibꝰ traderent. Qua die aũt tẽpluz ab alienigẽis pollutũ fuẽat: ꝓtigit eadẽ die purificatiõnez fieri vicesima ꝛ quinta mẽsis q fuit casleu. Et cum leticia diebꝰ octo egerũt in modũ tabnaculoꝛ: recoꝛdãtes q̃ ante modicũ tpis diẽ solennẽ tabernaculoꝛũ i mõtibus ꝛ i spelũcis more bestiarũ egerant: ꝓpt qꝺ thyrsos ꝛ ramos viridez ꝛ [illegible]maſ pferebãt ei] q ꝓ spauit mũdare locũ suũ: et ꝺcreuerũt cõi pcepto ꝛ decreto vniuersẽ gẽti iudeoꝛ oibꝰ ãnis agere dies istos. Et ãtiochi qdez q̃ appellaꝰ ẽ nobiſ] vite excessus ita se habuit. Nũc ãt de eupatoꝛe antiochi impij filio q̃ gesta sunt nárrabimus: breuiantes mala que in bellis gesta sũt. Hic ẽni suscepto regno cõstituit sup negocia

Capitulus. X.

Achabeꝰ: De scripta liberatione ppli. hic ꝓnter describit purgatio tẽpli q̃ diffusius describitur supꝛa ꝑ li. iiij. caplo. ꝛ ibidẽ exposita est pp qꝺ i hac parte restat nisi breuiter aliq̃ vocabula discurrere. b ¶ Et de ignitis lapidibꝰ. i. aptꝫ ad hꝰ q̃ inde excutiatur ignis. c ¶ Post biẽniuz. s. in trio anno a pollutione eiꝰ eadem die q̃ fuerat añ pollutuz: vt habet ꝑ libꝛo quarto caplo: ꝛ j. pte ista: ꝛ sic hoc fuit i cõpletione triẽnij: sz non post triennium. Poꝛest etiã aliter dici: post biennium: nõ incipiendo a pollutione tẽpli: sed a principio belloꝛ iude machabei: qbus post regis recessũ debellauit aduersarios iudeoꝛũ d ¶ Propi qꝺ thyrsos. ẽ aũt thyrsus fruter medi quarũcuqz herbaꝛ vñ ꝓcedunt rami hinc ꝛ inde: ꝛ ẽ nomẽ ꝓpositũ a ira ꝛ surſũ: eo q̃ a ira surſũ ꝓcẽdit. e ¶ Nũc ꝺscripta liberatõe populi p iudã tpe antiochi nobiliſ: hic ꝓnter põit eiꝰ liberatio tpe antiochi eupatoꝛis. Et diuiditur in duas ptes: q: ꝓmo ꝑmittit duplex ꝓambulus 2º accedit ad ꝓpositus: ibi Goꝛgias aũt. Primũ pãbulũ ẽ de mõ scribendi ea que sequũt: cũ dr: f ¶ Narrabimꝰ breuiantes mala q̃ in bellis gesta sunt. per hoc vt dicit glosa rabani inuit q̃ bellũ hui antiochi ꝓtra iudeos qꝺ ꝓmo libꝛo vj. caplo diffuse scribit hic ab ordine histoꝛie ꝑmittit: sz si rabanꝰ itelligat q̃ in hꝰ 2ꝺ li. ꝑmittat simplr nõ videt vez. nã. j. xiij. caꝰ. plenius põit vt ibidẽ videbit dño pcedẽte. Si aũt intelligat q̃ ꝑmittat fm ordinẽ histoꝛie tñ sic hẽt apparentiaz dictũ suũ. nã hꝰ bellũ videtur fuisse in principio regni sui qꝺ tñ põit hꝰ i fine g ¶ Dic enim. hic ponitur scõum ꝓambulum qꝺ est de regni ordinatione. nam principes a rege ordinati mouerunt bella ꝓtra iudeos: vt ex sequentibꝰ apparebit: sic ergo dicit: g ¶ Dic eni. s. antiochus eupatoꝛ. h ¶ Cõstituit sup ꝛc̃.] ꝓius eniz a patre eiꝰ fuerat constitus super negocia regni in

pte. scilz a flumine euphrate vsqz ad flumen egypti: vt habetur tertio caplo pmi libri: sed iste cõstituit cuz procurato rez suũ super negocia regni generaliter z subdit causa huj institutionis: cum dicit: i Nam ptolemeus rẽ. Iste eni videtur fuisse in eodem officio: sz fuit depositus duplici ratione. Prima ẽ quia erga iudeos se habebat modeste contra intentionem antiochi epiphanis. Secunda est quia notabatur apud regem de proditione: qz cum esset primo cum rege egypti relinquẽdo cyprum sibi traditam ad custodiaz: z postea trãsiẽs ad antiochũ regẽ nõ fideliter se habuisse: z sic dato sibi venẽo perijt: z loco eius lysias istituit fuit: z hoc ẽ qõ dicit h: Nã ptolemeus rẽ. qsi dicẽt: iõ lysias istituit fuit qz ptolemeꝰ fuit destitutꝰ z venẽo infectꝰ. Et ꝺa hec lra incata ẽ: z in aliꝰ detrũcata: iõ iungat sic: Nã ptolemeꝰ q dicebat macer. sic cognominat ad oriam illiꝰ ptolemei q supra iiij. caꝑ. induxit antiochuz epiphanem ad vandũ sriaz iniquã. k Justi tenax erga iudeos. i. firmꝰ seruator iustitie ad eos: z sbdit cã: cũ dicitur: m Et pcipue ppt iniquitatẽ rẽ.]. p antiochum epiphanez: vt pz per supra dicta l Esse cõstituit. scz cũ iudeis iuste z modeste. n Et pacifice agere cũ eis. in aliqua recõpensationez dicte malicie ꝯ eos fcẽ o Dz ob hꝰ accusatus rẽ.]. s. ab amicis cupatoris. p Cuz frequenti rẽ.]. i. cum frequẽt diceret cupatori hic ptolemeꝰ ẽ ꝓditor vniꝰ: q Eo qz cyprũ creditaz sibi. i. traditam sue custodie. r A philometore. egypti rege. s Deseruisset. infidelit cã custodiendo. t Et ad antiochũ nobilẽ trãslatꝰ. i. de eꝰ fãilia factꝰ. v Etiã ab eo recessisset. ñ exeqndo circa iudeos eꝰ itẽtionẽ. r Venẽo ꝑijt. s. iuste qntũ ad cãz de iudeis: dcd sit ꝺ alia. y Dorgias ãt. h ꝓñ accedit ad ꝓpositũ. s. ad describẽdũ ꝓfict iude ꝓ liberatõe ppli tpe cupatoris. Et diuidit i duas ptes: q: pꝰ describit h ꝓfictꝰ cũ regi ducibꝰ: z cũ psona ipsiꝰ. xij. ca. ¶ Prima diuidit i qnqz ptes scdz nũez duregni lysiaz quẽdaz pheni cis z syrie militie ꝓncipez. Naz ptolemeꝰ qui dicebat macer iustꝰ tenax erga iudeos esse ꝓstituit: et ꝑcipue ꝓpter iniquitatem q facta erat in eos:] et pacifice agere cũ eis. Sed ob hoc accusatus ab amicis apud cupatorẽ] ẽ cũ frequẽt ꝓditor audiret] eo q cyprum creditã sibi a philometore deseruisset: et ad antiochũ nobilez trãslatus: etiam ab eo recessisset. veneno vitam finiuit: Dorgias aũt cum esz dux loco rũ:] assũptis aduẽis freqnter iudeos debellabat. Judei vo qui tenebãt opportunas munitiões] fugatos ab hierosolymis suscipiebant z bellare tẽtabãt. Hi vo qui erãt cuz machabeo per oꝛones dñm rogantes vt esset sibi adiutor: impetũ fecerũt in munitiones idumeoz:] multaqz vi insistentes loca obtinuerũt: occurrentes interemerũt: z oẽs simul non minus vigintiqz milibꝰ trucidauerũt. Quidaz autẽ cũ cõfugisset i duas turres valde mũitas oẽz apparatum ad repugnandum habentes: machabeꝰ ad eorũ expugnationez relicto simone z ioseph o: itẽ qz çabeo: eisqz qui cũ ipsis erant satis multis: ipe ad eas que amplꝰ perurgebãt pugnas conuersus est. Hi vo q cũ simone erãt cupiditate ducti a qbusdaz qui in turribus erãt suasi sũt pecunia: z septuaginta milibus didrachmis acceptis dimiserũt quosdã effugẽ. Cũ aũt machabeo nũciatũ esz qꝺ scm est ꝓncipibꝰ ppli cõgregatis: accusauit qz pecunia frẽs vendidisset] aduersarii s eoz dimissis. Hos igit ꝓditores factos iterfecit: z confestiz duas turres occupauit. Armis aũt ac mãibꝰ oia ꝓspere agẽdo i duabꝰ mũitiõibꝰ pluszqz vigita milia pemit. Et timotheꝰ qui ꝓius a iudeis fuerat supatꝰ] cõuocato exercitu pegrine multitudinis z congregato eqtatu asiano aduenit: qua si armis iudeam capturus. Machabeus aũt z q cum ipso erant] appropinquãte illo oprecabantur dominum] caput terra aspergẽtes lumboszqz cilicijs precincti: ad altaris crepidines ꝓuoluti: vt sibi ꝓpitius inimicis: aut eorum esset inimicus z aduersarijs aduersarentur sicut lex dicit. Et ita post orationem sumptis armis longius de ciuitate procedẽtes: z proximi hostibꝰ effecti resederũt. Prius aũt sol ortu vtriqz ꝓmiliationis z afflictionis: quia sicut dicitur: Ecclesiast. trigesimoquinto: Oratio humiliantis se nubes penetrabit. o Ad altaris. scilicet holocausti. p Crepidinem prouoluti. vt eorum oratio esset magis exaudibilis. q Sicut dicit lex. Deutero. vij. vbi dicitur: Tradetqz reges eorum in manus tuas: nullus poterit resistere tibi. r Longius de ciuitate. i. hierusalem. s Procedentes. non permittentes aduersarios irazintrare. t Resederũt. ad aliqntulũ qescẽdũ z ad bel-

cũ z gẽtiũ cũ qbus iudas z eꝰ socij pugnauerũt. Igitur ꝓmo ponit eꝰ conflictus cũ gorgia z adherẽtibꝰ sibi: cũ dr: y Gorgias aũt rẽ.]. ꝓpinqrũ iudee. s. idumee: vt videt per sequẽtia: z hẽt expresse. xij. caplo. z Judei vero rẽ.]. inter iudeã z idumeã a Fugatos. gentiles. b Ab hierosolymis. per iudeos ibidem exñtes. c Suscipiebãt eis viriliter repugnãdo. d Impetũ fecerũt rẽ.]. moti propter iurias eoruz. cetera patent vsqz ibi: e Accusauit qz pecunia rẽ.]. dimittẽdo effugere aduersarios iude oꝛ q postea plres ꝺ iudeis iterfecerũt z plures captiuauerunt. f Hos igitur proditores factos. s. iudeos ꝺ dicta proditione puictos. g Interfecit. sicut meruerãt. h Et timotheus. hec ẽ scda pars i qua agitur de conflictu iude cũ timotheo cum dr: h Et timotheus rẽ.]. vt dictum est supra. viij. capitulo i Conuocato exercitu peregine multitudinis. idest gentilium extraneoruz. k Et congregato asiano equitatu. i. equitibus de asia. l Machabeus vero z qui cũ rẽ.]. videntes qz virtute propria resistere non poterant. m Appropinquante illo rẽ.]. vt ferret eis auxilium. n Caput terra aspgentes. scilicet in signũ humiliationis z afflictionis: quia sicut dicitur: Ecclesiast. trigesimoquinto: Oratio humiliantis se nubes penetrabit. o Ad altaris. scilicet holocausti. p Crepidinem prouoluti. vt eorum oratio esset magis exaudibilis. q Sicut dicit lex. Deutero. vij. vbi dicitur: Tradetqz reges eorum in manus tuas: nullus poterit resistere tibi. r Longius de ciuitate. i. hierusalem. s Procedentes. non permittentes aduersarios irazintrare. t Resederũt. ad aliqntulũ qescẽdũ z ad bel-

latores ordinanꝺ
v ¶ Isti quidem victorie ꝛc. i. iuꝺi confidebāt de virtute ꝺiuina: gentiles vero de sui ducis animositate ⁊ sic ꝺ potestate humana. ✠ ¶ Apparuerunt aduersarijs ꝛc.].i. ãgeli in specie viroꝝ. cetera patēt vsq; ibi y ¶ Cui preerat cereas. frater timothei: vt patz ex littera sequenti: z ¶ Supra modum maledicebant iude ⁊ socijs eius. a ¶ Et sermones nephādos. i. blasphemias contra ꝺeum. iactabant. i. superbe pronunciabāt b ¶ Accensi animis. cuz blasphemijs contra ꝺeuz quas magis horrebant ꝙ propiā mortē. c ¶ Quibus gestis fortiter in hymnis ꝛc.]. attribuēdo sibi totaliter victoriaz.

Cap. XI.

Ed pāuo post tempore. Hec ē tertia pars in qua ponitur conflictus iude contra lysiaz. Et ꝺiuiꝺitur i ꝺuas partes: quia ꝓmo ꝺescribitur lysie ꝺbellatio: scꝺo ipsius cum iudeis federatio: ibi Et quia non insensatus. Circa primū ꝺicitur: b ¶ Lysias procurator regis: generaliter in regni negocijs: vt habetur caplo precedēti. c ¶ Et propinquus. Nā erat de genere regali: vt habet primo libro. iij. capo ꝺ ¶ Grauiter ferens ꝛc]. s. de ꝺebellatione ducū. regis. e ¶ Existimans se ciuitatez

serūt: isti quiꝺez victorie et ꝓsperitatis sponsores cum vtute ꝺñm hñtes: illi autez ducē belli aium hēbāt. Dz cū vehemens pugna esset: ãpparuerūt aduersarijs de celo viri qnqz] in equis: frenis aureis ꝺecori ducatuz iudeis pstantes: ex qb⁹ ꝺuo machabeū mediū habētes armis suis circūseptū incolumē ꝓseruabāt: i aduersarios aūt tela ⁊ fulmina iaciebāt: ex quo ⁊ cecitate cōfusi ⁊ repleti pturbatione cadebant. Interfecti sūt aūt viginti milia qngenti peditū: ⁊ eqtes sexcenti. Timotheus vo cōfugit in gaçarā psidiū munitū cui preerat cereas: machabeus aūt ⁊ qui cuz eo erāt letantes obsederūt psidiū ꝺiebus qtuor. At hi q int⁹ erāt loci firmitate confisi sup modū maledicebāt: et ẽmões nephādos iactabāt. Dz cū ꝺies qntail luceſceret: vigili iuuenes exhis q cū machabeo erāt ac censi ais pp blasphemiā virilit accesserūt ad muꝝ ⁊ feroci aio incendētes ascēdebāt: dz ⁊ alij similr ascendētes turres portasqz succendere aggressi sui atqz ipsos maledicos viuos ꝓcremare. Ꝑer ꝓtinuū autē biduz psidio vastato timotheuz occultantē se in quodaz repertū loco pemert ⁊ frēz illius cereā ⁊ apollophanē occiderūt. Quib⁹ gestis: in hymnis et ꝓfessionib⁹ benedicebant ꝺñz] q magna fecit in israel: ⁊ victoriam dedit illis.

.XI.

Ed pāuo p⁹ tpe lysias ꝓcurator regis et ꝓpinquus ac negocioꝝ ꝓpositꝰ grauiter ferēs ꝺ his q acciderant] cōgregatis octogita milib⁹ ⁊ eqtatu vniuerso veniebat aduersuz iudeos

existimās se ciuitatē qdem captā] gentib⁹ hitaculū facturū templū vo i pecunie questū sicut cetera delubra gētiuz habituꝝ: ⁊ p singlos ānos vēale sacerdotiū nūsqz recogitās dei potestatē] sz mente effrenat⁹ i multitudine peditū ⁊ i milib⁹ eqtū ⁊ in octogita elephantis cōfidebat. Ingressus āt iudeaz ⁊ appropiās bethsure q erat i angusto loco ab hierosolyma itualllo qnqz stadiozū: illud presidiuz expugnabat. Ut aūt machabeꝰ ⁊ q cuz eo erāt: cognouerūt expugnari psidia: cū fletu ⁊ lachrymis rogabāt ꝺñz ⁊ ois turba simlr: vt bonū angelū mitteret ad salutē isrl. Et ipse prim⁹ machabeus sūptis armis ceteros adhortat⁹ ẽ simlr secū picz subire ⁊ ferre auxiliū frib⁹ suis. Cunqz parit ꝓmpto aio ꝓcederēt hierosolymis: ãpparuit p̄cedēs eos eques i veste cādida: armis aureis hastā vibrās. Tūc oēs sil bñdixerūt misericorꝺē ꝺñz: ⁊ ꝓualuerūt ais nō solū hoies sz ⁊ bestias ferocissimas et muros ferreos pati penetrare.] Ibāt igit promptꝰ de celo hñtes adiutorē ⁊ misantē sup eos ꝺñm. Leonū aūt more ipetu irruentes in hostes prostrauerūt ex eis vndeci milia peditū: ⁊ equituz mille sexcentos: vniuersos aūt in fugam verterūt: plures autem ex eis vulnerati nuꝺi euaserunt.] Sed et ipse lysias turpiter fugiens euasit Et quiã non insensatus erat secum ipse reputans factaz erga se ꝺiminutionē: ⁊ itelligens inuictos esse hebreos] omnipotentis ꝺi auxilio nitentes: misit ad eos ꝓmisitque se consensurum omnibus que iusta sunt: et

ꝛc.].scilicet hierusalem. f ¶ Gentibus habitaculuz factuꝝ. iudeis intersectis vel inde electis. g ¶ Tẽplum vero in pecūie questum. nam oblationes ⁊ omnes prouẽtus intendebat conuertere in lucrum regis. h ¶ Nullꝙ recogitans ꝛc.].sed soluz humanaz. i ¶ Sed mēte effrenat⁹. i. sine freno rōnis i supbiaz elatus. k ¶ Intualllo quinqz stadiozū. q̄ faciūt ꝺimidiū miliare: ⁊ q̄rtam partē vltra. Naz stadia octo faciūt miliare. cetera patent vsq; ibi.

l ¶ Apparuit p̄cedēs eos eques. i. angelus i i specie hōis equitis p haste vibratioēm ꝺe signans eis victoriaz assuturam.

m ¶ Et muros ferreos ꝛc.]. hyperbole est ad exprimenduz magnitꝺinez ꝓstantie: quã conceperūt ex ꝺicta apparitione.

n ¶ Plures vo ꝛc.] proiciētes arma sua: vt sic velocius currerent. a ¶ Et qz. Hic cōsequenter ꝺescribitur ipsius lysie reconciliatio cū iudeis. Et ꝺiuiꝺit in ꝺuas partes: quia primo ponitur hec recōciliatio: ꝫ⁹ eiusdez cōfirmatio: ibi Lysias. Circa primū ꝺicit: a ¶ Et quia nō insensatus erat. minus ꝺicēdo plus significat. s. q̄ iste lysias erat valde sensatus.

b ¶ Secum reputās ipe. idest i animo suo considerans.

c ¶ Factaz erga se diminutionē. sui exercitus in bellatoribꝰ: armis: tentoriis ⁊ similibus: que fugientes solēt perdere. ꝺ ¶ Et intelligens inuictos. ꝛc.].non virtute propria sed ꝺiuina.

e ¶ Misit ad eos. pro pace reformāda: nolēs pugnare ꝓ ꝺuz

f Et regez ꝯpulsurū. non vi sed precibus ⁊ consilio: nam erat eius nutricius: vt pz primo libro iij. capl'o: ⁊ eius ꝓcurator generalis: vt dictuz est capl'o precedenti: ⁊ ita factū fuit: ideo sequit: g Ea rex cōcessit. q̄ tñ decens erat cōcedi pro tpe: vt pz ex littera sequēti. h Lysias. Hic ꝯñt pōit reconciliationis ꝯfirmatio: ⁊ h° p litteras ⁊ diuidit in quatuor partes scd̄z litteras q̄druplices q̄ patebūt ꝓseq̄ndo. Primo igr̄ ponit tenor litterarū lysie ad iudeos: ⁊ patet vsz ibi: i Quecunqz igit regi ⁊c̄.] bono modo. k Exposui: per litteras. vel nunciuz: qd̄ patet ex rescripto regis ad lysiam: qd̄ habet i pte sequenti: ⁊ sic respōdit sibi sicut absenti.

l Et que res pmittebat. i. qd̄ decēs ⁊ iustum erat concessit. s. rex: sic enim habetur in libris correctis.

m Si igit in negocijs. regni. n Fidē cōseruaueritis. i. fidelitatem. o Bonoruz vobiscū: alias bonorū vobis causa esse tentabo. apud regem pro vobis intpellādo de ceteris vero q̄ rex ñ concessit. p Mādaui ⁊ istis. quos ad me misistis. q Et his q̄ a me missi sūt. ad vos. r Colloqui vobiscuz. ꝓpter cōe bonuz. ⁊ sbditur data epistole: cuz dr̄: s Anno. cxlviij. regni grecoꝝ. t Dioscori. i. i iunio: qui sic nominatur eo q̄ sol in illo mense intrat signum geminorū qui grece dioscori noiantur: ⁊ ab eis mēsis iunij dioscorus appellat. Sz contra dicta videtur eē qd̄ dr̄ p° libro. vj. capl'o: q̄ antiochus epiphanes mortuus fuit āno cxlix. hec āt littera data fuit post eius mortē. vnde in respōsione sui filij subditur: Patre nostro inter deos translato ⁊c̄. Similit littera eius ad iudeos data fuit anno. cxlviij. vt habetur infra eodem capl'o. Dicendum q̄ idem ann° fuit qui primo libro dicitur. cxlix. ⁊ hic. cxlviij. Nam ann° aliter incipit apud diuersos sicut patet q̄ renouatio date āni incipit in italia a natiuitate dñi: in francia vero ab eius resurrectione: ꝓpter qd̄ illud qd̄ fit tpe intmedio anno dñi M. ccc. xxix. scd̄m numerationē francie diceret esse factū anno dñi. M. ccc. xxx. scd̄m numerationez italie. Et si renouatio date retardaret vsqz ad festū oium scōꝝ totum tēpus intermediuz esset hui° cōditiois. Sic aūt fuit in ꝓposito: nam mortuo antiocho epiphane fili° eius ātioch° eupator stati regnare cepit ⁊ scd̄um diuersas inceptioēs anni ille annus. cxlix ⁊. cxlviij. dr̄. Et eodez modo in sequentibus soluat. v Regis aūt epl'a. hec ē scd̄a pars in qua ponit responsio regis lysie de negocio p̄dcō: cuz dr̄: x Lysie fri salutē. erat eiz de cognatiōe eius: vt p̄dictū ē ꝓp quod vocat eū fratrez. y Patre nr̄o iter deos trāslato. Erat eniz opinio gentiliū q̄ p̄ces eorū i morte trāsferebant ad ꝯsortiū deoꝝ: sic d̄ bonis christianis dicim° q̄ transferunt ad consortium angeloruz. z Sine tumultu agē. i. in pace viuere. ⁊ Et rebus suis adhibere diligentiā. qd̄ nō possūt nisi habeant pacē a Audiuimus iudeos non cōsensisse ⁊c̄.] sed magis volebant sustinere martyrium. vt patet p p̄dicta capl'o. vj. ⁊ vij. b Iudicauim° tēplū restitui ill'. i. cultū tēpli liberū. Nam iam tēplum habebant. cetera patent. c Ad iudeos vero. Hec est tertia ps i q̄ ponit tenor lr̄e reg ad iudeos cuz dr̄: d Rex antiochus senatui iudeorum. i. collegio senioruz ppl'z regentiuz: ⁊ dicit senat° a senes ⁊ natus: q̄ senes etate ⁊ moribus ad h° eligebant. e Si valetis ⁊c̄]. i. voluntas nr̄a ē vt bene sit vobis. f Adijt nos menelaus. a vobis missus: ⁊ est hic alius a menelao qui vsurpauit sibi sacerdotiuz vt dictū ē supra capl'o quarto. g Dicēs vos velle descendere ⁊c̄.] sicut eniz dictum est supra p̄mo capl'o per reges egypti ⁊ syrie mlti iudei erāt dispersi extra iudeaz inter idolatras habitantes: pp qd̄ aliqui periti in lege hitantes in iudea volebant eos visitare. ad cōfirmāduz eos i legis obsuantia: petētes ad h° securitatē a rege quā ipe cōcessit vsqz ad tps. h De his q̄ p ⁊c̄.]. h° dr̄ pp bella contra duces suos gesta. ⁊ sbdit huius lr̄e data cū dr̄: i Anno. cxlviij. xandici mensis. qui correspōdet apli. Xv. s. die. k Miserūt aūt ēt. Hic ꝯseq̄nt pōit tenor lr̄e romāoꝝ ad iudeos: ⁊ pz lr̄a ⁊ ē eiusdē date cū

regē cōpulsurū amicuz fieri. Annuit autē machabe° p̄cibus lysie: in oibus vtilitati cōsulens. Et quecunqz machabeus scripsit lysie d̄ iudeis: ea rex cōcessit. Naz erāt scripte iudeis epl'e a lysia siqdem hūc moduz cōtinentes: Lysias ppl'o iudeoruz salutez. Johānes ⁊ abessalon qui missi sūt a vobis tradentes scripta postulabant: vt ea q̄ p illos significabant iplerez. Quecūqz igit regi potuert pferri] exposui: et que rex pmittebat ꝯcessit. Si igitur i negocijs fidez conseruaueritis: ⁊ deinceps bonorū vobis cā esse tētabo: de ceteris aūt p singula vba mandaui ⁊ istis et his q a me missi sūt colloq vobiscū. Bñ valete. Anno cētesimo q̄dragesimo octauo mensis dioscori die vicesima ⁊ quarta. Regis autez epl'a ista ꝯtinebat: Rex antiochus: lysie fri salutē. Patre nr̄o int d̄os trāslato: nos volētes eos q sunt i regno nr̄o sine tumultu agē ⁊ rebus suis adhibere diligentiam:] audiuim° iudeos nō nō cōsēsisse p̄ri meo vt trāsferrent ad ritū grecoꝝ] sed tenere velle suum institutū: ac ꝓpterea postulare a nobis ꝯcedi sibi legitima sua. Volentes igit hāc quoqz gētē quietā esse: statuētes iudicauim° templū restitui ill' vt agerent scd̄m suoꝝ maiorū consuetudinez. Bene igitur fecēis: si miseris ad eos ⁊ dexterā dederis: vt cognita nr̄a voluntate bono aīo sint ⁊ vtilitatib° ꝓprijs deseruiāt. Ad iudeos vo regis epl'a talis erat: Rex antiochus senatui iudeorū ⁊ ceteris iudeis salutē. Si valetis sic est vt volum°:] sz et ipsi bñ valemus. Adijt nos menelaus dicēs vos velle descendere ad vestros qui sunt apud nos.] His igitur qui cōmeant vsqz ad diem tricesimuz mensis xandici damus dextras securitatis vt iudei vtantur cibis ⁊ legibus suis sicut ⁊ pri°: ⁊ nemo eoruz vllo modo molestiā patiat de his que per ignorantiam gesta sunt.] Misimus autem ⁊ menelaum q vos alloq̄tur. Valete: Anno centesimo q̄dragesimo octauo xandici mensis qntadecia die Miserūt autē etiam romani epl'am ita se

littera regis ꝓcedente: ex istis ꝑz q lysias istas litteras regis ⁊ romanoꝝ ad iudeos ꝓcurauit: ⁊ postea scripsit iudeis litterā suā supꝛapositā que data fuit eodez anno xxiiij. die mensis iunij: ⁊ sic post illas. ¶ Caplm. XII.

His factis pactionib⁹. Dec ē q̄rta ꝑs in qua ꝺscribit ꝙflict⁹ inde cū timotheo ⁊ socijs ei⁹. Et diuidit in tres ptes: q: ꝓmo huj⁹ conflictus cā ponit: ꝛ⁰ dilatio interponitur: ibi Jopite vo ꝛ⁰ ꝓpositum resumitur ibi: Inde discesserūt. Circa ꝓmū ꝓmo ponitur cōtinuatio ad capl̄z ꝓcedēs: cum dicitur: Dis factis pactionib⁹ scriptis caplo ꝓcedenti. b ¶ Judei agriculte rē.] datis treug ⁊ pactionib⁹ ꝑdict⁹. q. .d. añ ñ poterant vacare ꝓpter vrgētia bella: consequēs subdit occasio cōflictus iude cuz timotheo: cū di: c ¶ Sz hi q̄ resederāt. i. remanserāt in locis circa iudeam post recessū lysie. d ¶ Timotheus. iste est alⁱ ab illo qui supra. x. caplo legit occisus. Multi ei duces ⁊ milites erāt eiusdez nomis sicut ⁊ modo.

e ¶ Demophon superbus. cognōmē eius est. f ¶ Et nicāo: cyparches .i. ꝓncipes cypri. g ¶ Non sinebāt eos in silētio agē. Nam insultus faciebāt poplo i extremitatib⁹ iudee in absētia lysie ꝓpter qō iudas decreuit ꝺbellare ipsum. h ¶ Jopite vero. Hic conseq̄ter ponit dilatio cōflictus iude cum timotheo ꝓpter quedaz insurgentia in quibus iudas fuit occupatus: ⁊ primū fuit hñtez. Quintus mēni⁹ ⁊ tit⁹ manilius legati romanoꝝ populo iudeoꝝ salutē. Debis que lysias cognat⁹ regis cōcessit vobis: ⁊ nos cōcessimus: de qbus aūt ac regē iudicauit referendū: cōfesti aliquē mittite diligenti⁹ int vos conferentes: vt decernamus sicut cōgruit vobis Nos eni antiochiā accedim⁹. Jdeoq̄z festinate rescribere: vt nos quoq̄z sciamus cui⁹ estis volūtatis. Bene valete. Anno cētesimo quadragesimo octauo qntade cima die mensis xandici.

¶ Capitulum. XII.

His factis pactiōibus lysias ꝓgebat ad regē iudei aūt agriculture opaz dabāt.] Sed hi q̄ rresederāt tim⁹the⁹ ⁊ apollon⁹ gemnei filius: sz ⁊ hieronymus ⁊ dēmophō superbus: et nicanor cypriarches nō sinebāt eos in silētio agere ⁊ q̄rete. Jopite vo tale quoddā flagitiū perpetrarūt. Rogauerūt iudeos cū qbus bitabant: ascēdē scaphas quas parauerāt cū uxorib⁹ ⁊ filijs q̄si nullis timicitijs int eos subiacentibus. Scō cōe itaq̄z ꝺcretū ciuitatis: ⁊ ipsis acqescentibus pacisq̄z cā nihil suspectū hñtib⁹ cū in altū ꝓcessissent sōmersert nō minus ducentos. Quā crudelitatē iudas i sue gentis hoiesq factā vt cognouit ꝓcepit viris q erāt cū ipoꝛ i uocato iusto iudice ꝺo: vēit aduersus interfectoꝛes fratrū: ⁊ portū quidem nocte succendit: scaphas exussit: eos aūt q ab igne refugerāt gladio ꝓmit. Et cum hec flagitiū gentiliuz in iope habitantium: cum quib⁹ habitabant multi iudei quoꝝ iopite plures submerserūt ꝓditiose: facientes eos ascendere nauiculas sb̄ specie pacis ⁊ amicitie: ad videndū ludum quem debebāt in mare exercere qō flagitium voluit iudas ante omnia vindicare: ⁊ patet littera paucis exceptis.

i ¶ Ascēdē scaphas. .i. paruas nauiculas. k ¶ Quas parauerant. iopite. l ¶ Cū vxoꝛibus ⁊ filijs. iudeoꝛuz. m ¶ Scōz cōmune itaq̄z decretum. Decreuerant enim iopite latenti dolo iudeos sic submergere. n ¶ Sed cum cognouisset. Hic consequenter ponitur vi dicta de iānitis qui similem dolū volebāt facere. Et patet littera vsq̄z ibi: o ¶ Ab stadijs ducētis. xl. Faciunt autem octo stadia vnum miliare. ⁊ xvj. vnam leugam.

p ¶ Inde cū abisset. Hic consequenti ponitur aliud impedimētū seu dilatio conflictus iude cuz timotheo p arabes mouentes in via bellum contra iudam ⁊ socios eius: ⁊ pz vsz ibi: q ¶ Promittētes pascua se daturos. terra eni illoꝛ erat multum pascualis. ⁊ iudei ꝓpe illā terrā habitantes habebāt plura aialia: ⁊ sic pax cum illis vtil erat iudeis. r ¶ Discessere ad tabernacula sua. ſ. arabes q̄ nō habitāt in ciuitatib⁹: sz i tētoꝛijs. s ¶ Aggressus est. Hic ponit alia dilationis causa ex obsidione cuiusdā ciuitatis nociue iudeis: cuius nomen erat chasphin: ⁊ patet vsz ibi: t ¶ Remissi⁹ agebant. quasi parum curātes de obsidione reputantes iexpugnabilē ciuitatē. v ¶ Et loquētes que phas nō est. ſ. blasphemias cōtra deū iudeoꝝ.

x ¶ Ipib⁹ iesu. i. iosue q̄ alio noie dict⁹ ē iesus naue. y ¶ Precipitauit hiericō: vt

habet Josue. vj. cetera patēt. z Inde discesserūt. Hic resumit qđ supra ꝓpositū fuit ō conflictu iude cū timotheo Et ꝑ ponit conflictus ꝺ timotheuz: 2° debellatio cuiusdaz ciuitatis aduersarie iudeoꝝ: ibi Post hoꝝ fugaz. Circa ꝑ mū ponit timothei iscutio: cū dī Inde discesserūt. s. iudas ⁊ exercit⁹ ei⁹. s Deuerunt in tharacha credentes inuenire timotheū in locis illis. b Ad eos qui cē.] scoz glosaz erant quidam populi cū iudeis federati: ⁊ inde dicebant iudei tibianei q̄si tubianei. i. aliena tuba vocati seu conducti. c Regress⁹ est. s. timotheus. d Relicto in quodam loco cē]. i. multitudine armatoꝝ ad resistenduz iudeis. cetera patent vsz ibi: e Timotheus ꝑmisit cē:]qz de facili ab aduersarijs capiunt. f Timoz hostibus cē] ⁊ non ex magnitudine vel fortitudie exercit⁹ iude machabei. g Ita vt magis a suis deũcerētur cē. sicut cōtigit in exercitu cebee ⁊ salmana: Judicū. vij. ⁊. viij Et in statiōe philistinoꝝ. j. Regū. xxiij. h Judas ãt vehemẽter ĩstabat. fugietes p seq̄ndo. i Ipe vō timothe⁹ incidit cē.]. i. in illam ptē exercitus quam regebant. Et ceperūt euz viuuz Et multi ꝓcib⁹ postulabat cē. allegans qđ subditur: k Eo ꝙ multoꝝ cē]. in suis vinculis detentos. l Quos morte ei⁹ ocipi cueniret. i. occidi in vindictā mortis eius. cetera patent. m Post hoꝝ fugā Hic ꝓnter oscribitur captio cuiusdam ciuitatis q̄ mlta mala fecerat iudeis. n Et robusti iuuenes. ō ciuitate. o Pro muris. defendēdis. p Cōsistētes fortiē ꝓpugnabāt. exercitui iude: ⁊ sbdit ꝓpugnādi facultas: cuz dī: q Jn hac aũt ma

Jndē discesserūt stadia septingenta qnquaginta ⁊ venerunt i tharacha ād eos: qui dicūt tibianei iudeos:] ⁊ timotheū quidē i illis locis nō ꝓcēbederūt: nullo qz negocio pfecto ꝛgressus ē: relicto in quodā loco firmissimo ꝑsidio.] Dositheꝰ aũt ⁊ sosipat⁹ qui erāt duces cū machabeo remanerunt a timotheo relictos i ꝑsidio decez milia viros. Jt machabeus ordinatis circū se sex milib⁹ ⁊ cōstitutis p cohortes: aduersus timotheū ꝓcessit habētē secū centuz vigiti milia peditū: eqtūqz duo milia quingentos. Cognito ãt iude aduētu timoth⁹ ꝑmisit mulieres ⁊ filios:] ⁊ reliquū apparatū in ꝑsidiū qđ carmon dī. Erat .n. iexpugnabile ⁊ accessu difficile: ꝓpter locoꝝ ãgustias. Cunqz cohors iude ꝓma apparuisset: timoꝛ hostibus incussus est ex pntia dei:] qui vniuersa ꝓspicit: ⁊ in fugā versi sūt alius ab alio: ità vt magis a suis deicerēt. ⁊ gladioꝝ suoꝝ ictibus debilitarent. Judas ãt vehementer ĩstabat puniens ꝓphanos et ꝓstrauit ex eis triginta milia viroꝝ Jpse vō timothe⁹ icidit in ptes dosithei ⁊ sosipatris:] ⁊ multis ꝓcib⁹ postulabat vt viuus dimitteret: eo ꝙ multoꝝ ex iudeis parētes haberet ac fratres:] quos morte ei⁹ decipi cueniret: ⁊ cū fidē dedisset restituturū se eos scōm cōstitutū illesū euz dimiserūt ꝓpter fratrū salutē: iudas aũt regressus est a carmon interfectis vigintiquinqz milibus. Post hoꝝ fugā ⁊ necem: mouit exercitū ad ephrō ciuitatē munitā i qua multitudo diuersarum gētiū habitabat: Et robusti iuuenes prō muris: ꝓsistentes fortiē ꝓpugnabant. Jn hāc aũt machine multe: ⁊ teloꝝ erat apparatus. Sed cū oipotentē iuo cassent: qui ptāte sua vires hostium cōfringit: ceperūt ciuitatē ⁊ ex eis q ītus erāt vigintiquinqz milia ꝓstrauerunt. Jndē ad ciuitatem scythorum abierunt: q ab hierosolymis sexcentis stadiis aberat: contestantibus ãt his qui apud scythopolitas erant iudeis ꝙ benigne ab eis haberentur ⁊ tē porib⁹ infelicitatis: ꝙ modeste secū egerint: gr̄as agētes eis: ⁊ exhortati etiā de cetero erga gen⁹ suū benignos esse: venerūt hierosolymā die solēni septianaꝝ ĩstante.] Et pōst pētecostē abierunt ꝓtra gorgiā ꝓpositum idumee. Exiuit autē cū peditib⁹ tribus milibus et equitibus q̄dringentis. Quibus congressis contigit paucos ruere iudeoꝝ. Dositheus vero quidez de bachenoꝛis:] equest vir fortis gorgiam tenebat: ⁊ cuz vellet illū capere viuum e' ques quidā de thracibus irruit in eum: humerumqz eius ãputauit: ãtqz ita gorgias effugit in maresa. Jt illis q̄ cum esdrin erant diutius pugnātibus et fatigatis: inuocauit iudas dn̄z adiutoꝛem ⁊ ducez belli fichine multe cē. q̄bus poterant iuadentes repellere. r Sed cū oipotentez iuocasset cē. ex q ꝑz ꝙ ciuitas illa capta non fuit humana sed diuina virtute. s In de ad ciuitatē scythoruz. cui⁹ habitatoꝛes erāt beniuoli iudeis: lz essent gentiles: pp qō iudas eis regratiando ptrāsijt rogādo: vt esset beniuoli de futuro sicē fuerant ō ꝑterito: ⁊ sic ꝑz vsq ibi: t Die solenni cē]. i. die pētecostes q̄ enūeratis septē hebdomadib⁹ plenis ab altero die sabati: in quo obtulerūt manipulum ꝑmitiaꝝ precipit celebrari: Leuit. xxiij v Et post pentecosten. Hec ē ps quinta in qua describitur bellū cōtra Gorgiam. et primo ponit hec pugna: 2° de iudeis mortuis cura: ibi Et seq̄nti die. Circa primoz patet littera vsz ibi: Contigit paucos iudeoꝝ. cuius causa ponit ꝺ. j. in eodem capitulo. x Dositheus vō cē]. Dicūt aliqui qđ bicęceni erant gētiles conse derati iude vl ab eo ꝺducti: sz melꝰ videt ꝙ fuerūt iudei a ciuitate vnde erāt sic noiati. y Atqz ita gorgias effugit in maresa. nom ē fortalicū. a Jt illi q̄ cū esdri erant. iste esdrin fuit de socijs gorgie: ⁊ remānsit i bello ipso fugiēte. b Et fatigatis. scilicz socijs esdrin: vt dicūt aliqui: sed melius videtur dici de socijs iude ꝓpter quod iuocauit auxilium diuine potentie. c Jncipiēs voce patria. i. scōm doctrinā patrū scōrū: ⁊ sic illa victoria fuit magis oratōne q̄ gladio: sic

Exodi. xvij. oratoꝝ moysi victꝝ fuit amalech: o ¶ Et cū septima dies supueniret. i. sabbatū. e ¶ Sēm consuetudinē purificati. aqua lustratiōis post ꝓtactū i plio mortuoꝝ: vt ꝑcipit Nu. xviij. f ¶ In eodez loco ꝛc̄ J. diuinis laudib' vacando. g ¶ Et sequēti die. Hic ꝓnī ponit cura de iudeis in bello mortuis: ꝛ ꝓmo ratione corporuz: 2° ratione animaruz: ibi Atqz ita. Prima vero cura fuit de sepeliendis corporib' in paternis sepulchris scōz morem iudeoꝝ. h ¶ Inuenerunt autem sub tunicis ꝛc̄ J. i. de rebus p̄ciosis cultui eoꝝ dedicatis. i ¶ A quibus lex prohibet. Deutero. vij. cetera patent.

k ¶ Atqz ita. Hic consequenter ponitur cura de animabus: ꝛ hoc sez dupliciter in oꝛādo l ¶ Ut id qō factum ꝛc̄ J. i. vt ad punitionez nō reſuaretur vltra coram dño: i quo tamē nulla cadit obliuio: ꝛ mittendo pecuniaz i hierusalem: vt ibi offerretur sacrificiū ꝓ remissiōe peccati mortuoꝝ: ꝛ ꝓz lr̄a. Sed forte viderētur alicui q factuz fuisset illud frustra: eo q videntur ibi mortui fuisse in peccato mortali habētes secuz donaria idoloꝝ. Dicēduz q iudas ꝛ socij ei' debebant probabiliter iudicare q penituissēt i morte: ꝛ sic orationes ꝛ sacrificia valebāt eis: eo q mortui fuerunt in statu salutis.

eri: incipiēns voce patria: ꝛ cum hymnis clamorē extollens fugā gorgie militibus incussit. Judas aūt collecto exercitu venit in ciuitatē odollā. Et cūm septia dies supueniret secūndū cōsuetudinē purificati: i eodē loco sabbatū egerunt. ¶ Et sequēti die venit cū suis iudas vt corpa ꝓstratoꝝ tolleret: ꝛ cū parētibus poneret i sepulchris paternis. Inuenerunt aūt sub tunicis interfectoꝝ de donarijs idoloruz: ¶ que apud iamniaz fuerūt: á quib' lex ꝓhibet iudeos. Quibus ergo manifestū factū est: ob hāc cām eos corruisse. Omnes itaqz benedixerunt iustū iudicium dñi q occulta fecerat manifesta. Atqz ita ad pcēs ꝙuersi rogauerūt vt id qō factū erat delictū obliuioi tradereť. ¶ At vero fortissim' iudas hortabať pplm cōseruare se sine pctō: sub oculis videtes q̄ fcā sunt ꝓ peccatis eoꝝ qui prostrati sūt. Et facta collatione: duodeci milia drachmas arḡenti misit hierosolymā offerri ꝓ pctis mortuoꝝ sacrificiū: bñ ꝛ religiose de resurrectione cogitans. Nisi eni eos q ceciderāt resurrecturos sperat: supfluū videreť ꝛ vanū orare ꝓ mōtuis. Et qz ꝙsiderabat q bi q cū pietate dormitionē acceperāt optimā haberēt repositā gratiam. Scā ergo ꝛ salubrē ē cogitatō ꝓ defūctis exorare: vt a pctis soluant.

Capitulum. XIII.

Anno. cxlix. Descripto ꝓflictu iude cū regi' ducibus: hic ꝓnī ponit ꝓflict' eiusdē cū psona ipius Et diuidit in tres ptes: q: ꝓ° ponit belli apparat': 2° ꝓflict': ibi Et dato signo. 3° regi egressus: ibi Ut aūt cogūit. Prima i duas: q: ꝓ° ponit apparat' belli ex pte regi antiochi: 2° ex pte iude machabei: ibi Quib' iudas cognit̄ ꝓma in duas: q: ꝓ° pōit regi apparatus: 2° menelai inīt'

Anno cētesi .xiii. mo q̄dragesimono no cognouit iudas antiochum eupatoꝝ venire cū multitudine aduersus iudeā: ꝛ cū eo lysiā procuratorē ꝛ ꝓpositū negocioruz secū habētē peditū cētū de cē milia ꝛ eqtū qnqz milia: ꝛ elephātes vigitiduos: cūrrus cū falcib' trecētos. Cōmiscuit aūt se illis ꝛ menela°: ꝛ cū multa fallacia dē' ꝑcabať ātiochū nō ꝓ patrie salute: sz sperans se ꝓstitui i ꝓncipatū. Sed rex regū suscitauit aios ātiochi i pctōrez: ꝛ suggerente lysia hūc eē cām oiuz maloꝝ: ¶ iussit vt eis ē ꝙsuetudo ap̄ hensū in eodē loco necari. Erat aūt i eodē loco turris qnquagita cubitoꝝ: aggestū vndiqz bñs cineris hec ꝓspēz hēbat i ꝑcepl. Inde i cinerē deijci iussit sacrilegū oib' eū ꝓpellētib' ad iti tū. Et tali lege ꝑuaricatorē legis ꝓtigit mori: nec tre dari menelaū. Et qdē satis iuste: nā qz mlta erga arā dei delicta ꝓmisit: cui' ignis et cinis erat scūs: ipse in cinere mōte dānat' ē. Sed rex mente effrenatus veniebat

¶ Sēm consuetudinē purificati. aqua lustratiōis post ꝓtactū i plio mortuoꝝ: vt ꝑcipit Nu. xviij. f ¶ In eodez loco ꝛc̄ J. diuinis laudib' vacando. g ¶ Et sequēti die. Hic ꝓnī ponit cura de iudeis in bello mortuis: ꝛ ꝓmo ratione corporuz: 2° ratione animaruz: ibi Atqz ita. Prima vero cura fuit de sepeliendis corporib' in paternis sepulchris scōz morem iudeoꝝ. h ¶ Inuenerunt autem sub tunicis ꝛc̄ J. i. de rebus p̄ciosis cultui eoꝝ dedicatis. i ¶ A quibus lex prohibet. Deutero. vij. cetera patent.

k ¶ Atqz ita. Hic consequenter ponitur cura de animabus: ꝛ hoc sez dupliciter in oꝛādo l ¶ Ut id qō factum ꝛc̄ J. i. vt ad punitionez nō reſuaretur vltra coram dño: i quo tamē nulla cadit obliuio: ꝛ mittendo pecuniaz i hierusalem: vt ibi offerretur sacrificiū ꝓ remissiōe peccati mortuoꝝ: ꝛ ꝓz lr̄a. Sed forte viderētur alicui q factuz fuisset illud frustra: eo q videntur ibi mortui fuisse in peccato mortali habētes secuz donaria idoloꝝ. Dicēduz q iudas ꝛ socij ei' debebant probabiliter iudicare q penituissēt i morte: ꝛ sic orationes ꝛ sacrificia valebāt eis: eo q mortui fuerunt in statu salutis.

ibi Cōmiscuit ār. Circa ꝓmū ār scienō q ist̄e belli apparat' ꝛ ēt ꝓflict' magis diffuse ponit ꝑ° li°. vj. ca°. tū h aliq̄ ponūt q̄ videť dici ibidē dissonare: ꝑ° qō dī peditū. cx. milia ꝛ eqtū v. milia ꝛ elephātes. xxij. nā ibi hī. c. milia peditū ꝛ. xx. milia eqtū ꝛ elephāti. xxxij. pōt dici q ꝑ° fuerūt. c. milia peditū tm̄: vt dī ꝑ° li°: ꝛ postea fuerūt additi. x. milia q̄ cuz primis h numerantur. De eq tibus vero dicenduz q in vniuerso fuerūt xx. milia: sed tm̄ erant v. milia electi ꝑ ceteri existentes in acie regi ꝛ illi soli hic numerā tur: ꝛ alij tacētur ꝛc̄. ꝛ de elephātis potest dici eodem modo q xxij. duo erant ꝑ ceteris fortiores qui numerantur hic: et resi dui. x. tacentur. in talibus enim frequēt nūeratio diuersimode accipit. b ¶ Turrus cum falcibus trecentos. Talibus enim antiquitus in prelijs vtebantur: vt habet in libris Josue ꝛ iudicum in pluribus locis tamen de istis curribus non fit mentio i primo libro sicut etiaz in euangelijs: ꝛ qō vnus euangelista tacet alius exprimit.

c ¶ Cōmiscuit autē. Hic consequenter describitur menelai interitus: qui retorsit i in se summū sacerdotiuz: supra quarto capitlo: ō quo dicit h: c ¶ Cōmiscuit autez se illis. i. iudeoruz aduersarijs. d ¶ Decapitabatur antiochum. pugnare fortiter ꝫ iudā machabeuz: iō sb ditur: e ¶ Non pro patrie salute. sed pro contrario: ideo subditur: f ¶ Sperans se constitui in principatum. scilz sūmi sacerdotij per victoriam atiochi a quo fuerat amot' ꝑ patrē ei' supra ca° q̄rto. g ¶ Sz rex regū. q̄ iudex est sorduū. h ¶ Suscitauit aios ātiochi i pctōrē. menelaū. i ¶ Et suggerēte lysia ꝛc̄. J Nā pp eius ābitionē ꝛ sacrilegia in tēplo ꝓmissa p eius ꝓsiliū: vt habeť supra q̄rto ca° secuta ē rebellio iudeoꝝ ꝓtra regē. cetera patēt vsqz ibi: k ¶ Sz rex. Nam ex morte menelai posset aliqs credere regem iudeis pacatuz. cē: iō remouet hoc cuz dī: k ¶ Sz rex mente effrenat'. i. sine frēo rōis i supbiā elat'. l ¶ Veniebat ꝫ iudeā

m Requiorem se ꝛc.]. sz per rumores cõtrarios ab hoc fuit impeditus: vt habet. j. eodem caplo. n Quibus iudas cognitis. Hic consequenter describit apparatus iude machabei: & primo per orones deuotas de quibus magis q̃ de armis confidebat: & p3 vsq; ibi: o Et pplz ꝛc.]. i. cõsolatus fuisset per ciuitatis & templi recuperationez: & aduersariorum multiplicẽ repressionem: vt patet ex dictis. p Per triduuz continuuz p stratis. horis. s. ad hoc aptis: q; i illo triduo oportuit eos refectionẽ accipere & somnũ tempore competenti: 2° ponit apparatus p arma & consilia: cum dr: q Hortatus ẽ eos ꝛc.] & per arma & victualia. r Ipe vero cum senioribus cogitauit. occurrere figi ãteq; vastasset terram. 3° ponit apparatus per exhortatiões optimas ad confortãdum animos bellatorum ad fortiter dimicãdũ: & p3 littera. s Et dato signo. Hic consequenter ponitur conflictus: ad cuius intellectum sciendum q; iudas cuz rege habuit in campo duplicem conflictuz: vnũ circa finez noctis: de quo tacet in primo libro: alium de clara die & sole refulgente i clypeos aureos & eres qui diffuse scribit primo libro sexto caplo. hic autẽ de vtroq; cõflictu breuiter & commixti fit mentio. Nã hic liber secundus est quedam abbreuiatio vt dictum est supra 2° caplo: igitur de primo cõflictu dr: s Et dato signo suis dei victorie. i. victorie a deo consequende: qđ aũt fuerit hoc signuz non dr hic: sz videtur fuisse quedaz reuelatio facta iude que non explicatur pp breuitatẽ sectandã. t Iuuenib⁹ fortissimis electis. Ex hoc videt q; in isto primo conflictu non fuerũt oes iude socij: sed aliqui ad hoc specialiter electi. In scdo vero cõflictu fuerunt omnes iude bellatores: vt habet primo libro vj. capitulo. v Nocte aggressus ꝛc.]. i. partez exercitus in q̃ erat regis tentoria. x Et maximũ elephantoz. istud fuit factuz in eo cõflictu qui fuit clara die: vt scribitur primo libro vj. caplo satis diffuse. y Hoc autez ꝛc.]. q; hoc fuit cõpletũ in fine noctis. s. q̃ntũ ad interfectionẽ duoz milium de hostib⁹. Alicq tamen libri habent. xij. milia & quantad perturbationẽ castrorũ: ñ aũt q̃ntũ ad elephãtoz unifectionẽ vt dictũ est. z Dz rex accepto ꝛc.]. nã per obstaculuz insidiarum habuit experientiaz de audacia eorum. a Arte. i. prudenter & caute. b Difficultatẽ locorum. i fortalicia. c Tentabat. supple capere: ideo sb dit: d Et bethsure ꝛc.] iudeis armatis. e Castra admouebat. i. applicabat ad ipsuz capiẽdũ. f Dz fugabatur. Nam int⁹ existentes aliquando exeuntes subito repellebãt prope existẽtes: & aliqs occidebant: & redibãt ad fortaliciũ añ q̃ totus exercit⁹ posset armari. g Enũciauit aũt ꝛc.]. i. secreta iude: & eorũ q erãt bethsur h Rodoch⁹ q dã ꝛc.] q captus ab aduersarijs p tormẽta ad h⁹ fuit compulsus. i Iterũ rex sermonẽ ꝛc.] d fortalicio reddẽdo saluis suis corporib⁹ q̃ psenser. eo q; victualia eis deficiebãt: vt hẽt p⁹ lib⁹ vj. ca⁹. k Abijt. s. rex d bethsura relicta ibi suorũ custodia: vt hẽt p⁹ li⁹ vj. capitulo. l Comisit cũ iuda. i h⁹ tãgit scõus pflict⁹ q̃ fuit d die clara & alia die vt videt q̃ primus. m Supat⁹ ẽ. s. iudas & ei⁹ exercitus. Nã videntes vtutẽ regis & ipetuz exercit⁹ ei⁹ diuerterũt se ab eis vt hẽt primo libro vj. caplo. n Vt aũt cognouit. Hic pñter describitur regis recessus de iudea vt iret contra philippum qui occupauerat antiochiam. Ex quo patz q; istud belluz antiochi contra iudeaz est idẽ cuz illo qd scribit primo libro. vj. caplo. Nam ibidez pñt recessus regis pp eandem cãm. Aliqua tñ hic ponunt que ibi tacent: & e conuerso. Naz hic tacetur fractio iuramẽti regi que ibidẽ exprimit in destructione munitiõis. o Et reconciliatus obtulit sacrificiũ. p sacerdotes tamẽ. cetera vo vsq; ppe finẽ hui⁹ capli tacent p⁹ libro. p Dachabeũ amplexat⁹ ẽ. in signũ reconciliatiõis. cetera patẽt vsq; ibi: q Ne forte fed⁹ irrũpet. s. iudas & eos grauaret qd tñ ñ fecẽ: sz magi rex fed⁹ rupit: vt dcm ẽ. r Et ascẽdit lysias tribunal. i. locũ eminẽtẽ ad psuadendũ gẽtẽ: & exposuit rõnem: dicendo q; propt bonũ cõmune facta spe gestis abierũt. Hoc aũt fcm ẽ die illucescente] adiuuãte cuz dñi ptectione. Dz rex accepto gustu audacie iudeoz:] arte difficultates locoz tẽtabat: et bethsure q̃ erat iudeoz psidiũ munitũ] castrã admouebat: sed fugabat: ipingebat: mlestabat. Quis aũt q int⁹ erãt iudas necessaria mittebat. Enũnciauit aũt mysteria hostib⁹] rodoch⁹ qdã d iudaico exercitu] q regis⁹ cõprehensus ẽ & pclusus. Iteruz rex simonez habuit ad eos q erãt i bethsuris:] dexterã dedit: accepit: ãbijt: commisit cũ iuda: supat⁹ ẽ. Vt aũt cognouit rebellasse philippuz antiochie q relict⁹ erat sup negocio: mente cõsternatus: iudeos deprecãs subditusq; eis iurat de oib⁹ q̃ b⁹ iustũ visũ ẽ: et recõciliat⁹ obtulit sacrificiuz honorauit tẽpluz & munera posuit machabeũ ãplexat⁹ ẽ & fecẽ a ptolemaide vsq; ad gerenos ducẽ & pncipẽ. Vt ãt venit ptolemaidã gũit fere bãt ptolemẽses aicitie que tiones: q idignãtes nẽ forte fed⁹ irrũpet. Tunc ascẽdit lysias tribunal: & exposuit ratiõem & populũ sedauit:

est cõuentio regis ⁊ iude. s ¶ Regressusq; est antiochi am. Hic aũt omittit qualr ide fugauit philippũ: qz supra.ix.caplo p ãticipatiõez positũ fuit. ¶ Ca. XIIII.

a Ed post triennũ tempus. Descripto iude conflictu tempore antiochi nobiliꝭ ⁊ eupatozis eꝰ filij: hic tertio ponitur eꝰ cõflictus tẽpore demetrij. Et diuiditur in tres partes: qz primo põitur demetij sublimatio: 2° iude socioꝝ qz eius accusatio. Alchim⁹ aũt. 3° eozum exterminij iussio: ibi Qui statim. Circa primum dicitur:

a ¶ Sed post triennũ tempus ⁊c. Istud triennũ accipitur a morte ãtiochi epiphanis ⁊ ithronizatione filij sui eupatozis: qõ scõm nũerationem in hoc lib⁹ positã cõtigit anno. cxlvij. vt dõz est supra.xj.caplo Demetrius autez regnum obtinuit anno.d.qui ẽ idẽ annus cum .clj. q̃ dicitur demetri⁹ i trasse regnuz scõz cõputationẽ posi tam primo libzo caplo septimo: ⁊ sic triennium nõ fuit completuz: sz intelligitur per synecdochẽ: sic corpus christi dicit fuisse per triduuz in sepulchzo.

b ¶ Ascẽdisse ad loca oppoztuna. i. fortia ⁊ munita

c ¶ Et tenuisse rẽgiones ⁊c.]. quos ad mandatuz demetrij exercitus interfecit: vt habet primo libzo septimo ca°. d ¶ Alchimus autẽ. Hic consequenter describitur iude socioꝝ eius accusatio: cum dicitur: d ¶ Alchimus autem q̃dã ⁊c.]. non de iure sed de facto intrusus: primo per antiochum epiphanem: qz licet esset de genere aaron: tamen non descẽderat ab eo per lineam sacerdotalem: vt dictum fuit supra primo libzo septimo capitulo. e ¶ Sed voluntarie coinquinatus est. cibis ⁊ sacrificijs gẽtilium. f ¶ Tẽporibus commixtionis. i. quando antiochus illustris

regressusq; est ãtiochiã. Et hoc modo regis profectio ⁊ reditus ꝓcessit. ¶ XIIII.

Ed post triennij tẽp⁹ cognouit iudas ⁊ qui cũ eo erant ometeriũ seleuci cuz multitudine valida ⁊ nauibus per portuz tripol' ascẽdisse ad loca opportũa et tenuisse regiones aduersus antiochum ⁊ eius ducẽ lysiam.] Alchimus aũt qdam q sũmus sacerdos fuerat:] sed voluntarie coinquinatus est tẽporibus cõmixtionis cõsiderans nullo mõ sibi esse salutez nequ; accessuz ad altare: uenit ad regem demetriũ cẽtesimo qn q̃gesimo anno] offerẽs ei coronã aureã ⁊ palmã:] sup̃ per hec ⁊ talos q tẽpli esse videbant. Et ipã quidẽ die siluit. Tempus aũt opportunũ dementie sue nact⁹ cõuocatus a demetrio ad cõsiliũ: ⁊ interrogatus quib⁹ rebus ⁊ cõsilijs iudei niterentur rñdit. Ipi q̃ dicũt assidei iudeoꝝ quib⁹ preest iudas machabe⁹ bella nutrunt ⁊ seditiões mouẽt: nec patiũt regnũ eẽ qetũ. Naz ⁊ ego defraudatus parẽtuz glia: dico ãt sũmo sacerdotio huc veni: primo quidez vtilitatib⁹ regis] fidez suaz secũdo autẽ etiã ciuib⁹ cõsulens. Nam illoꝝ prauitate vniuersũ gen⁹ nostrũ nõ minime vexat. Sz oro his singulis o rex cognitis ⁊ regioni ⁊ generi scõz hũanitatẽ tuã promulgatã] oib⁹ pspice. Nã q̃diu supest iudas: ipossibile ẽ pacẽ eẽ negocijs. Talib⁹ autez ab h⁹ dictis: et ceteri amici hostilit se habẽtes adũsus iudã inflãmauerunt demetriuz. Qui statiz nicanorẽ ꝓpositũ elephantoꝝ ducẽ misit i iudeã: datis mandatis vt ipsuz quidẽ udam caperet viuum: eos vero qui cuz illo erant dispergeret ⁊ cõstitueret alchimũ maximi templi sũmuz sacerdotẽ. Tunc gentes q̃ de iudea fugerant iudã:] segregati se nicanozi miscebãt miserias ⁊ clades iudeoruz prosperitates reruz suarũ existimantes. Audito itaq; iudei nicanoz ad uentu ⁊ conuentu nationũ cõsperſi terra rogabãt eũ qui pplm suũ ꝓstituit: in etnũ] custodieret: qui q; suaz portionẽ signis euidẽtibus ꝓtegit.] Impãte aũt duce stati ide mouert: quenerũt qz ad castellũ dossau. Dimõ vo frat iude cõmittat cũ nicanoz: sz conterrit⁹ ẽ repentio aduẽtu adũsario⁹: nicanoz tñ audiẽs vtutẽ comitũ iude ⁊ aĩ magnitudinẽ quã p pie certamib⁹ bẽbãt sanguinez iudiciuz facẽ metuebat. Quãobrẽ pmisit possi

cogebat iudeos ad suscipiendum ritum gentilium: ita q⁹ inter iudeos ⁊ gentiles nulla esset distinctio. g ¶ Considerãs nullo modo sibi esse salutez corporis. h ¶ Nec accessum ad altare. q̃ diu iudex staret in potestate. i ¶ Venit ad regez ⁊c.] ⁊ sic in regni sui principio. k ¶ Offerens ei ⁊c.]. in signũ victorie ⁊ dignitatis regie. l ¶ Super hec ⁊ talos. i. vasa offertoria i moduz turrium facta: quib⁹ vtebantur sacerdotes in solennitatibus magnis. m ¶ Et ipsa q̃dem die siluit. vt oportunum suum regi magis esset gratiosum. cetera patent vsq; ibi.

n ¶ Ipsi qui dicunt assidei. i. assidue vacantes diuino cultui: temporibus tamẽ ad hoc aptis. o ¶ Primo q̃dez ⁊c.]. mẽtit sicut homo fallax quia venerat ad obtinendum sũmũ sacerdotium.

p ¶ Secundum humanitem ⁊c.]idest secundum benignitatẽ tuam scilicet famosã q ¶ Et ceteri amici eius. scilicet alchimi.

r ¶ Qui statim. Hic cõsequenter ponitur iussio regis de exterminio iudaice gentis Et diuiditur in tres partes: nam ad hoc agendum primo nicanor mittitur: scõo cũ iuda federe iungitur: ibi Nicanor tamen. tertio fed⁹ huiusmodi rumpitur: ibi Alchimus autem. Primum patet vsq; ibi:

s ¶ Tunc gentes q̃ de iudea fugerant iudam. eo q⁹ erant preuaricatores legis. cetera patent vsq; ibi:

t ¶ Conspersi terra rogabant eum. nam in precib⁹ deuotis magis q⁹ in armis confidebant. v ¶ Qui populum suum constituit in eternum .s. ouraturum. Nam lex vetus non est amota per christũ sed magis perfecta: Matthei quinto: Non veni soluere legem sed adimplere: nec per ꝓsequens populus est amotus: sz perfectior factus: sicut frequenter ostendi in libris noui ac veteris testamẽti. x ¶ Quiq; suã portionẽ ⁊c.]. sicut dictũ est pluries in hoc libzo. cetera patent. y ¶ Nicanor tamẽ. Hic consequenter ponitur cõfederatio nicanozis ⁊ iude: ⁊ patet littera paucis exceptis. z ¶ Sãguie iudiciũ ⁊c.]. i. p

effusionem sanguinis iudeorum: propter quo elegit pacem facere cū eo: et patet vsq; ibi:
a Gregesq; turbarum. i. bellatorum.
b Qui congregati fuerunt. ad bellandum contra iudam et socios eius. c Dimisit. ire ad loca sua eo q; pax esset facta.
d Alchimus autē hic consequenter ponitur ruptio dicti federis: et primo ponit huius ruptionis procuratio: 2° eius manifestatio: ibi At machabeus. Circa pmū dicitur: d Alchimus autem &c.]. quesiuit eas rumpere: eo q; haberet iudam odiosum. e Et dicebat &c.]. scilicet ab vtilitate regni.
f Assentire iudam q; &c.] falso eum notans crimine asserebat. g Successores sibi destinasse. quo similiter erat falsum. cetera patēt. h At machabeus. Hic consequenter describitur federis violati manifestatio: et pr° signis cuius dicitur: i Videns austerius &c.]. qa dispositio cordis vix potest celari qui appareat in exterioribus signis: vt in gestu vultu et aspectu.
k Paucis suorum congregatis: quibus dixit conceptum sui animi. l Occultauit se a nicanore. ne subito caperet ab ipso: 2° manifestatur verbis cum dicitur:
m Quo cum ille cognouit &c. et sequitur n Jussit sibi tradi virum. scilicet iudam o Et templum b° &c.]. i. bacho sicut dictum est supra capō sexto. o Et his dictis abijt. cū indignatione de templo.
p Conserua in eternum &c.]. nicanoris cōtaminationem.

doneus et theodotiū et mathiā: et vt darēt extras atq; acciperēt. Et cum diu de his consiliū ageret et ipse dux ad multitudinem retulisset eorum vna fuit sententia amicitijs annuere. Itaq; diem pstituerūt q secreto int se agerent et singulis selle plate sunt et posite. Precepit aūt iudas armatos eē locis opportunis ne forte ab hostibus repente mali aliqd oriret. Et cōgruum colloqum fecerūt. Morabat aūt nicanor hierosolymis: nihilq; iniq agebat: grēgesq; turbas q cōgregate fuerant dimisit. Habebat ā iudas sēp carum ex aio et erat viro inclinat°. Rogauitq; eum ducere vxorē: filiosq; pcreare Nuptias fecit: quiete egit: cōiterq; viuebāt. Alchim° aūt videns charitatem illor] ad iuicē et conuentiones: venit ad demetrium: et dicebat nicanorē reb° aliēis] assentire. Judāq; regni insidiatorē] successorē sibi destinass. Itaq; rex exasperat° et pessimis huius criminationibus irritatus scripsit nicanori dicēs gerit qdē se ferre de amicitie pactōe: iubē tamē machabeus citō victū mittere antiochiā. Quib° cognit° nicanor pternabatur et grauit ferebat: si ea q conuenerāt irrita facēt: nihil lesus viro: ss qz regi resistē nō poterat opportunitatē obtinebat q pceptū pficeret. At mācha beus videns secum austerius agere nicanorē] et cōsuetū occursum ferocius exhibentē: intelligēs nō ex bono esse austeritatem istā: paucis suorum congregatis occultauit se a nicanore. Quod cum ille cognouit fortit se a viro puctus venit ad maximum et sanctissimum templum et sacerdotib° solitas hostias offerentibus: iussit sibi tradi virum. Quibus cum iuramento dicētib° nescire se vbi esset q q̄rebat: et extēdēs manum ad templum iurauit dicēs nisi iudā mihi vinctum tradideritis: istud di pbanum in planicie deducā: et altare effodiā: et templum hoc libero pri cōsecrabo.] Et his dictis abijt. Sacerdotes aūt ptendentes man° in celum inuocabant eum qui semp pugnator esset gentis ipor hec dicentes: Tu domine vniuersorum qui nullius indiges voluisti templum habitationis tue fieri in nobis. Et nunc sancte scōrū oium domine cōserua in eternū impolutam domum istam] que nuper mundata ē. Rāçias autem quidam de seniorib° latus est nicanori nūr amator ciuitatis et bene audiēs q pro affectu pater iudeor appellabatur. Hic multis temporibus continētie pro positus tenuit] in iudaismo corpusq; et animam tradere contentus pro perseuerantia. Volens autem nicanor manifestare odium qd habebat in iudeos misit milites quingentos vt eum cōprehenderent. Putabat enim si illum decepisset: sese cladem iudeis maximam illaturum. Turbis autem irruere in domum eius et ianuas disrumpere atq; ignē admouere cupientib°: cum iam pprehenderet gladio se petijt: eligens se nobiliter mori pot°] q; subditus fieri peccatorib°: et ingenuos natales suos indignis iniurijs agi. Sed cū per festinationem non certo ictu plagam dedisset: et turbe inter ostia irrumpent recurrens audaci ad murq que nuper mundata ē. a sordib° luxurie et ydolatrie: vt hēt supra x. ca°. r Raçias autē. hic pponit federis violati manifestatio factī: et p° in inuasiōe raçie: 2° in pugnatione iude cap° vltimo: Circa pmū dicit. r Raçias autē. quidam de senioribus erat scientia et moribus. s Delatus est nicanori. i. accusat° q esset amicus et fautor iude. t Vir amator ciuitati. i. boni cōis. v Et bene audiēs. pauperes sicut et diuites ad eos instruēdum et dirigendū x Dic multi tēporib° &c.]. ex q; pz q; continentia carnis tēpore veteris testamēti fuit laudabil s.
y Putabat eius si illum decepisset als deperisset perhabendo ad gentilem ritum.
z Sese cladem maximam iudeis illaturum. nā ei° ex emplo multi fuissent ad hoc ptracti. a Cum iā comprehenderet. i. essz prope ad cōprehensionem.
b Gladio se petijt. seipsum ipcutiendo. c Eligēs nobiliter &c.] cuius duplex erat causa: vna ne forte vi tormentorū inclinaretur ad gētilem ritum: quod erat maximū malum: ideo subdit:
d Quam subditus fieri peccatoribus. ipsum ad idolatriam trahere querentibus. Alia ne in contēptum dei celi eius vita in ludi-

brio hēretur: ficut ſanſō ſe interfecit: Judicū. xvj. ⁊ ſaul p̄ Regū. vlī. vt dictū fuit ibidē: Et in his duob⁹ caſibus dicunt hebrei q̄ non ſolū liciū eſt: ſz ēt meritoriū interficere ſeipm: q̄ talis interfectio ordiat in deū. Si aūt h⁹ faciat aliquis ꝓpter ſemetipſū: vtpote ad euadendū lōgū uel grauem cruciatum vel infamiam ſui ⁊ ſuorum ſi moriatur vili morte: hōc ſemp eſt illicituz. Et vt dicūt aliqui hoc modo intelligendum eſt dictuz augustini quod habetur hic i gloſa que talis eſt: his exceptis quos lex iuſta generaliter: ⁊ ipſeſos iuſticie de⁹ ſpecialiter occidi iubet: quiſq̄s hominum vel ſe ipſum vel quemlibet aliuz occiderit homicidiū crimine innectetur: vnde ⁊ ſcriptura libri huiuſ que recepta eſt ab eccleſia ad legenduz ꝓ informatōne morum: nō videtur hic ragiam arguere: ſed magis cōmendare ō ſui ipſius interfectione Si autem predicta non ſufficiunt ad eius excuſationez: poteſt dici q̄ fecit hoc per ſpecialem inſtinctū ſpiritusſancti. Oēs enim homies ſūt deo mortis debitores: q̄ō debituz deus poteſt repetere quādocunq̄ vult: ⁊ quomodo cunq̄: vtpote per manum proprias ſiue per alienam.

¶ Cetera patent in litterā.

Ca. XV.

Jcanor autē vt cōperit iudaz eſſe in locis ſamarie cōgitauit cū omni ipetu] die ſabbati cōmittē bellum. Judeis vero qui illū ꝓ neceſſitatez ſequebā⁹] dicentib⁹ ne ita ferocit ⁊ barbare feceris: ſz honorez tribue diei ſanctificationis ⁊ honora eū qui vniuſa cōſpicit. At ille infelix interrogauit ſi ē potens in celo q̄ iperauit agi die ſabbatoꝝ: ⁊ reſpondentibuſ illis: ēſt dominus viuus ipſe in celo potēs q̄ iuſſit agi ſeptimā die.] At ille ait: Et ego potens ſū ſup terrā q̄ impero ſumi arma ⁊ negocia regis impleri. Tāmē nō obtinuit vt conſilium perficeret.] Et nicanor quidez cū cuz ſūma ſuperbia erectus cogitauerat commune tropheū ſtatuere ō iuda. Ihā chabeus autē ſemper cōfidebat cum omni ſpe auxiliū ſibi a dño affuturum: et hortabat ſuoſ ne formidarent aduentun nationum: ſed in mente haberēt adiutoria ſibi facta de celo:] ⁊ nunc ſperarent ab omnipotente ſibi affuturā victoriā. Et allocutus eos de lege ⁊ prophetis: admōnēs etiaz certamia que fecerāt priuſ] promptiores cōſtituit eos Et ita ais eoꝝ erectiſ ſimūl oñdebat gentiū fallaciaz: ⁊ iuramentoꝝ preuaricatiōz Singūlos aūt illoꝝ armauit nō clypei ⁊ haſte munitione: ſed ſermonibus optimis ⁊ exhortationibus exposito digno fide ſomnio: per qō vniuſos letificauit. Erāt autem huiuſmodi viſus: Oniaz qui fuerat ſūm⁹ ſacerdos iuiz bonū ēt benignū: verecūdū: viſu modeſtū morib⁹: ⁊ eloqo decorū ⁊ q̄ puero i vtutib⁹ exercitat⁹ ſit mān⁹ ptēdētez: orare ꝓ oi pplo iudoꝝ. Pōſt h⁹ apparuiſſe ēt aliū viz etate ⁊ glia mirabilē] ⁊ magni ō coris habitudinē circa illū Rndentem vo oniā dixiſſe hoc ſub pena mortis cogebantur. Dicentibuſ ⁊c. ſequitur: ¶ Eſt dominus viu⁹ ⁊c.] ſcz celebrem ⁊ quietatū vt habetur Exodi vigeſimo. ¶ Tamen nō obtinuit ⁊c.] ſcz de captione iude ⁊ ſocioꝝ ſuorū diſperſiōe ſcōm regis mādatuz caplo precedenti. ¶ Machabe⁹ autez. hic ꝓſeqnī ponitur apparat⁹ ex parte iude: et primo per bonaz exhortatiōnez: 2° per deuotam orationem: ibi Et cū iam omneſ. prima in duas: q̄ primo ponitur exhortationis actus: 2° effectus: ibi Exhortati itaq̄z. Prima in duas: q̄ primo ponitur exhortatō generalis: cū dī h⁹ ¶ Cōfidebat ſemp cū oñi ſpe. ſ. victorie affuture ñ virtute humana ſed diuina: ideo ſ̄dicitur: i ¶ Et hōtabatur ſuos ne formidarent. allegans q̄ mai⁹ auxiliuz haberent. ſ. diuinum. k ¶ Sed i mente hērēt adiutoria ſibi fcā de celo. ⁊ ſic bñficijs p̄ſtit̄ ſperarent de preſtandis. l ¶ Et allocut⁹ ē eos de lege ⁊ prophetis. admonentib⁹ pugnare p̄o patria ⁊ legib⁹ diuinis. m ¶ Admonēs etiaz certamina que fecerāt priuſ. q̄rū perderent laudē ⁊ meritum ſi fugerēt vt effeminati.

n ¶ Simul oſtendēs gentium fallaciaz. ſcilicet Nicanoris ⁊ ſuorum qui fedus fregerunt iuramento firmatum. o ¶ Singulos autez. hic cōſequenter ponitur exhortatio ſpecialiſ per expoſitionem cuiuſdam viſionis facte iude: cuius ſeries ponitur: cum dicitur:

p ¶ Erat āt huiſmodi viſus. i viſio in ſō nijs iude oſtenſa. q ¶ Oniam qui fuerat ſummus ſacerdos. vt habetur ſupra tertio capitulo. r ¶ Virum bonum. quantum ad mentis virtutem. s ¶ Et benignuz. erga pauperes. t ¶ Verecundum viſu. i. horzentē omnez. ¶ pitudinem. v ¶ Modeſtum moribus. i. in omni actu ⁊ geſtu. x ¶ Manus protendentem orare. ſupplenduz eſt hoc videbat iudas in viſione. y ¶ Pōſt hec apparuiſſe ipſi iude. z ¶ Et alium virum etate ⁊ gloria mirabilez. ipſi iude. Et propter hāc admirationē ſubditur: a ¶ Reſpondentem vero Oniam dixiſſe. ipſi iude.

Hic est fratrū amator. i. iudeoꝝ: ⁊ subditur nomeꝫ suum: cum dicit: c Hieremias prophēta dei. fuit enim vnus de magnis prophetis. d Extendisse aūt hieremiā ⁊c. videbatur enim iude q hieremias traderet sibi gladiuꝫ promittens q aduersarios ouiceret per ipsum: ⁊ per istam visionem intellexit iudas affuturaꝫ sibi victoriam: ⁊ sic exposuit bellatoribus suis: vt premittitur. Expositio digna fide sōnio i. reuelatione diuina in somnijs facta: ideo istud tacetur p̄mo libro septimo capitulo vbi describitur istud bellum. e Exhortati ita. hic ꝓsequenter ponitur exhortationis effectus: cum dicitur: Exhortati. itaqꝫ iude sermonibus bonis valde. sequitur:

Hic ēst fratrū amator ⁊ populi israel: hic est qui multū orat pro populo ⁊ vniuersa sācta ciuitate hieremias prophēta dei. Extēdisse autez hieremiā dextram ⁊ dedisse iude gladiū aureū dicentem: Accipe sanctum gladium munus a deo: in quo deijcies adūsarios populi mei israel. Exhōrtati itaqꝫ iude sermonib⁹ bōis valde de quib⁹ extolli posset impet⁹: ⁊ ai iuuenū confortari stātuērt dimicare ⁊ ꝓfligere fortiter ūt virtus ō negocijs iudicaret: eo q ciuitas scā ⁊ tēplū piclitarētur. Erāt enī p vxorib⁹ ⁊ filijs ⁊c. minus enim timebāt de morte p̄pria ⁊ suoruꝫ q̄ ō violatione templi in cōtemptum dei. f Statuerunt dimicare. constanter ⁊ strenue. g Vt virtus de negocijs indicaret. i. vt fortitudo bellantium litem inter eos ⁊ aduersarios diiudicaret. h Erāt enim p̄o vxoribus ⁊ filijs ⁊c. minus enim timebāt de morte p̄pria ⁊ suoruꝫ q̄ ō violatione templi in cōtemptum dei. i Et iaꝫ cum. hic cōsequenter ponitur apparatus per orationem ōuotam: ⁊ primo ponitur orandi necessitas: cum dicitur:

Hōstesqꝫ aderāt ⁊ ordiatus: hostes ⁊ exercitus nicanoris. m Esset ordinatus. scōum militarem disciplinam. n Considerāt machabeus aduentum multitudinis ⁊c. videns se non posse resistere virtute humana. o Extendens manus in celum. iuocans diuinum auxilium. p Tu domine qui misisti angelū tuum sub ezechia rege iude ⁊c. hec historia habetur quarto Regum. xix. q Nicanor autē p̄missō apparatu. hic consequenter ponitur conflict⁹ qui erat ex parte nicanoris p̄teruus ⁊ superbus ⁊ pōposus: ideo subditur: r Cum tubis ⁊ canticis admonebant. i. applicabant ad congressuꝫ ita letanter ac si iudam ⁊ socios suos iam tenerēt cōprehensos. Ex p̄te verō iude humilis ⁊ deuotus: ideo subditur:

Hic ēst fratrū amator ⁊ populi israel: hic est qui multū orat pro populo ⁊ vniuersa sācta ciuitate hieremias prophēta dei. Extēdisse autez hieremiā dextram ⁊ dedisse iude gladiū aureū dicentem: Accipe sanctum gladium munus a deo: in quo deijcies adūsarios populi mei israel. Exhōrtati itaqꝫ iude sermonib⁹ bōis valde de quib⁹ extolli posset impet⁹: ⁊ ai iuuenū confortari stātuērt dimicare ⁊ ꝓfligere fortiter ūt virtus ō negocijs iudicaret: eo q ciuitas scā ⁊ tēplū piclitarētur. Erāt enī p vxorib⁹ ⁊ filijs ⁊c. minus enim timebāt de morte p̄pria ⁊ suoruꝫ q̄ ō violatione templi in cōtemptum dei. Et iaꝫ cum. hic cōsequenter ponitur apparatus per orationem ōuotam: ⁊ primo ponitur orandi necessitas: cum dicitur:

Et iam cum omnes sperarent iudiciuꝫ futurū. i. prelioꝫ cōtentionē determinās iude ⁊ aduersarioꝝ. k Hostesqꝫ adesse. de propinquo. l Atqꝫ exercitus nicanoris. m Esset ordinatus. scōum militarem disciplinam. n Considerāt machabeus aduentum multitudinis ⁊c. videns se non posse resistere virtute humana. o Extendens manus in celum. iuocans diuinum auxilium. p Tu domine qui misisti angelū tuum sub ezechia rege iude ⁊c. hec historia habetur quarto Regum. xix. q Nicanor autē p̄missō apparatu. hic consequenter ponitur conflict⁹ qui erat ex parte nicanoris p̄teruus ⁊ superbus ⁊ pōposus: ideo subditur: r Cum tubis ⁊ canticis admonebant. i. applicabant ad congressuꝫ ita letanter ac si iudam ⁊ socios suos iam tenerēt cōprehensos. Ex p̄te verō iude humilis ⁊ deuotus: ideo subditur:

Manu quidem pugnantes: sed ⁊ cordibus ad dominum orātes. p strauerunt ⁊c. pugnante in eis dei dextera: ideo subditur Dūtia dī ⁊c. t Cumqꝫ cessassent. hic consequenter ponitur laudabilis terminus: p̄mo in gratiarum actione: scōo in celebritatis institutione: ibi Itaqꝫ omnes. Circa p̄imum. primo ponitur laus diuina verbo ⁊ pacto: ⁊ facto: cum dicit. v Precepit aūt iudas: qui per omnia corpore ⁊ animo mori p̄o ciuibus paratus erat. motus enim animi fortis redūdat ad mēbra corporis. x Caput nicanoris ⁊ manum cum humero abscisam hierosolymam p̄ferri. sicut dauid ad dei laudez ibi portauit caput goliath philistei. vt habetur p̄i⁹ Regum. xvij. y Ad altare. ad offerendū deo sacrificium. z Accerssuit ⁊ eos qui in arce erant ⁊c. ad eos ō terrendum. ⁊ Linguam etiam nicanoris in particulas p̄ciisam iussit ⁊c. p̄o pter blasphemiaꝫ ab eo p̄olatam. Cetera patent.

Hic ēst fratrū amator ⁊ populi israel: hic est qui multū orat pro populo ⁊ vniuersa sācta ciuitate hieremias prophēta dei. Extēdisse autez hieremiā dextram ⁊ dedisse iude gladiū aureū dicentem: Accipe sanctum gladium munus a deo: in quo deijcies adūsarios populi mei israel. Exhōrtati itaqꝫ iude sermonib⁹ bōis valde de quib⁹ extolli posset impet⁹: ⁊ ai iuuenū confortari stātuērt dimicare ⁊ ꝓfligere fortiter ūt virtus ō negocijs iudicaret: eo q ciuitas scā ⁊ tēplū piclitarētur. Erāt enī p vxorib⁹ ⁊ filijs ⁊c. minus enim timebāt de morte p̄pria ⁊ suoruꝫ q̄ ō violatione templi in cōtemptum dei. Et iaꝫ cum. hic cōsequenter ponitur apparatus per orationem ōuotam: ⁊ primo ponitur orandi necessitas: cum dicitur:

Et iam cum omnes sperarent iudiciuꝫ futurū. i. prelioꝫ cōtentionē determinās iude ⁊ aduersarioꝝ. k Hostesqꝫ adesse. de propinquo. l Atqꝫ exercitus nicanoris. m Esset ordinatus. scōum militarem disciplinam. n Considerāt machabeus aduentum multitudinis ⁊c. videns se non posse resistere virtute humana. o Extendens manus in celum. iuocans diuinum auxilium. p Tu domine qui misisti angelū tuum sub ezechia rege iude ⁊c. hec historia habetur quarto Regum. xix. q Nicanor autē p̄missō apparatu. hic consequenter ponitur conflict⁹ qui erat ex parte nicanoris p̄teruus ⁊ superbus ⁊ pōposus: ideo subditur: r Cum tubis ⁊ canticis admonebant. i. applicabant ad congressuꝫ ita letanter ac si iudam ⁊ socios suos iam tenerēt cōprehensos. Ex p̄te verō iude humilis ⁊ deuotus: ideo subditur:

Manu quidem pugnantes: sed ⁊ cordibus ad dominum orātes. p strauerunt ⁊c. pugnante in eis dei dextera: ideo subditur Dūtia dī ⁊c. t Cumqꝫ cessassent. hic consequenter ponitur laudabilis terminus: p̄mo in gratiarum actione: scōo in celebritatis institutione: ibi Itaqꝫ omnes. Circa p̄imum. primo ponitur laus diuina verbo ⁊ pacto: ⁊ facto: cum dicit. v Precepit aūt iudas: qui per omnia corpore ⁊ animo mori p̄o ciuibus paratus erat. motus enim animi fortis redūdat ad mēbra corporis. x Caput nicanoris ⁊ manum cum humero abscisam hierosolymam p̄ferri. sicut dauid ad dei laudez ibi portauit caput goliath philistei. vt habetur p̄i⁹ Regum. xvij. y Ad altare. ad offerendū deo sacrificium. z Accerssuit ⁊ eos qui in arce erant ⁊c. ad eos ō terrendum. ⁊ Linguam etiam nicanoris in particulas p̄ciisam iussit ⁊c. p̄o pter blasphemiaꝫ ab eo p̄olatam. Cetera patent.

Hic ēst fratrū amator ⁊ populi israel: hic est qui multū orat pro populo ⁊ vniuersa sācta ciuitate hieremias prophēta dei. Extēdisse autez hieremiā dextram ⁊ dedisse iude gladiū aureū dicentem: Accipe sanctum gladium munus a deo: in quo deijcies adūsarios populi mei israel. Exhōrtati itaqꝫ iude sermonib⁹ bōis valde de quib⁹ extolli posset impet⁹: ⁊ ai iuuenū confortari stātuērt dimicare ⁊ ꝓfligere fortiter ūt virtus ō negocijs iudicaret: eo q ciuitas scā ⁊ tēplū piclitarētur. Erāt enī p vxorib⁹ ⁊ filijs ⁊c. minus enim timebāt de morte p̄pria ⁊ suoruꝫ q̄ ō violatione templi in cōtemptum dei. Et iaꝫ cum. hic cōsequenter ponitur apparatus per orationem ōuotam: ⁊ primo ponitur orandi necessitas: cum dicitur:

Et iam cum omnes sperarent iudiciuꝫ futurū. i. prelioꝫ cōtentionē determinās iude ⁊ aduersarioꝝ. k Hostesqꝫ adesse. de propinquo. l Atqꝫ exercitus nicanoris. m Esset ordinatus. scōum militarem disciplinam. n Considerāt machabeus aduentum multitudinis ⁊c. videns se non posse resistere virtute humana. o Extendens manus in celum. iuocans diuinum auxilium. p Tu domine qui misisti angelū tuum sub ezechia rege iude ⁊c. hec historia habetur quarto Regum. xix. q Nicanor autē p̄missō apparatu. hic consequenter ponitur conflict⁹ qui erat ex parte nicanoris p̄teruus ⁊ superbus ⁊ pōposus: ideo subditur: r Cum tubis ⁊ canticis admonebant. i. applicabant ad congressuꝫ ita letanter ac si iudam ⁊ socios suos iam tenerēt cōprehensos. Ex p̄te verō iude humilis ⁊ deuotus: ideo subditur:

Manu quidem pugnantes: sed ⁊ cordibus ad dominum orātes. p strauerunt ⁊c. pugnante in eis dei dextera: ideo subditur Dūtia dī ⁊c. t Cumqꝫ cessassent. hic consequenter ponitur laudabilis terminus: p̄mo in gratiarum actione: scōo in celebritatis institutione: ibi Itaqꝫ omnes. Circa p̄imum. primo ponitur laus diuina verbo ⁊ pacto: ⁊ facto: cum dicit. v Precepit aūt iudas: qui per omnia corpore ⁊ animo mori p̄o ciuibus paratus erat. motus enim animi fortis redūdat ad mēbra corporis. x Caput nicanoris ⁊ manum cum humero abscisam hierosolymam p̄ferri. sicut dauid ad dei laudez ibi portauit caput goliath philistei. vt habetur p̄i⁹ Regum. xvij. y Ad altare. ad offerendū deo sacrificium. z Accerssuit ⁊ eos qui in arce erant ⁊c. ad eos ō terrendum. ⁊ Linguam etiam nicanoris in particulas p̄ciisam iussit ⁊c. p̄o pter blasphemiaꝫ ab eo p̄olatam. Cetera patent.

a ¶ Itaqꝫ. hic consequenter ponitur celebritatis institutio pro dicta victoria: ⁊ patet littera. Notandum tamē ꝙ hic non fit mentio de inuitatione iudeorum i egypto habitantiū ad huius solennitatis obseruantiam: simlr nec primo libro capitulo septimo vbi de hac solennitate fit mentio propter quod non videntur bene dicere illi qui dicūt ꝙ totum quod positum est a principio tertij capituli huius libri vsqꝫ huc positum ē pncipaliter ad incicitandum iudeos in egypto habitātes ad obseruationem huius solennitatis: ꝓpter qd̄ processus quē tenui videtur mihi magis consonꝰ littere huius libri.

Itaq̄ꝫ oēs cōmuni consilio decreuerūt nullo modo diem festum absqꝫ celebritate preterire: habere autez celebritatez t̄tiadecima die mēsis adar: que dicitur voce syriaca p̄die mardochei die. Igitur his ērga nicanorem gestis: ⁊ ex illis tēporibꝰ ab hebreis ciuitate possessa: ego quoqꝫ in his faciam finem sermonis. Et siqdem bene: vt historie cōpetit hoc ⁊ ipse velim: si autez minus digne concedendū est mihi. Sicut enim vinuz sēp bibere aut sēp aquā cōtrarium est: alternis autem vti delectabile: itā legentibꝰ si semper exactꝰ sit sermo] nōn erit gratus: hic ērgo erit consūmatus:

b ¶ Igitur. hic ī fine ponitur breuis epilogatio circa predicta: ⁊ patet littera vsqꝫ ibi. c ¶ Ita legentibus si semper exactus ⁊c.] .i. disquisitiuus vsqꝫ ad partes singulas qualis ē sermo historicus cui competit partes singulas diligenter inquirere vt dictum est supra capitulo secūdo. d ¶ Nō erit gratus. propter prolixitatez scripture ⁊ vnitatem materie que solent fastidiuz generare: sed sermo adbreuiatus qualis est in hoc secundo libro: qui est quedam historiarum adbreuiatio: vt ibidem dictum fuit: est magis delectabilis: propter quod ibidem dicitur vt legentibus sit animi oblectatio ⁊c.

e ¶ Hic ergo erit consūmatus. secundum illud esaie decimo: Cōsūmationem. i. adbreuiationem dominus deus exercituuz cituz faciet in medio omnis terre quod fecit per īpletionez mysterij verbi incarnati cui cum patre ⁊ spiritusancto sit honor ⁊ gloria i secula seculorum. Amen.

¶ Explicit secūdus liber machabeorum

Explicit postilla nicolai de lyra sup vetꝰ testamentuz cū expositionibus britonis in prologos hieronymi: ⁊ cum additionibus pauli ep̄i burgēsis ⁊ correctorijs earundē additionum editis a mathia doringe ordinis minorum.

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DUSSELDORF

Exm

I A 13